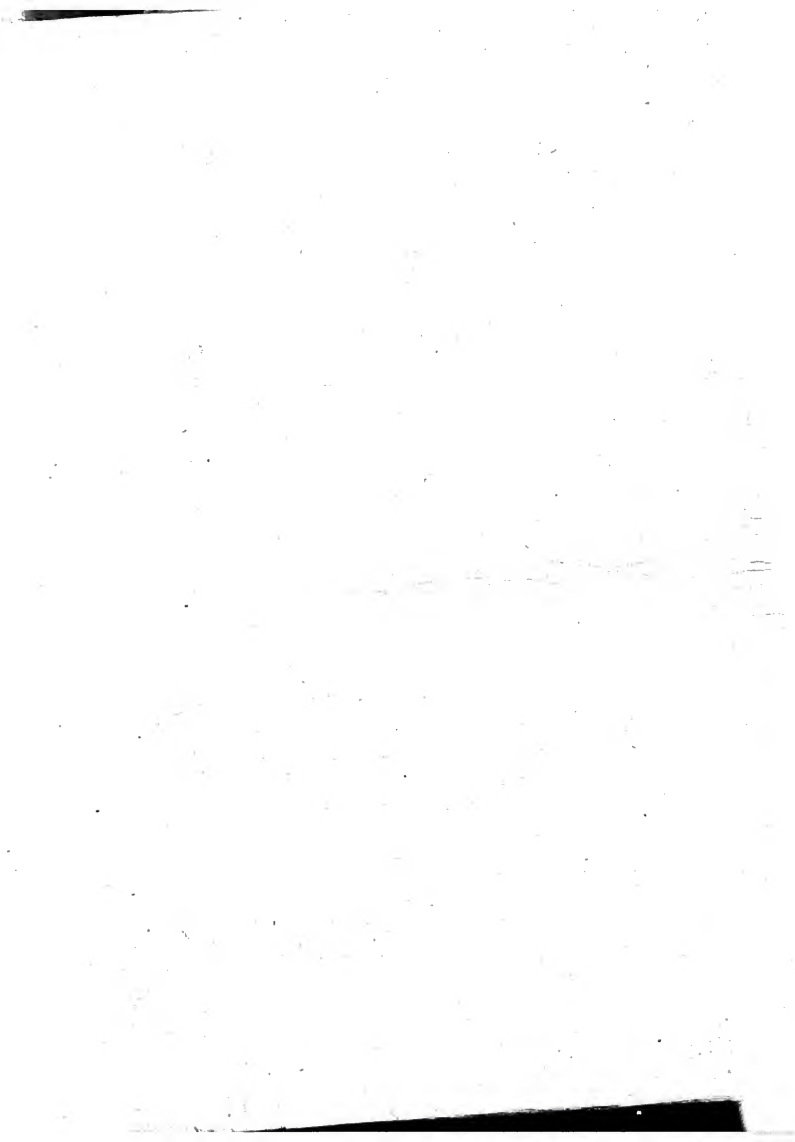

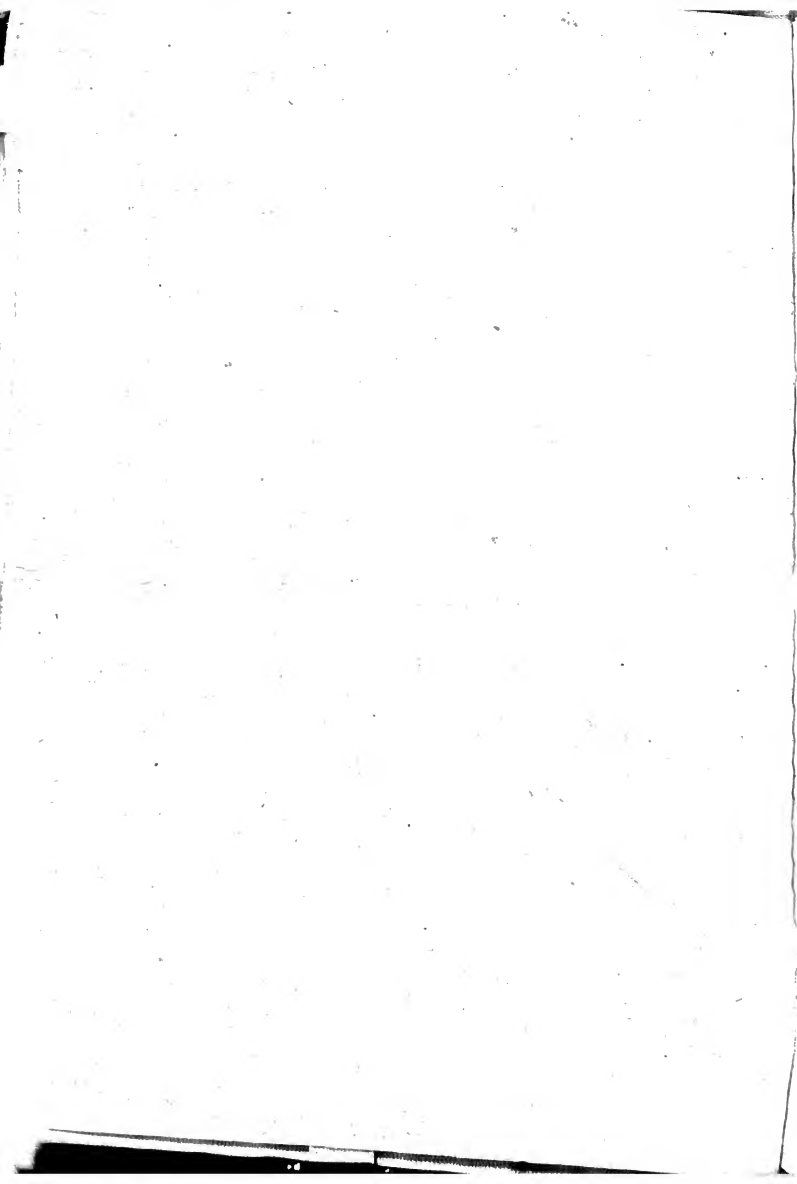
BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III

165
G
29
NAPOLI

III
5
22

INDEX
GENERALIS
CONCLUSIONUM,

Quæ continentur in omnibus Decifionibus

REVERENDISSIMI P. D.

CYRIACI
LANCETTÆ
SACRÆ ROTÆ DECANI.

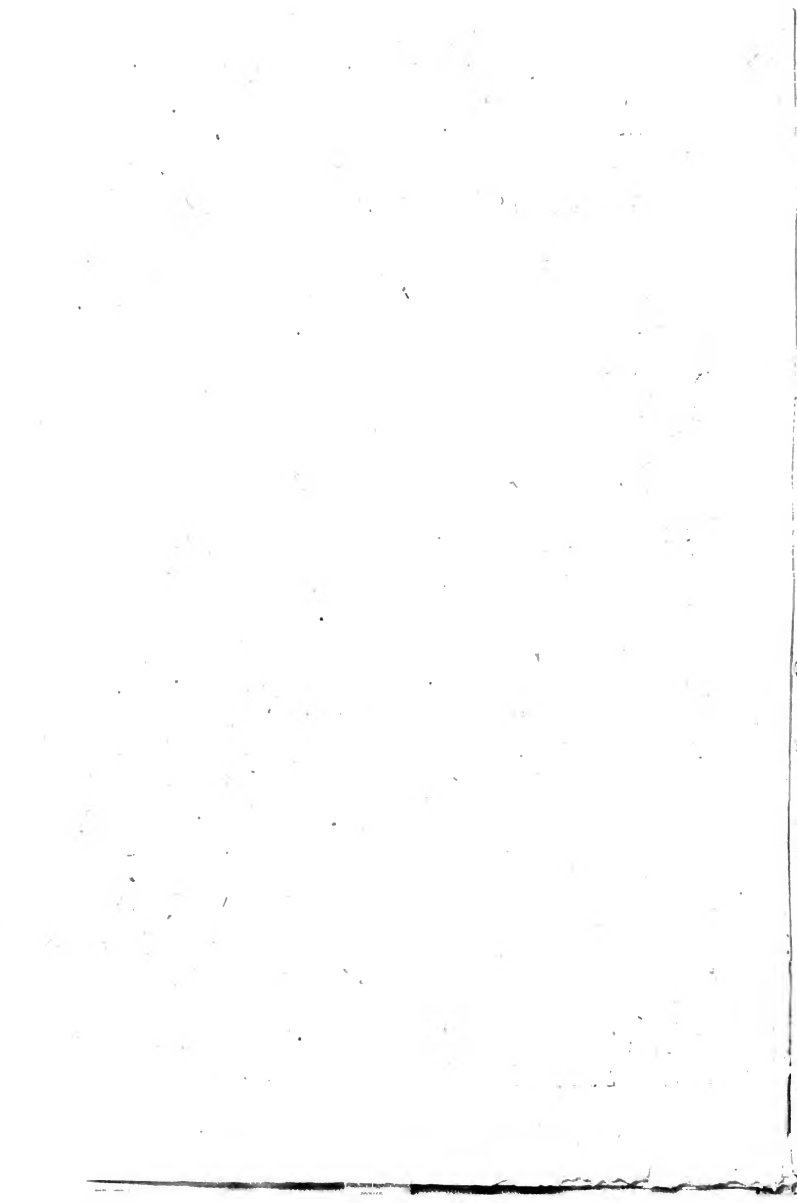

ROMÆ MDCCXXXV.

Typis , & Sumtibus Hieronymi Mainardi.

SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX GENERALIS CONCLUSIONUM.

A

ABBAS IN GENERE.

Abate defuncto, Capitulum Ecclesie illius, sive ejus Provisor, omnimoda illius jurisdictione potitur. Dec. 331. n. 2. Tom. 2. Pag. 27.

Abbas, cui non est territorium separatum; sicut ejus Abbatia, à diocesi minime avulsa, remanet pura Vicaria manualis, & ad nulum amovibilis; nequit impedire Episcopum, ne ad tempus, & limitate Vicarios approbet. Dec. 619. n. 34. Tom. 2. pag. 497.

Abbas Ecclesiasticus, si accedere ad Synodum, quæ ab Episcopo fit, teneatur, sequitur, ut tam ipse, quam ejus Abbatia, illius jurisdictioni subjacere dicatur: dec. 745. num. 11. Tom. 3. pag. 227.

E contra, si probetur non obedisse Episcopo per non accessum ad Synodum, ad quam fuit ab Episcopo vocatus, præsumitur, ut illius jurisdictioni non subiaceat. n. 13. ibid.

Vid. *Actus Jurisdictionales*, & *Vid. Vicarius*.

ABBATES IN SPECIE.

Quæ ad Abbatem S. Benedicti Parochialis Ecclesie olim S. Joannis, modo vero S. Adelemini extra muros civitatis Burgen, pertinent; videndæ decisiones 581. 582. 619. & 620 Tom. 2. pag. 435. ad 437. & 494. ad 499.

In prædicti Abbatis S. Benedicti territorio separato est Ecclesia S. Adelemini prope civitatem Burgen; & sub illius Abbatis privativa, & omnimoda jurisdictione: dec. 581. num. 7. Tom. 2. pag. 436.

Abbas prædictus S. Benedicti habet territorium separatum: num. 8. ibid.

Abbas generalis ordinis Cisterciensis potest deputare confessorios ad nulum amovibiles, eosque instituere, & destituere, cum approbatione tamen Episcopi: dec. 1271. num. 5. & seq. Tom. 6. pag. 9.

Vid. *Ecclesia Regularium*.

ABBAS QUOAD JURISDICTIONEM.

Abbas, qui sit Præsul, & verus Curatus Ecclesie alicujus parochialis monasterio unitæ, potest libere, & absolute exercere per se ipsum actus parochiales sine ulla Episcopi licentia, vel approbatione. dec. 581. num. 2. Tom. 2. pag. 435.

Abbas, cui conceditur tantum jurisdictione criminalis in clericos sue Ecclesie, habetur pro Prælato inferiori sine qualitate territo-

riali. dec. 619. n. 7. Tom. 2.

Abbas nequit, inconsulto Episcopo, parochiales functiones exercere; quum enim Episcopus sit Parochus universalis totius diocesis penes ipsum tantum habitualis cura residet: d. dec. 619. n. 30. Tom. 2. pag. 497.

Abbas pariter non debet se intromittere in exercitium juris parochialium, & administrationem Sacramentorum in piebe Episcopi, ac si se ingerit, ipso facto excommunicationem incurrit: num. 31. ibid.

Jus instituendi, & destituendi *Abbati* cuidam competens refertur ad ea beneficia, quæ existunt in Ecclesia, quorum institutio, & destitutio ad eum pertinet; minime tamen extendi potest ad curam animarum, quæ non in titulum, sed amovibiliter, & ad nutum Vicariis committitur, & cujus respectu termini institutionis adaptari non possunt. num. 35. ibid.

Abbas jus habens exercendi jurisdictionem, quasi Episcopalem in oppido sue Abbatie; à fortiori ea gaudere debet in eademmet Abbatia, quæ caput est: dec. 745. num. 1. Tom. 3. pag. 226.

Vid. *Actus Jurisdictionis*, & *Vid. Jurisdictio, & Territorium separatum*.

ABBAS QUOAD JUS ELIGENDI CONFESSARIOS.

Abbatem monasteriorum licet habeant jus nominandi confessorios, & ad nutum amovendi; non tamen per hoc censetur sublatum Ordinario jus illos approbandi: dec. 1190. num. 7. Tom. 5. pag. 239.

Ab Abbate primario ordinis, sive ab alio superiore potest eligi confessorius, & ad nulum amoveri; attramen talis ejus nominatio ab Episcopo approbanda est: dec. 1217. n. 6. Tom. 5. pag. 290.

Abbas generalis ordinis Cisterciensis potest deputare confessorios ad nulum amovibiles, eos instituere, & destituere cum approbatione tamen Episcopi: dec. 1271. num. 5. & seq. Tom. 6. pag. 9.

Vid. *Confessarii*, & *In approbandi*.

ABBATIA IN GENERE.

Abbatia, cui non est territorium separatum, non est avulsa à diocesi, ac remanet pura Vicaria manualis, & ad nulum amovibilis; proinde nequit Abbas prohibere Episcopo, ne possit in ea Vicarios deputandos ad tempus, & limitate approbare: dec. 619. n. 34. Tom. 2. pag. 497.

Quod Abbatie caput aliquod sit oppidum, ex quibus probetur: dec. 745. num. 2. & 4. Tom. 3.

Tom.3. pag.226
Quod Abbatie caput aliquod sit oppidum, non satis probatur ex quo in functionibus fuerit superior Ecclesiasticus illius, nomine Ordinarium sive Superioris appellatus, quum ista etiam ad dominum locorum inferiorum possint referri. *ibid.* n.7. d. pag.226.

Abbatia, cuius Abbas tenetur accedere ad synodum, quæ ab Episcopo fit, jurisdictioni Episcopali dicitur subiacere: *ibidem*, num.11. pag.227.

Abbatia, e contra, cuius Abbas non accellerit ad synodum, ad quam fuit ab Episcopo vocatus, præsumitur jurisdictioni Episcopali non subiacere: n.13. *ibid.*

Super Abbatia illa, in qua Abbas actus jurisdictionales quasi Episcopales diu exercuerit, nullam Episcopus jurisdictionem habet: dec.1746. n.9. Tom.3. pag.228.

Abbatia quoad temporale dominium duxat in una sui parte in diocesi Episcopali descripta, numquam dicitur in spiritualibus illi subiacere, & ratio adducitur. *ibid.* num.6. & seq. cad. pag.228.

Vid. Abbas, & Territorium separatim.

ABBATIA IN SPECIE.

Quæ ad Abbatiam S. Benedicti Parochialis Ecclesiæ olim S. Ioannis, modo vero S. Adelelmi extra muros civitatis Burgen. pertinet: videndæ: dec.581. 582. 619. & 620. Tom.2. pag.435. ad 437. & pag.494. ad 499.

In Abbatie prædictæ territorio separatim ecclesiæ S. Adelelmi prope civitatem Burgen., & sub illius Abbatibus privativa, & omnimoda jurisdictione: dec.581. n.7. Tom.2. pag.436.

Abbatia prædicta S. Benedicti Burgen. habet territorium separatim. n.8. *ibid.*

ABBATISSA.

Abbatissa tutori, seu administratori æquiparatur: dec.45. n.11. Tom.1. pag.69.

Abbatissa absque monialium consensu, & deputatorum interventu, propria dumtaxat auctoritate, contra instrumentum certi iuris inductivum, in præjudicium monasterii pacisci non potest: dec.137. n.11. Tom.1. p.214.

Per Abbatissam solam tolli non potest jus ab eodem instrumento quæsitum Monasterio: *ibid.* n.17. p.215.

Vid. Decima cui debeatur. Vid. Apoca.

ABEATIVUM.

Alativi talis est efficacia, ut conditionem importet: dec.297. n.2. Tom.1. p.471.

ABSENTIA.

Absentia quando intelligitur de modica, & quando de illa in regionibus longinquis ad materiam procuræ faciæ per Patronum ad præsentandum: dec.1038. n.6. Tom.4. p.326.

Vid. Canonici, & Distributiones.

ABSOLUTIO.

Ad absolutionem censurarum, vel in rebus dubiis proclivior debet quisque esse, quam alius fuerit in inflexionem, sequendo præ matris Ecclesiæ laudabile exemplum: dec.990. n.10. Tom.4. p.220.

Absolutio à censuris in constitutione Pontificia capitulo tantum facta, eidem privative beneficium collatum demonstrat: dec.153.

num.12. Tom.1.

Vid. Censura.

pag.81.

ABSURDA:

Absurdum est, quod actio illa, quæ vincere non potuit debitorem, apta esset ad operandum contra tertium possessorem: dec.1584. n.11. Tom.2. p.440.

Absurdum est quod donans in donatione sibi metipsi donet: dec.655. n.8. Tom.3. p.54.

Absurdum, & incompatible est, ut actio & passio dentur in eodem subiecto: dec.1656. num.15. Hæc tamen regula limitatur n.16. Tom.3. p.56.

Absurdum pariter est rem propriam ad inflationem domini deliberari, ad hoc ut libenter ipsi solvere valeat: dec.663. n.8. Tom.3. p.69.

Absurdum rursus est, ut frustraneum, & supervacaneum removeat, quod summa maturitate, ac studio conventum fuit: dec.1008. qu.9. Tom.4. p.257.

Absurdum similiter est, faminas, à testatore totaliter exclusas, dici comprehensas sub denominatione linear, & sub eadem conditione, qua masculi à Testatore sunt vocati: dec.1011 n.40. Tom.4. p.266.

Absurdum ut evitetur omnis capiendi esset interpretatio, quatenus litera deficeret: dec.1331. n.6. Tom.6. p.156.

Absurdum est, dominia rerum semper in incerto manere: dec.1333. n.1. Tom.6. p.162.

ACCEPTANS, ACCEPTATIO.

Acceptans aliquid, onus eidem rei annexum pariter acceptare tenetur: dec.477. num.1. Tom.2. p.276.

Acceptans sententiam renunciando liti nequit amplius illam sub variis prætextibus detractare: dec.573. n.5. Tom.2. p.425.

Acceptans iudicatum, in quo rei petitæ quantitas specificatur, de errore nequit amplius eam redarguere: dec.699. n.10. Tom.3. p.43.

Acceptatio oneris non importatur per declarationem, nisi sit expressa, vel tacita, quæ tamen veniat in necessariam alicuius actus consequentiam: dec.14. n.7. Tom.1. p.19.

Acceptatio sententiarum facta ad unum effectum, ad alium diversum induci nequit: dec.189. n.38. Tom.1. p.137.

Acceptatio habet vim rei iudicatæ: dec.100. n.2. Tom.1. p.155.

Acceptatio positiva, & expressa actus promanat ex judicialibus instantiis illius executionis: dec.457. n.12. Tom.2. p.241.

Acceptatio pactorum in capitulis matrimonialibus non potest dici facta in præjudicium mulieris, minoris, vel absentis: Præsertim si eorum vigore matrimonium sit sequutum, & plures actus acceptationis sint expleti, post quam facta est maior, & plures accellerint petitiones executionis, faciæ in calore iudicii, quia ex his vera ratificatio importatur: *ibid.* n.13. & seq. p.242.

Acceptatio donationis cum expressa reservatione iurium illam impugnandi, attenta protestatione, nullum potest irrogare præiudicium acceptanti: dec.579. n.9. Tom.2. p.433.

Acceptatio transactionis resultat ex perceptione bonorum in ipsa dimissionem: dec.1645. num.3.

- num. 3. Tom. 3. pag. 42.
 Acceptatio iudicati probatur per acquiescentiam succumbentis, qui appellationem deferuit: dec. 771. n. 8. Tom. 3. p. 275.
 Acceptatio iudicati prædicti efficit, ut idem iudicium acceptatum in rem iudicatam pertranseat, & faciat statum: num. 9. ibid.
 Acceptatio iudicati probatur per hoc, quod unus ex tribus interesse habentibus in causa protestatus fuisset attendere id quod inter alios duos fuisset iudicatum: Maxime si protestatus fuisset de hoc, animo evadendi litis expensas: dec. 895. n. 11. & seq. Tom. 4. p. 45.
 Acceptatio nullitatis testamenti ab aliquo facta sine solemnitatibus, nec ipsi, nec ejus heredibus nocere potest. dec. 956. num. 11. & seq. Tom. 4. p. 161.
 Acceptationes, seu declarationes pro nullitate testamenti, quod de jure validum est, non attenduntur, & ad nullum effectum conferuntur: num. 13. ibid.
 Acceptatio decreti iniusti ex ignorantia facti orta, rescissa remanet: dec. 1040. num. 2. Tom. 4. pag. 331.
 Acceptatio nulla ex errore facti inducitur: n. 3. ibid.
 Acceptatio decreti, ejusque executionis, intelligi debet pro ea tantum parte, in qua est iustum, non autem in partibus excessivis: n. 4. ibid.
 Vid. *Utilitas*. Vid. *Renunciarius*.
 ACCESSORIUM. Vid. *Axiomata*.
 ACCESSUS JUDICIALIS.
 Accessus judicialis ad locum rei in causa agitationis, discorantibus periculis, ab Auditoribus sacre Rotæ aliquando peragi solet, & exempla afferuntur: dec. 631. n. 5. Tom. 3. pag. 14.
 Accessus ad locum differentie, in eruenda veritatis gratiam, licet aliis concessus, non denegatur. dec. 790. n. 21. Tom. 3. pag. 316.
 Ex Accessu iudicis, & Loci visione, probatio desumpta superlativa est, & quancunque aliam vincit: dec. 886. n. 3., & dec. 893. n. 3. Tom. 4. pag. 27. & 39.
 Accessus concludentissime probat contra illum, ad cuius instantiam factus fuit: n. 5. ibid.
 Ex Accessu judiciali ad differentia locum, ocularique visione probata existentia terminorum, indubitata efficitur: dec. 893. num. 3. Tom. 4. pag. 39.
 In Accessu judiciali præsentia iudicis tanti ponderis est, & efficacia, ut omnes legales suppleat formalitates, n. 4. ibid.
 Accessus quando dicatur factus, servatis omnibus de jure servandis: n. 5. ibid.
 Accessus judicialis optime probat in ea re, pro qua factus fuit, maxime quando peritorum relationibus coheret, & est uniformis: dec. 1193. n. 9. & seq. Tom. 5. p. 245.
 ACCOLLATARIUS, & ACCOLLATIO.
 Contra Accollatarium, qui deficit in solutione debiti accollari, locus est mandato: dec. 405. n. 1. Tom. 2. p. 153.
 Accollatarius efficitur principalis debitor, ac si ab initio pro debitis accollatis se obligasset: dec. 628. n. 18. Tom. 3. p. 7.
 Accollatarius simul, & donatarius, qui in donatione, sibi ab aliquo facta, in se donantis debita accollaverit, non valet bona donata retinere, & oneris suscepti adimplementum protrahere: dec. 884. n. 21. Tom. 4. p. 25.
 Accollatarius census uti principalis debitor consideratur: dec. 940. n. 1. Tom. 4. p. 122.
 Accollatarius non tenetur nisi intra limites susceptæ obligationis, & pro ea tantum debitorum specie, quam solvere promississet: dec. 951. n. 1. Tom. 4. p. 150.
 Accollatarius quoad debita alia in accollatione non comprehensa minime tenetur, ob defectum consensus, & obligationis: n. 2. ibid.
 Accollatarius fructuum decurrentium a die, initæ accollationis, non tenetur ad fructus ante illam decursos: n. 3. ibid.
 Accollatarius eo magis debito sibi accollato satisfecisse dicitur, si summam longe maiorem accollata creditoribus persolvisset: ibid. n. 4. p. 151.
 Accollatarius, qui debita solvere promissit, reservata tamen sibi facultate, & arbitrio dimittendi creditores, sibi magis bene visos, compelli nequit ad servandam gradationem creditorum, quæ esset de jure: n. 5. ibid.
 Accollatarius, non ex quo suam accollationem creditoribus notificasset, præsumitur scivisse, an isti satisfacti fuissent, vel non, de fructibus usque tunc decursis, & quare: num. 6. & 7. ibid.
 Accollatarius quando judicialiter notificasset accollationem omnibus creditoribus, sic, & sic conditionate conceptam, non potest reargui, si potius uni, quam alteri persolvisset, sed potius ipsi creditores accusandi, qui, licet interrogati, ei non inhibuissent, quin posteriores dimitteret: Præsertim, si Accollatarius de mandato iudicis persolvisset, qui decreto nullum adieciisset vinculum: num. 8. 9. & 10. ibid.
 Accollatarius ab anteriore creditore molestari nequit, ex quo posterorem dimiserit, si iudicis auctoritate persolverit: n. 11. ibid.
 Accollatarius certorum creditorum, ad eorum dimissionem non potest compelli, quando creditores anteriores totum pretium in illius manibus existentis sibi avocarent, quod facere possunt: dec. 1093. n. 3. Tom. 4., ac venerationem n. 4., & amplia n. 5. pag. 451. & seq.
 Accollatarius, seu emtor debitorum sui venditoris, non tenetur sibi designatos ab isto creditores dimittere, quando creditores anteriores adessent, quibus si solveret, bene agit: dec. 1120. n. 3. & seq. Tom. 5. p. 66.
 Accollatarius debitorum non tenetur servare ordines scripturæ, quo creditores essent adnotati, sed eorum anterioritatem; quum talis ordo demonstrativo stare dicatur: num. 6. ibid.
 Accollatarius, & simul emtor non præsumitur se voluisse etiam ultra vires rei emæ, de proprio ad venditoris creditores dimittendos, obligare: n. 7. ibid.
 Accollatarius versus debitor fit, & a debitor, sibi accollato, debitorem relevare tenetur: dec. 1181. n. 17. Tom. 5. p. 208.
 Accollatarius in omnibus ipsum debitorem repræ-

præsentat: dec. 1216. n. 22. Tom. 5. p. 288.
 Accollatio census pro pretii solutione ab acquirente facta, qui postea a Societate fuit extinctus, non probat acquisitionem pro Societate fuisse factam: dec. 265. n. 11. T. 1. p. 430.
 Accollationis substantialia sunt quantitas, causa, & modus: dec. 405. n. 4. Tom. 2. p. 153.
 Accollatio debiti fideicommissi facta de creditorum consensu, illud exinguit: dec. 610. n. 10. Tom. 2. p. 483.
 Accollatio debitorum uxoris non impedit, quin vir accollatarius ejus pecuniis extradotalibus in extinctione poterit uti: dec. 628. n. 19. Tom. 3. p. 7.
 Accollatio censuum respectu accollatarii, habet vim, & effectum veræ venditionis, & ad quid accollans teneatur? Maxime quum accollans sit opulentus, majoremque partem exinixerit: dec. 635. n. 5. ad 7. Tom. 3. p. 23.
 Accollatio resoluta, & nulla dicitur, quum solutio a debitore, non ab Accollatorio subsequenter facta noscitur: dec. 676. n. 13. Tom. 3. p. 101.
 Accollatio alterius partis debiti ab altero accollatæ præsumptam extinctionem factam ab accollante non excludit, & quare: dec. 676. n. 14. ibid.
 Accollatio debiti parit satisfactionem respectu primi obligati: dec. 780. n. 9. Tom. 3. p. 294.
 Accollatio transfundit debitum in accollantem, ac si accollans illud contraxisset: dec. 852. n. 1. Tom. 3. p. 434.
 Accollatio est susceptio debiti alieni, ad quod prius accollans non tenebatur: dec. 863. n. 7. Tom. 3. p. 454.
 Accollatio creditoris præsentiam non requirit; secus procedit in delegatione: n. 8. ibid.
 Accollatio census dicitur facta ex causa necessaria ab hæredibus debitoris, si inter sese hæreditatem divisissent: dec. 940. num. 2. Tom. 4. p. 127.
 Accollatio non potest dici excessive sibi facta a fratre, si in actu divisionis major pars debitorum incorrespondentiam cæteris obligasset: n. 4. ibid.
 Accollatio collusiva, sicuti & quilibet alius actus ejusdem nature, pro non facta reputatur: dec. 1150. n. 18., & 24. T. 5. p. 143. & seq.
 Accollatio unius debiti solutionem parit: dec. 1181. n. 18. Tom. 5. p. 208.
ACQUIESCENTIA.
 Acquiescentia cessat ob litem intentatam: dec. 191. n. 4. Tom. 1. p. 462.
 Acquiescentia antecessorum non præjudicat successoribus ex propria persona venientibus: dec. 311. n. 12. Tom. 1. p. 496.
 Acquiescentia partis probationem inducit: dec. 339. n. 6. Tom. 2. p. 36.
 Acquiescentia filii erga patrem refertur ad eundem reverentiam erga eundem: dec. 672. n. 14. Tom. 3. p. 89.
 Acquiescentia sexaginta annorum præsumere facit, omnia in transactione contenta fuisse executioni demandata: dec. 700. num. 21. Tom. 3. p. 146.
 Per Acquiescentiam succumbentis, qui appellationem deseruit, probatur acceptatio ju-

dicari: dec. 771. num. 8. Tom. 3. p. 275.
 Acquiescentia hæredis negligentis exigere credita sui auctoritas, præsumere facit de illis habuisse ignorantiam: dec. 856. num. 11. Tom. 3. p. 441.
 Acquiescentia in non petendo fructus census non parit extinctionem præsumtam, si creditor census scientiam de eo non habuisset: dec. 865. n. 8., & 9. Tom. 3. p. 458.
 Acquiescentia in non petendo fructus non est considerabilis in minoribus, & agere prohibetur: dec. 917. n. 23. Tom. 4. p. 89.
 Acquiescentia non præjudicat scienti suum jus salvum fore: n. 24. ibid.
 Acquiescentia creditoris in exigendo fructus non consideratur, quando apoc credit in alterius faciem cantaret, & fructus ab eo, qui exegit, de facili brevi manu recuperare potuisset: dec. 946. n. 15. Tom. 4. p. 139.
 Ex Acquiescentia debitoris non potest dici remansisse præscriptas nullitates deliberationis alicujus, quando prædictus debitor, vix secuta deliberatione, de nullitate protestatus fuit: dec. 1018. n. 15. Tom. 4. p. 28.
 Acquiescentia non præjudicat singulari successori, qui de suo jure ignorantiam habuit, vixque post scientiam habitam receleavit: dec. 1086. n. 14. Tom. 4. p. 429.
 Acquiescentia illius, qui deliberationem passus est, ex quibus dicatur sublata ad evitandam ex hoc capite præscriptionem: dec. 1148. n. 19. Tom. 5. p. 139.
 Vid. *Administratores. Nullitas, & Taciturnitas.*
ACQUIRENS, & ACQUIRERE.
 Acquirens hæres proprio nomine pro se ipso, sibi acquirit, non hereditati, licet in contractu enunciaverit se, filios, & hæredes: quod fortius procedit, quando pro se, suisque hæredibus stipulatus fuit: dec. 89. n. 28. ad 30. Tom. 1. p. 136.
 Acquirens potest se enunciare hæredem, & tamen nomine proprio acquisitionem facere: n. 32. ibid.
 Acquirens hæres ex propriis pecuniis, sibi dicitur acquirere non fideicommissum: n. 33. ibid.
 Acquirens cum pecuniis fideicommissi, acquirit sibi, non fideicommissum, cui tantum competit actio pro recuperatione pretii: ibidem. n. 37. p. 137.
 Acquirere sibi voluisse proprio ære bona aliqua non præsumitur hæres, si ea sibi ex fideicommissum deberi agnovisset: n. 43. ibid.
 Acquirendo hæres pro se, suis hæredibus, & successoribus, non hereditati acquirit: dec. 191. n. 4. Tom. 1. p. 140.
 Si acquirit hæres gravatus in pecuniis propriis sibi acquirit: n. 5. ibid.
 Acquisivisse sibi res aliquas nomine fideicommissi non censetur hæres erogans de proprio pecuniis in emptione rerum, quæ pro minima parte ad fideicommissum spectarent, sed suo nomine adquisivisse censetur: n. 11. ibid.
 Quod acquirere hæreditati potius, quam sibi voluerit hæres, qui est creditor defuncti, præsumendum non est; propriamque satisfactionem negligere: n. 12. ibid.
 Acqui-

- Acquirens cum enunciativa qualitatibus heredis fideicommissarii sibi, non fideicommissio acquirat, quum dicta qualitas adjecta sit demonstrative, non restrictivè: dec. 93. n. 3. Tom. 1. p. 143.
- Acquirens, quamvis se heredem declararet, eo nomine acquisivisse non dicitur, si ex toto tenore liqueat, pro se ipso acquirere voluisse, & heredis qualitas demonstrative tunc stat: dec. 186. n. 30. Tom. 1. p. 294.
- Si acquirentes curaverint, ut in transactione facta ad maiorem cautelam, & iura iuribus addendo cautum esset, quod ipsi acquirentes, tanquam directi, & legitimi domini, & possessores disponere possent, res, super qua transigitur, libere transigenti, non fideicommissio, acquisita dicitur: n. 31. ibid.
- Acquirens bona cum notabili pretio pro se, suisque heredibus, & successoribus, ratione fideicommissi, super eisdem omni remanet iure destitutus: dec. 220. n. 14. Tom. 1. p. 349.
- Acquirens proprio nomine, pro se, suisque heredibus, & successoribus voluisse acquirere censetur: dec. 307. n. 6. Tom. 1. p. 483.
- Acquirens pater donatarius pro se, & filiis, censetur illis, ut heredibus, acquisivisse: dec. 366. n. 4. Tom. 2. pag. 82.
- Quibus acquirere renunciarius voluerit non attenditur; sed quibus, & quomodo renunciatis dare voluerit, dec. 371. n. 4. Tom. 2. p. 94.
- Acquirat hereditati non sibi hæres ex iuribus hereditariis transgens, licet cessionem proprio nomine reportaverit, vel aliquando commodum nactus fuerit: decif. 596. num. 25. & 26. Tom. 2. p. 460. & seq.
- Acquirat sibi non pecuniarum domino emens proprio nomine, alienis pecuniis, solumque ad quantitatem restituendam tenetur: dec. 760. num. 9. Tom. 2. p. 257.
- Si Acquisitio prædicta rei non sponte, & simpliciter, sed cum expressione causæ, ita urgente legis, vel iudicis præcepto facta fuit, limitatur prædicta regula: n. 10. ibid.
- ACQUISITIO, & ACQUISITUS.**
- Acquisitiones factæ ab herede gravato, nisi demonstrative distinguantur à bonis fideicommissio subjectis, retardare non possunt fideicommissario immisionem: decif. 42. n. 18. Tom. 1. p. 59.
- Acquisitio prædii in catastro posterius descripti dici nequit facta longè ante aliam prius ibidem adnotatam: n. 21. ibid.
- Acquisitiones modici pretii non sunt attendendæ: n. 22. & 24. ibid.
- Acquisitiones modicæ in prædio fideicommissario factæ ab herede gravato, quæ aliàs distractæ præsumuntur, retardare non possunt immisionem ad dictum prædium fideicommissarium. n. 26. ibid.
- Acquisitio ex pecuniis hereditariis pro se ipso facta intelligitur, quoties emtor investire non tenetur pecunias ad commodum fideicommissi, & vocatur ad illud: decif. 42. n. 8. Tom. 1. p. 64.
- Acquisitio secus, pariter ex pecuniis hereditariis, concurrente præcepto restatori de investiendo, favore fideicommissi facta de iure præsumitur, etiam si adfint clausulæ contrariæ: n. 9. ad 11. ibid.
- Acquisitio cuius commodum facta sit observantia demonstrat: n. 14. ibidem, neque non decif. 89. n. 41. Tom. 1. p. 137.
- Acquisita rei venditio tanquam propriæ facta paulo post acquisitionem, eam nomine proprio, non hereditario acquisita demonstrat; dicta dec. 89. n. 42. Tom. 1., & aliæ adduntur demonstrationes n. 44. d. p. 137.
- Acquisita hereditati dici nequeunt bona illa, quæ per heredem expresse acquisita fuerunt pro se ipso, & successoribus: dec. 91. num. 13. Tom. 1. p. 141.
- Acquisita legitime bona ab herede pro se suisque heredibus inde pendentes à fideicommissitibus, fideicommissi titulo non possidentur: dec. 93. n. 2. p. 143.
- Acquisitio quando in parte dispositiva ab herede fideicommissario pro se ipso facta dicitur; qualitas heredis fideicommissarii censetur demonstrative enunciata. n. 4. ibid.
- Acquisitio, an pro se ipso, vel pro fideicommissio sit facta, observantia sequuta comprobatur. num. 6. ibid.
- Acquisitionem nomine proprio, non hereditario factam, demonstrat acquirentium, ejusque heredum observantia. decif. 186. num. 34. Tom. 1. p. 295.
- Acquisitio factum libera facultate, uti legitimi domini disponendi, pro fideicommissio facta non censetur. dec. 188. n. 14. Tom. 1. p. 298.
- Acquisitio supponitur libere, & non pro fideicommissio facta, ex iteratis similibus enunciatis acquirentium, & heredum: numer. 15. ibid.
- Acquisitio prædicta impugnari uti talis non potest ab eis, qui à dictis acquirentibus causam habent: n. 16. ibid.
- Acquisitio facta pro se, suisque heredibus, & successoribus quibuscunque, ab aliquo, cum expressione qualitatibus hereditariæ à fideicommissitente, libere facta censetur; qualitatibus enim hereditariæ expressio stat demonstrative, non autem taxative: dec. 220. num. 15. & seq. Tom. 1. p. 349.
- Acquisitionem pro Societate aliqua fuisse factam nullo pacto probatur per accollationem census pro pretii solutione ab acquirente facta, qui postea à Societate fuit extinctus, & quare: dec. 265. n. 11. Tom. 1. p. 430.
- Acquisitio ad proprium heredis commodum, & non fideicommissi facta dicitur; quum instrumentum stipulatur pro se, & successoribus &c. Ad habendum &c. dec. 307. num. 2. Tom. 1. p. 483.
- Ab Acquisitione libera locorum montium non inferitur ad donationem. decif. 342. num. 4. Tom. 2. p. 42.
- Acquisita loca montium pro se, heredibus, & successoribus quibuscunque, in transactione super bonis fideicommissariis, transigenti acquisita sunt independentes à fideicommissio, pro quo prætenduntur, & quamvis bona, super quibus transigitur, subjecta essent fideicommissio: decif. 404. numer. 10. & seq. Tom. 2. p. 151.
- Vid.

Vide *Loca montium*.

Acquisitio cedit personæ veræ, & non fictæ, quando simulatio est in persona, & veritas in re: hæc tamen regula limitatur in contractibus investiturarum, in quibus simulatio locum non habet, solumque dicitur *emphyteuta* ille, quem dominus directus investivit: dec. 1391. n. 5. & seq. Tom. 6. p. 290.

Vid. Bona in genere, & Bona Fideicommissaria. Vid. Domicilium: Dominium, & Domus.

ACTA.

Acta facta sine citatione illius, qui principale habet interesse, nulla sunt: decif. 138. n. 3. Tom. 1. p. 384.

Extra Acta quæ sunt, extra mundum esse dicuntur: dec. 356. num. 12. & 13. decif. 409. n. 10. Tom. 2. pag. 61. & 164. dec. 735. n. 14. Tom. 3. p. 207.

Acta nisi sint integrè transportata, rei judicatae iustitia in dubium non revocatur: decif. 356. n. 14. Tom. 2. p. 61.

Acta judicialia pravalent extrajudicialiter gestis: dec. 849. n. 21. Tom. 3. p. 425. **Vid. Scriptura, & Transportatio affirmum.**

ACTIO IN GENERE.

Actio diversa in diverso judicio intentari non debet. dec. 25. n. 11. Tom. 1. p. 33.

Actiones in hære dicuntur offibus creditorum: dec. 113. n. 8. Tom. 1. p. 173.

Actio cedendarum cui obstat, ille remedio *Auth. res quæ* non juvatur: decif. 249. n. 6. Tom. 1. p. 405.

Actio ad damna, & interesse census ob investimentum non tutum, à quo tempore incipiat: dec. 262. n. 3. Tom. 1. p. 485.

Actio ad reintegrationem ex defectu citationis est præscripta spatio quinquaginta annorum: dec. 263. n. 1., & seq. Tom. 1. p. 427.

Non Actioni sed rei præstat incumbere: dec. 296. n. 15. Tom. 1. pag. 470. & dec. 691. num. 27. Tom. 3. p. 120.

Actio, & passio non dantur in eodem subiecto: dec. 314. n. 5., Tom. 2. pag. 4. dec. 630. num. 4. 656. num. 15. 663. num. 9. 808. num. 9. Tom. 3. pag. 12. 56. 69. 345. & decif. 1301. n. 20. Tom. 6. p. 78.

Actiones non confunduntur, stante beneficio inventarii. dec. 406. n. 7. Tom. 2. p. 156.

Actio, quæ non vincit debitorem, apta non est ad operandum contra tertios illius bonorum possessores, & contrarium esset absurdum: dec. 584. n. 11. Tom. 2. p. 440.

Per Actionis viam petitio fructuum census quando peti possit, vel non: dec. 641. n. 2. & seq. Tom. 3. p. 34.

Actiones cur confundantur in hærede inventarium non conficiente: decif. 663. num. 14. Tom. 3. p. 69.

Actio clara ab exceptione turbida non repellitur: dec. 515. n. 14. Tom. 3. p. 360.

Actiones non confunduntur, ex quo creditor remaneat hæres mediatius debitoris sui auctoris, quando ante aditionem factam a suo auctore de illius bonis, iste jam creditum reddidisset extinctum, & quare: decif. 934.

n. 8, & 9 Tom. 4.

p. 119.

Actio, quæ non competit uni, neque ejus creditoribus dari potest. decif. 1002. numer. 5. Tom. 4. p. 243.

Actio competens pro deposito pensionum dicitur clara, quando fuit à Rota approbata: dec. 1064. n. 1., & 2. Tom. 4. p. 382.

Actio non datur ex obligatione correlative, nisi promissio respectiva prius adimplenda demonstretur: dec. 1070. n. 15. Tom. 4. p. 398.

Actio nulla oritur ex obligatione, quæ non legitur in instrumento apposta: nec illud afficit illos, qui non interfuerint. ibid. num. 18. p. 399.

Actio creditoris non retardatur per hoc, quod sui debitoris bona retineat, quando probatur, suum creditum excedere in summa certa, & liquida valorem rei retentæ, pro quo tantum in judicio stare, & ageret. decif. 1071. n. 6. Tom. 4. p. 400.

Actio non datur sine obligatione, & nemo sine actione expeditur. decif. 1093. num. 1. & 2. Tom. 4. p. 451.

Actione carens nullum potest reportare mandatum. dec. 1116. n. 1. Tom. 5. pag. 55.

Actiones activas pariter, & passivas inter hæredes dividere decet: decif. 1122. numer. 5. Tom. 5. p. 69.

Actio non oritur uni ex hæredibus fideicommissariis super communi domo alienata, quando talis alienatio cessit in extinctionem debiti communis: dec. 1279. n. 3. Tom. 6 p. 27.

Actio super bonis feudalibus non datur creditori, in Baronum bulla non comprehenso: dec. 1306. n. 9. Tom. 6. p. 94.

ACTIO PRO DOTE.

Actio pro dote à filiabus gravatorum intentari potest super solo multiplico, quod tranversalis ad talem effectum constituit, cetera bona à tali onere liberando: dec. 370. n. 3. Tom. 2. p. 91.

Actionem dotis promovere potest qui omnia dotatæ jura sibi habet obligata: dec. 664. n. 6. Tom. 3. p. 71.

Actio pro dotis augmento cessat, quando istud ad pompam fuisse factum probaretur pro majori matrimonii decore: dec. 1077. n. 4. Tom. 4. p. 411.

Actionem ad dotem tantum habet famina super bonis patris, non vero ultra dotem, etiam ad legitimam: dec. 1330. n. 2. Tom. 6. p. 171.

ACTIO EX EMTO.

Actionem ex emto, sequuta evictione, pro damnis, & interesse rei evictæ, habet creditor, qui dationem in solutum acceperat: decif. 1097. n. 3. Tom. 5. p. 5.

Actio ex emto ad fructus cambii dicitur ab initio adepta, eo ipso, quod ab initio fors fuisset jure domini comparata: dec. 1331. n. 11. Tom. 6. p. 157.

ACTIO PRO EVICTIONE.

Actio evictionis emtori contra venditorem non competit, si causa, ob quam illa præstenditur, tempore emtionis nota erat emtori. Limitatur tamen hæc regula quoties emor de evictione cavet: dec. 212. num. 22. ad 24. Tom. 1. p. 333.

Actio.

Actio ad evictionem pro censu de cuius exigibilitate, & realitate constat, licet postea evaserit inexigibilis, non competit. Contrarium tamen, quum evictio venit ob hypothecas, pro quibus fundus prius absorbeatur, & quare: decif. 352. num. 4., & 8. Tom.2. p.55.

Quem actio de evictione tenet, eundem agentem repellit exceptio: dec.277. n.4. Tom.1. pag.447., dec.468. n.4. Tom.2. pag.260., decif. 674. n.23., & 678. n.10. Tom.3. p.95. & 104.

Actio pro evictione non datur in bonis in solutum datis pro pecuniis erogatis a tutore in extinctionem debitorum alterius pupillorum auctoris, cujus isti hereditatem cum beneficio legis, & inventarii adiverunt, & rationem reddiderunt. Limitetur tamen hæc conclusio, si pupilli facti majores de proprio tutore solventi se obligaverint: dec. 442. n. 3., & 6. Tom.2. p.217.

Actio pro evictione non potest excitari ex quo bona, in transactione data, fuissent evicta, quando jam ad notitiam transigentium, eaque acceptantium præcedentem evictionis periculum devenisset: dec. 646. n.8., & 9. Tom.3. p.42.

Actio de evictione non competit ementi scienter rem, restitutionis vinculo obnoxiam, uti ementi jus vitium; etiam si evictio sit promissa; præsertim si promissio evictionis est generica, non specifica super vinculo expresso: dec. 668. n.15. ad 17. Tom.3. p.80.

Actio de evictione ut possit competere emtori, qui scienter emit rem, vinculo obnoxiam, requiritur evictionis specifica obligatio super vinculo fideicommissi: n.18. ibid.

Actionem pro evictione adversus venditorem habet emtor, detecto onere super re emta, si rationaliter illud prævidere nequivit: decif. 776 n.18. Tom.3. p.282.

Actio evictionis silet inter pupillum, & tutorem: dec.888. n.1., & 5. Tom.4. p.31.

Actio pro evictione non competit adversus illum, qui in vim transactionis nil tradidit, sed tantummodo rem in manibus jam possidentis reliquit: dec.1116. n.11. Tom.5. p.56.

Actio de evictione non datur adversus illum, qui transigendo nil tradit, sed simpliciter dimittit penes possessorem rem, super qua jus habeat, & relaxat, illique sua jura cedit: dec.1146. n.7. Tom.5. p.135.

Actio evictionis, evicta re, statim oritur pro revelatione promissa adversus de ea obligatum. Amplia, ut eam passio competat etiam actio pro damnis, quali re vendita libere non tradita: dec.1374. n.3. & seq. Tom.6. p.245.

Vid. *Evictio*.

ACTIO PRO EXHIBITIONE SCRIPTURARUM.

Actio pro exhibitione scripturarum non est exercibilis adversus obligatum ad exhibendum libros, quando isti ex facto suorum ministrorum, & casu fortuito sunt perditii, secus si eos conservare promissierit: dec. 454. n.6. & seq. Tom.2. p.238.

Actio pro exhibitione librorum adversus heredes, qui non sunt cogendi ad exhibendum

libros familiares, & sic pandere secreta domus irrita est: dec.491. n.12. Amplia, ut in n.13. Tom.2. p.299.

Actio ad exhibendum excluditur, dum ex rebus, librorum existentia in herede exclusa remanet: dec.591. n.6. Tom.2. p.451.

Actio ad exhibendum cessat, licet libri fuerint consignati, quum sine culpa, & fraude, imo ex necessitate, & utilitate permillum fuerit in eadem computistaria retineri; etiam quando ille, cui fuerunt dati, ibidem non degebat: ibid. n.18. p.452.

Vid. *Exhibitio Scripturarum*.

ACTIO EXEQUUTIVA, & AD FACTUM.

In Actionibus ad factum iudex potest cogere ad implementum: dec.312. n.10. T.2. p.2.

Actio fundata in publico instrumentum habet executionem paratam, nec retardatur per exceptiones altioris indagationis: dec. 927. n. 1. Tom.4. p.104.

Actio exequiviva non datur adversus tutorem possessorem: dec.1357. n.5. Tom.6. p.204.

ACTIO HYPOTHECARIA.

Actio hypothecaria, sive personalis in rem scriptam, an intret contra tertium possessorem, pro canonibus decursis, & non solutis, super altero fundo in istius dominium delato, est opinio inter doctores hinc inde ventilata; vide itaque qui doctores affirmativam, quique negativam teneant: dec. 873. num. 2. & seq. Tom.4. p.7.

Cum Actione hypothecaria iudicium Salviani intentatum non implicat, petendo associationem ad effectum se satisfaciendi, sive ex fructuum perceptione actione Salviani, sive mediante bonorum distractione, & subhastatione, quod est proprium hypothecariæ; etiam si reus conventus sit persona tertia: dec.1309. n.5. & 6. Tom.6. p.105.

ACTIO PRO LIBERATIONE A MOLESTIIS, & DAMNIS PASSIS.

Actionem petendi liberationem a damnis passis, & præstationem illius liberatis, habet emtor, stante promissione fundi liberi, etiam evictione non sequuta: dec.13. n.6. T.1. p.17.

Actio pro emendatione damnorum favore venditoris oritur, quando emtor ex parte sua contractum non adimpleat: dec. 231. n. 2. Tom.1. p.327.

Actioni pro damnis, & interesse, ratione evictionis locus non est, quum ad fundum creditores anteriores fuerint immissi in Salviano: dec.352. n.5., sed limita, ut in num.9. Tom.2. p.55.

Actiones geminae, & pro liberatione a molestiis, & pro traditione rei libere, & loco istius, pro valore bonorum, competunt molestias passio: dec.424. n.12. Tom.2. p.198.

Actio pro traditione rei libere competit molestias passio; quamvis principaliter actio restricta sit super liberatione a molestiis; quum in citatione adfuerint verba -- *Et aliud quodcumque decretum desuper necessarium, & opportunum fieri* -- & interponi -- & iudex pro traditione rei libere decrevit: n.3. ibid.

Actio pro liberatione a molestiis non potest excitari

citari sub obtentu, quod bona transactionis, vigore tradita, sint fideicommissio subiecta, quando jam fideicommissi prætensiones de eo tempore erant excitatae, & cum hac incertitudine, & eventualitate bona acceptata: decis. 646. n.8. & seq. Tom.3. p.42.

Actiōnem pro liberatione a molestiis habet ille, qui evictionem patitur: decis. 776. num. 1. Tom.3. p.281.

Actio pro liberatione a molestiis non competit adversus illum, qui in vim transactionis nil tradidit; sed tantummodo rem in manibus jam possidentis reliquit: dec. 1116. num. 17. Tom.5. p.56.

Actio pro liberatione a molestiis a transigentibus stipulata, a fortiori volita præsumitur quoad creditores anteriores actu molestantes, quando loquuti essent de creditoribus, qui possent superaccedere: dec. 1165. n.7. Tom.5. p.167.

Actio pro liberatione a molestiis non solum dicitur volita quoad creditores superventuros, sed etiam quoad actu urgentes, quando transigentes intellexissent de illis creditoribus, quorum favore fuisset iudicatum: ibid. n.9. & 24. p.167. & 169.

Vid. Liberatio a molestiis.

ACTIO PRO MANDATO.

Actio pro mandato de evacuando clara, ejusque exequutio retardari non potest ab exceptione melioramentorum, vel insubstanti, vel turbida: dec. 343. n.9. & 11. Tom.4. p.43.

ACTIO PRO MELIORAMENTIS.

Actio pro refectione melioramentorum illi subiacet moderationi, quæ versatur inter, quid impensum, & quid melioratum, quando agitur de repetitione eorundem adversus evincentem; & amplia, ut etiam tempus refectionis attendendum sit: quando vero agitur inter emtorem, qui evictionem est passus, & venditorem de evictione obligatum: tunc iste melioramenta etiam voluptuosa tenetur illi reficere: decis. 1098. num. 2. 3. 4. & 7. Tom.5. p.8.

Actio pro melioramentis difficilius datur, quam retentio: dec. 1099. n.7. Tom.5. p.10.

Actio pro melioramentis datur adversus evincentem fundum melioratum: n.16. ibid.

Vid. Melioramenta.

ACTIO PERSONALIS.

Actiōne personali tantum tenetur administrator, non autem utraque personalis, & reali: dec. 606. n.15. Tom.2. p.477.

In Actiōne personali, quando plures sunt hæredes, unusquisque pro sua virili tantum, & non ultra tenetur: dec. 1039. numer. 5. Tom.4. p.329.

In Actiōne personali contra debitorem debitoris, creditores assument figuram sui ipsius debitoris, & tamquam procuratores a lege constituti, omnia ejusdem jura adversus illum exercere valent: dec. 1053. n.5. T.4. p.357.

Actio personalis datur pro consequutione fructuum: dec. 1203. n.8. Tom.5. p.260.

Actio personalis contra tertium possessorem, non competit: dec. 1357. n.5. Tom.6. p.204.

ACTIO REALIS; SEU REI PERSECU-TORIA, AC MIXTA.

Actiōi pro receptione capitalis census, & fructuum sit locus, convocato creditorum, concursu; dummodo tamen creditorum concursus sit universalis: decis. 142. num. 3. & seq. Tom.1. p.226.

Actio pro legitima exerceri nequit, non extantibus bonis liberis, multoque magis pro ea, in tali casu peti retentio: decis. 389. num. 3. Tom.2. p.124.

Actio pro debitis fideicommittentis potest intentari contra ejus bona, apud quoscumque fideicommissarios existentia: dec. 479. n.4. Tom.2. p.279.

Actio super re vendita a comuni debitore, non datur creditori posteriori, quando emtor anteriores dimisisset, eorumque jura foveret: dec. 1002. n.1. & 3. Tom.4. p.242.

Actio non datur hæredibus ad petendam solutionem pretii, ex communis debitoris effectibus retracti, adversus emtorem; quando ex facto illorum authoris ad illius manus res emta numquam devenire potuisset: ibidem. n.41. p.243.

Actio ad prædium distractum in causam restitutionis dotis, non competit succellori in primogenitura, vigore privilegii authenticæ Rer. quæ: dec. 1277. n.14. Tom.6. p.23.

ACTIO RELEVATORIA.

Actiōnem relevatariam habet pupillus contra tutorem, qui illegitimum fecit inventarium: dec. 835. n.23. Tom.3. p.399.

ACTIO RERUM AMOTARUM.

Actio rerum amotarum, ut valide proponatur, probationes certas, & concludentes requirit, quum delictum sapiat: decis. 1225. n.1. Tom.5. p.310.

Vid. Exceptio rerum amotarum.

ACTIO PRO SOCIO.

Actiōne pro socio socius non solum repetit id, quod de suo ex causa societatis erogavit, sed etiam usuras, ex lege Si unus §. si quid, ff. Pro Socio. Limitatur tamen hodie hæc propositio, quia usura in actione pro socio non non veniunt: decis. 1019. num. 8., & seq. Tom.4. p.290.

Vid. Socius.

ACTIO SPOLII.

Actio spoliis triginta annorum spatio præscribitur: dec. 186. n.20. Tom.1. p.293.

Actio pro reintegratione ad bona amissa semper dicitur utilis, pupilloque competens, etiam ex facto tutoris expoliato: dec. 1338. num. 3. Tom.6. p.170.

Vid. Spolium.

ACTIO SUBSIDIARIA.

Actio subsidiaria non datur, nisi prius excusso principali debitore, & in casu, quo partialis diversimode consuli nequeat: licet principalis debitoris bona essent sub concursu, & quare: decis. 930. num. 8. 9., & 11. Tom.4. p.112. & seq.

Actio contra judicem relaxantem mandatum, de delendo, non citata persona, cuius favore starent apposta; an, & quando subsidia dici debeat: dec. 1226. n.22. Tom.5. p.315.

ACTIO

ACTIO EX CAUSA TUTELÆ.

Actio ex causa tutelæ, tutori, vel curatori, durante tutelâ, vel cura, non datur: decif. 441. n. 16. Tom. 2. p. 215.

Actio tutelæ conveniri potest tutor, si male contraxit: dec. 680. num. 3. Tom. 3. pag. 197. & decif. 688. n. 2. Tom. 4. p. 31.

Actio ex causa tutelæ datur pupillo, vel minori adversus tutorem, qui inventarium non contulerit, pro emendatione damni passi: dec. 728. n. 24. Tom. 3. Vid. Tutor. p. 194.

ACTIO VOLUNTARIA.

Actio voluntaria ut in obligationem vergat, titulus requiritur: declarari hoc examinandum in judicio manutentionis: dec. 456. num. 7. & 11. Tom. 2. p. 239.

ACTIO UTILIS NEGOCIORUM GESTORUM.

Actio utilis negotiorum gestorum in judicio pro refectione damnorum conveniri potest tutor, si male contraxerit; vel ex ejus dolo, aut culpa pupillus damnum passus sit: dec. 680. n. 4. Tom. 3. pag. 107. & decif. 688. numer. 2. Tom. 4. p. 31.

Actio utilis negotiorum gestorum competit mulieri adversus virum, quando communem filiam de proprio dotali: dec. 797. n. 11. & 14. Tom. 3. p. 330.

Actio utilis negotiorum gestorum competit in repetendo illi, qui pro alio solvit: dec. 918. n. 7. Tom. 4. pag. 143.

Actio negotiorum gestorum, ille, cuius nomine cum aliena pecunia emitto aliqua facta est, quæque in eius dominium post traditionem tranſiit, compelli potest ad pretii refuſionem ab eo, qui pecuniam numeraviſſi dummodo hic, animo donandi pecuniam non perſolviſſet: dec. 97. n. 1. & 2. Tom. 4. p. 162.

ACTOR, AGENS.

Actor suæ intentionis fundamentum probare tenetur: dec. 7. n. 1. Tom. 1. pag. 8. & dec. 372. n. 8. Tom. 2. p. 96.

Actoris præſentationem ſufficit reo negare: dicta dec. 7. num. 2. Tom. 1. d. p. 8.

Actoris intentio bene fundatur in folio, de mandato Principis conſcripto: dec. 155. num. 3. Tom. 1. p. 244.

Actor tenetur ſcire poſſeſſorem bonorum, ad effectum valide agendi in judicio, illo citato: dec. 157. num. 4. Tom. 1. p. 246.

Actori, ad hoc ut obtineat, quod petit, incumbet onus illud concludenter probandi: dec. 377. n. 5. Tom. 2. p. 107.

Actor exceptione non juris repellitur: decif. 408. n. 3. Tom. 2. p. 161.

Actor ab immiſſione repellitur exceptione, quod fidei commiſſum de eo non loquitur: decif. 488. num. 16. Tom. 2. p. 293.

Actor adeundo judicem ordinarium, non congregationem Baronum, comprobat reo, uti non Baroni, bonorum adminiſtrationem ob concuſum non fuiſſe interdictam: dec. 599. n. 17. Tom. 2. p. 466.

Actor allegare valet quodcunque aliud jus, ſuper quo judex pronunciare potest, etiamſi in monitorio non expreſſum, quando in illo adſunt ſolite clauſulæ ſalutares: decif. 664.

num. 21. Tom. 3.

p. 78.

Actor non potest cogi in judicio recuperationis rei adverſus illegitimum colligantem, eas deducere probationes, quas de cætero teneretur, ſi cum perſona capaci contenderet: dec. 782. n. 17. Tom. 3. p. 298.

Actor, ſimulque ſui debitoris hæres, agendo, repellitur per exceptionem deſuntam a lege *Vindicantem*: dec. 822. num. 1. & 16. Tom. 3. p. 373. & 375.

Actor in judicio recuperationis rei tenetur ad identitatem probandum: dec. 907. numer. 11. Tom. 4. p. 67.

Actor ſuam tenetur fundare actionem, legaliaque documenta deducere: decif. 1124. n. 20. Tom. 5. p. 75.

Actor, quod erga reum diverſas habuerit præſentiones ex judiciorum erulit diverſitate, quæ contra illum introduxit, ex quibus vere illius voluntas detegitur: dec. 1140. num. 10. Tom. 5. p. 112.

Actori, agenti ad rei controverſe vindicationem, nil magis obſtat, quam quod reus pro anteriori credito rem controverſam retinere poſſit, etiamſi actor ageret virtute crediti anterioris, quando tamen penes fe retineret alia bona ſibi hypothecata pro eodemmet credito: dec. 1216. n. 2. 3. & 8. Tom. 5. p. 285. & ſeq.

Agens pro vindicatione rei fidei commiſſaria de manibus rerum retinentis uti creditoris ipſius fidei committentis, ad quid probandum tenetur: dec. 1285. n. 12. & 13. Tom. 6. p. 38.

Agens ad vindicationem rei emphyteuticæ, ex capite lineæ ſinitæ ſuam actionem concludenter, & ſtrictè tenetur probare: dec. 108. n. 4. Tom. 6. p. 102.

Actor dicitur ille, qui jure domini rem de manibus alterius ſibi curat vindicare, & contra reus dicitur, qui ab illo in ſua poſſeſſione perturbatur: decif. 1355. numer. 1. Tom. 6. p. 198.

Agens ex juriſſibus alterius jam reſolutis, ab actione repellitur: dec. 1374. n. 7. Tom. 6. p. 246. Vid. *Diffraſtio bonorum*. Vid. *Reus*; & *Scriptura*.

ACTUS IN GENERE.

Actus clauſeſtiniſſus ignoranti non præjudicat: dec. 31. n. 17. Tom. 1. p. 42.

Actus, qui ex duplici cauſa fieri poſſet, referatur ad neceſſariam: dec. 72. n. 10. T. 1. p. 104.

Actus geſti à repreſentante duplicem perſonam, ad quam ſunt referendi: decif. 79. n. 3. Tom. 1. p. 118.

Actus ad cautelam factus, in damnum remittentis interpretari non poſſet: decif. 91. n. 9. Tom. 1. p. 140.

Actus, quibus jus aſſiſit, etiam pauciores, præferri debent pluribus actibus contrariis, ad excludendam conſuetudinem juri abſonam: dec. 121. n. 19. Tom. 1. p. 187.

Actus ignorantæ geſti præjudicium agenti non inferunt: dec. 134. n. 22. Tom. 1. p. 209.

Actus à procuratore geſti nequeunt principalibus præjudicare: decif. 137. numer. 24. Tom. 1. p. 215.

Actus non dicuntur doſoſi, & fraudolentes, quum

- quum iure permittente, & juxta observantiam fuerunt gestii: dec. 165. n. 7. Tom. 1. p. 256.
- Actus lite pendente gestii, in adversarii præjudicium facti præsumuntur.** dec. 218. n. 11. Tom. 1. p. 345.
- Actus transactioni proximi magni ponderis sunt pro ejusdem declaratione:** dec. 220. n. 19. Tom. 1. p. 350.
- Actus duo contradictorii eodem tempore nequeunt exerceri:** decif. 245. numer. 18. Tom. 1. p. 397.
- Pro Actus validitate omnis interpretatio in dubio capienda est:** dec. 296. n. 11. Tom. 1. p. 470.
- Actus valide factus censetur.** dec. 300. num. 5. Tom. 1. p. 475.
- Actus correlative factus in sequelam alterius, illius obligationibus est obnoxius.** dec. 323. num. 4. Tom. 2. p. 17.
- Actus a minore factus ratificatur ex productione in iudicio in ætate majori gesta.** dec. 354. n. 10. & seq. Tom. 2. p. 58.
- Actus indifferens, & pluribus applicabilis non arguit collegialitatem.** decif. 357. num. 11. Tom. 2. p. 63.
- Actus unicus consuetudinem, præsertim juris dispositioni contrariam, non inducit.** dec. 382. n. 8. Tom. 2. p. 117.
- Actus inefficaci ex opposizione parisi non profunt agenti.** dec. 405. n. 20. Tom. 2. p. 154.
- Actus præsumitur validus de jure:** decif. 426. n. 4. & 441. n. 13. Tom. 2. p. 196. & 215.
- Actus favorabilis solemniter gestus cum Notario stipulante pro omnibus interesse habentibus, reparatur tamquam ab absentibus acceptatus, pro quibus stipulatur.** dec. 457. n. 3. Tom. 2. p. 241.
- Actus gestus in correlativitatem, & sequelam alterius, isto erroneo, & insubsistenti recognito, corrui, & aperitur via pro obtinenda repetitione indebiti.** dec. 460. n. 16. & seq. Tom. 2. p. 245.
- Actus, qui à nemine prohiberi potuerunt, favore illos facientes nihil ponunt in esse:** decif. 476. n. 30. Tom. 2. p. 275.
- Actus positivus majoris est ponderis, quam verbalis nomenclatura:** num. 31. ibid.
- Actus adnotati ad proprium commodum in informibus libris, pro scribente non probant.** dec. 536. n. 8. Tom. 2. p. 367.
- Actus clandestine gesti nullum inferunt præjudicium illi, contra quem gesti sunt.** n. 9. ibid.
- Actus graviores, & validiores suffocant alios minoris roboris in iudicio mantentionis.** num. 14. ibidem.
- Actus, à se impugnato, quis uti nequit.** dec. 570. num. 28. Tom. 2. p. 421.
- Actus pro interpretatione, & observantia allati, non refert, si beneplacito Apostolico, pro eorum validitate necessario, careant.** dec. 587. n. 11. Tom. 2. p. 444.
- Actus subsequuti facti dicuntur in executionem tituli præambuli.** decif. 592. num. 10. Tom. 2. p. 454.
- Actus in maximo numero sub alicujus oculis gesti, cum ejus scientia facti dicuntur.** dec. 619. n. 25. Tom. 2. p. 496.
- Actus gestus in absentia illius, de cujus iure agitur, minime illi præjudicat.** decif. 560. num. 9. Tom. 3. p. 449.
- Actus secundus primi consequutivus dici non potest, quotiescunque primus executionem non habuisset, & dicitur novus.** dec. 571. n. 6. Tom. 4. p. 5.
- Actus perfectus, & consumatus validitatis præsumtionem habet.** dec. 576. n. 1. Tom. 4. p. 12.
- Actus consequutivæ ad alia gestus, eodem iure regulatur, nec ad invicem destruantur.** decif. 581. n. 18. Tom. 4. p. 20.
- Actus posterior dicitur relativus primo, si in transactione fuisset à partibus ad maiorem cautelam approbatus, uti fundatus in primis quo casu novationem non inducit.** dec. 590. n. 5. Tom. 4. p. 35.
- Actus secundus dici nequit declarativus primi, si ille cum isto non esset conciliabilis, siquæ de primi declaratione in secundo mentio facta non fuisset: tantoque magis, si secundus primum totaliter destrueret; quo casu mutata omnino voluntas diceretur.** dec. 598. num. 9. & seq. Tom. 4. p. 69.
- Actus collusivus, & de falsitate suspectus, inexecutable est.** dec. 599. n. 1. Tom. 4. p. 70.
- Actus, qui utrique parti opponi potest, neutri suffragatur.** dec. 597. n. 13. Tom. 4. p. 199.
- Actus ultimus iudicandi præbet methodum, utpote recens.** dec. 1044. n. 20. Tom. 4. p. 338.
- Actus cum suis qualitatibus accipiendus est ab eo, qui illum pro sua intentionis fundamentum allegat.** dec. 1050. n. 25. Tom. 4. p. 351.
- Actus præparatorii a successiva perfectione contractus declarantur.** decif. 1123. num. 23. Tom. 5. p. 72.
- Actus semper referri debet ad causam de iure subsistentem; non verò ad alteram de iure prohibitam.** dec. 1159. n. 5. Tom. 5. p. 236.
- Actus individuus non potest pro una parte acceptari, & pro altera rejici.** ibid. num. 10. & 15. p. 236. & seq.
- Actus ad maiorem cautelam gestus in contrarium sensum detorqueri non potest, & cautela superabundans juri quaesito non præjudicat.** ibid. n. 17. p. 237.
- Actus præparatorius, & ad perfectionem non reductus, nihil operatur.** dec. 1251. num. 10. Tom. 5. p. 382.
- Actus gestus ad unum finem, ad alium diversum effectum non est allegabilis.** dec. 1305. n. 30. Tom. 6. p. 92.
- Actus subsequens, primo relativus, ab isto declaratur.** dec. 1320. n. 8. Tom. 6. p. 129.
- Actus, a quo quis jus meretur, plurimi faciendus est.** dec. 1355. n. 14. Tom. 6. p. 200.
- Actus ubi suam præferat rationabilem, & peculiarem causam, animo fraudandi nunquam præsumitur gestus;** dec. 1391. num. 17. Tom. 6. p. 291.
- Actus quilibet censetur semper factus eo meliori modo, quo potest valere.** decif. 1398. n. 22. Tom. 6. p. 305.
- Ad actum impugnandum aliquo denegato remedio, non exinde prohibitum censetur alia ratione ipsum infringere.** dec. 1403. n. 12. Tom. 6. p. 312.

ACTUS ALTERIUS NOMINE GESTI.

Actus matris nomine in suis bonis ad supplendos creditores facere censetur filius debitis involutus: dec. 531. n. 2. Tom. 2. p. 360.
 Actus non tribuitur illi personæ, quæ per actum materiale eum representat, sed personæ, quæ representatur: decif. 1037. n. 8. Tom. 4. p. 324.

ACTUS ATTENTATI, & NULLI, SEU IRRITI.

Actus gesti insequelam præcedentis nulli, ipsi quoque nulli sunt, & attentati: dec. 93. n. 1. Tom. 1. p. 143.
 Actus gestus contra dispositionem statuti municipalis clausula, & decreto irritanti, ipso iure nullus efficitur: dec. 116. n. 10. T. 1. p. 179.
 Actus a Notario non subscriptus ex statuto Avenionis non valet: decif. 252. numer. 10. Tom. 1. p. 410.
 Actus, licet alias esset illicitus, & invalidus, a parvis consensu validus, & legitimus efficitur: dec. 320. n. 4. Tom. 2. p. 12.
 Actus gesti post inhibitionem parti præsentatam, etiam si iudici hæc non præsentetur, sunt attentati: dec. 325. n. 2. Tom. 2. p. 20.
 Actus individui, quoad unum nullus declaratur, etiam quoad alium est nullus: dec. 462. n. 22. Tom. 2. p. 249.
 Actus gesti in spretum sententiarum dicuntur attentati: dec. 536. n. 7. Tom. 2. p. 367.
 Actus gesti contra, & post rem iudicatam, sunt attentati, & nulli; nec in istis ius, possessio, aut immemorabilis fundari potest: decif. 582. n. 7. & seq. Tom. 2. p. 437.
 Actus ab initio nullus non convalidatur ex subsequentibus solemnitatibus, quæ nequeunt retrahi: dec. 814. n. 8. Tom. 3. p. 358.
 Actus dicuntur facti mala fide, & infecti remanent, si post sententiam contrariam, in iudicatum transactam, facti fuissent: dec. 1005. n. 21. Tom. 4. p. 250.
 Actus nulli ratificatio corrumpit ipso cum actu: dec. 1100. n. 24. Tom. 5. p. 14.
 Actus remanet surreptione infectus, & non attendendus, quando in eius confessione interfuit contradictio, quæ licet nulla, effectum habuisset: d. dec. 1100. num. 15. T. 5. p. 13.
 Actus nullus, ut dicatur ratificatus ab aliquo, plena scientia de nullitate tam facti, quam juris in isto requiritur, nec sufficit scientia tantum actus gesti, aut simpliciter præsumta ex relatione generali ad actum resultans: dec. 1111. n. 23. ad 25. Tom. 5. p. 43.
 Actus collusivus habetur pro nullo: dec. 1216. n. 19. Tom. 1. p. 288.

ACTUS COACTIVI: ET VOLUNTARIII.

Actus servitii, & odiosi per longum tempus continuati, non præsumuntur facultative gesti, sed onerosi, & coactivi: dec. 99. n. 8. Tom. 1. p. 154.
 Actus mere voluntarii, & facultativi manutentionibus non sunt, nisi probata coactione: decif. 417. n. 4. Tom. 2. p. 180.
 Actus voluntarie, & ex urbanitate facti non dicuntur, quum sunt gesti ex coactione: decif. 456. n. 3. Tom. 2. p. 239.

Actum sponte facere non præsumitur, qui de expensis pro eo explendo conquiritur: n. 4. ibid.

Vid. *Administrator Universitatum*.

ACTUS DUBII, & ÆQUIVOCI.

Actus æquivoci, & incerti non excludunt ius certum, deductum ex instrumento, & constitutionibus diu observatis: decif. 22. n. 3. Tom. 1. p. 29.
 Actus æquivoci possessionem non probant: decif. 89. n. 21. Tom. 1. p. 135.
 Actus æquivoci nihil concludunt contra libertatem Vicariæ, probatam ex collationibus prævio concursu a longissimo tempore factis: dec. 119. n. 17. Tom. 1. p. 185.
 Actus a procuratore gestus referibilis ad plures principales, æquivocus remanet, quo nomine gestus fuerit: decif. 362. num. 11. Tom. 2. p. 75.
 Actus æquivoci redorem sua possessione non spoliant: dec. 383. n. 2. Tom. 2. p. 118.
 Actus æquivocus non debet attendi: dec. 405. n. 19. Tom. 2. p. 154.
 Actus æquivocus, cui publica contrariatur instrumenta, iuxta illa esse interpretandus: dec. 451. n. 5. Tom. 2. p. 234.
 Actus æquivoci nullum præiudicium inferunt ei, contra quem gesti sunt: dec. 536. n. 10. Tom. 2. p. 367.
 Actus tumulationis exterorum in præiudicium parochi, privativam habentis, ejus quasi possessionem non intervertunt, dum sunt æquivoci; quia scilicet non adnotatur, qui nam illi sint, nam potest esse de illis, qui animo permanendi venerant, de quibus quæstio non cadit. n. 11. ibid.
 Actus æquivoci repelluntur ab ultimo statu, qui sit primo uniformis; præsertim si lis sit inter privos, & de literarum Apostolicarum executione agatur: decif. 753. numer. 20. Tom. 3. p. 240.
 Actus æquivoci, qui ad ius familiaritatis redigi possunt, administrationem non probant: decif. 833. n. 5. Tom. 3. p. 393.
 Actus æquivoci non sunt apti ad destruendam expressam contrahentium voluntatem: decif. 1097. n. 25. Tom. 5. p. 7.
 Actus dubius a discretivo agendi modo, & observantia declaratur: decif. 1127. num. 20. Tom. 5. p. 85.

ACTUS FACULTATIVI.

In Actibus facultativis, non probata coactione, consuetudo libertatis restrictiva induci nequit: dec. 99. n. 3. Tom. 1. p. 154.
 Actus mere facultativi sub titulo possessionis gesti, subiectionem coactivam in possidentem non inducunt: dec. 738. n. 7. Tom. 3. p. 211.
 Actus tendentes ad cultum divinum, licet ab initio fuissent facultativi, adhuc temporis tractu ex longa consuetudine in obligationem transeunt: dec. 860. n. 8. Tom. 3. p. 449.
 Vid. *Actus coactivi*.

ACTUS JURISDICTIONALES.

Actus visitationis, gesti in Ecclesia, dum regebatur a parochis secularibus, non suffragantur Episcopo, immutata Ecclesia in regularem, ad obtinendam manutentionem contra regu-

- regulares exemptos, illius curam exercentes: dec. 153. n. 2. Tom. 1. p. 242.
- Actus visitationis** iisdem expletis, etiam in statu regularitatis Ecclesiae, quibus cum protestationibus, & appellationibus expresse contradicendum fuit, non constituunt Episcopum in quasi possessione juris visitandi. n. 3. ibid.
- Actus jurisdictionis** suffulti legitimo titulo praevalent aliis ad obtinendam manutentionem: dec. 191. n. 10. Tom. 1. p. 301.
- Actus jurisdictionales** ab Episcopo facti in monasterio, antequam religiosi exemptis esset annexum, eidem non suffragantur; praeterim si Episcopus tales actus postea non exerceat, & quam ultimus status stat pro exemptione monasterii: decif. 273. num. 20. ad 23. Tom. 1. p. 443.
- Actus jurisdictionales** omnes ab Episcopo antea gellos excludit decretum favore exemptorum executioni demandatum; adeo ut ejus favore locus non sit manutentionis. n. 24. ibid.
- Actus jurisdictionales** clam gesti sine alterius notitia, cui praedictum interuenit, nihil concludunt: dec. 2. n. 11. Tom. 1. p. 419.
- Actus ab Ordinario** exerciti in vim propria, & nativa jurisdictionis pro reiciendo territorium separatum, Abbatem scientiam, vel rationem non exigunt; & cur: dec. 619. n. 26. Tom. 2. p. 496.
- Actus jurisdictionales** in Ecclesiis regularium nullus exter gerere valet, etiam cum licentia Ordinarii: dec. 735. n. 9. Tom. 2. p. 227.
- Actus jurisdictionales** dum gesti ab Abbate in Abbatia quasi Episcopali, Episcopi jurisdictionem super illa excludunt: dec. 746. n. 9. Tom. 3. p. 228.
- Actus particulares** simplicis dignitatis, vel jurisdictionis Episcopalis, mediante praescriptione possunt fieri separabiles ab Episcopo, favore Praelati inferioris, vel Abbatis regularis: dec. 1319. n. 13 Tom. 6. p. 126.
- Vid. *Jurisdic.*
- ACTUS HEREDITARIO NOMINE GESTI.**
- Actus gestii** post transactionem, absque expressione tituli hereditarii, sunt referibiles ad titulum transactionis, non autem hereditarium: dec. 89. n. 44. Tom. 1. p. 138.
- Actus** citra nomen heredis facti non dicuntur, qui citra illud fieri nequebant, & in quibus expressio nominis proprii refertur simpliciter ad promissionem ratificationis quoad fratres, & sorores absentes: dec. 354. n. 9. T. 2. p. 58.
- Actus gestii** ab herede, qui alium posset foreve titulum, praeterquam hereditarium; quando agitur de hereditate damnosa, & de additione non constat; referuntur ad illum titulum, & non ad hereditarium: decif. 1006. n. 9. Tom. 4. p. 252.
- ACTUS POSSESSORII.**
- Actus possessorii** ante sententiam, simulationem declarantem, simulati pariter censentur: decif. 34. n. 8 Tom. 1. p. 46.
- Actus** deficientes probationem possessionis honorum testatoris, non probant continuationem possessionis usque ad obitum, necessariam ad effectum inmissionis favore fideicom-
- missarii: dec. 188. n. 3. Tom. 1. p. 207.
- Praesertim** si actus isti respiciant possessionem, vivente testatore, quae ex aliis circumstantiis, vitiosa, spoliativa, & legitimo titulo destituta videtur: n. 4. ibid.
- Actus**, qui dederunt causam liti, possessionem non concludunt, nec attenduntur: dec. 258. n. 9. Tom. 1. p. 420.
- Actus gestii** sine scientia, & patientia rectoris, eum sua possessione non spoliant: dec. 383. n. 2. Tom. 2. p. 118.
- Actus gestii** super alio loco, alterius loci possessionem non turbant: decif. 496. num. 3. Tom. 2. p. 308.
- Actus possessorii** longa annorum serie pacifice continuati protenduntur ultra terminos simplicis permissionis facultativae: decif. 787. n. 12. Tom. 3. p. 58.
- ACTUS PRIVATUS, ET PUBLICUS.**
- Actus privatus** dicitur, si in publicum instrumentum illum redigere se obligant contrahentes, & si id inibi expresserit pars, neque tunc ex interveniunt quatuor testium, & notarii, publicus dicitur: decif. 252. nu. 5. ad 7. Tom. 1. p. 409.
- Actus publicus** quibus circumstantiis a privato secernatur: n. 8. ibid.
- Actus publicitatem** non efficit subscriptio Notarii vocati non uti persona publica: ibidem n. 9. p. 410.
- Actus publici** inter religiosos dicuntur conclusiones, circuli, dispositiones, & funeralia, quum palam expleantur; praeterim, quando ista publicas reperitur ratificata ab iisdem patribus litigantibus, quae ratificatio ab ipsis facta statim facere dicitur: dec. 1229. n. 3. & seq. Tom. 1. p. 321.
- Actus**, per rem judicatam publici declarati, faciunt, ut etiam species illorum sub illis dicatur comprehensa: n. 7. ibid.
- ACTUS SIMULATI.**
- Actus gestii** ante sententiam, simulationem declarantem, simulati pariter censentur: dec. 34. n. 8. Tom. 1. p. 46.
- Actus secundus** dicitur simulatus, si ab infecta proveniat origine primi, simulate pariter facti: dec. 922. n. 12. Tom. 4. p. 94.
- Vid. *Actus possessorii*. Vid. *Simulatio*.
- ADDITIO.**
- Additio** facta in inventario post lapsum 16. annorum, & coacte, non secumfert probationem de negativa coarctata: dec. 830. num. 5. Tom. 3. p. 400.
- Additiones** post longum temporis decursum in inventario non admittuntur: dec. 853. n. 4. Tom. 3. p. 435.
- ADIMPLEMENTUM, ADIMPLERE.**
- Adimplenda** est ante omnia in forma specifica conditio: dec. 297. n. 3. Tom. 1. p. 471.
- Ad adimplementum** facti alieni omnino teneretur ille, qui factum alienum in se assumpsit: decif. 899. n. 2. Tom. 4. p. 53.
- Ad adimplementum** facti alienus obligatus, non potest per aequipollens se liberare, offerendo quanti illud interit refundere, sed obligationi omnino debet satisfacere, juxta id, quod facere potuit: n. 3. & 4. ibid.
- Adim-

Adimplementum correlative obligationis petere nequit, qui simili obligatione ligatur, & ex parte sua nunquam adimpleviffet. decif. 1064. n.7. Tom.4. p.383.

Vid. *Accollatarius*; & Vid. *Obligatus*.

ADITIO HÆREDITATIS IN GÈNERE.

Adeundi hæreditatem vix triginta annorum, fpatio præfcribitur. decif. 150. num.10. Tom.1. p.281.

Aditio hæreditatis facta à curatore pro minore, fine ejus interventu, nulla non eft, quum ille longævam habuit poffeffionem cum acquiefcentia; quæ longæva poffeffio talem additionem ratificat, dec.408. num.12. & feq. Tom.2. p.162.

Aditio à muliere facta fine folemnitatibus, eft nulla, & infecta; quum tamen ab illa non fuit impugnata, nequit impugnari ab hæredibus; nec à tali nullitate liberatur mulier à redditione rationis, & ea deficiente, à condemnatione etiam in bonis propriis. dec.472. n.15. ad 17. Tom.2. p.266.

Adiens hæreditatem cum beneficio legis, & inventarii, dicitur habere in animo præfervationem fuorum jurium adverfus hæreditatem; & ideo fi non folvat, non extinguitur, fed translative celfiones acquirere; etiam fi adfint decifiones, illum declarantes hæredem fimplicem, & cur. decif. 630. num.8. & feq. Tom.3. p.13.

Adiens fimpliciter hæreditatem, in propriis bonis tenetur creditoribus defuncti, & cur. dec.683. n.11. Tom.3. p.114.

Aditio hæreditatis facta cum inventario informi fimplicis hæredis qualitatem inducit. decif. 725. num.11. Tom.3. p.187.

Pro adeunda hæreditate poffunt minores habitari per principem cum beneficio legis, & inventarii, quoad omnes creditores, licet exteros, & forenfes; non tamen poteft eis per eofdem concedi reftitutio in integrum, adverfus lapfum temporis à lege præfinita; ex diverfitatis ratione. dec.728. num.4. & 7. Tom.3. p.193.

Adiiffe hæreditatem præfumat hæres ab illa die, qua declaravit fe illam adire velle; præfertim, fi poft dictam declarationem hæres ad tales deveniffet actus, qui citra talejus, & nomen fieri non potuiffent; & qui fint illi: dec.835. n.4. & feq. Tom.3. p.396. & feq.

Aditio hæreditatis ab intellato facta, corrumpit, fi adit testamentum, quod à iudice fit approbatum. dec.905. n.10. Tom.4. p.63.

Aditio hæreditatis facta per filios cum defuncto inventario, non liberat eofdem à dimiffione aris alieni, à patre contracti. decif. 1015. n.1. & 3. Tom.4. p.276.

Aditio hæreditatis non præfuitur; fed ab illo, qui contra fuppositum hæredem agit, probanda eft: dec.1037. n.8. Tom.4. p.310.

Adiens hæreditatem cum iftius creditoribus contrahit; deque omnibus damnis, ex propria culpa hæreditati illatis, tenetur. decif. 1026. n.21. Tom.4. p.322.

Aditio hæreditatis cum beneficio legis, hæredem à juriis confufione præfervat. dec.1078

n.6. Tom.4.

P.412.

Adire hæreditatem ad fe devolutam non tenetur debitor etiam in creditoris præjudicium: dec.1200. n.6. Tom.5. p.256.

Aditio hæreditatis indiftincte facta ab hærede, qui fe non reftitit neque ad primum testamentum, quod effer nullum; neque ad fecundum, quod effer validum; præfuitur gefta relative ad testamentum validum: decif. 1228. n.7. Tom.5. p.318.

Aditio hæreditatis rei aditæ dominium in adeuntem transfert: dec.1251. n.4. Tom.5. p.382.

Aditio hæreditatis femel facta à filiis ab intellato, operatur, ut ad causam teftati illi amplius redire nequeant in præjudicium juris à tertio quæfiti in vim primi actus. n.5. ibid.

Adeundo hæres hæreditatem ab intellato, ad causam teftati redire non poteft, allegando fe exegiffe pecunias titulo intellati, ad evitandum investmentum, à teftatore volutum, in usufructuarii præjudicium, qui illo gaudere deberet: n.7. ibid.

Aditio facta ab intellato ad causam teftati referri non poteft, ex hoc, quod hæres in publicam formam testamentum extrahi juffiffet; & quare: n.9. & 10. ibid.

Aditio hæreditatis dicitur facta ab intellato per filios, qui æqualiter inter fe hæreditatem divififfent, fi teftator non omnes pro æquali fcripiffet: ibid. n.20. p.383.

Adeundo filius bona paterna titulo hæreditario patris, ad alium titulum diverfum, talem additionis actum referre non poteft: dec.1384. n.13. Tom.6. p.274.

Vid. *Hæreditas*, & *Hæres*.

Vid. *Jus adeundi hæreditates*.

Vid. *Lafco ex additione hæreditatis*.

ADITIO HÆREDITATIS EX QUIBUS PROBETUR, ET NON.

Aditio hæreditatis inter alia probatur per deliberationem prædii hæreditarii, factam pro hæredis debitis: dec.163. n.5. Tom.5. p.253.

Adeundi hæreditatem animus fupponendus eft in eo qui intra annum decessit; licet revera non adiverit; quum hæreditas non eft damnosa fed opulenta: dec.409. n.13. Tom.2. p.164.

Additionem hæreditatis paternæ non concludit retentio ejusdem bonorum, ad credita dotis maternæ referribilis: decif. 449. numer.5. Tom.2. p.231.

Aditio Hæreditatis non probatur, fi fiat apprehenfio bonorum ex alio titulo: dec.504. n.6. & feq. Tom.2. p.320.

Adiiffe hæreditatem nomine filii non præfuitur pater vigore testamenti; fi declarationes teftatoris haberet, in quibus ipfe vocaretur: dec.539. n.18. Tom.2. p.374.

Aditio hæreditatis tacita ex bonorum poffeffione deducitur: dec.839. n.12. Tom.3. p.406.

Aditio hæreditatis paternæ de facili præfuitur in filio; præfertim, fi quis mandatum procuræ exaraffet ad effectum illam adeundi, qua major probatio non datur; ac denique fi ad causam adverfus creditores fe admittere feciffet: deo. 1036. num.11. ad 13. Tom.4. p.321.

Aditio hæreditatis præfupponenda eft in illo, qui

qui ex post eam dimisit, etiam in illo, qui pereret admissionem ad redditionem rationis de eadem: n. 16. & 17. *ibid.*

Aditio hæreditatis præsupponenda est, quando hæres eam se dimississe allegat: præsertim quando infletisset pro faciendâ redditione rationis: dec. 1101. n. 14. & seq. Tom. 5. p. 17.

Aditio hæreditatis ab intestato, neglecto testamento, ex quibus dicatur concorditer à filiis facta: dec. 1174. n. 6. Tom. 5. p. 191.

ADJUDICATORIUS.

In Adjudicatorium non transit jus patronatus per prius donatum: secus, quando donans donationem revocat, & obtinet beneficium, abstinendi ab hæreditate, ex qua jus patronatus in illum deveniebat, & donatario notificat: dec. 56. n. 2. & seq. Tom. 1. p. 85.

Adjudicatorius universitatis bonorum jus patronatum acquirit: *ibid.* n. 4. & 14. p. 85. & seq.

In Adjudicatorium transit dominium à die adjudicationis: dec. 201. n. 3. Tom. 1. p. 315.

Adjudicatorio fructus debentur, etiam si retrahens pretium obtinuit: n. 4. *ibidem.*

Vid. Deliberatarius.

ADJUDICATIO.

Adjudicatio decreta per verba de futuro, ad sui perfectionem requirit, vigore mandati, possessionis adeptionem: secus, si sententia sit per verba de presenti, actum omnino perfectum indicantia: dec. 135. num. 8. & seq. Tom. 1. p. 33.

In Adjudicatione bonorum, jus patronatus non indiget speciali mentione; in illorum enim universitate illud comprehenditur: dec. 56. n. 13. Tom. 1. p. 85.

Adjudicatio fieri nequit favore minus offerentis: *ibid.* n. 15. p. 86.

Adjudicationis læsio enormissima non consideratur, attento pretio rei, si illam ad vitam solius debitoris facta fuerit: dec. 378. num. 7. Tom. 2. p. 109.

Ex Adjudicatione læsiva fructus à creditore percepti in sortem imputantur: dec. 606. n. 21. & dec. 378. n. 6. Tom. 2. p. 477. & 109.

Adjudicatio bonorum fideicommissariorum, ad vitam debitoris gravati tantum subsistit: d. dec. 606. n. 22. Tom. 2. p. 477.

In Adjudicatione bonorum, durante ad vitam debitoris, læsio non ita facile ex pretio rei dijudicatur: n. 23. *ibid.*

Adjudicatio ad vitam alicujus facta, ejus ætate ad *Textum in leg. hæreditatem ff. ad leg. falsid.*, & annua responsione consideratis, cognoscitur, an sit læsiva: dec. 632. sub num. 18. Tom. 3. p. 18.

In Adjudicatione læsiva fructus in sortem imputantur: num. 19. *ibid.*

Adjudicatio domus denegatur potius immissionem perentem, quam illi, qui eam meliorasset, quando melioramentorum separatio difficilis redderetur, litæque involueret; præsertim si fideicommissarius immissionem postulat fuisse interpellatus occasione venditionis domus, & tacuisset: dec. 944. num. 9. & seq. Tom. 4. p. 135.

Vid. Datio in solutum.

ADMINICULA.

Adminicula scientiæ in præjudicialibus à contrariis conjecturis excluduntur: dec. 672. n. 21. Tom. 3. p. 89.

Adminicula singula, quæ divisa non prolunt, simul unita juvant; quando singula in genere suo sunt perfecta; secus si sint vitiosa, & in suo genere imperfecta: dec. 1108. num. 25. Tom. 5. p. 34.

Vid. Conjectura: Dominium: Originarias.

ADMINISTRATIO IN GENERE.

Administratio præsumitur facta ab uno ex duobus electis, si alterum solum administrat, & in judicium, ut rationem redderet, vocatum fuisse constat: dec. 211. num. 11. Tom. 1. p. 331.

Administrationem suorum bonorum ereptam, non præsumitur ei, cui Papa alimenta assignavit, & administrationem interdixit, quia eum Baronem supposit, dicta credulitate, erronea detecta; etiam si in chyrographo processerit cum novis, & insolitis facultatibus; dando scilicet facultatem congregationi Baronum transigendi cum creditoribus, & agendi ea, quæ tutor, vel alius administrator agere potest, & quare: *ibidem* num. 18. ad 20. pag. 466. & seq.

Administratio promiscua inter fratres operatur, ut rationis redditio hinc inde, uti confusa, remittatur, & unusquisque se dicatur administrasse: dec. 713. num. 2. Tom. 3. p. 169.

In Administratione communiter facta à fratribus probanda, depositionibus testium, formiter repetitorum, multum defertur: n. 3. *ibid.*

Administratio communis bonorum inter fratres ex quibus actibus indicatur: *ibid.* n. 6. p. 170.

Administratio communium bonorum nunquam præsumitur à fratre majori privative, & independentem relicta in manibus fratrum minorum: n. 7. *ibid.*

Administratio promiscua, universalisque bonorum communio inter fratres actionem pro redditione rationis refecat: n. 9. *ibid.*

Administratio in dubio semper præsumitur peracta à fratre majore, & non minore, ratione prææminentie ætatis: dec. 819. num. 5. Tom. 3. p. 368.

Administratio probatur ex locationibus, permutationibus bonorum, solutionibus debitorum, & similibus, quæ circa administrationis nomen fieri non potuissent: dec. 833. num. 2. Tom. 3. p. 393.

Administratio obligat ad reddendam rationem: num. 4. *ibid.*

Vid. Actus æquivoci.

Administratio ut excludatur, arguitur ex hoc, quod coræquale jus habens in petenda redditione rationis liti cessasset: *ibid.* n. 11. p. 394.

Administratio gesta precario nomine, & ad certum tempus, ad effectum reportandæ manutentionis, titulum validum non tribuit: dec. 1198. num. 2. Tom. 5. p. 254.

Præsertim quando, vix sequuto obitu veri administratoris, ille, qui illius vices gessisset, ad reddendam rationem in manibus legitimi successoris fuisset citatus: n. 3. *ibid.*

Ad.

Administratio penes uxorem non remanet probata ex sola retentione libri expensarum; quum illa ex adis æquivocis, & ad aliud referribilibus non probetur: dec. 1224. num. 20. Tom. 5. p. 309.

Vid. *Astor*. Vid. *Bulla Baronum*.
Vid. *Manutentio in beneficalibus*.
Vid. *Salarium*.

ADMINISTRATIO DE BONIS ECCLESIAE.

Administratio ferialis de jure privative pertinet ad Capitulum: dec. 115. n. 15. T. 1. p. 177.

Administratio hujusmodi absoluta potestas penes Capitulum probatur ex facultate, quam habet deputandi administratores; & per facultatem, quam habet à statuto expendendi fructus in oneribus ab ipso demandatis; juncta etiam longeva, & pacifica possessione fructus ferialis administrandi absque dignitatum consilio: n. 16. ad 18. ibid. d. p. 177.

Administratio, & regimen Ecclesiae regularis ad cathedralem translatæ residet penes Episcopum, & Capitulum: decif. 184. num. 14. Tom. 1. p. 288.

Administratio, & gubernium Ecclesiae regularis non est apud solum Abbatem, sed apud integrum religiosorum monasterium: num. 15. ibid.

Administratio Episcopi in Ecclesia cathedrali, cumulativa potius, quam privativa probatur ex licentia ab eodem Episcopo concessa beneficiatis se congregandis; si sit per modum confirmationis licentia à Capitulo eisdem concessa: præcipue si eisdem congregatis locum mutare volentibus non satis fuit Episcopi licentia, sed illa quoque Capituli relictantis intercessit: ibid. n. 20. & seq. p. 289.

De Administratione bonorum Ecclesiae verba facit dec. 237. in qua hæc habentur:

Administratio assignatum salarium, si pro omnibus sit, quæ sub administratione cadunt, superintendentes cum illo alios ministros dimittere tenentur; ne pro una eademque administratione duplex exigatur salarium, quod in jure repugnat: d. decif. 237. n. 6. & seq. Tom. 1. p. 382.

Administratio non dicitur unica, quum plures procuratores diversis disparatis negociis incumbunt: tunc quoque sunt administratores, tot distincta debent esse salaria, non obstant, quod præfati ministri à Capitulo deputentur, qui Episcopo de administratis rationem reddant: habens enim principale interesse in administratione incongruum non est, ministros inferiores deputare, deque administratis rationem reddere; & tunc distinctas merces pro administratore superiori debetur; & etiam pro ministris inferioribus: n. 12. ad 17. ibid.

Vid. *Administratio quoad ejus prohibitionem*.

Administratio bonorum ad Ecclesiasticum beneficium spectantium ad beneficium pertinet: dec. 1030. n. 19. Tom. 4. p. 308.

Administratio effectuum, qui à Papa de altera Ecclesia suppressa Ecclesiae parochiali fuissent applicati, ad istius rectorem devolui-

tur: dec. 1198. n. 7. Tom. 5. p. 254.

Administratio parochialium reddituum penes rectorem, quod stare debeat, ab Episcopo non potest impugnari, quando factum illud ejus antecessor ratificaverit: n. 9. ibid.

Vid. *Ecclesia quoad administrationem*.

Vid. *Episcopus: Minister: Procurator Ecclesiarum; & Rector*.

ADMINISTRATIO QUOAD EJUS PROHIBITIONEM.

Us Administratio pater filio, jam facto majori, possit interdicare, iusta causa requiritur; & quæ hæc sit: dec. 681. n. 7. T. 3. p. 109.

Administratio prohibitioni demandata à patre filio absque iusta causa non substat, & causa est à patre nominatim exprimenda: ibid. n. 8. & seq. p. 110.

Administratio prohibitioni facta filio usque ad certam ætatem, tamquam facta, ne ille propriam substantiam improvido abuteretur consilio, locum non habet, quando de causis agitur honestis, & laudabilibus, providoque consilio gestis: ibid. n. 22. p. 111.

Administratio reddituum Ecclesiae de jure canonico patronis est interdicta: decif. 876. n. 26. Tom. 4. p. 14.

ADMINISTRATOR IN GENERE.

Administrator potest pro sua indemnitate declarare in inventario qualitates sibi notas: dec. 38. n. 16. Tom. 1. p. 54.

Administrator, qui omnia sua credita cum domini debitis compensasse fuit declaratum, nullum aliud creditum potest amplius allegare; licet illud sub alterius nomine palliate sit contractum; potissime si ex cassatione in libris libris hoc apparet: decif. 233. n. 2. ad 4. Tom. 1. p. 376.

Administrator male solvendo tenetur ad omnia damna, & interesse: decif. 336. numer. 7. Tom. 2. p. 33.

Administratoris unice dicto standum non est, deficiente aliqua probatione: dec. 516. n. 16. Tom. 2. p. 336.

Administrator non nisi de effectivè exactis tenetur: n. 17. ibid.

Administratoris negligentia in exigendo, nisi concludenter probetur, ad quidquam de inexactis ille non tenetur: declaratur, etiam quum ad sit mala qualitas debitorum, etiam si diligentia facta non fuisset, ei non obesse præsumitur: n. 18. & seq. ibid.

Administratoris qualitas bonorum administratorum possessionem supponit penes eum, cujus nomine administratur: dec. 541. num. 2. Tom. 2. p. 375.

Et eisdem, non Administratori manutentio conceditur: num. 3. ibid.

Administrator dotem constituens administratorio fideicommissi nomine, nullam validam ad sui favorem renunciationem à dotata reportare potest, & quare: dec. 606. num. 16. Tom. 2. p. 477.

Administrator cuilibet ex constituentibus summas exactas bene solvit, & restituit: dec. 622. n. 4. Tom. 2. p. 501.

Administrator, cui in mandatis datum non est, quod pecunias ad fideicommissi commodum

- investiret, quatenus etiam illius notiam habuisset, ad investimentum non teneretur: num. 7. *ibid.*
- Administratrix simplex** sola personali actione teneretur: dec. 632. n. 10. Tom. 3. p. 17., & dec. 606. n. 15. Tom. 2. p. 477.
- Administratrix** qualitas excludit conjecturam pietatis, & animum donandi: dec. 955. n. 5. Tom. 4. p. 159.
- Administratrix primogenituræ**, quod ex primogenialibus pecuniis emit, illius commodum præsumitur acquisivisse: dec. 1013. num. 17. Tom. 4. p. 273.
- Administratrix deputatus** a lege habet facultatem transgrediendi super re administrata, sicuti administrator a iudice electus: decif. 1080. n. 19. Tom. 4. p. 417.
- Administratrix componendarum datariæ Apostolicæ** in materia officiorum vacabilium plenam fidem facit: dec. 1090. n. 14. T. 4. p. 437.
- Administratrix bonus dicitur**, qui factis calculis, potius creditor, quam debitor reperitur: dec. 1310. n. 11. Tom. 6. p. 19.
- Vid. Abbatisa: & Altitio personalis.*
Vid. Apoca: Inventarium, & Minister.
Vid. Pater.
- ADMINISTRATOR BONORUM ECCLESIAE, PUPILLI, & UNIVERSITATUM.**
- Administrator**, qui de bonis administratis pupilli rationem non reddit, se creditorem, pro integra summa sui crediti nequit constituere: dec. 281. n. 5. Tom. 1. p. 451.
- Administrator ex fructibus bonorum** administratorum de suo credito præsumitur satisfactus; tanto magis, si de istis fructibus satisfactionem sui crediti consequi debere fuit convenit, a quo pacto recedere nequit: n. 6. & seq. *ibid.*
- Administrator bonorum pupilli**, idest tutor, rationem reddere teneretur, tam pro se, quam pro ministro ab ipso deputato: dec. 422. n. 10. Tom. 2. *Limitata, ut in num. 11. 12., & 13.* p. 190.
- Ad Administratores universitatum** spectant actus voluntarii, & damnosi; universitas enim semper dicitur eadem, quoad actus necessarios, etsi varentur administratores, secus quoad voluntarios, & damnosos, in quibus representant personas privatas administratorum; hinc huiusmodi actus sequuntur istos tantum, & non locum pium; præsertim, si non habent redditus certos, qui cum debitis possint communicari: dec. 780. n. 15. ad 17. Tom. 3. p. 94.
- Administratores pro tempore**, qui eorum particulare reportarunt commodum ex distractione rei, ad universitatem spectantis, illius favore dampnum tenentur refundere; maxime si personas proprias obligaverint: n. 19. *ibid.*
- Administratores tenentur de proprio**, si ex eorum negligentia debitum universitatis, quod poterant solvere, non extinxerunt; maxime si universitas nullum commodum ex tali rei distractione retulerit: n. 20. & seq. *ibid.*
- Administrator** præteriti locorum priorum, qui se dolose gesserint, de proprio tenentur ad correctionem dampni favore eorundem: dec. 781. n. 1. Tom. 3. p. 295.
- Ab Administratorem defunctorum hereditibus** refici debent distractiones de bonis Ecclesiæ ab iisdem administratoribus factas, si illi sese, & non loca pia obligaverint: n. 4. *ibid.*
- Administrator præsumitur fructus omnes census erogasse** in manutenzione domus, sibi a testatore commissæ, si ob excessivitatem sumptuum, ipse testator facultatem dedisset alienandi sortes censuum, ad expensas refecundandæ: dec. 971. n. 4. Tom. 5. p. 190.
- Administrator pupilli** quantum summam, quotque fructus bonorum ejusdem pupilli percepisset, quotque in illius manutenzione erogasset, ex judiciali peritia plene probatur: *ibidem* n. 18. p. 191.
- Administrator si debitor unius partitæ remaneret**, eam cum suo præcedenti credito liquido, & æquivalenti valide compensat: n. 20. *ibid.*
- Administratores meri bonorum, & reddituum** suæ Ecclesiæ reputantur magni Priores religionis Hierosolymitanæ: decif. 975. num. 8. Tom. 4. p. 196.
- Administrator Ecclesiæ** quidquid gessit nomine ipsius, & non proprio, Ecclesiæ dampno cedere debet: dec. 1238. n. 4. Tom. 5. p. 345.
- Administrator præsumitur sibi satis fecisse de suo credito legari**, detrahendo ex hereditate administrata; vel saltem sum creditum illiquidum effecisse: decif. 1377. num. 8. Tom. 6. p. 260.
- Vid. Administratio de bonis Ecclesiæ, & Administrator bonorum Ecclesiæ.*
Vid. Procurator Ecclesiarum: Tutor, & Tutrix.
Vid. Vir quoad administrationem bonorum uxoris.
- ADMINISTRATOR QUOAD REDDITIONEM RATIONIS.**
- Administrator non reddens legitimam rationem**, condemnatur ad restitutionem summæ debitæ: dec. 102. n. 5. Tom. 1. p. 158.
- Administrator qui de bonis administratis rationem non redditit**, censetur de suo credito satisfactus: dec. 211. n. 9. Tom. 1. p. 331.
- Administrator rationem non reddens**, creditor dici non potest: dec. 223. n. 1. Tom. 1. p. 359.
- Administrator semper præsumitur potius debitor**, quam creditor, donec dilucide rationem non reddiderit: decif. 743. num. 7. Tom. 3. p. 223.
- Administrator non potest cogi ad reddendam rationem de administratione**, nisi actor ipsum administratorem probet: decif. 833. num. 3. Tom. 3. p. 393.
- Administrator in assumptione administrationis** promittit sub obligatione camerali de administratione rationem reddere; sub qua quidem obligatione continetur etiam solutio reliquarum: dec. 872. n. 2. Tom. 4. p. 6.
- Administrator optimam reddere dicitur rationem**, si plus administrato se impendisse probet: dec. 955. n. 1. Tom. 4. p. 159.
- Administrator particularis** certorum bonorum, possit

postquam de eis rationem reddidisset, ad ultra non teneatur: n.2. ibid.
Administratores post redditionem rationis reintegrandus est de impensis alimonie, illis præstitæ, quorum bona administravit: n.3. ibid.
Administratores a redditione rationis liberati non præsumunt, ex acquiescentia domini; præsertim si ille paulo post obiisset: dec.1058. n.13. Tom.4. p.366.
Administratores cuiusque inest obligatio reddendi rationem: n.14. ibid.
Administratores ut dicatur a redditione rationis liberati per testatorem, ipsius specifica requiritur declaratio: n.15. ibid.
Administratores eo magis a redditione rationis non dicuntur liberati, quando testator, tam administratorem, quam ejus fratres equaliter ad suam vocasset hereditatem: n.16. ibid.
Administratores tenentur reddere rationem de administrationis die inceptæ administrationis, vel ultimæ solidationis reportatæ: dec.1323. n.1. Tom.6. p.135.
Administratores non dicuntur sufficientem reddidisse rationem per exhibitionem libri non legaliter tenti, deque erroribus convicti: n.3. ibid.
Administratores condemnandi est in ea summa, in qua debitor reperitur: ibid. n.11. p.138.
Administratores, stante obligatione de reddenda ratione, dicuntur præferre gravamen, & ab ista neque filius respectu patris est exemptus: n.12. ibid.
Vid. Libri administratoris, & Partita.
Vid. Redditio Rationis.
Vid. Administratio:
ADMISSIO, ADMITTERE.
Admissio voluntaria novæ investituræ non præjudicat successoribus: dec.83. numer. 10. Tom.1. p.123.
Admittere petitionem adoris dicitur reus super inmissione, virtute fideicommissi petita, si opponat retentionem pro legitima, sibi debita: dec.925. n.27. Tom.4. p.100.
Admissio ad beneficium refertur ad causam, & citulum præexistentem, qui presentando jus tribuit; intellige, ut admissus ille non præsumatur, qui de fundatoris familia descendere prius constare non fecisset, & quare: dec.1062. n.8. Tom.4. p.375.
Vid. Appellatio, quæ admittatur.
ADMISSIO AD CAUSAM.
Admittendus ad causam factus est, quod apparet de eo de suo interesse, quod verificatur eo ipso, quod admittendus ad causam, habet hypothecata bona, super quibus lis pendet: dec.160. n.2. & seq. Tom.1. p.249.
Admissio ad causam nihil prodest ad bonorum substationem impediendam, quum ea semper ratione hypothecæ ab utroque vindicari possint: n.4. ibid.
Pro Admissione ad causam commissio non requiritur; sed sufficit simplex citatio illius, qui vult admitti coram Thesauro: dec.405. n.25. Tom.2. p.155.
Pro Admissione ad causam novum separatim dubium in Rota est proponendum: dec.414.

n.16. Tom.2.

AEDIFICANS.

p.172.

Aedificans super solo alieno illius dominum, acquirit, imo ædificium solo cedit: dec.1012. n.13. Tom.4. p.270.

Aedificans super solo alieno creditor merus remanet ædificii, & valor situs semper penes illius dominum remanet: dec.1013. num. 1. Tom.4. p.271.

AEDIFICIUM IN GERE.

Ædificium alicui necessarium, pro eo factum, præsumitur, ideoque artificij ejus pretium, solvendum est: dec.141. n.18. T.1. p.224.

Ædificium attentate extructum rigorosa attentatorum poena non est demolendum; quando in discussione causæ de jure bono jure potest constare: dec.173. n.6. Tom.1. p.271.

Ædificium in fideicommissario solo factum, fideicommissio cedit; secus, si fundum jam a fideicommissio exierit: dec.307. n.3. & seq. Tom.1. p.488.

Ædificia facta in alieno solo, invito domino, solo cedunt: dec.343. n.5. Tom.2. p.43.

Ædificia non præsumuntur devassalis qui pro illorum reparatione, & bonificationis notabilem summam impendit: dec.377. num.8. Tom.2. p.107.

Ædificia jamdiu constructi expensas periti artificijque professores cognoscere, & super illis iudicium proferre valent: dec.661. num.5. Tom.3. p.65.

Ædificiorum æstimatio tangit munus architectorum, & non fabricorum murariorum: dec.759. n.10. Tom.3. p.254.

Ædificium cedit commodum illud elevantis: dec.1055. n.1. Tom.4. p.384.

Ædificium in alieno solo super instructum cedit eidem solo: ibid. n.2. & 5. p.384. & seq.

Ædificium præsumitur elevatum cum pecuniis illius creditoris, qui tempore constructionis eas ædificanti subministravit: dec.1188. n.22. Tom.5. p.233.

Ædificium insigne non præsumitur ab aliquo in fundo alieno emphyteutico constructum: imo in proprio solo; præsertim si probaretur, quod fundus antiquitus ab antenatis fuisset possessus: dec.1307. numer.32. & seq. Tom.6. p.100.

Ædificium in solo Ecclesiastico constructum, & non completum, quando possit in profanos usus converti: dec.1385. n.9. Tom.6. p.270.

Ædificium ceptum, vel habetur pro completo in iis, quæ à jure communi, vel sacrorum canonum recedunt; vel tamquam casus diversus ab expresso in Ecclesiastico privilegio, sub eo contineri non potest: n.10. ibid.

Vid. Molestina, & Solum.

AEDIFICIUM QUOAD EJUS ELEVATIONEM IN DAMNUM VICINI.

Ædificium in suo solo cuilibet ad sydera elevare licet; etiam si vicino damnum, vel præjudicium inferatur: dec.445. n.2. Tom.2. p.225.
Ædificii elevationem non impedit præjudicium luminum seminario illarum ex ejusdem ædificii elevatione, quando est levissimum: num.3. ibid.

Quum ædificium decem, vel duodecim distat

pedibus; luminibus non officitur: n.4. *ibid.*
 Aedificii elevationem non impedit unus ventus salubris, qui seminario impediatur; quum alii salubres possent ingredi; praesertim concurrente distantia, qua mediante afflatio haberi saltem potest, vel a lateribus, vel per reionem, vel per descensum: num.5. & seq. *ibid.*
 Aedificii elevatio non prohibetur, ex quo impediatur aspectus maris; quod verum fuit a constitutione Zenonis *L. ultim. Cod. de aedific. privat.* n.7. *ibid.*
 Aedificia intra seminaria prospectu habere permittitur ex generali consuetudine: n.13. *ibid.*
 Vid. *Seminarium quoad res prohibendi aedificia*: & Vid. *Hypotheca*.
 AEQUALITAS.
 Aequalitas semper servanda est in successibus & ultimis voluntatibus: decif. 337. num.7. Tom.2. p.35.
 Aequalitas in contractibus servanda est: dec.638. n.13. Tom.3. p.29.
 Aequalitas in divisione volita eruitur, ex quo condividentes in casu molestiarum conveniunt, ut omnes ad resectionem damnorum hincinde pro aequali teneantur: decif. 766. n.4. Tom.3. p.266.
 Maxime si dedissent normam alteri divisioni futurae, in qua etiam ad aequalitatem hinc inde servandum, respexerint: n.5. *ibid.*
 Adde, si unus ad aequandas portiones, aliquam pecuniarum summam perfolvisset: n.6. *ibid.*
 Aequalitas servanda est in divisionibus: dec.407. n.9. T.2. p.160. & dec.863. n.6. Tom.3. p.454.
 Aequalitas in iudiciis servanda est favore utriusque partis: dec. 1012. n.6. Tom.4. p.269. & dec. 1121. n.3. & 1157. n.2. Tom.5. p.67. & 155.
 AEQUIPOLLENTIA, & AEQUIVALENTIA.
 Aequipollentia pretii acquisitionum, & praedii, ex cuius tractu emtae fuerunt, cognoscitur a paritate pretiorum: decif. 89. numer. 35. Tom.1. p.137.
 Aequivalentia onerum assumptorum cum summa majori exigenda producit, si ea sit litigiosa, adeout dici nequeat donatio, nec servanda sint solemnitates statuti urbis: decif. 599. n.12. & 13. Tom.2. p.466.
 AEQUITAS.
 Aequitatem Rota servat: decif. 59. numer. 9. Tom.1. p.90.
 Aequitas Bartoli subsidaria est, & habet locum in bonis ad haeredes non transitoriis, ac in alienabilibus: dec.845. n.2. Tom.3. p.417.
 Aequitas Bartoli, uti subsidaria supponit non vocationem in investitura, imo deficientiam eorum omnium, qui iure proprio venire possent: *ibid.* n.10. p.418.
 Aequitas Bartoli dat praetensionem in renovatione iuxta ordinem intestatae successione primo investiti: dec.84. n.5. Tom.3. p.419.
 Aequitas legis *carabit* respiciet compensationem damni, quod venditor patitur amittendo fructus, quos de re vendita percepisset: decif. 993. n.4. Tom.4. p.225.
 Non extenditur ultra mensuram ipsius damni

realiter, & cum effectu passu; etiam si in maiori summa fructus constitissent: n.5. *ibid.*
 Vid. *Axiomata*.
 AES ALIENUM.

Aere alieno gravatus bona sua vinculo expirati fideicommissi submittere non potest in collationem creditorum: dec.26. n.14. T.1. p.35.
 Aes alienum dicitur dos in divisione: dec.783. n.5. Tom.3. p.300.
 Aes alienum fideicommissentis ab haerede gravato solum non dicitur de fructibus fideicommissi, quando de illis in alio loco ipse debitor a perito fuisse descriptus: dec.1047. n.9. Tom.4. p.344.
 Aes alienum dimittendum est ante legatorum solutionem: dec.1226. n.7. Tom.5. p.314.
 Aes alienum ex fructibus hereditariis, sicuti & legatum, solvendum est, quum de administratoribus agatur: decif. 1310. num. 16. Tom.6. p.110.
 Vid. *Aditio hereditatis*. V. *Baucherius*.
 AESTIMATIO.

Aestimatio facta a peritis standum est, dum non justificatur excelsus, & cur: dec.418. n.9. Tom.2. p.182.
 Aestimatio fundi fieri debet habito respectu ad ejus locationes, quae summo pre conserunt pro habendo rei valore: dec.490. num. 12. Tom.2. p.296.
 Aestimatio longe post testatoris mortem facta, rei valorem de tempore ejus mortis non convincit, nec illum potest regulare: n.14. *ibid.*
 Aestimatio ea est attendenda, quae a perito communiter approbata sit, non illa aliorum: dec.544. n.2. Tom.2. p.456.
 Aestimatio bonorum, quae in dotem tradita fuerant, semper praesumitur excelsiva: decif. 712. n.21. Tom.3. p.167.
 Vid. *Archidiaconi*.

Aestimatio localium quomodo regulanda sit: dec.779. n.4. & 5. Tom.3. p.289.
 Aestimatio facta de domibus in numero plurali, ad unam tantum referri non potest: dec.837. n.4. Tom.3. p.401.
 Aestimatio facta a perito in diversa causa, non potest applicari in alia ad diversum effectum emanata: n.5. *ibid.*
 Aestimatio vineae, sive praedii, in actu serio, & proportionato divisionis inter fratres facta, ac etiam ab authoribus colligantium, acceptata, praesumitur iusta: dec.910. n.1. Tom.4. p.73.
 In Aestimationibus mobilium materia intrat arbitrium iudicis: *ibid.* n.15. p.74.
 Aestimatio praedii ex quibus dicatur iusta: decif. 1018. n.23. Tom.4. p.287.
 Aestimatio sequuta de tempore, testamento proximo, quando aestimatio, in isto contenta, uniformis esset, iusta praesumeretur: dec.1156. n.4. & 7. Tom.5. p.154.
 Aestimatio domus, ut fiat iusta, dislocationes, reaptamentorumque expensae sunt consideranda: n.8. *ibid.*
 Aestimatio unius temporis non potest ad aliam alterius temporis referri: dec.1205. num. 10. Tom.5. p.265.
 Vid. *Excessus*. Vid. *Peritas*.
 AE-

AETAS.

Eras mulieris certis in calibus doris summam augeat: dec. 346. num. 6. *limita*, ut in n. 7. Tom. 2. p. 48.

Eras ad obtinendum canonicatum in cathedrali a sacro concilio Tridentino praescripta est viginti duorum annorum: decif. 592. numer. 3. Tom. 2. p. 473.

Eras minor non excusat a defectuofo inventario, & in hac materia neque politos in mala fide, & dolo: decif. 835. num. 24., & 25. Tom. 3. p. 399.

Vid. *Vita*.

AFFECTIO, & AFFECTUS IN
GENERE.

Affectio semper praesumitur erga proximiores ad remotionem exclusionem: dec. 809. n. 9. Tom. 3. p. 346.

Affectus, non dum sequuto effectu, non puni- tur: dec. 1140. n. 11. Tom. 5. p. 112.

Vid. *Prædictio*.

AFFECTIO QUOAD BENEFICIA.

Affectio non provenit a spiritualitate rei, sed a reverentia debita summo Pontifici, qui manus apposuit: dec. 494. n. 6. Tom. 2. p. 393.

Affectio beneficii apud S. Sedem non desumit a data suum complementum, sed causatur in instanti, quo Papa supplicationem signat: dec. 858. n. 2., & 5. Tom. 3. p. 446. & seq.

Affectio de sui natura non portat beneficii collationem in statu completo, sed denorat esse in principio sui complementi: ibidem. n. 6. p. 447.

Affectio super accedit per appositionem manus Papæ: dec. 916. n. 6. Tom. 4. p. 83.

Vid. *Beneficium quoad affectionem*.

AFFECTUARIUS.

Affiduarius praedium vacuum dimittere cogitur, si locans tempore convento disdictam fecerit: dec. 313. n. 1. Tom. 2. p. 43.

Et ad istum effectum expediri potest mandatum de evacuando, seu de extractando: n. 2. ibid.

Affiduarius, aliquem ad affectus comparticipationem admittens, eumque celans de illius terminatione, tenetur de damno, quo iste ex tali afficeretur ignorantia: decif. 1136. n. 5. Tom. 5. p. 104.

Praesertim, si dissolutio dicti affectus ex iudicis facto progrediretur, qui ad instantiam emtoris rei locatae affiduarium expulsi- set: n. 7. ibid.

Affiduarius alterum ad affectum vocans, qualitates affectus, & tempus quamdiu duraturus sit, illi denunciare tenetur: dec. 1164. n. 6. Tom. 5. p. 164.

Solutio facta ab Affiduario favore consocii affectum deferentis, suamque illi cedentis portionem ad causam boni exitus refertur non vero, ac causam capitalis fructiferi, ibi deserti, quando summa recepta dicti capitalis valori non corresponderet: n. 7., & 8. ibid.

AFFECTUS.

Affectus quando non habeatur pro disdicto: decif. 196. n. 5. Tom. 1. p. 308.

Affectus non habetur pro completo, si conductores ipse exerceant actus, quos alius

exercere non potuisset: ibid. n. 8. p. 399.

Affectus terminatio impeditur, si expense, quas conventum sinit refici ante finem affectus, non reficiantur; secus si expensae sint necessariae, & melioramentum utilia: decif. 343. n. 3. & 6. Tom. 2. p. 43.

Ad Affectus responsiones commenfurandas non est solus considerandus status praesens, tenurae deterioratae, quae facile ad meliorem redigi potest: dec. 381. n. 15. Tom. 2. p. 114.

Affectus non probatur per verba, quae simplicem tractatum important, quod ab altera parte acceptatum non probatur, & cur: dec. 675. n. 2. Tom. 3. p. 96.

Maxime, si haec verba in actum sonant de futuro; & quare: n. 3. ibid.

Vid. *Disdicta*, & *Inversifimilitudo*.

Vid. *Attergatio*.

AFFINITAS.

Affinitas stat inter virum, & consanguineos uxoris, & qui affines, qui ne consanguinei dicantur: dec. 1106. n. 13. Tom. 5. p. 30.

Affinitas oritur inter uxorem, & consanguineos viri: dec. 1166. n. 5. Tom. 5. p. 172.

Affinitas oritur item inter consanguineos uxoris, & virum, istiusque consanguineos: num. 6. ibid.

Affinitas, sicuti, & consanguinitas, a duobus componitur extremis se se unica relatione attingentibus; nec dari potest in uno, quin aequo iure detur in altero: n. 8. ibid.

Vide *Consanguinitas*.

AFFRANCATIO.

Affrancatio canonis respicit solum particulare interesse emphyteutae, & retractus rei liberae, etiam publicum: dec. 19. n. 6. Tom. 1. p. 25.

Affrancatio, conventa in re immobili, tollit locationis qualiter: dec. 407. n. 10. Tom. 2. p. 159.

AGGERES.

Agger non potest denotare confinia, si de uno termino ad alium directe non protendat: dec. 893. n. 19. Tom. 4. p. 41.

Aggerum fluminis resectio, ad quem pertinet, consuetudini multum defertur: decif. 965. n. 3. Tom. 4. p. 178.

Aggerum resectio non solum pertinet ad adjacentes, sed ad ceteros quoque compollessores pro rata, & mensura bonorum, per quos aggeres ab inundationibus praeservantur: ibid. n. 11. p. 179.

Aggerum reparatio fieri debet ab illo, qui remota inundationis commodum sentit ex illorum causa: num. 14. ibid.

Aggerum resectionis expensae ad aquas pluvias arcendas, sunt ab illis tantum subeunda, qui ex illis commodum sentiunt, nec tenentur contribuere, qui nec commodum, nec incommodum ex eorum resectionibus reportant: dec. 1193. n. 2. 3. 7. & 8. Tom. 5. p. 244. & seq.

Amplia possessores a longe existentes, quando sine illis damnum sentire possent: ibid. n. 5. 7. & 8. p. 243.

Aggeres a quibus sint reficiendi, ut dividetur, multum est deferendum observantiae: num. 14., & 15. ibid.

In Aggerum resectionis materia observantia qua-

quadragenaria satis est, ut diiudicetur, ad quem eorum pertineat resecio: num. 16., & 17. ibid.

Vid. *Confusio: Prædium Ripæ; & Terminii.*
AGNATI.

Agnati præferuntur in venditione feudi aliis emtoribus, licet ipsi denunciandi non sint: dec. 111. n. 20. Tom. 1. p. 169.

In Agnatos minime testator recognovit eos, quos ad fideicommissum vocasset cum onere assumendi arma, & insignia: dec. 1063. n. 33. Tom. 4. p. 381.

Vid. *Appellatione proximorum.*
AGNATIO IN GENERE.

Agnationis favor, & quod dos succedat loco legitima: ita ut femina non consideretur pro extranea, stant bene simul: decif. 374. num. 8. Tom. 2. p. 102.

Statutum tunc non habet respectum ad agnationem pro absoluto, & independenti a dotatione, sed pro qualificato ab illa: n. 9. & 10. ibid.

Agnationis habetur probatio, quum descendencia legitime per gradus distinctos probatur. dec. 571. n. 1. Tom. 2. p. 421.

Agnationem denotant verba a fundatore prolata, quod ius patronatus ad Titium spectet, ejusque filios, & descendentes; præsertim si masculorum adsit prælatio: decif. 752. n. 8. Tom. 3. p. 236.

De Agnatione dicitur frater germanus testatoris: dec. 926. n. 25. Tom. 4. p. 103.

Agnatio distinguitur ex diversitate armorum, & insignium: dec. 1063. n. 32. Tom. 4. p. 381.

Agatio servatur, donec vivit, a monacho: dec. 1140. n. 3. Tom. 5. p. 1117.

Vid. *Consanguinitas, & Descendentia.*

Vid. *Familia vocata qui veniant: & Fideicommissum agnatiuum.* Vid. *Renunciarius, & Renuciatio.*

AGNATIO QUOAD EJUS CONSERVATIONEM, ET CONTEMPLATIONEM.

Agnationis contemplatio non excluditur absolute, si fideicommissum exordiat a femina, hærede instituta: dec. 27. n. 12. Tom. 1. p. 37. Nec inde appellatione masculorum ex masculis, veniunt masculi ex sequentibus feminis: n. 13. ibid.

Agnationis votum est validissimum argumentum prohibitionis Trebellianicæ: decif. 33. n. 13. Tom. 1. p. 45.

Agnationis contemplatio excluditur, ex contemplatione descendendum in infinitum: decif. 172. n. 6. Tom. 1. p. 169.

Agnationis contemplatio non arguitur ex eo, quod vocaverit testator nepotes ex masculino, neglectis nepotibus ex femine ejusdem gradus: ibid. n. 19. p. 270.

Agnationis ratio in linea descendendum præcedenter vocata, habita fuisse, non ex eo videtur, quia, ea deficiente, agnati sunt ad fideicommissum a testatore invitati: n. 29. ibid.

Agnationis ratio in uno casu, & substitutione haberi potest; quin ex ea inferatur habitam quoque fuisse in alio: n. 30. ibid.

Agnationis artificialis rigorosa conservatio in fideicommissis quid sit: decif. 305. num. 10.

Tom. 1. p. 484.
Cui repugnat temporalis fæminarum admittio: n. 11. ibid.

Agnationis contemplatio ex quibus excludatur: dec. 341. n. 15., & 16. Tom. 2. p. 40.

Agnationis conservationis voluntatem non indicat onus assumendi cognomen, & arma: ibid. n. 18. p. 41.

Agnationis conservatio contemplativa censetur, cum femina descendentes a statuto fuerint exclusæ: dec. 373. n. 21. Tom. 2. p. 100.

Agnationis ratio habita dicitur, quum femina excluduntur, quatenus existant descendentes per lineam masculinam: decif. 437. n. 8. Tom. 2. p. 211.

Agnationis votum excluditur, ex quo filii in conditione positi fuerint sine qualitate masculinitatis, & sic masculi, & femina: decif. 488. n. 6. Tom. 2. p. 292.

Et si post obitum filii instituti sine filiis, suas filias feminas vocaverit testator: n. 9. ibid.

Ex Agnitionis conservandæ voto ducta conjectura validissima reputatur pro recessu a consilio 21. Oldradi: dec. 553. n. 5. Tom. 2. p. 392. Limita, si agnatio sit vocata in certo casu, qui non evenit post adjectam conditionem: *Si sine filiis* - & cur: ibid. & n. 8. ibid.

Agnatio contemplata non dicitur quum invitatur filii, & descendentes: numer. 6. n. 9., & 10. ibid.

Agnatio contemplata non dicitur, quando filii ex propria persona non sunt vocati in donatione: dec. 563. n. 21. Tom. 2. p. 410.

Agnatio contemplata non dicitur, nisi id fuerit expressum: dec. 597. n. 9. Tom. 2. p. 462.

Vid. *Appellatione descendendum.*

Si Agnationem fideicommittens rigorose non respexissent, vocando in defectum masculorum, transverfas, non exinde sequitur, ut agnationem non contempleretur in genere, pro limitatione consilii Oldradi: dec. 864. n. 11. Tom. 3. p. 456.

Agnationis contemplatio rigorosa quando non requiratur, & ex quibus probetur: numer. 12. ibid.

Agnationis conservandæ votum in testatore ex circumstantiis, & conjecturis tacite inducitur, beneque declaratur: dec. 1011. n. 24. Tom. 4. p. 265.

Agnationis conservandæ tacitæ conjectura de mente testatoris sunt, ordinatio primogenituræ in infinitum, multiplicatio substitutionum, fæminarum exclusio, & similia: n. 25. ibid.

Præsertim, quando in qualibet testamento parte masculinitatem in vocatis repetisset, & primo loco nepotem ex fratre, & successive nepotes, & pro nepotes masculos in infinitum vocasset: n. 26. ibid.

Adde, si providerit in fine depositionis agnationis defectum, in subsidium invitando masculos ex feminis cum onere assumendi nomen, & cognomen: n. 27. ibid.

Agnationis conservandæ votum ex quibus, & quare dicatur fuisse a testatore volitum, & consideratum, quæ solum per masculos de masculis conservatur: n. 28. & 29. ibid.

Agnatio

Agnationis conservanda votum a testatore.
 prædictæ inficiendum est, posthabita
 etiam auctiori sanguinis conjunctione: de-
 cif. 1063. n.26. & 29. Tom.4. p.380.
Agnationis conservanda votum est sufficiens ad
 excludendos descendentes ex feminis: ibid.
 n.30. p.381.
Agnationis contemplatio non excluditur per
 hoc, quod testator masculus de masculis,
 prius masculos ex feminis, posteaque mas-
 culos de suo cippo aniquo substituit: quan-
 do isti distant, & remotam derivationem a
 linea testatoris, ac distincta stemmata ge-
 starent: n.31. ibid.
Agnationis votum non excluditur per hoc,
 quod testator, posthabito primo, & secun-
 do genito, tertio genitum de linea prædile-
 ctæ vocasset; quum id non nisi nudam prædile-
 ctionem erga illum secum portet: nu-
 mer.34. ibid.
 Maxime, quando tam primogenitus, quam
 secundo genitus aliquo afficerentur impedi-
 mento, cujus causam agnationem conservare
 non possent: n.35. ibid.
Agnatio ex quibus testatoris verbis dicatur
 contemplata: dec.1215. n.79. Tom.5. p.284.
**Agnationis contemplatio quando denotet ne-
 ptem** successuram in portione patris, sine fi-
 litis decessi: dec.1250. n.21. Tom.5. p.379.
**Agnatio dicitur contemplata, quando in ca-
 su alienationis, factæ ab hærede, adest ex-
 pressa substituti vocatio in familiam purifica-
 tis: ibid. n.29. p.380.**
Agnationis votum tacitum defumitur ex nobili
 conditione fideicommissitæ; exclusione fa-
 minarum, legitimitate in omnibus vocatis re-
 quisiis; digressu ad infinitos substitutorum
 gradus; & rigorosa alienationis prohibitione;
 & fisci, & monasteriorum exclusionem;
 necnon continuata masculorum vocatione:
 dec.1275. n.10. Tom.6. p.19.
Agnationis votum expressum deducitur ex
 verbis testatoris dicentis: *Mentem suam esse*
principaliter providere pro conservatione bo-
norum in sua familia: n.11. ibid.
Agnatio etiam in longissima tempora a testato-
 re contemplata, denotat, ut ordines sub-
 stitutionum nunquam ita voluerit connectere,
 ut, uno gradu perempto, ceteri quoque
 subsequentes ex causa caduci perirent: de-
 cif.1295. n.8. & seq. Tom.6. p.61.
Agnatio non dicitur contemplata, quando sunt
 vocatæ feminæ: dec.1345. n.5. Tom.6. p.180.
Agnatio contemplata dicitur a statuto Parmæ,
 respectu descendentiæ, & quid ibi istud dis-
 ponat: decif.1375. n.9. & 11. Tom.6. p.250.
Agnatio satis est, quod tacite, & virtualiter
 sit a statuto contemplata, ne ulla de cognati-
 vinctulo, & materno sit ratio habenda, &
 quare: n.16. ibid.
**Agnatio contemplata dicitur in materia suc-
 cessionum juxta Parmæ statutum:** n.17. ibid.
 Amplia, ut hæc fuerit ejus causa finalis, propter
 quam vinculum cognationis, & mater-
 num semper excluderit: ibid. n.18. p.251.
 Adde, quod duplicatis vinculi ab isto nulli-
 mode consideretur: n.19. ibid.

Vid. Contemplatio: Conjectura: Masculi
ex masculis.

Vid. Renunciatio, & Statuta exclusiva
faminarum; Statutum Urbis, &
Vid. Votum.

AGNATIO, QUAD PERSONAS, QUAS COMPREHENDIT, SIVE EXCLUDIT.

Agnatio volita magis proprie conservatur in
 in semiagnatis, quam in descendentes per
 duplex medium familiam: decif.65. num.6.
 Tom.1. p.295.

Si Agnationem contemplerit testator, potius
 sanguinis non operatur, ut dicantur potius
 vocati masculi de feminis, a se immediate
 descendentes; quam masculi alterius li-
 near, licet remotiores; quia isti, & non illæ
 suam familiam masculinam subsistent: de-
 cif.1011. n.37. Tom.4. p.266.

Agnationis votum in mente testatoris compati-
 bile non est cum transitu primogenituræ in
 feminas, vel masculos ex eis, licet sibi pro-
 ximiores, donec masculi de vera agnatione
 supersint: ibid. n.50. p.267.

Vid. Statutum.

AGGRAVATORIA.

Aggravatoria relaxanda est contra capitulum,
 mandatis rotalibus non obediens, ut a sua
 rescriptat contumacia: decif.1335. num.2.
 Tom.6. p.116.

Aggravatoria non solet de stylo per Rotam
 relaxari, nisi prius præfixo termino ad obe-
 diendum; præsertim contra cæcum Eccle-
 siasticum: n.5. ibid.

Vid. Declaratoria.

AGGREGARE AGGREGATIO, ET AGGREGATUS.

Aggregatio; quæ dicatur facta legitime, & ad
 trames juris canonici: dec.736. num.2. &
 seqq. per tot. Tom.3. p.207.

Ut Aggregationes aggregant privilegia uni
 nequeant, disponit concilium metropolitana-
 riæ Ecclesiæ Mediolanensis in cap.7; nisi
 prius ista privilegia fuerint ab Ordinario re-
 cognita: ibid. n.9. p.208.

Aggregatio archiconfraternitatis mortis in
 civitate Castillonis Brixien. diocesis, est
 facta ad trames dicti concilii metropolitana-
 riæ Ecclesiæ Mediolanensis: n.10. ibid.

Vid. Archiconfraternitas; Confraternitas;
Emphyteusis; Societas.

ALIENARE, & ALINATIONES IN GENERE.

Aliationes ab authoribus factæ, a successoribus
 nequeunt impugnari: dec.220. num.37.
 Tom.1. p.372.

Aliationem rei communis indivisibilis, in
 qua quisque ex participantibus suam habet
 portionem fructum, unius dissensus non vi-
 tiat: dec.332. n.6. Tom.2. p.28.

Alienatio rei emphyteuticæ in extraneos non
 concludit esse transitoriam ad extraneos;
 quando eadem fuit facta cum consensu domi-
 ni directi, qui concessionem renovavit favo-
 re extranei: dec.407. n.13. Tom.2. p.160.

Alienatio emphyteuticæ Ecclesiasticæ in extra-
 neos non probat ad quoscumque hæredes
 transmitti, quum concessio restricta est ad hæ-

- hæredes sanguinis: n.17. *ibid.*
 Præsertim si in dicta alienatione in extraneos
 consensus hæredum sanguinis, & approbatio
 domini directi requisita fuerit: n.18. *ibid.*
 Alienationes ob consumptionem detractio-
 num, ex quarum iuribus aliquid retinetur, non
 computantur, si factæ sint post rem illam
 venditam: dec.427. n.12 Tom.2. p.199.
 In Alienationibus non numerantur simplices
 obligationes: n.13. *ibid.*
Vid. Immissio in genere.
 Alienationum sola probabilitas, quæ evenire
 poterit ante descriptionem contractam, re-
 cte facit, ne ea pro legitima habeatur: dec.
 472. n.7. Tom.2. p.266.
 Alienatio facta ante divisionem, de qua in ea-
 dem mentio non fit, præsumere facit divi-
 sionem non fuisse universalem: n.10. *ibid.*
 Alienatio una, quæ probatur, facit præsumere
 alia alienata de quibus non constat: d. dec.
 472. n.11. Tom.2. d. p.266.
 Alienationes, quæ non concordant cum bonis
 in descriptione a testatore in testamento re-
 censiti, gravato non obstant, quæ obstant, pro-
 bandum est, eas esse de bonis fideicommissi:
 dec.474. n.14. Tom.2. p.270.
 Alienatæ mulier suam dotem in præjudicium
 viri prohibetur: dec.756 n.10. Tom.2. p.248.
 Alienatio facta a muliere de re, cujus pretium
 ad viri manus non pervenerit, nunquam ta-
 lis distracta res præsumitur dotalis: n.
 num.11. *ibid.*
Vid. Bona quoad eorum alienationem.
 Alienatio bonorum ex mera fideiussione non
 inducitur: dec.1150. num.8 Tom.5. p.142.
 Alienatio bonorum dotis, hypothecæ subie-
 ctorum, titulum validum non præbet eorum
 emptori adversus ceteros viri creditores, ni-
 si mulier sua iura illius favore remiserit: de-
 cif.1213 n.9. Tom.5. p.279.
 Alienatio bonorum uxoris, facta a viro, quæ
 filiis sit præjudicialis, & absque necessitate,
 dolosa præsumitur: dec.1216. n.11. T.5. p.287.
 Alienatio propriæ portionis hæreditariæ dicitur
 facta ab hærede, & non dicitur dimisisse,
 si illam renunciat, sive illam ex tali actu
 percipit pretium a renunciatorio, seu remis-
 sione debiti in compensationem: dec.1251.
 n.18. Tom.5. p.383.
 Alienatio, facta a viro de bonis, dotali hypo-
 thecæ affectis, operatur, ut ista in aliena-
 tium libere non transant ab hypothecis
 creditorum mulieri posteriorum; nisi ista
 sua etiam iura in alienatarium transferat:
 dec.1269. n.8. Tom.6. p.4.
 Alienatio quando cessit in extinctionem debiti
 communis, non potest oriri actio uni ex hæ-
 redibus commissariis super alienatione rei
 communis: dec.1279. n.3. Tom.6. p.27.
Vid. Caducitas. Vid. Distractio.
Vid. Emphyteusis quoad alienationem; Et
Facultas alienandi. Vid. Feudum.
Vid. Heres. Vid. Legitima quoad impu-
sationem.

ALIENATIO BONORUM ECCLESIAE, COLLEGII, MINORIS, PUPILLI, ET UNIVERSITATIS.

- In Alienatione bonorum universitatis, seu col-
 legii requiritur iuramentum maioris partis
 possidentium de utilitate, affixio edictorum,
 & similia: dec.357. n.22. Tom.2. p.64.
 Alioquin alienatio est nulla: n.23. *ibid.*
 Adde si tales solemnitates fuerint antea
 præfictæ: n.24. *ibid.*
 Alienatio bonorum immobilium pupilli pro di-
 mitteudo ære alieno, a patre contracto, per
 tutorem cum iudicis decreto facta præsumit-
 ur, causa cognita, & utili. dec.1110. n.13.
 Tom.5. pag.39.
 Alienatio de bonis minoris non admittitur,
 quando cessisse apparet pro dimittendo de-
 bito evanido, vel altero, cujus solutionis
 dies non adhuc cessisset: decif.1388. num.7.
 Tom.6. p.282.
Vid. Ecclesia quoad alienationes.
Vid. Distractio.

ALIENATIO BONORUM FIDEICOM-

MISSI IN GENERE.

 Si Alienatus rem fideicommissariam promiserit
 fideicommissum reintegrare, mediante mul-
 tiplico, donec de implemento non doceatur,
 hæres est obligatus in bonis propriis ad re-
 integrationm: dec.12. n.2. Tom.1. p.16.
 Alienans, assumens onus reintegrandi fidei-
 commissum, non censetur dimisisse debita
 fideicommissitensis: dec.50. n.2. Tom.4. p.76.
 Alienatio bonorum fideicommissi substatitur
 intra limites detractio- num: dec.288. num.8.
 Tom.1. p.459.
 Alienatio facta ab hæredibus extraneis ultimi
 gravati, postquam a fideicommissario fidei-
 commissum est agnatum, eisque præsentata in-
 hibitio; irrita, & nulla est: dec.116. n.5. T.2. p.7.
 Alienatio facta pro dimittendis debitis fidei-
 commissitensis, non est fideicommissario im-
 putanda: dec.416. n.4. Tom.2. p.178.
 Alienatio bonorum fideicommissi substatitur
 pro detractio- nibus debitis: dec.427. num.5.
 & 7 Tom.2. p.198.
 In Alienatione rei fideicommissariæ beneplaci-
 tum, Apostolicum præsumtum excluditur;
 quum non fuerit investitum ejus pretium,
 vel illius tantum modica pars, vel aliud tem-
 peramentum non captum: dec.468. num.14.
 Tom.2. p.260.
 Alienationes non æquare detractio- nes proban-
 dum est a tertio possessore; quando ex parte
 hæredum non adducuntur alienationes conspici-
 quæ; secus quando constat de modicis;
 quo casu hoc onus in fideicommissarium hæ-
 redem refunditur. dec.707. n.9. T.3. p.157.
 Alienationes factæ ab hærede gravato post do-
 nationem commenda, & non tangentes sub-
 stantiam actus, eidem commenda non præ-
 judicant; ut se habent etiam alienationes ex
 necessaria causa factæ, quæ in legitimam non
 imputantur: n.12. *ibid.*
 Alienationes scut. 700. modicæ reputantur,
 quando impugnatur contractus ab hærede
 gravato factus, cujus legitima sit scut.8000.
ibid. n.13. p.158.
 Alie.

Alienatio de re aliqua facta, mediante facultate a fideicommittente concessa, & ob id libere ex fideicommissio extracta, nunquam amplius in illud reincident: dec. 712. num. 13. Tom. 3. p. 166.

Alienationes de bonis fideicommissariis ex informi notula non satis probantur: dec. 734. n. 10. Tom. 3. p. 205.

Alienationes facta a legitimo praeferunt, faciunt detractiones consumtas: decif. 793. n. 10. Tom. 3. p. 322.

Alienationes de bonis fideicommissariis factae ab heredibus gravatis cedunt damno ab eis causam habentium: decif. 1161. num. 2. Tom. 5. p. 160.

Alienatio bonorum fideicommissariorum ab ultimo hærede contra mentem fideicommittentis facta nullum titulum possessori tribuit, & a successore eadem bona possunt avocari: decif. 1207. Tom. 5. p. 268.

Alienatio bonorum fideicommissariorum facta pro debitis fideicommittentis sublinetur: decif. 1285. n. 10., & 12. Tom. 6. p. 38.

Pro Alienatione rei fideicommissariae vindicanda agens, ad quid probandum tenetur: d. dec. 1285. n. 12. & seq. Tom. 6. p. 38.

Vid. Distractio bonorum, & Fideicommissum quoad alienationem: necnon Fidei mala: & Haeres gravatus quoad alienationes.

ALIENATIO FIDEICOMMISSI PRO DOTE.

Alienari possunt bona fideicommissi ascendentalis pro restituendis dotibus, deficientibus bonis liberis: dec. 406. n. 1. Tom. 2. p. 156.

Vid. Dos quoad fideicommissum. ALIENATIO BONORUM FIDEICOMMISSI QUOAD HYPOTHECAM IN BONIS ALIENANTIS.

Vid. Fideicommissarius per tot. Vid. Haeres gravatus, & Hypotheca.

ALIENATIONES BONORUM FIDEICOMMISSI QUOAD IMPUTATIONEM.

Alienationes a gravato factae, in detractionibus imputantur: dec. 712. n. 17. Tom. 3. p. 167.

Alienationes ad metam detractionum fuisse expietas concludenter debet probare, qui praetenderit, quod alienationes, quas fecit haeres gravatus in suas imputet detractiones: n. 19. ibid.

Praetertim, si qui detraxerit, ex jure posterioris fideicommissi successerit: n. 20. ibid.

Alienationes de bonis fideicommissariis factae ab heredibus gravatis, in istorum detractiones sunt imputandae: dec. 1161. n. 5. Tom. 5. p. 160.

Alienatio bonorum fideicommissariorum per gravatum facta vix sequuto testatoris obitu, in detractionum causam praesumitur: dec. 1184. n. 19. Tom. 5. p. 221.

Praetertim, quando talis alienatio, nec ab hærede fideicommissario, nec a creditoribus umquam fuisset impugnata, adeo ut etiam ab observantia robur assumeret: n. 20. ibid.

Vid. Detractiones quoad imputationem, propter alienationes.

ALIENATIO EORUNDEM QUOAD REINTEGRATIONEM.

Vid. Damnum. Vid. Fideicommissum quoad reintegrationem, & Haeres gravatus quoad alienationes.

ALIENATIONIS PROHIBITIO.

Alienationis fructuum communis tenentis prohibitio in extraneos, fortius verificari debet in eadem tenentis: dec. 357. n. 27. Tom. 2. p. 65.

Alienationis amplissima prohibitio, ad hoc ut bona in familia, & descendentibus perpetuo conferantur, stans independentem, absolutum perpetuumque fideicommissum favore omnium descendendum inducit: dec. 472. n. 1. Tom. 2. p. 265.

Alienationis prohibitio nuda fideicommissum descendendum non inducit: dec. 609. num. 6. Tom. 2. p. 480.

Alienationis prohibitio extra familiam non impedit alienationem in personas de familia: n. 7. ibid.

Alienationis prohibitio quando fideicommissum restitutorium inducat, vel non: decif. 1250. n. 22., 23., & 24. Tom. 6. p. 379.

Vid. Agnatio quoad ejus conservationem. Vid. Prohibitio.

ALIMENTA IN GENERE.

Alimenta, vel dotem consequi ex matris bonis licitum est filiae, per statutum exclusae a successione ejusdem matris: decif. 1. numer. 1. Tom. 1. p. 2.

Alimentorum solam praestationem potest eligere filia destituta spe contrahendi nuptias, tam spirituales, quam carnales: n. 2. ibid.

Alimenta possunt augeri arbitrio iudicis, etiam si alimentarius quantitatem praecedenter assignatam accepit: n. 3. ibid.

In Alimentorum consequutione ex bonis matris potior est causa filiorum, quam nepotum: n. 6. ibid.

Alimenta debita jure actionis, possunt repeti, quamvis praeterita, & aliunde quæsita: decif. 43. n. 4. Tom. 1. p. 30.

Pro Alimentorum subministracione, Juxta etiam non bene informatus de statu hereditatis paternae, aliquam summam, sibi beneficentiam, valet decernere: decif. 107. num. 5. Tom. 1. p. 163.

Alimenta subministrari demandare tenetur Juxta, cui commissi sunt causa cum clausula. Subministratis alimentis: dec. 131. num. 1. Tom. 1. p. 300.

In Alimentorum subministracionis materia probationes etiam semiplenae sufficientes: n. 9. ibid.

Alimenta pro vocatis sunt potiora creditoribus gravatis: dec. 299. n. 6. Tom. 1. p. 474.

Alimentorum petitio facta a donante donatorio post monitorii expeditionem, ei non praedicit pro fructibus consequendis a die expediti monitorii, quum petitio facta fuerit cum clausulis praeservativis, quoad intentam rescissionem: dec. 601. n. 4. Tom. 2. p. 468.

Ac etiam si dictae clausulae praeservativae non adfuerint, & quare: n. 5. ibid.

Alimenta data jure confanguinitatis, & pietatis paternae, praesumuntur donata, quoties

- animus donandi ab expressa protestatione non excluditur: dec. 671. n. 10. Tom. 3. p. 86.
 Limita conclusionem, quando filius aliunde provius reperitur: ibid. n. 11. & 13. p. 87.
- Alimenta a patre filio, aliunde habenti, non donata censentur, si data sint eidem extra domum ad patris infantiam carcerato:** num. 17. ibid.
 Et facilius retinentur a patre iure compensationis, quam repeti possent iure actionis: num. 18. ibid.
- Alimentis æquiparantur expensæ pro adeunda hereditate:** decif. 913. n. 8. Tom. 4. p. 78.
- Alimenta per iudicem canonizata, non possunt per turbidas exceptiones retardari:** dec. 1139 num. 6. Tom. 5. p. 158.
- Alimenta etiam per viam retentionis allegari possunt, & competunt:** decif. 1162. num. 2. Tom. 5. p. 161.
- Alimenta familiæ assignata, si unus de illa decellerit, pro rata sunt minuenda:** n. 7. ibid.
- Alimenta assignata puellis inuuptis, sequuto matrimonio, & dote recepta, cessant:** num. 8. ibid.
- Alimenta assignata integræ familiæ non debent diminui, ex quo filiæ ad nuptias pertransissent, quando ex alio capite masculi, contemporaneæ minoritatem excedentes, majori egerent alimonia:** dec. 1172. n. 1. Tom. 5. p. 186.
- Alimenta præterita debentur a die, qua actio orta est, quando iure actionis competere iudicantur:** dec. 1194. n. 3. Tom. 5. p. 247.
- Amplia, ut veniant etiam independenter a bona, vel mala fide, & lire, ac quavis iudiciali petitione:** n. 4. ibid.
- Alimenta a die petitionis dicuntur futura, omnibusque privilegiis, quibus vere futura, gaudent:** n. 5. ibid.
- Alimentorum condemnatio post longum tempus a die incepti iudicii emanata, ad initium retrahitur:** ibid. n. 6. p. 248.
- Alimenta debita iure actionis, ad congruentiam, & condensationem alimentarii intelliguntur:** n. 9. & 14. ibid.
- Vid. De quoad solutionem.*
Vid. Legatum alimentorum.
- ALIMENTA QUOAD BONA, EX QUIBUS DEBEANTUR, VEL NON; ET SUBMINISTRATA DICANTUR.**
- Alimenta debentur filiis ex fructibus paternæ hereditatis:** dec. 87. n. 11. Tom. 1. p. 131.
- Alimenta debentur filiabus ab hereditate patris donec cedat de solutione dotis:** decif. 107. n. 3. Tom. 1. p. 163.
- Maxime, si pater in testamento iussisset illas alii, donec matrimonio copularentur:** numer. 4. ibid.
- Pro Alimentorum perceptione puella: pauperes, alio auxilio destituta, cogi non possunt acceptare certa stabilia; sed illa potest iudex in quantitate decernere: licet dos in specie illis fuerit legata:** n. 10. ibid.
- Alimenta consequi debet ex primogenitura ad ea expresse vocatus, ante quam succedat:** dec. 399. n. 1. Tom. 1. p. 474.
- Alimenta assignari debent de bonis, ubi alimentarii degunt, ut ea facilius consequi possint:** n. 3. ibid.
- Nec si ex eis sufficienter habentur, peti possunt super bonis, a creditoribus possidentibus:** num. 4. ibid.
- Alimenta ex ascendentali fideicommissio, sicuti & dos, detrahuntur:** decif. 1078. numer. 2. Tom. 4. p. 412.
- Pro Alimentis assignatio fundi debet esse promissa, & facilius exactionis:** dec. 1299. numer. 6. Tom. 6. p. 72.
- Vid. Pater.*
- ALIMENTA A QUO, ET QUIBUS PERSONIS PRÆSTANDA SINT.**
- Alimenta debentur ab hærede debitoris dotis:** dec. 1. n. 4. Tom. 1. p. 1.
- Alimenta sorori, cui dos fuit constituta, præstanda sunt ab hæredibus patris; donec, matrimonio contratto, dotem exigat:** dec. 9. n. 1. Tom. 1. p. 12.
- Alimenta tenetur frater a die possessionis primogenitalium bonorum ex eorum fructibus inuuptæ sorori præstare:** decif. 23. numer. 1. Tom. 1. p. 29.
- Potissime, si pater fideicommittens eam dotare iusserit:** n. 2. ibid.
- Alimenta mater non tenetur præstare filiæ, & si dederit, potest ea repetere:** ibid. n. 3. p. 30.
- Alimentorum inuuptis, & dotium nubentibus, idem est privilegium, & qui dotare tenetur, etiam alere debet:** dec. 207. n. 12. T. 1. p. 324.
- Alimenta filio pater, non nisi subsidarie, præstare adstringitur:** dec. 671. n. 12. Tom. 3. p. 87.
- Alere filium de iure tenetur pater:** decif. 913. n. 3. Tom. 4. p. 78.
- Limita, si ex propriis redditibus filius unde vivere habeat:** ibid. n. 4. 10. & 14. d. p. 78. & seq.
- Alere filium unde vivere habentem non tenetur mater:** ibid. n. 9. p. 79.
- Alimenta præstanda sunt filiis a parentibus, & omnia ad ea consequutiva:** dec. 1212. n. 16. Tom. 5. p. 277.
- Alere forem tenetur frater in præmium exclusionis, quam illa patitur:** dec. 1383. n. 4. Tom. 6. p. 272.
- Alimenta præterita non debentur sorori per fratrem, quando sunt mere subsidaria, pietatisque intuitu ab isto præstanda:** n. 5. ibid.
- Limita in alimentis, quæ iure actionis, propter mulieris exclusionem, stante statuto, debeantur:** n. 6. ibid.
- ALIMENTA QUOAD COMPENSATIONEM, ET REPETITIONEM.**
- Alimenta præstita filiæ mater habet actionem repetendi:** dec. 9. n. 4. Tom. 1. p. 13.
- Alimentorum compensationem a patre præstitorum dicitur excludere legatum a testatore relictum, cum eo, quod post certam ætatem de fructibus, & capitali, legatarii disponente possent, atque assignamentum constituere more nobilium:** decif. 671. numer. 14. Tom. 3. p. 87.
- Contrarium, quum mos iste non probetur, & tunc potius filio propter patrem, ut à præstando alimenta liberetur, constitutum legatum dicitur:** n. 15. ibid.
- Præsertim, si legatarii fuerant infantes, & quæ-**

quare: n.16.

V d. *Compensatio*.

ibid.

ALIMENTA QUOAD EORUM

TAXAM.

Alimentorum legatum sui favore a patre scriptum habens filia, si maternæ domi alita sit, illud tenetur compensare: dec. 927. num. 2. Tom. 4. p. 104.

Alimenta non præsumuntur donata a patre nepotibus, quorum bona administravit: dec. 955. n. 4. Tom. 4. p. 159.

Alimenta præstita per donarium favore donantis, animo compensandi cum fructibus bonorum donatorum censentur, quos sibi donans reservasset, & donarius respectu percepisset: dec. 1075. n. 3. Tom. 4. p. 408.

Vid. *Fructus decales*.Vid. *Legatum alimentorum*.Vid. *Pater*.

ALIMENTA UBI PRÆSTANDA.

Alimenta vertente lite, peri possunt etiam extra domum debentis alere: dec. 16. num. 2. Tom. 1. p. 20.

Etiamsi lis ageretur super ipsis alimentis: ibid. n. 3. p. 21.

Alimenta foror non tenetur sumere in domo fratris, quando inter eos vertunt lites: dec. 107. n. 9. Tom. 1. p. 163.

ALIMENTA, & SUMTUS LITIS.

Alimenta simul, & expensas pro lite frater tenetur forori colligant, & nihil actum possident subministrare, quum dictæ expensæ non computentur in alimenta: dec. 23. n. 9. Tom. 1. p. 30.

Alimenta, & sumtus litis debentur concurrentibus præsumptione boni juris, & paupertates: dec. 131. n. 2. Tom. 1. p. 200.

Ad Alimentorum, & sumtum litis subministrationem consequendam sufficiens est præsumptio boni juris resultans ex sententia per appellationem suspensa: n. 3. ibid.

Fortius si sententia in rem iudicatam pertransierit: n. 4. ibid.

Ad Alimenta, & sumtus litis obtinenda, bonum jus est alterum ex requisitis: dec. 140. n. 1. Tom. 1. p. 222.

Alimenta, & sumtus litis, ut pendente iudicio non denegentur, sufficit rem esse dubiam: n. 3. ibid.

Alimenta, & sumtus litis debentur, probata paupertate, & bono iure: dec. 334. num. 3. Tom. 2. p. 30.

Alimenta, & sumtus litis non conceduntur litiganti, jus bonum non foverit, quique pauper non sit: dec. 1227. n. 1. Tom. 5. p. 316.

Alimenta, & sumtus litis non debentur a colligante, qui rem controversam non possidet, secus si eam in possessione habeat, juxta distinctionem, a sacra Rota amplexam: n. 4. ibid.

Alimenta, & litis sumtus debentur uxori, pendente lite cum viro super matrimonii validitate: dec. 1299. n. 1. Tom. 6. p. 71.

Præsertim si uxor sententiam, & præsumptionem boni juris habeat: n. 2. ibid.

Amplia, quando vir suam recognovisset obligationem de præstatis prædictis alimentis, & sumtibus: n. 3. ibid.

Vid. *Sumtus litis*.

Alimenta sunt taxanda juxta vires patrimonii, personæ alendæ qualitatem, ac regionis consuetudinem: dec. 9. n. 2., dec. 131. n. 7., & dec. 299. n. 5. Tom. 1. p. 12. 200., & 474.

Alimenta debita jure actionis, non autem jure pietatis, subministrantur juxta dignitatem, & qualitatem personæ: d. dec. 9. numer. 3. Tom. 1. d. p. 12.

Alimentorum quantitas commensuratur, habito respectu ad personarum qualitatem, & regionis consuetudinem: dec. 107. numer. 6. Tom. 1. p. 163.

Et etiam ad quantitatem dotis, a patre ipsis filiabus relictam: n. 7. ibid.

Alimentorum quantitas debet esse sufficiens, nedum pro natura indigentia, sed etiam pro subsistenda, alendæ personæ dignitate: dec. 131. n. 8. Tom. 1. p. 200.

Ad Alimentorum uxoris quantitatem taxandam considerantur etiam divitiæ patris, & fratrum viri, alere obligati: n. 10. ibid.

Alimentorum taxatio qualis sit: dec. 138. n. 15. Tom. 1. p. 218.

Pro Alimentorum uxoris quantitate respectus habendus est ad qualitates viri, & ejus patrimonium: dec. 140. n. 4. Tom. 1. p. 222.

Alimenta regulantur ab eis, quæ usque adhuc in eandem causam sunt soluta: dec. 207. n. 13. Tom. 1. p. 324.

Alimenta, sicuti & dotes, juxta qualitatem personæ, & loci consuetudinem taxantur: dec. 1075. n. 12. Tom. 4. p. 413.

Alimenta debentur juxta gradum alimentarii, habito respectu ad personam, familiam, uxorem, & domus nobilitatem: dec. 1162. n. 4., & 6. Tom. 5. p. 161.

Alimenta taxata Præsuli ad formam constitutionis Alexandrinæ, juxta dicuntur liquidata: n. 5. ibid.

In Alimentorum liquidatione iudex debet habere respectum ad personas, & dignitates, ut pinguiora potius uni, quam alteri tribuat, & in dubio, mediam viam tenere debet: n. 6. ibid.

Alimenta pluribus personis debita, æquali non debentur censura, sed persona dignior ab aliis distinguitur: dec. 1194. numer. 11. Tom. 5. p. 248.

Alimenta in annuis scut. 1500. debentur Præsuli, ex constitutione Alexandri septimi: n. 13. ibid.

Alimenta approbata in quantitate ab altero obligato amplexa, juxta præsumuntur: ibid. n. 17. p. 249.

Alimenta in mensuris scut. 3. pupillo taxata, in loco parvo degenti, imo tutoris domi, istique etiam inservienti, juxta dicuntur taxata: dec. 1259. n. 13. Tom. 5. p. 397.

Alimenta præsumuntur congrue taxata in eadem summa, quam alimentarius acceptavit: dec. 1299. n. 7. Tom. 6. p. 72.

Alimenta ut congrue taxentur, sunt inspicienda, alimentarii qualitas, alentis, & vires patrimonii: n. 8. ibid.

Alimenta taxata puellæ ad tutoris domum tradu-

ductæ, etque infervienti, in scut. 3. quolibet mense, congrua dicuntur; præsertim si vino abstineat: dec. 134. n. 13. Tom. 6. p. 175.

Vid. *Monialis*, & *Religiosus*.

ALIMENTARIUS.

Alimentarius petens alimenta iure actionis, non tenetur interpellare debentem alere de uxore ducta, vel de ortu filiorum, & cur.: dec. 1194. n. 10. Tom. 5. p. 248.

Vid. *Alimenta per tot*.

ALLEGANS, ALLEGARE, ALLEGATIO.

Allegans iuspatronatus, illud probare tenetur: dec. 440. n. 3. Tom. 2. p. 212.

Allegatio propriæ turpitudinis contra tertium, alleganti non prodest: dec. 630. n. 12. Tom. 3. p. 135. & dec. 1251. n. 8. Tom. 5. p. 382.

Allegatio hæredis modo de uno, modo de altero possessionis titulo, in creditorum præiudicium non attenditur: dec. 701. n. 8. T. 3. p. 147.

Allegare inconveniens quid operetur: dec. 780. n. 12. Tom. 3. p. 294.

Allegatio tituli, facta absque speciali mandato procuræ, possessori non præiudicat: dec. 1235. n. 22. Tom. 5. p. 339.

Vid. *Alimenta*. Vid. *Exceptio de jure tertii*. Vid. *Fideicommissum quando sit allegabile*, & Vid. *Titulus*. Vid. *Decis.*

ALTERNATIVA.

In Alternative narratis, alterum de duobus factis est verificari in literis Apostolicis: dec. 411. n. 1. Tom. 2. p. 166.

Alternativa excludit necessitatem alteram, dumtaxat partem adimplendi: dec. 665. n. 2, & 13. Tom. 3. p. 73. & seq.

Vid. *Patronat*. Vid. *Substitutio alterna*. Vid. *Dispositio alternative*.

AMATOR.

Amaror facile seducitur ad credendum prolem ex amalia natam, fuisse genitam a se ipso: dec. 954. n. 18. Tom. 6. p. 158.

AMISSIO.

Amissionis periculo subjacet adnotatio non inserta in instrumento: dec. 38. n. 2. Tom. 1. p. 53.

Amissio mercium ob baratteriam probatur a sententia, in qua reus ad trirèmes fuit damnatus: dec. 491. n. 5. Tom. 2. p. 298.

Amissio officii vacabilis in ejus damnum vergit, qui vendere, & investire tenebatur; & tamen passus est vacare; vel ejus fideiussoris: dec. 562. n. 32. Tom. 2. p. 407.

Amissio emolumentorum Parochialium est iusta causa, ob quam Parochus dismembrationem impedire queat: dec. 876. n. 28. Tom. 4. p. 14.

Vid. *Deperditio*.

ANIMA, ANIMUS.

Animæ favor culcunque interpretationi est præferendus: dec. 568. n. 18. Tom. 2. p. 417.

Animus erga statum clericalem arguitur ex suscepcione ordinum minorum; dec. 621. n. 4. Tom. 2. p. 500.

ANIMALIA.

Animalia masculini generis gregem non constituunt, imo illius fructus reputantur: dec. 270. n. 6. Tom. 1. p. 437.

Animalia, quæ non probantur nata post fideicommissarii obitum, non veniunt per hæredem gravatum restituenda: n. 7. ibid.

Et post quadraginta, & ultra annos præsumuntur mortua. n. 8. ibid.

Nec in beneficium fideicommissarii sunt calculanda: n. 9. ibid.

Animalia, quæ non probantur pertinuisse ad hæreditatem fideicommissarii, non sunt fideicommissarii restituenda: ibid. num. 10. & 11. d. p. 437. & seq.

Animalia masculini generis, gregem non constituentia, spatio temporis demortua censentur; deque illis, quæ non probantur vendita, gravatus rationem reddere non tenetur: dec. 372. n. 29. Tom. 2. p. 97.

Animalia gregem constituentia pro fideicommissio servari debent: dec. 393. n. 17. T. 2. p. 132.

Animalia pro agrorum instructione infervientia post longum tempus demortua præsumuntur: dec. 837. n. 3. Tom. 3. p. 401.

Dictio *Animalia quæcumque*, omnes animalium species comprehendit: dec. 1285. n. 5. T. 6. p. 44.

Animalium retentio in pascuis promiscuis competit ad tramites bonorum, quæ illorum dominus possidet in eo territorio: ibid. n. 18. pag. 45. *Amplia*, ut in n. 19. & 20. pag. 46.

Vid. *Inventarium quando dicatur validum*, vel nullum.

Vid. *Grex*, & *Inspascendum*.

ANIMUS MUTANDI, ET REPETENDI: &c.

Animus aliqua mutandi in testamento, quum non sit ad actum productus, non derogat præcedenti dispositioni in iis, quæ piam causam respiciunt: dec. 431. n. 13. Tom. 2. p. 303.

Animus repetendi excluditur, si solvens pecuniam vinculum sui favore non curet; maxime si res sit inter fratrem, & forem: dec. 957. n. 5. Tom. 4. p. 163.

Præsertim, si emtor, donec vixisset, nunquam pretii refusionem postulasset: n. 6. ibid. Adde, si emtor fructus rei emtæ semper sororis nomine exegisset, suosque facere non curasset: n. 7. & 8. ibid.

ANNEXA.

Annexorum nomine ea veniunt, quæ semper annexa in venditoribus, impositionibus censuum &c. habita, & data fuerunt: dec. 396. n. 7. Tom. 2. p. 135.

Vid. *Connexa*.

ANNUS.

Anni initium, iuxta stylium Datarie, sumitur ab incarnatione Domini nostri: dec. 121. n. 2. Tom. 1. p. 187. & dec. 411. n. 13. Tom. 2. p. 167.

Anni initium Pisis sumitur a die incarnationis; hujusmodique styli calculationis temporis est attendendum: dec. 365. n. 2. & 4. Tom. 2. p. 81.

Annus datur clericus ad obtinendum sacerdotium pro beneficio impetrato: dec. 625. n. 21. & 22. Tom. 2. p. 505.

Annus Florentinæ de consuetudine, non a natiuitatis die, sed a sanctissimæ Annunciationis festo suum desumit initium: dec. 1085. n. 10. Tom. 4. p. 426.

Vid. *Fructus*, & Vid. *Tempus*.

ANTECESSORES.

Antecessorum acquiescentia non nocet successoribus ex propria persona venienti: dec. 311. n. 12. Tom. 1. p. 496.

AN.

ANTERIORITAS.

Anterioritas electionis probatur per testes, & libros visitationum: dec. 135. n. 3. Tom. 1. p. 211.
Anterioritatem desumunt dotes, vigores: *Auth. res quæ*: a die conditi fideicommissi: dec. 281. n. 2. Tom. 1. p. 451.

Anterioritatem, quam quis alteri cedit, non potest deinde alteri personæ cedere: dec. 1309 n. 25. Tom. 6. p. 107.

ANTIANITAS, ANTIANUS.

Antianitas dat jus ad maiores dignitates, de stylo religionis Hierosolymitanæ: dec. 800. n. 1. Tom. 7. p. 334.

Antianitas capacitas præsupponens ad dignitates, ceteris est præferenda: n. 3. *ibid.*

Antianitas cum rejudicata, eam approbante, in dignitatibus obtinendis, ceteris est præferenda, de stylo hujus religionis: dec. 801. n. 1. Tom. 3. *ibid.*

Antianus in religione Hierosolymitana præfertur unicuique, in sinuitione commendæ: dec. 178. n. 2. Tom. 1. p. 276.

Ad Antianos pertinent dignitates dictæ religionis, de stylo: dec. 831. num. 3. & 4. Tom. 7. p. 392.

Vid. Capacitas: Fques; & Exceptiones in specie. Vid. Dignitas.

ANTIDATA.

Antidatæ suspicio ex testibus, pendente lite, deductis, non extinguitur, sed probationes debent esse concludentissimæ: dec. 741. n. 34. Tom. 3. p. 219.

Præcipue, si agatur de inferendo præjudicio Apostolico propro: n. 35. *ibid.*

Vid. Apoca.

APERITIO ORIS.

Aperitio oris recte denegatur, quum non est necessaria, quia nihil contra eius tenorem petitur: dec. 415. n. 25. & 28. Tom. 2. p. 176. Et solum procedit, quum agatur de subreptione, & obreptione, non vero quum res sit de non comprehensione: n. 27. *ibid.*

Aperitio oris non denegatur, quum de eius iusta causa conslet contra breve Pontificium, clausula *sublata*, & *decreto irritanti* munitum: dec. 611. n. 1. Tom. 3. p. 48.

Vid. Clausula.

Aperitio oris ut detur, sufficit aliquis subreptionis, vel obreptionis fumus, & cur. n. 1. *ibid.*

Aperitio oris gratiam non infringit, seu tollit; & ideo minores sufficiunt probationes; ad differentiam subsequenteris iudicii, in quo, quum id verificetur, pleniores, & undique concludentes probationes requiruntur: *ibid.* n. 3. & 7. pag. 48. & seq.

Aperitio oris de facili admittenda est, tamquam remedium, ad iustitiam aditum faciens: dec. 1240. n. 2. Tom. 5. p. 349.

Amplia, ut neque requirantur probationes plenæ, & concludentes; ex quibus breve fiat laesum, quum etiam fumus nullitatis, vel laesionis sufficiat: *ibid.* n. 3. & 13. d. p. 349. & seq.

Præsertim, quando Signatura delegasset causæ cognitionem cum clausula *arbitrio Rote*, quæ juris temperat rigorem, & operatur, ut, æquitate inspecta, sit proceden-

dum, causæque meritis tantum delibatis: n. 4. & 16. *ibid.*

Aperitio oris, quando adversus Apostolicum privilegium concedenda est; eo modo adversus illius confirmatoriam, quæ regulariter nil plus addit confirmato, quam in illo contineatur: *ibid.* n. 13. & seq. p. 350.

Aperitio oris adversus breve ex legione, & injustitiæ fumo conceditur, nec tales de eis requiruntur probationes, quæ ad gratiam destruendam aptæ forent: dec. 1289. num. 5. & 6. p. 46. & seq.

Præsertim, quando Apostolica privilegia talia sunt effecta, ut irreparabile interant præjudicium; adeo ut opus sit ea ad juris trames redigere; & quare: *ibid.* n. 2. 3. 4. p. 47.

Aperitio oris a fortiori conceditur adversus privilegium Apostolicum, inferens gravamen; quando præjudicium fuisse a Papa præservatum, talique casu idem privilegium correctum: n. 6. *ibid.*

APOCA IN GENERE.

Apocæ verba non debent remanere frustratoria: dec. 45. n. 3. Tom. 1. p. 69.

Apoca, confecta ab Abbatisa, sine monialium consensu, & solemnitatibus, præjudicare non potest monasterio: n. 6. *ibid.*

Apoca simplex in concursu cum instrumento non attenditur: n. 7. *ibid.*

Limatur, quando *Apoca* est confecta in sequelam conventionis, præcedenter ad instrumentum stabilitæ, & meram bonæ fidei continet recognitionem: n. 8. *ibid.*

Et tunc ab Abbatisa, seu Prælati in Ecclesiæ præjudicium recte potest exarari: numer. 9. *ibid.*

Apoca fieri potest a tutoribus, & administratoribus: n. 10. *ibid.*

Apocæ ab Abbatisa confectæ observantia probata fuisse, quia cum monialibus earumque ministris ita fuerit conventum: *ibid.* n. 18. p. 70.

Apocæ obligationi camerali munitæ exequutio retardari non potest per turbidas exceptiones, vel aliorum requirentes indaginem: dec. 60. n. 1. Tom. 1. p. 90.

Apoca, cujus affectuatio serio conclusa fuit, cum præordinatione plurium actuum, dici non potest fraudolenter extorta: dec. 139. n. 7. Tom. 1. p. 220.

Apoca transactionis, confecta a constitutis in ætate minori, qui ex voluntate jura sua hinc inde composuerunt, est valida, & exequenda: dec. 252. n. 1. Tom. 1. p. 408.

Apoca, continens tantummodo capitula per verba de futuro, cum promissione stipulandi instrumentum, postea non exequuta, dicitur minuta præparatoria: dec. 405. num. 2. Tom. 2. p. 153.

Secus, quum in eadem continentur omnia substantialia contractus: n. 3. *ibid.*

Apoca cum omnibus substantialibus contractus, licet contineat promissionem per verba de futuro, & stipulationem instrumenti conscientiam, quoties promissio sit perfecta, rebus tamen habet: n. 6. *ibid.*

Limita illi continet promissionem conditionalem, leg.

- tem, & exigat aliquid perficiendum ante, vel in actu stipulationis, ibidem contenta: n.7. ibid.
- Limitationem declarari non procedere, quum ea, quæ sunt in stipulatione, addenda sunt clausulæ, & cautelæ, quæ juxta conventum in apoca, ejus substantiam non possunt alterare: n.8. ibid.
- Et secundo, quum id, quod addendum erat in stipulatione, de jure debebatur: n.9. ibid.
- Et tercio, quum in actu, quo ad stipulationem instrumenti esset deveniendum, apocam non impugnaret: sed alia opposuit ille, qui ejus imperfectionem postea prætendit, ejusdemque vigore bona possedit, quia tunc stipulatio dicitur effectuat: n.10. ibid.
- Apoca concordia suum effectum dicitur habuisse, quum bona, ibidem concessa, a cessionario, jure domini possedita: ibid. n.16. p.154.
- Et quum ex confessionibus concedentis probatur: n.17. ibid.
- Apoca integra, & perfecta, eandem vim habet, quam publicum instrumentum, in quo est inserta: dec.109. n.2. Tom.2. p.164.
- Præsertim si sit observata: n.4. ibid.
- Apoca mutui, licet in judicio producta, in quo actum non fuit de simulatione, illam non excludit, si postea probetur in alio judicio: dec.673. n.1. Tom.3. p.92.
- Apoca habens defectus extrinsecos in corpore scripturæ (quæ jam de cetero dolosa præsumeretur) defectus intrinsecos præsumere facit: dec.909. n.7. Tom.4. p.71.
- Apoca, licet sub nomine alterius, quam creditoris confecta, valida, & vera præsumitur, respectu creditoris: ex hoc, quod si debitor in ea scriptus pulsaretur, ille retorqueret molestias adversus verum debitorem, qui effective postea perolveret: dec.946. num.6. Tom.4. p.138.
- Vid. *Acquiescentia*.
- Apoca, in qua nomen debitoris, sive unus ex contrahentibus videatur diverso characterē, scriptus super puncta, quæ in spatio albo fuissent infecta, non potest de falsitate redargui: ibid. n.18. p.139.
- Apoca, in qua creditoris nomen in albo reperitur, si res sit inter mercatores, omisium præsumitur, ut facilius in commercium pertineat, & hoc est de stylo: n.19., & 20. ibid.
- Apoca, approbata a debitore defuncto, nequit ab hærede impugnari: dec.1097. num.5. Tom.5. p.5.
- Apoca obligatione camerali munita, paratam habet executionem: decif. 1109. num.4. Tom.5. p.36.
- Apoca *fic & sic* inter condominium officii vacabit, illiusque ritulare disponens, non admittit statutariam dispositionem, sive praxim, in contrarium adductas: dec.1124. n.22. Tom.5. p.75.
- Apoca desitura requisitis a lege -- scripturæ -- adversus publicum instrumentum, suspecta, præsumitur de antidata, & a debitore coacta extorta, ne pro sortis restitutione vexaretur: dec.1181. n.3. Tom.5. p.206.
- Apoca, quæ non exhibetur inter cæteras scripturas, vel præsumitur retrodata, vel lacerata: dec.1183. n.23. Tom.5. p.216.
- Apoca accomodati, quoties non reperitur, lacerata, vel restituta præsumitur: dec.1303. n.6. Tom.6. p.83.
- Apoca privata, nullo teste, solemnitateque munita, neque recognita, nisi post longissimi temporis lapsum, interesse habentibus non citatis, non attenditur: dec.1349. n.15. 16., & 17. Tom.6. p.186.
- Vid. *Datio in solutum*.
- Vid. *Instrumenta Nullitas & Scripturæ*.
- APOCA, SIVE FOLIUM MATRIMONIALE.**
- Apoca, sive folium matrimoniale carens requisitis a lege -- scripturæ -- nil probat: dec.725. n.2. Tom.3. p.186.
- Apoca matrimonialis, in qua dicitur promissio, non exinde effectivam traditionem probat: n.3. 4., & 5. ibid.
- Apoca matrimonialis subscriptio non est mere approbativa matrimonii, sed etiam constitutionis, & promissionis dotis, in ea contenta: dec.989. n.5. Tom.4. p.217.
- In apoca matrimoniali subscriptio sponsi, sicut ipsum ad illius contractionem obligat, ita pari ceteri in ea subscripti ad omnia, in ea contenta servanda obligantur: n.6., & 7. ibid.
- APPALTATORES.**
- Appaltatores generales gaudent fori declinatoria: dec.669. n.12. Tom.3. p.82.
- APPELLARE, APPELLATIO JUDICIALIS IN GENERE.**
- Appellatio, creditoris canonizato per sententiam, non præjudicat, cui fuit postea renunciatum: dec.122. n.15. Tom.1. p.189.
- Appellationi interposita renunciari nequit in præjudicium interesse habentis: n.16. ibid.
- Appellatione ad Sanctissimum pendente, nequit aliquid sine attentatorum incurfu innovari: dec.238. n.4. Tom.1. p.384.
- Etiamsi appellatio sit admissa in devolutivo, quando causa est de sui natura appellabilis: n.5. ibid.
- Appellationem iudex a quo concedere nequit in causis inappellabilibus: n.7. & quæ sit causa appellabilis vide n.6. ibid.
- Vid. *Attentata*.
- Post Appellationem interpositam cessat Ordinarii jurisdictionis, atque post præsentiam inhibitionem Rotalem, adeo ut omnia exinde sequuta sint attentata: decif. 325. numer. 1. Tom.2. p.20.
- Appellationem non prosequi, & non appellare, paria sunt: dec.335. n.1. Tom.2. p.31.
- Appellatio interposita ab uno ex possessoribus, in materia distincta alteri non prodest: decif. 339. n.3. Tom.2. p.36.
- Appellationi interpositæ a litis consorte non adhærens, nequit excipere de executione attentata: n.5. ibid.
- Appellatio cadens super mandato non extenditur ad sententiam super taxatione dotis: dec.607. n.7. Tom.2. p.479.
- Appellatione pendente, sententia exequi non potest: dec.773. n.7. Tom.3. p.278.
- Appellatio limitata, nonnulli ad certos limita-

- ios effectus appellanti prodest : decif. 1091. n. 11. Tom. 4. p. 450.
- Appellatio interposita ad cautelam, a declaratione facta ab autore appellantis, cum expressa præfativa juris quæriti, in alium non trahitur sensum, quam declarationis magis specificæ, nec actum turbiditate afficit : dec. 1189 n. 16. Tom. 5. p. 237.
- Appellatio facit, ut sententia allegabilis non sit contra appellantem : dec. 1355. num. 5. Tom. 6. p. 199.
- Vid. *Decisiones*.
- Vid. *Exequutio: Index appellationis: Possesto in beneficiis*.
- APPELLATIO QUÆ ADMITTATUR.**
- Appellatio in beneficiis suspensiva non admittitur : dec. 24. n. 1. Tom. 1. p. 31.
- Appellabilis est admissio protestationis, & appellatio prima electione, utpote declarans eandem nullam : decif. 8a. numer. 2. Tom. 1. Vid. *Decret. Appellat.* p. 121.
- Appellabilis pariter est sententia super institutione judicialiter lata : ibidem num. 4., & seq. p. 122.
- Appellabile est etiam mandatum relaxatum absque discussione partium a perito reservatum : dec. 127. n. 9. Tom. 1. p. 196.
- Appellatio non nisi in devolutivo admittitur, quum id exigit favor Ecclesiæ, & divinus cultus : dec. 298 n. 19. Tom. 1. p. 473.
- Appellabilis est causa, quum agitur individualiter super institutione, collatione, & possessione canonicatus : dec. 238. numer. 6. Tom. 1. p. 284.
- Appellatio datur a reiectione, quando admissio flet sub juris dispositione : dec. 1084. n. 17. Tom. 4. p. 424.
- Appellatio datur reiectis ab examinadoribus synodaticis, & ad parochiales nominatis : n. 18. ibid.
- Appellatio semper datur illi, qui sit ab aliquo consorcio, mediante scrutinio, exclusus; & hic est sensus Rotæ : n. 20. ibid.
- APPELLATIO QUÆ DENEGATUR.**
- Appellatio non datur a relatione periti, de partium consensu electi, quoties tamen illi, rite procedendo; partes non gravavit : decif. 127. n. 11., & 17. Tom. 1. p. 196.
- Appellatio in suspensivo non datur in mandatis de restituendo : dec. 298 n. 20. Tom. 1. p. 473.
- Appellatio non datur a resolutionibus Capituli Colonien. In collatione beneficiorum de stylo : dec. 771 n. 7. Tom. 3. p. 174.
- Appellationem a sententia Auditoris in prima instantia statum Maffiani prohibet; & qua pona afficiatur appellans : decif. 773 n. 5. Tom. 3. p. 278.
- Appellationis loco stat recursus a dicto statuto : num. 6. ibid.
- Appellare nequeunt partes colligantes in iis, in quibus sunt concordæ : decif. 840. num. 1. Tom. 3. p. 408.
- APPELLATIO DESERTA.**
- Ob Appellationem non prosequutam in tempore causa remanet deserta : dec. 123. num. 1. Tom. 1. p. 190.
- Appellatio per longum tempus non prosequuta, habetur pro non interposita, indeque oritur res iudicata : dec. 143. n. 1. Tom. 1. p. 227.
- Ab Appellatione aliquis recedens iudicatum acceptasse per acquiescentiam probatur : decif. 771 n. 8. Tom. 3. pag. 275.
- Appellatio ab uno deserta, alteri, proprio iure, & independenter vocato, non nocet : dec. 809 n. 14. Tom. 3. p. 347.
- APPELLATIONE, NOMINE, SEU VOCATIONE DESCENDENTUM, FILIORUM &c. QUI VENIANT.**
- Appellatione hæredum, & succellorum veniunt etiam extranei : decif. 293. num. 6. Tom. 1. p. 463.
- Appellatione liberorum comprehenduntur masculi feminarum : dec. 305. n. 22. Tom. 1. p. 48.
- Appellatione descendendum a masculis provenientibus ab ipso vocato, non veniunt feminæ filiarum vocati proprio nomine : dec. 321. n. 6. Tom. 2. p. 14.
- Contrarium, quia testator non taxative eas vocales intelligit, sed demonstrative vocatum proprio nomine nuncupasse, ad designandum originem descendentiæ masculinæ, qua defecta, subintrare debent feminæ ab eodem stipite descendentes : n. 7. ibid.
- Appellatione nepotum venit etiam feminæ : dec. 329. n. 1. Tom. 2. p. 25.
- Appellatione filiorum, & descendendum masculinorum veniunt tam masculi ex masculis, quam masculi ex feminis : dec. 341. num. 1. Tom. 2. p. 39.
- Appellatione linea femina veniunt omnes descendentes a feminis : ibid. n. 17. pag. 40.
- Appellatione hæredum in emphytheusi ecclesiastica veniunt hæredes sanguinis : dec. 407. n. 18. & 16. Tom. 2. p. 159. & seq.
- Nomine successorum veniunt etiam adoptivi, & extranei : dec. 419. n. 1. Tom. 2. p. 183.
- Sub Nomine filiorum, cognatorum, substitutorum nascitarorum non veniunt ultiores gradus; quum testator cito suam agnationem deficere posse agnovit, ideoque eos invitaverit : dec. 476. n. 17. Tom. 2. p. 274.
- Nomine descendendum veniunt illi de linea contentiva, quum donans vocatos consideraverit in statu sacerdotali : dec. 568. n. 2. Tom. 2. p. 416.
- Declaro, quum omnes vocatos in sacerdotali statu consideraverit; secus si aliquos : num. 3. ibid.
- Nomine descendendum veniunt tam masculi, quam feminæ : dec. 570. n. 4. Tom. 2. p. 419.
- Vocatione dicitur carere religiosus licet sub generali descendendum substitutione comprehenderetur; quando testator vocatos arceret, eo ipso, quod in religionem Ingrederentur : dec. 1154. n. 11. Tom. 5. pag. 149.
- Vid. *Descendentes*. Vid. *Emphytheusis*.
- Vid. *Femina, quoad comprehensionem sub vocalibus Desc. &c.*
- Vid. *Filiorum appellatione qui veniunt*.
- Vid. *Masculi, Nepotes &c.*
- APPELLATIONE PROXIMIORUM.**
- Appellatione Proximiorum de agnatione veniunt etiam agnati de linea contentiva testatoris, & hæredum institutorum : dec. 509. n. 3.

- n.3. Tom.2. p.327.
Et sic comprehendendi debent proximiores de
linea effectiva hæredum: n.4. ibid.
- Appellatione proximorum** potest venire fami-
lina, non autem appellatione *proximorum*
in linea masculina: dec.522.n.8.Tom.2.p.345.
Vid. *Famina, & Proximior.*
- APPLICARE, APPLICATIO.**
- Applicari** non potest monasterium alteri di-
gnitati Ecclesiasticæ a Capitulo quantumvis
privilegiato, sede Episcopali vacante: dec.782.
n.1. Tom.3. p.296.
- Applicandi monasterium alteri loco pio, sive**
Ecclesiasticæ dignitati, Episcopus facultate
non habet: ibid. n.3. 11. & 14. d.p.296.
& seq.
- Applicari alteri** nequeunt legata pia ex lar-
gitione fidelium Ecclesiæ relicta, sine con-
sensu Papæ: n.4. ibid.
- Applicatio nulla, sive actus nullus ab initio ex**
defectu beneplaciti Apostolicis, non potest
convalidari, ex supervenientia istius, quum
oculis retro non habeat: ibid. n.12. p.297.
Vid. *Unio Ecclesiarum.*
- APPOSITIO MANUS PAPÆ.**
- Appositio manus Papæ** ad effectum providen-
di, est, quando Papa pandit animum suum,
circa provisionem beneficii: dec.858. n.4.
Tom.3. p.447.
- Appositio manus** dicitur facta, quando Emi-
nentissimus Pro-Datarius decretum apposuisse
ante vacationem super relaxatione sup-
plicationis coadiutorie: n.9. ibid.
- Appositio reddit** beneficium S. Sedis affectum,
& initium desinit a designatæ supplicatio-
nis, non expeditionis literarum: dec.916.
n.6. Tom.4. p.83.
- Vid. *Affectio quoad Beneficia, & Benefi-
cium quoad affectionem.*
- APPROBARE, APPROBATIO.**
- Approbatio gestorum** a procuratore cum ad-
ibus confirmatoriis principalis, æquiparatur
mandato: dec.72. n.7. Tom.1. p.107.
- Approbatio Episcopi sola Capituli consensus**
non supplet in foundationibus missarum: dec.
184. n.8. Tom.1. p.288.
- Approbationem illius, cuius favore jus refer-**
vatum est, non importat idem jus, &
experiendum est in iudicio ordinario: de-
cif.86.n.27. Tom.1. p.294.
- Approbare primogenitus** non potest actum,
gestum contra formam primogenituræ, a
Papa in forma specifica cum clausula *sublata*
approbare: dec.326.n.8. Tom.2. p.22.
- Approbatæ decisiones** censetur, qui relicto
testamento, in eis rejecto, novum jus ex
alio ducere satagit: dec.634.n.5.T.3. p.20.
- Approbatio ab autore facta, ab hærede, sub**
nullitate prætextu, impugnari non potest:
dec.635.n.12. Tom.3. p.24.
- Approbatio generalissima, & ex generalissima**
causa recessus ab omnibus litibus, in qua
indicantur acta unus notarii, ad ea non limi-
tatur, sed alia quoque se extendit: nu-
mer.13. ibid.
- Approbatæ omnia** censetur utens instrumento
in iudicio, & ejus vigore obtineps; adeo ut
amplius illud nequeat impugnare: dec.641.
n.10. Tom.3. p.44.
- Approbatio contractus a tutore gesti, per pu-**
pillum facta dicitur, si spatio 20. annorum,
numquam de eo questus sit, adeo ut eum
amplius impugnare nequeat: dec.679. n.22.
Tom.3. p.105.
- Approbatio unius partis de inventario diviso in**
pluribus partibus, facta a Principe non sanat
cæteras partes extra suam ditionem factas,
& ideo totum efficitur nullum: dec.728.n.18.
Tom.3. p.194.
- Approbatæ scripturam a procuratore factam,**
dicitur ille, qui ea in iudicio usus est: de-
cif.848. n.4. Tom.3. p.421.
- Approbatio actus nulli, ut in aliquem dicitur**
inducta, illius positiva scientia de eadem
nullitate requiritur: dec.10.3. num.17.
Tom.4. p.404.
- Vid. *Confessarius.*
- Approbatio confessoriorum** pertinet ad Epif-
copum, non probatur ex catalogo, eorum
tantum nomina, & cognomina ferente: de-
cif.1217. n.24. Tom.5. p.291.
- Approbatio alicujus actus fieri debet ab omni-**
bus, interesse habentibus: dec.1262. n.9.
Tom.5. p.401.
- Approbatæ** non dicitur hæres additionem hære-
ditatis, inconsulto factam a tutrice, ex quo
distrahendo bona, dicatur se in hæreditate
immiscuisse; quando ille scientiam non ha-
buit de tali nullitate: dec.1368. num.13.
Tom.6. p.229.
- Etiamsi facti majores in eadem credulitate,**
& additione permansissent: n.14. ibid.
- Vid. *Jus approbandi. Vid. Disposit. Stat.*
- APPROBATUS.**
- Approbatum** quod semel fuit, amplius repro-
bati non potest: dec.134.n.24. Tom.1. p.210.
- Approbatum dici** non potest inventarium de-
fectuosum, ex quo interelle habentes appro-
bassent solia & exhibitæ, quando ista de errore,
& defectu redarguerentur: dec.851. num.40.
Tom.3. p.433.
- Præsertim si tale inventarium ab initio uti**
defectuosum, fuisset impugnatum: nu-
mer.41. ibid.
- Approbatæ semel partita amplius reprobari non**
potest: dec.882.n.8. Tom.3. p.211.
- Semel Approbatus** semper approbatus: de-
cif.1056. numer.12., & 1090. numer.29.
Tom.4. p.362. & 438.
- APPROPRIARE, APPROPRIATIO.**
- Appropriasse sibi** defuncti patrimonium censetur
hæres, cuius creditum totum idem patrimo-
nium absorbeat, saltem ad effectum faciendi
fructus suos: dec.345.n.14. Tom.2. p.46.
- Præsertim si statim post ejus mortem de hoc**
fuerit protestatus: ibid. n.15 p.47.
- Et tunc de fructibus hæreditariis rationem**
reddere non tenetur, & cur: n.16. ibid.
- Appropriasse sibi** ex legis ministerio in proprii
crediti satisfactionem bona viri apud se ex-
tantia, præsumitur uxor ejusdem viri cre-
ditrix: dec.463. n.6. Tom.2. p.250.
- Appropriatio hæreditatis defuncti ad nullum**
alium titulum referenda est, quam hæredi-
ta-

tarium; & quare: dec. 1375. n. 82. Tom. 6. p. 256.
Appropriatio de bonis defuncti non competit creditoribus, si hereditas jaceat; nisi post datum hereditarii curatorem. n. 83. *ibid.*
Appropriatio bonorum defuncti competit heredi, qui illius creditor sit: *ibid.* n. 85. p. 257.

AQUA.

Aqua exientis a molendino pertinentia ex quibus concessa probetur: dec. 450. num. 1. Tom. 2. p. 232.

Aquarum dominium non ad eum spectat, qui foveas, in quorum ista defluunt, reficit, quum alter habeat desuper clara instrumenta, & quare: dec. 451. n. 7. Tom. 2. p. 234.

Super Aqua nullum jus habere dicitur, qui nullum habet jus in territorio, in quo defluit: n. 8. *ibid.*

Aqua defluens in territorio, super quo quis jus non habet, a possidentibus licite diverti potest, etiam in præjudicium illius fundi inferioris: n. 9. *ibid.*

Declarare procedere, quum aqua naturaliter currit; non vero quum ducitur per opus manufactum ab aliquo, qui legitimam concessionem habet, suisque impensis expurgat: n. 10. *ibid.*

Aquarum stagnatio oritur in fundo superiori, si inferior situs, ubi aqua defluunt, ex immunditiis fiat altior: dec. 886. n. 9. T. 4. p. 23.

Aqua stagnantes in fundo superiori regurgitare præsumuntur, ex quo inferior immunditiis sit repletus, ob quas aqua superior libere non defluit: n. 15. *ibid.*

AQUA DUCTUS.

Aqueductus sumptibus compellensorum adjacentium est expurgandus, & fons manutendendus: dec. 965. n. 4. Tom. 4. p. 178.

Vid. Foveus.

ARBITRI.

Arbitri electi ad omnes discordias per medium divisionis dirimendas, plura bona indivisa relinquare nequeunt: dec. 164. num. 4. & 5. Tom. 1. p. 254.

Arbitri ad quid obligati judicassent, tali obligationi omnino tenentur stare: dec. 824. n. 7. Tom. 3. p. 377.

ARBITRIUM.

Arbitrium regulatur a jure: dec. 43. n. 1. & 247. num. 1. Tom. 1. pag. 65. & 401. necnon dec. 480. n. 1. 555. n. 32. & 623. n. 6. Tom. 2. p. 280. 396. & 501. denique dec. 695. n. 1. 706. n. 1. & 711. n. 1. Tom. 3. pag. 336. 154. & 162.

Arbitrium pro literarum Apostolicarum retardatione quando intrat: dec. 272. n. 4. T. 1. p. 441.

Arbitrium non intrat pro retardatione in literis verificatis: dec. 446. n. 17. & 623. num. 5. Tom. 2. p. 228. & 501. necnon dec. 695. n. 2. 807. n. 1. Tom. 3. p. 136. & 342.

Arbitrium intrat pro retardatione earundem, quando non sunt iustificata: dec. 480. num. 2. Tom. 2. pag. 280. & 711. n. 2. Tom. 3. p. 162.

In Arbitrio iudicis probationum materia reposita est: dec. 631. n. 1. Tom. 3. p. 14.

Arbitrium iudicis intrat pro taxando valore rei, quæ ob temporis antiquitatem, variisque peritorum sensus firmari nequeat. dec. 639. n. 2. & 3. Tom. 3. p. 62.

Arbitrium rigorem juris moderatur, semperque ab ipso jure regulatur. dec. 786. num. 1. Tom. 2. p. 305.

Arbitrium non intrat ad literas Apostolicas retardandas, quando sunt undique iustificata: n. 2. *ibid.*

Arbitrium iudicis intrat pro liquidando pretio, retracto ex venditione pignoris conventionalis, quod mercator, infcio creditore illius, vendidisset, & quare: dec. 818. n. 14. T. 3. p. 366.

Arbitrium intrat in executione literarum Apostolicarum, si deficiat consensus patronorum, & subreptitiæ detegerentur: dec. 897. n. 1. Tom. 4. p. 48.

Arbitrium, & æquitas iudicis, si lis veritat inter germanos fratres a fortiori operatur, ut facilius sequatur concordia: dec. 937. num. 5. & 6. Tom. 4. p. 123.

Arbitrium circa investimentum faciendum quomodo intelligatur: dec. 941. n. 17. T. 4. p. 130.

Arbitrium iudicis intrat, quando unus debet in vim rei iudicatae fructus alteri rescire; istique mellioramenta opponit, demendo scilicet prætenfiones hinc inde, ad lites obtruncandas: dec. 1261. n. 10. Tom. 5. p. 400.

Arbitrium Rotæ non intrat pro retardandis literis Apostolicis reportatis a proviso, passivæ a fundatore vocato, in gratiam compræsentati a patrono, quando nullus magis qualificatus, quam idem provisor concurrat: dec. 1321. n. 1. Tom. 6. p. 132.

Maxime, quando agatur de beneficio quod juxta legem foundationis sit conferendum clerico de linea ipsius fundatoris; & quare: n. 2. *ibid.*

Arbitrium, quod semper regulatur a jure, non intrat pro retardanda executione literarum Apostolicarum iustificatarum, quæ paratam habere debent executionem: dec. 1362. n. 1. Tom. 6. p. 214.

Vid. Exlimatio. Vid. Temperamentum.

ARCA.

Arca, ut dicatur communis, oportet, ut in ea collocentur singulis annis introitus collegii: dec. 357. n. 6. Tom. 2. p. 63.

ARCHICONFRATERNITAS.

Archiconfraternitas mortis urbis aggregat alias ex constitutione facta: me: Pii IV. dec. 736. n. 1. Tom. 3. p. 207.

Archiconfraternitates aggregate illis, quæ Apostolicis gaudent privilegiis particularibus, tamquam non subiectæ synodaliibus decretis non afficiuntur: n. 7. & 8. *ibid.* p. 208.

Vid. Decretum synodale.

Archiconfraternitas mortis urbis, & Archiconfraternitates ei aggregate, habent privilegium parochorum juri derogatorium, scilicet exponendi venerabile, tumulandi cadavera, & gessandi stolas: n. 11. & 12. *ibid.*

Archiconfraternitas mortis habet nomen *orationis*, ex quo confratres cum sacerdotibus in expositione Sacramenti perorant: dec. 784. n. 8. Tom. 3. p. 303.

De Archiconfraternitate prædicta quid ferat constitutio facta: me: Clementis VIII. in ordinatione la 115. n. 12. *ibid.*

Vid. Aggregatio. Vid. Confraternitas.

Vid. *Privilegium Ecclesiarum*.

ARCHIDIACONUS.

- Archidiaconus est vicarius natus Episcopi: dec. 278. n. 3. Tom. 1. p. 448.
 Archidiaconus habet cumulativam jurisdictionem cum Episcopis: n. 4. ibid.
 Archidiacono etiam reservata censetur jurisdictio sibi ab Episcopo reservata, in materia tamen adaptabili: n. 5. ibid.
 Archidiaconus tunc venit appellatione Ordinarii: n. 6. ibid.

ARCHITECTUS.

- Architecti distinctæ relationi in re, ad proprium officium spectante, plene creditur: dec. 661. n. 2. Tom. 3. pag. 65.
 Præsertim si de facto proprio deponat: num. 3. ibid.
 Etiam si relatio fuerit post multum temporis, quum agatur de re, de qua potuit facile reminisci: n. 4. ibid.
 Architecti, & non fabri murarii æstimare debent ædificia, dec. 759. n. 10. Tom. 3. p. 254.

ARCHIVUM.

- Archivum monasterii Cassinensis dicitur publicum, & scripturæ, de eo extractæ, plenissime probant: dec. 1018. n. 29. Tom. 4. p. 388.
 Vid. *Scriptura privata*. Vid. *Inventar*.

ARGENTA.

- Argenta, tabulæ pictæ, bibliotheca, & pecunia non sunt de mobilibus, quæ usu consumuntur, & talia qualia a gravato fideicommissario sunt restituenda: dec. 321. num. 25. T. 2. p. 16. & dec. 363. n. 3. ad 5. d. Tom. 2. p. 79.
 Argenta, annulique ad usum mundi muliebris, præsumuntur, quod secum adsporaverit soror pupilli occasione nuptiarum a se contractarum: dec. 684. n. 18. & seq. Tom. 3. p. 117.
 Argenta veniunt appellatione *mobiliū*: dec. 700. n. 10. Tom. 3. p. 145.
 Argenta signata cum literis in hæreditate viri reperta, mulieris esse præsumuntur, quando eadem litera mulieris nomen, vel ejus patris pollent indicare: dec. 1033. n. 12. Tom. 4. p. 313.
 Vid. *Inventariam quando dicatur validum, vel nullam*.
 Vid. *Mobilia quoad consumptionem*.

ARGUMENTUM.

- Argumentum a discretiva procedit in eadem scriptura, non in diversis: dec. 31. num. 7. Tom. 1. p. 41.
 Et quando utriusque dispositionis verba nullam admittunt dubitationem: n. 8. ibid.
 Argumentum a discretiva excludit non expressa: dec. 37. n. 12. Tom. 1. p. 51.
 Argumentum prædilectionis excluditur a vocatione clara: dec. 97. n. 10. Tom. 1. p. 151.
 Argumentum, ex majoritate rationis desumptum, excluditur a dispositione clara: n. 11. ibid.
 Argumentum ductum a potestate, ad voluntatem merendam, injure est fortissimum: dec. 137. n. 29. Tom. 1. p. 215.
 Argumentum a discretiva operatur in testamento transferens, qui in uno casu posuit hæredum filios in conditione, & in alio non: dec. 222. n. 19. Tom. 1. p. 357.
 Argumentum ab eventualitate deductum nihil concludit: dec. 476. n. 21. Tom. 2. p. 274.

- Argumentum a naturali ratione desumptum summius est attendendum: dec. 637. num. 13. Tom. 3. p. 27.
 Argumentum de una ad aliam, inter se diversam, dignitatem non attenditur: dec. 849. n. 22. Tom. 3. p. 425.
 Argumentum deductum ex rei experientia, concludenter probat: dec. 886. num. 11. Tom. 4. p. 28.
 Argumenta, & conjecturæ non sunt allegabiles super questione, de qua non agitur: dec. 1235. n. 43. Tom. 5. p. 341.
 Argumentum ex diversitate loquendi est validum ad effectum excludendi prohibitionem Trebellianicæ: dec. 1399. n. 7. Tom. 6. p. 307.
 Argumentum ab absurdo deductum est levissimum pro inducenda prohibitionem Trebellianicæ: n. 9. ibid.

Vid. *Axiomata*.

ARTICULI AN, ET QUANDO SINT ADMITTENDI.

- Articuli solum admittuntur, quando materia articulata est relevans: dec. 49. num. 1. Tom. 1. p. 75.
 Articuli passim admittuntur in materia protota, data illorum relevantia, etiam in uno; etiam si nullus fumus exhibeatur: dec. 55. n. 1. & 2. 103. n. 1. & 286. n. 1. Tom. 1. p. 83. 159. & 456. necnon dec. 591. n. 3. Tom. 2. pag. 450. ac dec. 1077. n. 2. Tom. 4. p. 411. denique dec. 1318. n. 1. Tom. 6. p. 122.
 Pro Articulis admittendis testium depositiones, etiam informes fumum præbent: d. dec. 55. n. 7. Tom. 1. p. 83.
 Ut Articuli admittantur, unius relevantia sufficit: d. dec. 103. n. 2. Tom. 1. p. 159.
 Articuli, sufficit, ut possint ad causam connerre, reservato examine quoad relevantiam, in ulteriori meritum discussione: numer. 3. & 16. ibid.
 Maxime si detur fumus materiæ articulatæ, & quum testes sunt examinandi in curia: n. 4. & 5. ibid.
 Articuli suppletenses defectum, quo laborabant probationes factæ, sunt admittendi: d. dec. 15. & 17. d. p. 159. & seq.
 Articuli, ne causæ retardetur propositio, admittuntur cum clausula -- *cum retardatione, vel sine* --. ibid. n. 18. p. 160.
 Articuli conferentes ad causæ victoriam, etiam in beneficialibus admittuntur: dec. 105. n. 1. Tom. 1. p. 161.
 Præsertim si testium depositionibus comprobentur: n. 2. ibid.
 Articuli in beneficialibus, de stylo Rotæ, admittantur cum clausula -- *apposito sequeiro, & facta obligatione de fando unica*: numer. 5. ibid.
 Articuli sunt relevantes, quoties comprobant competentiam, non solum jurisdictionis ordinariæ in genere, verum etiam competentiam ejusdem in certis, & determinatis speciebus, de quibus inter Episcopum, & Abbatem esset controversia: dec. 176. n. 4. Tom. 1. p. 273.
 Articuli non sunt denegandi super probatione jurisdictionis, quando ex eis, si non de plena jurisdictione, potest saltem constare de ju-

jurisdictione in certis, & particularibus speciebus: ibid. n.8. p.274.
Articuli relevantia ad excludendum jus nobilis, prerogativas prætendentes in Ecclesia, vincuntur, si dirigantur ad demonstrandum, neque legitimam possessionem, neque paro hi consensum intervenisse: decif.240.n.15.Tom.1. p.388.
Articuli ad causam facientes non sunt rejiciendi: dec.286.n.4.Tom.1. p.456.
Articuli, licet objectivi, quum sunt de jure dantis, admittuntur: n.7. ibid.
Articuli admittuntur sine retardatione, ne judicium immisionis per probationes altioris indaginis retardetur: n.8. ibid.
Articuli in materia objectiva, ut est falsitas subscriptionis, non admittuntur, nisi detur sumus, qui sempernam probationem constituat: dec.308.n.1.Tom.1. p.489.
Vid. Testis in genere.
Ad Articuli admisionem impediendam allegabilis non est inverisimilitudo, quum illius relevantia post formiter examinatos testes exanimanda sit: decif. 591. numer. 17. Tom.2. p.452.
Articuli irrelevantia in probanda extensione Episcopalis jurisdictionis super Abbatia quasi Episcopali, ex quibus probetur: decif.746.n.4.Tom.3. p.228.
Articuli semper admittuntur in materia profana: dec.751.n.1.Tom.3.p.234., dec.1027.n.1., & 1077.n.1.Tom.4. p.301. & 411.
Articuli dicuntur relevantes, quando articulata materia ad causæ victoriam protendit: d. dec.1077.n.3.Tom.4. d. p.411.
Articuli relevantes sunt a fortiori admittendi, quando sumum veritatis habent, & ille ex quibus deducatur: n.5. ibid.
Articuli sunt admittendi tamquam relevantes adversus testamentum nuncupativum, si testes in eo adhibiti dicerent, neque schedulam fuisse a testatore consignatam notario, neque ab illo ullum verbum prolatum, circa contentam suæ voluntatis in illa: dec.1318.n.3.Tom.6. p.122.
Articuli semper admittuntur, quando ultra materiam relevantiam, veritatis sumus addit: dec.1336.n.6.Tom.6. p.168.
Vid. Remissoria.
ARTICULI QUI DICANTUR IMPROBABILES, ET QUI REJICIANTUR.
Articuli irrelevantes, improbables, & calumniosi, etiam in profanis, rejiciuntur: dec.203.n.7.Tom.1.p.159., & dec.451.n.3.465.n.5.&6.529.n.3.4., & 7.Tom.2.p.233.252., & 357. necnon dec.746.n.3., ac 751.n.2.Tom.3.p.228., & 234., denique dec.1027.n.2., & 10.1050.n.18.Tom.4.p.301. & seq. ac 351.
Articuli item rejiciuntur, si habeant confessionem producentis, aliasque probationes in contrarium, sique sint in gravi numero exhibiti, ad protrahendam causam: d. dec.103.n.8. & 9.Tom.1. p.159.
Articulos ad causam non facientes rejicere solet Rota: n.10. ibid.
Articuli admittuntur super rebus a perito discussis, & boni fideis: n.12. ibid.

Articuli item confusi, & difficultatem involventes non admittuntur: n.13. ibid.
Articuli non admittuntur post didicita, & difficultate testificata: dec.240.n.9.Tom.1. p.388.
 Maxime quum sint improbables: n.10. ibid.
Articuli impossibiles probatu, & objectivi non admittuntur: dec.286.n.5.Tom.1.p.456.
Articuli oppositi publicis instrumentis rejiciuntur: dec.451.n.4.Tom.2. p.233.
Articuli item inverisimiles non admittuntur: 465.n.6., & 529.n.3., & 7. p.252. & 357.
Articuli item, jam sopitam controversiam tangentes, non sunt admittendi: d. dec.529.n.1.2., & 4.Tom.2. p.357.
Articuli calumniam respicientes, & læsionem pudicitie, ac matronæ nobilis honorem sunt rejiciendi: dec.524.n.4.Tom.2. p.380.
Articuli item comprehendentes confessiones contra proprium commodum, & honorem, uti inverisimiles sunt rejiciendi: n.5. ibid.
Articuli, tendentes ad probandum contra id, quod definitum, & terminatum fuit per rem judicatam, rejiciuntur: dec. 582. numer. 1. Tom.2. p.436.
Articuli item improbables, & irrelevantes, & qui possunt per scripturas suppleri, non admittuntur: ibid. n.3.4.5. & 15. p.47.
Articuli continentes immemorabilem possessionem Episcopi contra Abbatem, quum obissent testes contrarii convincentes possessionem Abbatis per rem judicatam canonizantem, videntur improbables: n.6. ibid.
Articuli petiti in tertia instantia, uti suspecti rejiciuntur: dec.751.n.5.Tom.3. p.234.
Articuli ad probandum legatum remuneratorium, confuso de defectu causæ remunerationis, rejiciuntur: dec.1027.n.3.T.4. p.301.
Articuli objectivi sunt criminossimi, & ideo nunquam admittuntur: ibid.n.13. p.302.
Articuli non profuturi rejiciuntur: dec.1317.n.1.Tom.6. p.121.
Vid. Decisiones. Vid. Improbabilitas.
Vid. Irrelev.

AS HÆREDITARIUM.

As hæreditarium non augetur ex pretio domus, quam tutrix, ad parcendum litis expensis, pupillorum nomine dimississet: dec.1173.n.9.Tom.5. p.188.

Vid. Hæreditas.

ASCENDENTES.

Ascendentes presumuntur non minus filiis, quam nepotibus prospicere: dec.403.n.13.T.2.p.148.

ASSEMBLEA.

Assembleæ appellatio pro admissione capellanorum requiritur, circa sufficientiam istorum in literatura, & cantu dumtaxat: dec.1084.n.19.Tom.4. p.424.
 Assemblea non habet facultatem recipiendi confratres in ejus consortium, quum hoc sit de juribus religionis: ibid.n.21. p.425.

ASSERTIO, ASSERTIVA.

Assertio notarii de consignatione testamenti rogati, & subscripti, & subscripti septem testium testamentariorum prævalet unico testi contrarium deponenti: decif. 98. numer. 12. Tom.1. p.253.

Assertivæ creditoris, aliunde non justificatæ, standum

- dum non est: dec. 122. n. 14. Tom. 1. p. 189.
- A**lterio sponſi, qui matrimonium nullum declarari contendit, contrailud non attenditur: dec. 139. n. 10. Tom. 1. p. 220.
- A**lteriva tutoris, circa expenſarum verificationem, non creditur: dec. 281. n. 9. T. 1. p. 451.
- A**lterioni ſimplici debitoris favore creditoris non ſtatim in materia uſurarum: dec. 460. n. 12. Tom. 2. p. 245. & 1181. n. 13. Tom. 5. p. 208.
- P**raſertim ſi ſit emiſſa a perſona non informata, & non habeat aliquod veritatis adminiculum, & publico inſtrumento reſiſtat: d. dec. 460. n. 13. Tom. 2. d. p. 245.
- A**lterioni gravatorum in fideicommiſſi ſupplantationem fides non eſt adhibenda: dec. 468. n. 10. Tom. 2. p. 260.
- Vid. Episcopos in genere in dec. 505. n. 9.*
- A**lterio libertatis praedii a debitore facta, in tertii praedijudicium, non attenditur: dec. 641. n. 13. Tom. 3. p. 34.
- A**lterio praedicta facta praesumitur ad allicendum emitorem: n. 14. ibid.
- A**lterio ad unum finem emissa, ad alium diversum prodeſſe nequit: n. 15. ibid.
- A**lterio, & conſeſſio deteguntur erroneae, ſi res ſe diverſimode habuille dignoſcatur: dec. 779. n. 7. Tom. 3. p. 289.
- A**lteriva debitoris, tamquam ſuſpecta, non attenditur: dec. 780. n. 10. Tom. 3. p. 294.
- A**lterio colligantis nil probat, & in ſummario nequit exponi: dec. 1173. n. 21. T. 5. p. 189.
- Vid. Filiatio. Vid. Dolus ad dec. 1391. n. 13.*
- ASSIGNAMENTUM.**
- A**ſſignamentum acceptatio quomodo excludatur: dec. 362. n. 10. Tom. 2. p. 74.
- A**ſſignamentum, factum mulieri *per le ſpille*, praſumitur ſolutum, ſi probetur, quod bene ornata ſemper inceſſerit, nec umquam fuerit conqueſta: dec. 927. n. 9. Tom. 4. p. 105.
- A**ſſignamentum, quod frater fratri facere debet, deducendum eſt de bonis mediocriſ qualiſatis *ad text. in l. ſi quis argentum cod. de donat.*: dec. 937. n. 1. Tom. 4. p. 122.
- A**ſſignamentum, quod non ſit neque de peioribus, neque de melioribus bonis, arbitrio iudicis remittitur iudicandum: ibid. n. 4. p. 123.
- A**ſſignamentum, quod bonis mediocribus conſtare debeat, quale dicatur aequum, & juſtum: n. 7. ibid.
- A**ſſignamentum de bonis mediocribus faciendum, fieri nequit etiam in portione unius ſendi, de quo plures inter fratres adeſſent quaſtiones, ſuo in particulari decidenda: iudicio: n. 8. ibid.
- A**ſſignamentum, debitum cappellanis, ſolvi debet a poſſeſſoribus bonorum, capellanias ſubjectorum pro rata, unicuique tangente: dec. 973. n. 15. Tom. 4. p. 195.
- Vid. Erectio ad dec. 135. n. 6.*
- ASSIGNARE, ASSIGNATIO.**
- A**ſſignatio pro extinctione crediti dotalis quum ineffectuata remanſit ob anteriores hypotheſas, mulier reſcit ad primaeva jura: dec. 190. n. 1. Tom. 1. p. 299.
- A**ſſignari non poſſunt bona pro fideicommiſſo, quando creditum reſpectu ſubſtantiae, & quantitatſ eſt incertum: dec. 220. num. 40. Tom. 1. p. 352.
- A**ſſignatio omnium debitorum, alteri a ſocio facta cum promiſſione ab eodem recipiendi propriam portioneſ in numerata pecunia, eſt laſiva quando ex dd. nominibus multa, ſunt inexigibilia: dec. 223. numer. 18. Tom. 1. p. 360.
- A**ſſignationem nominum debitorum non reddit laſivam tenuis quantitas inexigibilis, ad effectum reſciſſionis contractus: n. 23. & 24. ibid.
- A**ſſignatio facta in caſtro aliquando, quomodo poſſit ſolam qualitateſ civicaſ indicare: dec. 226. n. 15. Tom. 1. p. 365.
- A**ſſignatio dotis facta in fundo ſubſtinetur, ſi ab illa mulier poſitive damnificata non fuit: d. dec. 226. n. 29. Tom. 1. p. 366.
- A**ſſignatio certi fundi, gratia commodiorſ exactionis, ab haerede facta, quum tellator ſub unica oratione voluit generaliter, quod ex ſuis bonis praſtarentur tot redditus, ad quos ſuam haereditateſ perpetuo gravavit, non eum liberat ab onere ſupplendi in caſu deficientiaſ: dec. 367. n. 6. to. & 11. Tom. 2. p. 85.
- E**t licet corporis aſſignati fructus deficient, haeredit obligatio non extinguitur pro integra ſolutione: n. 7. ibid.
- A**ſſignatio fundi de tempore aſſignationis capacis ad annuos redditus legatos, liberat haeredit: quin in caſu decrementi teneatur ſupplere: n. 8. ibid.
- I**ntellige, quum teſtator taxative, non demonſtrative deſtinavit fundum certum: numer. 9. ibid.
- A**ſſignatio ſimplex rei, illius translationem in aſſignatarii dominium non probat, niſi conſtet ut aſſualiter per iſtum recepta ſit: dec. 724. n. 5. Tom. 3. p. 184.
- A**ſſignatio locorum montium effectuat non dicitur, donec translatio effectiva in ſaciem aſſignatarii non ſequatur: n. 6. ibid.
- A**ſſignare non poteſt filius matri id in reſtitutionem dotis, quod alio diverſo titulo praeventive poſſidebat: ibid. n. 9. p. 185.
- Vid. Datio in ſolutum.*
- A**ſſignatio praedii facta a muliere virtute ſui crediti dotalis in dotem ſuaſ, quod de caetero ſpectabat ad virum, liberat idem praedium ab hypotheſa dotali ejuſdem aſſignantis: dec. 797. n. 10. Tom. 3. p. 330.
- A**ſſignatio particularis ſacratii factam vicario curam animarum habenti, dicitur res proſicua: & *vide rationem*: dec. 813. numer. 14. Tom. 3. p. 356.
- A**ſſignatio vitalitia fructuum, de uno corpore provenientium, non tranſfert in aſſignatarium proprietatis dominium: dec. 1036. num. 6. Tom. 4. p. 320.
- A**ſſignatio domus, facta ad vitam aſſignatarii, non operatur, ut ſuper ea favore creditorum aſſignantſ non contrahatur hypotheſa, quum non dicatur diſtradio totalis, & quare: dec. 1101. n. 4. Tom. 5. p. 15.
- A**ſſignatio dotis non eſt neceſſaria, quando locus, cui aſſignatur, non eſt eccleſiaſticus, ſecus ſi talis ſit: dec. 1119. n. 16. Tom. 5. p. 64.
- A**ſſignatio pro credito dotali ſuper domo non regit, eo ipſo quod probatur iſtam fuiſſe ab anterioribus creditoribus ereptam: dec. 1279. n. 5.

- n. 5. Tom 6. p. 28.
Asignatio quorumcumque bonorum in genere, etiam cambia, & credita comprehendit: decif. 1331. n. 3., & 4. Tom. 6. p. 156.
Asignatio prædij pro livellorum solutione, finito livello, cessat, & prædium in omnes incidit hypothecas favore creditoris ipsius assignantis: decif. 1344. n. 2. Tom. 6. p. 178.
 Vid. *Domus* & *Dos quoad assignationem*.
 Vid. *Nomina debitorum*, & *Legatum quoad assignationem*.
 Vid. *Quartum dotale* & *Salarium*.
ASSIGNATARIUS.
Asignatarius, molestias in parte passus, potest ex statuto urbis libro primo cap. 89. agere, vel pro liberatione a molestiis, vel pro integra pretij restitutione: decif. 344. numer. 2. Tom. 2. p. 44.
Asignatarius pacto convento, pro suo arbitrio ad liberationem a molestiis, vel ad integrum prædij restitutionem, potest agere: n. 3. ibid. Secus dum in judicio petit tantum, quanti interfit pro liberatione a molestiis: n. 4. ibid. Et tunc expedire tantum potest mandatum pro ea summa: n. 5. ibid.
Asignatarius petere non potuit ab assignante, refusionem pro integro pretio rei, quando unam tantum partem creditores advocarunt, & aliam ipse retinuit: ibid. n. 12. & 14. p. 45.
Asignatarius habet obligata omnia assignantis bona in genere, si ille certum fundum pro assignamento non assignasset: decif. 937. n. 3. Tom. 4. p. 123.
Asignatarius locorum montium, eveniente diminutione fructuum ex facto Principis, eorum non repetit supplementum, licet assignans eorumdem quantitatem specificasset, quæ specificatio demonstrative tantum stare intelligitur, & quare: decif. 1074. num. 4. & 5. Tom. 4. p. 406.
Asignatarius crediti, in transactione, in qua jus succedendi ad primogenituram fuisset in suspensio relictum, non impeditur agere pro illius consequutione, ex tali suspensione nil commune habente cum clara cessione crediti: decif. 1305. n. 3. & 4. Tom. 6. p. 89.
 Vid. *Assignatio*.
 Vid. *Nomina debitorum*.
ASSISTENTIA JURIS.
Assistentia juris super bonis conceditur creditoribus, probatis extremis: decif. 3. n. 1. Tom. 1. p. 4.
Assistentia juris fit pro rectore, ut liberam suam Ecclesiam a subjectione habeat: decif. 988. n. 3. Tom. 4. p. 214.
Assistentia juris, quæ favet parochio in suorum jurium exercitio intra parochie limites, non extenditur ad illorum exercitium in altera Ecclesia ibi sita, sed intelligitur tantum operative, ut solus parochus eadem sua jura intra limites suæ parochie exercere possit dicatur: n. 4. 5. & 6. ibid.
 Vid. *Parochus*, & *Epifcopus*.
Assistentia juris favet Episcopo ad effectum visitandi Ecclesias, in sua diocesi existentes: decif. 1340. n. 1. Tom. 6. p. 172.
 Limita si ageretur de Ecclesiis, ex Apostolicis privilegiis ab Episcopali jurisdictione, exemtis: ibid. n. 2.
Assistentia juris in dubio favet Episcopo, scilicet in eusu, quo dubitaretur, an Ecclesia, sita intra suam diocesim, esset, vel ne, ab ejus jurisdictione exempta, virtute privilegii: decif. 1385. n. 3. Tom. 6. p. 276.
 Vid. *Assentata*.
ASSOCIATIO IN GENERE.
Associatio non conceditur pro censu, nisi ad fundum censum, quum in instrumentis obligatio adsit cameralis, & clausula *constituti*: decif. 132. n. 3. Tom. 1. p. 202.
Associationis iudicii requisita sunt actorum creditum, & hypotheca: decif. 163. n. 2. Tom. 1. p. 253.
Associatio competit vigore clausulæ *constituti*: n. 3. ibid.
 Limitatur non deberi in illis bonis, quæ a debitore possessa non probantur: n. 4. ibid.
Associatio dari non potest pro censu, qui dubitatur extinctus: decif. 185. n. 1. Tom. 1. p. 290.
 Vid. *Census quoad extinctionem*.
Associatio non conceditur, quum de realitate crediti dubitatur, sed reservantur jura experienda hinc inde: ibid. n. 13. p. 291.
Associatio denegari nequit ei, qui habet instrumentum cum clausula *constituti*, & facultatem capiendi possessionem, propria autoritate: decif. 199. n. 5. Tom. 1. p. 313.
Associatio creditoribus anterioribus retardari non potest ex jurebus creditorum posteriorum: decif. 203. n. 1. Tom. 1. p. 319.
Associatio conceditur in vim pacti precarii, attento statuto Bononiæ, viam exequitivam præbente: decif. 254. n. 1. Tom. 1. p. 412.
 In Associationis iudicio creditum turbidum non attenditur: ibid. n. 10. p. 414.
Associationem ad fundum prætendere nequit renunciatus suis jurebus super illo: decif. 296. n. 1. Tom. 1. p. 469.
Associationis remedium intentari nequit vigore clausulæ *constituti*, nisi super bonis, de tempore impositionis census ab ejus debitore possessis: decif. 300. n. 4. Tom. 1. p. 475.
Associationis remedium non datur, nisi ad fundum censum: decif. 368. n. 6. Tom. 2. p. 37.
 Nec præsumitur iudex concessisse, nisi rite, & recte probatis extremis: n. 7. ibid.
Associatio sine credito non datur: decif. 489. n. 1. Tom. 2. p. 201.
Associatio pro credito census cum clausula *constituti*, & autoritate capiendi fundi censui possessionem, creditori competit etiam contra tertium: decif. 518. numer. 3. Tom. 2. p. 339.
Associatio merito conceditur creditori census, vel ejus cessionario cum clausula *precarii* super fundo vendito ab uno ex debitoribus census in solidum obligato: decif. 638. num. 2. Tom. 3. p. 28.
Associatio vigore instrumenti census multo magis conceditur, quum adsit clausula *constituti*, & quid illa importet: decif. 641. num. 1. Tom. 3. p. 34.
Associatio contra quoscunque possessores obtineri potest in vim clausulæ *constituti*, & *precarii*: decif. 643. n. 5. Tom. 3. p. 28.
Associatio, & immisio, tamquam remedia pos.

- possessoria, postulatæ, præsumere faciunt, rem, ad quam petuntur, penes tertios existere: dec. 707. n. 3. Tom. 3. p. 156.
- Associatio ad fundum emphyteuticum debetur domino directo, canonum creditori, in sequelam domini: dec. 1302. n. 19. Tom. 6. p. 81.
- Associatio conceditur decenti de extremis necessariis, scilicet possessione antiqua prædii penes originarium debitorem; moderna penes reum conventum, ac credito cum hypotheca: dec. 1309. n. 1. Tom. 6. p. 105.
- Associatio conceditur, tam ad effectum satisfaciendi de fructibus census, quam ad effectum subhallandi, virtute *precarii*: n. 4. 5. & 6. ibid.
- vid. In verbo *clausula*, clausula: *Constituti*. vid. *Excessus*.
- ASSOCIATIO CAD AVERUM.**
- In Associatione cadaverum omnes incedere, debent sub una cruce Ecclesie tumulantis; & quando intervenit, vel Capitulum Cathedralis, & Collegiata, crux illarum elevari debet, sub qua ceteri incedere debent: dec. 545. n. 1. Tom. 2. p. 383.
- Limitatur, quando adfit immemorabilis contrarium: ibidem num. 2. vid. n. 8. usque ad 12. d. p. 383. & seq.
- In Associatione cadaverum sacra rituum congregatio observari semper voluit immemorabilem: ibid. n. 12. p. 384.
- Pro Associatione cadaverum regulares exigere possunt aliquod onerolumentum ratione oneris, quod subeunt: decif. 577. n. 5. T. 2. p. 430.
- Jus Associandi cadavera pertinet ad jus sepulture, quæ inter jura parochialia connumerantur: dec. 765. n. 8. Tom. 3. p. 269.
- ASSOCIATUS.**
- Associatus ad bona, donec non consequutus fuit ex illis integri crediti satisfactionem citra vitium spoli nequit expelli: dec. 35. n. 1. Tom. 1. p. 47. & 53. n. 17. Tom. 2. p. 361.
- ATTENTARE.**
- Attentare non dicitur, qui continuat: dec. 10. num. 1. Tom. 1. p. 13.
- Non Attentat procedens ex Principis mandato: dec. 79. n. 2. Tom. 1. p. 117.
- Attentare non dicitur continuans possessionem; nec ad fructum percipiorum interim restitutionem condemnandus est: decif. 98. n. 17. & 18. & 173. n. 2. Tom. 1. p. 153. & 271.
- Attentans gaudere nequit commodio vitiosæ possessionis: dec. 238. n. 14. Tom. 1. p. 385.
- Attentans, lite pendente, fructibus vitiosæ possessionis frui non debet: dec. 325. n. 9. T. 2. p. 20.
- ATTENTATA.**
- Ad Attentatorum purgationem retardandam inefficax est oblatio rescindi expensas farotine facta: dec. 5. n. 3. Tom. 1. p. 6.
- Nec admittitur quoad fructus, quorum totalis restitutio procedere debet: n. 4. ibid.
- Attentata excludit diversitas rerum, & personarum: dec. 79. n. 1. Tom. 1. p. 117.
- Attentata, quum sapientia delictum, pro illorum exclusionem interpretatio sumenda est: ibid. num. 4. p. 118.
- Attentata purgare teneatur recuperans bona propria autoritate, ea, ante omnia dimittendo: dec. 127. n. 14. Tom. 1. p. 196.
- Attentata sunt purganda ante cognitionem, causæ super manutentione: n. 15. ibid.
- Attentata purgandi facultas a signatura præservata intelligitur; quatenus attentata de facto existunt, sineque de jure purganda: dec. 171. n. 5. Tom. 1. p. 267.
- Ab Attentatorum vitio excusatur actus ciantis, creditulas citati, quod stante non reproductione citationis, ea citans uti voluerit: num. 8. ibid.
- Attentare non dicitur qui continuat; etiam si recursum factum fuerit ad Signaturam; quando tamen super continuatione actus exercitii inhibito specialiter non emanaverit: n. 10. & seq. ibid.
- Eriam si lis in Rota fuerit introducta, quando ab illa specialis inhibito non emanaverit: num. 12. ibid.
- Attentatorum purgatio non solet demandari, quum constet de non jure petentis: n. 12. ibid.
- Per Attentatorum viam non debet revocari sequestrum appositum a iudice in suæ jurisdictionis exercitio; sed per viam injustitiae, & in gradu appellacionis: ibid. n. 17. p. 268.
- Attentatorum vitium non inducit inhibito non præsentata: dec. 173. n. 7. p. 271.
- vid. *Edificium*.
- In Attentata incursum non impedit defectus præsentationis inhibitionis ex parte inhibentis procedens, ex quo, quum ille esset Ecclesiasticus, ad curiam laicalem recursum habuit: n. 8. ibid.
- Inter Attentata connumeratur decretum, & omnia inde sequuta post interpositam appellacionem, ad partis notitiam insuper deducam: dec. 238. n. 1. Tom. 1. p. 384.
- vid. *Appellatio*.
- Attentata facti non dantur in possessore sine expressa iudicis inhibitione: dec. 279. num. 1. Tom. 1. p. 449.
- Attentare non dicitur qui continuat: n. 2. ibid.
- Attentata, utpote sapientia delictum, sunt plene, concludenterque probanda: dec. 320. n. 1. Tom. 2. p. 12.
- Ab Attentatorum vitio excusatur partis confusus: n. 5. ibid.
- Attentata non dicitur exactio iacite permissa: num. 7. ibid.
- Attentata non revocantur, quum constet de bono claro jure attentantis: n. 8. ibid.
- Attentatorum materia in Rota resolvenda est sub dubio separato: dec. 339. n. 1. T. 2. p. 36.
- Attentatorum vitio laborat distractio prædii contra iudicis inhibitionem: decif. 389. n. 14. Tom. 2. p. 125.
- Attentatum est quidquid extra lineam delegatæ jurisdictionis a delegato fit: dec. 466. n. 13. Tom. 2. p. 254.
- Attentatum item est quidquid præter jurisdictionem geritur: n. 14. ibid.
- Ad Attentatorum purgationem fat est, quod pars ei renunciatur, quum nullum præjudicium colligant illarum est: n. 18. ibid.
- Quæ Attentare recipiuntur, sunt restituenda: dec. 95. n. 10. Tom. 2. p. 457.
- Attentata quum non sunt facti, & in spretum i. hi.

inhibitionis, sed juris, quando constat de bono jure attentantis, non sunt purganda: dec. 666. n. 35. Tom. 3. p. 75.

Vid. in Verb. *Clausula*, *Clausula* - *De Appellatione*.

In Attentatis purgandis Rota bonum jus attentantis pro illorum exclusionem, multum attendit: dec. 726. n. 5. Tom. 3. p. 188.

Attentata non committit, qui suo utitur jure, absque ulla judicis inhibitione: dec. 801. n. 2., & 4. Tom. 3. p. 334.

Attentata non committuntur pereum, qui poterat suæ rei judicata, jam obtentæ, effectum attingere, & attingere procuravit: n. 3. ibid.

Attentata juris actus nullitatem non pariunt; præsertim si attentans juris soveatur assistentia: n. 5. ibid.

Attentata, cessante dolo, & judicis spreto, semper rescinduntur: n. 6. ibid.

Præcipue, si attentata ad simplicem provisionem redigantur, quæ effectum non habuerit, judicisque spreto non causaverit. ibid. num. 7. p. 335.

Attentata non præsumuntur, quum de delicto sapiant, & ab allegante sunt probanda: dec. 995. n. 1. Tom. 4. p. 328.

Attentata non oriuntur, nisi adit, vel contemtu, vel judicis inhibito: n. 3. ibid.

Attentata rejiciuntur ex bono jure attentantis: ibid. num. 4.

Amplia, ut omnis levis causa ad eorum exclusionem attendatur: n. 5. ibid.

Ab Attentatis bonum jus, ad tollendos circuitus, excusat: dec. 1084. n. 22. Tom. 4. p. 425.

Attentata juris, absque spreto inhibitionis judicis, & circa dolum commissæ, de stylo Rotæ, per meram nullitatis viam purgantur: dec. 1147. n. 7. Tom. 5. p. 136.

Attentata sunt omnia gesta per appellantem post interpolatam appellationem ad supremum judicem: dec. 1238. n. 1. Tom. 5. p. 344.

Maxime quando sententia super meritis injusta reperiatur, & lætiva: ibid. n. 2. p. 345.

Attentata non sunt referenda ad culpam curiæ delegatæ, sed delegantis, quum factum procuratoris, factum partis sit dicendum: n. 3. ibid.

ATTENTATA, QUOAD EXPENSARUM REFLECTIONEM.

In Attentatorum judicio refectio expensarum ipsius judicii dicitur pars: dec. 1202. num. 2. Tom. 5. p. 258.

In Attentatorum judicio expensæ tam judiciales, quam extrajudiciales rescinduntur, & quæ sunt primæ, quæque secundæ: n. 3. ibid.

In Attentatorum causa, sicuti sunt ab attentante rescindendæ expensæ in succumbentis casu, ita & isti sunt rescindendi quando de præteritis attentatis non constare judicatur: ibid. n. 4. p. 259.

ATTENTATA QUOAD BENEFICIA.

Attentatum in prætenio patrono, qui alium ad beneficium præsentavit, inducunt Literæ exequutoriales, favore alterius expeditæ, & eidem patrono intimatæ; nisi, quatuor lapsis terminis, eidem obediit: dec. 698. n. 2. Tom. 3. p. 141.

Attentata eadem graviora efficiuntur, si ex hoc animarum cura detrimentum patiat: ibid. n. 3. p. 142.

Ab Attentatorum pœna de stylo Rotæ excusat bonum jus attentantis, ad inanes tollendos circuitus; & facit ad eum non revocari ex capite nullitatis: dec. 832. n. 2. Tom. 3. p. 392.

ATTENTATA, QUOAD RENUNCIATIONEM EISEDEM FACTAM.

Pro Attentatorum purgatione requiritur præter renunciationem, restitutio fructuum, & refectio expensarum: dec. 5. n. 1. Tom. 1. p. 6.

Attentatis renunciatum censetur per disputationem negotii principalis, nulla facta mentione attentatorum: dec. 110. num. 3. Tom. 1. p. 13.

Attentatis, commissis in causa deserta, dicitur renunciatum: dec. 171. n. 3. Tom. 1. p. 267.

Etiamsi Signatura in commissione causa facultatem ea purgandi præservaverit: n. 4. ibid.

Attentatis renunciare videtur, qui de eis mentione non facta, causam super meritis videri sinit: dec. 279. n. 4. Tom. 1. p. 449.

Vid. *Renunciatio*.

Vid. *Resolutio*.

ATTERGATARIUS, & ATTERGATIO LOCORUM MONTIUM.

Attergatio locorum montium fidejussioni æquiparatur: dec. 1178. num. 1., & 1210. num. 1. Tom. 5. p. 198. & 271.

Ex Attergationis causa debetur præmium, sicuti debetur ex causa fidejussionis: d. dec. 1178. n. 2., & 7. & 1210. n. 1., & 3. Tom. 5. ibid.

Præsertim quando contrahentes in instrumento, de attergationis periculo specificam fecissent mentionem: d. dec. 1178. num. 3. Tom. 5. p. 199.

Ob Attergationem locorum montium præmium non retardatur sub motivo casus fortuiti, quum periculum in potentia ab attergante, subeundum, sit inspicendum: n. 4. & 6. ibid.

Attergantis loca montium periculum pro alio pretio est æstimabile: n. 7. ibid.

Atterganti loca montium periculum dicitur imminutum, quando etiam eo invito, ex facto attergatione gaudentes, illa coacte sub vinculo sterilescent, & ex quibus aliis tale adfuisse periculum dici debeat: n. 8. ibid.

Atterganti loca montium debetur præmium, ratione præjudicii suscepti, ex quo illa in commercio amplius currere non poterint: n. 9. & 10. ibid.

Attergatio facta pro securitate affectus ne periculosa dicatur, non sufficit petitio rescissionis affectus, sed fas est, quod sub victoria incertitudine illa steterit: n. 11. ibid.

Ex Attergatione locorum montium præmium debetur favore domini affectus, donec affectus resolutio non sequatur: ibid. n. 16. p. 200.

Præsertim, quando affectuarius per suspensionem termini debitum fructuum attergationis decursorum solvendo, ratificavit: numer. 17. ibid.

Vid. *Contrahens innominati*.

Attergatio non transfert dominium locorum montium in attergarium, sed simplicem hypothecam: dec. 1232. n. 2. Tom. 5. p. 330.

Atter-

Attergatio locorum montium admiffa per officia Papæ non potest amplius in attergatori præjudicium retractari, qui pecunias suas, ea itante, ad cambium dedidit: dec. 1381. n. 11, & 11 Tom. 6. p. 268.

Attergarius locorum montium non acquirit jus per attergationem faciam a non vero eorundem locorum domino: n. 2. ibid.

Vid. Loca montium.

Vid. Periculum, & Præmium.

ATTESTATIO.

Attestatio informis, & lite pendente, extor-ta, nullum probationis gradum constituit: dec. 129. n. 14. Tom. 1. p. 198.

Attestationes mercatorum diversæ ad invicem colliduntur: dec. 192. n. 11. Tom. 1. p. 303.

Attestationes mercatorum in aliarum concursu præferuntur, quæ sunt magis juris dispositioni conformes, quando questio potius reducitur ad articulum, quam istylum: numer. 12. ibid.

Attestationes mercatorum, ut probent consue-tudinem in platea vigentem, circa etiam acceptionem literarum cambii, debent cum necessariis requisitis deponere, & signanter, quod fuerit approbata in contradictorio iudicio: n. 13. ibid.

Attestationes informes, & lite pendente ex-toræ non attenduntur: decif. 237. num. 26. Tom. 1. p. 383.

Præsertim si sint ad proprium commodum, emittæ: n. 27. ibid.

Fortius si contrarium ex scripturis compro-beatur: n. 28. ibid.

Attestationi religiosi multum est deferendum; præsertim ad subtiliendum actum omni de cætero fraudis suspitione carentem: dec. 463. n. 5. Tom. 2. p. 270.

Attestatio super simplici tractatu nihil conclu-dit: dec. 552. n. 4. Tom. 2. p. 391.

Attestationibus hominum pro veritate in ea re versatis imorum plurimum deferendum est: dec. 616. n. 6. Tom. 2. p. 489.

Attestationes negativæ, in concursu cum affir-mativis, non attenduntur: dec. 625. num. 25. Tom. 2. p. 505.

Attestatio screferens ad actus, in protocolis descriptis, non probat, quousque eadem protocolia exhibeantur: dec. 659. numer. 8. Tom. 3. p. 123.

Attestatio facta ad proprium commodum non attenditur, etsi esset Episcopi: dec. 782. n. 7. Tom. 4. p. 297.

Attestationes ducum exercituum militaria ser-vitia probant: dec. 830. n. 3. Tom. 3. p. 369.

Attestationes parochi, feneratoris, & sacerdotis majorem sibi fidem conciliant: dec. 861. n. 7. Tom. 3. p. 451.

Attestatio Episcopi omne probationum genus superat: dec. 876. n. 8. Tom. 4. p. 13.

Attestatio, ad aliquos particulares casus restric-ta, vulgari illa refellitur regula - *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse*: dec. 1123. n. 6. Tom. 5. p. 72.

Attestationes factæ ab uno, quando super ead-em re sunt plures, vel conciliandæ sunt, vel primæ tantum standum est: dec. 1139.

n. 10. Tom. 5.

Præsertim, quando istis juris faveat præsum-ptio, una cum successiva experientia: ibid. n. 11. p. 110.

Vid. Eides: Notarius: Testes.

AUDIENTIA.

Audientia nova concessa per Rotam restrictive ad unum punctum; extra illud non extenditur: dec. 1120. n. 9. Tom. 5. p. 88.

Audientia nova adversus decisiones contuma-ciales, de stylo, conceditur: dec. 1268. n. 1. Tom. 6. p. 2.

Ad Audientiam novam impetrandam, sola con-tumacia, absque novorum jurium deductione, quæ aliquem præbeant funem de insub-
sistentia decisionis contumacialis, non atten-
ditur: num. 2. ibid.

Præsertim, quando causa est beneficiæ, quia celeriter illæ sunt abolendæ: n. 3. ibid.

AUGMENTUM.

Augmentum, sive deterioratio bonorum ced-dit beneficio, & respective damno credito-
ris, cui fuerant adjudicata: dec. 6. numer. 4. Tom. 1. p. 7.

Augmentum in fructibus cedit commodum primogenituræ, cuius favore fuit acquisitum, investimentum: dec. 72. n. 20. Tom. 1. p. 105.

Augmentum pretii damno entitoris successive factum in prædio, cum pacto redimendi, em-
to, demonstrat per antecedentia a pacto
redimendi jam prius non fuisse recessum: decif.
186. n. 9. Tom. 1. p. 292.

Augmentum ferialis, seu massæ communis inodium, & præjudicium dignitatum contri-
butionum erogari non debet: dec. 269. n. 9. Tom. 1. p. 435.

Augmentum ferialis institutum est pro pin-guiori canonico subsidatione: ibidem
num. 10. p. 436.

Illud, solutus omnibus expensis communibus, inter solos canonicos distribuendum venit:
num. 11. ibid.

Augmentum non commensuratur ab ultima locatione, sed ab eo, quod unus plus offer-
rat in aliorum concursu: dec. 357. numer. 31. Tom. 2. p. 65.

Augmentum dotis non correspondens fructi-bus dotis primo loco assignatæ, non sufficit,
ut iustpatronatus ex privilegio concessum,
ex constitutione Adriani non sit revocatum:
dec. 401. n. 4. Tom. 2. p. 144.

Augmentum bonorum pro rata, pro qua fidei commissio sunt subjecta, fidei commissio
cedit, nec pro eo, vocato denegari po-
test immisso: dec. 410. n. 3. Tom. 3. p. 165.

Augmentum valoris domus, concurrente spatio centum annorum, temporis beneficio,
non alteri causæ est tribuendum: decif. 468.
num. 11. Tom. 2. p. 260.

Augmentum dotis ad effectum obtinendi ius-patronatum, debet æquivalere medietati
antiquæ: dec. 499. n. 5. Tom. 2. p. 313.

Augmenti dotis congruitas probanda est a pa-tronis non extantibus in continuata pacifica
quasi possessione præstandi, etiam in men-
sibus S. Sedi reservatis, ut reservationem
mensium excludant: ibid. n. 6. p. 314.

Vid.

Vid. Alio pro dote. Dotis augmentum: & Reservationes Apostolicae:

Augmentum, sive decrementum pecuniarum, ratione peractionis, & valuationis minus speciei cum altera, cedit commodo, vel incommodo recipientis literas cambii; non vero scribentis: dec. 616. n. 7. Tom. 2. p. 489.
Augmentum pensionum domus super melioramentis de novo factis fundatum cessat, tali cessante fundamento: decif. 730. numer. 1. Tom. 3. p. 198.

Augmentum, quod propter faminarum concursum fit in legitima favore masculi, cadit sub dispositione fideicommissaria patris, quatenus hæc sit favore filii ordinata: dec. 1047. n. 16. Tom. 4. p. 345.
Limita, quando ad illud feminae, vel extranei essent vocati, quo casu prædictum augmentum legitimæ naturam assumit: aum. 17. ibid.

Augmentum pretii rerum ex tutoris industria proveniens, non p. commodo tantum, & non legitimarii cedit: dec. 1173. numer. 18. Tom. 5. p. 189.

Augmentum, seu decrementum cuiusvis rei suum sequitur proprietarium, & non gaudentem hypothecaria super illa: decif. 1232. n. 3. & 5. Tom. 5. p. 330. & seq.

Augmentum, sive decrementum locorum montium, damno, & utili eorum proprietarii cedit: dec. 1282. n. 2. & 5. Tom. 6 p. 31.

Vid. Canonæ quoad augmentum.

Vid. Legitima quoad augmentum: & quoad onera.

Vid. Factum redimendi.

AVIA.

Avia nepotes in potestate non habet: dec. 162. num. 6. Tom. 1. p. 252.

Avia non potest nepotibus pupillariter substituere: n. 7. ibid.

Avia nequit gravamen adicere in legitima nepotibus debita: num. 8. ibid.

Avia non habet sub potestate nepotem: dec. 303. n. 14. Tom. 1. p. 479.

Vid. Substitutio pupillaris.

Avia, quæ esset obligata tradere dotem filiae post sui obitum, si solveret in vita maiorem summam pro dotanda nepte, ista solutio non refertur ad exonerationem propriæ obligationis erga filiam: dec. 941. n. 6. Tom. 4. p. 129.
Præsertim, si solvisset pro nepte nubenda, ex mera liberalitate; ac antequam parentes ei dotem constituisent: n. 7. ibid.

Avia dotans neptem, non præsumitur de pecuniis promissis in dotem filiae; maxime si dos nepcis esset major illa, quam antea filia promississet: n. 11. ibid.

Avia paterna, prædefuncto filio, nepces ex isto dotare tenetur, aut eis legitimam assignare in bonis propriis: dec. 1237. n. 3. T. 5. p. 343.

Avia eadem dicitur agnovisse unus dotandi nepces ex isto, quando titulo institutionis dedisset quidquid eis reliquit: ibid. n. 4. p. 344.
Vid. Dos a quo præstanda; & dos quoad affectionem. Vid. Nepotes.

AVOCARE, AVOCATIO.

Avocatio domini præservatur ex interdicto

Salviani: dec. 226. n. 1. Tom. 1. p. 364.

Avocationem proprietatis, & domini importat sententia iudicis, retentionem concedentis, quæ prius habebatur vigore dationis insolutum: dec. 396. n. 9. Tom. 2. p. 135.

Avocationis iudicium retardari non debet sub prætextu revelationis incertæ, & fortius reiecta: dec. 414. n. 16. Tom. 2. p. 172.

Avocationis eventualitas, quæ de tempore transactionis prævideri potuit, assumta censetur: dec. 603. n. 17. Tom. 2. p. 472.

Avocatio pecuniarum, & bonorum dotalium per virum distractorum penes tertium absque suo consensu, competit mulieri virtute sui dotalis privilegii: dec. 1226. numer. 4. Tom. 5. p. 314.

Avocatio item locorum montium dotalium in tertius distractorum, quando iste ex titulo lucrativo possideret, secus si titulo oneroso, mediante resignatione, facta libere, prævia vinculorum deletionem: n. 5. & 6. ibid.

AUTHENTICA PRÆTEREA COD.

UNDE VIR, ET UXOR.

Authentica huius vigore debetur viduæ quarta maritalis, quando sine dote nupsit: dec. 1293. n. 28. Tom. 6. p. 56.

Quin etiam si cum dote nupsit, quando fuisset exigua, quo casu cum quarta suam dotem vidua tenetur computare: n. 29. ibid.

Vid. Quarta maritalis.

AUTHENTICA RES, QUÆ, COD.

COMMUN. DE LEGAT.

Authentica huius privilegium locum non habet in fideicommissio transversali: dec. 664. n. 18. Tom. 3. p. 72.

Authentica res, quæ operatur, ut deficientibus bonis liberis, pro restitutione dotis distrahi possint bona fideicommissaria ab ejus authore relicta: dec. 914. n. 3. Tom. 3. p. 60.

Authentica dicta operatur etiam pro restitutione dotis maternæ favore gravatorum adversus fideicommissum: n. 6. ibid.

Authentice ejusdem privilegium procedit tam pro capitali, quam pro fructibus dotis: dec. 1359. num. 24. Tom. 6. p. 210.

Vid. Actio: & Vid. Dos quoad Auth. res quæ, & Dos quoad fideicommissum: & Vid. Privilegium.

AUTHOR.

Authoris factum nequit a successore impugnari: dec. 212. n. 25. 220. n. 20. & 242. num. 1. Tom. 1. p. 333. 350. & 390.

Vid. Expressio, & Damnum.

Vid. Factum, Successor, & Heres.

AUTHORITATES.

Ex Autoritate propria quæ fieri possunt, ex gratia a superiore non petuntur: dec. 48. n. 1. Tom. 1. p. 74.

Authoritatum aliarum cumulus inaniter contrariatur literalis legum dispositione sustulit: dec. 691. n. 11. Tom. 3. p. 128.

Authoritates, juxta casuum contingentias, ne plurimum applicantur: decif. 741. num. 11. Tom. 3. p. 217.

Authoritates sacre Rotæ, juxta facti circumstantias sunt applicandæ, quum doctorum opiniones non numerandæ sint, sed ponderandæ: F de:

de: dec. 749. n. 9. Tom. 3. p. 231.
 Auctoritas unius doctoris præbet motivum sub-
 stinendi litem: dec. 1050. n. 13. Tom. 4. p. 351.
 AVUS.

AVUS numero nepotum ex filio, in dotandis
 suis filiabus, debet consulere: dec. 295. n. 5.
 Tom. 1. p. 468.

AVI bona, quando per filius obitum cum bonis
 patris commixta remanent, non possunt ab
 filius filiis disjuncta considerari, sed uti
 totum patrimonium, & vide rationem: dec.
 978. n. 14. Tom. 4. p. 202.

AVUS non præsumitur legatum voluisse relin-
 quere nepotibus, qui ei mortem fuissent mi-
 nati: dec. 996. n. 22. Tom. 4. p. 231.

AVUS non præsumitur voluisse legatum nepo-
 ribus relinquere, quando isti erga eundem se
 male gessissent: dec. 1027. n. 12. & 13. T. 5. p. 302.

AVUS admittitur ad hereditatem defuncti una
 cum fratribus, aut nepotibus; feminis ta-
 men semper exclusus: decif. 1375. num. 23.
 Tom. 6. p. 251.

Vid. *Nepotes*.

AXIOMATA, ET REGULÆ JURIS.
 Accessorium sequitur naturam sui principalis:
 dec. 72. n. 5. & dec. 152. num. 8. Tom. 1. p. 104.
 & 241.

Accessorium plus non operatur, quam princi-
 pale, & corrumpit, isto corrumpente: decif. 316.
 n. 21. Tom. 2. p. 8. & 1108. n. 27. Tom. 5. p. 34.

Actio, & passio non dantur in eodem subjecto;
 dec. 314. n. 5. Tom. 2. p. 4.

Actus de jure præsumitur validus: decif. 426.
 n. 4. Tom. 2. p. 196.

Actus individuus non potest pro parte acceptari,
 & pro altera rejici: dec. 1189. numer. 10.
 Tom. 5. p. 236.

Affectus, non sequuto effectu, non punitur:
 dec. 1140. n. 11. Tom. 5. p. 112.

Aequitas semper servanda est: dec. 337. num. 7.
 & 407. n. 29. Tom. 2. p. 35. & 160.

Arbitrium regulatur a jure: decif. 43. num. 1.
 Tom. 1. p. 65.

Argumentum a minori ad majus valet: dec. 128.
 num. 3. Tom. 1. p. 197.

Argumentum nimis probans, nihil probare
 dicitur: dec. 1182. n. 16. Tom. 5. p. 211.

Circuitus inanis semper est evitandus: dec. 884.
 n. 25. Tom. 4. pag. 25. & 1158. n. 3. T. 5. p. 156.

Correlativa, & correlativa sunt pari jure
 dijudicanda: dec. 1103. n. 22. Tom. 5. p. 22.

Correspondentium uno deficiente, deficit al-
 terum: dec. 379. n. 6. Tom. 2. p. 172.

Culpa suum sequi debet autorem: dec. 781. n. 2.
 Tom. 3. p. 95. & dec. 1165. n. 25. Tom. 5. p. 168.

Ex Culpa propria nemo commodum sentire de-
 bet: dec. 1127. n. 27. Tom. 5. p. 86.

Debitor aliud pro alio solvere non potest: dec.
 1254. n. 3. Tom. 5. p. 388.

Determinatio plura determinabilia respiciens,
 ea pariformiter determinat: dec. 209. n. 2.
 Tom. 1. pag. 323. & 431. n. 21. Tom. 2. p. 304.

Dispositio eadem juris locum habet, ubi ea-
 dem viget ratio: dec. 672. n. 11. T. 3. pag. 89.
 necnon dec. 903. n. 2. & 927. n. 13. Tom. 4. p. 59.
 & 105. denique 1142. n. 18. Tom. 5. p. 119.

Dolus nemini patrocinator: decif. 630. num. 13.

Tom. 3. p. 13.
 Exceptio in casibus non exceptis regulam fir-
 mat: dec. 1249. n. 13. Tom. 5. p. 355.

Exceptio ferotina, altioris indaginis, & de
 jure tertii non admittitur: dec. 87. n. 4. & 114.
 n. 13. Tom. 1. pag. 131. & 155. necnon dec. 915.
 n. 5. Tom. 4. p. 82.

Fictio in casu ficto plus non operatur, quam
 veritas in casu vero: decif. 1390. num. 12.
 Tom. 6. p. 288.

Frustra petitur, quod intus habetur: dec. 404.
 n. 15. 606. n. 19. Tom. 2. p. 151. & 477.

Hæres non potest impugnare factum defuncti:
 dec. 50. n. 7. Tom. 1. pag. 77. dec. 1068. num. 1.
 & 1080. n. 2. Tom. 4. p. 391. & 416.

In similibus idem est judicium: dec. 29. num. 6.
 Tom. 1. p. 39.

In similibus, vel paribus, similiter: dec. 415.
 n. 12. Tom. 2. p. 176.

In judiciis quasi contrahitur: dec. 923. num. 5.
 Tom. 4. p. 95.

Judicium ubi captrum, ibi debet terminari:
 dec. 1118. n. 18. Tom. 5. p. 61.

Judicium, quod est de toto, est de parte, &
 quod de sorte crediti, idem debet esse de
 fructibus: 1297. n. 8. & 1331. n. 9. T. 6. p. 68.
 & 157.

Judicari ad imparia non debet: dec. 7. num. 5.
 Tom. 1. p. 9. & 638. n. 12. Tom. 3. p. 29.

Jure diverso non sunt judicanda quæ parem
 habent rationem: dec. 932. n. 15. T. 4. p. 116.

Jure diverso judicanda non est una & eadem
 res: dec. 1195. n. 2. Tom. 5. p. 249.

Illatio de uno judicio ad aliud non valet: dec.
 513. n. 3. Tom. 2. p. 330.

Neque de uno casu ad aliud diversum, & de
 una re ad aliam; deque uno tempore ad
 aliud: dec. 427. n. 11. Tom. 2. p. 198. dec. 910.
 n. 7. Tom. 4. p. 73. & 861. n. 15. Tom. 3. p. 452.

Inclusio unius est exclusio alterius: decif. 97.
 n. 12. & 15. Tom. 1. p. 151.

Melius est incumbere rei, quod actioni: dec.
 691. n. 27. Tom. 3. p. 130.

Nemo sine actione experitur: dec. 1093. n. 2.
 Tom. 4. p. 451.

Nemo debet cum alterius iactura locupletari:
 dec. 51. n. 11. Tom. 1. pag. 79. & 749. num. 22.
 Tom. 3. p. 233. necnon decif. 1116. num. 18.
 Tom. 5. p. 57.

Nemo potest confessionem propriam, & sui
 auctoris impugnare: dec. 72. n. 16. Tom. 1.
 p. 105. & dec. 758. n. 21. Tom. 3. pag. 252. nec-
 non dec. 925. n. 29. Tom. 4. p. 100. & 1285. n. 1.
 Tom. 6. p. 37.

Nemo debet reportare commodum ex propria
 culpa, & dolo: dec. 129. n. 18. T. 1. p. 198.

Nemo præsumitur iactare suum: dec. 149. n. 3.
 Tom. 1. p. 24.

Vid. *Nemo*.
 Nemo plus juris transferre potest, quod ipse
 habet: dec. 274. n. 1. & 3. Tom. 1. pag. 444.
 necnon 1047. n. 20. Tom. 4. p. 345.

Nemo præsumitur se debitorem constituere,
 quando revera non est: decif. 544. num. 10.
 Tom. 2. p. 382.

Præsertim quando agitur de viro negotio-
 rum experto: n. 11. ibid.

Ne-

Nemo propriis pecuniis pro alio solvere præsumitur: dec. 635. n. 11. Tom. 3. pag. 23., & dec. 1127. n. 14. Tom. 5. p. 85.
 Nemo in testamento, & in ultimis vitæ periodis præsumitur dicere mendacium: dec. 716. n. 13. Tom. 3. pag. 175. & dec. 1272. num. 12. Tom. 6. p. 13.
 Nemo tenetur ex aliena culpa damnum sentire: dec. 1124. n. 21. Tom. 5. p. 98.
 Nemo potest testari pro alio: dec. 1301. num. 6. Tom. 6. p. 77.
 Nemo potest allegari propria turpitudine: dec. 630. n. 12. Tom. 3. pag. 13. & decif. 1251. n. 8. Tom. 5. pag. 382.
 Nonentis nullæ sunt qualitates: dec. 243. n. 5. Tom. 1. p. 393.
 Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abelle: dec. 1123. n. 26. Tom. 5. p. 72.
 Nullum quod est, nullum validum producit effectum, & paria sunt, non esse, ac esse, nullum: dec. 1111. n. 3. & 1117. numer. 10. Tom. 5. pag. 42. & 59.
 Pars continetur in toto: decif. 1142. numer. 81. Tom. 5. pag. 125.
 Pars regulatur a toto, & minus a majori: dec. 1246. n. 19. Tom. 5. p. 365.
 Plus valet quod agitur, quam quod simulatur: concipitur: dec. 1326. n. 3. Tom. 6. p. 142.
 Potentia ad generandum in quolibet præsumitur: dec. 541. n. 16. 17. 18. Tom. 2. p. 378.
 Prior in tempore potior est in jure: dec. 630. n. 5. Tom. 3. p. 13.
 Probatio major propria confessione non datur: dec. 1114. n. 16. Tom. 5. p. 51.
 Quem de evictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio: dec. 151. n. 8. T. 1. p. 240.
 Qui potest plus, potest etiam quod minus est: dec. 371. n. 15. Tom. 2. p. 94.
 Qui continuat non attenuat: decif. 279. num. 2. Tom. 1. p. 449.
 Qui sentit commodum, debet sentire incommo- dum, & utriusque æqualis debet esse conditio: dec. 1232. n. 4. Tom. 5. p. 330.
 Quod semel placuit, amplius displicere non potest: dec. 607. n. 10. Tom. 2. pag. 479. & 944. n. 11. Tom. 4. p. 135.
 Relatum continetur in referente, & singulos singulariter refert: dec. 968. num. 8. Tom. 4. p. 186. & 1250. n. 8. Tom. 5. p. 378.
 Reo sufficit negare prætensionem actoris: decif. 7. n. 2. Tom. 1. p. 8.
 Res una & eadem diverso jure censi non potest: dec. 186. n. 30. Tom. 1. p. 294.
 Res inter alios acta, tertium ad eam non vocatur non ligat: dec. 734. n. 11. Tom. 3. p. 205.
 Resoluto jure datoris resolvitur jus acceptoris: dec. 924. n. 5. Tom. 4. p. 97.
 Retentio facilius conceditur, quam actio: dec. 35. n. 14. Tom. 1. p. 48.
 Semel approbatus semper approbatus: dec. 7056. n. 12. Tom. 4. p. 362.
 Si vinco vincentem te, multo fortius vinco te: dec. 647. n. 15. Tom. 3. p. 44.
 Singula, quæ divisa non probant, simul unijuvant, quando singula in genere suo sunt perfecta; secus si sint vitiosa, in suoque genere imperfecta: dec. 1108. n. 25. T. 5. p. 34.

Tacito major victus tribui nequit quam expresso: dec. 143. n. 15. Tom. 1. p. 228.
 Veritas ex actu ficto præjudicium non patitur: dec. 1195. n. 5. Tom. 5. p. 151.
 Utile per inutile non vitiatur: dec. 402. num. 3. Tom. 2. pag. 146.
Cætera vide sub suis vocabulis.

B

BACCALAUREATUS.

Baccalaureatus qualitate decoratus in philosophia, & theologia, obtinet prælationem ad beneficium in concursu alterius illa-
 carentis: dec. 74. n. 2. Tom. 1. p. 103.

BAJULIVATUS.

Bajulivatus dignitate pacifice gavisi equites Hierosolymitani, in causa novæ vacationis majoris dignitatis, non possunt de incapacitate redargui circa tempus præteritum; ratione præminentiæ dicti bajulivatus: dec. 799. n. 7. Tom. 3. p. 335.
Vid. Commenda.
Vid. Eques.
Vid. Dignitas.

BANCHERIUS.

Bancherius publicus ere alieno gravatus, præsumitur ut omnia sua credita in suis libris teneat descripta, etiam si aliqua ex illis ad tertium spectarent, ad proprium nomen, & creditum sustinendum: decif. 946. numer. 16. Tom. 4. p. 139.
 Bancherii publici libri, qui non probent unius rei in eis descriptæ pertinetiam ad ipsum, scribentem, neque ad probationem de simili dominio alterius admittuntur: n. 17. *ibid.*
Vid. Capferius.

BANNIMENTA, BANNUM.

Bannum ducis Urbini prohibuit Forosempronienfibus, ne alio frumenta ad molendum ad-
 sportarent, quam ad ducis molendina: decif. 290. n. 7. Tom. 1. p. 461.
 Bannimentum hujusmodi, tale privilegium includens ad eorumdem molendinorum emtores non transit, nisi cum ejusdem specifica translatione sit facta venditio: præcipue si tale bannimentum nec acceptatum, nec observatum fuit: quin uti odiosum fuerit revocatum ex subsecuti edicto, ut in casu accidit: num. 8. ad 11. *ibid.*
 Banni publicationis rescriptum non exequutum, non obest: præcipue quum est subreptitæ extortum: n. 12. & seq. *ibid.*
 Bannimentis, & edictis secularibus non ligantur ecclesiastici: dec. 561. n. 2. Tom. 2. p. 403.
 A Bannimentis secularibus exemptio competit ecclesiasticis pro ea quantitate vini externi introducendi, quæ interservire possit illis, & eorum familiis; sed, ut obviantur fraudes, re-
 jecto juramento in manibus Ordinarii pro declaranda quantitate ecclesiasticis necessaria, præstati solito, assignantur quatuor salmæ pro quolibet, & deinde ea quantitas, quæ vere sit necessaria, dimmodo exhibeat schedulam ab Episcopo, vel Vicario generali approbatam: n. 3. & seq. *ibid.*
 F 2 *Vid.*

Vid. *Dominium directum*.

Vid. *Edictum*.

BAPTISMUS.

Ex quo in Baptismi sacro fonte filius inscriptus sit natus de illo, a quo præteritur genitus, filiatio probatur: dec. 1265. n. 8. Tom. 5. p. 406.

Vid. *Filiatio*.

Vid. *Fides in genere* : Vid. *Legitimitas* : necnon : Vid. *Nativitas*, & *Nomen*.

BARATTERIA.

Ad Baratteriam casum probandum sententiæ sola exhibitio sufficit, quum de ejus exequutione non agatur: dec. 491. n. 7. Tom. 2. p. 298.

Vid. *Amisio*.

BARO, BARONES.

Baro non potest exigere a subditis vintennium, ultra species conventas: dec. 952. numer. 10. Tom. 4. p. 153.

Vid. *Vintennium*.

Baronum conservatio, & indemnitas Principi ipsi est decori, & republicæ utilitati, sunt enim nervi, & viscera civitatum: dec. 1371. n. 22. Tom. 6. p. 237.

Vid. *Bulla baronum*, & *Congregatio baronum*.

Vid. *Dominium directum*.

Vid. *Fides mala ad dec. 1257*.

Vid. *Homagium*.

BENEFICIATUS.

Beneficiatus, qualitatem capitularem non habentes, non veniunt de jure in beneficiis; mensis capitulari unitis; quamvis postea addatur, unionem factam fuisse mensis capitulari, seu massa communis: quando constat tunc Capitulum habuisse pro se solo massam communem: dec. 53. n. 2. 3. & 9. Tom. 1. p. 81.

Beneficiatus impugnare non possunt exercitium officiorum, quod ab ipsis favore Capituli superioris debetur ex inveterata consuetudine, & capitularibus resolutionibus, quæ omnia ipsi juramento servare promiserunt: dec. 99. n. 1. Tom. 1. p. 154.

Beneficiatus Capituli ordinationes, tamquam superiores, servare tenentur: n. 2. Ibid.

Beneficiatus successoribus antecessores præjudicare non possunt sine beneplacito Apostolico: dec. 116. n. 12. Tom. 1. p. 179.

Beneficiatus non est ille, qui percipit ad tempus distributiones alicui beneficio debitas: dec. 292. n. 5. Tom. 1. p. 462.

Beneficiatorum amotio pendet ab Ordinaria jurisdictione: dec. 331. n. 4. Tom. 2. p. 27.

Beneficiatus unicus in Ecclesia existens, ejusdem rector præsumitur, quum nulli alii regimen, & administratio ejusdem incumbit: dec. 382. n. 4. Tom. 2. p. 117.

Maxime si in visitationibus hoc ipsum sit enunciatum: n. 5. Ibid.

Beneficiatus de materiali Ecclesia disponere, nequit, eamque aliis in servitutem concedere absque Sedis Apostolicæ beneplacito, vel Episcopi expressa licentia: ibid. n. 10. p. 118.

Beneficiatus præcedentis vitium simoniacum, alteri, eo mortuo, ex proprio jure venienti, præjudicare non potest: dec. 535. num. 12. Tom. 2. p. 350.

Beneficiatus transigens, si per longum tempus beneficium pacifice possederit, præsumitur, vel novum titulum impetrasse, vel transactionem a sancta Sede confirmari obtinuisse: n. 17. Ibid.

Beneficii possessor nulli legi subijcipi potest, quæ nec provenit ex fundatione, nec ex statutis Ecclesiæ, nec ex consuetudine; maxime sub poena amissionis distributionum: dec. 665. n. 3. Tom. 3. p. 73.

Beneficii possessor implemento pariter conditionis psalmos intonandi in choro, quum non exprimitur, quod per se ipsum præcise sit adimplendum, subijci nequit, ex famigerata *Lopi allegatione* 35.: ibid. n. 5. p. 74.

Vid. *Electio quando dicatur attentata ad dec. 874*.

Beneficiatus beneficii possessionem non potest adipisci, nisi prius eorum habente facultatem eum instituendi, fuisset præsentatus: dec. 1069. n. 12. Tom. 4. p. 396.

Beneficiatus, sive canonicus non possunt nominari ad beneficium per epistolam; præsertim si scribentis legitimus procurator alteram personam servitio Dei utiliorem elegerit: dec. 1387. n. 12. Tom. 6. p. 279.

Amplia si constitutus ab electione per procuratorem, post habitam notitiam, non reclamaret: n. 13. Ibid.

Vid. *Administratio bonorum Ecclesiæ*.

Vid. *Cantus*, & *Capitulum*.

Vid. *Electio canonica*.

Vid. *Fundator ad dec. 741*.

Vid. *Incompatibilitas*.

BENEFICIUM ECCLESIASTICUM IN GENERE.

Beneficium, ex juris præsumptione, simplex, & perpetuum censetur: dec. 75. n. 3. T. 1. p. 111.

Quod Beneficia sint potius pinguia, quam tenuis redditus expedit Ecclesiæ, & quare: dec. 116. n. 14. Tom. 1. p. 180.

Beneficium quando dicatur patrimonii loco succedere: dec. 167. n. 3. & 4. Tom. 1. p. 159.

Beneficii qualitas non firmatur ex re iudicata, quando ex post qualitas eadem contraria probatur: dec. 261. n. 8. Tom. 1. p. 424.

In Beneficiorum libertate vindicanda Episcopi segnes esse non solent: dec. 401. numer. 8. Tom. 2. p. 144.

Beneficia præsumuntur libera: dec. 440. n. 4. & 446. n. 12. Tom. 2. p. 212. & 227.

Beneficii libertas non concluditur univoce ex collatione a Papa facta propter vacationem apud S. Sedem, sed desumitur a præcedentibus statutis: dec. 444. n. 2. & 4. Tom. 2. p. 220.

Beneficium liberæ collationis non vincitur, si præsentatus a paronibus, impetranti a Papa, tanquam vacans apud S. Sedem, se non opposuerit; sed siquidem quum opponens succubuit in iudicio: ibidem n. 6. p. 221.

Beneficium, seu capellaniam ab eo erectum dicitur, qui erigendo alterum beneficium, de quo constat, dixit illud esse primum, quando postea alterum adhuc in eo invenitur: d. dec. 444. n. 20. & 22. Tom. 2. p. 222.

Beneficii libertatem contra præsentum patrum concludunt collationes ejusdem beneficii.

- tit, tanquam de libero, per supra centum annos continuata; & effectuat: dec. 453. n.3. Tom.2. p.236.
- Beneficii libertati non obest unica presentatio admittit cum clausulis prelativis: preferrius si effectum consequuta non fuerit, & patronis scientibus, provifus ab Ordinario beneficium obtinuerit, nec unquam in aliis vacationibus prelati patroni se opposuerint: n.4. ad 7. ibid.
- Tanquam Rei officia ecclesiastica, & officia spiritalia habentur hospitalia, fundata tamen auctoritate Episcopi, & comprehenduntur sub regula 26. cancellaria, de benefic. vacat. per promotion. : praesertim quum illa conferuntur ad vitam: decif. 494. numer. 3. ad 5. Tom.2. p.303.
- Beneficia regularium sunt in se perpetua, amovibilia vero, quia haec facultas descendit a vi professionis, & obedientiae: dec. 566. num.7. Tom.2. p.413.
- Beneficia regularium perpetuitatis naturam non amittunt; licet amoveatur provifus, idem intelligi debet de commendis, & licet auctoritates, has antecedentes tres conclusiones firmantes, fequantur ad effectum fequestrandae possessionis, attamen animadvertunt DD. militare etiam pro firmanda natura beneficii, seu commendae: ibidem n. 8. ad 11. p.418. & feq.
- Beneficium dicitur subreptitum obreptum, nisi Pontifici fuerit patronorum possessio demonstrata: dec. 706 n.8. Tom.3. p.155.
- Beneficium cum clausula *dammodo* concessum, ten per praeservat possessionem favore illius legitimi patroni: n.9. ibid.
- Beneficiorum tabella probat quae sint ecclesiastica beneficia: dec. 778. num. 7. & feq. Tom.3. p.287.
- Beneficia ex dedicatione temporalium facta, Deo per Episcopos, & ex separatione bonorum, quae illis subijciuntur, de temporalibus spiritalia sunt: decif. 1030. numer. 9. Tom.4. p.208.
- In Beneficiis ecclesiasticis erigendis necessaria est collatio, & institutio Ordinariorum. n. 16. ibid.
- Beneficium cuius sit qualitas, a patroni observantia declaratur: decif. 1046. numer. 7. Tom.4. p.341.
- Vid. *Cappellania, Commenda, & Dignitas ecclesiastica.*
- Vid. *Vicaria, & Patrimonium*, necnon
- Vid. *Expectativa quoad beneficia.*
- Vid. *Fruetus beneficiorum, & Fundatio eorundem*, necnon Vid. *Intrafus in beneficium*, denique Vid. *Litterae Apostolicae quoad verificat.*
- BENEFICIUM QUOAD AFFECTIO-
NEM, DEVOLUTIONEM, &
RESERVATIONEM.**
- Beneficium remanet effectum, mediante appositione manus Papae, qui illius reservationem admittit: dec. 179. n.9. Tom.1. p.279. dec. 411. n.6. & dec. 443. n.6. Tom.2. p.167. & 229.
- Beneficia quaecumque parochialia, etiam de iurepatronatus ecclesiastico, si intra legitima tempora non fiat collatio ab Ordinario, devolvuntur ad S. Sedem, ex constitutione S. Pii V.: dec. 147. n.3. Tom.1. p.402.
- Beneficii devolutioni ad superiorem, & S. Sedem locus est, post longum tempus a die vacationis, etiam si de iurepatronatus gentilitio: dec. 340. n.2., & 4. Tom.2. p.37. & feq.
- In Beneficiorum Papae reservatorum collationibus, & in eius provifus, nemo potest eidem Papae legem imponere: decif. 486. num. 8. Tom.2. p.289.
- Beneficium affectum sibi velle declarat Pontifex concedens retentionem, & suspendens vacationem eiusdem beneficii: dec. 494. n.12. Tom.2. p.303.
- Beneficium per appositionem manus Papae affectum, non potest ab inferiori collatore conferri, nec uniri: etiam si Ordinarius collator sit Cardinalis, qui habeat indultum conferendi beneficia reservata, & affecta, etiam per modum unionis, astricta constitutione Urbani VIII.: ibid. n.17. & feq. p.303. & feq.
- Beneficium devolorum non dicitur, ad quod adest legitime, & in tempore praesentatus: dec. 586 n.19. Tom.2. p.444.
- Beneficium erectum ex bonis monasteriorum, suppressorum, cuiusque collatio ad S. Sedem est reservata, revera est S. Sedi reservatum; & reliquis tunc jus collationis cessat: dec. 608. n.3 & feq. Tom.2. p.479.
- Beneficium sub reservatione Apostolica eadem, termino limitato ad illius collationem; non afficitur; praesertim si sit ultra montes: decif. 711. n.5. Tom.3. p.163.
- Beneficium evadit affectioni obnoxium per appositionem manus Papae, & ex quibus manum apposuisse dicatur: decif. 858. numer. 1. Tom.3. p.446.
- Beneficium ut dicatur affectum, satis est gratia Papae, quae substantiatur per simplicem signaturam; & etiam si gratia eiler nulla, affectio tamen non cessaret: ibidem num. 11., & feq. p.447.
- Beneficium affectum esse non facit gratia resignationis ad resignatarii consensum relativa, & conditio data; si conditio non verificetur: n.13. & 14. ibid.
- Beneficium affectum remanet per appositionem manus Papae, hinc ejus collatio non devolvitur ad Ordinarium, si intra trimestre Papa manus apposuisse; etiam si elapso trimestre, litteras Apostolicas provifus non exhibuisse coram Ordinario, quando tamen intra trimestre fuisset reportata: dec. 916. n.3. & feq. Tom.4. p.83.
- Beneficium, seu capellania, vacans de temporibus obitus Episcopi, S. Sedi remanet affectum: dec. 1044. n.4. Tom.4. p.336.
- Beneficium de bonis ecclesiasticis erectum Apostolicis reservationibus subijcitur: dec. 1210. n.4. Tom.5. p.397.
- Vid. *Affectio quoad beneficia: Appositio manus Papae, & Devolutio*; necnon
- Vid. *Beneficium quando sit immune a reservationibus Apostolicis.*

BENEFICIUM QUOAD CAPACITATEM, SIVE INCAPACITATEM ASSEQUENDI.

Ad Beneficium assequendum perpetuo inhabilis efficitur privus a Sede Apostolica, si sola supplicatione signata, ac literis non expeditis, ad Ordinarium recursum habuerit, & vigore institutionis, ab illo reportata, beneficii possessionem coeperit: dec. 4. num. 8. Tom. 1. p. 6.

Ad Beneficium assequendum qui pollet qualitatibus requisitis, merito de illo est providendus: dec. 24. n. 3. Tom. 1. p. 31.

Vid. Descendentia.

Beneficium, sive capellania adjudicanda est ei in quem qualitates, a fundatore requisitae, concurrant, non vero illi, qui istis non polleat: dec. 206. n. 1. Tom. 1. p. 322.

Beneficium adjudicandum est ei, qui pollet qualitate, volita a fundatore, ceteris posthabitis: dec. 255. n. 1. Tom. 1. p. 414.

Beneficium item adjudicandum est, qualificato non existente, potiori in qualitate: ibidem n. 6. p. 415.

Beneficium, quod ex lege foundationis, alterum habenti conferri nequit, qui alterum fuit beneficium assequutus, praeferre non potest: dec. 292. n. 7. Tom. 1. p. 463.

Ad Beneficia quaecunque, etiam per unum possessa, admittuntur nepotes ex filio illegitimo; nec ejusdem qualitatibus retentiva subreptionem facit: dec. 306. n. 2. Tom. 1. p. 486.

Beneficiorum pluralitas obicem facit retentioni, non assequutioni aliorum: dec. 365. n. 6. Tom. 2. p. 81.

Beneficiorum eadem pluralitas alterius beneficii assequutionem non impedit, sed retentionem: dec. 394. n. 2. Tom. 2. p. 133.

Vid. Dispositio quoad beneficia.

Ad Beneficium assequendum defectus publicationis est per allegantem probandus: dec. 411. n. 12. Tom. 2. p. 167.

Beneficii possessionem ante expeditionem literarum, propria auctoritate, & sine facto exequutoris apprehendens, fit ad illud consequendum inhabilis: dec. 448. num. 8. Tom. 2. g. 229.

Ad Beneficia ecclesiastica laicus praesentari non potest, & si fiat, nulliter fit: dec. 480. n. 7. Tom. 2. p. 280.

Beneficium consequi de jure non prohibetur natus ex legitimo matrimonio, quamvis ex patre illegitimo defendat: dec. 486. n. 3. T. 2. p. 289.

Beneficii incapax non redditur carens qualitate horrivae in fundatione apposita: dec. 493. n. 9. Tom. 2. p. 301.

A Beneficiis obtinendis illegitimi nati solum de jure arcantur: dec. 514. n. 2. Tom. 2. p. 331.

Ad Beneficia de jure admitti debent legitimi, licet ex illegitimis parentibus, ex eo, quia de jure solum illegitimi excluduntur: numer. 6. ibid.

Ut ad Beneficia non admittantur legitimi ex illegitimo, Capitulum statuere nequit, & quare: ibid. n. 8. p. 332.

Beneficii jurispatronatus activi incapaces sunt Minores Observantes Reformati, etiam in

communi, quia pauperes sunt: dec. 829. n. 7. Tom. 3. p. 386.

Ad Beneficium in Ecclesia Tolertana aspirare nequit, qui de sanguine puro non descendit, hinc in eo, qui beneficium petit puritas sanguinis praesumitur: dec. 981. n. 2. Tom. 4. p. 205.

Vid. Beneficium quoad concursum, & praerelationem.

Vid. Fundator, & Testator disponens circa beneficia.

Vid. Idoneitas ad beneficia, & Incapacitas quoad illa.

BENEFICIUM CLERICALE, ET QUANDO DICATUR TALE, VEL NON.

Beneficium simplex, & residentiae onere exemptum dicitur potius clericale, quam sacerdotale: dec. 741. n. 2. Tom. 3. pag. 216.

Beneficium clericale potius, quam sacerdotale crexille dicitur testator, qui in fundatione beneficii missarum tantum celebrationem respexit, & non qualitatem sacerdotalem: num. 3. ibid.

Beneficium secumferens onus celebrandi sacra, seu illa celebrari facienda, sacerdotem actu non requirit; sed sacerdos etiam in potentia, sive clericus potest ad illud institui: n. 5. ibid.

Beneficium, an sit sacerdotale, vel clericale, multum deservit observantiae de praerogativa: ibid. n. 15. p. 217.

Beneficium esse clericale deducitur ex praecedentibus praesentationibus in clericorum personis sequitur: ibid. n. 19. p. 218.

Beneficium ad hoc ut potius dicatur sacerdotale, quam clericale, mutationis possibilitatem allegare non sufficit, sed haec debet concludenter probari: n. 21. ibid.

Beneficium clericale fuisse sacerdotale ab antiquo, non satis probatur ex ultimis praesentationibus in personas actu sacerdotes expleti, quando ex antiquis uniformibus praesentationibus, uti clericale fuit consideratum: num. 22. ibid.

Beneficium clericale, ut possit dici sacerdotale, indiget sententia declarationis iudicis, discussa causa; Et etiam si sacerdos ad clerici exclusionem institutus ex praeponderanti voce numero fuisset; ex hoc nihil inferitur, ut dicatur sacerdotale: leviorique relevantia est, si ad tale beneficium in Ordinaris manibus dimissum, sacerdos actu fuisset institutus, quum alias, seu per accident hoc diceretur sequutum: n. 23. ad 25. ibid.

Beneficium ut dicatur clericale, non attenduntur praesentationes intermediae in personas sacerdotum actu sequuta, in quibus fuerit variatum, quando ultimae cum primis, & antiquioribus, post erectionem expleti sunt uniformes: n. 27. ibid.

Beneficium pariter, quod dici debeat clericale, status ultimus est considerandus, quando agitur in iudicio possessorio, & de executione literarum Apostolicarum inter privos: secus tamen, si quaestio esset inter compatronos super illius qualitate, quo casu rigorosior requiritur probatio: n. 28. & seq. ibid.

Vid. Litera Apostolica ad d. dec. 741.

num. 32.

Be-

Beneficium ab initio clericale, ut dicatur sacerdotale, status ultimus non attenditur, quando quadragenaria concurrat, & primæ institutiones in clericorum personas factæ fuisse probentur: n. 33. ibid.

Beneficium fuisse clericale eruitur, ex quo in pluribus testamenti partibus fundator facultatem celebrandi per alium tribuerit; decif. 753. n. 4. Tom. 3. p. 239.

Beneficium, quod ab initio fundationis fuerit clericale, juxta mentem testatoris multum defertur observantiæ detentæ in prima institutione, & ultimo statuto: ibid. n. 15. p. 240.

Vid. Beneficium sacerdotale & Cappellania clericalis: Facultas celebrandi per alium: Fundator & Testator disponens circa beneficia.

BENEFICIUM QUOAD COLLATIONEM, PROVISIONEM, ATQUE IDONEITATEM.

Beneficia conferendi solis patribus consuetudo repugnat sacris canonibus, & non est admitenda: dec. 48. n. 12. & 49. n. 5. Tom. 1. p. 75. & seq.

Beneficium privative collatum esse Capitulo demonstrat absolutio a censuris in constitutione Pontificia eidem Capitulo tantum facta: dec. 53. n. 12. Tom. 1. p. 81.

Beneficium adjudicandum est præsentato a pluralitate vocum: dec. 56. n. 1. Tom. 1. p. 84.

Beneficium est conferendum ei, qui pluries idoneus approbatus animarum curam exercuit; confessionisque audit: decif. 74. n. 4. Tom. 1. p. 108.

In Beneficii controversis collatione, non sufficit quod oppositores compareant coram Ordinario, si illud vacet ob renunciationem in manibus Papæ: dec. 179. n. 8. Tom. 1. p. 279.

Ut Beneficium præsentato non qualificato conferat Ordinarius, non tenetur requirere, nec expectare qualificatum: decif. 292. num. 2. Tom. 1. p. 462.

Beneficia excedentia valorem ducatorum 24. conferri non possunt a Nuncio Hispaniarum: & de tali non excessu debet constare ante provisionem, nec sufficit ex post: decif. 301. n. 2. & seq. Tom. 1. p. 477.

Beneficium adjudicandum est probanti descendenti ab eis, qui cum suis descendentiibus a fundatore sunt vocati: dec. 317. numer. 1. Tom. 2. pag. 9.

Beneficium non est adjudicandum ulteriori descendenti ab illo, qui a fundatore fuit vocatus, quum vocatio est restricta in ejus prædefunctis antecessoribus: n. 2. ibid.

Beneficium adjudicandum venit illi, cui Ordinarius tanquam idoneo contulit in sua diocesi: dec. 440. n. 2. Tom. 2. p. 212.

Beneficium sicuti duobus conferri non potest, ita posita inclusione unius, alterius exclusio, & non exequutio literarum sequitur: dec. 448. n. 1. Tom. 2. p. 229.

Beneficii collatio impeditur cuicumque inferiori collatori per appositionem manus Papæ, & ea vice ab ipso tantum petenda est: dec. 494. n. 2. Tom. 2. p. 303.

Beneficium adjudicandum venit præsentato a

patrono existente in quasi possessione præsentandi. ad cap. consultationibus de jure patronatus: dec. 478. n. 3. Tom. 2. p. 277.

Beneficium, licet sit sacerdotale, clericis de sanguine testatoris potest conferri, quoties isti de sua familia ab eodem fuissent habilitati: dec. 878. n. 4. Tom. 4. p. 15.

Beneficium si conferatur a canonico turrario in mense reservato, collatio est nulla: decif. 936. n. 6. Tom. 4. p. 122.

Vid. Turris, Tabella.

Beneficia, sede Episcopali vacante, non possunt conferri: dec. 1044. n. 15. Tom. 4. p. 337.

Beneficia eadem conferendi jus per Episcopum mortem ad Capitulum non devolvitur: numer. 16. ibid.

Vid. Immemorabilis in d. dec. 1044. n. 19.

Si Beneficia, sede Episcopali vacante, posset conferre Capitulum; a fortiori, parochialia, in quibus major providendi necessitas currit: ibidem n. 25. p. 338.

Beneficiorum collatio, juxta eorum fundationem, facienda est: dec. 1135. n. 6. T. 5. p. 103.

Vid. Episcopus quoad collationem beneficiorum; necnon Vid. Idoneitas.

Vid. Nancii Apostolici, & Papa.

Vid. Beneficium quoad affectionem, & quoad imperationem.

Vid. Collatio, & Collator.

Vid. Provisio in beneficiis, & Provisus.

BENEFICIUM QUOAD CONCURSUM, & PRÆLATIONEM.

Ad Beneficium concurrens pauper cum divite est præferendus: dec. 24. n. 4. Tom. 1. p. 31.

In Beneficiis, nobiles ex causa nobilitatis non sunt præferendi aliis inferioris gradus: decif. 43. n. 13. Tom. 1. p. 75.

Beneficia digniori, & majoribus qualitatibus decorato a Rota conferuntur: dec. 74. num. 2. Tom. 1. p. 108.

Vid. Baccalaureatus.

In Beneficii, aliqua in Ecclesia erecti, consequitione, inserviens eidem Ecclesiæ debet præferri aliis, eidem non inservientibus; præsertim accedente statuto Ecclesiæ, hoc ipsum demandante: n. 5. & seq. ibid.

In Beneficii consequitione senior juniori, & presbyter non presbytero præferitur: ibidem n. 7. & seq. p. 109.

In Beneficii cum animarum cura concursu, prælatio debetur eandem curam exercenti; quia major idoneitas ad eam eruitur ab illius exercitio: ibid. n. 19. p. 110.

In Beneficii assequitione pauperiori debetur prælatio: n. 20. ibid.

Ad Beneficium assequendum pauperas, aliis qualitatibus non præponderat, sed cæteris dumtaxat paribus, attenditur: n. 22. ibid.

Ad Beneficii assequitionem habens minorem, suffragiorum numerum, concurrere non potest cum habente majorem: dec. 84. num. 6. Tom. 1. p. 124.

Beneficium debetur ei, qui in ejus concursu majoribus polleat qualitatibus: dec. 112. n. 1. Tom. 1. p. 171.

Ac Beneficium consequendum anterior in data literature.

- literarum est præferendus:** decif. 121. num. 7. Tom. 1. p. 187.
- Pro Beneficii, seu capellanæ confectione,** aprior censetur, qui ab Ordinario talis ex examine renunciat: decif. 206. numer. 3. Tom. 1. p. 322.
- Ad Beneficium, seu capellaniam sacerdos de eadem familia vocatus simpliciter clerico est præferendus;** qualitas enim sacerdotalis in concursu ad capellaniam cum clerico, dat prælationem inter eos qui sunt æqualiter vocati, utpote æqualiter sanguini testatoris conjuncti; non vero ad exclusionem simplicis clerici consanguinei, favore sacerdotis extranei: n. 4. & 9. ibid.
- Ad Beneficium eundem æsequendum inter clericos præfertur dignior:** n. 11. ibid.
- Pro Beneficii confectione habens literas anteriores in tempore est præferendus:** dec. 287. n. 1. Tom. 1. p. 457.
- Ad Beneficium æsequendum quum duo concurrant æquali jure, præferendus est filius compatrioti, excluso illo, qui hanc qualitatem non habet:** dec. 609. n. 9. Tom. 2. p. 481.
- Pro Beneficii confectione filius compatrioti nominatus in æqualitate vocum est præferendus:** dec. 647. n. 1. Tom. 3. p. 43.
- Ad Beneficium æsequendum approbatus pro cura animarum, cæteris, ad simplicia tantum approbatus, in nominatione præferendus est:** dec. 1342. n. 10. 11. Tom. 6. p. 176.
- In Beneficii adjudicatione qualitates præponderantes habens præferendus est alteri, eis destituito:** dec. 1376. n. 4. Tom. 6. p. 258.
- Vid. Antianitas. Vid. Concurfus.*
Vid. Dignior. Vid. Prælatio.
Vid. Præsentatus, & Provisus.
- BENEFICIUM CURATUM, SIVE PAROCHIALE.**
- In Beneficio curato pensionarius probare non tenetur, quod centum remaneant pro rectore:** dec. 108. n. 2. Tom. 1. p. 164. declara hoc procedere in judicio executionis literarum; secus in judicio mantentionis: ibid. n. 3.
- Beneficium parochiale, etsi requiratur qualitatem sacerdotalem adu, attamen satis est, quod intra annum institutus ad sacerdotium ascendat:** dec. 753. n. 14. Tom. 3. p. 240.
- Vid. Cura animarum.*
Vid. Parochialis, & Vicaria.
- BENEFICIUM, QUOAD ELECTIONEM, ET REJECTIONEM.**
- Beneficium in quo electio ad aliquos fuit coarctata, ex illis plura suffragia postea reportanti est adjudicandum; quod procedit ex juris dispositione:** dec. 81. n. 1. & seq. T. 1. p. 120.
- Vid. Electio, & Elector.*
Vid. Rejectionis, & Reprobatus.
Vid. Nominatio, & Insnominandi ad beneficia.
- BENEFICIUM QUOAD EJUS IMPETRATIONEM.**
- Beneficium resignatum pure, ac libere absque ulla pactione, vel contractu simoniaco, sub istius prætextu impetrari ab alio nequit:** dec. 179. n. 1. Tom. 1. p. 278.
- Beneficium, debitum certo generi personarum, si nullus ex vocatis intra legitimam temporalem compareat, recte obtinetur sub narrativa; quod nullus qualificatus aspirans exstat:** & tunc provisio, etiam non qualificati, eidem jus validum attribuit: ibid. n. 6. & seq. pag. 278. & seq.
- Beneficium impetrantis, qui post sex menses beneficii possessorem in judicium non vocavit, impetratio est nulla; etiam si possessor absque titulo, vel cum titulo injusto possideret:** ibid. n. 11. p. 279.
- Adversus Beneficium impetrantem suffragatur possessio triennalis a die cessatae illationis molestiarum:** n. 15. ibid.
- Ad Beneficium impetrandum defectus probationis necessarius a nemine in aliud obicere potest, quando eodem met defectu ipse laboraret:** dec. 1056. n. 17. Tom. 4. p. 363.
- Vid. Jus civicum d. dec. 1056.*
- Beneficium, a testatore favore suorum descendendum fundatum, ille impetrare debet, qui talem probet descendentiam; etiam si a patrono nominatus non fuisset:** decif. 1060. n. 1. Tom. 4. p. 369.
- Beneficium impetrari ab illo debet, qui omnia a fundatore volita sovet requisita; & ac si fuisset ab ipso met electus, & nominatus reputatur:** dec. 1062. n. 1. Tom. 4. p. 374.
- Vid. Distributiones; Impetrans, & Impetratio: necnon Narrativa quoad impetrationem beneficiorum.*
- BENEFICIUM QUOAD INSTITUTIONEM.**
- Ad Beneficium instituendus est præsentatus a vero patrono:** dec. 275. n. 1. Tom. 1. p. 445.
- Ad Beneficium sacerdotale potest institui sacerdos tantum habitu, quando testator specialiter onus per se ipsum celebrandi non injunxit:** *Vid. Beneficium sacerdotale:* decif. 1387. n. 16. ad 18. Tom. 6. p. 280.
- Vid. Institutio ad beneficium.*
Vid. Fundator.
Vid. Præsentatus.
- BENEFICIUM JURISPATRONATUS IN GENERE, ET QUOAD EJUS LIBERTATEM.**
- Ad Beneficii, quod semper tanquam de jurepatronatus est habitum, libertatem concludendam, inutiles, & æquivoci remanent ultimi status in collatione ejusdem beneficii, tanquam vacantis apud Sedem a Papa facta:** dec. 444. n. 9. Tom. 2. p. 221.
- Ad Beneficium de jurepatronatus præsentatum, in supradicto casu, non spectat docere per tres tamigeratas probationum species; nempe instrumenti clari, rei judicate, & confessionis; sed ab impetrante debet libertas beneficii aliunde probari, ut ejus litera executionem mereantur: præsertim si præsentatus sit provisor ab Ordinario, & possideat, deque jurepatronatus constet; num. 10. & seq. ibid.**
- Beneficii de jurepatronatus libertas inducitur, attentata longæva observantia, quum ex longo temporis lapsu possit præsumi quilibet melior titulus de mundo:** dec. 453. num. 9. Tom. 2. p. 226.
- Vid.*

Vid. *Beneficium quoad affectionem*, & Vid. *Jurispatronatus*.

BENEFICIUM JURISPATRONATUS QUOAD EJUS COLLATIONEM.

Beneficium jurispatronatus laicalis, vel mixti, conferuntur à Papa, si vacant apud S. Sedem: dec. 444. n. 3. Tom. 2. p. 220.

Si Beneficia dejurepatronatus laicali, vel mixto, vacantia apud Sedem, confert Papa, non apposta clausula derogationis jurispatronatus, de stylo apponi solita; quia hæc qualitas ab impetrante non fuit narrata, eadem non præjudicat, nec præcedentem statum mutat; nisi facta mentione jurispatronatus, adhuc fuit facta concessio, tamquam de libero, vel illi positive derogatum: ibidem num. 5. p. 221.

Beneficium de jurepatronatus tamquam vacans apud Sedem obtinens provifus Apostolicus, de facili etiam obtinet gratiam revalidatoriam, ob non factam mentionem jurispatronatus: num. 7. ibid.

Vid. *Jurispatronatus*.

BENEFICIUM LAICALE, SIVE SECULARE.

Beneficium laicale, & seculare, non Ecclesiasticum, dicitur legatum cum onore missarum: dec. 1030. n. 5. Tom. 4. p. 307. Præsertim quando testator in dicto legato nullum verbum de beneficiis fecisset, ac in toto testamento consensum, & auctoritatem Episcopi nullibi implorasset, & quid ia eo casu intelligatur: ibid. n. 6. 8. & 17. p. 308.

Beneficium non dicitur ecclesiasticum per hoc, quod testator instituendo mere laicale, & seculare, jussisset hæredibus, ut ab Ordinario licentiam peterent pro missis celebrandis in altari, à se designato: num. 11. ibid.

Beneficium mere seculare instituisse præsumitur testator, quin nullum titulum capellanix à se fundatæ imposuit: præsertim si de aliis beneficiis sub proprio titulo mentionem fecisset, quem in legari expressione silencio prætermisisset; adde, si inter sacra de ejus mandato celebranda, declarasset contineri illa titulo legati ab ejus noverca relicta: item, si in casu obitus unius ex cappellanis, subrogationem successoris cæteris superstitionibus commississet, nulla requisita collatione, aut institutione Ordinarii: num. 12. ad 15. & 18. ibid.

Beneficium laicale non cadit sub reservatione Apostolica: dec. 1135. n. 8. Tom. 5. p. 103.

In Beneficiis laicalibus primæ preces, similiaque indulta non habent locum: n. 7. & 9. ibid.

Beneficium esse laicale probatur ex decisionibus Rotalibus pro tali eum declarantibus, & cum legitimo contradicte emanatis: maxime, quando talibus decisionibus res judicata superaccesisset; quæ etiam non citatos afficit: num. 10. & seq. ibid.

BENEFICIUM LITIGIOSUM, SEU CONTROVERSUM.

Beneficium dicitur litigiosum, si lis sit inter præsentatos; non vero si res sit inter præterentes hæreditatem illius comprehensivam, sub titulo universitatis bonorum: dec. 706.

num. 7. Tom. 3.

Beneficium litigiosum potest renunciari etiam in manibus patroni; præsertim, si renunciatio esset consequitiva sententiæ ad illius dimissionem condemnatoriæ: dec. 843. n. 9. & seq. Tom. 3. p. 414.

Beneficium litigiosum non fit ex lite calumniosa: dec. 1063. n. 2. Tom. 4. p. 394.

BENEFICIUM MANUALE.

Beneficia vere, & proprie manualia non comprehenduntur sub *Clementina unica de sequen-* firat: dec. 566. n. 13. Tom. 2. p. 414.

Beneficium manuale, originem habens à fundatore laico, potest aliquando, accedentibus circumstantiis, supponi fuisse exemptum à reservationibus per ipsum Papam in actu suppressionis Ecclesiæ, ubi erat ordinatum; non vero quando provenit ex redditibus ecclesiasticis, quo casu ad hoc, ut ab Apostolicis dicatur reservationibus exemptum, expressa mentio requiritur: decif. 695. nu. 10. Tom. 3. p. 137.

Vid. *Cappellania*.

BENEFICIUM QUOAD OPTIONEM.

Beneficium variari, vel optari non potest ob sequutam vacationem in mense reservato: dec. 75. n. 14. Tom. 1. p. 112.

BENEFICIUM QUOAD EJUS PERMUTATIONEM.

In Beneficiorum permutationibus attestatio facta à compermutante, qui non est in lite, non valet, tamquam consensio facta à colligante; ex qua sola probatur verificatio non factæ publicationis, à Gregorianis constitutione requisita: in dictis permutationibus: decif. 446. n. 3. Tom. 2. p. 227.

Vid. *Publicatio ad d. dec. 446*.

In Beneficii permutatione pactio aliquid alteri dandi est improba, eamque simoniacam reddit: dec. 618. n. 3. Tom. 2. p. 491.

In Beneficiorum permutatione certam temporalem præstationem sibi pacifici, sine Papæ auctoritate nemini licet, & simoniam parit: num. 5. ibid.

In Beneficii permutatione consensus patroni præsumitur intercessisse ex effectu, quem permutationi, eo non reclamante, habuisset: dec. 1060. num. 11. & 12. Tom. 4. p. 370.

Vid. *Consensus quoad beneficia*.

Beneficii permutationis publicatio facta in Ecclesia cathedrali omnibus præsumitur innovasse. num. 15. ibid.

Vid. *Permutatio quoad personas ecclesiasticas*.

BENEFICIUM QUOAD PRÆSENTATIONES.

Vid. *Attentata quoad beneficia*.

Vid. *Donatio juris præsentandi, & Jus præsentandi ad beneficia: ac Nominatio, & Jus nominandi ad beneficia: nec non Vid. Patronus, Præsentatio, & Tempus quoad beneficia*.

BENEFICIA QUOAD PRIVATIONEM DE EO.

Beneficii privationi non est locus, nisi præcedat concluentissima probatio delicti, in cujus poenam ea vult inferri: dec. 80. nu. 6. Tom. 1.

- Tom. 1. p. 119.
Ad Beneficii privationem excapite non resistenzia deveniri non potest, nisi servata forma Cap. ex tua, de clericis non resid. n. 7. ibid.
- Beneficio privati non potest beneficiatus ex capite delicti, nisi illud sit concludenter probatum, perque eas probationes, ex quibus sic veniat de jure canonico plectendus: decif. 1236. n. 11. Tom. 5. p. 342.
- Beneficii privato demandata propter patris excessus infamiam interrogat, & sine concludenti criminis probatione non substat: ibid. num. 13. p. 343.
- Vid. *Intrusus in beneficia.*
Vid. *Privatio.*
- BENEFICIUM QUOAD RENUNCIATIONEM.**
- Beneficii renunciatio statim ac à Papa, & partibus cum adimplemento conditionum fuit acceptata, jus competens renuncianti penitus expirat: dec. 306. n. 6. Tom. 1. p. 486.
- Etiamsi litteræ Apostolicæ sint in forma dignum: n. 7. ibid.
- Et etiamsi ante obitum renunciantis non fuerint verificata: num. 8. ibid.
- Beneficium per renunciationem ex causa per mutationis perinde vacat, ac si per illius mortem vacatio successisset: dec. 1060. n. 8. & 10. Tom. 4. p. 370.
- Vid. *Beneficium quoad collationem, ad decif. 179.*
- Vid. *Beneficium litigiosum; Jaspatronatus quo ad renunciacionem, & Renunciatio quoad beneficium.*
- BENEFICIUM QUANDO SIT IMMUNE A RESERVATIONIBUS APOSTOLICIS, VEL NON.**
- Beneficium, quando presentatio ad illud testator iussit fieri cum consilio, & assensu alterius, seu superioris pro tempore illius Ecclesiæ, ubi fuit ordinatum, de sui natura immune a reservationibus efficitur: dec. 711. num. 7. Tom. 3. p. 163.
- Præsertim si concurrant circumstantiæ, etiam leves: num. 8. ibid.
- Istæque circumstantiæ multum operantur, quando beneficium fuit à laico de laicalibus bonis erectum; secus si de ecclesiasticis, quo casu leviores requiruntur: n. 9. ibid.
- Ad Beneficii reservationibus eximendum, an & quado dictio -- in perpetuum -- sufficiens sit: n. 10. ibid.
- A Beneficii fundatore quod reservationis regula remanserit exclusa, non tantum ab ejus desumitur animo, sed ab incompatibilitate dispositionis cum illa: num. 12. ibid.
- Beneficium in dubio ut dicatur à reservationibus exentum, multum observantiæ deferretur: præcipue, si in ejus mensibus sanctæ Sedes de eo non proviserit: ibidem numer. 13. p. 164.
- In Beneficiis quæ Apostolicis reservationibus non subjacent, primæ præces, & similia indulta non habent locum: dec. 1135. num. 9. Tom. 5. p. 103.
- Vid. *Beneficium laicale ad d. dec. 1135.*
- Beneficia Protonotariorum Apostolicorum; etiam si non sint de numero participantium, sunt affecta, & reservata S. Sedi, & quomodo Protonotarius probetur: dec. 1292. n. 5. Tom. 6. p. 53.
- Beneficia eadem, ut dicantur reservata, non requiruntur susceptio insignium, & fidelitatis juramentum prælitum: num. 8. ibid.
- Vid. *Beneficium quoad affectu, & reservat.*
Vid. *Beneficium manuale; Vid. Protonotarius; & Reservationes Apostolicæ.*
- BENEFICIUM QUANDO DICATUR RESIDENTIALE, VEL NON.**
- Beneficium residentiale dicitur si præter obligationem interveniendi in choro, in fundatione appositam, adiuncta statuta, & resolutiones capitulares, id demandantes: decif. 411. num. 8. Tom. 2. p. 167.
- Beneficia in cathedralibus erecta, vel collegiatis, præcisam requirunt residentiam: dec. 446. num. 13. Tom. 2. p. 227.
- Beneficium residentiale dicitur illud, quod iungit onus divinorum officiorum in choro, & missarum solemniuum in hebdomada: decif. 1337. num. 2. Tom. 6. p. 168.
- De Beneficio residentiali Apostolica provisio, ut sit valida, debet necessario in eo exprimi onus residentiae: ibid. num. 3. & 4. p. 169.
- Beneficium non dicitur præcisè residentiale ad hoc, ut beneficiatus per se ipsum illius onera adimplere teneatur, ex eo quia esset in cathedrali erectum, & haberet onus celebrandi missas, & interesse in choro: decif. 1397. n. 6. & 7. Tom. 6. p. 301.
- Beneficium non potest dici residentiale residentia præcisâ, quando de eo reperiretur, quod fuisset Parochus provivus, cujus cura ipsi commissâ cum residentiali beneficio implicaret: num. 9. ibid.
- Beneficium non requirit residentiam, sed causativam, si reperiretur, quod de eo provivus, ob non residentiam, nullam aliam subiisset pensam, quam solutionem quantitatis ceræ quolibet anno: num. 10. ibid.
- Vid. *Residentia.*
- BENEFICIUM QUOAD RESIGNATIONEM.**
- Beneficium, nulliter resignatum, non prius vacare dicitur, quam morte resignantis: decif. 167. n. 5. Tom. 1. p. 249.
- Beneficii resignati possessionem capere differens, vivo resignante, de suo jure diffidere dicitur: ibid. num. 11. p. 260.
- Vid. *Beneficium quoad impetrationem, ad dec. 179.*
- Beneficii resignationem quis teneatur facere, in manibus Sanctissimæ: decif. 255. numer. 7. Tom. 1. p. 415.
- Limita, quando est per viam in renunciacionis liti: num. 8. ibid.
- Et quid ea favore colligantis operetur: num. 9. ibid.
- Vid. *Resignatio beneficiorum.*
- BENEFICIUM SACERDOTALE, ET QUANDO TALE DICATUR, VEL NON.**
- Beneficium, ut dicatur sacerdotale, debet secum ferre onus injunctum celebrandi per se

se ipsum; taliter ut electa sit industria personarum; non vero quod simpliciter missarum celebrationem respiciat; quo casu dicitur clericale: dec. 741. n. 4. Tom. 3. p. 216.
Beneficium, an sit sacerdotale, vel clericale, multum deservit observantia de praterito: ibid. num. 15. p. 217.
Beneficium ad hoc, ut potius dicatur sacerdotale, quam clericale, non sufficit allegare possibilitatem mutationis, sed hæc concludenter est probanda: ibid. n. 21. & 22. p. 218.
Beneficium sacerdotale exigit, ut institutus in actu præsentationis jam sit sacerdos; alias etiam si esset diaconus, excluderetur. numer. 31. ibid.

Vid. *Littera Apostolica ad d. docif. 741. num. 32.*

Beneficium nunquam dicitur actu sacerdotale, quando illius institutio facta est cum onere celebrare faciendi, donec ad sacerdotium institutus pervenerit: dec. 753. n. 9. T. 3. p. 240.
Beneficium dicitur sacerdotale si sit electa industria personarum; secus si per alium nominatus possit celebrare; quo casu clericale diceretur: dec. 829. n. 16. & 17. Tom. 3. p. 387.
Beneficium esse sacerdotale in dubio deducitur ex facultate, a testatore concessa celebrandi per alium in casu impedimenti: n. 18. ibid.
Beneficium nunquam dicitur sacerdotale, si ad ipsum simplex clericus fuisset institutus: num. 22. p. 388.
Præsertim si in contradictorio iudicio clerici fuissent in sacerdotum concursu admissi: numer. 23. ibid.
Etiam si clerici Apostolicam procurassent dispensationem, quod ad majorem tantum cautelam fecisse præsumunt: n. 24. ibid.
Beneficium non est sacerdotale, si fundator etiam minores, & pueros de sua familia ad illud habilitaret: dec. 919. n. 9. T. 4. p. 88.
Ad Beneficium sacerdotale sacerdos habitu potest institui; quando testator specialiter onus celebrandi per se ipsum non innoxit; quum præferantur qualitas sacerdotalis requisita non fuit in actu electionis, sed potius in prosecutione sermonis supposita, & centenaria concurrat observantia; ex qua probetur quod simplices clerici ad illud fuissent instituti: dec. 1387. n. 16. ad 19. T. 6. p. 280.

Vid. *Beneficium clericale, & Beneficium, quoad collationem.* Vid. *Capellania: & Vid. Fundator.*

BENEFICIUM QUOAD SEQUESTRA- TIONEM FRUCTUUM.

Super Beneficii fructibus sequestrum apponitur, quum unus ex colligantibus attentate, & vitiose possidet: dec. 82. n. 1. Tom. 1. p. 121.
Beneficii possessio, attentate capta, est sequestranda: dec. 325. n. 8. Tom. 2. p. 20.

BENEFICIUM SIMPLEX.

Ad Beneficii simplicis præsumptionem excludendam, probationes debent esse clare, & incontrovertibiles: dec. 261. n. 7. T. 1. p. 424.
Beneficia, quæ personalem non requirunt residentiam, simplicia de jure præsumuntur: dec. 1397. n. 6. & 7. T. 6. p. 301.
Beneficium ex quibus dicatur simplex: nu-

mer 8.

Vid. *Beneficium in genere.*

BENEFICIUM QUOAD STATUM.

De Beneficii qualitate incidenter inter provisos quum agitur, ab ultimo statu non receditur, non vero quum agitur principaliter inter collatores: dec. 75. n. 7. Tom. 1. p. 111.

Beneficium in dubio, juxta ultimum statum, tamquam de simplici, judicandum est: ibid. num. 12. p. 112.

Super Beneficii statu exorta quæstio, quæ non versetur inter collatores, sed inter provisos, super exequutione litterarum, incidenter inspicitur: dec. 119. n. 10. T. 1. p. 185.
Et tunc ultimus status unioni dumtaxat contrarius sufficit ad sublinendam apostolicam provisionem: num. 11. ibid.

Et probationes super statu beneficii non impediunt effectuationem gratiæ, sed pro futuris vacationibus deserviunt: n. 12. ibid.

Per Beneficii vacationem, non autem permutationem, status ultimus constituitur, circa modum idem beneficium providendi: numer. 15. ibid.

Ad Beneficii statum antiquum, & modernum probandum quid requiratur: dec. 121. n. 4. & 5. Tom. 1. p. 187.

Beneficii status sine licentia Papæ immutari non potest Ordinariorum consensu, in præjudicium reservationis apostolicæ: dec. 125. num. 12. Tom. 1. p. 194.

Beneficii status quando fuit in effectuat, firmat regulam in contrarium: dec. 261. nu. 9. Tom. 1. p. 424.

Beneficii status observatus per 50. annos satis est ad tuendum possessorem in beneficio: dec. 328. n. 1. Tom. 2. p. 24.

Limita, si in contrarium probetur status anterior per instrumentum publicum, vel rem judicatam, vel partis confessionem: n. 2. ibid.

Beneficii statu non immutat provisiones a Sede factæ: dec. 384. n. 8. & 9. T. 2. p. 119.

Vid. *Beneficium juris patronatus, ad decif. 444.*

Beneficium novum juris patronatus statum non imprimi consensu a proviso, ad compendendas lites a præsentis patronis post modum reportatus: dec. 570. n. 24. & 25. T. 2. p. 421.

Vid. *Littera Apostolica ad dec. 741. n. 32.*

Beneficii ultimus status attenditur, si sit lis inter compræsentatos super institutione tendentes: dec. 870. n. 2. T. 4. p. 2.

De Beneficiorum suæ diocesis statu, magis de statu suæ cathedralis, Episcopus præsumitur informatissimus: decif. 1220. nu. 6. Tom. 5. p. 297.

Vid. *Beneficium clericale, & sacerdotale.*

Vid. *Status quoad beneficia.*

BENEFICIUM QUOAD SUBROGATIONEM GRATIOSAM.

Vid. *Subrogatio gratiosa.*

BENEFICIUM QUOAD VACATIONEM.

Beneficii vacationem non constituit permurtio: dec. 119. n. 11. Tom. 1. p. 185.
Beneficia, vacantia in mense S. Sedis reservato, ab eadem sunt conferenda: dec. 125. num. 1.

Tom. 1. p. 193.
Beneficii portionem habenti, vigente consuetudine, jure quasi consolidationis, adjudicanda erit altera portio vacans ejusdem beneficii: dec. 150. n. 1. Tom. 1. pag. 238.
 Sive unica, sive ceteræ portiones omnes vacaverint absque nova collatione eidem sunt adjudicandæ: n. 2. ibid.
Beneficium, nulliter resignatum, non prius vacare dicitur, quam morte resignantis: dec. 167. n. 5. Tom. 1. p. 259.
Beneficium, in cuius possessione resignans moritur, per ejus obitum vacare dicitur: ibid. num. 15. p. 260.
Ad Beneficia, etiam in mensibus reservatis vacantia, presentandi privilegium de jure intelligitur, quando non adit resignatio, facta in manibus Papæ: dec. 306. n. 3. T. 1. p. 486.
Beneficium vacare dicitur per resignationem, quando eadem fuit a Papa admittit, & ab utraque parte acceptata; licet interim resignans decellerit; non autem per ejus mortem: n. 5. ibid.
Beneficium vacat per resignationem, & non per subsequenter renunciationis obitum, quum ea est perfecta, & narratorum verificatio potest postea fieri: n. 11. ibid.
 Secus quando est impossibilis: n. 12. ibid.
Beneficium per obitum vacare non dicitur, quum ad illud resignans non potuit habere regressum: ibid. n. 13. p. 487.
 Nec comprehenditur in indulto restricto ad vacantia per obitum: n. 14. ibid.
 Nec ob publicationem non factam ante renunciantis obitum dicitur vacatum in curia: numer. 15. ibid.
Beneficia, vacantia ob non publicationem, dicuntur vacare in curia: n. 16. ibid.
Beneficium non dicitur vacare per resignantis obitum: dec. 351. n. 7. Tom. 2. p. 54.
 Sed a die resignationis vacat favore S. Sedis, etiam si ex post resignationis publicatio facta non fuerit: n. 8. ibid.
 Secus quando resignatio suum non fortiter est effectum, ex defectu consensus partis, vel summi Pontificis: n. 9. ibid.
Beneficia, vacantia ob renunciationem, quum de ea non fuerit facta publicatio, dicuntur vacare in curia: n. 12. ibid.
Beneficiorum retentio post assequutum alterum, facit vacare non ultimum, sed antecessenter obrenta: dec. 394. n. 3. T. 2. p. 133.
Beneficium ob non factam publicationem, ob illam dicitur vacare, & non per obitum: dec. 411. n. 7. Tom. 2. p. 167.
Beneficia quæcumque vacantia apud Sedem, conferuntur per Papam: dec. 444. num. 4. Tom. 2. p. 220.
Beneficium de facto vacat per obitum idem de facto possidentis: dec. 446. num. 1. & 16. Tom. 2. p. 227. & seq.
Beneficii ecclesiastici qualitas si cesset, illius administratio non vacat per assumptionem ad episcopatum: dec. 494. n. 11. T. 4. p. 303.
Beneficium redditur vacans, si gratia Apostolica irritetur: dec. 921. n. 3. Tom. 4. p. 91.
 Vid. *Beneficium quoad affectionem*.

Vid. *Vacatio beneficiorum*.

BENEFICIUM QUOAD VALOREM.

Beneficiorum Germaniæ valor exprimi solet per non excessum in ducatis 24. dec. 4. num. 1. Tom. 1. p. 5.
Ad Beneficii valorem cognoscendum, onera prius detrahi debent: dec. 121. numer. 3. Tom. 1. p. 187.
Ob Beneficii valoris malam expressionem, gratia est ipso jure nulla: n. 11. ibid.
Beneficii valor non defumitur ex nota fructuum non appetitorum: dec. 301. numer. 4. Tom. 1. p. 477.
 Vid. *Beneficium quoad collationem add. dec. 301.*
A Beneficii valore excusatum detrahi non debet ad commensurandas facultates Nunciorum circa eorundem collationem: ibid. n. 5. p. 478.
Super Beneficii valore, Ordinarii attestations, *visi videndis*, exarata standum est: dec. 390. n. 3. Tom. 2. p. 120.
A Beneficii valore non sunt detrahenda onera millarum a cappellano celebrandarum, quando sunt annexa beneficio, ex præcepto rectoris: n. 5. ibid.
 Maxime, quum beneficium est residentiale, & sacerdotale: n. 6. ibid.
 Nec expensa pro suppellectili sacra, non ad necessitatem, sed ad meram honorificentiam factæ: n. 7. ibid.
Beneficii valorem imminuere non valet impensa modici valoris incerta, & variabilis: n. 8 & seq. ibid.
 Nec impensa voluptuaria fideri solita a beneficiario pro devotione, non ex obligatione, quum tale onus in fundatione non adest: numer. 10. ibid.
 Nec solutio pro taxa militum, quia est onus variabile, ac temporale: n. 11. ibid.
 Vid. *Tesser quoad beneficia*.
Beneficii valoris expressionem non minuit inexactio fructuum, quæ non est perpetua, ut causa bellorum: dec. 413. n. 7. T. 2. p. 170.
De Beneficii valore probato simpliciter facta, deductis oneribus, intelligitur: n. 13. ibid.
Beneficii valor probatur ex expressione valoris in competitoris literis facta: dec. 1337. n. 10. Tom. 6. p. 169.
 Vid. *Excessus*: & Vid. *Valor quoad beneficia*.
BENEFICIUM QUOAD UNIONEM.
Beneficii unio non defumitur ex scriptura informi: dec. 73. n. 4. Tom. 1. p. 107.
Beneficii unionem excludit observantia statuti collativi: n. 7. ibid.
 Vel saltem facit, ut contra unionem, utpote odiosam, sit præsumendum: n. 8. ibid.
 Vid. *Unio beneficiorum*.
BENEPLACITUM APOSTOLICUM.
Beneplacitum Apostolicum non requiritur in venditione castri, nisi illi annexa sit jurisdicatio: dec. 191. n. 13. Tom. 1. p. 302.
Beneplacitum Apostolicum non est necessarium in alienatione feudi, facta favore subditi S. Sedis, & condomini, in investitura comprehensi: n. 17. ibid.
Beneplacitum Apostolicum per lapsum commun

BALANCIUM.

annorum impetratum præsumitur; dec. 468. n. 9. Tom. 2. p. 260.

Beneplacitum Apostolicum præsumtum excluditur in alienatione rei fideicommissariæ; quum non fuerit investitum ejus pretium, vel illius tantum modica pars, vel aliud temperamentum non caprum; n. 14. ibid.

Ad Beneplacitum Apostolicum præsumendum observantia copulative cum temporis lapsu debet concurrere; ibid. n. 15. p. 261.

Beneplacitum Apostolicum ex lapsu triginta annorum intervenisse præsumitur in concessione emphyteusis inter Ecclesiæ, non obstant constitutione Urbani VIII., & quare; dec. 485. n. 3. Tom. 2. p. 288.

Beneplacitum Apostolicum ex temporis lapsu præsumtum non suffragatur, quum partes voluerint expressum; decisio. 570. numer. 22. Tmo. 2. p. 420.

Beneplacitum idem absque actus observantia, in eo ex lapsu temporis præsumi nequit; numer. 23. ibid.

Beneplacitum prædictum non inducit ex observantia dubia, & æquivoca; præsertim, si actus isti ab allegante fuerint solemniter, uti sumoniaci, impugnati; ibidem num. 26. & seq. p. 421.

Beneplacitum Apostolicum non requiritur in transactione, bona fide inita, in vim præcedentis laudi; dec. 603. n. 9. Tom. 2. p. 471.

Beneplacitum Apostolicum, ubi est dubium, an in transactione requiratur, immisionis remedium agi non potest; nisi illa per tres conformes rescindatur; num. 10. ibid.

Beneplacitum Apostolicum in contractibus initis cum aliis Ecclesiis, præsumitur intercessisse, etsi de centenaria non doceatur; secus in contractibus initis cum laicis, Ecclesiis que, transigentibus præjudicialibus; dec. 729. n. 20. & seq. Tom. 3. p. 197.

Beneplacitum Apostolicum necessarium non est, ut Ecclesia valide deveniat ad solutionem laborerorum, secus si de alienatione ex alia causa ageretur; dec. 759. n. 18. T. 3. p. 255.

Beneplacitum Apostolicum ob excessivam dotem post triginta annorum lapsum præsumitur reportatum; dec. 822. n. 7. T. 3. p. 374.

Beneplacitum apostolicum requisitum pro districtione bonorum feudali in forenses, obtentum dicitur, quando a tergo supplicis libelli Sanctissimo pœdici adest rescriptum. Sanctissimus annuus, quod ad utrumque effectum interpretatur; item, si tale rescriptum appositum fuisset ab officiali Papæ; licet non esset adhuc subscriptus chyrographus; quum d. officialis dicitur Papæ vivæ vocis oraculum habere; limita tamen apud utriusque Siciliæ Regem; decis. 1231. num. 21. & seq. Tom. 5. p. 329.

Beneplacitum Apostolicum, ex lapsu temporis hominum memoriam excedente præsumtum, eandem habet vim, qua gaudet expressum; dec. 1333. n. 6. Tom. 6. p. 113.

Vid. *Actus in genere*: *Breve Apostolicum*.

Vid. *Applicatio*. Vid. *Beneficiatus*.

Vid. *Capitulum*.

Balancium alioquin informe sublinetur ob successivam peritiam illud comprobantem; dec. 223. n. 12. Tom. 1. p. 360.

Balancium inter mercatores tendit ad firmationem status negotii; decisio. 1246. numer. 8. Tom. 5. p. 364.

Vid. *Computum*.

BOHEMI, BOHEMIA.

Bohemorum natio venit sub nomine Germanorum; dec. 994. n. 1. Tom. 4. p. 226.

Bohemiæ regnum connumeratur inter status principales Germaniæ; ibid. n. 5. p. 227.

Bohemiæ Rex habet vocem in electionis Imperatoris Germaniæ; n. 6. ibid.

Bohemiæ extat inter status Germaniæ superiores; n. 8. ibid.

Bohemi veniunt sub nomine Germanorum; decis. 1088. n. 1. Tom. 4. p. 431.

BONA IN GENERE.

Bonorum augmentum, sive deterioratio cedit beneficio, & respective damno creditoris, cui fuerunt adjudicata; dec. 6. num. 4. Tom. 1. p. 7.

Bona pro creditis posterioribus assignata, possunt retineri ex credito anteriori; decis. 17. n. 14. Tom. 1. p. 22.

Bona litigiosa connumerantur inter jura, & actiones; & in inventario cum suis qualitatibus sunt de scribenda; dec. 38. n. 4. T. 1. p. 54.

Vid. *Inventarium per tot*.

Inter Bona immobilia connumerantur census, & annui redditus; dec. 43. n. 9. T. 1. p. 66.

Sub Bonorum universitate comprehenditur iustipatronatus; dec. 56. n. 13. Tom. 1. p. 85.

Bona donata filijs eque principaliter cum patre, ad eos devoluntur absque onere hypothece per patrem contractæ; dec. 36. n. 8. T. 1. p. 97.

Bona seculi distracta cum pacto redimendi, præsumuntur recuperata a venditore ex jure sibi reservato; si postea penes ipsum reperiantur; dec. 89. n. 27. T. 1. p. 136.

Bona, quæ per heredem expresse acquisita fuerunt pro se ipso, & successoribus, dici nequeunt hereditarij acquisita; decis. 91. nu. 13. Tom. 1. p. 141.

Bona, quæ ab heredibus locata, & obligata fuerunt, sciente, & patiente patre, qui fideicommiolum condiderat, & postea ea ipsis donaverat, donationis titulo retenta fuisse censentur; n. 19. ibid.

Bona, quæ ab hærede independentem a fideicommittentibus legitime pro se, suis que hæredibus acquisita fuerunt, fideicommissi titulo non possidentur; dec. 93. n. 2. T. 1. p. 143.

Bona, judicialiter distracta, viliori pretio venduntur; dec. 94. n. 13. Tom. 1. p. 145.

Bona possessa ab hærede gravato, posita in eodem loco, ubi possedit testator, præsumuntur testatoris, sed si doceatur de acquisitionibus subsequenter, ab hæredibus gravatis factis, debet fideicommissarius identitatem, & possessionem de tempore mortis testatoris verificare; dec. 101. n. 4. Tom. 1. p. 157.

Bona ab hærede gravato acquisita, sunt separanda, nec ad ea fideicommissario danda est immisio; dec. 136. n. 1. Tom. 1. p. 212.

Bona

- Bona in catastro diverso charactere scripta, si** probentur ab hærede gravato ut plurimum, acquisita, omnia ab eo acquisita pariter censentur, licet non probentur: *ibid.* n. 2. p. 213.
- Bona duplicata non sunt dupliciter æstimanda:** num. 3. *ibid.*
- Bona distracta non sunt consideranda:** numer. 4. *ibid.*
- Bona in alia contrata sita non sunt præservanda ad impediendam immisionem ad bona existentia in eadem contrata:** n. 5. *ibid.*
- Bona subsunt dispositioni illius statuti, sub quo initus fuit contractus, licet per accidens alibi reperiantur:** dec. 146. n. 12. T. 1. p. 234.
- Bona, quum commode dividi non possunt, assignantur uni corpus cum onere adæqualis porcionis, vel in alio corpore, vel in pecunia numerata:** dec. 164. n. 6. Tom. 1. p. 255.
- Vid. Divisio in genere.*
- Bona contemplatione matrimonii donata, specialiter affecta, & hypotheca remanent pro dote:** dec. 204. n. 4. Tom. 1. p. 320.
- Bona communiter a fratribus acquisita sunt æqualiter dividenda:** decif. 232. numer. 9. Tom. 1. p. 375.
- Vid. Divisio inter fratres.*
- Bona de pertinentiis caltri dicuntur, si in affectu caltri cum suis pertinentiis hæc fuerint comprehensa:** dec. 285. n. 9. Tom. 1. p. 455.
- Bona debitoris intricata quando, & in quibus casibus habeantur ac si non essent in rerum natura: præsertim ubi magna debitorum mole præmuntur:** decif. 386. num. 10. & seq. Tom. 2. p. 121.
- In Bonis ea esse dicuntur, quæ, deductis debitis, remanent:** dec. 389. n. 2. T. 2. p. 124.
- Bonorum diversitas in loco proximo non præsumitur:** dec. 398. n. 13. Tom. 2. p. 139.
- Bona a fideicommittente usque ad obitum, si quum agatur de corpore valde insigni, quum alia recensuerit, de hoc mentionem non fecerit: præsertim si post testatoris mortem, hæredes eadem, non ex illius jure, sed alterius, recuperaverint:** dec. 404. n. 2. & 3. Tom. 2. p. 150.
- Bona cum ecclesiasticis redditibus acquisita ad reverendam Cameram pertinent:** dec. 490. n. 5. Tom. 2. p. 295.
- Bona fructus reddidisse præsumuntur, quum altera eorum pars eos genuisse optime constet:** dec. 606. n. 26. Tom. 2. p. 477.
- Bona a fideicommittente usque ad obitum, nisi contrarium probetur, possessa dicuntur, quum eadem emisse, & possidisse constet, sequensque filii, eo defuncto, possidere:** dec. 644. n. 1. Tom. 3. p. 39.
- Bona testatoris fuisse non probantur, si postquam hæres talia esse declarare insisterat, fuerint postea tamen iura præservata, & subinde recessum:** dec. 667. n. 5. Tom. 3. p. 77.
- Bona ad illius spectant hereditatem, in cuius dominio sunt, non illius, qui simpliciter possedit:** dec. 678. n. 1. Tom. 3. p. 103.
- Bona illa acquirit privignus, in quibus a noverca post obitum patris, primo instituti, fuissent deinde substitutus:** dec. 866. n. 18. T. 3. p. 460.
- Bona, ex quibus sit adimplenda testatoris voluntas circa legata, est opinio ventilata inter doctores; multi enim tenent, quod bona omnia stent demonstrative alii vero, quod taxative bona individuatæ pro legalis, sine eroganda:** d. c. 867. n. 2. & 4. T. 3. p. 468.
- Bona pro legato assignata, aut demonstrative stent, vel taxative, non desumendum est ex solo verborum cortice, & ordine scripturæ, sed testatoris voluntas est indaganda:** num. 12. *ibid.* p. 463.
- Vid. Legatum ex quibus bonis debetur: necnon Vid. Legitima quoad bona, super quibus debeatur.*
- Bona, quæ sibi donans reservavit ad effectum testandi; si intestatus decellerit, subdonatione cadunt:** dec. 884. n. 23. Tom. 4. p. 29.
- Bona avi quando per illius obitum cum bonis patris commixta remanent, non possunt ab illius filiis, uti disjuncta, considerari, sed uti totum patrimonium:** decif. 978. num. 14. Tom. 4. p. 202.
- Bona ad eam præsumuntur spectare hereditatem, in qua pro hereditariis fuerunt descripta:** dec. 1150. n. 21. Tom. 5. p. 144.
- Bona ad illum pertinuisse præsumuntur, in cuius hereditate fuerunt reperta, atque descripta:** dec. 1212. n. 4. Tom. 5. p. 276.
- Vid. Acquirent, & Acquisitio.*
- Vid. Actio pro evizione. Vid. Hereditas.*
- Vid. Negativa. Vid. Diversitas.*
- Vid. Dos quoad bona, super quibus debeantur. Vid. Identitas per tot.*
- Vid. Immissio per tot.*
- BONA QUOAD EORUM ÆSTIMATIONEM, ET VALOREM.**
- Bona in dotem pro certa summa a patre filia assignata, debent æstimari, ac si vendi, & ami deberent:** dec. 295. n. 13. T. 1. p. 408.
- Bona ad effectum commensurandi damnum ex non facto investimento æstimari debent quanti vendi possent, non quanti materia, & opera valerent:** dec. 631. n. 7. Tom. 3. p. 15.
- Bonorum valorem non probat catastro:** decif. 884. n. 7. ad 9. Tom. 4. p. 24.
- Vid. Catastrum.*
- Bona in creditorum concursu de stylo minoris æstimantur; præsertim si æstimatio fiat occasione subhallationis, decif. 910. n. 11. & seq. Tom. 4. p. 74.**
- Vid. Alimenta.*
- Vid. Bona primogenialia.*
- Vid. Æstimatio.*
- Vid. Valor in genere.*
- BONA QUOAD EORUM ALIÆNATIONEM.**
- Bona donata contemplatione matrimonii, detrahi, & alienari possunt a fideicommissio subsequenter conditio:** dec. 134. n. 8. T. 1. p. 208.
- Bona alienata pro patris debitis in filii legitimam imputari nequeunt:** decif. 416. num. 7. Tom. 2. p. 178.
- Vid. Legitima quoad imputationem.*
- Bona censentur alienata per testatorem, si in testamento, in quo cætera bona descripsit, adhortata non reperirentur, nec catastro attenditur:** dec. 828. n. 8. Tom. 3. p. 383.
- Bona descripta in testamento, condito longe ante**

- ante obitum, præsumuntur a testatore distracta, si post ejus obitum ea non fuissent reperta: num. 10^a ibid.
- Bona in forenses alienari non possunt, absque Apostolico beneplacito, juxta constitutiones Pontificias: dec. 890. n.2. Tom.4. p.35.
- Amplia, ut neque commendæ S. Stephani juxta illam Clementis VIII. la 79., Pauli V. la 108., Innocentii X. la 41., & Alexandri VII. la 107.: num. 3. ibid.
- Vid. *Alienatio per tot.* Vid. *Debitor.*
- BONA ALLODIALIA, ET APPODIATA ECCLESIAE.**
- Bona præsumuntur allodialia: dec. 415. n. 6. Tom.2. p.175.
- Bonorum libertati, & allodialitati contraria est solutio laudemii: dec. 791. num. 15. & 22. Tom.3. p.318. & seq.
- Præsertim si novo investito, barones, uti domini directi, aliquam facultatem restrinxissent: ibid. n.16. p.318.
- Adde si in successione universalibus barones in dominos directos fuissent recogniti in bonis, ubicunque existentibus: n.17. ibid.
- Item si bona inculta ad barones pertineant, quum in eis nisi simplex jurisdictionio exerceri possit: ibid. n.18. p.319.
- Bona appodiata Ecclesiae, licet dicantur de istius dominio, sunt ad instar allodialium, & in Ecclesiae præjudicium possunt in extraneos transferri: decif. 845. numer. 1. & 3. Tom.3. p.417.
- In Bonis appodiatis vocati jus, sub conditione, questum, habent, hoc est, quatenus primo investitus ea non distraxat: ibid. n.7. p.418.
- Limita si ageretur de alienatione facta ab aliquo ex intermediis cum præjudicio ulteriorum comprehensorum: num. 8. ibid.
- Ultimus comprehensus libere, ac si essent hæreditaria, de iis potest disponere: num.9. & 10. ibid.
- Pro Bonorum renovatorum appodiatione obtinenda sufficit hæredi universalis institutio: nis: num. 11. ibid.
- Bona appodiata pro se retinere non potest Ecclesia: sed ad favorem proximiorum instituti renovare compellitur: decif. 846. nu. 1. Tom.4. p.419.
- Bona esse appodiata ex tenuitate canonis, ac obligatione in pactum deducta renovandi investituram: de 29. in 29. annis deducitur: numer. 2. ibid.
- Bona appodiata ad instar allodialium reputantur: n.3. ibid.
- In Bonis appodiatis hæres universalis primo investito, ex titulo juris accrescendi, succedit, quem desumeret masculus superstes de linea, si iste, uti proximior, & non uti ad investituram vocatus, de ea reinvestiri instaret: numer. 4. & 5. ibid.
- Bona appodiata in absolutum Ecclesiae dominium non transeunt, licet adesset pactum, quod in casu cessationis lineæ, ea sibi Ecclesiae appropriaret, quum tale pactum tamquam improbum reiciatur: n.6. ibid.
- Vid. *Investitura in genere ad dec. 895.*
- In Bonis appodiatis non debetur renovatio jure sanguinis proximiori; sed illi, quem ultimus possessor hæredem scripsisset: decif. 962. n.3. Tom.4. p.178.
- Bona esse solum Ecclesiae appodiata, & ad instar allodialium; non vero emphyteuticæ, optime probatur ex decisionibus super simili questione emanatis: n.3. ibid.
- Bona allodialia, finita investitura, Ecclesiae, pro se retinere non potest, nec de eis alium, quemcumque, proximioribus neglectis, investire: n.4. ibid.
- Bonorum appodiatio simplex libertatem non tollit: n.5. ibid.
- Bona, licet allodialia, & alienabilia, possunt tamen ex particulari privilegio primæ investituræ, subitici juri determinato, favore, certarum personarum ex providentia primi acquirentis: num. 6. ibid.
- Bona allodialia ex pacto & providentia primi acquirentis in vocatorum jus cadunt, sub conditione tamen, quatenus scilicet investitus, & possessor ea non alienet: n.7. ibid.
- Bona allodialia in ultimo vocato remanent libera ad instar fideicommissariorum in ultimo hærede fideicommissario: ibid. n.8. p.173.
- Inter Bona allodialia an sit connumerandum juspatronatus: dec. 973. n.4. & 8. T.4. p.194.
- Vid. *Bona Emphyteutica: & Bulla baronum.* Vid. *Juspatronatus.*
- BONA DOTALIA, ET EXTRADOTALIA, ET QUANDO TALIA SINT, VEL NON.**
- Bona acquisita cum pecuniis dotalibus, vel dotalia remanent, vel doti specialiter hypothecata: dec. 391. n.5. Tom.2. p.127.
- Bona dotalia non præsumuntur illa, quæ in inventariis rerum, ad mulierem pertinentium, non reperirentur descripta: decif. 1033. n.1. Tom.4. p.312.
- Bona reperta in hæreditate viri, viri, & non uxoris præsumuntur: n.2. ibid.
- Vid. *Avocatio.*
- Vid. *Dos quoad fructus in fin.* & Vid. *Fructus extradotales in fin.*
- BONA ECCLESIASTICA, ET PRIMÆ ERECTIONIS.**
- Bona Ecclesiae, ut dentur in emphyteusum, illius utilitas requiritur: decif. 133. num. 25. Tom.1. p.205.
- Quæ non verificaretur, nisi canon fructibus corresponderet: num. 26. ibid.
- Bona Ecclesiae ne disperdantur, cuilibet de populo invigilare licet, mutoque fortius illis, qui in eisdem expendant, & sunt membra: dec. 269. n.23. & seq. Tom.1. p.436.
- Bona Ecclesiae usurpans amittit juspatronatus: dec. 458. n.2. Tom.2. p.242.
- Vid. *Usurpans.*
- Bona primæ erectionis autoritate Episcopi dedicata pro dote Ecclesiae, vel beneficii, cameralibus oneribus non subjacent: decif. 1030. n.23. limita n.24. Tom.4. p.309.
- Bona Ecclesiastica non possunt gravari collectis cameralibus: dec. 1119. n.19. T.5. p.64.
- Bona dicuntur Ecclesiastica, quando in Ecclesiasticorum catastro descripta reperiantur: num. 2. ibid.
- Vid.

Vid. *Bulla Gregoriana*. Vid. *Investitura quoad ejus renovationē*. Vid. *Locationes*.

BONA EMPHYTEUTICA.

Bona emphyteutica non veniunt sub generali obligatione; quoties indefinite prohibita est alienatio: dec. 18. num. 6., & 8. limita ut in n. 7. & 10. Tom. 1. p. 23. & seq.

Vid. *Emphyteusis quoad alienationem*.

Bona emphyteutica, redacta ad instar alodialium, possunt in præjudicium successorum alienari ex consuetudine Mediolani: dec. 83. num. 13. Tom. 1. p. 123.

Consuetudo ista, a dispositione juris exorbitans, non debet de uno casu ad aliud extendi: num. 14. ibid.

Nec intelligi debet de alienationibus ex falsa, & erronea causa sequutis: n. 15. ibid.

Bonorum emphyteuticorum, provenientium ab investitis, identitas probatur ex confrontatione confinium: dec. 234. n. 11. T. 1. p. 378.

Bona emphyteutica esse ad instar alodialium declarat constitutio san. meim. Alexandri VII. dec. 732. n. 7. Tom. 3. p. 201.

Bona emphyteutica, sicut & libera, queunt obligari: num. 8. ibid.

Bona emphyteutica posita in statu Urbini ex constitutione Urbani VIII. sunt ad instar alodialium, de quibus ultimus investitus libere potest disponere: dec. 844. n. 2. T. 3. p. 416.

Vid. *Bulla baronum*: & *Divisio quoad bona Emphyt. & Immissio ad ead. bona*.

BONA FEUDALIA.

Super Bonis non inferitur feudalitas a jurisdictione territoriali, quæ omnino ab illa distat: decif. 415. n. 7. Tom. 2. p. 175.

Super Bonis feudalibus non datur actio creditorum in baronum bulla non comprehenso: decif. 1306. n. 9. Tom. 6. p. 94.

Vid. *Breve Pontificum*.

Vid. *Fructus castorum ad dec. 1142*.

BONA FIDEICOMMISSARIA IN GENERE, ET QUANDO TALIA SINT, VEL NON.

Bona possessa ab hærede gravato, si a fideicommittente acquisita fuerint, a fideicommissio proveniunt: dec. 40. n. 13. Tom. 1. p. 58.

Vid. *Divisio in genere ad dec. 9*.

Bona, quæ ex fideicommissio alicui hæredi debentur, ea sibi proprio ræ eundem hæredem voluisse acquirere, non præsumitur: dec. 89. num. 33. Tom. 1. p. 147.

Bona a fideicommittente distracta, obnoxia non remanent fideicommissio, ab eo postea ordinato, neque ad illa, uti fideicommissaria, concedi potest immissio: dec. 197. num. 3. & seq. p. 310.

Bona, fideicommissi ratione, acquirens pro se, suis hæredibus, & successoribus; super eadem bona omni jure destitutus demonstratur: dec. 220. n. 14. Tom. 1. p. 349.

Bona in satisfactionem creditorum retinere vellet, & fideicommissio supponere, repugnat: ibid. n. 35. p. 352.

Bona a testatore vivente obligata non dicuntur esse infideicommissio ab ipso condito: dec. 228. n. 17. Tom. 1. p. 369.

Bona fideicommissi libera evadunt ex iuribus

creditorum, & etiam ex iuribus dotis: decif. 249. num. 11. & 14. T. 1. p. 205.

Bona fideicommissaria semel ab ære alieno liberata, non possunt ex facto hæredis in pristinam obligationem reincidere: dec. 262. num. 4. Tom. 1. p. 425.

Bona fideicommissio acquisita censentur, si adit præceptum testatoris de investiendi; limitatur, si investitiis pro se acquirere professus fuerit in instrumento, & fortius, si ulterius postea de hoc protestetur: Et si terminus ad investimenta conscribenda præscriptus, lapsus sit; & tunc bona libere acquiruntur ementi, ejusque hæredibus, etiam si pecunia ejus propria non essent: dec. 265. n. 3. ad 6. Tom. 1. p. 430.

Bona de pertinentia castri supposita dicuntur fideicommissio, quo castrum fuit gravatum: dec. 285. n. 1. Tom. 1. p. 455.

Bona, quæ constat sub fideicommissio extitisse; non ideo libera dicuntur, quia ab aliis fuerunt retenta; nisi probentur legitime distracta: & tunc possessio legitimam, & habilem titulum non probatur: ibid. n. 10. & seq. d. p. 155.

Bona, quæ semel ex fideicommissio exierunt, si postea ad hæredem redeant, si fideicommissio tamen non subsiciuntur: dec. 315. num. 1. Tom. 2. p. 5.

Bona fideicommissi ab alio habente amplam facultatem eadem pro dote, propria auctoritate, capiendi; si iudex manus apposuit, amplius capi nequeunt: decif. 316. num. 15. Tom. 2. p. 8.

Quamvis iudex postea monitorium moderatus fuit: num. 16. ibid.

Bona emta ex pretio bonorum fideicommissariorum in eorum locum censentur subrogata, & sumunt eandem naturam illorum: dec. 329. num. 3. Tom. 2. p. 25.

Bona fideicommissio subjecta in subsidium alienari possunt pro dote constituenda vigore authentica rei quæ: decif. 359. numer. 1. Tom. 2. p. 76.

Vid. *Dos quoad authenticam rei quæ: ad dec. 55. & 1278*. & Vid. *Quoad hypothecam*, ibid.

Bona fideicommissio subjecta non dicuntur, si super eis fideicommissum adjectum, & cognitum fuit ad cautelam, si forte adesset: quando vera adfuit non probetur: dec. 362. num. 28. Tom. 2. p. 78.

Vid. *Descriptio*.

Bona subjecta fideicommissio, libere ad fideicommissarium spectant a die motæ litis: decif. 370. n. 4. Tom. 2. p. 92.

Bona fideicommissi ascendentis pro monacanda descendente detrahi possunt in subsidium: dec. 391. n. 2. & seq. Tom. 2. p. 127.

Bona fideicommissio subjecta non cadunt sub executione mandati, pro quo non sunt obligata: declarata, conclusionem procedere quoad retardationem mandati pro credito claro, & liquido; quoties clare, & liquido constat de fideicommissio, & identitate: decif. 423. n. 3. & seq. Tom. 2. p. 191.

Vid. *Donatio quoad resolutionem ad decif. 372. & 427*.

Bona subhastata pro fideicommissis debito exeunt a fideicommissis, nec ad ea fideicommissario immittitur: dec. 467. n. 1. T. 2. p. 255.

Bona nequeunt obligari pro dote uxoris filii adoptivi descendenti: d. dec. 467. n. 39. Tom. 2. p. 258.

Uti Deliberatio de bonis fideicommissariis.

Bonorum fideicommissariorum probatio, ad effectum eorum restitutionis convincitur ex inventario, in quo utilia specificè describuntur: dec. 530. n. 1. Tom. 2. p. 358.

Bonorum fideicommissariorum confessio, facta a talium in descriptione in inventario, contra eum, qui ideam fecit, & contra eum, qui ab eodem causam habet, plene probat: numer. 2. ibid.

Bonorum fideicommissariorum, separatim descriptionum, realitas, ex discreta descriptione bonorum liberorum a fideicommissariis magis convincitur: num. 3. ibid.

In Bonis qualitas fideicommissaria contra propriam confessionem excludi nequit: n. 4. ibid.

Bona uti fideicommissaria in inventario descripta, & de quibus describens viginti annorum spatium, quibus supervixit, conquestus non fuit, vel fideicommissaria dicuntur, vel eadem fideicommissio subiecta: ibidem numer. 9. p. 359.

Bona fideicommissaria nequeunt gravari a donante: secus si a fideicommissario illud fuerit remissum: dec. 579. n. a. & seq. T. 2. p. 432.

Bona in transactione acquisita pro se, hereditibus, & successoribus quibuscumque, nulli subiacent fideicommissio: dec. 648. n. 9. T. 2. p. 46.

Uti Transactio quoad bona fideicommissis.

Bona fideicommissaria, quæ a gravato restituta non probantur successive vocatis, ab eodem præsumuntur distracta: dec. 667. n. 13. 14. & 15. Tom. 3. p. 78.

Uti Hæres gravatus quoad alienationes.

Bona a fideicommissis provenientia ab hypothecis & oneribus fideicommissarii non afficiuntur: & hoc procedit etiam in hærede instituto cum conditione, si sine filiis, quando, nullis relictis filiis, decessat: dec. 676. num. 3. & seq. Tom. 3. p. 99.

Bona, licet ab initio obnoxia fideicommissis fuerint; si in contrapositionem rei liberæ a dividende alteri bona fide assignantur, & cum vocatorum utilitate; tunc & libere pertranseunt; hoc sentit Rota in casu divisionis inter fratres: dec. 712. n. 14. T. 3. p. 167.

Amplia, si super illis a transigentibus fuerit novum, & reciprocum fideicommissum ordinatum: num. 15. ibid.

Subamplia, si in divisione alia bona libera contraponenda non adfuerit: n. 6. ibid.

Bona fideicommissaria sunt libera, si in illorum locum alia subrogentur, quum in ista fideicommissi vincula transferantur: dec. 958. numer. 11. Tom. 4. p. 166.

Bona fideicommissaria pro dimissione æris alieni a fideicommissis contracti libere distraha, in fideicommissum amplius non reincident: dec. 1051. n. 1. Tom. 4. p. 351.

Bona pariter fideicommissaria assignata pro restitutione dotis, favore uxoris ipsius fidei-

committentis, numquam pariter in illud reincident: num. 2. ibid.

Uti Dos quoad fideicommissum.

Bona fideicommissaria sunt libera in manibus emtoris, qui debita fideicommissis de illius pretio exsolvidet: ibidem num. 15. 26. & 37. p. 352. 353. & 354.

Bona fideicommissis alienata pro dimittendo ære alieno, ab eodem contracto, sunt libera: dec. 1110. n. 2. Tom. 5. p. 38.

Uti Existentia possibilis, in fin.

Bona fideicommissaria libere venduntur pro solutione gabellæ, quovis nexu non obstante: ibid. p. 353.

Bona, an pertineant ad fideicommissum antiquius, si ve recens probatur ex enunciatis desumptis ab instrumentis divisionum, & separationum antiquius a iudice compromissario factarum: dec. 1277. n. 3. T. 6. p. 22.

Bona fideicommissaria semel pro constituenda dote de fideicommissio distracta, in illud amplius non reincident: dec. 1326. num. 21. Tom. 6. p. 144.

Uti Dos quoad restitutionem ex bonis fideicommissariis. **Uti Adjudicatio.**

Uti Alienatio bonorum fideicommissariorum, & Bulla Gregoriana. **Uti Bulla Baronum,**

Uti Fideicommissum & Divisio quoad bona fideicommissaria.

Uti Prædium fideicommissarium.

Uti Fructus bonorum fideicommissariorum. **Uti Immisio per tot.**

Uti Cautela Angeli. **Uti Pertinentia**

Uti Reintegratio ad dec. 740.

Uti quoque Fideicommissi, & fideicom.

Uti Hæres Fideicom. **Uti Hæres gravatus in gen. & quod divisiones, & solutionem.**

BONA FIDEICOMMISSARIA QUOAD IDENTITATEM.

Bonorum fideicommissariorum identitas ex instrumentis divisionum probatur: dec. 1278. n. 6. & 7. p. 25.

Bonorum eorumdem pariter identitas item probatur ex confessionibus hæredum gravatorum in divisionibus emissis: ibid. numer. 8. & seq. p. 25. & seq.

Uti Bona fideicommissaria in genere.

Uti Identitas: necnon **Uti Dos quoad constitutionem ad dec. 479. n. 9.**

BONA HEREDITARIA.

Bona per descriptionem in inventario non dicuntur approbata tanquam hereditaria, itant declaratione in contrarium: dec. 13. n. 14. Tom. 1. p. 18.

Bonorum hereditariorum possessio probatur per deliberationem prædicti hereditarii, factam pro hæredis debitis: dec. 163. num. 5. Tom. 1. p. 253.

Bona hereditaria, quæ pro virili ad fratres in communione degentes sunt delata, uti communiter possessa, sunt æqualiter dividenda: dec. 232. n. 8. Tom. 1. p. 375.

Uti Divisio inter Fratres, in fin. **Uti Legitima quoad imputationem ad dec. 516.**

Bona, iam donata, donantis hereditaria non censentur: dec. 562. n. 11. Tom. 2. p. 405.

Bonorum hereditariorum qualitas canonizatur ex judiciali recuperatione, facta nomine filius, ad quem bona recuperata, vigore rei iudicatae, alleruntur pertinere; dec. 678. n. 5. Tom. 3. p. 103.

Vid. *Cantela Angeli*. Vid. *Heres in genere*, *Heres beneficiatus*, & *Heres gravatus* ad dec. 1096. Vid. *Redditio rationis*, & *Redditus in gen.* Vid. *Transactio* d. 793.

BONA LIBERA, ET QUANDO TALIA SINT, VEL NON.

Bona efficiuntur libera in ultimo herede masculo de linea, cum hac qualitate vocata; dec. 37. n. 2. Tom. 1. p. 50.

Bona donata cum fideicommissio, condito favore filiorum donatarii, isto sine filiis decedentibus, libera remanent in ejus hereditate ad commodum creditorum; dec. 93. n. 13. T. 1. p. 143. Vid. *Exequutio* ad dec. 90.

In Bonis libere assignatis ut libera sint, cuiuscumque oneris rejectio importatur; dec. 208. n. 13. Tom. 1. p. 326.

Bonorum libertatis confessio facta praesumptio est ad alliciendos emtores tertius; secus cum illis, qui ad idem fideicommissum essent vocati, & qui pro eorum emtione, sub tali libertatis enunciativa, magnam summam erogarunt; dec. 220. n. 21. Tom. 1. p. 350.

Bonorum libertatis enunciativa ad alliciendos emtores emissit, eandem libertatem non probat; dec. 349. n. 10. Tom. 2. p. 52.

Vid. *Dos quoad hypotecam*, ad dec. 359. Bona libera, quae pro una dote, ex duabus ditionibus, solum sufficiunt; si pro una assignentur, in alia non computantur; dec. 391. n. 9. T. 2. p. 127.

Vid. *Dos quoad constitutionem*, ad dec. 1078. Bonorum liberorum existentia proportionabiliter ad solutionem dotium ex ipsis antecedenter facta, cessat; num. 10. ibid.

Bona libera, ut intricata dicantur, sufficit, quod sint hypotecata pro alia dote, cuius restitutio, licet non debeatur, nisi viro moriente; attamen post ejus mortem potest accidere; ibid. n. 11. p. 128.

Bona propria gravata, non fideicommissi, ab istius herede non sunt fideicommissario restituenda; dec. 483. n. 6. Tom. 2. p. 285.

Vid. *Existentia*, ad dec. 603.

Bona pro constituendis dotibus assignata, a fideicommissio libera remanent, nec illud suffragatur pro impedienda ejus satisfactione ex jure earundem dotium; dec. 653. n. 3. & 9. T. 3. p. 52.

Vid. *Dos quoad fideicommissum*.

Bona donata in transfectione pro se, heredibus, & successoribus quibuscumque, omnimodo possunt libertate; licet in eadem transfectione adsint alia verba pro se, filiis, & descendens, quia tunc filii, uti heredes, non uti filii intelliguntur, ad incompatibilitatem evitandam; maxime quum transfectionis observantia his verbis fuerit promissa; & cur? dec. 678. n. 7. ad 9. Tom. 3. p. 103.

Pro Bonorum libertate in dubio semper standum est; dec. 715. n. 11. Tom. 2. p. 173.

Bona pro dote matris obligata, si filia istius heredes remaneat, in istius manibus libera evadunt; dec. 934. n. 10. Tom. 4. p. 119.

Vid. *Alienatio fideicommissi pro dote*.

Vid. *Bulla Byronum*.

Vid. *Prædium liberum*.

Vid. *Donatio*.

Vid. *Bona emphyteutica*; & *Bona fideicommissaria*.

Vid. *Fideicommissum ex quibus dicatur iudicium*. Vid. *Hypoteca* ad dec. 315. BONA PRIMOGENIALIA.

Bona minillero legis subrogata in primogenitura, non censentur proprio excedenti sed iusto; & lucrum tam in fructibus, quam in augmento valoris cedit commodum primogenituro; dec. 42. n. 13. & seq. Tom. 1. p. 64.

Bona primogenialia ex iuris regula divisioni non subjacent; dec. 44. n. 14. Tom. 1. p. 68.

Bona primogenialia esse censentur, qui eorundem onera ad primogenitos rejiciunt; dec. 285. n. 5. Tom. 1. p. 455.

Bona non pertinere ad primogenituram praesumuntur, quando in illorum notula descripta una cum aliis non legerentur; dec. 1013. numer. 12. Tom. 4. p. 273.

Bona non praesumuntur primogenialia, si ea secundogeniti divisissent, & primogenitus pro eis sibi vindicandis tantundem de proprio se promississet soluturum; dec. 1326. n. 14. Tom. 6. p. 144.

Vid. *Alimenta a quo praestanda sunt*.

Vid. *Primogenitus*, & *Vid. Investimentum*; BONIFICARE, BONIFICATIO.

Bonificatio expensarum unius speciei & iudice rejecta, & sub alterius dubio, de qua disceptatur, non cadens, in isto secundo non est deducibilis; dec. 730. n. 13. Tom. 2. p. 199.

Bonificare non tenetur creditor debitori paritatis pecuniarum, quas ille solvissit illegitime personae, quae creditoris famulari amplius non esset addicta; praesertim, si debitor eam repeteret adversus creditoris ministrum jam dimissum, & notulam ab illo subscripserat, produxisset; dec. 873. numer. 5. & seq. Tom. 4. p. 6.

Bonificare pariter non tenetur creditor debitori paritatis illas, quas absque suo ordine, tertio persolvissit, quas etiam ejusdem nomine credidisset; maxime, si easdem creditas paritatis nomine proprio debitor curasset exigere; n. 7. & seq. ibid.

Bonificare creditor debet haeredi sui debitoris id, quod vigore immisionis obtineat super aliis bonis possit recuperare; dec. 934. n. 12. Tom. 4. p. 120.

Vid. *Expensa* ad dec. 138.

Vid. *Loca montium fideicommissaria*; nec non *Vid. Fructus in genere* ad dec. 911. num. 9.

BREVE PONTIFICUM.

Breve Pontificum de uno ad alium casum, non est extendendum; dec. 273. num. 25. Tom. 1. p. 444.

Breve de vento esse non dicitur, quum aliquod operetur; dec. 415. n. 13. Tom. 2. p. 176.

Breve non dicitur nihil operari, quum declaret emtorem bene creditoribus solvisse, quum alias deponere tenetur; n. 14. 16. & 17. ibid.

Breve utile dicitur, quod creditoribus tribuit in bonis

- bonis feudalibus purificationem illius, qui sunt cum assensu, quum tunc opinio illorum prælationis vigeret; quamvis postea tamen fuerit immutata: num. 18. *ibid.*
- Breve supreptitium executionem non meretur: dec. 618. n. 1. & 23. T. 2. p. 491. & 493. Vid. *Nominatio ad baredditates*, & Vid. *Subreptio*.
- Breve facultativum quid importet, & nisi omnia pure & sincere narrata fuerint ab exequutore, executioni demandari nequit: dec. 618. n. 24. Tom. 2. p. 493.
- Breve Pontificium alternative conceptum cum facultate, vel vendendi bona, vel in solutum dandi, sive uno, sive alio modo creditores satis fiant, Papæ mens dicitur adimpleta: dec. 873. n. 12. Tom. 4. p. 8.
- Breve Apostolicum consuetis clausulis præmutum, etiam si ex facto gaudens reddetur lævum, absque oris aperitione prævenitive concessa, non potest infringi: dec. 1125. n. 8. Tom. 5. p. 77.
- Vid. *Beneplacitum & Apostolicum*.
- Vid. *Aperitio oris*, & *Papa*, ad dec. 1371.
- BULLA BARONUM.**
- Bulla baronum disponit, quod pretium alias exigi nequeat a creditoribus, quam cum cautione de restituendo prioribus, & potioribus: dec. 17. n. 5. Tom. 1. p. 22.
- Bulla baronum submovet obstacula fideicommissi: dec. 111. n. 49. Tom. 1. p. 170.
- Bulla baronum nullibi apparet substituisse jus prælationis, quod ante venditionis complementum debetur: num. 50. *ibid.*
- Bulla baronum eximit bona ab omnibus nexibus, & vinculis post venditionis complementum; non autem ante illius consumationem: *ibid.* num. 52. p. 171.
- Bulla baronum ante perfectam venditionem non excludit jus prælationis: n. 54. & 57. *ibid.*
- Bulla baronum prohibet retrahum post sequutam venditionem; secus ante illam: n. 56. *ibid.*
- Bulla baronum interdicat administrationem bonorum baroni, super quibus concursus est efformatus: dec. 599. n. 15. Tom. 2. p. 466.
- Bulla baronum interdicens administrationem bonorum baronibus, operatur, ne illi valeant creditoribus præjudicare; non vero, quod eorumdem seculo præiudicio, disponent, & testare nequeant de eo, quod super est: absque eo, quod eorum hæredes possint impugnare: *ibid.* n. 21. & seq. p. 467.
- Bulla baronum an faveat creditoribus status Ecclesiastici tantum, vel illis qui in isto cum baronibus contraxerint, vel etiam exteris creditoribus pro contractibus in alienis ditionibus initis est opinio inter doctores hinc inde amplexa: dec. 1242. n. 2. & seq. *Declaratio in num. 5. 6. & 8. Tom. 5. p. 354.*
- Bulla baronum juvat externos creditores, ne sequatur inæqualitas inter istos, & creditores status Ecclesiastici, & cur: præsertim ex hoc, quod alias destrueretur commercium, a summo Pontifice volitum, & quare? *ibid.* num. 6. & seq. p. 355.
- Bulla baronum faveat creditoribus exteris, & Ecclesiæ jurisdictioni in temporalibus non subjectis, ex facto ipsius Papæ, qui eam signavit, hic enunciato: *ibid.* num. 11. Vid. 12. 15. & 27. p. 355. & seq.
- Bulla baronum observantia in materia, quod faveat eorum creditoribus exteris dicitur inveterata: *ibid.* n. 27. p. 356.
- Bulla baronum derogatio a Papa dicitur facta, eo ipso, quod iusserit creditores externos non posse concurrere super bonis in statu Ecclesiastico sitis, pro creditis extra istum contractis; neque talis actus ad simplicem bullæ declarationem est referibilis: decif. 1306. num. 3. Tom. 6. p. 93.
- Bulla baronum sæpe admittit creditores externos ex contractibus, extra statum celebratis: *ibid.* num. 5. & 10. *limina ut in n. 11.* p. 94.
- In Bulla baronum creditorum non comprehendit minime datur actio super bonis feudalibus: num. 9. *ibid.*
- Bulla baronum non prodest forensibus, sive exteris pro contractibus initis extra Ecclesiasticam ditionem cum Romanis civibus, sive baronibus: dec. 1371. num. 1. & seq. necnon num. 9. 27. & 41. Tom. 6. p. 235. ad 239.
- Bulla baronum quod non juvet forenses desumitur, ex quo Papa nominatim expresse, per modum ampliationis, etiam subditos baronibus status Ecclesiastici, deque illis nullam mentionem fecerit: *ibid.* n. 11. p. 236.
- Bulla baronum in ejus ampliatione ad vassallos baronum satis indicat legem illam, non aliis, quam subditis fore profuturam: numer. 12. *ibid.*
- Item, ex quo Bulla non solum non derogavit præcedenti constitutioni Sixti Quinti, in qua bona jurisdictionalia in forenses alienari prohibentur; sed imo istam ampliavit: numer. 13. *ibid.*
- Bulla baronum quod non faveat exteris, ut supra, deducitur ex prohibitionem, quem continet, ut forenses ne pue hypothecam super bonis jurisdictionalibus pro contractibus, extra statum initis, adipiscantur: n. 15. *ibid.*
- Bulla baronum fuit signata a Pontifice ob extorsiones, & concussiones, quibus barones Romani gentes afficiebant, ad extorquendas merces, vel pecunias: n. 17. *ibid.*
- Bulla baronum est derogatoria investiturarum, & fideicommissorum; ac castra, & bona, perinde ac si omnino libera, & alio dialia forent, sub hasta publica vocat: *ibid.* numer. 18. p. 237.
- Bulla baronum quod non faveat exteris creditoribus, ut supra, deducitur, ex quo mens Pontificis fuit in ejus erectione, ne barones in extorsionibus supra expressis versarentur: num. 19. & 23. *ibid.*
- Bulla baronum non afficit barones, dimissa baronia, quia cessat ratio, omnisque concussionis metus: num. 24. *ibid.*
- Bulla baronum pariter non afficit barones externos, pro ære alieno in urbe contracto; etiam si bona in statu Ecclesiastico possideant, sive fideicommissaria, sive emphyteutica: numer. 25. *ibid.*
- Bulla baronum faveat exteris creditoribus pro contractibus, in Ecclesiastico statu initis. *ibid.*

ibidem num. 34.

p. 238.

Bulla baronum a sacra Rota nunquam extensa fuit ad contractus, extra statum Ecclesiasticum limitis; ibid. n. 43.

p. 239.

Vid. *Congratio baronum*.Vid. *Actio*.**BULLA GREGORIANA.**

Bulla Gregoriana vicinis, rem Ecclesiæ retrahere volentibus, nullum aliud onus imposuit, quam quod deponeretur in eade sacra iustum pretium, cum augmento duodecimæ partis, & postea reinvestiretur in stabilibus: dec. 19. n. 1. Tom. 1.

p. 25.

Bulla eadem non considerat, quod fructus reinvestimenti debeat æquare fructus rei retractæ: num. 2.

ibid.

Bulla Gregoriana dispositio ad amissum servanda est: num. 3.

ibid.

Bulla prædicta concedit emphyteutis facultatem liberandi a canone solum subiectum directo dominio Ecclesiæ; tradendo tamen rem stabilem, non solum in prærio, sed etiam in redditu æqualem; id enim expressisset si voluisset etiam in retractu rei liberæ: num. 4. & seq.

ibid.

Bulla Gregoriana primario id respicit, ut omnes ad ornatum urbis majori facilitate invitentur: ibid. num. 9.

p. 26.

Bulla eadem parificat bona Ecclesiæ bonis fidei, commissio subiectis: num. 10.

ibid.

A Bulla prædicta utilitas investimenti considerata, importat, quod investimentum debeat esse fructiferum, non tamen æqualis fructus: num. 12.

ibid.

Ab eadem Bulla prohibetur Ecclesiæ retractum rescindere sub prætextu utilitatis: n. 13.

ibid.

Bulla Gregoriana derogat *Extravoganti Ambrosio*: num. 16.

ibid.

In Bulla prædicta interpretatone sequendus est sensus, qui ornatui urbis magis proficius sit: num. 17.

ibid.

Bulla Gregoriana admittit investimentum locorum montium: ibid. n. 19.

p. 27.

Bulla Gregoriana non liberat rem retractam ab hypothecis anterioribus, nisi pretium sit tute reinvestitum: dec. 838. n. 11. T. 3.

p. 404.

Bulla Gregoriana dispositio in depositis potest non servari, quando partes circa id specialiter ejus executioni renunciassent: dec. 929. num. 14. Tom. 4.

p. 111.

Vid. *Domus*.Vid. *Hypotheca in genere*.Vid. *Notarius*.**BULLA PAULI V.**

Bulla Pauli V. 71. declarat, qui sint iudices competentes pro interponendis decretis in contractibus mulierum & minorum: sed non revocat privilegia personalia in meritorum remunerationem tributa; quæ, ut revocentur, specificant indigent expressione: dec. 349. num. 4. ad 5. Tom. 2.

p. 51.

C**CADUCITAS.**

Caducitas ob non solutionem canonum neglecta contra auctorem, non potest declarari contra successorem in emphyteusi: dec. 83. n. 8. Tom. 1.

p. 123.

Caducitas incurfa, & non declarata contra auctorem, qui in commissum incidit, contra successorem declarari non potest: Et ratio ad assertur, quia devolutio tunc procedit ex simplici pœna a lege inducta; & non ex pacto: dec. 133. n. 39. & seq. T. 1.

p. 206.

Caducitatem non incurrit emphyteuta ob non petitam temporibus debitis investituram, qui ad huiusmodi obligationem adstrictus non legitur: n. 45.

ibid.

Ad Caducitatem evitandam, emphyteuta credenti ad petitionem renovationis non tenetur, succurritur mediante purgatione moræ: n. 47. & 48.

ibid.

Caducitatis & privationis pœna non incurritur per quamcunque contraventionem obligationi, nisi concurrat manifesta fraus, & dolus hæredis gravati: dec. 259. n. 1. T. 1.

p. 420.

Ad Caducitatem incurrandam necesse est, quod plenarius usufructus sit alienatus: ibidem.

num. 4.

Caducitas ab auctore, deficiente dolo, incurfa, quando successoribus præjudicet: dec. 307. n. 10. Tom. 1.

p. 488.

Caducitatem incurfam ob non solutionem canonum, illorum receptio remittit, sed non consolidat contractum ab initio nullum: dec. 358. n. 11. Tom. 2.

p. 666.

Caducitas incurfa, ell exceptio de jure tertii a solo substituto allegabilis, non ab eis, qui sunt a successione perpetuo exclusi: dec. 459. n. 4. Tom. 2.

p. 243.

Caducitas ut incurratur, requiritur scientia certa fideicommissi cum omnibus suis qualitatibus: dec. 547. n. 16. Tom. 2.

p. 386.

Caducitas, ejusque pœna, in casu alienationis ob donationem non incurritur, si ante declarationem retrodonationem donans reportaverit: n. 18.

ibid.

Caducitas sine dolo, & sententia iudicis, non dicitur incurfa per intimationem factam a procuratore, de cuius mandato non constat: dec. 657. n. 5. Tom. 3.

p. 58.

Pro Caducitate dolus, aut iudicis sententia non requiritur, quando deficit conditio, sine qua non: n. 10.

ibid.

In Caducitatem non incidit prohibitus fidei-jubere ex lege testatoris sub caducitatis pœna: si ad fideiussionem, inaudito creditore, devenerit: dec. 946. n. 1. Tom. 4.

p. 138.

Caducitas ex quavis levi causa rejicitur: Præsertim si allegaretur ex causa renunciationis, quæ resoluta remansisset: dec. 1118. n. 10. & seq. Tom. 5.

p. 61.

Caducitas in casu distractionis capitalium comminata, non dicitur incurfa, quando fuit solum dispositum de commoditate percipiendi fructus; seu de usufructu. Maxime quan-

do

- do renunciatio facta est cum cessione iurium a renunciante: n.14. & seq. *ibid.*
- Caducitas ut excludatur ab alienante contra preceptum maris, sat est, quod alienatio possit referri ad paterna bona non prohibita, ad quæ directæ, pro evitanda caducitate, præsumuntur: n.16. *ibid.*
- Caducitas sola dubietate, an fuerit, vel ne, incurra, excluditur: n.17. *ibid.*
- Caducitas ex quavis levi causa evitatur: decif. 1140. n.4. *Tom.5.* p.111.
- Caducitas, dolo, & culpa remotis, ex quavis etiam levi causa evitatur: *ibid.* n.12. p.112. *Vid. Consensus.*
- Vid. Emphyteusis quod caducitatem.*
- CÆCITAS.**
- Cæcitas probatur a diversis expressionibus factis a Notariis in diversis actibus: dec.425. n.2. *Tom.2.* p.194.
- Cæcitas probatur, si authores eamdem denegantium in instrumentis quietantia passi sunt tale quid exprimi: n.6. *ibid.*
- CÆREMONIALE, CÆREMONIÆ.**
- Cæremoniale Romanum, & constitutio Clementis VIII. derogat aliis consuetudinibus; sed immemorabilem præscriptionem præferat: dec.239. n.16. *Tom.1.* p.386.
- Vid. Sacerdos.*
- Ad sacras Cæremonias quod attinet, Ecclesiæ inferiores non debent dedignari sequi exemplum Ecclesiarum principalium: dec.1369. n.14. *Tom.6.* p.231.
- Vid. Functiones Ecclesiastica.*
- CALCULUS.**
- Calculus arithmeticus plenam constituit probationem quantitatis: dec.51. n.1. & 63. n.1. & 71. n.3. *Tom.1.* pag.78. 93. & 102. dec.1122. n.3. & 1124. n.3. & 1158. n.6. & 1173. n.2. & 1239. num.11. *Tom.5.* pag.69.74.156.187. & 347. dec.1316. n.6. *Tom.6.* p.120.
- Calculus desinitus ex libris computisteriæ circa liquidationem fructuum validus, & iustus dicitur: dec.720. n.8. *Tom.3.* p.179.
- Calculus firmatus in instrumento in certa summa, si relative tamen se habeat ad notulam in alio insertam, cui standum sit; quæ notula maiorem summam contineat, hæc est attendenda, non illa calculi, uti demonstrative se habens: dec.721. n.4. T.3. p.180.
- Calculus excessivus, detecto errore, est reformandus: dec.882. n.1. *Tom.4.* p.21.
- Vid. Error ad dec. 1127. & Vid. Excessus ad dec. 1177.*
- Calculi extrajudiciales non attenduntur: dec. 1064. n.10. *Tom.4.* p.383.
- Calculus idealis, & illegalis nil probat: decif. 1323. n.13. *Tom.6.* p.192.
- Vid. Canones.*
- Vid. Rota.*
- CALUMNIA.**
- Calumniæ in lites agendo a boni juris probabilitate probatur per hoc, quod in propositione causa non fuerit resoluta: Præsertim, quando fuisset a iudice articulorum admissio demandata: decif. 1050. numer. 15. ad 18. *Tom.4.* p.351.
- Ad Calumniam excludendam bona fides in litigando oritur ex suffragiorum scissura: n.17. *ibid.*
- Vid. Lis.*
- CAMBIUM INGENERE.**
- Cambii instrumentum facit illius probationem probatam: dec.324. n.1. *Tom.2.* p.18.
- Cambium requirit transmissionem pecuniarum ad nundinas pro forma substantiali, ex constitutione 118. S. Pii V.: decif. 460. num. 1. *Tom.2.* p.245.
- Cambia sine transmissione facta a creditore, qui se obligavit, dicuntur sicca, & illicita, ut nihil pro eis exigere valeat: Et tunc solutiones, factæ in causam cambiorum, cadunt de jure in extinctionem capitalis: Et in eo, quo capitale, seu fortem excedunt, tamquam indebitum omnino sunt restituendæ: n.2. ad 4. *ibid.*
- Vide, Transmissio pecuniarum quoad cambia.*
- Ex Cambiorum non debitorum solutione resultans indebitum, ut impuretur in fortem, non requirit rigorosam probationem; sed sufficit, quod resultet ex confessione de recepto creditoris: *ibid.* n.19. p.246.
- Cambium præsumitur spectare ad dominum, licet canet in faciem prædicti domus; præsertim, si ille pauper esset: dec.922. n.17. & 19. *Tom.4.* p.94.
- Cambium ex numeratis pecuniis contractum fuisse, & non diversimode, probatur per hoc, quod pecuniæ fuissent penes aedem sacram reconditæ, & a contrahentis creditoribus, mediantribus ordinibus ejusdem, fuissent exactæ: dec.1007. n.7. & 9. T.4. p.255.
- Cambium creari potest ex credito, quod originem a rei venditione haberet, ejusque validitas a numeratis pecuniis in creationis actu non descendit; *Limita tamen in censu:* n.11. *ibid.*
- Cambium ex credito creatum significat duos fuisse initos contractus inter se distinctos; scilicet unus emptionis, & venditionis, & alter retrodationis earundem pecuniarum, seu pretii ad cambium suscepti: n.12. *ibid.*
- Cambium creari potest ex credito usurarum, sive fructum alterius jam decursorum; Limita in contractibus læsivis, & dolosis, & quasi suffocationem debitoris secum ferentibus, vel si ageretur de perditio administratore, vel debitore domesticis angustiis prægravato: n.13. & seq. *ibid.*
- Cambium dicitur contractus utilis, quando contrahens, illius pecuniis propriis dimississet creditores: *ibid.* n.16. p.256.
- Cambia passiva socialis negotii etiam a consociis approbata, quando usuraria sunt, præsertim ex non transmissione pecuniarum ad nundinas, numquam debentur, cum partium consensus, quæ sunt illicita, licita non faciat: dec.1019. n.13. T.4. p.291.
- Cambia, & recambia quando essent inter partes in certa summa taxata, inquirendum non est; an magis, vel minus fructuum reddere potuissent; sed sat est, quod taxa esset locali consuetudini uniformis; & quid, si de eis non adfuisset conventio: dec.1028. n.16. *Tom.4.* p.304.
- Cam-*

Cambium est licitum in clerico, quando esset per interpositam personam exercendum, cambiandique onus clericus in se non assumisset; sed istud in debitorem transfusisset: dec. 1083. n. 8. Tom. 4. p. 421.

Cambium non potest contrahi a persona ecclesiastica: dec. 1119. n. 1. Tom. 5. p. 62.

Vid. *Cedens*. Vid. *Litera cambiales*.

Vid. *Pecunia ad dec. 746*.

CAMBIUM QUOAD EXTINCTIONEM, ET EX QUIBUS DICENDUM SIT EXTINCTUM, VEL NON.

Cambium extinctum non præsumitur de pecuniis illius, qui de hoc non docet estremo: dec. 756. n. 14. Tom. 3. p. 248.

Cambium pro extinctione rigorosi census fidei committitur creatum, ex eodem ære fidei commissario potest extingui: Amplia, ut tale cambium sublineatur super eodem fidei commissio, si, eo mediante, rigorose census usura fuissent rescate: dec. 795. n. 1. & 3. Tom. 3. p. 325.

Cambium non dicitur extinctum, ex quo inter creditorem, & debitorem omnia computa merclum fuissent solidata, quia talis solidatio, ad eas tantum restricta, ad cambii extinctionem non extenditur: dec. 1022. n. 5. & 13. & vide rationem n. 14. Amplia, ut a fortiori vigens præsumatur, si eodem tempore creditor cum eodem debitore alias pecunias cambialiter: Subamplia, quando illo tunc debitor fuisset idoneus, fructusque punctualiter persolvisset, ac adfuisset alter solidaliter obligatus: ibid. n. 6. & seq. T. 4. p. 294. & seq.

Cambii extinctio inverisimilis est, quod constat per apocam privatam, si per instrumentum illud fuisset creatum: ibid. n. 11. p. 294.

Cambii extinctionis probatio non præsumitur a debitore in manibus sui creditoris relicta: ibid. n. 12. p. 295.

Cambii extinctio ex creditoris silentio non deducitur, ex eo quia vidisset, quod ex bonis principaliter obligatis posteriores creditores fuissent dimissi, quando alter solidaliter obligatus fructus punctualiter persolvisset: n. 16. ibid.

Cambium per dationem in solum extinguitur, & debitor liberatur: decif. 1097. numer. 2. Tom. 5. p. 5.

Cambium ut dicatur solum, necessaria est statuta præscriptio: decif. 1130. numer. 13. Tom. 5. p. 94.

CAMBIUM QUANDO, ET EX QUIBUS DICATUR FICTUM, VEL NON.

Cambium, ut simulate arguatur contractum in faciem Titii, quando pecunie spectassent ad Sejum, multum deferretur solutioni proximate, quam Sejus verus creditor explevisset: dec. 922. n. 13., 14., & 15. Tom. 4. p. 94.

Cambium quando absque pecuniis, sed ex genarum pretio fuisset contractum, concludenter, & de istarum identitate docere tenetur, qui talis contractus nullitatem allegat: der. 1007. n. 17. Tom. 4. p. 256.

Cambium præsumitur falsum, vel fictum, quando esset ingentis summe, & contractum appareret a divite absque ulla necessitatis ex-

pressionem favore miserabilis persone: decif. 1211. n. 1. & 3. Tom. 5. p. 274.

Cambium præsumitur fictum, quando sine ulla necessitatis expressione contractum apparet, & res peracta est a pluribus intermediis personis per mandatum procuræ ab altera persona, quæ ex post bonam fidem favore aiterius recognovisset: Præsertim, si suspicio cresceret ex personarum qualitate, quæ essent miserabiles; procura ad contrahendum extensa apparet in pagina, quæ duplicem habuisset subscriptionem, unam in una, & alteram in alia pagina: Maxime demum, si ultima ex dd. subscriptionibus cancellata reperiretur, & per bilietum probaretur, quod folium illud fuisset cum subscriptione in albo requisitum: n. 4. ad 6. ibid.

Cambium de falsitate suspectum, eo magis falsum dicendum est, quando reperiretur, quod illius creditor in testamento mentionem de eo nullam fecisset; & econtra de alio credito longe inferiori fuisset loquutus: Præsertim, si procurator ille, per quem contractum fuisset appareret, medio iuramento dixisset, quod vigore istius mandati procuræ nullum alium gessisset contractum; præterquam resignationem locorum montium, quæ est quid ab illo totaliter diversum. Item, quando Principalis tale procuræ mandatum illico revocasset, ne a procuratore ejus substantia disperderetur, & loca montium attergata redemisset: ibid. n. 13. ad 15. p. 275.

Vid. *Scriptura de dolo suspecta*.

CAMBIUM QUOAD FRUCTUS.

Cambium secum non parit fructus, nisi constet de vera contradictione cambii, & transiitione literarum ad nundinas: decif. 1019. numer. 4. Tom. 4. p. 289.

Vid. *Socius*.

Cambia inter mercatores solent esse in scut. 10. pro centenario, & ultra: decif. 1028. nu. 17. Tom. 4. p. 304.

Cambia ad rationem scut. 6. sunt a doctoribus approbata: n. 18. ibid.

Cambia ad rationem scut. 5. dicuntur honesta, & iusta: n. 19. ibid.

Cambia inter mercatores taxantur juxta id, quod in nundinis probetur decurrisse de tempore, quo petebantur: num. 20. vide num. 16. ibid.

Cambii debitor, si suam cambiandi obligationem impleverit, cambium præstare tenetur; si non impleverit, ad damna, & interesse damnatur: dec. 1083. n. 1. Tom. 4. p. 410.

Cambium remanet secum, nisi de transiitione literarum, & pecuniarum cursu per nundinas doceatur, ex constitutione 117. 3. Pii V. dec. 1097. n. 1. Tom. 5. p. 5.

Cambia, & recambia an currant post debitoris decoctionem, apud doctores pender adhuc indecisum, & sunt hinc inde opiniones: decif. 1246. n. 3. Tom. 6. p. 181.

Vid. *Fructus cambiorum*.

CAMERA APOSTOLICA.

Ad Camera Apostolicam pertinent bona acquiritum cum redditibus ecclesiasticis: decif. 493. n. 5. Tom. 2. p. 295.

Cam-

Camera Apostolica potest controvertere donationem a Papa factam, dotis titulo ejus pronepti, si matrimonium, vivente Papa, sequutum non fuisse; & quando secus: dec. 1142. n. 36. & 37. Tom. 5. p. 121.

CANONES IN GENERE.

Ad Canonum solutionem interpellatus, si non adimpleat, excusari non potest ab incurso in moram: dec. 133. n. 49. Tom. 1. p. 206.

Canonum latio exclusa remanet, si eisdem actor acceptaverit: dec. 250 n. 3. T. 1. p. 407.

Canonum latio removeretur, ex eo quod alii emphyteuta eundem canonem persolvant: n. 5. ibid.

Vid. *Latio*.

Canonis titulus, sub quo responsiones conventæ, & solutæ fuerint, proprie aptatur emphyteusi, non locationi: dec. 587. n. 10. Tom. 2. p. 445.

Canones percepti statim ex mero calculo liquidantur; & cur: dec. 605. n. 12. T. 2. p. 474.

Canones rebus dotabilibus inpositis, constante matrimonio, tenetur solvere vir: dec. 628. n. 42. Tom. 3. p. 9.

Canones decursi, soluto matrimonio, soluti a viro detentore bonorum mulieris, ab illo afferri debent in judicio liquidationis fructuum: n. 43. ibid.

Canones debiti a bonis extradotalibus, ex ejus fructibus a viro soluti dicuntur, & cur: numer. 45. ibid.

Canones super domo dotali impositi solvendi sunt a possessore illius: decif. 779. num. 18, & 23. Tom. 3. p. 290. & seq.

Canones domus quod debeantur etiam casu, quo ex terremoto rueret, si intercessit pactum, in jure sustinetur: decif. 794. num. 12. Tom. 3. p. 324.

Canonum solutio facta a possessore fundi emphyteutici, non est interpretanda quod sequuta fuerit, ex quo istius alia bona pro eisdem canonibus essent affecta: decif. 873. num. 9. Tom. 4. p. 8.

Vid. *Hypotheca tacita ad distam Dec.*

Canones solvendi sunt a possessore fundi emphyteutici, neque pro illis actio dirigitur contra rem, quam ille uti tertius acquisivit, & secluso dd. canonum contractu, ad singulares transiitit successoris, nec tacita hypotheca adversus eandem rem intrat: n. 10. ibid.

Canones exiguntur ratione domini: dec. 1195. n. 11. Tom. 5. p. 250.

Vid. *Dominiū directum*.

Canon super uno fundo eandem præsumitur habuisse originem cum altero canonem ejusdem quantatis: dec. 1302. n. 10. T. 6. p. 80.

Canonum solutio ad titulum directi domini refertur: n. 11. ibid.

Vid. *Actio hypothecaria; & Affrancatio*.

Vid. *Caducitas*.

Vid. *Dominiū directus*.

Vid. *Negligentia*.

CANONES QUOAD AUGMENTUM, ET REDUCTIONEM.

Canonum reductio non fit, nisi concludenter probetur latio in actu contractus vel successiva: dec. 250 n. 1. Tom. 1. p. 407.

Canonum reductioni ut sit locus, requiritur

quod emphyteuta concludenter probet, vel ad fuisse lationem in ipsa origine contractus, vel expoli, absque emphyteuta culpa, supervenerit ex causa perpetua duratura: dec. 398. n. 1. 15. & 16. Tom. 2. p. 138. & seq.

Vid. *Latio quoad emphyteusiam*.

Canon in emphyteusi ita auctus esse potest, ut respondeat etiam fructui, qui poterit in futurum a cultura ab investito faciendi provenire: Præsertim, quum nihil solutum fuerit pro ingressu, ut contractus emphyteusis cedere dicatur in utilitatem ecclesiæ; nec ex hoc locatio potius perpetua convincitur: decif. 407 n. 7. & seq. Tom. 2. p. 159.

Vid. *Bulla Gregoriana*.

CANONICATUS.

Canonicatu privatus, si sententia suspendatur, tenetur interim divinis interesse, ad effectum lucrandi distributiones: dec. 78. n. 9. T. 1. p. 117.

Canonicatus in collegiata valet ipso jure per assequutionem alterius in cathedrali: dec. 193. n. 5. Tom. 1. p. 304.

Canonicatus non dicitur vacasse, licet resignatus, quando resignans ad eum potest habere regressum: n. 8. ibid.

Pro Canonicatu obtinendo testimonium universalitatis requiritur ex constitutione Pontificia, quod quidem adfuisse dicitur favore illius, pro quo in Dataria universalis supplicavit, ut literæ expedirentur: Et tunc amplius retractari nequit; & si prius dare noluerit, ita instando in Dataria, a negativa dicitur recessisse. Sique irrationabiliter dari nequeat, potest a superiori suppleri: dec. 625. num. 28. ad 31. Tom. 2. p. 506.

Canonicatus erectus in una ecclesia dixiunctive a cæteris illius canonicorum, nil commune habens cum illis, præeminentia super his non gaudet: dec. 803. n. 1. Tom. 3. p. 338.

Canonicatus de novo erectus de consensu Capituli, cum præservatione tamen omnium jurium Canoniorum Capituli Canonici, non potest præcedere: Præsertim si Episcopus eum non approbasset juxta solitam formulam juris Canonici; vel, si Episcopus ad approbationem devenisset cum præservationibus appositis a Capitulo in actu consensu: ibid. n. 6 ad 9. p. 338. & seq.

Canonicatus erectus cum consensu Capituli, sub conditione tamen, ne vocem habere posset in Capitulo, disjunctive dicitur ab illo approbatus sine ejusdem prerogativis: Etiam si fuisset erectus cum omnibus Capituli privilegiis, quum semper præservaciones in actu consensu expleat per Capitulum, in tantum præsumantur: Et ea privilegia ad jura honorifica tantum, & a præcedentiis exclusive, extenduntur: Præsertim si Canonicatus de novo erectus sacerdotalem qualiter non habet: ibid. n. 9. ad 12. p. 339.

Vid. *Etas Beneficium; Canonici; Erectio; Exclusus*.

Vid. *Fructus beneficiorum; & Nominatio ad beneficia*.

CANONICI IN GENERE.

Canonicus absens ad sustentandam causam, quæ potest geri per procuratorem, non percli-

percipit distributiones: decif. 78. numer. 10.

Tom. 1.

p. 117.

Canonicus ad residentiam statim redire tenetur, revocata sententia privationis Canonici, a qua non fuit appellatum: n. 11. ibid.

Vid. *Distributiones quotidiane*.

Canonicorum electiones non indigent solemnitatibus, & forma *Cap. Quia propter, de electione*. dec. 81. n. 13. & seq. Tom. 1. p. 121.

Canonicus, cui facta fuit assignatio stalli, concessio vocis, & privilegiorum communicatio absque ulla reservatione, censetur admixtus ad participationem omnium distributionum cum ceteris Canonicis; secus, ubi adest statutum Canoniorum numerum restri gens, inter quos mafa est distribuenda: dec. 116. n. 7. & seq. Tom. 1. p. 179.

Canonicus unius augumentum non resultat in Ecclesia utilitatem, ita ut ex hoc admitti possit, resistentibus statutis, ad participationem quotidianarum distributionum: n. 12. ibid.

Canonicis sufficit habere regimen, & administrationem Ecclesiae, ne ipsi dissentientibus nova servitus imponatur: decif. 184. num. 12. Tom. 1. p. 288.

Canonicis monasterii in summarissimo mentionis iudicio, favore ejusdem monasterii plena fides habetur: dec. 273. n. 1. T. 1. p. 442.

Canonicorum mutationes de una Ecclesia ad aliam sunt de jure prohibita: declarata, conclusionem procedere, quum mutatio ad disparatas, & diversas fieret Ecclesias, & titulus canonicalis mutaretur: limitatur quum agitur de una, & eadem formaliter Cathedrali, materialiter tantum distincta: dec. 336. n. 2. ad 4. Tom. 2. p. 61.

Canonicis fama non leditur ab Episcopo, si de una Ecclesia cathedrali ad aliam formaliter unitam mutetur; sique tale onus, & respective jus in illis aderat, & Canonici sciebant: ibid. n. 16. p. 62.

Canonicus valde senex & invalidus potest iuste Canonicatum renunciare; & hoc expedit Ecclesiae: dec. 621. n. 2. Tom. 2. p. 499.

Canonicis semper praecedunt supernumerarii ejusdem Capituli; etiam si illis essent juniores: dec. 803. n. 2. & 5. Tom. 3. p. 338.

Canonicis supernumerarii non sunt de corpore Capituli: n. 3. ibid.

Canonicis iidem nunquam, licet antiquiores, veris Canonicis praecedunt, ratione incongruentiae: n. 4. ibid.

Canonicis supernumerarii non dicuntur vere Canonici, nisi quoad honorificentiam: numer. 5. ibid.

Vid. *Canonicatus, & Capitulum*.

Vid. *Periales proventus*: Vid. *Habitus*.

CANONICI TURNARII.

Ad Canonicum turnarium in Germania, vigore concordatorum pertinet collatio beneficiorum, quae suo tempore vacent: dec. 771. n. 1. Tom. 3. p. 273.

Canonicus turnarius in Germania, vigore concordatorum, confert beneficia suo tempore vacantia, & turnariae collationi subjecta: dec. 1334. n. 1. Tom. 6. p. 114.

Vid. *Tabella*; & *Turnus*,

Vid. *Beneficium quoad collationem*.

CANTUS.

In Cantu plano quis mediocriter eruditus praesumitur, ex quo fuerit beneficiatus in Cathedrali: dec. 493. n. 3. Tom. 2. p. 301.

Cantus plani peritiam non excludunt testes deponentes super imperitia cantus organici, & mulicis; quum hi inter se sint diversi: numer. 6. ibid.

Cantus requisitus, ut quis valeat Ecclesiae iuxta Canonum ritum inservire, vel theoricis, vel practice habeatur, valet: n. 7. ibid.

Cantus Gregoriani peritia requisita pro admitteudo sacerdotes ad consortium, sat est, quod adsit de tempore admissionis: dec. 555. n. 29. Tom. 2. p. 396.

Cantus peritiam praecise requisitam in beneficiis non concludunt admissiones cum examine super peritia cantus in eisdem, si postea alia sine eadem sequantur: dec. 665. num. 6. Tom. 3. p. 74.

A Cantaudi officio evimuntur diaconi, ne, dum vocis modulationis student, altaris ministeria negligant; ex *Can. primo distincti*. 92. : num. 11. ibid.

CAPACITAS IN GENERE: ET CAPACITAS QUOAD SUCCESSIONES.

Capacitas requiritur de tempore successione, & ante conditionis eventum, nec antecedens incapacitas nocet: dec. 44. n. 1. T. 1. p. 68.

Capacitas succedendi necessaria est de tempore aperta successione; nec juvat, si ex post supervenerit: nec potest stare in suspensio: dec. 693. n. 10. & seq. Tom. 3. p. 133.

Capacitas approbata in contradictorio iudicio, statum facit favore equitum Hierosolymitanorum, ut antianitate dignentur: dec. 830. n. 17. Tom. 3. p. 391.

Vid. *Antianitas*.

CAPITALE.

Capitale multiplicandum firmitur electione periti, qui referat de valore rei ad hunc effectum investiendae de tempore mortis testatoris demandantis: dec. 490. n. 11. T. 2. p. 296.

Capitale unius crediti non potest augeri in summa majori, quam esset de sui natura, deducendo ejus quantitatem ex fructu ad transmissos locorum montium defuncto; quando ex istis non procederet: decif. 1216. numer. 15. Tom. 5. p. 287.

Vid. *Affiduaris*.

Vid. *Census*.

Vid. *Disio*.

Vid. *Fructus in genere* ad dec. 911. & 1842.

Vid. *Haeres fideicom.* ad dec. 312. n. 30.

CAPITULA MATRIMONIALIA.

Capitula matrimonialia attendi debent praesive ab instrumento: dec. 38. n. 6. T. 1. p. 54.

Capitula matrimonialia probant promissionem dotis: dec. 435. n. 1. Tom. 2. p. 208.

Capitula simpliciter subscripta, etiam si fuissent in actis producta, dotis solutionem non probant, nisi eorum valor sit a iudice canonizatus: dec. 756. n. 6. Tom. 3. p. 247.

Vid. *Acceptatio*: Vid. *Dot in genere*.

CAPITULUM.

Capitulum agere potest contra promissorem dotis

- dōtis beneficii, ejusque bona, pro reintegracione in casu diminutionis ejusdem dōtis: dec. 78. n. 5. Tom. 1. p. 116.
- Capitulum, quod se arctavit eligere alterum ex duobus, per prius suffragiorum paritatem habentibus, ab alterutris electione non potest discedere: & si recuset, potest iudicis auctoritate compelli: decif. 84. num. 8. & seq. Tom. 1. p. 124.
- Capitulum observare debet statutorum Ecclesie dispositionem: dec. 116. n. 9. T. 1. p. 179.
- Capitulum sine beneplacito Apostolico, & Ecclesie utilitate, intra numerum Canoncorum, & statuto præfixum, alterum admittit nequit ad participationem distributionum: num. 11. ibid.
- Capituli solius iudicio potius deferendum est, quam solius vicarii: dec. 158. n. 9. T. 1. p. 248.
- Capitulum promissive cum Episcopo exercent jurisdictionem, & administrationem Ecclesie, fundaciones missarum, & anniversariorum, in ea admittendi jus habet: & potest omnes actus gerere, qui tendunt ad gubernium, & regimen Ecclesie: dec. 166. num. 1. & seq. Tom. 1. p. 257.
- Sine Capituli assensu dignitates ex se non possunt tales fundaciones acceptare: n. 3. ibid.
- Vid. *Dignitas*.
- Capituli consensu exquirendus est in huiusmodi fundationibus, siue illius præiudicium, intercedat, siue non: ibid. n. 1. & 22. p. 258.
- Vid. *Approbatio*.
- Vid. *Fundatio beneficiorum*.
- Capitulum, & Episcopus promissive habent administrationem, & dominium Ecclesie: num. 13. ibid.
- Capitulum, quod habet turnum cum Episcopo in collationibus, dicitur ibidem principale, habere interesse: dec. 238. n. 2. T. 1. p. 384.
- Ad Capitulum, siue ejus provisorum, ordinaria jurisdictione Abbas, habentis territorium separatum, & intra illum jurisdictionem ordinariam exercentis, sede Abbati vacante, devolvitur: dec. 331. n. 1. Tom. 2. p. 27.
- Capitulum enim, siue ejus provisor, defuncto Abbate, omnimoda illius jurisdictione potitur: n. 2. ibid.
- Capitulum, sede vacante, succedit in omnibus, quæ ab ordinaria jurisdictione dependent: d. dec. 331. n. 5. Tom. 2. p. 27.
- Vid. *Abbas*.
- Capitulum de per se contra leges Apostolicas disponere non potest: decif. 486. numer. 6. Tom. 2. p. 289.
- Capitulum statuere nequit, ut legitimi ex illegitimo ad beneficia non admittantur, cum hoc Apostolicis constitutionibus contrarietur: & super hoc istæ afferuntur pro celebri regali Ecclesia B. Mariæ Virginis Aquigrana, in quam etiam ignobiles admittuntur: dec. 514. n. 8. Tom. 2. p. 332.
- Capitulum, quantumvis privilegiatum, sede episcopali vacante, non potest applicare monasterium alteri dignitati Ecclesie: dec. 782. n. 1. Tom. 3. p. 296.
- Capitula subjacent Episcopo, nec majori, quam ille, possent auctoritate: n. 2. ibid.
- Ad Capitulum per Episcopi mortem non devoluitur jus conierendendi beneficia: decif. 1044. n. 16. Tom. 4. p. 337.
- Capitulum, sede episcopali vacante, si potest conferre beneficia, a fortiori parochialia, in quibus major providendi concurrat necessitas: ibid. n. 25. p. 338.
- Vid. *Immemorabilis ad dictam dec.*
- Capitulum non repetit pensiones solutas pro habitatione Parochi, cui domum habitandam non dedisset; præterium, si Capitulum tale suam obligationem de tradenda domo agnovisset: dec. 1092. n. 2. & seq. T. 4. p. 450.
- Vid. *Pensionem*.
- Capitulum nunquam potest disponere de fructibus alicujus beneficii, postquam de eo fuisset alter provisor: decif. 1151. n. 14 & 15. Tom. 5. p. 146.
- Vid. *Fructus beneficiorum*.
- Capitulum inter & decanum unitas corporis non destruitur ex eo, quod ille certis casibus, & actibus a capitulo non dependeat: dec. 1191. n. 1. Tom. 5. p. 242.
- Capitulum habens macellum particulare, & præminientialem directionem super eo, licet omnibus ecclesiasticis sit commune, cogit nequit à clero inferiori, siue ecclesiastica persona, ad illud minoris locandum alteri affluarum, & quare: decif. 1262. num. 4. & 6. Tom. 5. p. 401.
- Amplia, quando non adesset observantia centenaria super coactiva locatione, quæ etiam ex longe minori tempore desinitur: num. 5. ibid.
- Vid. *Privilegium ad dictam dec. 1262*.
- Capitulum beati Silvestri Neapolis nullam habet dignitatem, sed quatuordecim Canonicos præbendatos, septem diaconos, totidemque præbyteros: decif. 1354. numer. 1. Tom. 6. p. 194.
- Capitulum cathedralis Ecclesie, siue metropolitane in omnibus ecclesiasticis functionibus ab aliis Cleri inferioris beneficiis distingui debet: dec. 1394. n. 1. & 2. Tom. 6. p. 294.
- Capitulum Ecclesie Burgen. ab antiquissimo tempore semper gestavit proprium, & peculiarem habitum, ab illo beneficiatorum distinctum, tam pro tempore hyberno, quam activo; & in quo iste habitus consistat: n. 7. ibid.
- Vid. *Administratio de bonis Ecclesie*.
- Vid. *Aggravatoria*.
- Vid. *Beneficiatus*.
- Vid. *Canonici*, & *Canonici*: necnon.
- Vid. *Ecclesia cathedralis*: *Electio canonica*: *Episcopus*: *Habitus*: *Nominatio ad beneficia*: *Statuta capitulorum*: & *Synodus*.

CAPPELLA.

- Cappella de particulari alicujus dominio, si devastetur ob renovationem Ecclesie, illius dominus omnia vasa sacra, illiusque suppellectilia readipiscitur: dec. 787. n. 1. T. 3. p. 307.
- Cappella dominum ex retentione clavium illius cancellorum, ac remotione istorum, quam dominus fecisset, concludenter probatur: n. 4. ibid.
- Cappellam restaurandi onus illius dominum sequitur.

- quitur : num.6. *ibid.*
 Cappellæ dominium ex perceptione , & libero *ibid.*
 elemosynarum usu probatur : n.7. *ibid.*
 Cappellæ dominium particulare ab Ecclesiâ *ibid.*
 independentem non excluditur , ex quo per *ibid.*
 istam ad illam pateat aditus in renovatione , *ibid.*
 Ecclesiæ constructus ; præsertim si idem aditus *ibid.*
 antiquitus ab illa disjunctive patuisset : *ibid.*
ibid. n.8. p.308.
 Cappella ad cuius universitatem pertineat , ut *ibid.*
 demonstretur , multum deferretur invocationi *ibid.*
 illius Sancti , sub qua fuit erecta : necnon *ibid.*
 eruitur ex stipendio , quod dominus Cappellæ *ibid.*
 inservientibus persolvit : item si dominus *ibid.*
 contractum perpetuum de illa explevisset : *ibid.*
 n.9. ad 11. *ibid.*
 Cappellæ concessio facta per capitulum non præsumitur *ibid.*
 cum licentia ad cappellam tantum , *ibid.*
 restricta , sed etiam ad sepulturam ; & quare : *ibid.*
 dec.1315. n.9. Tom.6. p.119.
 Cappella de novo constructa subrogata censetur *ibid.*
 in locum veteris : sic etiam sepultura de *ibid.*
 novo ampliata in locum veteris cum eadem *ibid.*
 cappella concessa : n.15. *ibid.*
 Cappella ad maiorem divini cultus augmentum *ibid.*
 potest toto anno paramentis ornata retineri ; neque ab alio quolibet potest impediri , *ibid.*
 & quare : dec.1369. n.3. & 4. T.6 p.230. & seq.
C A P P E L L A N I A .
 Cappellanæ nomen sonat in beneficium simplex : dec.75. n.4. Tom.1. p.111.
 Cappellaniam adjudicanda est ei , in quem qualitates à fundatore requisitæ concurrant : non vero ei , qui istis non polleat : dec.206. nu.1. *ibid.*
 Tom.1. p.322.
 Ad Cappellaniam aptior censetur , qui ab Ordinario talis ex examine denunciatur : n.3. *ibid.*
 Ad Cappellaniam sacerdos , de eadem familia , *ibid.*
 vocatus , est simpliciter clericus præferendus ; *ibid.*
 qualitas enim sacerdotalis in concursu ad *ibid.*
 Cappellaniam cum clerico dat prælationem , *ibid.*
 inter eos , qui sunt æqualiter vocati , utpote *ibid.*
 æqualiter conjuncti sanguini testatoris ; non *ibid.*
 vero ad exclusionem simplicis clerici confanguinei , favore sacerdotis extranei : num.4. *ibid.*
 & 9. *ibid.*
 In Cappellaniam relicta illis de familia , vocatio *ibid.*
 illorum de familia non est adeo ample intelligenda , ut sub ea comprehendi valeant remotiores , in exclusionem proximiorum : numer.8. *ibid.*
 Cappellanæ manualitas excluditur , quoties ex lege *ibid.*
 foundationis , Cappellanus , in casu trimenstrualis absentia , est removendus : dec.75. n.9. *ibid.*
 Tom.1. p.111.
 Cappellaniam fuisse erectam in verum , & perpetuum beneficium desumitur ex fundatione *ibid.*
 facta autoritate ordinaria , cum opportuna *ibid.*
 dotis assignatione , collatione in titulum , & *ibid.*
 destinatione personis Ecclesiasticis : numer.10. *ibid.*
 In Cappellanis , deficientibus descendentibus *ibid.*
 vocatis , admittuntur transversales extranei *ibid.*
 præferendi : dec.568. num.16. , secus in n.17. *ibid.*
 Tom.2. p.417.
 Cappellaniam non dicitur sacerdotalis , licet *ibid.*
 fundator disposuerit quædam sacra celebrari , *ibid.*
- & quod præsentatus debeat esse sacerdos *ibid.*
 idoneus , nisi caveatur , quod per se ipsum debeat celebrare : limita , si ex peritringentibus conjecturis , ex dispositione delumitur , quod Sacerdotem actu fundator requisiverit , eruat ; & verba de monstrative tantum non stent : & hanc opinionem sacra congregatio Concilii sequitur : decif.741. num.3. ad 10. *ibid.*
 Tom.3. p.277.
 Cappellanæ de jure non sunt beneficia , neque beneficiorum appellatione continentur : decif.1030. n.7. Tom.4. p.308.
 Cappellaniam adjudicanda est illi , qui omnibus à testatore volitis gaudeat requisitis &c. & , ac si fuisset à fundatore nominatus , reputatur : dec.1052. n.1. Tom.4. p.355.
Vid. Beneficium .
Vid. Cappellanus .
CAPPELLANIA QUANDO DICATUR CLERICALIS, VEL NON.
 Cappellaniam fundator , qui facultatem dedit celebrandi , vel per se , vel per alium in principio , medio , & fine suæ dispositionis , & non ad personæ indultum respexit , semper dicitur clericale , & non sacerdotalis beneficium erigere voluisse : dec.753. n.1. T.3. p.238.
 Cappellaniam tali methodo erectæ semper sunt clericales , istaque est Roræ sensus , sacraque Concilii congregationis , nisi per æquipollens testatorem personæ indultum elegerit deduceretur : n.2. *ibid.*
 Cappellaniam dicitur clericalis , ex quo fundator dederit facultatem celebrandi per alium : nisi fundator in omni suæ dispositionis parte verbum *funderis* protulerit , quod potius isto casu sacerdotem habitu , & non actu voluisse , deorat : *ibid.* n.11. & seq. p.239.
Vid. Beneficium quando dicatur clericale , vel non .
Vid. Fundator .
C A P P E L L A N U S .
 Cappellani amovibilis fama non leditur si absque causa ejus amotio fiat : decif.356. nu.17. *ibid.*
 Tom.2. p.62.
 Cappellani deputatio , & remotio ad custodiendam Ecclesiam ad ejus rectorem pertinet : dec.382. n.1. Tom.2. p.117.
Vid. Ecclesia quoad ejus administrationem ad dictam dec.
 Cappellani deputatio non inducitur ex simplici licentia celebrandi missas , & edocendi pueros fidei rudimenta : n.9. *ibid.*
 Cappellanorum approbatio spectat ad Episcopum : n.17. *ibid.*
 Cappellanus archiconfraternitatis Mortis in associatione cadaverum jus habet gestandi *Cottam & Stibolam* , sive adit Parochum , sive desit ; & in quo versetur dictæ archiconfraternitatis institutum : decif.736. numer.5. *ibid.*
 Tom.3. p.20.
 Cappellanis assignamentum debitum solui debet à possessoribus bonorum Cappellanæ subsectorum , pro rata unicuique tangente : dec.973. n.15. Tom.4. p.195.
 Cappellanos manutenendi onus spectat ad heredes universales , ad quos spectat ius patronatus , & non ad particularem , super isto nullum *ius*

ius habentem : dec. 1003. n. 16. Tom. 4. p. 246.
 Cappellanus repertus qualificatus ad formam
 statuti sacre religionis Hierosolymitane, iure
 merito dicitur admittus : dec. 1084. nu. 1.
 Tom. 4. p. 423.
 Cappellani qualificatio volita ob ingressum in
 eandem, in quo consistat, & quibus constare
 debeat : n. 2. ibid.

Vid. *Assemblée.*

Vid. *Assignementum.*

Vid. *Cappellania.*

Vid. *Celebratio.*

C A P S E R I U S.

Casperius non presumitur adnotare in suis libris
 capse eas pecunias, quæ ad ipsum non deve-
 nissent : & ejus munus quid sit : dec. 932. n. 5.
 ad 7 Tom. 4. p. 115.
 Casperius pecunias recepit dicitur, si ei fuisset
 ordo giratus : præsertim si in sui creditum,
 ab exatore banci fuisset factum depositum :
 ibid. n. 8. & seq. p. 115. & seq.
 Casperius præsumitur adnotasse in suis libris pec-
 unias, quas soluit : ibid. n. 12. p. 116.
 Vid. *Bankerius*, & *Libri casperii.*

C H A R A C T E R.

Character denegatur formali indiget recogni-
 tione : dec. 497. n. 22. Tom. 2. p. 311.
 Characteris formali recognitione non indigent
 epistola aliunde antiquæ comprobate, & pro
 solo adminiculo adductæ : n. 23. ibid.
 Characteris recognitione facta per testes, asseren-
 tes simpliciter sese notam habere manum, di-
 citur periculosa : 1349. n. 16 T. 6. p. 186.
 Vid. *Recognitio characteris.*

C A R C E R E S.

Carceres denotant præminentiam illius loci,
 ubi extant, super aliis locis : dec. 745. nu. 5.
 Tom. 3. p. 226.

C A R D I N A L E S.

Cardinales sunt immunes ab omni suspitione
 defectus : dec. 64. n. 2. Tom. 1. p. 94.
 Cardinalium relationibus, ratione muneris,
 & officii, deferendum est, circa declaratio-
 nem voluntatis Papæ : dec. 96. numer. 3.
 Tom. 1. p. 149.

C A R T U L A.

Cartula, & scartafacium simplex in manibus
 producentis existens, non est attendendum :
 dec. 226. n. 25. Tom. 1. p. 365.
 Cartulæ in forma probanti non exhibitæ non
 attenduntur : dec. 506. n. 6. Tom. 2. p. 324.

C A S A L E.

Casalis novi denominatio verus adfuisse suppo-
 nit : dec. 745. n. 3. Tom. 3. p. 226.

C A S U S.

Casus expressus à fideicommittente solum est
 attendendus : dec. 772. n. 2, & 11. T. 3. p. 276.
 Casus sortiti sub generali conventionione, & dis-
 positione non veniunt : dec. 965. nu. 13.
 Tom. 4. p. 179.

C A S T R U M.

Castrium cum jurisdictione apud eum est, cui
 taliter fuit venditum : dec. 191. numer. 3.
 Tom. 1. p. 301.
 In Castri venditione non requiritur benefici-
 um apostolicum, nisi illi annexa sit jurisdic-
 tio : ibid. n. 13. p. 302.

De Castri pertinentia bona supposita dicuntur
 fideicommissio, quo castrum fuit gravatum :
 dec. 285. n. 1. Tom. 1. p. 455.

De Castri pertinentia dicuntur esse bona aliqua.
 si in affectum castri cum suis pertinentiis hæc
 fuerint comprehensa : n. 9. ibid.

Vid. *Feudum.*

Vid. *Fractus castrorum, jurisdictio* ; *Op-
 pidum.* Necnon Vid. *Jus patronatus ad
 dec. 973.*

C A T A S T R U M.

In Catastro prædium descriptum posterius, dici
 nequit acquisitum longe ante aliud, prius ibi-
 dem adnotatum : dec. 40. n. 1. Tom. 1. p. 59.
 Vid. *Assignatio.*

Catastri enunciatio, ad privati loci pii conimo-
 dum retenti, nullam facit probationem con-
 tra tertium : dec. 368. n. 11. Tom. 2. p. 88.

In Catastro bonorum æstimatio facta, apta non
 est liquidare verum bonorum valorem ; nam
 dumtaxat fit ad regulandum æstimum pro
 æquilandandis repartimentis onerum Came-
 raliurum : dec. 418. n. 9. Tom. 2. p. 182.

Cataltrum non probat negativam existentiam
 aliorum bonorum : dec. 472. n. 13. T. 2. p. 266.

Catastri fides supplere nequit vices inventarii ;
 præsertim quum ibidem integra omnium bono-
 rum descriptio, jurium, & actionum non
 existat : n. 14. ibid.

Catastra publica, & antiquissima nobilitatem
 probant : dec. 615. n. 5. Tom. 2. p. 488.

Catastri partitæ prædiorum dominium, & tra-
 ditionem probant : dec. 700. n. 17. T. 3. p. 146.

Cataltrum non probat verum valorem prædio-
 rum ; cum deserviat tantum in regulando
 æstimum pro repartitione onerum Cameralium ;
 dec. 848. n. 14. Tom. 3. p. 421.

Cataltrum rerum, bonorum valorem non probat :
 præsertim si ageretur de redarguendo
 de errore aliquem contractum ; denique si
 Cataltrum fuisset confectum quinquaginta an-
 nis ante ipsum contractum : dec. 884. n. 7. ad 9.
 Tom. 4. p. 24.

Cataltrum probat ad quem pertinet prædii do-
 minium : dicta dec. 848. n. 18. T. 3. p. 422.

Cataltrum non probat verum valorem bono-
 rum : præsertim, si adduceretur ad rescin-
 dendam solemnem deliberationem : dec. 931.
 n. 8. & seq. Tom. 4. p. 114.

Cataltrum ultimo loco factum attenditur ad di-
 gnoscendum verum valorem bonorum, re-
 spectis antiquis, quando confectum esset magis
 distincte, & audita parte ; dique fuisset ob-
 servatum : n. 10. ibid.

Vid. *Æstimatio* ; & *Valor bonorum.*

Vid. *Datio in solutum.*

C A U S A I N G E N E R E.

Causa intestati cessat ex testamento : dec. 37.
 n. 23. Tom. 1. p. 52.

Causa in procemio expressa est unica, & finalis,
 à qua regulatur, & interpretationem desumit
 tota dispositio : dec. 143. n. 6. & seq. T. 1. p. 228.
 Causa profana dicitur, quæ etiam spiritualis
 titulum beneficii non tangit : dec. 176. num. 1.
 Tom. 1. p. 273.

Causa sacerdotii, tamquam dignior, censetur
 finalis, etiam si enuncientur benemerita do-
 nata.

- naturali: decif. 213. numer. 7. Tom. 1. p. 335.
- Causa durior ea est, in qua fideiussor interfecit, secus si accedens proprio nomine se obligaverit: dec. 304. n. 19 & 21. T. 1. p. 482.
- Causam exprimendi necessitatem in exercitio facultatis alicujus concessa, tollit eadem facultas concessa cum verbo, *libere*: dec. 356. n. 7. Tom. 2. p. 6.
- Causa nulla exprimenda est ab eo in negotio terminando ejus arbitrio & conscientia: numer. 8. ibid.
- Causa prohibentis potior est in re communi ad *Text. in l. Sabrinus ff. de commun. divid.*, qui explicatur: dec. 381. n. 6. Tom. 2. p. 114.
- Causam emisionis sine qua non dedisse dicitur illum, sine quo instrumentum jam fuit stipulatum: dec. 415. n. 22. Tom. 2. p. 176.
- Causa testari facit cessare causam intestari: dec. 556. n. 3. Tom. 2. pag. 397. dec. 1301. num. 1. Tom. 6. p. 76.
- Sine Causa iusta pater non potest prohibere administrationem filio; & prohibendo, tenetur causam nominatim exprimere: dec. 681. n. 7. 8. & 9. Tom. 3. p. 109. & seq.
- Ad Causam aliam referibiles non sunt pecunie contentae in schedula mutui; quam ad ibi expressam: dec. 764. num. 2 & 3. & dec. 765. per totam: Tom. 3. pag. 263. & 265. Vid. *Schedula*.
- Causa iusta super sedendi in electionibus, quae sint, praeter inhibitionem Nuncii, & superioris decisionem expectandi: dec. 805. num. 6. Tom. 5. p. 340.
- Causa iusta transactionis, dubius litis eventus reputatur: dec. 811. n. 10. Tom. 3. p. 350.
- Causa impulsiva donationis ea semper praesumitur, quae in donatione fuit expressa; & contrarium probare spectat ad allegantem. dec. 827. n. 7. Tom. 3. p. 381.
- A Causa sua praecedenti, veluti a primordio tituli, solutionis conspicuae subsequens actus declaratur: dec. 850. n. 7. Tom. 3. p. 426.
- Causa delicti illa dicitur, quae promanat ex eisdem actis, ex quibus delictum probatur: & hoc procedit maxime contra fisco adhaerentes, & ab eo jus desumentes: dec. 961: n. 7. & seq. Tom. 4. p. 170.
- Causa illa praetegati a testatore expressa attendenda est; non vero illa, de qua testes loquerentur: dec. 1026. n. 2. Tom. 4. p. 299.
- Causa servitii praestiti, & bonae societatis dicti in his vaga. ad hoc ut legatum a viro relicto cum dicti possit remuneratorium: quin ex ista causa sit gratuitum, & ex mera viri liberalitate procedens: n. 5. & seq. ibid.
- Causa donandi ex quo pacto, favore tertii stipulato, & non adimpleto, non laedatur: decif. 1248. n. 14. & 15. Tom. 5. p. 373.
- Causa iusta obligandi Universitatem, non est imminens mandari exequutio, quando in origine creditum, pro quo fuit obtentum, eam non valuisset obligare: decif. 780. num. 3. Tom. 3. p. 293.
- Causa transigendi iustissima dicitur lis per eam resecata: dec. 890. n. 6. & 8. T. 4. p. 35.
- CAUSA JUDICIALIS.**
- Causae expeditio est necessaria, ubi non remotione fuit litis impedimentum: decif. 62. n. 4. Tom. 1. p. 92.
- Ad causam admissus facit omnia acta sua, ac si ab initio in iudicio stetit: decif. 71. nu. 5. Tom. 1. p. 102.
- Causa remanet deserta ob non prosequutam appellationem in tempore: decif. 123. num. 1. Tom. 1. p. 190.
- Causa dicitur deserta, vel ex lapsu primi latalis sine citatione ad dicendum contra commisionem, vel secundi absque actorum transportatione: n. 5. ibid.
- Causa implicite continens liquidationem fructuum de sui uatura est appellabilis: dec. 157. nu. 12. Tom. 1. p. 247.
- Causa dicitur extincta, quum deserta fuit coram uno iudice, novumque iudicium coram alio ex integro incohatum: decif. 171. numer. 2. Tom. 1. p. 267.
- Causa est appellabilis, quum agitur individualiter super institutione, collatione, & possessione Canonici: decif. 238. numer. 6. Tom. 1. p. 384.
- In Causa inappellabili iudex a quo appellationem concedere nequit: n. 7. ibid.
- Causam appellabilem, ubi rejectionem appellationis, idem iudex reddere non potest inappellabilem: n. 8. ibid.
- Vid. *Exequutio in princ.*
- Causa non dicitur deserta propter instantiam perpetuam, nisi constet de malo iure acquiescenti: dec. 287. n. 13. Tom. 1. p. 458.
- Causa dicitur deserta propter diuturnam acquiescentiam, post duas decisiones contrarias n. 14. ibid.
- Causae desertio etiam ex conjecturis, & actu tacito desinitur: n. 15. ibid.
- Causa non debet retardari ad effectum expectandi probationes faciendas cum remissoria sine retardatione concessa: decif. 289. num. 6. Tom. 1. p. 460.
- Causa agitari dicitur contra uxorem, aliosque in solidum obligatos, & non contra hereditatem, nisi sub concursu positam; si neque hereditati jacenti curator est deputatus, & in Congregatione baronum deponatur tantum pecuniae uxori debita: pro sua dote: dec. 319. n. 7. Tom. 2. p. 12.
- Causa deserta dicitur, quum post reportatam restitutionem iudicium integrum, nil actum fuerit, & tunc in iudicium transit: decif. 558. nu. 1. Tom. 2. p. 445.
- Causa super pertinentia juris patronatus inter patronos mere beneficiis non dicitur, sed mixta: dec. 650. n. 1. Tom. 3. p. 47.
- Causa jam decisa super possessione, expeditio nem expostit: dec. 775. n. 1. Tom. 3. p. 280.
- Vid. *Expeditiones*.
- Causae beneficiales, ea maiori, quae potest, celeritate, sunt terminandae: decif. 921. n. 11. Tom. 4. p. 92.
- Causae beneficiales exequutivis, & summariis aequiparantur: n. 12. ibid., & decif. 1114. n. 6. Tom. 5. p. 50.
- Causa dicitur totaliter victa ad obtinendam integram expensarum refectionem; licet in aliquibus decisio causae esset varia, quando

Yamen variatio ista victum in nihilo tangeret: præsertim si variatio modum tantum exequendi rem judicatam respiceret; dec. 1206. n.4. & seq. Tom.5. p.266.
Causa jurisdictionalis dicitur profana: dec. 1214. n.2. Tom.5. p.281.

Vide *Lis*.

CAUSA PIA.

Causa expressa in legato tacto ad hoc, ut splendide se tractent legatarii, eoque tanquam de libera donatione perfuantur; licet sit directum equitibus religiosis, non præfertur causam piam, sed futilem gloriam mundanam; dec. 143. n.16. Tom.1. p.229.
Causa pia in dubio favendum est: decif. 392. n.12. Tom.2. p.130.

CAUTELA IN GENERE.

Ad Cautelam facta censetur remissio certæ summæ cum clausula -- *quatenus vera deberetur*, non autem quod esset debita; dec.91. nu. 10. Tom.1. p.140.
Quod ad Cautelam adhibetur, non arguit in agente necessitatem; decif. 1403. num. 13. & 14. T.6. p.312.

Tid. *e. Titus*.

CAUTELA ANGELI.

Cautela Angeli allegata post factam exequutionem debet esse concludenter justificata, ut retardare possit processum ad ulteriora; decif. 90. n.1. Tom.1. p.138.
Cautela Angeli non justificata retardare non potest deliberationem faciendam pro creditis, a publicis provenientibus instrumentis; n.3. ibid.
Cautelam Angeli allegans ad effectum impediendi exequutionem in vim fideicommissi, debet probare illud, clarum, & nullam exceptionem admittens; dec.92. n.1. T.1. p.141.
Cautela Angeli allegata vigore fideicommissi, quod super prædico exequutato loco non habet, processum ad ulteriora in deliberatione retardare non potest; dec. 187. n.1. T.1. p.296.
Cautela Angeli si allegetur post factam exequutionem, dubietas fideicommissi non sufficit, sed concludenter est probanda; n.2. ibid.
Cautela Angeli est inefficax, quum reiectum est fideicommissum, cuius vigore allegatur; decif. 189. n.1. Tom.1. p.299.
Ad Cautelam Angeli effectum, titulorum irrelevantia non probata prodest reo; dec. 220. n.1. Tom.1. p.347.
Cautela Angeli allegatio, quando est directa ad retardandam ulteriorem exequutionem, mandatorum, requirit probationem tituli clarum, & concludentem ab allegante faciendam; n.2. & 5. ibid.
Potissimum si Cautela Angeli non a possidentibus res, super quibus ea allegatur, sed ab aliis, tanquam jus habentibus succedendi in fideicommissum, opponitur; n.3. ibid.
Cautelam Angeli allegat hæres beneficiatus ad effectum retinendi bona jure proprio, & pro aliis creditis; quum mandata relaxantur contra bona hereditaria; decif. 406. num. 11. Tom.2. p.157.
Cautelam Angeli allegans concludenter probare tenetur quod titulo fideicommissi, vel

alio, bona retenta possideat; dec. 416. nu. 9. Tom.2. p.178.
Cautela Angeli allegata super bonis præsentis fideicommissarii pro credito liquido, requirit clarum fideicommissum, & identitatis probationem, ut exequutionem retardet; decif. 442. n.8. Tom.2. p.217.
Cautela Angeli exequutionem non retardat, si identitas excludatur; Præsertim, si de proprio eam allegantes se obligaverint; quia tunc qualitas fideicommissaria non suffragatur; n.9. & seq. ibid.
Cautela Angeli non attenditur, nec retardat exequutionem in bonis propriis, quum hæreditas, cujus vigore allegatur, adita sit sine legitimo, & solemnino inventario; alienationesque concurrant; dec. 474. n.1. T.2. p.269.
Cautela Angeli allegata in vim fideicommissi non suffragatur contra dotatas in bonis pro dotatione reservatis; dec. 543. n.3. T.2. p.381.
Cautela Angeli allegata super prædico, & illius venditio, actuale dominium in allegante, & venditore probant; dec. 700. n.18. T.3. p.146.
Cautela Angeli ut admittenda sit, titulo puro, & claro niti debet; dec. 725. n.1. T.3. p.186.
Cautela Angeli ut dicatur iusta, & exequibilis, iudicis declaratoria debet ejus allegationi præcessisse; ibid. n.14. p.187.
Cautela Angeli sine redditione rationis de bonis defuncti allegari nequit; decif. 756. n.2. Tom.3. p.247.
Cautela Angeli ut rejiciatur, satis est, quod titulus, cui illa nititur, sit turbidus; nu. 4. & 5. ibid.
Cautela Angeli allegari nequit ab hærede debitoris; dec. 862. n.1. Tom.3. p.452.
Cautela Angeli ut servetur, requiritur, quod bona alio, quam hereditario titulo, possideantur; n.2. ibid.
Cautelam Angeli allegare nequit hæres, licet gaudeat beneficio legis; donec rationem non reddiderit; n.3. ibid.
Cautela Angeli, ut subsineatur, debet habere titulum clarum, & liquidum, alius rejicitur; ibid. n.6. & 7. p.453.
Cautela Angeli non est allegabilis ad retardandam exequutionem mandati clari pro modica summa, quando allegans sit creditor, & debitor, & copia bonorum debitoris fruatur; n.8. ibid.
Cautela Angeli non operatur, quin hæres in propriis bonis damnetur; nisi prius de hereditate legitimam reddidisset rationem; neque est contra proprium factum allegabilis; dec. 889. n.8. Tom.4. p.34.
Cautela Angeli, ut arceat creditores, claris debet esse probationibus suffulta, & ex sola turbiditate rejicitur; dec. 894. n.17. T.4. p.44.
Cautela Angeli non subsistit, si allegata sit ab hærede generalis debitoris ex titulo census accollati, quando tamen eadem accollatio ad ipsius hæredis commodum proienderet; dec. 966. n.1. Tom.4. p.180.
Cautela Angeli allegata vigore fideicommissi ab hærede debitoris, qui de istius hereditate præsertim in casu, quo de bonorum fideicommissi

misariorum identitate non constaret: num. 3. & seq. *ibid.*

Cautela Angeli allegata super certis stabilibus, absque ulla designatione certorum bonorum cum suis vocabulis, & confinibus; non substat: *ibidem*, n. 6. p. 181.

Cautela Angeli non substat, si allegata sit vigore fideicommissi, quod ex substitutorum premortientia in hærede ipsius debitoris expirasset: n. 11. *ibid.*

Cautela Angeli allegata in bonis propriis pro debito proprio non substat, nec frater ratam proprii debiti potest in fratrem refundere hæreditatem: decif. 997. numer. 3. Tom. 4. p. 232.

Cautelam Angeli allegare non potest frater super fundo a fratre defuncto adepto, pro retardanda solutione artis alieni ab isto contracti: præsertim si idem frater superstes allegaret credita anteriora super bonis defuncti, quando essent turbida, & in statu non executibili: n. 4. & seq. *ibid.*

Cautela Angeli, deficiente titulo claro, & iusto, non substat: decif. 1000. numer. 14. Tom. 4. p. 239.

Cautela Angeli ex sola turbiditate tituli, quo allegatur, rejicitur: *ibid.* n. 18. p. 240.

Cautelam Angeli allegans ex bonis hæreditariis patris, de eis prius rationem reddere tenetur: dec. 1036. n. 1. Tom. 4. p. 320.

Cautela Angeli sine titulo iusto, & claro non substat: n. 5. *ibid.*

Vid. Hæres in genere ad dec. 1101.

Cautela Angeli, quando post plures passas sententias, a debitore allegatur, irà rigide probanda est, ut ulteriori non indigeat discussione: dec. 1212. n. 1. Tom. 5. p. 276.

Cautela Angeli rejicitur, quando super titulis ejusdem graves dispungendæ oriuntur difficultates: *ibid.* n. 2. 3. 8. & 12. p. 276. & seq.

CAUTELA CUMANI.

Cautela Cumanæ est communiter rejecta; & quando, & ex quibus servata dicitur: decif. 169. n. 23. Tom. 1. p. 264.

CAUTELA SOCCINI.

Cautela Soccini non servata, legitima, ex additione, non censetur renunciatum, nec onus super ea acceptatum: decif. 169. num. 10. & 11. Tom. 1. p. 263.

Cautela Soccini suppleri potest per æquipollens: n. 12. *ibid.*

Cautela Soccini non dicitur suppleta per æquipollens, si testator quancunque prohibuerit alienationem, etiam ex urgentissima causa, adjecta, in casu conventionis, caducitatis pœna, favore successivæ vocatorum, cum expressa mentione legitima: n. 13. *ibid.*

Cautela Soccini consistit in eo, quod pater per viam præmii filios allicit ad supponendam fideicommissi legitimam, & in casu, quo nolint, eos instituat: n. 14. *ibid.*

Cautela Soccini non servata dicitur, quando filius in casu inobedientie testatori, omni hæreditatis commodo privatur; nec expressæ in legitima est institutus: *ibid.* n. 22. p. 364.

Cautela Soccini potest servari a patre, prohibendo filiis deductionem legitimæ in testamento, in casu conventionis suæ voluntati,

in legitima tantum eisdem instituendo: decif. 1295. n. 1. Tom. 6. p. 61.

Vid. Legitima quoad onera, & prohibitiones.

CAUTIO IN GENEÆ.

Cautio est medicina sequestri: dec. 117. nu. 14. Tom. 1. p. 152. & dec. 1310. n. 10. T. 6. p. 109.

Cautio est præstanda in casu liquidationis melioramentorum, de illis reficiendis: dec. 329. n. 10. Tom. 2. p. 25.

Cautio, licet decreta, præstanda tamen amplius non est, quando judex mandavit apponi sequestrum; & quare: decif. 1310. num. 9. Tom. 6. p. 109.

Vid. Fidejussio.

CAUTIO MUTIANA.

Cautio Mutiana non suppletur per mulierem, ex quo jurejurando secundis nuptiis renunciasset, nec potest filii tutelam tali casu exercere, nec hæreditariam induere qualitatem: dec. 789. n. 5. & 7. Tom. 3. p. 311.

Ad Cautionem hujusmodi juratoriam mulier non admittitur, nisi prius ejus præcesserit juramentum, quod tales non invenisset fidejussores: n. 8. *ibid.*

Cautio Mutiana omnino præstanda est per mulierem, si agatur cum filio hærede proprietario: n. 9. *ibid.*

CAUTIO DE RESTITUENDO PRIORIBUS, ET POTIORIBUS.

Cautio prædictæ reportatio requiritur, quoties certa concurrat in hærede scientia creditorum: dec. 41. n. 19. Tom. 1. p. 61.

Cautio de restituendo non est præstanda per comparitionem unius creditoris: decif. 162. n. 8. Tom. 1. p. 151.

Cautio præstari non debet, quoties decedat debitoris, & concursus creditorum non adest: n. 10. *ibid.*

Cautio eadem non est exigenda a creditoribus, ubi propter temporis antiquitatem molestiarum timor non adest: n. 11. *ibid.*

Cautio de restituendo &c. est præstanda ab omnibus creditoribus in concursu graduatis, in actu consignationis pecuniarum eisdem graduatis: dec. 314. n. 15. Tom. 2. p. 4.

Per Cautionem de restituendo pecuniæ exactæ dicuntur extare: n. 16. *ibid.*

Vid. Hæres beneficiatus: & Creditor quoad solut. &c.

Vid. Exigent.

CEDENDARUM EXCEPTIO.

Cedendarum exceptio non obstat, si iura in alios translata non fuerint prostrata; secus, si hoc impeditum fuerit actionis in alios exercitum: dec. 249. n. 9. & seq. T. 1. p. 495.

Vid. Exceptio.

CEDENS, CEDERE.

Cedens nomen debitoris, ad illius evictionem tenetur, quæ ex præexistenti causa processerit: dec. 17. n. 10. Tom. 1. p. 22.

Cedi non potest jus, quod non habetur: dec. 356. n. 11. Tom. 2. p. 61.

Cedens, non promittens exigibilitatem non tenetur, nisi ad veritatem nominis cessi: decif. 386. n. 4. Tom. 2. p. 120.

Cedens promittens de evictione, ad illam tenetur, quoties cessum nomen evincatur: *ibid.* n. 8. p. 121.

Ce-

Cedens ad promissam eviditionem tenetur, quum
cessionarius probet bona debitoris, & fide-
jussoris non adesse; sed fuisse ab anterioribus
creditoribus occupata: ibid. n. 18. p. 122.
Cedens, & venditor ex actibus subsequentibus
cessionario, emtorive præjudicium non irro-
gant: dec. 467. n. 24. Tom. 2. p. 258.
Cedenti debitor ignarus bene solvit, & cessio
ab eo facta in extinctionem resolvitur, nec
potest amplius a cessionario molestari: decif.
630. n. 1. Tom. 3. p. 112.
Vid. *Via executionis ad dec. 690.*
Cedenti jura sua nihil superest consequendum
de illis adversus cessionarium, qui sui favore
cedentis jura reportavit: decif. 721. num. 8.
Tom. 3. p. 180.
Cedens regulariter non tenetur de exigibilitate
crediti cessi; limitatur autem si de exigibi-
litate se obligasset: decif. 934. numer. 2.
Tom. 4. p. 119.
Cedens creditum clarum, & justum a cessionario
acceptum, ad nil ultra tenetur, nisi ad
ei tradendum documenta in forma probanti,
ex quibus crediti realitas resultet: dec. 967.
n. 14. Tom. 4. p. 183.
**Cedens cambium cum promissione de exigibili-
tate, cum usque ad expeditionem mandati à**
cessionario non repetra, tenetur illius favo-
re ad quanti interest refundere: decif. 980.
n. 2. & 3. Tom. 4. p. 203. & seq.
Vid. *Creditor.*
**Cedens promittens nomen cessum, tam de fac-
to, quam de jure exigibile, stipulationem**
non committit favore cessionarii, nisi in casu,
quo probetur nomen cessum non esse verum,
vel de facto ob inopiam inexigibile: dec. 992.
num. 5. & decif. 1048. num. 6. & 7.
Tom. 4. p. 223. & 347.
Cedens stipulationem commississe favore cessionarii
intelligitur, deque exigibilitate tenetur,
si debitor cessus statuto tempore non
solvisset; nec cessionarius ad discussionem,
ulteriorem faciendam obligatur: ibid. n. 7. &
10. dicta dec. 992. n. 7. & seq. T. 4. p. 223.
Cedens non liberatur a regressu contra se in
casu inexigibilitatis nominis cessi, ex quo
cum cessionario ad invicem, tamquam in re
propria, sese Procuratores contra nomen
cessum constituisset; cum talis actus; inter-
preteretur, quod cessionarius contra istum, &
contra cedentem, actionem habeat, pro
sui majore indemnitate: n. 10. ibid.
Præsertim si observantia demonstraret, quod
cedens, ob inexigibilitatem nominis cessi,
aliud fundum pro securitate subrogasset:
n. 11. ibid.
**Cedens eo modo, quo sui favore fuisset judica-
tum contra cessionarium ob jurium parita-
tem, pati debet, quod contra se favore ejus-**
dem cessionarii judicaret: ibid. n. 12. p. 224.
Cedens creditum cum promissione perpetuæ
exigibilitatis favore fuisset debitoris in eo-
dem credito coobligati, dat intelligere, ut
illum non solum laborare intellexerit; sed
in eo eundem omnia sua jura activa trans-
ferre voluerit: dec. 1008. n. 7. Tom. 4. p. 257.
Limita quando creditor absque ulla ulteriori

promissione cessisset simpliciter suum credi-
tum eidemmet debitori; quo casu iste tan-
tum liberatus a debito diceretur: n. 8. ibid.
Cedens cambium activum suo debitori in eo
coobligato cum promissione de exigibilitate,
eo fortius omnia sua jura activa in illum tran-
sulisse præsumitur, si in alia consimili cessio-
ne sic partes convenissent: n. 10. ibid.
Cedens obligatur de eviditione, quando nomen
cessum, tempore, quo solvere promisit, ef-
fective non solvisset: nec ad ultiores dili-
gentias cessionarius tenetur, & quare: de-
cif. 1058. n. 8. p. 347.
**Cedens dicitur promississe nomen cessum exigi-
bile de facto, determinata die, quando etiam**
fructus impollerum decurrendos cum pro-
prietate cessisset, & in quocumque inexigi-
bilitatis casu se obligasset: n. 9. & 12. ibid.
Præsertim quando usus esset his verbis: *Præ-*
dicta facere, habere, tenere &c. quæ etiam ad
fructus impollerum maturandos sunt exten-
dibilia: n. 10. ibid.
Cedens post factam cessionem nil agere, nec de-
clarare potest in cessionarii præjudicium:
dec. 1054. n. 6. Tom. 4. p. 358.
Cedens jura cum declaratione, & obligatione
manutentionis eorundem intra factum pro-
prium tantum, & non alias, extra istud de
eviditione nunquam tenetur: dec. 1116. n. 12.
Tom. 5. p. 56.
**Cedens nomen debitoris per tal qual è, credi-
tique dubietatem in contractum deducens,**
non patitur contra se regressum in casu, quo
nomen cessum in parte diminuat, vel de-
perdat: dec. 1365. n. 6. 8. & 10. T. 6. p. 224.
Vid. *Cessio quoad exigibilitatem nominis*
cessi. Vid. *Regressus.*
CEDULA BANCARIA.
Cedula bancaria æquipollet reali numerationi
pecuniarum; secus si adsit in ea vinculum dif-
ferens solutionem: dec. 43. n. 4. & seq. T. 1. p. 66.
Cedula bancaria duplicata traditione ne gra-
vetur debitor, interdicat Rota, ne contra
eum eatur, nisi in subsidium: dec. 439. n. 2.
Tom. 2. p. 212.
Cedula per altri e tanti girate mulieri in con-
stitutione dotis, ex quibus deducatur, quod
ad viri manus pervenerint: dec. 779. num. 9.
Tom. 3. p. 289.
Cedula bancaria expositio, est actus ad fidejuss-
fores referibilis: dec. 968. n. 3. T. 4. p. 184.
Vid. *Girata: & Schedula.*
Cedularum ejusdemet summæ, & sub eadem
die scriptarum multiplicitas in debitore non
præsumitur, nec actuum pluralitas: decif.
798. n. 2. Tom. 3. p. 331.
Cedula ejusdem identitas, ex quibus probetur:
num. 3. ibid.
Cedula in faciem diversæ personæ descriptio,
quando vir plures alias consimiles in dotem
recepit, non operatur, quin sit ejusdem na-
tura: n. 7. ibid.
CEDULONES.
Cedulones relaxare non potest iudex exequu-
torialis, citra vitium attentatorum, contra
inobedientes suis mandatis; licet in liti-
ris compulsozialibus eidem talis soleat conce-
di

di facultas, & quid facere teneatur: dec. 990. num. 6. Tom. 4. p. 210.

Vid. *Censura*.

C E L E B R A T I O.

Celebratio sacri: quando de positiva dicatur obligatione Capellanis iniuncta; & quando secus ex mente fundatoris: dec. 1003. num. 8. Tom. 4. p. 245.

Vid. *Facultas celebrandi per alium vel per se*.

Vid. *Onus celebrationis missarum, & Onus celebrandi per se ipsum*. Vid. *Sacrum*.

C E L E R I T A S.

Quod celeritate maiori, quam subiecta patitur materia, efficitur; id statim fieri dicitur: dec. 310. n. 1. T. 1. p. 494.

C E N S U A R I U S.

Censuarius non cogitur sui census sortem minuratum recipere: dec. 98. n. 13. T. 2. p. 463.

C E N S U R A.

Super Censuram incurfu sententia ferenda est in contumacem, & inobedientem mandatis Rotalibus, in quibus expresse earum legiuntur communitio; cum illa personaliter ad notitiam fuerint deducta, & servatis omnibus terminis de stylo servandis, parere recuset: dec. 205. n. 1. Tom. 1. p. 21.

Censura relaxatur contra recurrentes ad iudices seculares in spretum sacra Rota: Limita, quando recursus habitus fuit a procuratore, absque mandato procuratoris speciali: dec. 338. n. 1. & seq. Tom. 2. p. 35.

Censuris mediantibus debent procedere procuratores Cisterciensium pro exigendis taxis a monasteriis, debitis procuratori generali: dec. 604. sub n. 3. Tom. 2. p. 473.

Censura, postquam pertransierunt quatuor termini praefixi ad docendum de partitione, sunt adversus inobedientem relaxanda; dec. 69. n. 1. T. 3. p. 141.

A Censuris excusatur verbalis paritio, quae Oeconomi appositionem, fructuum quae secum ferat dimissionem: dec. 806. n. 3. T. 3. p. 341.

Censura relaxanda sunt contra inobedientes mandatis Rotalibus, post expirationem terminum, qui de stylo prius eisdem praefigendi sunt: praesertim si inobedientes essent Ecclesiastici, in quibus gravior, quam in secularibus inobedientia efficitur: dec. 826. n. 1. & seq. T. 3. p. 379.

In Censuris relaxandis, post expiratos quatuor terminos, a Rota alter terminus concedi solet: n. 3. ibid.

Censura, cessante contumacia, & inobedientia, quae illarum sunt fundamenta, non relaxatur: dec. 990. n. 9. Tom. 4. p. 220.

Ad Censurarum abolitionem proclivior quique debet esse, quam alius fuerit in inflixioni, sequendo pia matris Ecclesiae laudabile exemplum: ibid. n. 10. p. 220.

Vid. *Absolutio*.

Vid. *Declaratoria, & Excommunicatio*.

C E N S U S I N G E N E R E.

Census, & annui redditus inter bona immobilia connumerantur: dec. 43. n. 9. T. 1. p. 66.

Census fors non venit sub specifica mentione solutionis debiti: dec. 47. n. 2. & n. 20. Dubitative n. 4. & 21. Tom. 1. p. 72. & seq.

Census comprehenduntur sub nomine debiti, quando constat de testatoris voluntate: ibid. n. 5. p. 72.

Census efficitur repetibilis, & locus est executioni mandati ad effectum deponendi integrum capitale, si debitor dare omiserit fideiussorem promissum in casu obitus: dec. 94. n. 7. 10. & 16. Tom. 1. p. 145. & seq.

Et super hoc adest reformatio Innoc. XII. id permittens: ibid. n. 8. p. 145.

Census capitalis, & fructuum repetitioni sit locus, vocato creditorum concursus: dec. 142. n. 3. Tom. 1. p. 226.

Declaratio conclusionem procedere, quum creditorum concursus sit universalis: n. 4. ibid.

Censum exillere demonstrat successiva fructuum exactio, & solutio respective: dec. 151. n. 3. Tom. 1. p. 239.

In Censibus compensatio fieri nequit, sine positiva declaratione debitoris: n. 4. ibid.

Vid. *Compensatio*.

Census impositio est minor alienatio, quam bonorum venditio: dec. 199. n. 9. T. 1. p. 313.

Census fideicommissi, in dote causam cessus, ab eo exivit: dec. 314. n. 3. T. 2. p. 4.

Census plures imponi possunt super uno eodemque fundo: dec. 356. n. 5. T. 2. p. 134.

Declaratio hoc tantum procedere, si fundi adiectae capacitas, tam quoad capitale, quam quoad fructus; quia si secus est, sequuta vigore primi census evictione, posterior resolvitur quoad jus imponentis, & subsequenter hypotheca: ibid. n. 6. p. 135.

Vid. *Mater ad dec. 596*.

Census in fundo dotali cum eius praecisa expressione assignatus, a viro ex fructibus est solvendus: dec. 628. n. 22. Tom. 3. p. 7.

Census sit repetibilis, si debitor in eo conteatur non adimpleat: dec. 943. n. 2. Tom. 4. p. 133.

Census ex parte creditoris semper est irrepetibilis, & cuiuscumque compensationis incapax, aut actus, cuius vigore, reluctantem debitore, vetita repetibilitas inducatur: dec. 1111. n. 15. Tom. 5. p. 43.

Census non potest considerari ad instar nominis debitoris minus idonei; & ob id excipi quod minus valeat ad sustinendam deliberationem excessivam super eo consumtam, & quare: dec. 1148. n. 14. Tom. 5. p. 138.

Census inter stabilia connumerantur: n. 15. ibid.

Census deterioris conditionis dici non potest, quando de eius exigibilitate, & realitate adesset fideiussor idoneus obligatus: n. 16. ibid.

Census non potest reputari inexistibilis, quando adest idoneus fideiussor in eo obligatus, praesertim ad convalidandam deliberationem de eo laesive sequutam pro pretio vili: dec. 1205. n. 9. Tom. 5. p. 264.

Census sine debitoris consensu non est repetibilis; ideoque de sui natura non est compensabilis: dec. 1309. n. 15. Tom. 6. p. 106.

Vid. *Inexistibilis ad dec. 1388*.

Census activus potest a creditore constitui pro fundo in censu passivo, & fructus debentur, etsi talis census, qui stat profundo, extinguatur: ratio est, quia fundus census fructus patitur: dec. 722. n. 1. ad 3. Tom. 3. p. 181. Vid.

Vid. *Accollatarius*, & *Accollatio*.

Vid. *Cautela Angeli*.

Vid. *Dominium*.

CENSUS AD CONSTITUTIONIS PIANÆ FORMAM.

Census imponi potest ex *Piana* constitutione, super aliis censibus, annuique redditibus, eidem correspondentibus : decif. 43. num. 8. Tom. 1. p. 66.

Census non dicitur annuus redditus, in quo contra *Pianam* constitutionem non intervenire numerata pecuniæ : dec. 626. n. 7. T. s. p. 507.

Census ex parte creditoris de sui natura est irredemibilis, ex *Piana* constitutione : dec. 638. n. 3. Tom. 3. p. 29.

Limita, quum deficiat unus ex correis debendi, ut si unus ex his minore allegaverit a tatem pro illo annullando : n. 4. ibid.

Et tunc creditor sortem repetit ratione damnorum, & interesse : n. 5. ibid.

Amplia, limitationem procedere, etiam si plures sint census impositores in solidum, & respectu unius tantum nullus declaratur, ratione solidalis obligationis ; quid quid sit, illa non accedente : n. 6. ibid.

Census nequit sine numeratis pecuniis creari : dec. 703. n. 15. Tom. 3. p. 152.

Census creatus ad tramites bullæ *Pianæ* non potest de nullitate redargui : decif. 943. num. 1. Tom. 4. p. 133.

CENSUS QUOAD EJUS EVICTIONEM.

Pro Census in solutum dato cum sola promissione evictionis ; non autem exigibilitatis ; quum illius fructus, postquam longo tempore fuerint soluti, sunt inextingibiles ; evictioni locus non fit : dec. 396. n. 1. Tom. 2. p. 134.

Fallit si ista evictio proveniat ab impedimento hypothecarum anteriorum, fundum censitum absorbentium n. 2. & 4. ibid.

Debitor Census fundati super altero censu, si evincatur idem fundus, tenetur investire summam, ex qua constatur secundum censum cum pecuniis de primo retractis : n. 6. ibid.

Census super altero impositus, secundum aliquos doctores, resolvitur, quousque ille evincatur, seu extinguitur ; sed casus sunt distinguendi : dec. 722. n. 4. Tom. 3. p. 181.

Census extinguitur, quum fundus census remanet evictus, sciente creditore : dec. 611. n. 1. Tom. 2. p. 484.

Declara conclusionem procedere, quum remaneant alia bona debitoris, ex quibus creditor census potest satisfieri : n. 2. ibid.

Limita, quum omnia debitoris bona posita fuerint sub concursu, & subhastata, omniaque sint abortiva, absque eo quod quidquam superstit, unde creditori censuario census capitale restitui possit : n. 3. ibid.

Et tunc datur eidem mandatum pro fructibus, loco damnorum, & interesse : n. 4. ibid.

Census fundi evictione eveniente ; si creditor illico possit recipere sortem absque impedimento, vel alterius fundi subrogationem reportare ; fructuum casualium cursus rescatur : dec. 723. n. 2. Tom. 3. p. 182.

Limitatur regula, quando ex facto communis debitoris, creditor neutrum ex superscriptis

potest obtinere : n. 3.

Et in isto casu, in recompensationem damnorum, & interesse, illorum cursus eidem conceditur : ibid. n. 4. p. 183.

Impedimentum supradictum, ex facto debitoris proveniens dicitur, quando ob supervenientiam anteriorum creditorum, creditor census, nec subrogationem novi fundi, nec sortem potest reportare : n. 5. ibid.

Census remanet infructiferus, si creditor, casu quo fundus evincatur, ex culpa sua sortem, & fructus recipere negligat ; seu novam fundi subrogationem reportare : dec. 749. nu. 1. Tom. 3. p. 231.

Secus, si culpa, & facto debitoris steterit, quin creditor sortem, & fructus, seu novam fundi subrogationem retulerit : ibid. n. 2. 8. & 11. p. 231. & seq.

Amplia, si bona debitoris, censitumque fundus stent sub concursu, ex quo creditor legitimo afficiatur impedimento ; quo casu fructus loco damnorum debentur ; & hæc est constans opinio, & ultima Rotæ : ibid. n. 3. & 4. p. 231. Contrarium sentit Eminētissimus de Luca in matris, sub titulo de usur., & camb. la 9. 10. & 11., cuiusque opinio reprobat, & quare : n. 5. & Vide n. 6. & 7. ibid.

Census creditor, si fors, ab ipso cum obligatione de restituendo prioribus exacta, evincatur, jura non perdit, eique cum omnibus suis privilegiis reviviscunt ; & hæc est opinio congregationis Baronum contra sensum Eminētissimi de Luca : ibid. n. 13. & seq. p. 232.

Census creditor, evicto fundo, sui debitoris bona contra tertios in Salviani judicio persequi potest : n. 15. ibid.

Non tamen cogitur huic se accingere remedio, ne loco damnorum & interesse, saltem, fructus amittat : n. 16. ibid.

Imo potest expectare, quod fundus ab aliis concreditoribus de manu dicti tertii possessoris recuperetur, & hoc interim fructus non perdit : n. 17. ibid.

Vid. *Actio pro evictione*.

Vid. *Census in genere*.

Vid. *Evictio* : & *Creditor censuum*.

CENSUS QUOAD EXTINCTIONEM, ET RETROVENDITIONEM.

Census extinguere tenetur hæres usufructuarius, gravatus extinguere debita hæreditaria : dec. 47. n. 1. Tom. 1. p. 72.

Census extinctio arguitur venire sub generali præcepto extinguendi debita, quum adest testatoris votum augendi perpetuam primogenituram, ad commodum vocatorum : ibid. num. 1. p. 73.

Census extinctio arguitur comprehendenda sub generali præcepto extinguendi debita, ex demandata venditione mobilium, pretiique investimento, ad augendam hæreditatem : num. 14. & 16. ibid.

Census, contra fructus respectu debitoris, per novationem regulariter non dicitur extinctus, sed transusus in cambium, quoties fuerunt servata requisita *Glos. in leg. Arrost. ff. qua res. pign. oblig. poss.* quæ hic referuntur : dec. 94. n. 17. & seq. Tom. 1. p. 146.

Vid. *Fideicommissum ad ditam dec. 94.*

In Censu extinctionem, creditori censuario pecunias, ad debitorem censu spectantes, retine-
re non licet: dec. 132. n. 14. Tom. 1. p. 203.
Census assignatus in dorem debitori ejusdem
census, videtur extinctus: dec. 185. num. 10.
Tom. 1. p. 290.

Vid. *Associatio.*

Census non remanet extinctus, quum fundus cen-
situs non est evictus de jure, sed ex volunta-
ria alienatione debitoris, etiam sciente cre-
ditore: dec. 520. n. 11. Tom. 2. p. 342.

Census post deliberationem fundi censiti authori-
tate congregationis baronum, sciente cre-
ditore, remanet à die scientiæ extinctus: quid
quid sit, ista scientia deficiente: ibid. nu. 14.
& seq.

Et tunc census est redimibilis, purumque
creditum pecuniarium remanet, fructus non
pariens: n. 16. ibid.

Neque fructus tunc debentur ratione damno-
rum & interesse, conventorum in instrumento
impositionis, in casu evictionis; & cur: nu-
mer. 17. ibid.

Census juris ministerio extinguitur, quum ejus-
dem debitor ex causa doris uxoris, ejusdem
quoque creditor evasit: dec. 531. numer. 10.
Tom. 2. p. 361.

Distingue hoc procedere, quum debitor
census irrevocabilitur dominus evasit, secus
vero, quando assignatus fuit cum speciali hy-
potheca, & vincolo, favore uxoris: n. 12. ibid.

Census extinctionis æquivocæ coniecturæ ejus
scientiam haud suadet contra publicum in-
strumentum, nec attenduntur nisi facta sint,
ut nullum dubitandi locum relinquunt: dec.
643. n. 13. Tom. 2. p. 38.

Census extinctio ab urgentibus coniecturis, &
argumentis elicitur, etiam sine instrumento,
& coniecturæ sunt sequentes: Si octuaginta
annis nunquam fructus soluti, aut expollu-
tati sint, licet creditor esset diligens, & de-
bitor opulentus: Præsertim, quum debitor
esset probus vir, & sacerdos: Si actio contra
tertios possessores ignorantes promoveat-
ur: dec. 676. n. 6 ad 9. Tom. 3. p. 99.
Coniecturæ pro extinctione census simul uni-
tate considerantur: n. 10. ibid.

Vid. *Census quoad extinctionem præsum-
tam.*

Census extinguí potest mediante datione in so-
lutum alicujus rei, quum hæc sit actus retro-
similis, & necessaria non sit numeratio pec-
uniæ, eaque sequuta, qualibet etiam hy-
potheca cessabit: dec. 703. numer. 9. & 16.
Tom. 3. p. 151. & seq.

Census extinctio, facta à curatore hereditatis,
illo gravatæ, citatis ad valvas omnibus in-
teresse habere prætendentibus, valida reputa-
tur; & si adessent filii, & heredes debito-
ris, qui specialiter non fuissent citati: nu-
mer. 14. ibid.

Census extinctio, mediante datione in solu-
tum, sequuta, si à creditore, uti sibi præju-
dicialis, redarguatur nulla, & collusiva: di-
citur exceptio de jure tertii & in suo con-
gruo judicio est deducenda: ibid. n. 13. p. 151.

Census esse venditum, non vero retrovendi-
tum deducitur ex verbis importantibus sim-
plicem venditionem, non retrovenditionem,
ideò si fuerit translativæ, non extinctivæ ces-
sus: dec. 797. n. 3. Tom. 3. p. 389.

Census creditor si emat à suo debitore rem, &
pretium illius cum censu excomputet, hic
est actus per æquipollens illius retrovenditionem
secumferens: n. 5. ibid.

Census retrovendere potest usufructuarius, non
vero istius hæres, propter expirationem cu-
juscumque juris per obitum usufructuarii.
dec. 865. n. c. Tom. 3. p. 457.

Census extinctio probanda est per actum im-
positioni retrosimilem: dec. 1017. numer. 11.
Tom. 4. p. 283.

Census ex sola solutionis dubietate dici nequit
extinctus: dec. 1309. n. 17. Vid. num. 10. 11.
12. 13. T. 6. p. 105. & seq.

Vid. *Extinctio*; & *Retrovenditio*.

Vid. *Cambium quoad extinctionem*.

Vid. *Census in genere*, & *quoad ejus evi-
ctionem*.

CENSUS QUOAD EXTINCTIONEM PRÆSUMTAM.

Census extinctio non presumitur ex longava ta-
cituritate in exigendis fructibus; sed actus
retrosimilis requiritur: dec. 132. numer. 15.
Tom. 1. p. 203.

Census, qui nunquam exacti, & de quibus men-
tio nunquam facta fuit, post longissimum tem-
poris lapsum extincti præsumuntur: dec. 316.
n. 2. Tom. 2. p. 7.

Census extinctio ex non exactione 90. annos
continuata præsumitur, & etiam minori spatio:
fortius id suadentibus coniecturis: dec.
626. n. 9. ad 11. Tom. 2. p. 507. & seq.

Census extinctus, vel compensatus præsumitur;
si ejus debitor olim exhibuerit creditum lon-
ge majus: ibid. n. 12. p. 508.

Census accollari, extincti censetur; si spatio
80., & ultra annorum non adit ulla credito-
rum urgentia, quin ab accollari hæreditibus
venditio cum accollatione censuum ab entore
facta inutilis dici possit, ob non sequutam eo
tempore extinctionem: dec. 635. numer. 8.
Tom. 3. p. 23.

Census præsumta extinctio ex longo temporis
lapsu tunc solum admitti solet, quando etiam
urgentes concurrunt coniecturæ: dec. 641.
num. 17. Tom. 3. p. 35.

Præsertim, quum plures personarum mutatio-
nes contigerint; nam tunc in eis ignorantia
præsumitur: n. 18. ibid.

Census præsumta solutio locum non habet,
quum ejus creditor, vel cessionarius, filium
in pupillari ætate reliquerit; sed tunc igno-
rantia præsumitur: dec. 643. n. 7. p. 38.

Census præsumta extinctionis coniecturam non
facit adnotatio ejusdem census, omiſſa in in-
ventario, a matre tutrice facta; sed potius
ignorantiam: n. 10. ibid.

Præsertim, quum in eodem inventario aliorum
bonorum descriptio omiſſa fuerit: n. 11. ibid.

Census extinctio præsumitur, si major pars
quantitatis petita doceatur extincta: dec. 676.
n. 11. Tom. 3. p. 99.

Non

Non Census præsuntæ extinctioni, sed ejus ignorantia potius tribuitur fructuum petitio omiſſa; quando ultra multiplices personarum mutationem, probetur, quod creditoris hereditas ad minores, vel pupillos delata fuerit: ibid. n. 15. p. 100.

Vel quando præter longævum temporis lapsum nulla vehemens circumſtantia, vel conjectura concurreret: n. 16. ibid.

Limita, quando nec pupilli, nec minores creditoris census succederent; sed acquieſcentia in ipſo creditore eſt incepta; vel argumenta, & conjectura, extinctionem ſuadentes, adſtipulantur: n. 17. ibid.

Census nunquam præſumitur extinctus ex longo temporis lapſu, niſi ſimil univoca concurrant argumenta, vehementerque conjectura: dec. 565. n. 3. Tom. 3. p. 458.

Vid. *Acquieſcentia*.

Census antiqui extinctio in reſiduo, nullo pacto præſumi poteſt, ſi in margine inſtrumenti adnotata reperiretur extinctio uniſ ratæ, & non extinctio dicti reſidui: n. 11. ibid.

Census non dicitur pro medietate extinctus, ex quo creditor pro medietate tantum egieſſet; quando de præſervatione ſuorum jurium pro altera medietate ſibi caſiſſet: dec. 1017. n. 10. Tom. 4. p. 283.

Census non poteſt credi totaliter extinctus, ex eo quia pro medietate illius extinctio appareat, niſi concludenter probaretur: numer. 12. ibid.

Ampli, ut neque ex quo creditor contra unum tantum ex duobus obligatis egieſſet; quando utriſque ſolidaliſ adſuiſſet obligatio: n. 13. ibid.

Subampli, ut neque ex hoc, quod in deſcriptione cenſuum, facta à debitore occasione diſiſionis peractæ inter ejus filios, talis cenſus non reperiretur adnotatus, ſi in eo pater eſſet fidejuſſor ſolidaliſ obligatus: num. 14. ibid.

CENSUS QUOAD FRUCTUS.

Census fructus poſtquam congregatio baronum, cum ſcientia illius creditoris, manus appoſuit, & bona deliberari fecit, quum cenſus ſit factus repetibilis, neque ratione damnorum, & intereſſo debentur: dec. 520. num. 1. Tom. 2. p. 341.

Census fructus non currunt in creditore cenſus, quum, eo ſciente, fundus cenſitus, à autoritate congregationis baronum, ſuit deliberatus; quando tamen non ſuit impeditus à multiplicitate anteriorum creditorum cenſum repetere; etiamſi comparuerit, & fuerit graduatus: ibid. n. 9. p. 342.

Census fructus pariter non currunt, quum potuit ſatiſſieri, vel novus fundus ex debitoris bonis peti, ut ſubrogaretur, & non factum ſuit: n. 10. ibid.

Census non remanet infructiferus, donec ſuperſint aliqui fundi eſt illis, ſuper quibus ſuit impoſitus: dec. 593. n. 10. Tom. 2. p. 463.

Census fructus debentur, donec ſors effective reſtituatur; etiam ſi ſit ſequuta diſſidela, vel mandatum creditor reportaverit pro ſortis, & fructuum reſtitutione, & in congregatio-

ne baronum præſentaverit: num. 14. ibid. **Census debitor ſi ſe obligaverit reinveſtire fructus**, & ſuper iſto fundarius ſit alter cenſus, pro ejus majori ſecuritate; ſi primus, qui ſtat pro fundo alterius, extinguitur, & reinveſtimentum ille non fecerit, loco damnorum tenetur ad fructus hujus ſecundi cenſus: dec. 722. n. 5. *Vide* n. 2. & 3. T. 3. p. 181.

Census remanet infructiferus, ſi creditor, caſu quo fundus evincatur, ex culpa ſua ſortem & fructus recipere negligat, ſeu novam fundi ſubrogationem reportare; & quando ſecus: dec. 749. n. 1. 2. 8. & 11. Tom. 3. p. 231. & ſeq.

Census remanet infructiferus, ſi creditor, licet ei via detur expedita ad exigendam ſortem, eviſo fundo, non exigat: d. dec. 749. n. 6. & 21. Tom. 3. p. 231. & ſeq.

Præſertim, ſi tales pecuniæ, ut à creditore, exigenterent in conſeſu, emittere deberet obligationem de reſtituendo prioribus, & potioribus: ibid. n. 7. p. 231.

Census fructus debentur, quouſque per actum retroſimilem non extinguitur ejus ſors: ibid. n. 10. p. 232.

Census ſortis depositum in abſtracto fructuum curſum non reſecat, ſi creditor eam recipere impediatur: n. 12. ibid.

Census de ſui natura ſubiacer individuali periculo diminutionis fructuum in creditoris præjudicium, ex deterioratione fundi ſine culpa debitoris: dec. 1074. n. 10. T. 4. p. 407.

Vid. Census quoad eviſionem.

Vid. Fructus cenſus &c.

CENSUS QUOAD SANATIONEM.

Cenſum ſanare poteſt iudex vigore ſcalutatis à Papa tributa; quando conſtat de vera pecuniarum numeratione, quamvis non contentoranea impoſitioni: dec. 34. n. 2. T. 1. p. 65.

Census ſanatio retrorahitur ad diem impoſiti cenſus, ideoque illius fructus debentur: ibid. num. 13. p. 66.

Maxime, ſi venditor cenſus emerit ejuſdem pretio rem fructiferam: n. 14. ibid.

Per Census ſanationem, arbitrio Rotæ commiſſam, cenſetur derogatum ſententiæ ſuper nullitate cenſus Papæ narratæ: n. 16. ibid.

Census ſanatio non datur cum narrativa, quod nihil hætenus in iudicium deductum fuerit, quando lis, etiam contra partem ſupplicantis, in aliquo tribunali ſit inſtaurata, etiamſi lata non ſit ſententia: dec. 517. numer. 2. Tom. 2. p. 337.

Pro Census ſanatione obtinenda, certitudo crediti non probatur per inſtrumentum impoſitionis ejuſdem cenſus; præſertim ſi alteri inſtrumento contrarietur: n. 3. & 4. ibid.

Census ſanationi locus eſt, attenda crediti certitudine, ſecus contra: n. 5. ibid.

Census ſanationi locus non eſt, ſi creditum integrum non probetur, quum Pontifex mandaverit cenſum integrum ſanari: ibidem. num. 6. p. 338.

Census creatus non dicitur cum pretio frumenti; ſi hoc in inſtrumento impoſitionis non fuerit expreſſum, ut ſuit poſtea expreſſum pro obtinenda ſanatione; dictumque frumentum pretium longe cenſus ſortem exceſſerit: n. 9. ibid.

CENSUS QUOAD VALIDITATEM,
SEU NULLITATEM.

Census est nullus ob non factam specificam designationem confinuum fundi censiti: dec. 43. n. 10. Tom. 1. p. 66.

Ad Census nullitates removendas, fundi censiti arbitraria electio ex loco temporis cursu, & fructuum solutione, facta præsumitur: num. 11. ibid.

Rota tamen ad cautelam, vigore facultatis à Papa in commissione tributæ, mandat certum fundum supponi: n. 12. ibid.

Census postquam fuit nullus declaratus, reducitur ad merum pecuniarum creditum: dec. 195. n. 6. Tom. 1. p. 307.

Census dici nequit nullus, ex quo statutum, sine principis assensu, bonorum alienationem, quæ pro fundo sunt constituta, prohibeat, quum ab ejus constitutione sint elapsi anni 70. dec. 199. n. 6. Tom. 1. p. 313.

In Census constitutione super fundo, sine principis, seu domini directi licentia, alienari prohibito, assensus ejusdem principis, seu domini directi præsumitur intervenisse per lapsum 70. annorum, & ex observantia census, nec intentata à principe caducitate: n. 7. ibid.

Census impositus super fundo, integre ab anterioribus hypothecis abortio, non est verus, nec realis: dec. 352. n. 7. Tom. 2. p. 5.

Census impositus super fundo, aliis creditoribus totaliter obligato, verus non est in substantia: dec. 386. n. 5. Tom. 2. p. 120.

Census impositus super fundo, ab hypothecis anterioribus abortio, est insubsistens, & nullus: dec. 396. n. 3. Tom. 2. p. 124.

Census non subsistitur super fundo, quod vigore antecedentium hypothecarum fuit prorsus avocatum, & à debitoris dominio exivit: ibid. n. 11. p. 135.

Vid. *Census ad constitutionis Planæ formam*.

CENTENARIA.

Centenaria facit præsumere quencumque titulum, etiam contra fideicommissum: dec. 42. n. 19. Tom. 1. p. 64.

Contrarium si sit interrupta: n. 20. ibid.

Centenaria etiam pacifica allegabilis non est, quum constet de ejus initio ex publico instrumento: ibid. n. 21. p. 65.

Et tunc allegari non potest alius titulus ex temporis beneficio præsumtus: n. 22. ibid.

Centenaria importat titulum proficuum, & utilem: dec. 360. n. 5. Tom. 2. p. 70.

Centenariæ lapsus operatur, ut allegari possit melior titulus de mundo, quavis Apostolica autoritate munitus: dec. 485. n. 5. T. 2. p. 288.

Centenariam observantiam habens patronus, allegare potest titulum onerosum, qui superventus præsumitur, etiam si constaret, à principio jus patronatus acquisitum ex gratioso privilegio Apostolico: dec. 499. num. 3. Tom. 2. p. 313.

Centenaria tribuit omnem titulum validum, & admittit facultatem inquirendi de meritis rei gestæ: dec. 958. n. 13. Tom. 4. p. 166.

Centenaria quancumque actionem præscribit: dec. 1012. n. 21. Tom. 4. p. 270.

Centenaria remanet interrupta, quando debitor circa sexagesimum annum, à die initii contractus, fuisset pulsatus: dec. 1017. n. 9. T. 2. p. 283.

Centenaria tollit possibilitatem invenendi verum valorem rei, in quo eadem res ante talem decursum esse potuisset: dec. 1051. n. 32. & 33. Tom. 4. p. 354.

Centenaria meliorem de mundo titulum possidenti præbet: dec. 1110. n. 4. 1193. num. 15. 1235. n. 3. & 1252. n. 2. Tom. 5. pag. 38. 245. 337. & 384.

Præsertim, quando centenaria à re judicata robur assumeret: dec. 1110. n. 5. T. 5. p. 38.

Centenaria non destruit ex infecta allegatione titulum genericum; sed requiritur, quod allegatio sit specifica, certæ, & designatæ unionis, quæ quencumque alium possibilem titulum excludat: dec. 1235. n. 15. T. 5. p. 338.

Centenaria sicuti innititur meliori titulo de mundo, ita præcedentibus contrariis, vel nullis actibus abrogatis, tituli mutationem præsumere facit, & possessionis in meliorem titulum: ibid. n. 19. & 33. p. 339. & seq.

Centenaria loco tituli stare dicitur: n. 20. 23. & 28. ibid.

Centenaria, quando allegatur ad præsumendum omnem meliorem titulum pro sananda unione Ecclesiæ, facta auctoritate ordinaria, non admittit disensum, utrum unio subjaceat decreto *Concilii Trid. sess. 24. de reformat. cap. 13.*, & quare ibidem, num. 38. & vide n. 40. & 42. p. 340. & seq.

Vid. *Negativa*.

Centenaria non destruit ex unico actu contrario ad aliam causam potius referibilem: dec. 1252. n. 5. vide n. 9. Tom. 5. p. 385.

Vid. *Episcopus quoad jurisdictionem ad dec. 1319*.

Centenaria meliorem titulum de mundo dat, & Apostolicum præsupponit privilegium: dec. 1333. n. 4. Tom. 6. p. 113.

Ad Centenariam excludendam allegatio tituli invalidi vel fieri debet ab ipso meri allegante, vel à speciali procuratore cum speciali mandato ad producendum titulum: n. 7. ibid.

Vid. *Immemorabilis; Observantia; Titulus in genere*.

CESSIO IN GENERE.

Cessio juris patronatus fieri nequit sine consensu ordinarii: dec. 247. n. 15. Tom. 1. p. 403.

Cessio non fit debitori census, sed liberatio: dec. 314. n. 4. Tom. 2. p. 4.

Licet Cessionem reportaverit proprio nomine hæres transgens ex juribus hereditatis, tamen hereditati, non sibi acquirit: dec. 596. n. 25. & seq. Tom. 2. p. 460. & seq.

Cessio facta cum aliqua conditione, ista non adimpleta, habetur ac si facta non fuisset: dec. 420. n. 10. Tom. 2. p. 186.

Cessio fundi facta creditori ab alio, quam a vero domino, fieri non potest: dec. 531. nu. 1. Tom. 2. p. 360.

Sub Cessione universali comprehenditur etiam jus patronatus: dec. 560. n. 15. T. 2. p. 402.

Cessio, in verbo principis facta, paratam habet exequutionem, ac facta sub Camerali obligatione: dec. 599. n. 1. Tom. 2. p. 465.

Cessio

Cessio an sit extinctiva, vel translativa, ex quibus demonstratur: dec.630. n.2. T.3. p.12.
Cessio translativa, à donatorio universali reposita, non resolvitur in extinctivam, & est inutilis, si alius anterior addit cessionarius, & cur: ibid. n.7. p.13.

In Cessionibus translativis militat regula anterioritatis temporis: Limita in cessionibus extinctivis: dec.663. n.1. & seq. T.3. p.68.

Cessio licet quibuscumque clausulis translativis concepta, data ignorantia alterius antecedentis, in extinctivam, seu quietantiam resolvitur, quum cessionarius de illo tempore effectus esset debitor principalis; teneturque in bonis propriis: ibid. n.3. p.69.

Cessio ex quibus deducatur, quod sit translativa: n.6. & 7. ibid.

Vid. Heres beneficiatus ad dñam decif.663.

Cessio rate fortis unius census sub enunciativa verborum ampliacione fructus etiam comprehendit: dec.721. n.6. Tom.3. p.180.

In Cessione fortis, & fructuum capitalis expressio facta, quod aliqui fructus, individualiter nominati, favore cedentis remaneant; non operatur, quo altera quantitas fructuum demonstrative tantum stans, veniat attendenda, si erronea detegatur: n.10. ibid.

Amplia, ut etiam in isto casu, nisi fuissent individuati fructus à cessione excepti, ex generalitate verborum sub illa cecidissent: numer. 11. ibid.

Cessio facta de re, in qua spoliū versatur in manibus potentis, & possessio, capta pendente lite; tamquam dolosa, omnino corrumpit: dec.739. n.8. Tom.3. p.212.

Cessio rei per tale, quale, e per un sacco d'offa in casu evictionis, cedentem liberat: dec.781. n.5. Tom.3. p.295.

Cessio crediti, sive donatio, quæ in commercium deduci possunt, non subjacent censuræ sentus in lege ab Anastasio; & quando secus: dec.822. n.11. Tom.3. p.374.

Jus certum cedentis dictæ legis repellit rigorem: n.12. ibid.

Cessio crediti habens clausulam resolutivam in casu inadimplementi; isto adveniente, resolvitur: dec.781. n.2. Tom.4. p.4.

Cessionis resolutio, ob non servata pacta, probatur ex facto cedentis, qui ad novam devenisset cessionem, & de debitoris inadimplemento conquireretur: num.4. ibid.

Cessio suffragatur cessionario etiam pro summa à cedente ei condonata; ad effectum tamen eam retinendi: decif.914. numer.5., & 7. Tom.4. p.80. & seq.

Cessio favore viri, legis ministerio inducitur, quando mulier se dorans exprimit, individualiterque assignat nomina debitorum, indigittando loca, & proventus, ex quibus dos per virum sumenda est: dec.1224. num.10. & 11. Tom.5. p.308.

Cessio crediti non probatur ex declaratione cessionarii, qui illud denuo cessisset, sed est aliunde probanda: decif. 1241. numer.9. Tom.5. p.351.

Vid. Acquirent. Vid. Cedens.

C E S S I O B O N O R U M

Cessio bonorum non impedit testamenti fadionem, quando cedens, dimissis creditoribus, fuit reintegratus: dec. 643. n. 14. T.3. p.38. **Vid. Decessio.**

C E S S I O Q U O A D E X I G I B I L I T A T E M, E T I N E X I G I B I L I T A T E M N O M I N I S

C E S S I O

Cessio facta cum clausula -- dummodo nequeat contra cedentem retorqueri -- operatur, quod cessionarius ejus causa contra cedentem contributum petere nequeat: decif.268. num.6. Tom.1. p.434.

Cessio crediti per tale quale est, non obligat cedentem ad exigibilitatem: ibid. n.30. dec.779. n.30. Tom.3. p.292.

Cessio, sive donatio crediti de sui natura inextigibilis, quando exigibilitatis addit promissio, ad quanti interest, cedentem obligat: dec. 934. n.1. Tom.4. p.119.

Cessio nominis, in mora non solvendi, si ex Principis facto fuisset posita, id cessionarii tantum, & non cedentis damno cedit: decif.1048. n.4. Tom.4. p.347.

Limita, quando eadem moratoria concessa fuisset in judicio per viam sententiæ, & ique pauperas ejusdem nominis causam dedisset, ex quo titulo concessa, cessionarium non afficit: n.5. ibid.

Vid. Cedens, Cessionarius, & Vid. Nominis debitorum.

C E S S I O J U R I U M

Cessibilia sunt jura de futuro, quatenus important spem juris: dec.257. n.4. T.1. p.418.

Cessionem jurium contra bona libera hæredis gravari potest petere fideicommissarius, restituta dote ex bonis fideicommissi; quamvis habeat beneficio legis: decif. 406. num.4. Tom.2. p.156.

Cessio omnium jurium generalis, nullo jure reservato, facta emtori locorum montium, transfert in emtorem jus obtinendi deletionem vinculorum, venditoris competens: decif.467. n.24. Tom.2. p.257.

Cessionem jurium dotalium habens anteriorem, eadem exercere potest prælativè ad habentem eandem posteriorem: decif. 531. n.6. Tom.2. p.361.

Vid. Heres in genere ad dec. 596. n. 25.

Cessio omnium jurium effrenatis verbis designata -- *Niuna cosa esclusa, o riservata contra tutte le azioni, o altro Jus &c.* -- nequit restringi taxativè ad quantitatem demonstrativè enunciata: dec.721. n.5. T.3. p.180.

Cessio jurium facta favore Principum, ad spoliū purgationem evitandam, non attenditur: dec.739. n.5. Tom.3. p.212.

Cessio, quam unus habet super re, facta pro pretio, venditionis naturam inducit: dec.757. n.4. T.3. p.267.

Amplia, si verba cessionem secum ferentia essent de stylo loci apposita, & hoc à Noario, & testibus confirmaretur: n.5. p.268.

Cessio jurium translativè, & non extinctivè a creditore favore sui debitoris facta, non causat simplicem extinctionem debiti, sed parit etiam effectivam Cessionem jurium adversus debi-

- debitorem cessum exercibilium: decif. 1006. n. 4. Tom. 4. p. 152.
- Præsertim, si cedens dixisset, quod Cessionarius sua jura posset adversus debitorem cessum, aliosque quoscumque, tam agendo, quam excipiendo, experiri: n. 5. ibid.
- Cessio jurium translativa, non verò extinctiva, requiritur ad hoc, ut Cessionarius nomine cedentis immisionem reportet: decif. 1071. n. 3. T. 4. p. 400.
- Cessio jurium, quæ in futurum competere possunt, & quæ sunt agendo exercibilia, veram translationem, non eorumdem extinctionem importat: n. 6. ibid.
- Cessio omnium jurium generaliter facta, turbida non fit, ex quo inter partes conventum fuisse, quod si aliquis Cessionarius recuperaret, favore cedentis deberet retrocedi; quando illa nullam relationem ad eandem sequutam, vel non sequutam recuperationem haberet: n. 7. ibidem.
- Cessio jurium, facta favore solventis pecunias pro extinctione census impositi super fundo, quem ille possideat, inutilis est, quum in simplicem quietantiam resolvatur: dec. 1116. n. 2. & 10. T. 5. p. 55. & seq.
- Cessio jurium, facta cum pacto expresso, quod contra ipsum cedentem ea retorqueri non possit, operatur, ut cedens nullo casu ex tali cessione molestias pati teneatur: decif. 1146. n. 5. Tom. 5. p. 135.
- Cessio juris consequendi a quibus de jure redditionem rationis de creditis, ad primogenituram pertinentibus, jus exigendi creditum istius etiam comprehendit: decif. 1305. n. 6. Tom. 6. p. 90.
- In cessione jurium species bonorum expressæ, post generalem omnium bonorum expressionem, dicuntur stare majoris declarationis gratia, & ex abundantia, ad dubietatem tollendam; non verò restringunt generalitatem ipsius cessionis ad eas tantum enunciatas species, & quare: decif. 1331. num. 4. & seq. Tom. 6. p. 156.
- Cessio juris consequendi redditionem rationis de creditis distractis, vel exactis, facta favore primogeniti, a fortiori dat intelligere fuisse cessum jus exigendi creditum primogenituræ: n. 8. ibid.
- C E S S I O N A R I U S.**
- Cessionario ex juribus cedentis competit rentio adversus fideicommissarios: decif. 134. n. 9. Tom. 1. p. 208.
- Cessionario, quod cedenti licuit, pariter licet; nam in ejus jus succedit: decif. 298. nu. 13. Tom. 1. p. 473.
- Cessionarius jus, quod cedens non habuit, neque ipse habet: nu. 15. ibid.
- Cessionarius creditoris anterioris ab eo anterioritatem desumit: dec. 324. n. 2. T. 2. p. 18.
- Cessionarius plus juris acquirere non potest, quam cedens habeat: n. 4. ibid.
- Cessionario evictionem passio datur actio contra cedentem, pro relevatione obligatum: decif. 386. n. 1. Tom. 2. p. 120.
- Cessionario adversus cedentem, quum detur casus evictionis cessi census, competit actio pro damnis, & interesse: n. 6. ibid.
- Cessionarius ut agere possit pro evictione contra cedentem, an sufficiat, ut bona debitoris sint intricata: ibid. n. 9. p. 121.
- Cessionarius evictionem passus, si cedenti licet non denunciaverit, contra eum actionem pro evictione promissa exercere non potest: num. 12. ibid.
- Limita, quum Cessionarius egerit contra debitoris bona ex juribus cessis; quia tunc licet denunciare non tenetur: n. 13. ibid.
- Et nisi cedens doceat sibi competere jus validæ defensionis contra jura vincientis; & quare: n. 14. ibid.
- Et quando Cessionarii evictionem passus adeo lites substituere, ut cedens nil amplius facere potuisset: n. 15. ibid.
- Vid. *Evictio ad dictam dec. 386.*
- Cessionarius cedentis bona excuere non tenetur, quum existentia bonorum cedentis excluditur: & ex quibus illa probetur exclusio: decif. 396. n. 16. T. 2. p. 136.
- Cessionario venire non licet contra antecedentem confessionem cedentis: dec. 412. num. 7. Tom. 2. p. 168.
- Cessionarius debet docere de diligentis contra debitorem cessum, antequam contra cedentem, vel ejus hæredes, regressum habeat, ut appareat de quo tempore sit factus in exigibilis: dec. 628. n. 33. T. 3. p. 8.
- Etiamsi cedens se de evictione obligaverit: n. 34. ibid.
- Inter duos Cessionarios prior in tempore est potior in jure: dec. 630. n. 5. T. 3. p. 13.
- Cessionarius non mutuans quis dicitur; quum ordo fuit traditus primario favore cedentis: dec. 673. n. 4. T. 3. p. 91.
- Cessionarius omnium jurium, sub generalitate verborum, quæ a cedente retulit, non potest in exactione a cedente molestari, neque in totum, neque in parte: decif. 721. nu. 1. Tom. 3. p. 179.
- Quantitas fructuum expressa in supra exposito casu habetur, quod stet demonstrative, non taxative ad illam; adeo ut in eo, quod excedit, ad cedentis commodum non retrocedatur: n. 2. ibid.
- Cessionarius, sine cedentis interpellatione, si de exactione numinum debitorum sibi cessum negligens fuerit, in mora non dicitur; & vide in quo casu: dec. 731. n. 10. T. 3. p. 200.
- Vid. *Fructus in genere ad dictam dec. 731.*
- Vid. *Fides bona ad dec. 739.*
- Cessionarius in dubio præsumitur voluisse subingredi in juribus cedentis, etiamsi non declarasset: dec. 797. n. 4. T. 3. p. 329.
- Cessionarius potest ex eisdem juribus cedentis se in rei possessione conservare: dec. 824. n. 13. Tom. 3. p. 378.
- Cessionarius nominis debitoris adversus cedentem regressum non habet, donec de illius in exigibilitate, factisque diligentis, non doceat; sique non doceat, lapsu temporis exactum præsumitur: dec. 837. n. 12. T. 3. p. 402.
- Cessionarius, ut contra cedentem regressum habeat, docere tenetur de diligentis adversus debitorem cessum: dec. 879. n. 1. T. 4. p. 16.
- Cessionarius non potest permittere, quod debitor

bitor cessus posteriores sibi creditores dimittat in cedentis præjudicium, talique casu contra cedentem regressum non habet: nu. 2. *ibid.*
 Præsertim, si ipsemet Cessionarius in causam crediti posterioris ab eodem exegisset: *ibid.* n. 3. p. 17.
 Maxime denique, si Cessionarius in concursu super bonis debitoris cessi pro credito posteriori, eo sibi cello cum obligatione de restituendo prioribus, exegisset; quo casu pecunia a semetipso avocare teneret, & ad anterius creditum adscribere: n. 4. *ibid.*
 Cessionarius adversus cedentem non potest actionem retorquere, quando ex proprio facto a nomine cello non exegisset: n. 6. *ibid.*
 Cessionarius antequam se contra cedentem vertere possit, teneretur prius cellum debitorem excutere: dec. 992. nu. 2. - *Limita num 9.* Tom. 4. p. 222. & seq.
 Vid. *Discurso*.
 Cessionarius non habet regressum contra cedentem, quando debitor cessus ex facto Principis factus fuisset non solvendo, & quando ex tali facto sic non dicatur evasisse, sed ex propria inopia: *ibid.* n. 4. p. 223.
 Cessionarius habet illic regressum contra cedentem; nec teneretur nomen cessum excutere; quando non idoneitas debitoris cessi, sed solummodo ipsa in conditione evictionis posita fuisset: n. 9. *ibid.*
 Cessionarius cedentem in omnibus representat, illiusque jura fovet: dec. 1006. num. 3. & 16., 1009. n. 3. 1071. n. 2. Tom. 4. p. 252. & seq. 259. & 400. Et dec. 1103. n. 7. 1116. n. 7. & 1182. n. 23. Tom. 5. p. 21. 56. & 212.
 Cessionarius agens pro consequutione crediti, ex quibus dignoscatur, se nomine hereditario sui auctoris non egisse, sed proprio, uti iurium translatarum: dec. 1006. n. 7. T. 4. p. 252.
 Cessionarius, etsi pro secus mille cessionem totius crediti reportasset, quod de cætero ad scuta duo millia ascenderet, habet actionem pro tota ista summa adversus debitorem cellum, licet scuta mille tantum persolvisset: n. 10. *ibid.*
 Cessionarius (quando cedens adversus principalem debitorem cessum suas fecisset diligencias) non rebeatur adversus eundem eas renovare, antequam contra coobligatum actionem possit reverti: *ibidem* n. 11. p. 253.
 Cessionarius crediti clari non cadit sub dispositione legis per diversas: n. 17. *ibid.*
 Vid. *Exigibilitas ad dec. 1008.*
 Cessionarius, ne dicatur gaudere regressu adversus cedentem, absque alia nominis cessi discussione, si iste statuta die non solvisset, non impeditur per hoc, quod cum cedente ad invicem de constitutione Procuratoris, tamquam in rem propriam, ad illius excusationem convenisset: dec. 1048. n. 13. T. 4. p. 348.
 Cessionarius ex quibus dicatur gaudere facultate tam persequendi nomen cessum, quam regressum adversus cedentem intendendi: n. 14. *ibid.* p. 348.
 Cessionarius per dimissionem creditoris cedentis ad effectum agendi contra debitorem cessum, in omnibus illius iuribus intelligitur subingressus: dec. 1082. n. 12. T. 4. p. 420.
 Cessionarius cambii activi, qui a cedente retulit promissionem exigibilitatis, & realitatis, tam quoad sortem, quam quoad fructus; addita etiam obligatione evidencialis, contra ipsum actionem adipiscitur, si cellum nomen deficiat: dec. 1102. n. 2. & 5. T. 5. p. 18.
 Cessionarius cedentem in omnibus representat, & dicitur Procurator in rem propriam a cedente constitutus: dec. 1116. n. 7. T. 5. p. 36.
 Cessionarius non potest petere restitutionem census de sui natura irrepetibilis, quæ ipsi cedenti non compereret: n. 8. *ibid.*
 Cessionarius aliquoties agendo repellitur exceptione, quia ipse cedens non repelleretur ex actionis diversitate; & vide casum: n. 9. *ibid.*
 Cessionarius non potest agere ad hereditatem ex nomine cello, resistente statuto adversus cedentem bene verò ex persona propria, si ab eodem statuto esset admissus: decif. 1375. n. 46. Tom. 6. p. 253.
 Vid. *Regressus*.
 Vid. *Apoca*. Vid. *Cedens*.
 CHYROGRAPHUM.
 Chyrogaphum extenditur valide supra rescriptum - *Sanctissimus annuit* - illudque inservit pro majori probatione assensus Pontificis: decif. 1231. n. 23. T. 5. p. 329.
 Vid. *Satisfactio*.
 CIRCUITUS.
 Circuitus vitiosus, ut scilicet solvatur, quod postea repeti debet, est vitandus: dec. 388. n. 1. Tom. 2. p. 123.
 Circuitus inutilis, & inanis semper fuit a Rota rejectus, & reprobatus: dec. 443. n. 12. T. 2. p. 219. dec. 884. n. 25. 1080. n. 3. T. 4. p. 25. & 416. dec. 1158. n. 3. 1276. n. 23. T. 5. p. 156. & 315.
 Circuitus inanis non est, quando sit segregatio iudicii exequutivi cum ordinario: decif. 692. n. 8. T. 3. p. 131.
 Ad circuitus inanes tollendos, Rota solet denegare id uni, quod statim ex alio claro titulo esset restitutus: decif. 822. numer. 17. Tom. 3. p. 375.
 Vid. *Axiomata*.
 Vid. *Quis bonum ad dec. 1084.*
 CIRCUMSTANTIÆ.
 Circumstantiæ ex abundantia a Rota superadditæ principale non tollunt fundamentum, quod est attendendum; & in subsequentibus causis supponendum: dec. 220. n. 18. T. 1. p. 349.
 Circumstantiæ simul sunt ponderandæ: dec. 441. n. 23. T. 2. p. 216.
 Vid. *Conjectura*.
 Vid. *Autoritates*.
 CITARE, CITATIO IN GENERE.
 Citatio tutoris, vel curatoris, aut illius procuratoris, farsi est pro citatione pupilli: dec. 127. n. 5. Tom. 1. p. 196.
 Declara conclusionem procedere, quum tutor, vel curator pupilli tali nomine citetur; non autem proprio: n. 6. *ibid.*
 Citatio ad hoc ut monasterium afficiat, non sufficit, quod fiat ejus procuratori, sed monasterio capitulariter esse præsentanda: decif. 173. n. 10. Tom. 1. p. 272.
 Ci.

Citandus ad iudicium est solum ille, quem negocium principaliter tangit; non autem ille, de cuius interesse consequutive agitur, quamvis g. ista contra primum feriant etiam istum: dec. 342. n. 1. T. 2. p. 41.

Vid. *Disfeminationes ad dec. 350.*

Citatio, etsi in actis non reproducta fuerit satis est, quod confociis innouerit; decif. 381. n. 8. & 9. T. 2. p. 114.

Citatio ad sententiam supplet defectum terminorum substantialium: dec. 551. n. 2. T. 2. p. 389.

Citatio facta procuratori domi, dimissa copia, insufficiens habetur in re maximi momenti, pro inducenda scientia in principali: dec. 651. n. 8. T. 3. p. 49.

Citatio ad videndum sibi inhiberi in vim cantele Angeli, sine iudicis decreto, attentatam non reddit executionem factam, postquam fuit transmissa: dec. 726. n. 1. T. 3. p. 188. Præsertim si Rota rescripserit, ut dubium super illius admissione disceptaretur: n. 2. ibid. Tali casu ad impediendam executionem, reus citare debuisset ad videndum sibi inhiberi usque ad propositionem causæ: n. 3. ibid.

Citatus præsumitur locus pius, atque defensio in eodem iudicio, in quo cetera loca defensa fuissent, & de communis interesse fuisset actum: dec. 1119. n. 23. T. 5. p. 64.

Vid. *Acta: & Actio.*

Vid. *Admissio ad causam.*

Vid. *Causa judicialis.*

CITATIO QUOAD DEFECTUS, ET NULLITATES.

Citatio exequuta cum relatione cursoris indefinita, præsumitur exequuta contra omnes in illa comprehensos: dec. 18. n. 1. Tom. 1. p. 23. Maxime si agatur de personis eadem in domo conviventibus: n. 2. ibid.

Citationis unius defectus in causâ, acriter a fratribus communi nomine agitata, iudicii nullitatem non operatur: dec. 89. n. 2. T. 1. p. 134. Præsertim, quando constat, non citatum, litis scientiam habuisse: n. 3. ibid.

Ob Citationis veri, & legitimi bonorum possessoris defectum; mandatum, & subsequuta deliberatio sunt nullæ: decif. 127. num. 4. & 8. T. 1. p. 195. & seq.

Citatione omissa illius, qui principale habet interesse, acta facta nulla sunt: decif. 238. n. 3. Tom. 1. p. 384.

Ex Citationis defectu actio ad reintegrationem est præscripta spatio quinquaginta annorum: dec. 263. n. 1. & seq. T. 1. p. 427.

Citationis defectus non attenditur, stante scientia partis: n. 8. ibid.

In Citationem mutatio nominis, quam ad verum, procuratorem fuerit transmissa, nullitatem non causat: dec. 511. n. 4. T. 2. p. 329. Et quum constet de vera persona citati: n. 5. ibid.

Citationis pro intimacione original alias in Signatura datum, si Notarii incuria fuerit deperditum, non præiudicat: dec. 520. num. 4. Tom. 2. p. 342.

Citationis alicuius negativa non probatur ab extraneo, in quo alia etiam desint documenta: dec. 626. n. 4. Tom. 2. p. 507.

Maxime si Notarius attestetur, eandem sibi fuisse reproductam: n. 5. ibid.

Citationis defectus opponi nequit adversus illum, qui citationem necessariam in eodem identico iudicio prætermisit: dec. 735. n. 5. Tom. 3. p. 206.

Citationis defectus ex stylo nunquam sanatur; maxime si judicialiter processum fuisse: decif. 855. n. 8. Tom. 3. p. 438.

Amplia, etiam si iudex mandasset concludi in causa, si post terminum absque nova citatione pronunciasset: ibid. n. 9. p. 439.

Citationis defectus ab observantia non sanatur: dec. 876. n. 16. T. 4. p. 13.

Citationis defectus - ad videndum deliberari - non suppletur a decreto facto in receptione oblationis, quod notificaretur, & post triduum deliberationis instrumentum exponeretur, cum nil commune cum dicta citatione habeat: dec. 1073. n. 4. Tom. 4. p. 403.

Citationis defectus opponi nequit, quando quis in iudicio comparuit, & fuit discussa materia, pro qua fuisset citandus, & succubuit; quum hæc in materia smutionum de stylo religionis Hierosolymitanae servari non solet: decif. 1353. n. 2. T. 6. p. 191.

Vid. *Notarius.*

CITATIO PER EDICTA.

Citatio ad valvas, sive per proclama non operatur, quando agitur de petenda restitutione in integrum, ob non confectum inventarium: dec. 728. n. 12. & 13. T. 3. p. 193.

Citatus per edicta, & ad confinia, habetur pro legitime citato, quando extat extra Statum: dec. 1221. n. 10. T. 5. p. 327.

CITATIO REQUIRITUR.

Citandus est rector Capellæ in iudicio, quod respicit distractionem bonorum ejusdem Capellæ: dec. 157. n. 3. Tom. 1. p. 246.

Citatio prædicto rectore, actor tenetur scire possessorem bonorum, ut valide agat in iudicio: n. 4. ibid.

Citatio legitimi possessoris requiritur; alias gesta sunt aperte nulla; etiam in tribunali, in quo mandatum est expeditum a creditore subhastare volente, numquam ille compareret, quum non fuerit citatus; & etiam si sit prado, & injustus detentor: decif. 624. n. 1. 7. & 8. T. 2. p. 502.

Citatio adversus creditores necessarissima est, quod fiat ab hærede, si talem restitutionem in integrum a iudice expolluleret: decif. 728. n. 9. Tom. 3. p. 193.

Eadem ratio, quæ militat in confessione intervenarii, ob citationis defectum, non operatur, quando agitur de concedenda restitutione in integrum ob illius non confessionem in tempore, in creditorum præiudicium: numer. 10. ibid.

Citatio ad videndum eligi peritos, ad effectum æstimandi bona hereditaria, non sufficit, quum requiratur citatio pro intereſſentia ad actum: dec. 851. n. 16. T. 3. p. 430.

Amplia, si periti fuissent suspecti, uti servitio hæredis additi: n. 16. ibid.

Subamplia, si periti electi non fuissent illius professionis, sub qua res æstimatæ cadebant, quum

quam diversitas rerum, diversos exposcat
peritos : n. 17. *ibid.*
Citatio est necessarissima adversus parochum, &
rectorem, quando vellet superior Ecclesiam
dismembrare ; etiam si talem dismembratio-
nem neque parochus, neque patronus retarda-
re valeret; ac etiam si extrajudicialiter pos-
set procedi : dec. 855. n. 6. & 7. T. 3. p. 438.
& 876. n. 15, 18. & 19. T. 4. p. 13.
Citari debet cohæres de per se, ratione conne-
xitatis, & coequalis interesse, quod habeat
alias, non citatis omnibus, judicium sit nul-
lum : dec. 1039. n. 6. T. 4. p. 329.
Citandus est in iudicio immisionis possessor bo-
norum, quando reus conventus denegat se
possidere bona, ad quæ illa petitur : dec. 1277.
n. 18. T. 6. p. 23.
Citatio ad videndum jurare testes, & interroga-
toria dandum, uti defensionis pars, tolli ne-
quit : dec. 1336. n. 5. T. 6. p. 118.
CITATIO NON REQUIRITUR.
Citatio non requiritur, quando notorie constat
nullum jus alicui competere : decis. 89. nu. 4.
T. 1. p. 134.
Citare necesse non est illos, qui se iuribus ex-
poliarunt favore alicujus, quem sufficit cita-
re, ut sententia, contra illum lata, alterum
afficiat : dec. 355. n. 3. T. 1. p. 59.
Citacionem adversus creditores, confessio in-
ventarii, tamquam actus extrajudicialis, non
requirit : dec. 728. n. 5. T. 3. p. 193.
Simplex intimatio, & monitio, ut possint
venire, satis est : n. 6. *ibid.*
Citatio in singulis actibus necessaria non est, si
per contraditas procedatur : dec. 747. nu. 6.
Tom. 3. p. 229.
Citatio adversus communem debitorem neces-
saria non est in secunda instantia, quando il-
le non appellasset ; sed satis est, quod causam
prosequatur, citatis creditoribus, qui ap-
pellationem reportando, causam ulterius pro-
sequi voluissent : dec. 1033. n. 2. T. 4. p. 357.
CIVILITAS.
Civilitatem, & originem paternam non amit-
tit natus extra patriam : dec. 555. nu. 5. & 7.
Tom. 2. p. 394.
Civilitas adeo personæ adhæret, ut conserve-
tur, etiam si domicilium occasionaliter alio
transferatur : n. 6. *ibid.*
Civilitatem naturalem, & originariam causalis
mora extra patriam non intervertit. n. 10 *ibid.*
Sed requiritur animus determinatus perpe-
tuo permanendi in alio loco, ubi novum do-
micilium contractum fuit : n. 11. *ibid.*
Civilitatem duplicem, alteram scilicet ex do-
micilio, alteram ex nativitate, & patria, ne-
mo retinere prohibetur : *ibid.* n. 19. p. 395.
Civilitas originaria, in conflictu, domicilii
prævalet : n. 20. *ibid.*
Civilitas acquiritur per admissionem ad publi-
ca officia, & loci consilium : dec. 1113. n. 7.
& 8. Tom. 5. p. 48.
Vid. *Domicilium ; Jus civium ; Oriun-
dus ; Nativitas ; & Statutum in ge-
nere.*
CIVITAS.
Civitas Parmæ usque ab octavo redemptionis no-

stræ seculo sub Romanæ Ecclesiæ dominio
semper fuit : dec. 1375. n. 56. T. 6. p. 254.
Vid. *Parma.*
Vid. *Dominium ad dec. 1375.*
C L A V E S.
Clavis retentio non est signum per necesse con-
cludens, & univocum identitatis rei, & mul-
to minus domini : dec. 691. n. 17. T. 3. p. 128.
Vid. *Cappella.*
Claves tabernaculi SS. Sacramenti cuiuscum-
que Ecclesiæ debent penes illum parochum
existere : dec. 813. n. 31. Tom. 3. p. 357.
CLAUSULÆ IN GENERE.
Clausula *Ad habendum* confert emphyteutæ
facultatem disponendi erga personas de gene-
re comprehensum : dec. 133. n. 9. T. 1. p. 205.
Clausula *Ad habendum, & In perpetuum.* ada-
ptantur solum comprehensum in contractu,
cui sunt adiectæ, sine ulla ampliatione extra
illos : n. 11. *ibid.*
Præsertim, si immediate sequatur clausula.
-- *salvo semper jure* -- quæ illarum vim adi-
mit, & modificat : n. 12. *ibid.*
Clausula -- *Ad habendum & c. ponens & c. con-
stituens & c.* -- sunt domini translativæ : de-
cis. 212. n. 3. Tom. 1. p. 332.
Vid. *Datio in solutum.*
Clausula -- *Ad habendum ; alienandum & c.* --
singulæ plenissimam disponendi facultatem
præferunt : dec. 563. n. 9. & 10 T. 2. p. 409.
Clausula -- *Ad habendum* -- in dispositiva inve-
stituræ apposta, tribuit facultatem investiri
disponendi, etiam in præiudicio compre-
hensum : dec. 998. n. 3. Tom. 4. p. 235.
Clausula -- *Ad habendum* -- in investitura cer-
tarum personarum apposta, & designatarum
generationum comprehensiva, operatur, ne
eveniente alienatione fundi emphyteutici,
dominus directus devolutionem adipiscatur :
num. 5. *ibid.*
Nec lædit jus personarum in donatione com-
prehensarum : n. 6. & 7. *ibid.*
Clausula -- *Ad habendum* exposita in concessio-
ne sepulturæ, quoad usum tantum transferibi-
lis, juxta contractus naturam, dominium
improprium, non proprium importat. dec.
1315. n. 4. Tom. 6. p. 118.
Clausula -- *Alteri, qui ad legitimam* -- viam
exequitivam præferret : dec. 989. num. 3.
Tom. 4. p. 217.
Clausula codicillaris in testamento nullo ob
præteritionem matris, facit, quod hæres de-
scripti teneatur hæreditatem capere de
ejus manu, detracta prius legitima, & cre-
dito dotis ; & conclusio declarat numer. 15.
ubi hoc procedit in iudicio immisionis, non
manutentionis, nec cum hæres scriptus jam-
possidet : dec. 98. n. 10. Tom. 1. p. 153.
Clausula eadem immediate adjecta post clausu-
lam -- *omni meliori modo* -- facultatem tri-
buit hæredi scripto possessionem ingrediendi
propria auctoritate : n. 16. *ibid.*
Clausula prædicta in testamento apposta
non est apta ad extendendum fideicommis-
sum in filios instituti, si testamentum directo
jure valeret : dec. 964. n. 11. T. 4. p. 177.
Clausula -- *Confisso de tribus* -- verificatur
L. quan-

- quando tertia sententia esset duarum præcedentium confirmatoria, & respective alteram sententiam intermediam revocaret: dec. 992. n.1. Tom.4. p.222.
- Clausula eadem sapit vim commissionis executorialis: dec.240. n.3. T.1. p.387.
- Et ex novis probationibus impugnari nequit ibid. n.4. p.388.
- Clausula de stylo notariorum non appositæ censetur ad tollendum fideicommissum: decif. 522 n.5. Tom.2. p.345.
- Clausula latino sermone inserta, quum tenor dispositionis sit vernaculo sermone, de stylo potius notarii censetur: decif.637. num.8. Tom.3. p.27.
- Clausula -- *Constituti*, & *Precarii* -- jus est, ut contra quoscumque possessores possit obtineri associatio: dec.643. n.5. Tom.3. pag.38. 1055. n.4. T.4. pag.360. 1392. n.2. T.6. pag.292.
- Clausula eadem possessionem civilem, & naturalem causat, eundemque parit effectum, quem vera rei traditio: dec.707. n.1. Tom.3. pag.156. 1363. n.8. Tom.6. p.218.
- Clausula -- *Constituti* -- operatur ut ad bona obligata creditori competat associatio: dec.732. n.1. Tom.3. p.201.
- Etiamsi bona penes tertium existant: numer.2. ibid.
- Vid. *Associatio*.
- Clausula eadem eos parit effectus, quos vera traditio: n.3. ibid.
- Clausula -- *Constituti* -- prædicta in donationibus, operatur, ut donatarius ad bona donata associationem postulare possit: dec.827. n.1. Tom.3. p.380.
- Clausula eadem sequitur naturam actus, in quo apponitur: dec.870. n.18. T.1. p.3.
- Clausula eadem possessionem actualem transfert: dec.890. n.1. Tom.4. pag.35. 1132. n.6. Tom.5. p.97.
- Clausula -- *Constituti* -- apposita in instrumentis simulato, nil operatur; & una cum isto corrumpit: dec.1152. n.23. Tom.5. p.144.
- Clausula prædicta apposita in donatione, sicuti favore donatarii actualem transfert possessionem; ita associationem concedit: dec.1163. n.3. Tom.5. p.162.
- Amplia, ut non minus favore ipsius donatarii, quum ejus hæredis: n.4. ibid.
- Clausula eadem apposita in donatione crediti, operatur etiam super re, quam in solutionem talis crediti donator accepisset: ibid. numer.7. p.163.
- Vid. *Donatarius*.
- Clausula -- *Constituti* -- transfert possessionem etiam civilem; ita ut donatarius cum tali clausula dicatur possidere, ejusque possessio cuicumque alteri possessori præfertur: dec.1363. n.8. Tom.6. p.218.
- Clausula -- *Cum facultate procedendi simpliciter*, & *de plano* &c. -- operatur, ut possit procedi via exequutiva, etiam vigore apocæ, camerali obligatione destituta: dec.405. n.23. Tom.2. p.155.
- Clausula -- *Cum omnibus incidentibus, dependentibus, ac quam, & quas* &c. in commissionibus appositæ, operantur, ut omne jus partium in judicio deducum censeatur: dec.8. n.13. Tom.1. p.12.
- Clausula -- *De appellatione* -- in causa appellabili retrahitur ad diem latæ sententiæ, in quo appellatio suspensiva concessa censetur; adeo ut omnia postea sequuta attentata reddantur: dec.238. n.12. Tom.1. p.384.
- Clausula, -- *De appellatione* -- attentatorum purgationem præservare intelligitur: dec.606. n.3. Tom.3. n.75.
- Limita quum super attentatis fuerit institutum in signatura, & super eis hæc non rescipsit: num.4. ibid.
- Clausula -- *Eodem modo* -- modos tantum percutit, qui sunt cum testatoris mente comparabiles: dec.1122. n.10. Tom.5. p.69.
- Clausula -- *Et aliud quodcumque decretum* -- ad quid à practicis sit adinventum: dec.443. n.5. Tom.2. p.218.
- Et operatur, ne petitio sit restricta ad unum remedium, sed ad magis proficuum: numer.6. ibid.
- Clausula -- *Et non alias*, -- ac -- *In omnibus* -- *Et per omnia* -- quid importent: dec.929. n.7. Tom.4. p.110.
- Clausula generales contractui famulativæ, non sunt accipiendæ in sensu illius destructivo: dec.1048. n.15. Tom.4. p.348.
- Clausula generales, quando non referantur ad omnia præcedentia diversi generis, & rationis; sed ad magis proxima: dec.1235. n.37. Tom.5. p.340.
- Clausula -- *In infinitum* -- nihil operatur, quum substitutio in descendentiis semper sit restrictivè interpretanda: dec.715. n.12. T.3. p.173.
- Clausula -- *In omnibus*, & *per omnia* -- habet relationem ad universa, & nihil excludit: dec.177. n.11. Tom.1. p.275.
- Clausula -- *In omnibus*, & *per omnia* -- quid importet: dec.929. n.7. Tom.4. p.110.
- Clausula -- *In perpetuum* -- adjecta in emphatice ecclesiastica, non operatur extensionem ad extraneos, sed restrictionem ad hæreses sanguinis, eorum linea durante: decif.133. n.10. Tom.1. p.205.
- Clausula -- *In stirpes*, & *non in capita* -- secumfert modum succedendi in fideicommissis, non vero illud: gradu ad gradum extendit: dec.704. n.7. Tom.4. p.153.
- Clausula -- *In stirpes*, & *non in capita* in materia vocationis ad fideicommissum, ad regulandam successionem interservit, non vero ad protrahendum fideicommissum ultra vocatos: dec.744. n.9. Tom.3. p.224.
- Clausula eadem, etsi redderetur superflua ex supervenientia obitus unius ex duobus vocatis: si tamen testator de tempore dispositionis fuisset in potentia ad ultiores filios procreandos, tunc non extenderetur fideicommissum ad nepotes: n.10. ibid. p.225.
- Clausula -- *Juxta modum* -- rescripto aliquoties additur per Rotam, etiam in casu, quo ob suffragiorum scitiluram, resolutio non posset oriri: dec.1320. n.23. Tom.6. p.131.
- Clausula -- *Legitime spectant*, & *pertinent* -- est restrictiva ad ea, quæ spectant ad contrahentem, exceptis aliis: dec.330. n.1. T.2. p.26.
- Cla-

Clausula -- *Modo & forma praemissis* -- non coarctat dictiones omnia, & singula in separata oratione positas, ad species supra recensitas, sed intelligitur circa ordinem succedendi: dec. 575. n. 8. Tom. 2. p. 428.

Clausula -- *Non alias* -- casu quo forma praescripta ad unguem non fervetur, remouet consensum ab actu, & resolubilitatem importat: dec. 565. n. 7. Tom. 2. p. 412.

Clausula -- *Non alias, nec alio modo* -- formam praefice servandam praescribunt: decif. 1139. num. 6. Tom. 5. p. 109.

Clausula -- *Non alias* -- resolutionem contractus operatur, quatenus extra sensum, & intentionem contrahentis interpretationem recipere possit: dec. 110. n. 6. Tom. 1. p. 166.

Clausula -- *Non amoto* -- non competit filio, iura materna prodote representanti, quando omnia bona in manibus creditorum, ad effectum illa subfistandi, dimittit; ipsaeque met supra eorum pretio, uti eorum concreditor, concurreret: dec. 121. n. 7. Tom. 5. p. 68.

Clausula eadem -- *non amoto* -- supponit possessionem rei, super quam petitur, & est retentionis species: n. 9. & 10. ibid.

Clausula -- *Quod non apponenda, habeantur pro non apposis*, in inventario adiecta, iura praeservat adversus erroneam descriptionem: dec. 941. n. 20. Tom. 4. p. 130.

Clausula -- *Non retardata solutione assuetum* -- praeservat facultatem exigendi annuas praestationes, non obstant appellatione: dec. 10. n. 2. Tom. 1. p. 13.

Clausula -- *Non retardata executione concursus* -- apposita in commissione, cum facultate revocandi attentata, illorum revocationem denegar: dec. 24. n. 2. Tom. 1. p. 31.

Clausula -- *Non pro fundamento intentionis* -- apposita in productione iurium, non attenditur, tamquam contraria facto: decif. 691. n. 23. Tom. 3. p. 129.

Clausula -- *Nunc, prout ex tunc* -- *Constituti* unita, quid operetur: decif. 732. numer. 4. Tom. 3. p. 201.

Non operatur super re incerta, & dubia: num. 5. ibid.

Clausula praedicta apposita in obligatione omnium bonorum praesentium, & futurorum, operatur, ac si specificata fuissent corpora illi subiecta, quum universum obligati patrimonium respicit: n. 6. ibid.

Clausula eadem ius de praesenti, pro statuto tempore exercibile, praeservat: decif. 733. nu. 5. Tom. 3. p. 203.

Clausula -- *Per altri, e tanti* -- girantis debitum praeservat: dec. 716. n. 9. T. 3. p. 175.

Clausula -- *Per compulsum, & in parte, & partibus* -- in productione scripturae apposita, nihil operatur, quando scriptura producta est fundamentum intentionis producentis: dec. 691. n. 24. Tom. 3. p. 129.

Clausula praeservativa apposita post alias, hereditariam emphyteusis naturam suadentes, illam non immutat: dec. 133. n. 19. T. 1. p. 205. Intellige, quoties omnia iura translata fuerint in emphyteutam, & nihil reservatum, fuit favore Ecclesiae concedentis: n. 20. ibid.

Clausula -- *Precarii* -- transfert possessionem, tunc pro nunc: dec. 1132. n. 6. T. 6. p. 97.

Vid. *Precarium*.

Vid. *Associatio*.

Clausula -- *Pro nunc* -- est restrictiva ad illud tantummodum tempus expressum: dec. 1177. n. 15. Tom. 5. p. 197.

Clausula -- *Papillariter* -- est inepta in testamento avi materni: dec. 39. n. 18. T. 1. p. 56. Et apposita censetur de stylo notarii: num. 19. ibid.

Clausula -- *Quam & quas* -- operatur, ut possit ferri sententia super causa probata, licet non expressa, & formaliter non deducta: dec. 8. n. 14. & dec. 23. nu. 7. Tom. 1. pag. 12. & 30.

Clausula praedicta apposita in commissione, operatur, ut iudex ad quem iudicare possit saper connexis, & à primo dependentibus iudicio: sed non protrahitur ad novam, & disparatam actionem: decif. 692. numer. 6. Tom. 3. p. 130.

Clausula eadem causas etiam futuras, à principali negotio dependentes, amplectitur: dec. 894. n. 3. Tom. 3. p. 43.

Clausula -- *Quandocumque* -- tempus denotat futurum & perpetuum: decif. 497. num. 14. Tom. 2. p. 310.

Clausula -- *Quanto citius* -- à qualitate negotii, & natura rei interpretationem accipit: dec. 521. n. 5. Tom. 2. p. 343.

Clausula -- *Quorum interest* -- parit ius in instrumento favore illius, certum habentis interelle: dec. 863. n. 9. Tom. 3. p. 454.

Clausula -- *Quorum tenores* -- operatur, ac si de verbo ad verbum Apostolica derogatione fuissent inserta: dec. 1084. n. 8. T. 4. p. 424.

Clausula -- *Salvo iure* -- in concessione emphyteusis, non dicitur apposita ad praeservandum dominium directum concedentis, quod ex iuris dispositione illud remanet: dec. 133. n. 13. Tom. 1. p. 205.

Clausula -- *Senza pregiudizio delle mie ragioni* -- in actibus, eam apponenti praedjudicialibus, remouet consensum ab actu: dec. 441. n. 1. Tom. 2. p. 214.

Clausula eadem operatur respectu ejus, cui fuit apposita, non alterius: n. 4. ibid.

Clausula praedicta est cuiusculumque iuris praeservativa: dec. 763. n. 8. Tom. 3. p. 257.

Clausula -- *Servari solum* -- facit, ut solus modus, & solum sit examinandum, rejecta pleniori indagine ad aliud iudicium: dec. 406. n. 12. Tom. 2. p. 339.

Clausula -- *Solidalis* -- in emphyteusis pluribus concessa, ex quibus verbis oriatur, vel non: dec. 998. n. 9. 10. & 11. T. 4. p. 235.

Vid. *Emphyteusis*.

Clausula -- *Sine praedicio* -- rem iudicatum, non facit, & quod dubium, ea interveniente, sit disputandum: decif. 340. numer. 1. Tom. 2. p. 37.

Clausula -- *Si quid exequendum* -- Signaturam, viam exequitivam secum fert: dec. 760. n. 2. Tom. 3. pag. 256. 872. n. 3. Tom. 4. p. 6.

Clausula -- *S. P.* -- hoc est -- *sopra protestato* -- adiecta in acceptatione litterarum cambii, non tribuit acceptanti regressum adversus girantem.

- tem, vel giratarium, sed solummodo illius jus præservat contra scribentem : dec.192. n.5. Tom.1. p.303.
- Clausula -- & decretum irritans**, line concessione oris aperiitionis, lædi non potest: dec. 240. n.1. & 15. Tom.5. p.349 & seq. Vid. *Aperitio oris* : & *Approbatio*.
- Clausula -- Tantum** -- actum ad certam formam restringit, & coarctat: decif.565. numer.6. Tom.2. p.412.
- Clausula -- Ut supra** -- qua sæpissime testator est usus in substitutionibus, in quibus qualitas masculinitatis est inapplicabilis, ad indicandum ordinem succedendi, non qualitatem masculinitatis ex masculino, etiam in alio casu, posita censetur: decif.305. numer.17. & 19. Tom.1. p.484.
- Præcipue, si inhæreat verbo -- substituit &c.** -- num.18. ibid.
- Clausula -- Ut supra** -- prædicta reciprocam linealem non repetit in frequenti substitutione, quoties ad alia repetenda commodè trahi potest: decif.534. n.8. Tom.2. p.364.
- Amplia**, quum ei præcedat dictio *sic*: ibid. num.9. p.365.
- Clausula -- Ut** -- causam finalem importat: dec.980. n.6. Tom.4. p.204.
- Clausula -- Vulgariter, papillariter, & per se deicommissum** -- ne superflua remaneant, nomine filiorum venire faciunt descendentes: dec.39. n.16. Tom.1. p.56.
- Secus** quando inepte appositæ cognoscuntur: n.17. ibid.
- Clausula accurate in testamento appositæ** non dicuntur sese otiose habere: dec. 1332. nu.9. Tom.6. p.111.
- Vid. *Decretum: Distio, Verba*.
Vid. *Alimenta, & Aperitio oris*.
Vid. *Articuli*.
Vid. *Cautela*.
- CLAUSULÆ IN BENEFICIALIBUS.**
- Clausula -- Constituti** -- non operatur favore, jus habere prætendens, quando possessio fuisse plena apud patronum, cum subsequente effectu in possessione existentem: decif.870. n.20. Tom.4. p.3.
- Clausula -- Dummodo tempore data** -- ostendit Papam habere gratiam pro perfecta tempore data: dec.394. n.8. Tom.2. p.133.
- Et præservando jus antecedenter acquisitum**, intelligere excludere jus proveniens a gratia eidem posteriori: n.9. ibid.
- Clausula eadem consensum restringit ad limites juris**: dec.592. n.7. Tom.2. p.453.
- Clausula -- Dummodo ex data præsentium non sit alteri jus acquisitum** -- quid operetur: dec. 612. n.9. Tom.2. pag.485, & dec.706. num.9. Tom.3. p.155.
- Vid. *Benefic. in gen.*
- Clausula -- Sen alio veriori modo** -- vacationi expressa, facit valere literas, etiam si modi expressi non verificentur, dum collatio spectat ad S. Sedem conferentem: dec.411. nu.16. Tom.2. p.167.
- Clausula -- Sublata, & decretum irritans**, contenta in regulis Cancellariæ quancumque inficit possessionem, & ultimum statum: dec.125. numer.14. Tom.1. p.194.

Clausula prædicta tollit observantiam in linea, præscriptiva: dec.849. n.18. T.3. p.425.

Vid. *Articuli*.
Vid. *Gratia Apostolica in beneficalibus*: & *Gratia subreptitia*.

CLERICUS.

- Clericus sub nomine præbyteri lato modo comprehenditur**: decif.753. numer.9. & 10. Tom.3. p.239.
- Clericus in minoribus ecclesiastico gaudens beneficio**, prolem ex illegitimo coitu susceptam, per subsequens legitimam reddit ad omnes juris effectus: dec.1265. n.5. T.5. p.406.
- Licet matrimonium fuisse contrafactum in ultima vitæ periodo**: n.6. ibid.
- Clericus conjugatus locali ligatur statuto**, quum non omnibus, quibus clericus calebs, gaudet privilegiis: dec.1328. n.9. T.6. p.148.
- Clericus primæ tonsuræ, aut ordinum minorum, cum unica, & virgine conjugatus duplici gaudet privilegio**; nimirum canonis *Siquis suadente &c.* 17. *quæst.* 4., & *fori ex lesa fici*: ibid. n.10 & 18. p.148. & seq.
- Clericus conjugatus non gaudet privilegio libertatis, & exemptionis à statutis, & ordinationibus laicalibus**: ibid. n.17. & 19. p.149.
- Clericus conjugatus tenetur solvere gabellas, datæ, cæteraque onera, sive realia, sive mixta**; & quare: n.22. ibid.
- Clericus conjugatus quod gaudet privilegio fori, sed non exemptione à laicalibus statutis, est opinio periculosa, & quare**: dec.1360. n.2. Tom.6. p.211.
- Clericus idem non subiacet laicali statuto: numer.4.** ibid.
- Clericus prædictus quod non gaudet privilegio fori in mere civilibus; vel quod gaudet solum in executione sententiæ, est opinio ventilata, quæ graves contra se habet doctores**: num.5. ibid.
- Clericus, & regularis, ordinationibus laici, & secularis non ligantur**: decif.1125. num.10. Tom.5. p.77.
- Clericus conjugatus an gaudet privilegio fori, tam in causis civilibus, quam in causis criminalibus, aliqui doctores tenent affirmativam**: dec.1328. n.11. Tom.6. p.148.
- In Regno Neapolis non gaudet, excepto casu contrariæ consuetudinis**: n.12. ibid.
- In eodem regno gaudet quoad causas criminales tantum**: n.13. ibid.
- Clericus, ex quo intra annum ad sacros ordines possit promoveri, in concursu ad beneficium, quod ad ealem celebrationem requirit, cum sacerdote actu celebrante, huic præferri non potest**: dec.702. n.10. Tom.3. p.149.
- Vid. *Annus*.
Vid. *Cambium*.
Vid. *Fundator*.
- CLERUS.**
- Clerus inferior, sicuti uti nequit cappa, mozzetta, & rocchetto, ad superiorem pertinentibus**; ita neque ille potest usurpare usum gestandi manicas superpellicei, super dorsum revolutas, tempore æstivo: dec.1394. nu.23. Tom.6. p.256.
- Vid. *Habitus*.

COHABITATIO.

Ex Cohabitatione scientia iurium domesticorum in maxime præjudicialibus non arguitur: dec. 672. n. 15. & 16. Tom. 3. p. 89.

COACTIO, COACTIVA.

Coactioni canonicæ locus non est, quum sponsalia, vel non sunt probata, vel debent dissolvi, & quomodo: dec. 682. n. 15. T. 3. p. 112.

Coactiva servitii probatur, si ob defectum multa indigatur, & deficiens pro reintegratione supplicet mulctantem: decif. 99. numer. 4. Tom. 1. p. 154.

Vie. *Actus coactivi: & Actus facultativi.*

CODICILLI.

In Codicillis confirmatio testamenti intelligitur a testatore facta, quoad ea, quæ ibi non revocavit: dec. 419. n. 12. Tom. 2. p. 184.

COELIBATUS.

Coelibatus electionem non temporalem, sed perpetuam, odio habitam fuisse ex circumstantiis demonstratur: decif. 44. numer. 10. Tom. 1. p. 68.

COMMENTA.

Commenta in testamento reperta, sunt tanquam utilia, seu fructus fundi, quæ pro medietate ad locatorem pertinent: dec. 343. num. 7. Tom. 2. p. 43.

COGNATI.

Cognati dicuntur descendentes ex femina: dec. 1247. n. 5. Tom. 5. p. 368.

Cognati, originem trahentes à testatore per medium familiæ, dicuntur etiam vocati ex verborum laritudine: si testator dixerit *se condere fideicommissum in filios liberos, & descendentes masculos, & velle bona in familia sua conservare*: n. 10. 11. & 12. ibid.

Vid. *Fideicommissum quod extensionem.*

Cognati veniunt sub nomine consanguineorum: ibid. n. 22. p. 370.

COGNITIO.

Cognitio, causam diversam tangens, in suo congruo iudicio examinanda est: dec. 613. n. 10. Tom. 2. p. 486.

COGNOMEN.

De Cognomine eodem, seu denominatione, non sufficit quod quis sit, ut de consanguinitate, & attinentia testatoris dicatur: decif. 206. n. 5. Tom. 1. p. 322.

Cognomen idem cum fundatore habentes, non inde consanguinei dicuntur, nec admittendi ad capellaniam pro consanguineis relicta: n. 6. & 7. ibid.

Cognominis, & armorum assumptio, æquiescere potest à descendente per unicum, ac duplex medium foemininum: decif. 305. numer. 15. Tom. 1. p. 484.

Nec inducit vocationem tantum masculi descendenti à foemina agnata: n. 16. ibid.

Cognomen, & arma assumendi onus non indicat voluntatem conservationis agnationis: dec. 341. n. 18. Tom. 2. p. 41.

Cognominis appositio in aliquibus actibus antiquis, & aliquando patris, personarum dupliciter non concludit: decif. 571. num. 5. Tom. 2. p. 422.

Præsertim, quum in aliis quoque id factum cognoscitur: n. 6. ibid.

Cognominis non usus non excludit existentiam de familia: quum alii, qui ex eadem certe fuerunt, idem in pluribus actibus fecerint: dec. 526. n. 8. Tom. 2. p. 352.

Cognomen est distinctivum unius familiæ ab altera: dec. 1011. n. 19. Tom. 4. p. 264.

Vid. *Agnatio quoad ejus conservationem: & Vid. Onus assumendi cognomen.*

COHÆRES.

Vid. *Immissio ad dec. 564. n. 4.*

Cohæres tenetur pro virili ad debita defundi: dec. 815. n. 15. Tom. 3. p. 361.

Vid. *Soror ad dec. 920.*

Cohæres non tenetur ad solutionem census nisi pro rata, quam uti talis, sibi accolalet: dec. 940. n. 3. Tom. 4. p. 127.

Cohæres fideicommissarius possidens domum, fideicommissio subjectam, admittitur ad retentionem ex titulo tum fideicommissi, tum melioramentorum, quoties medietatem illius pretii alteri cohæredi refundere offerat: dec. 944. n. 6. Tom. 4. p. 134.

Cohæres in acquirendo rem extranei, emtoris figuram gerens, tenetur ad id, quod quilibet extraneus servare teneretur: dec. 1156. n. 12. Tom. 5. p. 154.

Cohæres tenetur pro medietate cum altero cohærede ad debita fideicommissi: decif. 1358. n. 1. Tom. 6. p. 206.

Vid. *Defectus inventarii.*

COLLATIO BENEFICIORUM, ET CANONICATUM.

In Collationibus, Capitulum dicitur habere principale interesse, quando habet turnum cum Episcopo: dec. 238. n. 2. T. 1. p. 84.

Collatio parochialium, etiam de jure patronatus ecclesiastico, si intra legitima tempora non fiat nominatio, & concursus coram Ordinario, devolvitur ad sanctam Sedem, ex constitutione S. Pii V. dec. 247. n. 3. T. 1. p. 402.

Vid. *Papa ad dec. 514.*

Collatio curæ facta regularibus, proprie talis non dicitur: dec. 273. n. 14. T. 1. p. 443.

Collatio ab alio facta, ex collatoris consensu substat, ad quem spectaret: decif. 621. n. 8. Tom. 2. p. 500.

Collatio beneficij, titulo devolutivo facta ab Apostolico nuncio, diversa est ab illa quæ fit titulo reservationis: decif. 711. numer. 14. Tom. 2. p. 164.

Collatio, facta tali titulo, dicitur fundatoris menti favorabilis: n. 15. ibid.

Collatio e contra, facta titulo reservationis, quando adest patronus a fundatore electus, illius voluntati contraria præsumitur: numer. 16. ibid.

Collatio beneficiorum in Germania, vigore concordatorum, quæ suo tempore vacent, ad canonicum turnarium pertinet: decif. 771. n. 1. Tom. 3. p. 273.

Vid. *Appellatio qua denegatur: & Vide Error ad d. dec.*

Collatio non effectus: non attenditur, nec statim facit: dec. 807. n. 9. Tom. 3. p. 243.

Præsertim, si eidem obest præsentatio, facta ab altero cum successiva institutione: n. 10. ibid.

Col-

Collationes clandestinæ factæ sine scientia patroni, statum contra ipsum non faciunt: numer. 11. ibid.

Collationes factæ mediantibus Apostolicis provisionibus, statum, & beneficii naturam non mutant: n. 12. ibid.

Maxime in iure-patronatus ecclesiastico, quod regulis reservatorii subiacet: n. 13. ibid.

Collatio post gratiam signatam a Papa favore alterius, est ipso iure nulla: dec. 858. num. 8. Tom. 3. p. 447.

Collatio beneficii non devolvitur ad Ordinarium, si intra trimestre Papa manus apposuerit, per quod sanctæ Sedi beneficium remanet affectum: etiam si, elapso trimestre, litteras Apostolicas provissus coram Ordinario non exhibuisset; quando tamen intra trimestre fuissent reportatæ: dec. 916. num. 3. & seq. Tom. 4. p. 83.

Vid. *Appellatio qua admittatur.*
Vid. *Beneficium in genere, & Beneficium quoad collationem.*
Vid. *Canonici turnarii.*
Vid. *Episcopus quoad collationem beneficiorum.*

COLLATOR.

Collator inferior, vel agatur de officio, vel de beneficio, quum summus Pontifex manus apposuerit, debet se abstinere: dec. 494. n. 8. Tom. 2. p. 303.

Collator non potest amplius conferre, eo ipso, quod Papa supplicationem signando manus apposuerit: dec. 856. num. 3. & 7. Tom. 3. pag. 446. & seq.

Vid. *Beneficium quoad affectionem.*

Collator inferior, quum Papa manus apposuerit; non potest conferre officium cancellarii, licet hoc non sit spirituale, nec spiritualitati annexum: n. 10. ibid.

Collator in casu resignationis, seu permutationis, beneficium libere conferre prohibetur: dec. 1060. n. 23. Tom. 4. p. 371.

Vid. *Gratia Apostolica in beneficalibus.*

COLLEGIA.

Collegii statutum adesse non concludunt ordinationes variæ, in unum codicem non redactæ: dec. 357. n. 9. Tom. 2. p. 63.

A Collegio eligendo sufficit a parte majori eligi: dec. 237. n. 2. Tom. 1. p. 457.

In Collegio, ad quod nominatio spectat, coadjutor nullam vocem habet: n. 3. ibid.

Collegia societatis Jesu, in Regno Poloniae, ad quem finem fundata sint: dec. 1813. num. 6. Tom. 3. p. 355.

Vid. *Consortium.*
Vid. *Nominatio.*
Vid. *Electio ad dec. 81. n. 16.*

COLLEGIALITAS.

Collegialitas ex quibus arguatur: dec. 332. n. 1. Tom. 2. p. 28.

Ad Collegialitatem indicandam requiritur exhibitio sigilli ipsius collegii: dec. 357. nu. 1. Tom. 2. p. 63.

Ad Collegialitatem inducendam opus est, quod sigillum sit unice destinatum ad privatum usum collegii, quodque alteri non deserviat: num. 2. ibid.

Collegialitatis requisita necessaria, sunt arca communis, & codex statutorum præscribentium certam formam boni regiminis: num. 3. & 8. ibid.

Ad Collegialitatem inducendam, non sufficit arca formalis, sed nequiritur materialis, pro custodiendis iuribus, scripturis, & pecuniis collegii: n. 4. ibid.

Collegialitatem non probant ordines solutionum, directi affictuarii, collegialiter non subscripti; nec a persona e collegio destinata: num. 5. ibid.

Collegialitas non inducitur ex tractatibus communiter, & collegialiter factis, ex quo conveniunt etiam simplici congregationi: numer. 13. ibid.

Collegialitas non probatur ex coadunatione personarum, interesse habentium: ibid. numer. 14. p. 64.

Collegialitatem non probant deputatio ministrorum, & solum se coagrandi, & quare: n. 19. & 20. ibid.

Collegialitas non probatur, nisi ex actibus univocis, necessario eam concludentibus: dec. 381. n. 32. Tom. 2. p. 115.

Collegialitas excluditur, ex eo, quod omnium simul consensus non intervenit ad aliquem actum, & ex alterius tantum dissentio nullus fuit declaratus: n. 33. ibid.

Vid. *Actus in genere.*

COLLITIGANS.

Collitigans dicitur quasi contrahere cum suo adversario, ut obligari dicatur ad omnia, quæ ex lite sequuta sunt: dec. 1437. n. 5. T. 5.

Vid. *Assertio.*
Vid. *Attentatio.*
Vid. *Gratia sineutri.*
Vid. *Nemo.*
Vid. *Renunciatio liti ad dec. 991. n. 6.*

COLLUSIO.

Collusio inter locatorem, & conductorem, arguitur ex facili conductoris liberatione, facta sine præcedenti causæ cognitione: dec. 7. n. 1. Tom. 1. p. 9.

Collusio excluditur ex præexistenti credito: dec. 13. n. 8. Tom. 1. p. 17.

Collusio dationis in solutum removetur ex præexistenti crediti: dec. 17. n. 15. T. 1. p. 22.

Collusio in contractu mulieris manifeste conjicitur, si proprius iudex, cui nota erat illius imbecillitas, noluit decretum interponere, ad quem effectum vocatus fuit alius iudex, penitus inficius: dec. 333. n. 9. T. 2. p. 30.

Collusionis suspicio in præiudicium collitigantis, ob non interpositam appellationem, cessat, quoties actum est de credito undique claro & liquido: dec. 342. n. 2. T. 2. p. 41.

Collusive lara non censetur sententia super taxatione dotis, quum in ea, servatis servandis, pater ejusque creditores fuerint citati: dec. 379. n. 3. Tom. 2. p. 111.

Collusive sententiæ suspicio excluditur favore obligati; si illam acceptaverit, & fuerit exequuta: n. 4. ibid.

Collusio contractus cessat, quum ad sunt in illo solemnitates, & legitima causa: dec. 399. n. 13. Tom. 2. p. 141.

Collu-

Collusive lata non censetur sententia super taxatione dotis; quum in ea, ser. ser., principale interesse habens & creditores fuerunt citati: dec. 607. n. 5. Tom. 2. p. 478.

Collusio cadens super assignatione in fraudem creditorum super bonis eis debitis, non extenditur ad collusionem super taxatione; ibid. n. 6. p. 479.

Collusio semper præsumitur in debitore obero. 10: dec. 909. n. 3. Tom. 4. p. 70.

Collusio, & fraud, objectæ solidationi, a debitor factæ, evanescent, si per peritum ratiocinatorem, mediante recognitione librorum socialis negotii, eadem solidatio veritati consona reperiretur: decif. 1019. num. 2. Tom. 4. p. 289.

Collusiva dicitur venditio, si ea non obstant, venditor rem locasset: decif. 1150. n. 19. & 22. Tom. 5. p. 143. & seq.

Vid. *Fraus*, & *Simulatio* &c.

Vid. *Actus nulli*.

Vid. *Et alienum*.

COMITATENSES.

Comitatenses Bononiæ 18 annum excedentes, a statuto eximuntur a servandis solemnitatibus in contractibus: decif. 235. num. 3. & 5. Tom. 1. p. 379.

Etiam si contractus sit celebratus in civitate, nam statutum ad personas dirigitur: num. 4. & 7. ibid.

Comitatenses Bononiæ dicuntur rustici sagaces, & quadrati: d. dec. 235. n. 6. T. 1. d. p. 379.

COMMENDA IN GENERE.

In Commendam Hierosolymitanæ religionis collationibus observantia plurimum attenditur: ac in eis iuxta stylum religionis proceditur, rejectis juris subtilitatibus: dec. 178. numer. 10. T. 1. p. 233.

Commendæ dictæ religionis, tamquam beneficia regularia, sunt manualia, & amovibilia; sed in earum natura sunt perpetua: dec. 221. n. 2. Tom. 1. p. 354.

Et conferuntur in titulum: n. 3. ibid.

Commendæ equitum Melitenium possessio eodem operatur effectus, quos veri tituli: numer. 5. ibid.

Neque tunc currit regula, quod unum beneficium in titulum, & aliud in commendam possit retineri: n. 6. ibid.

Quod procedit insuper ex dispositione sacri Concilii Tridentini; quæ locum habet in dictis Commendis: n. 7. & seq. ibid.

Commendæ dictæ religionis ex dispositione Apostolica censetur retentæ post assumptum Episcopatum, si plerosque eas impetrasse constet: ibid. n. 20. p. 355.

Quod præsumitur, quando negativa dispositionis non probetur: n. 21. ibid.

Commandas Hierosolymitanæ religionis de jure communæ, sacri Concilii Tridentini, & statutorum, retinere nequit ad Episcopatum evectus; sed vacant; & confirmatum fuit in Constit. 82. Gregorii XIII. n. 3. ad 5. Limitatur quoad Episcopos in partibus infidelium dec. 532. n. 1. & 9. T. 2. p. 362.

Commendæ licet non conferantur in titulum; aptitudine tamen sunt perpetuæ; deque eis,

tamquam perpetuis judicatur: num. 2. ibid.

Pro Commendarum retentione post promotionem ad Episcopatum, indultum Apostolicum arguitur necessarium, ex quo promotus illud petierit; licet non obtinuerit: n. 8. ibid.

Commendæ prædictæ non dantur in titulum; sed sunt tamquam beneficia manualia, & ad nutum amovibilia: declarata tamen aptitudine esse perpetuas; deque istis, ut perpetuis, judicatur: decif. 566. numer. 1. 3. 4. & 16. Tam. 2. p. 413. & seq.

Commendas prefatas promotus ad Episcopatum nullo pacto retinere potest, licet amovibilia possit retinere beneficia; quia ius canonicum, & sacrum Concilium Tridentinum loquuntur solum, quod tunc vacent beneficia perpetua: n. 2. & 19. ibid.

Commendam sacre religionis possidens, eandem retinet in perpetuum, nec ab illis, nisi propter delictum, vel religioni inobedientiam potest removeri: ibid. n. 5. p. 413.

Alias daretur recursus ad superiorem: numer. 6. ibid.

Commendæ, aliaque dignitates sacre religionis Meliten. non dantur ex mera gratia magni Magistri; sed ex iustitia, ratione antianitatis, sanctis omnibus muneribus, a statuto requisitis: ibid. n. 4. p. 414.

Commendas sancti Stephani nequeunt in forenses distrahi: decif. 890. n. 2. & 3. T. 4. p. 35.

Commendæ Equitum Hierosolymitanorum de communi opinione sunt beneficia ecclesiastica: dec. 618. n. 6. T. 2. p. 492.

Commendæ sancti Stephani nequeunt in forenses distrahi: decif. 890. n. 2. & 3. T. 4. p. 35.

Commendæ Equitum Hierosolymitanorum de communi opinione sunt beneficia ecclesiastica: dec. 618. n. 6. T. 2. p. 492.

Commendæ sancti Stephani nequeunt in forenses distrahi: decif. 890. n. 2. & 3. T. 4. p. 35.

Commendarum possessionem, & administrationem dimittere non tenetur ararium religionis Hierosolymitanæ; nisi integraliter de omni, & toto eo sit satisfactum, de quo foret creditor, ex conventionem inita inter ipsum & linguam Italiæ: decif. 1353. n. 3. & 15. Tom. 6. p. 191. & seq.

Commendæ subditorum bonorum divisio in duas partes facta non obstat, quin si una plus altera perolverit, illud plus ab ea repetere valeat: ibid. n. 10. p. 192.

Vid. *Equus*; *Expectativa quoad Commendas*; *Smutatio Commenda*.

Vid. *Antianitas*.

Vid. *Beneficium in genere*.

COMMENDA QUOAD EJUS ERECTIONEM.

Commenda erecta ab hærede de bonis fideicommissariis, semper substatinetur pro ea rata, ad quam detractiones sibi competentes ascendant: dec. 707. n. 5. T. 3. p. 157. Com.

Commendæ erectionem magis confirmat transactio inita inter hæredem hæredis gravati, qui gravatus commendam fundavit, cum sacræ religionis; non obstante exceptione alienationum præcedentium, in causam detractio- num, ab eodem fundatore factarum; d. dec. 707. n. 14 & 20. T. 3. p. 158.

In Commendarum sancti Stephani erectionibus constitutio fa. me. Pii V., prohibens distrac- tiones bonorum in forenses, non habet lo- cum; n. 18. ibid.

Commendas præcedenter erectas non respi- ciunt constitutiones Apostolicæ, commenda- rum erectiones prohibentes de bonis in statu Ecclesiastico sitis; n. 19. ibid.

Commendæ fundatiōem non præjudicat senten- tia privans Equitem gestatione crucis, simi- libusque honoribus, propter malos illius mo- res; adeo ut bona illi assignata numquam li- bera remaneant; n. 21. ibid.

Commenda erecta ab hærede gravato de bonis fideicommissariis censetur facta de illis, si jure legitima; dotique maternæ, ad erigendum spectantibus; & ob id sublinetur; dec. 890. n. 12. T. 4. p. 36.

COMMENDA QUOAD EJUS PERMU- TATIONEM.

Commendæ permutationem non præsumitur Pa- pa admisisse, vel saltem difficiliter admisisse, si scivisset, jus illam conferendi spectare ad linguam, & in ea Equites antianos jus ex- pectativæ habere; dec. 618. n. 10. T. 2. p. 492.

Permutatio enim nulla est, si facta sit sine consensu expectativam habentium; n. 11. ibid.

Commendæ permutationem ob inæqualitatem inter commendas permittendas, si scivisset, quæ fuit reticita, præsumitur Papam non- fuisse concessurum; & cur; n. 18. ibid.

Et ob inæqualitatem aratis reticitam, quum recipiens pinguorem commendam, sit valde junior, in præjudicium habentium expecta- tivas; n. 19. ibid.

Et ob reticentiam statutorum id vetantium; n. 20. ibid.

COMMENDATARIUS.

Commendatarii sine justa causa non possunt amoveri a commendis; decisi. 221. numer. 4. Tom. 1. p. 354.

Commendatarii fac. religionis tenentur quin- quennio residere in commendis, & facere meliorationes; n. 9. ibid.

Et remanere subditi jurisdictioni Prioris, & sacræ religionis; n. 10. ibid.

Commendatarius ad Episcopatum assumptus, re- ligationi amplius subjacere non potest; ibidem n. 11. p. 355.

Et ideo retinere non potest sacræ religionis commendas, ut definit Gregorius XIII. n. 12. & 13. ibid.

Determinatio Pontificia, prævia causæ cog- nitione, nil amplius in tali puncto dubitan- dum reliquit; n. 14. ibid.

Commendatarii Hierosolymitanæ religionis non possunt fructuosam commendarum pos- sessionem adipisci; sed simplicem earum titu- lum, donec ararium reintegretur; decisi. 1353. n. 4. 5. 6. & 15. T. 6. p. 191. & seq.

COMMERCIIUM.

Commercium ut augeatur, an expediat repu- blicæ derogare fideicommissis, ut facilius ex- teri ad Urbem pecunias transmittant, hic de- claratur; dec. 1371. n. 30. & 32. T. 6. p. 238.

Commercia, quæ ferunt translationem pecu- niarum ad externas nationes, sunt de jure prohibita; & ab hoc Princeps cavere debet; n. 33. ibid.

COMMISSARIUS.

Commissarioium deputatio ad faciendæ proba- tiones necessarias pro ingressu in capellanias, ad ven. Consilium, & non ad linguas pertinet; dec. 1084. n. 10. T. 4. p. 424.

Vid. *Judex appellationis*.

COMMISSIO.

Commissio restitutionis in integrum obtineri so- let post lapsum fatalium; dec. 109. numer. 4. Tom. 1. p. 165.

Commissio Rotæ directa litis pendentiam indu- cit; dec. 121. n. 1. Tom. 1. p. 187.

Commissio signata cum clausula -- *Si quid exequendum* -- vigore, debet precedi cum- eisdem iuribus, & judicii ordine, quo fuit pro- cessum in superiori instantia; dec. 35. numer. 3. Tom. 1. p. 48.

Et partitarum in primo judicio reservatarum, in tertio commisso, vigore dictæ clausulæ, habenda non est ratio; ibidem, & num. pos- tremo. p. 148. & seq.

Commissio fit communis, mediante citatione, ad dicendum contra; dec. 332. n. 10. T. 2. p. 29.

Et per comparisonem alterius partis coram- judice; n. 11. ibid.

Commissio nova necessaria non est creditori as- sociato ad possessionem prædii, ad effectum se satisfaciendi cum fructibus, quando vellet ad subhaftationis actum devenire; dec. 1111. n. 11. T. 5. p. 42.

Vid. *Admissio ad causam*.

COMMODITAS, COMMODUM.

Commoditas percipiendi fructus ex fundo, il- lus possessionem, & dominium in eos perci- pientem non transfert; decisi. 703. numer. 4. Tom. 2. p. 151.

Commodum ex propria culpa nemo debet in- alienum præjudicium referre; dec. 7. num. 4. T. 1. p. 9. & 1064. n. 4. T. 4. p. 382.

Commodum qui sentit, debet sentire incom- modum; & utrique æqualis esse debet de- terminatio; dec. 1232. n. 4. T. 5. p. 330.

Vid. *Dammum*.

COMMUNICATIO, COMMUNIO.

Communione invitatus nemo servare tenetur; dec. 164. n. 7. & 232. n. 2. T. 2. p. 255. & 375.

Communio exclusa remanet quum quilibet suam recipit portionem; dec. 220. n. 45. T. 1. p. 353.

Et ex eo quod propria re alterius designa- tur; n. 46. ibid.

Et ex divisione sequuta; n. 47. ibid.

Communio vera inter fratres, ex quibus ad- ius inducitur, ad effectum remittendi reddi- tionem rationis; dec. 713. n. 5. T. 3. p. 169.

Communio hujusmodi refecat actionem pro red- ditione rationis; ibid. n. 9. p. 170.

Communio ista ut plurimum præsumitur; nu- mer. 10. ibid.

Com-

Communio rigorose cum omnibus reuocatis probanda est, ad inducendam obligat omnem solidalem hinc inde : n. 11. ibid.

Ad Communione excludendam non operatur accidentaliter discellus unus ex fratribus de loco, ubi bonorum communio viget, & administratio : n. 12. ibid.

Communicationem lucrorum non excludunt modicæ acquisitiones, particulari nomine ab uno ex fratribus sibi comparatæ : ac ex causa utili illi particulariter fuisse adscriptæ censentur, & ad alium effectum : n. 13. d. p. 170. & seq.

Communio dari nequit, ubi meum, & tuum adesse reperitur : dec. 783. n. 14. T. 3. p. 300.

Communio particularis de aliquibus effectibus non operatur, quod fratres dicantur se posuisse in communione lucra, particulari titulo quæ sita : ibid. n. 15. p. 301.

Communio universalis de omnibus bonis inter fratres ex simpliciter circumstantia non probatur : & quæ sit hæc? n. 16. ibid.

Communio ad quodam particulares tantum effectus extensa, & non ad omnes generaliter, probatur ex declaratione jurata duorum, coram quæ ejus habentium : ibidem numer. 17. & 18. d. p. 301. & seq.

Communione tempore frumentum, quod in horreis reperitur, commune reputatur : ibid. n. 28. d. p. 301.

COMMUNE ; COMMUNITAS.

In Communione potior est causa prohibentis : ad Text. in L. Sabini ff. de commun. divid. qui explicatur : dec. 381. n. 6. T. 3. p. 114.

Communione socii uti nequeunt ad diversum usum a conventu, & contra formam destinatum, consilio non consentiente : etiam si positiva desit probatio dissensus : n. 11. ibid.

Communitas, & homines loci propriam libertatem non possunt extendere : dec. 952. n. 9. Tom. 4. p. 153.

Communitatis Officiales, habentes mandatum, quod certum modum eis ad beneficium præsentandi præscribere, si ejus excederent limites, in actum nullum incurrerent : decis. 1100. n. 5. Tom. 5. p. 12.

Vid. *Dominiū directum*.

COMPATRONUS.

Compatroni cogi non possunt ad interessendum nominationi, durante quadrimestre ad præsentandum a jure concessio : dec. 29. num. 5. Tom. 1. p. 39.

Compatroni filius, quum duo concurrunt æquali jure ad beneficium assequendum, semper præferendus est, excluso illo, qui hanc qualitatem non habet : dec. 609. n. 9. T. 2. p. 481.

Compatronus præsentans, alteri non præsentanti jus præservat, nisi præsentans fuerit animo spoliandi alium, qui sciat, & acquiescat : decis. 657. n. 21. & 23. T. 3. p. 59.

Compatroni filius nominatus in æqualitate vocum est cæteris præferendus : dec. 647. n. 1. Tom. 3. p. 43.

Compatroni, quoad actum præsentationis, dicuntur consocii : n. 22. ibid.

Compatronus, licet de familia fundatoris genere ; attamen si distincte descendentiæ se probare non possit fateatur, semper postpo-

nitur feminæ secundo vocatæ, quæ talem descendentiæ per gradus distinctos probat : dec. 752. n. 9. Tom. 3. p. 236.

Compatroni, qui ad præsentandum non comparere possit publicorum edictorum afflictionem, præsumuntur non fovere titulum ad tale jus : ibid. n. 16. p. 237.

Vid. *Conventio ad dec. 1131.*

Compatronus præsentando cum effectu præservat jus alteri compatrono, qui illius præsentationi adhæsisse præsumitur : dec. 1265. n. 16. Tom. 5. p. 407.

Vid. *Patronus*.

COMPENSATIO, ET QUANDO ADMITTENDA SIT.

Compensatio in censibus non fit ipso jure, sed requiritur positiva voluntas, & declaratio debitoris : dec. 132. n. 12. T. 1. p. 203.

In Compensationem census non licet creditori censuario pecunias, ad debitoris ejusdem census spectantes, retinere : n. 14. ibid.

Compensatio in censibus fieri nequit, sine positiva debitoris declaratione : dec. 151. nu. 4. Tom. 1. p. 239.

Vid. *Debitum ad d. dec. 151.*

Compensatio est species solutionis : ibid. nu. 6. & 1177. n. 2. 3. & 11. T. 5. p. 196. & seq.

Compensatio necessaria proveniens ex iussu testatoris extinguendi credita cum fructibus hæreditariis in hærede ejusdem creditoris, sit absque hominis operatione : dicta decis. 151. n. 9. Tom. 1. p. 240.

In Compensationis necessariæ casu non habet locum pactum relevationis, conventum inter substitutos, sed tantum in casu veræ solutionis ab eisdem faciendæ : n. 10. ibid.

Compensatio mutua componuntur præteritiones creditorum hinc inde, si sint turbidæ, illiquidæ, & non justificatæ : dec. 183. n. 25. Tom. 1. p. 287.

Compensatio inter debitum, & creditum pecuniarum inducit ipso jure : dec. 195. nu. 7. & 264. n. 4. Tom. 1. p. 307. & 429. ac dec. 671. n. 7. Tom. 3. p. 86.

Compensatio crediti, & debiti usque ad præfixum tempus declarata, credita eidem posteriora non afficit : dec. 233. n. 6. T. 1. p. 376.

Compensatio per sententiam decreta, ea credita non comprehendit, quæ fuerunt expressè reservata : n. 7. ibid.

Compensatio fieri debet, ne postea sit repetendum, quod solvitur : dec. 270. n. 5. T. 1. p. 437.

Ad Compensationem faciendam pro crediti, & debiti sufficit quævis extrajudicialis declaratio : dec. 626. n. 13. Tom. 2. p. 508.

Amplia, quod statim inducitur Compensatio, iuris ministerio, maioris summæ crediti cum debito in eadem persona, absque ulla prorsus reclamazione : n. 14. & 16. ibidem.

Compensatio crediti liquidi cum debito inter easdem personas dari debet : dec. 671. nu. 7. Tom. 3. p. 86.

Et sufficit facile posse liquidari : n. 8. ibidem. Et quum pendat a calculo arithmetico : numer. 9. ibid.

Compensatio alimentorum a patre, filio, etiam sine prætensione præfitorum, fieri debet cum

cum credito, quod filius habet cum patre, ex quo ille ejus favore investimentum non confecerit, & ad fructus fuit damnatus; & quare: ibid. n. 13. p. 87.

Vid. *Alimenta quoad compensationem*.

Compensatio facilius datur, quam actio: n. 19. ibid.
Compensationem opponens debitum perneceffe fatetur: dec. 699. n. 11. T. 3. p. 143. & 912. n. 6. Tom. 4. p. 77.

Compensationem semper petere potest debitor fructuum fideicommissi male perceptorum, & respective creditor ex alio titulo &que valido, & iusto, quod idem fideicommissum afficiat: dec. 734. n. 7. Tom. 3. p. 205.

Compensatio crediti liquidi cum &que liquido semper datur: dec. 818. n. 18. T. 3. p. 367. & 913. n. 1. T. 4. p. 78.

Compensatio a iudice admissa, effectivæ solutionis vim habet: dec. 879. n. 5. T. 4. p. 17.

Compensatio a fortiori voluta a testatore præsumitur de suo debito, si creditorem suum institueret hæredem, & debitum esset certum, & clarum: dec. 970. n. 4. & seq. T. 4. p. 188. Præsertim, si talis animus compensandi in testatore ex coniecturis deduceretur; & in quibus iste consistant: n. 6. ibid.

Vid. *Fructus dotales*.

Compensatio fructuum dotalium, mulieri debitorum, cum alimentis illi præstatis, durare potest usque ad illius obitum; & interpellatio facta de eisdem fructibus ab eadem, favore suorum hæredum, post obitum reviviscit: n. 13. ibid.

Compensatio de facili admittitur; si res sit de partitis hinc inde claris, & inter sanguine conjunctos ad rescandandas lites agatur: decif. 971. n. 22. Tom. 4. p. 191.

Compensatio crediti clari cum debito certo, & &que claro fieri potest etiam nunc pro tunc: hoc est pro quando solutionis dies caderet; præsertim, si parres convenissent, quod nulli alteri jus umquam acquiri posset: dec. 1002. n. 9. Tom. 4. p. 244.

Compensatio canonizata per rem judicatam amplius reffricari non potest: dec. 1177. num. 3. Tom. 5. p. 196.

Compensatio jam consumta ex titulo fideicommissi revocari non potest, quando actui compensationis fideicommissarius nullum appossuisset impedimentum: ibid. n. 9. p. 197.

Compensatio ex ficta duplicis personæ representatione non retardatur: n. 13. ibid.

Compensatio demandata cum clausula -- *pro nunc* -- directa ad liquidationem faciendam, facta liquidatione, ad primam compensationis diem retrahitur: n. 16. ibid.

Compensatio opposita in terminis habilibus, quibus fieri potuisset, & per iudicem admissa, statim facta intelligitur de omnibus creditis existentibus: n. 17. ibid.

Compensatio crediti certi, & liquidi intrat cum debito certo, & &que liquido; secus cum illo liquido, & dubio: dec. 1204. nu. 10. Tom. 5. p. 293. & 1272. n. 4. & 9. T. 6. p. 12. & seq.

Compensatio inducitur, si creditum sit certum saltem in genere; licet sit liquidandum: decif. 1377. n. 13. Tom. 6. p. 260.

COMPENSATIO QUANDO NON ADMITTATUR.

Compensari non debet, qui solvere non tenetur: dec. 151. n. 7. Tom. 1. p. 239.

Ad Compensationem induci non potest creditum pecuniarium, alias excomputatum: decif. 195. n. 8. Tom. 1. p. 307.

Compensabile non est, quod adhuc non est liquidum: dec. 264. n. 5. T. 1. p. 429. 370. n. 10. Tom. 2. p. 92. & 636. num. 3. & 694. num. 19. Tom. 3. p. 25. & 135. & 912. n. 7. T. 4. p. 77.

Compensatio non intrat, ubi creditum non adest: dec. 348. n. 6. T. 2. p. 50.

Compensatio non datur, quum creditum, & debitum proveniunt ex diversa causa, & diverso titulo: dec. 370. n. 11. & 12. T. 2. p. 92.

Compensatio crediti fieri nequit cum illis debitis, de quibus creditor rationem reddidit: dec. 372. n. 22. Tom. 2. p. 97.

Compensatio cum expensis non datur pro consumptione mobilium, quæ ino gravati commodum credit: n. 23. & seq. ibid.

Compensatio non competit pro debito cum fructibus, qui a possidente proprio jure percipiebantur; & pro alimentis, non nisi ex simplicibus fidibus probatis: decif. 449. nu. 15. Tom. 2. p. 231.

Nec resolutionem dubii in genere retardat, sed potest compensationem prætereire, & melius sua credita subsequenter liquidare: n. 16. ibid.

Compensatio in vim -- *L. Curabit* -- fieri nequit cum fructibus pecuniarum, quas quis non recepit, vel cum illis earum, quas jure retinuit: dec. 595. n. 6. T. 2. p. 457.

Compensatio in vim dictæ legis nec datur pro usuris pecuniarum, quæ receptæ non probantur: n. 9. ibidem.

Compensatio expensarum, pro melioramentis factarum, cum fructibus a meliorante perceptis non intrat, donec fructus non liquidentur: dec. 730. n. 9. Tom. 3. p. 199.

Compensatio semel cum uno credito obenta, cum altero postulari non potest: decif. 871. n. 13. & 882. n. 5. T. 4. p. 5. & 21.

Compensatio opponi nequit contra personam a creditore distinctam: dec. 922. n. 7. T. 4. p. 93.

Compensatio debiti certi, & liquidi fieri nequit cum uno credito, de quo creditor nunquam mentionem fecisset, imo permisisset, ut a suo debitore exigeretur: decif. 927. n. 7. Tom. 4. p. 105.

Amplia, ut intret præsumtio, quod vel idem creditum retrocessum fuerit ipsi creditori a debitore, cum quo convixisset, vel quod per istum in illius utilitatem sit erogatum: n. 8. ibid.

Compensari nequit creditum, cujus cognitio adhuc pendet sub iudice, cum credito claro, & liquido: ibid. n. 19. p. 106.

Neque illud, cujus solutionis dies adhuc non cessisset: n. 20. ibid.

Compensatio fortis census cum pretio rei deliberatæ ad instantiam illius creditoris non intrat, quum sit de sui natura irrepetibilis; & maxime si absque iudicis decreto talis facta fuisset compensatio: dec. 1073. n. 15. T. 4. p. 404. Com-

Compenfatio crediti particularis cum pretio rei emta, ab emore facta non dicitur, quando se totum illud penes eamdem sacram deposuisse ostendit: dec. 1093. n. 9. & vid. 6. T. 4. p. 452.
 Compenfatio crediti unius non datur cum credito alterius distinctæ personæ: decif. 1110. num. 25. 1177. numer. 5. 1230. numer. 3. Tom. 5. p. 40. 197. & 315.
 Præsertim, in præjudicium tertii, dictum ulterius creditum habentis sui favore obligatum: d. dec. 1110. n. 26. T. 5. p. 40.
 Compenfatio non datur aduersus socium de proprijs creditis liquidis cum retentione mobilium, quorum pretium illiquidum adhuc foret: dec. 1239. n. 6. & 7. T. 5. p. 347.
 Vid. *Fructus doctales in fin.*

Compenfatio cessat, quando eam opponens non est creditor ex una, simulque debitor ex altera partita, vel causa: decif. 1388. num. 14. Tom. 6. p. 283.

Vid. *Census.*

COMPROMISSUM.

Compromissum fieri nequit in causis, quæ iura Ecclesiastica tangunt: decif. 784. numer. 17. Tom. 3. p. 304.

Vid. *Landum.*

COMPULSATIO, COMPULSORIÆ.

Compulsationis actus attentate, & sine requisitis necessarijs (qui exprimuntur) factus, dicitur clandestinus, nec præjudicat: dec. 506. n. 7. Tom. 2. p. 324.

Compulsoria specialis, ut concedatur, præter existentiam, requiritur etiam relevantia scripturarum: dec. 31. n. 1. Tom. 1. p. 43.

Compulsoria prædicta denegatur, quando iura possunt extrahi vigore compulsoriæ generalis, quum tunc specialis petita censeatur ad protrahendam causam: n. 2. ibid.

Compulsoria specialis non debet concedi, ubi sufficit generalis, ut extrahi possint scripturæ, nec retardetur ulterior causæ progressus: decif. 54. n. 14. Tom. 1. p. 83.

Compulsoria nunquam denegatur, quum constet de relevantia materiæ articulatae, & respective scripturæ compulsiandæ: dec. 119. n. 1. Tom. 1. p. 184.

Compulsoria non conceditur, ubi non constat de relevantia: ibid. n. 6. p. 185.
 Nec ubi relevantia non est in facto, ubi se iudex specialiter fundavit: n. 7. ibid.

Compulsoria admittitur, quoties constat de existentia, & relevantia iurum compulsiandorum, exultate calumniæ suspicio: decif. 176. n. 12. Tom. 1. p. 274.

Compulsoria quando sit concedenda, & respective deneganda: dec. 498. n. 6. T. 2. p. 312.

Compulsoria specialis requisita sunt, quod constet de existentia, & relevantia scripturæ compulsiandæ, & absit calumniæ suspicio: n. 8. ibid.

Et nisi copulative concurrant, non conceditur: ibid.

Compulsoria conceditur, quum constet de existentia, & relevantia scripturæ compulsiandæ, quæ pro eadem requiruntur: decif. 535. n. 5 & dec. 620. per tot. T. 2. p. 365. & 498.

Compulsoriæ generales ad probationes cumu-

landas, etiam sine citatione, conceduntur: dec. 746. n. 1. Tom. 3. p. 228.

Compulsoriæ specialis denegatur, donec non fuerint per iudicem compulsianda iura recognita: n. 2. ibid.

Compulsoriæ, & remissoriæ, si discussa lite, petantur, etiam super probationibus, quæ compulsiari prætenduntur, nunquam concedi solent: ibid. n. 13. p. 229.

Compulsoriæ, & remissoriæ quoties non fuerint concessæ subdelegato iudici ad hunc effectum denegatur: n. 14. ibid.

Vid. *Remissoria.*

COMPUTATIO, COMPUTUM.

In Computatione, quum numerus finalis, seu productus non est immutatus, eo minus reliqui marginales, seu producentes dicuntur immutati: dec. 202. n. 13. T. 1. p. 318.

Computorum revisio concludenter accurata desinitur a confessione, in instrumento solidationis emissa: dec. 223. n. 7. Tom. 1. p. 359.
 Ex eo, quod periti pro ea adhibiti fuerint, qui minutatim, & cum distinctione omnia æstimaverunt: n. 8. ibid.

Et ex minuta, & accurata etiam minimorum repartitione: n. 9. ibid.

Computum, quod non refertur ad solidationem; ad eam infringendam non attenditur: dec. 544. n. 2. Tom. 2. p. 382.

Vid. *Solidatio.*

CONCEDENS, ET CONCESSIO.

Concedentis voluntas ad limites potestatis reducenda est: dec. 85. n. 24. T. 1. p. 127.

Vid. *Interpretatio.*

Concessio emphyteusis, quæ expiravit, nihil prodest præterito emphyteutæ: decif. 133. n. 33. Tom. 1. p. 206.

Concessio Pontificia exequutioni demandata, & per seculum pacifice continuata, præsumitur valida, nec est impugnabilis: dec. 208. n. 1. Tom. 1. p. 325.

Concessio Pontificia Ecclesiæ est nulla, si ad eam obtinendam, expositum sit propositum, eam ampliandi, quod, post eam obtentam, non fuit adimpletum: n. 4. ibid.

Secus est, si propositum eam ampliandi sit expositum in narrativa per modum desiderii, & intentionis, non autem determinatæ voluntatis: n. 5. ibid.

Et quum in dispositiva gratiæ inter onera injuncta hoc non nominetur, quia tunc censetur Pontificem voluisse imperantem ad hoc teneri: n. 6. ibid.

Concessio secunda relativa ad primam extenditur solum ad personas, cuius generis in prima sunt comprehensæ: decif. 407. numer. 14. Tom. 2. p. 160.

In Concessione emphyteusis linea acquirentium attenditur, & totum id, quod in ea fuit expressum: n. 15. ibid.

Concessio generalibus, amplissimisque verbis concepta, ad aliquas tantum restrictionem, non patitur declarari operari tantum intra limites concessionis, non ultra diffundi: dec. 450. n. 5. & 7. Tom. 2. p. 238.

Vid. *Gratia per tot. & Gratificatio.*

CONCILIARE.

Concilianda est una pars constitutionis ne alteri contradicatur: dec. 53. n. 10. T. 1. p. 81.
Etiam cum verborum impropriatione: numer. 11. ibid.
Conciliandum est congrue tempus jam exprefsum cum actibus, quibus congruit: dec. 89. n. 13. & 20. Tom. 1. p. 135.

CONCORDIA.

Concordia super jure paciscendi, bona fide inita, cum præcedenti possessore, debet a singulari successore observari: dec. 220. n. 26. T. 1. p. 351.
Concordiam initam probare non possunt partitæ ad illam relative se habentes, quum de eadem nullibi constet: dec. 552. numer. 10. Tom. 2. p. 391.
Concordia in consequutione rei, obrepta ex alterius juribus, observantiam non producit illam consequendi jure proprio: dec. 568. n. 11. Tom. 2. p. 416.
Concordia præsentia, cujus contrarium postea refutetur, pænitus excluditur: dec. 577. n. 8. Tom. 2. p. 431.
Concordia rara est inter fratres: dec. 714. n. 7. Tom. 3. pag. 172. & 958. n. 7. Tom. 4. pag. 165.
Concordia sustinetur ex sola articuli dubierate, qui, ea remota, esset disputandus: dec. 1002. n. 10. Tom. 4. p. 244.
Concordia semper a iudicibus, partibus litigantibus proponenda est: dec. 1105. numer. 1. Tom. 5. p. 27.
Vid. *Apoca.*

CONCURSUS CREDITORUM.

Concursus universalis facit fortem census repetibilem, favore creditoris: dec. 142. n. 3. & 4. Tom. 1. p. 226.
Concursus creditorum excluditur, quum solutiones de ordine debitoris factæ noscuntur: num. 5. ibid.
In Concursu creditorum solutiones à iudice non debitore, ex praxi, demandantur: numer. 6. ibid.
In Concursu creditorum solutiones fieri nequeunt sine obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus; & pecuniæ taliter exactæ extare dicuntur: num. 9. & 11. ibid.
Vid. *Hares gravatus ad d. dec. n. 10.*
Concursus non efformatur ex unico creditore: dec. 161. n. 7. Tom. 1. p. 251.
In Concursu iudex creditoribus exigentibus injungere debet obligationem præstandi cautionem de restituendo prioribus, & posterioribus: dec. 673. n. 1. T. 3. p. 91.
Concursus bona retinens, quum libere creditoribus solvere nequeat; multo minus eorum cessionariis; & quare: num. 5. ibid.
Vid. *Bona quoad affirmationem.*
Vid. *Prælatio in fin.*

CONCURSUS QUOAD BENEFICIA, ET PAROCHIAS.

Concursus non facti probatio resultat ex impropriatione parochialis, tanquam unitæ: dec. 4. n. 4. Tom. 1. p. 5.
Concursus requiritur etiam in parochiali unita, quoties per constitutionem Pontificiam ita fuerit dispositum: num. 5. ibid.
In Concursu parochialis literatura, & aliæ con-

currentium qualitates attenduntur: dec. 24. n. 9. Tom. 1. p. 32.

Per Concursum providenda non est parochialis unita dignitati: dec. 118. n. 1. T. 1. p. 183.

Ad Concursum parochialium de jure patronatus quomodo edictum in dioecesi Compstellanæ ex statuto succedat loco nominationis: dec. 247. n. 7. Tom. 1. p. 402.

Concursus in parochialibus de jure patronatus non potest suspendi per pendentiam litis inter patronos: n. 8. ibid.

Concursus intimandus non est pro parochiali, ubi a sanctissimo eadem fuit collata: dec. 247. n. 16. Tom. 1. p. 413.

Vid. *Gratificatio.*

Vid. *Parochia.*

Vid. *Vacatio beneficiorum.*

CONDEMNATIO, CONDEMNATUS.

Condemnatio fructuum à die latæ sententiæ procedit in avocatione jure pignoris: dec. 177. n. 13. & 17. Tom. 1. p. 276.

Condemnatio unius afficit alterum in bonis; & juribus indivisibilibus: dec. 220. n. 8. T. 1. p. 348.

Condemnatio ad interesse non est liquidabilis, donec iudex non perscrutetur libros, à quibus resultat: dec. 312. n. 11. T. 2. p. 2.

Condemnatus in bonis propriis ad solutionem debitorum hæreditarium in contradictorio iudicio, non potest de hæreditaria qualitate amplius excipere: dec. 701. n. 2. T. 3. p. 147.

Condemnatio ad damna intrat in casu, quo de præstatione facti alieni quis se obligasset; deque hoc ageretur; secus vero si esset proprii facti promissor: dec. 999. n. 5. T. 4. p. 237.

Condemnatio ad fructus, in vim rei judicatæ, generice debitos, juxta subjectam materiam, & iudicii naturam, intelligitur & de fructibus vere perceptis ad terminos spoliis judicialis, non attentatis, nec violenti: dec. 1282. n. 6. ac declarata ut in n. 9. Tom. 6. p. 32.

Vid. *Hares beneficiatus.* Vid. *Alimenta.*

Vid. *Relevatio.*

CONDITIO, CONDITIONES IN GENERE.

Conditio non purificata, locus non est facto promisso: dec. 7. n. 3. & 7. T. 1. p. 9.

Conditio appositæ in antecedenti substitutione ad sequentem separatam extendi non valet: dec. 44. n. 7. T. 1. p. 68.

Et magis si adsint circumstantiæ diversitatem dispositionis demonstrantes: n. 8. ibid.

Conditiones adimpletæ censentur respectu destrictantis adimplere, quod erat obligatus: dec. 88. n. 7. Tom. 1. p. 133.

Conditiones appositæ in una substitutione, repetitæ non censentur in altera, per diversam separatam orationem ordinata: dec. 222. n. 16. Tom. 1. p. 357.

Conditiones appositæ in contractu restringendæ non sunt per subauditas intelligentias, ibidem non expressas: dec. 194. n. 3. T. 1. p. 466.

In Conditionibus voluntariis per earum verificationem nudum attenditur factum, licet nullus juris effectus inde sequatur: n. 4. ibid.

Pro Conditionibus voluntariis implemento facti est, illam momento temporis purificatam fuisse, & cur: n. 6. ibid.

Con-

Conditio per ablativum importatur : dec. 297. n. 2. Tom. 1. p. 471.

Conditio ante omnia in forma specifica est adimplenda : n. 3. ibid.

Conditio solutionis obligatus ante immisionem, debet vel solvere, vel deponere : n. 4. & 5. ibid.

Conditio non purificata, substitutio habetur, ac si facta non fuisset : decif. 337. numer. 3. Tom. 2. p. 34.

Sub Conditioe. *Solutis &c.* sententiam obtinens, ejus commodo in fructuum restitutione uti nequit, nisi soluat, vel saltem deponat : dec. 348. n. 1. & 7. T. 2. p. 50.

In Conditionibus voluntariis pro earum purificatione nudum factum attenditur : dec. 371. n. 7. Tom. 2. p. 94.

Et factus est momento temporis verificari : numer. 8. ibid.

Conditionem sibi magis bene visam potest apponere qui propriis bonis renunciat : numer. 18. ibid.

Conditio non verificata, locus non fit gratiae sub conditioe concessae : decif. 414. num. 8. Tom. 2. p. 172.

In Conditionibus adimplendis merum & nudum attenditur factum, licet diversus sequatur iuris effectus : dec. 481. n. 3. T. 2. p. 282.

Ex Conditionibus compulsive in donatione volitis, una deficiente, actus corrumpit : decif. 563. n. 5. Tom. 2. p. 409.

Conditio pupilli melior fit, si ex computatione pretii rei, ejus nomine a tutore emat, datur census, qui per multos annos ante exigi nequivit : dec. 680. n. 20. T. 3. p. 108.

Conditiones non compulsive appositae, sed alternative, & disiunctim una ab altera, necesse non est, ut ambo verificentur, sed sat est, quod vel una, vel altera tantum de illis verificetur : dec. 925. n. 24. T. 4. p. 100.

Conditio purificata in odium delinquentis tantum, habetur ac si non fuisset : dec. 961. n. 13. Tom. 4. p. 171.

Conditio, quod soror testatoris sine liberis decedat, purificata dicitur, quando illa aetatem filii concipiendis idoneam transgressa sit : dec. 1104. n. 22. Tom. 5. p. 25.

Amplia, ut neque ejus mors sit expectanda, quum effectus tantum talis purificandae conditionis ad mortem deferatur : n. 23. ibid.

Vid. *Instituto heredis ad dictam dec.*

In Conditionibus voluntariis nudum attenditur factum, nec investigatur ratio, quare testator magis in uno, quam in alio casu disposuerit : dec. 1184. n. 5. Tom. 5. p. 219.

Conditio natura est, ut dispositio, & actus suspendatur, quoad usque illa non purificetur : dec. 1353. n. 7. Tom. 6. p. 191.

Conditio filiae in materia successionum, conditione patris melior esse nequit, quando in illius gradum subingrederetur : decif. 1375. n. 31. Tom. 6. p. 252.

Vid. *Donatarius ad dec. 1219.*

Vid. *Gratia per tot.*

CONDITIO IN BENEFICIALIBUS.

Conditio subalterna non purificatur per acceptionem, sed per effectivam institutionem

decif. 402. numer. 5. Tom. 2. p. 146.

Conditio, seu dispositio à jure aberrans in limite foundationis beneficii, ut opponatur, fundatoris requiritur voluntas, simulque Episcopi approbatio : dec. 592. n. 5. T. 2. p. 453.

Conditio à jure aberrans ab Episcopo non dicitur approbata, sed rejecta; si ille delegaverit Vicario Generali approbationem suam, lege -- *Dumodo sacris canonibus, & constitutionibus summorum Pontificum non adversetur*; & Vicarius, habita ad hoc relatione, fundationem approbavit numer. 6. 8. 9. 11. & 12. d. p. 453. & seq.

Conditio in uno actu appositae ad praecedentem, libereque factam non afficit : dec. 666. n. 13. Tom. 3. p. 76.

CONDITIO SI SINE FILIIS.

Vid. *Fideicommissum conservatorium ad dec. 160.*

Conditio - *Si sine filiis* - subintellecta libertatem disponendi tunc exercibilem tribuit, quoties liberi non fuerint suscepti; secus contra : dec. 222. n. 14. Tom. 1. p. 357.

Conditio eadem subaudita non intelligitur, quoties diversitas orationis adest : n. 15. ibid.

Ad Conditionem - *Si sine filiis* - subintelligenda, coniectura pietatis desumatur ex lege quum auri; & lege quum acutissimi; locum non habent in dispositione transversalis : numer. 17. ibid.

In quo casu lex non supplet huic Conditioni à testatore omisse : n. 18. ibid.

A Conditione obitus - *Sine filiis* - dependentes substitutiones, illis exstantibus, expirant ad conf. n. 1. Oldrad. dec. 293. n. 8. T. 1. p. 464.

Præsertim, deficientibus coniecturis in contrarium; & quænam illæ sint : n. 9. ibid.

Sub Conditione hujusmodi facta institutio, superstitibus filiis, regulariter expirat, ad consilium 21. Oldrad. dec. 488. n. 1. T. 2. p. 291.

Receditur quoties argumenta, & coniecturae concurrunt convincentes volitam extensionem fideicommissi extra dictum casum : ibid. n. 2. p. 292.

Maxime, quum agatur de testamento ascendentis : n. 3. ibid.

Declarat, pro suadendo recessu à dicto Consilio, non admitti quascumque coniecturas, sed illas dumtaxat, quæ sunt univocæ, & aliquomodo concludunt : n. 4. ibid.

Sub Conditione - *Si sine liberis* - institutus, si eos superstites reliquerit; fideicommissum, si evanescit; ad Conf. 21. Oldrad. decif. 553. n. 1. Tom. 2. p. 392.

Conditio - *Si sine filiis* - satis non est ad effectum coarctandi fideicommissum ad primum institutum, si adesset expresse alii à testatore substituti : dec. 864. n. 8. Tom. 3. p. 455.

Conditio - *Si sine filiis* - locum habet, decedente instituto sine illis : decif. 925. num. 9. Tom. 4. p. 99.

Conditio mortis - *Sine filiis* - substitutioni appositae, non intelligitur de morte ficta, seu civili, sed de naturali dumtaxat : dec. 961. n. 15. Tom. 4. p. 171.

Vid. *Filii in conditione positi; & Pluralitas, Necnon Vid. Fideicommissum quo-*

ad extensionem ad decif. 1154.

Sub Conditione -- *Si sine filiis* -- in exclusio-
nem extranei, ex pietatis conjectura fami-
nae continentur: dec. 1311. n. 8. T. 6. p. 112.
Limita, quando testator mafculos in condi-
tione pofuit: n. 9. *ibid.*

Conditio -- *Si sine filiis* -- ad mafculos reſtricta,
non fuppletur à feminis inuito pietatis,
quando agitur de fideicommiſſo tranſverſalis,
in quo ille non confideratur amor erga con-
junctos, qui in patre erga filios: n. 10. *ibid.*
vid. Subſtitutio.

CONDOMINIUM, CONDOMINUS.

Condominus vocatus ad locationem, ſi tempo-
re habili ſciens non curavit illam impedire,
reſciſſionem petere nequit: ſed ſolum adio-
nem ad damnorum reſeſcionem fortiri poteſt
dec. 381. n. 2. 3. & 4. Tom. 1. p. 114.

Secus tamen eſt, quum ſtatim ac fuit inter-
pellatus, contradixerit, & fuerit proteſta-
tus, quia tunc prohibendi jus ei eſt: n. 5. *ibid.*

Condominium domus, quod noluerit teſtator
acquirere, cui ſatisfuiffet adipiſci creditum
pro melioramentis, ex ejus declaratione de-
ducitur, in quam ſolum de ipſis locutus fuiſ-
ſet: dec. 1012. n. 15. Tom. 4. p. 270.

Condominium adipiſcitur ille ſuper re emta,
qui mutuo dando ratam pretii, animum il-
lud acquirendi declarat, in materia ſocieta-
tis officiorum: dec. 1090. n. 1. & 5. T. 4. p. 426.
Præſertim, ſi in ordine publicæ arcæ directo,
& ab emtore exacto, talem ſubingrediendi
animum in illius condominio expreſſiſſet: nu-
mer. 2. *ibid.*

Condominus in officio vacabilis non tenetur ad
expenſas pro indumentis & expeditione neceſ-
ſarias, & quare: decif. 1124. numer. 18.
Tom. 5. p. 75.

Condominium ſuper officio vacabili, quod
quis adipiſci intellexerit, probatur ex ordine
directo in adu acquisitionis, qui talem ani-
mum ferret, & a trahente in eo expreſſum
fuiffet: dec. 1186. n. 1. Tom. 5. p. 228.

Amplia, ut numquam ad ſimplicem coarctari
poſſit hypothecam, quando inter illius em-
torem, & mutuo pecunias dantem, nul-
lus alius præceſſiſſet contractus, ex quo poſ-
ſet deduci motivum, ab iſto, de credito ſibi
cavendi, habitum: *ibid.* n. 2. p. 229.

Condominium prædictum non excluditur pro-
rata, mutuo ab emtore recepta, per hoc,
quod tota fructuum exactio penes iſtum ſta-
re deberet: vel quod eſſet in facultate ipſius
in duplici ſolutione eaſdem pecunias reſtitue-
re: & cur: n. 4. *ibid.*

vid. Apoca.

CONDONATIO.

Condonatio non præſumitur facta, præcipue
à filio patri, ſummopere inſenſo: decif. 672.
n. 23. Tom. 3. p. 89.

Condonatio facta à creditore magna parte debi-
ti, inſubſiſtentiam, & dolum præſumere fa-
cit, & vide rationem: dec. 743. n. 14. & 15.
Tom. 3. p. 223.

Condonatio, & remiſſio in re propria intelligi
nequit, quum implicet, & in re aliena li-
berationis legatum præſeferat: dec. 962. n. 10.
Tom. 4. p. 173.

Condonans teſtator hæredibus gemmas ei com-
modatas, quas in teſtamento expreſſit, dat
intelligere, ut quas non expreſſerit pro con-
donatis, ſeu commodatis habendas fore no-
luerit: dec. 1183. n. 33. T. 5. p. 218.

CONFESSARIUS.

Confessariorum amotio pendet ab Ordinaria
jurisdictione: dec. 331. n. 4. T. 2. p. 87.

Confessarios approbandi jus pertinet ad Ordina-
rium: dec. 1190. n. 1. Tom. 5. p. 238.

Amplia, ut neque Prælati regulares valeant
monachorum *Confessarios* approbare, quam-
vis monasteria eis eſſent ſubjecta: *ibid.* n. 2.
7. 8. & 19. d. p. 238. & ſeqq.

Confessarios approbandi jus non cenſetur ſubla-
tum Ordinario per illud, quod Abbates
monasteriorum habeant jus illos nominandi,
& ad nutum amovendi: *ibid.* n. 7. p. 239.

Confessarii monialium ab Ordinario ſunt appro-
bandi; eoſque approbare nequeunt Prælati
regulares; licet iſtis eſſent monasteria ſubje-
cta: *ex Conſtitut. Gregor. XV. Tom. 4. la 18.*
dec. 1217. n. 1. Tom. 5. p. 289.

Confessarius licet poſſit eligi, & removeri ad
nutum ab Abbate primario, ſive alio ſuperio-
re, attramen talis ejus nominatio ab Epifcopo
approbanda eſt: *ibid.* n. 6. p. 290.

Confessariorum approbatio de ſui natura perti-
net ad Epifcopum pro tempore, iſteque non
indiget, ut talem facultatem ſibi reſervet;
quum eam de jure habeat: *ibid.* n. 7. & 24.
dicta p. 290. & ſeq.

vid. Approbatio.

Confessariorum monialium approbatio à Præla-
tis regularibus fieri nequit; licet ille eorum or-
dini eſſent ſubjecta; juxta Conſtitutionem
Greg. XV. *Interconfabili &c.* etiam immemo-
rabili derogantem: dec. 1271. n. 1. 6. & 9.
Tom. 6. p. 9.

Confessarios ad nutum amovibiles poteſt qui-
dem deputare Abbas ordinis Cisterciensis,
eoſque inſtituere, & deſtituere; cum appro-
batione tamen Epifcopi: *ibid.* n. 5. & ſeq. d. p. 9.

Confessariorum approbatio prædicta pertinet
ad Epifcopos: *ibid.* n. 2. & 6. & 13. 19. n. 1.
Tom. 6. p. 124.

Eti ſint electi ad audiendas confeſſiones ſe-
cularium, ſive regularium, atque monialium,
juxta concilium: d. dec. 1319. num. 2. & 5.
Tom. 6. *ibid.*

Amplia, ut talis approbatio confeſſariorum
regularium, ſive monialium, neque specta-
re poſſit ad Abbates, ſive ſuperiores iſtorum
ordinis: n. 3. & 4. *ibid.*

Confessarii monasteriorum, etiam ſi ab Abba-
tibus iſtorum poſſint inſtitui, & deſtitui; non
indetamen ſequitur, quin eorum approbatio
ad Ordinarium ſpectet, & quare: *ibid.* nu-
mer. 9. p. 125.

Confessariorum approbatio in literis Apoſtoli-
cis non adema, Epifcopo cenſetur reſervata:
num. 10. *ibid.*

*vid. Abbas quoad jus eligendi confeſſa-
rios.*

CONFESSIO IN GENERE.

Contra Confeſſionem propriam nemo venire po-
teſt: dec. 24. nu. 7. 72. nu. 16. 147. n. 7. & 28.
n. 8.

- n.8. Tom.1. pag.31. 105. 236. & 455. ac dec.359.
n.9. Tom.2. pag.68. & dec.640. num.5. & 21.
Tom.3. pag.32. & seq; necnon dec.924. n.7.
& 956. n.7. Tom.4. pag.97. & 161. denique
dec.1234. n.9. Tom.5. p.335.
Confessio i.e. propria nulla major datur probatio : dec.34. n.4. Tom.1. pag.46. & dec.356.
n.10. Tom.2. pag.61. ac dec.575. n.5. dicto
Tom.2. pag.427. & dec.684. num.16. Tom.3.
pag.127. necnon dec.928. n.3. Tom.4. p.107.
ac 1015. dicto Tom.4. n.5. pag.277. præterea
dec.1124. n.5. & 1173. n.11. & 1234. n.9.
Tom.5. pag.74. & seq. 188. & 335. demum
dec.1315. n.6. & 1380. n.11. T.6. p.118. & 267.
Confessio partis cuiuscumque testium numero præ-
valet : dec.41. n.5. & 216. n.2. Tom.1. p.61.
& 340. necnon dec.1092. n.4. T.4. p.450.
Confessio authoris impugnari nequit ab illius
successore : dec.114. n.17. & 186. n.36. & 309.
n.23. Tom.1. pag.175. 955. & 492. ac dec.358.
n.2. & 425. n.7. Tom.2. pag.66. & 194. necnon
dec.678. nu.2. Tom.3. pag.103. denique dec.
dec.1051. n.4. Tom.4. pag.351. & dec.1241.
n.13. & 20. Tom.5. p.352. & seq.
Confessio clara non est restrictive sumenda : dec.
dec.54. n.12. Tom.1. p.83.
Confessionem propriam & authoris sui nemini
impugnare licet : dec.72. n.16. T.1. p.105.
Confessio tutoris de debito pupilli in illius præ-
judicium regulariter non admittitur : dec.138.
n.6. Tom.1. p.217.
Confessiones solennes authorum, ab eis causam
habentes nequeunt impugnare. dec.186.
n.36. Tom.1. p.295.
Neque hæredes asserere possunt ab authori-
bus confessiones libertatis bonorum factas ad
alliciendos emtores : n.37. ibid.
Præsertim, si sint factæ tempore non suspen-
sio, & ab illis, qui libera opulenta patrimon-
ia possidebant : n.38. ibid.
Confessio partis omne probationum genus super-
rat. dec.216. n.2. Tom.1. p.340.
Confessio, etiam si non clara, operatur, quan-
do in necessariam veniat consequentiam :
dec.285. n.6. Tom.1. p.455.
Fortius, si factis comprobetur : n.7. ibid.
Confessio emissâ in ultimo vires spiritu maximam
addit probationem : dec.474. n.16. T.2. p.270.
Confessio progressivitas fideicommissi, a primo
gravato facta, eam comprobat, quæ testa-
toris voluntatis conficius præsumatur : dec.
497. n.12. Tom.2. p.310.
Confessio debitoris, nisi aliunde sit verificata,
creditori non præjudicat : dec.518. num.6.
Tom.7. p.339.
Confessio bonorum fideicommissariorum, facta
uti talium in descriptione in inventario, contra-
eum, qui idem consecit, & contra eum,
qui ab ipso causam habet : plene probat : dec.
dec.530. n.2. Tom.2. p.358.
Confessio in descriptione in inventario tanti
est ad probandum qualiter fideicommissa-
riam in bonis ibidem adnotatis, ut non requi-
ratur, quod confrontent cum antecedentibus
inventariis, nisi error ab allegante probetur :
num.5. ibid.
Vid. Regulari ad dec.545. n.18.
- Confessio iterata à tutore emissâ in inventariis,
bonorumque secumferens separationem, ple-
ne probat eorum pertinentiam contra con-
sentem, & contra ejus hæredem : dec.575.
n.12.3. & 4. Tom.2. p.427.
Confessio pertinentiæ bonorum ad fideicommis-
sum provenit ab eorum apprehensione ex ju-
ribus fideicommissi : n.4. ibid.
Confessione propria nulla major datur proba-
tio : n.5. ibid.
Contra Confessionem propriam excluditur er-
ror ex sola contraria possibilitate : ibid. n.6.
& 9. d. p.427. & seq.
Confessio illius, qui decoctus præcenditur, ten-
et, dum decoctio nulla iudicis sententia
probetur : dec.594. n.4.5. & 6. T.2. p.456.
Vid. Decoitus.
Confessio sub erroneo fundamento, seu suppo-
siti emissâ, illo corruente, corrumpit & ipsa :
dec.662. n.4. Tom.3. p.67.
Confessionis propriæ error ex qualibet proba-
bilitate in contrarium excluditur : dec.699.
n.7. Tom.3. p.143.
Confessio extrajudicialis, ut concludenter pro-
betur, testes de loco, tempore, & verbis
concordes requiruntur : dec.735. numer.10.
Tom.3. p.206.
Confessiones emissæ in notula habent vim judi-
cialis confessionis, siquæ à parte fuerit acce-
ptata, & notulæ omnino standum est : dec.764.
n.5. Tom.3. p.264.
Contra Confessionem in inventario factam ve-
niri potest, docto de errore, ut non censetur
comprehensa ea, quæ apponenda non
erant : dec.1094. n.4. Tom.4. p.455.
Error tali casu probandus est : ita ut contra-
ria exulet possibilitas : n.5. ibid.
Confessio qualitatibus debiti, emissâ per debitorem
in suo testamento, erronea non præsumitur :
dec.1097. n.26. Tom.5. p.7.
Confessio hæredis non tantum in linea puræ
confessionis, quam etiam observantiæ inter-
pretatiæ fideicommissi, & dubiæ dispositio-
nis attendenda est : dec.1115. num.4. & 9.
Tom.5. p.52 & seq.
Confessio propria circa bonorum liberorum
existentiam, omnium probationum genere est
præstantior : dec.1143. n.12. T.5. p.127.
Confessio posterior, in actu magis proportionato
emissâ, prævalet alteri minus solemnî, & ad
aliud effectum exarata : dec.1170. num.3.
Tom.5. p.182.
Vid. Dominium sub dec. prædicta.
Confessio emissâ in instrumento posteriori, de-
struit quicquid per antea inter partes actum
fuisse : dec.1205. n.2.3.4. Tom.5. p.264.
Confessio emissâ occasione intræ concordia, pe-
sententiam rescissâ, nullum producit effectum :
dec.1348. n.12. Tom.6. p.184.
Confessiones conjugum non admittuntur in præ-
judicium Ecclesiæ, & Sacramenti matrimo-
nii : dec.1382. n.3.4. & 5. limita n.6. T.6. p.270.
Vid. Assertio.
Vid. Dos in genere, ad dec.1222.
Vid. Dominium directum ad dec.857. &
1302.

identificæ verificetur, probari debet in omnibus suis partibus, a denominatione desumptis dec. 886. n. 4. T. 4. p. 27.
 Confinia territorii nunquam designat terminus denotans confinia bonorum particularium: dec. 892. n. 20. & 22. Tom. 4. p. 41.
 Confinia idem non est cum re confinata: decif. 1307 u. 6. Tom. 6. p. 96.
 Confinia, & identitas prædii emphytheutici, sicuti ex enunciatis, in investiturarum instrumentis emissis, probantur, ita æque excluduntur ex contrariis aliorum instrumentorum enunciatis: ibid. n. 22 & 34. p. 97. & 100.
 Declara, ut tali casu in instrumentorum discordia, nullum sit attendendum: ibidem numer. 23. p. 99.
 Vel potius in probationum conflictu illud attendatur, quod insertum in literis Apostolicis, & unanimi partium consensu approbatur appareat: n. 24. ibid.
 Confinia ex antiquis instrumentis, tamquam luce veritatis, designantur: ibid. n. 35. p. 100.
 Confinia certi territorii ex rivis, & fluminibus in genere, vaga designatione non individuantur, neque satis concluditur de eis sufficiens probatio, quum hæc possit esse æquivoca: dec. 1308. n. 5. T. 6. p. 102.
 Confinia non desumuntur ex quolibet lapide, in terra fixo, nisi communis civium consensum opinio cum aliis signis necessariis superaccedat: n. 6. ibid.
 Confinia pariter neque desumuntur ex relictibus alienigenis, colligantium famulatu additis, & informibus, ac lite pendente expiscatis: n. 7. ibid.
 Item neque ex designatione molendini, de certi loci dominio nuncupati, quando revera istius non esset: n. 8. ibid.
 Item neque ex saxo de novo reperto, quod probaretur fuisse, consulto a colligante de novo appositum: n. 9. ibid.
 Confinia territorii non probantur ex designatione subalterna terminorum inter possessiones particularium loci: ibid. n. 11. & 15. p. 103.
 Confinia territoriorum desumuntur a terminis constructis ex congerie perennium saxorum, mutuo respectu terminorum inter sese, & similibus, quas hic habes, demonstrationibus: n. 13. ibid.
 Confinia territorii distinguuntur a confinibus possessionum particularium loci, & terminorum, qualitate, accedente circumcolentium opinione: & qua figura esse debeant: n. 15. ibid.
 Maxime, quando termini territoriorum cohereant enunciatis antiquorum instrumentorum: n. 16. ibid.
 Confinia territorii ut concludenter probentur, multum antiquis instrumentis, atque oculari inspectioni in judiciali accessu deferendum est: n. 17. ibid.
 Confines certi fundi non probantur ex generali regionis, seu contratæ denominatione, quum speciales dicti generalis vocabuli sint inspiciendi: dec. 1355. numer. 11. & sequen. Tom. 6. p. 200.
 Confines non probantur ex enunciatis instrumentorum inter se discordantium, sed stan-

dum est instrumentum, quod partium facto adhereret: præsertim si esset Principis auctoritate roboratum: n. 15. ibid.
 Confines antiquitus designati possunt etiam probari ex enunciatis instrumentorum inter tertios initorum: n. 16. ibid.
 Vid. *Identitas*; Vid. *Termini*. Vid. *Aggeres*.

CONFIRMATIO.

Confirmatio Apostolica robur addit statuto, non autem adimit facultatem dispensandi, statuti conditoribus competentem: decif. 145. n. 16. Tom. 1. p. 332.
 Confirmatio Ordinarii donationis juris patronatus quodcumque eveniat, donantis hæredes omni jure privat: decif. 182. numer. 8. Tom. 1. p. 283.
 Confirmatio Ordinarii subsequuta donationis juris præsentandi, donatorio non suffragatur, si illud retrodonaverit primo donanti: n. 9. ibid.
 Et tunc non potest Ordinarius talem confirmationem apponere: n. 10. ibid.
 Et si facit, non est attendenda: n. 11. ibid.
 Confirmatio, seu approbatio ab Episcopo facta donationis juris præsentandi, post mortem donantis, & donatarii est nulla: dec. 272. n. 11. Tom. 1. p. 441.
 Nec potest Episcopus talem donationem confirmare in præjudicio juris tertii, intermedio tempore quæsiti: n. 12. ibidem.
 Confirmatio donationis retrotrahitur ad diem donationis: n. 13. ibidem.
 Confirmatio electionis facta ab Episcopo electo, non dum confirmato, coloratum titulum pro regula de triennali non tribuit instituto: dec. 426. n. 10. Tom. 2. p. 196.
 Contrarium, quum institutus Episcopum vidit jurisdictionem exercentem, quia non tenebatur inquirere, an esset confirmatus: numer. 11. ibidem.
 Confirmatio electionis facta a Vicario Apostolico verum titulum tribuit pro regula de triennali: n. 12. ibid.
 Confirmatio statuti a Papa facta non præsumitur, quum ab ipso Capitulo petatur: decif. 514. n. 14. Tom. 2. p. 332.
 CONFRATERNITAS IN GENERE.
 Confraternitatem ejusdem nominis, & instituti antiquior præservanda est, ad normam constitutionis 115. Clementis VIII. ampliata in secunda constitutione Pauli V. decif. 135. n. 1. Tom. 1. p. 220.
 Et locus esse suppressioni in tempore posterioris: ibid. n. 2. p. 211.
 Confraternitas posterius erecta sub eodem nomine, & instituto, in eodem loco jus non habet prohibendi antiquiori exercitium: decif. 236. n. 1. Tom. 1. p. 380.
 Sed ab antiquiori posteriori prohiberi potest: ex constitutione Clementis VIII. n. 2. ibid.
 Confraternitas erectio præjudicare non potest alteri ejusdem nominis, & instituti, cui antecederet est jus quæsitum: n. 7. ibid.
 Confraternitas legitime alteri aggregata, in omnibus privilegiis tum spiritualibus, tum temporalibus aggregantis subingreditur: & unum, idemque corpus cum illa efficitur: decifio.

736. numer. 3. 4. & 6. Tom. 3. p. 208.
 Confraternitas privilegiata particulariter, ex quo existat intra limites unius Parochiæ, & Parochus in eadem omnia Parochialia jura exerceat, præjudicio non afficitur, si ex constitutionibus Apostolicis cum clausula *sublata*, & decreto irritanti a parochiali jure exempta fiat: decif. 738. numer. 2. & 3. Tom. 3. p. 210. & seq.
 Confraternitas per communicationem privilegiorum eximitur a legibus, quibus de cetero subiaceret: dec. 754. n. 14. T. 3. p. 304.
Vid. Archiconfraternitas; Decretum; Societas.

CONFRATERNITAS IN SPECIE, ET CONFRATRES.

Confratres Ecclesiæ sanctæ Mariæ Campi sancti, qui Germani non sunt, non habent vocem, neque activam, neque passivam in Confraternitate: dec. 1088. n. 8. T. 4. p. 432.
 In Confraternitate prædicta nationes diversæ adscripæ distinguuntur inter se ex diversitate sepulcræ, & ex defectu capacitatis aliorum circa officia, & munera: ibidem numer. 17. p. 433.
 Confratrum unius nationis distinctio ab aliis alterius, eidem Confraternitati adscriptis, desumitur ex alternativa deputatione Officialium inter ipsos: dec. 1089. n. 8. T. 4. p. 424.
Vid. Archiconfraternitas; & Assemblea.

CONFUSIO.

Confusio ab hæredibus emtoris facta cum rebus, quas venditor prius habebat, cum aliis, quas postea acquisivit, tollitur; si ex distinctione temporum appareat prius factam venditionem, & postea alia bona acquisita: dec. 368. n. 4. Tom. 2. p. 87.
 Confusione actionum in hærede non impedit descriptio ab exequutoribus testamentariis exarata, sed requiritur solemne inventarium: dec. 474. n. 2. Tom. 2. p. 269.
 Præsertim, si dicta descriptio sit facta, non citatis creditoribus, multarumque rerum in confusio: n. 3. ibid.
 Confusio absit a rebus Ecclesiasticis, in quibus suscitanda non est: dec. 1235. n. 35. T. 5. p. 340.
Vid. Aditio hæreditatis.

CONGREGATIONES SACRÆ IN GENERE.

Congregationum sacrarum resolutiones sine subscriptione, & sigillo probant: decif. 745. n. 12. T. 3. p. 227.
 Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Congregationis Concilii, est optima interpretis ipsius Concilii: dec. 958. n. 7. T. 4. p. 215.
 Congregationis ejusdem resolutiones sac. Rota veneratur: n. 8. ibidem.
 Congregationes loci pii non evanescent per obitum illam componentium: dec. 1070. n. 8. Tom. 4. p. 398.
 Congregationes a Pontificibus erectæ in iudicando super intelligentia Apostolicarum. Constitutionum optimi interpretes earundem dicuntur: pec. 1242. n. 20. T. 5. p. 356.
Vid. Decretalium memorabilis; & Resolutiones.

CONGREGATIO BARONUM.

Congregationi Baronum qui Baron non est, non

subest, & quidquid contra eum ab ista fit, ex jurisdictionis defectu est nullum: decif. 599. n. 16. Et vide nonnulla notatu digna, quæ hanc ad rem pertinent, ibidem. numer. 17. ad 20. Tom. 2. p. 466. & seq.

Congregatio Baronum fuit a sa. me. Clemente VIII. instituta in executionem bullæ Baronum ab eo signatæ: decif. 1242. numer. 18. Tom. 5. p. 356.

Congregatio prædicta est specialis exequutrix constitutionis Clementis VIII. privative quoad alios: dec. 1306. n. 4. T. 6. p. 94.

Congregatio Baronum rejicit forenses pro contractibus, extra statum initis: & hic exempla referuntur: dec. 1371. n. 39. T. 6. p. 238.
Vid. Actor.

CONGREGATIONES CONVOCANDÆ PRO ELIGENDIS BENEFICIARIIS.

Congregationes convocari debent auctoritate, & placito Prioris ejusdem: dec. 586. num. 2. Tom. 2. p. 442.
 Limita, quum in Congregatione legitime facta statutum fuerit, quod alia die altera Congregatio haberetur, in qua secunda, nisi interveniret, legitime a congregatis alia subsequens dies pro alia Congregatione statuitur: n. 3. ibid.
 Etiam si Prior intercesserit, & per protestationem se fecerit extraneum: ibid. n. 4. p. 443.
 Et tunc potestas, vel translata remanet in vocalibus, qui sine Prioris licentia possunt electionis diem determinare: n. 5. ibid.
 Vel facultas convocandi devolvitur ad sententiam, in locum Prioris voluntariè absentis: n. 6. ibidem.

CONGRUA.

Congrua Parocho assignata per particularem Cardinalium Congregationem, presumitur æqua, & iusta: dec. 96. n. 11. T. 1. p. 149.
 Congrua reservata sub clausula *dumodo centum pro rectore*, quomodo probetur, quod a pensionibus non lædatur: dec. 928. numer. 4. Tom. 4. p. 107.
 Congrua, quod sit salva, probari debet a titulari, & non a pensionario, si ille tale onus probationis subiecit in actu separato: n. 5. ibid.
 Congrua, quod læsa non remanserit a pensione, probatur ex similibus solutionibus a prædecessore titulari factis, absque reclamatione: n. 6. ibidem.
 Congruam non minuunt expensæ equi, & famuli à vicario adductæ, quum non ad necessitatem, sed ad ejus majus commodum tendere videantur: dec. 950. n. 11. T. 4. p. 149.
 Amplia, ut neque expensæ musicæ, & prandii, quæ in die festivitatis fieri solent, in pensionarii præjudicium cedere debeant: n. 12. ib.
 Congruam pariter non minuunt opera fixa curæ; sed illa ab Ecclesiâ incorporata persolvuntur; adeo ut vicarius damnum non sentiat: n. 13. ibid.
 Congrua debetur Parocho, quando cura habitualis ad capitulum pertinet, & actualis ad primum, uti istius vicarium: dec. 1182. n. 2. Tom. 5. p. 209.
 Congrua non habet locum in commendis religionis Hierosolymitanæ, in præjudicium

erarii, quod esset creditor; dec. 1353. n. 16. p. 192.
 Congrua non debetur commendatarii simplicis tituli, quibus licet cessat commendæ onerum supportatio, ita assignandæ congruæ deficit ratio: n. 17. ibidem.
 Congrua assignanda est Parocho, non vero merces, seu salarium, quando dignitas Ecclesiastica ei in titulum collata est: dec. 1390. n. 1. Tom. 6. p. 186.
 Congrua est ex decimis deducenda: n. 2. ibid.
 Congrua semper assignanda est Parocho, cujus dignitas in titulum esset erecta, licet jus decimandi universale ad loci Ducem, & non ad alios pertineret: ibid. n. 11. p. 288.
Vis. Dos quoad taxam, & congruitatem.

CONJECTURÆ.

Conjecturæ, quæ veritati testamenti assunt, semper prævalent contrariis: dec. 37. nu. 24. Tom. 1. p. 52.
 Ad Conjecturas recurri non potest in dispositione clara: dec. 97. num. 7., 109. num. 7. & 303. num. 1. T. 1. p. 151. 165. & 479.
 Ex Conjecturis, & verisimilitudine, contrahentium intentio in ambiguis deprehenditur: dec. 110. n. 8. T. 1. p. 166.
 Conjecturæ ad suscepiendam prorogationem fideicommissi, debent esse efficaces, & necessario concludentes: dec. 217. n. 9 T. 1. p. 343.
 Conjecturæ aliæ pro extensione fideicommissi minus admittuntur, deficientibus capitalibus, quæ sunt agnationis contemplatio, & ad plures substitutionum gradus digressus: n. 14. & 15. ibid.
 Conjecturæ pro progressivitate fideicommissi, quod verificatum fuit in personis a testatore volitis, debent esse tales, ut eam perneceesse concludant: dec. 222. n. 4. T. 1. p. 356.
 Conjecturæ perpetuitatis fideicommissi non attenduntur, quando testator peculiariter providit de illius expiratione: ibid. n. 13. p. 37.
 Conjecturæ pietatis ad effectum subintelligendi conditionem -- *si sine filiis* -- desunt ex *Legge quam Aous*; & *lege*, quæ acutissimi locum non habent in dispositione transversalis: n. 17. ibid.
 In quo casu lex non supplet dictæ conditioni, a testatore omisæ: n. 18. ibid.
 Conjecturæ ad probandam collegialitatem debent esse concludentissimæ, talisque naturæ, ut ex eis illa inferatur: decif. 357. numer. 10. Tom. 2. p. 63.
 Conjecturæ quæcumque non admittuntur pro suadendo recessu a *Consilio* 21. *Oldrad.*; sed univocæ dumtaxat, quæque aliquomodo concludunt: dec. 488. n. 4. T. 2. p. 292.
 Conjecturæ, quarum multæ enumerantur, desunt ex dispositione ordinata ad commodum filiorum, & descendendum ab hærede, & quatenus iste decederet cum filiis, non possunt in diversum casum extendi: n. 5. ibid.
 Conjecturæ potissimæ pro recessu a dicto consilio, sunt conservatio agnationis, & digressus ad plures substitutionum gradus: n. 7. ibid.
 Conjecturæ leviores pro recessu a consilio 21. *Oldrad.* admittuntur in fideicommissio ascendentali: dec. 553. num. 2. Tom. 2. p. 392.

Conjecturæ ductæ ex voto conservandæ agnationis validissima reputatur pro recessu a dicto consilio: n. 5. ibid.
 Limita, si agnatio sit vocata incerto casu, quæ non evenit post adjectam conditionem -- *si sine filiis* -- & cur. ibi: & n. 8. ibid.
 Conjecturæ pro recessu a consilio *Oldradi* non facit digressus ad plures substitutionum gradus, quum in quolibet sit repetita conditio -- *si sine filiis* --: n. 9. ibid.
 Conjecturæ conversationis agnationis, progressus ad plures substitutionum gradus, & aliæ non attenduntur pro recessu ab eodem consilio, quum ex pluribus testamenti partibus constet, quod testator exopravit fideicommissum locum habere solum cum repetita conditione -- *si sine filiis* --: n. 10. ibid.
 Conjecturæ pro extensione census simul unitæ considerantur: dec. 676. n. 10. T. 3. p. 99.
 Conjecturæ debent esse confudentissimæ, ut dicantur nepotes comprehensi sub vocatione *filiorum*: dec. 744. n. 1. & 4. T. 3. p. 224.
 Eas tamen Rota non considerat de stylo, nisi adsit agnationis contemplatio, verba perpetuitatem secumferentia, longaque substitutionum series: n. 5. & 7. ibid.
 Etiam si de ascendentali fideicommissio ageretur: n. 6. ibid.
 Conjecturæ in hac materia hinc inde existentes ad invicem suffocantur, & in dubio pro exclusionem extensionis standum est: n. 8. ibid.
 Conjecturis deferendum non est, quod factum aliunde probatur: decif. 851. numer. 18. Tom. 3. p. 430.
 Conjecturæ mixta, & nimis vaga censetur legitimas, ut dicatur volitum fideicommissum in filiis instituti a testatore: decif. 964. n. 20. Tom. 4. p. 177.
 Conjecturæ tacite conservandæ agnationis de mente testatoris sunt, ordinatio primogenituræ in infinitum, substitutionum multiplicatio, seminarum exclusio, & similia: decif. 1011. n. 25. & 27. T. 4. p. 265.
 Conjecturæ leves, quæque ab æqualibus conquantantur adminiculis, aspernandæ sunt: decif. 1124. n. 10. Tom. 5. p. 74.
 Conjecturæ levis dicitur illa ad probandam solutionem debiti, quod quis longe majorem summam persolvisset: decif. 1130. numer. 3. Tom. 5. p. 93.
 Amplia, quando in actu istius solutionis solidatio generalis sequuta non fuisset, sed restricta ad unum debitum tantum ex diversa, & distincta causa: n. 4. ibid.
 Conjecturæ affirmativæ prævalent negativis, & juris præsumtionibus: dec. 1150. numer. 13. Tom. 5. p. 143.
 Conjecturæ, stante statuto, filiorum vocationem, in conditione existentium, inducente, quoad portionem patris benignius interpretantur pro inducenda vocatione in portionibus patruorum, ad differentiam casus non existentis talis statuti, & qui sit iste: decif. 1215. n. 10. Tom. 5. p. 283.
 Conjecturæ prima est, quando iidem filii in conditione positi, deberent esse legitimi, & naturales: n. 11. ibidem.

Secunda, volita reciproca inter primo iustitios, qui il. ex se sua non sufficiat; attamen efficax est cum aliis: n. 12. ibid.
 Conjectura: pro interpretandis ultimis voluntatibus non separatio, uti singulari, sed simul unita, &que conjuncta, sunt ponderanda: ibid. n. 22. p. 284.

Conjectura: quæ sint, quæ non admittantur pro resolutione pluralitatis in singularitates, & pro admissione substituti expressi ad exclusionem filii positi in conditione: decif. 1250. n. 17. Tom. 5. p. 379.

Conjectura: per quas arguitur, quod neptis substituta non succedat in portione patris, sine filii decessu, sunt agnationis contemplatio, & ad plures substitutionum gradus digressus: & est Conjectura denegans locum textui in l. hæredes mei: n. 21. ibidem.

Conjectura: pietatis, ut feminæ dicantur per potterius vocata, illorum tantum liberorum favore inducta sunt, de quibus testator non cogitavit: dec. 1311. n. 11. & 13. T. 6. p. 112.

Conjectura: ad solutionem probandam, etiam si urgentes, non admittuntur, quando stat per eum, qui illas adducit, quominus veritas ex publico instrumento elicatur: decif. 1388. n. 4. & 8. T. 6. p. 282.

Vid. *Admunicula*, & *Fideicommissum* quoad *extensionem*.

C O N N E X A.

Connexa dicuntur individua, & quoad ea, idem est iudicium, & singuli, & omnes eadem relatione conjunguntur: dec. 1229. numer. 29. T. 5. p. 324.

Vid. *e Annexa*.

C O N J U N C T I O, C O N J U N C T U S.

Conjunctus in sanguine idem non est, ac conjunctus in consanguinitate; & quare: dec. 1185. n. 31. T. 5. p. 226.

Conjunctio, & natiuitas in sanguine communi distinguuntur a natiuitate ex eodem sanguine; prima enim respicit in generalitatem; altera stat ad unitatem restrictivè: n. 34. ibid.

C O N J U X.

Conjuges in insula Melitensi contrahunt societatem in bonis: dec. 427. n. 6. T. 2. p. 198.

Conjuges in constitutione dotis præsumuntur sese statuto loci voluisse conformare: decif. 917. n. 4. T. 4. p. 84.

Conjux ad secunda vota transiens, nil pluris eo potest secundæ uxori relinquere, quod quilibet ex filiis primi thalami de ipsius hereditate adipisceretur: dec. 996. n. 5. T. 4. p. 229.

Conjuges nobiles in dignitate constituti, in fraudem Sacramenti matrimonii conspirare non præsumuntur; licet de istius validitate contendat: dec. 1382. n. 7. T. 6. p. 271.

Amplia, si sponsa coram sacris Congregationibus eius validitatem sustinere procurasset: num. 8. ibid.

C O N S A N G U I N E U S.

Consanguineus familiæ dicitur ille, qui est consanguineus illorum, eandem representantium: dec. 1166. n. 9. Tom. 5. p. 172.

Consanguinei civiles primum locum in successibus habebant, secundum ius antiquum, quod hodie sublatum est, & qui sint isti: ibid. num. 14. p. 173.

Consanguineus tam ille est, qui est conjunctus ex latere patris, quam ille ex latere matris: dec. 1185. n. 7., & 11. T. 5. p. 223. & seq.
 Consanguineus testatoris, ultimo tamen gravato proximior, vocatus intelligitur, quando electio facienda est in personam incertam; de certis tamen personis proficiscentem: ibid. num. 27. p. 226.

Consanguineus hæredis gravati censetur prædictus, quando a fideicommittente prædictus reperitur, & fideicommissum in infinitum progreditur, itaut, ad istud veniant etiam illi, qui sunt post gravati obitum nascituri: num. 28. ibid.

Sub Consanguineorum nomine veniunt agnati, & cognati: dec. 1247. n. 22. & 23. T. 5. p. 370.

Consanguineus non requiritur, quod sit ex utroque parente copulative testatori conjunctus, sed sit est disjunctive, vel ex patre, vel ex matre, ut ad agnati exclusionem, in casum remotissimum substituti, vocatus intelligatur: num. 23. ibid.

Vid. *Affinitas*.

C O N S A N G U I N I T A S.

De Consanguinitate, & arrentia testatoris, ut quis dicatur, non sufficit, quod sit de eadem denominatione, seu cognomine: dec. 206. n. 5. Tom. 1. p. 322.

Consanguinitas non contemplata in jurepatronatus activo, non facit, quod in passivo dicatur pariter non contemplata; si satis clare favore consanguineorum sit dispositum: numer. 12. ibid.

Consanguinitas non arguitur ex identitate cognominis: dec. 555. n. 30. T. 2. p. 396.

Consanguinitatis quarto gradu inter se se jungunt filii nati ex fratre in sua familia, & filii nati ex sorore in altera: dec. 1166. num. 7. Tom. 5. p. 172.

Consanguinitas de jure antiquo dividebatur in civilem, mascululorum agnatorum dumtaxat complexivam; & naturalem, omnium cognatorum quoquomodo complexivam, & per quamcumque feminam consanguineorum pariter complexivam: ibid. n. 13. p. 173.

Consanguinitas una dicitur respectu agnationis, & cognationis; quum differentia sexus a jure Justiniano sublata fuerit: n. 15. ibid.

Consanguinitas per medium feminæ, ac latiori modo aliunde contracta; nec non consanguinitas testatoris proximior, ex quibus verbis dicatur præposita consanguinitati gravati; & quando secus: n. 20. ibid.

Consanguinitas familiæ, quovis modo extraneæ, etiam per feminam non agnatam inducta, præsumitur vocata, quando fideicommittens consanguineos in genere post longum tempus ab ultimo hærede voluit fore nominandos: dec. 1185. n. 14. Tom. 5. p. 224.

Præsertim, quando fideicommittens, neque directè huiusmodi electionem, & præceptivè ultimo gravato in unum illet, sed ampliati-ve sub generalitate consanguinitatis, etiam ex familia extraneæ deductæ: n. 15. ibid.

Consanguinitas respectu gravati, & non gravatis, præsumitur contemplata, quando facultas nominandi sibi hæredem, ultimo gravato

to effect post longissimum tempus tributa: ibid. n.21. p.225.
 Maxime, quando electio in arbitrio ejusdem gravati fuisset reposita, & electi de jure gravanti non essent successuri: n.22. & 23. ibid.
 Consanguinitas, tam ex latere paterno, quam materno contrahitur, quum sit quasi eodem sanguine unitas: ibid. n.22. & 33. p.226.
 Consanguinitas non à gravante, sed à gravato metitur, quando istius, & non illius proximitas contenta reperitur: n.35. ibid.
 Vid. *Affinitas: Alimentis, & Parentela.*
CONSENSUS IN GENERE.
 Consensus omnium creditorum requisitus, intelligitur de majori parte eorundem: decis. 122. n.8. Tom.1. p.189.
 Consensus majoris partis habetur pro consensu omnium creditorum: n.9. ibid.
 Vid. *Par.*
 Consensus exequutioni mandati datus à parte, non obstante, quod causa sit appellabilis; valet; & quando secus: dec.23. n.9. & 10. Tom.1. p.384.
 Consensus an, & quando pariat obligationem: dec.262. n.6. & 7. Tom.1. p.426.
 Consensus omnium in communi existentium, requiritur super re communi: dec.357. n.12. Tom.2. p.63.
 Consensus in præjudicialibus debet esse positivus, & expressus: dec.381. n.37. T.2. p.116.
 Consensus mutationi donationis primæ per secundam convincitur, quum utraque par tales fecerit actus, ex quibus univoce istam approbaverit: dec.462. n.8. T.2. p.249.
 Consensus in actu requisitus per modum conditionis, & pro forma, per æquivalentiam non suppletur: dec.563. sub n.18. T.2. p.410.
 Præferitum, si forma præstandi consensum fuerit expressa: n.19. ibid.
 Consensus creditoris perit, si ex tribus in solidum obligatis unus eximatur: dec.638. nu.7. Tom.3. p.29.
 Consensus illius, qui reclamare potuisset, inducitur ex scientia, & patientia ejusdem: dec.927. n.12. Tom.4. p.105.
 Consensus præstitus à nepotibus secundis nuptiis eorum avi, non præjudicat iuribus eorundem, quæ in vim legis hæc editæ fuerunt: dec.996. n.23. Tom.4. p.231.
 Consensus datus in uno casu, & in uno contractu non extenditur ad alium diversum, & separatum: dec.1024. n.5. Tom.4. p.298.
 Consensus tacitus præsumitur in eo, qui scientiam habuit, & non reclamavit: decis.1060. n.14. 15. & 16. T.4. p.370.
 Consensus præstitus deliberationi per epistolam, à debitore datus censetur, quatenus deliberatio, servatis de jure servandis, fuisset sequuta; non vero extenditur ad casum, quod fuisset nulla: dec.1073. n.20. T.4. p.404.
 Consensus debitoris deliberationi nullæ ex eius non probatur epistolis, in quibus nisi de obligationibus augendis loqueretur, nullumque de nullitatibus expositis supervenitis, verbum faceret: dec.1111. n.5. Tom.5. p.43.
 Maxime, quando ex tenore earundem epistolarum, scientia de hujusmodi nullitatibus

nullibi colligeretur: n.16. ibid.
 Consensus in contractu erroneo dicitur deesse: num.21. ibid.
 Sine Consensu contractus nunquam perficiuntur, neque subsistunt: n.22. ibid.
 Consensus præstitus à filio alienationi suorum bonorum, restrictus præsumitur ad bona paterna, quando agitur de evitanda caducitate: præferitur, si effectus alienationis prædictæ ad patris obitum fuisset dilatus: dec.1140. n.5. ad 7. Tom.5. p.111.
 Consensus à testatore requisitus super facultate disponendi de tota sua hereditate, non excludit, quod ille in vita de aliquibus rebus disponere non potuerit: dec.1183. num.34. Tom.5. p.118.
 Consensus novus ex actibus negativis non inducitur: dec.1284. n.13. Tom.6. p.35.
 Vid. *Actus attentati; & Attentata.*
CONSENSUS IN ALIENATIONIBUS EMPHYTEUSIS.
 Consensus sine iusta causa emphyteutæ per dominum denegatur, habetur pro præstito: dec.18. n.9. Tom.1. p.23.
 Consensus hæredis sanguinis, & approbatio domini directi in alienatione in extraneos non sunt necessaria, cum extranei in investitura sunt comprehensi: dec.407. n.19. T.2. p.160.
 Consensus præstitus in venditione feudi à successore comprehenso, quum præferat renunciationem personalem ad commodum solummodo emtori, & successorum; non suffragatur domino directo; & tunc alii comprehensi, licet ejus hæredes, possunt ad dicta bona venire: dec.674. n.25. T.3. p.95.
 Contrarium, quando consensus est realis, & perpetuus; nam tunc consensus iste domino directo suffragatur: n.26. & 28. ibid.
 Consensus realis, & perpetuus datur in alienatione; quum proximis fuerit emtores non posse molestari: tam eis viventibus, quam extinctis, & suis eorum linea: n.27. ibid.
 Consensus domini directi reportandus est à fratre, acquirente portionem rei emphyteuticæ ab altero fratre per medium venditionis; licet uterque per antea ab eodem fuisset approbatus: dec.1105. n.23. T.5. p.29.
 Vid. *Abbatissa.*
 Vid. *Applicatio.*
 Vid. *Dominus directus.*
CONSENSUS IN BENEFICIALIBUS.
 Consensus Episcopi ad validitatem donationis jurispatronatus, satis est si post impetretur: dec.56. n.8. Tom.1. p.85.
 Consensus Ordinarii impetratus post revocationem donationem jurispatronatus, illum non convallidat: n.9. ibid.
 Consensus datus à vicario in donatione jurispatronatus, quando præsumatur de mandato Episcopi, de quo non constet: ibid. n.18. p.56.
 Consensus in iurepatronatus à vicario de Episcopi consensu datus præsumitur, licet non constet; si alios similes confirmaverit: numer.19. ibid.
 Consensus tacitus Episcopi satis est ad convallidandam donationem jurispatronatus: numer.20. ibid.
 Con-

Consensus Ordinarii in erectione supponendus est, quum de eo constet aliunde : dec. 135. n. 4. Tom. 1. p. 211.

Consensus patronorum præstitus sola præsumptione, ex lapsu temporis non convincitur, sed est concludenter probandus : dec. 480. n. 13. Tom. 2. p. 281.

Consensus a proviso ad compescendas lites, præsentis patronis postmodum reportatus, beneficium novum juris patronatus statum non imprimit : dec. 570. n. 24. & 25. T. 2. p. 421.

Consensus requisitus, si irrationabiliter denegatur, suppletio illius in quacunque materia procedit : dec. 625. n. 32. T. 2. p. 506.

Consensus procuratoris ad resignandum dependet a duratione consensus in suo principali, quo mortuo, expirat : n. 33. ibid.

Consensus medietatis vocum non potest dici reportatus ex nominatione unius patroni tantum, quando illi essent plures : dec. 897. n. 2. & 9. Tom. 4. p. 48. & seq.

Consensus in resignatione vicariæ præstitus ab Abbate monasterii, est idem, ac si nominasset, seu novam dignitatem erexisset : decif. 1005. n. 18. Tom. 4. p. 250.

Consensus patronorum in resignatione beneficii sine permutatione præstitus, de jure, præsentationis vim habet ; & in istius locum subrogatus remanet : dec. 1060. n. 7. T. 4. p. 370.

Consensus patroni in permutatione beneficii præsumitur intercessisse ex effectu, quem permutatione, eo non reclamante, habuisset : n. 11. & 13. ibid.

Consensus patroni est necessarissimus in permutatione beneficii : n. 12. ibid.

Consensus patronorum in permutatione beneficii probatur ex testimonio Episcopi, qui in visitationibus asseruisset eam de illorum consensu fuisse sequutam : n. 16. & 17. ibid.

Consensus patroni in permutatione necesse non est quod in collationis actu præstetur, aut in istius instrumento inferatur, quum supervenire possit intra quadrimestre, à jure canonico patronis laicis ad præsentandum præfixum : ibid. n. 9. p. 371.

Consensus medietatis patronorum remanet justificatus, si præsentatus doceat se fuisse nominatum ab omnibus descendentibus de linea illius, qui vocum medietatem habet ; decif. 1362. n. 3. & 10. T. 6. p. 214. & seq.

Consensus Ordinarii præsumitur superveniens in donatione juris patronatus ex lapsu temporis, & præsentationibus continuatim à donatario factis, cum effectu subsequente institutionis : ibid. n. 12. p. 215.

Maxime, si pro dicta donationis validitate, fuisset judicatum ; ita ut donatarii possessio qualificata remanserit : n. 13. ibid.

Consensus præstitus à patrono super resignatione beneficii, ultimum pro se statum habente, validus præsumitur : n. 15. ibid.

Vid. Narrativa quoad impetrationem beneficiorum.

CONSENSUS IN CONTRACTIBUS EC-CLESIAIUM, MINORUM, ET MULIERUM.

Consensus proximiorum in contractibus mino-

rum suppletur deputatione curatoris : decif. 362. n. 2. Tom. 2. p. 74.

Consensus patris in donatione à filio familias facta non sufficit, ubi agitur de ejus maximo interesse ; sed requiritur auctoritas judicis, ejusque decretum : dec. 375. n. 8. T. 2. p. 104.

Fallit, si patri sit relictus tantum ususfructus, qui etiam, seclusa donatione, eidem deberatur : n. 9. ibid.

Consensus mulieris adhibitus in investimento sui quarti in locis montium, terminato ususfructu, in illorum resignatione necessarius non est, & vide casum : decif. 760. num. 12. Tom. 3. p. 257.

Consensus patris quum à filio requiri possit ad effectum exequendi obligationem de desponsando ; ob id statum urbis corrigit jus commune : dec. 834. n. 3. T. 3. p. 395.

Consensus filiarum est necessarius in actu, quo pater dotem solveret in manibus viri occasione, & causa nubendi illorum filiarum, & respective neptem, ad hoc, ut jura dotalia obligatorum parentum remissa dicantur : dec. 941. n. 3. Tom. 4. p. 129.

Præsertim, si ex contextu promissionis dotis, factæ favore neptis, aliisque circumstantiis probaretur, quod avus, & avia ex mera liberalitate, utique neptis nuptiæ se juerunt, summam perfolviscent : n. 4. ibid.

Vid. Mater ad dec. 1183.

Consensus Ordinarii præsumitur intercessisse in contractu ab Ecclesia inito, post lapsum quadraginta annorum : dec. 1315. n. 10. T. 6 p. 119.

Consensus Episcopi, etiam verbalis, sufficit pro validanda concessione capellæ, ab Ecclesia facta : n. 11. ibid.

Amplius, ut consensus Episcopi etiam ex actu negativo non reclamationis, per dictum temporis lapsum inducatur : n. 12. ibid.

Vid. Contractus minorum &c.

CONSENSUS, ET REPRIMISSIO IN SPONSALIBUS.

Consensus circa matrimonium ineundum eruitur ex apocæ promissionis, cum juramento ducendi puellam in uxorem proprio sanguine, & caractere subscripta : decif. 139. numer. 4. Tom. 1. p. 220.

Consensus viri ad matrimonium, fraudulentè extortum non dicitur, si iste plures annos pacifice in illo vixerit, & apocæ restitutionem solum petierit, postquam de eo pater dissentiens notitiam habuit : n. 8. ibid.

Consensus ad contrahendum matrimonium non est inverisimilis ex disparitate natalium, quum præcesserint amores, & epistolæ : ibid. numer. 29. p. 222.

Consensus mulieris ad sponsalia probatur si ad hoc porrigenti manus eadem manus porrexerit, & postmodum copulam sit passa : decif. 230. n. 14. Tom. 1. p. 372.

Consensus huiusmodi per modum conditionis in matrimonio requisitus non suppletur ex epistolis officiosis ejus occasione scriptis : decif. 563. n. 18. Tom. 2. p. 410.

Consensus ad sponsalia requiritur de præsentè : dec. 682. n. 7. Tom. 3. p. 112.

Consensus, & reprimissio mulieris in sponsalibus,

bus, præter expressum, defumitur re, literis,
& signis: n. 11. ibid.

Vid. *Matrimonium quoad metum*; & *Sponsalia*.

CONSENTIENS.

Consentias cum clausula *sine præjudicio* -- censetur noluisse præjudicium irrogare juri alteri quæsitio: dec. 56. n. 11. T. 1. p. 85.

Consentiens donationi non consideratur tamquam donas, sed remittit simpliciter jura, quæ super donatis bonis habere possit: dec. 404. n. 5. Tom. 2. p. 150.

Consentiens assignationi, seu alienationi, omne jus, quod super bonis assignatis, seu alienatis habet, censetur remissile: dec. 1272. n. 5. Tom. 6. p. 12.

CONSERVATORIA.

Conservatoria puellarum, quæ perpetuam non servant clausuram, ab Episcopo non approbantur: dec. 1119. n. 12. T. 5. p. 63.

CONSIGNATIO.

Consignationem creditoribus certis, & graduatibus, exceptiones turbidæ non retardant: dec. 314. n. 13., 14. Tom. 2. p. 4.

Consignata non censetur insignis librorum quantitas absque recepta: dec. 573. numer. 11. Tom. 2. p. 425.

Consignatio rei maximi momenti, & pro qua non leves inferri poterant molestiæ, non præsumitur facta absque recepta: dec. 574. n. 6. Tom. 2. p. 426.

Consignatio pecuniarum ex deliberatione nulla provenientium favore eam passi faciendæ est: dec. 1149. num. 1. & 1218. num. 12. & 5. Tom. 5. p. 140. 292. & seq.

Præsertim, si coramque habens interesse jam suam ratam fuisset allequutus: ibid. n. 3. p. 292.

Vid. *Traditio*.

CONSILIUM.

Consilium Oldradi 117. restringens dispositionem in casu deficientiæ, locum non habere in casu non existentia, reprobatur communiter: dec. 633. n. 1. Tom. 3. p. 19.

Vid. *Agnatio quoad eius conservationem*, & *CONSOcius*.

Vid. *Prelatio ad dec. 111. num. 33.*

Consocius, qui indispositione partitarum gestæ administrationis creditor repertus est super sociali negotio, bonam reddidisse dicitur rationem: dec. 1139. n. 1. T. 5. p. 346.

Consocius se talem fuisse in communi negotio eruitur ex quietantia, quam communi nomine, & ut talis a domino afficius retulerit: dec. 743. n. 11. Tom. 3. p. 223.

Vid. *Societas quoad dissolutionem*; & *Socius*.

Consocio non consentiente, etiamsi probatio positiva dissensus desit, re communi socii uti nequeunt, ad diversum usum a conventu, & contra formam destinatam: dec. 381. num. 11. Tom. 1. p. 114.

Vid. *Affluarius*.

CONSORTIUM.

Ad Consortium admittendus est habens qualitates a statuto requisitas; & non attentata reiectione, censetur admissus: dec. 555. n. 1., & 33. Tom. 2. p. 394. & 396.

Ad Consortium sacerdotum plures de eadem familia possunt admitti: ibid. n. 31. d. p. 396.

Vid. *Collegium*.

CONSTITUTIONES IN GENERE.

Constitutio, quæ non est in usu, vel fuit abrogata, non valet: dec. 116. n. 17. T. 1. p. 180.

Constitutionis inobservantia ab actibus ipsi contrariis evincitur: n. 18. ibid.

Constitutionibus contraveniens, & statuto, eisdem uti, & juvare non potest: n. 21. ibid.

Constitutio edita a non habente facultatem, non potest præbere titulum coloratum, & bonam fidem ad præscribendum: dec. 505. n. 15. Tom. 2. p. 322.

Constitutio Pontificia per viam legis universalis facta, venit inviolabiliter attendenda; & statum facit: dec. 66. n. 22. T. 2. p. 414.

Constitutiones Apostolicæ quibuscumque synodalibus decretis præferuntur: dec. 784. n. 15. Tom. 3. p. 304.

Constitutiones posteriores non habent oculos retro, sed ante: dec. 890. n. 4. T. 4. p. 35.

Constitutiones Apostolicæ non possunt alterari nec restringi a judice ordinario: dec. 1125. n. 14. Tom. 5. p. 77.

Constitutio posterior subintelligitur quod abroget priora privilegia, licet specialia: dec. 1217. n. 2. Tom. 5. p. 289.

Constitutio Apostolica, quando legem universalem indicit, necesse non est, quod privilegia specificet, quibus derogatum intelligatur, quum ex verborum amplitudine censantur suppressa: n. 3 & 4. ibid.

Constitutio quando dicitur extensibilis ad abrogationem privilegiorum derogatoriarum derogatorias continentium: ibid. n. 5. p. 230.

Constitutiones Apostolicæ paratam habent executionem: dec. 1229. n. 17. T. 5. p. 322.

Constitutiones Apostolicæ vetantes distractionem bonorum feudalium in forenses, Camera favorem, & non privatorum respiciunt; adeout de hoc fisco tantum possit excipere: dec. 1231. n. 20. Tom. 5. p. 338.

Constitutio Apostolica juris canonico uniformis sine dubio paratam habere debet executionem: dec. 1352. n. 3. T. 6. p. 189.

Vid. *Absolutio*.

Vid. *Dispositio conciliaris*.

CONSTITUTIO ÆGIDIANA.

Constitutio Ægidiana inter laicos de bonis laicibus in iudicio possessorio, a sententia valida & iusta appellationem prohibet: dec. 652. n. 1. & dec. 709. n. 2. Tom. 3. p. 50. & 159.

Constitutio prædicta locum non habet, quum sententia sit iniusta: dec. 408. n. 5. T. 2. p. 162. 676. n. 2., 709. n. 2. T. 3. p. 99. & 159.

Constitutio Ægidiana habet locum inter laicos, & de re laicali in iudiciis possessoriis, & in vim utilis Salviani immisionem concedentibus: dec. 733. n. 1. T. 3. p. 202.

CONSTITUTIONES IN SPECIE.

Vid. *Archiconfraternitas*.

Constitutio Pauli V. super notificatione faciendâ primo oblatori, in casu, quo deliberatio fieri velit secundo, & majori locum non habet, quando deliberatio non fit vigore eorundem edictorum, sed novorum, in quibus

- quibus primus oblator non fuit licitatus : decif. 185. n.7. Tom.1. p.289.
- Et quando ea fit publice in depositaria urbana, ubi omnes dicuntur adesse : n.8. ibid.
- Constitutiones regni Siciliae locum non habent, quum agitur de successione ad bona Clerici, & hoc procedit citra difficultatem; quod etiam procedit in omnibus similibus laicallis Constitutionibus : dec.224. n.10. 11., & 12. T.1. p.362.
- Constitutiones Pontificiae loquentes pro Praefide Praemonstratensium, locum etiam habent in ministris subordinatis : decif. 456. numer. 8. Tom.2. p.239.
- Constitutio Bonifacii IX. pro emphyteuticis contradibus Ferrariens., quid decernat in novis concessionibus, & quid in renovationibus : dec.485. n.11. & 12. T.2. p.288.
- Constitutiones regni Neapolis auctoritatem iudicis ad contractus requirunt : decif. 634. n.14. Tom.3. p.21.
- Constitutio fa. me. Alexandri VII. ad instar alodialium bona emphyteutica declaravit : decif. 732. n.7. Tom.3. p.201.
- Constitutio Plana circa census.
- Vid. *Census quoad illam*.
- Constitutio Urbani VIII. super bonis emphyteuticis, positus in statu Urbini :
- Vid. *Bona emphyteutica*. Vid. *Bulla Baronum*
- CONSTITUTIO SYNODALIS.**
- Constitutio synodalis informis titulum quadragenariae praesumptioni tribuere non potest : dec.505. n.12. Tom.2. p.322.
- Constitutiones synodales recentes, aliam antiquam invalidam referentes, obligationem non inducunt : n.16. ibid.
- Constitutio synodalis Apostolica indiget approbatione : dec.988. n.14. T.4. p.215.
- Constitutio praedicta, erroneo innixa supposito, ad effectum, de quo agitur, non attenditur : n.15. ibid.
- CONSUCCESIO.**
- Ad Consuccionis iura cum fratribus regreditur filia, licet occasione nuptiarum, & propter dotem se patri renunciaturam promississet; dummodo idem pater nunquam reclamasset, neque actum renunciationis positive postulasset : dec.978. n.2. T.4. p.200.
- Consuccionem in bonis communis patris non possunt filii impedire forori : licet illa in actu dotationis renunciare promississet; quando ista patris mens fuisset : dec. 979. num. 1. & 6. Tom.4. p.202. & seq.
- Ad Consuccionem sororis inferendam non est allegabilis a fratribus faeminarum exclusio; si communis pater ad consuccionem eam reintegrare voluisset : ibid. n.5. p.203.
- CONSUETUDO IN GENERE.**
- Consuetudo nulla contraria admittitur contra regulas Cancellariae : dec. 121. n.14. T.1. p.187.
- Limitatur, si esset Consuetudo immemorabilis absque ulla interruptione : n.16. ibidem.
- Aut saltem, si esset firmata in contradictorio iudicio : n.17. ibid.
- Consuetudo, cui jus repugnat, prosternitur ab unico actu in contrarium : n.18. ibidem.
- Ad Consuetudinem juri absonam excludendam,

- quibus jus assilite, etiam pauciores, praeferrī debent pluribus actibus contrariis : n.19. ibid.
- Consuetudinem non probat Princeps loquens per verba suppositiva consuetudinis; sed transfundit onus illam probandi in eo, qui se in dicta consuetudine fundat : decif. 155. n.4. Tom.1. p.244.
- Secus tamen, quum verba suppositiva Consuetudinis sunt prolata post sedulo, & mature pensatum negocium, quia tunc certam, & perfectam dispositionem constituunt : numer.5. ibidem.
- Consuetudinis scientia supponitur in interesse, habentibus, si plures actus cum eorum procuratoribus intervenierint : dec.237. num.25. Tom.1. p.283.
- Consuetudo protrahendi post mortem afflictuarii affectum bonorum Ecclesiae, in quibus est infixum jus patronatus, non operatur, ut haeres possit praesentare, & cur : dec.247. n.12. Tom.1. p.402.
- Consuetudo est specificae, & in praefixo casu probanda : dec.346. n.5. T.2. p.48.
- Consuetudinem, praesertim juris dispositioni contrariam, actus unicus non inducit : dec.382. n.8. Tom.2. p.117.
- Consuetudo restrictiva libertatis sine coactiva nequit induci : dec.417. n.5. T.2. p.150.
- Consuetudo antiqua servanda est in laudemiorum quantitate : dec.484. n.6. T.2. p.158.
- Consuetudo contra jus in qualitatibus admittendorum ad beneficia, in casu praefixo cum omnibus requisitis probari debet : dec.486. n.10. Tom.2. p.289.
- Consuetudo contra jus ex contraria possibilitate excluditur : dec.566. n.23. T.2. p.414.
- Consuetudinem habentem juris assistentiam, unicus actus constituit : n.24. ibid.
- Consuetudo, quod investiti possint res investitas alienare in extraneos, valet etiam si sit privatarum familiarum : dec.674. n.17. T.3. p.94.
- Consuetudo simplex privilegia. Confraternitatibus a Pontificibus concessa, non destruit, sed requiritur immemorabilis cum requisitis Glos. &c. dec.738. n.3. & 4. T.3. p.212.
- Consuetudo quadragenaria in uno effectu tantum mentionis circa jus universale, non est allegabilis ad excludendam eandem juris universalitatem : n.6. ibidem.
- Vid. *Quadragenaria*.
- Consuetudo affirmativa, si sit praesudicialis, non afficit venientes jure proprio : dec.790. n.17. Tom.3. p.315.
- Consuetudo loci probata per testes informes de conficiendo inventario sine adnotatione ponderis ut supra, non attenditur, etsi adducerentur casus conformes; quando e contra doceri posset de aliis legaliter factis : decif. 835. n.12. Tom.3. p.397.
- Amplia, etiam si probaretur, sicut fraudem, & abusum pareret, talis stylus semper rejicitur : n.13. ibid.
- Subamplia, nullitatem inventarii promanare ex omissione descriptionis creditorum defuncti, & bonorum stabiliū, de quibus certam notitiam haeredes habuissent, quod de mala fide eosdem teneret : ibid. n.14. p.398.
- Con-

Consuetudo per testes repetitis, deque proprio facto deponentes, concludentissimè probatur: dec. 857. n. 13. T. 3. p. 445.

Consuetudo habet pro se præsumtionem, si per publicum instrumentum fuisset a litigantium autoribus approbata, & qui contrarium præterit, tenetur probare: dec. 965. nu. 5. Tom. 4. p. 178.

Consuetudo localis, quoad constitutionem dotium, probatur ex fide civium: decif. 1078. n. 9. T. 4. p. 413.

Consuetudo, in materia præsertim beneficii, ex actionibus æquivocis, & ad alios etiam casus referribilibus non remanet probata ex regula illa: *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse*: dec. 1220. n. 9. Tom. 5. p. 108.

Consuetudo ex duobus actibus tantum non iustificatur, sed numero frequentiores requiruntur: n. 10. ibid.

Præsertim, in præjudicium sanctæ Sedis, & Apostolicæ Datariæ, ad cujus notitiam contrarios actus allegatos devenisse non probantur: n. 11. 12. & 13. ibid.

Consuetudo juris interpretativa ut probetur, satis est dicere; *ita fuisse aliquando judicatum, & servatum*: dec. 1242. n. 25. T. 5. p. 356.

Consuetudo localis in materia solutionis decimarum semper attendenda: dec. 1248. n. 3. & 19. T. 5. p. 371. & 373.

Vid. *Observantia*.

Vid. *Actus in genere, & Actus facultativi*

CONSUETUDO IMMÉMORABILIS.

Consuetudo immemorabilis admittitur contra regulas Cancellariæ: dec. 121. n. 16. T. 1. p. 187.

Consuetudo prædicta item admittitur contra privilegia Pontificia, quando habet requisita *Gloss. in cap. primo verb. memor. de præscript. in 6.* dec. 738. n. 3. & 4. T. 3. p. 211.

Consuetudo immemorabilis ut per testes probetur, isti debent habere requisita dictæ *Gloss.*; & quæ sint illa requisita: dec. 1271. n. 9. 11. 12. 13 & 17. T. 6. p. 9. & seq.

Consuetudo immemorabilis non probatur per testes deponentes per simplices illationes, & incerta argumenta: ibid. n. 14. p. 10.

Consuetudo eadem ut probetur, testes isti per coarctatam negativam possibilitatem in contrarium debent excludere: ibidem nu. 18. & 20. p. 10. & seq.

Debent pariter esse testes in probandis requisitis dictæ *Gloss.*, neque conciliari, siue conjungi possunt, quando unus de uno, & alter de alio requisito deponent: ibidem n. 19. p. 10.

Consuetudo prædicta centenariam probationem pro se requirit: ibid. n. 21. p. 11.

Consuetudo eadem non minorem, quam ipsa lex sortitur auctoritatem: dec. 1352. num. 6. Tom. 6. p. 189.

Consuetudo immemorabilis desicere dicitur in principali requisito, quando ejus ignoratur principium: dec. 1369. n. 15. T. 6. p. 231.

Præsertim, si carere reperitur altero requisito, scilicet, quod nil dictum, nil visum, auditumque fuerit in contrarium: n. 16. ibid.

Consuetudo immemorabilis, aut centenaria non operatur in actibus facultativis, ut cen-

feri possit adempta patrono facultas utendi jusse suo, nisi expulsa supercedat contradictio cum subsequuta patroni acquiescentia: n. 18. ibidem.

Vid. *Centenaria; Immemorabilis; Observantia*.

CONSUETUDO NEGATIVA.

Consuetudo negativa non attenditur, nisi in contradictorio iudicio sit approbata: decif. 790. n. 15. Tom. 3. p. 315.

Præsertim, si ex libris, & ministris, fidem publicam habentibus, destrueretur: n. 16. ibid.

Consuetudo eadem probari debet per univocas, & concludentes probationes, quando juris dispositioni adversatur: decif. 857. numer. 8. Tom. 3. p. 444.

Consuetudo prædicta non solvendi non probatur, si creditor scientiam non habuisset de suæ actionis competentia: ibid. n. 10. p. 445.

CONSUETUDO IN SPECIE.

Consuetudo universalis Ecclesiarum Provinciæ attendenda est pro decisione casus Ecclesiæ particularis: dec. 99. n. 10. T. 1. p. 155.

Consuetudo sæculorum, præcipuè resultans ex antiquissimis libris, & sub diligenti, & exacta custodia in Archivio asservatis, observanda est: dec. 269. n. 13. T. 1. p. 436.

Consuetudo civitatis Neapolitis continuandi possessionem testatoris, quænam sit, declarari non comprehendere juspatronatus, & cur: dec. 560. n. 13. & 16. T. 2. p. 401. & seq.

Neque se extendit ultra districtum Neapolis: ibid. n. 14. p. 402.

Consuetudo comitatus Venetini fert, ut dominium directum prædiorum sit penes baronem, & utile tantum penes subditos, ad instar Coloniarum: dec. 791. n. 2. T. 3. p. 117.

Consuetudo judicandi inducitur, ex quo ita bis fuisset judicatum: decif. 1242. numer. 26. Tom. 5. p. 356.

Consuetudo circa gestationem designati habitus favore totius Universitatis Beneficiorum, non inducitur, si uniformitas omnium alium desit: dec. 1394. n. 15. T. 6. p. 295.

Consuetudo favore universitatis pariter non inducitur, nisi omnes de illa eosdem exercuerint actus, quum non sufficiat ab aliquibus tantum fuisse exercitos: n. 16. ibid.

Consuetudo circa iverdimenta Canonicorum in una Ecclesia non probatur ex stylo aliarum Ecclesiarum, quando inter unam, & alteram diversa est ratio, diversæque sunt circumstantiæ: ibid. n. 20. p. 296.

Consuetudo, quod investiti possint res investitas in extraneos alienare, valet etiam si sit privatarum familiarum: dec. 674. numer. 17. Tom. 3. p. 94.

Vid. *Observantia quoad Emphyteusim*.

Vid. *Attestatio*.

CONTEMPLATIO.

Contemplatio agnationis quum non est in separata oratione, vel per modum regulæ generalis, non valet illam ad alios casus extendere: dec. 222. n. 7. & 8. Tom. 1. p. 857.

Contemplatio prædicta non rigoroſe necessaria ex quibus probatur: decif. 864. numer. 12. Tom. 3. p. 466.

O

Vid.

Vid. *Agnatio quoad ejus contemplationem*.

Vid. *Donatio contemplatione matrimonii*.

CONTENTUS.

Contentus de minori, majus prætere de non præsumitur: dec. 544. n. 9. T. 2. p. 382.

CONTINUATIO.

Continuatio possessionis adversus deliberationem nullam, & attentatam de jure permittitur: dec. 127. n. 17. T. 1. p. 196.

Continuatio locationis præsumitur, quum ab initio de ea constet; præsertim concurrente optima qualitate situs: dec. 471. n. 7. T. 2. p. 264.

Continuatio in possessione post eam advocatam, excluditur, quum non producat aliquam, ne minima quidem exactio: decif. 475. numer. 4. Tom. 2. p. 271.

Continuationem prætendens in possessione contra eum, qui passus fuit alicujus immissionem in eisdem omnibus bonis, eam concludenter probare tenetur: ibid. n. 5. p. 272.

Vid. *Possessio continuata*,

Vid. *Attentata*.

CONTRACTUS IN GENERE:

CONTRAHERE.

Contractus regulari debet juxta tempus, quo fuit gestus; non autem a præcedenti: dec. 7. n. 8. Tom. 1. p. 110.

Ad Contractus naturam sunt deducenda incerta, & impersonalia: dec. 38. n. 7. T. 1. p. 54.

Contractus Camerali obligatione munitus includit stipulationem pro omnibus, quorum interest, aut interesse potest: dec. 207. n. 3. Tom. 1. p. 223.

Contractus substantiam non alterat obligatio hæredum cum clausulis generalibus appolita: dec. 212. n. 27. Tom. 1. p. 334.

Ad Contractus majorem firmitatem inita obligatio, illam ultra conventorum obligationis fines non prorogat: n. 28. ibid.

Contractus initus relative ad fideicommissum, cum illius onere acceptatus censetur: decif. 242. n. 9. T. 1. p. 391.

Contractus omnes publici extrajudiciales, juxta ordinamentum in legatione Avenionen. existens, debent in fine singulorum foliorum, sub poena nullitatis, a contrahentibus, notario, & testibus subscribi; non autem privati: & quare: dec. 252. n. 3. T. 1. p. 409.

In Contractibus omnia verba, & pacta suum sortiri debent effectum: dec. 294. numer. 12. Tom. 1. p. 466.

Contractus a contrahentibus continuo observatus, nequit de invaliditate redargui: decif. 362. n. 25. Tom. 2. p. 77.

Contractus præsumitur factus nomine proprio, quum super bonis propriis cadit: decif. 416. n. 6. Tom. 2. p. 178.

Contractus unius socii confocio præjudicium inferre non potest; nisi certa scientia concurrat, & expressa, non autem præsumta: decif. 447. n. 7. Tom. 2. p. 226.

Contractus diversis inter easdem partes, cum diversis fieri solent conditionibus, istæque sunt religiose servandæ: decif. 485. numer. 8. Tom. 2. p. 288.

Contractus mere voluntarius debitoris creditoribus non præjudicat: dec. 518. n. 4. T. 2. p. 339.

Et multo minus simplex acquiescentia: numer. 5. ibid.

Neque confessio, nisi sit aliunde verificata: num. 6. ibid.

Contractus non modi interesse ad scripturam redigi verisimile est: dec. 552. n. 6. T. 2. p. 391.

Pro Contractus natura videnda ad pacta, conventiones, & examinandum quid, & quantum fuerit conventum, recurrendum est: decif. 587. n. 4. & 5. T. 2. p. 444.

Vid. *Præscriptio ad dec. 643. n. 3.*

In Contractibus initis cum aliis Ecclesiis beneplacitum a populo præsumitur intercessisse; etsi de centenaria non doceatur; sed in contractibus initis cum Laicis, Ecclesiæ transigentibus præjudicialibus: decif. 729. n. 20. & seq. Tom. 3. p. 197.

Contractus natura; & an sit venditio, seu cessio juris, ex contrahentis confessione probatur; & ex quibus aliis probari possit: decif. 767. n. 6. T. 3. p. 268.

Contractus in dubio a longæva observantia declaratur: dec. 838. n. 9. T. 3. p. 403.

In judiciis quasi contrahitur: dec. 923. nu. 5. Tom. 4. p. 95.

Contractus novus non dicitur initus ab eo, qui de exigibilitate cambii, a semet ipso cessit, se obligaret; & quare: dec. 968. num. 9. & 11. Tom. 4. p. 185.

Contractus inter se diversi, & distincti unus ab altero præsumuntur, quando nec in tempore, nec in quantitate, nec in summa simul convenient: dec. 1007. n. 8. Tom. 4. p. 255.

In Contractibus voluntas partium tantum spectanda est; & nil aliud: dec. 1008. numer. 11. Tom. 4. p. 258.

Contractus a proprio autore volitus, a nemine potest impugnari: n. 12. ibid.

Contractus, qui ab altero præcedenti dependet, ex quo anterioritatem desumat, dicitur fovere eademmet jura primi: dec. 1009. n. 5. Tom. 4. p. 259.

Contractus primus dicitur inharere secundo, quando suppositus debitor aliquod in solutum suo creditori tradidisset cum pacto, quod ille teneretur reddere rationem de bonis ipsius debitoris administratis: n. 6. ibid.

Præsertim, si vigore primi contractus, suppositus creditor (qui debitor in administratione remansisset) exequutive ad reddendam rationem, non per viam repetitionis indebiti, pulsatus fuisset pro restitutione rei in solutum receptæ: n. 7. ibid.

Maxime denique, si administrator prædictus excepisset, se pro virili administrationem gessisse, & pro virili ad reddendam rationem teneri: n. 8. ibid.

Contractus a voluntate, & potestate contrahentium declaratur: dec. 1054. n. 7. T. 4. p. 358.

Contractus, cujus sit qualitas, deducitur ex denominatione, quam illi contrahentes dediderunt: dec. 1068. n. 5. Tom. 4. p. 391.

In Contractibus interpretandis qualitas personarum contrahentium spectanda est: numer. 10. ibid.

Contractus in parte dubia ab ejus observantia declaratur: dec. 1086. n. 10. T. 4. p. 429.

Præ-

Præsertim, quando observantia est judicialis, rebusque iudicatis, Apostolicisque constitutionibus conformis: n.11. *ibid.*
 Contractus talis esse intelligitur, qualis ab ipsis partibus denominatur: dec.1097.n.7., & 1181.n.2. *Tom.5.* p.5. & 206.
 Amplia, ut non à sola denominatione, sed etiam ab effectu iudicetur talis: d. dec.1097. n.8. *Tom.5.* p.5.
Præsertim, si eidem denominationi accedent argumenta, ex quibus dato in solutum voluta dignoscitur: n.9. *ibid.*
 Contractus *A.* non resolvitur in contractum *B.* ex actibus, re amplius non integra, gestis, & in prosecutione iudicii ad causam opportunatatem tantum: *ibid.* n.23. p.7.
 Maxime, quando talis mutatio deduceretur ex actibus gestis in partibus per procuratorem absque mandato creditoris: n.24. *ibid.*
 Contractus, qui ex parte unius ex transigentibus redderetur iniquus, non præsumitur, quod ita fuerit à contrahentibus intellectus, & volitus: dec.1116. n.17. *T.5.* p.57.
 Contractus ex actibus ad illum præparatoris non dicitur completus: decif.1117. numer.2. *Tom.5.* p.58.
 Contractus simoniacus contrahentes ad ejus observantiam non obligat: n.3. *ibid.*
 Contractus initus sub reservatione beneplaciti Apostolici, donec illud non obtineatur, perfectus non dicitur, & ab eo, antequam illud obtineatur, partes resilire possunt: numer.4. *ibid.*
 Contractus, ut dicatur talis, qualis esse prætendatur, multum defertur declarationi, quam circa ejus qualitatem vir integre famæ exarasset: dec.1123. n.16. *T.5.* p.72.
 In Contractibus nullum verbum otiose stare, præsumitur: dec.1185. n.12. *T.5.* p.224.
 Contractus hinc inde, ad æqualitatem servandam, adimplendus est: dec.1210. numer.17. *Tom.5.* p.273.
 Ad Contractum explicandum, confessio debitorum, per susceptionem termini emissa, multum inservit: n.19. *ibid.*
 Contractus, ex quibus dicatur perfectus, & non simplex tractatus: decif.1231. num.11. & 13. *Tom.5.* p.327. & seq.
 Contractus perficitur extrinsecus substantialibus requisitis, quæ sunt, res, pretium, & consensus hinc inde: *ibid.* n.12. p.328.
 Contractus dicitur perfectus licet apoca ferret, quod omnia in ea contenta in publicum instrumentum redigenda forent, quia hæc nil detrahunt substantiæ contractus jam stabiliti: num.14. *ibid.*
 Contractus dicitur plenarie stabilitus, atque completus, quando contrahentes per verba domini translativa loquuntur, & instrumentum in ejus sequelam stipulandum, non ad actus suspensionem fuit reservatum; sed simpliciter ad meliorem, firmioremque contractus probationem: n.15. *ibid.*
Præsertim, quando ea, quæ ad diem instrumenti delata sunt, sine læsione apocæ in substantialibus compleri possunt, illiusque dumtaxat executionem respiciunt: numer.16. *ibid.*

In Contractibus quando simulatio est in persona, & veritas in re, acquisitio cedit personæ veræ, & non fictæ: dec.1391. n.5. *T.6.* p.290.
 Contractus, ut dicatur perfectus, verisimilitudini multum defertur: supradicta dec.1231. n.17. *T.5.* d. p.328.

Vid. Equalitas. *Vid. Apoca.*
Vid. Bulla Baronum.
Vid. Cambium; Conventio; & Novatio.
Vid. Dispositio Statutaria, & Ecclesiastica quoad contractus:
Vid. Simulatio.

CONTRACTUS QUOAD EJUS DISSOLUTIONEM, ET NULLITATEM.

Ad Contractus rescissionem sufficiens non est læsio resultans ex tenui quantitate inexistibili: dec.223. n.23. *Tom.1.* p.360.
Præsertim, concurrente dilatione, pro solutione: n.24. *ibid.*
 Contractus inficitur per simulationem factam, in emtione ad eludendos creditores: decif. 262. n.8. *Tom.1.* p.426.
 Contractus facti de bonis cessis, ex dispositione *Statuti Urbis cap.114.* præsumuntur simulati, & sunt ipso jure nulli: dec.284. num.7. *Tom.1.* p.454.
 Præcipue, si alter contrahens cessionis scientiam habebat: n.8. *ibid.*
 Contractus validus sine alterius partis consensu rescindi nequit: dec.296. n.16. *T.1.* p.470.
 Contractus locationis perpetuæ non vitatur, quamvis nihil fuerit solum pro ineundo affectu, & laudemis; ex his tamen, & modicæ affectus excluditur utilitas: dec.381. n.22. *Tom.2.* p.115.

Vid. Læsis ad dec.398.

A Contractu, mutuo interveniente consensu, recedi utique potest: decif.462. numer.9. *Tom.2.* p.249.
 Etiam si expressus non sit consensus, quia sufficit tacitus: n.10. *ibid.*

Vid. Locatio ad dec.675. n.5.

Contractum non solvit inexistibilitas crediti cessi quoties de illius consistere realitate, & exigibilitas non fuerit a cedente promissa: dec.690. n.7. *Tom.3.* p.140.

Contractus pacta resolutiva non operantur, quando per unum ex contrahentibus non stat, quin ille exequibilis reddatur: numer.8. *ibid.*

Contractus, in quo ultra bensem læsio intret, ex defectu consensus omnino irritatur; etiam si sententiæ eam approbantes præces sissent: dec.739. n.15. *Tom.3.* p.212.

Contractus, qui per aliquod accedens læsionem involvit, citra culpam unius ex contrahentibus, rescinditur: dec.759. n.11. *T.3.* p.254.
 Contractus posterior, qui sit lævis, actum præcedenter pariter nullum non convalidat: *ibid.* n.14. p.255.

Contractus diversimode factus ad illius observantiam contrahentes non obligat: dec.818. n.23. *Tom.3.* p.367.

Contractus viri in præjudicium uxoris hypothecariam, & anteriora jura habentis quoad ipsum non sublinetur: n.24. *ibid.*

Amplia, ut talis contractus nec alios afficiat, si vir

- si vir praeventive foro cessisset: 25. *ibid.*
 Contractus annullatur in totum ex falsitate cau-
 sae, etiam si illa in parte tantum probaretur:
 dec. 841. n. 11. Tom. 3. p. 410.
 Contractus nulli abque nullitatis, & juris scien-
 tia facti, non datur ratificatio: dec. 967. n. 5.
 Tom. 4. p. 182.
 Contractus a tutore gestus, na ex laesionis ca-
 pite rescindatur, requiruntur probationes
 urgentissimae obiectam laesionem praeseren-
 tes: 1110. n. 14. Tom. 5. p. 39.
 Contractus absque partium consensu in substan-
 tialibus dicitur deficere: dec. 1246. num. 21.
 Tom. 5. p. 365.
 Contractus resolutio dici nequit sequuta, quan-
 do aliquid in executionem fieri unus ex
 contrahentibus procurasset: dec. 1178 n. 14.
 Tom. 5. p. 200.
 Contractus resolutio, contractum ad non esse
 reducit: n. 15. *ibid.*
 Contractus etiam bonae fidei, ex causa dolosa
 vitatur, & corrumpit: decif. 1391. numer. 10.
 Tom. 6. p. 290.
 Contractus perfectionatus, ut ex laesionis ca-
 pite rescindatur, laesio debet esse enormis-
 sima, & ultra dimidiam. *ibid.* n. 21. p. 291.
Vid. Approbatio.
Vid. Cambium, quando dicatur scilum.
CONTRACTUS EMPHYTEUTICUS.
 Contractus praesumitur potius emphyteuticus,
 quam perpetuae locationis; quum fiat ab Ec-
 clesia, licet in instrumento verba locationis,
 & emphyteusis promiscue adhibeantur: decif.
 407. n. 2. T. 2. p. 158.
 Contractus pariter praesumitur potius emphy-
 teuticus, quam perpetuae locationis: quum
 sit ob Ecclesiam; licet ad sint pacta, quae sint
 aequivoca, an alterum ex his sit; *ibid.* num.
 5. p. 159.
 In Contractibus emphyteuticis simulatio lo-
 cum non habet, & solum dicitur emphyre-
 uta ille, quem dominus directus investivit:
 dec. 1391. n. 6. Tom. 6. p. 290.
 Contractus dicitur emphyteuticus ex requisi-
 tione consensu, recognitione in dominum
 directum; & promissione solvendi canones,
 & quinquennia: dec. 587. n. 1. T. 2. p. 444.
 Contractus emphyteuticus censendus est,
 quamvis locatio denominetur, quum respon-
 sio fructibus sit inferior, & tota certa anni
 die esse stabilita; praesertim ad stipulante ob-
 servantia: *ibid.* n. 6. 8. & 9. p. 445.
Vid. Emphyteusis.
Vid. Laesio in contractibus emphyteuticis.
CONTRACTUS INNOMINATI.
 Contractus innominati, in quibus contrahen-
 tes multa hinc inde facere, & dare promit-
 tunt, licet in verborum cortice donationes
 dicantur; non subiiciuntur capitulo 149. sta-
 tuti urbis, solemnitates in donationibus re-
 quirentis: dec. 599. n. 10. T. 2. p. 466.
 Contractus innominatus dicitur attergatio loco-
 rum montium: dec. 1210. n. 7. T. 5. p. 272.
CONTRACTUS MINORUM, ET MULIERUM IN GENERE.
 Contractum minoris convalidat utilitas & quo-
 modo illa probetur: dec. 362. n. 6. T. 2. p. 74.
 Contractus bona fide initii cum tutore putativo
 subsistunt: dec. 690. n. 8. T. 3. p. 126.
 Contractus vitalitius potest fieri à muliere sine
 solemnitatibus: dec. 865. n. 6. T. 3. p. 458.
 Contractus initus a muliere dicitur utilis, si
 pecuniis ex illo provenientius bona sui au-
 thoris a deliberatione vindicasset: decif. 967.
 n. 4. 6. & 11. Tom. 4. p. 182. & seq.
 Contractus utilis dicitur mulieri ex hoc solo ca-
 pite, quod per illum se a litibus liberasset: *ibid.*
 num. 13. p. 183.
 Contractus mulieris factus bona fide praesumi-
 tur ex circumstantia desumpta a bonis moribus
 ejusdem, scilicet si vidua in florida aetate re-
 manens, omnia sua bona pro detandis filia-
 bus erogasset: dec. 1312. n. 6. T. 6. p. 114.
*Vid. Minor, & Mulier quoad contractus;
 & Contractus quoad solemnitates.*
Vid. Bulla Pauli V.
Vid. Capitula matrimonialia.
Vid. Decreta iudicis in contr. &c.
CONTRACTUS MINORUM, ET MULIERUM QUOAD NULLITATEM, ET FIRMITATEM.
 Ad Contractus mulieris validitatem requiritur
 praesentia ejus proximioris consanguinei: decif.
 333. n. 4. Tom. 2. p. 30.
 Contractum a tutore cum pupillis initum non
 reddit nullum curatoris deputatio, qui inte-
 resse habuit in administratione cum deputa-
 tione facta ab eodem tutore; quando iidem
 pupilli facti majores solemniter, & cum spe-
 cifica ejusdem infectione ratificaverunt: dec.
 441. n. 7. & seq. T. 2. p. 214.
 Contractus causam, nec iudicis decretum irri-
 tat expressio facta, quod datio in solutum
 fiebat pro debitis, ex quibus pupilli gra-
 ves patiebantur usuras, licet aliqua essent
 infructifera; quum in mandato procuratoris
 recitante facto non exprimitur omnia debita
 esse cum usuris; & quum iudex habuit prae
 manibus notulam sinceram, & decretum inter-
 posuit: *ibid.* n. 11. & seq. p. 215.
 Contractus minoris, & mulieris, urgente cau-
 sa, etiam in origine injusta, initus, substi-
 netur: dec. 780. n. 4. Tom. 3. p. 293.
 Contractus gesti a minore, iuxta statutum, nul-
 li sunt, ex quo eidem fuerit datur curator ul-
 tra illud tempus a statuto praefinitum, &
 quid illa deputatio curatoris operetur: decif.
 681. n. 5. & seq. T. 3. p. 109.
 Contractus mulieris erroneo supposito, & cau-
 sae falsae iniuxis, ipso jure corrumpit: dec. 841.
 n. 13. Tom. 3. p. 410.
 Amplius, ut irritetur etiam si non esset utilis,
 etsi mulier alienasset pro debito, ad quod non
 fuisset obligata: n. 14. *ibid.*
 Contractus initus a tutore absque consensu,
 & interventu pupilli majoris 13. annis, ab in-
 itio est nullus: dec. 684. n. 9. T. 3. p. 116.
 Contractus mulieris abique solemnitatibus est
 nullus: decif. 871. num. 7., & 993. num. 7.
 Tom. pag. 5. & pag. 25.
 Contractus laesivus factus a tutore semper po-
 test a pupillo impugnari: d. dec. 871. num. 8.
 Tom. 4. p. 5.
 De Contractus nullitate exceptio non retar-
 da

dat turbidam exequutionem obligationis factæ a muliere vel minore: dec. 967. num. 12. Tom. 4. p. 183.

Contractus mulieris nullus non convalidatur per accessum filiorum, quando actor ab illis iura non metitur: dec. 993. n. 8. T. 4. p. 225. Amplia, ut neque ex concursu filiorum convalidetur, si deficeret causa iusta, & læsus esset, quæ nullitas etiam a muliere allegari potest: n. 9. ibid.

Contractus mulieris corrumpit ex iniusta causa, quando ob pignoraliet fundum apud creditorem, illique facultatem dedisset agendi executive pro illius deliberatione: numer. 10. & 12. ibid.

Contractus mulieris ex defectu insinuationis eo fortius ruit, quando illa fuisset necessaria in adimplementum pacti, in contractu de ea faciendæ expressi: dec. 1249. numer. 19. & seq. Tom. 5. p. 376.

Vid. *Læso in contractibus mulierum.*

Vid. *Obligatio minoris, mulieris &c.*

CONTRACTUS ONEROSUS.

Contractus onerosus, & correptivus dicitur ille, ex quo aliquam summam, & onera certa satisfacere quis se obligat, absque cautione, & contra, summam maiorem, sed litibus intricatam, recuperare pro se debet: decif. 599. n. 11. Tom. 2. vide n. 12. p. 466.

In Contractu correptivo obligatus ad aliquid observandum, non potest hac suscepta obligatione se expoliare, eamque refundere in illam rem, quæ ex eodem contractu ei esset obligata pro evicitione: dec. 696. nu. 11. Tom. 3. p. 140.

CONTRACTUS QUOAD RATIFICATIONEM.

Contractum emphyteusis ab hærede gravato concessæ; quem ratificavit fideicommissarius receptione canonum, ille impugnare non potest: dec. 326. n. 6. T. 2. p. 21.

Limita, si talem contractum a gravato initium nesciebat fideicommissarius, & credere potuit fuisse antiquum: n. 7. ibid.

Contractum nullum, quod ratificaverit minor, ut dici possit, scientia nullitatis facti & juris necessaria est in eodem: decif. 1090. num. 30. Tom. 4. p. 438.

Vid. *Ratificatio.*

CONTRACTUS QUOAD SOLEMNITATES.

In Contractibus mulieris statutum urbis proximioris requirit præsentiam, quodque intimetur illi contractus cum expressione causæ, si sit absens, quo casu debet per aliquod breve tempus expectari. dec. 333. nu. 5. & seq. Tom. 2. p. 30.

In Contractibus mulierum præsentia duorum, ex prioribus loci, illum non convalidat, nisi præcesserit intimatio proximiorum, qui noluerint vel non potuerint, expectato brevi tempore intervenire: n. 7. ibid.

In Contractibus minorum consensus proximiorum curatoris deputatione suppletur: dec. 362. n. 2. Tom. 2. p. 74.

Contractus minoris absentia proximiorum non vitiat, quando minor iuravit consanguineos

non habere: n. 4.

Contractus mulieris substat, quando absentibus filiis, consanguinei in gradu proximiores intercedunt: decif. 1290. numer. 11. Tom. 6. p. 49.

Vid. *Solemnitates in contractibus.*

CONTRACTUS QUOAD VALIDITATEM, ET INVALIDITATEM.

Contractum minime annullat minoris partis dissensus; nam gesta a maiori parte a tota universitate gesta dicuntur: decif. 332. numer. 2. Tom. 2. p. 28.

Præsertim, concurrente utilitate; n. 3. ibid.

Contractus secundus, seu secunda obligatio facta pro satisfactione primæ, quando hæc sit in implicito statu validitatis, dictus secundus semper substat: decif. 780. n. 5. & 7. Tom. 3. p. 293.

Secus, si ab initio primus sit nullus, facit secundum omnino corrumpere: n. 6. ibid.

Contractus præsumitur semper validus & non simulatus, simulationemque allegans eam probare tenetur: dec. 946. n. 2. T. 4. p. 138.

Contractus eo magis præsumitur verus, & non fictus, si illius scriptura fuisset recognita, ejusque vigore iudex mandatum relaxasset: num. 5. ibid.

Contractus dicitur læsus, si res valoris scut. 1300. pro scut. 900. venderetur: decif. 993. n. 13. Tom. 4. p. 225.

Contractus super fundo emphyteutico initus, absque directi domini consensu, non substat: dec. 1025. n. 2. Tom. 4. p. 298.

Contractus tanquam individuus, si in una parte sit nullus, in totum cadit: num. 4. ibid.

Contractus non potest de nullitate redargui in iudicio immisionis adversus possessorem, pro se centenariam habentem, & extra iudicium rescissorium ejusdem: decif. 1110. numer. 3. Tom. 5. p. 38.

Contractus initus cum omnibus statutaris solemnitatibus, iudicisque decreto roboratus, omnem boni juris, validitatis, & iustitiæ præsumptionem habet, donec causæ falsitas per univocas, concludentesque probetur demonstrationes: num. 7. ibid.

Contractus initus inter compatronos ante beneplacitum Apostolicum necessarium, sit nullus, & ab eo licet rescire: decif. 1131. n. 4. Tom. 4. p. 95.

Contractus valide initus non inficitur ex his, quæ ex post supervenire, sed considerandus est iuxta statum, in quo fuisset stipulatus: dec. 1210. n. 12. Tom. 5. p. 272.

Contractus de jure prohibitus occulte; & palia te factus præsumitur; ideo ad eum probandum, argumenta, & præsumptiones admittuntur: dec. 1270. n. 9. Tom. 6. p. 7.

Contractus mutuus, seu cambii, quod in se gemmas etiam loco pecuniarum continuerit, deducitur ex quo debitor, vix sequo contractu, eas obpignorasset; pauloque post foro cessisset: n. 10. ibid.

Maxime, si creditor esset publicus negotiator, & non solutus otiosus retinendi pecunias; taliter ut, elapso tempore in mutuo præfixo, ad rationem scutorum quindecim pro

pro centenariis; & anno, fructus requisivisset: n.11. ibid.

Præsertim denique, quando in tali contractu nomen veri creditoris fuisset recitum, & in solitis cautelis contractus initus appareret, ut per simplicem symgrapham giratam fideiussor fuisset admissus; & vide quomodo: num.12.

Contractus gestus per procuratorem bona fide, non irritatur ex dolo aliunde desumpto, præterquam ex eodem contractu, præsertim si contrahens figuram tertii gessisset: dec.1391. n.22. Tom.6. p.291.

CONTRACTUS CUM VITIO LITIGIOSI.

Contractus factus cum vitio litigiosi facit, ut acquirens, illegitimus evadat possessor, nec uti tertius consideretur; imo subjacet ipsi formæ mandato, quod contra distrahentem relaxatum fuisset; dec.924. n.2. T.4. p.96. Etiam si distrahens favorem sententiam in possessorio reportasset, quando tamen petitorium fuisset introductum ante distractionem, semper cum vitio litigiosi res pertransit: n.3. ibid.

Præsertim, si à dicta sententia in possessorio fuisset appellatum: n.4. ibid.

Contractus factus post motam litem a reo convento, infraudem actoris non substat: dec.942. n.1. Tom.4. p.131.

Contractus non liberatur a vitio litigiosi per hoc, quod distrahens super dominio rei, de qua contraxit, rem judicatam reportasset, si altera pars a signatura obtinisset restitutionem in integrum, & si cum clausula S. P. rei judicata: n.2. ibid.

Vid. *Vitium litigiosi.*

CONTRACTUS USURARIUS.

Contractus, ut præsumatur usurarius, atque læsivus, multum defendendum est diversarum personarum interpolationi, & palliationi in eo detectis, nec non confessioni plurium giratarum; dec.1243. n.15. & 19. T.5. p.359.

CONTRADICTIO.

Ne Contradictio instantanea detur, statuti pars cum alia est concordanda; dec.85. num.15. Tom.1. p.127.

Quando Contradictio in confessione actus inter fuit, idem actus remanet surreptione infectus, & non attendendus: dec.1100. n.18. Tom.5. p.113.

Contradictio non oritur in sententia declarante titulum, sub quo fundaretur unio, esse infectum, & unico contextu canonizante unionis validitatem, sub centenariæ fundamento; dec.1235. n.1. Tom.5. p.337.

Contradictio, & contrarietas in uno eodemque dicto nequaquam admittenda est; imo quantum fieri potest, semper quacunque possibili conciliatione, & interpretatione vitanda: dec.1257. n.11. Tom.5. p.394.

Vid. *Decisiones.*

CONTRADICTOR LEGITIMUS.

Contradictores legitimi sunt possidentes prædium, tamquam liberum a fideicommittente, a quo causam non habent, petentibus ex jure fideicommissi ad illud immisionem; de-

cif.186. n.28. Tom.1.

Contradictor legitimus non est mere intrusus, & à non-habente jus conferendi provilus, ad effectum retardandi exequutionem literarum Apostolicarum: dec.1044. n.13. T.4. p.337. Amplia, ut neque juvetur regula de *trien-nali*: n.14. ibid.

Contradictor legitimus in beneficio non dicitur ille, qui tantum signationem supplicationis reportavit, & nondum Apostolicas expedivit literas adversus alterum jam provisum: dec.1114. n.3. Tom.5. p.50.

Contradictor in beneficio adversus Apostolicum provisum præsumitur informatissimus de omnibus qualitatibus necessariis, quando uti procurator in causa collationis hujus beneficii comparuisset: ibid. n.13. p.51.

CONTRAHENS, CONTRAHERE.

Contrahentium intentio in ambiguis ex conjecturis, & verisimilitudine deprehenditur: dec.110. n.8. Tom.1. p.166.

Contrahentibus post celebratum contractum, eorum confessionibus præjudicium inferre non licet: dec.397. n.1. Tom.2. p.137.

Contrahentes ad imputam nequeunt judicari: dec.462. n.21. Tom.2. p.249.

Contrahens, qui in promissorum adimplemento deficiat, & ex hoc consocium lædat, ad quanti interest dicta læsio, istius favore obligatur: dec.759. n.12. Tom.3. p.254.

Contrahens ab observatione contractus liberatur, si læsionem in eo latentem dignoscere non potuerit, & per accidens læsio enormissima supervenisset: ibid. n.12. p.255.

Contrahens sub nomine alterius, ad arcendos creditores, non præsumitur quod in apocrypho contractus creditoris nomen in albo deferat: dec.946. n.20. Tom.4. p.139.

Contrahens simulate præsumitur omni solertia scripturam conficere, ne ex oculari inspectione simulatio appareat: n.21. ibid.

Contrahentium verba in dubio, non juxta strictam juris dispositionem interpretantur, sed juxta illorum in loco contractus consonantiam: dec.1041. n.8. Tom.4. p.332.

Contrahentes præsumuntur semper voluisse ea, quæ ex actibus, eorum contractui proportionatis, deducuntur: dec.1090. numer.16. Tom.4. p.437.

Contrahentium verba ita sunt interpretanda, ut eorum menti non sint contraria, quum imò illa debeat nudæ verborum significatio ni prævalere: n.19. & 20. ibid.

Vid. *Dominium.*

Contrahens sibi imputare debet id, quod ex propria culpa sibi obvenit: dec.1117. n.7. Tom.5. p.58.

Contrahens sciens conditiones, & qualitates contractus, quem nihilominus inire voluit, de eo, quod sibi male accidit, injuste queritur: dec.1365. n.5. Tom.6. p.224.

Contrahentes semper præsumuntur ut actum, sibi magis proficuum gerere voluerint, hancque eorum fuisse voluntatem: dec.1384. n.10. Tom.6. p.274.

Vid. *Heres gravatus quoad contractus.*

CONTRARIETAS.

Contrarietas conciliari debet: dec. 212. n. 32. Tom. 1. p. 334.
CONTRAVERIRE, CONTRAVENTIO.

Contraventions constitutionibus, & statuto, eisdem uti, & jurari non potest: dec. 116. n. 21. Tom. 1. p. 180.

Contraventions præcepto testatoris, poenam ab eo comminanti subire debet: dec. 909. n. 2. & 11. Tom. 4. p. 70. & seq.

Contraventio non dicitur ab hærede incurra, si ad actum obligationis pro tertio devenisset in sequenti particulariter à testatore dispositum, licet in genere fideiuberare prohibuisset: dec. 968. n. 15. Tom. 4. p. 185.

In Contraventionum exclusionem priorior debet esse iudex in iudicando de incurso in eam, in dubiis, & arbitrariis: præsertim contra illum, qui causam foveret lucrativam: ibid. n. 18. p. 186.

CONTRIBUTIO.

Contributio ex bonis fideicommissariis, provenientibus ab eodem testatore, conditore, primogenituræ ad favorem filiarum primogenitarum, fieri non debet nisi in subsidium: dec. 353. n. 3. Tom. 2. p. 57.

Contributio ad expensas in omni materia à promissitate, & communione damni, periculi, vel interese desumitur: dec. 1193. n. 3. & 22. Tom. 5. p. 244. & 246.

CONTROVERSIA.

Controversia sopita per transactionem non potest amplius ad questionem revocari: dec. 86. n. 3. Tom. 1. p. 128.

CONTUMACIA, CONTUMAX.

In Contumaciam A. C. non procedit de stylo: dec. 114. n. 4. T. 1. p. 175.

Contumacia ad effectum evitandi declarationum excluditur, ex eo quod ad actus iudicialiter protestatur, se mandatis royalibus parere esse promissum: dec. 200. n. 2. T. 1. p. 314.

Contumacia dolo æquiparatur. *L. in actionibus & l. in arbitrio ff. de dolo malo*: dec. 528. n. 6. Tom. 2. p. 355.

Contumacia dolo æquiparata non intrat, ubi spiritum non fuit iudicis imperium: n. 9. ibid.

Contumacia in non parendo mandatis royalibus totaliter excluditur per consensum datum, appositioni æconomi, & per fructuum divisionem: dec. 806. n. 1. T. 3. p. 341.

Contumacia prædicta requiritur, ad hoc ut inobediens censuris subijci possit: n. 2. ibid.

Vid. Andientia.

Vid. Confessio, & Declaratio.

CONVENTIO.

Conventio non compensationis melioramentorum, quorum confectio à libera conductoris pendet voluntate, nequit pro utilitate considerari: dec. 381. n. 21. Tom. 2. p. 115.

Conventio à conductore inita favore aliquorum ex locatioribus, probat præjudicium aliorum locatorum: dec. 357. n. 32. Tom. 2. p. 65.

Conventio possessionis bonorum fideicommissariorum inter primos cohæredes inita, altero mortuo, expirat, nec alios afficit, nec bonam fidem superstiti tribuit per perceptionem fructuum in bonis, minoribus vocatis tangen-

tibus: dec. 449. num. 53. Tom. 2. p. 231.

Conventionibus appositis in prima concessione emphyteus standum est circa ejusdem renovationes, non attentata dispositione *L. fin. Cod. de jure emphyt.* dec. 485. n. 1. T. 2. p. 28.

Conventio ad evitandum contradiccionem, debet intelligi de ea parte, cui congruit: dec. 398. n. 7. Tom. 2. p. 138.

Conventio, & observantia specialis prævalet generali: dec. 485. n. 9. Tom. 2. p. 288.

Præsertim in casibus particularem non habentibus legem: n. 10. ibid.

Conventio, quod bona primogenitalia debeant accrescere alteri lineæ superstiti, una deficiente, inter gravatos inita, dicitur simulativa menti testatoris, licet de hoc mentionem non fecisset; & quare: dec. 521. num. 2. Tom. 3. p. 372.

Conventio obligatione camerali munita, paratam habet executionem: dec. 899. num. 8. Tom. 4. p. 54.

Sub Conventione generali non veniunt casus fortuiti: dec. 965. n. 13. Tom. 4. p. 179.

Conventio de fructibus operatur, ut debitor certo sciat, quod creditor pecunias otiosas noleat retinere: dec. 1028. n. 1. T. 4. p. 304.

Conventio inter compatronos simoniace inita, eos, tamquam prohibita, non ligat: dec. 1131. n. 3. & 6. Tom. 5. p. 95.

Conventio destruitur, quando quis facit actum illi contrarium: ibid. n. 9. p. 96.

Conventio inter fratres inita de dividenda, æqualiter quacunque hereditate, in alterum eorum obtinenda, servari debet, quia per incertitudinem votum caprandæ mortis excluditur: dec. 1328. n. 1. amplia ut in numero 4. & 6. Tom. 6. p. 147.

Conventio generaliter facta, ut dicatur irrita, constare debet, quod in legis fraudem sit condita: n. 2. ibid.

Conventio inter fratres inita de quavis dividenda hereditate pro æquali, absque voto caprandæ mortis alicujus specialiter; & facta ad pacem conservandam, sustineri debet: ibidem n. 6. p. 148.

Vid. Contractus.

Vid. Pactum.

Vid. Fideicommissum convention.

CONVENTUALES.

Vid. Minores Conventuales.

COOBLIGATUS.

Coobligatus in contractu habet actionem repetendam virilem a consocio simul in illo comprehenso: dec. 781. n. 6. Tom. 3. p. 295.

Coobligatus in casu evictionis rei tenetur pro sua rata: dec. 823. n. 1. T. 3. p. 376. & dec. 885. n. 4. Tom. 4. p. 26.

Coobligatus simpliciter tenetur pro virili ad debita, quæ se soluturum promissit: d. dec. 823. num. 4. T. 3. p. 376. & dec. 884. num. 24. Tom. 3. p. 25.

Coobligati solidaliter ab obligatione liberantur, si de præcepto testatoris, hæres contra primum obligatum agere prohiberetur, ex quo creditum voluisset remittere: dec. 934. nu. 1. Tom. 4. p. 120.

Coobligati bona excutienda non sunt, quando ille

ille de tempore promissionis filius familias erat, nihilque possidebat; nec aliquid postea habuiste convincitur: decif. 396. num. 17. Tom. 2. p. 136.

C O P I A.

Copia summa de alio sumto, quando fidem mereatur: dec. 444. n. 17. Tom. 2. p. 222.

Copia testamenti in forma probanti dicitur, quum duo Notarii cum authentico collatione alterum, & concordantem invenisse, licet erratum fuerit in descriptione anni: ibid. n. 18.

Copia simplici creditur, deficiente publico instrumento, quum a validissimis conjecturis ejus precedens existentia probetur: dec. 538. n. 2. Tom. 2. p. 369.

Copia simplex scripturae nil probat: dec. 1047. n. 24. Tom. 4. p. 345.

C O P U L A E T.

Copula Et in dispositionibus fideicommissariis distributivae, non collective conjungit: dec. 1294. n. 6. Tom. 6. p. 58.

COPULA CARNALIS.

Copula carnalis non censetur permissa a puella honesta, nisi post legitimum matrimonium: dec. 130. n. 10. Tom. 1. p. 199.

Item, si adfuerit sacerdos, qui eam in matrimonium conjunxit: n. 11. ibid.

Copula attentata sponsoz habiliu cohabitatio, sequuta dicitur; dec. 541. numer. 21. Tom. 2. p. 378.

C O R R E C T I O.

Correctio instantanea, ut evireretur, omnis capienda est interpretatio: decif. 53. numer. 5. Tom. 1. p. 81.

Et praecipue in constitutionibus Pontificiis: num. 6. ibid.

Correctio instantanea statuti, ne detur, quacunque interpretatio, & dispositionum conciliatio facienda est: decif. 128. numer. 2. Tom. 1. p. 197.

Correctio instantanea semper, etiam cum verborum improprietas vitanda est: decif. 226. n. 13. Tom. 1. p. 322.

Correctio facta in parte, quae substantiae, & veritati non officit, fidem, & vim actui non tollit: dec. 444. n. 25. Tom. 2. p. 223.

Fortius, si ex aliis comprobetur: n. 26. ibid.

Correctio instantanea in testatore non est praesumibilis: dec. 1284. n. 11. T. 6. p. 35.

C O R R E L A T I V U M.

Correlativorum, uno deficiente, corrui, & aliud: dec. 419. n. 14. Tom. 2. p. 184.

Correlativorum natura est, ut, uno admisso, aliud quoque debeat includi: dec. 727. n. 19. Tom. 3. p. 891.

Vid. *Relativum*. Vid. *Axiomata*.

CORRESPECTIVITAS, COR.

RESPECTIVUM.

In Correspectivis obligationibus, uno non adimplente, alter non tenetur: dec. 87. n. 2. T. 1. p. 131. & dec. 457. n. 9. p. 241.

Secus, si cedat in damnum tertii: n. 3. ibid.

Correspectivitas, ut talis dicatur adfuisse in actibus per inmemorabilem probatis, requiritur quod sit inmemorabilis: dec. 577. nu. 6. Tom. 2. p. 430.

Correspectivo deficiente, in materia contractuum, corrui omne id, quod illius intuitu promissum fuit: dec. 787. n. 17. T. 3. p. 309.

Correspectivorum sine altero, alterum subsistere nequit: dec. 818. n. 23. T. 3. p. 367.

Correspectivitas habet locum, ubi agitur de materia dependenti ab eadem causa; & cessat, quando causa est diversa, & ideo contractus resolutionem non patitur: dec. 1059. n. 5. Tom. 4. p. 367.

Correspectivitas non inducitur ex dependentia occasionali, seu accidentali, non substantiali; praesertim, quando contractus habent causam separata, & unam ab altera independentem: ibid. n. 6. 7. & 16. d. p. 367. & seq. Vid. *Axiomata*.

Vid. *Donatio correspectiva*, & *Obligatio correspectiva*.

CRÉDITOR IN GENERE.

Creditoris beneficium, & respective damno credit augmentum, sive deterioratio bonorum quae ei fuerint adjudicata: dec. 6. n. 4. T. 1. p. 7.

Creditor possidens jure pignoris, si deinde obtineat bona sibi adjudicari, illorum potest possessionem continuare absque nova apprehensione: dec. 6. n. 5. Tom. 1. p. 7.

Et per supervenientiam novi tituli acquirit illico dominium; ac si eo nomine ab initio res tradita fuisset: n. 6. ibidem.

Vid. *Augmentum*.

Creditor heredis in ejus bonis praesertim creditoribus defuncti: dec. 17. n. 11. T. 1. p. 22.

Creditor sibi imputet, si quum potuerit, noluit apertius contrahere: dec. 110. num. 13. Tom. 1. p. 167.

Creditor praedictum irrogare non potest si decessit, mediante prorogatione temporis facti debitoris: n. 18. ibid.

Creditoris omnibus dicuntur inherere actiones: dec. 113. n. 8. Tom. 1. p. 173.

Creditor dumtaxat tenetur associationem passio cedere sua juralia, qualia sunt: decif. 161. n. 2. Tom. 1. p. 250.

Creditor, qui a tergo mandati adnotavit executionem fieri pro minori summa, creditum postea augere nequit: dec. 195. numer. 1. Tom. 1. p. 306.

Creditor reservans jura in specificatione summae pro obtinendo mandato, postea comperto maiori credito, illud integraliter consequi valet: ibid. n. 2. p. 307.

Creditores, qui sub bona fide libertatis bonorum, pluries ab ipsis, qui ad fideicommissum essent vocati, pandita, pecunias crediderunt, decipi nequeunt sub specie fideicommissi: dec. 220. n. 23. Tom. 1. p. 350.

Creditor non potest illiquida exceptione sublationem retardare, quum postea possit ex eius deposito pretio satisfieri: ibid. numer. 39. p. 352.

Creditori incerto satis est consultum in substatione cum praeprio eiusdem pretium deponendi: ibid. num. 42. p. 353.

Creditor indigens non praesumitur adeo sero solutionem crediti differre: dec. 283. num. 3. Tom. 1. p. 453.

Creditor pecuniaris debitoris bona occupans, fru-

- fructus a die motæ litis tenetur restituere; neque illos potest excomputare cum fructibus sui crediti anterioris: pag. 388. numer. 3. Tom. 2. p. 123.
- Creditor fidei committentis, eius bona ad vitam gravati deliberari voluisse non præsumitur in eius damnum: dec. 467. n. 10. T. 2. p. 356.
- Creditor fidei committentis, quum tam in executione, quam in oblatione protestatus fuit, velle rem debitoris liberam, & exemptam deliberari ad vitam, deliberationem, noluisse clarum est: n. 11. ibid.
- Creditor certus exigens a suo debitore creditum sine molestiis conceditoris, licet anterioris, vel scientia de isto, nequit de collusione redargui: dec. 703. n. 17. T. 3. p. 152.
- Creditor pecuniarius, qui sui favore adjudicationem reportavit, non tenetur esse sollicitus de iustis effectibus, quando rei sibi adjudicæ emtor non reperitur: dec. 723. numer. 9. Tom. 3. p. 183.
- Creditor prædictus non tenetur loco pecuniarum speciem recipere: n. 10. ibid.
- Neque ad petendam immisionem, quando libere, & expedite ex ea nequeat satisfieri: n. 11. ibid.
- Nec denique minutatim solutionem reportare: ibid. n. 12., 1068. n. 1. T. 4. p. 391.
- Creditores quasi contrahunt cum hærede, nisi iste intra tempus, a lege prefixum, inventarium confecerit: dec. 728. n. 8. T. 3. p. 193.
- Creditores pares ex eodem iure venientes, pro æquali super bonis debitoris concurrunt: dec. 733. n. 7. Tom. 3. p. 203.
- Vid. *Diligentia* ad dec. 748.
- Creditor non tenetur minutatim suum creditum exigere sub prætextu, quod alias fidei commissum damno afficeretur; & quando securus: dec. 795. n. 6. Tom. 3. p. 326.
- Creditor hæres sui debitoris per actionum confusionem unum, ideemque efficit patrimonio: dec. 815. n. 6. Tom. 3. p. 360.
- Creditor non tenetur excutere non obligatum, in sui debitoris gratiam: n. 12. ibid.
- Creditor habens actionem claram non tenetur lites arduas assumere contra plures pro solutione, in gratiam de evizione obligati: numer. 13. ibid.
- Creditor antequam vendat pignus conventionale, terminum ad relucendum debet a iudice præfixi facere juxta stylum loci: dec. 818. n. 5. Tom. 3. p. 365.
- Nec desumit facultatem a destinata die solutionis, vendendi pignus, si in casu incurfus in mora, fructus fuissent conventi interesse, & debitorem: ibid. n. 6. p. 366.
- Creditores solliciti præsumuntur in exigendo: dec. 852. n. 5. T. 3. p. 434. Vid. *Negligentia*.
- Creditor petens id, quod ex alio titulo restitutus est, repellitur per exceptionem a l. *vid. dicantem* desumptam: dec. 884. n. 19. T. 4. p. 25.
- Creditor pecuniarius, ut fructiferum suum creditum reddat, tenetur debitori requisita Pauli de Castro interpellare: dec. 911. nu. 5. Tom. 4. p. 76.
- Limita, si ageretur de fructibus debitis ob non factum multiplicem de re suapte natura fructifera: num. 6. ibid.
- Creditor penes se debet retinere scripturam sui crediti, sique penes tertium reperitur, oritur simulationis præsumtio: dec. 922. n. 9. Tom. 4. p. 94.
- Creditor non potest acquiescere adversus principalem debitorem in præjudicium fidei jussoris simplicis, quando iudicium contra illum introduxisset; sed executionem mandati procurare tenetur: dec. 930. n. 10. T. 4. p. 112.
- Creditrix mulier pro sua dote, si simul remaneat hæres debitoris illius, suas actiones cum hereditario titulo confundit: Amplia, ut suum creditum totaliter reddat extinctum, per hereditatis additionem: dec. 934. num. 4. & seq. Tom. 4. p. 119.
- Creditor debet beneficari hæredi suo debitori id, quod vigore immisionis obtenta super aliis bonis posset recuperare: ibid. n. 12. p. 120.
- Creditor cedendo suum creditum favore coobligati in illo cum clausula solidali; quando dicatur eundem considerare voluisse tamquam tertium non debitorem, ultra illius liberationem a fidei jussione: dec. 980. numer. 5. Tom. 4. p. 204.
- Creditor hereditarius non tenetur stare sententiæ super redditione rationis ab hærede allegata, in qua ipse citatus non fuisset: dec. 997. n. 7. Tom. 4. p. 233.
- Præsertim, si in eadem sententia iudex illæsa præservasset jura creditoribus non citatis: num. 8. ibid.
- Maxime denique si eadem sententia ab appellatione unius suspensa remansisset, & hereditarium inventarium fuisset repertum defectuosum: n. 9. ibid.
- Creditor non præsumitur cessisse propria jura, nisi prius satisfactus remansisset: dec. 1007. n. 4. Tom. 4. p. 254.
- Creditor non potest redargui a solidali fidei jussore, ex quo litem adversus principalem debitorem non intenterat; quum non teneatur, imo potius sit onus fidei jussoris ad propriam personam indemnem reddendam: dec. 1037. n. 14. Tom. 4. p. 325.
- Creditor agens contra debitorem sui debitoris, necesse habet prius docere de suo credito claro adversus istum, & postea de credito ejusdem adversus illum: dec. 1053. numer. 3. Tom. 4. p. 357.
- Creditor, sicuti non posset debitorem sui debitoris pulsare; nisi prius ille ab isto condemnatus reperiretur; ita nec eundem debitorem describere pro multiplico non facto, nisi prius de hac omissionem edocuisse: dec. 1064. num. 9. Tom. 4. p. 383.
- Creditor melioramentorum tantum, non sibi comparat dominium super augmento, quo ex eorum causa domus fuisset affecta: dec. 1065. n. 6. Vid. n. 3. Tom. 4. p. 385.
- Creditor rei fructifera non præsumitur bona in pignus recepisse; & quare: dec. 1068. n. 12. Tom. 4. p. 391.
- Creditor non facit suos fructus rei, in solutionem acceptæ, pro rata suum creditum exuberantes; sique eos exegerit, tenetur eos in sortis diminutionem adscribere: ibid. num. 23. & 29. p. 392.

- Creditor non potest præjudicari ex actibus male insinuat is suo debitore ad propriam exonerationem, qui dolosi præsumuntur: decif. 1070. n. 12. Tom. 4. p. 398.
- Creditor in dubio præsumitur possidere rem sui debitoris ex causa dationis in solutum, & non ex causa pignoris: dec. 1097. n. 27. T. 5. p. 7.
- Creditor recipiens pecunias suum creditum non æquantes cum clausula -- S. P. & *Salvo jure* -- suum jus non lædit, datque intelligere sua tali solutione sua jura restricta voluisse: decif. 1103. n. 21. Tom. 5. p. 22.
- Creditor venditoris non præsumitur, qui eisdem venditori rei emæ pretium fe solutorum promissit, suumque creditum compensare, non curavit: dec. 1109. n. 7. T. 5. p. 36.
- Creditor si mutuo acceperit pecunias a suo debitore, præsumitur, quod ejus creditum ab isto contenderetur, ideoque ut novum contractum cum eodem inire voluerit: dec. 1180. n. 12. Tom. 5. p. 205.
- Creditor speciei quidquam ultra speciem, consequi non potest: dec. 1232. n. 1. T. 5. p. 330.
- Creditor pecuniarius non tenetur pro sui satisfactione speciem, siue aliquid in solutum recipere; neque aliud pro alio a fideicommissario: dec. 1264. n. 1. T. 5. p. 403.
- Maxime, si ejus mandatam jam fuisset exequutum, & res staret in terminis deliberationis faciendæ in sequelam rei judicata: ibid. n. 2. p. 404.
- Vid. *Accollarius, & Accollatio*.
- Vid. *Acquiescentia*. Vid. *Actio personalis*: & *Aditio hæred.*
- Vid. *Apoca*.
- Vid. *Bonificatio*: & *Breve Pontificium*. & *Bulla Baronum*.
- Vid. *Cautela Angeli*. Vid. *Cedens*.
- CREDITOR QUOAD ACTIONES EI COMPETENTES, ET NON.**
- Creditor habens duos in solidum obligatos, contra alterum ad libitum potest agere: dec. 87. n. 5. Tom. 1. p. 131.
- Creditor neglecta subhastatione fundi censiti, potest super eo aliam quamcunque actionem exercere: dec. 161. n. 6. Tom. 1. p. 250.
- Creditor non potest avocare pecunias a suo debitore, quæ in se hypothecam non recipiunt: dec. 262. n. 13. Tom. 1. p. 426.
- Creditor hæres debitoris agere nequit, nisi de fructibus hæreditariis rationem reddat; & quare: dec. 274. n. 3. Tom. 1. p. 444.
- Creditor hæres agens pro consequutione crediti repellitur, nisi prius rationem reddiderit: ibid. n. 6. p. 445.
- Creditoris renunciarii, qui renunciationem obtinuit corresponsive ad dotationem sorori factam, si renunciatio difficultatem patiat, pro dicta dote actionem possunt intentare: dec. 409. n. 16. T. 2. p. 164.
- Creditor agere potest contra debitorem debitore pro quantitate ejus debiti: decif. 1479. n. 1. Tom. 2. p. 278.
- Creditor agere non potest, nisi facta liquidatione fructuum perceptorum ex bonis debitoris, ad quæ fuerat immixtus: dec. 551. n. 10. Tom. 2. p. 390.
- Creditor ex juribus sui debitoris contra debitorem illius agere potest: dec. 562. n. 4. T. 2. p. 405. & 653. n. 7. T. 2. p. 52.
- Creditor, qui bona debitoris, sui crediti valorem excedentia retinet, akeri creditori etiam posteriori, in aliis debitoris bonis immisionem non potest retardare: dec. 594. n. 1. & 3. T. 2. p. 456.
- Creditori jura sua experiri liberum esse debet: dec. 641. n. 4. Tom. 3. p. 34.
- Maxime ad effectum compensandi, seu retinendi: n. 5. ibid.
- Creditor hæres, quando fructus bona fide percipit, & suos facit, repellit nequit ab altero coherede supervento a suorum Creditorum consequutione, quæ habet adversus hæreditatem reducibilia, ex quo per talem perceptionem ea illiquida reddiderit, & bonorum retentionem de jure potest allegare: decif. 742. n. 6. Tom. 3. p. 220.
- Præsertim, si credita sint liquida, totumque patrimonium absorbeant; quo casu inspectio solutionis imaginariæ ex fructibus sequens omnino cessat: n. 7. ibid.
- Creditor, qui majorem partem creditorum liquidam, & certam habet, non repellitur a retentione bonorum ex tali titulo sibi desumpta; etiam si de aliquorum realitate dubitetur: ibid. n. 9. p. 221.
- Creditor debet prius principalem executorem debitorem, & postea ceteros subsidiarie obligatos: dec. 815. n. 7. Tom. 3. p. 360.
- Creditor habens actionem ad investimentum, non contra res venditas, quando venditioni Breve Apostolicum præcessit: dec. 873. n. 13. Tom. 4. p. 8.
- Creditor habens obligata omnia jura sui debitoris detrachere potest credita, quæ ex bonis fideicommissi debitor ipse detrahere possit ex quovis titulo: dec. 894. n. 13. Tom. 4. p. 44.
- Creditor adversus debitorem debitorem majus non habet jus, quam ipse debitor: dec. 905. n. 5. Tom. 4. p. 62.
- Creditor fructuum, quos ex non facto multiplico percipere non potuit, potest petere, immisionem ad fundum, de cuius pretio multiplico confici debuisse post factum reinvestmentum: dec. 911. n. 11. T. 4. p. 76.
- Creditor ante diem solutionis adversus debitorem agere prohibetur: dec. 922. n. 8. T. 4. p. 93.
- Creditor ex publico instrumento potest exercere omnia jura, & actiones suo debitori adversus alterum competentes: dec. 933. nu. 1. Tom. 4. p. 117.
- Creditor docens de credito etiam summarie, antequam dispendantur pariter introitus inter ipsum, & debitorem suspectum de fuga, mandato suspicionis fugæ juvari potest pro allecuratione saltem iudicii: dec. 935. num. 5. Tom. 4. p. 121.
- Amplia, si istius condicio deterior evasisset, & in sociali negotio nullo libros detinuisset, & partitas nullibi adnotasset: n. 6. ibid.
- Creditor suas confundit actiones, si sui debitoris hæres remaneat; & donec de hæreditate rationem non reddat: decif. 957. numer. 12. Tom. 4. p. 164. Vid. *Actio in genere*.

Creditor instrumentarius & impidus, utendo iuribus sui debitoris, potest deducere ex fideicommissio legitima; & Trebellanicam illi competentes: decif. 982. numer. 1. Tom.4. p.208.

Creditor melioramentorum non habet actionem ad augmentum pretii domus meliorata; quando istud non ex melioramentis, sed ex impensis pro aqua ad fontem ducta, factis ab illius domino promanasset, istudque augmentum eidem domino accreviscit: dec. 1012. n.12. T.4. p.270.

Creditor sui favore habens Cameralem obligationem sui debitoris, etiam exequutive contra istius debitorum, ita favore illius obligatum, agere potest: decif. 1020. numer. 2. Tom.4. p.292.

Creditor ex cambio adionem contra fideiussorem sui debitoris non perdit ex eo, quia per aliquot annos istum non pulsasset, quo tempore hereditatem principalis debitoris ille disponisset: dec. 1022. n.9. T.4. p.294.

Creditor, cui insit onus prius excutiendi nomen debitoris sibi cessum, antequam contra cedentem regressum habeat, quando dicatur omnes diligentias contra illud fecisse, ut tali gaudeat regressu: dec. 1048. n.3. T.4. p.347.

Creditor associatus ad bona sui debitoris pro sui crediti satisfactione, ea deliberari facere non potest: nisi obtenta prius particulari commissione: dec. 1073. n.12. T.4. p.404.

Creditor alimentorum, quæ debebantur ab uxore unius, habet actionem, tam adversus ipsum, quam virum, licet iste illum alere teneretur: dec. 1085. n.8. T.4. p.426.

Creditor facit suos fructus rei in solutum receptæ, secus vero si loco pignoris eam retineret, quo casu, fructus de ea percepti in sortis extinctionem imputantur: dec. 1097. n.4. Tom.5. p.5.

Creditor habet intentionem fundatam in presumptione iuris, agendo contra sui debitoris heredem, qui hereditatem adivisset, licet iste se eandem favore creditorum retrocessisse allegaret; & quare: dec. 1101. n.11. Tom.5. p.16.

Creditor exequutive agit adversus fideicommissum, quando haberet exequutive obligationem creditorem ipsius fideicommissi: decif. 1110. n.21. Tom.5. p.40.

Creditor ex titulo reintegrationis fideicommissi non potest bonorum subalternationem retardare, quando decreta est ad effectum deponendi: dec. 1121. n.2. T.5. p.67.

Creditor instrumentarius, omnia bona debitoris habens sui favore obligata, istius jura adversus tertium exequutive potest exercere: dec. 1145. n.1. Tom.5. p.132.

Creditor in alterius concreditoris prejudicium, bona, suum creditum excedentia, retinere non potest: dec. 1158. n.7. Tom.5. p.156.

Creditor viri non potest in prejudicium uxoris quidquam gerere cum isto, & exceptione, de re inter alios acta, repellitur: decif. 1169. n.7. Tom.5. p.181.

Creditor patris non potest agere contra filium ejus non heredem; secus vero contra baro-

nes status Ecclesiastici in vim Bullæ baronum: dec. 1371. n.21. Tom.6. p.237.

Vid. *Actio in genere, & Actio ex emto.*
Vid. *Dammam.*
Vid. *Heres & simul creditor.*

CREDITOR ANTERIOR, ET POTIOR.
Contra Creditorem anteriorem non datur retentio ex credito posteriori: dec.3. num.3. Tom.1. p.4.

Creditor etiam citatus in distractione pignoris, nisi opponendo compareat, hypothecam remissile censetur, & bona in anteriorem pertranseunt irrevocabiliter: dec.6. n.1. & 3. Tom.1. p.7.

Vid. *Heres quoad solutionem ad dec. 149.*

Creditor census anterior debet posterioribus pro sorte, & fructibus præferri: decif. 314. n.2. Tom.2. p.4.

Creditor anterior in tempore præferitur posterioribus: dec.562. numer.5. 593. numer.3. Tom.2. p.405. & 455.

Creditor, si per affixionem edictorum, & instantiis pro deliberatione bonorum debitoris suam procuraverit satisfactionem; negligens a posterioribus reputari non debet: dec.723. n.7. Tom.3. p.183.

Limitatur, si talis creditor viam habuisset expeditam pro sui satisfatione; & ea usus non fuerit; quo casu tenetur de culpa: numer.8. ibid.

Creditor, licet anterior, immisionem obtinere nequit ad bona sui debitoris, si creditum sit turbidum: dec.743. n.1. Tom.3. p.222.

Creditorum certorum designatio à venditore expressa in venditione, dicitur tantum stare demonstrative, & enunciative, cum subintelligentia, quatenus anteriores non compareant: dec. 1093. n.4. Tom.4. p.452.

Creditor anterior potest vocare pecunias a posteriore exactas, qui obligationem de restituendo prioribus, & posterioribus exaravit: num.8. ibid.

Creditor anterior venditoris prædit non habet jus ad augmentum illud pretii, quod ex nova subvenditione emtor sibi fecisset, vel ex propria industria, vel ratione melioramentorum: sed ad pretium primæ venditionis tantum, & non ultra: n.10. ibid.

Creditor pecuniarum cambialium pro domus constructione erogatarum vigore privilegii *interdum* ceteros ædificantes creditores excludit: dec. 1179. n.1. & 24. T.5. p.201. & 203.

Limita adversus mulierem pro restitutione dotis agentem, in vim dicti Textus: ibid. num.2. d. p.201.

Creditor anterior non excluditur à potiori, qui de suarum pecuniarum versione non docet: dec. 1188. n.21. T.5. p.233.

Creditor docens se esse potiores, illico vocat pecunias sub obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus ab altero exactas: dec. 1331. n.2. Tom.6. p.156.

Vid. *Accollatarius.*
Vid. *Actio pro liberat &c.* & Vid. *Affignatio & Associatio.*

**CREDITOR, QUOAD BONA, QUA
OBTINERE VALEAT, VEL NON.**

- Creditor satis factus de quantitate in fideicom-
misso quantitativo, pradium persequi non
potest: dec. 204. n. 3. Tom. 1. p. 320.
- Creditor potest retinere bona pro creditis, qui-
bus illa sunt hypothecata: decif. 297. num. 9.
Tom. 1. p. 471.
- Creditores authoris in bonis ab eo provenientibus
prius dimittendi sunt, quam ejus haere-
des: dec. 396. n. 15. Tom. 2. p. 136.
- Creditor super feudis cum assensu Apostolico,
ceteris sine tali assensu praefertur: dec. 415.
n. 8. Tom. 2. p. 174.
- Contrarium verius, quia nullum inter eos
est discrimen, sed sola anterioritas attendit-
ur: ibid. n. 3. & 10. d. p. 174. & seq.
- Praeterea, si creditores anteriores, etiam
si exteri, illam habeant; & si habeant hy-
pothecata bona allodialia: ibid. numer. 4.,
& 5. p. 175.
- Creditor fideicommissantis ante fideicommis-
sum conditum super isto satisfactionem con-
sequi potest: dec. 653. n. 5. T. 3. p. 52.
- Creditor census, ad effectum sese de fructibus
satisfaciendi, potest petere nomine sui debi-
toris, & uti illius creditor illam met alteram
immissionem ad illum alium fundum, quam
pro altero censu activo, sui favore creato, idem
debitor adversus alterum suum debitorem,
petere possit: dec. 703. n. 7., & 8. T. 3. p. 151.
- Creditor haeredit gravati potest adversus fidei-
commissum allegare ritulum legitimae, quas
libere suo debitori competeret: dec. 914. n. 9.
Tom. 4. p. 81.
- Creditor quando esset ex fructibus fundi, sibi
a debitore in pignus dati, satisfactus, non
potest sub praetextu alterius tituli, auctorem
requerentis indaginem, illud retinere: dec.
993. n. 15. Tom. 4. p. 225.
- Creditor fideicommissantis non potest compelli,
ut sibi satis faciat de fructibus fideicom-
missi, quando habet fideicommissantis bona
sui favore obligata: decif. 1051. numer. 10.
Tom. 4. p. 352.
- Creditor haeredit fideicommissarii potest per-
sequi detractiones libere illi competentes:
dec. 1143. n. 13. Tom. 5. p. 127.
- Creditor, ut iuribus sui debitoris adversus al-
terum uti possit, tenetur prius adversus il-
lum, suum creditum probare: decif. 1150.
n. 15. Tom. 5. p. 143.
- Creditor petens satisfieri adversus rem, super
qua debitor sua jura foveret, repellitur ex-
ceptione illa, *frustra petis, quod statim es
restituendus*: dec. 1158. n. 1. Tom. 5. p. 156.
- Creditor habens in manibus rem sui debitoris,
quando repellatur exceptione illa, *frustra
petis, quod intus habes*: dec. 1173. numer. 3.
Tom. 5. p. 187.
- Creditor nullum ius ad eam acquirit haeredita-
tem, quam debitor licet haeres; & attamen
non agnovisset: decif. 1200. numer. 5., & 6.
Tom. 5. p. 256.
- Creditor haeredit fideicommissarii potest reti-
nere bona fideicommissi, ad illum spectantia,
suique favore sub generali obligatione hypo-

thecata, & comprehensa: dec. 1222. n. 32.

Tom. 5. p. 304.

Creditor non impeditur consequi suum creditum,
ex quo rem debitoris penes se retineret
loco depositi, ad instantiam aliorum credi-
torum in suis manibus sequestratam: decif.
1251. n. 22. Tom. 5. p. 383.

Creditores status ecclesiastici, qui pecunias
exteris crediderunt, nequeunt in alienis di-
tationibus bona feudalia, aut fideicommissaria
eorum persequi: dec. 1371. n. 26. T. 6. p. 237.

**CREDITOR CAMBIORUM, ET
CENSUUM.**

Creditor cambiorum non liberatur ab onere,
probandi transmissionem pecuniarum ad munda-
nas, in solutionibus cambiorum a debitore in-
mutatum facturum; quia illa a lege facta prae-
sumuntur coacte: dec. 460. n. 15. T. 2. p. 245.

Creditor census ad effectum se de fructibus sa-
tisfaciendi, potest petere nomine sui debi-
toris, & uti illius creditor illam met alteram
immissionem ad illud aliud fundum, quam
pro altero censu activo, sui favore creato, idem
debitor adversus alterum suum debitorem pe-
tere possit: decif. 703. numer. 7. & seq.
Tom. 3. p. 151.

Creditor census, qui fors evida fuerit, loco
pecuniarum, a suo debitore stabilita recipere
non tenetur, nec talem promovere instan-
tiam, ut loco damnorum, & interesse, fructus
se perdidisse dici queat: dec. 749. n. 19.
Tom. 3. p. 233.

Et congregatio baronum tali casu subroga-
tionem novi fundi denegat: n. 20. ibid.

Creditoris census acquiescentia in petitione fru-
ctuum nihil operari potest, dum in eo non
probat de controverso censu ulla scientia:
dec. 856. n. 8. Tom. 3. p. 458.

Creditor ex cambio, loco crediti, aliquid in so-
lutum acceptans; si illius sequatur evictio,
ad sua jura cambii habet regressum: dec. 1068.
n. 26. Tom. 4. p. 392.

Creditor tali sequuta evictione, acquirit jus ex
empto pro damnis, & interesse rei evictae:
num. 27. ibid.

Vid. *Afforatio*.

Vid. *Cambium, & Census*:

**CREDITOR IN CONCURSU, ET QUAN-
DO SIT PRAEFERENDUS, VEL NON.**

Creditor cognatus venditoris in ejus venditio-
ne bonorum, si offerat, praefertendus est:
dec. 111. n. 25. Tom. 1. p. 169.

Et eo deficiente, praefertur creditor simplex:
ibid. n. 26. p. 170.

Et inter creditores praefertur is, cui major
pecunia debetur: n. 27. ibid.

Creditor habens consensum domini, directi in
aliorum concursu praefertur super re emphy-
theutica, a debitore posseta: dec. 144. numer. 7.
Tom. 1. p. 230.

Creditores defuncti praefertuntur legatariis: dec.
199. n. 12. Tom. 1. p. 314.

Creditoribus certis jam graduatis, exceptiones
turbidae retardare non possunt consignatio-
nem: dec. 314. n. 13. Tom. 2. p. 4.

Praeterea, quum praetento anteriori credi-
tori per cautionem de restituendo prioribus,
& po-

& potioribus, jura remaneant intacta: numer. 14. ibid.
 Creditor licet posterior, qui pecunias dedit ad effectum præcium emendi prædium, in illo anterioribus præfertur, & etiam pro fructibus: dec. 596. n. 23., & 2. T. 2. p. 460.
 Creditor, ex cujus pecuniis merces sunt comparata, gaudet prælatione in vim legis licet: dec. 818. n. 20. & 21. Tom. 3. p. 367.
 Creditor aequalia jura habens eandem sortem cum altero in consignatione debet experiri: dec. 1149. n. 2. Tom. 5. p. 140.
 Creditor erbarum non gaudet prælatione super pretio animalium, nisi ad ratam illarum, quam vendita animalia consumsissent; non vero pro alia rata depasta ab aliis animalibus affidatis, quæ sub venditione non ceciderunt: dec. 1169. n. 5. T. 5. p. 181.
 Creditores causa melioramentorum, etsi posteriores, præfertur anterioribus super pretio domus, quum commune pignus ejus pecuniis saluum factum dicatur: dec. 1179. n. 20. Tom. 5. p. 203.
 Creditores in concursu, cessante privilegio legis interdum, juxta temporum prærogativam, actionem habent; n. 25. ibid.
 Creditori datur prælatio, quando ejus pecuniæ in domus reparationem cesserunt, virtute legis interdum, aliis creditoribus exclusis: dec. 1188. n. 2. Tom. 5. p. 231.
 Limita favore maritis pro restitutione suæ dotis agentis: ibid. numer. 3. & 4. vide 8. & 27. d. p. 231. 232. & 234.
 Creditori agenti vigore dictæ legis non datur prælatio super pretio domus, suis pecuniis restituta, adversus mulierem illius dominæ; præsertim si domus fuisset de novo constructa: ibid. n. 4. & 6. d. p. 231. & seq.
 Creditori datur prælatio super domo, pro cuius refectione, non autem pro constructione, ex integro, pecunias erogaverit; nisi incassu, quo creditor de speciali hypotheca super nova fabrica construenda, sibi cavisset: ibid. n. 5. 19. & 20. p. 232. & seq.
 Præsertim, si iidem creditores supra camentis sibi dominium reservassent: ibid. num. 7. & 22. d. p. 232.
 Limita, quoad mulierem pro dote agente, quæ omnibus fidei gaudet privilegiis: ibid. n. 8. & 12. p. 232. & seq.
 Creditoribus non datur prælatio ex causa laboriorum, vel materie datæ ad construendam domum, absque domini reservatione, adversus dominum situm; sed meri operarum, & camentorum remanent creditores: ibid. num. 10. p. 232.
 Inter Creditores prioritas temporis servanda est, cæteris paribus: dec. 1213. numer. 14. Tom. 5. p. 280.
 Creditor defuncti præferendus est super bonis hæreditariis quibuscumque creditoribus hæreditis: n. 18. ibid.
 Creditor statim hac admissus est in concursu, cæteris aliis parificatur, omnibusque concursus legibus, & conditionibus subicitur: dec. 1233. n. 6. Tom. 5. p. 333.
 Inter Creditores, excluso potioritatis privi-

legio, prærogativa temporis attenditur, ad Test. in leg. qui potior ff. de regul. juris: dec. 1269. n. 12. Tom. 6. p. 14.
 Creditor super pretio domus de novo constructæ l. interdum beneficio non juvatur, quum illud rescienti tantum, & conservanti domum faveat: n. 13. ibid.
 Creditor tradens pecunias pro ædificatione domus, cum reservatione domini super nova fabrica, cæteris est præferendus: n. 14. ibid.
 Creditoribus defuncti datur prælatio super illius bonis ad exclusionem cuiusvis creditoris illius hæreditis: ibid. n. 15. p. 15.
 Inter Creditores prælatio non datur illi, qui nec creditum habet, nec hypotheecam: dec. 1283. n. 1. Tom. 6. p. 33.
 Creditor tempore anterior, potior in iure censetur: num. 2. ibid.
 Creditoribus competit prælatio rationis cessatæ, adversus creditores novæ rationis continuatæ: dec. 1284. n. 15. Tom. 6. p. 35.
 In Creditore illo, cui desit hypotheca, cessat ordo potioritatis: dec. 1371. n. 16. T. 6. p. 236.
 Inter Creditores nullum gradum prælationis constituit remissio prohibitionis hypothecæ, per Pontificem concessa: dec. 1403. num. 7. Tom. 6. p. 311.
 Vid. Accollatarius, & Actio realis.
 Vid. Prælatio.
 CREDITOR EX CAUSA DOTIS.
 Creditor restitutionis dotis, deficientibus bonis liberis, agere potest contra bona adfidentialis fideicommissi: dec. 664. numer. 4. Tom. 3. p. 71.
 Et contra ea in locum fideicommissariorum, subrogata: n. 5. ibid.
 Creditor baroni ex iuribus dotalibus potest eadem consequi, etiam ex fideicommissio transverso, vigore Bullæ baronum, & cur: ibid. num. 20. p. 72.
 Vid. Filium ad dec. 866. n. 22.
 Creditor mulieris adversus bona viri, dotis debitoris, in ipsius mulieris locum extare dicitur: dec. 1309. n. 24. Tom. 6. p. 107.
 Vid. Creditum ex iuribus dotalibus.
 CREDITOR HYPOTHECARIUS.
 Creditor hypothecario, probatis extremis, conceditur assentientia super bonis: dec. 13. n. 1. Tom. 1. p. 4.
 In Creditorum hypothecariorum præjudicium non potest donatarius bona sua fideicommissi subiacere: dec. 220. n. 43., & 44. T. 1. p. 353.
 Creditores hypothecarii super re, cæteris aliis conceditoribus, hypotheca destitutus, præferuntur: dec. 1179. n. 26. T. 5. p. 203.
 Creditor ex cambio activo pro restitutione, quarti dotalis specialiter hypothecato, eadem gaudet hypotheca, qua creditor ejusdem quarti, qui illud sibi vindicasset: dec. 1305. n. 2. Tom. 6. p. 89.
 CREDITOR POSTERIOR.
 Creditor posterior, non citatus in iudicio assignationis bonorum, habet jus offerendi: dec. 6. n. 7. Tom. 1. p. 8.
 Creditor posterior, qui patitur anteriori bona communis debitoris adjudicari, amittit jus offerendi: dec. 25. n. 1. Tom. 1. p. 32.
 Et

- Et magis, si sciens pro se non remanere bona, acquiesceret: n.2. *ibid.*
 Creditor posterior, citatus in adjudicatione bonorum, decreta favore anterioris, nisi contradicat, quamcumque amittit hypothecam: *ibid.* n.6. p.33.
 Creditor posterior habens obligatum creditorem anteriorem, succedit in illius iuribus: dec.35. n.16. Tom.1. p.48.
 Creditor posterior non potest retardare immisionem petitam ab anteriore: dec.61. num.1. Tom.1. p.91.
 Creditor defuncti, licet posterior, preferendus est in illius bonis creditoribus hæredis: num.2. *ibid.*
Vid. Hæres quoad solutionem ad decif.68. num.4.
 Creditor posterior non potest avocare rem communis debitoris, ab anteriori creditore possessam: dec.399. n.1. Tom.2. p.140.
 Creditor posterior præstendens avocare prædium communis debitoris ab anteriore possidente, tenetur ab eo petere notulam juratam, & interim usque ad integram satisfactionem, retentionem non potest retardare: num.4. *ibid.*
 Et quum creditor anterior possideat, cui satisfactionem non plenarie sequutam nec nec conveniat probare, remissive: n.5. *ibid.*
 Creditor posterior non potest avocare pecunias ab anteriore Creditore: decif.415. numer.1. Tom.2. p.174.
 Creditor posterior ab anteriore excluditur: dec.723. n.6. Tom.3. p.183.
Vid. Immissio in vim salvoiani quando non detur ad dec.1001.
 Creditor licet posterior in tempore sit anterior, quando ab anteriore creditore jura reportasset: dec.1009. n.2. Tom.4. p.259.
 Creditor posterior cuius pecuniæ in dimissionem anterioris, cum reportatione iurium, cessare, in illius loco, & hypotheca succedit: dec.1120. n.1. Tom.5. p.65.
 Creditor, qui in iudicio concursus loca montium est consequutus, superveniente anteriore creditore, fructus, & sortem restituere tenetur in iudicio reali: dec.1199. n.1.3. 5. & 8. Tom.5. p.255.
 Limita, in creditore anteriore agente in iudicio personali contra posteriorem, pro avocandis pecuniis ex ejus manibus agentem: numer.2. *ibid.*
 Creditor posterior à die latæ decreti favore anterioris debet retrocedere loca montium in concursu recepta, una cum fructibus in iudicio reali: num.8. *ibid.*
 Creditor posterior, sicuti anteriorem non valet excludere, ita neque alterum creditorem, qui illum representat: dec.1216. n.14. Tom.5. p.287.
 Creditor posterior exactas pecunias cum obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus, favore anterioris, seu potioris tenetur restituere, cum pecuniis sic exactæ dicantur extare: dec.1305. n.1. Tom.6. p.89.
 Creditor posterior cum assensu Apostolico nequit avocare pecunias retentas à creditore anteriore tali assensu destituto: decif.1403. n.2. Tom.6. p.311.
Vid. Actio realis.
CREDITOR EX QUIBUS DICATUR SATISFACTUS, VEL NON.
 Creditor post lapsum & taciturnitatem longissimi temporis præsumitur satisfactus ab eo qui in executionem testamentariæ dispositionis ad hunc effectum bona alienavit: dec.254. n.9. Tom.1. p.414.
 Creditor si reperitur dimissus, mediane cedula, quæ sit ejusdem summe, & sub eadem dem scripta, sub qua fuisset altera, quam in dotis computum dotans, & respective debitor filia, tradidisset, illa dimissus præsumitur, ratione identitatis: dec.798. n.1.3. & 5. Tom.3. p.331.
 Creditor census non præsumitur satisfactus ex quo mandat de associando ad fundum obtinuisse, quando appareret, quod fundus ad debitorem non spectaret: dec.940. n.11. Tom.4. p.128.
 Præsertim, si pro eisdem fructibus consequendis longam litem cum dispendio subtrinuisset, quod in creditore satisfacto non præsumitur: num.12. *ibid.*
Vid. Solutio quomodo probetur: & Vid. Satisfactio ad dec.1374.
Vid. Administrator per tot.
Vid. Diligentia.
CREDITOR QUOAD SOLUTIONEM, ET OBLIGATIONEM DE RESTITUENDO &c.
 Creditor qui per assicuracionem libere à tertio possessore satisfieri potest de suo credito, non tenetur recipere ab illius debitoris pecunias cum cautione: dec.161. n.1. T.1. p.250.
 Creditor, efformato concursu super bonis debitoris, tenetur recipere pecunias cum cautione: num.3. *ibid.*
 Limita in eo, qui non est creditor tertii possessoris, sed ejus auctoris: neque coram iudice concursus quidquam petit: numer.4. & seq. *ibid.*
 Ad Creditorem cogendum, ut pecunias cum cautione accipiat, non sufficit possibilitas, quod alii creditores possint comparere: *ibid.* num.9. p.251.
 Creditor solvere non compellitur debita, quæ quum censentur compensata, inanes circuitus vitari debent: dec.348. n.2. T.2. p.50.
Vid. Cautio de restituendo.
Vid. Bulla baronum.
CREDITUM IN GENERE.
 Credita, quæ ex culpa alicujus effecta sunt in exigibilia, in ejus creditum imputantur; & sic ipsi damno cedunt: decif.57. numer.10. Tom.1. p.88.
 Fallit, quando inexigibilitas provenit ex paupertate debitoris, & quando testator non exegit; quia tunc non potest imputari hæreditibus, si nec ipsi exegerint, nisi probetur de tempore obitus testatoris fuisse solvendo: num.11. *ibid.*
 Creditum unius anni differt a credito alterius anni: dec.64. n.12. Tom.1. p.94.
 Creditum ex fructibus perceptis vel præsumitur satis-

satisfactum, vel illiquidum: dec. 104. n. 5. Tom. 1. p. 160.
 Creditum resultans ex instrumento, camerali obligatione vallato, controversiam non admittit: dec. 137. n. 1. Tom. 1. p. 214.
 Creditorum satisfactio sequitur cum re ad pupillos spectante, non est referenda ad creditum tutoris: dec. 138. n. 11. Tom. 1. p. 217.
 Creditum in genere fabri murarii probatur eo ipso, quod fabrica completa fuit, & extat: dec. 141. n. 1. Tom. 1. p. 223.
 Creditum ad effectum concedendæ retentionis, non dicitur clarum, quum altiore indagine expoliet: dec. 163. n. 13. Tom. 1. p. 353.
 Creditum alias ex computatum non est, quum de eius solutione non constet, nec in redditione rationis fuit pro accepto habitum: dec. 195. n. 9. Tom. 1. p. 307.
 Creditum augeri nequit ob solutionem, de qua postea solvens fuit reintegratus: n. 15. ibid.
 Creditum pecuniarium, deficientibus requisitis castrensis, in l. 3. ff. de eo quod certo loco, fructus non parit: ibid. n. 16., & 731. n. 7. & 8. Tom. 3. pag. 200. 1148. n. 7. T. 5. p. 138.
 Vid. *Datis in solutum*.
 Quando Creditum est incertum respectu substantiæ, & quantitatis, non possunt assignari bona pro fideicommissio: dec. 120. num. 40. Tom. 1. p. 352.
 Credita confunduntur à qualitate hæreditaria: ibid. n. 41. p. 353.
 De Credito cum resolutum fuerit in decisione, constare, prodest quoque dicitur resolutio super manutentione, & fructuum restitutione ab eodem dependentium: dec. 267. nu. 3. Tom. 1. p. 432.
 Creditum intermedium inter primam obligationem cum hypotheca, & alterum causatum à dicta prima, licet dicta secunda cedat, tamen præjudicium recipere non potest, ex eo quod dictum creditum in secunda obligatione, causata à prima, reddatur fructiferum, cum in prima non erat: dec. 324. n. 13. Tom. 3. p. 19.
 Creditum oppositum ab administratore, quod per errorem in libris asseritur adnotatum non esse, præsumitur ex aliis redditibus satisfactum: dec. 336. n. 5. Tom. 2. p. 33.
 Creditum indebitum non arguit sed confirmat retrocessio dationis in solutum, facta cum onere fideicommissi, & facultate de certa rata disponendi: dec. 538. n. 10. T. 2. p. 370.
 Creditum pluries in iudicio approbatum, ex solo contrario calculo in dubium revocari non debet: dec. 593. n. 1. Tom. 2. p. 455.
 Creditum ex libro domestico desumptum, quem pars adversa produxit, & cuius vigore in iudicio agit, pro ea quantitate in iudicio deducta, substituitur: dec. 626. n. 15. T. 2. p. 508.
 Creditum contra fideicommissum à gravati hæreditibus produci nequit, si ab eo inventarium non fuerit confectum, nec ideo redditio rationis fieri potest: dec. 633. n. 4. T. 3. p. 19.
 Creditum resultans ex iuribus à parte productis, dicitur approbatum contra producentem, & illico solui debet: dec. 691. n. 21. T. 3. p. 129.
 Crediti ignorantie, quæ in hærede præsumitur, tribui potest acquiescentia ejusdem hæ-

redis negligentis exigere credita sui auditoris: dec. 856. n. 11. Tom. 3. p. 441.
 Creditum mere pecuniarium non parit fructus: dec. 779. n. 29. Tom. 3. pag. 292. & 1136. n. 2., 1164. n. 2. 1199. n. 4., Tom. 5. p. 104. 163. 255.
 Creditum cessum per tale qualis, sicuti non obligat cedentem ad exigibilitatem; ita multo fortius non potest esse fructiferum: dicta dec. 779. n. 30. Tom. 3. p. 292.
 Creditum clarum a cedente jam in iudicium deductum, si cedatur, non subjacet censuræ textus in *L. per diversas*; & cessionarius valide agit: dec. 884. n. 3. Tom. 4. p. 24.
 Creditum ex publico resultans instrumento paratam habet executionem: dec. 871. num. 1. 967. nu. 1. 1017. n. 2., & 1051. n. 22. Tom. 4. pag. 4. 182. 282. & 353.
 Creditum clarum, & privilegiatum retardari nequit sub prætextu, quod per redditionem rationis de hæreditate facilius faciendam, inexecutable reddi posset: dec. 889. num. 9. Tom. 4. p. 34.
 Præsertim, si eo interim hæres de nullo anteriori, & potiori titulo doceret: n. 10. ibid.
 Creditum per rem judicatam canonizatum, ulteriori probatione non indiget: dec. 913. n. 2. Tom. 4. p. 78.
 Creditum ad quem pertineat, multum deferretur huic conjecturæ; nempe quod appareat scriptum in domesticis libris veri creditoris: dec. 922. n. 16. Tom. 4. p. 94.
 Creditum deductum in contrarium lucri productum, & non adimpletum ex culpa solvendi debentis, parit fructus loco damnum, & interesse: dec. 1028. n. 5. Tom. 4. p. 303.
 Creditum pecuniarium, de quo fructus conventi non fuissent, concurrentibus Pauli de castro requisitis, fit fructiferum: n. 6. ibid. & 1043. n. 8 & 9. Tom. 4. p. 334.
 Præcipue, quando non dubitatur de mora debitoris, quæ est primum requisitum: dicta dec. 1043. n. 10. Tom. 4. ibid.
 Creditum, quod quis in iudicio, mediante acceptatione sententiæ, illud canonizantis, admisisset, impugnari amplius non potest: dec. 1051. n. 14. Tom. 4. p. 352.
 Creditum, cujus instrumentum non reperiretur, satis probatur per alterum instrumentum alienationis bonorum, pro ejus solutione facta, cum adnotatione diei, mensis, & anni; præsertim, si à centonaria approbatione muniretur: n. 18. & seq. ibid.
 Maxime, quando illius realitas approbata à tutore, de quo confidere testator professus fuisset, ab exequutore testamentario, & à iudice in aliquo posteriori contractu: numer. 20. ibid.
 Creditum semel detractum, amplius detrahendum non est in tertio præjudicium: dec. 1121. n. 5., & 6. Tom. 5. p. 67.
 Creditum proveniens ex re fructifera fructus parit, ne debitor cum aliena locupletetur iactura: dec. 1136. n. 3. & 6. T. 5. p. 104.
 Creditum in fructifero capitali consistens, stabilium loco dicitur stare, deque eo fructus licite possunt conveniri: n. 4. ibid.
 Creditum quomocumque extinguitur, creditori

- ditori dicitur satisfactum, & exceptione.
 -- *frustra petis, quod intus habes* -- repellitur: dec. 1149. n.3. Tom.5. p.140.
 Creditum semel consumtum, & extinctum, iterum deducibile non est: decif. 1169. num.6. Tom.5. p.181.
 Creditum, & debitum non potest inter socios constitui, nisi de re sociali prius appareat redditatio: dec. 1171. n.4. T.5. p.185.
 Creditum fideicommissi non satis probatur ex sententia, nemine contradicente, obventa, quæ non modicam involuit collusionem: decif. 1177. n.8. Tom.5. p.197.
 Creditum hæreditarium alicujus, si ad cambium redigatur, cambium fit hæreditarium, si cut & illud: dec. 1208. n.13. T.5. p.270.
 Creditum fundatum super instrumentis, quæ creditor deduceret, exequi non potest; quum sine relato referens nihil concludat: dec. 1212. n.13. Tom.5. p.277.
 Credita veniunt sub effrenata, & universali bonorum appellatione cuiuscumque generis, & speciei: dec. 1305. n.4. Tom.6. p.90.
 Vid. *Assignationes*.
 Præsertim, quando adest exceptio quorundam bonorum, quod denotat, ut, istis exceptis, cætera omnia censentur comprehensa: n.5. ibid.
 Vid. *Cambium, & Cedens*.
 Vid. *Census quoad nullitatem*.
 Vid. *Exigibilitas, & Inexigibilitas*.
CREDITUM ANTERIUS, ET POTIORITATE GAUDENS.
 Creditum proveniens ex traditione pecuniarum pro dimittendis creditis anterioribus, & reportando subingressu in eorum juribus, ab istis anterioritatem desumit: dec. 421. nu.2. Tom.2. p.187.
 Creditum anterius extinctum pro posteriori iliquido, in communis debitoris bonis immersionem minime retardat: dec. 562. n.9 & 10. Tom.2. p.405.
 Creditum resultans ex reparatione, & reaptatione domus, omnibus aliis super illum, præfertur: dec. 942. n.15. T.4. p.132.
 Creditum proveniens ex solutione gabellæ prædicti fideicommissarii inherens, fideicommissio non ligatur; imo omnibus fit anterius: dec. 1051. n.21. Tom.4. p.353.
 Crediti anterioritas per rem judicatam canonizata adversus cæterum creditorum communis debitoris nequit ab uno ex istis contraverti, ne per in directum ista infringatur: dec. 1233. n.2. Tom.5. p.332.
 Vid. *Actor*.
CREDITUM QUOAD EJUS COMPENSATIONEM, ET EXTINCTIONEM.
 Credita non fuisse compensata ex declaratione inter creditorem, & debitorem dignoscitur: dec. 211. n.4. Tom.1. p.321.
 Creditum præscribitur ex lapsu decennii a die obitus debitoris vigore statuti urbis: decif. 304. n.6. Tom.1. p.481.
 Pro Crediti, & debiti compensatione facienda, quælibet extrajudicialis fuisse declaratio: dec. 626. n.13, & 14. Tom.2. p.508.
 Credita hæredis simplicis cum hæreditate remanent propter additionem extincta: dec. 672. n.6. Tom.3. p.88.
 Declara, hoc non procedere inter ipsos: numer.7. ibid.
 Creditum carens obligatione camerali post lapsum 25. annorum præscribitur: decif. 716. n.1. seq. & 15. Tom.1. p.174. & seq.
 Creditum liquidum cum æque liquido, & certo compensandum est: dec. 719. n.3. T.3. p.178.
 Creditum legati post lapsum 16. annorum ex Urbis statuto præscribitur: dec. 742. num.10. Tom.3. p.211.
 Creditum non præsumitur extinctum, quando creditor pro eo, tam contra principaliter obligatum, quam contra fideiussorem, mandatum obtinisset: dec. 1017. n.8. T.4. p. 283.
 Crediti satisfactio ex quibus verbis exarata probetur: dec. 1068. n.6. Tom.4. p.391.
 Vid. *Administratores*.
 Vid. *Compensatio*.
CREDITUM EX JURIBUS DOTIS.
 Creditum dotis per dationem in solutum non extinguitur, nisi res data perpetuo, & irrevocabiliter maneat penes mulierem: dec. 17. n.8. Tom.1. p.22.
 Creditum dotale extinctum remanet, quum bona pro illo retinentur: dec. 304. numer. 8. Tom.1. p.481.
 Et ex istorum possessione, debitoris dotis, & fideiussoris penitus extinguitur obligatio: n.9. ibid.
 Creditum proveniens ex juribus dotilibus, ex bonis, pro dote assignatis, satisfieri debet: decif. 653. n.4. Tom.3. p.52.
 Creditum doti in matre extinctum, in filio nunquam reviviscit: dec. 815. numer. 5. & 8. Tom.3. p.360.
 Vid. *Heres usufructuarius ad dec. 828*.
 Creditum dotale probatur conclusivissime ex declaratione in testamento, quam de eo debitor fecisset: dec. 1051. n.3. T.4. p.351.
 Creditum dotale probatur ex laudo, super eo emanato, & canonizato; maxime quando fuisse a curatore, & exequutore testamentario acceptatum: n.5. ibid.
 Præsertim, si per spatium centum annorum a nemine fuisset impugnatum: ibid. n.6. p.352.
 Creditum prædictum dicitur approbatum ab actore fideicommissario, quando illius executionem de recenti postulasset, in quo dicti crediti bonificatio demandaretur: n. 11. ib. Maxime, si solutioni illius se promtum declarasset: n.12. ibid.
 Creditum dotale clarum, & liquidum ex alio credito illiquido non retardatur: dec. 1169. n.3. Tom.5. p.181.
 Creditum dotale, ut dicatur turbidum, probari debet, quod mulier tot bona perceperit, ex quibus de sua dote integre potuerit satisfieri: dec. 1327. n.6. T.6. p.146.
 Creditum dotale vigere præsumitur, non obstante administratione per mulierem suscepta nisi concludentibus probationibus extinctum demonstrare: n.8. ibid.
 Vid. *Creditores causa dotis, & Heres*.
 Vid. *Mulier*.
 Vid. *Assignatio*.

CRÉDITUM QUOAD LIQUIDATIONEM, ET ILLIQUIDITATEM.

Credita illiquida non possunt impedire retentionem pro clara detractioe legitima: dec. 57. n. 15. Tom. 1. p. 88.
 Crediti illiquiditas, stante perceptione fructuum ex bonis debitoris excluditur; quum illi probantur fructus crediti non aquare: dec. 399. n. 2. T. 2. p. 140.
 Creditum tutoris, vel curatoris illiquidum dicitur ex actuali fructuum perceptione: dec. 441. n. 15. T. 2. p. 215.
 Crediti quantitas Indubitabilis redditur, & liti finitæ exceptionem parit, quum a iudice expeditum fuerit mandatum, partibus contradicentibus, & in ejus executionem tot bona in solum pro transactionem sunt data: dec. 538. n. 7. Tom. 2. p. 370.
 Præcipue, si dicta solutio ex multiplicatis actibus sit confirmata; nam tunc contra tertios etiam confirmatur: n. 8. ibid.
 Creditum, quod cum debitore illiquidum fuit agnitum, ineptum est ad agendum contra tertios possessores: dec. 584. n. 6. T. 2. p. 440.
 Vid. *Hæres beneficiatus ad d. dec. 584.*
 Creditum illiquidum non dicitur, ex quo pro eo immisso sit concessa, quum nunquam ad actum, mediante fructuum perceptione, sit deducta: dec. 593. n. 2. Tom. 2. p. 455.
 Creditum illiquidum non dicitur, ex quo creditor immiſſionem ad diversa debitoris bona obtraherit, de quorum redditibus faciliſſe est liquidatio: dec. 605. n. 11. & 12. T. 2. p. 474.
 Creditum reſultans ex publico instrumento, dicitur clarum, & liquidum: dec. 613. num. 11. Tom. 2. p. 486.
 Creditum reſultans ob non redditionem rationis dicitur aſque clarum, ac illud ex publico instrumento proueniens; & ideo hujus actionem impedit, donec actor in replicatione offendant factam redditionem rationis: numer. 12. ibid.
 Et fortius opponi poſſeſt contra habentem creditum ex instrumento a tertio poſſeſſore: n. 13. ibid.
 Etiamſi principalis debitor de non redditione rationis creditori instrumentario oppoſuiſſet: n. 14. ibid.
 Nec difficultatem patitur, quum principalis debitor de non redditione rationis oppoſuit, & demandari obtinuit: n. 15. ibid.
 Creditum illiquidum redditur ex perceptione fructuum: dec. 636. n. 13. T. 3. p. 25.
 Et tunc allegari nequit excipiendo per viam retentionis; ſed ſolum agendo deduci poſſeſt: ibid. n. 14. p. 26.
 Creditum juſte liquidari non poſſeſt, niſi omnia, quæ in eo comprehenduntur, fuerint æſtimata: dec. 709. n. 5. Tom. 3. p. 160.
 Creditum in ſubſtantia probatum, leuioribus probationibus quoad quantitatem, liquidatur: dec. 818. n. 16. Tom. 3. p. 366.
 Creditum non dicitur liquidum, quando conſtituitur ex pretio illiusmet rei, quam creditor apud ſe retinet, & debitori numquam tradidit: dec. 1080. n. 9. Tom. 4. p. 417.
 Creditum dotis non dicitur illiquidum, ex quo

mulier fructus hæreditarios viri percepſiſſet, quando pro vero, liquido, & claro fuiſſet ab arbitris recognitum, & declaratum: dec. 1110. n. 17. & 19. Tom. 5. p. 39. & ſeq.
 Creditum non dicitur liquidum, quotieſcumque periti opera indiget: dec. 1169. n. 4. T. 5. p. 181.
 Vid. *Adminiſtrator bonorum Eccleſiæ.*
 Vid. *Illiquiditas crediti: & liquidatio.*
 Vid. *Aſſignatio.*

CRÉDITUM POSTERIUS.

Creditum poſterius immiſſionem impedire non poſſeſt: dec. 324. n. 13. Tom. 2. p. 19.
 Vid. *Excuiſſio debitoris ad dec. 396. n. 20.*
 Creditum poſterius fructiferum pro d. mittendis creditis creatum, & pro ſubingrediendo in eorum iuribus ab iſtis, & quoad ſortem, & quoad fructus anterioritatem deſumit; ſi vero pro dimittendo credito inſuſciſero, quoad ſortem tantum: dec. 421. n. 3. T. 2. p. 187.
 Vid. *Creditor poſterior.*

CRÉDITUM IN SPECIE.

Creditum in ſpecie ſabrimurarii reſultat ex meſuratione per architectum facta cum diſtinctione valoris, & quantitatibus laboriorum: dec. 141. n. 2. Tom. 1. p. 223.

CRÉDITUM TURBIDUM, ET QUANDO DICATUR TALE VEL NON.

Creditum turbidum, & illiquidum admitti nequit in iudicio exeſcutivo ad retardandam bonorum deliberationem: dec. 210. num. 36. Tom. 1. p. 352.
 Creditum turbidum remanet ex immiſſione in poſſeſſionem bonorum debitoris: dec. 551. n. 9. Tom. 2. p. 390.
 Creditum turbidum redditur ex immiſſione obrepta ad alia debitoris bona, eorumque fructuum perceptione: dec. 562. n. 7. T. 2. p. 405.
 Creditum clarum non dicitur, pro quo in iudiciis contra diſverſas perſonas creditor ſuccubuit: dec. 584. n. 3. Tom. 2. p. 439.
 Creditum turbidum redditur & illiquidum per exceptionem non redditæ rationis: dec. 613. n. 2. T. 2. p. 486.
 Crediti turbiditas ſat eſt ad impediendam immiſſionem tertio, vigore ejusdem: n. 6. ibid.
 Crediti turbiditas ex ſententia deſuper, favore tertii, & decretis proprio favore latas, deſumitur: n. 7. ibid.
 Credita turbida immiſſionem, ſive reintegrationem non retardant: dec. 636. num. 5. & 12. Tom. 3. p. 25.
 Credita, quæ iterum, tamquam illiquida, reſecta fuerunt, dici nequeunt nullam admittere turbiditatem: dec. 669. n. 2. T. 3. p. 81.
 Creditum turbidum vocatis immiſſionem non retardat, nec admiſſionem tituli juſti, per rem judicatam comprobati, repellit: dec. 734. n. 12. Tom. 3. p. 405.
 Creditum dicitur turbidum, ſi ejus probatio ex oberrari hominis cōſeſſione reſulter, quique ſit decoctioni proximus: dec. 743. n. 3. T. 3. p. 222.
 Præſertim, ſi talis debitor onus retinendi libros habuerit, ad quorum exhibitionem omnino teneretur, & dilucidæ ex iſtis totius communis negotii ſtatus prius firmandus eſt, ut creditor dici poſſit, & de quibus vere pecuniis perſoluerit: ibid. n. 6. p. 223.
 Cre-

Credendum turbidum viri super hereditate uxoris non potest cum illius bonis restituendis compensari: dec. 779. n. 13. T. 3. p. 290.
Crediri turbiditas resultat ex perceptione fructuum hereditarium, quæ efficere potest, vel quod sit extinctum, vel saltem quod illiquidum remanserit: pro sublinenda Caute-la Angeli: dec. 862. n. 7. Tom. 3. p. 453.
Creditum suum turbidum facit creditor, res sui debitoris fructiferas penes se retinens, & quando ex eadem fructuum perceptione dici possit satisfactus: deb. 1169. n. 1. T. 5. p. 180.
 Vid. *Associatio*.

CREDULITAS.

Ex Credulitate, & errore communi, circa facultatem pronunciandi, non tollitur nullitas jurisdictionis, nisi superior autoritate sua- talem credulitatem confirmet, ex quibus credulitas cessare debeat: dec. 855. numer. 5. Tom. 3. p. 438.
Credulitas communis circa jurisdictionem Vi-carii generalis in dismembratione non atten-ditur: dec. 876. n. 12. T. 4. p. 13.
Ex Credulitate erronea, testamentum de jure validum, non fit nullum: dec. 956. num. 15. Tom. 4. p. 161.
 Vid. *Assentata*.

CRIMEN.

Crimen, & diffamationem excludit sententia absolvens a crimine: dec. 458. n. 4. T. 2. p. 242.
Crimen committens constituitur tertio loco; & impediens ne secundo loco substitutus succe-dat; perdit ex causa criminis fideicommissa-riam hereditatem, non autem præjudicat suis filiis innocentibus jam natis, qui essent a fideicommittente vocati: dec. 961. num. 11. Tom. 4. p. 170.
Crimen obiectum Parocho tempore, quo cu-ram exercuit, non potest allegari ad eum privandum decanatu, quem exposit, eo non obstante, obtinuerit, quum per hanc appro-priationem absolutus crimine videatur: decif. 1236. n. 7. Tom. 5. p. 342.
 Vid. *Delictum*.

CRUX.

Sub Cruce una illius Ecclesiæ, in associatione cadaverum, omnes incedere debent, ad quam tumulandum defertur; & quando interve-niat vel Capitulum Cathedralis, vel Colle-giata, Crux illarum elevari debet, sub qua ceteri incedunt: dec. 546. n. 1. Tom. 2. p. 383.
 Vid. *Ereclio ad dec. 1229*,
 Vid. *Associatio cadaverum*.

Crucis delatio a regularibus fieri solita resultat, quum de immemorabili per testes constet, nec actus contrarius datur: dec. 578. n. 2. T. 2. p. 431.

CULPA.

Ex Culpa propria nemo commodum reportare debet in aliorum præjudicium: dec. 7. nu. 4., & 129. n. 18. Tom. 1. p. 9. & 198.
De Culpa tantum lata, & dolo tenetur hæres, qui non exegit nomina debitorum fideicom-missi: dec. 117. n. 9. Tom. 1. p. 181.
Culpa propria sibi, & non alteri nocere debet: dec. 195. n. 12. Tom. 1. p. 307.
Culpa uni alteri contrahenti non præjudicat, sed sibi: dec. 481. n. 5. Tom. 2. p. 282.

Culpa lata, dolo est, vel proxima dolo: dec. 680. n. 9. Tom. 3. p. 107.
 Et est concludenter probanda: n. 10. ibid.
 Vid. *Negligentia*.

Culpa, & negligentia umbra adest a tutore, quum in investimento adhibuerit diligencias providi patris familias: n. 12. ibid.
Culpa vix levissima dicitur tutoris, qui post in-vestmentum sollicitus non fuit, ut venditor promissa impleat: ibid. n. 19. p. 108.
Ex Culpa aliena nemo tenetur sentire damnum: dec. 1124. n. 21. Tom. 5. p. 75. Vid. *Axiomata*.
Culpa non tenetur, qui a iudice postulavit, quod iustum erat, & nihilominus ab isto ob-tinere non valuit: dec. 1282. n. 15. T. 6. p. 33.
Culpa gravis, æque inexcusabilis dolo æqui-paratur: dec. 1381. n. 20. T. 6. p. 269.
 Vid. *Dolo*, & *Damnum*. Vid. *Notarius*.

CULTURA.

Cultura bonorum hereditarium pertinet ad hæredem, nec ei deputandus est economus, ex quo inter illum, & legatarium lis fuisset exorta: dec. 1276. n. 15. Tom. 6. p. 21.
CURA ANIMARUM, ET CURATUS.
Cura exercitium regulares ab observantia re-gula non liberat: dec. 273. n. 8. T. 1. p. 442.
A Cura seculari non potest regularis a suo su-piore amoveri, de qua per viam collatio-nis ab Episcopo fuit provifus: ibid. n. 12. p. 443.
Contrarium: quia Episcopus impedire nequit, quin regulares, Cura inservientes, a suo supe-riore ad claustra revocentur, ex Hononii II. constitutione: n. 13. & 16. ibid.
Cura collatio facta regularibus proprie talis, non dicitur: n. 14. ibid.
Cura Vicarie unitate residet penes monasterium, cui sui unita, & eius exercitium dumtaxat penes Vicarium: dec. 384. n. 2. T. 2. p. 119.
Cura collatio facta regularibus, proprie talis non dicitur: n. 14. ibid.
Cura animarum in diocesi Burgen. esse penes Archiepiscopum: dec. 581. n. 5. & 582. n. 10. Tom. 2. p. 436. & seq.
 Quod declara in locis, qui sunt in, & de diocesi; secus in eis, qui sunt in territorio separato: d. dec. 581. n. 6. T. 2. p. 436.
Curam animarum habentes, debent esse sacer-dotes, utque tales, Canonici non sacerdoti-bus præferuntur: dec. 803. n. 13. T. 3. p. 339.
 Vid. *Beneficium Curatum*; *Ecclesia Para-chialis*, & *Parochus*.
 Vid. *Regulares*, & *Vicarii*.

Curatus admittitur a parochianis, tanquam di-rector, & assistens in actu præsentationis ad beneficium, non dicitur habere illius ius pa-tronatus activum: dec. 809. n. 14. T. 3. p. 382.
 Adde, si idem Curatus inhibitus ne accede-ret ad actum præsentandi, se protestasset, quod non intelligit præjudicare ius habenti-bus pro medietate vocum: n. 15. ibid.
CURATOR, CURATRIX.
Curator fideiussionem dare debet: dec. 422. n. 4. Tom. 2. p. 189.
Curator notæ probitatis, & integritatis, qui ex propriis pecuniis minorum debita, ne honorum subhabitationem patenterent, dimi-sit, non presumitur voluisse in eorum nota-bile

bile conspirare præjudicium: pec. 441. n. 24. Tom. 2. p. 216.

Vid. Furiosus ad dec. 597. n. 12.

Curatorem idoneum deputare furioso, qui etiam ejus bona administrat, judicis est: dec. 814. n. 4. & 5. Tom. 3. p. 358.

Curatoris deputatio hereditati jacenti necessaria non est, ne dicatur, quod in causa non citetur legitimus contraditor, quando creditores illius patrimonii defensionibus alimenter, in judicio comparent: dec. 1020. num. 6. Tom. 4. p. 292.

Curatrix a redditione rationis per testatorem liberata, non potest de ea ab hereditibus viri rigide queri, maxime si capitalia hereditaria intacta servasset: dec. 971. n. 6. T. 4. p. 190. Præcipue, si fructibus censuum tantum usus fuisset in manutatione familiaris, quando de voluntate testatoris etiam sortem potuisset alienare: n. 7. ibid.

Vid. Tutor & Tutrix.

Vid. Aditio hereditatis.

CUSTODIA VENTRIS.

Custodia ventris optimè probatur, si mulier usque ab infantia penes stupratorem, & sub spe futuri matrimonii extitisset: dec. 954. n. 1. T. 4. p. 157.

Præsertim, si adessent testes deponentes dictam mulierem, non uti famulam, sed uti filiam apud stupratorem matrem extitisse; in eadem mensa fuisse versatam, nec de domo fuisse unquam egressam, sine matris, aut sororum stupratoris concomitantia: n. 2. ibid. Adde si testes deponent, quod stuprator tantum accessus ad illam potest perculisset: n. 3. ibid.

Custodiam ventris, & puellæ honestatem probantes testes formiter repetiti, & fide digni, repellunt testes viles in contrarium adductos: ibid. n. 21. p. 158.

Præcipue, si isti fuissent criminaliter inquisiti, & ex falsitatis capite condemnati: numer. 22. ibid.

Maxime denique, si per impudentiam plura de se ipsis inhonestè depoluerint, & præ cæteris, quod eorum ars esset testimonium ferre: n. 23. ibid.

D

D A M N U M.

Damnorum illatum fideicommissio propter alienationes ab alienante est rescindendum: dec. 42. n. 25. Tom. 1. p. 65.

Damno in genere probato, dimitti potest conductori summa vixsimilis, eidem correspondens: dec. 45. n. 24. Tom. 1. p. 70.

Damnorum primogenituræ rescindi debet ex bonis illius, qui illud intulit: dec. 72. numer. 21. Tom. 1. p. 106.

Damnorum successorum consideratur a diminutione introituum: dec. 116. n. 15. T. 1. p. 180.

Damni ad emendationem nemo valet adstringi, nisi ex ejus facto, & culpa evenisse probetur: dec. 183. n. 24. Tom. 1. p. 287.

Ad Damnorum rescissionem, qui ea non intu-

lit, non tenetur: dec. 377. n. 6. T. 2. p. 107. Damnum ex casu sortuito domino cedit: dec. 418. n. 6. Tom. 2. p. 182.

Vid. Obligatus ad relevandum ad dec. 503. num. 3.

Damnorum suum sequi debet authorem: d. dec. 503. n. 4. T. 2. p. 318. & dec. 1226. numer. 12. Tom. 5. p. 314.

Damnorum rescindendum est, quod unice ab obligati prorata satisfactione provenit: dec. 515. n. 3. Tom. 2. p. 333.

Præsertim, quum id petatur ad effectum relevandi a totidem fructibus, quos ex dilatione obligati relevare, ipse creditor persolvere debuit: n. 4. ibid.

Et pro eis, nec interpellationis, nec requisitorum castrensis necessaria probatio est: numer. 5. ibid.

Damna obventa inter litigandum super prædiis restituendis, imputantur illi, qui suam non adimplevit obligationem, & ipsum sequuntur: dec. 717. n. 7. T. 3. p. 176.

Damnorum cedit illi, qui commodum retulit ex actu damno: dec. 781. n. 3. T. 3. p. 295.

Damnorum causatum a mandatario, mandantem sequitur, & non rei dominum: dec. 818. n. 22. Tom. 3. p. 367.

Damnorum ex re communi illatum, sumptibus communibus reparandum est: dec. 886. numer. 16. Tom. 4. p. 29.

Vid. Lis in genere ad dec. 923.

Damnorum sponte volitum a creditore, ei auferit actionem, ut illius emendationem a debitor possit postulare, ex quo culpa suum sequatur authorem: dec. 1074. n. 14. T. 4. p. 407.

Vid. Socius ad dec. 1136.

Damnorum casualiter super uno corpore hereditario superventum, tunc legitimarii, tum hæredis damno proportionabiliter cedit: dec. 1173. n. 22. Tom. 5. p. 189.

Damnorum rescindendum est ab illo, qui causam de eo dederit: dec. 1331. n. 14. Amplia n. 20. Tom. 6. p. 269.

Vid. Bona quoad infirmationem.

Vid. Culpa.

Vid. Relevatio. Necnon Vid. Fructus loco damnorum.

DATARIA APOSTOLICA.

Dataria Apostolica non curat de meritis causarum, aut partium iuribus, sed solummodo relaxat gratias, ut subinde coram exequutore fiat eorum relevantiæ, validitatis, aut invaliditatis discussio: dec. 1131. n. 13. T. 5. p. 96.

DATIO IN SOLUTUM IN GENERE.

Datio in solum pro credito mere pecuniario fieri debet pro minori quantitate, habito respectu alterius similis crediti, quod datur contra accipientem habet de eo tempore: dec. 195. n. 10. T. 1. p. 307.

Vid. Recipiens ad dec. 114.

Datio in solum corruit, si facta sit pro creditis insistentibus: n. 18. ibid.

Datio in solum acceptari non potest pro credito, pro quo Creditoris procurator tantumdem exegit, & ad ejus commodum retinet: n. 11. ibid.

Datio in solum facta cum clausulis ad habendum &c.

- dum &c. ponens &c. conflituens &c.* indicat veram datæ rei distractionem, & effectivam separationem; dec. 212. n. 4. Tom. 1. p. 332.
- Datio in solum vigore dotis effectum non sortita conijciuntur, si postea alia summa fuerit in ejusdem causam soluta, n. 10. & limitatur: dec. 226. n. 12. T. 1. p. 365.
- Datio in solum exclusa conijciuntur, si eadem bona, tamquam fideicommissaria assignantiis, postea in catastro fuerint descripta: & n. 14. Limitatur, ubi verba catastro sunt generalia: n. 11. ibid.
- Datio in solum a fideicommittente facta probatur, si eadem in testamento reperitur: n. 17. ibid.
- Datio in solum a testatore de prædio facta deprehenditur, si hæredes in divisione nullam de eo rationem habuerunt: n. 21. ibid.
- Datio in solum certi prædii, facta supponitur a testatore, si hæredes de datione in solum in genere mentionem faciunt relative ad instrumentum designari Notarii, & nulla alia datio in ejus actis reperitur: n. 23. ibid.
- Vid. *Error ad dec. 281.*
- Datio in solum a minoribus expleta cum omnibus solemnitatibus iusta causa, & utilitate, accedente etiam observantia longi temporis, est servanda: dec. 362. n. 1. Tom. 2. p. 73.
- Datio in solum summa maturitate, & cum solemnitatibus celebrata, & cum pluribus subsequenter confirmata, omnino sublineatur; & tunc exceptiones redditionis rationis, præsertim turbidæ, ad solum congruum reiticiuntur iudicium: dec. 441. n. 19. T. 2. p. 215.
- Datio in solum facta a viro pro dote, cum promissione realitatis, & evictionis eius, veræ, & effectivæ solutionis vim, & efficaciam præferret: dec. 664. n. 14. Tom. 3. p. 71.
- Datio in solum in inæquabilis redditur, & nulla, si reperitur, quod de re assignata assignans aliter disposuerit: dec. 724. num. 7. Tom. 3. p. 185.
- Datio in solum ac adiudicatio rei; accedente lapsu temporis, semper favore dotis præsumitur, etiam cum iis, quæ ad perfectam dominii translationem tendunt: dec. 841. numer. 6. Tom. 3. p. 410.
- Amplia, ut bona præsumantur haberi pro derelictis, si retrocessa fuissent pro debito, illorum valorem exuberantem, quod relictionis spem exstingueret: n. 7. ibid.
- Datio in solum dominium transfert: numer. 8. ibid.
- Datio in solum non probatur per simplicem apocam non recognitam, e conspectu instrumenti, quod præcedentem obpignorationem ejusdem rei probaret: dec. 993. numer. 6. Tom. 4. p. 225.
- Datio in solum unius rei transfert dominium in acceptantem: dec. 1068. n. 2. T. 4. p. 391.
- Datio in solum quæcumque perimit præcedentem creditoris actionem, & ex quibus verbis soluta probetur: n. 9. ibid.
- Datio in solum excluditur per hoc, quod debitor rem tradens constituit acceptantem in procuratorem ad eandem rem vendendam, quum hoc non habeat vim destruendi contra-
- ctum ejusdem dationis, jam perfectum: ibid. num. 15. p. 392.
- Amplia, quando idem mandatum continet expretiam præcedentis contractus confirmationem: n. 16. ibid.
- Subamplia, ut idem mandatum posset referri ad interesse, quod super eadem re in solum data, haberet debitor pro eo plaris, quod eadem solum debitum valore superasset: numer. 18. ibid.
- Datio in solum satis perfecta dicitur eo ipso, quod fiat de certa re, & pro credito certo, loco pretii succedente: n. 21. ibid.
- Datio in solum non immutat substantiam ob incertitudinem, quæ provenire posset ex augmento pretii, quod ex successiva venditione resularet; neque ex hoc conditionalis efficitur: n. 22. ibid.
- Amplia, ut neque si eam recipiens in propriis libris, fructus illius descripsisset sub expretione domini favore dantis, quando ille favore istius de aliqua rata ejusdem rei rationem reddere teneret: n. 23. ibid.
- Subamplia, ut neque ex consensu præstito electioni periti ad eandem rem extimandam, quando non fuisset liber, sed necessarius ad causæ defensionem: n. 24. ibid.
- Datio in solum alicujus rei, per creditorem acceptatæ, liberum omnino efficit debitorum: dec. 1074. n. 1. Tom. 4. p. 406.
- Datio in solum, sicuti totale transfert dominium rei in eam acceptantem, ob id augmentum, vel detrimentum illius, ejusdem acceptantis commodo, vel incommodo cedit: n. 2. ibid.
- Amplia, quando decrementum ex principis facto progrediretur, quod ex causa totaliter nova provenire diceretur: n. 3. ibid.
- Datio in solum, quod fuerit à contrahentibus intellecta in contractibus, & voluta, ex quibus verbis deprehendatur: dec. 1097. n. 6. Tom. 5. p. 5.
- Datio in solum de sui natura integram debiti satisfactionem secumfert: ibid. num. 10. 14. & 17. p. 6.
- Datio in solum perficitur ex certitudine pretii, pro quo fit, nec ex ejusdem incertitudine excluditur, si ista augmentum aliquod, per acceptionem favore assignantis bonificandam respiceret, seu esset ad quid diversum referibilis: n. 18. ibid.
- Datio in solum non refertur ad dationem in pignus, cum istius natura sit de diametro naturæ primi contraria, illiusque effectus penitus destruat: n. 20. ibid.
- Datio in solum non excluditur per hoc, quod res data penes dantem remansisset, si probaretur, id sequutum fuisse ad evitandam solutionem gabbellæ, cui contractus venditionum subjaceret: n. 21. ibid.
- Datio in solum pro iusto pretio sequuta semper præsumitur: dec. 1145. n. 10. T. 5. p. 133.
- Datio in solum, ut dicatur collusiva, omnino collusio probanda est: n. 12. ibid.
- Datio in solum non potest dici collusiva ex solo motivo, quod fuisset sequuta inter matrem, & filium: n. 13. ibid.

Amplia, si paulo post emanatum iudicatum inita fuisset, subque oculis creditorum, qui in ea comparuerunt: n.14. *ibid.*
Datio in solutum de re pupillari absque prae-
 denti subhastatione, & sine curatoris deputa-
 tione facta non subsistitur: dec.1312. n.7.
Limita n.8. & 9. Tom.6. p.114.
Vid. Donatio ad dec.1389.
Datio in solutum, durante vita dantis de bonis
 fideicommissariis valet, postquam vocati ad
 fideicommissum possunt ex se ipsis evincere,
 & pro credito dotis alia bona retinere, quia
 creditum reviviscit: decif.449. numer.4.
 Tom.2. p.231.
Vid. Cambium quoad extinctionem.
Vid. Creditor quoad alienes.
D E B I T O R.
Debitor in iudicio concursus faciens minus in-
 tegram assignationem bonorum, nequit ad
 beneficium debitoris admitti: dec.64. num.4.
 Tom.1. p.94.
Explicatur, quodies defecit, & occultatio
 ex dolo debitoris proveniat: n.5. *ibid.*
Debitor, quod semel elegit, nequit amplius
 variare iudicium: n.8. *ibid.*
Debitor obligatus in forma Camerae habetur
 pro condemnato, & subiacere dicitur immi-
 nenti executioni: dec.94. n.9. T.1. p.145.
Debitor convenitur statutus loci, ubi moratur:
 dec.113. n.4. Tom.1. p.173.
Debitor bona alienare non potest in praejudi-
 cium hypothecae creditorum: dec.122. n.18.
 Tom.1. p.189.
Vid. Haeres ad dec.132.
Debitor nulla alia bona libera habuisse con-
 stat, si decoctus moriatur: dec.352. nu.12.
 Tom.2. p.56.
Debitor usurarius, quum expresse pro illis sol-
 vit, & semestria in receptis saepius expres-
 serit, ultra summas debitas soluisse non pre-
 sumitur: dec.420. n.6. Tom.2. p.186.
Debitor item usurarius, si plus soluisse preten-
 dit, debet concludenter probare: n.7. *ibid.*
 Praecipue, si in ultima recepta facta sit con-
 fessio solidationis usque ad certum tempus,
 & confessatum debitum pro subsequenti reli-
 quo tempore: n.8. *ibid.*
Debitor, ne duplicata traditione cedulae ban-
 cariae gravetur, interdicit Rota, ne contra
 eum nisi in subsidium, procedatur: dec.439.
 num.2. Tom.2. p.212.
Debitor pro periculo, & expensis ad credito-
 rem pecunias deferre tenetur: dec.456. n.10.
 Tom.2. p.230.
Debitor sua bona, in praeiudicium hypotheca-
 rum, fideicommissum subdere nequit: dec.653.
 n.6. Tom.3. p.52.
Debitor tradens fundum pro solutione sui de-
 biti, semper fuisse praesumitur accuratus
 circa estimationem, deque omnibus suis an-
 nexis, seu nil creditori donasse: decif.709.
 n.7. Tom.3. p.160.
Debitor non praesumitur, quod neglexisset
 compensationem postulare, si haec revera
 illi competisset: dec.716. n.14. T.3. p.175.
Debitor non tenetur reddere rationem antiquo
 creditori de debito, quod semel extinxit;
 num.20. *ibid.*

Debitor nobilis, ex quo confugisset ad Eccle-
 siam, non ideo praesumitur, ut mobilia ad
 tranites suae conditionis non habuisset, quo-
 ties de executionibus super illis pallis non
 constaret: dec.835. n.9. T.3. p.397.
In Debitor oberrato collisio semper praesumi-
 tur: dec.909. n.3. Tom.4. p.70.
Debitor oberratus habens cambium activum,
 de facili praesumitur illud in faciem tertii de-
 scripsisse ad accendos creditores: *ibid.* nu-
 mer.4. p.71.
Amplia, si iste tertius ab illius debitor non
 sortem, nec fructus nunquam postulasset; nu-
 mer.5. *ibid.*
Subampia, si debitor in libris propriis in sui
 faciem illud cambium adnotasset, & non in fa-
 ciem illius tertii: n.6. *ibid.*
Vid. Decollor.
Debitor filiae facultatem non habet solvendi
 nepti, etiam in causam dotis: dec.941. n.10.
 Tom.4. p.129.
Debitor dotis in urbe reinvestienda, si investi-
 mentum non sequatur, vel saltem eam non
 deposuerit, non bene solvit, nec liberatur:
ibid. n.13. p.130.
Debitor dotis cum lege eam investendi favore
 tertii, non potest in istius praedictum eam
 libere persolvere in manibus viri, sed debet
 de investimento esse sollicitus, licet ejus cu-
 ra non esset faciendum: n.14. *ibid.*
Debitor communis, nullo inibente creditore,
 potest creditori posteriori, etiam in anterio-
 ris praedictum, persolvere: dec.1002. n.8.
 Tom.4. p.243.
Debitor offensus suo debitori compensationem
 cum suo credito certo, & liquido, conside-
 randus est, ac si suum debitum extinxisset:
 dec.1021. n.3. Tom.4. p.293.
Amplia, ut si absoluta compensatione, in
 ulteriori summa creditor reperiretur, pro
 ista, ejus favore, sit relaxandum mandatum
 contra creditorem: n.4. *ibid.*
Debitor, adventa solutionis die, non potest so-
 lutionem retardare: dec.1049. n.2. T.4. p.348.
Debitor in dubio semper praesumitur se exone-
 rare voluisse eo debito, quod gravioribus
 usuris praemeretur: dec.1054. n.5. T.4. p.358.
Debitor dicitur approbasse gesta a suis credito-
 ribus, quando quietantiam, ad eorum placitum
 factam acceptasset, & in istius sequelam
 aliquid dimississet: decif.1068. numer.13.
 Tom.4. p.391.
Debitoris haeredes tenentur a molestiis liberare
 fideiussoris haeredes: decif.368. numer.22.
 Tom.2. p.89.
Debitor a re alieno gravatus de facili praesumi-
 tur, ut ad evitandas creditorum molestias,
 in faciem tertii creditum describere faciat:
 dec.946. n.7. Tom.4. p.138.
Limita, si ageretur de contractu, qui cre-
 ditoribus utilis non esset: n.8. *ibid.*
Subampia, si ex eodem contractu debitoris
 patrimonium non diminueretur, ex quo ille
 tutum regressum adversus coobligatum habe-
 ret: n.9. *ibid.*
Debitor, qui oberratus occubuit, praesumitur
 illud vendidisse frumentum, quod in ejus ha-
 re di-

reditate repertum non fuisset : decif. 1034. n. 18. Tom. 4. p. 316.
 Debitor verifimile non est, quod se ad plus voluerit obligare, quam ex sui debiti natura possit adstringi : dec. 1074. n. 11. T. 4. p. 407.
 Debitor, qui suum creditorem recognovit, non potest de huiusmodi suo debito adversus illius cessionarium excipere : dec. 1082. nu. 13. Tom. 4. p. 420.
 Debitor ad evitandam sui carcerationem, potest in manibus creditorum omnia sua bona dimittere, eorumque subhaftationi consensum præbere : dec. 1121. n. 1. Tom. 5. p. 67.
 Debitor, qui omnia sua bona favore creditorum obligavit, censetur etiam sub illorum generalitate iura legitimarum, sibi competentia, comprehendere intellexisse : n. 4. ibid.
 Debitor, quando adventa solutionis die non solvit, stipulationem commississe dicitur : dec. 1127. n. 2, & 1136. n. 1. Tom. 5. p. 84. & 104.
 Debitor ad solutionem condemnatus, suum debitum impugare non potest : dec. 1171. n. 10. Tom. 5. p. 185.
 Debitor, etiam in creditoris præjudicium, ad se devolutam hæreditatem adire non tenetur : dec. 1200. n. 6. Tom. 5. p. 256.
 Debitor aliud pro alio solvere non potest : dec. 1254. n. 3. Tom. 5. p. 388.
 Debitor medietatis tantum, incongruum est, ut bis debiti medietatem persolvat : dec. 1358. n. 3. Tom. 6. p. 206.
Vid. Accollatarius.
Vid. Bona in genere, & Bona fideicommissaria.
Vid. Bonificatio.
Vid. Cambium. & Cantela Angeli.
Vid. Cedens, & Censur.
Vid. Excessio debitoris.
 DEBITA, ET DEBITUM.
 Debitum proprie verificatur in eo, quod à debitore, licet invito, repeti valet : decif. 47. n. 3. Tom. 1. p. 72.
Vid. ad Verbum in gen. Verba tutti &c.
 Debita fideicommissi regulariter, quoad capitale solvenda sunt ex capitali ; quoad fructus, ex fructibus : ibid. n. 24. p. 73.
 Contrarium, quando obstat testatoris voluntas : num. 25. ibid.
Vid. Vinculum ad dec. 50.
 Debiti diversitas arguitur ex diversitate personarum, & diversa quantitate summarum : dec. 60. n. 2. Tom. 1. p. 90.
 Debitum testatoris, ejus urgente præcepto, cum hæreditatis fructibus compensatum censetur : dec. 151. n. 1. Tom. 1. p. 239.
 Debita hæreditatis solvere non tenetur, qui eidem renunciavit : dec. 281. n. 8. T. 1. p. 451.
 Debita appellatione hæreditatis comprehenduntur : dec. 347. n. 10. Tom. 2. p. 49.
 Debitum redditus illiquidum ex perceptione fructuum de bonis debitoris : dec. 378. nu. 9. Tom. 2. p. 109.
 Debitum alieno nomine contrarium, nisi constet de mandato procuratoris, contrahentis damno imputatur : dec. 416. n. 5. T. 2. p. 178.
 Debitum reintegrationis ab administrationis die sumit initium : dec. 479. n. 6. T. 2. p. 279.

Debitum in solidatione facta generaliter sine ulla relatione ad libros, & partitas ; provenire dici potest ex aliis, quum alia negocia intercesserint, quod idem procedit de excomputatione, seu identificatione : dec. 491. n. 9. Tom. 2. p. 298.
 Debitum in computatione liquidatum solvi debet : dec. 544. n. 1. T. 2. p. 382.
 Debiti fideicommissi accollatio, facta de creditorum consensu, illud extinguit : dec. 610. n. 10. Tom. 2. p. 483.
 Debita, de quibus in divisione mentio facta non fuit, extincta præcedenter præsumuntur : num. 11. ibid.
 Præcipue, stante lapsu 30. annorum post accollationem, & creditorum acquiescentiam : num. 12. ibid.
 Debita testatoris ex fructibus, pecuniis iocalibus &c. abundanter ejus in hæreditate repertis, si ea postmodum in dotem secundo viro data non sunt, extincta dicuntur ab uxore hærede, & non ex aliis dicti secundi viri pecuniis : dec. 628. n. 9. Tom. 3. p. 6.
 Maxime, si id ex conjecturis adminiculetur : ibid. num. 10. p. 7.
 Debitum uxoris accollatio non impedit, quod vir accollatarius, ejus pecuniis extradotalibus in extinctione potuerit uti : n. 19. ibid.
 Debita uxoris ex propriis illius pecuniis vir soluisse præsumitur, si, quamvis inhibitus, a solutione non abstinuit : decif. 669. numer. 10. amplia n. 11. Tom. 3. p. 82.
 Debita communia de pecuniis, bonisque communibus soluta præsumuntur : dec. 686. n. 4. Tom. 3. p. 120.
 Ad Debitum filii probandum, multum deferretur confessioni matris, quam emisit de eo in testamento, dicens se ex ore filii tale debitum audivisse : dec. 716. n. 12. T. 3. p. 175.
 Debitum per simplicem accollationem factam, solum non præsumitur : decif. 779. num. 17. Tom. 3. p. 290.
 Debiti accollatio parit satisfactionem respectu primi obligati : dec. 780. n. 9. T. 3. p. 294.
 Debita per accollationem transfunduntur in accollantem, ac si accollans illa contraxisset : dec. 832. n. 1. Tom. 3. p. 434.
 Debita donantis si quis sibi accollaverit, non valet donantis bona simul retinere, simulque debitorum solutionem retardare : decif. 884. n. 21. Tom. 4. p. 25.
 Debitum potest compensari cum mobilibus debitoris, a creditore retentis : dec. 907. nu. 13. Tom. 4. p. 67.
Vid. Observantia ad dec. 939.
 Debitum sibi accollato eo magis satisfecisse dicitur accollatarius, si summam, longe majorem accollata, creditoribus persolverit : dec. 951. num. 4. Tom. 4. p. 151.
 Debitum annuale certum, & per antea a debitore solum, eadem ratione solvendum est in futurum : dec. 973. n. 16. Tom. 4. p. 195.
 Debitum liquidatum adversus debitorem, mediante computo dati & accepti, liquidum sit adversus etiam fideiussorem : decif. 1037. n. 2. Tom. 4. p. 323.
 Debitum alienum nemo soluisse præsumitur : dec.

- dec. 127. n. 14. Tom. 5. p. 85.
 Debitum appobatum dicitur in totum, quando in parte debitor illud persolverit, & dicitur confessum, eo ipso, quod debitor compensationem opponit. dec. 1230. num. 5. & 6. Tom. 5. p. 325.
 Vid. *Castela Angel.*
 Vid. *Census.*
 Vid. *Præceptum.*
 Vid. *Remissio*, necnon Vid. *Hæres quoad sol. deb.*
- DECIMÆ IN GENERE.
 Decimarum solutioni obnoxie sunt moniales excedentes congruum ducatorum viginti quinque de Camera pro quolibet, ex Brevis Gregorii XIII. dec. 815. n. 2. T. 1. p. 338.
 Vid. *Moniales.*
 Decimæ debentur parochis de jure divino: ibid. num. 6. p. 339.
 A Decimis exemptio est materia exorbitans: numer. 10. ibid.
 Vid. *Pragmatica.*
 Decimabiles non sunt res datæ titulo eleemosynæ: num. 20. ibid.
 Declaratur procedere in terminis simplicis eleemosynæ incertæ, non autem ejus, quæ est certa, & pro qua certum extat assignamentum: ibid. n. 21. p. 340.
 Vid. *Testes qui idonei &c. ad decif. 470. num. 3.*
 Decimas non solvendi consuetudo quoad alios, titulum iustum exemptionis habentes, non probat respectu alterius, quamvis in eadem parochia possidentis, qui hunc titulum non habet: ibid. n. 4. p. 263.
 Decimas non solvendi consuetudo quoad unum in eadem parochia, in versimilibus redditur, quum omnes juri universali decimandi acquieverint: n. 7. ibid.
 Decimæ præferuntur onus spirituale: dec. 776. num. 6. Tom. 3. p. 281.
 Sub Decimarum nomine veniunt canones, livella, & collectæ: n. 7. ibid.
 Decimæ, quæ solvuntur mensæ episcopali, sub istorum specie cadunt, cum non solvantur parochio: n. 8. ibid.
 Vid. *Mensa ad d. dec.*
 Decimæ, quæ solvuntur ex fructibus unius tantum corporis, spirituales non sunt, sed temporales, si eodem territorio cætera bona decimis non subiaceant: ibid. n. 11. p. 282.
 Vid. *Redecima.*
 Vid. *Solutio ad quam causam &c. ad d. dec. 776.*
 Decimæ quod sint spirituales, & non temporales, ex quibus probetur: n. 15. ibid.
 Decimæ spirituales, & ordinariæ fructuum, præscriptionem sequuntur: n. 16. ibid.
 Decimæ solvendæ proportionabiliter ad ratam possessorum bonorum a populo retardari non possunt: dec. 938. n. 3. Tom. 4. p. 124.
 Decimæ augmentari debent, quoties fructuum augmentatio fieret longe major illa, quæ fuisset de tempore ipsius assignationis: decif. 952. n. 23. Tom. 4. p. 154.
 Decimæ vigore juris spiritualis exiguntur: dec. 1195. n. 10. Tom. 5. p. 250.
- Decimas præstandi onus ex animalibus, transiit cum eorumdem dominio: dec. 1248. n. 2. 3. & 11. Tom. 5. p. 371. & seq.
 Decimæ non verificantur in solutione exigui frumenti, & avenæ, dari solita custodi Ecclesiæ, ex quo ad arcendas grandium imbres, teneatur pulsare campanas, & quare: decif. 1257. n. 5. 7. p. 393.
 Decimæ, cujusvis generis comprehenduntur sub nomine decimarum magni ponderis, & minutarum: ibid. n. 17. p. 394.
 Decimæ non assignatæ novæ parochiali erectæ, ex antiqua matrici Ecclesiæ dismembratæ non censentur: dec. 1291. n. 8. T. 6. p. 51.
 Amplia, etiam si in erectione novæ parochialis dismembratum fuisset territorium ab Ecclesiæ matrice; & quare: n. 9. ibid.
 Decimæ ob generalem dismembrationem territorii, ultra portionem ab Episcopo specialiter assignatam, dismembratæ non censentur: n. 10. ibid.
 Decimæ, quod non fuerint dismembratæ in erectione novæ parochialis, probatur ex observantia, quod parochus Ecclesiæ matricis eas exegerit, etiam in locis dismembratis: num. 11. ibid.
 Decimæ de jure debentur, ubi deficiat consuetudo, ac speciale breve Apostolicum, quod omnes laicos universaliter eximat a solutione, semper ab istis debentur, non obstante quocumque temporis lapsu in contrarium; num. 17. ibid.
 Decimæ sacramentales, & personales non debentur ab illis, qui Sacramenta in diversa recipiunt parochia: n. 18. ibid.
 Decimæ, quod sint prædiales, & non sacramentales probatur, ex quo solutæ appareant, nulla habita proportionem ad personarum numerum, sed intuitu bonorum possessionis: num. 19. ibid.
 Decimæ, quum non sint quid indivisibile; sed imo commodam patiantur divisionem in quantas, seu partes, non implicat, quod pars uni, & reliquum alteri adjudicetur: decif. 1390. num. 4. Tom. 6. p. 287.
 Vid. *Ius decimandi.*
 Vid. *Parochus.*
- DECIMÆ QUOAD PERSONAS EXEMPTAS, PRÆSCRIPTIONEM, ET PRIVILEGIUM.
 Vid. *Privilegium ad dec. 231. & Moniales ad 510.*
 Decimæ, primitivæ, oblationes, & jura sepultura ex causa belli non cessant: dec. 975. n. 3. Tom. 4. p. 196.
 Vid. *Manutentio in beneficalibus ad distam dec.*
 Decimæ non præscribuntur parochio ex quadragenaria sine titulo: decif. 1257. numer. 4. Tom. 5. p. 393.
 Limita, quando agitur de præscribenda illarum solutione tantum in quantitate minori, quo casu sufficit quadragenaria sine titulo: num. 5. ibid.
 Decimæ circa majorem, vel minorem quantitatem non præscribuntur ex quadragenaria allegata, ad effectum excludendi decimas tota-

- totaliter: numer.6. ibid.
 Decimæ eo magis non præscribuntur parochis ex quadragenaria tantum absque titulo, quando agitur adversus debitorem potentem, qui esset dominus loci; neque ex hoc jura Ecclesiæ, licet non deducta, remanent læta: ibid. num.13. p.394.
 Decimæ non præscribuntur parochis ex quadragenaria, quando ante illius decursum baro loci ad eas obligatus, rem judicatam super illarum solutione passus esset: n.18. ibid.
 Amplia, si in ejus decursu petitiones parochi superaccessissent, licet non judicialiter deductæ: n.19. ibid.
 Vid. *Præscriptio in fin.*
DECIMÆ A QUIBUS, ET CUI DEBEANTUR.
 Decimæ dignitati abbatiali annexæ spectant ad abbatissam; dec.171. n.15. Tom.1. p.267.
 Vid. *Moniales ad dec.241. n.15.*
 Necnon *Parochus ad dec.258.*
 Decimæ prædiales debentur Ecclesiæ, intra, cujus limites sita sunt prædia, sive eorum, domini ibi sacramenta recipiant, sive non: dec.258.n.4. Tom.1. p.419.
 Decimæ prædictæ illi præstandæ sunt Ecclesiæ, intra cujus limites prædia sita stent: dec.1248. num.16.18. & 20. T.5. p.373.
 Decimæ ex fructibus animalium, & grege debite, dicuntur mixtæ: n.17. ibid.
 Decimæ debentur parochis ex fructibus omnium bonorum intra fines suæ parochiæ existentium: dec.1257. n.3. Tom.5. p.393.
 Decimæ debentur Ecclesiæ matri, ac parochiali, ex fructibus prædiorum intra limites antiquæ parochiæ existentium: dec.1291. n.3. Tom.6. p.50.
 Vid. *Jus decimandi.*
DECISIONES IN GENERE.
 Decisio quæ a parte fuit acceptata, facit eandem confiteri ut vera, quæ in eadem decisione continentur: dec.145. n.11. T.1. p.232.
 Vid. *Sententia ad d. dec.*
 Decisiones super eodem articulo inter easdem partes præsupponendæ sunt in successivis vocationibus, nec incidenter revocantur: dec.220. n.6. & 249. n.12. T.1. p.348. & 405.
 Decisiones, donec revideantur, sunt supponendæ: dec.249. n.13. T.1. p.405. & dec.329. n.1. Tom.2. pag.25.667. n.7. Tom.3. pag.77.1001. n.6. Tom.4. pag.241.1144. n.5. Tom.5. p.130.497. n.18. 595. n.7. 598. n.8. 609. n.4. T.2. pag.310.457.463 & 480. necnon dec.647. n.2. 668. nu.6. 849. nu.23. Tom.3. pag.43.80. & 425. præterea dec.1093. n.16. Tom.4. p.453.1101. n.7. 1102. n.4. 1239. n.4. 1240. n.9. 1261. n.7. 1170. n.6. 1173. n.4. Tom.5. pag.16.18. 346. 349. 400. 183. & 187. & 1388. n.15. Tom.6. p.283.
 Decisio se relative habens ad instrumentum nil aliud comprehendens, est ad illius limites intelligenda, nec ultra firmat: dec.323. n.1. & 3. Tom.2. p.17.
 Potissime, quum ejus verba referat: numer.2. ibid.
 Decisionum fundamenta, quum non impugnentur, Rota ad ea remissive se habet: dec.533. numer.8. Tom.2. p.363.
 Decisio in gradu restitutionis in integrum confirmata facit statum, & venit, donec revocetur, attendenda: dec.584. n.8. T.2. p.440.
 A Decisione recessum non dicitur per aliam, quæ emanavit in casu diverso: n.9. ibid.
 Sub Decisionum revisionis prætextu retardari non potest exequutio alterius rei judicæ super fructibus indebitæ, & attentate perceptis: dec.595. n.8. Tom.2. p.457.
 Contra in Decisionibus stabilita resoluti non potest, nisi eadem revocentur: dec.609. n.5. Tom.2. p.480.
 Decisiones subsequentes antecedentes infirmantes absolute, & indefinite, ita sunt intelligendæ, & non taxative: dec.619. num.11. Tom.2. p.495.
 Decisio declarans *Territorium separatim non competere quoad Ecclesiam, & agros* in una donatione contenta, cujus vigore prætendebantur; indistincte omnia comprehendit: num.12. ibid.
 Decisiones censetur approbasse, qui, relicto testamento in eis rejecto, novum ius ex alio ducere satagit: dec.634. n.5. T.3. p.20.
 Decisio quum aliquid perfunctorie firmat, contradictionemque cum ipsa resolutione facit, in ea parte non attenditur: dec.657. num.29. Tom.3. p.60.
 Decisionum fundamentum est illud, cui illæ nituntur, nec id ad exuberantiam tunc firmitum dicitur: dec.662. n.11. T.3. p.68.
 Decisio, a qua concessa fuit nova audientia, nec supponi, nec allegari debet: dec.677. nu.11. Tom.3. p.101.
 Decisiones articulum ex professo non tangeres, sed incidenter per narrativam ab extensore emissæ ad alium effectum, non attenduntur: dec.772. n.12. T.3. p.277.
 Decisiones sacræ Rotæ per indirectum non sunt revocandæ, nisi prius ex professo de earum viribus queratur: dec.881. num.20. Tom.4. p.20.
 Decisiones rotales inter præsentatos emanantes non faciunt statum respectu patroni, si illis exceptiones, & jura isti competentia non fuissent deducta: dec.904. numer.12. Tom.4. p.61.
 Decisiones sunt actus extrajudiciales: dec.908. n.1. Tom.4. p.68.
 Decisiones sacræ Rotæ a re judicata suffultæ, & hinc inde acceptatæ nequeunt ab acceptantis hæredibus impugnari: dec.945. num.8. Tom.4. p.136.
 Decisio impugnari nequit ab illo, qui eam reportasset: dec.958. n.18. T.4. p.167.
 Decisiones sacræ Rotæ de iis, quæ obiter enunciant, non sæpe allegandæ sunt: dec.969. num.5. Tom.4. p.186.
 Decisiones non sunt applicabiles, si propositiones in eis firmatæ in disparibus terminis versarentur: dec.971. n.12. Tom.4. p.190.
 Decisiones Rotales circa ea, quæ obiter firmant, nimis tute non sunt allegandæ, & si aliquando aliquid sic firmasset, quod parti præjudicaret, se retrahant: dec.995. n.1. T.4. p.211.
 Decisiones incidenter revocari non possunt, maxi-

maxime postquam fuissent à Signatura canonizata: dec. 1009. n. 9. T. 4. p. 260.
 Decisiones, quæ sunt supponendæ, incidenter non sunt revocandæ: dec. 1012. numer. 2. Tom. 4. p. 269.
 Amplia, quando in illarum sequelam sententiæ emanassent, quæ in rem iudicatam pertransissent; quo casu prius esset restitutio in integrum reportanda: n. 3. ibid.
 Decisiones Rotales validæ sunt præsupponendæ, quando allegantur in comprobationem aliqujus condemnationis in expensis, a reo convento passæ; nec in iudicio, super prætenso illarum excessu, possunt revideri: dec. 1023. n. 2. Tom. 4. p. 296.
 Decisio Rotalis dicitur acceptata ab illo, qui in ejus sequelam insisteret: dec. 1036. numer. 18. Tom. 4. p. 321.
 Decisio posterior, ad priorem habens relationem, uti prior intelligenda est: ibid. numer. 22. p. 322.
 Decisio, quæ in appellationis gradu revidetur, ejusdem non est naturæ, cujus sunt antiquæ præsupponendæ, de quibus non queritur: dec. 1065. n. 4. Tom. 4. p. 385.
 Decisio Rotæ canonizans fideicommissum in uno iudicio adversus unum litigantem, præsupponenda est adversus ceteros, qui illud contendunt: dec. 1115. n. 5. T. 5. p. 32.
 Decisiones canonizantes fideicommissum, de quarum meritis in alio iudicio non agatur, sunt præsupponendæ; præsertim, si res iudicata à partibus acceptata supervenisset: dec. 1116. n. 4. Tom. 5. p. 56.
 Decisiones cum legitimo contradicte emanatæ, statum faciunt: dec. 1204. numer. 8. Tom. 5. p. 263.
 Et veniunt præsupponendæ adversus etiam in eis non citatum: dec. 1244. n. 4. T. 5. p. 360.
 Decisiones allegandæ non sunt in causa, in qua ab illis per posteriores resolutiones fuit recessum: dec. 1286. n. 7. T. 6. p. 40.
 Decisio Rotæ inducit præsumptionem boni juris, nec est incidenter revocanda: dec. 1355. n. 4. Tom. 6. p. 199.
 Decisio in uno casu, quæ contrario eveniente, destrueretur, si emanaret, nil aliud, quam absurdum involveret: 1360. n. 6. T. 6. p. 211.
 Decisiones non admittuntur nisi subscriptæ appareant per Ponentem, juxta decretum conditum, ad evitandas fraudes alias superventas: dec. 1375. n. 63. Tom. 6. p. 254.
 Decisiones emanatæ super uno casu articulo sunt præsupponendæ; imo si contradictoris concurrat acceptatio, unica remanet inspectio circa executionem celeriter demandandam: dec. 1379. n. 1. T. 6. p. 264.
DECISIONES PARTICULARES.
 Decisiones in causa *Romana renunciationis coram Scotto* declarantur: dec. 1655. numer. 16. Tom. 3. p. 54.
 Decisio diei 7. Aprilis 1710. coram Crispo in Ravenatens. fideicommissi, de materia remissionis fideicommissi in divisionibus, quid disponat: dec. 740. n. 11. Tom. 3. p. 214.
DECLARATIO, DECLARARE.
 Declaratio, nisi sit expressa, vel tacita, quæ ra-

men veniat in necessariam actus consequentiam, oneris acceptionem non importat: dec. 14. n. 7. Tom. 1. p. 19.
 Declaratio ab eo emissæ, qui facultatem habet quietandi, & liberandi, est attendenda: dec. 30. n. 2. Tom. 1. p. 27.
 Declaratio emissæ ab aliquo in propriam exonerationem, non præjudicat tertio, quo minus contra ipsum agat: n. 3. ibid.
 Declaratio contractus, longe post emissæ à procuratore, retrahitur ad diem stipulationis: dec. 72. n. 6. Tom. 1. p. 104.
 Declaratio ad commodum declarantis non probat: dec. 211. n. 5. Tom. 1. p. 331.
 Declaratio facta adversus debitorem, & judicialiter contra eum producta, censetur approbata: numer. 6. ibid.
 Et vim concordiæ inter partes habet; nec non cuicumque contrariæ prævalet interpretationi: n. 7. & 8. ibid.
 Declaratio in transfectione expressa est potentior cuicumque protestationi eidem contrariæ: dec. 476. n. 27. Tom. 2. p. 275.
 Declarationes testatoris, quæ turbidæ afferuntur, retardare non valent executionem clari, & limpidi testamenti: dec. 539. n. 2. Tom. 2. p. 372.
 Declarationis actus sagacis testatoris, maximi momenti, qui assertur rogatus à Notario inquisito, & de falso suspecto, quique dicitur domi testatoris stipulasse; quum de eo tempore a civitate profugus erat, non attenditur: numer. 3. ibid.
 Maxime, si ad sit testatoris assertio, qui declaravit, omnes actus, qui ab aliis, præter suo Notario, essent confecti, falsi reputarentur: n. 4. ibid.
 Et quum inter Notarii suspecti acta non catalogata inseri, & superaddi potuerunt: ibid. numer. 5. p. 273.
 Et cum ambæ dd. declarationes diversis temporibus gestæ, eosdem habent testes, quorum altera in primo actu qualitatem, quam hactenus non habebat, sibi attribuit: numer. 6. ibid.
 Declaratio prætenfa, in qua testator filium naturalem libere vult succedere, quando in testamento ferio longum ordinem substitutionum demandaverat, quum sit inverisimilis, ideo falsa arguitur: n. 11. ibid.
 Præsertim, si ad sit plures declarationes, & observantia filii de eodem testamento: numer. 12. ibid.
 Declaratio satisfactionis a creditoribus factæ, contra ipsos, non vero in tertii præjudicium operatur: dec. 628. n. 35. Tom. 3. p. 8.
 Declaratio debitoris ad proprium commodum semper reilectur: dec. 794. n. 15. Tom. 3. pag. 324. & dec. 1227. n. 8. Tom. 5. p. 317.
 Declaratio mulieris, quod cambium actuum in viri hereditate repertum, ad tertium, & & non ad illum pertineat, non attenditur, si antea illud esse viri hereditarium judicialiter declarasset: dec. 922. n. 19. T. 4. p. 94.
 Declaratio illa attendenda est de voluntate testatoris, quæ provenit ab herede fiducia, a testatore relicto: dec. 963. n. 4. T. 4. p. 174.
 R. Amplia,

Amplia, si talis declaratio fuisset in iudicio approbata: num. 5.
 Declaratio simoniam involvens inter comparationes facta, nulla est: decif. 1131. num. 7. Tom. 5. p. 95.
 Declaratio proveniens ex facto, potentior est illa, quæ ex verbis provenit: n. 8. ibid.
 Declaratio testatoris, quando est clara, omnibus aliis interpretationibus præfertur: dec. 1166. n. 46. Tom. 5. p. 176.
 Declaratio in re dubia Apostolicarum constitutionum, multum observantiæ deservit; præsertim si ista sit continuata: decif. 1182. num. 12. Tom. 5. p. 210.
 Declaratio facta a pupillo, quod bona velit possidere uti hereditaria, non ad effectum infirmandi inventarium, istius vim non inficit: dec. 1183. n. 17. Tom. 5. p. 216.
 Declarationis vis, & natura est, actum dubium declarare, quoties contraria non urgeat præsumptio: dec. 1373. n. 2. T. 6. p. 243.
 Amplia, quando declaratio nil aliud explicat, nisi id, quod ab initio de iure inerat: num. 3. ibid.
 Declaratio patris emissa in testamento, quod filiam dotaverit in certa summa, erronea non debet præsumi, scilicet quod dotare etiam de maternis bonis intellexerit, si de istis in constitutione non fuisset loquutus: n. 6. & 7. ibid.
 Declaratio, etsi concepta per verba enunciativa; vera tamen, & non erronea præsumenda est, quando nitatur declarationi præcedenter in instrumento emissa: n. 8. ibid.
DECLARATORIA.
 Declaratoria locus non est, quando expedito mandato, servatisque quatuor consuetis terminis, de partitione non docetur: decif. 67. num. 1. Tom. 1. p. 98.
 Ad Declaratoriam evitandam, partitionis obligatio debet esse pura, & absoluta: ibid. n. 5. p. 99.
 Declaratoria non relaxatur sine positivo spreto iudicis, & contumacia partis: dec. 165. n. 1. Tom. 1. p. 255.
 Ad Declaratoriam denegandam obligatio de parendo sufficit: ibid. n. 5. p. 256.
 Vid. *Rota*.
 Declaratoria locus non est, ubi non constat de positiva contumacia: dec. 200. numer. 1. Tom. 1. p. 314.
 Declaratoria est remedium subsidiarium; nec datur quum non constet de diligentia, nec quum mandatum est expeditum absque censurarum comminatione: dec. 276. num. 1. ad 3. Tom. 1. p. 446.
 Præsertim, quum actor liberas habet manus, ob remota impedimenta: n. 4. ibid.
 Declaratoria cum præfatione novi termini relaxantur, ut victus a sua contumacia, in non parendo mandatis iudicis, resipiscat: dec. 364. n. 1. Tom. 2. p. 80.
 Ad Declaratoriam retardandam non sufficit, quod paritio sit verbalis; sed debet esse actualis: num. 2. ibid.
 Declaratoria locus est, quum victus ad iudices laicos pro retardatione mandati Roralis recursum fecerit: n. 3. ibid.

Declaratoria in contumaces, post relaxata mandata cum censurarum comminatione, post servatos solitos terminos, decernitur: dec. 604. num. 1. Tom. 2. p. 473.
 Declaratoria evitari non potest, quum non sint adhibita necessaria, & determinata diligentia pro paritione: n. 3. & 5. ibid.
 Declaratoria non potest evitari, quum inversimile redditur, aliquem non potuisse mandatis parere: n. 4. ibid.
 Vid. *Aggravatoria*, & *Censura*.
 Vid. *Castella Angeli*.
DECOCTIO; DECOCTUS.
 Decoctus mori dicitur ille, qui omnia sua bona alienavit, & pro debitis in carceribus, usque fere ad ultimam vitæ diem permanere est coactus: dec. 386. num. 17. T. 2. p. 122.
 Decoctio convincitur, quum filii paternam hereditatem, utpote damnosam, repudiarunt: dec. 396. n. 19. Tom. 2. p. 136.
 Decocti confessio tenet, quum decoctio non probatur ex ulla iudicis sententia: dec. 594. num. 4. Tom. 2. p. 456.
 Vel quum Decoctio de tempore confessionis non convincitur, præsertim quando dicta confessio est adminiculata: n. 5. & 6. ibid.
 Decoctio debitorum non est opponibilis ab illo, qui fructus restituere debet, nisi doceat de diligentia contra illos factis: dec. 769. n. 21. Tom. 3. p. 272.
 Tali casu Decoctio, vel per formalem bonorum cessionem, vel per iudicis sententiam probanda est: ibid.
 Decoctio ab allegante probanda est, vel per sententiam, vel per formalem bonorum cessionem: dec. 779. n. 25. Tom. 3. p. 291.
 Decoctio debitoris excluditur ex contractibus inter illum, & creditores initis, in quibus uti verus rerum suarum administrator fuisset recognitus: dec. 1019. n. 1. Tom. 4. p. 289.
 Decoctus notorie, & profugus ad Ecclesiam ob æs alienum contractum, pro discussu habendus est: dec. 1226. n. 24. Tom. 5. p. 315.
 Vid. *Cessio bonorum*, & *Debitor*; necnon *Vid. Fructus Cambiorum*, & *Oberatio*.
DECREMENTUM.
 Decrementum locorum montium damno eorum proprietarii decit: decif. 1282. numer. 2. & 5. Tom. 6. p. 31.
DECRETUM IN GENERE.
 Decretum posterius continens certam summam, est præcedentis declaratorium, in quo continebatur summa nimis vaga, & generalis: dec. 122 n. 5. Tom. 1. p. 189.
 Decretum posterius declarans numerum creditorum, est declaratorium antecedentis, in quo generaliter dictum fuit accedere debere consensum creditorum, ne etiam de possibilibus intelligatur: num. 7. ibid.
 Decreta sacre Congregationis Concilii vim legis habent quoad omnes controversias: dec. 152. n. 15. Tom. 1. p. 241.
 Decretum declaratur, & intelligitur ab actis: dec. 344. n. 3. & 11. Tom. 2. p. 45.
 Decretum contradicente parte factum, a quo non fuit reclamatum, rei iudicata vim habet: dec. 354. n. 7. Tom. 2. p. 119.
 Dec.

Decretum Urbini Ducum a secessione paterna, & materna, & eorum ascendendum, propter existentiam masculorum, foeminas excludit: dec. 437. n. 2. & 5. Tom. 2. p. 210. Et habet rationem conservandi agnationem: num. 3. & 6. ibid.

Dispositio dicti decreti cessat, deficiente causa conservationis agnationis: num. 4. ibid.

Decreta Serenissimorum Urbini Ducum, prohibent donationes sine eorum licentia, sunt inconcussae observata; decif. 462. numer. 13. Tom. 2. p. 249.

Et a publicationis, & observantiae defectu, de quibus fuit a Rota coram Calataj dubitatum, vindicata: num. 14. ibid.

Decreta, quae donationes sine licentia prohibent, sunt amplissimis verbis concepta, & adimunt fidem scripturis, praesumendo actum fraudulentum, & simulate gellum; ac dolo, metueque extortum: num. 16. ibid.

Comprehendunt quodcumque donationum genus, etiam juratarum: n. 17. & 18. ibid.

Decreta Serenissimorum Urbini Ducum, an sint servanda in donationibus ab ipsis prohibitis, quoties utrique contrahentes desierunt esse subditi, ut est casus mulieris extra statum nuptae, & domicilium habentis, reatus a decisione coram Calataj: ibid. numer. 23. p. 250.

Decretum primum, a secundo inter diversas personas, & in causa, & jure diverso latum, circumductum non dicitur: dec. 584. num. 5. Tom. 2. p. 440.

Vid. *Judex ad dec. praedictam.*

Decretum firmum remanet, donec non sit revocatum: dec. 613. n. 1. Tom. 2. p. 456.

Decretum, a quo non fuit appellatum, & causa non prosequuta, firmum remanet, & transit in rem judicatam: num. 4. ibid.

Decretum habet pro fe validitatis praesumptionem, donec non revocetur: num. 8. ibid.

Decretum validum, & justum est exequendum: dec. 623. n. 1. Tom. 3. p. 6.

Decretum nemine citato obtentum, in extrajudiciali supplicatione non attenditur: dec. 928. n. 15. Tom. 4. p. 108.

Decretum falso, & subreptitio supposito innitum, non afficit: dec. 950. n. 9. T. 4. p. 149.

Decretum Rotale, clausula salutari ad formam decisionis munitum modificatur, & regulatur ad trames sensus in decisione panditi: dec. 999. n. 9. Tom. 4. p. 237.

Amplia, ut ad alieni facti adimplementum non extendatur: num. 10. ibid.

Decreta Auditoris Sanctissimi censentur ab ipso Papa per ipsius organum pronunciata: dec. 1014. n. 1. Tom. 4. p. 274.

Decreta Rotalia, eo magis sunt a litigantibus exequenda, si illis eorum auctores obtinuerant: ibid. n. 6. p. 275.

Decretum latum inter diversas personas allegari nequit, quum pareat exceptionem de re inter alios peracta: num. 7. ibid.

Decretum obtentum, citato legitimum contradicatore, in causa status, inducit jus, statumque quoad omnes facit, & successores etiam citatorum in illo tunc afficit: n. 9. ibid.

Amplia, quando successor ex persona etiam propria, se illud executioni demandatum obligasset, ex quo se illud acceptasse praesumitur: num. 10. ibid.

Decreti injusti acceptatio, ex ignorantia facti orta, rescissa remanet: decif. 1040. num. 2. Tom. 4. p. 331.

Decretum semper praesumitur acceptatum in parte justa, non autem in excessiva, sicuti & illius exequutio: num. 4. ibid.

Decreta congregationis confraternitatis in usu non recepta, statum non faciunt, nec operantur: dec. 1058. n. 18. Tom. 4. p. 433.

Decretum in visitatione factum per Episcopum, & praesentibus Canonicis approbatum, ab uno ex illis, tamquam factum proprium, non potest impugnari: decif. 1334. num. 11. Tom. 6. p. 115.

DECRETUM APPELLABILE.

Decretum de sui natura appellabile, executioni demandari nequit absque attentatorum labe: dec. 157. n. 8. Tom. 1. p. 246.

Etiam si liquidatio quantitatit in subsequenti mandato contenta, innixa foret relationi periti: num. 9. & 11. ibid.

DECRETUM JUDICIS IN CONTRACTIBUS MINORUM, ET MULIERUM.

Decretum a iudice ex falsa causa interpositum, est nullum: dec. 281. n. 12. T. 1. p. 452.

Decretum iudicis in contractu, facit praesumere veritatem partitarum inibi enunciatarum: decif. 441. n. 9. Tom. 2. p. 215.

Praesertim, si postea eadem verificentur, ex quo iudex post redditam rationem, quietantiam ex officio fecerit: n. 10. ibid.

Decretum pro contractu mulieris a iudice ad certum contractum sub certa forma a mulieri utili, non suffragatur ad alium omnino diversum, & praesudiciale: dec. 565. numer. 10. Tom. 2. p. 412.

Praesertim, quum iudex, si hunc alium scivisset contractum, decretum non interpoluisset: num. 11. ibid.

Decretum iudicis non praeservat ab evidenti nullitate, & praesudicio contractum mulieris: n. 12. ibid.

Vid. *Solemnitates.*

DECRETUM IRRITANS.

Decretum irritans destruit observantiam contra Apostolicas reservationes: dec. 695. n. 20. Tom. 3. p. 138.

Decretum irritans destruit observantiam in contrarium circa collationem beneficiorum, quando observantia est iniusta, scelus quando est fundatoris menti uniformis: dec. 711. n. 17. Tom. 3. p. 164.

DECRETUM PROVISIONALE.

Decreta provisionalia, nullum certum, & permanens jus tribuunt: dec. 536. n. 12. T. 2. p. 367.

DECRETUM SYNODALE.

Decreta Synodalia non afficiunt archiconfraternitates, aggregatas illis, quae Apostolicis particularibus gaudent privilegiis, tamquam non subiectas: dec. 736. n. 7. Tom. 3. p. 208. Etiam si ab initio fundationis de tali subiectione fuisset conventum: n. 8. ibid.

Decreta prædicta faciunt statum, successoresque vicarios afficiunt: decif. 813. numer. 17. Tom. 3. p. 356.
 Amplia, si Rotalibus resolutionibus vicarii prædecessores paruisent, & parochi titulo renunciasent: ac si longissimi temporis observantia concurreret: n. 18. & 19. ibid.

DECRETUM QUOAD EJUS REVOCATIONEM.

A Decreto primo repositio non deducitur ab altero, factio in iuribus, & personis diversis: dec. 613. n. 3. T. 2. p. 486.
 Decretum pro expeditione mandati ad factum, ab emotore adversus venditorem obtentum, non destruitur, ex quo creditor renovasset citationem ad videndum procedi ad ulteriora in illius expeditione; necnon celebrari instrumentum emtionis, cum consensu interesse habentium; alias ex officio &c. & quare: dec. 999. n. 3. T. 4. p. 237.

DEDUCTO NE EGAT.

Deducto ne egat non prodest filio pro patre, obligato; quando asseruit se seorsim ab isto vitam agere, & ab ejus esse potestate solum: dec. 1370. n. 6. Tom. 6. p. 233.

DEFALCUM.

Vid. *Observantia ad dec. 137. n. 19. & 20.*
 Nenon Vid. *Locationes perpetua ad dec. 381. n. 20.*

DEFECTUS IN GENERE.

Defectus omnis suspicione est immunis Cardinalis: dec. 64. n. 2. T. 1. p. 94.
 Ex defectu potestatis comprobatur voluntatis defectus: dec. 133. n. 42. Tom. 1. p. 206.
 Defectus productionis instrumenti non est rigide criticandus, quum ipsa pars ipsum confessavit, & illud ab altera fuit exhibitum, & facta oblatio producendi; dec. 332. num. 13. Tom. 2. p. 29.
 Defectus publicationis amplius opponi nequit a cessionario; quum contra cedentem per rem judicatam fuit reiectus; nisi obtenta restitutione in integrum; decif. 446. numer. 8. Tom. 2. p. 227.
 Defectus publicationis, ex quo beneficium, tanquam vacans fuit obtentum, excludit a confessione impetrantis, quod per ejusdem mortem, qui publicationem non fecisse dicitur, vacasse asseruerat; dec. 448. numer. 2. Tom. 2. d. 229.
 Defectus descriptionis in numero lectorum, in quo ordinarii tantum describuntur, non excludit, quin supranumerarii legerit; decif. 625. num. 27. T. 2. p. 506.
 Defectus insinuationis non sequitur, vivente muliere contrahente, non sanatur, ex quo ista mandatum procurat ad id exarasset cum facultate insinuandi etiam post sui obitum; dec. 1167. n. 19. Tom. 5. p. 179.

DEFECTUS INVENTARIII.

Defectum inventarii coheres coheredi nequit opponere: dec. 393. n. 7. Tom. 2. p. 131.
 Declara conclusionem procedere, quando fideicommissarius esset hæres coheredis, inventarium non facientis; secus quando fideicommissarius venit ex persona propria: n. 8. & 9. ibid.

Defectus inventarii non suppletur ex justificationibus etiam simul sumtis, quæ non continent omnia bona fideicommissaria; ibidem. n. 16. p. 132.

Defectus iidem suppletur a distincta bonorum descriptione, a fideicommittente in testamento facta, quæ vices inventarii supplet: dec. 474. n. 13. Tom. 2. p. 270.

Defectus inventarii a coherede opponi nequit, nec ab habente causam ab eo: dec. 579. nu. 13. Tom. 2. p. 433.

Defectus solus inventarii hæredi gravato non impedit, ne suas faciat detractiones: numer. 14. ibid.

Defectus inventarii, & redditionis rationis inter hæres non attenduntur, & redditur ratio; dec. 672. n. 8. & 9. Tom. 2. p. 88.

Declaratur decisio in *Romana hereditatis de Ricciardellis coram Scotto*: ibidem numer. 10. p. 89.

Defectum inventarii per æquipollens supplet processum circa quantitatem patrimonii super peritorum relationibus compilatus, ac testium examine: dec. 707. n. 10. T. 3. p. 157.

Defectus inventarii non est allegabilis adversus hæredem, qui nemine prohibente, in hereditate se immiscuit; & ad hoc, ut credita ejus particularia adversus defunctum confusa fuisset dicantur: dec. 742. n. 2. T. 3. p. 220.
 Maxime, si ad nullam bonorum alienationem deveniret: n. 3. ibid.

Defectus inventarii est allegabilis, quando agitur inter legatarios, & creditores; secus tamen inter coheredes: n. 4. ibid.

Amplia, si hæres post aditam hereditatem, credita acquisiverit: n. 5. ibid.

Defectus inventarii nunquam suppletur ex depositionibus testium, lite pendente, expiscatis, circa res, quæ repertæ non dicuntur: dec. 755. n. 16. Tom. 3. p. 245.

Item, a testibus nullam specificam facientibus mentionem de qualitate authorum circa tabulas pictas: n. 17. ibid.

Defectus inventarii allegari nequit adversus confusorem: dec. 758. n. 16. Tom. 3. p. 251.

Defectus inventarii non excusatur ex bona fide, errore, ignorantia, & simplicitate; quum in hac materia lex non excuset rusticum, militem, aut pupillum: dec. 851. n. 33. 34. & 35. Tom. 3. p. 432. & seq.

Defectus inventarii suppletur per æquipollentem status hereditarii demonstrationem, si agatur cum hærede fideicommissario; secus si cum creditoribus: dec. 890. n. 14. T. 4. p. 36.

Defectus inventarii non sanatur per demonstrationes redditionis rationis, quam fecisset uxor defuncti tutorio nomine filiorum, sed nemine citato; etiam si hoc esset ad formam localis statuti, & quare: decisio. 1016. num. 23. T. 4. p. 280.

Defectus inventarii hæredi gravato eo magis super detractione legitime non obstat, quando de tempore obitus fideicommittentis fuisset minor, & tutor a testatore datus de inventario fuisset negligens: decif. 1047. n. 3. T. 4. p. 347.

Defectus inventarii tribuendus est culpæ tutoris dari hæredi gravato, ipsique fideicommittenti.

renti, qui tutorem parum idoneum dedisset: n.4. ibid.
 Defectus idem non est opponibilis adversus heredem gravatum, ex fideicommissio legitima detrahente volente, si per aequipollens de fideicommissi statu edoceret, & ex quibus de eo doceri dicatur: ibid. n.5. p.344.
 Amplia, quando talis exceptio nimis esset ferotina: n.6. ibid.
 Defectus inventarii non est allegabilis adversus heredem proprietarium, quando aduisset usufructuarius, cui testator facultatem dedisset distrahendi bona, ut sibi satisfaceret, illeque in hereditatis administratione se, numquam ingessisset: decif. 1051. numer. 28. Tom.4. p.353.
 Defectus prædictus suppletur quoad stabilia ex descriptione, quam de eis testator in suo testamento fecisset: n.29. ibid.
 Defectus inventarii, seu omisso an, & quando impediatur heredi gravato detractiones quantitativas, seu quotitativas in restitutione fideicommissi: dec. 1096. n.10. 11. 12. & 19. Tom.5. p.3. & seq.
 Vid. *Omissio*.

Defectus inventarii non imputatur gravato, qui in ætate pupillari decessisset; sed ipsi fideicommissarii, qui pupillo minus diligentem tutorem dedisset: ibid. n.13. d. p.3.
 Defectus idem sanatur ex relatione periti curialis, qui statum hereditarium judicialiter firmavit: ibid. n.18. p.4.
 Defectus inventarii suppletur ex firmatione status hereditarii per peritum facta, median- tibus authenticis documentis, & superlari- vis probationibus: dec. 1155. n.15. T.5. p.152.
 Defectus inventarii afficit heredem respectu creditorum, & legatariorum defuncti, sed nullo modo producit obligationem solida- lem favore istorum inter coheredes, ut pos- sint ultra quoram eis obventam conveniri: dec. 1263. n.19. Tom.6. p.219.
 Amplia, quando non agitur de observanda obligatione individua, quæ talis sit in promissione, & re: n.20. Limita n.21. ibid.
 Vid. *Inventarium quando, & ex quibus dicatur nullum, & quando dicatur va- lidum*.

DEFENSIO.

Defensio juri, & prerogativarum sumibus propriis sustineri debet: dec. 115. numer. 5. Tom.1. p.176.
DELEGATIO, EJUSQUE FACULTAS.
 Delegatio Vicarii ad authorizandam fundatio- nem beneficij, facta ab Episcopo cum refer- vatione approbationis, & confirmationis, quid importet: dec. 570. n.10. T.2. p.420.
 Et post Vicarii sic deputati authorizationem, etiam ante Episcopi ratificationem, non pos- set fundator eam revocare: n.11. ibid.
 In Delegatione debitoris creditoris requiritur presentia, secus in accollatione: dec. 863. n.8. Tom.3. p.454.
 Vid. *Facultas ad dec. 855*.

DELIBERARIUS IN GENERE.

Deliberarius non admittitur ad deliberatio- nem, & licitationis actum sine numeratis pe-

cuniis: dec. 1018. n.4. Tom.4. p.285.
 Amplia, ut neque talis pecuniarum defectus per accollationem debitorum, pro quibus fieret subhastatio, suppleatur, nisi ista in ip- so deliberationis actu in veram delegatio- nem pertransiret: n.5. ibid.

DELIBERARIUS QUOAD FRUCTUS REI DELIBERATÆ.

Deliberarius fructus percipere incipit a die captæ possessionis fundi deliberati, non a die deliberationis: dec. 183. n.18. T.1. p.287.
 Fallit favore illius, qui prælationem præ- tendens, possessionem apprehensionem impe- dit; nam tunc fructus currunt delibera- rio a die deliberationis: n.19. ibid.
 Fallit pariter, si deliberarius, quum habeat perfectam translationem dominij per pelibe- rationem, pretium quoque persolvit, ne ca- reat re, pretio, & fructibus, ex æquitate *L. curabit 6. de rebus emt.* n.20. ibid.
 Deliberatio fructus civiles toto anni decursu maturandi, debentur, quum pretium effecti- ve deposuit, non verò retrahenti, qui pecu- nias ad hoc non solvit, juxta æquitatem mox d. legis: dec. 201. n.9. Tom.1. p.315.
 Deliberarii favore, temporis repartitio, ad effectum consequendi fructus, facienda est a die stipulati instrumenti deliberationis: ibid. n.14. p.316.
 Declaratur procedere, quum instrumenti stipulatio protrahatur sit ex culpa deliberarii n.15. ibid.
 Limitatur si ex culpa alterius, qui præla- tionem prætendebat, quia in divisione fru- ctuum cum ipso, favore deliberarii incoari debet a die decretæ deliberationis: n.16. ibid.
 Deliberarius extra suam culpam, depositis pecuniis, rei deliberatæ fructibus carere non debet: n.18. ibid.
 Deliberarii sunt fructus ab eodem percepti usque ad diem, quo quis prælationem, me- diante pretij refusione, obtinuit; etiam ra- tione dominij: n.19. & 20. ibid.

A Deliberatio percepti fructus ultimo anno, quo prædium restitui debet, sunt dividendi pro rata temporis, qua quisque possidet: nu- mer. 21. ibid.
 Declaratur procedere in fructibus pendenti- bus, non autem exactis: n.22. ibid.
 Et auctoritates loquentes hanc divisionem fieri etiam deberi de fructibus perceptis, tamquam contra communem, non sunt atten- dende: n.23. ibid.
 Deliberarius, cujus deliberatio ex læsionis capite rescinditur, omnes fructus ex re deli- berata perceptos tenetur deliberationem- passio restituere: dec. 1149. n.5. T.5. p.140.
 Deliberatio percepti fructus ex nulla delibe- ratione, cum credito, vel pecuniis ab eo solutis compensantur: n.6. ibid.
 Deliberarius tenetur restituere fructus de re nulliter deliberata perceptos: dec. 1218. n.4. *Vide n.1., & 2. Tom.5.* p.293.

DELIBERATIO IN GENERE, ET

QUANDO SIT VALIDA.

Deliberationem viri impedire nequit credito- ri uxor, quæ potest esse cauta de sua dote. su-

- super aliis bonis : dec. 106. n. 6. T. 1. p. 162.
 Vid. *Oblator ad dec. 185.*
 Vid. *Constitutiones in specie.*
 Vid. *Creditum turbidum.*
- Deliberatio prædii hereditarii facta pro hæredis debitis, illius possessionem probat, & hereditatis aditionem :** decif. 163. numer. 5. Tom. 1. p. 253.
- Deliberatio omnium adiacentium domus concedenda est creditori a debitore habente facultatem subhaftandi, & deliberandi omnia sua bona.** dec. 284. n. 1. Tom. 1. p. 454.
- Nec debitor potest reclamare, nec dicta domus adiacentia potest alienare, & quare :** ibid. n. 2. & 3.
- In Deliberationibus plura solent oriri præjudicia, tam in expensis, quam in minori valuatione :** dec. 362. n. 5. Tom. 2. p. 74.
- Deliberare rem propriam ad domini instantiam, ut sibi solvat, absurdum est :** dec. 663. n. 8. Tom. 3. p. 69.
- Deliberatio unius ex corporibus hereditariis sequuta ob res alienum contractum ab illo, cui competunt detractiones ad istarum computum adscribenda est :** decif. 712. numer. 32. Tom. 3. p. 168.
- Deliberatio facta ad tramites, & pro summa in mandato contenta, iusta est :** dec. 931. n. 3. Tom. 4. p. 114.
- Deliberatio non fit excessiva, ex quo iudex post consumtam deliberationem mandasset assignari ex pecuniis, ab ea provenientibus, favore creditoris, non solum credita sed etiam fructus expost decursos, & expensas deliberationis, licet in mandato non contentas :** num. 4. ibid.
- Vid. *Lasso.*
- Deliberatio non rescinditur per testes, licet formiter repetitos super latione, quando scientia causam non reddunt :** n. 11 & 12. ibid.
- Amplia, si ageretur de probandis fructibus prædii, & testes nescirent ad quantum ascendere potuissent fructus intra decem annos ante illam, & decem annos ex post :** n. 13. ibid.
- In Deliberationibus cursor debet accendere candelam, bannimenta facere, ac publicè affigere edicta; non verò notarius :** dec. 1018. n. 9. Tom. 4. p. 286.
- Deliberatio ut sit valida, debent ei præcessisse hæc duo inter sese distincta decreta; nempe *subhaftari*, & *deliberari*; aliàs omnino irritatur :** n. 11. ibid.
- Amplia, ut terminus ad reluendum, prædictis deficientibus decretis, talem non sanet defectum :** n. 12. ibid.
- Deliberatio non irritatur ex defectu citationis ad videndum *subhaftari*, & *deliberari*, quando tali defectui per æquipollens fuisse suppletum; hoc est per citationem ad videndum *exponi instrumentum deliberationis* in Curia Urbinate :** dec. 1111. n. 4. Tom. 5. p. 42.
- Amplia, ut neque corruat, ex quo iudex intra brevius tempus terminum ad reluendum coarctasset, quando subhaftatio, elapso mense, sequuta fuisset :** n. 5. ibid.
- Deliberatio a iudice demandata ad effectum *deponendi* omnibus creditoribus dicitur utilis ;**
- eorumque indemnitati, & juribus satis consultum : dec. 1157. n. 1. Tom. 5. p. 155.
- Deliberatio sub conditione resolutive, quatenus creditores non caverent sibi de evictione, & clausula de restituendo prioribus &c. sequuta resolutione, ob non adimpletum pactum, iustum titulum pro restituenda re, favore deliberatorii non parit :** dec. 1374. n. 5. T. 6. p. 245.
- Vid. *Caute la Angeli.*
- DELIBERATIO DE BONIS FIDEICOMMISSARIIS.**
- Deliberatio bonorum in correspondenti quantitate illorum ab hærede gravato acquisitorum monstrat bona existentia, esse fideicommissaria :** dec. 40. n. 25. Tom. 1. p. 59.
- Deliberatio facta de bonis fideicommissariis in causam detractionum imputatur, si deliberanti competunt :** dec. 758. n. 28. T. 3. p. 252.
- Deliberatio bonorum fideicommissariorum facta ex causa debiti ejusdem fideicommittentis; in proprietate, & non ad vitam gravati, facta censetur, & cur :** dec. 467. n. 8. T. 2. p. 256.
- Præsertim, quum creditor nil cum gravato haberet agere :** n. 9. ibid.
- Deliberatio bonorum fideicommittentis sublatu vinculo per creditoris protestationes pro ejus debitis sequuta, non ad gravati vitam facta dici potest :** n. 12. ibid.
- Deliberatio eadem pro eodem fideicommittentis debito in uno genere ad vitam gravati, in aliis in substantia facta dici nequit :** ibidem, n. 15. p. 257. Vid. *Creditor ad decif. 467. & Loca montium, ibidem.*
- Deliberatio facta de bonis fideicommissariis in causam detractionum imputatur, si deliberanti competunt :** dec. 758. n. 28. T. 3. p. 252.
- DELIBERATIO NULLA, ET QUANDO DICATUR TALIS.**
- Adversus Deliberationem nullam admittitur continuatio possessionis :** dec. 127. numer. 17. Tom. 1. p. 196. Vid. *Nullitas ad dec. 443. & Possessio ad dec. 624.*
- Deliberatio facta vigore mandati implicite continens liquidationem fructuum, quod ideo est appellabile, nulla est :** dec. 157. numer. 7. Tom. 1. p. 246.
- Deliberatio facta secundo majori oblato, non citato primo oblato, ex Constitutione Pauli V. nulla est :** dec. 185. n. 2. Tom. 1. p. 290.
- Deliberatio quando fieret, etiam pro summa in mandato non contenta, licet de cætero deberetur, nulla est :** dec. 931. n. 2. T. 4. p. 113.
- Deliberatio si sit male facta, tribuit eam passio reintegrationem ad bona deliberata :** decif. 1018. n. 2. & 17. T. 4. p. 285. & 287. & 1270 n. 17. Tom. 6. p. 7.
- Deliberatio fit nulla, nisi in ipso actu deliberatarius solvisset illius pretium pro dimittendo creditore :** d. dec. 1018. n. 3. p. 285.
- Deliberatio item fit nulla, quando, non concurrente oblato, afirmatio non præcederet de bonis subhaftandis ad removendas fraudes :** n. 16. ibid.
- Amplia in casu, quo deficerent proclamata, ad licitatores alliciendos requisita, candelæ accensio, & iudicis decretum, sub ea forma deliberationem fieri demonstrantis :** ib. n. 7. p. 286.

Subampia, ut tales defectus, neque sanentur ex enunciativa affirmantis prædictas solemnitates præcessisse, quum debeant constare ex actis n.8. & 10. ibid.

Deliberatio ex quibus actibus præcipitanter, irregularique methodo facta dicatur: n.13. ib.

Deliberatio, ut dicatur fraudolenta, DD. satis esse putant, quod fiat favore ipsius creditoris palam non comparentis, sed per interpositam personam: n.14. ibid.

Deliberationi nullæ acquiescisse debitorem, & ex ejus acquiescentia tales nullitates præscriptas remansisse, non potest dici, quando ille vix secuta deliberatione, de nullitate protestatus fuisset: n.15. ibid.

Deliberatio fit nulla ex enormissima læsione, quæ intercessisset: ibid. n. 16., & 1148. n. 13. Tom.5. p.138.

Deliberatio nulla ex capite enormissima læsionis optime probatur per testes de qualitate bonorum optime imbutos, eorumque scientiæ causam reddentes: prædicta decis. 1018. n.19. Tom.4. p.287.

Deliberatio ex capite excessus semper rescinditur: dec.1039. n.3. T.4. p.329., 1111. n.9., & 1205. n.1.T.5. p.42. & 262.

Deliberatio ex capite læsionis, sicuti & quilibet alius contractus rescinditur: d. dec.1039. n.7. T.4. p.349.

Vid. *Lasfo ad d. dec.*

Deliberatio nulla ex tali capite numquam præscribitur, præsertim si in deliberatione mala fides detegeretur, quæ est cujuscumque præscriptionis obstaculum, & quæcumque præservat actionem: ibid. n.9. p.330.

Adversus Deliberationem nullam non datur restitutio in integrum, lapsu temporis non obstante &c. n.10. ibid.

Deliberatio ex defectu citationis, & decreti *ad videndum subhastari, & deliberari*, semper irrita remanet: dec.1073. num.3., & 4. Tom.4. p.403.

Deliberatio irritatur per hoc, quod iudex in termino ad relinquendum suum decretum ad viginti dies coarctasset, quando ageretur de stabilitibus, in quo casu integer requiritur mensis: n.5. ibid.

Limita in subhastatione mobiliū, in quæ decem tantum sufficunt: n.6. ibid.

Deliberatio fit nulla, si edicta affigerentur extra locum, ubi adiunt bona, & quare? etiam si talis affixio fieret, ubi fuisset iudicium peractum: n.7. ibid.

Amplia, ut fiat nulla ex capite excessus, licet pretium erogaretur in dimissionem etiam aliorum creditorum, quando ipsi non urgent: ibid. n.8. & 10. p.404.

Deliberatio fit nulla, quando consumitur sine actu præambulo executionis mandati: n.11. ibid., & dec.1111. n.10. T.5. p.42.

Deliberatio corrumpit ex capite excessus, quando creditor eam consumeret etiam pro altero credito alicujus census, pro cuius fructuum satisfactio super aliis distinctis bonis associationem reportasset: n.13. ibid.

Amplia, quando creditum, pro quo deliberatio consumta fuisset, esset illiquidum,

cujus liquidatio est omnino necessaria: nu. 14. & 15. ibid.

Deliberatio nulla non dicitur per epistolas approbata, quæ ad diversum tenderet effectum, deque tali non loquerentur approbatione: n.21. ibid.

Deliberatio irritatur ex affixione edictorum, extra locum rei subhastatæ facta; etiam si fuissent affixa in loco peractæ causæ dec.1111. n.6. Tom.5. p.42.

Amplia, quod etiam si res subhastanda in pluribus diversis locis sita essent, in qualibet ex eisdem locis edicta essent assignanda, & publicanda: n.7. ibid.

Deliberatio, & subhastatio factæ pro credito turbido, vel illiquido corrumpit: nu. 12. 15. & 16. ibid.

Deliberatio nulla, ut ex debitoris approbatione sanata remaneat, illius scientia de nullitate, tam facti, quam juris in eo requiritur: ibid. n.17. & 23. p.43.

Deliberatio excessiva etiam in obulo, nulla est; & quando de excessu dicatur constare? dec. 1148 n.2. Tom.5. p.137.

Deliberatio corrumpit ex capite excessus, si sequuta sit tam pro sorte, quam fructibus crediti, quando istud esset mere pecuniarium, & infructiferum: ibid. n.5. & 7. p.138.

Deliberatio dicitur semper excessiva, quando facta est pro summa, quæ creditum excederet; & corrumpit ex isto capite: n.8. ibid.

Deliberatio transcendens quantitatem crediti, pro quo fuit consumta, ultra medietatem corrumpit: n.10. ibid.

Deliberatio ex capite læsionis enormissimæ circumscriptur, quando creditum dimidium illius pretii partem non attingit, secundum jus commune: n.11. ibid.

Deliberatio ut ex læsionis capite circumscriptur satis est, quod creditum sit infra tertiam partem veri valoris, juxta statutum Urbis: n.12. ibid.

Deliberatio irrita remanet, quando pro credito non vero consumitur; in eaque fructus etiam post decursu cumulantur: dec.1205. n.6. Tom.5. p.264.

Deliberatio sine credito consumta nulla est: decis. 1241. n.15. Tom.5. p.352.

Deliberatio fit nulla, quando consumitur, non citatis omnibus creditoribus ad causam admittis, cum de collusione id sapere diceretur: n.16. ibid.

Deliberatio confirmata per rem judicatam, si per aliam rem judicatam ex capite nullitatis revocata sit, pro nihilo ad quemcumque effectum habenda est: n.19. ibid.

Deliberatio nulla non sanatur ex declaratione super ejus validitate emissa a principale interese habente, tamquam de collusione sapiens: n.19. ibid.

Deliberatio pro credito insubsistenti consumta omnino sit læsiva, & ex hoc capite revocatur: dec.1243. n.2. T.5. p.357.

Ex Deliberatione nulla pecuniæ retracta, eam passo, vel hæredi sunt consignandæ: decis. 1273. n.1. Tom.6. p.14.

Deliberatio pro credito consumto irrita est; im-

Immo etiam pro credito illiquido: dec. 1344. n.8. & 9. Tom.6. p.178.
 Deliberatio vulnerata per rem iudicatam, nulum retinendi titulum tribuit: n.19. ibid.
 Deliberatio consumpta pro credito livellorum a fortiori corrumpit, si pars prædicti deliberati fuisset ab executione per iudicem præservata: ibid. n.11., 12., & 13. p.179.

Vid. *Census in genere*.

DELICTUM.

Delictum, quæ sapient, sunt concludenter probanda: dec.625. n.17. T.2. p.505.
 Delicti causa illa dicitur, quæ ex eisdem promanat adis, ex quibus delictum probatur: Et hoc procedit maxime contra Fisco adhaerentes, ab eoque jus desumentes: dec. 961. n.7. & seq. Tom.4. p.170.

Vid. *Testes ad dec. 1225.*

Delictum in actu Ecclesiastico non præsumitur, & rigorose ab eum allegante probandum est: dec. 1235. n.26. Tom.5. p.339. Vid. *Crimen*.

DELINQUENS, DELINQUERE.

Vid. *Privatus ad dec.309.*

Delinquentis filius ab avo ad fideicommissum vocatus, propter patris delictum, non dicitur ventre a radice infecta, si fuisset innocens, ac delicti incapax: dec. 961. n.12. T.4. p.170.

Vid. *Conditio ad dictam dec.*

Delinquens pro vere, & naturaliter mortuo non reputatur, donec reintegrationis speculciatur: ibid. n.19. p.171.

DEMENS, DEMENTIA.

Vid. *Pater ad dec.681.*

Dementia admitt facultatem disponendi de rebus propriis: dec.754. n.4. T.3. p.242.

Demens, ut de re sua nequeat disponere, probari debet, quod tempore dispositionis præcise in dementia permanserit: n.5. ibid.

Dementes in isto statu contrahere non prohibentur, deque re propria disponere: numer.8. ibid.

Dementia ante dispositionem, & post illam probata, etiam de tempore medio præsumitur adfuisse: num.0. ibid.

Demens præsumitur sanatus, si fuerit per Episcopum ad sacra peragenda abilitatus: n.12., 13., & 14. ibid.

Super Dementia mille testes in genere adducti, nisi tempus dispositionis præcise percutiant, omnino relictuntur; & quare: ibid. n.19., & 20. p.243.

Vid. *Sanitas mentis*.

Demens ex quo disposuerit de bonis, quibus in dementia statu fuit expropriatus, ejus persistencia in illa non probatur; & quare: numer.21. ibid.

Vid. *Donans, & Donatio ad dec.861. n.2. & 3. & 9.*

Dementia donantis satis probatur, ex quo ad hospitale dementium fuisset traductus, ibique sub arcta custodia retentus: dicta decis. 861. num.4. Tom.3. p.451.

Amplia, si eodem anno, quo donasset, fuisset illi deputatus cura, or, & ex testium fide dementia confirmaretur: num.5. ibid.

Dementia, ex quibus verbis probatur: numer.6. ibid.

Dementia donantis optime probatur ex fidelius, qui eum in hospitali custodiebat: numer.8. ibid.

Dementia non excluditur per hoc, quod demens aliquando sensate loquatur: quum hoc mentis tranquillitatem non concludat: numer.12. ibid.

Amplia, ut neque excludatur, si mandatum procuræ ad exigendum exarsisset, quando per deputationem curatoris illa procuræ laesedduata remanisset, & quare: n.13. ibid.

Dementia non excluditur in donante, ex quo uno tempore sanus fuisset, quum in hac materia ab uno ad aliud tempus non valeat illatio: ibid. n.15. p.452.

Vid. *Filius ad dec.971.*

Vid. *Furius*.

Vid. *Mentis imbecillitas, & Recovalescentia*.

DENOMINATIO.

Denominatio in filium præbet sumum veræ filiationis: dec.55. n.8. Tom.1. p.84.

Denominatio non attenditur, si deficient substantialia: dec.357. n.16. Tom.2. p.64.

Amplia, quando non fuit semper univoca: num.17. ibid.

Denominatio sub eodem nobili cognomine auctoris, in publicis libris reformationum, arguit ejus & successorum existentiam de ea familia: dec.526. n.9. Tom.2. p.352.

Et excludit talem auctorem, ita in publicis libris reformationum cognominatum, fuisse piebejum, & quare: n.10. ibid.

Denominatio scientia sub nobili cognomine per longissimum tempus, pluresque generationes continuata, ad illos de familia censetur pervenisse: ibid. n.11. p.353.

Denominatio in libro reformationum, a nobilibus antiquitus confecto, & admissio in consilio nobili, probat denominatum talem fuisse: dec.571. n.12. Tom.2. p.423.

Denominatio casalis novi, vetus adfuisse supponit: dec.745. n.3. Tom.3. p.226.

Denominatio parochi, vicarii, & rectoris sunt synonyma; & si vicarius parochus fuisset appeilatus, quando dici debuisset vicarius; per hoc non tollitur unio Ecclesiarum, & tituli suppressio, cum ad nomina abusum referri possit: dec.813. n.22. Tom.3. p.357.

Denominatio parochi, & plebani, qui vulgo sic appelantur, confunduntur a præsentationibus factis sub titulo vicarii: n.23. ibid.

Amplia, ex judicialibus declarationibus per vicarios emissis, quæ titulum parochi præcedentem destruant: n.24. ibid.

Denominatio Germanorum, omnes comprehendit Provincias, & Regna, quæ Germanicum constituunt Imperium, eisdemque legibus utuntur: dec.994. n.3. T.4. p.227.

DENUNCIATIO.

Denunciatio supponit jus prælationis: dec.111. num.16. Tom.1. p.119.

DEPERDITIO.

Deperditio res sine culpa amittentis an, & quando ejus damno cedat, vel non: dec.491. n.4. Tom.2. p.293.

Si Deperditio fuerit intimationis originalis, alias

alias in Signatura datum, notarii incuria;
non præjudicat: dec. 520. n. 4. T. 2. p. 342.
Vid. *Amisso*.

DEPOSITARIUS.

Depositarius depositas pecunias sub certa lege
deponere non tenetur, nisi ea implera; alias
ad iteratam solutionem de proprio tenetur:
dec. 626. n. 22. Tom. 2. p. 508.

Depositarius tenetur penes se deposita domino
restituere: dec. 883. n. 1. Tom. 4. p. 22.

Depositarius boni frumenti, & mercantis non
potest inferioris speciei ab eo, quod recepit,
alterum restituere: num. 2. ibid.

Depositarius, si per distincta deposita frumentum
bonum, & inferius recepit, non potest in
restitutione una cum altera qualitate illius
miscere, hoc est pro bono malum restituere:
num. 3. & 4. ibid.

Depositarius nec dominium, nec possessionem
super re depositata adipiscitur: decif. 1251.
num. 21. Tom. 5. p. 383.

DEPOSITIONES.

Depositiones testium emissæ super interroga-
toris, præferunt illis super articulis editis;
dec. 147. n. 3. Tom. 1. p. 235.

Depositiones testium ad perpetuam, pendente
lite, & non citata parte reportatæ, nullum
gradum probationis constituunt: decif. 377.
num. 7. Tom. 2. p. 107.

Depositiones testium informes non probant suc-
cessionem, ad effectum succedendi in bonis
per tertios possessis: dec. 214. n. 3. T. 1. p. 336.

Depositiones testium, licet informes, & fides
baptismatis unitim, perfecte probant descen-
dentiam, ad effectum succedendi: ibid. nu-
mer. 4. p. 337.

Depositio testis non concludens non admittitur
eademque, quando sit circa existentiam ali-
cujus rei ad effectum exhibitionis, non atten-
ditur: dec. 574. n. 1. & 2. Tom. 2. p. 426.

Depositionibus testium formiter repetitorum
multum defertur in probanda administratio-
ne communiter facta a fratribus: decif. 713.
num. 3. Tom. 3. p. 169.

Depositio testis ad unum effectum producta,
probat quoad ceteros contra inducentem:
dec. 850. n. 6. Tom. 3. p. 426.

Depositiones testium, & peritorum, pendente
lite, expiscatæ, parte non citata, non
relevant: dec. 893. n. 13. T. 4. p. 29.

Vid. *Fides*; *Probatio*; *Testes*.

DEPOSITUM.

Depositum cadere non potest in aliud debitum,
ab ipsius lege discordans: decif. 51. numer. 2.
Tom. 1. p. 78.

Depositum factum cum vinculo, quod non con-
venit pro debito, pro quo factum prætendi-
tur, monstrat in diversam causam cessisse:
ibid. num. 4. p. 79.

Depositum pro creditore, qui est tutus ob re-
tentionem aliorum bonorum debitoris, non
est demandandum: dec. 122. n. 17. T. 1. p. 189.

Vid. *Pecunia ad dec. 132. & Pretium ad
dec. 194.*

Deponere non tam grave est, quam solvere:
dec. 414. n. 2. Tom. 2. p. 171.

Deponens super pecuniis depositatis potest

concurrere, & alios excludere; n. 3. ibid.

Depositum, a quo sit factum, & cuius nam sit,
dignoscitur a declaratione depositarii, & ab
inscriptione existente desuper re depositata:
dec. 691. n. 1. & 18. Tom. 3. p. 127. & 129.

Depositum restitui debet deponenti, omnibus
possihilitatibus exceptionibus: ibid. n. 2. p. 127.

Depositum dominium cui nam spectet, ad judi-
cium reicitur ordinarium, & interim absque
mora illud restituitur deponenti; n. 3. ibid.

Depositum rei furatæ restitui debet domino,
non deponenti, & hac super re declaratur,
Tex. in L. bona fide 31. ff. depositi: ibid.
num. 5. ad 8. p. 128.

In Deposito de aequitate potior est causa veri
domini, quam deponentis, n. 9. Verum,
quum hujusmodi æquitas absoluta non sit, ac
indefinita, sed tantum in odium improbi de-
positoris constituta, utique suos limites præ-
tergredi non potest: n. 10. ibid.

Depositum actio tribuitur mandanti, non ex man-
dato deponenti: n. 12. ibid.

Depositum iudicium quascunque reicit inspec-
tiones, altiore requirentes indaginem: ibid.
num. 28. p. 130.

Depositum diversitas probatur ex calculo in-
ter dominum, & æstuarium facto distin-
cte inter unam, & aliam speciem; dec. 883.
num. 4. Tom. 4. p. 22.

Depositum pensionum a iudice demandatum,
cum clausula *S. P. Jurium partium* nemini
præjudicat: dec. 1014. n. 11. n. 4. p. 275.

Depositum fieri debet de pecuniis a debitoribus
solutis, quando patrimonium creditoris sta-
ret sub creditorum concursu: dec. 1049. n. 3.
Tom. 4. p. 349.

Depositum pensionum factum sub nomine di-
reditæ, & primogenituræ, titulum domini
æquivocum reddit inter unam, & alteram,
quam capax sit utriusque tituli, fideicommissi,
scilicet, & primogenituræ: n. 6. ibid.

Depositum unius rei usque ad certum tempus
determinatum; isto advento, dies dicitur
interpellasse pro homine; & ob id ejus resti-
tutio nequit retardari: decif. 1133. numer. 1.
Tom. 5. p. 126.

Amplia, si partes inter se convenissent, ut
purificata conditione expressa, nullo alio
titulo res in depositum data retardari posset:
num. 2. ibid.

Subamplia, ut ista restitutio nullam ulterio-
rem contrahentium declarationem admittat
ibid. n. 3. p. 127.

Depositum faciendum est de dote monialis ante
ingressum in monasterium: dec. 1155. num. 4.
Tom. 5. p. 151.

Depositum dotis monasterio tradendæ ex qui-
bus dicatur apparere fidei titulum: n. 7. ibid.

Vid. *Fides ad dictam dec.*

Vid. *Bulla Gregoriana*.

DEPRÆDATIO.

Deprædationem navis prætendens ex aliquius
omissione, ex quo neglexerit reportare sal-
vum conductum, sub certa forma præscri-
ptam evenisse, debet negativam coartare:
dec. 481. n. 7. Tom. 2. p. 282.

Deprædationis navis tribuenda non est omis-
sio in

ni de reportando saluum conductum sub certa forma, quando illud reuera fuit reportatum: num. 9. ibid.

Maxime, si ageretur de infestissimis piratis Signinis, sub nullius vexillo militantibus: num. 10. ibid.

Et qui nullam reverentiam profitentur, & quorum insidia naufragio & incendio æquiparantur: num. 11. ibid.

DEPUTATI, ET DEPUTATIO.

Deputatio iudicum, & notariorum, quando, & in quibus casibus potius literarum patentium, quam instrumentorum naturam præferat: dec. 31. n. 14. Tom. 1. p. 42.

Sine Deputatorum interventu non potest Abbatissa, propria duntaxat auctoritate, pacifici contra instrumentum certi juris inductivum, in præjudicium monasterii: dec. 137. nu. 11. Tom. 1. p. 214.

Deputatio cappellani, & eremitæ ad custodiendam Ecclesiam, pertinet ad ejus rectorem: dec. 282. n. 1. Tom. 2. p. 117.

Deputatio cappellani non inducit ex simpliciter licentia celebrandi missas, & edocendi pueros fidei rudimenta, ex licentia enim ad deputacionem inferri non potest: n. 9. & 11. ibid.

Deputatio pro finibus dividendis probatur ex assercione deputatorum, & antiqua epistola deputantis: dec. 495. n. 6. Tom. 2. p. 306.

DEROGATIO.

Derogationem præsumtam ex lapsu temporis non admittit prohibitio legis in donacionis quantitate, cui est adiuncta prohibitio hominis; ne plura specialia præsumantur: dec. 229. n. 15. 16., & 17. Tom. 1. p. 371.

Vid. *Præsumptio ad dec. prædictam* necnon
Vid. *Papa ad dec. 287.*

Derogatio medietatis vocum necessario supponit præsentationem expletam ab existente in quasi possessione pro altera parte: dec. 60. num. 10. Tom. 2. p. 40.

Derogationes medietatis vocum à Pontifice factæ regulantur juxta dispositionem *Textus in cap. consultationibus de jurepatroni*: numer. 12. ibid.

Vid. *Expectativa: Papa, & Statuta ad dec. 618. n. 16. 17. 25.*

Derogationem factam Apostolicis reservationibus nunquam inducunt quævis verba, scilicet *hac prima vice*, & similia, quæ expressa verba effectivam secumferentia derogationem requirantur: dec. 695. n. 11. T. 3. p. 137.

Derogatio Apostolica posterior non præjudicat gratiæ præventive obiectæ: dec. 741. nu. 16. Tom. 3. p. 217.

Derogant posteriora prioribus: dec. 860. n. 11. Tom. 3. p. 450.

Derogatio Apostolica ex lapsu temporis in constitutione dotis excessivæ relata præsumitur, summaque conceditur facilitate: dec. 881. n. 11. & 12. Tom. 4. p. 24.

Vid. *Præsentatus ad dec. 963.*

Derogatio medietatis vocum petita ab uno de familiis, præsupponit adesse alterum de eadem coequalis jure habentem, & consimilem præsentationem: dec. 1121. n. 16. Tom. 5. p. 96.

Derogatio concessa à Papa favore unius ex præ-

sentatis operatur, ut Papa dicatur se exercere idem jus; quod exerceret Ordinarius: num. 17. ibid.

Derogatio eadem semper stat pro primo præsentato, qui ad S. Sedem comparuit, & ad eam petendam, nec sit præjudicium alteri se primum non offerenti: n. 18. ibid.

Derogationis materia in omni casu pendet à voluntate Pontificis derogantis, ad quam, unice pro comprehensione unius, vel alterius privilegii recurrendum est. dec. 1190. num. 4. Tom. 5. p. 238.

Derogatio generica in constitutione appositæ, per viam legis facta, quæcumque continet privilegia, clausulas derogatorias continentia: num. 5. ibid.

Derogatio Apostolica ex quibus dicatur se extendere ad abolitionem privilegiorum, de quibus specialis mentio foret necessaria, in se derogatorias derogatariorum habentium: num. 6. ibid.

Derogatio, quæ de præcedenti constitutione non loquatur, ad istam se non extendere præsumitur, & cur: ibid. n. 9. p. 239.

Derogatio specialis, & Apostolica provisio, cætera sub juris derogati provisione relinquunt: dec. 1242. n. 14. Tom. 5. p. 355.

Derogatio regulari de jure *quæsto non tollendo* non est necessaria in motu proprio à Papa signato, & eidem juri contrario de voluntate ipsius: num. 16. ibid.

Derogatio Apostolica dicitur comprehensiva omnium præcedentium privilegiorum, quando Pontifex legem universalem inijunxit, per quam omnia præcedentia privilegia præsumuntur revocasse: dec. 1371. n. 6. T. 6. p. 9.

Amplia, ut tali casu censeatur etiam derogasse quibuscumque privilegiis, quæ speciali derogatione derogatorie derogatariorum continentia indigerent: num. 4. ibid.

Derogatio Bullæ Baronum quando facta dicitur: dec. 1026. n. 3. Tom. 6. p. 93.

Vid. *Bulla Baronum.*

DESCENDENS, DESCENDENTES.

Descendentium appellatione regulariter æque veniunt masculi per unicum, ac per duplex medium femininum: dec. 65. n. 1. T. 1. p. 95.

Limitatur, quando testator se veluti femininarum stipirem constituens, illarum agnationem, quasi suam considerat: n. 2. ibid.

Ad quod præbet argumentum, si testator jussisset assumere cognomen, & arma cum ordine perpetuè primogenituræ: n. 3. ibid.

Item, si testator nullam habuerit considerationem de altera fore, quæ tantummodo filias feminas haberat: num. 4. ibid.

Item, si semper, quando vocavit substitutos, masculinitatem reperierit: n. 5. ibid.

Descendentium appellatione æque descendentes ex masculis, ac feminis comprehenduntur: dec. 172. n. 2. & 7. Tom. 1. p. 269.

Fortius, si finita linea, proximiores substituantur a testatore: n. 3. ibid.

Descendentibus vocatis deficientibus, in cappellanis admittuntur transversales extraneis præferendi; scilicet, quum agitur de descendantibus vocatis ad patrimonium, quod, eis

de-

deficientibus, in aliud patrimonium, magis animæ influentis proficuum converti debet: dec. 568. n. 16. & seq. Tom. 2. p. 417.

Descendentium appellatione ex fœminis provenientes excluduntur, quando fuit habitatio conservanda agnationis: prædicta dec. 172. n. 5. Tom. 1. d. p. 269.

Descendentium & filiorum nomina tam masculinos, quam fœminas comprehendunt: ibid. num. 26. p. 270.

Descendens a genere vocatorum non censetur, qui fundationis instrumentum impugnavit, in quo tali generi ius patronatus passivum reservatum legitur: decif. 589. numer. 12. Tom. 2. p. 448.

Vid. *Agnatio: Appellatione descendentiæ &c. Lineæ; Masculi.*

DESCENDENTIA, ET QUOMODO PROBETUR, VEL NON.

Descendentia plene probatur per testes de ea per gradus distinctos deponentes: dec. 206. num. 2. Tom. 1. p. 222.

Descendentia ad obtinendam immisionem ad fideicommissum satis probatur ex testamentis simul sumtis, fidebus baptismatis, depositionibus testium, singulos gradus enumerationem: dec. 214. n. 1. T. 1. p. 336.

Descendentiam ad effectum succedendi perfecte probant fides baptismatis, & depositiones testium informes unitim: ibid. n. 4. p. 337.

Ad Descendentiam probandam ponderatur identitas cognominis, & armorum; ac publica reputatio, & fama: decif. 309. num. 5. & 6. Tom. 1. p. 491.

Descendentiam concludenter probant tractatus serii, & proportionati agnatione, & consanguinitate, palam coram iudice in publicis instrumentis gestis: num. 7. ibid.

Præsertim, si sint emissi ab autoribus illorum, qui eandem contendunt: n. 8. ibid.

Descendentia per gradus distinctos probatio, ad effectum succedendi, non est necessaria, sed sufficit generica, quum testator ad familiam in genere respexit sine ulla gradus præfinitione: n. 9. ibid.

Declarat, quum quæstio non est cum agnato, sed cum extraneo: n. 10. ibid.

Descendentia à communi familia per testatorem vocata, non est necesse, quod probetur per legitimum matrimonium in ulterioribus ascendentibus, sed sufficit in successu, quando testator legitimitatem linealem non exopavit usque ad stipitem, sed tantummodo, quod proximior vocatus esset de legitimo matrimonio: n. 11. ibid.

Descendentia ex avitæ domus habitatione conjicitur: dec. 526. n. 6. Tom. 2. p. 352.

Descendentia vera alicujus amplius in dubium revocari non potest, quum ille, uti talis, ad successionem ex transactionibus, & Rotæ iudicio fuerit admittus: ibid. n. 12. p. 353.

Descendentia non probatur per testes de auditu auditos, nec adminiculatis, & carentes requisitis in cap. licet 47. de testibus: dec. 589. num. 11. Tom. 2. p. 448.

Descendentia probata respectu unius, probata dici debet respectu alterius fratris patruelis;

dec. 590. n. 4. Tom. 2. ibid.

Descendentia vera convincitur, si post eam vocati citati in iudicio, ad eam impugnandam, non compareant: dec. 650. n. 7. T. 3. p. 58.

Descendentia concludenter probatur ex fide baptismatis, testium, instrumentorumque enunciativis: dec. 710. n. 3. T. 3. p. 101.

Descendentia probationis defectus quoad unum gradum tantum, totam confundit descendentiæ: num. 5. ibid.

Descendentia nequit ex cognomine probari, nisi alia requisita concurrant: n. 8. ibid.

Descendentia probatur ex instrumento fundationis, fidebus baptismatis, enunciativis in instrumentis contentis, & testium depositionibus: dec. 752. n. 2. Tom. 3. p. 235.

Descendentia ut legitime, perque distinctos gradus probetur, baptismatum fides sunt necessaria: ibid. n. 11. p. 236.

Descendentiam probari legitime necesse est, quando agitur de iure præstandi, licet si des baptismatis incendio, vel aliquo alio infortunio perierint: ibid. n. 12. p. 237.

Descendentia per distinctos gradus, ex instrumentis, publicisque documentis probatur: dec. 878. n. 3. Tom. 4. p. 15.

Descendentia probatur ex fidebus baptismi, & publicis antiquis instrumentis: dec. 894. n. 4. & 919. n. 4. Tom. 4. p. 43. & 88.

Descendentia non probatio, nec consanguinitatis cum personis a sacra Inquisitione penitentis per coarctatam negativam facta, validissima reputatur, si de ea sacra Inquisitionis testimonium ferret: dec. 981. n. 20. T. 4. p. 207.

Amplia, si tales probationes qui fecerint, cum titulis honorificis; nobilibus armis, & insigniis, tumultu conditi fuissent: num. 21. ibid.

Subamplia, si concurrerent circumstantiæ, familiæ diversitatem præferentes: numer. 22. ibid.

Descendentia ex una familia probatur ex cognomine, quo quis talem præcedens originem, ejusque antecessores usi essent: dec. 1052. n. 4. Tom. 4. p. 355.

Amplia, quando illius linea fuisset ad beneficium admissa, ad quod fundator descendentes invitasset: num. 5. ibid.

Descendentia ex fundatore rigoroſe non est a proviso, & per gradus distinctos probanda ad obtinendam institutionem; quando res est inter unum de familia, & penitus extraneum: maxime in casu; quo fundator propriam, & effectivam descendentiæ non habens, omnes indistincte de sua domo vocaret, quod denotat, ut tota contentiva familia vocata intelligatur: dec. 1062. n. 2. & seq. T. 4. p. 374.

Descendentia ex familia testatoris probatur ex cognomine, quo antecessores eam probare volentes, usque ab antiquissimo tempore usi essent: ibid. n. 4. p. 375.

Amplia ex fidebus testium, & parochorum testimonium, eum semper sub fundatoris cognomine fuisse vocatum: num. 5. ibid.

Subamplia, quando linea ipsius ad beneficium a tali fundatore erectum, sub fundamento talis descendentiæ fuisset admissa: n. 6. ibid.

Descendentia enunciativa eam non probat, quan-

quando principaliter dubitatur de enunciatio-
to, & probationes in contrarium adfunt:
num.9. ibid.

Descendentia ex familia a fundatore beneficii
contemplata, probatur ex antiquis senten-
tiis, fidibus baptisimatum, & testibus: dec.
1321. num.10. Tom.6. p.133.

Descendentia de linea fundatoris ad consequen-
dum beneficium, probatur ex arbore per
instrumenta, & testamenta iustificata: dec.
1397. n.2. Tom.6. p.301.

Amplia, si probaretur, quod author d. benefi-
ciarii fuisset ad consimile beneficium admis-
sus, uti descendens de linea ejusdem funda-
toris: num.3. ibid.

Subamplia, quando questio non est cum aequa-
liter qualificato, sed cum extraneo; quo casu
levioribus probationibus firmatur: numer.4.
& 5. ibid.

Vid. *Filiatio.*

DESCENTENTIA QUOAD EXTINCTIONEM.

Vid. *Dispositio testamentaria in genere ad*
dec.547.

DESCRIPTIO, DESCRIPTIONES.

Descriptio in inventario non est solemnis, si sit
contra formam contentam; decif.38. num.1.
Tom.1. p.53.

Descriptionem integram bonorum non potest
omittere assumens onus consiciendi inventa-
rium, illo, de cuius bonis agitur, non inter-
veniente: ibid. n.2. p.54.

Descriptio in inventario probat provenientiam
bonorum a testatore, cujus est inventarium:
dec.41. n.13. Tom.1. p.61.

Descriptio vini venditi, non probat quantita-
tem vini recolecti: dec.102. n.3. T.1. p.158.

Descriptio bonorum testatoris facta ab heredibus
in inventario, eorum possessionem penes te-
statorem fuisse non probat, quando illa fuit
erronea, ex causa scilicet praecedentis oc-
cupationis ab eo factae: decif.220. numer.7.
Tom.1. p.348.

Descriptio in inventario facta a procuratore,
ignaro, non potest prajudicare heredibus,
qui super bonis descriptis ius habent inde-
pendenter a testatore: n.9. ibid.

Praeterea, si in inventario addita sit salutaris
clausula quod non descripta pro descriptis
habeantur: quia tunc, agnita bonorum qua-
litate, descriptio corrigi potest: n.10. ibid.

Descriptionem inventarii corrigisse praesumi-
tur ille, qui bona in ea, tanquam fideicom-
missaria descripta, iure proprio pro suis ha-
redibus, & successoribus acquirit: n.11. ibid.

Descriptio cambii, quando non obest scriben-
tis heredibus: dec.233. n.8. Tom.1. p.376.

Descriptio, seu contrapositio ad alium effe-
ctum facta in libris, ad diversum non potest
detorqueri: ibid. n.9. p.377.

Praeterea, si postea sit reddita ratio, & si
pars eandem admitterit, & mediante produ-
ctione in iudicio, approbaverit: n.10. 11.
& 12. ibid.

Descriptio erronea in inventario, nullam actionem
praebet: dec.270. n.13. Tom.1. p.428.

Descriptio bonorum tanquam fideicommissa-

riorum ad proprium commodum facta, illo-
rum naturam non immutat: dec.362. num.30.
Tom.2. p.78.

Descriptio bonorum in inventario ab herede
omissa, non prajudicat absentis, & non ci-
tato: dec.40. n.18. Tom.2. p.154.

Descriptio longe post fideicommissantis mortem
facta, inventarii vices supplere non valet:
dec.472. n.6. Tom.2. p.266.

Descriptio non complexiva omnium bonorum,
vices legitimi inventarii supplere nequit, &
cur: num.8. & 9. ibid.

Descriptio in legitimo inventario fieri debet
de tabulis pictis, nummis, aeneis antiquis,
cum expressione artificum, numeri, quanti-
tatis, & ponderis: dec.474. n.4. T.2. p.269.

Descriptio distincta bonorum a fideicommissan-
te in testamento facta, supplet vices inven-
tarii: ibid. n.13. p.270.

Descriptio contra describentem, ejusque ha-
redem probationem facit: dec.483. num.2.
Tom.2. p.284.

Descriptionis bonorum liberorum discretiva a
fideicommissariis, magis fideicommissario-
rum separatim descriptorum realiterem con-
vincit: dec.530. n.3. Tom.2. p.358.

Descripta ea fuisse, quae vere describenda erant,
ex non declaratione per 20. annos a descri-
ptione in inventario facta, desumitur: ibid.
num.10. p.359.

Descriptio in inventario probat, quod in socie-
tate tunc temporis capitalia descripta exta-
rent; non vero quod postea possit calculari
ad commodum alterius utilitas eisdem cor-
respondens: dec.643. n.10. T.3. p.32.

Descriptio erronea praedii facta, tanquam fi-
deicommissarii, in inventario, in quo est
clausula quod non censentur apposta non ap-
ponenda, confitro de errore, describenti
non prajudicat &c. dec.644. n.8. T.3. p.40.

Descriptio localium, quae iusta dicatur, de-
que dolo non suspecta, ne inventarium deca-
dat: dec.1034. n.10. Tom.4. p.315.

Descriptio simplex mulieri tantum describen-
ti suffragatur, ad evitandam, qua damna-
retur, penam, si dolosam, minusque fidelem
descriptionem exarasset: dec.1108. num.18.
Tom.5. p.34.

Vid. *Penallus ad dictam dec. & dec.1183.*

Descriptio bonorum in inventario hereditario
dici nequit erronea, quando, qui illud con-
fecit, a tali descriptione non reclamavit: de-
cif.1183. num.15. Tom.5. p.215.

Vid. *Inventarium.*

DESIDERIUM.

Desiderium, & velleitas in ultimis voluntati-
bus pro expressa voluntate consideratur: de-
cif.1052. numer.10. Tom.4. p.336.

Vid. *Voluntas ultima.*

DESTINARE, ET DESIGNARE.

Destinatio summa in causam reparationis domus,
nequit in alium usum converti: decif.942.
num.16. Tom.6. p.132.

Designatio certorum creditorum a venditore
expressa in venditione, demonstrative tan-
tum stare dicitur, & enunciativa, quatenus
anteriores non compareant: dec.1093. num.4.
Tom.4. p.452. Vid.

Vid. *Accollatarius*.

DESTRUER E.

Destruui non debet id, quod, si factum non foret, denuo fieri deberet: dec.320. num.9. Tom.2. p.13.

DETERIORATIO, DETRIMENTUM.

Deterioratio bonorum cedit damno creditoris, cui fuerunt adjudicata: dec.6.n.4.T.1. p.7.

Deterioratio facta ab entore res detinendo non ad alium usum, quam ad præscriptum, illius damno cedit, qui in eadem re possessa prælationem obtinuit: dec.183. n.21.T.1. p.287.

Deterioratio mobilium temporis iniuria facta, ab intermedio possessore, isti non ascribitur, sed eidem sufficit restituere talia qualia, tempore obtentæ prælationis inveniuntur: num.22. ibid.

Detrimentum rerum communiter possessorum communi damno cedit: ibid.

Deterioratio tunc, quum non probatur ab emphyteuta intrinseca mutatio, eius culpe ascribitur: dec.393. n.18. Tom.2. p.139.

Deterioratio mercium paucis diebus non præsumitur: dec.818. n.4. Tom.3. p.365.

Deterioratio mercium non probatur per simplex computum a creditore deductum, qui eas in pignus retinetur, quum præsumatur tendere ad proprium commodum: ibidem numer.11. p.366.

Deterioratio eadem cedit damno illius, ex cuius progreditur negligentia: n.12. ibid.

Deterioratio non præsumitur, nisi ab alleante oculariter demonstretur: n.13. ibid.

Deterioratio bonorum non probatur ex testibus vagis de quantitate, & qualitate non loquentibus: dec.839. n.19. Tom.3. p.406.

Deterioratio prædii, quæ post illius acceptationem superaccessit, cedit damno acceptantis, & non dantis: dec.1203. n.14.T.1. p.261.

DETERMINATIO.

Determinatio non habens correspectivitatem, ad aliam, pro parte acceptari, & pro parte recusari valet: dec.164. n.11.T.1. p.255.

Determinatio respiciens plura determinabilia, eadem pariformiter determinat: decif.207. num.2. Tom.1. pag.323. & dec.431. num.21. Tom.2. p.204.

Determinatio eadem plura determinabilia, æque respiciens, illa indifferenter determinat: dec.467. n.16. Tom.2. p.257.

DETRACTIONES IN GENERE.

Detractiones non possunt in duplici debiti satisfactionem referri: dec.57 n.9.T.1. p.88.

Vid. *Creditum quoad liquidationem*.

Detractio legitimæ non potest ab ascendente, prohiberi: dec.113. n.12. Tom.1. p.173.

Vid. *Hæres in genere ad dictam dec.*

Detrahi in fideicommissio conditionali duæ quartæ possunt: dec.146. n.20.T.1. p.234.

Detrahit legitimæ cum cautela Soccini non prohibita, impediri nequit: dec.174. n.1. Tom.1. p.272.

Detrahit legitimæ, & lucri dotalis non debentur, nisi prius, solutis debitis hæreditariis: dec.198. n.7. Tom.1. p.312.

Detrahit legitimæ fieri non potest descendentibus, quando eam testator prohibuit, cum

cautela Soccini, ejusque hæredes acceptarunt: dec.229. n.7. Tom.1. p.370.

Detractiones competunt primo hæredi gravato: dec.314. n.8. Tom.2. p.4.

Detrahit non datur, ubi non adest subiectum reale bonorum, ad differentiam hæreditatis, quæ refertur ad existentiam incorporalem, & etiam sine bonis consistit: dec.347. num.5. Tom.2. p.49.

Detractiones non debentur concurrentibus, defectu inventarii, & pluribus alienationibus: dec.393. n.1. Tom.2. p.131.

Et contrarium prætendenti incumbit onus concludenter probandi negativam: n.2. ibid.

Detractiones ab hærede faciendæ non sunt, deficiente inventario, & conspicuis concurrentibus alienationibus: ibid. n.18. p.132.

Detractiones faciendi jus quod competeat gravato, competit illius donatario & hæredibus: dec.409. n.7. Tom.2. p.164.

Detractionibus sibi debitis filius non privatur ex solo inventarii defectu: dec.416. num.2. Tom.2. p.18.

Amplia, etiam si concurrerent detractiones, quæ respective ad fideicommissum sunt modicæ: ibid. n.3. & 22. d. p.178. & seq.

Detrahere debet filius ex maternis bonis legitimam: ibid. n.11. d. p.178.

Detractiones debita non impediunt, quin vocatus ad particularem fideicommissum rem nulliter alienatam non possit vindicare: dec.468. n.6. Tom.2. p.260.

Præsertim, quum jura dictarum detractionum illega remaneant in alio exercenda iudicio: n.7. ibid.

Detractiones illiquida dicuntur, & ineptæ ad tribuendum pro eis retentionem, donec ad evidentiam non constet de quantitate alius hereditarii: dec.472. n.18.T.2. p.267.

Detrahit legitimæ, & Trebellianicæ a filiis non facta, ad hæredes faciendæ transmittitur: dec.579. num.11. Tom.2. p.433.

Vid. *Inventarii defectus ad dictam dec.*

Detractiones legales non subiacent fideicommissio, sicut nec accidentales: dec.660. n.1.2. & 9. Tom.3. p.63. & seq.

Detractiones impediri nequeunt ex ommissa confessione inventarii, quum adversus illam obtemperata fuerit restitutio in integrum, & redita ratio: ibid. n.3. d. p.63.

Detractiones legales, nempe legitimæ cum Trebellianicæ omnino debentur in fideicommissio per contractum inito: n.6. ibid.

Detractiones non competunt, quando deest inventarium, & lis est inter hæredem fideicommissarium, & hæredem hæredis gravati: dec.707. num.7. Tom.3. p.157.

Detractionum exceptio, quando sunt modicæ respectu pinguis patrimonii, ad quod immixtio postulat, non retardant: dec.712. n.24. Tom.3. p.167.

Amplia, si qui eas petat, de hæreditariis mobilibus rationem non reddat, ex quo detractionum consumptionis gravior oritur præsumptio: num.25. ibid.

Detractiones redduntur illiquida, si ille, cui competunt, diu hæreditarios fructus exegerit,

- rit, & quia tales, immiffionem ad fideicom-
miffum vocatis non retardant: ibidem nu-
mer. 26. p. 168.
- Detractiones redditio rationis facienda efficit
illiquidas: dec. 758. n. 25. Tom. 3. p. 252.
- Detrahens non potest sibi maiores facere detra-
ctiones, ex quo defuncti cambium exinxe-
rit, nisi a re suo ralem probet se fecisse extrin-
sionem: num. 27. ibid.
- Detractiones quantitativæ, & quotitivæ quan-
do dicantur competere hæredi legitimario:
dec. 761. num. 18. Tom. 3. p. 260.
- Vid. *Legitimarius ad dec. 793.*
- Detractiones quotitivæ medietatem axis am-
plectuntur: dec. 802. num. 6. Tom. 3. p. 326.
- Detractionum jus ex simplici inventarii defectu
non aufertur, si agatur de fideicommissio uni-
versali, dummodo tamen ingentes alienatio-
nes legitimarius non fecisset: dec. 828. num. 6.
Tom. 3. p. 383.
- Amplia in casu, quo fideicommittens omnia
sua bona in testamento descripsisset, per quod
talis defectus suppletur: num. 7. ibid.
- Subamplia, quando agitur cum hærede fidel-
commissario, quo casu rigoroso opus non est
inventarii; secus si agatur cum creditoribus
num. 8. ibid.
- Detrahit filius primus hæres gravatus legiti-
mam, & Trebellianicam: dec. 839. num. 14.
Tom. 3. p. 406.
- Detractiones non retardantur per turbidas ex-
ceptiones; & testes, qui deponerent legiti-
marius negligente culturam arborum in ge-
nere, ex quibus essent faciendæ: ibid. nu-
mer. 20. p. 407.
- Detractiones, quando cum bonis propriis filii,
ministerio legis incorporate remaneant:
dec. 898. num. 16. Tom. 4. p. 51.
- Ad Detractiones tenetur successor fideicom-
missarius favore legitimorum: dec. 901. n. 11.
Tom. 4. p. 56.
- Detractio, quæ fit ex dispositione legis, dicitur
necessaria: dec. 920. n. 11. Tom. 4. p. 90.
- Limita, si testator dedisset facultatem alienan-
di restrictivè, & cum expressa limitatione,
ad certam quotam; num. 12. ibid.
- Detractiones semel a Rota approbatæ favore
hæredis in uno iudicio, si in alio earum titu-
lus deducatur ad fundandam cautelam Angeli,
pro competentibus sunt præsupponendæ:
dec. 1035. n. 9. Tom. 4. p. 320.
- Sive quantitativæ, sive quotitivæ compe-
tunt gravato, etiam si deficeret inventarium,
quando alienationes non repeterentur, & res
esset inter ipsum, & fideicommissarium; se-
cus si cum creditoribus ageretur: dec. 1047.
n. 1. & 7. Tom. 4. p. 343. & seq.
- Detractionum competentia firmata per decisio-
nes præsupponendas, in dubium revocari
non potest: dec. 1072. n. 5. T. 4. p. 401.
- Amplia, si approbata reperiretur per instru-
mentum bona fide inter gravatos celebratum,
quod de sui natura etiam successores, jure
proprio veniente, afficeret: n. 6. ibid.
- Detractiones ex fideicommissio particulari fieri
non solent: dec. 1079. n. 4. T. 4. p. 414.
- Vid. *Inventarium quando dicatur vali-
dum &c. ad dec. 1096.*
- Detractiones quando dicantur a testatore ad
hæredis libitum promissæ, super quibuscum-
que ejus bonis, & indistincte: dec. 1101. n. 9.
Tom. 5. p. 16.
- Detractiones competunt hæredi gravato, & si
de inventario non doceret, quando res est
cum hærede fideicommissario; secus si res sit
cum ejus creditoribus: decif. 1155. numer. 1.
Tom. 5. p. 150.
- Limita, si hæres gravatus, ultra inventarii
defectum peccasset in committendo dolosas
alienationes, sive bona occultasset, præfer-
tim, si ageret pro detractionibus quantitativis,
etiam si hujusmodi alienationes detractiones
non adæquarent: ibid. n. 2. p. 151.
- Detractiones legitimæ, & Trebellianicæ compe-
tunt primo hæredi gravato ex bonis fidei-
commissariis: decif. 1184. numer. 8., & 17.
Tom. 5. p. 219 & seq.
- Detractiones turbidæ non possunt ex fideicom-
missio evelli: dec. 1320. n. 2. T. 6. p. 131.
- Detractio non admittitur pro credito turbido,
& illiquido: dec. 1372. n. 16. T. 6. p. 241.
- Vid. *Legitima, & Trebellianica.*
- DETRACTIONES QUOAD EARUM
CONSUMTIONEM, ET IMPU-
TATIONEM PROPTER
ALIENATIONES.
- Vid. *Hæres gravatus ad dec. 93.*
- Detractiones consumptæ non censentur, quum-
constat de statu hæreditario, neque aliena-
tiones ad quantitatem detractionum ascen-
dunt: dec. 169. n. 28. T. 1. p. 264.
- Vid. *Omissio ad d. dec.*
- Detractiones ex causa legitimæ, & Trebellia-
nicæ præsumuntur consumptæ a magnis aliena-
tionibus, factis ab hærede gravato, qui in-
ventarii confectionem omisit: dec. 197. nu-
mer. 17. Tom. 1. p. 311.
- Detractiones fieri debent ex fideicommissio ge-
nerali, non particulari: n. 20. ibid.
- Detractiones cum alienationibus non excompu-
tasse dicitur, qui fideicommissi bona non ad-
ministravit: dec. 307. n. 23. T. 1. p. 489.
- Detractiones in fideicommissio nunquam consu-
munt alienationes, nisi probentur volunta-
riæ: dec. 416. n. 8. Tom. 2. p. 178.
- Detractiones filio competentes consumptæ cen-
sentur, si paternam hæreditatem sine privi-
legio legis, & inventarii adiverit, pluresque
fecerit alienationes: dec. 579. n. 12. T. 2. p. 433.
- Ad Detractiones impediendas, alienationes ju-
stificari debent a fideicommissario, vel ab
eo causam habente: n. 15. ibid.
- Detractiones gravato competentes non impe-
diuntur per alienationes necessarias pro ex-
tinguendis debitis: n. 16. ibid.
- Nec si sint modicæ, non aptæ ad præferen-
dam detractionum consumptionem: n. 17. ib.
- In Detractiones gravis competentes non im-
putantur impositiones censuum, factæ super
bonis fideicommissio non subiectis; etiam si
pro solutione fructuum fuissent obligata bona
fideicommissi: dec. 610. n. 16. T. 2. p. 483.
- Et etiam in eas non cedunt alienationes factæ
pro solvendis canonibus decursis tempore fi-
deicommittentis; sique pro ejus ære alieno di-

dimitiendo: numer. 17. *ibid.*
 Detractiones quotitivæ compensatæ censetur, quum ratio non reddatur de superabundantibus bonis hæreditariis: dec. 686. nu. 3. Tom. 3. p. 120.
 Detractiones factæ ex causa necessaria, non imputantur hæredi gravato in legitimam: dec. 707. n. 12. Tom. 7. p. 157.
 Detractionum consumptio non potest opponi adversus mulierem; ex quo ista majorem dotem prima secundo viro tradiderit, quando probatur ad ipsum alia bona devenisse: decif. 712. n. 22. Tom. 3. p. 167.
 Amplia, has exceptiones non ob stare ad immissionem retardandam: n. 23. *ibid.*
 Vid. *Deliberatio ad hanc dec. & dec. 758.*
 Detractionum consumptio ab allegantè probanda est: dec. 758. n. 15. Tom. 3. p. 251.
 Detractionum consumptio non probatur per hoc, quod mulier majorem dotem secundo viro constituerit; quum hoc simplex præsumptio reputetur: n. 17. *ibid.*
 Detractiones retardantur legitimario, si de bonis fideicommissariis rationem reddere teneatur; sique alienaverit, in istam causam imputatur: *ibid.* n. 24. p. 252.
 Detractiones non dicuntur consumptæ ex perceptione fructuum, si legitimarius elset creditor; quo casu per imaginariam solutionem suos fructus faceret: dec. 761. n. 21. T. 3. p. 260.
 Vid. *Filius, & Legitimarius ad dec. 879.*
 Detractiones consumptæ præsumuntur ex defectu inventarii, quoties res est inter hæredem hæredis gravati, & fideicommissarium; & nisi sint conspiciæ, onus probandi spectat ad fideicommissarium, prævia firmatione status; secus si cum tercio, qui ex contractu ultro citroque obligatorio possideret: dec. 890. n. 13. Tom. 4. p. 36.
 Detractiones consumptæ præsumuntur, ex quo legitimarius alienando domum fideicommissariam, coactus fuisset emtori pretium restituere; nec ex titulo detractionum talem venditionem adversus fideicommissarium hæredem sublinere potuisset: dec. 915. n. 4. Tom. 4. p. 82.
 Detractiones non competunt legitimario, qui eas, alienationibus mediantibus, consumpsisset: dec. 1179. n. 27. T. 5. p. 203.
 Detractiones defectu legitimi inventarii præsumuntur consumptæ; nec etiam ex concursu plurium alienationum: dec. 1207. n. 15. T. 5. p. 268.
 Vid. *Legitima quoad imputationem.*
 Vid. *Alienatio bonorum fideicommissi in genere, & quoad imputationem.*
DETRACTIONES QUOAD EARUM PROHIBITIONEM.
 Detractio legitimæ non debetur, quum est servata cautela Soccini jun. conf. 122. nu. 9. lib. 1. dec. 214. n. 10. T. 1. p. 337.
 Detractioni legitimæ locus non est, deficiente inventario, & copulative alienationibus concurrentibus: n. 11. *ibid.* Vid. *Filius ad dec. 339.*
 Vid. *Legitima quoad prohibitionem.*
 Vid. *Prohibitio, & Trebellianica.*
DEVOLUTIO.
 Devolutio non datur ob petitam renovationem

vigore *l. fin. Cod. de jur. Emphit.*, quoties bonorum possessor est in investitura compraheusus: dec. 83. n. 12. Tom. 1. p. 123.
 Devolutio, ob lineam finitam, & in penam minoribus probationibus convincitur: dec. 234. n. 7. T. 1. p. 378.
 Devolutio non currit, dum Episcopus a concursu, & patroni a præsentando ex lite impediuntur; declarata tamen non procedere, dum lis incepit post vacationem: dec. 247. numer. 5. & 9. Tom. 1. p. 402.
 Devolutio oritur ex negligentia Patroni in præsentando intra legitima tempora: dec. 340. n. 5. Tom. 2. p. 38.
 Devolutio ob incapacitatem, stante beneficio plurialitate, cessat, si adsit gratia Papæ super retentione plurium; decif. 365. numer. 7. Tom. 2. p. 81.
 Devolutio, ob non obtentam infra legitima tempora institutionem, cessat, si ista a præsentato fuerit petita: n. 8. *ibid.*
 Ad Devolutionis effectum in bonis alienatis, an defectus lineæ emtoris; an venditoris sit attendendus: dec. 674. n. 18. T. 3. p. 94.
 Devolutio ut habeat locum, necesse est, quod agens ad eam pro re emphyteutici sibi vindicanda, plene, concludenter, & quasi dicto ejusdem rei qualitatem cum suis consensibus designet: dec. 1307. n. 13. ac dec. 1355. n. 7. & 8. Tom. 6. p. 97. & 199.
 Alias, si res dubia sit, melior est possidentis condicio, & pro eo pronuntiandum: d. dec. 1307. n. 14. d. p. 97.
 Vid. *Beneficium quoad devolutionem, ac Emphyteuta.* Vid. *Caducitas.*
DEVOLUTIVUM.
 In Devolutivo quum causa agatur, ut iustitia judiciorum præsumatur, sufficit, ut dubiæ contrariæ prævisiones reddantur: decif. 540. n. 11. & 12. T. 2. p. 375.
DIACONUS.
 Diaconus largo modo est sacerdos: dec. 741. n. 30. Tom. 3. p. 218.
 Primus Diaconus, quod non sit verè dignitas, sed antiquior inter pauperes, & primus inter cæteros canonicos, probatur ex ratificatione in actu visitationum per eum emissâ: dec. 1354. n. 13. T. 6. p. 195. Vid. *Cautus.*
DICTA, DICTUM.
 Dictum unius testis confunditur in dicto plurium præponderante: dec. 694. n. 7. T. 3. p. 134.
 Dicta plurium testium administratula concludenter probant: dec. 860. n. 4. T. 3. p. 449.
 Vid. *Testes.*
DICTIO, DICTIONES.
 Dictio -- *Ad minus* -- est denotativa ejus, quod minus fieri permittitur, non verus majus fieri: dec. 1105. n. 14. T. 5. p. 38.
 Dictiones -- *Alia vero* -- de sui natura sunt adversariæ: dec. 31. n. 6. Tom. 1. p. 41.
 Dictio -- *Alteri* -- præfert simulationem cedentium: dec. 685. n. 5. & 9. T. 3. p. 118 & seq.
 Dictio -- *Capitale* -- convenit investimento fructifero, in quo fors a fructibus distinguitur: dec. 1331. n. 25. Tom. 6. p. 158.
 Non convenit pecuniis, & simpliciter quantitati, in qua fructus considerari nequeunt: numer.

- mer. 26. ibid.
- Dictio -- *Circiter*** -- certam summam secum non præferret: dec. 363. n. 6. T. 2. p. 79.
- Et potest importare quantitatem majorem expressa** n. 7. ibid.
- Et illius interpretatio pro negotii qualitate** iudicis arbitrio remittitur: n. 8. ibid.
- Modicam designat quantitatem infra, vel supra expressa**: dec. 1302. n. 18. T. 6. p. 81.
- Dictio -- *Cioè*** -- indicat modum: dec. 209. numer. 12. Tom. 1. p. 327.
- Dictio -- *Come sopra*** -- apposita in secunda substitutione, ubi masculi expressè nominati sint, non facit præsumere, quod testator in prima institutione vocando filios tantum, feminas excludere intellexerit; quum referatur ad simplicem qualitatem legitimatis in primis requisitis: dec. 902. T. 4. n. 8. p. 58.
- Dictio -- *Cujuslibet*** -- in substitutione apposita, quomodo reciproce linealis exclusionem importet: dec. 534. n. 7. T. 2. p. 364.
- Dictio -- *Detto*** -- est repetitiva omnium præcedentium qualitatum: decif. 926. numer. 3. Tom. 4. p. 102.
- Dictiones -- *Di modo tale che, & ogni qual volta che*** conditionem important: dec. 88. n. 2. Tom. 1. p. 132.
- Dictio -- *Ejus*** -- est personalissima & demonstrat ad oculum personas expressas: dec. 39. n. 1. Tom. 1. p. 55.
- Est restrictiva de sui natura, & eo magis si a sequentibus testamenti verbis idem colligatur**: n. 6. & 7. ibid.
- Stat demonstrative, quando ad sunt verba tradum temporis importancia, scus quando ante dictionem -- *Ejus, vel ab ipso*** -- adest nomen patris, aut matris, quia tunc talia verba restrictionem non patiuntur; & declaratur: dec. 460. cor. Merlino: n. 8. & 10. ibid.
- Dictio -- *Ejus*** -- est personalissima, & causam immediatam designans: dec. 27. n. 3. T. 1. p. 36.
- Dictio -- *Eisdem*** -- est de sui natura repetitiva qualitatum superius expressarum: decif. 39. n. 20. T. 1. p. 50.
- Dictio -- *Et*** -- ita conjungit antecedentia cum consequentibus, ut qualitas præcedentis orationis, etiam sequenti tribuatur: decif. 47. n. 27. T. 1. p. 74.
- In dispositionibus fideicommissariis distributive, non collective conjungit**: decif. 1294. n. 6. T. 6. p. 58.
- Dictio -- *Et ultra*** -- facit summam verificari pro majori, quam sit expressa: dec. 439. numer. 1. Tom. 2. p. 212.
- Dictio -- *Etiam*** -- præcedenter disposita non destruit: dec. 811. n. 19. T. 3. p. 352.
- Cadit inter diversa, & quorum unum sit altero majus, & est ampliativa & augmentativa**: dec. 1166. n. 29. & 32. T. 5. p. 174.
- Semper est augmentativa, & importat ampliationem inter duas diversas species, quarum una expliciter, & altera virtualiter includatur**: dec. 1185. n. 13. T. 5. p. 224.
- Dictio -- *Ex prædictis*** -- in fine posita apta est referri ad omnes personas supra expressas: dec. 321. n. 4. T. 2. p. 14.
- Dictio -- *Forjan*** -- quæ est dubitativa, ut plurimum in affirmativam resolvitur: dec. 753. n. 17. T. 3. p. 240.
- Dictio -- *Hac*** -- omnium non expressorum est exclusiva: pec. 886. n. 4. T. 3. p. 459.
- Dictio -- *In detto caso e non altrimenti*** -- restringit vocationem ad causam non factæ dispositionis: dec. 256. n. 6. T. 1. p. 417.
- Limita, si ex conjecturata mente testatoris contrarium arguatur**: n. 7. ibid.
- Dictio -- *In perpetuum*** -- circa jus præstendi ad beneficium, quod residet penes unum, licet sufficiens non sit ad eximendum beneficium a reservationibus, juxta Rotæ sensum; attamen secundum causam contingentiam est interpretanda: dec. 711. n. 10. T. 3. p. 163.
- Dictiones -- *In perpetuum, in infinitum*** -- in consilio a testatore adhibitæ non censentur, sed ad domus, & familiæ conservationem, contemplative appositæ: dec. 1215. numer. 13. Tom. 5. p. 283.
- Ostendit fideicommissum relictorum in donatione contineri**: dec. 403. n. 10. T. 2. p. 148.
- Dictiones -- *In, & super*** -- particularem præferunt restrictionem ad jura realia super bonis; maxime, si in eorum altera jurium qualitas declaretur: dec. 904. n. 7. T. 4. p. 60.
- Dictio -- *Ipsius*** -- de sui natura dominium præferret: dec. 1307. n. 27. T. 6. p. 99.
- Dictio -- *In stirpes*** -- non operatur exclusionem filiarum primi hæredis; & quare: dec. 321. n. 22. T. 2. p. 16.
- Dictio -- *Itaque*** -- quando stet declarativè, quando augmentativè; quando stet augmentativè restringere non potest dispositionem in successiva testamenti parte contentam: dec. 40. n. 9. & 10. T. 1. p. 58.
- Liberè omne servitutis ligamen excludit**: decif. 356. n. 7. T. 2. p. 61.
- Dictio -- *Li loro*** -- immediatam descendendam percutit: dec. 744. n. 2. T. 3. p. 224.
- Dictio -- *Loro*** -- latine *ipsorum* est personalissima, & vocationem restringit: dec. 524. n. 5. T. 2. p. 348.
- Dictio -- *Ob*** -- causam impulsivam designat: decif. 1119. n. 6. T. 5. p. 63.
- Dictio -- *Però*** -- quæ est dictio adversativa universalitatem excludit, & dispositionem limitat: dec. 260. n. 9. T. 1. p. 422.
- Dictio -- *Prædicta*** -- est juris utriusque complexiva: dec. 1048. n. 11. T. 4. p. 347.
- Dictio -- *Quandocumque*** -- ad plures casus est referibilis: dec. 926. n. 4. T. 4. p. 101.
- Dictio -- *Qua*** -- est relativa, nec distinguit subsequenti orationem a præcedenti, sed usque ad periodi perfectionem continuat: dec. 31. n. 4. T. 1. p. 41.
- Dictiones -- *Quæcumque, quibuscumque*** -- quæ sunt dictiones universales, omnia indistincte complectuntur: ibid. n. 2. p. 40.
- Limita, non procedere, quando clausulæ universales, non sunt de per se; sed sunt restrictæ a subsequentibus**: ibid. n. 3. p. 41.
- Dictio -- *Quæcumque animalia*** -- omnes animalium species comprehendit: dec. 1288. nu. 5. Tom. 6. p. 44.
- Dictio -- *Respective*** -- singula singulis refert: dec. 1183. n. 27. T. 3. p. 217.
- Di.

Dictio -- *Sullem* -- subsidiaria dicitur: dec. 1113. n. 17. Tom. 5. p. 48.
Dictio -- *Semper* -- omne tempus, omnesque casus comprehendit: dec. 133. n. 15. T. 1. p. 205.
 In emphrheusi Ecclesiastica, adiecta dici debet ad omnes effectus Ecclesiæ magis proficuos: n. 16. & 17. ibid.
Dictio -- *Sen* -- similitudinem importat; decif. 53. n. 4. T. 1. p. 81.
Dictio -- *Sic* -- est restrictiva, & quom adiciunt clausula, ut *supra*, coarctat priorem dispositionem ad ea, quæ in priori leguntur expressa; & a quibus restrictivam illationem inducit: dec. 534. n. 10. Tom. 2. p. 365.
 Non est novæ qualitatibus inductiva, sed præcedentis formæ, vel qualitatibus repetitiva: dec. 1187. n. 23. Tom. 5. p. 225.
Dictio -- *Solamente* -- est de sui natura repetitiva qualitatum superius expressarum: dec. 39. n. 20. Tom. 1. p. 56.
Dictio -- *Supradictum* -- est personalissima, nec ad alios potest referri: dec. 475. n. 6. T. 2. p. 273.
Dictiones -- *Tam, & quam* -- sunt de sui natura æquiparativæ: dec. 246. n. 6. T. 1. p. 400.
Dictio -- *Tantum* -- ulterioris temporis ab expresso extensionem non patitur: dec. 110. n. 5. Tom. 1. p. 166.
Cohæret, & restringit; includit tamen expressum, & reliquum excludit: dec. 1310. n. 8. T. 6. p. 109.
Dictio -- *Tunc* -- restringit tempus succedendi, non personas successuras, vel quæ expressæ, vel conjecturaliter fuerunt vocatæ: dec. 321. n. 21. T. 2. p. 16.
Dictio -- *Tutti* -- nullam restrictionem admittit: dec. 926. n. 12. T. 4. p. 102.
Dictio -- *Tutto cido* -- nihil, quod in eo quomodolibet contineri possit, excludit, & limitationem patitur: dec. 721. n. 7. T. 3. p. 180.
Dictio -- *Vice versa* -- omnimodam secumfert correspondentiam: decif. 1070. numer. 14. Tom. 4. p. 398.
Dictio -- *Ultra* -- est distinctiva, & extensiva dispositionis: dec. 1003. n. 9. T. 4. p. 245.
 In ore transigentium est ampliativa, & extendibilis ad aliquid aliud, quod quis, ultra solitum, se soluturum promississet: dec. 1061. num. 7. & 13. Tom. 4. p. 372. & seq.
 Amplia, quando concordatum intra contrahentes stetit, quod illud *ultra*, gratis tradendum foret; quod denorat istud idem esse quid venale: ibid. num. 8. p. 372.
 Stat ampliativa pro extensione dispositionis ad quid diversum: dec. 1041. n. 6. T. 4. p. 332.
Dictio -- *Unacum* -- unimodam conjunctionem, & simultaneam vocationem importat: dec. 337. num. 2. Tom. 2. p. 34.
Dictio -- *Ut prædictum est* -- est repetitiva præcedentium, & cum omnibus suis qualitatibus: dec. 703. n. 6. Tom. 3. p. 149.
Dictio -- *Vi supra* -- intervi ad interpretationem posterorum referendorum ad voluta in narrativa, quæ dispositionem præcessit: dec. 777. n. 5. Tom. 3. p. 284.
 Vid. *Animalia*.

D I F F O R M I T A S.

Difformitas non oritur in sententia decisionis

confirmatoria, quando contenta in illa in-
 necessariam eorum veniunt consequentiam,
 quæ in decisione firmantur: dec. 1235. n. 6.
 Tom. 5. p. 337.

D I G N I O R.

Dignior de duobus ad simplicia beneficia approbatus, instituendus est, neque est in facultate ius nominandi habentium, quem ipsi malleant præferre: dec. 1342. n. 2. T. 6. p. 176.
Dignior de duobus æque habilibus pro institutione ad beneficium semper ille reputatur, qui sit ætate maior, & minoris præferendus est: num. 6. & 11. ibid.
 Amplia, ut neque dignior dicendus sit, qui ultra maiorem ætatem longo tempore eidem Ecclesiæ, in qua esset beneficium erectum, inservisset &c. num. 7. ibid.
Dignior de duobus æque habilibus reputatur ille pro beneficio, qui sit diaconatus ordine insignitus, respectu simplicii clerici: n. 8. ibid.
 Amplia, si fuisset pro animarum cura approbatus: num. 9. & 12. ibid.
Dignior dicitur semper sacerdos pro audiendis confessionibus approbatus, quam ille, qui adhuc non esset, eique prelato competit, præsertim, si esset senior isto: dec. 1376. n. 7. vid. num. 5. & 6. Tom. 6. p. 258.

DIGNITAS IN GENERE.

Dignitas familiarum, divitiarum robore substat: dec. 373. n. 7. Tom. 2. p. 99.
Dignitas magni Bajulvatus ab equite obtineri non potest, nisi quindecim annos habitum gestaverit, ac equites antianitate dignos efficit: dec. 830. n. 16. Tom. 3. p. 391.
Dignitates religionis Hierololymitanæ ad antianos pertinent de stylo: decif. 831. num. 2. Tom. 3. p. 392.
 Amplia, si decretum liquidatorium sit ab ordinario, & consilio completo, executioni mandatum: num. 3. ibid.
 Item, si illud fuisset a sacra Rota, & Signatura gratia approbatum: num. 4. ibid.

DIGNITAS, ET QUÆ DICATUR ECCLESIASTICA, VEL NON.

Dignitates ecclesiasticæ sunt de corpore Ecclesiæ: dec. 154. n. 6. Tom. 1. p. 243.
Dignitates non possunt ex se sine assensu capituli acceptare fundationes missarum, potissimum accedente observantia immemorabili; & re iudicata: dec. 166. n. 3. & 4. & 5. T. 1. p. 257.
Dignitatum ecclesiasticarum prææminencia facit, quod illæ habeant administrationem Ecclesiæ: ibid. num. 24. p. 258.
Dignitas ecclesiastica, ut talis appellari possit, requiritur facultas administrandi cum iurisdictione perpetua; alias non potest denominari *dignitas*: dec. 1354. n. 3. & 4. T. 6. p. 194.
 Vid. *Papa*.
 Vid. *Diaconus*.
 Vid. *Primericus*, & *Primericiatus ad distam* dec. 1354.

Quod Dignitas ecclesiastica non sit beneficium, collectiva facta ab Ordinario indicat: ibid. num. 17. p. 196.

Dignitas ex sola aliqua prææminencia sine iurisdictione in beneficiato esse non dici potest: ibid. num. 25. p. 197.

- Amplia, si officialis nomen ei tribueretur :
num. 26. ibid.
Dignitates Ecclesiæ metropolitanæ distinguuntur à reliquis de clero inferiori : dec. 1394. num. 3. Tom. 6. p. 294.
Amplia, ut idem corpus cum Episcopo constituitur dicatur, & ob id ab aliarum Ecclesiarum dignitatibus inferioribus distinguuntur : num. 4. ibid.
Dignitates Ecclesiæ cathedralis, seu metropolitanæ non debent confundi cum clericis secundæ ordinis in functionibus ecclesiasticis : n. 5. & 6. ibid.

Vid. *Ecclesia cathedralis*; & *Fundatio*.

Vid. *Capitulum*.

DIGRESSUS.

- Digressus ad plures substitutionum gradus non inesse dicitur, quando omnes ab unica conditione dependent : dec. 217. n. 16. T. 1. p. 343.
Digressus ad plures substitutionum gradus dicitur factus ad plures gradus prædictos, quando testator professus est velle conservari suam familiam, & agnationem usque ad vigesimum gradum, si fieri potuerit : dec. 1215. num. 16. Tom. 5. p. 233.

DILATIO.

- Dilatio inutilis non admittitur cum partis defauratione : dec. 103. n. 14. T. 1. p. 159.
Dilatio non datur eam petenti sub prætextu exquirendi scripturas ad causam facientes, quum earum sumus non detur : dec. 469. n. 2. Tom. 2. p. 262.
Præsertim, quum intercesserit multum temporis pro eorum perquisitione, & omnia antiqua jura sunt inventa : num. 3. ibid.
Dilatio semel concessa proroganda non est : dec. 1159. n. 8. Tom. 5. p. 158.
Amplia, quando præsidium pro ea obtinenda deductum non subsistit : num. 9. ibid.
Dilatio nunquam conceditur, quando non alio tendere dignoscitur, quam ad ulterius causam protrahendam : dec. 1394. numer. 24. Tom. 6. p. 296.

DILECTUS.

- Magis Dilectus à testatore præfertur minus dilecto; & proinde omnis capienda est interpretatio pro evitando absurdo, quod minus dilectus magis dilecto præferatur : dec. 67. num. 8. Tom. 1. p. 95.

Vid. *Exilio* ad dec. 100.

DILIGENS, DILIGENTIÆ

- Diligens quilibet præsumitur in exigendo : dec. 700. n. 20. Tom. 3. p. 146.
Diligentiæ pro exactione probandæ non sunt ab eo, qui creditum in se alluulit : dec. 626. num. 17. Tom. 2. p. 508.
Diligentiæ semel contra decoctum factæ, utpote non profuturæ, necesse non est, quod renoventur : num. 18. ibid.

Vid. *Exigibilitas* ad dec. 700. n. 15.

- Quæ dicantur Diligentiæ factæ à creditore pro exigenda sorte in casu evictionis fundi, ne dicatur culpa sua fructus perdidisse : dec. 749. num. 13. Tom. 3. p. 232.

Vid. *Cessionarius* ad dec. 879.

- Diligentiæ dicuntur factæ ad exuberantiam, si actor bona debitoris usque ad sententiæ pro-

lationem, quam ipse sui favore reportasset, fuisset persequutus; & ex quibus aliis actibus ad exuberantiam factæ dicantur : dec. 1006. num. 12. Tom. 4. p. 253.
Amplia, si sententia in iudicatum pertransisset, ex quo sequeretur, ut diligentiarum defectus non esset apponibilis; nisi prius restitutio in integrum reportaretur : n. 13. ibid.
Vid. *Creditor quoad actiones* ad dec. 1048.

DIMINUTIO.

- Diminutio reddituum rectori assignatorum, ex temporis injuria, illius damno cedit; non universitatis : dec. 208. n. 11. Tom. 1. p. 385.
Diminutio eadem videtur periculo ejusdem relicta à Papa, qui, eandem Ecclesiam assignando universitati, iussit contrahi certam summam pro eo, quod ejus hortus &c. redderet præfenti rectori, postque ejus mortem omnia bona Ecclesiæ ad d. universitatem libere spectarent : ibid. num. 12. p. 386.
Diminutio valoris fundi in magna quantitate, & infra decennium non præsumitur : dec. 993. num. 14. Tom. 4. p. 225.

Vid. *Sors ad dictam dec.*

- Diminutio reddituum est ab allegante probanda; præsertim, quando factum ipsius allegantis eandem excluderet : dec. 1059. n. 12. Tom. 4. p. 368.
Non probatur à testibus, qui tantummodo de oneribus eisdem redditibus infixis loquerentur : num. 13. ibid.

- Diminutio preiis probatur ex relatione periti, sicuti à mutatio valoris rei : dec. 1110. n. 16. Tom. 5. p. 39.

Vid. *Redactio*.

DIMISSIO, DIMITTENS.

- Dimissio rei probatur ex declarationibus factis de illam non possidendo, nec possidere prætendendo : dec. 504. n. 1. Tom. 2. p. 319.
Et ex declaratione alterius partis, quæ fecit promptam ad divisionem : n. 2. ibid.
Dimissio prædii in transactione inita ex causa fideicommissi, ejus juribus facta censetur, eidemque subicitur : dec. 603. numer. 16. Tom. 2. p. 472.
Dimittens de proprio creditum cum cessione jurium, in creditoris locum succedit : dec. 638. n. 1. Tom. 3. p. 28.
Dimissio domus facta ab illo, qui eam non possederit, referenda est ad dimissionem jurium tantum, quæ super ea prætendere vuleret, non vero ad dimissionem corporalis possessionis : dec. 1279. n. 7. Tom. 6. p. 28.

Vid. *Possessio quoad ejus dimissionem*.

DISCIPULI.

- Discipulus qualiter habens à fundatore in loco studii requisitum, si in gratiam inferioris æmuli, fuisset ab habentibus jus nominandi reiectus, reintegrandus est, quum dicatur ab illo electus : dec. 1113. n. 1. Tom. 5. p. 47.
Discipulus ad aliquem studii locum admittendus, qui duplici qualitate à testatore requisita, egeat, non sufficit, quod altera tantum ex eis in ipso verificetur : ibid. num. 13. p. 48.
Discipulus ad locum studii admittendus, quando saltem esset habilis pro secunda classe grammaticæ, à fortiori diceretur à fundatore

re prælectus si habilis pro rethorica reperiretur: num. 16. *ibid.*
 Discipulus testatoris confanguineus dicitur ad studii locum selectus ad exclusionem exteri, quando fundator de consanguineis loquendo, cæteris paribus, ingenio præstantiorem studentem eligi voluisset: *ibid.* num. 22. p. 49.
 Discipulus tam ex latere paterno, quam materno de patria fundatoris loci studii oriundus, non vincit contradicteorem, qui ex latere tantum materno esset oriundus, quando iste illum ingenio superaret: num. 24. *ibid.*
 Amplia, quando idem testator qualiterque istam perpicacioris ingenii in studente eligendo, ad majus patriæ decus, ordinasset: num. 25. *ibid.*
 Discipulus ad quæ studia sit habilis, ex fide examinatoris probatur: decif. 139. numer. 3. Tom. 5. p. 109.
 Discipulus, in quem concurrant duo requisita a testatore volita, ad locum studii admittendus semper est in exclusionem alterius, qui uno tantum de illis gaudet: num. 4. *ibid.*
 Amplia, si testator talia requisita, ut diligenter tenerentur in eligendo inquirere præcepit, & cum clausulis resolutivis, habentibus jus nominandi, jussisset: numer. 5. *vid.* 7. & 8. *ibid.*
 Discipuli ad locum studii concurrentes semel concurrentes non sunt subijciendi, maxime quando ingenii debilius ab examine non appellavit: *ibid.* num. 13. p. 110.
 Discipulus inhabilis in examine repertus, & ideo reiectus, ad novum non admittitur, & quare: num. 15. *ibid.*
Vid. Testator ad diffam. dec.
D I S C R E T I V A.
 Discretiva testatoris loquutio declarat quas personas admittere, & respective excludere voluerit: dec. 97. num. 9. Tom. 1. p. 151.
 Discretivæ vis est, quod id, quod si voluit, expressit, id quod non expressit, noluisse censetur: dec. 172. n. 28. & 31. T. 1. p. 270.
 Discretivus modus loquendi arguit diversitatem dispositionis, præsertim in jurisperito: dec. 685. n. 4. Tom. 3. p. 118.
 Discretiva pro majori firmitate fideicommissi, quid operetur, & quomodo applicetur: dec. 811. n. 22. Tom. 3. p. 352.
 Amplia, si discretive fit dispositio interpretanda, si bona ex transactione, & divisione libera evasisent a nexu veteris fideicommissi: num. 23. *ibid.*
 Discretiva testatoris loquutio in uno casu (ut dignoscatur, an mafculos ex fœminis etiam in conditione posuisset) dat intelligere, ut ubi eam non expressit, eam noluisse præsumatur: dec. 1011. n. 34. Tom. 4. p. 266.
 Discretiva non constituitur, quando testator diversis usus esset disponendi formulis, omnesque vocatos pro identicis, & non diversis personis habuisset: num. 25. *ibid.*
 Discretivus loquendi modus testatoris in ultimis voluntatibus interpretandis, multum attenditur: dec. 1128. n. 11. Tom. 5. p. 88.
 Discretiva loquutio non habet locum quoties concurret ratione disparitatis, propter quam

non oportuit, quem ita se obligasse in uno casu, sicut in altero: dec. 1388. n. 6. T. 6. p. 282.

Vid. Argumentum, & Voluntas testatoris quoad interpretationem.

D I S C U S S I O.

Discussio nominis debitoris cessi dicitur facta, quando cessionarius mandatum contra istum expedivisset, omnesque diligentes pro solutione reportanda intendisset: dec. 99. num. 3. Tom. 4. p. 222.

Discussio principalis debitoris non requiritur, antequam fidejussor pulsetur, quando iste solidali obligatione afficitur: dec. 1037. n. 13. Tom. 4. p. 324.

Vid. Excussio &c.

D I S P E N S A T I O.

Dispensatio secumfert confessionem de necessitate eam reportandi in supplicante Principem proprium: dec. 1375. n. 81. T. 6. p. 256.

D I S D I C E R E, D I S D I C T A.

Actus præsumere facientes Disdictam cessant, si præcesserint instrumentum, in quo declaratum fuit, locationem continuare: dec. 196. num. 6. Tom. 1. p. 308.

Vid. Afficius.

D I S M E M B R A R E, D I S M E M B R A T I O N E S.

Dismembrationes ecclesiarium abque causa, & solemnitatibus, a sacro Concilio Tridentino præscriptis, nullæ, & invalidæ sunt: decif. 350. num. 1. Tom. 2. p. 53.

Dismembrationes factæ abque citatione rectoris pro omni suo jure, & interesse, carent necessaria solemnitate, & ideo nullæ sunt: num. 2. *ibid.*

Et pariter, si citatus non sit patronus: num. 3. *ibid.*
 Et isti non auditi eorum juribus privari non valent: num. 4. *ibid.*

Disinebratio propter odia, & inimicitias fieri non potest, nisi odia alio medio tolli non possunt: num. 6. *ibid.*

Dismembrare propter defectum reddituum, fieri nequit, quom oppidani fe offendant rectori sufficientes redditus supplere: num. 7. *ibid.*

Dismembrationem validam æquitas *Textus in l. Barbatus ff. de offic. Prætor.* fert factam ab illo, qui coadministratos munus, juxta sensum communem, exerceat: dec. 855. n. 4. Tom. 3. p. 438.

Dismembratio, uti remedium subsidiarium, nunquam fieri potest, nisi in casu, quo aliunde provideri non possit utilitate communi, juxta concurrente ratione: *ibid.* n. 10. p. 439.
 Nequit fieri, quando per deputationem vicarii sive parochi sacramenta possunt commode administrari: num. 11. *ibid.*

Vid. Vicarius ad diffam. dec. num. 1.

Dismembratio Ecclesiæ attentate facta, illiusque parochi usque ab initio reluctante, nulliter dicitur, & ex integro talis actus examinandus est: dec. 876. n. 2. Tom. 4. p. 12.

Dismembratio Ecclesiæ auctoritate ordinaria a vicario generali facta, quam auctoritatem non habet, est nulla, quom speciale instrumentum Episcopi præcedere debeat: *ibid.* num. 3. & 11. p. 12. & seq.

Disinebratio est de juribus Episcopi: num. 4. & 14. *ibid.*

Vid. *Credulitas ad d. dec. 876.*

Aequitas Textus in l. Bartholus circa hanc materiam habet locum in titulo a superiore collato, qui est nullus ex aliquo latente defectu; & quando secus ex alio. n. 13. p. 13.

Disinembratio, non citato parochio, sive patrono Ecclesiarum disinembrata, est nulla ex defectu nullitatis: num. 15. ibid.

Præsertim, si disinembratio facta fuisset a vicario generali non iuxta stilum, sed servato ordine judicario: num. 17. ibid.

Amplia, ut etiam in actu sententiarum parochus & patronus sunt citandi: num. 18. ibid.

Disinembratio antequam sequatur, tales requirit citationes, etiam si Episcopus in auctoritate propria haberet, quod, eisdem insens, disinembrare posset: num. 19. ibid.

Disinembratio, uti materia odiosa, nisi in casu necessitatis, & ob utilitatem publicam, fieri potest: num. 20. ibid.

Amplia, si parochus se obtulisset sacramentum ministrare, omnibusque supplere, ex quorum defectibus ad disinembratorem Episcopus velle devenire: num. 21. ibid.

Disinembratio semper reicitur, præsertim, si unus ob ipsam dotare offerat, & quando parochus modum occurrendi causæ ultro exhibeat, ob quam illa fieri prætendatur: ibid. num. 27. p. 14.

Vid. *Amisso ad diffam. dec.*

DISPENSATIO, DISPENSARE IN GENERE.

Dispensare ab observantia statuti in solo casu necessitatis permissum est: dec. 145. num. 3. Tom. 1. p. 231.

Lex ex se ipsa *dispensat*, urgente necessitate: num. 4. ibid.

Limita, quoties adest statutum prohibens contraventionem in quocumque casu: num. 5. ibid.

Dispensationi locus non est, nisi prius a superiore necessitatis causa cognita sit, & examinata: ibid. num. 7. p. 232.

Potissime, ubi facilis est ad superiorem accessus: num. 8. ibid.

Dispensatio à superiore exquirenda est, cum sumus extra casum præcisæ necessitatis: num. 9. ibid.

Dispensare à statuti observantia ejusdem conditores dumtaxat possunt: num. 14. ibid.

Vid. *Confirmatio.*

Ob Dispensationem statuti in rebus, quæ dietim occurrant, & celere merentur iudicium, etiam si statutum sit à S. Sede confirmatum, non requiritur ad eam accedi: num. 15. ibid.

DISPENSATIO QUOAD BENEFICIA.

Dispensatio in forma gratiofa a sui principio perfectissima est, & quibus verbis imperativis detur: dec. 394. n. 5. Tom. 2. p. 133.

Dispensatio Apostolica omne juris tollit obflaculum: dec. 1100. n. 25. Tom. 5. p. 14.

DISPENSATIO IN GENERE.

Displicere ea, quæ semel placuerunt, amplius non possunt: dec. 607. n. 10. Tom. 2. p. 479.

DISPONERE, DISPOSITIO IN GENERE.

Dispositio ubi viget particularis, ad regulas

generales recurrendum non est: dec. 4. nu. 6. Tom. 1. p. 5.

Dispositio generalis restringitur ad ea, de quibus disponi poterat: dec. 31. n. 13. T. 1. p. 42.

Dispositio clara contrariam interpretationem non admittit: dec. 137. n. 7. Tom. 1. p. 214.

Dispositio rationis, ubi cessat, ipsa deficit dispositio: dec. 215. n. 13. Tom. 1. p. 339.

Disponere libere quisque potest de portione ad se spectante: dec. 579. n. 10. T. 2. pag. 433. & dec. 616. n. 19. Tom. 3. p. 56.

Vid. *Axiomata sub verb. dispositio.*

Sub Dispositione generali non veniunt casus fortuiti: dec. 965. num. 13. Tom. 4. p. 179.

Vid. *Consensus ad dec. 1183.*

DISPOSITIO ALTERNATIVA.

Dispositio alternativa testatoris in ultimis voluntatibus in discretivam favorem primo descriptorum resolvitur ex prædilectione præsumpta: dec. 809. n. 10. Tom. 3. p. 346.

Amplia, si alternativa versaretur in duplici genere personarum non æqualiter prædictarum; adeo quod arbitrium semper favore primo descriptorum subingredietur: numer. 11. ibid.

DISPOSITIO CONCILIARIS.

Dispositio conciliaris anterior non adversatur Ecclesiasticis, & Pontificiis constitutionibus, subsequenter eximis: dec. 152. n. 9. T. 1. p. 241.

Dispositio eadem mandans visitari Ecclesias exemptas, curam animarum habentes, excipit monasteria quoad eorum regulares, familiares, & commensales: num. 12. ibid.

DISPOSITIO STATUTARIA.

Dispositiones statutarie ad invicem inter se supplentur, & ad invicem imitantur: dec. 727. num. 14. Tom. 3. p. 190.

Dispositio statutaria de contradiis generaliter disponens, alia non adversatur dispositioni quæ de uno particulari loquatur contractu: num. 15. ibid.

Dispositio statutaria, & quæ sit juris communis correctoria, ultra casum expressum non extenditur: dec. 839. n. 4. Tom. 3. p. 405.

Dispositio statutaria contra commune jus, summi Pontificis approbatione indiget: dec. 1076. num. 2. Tom. 4. p. 411.

Vid. *Statutum.*

DISPOSITIO TESTAMENTARIA IN GENERE.

Dispositio testamentaria cessare facit causam inretractatam: dec. 86. n. 11. Tom. 1. p. 129.

Vid. *Omisso ad dec. 89.*

Dispositio interpretationem, & regulam sumit a causa in proemio expressa: dec. 143. num. 6., & 7. Tom. 1. p. 223.

Ad Disponendum homines, ut plurimum, ex gloria, caducoque splendore inducuntur: num. 12. ibid.

Vid. *Testator ad dec. 172.*

Dispositio testamentaria non obest obligationi camerali antecedenter perfecte contractæ: dec. 228. n. 12. Tom. 1. p. 369.

Dispositio satis clara infringi non potest ex contraria successorum observantia: n. 19. ibid.

Dispositio ferens onus alendi feminas de bonis primogenialibus est servanda: dec. 299. n. 2.

numer. 2. Tom. 1.

P. 474.

Vid. *Hares ad dec. 392.*

Ab una Dispositionis parte, altera declaratur :
dec. 476. n. 15. Tom. 2. p. 274.

Dispositio, quod, deficientibus filiis sui hære-
dis bona ad proximiores consanguineos de-
ferantur, locum habet quodcumque dicta
descendenda defecerit, sive inceperit, sive
non : dec. 547. num. 8. Tom. 2. p. 386.

Dispositio alterius confirmatoria nihil penitus
novat, tam quoad qualitates, quam quoad
personas : dec. 677. n. 6. Tom. 3. p. 101.

Dispositio interpretanda est, ne sit elusoria,
præsertim quando vocatus diversis gravatur
oneribus : num. 7. & 8. ibid.

Dispositio de bonis suis exposita in testamento
proemio, ad notarium filium referenda
est : dec. 926. n. 11. Tom. 4. p. 102.

Dispositio testamentaria semper patrio statu
præsumitur uniformis : dec. 1142. numer. 74.
Tom. 5. p. 124.

DISPOSITIO TESTAMENTARIA

CAPTATORIA.

Dispositio captatoria tunc dicitur ; quum filius
in testamento, quod valet jure donationis
causa mortis, instituit patrem, ut iste unum,
vel potius alium institueret : dec. 375. n. 14.
Tom. 2. p. 104.

Non vero, quando voluit patrem supponere
bona propria donationi, & fideicommisso
ab ipso filio facto, quod est gravamen hære-
dis usufructuarii in bonis propriis : n. 15. ibid.

Dispositio captatoria in gravamine hæredi im-
posito de supponendo bona propria fidei-
commissio, non inest : num. 16. p. 105.

Neque in prohibitione legitimæ facta, ser-
vata tamen cautela Soccini, quamvis cor-
respectivam subrogationem propriorum bo-
norum importet : num. 17. ibid.

Vid. *Donatio captatoria.*

DISPOSITIO TESTAMENTARIA QUO- AD EJUS INTERPRETATIONEM.

Dispositio subsequens sumere debet inter-
pretationem ex consimili sensu antecedentis : de-
cif. 31. num. 10. Tom. 1. p. 42.

Dispositio testatoris idioræ non est cum juris
subtilitatibus examinanda : dec. 39. num. 13.
Tom. 1. p. 56.

In Dispositione clara non potest recurri ad
conjecturas : dec. 97. n. 7. & dec. 109. num. 7.
Tom. 1. p. 151. & 165.

Differentis intentio ex causa finali dignoscitur.
dec. 143. n. 24. Tom. 1. p. 229.

Dispositioni factæ ad consilium sapientis potest
addi quidquid, requiritur ad illius validita-
tem ; non autem extendi substantia ejusdem
ultra, vel extra casus a testatore expressos :
dec. 217. n. 5. Tom. 1. p. 342.

Sapienter extendit secundum quod a testatore
est ordinatum, sed non potest de suo adde-
re quicquam : ibid. num. 6. p. 343.

Et si addat ejus sensus non est attendendus :
num. 7. ibid.

Ab una Dispositionis parte altera declaratur :
dec. 476. n. 15. Tom. 2. p. 274.

Dispositio uno modo facta, quum de eisdem
personis loqueretur, eodem modo subse-

quens intelligitur : num. 19. ibid.

Ubi Dispositio ad certas species est restricta, ad
alias non trahitur : dec. 685. n. 8. T. 3. p. 119.

Disponendo generaliter testator de omnibus
suis bonis, non intelligitur disponere de re-
bus extra suum patrimonium ; juxta *Textum*
in l. qui habeat ff. de legat. 3. num. 12. ibid.

Vid. *Ordo dispositionis testamentaria.*

Necnon Vid. *Filius ad dec. 898.*

Dispositio testatoris quando prout literaliter
sonat, intelligenda veniat : dec. 1185. nu. 2.
Tom. 5. p. 223.

Dispositio prout sonat, intelligenda est, & at-
tendenda in primogenitura per contractum
instituta ; secus in relicto per ultimam volun-
tatem, circa quam conjectura admittitur :
ibid. num. 8. 10. & 29. p. 224. & 226.

Dispositio in his, in quibus eadem, seu major
milliat ratio, dicitur expressa, & sic nomi-
natum loquens : dec. 1297. n. 9. T. 6. p. 68.

Vid. *Testamentum, & Voluntas ultima*
quoad interpretationem utrobique.

DISPOSITIO AD PIAS CAUSAS.

Dispositio ad pias causas nulla est, quum de vo-
luntate non constet : dec. 431. n. 2. T. 2. p. 203.

Dispositio eadem imperfecta non dicitur, ex
quo testator voluerit adhibere aliquam so-
lemnitatem, quæ postea non intervenerit :
ibid. num. 8. 10. & 18. p. 203. & seq.

In Dispositionibus ad pias causas non præsumi-
tur mutatio ; ibid. num. 14. p. 203.

Dispositionem piam non præsumitur velle mu-
tare testator in præjudicium animæ suæ : de-
cif. 432. num. 4. Tom. 2. p. 205.

Vid. *Testamentum ad pias causas :*

DISPOSITIVA.

Pars Dispositiva, quum est clara, genericam
rationem appositam in proemiali declarat,
& explicat : dec. 172. n. 8. Tom. 1. p. 269.

Dispositiva dubia nullum certum præbet argu-
mentum : dec. 1166. n. 47. Tom. 5. p. 176.

Dispositiva donationis in ambiguis ex parte
contractionali dubia non declaratur : de-
cif. 1185. num. 40. Tom. 5. p. 227.

Dispositiva accessoriam, & famulativam par-
tem ad se trahit : num. 41. ibid.

Dispositiva Instrumenti, & veritas actus, non
enunciativa, attenditur : decif. 1315. num. 8.
Tom. 6. p. 119.

DISPUTABILE.

Nil adeo clarum, & certum reperitur, quod
per intellectuales subtilitates disputari non
possit : dec. 1079. n. 10. Tom. 4. p. 415.

DISSOLVERE, DISSOLUTIO.

Dissolvitur unumquodque naturaliter eo mo-
do, quo fuit colligatum : dec. 622. numer. 5.
Tom. 2. p. 501.

Dissolutio societatis non inducit ex desertio-
ne illius ab uno ex consociis facta, ex quo
testator hæredum arbitrio negotii continua-
tionem remisit ; quum talis desertio, tes-
tatoris menti contraria non præsumatur ; &
quare : dec. 1122. num. 9. Tom. 5. p. 69.

Vid. *Societas quoad dissolutionem.*

DISTINCTIO.

Distinctio unius prædii ab altero, eorumque
diversitas dijudicatur ex differentia mensu-
ræ ;

re: dec. 848. num. 17. Tom. 3.

p. 42.

Vid. *Diversitas*.

DISTRACTIO BONORUM.

Distractio rei fideicommissaria posita, est in arbitrio successoris agere vel ad illius recuperationem, vel pro fideicommissi reintegratione contra alienantes: decif. 12. numer. 1. Tom. 1. p. 16.

Distractio bonorum hereditarium in inventario non descriptorum inefficax, non liberat heredem, quin teneatur de proprio ad debita hereditaria: dec. 124. n. 15. T. 1. p. 192.

Distractio bonorum, quæ non caret suspitione collusionis est inefficax: num. 16. ibid.

Distractio bonorum est inefficax, si scienter fiat ab herede beneficiario pro creditis posterioribus: num. 17. ibid.

Vid. *Fideicommissum ad dec. 307.*

Distractio prædii contra iudicis inhibitionem, vitio attentatorum laborat: dec. 389. nu. 14. Tom. 2. p. 124.

Distractio de bonis Ecclesiæ in hæredes defunctorum, qui eas fecerunt, refunduntur, si illi se, & non loca pia obligassent: dec. 781. num. 4. Tom. 3. p. 295.

Distractio rei, pendente lite, facta a reo convento, dicitur dolosa, & actorem non afficit: dec. 918. num. 12. Tom. 4. p. 143.

Vid. *Uxor ad dec. 1224.*

Super Distractio bonorum feudalium in forenses beneplacitum Apostolicum requisitum dicitur obtentum, quando a tergo supplicis libelli Sanctissimo porrecti adest rescriptum. -- Sanctissimus annuit -- quod ad utrumque effectum interpretatur: decif. 1231. num. 21. Tom. 9. p. 329.

Vid. *Bona fideicommissaria in fin.*

Vid. *Caducitas*.

Vid. *Alienatio bonorum fideicommissi.*

Vid. *Bona in genere*.

DISTRIBUTIONES QUOTIDIANÆ.

Distributiones quotidianæ debentur solum interessentibus, occasione servitii Ecclesiæ præstiti: dec. 78. n. 1. Tom. 1. & pag. 116. dec. n. 2. Tom. 1. p. 179.

Distributiones non interessentes non lucrantur: d. dec. 79. n. 2. Tom. 1. d. p. 116.

Limita in absentibus ex legitima causa: & an, & quæ absentia ex culpa capituli sit legitima causa: num. 3. & 8. ibid.

Distributiones prædictæ, tanquam correspondentes dotis constitutioni, non debentur canonico, cujus beneficii redditus defuerunt: num. 4. ibid.

Et in casu dictæ diminutionis capitulum agere potest contra promissorem, & ejus bona pro reintegratione: num. 5. ibid.

Et si possessor beneficii sit hæres fundatoris, ipse tenetur reintegrare: num. 6. ibid.

Cui pro hac reintegratione possunt à capitulo retineri distributiones ad ipsum spectantes: num. 7. ibid.

Distributiones ut absens lucraretur ex causa impedimenti legitimi, istud tenetur concludenter probare, alias malitiose præsumitur abuisse: num. 8. ibid.

Vid. *Ferialis ad dec. 115. & 154.*

Distributiones excessivæ redigendæ sunt ad mensuram fructuum, qui ex capitali in fundatione assignato percipiuntur: decif. 116. num. 5. Tom. 1. p. 179.

Distributiones ab uno separari, & alteri applicari non possunt, sine juris solemnitatibus, quæ in alienationibus bonorum Ecclesiæ requiruntur: ibid. numer. 16. p. 180.

Vid. *Observantia ad dictam dec. 116.*

Distributiones titulari jure proprio percipiuntur: dec. 292. n. 6. Tom. 1. p. 463.

Distributiones, quum sint tanquam annuæ, & beneficio annexæ, debentur impetranti beneficium &c. dec. 623. n. 1. Tom. 2. p. 501.

Distributiones quod dicantur tanquam annuæ, & beneficio annexæ, refutatur, ex quo provifus, & impetrans de illis mentionem fecerunt in probatione valoris beneficii: numer. 3. ibid.

Deque illis provifus toto tempore, quo beneficium retinuit, fuit, aliis non contradicentibus, gavisus: num. 3. ibid.

Distributiones, ad differentiam aliorum fructuum, debentur ab ipso momento, quo capta fuit beneficii possessio: nec est opus admissione ad eas: dec. 666. n. 14. Tom. 3. p. 75.

Vid. *Beneficiatus*.

Vid. *Canonicatus, Canonici, & Capitulum*.

DIVERSITAS.

Diversitas debiti arguitur ex diversitate personarum, & diversa quantitate summarum: dec. 60. num. 2. Tom. 1. p. 90.

Diversitas rationis facit diversitatem casuum, non sola diversitas expressionis: dec. 67. n. 3. Tom. 1. p. 95.

Diversitas bonorum in loco proximo non præsumitur: dec. 398. n. 13. Tom. 2. p. 139.

Diversitas prædiorum indubitabilis redditur, ex quo fit in eadem contrada, quum respectu quantitatæ, & confinium differat: dec. 548. num. 4. Tom. 2. p. 387.

Diversitas personarum, licet ejusdem nominis, concluditur, si alter ex his de tempore ab alio gesti actus, hæcque natus non erat: ibid. num. 6. p. 388.

Etiamsi convenient in eodem quoque nomine patris utriusque, quum de tempore actus, genitor unus vivens, alterius esset defunctus: num. 7. ibid.

Diversitatem res notabilis pretii variatio demonstrat: dec. 636. n. 11. Tom. 3. p. 25.

Diversitas rei non ex alio magis cognoscitur, quam ex totali confinium diversitate: decif. 644. num. 7. Tom. 3. p. 42.

Diversitas dispositionis, præsertim in iurisperito, arguitur a discreto modo loquendi: dec. 685. n. 4. Tom. 3. p. 118.

Diversitas casuum, actionum diversitatem parit: dec. 907. n. 1. Tom. 4. p. 66.

Diversitas familiæ bene inferretur ex diversitate patriæ: dec. 981. nouer. 16. 17., & 22. Tom. 4. p. 206.

Diversitas relationis periti, & discretiva ejusdem loquutio diversitatem inter partitas ab eo disputatas indicat, & eundem sensum, quoad omnes non habuisset: dec. 1058. n. 10. Tom.

Tom. 4. p. 365.
 Diversitas bonorum infertur ex diversitate
 confinium, præsertim invariabilium, quale
 in istis est flumen: dec. 1119. n. 21. T. 5. p. 64.
 Diversitas bonorum probatur ex diversitate
 eorum descriptionis in catastro: n. 22. ibid.
 Diversitas casuum facie, ut auctoritates do-
 ctorum in uno allegatæ, alteri applicabiles
 non sint: dec. 1142. n. 33. Tom. 5. p. 121.
 Diversitas unius prædii ab altero ex qualita-
 tum diversitate probatur: dec. 1307. num. 8.
 Tom. 6. p. 97.
 Diversitas inter unam, & alteram litem resul-
 tat, ex quo in uno iudicio de executionis
 excessu ageretur, & in altero a domino di-
 recto peteretur devolutio, ob finitam li-
 neam investituræ: dec. 1355. n. 6. T. 6. p. 199.
 Vid. *Confine*, & *Distinctio*.

DIVIDENS.

Dividentes primi hæredes, quibus recens est
 memoria bonorum fideicommissentis, eorum
 omnium mentionem facere supponuntur: de-
 cif. 226. n. 22. Tom. 1. p. 365.

DIVISIO IN GENERE.

Divisionis bonorum temperamento locus non
 datur, quum constet de bono iure: dec. 44.
 num. 12. Tom. 1. p. 68.
 Divisio non est deneganda, quia nemo cogitur
 vivere in communione: dec. 58. num. 1. & 3.
 Tom. 1. p. 88.
 Divisionis temperamentum inter litigantes bo-
 na primogenialia est incongruum. Itaque
 prohibitiōe divisionis facta a testatore: nu-
 mer. 13. ibid.

Vid. *Bona primogenialia ad d. dec. 44.*

Divisio bonorum fideicommissarii, qui de bo-
 nis liberis communicavit, non tamquam de so-
 lis fideicommissariis facta dici debet: dec. 89.
 num. 26. & 40. Tom. 1. p. 136. & seq.

Divisio facta sub erroneo supposito, quod bo-
 na essent communia, quando erant particu-
 laris, retardanda est: dec. 164. n. 1. T. 1. p. 254.
 Divisio erronea per aliam novam corrigenda
 est: num. 3. ibid.

Divisionem vel tacite, vel expresse approbans,
 nequit contra illam reclamare: ibidem nu-
 mer. 8. p. 255.

Divisionem mobilium acceptans, non inde
 dicitur distinctam stabilitatem accepisse: nu-
 mer. 9. ibid.

Vid. *Fructus quoad perceptionem ad di-
 ctam dec. 164.*

Nec non Vid. *Extinctio ad dec. 220.* & *Vi-
 de Fideicommissum ad dec. 338.*

In Divisione æqualitas est servanda: dec. 407.
 num. 29. Tom. 2. p. 160.
 Et hæc sat est de tempore divisionis, nec in-
 æqualitas superveniens obicem facit: ibid.
 num. 31. p. 161.

Divisio vel unitas prædiorum, & tenurarum
 tota a destinatione patrisfamilias dependet:
 dec. 495. num. 3. Tom. 2. p. 305.

In Divisione remissio fideicommissi potius ex-
 cluditur, si bona, super quibus illud cede-
 bat, sunt indivisa relicta: dec. 523. num. 3.
 Tom. 2. p. 346.

Divisio omnium bonorum dicitur, quum appel-

lata fuerit divisio hæreditatis; & cur: dec.
 669. num. 20. Tom. 3. p. 83.

In divisionis materia, ut potius unum quam al-
 terum prædium sit condicendi relaxandum
 ab altero, in iudiciis prudentia residet id re-
 cognoscere: dec. 717. n. 5. Tom. 3. p. 176.

Vid. *Inæqualitas*.

Divisio publico autorizata instrumento, ju-
 sta præsumitur: dec. 783. n. 1. Tom. 3. p. 299.
 Vid. *Lexio ad hanc dec.*

In Divisione, dos æs alienum dicitur: ibidem
 num. 5. p. 300.

Divisio universalis, omnia præsumitur com-
 prehendisse: ibid. num. 27. p. 302.

Vid. *Reservatio juri ad dec. 810.*

Divisio debet esse æqualis: dec. 863. numer. 6.
 Tom. 3. p. 454.

Divisio quando commode de domo fieri neque-
 at, nec fideicommissaria portio a libera separa-
 ri, uni totaliter concedenda est cum onere re-
 fundendi pretium alterius medietatis: dec.
 944. num. 7. & 8. Tom. 4. p. 134.

Vid. *Testator ad dec. 982.*

Divisio debet esse æqualis, & inæqualiter facta
 non sublinetur: dec. 1276. n. 1. T. 6. p. 20.

Amplia, quando de mandato testatoris æqua-
 liter facienda est: num. 2. ibid.

Divisio dicitur inæqualiter facta, quando peri-
 ti bona exprellent superficiali inspectione,
 & sine ulla exactiori diligentia: n. 3. & 4. ibid.

Divisio eo magis præsumitur inæqualis, & facta
 potius ad commodum ipsius dividendis, si
 iste pertinaciter eam sublinere tentaret:
 num. 7. ibid.

Divisio stabilitum inæqualis, denuo facienda est,
 mediante opera peritorum, qui diligenter
 bonorum valorem æstiment, qualitatem, &
 commoditatem situs inspiciant, & æqualitatem
 servent: num. 8. & 9. ibid.

Divisio fieri debet a iudice, quando contro-
 versia ad ipsum delata est, & cessat facultas
 illi parti, ad quam de cætero spectaret: nu-
 mer. 10. & 11. ibid.

Divisio læsiva tunc ad æqualitatem per iudi-
 cem redigenda est, quando sit hinc inde ac-
 ceptata, secus si una pars ei numquam stare
 voluisset: num. 12. ibid.

Divisio fieri ab illo debet, cui fuisset a testa-
 tore commissæ: ibid. num. 13. p. 21.

Divisio approbata per plures serios actus, am-
 plius ab approbante controversi non potest:
 dec. 1286. n. 8. Tom. 6. p. 40.

Vid. *Æqualitas*, *Inæqualitas*: nec non.

Vid. *Alienatio*.

DIVISIO QUOAD BONA EMPHY- THEUTICA, & FIDEICOM- MISSARIA.

Vid. *Investitura*, & *Inæqualitas ad dec. 407.*

Divisio stabilita inter hæredes gravatos, juxta
 unum modum, ne fideicommissaria res in-
 minimas disperdat partes, non potest dici
 ordinata ad eversionem voluntatis testatoris:
 dec. 1128. n. 13, & 14. T. 5. p. 88. & seq.

Divisio inter hæreses facta cum præservativa
 juri fideicommissi, non inducit novationem
 quoad substantiam fideicommissi; sed solum
 quoad modum succedendi inter eosdem: ibi-
 dem,

dem. n. 20.

p. 89.

Vid. *Hæres gravatus ad hanc dec.*

DIVISIO INTER FRATRES.

In Divisione bonorum paternorum inter fratres consanguineos, bona materna ante omnia, in communi calculo sunt separanda: dec. 164. n. 2. Tom. 1. p. 254.

Divisio inter fratres dividere volentes facienda est, quum nemo in vius in communione stare tenetur: dec. 232. n. 1. & 2. T. 1. p. 375.

Divisio prædicta est facienda sic, quod major dividat, & minores portionem eligant; illeque modus legalis est, & tutus: n. 3. & n. 5. ibid.

In Divisione inter fratres semper est habenda æquitas: n. 4. ibid.

In Divisione inter fratres consuetudo vigens in aliquo loco majorem natu partes facere minores suas portiones præeligere, est quibuscumque opinionibus præferenda, & servanda: n. 7. ibid.

Ne Divisio fratrum, ad quos bona æqualiter deveniunt, dicatur inæqualis, si unus pluris valoris bona possederit, alius minoris, & ab isto alienationes factæ adducantur, residuum in ejus bonis extare dicitur: dec. 300. n. 18. Tom. 1. p. 477.

Contrarium firmatur, & quare: n. 19. ibid.

Ad Divisionem prædictam non potest deveniri, nisi præcedenter adfuerit communio: decif. 504. n. 3; Tom. 2. p. 319.

Divisio supponit possessionem bonorum, quæ dividi debent: n. 4. ibid.

In Divisionibus æqualibus non præsumitur; ut dum unus habet bona libera, alter fideicommissi nexu ligata voluerit: dec. 740. num. 8. & per totam Tom. 3. p. 214.

In Divisione, bona fide, sequuta inter fratres, pro bono pacis, & pro erectione fideicommissi cum reciproca, afficit etiam successores jure proprio venientes: dec. 811. n. 8. Tom. 3. p. 350.

Talis bona fides non excluditur a contraria rejudicata, quando ab illa fuisset reportata restitutio in integrum: n. 9. ibid.

Divisio de bonis hæreditariis patris inter fratres facta, præsumitur comprehendere etiam portionem quarti fratris, post obitum patris defuncti, & quare: dec. 940. num. 5. Tom. 4. p. 127.

Vid. *Conventio*.

DOCTOR, DOCTORATUS.

Doctore scribenti super jurisdictione officii, quod ipse obtinuit, tanquam suspecto, deferendum non est: dec. 85. n. 36. T. 1. p. 127.

Doctores deponentes de aliquo, quod sit doctoratus, fidem sibi vindicant: dec. 625. n. 7. Tom. 2. p. 504.

Doctoratus probatur ex attestacionibus personarum dignitate præcellentium: n. 6. ibid.

Vid. *Lector ad d. dec. 625. n. 18.*

DOCUMENTA.

Documenta non exhibita habentur acsi essent extra mundum: dec. 513. n. 1. T. 2. p. 330.

Amplia, etiam si in alio judicio extrajudicialiter in manibus ponentis fuissent relicta; deque eis in decisione mentio fieret, & cur:

numer. 2.

ibid.

Documenta in alio judicio extrajudicialiter in manibus ponentis relicta, actori non suffragantur, præsertim, si non sint originalia, vel in forma probanti: n. 4. ibid.

Super Documento in actis non producto, eo minus ferri potest iudicium, si alias ex confessione partis constaret, quod esset informe, nec recognitum: ibid. n. 6. p. 331.

Contra Documenta publica non admittuntur testes informes, & equivoca probationes: decif. 691. n. 19. T. 3. p. 129.

Documenta illegalia dici nequeunt, quæ fuerunt extracta ex Episcopali, sacrarumque Urbis Congregationum archivis: dec. 1354. n. 27. T. 6. p. 197.

D O L U S.

Vid. *Mulier ad dec. 129.*

Dolum inducere apta non est possibilitas apereendi viam hæreditibus gravatis fideicommissa supplantandi: dec. 307. n. 8. T. 1. p. 488.

Dolus est concludenter probandus: ibid. n. 9. & dec. 1391. n. 11. T. 6. p. 290.

Dolus, & lata culpa in fideicommissario pro exactione nominum debitorum fideicommissi, ex quibus diligentis exclusi dicantur: dec. 372. n. 10. T. 2. p. 96.

Vid. *Lucrum ad dec. 461.*

Dolus ex parte exhibere recusantis non adest, quum aliunde probatio haberi potest; vel creditum docetur extinctum: dec. 484. num. 4. Tom. 2. p. 286.

Secus in diverso casu, quia tunc sufficit contumacia non parentis mandato judicis exhibitionem demandantis: n. 5. ibid.

In Dolo dicitur conventus in judicio, & ad exhibendum damnatus, existentia probata, nisi exhibeat: dec. 528. n. 3. T. 2. p. 353.

Dolo non potest carere, qui inagistratus imperio non paruit: l. non potest 160. ff. de regul. jur. ibid. n. 4. & dec. 576. n. 4. T. 2. p. 479.

Vid. *Juramentum in litem.*

Dolus necessarius, ut deferatur juramentum, in litem contra exhibere recusantem, suppletur a contumacia non parentis mandato judicis exhibitionem demandantis: d. decif. 576. n. 3. & 4. T. 2. d. p. 429.

Dolus ut dicatur fuisse in iudice in actu pronuntiandi sententiam concludenter est probandus; præsertim, quum hæc dicatur probatio de materia odiosa: dec. 735. n. 12. T. 3. p. 206.

De Dolo sapit condonatio: magna partis crediti a creditore facta: dec. 743. num. 14. & 15. Tom. 3. p. 223.

Dolus præsumitur in hærede, si propriis auctoribus violet testamentum: dec. 909. num. 15. Tom. 4. p. 72.

Amplia, si transgressio non consisteret in omittendo, sed in committendo: n. 16. ibid.

Dolus, & fraus dici non possunt in mōtis ministris, eo ipso, quod in solvendo se habent relative ad fidem notarii: dec. 929. numer. 5. Tom. 4. p. 110.

Amplia, si ageretur de solutione ordinis provenientis ex venditione domus coactiva, & notarius fidem fecisset, quod omnia in Bulla Gregoriana præscripta, fuissent servata: n. 6. usque

usque ad numer. 16.

Vid. *Filius ad dec. 982.*

Dolus, & machinatio in mulieris obligatione supervenit, istius consensum excludit : decif. 1167. n. 2. Tom. 5. p. 178.

Dolus præsumitur intercessisse in contractu, quando inter cætera adminicula reperiretur, quod creditor nullum petiisset interesse pro pecuniis mutuo datis, & aliunde constaret gratis mutare non solere : dec. 1243. nu. 14. & 15. Tom. 5. p. 358.

Dolus, & culpa excluduntur in possessore locorum montium, quando ex literis patentibus nullus deprehenderetur error, ex quo ille credere posset ad se eadem loca non pertinere : dec. 1282. n. 14. Tom. 6. p. 33.

Dolus ut dicatur esse in spoliante, probandum est, quod per sordes in bonorum possessionem se intruserit, & possessionem consulto dimittere noluerit : dec. 1300. n. 9. T. 6. p. 188. Limita, si omnes adhuc buisset conatus, ad hoc ut veritas circa rei pertinentiam appareret : nu. 10. ibid.

Dolus non præsumitur ; ideoque est ab allegante probandum : dec. 1391. n. 11. T. 6. p. 290.

Dolus ex falsa assertione, & suppositione ejus, sine quo quis non contraxisset, arguitur : n. 13. ibid.

Vid. *Axiomata.*

Vid. *Cadmitas.*

Vid. *Culpa; Fraus; Simulatio.*

DOMICILIUM.

Domicilium mutare non præsumitur conductus ad alienum locum cum stipendio ; quin præsumitur, officio completo, velle ad patrios lares redire ; etiam si uxorem, & liberos ibi susceperit, nullaque bona in loco originis possideat : decihon. 555. numer. 8. & 12. Tom. 2. p. 394. & seq.

Et idem est de scolariis, mercatoribus, & similibus : ibid. n. 9. d. p. 394.

Domicilium sine animo perpetuo permanendi, non contrahitur : ibid. n. 13. p. 395.

Etiamsi mutans domicilium occasionaliter nulla propria bona haberet in loco originis, quum esset sub patria potestate : n. 14. ibid.

Domicilii acquisitio pendet ab animo, qui a pupillo neque nolle, neque velle habente, explicari non potest : n. 16. ibid.

Nec explicari potest a tutore in præjudicium pupilli, inducendo nempe renunciationem civilitati originariæ, pro qua adhiberi debuissent omnes juridicæ solemnitates : numer. 17. ibid.

Præsertim, si pupillus factus major ex multis conjecturis, quæ recensentur, præfecerit animum retinendi originariam civilitatem, qui in conflictu præferatur aliis gestis a tutoribus : n. 18. ibid.

Vid. *Filius ad d. dec. 555.*

Domicilium propriæ patriæ amittit assumus in civem ab aliqua civitate, & ex quibus hæc admisso deducatur : decif. 1113. numer. 8. Tom. 5. p. 48.

Vid. *Civilitas; Habitatio Originariæ; &c.*

ibid.

DOMINIUM IN GENERE, ET QUOMODO PROBETUR.

Vid. *Venditio ad dec. 188.*

Dominii avocatio præservatur ex interdicto Salviani : dec. 226. n. 1. T. 1. p. 64.

Dominium bonorum fidei commissi non transit in tertios, sed ueritur fidei commissario a die sequentis restitutionis fidei commissi : & ab eo momento in fidei commissarium transeunt omnia jura, & actiones ad hæreditatem pertinentes : dec. 316. n. 10. ad 12. T. 2. p. 8.

Dominium revocabiliter, donec scilicet matrimonium dissolvatur, a viro super re dotali acquisitum dicitur, si ea data sit cum speciali hypotheca favore uxoris : decif. 531. n. 13. Tom. 2. p. 361.

Dominium dotis licet in quantitate constitutæ, viro revocabiliter concessum dicitur, si pecuniæ dotalis eadem die viro ad censum datæ, & census ex jure dotis fuerit census ; & quare : n. 14. ibid.

Dominia rerum in dies variantur : decif. 636. n. 7. T. 3. p. 25.

Dominium in antiquis ex quibus enunciativis probetur : dec. 641. n. 8. & 9. T. 3. p. 34.

Dominium, & proprietatem non importat nuda possessionis dimissio, quæ possidentis vitam non transcendit : dec. 677. sub n. 14, 15, & 16 T. 2. p. 102.

Vid. *Claves.*

Vid. *Cautele Angeli ad dec. 700.*

Dominium rei non satis probatur ex illius locatione a detentore facta ex legato de illa scripto, ac ex illius descriptione in inventario ; quum hæc omnia ad nudam referantur detentionem : dec. 703. n. 5. T. 3. p. 151.

Dominium unius Ecclesiæ super aliqua re, vel pio loco in antiquis, ut probetur, leviores probationes, & adminicula admittuntur : dec. 782. n. 15 T. 3. p. 297.

Dominium in antiquis, ex conjecturis, adminiculis, & indicis simul unitis desumptum, plenissime probatur : dec. 787. n. 2 T. 3. p. 307.

Dominium satis superque probatur ex longeva possessione de ore testium formiter repetitorum deponita : n. 3. ibid.

Vid. *Capella.*

Dominium ut probetur, multa, quæ non profunt, simul juncta juvant ; præsertim si circumstantiæ, & adminicula concurrant : dec. 791. n. 1. T. 3. p. 317.

Dominium prædii denotatur a termino, & in ea parte, in qua terminus habet signa sculpta : dec. 893. n. 21. T. 4. p. 41.

Dominii extensio in probationum concursu resultat ex deductis, quæ fundamentum habent in actibus jurisdictionalibus cum juris assensu exercitis : n. 25. ibid.

Dominium irrevocabile contrariatur super re obpignorata, nisi intra annum redimatur, secundum consuetudinem Leodiensem : decif. 947. n. 11. p. 141.

Dominium ex titulo particulari non potest acquirere dominus ex universali, qui esset incompatibilis : dec. 952. n. 22. T. 4. p. 154.

Dominium probatur ex verbis in genitivo casu prolatis favore eorum, in quos legerentur di.

- directa: dec.976. n.1. T.4. p.197.
 Dominium domus probatur ex acquisitionis instrumento: dec. 1024. n.1. T.4. p.297.
 Vid. *Testator ad dec.1065. & seq. n.1. & 3.*
 Necnon Vid. *Locatio ad dec.1066.*
 Domini essentia in libera facultate de re, ejusque fructibus disponendi consistit: dec.1090. n.3. T.4. p.436.
 Dominium non dicitur ab initio adeptum ab uno ex contrahentibus, quando in contractu uteretur verbo *conseguido*, futuram adeptionem denotante: ibid. n.23. p.437.
 Vid. *Translatio.*
 Dominium super officio vacabili adipiscitur ille, cujus favore in decreto libera sortis, & fructuum dispositio reservatur: dec.1123. n.2. Tom.5. p.71. Vid. *Officium vacabile.*
 Dominium rei ex illius venditione probatur: dec.1150. n.20. & 21. T.5. p.143.
 Dominium stabiliūm post triginta annorum lapsum præsumitur immutatum: decis. 1165. n.12. Tom.5. p.167.
 Amplia, si eo intermedio tempore plures actus gesti apparent, qui domini diversitatem fecerint: n.13. & 14. ibid.
 Dominium super fundo probatur ex impositione census a domino facta, ad effectum, ut talibus pecuniis eum posset reaprare: n.15. ibid.
 Amplia, si in dicta impositione iudicis accessisset decretum, qui illud, causa cognita, præsumitur interposuisse: ibid. n.16. p.168.
 Subamplia, quando in dicto contractu uti meus fideiussor accessisset ille, ad quem fundum spectare prætenderetur, & ab isto actu licet domini indicativo, nunquam iste reclamasset: n.17. ibid.
 Dominium super fundo probatur, ex quo dominus super eo censum imponens, instrumentum illius acquisitionis sub pena resolutionis contractus exhibere promississet, & quum contractus semper viguerit, illud adductum fuisse præsumendum est: n.18. ibid.
 Amplia, si ex continuatis actibus dominium adminicularetur, cui etiam adhereret observantia: n.19. ibid.
 Dominium in antiquis magnopere ex observantia probatur: n.20. ibid.
 Dominium non probatur ex antiquis enunciati-
 vis, quando illis urgentiora adversarentur
 argumenta: n.23. ibid.
 Dominium prædii, ad quem pertineat, ex descriptione, sub cuius nomine in inventario facta sit, probatur: decisio. 1170. numer. 1. Tom.5. p.182.
 Item ex confessione hæredis, quod ad suum authorem pertinuerit; præsertim si istius primæ confessioni cohæreat: n.2. ibid.
 Dominium rei dicitur pertinuisse ad illum, in cuius inventario hæreditario reperiretur descripta: dec.1183. n.3. Tom.5. p.214.
 Dominium rerum, sicuti in dies mutatur; ita dominium unius temporis ad dominium alterius temporis inferri non potest: ibid. numer. 20. p.216.
 Dominium rei in antiquis præsumitur super illa re, de qua univocè cadunt probationes ex inventariis desumptæ: n.21. ibid.
 Dominium gemmarum maternas a filio ex matris consensu adeptum, ad ipsum occasione nubendi, necesse non est, ut probetur, quod temporis lapsus accedat, quum sine scriptura præsumatur potuisse sequi: ibidem n.29. p.217.
 Limita, si ageretur de præsumenda donatione stabiliūm, quæ sine scriptura præsumi non debet: n.30. ibid.
 Dominium super una parte prædii a fortiori probatum dicitur, quando sub tali dominio totum illud contineretur: dec.1195. num. 3. Tom.5. p.250.
 Dominium rerum, præsertim mobiliūm, in dies præsumi potest immutatum: dec. 1303. n.1. & 2. T.6. p.82.
 Dominium gemmarum, quæ ad alicujus hæreditatem pertinere prætenduntur, non probatur ex inventario ferente penes alterum, eas existere: ibid. n.12. p.84.
 Limita, si repetæ enuncientur in hæreditate descripta: n.13. & 14. ibid.
 Dominium rei ab altero controversum, ut probetur, multum deferendum est continuatæ possessioni, penes quem reperitur: n.18. ib. Vid. *Gemma ad d. dec.1303.*
 Dominium rei præsumitur continuatum penes dominum, donec de illius mutatione non doceatur: dec.1304. n.8. & 9. T.6. p.86.
 Dominium rei præsumitur continuatum, si de ejus libro illam dominus non delevisset; quando econtra rem minoris valoris in alienum dominium transactam accurate ex libro delevisset: ibid. n.13. p.87.
 Dominium unius temporis ex dominio alterius temporis non inferitur; præsertim post centum annorum lapsum: dec.1307. numer. 10. Tom.6. p.97.
 Dominia rerum faciliè immutantur; nec de præterito ad præsens bene arguitur: n.11. ibid.
 Dominium ex instrumentis venditionum probatur: ibid. n.29. & 34. p.99. & seq.
 Amplia, quando adfunt verba denotantia pertinentiam *pleno jure, ac libero dominio* penes unum, quod penes alterum possessionem excludit: ibid. n.30. d. p.99.
 Vid. *Inventarium ad dec. 1331.*
 Dominia rerum in incerto semper manere absurdum est: dec. 1333. n.1. Tom.6. p.162.
 Dominium locorum montium viro delatum ex constitutione dotis ab isto non perditur, si superveniat mandatum iudicis pro assequeratione dotis, quum illud simplicem pariat hypothecam favore mulieris: dec. 1351. n.7. & 8. Tom.6. p.268.
 Dominium ab hypotheca super eisdem in quo differat: ibid. n.10. 11. & 13. p.269.
 Vid. *Condominium, & Pertinentia.*
 Vid. *Canones.*
 Vid. *Catastrum.*
 DOMINIUM DIRECTUM, ET
 FUNDIARIUM.
 Dominium directum probatur ex instrumentis investituræ adminiculatis: dec. 234. num. 3. Tom.1. p.375.
 Et adminicula sunt, solutio canonum longo tempore continuata: descriptio bonorum, cum

cum hac qualitate in catastro, & quod nemo tale dominium nunquam præderit; n. 4. ad 6. ib.
Dominium universale penes barones probatur ex actione vintennii in universo territorio; præteritum si tale jus sit omnibus prædiis indistincte infixum: dec. 791. numer. 3., & sequ. Tom. 3. p. 317.
Dominium directum antiquum desinit initium a transactione præferente tempus præteritum, quum illa ad ejus antiquitatem comprobandam intersit: n. 5. ibid.
Dominium universale baronum a majori, vel minori fructuum responsione, quam a subditis exigunt, non dependet, sed ab universali exactione super omnibus bonis, de qua jus habeant: ibid. n. 7. p. 318.
Dominii universalitas non remanet laesa in transactione, in qua reducatur per conventionem ad unius tantum speciei exactionem, si eadem universalitas super omnibus fructibus fuisset generaliter præservata: numer. 9. 10. & 11. ibid.
Dominium universale penes baronem probatur ex quo ille subditis facultatem, usque ad certum gradum de re propria disponendi, concessisset: n. 12. ibid.
Amplia, si barones subditis delegassent liberum usum populi pro animalibus, talique, delegationi subditi acquiescissent: n. 13. ibid.
Subampia, si in venditione hæreditatis facta per subditos, fuisset reservatum dominium fundiarum baroni, & ille laudemium exegisset: n. 14. ibid.
Dominium universale desinitur, ex quo barones vacantia bona comiti donassent; & ad libitum vias designare: ibid. n. 19. p. 319.
Item ex bannimentis baronis jussu affixis super solutione census, & similibus, quæ caducitatem pœnam transgressoribus indicarent: n. 20. ibid.
Amplia, si contra contumaces bannimenta, executionem habuissent n. 21. ibid.
Item, si statuta localia recognitionem domini favore baronis imponent, & hoc in observantia vigeret: n. 22. & 23. ibid.
Item, si in inventariis de bonis hæreditariis, baronis jussu in percipiendo laudemia reperiretur descripta: n. 24. ibid.
Item ex transactione inter baronem, & loci fideicos inita, & ille recepto pretio, partem sui territorii istis alienasset: n. 25. ibid.
Item ex enunciativis in actibus seriis, & proportionatis emissis, publica voce, sique ex repetitis testibus resuleret: n. 26. ibid.
Similiter ex bannimentis molendinorum, & furnorum ad baronis instantiam affixis: numer. 27. ibid.
Item, si communitas loci in investiturarum instrumentis baronem in dominum recognovisset: n. 28. ibid.

Vid. *Consuetudo in specie ad d. dec. 791.*
Dominium directum probatur ex confessionibus eorum, qui quinquenniaolvere debent: dec. 857. n. 2. T. 3. p. 444.
Dominium directum probatur ex solutione canonum: numer. 6. ibid.

Dominium directum loci probatur ex actibus jurisdictionalibus, quos baro in eo exerceat: dec. 808. n. 9. Tom. 3. p. 465.
Dominium ut probetur, ex eisdem actibus, si ageretur in locis contiguis, patere debet expresse, quod jurisdictio expressa sit in loco domini: ibid. numer. 23. p. 457.
Dominium in investiente ex investitura præsupponendum est: dec. 1195. n. 4. T. 4. p. 250.
Dominium super fundo emphyteutico probandum est a domino directo, qui pro fundi vindicatione ad effectum devolutionis ageret: dec. 1302. numer. 1. Tom. 6. p. 79.

Vid. *Probatio ad dictam dec.*
Dominium directum super fundo emphyteutico ad effectum exigendi canones, & laudemia probatur ex possessorum confessionibus, solutionibus eorundem, & re judicata: numer. 3. 4. & 5. ibid.
Item ex quo emphyteutis condominus medietatem laudemii indebite exacti, alteri condominio retrocedere fuisset coactus: numer. 6. ibid.
Item ex instrumentis alienationum, & compossessorum confessionibus: ibid. n. 7. p. 80.
Item ex continuata exactione canonum, facta per extractionem partitarum ex libris domini directi: numer. 9. & 11. ibid.
Item probatur, ex quo dominus, citato altero condomino, & emphyteuta, obtinuerit a iudice illum condemnari ad solutionem canonum: numer. 12. & 13. ibid.
Dominium directum nunquam censetur amissum ab non exactionem canonum, quando dominus se pro illis creditorem in suo libro descripsisset, idque factum est, ne pro spoliato habeatur: ibid. n. 20. & 21. p. 81.
Dominia civitatum, licet per iniustas potentium usurpationes sint avulsa; non indetamen sequitur, ut domini directi iuribus aliquid dici possit detractum: dec. 1375. n. 57. 60. & 75. Tom. 6. p. 254.
Dominium Ecclesiæ super uno prædio ex decreto capitulari probatur: dec. 1385. numer. 6. Tom. 6. p. 276. Vid. *Canones.*

DOMINUS IN GENERE.
Dominus, qui laborerorum experimentum facere reservavit, & in parte fecit, & in parte neglexit, sibi imputare debet, si in totum non fecit: dec. 141. n. 21. T. 1. p. 325.
Dominus de rebus, de suo absoluto dominio, sine alicujus consensu, dispoere voluisse dicitur, ut de jure est: dec. 637. numer. 10. Tom. 3. p. 27.
Domino comperit rei vindicatio contra deponentem, juxta *Textum in l. officium ff. de rei vindic.* sed interim illa non impedit restitutionem favore deponentis: dec. 691. n. 4. Tom. 3. p. 127.
Dominus fundi inferioris, non solum propter propriam utilitatem, illum in suis adjacentibus expurgare tenetur, sed propter rezurgitationis damnum, quo superioris fundi dominus afficeretur: dec. 750. n. 10. T. 3. p. 315.
Dominus fundi inferioris prohibere nequit, quin Dominus superioris foveum expurget: numer. 19. ibid.

Dominus tenetur de negligentia proprii ministri: dec.882. n.7. Tom.4. p.21.

Vid. *Cappella*.

DOMINUS DIRECTUS, ET QUOAD ACTIONES.

Dominus agens contra habentes causam ab investimentis, solum debet probare investituram finitam: dec.234. n.8. Tom.1. p.378.

Dominus directus non potest in creditorum præjudicium de eis novam investituram facere: dec.732. num.9. Tom.3. p.201.

Dominium domus a re iudicata canonizatum, domino tribuit actionem petendi recognitionem ab inquilinis, & solutionem pensionum: dec.924. n.1. *vid.* 6. Tom.4. p.96.

Dominus, qui fundi emphyteutici possessionem cepit, ob canones non solutos, emphyteuta defuncto, si prætendat lineam suam extinctam adversus tertium, & singularem successorem, iudicium ex integro, & separatim, debet promoveri: dec.1307. n.17. T.6. p.93.

Dominus cogi nequit ad præstandum consensum, quod suas res emphyteuticas ad manus mortuas petrañseat: dec.1395. numer.5. Tom.6. p.297.

D O M U S.

Domus locatæ præsumuntur a possessoribus: decif.59. num.4. Tom.1. p.90.

Vid. *Impensa ad diſtam dec.*

A Domus pensionum fructibus detrahenda sunt annua sc.5. pro centenario pro expensis, eadem necessariis: dec.63. n.2. T.1. p.93.

Domorum dislocationes, & reparationes detrahunt 5. pro centenario pensionum: dec.216. num.15. Tom.1. p.341.

Domus inseparabilis non est, ex quo per unicum ingressum, & unicam scalam pateat accessus ad omnes mansiones, quando ad aliam partem per novam januam, & scalam haberi potest: dec.307. n.1. T.1. p.488.

Ex Domibus pluribus ut unum conficiatur ædificium, præcipit Bulla Gregorii XIII. retractus: num.12. *ibid.*

Domus incorporata per viam retractus non dicitur inseparabilis, quum questio cadit, an portio adaucta sit distinguibilis a veteri portione, quando remanet salvus prospectus, nec tangitur substantia rei: n.12. *ibid.*

Domus non præsumitur sterile dislocata in odium spoliantis, qui ad pensionum restitutionem tenetur: dec.595. n.3. Tom.2. p.457.

Domus acquisita an sit facta ad usum di *Lavoratojo* nec ne, ab emtionis instrumento dignoscitur: dec.684. n.6. Tom.3. p.116.

Domus, quæ probatur locata per antea, præsumitur etiam ex post, & si debitor de dislocatione excipiat, eam tenetur probare: decif.769. n.24. Tom.3. p.272.

Domus semper locatæ præsumuntur: dec.794. num.14. Tom.3. p.224.

Domus adjudicatio denegatur potius immisionem petenti, quam illi, qui eam meliorasset, quando melioramentorum separatio difficilis redderetur, & liem involveret: præsertim, si fideicommissarius immisionem postulans fuisset interpellatus occasione venditionis domus, & tacuisset: dec.944. num.9.

& seq. Tom.4.

Deductio alicujus summe fieri solet in calculatione pensionum pro dislocationibus, & reparationibus: dec.992. n.2. T.4. p.225.

Domus an, & quando debeat præstari parochio per capitulum, ratione curæ animarum &c: dec.1087. num.10., & 11. 1092. num.2. & 3. Tom.4. p.430. & 450.

Domus rurales non sunt calculandæ uti fructiferæ in statu hereditario: dec.1377. num.7. Tom.6. p.260.

Vid. *Canones: Locatio: Pensiones, Pretium: & Reapmenta.*

DONANS, DONARE.

A Donante nulla ratio habita censetur de uxore, quoties voluit, quod, soluto matrimonio per mortem viri donatarii absque filiis, bona ad se reverterent: decif.66. numer.15. Tom.1. p.97.

Et quoties in casu delicti filios in exclusionem fisci substituit: num.36. *ibid.*

Vid. *Extraneus ad diſtam dec.*

Donans innovare non potest donationem ab ipso factam in præjudicium creditorum, qui a die factæ donationis cum donatario contraxerant: dec.93. n.14. p.144.

Donans donationem jam factam alterare, nec immutare potest in præjudicium donatarii, & vocatorum in ea: dec.134. num.2. dec.212. num.10. Tom.1. p.208. & 333.

Donans evitare nequit donationis adimplementum: dec.220. n.30. Tom.1. p.351.

Donantis liberalitas in exercitio piorum, actuum non est rigide commensuranda: decif.296. n.13. & 14. Tom.1. p.470.

Donatum uxoris a consanguineis primogenitorum, ipsis primogenitis dicitur donatum: dec.311. num.6. Tom.1. p.495.

Donans habet regressum ad bona donata, ob non impletas conditiones culpa, & voluntate donatarii: dec.335. n.2. Tom.2. p.31.

Donantis præceptum ex quo sublara remanet donatario libera facultas testandi, non valet: dec.375. n.10. Tom.2. p.104.

Donans, qui remotissimos gradus consideravit, qualiteram hereditariam voluisse in donatarii filiis est inperceptibile: dec.403. num.8. & 9. Tom.2. p.148.

Donans in donatarii præjudicium alias personas in donatione comprehendere nequit post eam perfectam: dec.568. n.14. Tom.2. p.417.

Donans, pendente iudicio super donationis rescissione, aut super bonis donatis, ali debet vel ex bonis donatis, vel ex annuis præstationibus a donatario promissis, quas petens, animum a lire recedendi non præbet: decif.601. n.5. Tom.2. p.468.

Donans, donatione rescissa, reportare quoque debet fructus bonorum, qui ex ejus iuribus ad donatarium pervenerunt: *ibid.* n.6. p.469.

Quod Donans in donatione sibimetipso dner, maximum est absurdum: decif.655. num.8. Tom.3. p.54.

Donas abdicative nullum habet titulum pro recuperatione bonorum donatorum post donatarii mortem, ut potius donatario non disponente transferantur, & in heredem anoma-

malum, seu fiscum: num. 15. *ibid.*
 Donans, respectu rei donatæ, pro mortuo habetur, nisi de pacto reversivo in aliquo casu præcaverit: dec. 777. n. 14. T. 3. p. 284.
 Donans non tenetur de exigibilitate rei donatæ, neque de illius evictione: dec. 815. n. 1. Tom. 3. p. 360.
 Limita, si tali casu adversus sua propria bona regressum favore donatarii reservasset; numer. 2. *ibid.*
 Quid dicatur superventum ob talem obligationem in tali casu: num. 3. *ibid.*
 Donans regressum habet in casu inexigibilitatis crediti donati adversus donantem de evictione obligatum: dec. 816. n. 1. Tom. 3. p. 361.
 Donans ex quibus conjecturis colligatur, quod de tempore donationis sanæ mentis fuisset: dec. 827. n. 12. Tom. 3. p. 381.
 Donans non potest dici donasse in statu dementiæ, si in actu donationis iudex, curator, & testes adfuissent: *ibid.* num. 13. p. 382.
 Amplia, si ad eam impugnamdam expost mandatum procuræ in filii personam exarasset, qui actus repugnat dementiæ: num. 14. *ibid.*
 Donans donatæ præsumitur in furore, & demencia, si intra paucos dies tres fecisset inter se diversas donationes: dec. 861. n. 9. T. 3. p. 451.
 Amplia, si donatarius res ridiculas, & vanas impoñisset, & solia delirij plena scripisset: num. 10. 11. & 14. *ibid.*
 Vid. *Demens.*
 Donans, qui vocavit fratrem ejusque descendentes in infinitum, comprehendit intelligitur omnes in genere de illo descendentes: dec. 908. num. 2. Tom. 4. p. 68.
 Donans potest dispositionem variare, quando in secunda dispositione donatarius sua præsentia consensum præstitit: n. 4. *ibid.*
 Donans, si in prima donatione vocasset descendentes, non potest in secunda vocare masculos tantum, & feminis jus quesitum revocare: *ibid.* num. 6. p. 69.
 Donator, si super substantia rei donatæ lis verteret, bona fide potest transigere, secus vero excludere personas in donatione nominatas: num. 7. *ibid.*
 Donans nunquam præsumitur per actum posterorem primum voluisse destruere, præsertim si illum ratificasset: num. 9. *ibid.*
 Vid. *Laicus ad dec. 1005.*
 Donans, postquam donavit, nisi expresse de reversione rei donatæ ad se, præcaverit, semper arcetur, tam a possessione, quam perceptione fructuum rei donatæ: dec. 1075. num. 1. Tom. 4. p. 408.
 Donans non potest impedire fructum rei donatario sub fundamento alicujus crediti, quod esset turbidum, & altioris indaginis: num. 4. *ibid.*
 Donator dicitur a se abdicasse dominium super re donata, illudque in donatarium transulisse, eo ipso, quod sibi congruam alimentariam a donatario persolvendam reservasset: dec. 1248. n. 7. Tom. 5. p. 371.
 Donator ex quo de bonis donatis administrationem in donatarium pupillorum patrem transulit, dicitur intellexisse donationem

illorum favore explere, & eisdem de administratione consuluisse, non vero donasse patri: num. 8. *ibid.*
 Amplia, si donator se obligasset, nunquam impugare, quid iud administrator fuisset operaturus, durante donatarii minoritate: num. 9. *ibid.*
 Donator post perfectum actum donationis completæ, non potest in præjudicium tertii, cui ex tali donatione fuisset jus quesitum, emitte declarationem illius destructivam, & gerere actum donationi contrarium: *ibid.* num. 10 & dec. 1216. n. 17. 18. & 21., & dec. 1219. n. 5. Tom. 5. p. 287. & 294.
 Amplia, quando talis declaratio fuisset emissæ post mortem liberi ad instantiam tertii, qui se læsum sentiret ex illa: dicta dec. 1248. num. 12. Tom. 4. d. p. 372.
 Donans cum reservatione usufructus retinens rem donatam, præsumitur ad effectum de usufructu se satisfaciendi: neque talis possessio facit præsumere donationis irrevocabilis rescissionem: dec. 1263. n. 10. Tom. 6. p. 218.
 Donator tenetur ad quanti interest donatario, rem donatam illum non posse consequi ex ejus facto: *ibid.* num. 21. p. 219.
 Donans simpliciter donando, videtur tantum donare jus, quod in re donata habet: dec. 1389. n. 5. Tom. 6. p. 285.

Vid. *Bona hereditaria.*

Vid. *Facultas donandi.*

DONATARIUS.

Donatarius prime quidquam innovare non licet in detrimentum substitutorum: dec. 134. num. 3. Tom. 1. p. 208.
 Donatarius juris præsentandi, si ante superventum ordinarii consensum, præstet, præsentatio est nulla; secus si ex post præstet: dec. 182. n. 12. Tom. 1. p. 283.
 Donatarius habens solum jus vitalitium super re donata, si de illa disponderet, de solo jure vitalitio dicitur disposuisse: dec. 212. num. 9. Tom. 1. p. 333.
 Donatarius universalis dicitur verus hæres: dec. 254. n. 2. Tom. 1. p. 413.
 Donatarius, dimissa re donata, quando cogi nequeat aliam summam a iudice taxandam, recipere: dec. 296. n. 14. Tom. 1. p. 470.
 Donatarius pater acquires pro se, & filiis, censetur illis uni hæredibus acquisivisse: dec. 366. n. 4. Tom. 2. p. 82.
 Donatario datur manutentio contra quemcumque in possessionem intrusum, cum clausula *constituti* in bonis a donantis possessis: dec. 579. n. 1. Tom. 2. p. 432.
 Vid. dicta clausula -- *Constituti* -- verbo *clausula.*

Donatario immisso ad rem donatam nequit retardari: dec. 583. n. 2. Tom. 2. p. 438.
 Donatarius universalis, quamvis loco hæredis habeatur, adhuc ultra valorem bonorum donatorum nequit conveniri: dec. 630. n. 6. Tom. 3. p. 13.
 Donatarius crediti, quod donans contra plures coobligatos habebat, omnes excutere tenetur, si adversus donantem de evictione obligatum regressum habeat in donatione expressæ.

- prelium: dec. 815. n. 9. Tom. 3. p. 360.
 Indubio sumenda est interpretatio pro donatario contra donantem: num. 10. ibid.
- Donatarius potest omnia iura, quae sub donatione cadunt, exercere: dec. 884. n. 4. T. 4. p. 24
- Donatarius, qui sibi donantis debita accollavit, istius bona simul retinere nequit, solutionemque simul retardare: ibid. n. 21. p. 25.
- Donatarius universalis de obligationibus a donante factis tenetur, quum ejus personam in omnibus representet: decif. 885. numer. 1. Tom. 4. p. 26.
- Amplia, si in donationis instrumento omnia donantis debita se soluturum promississet, litesque passivas in se assumurum: n. 2. ibid.
- Donatarius fiduciarius, qui post sui obitum, haereditatem debet nominare, quando absque juramento ad talem actum admittatur: dec. 1018. n. 27. Tom. 4. p. 288.
- Donatarius petens se uti vocatum ad bona fideicommissaria immitti, suam vocationem concludentibus, non vero aequivocis, & vagis argumentis probare tenetur: dec. 1185. n. 9. Tom. 5. p. 224.
- Amplia, ut sola dubietas apta sit ad illum repellendum: ibid. n. 10. & 20. p. 224. & 226.
- Donatarius particularis de aliqua re non afficitur obligatione generali a donante facta, si cuti istius haeres afficeretur: dec. 1203. nu. 18. Tom. 5. p. 261.
- Donatarius non potest retrocedere donationem ipsi donanti in praedictum suorum creditorum, qui eo intermedio tempore super bonis donatis hypothecam acquisivissent: dec. 1216. n. 17. 18. & 21. T. 5. p. 287.
- Donatarius conditiones, & pacta suae donationis impugnare prohibetur: dec. 1219. num. 5. Tom. 5. p. 294.
- Donatarius non potest consequi his praedium donatum; scilicet una vice titulo donationis, & alia vice titulo fideicommissi ad se delati: dec. 1389. n. 6. T. 6. p. 285.
- Vid. *Causa in genere*.
- DONATIO IN GENERE.**
- In Donatione facta patri acceptam pro se, & filiis, cum clausulis resolutivis domini, filii vocantur uti haeredes patris: dec. 66. num. 1. Tom. 1. p. 96.
- Secus in donatione, in qua expressa est causa substitutionis familiae suae, ac descendente; nam ibi venient simultanee cum patre, & ex propria persona: n. 2. ibid.
- Vid. *Bona in genere* dec. 66. n. 8.
- Donatio in quantitate non potest referri ad speciem: dec. 77. n. 12. T. 1. p. 115.
- Donatio non dicitur approbata, quum bona tamquam libera, fuerint in inventario descripta, & successive permutata: dec. 134. nu. 5. Tom. 1. p. 208.
- Donatio vera non praesumitur, si contemporaneae a Donatario fiat retrocessio: decif. 169. n. 6. Tom. 1. p. 259.
- Donatio simulata, & inefficax demonstratur, si donans donatorum bonorum possessionem, & fructuum exactionem non dimisit: n. 8. ibid.
- Donationem universalem patrem fecisse arguitur, si, eo vivente, filii pulsentur, tamquam illius donatarii ad solutionem debitorum ejusdem: dec. 188. n. 21. T. 1. p. 298.
- Vid. *Obligatio ad d. dec.*
- Ad Donationis validitatem servanda est forma *Text. in l. donatio* 25. C. de donat.; idest donarii, & testium subscriptio: dec. 202. nu. 5. Tom. 1. p. 318.
- Limitatur, quando donationis instrumentum juramento munitur: n. 6. ibid.
- Potissime, si donatio non sit omnino gratuita, sed remuneratoria: n. 7. ibid.
- In Donatione non verè tali non requiruntur solemnitates, l. donatio 25. C. de donat. nu. mer. 8. ibid.
- Donatio facta clienti a Procuratore non valet ex l. *Qui quis* C. de postul. dec. 213. num. 8. intellige ut in n. 9. Tom. 1. p. 335.
- Vid. *Donatio quibus dicitur prohibita* &c.
- Donationis invaliditas inspicitur de tempore contractus; neque ob excessum corrumpitur, si illius valor ex donarii solertia provenit: numer. 13. ibid.
- Vid. *Mater ad d. dec.*
- In Donatione reservatio alimentorum praefert causam finalem: dec. 335. n. 5. T. 2. p. 31.
- Donationem totam informat pactum resolutivum in fine donationis: n. 6. ibid.
- Ad Donationem a libera acquisitione locorum montium non inferitur: decif. 342. numer. 4. Tom. 2. p. 42.
- Donatio favore extranei non praesumitur, quando est possibilis alius titulus, vel alius dari potest intellectus: n. 8. & 9. ibid.
- Amplia, si donatio esset magnae quantitat, & donator non esset admodum dives: numer. 10. ibid.
- Donatio non concluditur ex lapsu quindecim annorum cum acquiescentia, aliis cessantibus coniecturis: n. 11. ibid.
- Donatio omnium bonorum nullam recipit restrictionem: dec. 358. n. 5. T. 2. p. 66.
- Vid. Verbum -- *Modo tamen* &c. ad d. dec. Necnon Vid. *Fuspatronatus* ad dec. 300.
- In Donatione donantis intentio, non donarii stipulantis mens attenditur: dec. 366. num. 6. Tom. 2. p. 92.
- In Donatione lucrativa sufficit acceptatio Notarii facta pro his, quorum interit: dec. 375. n. 18. Tom. 2. p. 105.
- In Donatione facta patri, & filiis omnes capiunt ex liberalitate donantis: dec. 403. n. 3. Tom. 2. p. 147.
- Donationi consentiens non consideratur tamquam donans; sed remittit simpliciter jura, quae habere possit super bonis donatis: decif. 404. n. 5. Tom. 2. p. 150.
- Donationem, quam perfectam recognovit auctor, ut alliceret tertios ad credendum sibi pecunias, impugnare contra eundem non potest ille, qui a debitore causam habet: decif. 409. n. 6. Tom. 2. p. 164.
- Donatio favore alterius fratris non compatitur, ut bona donata inter fratres dividantur, cum libera facultate disponendi de eisdem: dec. 563. n. 11. T. 2. p. 409.
- Donationis acceptatio cum expressa reservatione jurtum illam impugnandi, attenta protectione

statione, nullum potest irrogare præjudicium acceptanti: dec. 799. n.9. T.2. p.433.
 Sub Donatione universalis venit res particularis donantis: dec. 583. n.1. T.2. p.438.
 Donatio nomine proprio facta convincitur, quâ assignatur in quantitate diversa ab ea, quæ ex testatoris voluntate puellæ deberetur: dec. 606. n.6. T.2. p.476.
 Donatio facta a non absoluto fundatario, si a principe confirmetur, valet: dec. 651. n.9. Tom.3. p.49.
 Donatio quum principaliter de per se facta est, & non accessorie, & dependenter a renunciatione, donantem respectu rerum donatarum, penitus extraneum reddit, & mortuum absque spe regressus; sed irrevocabile dominium in donatarium transfert: dec. 655. n.2. & 777. n.14. Tom.3. p.54 & 284.
 Maxime, si desit pactum reversivum post donatarii mortem: d. dec. 655. n.3. T.3. d.p.54.
 Donatio de sui natura irrevocabilis, etiam post donatarii mortem, ut post eam regressui locus sit donanti, debet continere expressum pactum reversivum nullis involorum ambagibus; secus spe omni donans destituitur: numer.4. ibid.
 Si in Donatione donans sibi metipsum donaret, maximum sequeretur absurdum: n.8. ibid.
 Donatio non præsumitur, nisi concludentes de ea afferantur conjecturæ: dec. 672. num. 12. Tom.3. p.89.
 Et nisi adfuerit in donatione præcisâ, & individualis scientia iurum, quæ condonata prætenduntur: n.13. & 22. ibid.
 Donatio universalis inter vivos destruit quodcumque testamentum præcedenter conditum: dec. 754. n.1. Tom.3. p.242.
 Amplia, si donatio de testamenti revocatione loqueretur: n.2. ibid.
 Donatio omnia bona comprehendens, mobilia, stabilia, se moventia, præsentia, & futura, dicitur universalis: dec. 822. n.18. & 19. Tom.3. p.375.
 Donationis causa impulsiva: Vid. *Causa in genere*.
 Donatio universalis ex quibus verbis deducatur: dec. 884. n.22. Tom.4. p.25.
 Sub Donatione cadunt bona, quæ sibi donans ad effectum testandi reservaverat, si ille intestatus decedat: n.23. ibid.
 Donatio facta patri, & filio simultaneæ, si pater ab intestato decederet, ipso iure, etiam quoad patris medietatem ad filium devolvitur: dec. 898. n.1. Tom.4. p.50.
 Donatio duobus facta ab illo, qui nulla donandi necessitate afficiebatur, nec debebatur ordo juris succedendi, pro virili dicitur facta: n.2. ibid.
 Quod ita se habeat, probatur, ex quo pater, & filius simul donatarii essent proprio nomine vocati distinctivè ab aliis, successive, nominatis ordine collectivo: n.3. ibid.
 Amplia, si præsentem donante, pater circa eam, quæ donationis executionem concernerent se pro filio absente uti administrator gessisset, & quoad se libere: n.4. ibid.
 Subamplia, si donans unum ex donatariis no-

minando dixisset *se donare pro servitiis ab eo & uxore receptis*; quo casu remuneratoriæ diceretur: n.5. & 6. ibid.
 Donatio fuisse duarum personarum comprehensiva equaliter probatur ex locationibus utriusque nomine factis; & ex quibus aliis probetur: ibid. n.8. p.51.
 Donatio quando equaliter plures personas comprehendit, quot sunt personæ, tot censetur donationes: n.12. ibid.
 Donatio tunc facta præsumitur de re emta pro alio, si ab emptore fuisset libere tradita ei, cujus nomine emptio fuisset facta; antequam pecuniæ solverentur: dec. 957. n.3. T.4. p.162.
 Amplia, si emptor in exurbatione pecuniarum nullam sibi favorabilem cautionem reservasset, sed libere, & absque ullo vinculo per medium ordinis banco directi in faciem sororis pretium solvi fecisset: ibid. num. 4., 6., & 7. p.163.
 Donatio de facili præsumitur in fratre favore sororis; præsertim si esset homo pius: n.8. ib.
 Amplia, si ageretur de fratre, qui loco parentum sororis curæ præesset, illamque dotare teneretur: n.9. ibid.
 Vid. *Animus repetendi*.
 Donationis præsumtio ex quavis diversa animi declaratione excluditur: dec. 1012. num. 14. Tcm.4. p.270.
 Donatio melioramentorum non inducitur ex scientia, & patientia domini illius, qui alium super ea videns ædificare non reclamasset, quum id satis non sit, & quare: dec. 1066. n.2. Tom.4. p.386.
 Donatio nunquam præsumitur, & a fortiori ex contraria animi declaratione semper remanet exclusâ: n.3. ibid.
 Donatio de sui natura ex donantis patrimonio, rei donatæ dominium evellit; illudque in donatarium transfert: dec. 1248. n.4. T.5. p.371.
 Donatio ex quibus verbis deprehendatur: numer.5. p.372.
 Donatio dicitur completa, & actus perfectus, ex quo donans dixisset, ut respectu rei donatæ, ipse pro mortuo habendus esset, & donatarius in sui locum subrogatus: n.6. & 7., necnon n.14. & 15. ibid.
 Vip. *Donator*.
 Donatio inter vivos, uti de sui natura ad quoscumque hæredes, & successores pertransitoria, deficiente pacto reversivo, ad donantem nunquam regreditur: dec. 1362. nu. 17. Tom.6. p.216.
 Amplia, licet donatio legatur expressè ad certas pers. nam directâ, sive ad masculos cum clausulis, *donec, vel tantum*, quia illis deficientibus, si non adsit pactum reversivum expressum, ad ipsorum hæredes pertransit, neque ad donantem regreditur: n.18. ibid.
 Donatio perfecta irrevocabiliter advocat dominium a donante, illudque in donatarium transfert: dec. 1363. n.6. T.6. p.218.
 Amplia, si donans sibi usumfructum reservasset, & donatio cum clausula *confirmati* esset irrita, quæ clausula est possessionis, & domini translativa: n.7. ibid.
 Donatio, quod firma steterit in mente donantis

- is eruitur, ex quo in secunda donatione nullam causam revocandi primam adduxerit: n. 12. *ibid.*
- Donatio ex præobitu donatarii ad donantem.** non regreditur, si in ea etiam illius filii vocentur, & purificata non apparent in conditione appositæ: n. 14. & 16. *ibid.*
- Donatio potest esse restricta ad certum tempus & post illud gerere figuram donationis in solutum:** dec. 1389. n. 1. & 2. T. 6. p. 285.
- Ad Donationem meram referri potest factum ex mera liberalitate, nulloque cogente iure:** num. 2. *ibid.*
- Vid. Bona in genere.*
Vid. Camera Apostolica.
- DONATIO QUOAD ACCEPTATIONEM, ET EFFECTUATIONEM.**
- In Donatione facta patri acceptanti pro se, & filiis cum clausulis resolutivis domini, filii vocantur uti hæredes patris:** dec. 66. numer. 1. Tom. 1. p. 96.
- Donationis acceptatio a pupillis, & infantibus facienda a lege suppletur, quæ pro illis dicitur acceptare:** dec. 375. n. 19. T. 2. p. 105.
- Et etiam suppletur acceptatione facta ex post ab eorum matre:** n. 20. *ibid.*
- In Donatione facta simpliciter favore patris acceptantis pro se, filiis, & descendentibus, filii admittuntur tamquam hæredes:** decif. 403. n. 4. Tom. 2. p. 147.
- Limita, ubi ex contextu, & conjecturis ex jure proprio vocati convincuntur:** n. 5. *ibid.*
- Limitationem amplia, etiam si non res sit de donatione facta patri pro se, & filiis acceptanti:** n. 6. *ibid.*
- Donationis in effectuatione propter non adimplementum ex parte donatarii excluditur, si donans in testamento onera adimpleta declarat:** dec. 599. n. 3. T. 2. p. 465.
- Donatio non probatur per epistolas, & verba non effectuat, simplicem potius animi voluntatem denotant, quam illa voluntatem omnino certam requirat:** dec. 1402. num. 5. Tom. 6. p. 310.
- Amplia, si dictæ epistolæ non essent responsivæ præcedenti donatarii petitioni, ex quibus simplex tantum oritur pollicitatio:** numer. 6. *ibid.*
- DONATIO CAPTATORIA.**
- Donatio facta a filio familias corresponsiva ad suppositionem propriarum bonorum faciendam a patre dispositioni filii, talis dicitur:** dec. 375. n. 11. & 14. Tom. 2. p. 104.
- Vid. Dispositio captatoria.*
- DONATIO CONDITIONATA, ET CORRESPECTIVA.**
- Vid. Causatio ad dec. 563., & Vid. verbum In tal caso &c.*
- Donatio corresponsiva, nulla quoad unum, quia a suo jure municipalis præscripta non servavit, quoad alium quoque nulla censetur:** dec. 462. n. 20. T. 2. p. 249.
- DONATIO QUOAD EJUS DECLARATIONEM, ET INTERPRETATIONEM.**
- Donationis pars proemialis totam donationem declarat:** dec. 329. n. 2. T. 2. p. 25.
- Pro Donationis declaratione actus factus a procuratore specialiter deputato de tempore proximo donationi plurimum attenditur:** dec. 403. n. 15. T. 2. p. 48.
- A Donante declaratio facta tempore non suspensio, & ante jus quæsitum creditoribus, valde confert ad ejus mentem patefaciendam:** numer. 16. *ibid.*
- Donans actum præcedentis donationis dubiæ potest declarare, quum actus donantis a potestate meretur:** n. 17. & 18. *ibid.*
- In Donatione clausula appositæ, quod in ea donator non intendit comprehendere ea, ob quorum alienationem possit incurri caducitas, ejus naturæ bona præservat, nec comprehenduntur sub donatione:** decif. 459. numer. 5. Tom. 2. p. 243.
- Donatio ad unam speciem, seu corpus restricta, alterum separatim, aliterque quam illud vocatum, non comprehendit:** dec. 562. n. 12. Tom. 2. p. 405.
- Præferritur, si separatim locari consueverint:** *ibid.* n. 13. p. 406.
- Amplia, etiam si unum alterius parietibus coherent, quia ex hac accidentalitæ qualitate unitas, & annexio non arguitur:** n. 14. *ibid.*
- Et quando in iudicio unum tantum, utpote donatum, petiunt, & obtinuerunt, & tunc non potest iudicis sententia ad aliud, quod in ea non legitur, extendi:** n. 15. *ibid.*
- Donans non omnes sacerdotes consideravit cum demandavit, ut inter tot nepotes unus post alium ad donatum patrimonium admitti deberet, ut fieret sacerdos:** dec. 568. num. 4. Tom. 2. p. 416.
- Adeoque interim alii non repugnet, quod possint uno rem ducere, liberosque suscipere, qui ad hunc patrimonium sint admittendi absque necessitate intelligendi sub nomine descendencia illos de linea contentiva:** numer. 5. *ibid.*
- Donantis epistola de alia re agens non potest induci ad declarandas personas in donatione comprehensas:** num. 13. *ibid.*
- Donatio bonorum paternorum, & maternorum cum pronomine sui, non restringit eam ad bonatunc temporis in suo patrimonio existentia; præsertim in donatione abdicativa, & reali, & quum iura futura habent causam de præfenti:** decif. 655. num. 12. & 14. Tom. 3. p. 54.
- Donandi voluntas prospicua, & ampla ex quibus verbis præferatur, & ex quibus restricta non dicatur:** dec. 898. n. 15. T. 4. p. 51.
- Donans, qui vocavit fratrem, ejusque in infinitum descendentes, omnes in genere de illo descendentes comprehendit dicitur:** dec. 908. n. 2. Tom. 4. p. 68.
- Donatio, quæ agnationis non sit contemplativa tam masculos, quam feminas comprehendit:** num. 3. *ibid.*
- Donatio non potest dici onerosa, si opera in ea contenta, super ipsius donantis substantia cadunt:** *ibid.* num. 11. p. 69.
- Vid. Caducitas.*
- DONATIO FAVORE FILIORUM.**
- In Donatione filii tamquam filii considerati censentur.**

fertur, licet eorum patri sit facta, quando immediate post fuerunt æque principaliter considerati: dec.366. n.1. Tom.2. p.82.
 Maxime, si in casu quo donatarius sine filiis decederet, donans voluit bona donata ad se reverti: num.2. ibid.
 Et in casu, quo si suscepisset donatarius filios, & aliquid delictum committeret, voluit ad filios bona donata devolui: n.3. ibid.
 In Donatione, in qua filii, uti filii sunt invitati, patris donatarii acceptatio pro filiis uti heredibus non attenditur: num.5. ibid.
 Donatio facta de rebus, quæ distrahi non possunt in habentes solam qualitatem hereditariam, a donatario pro filiis, non uti heredibus, stipulata dicitur: decif.403. numer.18. Tom.2. p.148.
 In Donatione filius ex propria persona non vocatis, a resolutione ejusdem, nullum irrogatur præjudicium: dec.563. n.22. T.s. p.410.
 Donatio facta ab ascendente favore filiorum, ne ad extraneos transmittatur, jus accrescendi illis tribuit: dec.777. n.22. T.3. p.285.
 Amplia, si ageretur de donatione rei individui, quæ copulative, per modum unius, ex certo matrimonio filios nascituros vocasset: num.23. ibid.
 Ad de, si in Donatione pactum resolutivum, fuisset appositum, & reversum in casu, quo donans filios suscepisset: ibid. n.24. p.286.
 Donatio matris facta cum solemnitatibus ad formam *Capituli 151. lib.1. Stat. urb.* est validissima: dec.827. n.2. Tom.3. p.381.
 Amplia, si sit favore filiarum, filiis non tenetur notificare, ne obstaculum præbeant: numer.3. ibid.
DONATIO, QUOAD INSINUATIONEM.
 Donationis ob causam, ob manutentionem scilicet & ampliacionem familie, insinuatio non requiritur: dec.537. n.4. Tom.2. p.368.
 Donationis insinuatio, ut actus extraneus, ex longo spatio, quo fuit observata, præsumitur intervenisse: num.5. ibid.
 Maxime, si dicta observantia, proveniat ex sententiis, in quibus vigore dictæ donationis fuit concessa immissio: num.6. ibid.
 In Donatione seductionis suspicio excluditur, si facta sit favore alterius mulieris absentis, & ab intestato successuræ, legitimoque tempore insinuata: dec.583. n.4. Tom.2. p.338.
 Donationis insinuatio legitimo tempore facta, sat est ad illam validandam: n.5. & 6. ibid.
 Donatio ex insinuationis defectu irritatur: decif.1363. num.2. Tom.6. p.217.
 Limita, si in donatione iudex suum interposuerit decretum, quod insinuationis defectum supplet: num.3. ibid.
 Amplia, quando donans insinuationi etiam cum iuramento renunciavit: num.4. ibid.
DONATIO JURISPATRONATUS.
 Donationem jurispatronatus vicarius Episcopi autorizare non potest: dec.56. numer.17. Tom.1. p.86.
 Donationem jurispatronatus, observantia importans tacitum Episcopi consensum, validatur, quum expressus non requiritur: n.20. ibid.

In Donatione jurispatronatus retrotractio consensu Episcopi impeditur, ubi intermedio tempore jus tertio est quaesitum: dec.272. n.14. Tom.1. p.441.
 Donatio jurispatronatus sine Ordinarii consensu est nulla: dec.360. n.3. Tom.2. p.70.
 In Donatione omnium bonorum jurispatronatus venit, nec eget confirmatione Ordinarii: numer.14. ibid.
 Donatio jurispatronatus confirmata à vicario generali auctoritate speciali ab Episcopo delegata, subllinetur: num.15. ibid.
 Donatio jurispatronatus inter compatronos, auctoritate, & consensu Episcopi non indiget: dec.1362. n.11. Tom.6. p.215.
 Vid. *Consensus in beneficialibus.*
DONATIO JURISPRAESENTANDI.
 Donatio jurispræsentandi cum assensu Ordinarii, in donantis heredes non transit: dec.182. num.2. Tom.1. p.283.
 Donatio prædicta non consideratur, si de præsentatione, a donatario facta, Rota noluerit habere rationem: num.3. ibid.
 Donatarii jurispræsentandi, si ante super ventum Ordinarii consensum, præsentent, nulla est præsentatio; secus si post: n.12. ibid.
 Donatio jurispræsentandi ad beneficium facta: ut valeat, confirmari debet ab Episcopo: dec.272. n.1. Tom.1. p.440.
 In Donatione jurispræsentandi defectus approbationis Ordinarii operatur, ne de illa ratio habenda sit: ibid. n.8. p.441.
 Nec sufficit approbatio vicarii non habentis speciale mandatum ab Episcopo; quamvis solitus fuerit abque præcedenti mandato hujusmodi donationem approbare: numer.9. & 10. ibid.
 Vid. *Confirmatio.*
DONATIO CONTEMPLATIONE MATRIMONII.
 In Donatione facta intuitu certi, & determinati matrimonii quaesitur jus uxori pro subllentatione propria, & dotis securitate: dec.66. num.9. Tom.1. p.97.
 Declara procedere in donatione facta simpliciter favore viri, ratione hypothecæ uxori competentis: num.10. & 11. ibid.
 Vid. *Pater ad dictam dec.*
 Donatio ista carens insinuacione est nulla: dec.93. num.11. Tom.1. p.143.
 Limita in donatione facta intuitu certi, & determinati matrimonii, & correlative ad commodum mulieris, & filiorum: n.2. ibid.
 Vid. *Bona in genere ad dec.204.*
 In Donatione facta intuitu certi matrimonii, & correlative ad dotem, jus super bonis donatis mulieri acquiritur pro recuperacione dotis: dec.356. n.7. Tom.2. p.82.
 Limita, si donans transverfalis nullum respectum habuerit ad uxorem; sed ad solos ex eo matrimonio nascituros: num.8. ibid.
 Et donans talem non habuitle respectum desinitur, si voluerit, donatario sine filiis decedente, ad se bona reverti, vel si filios habeat, & aliquid delictum committat, ad filios bona devolui: num.9. ibid.
 In Donatione prædicta donans, & donatarius

- principaliter solent prospicere filiis ex eo nascituris : dec. 403. n. 11. Tom. 2. p. 148.
 Præsertim, quoniam donatio est facta filio naturali, licet legitimo, & quare : n. 12. ibid.
- Donatio facta favore certi, & determinati matrimonii cum conditione, quod si filios masculos, elapso certo spatio, non susciperet, alteri donatario omnia cederent, si primus uxorem duxerit, & ea longe ante dictum terminum decesserit, est omnino resoluta.** dec. 563. n. 1. Tom. 2. p. 408.
- Donatio non expirat, si habitus fuerit respectus ad procreationem liberorum :** n. 2. ibid. Limita, si susceptio proli dependeret, & copulatio cum conjugum coabitatione fuerit considerata : num. 4. ibid.
- In Donatione occasione matrimonii facta, filii ex propria persona contemplati non censentur, cum patri fuerit reservatum beneplacitum de bonis donatis favore filiorum disponendi :** ibid. num. 20. p. 410.
- Donatio causa matrimonii, in qua principaliter mater, atque ejus filii vocantur, habetur tamquam duplex, alia erga matrem, altera erga filios ;** dec. 668. n. 2. T. 3. p. 80. Et in ea unusquisque ex propria persona independenter vocatus censetur : n. 3. ibid. Secus, quando filii sunt vocari uti donatarie hæredes : num. 4. 7. 8. & 9. ibid.
- Donatio facta contemplatione certi, & determinati matrimonii comprehendit filios ex propria persona venientes, & non uti hæredes :** dec. 777. n. 1. Tom. 3. p. 283.
- In Donatione filii contemplari cum matre, jus rei donatæ ad eorum transmittunt hæredes ; etiam si matri præcederent : ibidem numer. 10.** p. 284.
- Vid. Transmissio.*
- Donatio prædicta vocans matrem & filios, & ab ascendente facta, intelligitur ordine successivo simultaneo ; & non duplex donatio ; secus, si ageretur de facta a transversali :** ibid. num. 17. p. 285.
- Donatio quæ vocans matrem, & filios, ob verborum materialitatem, non dividitur inter illos ; sed ad eam iidem ordine successivo admittuntur :** num. 18. ibid.
- Amplia, si favore condonarii detur jus accrescendi, & cadat sub nomine colectivo filiorum contemplatorum ; & quid istud jus favore femine superextantis operetur, si masculi matri prædecessissent :** nu. 19. ibid.
- Donatio facta a matre favore filiarum propter dotem, ex causa matrimonii præsumitur :** dec. 827. n. 8. Tom. 3. p. 381.
- Sublinetur, subsistente causa finali, nec causa impulsivæ defectus, tamquam impropiæ attendendus est :** num. 9. ibid.
- Donatio causa matrimonii, in qua principaliter mater, & filii nascituri vocantur, habetur tamquam duplex ; alia erga matrem ; altera erga filios ; & unusquisque ex propria persona vocatus censetur :** dec. 1244. num. 3. Tom. 5. p. 360.
- Vid. Matrimonium.*
- DONATIO FAVORE MATRIS.**
- In Donatione facta favore matris, & sororum non venit donans, adeo ut in bonis donatis, excluso donante, omne jus sit penes matrem, suosque hæredes, vel ex propria, vel ex juris dispositione adscitos :** dec. 655. n. 6. Tom. 3. p. 54.
- Et Donatio ista est abdicativa, & realis : numer. 7.** ibid.
- In Donatione filia sub nomine suorum contemplata dicitur, & respexit ad titulum, successionis maternæ, si matri donatarie accessit obligatio evictionis bonorum in compensationem donatario datorum ; & quare :** num. 10. ibid.
- Donans filius matri bona materna præsentia, & futura, non potest intelligi, quam, de renuntiatione hæreditatis, & juri filiationi futuro tempore deferendæ ; & quare :** ibid. num. 11. 12. & 21. p. 54. & seq.
- DONATIO CAUSA MORTIS.**
- In Donatione causa mortis a filio facta, patris consensus non sufficit ; sed ex statuto Urbis requiritur subscriptio expressam de eadem donatione mentionem faciens :** dec. 375. n. 4. Tom. 2. p. 104.
- Declarata hanc nullitatem inducunt favore donantis, ideoque a patre, qui consensit, oppositi non possunt, ne fraudei dispositio filii bona fide ; & publice facta :** n. 5. ibid.
- Donatio causa mortis facta cum consensu patris publice coram notario, & testibus a filio favore ipsius filiorum, & patris ; dici potest contractus initus inter patrem, & filium :** num. 6. ibid.
- In Donatione causa mortis a filiofamilias facta, subscriptionis patris solemnitas requisita, cessante fraude, potest per rogatum notarii, & testium suppleri :** num. 7. ibid.
- Vid. Consensus in contractibus minorum ad dictam dec.*
- Vid. Testamentum filiofamilias.*
- DONATIO NULLA, ET QUOAD EJUS SANATIONEM.**
- Donationem factam uxori maritus non potest autorizare :** dec. 333. n. 8. Tom. 2. p. 39.
- Donatio nulla ob incompetentiæ judicis auctorizantis : si postea coram incompetenti insinuetur, & coram eodem confirmetur, censetur sanata :** dec. 349. n. 8. T. 2. p. 51.
- Præsertim, si fuerit observata, & in tribunalibus, tamquam valida, recognita : numer. 9.** ibid.
- Vid. Donatio correspectiva.*
- Donatio facta a muliere ob merita donatarii in genere, & vage expressa, non sublinetur :** dec. 463. n. 2. Tom. 2. p. 250.
- Limita, quomodo a muliere majori & cum omnibus solemnitatibus facta fuerit, quia omnia beneficia expressa vera esse, & a iudice recognita, & valida præsumuntur ; donec contrarium ab impugnantibus probeatur :** numer. 3. ibid.
- Limitationem amplia, si de meritis, quorum intuitu facta fuit donatio, ex viri religiosi attestatione constaret :** n. 4. ibid.
- In Donatione vera nullitas ob solemnitatum defectum, cuius favore sit inducitur :** dec. 590. num. 14. Tom. 2. p. 466.
- DO.

DONATIO QUOAD EJUS
OBSERVANTIAM.

Donationis observantia desumitur ex constanti
perfectantia donantis usque ab obitum: *p. 438.*
dec. 583. n. 7. Tom. 2.

Donatio non potest redargui a tertili, cum il-
la a donante, & primo hærede spatio mul-
tissimi temporis fuerit observata: n. 8. *ibid.*
Vid. *Camera Apostolica.*

Donatio facta nepoti, & filiis istius, etiam si
non observata quoad illum appareat, talis
inobservantia istis non præjudicat, cum jure
proprio, & a patre independenter succe-
dant: dec. 1363. n. 13. Tom. 6. *p. 218.*

DONATIO QUIBUS DICATUR
PROHIBITA.

Donationem cliens non potest facere suo procu-
ratori ex l. *Quisquis C. de postul. decif. 213.*
n. 8. Tom. 1. *p. 335.*

Declarat id procedere circa rem, quæ de
tempore donationis est in litem deducta; se-
cus verò circa res, quæ sub lite non cadunt:
num. 9. *ibid.*

Sicuti & infirmus non potest donare suo me-
dico ex l. *medicus ff. de var. & exord. cognit.*
n. 10. *ibid.*

Donare potest filius familias mortis causa, pa-
tre permittente: dec. 375. n. 2. T. 2. *p. 104.*

DONATIO REMUNERATORIA.

Donatio dicitur remuneratoria, quando donans
dixisset, se donare pro servitiis a donatario,
ejusque uxore receptis: dec. 898. numer. 5.
Tom. 4. *p. 50.*

DONATIO QUOAD EJUS RESOLU-
TIONEM, ET REVOCATIONEM.

Donatio jam perfecta pro libito donantis revo-
cari non potest; præsertim, si sit jurata: dec.
56. n. 5. & 6. Tom. 1. *p. 85.*

Fallit in donatione jurisprætorum facta ex-
traneo sine consensu ordinarii, ex qua Do-
natarius nullum jus acquirit: n. 7. *ibid.*

Vid. *Consensus in beneficiis ad d. dec.*
56. n. 9.

Donatio carens insinuatione est nulla, & quan-
do secus: dec. 93. n. 11. & 12. T. 1. *p. 143.*

Vid. *Bona libera ad d. dec. 93.*

Donatio in præjudicium creditorum, qui a die
factæ donationis cum donatario contraxe-
runt, revocari non potest: *ibid.* n. 14. *p. 144.*

Donatio facta absque causa necessaria, vel uti-
li, & sine solemnitatibus, non substat: *ibid.*
dec. 333. n. 1. Tom. 2. *p. 29.*

Donatio facta causa dotis ut contrahatur matri-
monium, quando jam dos fuerat constituta,
in summa excedenti solitum regionis; non
dicitur facta ex iusta causa; nec ex causa ma-
trimonii, quando istud sine donatione con-
trahi debuisset: n. 2. & 3. *ibid.*

Donatio quando dicatur nulla per circumven-
tionem extorta a valde seni muliere: *ibid.*
n. 10. *p. 30.*

Donatio non resolvitur ob defectum unius cau-
sæ, quando alia cause remaneat verificata:
ibid. & 335. n. 3. Tom. 2. *p. 31.*

Donationis resolutio inducitur ob non adim-
plementum conditionis correlative, sine

cujus implemento facta non fuisset: n. 4. *ibid.*
Super Donationis resolutione, res judicata,
non infringitur per turbidam exceptionem,
adimplemtem in donatione promissi: *ibidem*
num. 10. *p. 32.*

Donatio bonorum fideicommissi facta cum pa-
cto resolutivo, quatenus molestiæ superve-
nissent, illis superventis, remanet resoluta:
dec. 373. n. 18. T. 2. *p. 97.*

Amplia, eo præsertim locum habere, ne fi-
deicommissarius contra gravatum possit age-
re, quum contra rem alienatam actionem pro-
movit, ex quo donationem pro resoluta ha-
buisse dicitur: n. 19. *ibid.*

Adde, quum decretum a iudice habuerit,
quod donatario rei donatæ alienationem,
prohibuit, & pro fructibus actionem de-
mandavit; & tunc donanti satis est res dona-
tas vigere, ne in suis bonis molestetur: nu-
mer. 20. & 21. *ibid.*

Donatio a subsequenti fideicommissio in testa-
mento condito non infringitur: dec. 409. nu-
mer. 8. T. 2. *p. 164.*

Donatio facta cum reservatione, & consensu
matris, cuius bona fideicommissio subijci in-
tendebantur, nisi illa intervenierit, quoad
maternam portionem extinguitur: dec. 427.
num. 9. Tom. 2. *p. 198.*

Donatio præcedens revocata censetur per se-
cundam, in qua de utriusque partis consensu
insunt pacta inita cum manifesta discrepantia
& incompatibilitate in substantialibus cum
prima: dec. 462. n. 7. T. 2. *p. 247.*

Donatio secunda censetur revocatoria primæ,
quum in ea mutuo consensu adest novæ perso-
næ adiectio, vel conventionum variatio, & mu-
tatio: *ibid.* n. 11. *p. 249.*

Vid. *Consensus ad d. dec. 462.*

Donatio facta favore certi, & determinati ma-
trimonii cum conditione, quod si filios ma-
sculos, elapso certo spatio temporis, non
susceperit, alteri donatario omnia caderent,
si primus uxorem duxerit, & ea longea-
ntea dictum terminum decesserit, est omnino
resoluta: dec. 563. n. 1. Tom. 2. *p. 408.*

Donatio cessat, cessante causa finali, & condi-
tione, sub qua fuit expleta: n. 2. *ibid.*

Declarat, dictam donationem non expirare, si
principaliter, & de per se habitus fuerit re-
spectus ad procreationem liberorum: nu-
mer. 3. *ibid.*

Limita, si dicta susceptio prolis dependenter,
& copulative cum conjugum cohabitatione,
fuerit considerata: num. 4. *ibid.*

Donationem habitam pro resoluta manifestant
actus subsequenter gesti inter donatarium, &
donantem, qui a donatione necessario re-
cessum, & diversam dispositionem impor-
tant: *ibid.* num. 8. *p. 409.*

Donationem habitam fuisse pro resoluta con-
vincunt clausulæ *ad habendum, alienandum*
&c. adiectæ in divisione bonorum, qui ab
altero fratre sibi præcedenter donata præ-
sumuntur: num. 10. *ibid.*

Donationis resolutio bene comprobatur si præ-
sentius donatarius, donantis partem in divi-
sione emerit: num. 12. *ibid.*

Donationis resolutio ex facto, & observantia contrahentium bene comprobatur: numer. 13. *ibid.*
Donationis certam scientiam habentes, diversimode disponendo, censentur ab ea recessisse: num. 16. *ibid.*
Donantis declaratio quod quoties donatarius apposuit non adimpleverit conditiones in suis juribus remanere intendat, nec sibi prejudicium attulisse, pactum donationis resolutionem non importat, sed tantummodo ad jura celsa facultatem redeundi: decif. 599. num. 4. Tom. 2. p. 465.
Præsertim, quum donans eandem legem in testamento confirmaverit, & tunc donationis resolutio, nec ab eo, nec ab hærede potest allegari: num. 5. *ibid.*
In Donatione pactum indefinite præscriptum eam resolutam non reddit, nisi post formalem interpellationem, terminumque à jure præfixitum: num. 6. *ibid.*
Donationis resolutio non producit ab inexecutione pactoque, cum super eadem lis penderet, & quare: *ibid.* n. 7. p. 466.
Nec ex actu inter alios gesto desumitur: numer. 8. *ibid.*
Donatione recissa, fructus sunt donatario restituenti: dec. 601. n. 1. Tom. 2. p. 468.
Quum Donans nec tacite, nec expresse donationem confirmavit, jus recuperandi bona invalide donata cum ejus fructibus transit ad hæredes: *ibid.* n. 7. p. 469.
Donatio non rescinditur, si post obitum donantis aliquid, sub donatione comprehensum in quæstione cadere deberet, quum id esset jus de futuro: dec. 827. n. 17. T. 3. p. 382.
Donatio, ut ex dementiæ capite revocetur, non sat est, hanc probare in genere, sed de tempore præciso actus probanda est: dec. 861. num. 2. Tom. 3. p. 450.
Vid. Dementia.
Donatio per susceptionem liberorum ipso jure revocatur, volente donante, quando pactum huic casui in contrarium non addit: dec. 1216. n. 16. Tom. 5. p. 287.
DONATIO, QUOAD EJUS VALIDITATEM SEU INVALIDITATEM.
Donatio valida ex inopia mulieris donantis non rescinditur, sed illi datur actio pro alimentis: dec. 213. n. 15. Tom. 1. p. 335.
Donatio mulieris præsumitur de jure invalida: dec. 262. n. 12. Tom. 1. p. 426.
Donatio sine licentia domini directi quando sit nulla: dec. 263. n. 11. Tom. 1. p. 428.
Donatio in statu Urbini fieri nequit sine licentia Eminentiissimi legati &c. decif. 462. n. 12. 13. & 15. Tom. 2. p. 249.
Donationis validitas, & subsistentia ex servatis omnibus solemnitatibus, & ab examine totius negotii suadetur: decif. 583. numer. 3. Tom. 2. p. 438.
Donationis insinuatio legitimo tempore facta, sat est ad ejus validitatem: n. 5. *ibid.*
Præsertim, si a donante non fuerit revocata, sed immo confirmata: num. 6. *ibid.*
Post Donationem expletam declarationes factæ donatario, quod fuerit circumventus, non

attenduntur, & quare: decif. 681. num. 19. Tom. 3. p. 111.
Ad Donationem sibi parandam blanditiæ, & preces, aliique modi permittuntur, dummodo ex falsa causa, & fraudolenter non adhibeantur: num. 20. *ibid.*
In Donatione circumventio exulare dicitur, quum summa cum prudentia, & circumspeditione facta apparet: num. 21. *ibid.*
Donantem non sani iudicii, vel fuisse tempore donationis circumventum, non verò quando illam paulo post revocavit, durum est credere: num. 23. *ibid.*
Donatio matris facta cum solemnitatibus ad formam Cap. 151. l. 1. Rat. Urb. est validissima: dec. 827. n. 2. Tom. 3. p. 381.
Donationis effectus non retardatur per exceptiones altioris indaginis: *ibid.* n. 16. p. 382.
Donatio facta a muliere non potest ab hærede de nullitate redargui, ex quo ob talem donationem indotata remansisset, quando usumfructum sibi, vita durante, reservasset, & eandem nunquam impugnasset: dec. 1163. num. 8. Tom. 5. p. 163.
Donatio non irritatur ex capite nullitatis, quando non est universalis, & donanti, ultra bona donata, alia remaneant: dec. 1248. n. 21. Tom. 5. p. 373.
Donatio inter vivos iusta ratione facta favore nepotum, & pronepotum cum omnibus solemnitatibus, revocari non potest: dec. 1363. num. 1. Tom. 6. p. 217.
Donatio non irritatur ex quo donatarius usumfructum favore donantis reservatum non solvisset, quando ille loco agendi pro solutione, rem donatam penes se retinuit: *ibid.* num. 9. & 10. p. 218.

DOS IN GENERE.

Dos creditum ex capitulis matrimonialibus probatur: dec. 180. n. 1. Tom. 1. p. 280.
Dos consistens in pecunia, nulla accedente mulieris utilitate, in fundum commutari nequit: dec. 197. n. 10. Tom. 1. p. 310.
Quod procedit, si opponatur a muliere, ejusque hæredibus, non autem a tertio: numer. 11. *ibid.*
In Dotis commutatione utilitas de quantitativa in quotitativam præsumitur, si a seculo mulier, ejusque hæredes non reclamarunt: numer. 12. *ibid.*
Præsertim, si contractus permutationis initus sit, præsentem viro, & autoritate iudicis: num. 13. *ibid.*
Et si fundum substitutum loco dotis in pecuniis sit prope alia bona mulieris, quæ proinde tali unionem præstiosiora sunt effecta: *ibid.* num. 14. p. 311.
Dos promissa ad certum, vel incertum tempus, vere, & realiter est dos: dec. 209. num. 6. Tom. 1. p. 327.
Et illius naturam assumit, quoad omnes effectus: num. 7. *ibid.*
Præsertim quoad detractionem ex ea lucris totalis: num. 8. *ibid.*
Dos, quum sit causa exclusionis, eam non producit respectu hæreditatis non dotantium: dec. 373. n. 11. Tom. 2. p. 99.

Ad Dotem desponsatio actionem tribuit : ibid. num. 13. p. 101.
 Dotes non nisi promtas, & facili exactionis monasteria recipiunt : decif. 391. numer. 8. Tom. 2. p. 127.
 Dotis actionem promovere potest qui omnia dotaria jura sibi habet obligata : dec. 66. n. 6. Tom. 3. p. 71.
 Dos minui non potest, si illius debitor ejus quantitatem præfice approbaverit : dec. 719. num. 2. Tom. 3. p. 176.
 Dos anterior posteriorem excludit : dec. 725. num. 16. Tom. 3. p. 187.
 Dos cadit sub titulo de contractibus, & obligationibus ; & Ideo se habet relative ad titulum de successione &c. decif. 727. num. 18. Tom. 3. p. 191.
 Dos promissa a dorante post sui obitum executionem tantum respicere facit : decif. 732. num. 4. Tom. 3. p. 201.
 Dos indivisione dicitur æs alienum : dec. 783. num. 5. Tom. 3. p. 300.
 Dos, constante matrimonio, pertinet ad virum matrimonii onera sustinentem, eoque soluto, ad mulierem devolvitur : n. 6. ibid.
 Dos est onus patri, & non matri inhærens : dec. 906. n. 2. Tom. 4. p. 64.
 Vid. *Pater ad dictam dec.*
 Dos promissa ad certum tempus per instrumentum, adventa solutionis die, paratam habet executionem : dec. 941. n. 1. T. 4. p. 129.
 Dos præsumitur devenisse ad manus fœderi, si iste hili sponsi bona administrasset, & pater ob id ad dotis restitutionem tenetur : decif. 970. n. 11. Tom. 4. p. 188.
 Amplia, si filius semper animi imbecillitate laborasset : num. 12. ibid.
 Dos non dicitur quantitativa, si constituta esset super tota legitima, quæ in bonis patris uxori deberetur : dec. 1000. n. 1. T. 4. p. 238.
 Dos ad quantum ascendat, non deducitur ex dotali instrumento, si se referret ad aliud divisionis, in quo minor summa exprimeretur, cui standum est ad probandam quantitatem, & non dotali : ibid. n. 11. p. 239.
 Dos monialium, antequam monasticum habitum assumant, deponenda est : decif. 1096. num. 21. Tom. 5. p. 4.
 Dos debetur ad sustinenda onera matrimonii, & omnino est fœminis constituta : decif. 1141. n. 1. & 2. Tom. 5. p. 113.
 Ad Dotem congruam filia habet actionem, etiam si, invito patre, nupsisset, quando vir æqualis esset conditionis : num. 3. ibid.
 Dos congrua constituenda est mulieri in propria patria nubenti, & paris conditionis cum viro : ibid. num. 12. p. 114.
 Vid. *Dos quoad taxam &c.*
 Dos monialium deponenda est ante ingressum in monasterium, juxta decreta sacre congregationis Episcoporum, & regularium : dec. 1155. n. 4. Tom. 5. p. 151.
 Dos in dubio semper præsumitur quantitativa, & non in specie, neque in fundo : dec. 1213. num. 2. Tom. 5. p. 279.
 Dos quanta fuerit, probatur ex confessionibus viri in actibus serijs, proportionatis emissis :

dec. 1222. n. 24., & 26. Tom. 5. p. 303. & seq. Item ex confessionibus serio emissis ab illius debitor in actu solutionis rara illius ; & ex confessione viri in testamento emissis : ibid. num. 27. p. 304.
 Amplia, quando his probationibus accederent partitæ librorum privatorum, quos vir retinebat : num. 28. ibid.
 Dos in dubio semper præsumenda est quantitativa : dec. 1269. n. 2. Tom. 6. p. 3.
 Dos ad quam summam ascenderit, probatur ex laudo antiquo eam liquidante : decif. 1278. num. 2. & 14. Tom. 6. p. 24. & 26.
 Pro Dote tantum habet fœmina actionem super bonis patris, non vero ultra dotem : decif. 1339. n. 2. Tom. 6. p. 171.
 Dos non potest constitui Ecclesie super re emphiteutica : dec. 1395. n. 4. & 5. T. 6. p. 297.
DOS QUOAD ASSÉCURATIONEM, ASSIGNATIONEM, AC A QUIBUS, ET CUI SIT PRÆSTANDA.
 Ob Dotis assecurationem, uxor probare tenetur urgentiam viri ad inopiam, & quod non alia bona superint, ex quibus dotis assecurationem consequi valeat : dec. 106. num. 1. Tom. 1. p. 163.
 De Dote sua cauta uxor super alijs bonis, non potest creditor viri deliberationem impedire : num. 6. ibid.
 Dotis titulo jam satisfactæ retentio a mulieris creditore allegari non valet : dec. 144. n. 1. & seq. Tom. 1. p. 230.
 Dotare neptem patruus tenetur, quando ascendentis fideicommissi bona possideat : decif. 1197. n. 2. Tom. 5. p. 252.
 Dorandi onus principaliter tangit mulieris patrem : num. 3. ibid.
 Dorandi causa, quod principaliter patrem tangat, & non patrum ex quibus probetur : ibid. n. 4. p. 253.
 Dotare neptem patruus ex persona propria non tenetur : num. 7. ibid.
 Dos assignata super prædio operatur, ut illud ab assignante amplius distrahi in præjudicium mulieris assignatarie non possit : decif. 1203. n. 13. Tom. 5. p. 260.
 Dotare neptes avia paterna tenetur : dec. 1208. numer. 2. & decif. 1237. numer. 3. & 4. Tom. 5. p. 269. 343. & seq.
 Vel legitima eisdem in bonis proprijs assignare : d. dec. 1237. ibid.
 Dotis assecratio, five restitutio præsumitur facta super his locis montium, quæ judicis autoritate de bonis viri ad inopiam vergentis in faciem mulieris fuissent reverts, & non ejusdem viri : dec. 1269. n. 7. T. 6. p. 4.
 Dotis augmentum censetur assignatum super commoditate exigendi fructus tantum, quando dorans se relative habuit ad testamentum illius, qui talem commoditatem revera reliquit, licet esset diversimode loquutus, & quare : dec. 1320. n. 7. Tom. 6. p. 129.
 Pro Dote in usufructu assignatus, soluto matrimonio, remanet penes mulierem etiam pro secundis nuptijs : dec. 1372. n. 6. T. 6. p. 241.
 Vid. *Assignatio.*

DOS QUOAD AUTH. RES QUÆ.
 Dos vigore *Auth. res quæ* detrahi non potest ex bonis, quæ per terminationem fideicommissi effecta fuerunt libera: decif. 18. nu. 14. Tom. 1. p. 24.
 Dos in bonis fideicommissariis vigore dictæ *Auth. debetur* etiam filiæ naturali: dec. 53. num. 4. Tom. 1. p. 83.
 Pro Dotis suæ repetitione mulieri competit remedium *Auth. res quæ* in bonis fideicommissi ab ascendente ordinati: dec. 66. nu. 12., & quando secus: n. 13. Tom. 1. p. 97.
Auth. res quæ remedium locum tantum habet in fideicommissis ascendentis; non autem extranei: dec. 170. n. 9. Tom. 1. p. 266.
 Pro Dotis constitutione fideicommissi proprietates distrahitur, quum fructus non sufficiant, vigore *Auth. res quæ*: decif. 228. numer. 8. Tom. 1. p. 368.
 Dotandi causa descendente, vigore *Auth. res quæ*, a fideicommissis ascendenti bona possunt separari: dec. 249. n. 2. Tom. 1. p. 405.
 Et ejusdem jure retineri; secus si adiunt bona libera: num. 3. & 4. ibid.
 Dotes vigore ejusdem, anterioritatem desumunt a die conditi fideicommissi: decif. 281. nu. 2. Tom. 1. p. 451.
 Dos filiæ, vel neptis fideicommittentis gaudet privilegio dictæ *auth.*: dec. 409. n. 9. & 11. Tom. 2. p. 164.
 Dos virtute *Auth. res quæ* non detrahitur ex fideicommissis transversali: dec. 664. nu. 18. Tom. 3. p. 72. & 1133. n. 12. Tom. 5. p. 100.
Auth. res quæ in subsidium, operatur etiam pro detrahenda dote in fideicommissis a muliere instituto: dec. 717. n. 9. T. 3. p. 176.
Auth. res quæ habet locum in fideicommissis ascendenti: dec. 725. n. 15. Tom. 3. pag. 187. & dec. 1278. n. 1. & seq. Tom. 6. p. 24.
 Dos virtute talis *Auth. ex* fideicommissis transversali non detrahitur: decif. 1133. numer. 12. Tom. 5. p. 100.
 Dos virtute dictæ *Auth. quæ* habet locum in bonis fideicommissi ascendenti obventis patri mulieris dotatæ, non vero in bonis alteri fideicommissario quæsitis; secus vero quando una fideicommissi pars cum reliquo esse consolidata fuit: decif. 1278. numer. 4. Tom. 6. p. 25.
 Vid. *Bona fideicommissaria*, ad decif. 359.
 Mulier in vim dictæ *Auth. agens* contra certa bona ascendentalis fideicommissi pro sorte, vel in usufructu dotalibus, absorbere nequit virilem portionem fratris cum ea concurrentis: dec. 1359. n. 22. Tom. 6. p. 210.
Auth. res quæ beneficium procedit, tam pro capitali, quam pro fructibus dotis. numer. 24. & Limita in num. 25. ibid.
 Vid. *Authentica res quæ &c.*
DOS, QUOAD BONA SUPER QUIBUS DEBEATUR, ET DICATUR CONSTITUTA, VEL NE.
 Vid. *Fideicommissens*, & *Mulier ad decif. 353.*
 Dotem non deberi dubium esse sat est, quum non agitur an foemina dos competat ex bo-

nis fideicommissi, sed de evitanda compensatione rei certæ debita: dec. 370. num. 9. Tom. 2. p. 92.
 Dotationis oneri ex bonorum fructibus subiacent etiam bona, quæ per prius donaverat testator cum facultate subministrandi fideicommissis; & revera eam subiecit, & hoc onere dotationis fideicommissum gravavit: dec. 378. n. 18. Tom. 2. p. 110.
 Dos in executionem testamenti ab hærede promissa ex propriis illius bonis non debetur: dec. 632. n. 2. Tom. 3. p. 17.
 Secus, quando dicta declaratio, & enunciativa est demonstrative, non taxative adjecta: num. 3. ibid.
 Et dicta declaratio, sive enunciatio demonstrative, non taxative dicitur appositæ, quum obligatio omnino est a testatoris dispositione disparata: num. 4. ibid.
 In Dotandis fororibus, si bona deficient, per contributum unaquæque damnum sentire debet: dec. 732. n. 10. Tom. 3. p. 202.
 Dotes foeminarum ex semilitate detrahuntur, qui legitimam importet, quando dos ad ipsam impinguandam legitimam sit numerata: dec. 837. n. 10. Tom. 3. p. 402.
 Dos ex privilegio etiam de re litigiosa potest detrahi: dec. 942. n. 7. Tom. 4. p. 131.
 Dos detrahenda est per similem quasi antipartem ad instar æris alieni, antequam hæreditas dividatur: dec. 956. n. 3. Tom. 4. p. 229.
 Dos foemina a triente detrahitur, & non ab æsse hæreditario, quando loco legitimæ stat: dec. 1047. n. 3. Tom. 4. p. 344.
 Dos a triente assis paterni non deducitur, quando apparet soluta a fratre, vel alio, & ex paterna dispositione legitimæ loco successit: dec. 1096. n. 1. Tom. 5. p. 3.
 Dos assignata super jure percipiendi annuos redditus, in isto jure consistere dicitur, adeo ut redditus percepti ad virum pertineant, solutoque matrimonio tale jus ad virum devolvatur: dec. 1320. n. 16. & 17. T. 6. p. 130.
 Dos non debetur ex fideicommissis transversali: dec. 13. n. 22., & 1359. n. 2. T. 6. p. 144. & 208.
 Dos super annuo fructu constituta, & non in usufructu, quando dicatur ad terminos *Text. in l. si convenerit 4. ff. de pact. dotal.*, & quando secus: dec. 1372. n. 1. T. 6. p. 240.
 Dos de jure presumitur constituta non in ipsis fructibus, sed in usufructu, nisi de contrahentium voluntate aliter constiterit: numer. 2. ibid.
 Amplia, ut eodem modo, quo assignatur, aut venduntur fructus qui percipiuntur, aut percipi poterunt ex fundo, ex hoc usufructus constitutus dicatur: n. 3. ibid.
 Dos constituta in fructibus bonorum, vel potius in usufructu, non probatur, ex quo dotans dixerit, *Tutti li frutti*, quia per sepe homines fructum & usufructum promiscue accipiunt: ibid. n. 4. & 5. d. p. 240. & seq.
 Dos quod fuerit constituta in usufructu, & non in ipsis fructibus optime ex hoc deducitur, quod dotans se ad patrum testamentum remiserit, qui usufructum pro dote legasset: ibid. n. 7. & 9. p. 241.
 Dos

- Dos quod fuerit constituta in usufructu, & non super fructibus deducitur, ex quo creditrix dotis quietantiam finalem exarasset, non tam de summa recepta, sed etiam de toto eo, quod ex dotis causâ etiam ejus auctrix petere potuisset: num. 11. *ibid.*
 Amplia, si hoc esset factum matris a filio approbatissimum: num. 12. *ibid.*
 Dos non ex bonis a matre in filiam obventis, sed ex patris substantia solui debet: dec. 1373. num. 13. Tom. 6. p. 244.
 Vid. *Bona libera*:
DOS QUOAD CONSTITUTIONEM, SEU PROMISSIONEM.
 Dos in majori quantitate constitui debet mulieri, quâ nubilem excessit aetatem: dec. 8. n. 1. & 7. Tom. 1. p. 10. & seq.
 Dos congrue præsumitur constituta: dec. 314. num. 11. & 13. Tom. 2. p. 4.
 Pro Dotibus femininarum constituendis, quum testator certorum locorum monium fructus desinoaverit, isti taxative, non demonstrative dicuntur adiecti: decisio. 370. numer. 5. Tom. 2. p. 92.
 Præsertim, quum loca montium in majori quantitate per prius assignata ad minorem, testator restrinxerit: num. 6. *ibid.*
 Dotes sororibus fratribus constituere tantum tenentur, mortuo patre, tanquam ejus hæredes: dec. 373. n. 14. Tom. 2. p. 100.
 Dotem mulier habens constitutam in pecuniis, pro quibus bona in solum recepti, sit creditrix pecuniaria, non autem bonorum: dec. 416. n. 21. Tom. 2. p. 179.
 Dotis promissio ex capitulis matrimonialibus probatur: dec. 435. n. 1. Tom. 2. p. 208.
 Dos censeri debet constituta de tempore contracti matrimonii, & cur: dec. 479. num. 7. Tom. 2. p. 270.
 Etiam si restitutio ejusdem promissa appareat in quietantia longe post stipulata, quia retrahitur promissio, ut tacitam hypothecam desumat a die contracti matrimonii: numer. 8. *ibid.*
 Pro executione dotis præsumitur, quum non proberetur identitas bonorum fideicommissi, in cujus vigore allegata fuit cautela Angeli, & bona libera adfuerunt: n. 9. *ibid.*
 Dotem ex bonis utriusque parentis facit præsumere constitutam, ad læsionem evitandam, renunciatio facta a dotata pro omni, totoque eo, quod ex bonis paternis, & matris præterdare posset: dec. 558. numer. 9. Tom. 2. p. 399.
 Verba quod pars dotis data sit in executionem testamenti alicujus, quum postea addatur reliquum dari pro quacumque prætensione, quam dotata habere possit in bonis dotantis, ideo apposta censentur, ut in dicta dote comprehensa esset quota ex testamento debita, non ad effectum limitandi obligationem, tanquam administratorio nomine, quum a dotante in propria persona esset contracta: dec. 606. n. 4. Tom. 3. p. 476.
 Dos procuratorio nomine constituta censetur, quâ nec in capitulis, nec in instrumento mentio facta fuerit, illam ex fructibus deberi, ut voluit testator, nec administratorio nomine: num. 7. *ibid.*
 Dos non administratorio nomine fideicommissi, sed proprio censetur promissa, quum constitutus falsus fuerit teneri actione tam reali, quam personali: num. 13. *ibid.*
 Et quum in illius instrumento reportata fuerit a dotata renunciatio bonis maternis, & aliis quibuscumque juribus favore fratris dotantis: num. 14. *ibid.*
 Dotem constitutens administratorio fideicommissi nomine nullam validam renunciacionem ad sui favorem potest reportare a dotata, & quare: *ibid.* num. 16. p. 477.
 Dotanda est congrue mulier, quæ dotationem cum conditionibus apposis non solum acceptare de fructibus bonorum fideicommissi, ad eam obligati: dec. 607. n. 4. Tom. 2. p. 478.
 In Dotandis sororibus, in dubio semper stari debet pro æqualitate, favore uniujusque que servanda: dec. 733. n. 9. T. 3. p. 203.
 Dotis constitutio non probatur ex nudis capitulis a conjugibus subscriptis absque recognitione caracterum, testiumque subscriptione: dec. 756. n. 5. & 6. T. 3. p. 247.
 Dos in quantitate constituta jure domini ad virum pertinet: num. 9. *ibid.*
 Dos licet a patre constituta sit de bonis suis, & maternis, semper censetur totam de patris substantia detractam: dec. 906. n. 3. T. 4. p. 64.
 Limita, si patet tempore constitutionis fuisset miser, ære alieno pressus, quod tamen probandum est: num. 4. *ibid.*
 Vid. *Pater: & Paupertas ad hanc dec.*
 Dotis constitutio, deficiente instrumento, per conjecturas probari potest: dec. 917. num. 2. Tom. 4. p. 84.
 In Dotem viro omnia sua bona constituisse præsumitur mulier, nisi de constitutionis quantitate confliterit, juxta idem statutum, & conjuges in constitutione præsumuntur se se locali statuto conformare voluisse: num. 3. & 4. *ibid.*
 Dos præsumitur constituta, si uterque conjugum in compromisso per eos facto, de ea mentionem fecissent: *ibid.* num. 8. p. 85.
 Dos, si constituta sit absque expressione quantitatis, non comprehendit bona fideicommissaria mulieris, de quibus usum fructum tantum habere, sed cum suo onere præsumitur constituta, nec eadem bona fideicommissaria quantum augent favore viri: numer. 11. *ibid.*
 Dos dicitur constituta in quota bonorum, etiam si dicta quota fuisset liquidata, quum veram emtionem, & venditionem non secumferat: dec. 1000. n. 3. Tom. 4. p. 238.
 Vid. *Testis ad d. dec.*
 Dos non præsumitur super omnibus bonis constituta, quæ vir administrasset, quum stare possit, quod, uxore permittente, vir etiam bona extradotalia administrasset: *ibidem.* num. 5. p. 239.
 Amplia in casu, quo mulier, præter dotem de tempore constitutionis nil ultra possedisset, & reliqua bona per virum administrata ex relicto, constante matrimonio, ad eam deve

- de eo essent: numer.6. ibid.
 Dos non præsumitur constituta super re in futurum obventura, nisi de tali possibilitate in constitutione specialis mentio facta fuisset: numer.7. ibid.
 Dos constitui debet de bonis liberis, & in subsidium ex ascendenti fideicommissio detrahitur: dec.1078. n.3. Tom.4. p.412.
 Dos constituenda mulieri ultimæ de linea, in qua major fideicommissi pars diu sterilesset, non secundum communes regulas taxanda est, sed magis ample; ac remoto juris rigore: ibid. num.11. p.413.
 Dos fœminis est omnino constituenda, quum sit quid ad reipublicæ bonum tendens: dec.1141. n.1. Tom.5. p.113.
 In Dotis tenuis constitutione mulier non præjudicatur a consensu præstito matrimonio potius in patris obsequium, quam voluntatis, & de facto alteri nupsisset: ibidem. num.13. p.114.
 Diversitas constitutionis dotis factæ a san.mem. Alexandro VII. favore filiarum D. Augullini Chiffi nepotis ab illa constituta a san. mem. Urbano VIII. D. Lucretiæ Barbarinæ: dec.1142. n.34. Tom.5. p.121.
 Dos quolibet fideicommissi reicit onus, quum sit liberæ constituenda: dec.1208. n.3. & 4. Tom.5. p.269.
 Dos nequit super bonis intricatis constitui: dec.1277. n.17. Tom.6. p.23.
 Dotis causa cessat, quando filia esset hereditatem consequuta, illaque in casu non assequutionis fuisset ei a patre constituta, ut condigne nuberet, quum pinguis patrimonii usus congruæ dotis locum assumat: dec.1295. num.19. Tom.6. p.63.
 Vid. *Loca montium ad dec.1381.*
 Necnon Vid. *Æpoca matrimonialis: & Vid. Cedula.*
DOS ÆSTIMATA, VEL INÆSTIMATA, ET QUANDO IN QUANTITATE, AUT IN SPECIE CONSTITUITA DICATUR.
 Dos dicitur in quantitate, non autem in specie, quando illius constitutio incipit a quantitate, & res æstimatæ fuerunt, & non ad est stipulatio, quod eadem res restituerentur: dec.98. num.6. Tom.1. p.153.
 Vid. *Bona quoad æstimationem ad dec.295.*
 Dotis dominium, licet in quantitate constituta, viro revocabiliter concessum dicitur, si pecuniæ dotales eadem die viro ad censum datæ, & census ex jure dotis fuerit cessus; & quare: dec.531. n.14. Tom.2. p.361.
 Et tunc uxor in casu restitutionis dotis a viri hereditate potest petere dictum censum vivum, & non extinctum: n.15. ibid.
 Dos in specie promissa, nisi tradatur intra terminum a iudice præfixum, solui debet in pecuniis: dec.356. n.2. Tom.3. p.441.
DOS FOEMINARUM PER STATUTUM EXCLUSARUM.
 Dotis causa, parentum bona persequi nequeunt fœminæ, secundum statutum Recinatense, & a patre sibi relicto debent esse contentæ decif.727. num.4. & 9. Tom.3. p.189.
 Dotes fœminis a statuto propter masculos exclusis constitutæ, in legitimam illis debitam, imputantur, quando faciunt numerum ad regulandam masculorum legitimam: dec.920. n.6. Tom.4. p.90.
 Vid. *Dos legitima loco quando succedat.*
DOS QUOAD FIDEICOMMISSUM.
 Dos ex fideicommissio detrahenda, potest etiam ante nuptias separari, licet debeat tempore nuptiarum: dec.8. n.2., & 5. T.1. p.11.
 Dotis favore prohibitio detractionis bonorum ex fideicommissio negligitur: dec.15. num.52 Tom.1. p.20.
 Dos prius est detrahenda ex bonis liberis, & in subsidium ex fideicommissariis; etiam si a fideicommittente relicta: decif.18. num.13. Tom.1. p.24.
 Dotis legatum ab ascendente relictum primis fœminis, non inducit fideicommissum favore masculorum quoad posteriores fœminas: dec.26. n.10. Tom.1. p.34.
 Vid. *Dos quoad Auth. res, quæ ad decif.66.*
 Dotando hæres fœminas absque reservatione jurium contra bona fideicommissaria, etiam si fideicommittens easdem dotare jussit, dotes ex fideicommissio detrahere non potest: dec.169. n.31. Tom.1. p.265.
 Dotandi fœminas pactum ex bonis donatis, & cæteris donatis, initum in donatione, tribuit puellis jus anterioris fideicommissio post donationem ab eodem donante condito: decif.207. num.4. Tom.1. p.323.
 Dos ex fideicommissio ascendenti detrahenda est; etiam si illud everteretur: n.5. ibid.
 Dotes an ex primogenitura, vel fideicommissio sint detrahendæ, observantia hæredis declarat: ibid. num.6. p.324.
 Dos constitui debet fœminæ descendenti a primogenito aequaliter de primogenitura, & fideicommissio a testatore ordinatis, quum idem utrumque gravaverit tali onere: decif. 228. n.1. Tom.1. pag.368. & 1326. num.22. Tom.6. p.144.
 Limitatur, quando bona fideicommissi ab hoc onere exempta testator voluerit: d. dec.228. n.2. Tom.1. d. p.368.
 Vid. *Fideicommissum ad d. dec. & dec.249. & 1143.*
 Dos descenditibus a fideicommittente ex eisdem bonis debetur: decif.229. numer.8. Tom.1. p.370.
 Dos ex fideicommissio transversali non constituitur: dec.249. num.8. Tom.1. pag.405. & 1326. n.21. Tom.6. p.144.
 Dotis excessus, ultra id, quod fideicommittens mandavit; etiam si ab hærede tradatur, favore vocatorum a fideicommissario tamen non exisse dicitur: dec.314. n.7. Tom.2. p.4.
 Pro Dote ex bonis fideicommissariis consequenda mulieri, ejusque successoribus sufficit, quod alia bona sint debitis intricata: dec.359. n.13. Tom.2. p.69.
 Dotare non tenetur filias transversalis fideicommittens: dec.370. n.2. Tom.2. p.91.
 Vid. *Æstio pro dote ad hanc dec.*

Vid. Fœmina ad decif. 378.
 Dos detrahi non preft ex fideicommiſſo aſcendentali, quom commodè haberi poteſt ex bonis liberis : dec. 391. n. 3. Tom. 2. p. 127.
 Dos deſcendentis, quom bona libera ſint debitis involuta, detrahi debet ex aſcendentali fideicommiſſo : num. 6. *ibid.*
 Præſertim, quom agatur de dote danda monaſterio : num. 7. *ibid.*
 Pro Dote uxoris filii adoptivi deſcendentium, obligari nequeunt bona fideicommiſſi : dec. 467. n. 39. Tom. 2. p. 258.
 Pro Dote a fideicommiſſo debita, mulier fratrum creditoribus præſertur : dec. 472. numer. 12. Tom. 2. p. 266.
 Ad Dotem jam ex fideicommiſſi bonis conſtitutam excludendam, exiſtentia bonorum liberorum non probatur, ex quo in teſtamento enuncietur magna gemmarum quantitas, quæ teſtator diu ſupervixerit, nec relicta in inventario apparet : dec. 603. n. 13. T. 2. p. 471.
 Nec ex quo adeſcent bona materna, quom illa viveret de tempore expletæ donationis : num. 14. *ibid.*
 Dotationem cum conditionibus appoſitis nolens accipere mulier, congrue eſt dotanda de fructibus bonorum fideicommiſſi, ad eam obligari : dec. 607. n. 4. Tom. 2. p. 478.
 Dotis detractio ex fideicommiſſo prohibita non præſumitur : dec. 894. n. 16. T. 4. p. 44.
 Dos ſpiritualis, deficientibus bonis liberis, ab aſcendentali fideicommiſſo detrahitur : dec. 914. n. 8., & 933. n. 10. Tom. 4. p. 81. & 117.
Vid. Fideicommiſſarius ad dec. 1051.
 Dos detrahitur ex fideicommiſſo aſcendentali, præſertim quando agitur de fœmina paupere, & bona libera non adſunt : decif. 1078. n. 1. 2. & 3. Tom. 4. p. 412. & 1143. n. 7. & 8. Tom. 5. p. 127.
 Dos, tamquam æs alienum, ab aſcendentali fideicommiſſo detrahitur : dec. 1133. nu. 16. Tom. 5. p. 101.
 Dos ex fideicommiſſo etiam per contractum ordinato detrahitur : decif. 1208. numer. 7. Tom. 5. p. 269.
 Dotem ex fideicommiſſo aſcendentali quom perunt ſemina, & cum eis inſimul maſculi concurrunt, majorem non poſſunt conſequi portionem, quam illi : decif. 1278. num. 15. & 1359. n. 19. 20. & 21. T. 6. p. 26. & 203.
 Dos poteſt conſtitui ſuper tota aſcendentalis fideicommiſſi ſubſtantia, quando deficient maſculi, iſtaque ſint ad congruam dotem neceſſaria : d. dec. 1359. n. 18. T. 6. d. p. 209.
Vid. Alienatio bonorum fideicommiſſi quæ ad dotes.
Vid. Bona fideicommiſſaria.
Vid. Cenſus.
DOS QUOAD FRUCTUS, ET INTERESSE.
 Cum Dotis fructibus locaſia compenſantur : decif. 180. n. 18. Tom. 1. p. 281.
 Dotis fructus, mortua muliere, ejus hæreditibus non debentur : num. 19. *ibid.*
 Limitatur conſueſio, quoties lis ſuper reſtitutione dotis, ipſa muliere vivente, fuit incepta : num. 20. *ibid.*

Dotis tradendæ in bonis ſtabilibus, ſi reſtitutio differatur, fructus debentur vigore *legis curabit. C. de off. emi.* : decif. 210. num. 7. Tom. 1. p. 329.
 A Dotis debitoribus mora incurſa favore matris, ſuffragatur pro fructuum conſequutione etiam ejus filiis, & deſcendentibus uſque ad ad dotis reſtitutionem : num. 8. *ibid.*
 Dotales fructus mulier debet habere pro rata dotis non reſtitutæ, in caſu reſtitutionis : dec. 531. n. 16. Tom. 2. p. 361.
 Dotis fructus debentur etiam ſi dos ſolvenda ſit ex fructibus, quom adſit correfpectiva obligatio viri eam reſtituendi : dec. 607. nu. 11. Tom. 2. p. 479.
 Dotis fructus, ſuppoſito ejus capitali, veniunt conſequitive, & acceſſorie poſt contractum matrimonium ; etiam ſi judex in ejus taxatione nullum verbum fecerit : numer. 12. *ibid.*
 Et viro debentur pro ſubſtentatione onerum matrimonialium, etiam ſi non ſint promiſſi : num. 13. *ibid.*
 Dotis fructus, ad quam fideicommiſſum teneatur, ex illius fructibus ſolvi debent : dec. 966. n. 9. Tom. 4. p. 181.
 Dotis fructus de proprio ab illo ſolvendi ſunt, qui percepſet fructus bonorum dori ſubietorum : num. 10. *ibid.*
 Dos a die contracti matrimonii ſit fructifera : dec. 1278. n. 16., & 20. Tom. 6. p. 26.
 Amplia, etiam ſi, conſtante matrimonio, nulla præceſſiſſet interpellatio contra illius debitorem : num. 17. *ibid.*
Vid. Fructus dotales.
DOS IN FUNDO.
Vid. Dec. 226. a num. 27. ad 32.
 Dos in fundo per mulierem viro conſtituta, ſemper remanet in illius dominio, & non viri : dec. 1055. n. 1. Tom. 4. p. 360.
 Dos conſiſtens in fundo, ſoluto matrimonio per viri mortem, integraliter ad mulierem redit, & quælibet dotalis actio exſtinguitur : num. 9. *ibid.*
 Dos, quando eſt in fundo, operatur, ut iſtum mulier perſequi teneatur : dec. 1179. num. 5. Tom. 5. p. 202.
 Pro Dotis fundo loca montium ſtare non dicuntur, quando dictum fuiſſet, quod ſi illa ſtare debuſſent obnoxia, & pro dote hypothecata : num. 8. *ibid.*
 Pro Dotis fundo loca montium ſtare non dicuntur, quando vir promiſſiſſet dotem, vel in eis, vel in aliis inveſtimentis, ex eis factis, reſtituere : num. 10. *ibid.*
 Amplia, ſi uxori data fuiſſet facultas ſubſtandandi bona viri, quoties dotem non reperſiſſet, & quando dos a turrice cum ornatus ſolemnitatibus fuiſſet conſtituta : nu. 11. & 12. *ibid.*
Vid. Fundus dotalis.
DOS QUOAD HYPOTHECAM, ET PRIVILEGIUM.
 Dotem, vel alimenta filie, per ſtatutum excluſa a ſucceſſione matris, ex illius bonis poſſunt conſequi : dec. 1. n. 1. Tom. 1. p. 1.
 Dotis favore datur reviſſcentia juriſum anti-
 Y quo

- quorum, non obstante datione in solutum, & cessione crediti: decisio. 37. num. 3. & 6. Tom. 1. p. 21. & seq.
- Et competit retentio bonorum debitoris, quando cessio effectum sortita non fuit: ibid. num. 4. p. 22.
- Dotis causa est precipua: num. 7. ibid.
- Vid. *Creditum ex iuribus dotalibus*.
- Dote non restituta, competunt mulieri fructus illius: dec. 35. n. 5. Tom. 1. p. 48.
- Vid. *Maritus ad dec. 129.*
- Dotalia iura mulieris anteriora habens, venit legatariis preferendus: decisio. 303. num. 10. Tom. 1. p. 319.
- Vid. *Bona in genere, ad dec. 204.*
- Ex Dotis privilegio mulier in casu evictionis fundi in dotem assignati, primam reasumere potest actionem: decisio. 226. numer. 32. Tom. 1. p. 366.
- Pro Dotis constitutione feminae est ius perfecte quaesitum a die, qua quis sub obligatione camerali se obligavit dotare, nec in ejus praedictum potest postea disponere: dec. 228. n. 14. Tom. 1. p. 369.
- Doti hypotheca si ex mulieris placito reconstituitur super bonis liberis, quae post intricata noscuntur, reddit ad bona fideicommissaria: dec. 359. num. 7. Tom. 2. p. 68.
- Pro Dote hypotheca tacita incipit a die promissionis, ad quod tempus solutio, & promissa restitutio retrahitur: dec. 653. n. 8. Tom. 3. p. 52.
- Dotes detrahendi privilegium ex fideicommissis est ad extraneos transmissibile, & singulari successores: dec. 933. n. 12. T. 4. p. 118.
- Dotis anterioris hypotheca non est elisibilis ab alia contracta ex posteriori: numer. 19. ibid.
- Dos ex privilegio, etiam de re litigiosa distrahi potest: dec. 941. n. 7. T. 4. p. 131.
- Dotem mulier tradens viro, & fratri illius insimul, adversus uniuscujusque bona hypothecam pro virili adipiscitur: dec. 945. n. 4. & 6. Tom. 4. p. 136.
- Pro Dote bona hypothecata, si inter duos dividantur columnellos, quilibet ex istis priviliis ad restitutionem tenetur: n. 5. ibid.
- Pro Dotis restitutione, recepta ab uno ex filiis, obligatio patris afficit portionem obventam alteri filio: n. 7. ibid.
- Dos mulieris adversus eamdem creditorum super viri patrimonio concurrentem praefertur: dec. 1188. n. 1. Tom. 5. p. 231.
- Dos habet omnia, quibus & fiscus gaudet, privilegia: ibid. n. 8. & 9. p. 232.
- Dos mulieris, deficientibus bonis, pro illius assécuracione assignatis, praefertur super aliis bonis viri, ad exclusionem ceterorum creditorum; dummodo tamen eadem bona sine ulla mulieris culpa defecerint, secus si ejus defectus: dec. 1213. n. 12. Tom. 5. p. 279.
- In Dotis quantitativa computus si assignetur praedium, remanet illud obnoxium hypothecis, cum quibus reperitur: dec. 1309. n. 20. Tom. 6. p. 167.
- Vid. *Hypotheca dotalis*.
- DOS INOFFICIOSA, ET EXCESSIVA.
- De Dotis inofficiosa filius renuncians hereditati paternae, sicut super ea legitimam detrudere nequit, ita nec valet excipere, quum illa detur pro legitime consequutione: dec. 180. n. 7. Tom. 1. p. 280.
- Dotis inofficiosa querela non proposita ab eo, cui competeat, non transmittitur ad haeredes: num. 8. ibid.
- De Dotis inofficiosa ius dicendi non remanet in hereditate sororis exclusae per statutum ab hereditate parentum: ibidem, numer. 12. p. 281.
- Dos dici non potest talis, si remaneat legitima fratribus: dec. 210. n. 13. Tom. 1. p. 329.
- Item, si bona a fratribus longe minori pretio retineri praetendantur, quando invenitur, qui pro eis pretium longe majus offerat; adeo ut legitima super sit: num. 14. ibid.
- Adversus Dotem alteri sorori a patre promissam de inofficiosa, soror, statuto exclusa ab hereditate parentum, reservata solum dote de tempore nuptiarum, dicere non potest: num. 20. ibid.
- Dotis jam constitutae de fideicommissis, & non impugnatae, excessus, ab illo, qui excessum praetendit, debet probari: dec. 314. n. 9. Tom. 2. p. 4.
- Dotis jam constitutae excessus non praesumitur: num. 10. ibid.
- Dotem excessivam incidenter redarguere non potest haeres, si contra eam nihil author opposuerit: dec. 379. n. 7. Tom. 2. p. 112.
- Dos si consistat in specie, excessus praetensus ab allegante concludentissime, & liquide, probari debet: dec. 822. n. 4. T. 3. p. 374.
- Ista probatio fumenda non est ex valore antiquo stabilium assignatorum; sed ex praesentaneo de tempore constitutionis, & quare: num. 5. ibid.
- Dos excessiva, ut sublineatur, eget apostolica derogatione, quae post lapsum 30. annorum praesumitur reportata: n. 6. & 7. ibid.
- In Dote excessiva, de stylo civitatis Asculi, instrumentis dotalibus apponitur pactum reportandae derogationis apostolicae: numer. 8. ibid.
- In hac materia, curialium, & notariorum loci attestationibus multum defertur: numer. 9. ibid.
- Defectus dicti beneplaciti non inficit contractum, & dotalis instrumentum, quando in eo talis addit reservatio; vigo: & ejus semper potest reportari: n. 10. ibid.
- In Dotis excessivae constitutione derogato apostolica ex lapsu temporis relata praesumitur, & summa facilitate conceditur: decisio. 884. num. 11. & 12. Tom. 4. p. 24.
- Talis defectus non valet opponi in civitate Asculana, ratione styli &c. n. 13. ibid.
- Vid. *Inofficiosa*.
- DOS QUANDO DICATUR INSUFFICIENTES.
- Dotem filiae constitutam ex dote materna non sufficienter probatur, si solum constet, eidem datum praedium emum ex pecuniis dotalibus matris: dec. 366. n. 10. T. 2. p. 83.
- DOS

DOS QUOAD LEGATUM.

Dotem legatam filia etiam innupta ad hæredes transmittit: dec.374. n.16. T.2. p.103.

Dotata filia acceptans legatum sibi in testamento a patre factum, pro omni, totoque eo, paternam dispositionem impugnare non potest, neque pro confusione in bonis matris per prius renunciatis, licet pater ad secunda vota transitum fecerit: dec.559. n.2. vide num.3. & 4. Tom.2. p.399.

Dotis loco legatum relictum intelligitur extare sub conditione; hoc est, si evenierit nuptiarum casus; ad terminos statuti Foroliviensis dec.1329. n.8. Tom.6. p.151.

Dos a patre relicta filiae titulo institutionis, & legitimæ nullam recepit dilationem, aut conditionem, ad terminos juris communis, aut statuti, & quando secus: n.10. & 12. ibid. Vid. Legatum quoad interpretationem, Vid. Statutum quoad interpretationem, circa dotes.

DOS LEGITIMÆ LOCO SUCCEDENS.

Dos, ex statuto Fulginæ, succedit loco legitimæ: dec.295. n.7. Tom.1. p.468. Et tunc dos est libere tradenda: n.8. ibid.

Dos succedit loco legitimæ, quum statutum, pro ut illud Fulginæ, incipit a donatione, & progreditur ad exclusionem, juxta Theor. Castrensis: dec.346. n.8. Tom.2. p.48.

Et talis dos a patre gravari non potest onere nuptiarum, & cur: n.9. ibid. Sed tamquam libera ad hæredes transmittitur: num.10. vide n.11. & 12. ibid.

Dotem ut femina consequatur, necesse non est, quod matrimonium actu contrahatur: numer.14. ibid.

Et hujus transmissio non impeditur, ex quo de alimentis filiam pater providerit: numer.15. ibid.

Dos loco legitimæ subrogata censetur, quum in statuto foeminarum exclusivo incipit a donatione: dec.374. n.2. Tom.2. p.102.

Dos succedens loco legitimæ, rejecto onere fideicommissi, & dilationis ad tempus nuptiarum, libere foeminis debetur, quæ licet innuptæ moriantur, eam ad hæredes transmittunt: num.3. ibid.

Conclusionem amplia, licet in dicto statuto exclusivo foeminarum habita sit ratio conservationis agnationis, & quare; num.4.5.6. & 7. ibid.

Dos quum ex statuto succedit loco legitimæ, præceptum de acquiescendo iudicio paterno, non tollit libertatem connaturalem legitimæ; sed intelligitur quoad quantitatem: ibid. n.17. p.103.

Dos prædicta principalioribus gaudet effectibus, quibus legitima potitur: n.18. ibid.

Doti ex statuto loco legitimæ succedenti, regula pro libertate, & transmissibilitate assistit: dec.387. n.1. Tom.2. p.122.

Sed hæc regula tantum militat in quantitate legitimæ correspondente: numer.2. ibid.

An Dos tota per obitum patris assumat naturam legitimæ, remissive: deois.660. numer.7. Tom.3. p.63.

Dos filiae unicæ post obitum patris in tridente legitimæ naturam assumit: ibid. n.8. p.64.

Dos succedit loco legitimæ, si exclusio foeminarum propter masculos habeat conditionem, dummodo dotata sint: dec.856. n.14. Tom.3. p.442.

Dos ut dignoscatur, an succedat loco legitimæ, videndum est, an exclusio foeminarum sit conditionalis, & a donatario qualificata, vel absoluta: n.15. ibid.

Dos, ut dicatur succedere loco legitimæ, sufficit quod favor masculorum non stet absolute a donatione independens, sed ab illa qualificetur: ibid. n.22. p.443.

Pro Dote obligatio solidalis emissæ a matre una cum patre favore filiae, facit, ut si ipsa mater pulsetur, non possit excipere, quod talis dos succedat loco legitimæ, quoad patrem tantum, & non quoad ipsam: n.23. ibid.

Dos, licet vivente patre, legitimæ naturam induere nequeat, ejus tamen sequuto obitu, eam assumit: num.24. ibid.

Vid. Statutum ad d. dec.856. & 1329.

Dos data filiae a patre vel avo in legitimam imputatur: dec.996. n.15. Tom.4. p.230. Limita, quando ob matris præmorientiam filii ut hæredes dotem retinerant: n.16. ibid.

Dos imputatur in legitimam, quando dotans in illius constitutione pactum apposuisset, quod vel si cum filiis, vel sine muliere moretur, dos ad dotatam reverteretur: numer.17. ibid.

Dos non succedit loco legitimæ ad terminos Statuti Urbis, in cap.45. decif.1142. numer.21. Tom.5. p.180.

Dos succedens loco legitimæ quodcumque relict gravamen: dec.1208. num.4.5. & 6. Tom.5. p.269.

Dos ex statuto, loco legitimæ succedit: dec.1329. n.11. Tom.6. p.151.

Vid. Legitimæ quoad imputationem.

DOS LIBERA.

In Dotem pecuniæ data abque onere in aliqua re erogandæ, in liberum viri dominium per transeunt; decif.366. num.11. 12. & 13. Tom.2. p.83.

Dotis libertas, & transmissibilitas excluditur, ex quo pater filiabus proviserit de alimentis, quousque nubant, quando statutum de istis nihil proviserit: decif.374. numer.11. & 13. Tom.2. p.102.

Limita, ubi dos ex statuto legitimæ loco non succederet: num.12. ibid.

Dos institutionis naturam assumens, infra legitimæ mensuram nullum patitur onus: dec.1208. n.6. vide n.3. & 4. T.5. p.269.

Dos ut dicatur subjecta fideicommissi, adus genericus non sufficit; sed specificus, & onus individuans requiritur: ibidem numer.9. p.270.

DOS QUOAD LUCRUM.

Dotis datæ, vel promissæ tertiam partem lucratur maritus uxoris præmorientis, ex statuto Matelicæ; dec.168. n.1. T.1. p.261.

Fallit, si intra annum dotant, vel hæredibus dotis residuum non restituerit: numer.2. ibid.

Nisi tamen ex consensu illius, cui erat restituendum, solutio fuerit dilata: n.3. *ibid.*

Vid. *Expense ad distam dec.168.*

Vid. *Lucrum dotale; Quartum dotale.*

DOS AD POMPAM.

Dos ad pompam, sive in totum, sive in parte, semper præsumitur cautela per medium, contra apocæ veram constitutionis summam declarantis: dec.1076. n.6. Tom.4. p.410. Amplia, quando ageretur de dotante, qui ultimo suæ vitæ elogio omnia bene ordinasset; deque hac pomposa dote nullam mentionem fecisset in futurum præjudicium: numer.7. *ibid.*

Item, quando filii hæredes debitum totius dotis in itatu passivo hæreditatis descripsissent tempore non suspecto, & sine ulla simulationis mentione: num.8. *ibid.*

Adde, si unus ex coheredibus suam ratam istius debiti sine contradictione creditori persolvillet, & in totum dotem approbasset: num.9. *ibid.*

Dos ad pompam in tanta summa tanto minus non desumitur, ex quo major esset dotibus aliis si iabus jam datis ab eodem dotante, quando vir illius aliis esset nobilior: numer.10. *ibid.*

Amplia, quando talis dos esset minutatim, & cum dilatione plurium annorum per virum recipienda: *ibid.* n.11. p.411.

Vid. *Mediator.*

DOS PROPECTITIA, ET QUANDO TALIS DICATUR.

Dos quando dicatur propectitia: dec.995. n.17. & 18. Tom.4. p.230.

Dos data a patruo pronepti, & ad sublevamen patris ejusdem proneptis directa, dicitur ex isto propectitia, non vero adventitia ad quem, cumque effectum: dec.1142. n.32. T.5. p.121. Et si daretur casus, quod siia patri præcederet, ad istum, non vero ad hæredes patri reverteretur: num.35. *ibid.*

Dos a patruo propectitia, ex quibus dicatur donata pronepti contemplatione patris, & ad istum tantum in casu præobitus reversiva; non vero ad illum: num.39. *ibid.*

Dos propectitia inservit ad exclusionem foeminarum: nilque refert, si esset a patruo tradita, quando iste ad patris sublevamen dotasset; quod satis est, ut statuti mens foeminas dotatas, etiam a materna successione, excludens, adimpleta dicatur: *ibidem* numer.40. p.122.

Dos ista, quam patruus propectitia declarasset, dat intelligere eundem voluisse, ut dotata, ad formam statuti, excluderetur: n.41. *ibid.* Eoque fortius dicenda est propectitia, si ista sui favore renunciationem a foemina sic dotata reprobaret, & de proprio etiam se dotare dixisset: num.42. *ibid.*

DOS QUANTITATIVA.

Dos incipiens a quantitate operatur, ut species postea in dorem assignata, non in ipsa specie, sed pro quantitate primo loco expressa in solum tradita censetur: dec.1179. n.6. Tom.5. p.202.

Dos quantitativa dicitur, & non in fundo con-

stituta, quando major illius pars in quantitate consistit: num.14. *ibid.*

Dos quantitativa in locis montium constituta, & in viri dominium pertransacta potest super eisdem locis assecurari favore ipsius mulieris: dec.1213. num.4. Tom.5. pag.279. & 1269. num.4. Tom.6. p.3.

DOS QUOAD RESTITUTIONEM, ET QUANDO DICATUR CONSUMTA, IN GENERE.

De Dote sua mulier, retinens gemmas, & argenta, satisfacta præsumitur: dec.50. n.12. Tom.1. p.77.

De Dote mulieri jam satisfactæ, dotis iure, quidquam gerere permissum non est: dec.77. num.4. Tom.1. p.114.

Dotans offerens debitori restitutionis dotis ejus tertium post lapsum annum, intra quod dos erat restituenda, illum in culpa non fuisse, confiteri videtur: dec.168. n.7. T.1. p.261.

Pro Dotis credito vidua ex constitutione Cataloniæ efficitur tenuaria omnium bonorum, actionum, & jurium viri: dec.170. num.3. Tom.1. p.266.

Pro Dote si pretium retractum ex venditione facta cum facultate congregationis baronum, mulier tenetur recipere cum vinculis restituendi prioribus, & posterioribus, absque eo quod ex eo pretium minoretur: dec.190. n.3. Tom.1. p.300.

Fallit, quando mulier viri, dimissis istis bonis, agere contra hæredes viri, qui pecunias liberae ei tradere tenentur: n.4. *ibid.*

Et tunc potest recipere pretium proveniens ex venditione facta cum facultatibus congregationis baronum, habita ratione pro diminutione, ob dicta vincula: n.5. *ibid.* Eoque casu potest recipere diminutionem pretii, ob vincula etiam in præjudicium aliorum creditorum: n.7. *ibid.*

Vid. *Mulier, ad d. dec.190. & 245.*

Vid. *Testator ad dec.197.*

In Doris restitutione solus pater consideratur unicus, & principalis creditor, licet una cum patruo dotasset, quum istius obligatio in simpliciteri resolveretur fidejussionem: dec.209. num.2. & 3. Tom.1. p.327.

Dotis restitutionis mora, ob quam a statuto denegatur lucrum dotale, si patri, qui una cum patruo doravit luxu remissa, patruo quoque remissa censetur; nam solum tamquam fidejutor tali casu tenetur: n.4. *ibid.*

Doris restitutionis tempus quale sit: dec.359. num.8. Tom.2. p.68.

Ex Doris restitutione, & separatione in laudo demandatis de ea, utpote restituenda, habitum fuisse constat: decif.371. nume.12. Tom.2. p.95.

Qui Dote de proprio restituit, debet habere bona ex dicta dote provenientia: numer.23. *ibid.*

In Doris restitutione tanto minus mulier recipit dicitur, si in bonificatione bonorum de proprio erogaverit: decif.562. numer.34. Tom.2. p.407.

Vid. *Judex ad dec.717.*

Pro Dote restituenda statutum Beneventanum annis

- unius anni dilationem viro concedit, & vir interim fructus suos facit, quod fecus est de jure communi: dec. 769. n. 3. T. 3. p. 270.
- Ista dispositio locum habet quoad bona dotalia mulieris, non vero extradotalia: numer. 4. ibid.
- Leges Capuanæ & Nidi nullam dilationem concedunt: num. 5. ibid.
- Mulier, quæ virum duxit juxta morem, & consuetudinem sedilium Capuæ, & Nidi, an valeat formam istam in nubendo secundo viro alterare: num. 6. ibid.
- Quæ diversitas sit in ordine ad filios primi matrimonii, & secundi, & quid in ordine ad dotantes: num. 7. ibid.
- In Dotem nomen debitoris a viro acceptum, eveniente restitutionis casu, æquum est, ut illud idem mulieris hæredibus restituatur: dec. 779. n. 11. Tom. 3. p. 289.
- Dotis restitutionem vidua non potest petere, si vir sub conditione viduitatis eam hæredem scripserit, & ista dispositio nem accepisset: dec. 793. n. 11. Tom. 3. p. 322.
- Dos restituenda est illico per virum mulieris hæredibus, secundum leges sedilium Capuæ & Nidi: dec. 794. n. 1. Tom. 2. p. 323.
- Limita, secundum statum Beneventanum, quod annualem dilationem viro superstiti concedit, hæc opinio inter doctores regni multum disputatur, & an mulier favore primi viri statutarias has dispositiones valeat alterare: n. 2. & seq. ibid.
- Dotis restitutionem mulier adversus viri fratres petere prohibetur: dec. 905. numer. 2. Tom. 4. p. 62.
- Amplia, ut neque contra bona hæreditaria socii, ex quibus distrahi deberet quota ad virum spectans, quoties super illis vir una cum fratribus transactionem iniisset, suam ratam receperit, & reliquum renunciasset: num. 3. ibid.
- Ad Dotis restitutionem mulier agens, non tenetur persequi bona penes tertios distracta: dec. 933. n. 14. 15. & 16. T. 4. p. 118.
- Dotis restitutionem parentes filii matrem representantes, eadem iura sistent, quæ mater ipsa: dec. 941. n. 2. Tom. 4. p. 129.
- Dos post lapsum centum annorum, restituta præsumitur: dec. 1012. n. 20. T. 4. p. 270.
- Dotis suæ creditum tutrix nequit exposulare, nisi prius de pupillari re administrata rationem reddiderit: decisio. 1170. numer. 7. Tom. 5. p. 183.
- Amplia, etiam si receperit censum in solutum quum tali imputationi locus non detur, nisi prius rationem reddat: num. 8. ibid.
- Dos dicitur consumpta super locis montium a muliere receptis, quæ de pecuniis viri ad inopiam urgentis fuissent in faciem ipsius mulieris comparata: decisio. 1179. numer. 18. Tom. 5. p. 202.
- Dotis restitutio non sequitur ex emptione locorum montium in faciem viri cum simplici hypotheca favore dotis restituendæ, nisi actualis adjudicatio in faciem mulieris sequatur: ibid. n. 19. p. 203.
- Limita, quando loca montium fuissent de mandato iudicis comparata in faciem uxoris in causam restitutionis dotis ob inopiam viri: num. 20. ibid.
- Dotis restitutio facta a patre viri in illius manibus, non ligat mulierem, nisi in tali actu mulier suum præstitit consensum: dec. 1203. n. 2. Tom. 5. p. 260.
- Dotis restitutio non dicitur subsidiarie postulatæ a muliere adversus patrem viri, sed directe, quando ille se ad restitutionem obligasset: num. 4. ibid.
- Dos restitui debet ex pretio domus, quam vir ex pretio locorum montium dotalium uxoris perfecisset, atque ampliasset, quando præsertim dotem restituere promississet, vel in dictis locis montium, vel in aliis investimentis, quatenus adessent: dec. 1223. n. 5. Tom. 5. p. 279.
- Vid. *Loca montium ad dec. 1233.*
- Dos in stabilibus constituta, effective tradita probanda est, ad hoc, ut ex viri patrimonio repeti possit, & quid si in mobilibus: dec. 1244. num. 9. Tom. 5. p. 308.
- Dos pecuniaria ex legis æquitate nunquam potest in specie restitui, vel aliquod corpus insolitum tradi, quando patrimonium, ex quo fit detrahenda, opulentum reperitur, & quare: dec. 1261. n. 9., & 10. T. 5. p. 404.
- Dos super incorporali jure exigendi fructus constituta, operatur, ut soluto matrimonio, nil sit per virum restituendum: decisio. 1320. num. 5. Tom. 6. p. 125.
- Dotis restitutio non retardatur mulieri per exceptionem redditionis rationis de administratione per eum suscepta: dec. 1327. n. 4. & 8. Tom. 6. p. 146.
- Amplia, etiam si ostenderetur, quod bona, & fructus ad mulieris manus pervenissent, & quare: num. 5. & 6. ibid.
- Dotis restitutio non retardatur per exceptionem fructuum, quos mulier ex alio titulo de bonis viri sibi competere contendere, & adhuc præsentio sub iudice stare: numer. 7. ibid.
- Vid. *Mulier; Vidua.*
- DOS QUOAD RESTITUTIONEM, EX BONIS FIDEICOMMISSARIIS.**
- Pro Dotis suæ restitutione uxor non cogitur recipere bona valde involuta, sed agere potest contra bona fideicommissi: decisio. 405. num. 3. Tom. 2. p. 156.
- Dote restituta ex bonis fideicommissi, fideicommissarius quamvis habeat administrationem legis potest petere cessionem iurum contra bona libera hæredis gravati: n. 4. ibid.
- Pro Dotis restitutione creditor, deficientibus bonis liberis, agere potest contra bona fideicommissi ascendentalis: dec. 664. num. 4. Tom. 3. p. 71.
- Et contra ea in fideicommissariorum locum subrogata: num. 5. ibid.
- Pro Dotis restitutione, mulier ut possit prosequi bona fideicommissaria, sat est, ut inventario hæreditario viri bona libera adnotata non reperiantur: decisio. 933. num. 15. Tom. 4. p. 118.
- Pro Dotis restitutione mulier si de manibus hæredum

- redum viri prædia fideicommissaria in solutum recipiat, præsumitur bona libera non adesse: num. 16. *ibid.*
- Ad Dotis restitutionem fideicommissum ascendente tenetur**, quando ab hærede gravato percepta fuerit: dec. 966. n. 8. T. 4. p. 181.
- Pro Dote actionem revertere adversus fideicommissum ascendente**, ut possit mulier, quando satis dicatur se excussisse bona libera: dec. 1098. n. 4. Tom. 4. p. 412.
- Pro dote consequenda ut mulier valide fideicommissaria bona persequatur**, sat est, quod bona libera intricata reperit: *ibidem* numer. 7. p. 413.
- Pro Dotis restitutione mulier exequutive adversus bona fideicommissaria viri agere potest**, vigore *Aurb. res qua*: dec. 1145. nu. 2. Tom. 5. p. 132.
- Pro Dotis repetitione**, mulieris actio adversus bona fideicommissaria viri, non retardatur per existentiam bonorum liberorum, quæ essent intricata, anterioribusque hypothecis affecta: num. 4. *ibid.*
- Pro Dotis repetitione ut mulier tute agat adversus fideicommissum**, satis est ei ostendere per inventarium hæreditarium viri non existentiam bonorum liberorum: numer. 6. *ibid.*
- Amplia**, etiam si ex parte hæredis fideicommissarii doceatur maiorem partem bonorum in inventario per errorem, uti fideicommissariam fuisse declaratam: *ibid.* n. 7. p. 133.
- Pro Dotis residuo actio mulieris adversus fideicommissum viri non retardatur per hoc**, quod iudex declarasset bona libera adesse, quando eadem bona mulier fuisse consequuta in prima solutione ejusdem dotis, in qua totaliter illa consumpta remansissent: numer. 9. *ibid.*
- Dos in subsidium tantum restituenda est de bonis fideicommissariis**, quum prius de bonis liberis, quando hæc adiunt, sit deducenda: dec. 1170. n. 5. Tom. 5. p. 182.
- Pro Dotis restitutione, & constitutione fideicommissum tenetur**: dec. 1264. nu. 4. & seq. Tom. 5. p. 404.
- Dos in subsidium tantum de bonis primogenialibus restituenda est**: decisio. 1277. num. 15. Tom. 6. p. 25.
- Dos quando appareat restituta de bonis primogenialibus**, præsumere facit non existentiam bonorum liberorum: num. 16. *ibid.*
- DOS QUOAD SOLUTIONEM.**
- Dotis solutio probatur etiam ex confessione de recepto**, quoties præcessit promissio: dec. 21. n. 1. Tom. 1. p. 14.
- Ex diuturna præstatione alimentorum**: numer. 2. *ibid.*
- Ex solutione majoris partis**: n. 3. *ibid.*
- Præsertim, si debitor sit dives**: n. 4. *ibid.*
- Dos satisfacta præsumitur**, si super illa in mobilibus consistente, inhibitionem dotalem mulier obtinisset: decisio. 163. numer. 6. Tom. 1. p. 253.
- Limitatur non procedere**, si obtena inhibitione vivente viro, eo mortuo, non doceatur ad manus uxoris pervenisse bona, ex quibus commodè satisfieri poterit: n. 7. *ibid.*
- Dotis creditum non satisfactum solvi debet ab hæreditate dotantis**: decisio. 180. numer. 2. Tom. 1. p. 280.
- Pro Dotis crediti integra quantitate mandatum relaxari nequit**, quando illius constitutor facultatem libi reservavit assignandi pro rata tot bona: *ibid.* n. 14. p. 281.
- Limitatur, quando talis facultas pendet a conditione**, quæ postea non fuit purificata: numer. 15. *ibid.*
- Item, quando creditor dotis legitime petit, & obtinuit coram iudice consignationem bonorum**, alias pretium, quod eidem deberetur ex vi obligationis cameralis: n. 6. *ibid.*
- Dotis solutionem retardari nequit renunciationis bonorum a muliere permessa non implementum**, quum ejus debitori nullatenus est præjudiciale: n. 23. *ibid.*
- Cui satis est consultum, si in mandato sit adjectum -- facta renunciatione bonis in actu stipulationis residui dotis**: n. 24. *ibid.*
- Dotis pure ab initio promissa si solutionis tempus adjectum est per viam modi, dies fiat adjecta exequutioni, non promissionis substantiæ**: dec. 209. n. 13. Tom. 1. p. 327.
- Dos ab initio promissa, & cuius dies solutionis fiat per viam modi, pura, & simpliciter ab initio remanet**, quoad omnes juris effectus: & signanter quoad lucrum a tota dote detrahendum: num. 15. & 16. *ibid.*
- Vid Creditum ex iuribus dotalibus ad dec. 304.**
- Dotis satisfactio optime probatur confessione viri**, quando ultra longissimi temporis lapsus, præcedens concurret promissio: dec. 359. n. 4. Tom. 2. p. 68.
- Dotis solutio ex fructibus facienda non præsumitur, quum non sit expressum, & quare**: dec. 606. n. 8. Tom. 2. p. 477.
- Dotem expedit mulieri unico actu habere, potius quam multiplicatis vicibus ex fructibus**: num. 9. *ibid.*
- In tali iudicio actione altioris indaginis relictiuntur**: *ibid.* n. 24. & 25. p. 477.
- Dos satisfacta nequit dici ex perceptione fructuum**, qui ad alios, quam ad ejus promissorem spectabant: dec. 632. n. 12. T. 3. p. 17.
- Præsertim, si illi, ad quos dicti fructus spectabant, voluerint eisdem iuribus dotalibus præjudicare**: n. 13. *ibid.*
- Pro Dote datio in solum facta viro cum promissione realitatis, & evictionis, ejus veræ effectivæ solutionis vim, & efficaciam præferret**: dec. 664. n. 14. T. 3. p. 71.
- Dotis debitor nequit opponere fideicommissum adversus illius creditorem, nisi de bonis fideicommissariis ad se delatis rationem reddiderit**: dec. 717. n. 8. T. 3. p. 176.
- Quod Dotem vir receperit, ex quo matrimonii onera substinuerit, non inferitur**: dec. 725. num. 7. Tom. 3. p. 187.
- Amplia, si dotis debitor eo tunc solvendo non fuisset**: n. 8. *ibid.*
- Pro Dotis solutione vir in gratiam uxoris non tenetur citare focerum, quum inhonestum reputetur**: num. 9. *ibid.*
- Do-**

Dotis solutionem non probant capitula simpliciter subscripta, etiamsi in actis fuissent pluries producta; nisi saltem eorum valor sit a iudice canonizatus: dec. 756. n. 6. T. 3. p. 247.

Vid. Cedula ad dec. 779.

Dos soluta praesumitur, si ad sit promissio ante nuptias; necnon concurrat confessio de recepto, constante matrimonio a viro exarata, una cum alimentorum subministratone absque querela a viro favore uxoris servata: dec. 905. n. 1. Tom. 4. p. 62.

Dotis solutio valde probatur per rem iudicatam super ea emanatam: dec. 933. u. 7. T. 4. p. 117.

Dotis creditum reddit: extinctum filia acceptans preceptum paternum de nihil ultra pro sua dote petendo: dec. 934. n. 3. 4. & 5. T. 4. p. 119.

Dotis debitor cum lege eam investendi favore tertii, non potest in istius praedictum eam persolvere in manibus viri; sed debet de investimento esse sollicitus; licet ejus cura faciendum non esset: dec. 941. num. 14. Tom. 4. p. 130.

Dotis solutio, ad effectum arcendi creditores in vinu cautela Angeli, per confessionem de recepto non probatur: dec. 982. nu. 12. Tom. 4. p. 209.

Amplia, ut talis confessio ipsius confitentis heredes non afficiat: n. 13. ibid.

Dos ex quibus pecuniis dici debeat soluta, dotali instrumento deferendum est: decif. 1096. num. 1. Tom. 5. p. 3.

Dos non praesumitur soluta de pecuniis hereditariis patris, quando in tali hereditate non probatur fuisse reperta: num. 2. ibid.

Amplia, quando constat, quod paulo ante obitum pater in urgenti rei familiaris angustia versabatur: n. 3. ibid.

Dos soluta praesumitur ex confessione de recepto a viro facta, subministratone alimonie favore mulieris, & ex quo ista primo viro majorem etiam dotem constituit: decif. 1174. num. 1. Tom. 5. p. 190.

Dos multo fortius ex lapsu temporis, & viri acquiescentia soluta praesumitur, quando ille mori in testamento illius restitutione ejus heredem overasset: dec. 1222. n. 3. T. 5. p. 304.

Dos super regis arredamenti constituta, ex quibus a viro praesumatur exacta: dec. 1224. num. 3. Tom. 5. p. 307.

Dos sic constituta praesumitur exacta, ex quo una cum uxore procuratorem ad eam exigendam constituit: num. 6. ibid.

Amplia, quando tale mandatum suum habuisset effectum, & procurator summam considerabilem effective exegisset: ibidem numer. 7. p. 308.

Dotis traditio probatur ex capitulis, illiusque estimatione in istis inserta: num. 12. ibid.

Dotis traditio sequuta in argenti probatur, ex quo in capitulis vetita fuisset viro illorum distractio: num. 13. ibid.

Dos praesumitur exacta ex silentio viri, donec vixisset, ex quo mulierem a redditione rationis liberalisset, & ex quibus aliis: n. 16. ibid.

Dos pecuniaria ab heredem fideicommissario non potest in specie restitui: dec. 1264. numer. 5. & 6. Tom. 5. p. 404.

Dos pecuniaria de fideicommissi substantia restituenda, ex legis aequitate, potest in specie restitui, quando vel nullus reperitur obligator, vel quanti minimi fideicommissarius ea vendere cogeretur; & quando fecus: n. 7. ibid. Limita, si iusto pretio in substatione iustus compareret obligator: n. 8. ibid.

Dos debetur indistincte de fideicommissio, neque prius discutienda est pars istius spectans ad principalem illius debitorem, quando hac consolidata reperitur per obitum istius cum reliquo fideicommissi: num. 11. & 12. ibid.

Dos quomodo, & quibus in rebus fuerit soluta ex matrimonialibus capitulis probatur: decif. 1309. n. 21. Tom. 6. p. 107.

Vide Confessio de recepto.

DOS SUBSIDIARIA, ET QUOAD SUPPLEMENTUM.

Vid. Contributio.

Pro Dote constituenda, vel restituenda, de jure deficientibus bonis liberis, in subsidium dari debent fideicommissaria: dec. 353. n. 6. Tom. 2. p. 157.

Dotis retardationi, primogenitis clare non doctis de deficientia fructuum ad dotandas feminas, locus non est, & contributo cum fideicommissario ad earundem dotacionem obligato: n. 7. ibid.

Dotacionis factum heredes gravati supplere debent, quando ipse percipiendo fructus fideicommissi, ex quibus debebatur, non implevit: dec. 379. n. 2. Tom. 2. p. 111.

Vid. Bona fideicommissaria ad dec. 391.

Dotes ex fideicommissio non nisi in subsidium detrahuntur: dec. 597. n. 15. Tom. 2. p. 462.

Dos descendenti, deficientibus bonis liberis, ex bonis fideicommissi solvenda est: dec. 603. n. 12. Tom. 2. p. 471.

Dotare filiam in subsidium tenetur mater, quando vir, & pater respective non sunt solvendo: dec. 884. n. 15. Tom. 4. p. 24.

Dotanda femina est de bonis fideicommissariis in subsidium: dec. 1133. n. 1. Tom. 5. p. 99.

Dotare neptem tenetur patruus, quando ista eam uti possessorem bonorum fideicommissi ascendentis lacesserit, & paterna bona non suppetant: dec. 1141. n. 14. Tom. 5. p. 114.

Dotare filiam in subsidium tenetur mater post factam bonorum paternorum discussionem: num. 15. ibid.

DOS QUOAD TAXAM, ET CONGRUITATEM.

Dotis congruitas iudicis arbitrio reposita est: dec. 8. n. 4. Tom. 1. p. 11.

Dotes in dies augentur, & quare: n. 6. ibid.

Dotem incongruam potest haeres gravatus proportionabiliter augere, etiamsi fuisset in incerta quantitate a testatore taxata: n. 8. ibid.

Dotis congruitas, concurrente disparitate statibus, & temporum, regulanda non est a quantitate alteri sorori longe antea constituta: num. 9. ibid.

Parentum commune votum est, filias commode ac nobiliter, quam possint nubere: num. 10. ibid.

Dotis quantitatem a testatore praesinitam, si iudex insufficientem agnosceret, potest ad ne-

- nece lariam quantitate augere; etiam si augmentum fuisset expresse prohibitum: *ibid.* num. 11. p. 12.
- Dos** pinguior mulieri post nubilem aetatem venit decernenda, quam fuerit alteri forori constituta, quæ in florida nuptiæ ætate: *dec. 15. n. 3. Tom. 1.* p. 20.
- A Dote** ex diversis circumstantiis aucta, regulanda sumenda non est pro aliis feminis dotandis: *ibid.* num. 4. *ibid.*
- Dotem** majorem hæres gravatus non potest in everionem fideicommissi, assignare, maiorem inquam ea, quæ a fideicommittente fuerat assignata: *dec. 185. n. 12. Tom. 1.* p. 290.
- Dos** forori assignata legitimæ valore non adæquare ex eo colligitur, quia fratres mulierem secum ad intestatam patris successione admittere recusant: *dec. 224. num. 9., & 17. Tom. 1.* p. 362.
- Dos** mulieris in suburbiis moram trahentis, ibique nuptæ, juxta prammaticam Spolet, est scilicet centum: *dec. 229. numer. 9. & 10. Tom. 1.* p. 370.
- Præsertim**, accedente præcepto testatoris dotandi feminas juxta loci consuetudinem, & etiam si, testator propriis si libus minorem dotem constituit: *ibid. n. 11. & 12. p. 371.*
- Dos** a patre constituta congrua censetur: *dec. 295. n. 2. Tom. 1., p. 468. & dec. 473. n. 14. & 15. Tom. 2. p. 269. & dec. 1141. n. 10. T. 5. p. 114.*
- Dos** a filiorum numero, & patrimonio dotantis principaliter commensuratur: dicta *dec. 295. n. 3., & 6. Tom. 1.* d. p. 468.
- Dos** excedens legitimam est congrua: *n. 4. ibid.*
- Dos** congrue constituta præsumitur: *dec. 314. n. 11. Tom. 2.* p. 4.
- Etiamsi** excedat summam a testatore præscriptam, quum possint adesse circumstantiæ postea ignoræ, quæ eius augmentum licitum reddiderint: *n. 12. ibid.*
- Doris** congruitas desumitur, inspecta quantitate patrimonii, & filiorum numero: *dec. 346. n. 1. Tom. 2.* p. 47.
- Et** quum extat statutum, quod feminae eius supplementum petere non possint, quo casu etiam si minor esset legitima, conqueri non possent: *n. 2. ibid.*
- Dotem** ætas mulieris certis in casibus augeri potest: *ibid. n. 6.* p. 48.
- Limita**, quum bona non suppetant, pater illam assignaverit, & adfuit masculi numerus, quibus domus conservandi onus incumbit: *ibid.* num. 7.
- Doris** quantitas arbitrio judicis regulatur, & quæ sit pro eius congruitate consideranda: *dec. 353. n. 8. & 9. Tom. 2. p. 57., & 1. 97. n. 6. Tom. 5.* p. 253.
- Et** signanter solitum familiæ inspicitur, conditio, ætas dotandæ, & quantitas bonorum: *d. dec. 353. n. 10. Tom. 2.* d. p. 57.
- Doris** constitutionem Afculi prammatica prohibet ultra florenos 2700.: denegatque viro, & mulieri actiones: *dec. 436. numer. 3. & 4. T. 2.* p. 208. & seq.
- Doris** congruitas magnam vim obtinet observantiæ: *dec. 607. n. 9. T. 2.* p. 479.
- Dos** in Civitate Afculi non potest secundum patrum statutum excedere florenos 2500. *dec. 822. n. 3. 4. 5. & 6. Tom. 3. p. 374. & dec. 884. n. 5. Tom. 4.* p. 24.
- Doris** excessus ut habeat locum in dote estimata, sive prammatica, probari debet, quod valor bonorum dotantium eandem summam excederet: *d. dec. 884. n. 6. T. 4.* d. p. 24.
- Defectus** derogationis excessivari dotis non valet opponi in Civitate Afculi, ratione stylis in ea vigentis, ob clausulas præservativas illius, quæ solent in instrumentis apponi: *numer. 13. ibid.*
- Dos** congruitatē desumere potest ex usufructu, quo de bonis fideicommissarii uxor usque ad obitum gaudere debet: *dec. 917. nu. 12. Tom. 4.* p. 85.
- Amplia**, ut etiam ex spe filii gaudendi, qui in pingui fideicommissio forent succelluri: *num. 13. ibid.*
- Dos**, ut congrua dicatur, spectanda est qualitas familiæ, quantitas patrimonii, & usus regionis: *dec. 1078. n. 8. 10. & 12. T. 4.* p. 413.
- Dos** liquidata per laudem hinc inde acceptatum, dicitur iusta, & congrua: *dec. 1133. n. 2. Tom. 5.* p. 99.
- Dos** ut congrua dicatur, solitum familiæ, viresque patrimonii sunt inspicienda: *dec. 1147. n. 4. Tom. 5.* p. 113.
- In Dote** congrua decernenda iudex prædicta tenetur ponderare, imo si certam regulam ex antiquis ejusdem familiæ dotibus desumere nequeat, mediam tenetur servare viam: *n. 5. 6. 7. & 8. ibid.*
- Amplia**, si dos subsidarie de fideicommissio, virtute *auth. res quæ* detrahenda sit, in masculorum præjudicium: *ibid. n. 9.* p. 114.
- Dos** a patre constituta præsumitur congrua, & filia tali constitutioni stare tenetur: *n. 10. ibid.*
- Limita** in dote constituta occasione certi matrimonii, quod certam regulam non præscribit, ex quo, illo casu paternum judicium regulatum præsumitur, juxta qualitates viri, & loci, quo filia peregre cum viro debeat extra patrios lares: *n. 11. 12. & 13. ibid.*
- Dos** quando est taxata ad certam summam, & in illa debetur, casu quo aliqua bona reciperentur, non est querendum, an patrimonium sit adactum ex avocatione illorum de manibus tertii, sive ex quo sit aperta nova successio ad aliqua alia bona: *dec. 1278. num. 3. Tom. 6.* p. 25.
- Dos** congrua dicitur a fratre constituta in eam summam, in qua alteram sororem præventive dotasset, ad tramites virum patrimonii: *dec. 1339. n. 5. 6. 7., & 8. T. 6.* p. 171.
- DOTIS AUGMENTUM IN GENERE.**
- Doris** augmentum alterius arbitrio collatum, stante discordia super quantitate, potest a iudice, juxta personæ qualitates declarari, etiam præventive ante nuptias: *dec. 15. nu. 1. & 2. Tom. 1.* p. 19.
- Dotes** augendi facultas debet intelligi cum suo moderamine: *ibid.*
- Pro Doris** augmento, & fructibus, vigore statuti urbis, potest exequutive agi: *dec. 379. n. 1. T. 2.* p. 111.
- Doris** in pecuniis consistentis augmentum pro qui-

quibus bona fuerunt in solutum data, cedere debet in commodum viri illorum domini, non vero uxoris : dec. 416. n. 20. T. 2. p. 179.

Dotis augmentum non potest dici sibi factum a muliere de bonis fideicommissariis primi viri, si aliunde alia bona acquisiverit, de quibus dotem secundo viro constituere potuerit : dec. 758. n. 18. T. 3. p. 251.

Dotis augmentum per arbitrium in certa summa taxatum, in casu recuperationis bonorum, non retardatur per exceptionem, quod bona adaucta fuerint ex purificatione alterius fideicommissi, & non ex recuperatione de manibus tertii, si arbitrer ad augmentum, in genere obnoxium respexisset : decif. 1359. n. 20. Tom. 6. p. 210.

DOTIS AUGUMENTUM, ET COMPLEMENTUM SUPER QUIBUS BONIS DICATUR CONSTITUTUM.

Dotis augmentum censetur assignatum super commoditate exigendi fructus tantum, quando dotans se relative habuit ad illius testamentum, qui talem commoditatem revera reliquit, licet esset diversimode locutus, & quare : dec. 1320. n. 7. T. 6. p. 129.

Dotis augmentum an consistit ex mero usu fructu non restituendo, seu ex annuis redditibus, solum matrimonio per virum restituendis, ab observantia inter heredes derenta declaratur : & hæc ex quibus desumatur : ibid. n. 17. & 18. p. 130.

Dotis complementum super fideicommissi ascendentali pati potest ad tramites, in eaque quantitate, quæ in laudo hinc inde acceptato, & juri consensu suis designatur : dec. 1359. n. 15. 16., & 17. T. 6. p. 209.

Dotis augmentum, sive supplementum bene potest esse in usufructu constitutum : dec. 1372. n. 5. T. 6. p. 341.

Vid. Augumentum.

DOTIS AUGUMENTUM QUOAD BENEFICIA.

Vid. Augumentum.

DOTATIO.

Dotatio satis est verificetur de tempore petitionis maternæ hereditatis, ut ab ea excludatur filia, quum statutum verbum - *dotata* - non addicit verbo *successionis*, vel *exclusionis*, sed petitioni : dec. 295. n. 17. T. 1. p. 469.

Vid. Cautela Angeli.

DUBIA IN ROTA.

Materia non percutiens Dubium propositum in Rota non examinatur : decif. 71. numer. 1. Tom. 1. p. 102.

Dubium in Rota debet esse super confirmatione sententiarum, quoties Signatura rescripsit *S. P. trium conformium* : decif. 73. numer. 9. Tom. 1. p. 107.

Contrarium est approbatum a Rota, præsertim quando citatus de dubii incongruitate coram ponente nihil opposuerit : auct. 10., & 11. ibid.

Dubium -- an, & ad cujus favorem esset procedendum &c. ostendit æqualem fuisse litigantium prætensionem, & cur : dec. 663. num. 6. Tom. 3. p. 69.

Et cessionem, de qua in eo disputatur, fuisse volitam translativam, & cur : n. 7. ibid.

Dubium a ponente subscribitur ad instantiam ejus partis, cui expedit, etiam si citata pars non compareat : dec. 693. n. 1. Tom. 3. p. 132. *Vid. Rota.*

DUBIETAS.

Dubietas crediti, quod fuerit in contractum deducta, desumitur ex minoritate pretii de eo concordati : dec. 1365. n. 9. T. 6. p. 224.

Dubietas sic deducta operatur, ut cedens ad illud non teneatur, nisi in eo tantum casu, quo cessioni pactum proprium obstat : numer. 10. ibid.

DUCATUM.

Ducatum calculatur de anno 1689. ad rationem juliorum 16. pro quolibet : dec. 301. num. 6. Tom. 1. p. 478.

Vid. Monetæ Valutatio.

E

ECCLESIA IN GENERE.

Ecclésiæ inserviens debet præferri in consuetudine beneficii, in ipsa ereciti, aliis, eidem non inservientibus, potissime accedente statuto Ecclesiæ hoc demandante : decif. 74. n. 5. & seq. Tom. 1. p. 108.

Ecclesiæ magis expedit, quod pinguiora sint beneficia : & quare : dec. 116. n. 14. T. 1. p. 180.

Ecclesiæ Catholice utilitas resultat ex institutione religionis pugnandi contra infideles, & sedem Apostolicam defendendi : decif. 143. n. 40. Tom. 1. p. 229.

Ecclesiæ hospitalis pars est, & membrum dicitur Ecclesiæ regularis, cui subest : dec. 152. n. 5. Tom. 1. p. 241.

Et tale hospitale est exemptum a visitatione Ordinarii : n. 6. ibid.

Ecclesiæ tali hospitali annexa est pariter ab Ordinariis exempta : n. 7. ibid.

Ecclesiæ nomine unusquisque curare potest piorum operum executionem : dec. 154. nu. 5. Tom. 1. p. 223.

Ecclesiæ ex fundationibus missarum, & universariorum novum onus assumit, novamque dicitur subire servitutem : dec. 166. n. 9. T. 1. p. 257.

De Ecclesiæ materiali disponere non potest beneficiatus, illamque aliis in servitute concedere, absque Sedis Apostolicæ, vel Episcopi expressa licentia : dec. 382. n. 19. T. 2. p. 118.

Ecclesiæ S. Adelelmi est in separato territorio, & sub privata jurisdictione Abbatis benedictini s. Joannis Burgen. : dec. 581. numer. 7., & 582. n. 11. Tom. 2. p. 436. & seq.

Ecclesiæ B. M. de Aqualata Vicen. diocesis est de jure patronatus Abbatis monasterii s. Cucupharis, & ex quibus probetur : dec. 807. n. 2. Tom. 3. p. 342.

Ecclesiæ alicujus exterioris subiectio parochiali, non deducitur per hoc, quando in onere missarum exprimitur, in illius erectione fuisse exemptæ dies Paschatis, Nativitatis, & Spiritus sancti, quum id aliud non fuerat quam quod populi tali tempore parochiam reco-

gnoscere teneantur: dec. 988. n. 16. T. 4. p. 215.

Vid. *Ceremonia*.

Vid. *Capitulum*.

ECCLÉSIA QVOAD EJVS ADMINISTRATIONEM.

Ecclésiæ regimen, & gubernium totale spectat ad ejus rectorem: decif. 382. numer. 2. Tom. 2. p. 117.

Ecclésiæ administrationis præcipua pars est nominatio, & amotio capellani: n. 3. ibid.

Vid. *Beneficiatus*.

Vid. *Refor Ecclésiæ. & Administratio de bonis Ecclésiæ*.

Vid. *Capitulum*.

ECCLÉSIA QVOAD ALIENATIONES, ACCEPTATIONES, ET CONTRACTUS.

Vid. *Alienatio bonorum Ecclésiæ*.

Ecclésiæ regimen tangunt acceptationes foundationum: & anniversariorum: decif. 184. n. 5. Tom. 1. p. 288.

Et ex his acceptationibus præjudicium Ecclésiæ aliquando irrogatur, propter onera regulariter foundationibus annexa: n. 6. ibid.

Et propterea a capitulo, universale dominium habente, debent recognosci: numer. 7. ibid.

In transacione cum Ecclésiâ inita, in qua de alienatione non agatur, nulla de iure solemnitas requiritur: dec. 318. n. 6. T. 2. p. 10.

Etiamsi Ecclésiâ se obligaverit pro aliquâ prestatione, quando illa nihil aliud parit, quam simplicem hypothecam generalem pro rata debiti præexistenti: numer. 7. ibid.

In Ecclésiâ iurium, & conventus præiudicium, regulares transigere nequeunt sine legitima autoritate superioris: decif. 545. n. 16. 17., & 18. Tom. 2. p. 384.

Vt Ecclésiâ valide deveniat ad solutionem laboriorum; beneplacitum Apostolicum necessarium non est: secussus de alienatione ex alia causa ageretur: dec. 759. numer. 18. Tom. 3. p. 255.

ECCLÉSIA CATHEDRALIS.

Ecclésiâ Cathedralē Episcopus una cum capitulo representat: decif. 184. numer. 2. Tom. 1. p. 288.

Ideoque illius regimen, & administratio ad utrumque pertinet: ibid.

Et multo magis, si ex consuetudine confirmata dignoscatur: n. 2. ibid.

In Ecclésiâ Cathedrali administratio Episcopi cumulativa potius, quam privativa probatur nonnullis argumentis: ibid. n. 20. & seq. p. 289.

Ecclésiæ Cathedralē licet materialiter sint duæ, quomodo una in eadem formalis sit: dec. 376. n. 4. Tom. 2. p. 61.

Ecclésiâ nulla citra Cathedralē, fundare potest intentionem super subiectione alterius Ecclésiæ, etiam fundatæ intra limites suæ parochiæ, præterquam tamen quoad iura parochialia: dec. 784. n. 7. Tom. 3. p. 303.

Ecclésiâ nullum habet super altera dominium, excepta Cathedrali: dec. 988. n. 2. T. 4. p. 214.

Ecclésiâ Cathedralis, sive Metropolitanæ capitulum in omnibus Ecclesiasticis functionibus ab aliis beneficiatis cleri inferioris distinguere debet: Quin non licet parochis, aliisque

beneficiatis inferioribus gestare superpellicem cum manicis super humeros revolutis: quod hoc est privative distinctivum, ad canonicos Cathedralis pertinet: dec. 1394. n. 1., & seq. Tom. 6. p. 294.

ECCLÉSIA MATRIX, ET PAROCHIALIS.

Ecclésiæ matricitas ex Episcoporum relationibus concludenter probatur: dec. 729. num. 6. Tom. 3. p. 196.

In Ecclésiâ matricitate probanda, & qualitate unius, ex suis Ecclésiis, Ordinarii decreto plurimum deservitur, uti de illius statu, & privilegiis confici: n. 7., & 14. ibid.

Ecclésiæ matricitas ex re iudicata, de ea emanata probatur: n. 8. ibid.

Ampliciter, ut matrix dici debeat Ecclésiâ illa, quæ in sabato majoris hebdomadæ in sonu, & dissolutione campanarum ceteros præcedit: numer. 9. ibid.

Ecclésiæ unius matricitas, antiquaque possessio in huiusmodi privilegio concludentissime remanet probata, si super hoc partes transigerint, & in isto actu matricitatem prædictam ratificaverint: n. 11. ibid.

Amplius, si illa præminentiæ relatæ habeantur in Ecclésiâ in inventario, superiorum, præsentia elaborato: n. 12. ibid.

Subamplius, si in lapidibus, vel in campanis Ecclésiæ matricis antiquæ legantur inscriptiones, matricitatem indigantur: n. 13. ibid.

Adde, si sacramenta advenis, & peregrinis privative, quoad alias Ecclésiâs ministrant, & hoc satis est ad matricitatis præminentiæ in possessório probandam: n. 15. ibid.

In Ecclésiâ propria jus parochiale per parochum exercitur, fontisque baptismatis pro suorum parochianorum usu retentio, matricitatis præminentiæ in diversa linea, cui debetur, non lædit: ibid. n. 22. p. 197.

Etiamsi ad sit sententia dicens, quod una Ecclésiâ alteri, quæ matrix prætendatur esse, non subiacet: n. 23. & 24. ibid.

Enunciativa de generica independentia semper ad suam speciem redigitur: n. 25. ibid.

Ecclésiâ parochialis vacat, & de facto confertur: decif. 813. numer. 26. Tom. 3. p. 357.

Ecclésiâ habens curam animarum, filiali non indiget pro residentia parochi: quum talis residentia servitute non pariat, imo ejus favorem respiciat: dec. 855. n. 12. T. 3. p. 439.

Ecclésiâ parochialis non potest prætendere dominium super altera Ecclésiâ sita intra limites suæ parochiæ, nisi de aliquo Apostolico privilegio, aut speciali jure edoceat: decif. 988. n. 1. & T. 4. p. 214.

ECCLÉSIE PARTICULARES.

Ecclésiæ Ginnen., & Beaten. unam formalem constituunt Cathedralē: dec. 336. numer. 6. Tom. 2. p. 61.

Ecclésiâ sancti Adelelmi prope civitatem Burgen. est in territorio separato Abbas sancti Benedicti, & sub illius privativa, & omni-moda jurisdictione: decif. 581. nu. 7., & 582. n. 11. Tom. 2. p. 436. & seq.

Ecclésiæ, & cetera loca pia sita in solo Basilicæ Lateranensis sunt exempta a jurisdictione Episcopæ.

copi, ex constitutione Sm. Sixti V. dec. 1385.
n. 4. Tom. 6. p. 276.

Vid. *Beneficium quoad capacitatem* -
Vid. *Capitulum*.

ECCLÉSIA REGULARIUM.

Ecclésiæ regularium de jure communi Ordina-
riorum jurisdictioni, ac visitationi non sub-
iacet: dec. 152. n. 3. Tom. 1. p. 241.

Ecclésiæ regularium infirmis sacramenta mini-
strans, quamvis requisita non habeat veræ
parochialis, tamen talis quoad illos repu-
tanda est: n. 4. ibid.

Ecclésiæ Hierosolymitarum visitari non possunt
ab Ordinariis, licet in eis sacramenta militibus
subministrantur: n. 1. ibid.

Ecclésiæ regularis administratio, & gubernium
non est apud solum Abbatem, sed apud inte-
grum religiosorum monasterium: ita, sublato
statu regularitatis, & in Cathedrali trans-
lata, ejus regimen remanet penes Episcopum
& capitulum: dec. 184. n. 14. & seq. p. 288.

In Ecclésiis regularium nullus exter valet sa-
cramenta ministrare, & jurisdictionales actus
gerere, etiam cum licentia Ordinarii: dec. 745.
n. 9. Tom. 3. p. 227.

Vid. *Regulares*.

ECCLÉSIASTICI.

Ecclésiasticis in curia laicali non potest præju-
diciū inferri: dec. 45. n. 19. T. 1. p. 70.

Ecclésiastici non potest in competentia judicis
laici opponere, si illum coram eodem con-
venerit: n. 20. ibid.

Sacrilex Ecclésiæ ratione sui officii, Ecclésiasti-
ci dicuntur: dec. 453. n. 10. T. 2. p. 236.

Ecclésiastici non ligantur edictis, & bannimen-
tis secularibus: dec. 361. n. 2. T. 2. p. 403.

Vid. *Exemptio*.

Ecclésiastica personæ plusquam seculares, Apo-
stolicis literis obedire tenentur: dec. 697. n. 2.
Amplia n. 3. Tom. 3. p. 241.

Ecclésiasticus particulari Apostolico gaudens
privilegio, communicativo edicto non ligatur,
etiam si istud ad publicum protenderet
bonum, eidemque cæteri Ecclésiastici sese
subieciunt: dec. 1125. numer. 15. Vide 16.
Tom. 5. p. 77.

Ecclésiasticus exemptus ab edicto communitati-
vo in vim Apostolici privilegii, nunquam ab
eo ligari potest, etiam si istud Episcopus ap-
probasset: ibid. n. 17. p. 78.

Ecclésiastici non ligantur laicali statuto: dec. 1288.
n. 8. Tom. 6. p. 44.

Vid. *Cambium*.

Vid. *Censura*.

EDICTA, EDICTUM.

Edictis secularibus, & bannimentis Ecclésiasti-
ci non ligantur: dec. 561. n. 2. T. 2. p. 403.

Edicta publica parvo in oppido propalata om-
nibus præsumuntur innovisse: dec. 752. n. 17.
Tom. 3. p. 237.

Edicta substationis assignanda sunt in loco rei
substantiæ, tam de jure communi, quam
ex constitutione Sm. Pauli V. la 71. dec. 1111.
n. 8. Tom. 5. p. 42.

Edicta communitativa, etiam si ad publicum
bonum protenderent, nunquam Ecclésiasti-
cas personas ligant: dec. 1125. numer. 15., &

17. Tom. 5.

Edicta Eminentissimorum Bononiæ Legatorum
ab A. C. revocata, destituta, & abrogata,
remanent: dec. 1193. n. 18. Tom. 5. p. 246

Vid. *Bannimentum*.

EFFECTUATIO, EFFECTUS.

Effectuatio instrumenti de jure præsumitur: de-
cif. 226. n. 16. Tom. 1. p. 365.

Effectus semper ad suam causam refertur: dec.
886. n. 10. Tom. 4. p. 28.

Effectus obligationis non datur, ubi desit obli-
gatio ipsa: dec. 1037. n. 17. T. 4. p. 325.

Effectus cessare debet, cessante causa: dec. 1329.
n. 15. T. 6. p. 151.

ELECTIO, ET ELECTUS PRO

NOMINATIONIBUS AD

BENEFICIA.

In Electione facta a magistratu certis diebus sta-
tuta ad se congregandum, non requiritur,
quod alii electores absentes convocentur:
dec. 48. n. 7. Tom. 1. p. 75.

Electiones ad beneficia non cadunt sub ordina-
rio munere magistratus: n. 8. ibid.

Electionem festinandi nulla urget necessitas,
quum illa non cadit sub ordinario munere;
sed vel beneficium providendum de œcono-
mo, vel expectandum, donec electores in-
tra quadrimestre commode possint convocari
ad expendam electionem: n. 9. ad 11. ibid.

Electionis coarctatio ad aliquos, qui habuerant
paria vota convincitur, ex quo illi foli sint
iterata: sorti commissi in secundo scrutinio:
dec. 81. n. 3. Tom. 1. p. 120.

Electionis coarctatio non est valida, stante præ-
judicio, quod aliis concurrentibus irrogatur
Limitatur hoc, quoties capitulum aliquos
cum paritate suffragiorum præelegerit: n. 4.
& seq. ibid.

Electis cum paritate votorum est jus quaesitum,
ne extra illos fieri possit electio: n. 5. ibid.

Electio a majori parte Capituli debetur institu-
tio: dec. 84. n. 2. T. 1. p. 124.

Electio ad nominationem probatur ex ipsius no-
minationis instrumento: dec. 849. numer. 3.
Tom. 3. p. 423.

Evadit nulla, si facta sit in spretum mandati
de manutenuendo ab Apostolico Nuncio, sa-
vore alterius relaxati, & adsit inhibicio ap-
posita a delegato generali omnium causarum:
n. 4. ibid.

Amplia, si vocales protestati fuissent de nul-
litate actus, ipsique contradicentibus, fuisset
ad electionem devenum: n. 15. ibid.

Subamplia, si non adfuisset lapsus temporis,
nec necessitas ad nominationem impulsiva:
ibid. n. 6. p. 424.

Electio consanguinei a fideicommittente deman-
data operatur, ut electus ab isto dicatur nomi-
natus: dec. 1185. n. 26. T. 5. p. 225.

Vid. *Causa in genere*:

Vid. *Beneficium quoad electionem*.

ELECTIO QUANDO DICATUR AT- TENTATA, VEL NULLA.

Electio facta in spretum præfaturæ inhibitionis
Ordinarii est attentata: dec. 493. numer. 10.
Tom. 2. p. 301.

Amplia, etiam si facta sit post terminum in-
inhi-

- inhibitione appositū, concessum eam potēti, ut de suis edoceret qualitatibus, & intra illud docuit; nam tunc nihilominus requirebatur Ordinarii decretum; n. 11. *ibid.*
- Præsertim, si sit præsentata alia inhibitiō postquam ad electionem fuerit deveniunt; *ibid.* n. 12. p. 302.
- Electio sit nulla, si forma indulti Apostolici non fervetur; dec. 849. n. 16. T. 3. p. 425.
- Electio expleta contra legem a concedendo, præscriptam est nulla, & ex quibus omisissis solemnitatibus annulletur; n. 17. *ibid.*
- Electio beneficiati est nulla, si emanasset in preteritum protestationis emissæ a vocali, & contra formam indulti; dec. 874. n. 1. & 9. T. 4. p. 9.
- Est nulla, si unus ex vocalibus intimatus non fuisset, qui mandatum de manutenendo in hac possessione reportasset; n. 2. *ibid.*
- Amplia, si adfuisset inhibitiō, ne sub penis attentatorum in electione se ingereret; numer. 3. *ibid.*
- Subamplia, si delegatus causam in tribunali nuntiaturæ inhibuisset, & ad omnium vocalium notitiam prædicta deducta inhibitiō; numer. 4. *ibid.*
- Item, si in actu electionis duo ex vocalibus protestati fuissent, ne ad electionem deveniretur, maxime, nisi lapsus temporis non adesset, nullaque urgeret necessitas; n. 5. *ibid.*
- Protestatio in hac materia querenda non est, utrum sit rationabilis, & inhibitiō iusta; utraque enim semper est attendenda; n. 6. *ibid.*
- ELECTIO CANONICA.**
- Electio fieri debet a maiori parte respective, ad integrum numerum, ex cap. quia propter de electio. Limita, ubi concurrunt statutaria dispositio, quæ independenter ab illa iuris habet attendi; dec. 81. n. 9. & seq. T. 1. p. 120.
- Electioes prælatorum, per quorum obitum vidatur Ecclesia, exigunt formam d. Cap. Quia propter; *ibid.* n. 12. p. 121.
- Electio Canonorum non indiget solemnitatibus, & forma dicti Cap. Quia propter; sed satis est consensus capitularium, quocumque modo expressus; n. 13. & seq. *ibid.*
- Electio, seclusa forma Cap. Quia propter cadit in eum, erga quem comparative ad alios major numerus eligentium concurrat; n. 15. *ibid.*
- Collegii majori parte assentiente, totum assensile videtur; n. 16. *ibid.*
- Electus per prius si compareat, non potest nova electio expleri; dec. 82. n. 3. T. 1. *ibid.*
- Electio decedente uno ex duobus habentibus equalia suffragia, in altero est necessaria; dec. 84. n. 5. & 14. T. 1. p. 124. & seq.
- Electio facta a capitulo de tertio, posteaquam se arctavit ad eligendum alterum ex duobus, paritatem vocum habentibus, est nulla; *ibid.* n. 7. p. 124.
- Electio dicitur coarctata, quoties restringitur ad illos, qui fuerunt aequaliter approbati, ceteris aliis neglectis; n. 10. *ibid.*
- Electio, & restrictio nullæ sunt, si actus electionis non fuerit Episcopo præsentatus; *ibid.* n. 17. p. 125.
- Secus, si capitulum ab Episcopo requisitum, votæ, & actus capitulares exhibere reservaverit; n. 18. *ibid.*
- Electio personarum pro implendis oneribus missarum, reparationis, & custodiæ Ecclesiæ, ad eum spectat, qui ea subire tenetur, non ad Episcopum; dec. 382. n. 6. T. 2. p. 117.
- Electio non datur, quum eligentium suffragia in æquas partes dividuntur; dec. 426. numer. 3. Tom. 2. p. 196.
- Electio facienda non est ad formam Cap. Quia propter de electio, quum non agatur de dignitate, per quam Ecclesia suo viduatur pastore; n. 5. *ibid.*
- Electioem ad formam dicti capituli non faciendam convallidat consensus eligentium ex post superventus; n. 6. *ibid.*
- Electiois prædictæ nullitas non potest opponi, quum electus post obtentam institutionem pacifice est in dignitate versatus; n. 7. *ibid.*
- Ad Electionem Canonicam perficiendam non requiritur, ut interveniant omnes illi, qui in prima congregatione adfuerunt; dec. 586. n. 7. Tom. 2. p. 443.
- Excessum non dicitur in capitulo, in quo iuxta resolutionem præcedentis statutum fuerat, ut in sequenti sermo habendus esset de modo tenendo; si statutum in illo secundo fuerit, in novo capitulo habendam esse novam electionem, quia duo paritatem votorum obtinuerant; n. 10. & 12. *ibid.*
- Ad Electionem novam deveniendum est, durante quadrimestre, dum duo aequalia suffragia reportaverint; n. 11. *ibid.*
- Vid. Vocalis ad d. dec. 586. & 874.
- Electio satis est pro vocatione, & admissione, si deducta sit ad vocalium notitiam, quum sufficiat notorietas tituli, instantia pro admissione, & existentia in loco electionis; dec. 849. n. 12. T. 3. p. 424.
- Electioes canonice ab beneficia, sicut & nominationes per sortes ductæ, sunt nullæ; dec. 1100. n. 4. Tom. 5. p. 12.
- Electio beneficiati per sortes ducta dicitur alieno iudicio commissa, & non ad dictamen propriæ conscientie; *ibid.* n. 9. p. 13.
- Electio dignioris non aliter, quam per medium votorum potest adimpleri; n. 10. *ibid.*
- Electio duorum, qui idonei a patronis aequaliter judicantur, non potest per sortes extrahi; n. 16. *ibid.*
- Electio beneficiati non potest committi a persona Ecclesiastica procuratori laico, quum laicus dicatur inhabilis ad eligendum; dec. 1387. n. 4. & 6 T. 6. p. 279.
- Vid. Capitulum. Vid. Beneficiat.
- ELECTIO PERITI.**
- Electio periti non est demandanda pro expunctione partitarum, quum ea diligenter a partibus fuerit peracta; & clara adit earundem confessio; dec. 319. n. 2. T. 2. p. 11.
- Limita, si expunctio partitarum facta sit cum debitore, cuius bona sunt sub concursu, inspectis creditoribus, quia tunc debet revideri; n. 3. *ibid.*
- Limitationem declarari procedere, quum creditores sint ad causam admissi; secus est non comparentibus, lite vertente inter partes, quæ ad expunctionem devenire; n. 4. *ibid.*
- Ele-**

Electio competit alternative obligato, vel ad hoc, vel ad illud, ut potius uni, quam alteri det executionem; dec. 696. numer. 10. Tom. 3. p. 140.

Electio petiti non conceditur pro firmando statu fideicommissi, quod fuit remissum, & amplius non adest; dec. 812. n. 1. T. 3. p. 352. Amplia, si talis petitio in nihilo causa profutur foret; n. 2. ibid.

Electio petiti conceditur, quoties causa profectio non retardetur, licet proficua non videatur; ibid. n. 8. p. 353.

Electio petiti debitori denegatur, quando suum debitum per folia subscripta in manibus sui creditoris approbasset; dec. 872. numer. 10. Tom. 4. p. 6.

Electio petiti non datur, quando stante partis confessione elusoria efficeretur; decif. 1230. n. 4. T. 5. p. 325.

Vid. *Petitas.*

ELECTOR.

Electorum plenus numerus expectandus non est in casu necessario; dec. 48. n. 3. T. 1. p. 74.

Electioribus non solum licet ad praelectos in paritate vocum tantum electionem coarctare in secundo scrutinio; sed insuper sine liberationis lesione, ad id a superiori cogi possunt; dec. 81. n. 7. & seq. T. 1. p. 120.

Electioribus ante publicationem scrutinii variare licet; dec. 84. n. 11. T. 1. p. 124.

Limita, quoties coarctatio electionis praecessit; n. 12. ibid.

Electores post coarctatam electionem restrictivae eos ad secundum scrutinium admittere debent, qui maiora suffragia in paritate retulerant; ibid. n. 13. p. 125.

Pendente lite super prima electione, seu scrutinio, venire non possunt ad secundum; n. 15. ibid.

Inter Electores, & electos, pendente lite, omnis variatio est interdicta; n. 16. ibid.

Electior abens, quando electio est collegialis, non aliis potest electionem committere, quam alteri de eodem collegio, seu capitulo; dec. 1387. n. 5. Vid. n. 7. T. 6. p. 279.

Vid. *Præsentatio.*

ELECTUS.

Electus per prius, si compareat, non potest electio expleri; dec. 82. n. 3. T. 1. p. 121.

Electus a maiori parte quis dicitur; etiam si unico tantum suffragio voces eius favore alteram partem superarent; dec. 1387. n. 3. T. 6. p. 279.

ELEEMOSYNA.

Eleemosynæ onus appositum in consilium onus non importat; dec. 143. n. 27. T. 1. p. 229.

Vid. *Cappella.*

ELIGENDUS.

Eligendo a collegio sufficit a maiori parte eligi; dec. 287. n. 2. T. 1. p. 457.

Eligendus pollens qualitatibus a testatore praescriptis, & de parentela in fundatione voluta, dicitur expresse vocatus, cæterisque his desitutis qualitatibus praefendus; decif. 493. n. 1. Tom. 2. p. 301.

Vid. *Beneficium quoad capacitatem.*

EMANCIPATIO.

Emancipatio non potest revocari; nec ei potest

renunciari, & si filius ei renunciaret in patriam reincidenti potestatem; dec. 362. n. 23. T. 2. p. 77.

Emancipationis renunciatio in praedictum contrahentis cum emancipato non attenditur; n. 24. ibid.

Emancipationem allegans filius, ad arcendos creditores patris, ut dicerentur negotia paterna ad se spectare, praesumere facit emancipationem dolosam; maxime si contemporanee mater cautelam Angeli allegaret; decif. 982. n. 22. T. 4. Vi. n. 18. p. 210.

EMENS, EMTOR.

Emtor, stante promissione fundi liberi, habet actionem petendi liberationem a damnis passis, & praestationem illius libertatis, etiam evictione non secuta; decif. 13. numer. 6. Tom. 1. p. 17.

Vid. *Fructus ad dec. 183.*

Quum Emtor investire non tenetur pecunias ad commodum fideicommissi, acquisitio ex pecuniis hereditariis pro se ipso facta intelligitur; dec. 42. n. 8. T. 1. p. 64.

Emtori contra venditorem non competit actio evictionis, si causam, ob quam illa praetenditur, tempore emtionis nota erat emori; Limitatur tamen hoc, quoties emtor de evictione cavet; dec. 212. n. 22. ad 24. T. 1. p. 233.

Emtor, qui se obligavit pretium deo re ad commodum creditorum, si aliquibus libere solvit, & reliquum non deposuit, ad id etiam a creditoribus chirographariis cogi potest; dec. 415. n. 15. T. 2. p. 176.

Emtor rem, & pretium retinere non potest; dec. 420. n. 1. T. 2. p. 185.

Emtor vineæ difficilliter invenitur; decif. 490. num. 7. T. 2. p. 295.

Emtoris utilitas, quam in contractu habuit, in ejusque hereditatem transivit, commodo quoque illius creditorum cedit; decif. 562. n. 30. T. 2. p. 407.

Emtores difficillime inveniuntur in venditione coacte testatoris præcepto faciendâ, & res viliori pretio venduntur; dec. 659. n. 4. T. 3. p. 52.

Emens scienter rem restitutionis vinculo obnoxiam, uti emens jus vitalitium agere non potest de evictione; etiam si evictio sit promissa; praesertim, si promissio evictionis est generica, non specifica super vinculo expresso; decif. 668. n. 15. ad 17. T. 3. p. 80.

Ut Emens praedictus ex evictione possit agere, requiritur evictionis specifica obligatio super vinculo fideicommissi; n. 18. ibid.

Emtor sibi venditam rem restituere coactus, ad recuperationem pretii soluti actionem habet; dec. 750. n. 1. T. 3. p. 233.

Emens nomine proprio, alienis pecuniis, ubi non pecuniarum domino acquirit, solumque ad quantitatis restitutionem tenetur; decif. 760. n. 9. Tom. 3. p. 257.

Si in emtione ejus causa exprimeretur, quod coacte ex legis, vel iudicis imperio fieret, limitatur regula praedicta; n. 10. ibid.

Emtor, si rationabiliter onus super re empta praevide requivit, habet actionem pro evictione adversus venditorem, eo detecto; dec. 776. n. 18. Tom. 3. p. 282.

Emtor tunc dicitur accepisse rem cum illo onere,

- re, quo *gravata* reperitur, quando scientiam de illo habuisse probetur: n.22. Vide. n.17. Tom. ibid.
- Emtores** litium, earumque cessionem procurantes subiacent censuræ: *textus in l. per diversas*: dec.884. n.2. T.4. p.24.
- Emtor**, ex quo rei emtæ pretium non solvit, & idcirco ad fructus recompensativos obligatus, si super illius rei medietate evictio sequatur, alterius tantum medietatis non evictæ fructus persolvere tenetur: dec.899. n.7. T.4. p.4.
- Ab Emptore** obligatio assumpta de dimittendo designatos creditores, de monstrative, & non taxative ad istos stare intelligitur; adeo quod actio anterioribus non auferatur: dec. 1002. n.2. T.4. p.242.
- Emtor** cum pretio rei emtæ suum particulare creditum, quod adversus venditorem haberet, compensare non potest, in præjudicium anterioris creditoris ipsius venditoris: dec.1093. n.6. T.4. p.452.
- Emtor** rei ad suum debitorem pertinentis absque sui crediti ex computatione, ad integram solutionem se voluisse obligare non præsumitur: dec.1171. n.3. Tom.5. p.185.
- Si Emptore** parte sua contrarium non adimplevit, oritur actio favore venditoris pro emendatione damnorum: dec.1231. num. 2. Tom.35. p.327.
- Emtor**, quando rei emendæ pretium statuit, illius qualitates, & statum ignorasse non præsumitur: ibid. n.18. p.328.
- Emens** rem alienis pecuniis; sibi, & non pecuniarum domino illam, & fructus acquirit: dec. 1305. n.8. Tom.6. p.90.
- EMOLUMENTA, EMOLUMENTUM.**
- Emolumenta** bona fide percepta ante mortalem ex re, quæ ad alios privative spectare fuit declaratum, non sunt restituenda. decif. 165. n.2. Tom.1. p.256.
- Emolumentum duplex** in bonis, & pecunia percipere prohibitum est, ex aequitate legis *Carrabit* dec.297. n.8. Tom.1. d.171.
- Emolumenta** parochialia debentur vicario animarum curam exercenti, juxta constitutionem f. m. Pii V.: dec.1086. n.1. T.4. p.428.
- Res** iudicata favore ipsius pro illorum exactione, omnem ei præbet validam actionem agendi pro eisdem: n.3. ibid.
- Emolumenta** parochialia, & obventiones debentur vicariis curam animarum exercentibus: dec.1091. n.1. & 12. T.4. p.439. & seq.
- Emolumenta** incerta, & incertæ obventiones a personali servitio dependentia pertinent ad vicarium, animarum curam habentem ex constitutione f. m. Pii V. la 139. d. dec. 1182. n.5. Tom.5. p.210.
- Emolumenta** ratione rectoriæ parochi non debentur, sed tantum ea, quæ haberi possent ratione actualis exercitii, & sacramentorum administrationis: n.10. & 13. ibid.
- Vid. Parochus, Præbaticum.**
- EMPHYTEUSIS IN GENERE.**
- Emphyteusis** laicalis est transitoria ad quoscunque hæredes extraneos: dec.2. num.1. Tom.1. p.2.
- Maxime**, si fuerit concessa pro se, suis que hæredibus, & successoribus quibuscunque: num.2. ibid.
- Comprehendit** etiam aggregatos; quoties ultra prædicta, concurrat specialis stipulatio pro extraneis: ibid. n.3. p.3.
- Etiam** si legantur verba *de domo ipsius conditoris*, quum expresse vocatio extraneorum effectum sortiri debeat extra familiam, & sic extendatur ad aggregatos: n.4. ibid.
- In Emphyteusi** filiorum appellatione non veniunt adoptivi: n.5. ibid.
- Limita**, si emphyteusis non sit restricta ad filios, sed concessa etiam pro extraneis: num.6. ibid.
- Emphyteusis**, & ejus jura continuse dicuntur in bonis subrogatis, & assignatis: decif. 133. n.29. Tom.1. p.205.
- Vid. Concessio ad dictam decif.; & Pensiones.**
- Acceptatio** domini directi solutionum canonum ab emphyteuta factarum, eundem constituit in bona fide continuationis emphyteusis: ibid. n.46. p.206.
- Emphyteuticum** fundum observantia solutionis canonum demonstrat esse deterioratum: dec.250. n.15. Tom.1. p.40.
- Vel quod** diminutio sit minima, adeo non sufficiat ad dimittendum fundum, aut reducendos canones. num.16. ibid.
- In Emphyteusim** bona retinendi incapax est religio, utpote manus mortua: decif.263. num.12. Tom.1. p.428.
- In Emphyteusim** terrenum concessum fodicum non probatur; si usque ad diem initii contractus inservierit pro usu vineæ, & horri: decif.298. n.6. Tom.2. p.138.
- Vid. Peritiam ad d. dec.398.**
- Emphyteusis** duobus concessa absque clausula solidali non censetur in *solidum*, sed *pro virili* unicuique pro sua rata: dec.998. n.1. & 8. Tom.4. p.234. & seq.
- In Emphyteusi** clausula solidalis pluribus concessa non oritur ex verbis *ad vitam præfatorum institutorum*, quum hæc verba mere collectivè eosdem comprehendant; ibidem num.9. p.235.
- Amplia**, ut neque ex verbis *omnium, & singulorum*, quum hæc sint referibilia ad vitam singulorum & omnium descendendum quoad portionem à proprio patre acquisitam, & neque, ex quo canones ab omnibus essent indistinctè persolvendi: ibidem numer.10. & 16. p.235. & seq.
- Subamplia**, ut hæc verba, quum sint inter descendentes apposita, non possint ad primos acquirentes referri: ibid. n.11. p.235.
- Emphyteusis** duobus concessa non dicitur cum clausula solidali per hoc, quod in ea parte instrumenti investituræ, quæ executionem respicit, investiti, & successores, tamquam in rem propriam cum facultate capiendæ possessionis, procuratores essent constituti: num.12. ibid.
- Talis** procuratoris constitutio apposita in investitura duobus pro virili concessa operatur, ut in ea comprehensio pro virili æquales habeantur, nec clausula solidalis illos afficit: num.

num. 13. & 14. *ibid.*
 Emphyteusis concessa pro virili, operatur, ut
 onus melioramentorum, & canonum pro
 virili etiam dicatur inunctum: *ibid.* nu-
 mer. 17. p. 236.
 Emphyteusis ad quæ bona sit directa, proba-
 tur ex instrumentis investiturarum, quas do-
 minus directus concessit: dec. 1307. n. 3. 5.,
 & 28. Tom. 6. p. 96.
 Vid. *Contractus emphyteusicus; Investi-*
tura.

EMPHYTEUSIS QUOAD ALIENATIONEM.

Emphyteutica bona non veniunt sub generali
 obligatione, quoties indefinite prohibita est
 alienatio, maxime si subsequeretur fuisset ad-
 jectum pactum de non alienando, quod in-
 telligitur ad favorem domini, ne illius iuri-
 bus præjudicium irrogetur in exactione lau-
 demii: limita vero, si investitura fuerit
 concessa pro se, suisque hæredibus & succes-
 soribus quibuscumque, & cum clausulis im-
 portantibus translationem domini: dec. 18.
 num. 6. 7. 8. & 10. Tom. 1. p. 23. & seq.
 Emphyteuta potest obligare commoditatem
 percipiendi fructus, non obstante prohibi-
 tione alienationis, si agatur de emphyteusi
 hereditaria: *ibid.* n. 11. p. 24.
 Et obligatio transit ad successores, etiam
 particulares: num. 12. *ibid.*
 Emphyteusis Ecclesiæ alienatio in extraneos
 non probat ad quoscumque hæredes trans-
 mitti, quum concessio restricta est ad hæ-
 res sanguinis: dec. 407. numer. 17. & seq.
 Tom. 2. p. 160.

Vid. *Clausula ad habendum, ad dec. 998.*
num. 3.

In Emphyteusi duobus pro virili concessa jus
 accrescendi inunctum, operatur ad exclu-
 sionem domini directi, non quod superites
 de portione adepta contra mentem primi
 acquirantis disponere valeat: d. dec. 998.
 num. 18. Tom. 4. p. 236.

Vid. *Consensus quoad alienationem em-*
phyteusis.

Vid. *Emphyteuta; & Vid. Facultas, &*
Prohibitio alienandi.

EMPHYTEUSIS AD INSTAR ALLODIALIUM.

Vid. *Bona alledialia; & Bona emphyteu-*
tica.

EMPHYTEUSIS QUOAD CA- DUCITATEM.

Ab Emphyteusi cadit emphyteuta, & bona de-
 voluntur ob non petitam renovationem post
 incursum caducitatem: dec. 83. numer. 11.
 Tom. 1. p. 125.
 Receptio canonum caducitatem remittit ob
 eorum non solutionem; sed non convalidat
 contractum nullum ab initio: dec. 358. n. 11.
 Tom. 2. p. 66.

Vid. *Caducitas.*

EMPHYTEUSIS QUOAD DE- VOLUTIONEM.

Vid. *Clausula ad habendum ad dec. 698.*
num. 5.

Emphyteusi duobus pro virili concessæ jus ac-

crecendi inunctum, operatur ad exclusio-
 nem domini directi: dec. 998. numer. 18.
 Tom. 4. p. 236.

Vid. *Devolutio.*

EMPHYTEUSIS ECCLESIASTICA.

Emphyteusis ecclesiastica concessa pro se, &
 hæredibus, etiam feminas, earumque de-
 scendentes hereditariam qualitatem habentes
 comprehendit: dec. 83. n. 2. T. 1. p. 122.
 In Emphyteusi ecclesiastica semina succedere
 non potest, nec descendentes ab ea: nu-
 mer. 4. *ibid.*

Limitatur, quando investitura est admissa
 pro se & hæredibus: n. 5. *ibid.*

In Emphyteusi ecclesiastica hæredum appella-
 tione veniunt etiam feminæ: dec. 133. nu. 1.
 Tom. 1. p. 204.

Emphyteusis ecclesiastica eam sumit interpre-
 tationem, quæ transitum in extraneos ex-
 cludit: num. 3. *ibid.*

Et quoties non docetur esse hereditariam,
 restringitur ad hæres sanguinis: n. 4. *ibid.*

Emphyteusis restrictio ad hæres sangui-
 nis est magis ecclesiæ favorabilis: nu-
 mer. 5. *ibid.*

Emphyteusis ecclesiastica concessa pro se &
 hæredibus, intelligitur pro hæredibus sangui-
 nis, non bonorum: n. 6. *ibid.*

In Emphyteusi ecclesiastica clausulæ ampli-
 ficiæ non sunt operativæ ad extraneos: *ibid.*
 num. 7. p. 205.

Ex Emphyteusi ecclesiasticæ natura, facultas
 alienandi resultans ex clausula *ad habendum*,
 compatibilis est, si restringatur ad
 hæres sanguinis: num. 8. *ibid.*

Vid. *Clausula -- ad habendum; Clausula*
in perpetuum; & Clausula - salvo jure.

Necnon Vid. *Dictio -- semper.*

Emphyteutica bona ecclesiæ interest, ut ad il-
 lam celerius revertantur: n. 18. *ibid.*

Emphyteusis ecclesiasticæ naturæ pensio magna
 non repugnat: num. 22. *ibid.*

Quamvis ad rationem scutorum 5. pro cen-
 tenario bonorum valori corresponderet: nu-
 mer. 23. *ibid.*

Emphyteusis ecclesiasticæ naturam pensio fru-
 ctibus correspondens non immutat: alias ec-
 clesia numquam possit sua bona in emphyteu-
 tum concedere: num. 24. *ibid.*

Vid. *Bona ecclesiastica ad d. dec. 133.*

Emphyteusi ecclesiasticæ pactum affrancandi
 cum assignatione aliorum bonorum æquiva-
 lentis, vel majoris valoris, non repugnat,
 sed potius adhæret: num. 28. *ibid.*

In Emphyteusi ecclesiastica hæredum appella-
 tione veniunt hæres sanguinis: dec. 407.
 num. 12. & 16. p. 159. & seq.

In Emphyteusi inter ecclesias concessione
 beneplacitum apostolicum intervenisse ex
 lapsu triginta annorum præsumitur: dec.
 455. n. 3. Tom. 2. p. 288.

Emphyteusis ecclesiastica, volente ecclesiâ,
 potest etiam ordine successivo ad filios ille-
 gitimos devolvi, maxime, si in concessione
 de illegitimitate unius ex comprehensis men-
 tio facta fuisset: dec. 998. n. 15. T. 4. p. 236.

EMPHYTEUSIS QUOAD FRUCTUS.

Ab Emphyteutica re fructus pro canone, & expensis produci posse convincitur, si illa ante pro maiori summa locaretur, & canones longissimo tempore primus acquirens, & successores solverunt: dec. 398. n. 17. T. 2. p. 139.

EMPHYTEUSIS HÆREDITARIA, ET QUOAD SUCCESSIONEM.

In Emphyteusi hæreditaria non succeditur, nisi probata qualitate hæreditaria, respectu ultimi investiti defuncti: decif. 133. numer. 2. Tom. 2. p. 204.

Vid. *Clausula præservativa.*

Emphyteusim hæreditariam reddit pactum affrancandi bona cum solutione pretii: ibid. num. 27. p. 205.

In Emphyteusi hæreditaria probanda quæ observantia adpittatur: num. 30. ibid.

Emphyteusim censetur hæreditaria ex alienationibus ab emphyteuta libere factis, & requisiti domino: num. 31. ibid.

Limita, quoties bona emphyteutica in alios transiverunt per viam novæ concessionis factæ a domino directo: n. 32. ibid.

Emphyteuta pro virili, si in sua portione emphyteusim facultatem a concedente reportasset, quod etiam semina in ea possent succedere, istæ non possunt excludi a consocio ejusdem emphyteusim in ea portione, de qua pro virili eorum auctor investituram reportasset: dec. 998. n. 2. Tom. 4. p. 234.

In Emphyteusi hæreditaria non habet locum jus accrescendi, quum in eadem portiones ad unum quævisque ex heredibus pertranseant, non vero aliis investitis accrescit: dec. 1156. n. 13. amplia n. 14. Tom. 5. p. 155.

EMPHYTEUSIS QUOAD LAUDEMIA.

In Emphyteusi hæreditaria laudemium etiam solvitur, quum bona transeunt in extraneos: dec. 133. n. 14. Tom. 1. p. 205.

EMPHYTEUSIS AN SIT, SIVE POTIUS PERPETUA LOCATIO QUANDO DICATUR.

Emphyteusim potius, quam perpetuam locationem bonorum ecclesiæ quæ pacta suadent, examinantur: dec. 407. n. 4. Tom. 2. p. 159.

In Emphyteusi pro intratura aliquid potest non exigi, quum annua responsio est notabilis quantitatatis, & bona male qualitatatis, impenfis, & industria investiti ad culturam redigenda; quin ex hoc convincatur potius contractum esse perpetuæ locationis: numer. 6., & 8. ibid.

Non de Emphyteusi fuisse conventum, sed de locatione perpetua, pactum affrancandi, factum per nomina permurationis alterius stabilis æqualis valoris, suadet: n. 9. ibid.

Vid. *Locatio ad d. dec. 407. & 587.*

Ad Emphyteusim distinguendam a locatione, solutio annuæ responsionis debet in duas vires distribui: dec. 587. n. 7. T. 2. p. 445.

Vid. *Canon quoad augmentum.*

Vid. *Canones in genere ad d. dec. 587.*

Vid. *Contractus emphyteus.*

EMPHYTEUSIS PACTI ET PROVIDENTIAE.

Vid. *Investitura ad dec. 674. & 962.*

EMPHYTEUSIS QUOAD RATIFICATIONEM.

Emphyteusim ratificatio non inducit ex receptione canonum tempore moræ litis, quando non probatur, quod recipiens sciverit canones provenire ab eisdem bonis, super quibus litis mota est: dec. 358. n. 9. Tom. 2. p. 66. Maxime, attempta prosecutione litis: numer. 10. ibid.

EMPHYTEUSIS, QUOAD RENOVATIONEM.

In Emphyteusim renovatione proximiores præferuntur in renovatione emphyteusim; etiam si quoad eos nulla requiratur interpellatio: dec. 111. n. 21. Tom. 1. p. 169.

In Emphyteusim renovationibus vigore dictæ legis solvendum foret ad rationem duorum pro centenariis, juxta valorem bonorum: dec. 487. n. 2. Tom. 1. p. 288.

Vid. *Conventio.*

Vid. *Constitutiones in specie ad dictam.* dec. 485.

Vid. *Emphyteusim ad inflar allodialium.*

Emphyteusim renovationem petendi jus est hæreditarium, & proximioris ultimo investito exclusivum: dec. 895. n. 4. & 9. T. 4. p. 45. & seq.

Vid. *Investitura, quoad ejus renovationem: ad dec. 962.*

EMPHYTEUSIS QUOAD RENUNCINATIONEM.

Emphyteusim renunciatio non præsumitur a pupillis, qui contrahere non poterant nisi vigore rescripti superioris, in quo talis facultas non aderat: dec. 407. n. 22. T. 2. p. 160.

EMPHYTEUTA.

Emphyteuta confrendo devolutionem, & novam investituram, nequit præjudicare venientibus ex propria persona: dec. 83. n. 6. Tom. 1. p. 123.

Emphyteuta alienans nequit præjudicare successoribus: numer. 7. ibid.

Vid. *Clausula ad habendum in princ.*

Emphyteuta moroso in solutione canonum, ad evitandam devolutionem succurritur remedio purgationis moræ: decif. 133. numer. 4. Tom. 1. p. 205.

Emphyteuta non liberatur, nisi res pereat tota: dec. 350. n. 17. Tom. 1. p. 407.

Emphyteuta tenetur ad reparationem domus emphyteutæ & non dominus directus: dec. 679. n. 20. Tom. 3. p. 272.

Emphyteuta in actu acquisitionis promittens domi emphyteuticæ se erogaturum 200. cum dictione *ad minus* dat intelligere se non coarctasse ad hanc summam taxative, sed animum suum altero progredi: dec. 1105. numer. 13. Tom. 5. p. 23.

Emphyteutæ longe pluris, ut plurimum, impendunt eo, quod promiserunt: n. 16. ibid.

Emphyteuta solum dicitur ille, quem dominus directus investivit: decif. 1391. numer. 6. Tom. 6. p. 290.

Vid. *Bulla Gregoriana.*

Vid. *Caducitas: & Canones.*

EMPTIO,

EMTIO, EMTUM.

Emtio facta de propriis pecuniis a gravato, sibi, non fideicommissio cedit: dec.42. n.3. & 6. Tom.1. p.63. & seq.

Contra, si pretium non fuit in actu stipulationis erogatum, sed postea, sequitis alienationibus, quia ex eis solum præsuntur: ibid. num.4. p.63.

Fortius, si ex sequitis alienationibus nullum investimentum appareat: ibid. n.5. p.64. **Limitatur, quoties ex pecuniis fideicommissariis facta fuit emtio, quia tunc intrat subrogatio:** num.7. ibid.

Emtio rerum vincularum supponitur facta, cum onere fideicommissi, si ejus residuum pretii, non substantia rei, sed juri vitalitio congruens libere consignetur gravato, quia tunc vitalitium emtum censetur: dec.212. num.18 Tom.1. p.333.

Res efficitur de dominio illius, cujus nomine emta fuit: dec.342. n.5. Tom.2. p.42.

Rei emta ex pecuniis alterius dominium, quamvis sit illius, cujus nomine facta est emtio; tamen ille non liberatur a restitutione pecuniarum: n.6. ibid.

Res emta sub nomine filii, isti præsuntur donata: num.7. ibid.

Emtio rei facta a Cajo cum pecuniis Seii, ex instrumento scitens, ut res sit Seii, & non Cai operatur: dec.700. n.10. Tom.3. p.146.

Emtio facta a Sejo pro Cajo cum pecuniis Titii, post traditionem transit quidem in dominium Caii, sed ipse potest compelli a Titio actione negotiorum gestorum ad pretii refusionem: dummodo tamen Titius animo donandi pecunias pro Cajo non perfoluisset: decif. 957 n.1. & seq. Tom.4. p.162.

Emtio rei non dicitur lésiva per hoc, quod illa antiquitus in aliis contractibus inefficacis maximi fuisset aestimata, quando responderet pretio a tertio perito liquidato de partium consensu electo, & error pro eodem pretio illam acquisivisset, quo creditores ab illius domino: decif. 1051. numer.30. Tom.4. p.353.

E N S.

Non Entis nullæ sunt qualitates: dec.243. n.5. Tom.1. p.393.

ENUNCIATIVA, ENUNCIATIVÆ.

Enunciativa in legitimo actu facta a procuratore, si impugnata non fuerit a principali, imo tacite approbata, contra ipsum attenduntur: dec.42. n.18. Tom.1. p.64.

Enunciativa in mandato Rotali non debet stare taxative, quando in aliis quoque casibus militat ratio decisionis, nam illi comprehensivè intelliguntur: dec.67. n.2. T.1. p.98.

Enunciativa patris in epistola non probat filii illegitimitatem, quando in actu magis serio, tamquam legitimum agnovit: dec.248. n.8. Tom.1. p.404.

Enunciativa in libris socialibus emissæ; quod acquisitio sociali nomine sit facta, non possunt concurrere cum publicis instrumentis, aliisque seriis declarationibus, in quibus pro solo acquirente facta adducitur: dec.265. n.9. Tom.1. p.430.

Limitatur, quando cum libris socialibus concurrerent alia argumenta, & probationes: num.10. ibid.

Enunciativa simplex in instrumento venditionis contenta, non potest importare individuum, & certam scientiam pactorum: dec.271. n.10. Tom.1. p.439.

Enunciativæ simplices non probant: dec.280. num.2. Tom.1. p.450.

Enunciativa simplex tertio non obest: dec.298. num.16. Tom.1. p.473.

Enunciativæ plures antiquis instrumentis relevantissimam descendentiæ probationem, constituunt: dec.309 n.3. 4, & 5. T.1. p.491.

Enunciativa a parte facta in articulis ab eo exhibitis non attenditur favore enunciatis: dec.318. n.5. Tom.2. p.10.

Enunciativæ non æquipollent instrumento, & rei judicate: dec.328. n.3. Tom.2. p.24.

Maxime, si patiantur exceptiones: n.4. ibid.

Enunciativæ libertatis bonorum emissæ ad alliciendos emtores, eandem non probant: dec.319. n.10. Tom.2. p.52.

Enunciativæ donantis, donatario non præjudicant, & quare: num.11. ibid.

Enunciativa catastro ad privati loci pii commodum retenti, nullam facit probationem contra tertium: dec.368. n.11. T.2. p.88.

Enunciativa domus sub nomine viri non protegit eam non esse uxoris, & cur: n.12. ibid.

Enunciativa æquivoca, & inhærens insubsistenti supposito non meretur attendi: numer.13. ibid.

Enunciativæ in instrumento emissæ, hæreditariam qualiteratem probant, & quare: dec. 472. n.5. Tom.2. p.266.

Enunciativæ ab aliis factæ, pendente lite, non præjudicant: dec.545. n.15. T.2. p.384.

Enunciativæ ab Ordinario in institutionibus emissæ, quod iuspatronatus ad talem spectaret familiam, utpotè incidenter emissæ, non taxative stare censentur, sed demonstrative; adeout sint cum hæreditaria qualitate compatibles: dec.629. n.13. T.3. p.111.

Enunciativæ in antiquis quomodo probent dominium, possessionem, & identitatem: decif.641. n.8. & 9. Tom.3. p.34.

Enunciativa in decisione Rotali incidenter, & ad alium effectum emissæ, vim non detrahit subsequenti rei judicatæ, vel aliis probationibus: dec.664. n.17. Tom.3. p.72.

Enunciativa da generica independentia semper ad suam speciem redigitur: dec.729. nu.25. Tom.3. p.197.

Enunciativa domini facta in instrumento census in terris præjudicium nihil probat: dec. 893. n.24. Tom.4. p.41.

Enunciativa mera unius ex contrahentibus, qualiteratem initii contractus non probat: dec.1123. num.13. To. n.5. p.71.

Enunciativa simplex apta non est ad intervertendam, vel mutandam veritatem facti scilicet aliter habentis: dec.1305. n.28 T.6. p.92. **Amplia, si talis enunciativa ad instrumentum relationem haberet; qua de re non est a liter intelligenda, quam ad trames instrumenti relicti:** n.29. ibid.

Enunciative pro dispositivis habentur in ore patris favore doris, & filiorum: dec.1373. num.9, & 10. Tom.6. p.243.
Enunciative non possunt dici verba determinate prolata ab eo, cui libera sit potestas de sua re disponendi: num.11. ibid.

Vid. *Bona fidei omnifaria*.

EPISCOPUS IN GENERE.

Episcopus, & **Capitulum** promiscue habent administrationem, & dominium Ecclesiæ: dec.166. n.13. Tom.1. p.258.

Episcopus Ecclesiam cathedralem unacum Capitulo representat: dec.184. n.2. T.1. p.288. Ideoque illius regimen, & administratio ad utrumque pertinet: n.3. ibid.

Et multo magis, si ex consuetudine confirmatum dignoscatur: num.4. ibid.

Episcopus est manutendus in possessione approbandi regulares ab Abbate ad curam deputatos, ex sacro concilio Tridentino: decif. 273. num.26. Tom.1. p.444.

Et in eis, quæ sacramenta, & animarum curam tangunt: num.27. ibid.

Episcopus segnes esse non solent in vindicanda libertate beneficiorum: dec.401. numer.8. Tom.2. p.144.

Episcopus habet intentionem fundatam in iure conferendi beneficia suæ diocesis: dec.440. num.1. Tom.2. p.212.

Episcopus singulis annis exigere non potest exorbitantem taxam, seu annuas præstationes, vel subventiones personales a clericis, quum sit improbata a iure, & damnosa: dec. 505. n.1. Tom.2. p.321.

Et Clemens XI. in concistorio secreto die 21. Julii 1704. confirmavit contra electum Episcopum Caputaquen: n.2. ibid.

Conclusionem limitat, quum adsit in contrarium immemorabilis, vel quadragenaria, cum titulo: num.3. ibid.

Episcopi assertioni creditur, quum diligens præsumatur in servandis iuribus propriæ Ecclesiæ: ibid. n.19. p.323.

Episcopo quamnam sedes, vel ejus locum canonice habenti, sit in choro servata: dec.533. num.4. Tom.2. p.362.

Observantia aliarum Ecclesiarum ei non prodest, ubi non viget: ibid. n.5. & 7. p.362. & seq.

Episcopus Meleventanus est decoratus magna cruce, & conciliis generalibus intervenit: dec.566. n.25. Tom.2. p.414.

Non est tamen magno Magistro subiectus: num.26. ibid.

Episcopi subsunt immediate S. Sedi Apostolicæ: num.30. ibid.

Africanus Episcopus Cabacen. de familia Geraldina interfuit sacro Concilio Tridentino, fuitque vicelegatus in Piceno: dec.571. n.8. Tom.2. p.422.

Episcopi solum de iure territorium distinctum, ac separatam, & propriam diocesim habere dicuntur: dec.619. n.1. Tom.2. p.494.

Episcopus est parochus universalis totius diocesis, exinde sequitur, quod habitualis cura penes ipsum residet: ibid. n.30. p.497.

Episcopus de statu Ecclesiarum suæ diocesis, earumque prærogativis, informatissimus præsumitur: dec.829. n.6. T.3. p.196.

Episcopus debet esse sollicitus de qualitatibus illorum, qui sacra debent peragere: decif. 754. n.16. Tom.3. p.243.

Episcopus non potest regularia monasteria acquirere: dec.782. n.16. Tom.3. p.297.

Per **Episcopi** mortem jus conferendi beneficia ad Capitulum non devolvitur: decif.1044. num.16. Tom.4. p.337.

Episcopus præsumitur informatissimus de statu beneficiorum suæ diocesis, multoque magis de statu suæ cathedralis: dec.1220. num.6. Tom.5. p.297.

Vid. *Ord. narius*.

Vid. *Capitulum*.

EPISCOPUS QUOAD COLLATIONEM BENEFICIORUM, ET FACULTATEM DECLARANDI EORUM QUALITATEM.

Episcopus in gratificatione debet præferre, quem majoribus studiis, & meritis juvari cognoscit: dec.84. n.4. Tom.1. p.124.

Archiepiscopus Moguntinus, juxta concordata Germaniæ, non habet facultatem conferendi beneficia in mensibus S. Sedi reservatis: dec.695. n.16. Tom.3. p.138.

Episcopus potest declarare beneficium esse sacerdotale, sive clericale, quando fundatoris voluntatem non mutaret: secus vero, quando illam variari faceret: dec.741. n.13. Tom.3. p.217.

Episcopus potest corrigere disposita pro erectione beneficii, circa ea, quæ illius executionem, & accidentia respiciunt, non vero voluntatis substantiam: n.14. ibid.

Episcopus ante Concilium Tridentinum facultatem habebat beneficium sacerdotale esse clericale declarandi: ibid. n.20. p.218.

EPISCOPUS QUOAD JURISDICTIONEM.

Episcopus potest visitare Ecclesias regularium, in quibus a seculari sacerdote, non autem a regulari, animarum cura exercetur: decif. 152. n.10. Tom.1. p.441.

Episcopo visitare licet Ecclesias, & loca exempta, quibus vere & realiter, non autem improprie immineat animarum cura: ibid. n.11. & 17. p.241. & seq.

Secus, quoad Ecclesias regularium, a quibus, nec rationis redditionem potest exigere: ibid. num.20. p.242.

Episcopus non potest independere a Capitulo fundationes permittere: decif.166. num.14. Tom.1. p.258.

Et tunc habetur tamquam unus de Capitulo: num.15. ibid.

Episcopus habens cum Capitulo promiscuam administrationem, & dominium Ecclesiæ, procedere potest ex se in illis actibus, qui ab isto tantum sunt autorizabiles: numer.20. ibid.

Et in erectione prebendiarum, quæ est Ecclesiæ utilis: num.21. ibid.

Episcopus in concernentibus administrationem Ecclesiæ, quidquam nequit seorsum a Capitulo determinare: dec.184. n.9. T.1. p.283.

Et habetur tamquam unus de Capitulo: numer.10. ibid.

Episco-

Episcopus in Ecclesia regulari delata ad cathedralitatem, in abbatibus iuribus succedit: n. 11. & 13. ibid.
 Episcopi administratio in Ecclesia cathedrali cumulativa potius, quam privativa probatur ex quibusdam argumentis: ibid. nu. 20. & seq. p. 289.
 Episcopus conventus, & hospitalia, in quibus duodecim religiosi non extant, potest visitare una cum provinciali, vel alio regulari superiore: dec. 218. n. 1. Tom. 1. p. 344.
 Episcopus de una Ecclesia ad aliam canonicis sine causa mutare non potest: dec. 298. n. 1. 2. 3. & 4. Tom. 1. p. 472.
 Limita, quum agatur de uno, eodemque Capitulo materialiter tantum distincto, & quando obest conventio continuo observata; & sequuta sunt approbationes, & declarationes Capituli: n. 5. 6., & 7. ibid.
 Episcopus, quum habet ius faciendi permutationem de una Ecclesia ad aliam, sine causa expressione, potest hac, causa instante, ab ipso effici, quin teneatur eam exprimere: ibid. n. 17. p. 473.
 Et tunc canonici si se gravatos senserint, reclamare poterunt, & appellationem in devolutive obtinere: n. 18. ibid.
 Vid. *Canonici ad dec. 356.*
 Episcopus de iure fundatam habet intentionem deputandi custodes & ministros Ecclesiarum intra limites suae diocesis existentium: dec. 382. n. 14. Tom. 2. p. 117.
 Intelligit conclusionem quoad iura diocesana, vel in Ecclesiis pleno iure ipsi subiectis, eiusque mensae unitis, vel rectore carentibus: secus in Ecclesiis, quae suum rectorem habent: num. 15. ibid.
 Ad Episcopum spectat cappellanos ab abbate nominatos approbare, & examinare, & licentiam concedere, ut Ecclesiae inserviant, visitare eandem, corrigere ministros, & opera pia recognoscere: n. 17. ibid.
 Ad Episcopum spectat Bremitae electo ad custodiendam Ecclesiam, licentiam concedere, & approbare circa mores, & delationem habitus: ibid. n. 18. p. 118.
 Episcopus in synodo sine licentia Papae decernere non potest ea, in gravamen subditorum, quae sacris canonibus adversentur: dec. 505. num. 14. Tom. 2. p. 322.
 Ad Episcopi ordinariam jurisdictionem, tantquam parochi universalis, probandam, quid requiritur: dec. 619. n. 17. & 18. T. 5. p. 496.
 Episcopus dicitur habere iuris assistentiam in exercitio omnimodae jurisdictionis diocesanae, & ecclesiasticae in clero, & populo, in sua diocesi sito: num. 25. ibid.
 Ad Episcopum commissio curae cappellani per abbatem in sua Ecclesia quoad curam, & populum ibi nominatis non subiectam, spectat, & cur: n. 28. ibid.
 Praesertim, de super concurrente transactione observata, quae ideo venit inviolabiliter attendenda: ibid. n. 29. & 30. p. 497.
 Episcopus nequit per abbatem restringi, ut in abbatia, cui si non est territorium separatum, remanet pura vicaria manualis, & ad nutum

amovibilis, nec a diocesi avulsa, ut vicarios deputandos absolute approbet, sed illos limitate, & ad tempus recipere potest: numer. 34. ibid.
 Episcopus, qui potest limitare, & ad tempus vicarios approbare, eos potest novo subiectione experimenter, quod si absolute approbare deberet, remissive: n. 36. ibid.
 Fortius, adimplente observantia universali diocesis, & particulari Ecclesiae: n. 37. ibid.
 Episcopus revidere potest sententiam latam a suo vicario, quando ille ex apostolica delegatione ius dixit: dec. 729. n. 10. T. 3. p. 196.
 Episcopus, ex quo non visitaverit Ecclesiam, tamquam parochialitatis privilegiis destitutam, ut hac sui jurisdictioni non subiaceat, exinde inferri non potest: dec. 746. num. 8. Tom. 3. p. 228.
 Episcopus non habet facultatem applicandi monasteria alteri loco pio, sive ecclesiastica dignitati: decision. 782. numer. 3. 11., & 14. Tom. 3. p. 296. & seq.
 Episcopus non habet facultatem secularizandi Ecclesias, & monasteria, sacris resistentibus canonibus: ibid. n. 8. p. 297.
 Episcopis Germaniae, ex edito S. Congregationis de propaganda fide, facultatem habent convertendi ea omnia in ecclesiasticos usus, quae de hereticorum manibus recuperantur: num. 9. ibid.
 Episcopus non potest remanere in Ecclesia sine beneplacito Apostolico in alium pium usum convertere: num. 11., & 14. ibid.
 Episcopi ante Concilium Tridentinum habebant facultatem uniendo Ecclesias: dec. 1005. num. 5. Tom. 4. p. 249.
 Vid. *Unio.*
 Ad Episcopum ius deputandi oeconomum vacanti Ecclesiae pertinet: dec. 1198. num. 5. Tom. 5. p. 254.
 Ad Episcopum pertinet approbare confessarios, licet illi a monasteriorum abbate possint eligi &c. dec. 1217. n. 1. 6. & 7. Tom. 5. pag. 289. & dec. 1319. n. 9. & 10. Tom. 6. p. 125.
 Episcopis de iure competit facultas approbandi confessarios; hinc abbas generalis ordinis Cisterciensis potest quidem deputare confessarios ad datum amovibiles, eosque instituere, & destituere, cum approbatione tamen Episcopi: dec. 1271. n. 5. & seq. T. 6. p. 127.
 Ad Episcopi jurisdictionem restringendam centenaria requiritur, nec sufficit quadragenaria: d. dec. 1319. n. 25. Tom. 6. p. 127.
 Episcopus fundatam in iure habet intentionem pro libero exercitio omnium actuum ad ordinariam pertinentium jurisdictionem super omnibus Ecclesiis, & cappellis suae diocesis: dec. 1385. n. 1. & 2. Tom. 6. p. 275.
 Limita, quando aliqua Ecclesia Apostolico exemptionis privilegio gauderet, per quod ab Episcopi jurisdictione eximeretur; ibid. num. 3. 11., & 15. p. 276.
 Ab Episcopi jurisdictione Ecclesiae, & cetera loca pia sita in solo Basilicae Lateranensis, sunt exempta, ex constitutione san. mem. Sixti V.: num. 4. ibid.
 Episcopi jurisdictionem non laedit privilegium

concessum Ecclesiæ sitæ in territorio Lateranensi, quoad Ecclesias, seu cappellas in illo sitas, sed super fundo alieno : numer. 5. & 8. *ibid.*

Privilegium prædictum non est applicabile, deficiente qualitate fundationis, & constructionis, quas illud requirit : n. 6. *ibid.*

Vid. *Jurisdictio episcopalis ; Exemptio ; Ordinarius quoad jurisdictionem ; & Religiosi.*

Vid. *Capitulum.*

Vid. *Actus jurisdictionales.*

EPISTOLA.

Epistolæ antiquæ aliunde comprobatae, & pro solo adminiculo adductæ, formali non indigent caracteris recognitione : decis. 497. numer. 23. Tom. 2. p. 311.

Epistola donantis de alia re agens non potest induci ad declarandas personas in donatione comprehensas : dec. 568. n. 13. T. 2. p. 416.

Epistola directa tertio non probat : decis. 691. numer. 20. Tom. 3. p. 129.

Epistolæ, quæ, re integra, forsan satis non probant, post rem judicatam tamen, concludenter probant : decis. 830. numer. 7. Tom. 3. p. 390.

Epistolæ inter mercatores habent vim publici instrumenti, & per eas creditum licum fieri potest fructiferum : dec. 1028. numer. 1. Tom. 4. p. 303. & dec. 1313. n. 2. T. 6. p. 126.

Epistolæ contra scribentem plene probant : decis. 1114. n. 14. & 15. Tom. 5. p. 51.

Inter mercatores superlative probant quid quid in il. is expressum reperitur : dec. 1313. numer. 3. & 4. Tom. 4. p. 116.

EQUES, EQUITES.

Equites Melitenses commendis absque gravi causa nunquam fuerunt privati : decis. 566. n. 17. Tom. 2. p. 4.

Eques Melevisanus per assumptionem ad episcopatum prorsus liberatur a subjectione magno Magistro, etiam si aliquos religionis honores, & præminentias retineat : numer. 27. *ibid.*

Vid. *Nobilitas ad dec. 615.*

Equitum Hierosolymitanorum commendæ militares ex communi opinione sunt beneficia ecclesiastica : dec. 618. n. 6. Tom. 2. p. 492.

Equites Melitenses antiani gaudentes expectativa ad præceptorias, dicuntur habere jus in re : numer. 8. *ibid.*

Equites Hierosolymitani non solum habent expectativas generales, & fixas, sed etiam particulares concessas a magno Magistro : & etiam post Concilium Tridentinum istæ a sacra Rota sunt approbatæ : numer. 14. & seq. *ibid.*

Et si lingua reiciantur, possunt, & solent appellare : numer. 9. *ibid.*

Equites Hierosolymitani, qui Bajulivatus dignitate pacifice gavisi sunt, in casu novæ vacationis majoris dignitatis non possunt de incapacitate redargui, circa tempus præteritum ; ratione præminentie dicti Bajulivatus : ac defectus hujus incapacitatis opposibilis non est, præsertim si tendat ad supplantationem unius, in utilitatem alterius

minus digni : decis. 799. numer. 7. & seq. Tom. 3. p. 313.

Equites castra honorifice sequentes non describuntur in rollo militum pecunia conductorum : dec. 830. n. 4. 6. & 12. T. 3. p. 389. & seq.

Equites Hierosolymitani, qui antianitatem digni, prævis solitis citationibus ab Eminentissimo magno Magistro reputati sunt, antianitatis effectus consequi debent, ac si per decennium in conventu resedissent : *ibid.* numer. 14. & 15. p. 391.

Eques dicitur capax antianitatis, si magnum prius obtinisset : n. 18. *ibid.*

Equites graduati non possunt redargui de incapacitate, eveniente optionis casu, de stylo sacre religionis, quem Rota sequitur : numer. 19. *ibid.*

Equites, qui decretum liquidatorum decennalis residentie, & iustum pro se habent, eveniente vacatione alicujus prius, sibi istum acquirere debent : dec. 831. numer. 1. & 2. Tom. 3. p. 392.

Magni priores religionis Hierosolymitanæ sunt meri administratores bonorum, & reddituum illius Ecclesiæ : dec. 975. numer. 8. Tom. 4. p. 196.

EQUIPARATUM.

Equiparatum eadem debet esse dispositio : dec. 19. numer. 11. Tom. 1. p. 26.

ERECTIO.

Vid. *Consensus in beneficalibus ad decis. 135.*

Erectio præcedens probatur ex assignatione, bonorum facta cappellano : dec. 135. numer. 6. Tom. 1. p. 211.

Vid. *Laudum ad dec. 392.*

Vid. *Beneficium in genere ad decis. 444. numer. 20.*

Erectio canonicatum Episcopo commissæ, reservationem juris nominandi privative ad ipsum, aut cumulative cum patrono a testatore scripto, non importat : dec. 976. n. 5. Tom. 4. p. 138.

Erectio diversæ crucis diversi corporis insignem constituit : dec. 1229. n. 4. T. 5. p. 321.

Erectio nova parochialium in titulum novum, omnino jus parochis tribuit : dec. 1390. nu. 8. Tom. 6. p. 288.

ERRARE, ERRONEITAS, ERROR.

Error in supposito vitiat actum : dec. 133. n. 43. Tom. 1. p. 206.

Est ab allegante probandus : dec. 141. n. 14. Tom. 1. p. 24.

Error à perito factus in imputando alicui debita alterius, cuius fuit hæres, non nocet hæredis creditoribus, qui tales erant ante aditionem hæreditatis : dec. 194. n. 8. T. 1. p. 305.

Error in relatione periti excluditur ex circumstantiis irrelationem comprobantibus : dec. 216. n. 7. Tom. 1. p. 345.

Error redditionis rationis non desumitur, ex quo aliquæ partæ adnotatæ non fuerunt in *libro di Cassa*, quando in aliis sunt descriptæ, ex quibus omnibus bilancium factum fuit : dec. 223. n. 5. Tom. 1. p. 309.

Error testatoris in summa non vitiat dispositionis substantiam : dec. 226. n. 20. T. 1. p. 365. *Erro-*

Erroneitas partiarum valde confert ad nullitatem donationis in solum, pro eis facta: dec. 281. num. 11. Tom. 1. p. 452.

Error non præsumitur, nisi concludenter probetur: dec. 336. n. 2. Tom. 2. p. 33.

Amplia, præsertim ad excludendum debitum clarum, & pluries agniti a debitore: num. 3. ibid.

Error probatur ex libris administrationis: numer. 4. ibid.

Error contra propriam confessionem concludentissime est probandus: dec. 420. num. 9. Tom. 2. p. 186.

Error a procuratore, vel ministro factus inferendo in instrumentum paritas administrationis, durante tutela, contra contenta in mandato procuræ, in quo receptio in solum demandatur pro alio credito ab illa independente; non infirmat receptionem recte factam non excedentem summam aliunde ab administratione debitam. dec. 422. n. 6. & 7. Tom. 2. p. 190.

Præsertim, si de administratione separate, ratio redditu hinc inde fuerit approbantibus, & ratificantibus pupillis effectibus majoribus: num. 8. ibid.

Error quacumque possibilitate in contrarium excluditur: dec. 491. n. 8. T. 2. p. 298.

Error concludenter est probandus, ut evitetur exequutio pro credito liquido, & per partis confessionem approbato: ibid. n. 10. p. 299.

Error non præsumitur, & est ab allegante probandus: dec. 495. n. 2. Tom. 2. p. 305.

Erroris probationem contraria possibilitas excludit: dec. 530. n. 7. & 8. T. 2. p. 359.

De erroneitate solidationis, qui excipit, debet istam concludenter probare: dec. 544. nu. 5. Tom. 2. p. 382.

Erroris præsumto ex facto aperte potest excludi: num. 8. ibid.

Erroris qui prætendit contra propriam confessionem, probare istum debet: n. 12. ibid.

Error contra propriam confessionem ex sola contraria possibilitate excluditur: dec. 575. num. 6, & 9. Tom. 2. p. 427. & seq.

Error ab authore, qui prætenditur factus, & ab eo per 40 annos non fuit allegatus, eo minus præsumitur: ibid. n. 10. p. 428.

Error univocis, & concludentibus probationibus est convincendus: dec. 640. n. 6., & 12. Tom. 3. p. 31. & 33.

Erroris allegans de sequuta enunciatione, quantitas illi montium, vel alterius rei, si dem non mereatur, quoties recuset litteras patentes, seu tales exhibere scripturas, ex quarum inspectione allegatus error possit illi recognosci: dec. 699. n. 8., & 9. T. 3. p. 143.

Error quum non præsumatur, concludentissime est ab allegante probandus: dec. 771. nu. 3. Tom. 3. p. 274.

Error in collatione beneficii, in quem irreplisse præsentantes dicantur, allegabilis non est, si omnia juxta stylum fuisse servata probentur: num. 4. ibid.

Amplia, si a tali collatione interesse habentes non reclamaverint, quum multum observantia deferatur: num. 5. ibid.

Error notarii non excusat reum a taxatione expensarum &c. dec. 991. n. 4. T. 4. p. 221.

Error in officiali publico, vel notario circa proprium officium, non præsumitur: numer. 5. ibid.

Per Errorem, si quid factum, vel scriptum sit, revocandum est, & ex eo nihil firmandum: dec. 1037. n. 13. Tom. 4. p. 324.

Error facti nullam inducit acceptationem: dec. 1040. n. 3. Tom. 4. p. 331.

Error in describente aliquid corpus pro fideicommissario, quando esset liberum, non præsumitur: dec. 1126. n. 9. T. 5. p. 81.

Error calculi semper deduci potest: dec. 1127. num. 12. Tom. 5. p. 85.

Error hujusmodi adversus publicum instrumentum summam liquidans allegabilis non est, & concludenter probandus: n. 13. ibid.

Error nisi probetur, numquam præsumitur, & ex sola in contrarium possibilitate excluditur: dec. 1195. n. 12. Tom. 5. p. 250.

Error, ne possit adduci in confessione serio emissâ, sola in contrarium possibilitas sufficit: dec. 1205. n. 4. Tom. 5. p. 264.

Error similiter non præsumitur, & est ab allegante probandus: dec. 1226. numer. 18. Tom. 5. p. 315.

Error descriptionis gemmarum potius ad unam, quam alteram hereditatem pertinentium, ab eum allegante concludenter probandus est, quum contra se juris habeat præsumtionem: dec. 1303. n. 16. Tom. 6. p. 84.

Error in muliere excusatur, quando cum peritioribus erravit: dec. 1312. numer. 11. Tom. 6. p. 115.

Amplia, respectu viri de suis rebus satis occurrato, & sagaci: dec. 1373. numer. 16. Tom. 6. p. 444.

EVICTIONE.

Eviçione licet non sequatur, tamen emtor, stante promissione fundi liberi, habet actionem petendi liberationem a damnis passis, & præstationem illius liberatis: dec. 13. num. 6. Tom. 1. p. 17.

Agens pro reintegratione ad bona fideicommissi in divisione expresse reservati, reici non potest exceptione promissionis eviçionis: dec. 50. n. 13. Tom. 1. p. 77.

Eviçionis actio quem tenet, eundem agentem repellit exceptio: dec. 151. n. 8. Tom. 1. pag. 240. & 359. n. 2. Tom. 2. p. 67.

Ab Eviçione præmissa in venditione vitalitatis hæres gravatus non afficitur, si veniant vocati ad rem eandem post ejus obitum vendicandam: dec. 212. num. 99. Tom. 1. p. 333.

Sed intelligitur, vel in casu, in quo talia bona hæredis gravati non fuissent, vel ex alia causa diversa a fideicommissio: num. 20., & 21. ibid.

Limita, quoties emtor de eviçione cavet: num. 23. ibid.

Limitationem intellige, quoties ejus promissio facta fuit in specie super illo vinculo proveniente ex natura, & qualitate rei, & in contractu litteraliter expresso: n. 24. ibid.

Eviçio non currit ob fideicommissum, quod parebat, & super quo non fuit de ea cautum:

tum: decif. 242. num. 3. Tom. 1. p. 390.
Evictio promiffa in alienatione bonorum fideicomiffi, non facta in proprietate, fed temporaliter, operatur in vita obligatorum tantum: ibid. n. 4. p. 391.
De Evictione obligatus teneretur ad omne id, quod interest rem ipsam evictam non possideri: dec. 264. num. 1. Tom. 1. p. 428.
De Evictione obligatus nequit super eadem metum agere: dec. 274. n. 2. T. 1. p. 444.
Evictionis promiffio alternative facta non regitur exequutio copulative fit facta: decif. 302. n. 1. & 2. Tom. 1. p. 478.
Limita, si altera alternativae pars fuerit reverfa: n. 3. ibid.
Vel si ex omnibus bonis nil ultra fructus debitos exigere valet, quia tunc non est exsequutio: n. 4. ibid.
Evictionem promittens de dato, & facto suo tantum remanet in propriis bonis obligatus ex facto sui auctoris: dec. 312. n. 1. T. 2. p. 3.
Evictioni promiffa locus factus est, quum ad fundum censitum creditoribus anterioribus concessa fuit immiffio: dec. 352. n. 1. T. 2. p. 55.
Et tunc denegari non potest Evictionem passum mandatum pro restitutione fortis: n. 2. ibid.
Et pro restitutione fructuum, qui pro censu percepti fuissent, loco damnorum, & interesse: n. 3. ibid.
Pro Evictione evitanda necesse non est, quod praecesserit excoiffio aliorum bonorum debitoris: ibid. n. 10. p. 56.
Vid. Censum quoad evictionem.
Evictio non dicitur sequi ex immiffione passiva in Salviano: dec. 386. n. 3. T. 2. p. 120.
Ad Evictionem promiffam tenetur cedens, quum cessionarius probat bona debitoris. & fideiussoris non adesse: sed fuisse a creditoribus anterioribus occupata: ibid. n. 8. p. 122.
Vid. Cessionarius ad d. dec. 386.
Evictio ex adjudicatione pro creditis anterioribus probatur: dec. 396. n. 10. T. 2. p. 135.
Evictio licet sequuta pro hypothecis posterioribus, dicitur necessaria, quum est sequuta auctoritate Congregationis baronum: decif. 520. n. 12. T. 2. p. 342.
Evictio ei, ex cuius facto, & praordinatione descendit, non debetur: decif. 628. num. 23. Tom. 3. p. 7.
Evictio promiffa verbis generalibus, & amplissimis praestanda venit in omni casu dec. 642. n. 7. Tom. 3. p. 36.
Evictio debetur, quum per transactionem res traditur; secus, si dimittatur, vel retineatur: num. 8. ibid.
Evictio non debetur, quum transigitur super ipsa lite; ita ut ab ea simpliciter recedatur, & cur? Contrarium tamen, quum transactio, nedum est super lite, sed etiam super re litigiosa ita contrahitur, ut actor, & aequivalenti accepto pretio, eandem cesserit possessori, cum omnibus iuribus sibi super illa competentibus, & cur: ibid. n. 9. & 10. p. 37.
Evictio dicitur dimiffio coacta, non voluntaria, & ideo de bonis evictis rationem reddi nequit: dec. 644. n. 5. Tom. 3. p. 39.
Ex praediis multis, quae fideicommittens in

aliquo territorio possidet, dum aliqua fuerint evicta, & testes deponant, Evincientes talia possidere, quamvis aliqua insit diversitas in continuis, & non alia extent pro fideicommissio, quam eis deductis, reliqua ea revera evicta dicuntur: ibid. n. 6. p. 40.
Evictio praetendi non potest contra non citatum & non comparentem, quum praetendens bonorum evictorum libertatem, legitimam defensionem, quae in promptu erat, tueri neglexit: dec. 645. n. 11. T. 3. p. 43.
Evictionem patiens habet actionem petendi, siue quod venditor rem liberet, siue summam, pro qua molestatur, refundat, siue integrum pretium rei emtae restituat; sed si unum ex his elegerit, remedium ad aliud convolare non potest: & huiusmodi regula firmatur, si addit obligatio generalis, quum eius virtus facultatem variandi tribuat: dec. 776. n. 1. ad 3. T. 3. p. 281.
Evictio praedii peti non potest, ex quo decimis spiritualibus, & ordinariis obnoxium reperitur: n. 4. ibid.
Secus, si sint temporales, tanquam gravamen extra ordinarium: n. 5. ibid.
De Evictione tutor non tenetur in contradictibus pupilli nomine gestis: dec. 888. num. 1. & 5. Tom. 4. p. 31.
Evictio clare, & indubitanter profutura super rem emta, si emtor sponte istam dimittat, sibi non praedictum pro obinendo regressum contra venditorem: n. 4. & 6. ibid.
Limita, inter pupillum, & tutorem, inter quos evictionis actio silet: n. 5. ibid.
Sublimita, si casus illius, & causa sit turbida, & difficultates pariat, quo casu liberationem a molestiis contra venditorem petere prohibetur: n. 7. ibid.
De Evictione tutor non potest de ea remanere obligatus favore pupilli super domo sequuta, si in illius emtione omnes diligencias possibiles, tanquam bonus paterfamilias adhibuisset &c.: ibid. n. 8. p. 32.
Evictione rei fructiferae sequuta, fructus amplius non debentur, cessante aequitate: *C. Curabit*: dec. 899. n. 5. *Vid. n. 7. T. 4.* p. 53.
Evictionis casus non cadit in diminutione fructuum locorum montium ex facto Principis profluente, quum illa ex natura rei sequi dicatur, & quare: dec. 1074. n. 7. *Vid. num. 8. Tom. 4.* p. 406.
Evictionis casus in solutum contemplatus interpretandus est, prout iuris est, excepto Principis facto, vel casu fortuito: n. 9. & 10. ibid.
Evictio in quolibet contractu de iure intrat, nisi contrahentes expresse se renunciant, dum tace, & de iure semper intelligatur: dec. 1222. n. 22., 1244. n. 1. T. 5. p. 302. & 388.
De Evictione non tenetur venditor favore emtoris, si dubium evenum super re vendita, ab articulo iuris dependentem in contractum deduxisset: dec. 1346. n. 4. T. 6. p. 182.
Evictio promiffa intra factum proprium a venditore, extra istud non ligat: n. 1. ibid.
Evictio debetur de iure, si accidat super praedio pro beneficii dote assignato, quum in illius fundatione dicatur testator onerosae contrahere:

here: dec. 1395. n. 1. T. 6. p. 297.
Amplia, si per præstationem evictionis in casu talis eventus, iste suis hæredibus commiserit n. 2. ibid.
Subamplia, si isti de ea in exequutione præcepit illius, sese obligassent: n. 3. ibid.
Evdicō præstari debet, etiam si denunciata non appareat molestia illis, qui eas tenebatur assumere, quando ex ejus culpa promanant: num. 6. ibid.
Amplia, quando res sit cum Ecclesia, cui ad exemplum minoris, sine ulla molestiarum, denunciatione pro evdicionis præstatione agere licet: n. 7. ibid.
Evdicō, quando descendit a jure, non attenditur defectus conditionis, sub qua sit promissa, ut debeatur: n. 8. ibid.
Evdicionem passus, ultra evdictæ rei æstimationem, habet actionem ad omnia damna, & interellæ, ac ad eos fructus, quos de re evdicta percipere non potuit: ibid. n. 10. p. 298.
Vid. Actio pro evdictione; Cedens; Cessionarius; Obligatio pro evdictione; Regressus.
EXACTIO, EXIGERE.
Exactio difficultas tunc solum consideratur, quando circa eam petitur restitutio: decif. 38. n. 18. T. 1. p. 54.
In Exactio fructuum acquiescentia creditoris non consideratur, quando apoca crediti in alterius faciem cantaret, & fructus ab eo, qui exigit, de facili brevi manu recuperare potuisset: dec. 946. n. 15. T. 4. p. 139.
In Exigendo quilibet diligens præsumitur: dec. 700. n. 20. T. 3. p. 146.
Exactio fructuum negativa non probatur ex inspectione proprii libri, quoties aliunde potest affirmativa probari: dec. 1380. n. 2. *Vid. 3. Tom. 6.* p. 266.
Vid. Perceptio.
EXAMEN, EXAMINATOR.
Ex Examinatorum synodaliū relatione debet unice constare de idoneitate ad curam, animarum: dec. 24. n. 11. T. 1. p. 32.
Examen majorum, vel minorum dotium, oppositore deficiente, est inutile: dec. 88. numer. 9. T. 1. p. 133.
Examen testium de novo admittitur, etiam post didicta testificata, si post remissionem causæ *ex integro* ad Rotam fuisset a Signatura circumscriptum: dec. 921. n. 9. T. 4. p. 92.
Examinator discipulorum, qui esset religiosus, justus præsumitur, & numquam partialis potius favore unius, quam alterius: dec. 1113. n. 18. Tom. 5. p. 49.
Amplia, quando Examinatores electi fuissent, ab alio condiscipulo, & æmulo approbati, quibus & iste se subieciisset: ibid. num. 19. & 1139. n. 7. Tom. 5. p. 109.
Subamplia, si ad examen accessissent interesse habentes, qui deponerent, libros explicandos discipulo exhibitos extemplo fuisse apertos, & explicatio cepta in ea pagina, quæ primo aperiendi obviam venisset: d. dec. 1139. n. 8. ibid.
Examen novum non conceditur post aliquod temporis spatium a competitoribus petunt: dec. 1376. n. 10. T. 6. p. 258.

EXCEPTIONES, EXCIPERE, EXCIPIENS IN GENERE.

Exceptio restitui, uti promanans ab apoca, vel requirens liquidationem, opponi non potest ad implendam actionem exequutivam ex instrumento publico promanantem: dec. 45. n. 21. Tom. 1. p. 70.
Exceptio requirens altiore indaginem retardare non valet exequutionem mandati pro credito claro, & liquido: dec. 87. numer. 4. Tom. 1. p. 131.
Exceptio altioris indaginis mantentionem hæredi scripto non retardat: dec. 98. num. 15. & dec. 99. n. 7. Tom. 1. p. 153. & seq.
Exceptio cogendi hæredem ad reddendam rationem de fructibus in casu scientiæ, aut sit urgentiæ creditorum, competit solis creditoribus non hæredibus fideicommissariis: dec. 104. n. 2. T. 1. p. 160.
Exceptio nimis ferotina minus animadversionis meretur: dec. 114. n. 13. Tom. 1. p. 175.
Exceptio unionis non retardat exequutionem literarum Apollolicarum; nisi sit undequaque clara: dec. 118. n. 8. T. 1. p. 184.
Exceptio redditæ rationis hæreditatis, quæ requirit inspectionem super validitate inventarii, in judicio per rem judicatam terminato non attenditur, dec. 124. n. 5. Tom. 1. p. 191.
Exceptio requirens altiore indaginem rejicitur in judicio exequutivo, & magis per rem judicatam terminato: n. 7. ibid.
Exceptio altioris indaginis retardare non potest exequutionem obligationis Cameralis decif. 137. n. 3. Tom. 1. p. 215.
Exceptiones altioris indaginis, nec admittuntur in judicio immisionis: dec. 146. num. 26. Tom. 1. p. 235.
Excipiens, tamquam in sua exceptione ador, illam onus habet concludenter probandi: decif. 147. n. 2. T. 1. ibid.
Exceptiones contra testamentum ab eo, qui dici approbavit, non sunt audiendæ: dec. 245. n. 38. T. 1. p. 399.
Exceptio cedendarum non obstat, si jura in alios translata, non fuerint profutura: decif. 249. n. 9. Tom. 1. p. 405.
Secus, si ex hoc impeditum fuerit actionis in alios exercitum: n. 10. ibid.
Exceptiones turbidæ, & alterius indaginis non admittuntur in claro judicio immisionis: ibid. n. 17. p. 406. & 18. T. 1. p. 406. necnon decif. 504. sub n. 9, 584. n. 15. T. 2. p. 320. & 441.
Nequit opponi, nisi ab eo, cui ipsa competit: dec. 254. n. 8. T. 1. p. 413.
Exceptio ferotina non admittitur: dec. 260. numer. 3. T. 1. p. 422.
Exceptiones altioris indaginis in judicio Salviani ad aliud rejiciuntur judicium: dec. 262. n. 14. T. 1. p. 426.
Similiter, in judicio mantentionis ad petitorum remittuntur: dec. 277. n. 9. T. 1. p. 447.
Similiter in judicio possessorio juris presentandi: dec. 280. n. 7. T. 1. p. 450.
Exceptiones turbidæ mantentionis judicium non possunt retardare: dec. 318. numer. 9. Tom. 2. p. 10.
Exceptiones deductæ ab iis, qui non sunt in causa

- causa non attenduntur : dec. 319. num. 8. Tomo 2. p. 12.
- Exceptio altioris indagationis** est in alio iudicio diverso ab executivo cognoscenda : dec. 343. n. 12. Tom. 2. p. 43.
- Exceptio serotina** dicitur, quæ deducitur post longissimam litem : dec. 359. n. 3. T. 2. p. 67.
- Exceptiones nullitatis**, & excessivitaris fomentum tribuere non possunt retardationi mandati Rotalis, quin illæ a Rota fuerint recognitæ insubstantiles : dec. 364. n. 4. T. 2. p. 80.
- Exceptio in ultimis instantia de novo data** censetur ad protrahendam causæ expeditionem : dec. 420. n. 11. T. 2. p. 186.
- Præsertim**, si sit de re, quam excipientes ante approbaverunt : n. 12. ibid.
- Exceptiones super titulo**, in iudicio manutentionis ad petitorium delegantur : dec. 428. n. 10. Tom. 2. p. 200.
- In Exceptionibus reus fungitur vices actoris**, easque probare tenetur : dec. 463. numer. 12. Tom. 2. p. 251.
- Exceptiones promotæ in calore iudicis**, & discussæ post rem iudicatam a successore confirmantur, nequeunt ab eodem refricari : dec. 467. n. 6. T. 2. p. 256.
- Contra Exceptionem claram rei replicatio actoris turbida** operatur, ut exceptio ad aliud sit remittenda iudicium, & actio concedenda ; nec tunc conceditur immisio : ibid. numer. 49. & 50. p. 259.
- Exceptio illata post confectam causam canonizatam a Signatura cum clausula S. P. deducta**, serotina est, nec attendenda, sed in devolutivo deducenda : dec. 471. n. 6. T. 2. p. 264.
- Exceptio de iure tertii non attenditur** : decif. 522. n. 9. Tom. 2. p. 346.
- Maxime**, si ab illo, cuius favore militare posset, non allegatur : n. 10. ibid.
- Exceptio clara dicitur**, quum fundatur in re iudicata : dec. 584. n. 16. T. 2. p. 441.
- Exceptio altiore** requirens indagationem, ad aliud delegatur iudicium in actione pro satisfactione doris : dec. 606. n. 24. T. 2. p. 477.
- Maxime**, si actio sit confirmata a longissimi temporis observantia : n. 25. ibid.
- Exceptiones omnes præsentatio pati potest**, quæ possent adversus thulum præsentandi opponi : dec. 880. n. 19. T. 4. p. 3.
- Exceptio**, quæ contra utrumque litigantem militat, a neuro opponi potest, & allegari : dec. 870. n. 9. & 904. n. 14. T. 4. p. 61.
- Exceptio a reo convenio non opposita non potest in iudicium deduci** exposit ab habente causam ab illa : dec. 933. n. 6. T. 4. p. 117.
- Excipiens in sua exceptione dicitur actor**, quum id, quod asserit, probare teneatur : dec. 1103. n. 15. & 19. T. 5. p. 21. & seq.
- Exceptio**, cuius veritas in obscuris centenariæ lateat antiquitatis rejicitur : dec. 1110. nu. 22. Tom. 5. p. 40.
- Amplia**, quando contra se urgentem habet præsumtionem : n. 23. ibid.
- Exceptio a decisione Rotali rejecta**, non est allegabilis, quum satis sit respondere, *ita fuit decisum* : dec. 1165. o. 10. T. 5. p. 167.
- Exceptio probanda est a reo convento**, qui in eius deductione sit actor : dec. 1194. n. 16. Tom. 5. p. 249.
- Exceptio in casibus non exceptis**, regulam firmat : dec. 1242. n. 13. T. 5. p. 355.
- Exceptio in casu gravissimi præiudicii** firmat regulam in contrarium in casibus levioris damni, & præiudicii : dec. 1288. n. 16. T. 6. p. 45.
- Exceptiones**, quæ non sint clarissimæ, sed quoquo modo dubiæ, contra ultimum statum, non attenduntur, & ad petitorium sunt remittendæ : dec. 1361. n. 16. T. 6. p. 216.
- Exceptiones extrinsecæ a contractu**, & altioris indagationis non retardant executionem obligationis cameralis : decif. 1400. num. 4. Tom. 6. p. 308.
- EXCEPTIO DE JURE TERTII.**
- Excipere tertius non potest de iure non suo**, seu alterius tertii : dec. 166. n. 16. T. 1. p. 258.
- Exceptio de iure tertii allegari** nequit : decif. 178. n. 15. & 278. n. 7. T. 1. p. 277. & 448. necnon dec. 522. n. 9. amplia n. 10. T. 2. pag. 346. & 677. n. 17. & 703. n. 13. T. 3. p. 102. & 151. & 1396. n. 5. Tom. 6. p. 299.
- Exceptio a tertio data non admissio ad causam**, non attenditur : dec. 211. n. 10. T. 1. p. 331.
- Exceptio de iure tertii se non opponentis** allegabilis non est : dec. 771. n. 2. T. 3. p. 274.
- Exceptio de iure tertii a nemine est allegabilis** : dec. 915. n. 5. & dec. 1014. n. 8. & 1023. n. 5. & 1056. n. 14. T. 4. p. 82. & 275. 295. & 352. & 1205. n. 11. T. 5. p. 265.
- Exceptio de iure tertii ad propriam evitandam obligationem non admittitur** : dec. 1064. n. 8. Tom. 4. p. 383.
- EXCEPTIO RERUM AMOTARUM.**
- Exceptio rerum amotarum super gemmis** per hæreses viri mulieris obiecta, probationem requirit, quod gemmæ ad virum pertinuerint : dec. 1225. n. 5. T. 5. p. 310.
- Exceptio prædicta hæc requirit extrema**, pertinentiæ rei ad virum, adportationis, seu occultationis illius per uxorem factæ ; seu saltem ejusdem rei delationis, & permanentia in uxoris manibus : n. 6. p. 311.
- Exceptio eadem valide non probatur**, ex quo uxor noctu, & sine scientia hæredis viri alio gemmas transferre fecerit, quando ultra gemmas doctales, extradoctales etiam possideret, super quibus amotio potuerit verificari : n. 7. & 8. *ac de muliere nobilissima, intellige*, ut in n. 9. ibid.
- Exceptio hæc non potest opponi adversus mulierem ditissimam, nobilissimamque matronam**, quæ in pias causas suum pingue patrimonium distribuisse : n. 9. ibid.
- In Exceptionibus huius materia testes** excludentes crimen, & admiculati, aliis testibus delictum probantibus sunt præferendi : n. 10. ib.
- Exceptio prædicta non potest obici mulieri per virum in testamento laudatæ**, & in creditricem pro annualitatibus decursis recognitam : n. 11. ibid.
- Amplia**, si in descriptione bonorum, suorumque mobilium de domo viri ad propriam translatorum se fideliter gessisset, eadem accurate describendo : n. 12. ibid.
- Subamplia**, si positiones ex parte hæredis viri

vir ei datas amotionem adminiculantes denegasset & quare: n. 13. *ibid.*
EXCEPTIONES IN SPECIE.
Exceptio damni thesauri religionis non est allegabilis ab equite contra alterum, si iste a Prioribus thesauri consensum reportasset: de cli. 178. n. 17. T. 1. p. 277.
Exceptiones contra debitorem ad retardandam executionem mandati non admittitur, quod ille satisfactus presumatur: dec. 211. nu. 14. Tom. 1. p. 331.
Exceptiones fideicommissi antiquioris, altiore requirentes indaginem non admittuntur in iudicio inmissionis, vigore recentioris fideicommissi: dec. 309. n. 29. Tom. 2. p. 492.
Exceptio lisionis post sexaginta annos ad retardandam executionem obligationis Cameralis non attenditur, sed ad suum congruum & ordinarium rejicitur iudicium: decif. 378. n. 8. Tom. 2. p. 109.
Exceptio fidelicommissi ad retardandam executionem mandati pro credito claro, & liquido, fac est, quod fit turbida, ut rejiciatur: dec. 423. n. 5. T. 2. p. 191.
Et opponi nequit ab eis, qui de proprio sunt obligati: n. 6. *ibid.*
Exceptio non productionis actorum, nec dilationem meretur: quum attenta paupertate, adest decretum Auditoris Signaturæ, ut fletur indicationi: dec. 479. n. 10. T. 2. p. 279.
Exceptio non existentie librorum non admittitur post rem iudicatam super exhibitione, & quare: dec. 528. n. 12. T. 2. p. 355.
Exceptio rei iudicatæ incongrua est quoad ea, pro quibus ea pretendens obtinuit dubia in Rota disputari: dec. 591. n. 16. T. 2. p. 452.
Exceptio lisionis in venditione altiore requirentis indaginem ad suum congruum, & ordinarium rejicitur iudicium: dec. 632. n. 21. Tom. 3. p. 18.
Maxime, attenta pacifica sexaginta annorum observantia: n. 22. *ibid.*
Exceptio fideicommissi alegabilis non est ab eo, cuius author illi renuntiasset: dec. 890. n. 11. Tom. 4. p. 36.
Exceptio non solutionis dotis per sententiam rejecta, & cum legitimo contradicatore lata, non est allegabilis ab habente causam a reo convento, qui talem passus est sententiam: dec. 933. n. 8. Tom. 4. p. 117.
Amplia, si post illam dos fuisset pro medietate restituta, & in reservatione iurum pro altera medietate a muliere reportata, solventes non reclamassent: n. 9. *ibid.*
Exceptio, quod quis in iudicio non fuisset citatus, opponi nequit, si iste a mandato appellasset: dec. 975. n. 11. Tom. 4. p. 197.
Exceptio de non jure actoris opposita adversus contradicctorem a iudice ad causam admissum, & post rem iudicatam, uti calumpniosa, rejicitur: dec. 1018. n. 26. T. 4. p. 288.
Exceptio legitimis personis in tertia instantia opposita, uti nimis serotina, rejicitur: dec. 1054. n. 9. T. 4. p. 319.
Exceptio de non publicatione intra terminum constitutionis Gregorianæ facta, non admittitur post obtentam restitutionem ad publican-

dum; secus, si hoc intermedio tempore tertius de quo defectum in actis apposuisset: dec. 1056. n. 9. T. 4. p. 362.
Exceptio iuris alieni inmissionem claram pro credito certo, & liquido non retardat: dec. 1071. n. 9. Tom. 4. p. 400.
Exceptio, quod quis non fuerit citatus, si opponeretur post plures actus a procuratore constituto gestos, & post canonizaram sententiam a Signatura, uti nimis serotina, rejicitur: dec. 1086. n. 12. T. 4. p. 429.
Exceptio de non numeratis pecuniis intra triginta dies, datur etiam adversus publicum instrumentum: dec. 1103. n. 9. T. 5. p. 21.
Exceptio de inventario non attenditur, quando reus ad quascumque deducendum exceptiones citatus, de eo, nisi post mandati expeditionem excepisset: dec. 1253. numer. 6. Tom. 5. p. 387.
Excipiens de errore, istum tenetur probare, nec ejus assertioni standum est: dec. 1400. n. 6. Tom. 6. p. 308.

EXCESSUS.

Excessus in associati one cum alternativa concessa, etiam si super utroque corpore consumitur, excluditur, quando ex bonis majoris redditus, & valoris creditor quidquam non fuit consequutus: dec. 264. n. 7. T. 1. p. 129.
Excessus excluditur, quum major summa fuerit exacta, quæ in mandatis fuit relaxata: dec. 268. n. 1. Tom. 1. p. 434.
Excessive fructus non dicuntur a reintegrato exacti, si non sint ad proportionem capitalis recuperati: n. 8. *ibid.*
Excessus taxationis expensarum de jure non presumitur, & est ab allegante probandus: dec. 385. n. 1. T. 2. p. 119.
Excessus valoris beneficii etiam in obitio supra 24. ducatis auri de Camera invalidam reddit provisionem beneficii ab Hispaniarum nuncio factam: dec. 554. n. 4. T. 2. p. 393.
Excellus in sinationibus nequit pretendi, si obtinet rela iones judicialium peritorum: dec. 717. n. 4. T. 3. p. 176.
Excellus, sicuti per calculum arithmeticum probatur; ita quando adest, ex illo excluditur: dec. 1177. n. 18. T. 5. p. 197.
Excessus de jure non presumitur, & ab eum allegante probandus est: dec. 1307. nu. 20. & 1393. n. 1. Tom. 6. p. 98. & 292.

Vid Expense.

EXCLUDENS, EXCLUDERE.

Exclusæ moniales, & monasteria censentur, quum præter legatum relictum, voluit testator, non posse ullo tempore ius aliquod in sua hereditate eadem acquirere: dec. 459. num. 2. Tom. 2. p. 243.
Excludere volens vigore statuti, quum in illo non est comprehensus, de casu ad casum extensio non datur: dec. 657. n. 31. T. 3. p. 59.
Excludit matrem compendiosa substitutio: ubi testatoris verba non ad bona sua propria, sed ad heredum institutorum, & substitutorum personas diriguntur: dec. 802. num. 12. Tomo 2. p. 337.
Exclusio volita ab uno statuto propter aliquam causam, non operatur extra casus sub illo non

- comprehensos: decif. 981. n. 11. T. 4. p. 206.
- EXCLUSIO IN GENERE.**
- Exclusio unius a consequuntione primogenituræ, & fideicommissi simul, non facit alios invitatos qui ad utrumque vocantur, alterutrum tantum posse retinere: dec. 97. n. 8. T. 1. p. 151.
- Exclusio unius aliorum vocatorum probat inclusionem: ibid. n. 12, & 15, & decif. 476. n. 26. Tom. 2. p. 275.
- Exclusio magis dilectorum ne obtineant primogenituram, & fideicommissum, insimul inducit probationem magis dilectorum: dec. 109. n. 6. T. 1. p. 165.
- Exclusio sororis nuptæ, & dotatæ non importat exclusionem aliarum feminarum descendendum, quæ talem qualitatem non habent: dec. 172. n. 20. T. 1. p. 270.
- Exclusionis observantia masculi ex duplici medio feminino in ingressu, non trahitur in progressu: dec. 305. n. 25. T. 1. p. 485.
- Nec, quum diversus est dispositionis casus: numer. 26. ibid.
- Ab Exclusionem fororum vocati, non infertur ad exclusionem filiarum ejusdem: decif. 321. n. 23. Tom. 2. p. 16.
- Ad Exclusionem filiarum vocati non infertur ex vocatione feminarum cum expressione legitimitatis, quando illa jam nata erat, & testator esse sciebat legitimam, & cur n. 24. ibid.
- Exclusionis femina causa finalis non est dos, quum exclusio non est corresponsiva ad dotem, sed femina dotata a non dotantium quoque hæreditate a statuto excluditur: decif. 373. n. 10. Tom. 2. p. 99.
- Exclusionis causa quando est, dos eam non producit respectu hæreditatis non dotantium: n. 11. ibid.
- Exclusio feminarum ab hæreditatibus collateralium, & ascendendum demandata a statuto, quod habet finem conservationis bonorum in agnatione, operatur indifferenter earum exclusionem ab hæreditatibus ascendendum, si a collateralibus dotentur: ibid. n. 19. p. 100.
- Quod fortius procedit, si a statuto demandetur quod feminae judicio patris debeant acquiescere, & quare: n. 20. ibid.
- Exclusio a dotatione qualificata, ab ea non pendet: ibid. n. 27. p. 101.
- Cum Exclusionem subrogatio dotis loco legitimæ compatibilis est, propter masculos: numer. 28. ibid.
- In Exclusiva parte feminarum verba alternativa adposita, earum exclusionem ad dotantis hæreditatem restringunt: n. 34. ibid.
- Secus, quum adsint verba copulativa completentia exclusionem, tam ab hæreditatibus dotantium, quam omnium aliorum, a quibus nulla dos fuit mulieribus distributa: numer. 35. ibid.
- Vid. *Votum ad dec. 489.*
- Exclusio alterius non est inclusio unius, quando alio modo inclusum apparet: dec. 635. n. 14. Tom. 3. p. 24.
- Exclusio feminarum vigore localis statuti propter masculos a successione patris etiam ab intestato desuncti, a fortiori erit operativa, si pater in testamento aliquid filiabus legaverit,

- quod semper indistincte in causam dotis venit imputandum, & refertur ratio: dec. 727. n. 9. Tom. 3. p. 190.
- Exclusio feminarum ad casum existentia masculorum restricta non extenditur ad casum non existentia eorundem: dec. 777. n. 8. Tom. 3. p. 284.
- Amplia, si agatur de dispositione expleta per contractum, in quem partes sese statuto uniformasse præsumuntur: n. 9. ibid.
- Exclusio matris de voluntate testatoris per coniecturas potest probari: dec. 802. numer. 11. Tom. 3. p. 337.
- Exclusio volita ab uno statuto propter aliquam causam, non operatur extra casus sub illo non comprehensos: dec. 951. u. 11. T. 4. p. 206.
- Exclusio feminarum propter masculos, agnationis conservationem respicit, juxta statutum urbis: dec. 1142. n. 5. T. 5. p. 118.
- Exclusio statutaria portionem auferit a feminis, eandemque per quamdam tacitam adiunctionem masculis applicat: ibid. n. 27. p. 120. & dec. 1096. n. 8. T. 5. p. 3.
- Exclusio feminarum ex statuto semper causative propter masculos stat, & ad agnationem conservandam: d. dec. 1142. n. 48. T. 5. p. 122.
- Exclusio feminarum volita per statutum propter masculos, semper præsumere facit, quod statuentes ad solam agnationem respexerint: dec. 1275. n. 7. 8. 17. & 18. T. 6. p. 250.
- Vid. *Femina exclusa, & Statutum exclusivum feminarum.*

EXCLUSUS.

- Exclusa femina in fideicommissio masculino ob dotem eis relictam, pro ipsa jus habent a die conditi fideicommissi: dec. 26. nu. 9. Tom. 1. p. 34.
- Exclusus eo fortius præsumitur descendens ex femina remotiori in gratiam proximioris ultimi gravati, quando fideicommissus neque descendentes ex femina sibi proxima contemplantur: dec. 1185. numer. 20. 24. & 34. Tom. 5. p. 225.
- Exclusus a Canonatu ob mutationem tabellæ turnariæ, non potest excipere de mutationis iniustitia, quum dicatur exceptio de jure tertii: dec. 1334. n. 4. T. 6. p. 115.
- Amplia, quando talem exceptionem non daret Canonicus ille, ex cujus defectu, & causa sequuta fuisset immutatio; imo tali immutationi acquiescisset: n. 5. ibid.
- Subamplia, si dictus Canonicus exclusus ob mutationem prædictam dedisset consensum, una cum aliis in dicto Capitulo, innovationi ejusdem tabellæ: n. 6. & 11. ibid.
- Exclusus a Canonatu ob renovationem tabellæ non potest excipere de jure quasito Capitulo super consolidationem dicti juris nominandi, quando istud acceptasset nominatum a Canonico in nova tabella descripto: numero 8. ibid.

EXCOMMUNICATIO.

- Excommunicatio non potest relaxari a iudice, nulla canonica premissa monitione: dec. 990. n. 3. & 6. Tom. 4. p. 119.
- Excommunicatio, elapsis solitis terminis ad docendum de partitione, contra inobedientes a

judice relaxatur; numer. 7. *ibid.*
 Excommunicatio non incurritur a Notario, ex
 quo intra præfixum terminum in literis com-
 pulsorialis acta non dedisset, si ab appella-
 tante prorogationem reportasset: *ibid.* nu-
 mer. 8. p. 220.

Vid. *Censura.*

EXCUSIO DEBITORIS.

Excusio bonorum debitoris non est necessaria,
 ut contra ejusdem debitoris bona vendita
 agatur, quum non probetur nulla alia bona
 adfuisse, quæ anterioribus hypothecis non
 essent obnoxia: dec. 352. n. 11. T. 2. p. 56.
 Excusenda non sunt bona decocti: dec. 396. n.
 18. Tom. 2. p. 136.
 Nec pro credito posteriori bona illius, cu-
 jus heres beneficiarius creditor in redditione
 rationum remanet, torque habet creditores
 anteriores, qui statim bona possent avocare:
 n. 20. *ibid.*

Excusio debitoris præventiva non est neces-
 saria pro effectu obligationis solidalis; licet ista
 restricta esset ad casum, quo debitor non sol-
 veret, quando dies solutionis cessit, & debi-
 tor principalis non solvisset: dec. 875. n. 2. 8.
 & 11. Tom. 4. p. 11.
 Limita, si obligatio concepta esset cum verbis
 -- *Si Titius solvere non potuerit*, quo casu
 principalis debitoris excusio est necessaria:
 n. 3. *ibid.*

Secus, si esset concepta cum verbis, *Si Titius
 non solverit*: n. 4. *ibid.*

Excusio non est necessaria, quando debitor est
 pauper; & ex quo paupertas probetur: nu-
 mer. 5. *ibid.*

Excusio debitoris dicitur facta, si bona suis-
 sent subhaftata, illorumque pretium pro iuri-
 bus dotalibus uxor sibi vindicasset, ad exclu-
 sionem creditorum: n. 7. *ibid.*

Excusio debitoris communis a contrahentibus
 voluta, quando facta dicatur: dec. 1071. n. 8.
 Tom. 4. p. 400.

Vid. *Coobligatus quoad discussionem*, &
Discussio.

EXEMPLUM.

Exemplum Ecclesiarum principalium sequi de-
 dignari non debent Ecclesiæ inferiores in iis,
 quæ ad sacras pertinent cæremonias: decif.
 1369. n. 14. Tom. 6. p. 231.

EXEMPTIO.

Exemptionis indultum verbis generalibus con-
 cessum ab ordinaria jurisdictione, quoniam
 casum excludit, præter expressum: dec.
 152. n. 19. Tom. 1. p. 242.

Ut Exemptione numerus monialium fruatur,
 nempe ducatorum 25. auri pro qualibet, jux-
 ta constitutionem Gregorianam, comprehen-
 dit etiam interviennes: dec. 241. n. 1. *contra-*
riam n. 10. T. 1. p. 389.

In Exemptione id totum censetur concessum,
 quod legitur expressum: dec. 278. numer. 8.
 Tom. 1. p. 448.

Exemptio a jurisdictione Episcopi, quæ faver
 monasterio in vim Apostolicæ privilegii, fa-
 ver etiam Ecclesiis, quæ illius membra di-
 cuntur: dec. 1340. n. 3. T. 6. p. 173.

Amplia, si exequutor in brevi appositus de-

clarasset talem exemptionem ad Ecclesias,
 etiam annexas protendit: n. 4. *ibid.*

Subamplia, ut talis declaratio rem iudicari
 faciat, omnemque dubietatem excludat:
 num. 5. *ibid.*

Exemptio concessa monasterio a iurisdictione
 Episcopi non cessat ob unionem superventam
 & cum omnibus annexis, & iuribus pertran-
 seuntem: n. 6. *ibid.*

Amplia, si post unionem observantia con-
 tinuata concurreret: n. 7. *ibid.*

Vid. *Bannimentum ad dec. 561. n. 3.*

EXEQUITIO.

Exequutio facta post appellationem ad superio-
 rem est nulla: dec. 80. n. 5. T. 1. p. 119.

Exequutio super bonis liberis pro credito li-
 quido retardari nequit sub prætestu fidei-
 commissi, cui ipsa non subjacent: decif. 60.
 num. 2. Tom. 1. p. 138.

Exequutio valet, non obstante quod causa sit
 appellabilis, quum pars ei consensum dederit:
 dec. 238. n. 9. Tom. 1. p. 384.

Secus, si consensus metu mandati, & cum
 expressa proteflatione contraria sit præstitus:
 num. 10. *ibid.*

Exequutio pro partitis in suspensio relictis non
 potest præteriri absque incurfu in attentata:
 dec. 320. n. 2. Tom. 2. p. 12.

Secus, si pars totum illorum debitum reco-
 gnoverit: num. 2. *ibid.*

Exequutio mandati licita est, non interdicente
 impedimento appellationis: dec. 339. num. 2.
 Tom. 2. p. 36.

Maxime, si ad exequutionem deveniatur ob
 debitum liquidum ex partis confessione, quæ
 resultat ex conquestione super excessivitate,
 cujus intuitu fuit extensa brevis decisio: nu-
 mer. 4. *ibid.*

Exequutio multum excessiva est nulla: dec. 344.
 num. 1. Tom. 2. p. 34.

Exequutio mandati pro credito claro, & li-
 quido non potest ab aliis illiquidis, & in ju-
 dicio relictis retardari, licet ab ijs in de-
 voluntivo pendeat appellatio: dec. 414. n. 17.
 Tom. 2. p. 173.

Præsertim, quum consignatio creditori li-
 quido facienda est sub obligatione de
 restituendo prioribus, & posterioribus: nu-
 mer. 19. *ibid.*

Exequutionem mandati hæres debitoris super
 bonis liberis imp. dire nequit sub prætestu
 fideicommissi in nodica parte bonorum: dec.
 416. num. 1. Tom. 2. p. 175.

Exequutio facta in bonis, super quibus non po-
 terat cadere, non iustitiam, sed exequutio-
 nem mandati respicit: decif. 442. numer. 7.
 Tom. 2. p. 218.

Vid. *Citatio.*

Exequutio in spectum judicis non facta, attenta-
 ta non dicitur: dec. 466. n. 1. T. 2. p. 253.

Exequutio facta pro debitis parentum super
 mobilibus domi filii existentibus, præsumitur
 valida, & quare: n. 13. *ibid.*

Exequutionem prætendens super bonis alte-
 rius, quam debitoris excessive factam; id
 probare tenetur: num. 4. & 7. *ibid.*

Exequutio pro debitis gravati non subsistit.

- in bonis a fideicommissario acquisitis: decif. 543. num. 4. Tom. 2. p. 381.
- Exequutionis validitas, nixit concludentissimis probationibus, excluditur: n. 7.** ibid.
- Exequitio sublinetur, tamquam facta in bonis obligatis, quando a testibus possibilitas in contrarium non excluditur, quod a tali exequutione immunita esse nequeant: dec. 653. n. 12. Tom. 3. p. 52.**
- Exequitio absque iudicis inhibitione consumta revocanda non est: decifion. 726. numer. 4. Tom. 3. p. 188.**
- Exequitio schedulæ subscriptæ Camerali obligatione munita nequit per equivoca objecta, & possibilitates retardari: dec. 765. num. 1. Tom. 3. p. 265.**
- Exequitio mandati quando est clara adversus unum ex reis conventis, retardari nequit; si quoad alios in eadem causa expectanda esset relatio periti: decifion. 948. numer. 11. Tom. 4. p. 143.**
- Exequitio mandati in vim trium iudiciorum a Signatura, cum clausula S. P. canonizati, retardari nequit: dec. 953. n. 1. T. 4. p. 55.**
- Exequitio item mandati obtenti pro credito claro ex turbidis exceptionibus non retardatur: dec. 1007. n. 2. Tom. 4. p. 254.**
- Exequitio decreti retardari non potest sub motivo inadimplementi ejusdem; imo hoc ipsum illi robor addit: dec. 1064. n. 3. T. 4. p. 382.**
- Exequitio sine relaxatione, & expeditione, mandati non datur, neque subfustationis consumitio: dec. 1111. n. 14. Tom. 5. p. 43.**
- Exequitio fieri non potest super bonis propriis heredis, cui detur exceptio de inventario, & quando super mandatorum revisione pendeat appellatio: dec. 1253. num. 5. *limite, ut in num. 6.* Tom. 5. p. 387.**
- Vid. Mandatum exequutivum.*
- Vid. Bona fideicommissaria; & Breve Pontificium; & Causa in genere.*
- Vid. Cautela Angeli; & Censur.*
- EXEQUUTOR IN GENERE.**
- Exequutor à Rota deputatus, tamquam habens delegatam jurisdictionem, intra ejus limites debet se continere: decifion. 466. numer. 8. Tom. 2. p. 253.**
- Exequutor privilegii nil potest addere de novo, quod in Apostolicis literis non comprehenderetur: dec. 1219. n. 20. Tom. 5. p. 296.**
- Exequutor privilegii unius Ecclesiæ aliquid omnino extraneum a mente Papæ concedentis, super addere non potest: dec. 1252. num. 6. Tom. 5. p. 385.**
- EXEQUUTOR TESTAMENTARIUS.**
- Ab Exequutore vinculis gravari nequit quod libere testator alicui licere voluit: dec. 311. num. 13. Tom. 1. p. 496.**
- Exequutor testamentarius testatoris mentem scivisse semper præsumitur: dec. 1088. n. 15. Tom. 4. p. 432.**
- Exequutor testamentarius non potest peculium hereditarium de mandato testatoris reinvestendum, penes se otiose retinere, sique retineat, tenetur ad fructus: decif. 1246. num. 31. Tom. 5. p. 366.**
- Exequutor testamentarius habens mandatum a**
- testatore, potest sine subfustatione, vel alia, curatoris depuratione, res pupillares distrahere: dec. 1312. n. 3. Tom. 6. p. 114.**
- EXHIBITIO LIBRORUM, ET SCRIPTURARUM.**
- Exhibitioni propriarum scripturarum quis non tenetur: dec. 117. n. 18. T. 1. p. 182.**
- Exhibere scripturas cogi non potest hæres, qui eas non habet, & jurat non habere, nec dolo desisse habere: num. 20. ibid.**
- Exhibitio scripturarum ut demandetur, earum existentia, & petentis interesse debent concurrere: dec. 312. n. 2. Tom. 2. p. 1.**
- Exhibere scripturas tenetur recipiens bona, cum scripturis sub obligatione restituenti: num. 3. ibid.**
- Ad Exhibitionem obligato per verba generalia non licet legem sibi dicere circa scripturas, quas vult exhibere: ibid. n. 6. p. 2.**
- Sed ad iudicem spectat: n. 7. *vid. n. 8. & 9.* ibid. *Vid. Defectus ad dec. 332.***
- Exhibitio integra non dicitur, quum ex inventariis constat de existentia aliorum librorum: dec. 454. n. 1. Tom. 2. p. 237.**
- Item, si unus defecerit liber exhibendus: num. 2. ibid.**
- Exhibitio librorum evitari non potest, ex quo obligatio exhibendi sit restricta ad libros in primo inventario contentos, in quo quum in confuso sint adnotati, de illorum quantitate non constat, quum isti in secundo ab eodem obligato confecto fuerint declarati: numer. 3. ibid.**
- Contra Exhibere nequeuntem probatio quum allunde fieri non potest, adesse dicitur, quoties repetita non extat, nec oculis corporeis inspicitur: dec. 484. n. 1. Tom. 2. p. 286.**
- Contra Exhibere debentem, & nequeuntem auctori succurrendum est, deferendo juramentum in litem: num. 2. ibid.**
- Vid. Dolus ad d. dec. 484.*
- Auctori permittum est jurare, quanti sua intersit libros non exhiberi, & reus adjuratum summam est condemnandus: ibidem, nu. 1. 1., & 12. p. 287.**
- Exhibere hæres non cogitur libros familiares, & sic pandere secreta domus: dec. 491. n. 12. Tom. 2. p. 299.**
- Præsertim, quum solidatio, pro qua infringenda exhibitio petitur, non est facta relative ad eos: num. 13. ibid.**
- Exhibitio retardata scriptura post plures instantias, & obtentas compulsorias, argumentum præbet contra ejus existentiam, quæ postea supponitur subtrahenda: dec. 506. num. 2. Tom. 2. p. 324.**
- Præsertim, quum addit in contrarium ejus inverisimilitudo; & quando cum exhibitione istius scripturæ cum minori expensarum jactura ab initio probatio fieri potuisset, & fuit omisum: num. 43. & seq. ibid.**
- Ad Exhibendum conventus in iudicio damnatus, existentia probata, nisi exhibeat, dicitur in dolo: dec. 528. n. 3. T. 2. p. 355.**
- Super Exhibitione res iudicata supponit penes reum existere libros, quos petitur exhiberi: num. 13. ibid.**
- Exhi-**

- Exhibere tenetur libros, qui obligationem emittit libros conservandi, donec deperditionem non iustificet : num. 15. *ibid.*
- Vid. *Exceptiones in specie ad d. dec.*
- De Exhibitione integra, & sufficienti non constat, quoties non restituantur omnes libri consignati, & quos promissum fuit reddi ad omne mandatum iudicis : dec. 573. numer. 1. Tom. 2. p. 424.
- Super Exhibitione res iudicari nil habet commune cum nova prætensione respiciente qualitatem, & quantitatem librorum exhibendorum, quæ ejus respicit executionem : dec. 591. num. 15. Tom. 2. p. 451.
- Ad Exhibitionem scripturarum fratres, qui in vera communione vixerint, & in promiscua bonorum administratione, vicissim non tenentur : dec. 714. n. 1. Tom. 3. p. 171.
- Ratio est, quia hinc inde integre resolvitur : num. 2. *ibid.*
- Exhibitio librorum peti nequit, nisi prius existentia penes citatum probeatur, ad terminos textus in l. hac. action. in princip. dec. 742. num. 2. Tom. 3. p. 221.
- Exhibitio librorum, & firmatio status a fortiori faciendæ sunt, quando ab uno ex confociis solutiones in causam effectuum factæ deteguntur, quæ juxta l. societatis ab altero designato fieri debebant : dec. 743. num. 8. vide n. 6. Tom. 2. p. 223.
- Ad Exhibitionem scripturæ nemo condemnatur, nisi præventive de existentia penes illum doceatur : amplia, ut talis probatio non sufficit, quod sit præsumtiva, sed concludens, & plena esse debet : dec. 1170. n. 11. & seq. Tom. 5. p. 183.
- Ad Exhibitionem codicis non condemnatur heres, quando ex illius deficientia nullum progredereur damnum, & in eo contenta alimendi possent probari : *ibid.* n. 14. p. 184.
- Exhibitio librorum ad retardandam executionem crediti clari, & liquidi per indicem canonizati non conceditur : dec. 1180. num. 9. Tom. 5. p. 205.
- Amplia. si isti libri alia respicerent negotia ex post inter partes peracta, nil commune cum illo habentia : num. 10. *ibid.*
- Exhibitio semel facta, si iterum petatur, hæc nova instantia de calumnia dicitur suspecta, & uti non profutura, denegatur : num. 12., & 14. *ibid.*
- Vid. *Actio ad exhibendum ; Existentia scripturarum ; & Scriptura.*
- EXIGERE, EXIGENS, EXIGIBILITAS,**
- Exigens ex juris cæssis creditoris stantis in concursu, obligationem, & cautionem præstare debet, quas ipse creditor emittere debebat : & pecuniam eidem solvens, non reportata tali obligatione, & cautione, de proprio tenetur : dec. 673. num. 2. 3., & 17. Tom. 3. p. 91. & seq.
- Exigibilitas de credito cæssio expromissa cessionarium obligat ad diligentiam contra nomen delictoris cæssum, quæ si fuerit per eum omissa, nequit contra eundem cedentem actionem retorquere : dec. 700. nu. 15. Tom. 3. p. 145.
- Exigibilitatis obligatio ad perpetuitatem trahi nequit : num. 10. *ibid.*
- Exigibilitatem nominis cæssio non præferet promissio evictionis, sed realitatem tantum : dec. 779. n. 24. Tom. 3. p. 391.
- Vid. *Creditum ad d. dec.*
- Exigibilitas promissa quoad sortem, non extenditur quoad fructus : dec. 816. numer. 4. Tom. 3. p. 361.
- Exigens maiorem partem, minorem præsumitur exegisse : dec. 932. numer. 10. Tom. 4. p. 116.
- Exigibilitas juris consistit in realitate crediti cæssio : dec. 992. n. 5., & 6. T. 4. p. 223.
- Exigibilitas juris simplex dicitur potentia, & exigendi facultas, ut ad nil ultra promissor teneatur : dec. 1008. n. 2. Tom. 4. p. 257.
- Exigibilitas dicitur promissa ad hoc, ut contra cedentem cessionarius in casu inexigibilitatis regressum habeat, quando in actu cessionis cedens ad exigibilitatem se in perpetuum obligasset : num. 3. & 4. *ibid.*
- Subamplia, quando cedens post promissam realitatem, & exigibilitatem crediti cæssio, tam circa sortem, quam fructus dixisset, quod in casu evictionis, se ad omnia damna teneri vellet, quæ verba ad exigibilitatem juris non sunt referibilia : num. 5. 6. 7., & 8. *ibid.*
- Vid. *Cæssio.*
- Exigens ordinem omnes condiciones, & qualitates in eo contentas approbat : dec. 1090. n. 4. Tom. 4. p. 436.
- Vid. *Ordo.*
- Exigibilitas facti, & juris promissa dicitur, quando cedens promissit nomen exigibile tam quoad sortem, quam quoad fructus in posterum decurrendos, & in perpetuum manutenere talem : dec. 1102. n. 3. T. 5. p. 18.
- De Exigibilitate etiam si non promississet, tenetur ille, qui fundum pro alimentis alteri assignat : dec. 1299. n. 4. Tom. 6. p. 72.
- Amplia, quod si fundus deficiat, alium tenetur subrogare, quum talis assignatio demonstrative stare censeatur, non taxative, & quietantia facta ab alimentario intelligitur : *rebus in eodem flatu permanentibus ; numer. 5. ibid.*
- Vid. *Cedens ; & Cæssus in genere.*
- EXISTENTIA IN GENERE.**
- Existentia negotii de tempore mortis testatoris vincitur ex eiusdem præcepto prohibentis illius continuationem : dec. 95. nu. 7. Tom. 1. p. 147.
- Et vincitur ex descriptione generice facta per heredem : num. 8. *ibid.*
- Existentia scripturarum ad effectum exhibitionis, debet concludenter probari, & fidem præcisam de tempore motæ litis : dec. 1117. num. 21., & 22. Tom. 1. p. 182.
- Existentiæ scripturarum ex illarum copiis probatur : dec. 176. n. 13. Tom. 1. p. 274.
- Existentia scripturarum penes reum conventum præsumitur, quum ille jam prius sub obligatione conservationis recepit : dec. 312. nu. 4. Tom. 2. p. 14.
- Existentia scripturarum satis est, quod probe-

- tur de tempore mortis litis super negocio principali, quamvis non probetur in iudicio exhibitionis, quod est de appendicibus precedentis iudicii; ibid. n. 5. p. 2.
- Existentiæ negativa aliorum bonorum destruitur potius, quam probetur ex libro, in quo aliqua connumerantur bona, quæ inter fideicommissaria testatoris describuntur:** decis. 393. n. 11. Tom. 2. p. 21.
- Item ex articulis restrictis, & de positionibus testium negativa non coartantibus, quum singulares earum non probent:** ibid. n. 12. 13., & 14. p. 131 & seq.
- Existentiæ librorum infertur ex solito, quod domus magnatitæ libros æconomice retinet;** dec. 454. n. 1. Tom. 2. p. 238.
- Et ex stylo particulari illius familiæ, de qua res est;** num. 5. ibid.
- Existentiæ mobilium ex inventariis desumitur;** dec. 530. n. 14. Tom. 2. p. 309.
- Existere præsumitur res coram eo, qui retinere, & restituere se obligavit, illiusque partem exhibuit;** dec. 573. n. 6. & 7. T. 2. p. 425.
- Existere libri penes eos dicuntur, qui pluræ ex eis desumpta scripserant;** n. 8. ibid.
- Contrarium; quum de illis partitis aliunde potuerit haberi noticia, vel per accessum ad locum, ubi dicti libri asservabantur;** numer. 9. ibid.
- Existentiæ unius non probat existentiam omnium;** num. 10. ibid.
- De Existentiæ librorum testes deponentes penes eum, qui eosdem reperit, identitatem nisi probent, restitutionem non concludunt;** num. 11. ibid.
- Existentiæ hæc non concluditur ex eo, quod ab illis notabilia sint desumpta, & quare;** dec. 574. n. 3. Tom. 2. p. 426.
- Existentiæ aliorum librorum probat exhibitionem partis eorum;** num. 4. ibid.
- Existentiæ rei apud eum præsumitur, qui accepit cum obligatione conservandi, & restituendi ad mandatum iudicis;** n. 5. ibid.
- Existentiæ de genere vocatorum quomodo probetur;** dec. 589. n. 9. T. 2. p. 448.
- Existentiæ bonorum liberorum ad effectum excludendi dorem, jam ex fideicommissio constitutam, non probatur, ex quo in testamento enuncietur magna gemmarum quantitas; quum testator diu supervixit; nec relicta apparet in inventario;** decis. 603. num. 13. Tom. 2. p. 471.
- Nec ex quo bona materna adessent, quum illam de tempore dotationis viveret;** numer. 14. ibid.
- Quando plures administrarunt, dici nequit, quod scripturæ potius penes unum, quam alterum steterint;** dec. 714. n. 3. T. 3. p. 172.
- Amplius, si unusquisque bona fide rem familiarem fuerit moderatus, & ab altero de redditione rationis numquam reuerit, requisitus;** num. 4. 5. & 6. ibid.
- Existentiæ scripturarum penes reum conventum est prius probanda, antequam ille ad earum exhibitionem condemnatur;** dec. 1022. num. 10. Tom. 4. p. 294.
- Existentiæ codicis penes aliquem non remanet**
- probat, ex quo ille in inventario sui authoris adnotatus reperiretur;** dec. 1170. n. 13. Tom. 5. p. 184.
- Vid. *Exhibitio scripturarum*.**
- EXISTENTIA POSSIBILIS, ET NON.**
- Existentiæ impossibilitas aliorum bonorum, præter descripta in defuncti hereditate, non remanet probata ex confrontatione cum inventario defectuoso;** decis. 1016. num. 20. Tom. 4. p. 280.
- Existentiæ bonorum fideicommissariorum probata dicitur adversus illum, qui ea descripsit, nisi descriptionis erroneitatem concludenter probaret;** decis. 1126. numer. 8. Tom. 5. p. 81.
- EXITUS.**
- Exitus, & introitus familiarum, secundum diversas domus, & temporum circumstantias mutantur;** dec. 484. n. 9. T. 2. p. 287.
- EXPECTATIVA QUOAD COMMENDAS, ET BENEFICIA.**
- Expectativæ sublatæ sunt a sacro Concilio Tridentino;** dec. 618. n. 12. Tom. 2. p. 492.
- Limita, in equibus Hierosolymitanis;** numer. 15. ibid.
- Expectativis favore equitum Militantium antianorum, ut derogasse Papa dicatur, constare debet scivisse, & expresse derogasse;** numer. 17. ibid.
- Expectativæ indultum permutationis casum non comprehendit, sed tantummodo vacationis per obitum;** dec. 1060. n. 24. T. 4. p. 371.
- Expectativa ex quibus dicatur concessa, vel ne a fundatore beneficii, favore descendenti de sua familia;** dec. 1062. n. 12. T. 4. p. 376.
- Vid. *Commende; & Eques*.**
- EXEDITIONES.**
- Expediitio causæ est necessaria, ubi non remotum fuit litis impedimentum;** dec. 62. nu. 4. Tom. 1. p. 92.
- Expediitiones causarum in Rota, de stylo, post decennium a die decisionis non conceduntur, nec demandantur, nisi prævia nova ejusdem dubii disputatione;** dec. 747. n. 1. T. 3. p. 229.
- Stylus iste aliquando, juxta varias facili circumstantias cedit; a fortiori tamen attenditur, si nullus opponat, & per contradictas procedatur;** num. 2. & 5. ibid.
- Expediitio causæ quoad minus retardari nequit sub prætextu remissionis, jus alterius tangentis;** dec. 775. n. 2. T. 3. p. 280.
- Vid. *Causa judicialis ad d. dec.***
- Expediitionem mandati debitor, etsi non debeat totam summam, pro qua fuit conventus, non potest retardare pro summa liquida, illiquida subducta;** decis. 935. numer. 2. Tom. 4. p. 121.
- Expediitio causarum non retardatur a Rota, propter æquivocum, quod una partita non esset calculanda; sed ea demta, expediaturoler relaxare;** dec. 983. n. 1. T. 4. p. 211.
- Expediitio causæ a Rota ante lapsum decennii decreta non absoluit, sed denuo, juxta stylum, de meritis gustat;** dec. 1345. num. 1. Tom. 6. p. 180.
- Vid. *Rota*.**

EXPENSÆ IN GENERE.

- Expensæ iustificantur, mediante solutione facta a sacro monte pietatis, & ejus librorum partitis : dec. 117. n. 23. Tom. 1. p. 182.
- Expensæ cibariorum, quæ a pupillis factis majoribus, & informati tutori bonificatæ fuerunt in summa petita, de excessu amplius redargui non valent ; decisio. 138. numer. 17. Tom. 1. p. 218.
- Expensæ verisimiles sunt, quæ passim fieri solent : dec. 296. n. 4. Tom. 2. p. 469.
- Expensæ, quas conventum fuit refici ante finem afflictus, si non resciantur, illius terminationem impediunt ; secus, si non sint necessariae, & melioramenta utilia : dec. 343. num. 3. & 6. Tom. 2. p. 43.
- Expensæ in dubio factæ censentur pro reparationibus, quæ fieri debent ex fructibus, non ex capite fideicommissi : decis. 372. numer. 4. Tom. 2. p. 96.
- Expensæ necessariae detrahendæ sunt a pretio locorum montium illorum subhastatione, & deliberatione : dec. 467. n. 37. T. 2. p. 258.
- Expensæ deliberationis, & subhastationis de pretio pignoris subhastati sunt detrahendæ : num. 38. ibid.
- Expensæ modicæ litium super rebus dotalibus a viro nequeunt repeti ; dec. 628. n. 40., & 41. Tom. 3. p. 9.
- Expensæ in genere innegabiles, in specie, seu quantitate præcisæ levioribus convincuntur probationibus : dec. 661. n. 19. T. 3. p. 66.
- Expensæ factæ pro arvorum cultura, si ex expensarum notula deduci nequeant, ad peritorum judicium recurritur : dec. 764. num. 7. Tom. 3. p. 264.
- Expensarum repartitio ad rationem scutorum, decem pro quolibet rubro facto, dat intelligere quot terræ rubra facta sint : n. 9. & 10. ibid.
- Expensæ, quæ pro arvorum cultura requiruntur, ex attestationibus civium loci, & ex præcedentibus locationibus bene probantur : dec. 769. n. 18. Tom. 3. p. 271.
- Expensæ pro mantutione familiæ cum curtu, famulis, & ancillis, si excederent sc. 140. menstruatim, excessivæ non dicuntur : dec. 971. n. 1. & 4. Tom. 4. p. 190.
- Amplia, si testator familiam splendide alere præcepisset ; n. 2. & 5. ibid.
- Subamplia, si turrici facultatem dedisset, ut pro domus mantutione sortem census distraheret : num. 3. ibid.
- Expensæ pro mantutione nobilis puellæ in statu nuptiis proximo, non sunt regulandæ ad tramites illarum de tempore antecedenti, quum de stylo majores illæ præsumantur ; ibid. n. 19. p. 191.
- Expensæ necessariae pro mantutione honorum fideicommissariorum, ex ejusdem fideicommissi substantia libere fieri possunt : dec. 1051. n. 14. Tom. 4. p. 353.
- Amplia, quando essent excessivæ, & fructus fideicommissi non sufficienter : n. 25. ibid.

Vid. *Contributio*.Vid. *Bonificatio*.

EXPENSÆ FUNERIS, ET ULTIMÆ INFIRMITATIS.

- Expensæ funerum præsumuntur juxta gradum, & qualiter demortuus persone, etiam si non concludenter probentur : dec. 117. num. 25. Tom. 1. p. 183.
- Expensæ pro salario medicorum, medelarum, &c. quibuscumque creditoribus, expressas etiam & anteriores habentibus hypothecas, præferuntur : dec. 162. n. 14. Tom. 1. p. 252.
- Expensæ funerum pro terra parte detrahendæ sunt a rata dotis a viro ex statuto superlucratarum ; dec. 168. n. 9. Tom. 1. p. 261.
- Expensæ medicorum, chirurgi &c. quomodo calculandæ ; remissive ; decis. 241. num. 13. Tom. 1. p. 390.
- Expensæ eadem, & inventarii detrahendæ sunt ab hæreditate, pro quibus hæredi datur retentio ; si de aliis rebus non bene rationem reddiderit : dec. 345. n. 13. Tom. 2. p. 46.
- Ad Expensas funeris uxoris vir tenetur, ex statuto Beneventi : dec. 628. n. 29. T. 3. p. 8.
- Etiamsi mulier eidem in suo testamento derogare videretur, quando istud esset nullum ; num. 30. ibid.
- Expensæ huiusmodi ante legata solvendæ sunt : dec. 945. num. 10. Tom. 4. p. 136.
- Expensæ funeris, & elemosynarum a nobili testatore relictarum ascendentes ad scutum 369, non dicuntur excessivæ ; dec. 971. n. 17. Tom. 4. p. 191.

EXPENSÆ QUOAD HARAM REFLECTIONEM.

- Expensæ necessariae ad venditionem factæ ab eo, in cuius locum succedit prælationem intentans, sunt rescindendæ ; dec. 183. numer. 7. Tom. 1. p. 286.
- Expensæ factæ pro repræsentis, & melioramentis domorum, nisi probentur, non ex propria voluntate sed propter imminentem ruinam ex necessitate factæ, non possunt repeti ; ibid. n. 23. p. 287.
- Expensæ voluptuosæ, vel pro majori commoditate, contra formam pacti, non sunt rescindendæ : dec. 343. n. 4. Tom. 3. p. 43.
- De Expensis immixtis in salviano, sicuti de credito, & fructibus fundi, debet satisfieri ; dec. 461. n. 4. & 5. Tom. 2. p. 247.
- Expensas litis possessor conventus nolens possessionem dimittere, & in iudicio succumbens, de suo debet rescire, & cur ; numer. 6. ibid.
- Expensas rescindendi obligationem possessor contrahit in bonis propriis ex sua contumacia, quum acriter litem, usque ad rem iudicatam sustinet contra petentem immixtionem in salviano ; num. 8. & 11. ibid.
- Et assertur differentia, quæ inter fructus, & expensas in talibus possessionibus intercedit : num. 9. ibid.
- Ad Expensarum condemnationem Rota contra quoscumque succumbentes procedit : numer. 11. ibid.
- Expensarum reflectio insubsistens est, quæ non iustificatur, nisi ex informibus ministris adnotationibus : dec. 675. n. 10. T. 3. p. 97.
- Explicantur decisiones in *Romana pecunia-ria*.

- ria 18. Februari 1707. , & 26. Januarii 1708 coram Scotto; num. 11. ibid.
- Expensæ pro habenda noticia, & modo recuperandi ali-quod creditum pupilli, a tutore, quia dicuntur necessariæ, repetuntur: dec. 684. n. 12. 13. , & 15. Tom. 3. p. 117.
- Expensarum refectio in genere quando non, controversitur, leviores probationes in illorum liquidatione admittit: dec. 939. num. 5. Tom. 4. p. 126.
- Expensæ litis sunt de bonis hereditariis, reficiendæ, si lis perfecta sit pro substinenda validitate testamenti, quum testatoris favorem lis dicatur respexisse: decision. 1310. numer. 17. Tom. 6. p. 110.
- Vid. *Taxatio.*
- EXPENSÆ EXTRAJUDICIALES, ET JUDICIALES. QUOD EARUM REFLECTIONEM, ET TAXATIONEM.**
- Expensæ judiciales integræ veniunt reficiendæ dec. 28. num. 1. , dec. 36. num. 1. dec. 70. n. 1. dec. 100. num. 8. , dec. 120. num. 1. Tom. 1. pag. 38. 49. 101. 156. 185. , & dec. 507. num. 1. Tom. 2. pag. 325. necnon dec. 708. num. 1. , decis. 719. num. 1. Tom. 3. pag. 159. & 177. , 1206. num. 2. Tom. 5. pag. 265. , & dec. 1393. num. 2. Tom. 6. p. 243.
- Expensæ extrajudiciales, de stylo Rotæ taxantur in sc. 10. pro qualibet instantia: decis. 28. num. 2. , dec. 36. num. 1. dec. 62. n. 2. , 120. num. 2. Tom. 1. pag. 38. 49. 92. 185. , & dec. 335. num. 3. , 507. num. 2. Tom. 2. pag. 120. & 325. necnon dec. 705. num. 4. Tom. 3. pag. 154. denique dec. 1206. n. 2. T. 5. p. 265.
- In Expensis actorum victus condemnatur, quum non possunt referri, nisi ad causam terminatam: dec. 28. n. 3. Tom. 1. p. 38.
- Expensarum taxationem renunciatio cum iurium reservatione non impedit, post eam factarum: n. 6. ibid.
- Vid. *Procurator ad banc dec.*
- Expensæ vivæ nullam patiuntur diminutionem, & quæ sint istæ: decision. 62. numer. 1. , 175. numer. 1. , 181. numer. 1. Tom. 1. pagina. 92. 272. & 281. 385. num. 2. 455. numer. 2. Tom. 2. p. 119. & 238.
- Expensæ pro registro, & traductione iurium, quando ista conferre possunt ad causæ victoriam, licet conferant ad expeditionem alterius negotii, sunt reficiendæ: d. dec. 62. num. 5. d. p. 92.
- De tenui summa curandum non est: n. 6. ibid.
- Exequutoriales novæ super novo articulo possunt expediri, & earum debet refectio expensarum: num. 7. ibid.
- Expensarum taxationi locum facit renunciatio, & terminat litium: decis. 100. num. 5. Tom. 1. p. 155.
- Expensæ in iudicio adhuc terminato sunt taxandæ, licet pendeat aliud diversum: ibid.
- Expensæ voluntariæ regulariter non reficiuntur, nec illæ, quæ ex actoris culpa fuerunt factæ: num. 4. & seq. ibid.
- Pro Expensis registri, & processu favore, utriusque partis formati, utraque pro dimidia tenetur: num. 7. ibid.
- Expensæ litium satis probabiles redduntur ex illarum substatione; quum sine expensis non fiant: dec. 117. n. 24. Tom. 1. p. 182.
- Expensæ pro honorariis advocati, & procuratoris, si renunciatio liti valida non fuerit, sunt reficiendæ: dec. 400. n. 10. T. 2. p. 143.
- Expensas victori succumbens reficere debet, in poenam litis temere susceptæ: dec. 455. n. 1. Tom. 2. p. 238.
- Expensæ extrajudiciales fiunt in ducatis decem de Camera, non vero Romanis, quando agitur de causa extra Italiam: n. 3. ibid.
- Expensæ iustæ taxantur, lite super una re exacta, licet super alia contemporanee petita, adhuc vertat: dec. 461. n. 3. T. 2. p. 246.
- Expensæ expeditionis postea sequutæ refici debent, nec id impedit renunciatio liti facta, nomine alterius, pro quo de rato, si non constet de ratificatione, vel mandato procuratoris ad renunciandum: dec. 501. n. 6. & 7. T. 2. p. 317.
- Expensæ vivæ iustificuntur ex actis, & sunt integraliter reficiendæ victori per victum: decis. 507. n. 1. T. 2. p. 325.
- Expensæ a victo in tantum victori reficiuntur, in quantum fuit in sententia condemnatus: decis. 511. n. 2. Tom. 2. p. 319.
- Auctor laudatus ad expensarum refectionem condemnari non potest, instante domino bonorum, sed possessor ad eam condemnatus, istque contra auctorem laudatum actionem habere debet pro relevatione: n. 3. ibid.
- Expensæ mandatorum tantum, quæ in continenti possunt calculari, liquidatione non indigent: dec. 638. n. 14. T. 3. p. 29.
- Expensæ sunt duplicis generis judiciales, & extrajudiciales: dec. 705. n. 2. T. 3. p. 144.
- Expensarum quantitas fere ex Notariorum fide probatur: n. 3. ibid.
- Expensæ coram A. C. taxantur in scutis 3. pro qualibet instantia, & in scutis 10. in Rota: ibidem n. 4. , & dec. 708. n. 2. T. 3. p. 159. , & 1152. n. 2. & 1153. n. 4. T. 5. p. 147. , & 1393. n. 3. Tom. 6. p. 293.
- Expensarum restitutio non excusatur a iusta causa litigandi, & ex quo iudices modo in unam, modo in aliam visissent sententiam, quæ exitus tantum causæ attendatur: dec. 889. n. 6. Tom. 4. p. 34.
- Expensarum refectio favore victoris fieri debet in emendationem damni, quod iniuste passus est: dec. 923. n. 4. 5. 6. & 7. T. 4. p. 95.
- Expensarum refectio a iudice taxatarum dicitur debitum clarum succumbentis: dec. 991. n. 1. Tom. 4. p. 221.
- Amplia, si ageretur de expensis vivis, & judicialibus, quæ sunt sportulæ, extractus, & registra, citationes, & similes, quæ tam de jure, quam de Curie stylo sunt integraliter reficiendæ: ibid. n. 2. , & dec. 1032. n. 1. 1035. n. 1. 1095. n. 1. p. 311. & 318. , 1152. n. 1. & 5. 1153. n. 2. T. 5. p. 147. & 1393. n. 2. T. 6. p. 293.
- Expensarum taxationem renunciatio liti non retardat, nec mandati expeditionem, nisi parti judicialiter ante expeditionem notificetur: d. dec. 901. n. 3. T. 4. p. 231.
- Ab Expensarum taxatione error Notarii non excusat reum, ex quo sub interpellata die

se de renunciacione non rogasset, quum id renunciantis damno cedat : n.4. *Ibid.*
 Expensarum refectio in totum ad causam profectantem pertinet, quando ceteri appellacioni renunciant, tam profectuata, quam profectuata, nec exceptio possibilibus utilitatibus de futuro attenditur : n.9. *Ibid.*
 Expensae peritiae a iudice demandatae, uti necessariae, sunt a succumbente omnino cum aliis expensis reficienda : dec.1023. n. 1., & 4. Tom.4. p.296.
 In expensarum taxatione depositum unius iulii a succumbente factum, ad totius taxae solutionem obligat : dec. 1032. n.3. T.4. p.310.
 Expensae factae ante motam litem necessario pro additione hereditatis non sunt a succumbente reficienda : *Ibid.* n.6. p.311.
 Expensae factae pro compilatione processus, & causa expeditione taxantur, licet sententia sit ex capite nullitatis circumscripta, bene vero illae factae pro publicatione huiusmodi sententiae non reficiuntur : n.7. *Ibid.*
 Expensarum refectio, quando plures sunt in causa, ab illo tantum subeunda est, qui litem, ceteris reluctantibus, profectui voluisset : dec.1035. n.3. Tom.4. p.318.
 Expensae litis iudicis arbitrio liquidantur, quae sunt verisimiles, & necessariae : dec.180. numer. 14. Tom.4. p.427.
 Expensae iustificatae in maiori parte, veniunt in reliquis praesupponenda, & reficienda : numer. 15. *Ibid.*
 Expensae, ut reficiantur, tempus admissionis ad causam succumbentis non attenditur, quando praeventive de istius ordine factae fuissent : n.17. *Ibid.*
 Expensae extrajudiciales sunt defensorum honoraria, scripturarum copiae, impressiones, & similes : dec.1095. n.2., & 1153. numer. 3. Tomo 5. p.1. & 147.
 In expensarum taxatione excessus non praesumitur, sed est ab allegante probandus : dicta dec.1095. n.5. T.4. p.2.
 Expensae in fine iudicii taxandae sunt : dec.1124. n.23., & 1149. n.4. T.5. p.75. & 140.
 Expensae factae in partibus taxantur secundum notulam illorum Notariorum, quae iusta praesumitur : dec.1152. n.3., & 1201. numer. 2. & 3. Tom.5. p.147. & 257.
 Expensarum taxatio facta iuxta stylum Curiae, de excessu non potest redargui : d. decif. 1201. n.1. Tom.5. d.p.257.
 Expensae factae pro cibariis consumtis in itinere interpretis, sunt reficienda : n.4. *Ibid.*
 Expensarum taxatio iudicialis a Civitatis Cancellario approbata non infirmatur ex fide vaga causidicorum eiusdem loci : n.5. *Ibid.*
 Expensarum taxatio in quinta instantia minus rigide criticanda est : n.6. *Ibid.*
 Expensarum refectio in attentatorum iudicio, ipsius iudicis pars dicitur : dec.1202. numer. 2. Tcm.5. p.258.
 Vid. *Attentata quoad refectioem expensarum.*
 Expensae taxandae sunt pro rata victoria, si in parte tantum haec steterit. dec.1206. n.3. 4., & 5. Tom.5. p.265.

Expensarum refectio facta pro actis ultimae instantiae per succumbentem, qui liti cessit, non secumfert refectioem praecedentium iudicatorum ab eodem non factam : dec.1393. n. 4. Tom.6. p.293.

Vid. *Sportulae, Symtus litis.*

Vid. *Causa judicialis. Honorarium.*

EXPRESSIONES, EXPRESSUM.

Expresio magis tribui nequit, quam tacito : dec. 143. n.15. T.1. p.228.

Expresio qualitatibus hereditariae in quietantia affictum, quando haec in locatione non exprimitur, praesumitur facta a Notario continuative ad alia, quibus erronee appolita apparet : dec.220. n.32. T.1. p.351.

Expresio in literis Apostolicis, quod renunciarius sit consanguineus, vel affinis renunciantis, verificatur in nepote ex legitimo filio, qui retinet lura sanguinis : dec. 306. numer. 9., & 10. Tom.1. p.486.

Expressiones factae a Notariis in diversis actibus non praesumuntur oscitanter appolita : decif. 425. n.3. Tom.2. p.194.

Vid. *Cecitas.*

Expresio maioris etatis 24. annorum, quum esset 23., & exercitii cura animarum apud vicarios perpetuos, subreptionem facit, quum agatur de dignitate, quae tamen apud se habet exercitium cura animarum : decif. 426. n.2. Tom.2. p.196.

Expresio facta ab autore non potest ab haerede impugnari, & contra illum plene probat : dec.495. n.1. T.2. p.305.

Expressum satis dicitur quod habetur per relationem : dec.520. n.7. T.2. p.342.

Expresio rei, quae virtualiter inest, isti nil ultra dicitur ad iudicium. dec.1170. n.17. T.5. p.184.

Expresio de satisfaciendo aliquibus creditoribus, quando non videatur taxative adiecta, sed demonstrative tantum. dec.1403. nu.8. Tom.6. p.318.

EXPROMISSOR.

Expromissor, ut teneatur favore fideiussoris summam ab isto pro communi debitore persolutam refundere : sat est, quod idem fideiussor ostendat suas pecunias in talem causam cessisse, & in istum creditorem easdem recepisse : dec.1103. n.5. Tom.5. p.20.

Expromissor teneatur relevare fideiussorem, qui menitruas solutiones salariatis persolvisset, licet a communi debitore soluta apparerent, quando, hoc non obstante, fideiussor eas suffisset coactus persolvere. n.8. p.21.

Expromissor, ut fideiussorem indemnem per summam, ab isto favore communis debitoris persolutam restituere obligetur, sat est, quod ostendat hac de causa molestias ab illius creditoribus sibi fuisse illatas, seque solvere coactum. n.11. *Ibid.*

Vid. *Fideiussor.*

EXPURGATIO.

Expurgationis obligatio descendit a dominio, quo super praediis adiacentibus omnes gaudent : dec.790. n.7. T.3. p.314.

Vid. *Aqueductus, Fons, Foveus, Faudus.*

E X T E N S I O .

- Excludere volens vigore statuti, quum illo non est comprehensus, de casu ad casum *extenso* non datur. dec. 657. n. 31. T. 3. p. 60.
 Extensio de casu ad casum in materia pœnali non datur, ubi rationis dubietas concurrat. dec. 968. n. 2. T. 4. p. 184.
 Extensio de casu ad casum, aut de persona ad personam non admittitur in materia detractionis trebellianicæ. dec. 1399. num. 6. Tomo 6. p. 307.

Vid. *Breve Pontificium in princ.*

E X T I N C T I O .

- In Extinctionem debitorum testatoris, pecuniæ, quas idem testator voluit certo modo in vestiri, non possunt erogari. dec. 132. n. 13. Tom. 1. p. 203.
 Extinctio censuum communis debitoris facta ab altero, compensata pœsumitur in subsequuta divisione, vel si postea facta sit accollatio, assumti dici debent ab extinguente. decif. 220. n. 48. Tom. 1. p. 353.
 Extinctio plurium ab hærede facta eo nomine censetur expleta, quo ad eum cogi poterat. dec. 635. n. 9. Tom. 3. p. 23.
 Extinctio census quandoque concludi etiam potest pœsumtionibus, & coniecturis, quæ tamen debent esse omnino concludentes, & plenæ, univocæque probationis gradum constituere. dec. 1309. n. 10. T. 6. p. 105.
 Extinctio census non inducitur ex negativæ fructuum solutione per lapsum temporis, præsertim si originarius debitor compensationem opposuerit. ibid. n. 11. p. 106.
 Amplia, ut requiritur lapsus centenariæ ad hoc ut per negativam fructuum solutionem census extinctio inferatur. n. 12. ibid.
 Extinctio census facta in parte non parit extinctionem in totum, ex lapsu temporis negativæ solutionis fructuum; quum, volente creditore, possit in parte extingui. n. 13. & 17. ibid.
 Vid. *Census quoad extinctionem.*
 Vid. *Cambium quoad extinctionem.*

E X T R A C T I O .

- Extractio patrimonii facta, pendente lite, & parte non citata, non attenditur. dec. 552. n. 9. Tom. 2. p. 391.
 Extractio plurium facta ab hærede eo nomine expleta censetur, quo ad eam cogi poterat. dec. 635. n. 9. Tom. 3. p. 23.
 Extractio facta de privatis libris, non citata parte, nil probat. dec. 876. n. 24. T. 4. p. 14.
 Extractio patrimonii facta ab Officiali publico ipsius creditoris debitum probat, & liquidat. dec. 1103. n. 4. T. 5. p. 20.
 Vid. *Partite.*

E X T R A C T U S A C T O R U M .

- Extractio facta a Cancellario de actis in eius officio productis plena fides danda est. dec. 589. n. 5. Tom. 2. p. 447.
 Præsertim, si multa adsint adminicula comprobantia. n. 6. ibid.
 Ab Extractu negativa alicujus citationis non probatur, in quo alia etiam desint documenta. dec. 616. n. 4. T. 2. p. 507.
 Maxime, si Notarius testetur sibi eandemuisse reproduci. n. 5. ibid.

Vid. *Acta quoad extractionem.*

Vid. *Processus.*

E X T R A N E U S .

- Extraneus non capit bona ex judicio testatoris, sed ab ultimo mafculo, penes quem bona libera remanserunt. dec. 37. n. 10. T. 1. p. 51.
 Extraneus donando potest quamcumque legem sibi beneficium præscribere. dec. 66. num. 17. Tom. 1. p. 97.
 Vid. *Fideicommissus.*
 Vid. *Testator.*

- Extraneus non potest eligi ab ultimo hærede, cui sit concessa facultas sibi nominandi successorem restrictivæ ad unum de familia. decif. 1185. n. 5. T. 5. p. 223.
 Vid. *Appellatione &c.*

E X T R E M A .

- Extrema quando sunt probata, media præsumuntur. dec. 1182. n. 22. T. 5. p. 211.

F

FABRICA SANCTI PETRI.

- R**Ev. Fabrica limitatas habet facultates super vere privilegiatis; & quoniam istæ sint consumerantur. dec. 143. numer. 3. Tomo 1. p. 228.
 Legata, super quibus Rev. Fabrica facultates habet, pietatis intuitu debent esse relicta. num. 4. ibid.
 Sub Rev. Fabricæ facultatibus legatum ob amorem Dei, & pietatis causa non relictum, sed ob causam prophanam, non comprehenditur. n. 5. ibid.

F A C T A , & F A C T U M .

- Factum defuncti tenetur servare hæres beneficiatus intra vires hæreditarias. dec. 3. nu. 5. T. 1. p. 4. & 537. n. 8. T. 2. p. 368.
 Factum suorum ascendentium agens ex iuribus propriis impugnare potest. decision. 42. numer. 24. Tom. primo pag. 65 decif. 32. n. 27. 459. n. 3. & 504 n. 5. T. 2. p. 78. 232. & 320.
 Factum proprium impugnari nequit. dec. 50. n. 1. T. 1. p. 77. dec. 336. nu. 1. T. 2. p. 33. 717. n. 3. 848. n. 3. T. 3. p. 176. & 421. 958. n. 19. Tom. 4. p. 167.
 Factum initum contemporaneæ ad stipulationem contractus, est omnino servandum. dec. 51. n. 12. T. 1. p. 1.
 Principalis nequit redargui ex facto minus legitimo procuratoris. dec. 64. numer. 3. Tomo 1. p. 94.
 Factum auctoris hæres impugnare nequit. dec. 72. n. 22. & 212. n. 25. T. 1. p. 106. & 333.
 Limita, vel quando defunctus aliquid nulliter gessit contra testatoris præceptum, vel quando factum defuncti tendit ad irrogandum damnum hæredi, & in illius fraudem. ibid. n. 23. & 24. d. p. 333.
 Factum præcedentium vocarorum, venienti ad fideicommissum ex propria persona, non præjudicat. dec. 77. n. 5. & 9. T. 1. p. 114.
 Factum prævia matura cognitione exaratum, infectum declarari non debet. dec. 86. n. 10. dec. 96. n. 12. T. 1. p. 129. & 149. Ge-

- Gesta de consilio, & assensu alicujus, ab eodem consentiente gesta dicuntur: dec. 184. nn. 17. Tom. 1. p. 289.
- Factum procuratoris ratificat, qui illi adherat, nec renunciat; segue in bonorum possessione convolvit: dec. 338. n. 3. T. 2. p. 35.
- Factum gravari non nocet fideicommissario ex propria persona venienti: dec. 369. n. 5. 393. n. 15. T. 2. p. 90. & 132.
- Factum auctoris nequit impugnari: decif. 404. numer. 9. 407. numer. 1. 429. numer. 5. 468. numer. 16. & 599. n. 2. T. 2. p. 151. 158. 201. 261. & 465., necnon decif. 662. num. 8. 672. n. 2. 683. n. 4. 824. n. 4. & 838. nu. 4. Tom. 3. p. 67. 88. 114. 377. & 403.; Præterea dec. 890. n. 7. 907. n. 5. & 7. 958. nu. 19. 1059. n. 3. & 1072. n. 7. & 9. T. 4. p. 35. 66. 167. 367. & 402.; Denique dec. 1142. n. 43. 1212. n. 6. T. 5. p. 122. & 276.
- Factum gravatorum cæteris vere ad fideicommissum, vel juspatronatus vocatis præjudicare nequit: dec. 497. n. 97. T. 2. p. 310.
- Factum ejus, a quo causa non habetur, non præjudicat: dec. 575. n. 15. T. 2. p. 418.
- Factum auctoris impugnans hæres non auditur n. 16. ibid.
- Factum procuratoris sine mandato principalis non præjudicat: dec. 616. n. 6. T. 3. p. 56.
- Gesta per procuratorem ratificasse videtur principalis, si eis utatur n. 7. ibid.
- Factum procuratoris principalis impugnare, non possunt, quod solemniter approbaverunt; dec. 662. n. 3. Tom. 3. p. 67.
- Factum auctoris ut impugnari possit, quinam ejus error sit probandus: n. 9. ibid.
- Factum proprii auctoris non potest impugnari; præsertim, si in talem recognoscatur: dec. 712. n. 5. Tom. 3. p. 166.
- Factum iudicis, dicitur factum partis: ibid. numer. 33. p. 68.
- Facto prædecessorum possessor ultimus primogenituræ non tenetur stare, quum ab illis sua iura non metiatur: dec. 836. n. 17. & 25. Tomo 4. p. 29.
- Factum de novo dici non potest id, quod gestum est in secundo actu pro majori securitate, & firmitate primi, ideoque novationem non parit: dec. 830. n. 9. Tom. 4. p. 35.
- Ad Factum alienum nemo obligari valet: dec. 999. n. 1. T. 4. p. 237.
- Factum procuratoris ad omnes juris effectus, uti constitutis factum habetur: decif. 1038. n. 15. T. 4. p. 327.
- Factum principis casui fortuito æquiparatur: dec. 1074. n. 6. T. 4. p. 406.
- Factum tutoris post centum annorum lapsum non potest de latione redargui: decif. 1110. n. 18. Tom. 5. p. 40.
- Factum semel approbatum, semper approbatum: dec. 1191. n. 10. & 1196. numer. 5. Tomo 5. p. 242. & 251.
- Factum in Rota coram Ponente concordatum, impugnabile amplius non est: dec. 1205. n. 5. & 8. 1232. n. 11. T. 5. p. 264. & 322.
- Factum semel approbatum, amplius reprobari non potest: decif. 1228. numer. 12. Tomo 5. p. 319.
- Factum tutoris dicitur factum pupilli, illumque ligat: dec. 1281. n. 8. T. 6. p. 30.
- Limita, quando ex facto tutoris ad pupillum nil devenisset: num. 10. *Vide numero* 12. ibid.
- Factum ex mera liberalitate, nulloque cogente jure, ad meram potest referri donationem: dec. 1389. n. 2. T. 6. p. 285.
- Vid. Author.*
- FACULTAS IN GENERE.**
- Facultas augendi dotes debet intelligi cum suo moderamine: dec. 8. n. 3. T. 1. p. 11.
- Facultas ab administratore reservata addendi in inventario, illud salvat a vitio nullitatis: dec. 38. n. 17. T. 1. p. 54.
- Facultas rei sciendi onus a legitima transmittitur ad hæres: dec. 57. n. 7. T. 1. p. 58.
- Facultas sub duplici qualitate concessa, utriusque verificationem requirit, ut obtineat effectum: dec. 96. n. 7. T. 1. p. 149.
- Facultas præservativa pro evitanda incompatibilitate intelligi debet, præter illa, de quibus fuit dispositum; n. 8. ibid.
- Fortius si declarata fuerit ex sequentibus actibus, ad aliud non reverbilibus: n. 9. ibid.
- Facultas amplissimis verbis concepta, limitatur a subsequentiis, quæ illa restringunt: dec. 145. n. 13. T. 1. p. 232.
- Facultas disponendi, quæ remaneret superflua, debet interpretari, itaut aliquid operetur: dec. 222. n. 20. T. 1. p. 357.
- Potissime, quum non est datus substitutus incasu, quo non esset: ibid. n. 24. p. 358.
- Et quum bona ista, tanquam libera, talis hæres agnovit: n. 25. ibid.
- Et quum de illis, tanquam liberis, etiam cum consensu aliorum, qui libertatem bonorum postea impugnant, disposuerit: numer. 26. ibid.
- Facultas concessa cum verbo -- *libere* -- tollit necessitatem exprimendi causam in ejus exercitio: & contrarium doctorum auctoritas non applicatur, quum in id concurrat obsevantia: dec. 298. n. 11. & seq. Tom. 1. p. 423. & dec. 356. n. 7. Tom. 2. p. 61.
- Facultas ad certum casum restricta, extra illum operari non potest: dec. 316. numer. 22. Tom. 2. p. 8.
- Facultas statuentium, quando ultra propriam conditionem extendatur: dec. 463. num. 19. Tomo 2. p. 249.
- Facultas excedendi unum actum, qui ab aggregationis effectu proveniat, quoad alios etiam ex eadem aggregatione profluens extenditur: dec. 784. n. 2. T. 3. p. 303.
- Facultas incidendi lignamina de sylvis alieni reservata ex pacto, non potest restringi ad illam tantum, qua uti civis frui posset, sed ad aliquid ultra; & quomodo: decif. 1047. n. 5. Tom. 4. p. 332.
- Facultas unius familie probatur ex duobus testibus de eodem loco, repetitis: dec. 1052. numer. 3. Tom. 4. p. 355.
- Facultas data a testatore limitate ad multiplicationem administrationem, ad generalem totius assis hæreditarii ingerentiam non extenditur: dec. 1110. n. 8. T. 5. p. 39.

Facultas conveniendi debitorem ubique locorum operatur, ut partes sese subicerint legibus extra naturam contractus, in quocumque loco vigentibus: dec. 1306. n. 7. T. 6. p. 94.

Vid. *Actus facultatis*.

FACULTAS QUANDO CESSARE DICATUR.

Facultas delegata expirat in actu, quo Episcopus pronuntiat, & vicarius post illam, si uti administrator se ingerat, nulliter operatur: dec. 855. n. 3. Tom. 3. p. 438.

Facultas per non usum, imo ex usu contrario sublati dicitur, & quidquid actum fuerit, factum de necessitate præsimitur: decif. 1219. n. 21., & 22. Tom. 5. p. 296.

Facultas præstendi regulares cessat ex multiplicitate actuum uniformium in contrarium, & per tempus diuturnum observata: n. 22. ib.

FACULTAS ADDENDI, ET MINUENDI IN INVENTARIIS.

Facultatem addendi, & minuendi sibi reservans heres eatenus hæc gaudet cautela, donec in ipso duret rerum hereditariarum ignorantia: dec. 851. n. 29. T. 3. p. 42.

Facultas prædicta non sapit nullitatem, si ab hærede additio facta sit coacte, & ex impulsu creditorum, ex quo dolus arguitur: numer. 30. ibid.

FACULTAS ALIENANDI.

Facultatem habens primogenitus alienandi bona primogenituræ, ad effectum investendi; sequuta alienatione, & investimento, istud ad fideicommissi commodum, ministerio legis refertur, nisi copulative continerit, ementem voluisse pro se libere, & ex propriis pecuniis cœmere: dec. 72. num. 1., & 7. Tomo 1. p. 103.

Ad Facultatis exercitium propria autoritate distrahendi sine interpellatione deveniri nequit: dec. 316. n. 17. T. 2. p. 8.

Facultatis exercitium propria autoritate distrahendi, exequi nequit, quum obest iudicis inhibitiō. n. 19. ibid.

Etiamsi dicta facultas sit amplissimis clausulis munita: n. 20. ibid.

Facultas libere vendendi repugnat cum facultate, quam eandem concedens præterdit, eadem in certo casu vindicandi: dec. 563. n. 15. Tom. 3. p. 409.

Facultas alienandi in investito non pendet ex verbis affirmativis, vel negativis. dec. 674. n. 10. Tom. 2. p. 94.

FACULTAS CELEBRANDI PER ALIUM, ET PER SE.

Facultas celebrandi per alium semper subintelligitur tributa, nisi de contrario constet expresse. dec. 753. n. 5. T. 3. p. 239.

Facultas prædicta ex causa legitimi impedimenti in investito a fundatore facta, diversa est ab illa, quæ de sui natura a dispositione descendit in terminis supra expressis: n. 6. ibid.

Facultas celebrandi per alium data a fundatore cappellania, denotat illam esse clericalem; Etsi fundator in omni suæ dispositionis parte verbum *Sacerdos* protulerit; quod potius sacerdotem habuit, & non actu voluisse denotat; dec. 753. n. 11. & seq. T. 3. p. 239.

Vid. *Fundator*.

Vid. *Onus celebrandi &c.*

FACULTAS DISPONENDI, ET TESTANDI.

Facultas libera testandi non est sublata testatori quum sub generalitate verborum non comprehendantur jura, & actiones: decif. 375. n. 12. Tom. 2. p. 104.

Neque, quum relictus fuit pingnis usufructus, ex quo bona comparare possit, de quibus testetur: n. 13. ibid.

Facultas disponendi de certa summa in donatione reservata, quum sit consumpta, non est amplius allegabilis: 537. n. 7. T. 2. p. 368.

Vid. *Clausula ad habendum ad dec. 563.*

Facultas indefinita, & absoluta de bonis disponendi subintellēta, habere nequit restrictivam ipsius destructivam; dec. 563. num. 14. Tom. 2. p. 409.

Facultatem disponendi de rebus propriis tollitur a dementia: dec. 754. numer. 4., & seqq. Tom. 3. p. 242.

Disponere Testator potest de re hæredis, sicut de propria, quando præsertim concurrat illius potestas, ob majus emolumentum, attempta institutione in universo asse in hæredem transfusus: dec. 115. n. 10. T. 5. p. 53.

Vid. *Pater ad dec. 1118.*

FACULTAS DONANDI.

Facultatem donandi spiritalia laicus non habet, sed temporalia tantum: dec. 1005. n. 3. Tom. 4. p. 249.

Limita, si donatio laici ab Episcopo approbaretur: n. 4. ibid.

FACULTAS ELIGENDI, ET NOMINANDI.

Facultatem habens a fideicommittente, vel unum ex pluribus ad libitum, vel nullum nominandi, potest aliquem nominare sub certa lege: dec. 14. n. 2. T. 1. p. 18.

Habens nominandi necessitatem cum solo arbitrio eligendi, quem malit ex certo genere, electum nullo pacto gravare potest, maxime ad proprium commodum; ibid. numer. 3., & 4. d. p. 18. & seq.

Facultas a testatore tributa favore lineæ ad jus patronatus passivum dilectæ, si in altera in subsidium non expresserit, vigore discretivæ, repetita non censetur: dec. 592. nu. 14. Tom. 2. p. 454.

Facultas odiosa Ecclesiæ in iurepatronatus uni tributa, uti expresse a fundatore data non fuit, in altero non debet intelligi: n. 5. ibid. Potissimum, si non adsint dictiones copulative diversas dispositiones conjungentes: numer. 16. ibid.

Et quum agatur de dispositionibus separatis in diversa ratione favore diversarum personarum: n. 17. ibid.

Et quum diversitas rationis in eo, cui datur, uti prædilecto, concurrat, ac in alio subsidarie vocato non militat: n. 18. ibid.

Facultatis juri contrariæ repetito quum exclusæ remaneat ex coniecturis, eam fundatorem noluisse dicendum est: n. 19. ibid.

Facultas nominandi ad vicariam, illiusque vacatio, ex Ordinarii attestatione probatur: dec.

decif. 866, numer. 2. Tomo 3. p.340.
 Vid. *Suppatronatus ad dec.963.*
 Facultas nominandi successorem mafculum ad fidei commiffum a testatore alicui tributa, fiat loco fubftitutionis: dec. 1011. n. 11. T. 4. p. 264.
 Facultas eligendi miniftrros alicuius loci pii, quod refideat penes fuperiorem illius, ex quibus probetur: dec. 1070. n. 6. T. 4. p. 397.
 Facultas data a fideicommittente ad eligendum ubi heredem fideicommiarium, operatur, ut fideicommiſſum ab illo dicatur adeptum, non ex voluntate teſtatoris, ſed ex arbitrio gravati, qui eum elegit: dec. 1166. n. 26. *Vid. n. 27. & 28. Tom. 5.* p. 174.
 Facultas nominandi non implicat, quod penes plures in potentia exiſtat, & exercitium ſit ultimo ſuſſeſſiti reſervatum: n. 34. *ibid.*
 Vid. *Vocatus ad d. dec. 1166*
 Facultas nominandi heredem ultimo gravato commiſſa, præſumitur potius, quod eius fa- veat libertati, circa perſonam nominandam; & quando fecus: dec. 1185. n. 16. T. 5. p. 224.
 Amplia, quando teſtator in elaborata diſpoſitione cum pluribus vocationibus, & ſubſtitutionibus diverſi generis perſonarum, ſemper ſaltem in ſubſidiis, & agnatorum defectum, deſcendentes ex ſamina ſub generali vocatione deſcendentium, contemplerit: numer. 17. *ibid.*
 Facultas deputandi in vicarium Regularem Eccleſiæ unitæ, cenſetur ſubſtata, quando ſuper non tali uſu centenaria ſuperaccederet: decif. 1252. n. 7. & 8. T. 5. p. 385.
 Facultas eligendi beneficiarum per fundatorem conceſſa in caſu exiſtentia clericis de ſua linea expreſſe vocati, & reſtricta, ad caſum non exiſtentia ejuſdem, eo extante, dicitur denegata patronis: dec. 1364. n. 5. T. 6. p. 221.
FACULTAS AMOVENDI MINISTROS.
 Facultas removendi miniſtrum ad beneplacitum Proteſtoris loci pii, qui eum elegerit, ex juſta cauſa etiam ad ſucceſſorem in proteſtoria devolvitur: dec. 1027. n. 11. T. 4. p. 324.
FALSITAS, FALSITATES.
 Falſitatem teſtamenti obſervantia, præſertim proxima, excludit teſtamento: dec. 37. n. 25. Tom. 1. p. 52.
 Falſitas ſapit delictum, & ideo concludenter probari debet: dec. 126. n. 16. T. 1. p. 198.
 Falſitas brevi tempore cum Notario A. C. hæredi non proficua, in teſtamento commiſſa, non cenſetur: dec. 247. n. 36. T. 1. p. 399.
 Falſitas tranſactionis non arguitur ex apoſtillia inſerſis, ſi eadem approbata, ſubſcripta, & ſigillata, coram iudice tantum ſit aperta, ubi pars non reclamavit: dec. 252. n. 11. T. 1. p. 410.
 Præcipue, ſi inſerſis pro ejus executione: numer. 12. *ibid.*
 Et quamvis de falſitate accuſavit Notarium, ab accuſatione receſſit, & plures validitates declarationes emiſit, etiamſi tranſactio ſit laſiva: n. 13. & 14. *ibid.*
 Falſitatis nota Notario, & perſonis publicis, non debet impingi: dec. 444. n. 37. T. 3. p. 224.
 Vid. *Panper ad d. dec.*
 Falſitas teſtamenti omnibus requiſitis muniti, &

ab omni viſibili vitio immunis, non arguitur, ex quo aliud ejus exemplum pro falſo ſit judicatum: dec. 497. num. 5. Tom. 2. p. 309.
 De Falſitate teſtamentum plenarie, & ad unguem obſervatum, redargui non poſſeſt: *ibid.* num. 6. p. 310.
 Falſitatis ſuſpicio in civilibus pro falſitate habetur: dec. 634. n. 7. Tom. 3. p. 20.
 Etiam in teſtamentis: num. 8. *ibid.*
 Præſertim, urgentiſſimis concurrentibus con- jecturis: num. 9. *ibid.*

FAMILIA IN GENERE.

Familia nomen æque verificatur de civili, ac de materiali, mafculos, ac fœminas compre- hendente: dec. 172. n. 10. Tom. 1. p. 269.
 Familia adjecta dictio ſua, eam ad civilem, reſtringit: *ibid.* num. 15. p. 270.
 Secus, quando eſt adjecta in parte proemiali, & in parte diſpoſitiva declaratur de familia materiali, quia eam non alterat, ſed juxta diſpoſitionem eſt intelligenda: n. 16. *ibid.*
 Familia ſua verificari poſſeſt in familia materiali late ſumta, pro poſteritate a deſcendentia: num. 17. *ibid.*
 Et tunc pronomen ſua intelligi poſſeſt appo- ſitum ad diſtinguendum columnellum, in quo reperitur teſtator a quacumque alia familia ejuſdem cognominis: num. 18. *ibid.*
 De Familia proxima dicitur intellexiſſe teſta- tor, quando in conditione poſuit proximiores cum adiuncto *ſuæ familie*, non de univerſa contentiva: dec. 257. n. 8. T. 1. p. 418.
 Familia per mafculos conſervatur: decif. 373. num. 6. Tom. 2. p. 99.
 Familiarum dignitas divitiarum robore ſubſtituitur: num. 7. *ibid.*
 Familia ampliſſimam ſignificationem habet: dec. 525. n. 6. Tom. 2. p. 350.
 De una Familia aliquis præſumitur, quum talis in publico instrumento antiquo ſuit declaratus a perſona de eadem familia, & cur: dec. 571. num. 13. Tom. 2. p. 423.
 Præſertim, quum poſtea ab omnibus de eadem familia, ut talis, recognitus, tractatus que fuerit: num. 14. *ibid.*

Vid. *Nobilitas*

FAMILIA QUOAD EXISTENTIAM, ET IDENTITATEM.

Vid. *Denominatio ad dec. 526.*

De Familia ille dicitur, cujus aſcendens anti- quitus ab uno, qui de eadem priuſus erat fa- milia, occasione multiplici pro ea ordinan- di, inter cæteros vocatos ſuit nominatus: d. dec. 526. num. 13. Tom. 2. p. 353.
 Et quum in ſententiis arbitramentalibus, & Pontificiſis brevibus uſi tales fuerunt ejus aſcendentes recogniti: num. 14. *ibid.*
 Fructus, & declarationes illorum de fa- milia iſtum eſſe de familia convincunt: nu- mer. 16. *ibid.*
 Familiaſ identitas, & continuatio ex eorundem ſignium uſu, & ſtemmatis arguitur: num. 17. *ibid.*

Vid. *Cognomen ad diſtam dec. 526.*

Et Vid. *Diverſitas ad dec. 981.*

Vid. *Identitas.*

FAMILIA VOCATA QUI
VENIANT.

Familia nomen aliquam agnationem designat : dec. 172 n. 11. *Vid. n. 13., & 14. T. 1.* p. 269.
Familia nomen agnationem significat, quando agitur de materia admittente solos masculos, ut feudorum majoratum &c. n. 13. *ibid.*
 Vel quando etiam in materia, indifferenter testator ad solos masculos de linea masculina vocationem stricte, & rigore restrinxit : num. 14. *ibid.*

Vid. Cappellania ad dec. 206.

Quum Familia feminae continuare ex testatoris mente sint incapaces, ad fideicommissum non dicuntur vocatae : dec. 474 num. 10. Tom. 2. p. 270.

Familia nomen late patet, & aptum est comprehendere lineam contentivam : decif. 508. num. 8. *Limita num. 9. Tom. 2.* p. 416.

Familia nomen non solum de agnatis ; verum quoque de omnibus fideicommittenti propinquis, & cognatis predicatur : decif. 1011. num. 31. Tom. 4. p. 265.

Predicator de agnatis tantum, quando testator ei adiecit filium cognomen *sua domus* ; secus si ille non adiecit : n. 32. *ibid.*

Restrictum a testatore cum suo pronome non est omnium agnatorum, & cognatorum comprehensivum, sed ad propriam, & effectivam testatoris familiam coarctatur : *ibid.* num. 23. p. 266.

Familia contentiva sive proxima, sive remota in tota sua latitudine venit sub nomine familiae, & domus : dec. 1052 n. 6. T. 4. p. 356.
Amplia, in materia jurispraeconatus passivi, quae tamquam favorabilis, largissimam recipit interpretationem pro comprehensione consanguineorum, etiam in gradu remotissimo, fortius ad exclusionem penitus extranei : num. 7., & 8. *ibid.*

De Familia sua fideicommittens loquendo in casu, quo supponenda foret extincta, intellexisse praesumitur de familia, quam artificialiter & collective primae ordinasset : dec. 1166. n. 40., & 41. Tom. 5. p. 175.

FASCINAE.

Fascinae debentur retrahenti praedium, quae ante emtionem deliberatarii fuerunt incisae, rescissis tamen expensis : decif. 201. num. 10. Tom. 1. p. 315.

FAVERE.

Favendum est p. e. causae in dubio : decif. 392. num. 12. Tom. 2. p. 130.

FEMINE, FEMINAE IN
GENERE.

Feminae a masculo descendentes, dicuntur esse in linea masculina, cujus sunt finis : decif. 37. num. 3. Tom. 1. p. 50.
 Licet possint esse principium alterius lineae, praesertim si testator a feminis non abhoruit : num. 4. & 5. *ibid.*

Et fortius veniunt in linea masculina in concursu cum extraneo : limitatur tamen, si vocati fuerint primogeniti masculi ex linea masculina ; num. 6., & 7. *ibid.*

Feminae, quando nulla concurrunt verba communia, quae ad illas referri possint, neque

in subsidium ad fideicommissum masculinum, censentur vocatae : *ibid.* n. 9. p. 51.

Feminae ex primo vocato invitatae post masculos dicuntur, quum summo studio testator eis extinctis, agnationem in feminis voluit renovari per assumptionem nominis, & armorum, & alia concurrant hic recensita : dec. 321. num. 14. Tom. 2. p. 15.

Femina proximior fortius ad successionem admittitur, si ad istam ultiores admitterentur foeminae ; num. 15. *ibid.*

Fortius, si sit testatori cognita, & quum testator providendo de dote foeminarum, aequaliter admittit foeminas filias vocati, quam aliorum ejus descendendum : n. 16. & 17. *ibid.*

Feminae aequaliter dotatae, aequaliter censentur vocatae : num. 18. *ibid.*

Feminae faciunt numerum pro augenda legitima in beneficium masculi : dec. 866. num. 9. Tom. 3. pag. 459. & dec. 880. n. 2. T. 4. p. 18.

Feminis, quibus ex fideicommissi fructibus dos debetur, de proprio perfolventi, contra ejusdem fideicommissi bonis competit relevatio : dec. 378. n. 15. T. 2. p. 110.

Feminae possunt esse capices jurispraeconatus activi tantum, quae veniunt sub nomine vocatorum descendendum : decif. 9. num. 2. Tom. 4. p. 198.

FEMINA QUOAD COMPREHENSIONEM SUB VOCABULIS ; DESCENDENTUM, FILIORUM, HAEREDUM, LINEAE, ET SIMILIMUM.

Feminae intelliguntur vocatae, si sint vocati simpliciter descendentes de linea masculina, nec contrariae conjecturae concurrant : dec. 37. num. 3. Tom. 1. p. 50.

In Foeminarum vocatione per declarationem universalem ad omnes masculos substitutos, de quorum descendentia sunt volitae, comprehensa etiam dicuntur foeminae descendentes a primo haerede : decif. 321. num. 8. Tom. 2. p. 14.

Femina, quae non provenit ex masculis, qui in parte conditionali fuerint expressi, comprehendit nequit in dispositiva, in qua substituantur foeminae ex praedictis masculis : *ibid.* num. 9. p. 15.

Secus, si in parte conditionali, ideo masculi sunt expressi, quatenus testator admitti voluit foeminas post ultimum masculum : num. 10. *ibid.*

Et quum in parte dispositiva generaliter foeminas sine qualitate descendentiae ad filios masculis invitavit : num. 11. *ibid.*

Femina venit appellatione *filiorum* n. 19. *ibid.*
 Praesertim, si aliae foeminae descendendum non concurrant : n. 20. *ibid.*

Feminae veniunt appellatione *posteriorum*, & *successorum* : dec. 401. n. 21. T. 2. p. 145.

Sub Foeminarum, & masculorum vocatione filia, masculis defectis, dicitur comprehensa : dec. 514 n. 2. Tom. 2. p. 347.

Feminae non veniunt appellatione *proximarum*, quando fuerint expresse exclusae : decif. 547. n. 15. Tom. 2. p. 386.

Feminae veniunt sub vocatione *filiorum & descendens*

descendentium; dec. 553. n. 7. T. 2. p. 392.
Fœminæ continentur sub nomine *filiorum*, *nepotum*, & *pronepotum*, omnesque simul sub illo vocantur: dec. 887. n. 1. T. 4. p. 30.
 Limita, si ex conjecturis deduceretur, quod *testinæ* essent vocatæ per posterius, in masculinorum defectum: num. 2. ibid.
Fœminæ non dicuntur vocatæ in defectum masculinorum per hoc, quod testator in ingressu dispositivæ vocasset masculinos, quoties in progressu tam istos, quam illas in conditione posuisset, quum ab ingressu non arguatur ad progressum: num. 4. ibid.
Fœminæ in ultima voluntate sub nomine *filiorum* comprehenduntur: dec. 902. n. 2., & 13. Tom. 4. p. 58.
Fœminæ, ut dicantur vocatæ, sat est, quod in testamento adit verbum eorum *sexus completivum*, scilicet *descendentes*, *familia*, & *similia*; ibid. numer. 14. *Vide* 15. 16. d. p. 58. & seq.
Fœminæ veniunt sub nomine *descendentium*, & sub tali nomine in donatione censentur vocatæ: dec. 908. n. 5. Tom. 4. p. 68.
Fœminæ veniunt sub nomine *descendentium*, in ultimis voluntatibus: decif. 1063. num. 6. Tom. 4. p. 378.
Fœminæ, & masculi veniunt sub denominatione *lineæ*, quando non adiciitur qualitas masculinitatis: num. 7. & 11. ibid.
Fœminæ, sicut masculi, veniunt sub appellatione *filiorum*, & *descendentium*; dec. 1112. n. 45. Tom. 5. p. 45.
 Limita, quando ex littera dispositionis, vel ex conjecturis de contraria testatoris voluntate constat; & ex quibus talis voluntas eruatur: num. 5. ibid.
Fœminæ veniunt appellatione *familia*: decif. 1166. n. 13. Tom. 5. p. 174.
Fœminæ veniunt sub appellatione *filiorum*: decif. 1207. numer. 3., & 1215. numer. 4. Tom. 5. p. 267. & 283.
Vid. Appellatione descendendum, Lineæ, Masculi.
FŒMINÆ EXCLUSÆ, ET QUANDO TALES DICANTUR.
Fœminis etiam successionem aperit omisso masculinitatis in transactione inita a gravatis super testamento, in quo masculinum fideicommissum ordinabatur, maxime ad exclusionem extranei: decif. 86. numer. 2. Tom. 1. p. 128.
Fœminis exclusis in testamento, jus non acquiritur ex transactione, in qua præservatur ordo testamentarius succedendi, quamvis omissa fuerit qualitas masculinitatis: numer. 6. ibid.
Fœminæ exclusæ a successione parentum non faciunt numerum, & partem ad augendam masculinorum legitimam, & hoc procedit etiam in hereditate materna: dec. 146. n. 2., & 3. Tom. 1. p. 233.
Fœminæ connumerantur in computatione legitimæ, quum dos in istius locum succedit: num. 4. ibid.
 Intellige, quoties agitur de hereditate parentis, non autem de hereditate alterius, sive

matris: num. 5. ibid.
Fœminæ, quæ sunt totaliter exclusæ, quum nec in dote, nec in legitima succedant respectu matris, non possunt in ejus hereditate augere legitimam masculinorum, faciendum numerum: num. 6. ibid.
Fœminæ bonis dotalitis dumtaxat exclusæ, numerum faciunt; n. 7. ibid.
Fœminæ vero exclusæ indefinite a bonis cuiuscumque parentis, nullo modo sunt considerandæ in detractio legitime ex eorum hereditate: ibid. num. 8. p. 238.
Fœminæ excluduntur a jure patronatus familiaris, & sortis descendentes ab eis: dec. 360. num. 10., & 11. Tom. 2. p. 70.
Fœmina a statutibus a successione ibidem nominatorum exclusæ censetur; si fuit demandatum, ob unicam dotationem, a quocumque expletam: dec. 373. n. 8. T. 2. p. 99.
 Et tunc sola dotalio non est causa finalis exclusionis fœminæ ab hereditate dotalium: num. 9. ibid.
Fœmina non correlative ad dorem exclusæ censetur, quum a statuto mulier dotalis a successione avi, proavi, avia, & proavia, excluditur, & cur; num. 12. ibid.
Fœminæ exclusæ a successione fratrum, exclusæ censentur a successione parentum; sive dotalio, ante, sive post paternam delatam successionem sequatur: ibid. n. 15. p. 100.
Vid. Decretum ad dec. 437.
Fœminæ quum excluduntur, observandum est in quorum concursu, & ad quorum favorem excluduntur: dec. 437. n. 7. T. 2. p. 211.
Fœminæ quum familiam continuare ex testatoris mente sint incapaces, ad fideicommissum non sunt vocatæ; decif. 474. numer. 10. Tom. 2. p. 270.
Fœminarum comprehensio induci non potest ab exclusione filiarum monialium: dec. 488. num. 14. Tom. 2. p. 292.
Fœminæ a statuto propter agnationem, a jure patronatus quoque exclusæ dicuntur, nec illud vel cedere, vel renunciare possunt: dec. 657. n. 28. Tom. 3. p. 59.
Fœminæ faciunt numerum pro augenda legitima favore masculi: dec. 366. num. 9. Tom. 3. pag. 459. & 890. n. 2. Tom. 4. p. 18.
Fœminæ non simpliciter, sed causative propter masculos a statuto excluduntur; d. dec. 81. num. 5. Tom. 4. p. 80.
Fœminæ, licet exclusæ a statuto: attamen una cum fratribus faciunt numerum, quando jure sanguinis succedunt in hereditate patris bigami, vel avi, & quando secus: decif. 996. num. 24. Tom. 4. p. 231.
Fœminas a testatore totaliter exclusas, absurdum est dici comprehensas sub denominatione *lineæ*, & sub eadem conditione, qua masculi a testatore sunt vocati: dec. 1011. n. 40. Tom. 4. p. 266.
Fœmina a statuto exclusæ de hereditate patris propter masculos longe minus suam portionem hereditariam potest in alium transferre: dec. 1096. n. 9. Tom. 5. p. 3.
Fœminæ dicuntur exclusæ, a fideicommissio, quando in prohibitione alienationis stabili-

- tum casum donationis filiarum testator excepisset: dec. 1112. num. 6. Tom. 5. *Vide num. 7. 8. & 10.* p. 45.
- Fœminæ a fortiori a fideicommissio exclusæ præsumuntur**, quando fidelcommittens voluisset bona perpetuo manere in suo domo, & familia: num. 11. ibid.
- Amplia**, quando dixisset *in casa sua, & de loro figli*, quum hæc sint verba personalia, & masculorum tantum comprehensiva, nec ad alias extendantur personas: n. 12. ibid.
- Item**, quando ex locali statuto fideicommittentis, fœminæ propter masculos, excluderentur: ibid. n. 13. p. 46.
- Fœmina præsumitur se agnovisse exclusam a successione in fideicommissio**, quando occasione nuptiarum prædium fideicommissarium dotis titulo acceptasset, semperque acquievisset: num. 17. ibid.
- Fœminæ existentes in linea ultimi possessoris in transitu de una ad aliam lineam dicuntur exclusæ**, quando etiam fœmina testatori proximior, ob existentiam agnatorum etiam de linea contentiva a testatore excluderetur: dec. 1115. n. 6. Tom. 5. p. 53.
- Amplia**, quando in patria testatoris vigeret statutum fœminarum exclusum, & quare: num. 7. ibid.
- Fœmina a patre dotata ad hæreditate matris, secundum statuti urbis dispositionem, arceatur**: dec. 1142. num. 2. Tom. 5. p. 118.
- Fœminæ propter masculos exclusæ**, secundum statutum, uti mortuæ, solum quoad propriam, non vero masculorum utilitatem considerantur, in quos omnia eorum iura statutum transfudit: ibid. numer. 10. *Vide numer. 13, & 15.* p. 119.
- Fœminæ semper præsumuntur exclusæ**, non propter dotem, sed propter favorem masculorum, *sive ad terminos statuti urbis in cap. 141., & cap. 145.* ibid. n. 22. p. 120.
- Fœminæ eam portionem, quam propter statutam exclusionem sibi non acquirunt**, multo minus possunt in alios transferre: n. 28. ibid.
- Fœminæ remotiores a fortiori exclusæ dicendæ sunt**, quando proximiores fœminæ, & magis dilectæ testatori excluduntur: dec. 1166. n. 52. Tom. 5. p. 176.
- Fœminæ propter masculos secundum statutum excluduntur**: dec. 1207. n. 4. T. 5. p. 267.
- Fœminæ de masculis a fortiori exclusæ non præsumuntur**, quando in defectum masculorum filias proprias etiam dotatas testator vocasset: num. 9. ibid.
- Fœminis sub conditione si sine filiis non comprehensis**, vocatio suppletiva non faret, ad terminos *textus in l. quum avus*, quando testator de fœminis non est oblitus; sed eis legatum reliquit, quo casu sub eadem conditione eas non posuisse consulto dicendus est; dec. 1311. n. 13. Tom. 6. p. 112.
- Amplia**, in terminis, in quibus hæres masculus speratur: num. 14. ibid.
- Vid. Soror ad dec. 1375.*
- Fœminis non faret duplicitas vinculi ad exclusionem fratrum consanguineorum tantum, etsi propter masculos existentes per locale**
- statutum ex hæreditate amittæ excludantur**, & quare; decisio. 1375. numer. 27., & 28. Tom. 6. p. 251.
- Vid. Conditio in fin.*
- Vid. Exclusio.*
- Vid. Statutum exclusivum fœminarum.*
- FœMINÆ EXCLUSÆ, ET AN FACIANT NUMERUM AD AUGENDAM LEGITIMAM MASCULORUM.**
- Fœminæ**, licet propter masculos exclusæ, ad servandam agnationem; faciunt tamen numerum ad augendam masculorum legitimam: dec. 1142. nu. 6. & 10. *Vide numer. 7., & 9. Tum. 5.* p. 118.
- Fœminæ**, licet exclusæ, numerum faciunt, tam ad augendam legitimam masculis in hæreditate paterna, quam materna: ibid. n. 13. *Vide num. 15.* p. 119.
- Fœminæ propter masculos exclusæ augentes legitimam favore illorum in hæreditate patris**, sic se habent in hæreditate matris, quorum favorem eorundem exclusio semper respicit: num. 17., & 19. *Vide n. 23.* ibid.
- Fœminæ an numerandæ sint pro augenda masculorum legitima**, ex illorum dependet arbitrio: ibid. n. 25. p. 120.
- Vid. Legitima quoad ejus augmentum.*
- FœMINA QUOAD SUCCESSIONEM IN GENERE.**
- Fœmina a quocumque dotata**, & a statuto, existentibus masculis, exclusæ, a successione ascendentium ex linea paterna, & materna; si a patre in testamento datur, nequit dd. personis succedere: decis. 373. numer. 2. Tom. 2. p. 99.
- Etiam si post apertam successionem fœminæ fuerint dotatæ**, quum talis sit voluntas statuentium ob consideratum favorem masculorum, & conservationem bonorum in agnatione: num. 3. ibid.
- Talis statuentium voluntas desumitur ex generali ratione similium Italici statutorum**: num. 4. ibid.
- Fœminæ dotatæ exclusæ non censentur a successione**, nisi eam præcesserit dotatio, quum statuentes dotacionem, & desponsationem pro synonymis habuerint: ibid. n. 29. p. 101.
- Contrarium verius**, & quare: n. 30. ibid.
- Fœminæ dotatæ ex statuto Fulginei non succedunt**, quum incipiat a donatione: decis. 374. num. Tom. 2. p. 102.
- Fœminæ ad intestati hæreditatem admittuntur**, non extantibus illis, propter quos a constitutionibus excluduntur: dec. 437. numer. 9. Tom. 2. p. 211.
- Fœminæ ex statuto urbis non succedunt in hæreditate patris**, dummodo sint congrue dotatæ, vel fratres sint illas dotare parati: dec. 1339. num. 1. Tom. 6. p. 171.
- Fœmina actionem super bonis patris habet tantum ad dotem**, non vero ultra dotem, etiam ad legitimam: n. 2. ibid.
- Vid. Frater.*
- Vid. Filia; Nepotes; Successio.*

FEMINA QUOAD SUCCESSIONEM IN DONATIONIBUS, SEU FIDEICOMMISSIS.

Feminarum sola comprehendit in donatione bonorum, quæ ex auctoritis testamento ad masculos erant restricta, non concludit, quod illi donans nequiverit se conformare, sed quod femine succedere possint, extincta linea masculina: decisio. 403. num. 20. Tom. 2. p. 149.

Feminas tacite excludit vocatio proximiorum in linea masculina, quid, quid sit, quum vocati sunt descendentes de linea masculina: decisio. 509. num. 11. Tom. 2. p. 328.

Femina licet descendens a linea masculina, nihilominus non dicitur esse in linea masculina, in qua sunt tantum masculi ex masculis: num. 12. ibid.

Femine in concursu masculorum ex masculis censentur exclusæ, quum est contemplata agnatio, & repetita qualitas masculinitatis: num. 13. ibid.

Femina venire potest appellatione proximorum; non autem proximorum in linea masculina: dec. 522. n. 3. Tom. 2. p. 345.

Femina ex verborum significatione possunt esse vocatæ; maxime si testator ad utrumque sexum equaliter respexisset: dec. 777. nu. 3. Tom. 3. p. 284.

Amplia, si donator filios generice in conditione posuerit: num. 4. ibid.

Femina non dicuntur vocatæ in defectu masculorum per hoc, quod testator in ingressu dispositivæ vocaret masculos, quoties in progressu, tam istos, quam illas in conditione posuisset, quum ab ingressu non arguatur ad progressum: dec. 887. n. 4. T. 4. p. 30.

Feminae quando sunt æqualiter vocatæ cum masculis, secundum naturalem verborum significationem, admitti debent, absque ulteriori indagine circa mentem testatoris: num. 5. ibid.

Vid. *Observantia ad d. dec.*

Vid. *Diffusio - Come sopra -*

Feminae non dicuntur inclusæ per hoc, quod testator filios in genere vocando, suum ferre cognomen impoluisse, quando verba testatoris accessorie, & correlative se haberent ad eum solum casum, in quo masculos præcise vocasset: dec. 902. n. 5. T. 4. p. 58.

Amplia, si testator voluntas adminicula retur ex altero testamento, quod condidisset ex post persona illa, quæ prius una cum ipso alterum supremum elogium condidisset cum reciproca substitutione: ibid. n. 16 p. 59.

Subamplia, si observantia feminis faveret, quæ ad substitutorum exclusionem fuissent admittæ, mediante iudicis approbatione: num. 17. ibid.

Feminae ex masculis præferuntur masculis ex feminis, quando a fideicommittente substituti prius fuissent sub nomine filiorum de masculis, ante successionem masculorum ex feminis: dec. 961. n. 1. Tom. 4. p. 169.

Feminae in exclusionem masculorum ad fideicommissum agnatum numquam admittuntur: dec. 1144. n. 6. Vid. a. 7. & 8. T. 5. p. 130.

Feminae dicuntur vocatæ, quando per modum regulæ non sunt exclusæ, & filii & pronepotes primis hæredibus sunt substituti: dec. 1207. n. 5., & 6. Tom. 5. p. 267.

Feminae de masculis a fortiori exclusæ non præsumuntur, quando in defectu masculorum, filias proprias etiam dotatas testator vocasset: num. 9. ibid.

Feminae in conditione positæ, dispositive dicuntur vocatæ, licet in testamento eorum expressa vocatio non contineretur, juxta statutum urbis lib. 1. cap. 142 præsertim, accedentibus conjecturis: dec. 1215. n. 9 T. 5. p. 283.

Feminae admittuntur ad exclusionem extranei substituti, quando sunt vocati ad fideicommissum descendentes masculi in infinitum, absque earum exclusionem: dec. 1263. num. 1. Tom. 5. p. 402.

Amplia, etiam si agatur de dispositione transversalis, scilicet de parvo favore nepotum, qui feminas, istis defectis, numquam præsumitur exclusisse: num. 2. ibid.

Subamplia, quando eadem die, & per acta ejusdem notarii testamentum etiam condidisset frater testatoris ad consulendum committeret suæ successioni, & ad omnia bona uniendum, & respective feminas in masculorum defectum vocasset: n. 3. ibid.

Feminae an in defectu masculorum censentur vocatæ ad exclusionem extranei substituti, multum defertur facto tutoris a testatore dati: num. 4. ibid.

Feminae ad successionem non possunt aspirare; quando testator, tam in institutione, primorum hæredum, quam in quocumque substitutorum gradu, & ubique, masculos vocavit: dec. 1311. num. 1. Amplia num. 4. Tom. 6. p. 111.

Feminae non sunt admittendæ per posterius, licet nominatim non sint exclusæ, quando testator de solis masculis sensit, quum deficiat vocationis substantia: num. 2. ibid.

Feminae dicuntur semper exclusæ, quando nullibi testator verbo aliquo indifferenti, & promiscuo usus est, sub quo illæ venire possint, sed ubique masculos ad successionem vocasset: num. 4. ibid.

Feminae per posterius non dicuntur vocatæ; quando ex integro, deficientibus masculis, fuissent invitatae: num. 6. ibid.

Vid. *Appellatione descendendum.*

FEMINA QUOAD SUCCESSIONEM IN EMPHYTEUSI, ET JURE PATRONATUS.

Femina in emphyteusi ecclesiastica succedere non potest, nec ab ea descendentes: dec. 83. num. 4., & quando secus, n. 5. T. 1. p. 122.

Femina filia primi vocati a jure patronatus exclusæ dicitur, una cum ejus descendencia in concursu, cum sola superstitie femina ulterioris ultimi masculi de linea prædicta, quum testator eam vocavit, ejusque filios masculos, & in progressu postea masculos, & feminas invitavit: decisio. 524. num. 3. Tom. 2. p. 337.

Femina ex altero de linea habere debet jure patronatus, exclusis transversalibus, quum testa-

reftator voluit illud tranfire ad proximior-
em in gradu fuccellibilisibid n.6. p.348.

Vid. *Jufpatronatus quoad fuccellionem*.

Ad Feminas, inveltitura favorem mafculorum
taotum refpiciens, non extenditur: dec.89.
num.6. Tom.4. p.116.

Vid. *Emphytenfis, quoad fuccellionem*.

FERIALES PROVENTUS.

Ferialis quod fupereft poft expenfum in lites,
& negocia capituli, juxta ftatuta eft diftri-
buendum; præcipue affiftente Brevi Papa:
dec.115. n.7. & feq. & dec.154. n.7. ad 9. To-
mo 1. p.177. & 243.

Ferialis adminiftratio privative de jure fpectat
ad Capitulum: d. dec.115. n.15. T.1. p.177.

Ferialis emolumenta pro urgentis Ecclefie de-
fignata, fi fuperfint in uno, vel altero anno,
refervari debent pro futuris indigentis: dec.
269. n.15. Tom.1. p.436.

Ferialis ab initio inftitutus pro commodo can-
onicorum inter illos diftribuendus eft: nu-
mer.21. ibid.

Præcipue, permittente ftatuto, & longeva
obfervancia id declarante: n.22. ibid.

Vid. *Maffa*.

F E U D U M.

Feudum, in quo folum mafculi funt vocati, de-
fcribendum eft in inventario: dec.95. num.5.
Tom.1. p.147.

In Feudi alienatione, facta favore fubditi f. Sed-
is, & condomini in inveltitura comprehen-
fi, beneplacitum Apoftolicum non eft neces-
farium: dec.191. n.17. T.1. p.302.

Exceptio, quod in antiqua datione in folutum
caftri non intervenit d. beneplacitum,
quum requirit altiore indagine, remittitur
ad petitorium, nec in poffefforio attenditur:
n.16. ibid.

Feuda, & bona juridictionalia in forenfes li-
ne afcenfu Sanctiffimi diftrahi nequeunt, jux-
ta constitutiones Apoftolicas: dec.1231. nu-
mer.19. Tom.5. p.328.

Vid. n.20.

Vid. *Agnati*.

F I C T I O.

Fictio in cafu ficto plus non operatur, quam
veritas in cafu vero: decif.1390. numer.12.
Tom.6. p.288.

FIDEICOMMISSARIUS.

Fideicommissario retardare non poffunt immif-
fionem acquisitionis factæ ab hærede grava-
to, nifi demonftrative diftinguantur a bonis
fideicommissis fubiectis: dec.40. n.18. T.1. p.59.

Fideicommissario petenti immiffionem contra
tertios poffeffores onus incumbit probandi
gravatum omnes detractiones cum alienatio-
nibus abforbuit: dec.307. n.27. T.1. p.489.

Vid. *Dominium ad dec.316*.

Fideicommissario agenti pro vindicanda re ad
fideicommissum fpectante eft fuccurrendum,
ut reftatoris mens impleatur, qui in vocatis
bona confervari exoptat præfumat: decif.
316. n.14. Tom.2. p.8.

Fideicommissarius non afficitur facto gravi,
quando ex perfona propria agit: decif.369.
n.5. Tom.2. p.91.

Fideicommissarius reclamans a dote descen-

de ti ex fideicommissiojá constituta, & longo
tempore non impugnata, ipse tenetur con-
cludenter probare existentiam bonorum li-
berorum, cum quibus expedire dos poterat
constituifcus quæ res fit de dote constituen-
da: dec.391. n.4. T.2. p.127.

Fideicommissario, quando portio libera est ma-
jor fideicommissaria, tunc reftituitur quanti-
tas soluta ex bonis fideicommissariis, loco
concedendi immiffionem pro indiviso: dec.
410. n.2. Tom.2. p.165.

Fideicommissarius excluditur quum ex sola di-
verfitatis poffibilitate identitas excluditur:
dec.610. n.6. T.2. p.482.

Fideicommissario fuccurrendum eft contra
hæredes alienantis bona fideicommissi pro ca-
pitali: dec.635. n.1. Tom.3. p.23.

Et etiam pro fructibus, quos ab immiffionis
die percepisset: n.2. ibid.

Fideicommissarius poffeffor non tenetur red-
dere rationem de pensionibus depositis ab in-
quiliis, quæ prævio mandato de consignan-
do mercenariis, qui domum reftaurarunt,
confignare feciffent: dec.1204. n.6. T.5. p.262.

Vid. *Bona in genere, & Bona fideicom-
missaria*.

FIDEICOMMISSARIUS QUOAD

ACTIONES ET COMPE

TENTES.

Fideicommissarius ex causa fideicommissi om-
nes habet actiones creditoribus competen-
tes, tam personales, quam hypothecarias:
dec.11. n.30. Tom.1. p.170.

Fideicommissarius habet actionem, vel contra
gravatum alienantem, vel contra ipsos debi-
tores: dec.119. n.12. Tom.1. p.182.

Fideicommissarius, lecta semel actione contra
debitores, sibi præcludit alteram contra
gravatum alienantem: n.13. ibid.

Fideicommissarius fructus sibi debitos in bonis
alienantis excomputare tenetur cum fructi-
bus, quos percepit ex bonis in illorum lo-
cum fubrogatis: n.15. ibid.

Fideicommissarius vindicare non potest bona
a tertio, valido, & iusto titulo poffeffa: decif.
134. n.7. Tom.1. p.208.

Fideicommissarius prætendere non potest ab
hærede gravato refufionem debitorum hære-
ditariorum non exactorum, nisi intervenie-
rit dolus, aut lata culpa in non exigendo:
dec.142. n.1. Tom.1. p.226.

Fideicommissarius ex propria perfona vocatus,
non tenetur ad emendationem damni, quod
contigit ex facto, & gravatorum negligetia:
dec.151. n.11. Tom.1. p.240.

Fideicommissarius ratione fideicommissi com-
prehendens solam ratam, impedire non
potest fubftantiationem bonorum executioni
fuppofitorum, quum ex eis tantum remaneat,
quod fideicommissum adæquet: dec.160. n.5.
Tom.1. p.250.

Fideicommissarius petere potest fructus a die
mora litis; etiam si antecedens gravatus eam
moverit; quando non ille, nec ejus hære-
des fructus petunt: dec.216. n.9. T.1. p.341.

Fideicommissario fructus pendentes, & a gra-
vato inexacti, accrefcunt: n.10. ibid.

Fi.

Fideicommissarius potest petere fructus debitori gravato pro reintegratioe fideicommissi ab eo distracti: n. 11. *ibid.*

Fideicommissarius post sequentem fideicommissi restitutionem sibi, dimittendo creditores, bona fideicommissi pro se retinere potest, licet nihil superfit, deductis debitis: dec. 316. n. 13. Tom. 2. p. 8.

Fideicommissarius, restituta dote ex bonis fideicommissi, quamvis habeat ministerio legis, potest petere cessionem jurium contra bona libera gravati heredis dec. 406. numer. 4. Tom. 2. p. 456.

Fideicommissarius ex iuribus fideicommissi agere potest pro dotibus ab eo deductis in eisdem retentionem, contra bona dotare obligatorum: n. 10. *ibid.*

A Fideicommissario res fideicommissaria, posita alienationis nullitate, ob defectum præfiguratæ necessitatis alienandi, potest vindicari; etiam si ejus pretium fuisset investiturum: dec. 468. n. 12. T. 2. p. 260.

Amplia esse in fideicommissarii arbitrio, vel contra illorum pretium, vel contra investimentum agere: n. 13. & 19. *ibid.*

Vid. *Deductiones ad d. dec.*

Fideicommissario competit actio adversus constituentem procuratorem, non contra procuratorem ipsum, quod de investiturum pecunias exactas, juxta præceptum testatoris, non fuit sollicitus; quum de hoc procurator non teneatur: dec. 516. num. 13. & seq. Tomo 2. p. 335.

Fideicommissarius allegans existentiam pecuniarum, & mobilium tempore alienationis bonorum fideicommissi pro spoliatioe doris, ipse eum probare tenetur, maxime quando agitur contra tertium possessorem, oneroso titulo emissionis eadem bona detinentem: decif. 1051. n. 7. T. 4. & *amplia* n. 8. p. 352.

Fideicommissarius impugnans restitutionem doris de bonis fideicommissarii factam, tenetur bonorum liberorum existentiam probare, ex quibus potuisset detrahi; secus vero mulier pro tali restitutione agens, quæ hanc non existentiam demonstrare tenetur: dec. 1143. n. 8. Tom. 5. p. 127.

FIDEICOMMISSUM IN GENERE, ET EX QUIBUS INDUCTUM DICATUR.

Fideicommissum esse favore masculorum ex masculis, dignoscitur, quando in generante, & generatis testator masculinitatem requisivit: dec. 27. n. 2. & 11. T. 1. p. 36. & seq.

In Fideicommissio ordinato favore masculorum ex masculis, masculi ex feminis non succedunt, ad limitat. conf. 85. Fulgos. n. 1. *ibid.*

Vid. *Claus. vulgariter.*

Ad Fideicommissi commodum si emtor investire non tenetur pecunias, acquisitio ex pecuniis hereditariis pro se ipso facta intelligitur: dec. 42. n. 8. T. 1. p. 64.

Fideicommissi favore facta de iure præsumitur d. acquisitio ex pecuniis hereditariis, concurrente præcepto testatoris de investiando; etiam si adstet clausulæ contrariæ: numer. 9. ad 11. *ibid.*

Cum Fideicommissi pecuniis, seu juribus facta acquisitio, non importat acquisitionem factam esse pro Fideicommissio, cui tantum competit actio pro recuperatione pretii: dec. 89. n. 37. p. 177.

Fideicommissi nomine res sibi aliquas acquisivisse non censetur hæres, erogans de proprio pecunias in emptione earundem rerum, quæ pro minima parte ad fideicommissum spectarent: sed suo nomine acquisivisse censetur: dec. 91. n. 11. T. 1. p. 140.

Fideicommissum conditum in testamento expirat per subsequenter eorumdem bonorum a testatore factam donationem: *ibidem* numer. 15. p. 141.

Fideicommissum conditum a debitore non adest, nec præjudicat illius creditoribus: decif. 94. n. 4. T. 1. p. 145.

Fideicommissum non tenetur favore dantis ad cambium pecunias pro extinguendo censu fideicommissi cum subingresso in iuribus ipsis quum faciat transitum ad contrarium omnino diversæ naturæ: num. 5. declara, ut in numer. 14. *ibid.*

Et subingresso eidem non suffragatur, & quare: n. 6. & d. n. 14. *ibid.*

Ex prohibitione possibilibus judiciariæ distractionis bonorum fideicommissi, inierim certa sit eidem utilitas: n. 12. *ibid.*

Ad Fideicommissum incompatibile succedens, & ad primogenituram alterum debet dimittere: decif. 97. n. 5. Tom. 1. p. 151.

Fallit, quando hæres est literaliter abque incompatibilitate ad utrumque vocatus: numer. 6. *ibid.*

Fideicommissum non dicitur approbatum, quum bona tamquam libera fuerint in inventario descripta, & successive permutata: decif. 134. n. 5. Tom. 1. p. 208.

In Fideicommissio condicionali duæ quartæ, de jure, detrahi possunt: dec. 146. numer. 20. Tom. 1. p. 234.

Non Fideicommissio, sed libere transgenti acquisita dicitur res, super qua transigitur, si in transactione facta ad majorem cautelam, & jura iuribus addendo, cautum sit, quod acquires, ut directi, & legitimi domini, & possessores disponere possint: dec. 186. n. 31. T. 1. p. 294.

Pro Fideicommissio facta minime censetur acquisitio facta libera cum facultate, uti legitimi domini disponendi: dec. 188. nu. 14. ad 16. T. 1. p. 298.

In Fideicommissis non admittitur ratio, cur testator potius uno, quam in altero casu ita disposuerit: dec. 217. n. 12. T. 1. p. 343.

Fideicommissi gravamen proximiori adiectum, & in remotiori bona libera remanere non est *ibid.*

incongruum: n. 13. p. 349.

Fideicommissi ratione acquires bona cum notabili pretio, *pro se, suis heredibus, & successoribus*, super eisdem bonis omni jure destitutus demonstratur: dec. 220. numer. 14. Tom. 1. p. 349.

Pro Fideicommissi exclusionem interpretario in dubio sumenda est, tamquam in jure odiosa: *ibid.* n. 27. p. 351.

Fideicommissum conceptum sub duplici consideratione casuum, quorum altero eveniente, testator voluit bona remanere libera, si iste eveniat, expirat: dec. 222. n. 1. T. 1. p. 2. 6.

Fideicommissum non arguitur ex multiplico, non ex fideicommissi causa, si pro evictione factum: dec. 226. n. 26. Tom. 1. p. 366.

Fideicommissum ab eodem testatore conditore primogenituræ ordinatum, quando teneatur contribuere pro dotatione filiarum primogeniti: dec. 228. n. 7. & 10. Tom. 1. p. 368.

Fideicommissum non nisi in subsidium dotare teneatur: dec. 249. n. 5. T. 1. p. 405.

Fideicommissum tamquam odiosum, quo magis fieri potest, est restringendum: dec. 293. n. 16. Tom. 1. p. 467.

Ad fideicommissi commodum facta non dicitur acquisitio, sed ad hæredis, quum instrumentum stipulatur pro re &c. ad habendum &c.: dec. 307. n. 2. T. 1. p. 488.

Fideicommissio nil remanet, si nihil in hereditate superfit: dec. 316. n. 7. T. 2. p. 7.

Fideicommissum pro æquali dividendum est, attenta dictione -- *unacum* -- quæ omnimodam coniunctionem, & simultaneam vocationem importat: dec. 337. n. 2. T. 2. p. 34.

Fideicommissum descensuum donantem voluisse instituere, denotat donationis contextus collectivus, & comprehensivus plurium personarum, & graduum in remotissimum tempus, ita ut vocari ordine successivo independenter a donatario censeantur invitati: dec. 423. n. 7. Tom. 2. p. 148.

Vid. Dictionem in perpetuum.

Fideicommissio non acquiritur loca non tium ex pecunia fideicommissaria omnia, cum declaratione accipiendi pro se, hæredibus, & successoribus; sed libera transeunt: dec. 404. n. 2. Tom. 2. p. 151.

Vid. Pater ad dec. 427.

Fideicommissum in uno casu proximioribus appositum esse, non est novum in altero non adesse: dec. 488. n. 6. Tom. 2. p. 292.

Fideicommissi existentia, & verificatio probantur per instrumenta confessionis gravatorum, & sententias, quæ ad hunc effectum faciunt probationem probatam: dec. 508. numer. 2. Tom. 2. p. 326.

Fideicommissum vendendi facultas a fideicommissario tributa hæredi, non tollit in rebus, quæ de tempore illius obitus superant: dec. 547. n. 5. Tom. 2. p. 386.

Præteritum, si alienationes sint prohibita quocumque indefinito tempore omnibus institutis, & substitutis, quia hæres cum facultate vendendi quocumque est comprehensus: n. 6. ibid.

Fideicommissi scienciam mentio facta de testamento in divisionibus, non vincit, & conditionum in ea contentorum: dec. 579. nu. 6. Tom. 2. p. 422. *Vid. Hæres ad dec. 622.*

Fideicommissum non præiudicat iuribus creditorum; sed intelligitur deducto ære alieno, quod si gravatus dimiserit, in eius iuribus succedit: dec. 610. n. 9. Tom. 2. p. 452.

Fideicommissi debiti accollatio facta de creditorum consensu, illud extinguit: ibidem numer. 10. p. 483.

Fideicommissum institutum a fratre super re communiter cum altero posita, pro illius medietate tantum sublineri potest: dec. 712. n. 7. Tom. 3. p. 166.

Si fideicommissum condidentes reciproce remiserint, possunt novum super illis bonis erigere, uti bona libera: dec. 758. num. 5. Tom. 3. p. 250.

Amplia, si interceserit bona fides, & vocatorum utilitas per ordinationem iovi fideicommissi reciproci inter transigentes, & ad agnationem conservandam: n. 6. ibid.

Fideicommissum valide imponitur super bonis, quæ licet fuissent antiquo obnoxia; attamen per transactionem sublevarunt inter vocatos libera evaserunt, & libere condivisa: dec. 811. n. 1. Tom. 3. p. 350.

Fideicommissum a testatore præsumitur impositum super tota domo, si de ea loquendo dixisset -- *in qua de presenti inhabitat ipse testator* -- omnes designasset confines, perpetuæque habitationis onus hæredi injunxisset: dec. 837. n. 7. T. 3. p. 401.

Amplia, si hæres talem recognovisset dispositionem, nec de fideicommissio super medietate tantum excepisset: n. 8. ibid.

Fideicommissum non impugnare dicitur, qui titulo creditoris retentionem opponit: dec. 841. n. 9. T. 3. p. 417.

Pro fideicommissio receptisse dicitur recipiens aliquid pro extinctione litis super fideicommissio ventitis: dec. 881. numer. 1. & 12. Tom. 4. p. 19.

Fideicommissum ut interpretetur, multum defertur declarationibus hæredum, præsertim si in eorum præiudicium factæ essent: dec. 925. n. 25. Tom. 4. p. 100.

Fideicommissio an pater possit supponere eam portionem, quæ subductis dotibus trium filiarum, supereraret ad constandum trientem favore masculi, varia est inter doctores opinio: dec. 1047. n. 15. 16. 17. 18. T. 4. p. 345.

Fideicommissum non excluditur per dubietatem, qua laboraret, ad effectum inducendi bonam fidem in possessore bonorum illi subditorum: dec. 1079. n. 9. T. 4. p. 415.

Fideicommissum super bonis probatur ex divisionibus antiquis de illis factis per hæreses gravatos, quique ea uti fideicommissaria dividerunt: dec. 1133. n. 4. T. 5. p. 99.

Fideicommissum præsumitur facile super bonis, de quibus hæres inventarium non conficessent in actu, quo ea inter se dividerunt: numer. 6. p. 100.

Amplia, quando unus ex istis de tempore divisionis in pupillari fuisset ætate: n. 7. ibid.

Fideicommissum præsumitur super iis bonis, quæ tali titulo de uno in alium pertransiissent hæredem: n. 8. ibid.

Fideicommissum ex parte dicitur super prædico, quando istius fructus ad illud pertinent: dec. 1143. n. 10. T. 5. p. 127.

Fideicommissum perpetuum, & sceminarum, comprehensivum, quando, & quibus mediantibus verbis dicatur ordinatum: dec. 1207. n. 2. T. 5. p. 267.

Fideicommissum ad effectum obtinendi immis-

tionem, & vocatio ad illud quomodo probentur : decisioe 1244. numer. 2. Tom. 5. p. 360.

Vid. *Alienationis prohibitio*.
 Vid. *Bona fideicommissaria*.
 Vid. *Caducitas, & Castrum*.
 Vid. *Cautela Angeli, & Censui*.

FIDEICOMMISSUM EX QUIBUS NON DICATUR INDUCTUM, ET SUPER QUIBUS BONIS NON POSSIT ORDINARI.

Fideicommissi titulo non possidentur bona, quæ ab hærede independenter a fideicommissantibus legitime pro se, si quisq. bareddibus acquisita fuerunt : dec. 93. n. 2. T. 1. p. 143.

Fideicommissum non adiuvis probatur, si super bonis, præteritis postea fideicommissariis, in iudicio vocari alias exceptiones, præter fideicommissum, opposuerint; quando istud super reliquis bonis revera fideicommissariis opposuerunt : decif. 220. numer. 31. Tom. 1. p. 351.

Ad Fideicommissum excludendum observantia disponendi de bonis, tamquam liberis, deferendum est : dec. 222. n. 27. T. 1. p. 358.

Fideicommissaria qualitas ex simplici productione testamenti non convincitur productionem confiteri, in certis bonis : decif. 362. n. 31. Tom. 2. p. 78.

Fideicommissum a testatore super bonis propriis hæredis relictum, quod illud acceptasse aut relictum æquivalens non constat emolumentum, robur non habet : dec. 488. nu. 16. Tom. 2. p. 293.

Fideicommissum ex defectu subiecti non est in rebus, quas testator vendi in arbitrium hæredis reliquit, & postea ex pretio investimentum fieri, in quo fideicommissum constituit, si venditio ab hærede sit facta : dec. 547. n. 3. Tom. 2. p. 387.

Fideicommissaria res ea non dicitur, quæ in donatione discriminatim a bonis pro fideicommissio acquisitis, tamquam libera, describitur : dec. 667. n. 18. T. 3. p. 78.

Fideicommissum a iudice semel rejectum, essentialiter insubsistens in uno iudicio, eadem censura in quolibet alio laborat : dec. 725. n. 17. Tom. 3. p. 187.

Fideicommissum non comprehendit bona exposita a fideicommittente adepta, nisi fideicommissum ad bona etiam futura relexerit : dec. 734. n. 9. Tom. 3. p. 205.

Fideicommissi existentia non satis probatur, ex quo fuerit in aliquo contractu a muliere, ratificata, & in aliquo instrumento, de suis iuribus ignara : dec. 766. u. 10. T. 3. p. 267.

Amplia, si talis mulier de errore admonita in alio instrumento tale fideicommissum impugnasset : n. 11. ibid.

Fideicommissi onus institutis iniunctum non dicitur post exitum de pupillari ætate, ex quo testator bonorum distractionem de sua familia prohibuerit, nisi fuerit iniunctum contemplative ad illud : dec. 772. numer. 8., & 10. Tom. 3. p. 276.

Limita, si tale onus fuerit iniunctum post conditum fideicommissum, & ab illo dependen-

ter : n. 9. ibid.

Fideicommissum super re, quod aliud præcedens destrueret, in vocatorum præjudicium, non attenditur : dec. 810. n. 2. T. 3. p. 347.

Sub Fideicommissio si præter terminas, & extraneos comprehendit, portio legitima masculis adaucta ob existentiam seminarum, fideicommissi onere gravari non potest : decif. 880. n. 4. Tom. 4. p. 18.

Vid. *Fideicommissum quoad subjectionem bonorum*.

Fideicommissum a decisionibus non probatur, si accidentaliter tantum per narrativam facti illud in eis sit expressum : dec. 881. numer. 19. Tom. 4. p. 20.

Si Fideicommissum testator ad piam causam ordinasset in casu obitus a se instituti absque filiis, non inde censetur, quod eosdem fideicommissi onere voluerit gravare : decif. 964. n. 9. Tom. 4. p. 177.

Ut Fideicommissum dicatur volitum in filiis a testatore, legitimas mixta, & nimis vagæ censetur conjectura : n. 10. ibid.

Fideicommissum non dicitur institutum a patre favore filiorum super designatis bonis, de quibus partialem divisionem inter eos fieri iussisset; antequam ad fideicommissi institutionem deveniret : dec. 967. n. 7. T. 4. p. 183.

Vid. *Verba - in tutti gli altri &c.*

Ad Fideicommissum inducendum legitimatis qualitas filius in conditione positus adiecta, non est coniectura sufficiens : dec. 1250. n. 20. Tom. 5. p. 379.

Fideicommissum ex simplici privata apocæ aliunde non verificari non probatur, neque ex hoc capite potest ab hærede retardari legatum : dec. 1287. n. 11. T. 6. p. 42.

Amplia, quando talis apocæ post pascam rem iudicatam ab hærede deduceretur : n. 12. ibid.

Subamplia, etiam si eadem apocæ fuisset recognita per testes, quando recognitio esset facta absque partis citatione, & testes præsentis illius confectioni non fuissent : ibid. n. 13. & 14. p. 43.

Fideicommissi restitutionis novum onus pater non potest adijcere filio iure proprio venienti, cui de proprio nil relinqueret : dec. 1326. n. 12. Tom. 6. p. 143.

Fideicommissa duo testator non dicitur condidisse universale, & particulare, ex quo ad unum quodque eorum diversum personarum genus invitaverit; adeo ut illud secundum iudici quæ immune a detractionibus legitimæ dec. 1330. n. 11. T. 6. p. 154.

FIDEICOMMISSUM QUOAD EJUS ACCEPTATIONEM.

In Fideicommissio acceptatio hæredis, & æquivalens emolumentum in fideicommissio super eius bonis ordinato probatur, si sit factum, servata cautela Soccini, & hereditatem adiverit sine ulla iurum præservatione : decif. 488. n. 17. T. 2. p. 293.

Limita, quum hereditatis aditio facta est a minore sine decreto iudicis, & solemnitatibus, quia tunc testatoris talem dispositionem non revalidat : n. 18. ibid.

Nec præjudicat pro instituto, & ejus hæredi-

- bus, quibus licitum est impugnare gravamen in bonis propriis iniunctum: n.19. *ibid.*
- Fideicommissum a patre ordinatum acceptans censetur illi subijcere voluisse omnia jura, quæ sibi ex alio paterne proveniunt, non vero illa, quæ ad se ex alio titulo fuissent delata: dec.908. n.12. Tom.4. p.69.
- Fideicommissi purificatio ab herede substituto, ex quibus verbis admittitur: decif.925. n.26. *Vide* n.27. T.4. p.100.
- Vid. Acquirens, & Acquisitio.*
- Vid. Bona fideicommissaria, & Bona libera.*
- FIDEICOMMISSUM AGNATITIVUM, ET ASCENDENTALE.**
- Fideicommissum omisso masculinitatis in codicillis nequit variare, quod sit expresse in testamento pro masculis tantum ordinatum dec.37. n.13. T.1. p.51.
- Fideicommissum agnativum in secundo testamento non ideo arguitur, quia in precedenti omnino revocato ita fuerit conditum: decif.172. n.32. Tom.1. p.270.
- Fideicommissum ordinatum a testatore favore nepotum masculorum, cum præcedo dotandi testatoris proprias filias, masculinum censetur ad exclusionem foeminarum: n.23. *ibid.*
- Intellige, si testator vocaverit lineam masculinam suorum filiorum: n.21. *ibid.*
- Limita tamen, quando post primam exclusionem foeminarum, vocavit descendentes de sua linea: n.25. *ibid.*
- Ex Fideicommissum ascendenti de descendenti, quum bona libera sunt debitis involuta, detrahi debet: dec.391. n.6. T.2. p.127.
- Maxime, quum agatur de dote danda monasterio: n.7. *ibid.*
- Ad Fideicommissum foemina ex masculo est incapax succedendi, quando vocatur descendentes masculi: dec.508. n.3. T.2. p.326.
- In Fideicommissum ascendenti pro reccellu a consilio 21. Oldradi leviores conjecturæ admittuntur: dec.553 n.2. T.2. p.392.
- Et unice attenditur quæ fuerit voluntas testatoris: num.3. *ibid.*
- Fideicommissum agnativum ob alterius demeritum totum consolidatum fuit in cohærente, licet dementi præ defuncto: limita in fideicommissum simplici, a quo non repelluntur furiosi: dec.597 n.8. & 11. T.2. p.462.
- Fideicommissum idem non dicitur, quum fuit primo instituta foemina, cui licet fuerint substituti masculi, tamen in eorum defectum, foemina vocentur: n.10. *ibid.*
- Vid. Foemina exclusa.*
- Fideicommissum prædictum non recipit argumentum ex prælegato a fideicommittente facto favore tertii: decif.945. numer.1. Tom.4. p.135.
- Fideicommissum ascendente tenetur ad restitutionem dotis ab herede gravato perceptæ: dec.966. num.8. Tom.4. p.181.
- Fideicommissum agnativum non destruitur, ex quo hæres gravatus in ejus vindicatione allegasset aliud transversale, quando revera esset agnativum, & quare: dec.1133. n.13. Tom.5. p.100.
- Fideicommissum idem non excluditur, ex quo super bonis illi subjectis per gravatos aliud transversale fideicommissum fuisset ad alium effectum allegatum: n.15. *ibid.*
- Fideicommissum præsumi debet agnativum, quando tale per Rotam fuisset canonizatum: dec.1144. nu.4. Tom.5. p.130.
- Fideicommissum quando esset agnativum, masculi alterius lineæ prælati præsumuntur a testatore foeminis de linea extincta, ad quod foeminae aspirare non possunt: n.7. *ibid.*
- Amplia, si urgentes concurrerent conjecturae, quales essent, quod testator remotiores masculos propriis etiam filiabus prætulisset: num.8. *ibid.*
- Subamplia, si in patria testatoris vigeret statutum foeminarum exclusivum, & quare: num.9. *ibid.*
- In Fideicommissum perpetuo, & agnatio proximitas gravati, testatori tamen in consanguinitate conjuncti, attendenda est, in quo, deficientibus primo vocatis, proximiores de familia invitantur: decif.1185. num.4. Tom.5. p.223.
- Fideicommissum favore descendente masculorum de masculis non potest purificari in masculis de foemina masculorum: dec.1275. num.2. & 3. Tom.6. p.18.
- Ad fideicommissum agnativum masculi cognati nequeunt aspirare: *ibid.* n.12. p.19.
- Fideicommissum agnativum inducit ex prohibitione deductionum tam institutis, quam substitutis: dec.1295. n.11. T.6. p.62.
- Fideicommissum idem reiicit theoricam Fulgosi: num.12. *ibid.*
- Amplia, quando testator masculos ex masculis semper vocavit: n.14. *ibid.*
- Fideicommissum esse agnativum deducitur ex nobili testatoris conditione, continuata masculorum vocatione, cum qualitate legitimatis, præteritione filiarum, digressu ad plures substitutorum gradus, prohibitione alienationum, & monasteriorum exclusione, & fisci: dec.1322. n.1. & 6. T.6. p.135.
- Amplia, quando testator in pluribus testamenti partibus declarasset *mentem suam esse valiter providere pro conservatione bonorum in sua familia*, quæ verba, agnationis conservanda votum inducunt: num.2. *ibid.*
- Vid. Masculi.*
- Vid. Proximitas.*
- FIDEICOMMISSUM QUOAD ALIENATIONEM.**
- Vid. Damnum.*
- Fideicommissi debita solvens, potest pro æquivalenti alienare bona eidem subiecta: dec.50. num.1. Tom.1. p.76.
- Vid. Primogenitus ad dec.72.*
- Pro Fideicommissi debitis extinguendis, hæredi gravato, etiam si creditores, qui possent urgere, non urgerent, permittum est alienare bona: dec.94. n.13. Tom.1. p.145.
- Fideicommissarius, oblato pretio, vindicare non potest rem effective alienatam vigore *auth. res quæ*: dec.111. n.12 T.1. p.169.
- Declaratur procedere, quando alienatio effective in causam dotis sequuta fuit: numer.

mer. 13. *ibid.*
 Secus, si prælatio petatur a fideicommissario,
 re integra: num. 14. *ibid.*
 Fideicommissario hæres gravatus alienationes
 factas restituere tenetur: dec. 117. numer. 1.
 Tom. 1. p. 181.
 Et tenetur cum fructibus compensare expen-
 sas pro manutenzione rei fideicommissaria:
 num. 2. *ibid.*
 A Fideicommissio subsequenter condito bona
 donata contemplatione matrimonii detrahi,
 & alienari possunt: dec. 134. n. 8. T. 1. p. 208.
 Fideicommissum non dicitur evetti, quum ejus
 bona alienantur ratione obligationis a testa-
 tore, dum viveret, initæ: dec. 228. n. 15.
 Tom. 1. p. 369.
 Et tunc non dicitur alienari bona fideicom-
 missi, sed libera: num. 16. *ibid.*
 Ad Fideicommissum non redit fundum jam
 fideicommissario distractum, quod hæredis
 gravati industria retrahitur: dec. 307. nu. 5.
 Tom. 1. p. 488.
 Fideicommissis supplantandis in non solutione
 canonum, ut possint eadem bona post devo-
 lutionem a gravato libere acquiri, via non
 est aperienda: num. 7. *ibid.*
 Possibilitas aperiendi viam hæredibus grava-
 tis fideicommissa supplantandi, non est apta in-
 ducere dolum: num. 8. *ibid.*
 Fideicommissariam rem ex justa, & legitima
 causa alienatam, cum alterius subrogatione,
 repetere non potest vocatus, sed actionem
 suam dirigere debet contra investimentum;
 dec. 468. n. 7. *declara* n. 12. T. 2. p. 260.
 Præsertim, concurrente in hoc beneplacito
 Apostolico: num. 9. *ibid.*
 De Fideicommissio a patre sui favore instituto
 filius libere disponere potest, si legitima, dos
 materna, & trebellianica sibi competentes,
 vires fideicommissarias absorberent: decif.
 898. num. 18. Tom. 4. p. 52.
 Amplia, si fideicommissum non esset abso-
 lutum, sed ab aliqua conditione dependens:
 num. 19. *ibid.*
 Fideicommissaria bona libere venduntur pro
 solutione gabellæ, quovis nexu non obstante:
 dec. 1051. num. 23. Tom. 4. p. 353.
 Fideicommissum sub colore dotium non potest
 supplantari, quando vel adessent bona libe-
 ra, vel ad illas non teneretur: decif. 1143.
 num. 6. Tom. 5. p. 127.
 Vid. *Alienatio bonorum fideicommissi.*
 Vid. *Bona fideicommissaria*; & *Bona*
libera.
FIDEICOMMISSUM QUANDO SIT
ALLEGABILE, VEL NON.
 Fideicommissum allegare hæres gravatus, si ap-
 probasset laudum restrictum fideicommissi,
 sique talem restrictionem ejus author appro-
 basset, prohibetur super bonis, quæ libera,
 ob tale laudum remanissent, licet probare-
 tur, quod a fideicommittente fuissent pos-
 sessa: dec. 958. n. 8. Tom. 4. p. 166.
 Fideicommissum possessor bonorum virtute de-
 signati fideicommissi, non potest super
 aliis bonis distinctis allegare. n. 9. *ibid.*
 Fideicommissum hæres fideicommissarius alle-

gare nequit super bonis in tertios distractis,
 licet a suo auctore provenient, quando in
 illorum locum fuissent per suum auctorem
 alia bona subrogata, quæ sub hoc titulo ipse
 hæres possideret: num. 10. *ibid.*
 Fideicommissum hæres gravatus, si in locum
 bonorum fideicommissarii ad se spectan-
 tium accipiat tot bona libera, non potest al-
 legare super aliis bonis licet a suo auctore
 possessis: dec. 959. n. 2. Tom. 4. p. 168.
 Amplia, si citato eodem ejus auctore, eman-
 asset sententia super jure possidendi ea bona,
 in quorum locum alia fuissent subrogata, quæ
 in rem judicatam transivisset: n. 3. *ibid.*
 Fideicommissum hæres fideicommissarius su-
 per bonis liberis sui auctoris, ad arcendos
 illius creditores, allegare non potest: dec.
 956. num. 7. Tom. 4. p. 181.
 Fideicommissum non potest allegari super do-
 mo, quam heredes gravati titulo detractio-
 num inter se divisissent, & aliqui ex istis libe-
 re eorum portionem alteri vendidissent: de-
 cif. 1072. num. 8. Tom. 4. p. 402.
 Fideicommissum non excluditur per dubi-
 tatem, qua laboraret, ad effectum indu-
 cendi bonam fidem in possessore bonorum,
 illi subjectorum: dec. 1079. n. 9. T. 4. p. 415.
 Fideicommissum non potest adversus credito-
 res ejusdem fideicommittentis allegari: de-
 cif. 1110. num. 1. Tom. 5. p. 38.
 Fideicommissum non potest quis allegare super
 prædio, quod proprius author in executionem
 voluntatis ipsius fideicommittentis alteri
 legasset, id enim, si in linea obser-
 vantia interpretaretur, sive proprii authoris
 confessionis, multum operatur: decif. 1144.
 num. 11. Tom. 5. p. 100.
 Fideicommissum non est allegabile super bonis
 per viam transactionis bona fide inter grava-
 tos initæ, in qua quis in compensationem bo-
 norum fideicommissariorum, libera alteri
 tradidisset: dec. 1325. n. 2. T. 6. p. 141.
 Amplia, si hæres fideicommissarius peteret
 immisionem pro ære fideicommissi, ob non
 factum investimentum: num. 3. *ibid.*
 Subamplia, si dictus hæres actor causam ab
 eisdem condividentibus haberet, ex quo re-
 pelleretur in vim *l. vindicantem ff. de evictio-
 ne*; num. 4. *ibid.*
FIDEICOMMISSUM COSERVATO-
RIUM PERPETUUM.
 Fideicommissum præservativa apposita inter
 hæres gravatos potius confirmat, qua de-
 struit: dec. 37. n. 17., & 18. Tom. 1. p. 51.
 Fideicommissio quantitas subjecta non potest a
 donatoriis in proprios usus converti; sed fa-
 vore vocatorum ad fideicommissum reinve-
 stienda est: dec. 77. n. 14., & 15. T. 1. p. 115.
 Fideicommissum conditum sub conditione *si*
sine filiis comprehendit nepotes, & ulterio-
 res descendentes; quum testator per digres-
 sum ad plures gradus substitutionum, & de-
 clarationem perpetuo conservandi bona, ex-
 presse voluit perpetuum, & absolutum fidei-
 commissum: dec. 160. n. 1. T. 1. p. 249.
 De Fideicommissio perpetuo quando agitur per-
 sona capax succedendi expectanda est, &
 adest

adeli hæres speratus; antequam fœminis locusetur: dec.1311. n.16. T.6. p.112.
 Fideicommissi perpetuitas a testatore voluta per certa, & designata media, subjectam materiam, idest vocaciones a testatore expressas non egreditur: decifion.1322. numer.13. Tom.6. p.136.

Vid. *Perpetuitas ad dec.1295.*

FIDEICOMMISSUM CONVENTIONALE.

Fideicommissum conventionale pro decore, & splendore familie constitutum ex bonis ascendentibus, an assumat qualitatem, & naturam fideicommissi adscendentalis: dec.664. n.19. Tom.2. p.72.

FIDEICOMMISSUM DESCENSIUM, PROGRESSIUM, ET QUOAD SUCCESSIONEM IN EO.

In Fideicommissis descensivis perpetuis filiorum appellations, vocati censentur nepotes, & ceteri descendentes: dec.434. nu.3. Tom.2. p.207.
 Præsertim, si fideicommissum sit ordinatum ab ascendente, & qui etiam usus fuerit latiori nomine liberorum: n.4. ibid.
 Conclusionem limitat, quum littera testamenti, vel diuturna observantia in iudicio canonizata resistent: num.5. ibid.

Ad Fideicommissum descendentes cuiuscumque sexus æqualiter admittuntur, quum masculi non fuerint prædilecti: decif.487. num.7. Tom.2. p.290.

Etiam si ab initio fuerint scripti hæredes filii masculi, quum in substitutione, de qua queritur, generaliter, & indistincte descendentes fuere vocati. num.8. ibid.

Et. quum de masculinitatis qualitate, vel conservatione agnationis mentio facta non apparet: num.9. ibid.

Fideicommissi progressivitas a testatore voluta convincitur, si ille in casu obitus omnium substitutorum Ecclësiam substituit: dec.497. num.10. Tom.2. p.310.

Et quum ulterioribus descendentibus onera perpetua imposuerit: n.11. ibid.

Fideicommissi progressivitatē confessio a primo gravato, qui testatoris voluntatis conficius præsumitur, eandem comprobat: n.12. ibid.

Fideicommissum descensivum perpetuum, quum agatur non de reciproca lineali, sed de descendentibus ab eadem linea, unus alteri restituere debet: decif.509. numer.9. Tom.2. p.327.

Fideicommissum unicum, & perpetuum cum progressu ad plures substitutionum gradus præsumi nequit a testatore relictum, ut penderet a voluntate hæredis, qui illum elusorium reddere posset: decifion.547. numer.4. Tom.2. p.386.

Fideicommissum reservatum favore filii, & descendentiū, non debetur eis, qui de linea non sunt: dec.553. n.11. T.2. p.394.

Fideicommissum descensivum non inducit ex nuda alienationis prohibitione: decif.609. num.6. Tom.2. p.480.

Vid. *Verba -- In quavis voglia &c.*

Fideicommissum esse progressivum deducitur

ex obligatione assumendi arma, & insignia: ac nomen testatoris cum inunctione pœnæ, & caducitatis, quatenus hæres recuset: decif.864. n.10. 13., & 16. T.3. p.456.

Fideicommissum testator, si prohibuisset domum suam ad extraneos pertransire, & remotionem suorum armorum ex illa, numquam præsumitur coarctasse ad conditionem si sine filiis in primo insititio, sed ad descendentes illud progredi voluisse: n.17. ibid.

Fideicommissum descensivum volitum a testatore dicitur, si reciproce masculos de suis masculis vocasset, & in eorum defectu fœminas, & demum piam causam, ob quæ cessasset sententia Oidrandi: decif.972. numer.4. Tom.4. p.193.

Testator sic disponens, dat intelligere se noluisse coarctare ad momentaneum casum obitus hæredis cum filiis: n.5. ibid.

Amplia, si agnationem contemplantur fœminas excludendo per modum regulæ, & linea masculina terminata, fœminam vocasset cum obligatione assumendi nomen, arma & insignia suæ domus: num.6. & 7. ibid.

Subamplia, si testator prohibuisset alienationes non solum de universali, sed etiam de particulari fideicommissio sub pœna caducitatis, & jam ex titulo legitimæ, vel dotis, vel in totum, vel in parte: n.8. ibid.

Vid. *Consanguineus in fin.*

Fideicommissum descensivum in casu mortis non potest dici ex sola familie conservatione institutum: dec.1200. n.25. T.5. p.380.

Fideicommissum progressivum amplectitur simultanee patrem, & filium: dec.1296. n.9. Tom.6. p.65.

Fideicommissum ut dicatur tale, multum defertur facto de declaratione primi hæredis, qui bene conficius de fideicommittentis voluntate præsumitur: n.10., & 11. ibid.

Fideicommissum quod sit progressivum probatur ex sententis, dispositionibus antiquis, & laudo, & ex quibus omnibus progressivitas resuleret: decifion.1326. numer.7., & 8. Tom.6. p.143.

Fideicommissum non potest per gravatos fieri progressivum ultra gradus a fideicommittente designatos, & quando secus: n.13. ibid.

FIDEICOMMISSUM QUOAD DEROGATIONEM.

Fideicommissum habetur pro destructo, si condividentes gravati scientiam de ipso habentes bona illi obnoxia æqualiter, & uti libera dividissent: dec.811. n.2. vid. nu.3. usque ad 17. T.3. p.350. & seq.

Vid. *Fideicommissum quoad remissionem.*

Fideicommissi derogatio non est admittenda pro contractibus initis extra statum, & quare: dec.1371. n.30.31.32. & 33. T.6. p.238.

Vid. *Bulla Baronum.*

FIDEICOMMISSUM QUOAD EXPIRATIONEM, SEU TERMINATIONEM.

Fideicommissum ordinatum etiam in perpetuum potest ob defectum personarum vocatarum statim expirare; quin ex hoc deducatur absurdum circa interpretationem voluntatis fideicommittentis: dec.476. num.22. Tom.

- Tom. 2. p. 274.
Fideicommissum evanescit, si institutus sub conditione *si sine liberis*, eos superstitibus reliquerit, ad Conf. 21. Oldrad. dec. 553. n. 1., & 2.
- Tom. 2. p. 392.
Dictum consilium tanto magis procedit, quomodo constet testatorem, superstitibus liberis instituti cum conditione *si sine filiis*, de ulteriori progressu non curasse: numer. 4. *Vide num. 10.*
- Fideicommissi extinctionem, sub titulo reciproca, quam ordinavit testator inter primos institutos, nisi fuerit inter posteriores descendentes per eum repetita, minime secumfert super istos: dec. 704. n. 3. T. 3. p. 153.
Amplia, si testator sit usus dictione illa, *di loro*, quæ ad primos institutos tantum referibilis reputatur: num. 4. *ibid.*
Conjectura in contrarium non admittuntur, etiam si ageretur de fideicommissio ascendentali: num. 5. *ibid.*
Amplia, quando testator agnationem, & perpetuitatem non contemplantur: n. 6. *ibid.*
- Fideicommissum ad exclusionem remotiorum, potius creditur expiratum, quam vigens, & vide in quo casu: dec. 772. n. 4. T. 3. p. 276.
Quando casuum diversitates in purificatione fideicommissi non possunt considerari: numer. 5. *ibid.*
- Fideicommissum ad hoc ut terminatum dicatur, observantia longævæ, & centenariæ multum defertur: *ibid.* n. 13. p. 277.
Amplia, si post decimum expirationis casum, litigantes, nulla facta mentione de illius duratione, transgressi: num. 14. *ibid.*
Item, si taliter transigentes, de evictione se ad invicem obligassent, & sic eorum etiam hæredes: num. 15. *ibid.*
Tali casu, etiam si vigeret, diceretur destructum, atque remissum: num. 16. *ibid.*
- Fideicommissum, ut dicatur expiratum, observantia multum defertur, & ex quibus ista deducatur: dec. 789. n. 16. T. 3. p. 312.
- Ad Fideicommissi perpetuitatem probandam, allegatio unius transactionis tantum sequitur, aliis quamplurimis in contrarium resistentiibus, non operatur, *Q. vide rationem*: numer. 18. *ibid.*
Amplia, si transigentes de fideicommissi perpetuitate, ne verbum quidem fecissent: numer. 20. *ibid.*
- Fideicommissum expirat super re, quæ titulo parafreni ab hærede fideicommissario fuisse filiae assignata: dec. 838. n. 6. T. 3. p. 405.
Amplia, ut a fortiori expiratum præsumatur, si causam habens ab eadem assignataria, eandem rem libere distraxisset: n. 7. *ibid.*
Subamplia, si hæres fideicommissarius non ex titulo fideicommissi, sed ex alio diverso eam recuperasset: n. 8. *ibid.*
- Fideicommissum dicitur expiratum, si adducitur transactio super illius cessatione intra inter hæredes fideicommissarios, quæ sit illius destructiva, & bona fide sequatur: decis. 881. n. 7. Tom. 4. p. 19.
Fideicommissi expiratio est favorabilior, quam illius prorogatio, quæ in dubio, uti odiosa,
- semper excluditur: *ibid.* n. 14. p. 20.
Fideicommissum non præsumitur vigens relictum a transigentibus, ex quo in divisione unus majorem partem bonorum attigisset, quæ citra titulum fideicommissi attingere, non potuisset, quando dicta major pars esset ad alia bona libera in transactione conditisa: num. 15. *ibid.*
Amplia, si in eadem transactione alia jurtaissent concordata cum æquali divisione, quæ a fortiori remissionem fideicommissi important: num. 16. *ibid.*
Subamplia, si transigentes a fideicommissio conditio detractiones separassent, & illud in statu liquido, ad effectum coequaliter bona dividendi, firmassent: n. 17. *ibid.*
- Fideicommissum in defectu filiorum primo instituti conditum, expirat, quando adfuit foemina de illo descendentes, quæ vocarentur: dec. 902. n. 18. Tom. 4. p. 59.
Fideicommissum evanescit super prædio, decus pretio suis alienum a fideicommittente contractum fuisset dimissa: dec. 1051. n. 4. Tom. 4. p. 354.
Vide Fideicommissum quoad ejus remissionem.
- FIDEICOMMISSUM QUOAD EXTENSIONEM, ET PROROGATIONEM.
Fideicommissio prætendens bona subiecta, debet probare: dec. 26. n. 2. T. 1. p. 34.
A vocatione activa non fit extensio ad passivam: num. 3. *ibid.*
Declaratur procedere, quando prohibitio alienationis, & contemplatio descendenti, stat per se absolute: n. 4. *ibid.*
Limitatur, quando est restricta ad certas personas: num. 5. & 7. *ibid.*
- Fideicommissum, successoris insubsistens creditas non potest prorogare, quod in testamento non adest: *ibidem*, numer. 15. p. 35.
Fideicommissi præservatio in divisione facta, reducit, ut illa intelligatur de bonis vero fideicommissariis, non vero de iis, quæ libere fuerunt a dividendibus acquisita: decis. 186. n. 39. Tom. 1. p. 295.
- Pro Fideicommissio, acquisitio facta cum facultate libera uti legitimi domini disponendi, facta non censetur: decis. 188. numer. 14. Tom. 1. p. 298.
- Pro Fideicommissio acquisitio facta supponitur ex iteratis similibus enunciativis acquirentium, & hæredum: num. 15. *ibid.*
Et quæ impugnari, ut talis, non potest ab eis, qui a dd. acquirentibus causam habent: num. 16. *ibid.*
- Vid. Stipulatio ad d. dec.*
Fideicommissi prorogatio volita in uno casu, non prorogat fideicommissum in alio, in quo locum habere non potuit, ob non purificatam conditionem, a qua pendeat: dec. 217. num. 8. Tom. 1. p. 343.
- Fideicommissi prorogationem non suadet alienationis prohibitio, perpetuitatis nota destruita, & ad proprios hæredes restricta: num. 10. *ibid.*
- Pro Fideicommissi extensione alia conjectura

- minus admittuntur, deficientibus duabus capitalibus: num. 14. *ibid.*
 Quæ sunt, agnationis contemplatio, & ad plures substitutionum gradus digressus: num. 15. *ibid.*
Vid. Conjectura ad d. dec. 212.
 Fideicommissum inter certas personas, vel gradus restrictum, purificata testatoris voluntate in primis institutis, non debet ulterius progredi absque conjecturis: dec. 222. num. 3. Tom. 1. p. 356.
 Fideicommissi perpetuitatem non inducunt, contemplatio agnationis, alienationis prohibitio, & perpetuitatis clausula, quando ista non sunt indefinite: n. 5. *ibid.*
 Fideicommissum pars proemialis ampliare non potest ultra casus in dispositiva præscriptos: *ibid.* num. 6. p. 357.
Vid. Contemplatio.
 Fideicommissum, prohibitio alienationis cum expressione conservandi bona in agnatione, respiciens solum primos hæredes, ultra illos non extendit: num. 9. *ibid.*
V. d. Verba: nullo &c.
 Fideicommissum ad tertiam generationem, in designatis casibus volitum, ultra illos non protenditur: dec. 243. n. 2. T. 1. p. 392.
 Fideicommissum, quod per deficientiam conditionis expiravit, continuari nequit: *ibid.* num. 4. p. 393.
 Fideicommissum ad tertiam generationem ordinatum, dependens a conditione, in illius tantum casu progreditur, non illa deficientes: num. 6. *ibid.*
 Et alias orietur contradictio: n. 7. *ibid.*
 Fideicommissum progressivum locum non habet, quando principalis conditio, a qua dependet, locum habere non potest; numer. 8. *ibid.*
 Fideicommissum absolutum prohibitio alienationis, & divisionis ad certas personas restricta, ultra illos non operatur: num. 9., & 10. *ibid.*
 Sed tantum intra cancellos substitutionis: num. 11. *ibid.*
 Fideicommissi progressivitate, prohibitio alienationis, & divisionis non concepta cum verbis perpetuitatem indicantibus, sine contemplatione agnationis, & digressu ad plures gradus substitutionum, non operatur: num. 14. *ibid.*
 Et in his terminis in substitutione cum conditione *sine filiis* locus est consilio Oldradi: num. 15. *ibid.*
 Fideicommissio, retractus rerum fideicommissariarum a fideicommissario factus, utpote ex illius industria proveniens, rem retractam non subicit: dec. 288. n. 2. T. 1. p. 459.
 Res cum Fideicommissi pecuniis quaesita, si fideicommissaria non efficitur, nisi præceptum testatoris de investiendo præcedat, vel pro expressis acquiratur: n. 3. *ibid.*
 In Fideicommissi progressu admittuntur masculi ex faminis, quando testator ordinavit prælationem proximiorum remotioribus, & in vocatione filiorum, & descendentium iuxta hæreditatem deferri ordinæ successivo: decision. 341. num. 14. Tom. 2. p. 40.
 Fideicommissi vinculum ad cert. os casus restrictum, ad alios diversos non protrahitur: dec. 427. num. 10. Tom. 2. p. 198.
 Fideicommissum prorogare ratio conservandi bona in familia tunc valet ad casus non expressos, quando in testamento de per se posita legitur: dec. 488. n. 10. T. 2. p. 292.
 Secus, quum est posita consequutive, & relative ad casus expressos: n. 11. *ibid.*
 Fideicommissum quum videtur ordinatum super re particulari, non extenditur ad totam hæreditatem: dec. 547. n. 12. T. 2. p. 386.
 Videtur autem super tota hæreditate, quum prohibitio alienationum, & alia conjecturae sunt generales: n. 13. *ibid.*
 Et quum testator aliquid filiabus relinquens, solum usumfructum illarum esse voluit, quia proprietatem infra scripto vinculo fideicommissi perpetui supposit, & postea hæredem subscripsit filium in universa hæreditate, cui adiecit vinculum fideicommissi, quod particulare prætenditur: num. 14. *ibid.*
 Fideicommissi extensio ex identitate rationis in mente disponentis datur, si ille in casu interogatus, ita respondisset: dec. 633. num. 2. Tom. 3. p. 19.
Vid. Consilium.
Vid. Clausula in stirpes.
 Fideicommissum ad certas personas vocatas restrictum, & jam purificatum, ad gradum diversum nunquam est extensibile: dec. 744. num. 15. Tom. 3. p. 225.
Vid. Nuptes ad d. dec.
 Fideicommissum, quod ad casum decensus instituti in ætate reducitur pupillari, ad diversum non protenditur casum: dec. 772. num. 1. Tom. 3. p. 276.
Vid. Casus.
 Fideicommissum non extenditur ad plures gradus substitutionum, etiam si archissimam alienandi prohibitionem secum tæret, ut bona in familia conserventur, quando ad casum mortis instituti in pupillari ætate coarctatur: dec. 789. n. 2. Tom. 3. p. 311.
 Amplia, si verba perpetuitatem denotantia deficient: num. 3. *ibid.*
 Fideicommissum in matrem institui, qui libertatem excessit, non transit, quotiescumque illa sit hæres usufructuaria, cautionemque Mutianam non præstitit: *ibid.* num. 4., & 10. p. 312.
Vid. Clausula codicillaris ad dec. 964.
 Fideicommissum eo magis progressivum ad substitutos sub conditione *si sine filiis* vocatos dicitur, quando conjectura, & argumenta de illius perpetuitate urgerent, idem consilium limitando, & quæ sint generales ex eisdem: dec. 1154. n. 6. Tom. 5. p. 149.
 Fideicommissum progressivum restitutorium, etiam in casu obitus primi hæredis cum filiis, a testatore præstitum ordinatum, quando iste vocatos delinquentes ex hæreditate ejecisset, quum talis provisio plurium sit vocatorum præsuppositiva: n. 9. *ibid.*
 Amplia, quando fideicommissus de raro fructuum superextante multiplicum in perpetuum

pétuum ordinasset favore fideicommissi, perpetuumque missarum onus iniunxisset, quæ talis repetita perpetuitas implicat cum fideicommissio ad obitum primi hæredis cum filiis concordato: num. 10. ibid.

Vid. Conspanguinitas ad dec. 1185.

Vid. Verba -- de uno in alium. Et Vid. Cognati.

Ad Fideicommissum, conservatio agnationis, digressus ad plures substitutionum gradus, & similes ad ordinationem unius primogenituræ directæ, non extenduntur, quando illud ab altero de eadem domo fuerit ordinatum: dec. 1277. n. 10. T. 6. p. 22.

Fideicommissi extensio ex indentitate rationis, & ex conjectura mente defuncti fit, scilicet, si iste voluisset ut bona illuc redirent, unde sibi a principio obveniant: dec. 1296. n. 5. Tom. 6. p. 65.

Vid. Conjectura.

FIDEICOMMISSUM QUOAD EJUS LIQUIDATIONEM, ET VALOREM.

Fideicommissi valor probatur ex liquidatione, illius facta ab arbitris in laudo acceptato: dec. 810. n. 8. & 9. Tom. 3. p. 348.

Fideicommissi liquidationem filius, licet ex persona propria vocatus, impugnare non potest, quam in actu serio, & proportionato ejus pater admisisset: n. 10. ibid. J. Amplia, si liquidatio prædicta bona fide facta sit in laudo ab antecessoribus exequuto, quod afficit etiam proprio jure veniente: num. 11. ibid.

Subamplia, si partitæ in laudo expressæ maturo examine fuissent per arbitros approbatæ, & dispunctæ: ibid. n. 12. p. 349.

Fideicommissi liquidatio facta in contradictorio judicio de mandato judicis, re judicata etiam corroborata, afficit successores litigantium, & si veniant jure proprio: dec. 945. numer. 2. Tom. 4. p. 136.

Amplia, si iidem successores præfata re judicata, ac liquidatione usi fuissent in alio judicio: num. 3. ibid.

FIDEICOMMISSUM PARTICULARE.

Fideicommissum quum videtur ordinatum super re particulari, non extenditur ad totam hereditatem: dec. 547. n. 12. 13. & 14. T. 2. p. 386.

Fideicommissum particulare semper dicitur potius constitutum super illis bonis, quæ magis cordi testator habuisset: dec. 1079. n. 2. Tom. 4. p. 414.

Amplia, si super his eisdem detractiones quasquæque fieri umquam noluisse: num. 3. ibid.

Ex Fideicommissi prædicto non sunt detractiones: num. 4. ibid.

Fideicommissum idem per sententiam canonizatum tale, dicitur clarum: n. 5. ibid.

Amplia, ut eo minus impugnari possit ab illo, qui talem sententiam acceptasset: num. 6. ibid.

Fideicommissum ex quibus dicatur particulare, ad effectum impediendi detractionem legitimam, a fideicommittente prohibita: dec. 1296. num. 14. Tom. 6. p. 66.

FIDEICOMMISSUM, QUOAD PERMUTATIONEM, ET SUBROGATIONEM.

Fideicommissum non dicitur approbatum, quum bona tanquam libera fuerunt in inventario descripta, & successive permutata: dec. 77. num. 3., & decisio 134. numer. 5. 13., & 14. Tom. 1. p. 114. & 208.

Fideicommissarius non tenetur servare permutationem sibi lesivam, a gravato factam: dec. 77. n. 6. Tom. 1. p. 114.

Vid. Permutatio.

Vid. Prædium ad dec. 315.

FIDEICOMMISSUM REALE.

Fideicommissum reale inducitur ex verbis in rem conceptis: dec. 761. n. 10. T. 3. p. 259.

FIDEICOMMISSUM RECIPROCUM.

Fideicommissum reciprocum, prohibitio alienationis, & conservatio bonorum in agnatione, quum stant accessorie ad primos hæredes, ultra illos non extendunt: dec. 40. n. 8. T. 1. p. 58.

Fideicommissum reciprocum perpetuum ordinatum dicitur a testatore, dum voluit, quod hereditas semper ad descendentes proximiores de sua agnatione perveniret: dec. 509. n. 2. Tom. 2. p. 327.

Fideicommissum reciprocum, & perpetuum, nisi a iustis conservatio perpetua inegre hereditatis, voluta in agnatione, obtineri nequit: n. 6. ibid.

Nec intelligi debet de fideicommissio inducitur discretive in unaquaque linea, & non discretive in omnibus, & quare: n. 7. ibid.

Fideicommissum in una linea ingressum, ea non evacuata, alteri non debetur: ibidem numero 10. p. 328.

Fideicommissum reciprocum dicitur voluisse testator desiderare ejus bona in sua familia servari, detractiones etiam prohibendo; ne dum perpetuum: dec. 761. n. 1. T. 3. p. 259.

Fideicommissi reciproci perpetuitas ducitur, ex quo testator sua bona stricte prohibuerit ad hæredes extraneos pertranfire: n. 5. ibid. p. 277.

Vid. Testator ad dec. n. 4. 12. & 93.

Fideicommissum reciprocum ut inducatur, requiruntur requisiti voluta a lege Titia Sejo, & conjecturæ de perpetuitate: dec. 772. n. 21. Tom. 3. p. 277.

Vid. Reciproca, & Transgens ad dec. 811.

FIDEICOMMISSUM QUOAD EJUS REINTEGRATIONEM.

Fideicommissarius, omissa recuperatione rei alienatæ, procedere potest recta via pro reintegratione contra bona alienantis: dec. 50. n. 6., & 9. Tom. 1. p. 77.

Fideicommissarius pro reintegratione fideicommissi contra gravatum, qui scienter fideicommissi rem diraxit, habet hypothecam a die aditæ hæreditatis per ipsam alienantem: dec. 93. n. 6. Tom. 1. p. 143.

Fideicommissum reintegrari debet super bonis liberis alienantis: dec. 197. n. 16. T. 1. p. 311.

Fideicommissarius fructus debitos gravato potest petere pro reintegratione rerum fideicommissi a gravato alienatarum: dec. 216. num. 11. Tom. 1. p. 241.

Fideicommissario datur reintegratio pro Fideicommissum.

- commissi bonis a gravato alienatis: dec. 315. n.7. T.2. p.5.
 Nec in subsidium contra gravatum ire cogitur: n.8. ibid.
 Sed, vel contra tertios possessores bonorum. Fideicommissi alienatorum, vel contra gravatum alienantem, pro libito ire potest: ibid. n.9. p.6.
 Fideicommissum, uti legalis fideiusor, debet reintegrari ex bonis illius, cuius causa facta fuit alienatio: dec.406. n.5. T.2. p.156.
 Fideicommissarius ex iuribus Fideicommissi accipere potest pro dotibus ab eo detractis, in ejusdem reintegrationem contra bona dotare obligatorium: n.10. ibid. Vid. *Alienatio bonorum fideicommissi quoad reintegrationem.*
FIDEICOMMISSUM QUOAD RE- MISSIONEM.
 Fideicommissi titulo non possidentur bona, quæ ab hærede ind. pendenter a Fideicommittente legitime pro se, suisque hæredibus acquisita fuerunt: dec.93. n.2. Tom.1. p.143.
 Fideicommissi onus remissum censetur in eo casu, in quo alienationis prohibitionem non currere fuit declaratum: dec. 222. numer. 2. Tom.1. p.356.
 Ut Fideicommissum dividentes voluisse remittere dicantur, requiritur, ut individuum ejusdem scientiam habuerint; & quod de eo, vel per verba indubitata, & expressa, vel saltem adeo effrenata, ut remissionem ne essario importent, mentionem faciant: dec.522. n.6. T.2. p.345.
 Vid. *Clausula ad d. dec.522.*
 Fideicommissi remissio in divisione potius excluditur, si bona, super quibus illud cadebat, sunt relicta indivisa: dec.523. numer. 3. Tom.2. p.346.
 Fideicommissi remissio loquens de purificando, non operatur in purificato: dec.579. num. 4. Tom.2. p.432.
 Porisimum, si de eo nulla mentio habita fuerit, de quo nec fuit cogitatum, nec habita notitia: n.5. ibid.
 Pro Fideicommissi remissione inducenda in divisione, requiritur illius scientia certa, & indubitata: n.7. ibid.
 Nec eam inducunt clausulæ generales, & translativæ dominiis & quid operentur ibid. num.8. p.433.
 Fideicommissum ut in divisione remissum dicatur, ejus certa, & indubitata scientia requiritur: dec.637. n.7. T.3. p.27.
 Fideicommissio renunciatio in divisione excluditur, si in illorum bonorum postea sequuta alienatione, aliorum condiventium sit requisitus consensus: n.9. ibid.
 Fideicommissum, pater in propriorum filiorum præjudicium in divisione cum sacerdote, illos suscipiendi spe destituro, eos debita successione sacerdoti privando, remittere voluisse non præsumitur: n.11. & 13. ibid.
 Fideicommissi remissio in divisione non facta arguitur, ex quo idem asserat alter ex condiventibus in sequenti testamento, a quo causam habent, remissionem hanc prætendentes: n.15. ibid.
 Res, quæ de Fideicommissio libere exit, in illud amplius non reuincit; novoque fideicommitto, ut libera evasa e nexibus primi, ligari potest: dec.712. n.8. T.3. p.166.
 A Fideicommissi nexibus res, quæ libere in divisione alteri fratri conceditur in alterius rei libere contrapositionem, semper liberata censetur: n.11. ibid.
 Fideicommissi existentia sicuti ex confessionibus initis ab hæredibus in transactione, dotationum, aliisque similibus instrumentis, satis probatur; ita e converso ex simili probationum genere excluditur: n.12. ibid.
 Vid. *Bona fideicommissaria ad dictam dec.712.*
 Fideicommissum ex circumstantiis, & presumptionibus urgentibus, remissum, & sublatum fuisse potest probari; & hæc in re prudentia & religioni judicantis multum deferendum est: dec.740. n.2., & 3. T.3. p.213.
 Fideicommissum quod fuerit remissum inter dividentes arguitur, ex quo isti eorum hæredes ad transactionem, sive divisionem observandam gravaverint: n.5. ibid.
 Fideicommissum particulare, & reciprocum, facilius a condiventibus remissum præsumitur, quando ejus substantia sub divisione cecidit: n.6. ibid.
 Fideicommissum est omnino remissum, si condividentes in illius divisione, aequalitatem portionum hinc inde tangentium dilexerint, & uni bona libera obvenierint, & alteri fideicommissaria: ibid. n.7. & 8. p.214.
 Fideicommissi remissio quando clare ex circumstantiis resultat, ex præsumta condiventium voluntate, qui hinc inde aequalitatem dilexerint, etiam per viam exceptionis est opponibilis, nec ad aliud congruum iudicium rejicienda: n.9. ibid.
 Linita, si Fideicommissum condividentes latuisset, de quo ipso mentio nulla in divisione fuisset facta, & evictio hinc inde promissa non respexisset perpetuitatem: n.10. & 11. ibid.
 Fideicommissum a fratribus condiventibus hinc inde remissum præsumitur, si ad aequalitatem, bonorumque respexerint libertatem: dec.758. n.1. Tom.3. p.250.
 Amplia, si ex transactionis contextu pluries libertas volita super bonis eruat, & unus sibi facultatem bona vendendi reservaverit: n.2. ibid.
 Subamplia, si ad observationem hujusmodi transactionis fuerint etiam obligati hæredes: n.3. 4. & 5. ibid.
 Fideicommissum censetur a condiventibus remissum, si eo stante, ingqualitas sequeretur: ibid. n.14. p.251.
 Fideicommissi remissio ex quibus verbis, coniecturisque deducatur: dec.766. numer. 2. Tom.3. p.266.
 Fideicommissum remissum censetur si condividentes ad portionum aequalitatem hinc inde respexerint, & bona fideicommissaria obvenierint illi in portionem, qui in contrapositionem alteri bona libera deferuit: n.3. ibid. & dec.772. n.18. Tom.3. p.277.
 Am.

Amplia, si se invicem de evictione obligassent; quo casu heredes numquam possunt de fideicommissis excipere: d. dec. 772. n. 18., & 19. T. 3. d. p. 277.

Fideicommissum habetur pro destructo, si condicentibus gravati scientiam de ipso habentes bona illi obnoxia aequaliter, & uti libera, dividissent: dec. 811. n. 2. T. 3. p. 350.

Amplia si vigore dicti fideicommissi antiqui unus ex condicentibus pradium sub illo comprehensum ad se spectare ante divisionem declarasset: n. 3. ibid.

Item, si condicentium mens fuisset bonorum libertatem, & aequalitatem portionum attingere: u. 4. ibid.

Item, si in portionem unius, bona libera obvenissent, & si fideicommissaria in contrapositionem alteri: n. 5. ibid.

Fortius, si super eisdem, praesupposita libertate, novum fideicommissum condicentes imposuissent; illudque a descendentibus fuisset recognitum: n. 6. ibid.

Fideicommissi remissio potius probatur ex factis, quam verbis: n. 7. ibid.

In fideicommissi remissione bona fides, & utilitas vocatorum, ex quibus dicantur adesse: ibid. n. 13. p. 351.

Vid. Transgens ad d. dec.

Super fideicommissum, transactio habens in se promissionem evictionis hinc inde est incompatibilis cum duratione fideicommissi, & istius remissionem importat: dec. 881. num. 9. Tom. 4. p. 19.

Vid. Fideicommissum quoad expirationem.

FIDEICOMMISSUM QUANDO SIT RESTITUTORIUM, VEL NE:

Vid. Testator ad dec. 509.

Fideicommissarium bonorum probatio ad effectum eorum restitutionis convincitur ex inventario, in quo utilia specificè describuntur: dec. 330. n. 1. T. 2. p. 358.

In fideicommissi restitutione praelegata non veniunt favore hæredis instituti cum clausula: -- *In omnibus, aliis autem suis bonis instituit*: &c. dec. 894. n. 1. T. 4. p. 44.

Vid. Alienationis prohibitio.

FIDEICOMMISSUM QUOAD SUBJECTIONEM BONORUM, ET EXEMTIONEM AB ILLO.

Fideicommissio credit bonorum augmentum, pro rata, pro qua fideicommissio sunt subiecta, nec pro ea vocato denegari potest immisio: dec. 410. n. 3. T. 2. p. 165.

Sed quando portio libera maior est fideicommissaria, si valor rei fideicommissariae temporis beneficio, excreverit, debet restitui quantitas proportionata, una cum augmento, ut fiat investimentum favore fideicommissarii: n. 4. ibid.

Fideicommissio subiecti non possunt bona in praedictum hypothecæ super eis præcedenter a creditoribus contracta: dec. 479. numer. 5. Tom. 2. p. 279.

Fideicommissum, quod per obitum masculi in foemina substructa, purificatur, operatur, ut portio, quæ foeminis a statuto aufertur, legiti-
mæ naturam retineat, & sub ea grava-

men imponi nequeat: dec. 880. n. 8. T. 4. p. 18.

Vid. Praelegatum ad dec. 894.

Fideicommissum acceptans a patre ordinatum, censetur illi subiacere voluisse omnia iura, quæ sibi ex affectu paterno provenirent; non vero quæ ex alio titulo ad se fuissent delata: dec. 908. n. 12. Tom. 4. p. 69.

De fideicommissio, legata facta a fideicommittente, & litium expensæ super ejus hereditate factæ, sunt deducendæ: dec. 945. nu. 9. Tom. 4. p. 136.

De fideicommissio expensæ factæ ab hærede gravato pro defensione fideicommissi, sunt detrahendæ, licet succubuerit: n. 11. ibid.

Amplia, si ex tali lite confirmata fuisset existentia fideicommissi, talisque confirmatio fuisset hæredibus fideicommissariis utili-numer. 12. ibid.

FIDEICOMMISSUM QUOAD SUBROGATIONEM.

Vid. Bona fideicommissaria ad decif. 329. & 958.

Vid. Subrogatio.

FIDEICOMMISSUM QUOAD TRANSMISSIONEM.

Fideicommissum ingressum in una linea, donec ista non sit totaliter evacuatæ, ad aliud non transit; etiam si res sit de transeundo ad masculos alterius: decif. 341. numer. 2. & 10. Tom. 2. p. 39. & seq.

In fideicommissio a duobus gradibus a testatore expressis non inferitur ad totam lineam ultra regredientem: ibid. n. 6. p. 39.

Vid. Linea.

FIDEICOMMISSUM TRANSVERSALH.

Fideicommittens transversalis non tenetur pro dotandis foeminis gravatorum; quum non subiacet privilegio *Auth. res quæ*: decif. 370. n. 2. Tom. 2. p. 1.

Vid. Dos quoad Auth. res quæ, & quoad fideicommissum.

FIDEICOMMITTENS.

Fideicommittens mandans foeminas dotari de fructibus, & etiam ex aliis bonis fideicommissariis, videtur primo loco voluisse dotem ex fructibus detrahi: dec. 353. n. 4. T. 2. p. 57.

Pro fideicommittentis debito potest agi contra ejus bona apud quoscunque fideicommissarios existant: dec. 479. n. 4. T. 2. p. 279.

A fideicommittente bona usque ad obitum, nisi in contrarium probetur, possessa dicuntur, quum eadem emisse, & possedisse constet, ejusdemque filii, eo defuncto, possederant: dec. 644. n. 1. Tom. 3. p. 39.

Vid. Possessio quomodo probetur, & Possessio continuata.

Fideicommittentes reciprocè presumuntur indistincte de omnibus bonis quomodocunque sibi delatis disposuisse, si ad reciprocum qualiteratem respiciant: dec. 811. num. 21. Tomo 3. p. 352.

Fideicommittens dando ultimo gravato facultatem sibi eligendi hæredem, istius consanguineo præ oculis habuisse præsumitur: decif. 166. n. 24. Tom. 5. p. 173.

Amplia, quando talis facultas eligendi hæredem, in tempus valde remotum fuisset col-

- lata, & quare: n.25. ibid.
- Fideicommissus** loquendo de familia sua in casu, quo ista supponenda foret extincta, intellexisse praesumitur de familia, quam artificialiter, & collectivè in defectum primæ ordinasset: *ibid.* n.40 p.175.
- Vid. *Familia, qui veniant sub eo nomine.*
- A Fidei** committente proviso suppletivæ vocationis dicitur facta, quando ille in defectum primi vocati vocandos designavit, & de sua familia progredientes; *ibid.* numer. 48., & 49. p.176.
- Vid. *Bona in genere*; & *Bona Fideicommissaria.*
- F I D E I U S S I O.**
- Fideiussio** natura, ultra promissa, extensionem non patitur: dec. 110. n.3. T.1. p.166.
- Potissimum, si Fideiussor fuit persona rudis, & idiora n.4. ibid.
- Fideiussio** inter mercatores Bononiæ habet intellectionem clausulam solidalem; adeo non sit locus excusationi: dec.235. numer. 10. 11., & 12. Tom.1. p.379.
- Fideiussio** effectus de sui natura damnosus, & lævus: dec.56c. n.8. Tom.2. p.412.
- Fideiussio** tamquam strictissimi juris, nec de casu ad casum, nec de tempore ad tempus extensionem patitur in fideiussoris detrimentum: dec. 67c. n.13. & 16. T.3. p.97.
- In Fideiussione, quid, & quantum comprehensum fuerit ex verisimilitudine tutissime interpretatur: n.15. ibid.
- Fideiussio** alterius favore facta, eo mortuo expirat, nec ad alterius favorem extenditur: n.16. ibid.
- Fideiussio** facta favore alterius non prodest alteri, qui sub istius nomine contraxit, nisi Fideiussor hac sciret: *ibid.* n.17. p.98.
- Et talis scientia indubitata esse debet, præcisa, ac individualis, quæ non probatur ex informibus attestationibus, pendente lite, expiscaris: n.18. ibid.
- Et excluditur, si postea alter contrahens interpellaverit ad declarandum quinam revera contraxerit: n.19. ibid.
- Fideiussio** pro tertio si simul ad fideiubentis commodum protendat, dicitur mixta, quæ non cadit sub prohibitione de non fideiubendo pro aliis: dec.968. n.4. T.4. p.184.
- Fideiussio** dicitur susceptio in se obligationis pro tertio: *ibid.* n.10. p.185.
- Fideiussio** conditionata, & ob non adimpletam conditionem in præjudicium creditoris resoluta, etiam respectu confideiussorum reputatur de medio ablata: dec. 1070. num. 17. Tomo 4. p.399.
- Fideiussionem** factam liber favore scribentis non probat: dec.1080. n.13. T.4. p.417.
- Fideiussio** alienæ obligationis assumptionem in suam fidem pro creditoris cautela importat: dec.1150. n.9. T.5. p.142.
- Fideiussionis** novæ petitionem expirationem primæ præsupponit: dec.1310. n.2. T.6, p.109.
- Fideiussio** pro conservandis bonis non requiritur, quando deputatur œconomus; talique deputatione superventa cessat, si fuisset præstita: n.3. ibid.
- Fideiussio** de sui natura non proceditur ad ea, ad quæ se non extendit obligatio: n.4. *ibid.*
- Fideiussio** censetur restricta ad ea, pro quibus fides præstita est, neque se extendit ad ea, quæ fideiussor facere debuisset, & quare: n.5. & 7. ibid.
- Fideiussio** dicitur contractus, & extensionem non patitur, imo quo arctius potest fieri, intelligitur: n.6. & 9. ibid.
- Vid. *Caducitas*, & *cautio.*
- F I D E I U S S O R I N G E N E R E.**
- Fideiussoris** pro censu conditio non potest fieri deterior ex illius novatione in cambium, ratione obligationis restitutionis illius post tempus præscriptum: dec.94. n.15. T.1. p.146.
- Fideiussor**, qui in cambio pro uno tantum anno se obligavit, eo elapso non tenetur ad fortis restitutionem: dec.110. n.1. T.1. p.166.
- Neque tenetur ad fructus post annum decurtos: n.2. ibid.
- Fideiussor** ad certum tempus, ob novam dilationem debitori concessam, non liberatur respectu debiti, pro quo fideiussit: n.9. *ibid.*
- Limita, quando fideiussio est facta cum clausulis taxativis, & resolutivis, iuxta distinctionem Hostien. n.10. ibid.
- Fideiussoris** restrictio ad certum tempus cum clausulis taxativis, & resolutivis, illius obligationem restringit, non solum quoad fructus, sed etiam quoad sortem; ita ut eo elapso, ad nihil teneatur: n.11. ibid.
- Fideiussoris** verba ita intelligenda sunt, ut minus quam fieri potest, ei præiudicent: numer.12. ibid.
- Fideiussor** restringens obligationem ad certum tempus non potest, nec intra tale tempus, nec post, conveniri: *ibid.* n.14. p.167.
- Fideiussor**, qui propriam obligationem certo tempore limitavit, intra illud tenetur, si debitor vergat ad inopiam, & post illius lapsum intra brevem terminum arbitrio boni viri conveniri potest: n.15. & 16. ibid.
- Fideiussor** licet teneatur ad solutionem fructuum decursum tempore, quo durabat eius obligatio; tamen non tenetur pro forte longe post repetita: n.19. ibid.
- Fideiussor**, qui debitum solvit, & spatio septuaginta annorum relevationem non petit, præsumitur satisfactus a debitore, vel si ipse sit pupillus, a tutore: dec. 138. num. 12. Tomo 1. p.218.
- Contra Fideiussorem sufficit adhibitas fuisse diligentias adversus principalem debitorem: dec.352. n.13. Tom.2. p.56.
- Fideiussor** pro validitate contractus, & evictione rei venditæ ad nihil tenetur, si molestia contra eantorem ad fructus restringatur: dec. 368. n.28. Tom.2. p.89.
- Secus, si promiserit rem venditam esse immunem ab omni censu, & libera ab omni molestia, & omnibus a venditore promissis, uti principalis accessit: n.29. ibid.
- Et tunc non formalis requiritur evictio, sed satis sunt molestia, ut teneatur ad liberationem ab oneribus censuum, & ad restitutionem præstationum solutarum creditoribus, venditioni anterioribus: n.30. ibid.

Fideiusoris obligatio restricta ad casum obitus illius, cui accessit, protrahi non debet ad gesta tempore eius vitæ: dec. 675. n. 12. usque ad n. 19. Tom. 3. p. 97.

In Fideiussore verba generalia modificantur, & restringuntur per restricta subsequencia, & ista obligationem ad casum expressum coarctant: n. 14. ibid.

Fideiusor sibi competens amittit privilegium, si se in eadem met forma obligat, qua originarius debitor: dec. 875. n. 13. T. 4. p. 11.

Ad Fideiussores expositio cedulæ bancariæ est actus referibilis: dec. 968. n. 3. T. 4. p. 184. Vid. *Creditor ad dec. 930.*

Fideiusor adversus principalem debitorem liberationem a fideiussione potere potest: dec. 1037. n. 15. Tom. 4. p. 325.

Fideiusor, qui uno tantum in casu fidem suam voluit esse restrictam, extra illum, & conditione non adimpleta, ad nil obligari potest: ibid. n. 15. & dec. 1070. numer. 13. 14. & 15. Tom. 4. p. 398.

Fideiusor prioris contractus per illius innovationem liberatur: d. dec. 1070. numer. 2. Tom. 4. p. 397.

Fideiusor indefinite obligatus favore loci Pii pro fidei administratione alicuius ministri, tenetur de gestis ab isto pro toto tempore sue administrationis: ibid. n. 9. p. 398.

Fideiusor non obligatur ad ea, quæ debitor a creditore non receperit: dec. 1080. numer. 11. Tom. 4. p. 417.

Fideiusor liberatur per novationem contractus inter creditorem, & debitorem: n. 12. ibid.

Fideiusor potest iura personalia, & hypothecaria, tam contra principalem debitorem, quam contra expromissores exercere, qui ipsum indemnem reddere promississent: dec. 1102. n. 1. Tom. 5. p. 18.

Fideiusor in cambiactivo non solum dicitur a creditore liberatus; sed ulterius ab isto habilitatus ad retorquendum eadem iura cambii adversus ipsum, quando ei cambium cederet cum obligatione evictionis in casu, quo cessum nomen deficeret: n. 6. & 7. ibid.

Fideiusor eo minus potest impugnare creditum, de cuius realitate principaliter obligatus non potest excipere: dec. 1103. numer. 13. Tom. 5. p. 21.

Fideiusor obligatus in uno negotio pro aliquo favore alterius, extra istud non tenetur: n. 16. & 17. ibid.

Fideiusor pro sua revelatione non potest concurrere cum eo creditore, cuius favore fideiussionem fecisset: dec. 1158. n. 4. T. 5. p. 158. Limita, quando creditor habet in manibus tor bona ultra sui crediti importantiam, super quibus fideiusor posset revelationem referre: n. 5. & 7. ibid.

Fideiusor ad certum determinatum tempus suam fidem præstat; eo transacto, tamquam ex defectu consensus, liberatur: dec. 1310. n. 1. Tom. 6. p. 108.

Fideiusor simplex ad limitatam veritatem subscriptionis non dicitur mercator ille se obligans ad indemnem reddendum alterum, qui acceptavit cambiales literas, quas ad istum

transmisit; sed principalis debitor consideratur: dec. 1313. n. 6. Tom. 6. p. 116.

Fideiusor non liberatur ab integri debiti præstatione promissa, ex quo ob promissorum non adimplementum dilatio principali debitori concessa, fuisset resoluta: dec. 1370. n. 2. 3. 4. & 5. Tom. 6. p. 233.

Vid. *Novatio.*

Vid. *Causa in genere, & Cedula.*

Vid. *Census.*

FIDES IN GENERE.

Fides testis ab aliis testibus reicitur: decif. 60. n. 3. Tom. 1. p. 91.

Fides simplices fidem non merentur: dec. 127. n. 16. Tom. 1. p. 196. & dec. 339. n. 14. Tom. 2. p. 37.

Fides testium minuitur, si ipsi contradicant alii in contestes vocati: dec. 137. numer. 12. Tom. 1. p. 215.

Fides simplices, pendente lite, expiscatæ nil probant: dec. 296. n. 8. Tom. 1. p. 470. & 691. n. 13. Tom. 3. p. 128. & 449. n. 2. 545. n. 13. & 14. & 552. n. 3. 624. numer. 3. 4. & 5. Tom. 2. p. 230. 384. & 391. & dec. 1123. numer. 20. & 1124. n. 12. Tom. 5. p. 72. & 74.

Fides extrajudicialis unici testis nil probat: decif. 344. n. 13. Tom. 2. p. 45. & 713. numer. 8. Tom. 3. p. 170.

Item Fides vilium personarum: dec. 376. numer. 6. Tom. 2. p. 106.

Tales Fides excluduntur ex depositionibus aliorum testium omni exceptione maiorum: n. 7. ibid.

Fides testis singularis non sufficit ad condemnationem pro refectione damnorum illatorum: dec. 377. n. 2. Tom. 2. ibid.

Fides contrariæ ad invicem destruantur: numer. 4. ibid.

Vid. *Catastrum.*

Fides ad perpetuum factæ, sumum sufficientem præbent pro admissione articulorum: decif. 489. n. 5. Tom. 2. p. 294.

Fides informes, & de auditu non attenduntur: dec. 539. n. 15. Tom. 2. p. 374.

Præsertim, si convincantur de mendacio, & contra esset actus ipsius producentis: numer. 16. & 17. ibid.

Fides extrajudiciales confunduntur & conspectu testium tormiter repetitorum: dec. 713. n. 8. Tom. 3. p. 170.

Fides Notarii de re ad proprium officium spectante plene probat: dec. 735. n. 8. T. 3. p. 206.

Fides pendente lite expiscata, ac in limine propositionis causæ non attenditur: n. 11. ib.

Fides testium non percutientes tempus, de quo agitur, ac generales, & vagæ reiciuntur: dec. 750. n. 2. T. 3. p. 233.

Fides etiam religiosorum principale interesse habentium non admittuntur: dec. 857. numer. 7. Tom. 3. p. 445.

Fides succinctæ Notariorum enarrantes per illius acta fuisse rogatum instrumentum venditionis domus, ex qua proveniat depositum, eo magis comprobant circa ea, quæ in instrumentis continentur: dec. 929. n. 9. T. 4. p. 110.

Fides a coobligato servanda non est, quando est corresponsiva, & ex parte alterius promissa

fa non adimplentur: dec. 1131. n. 5. T. 5. p. 95.
 Fides suot semper conciliandæ, & discretive,
 intelligendæ: dec. 1155. n. 12. T. 5. p. 152.
 Fides presbyteri interesse in causa habentis,
 siquæ dicti rationem non adducunt relucit:
 dec. 1235. n. 25. Tom. 5. p. 339.
 Fides matrimonii de libro parochi, citata, vel
 non citata parte, extracta semper probat, se-
 melque in iudicio admitta de illegalitate am-
 plius non redarguitur: dec. 1298. numer. 10.
 Tom. 6. p. 70.
 Fides mercatorum in terminis literarum cambil
 valide attenduntur: dec. 1313. n. 7. T. 6. p. 116.
 Fides parochi in re ad proprium officium spe-
 ctante plene probat, & cumque privato
 testi præsertur: dec. 1317. n. 4. Tom. 6. p. 121.
 Vid. *Authentico, Testis*.

FIDES BONA.

Fides bona cessat heredi beneficiato a die in-
 surgentia creditorum: dec. 41. n. 15. T. 1. p. 61.
 Vid. *Creditor ad dec. 220*.
 Fide bona dans pecunias decipi nequit: decif.
 324. n. 12. p. 19.
 Vid. *Conventio ad dec. 449*.
 Fides bona non officit quin fructuum restitutio
 ad immisionem in Salviano passio a die
 primæ sententiæ debeat, aut non locupletat-
 io: & quæ requiruntur: dec. 471. num. 8.
 Tom. 2. p. 264.
 Fidei bonæ excusatio non prodest gravato in
 perceptione fructuum, quom adest in contra-
 rium lex fideicommissi extinguendi: & alie-
 num ex ejus fructibus, quam servare promi-
 sit: dec. 483. n. 9. Tom. 2. p. 285.
 Sed ad summum d. bona fides prodest ad ef-
 fectum vitandi restitutionis fructuum, qui
 jam fuerunt consumti: n. 10. ibid.
 Fides bona de re possessa inferri nequit ex re-
 servatione facultatis cognoscendi de errore
 circa illius pertinentiam, quam possessor sui
 favore reportavit in actu, quo se de illa ex-
 poliauit: dec. 700. n. 5. Tom. 3. p. 144.
 Fides bona salvari non potest sub pretextu cre-
 dulitatis de legitima possessione rei contro-
 versæ: ibid. num. 6. p. 145.
 Fides bona, quam girans se habuisse dicitur de
 giratorio desumitur, si postquam schedulam
 cum d. clausula ei giraverit, ad aliam confi-
 milem giratam in nova schedula ejusdem fa-
 vore deveniat: dec. 716. n. 10. T. 3. p. 175.
 Amplia, ut bona fides, & pecuniarum re-
 trocessio favore girantis in giratorio argua-
 tur, si ex post ipse illi giranti pecunias mu-
 tuo dederit: num. 11. ibid.
 Fides bona in iudicio spoliis dolo commissi, &
 lapsus temporis allegari nequeunt: dec. 739.
 num. 7. Tom. 3. p. 212.
 Fides bona similiter allegabilis non est a cession-
 ario ad effectum retardandi purgationem
 spoliis, quando cedens facultate cedendi ca-
 rebat: num. 9. ibid.
 Fides bona non sanat inventarium defectuosum,
 & quare: dec. 755. n. 13. & 35. T. 3. p. 245.
 Fides bona non est allegabilis in resignatione,
 montium circa eorum pertinentiam, si in li-
 teris patentibus legatur vinculum, cum
 quo fuerunt erecta: dec. 760. n. 14. T. 3. p. 257.

Fides bona locum non habet, si finito usufru-
 ctu adhuc fructus percipiantur: n. 16. ibid.
 Fides bona ex quibus dicitur adesse in remis-
 sione fideicommissi: dec. 811. n. 13. T. 3. p. 351.
 Fides bona in spolio violento non admittitur:
 dec. 825. n. 2. Tom. 3. p. 379.
 Fides bona in litigando, ad excludendam ca-
 lumniam, oritur ex suffragiorum scissura:
 dec. 950. n. 17. Tom. 4. p. 351.
 Fides bona in possidendo loca montium fidei-
 commissaria non potest allegari, & fundari
 super dubietate ejusdem fideicommissi, &
 quare: dec. 1079. n. 8. Tom. 4. p. 414.
 Fides bona excusat mulierem a restitutione
 fructuum percceptorum ex re in solutum re-
 cepta pro suis creditis a iudice approbatis,
 & ab administratore hæreditatis viri: dec.
 1312. n. 10., & 11. Tom. 6. p. 114.

FIDES MALA.

In Fide mala per motam litem dicitur reus con-
 conventus constitutus: decif. 270. numer. 4.
 Tom. 1. p. 437.
 In Fide mala ut possessor ponatur verbalis pec-
 uniarum oblato satis est, ad hoc ut immis-
 sionem obtineat fructus possit percipere: de-
 297. n. 6. *Limita* n. 7. Tom. 1. p. 471.
 Fides mala in alienante bona fideicommissi for-
 san excluditur, si alienationes consequent de-
 tractiones eidem competentes, vel si in modi-
 co excedat: dec. 315. n. 13. T. 2. p. 6.
 Secus, quando deductiones longe ab aliena-
 tionibus sunt superatæ: n. 14. ibid.
 Fides mala oritur ex scientia fideicommissi: de-
 449. n. 11. Tom. 2. p. 231.
 Fide mala possidens fideicommissum tenetur
 favore pupillorum, vel minorum fructus a
 die purificationis restituere: n. 12., & 13. ibid.
 Fides mala pro restitutione fructuum initium
 sumit, non a die motæ litis, sed productio-
 nis iurium: dec. 550. n. 1. T. 2. p. 389.
 Fides mala ad effectum restitutionis fructuum
 non producit a reproductione monitorii,
 sed iurium: dec. 580. n. 3. Tom. 2. p. 434.
 Secus, quum plenariam iurium scientiam ha-
 buerint, quia tunc fructus debentur a die
 motæ litis: num. 4. ibid.
 Fides mala ob restitutionem fructuum indubita-
 ta est in eo, qui nullum jus habuit ad succe-
 dendum ad bona, quæ occupavit: dec. 614.
 num. 5. Tom. 2. p. 487.
 Fides mala non inducit ex formula verborum,
 sed ex scientia mali iuris: n. 7., & 8. ibid.
 Fides mala ex simpliciter iurium indicatione,
 quando non inducitur: n. 9. ibid.
 Vid. *Lit ad d. dec. 614*.
 Fides mala in possessore præscriptionem exclu-
 dit: dec. 773. n. 13. T. 3. p. 279.
 Fides mala spoliantis docet etiam particu-
 lari successori, & ex quibus illa eratur:
 num. 14. ibid.
 Fides mala comprobatur ex modicitate pretii,
 qua quis rem aliquam possideat: n. 15. ibid.
 Fides mala in eo, qui fructus proprii debiti non
 solvit, ut inducatur, non requiritur, quod
 scientiam illius ex productione iurium a quo-
 ris recipiat, sed sat est, quod eam aliunde
 habeat: dec. 917. n. 19. T. 4. p. 86.
 Fides

Fides mala in perceptione fructuum deducitur ex hoc, quod eos colligens litem super illis substituit, quæ sustentatio mali juris scientiam præsumere facit: decif. 948. n. 9., & 10.

Tom. 4.

Fides mala inducta per litem contextatam contra heredem ab uno ex creditoribus, non obest, ne ille faciat fructus suos respectu illorum judicialiter non comparentium: dec. 1094. n. 8.

Tom. 4.

Fides mala exorta per introductionem litis operatur, ut bona fides penes reum conventum ex silentio non excludatur: dec. 1194. num. 7. Tom. 5.

p. 248.

Fides mala semel contracta in omnibus durat instantiis; adeo ut fructus pendente lite ex acti mala fide dicantur: n. 8.

ibid.

Fides mala in barone loci ad effectum denegandi decimas parvo inducitur ex contraria sententia; præsertim si in iudicium pertransisset: dec. 1257. n. 16. Tom. 5.

p. 394.

Fides mala incurritur a tutore emente nomine pupilli pro libera rem non liberam, quando certo scivisset talem non esse, & ad aliam rem pertinere: dec. 1281. n. 4., & 5. T. 6. p. 29.

Fides mala non est denegabilis in illo, qui certo sciens suum ius extendi ad duas ex tribus partibus prædit; de eo nihilominus totaliter fuisse potius: dec. 1338. n. 6. T. 6. p. 170.

FILIA; FILIA.

Filia per statutum exclusa a successione matris ex illius bonis licet consequi vel dotem, vel alimena: dec. 1. n. 1. Tom. 1.

p. 1.

Filia destituta spe contrahendi nuptias, tam spirituales, quam carnales, solam alimentorum præstationem potest eligere: n. 2. ibid.

Filia reintegratur ad primæviura successione matris renuntiata per illorum retrocessionem: dec. 11. n. 5. Tom. 1.

p. 14.

Filiarum nomine veniunt descendentes, si sit adjecta dictio *in perpetuum*: dec. 39. num. 3. Tom. 1.

p. 55.

Secus, si illa dictio adjecta non sit personis, sed modo succedendi, & distributioni temporis: num. 3.

ibid.

Filia a patre dotata, ab ejus hereditate a statuto Januæ totaliter excluduntur: dec. 113. num. 2. Tom. 1.

p. 173.

Filia renuncians favore patris, ei intestato decedenti potest æqualiter cum fororibus, & fratribus succedere, collata dote: dec. 224. num. 3. *Limita* n. 4., & 5. T. 1.

p. 361.

Filia, quæ dotem legitimam congruam recepit, eadem collata, non excluditur a successione patris ab intestato, cui ipsa renunciaverat: num. 7., & 18.

p. 361. & seq.

Filia a patre dotata, a matris hereditate excluditur, si id statutum disponat: dec. 295. n. 14. *Limita* n. 17. Tom. 1.

p. 469.

Secus in statuto Fulginei: ibid. n. 9. p. 468.

Filia dotatæ nihil queri possunt de inguali successione, si pater alium instituerit heredem: dec. 556. n. 2. Tom. 2.

p. 396.

Filia legitima fratris, non plebeio nupta consideratur, si alter frater vir nobilis cum propriis filiis comparaverit; & cur: decif. 571. num. 10. Tom. 2.

p. 422.

Filia licet exclusa propter masculum a successione patris; attamen si frater ipsi præcedat, ex ejus persona patris fit hæres: decif. 823. num. 3. Tom. 3.

p. 383.

Filia in favorabilibus, ut dicatur hæres, satis est, quod filia sit: num. 4.

ibid.

Filia ingrediens monasterium pro dissolutione sponsalium tantum, animo quanto citius exeundi, non præfudit famulos, & curus dimisisse; imo quid ultra pro eadem dissolutione obtinenda erogasse: dec. 971. num. 16. Tom. 4.

p. 191.

Filia super re hereditaria patris duplicem titulum allegare potest, vel dotis, vel hereditarium; sed non duplicem referre portionem: dec. 1132. n. 9. Tom. 5.

p. 98.

Filia si alleget titulum dotis, non potest allegare hereditarium; sed, si ve unum, si ve alterum, & quare: num. 10.

ibid.

Filia nupta si velit cum fructibus in paterna succedere hereditate, totum id cum eisdem tenetur conferre, quod dotis nomine, aut alio lucrativo titulo fuit a patre consequuta: num. 11. & 12.

ibid.

Filia, quæ in vita patris recepit dotis titulo id, quod in testamento ei tradendum fore idem pater jussisset; isto defuncto, non potest suam virilem ultra dotem ab illius hereditibus repetere, & quare: decif. 1138. num. 7. Tom. 5.

p. 106.

Filia a patre hæres instituta in divisione hereditatis cum fratribus, dotem a patre, dum viveret, sibi traditam conferre, & in suam virilem imputare tenetur: ibid. n. 9. p. 107.

Limita, quando pater expressè declaravit se nolle locum esse imputationi, vel talis declaratio ex ista urgentibus conjecturis erueretur; quæ tali æquipararetur declarationi; num. 10.

ibid.

Filia a patre dotata cum fratribus non confuecit, si eam portionem, quæ fuisset ei in testamento dotis titulo designata, fuisset preventive consequuta, etsi natalium disparitas inter patrē, & eius virum intercederet. quando suum jus dotale læsum non remanet: numer. 11.

ibid.

Filia tanto minus in divisione bonorum hereditarium patris accipit, quando dotis titulo fuit ejus viro solum: n. 12.

ibid.

Filia, quæ nobiliori viro nupsit, & ob id ab ejus patre majorem dotem, quam cæteræ sorores, percepisset, istaque etiam juri reversioni dotis renunciasset, non inde sequitur, quod ideo una cum fratribus eam succedere voluerit in sua hereditate: n. 13. ibid.

Filia, quæ in vita patris titulo dotis ab eo consequuta est id, quod sui favore in testamento preventive ille legaverat, ex quibus dicitur exclusa a consuccessione una cum fratribus in illius hereditate: n. 15.

ibid.

Uid. Femina quoad successionem.

Filia, vel nepotes dotatæ a patre, vel fratribus, nec aviæ, nec matri succedunt, juxta capitulum 145. statuti urbis, bene vero masculi: dec. 1142. n. 57. Tom. 5.

p. 123.

Filia titulo dotis acceptis bona censetur, quæ mater in talem causam ipsi donasset: dec. 1184.

F f

num. 18.

num. 18. Tom. 5. p. 220.
 Filiagubingressa in locum patris prædefuncti
 fruitur privilegio filiorum primi gradus: de-
 cif. 1296 num. 19. Tom. 6. p. 65.
**FILIA QUANDO FACIAT NUMERUM
 AD AUGENDAM LEGITIMAM
 MASculis.**

Filia jam dotata, & per statutum exclusa non
 facit numerum ad augendam legitimam de
 triente ad semissem, favore masculorum: dec.
 113. num. 3. Tom. 1. p. 173.
 Filia dotata non admittitur ad partem in legi-
 tima; sed pars, quam ipsa facit, perque
 obitum patris ad eam deferretur, ex tacita sta-
 tuti operatione, masculo adjudicatur: decif.
 1047 num. 19. Tom. 1. p. 345.

Vid. *Legitima ad hanc dec. n. 21.*

FILIA TIO.

Pro Filiatione probanda quid articulandum: de-
 cif. 55. n. 5. & seq. Tom. 1. p. 83.
 Filiationis vera sumum præbent fides baptis-
 matis, legitimatio, & denominatio in filium:
 ibid. num. 8. p. 84.
 Non Filiationem, sed etatem tantummodo probat
 fides baptismatis: decif. 214. numer. 2.
 Tom. 1. p. 336.
 Filiationis probatio satis resultat a testamento,
 in quo filii nominatim describuntur: ibid.
 num. 8. p. 337.
 Filiationem in antiquis probant enunciativa in
 publicis instrumentis: dec. 497. n. 21. & 526.
 num. 1. & 15. Tom. 2. p. 311. 351. & 353.
 Filiatio ab uno de familia, de qua res est, & non
 alterius ejusdem nominis, & cognomi-
 nis, & diversæ familiæ superlative probatur,
 quum quatuor hujus ascendentium, omnes
 concordant cum quatuor non controversis de
 familiæ, de qua agitur, & quare: d. decif.
 526. num. 3. Tom. 3. p. 352.
 Filiationi eidem non obstat, si probetur pa-
 trem aliam nomine diversam uxorem a matre
 illius, de cujus filiatione queritur, habuisse;
 quum dari possit casus post primæ mortem
 hanc duxisse: num. 4. ibid.
 Filiatio legitima ex instrumento, dotali, &
 matrimonii parentum, ac fide baptismatis
 probatur: dec. 534. n. 1. Tom. 2. p. 363.
 Quod partus fuerit relictus apud nutricem,
 absque custodia, non est sufficiens conjectura
 ad excludendas probationes *Filiationis* ex
 matrimonio: dec. 541. n. 34. & 36. T. 2. p. 379.
 Filiatio probatur ex circumstantiis, quum ne-
 mo sit qui tuto valeat patrem suum demon-
 strare: dec. 954. n. 5. Tom. 4. p. 157.
 Filiatio ut probetur, multum deferretur parocho
 rationem adducenti, ob quam nomen patris
 in libero baptizatorum non adnotaverit:
 num. 11. ibid.
 Filiatio spurii arguitur ex similitudine ejus vul-
 tus cum patre, & ex publica voce; præter-
 rim si esset in parvo oppido: ibid. n. 13. p. 158.
 Filiationem plene probat assertio matris dicen-
 tis suum partum esse ex stuprante natum, iun-
 ctis adminiculis: num. 14. ibid.
 Amplia, si pater donec vixisset, eum, uti
 filium publice, & palam agnovisset: nu-
 mer. 15. ibid.

Subampia, si in ultimis tabulis, sorore,
 præterita, eum instituisse hæredem: nu-
 mer. 16. ibid.
 Adde, si talis filius fuisset a suppositoris con-
 sanguineis recognitus, & ab ejus matre,
 cum prædilectione: n. 17. & 18. ibid.
 Ad Filiationem probandam satis non est assertio
 patris, & tractatio in filium, adversus causam
 non habentes a patre: n. 19. ibid.
 Limita, si ultra patris assertionem concurrat
 recognitio in filium facta etiam a consanguineis,
 & a circumstantiis adminiculetur: nu-
 mer. 20. ibid.

Vid. *Custodia ventris.*

Filiatio, licet difficillima probationis sit, argu-
 mentis, & conjecturis probari potest: de-
 cif. 1265. n. 7. Tom. 5. p. 406.
 Filiatio probatur ex quo filius in sacro baptis-
 mi fonte inscriptus sit natus de illo, a quo
 præteritum genitus: num. 8. ibid.
 Filiatio item probatur ex depositionibus obsec-
 tricis, civium, vicinorum, similibusque
 personarum, quæ deponerent, quod pater
 in schemate concubinarum, matrem penes
 si retinuerit; præsertim, si testes prædicti
 de publica voce, & fama deponerent; nec
 tales depositiones ex contrariis fidibus, pen-
 dente lite expiscatis, & mulierum aliis sui
 copiam fecisse deponentibus, destruantur:
 num. 9. ad 11. ibid.

Vid. *Descendentia quomodo probetur; Filii legitimi; Legitimitas; & Partus.*

FILII; FILII PRIMI MATRIMONII.
 Filii ex primo matrimonio mater consensum im-
 ponens, præjudicium irrogare nequit, in legi-
 tima, quæ ipsi erat præservata. dec. 596.
 num. 9. Tom. 2. p. 459.
 Ad Filium primi matrimonii legitima statim de-
 fertur, ac mater ad secunda vota convolvitur:
 num. 10. ibid.
 Filii primi matrimonii ex bonis matris, quæ
 secundo nupti, ejus legitimam hæreditario
 jure capiunt: num. 12. ibid.
 Et tanquam hæredes universales in portione
 præservata, onera, & debita per matrem
 contracta satis facere tenentur: num. 13. 14.,
 & 15. ibid.
 Filii primi thalami non afficiuntur, nec aliquo
 subjacent periculo, ob conventiones inter
 eorum patrem, & materem initas: dec.
 1026. n. 11. Tom. 4. p. 300.
 Si Filii quique de primo thalamo superexta-
 rent, uxor in secundis nuptiis, virtute le-
 gis *hac est Itali*, sextam tantum partem, quan-
 do fuisset hæres descripta, posset de illa re-
 tinere, & nil ultra: n. 12., & 13. ibid.

FILII IN GEBRE.

Filii adoptivi non veniunt appellatione *filio-
 rum* in emphiteusi: dec. 2. n. 5. Tom. 1., &
 quando secus num. 6. p. 3.
 Filii vocari sub expressa qualitate masculinita-
 tis, sub eadem censentur substitutione positi:
 dec. 27. n. 8. Tom. 1. p. 36.
 Filius, de jure, potest ab hæreditate patris
 se abstinere: dec. 50. n. 3. Tom. 1. p. 77.
 Filius vocatur ut hæredes patris in donatione
 facta patri acceptanti pro se, filiis &c. cum
 clau-

- clausulis translativis domini : dec.66. n.1. p.96.
Tom.1. & quando secuti n.2.
- Filios simultanee vocatos fuisse arguitur, si eos in conditione posuit etiam cum qualitate legitimitatis : num.3. ibid.
- Et si in casu delicti volutum fuerit bona ad eosdem devolui : ibid. n.4. p.97.
- Et si in casu obitus donatarii sine filiis, appositum fuerit pactum reversionis : n.5. ibid.
- Filius renunciatus paternæ hereditati ius legitimæ amittit : dec.210. n.17. *Tom.1.* p.329.
- Sine Filiis aliquis decessisse suadet, si hæredem habeat tertium : decisio.234. numer.9. *Tom.1.* p.378.
- Quod etiam de jure præsumitur, nisi contrarium probetur : num.10. ibid.
- Filii primi gradus non imputant fructus in trebellianicam : dec.245. n.3. *declara n.4. & 5. Tom.1.* p.396.
- Filiis ne imputare teneantur fructus in legitimam, requiritur copulative, quod sint primi gradus, & primo instituti : n.6. ibid.
- Filius secundo loco ad fideicommissum vocatus, an habens jus detrahendi trebellianicam a filio primo loco instituto, teneatur in eam fructus imputare : ibid. num.13. p.397.
- Filius ergo hæres : dec.354. n.3. *T.2.* p.58.
- Filius detrahare potest ex matris bonis legitimam : dec.416. n.11. *T.2.* p.178.
- Filiorum vocatio cum expressione matris, indicat personalitatem : decisio.434. num.7. *Tom.2.* p.207.
- Filius renuens acceptare onera in testamento imposita, solum consequitur legitimam sine ullo gravamine de jure debitam : decis.487. num.4. *Tom.2.* p.290.
- Filius debitis involutus, actus matris nomine, in suis bonis ad supplantandos creditores facere censetur : dec.531. n.2. *T.2.* p.360.
- Filius matris nomine agens mandat procuratorem tenere offendere, quum de jure in eo non præsumatur : num.3. ibid.
- Filius patris potius originem, quam domicilium sequitur : dec.555. n.2. *T.2.* p.395.
- Filii se obligando pro liberando patre a carceribus dicuntur actum pium, & laudabilem exercere : dec.600. n.1. *T.2.* p.467.
- Vid. Minor quoad contractus.*
- Filii naturaliter parentibus superstitibus existunt : illorumque hereditates frequentius nanciscuntur : dec.655. n.22. *Tom.2.* p.55.
- Filii acquiescentia contra patrem refertur ad metum reverentialem erga eundem : dec.672. num.14. *Tom.3.* p.89.
- Filius, postquam cum matre transegit, completaque tutela, computa fuerunt hinc inde solidata, non potest retardare traditionem rei, quam illi promissit sub prætextu, quod illa de pecuniis pupillaribus talem fecerit acquisitionem : dec.724. n.10. *T.3.* p.185.
- Filius non potest impugnare transactionem a patre factam, si illum in autorem cognoscere : dec.812. n.3. *Tom.3.* p.353.
- Filius meriendo iura a matre, creditum dotis petere non potest, si illi mater quodammodo renunciasset, ne majus diceretur habere jus, quam propria auxit : dec.815. num.5. *Tom.3.* p.360.
- Filius, ut dicatur hæres, non tenetur de effectiva additione edocere, quando e contra de positiva repudiatione non constat : dec.839. num.11. *Tom.3.* p.406.
- Filius primus hæres gravatus detrahit legitimam, & Trebellianicam : n.4. ibid.
- Filius, ut prohibeatur detrahare legitimam, & Trebellianicam ex fideicommissio patris, debet de tali prohibitione constare ex litera fideicommissi : num.15. ibid.
- Filius fideicommissitens non imputat indetractiones fructus fideicommissi ante casum : illius : ibid. n.21. p.407.
- Amplia, ut neque hæres ante mortem sit : num.22. ibid.
- Filius licet independenter a patre immisionem petat vigore fideicommissi ; attamen si de hæreditate paterna rationem non reddiderit, illius factum impugnare nequit : decis.841. num.2. *Tom.3.* p.409.
- Filius, qui patris agnovit hereditatem, legitimam quoque agnovisse præsumitur : decis.866. num.14. *Tom.3.* p.460.
- Filius creditor dotis maternæ super bonis patris, cujus sit hæres per imaginariam solutionem præsumitur totidem bona in illius causam de dicta hereditate sibi appropriasse : num.22. ibid.
- Amplia, ut in dictæ dotis causam paternæ hereditatis partem possedisse præsumatur per tacitam additionem hereditatis maternæ : num.23. ibid.
- Filius declarans se velle disponere de bonis paternis, prout melius iudicabit : sibi que placuerit, diversimode a paterna voluntate disponere voluisse dicitur : decis.898. num.17. *Tom.4.* p.52.
- Filius potest de fideicommissio a patre sui favore instituto libere disponere, si legitima, dos materna, & Trebellianica sibi competentes, fideicommissarias vires absorberent : num.18. ibid.
- Amplia, si fideicommissum non esset absolutum, sed dependens ab aliqua conditione : num.19. ibid.
- Filius in parte testatus, & in parte intestatus decedere nequit : dec.926. n.2. *T.4.* p.101.
- Filii fraticida non percipiunt momentum successionis in fideicommissio immediate ex persona patris delinquentis : dec.961. n.2.3. & 6. *Tom.4.* p.170.
- Filius delinquentis vocatus ab avo ad fideicommissum, propter patris delictum, non dicitur provenire a radice infecta, si fuisset innocens, ac delicti incapax : n.12. ibid.
- Filius mentecaptus nil præsumitur acquisivisse, & imo de bonis paternis vixisse : dec.971. num.14. *Tom.4.* p.191.
- Filius paternam voluntatem sequi tenetur : dec.979. num.2. *Tom.4.* p.202.
- Filius si allegaret retentionem adversus creditores patris sub prætextu, quod anteriores ære proprio dimississet, hoc tenetur concludenter probare ; quum præsumtio sit contra ipsum : dec.982. n.20. *Tom.4.* p.210.
- Filius de substantia patris semper solvere præsumitur : num.21. & 23. ibid.

- Filius** si ad arcendos creditores patris emancipationem allegaret, ut ad se spectare paternam negotia dici posset, hoc sapit de dolo, præsertim, si contemporanee pater allegaret cautheam Angeli: n. 22. ibid.
- Filius** inexplers non præsumitur se brevi tantum comparasse lucri, ut paternus census potuerit redimere: num. 33. ibid.
- Filius** de bonis paternis minus suam legitimam consequi nequit; dec. 1003. n. 17. T. 4. p. 246.
- Filius**, ergo hæres, regula hæc non procedit respectu hæreditatis maternæ; decif. 1012. num. 19. Tom. 4. p. 270.
- Filius** repudians hæreditatem patris, ad ejus debita non obligatur: decifion. 1013. num. 14. Tom. 4. p. 273.
- Filius** totum id, quod tali casu fuisset adeptus, a patris hæreditate independenter acquirivisse præsumitur: num. 15. ibid.
- In filio** de facili præsumitur aditio hæreditatis paternæ: præsertim, si quis mandatum procuræ ad effectum illam audeundi; quæ major probatio non datur; ac denique quando se ad causam adversus creditores admittere fecisset: dec. 1036. n. 11. ad 13. Tom. 4. p. 321.
- Filius** in agnibilibus præsumitur hæres matris, nec docere tene ut de qualitate hæreditatis; præsertim si talis fuisset a legitimo contradicteore recognitus: dec. 1054. n. 11. T. 4. p. 359.
- Filius** patris, & non matris originem sequitur: dec. 1113. n. 5. Tom. 5. p. 48.
- Filius**, quando se gessit tamquam hæres circa patris hæreditatem, non juvatur ex quo fuerit deputatus curator, ipseque eam ex post, ut damnosam repudiaverit: dec. 1130. num. 9. Tom. 5. p. 94.
- Filii** in hæreditate matris, uti filii considerantur, juxta capitulum 145. *stat. urbis* quoad exclusionem feminarum: dec. 1142. num. 55. 57., & 58. Tom. 5. p. 23.
- Filii** vocantur uti hæres patris circa eandem materiam, juxta cap. 141. num. 56. *vide numer.* 59. ibid.
- Filii** succedunt matri ab intestato: n. 59. ibid.
- Filii** jure proprio venire non possunt ad hæreditatem, patri relicti, & ab inflo repudiati: dec. 1184. n. 1. Tom. 5. p. 219.
- Filii** principis supremi, licet sint de patris dignitate participes; nihilominus ab ejus tantum distant fastigio, quantum subditus a domino: dec. 1375. n. 54. Tom. 6. p. 253.
- Filii** si adeat bona paternæ titulo hæreditario patris, ad alium titulum diversum talem, additionis actum referre non potest: dec. 1384. num. 13. Tom. 6. p. 274.
- FILII IN CONDITIOE POSITI, ET QUANDO DICANTUR VOCATI.**
- Filii** in conditione positi censentur dispositive vocati, ex cap. 142. *lib. 1. stat. Urb.* dec. 217. num. 2. Tom. 1. pag. 342. & dec. 1154. num. 8. Tom. 5. p. 149. denum dec. 1277. num. 7., & 1294. num. 16. Tom. 6. p. 22. & 59.
- Non autem hæreditatem restituerentur: d. dec. 217. n. 3. Tom. 1. d. p. 342.
- Filiorum** appellativum nomen quando fuit expressum in parte conditionali, libentius admittit comprehensionem cæterorum descendendum: dec. 497. n. 16. T. 2. p. 310.
- Filii** in conditione positi non dicuntur dispositive vocati; sed si pater adeat, censetur præservata ipsis tantum legitima successio in illius bonis: dec. 964. n. 8. Tom. 4. p. 177.
- Feminae** in conditione posite dispositive dicuntur vocatæ, licet in testamento expressæ eorum vocatio non contineretur, juxta *statutum Urbis lib. 1. cap. 142.* præsertim accedentibus conjecturis: dec. 1215. num. 9. 13., 14. Tom. 5. p. 283.
- Et quæ istæ sint conjecturæ; numer. 10. 11., & 12. ibid.
- Filii** in conditione positi, ut dicantur vocati etiam ad portionem patruorum, a digressu ad plures substitutionum gradus deducitur: ibid. num. 17. p. 284.
- Amplia, concurrente agnationis contemplatione: num. 18., & 20. ibid.
- Filii** positi in conditione vigore statuti urbis solam ad portionem patris, non patrui dicuntur vocati: dec. 1250. n. 12. Tom. 5. p. 378.
- Filii**, ut dicantur vocati etiam in portione patrui, quando agitur de fideicommissio transverfalis, conjecturæ debent esse urgentissimæ, ipsamque patronorum respicere portionem: ibid. num. 14. p. 379.
- Filii** positi in conditione ut excludant substitutionum nominatim datum in patronorum portionibus, casu quo illi sine filiis morerentur, tales requiruntur conjecturæ, ut expressam destruant substitutionem certæ, & cognitæ personæ, præsertim in testamento transverfalis: num. 15. ibid.
- Filii** positi in conditione non dicuntur prædicti ob reciprocā inter primos hæredes ordinatam, nec impediunt, quod pluralitas in singularitates resolvatur: n. 18. ibid.
- Filii** in conditione positi eo magis non dicuntur vocati in portione patrui primario instituti ad exclusionem nepotum substitutionum, quando testator, in casu etiam controventionis, dd. nepes substituit: casu isto casu prædictæ censentur: ibid. n. 27. p. 380.
- Filii** in conditione positi sub appellativo nomine *filiorum* in casu alienationis, ad patruorum portiones non dicuntur vocati, quando in tali casu præciso adest substitutus proprio nomine vocatus: num. 28. ibid.
- Filii** positi in conditione ne dicantur vocati in patruorum portione, quando adest substitutus expresse vocatus, sola illorum vocationis dubietas sufficit ad onus fideicommissi restitutorii removendum: n. 30. ibid.
- Vid. Conjectura ad h. dec. 1250.*
- Filii** in conditione positi non excludunt substitutionum in portione patrui, ad terminos *textus in l. hæres mei*: dec. 1294. n. 14. T. 6. p. 58.
- Amplia, agendo de fideicommissio transverfali: num. 15. ibid.
- Filii** in conditione positi dicuntur dispositive vocati ad portionem propriam parentum; sed non patruorum: ibid. num. 16. & 18. p. 59.
- Filii** positi in conditione pacti reversivi dicuntur dicuntur dispositive vocati, & quando, ac ex quibus verba donantis distributive inter filios donatarii, & istum sint intelligenda:

da: dec. 1363. num. 15. Tom. 6. p. 218.

Vid. *Conditio*.

FILIUS FAMILIAS.

Filius sub patria potestate constitutus valide contrahere nequit ex *flat. urb. lib. 1. cap. 152.* dec. 203. n. 4. Tom. 1. p. 319.

Filius familias emancipatus, tamquam sui juris, potest contrahere: dec. 362. n. 22. T. 2. p. 77.

Filius familias neque de patris consensu testari valet: dec. 375. n. 1. Tom. 2. p. 104.

Filius idem mortis causa, patre permittente, donare potest: num. 2. ibid.

Filius familias non tenetur servare obligationem, tam de disponenda, quam dotanda puella, ex urbis statuto: dec. 834. num. 1. Tom. 3. p. 394.

Amplius, ut his in terminis dotis privilegium locum non habeat, quum statutum casus omnes indistincte complectatur: n. 2. 3. & 4. ibid.

Filius familias advocatus, sequens pro patre familias gerens potest se obligare ad desponsandam honestam puellam in monasterio degentem, & ad eam dotandam: n. 8. ibid.

Amplius, si eandem obligationem neque ipse, neque pater unquam impugnassent: num. 9. ibid.

Filius non potest dici pauper ad elidendam obligationem pro patre factam, quando commodum vivit, quæ commoditas resultat, ex quo formale testium examen postulat: dec. 1370. num. 12. Tom. 6. p. 234.

FILII ILLEGITIMI, ET QUANDO TALES DICANTUR, VEL NON.

Filius ante matrimonium susceptus per subsequens legitimatur: decisio. 309. num. 20. Tom. 1. p. 492.

Et ideo bene in testamento a patre legitimus nuncupatur: num. 21. ibid.

Filius, non ex quo genitus non est ex secunda uxore, potest illegitimus articulari, quum a prima fuerit editus: decisio. 498. num. 6. Tom. 2. p. 312.

Filius sacerdotis, naturalis fuisse non probatur, cum potuerit ab eodem ante ex legitimo haberi matrimonio: decisio. 571. num. 9. Tom. 2. p. 422.

Filius de illegitimo per subsequens fit legitimus: dec. 954. n. 10. Tom. 4. p. 157.

Vid. *Illegitimitas*; & *Illegitimus, Legitimitas*.

FILII LEGITIMI, ET NATURALES, AC LEGITIMATI.

Filius legitimus vocans testator, illegitimos censetur exclusisse: decisio. 248. numer. 2. Tom. 1. p. 403.

Filii nati octo menses post initum matrimonium legitimi censentur: ibid. n. 4. p. 404.

Filius testator vocans legitimus, & naturales, intelligit excludere spurios: dec. 289. n. 1. Tom. 1. p. 459.

Filius natus ab eo, qui fuit eques Hierosolimitanus, non præsumitur illegitimus, nisi probetur tunc professionem emisisse: decisio. 309. num. 12. Tom. 1. p. 491.

Filius præsumitur legitimus, præsertim si pro tali in testamento patris sit institutus, & nominatus: ibid. n. 13. & 14. p. 492.

Item, si postea bona emphyteutica, & feudalia, ad solos legitimos, ex littera concessiois devolueda, possedisse probetur: num. 15. ibid.

Etiã civicos honores, officiaque possederit, quæ illis sunt dumtaxat reservata, qui sunt de vera, & legitima agnatione: n. 16. ibid. Potissimum, si id eveniat, scientibus, & patientibus aliis de sanguine, qui alias non permisisse censentur: num. 17. ibid.

In Familiis nobilibus naturales, ac legitimi procreati reperiuntur: num. 19. ibid.

Filii legitimi, licet ex illegitimis parentibus ad beneficia de jure admitti debent, quia, solum illegitimi excluduntur: dec. 514. n. 6. Tom. 2. p. 331.

Filii naturales legitimi, & cessantibus legitimis, substituti, sicuti donec duret legitimorum linea, sedem non habent; a fortiori eorum descendentes: decisio. 1128. num. 3. Tom. 5. p. 58.

Vid. *Linea*.

Vid. *Clericus ad dec. 1265.*

Vid. *Legitimitas*.

FILII QUANDO DICANTUR LEGITIMI.

Filius editus a muliere legitime conjugata intra legitima tempora post diem a primo concubitu cum viro progenitus dicitur: dec. 541. n. 2. T. 2. p. 377.

Filius potius ex thalamo nuptiali, quam ex alio illegitimo complexu, de jure genitus præsumitur: ibid. n. 23. p. 378.

Filius ex matrimonio procreatus judicatur, etiam si probaretur mulierem de tempore conceptionis ab alio fuisse cognitam, nisi excludatur possibilitas, quod vir ad uxorem accedere potuerit: n. 24. ibid.

Amplius, etiam si mulier contrarium confiteretur: n. 25. ibid.

Filio, reticentia prægnantiæ a matre facta, nocere non debet: ibid. n. 33. p. 379.

Filio, qui de jure legitimus præsumitur, nocumento non est confessio matris, eam ex alio viro genuisse: dec. 542. n. 11. Tom. 2. p. 350.

Vid. *Filiatio*, *Legitimitas*, *Partus*.

FILIORUM APPELLATIONE QUI VENIANT.

Sub *Filiorum* nomine legitimorum, & naturalium filiarum, testator præsumitur vocasse ultiores descendentes, ne de illius inhonestate cogitasse præsumatur: dec. 39. numer. 11. Tom. 1. p. 56.

In testamento idiotæ *liberorum* appellatione non veniunt nepotes: n. 14. ibid.

Vid. *Clausula* - *Vulgariter* &c.

Filiorum appellatione certi descendentes non comprehenduntur: dec. 17. n. 3. T. 2. p. 9.

Præsertim, quum testator usus est discretiva, quum voluerit ultiores descendentes includere: n. 4. ibid.

Filiorum appellatione in fidelcommissis descendens perperui vocari censetur nepotes, & cæteri descendentes: dec. 434. n. 3. & 4. Tom. 2. p. 207.

Liberorum nomine, quum sint specificè designati cum adiuncto *primorum*, non veniunt ultio-

- ulteriores descendentes : n.6. ibid.
 Et quando quum personali nota non sunt con-
 notati , vocatio filiorum cum expressione
 matris personalitatem indicat : n.7. ibid.
Liberorum nomen aptum est comprehendere
 plures personas , & gradus : n.10. ibid.
 Limita, quum testator promiscue pro synoni-
 mis habuerit nomina *liberorum* , & *filiorum*
 & nomen *liberorum* in pluribus testamenti
 partibus ad filios primi gradus restrinxit , &
 quare : n.11. ibid.
Filiorum appellativum nomen quando fuit ex-
 pressum in parte conditionali, libentius ad-
 mittit comprehensionem ceterorum descen-
 dentium : dec.497. n.16. Tom.2. p.310.
Filiorum nomine veniunt etiam fæminæ in do-
 natione : dec.668. n.5. T.3. p.80.
Filiorum nomine in donatione , in qua filii cum
 matre principaliter sunt contemplati , non
 veniunt fæminæ , ubi adest statutum exclu-
 sivum fæminarum , cui se donatarius confor-
 mase censetur : n.7. ibid.
 Distingue, ubi exclusio statutaria esset perpe-
 tua : n.8. ibid.
 Limita, ubi esset temporalis , & fæmina ve-
 niret per posterius masculis donatarie præ-
 mortuis : n.9. ibid.
 Sub *Filiorum* nomine nepotes , & ultiores
 descendentes non veniunt : dec.715. num. 8.
 Tom.3. p.173.
 Amplia si testator reflexionem habuerit ad
 caducitatem fideicommissi , solamque personam
 filiorum primi gradus contemplerit :
 n.9. ibid.
 Subamplia , si deficeret conjecturæ circa
 agnationis contemplationem : n.10. ibid.
 Explicatur ratio , quæ est , quod sicuti sub-
 stitutionis gravamen reputatur odiosum ,
 ideo in dubio , pro bonorum libertate stan-
 dum est : n.11. ibid.
Filiorum appellatione fæminæ quando non ve-
 niunt : dec.777. n.2. T.3. p.284.
 Sub *Filiorum* nomine, testator ut dicatur, quod
 masculos tantum intellexerit, urgentissimæ
 conjecturæ masculinitatem denotantes re-
 quiruntur : dec.902. n.4. T.4. p.58.
 Sub *Filiorum* nomine testator præsumitur vo-
 casse tam masculos , quam fæminas ex primo
 instituto sub nomine *filiorum* , licet ad se-
 cundum substitutionis gradum descendendo ,
 filios , cum additione masculinitatis vocasset :
 n.5. ibid.
 Amplia , ut semper præsumatur , quod ubi
 voluit masculos , filios expressit , & ubi no-
 luerit , eos exclusiverit : n.6. ibid.
 Item, si masculinitatis expressio subsequuta
 fuisset dispositionem , in qua testator solum
 nomine *filiorum* in genere usus esset : nume-
 ro 7. ibid.
 Sub *Filiorum* nomine nepotes quando censentur
 venire : dec.1330. num.1. 2. 3. 4. 5. , & 6.
 Tom.6. p.153.
 Vid. *Appellatione descendentiæ : Fæmi-
 næ quoad successionem , & Nepotes.*
 F I L I I S .
 Finis in fundatione exoptatus , dummodo ha-
 beatur , non est curandum de modo : decif.
493. n.8. Tom.2. p.301.
 Finem malum fraterna dissidia sæpe sæpius for-
 tiuntur : dec.712. n.9. Tom.3. p.166.
 FIRMATIO STATUS.
 Firmatio status fideicommissi facta , & liquida-
 ta in contraditorio iudicio ligat etiam non
 citatos : dec.944. n.4. T.4. p.134.
 Amplia , si iudicata in sequelam dictæ liqui-
 dationis emanata , fuissent a partibus accep-
 tata , vel ab actorum autoribus : n.5. ibid.
 Ad Firmationem status faciendam peritus eli-
 gendus est , quando agitur de dignoscendo ,
 utrum patrimonium fideicommittentis sit ali-
 cuius oneris capax , & qua sit in quantitate
 liquidandum : dec.1129. n.17. T.5. p.92.
 Firmatio status hereditarii facta a tutrice pu-
 pillis non præjudicat : dec.1173. num.8. To-
 mo 5. p.188.
 Ad Firmationem status hereditarii prodest in-
 ventarium tutelare , & si vires hereditarii
 non suppleat ; prodest tamen ad effectum
 firmandi statum hereditarium , & ad proban-
 dum , quod in hereditate alia bona non ad-
 fuerint pro legali inventario conficiendo , ac
 heredem in propriis liberandi : decif. 1300.
 n.12. 13. 14. & 16. T.6. p.74.
 Firmitatem status partita mobiliu modici valo-
 ris omilla non destruit firmitatem status
 activi hereditatis ; præsertim ; si ex tempo-
 ris lapsu illa attrita præsumi deberent : dec.
 1377. n.3. T.6. p.260.
 Vid. *Status fideicommissarius.*
 F L O R E N U M .
 Florenum quanti valeat : dec.1156. numer. 5.
 Tom.5. p.154.
 F L A N D R I .
 Flandri in Germania continentur : decif. 1089.
 n.2. Tom.4. p.434.
 F O L I U M .
 Folium informe non probat : dec.42. n.15. , &
 18. Tom.1. p.64.
 Folio exarato a viro nobili , & integro credi-
 tur : dec.46. n.6. T.1. p.71.
 Præsertim, si plures ex ibidem contentis par-
 titis verificentur : n.7. ibid.
 Folia subscripta in redditione rationis ab eo ,
 qui administravit , propriam confessionem
 important : dec.872. n.1. T.4. p.6.
 Folium destitutum requisitis in lege *scripturas*
 antedatæ exceptione laborat : dec.969. nu. 4.
 Tom.4. p.186.
 F O N S .
 Fons manutenendus est sumribus composseffo-
 rum adiacentium , & expurgandus , sicut &
 aquæductus : dec.965. n.4. T.4. p.178.
 F O R E N S E S .
 Forenses super bonis iurisdictionalibus nequi-
 dem hypothecam adipiscuntur pro contracti-
 bus iniris extra statum : decif. 1371. num. 14.
 Tom.6. p.236.
 Vid. *Bulla Baronum.*
 FORMA , FORMALITATES.
 Formalitates ex certa causa requisitæ , & con-
 ventæ per æquipollens nequeunt suppleri :
 dec.38. n.3. T.1. p.53.
 Forma succedendi nil differt a conditione ; sed
 conditio formam , & forma conditionem
 in-

inducit: decif. 1297. num. 6. Tom. 6. p. 68.
F O R U S.
 Fori declinatoria dohanarum patentati non-
 gaudent, fed tantum appalatores genera-
 les, juxta litedas facræ Confultæ: dec. 669.
 n. 12. Tom. 3. p. 82.

Forus appellatur proprius ille, in quo ju-
 dicia publice exercentur: dec. 1328. num. 15.
 Tom. 6. p. 149.

Vid. Privilegium fori.

Forum fortiri, & legibus, five statutis ligari
 paria funt: ibid. n. 20., & dec. 1360. num. 3.
 Tom. 6. p. 211.

F O V E U S.

Foveus expurgandus est pro rata a poffeffori-
 bus prædiorum adiacentium de jure commu-
 ni: dec. 790. n. 1., & §. T. 3. p. 313. & feq.
 Foveus inferioris fundi aquas non recipiens,
 iftius dominum non obligat ad expurgatio-
 nem: ibid. n. 3. p. 214.

Foveus manufactus ad utilitatem tantum fundi
 fuperioris, fimiliter fe fe habet: n. 4. ibid.
 Foveus non manufactus pro rata domini fuper
 prædiis adiacentibus eft a convicinis expur-
 gandus: n. 5. ibid.

Amplia, etiam fi effer ex duplici ufu, quom-
 onus illum expurgandi ab ejus publicitate,
 non defcendat: n. 6. ibid.

Foveus expurgandus eft proportionabiliter a
 convicino, etiam fi de illo fervitutem habe-
 ret paffivam; quoties etiam haberet activam
 fuper illo: n. 8. & 9. ibid.

Foveorum expurgatio prorata ab adiacentibus
 fieri debet de ftyle agri Romani, a quo non
 receditur: ibid. n. 11. p. 315.

Amplia, fi ifte ftyle, & obfervantia juri com-
 muni non adverfaretur, & rationem vide:
 num. 12. ibid.

Vid. Dominus ad d. dec.

Foveus ex quibus probetur, quod non fit ma-
 nufactus: dec. 886. n. 1. T. 4. p. 27.

Non manufactus requiritur, ut communiter
 ab adiacentibus poffefforibus, expurgeretur:
 n. 2. ibid.

Foveus communis non expurgandus eft a com-
 poffefforibus, ob materialem adiacentiam
 illi, abfque ulteriori juri difputatione: dec.
 929. n. 6. T. 4. p. 126.

FRATER, FRATRES IN GENERE.

Frater poffidens bona fratris, illius hæres effer
 præfinitur, præfertim, quando non conflat
 de alio legitimo titulo: dec. 254. num. 4. To-
 mo 1. p. 413.

Fratres fororibus dotes conftituere tantum te-
 nerentur mortuo patre, tamquam ejus hære-
 des: dec. 373. n. 14. Tom. 2. p. 100.

Frater repudiando hæreditatem, fine mandato
 procuræ, vel aliorum fratrum ratificatione,
 eis non valet præjudicare: dec. 436. n. 3. To-
 mo 2. p. 210.

Frater in alterius fratris præjudicium, pactum
 de alius non tollendo, communem domum,
 intrare non potest: dec. 445. n. 16. T. 2. p. 226.

Fratres utrique conjuncti fratri fine filiis de-
 cedenti pro æquali fuccedunt: dec. 564. n. 1.
 Tom. 2. p. 410.

Frater natu major non præfinitur, ut commu-

nium bonorum adminiftrationem in manibus
 minorum repofuerit: dec. 713. numer. 7. To-
 mo 3. p. 170.

Frater major femper in dubio præfinitur ad-
 miniftrare, & non minor ratione præmi-
 nentia ætatis: dec. 819. n. 5. T. 3. p. 368.

Frater ex difpofitione ftatuti Urbis excludit
 forem a fuccelfione matris: dec. 828. num. 2.
 Tom. 3. p. 383.

Frater germanus teftatoris dicitur de agnatio-
 ne: dec. 928. n. 25. Tom. 4. p. 103.

Frater ære alieno preliis forem dotare non
 teneretur: dec. 941. n. 15. T. 4. p. 130.

Frater præfinitur defiderare nuptias fororis,
 five in feculo, five in domino, præfertim,
 fi ftatum aliumere vellet &c. dec. 957. nu. 70.
 Tom. 4. p. 163.

Fratres, fi fe fe neptem dotare obligaffent in-
 definite, & pro indivifo bona fponfe patris
 eorum fratris pollicerentur, non dicuntur de
 facto alieno eos promiffiffe, fed de eorum
 proprio: dec. 989. n. 13. T. 4. p. 217.

Frater non potest refundere totum debitum in
 hæreditatem fratris prædefuncti ex aliquo
 titulo, allegando cauham Angeli, quan-
 do ipfe pro rem judicatam una cum aliis fra-
 tribus ad folemne fuitlet condemnatus: dec.
 997. n. 2. 4. & §. T. 4. p. 232.

Vid. Cantela Angeli.

Frater tenetur reftituere alteri partem fru-
 ctuum, quos de communi prædio mala fide
 percepiffet, & a die motæ litis: decif. 1021.
 n. 1. T. 4. p. 292.

Frater habet electionem, vel dotandi forem,
 vel eandem ad fuccelfionem admittendi
 in bonis communis patris: dec. 1339. num. 3.
 Tom. 6. p. 171.

Frater ut dicatur amiffiffe facultatem exclu-
 dendi forem propter dotem ex hæreditate pa-
 tris, requiritur, quod fit interpellatus a
 fore, & vere fuerit contumax in dotatio-
 nis conftitutione adimplenda: n. 4. ibid.

Frater in dotandis fororibus, de bonis paternis
 debet fervare æqualitatem; nec poffit plus
 uni, quam alteri tradere: ibid. n. 6. p. 172.

Amplia, ut neque poffit allegare æ alienum
 quod patrimonium gravaret, fi in prima do-
 tis conftitutione ratio de ea habita fuiffet,
 & cum matura confideratione: n. 8. ibid.

Fratres utrinque conjuncti; & imo etiam illi
 ex altero parente tantum fuccedunt alteri
 ab interftato decedenti, iftius fororibus, aliif-
 que foeminis femper exclusi: dec. 1375. n. 4.
 Tom. 6. p. 249.

Frater tenetur forem alere, donec nubat, in
 præmium exclusionis, quam ifta patitur: de-
 cif. 1383. n. 4. & 6. T. 6. p. 272.

Vid. Bona hæreditaria.

FRATRES AMITINI. ET CONSORINI
 Fratres amitini dicuntur filii fratris cum filiis
 fororis inter fe, licet vulgo confobrini ap-
 pellentur: dec. 1166. n. 3. T. 5. p. 172.

Fratres confobrini dicuntur, qui ex duabus
 nafcuntur fororibus, quali *conforini*: n. 4. ibid.

Frater amitionis in uxorem non potest ducere
 amitam, ob confanguinitatis impedimen-
 tum in fecundo gradu: n. 11. ibid.

Frater

Frater amittitur altero succedit amittino ab intestato decedenti in defectum consanguineorum propinquiori gradu attinentium, quod est signum evidens consanguinitatis inter eos: n. 12. *ibid.*

Frater in quarto consanguinitatis gradu conjunctus succedit, ad exclusionem amittini in octavo gradu: dec. 1185. n. 25. T. 5. p. 225.

F R A T R I C I D A .

Fratricida filii non percipiunt emolumentum successionis in fideicommissio immediate ex persona patris delinquentis: dec. 961. num. 2. Tom. 4. p. 170.

Limita, si non ex persona patris, sed proprii viri ab avo vocati ad fideicommissum ab illo ordinatum vocarentur: n. 3. & 5. *ibid.*

Vid. Patricida.

F R A U S .

Fraus in voluntatis defectu consistit: dec. 425. n. 10. Tom. 2. p. 194.

In Fraudem factum non est, quod fit ex licita industria ad effectum habendi aliquam qualitatem requisitam: dec. 625. n. 19. 20. 21. 22. 23. & 24. Tom. 2. p. 505.

Vid. Industria.

Fraus non præsumitur adesse in declaratione facta ab homine, qui esset in mortis articulo constitutus: dec. 946. n. 12. & 22. T. 4. p. 139.

Fraus de jure non præsumitur: dec. 1328. n. 3. Tom. 6. p. 147.

Vid. Collusio, Dolus, & Simulatio.

F R U C T A T U S .

Fructus status hereditarii ex partita argenteorum hereditariorum, quibus hæres pro usu proprio gauderet, non consistunt: dec. 1377. n. 11. Tom. 6. p. 260.

F R U C T U A R I U S .

Fructuarius cogi potest rebene uti, ne restitutionis tempore infructifera, & devastata sit: dec. 296. n. 19. T. 1. p. 470.

F R U C T U S I N G E N E R E .

Fructus distincti non possunt referri ad aliam redditionem rationis: dec. 42. n. 17. T. 1. p. 64.

Fructus sunt restituendi a tertii possessoribus hæredi fideicommissario a die mortis litis: dec. 59. n. 1. T. 1. p. 89.

Fructus animalium, quæ retinentur, non tamquam instrumenta fundi, sed causa mercionii, distincte a fundo considerantur: dec. 72. n. 18. Tom. 1. p. 105.

Neque fundi valorem augent: n. 19. ibid.

Fructuum perceptio facta a fratribus post impugnationem divisionis, & appositionem æconomi, non refertur ad divisionis approbationem, sed ad priorum iurium tuitionem: dec. 164. n. 12. T. 1. p. 255.

Vid. Augmentum.

Fructus recollecti, & a solo separati ante factam a prælationem prætendente reale, pretii restitutionem sunt primi emtoris, qui tunc est verus dominus: dec. 183. num. 8. Tomo 1. p. 266.

Fructus pendentes de tempore factæ deliberationis, & tempore restitutionis fundi factæ ab emtore prælationem habenti, inter ipsos pro rata temporis, quo possiderunt, sunt dividendi: n. 9. 12. & 13. *ibid.*

In Fructuum divisione a qua die annus incipiat n. 10. *ibid.*

Fructus pendentes tempore venditionis sunt emtoris: n. 11. *ibid.*

Fructus loco damnorum censentur remissi, ex quo in novo contractu super eadem re non fuit facta mentio: dec. 195. n. 17. T. 1. p. 307.

Fructus a die mortis litis fideicommissarii possunt petere, etiam si antecedens gravatus eum moverit, quando nec ille, nec ejus hæredes fructus petunt: dec. 216. numer. 9. Tomo 1. p. 341.

Fructus pendentes, & a gravato inexacti fideicommissarii accrescunt: n. 10. *ibid.*

Fructus gravato debitor fideicommissarius potest petere pro reintegratione rerum fideicommissi a gravato alienatarum: n. 11. *ibid.*

Fructus tanti valent, quanti in foro vendi possunt: dec. 241. n. 4. T. 1. p. 389.

Fructus non dicuntur excessive a reintegrato exacti, si non sint ad proportionem capitalis recuperati: dec. 268. n. 8. Tom. 1. p. 434.

Fructus recipi nequeunt, nisi pro portione, ad quam judicatum est restrictum: n. 9. *ibid.*

Fructus non debentur a die mortis litis immisionem obtinenti cum conditione solutis, nisi ex quo illam adimpleverit: dec. 297. num. 1. & 2. Tom. 1. p. 471.

Fructuum conventio in transactione bona fide inita in corresponsivitate dari, & remissi est licita, & non usuraria: dec. 318. num. 8. Tomo 2. p. 10.

Fructus eadem in quantitate percipi præsumuntur a parte antea, in qua percepti fuerunt a parte post: dec. 339. n. 8. Tom. 2. p. 37.

Fructus non debentur pro credito pecuniario: dec. 348. n. 4. & 388. n. 2. T. 2. p. 50. & 123.

Fructus percepti ex re, quæ cum enormissima læsione fuit adjudicata, in fortis extinctionem imputantur: dec. 378. n. 6. & dec. 606. n. 21. Tom. 2. p. 109. & 477.

Fructus filio debiti a tutrice præsumuntur, vel minutatim, vel in subsequuta redditione rationis soluti, quum illa generalem quietantiam reportaverit: dec. 408. n. 7. T. 2. p. 163. Fortius, si creditor summa egellate laborasset: n. 8. *ibid.*

Fructus hæres non lucratur post scientiam, & urgentiam creditorum: dec. 416. numer. 12. Tom. 2. p. 178.

Fructus soluti pro pecuniis infructiferis in fortem imputantur: dec. 420. n. 2. T. 2. p. 186.

Fructus dicuntur illi, qui remanent, deductis oneribus: dec. 628. n. 44. Tom. 3. p. 9.

Fructus prætendi nequeunt ex credito mere pecuniario: n. 46. *ibid.*

Fructus dupliciter ex una, eademque re percipi nequeunt: dec. 631. n. 18. & 659. nu. 10. Tom. 3. p. 15. & 63.

Fructus quando petuntur ex pacto, questio de bona, vel mala fide removetur: dec. 700. n. 3. T. 3. p. 144.

Fructus rei quando petuntur & principaliter de perceptione questio est, hoc extremum est concidendum probandum: dec. 700. nu. 12. Tom. 3. p. 145.

Fructus relictii penes colonos a detentore prædii.

dii, imputandi non sunt, si perierint ad damnum illius, qui sit in prædio succedens; nisi fuerit ipse in actu desertionis citatus, iudicisque decretum approbativum interfuerit : dec. 718. n. 3. Tom. 3. p. 177.
 Etque minus valet exceptio, quod si idem fructus a tertio fuerint recollecti, quoniam solum remaneat actio eos repetendi in primo detentore adversus recollectorem in alio separato iudicio : n. 4. ibid.
 Fructus, durante lite, decursi, sunt a succumbente restituendi : dec. 720. n. 1. T. 3. p. 178.
 Fructuum perceptio probata ex hæredis confessione in positionibus emissa, omni probationum genere est præstantior : n. 2. ibid.
 Fructuum cursus refectur ex mente testatoris in casu, quo hæres usufructuarius delinquat, a die patris criminis, & bona fides non operatur : n. 5. ibid.
 Fructus melioramentorum in solo alieno factorum ad meliorantem, & non ad fundi dominum pertinent : dec. 730. n. 4. T. 3. p. 198.
 Vid. *Melioramenta quoad fructus*.
 Fructus crediti cessi, quod de sui natura erat fructiferum, semper debentur, etsi non fuerit exactum, ac de exigibilitate promissum : dec. 731. n. 54. T. 3. p. 200.
 Amplia, si cessionarius debitorum nomina sibi cessa exigere distulerit, ejusque culpa eadem debitorum nomina cessa evaserint : deteriora : n. 4. ibid.
 Fructuum perceptio in genere ex colonorum depositionibus satis probatur : dec. 762. n. 1. Tom. 3. p. 261.
 Eorumque quantitas ex relatione periti iudicialiter electi concludenter probatur : n. 2. ib.
 Fructus indebite percepti, & a die mortis litis restituendi, cum rebus ad percipientem spectantibus compensari possunt : dec. 777. n. 22. Tom. 3. p. 286.
 Fructus veniunt in sequelam restitutionis totius hereditatis : dec. 794. n. 4. T. 3. p. 323.
 Amplia, etiam si sententiæ relatus super restitutione totius hereditatis, de fructibus mentionem non fecerint, quoniam tacite comprehendantur : n. 5. ib.
 Fructus non debentur, si ex culpa, & negligentia creditoris, debitum, a quo potuissent procedere, non fuisset extinctum : dec. 818. n. 19. Tom. 3. p. 367.
 Fructus percepti a filiis in Trebellianicam non imputantur, secus quoad extraneos : decif. 837. n. 11. T. 3. p. 402.
 Fructus, sequuta eversione rei fructifera, amplius non debentur, cessante æquitate legis *Cura-bit* : dec. 899. n. 5. 6. & 7. T. 4. p. 53.
 Fructus debentur pro multiplico non facto in eadem met summa, ad quam, si fuisset factum, ascendissent : dec. 911. n. 4. T. 4. p. 76.
 Vid. *Multiplicum quoad fructus*.
 Limina, si ageretur de fructibus debitis ob non factum multiplicum de re suapte natura fructifera : n. 6. ibid.
 Fructus investimenti, quod de precio fundi faciendum fuisset, & non factum sit, excomputandi veniunt cum fructibus ex ipso fundi perceptis : n. 7. 8. & 12. ibid.
 Fructus unius capitalis non excomputantur

cum aliis, ex altero æque fructifero, & distincto provenientibus : n. 9. ibid.
 Fructus bonificandi sunt in ea rata, quam ex possessione rei fructifera quis percepisset, & non ultra : n. 10. ibid.
 Fructus debiti ex dispositione municipaliveniunt statim, purificato casu : dec. 917. n. 21. Tom. 4. p. 86.
 Fructus debentur a die mortis litis in iudiciis possessorii super bonis fructiferis : n. 22. ibid.
 Fructuum petitionis acquiescentia non est considerabilis in minoribus, & agere prohibitis ; nec præjudicat scienti suum jus salvum fore : n. 23. & seq. ibid.
 Fructuum decurrendorum accollarius non tenetur ad fructus decursos : dec. 951. num. 3. Tom. 4. p. 150.
 Fructus præsumuntur soluti debito tempore, nempe quando ad maturitatem pervenerint : ibid. n. 7. p. 151.
 Fructus non currunt adversus fideiussorem, nisi creditor interpellasset requisita castrensia principaliter obligato : dec. 1039. numer. 4. Tom. 4. p. 329.
 Adversus possessorem malæ fidei currere incipiunt a die præsentationis monitorii : dec. 1067. n. 1. & 3. T. 4. p. 387.
 Vid. *Posseffor malæ fidei*.
 Fructus sequuntur dominium rei, & libere percipiuntur ab acceptante rem fructiferam in solutum, absque ulla imputatione in sortem : dec. 1068. n. 3. & 25. T. 4. p. 391. & seq.
 Fructus rei in pignus datæ ab eodem acceptante percipiuntur in extinctionem sortis crediti : ibid. n. 4. & 8. p. 391.
 Fructus indebite exacti, sunt in sortem imputandi, & debitum extinguunt : ibidem numer. 29. p. 393.
 Fructus ex re sibi hypothecata creditor non percipit ; secus vero, si condominus illius fieret : dec. 1090. n. 11. T. 4. p. 436.
 Limita, quando in præventivo contractu diversimode convenissent, circa observationem secundum : n. 12. ibid.
 Fructus sunt de jure debiti, quando veniunt in sequelam domini super re fructifera : ibid. n. 33. p. 438.
 Fructus semper debentur venditori rei fructifera in casu retardatæ solutionis : decif. 1109. n. 12. Tom. 5. p. 30.
 Fructus possunt licite conveniri de credito in capitali fructifero consistenti : decif. 1136. numer. 4. Tom. 5. p. 104.
 Fructus de re sociali, ut ab altero socio consequantur, nil referunt, quod ante tempus concordatum iste societas deferuisset, quando ea in aliis affectibus ille usus esset : decif. 1164. n. 5. & 6. T. 5. p. 164.
 Fructus debiti in vim obligationis cameræ retardari non possunt : n. 12. ibid.
 Fructus non debentur ex simplici mutuo, nec attenditur qualitas contrahentium, nec obviunt inventimentum ; & quid requiratur : dec. 1180. num. 2. Tom. 5. p. 204.
 Fructus ut debeantur ex simplici mutuo, formalis, & rigorosa probatio præcisæ occasionis investimenti de tempore contractus requiritur :
 G g

- ritur : num. 3. ibid.
Fructus ex mutuo simplici non descendunt, & soluti in fortis extinctionem imputantur : dec. 1181. n. 1. 8., & 18. T. 5. p. 206. & seq.
Fructus in instrumento mutui non conventi, non præsumuntur reservati ad apocam exarandam, de qua in d. instrumento nulla mentio facta fuisset, quum multiplicatio scripturæ de fraude sapiat : ibid. num. 4. p. 207.
 Amplius, quando talis apoca in lucem non prodierit, nisi post lapsum temporis considerabilem, & intermedio tempore supervenia debiti accollatione facta a tercio, habita fuisset relatio ad instrumentum, & non ad apocam : num. 5. & 6. ibid.
Fructus, ut ex simplici mutuo debeantur, non sufficit, quod agatur inter mercatores, ad effectum probationis lucris cessantis, & damni emergentis, solaque investimentorum affluentia satis non est, sed debet verificari occasio investimenti in potentia proxima, & non remota : ita ut mutuum in designatum, investimentum eas erogasset : numer. 8. 9., & 11. ibid.
Fructus debentur ex causa a contrahentibus expressa, & non ex alia : ibid. n. 16. p. 208.
Sub Fructuum nomine, & proveniunt veniunt omnia, quæ ex stabilibus, vel ex conventio- nibus, aliisque emolumentis proveniunt : dec. 1182. n. 9. Tom. 5. p. 210.
Fructus in iudicio salviani sunt accessorii ad capitale fructiferum : decisio. 1174. numer. 2. Tom. 5. p. 247.
Fructus ratione dilationis a creditore debitori concessæ exigij nequeunt, sine incurfu in labem usurariam, & contractus non subline- tur : dec. 1243. n. 6. Tom. 5. p. 3, 8.
Fructus non possunt in capitalis augmentum computari, veluti in solutionem anticipati interesse : num. 7. ibid.
Fructus sunt accessorii ad dominium rei fructi- feræ : dec. 1331. n. 9. 10., & 11. T. 6. p. 157.
Fructus in defuncti bonis extare non dicuntur, quando proveniant ex ipsa re hereditaria, quum istius non dicantur substantia : dec. 1356. num. 8. Tom. 6. p. 202.
 Limita, quando fructuum distributio inter li- beros secumferat totius hereditatis distri- butionem : num. 9. ibid.
 Item, si testator eos de hæredis manu perci- piendos non reliquisset, sed sedeli verba, in eos dirigendo, potestatem eisdem dedisse, ut eos propria autoritate perciperent, num. 10. ibid.
Fructus percipiendi, quando loco ususfructus relictæ appareant : ibid. num. 11. p. 203.
 Vid. *Deliberatarius quoad fructus*.
FRUCTUS BENEFICIORUM.
Fructus præsumuntur percepti ab eo, qui be- neficii possessionem occupavit, nisi ab alio percepti probentur : decisio. 5. numer. 5. Tom. 1. p. 6.
Fructus beneficii debentur ei, qui ab Ordina- rio institutionem habuit ad legitimi patroni nominationem : dec. 116. n. 1. T. 1. p. 179.
 Vid. *Reitor ad dec. 804.*
Fructus jurispræsentandi sunt inestimabiles, debique sortem non extinguunt : dec. 947. num. 8. Tom. 4. p. 141.
Fructus beneficii vacantis, vel in istius utilita- tem sunt erogandi, vel pro successoribus con- servandi : dec. 1151. n. 1. Tom. 5. p. 145.
Fructus beneficii canonice collati, a die colla- tionis ad provium pertinent : numer. 2. 3. & 4. ibid.
Fructus præbendæ vacantis in ejus utilitatem, ejusdemque dotis augmentum sunt erogan- di : num. 6. ibid.
Fructus iidem non possunt a capitulo in pro- prios usus converti de jure canonico, quum id expresse sub pœna suspensionis, quibus- cumque statutis non obstantibus, prohibea- tur : num. 7. ibid.
Fructus canonicatum distindas habentium, præbendas, si super aliquo ex illis lis oriat, a cæteris canonicis nequeunt appropriari : sed ad eum pertinent, cui in fine litis cano- nicatus legitime conferretur : n. 8. 9. ibid.
De Fructibus beneficii alicujus non potest ca- pitulum disponere, postquam alter de eo fuisset provisorus : præsertim, quando auctoritate judicis illi fuissent post sequestro positi, & sacra Concilii congregatio super eis manus appo- suisset : ibid. n. 14. & seq. p. 146.
 Vid. *Incompatibilitas ad d. dec.*
FRUCTUS BONORUM FIDEICOM- MISSARIORUM.
Fructus fideicommissi hæres hæredis gravati, negligente substituto, facit suos, & a die mortis litis, & contextatæ, restituere tenetur : dec. 245. n. 16. 23., & 25. T. 1. p. 397.
Fructus hujusmodi in Trebellianicam detrahendos hæres suos non facit, nisi ibi pro ea al- quod corpus fideicommissarium positive ap- propriaverit : n. 20. & 21. ibid.
Fructus fideicommissi post gravati obitum de- cursi, ad eum non pertinent, sed ad fideicom- missarium : dec. 378 n. 10., & 12. T. 2. p. 109.
 Neque si ab illius creditore fuerint percepti, pro illius debiti exoneratione contraponi possunt, aut creditum illiquidum reddunt : num. 11. ibid.
 Etiam si fidelcommissarius eos eidem credi- tori diverso titulo donaverit : n. 13. ibid.
 Maxime, si conventum inter ipsos extiterit, ne credito contra gravatum ex hoc præju- dicium inferretur : num. 14. ibid.
Fructus quando a die purificationis fideicom- missi omnino debeantur : dec. 449. num. 13. Tom. 2. p. 231.
 Vid. *Conventio ad d. dec. 449.*
Fructus extantes post mortem gravati ab ejus hærede sunt fideicommissarii restituendi, quando ad sit præceptum extinguendi es alie- num ex fructibus, non attenta exactione bonæ fidei : dec. 483. n. 8. 9. & 10. T. 2. p. 285.
Fructus fideicommissi, stantes proprio jure ad vocatos causam non habentes ab eo, qui proprio nomine dotem solvere tenetur, pro illa non sunt obligati : decisio. 606. num. 18. Tom. 2. p. 477.
Fructus a dotata percepti, a quo debentur, non possunt a fideicommissario dotata con- donari, ut illa agere possit contra constituen-

is heredem : dec. 632. n. 14. T. 1. p. 18.
 Fructus vitalit. i non cadunt sub usufructu, quum capitalis naturam fortiantur, sintque ad fideicommissi commodum investendi, huiusmodi que investimenti fructus tantum hares usufructuarius potest percipere : decif. 712. num. 27. Tom. 3. p. 168.
 Bona fides in tali perceptione, ut supra verita, usufructuario non est allegabilis : n. 28. ibid.
 Fructus maturati in vita fideicommittentis capitalis fideicommissarii fortiantur naturam, & sub usufructu non cadunt : ibid. num. 29., & dec. 758. n. 26. Tom. 3. p. 252.
 Fructus fideicommissi particularis a die illius purificationis debentur vocato : decif. 720. num. 6. Tom. 3. p. 179.
 Limita, in fideicommissio transversalis : numer. 7. ibid.
 Fructus fideicommissi filii primi gradus in Trebellanicam non imputantur : dec. 1378. n. 4. Tom. 6. p. 262.
FRUCTUS CASTRORUM, PRÆDIORUM, ET STABILIIUM.
 Fructus castorum calculantur ad rationem duorum cum dimidio pro centenario, & anno : dec. 42. n. 16. Tom. 1. p. 64.
 Fructus recolecti post obitum testatoris cedunt commodo hæredis, non hereditatis : dec. 57. n. 13. Tom. 1. p. 88.
 Fructus pendentes tempore venditionis sunt emptoris : dec. 183. n. 11. Tom. 1. p. 286.
 Fructus isti ab emptore restitui debent ei, qui prælationem obtinuit : n. 12. ibid.
 Fructus, qui sint pendentes enumerantur : numer. 14., & 16. ibid.
 Fructus ex incisione procedentes dividuntur, habita ratione ad novennium, quod pro uno anno computatur, & cur : n. 17. ibid.
 Fructus prædii debentur obtinenti prælationem ad illud tanquam adjudicatario contra emptorem, a die facti depositi : dec. 201. num. 1. Tom. 1. p. 315.
 Fructus sequuntur dominum bonorum, & debentur adjudicatario, etiam si retrahens pretium obtinuerit : n. 2., & 4. ibid.
 Sola pretii oblatio non sufficit in retrahente ad effectum faciendi fructus suos, nisi reale subsequatur depositum : n. 5. ibid.
 Fructus pendentes reddunt fundum pretiosorem, & sunt tanquam illius pars, ideoque debentur prælationem obtinenti : n. 6. ibid.
 Declaratur, si prælationem obtinenti vel fructus sint a solo separati, vel maturi, & de proximo sint colligendi ; secus quoad alios, præsertim civiles, toto in decursu maturandos : num. 7. & 8. ibid.
 Fructus civiles toto anni decursu maturandi debentur deliberatario, qui pretium effective depositus ; non vero retrahenti, qui adhuc pecuniam non solvit, juxta æquitatem *l. carabis. C. de act. emt.* num. 9. ibid.
 Retrahenti debentur facinæ, quæ ante emtionem deliberatarii fuerunt incissæ, resectis tamen expensis : num. 10. ibid.
 Fructus pendentes tempore deliberationis dividendi sunt inter deliberatarium, & illum, qui postea retractum obtinuit : ibidem, nu-

mer. 13. p. 316.
 Fructus a deliberatario percepti usque ad diem quo quis prælationem, mediante pretii resolutione, obtinuit, sunt deliberatarii, & ratione domini : n. 19. 20. 21. 22., & 23. ibid.
 Fructus pendentes de tempore restitutionis pro rata temporis, quo quis possedit, sunt dividendi : num. 24. ibid.
 Fructus sylvæ cædæ regulandi sunt ad proportionem anni legalis, quo cecidit incilio, us de aliis fructibus : n. 25. ibid.
 Fructus stabiliium ab anno 1679. a Rota calculantur ad rationem scutorum quatuor pro centenario, & anno : decif. 1001. num. 23. Tom. 1. p. 330.
 Fructus bonorum pertinent ad possidentem, dec. 296. n. 18. Tom. 1. p. 470.
 Fructus bonorum sine ullo titulo possessorum retineri nequeunt : decif. 348. numer. 3. Tom. 2. p. 504.
 Fructus prædiorum præsumuntur ascendere ad eam summam per legalem taxam relitam : dec. 348. num. 12. Tom. 3. p. 421.
 Fructus tenentiarum calculantur ad rationem duorum pro centenario : decif. 1001. num. 4. Tom. 4. p. 241.
 Fructus bonorum augeri præsumuntur, quando crescit proprietates : decif. 1067. num. 22. Tom. 4. p. 389.
 Fructus bonorum feudalium taxantur in scutis duobus pro centenario : decif. 1142. num. 82. Tom. 5. p. 125.
 Fructus stabiliium traqu temporis immutari præsumuntur, nec de uno ad aliud tempus valet illatio : dec. 1348. n. 6. T. 6. p. 133.
 Fructus prædiorum urbanorum probantur ex locationibus ; licet istæ controversum tempus non percutiant, quando prædia sunt posita in loco, ubi populi non adit affluentia : dec. 1388. n. 18. Tom. 6. p. 283.
 Vid. *Deliberatarius quoad fructus.*
FRUCTUS CAMBIIORUM, ET CENSUUM.
 Fructus census, seclusa testatorum voluntate, ab usufructuario solvendi sunt : decif. 47. num. 7. Tom. 1. p. 73.
 Fructus census extincti prætendi non possunt ab extingente, nisi translationem reportaverit : dec. 194. n. 4. Tom. 1. p. 305.
 Fructus census non currunt post obtentam associationem ad fundum censum : dec. 195. num. 19., & quando secus n. 20. T. 1. p. 307.
 Fructus census debent solvi a cedente ad rationem ab initio conventam, ibid. n. 22. p. 308.
 Etiam si deberentur a communitate, ex cuius pragmatica fuissent diminuti, quando ad tramites conventionis solutos fuisse constaret : num. 23., & 24. ibid.
 Fructus cambii cessant a die decoctionis : si tamen decoctio vere, & realiter sit sequuta : ibid. n. 14. dec. 233. n. 13. & seq. T. 1. p. 377.
 Fructus legitimi census sub obligatione cameræ promissi sine exceptione debentur : dec. 405. n. 26. Tom. 2. pag. 155. & dec. 859. n. 1., & 2. Tom. 3. p. 448.
 Fructus census a creditore præsumuntur exacti ob lapsum 50. annorum : dec. 408. num. 6. Tom. 2. p. 448.

- Tom. 2.** p. 162.
Fructus census relicti primo hæredi, in generali fideicommisso comprehensum non sunt, & tunc etiam fideicommissario debentur fructus non soluti: num. 9. *ibid.*
Fructus census solvendi sunt ex fructibus hæreditatis illorum debitoris: dec. 596. num. 22. *Tom. 2.* p. 460.
Fructus census citatorum cessant in bonis, auctoritate congregationis baronum deliberatis; declarari tamen debent ratione damnum, & interesse: dec. 598. num. 9., & 11. *Tom. 2.* p. 463.
Fructuum census petitio per viam actionis quando peti possint vel non: dec. 641. nu. 2. & seq. *Tom. 3.* p. 34.
Fructus census debiti a fideicommittente ex asse pariter fideicommissario, possunt pariter ipsi fideicommissario persolui: dec. 795. n. 2. *Tom. 3.* p. 325.
Vid. Negligentia ad d. dec.
In Fructuum census petitione acquiescentia, nihil operatur, dum in eo non probatur de controverso censu ulla scientia: dec. 865. n. 8. *Tom. 3.* p. 458.
Fructus census anti-qui debentur a die impositionis, non motæ litis: decif. 871. numer. 11. *Tom. 4.* p. 5.
Fructus census dotalis, soluto matrimonio, ad hæredes mulieris pertinent, & allegata extinctio, uti quid facili, ad eos retardandum probanda est: dec. 1184. n. 13. T. 5. p. 220.
Fructus cambii activi in pignus simpliciter constituti, obpignorantis sequuntur dominium, non vero creditoris hypothecarii: dec. 1305. num. 7. *Tom. 6.* p. 90.
Fructus cambii non debentur cum proprietate ob simplicem super eo hypothecam; & species in facultate solvendi potius, quam obligatione stat; sed ad hoc ut fructus debeantur, quid in obligatione, non quid in solutione attendendum est: *ibidem*, num. 23., & 25. p. 91. & seq.
Fructus cambiales an currant post convocationem generalis concursus super bonis debitoris, saltem loco damnorum, & interesse, est articulus, quem sacra Rota usque adhuc decidere recusavit: decif. 1365. numer. 7. *Tom. 6.* p. 224.
Vid. Actio in genere, & Actio ex emto.
Vid. Administratio bonorum pupilli.
Vid. Cambium in genere, & Cambium quoad fructus.
Vid. Census quoad fructus.
FRUCTUS QUOAD COMMODITATEM EOS PERCIPIENDI.
Fructus percipiendi commoditas ex fundo, illius possessionem, & dominium in percipientem non transfert: decif. 703. numer. 4. *Tom. 3.* p. 141.
FRUCTUS LOCO DAMNORUM, ET INTERESSE.
Fructus isti a debitore census debentur fideiussori pro census extinctione assignanti creditori creditum fructiferum, etiam si nullum sit, quoad unum ex in solidum obligatis: decif. 638. n. 11. *Tom. 3.* p. 29.
- Fructus prædicti non debentur ab hærede gravato alienante titulo necessario**; bene vero titulo voluntario: dec. 700. n. 7. T. 3. p. 145.
Fructus iidem debentur absque requisitis castrensis, si unus ex facto alterius a debito fructifero se vindicare non poterit: dec. 731. num. 1. *Tom. 3.* p. 200.
Fructus omnino debentur quando ceditur res fructifera in alterius rei fructifera corresponsivitate, quum res, & pretium retineri non possit: num. 2., & 3. *ibid.*
Vid. Obligatus ad dec. 911.
Vid. Creditor ad dec. 1028.
Fructus damni passi inter mercatores ob redditum literarum cambialium sine adimplemento; possunt etiam pro futuro pacisci; dummodo mandatarium suum debitum post illarum redditum non soluisse, ratione lucris cessantis: dec. 1043. n. 7. *Tom. 4.* p. 334.
Fructus debentur de re fructiferam proveniente: dec. 1136. n. 2., & 6. *Tom. 5.* p. 104.
FRUCTUS DOTALES IN GENERE.
Fructus dotis, non restituta dote, competunt mulieri: dec. 35. n. 5. *Tom. 1.* p. 48.
Fructus dotis debentur a die contracti matrimonii, ratione supportationis onerum matrimonialium: dec. 87. n. 6. T. 1. p. 131.
Cum Fructibus dotis jocalia compensantur: dec. 180. n. 18. *Tom. 1.* p. 281.
Fructus dotis, mortua muliere, ejus hæredibus non debentur, quando desuit interpellatio cum notis requisitis castrensis: dec. 210. num. 4. *Tom. 1.* p. 329.
Declaratur procedere posse, quando agitur de consequenda dote ab hærede patris, qui eam filix promissit: num. 5. *ibid.*
Secus quando agitur de repetenda dote ab hereditate viri post uxoris obitum: n. 6. *ibid.*
Fructus dotis debentur etiam, si sola dotis restitutio fuerit petita, quia petitio dotis de sui natura fructus includit: n. 9. *ibid.*
Fructus dotis in stabilibus debite taxantur loco fructuum stabilium, non vero ubi statutum de fructibus dotalibus disponit: numer. 10. *ibid.*
Fructus dotalis non conventi ex urbis statuto ad rationem sc. 7. pro centenario, & anno taxantur: dec. 378. n. 19. *Tom. 2.* p. 110.
Fructus dotis etiam non promissæ, debentur tamquam alimenta: decif. 379. numer. 8. *Tom. 2.* p. 112.
Fructus dotis in testamento legatæ, statim hac hæredi innotuit matrimonio per legatarium contractum, a die ejus initii debentur: num. 9. *ibid.*
Amplia, etiam si dos esset ex fructibus detrahenda, quum ad hæredis manus tot fructus pervenerint, ex quibus dotem valeat solvere, & quare; num. 10. & 11. *ibid.*
Fructus dotis date in re fructifera, mulieris hæres exigere potest ex æquitate, seu iustitia commutativa: dec. 416. num. 17., & 19. *Tom. 2.* p. 179.
Secus, si constante matrimonio, quum uxoris consensu bona in dotem data fuerint alienata; ideoque infructifera remanserint: numer. 18. *ibid.*
Fructus

Fructus dotales prætendi non possunt, si ejus ratæ fuerint solvendæ promissæ de anno in annum, absque fructuum solutione: decif. 492. n.4. Tom.2. p.300.

Fructus bonorum viri debitoris dotis, a muliere, & ejus hæredibus retentorum propria auctoritate in usurarum dotalium satisfactio- nem imputantur: dec.562. n.35. T.2. p.407.

Fructus pro dote ex fideicommissi fructibus detrahenda, donec ex illis conflituatur, non debentur: dec.606. n.12. T.2. p.476.

Fructus dotis post sequutam interpellationem, ad rationem conventam regulantur: ibid. num.27. p.477.

Fructus dotales non concurrente pacto, ex statu- to urbis regulantur ad rationem sc.7. 50. pro centenario, & anno: n.28., & 29. ibid.

Ad Fructus dotales viri matrimonii onera non sublinens actionem non habet: dec.694. n.17. Tom.3. p.135.

Ita, actio semper turbida efficitur, quando alimenta mulieri debentur: n.18. ibid.

Fructus dotales, soluto matrimonio, debentur viduæ ab hæredibus viri, donec dorem non restituit: dec.718. n.1. Tom.3. p.177.

Fructus dotis constante matrimonio, ad virum pertinent: dec.816. n.2. Tom.3. p.361.

Eoque soluto, non currunt adversus debito- rem dotis absque interpellatione: n.3. ibid.

Fructus dotis, quæ legitimæ naturam assumsit, debentur a die constitutionis: dec.856. n.12. Tom.3. p.441.

Fructus dotales soluto matrimonio, per mulie- ris obitum, ab illa die, una cum proprietate, ad illius hæredes devoluuntur: dec.906. num.12. Tom.4. p.65.

Fructus dotales debentur mulieri a die sequutæ interpellationis: dec.970. n.1. T.4. p.187.

Fructus dotis & quarti mulieri non debentur, si illorum debitor hæres remansisset, qui ani- mum illos componendi habuisset præsumitur: num.2. 9. & 12. ibid.

Interpellatio de eis facta operatur, ut legis ministerio debeantur: ibid. n.3. p.188.

Fructus dotales nurui debitoris a fortiori cum sua hereditate testator voluisse compensare præsumitur, si eodem in testamento prohi- buisset, quod neptis similes dotales fructus, ad eam alimentorum loco spectantes, in- proprios erogaret usus, imo disposuisset, quod in magis congruum domus sustentatio- nem illos erogare teneretur: n.7. ibid.

Fructus dotales cedunt loco alimentorum: nu- mer 9. ibid.

Fructus dotales in alimentis per mulierem re- ceptis compensari præsumuntur, si lautam perciperet alimentum: num.11. ibid.

Fructus dotis decursi usque ad obitum viri, & non soluti, adscribendi sunt statui activo ejus- dem hereditatis: decision.1016. numer.11. Tom.4. p.279.

Fructus vineæ dotalis, defuncto viro, ad mu- lierem devoluuntur: decision.1033. num.11. Tom.4. p.313.

Fructus dotis vivente viro decursi, & ab isto non exacti, hereditatis commodo cedunt: dec.1108. n.22. Tom.5. p.344.

Fructus dotales debentur etiam si per credi- torem non fuissent interpellati, quando viri matrimonii onera sublinuit: dec.1133. n.18. Tom.5. p.101.

Ad Fructus dotales obtinendos interpellatio- nis defectus, ex onerum matrimonialium, sustentatione suppletur: num.19. ibid.

Fructus dotis in locis montium investientiæ ad istorum tramites taxantur: dec.1124. n.86. Tom.5. p.125.

Fructus dotis debentur a die contracti matri- monii; etiam si ex post dos fuisset constitu- ta: dec.1197. n.9. Tom.5. p.253.

Fructus dotis infructiferæ peti nequeunt a viro, quando de sic facta constitutione contentus extitisset: dec.1224. n.13. Tom.5. p.308.

Fructus dotis in compensationem onerum matri- monialium a die contracti matrimonii de- bentur; non vero ante istud, & ad rationem 4. pro centenario in urbe taxantur: decif. 1383. n.1.2.3., & 7. T.6. p.273. & seq.

Vid. Dos quoad fructus.

FRUCTUS DOTALES QUOAD FIDEICOMMISSA.

Fructus dotis ex fideicommissis solvendi, quos non deberi pro ratis de anno in annum sol- vendis in dotis constitutione fuisset conven- tum, in assignatione bonorum non possunt conveniri, in præjudicium fideicommissario- rum: dec.492. n.5. Tom.2. p.300.

Vir negligens in procuranda satisfactioe capi- talis dotis promissæ, ex sua negligentia commodum consequentis fructuum repor- tare non debet: num.6. ibid.

Fructus dotis, ex quibus totum absorbeat fideicommissum contra testatoris voluntatem peti poterunt contra bona hæredis gravati promissoris, non adversus fideicommissum, in vocatorum præjudicium: n.7. ibid.

Fructus dotales inter gravatum, & fideicom- missarium hæredem regulariter ex fructibus bonorum fideicommissariorum, non vero ex fideicommissi substantia debentur: decif. 1113. n.21. Tom.5. p.101.

Limita in muliere fructus dotales, tamquam dotis accessoria, postulantur: n.22. ibid.

Fructus dotales non possunt ex fideicommissi substantia per mulierem detrahi, quando eadem cum hærede gravato colludens, diu eos non postulasset: n.23. ibid.

Amplia, quando ad eos extrahendos de fi- deicommissis, istius tota destrueretur sub- stantia: num.24. ibid.

Fructus dotalis augmenti debentur a die, qua debitor dotis bona recuperasset, & non prius: dec.1359. n.1., & 23. T.6. p.210.

Vid. Creditor ex causa dotis, ad distam. dec.1359.

FRUCTUS EXTRADOTALIS, ET LUCRI DOTALIS.

Fructus bonorum extradotalium ad viri ma- nus pervenisse censentur, & est communis opinio: dec.628. n.24. Tom.3. p.7.

Vir solvens onera in bonis extradotalibus ex eorum fructibus solvisse præsumitur: ibid. num.25. p.8.

Fructus debentur ex quarto eo modo, quo de-

- bentur ex dote a die soluti matrimonii : dec. 917. num. 15., & 16. T. 4. p. 85. & seq.
Vid. Lacrum, & quarto dotale.
- Fructus bonorum extradotalium pertinent ad uxorem :** dec. 1033. n. 10. T. 4. p. 313.
- FRUCTUS QUOAD LIQUIDATIONEM, SEU TAXAM.**
- Fructus stabiliū calculantur ad rationem quatuor pro centenario :** dec. 16. n. 1., & dec. 213. n. 12. Tom. 1. p. 20. & 335.
- Fructuum taxa legalis est quatuor pro centenario :** dec. 47. n. 15. Tom. 1. p. 73.
- Fructuum perceptorum quantitas dignoscitur ex relatione periti :** ibid. n. 28. p. 74.
- Fructuum quantitas satis liquidatur ex partis confessione :** dec. 90. n. 2., & 3. T. 1. p. 89 & seq.
- Item sufficienter calculata dicitur ex summis, tribus prioribus annis perceptis :** ibid. numer. 6. p. 90.
- Fructus levioribus præsumtionibus liquidantur :** num. 9. ibid.
- Ad Fructus liquidandos nulla adest melior probatio, quam partis confessio :** decif. 71. num. 2., & 6. Tom. 1. p. 102.
- Fructus stabiliū olim calculabantur ad rationem annuorum sc. 5. pro centenario :** decif. 134. n. 16. Tom. 1. p. 209.
- Fructuum liquidatio leviores probationes requirit :** decif. 181. num. 3. Tom. 1. pag. 282. & 953. n. 4. Tom. 4. pag. 155. & 1221. num. 2. Tom. 5. pag. 299. & 1380. n. 6. T. 6. p. 266.
- Et sufficit dictum unius testis :** d. dec. 181. numer. 4. p. 282.
- In Fructuum liquidatione præsumptiones, & conjecturæ admittuntur :** decif. 216. num. 8. Tom. 1. p. 341.
- Fructus vineæ non determinantur, nisi detrahitis prius expensis pro cultura, & canone ejusdem :** dec. 296. n. 3. Tom. 1. p. 469.
- Testis deponens de aliquibus fructibus non probat, quoad omnia pro eorum liquidatione :** dec. 339. n. 10. Tom. 2. p. 37.
- Admittitur probatio ad offendendum, quod fructus percepti fuerint in minori quantitate, quam de jure præsumitur :** n. 13. ibid.
- Vid. Rota ad dec. 521.*
- Fructus pensionum concludentissime liquidantur ex instrumentis locationum, & quietantiis :** dec. 585. n. 2. Tom. 2. p. 441.
- Fructus in ea rara taxantur, cui ob non adimplementum unius ex contrahentibus alter ex eis succubuit :** dec. 696. n. 13. T. 3. p. 140.
- In Fructuum liquidatione peritorum relationi standum est :** dec. 718. n. 2. Tom. 3. pag. 177., & 884. n. 18. Tom. 4. p. 24.
- Fructuum liquidatio, secundum taxam legalem, justa est, etsi illa minor esset, dicitur æquissima :** dec. 762. n. 3. Tom. 3. p. 261.
- Fructuum quantitas optime liquidatur ex descriptionibus, quæ de iudicis mandato fiunt :** dec. 769. n. 12. Tom. 3. p. 271.
- Fructuum quantitas probata in præcedentibus annis, ita etiam arguitur in subsequentibus, illisque proximis ; & in hac materia colonorum depositionibus multum defertur :** n. 13., & 14. ibid.
- Et magis si non facta descriptio ex debitoris culpa processerit :** num. 15. ibid.
- In Fructibus segeum calculandis de stylo artis agrariæ, semen satum semper deducitur :** num. 19. ibid.
- Fructuum liquidatio in probationum anfractu iudicis defertur arbitrio :** decif. 758. num. 3. Tom. 3. p. 309.
- Amplia, si partes hinc inde sibi facultatem reservassent circa probationem de pinguiori fructuum perceptione :** num. 4. ibid.
- Fructuum liquidatio ad rationem scutorum 3. pro centenario iusta reputatur, & sufficit duorum peritorum iudicium :** n. 5., & 7. ibid.
- Fructuum liquidatio iusta dicitur, quæ facta fuit per descriptionem ad tenorem decretorum iudicis, & quo alio modo fieri possit :** dec. 794. num. 7. Tom. 3. p. 323.
- Fructuum unius prædii liquidatio turbida non redditur ex commixtione fructuum aliorum, de quo questio non sit :** ibid. n. 8. p. 324.
- Ex quibus illa fructuum diversitas specificetur :** num. 9. ibid.
- Fructus regulari debent secundum legalem taxam :** dec. 84. n. 18. Tom. 4. pag. 24. & 1163. num. 10. & 12. Tom. 5. p. 163.
- Fructus secundum hodiernam praxim, quam Rota servat, ad rationem sc. 4. pro centenario liquidantur :** dec. 1021. n. 2. T. 4. p. 292.
- Super Fructuum taxatione, taxa legalis non præbet regulam universalem in omnibus locis ; sed ab ea receditur, ubi aliunde descripta fructuum perceptione constat :** dec. 1067. n. 11. Tom. 4. p. 388.
- Fructus inter confoscos ad rationem 8. concordati excessivi non præsumuntur, præsertim si de negotio valde fructifero ageretur :** dec. 1136. n. 10. Tom. 5. p. 105.
- Fructus bonorum feudalium in sc. 2. pro centenario taxantur :** dec. 1142. n. 82. T. 5. p. 125.
- Fructuum taxatio est iudici arbitraria :** numer. 84. ibid.
- Fructus dotis in locis montium investienda, ad illorum tramites taxantur :** n. 86. ibid.
- Fructus in iudicio associationis, a die moræ litis sunt restituendi :** decisio. 1163. numer. 9. Tom. 5. p. 163.
- Fructus rei multum fructifera ad rationem octo pro centenario non dicuntur multum excessivi :** dec. 1164. n. 10. T. 5. p. 164.
- Amplia, quando ad hanc rationem diu soluti fuissent, illorumque debitor non reclamasset ;** num. 11. ibid.
- Fructus dotis, quæ a pluribus debeantur, taxantur juxta ratam unicuique tangentem :** dec. 1197. n. 8. Tom. 5. p. 253.
- Fructus beneficii liquidantur ex fide administratoris, similiumque personarum, qui se se in eorum collectione immiscuissent :** decif. 1221. n. 3. Tom. 5. p. 299.
- Testis de facto proprio in hac materia plene probat :** num. 4. ibid.
- Amplia, si ejus dicto uniformes reperirentur quietantiæ de eisdem fructibus emittæ, vel a provisio, vel ab ejus procuratore ad eos exigendos constituto :** num. 5. ibid.
- Fructuum pretium liquidatur ex pretio currenti, & communi usu similes fructus vendendi ; ac ex depositione testium :** n. 6. ibid.
- Fructus

Fructus reficiendi ex calculo arithmetico liquidantur: ibid. n.7., & 1245. n.5. T.5. p.362.
 Fructuum restituendorum, & ex prædio perceptorum liquidatio ab illorum valore desumitur, & valor ab instrumento venditionis regularur: dec.1245. n.3. T.5. p.361.
 Fructus ante taxam legalem decursi, nempe usque ad annum 1479., quo ista emanavit, ad rationem sc. pro centenario, & post dictum tempus, ad rationem scutorum quatuor taxantur: ibid. n.4. p.362.
 Fructus stabiliū, juxta legalem taxam, liquidantur; limita tamen, quando reus concludenter doceat, prædium minores fructus reddidisse: num.6 & 7. ibid.
 Fructus vineæ antiquitus ad rationem sc.6. taxabantur, juxta taxam de illo tempore admittam: dec.1259. n.1. Tom.5. p.396.
 Et ex relationibus judicialium peritorum probantur: num.3. ibid.
 Testes referentes de fructu vineæ triginta ab hinc annis non admittuntur in concursu relationum peritorum de præfenti contentum: ibid. num.4., & decif.1341. num.4. Tom.6. p.174.
 Amplius, si eorum depositiones non se referrent præfate ad statum antiquæ vineæ, juxta quem fructus essent regulandi: d. dec.1259. num.5. Tom.5. p.396.
 Fructus ex animalibus percepti liquidantur, juxta regulas tribunalis agriculturæ, reiectis testibus, pendente lite, expiscatis: decif.1286. n.9. Tom.6. p.40.
 Fructus locorum montium liquidantur juxta principis taxam: decif.1316. num.4. Tom.6. p.120.
 Fructus stabiliū ad tramites pensionum, & affectuum liquidantur: n.5. ibid.
 Fructus prædiorum, juxta legalem taxam liquidantur: dec.1341. n.1. T.6. p.174.
 Fructus non liquidantur juxta fides testium peritorum relationibus contrarias, quique nullam scientiam se se habere dixerint de statu illorum tempore controverso: n.4. ibid.
 Fructus vineæ non possunt regulari a redditibus unius anni tantum, præsertim si isto ex grandine fuisset vitibus irrogatum præjudicium: num.7. ibid.
 Fructus stabiliū in consecutione inventarii, ad formam taxæ legalis, taxandi sunt, nisi fructus minoritas aliunde comprobaretur: decif.1349. n.8., & 9. Tom.6. p.186.
 Fructus prædiorum quando juxta taxam legalem regulantur, non habenda est ratio de collectis, colonorumque cibariis: n.11. ibid.
 Fructus prædiorum bene liquidantur ex computatione anni fertilis cum sterili intra decennium facta per peritos, ac ex instrumentis affectuum: dec.1380. num.5.7.8., & 14. Tom.6. p.266. & seq.
 Fructus non possunt liquidari ex instrumentis locationum bonorum, præfatum tempus non percutientium, sed in linea administratorum hæc possunt admitti: ibid. n.9. p.266.
 Fructus optime liquidantur ex probatione desunta ex libris ipsius debitoris, qui eos diligenter adnotasset, & in certa quantitate,

licet eos ad alium effectum falsus esset: ibid. num.10.11.12., & 13. p.267.
 Fructus dotales in urbe ad rationem scutorum 4. taxantur: dec.1383. n.7. T.6. p.272.
 Fructus prædiorum urbanorum æquiparantur fructibus rusticorum in iis locis, in quibus populi affluentia non est admodum grandis, & ad rationem 2. pro centenario taxantur: dec.1383. n.17. Tom.6. p.283.
 Fructus censuum, qui non probantur extincti, nequeunt ad rationem 4. pro centenario calculari, sed præsumuntur vigere, & juxta impositiones debentur: ibid. n.22. p.284.
 Fructus prædiorum rusticorum in montanis ad rationem 2. pro centenario & in planitie ad rationem scutorum 3. taxantur: numer.23. ibid.
 Fructus liquidari nequeunt, juxta sensum peritiæ, quæ tempus controversum non percutiat: num.24., & 26. ibid.
 Vid. *Liquidatio*; & *Taxa legalis*.
FRUCTUS RECOMPENSATIVI.
 Fructus recompensativos solvendi obligatio non cessat, licet debitor pactus fuerit se posse capitale in depositis retinere, nisi intra certum tempus investimētum fuerit factū, idque non sit sequutum, quando non declaravit, se dictum capitale loco depositi retinere, & creditorem interpellavit: dec.420. n.3. T.2. p.186.
 Fructus iidem ex æqualitate legis *Curabit* locum habent, quum vendatur officium vocabile habita fide de pretio dec.598. n.5. T.2. p.462.
 Fructus prædicti debentur in vim dictæ legis ab emore, qui rei emat pretium non soluit: dec.899. n.6., & 7. Tom.4. p.53.
FRUCTUS QUOAD RESTITUTIONEM IN GENERE.
 Fructus percipiens usque ad finem perceptionis, eos teneretur restituere: dec.71. numer.8. Tom.1. p.102.
 Fructus ante mortem licem bona fide percepti, non veniunt in iudicio possessorio considerandi: dec.165. n.4. T.1. p.256.
 Fructuum condemnatio a die late sententiæ procedit in avocatione jure pignoris: decif.177. n.13., & 17. T.1. p.276.
 Fructus a die mortis licis debentur immisso in Salviano, quando bona debentur pro reintegratione fideicommissi: n.14. ibid.
 Contrarium potius: fructus enim debentur a die mortis licis immisso in Salviano, quando immisso directa foret ad avocandam rem ipsam in specie debitam: n.15. ibid.
 Secus, quando immissio ex remedio utilis Salviani datur contra tertios possessores vigore hypothecæ: n.16. ibid.
 Fructuum restitutio demandari nequit, quando bonorum retentio demandata fuit, ex quo detractio alicujus quartæ competens ex fructuum perceptione redditā fuit illiquida: dec.216. n.12. T.1. p.341.
 Limitatur, quando ratio denegationis retentionis steretur non in perceptione fructuum, sed in defectu inventarii, & subsequens alienationibus: n.13. ibid.
 Etiam si ex abundanti addita etiam fuerit fructuum perceptio: n.14. ibid.
 Fru-

Fructuum restitutio in iudicio immisionis in
L. final. debentur a die motæ litis: dec. 226.
 n. 2. Tom. 1. p. 364.

Fructuum restitutio in iudicio Salviani debetur
 a die captræ possessionis: n. 4. ibid.

Fructus non civiles, sed industriales ab occupante rem fideicommissariam collecti, exacti, & consumti, non fideicommissario, sed gravati hæreditibus debentur: decif. 227. n. 1. T. 1. p. 367.

Fructus industriales consumti, vivente gravato ab illegitimo occupatore bonorum fideicommissariorum, omnino a die motæ litis sunt rescindendi illi, qui est simul hæres fideicommissarius, & hæres liber gravatorum: n. 2., & 5. ibid.

Fructus veniunt restituendi in sequelam resolutorum in sententia, & decisionibus Rotalibus: dec. 267. n. 4. & 5. T. 1. p. 432.

Fructus rei venditæ cum pacto redimendi sunt venditori restituendi a die intimationis facti depositi: dec. 271. n. 23. Tom. 1. p. 440.

Fructuum, seu pensionum restitutionem non retardat recusatio in recipiendo depositam summam quocunque legitimo titulo destituta: n. 24. ibid.

Fructus debentur redimenti a die facti depositi: n. 25. ibid.

Vid. Creditor ad dec. 388.

Ad Fructuum restitutionem possidens fideicommissum mala fide tenetur favore minorum, & pupillorum a die purificationis: dec. 449. n. 12. T. 2. p. 231.

Fructus in genere ab illo, qui est in mala fide a die motæ litis debentur: dec. 464. numer. 1. Tom. 2. p. 251.

Fructus in iudicio Salviani a reo in mala fide constituto a die sententiæ quando debeantur: dec. 471. n. 1. Tom. 2. p. 264.

Vid. Fides bona ad d. dec.

Fructus licet non petiti, veniunt restituendi ex natura intentatæ immisionis: dec. 512. nu. 1. Tom. 2. p. 330.

Fructus restituendi sunt a possessore a die litis contextatæ, quia extunc dicitur in mala fide: dec. 580. n. 2. T. 2. p. 434.

Fructus in iudicio universali debentur a die motæ litis, non attentæ iurium productione, & cur: n. 5. ibid.

Fructus rescindendi sunt a die expediti monitorii, non productionis iurium, quum agatur cum ipso, non tertio, vel hærede, qui plenam habet scientiam indubitatam mali iuris, & quare: dec. 601. n. 2. T. 2. p. 468.

Amplia, etiam si actus fuerit nullus coram iudice incompetenti, & extrajudicialis, & quare: n. 3. ibid.

Fructus a non legitimo detentore debentur a die motæ litis, ob malam fidem, in qua per eam est constitutus: dec. 610. n. 28. T. 2. p. 483.

Abque eo quod eadem fructuum restitutio a titulo jam resolutio retardaretur: n. 19. ibid.

Fructus debentur a die motæ litis, quæ talis dicitur a die transmissionis monitorii: decif. 614. n. 1. T. 2. p. 487.

Fructus in iudicio universali contra iniustum occupatorem veniunt, nulla facta distinctio

ne super bona, vel mala fide: n. 10. ibid.

Fructus habito respectu ad capitale, in eadem estimatione sunt decernendi in iudicio restitutionis fructuum, ac prius estimatum fuerat in iudicio restitutionis spoli, etiam si sit patium in prædio rustico: dec. 639. numer. 3. Tom. 3. p. 30.

Fructus cessante titulo eos percipiendi, omnino a die cessationis ejusdem tituli sunt restituendi: dec. 720. n. 3. T. 3. p. 178.

Tali casu etiam loco damnorum debentur: numer. 4. ibid.

Fructus hæres bona fide percipiens, & simul credita super bonis hæreditariis per imaginariam solutionem defumam, ex tali perceptione ad restitutionem dictorum fructuum, non tenetur: etiam si dicta credita hæreditatem non absorbeant: dec. 742. numer. 8., & 9. Tom. 3. p. 220.

Fructus si remanserint pænes colonos ex culpa illius, qui eos restituere tenebatur, omnino debentur, nec per hoc ullo modo excusatur: dec. 762. n. 4. T. 3. p. 261.

Fructus in genere veniunt in executionem rei iudicatæ super re restituenda emanatæ: dec. 769. n. 1. T. 3. p. 270.

Fructus non a die motæ litis, sed a die obitus defuncti debentur, si agatur de restitutione universalis hæreditatis: n. 2. ibid.

Fructus in genere restituendi veniunt a die motæ litis: dec. 788. n. 1. T. 3. p. 309.

Fructus percepti post iurium productionem, si sint restituendi, dicuntur sub mala fide collecti, & exacti: n. 2. ibid.

Fructus bonorum veniunt a die occupationis eorum, non a die motæ litis, si titulus, quo occupata fuissent, illegittimus iudicaretur, & malam præferret fidem: dec. 844. n. 10. Tom. 3. p. 417.

Ad Fructuum indebite perceptorum restitutionem hæres tenetur a die motæ litis indistincte, sicuti, & quilibet possessor, pro rata temporis, quo fuerunt percepti: decif. 889. n. 4. Tom. 4. p. 34.

Fructuum restitutio non excusatur a bona fide, quando, pendente lite, sunt decursi: numer. 5. ibid.

Fructus mala fide perceptos hæres non tamquam talis restituere debet, sed ad illos ex persona propria est condemnandus: dec. 948. n. 6. Tom. 4. p. 143.

A Fructuum restitutione ex prædio retractorum solvens pro alio, se non eximit, quum dictum prædium ad illum non spectabat: numer. 8. ibid.

Fructus locorum montium pertinentes ad eum, qui in literis patentibus descriptus est, illi debent restitui, si ab alio fuissent exacti: dec. 957. n. 11. Tom. 4. p. 163.

Fructus ex natura rei veniunt restituendi, & a die moti iudicii, quando possidendi titulus reperitur infectus, & ad non titulum redigitur: dec. 1067. n. 8. T. 4. p. 388.

Fructus locorum montium particulari fideicommissio subiectorum a die purificationis veniunt ab illorum percipere restituendi vocatis, quando scientiam de tali fideicommissio

misso habuisset : dec. 1079. n. 1. T. 4. p. 414.
 Fructus non veniunt cum proprietate in iudicio
 reali : dec. 1199. n. 5. T. 7. p. 255.
 Fructus non debentur creditori rem fructi-
 feram avocanti, donec res non sit avulsa ex
 possessoris dominio per effectum rei iudica-
 tionem relaram, licet esset in facultate so-
 lutionis curre fructifera, quando tamen in-
 obligatione steterat mera quantitas : n. 7. ibid.
 Fructus veniunt in se ius rei iudicatur resti-
 tuendi : dec. 1221. n. 1. Tom. 5. p. 299.
 Fructus debiti vigore illius per turbidas melio-
 ramentorum exceptiones non retardantur :
 dec. 1261. n. 9. & 10. T. 5. p. 400.
 Fructus ut repetantur ab illo, qui eos non per-
 cepit, probandum est, quod dolo possidere
 deliquerit : dec. 1282. n. 11. T. 6. p. 32.
 Fructus percepti ante motam litem una cum
 ipsa re sunt restituendi, quando titulus adep-
 tionis rei ad non titulum reducitur, propter
 vitium contractui inhærens; & hæc ratio in
 mala fide fundatur : dec. 1312. numer. 1. To-
 mo 6. p. 113.
 Fructus non veniunt a die alienationis, sed mo-
 tus litis, etiam si ageretur de contractu in
 radice nullo, quando contrahens in bona
 fide stetit : n. 4. 5. & 13. ibid.
 Vid. *Alimenta*.
**FRUCTUS QUOAD RESTITUTIONEM
 IN IUDICIO SPOII.**
 Fructus de sui natura veniunt in tali iudicio :
 dec. 889. n. 1. T. 4. p. 33.
 Fructus vere percepti tantum, & non qui per-
 cipi potuissent in spolio iudiciali, non vio-
 lento, sunt restituendi : dec. 1282. nu. 4. To-
 mo 6. p. 32.
 Vid. *Condemnatio in fin.*
 Vid. *Spolium quoad ejus purgationem*.
FRUMENTUM.
 Frumenti valor regulatur ad formam taxæ re-
 giæ, a qua communiter pretia rerum regu-
 lantur : dec. 231. n. 11. T. 1. p. 374.
 Frumenti valor item probatur attestationibus
 cancellarii, & appaltoris furni ejusdem
 loci deponentium de solito pretio, anno ter-
 tili cum sterili computato : dec. 339. n. 12. &
 13 Tom. 2. p. 37.
 Frumentum testatoris præsumitur consumtum
 pro alimentis familiæ : decif. 359. numer. 11.
 Tom. 2. p. 68.
 Frumenti quantitas retracti ex prædio probatur
 ex ejus assignatione facta penes libros anno-
 narum : dec. 764. n. 6 T. 3. p. 264.
 Frumentum, quod de tempore communionis
 in horreis reperitur, præsumitur commune :
 dec. 783. n. 18. T. 3. p. 301.
 Frumenti imprestantia facta e. g. anno 1689.,
 non potest referri ad collectionem ejusdem
 anni, sed ad illam 1700. proxime accedentem
 dec. 882. n. 2. Tom. 4. p. 21.
 Frumenti qualitas probatur per testes formiter
 repetitos : dec. 883. n. 7. T. 4. p. 23.
**FUNCTIONES ECCLESIASTICÆ, SEU
 SACRÆ.**
 Functiones parochiales sunt explendæ cum om-
 ni præcedentia ab habente curam anima-
 rum : dec. 768. n. 1. T. 3. p. 268.

Substitutus a paroco in eas gerendo, illius
 personam in omnibus representat : numer. 3.
 & c. ibid.

Vid. *Præcedentia ad d. dec.*

Circa Functiones ecclesiasticas Episcopus non
 potest paroco præjudicare : decif. 784. nu.
 10 Tom. 3. p. 303.

Limita, si tale præjudicium, ad favorem alte-
 rius Ecclesiæ, Apostolica irogetur autori-
 tate : n. 11. ibid.

Functiones sic fieri solitæ probantur ex libro
 Ecclesiæ : dec. 860. n. 3. T. 3. p. 449.

Circa Functionum Ecclesiasticarum, & proces-
 sionum consuetudinem fides Ordinarii, lo-
 quendo de illis, quæ fieri soleant in Eccle-
 siis suæ diocesis, concludentissime probant :
 n. 6. ibid.

Amplia, ut etiam si tamquam attentata cir-
 cumscripta sint acta, cum quibus fuisset in-
 ducta, quum sit quid facti : n. 7. ibid.

Vid. *Processio ad dec. 903.*

Functiones loci pii factæ auctoritate ordinaria,
 etiam per conjecturas probari possunt : decif.
 1119. n. 3. T. 5. p. 63.

Vid. *Parochus*.

FUNDATIO BENEFICIORUM.

Fundationes eas possunt dignitates, irrequisi-
 to capitulo, acceptare, per quas divinus cul-
 tus augetur sine capitularium præjudicio : de-
 cif. 166. n. 7. T. 1. p. 257.

Intellige, quoties rationabiliter a capitulo
 consensus denegatur : n. 8. ibid.

Si Fundationes missarum, & anniversariorum
 capitulum nolit admittere, divinus cultus,
 & fidelium libertas non læditur, quum in
 aliis Ecclesiis eadem possunt adimpleri : ibid.
 n. 12. p. 258.

Fundationes missarum, & anniversariorum : ni-
 si una cum assensu Episcopi interveniat illud
 capitulo, dignitates non possunt acceptare :
 dec. 184. n. 1. & 4 Tom. 1. p. 288.

Fundationis missarum acceptatio, & anniver-
 siorum, Ecclesiæ regimen tangunt, & admi-
 nistrationem : n. 5. ibid.

Ex his acceptationibus præjudicium aliquan-
 do Ecclesiæ irrogatur propter onera regula-
 riter foundationibus connexa : n. 6. ibid.

Et propterea a capitulo universale dominium
 habente, debent recognosci : n. 7. ibid.

In Foundationibus prædictis Episcopi sola ap-
 probatio, Capituli non supplet consensum :
 n. 8. ibid.

In Fundatione finis exoptatus, dummodo ha-
 beat, non est curandum de modo : dec. 493.
 n. 8. Tom. 2. p. 301.

In Fundatione qualitas hortative apposta, illa
 carement beneficii incapacem non reddit :
 n. 9. ibid.

Fundatio valida, perfecta que dicitur, quum
 omnia ad id necessaria intervenerint, & præ-
 cipue Episcopi consensus : dec. 570. numer. 6.
 Tom. 2. p. 419.

Fundationem beneficii Vicarius foraneus ab
 Episcopo deputatus potest autorizzare; &
 tunc dicitur Episcopi intervenisse consensus,
 & approbatio : ib. n. 7. & 8 d. p. 419 & 419.

Fundatio cum Episcopi authorizatione perfec-
 ta,

82. dicitur *irrevocabilis*; ibid. n.9. p.420.
 Vid. *Delegatio ad dec. 590.*
 Vid. *Conditio in beneficalibus ad dec. 592.*
 Fundationis instrumentum attendendum est, &
 est primi actus preparatorii explicativum;
 dec. 1046. n. 12. T. 4. p. 342.
 Vid. *Capitulum.*
 Vid. *Cappellania.*

Juxta *Fundationem* beneficiorum, eorundem
 facienda est collatio; decif. 1135. numer. 6.
 Tom. 5. p. 103.

FUNDATOR.

Fundator vocatur sacerdos, vel clericum,
 de consanguinitate, si adsit solus clericus,
 non inde jus tributur prelativè ad illum sacer-
 dordi extraneo; dec. 206. n. 10. T. 1. p. 322.
 Fundator revocare nequit sequenti testamento
 juxta patronatus constitutum in fundatione legi-
 tima, & ab Ordinario approbata; dec.
 569. n. 3. Tom. 2. p. 418.

Fundator juris patronatus potest reservare sibi
 facultatem variandi; dec. 570. numer. 2. To-
 mo 2. p. 419.

Præsertim, si ab iis, quorum interest, post
 ejus mortem fuerit confirmatum; n. 3. ibid.

Fundator, statim ac beneficium valide, perfe-
 ctèque creavit, amittit facultatem variandi in
 præjudicium eorum, quibus exinde jus fue-
 rat quæsitum; n. 5. ibid.

Fundator, qui reservavit sibi variationem in ju-
 repatronatus cum Episcopi consensu, si va-
 riet, nec ille approbet, nullum jus secundum
 iuvitatis acquiritur, & variatio nulla, & ca-
 duca remanet; ibid. n. 12. p. 420.

Non quod geri debuisset, sed quid gestum
 fuit, quum res non est integra, debet atten-
 di; n. 13. ibid.

Fundatore a juris, & conciliari dispositione
 non recessisse dicendum, nisi verbis expres-
 sis, & necessario concludentibus declarave-
 rit; dec. 592. n. 20. T. 2. p. 454.

Fundationis verba non sunt a iudice interpreta-
 tanda contra ejus verisimilem mentem; dec.
 710. n. 9. T. 3. p. 161.

Fundator, etiamsi dixerit, *quod beneficium
 primo vocatus sibi conjunctus possit celebrare,
 vel per se, vel per alium*; non tamen præsu-
 mitur, quod istam facultatem celebrandi per
 alium restrictivè tribueret. d. beneficiario sibi
 sanguine conjuncto tantum, sed præsumitur
 eam etiam successoribus tribuisse, quociens per-
 sona industriam non contemplerit; Præ-
 sertim, si Fundator primo vocando descen-
 dentem de linea masculina, & in ejus defe-
 ctu de linea feminina, addiderit hæc verba -
Cum opere celebrandi modo prædicto, cense-
 sur se referre voluisse ad supra disposita in
 omni casu; dec. 741. n. 6. & seq. T. 3. p. 216.

Fundator quociens nominaverit clericum ad be-
 neficium, & verbum *sacerdos* expressum,
 demonstrative tantum ad plures vocatos di-
 stinguendos unum ab altero, habeatur, num-
 quam dicitur voluisse erigere beneficium sa-
 cerdotale; ibid. n. 12. p. 217.

Vid. *Beneficium clericale, & sacerdota-
 le, & Facultas celebrandi per alium.*

A Fundatore verba prolata, quod juxta patrona-

tus spectet ad Titium, ejusque filios, & de-
 scendentes, agnationem denotant; præser-
 tim, si masculorum addit prelatio; dec. 752.
 n. 8. Tom. 3. p. 236.

Fundator, qui ad beneficium suos descendentes
 vocavit, in quos etiam nominandi jus re-
 posuit, si ceteros genericè de sui familia ex-
 cluserit, a pari exclusi censentur præsentati,
 qui sint in genere de illa; ibid. n. 13. p. 237.

Fundator cappellaniz, qui facultatem dedit
 celebrandi, vel per se, vel per alium in prin-
 cipio, medio, & fine suæ dispositionis, &
 non ad industriam personæ respexit, semper
 dicitur clericale, & non sacerdotale benefi-
 cium erigere voluisse; dec. 753. num. 1. To-
 mo 3. p. 238.

Fundator si sanguine conjunctum primo voca-
 set, qui fuisset clericus, hæc ad sacerdo-
 tium habilitas extendi nequit ad vocationes
 futuras, si ad personæ industriam respexis-
 set; si vero non, potuisset institui, qui per
 alium celebrasset; ibid. n. 3. p. 239.

Fundator etsi actu sacerdotem nominasset, ha-
 bitu respectu ad totum dispositionis contex-
 tum, attamen nisi expresserit onus celebra-
 di per se ipsum, semper clericus potest in-
 stitui; & vide rationem; n. 7. & 9. ibid.

Fundator ex quibus verbis in fundatione pro-
 latis dicatur voluisse habilitare descendentes
 de sanguine, qui essent implicites clerici ad
 sacerdotale beneficium; dec. 878. numer. 5.
 Tom. 4. p. 15.

Fundator ad illud hæredes, & successores ha-
 bilitando, præsumitur illos de sanguine præ-
 dilexisse; ibid. n. 6. p. 16.

Fundator, si ad jus nominandi duos ex familiis
 sibi proximiores vocasset, & isti tres essent,
 ex eisdem gratè minor excludendus foret; de-
 cif. 963. n. 10. T. 4. p. 175.

Fundator, qui ad jus nominandi ad beneficium
 non unam, sed plures vocasset familias, in-
 telligitur se divisim uni ab altero vocem de-
 disse; n. 12. ibid.

Fundator quando voluisset qualitatè sacer-
 dotalem actu in præsentando, curandum
 non est, an iniunxisset onus celebrandi per
 se ipsum, vel ne, quia per æquipollens cen-
 setur etiam voluisse personale misarum
 adimplementum; dec. 1046. nu. §. & 9. To-
 mo 4. p. 341.

Fundator habet facultatem apponendi legem
 sibi beneficium super beneficio; decif. 1060.
 n. 2. Tom. 4. p. 369.

Amplius, ut etiam ille, qui primævam benefi-
 cii dotem notabiliter proprio ære adauxis-
 set; n. 3. ibid.

Fundator cappellaniz si vocasset ad eam de-
 scendentes de sua familia cum his verbis - *Se
 alicui figliolo volesse farsi prete &c.* indefini-
 te loquendo quocumque tempore illi extent,
 ad extraneorum exclusionem sunt admittendi;
 dec. 1062. n. 11. Tom. 4. p. 375.

Fundator, quod in cappellania ad curam amovibili favore descendenti de sua familia, illis expectativam tantum noluerit concedere, sed facultatem, & jus ejiciendi extraneum de ea jam provivum, ex quibus deducatur;
 ibid.

numer. 12. p.376.
Fundator in primordio dispositionis declarans
fundare iuspatronatus perpetuo duraturum,
pro primo vocato, & successoribus, non di-
citur se voluisse coarctare ad casum existen-
tie: tantum clerici in linea vocata: decif.
1364. n.13. T.6. p.221.
Amplia, si exequendo dispositionem post
obitum primi vocati promulgasset legem in
futuris vacationibus observandam; ibidem
n.14. p.222.

*Vid. Beneficia quoad collationem: &
quoad impetrationem: Testator loquens de
beneficiis.*

Vid. Vocatio ad beneficia.

Vid. Cappellania.

FUNDUS IN GENERE.

In Fundo fideicommissario sara facta ad fidei-
commissum pertinent: dec.359. num.10. To-
mo 2. p.68.

Fundus novennio non adeo inculcus evasisse,
præsumitur, ut quum in ejus initio locaretur
pro summa majori, in fine emphiteusis con-
cedi non possit sine læsione pro minori: dec.
398. n.12. Tom.2. p.139.

Fundus adiacens foveo communi ab illius do-
mino est expurgandus, ne vicinis damnum
exoriat, quum hæc opinio, & mens perito-
rum juri consonæ reperiantur: dec. 886 nu-
mer.20. Tom.4. p.29.

Amplia, si in contradictorio judicio id fer-
vatum fuisset: n.21 ibid.

Fundus cerus distinguitur ab altero ex specifi-
catione nominis, & consinium: decif. 1307.
n.4. Tom.6. p.96.

Fundus, quod de per se ster, & pars fundi non
sit, probatur ex enunciativis instrumento-
rum, & investiturarum: n.5. & 7. ibid.

Fundus emphyteuticus, si prætendatur, quod
se usque ad mare protendat, in cuius litore
adest fortalium, sique illud in investitura
non comprehendatur, præsumitur tantum
eum se non protendere, & vide casum ibid.
n.31. p.99.

Vid. Canones.

Vid. Censur.

In Fundo emphyteutico non proprio, quod
quis voluerit ædificium insigne construere,
inversimile est, dum maxime in eodem solo
compertum est, quod longe prius fundum
proprium possideret, in quo illud æque com-
mode ædificare potuisset: dec. 1307. nu. 32.
& seq. Tom.6. p.100.

FUNDUS CENSITUS,

Vid. Censur.

FUNDUS DOTALIS.

Fundus dotalis excluditur ex clausulis domini
translationem præfescrentibus: decif. 1179.
n.7. T.5. p.202.

Fundus dotalis improprius dicitur, quando lo-
ca montium sunt simpliciter pro dote hypo-
thecata: n.15. ibid.

Amplia, quando dotalis restitutio in eisdem
rebus hypothecatis facienda foret, vel locis
montium sub expressione, *quatenus adsint*;
sin minus ex alio investimento pro dotali resti-
tutione constituto: n.16. ibid.

Fundus dotalis improprius assignatus a dotante
in simplicem resolvitur hypothecam favore
uxoris, & præexistens viri dominium super
eo; ad differentiam fundi proprii, qui in pro-
prietate semper remanet favore uxoris: dec.
1309. n.22. T.6. p.107.

Vid. Dos in fundo.

Vid. Censur.

FURIOSUS.

Furiosi non repelluntur a fideicommissio sim-
plici: dec.597. n.8. & 11. T.2. p.462.

Furiosi curator eorum nomine potest hæredita-
tem adire, & sic est transmissibilis: n.12. ibid.

Furiosi dici non possunt homines humore ma-
lenconico laborantes &c.: dec.754. num. 7.
Tom.3. p.242.

Vid. Demens.

FURTUM.

Furtum eventum super frumento, quod debi-
tor afficiarius in horreis domini pro affictu
securitate deposuisset, ejus damno, non af-
ficiarius cedit: dec.882. n.6. T.4. p.21.

Furtum super pupilli bonis sequurum, ex
sola tutoris querela, & pupilli examine,
qui dixisset, *domum sine mobilibus repertiis*
non probatur: dec. 1259. n. 11. T.5. p.397.
& 1341. n.10. T.6. p.175.

G

GABELLA.

PRO Gabellæ solutione libere venduntur
bona fideicommissaria, quovis nexu non
obstante: dec.1051. n.23. T.4. p.353.
Gabeilas, datia, cæteraque onera, siue realia,
siue mixta tenetur solvere clericus coniuga-
tus, & quare; dec.1328. n.22. T.6. p.149.
Gabella solvitur a forensibus pro censibus ad-
vis in locis Faventino statuto subiectis: decif.
1367. n.8. T.6. p.226.

Vid. Onera Cameralia.

GEMMA.

Gemma præsumuntur exitiæ de dominio ma-
tris, & in filium illud mater transulisse, si
describendo accurate omnia sua mobilia in
solemni inventario, de illis nullam fecisset
mentionem: dec.1303. n.0. T.6. p.83.

Amplia, si in testamento recensisset credita,
quæ adversus filium habuisset, & de gemmis
non fuisset loquuta: n.10. ibid.

Vid. Dominium ad d. dec.

GENERALITAS.

Generalitas verborum ea, quæ expresse non
comprehendit, tacite comprehendere dicit-
tur: dec. 1125. n.5. T.5. p.77.

GENUS.

Genus permissivum, & facultativum benignio-
rem admittit intelligentiam, quam genus
simpliciter vocativum: dec. 1166. numer. 23.
Tom.5. p.173.

GERMANIA, GERMANI.

Germanorum denominatio comprehendit om-
nes provincias, & regna, quæ Germanicum
constituunt imperium, iisdemque legibus
utuntur: dec.991. n.3. T.4. p.237.

H h 2

Ger

Germania in superiorem, & inferiorem dividitur: dec. 1088. n. 3. & 16. T. 4. p. 432. & seq.

Vid. Bobemi.

Vid. Canonici, Turnarii, & Flandri.

GIRANS, GIRATA, GIRATARIUS.

Girarius consideratur tamquam simplex mandatararius ad exigendum, qui extra limites mandati, neque tacite, neque expresse mandanti valet præjudicare: dec. 192. num. 10. Tom. 1. p. 303.

Girata per alii & tanti non facit præsumere, quod Girarius perfolverit Giranti equivalentem summam; quum hæc negotiationis sit praxis: dec. 932. n. 11. T. 4. p. 117.

Vid. Cedula, Scheda, & Fides bona.

GRATIA IN GENERE.

Gratia Pontificis præjudicialis, & subreptitia, non debet attendi: dec. 311. num. 14. & 16. Tom. 1. p. 496.

Gratia sub conditione concessa locus non fit, conditione non verificata: dec. 414. num. 8. Tom. 2. p. 172.

Gratia præjudicialis tercio, sine derogatione, regula de jure quæsita &c. non sublinetur: dec. 415. n. 20. T. 2. p. 176.

Gratia concessa sub supposito unius opinionis in tribunalibus, ea variata, corrumpit: numer. 24. ibid.

Gratia ad ea non extendi præsumitur, pro quibus non fuit supplicatum: ibid. n. 29. p. 177.

Gratia individua, quæ in parte deficit, in totum deficit: dec. 517. n. 7. T. 2. p. 338.

Præsertim, si sit sub unica verborum structura concepta: n. 8. ibid.

Gratia non petitur ab illo, qui de suo jure non diffidit: dec. 1375. n. 65. T. 6. p. 255.

Gratia sub aliqua conditione concessa suffragari non potest, nisi conditio adimpleatur: dec. 1403. n. 1. Tom. 6. p. 311.

Gratia concessa ad formam alterius gratiæ jam ante collatæ, ejusdem qualitatis censi debet: n. 5. ibid.

Gratiæ exorbitantes a jure non protrahuntur ultra naturam actus, & concedentis voluntatem: ibid. n. 9. p. 312.

In Gratia concessione præsumitur, quod Papa ad id moveatur a jure, nec velit præjudicium ter. iis creditoribus inferre: n. 10. ibid.

Gratiæ effectus dummodo in aliquo verificetur, numquam illa remanet de vento: numer. 11. ibid.

Vid. Privatus.

GRATIA APOSTOLICA IN BENEFICIALIBUS IN GENERE.

Gratia derogatoria statui, si de eo mentio non sit facta, est subreptitia: dec. 85. nu. 19. & 27. Tom. 1. p. 127.

Gratia concessa sub falso supposito est subreptitia, & non attenditur: n. 20. 21. & 27. ibid.

Gratia submissioi judici incompetenti est in jure exorbitans: n. 22. ibid.

Gratia derogatoria alterius medietati vocum facit, quod præsentatus a medietate patronorum dicatur ab omnibus præsentatus: dec. 121. n. 24. T. 1. p. 188.

Gratia -- de devoluto -- ut locum habeat, debet ab impetrante probari scientia vocationis in

patrono, qui postea intra quadrimestre præsentaverit: dec. 560. n. 20. T. 2. p. 402.

Ex Gratia a superiore non petuntur ea, quæ ex propria autoritate fieri possunt: dec. 48. n. 1. Tom. 1. p. 74.

Gratia concessa dummodo non sit alterius quæsitum, intelligitur de jure valido, & efficaci, non de invalido: dec. 121. n. 11. T. 1. p. 187.

Gratia ob malam expressionem valoris beneficii est ipso jure nulla: num. 12. ibid.

Gratia non suffragatur intruso, imo iste cadit in penas &c. dec. 4. n. 9. Tom. 1. p. 168.

Gratia habens clausulam, quod ab ejus tantum data valeat &c., si de tempore datæ alteri sit jus quæsitum, in illius præjudicium, habetur ac si non esset concessa; dec. 426. num. 19. Tom. 2. p. 197.

Gratia sub vera narrativa reportata est exequenda: dec. 446. n. 2. Tom. 2. p. 227.

Gratia corrumpit, corrumpente ejus fundamento: dec. 480. n. 4. Tom. 2. p. 280.

Vid. Subrogatio gratiosa.

Gratia nullum jus tribuit, non justificatis omnibus conditionibus, a quibus illa pendet: ibid. num. 14. p. 282.

Gratia coram exequutore venit justificanda, præsertim ob clausulam in ejus ventre appositam -- *veris existentibus narratis*: dec. 618. n. 26. Tom. 2. p. 493.

Quod si omittatur, etiam post exequitionem nulla remanet: n. 27. ibid.

Gratia non dicitur justificata, quando non probatur narrativa facta Papæ, super qua illa fundatur: dec. 689. n. 4. T. 3. p. 123.

Gratia concessa in forma dignum, narrativa aliunde non probata, non sustinetur, & ipso facto vitatur; & iudex exequutor debet procedere ad verificationem narraturum: n. 5. & 6. ibid.

Gratiæ præventive obtentæ derogatio Apostolica non præjudicat: dec. 1071. num. 16. Tom. 3. p. 217.

Gratia Apostolica obtenta ad ætatis defectum supplendum, non refectat observantiam: dec. 753. n. 16. Tom. 3. p. 240.

Gratia, ut sublineatur satis est, quod expositum aliqua in parte verificetur, & nominationum nullitates per Apostolicum provisum alternative fuissent expressæ: dec. 805. n. 11. Tom. 3. p. 340.

Gratia non destruitur, si nominatus ad beneficium se Romanum Papæ enarrasset, quando fuisset forensis; & quare: dec. 843. nu. 16. Tom. 3. p. 415.

Gratia inanis redderetur eo casu, quo si Papa scivisset, nominatum esse forensium, ex hoc ab illius signatione cavisset: n. 17. ibid.

Pro Gratia exequutione necessaria est data, sine qua gratia est imperfecta, nec quæsitum dicitur jus supplicanti: dec. 858. numer. 10. Tom. 3. p. 447.

Gratia Papæ substantiatur per simplicem signaturam, quæ satis est, ut beneficium dicatur affectum: & etiam si gratia esset nulla; at tamen affectio non cessaret: n. 11. 12. ibid.

Gratia Apostolica quando non irritetur, etiam si intra tres menses in partibus provisum literarum

rarum reportationem non notificasset; dec. 916. n.3.4. & 5. Tom.4. p.83.
 Gratia Apostolica irritatur, si literæ a proviso reportatæ, juxta Gregorianam constitutionem, non publicentur, & beneficium redditur vacans: dec.921. n.3. T.4. p.91.
 Gratia Apostolica in beneficialibus jus alteri quæsum non tollit; decifion. 1044. num.9. Tom.4. p.337.
 Gratia expectativa cum clausula -- *nunc pro tunc* -- manus inferioribus collatoribus ligat, & a primis precibus distinguitur: dec.1191. num.7. Tom.5. p.241.
 Gratia Apostolica per expressionem factam a vocato, quod nullus alter magis qualificatus existat, verificatur, quando concurrentes sunt in eadem linea, & æque qualificati; adeo ut major ipsis non detur; decif.1364. num.8. Tom.6. p.221.
 Amplia, favore provisi Apostolici gratiam pro qualificato habentis, quæ cuicumque, juri ab aliis quæsto derogat; n.9. ibid.
 Gratia Pontificis regulatur ab eo, quod in supplicatione fuit expressum, & in ea continetur, nec ad diversum trahitur sensum; dec.1371. n.36. Tom.6. p.238.
 Vid. *Clausula in beneficialibus*.
 Vid. *Gratia quando dicatur subreptitia*.
GRATIA PERINDE VALERE.
 Gratia *perinde valere* -- operatur idem, ac si omnia in primis literis fuissent expressa; decif.394. n.10. Tom.2. p.133.
 Vid. *Verificatio in beneficialibus*.
 Gratia -- *perinde valere* -- retrahitur ad primum; & ad initium; ac si usque tunc, quod exprimi debuisse, enarratum fuisset; dec.1044. n.7. Tom.4. p.337.
 Præsertim, si hæc secunda gratia supervenisset post litem jam inter partes introductam, quando eadem lis fuisset Sanctissimo representata; num.8. ibid.
GRATIA PRO PRÆSENTATO.
 Gratia -- *pro præsentato* -- a medietate patronorum non infringitur ex conventione inita inter compatronos, quando hæc purus fuisset tractatus, circa personam nominandam, absque ulla promissione; dec.1131. num.1. Tom.5. p.95.
 Gratia -- *pro præsentato* -- non viciatur, ex quo Papæ non sit narrata conventio inter compatronos inita, quæ esset de sui natura subreptitia, quum eadem reticentia Papam numquam retraxisset; ibid. n.10. p.96.
 Gratia prædicta non inficitur, ex quo daria eam relaxet, aliquo opponente: num.12., & 13. ibid.
 Gratia eadem verificatur, quando ex quatuor compatronis præsentatus duorum habet voces, & pro aliis duobus illam referre curavit: dec.1265. n.1., & 15. T.5. p.405. & 407.
 Gratia prædicta vocum medietatem requirit: ibid. n.2. p.406.
 Gratia eadem quando dicatur justificata: ibid. num.15. p.407.

GRATIA RESIGNATIONIS.

Gratia resignationis obferta post obitum resignantis est nulla; dec.625. n.34. T.2. p.506.

Disputatur, quando sola signatura, sive data resignantis mortem præcesserint: dicto num.34. ibid.
 Limita, quum addit data anteriori morti resignantii; nam tunc valida est, nec in contrarium probationem admittit: n.35. ibid.
 Gratia resignationis relativa ad consensum resignantis, & conditionata, non facit beneficium esse affectum, si conditio non verificatur: dec.858. n.13. & seq. T.3. p.447.
 Gratia resignationis signata a Papa mortu proprio, resignantis consensu non indiget: numer.15. ibid.

GRATIA RESTITUTIONIS IN INTEGRUM.

Gratiam restitutionis in integrum obtinens, ob non factam publicationem resignationis beneficii ante resignantis obitum, eam censetur publicasse: dec.306. n.17., & 18. T.1. p.487.
 Gratiam prædictam obtinenti, ob non factam dictam publicationem intra novem menses ante resignantis obitum, talis defectus non nocet: dec.351. n.2. Tom.2. p.54.
 Eriam si non expresserit resignantis obitum, interim sequutum; & quare: numer.3., & 10. ibid.

GRATIA REVALIDATORIA.

Gratia revalidatoria ob non factam mentionem jurispatronatus, de facili obtinetur ab Apostolico proviso, qui beneficium de jure patronatus, tamquam vacans apud S. Sedem, obtinuit: dec.444. n.7. Tom.2. p.221.

GRATIA SI NEUTRI.

Gratia -- *Si neutri* -- concurrentibus requisitis, quæ hic enumerantur, illa exequenda est: dec.29. n.9. Tom.1. p.39.
 Pro Gratia prædictæ justificatione non jus impetrantis ex propria confessione probatur: num.10. ibid.
 Gratia -- *Si neutri* -- locum non habet nisi utriusque colligantis malum jus concurrat: dec.81. num.20. Tom.1. p.121.
 Gratia eadem est condicionalis, quatenus nulli ex colligantibus jus competat: dec.376. num.1. Tom.2. p.105.
 Gratia prædicta non est exequenda, dum colligans habet pro se sententiam, licet per appellationem suspensam: n.2. ibid.
 Nec quando colligantis jus est liquidabile, licet non liquidum adhuc sit, nec quando unus ex illis præsentationem pro se habet: num.3., & 4. ibid.
 Gratia -- *Si neutri* -- obferta ad cautelam, legitime præsentationi non præjudicat: dec.586. n.16. Tom.2. p.443.
 Gratia -- *Si neutri* -- non jus colligantis omnino requirit: dec.621. n.9. T.2. p.500.
 Gratia eadem habet executionem paratam, probatis requisitis, quæ sunt, vocatio beneficii, lis inter provisos, & non jus utriusque: dec.843. n.1. Tom.3. p.413.
 Gratia prædicta probatur ex confessione, emissâ per provivum Apostolicum, & ex nominationibus non canonicis factis: n.2. ibid.
 Gratia -- *Si neutri* -- requirit litem de tempore impetrationis vigentem, malum jus colligantis, & non jus impetrantis: decif.1337. num.8.

num. 8. Tom. 6.

p. 169.

Vid. *Subrogatio gratiosa.***GRATIA QUANDO DICATUR SUBREPTITIA, VEL NON.****Gratia** subreptitia obventa executionem non meretur : dec. 517. n. 1. Tom. 2. p. 337.**Gratia** Apostolica non dicitur subreptitia per hoc, quod impetrans expresse eam Apostolicæ reservationi obnoxiam, quando collatio spectasset ad Episcopum, si Papa eam concessisset cum clausula, *sive reservata existerit, sive non*, quæ cunctumque vacationis est comprehensiva : dec. 1044. numer. 5. Tom. 4. p. 336.Præsertim, quando in Apostolica gratia provisorius reportasset illam *perinde valere* : numer. 6. ibid.**Gratia** prædicta non fit subreptitia ex quo Pape fuissent reticite sententia contra provisorium, quando in mero possessorio, reservatis iuribus in petitorio, emanassent : ibid. num. 10. p. 337.**Gratia** non vitatur ob non expressum contractum, seu quidquid aliud, quod nullum fuisset, & Papam verisimiliter non retraxisset : dec. 1117. n. 14. Tom. 5. p. 59.**Gratia** non fit subreptitia ex quo Pape sit reticium adei alium corquale jus ad beneficium habentem; quando ratione ætatis iste esset incapax : dec. 1131. n. 14. T. 4. p. 96.**Gratia** non fit subreptitia si fuisset reticium, quod frater Apostolici provisi altero consimili gauderet beneficio; quando hæc omnia Papam, tamquam in iure valida, non retraxissent : num. 19. ibid.**Gratia** Apostolica non potest de subreptione redargui ab illo, qui subreptionem in propria culpa fundaret; quum nemo ex ista commodum referre queat : dec. 1231. numer. 24. Tom. 5. p. 329.**Gratia** fit subreptitia, quando provisorius non exprimit, quod addit alter præsentatus a patrono in quasi possessione præsentandi existente : dec. 1321. n. 17. Tom. 6. p. 134.**Gratia pro qualificato** non fit subreptitia per reticentiam præsentationis iam factæ a patrono in possessione præsentandi existente, quando agitur de iure patronatus passivo, ad quod directe vocatur clericus de linea; & controversia cadit circa dictam gratiam, & quare : num. 18. ibid.**Gratia** Apostolica salvari potest a subreptione inducta, ex quo in supplicatione fuisset erronee expositus primiceriatus, uti *dignitas*, quando id evenisset sub motivo, quod semper talis fuisset reputatus, & per sententiam declaratus : dec. 1354. n. 15. T. 6. p. 196. Maxime, si concurreret uniformis observantia ex præsentationibus factis, tamquam ad titulum primicerii, & non dignitatis : num. 16., & 17. ibid.**Gratia pro qualificato** fit subreptitia, quando provisorius non iustificat se esse de genere vocatorum : dec. 1397. n. 13. & 14. T. 6. p. 301.Vid. *Literæ Apostolicæ; Obreptio, Subreptio.*Vid. *Gratia Apostolica in beneficiis.***GRATIFICATIO; GRATIFICATUS.**

Gratificatio debetur maioribus qualitatibus pollenti : dec. 84. n. 1. T. 1. p. 124.

In Gratificatione debet Episcopus ferre quæ maioribus studiis, & meritis juvari cognoscit : num. 4. ibid.

Gratificandus est ab Ordinario præsentatus a medietate patronorum, & habens maiora requisiti : dec. 121. n. 20. T. 1. p. 88.

Gratificationem operari possunt maiora requisiti in concursu faciendi coram Ordinario : num. 23. ibid.

Secus, quando ante concursum supervenit gratia Apostolica derogatoria inmediate vocum : num. 23. ibid.

Gratificatio quando locus non sit : dec. 612. num. 7., & 8. Tom. 2. p. 185.

Gratificatio concessa ab Episcopo sine sigillo, & subscriptione non probat; præsertim ad excludendum provisorium Apostolicum : dec. 752. num. 23. Tom. 3. p. 241.

Gratificatio non probatur per testes pendente lite expiscatos : num. 24. ibid.

Gratificatio habet locum ubi voces sunt æquales : dec. 1038. n. 16. Tom. 4. p. 227.

Gratificationem si non expresse testator, imputationem in talem titulum exclusit, censetur; & prout de iure, collationi locum esse voluisse : decisio. 1138. numer. 14. Tom. 5. p. 107.

Gratificatio, & prælatio in assuevendis beneficiis de iure, cæteris paribus, & inter qualificatos pauperi semper competunt : dec. 1256. num. 5. 6., & 7. Tom. 5. p. 392.

Vid. *Prælatio.*

Gratificatio non attenditur adversus vocationem a fundatore directam in certum genus personarum : dec. 1321. n. 15. T. 6. p. 134.

Gratificati æqualiter a duobus vicariis, neuter eorum gratificatione suffragatur : dec. 1242. num. 4. Tom. 6. p. 189.

Gratificatio Metropolitanis in discordia gratificantium vicariorum, quando prævaleat : num. 5. ibid.

Gratificatio eadem habet locum, quando vicarii æque idoneos hinc inde præsentassent, & concordēs in uno tantum subjecto non permansissent : dec. 1376. n. 1. T. 6. p. 258.

Gratificatus ad institutionem referendam jus adipiscitur, ac est considerandus, ac si solus fuisset præsentatus : n. 2. ibid.

Gratificatio dicitur iusta, quando de duobus magis qualificatis ab Archiepiscopo seligitur : num. 3., & 8. ibid.

GRAVAMEN; GRAVARE.

Gravamen fideicommissi proximiori adjectum, & in remotiori bona libera remanere, non est incongruum : dec. 217. n. 13. T. 1. p. 343.

Gravare potest hæredem, qui potest instituere : dec. 371. n. 14. Tom. 2. p. 94.

Gravamen ab aliquo inferendum non præsumitur, nisi probetur : dec. 356. n. 15. T. 2. p. 62.

Gravare hæredes potest testator etiam in bonis propriis : dec. 404. n. 4. Tom. 2. p. 150.

Gravamen in bonis propriis inunctum impugnare quando licitum sit primo instituto, ejusque hæredibus : dec. 488. n. 17. 18., & 19. Tom. 2.

Tom.2. p.293.
 Gravari possunt etiam in bonis propriis hæres
 & donatarius in testamento, & donazione:
 dec.898. n.3. Tom.4. p.51:
 Gravamen non potest imponi ab illo, qui in
 testamento incertum, de certo tamen gene-
 re personarum, vocare teneatur: dec.1189.
 num.2. Tom.5. p.235.
 Lîmita, quando nominationis sic factæ ali-
 quid de proprio testator addidit; & ratione
 talis additamenti aliquod inunxisset onus;
 ac declaratur textus in *l. unam ex familia* §.
Et si ff. de legat. 2. num.3. ibid.

GRAVATORIA.

Vid. *Aggravatoria*.

GRAVATUS.

Gravatorum filia luterare possunt actionem
 pro dote super solo multiplico, quod trans-
 versalis constituit ad talem effectum, liberando
 cætera bona a tali onere: dec.370. num.3.
 Tom.2. p.91.
 Gravatus negligens præsumitur, & dolosus, si
 alia credita, & census etiam posteriores exe-
 gerit, & non illa fideicommissi: decif.372.
 num.26. Tom.2. p.97.

Vid. *Bona iibera*.Vid. *Hæres gravatus*.

GREX.

Gregem non constituunt animalia masculini ge-
 neris; imo illius fructus reputantur: decif.
 370. num.6. Tom.1. p.437.

Vid. *Animalia*.

H

HABILITARE, HABILITAS,
HABILITATUS.

Habilitare principes licet possint minorem
 pro adeunda hereditate cum beneficio
 legis, talisque habitatio creditores exte-
 ros afficiat; attamen si concesserit restitutio-
 nem in integrum, ab eis forenses non ligan-
 tur ex diversitate rationis: dec.728. num.4.,
 & 7 Tom.3. p.193.
 Habilitas discipuli ex fide magistri probatur:
 dec.113. num.4. Tom.5. p.8.
 Habilitas requisita a testatore in eligendis ad
 locum studii, spectanda est de tempore ad-
 missionis, & non attenditur ea, quæ postea
 tractu temporis supervenire: n.14. ibid.
 Habilitatem discipuli fides loquentes de mo-
 destia istius, non probant: dec.1139. nu.12.
 Tom.5. p.110.
 Habilitas de tempore vacationis loci requiritur
 in duobus discipulis, qui de admissione ad
 illud intente contenderent: n.14. ibid.

HABITARE, HABITATIO.

Habitare parochus tenetur in parochiali domo,
 dec.1087. n.9., 1092. n.1. T.4. p.430 & 450.

Vid. *Parochus*.Vid. *Hæres ad dec.1234. n.8*

Habitatio ex animo permanendi per aliquod
 justum temporis intervallum, ut contrahatur,
 non est inquirendum ex qua causa, vel
 in cujus domo quis habitaverit; sed sat est,

non habitasse per dies, sed spatio notabilis
 temporis: dec.1293. n.6. Tom.6. p.70.
 Habitatio ad effectum contrahendi matrimo-
 nium coram parochio locali, sufficit quod
 per unum, vel alterum mensem sit continua-
 ta; num.8. ibid.

HABITUS.

Habitus capituli Ecclesiæ Burgen. in quo con-
 sistat: dec.1394. n.7. Tom.6. p.294.

In Habitus ecclesiastici materia observantia
 immemorabilis, quam plurimum attenditur:
 num.8. ibid.
 Mozzetta non permittitur canonicis, nisi ex
 speciali S. Sedis indulto: ibid. n.9. p.295.
 Cappa, mozzetta, & rochetum, quoties
 a S. Sede canonicis conceditur; solet etiam
 ab eadem præscribi habitus æstivus; nu-
 mer.10. ibid.

Habitus æstivus capituli cathedralis non secus
 ac liber suus præcipuus, aut privativus esse
 debet: num.11. ibid.

Superpellicium est indumentum quod ex
 consuetudine Ecclesiæ quibuscumque clericis
 cujuscumque ordinis competit: n.12. ibid.
 Superpellicium licet omnibus conveniat cle-
 ricis; si tamen super humeros manicas ha-
 beret revolutas facit distinguere ordinem
 ecclesiasticum sic illum gestantem a clero in-
 feriori: num.13. & 14. vid. n.20. ibid.
 Habitus alienus in functionibus ecclesiasticis a
 nemine potest assumi, propter injuriam, quæ
 irrogaretur illi, cui talis habitus proprius,
 & peculiaris esset: ibid. n.22. p.296.

Vid. *Clerus*.

HELVETIA, HELVETII.

Helvetii sub Germania comprehenduntur,
 juxta plura Geographorum testimonia: de-
 cif.1088. n.2. Tom.4. p.431.

Helvetii sunt in Germania superiori: ibid.
 num.4. p.432.

Helvetii venient sub nomine Germanorum:
 ibid. num.20. p.433.

HÆREDITARIA, HÆREDITARIUM.

Hæreditario titulo iuspatronatus devolvitur:
 dec.56. n.16. Tom.1. p.86.

Cum Hæreditariæ qualitas expressione facta,
 ab aliquo acquisitio pro se, suis hæreditibus,
 & successoribus quibuscumque, a fideicom-
 mittente libere facta censetur: dec.220 n.15.
 Tom.1. p.349.

Hæreditariæ qualitas expressio stat demon-
 strative, & non taxative: n.16. & seq. ibid.
 In Hæreditate alia bona repta non præsumun-
 tur præter ea, quæ in inventario sunt descrip-
 ta: dec.300. n.16. Tom.1. p.476.

In Hæreditate defuncti res debito subjectæ
 non computantur: dec.39. n.12. T.2. p.68.

Hæreditaria, mobilia in domo existentia cen-
 sentur: dec.466. n.2. Tom.2. p.253.

Hæreditaria qualitas ex quibus probetur: de-
 cif.683. n.12. Tom.3. p.114.

Hæres in iudicio vocatus hæreditaria jura tueri
 tenetur: dec.889. n.3. Tom.4. p.34.

Non Hæres, qui se talem declarasset, hæredi-
 taria jura experiri non potest: dec.933. n.18.
 Tom.4. p.118.

Res Hæreditaria, ut tuto ad quam ex hæredi-
 tibus

- ratibus pertineat, hæredum observantiæ multum deferendum est: dec. 1183. nu. 35. p. 218.
- Res Hereditaria** licet penes viduam reperta, incongruum non esset si vel hereditaria viri describeretur, & quare; dec. 1304. nu. 14. Tom. 6. p. 87.
- Vid. Bona hereditaria.**
- HEREDITARIUS STATUS.**
- Hæreditarium** statum testes deponentes de mobilibus alienatis, non possunt firmare; dec. 393. n. 6. Tom. 2. p. 131.
- Hæreditarius** status ut probetur, requiritur coarctatio negativæ non existentia aliorum bonorum: num. 7. ibid.
- HEREDITAS.**
- Ad Hæreditatem** admittitur pollens de tempore apertæ successione qualitatibus a testatore requisitis: dec. 41. n. 3. Tom. 1. p. 67.
- Electio** celibatus non perpetua sed per modum simplicis obligationis non inducit statum religiosum, & perpetuam obedientiam legibus monialium; verum est ad libitum revocabilis, & per licitum egressum evanescit, quoad omnes juris effectus; n. 4., & 5. ibid.
- Hæreditas** acquisita dici nequeunt bona illa, quæ per hæredem expresse acquisita fuere pro se ipso & successoribus: dec. 91. num. 13. Tom. 1. p. 141.
- In Hæreditate** fororis, quæ a statuto excluditur ab hæreditate parentum, reservata sola dote, jus dicendi de inofficiositate dotis non potest remanere; decisio. 108. numer. 12. Tom. 1. p. 281.
- Hæreditatem** fraternam frater adeundo, tenetur ex quasi contractu dimittere de proprio fratris creditores, qui in ejus bonis anterolitate assumant a die aditæ hæreditatis: decisio. 194. n. 6. Tom. 1. p. 305.
- In Hæreditate prædum**, de quo in divisione mentio facta non fuit, non exitiis censetur: dec. 197. n. 5. Tom. 1. p. 310.
- Non Hæres** ad hæreditatem nequit aspirare; dec. 294. num. 1. Tom. 1. p. 465.
- In Hæreditate** alia bona non præsumuntur reperta præter ea, quæ in inventario sunt descripta: dec. 300. n. 16. T. 1. p. 476.
- Hæreditas** posita sub concursu representatur per ejus creditores, qui ad liem cum eadem necesse non habent admitti: dec. 319. num. 5. Tom. 2. p. 12.
- Limita**, quando, relicto judicio, contra hæreditatem positam sub concursu, causam prosequitur actor contra alios in solidum obligatos: num. 6. ibid.
- Hæreditati** acquirit, non sibi, hæres ex iuribus hæreditatis transgens, licet cessionem proprio nomine reportaverit: dec. 596. n. 25. & seq. Tom. 2. p. 460. & seq.
- Verbum - Hæreditas** - omnia continet: dec. 669. n. 20. Tom. 3. p. 83.
- Hæreditas** intra tres menses tantum repudiari potest: dec. 683. n. 14. Tom. 3. p. 115.
- Hæreditas** opulenta præsumitur, & qui eam tenuem prætendit, tenetur probare: decisio. 755. n. 14., 862. n. 4. Tom. 3. p. 245., & 452. & 1140. n. 9. Tom. 5. p. 112.
- Hæreditas** etsi sit tenuissima, attamen omnia in ea reperta accurate sunt describenda per hæredem: dec. 755. n. 15. T. 3. d. p. 245.
- Hæreditas** matris non adita ex æquitate *l. Pantonius ff. de acquir. hered.* potest a filio ad suos hæredes transmitti per viam restitutionis in integrum: dec. 839. n. 13. T. 3. p. 406.
- Hæreditas** non potest declarari debitorum unius partitæ, quæ in relatione peritorum appareat insoluta: dec. 852. n. 4., & 6. T. 3. p. 434.
- Hæreditas** de jure præsumitur idonea, & opulenta: dec. 889. n. 11. Tom. 3. p. 34.
- Hæreditas**, ut ad secundum substitutum deferatur, quando nequitur medium primi substituti: dec. 925. n. 17. Tom. 4. p. 99.
- Hæreditas** consistens in bonis per defunctum emtis, & non solutis, adeo ut a venditore reservatio dominii fuisset avocata, pro nihilo reputanda est: dec. 933. num. 13. & 17. Tom. 4. p. 118.
- Hæreditas** mulieris ex testamento ad virum delata; ab isto dimittur, quando ad secunda vota pertransit, & remanet tantum sua vita durante hæres in usufructu, & proprietas ad filios primi thalami devolvitur: dec. 996. num. 2. Tom. 4. p. 229.
- Hæreditas** in sex dividitur uncias, quando viro defuncto, supererant quinque nepotes de filia primi thalami, & secunda uxor, quarum una ad istam delatur, & quinque aliae ad unumquemque ex illis nepotibus: ibid. n. 19. vide n. 23. p. 231.
- Hæreditas** præsumitur idonea, & capax pro dimittendo ære alieno a defuncto contracto; dec. 1016. n. 26. Tom. 4. p. 281.
- Hæreditas** adita quoad proprietatem ad proprios transiit hæredes, excluso proprietario, in casu prædeceffus instituti; imo; de decedente usufructuario, in eisdem hæredes etiam quoad usufructum pertransiit; decisio. 1104. num. 10. Tom. 5. p. 24.
- Amplia**, ut neque admittantur conjecturæ in contrarium, ex mente testatoris; & quæ sint istæ; num. 11. ibid.
- Hæreditas** præsumitur opulenta, ex quo inventarium non fuisset confectum; dec. 1108; num. 9. Tom. 5. p. 33.
- Dodrans** debetur tribus de quatuor hæredibus ad hæreditatem concurrentibus; decisio. 1138. num. 6. Tom. 5. p. 106.
- Hæreditas** viri nobilis & divitis non præsumitur fuisse destituta pecuniis; dec. 1143. n. 23. & 25. Tom. 5. p. 129.
- Hæreditas** opulenta præsumitur, & ad subeunda onera per testatorem injuncta capax, & sufficiens; dec. 1234. n. 1. Tom. 5. pag. 333. & 1378. n. 11. Tom. 6. p. 263.
- Hæreditas**, quod sit damnosa, probatur, ex quo ejus vires non supplerent pro dimittendo ære alieno; decisio. 1300. numer. 8. Tom. 6. p. 74.
- Hæreditas** patris dividenda est pro virili inter filios primi thalami, & uxorem secundi; decisio. 1461. n. 1. Tom. 6. p. 212.
- Hæreditas** non est gravanda summi retentionis ministri non necessarii; dec. 1376. num. 14. Tom. 6. p. 263.
- Hære-**

Hæreditatis insufficientia, quæ in questione sit, numquam est præsupponenda; numer. 15. ibid.

Hæreditas gravanda non est debito semel soluto; dec. 1388. n. 1. Tom. 6. p. 381.

Vid. *Aditio hæreditatis, & Causa judicialis*.

Vid. *Cautela Angeli*.

HÆREDITAS QUOD HJUS RENUNCIATIONEM.

De Hæreditate una ad aliam renunciatio quamvis simplex non extenditur; & vide casum: dec. 865. num. 2. Tom. 3. p. 459.

Amplia, si ageretur de renunciatione puellæ bonis paternis, & maternis facta, ob ingressum tantum in monasterium. n. 3. ibid.

Hæres hæreditatem repudians, a redditione rationis de ea faciendi se liberat; dec. 1150. num. 17. Tom. 5. p. 143.

Hæreditas non dicitur repudiata, ex quo unus ex filiis aliqua re recepta, cætera in manibus fratrum deseruisset, quando iste esset actus correspectivus ad aliquid jam per antea receptum; dec. 1174. n. 7. T. 5. p. 191.

Ad Hæreditatem filii jure proprio non possunt venire, si illa eorum patri relicta sit, quam iste repudiare potuisset; dec. 1184. num. 1. Tom. 5. p. 219.

Hæreditatem repudiens, de ea rationem reddere non tenetur: num. 10. ibid.

Hæreditatis repudiatio, sicut & non aditio potest fieri a debitore etiam in suorum creditorum præjudicium: dec. 1251. numer. 15. Tom. 5. p. 383.

Hæreditatis repudiatio semel aditæ non potest fieri a debitore, postquam ex aditionis actu jus creditores fuissent adepti: num. 16. ibid.

HÆRES IN GENERE, HÆREDES.

Hæres mulieris nequit prætextu crediti dotalis retardare immisionem creditoribus super bonis viri, quoties extant fundi dotalis; dec. 13. n. 7. Tom. 1. p. 17.

Hæres, qui ex facto sui authoris ad relevationem tenetur; potest, si rationem reddidit, agere pro suo credito: ibid. n. 13. p. 18.

Hæres simpliciter adeundo, statim contrahit hypothecam super suis bonis favore creditorum: dec. 17. n. 2. T. 1. p. 21.

Hæres per simplicem aditionem approbat hypothecam super suis bonis a defuncto contractam: ibid. n. 12. p. 22.

Et creditores defuncti possunt illa retinere ad exclusionem creditorum hæredis: numer. 13. ibid.

Hæres, & creditor juribus authoris, & debitoris uti possunt: dec. 1305. numer. 15. Tom. 1. p. 49.

Hæres non potest factum sui authoris impugnare: dec. 50. num. 7. Tom. 1. pag. 77., 1068. num. 1., 1080. num. 2., 1085. num. 5. Tom. 4. pag. 391. 416. & 426., 1115. num. 3., 1120. num. 8., 1133. num. 14. Tom. 5., pag. 52. 88. & 100., 1277. num. 8., 1295. num. 17., 1320. num. 18., 1326. num. 10., 1331. num. 30.,

1372. numer. 13. & 15., 1384. num. Tom. 6. pag. 22. 63. 130. 143. 159. 241., & 274.

Hæres, qui hæreditati renunciavit in adjudicatione bonorum hæreditariorum, non est citandus, sed ejus curator: dec. 56. num. 12. Tom. 1. p. 85.

Hæres, urgentibus creditoribus, fructus sibi acquirere non potest: dec. 68. num. 2. Tom. 1. p. 100.

Hæres auctoris factum impugnare nequit; dec. 72. num. 22. limita ut in numer. 23 & 24: dec. 98. num. 8. 212. num. 5. 242. num. 5. T. 1. pag. 106. 153. 332. & 391. 707. num. 17. Tom. 3. pag. 158. 942. num. 12. 978. num. 13. Tom. 4. pag. 132. & 201. 1222. numer. 25., & 31. Tom. 5. p. 304.

Hæres ex persona sui authoris non potest contra factum proprium nullitatem allegare: dec. 89. num. 5. Tom. 1. p. 134.

Hæres acquirens nomine proprio pro se ipso, sibi acquirat, non hæreditati: ibidem, n. 8. ad 30. p. 136.

Hæredem potest se enunciare acquirens, & tamen nomine proprio acquisitionem facere: num. 32. ibid.

Hæres acquirens ex propriis pecuniis, sibi dicitur acquirere, non fideicommissio: numer. 33. ibid.

Hæres non præsumitur acquirere voluisse bona ære proprio, quæ ex fideicommissio sibi debebantur: ibid. n. 43. p. 137.

Hæres, qui ad alium legitimum titulum suam possessionem referre potest, non præsumitur titulo fideicommissi possidere bona, quæ præcedenter nulliter, & attentate a fideicommittente possidebantur: dec. 91. numer. 3. Tom. 1. p. 140.

Hæres acquirendo pro se, suis hæredibus, & successoribus acquirat, non hæreditati: numer. 4. ibid.

Hæres erogans de proprio pecunias in evocatione rerum, quæ pro minima parte ad fideicommissum spectarent, non censetur illius nomine acquisivisse, sed suo: n. 11. ibid.

Hæres, qui est creditor defuncti, præsumendum non est, quod potius hæreditati, quam sibi acquirere voluerit, & propriam satisfactionem negligere: n. 12. ibid.

Ab Hærede acquisita bona independenter a fideicommittentibus pro se, suisque hæredibus, fideicommissi titulo non possidentur: dec. 93. num. 2. Tom. 1. p. 143.

Hæres evitare non potest mandatum in bonis propriis, aut si non constet de legitimo inventario, aut si non reddita fuit ratio de bonis in eo contentis: dec. 1305. numer. 1. Tom. 1. p. 147.

Hæres habens notitiam creditorum urgentiæ, reddere debet rationem etiam de fructibus, quum eo casu augeant hæreditatem: numer. 11. ibid.

Hæres ex suo credito non potest impedire subalternationem bonorum hæreditariorum, ad effectum deponendi & consignandi cui de jure, quum in judicio consignationis comparere potest: dec. 104. num. 8. Tom. 1. p. 161.

Hæres, qui nec inventarium exhibuit, nec de bonis

bennis in eo descriptis rationem reddidit, tenetur de proprio pro debito hæreditario: decis. 123. n. 8. & 9. T. 1. p. 190.

Hæres ferotine offerens rationem redditionem
in iudicio jam terminato cum re iudicata, re-
tardare nequit executionem in bonis pro-
priis mandati jam relaxati pro fructibus cen-
sus : dec. 124. n. 4. T. 1. p. 191.

Hæres tenetur reddere rationem de stabilitibus:
ibid. n. 11. p. 192.

Et describere in inventario bona restitutioni
subiecta: n. 12. ibid.

Vid. *Diffraçtio* ad d. dec. 124.

Hæredes non possunt allegare crimen, & turpitudinem authoris: dec. 129. numer. 17. Tomo I. p. 198.

Heres, mediante fructuum hereditariorum perceptione, iura confundit, & de suo credito satisfactus præsumitur: decis. 132. num. 7. p. 202.

Hæres adstringi non potest ad redditionem rationis bonorum hæreditariorum, quorum administrationem non habuit : n. 8.   *ibid.*

Hæres de suo credito cum hereditate satisfactus non præsumitur, si illam non administravit: n. 9. ibid.

Hares ante adeptam bonorum possessionem ad testamentariae dispositionis adimplementum non tenetur : n. 10. Ibid.

Hæres, ad cuius manus nihil pervenit, debitor mobilium, & fructuum hæreditatis constitui non potest: *ibid.* n. 16. p. 203.

Hæres succedere debet secundum statutum loci, in quo creditoris persona invenitur: dec. 146. n. 16. T. I. p. 234.

Hæres, qui rationem non reddit de bonis hæreditariis, tenetur de proprio solvere auctoris debita: dec. 118. n. 2. T. 1. p. 236.

Hæres in fine litis volens reddere rationem, ad
quam fuerat pluries provocatus, non auditur,
ne causa in longum protrahatur: decis. 149.
n. 5. T. I. P. 237.

Hæredis nomine nullo pacto acquisivisse dicitur acquirens, quamvis se hæredem declararet; si ex toto tenore liqueat pro se ipso acquirere voluisse; & qualitas hæredis tunc fiat demonstrative; dec. 186. numer. 30. Tomo I. p. 294.

Hæresis bona, ut salventur ab executione
mandati pro debitis auctoribus, requiritur co-
pulative confectio inventarii, & actualis bo-
norum descriptorum redditio rationis: dec.
198. n. i. Tom. 1. 0. 2. 12.

Hares non potest prætendere medietatem dotis maternæ, quum mater pro ea se obligavit :
D. 4. ibid.

Mater Hæres filii donationi, in eius favorem, dum viveret principaliter gestæ, contravenire non potest; dec. 213. n. 16. T. 1. p. 336.

Primi Hæredes dividentes, quibus recens est
memoria bonorum fideicommissitæ, eorum
omnium mentionem facere supponuntur: deo.
226. n. 22. T. I. p. 365.

Heres iure proprio potest vindicare bona ab
 auctore temporaliter vendita, absque eo
 quod ejus factum impugnare dicatur: decis.
 342. num. 6. Tom. I. p. 391.

Primus Hæres, testatoris voluntatem scire præsumitur: dec. 246. n 8 T. I. p. 400.

Hæres abque inventario nequit impedire executionem super bonis hereditariis, prætexitur iurium sibi competentium adversus hereditatem: dec. 254. n. 3. T. 1. P. 413.

Hæres, & illius successor, post acceptatum te-
stamentum nequeunt amplius illud impugna-
re: dec. 260. n. 4. T. 1. P. 422.

Hæres teneur adimplere obligationem sui au-
thoris : dec 262, n. 5. T. I. p. 426.

Ha res ante aditionis actum, nullum præjudi-
cium sibi irrogat : dec.271. numer. 9. Tomo
Primo. p.430.

Heres postea acquirens creditum contra hære-
ditatem, tunc jura non confundit, cum in
continenti docet de inventario, & sufficien-
ti redditione rationis; secus contra: dec. 274
n.4. Tom. 1.

Hæres live antea, live postea creditum habeat
ratione non reddita, præsumitur satisfactus
& quare: n. c. ibid

Hæres creditor sine inventario confundit propria jura, neque ex suo credito, aliis satisfactionem impedit: dec. 277. n. 5. T. 1. p. 447

Hares non conficiens Inventarium, occultationis bonorum suspicionem praeber: n.6 ibid

Hæres adeundo hæreditatem contrahit super
bonis hypothecas etiam anteriores additioni
num. 7. ibid

Semel Hæres, semper hæres : decis. 294. num. 7.
Tom. I. p. 464.

Hæres, qui de fui authoris satis opulenta hære
ditate rationem non reddit, de proprio a
illius debita tenetur: dec. 212. n. 2. T. 2. p. 3

Hæres non habet plus juris, quam suus author
dec. 320. n. 5. T. 2. B. 2.

Hæres jura confundit cum suo autore : deci
345. n. 1. Tom. 3. p. 4.

Limita, si hæreditatem adiverit cum bene-
ficio legis, & inventarii, perfectæque ratio-
nem reddiderit: n. 2. ibi

Hæres defuncti personam titulo hæreditariæ
representat: dec. 247. n. 8. T. 2. P. 4.

Et in eum transeunt jura activa, & passiva,
sic debita : n.º. ibi

Filius ergo Hæres: dec. 354. n. 3. T. 2. P. 5.
Hæres mediatæ non potest impugnare factum

Heres medietatis non potest impugnare factum
sui authoris; dec. 360 n. 13. T. 2. p. 7
Heres acceptans paternam dispositionem quod

Heres acceptans paternam dispositionem, quod
legata pia, non potest eam amplius impugnare : dec. 393. n. 15. T. 2. P. 13

bet prius citari ad *docendum se adiuvisse bene-*
ditatem cum beneficio legis, & inventari-
um præfixione termini ad reddendam
tionem: dec. 406 n. 12. T. 2. P. 1.

Secus, ut mandatum relaxetur contra bona hereditaria: p. 12. ibi

Hæres post scientiam, & urgentiam credi-

rum fructus non lucratur: dec. 416. num. 1.
Tom 2. 9. 17
Herodum bene obligari non possunt: 10. ibi

Hæres a die aditionis contrahit hypothecas p
debitis, in quibus ineundis author hæredu
bona obligari n. 14

Heres, licet hæreditatem adeat cum bene

cio legis; & inventarii, cum rationem non reddiderit, habetur pro simplici: n.15. ibid.
 Et tunc ab initio contrahit hypothecam, quæ ab auctore fuerunt ordinatæ: ibid. n.16. p.179.
 Hæres mulieris exigere potest ex æquitate seu iustitia commutativa fructus dotis datæ in re fructifera: n.17. & 19. *Limita* n.18. ibid.
 Hæres auctoris factum nequit impugnare: decis. 429. n.5. T.2. p.201.
 Et alienationem de rebus hæredis cum promissione de rato ab eodem auctore factam: n.6. ibid.
 Atque ab eodem promissa: n.8. ibid.
 In Hæredem omnia jura activa, & passiva defuncti pertranseunt: n.9. ibid.
 Hæres tenetur servare factum defuncti, in eam tamen tantum parte, pro qua est hæres: numer. 11. ibid.
 Limita in facto individuo, quod quilibet hæres tenetur in solidum servare: n.12. ibid.
 Hæres hæredis habetur, ac si testatoris hæres esset: dec. 472. n.4. Tom.2. p.266.
 Hæres cogi non potest ad restituendum bona, quæ ad suum auctorem non pervenerunt: decis. 483. n.1. Tom.2. p.283.
 Hæres non cogitur exhibere libros familiares, & sic pandere secreta domus, præsertim, quum solidatio, pro qua infirmata exhibitio librorum petitur, non est facta relative ad eos: dec. 491. n.12. & seq. T.2. p.299.
 Hæres mandati executionem in bonis propriis non evitat, nisi de bonis inventariis integre rationem reddat: dec. 596. n.1. & 27. Tom.2. p.459. & 461.
 Hæres ex iuribus hæreditariis transiens, licet proprio nomine cessionem reportaverit, hæreditati, non sibi acquirit: ibid. numer. 25. & 26. p.460. & seq.
 Contra Hæredem, qui non bene reddidit rationem, locus est mandato in bonis propriis pro debitis auctoris: ibid. n.27. p.461.
 Hæres retardare non potest executionem mandati pro debito ab auctore in forma Rever. Cameræ Apostolicæ libere, & absolute promissa: dec. 606. n.1. T.2. p.476.
 Hæres omittens aliquid in inventario describere, ejus beneficio non privatur, sed tenetur ad solutionem dupli: dec. 630. n.10. T.3. p.13.
 Hæres conficiens inventarium, & subsequenter solvens cum reparatione cessionis, creditori hæreditatis, qui jura tercio præcedenter cesserat, in ejus præjudicium asserere nequit cessionem suam esse extinctivam: nam propriam esset turpitudinem, & dolum allegare: n.11. & 15. ibid.
 Hæres beneficio inventarii destitutus simplicis hæredis, & debitoris creditorum defuncti naturam assumit, nec ideo ab hæreditariis creditoribus, ideoque suis cessiones translativas potest reportare: est translativas reporter, ex defectu potestatis in extinctivas resolvuntur: dec. 663. n.10. T.3. p.69.
 In Hærede inventarium non conficiente cur actiones confundantur: n.14. ibid.
 Hæredis absque inventario, & defuncti actiones, bona, & debita, quando confundantur: n.15. ibid.

Hæres, qui inventarium confecit ex defectibus super illo, vel redditione rationis, licet rem propriam indemnem non præferet: tamen, nullo modo exiit qualitate procuratoris, & administratoris assumta, adhibendo inventarii cautelam: n.17. ibid.
 Hæres, defectuoso inventario, seu non reddita ratione punitur poena contenta l. final. C. de jur. deliber., quod dicto inventario non juvetur, non vero exinde utilitatem consequi valet: n.18. ibid.
 Hæres simplex, actiones non confundit, quum agatur de cessione reportata post aditam hæreditatem: ibid. n.20. p.70.
 Hæres investimentum demandatur, licet ad tempus limitatum, quod expiraverat, non implens, quando, ut illud conficeret, bona occupaverat, culpam, & dolum committit, & ideo hypothecam legalem in suis bonis inducit: dec. 667. n.8. T.4. p.78.
 Dicta conclusio procedit, quotiescunque bona distraxisset, & in proprios consumisset usus: n.9. ibid.
 Secus, si ad commodum vocatorum reservaverit: n.10. ibid.
 Hæres omittens adimplere præceptum investiendi, & multiplicandi, refundere totum de proprio tenetur loco damnorum, & interesse: dec. 672. n.4. Tom.3. p.88.
 Hæres simplex, sine beneficio inventarii, dicitur: n.5. ibid.
 Hæres simplex se tuere nequit fideicommissis, & propriis creditis contra creditores defuncti, & cur: dec. 683. n.13. Tom.3. p.115.
 Hæres ex quibus dicitur habuisse notitiam de testamento: dec. 701. n.10. T.3. p.147.
 Hæres de suis bonis liberis potest libere disponere: dec. 704. n.2. T.3. p.152.
 Hæres non confecto inventario hæreditario patris, nec de bonis hæreditariis ratione reddita, tenetur in propriis favore creditorum, nec ei sub titulo maternæ dotis competit retentio: dec. 725. n.10. T.3. p.187.
 Hæres, qui confecit inventarium nullum, creditoribus hæreditariis de bonis propriis satisfacere debet: dec. 728. n.28. T.3. p.194.
 Hæres simplex ad debita defuncti tenetur: dec. 742. n.13. Tom.2. p.221.
 Hæres tali evadit adeundo hæreditatem, absque tali beneficio: n.15. ibid.
 Hæres simplex tenetur pro indemnitate primogenituræ a suo auctore ordinatæ: n.16. ibid.
 Hæres in omnibus suum representat auctorem: n.17. ibid.
 Hæredes non præsumuntur ignorare ad quem negotia a defuncto exercita pertinerint, maxime si adfuerint libri ea adnotantes: dec. 745. n.24. Tom.3. p.246.
 Hæres non potest retardare executionem obligationis a suo auctore exarata: dec. 823. n.2. T.3. p.376.
 Hæres juris, videlicet ex statuto, & non facti, non tenetur servare factum sui auctoris, & potest impugnare contractus laesivos in sui præjudicium ab illo initos: dec. 841. numer. 15. Tom.3. p.411.
 Amplius, ut talis contractus nullitatem ram

- agendo, quam excipiendo dictus hæres allegare possit: n. 16. ibid.
- Hæres non excusatur a solutione debitorum defuncti, ex quo non fuisset citatus ille, cuius hereditatem renuntiasset, maxime si talis renunciatio creditori non innotesceret: decif. 842. n. 1. Tom. 3. p. 412.
- Amplia, ut ex cessione hereditatis a fortiori cedens præsumatur hæres, quum tale ius cedendi, nisi hæres, habuisset: n. 3. ibid.
- Hæres universalis primo investiti, in huius bonis ex titulo juris accrescendi succedit, quem deseruerit masculus superflus de linea, si ille uti proximior, & non uti ad investituram vocatus; de eæ reinvestiri instaret: decif. 846. n. 4. T. 3. p. 419.
- Hæres absque inventario præsumitur solvissæ debita defuncti cum illius hereditariis pecuniis, vel fructibus, & numquam ex propriis: dec. 832. n. 7. T. 3. p. 434.
- Hæres sim, lex, ob defectuosum inventarium, si velit confiscare novum, debet per coarctatam negativam, bonorum omnium existentiam probare: dec. 853. n. 3. T. 3. p. 435.
- Hæres non potest impugnare pertinentiam mobilium favore unius, quando eam suus author ratificasset: ibid. n. 12. p. 436.
- Hæres acquiescentia negligentis exigere credita sui authoris, præsumere facti de illi habuisse ignorantiam: dec. 856. n. 11. T. 3. p. 441.
- Hæres præsumitur curare de creditis, & non de debitis hereditariis: dec. 865. sub numer. 10. Tom. 3. p. 458.
- Hæres in iudicio vocatus, hereditaria jura tueri tenetur: dec. 889. n. 3. T. 4. p. 34.
- Hæres tenetur ad restitutionem fructuum indebite perceptorum a die motæ litis indistincte sicut & quilibet possessor pro rata temporis, quo fuerunt percepti: n. 4. ibid.
- Hæres non habet ius inquirendi super validitate seu invaliditate actus, quem suus author approbasset: dec. 907. n. 7. T. 4. p. 67.
- Hæres, simulque legatarius, dari nequit: dec. 926. n. 23. Tom. 4. p. 103.
- Filia, quæ adeat *Hereditatem* matris, hæres respectu alterius, ipsius bona hereditaria petere non potest, quod ei vetitum fuisset postulare a matre, qui hoc præsert legatum liberationis, respectu debitoris: dec. 934. n. 6. & 7. T. 4. p. 119.
- Hæres, qui litem subintravit super bonis hereditariis, in illis tenetur, non vero in propriis: decif. 948. n. 3. T. 4. p. 143.
- Hæres uti talis provocatus hereditaria jura tueri tenetur: n. 4. ibid.
- Hæres non potest iniustam litem sustinere: numer. 5. ibid.
- Hæredibus non potest nocere acceptatio nullitatis testamenti ab aliquo sine solemnitatibus facta: dec. 956. n. 11. & seq. T. 4. p. 161.
- Hæres rem iudicatam passam a proprio autore non potest impugnare: decif. 959. numer. 4. Tom. 4. p. 168.
- Hæres ex persona propria ad sui authoris obligationem tenetur, maxime si illam re, & verbis recognovisset: dec. 965. numer. 8. Tom. 4. p. 179.
- Hæres non potest obtinere separationem bonorum, nec venditionem allegare super bonis hereditariis in præjudicium creditorum, nisi prius de hereditate legitimam reddiderit rationem: dec. 997. n. 6. T. 4. p. 233.
- Hæredibus non datur actio ad petendam solutionem pretii ex communis debitoris effectibus retracti adversus emptorem, quando ex facto illorum auctoris, ad manus illius res emta, nunquam devenire potuisset: dec. 1002. num. 4. Tom. 4. p. 243.
- Hæres simplex tenetur in persona, & bonis propriis ad debita defuncti: dec. 1015. numer. 3. Tom. 4. p. 276.
- Hæres tenetur adimplere obligationem a suo autore approbatam: dec. 1017. num. 21. Tom. 4. p. 284.
- Hæres non se liberat a creditoribus hereditariis per ejusdem hereditatis repudiationem, nisi prius de ea fidelem reddiderit rationem: dec. 1036. n. 19. & 24. T. 4. p. 321.
- Hæres fit simplex ex insufficienti redditione rationis de bonis hereditariis, & etiam in propriis ad defuncti debita obligatur: ibidem. n. 24. p. 322.
- Amplia, ut nullum valeat allegare titulum retinendi bona hereditaria, quum ex eadem insufficienti redditione rationis sua jura confundi dicitur: n. 25. ibid.
- Hæres, quando sunt plures in actione personali, unusquisque pro sua virili, & non ultra tenetur: dec. 1039. n. 5. T. 4. p. 329.
- Hæres præservatur a juriurum confusione per additionem hereditatis cum beneficio legis, & inventarii: dec. 1078. n. 6. T. 4. p. 412.
- Hæres heredis cautelæ Angeli præsidio non iuvatur ad arcendos patris, & avi creditores, nisi doceat de redditione rationis utriusque hereditatis, seque alio, quam hereditario titulo possidere bona: dec. 1101. num. 2. Tom. 5. p. 15.
- Hæres non dicitur satis de bonis hereditariis ad se aditis rationem reddidisse per hoc, quod eadem in manibus aliorum creditorum dimississet: nec se liberum ita efficit, & quare: ibid. n. 12. & 19. p. 16. & seq.
- Hæres in præjudicium creditorum de fundi hereditariam qualitatem eam semel in se expressam a se nequit abdicare, in creditores prædictos bona transferendo: ibidem numer. 12. p. 16.
- Hæres allegans se dimississe hereditatem, præsupponit illam prius adisse; præsertim si instisset pro facienda redditione rationis: ibid. n. 14. & seq. p. 17.
- Hæres, ut defuncti creditores arceat non suffragatur a dimissione bonorum hereditariorum, quando istorum sibi fructus appropriasset, quod facere nequit, si hereditariam impugnaret qualitatem: ibid. n. 16. p. 17.
- Hæres, supervenientibus defuncti creditoribus, dicitur merus administrator, & hereditarium fructuum custos, de quibus rationem reddere etiam obligatur: n. 18. ibid.
- Hæres, qui diu possedit hereditatem, quam scivit esse alieno esse gravatam, præsumitur eam lucrosam, & solutioni græ alieni non imparem

rem recognovisse: dec. 1108. n. 8. T. 5. p. 33.
 Hæres non præsumitur se immiscuisse in admin-
 istratione multiplici per testatorem ordina-
 ti, cujus curam certâ distinctâ personâ iste
 commisit: dec. 1110. n. 24. T. 5. p. 40.
 Hæres testamentum acceptans per hæreditatis
 additionem non potest onus sibi a testatore
 iniunctum respicere, & a sui auctoris volun-
 tate resilire: dec. 1115. n. 21. T. 5. p. 52.
 Hæres simplex, vel beneficiatus, donec de
 hæreditate legitimam non reddiderit ratio-
 nem, defuncti sacrum servare, ejusque impe-
 ria exequi tenetur: ibid. n. 11. p. 53.
 Amplia, ut nequidem possit allegare bona
 non æquivalente gravamina iniuncta super bo-
 nis propriis, nisi id prius concluderit, me-
 diante redditione rationis, probaverit: nu-
 mer. 12. ibid.
 Subamplia, ut neque suffragetur hæredi, quod
 se promptum exhibeat rationi reddenda, &
 quare: n. 13. ibid.
 Hæres, qui hæreditatem accepit, defuncti
 voluntati parere debet, nec potest ex una
 parte hæreditatem, & ex altera rem alteri
 legatam sub aliquo prætextu retinere; max-
 ime, quando sub pœna caducitatis legato-
 rum onus ei fuisset iniunctum: ibid. nu. 19,
 & 21. d. p. 53. & seq.
 Inter Hæredes sicuti activas, ita etiam passivas
 actiones dividere licet: dec. 1122. numer. 5.
 Tom. 5. p. 69.
 Hæres præsumitur exigisse pecunias ad hæ-
 ritatem spectantes, & deque eis rationem red-
 dere tenetur: dec. 1126. n. 12. T. 5. p. 81.
 Hæres servare tenetur præceptum defuncti, si-
 que non servet, ad quanti interest præceptum
 non adimplevit, obligatur: n. 15. ibid.
 Hæres non potest venire contra factum illius,
 quem in suum autorem recognoscit: ibidem
 n. 17. p. 82.
 Hæres simplex, etiam in bonis propriis ad de-
 bita defuncti tenetur: dec. 1143. numer. 11.
 Tom. 5. p. 127.
 Hæres simplex allegans se esse creditorem hæ-
 reditatis, suas actiones confundit dicitur:
 ibid. n. 14. p. 128.
 Hæres hæredis primo loco defuncti hæres fit:
 n. 15. ibid.
 Hæres simplex, legis beneficium allegare ne-
 quit, nisi inventarium exhibeat, & rationem
 reddat: n. 16. ibid.
 Hæres non condemnatur ad exhibitionem co-
 dicis, quando ex illius deficientia nullum
 progredieretur damnum, & in eo contenta
 aliunde possent probari: dec. 1170. num. 14.
 Tom. 5. p. 134.
 Hæres simplex de proprio erga defuncti credi-
 tores tenetur, ac si directè cum eis contraxis-
 set: dec. 1175. n. 2. T. 5. p. 192.
 Hæres proprietarius non præsumitur habere
 ignorantiam de his rebus, quæ ad suum au-
 ctorem tum pertinuerunt: dec. 1183. num. 7.
 Tom. 5. p. 215.
 Amplia, respectu gemmarum conspicui va-
 loris, ad propriam domum magnatitæ ornatum
 interveniunt: n. 8. ibid.
 Hæres hæredis debitoris tenetur ad eum alienum

ab isto contractum: dec. 1208. num. 10. To-
 mo 5. p. 270.
 Hæres per confusionem jurium, & ob non con-
 fectum legale inventarium, simplex evasus,
 non potest aliud allegare titulum, præter hæ-
 reditatem adversus creditores defuncti, nisi
 prius rationem reddiderit: ibid. n. 11. Vide
 n. 12. & 13. & dec. 1228. n. 2. T. 5. p. 318.
 Hæres simplex evasus ob non confessionem in-
 ventarii, & ob jurium confusionem, nullum
 creditum super hæreditate allegare valet, ne-
 que retentionem: dec. 1212. numer. 10. & 14.
 Tom. 5. p. 277.
 Hæres negligens annum investimentum a tes-
 tatore ordinatum, tenetur ad quanti inter-
 est illud non fuisse completum: dec. 1234.
 n. 4. Tom. 5. p. 334.
 Hæres, si ob exitum legatorum, investimentum
 complere non poterit, his saltem cessatis, si
 non compleat, de culpa tenetur: n. 5. ibid.
 Hæres non potest opponere insufficientiam hæ-
 reditatis ad retardandam confessionem mul-
 tiplici, quando pro sufficienti a perito fuis-
 set recognita, istiusque relationi standum es-
 se si semel diceret: n. 6. & 7. ibid.
 Hæres non potest in præjudicium relicti a tes-
 tatore, hæreditariam domum gratis incolere,
 sed vel istam locare, vel pensiones solvere
 obligatur: n. 8. ibid.
 Hæres quoque vires hæreditariæ suppetunt,
 defuncti sacrum servare tenetur: dec. 1237.
 n. 8. Tom. 5. p. 344.
 Hæres ultimus possidens titulo hæreditario, ad-
 versus fideicommissarium, immissionem pen-
 tentem debet ostendere, vel fideicommissum
 expirasse, vel successionem sibi, & isti de-
 bitum esse: dec. 1247. n. 21. Tom. 5. p. 370.
 Hæres, qui ab intestato hæreditatem adivit,
 non potest ad causam testati redire, allegan-
 do se exigisse pecunias titulo intestati, ad
 evitandum investimentum a testatore volun-
 tum, in præjudicium usufructuarii, qui illo
 gaudere deberet: dec. 1251. n. 7. T. 5. p. 382.
 Hæres de bonis hæreditariis rationem non red-
 dens, recte in bonis propriis condemnatur:
 dec. 1252. n. 1. Tom. 5. p. 386.
 Amplia, si simplex hæres esse delegatur: nu-
 mer. 2. ibid.
 Hæres ex inventarii defectu fit simplex, & in
 hac materia lex nemini parcat: ib. n. 3. p. 387.
 Hæres admittitur ad redditionem rationis,
 etiam si defectuosum exhiberet inventarium
 secus si istud adduceret ad mandati exequu-
 tionem retardandam: n. 7. ibid.
 Hæres adversus iudicatum a proprio auctore
 acceptatum, & approbatum venire prohibe-
 tur, & ex quibus approbatum dicitur: dec.
 1260. n. 7. Tom. 5. p. 398.
 Hæres non potest retardare solutionem debiti,
 a defuncto recogniti: dec. 1272. n. 1. T. 6. p. 11.
 Hæres non potest revocare rem alienatam a
 suo fideicommissario auctore, quando æqui-
 valentem portionem de illius hæreditate
 consequutus est: dec. 1285. n. 2. T. 6. p. 37.
 Limita, ut in n. 8. talique recepto quomodo
 probetur: ibid. n. 7. d. p. 37. & seq.
 Hæres testamentum acceptans, tenetur etiam
 in

- In bonis propriis ad solutionem legati a testatore relicti; dec. 1237. n.6. T.6. p.42.
 Amplia, etiam si ipse hæres cum beneficio legis hæreditatem adiverit; n.7. ibid.
- Hæres** quasi contrahere dicitur cum legatario etiam in bonis propriis, eo ipso quod acceptat æquivalentis emolumentum sibi ab eodem testatore relicti; n.8. ibid.
- Hæres** ne præjudicio afficiatur super bonis hæreditariis, sat est, ut quoquomodo, & per quodcumque probationum genus ad certitudinem statum hæreditarium redigat; dec. 1300. n.17., & 19. T.5. p.75.
- Hæres** non potest canonizare validam deliberationem, quam ejus author pro nulla recognovisset. dec. 1344. n.13. T.6. p.179.
- Hæres** ex inventario nullo tenetur in bonis propriis ad debita hæreditaria; dec. 1349. n.14. Tom.6. p.186.
- Hæres** tenetur servare factum defuncti, quoad illam tantum hæreditariam portionem sibi obventam; dec. 1363. n.17.18. & 19. T.6. p.219.
Vid. Bona in genere.
Vid. Appellatione &c.
Vid. Cautela Angeli.
Vid. Cappellanus.
- HÆRES QUI DICATUR VEL NON.**
- Hæres** verò, & proprie dicitur etiam ille, qui cum obligatione restituendi fuit institutus; dec. 371. n.9. Tom.2. p.94.
- Hæredis** essentia stat in eo, quod a testatore talis scriptus, & honoratus fuerit; absque eo quod indagandum sit, quomodo, & quid ei relictum fuit; n.10. ibid.
- Differentia** est maxima inter Hæredem, qui nullo confecto inventario, in hæreditate se innuit, & qui, inventario confecto, sed postea illo gaudere non potest; dec. 663. num.12. Tom.3. p.69.
- Hæreditas**, quando est damnosa, & de additione non constat, si hæres ageret, qui alium possit fovere titulum, præter quam hæreditarium, actus ab eo gesti ad illum referuntur titulum, & non ad hæreditarium; dec. 1006. n.9. Tom.4. p.252.
- Filius**, ergo **Hæres**, non procedit respectu hæreditatis maternæ; dec. 1012. num.19. Tom.4. p.270.
- Hæres** hæredis consideratur hæres quoque primi defuncti &c. dec. 1036. n.8. T.4. p.310. & dec. 1101. n.1. Tom.5. p.15.
- Hæres** maris præsumitur filius in agilibus, nec de qualitate hæreditaria docere tenetur, præsertim, si talis fuisset a legitimo contradicatore recognitus; dec. 1504. n.11. Tom.4. p.379.
- Hæres** in re certa institutus, cui universalis cohæres non datus sit, vel datus defecerit, deinde mentione certæ rei, perinde habetur, ac si fuisset in tota institutus hæreditate; dec. 1293. n.6., & 9. Tom.6. p.55.
- Amplia**, quando non agitur de extraneo, sed de filiis in re certa institutis, & quare; num.7. 9., & 16. ibid.
- Quando** **Hæres** nullus propriarius appareat descriptus, filii in usufructu instituti, censentur etiam, & in usufructu hæreditatis sub-
- stantia; dec. 1356. num.12., & 13. Tom.6. p.203.
- HÆRES BENEFICIATUS.**
- Hæres** beneficiatus non redditur ratione potestatis condemnari in bonis propriis; dec. 1. num.5. Tom.1. p.2.
- Hæres** beneficiatus, donec rationem non reddiderit, juvari non potest exceptione inventarii; dec. 3. n.4. Tom.1. p.4.
- Et** tenetur servare factum defuncti intra vires hæreditarias. num.5. ibid.
- Hæres** beneficiatus rationem reddere debet de bonis, tempore obitus a testatore relictis; dec. 41. n.11. Tom.1. p.61.
- Item** de fructibus hæreditariis, post insurgentiam creditorum. n.14. ibid.
- Hæres** beneficiatus ex sola bona fide potest facere fructus suos; n.16. ibid.
- Hæres** beneficiatus solvens legata ante insurgentiam creditorum, bene solvit; nec reargui potest, quod non reportaverit cautionem de restituendo prioribus, & posterioribus; n.17., & 18. ibid.
- Hæres** beneficiatus solvens legata, citatis creditoribus, & cum obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus; bene solvit; n.20. ibid.
- Hæres** beneficiatus facit suos fructus hæreditarios ex inventarii beneficio, necnon eis tenetur illius dimittere creditores; dec. 72. n.4. Tom.1. p.81.
- Hæredi** beneficiato reddita ratione de bonis hæreditariis, illesea remanent jura detrahendi quæcumque sua credita; dec. 104. num.1. Tom.1. p.160.
- Exceprio** cogendi hæredem ad reddendam rationem de fructibus in casu scientiæ, aut sit urgentiæ creditorum, solita competit creditoribus, non hæredibus fideicommissariis; num.2. ibid.
- Hæres** in præjudicium fideicommissariorum facit fructus suos; n.3. ibid.
- Hæredi** beneficiato, competit jus reddendæ rationis etiam post tres sententias conformes; dec. 124. n.8. Tom.1. p.191.
- Limitatur**, quando pulsus in prima instantia noluit ad redditionem rationis devenire, sed alia insubstanti inspectione licem protulit; n.9. ibid.
- Hæres** beneficiatus habens scientiam de creditoribus anterioribus, male solvit posterioribus, aliisque sibi beneficiis sine cautione, de restituendo prioribus, & posterioribus; ib. num.18. p.192.
- Hæres** beneficiatum de suis, & non de hæreditariis præsumitur pecuniis acquirere, nisi contrarium probetur; dec. 132. num.4. Tom.1. p.202.
- Potissime**, si cessiones jurium acquisitorum fuerint reportatæ nomine proprio ipsius hæredis, non autem hæreditationis; n.5. ibid.
- Et** cum versione pecuniarum ipsius hæredis probetur fuisse factam acquisitionem; num.6. ibid.
- Hæres** beneficiatus convenitur in persona, & bonis propriis, quum de inventariatis rationem non reddat; dec. 169. n.4. T.1. p.263.
- Quod**

- Quod procedit ex theoria Baldi, & praxi;
ibid. 5.
- Hæres beneficiarius sciens iudicalem comparationem creditorum, de fructibus hereditariis rationem reddere tenetur: n.6. ibid.
- Hæres idem dimittens debita posteriora, si scientiam de anterioribus habuerit, illorum vigore se tueri nequit: decif. 198. num. 8. Tom. 1. p. 312.
- Hæres cum beneficio legis, & inventarii qui rationem reddidit ad nihil de proprio tenetur: dec. 368. n. 23. Tom. 2. p. 89.
- Hæres beneficiarius pro retentione bonorum, potest allegare credita posteriora: dec. 406. num. 6. Tom. 2. p. 156.
- Hæres idem consideratur tamquam tertius, & persona extranea: n. 8. ibid.
- Amplia, quod neque obligatio cameralis contra eum operetur: n. 9. ibid.
- Vid. *Castela Angeli*.
- Hæres beneficiarius creditum proprio nomine acquisitum illiquidum ipse non reddit ex non reddita ratione administrationis a defuncto de rebus debitoris: dec. 584. n. 12, & si secus in num. 13. Tom. 2. p. 440, & seq.
- Hæres beneficiarius ad effectum, ut secundum cessio, a creditore hereditatis reporiata, sit extinctiva, principalis debitor non extinguitur: etiam si decifum fuerit inventario non iuvare, quando ejus clara voluntas in hac cessioe contraria apparet: decif. 663. n. 4. Tom. 3. p. 69.
- Hæres beneficiarius, sed qui inventario iuvare nequit, quique cessionem translativam ab hereditario creditore reportavit, postquam ipse tertio idem creditum cesserat, hæres simplex, sive tamquam debitor principalis in præjudicium anterioris cessionarii nominis consideratur, & cur. num. 19. ibid.
- Hæres, qui inventarium confecit, non ideo sua jura omnino confudit, quum ob defectum a decisionibus Rotilibus privatus est retentione, non vero simplex hæres declaratur, vel condemnatur teneri in bonis propriis, & cur. ibid. num. 21. p. 70.
- Hæres inventarii beneficium non amittit propter defectum descriptionis rerum iudici valoris, quum reddat rationem, & solvat, duplicem omniorum: n. 22. ibid.
- Hæres beneficiarius donec de hereditaria rationem non reddiderit, in propriis bonis tenetur, eique legis beneficium non favet: dec. 724. n. 15. Tom. 3. p. 185.
- Hæres tenetur describere in inventario etiam id super quo jus aliquod habere pretendat independentem a qualitate hereditaria: decif. 851. n. 76 28. 29, & 30. T. 3. p. 431.
- Hæres comparens tamquam tertius pro recuperatione rei sibi circa jus hereditarium delatæ, defuncti factum servare non tenetur: dec. 856. n. 4, & 5. Tom. 4. p. 47.
- Hæres cum beneficio legis, & inventarii præservatum habet facultatem sua propria credita adversus hereditatem deducendi: decif. 941. n. 19. Tom. 4. p. 130.
- Hæres cum beneficio legis in bonis propriis ad defuncti debita non tenetur: decif. 948. num. 13. Tom. 4. p. 143.
- Hæres beneficiarius non prohibetur sua credita adversus hereditatem adducere: dec. 1078. num. 5, & 6. Tom. 4. p. 412.
- Hæres idem non potest in bonis propriis condemnari, naudatque suspensenda est exequutio, donec ei ad reddendam rationem terminus præfigatur: dec. 1228. numer. 16. Tom. 5. p. 319.
- Hæres prædictus exhibens inventarium factum de bonis hereditariis, in propriis condemnari non potest, quousque ad rationem reddendam non provocetur: dec. 1253. nu. 4. Tom. 5. p. 357.
- Hæres idem quousque suppetunt vires hereditariæ ad ipsum pervenire, factum, & sui autoris obligationem tenetur servare: decif. 1285. n. 4. Tom. 6. p. 37.
- Hæres non potest revocare bona fideicommissaria a gravato distracta, quousque de istis rationem non reddat, & quare: n. 5. ibid.
- Hæres dicens se nihil habuisse de bonis hereditariis, intelligitur se solum fuisse de bonis fideicommissariis, & non de liberis, quando præsertim bona fideicommissaria ad hæreses fideicommissarias devenisse allegaret: n. 6. ibid.
- HÆRES FIDEICOMMISSARIUS.**
- Hæres fideicommissarii qualitas censetur demonstrative enunciata, quando in parte dispositiva acquiritio a eodem pro se ipso facta dicitur: dec. 93. n. 4. T. 1. p. 143.
- Hæres fideicommissarius sciens adesse creditores, a quibus molestatur, tenetur fructus hereditarios in propria credita imputare: dec. 104. n. 9. Tom. 1. p. 161.
- Hæres post completam venditionem, potest oblatio preterea, recuperare partem prædii a coherede alienatam: decif. 111. numer. 31. Tom. 1. p. 170.
- Hæres prædictus, non urgentibus creditoribus, potest fructus in hereditate repositos, erogare in legatorum satisfactionem: decif. 147. n. 10. Tom. 1. p. 236.
- Hæres habens a fideicommittente facultatem bona alienandi pro extinctione aris alieni, melius consulti fideicommissi, si census ad eandem effectum imponat: dec. 199. nu. 8. Tom. 1. p. 213.
- Hæres idem potest agere ex propria persona contra eum, cui jus vitalitium ab hærede gravato suo pariter auctore fuit venditum, quia cum gravatavita, emoris jus est resolutum: dec. 212. n. 29. Tom. 1. p. 334.
- Hæres prædictus alienans gravato alienanti loca prædictum in eius jure vitalitio, simulque præservans sibi jus super aliis gravati bonis, non dicitur capitalis alienationi consensisse, sed hanc præservatam facere, assensuendi gratia ex ejus capitali fructus, quos ejus causa amiserit: n. 30. ib.
- Hæres, qui debet ex fructibus fideicommissi dotare heminas, si post eos perceptos, non adimpleverit, de proprio tenetur: dec. 378. n. 16, & 17. T. 2. p. 110.
- Hæres fideicommissarius si non investiat, quando præceptum, vivente gravato, expiraverat,

- rat, dolum, & culpam non committit, & quare: dec. 667. n. 11. Tom. 3. p. 73.
- Hæres prædictus, super quibus bonis possit allegare fideicommissum, vel non &c. dec. 958. n. 8. 9., & 10. Tom. 4. p. 166.
- Vide *Fideicommissum quando sit allegabile, vel ne.*
- Hæres idem fideicommissi rem evincens, tenetur melioramenta in illorum effectivo valore reficere: & cum legali proportionem, inter impensum, & melioratum: dec. 1045. n. 5., & 6. Tom. 4. p. 339.
- Hæres fideicommissarius potest agere adversus gravatum ex causa damni, quod fuisse fideicommissio irrogatum ex bonorum stabilitum alienatione: secus vero contra creditores fideicommittentis: dec. 1051. n. 9. Tom. 4. p. 352.
- Hæres idem pro intranti rata suarum detractionum potest fideicommissum obligare: dec. 1072. n. 4. Tom. 4. p. 401.
- Hæres fideicommissarius agens ex propria persona ab ejus antecessore independentem, non curat de gestis contra istum: dec. 1111. numer. 28. Tom. 5. p. 44.
- Hæres petendo immisionem ad domum fideicommissariam vigore fideicommissi, cui illa subjacet, & quam ejus author recuperavit, repellitur vulgari regula -- *frustra petis, quod intus habes* -- dec. 1129. num. 15. Tom. 5. p. 92.
- Hæres fideicommissarius creditum, & debitum super fideicommissio firmare non potest, donec rationem de fideicommissio non reddiderit: dec. 1150. n. 16. Tom. 5. p. 143.
- Hæres idem, qui ad rationem reddendam tenetur, debitor fideicommissi non potest constitui, nec creditor, nisi prius rationem reddita: dec. 1184. n. 9. T. 5. p. 219.
- Hæres prædictus quidquid acquisivit uti vocatus ad fideicommissum cum fideicommittentis patrimonio remanet consolidatum, ac si illud fideicommittens ab initio possederet: dec. 1264. n. 12. T. 5. p. 405.
- Hæres fideicommissarius agens ad immisionem super prædio, istius pretium tantum consequi debet, si bona fide possessor cum suis incorporasset, & super eo domum construxisset ad æquitatem servandam: dec. 1324. n. 5. Tom. 6. p. 140.
- Amplia, etiamsi ageretur de bonis alienari prohibitis, ne ex nimio juris rigore possessor jugulatus remaneret. nu. 6. ibid.
- Hæres prædictus agens pro immisione ad bona fideicommissaria habet eligendi facultatem ex universo bonorum corpore equivalentem ratam prædio fideicommissario cum aliis ab hæredibus gravatis confuso, & commixto: dec. 1325. num. 1. 2. 3., & 4. Tom. 6. p. 141.
- Hæres idem præsumitur non de proprio, sed de hæreditariis fructibus legata, & vitalicia perfolvisse: dec. 1378. num. 10., & 11. Tom. 6. p. 263.
- Hæres fideicommissarius tenetur esse sollicitus de recuperandis bonis fideicommissariis: dec. 1389. n. 7. Tom. 6. p. 285.

HÆRES, ET SIMUL CREDITOR, ET QUOAD PERCEPTIONEM FRUCTUUM HÆREDITATIS.

- Hæres quando fructus bona fide percepit, suosque fecit, repellit nequit ab alio coherede supervento a suorum creditorum, consequutione, quæ habeat adversus hereditatem deducibilia, ex quo per talem perceptionem ea illiquida reddiderit; bonorumque retentionem de jure potest allegare: dec. 742. n. 6. 7. 8., & 9. T. 3. p. 220.
- Hæres fructus hæreditatis suos facere non desistit, ex quo urgeat legatarius, sed necesse est, quod urgeat verus, & effectivus creditor, & cur. juxta *Theoricam Castren. in l. final. §., & præsuppositum 6. de jur. deliber. dec. 1094. n. 7. T. 4.* p. 456.
- Mala fides inducta per litem contextatam contra heredem ab uno ex creditoribus ei non obest, quod faciat fructus suos respectu aliorum judicialiter non comparentium. n. 8. ibid.
- Hæres, detectis creditoribus hæreditariis, hæreditarios fructus suos non facit, quum illi hæreditatem augere debeant: dec. 1101. n. 17. Tom. 5. p. 17.

HÆRES FIDUCIARIUS.

- Hæredis fiduciarii dicto multum defertur: dec. 850. n. 3. 4., & 5. Tom. 3. p. 426.
- Hæres fiduciarius tanquam nudus minister, & custos hæreditatis tenetur omnes hæreditarios effectus restituere, ut possit devenire ad integram executionem voluntatis ejus fidei commendatæ: dec. 1379. n. 2. Tom. 6. p. 264.

HÆRES GRAVATUS IN GÉNÈRE.

- Ab Hærede gravato acquisitiones factæ, nisi demonstrative distinguantur a bonis fideicommissio subjectis, retardare non possunt fideicommissario immisionem: dec. 40. n. 18. Tom. 1. p. 59.
- Hæres gravatus potest tot bona fideicommissi retinere pro credito pecuniarum, quas de proprio erogavit in extinctionem æris alieni fideicommittentis: dec. 52. n. 1. T. 1. p. 80.
- Item, & creditores ejusdem: n. 2. ibid.
- Amplia, etiamsi hæres ex fideicommissi bonis fructus percepit: n. 3. ibid.
- Hæres gravatus, si cum pecuniis propriis acquirit, sibi acquirit: dec. 91. n. 5. T. 1. p. 140.
- Hæres prædictus bona fideicommissaria retinere potest pro suis detractionibus, & alienationes in illas impurare: dec. 93. num. 8. Tom. 1. p. 143.
- Retentionem allegare non potest pro credito insubstanti, vel turbido, & altiore requirente indaginem. num. 9. ibid.
- Hæres idem pro extinguendis debitis fideicommissi potest alienare istius bona, etiam si creditores ejusdem non urgerent: dec. 94. n. 13. Tom. 1. p. 145.
- Hæres gravatus dicitur utilis facere, si cum pecuniis ad cambium receptis dimittit creditorem censum habentem actionem extendendi renovationem fideiussoris, & mandatum

- rum pro sorte, ad effectum deponendi. *ibid.* n.19. p.146.
- Utilitas non facit, si tamen cambium sub gravioribus usuris contrahit, quæ ad ratam fructuum census a Rota reducuntur: numer.20. *ibid.*
- Heres idem tenetur cum fructibus compensare expensas pro manutenzione rei fideicommissariæ: dec.117. n.2. T.1. p.181.
- Heres prædictus in venditione rerum fideicommissarum de exacta diligentia non tenetur: n.4. *ibid.*
- Nec tenetur bona de uno loco ad alium transferre, ut majori pretio vendantur: n.5. *ibid.*
- Nec onus procuratoris subire, & negotiorum gestoris. n.6. *ibid.*
- Heres idem tenetur restituere mobilia eo modo, quo reperiantur de tempore parificati fideicommissi. n.8. *ibid.*
- Heres gravatus, qui non exegit nomina debitorum fideicommissi, non tenetur nisi de dolo, & lata culpa: n.9. *ibid.*
- Heres prædictus de negligentia argui non potest ob non factam creditorum exclusionem, quando a debitoribus pariem crediti exegit, pro reliqua mandata expedit, & carceribus mancipari fecit: *ibidem* numer.10. p.182.
- Heredi gravato, in donatione rerum fideicommissarum ab eo facta cum pacto resolutivo in casu molestarum inferendarum a fideicommissario, liberum est contra donatarium agere pro reintegratione. n.11. *ib.*
- Heres gravatus argui nequit de negligentia in exigendo integra credita hereditaria, cum omnes fecit diligenter. eorumque partem autem exegit: dec.142. n.7. T.1. p.226.
- Heres idem, si non exegerit sortem census de sui natura irrepibilem, non est fideicommissario inestans: n.8. *ibid.*
- Heres prædictus, si in concursu creditorum, facto contra debitorem fideicommissi, illius credita non exegerit, fideicommissarius non præjudicat: n.10. *ibid.*
- Heres gravatus ab evictione promissa in venditione vitalitii non afficitur, si veniant vocati ad rem eandem post ejus obitum vindicandam. dec.212. n.19. *Intellige ut in n.20. 21. 22. & 23. T.1.* p.333.
- Heres idem Trebellanicam etiam non agnitam ad quoscunque heredes transmittit: decif.245. num.8. & 12. Tom.1. *Vid. numer.13.* p.397.
- Heres heredis gravati, negligente substituto, fructus fideicommissi suos facit, & a die mortis litis contextat: eos tenetur restituere: *ibid.* n.23. & 25. p.297. & seq.
- Decl. conclusionem in num.13. non procedere cum fratri frater substitutus succedit ex voluntate testatoris: *ibid.* n.17. d. p.397.
- Heres gravatus licite potest pensiones domus hereditariæ suo creditori assignare: dec.259. n.2 Tom.1. p.420.
- Heres idem tenetur restituere vocatis animalia existentia tempore obitus fideicommittentis: dec.370. n.1. T.1. p.437.
- Et in locum demortuorum debet ex scribis nova capita subregare: n.2. *ibid.*
- Et etiam fructus ex animalibus perceptis restituere tenetur a die mortis litis: numer.3. *ibid.*
- Fideicommissus supplantandis in non solutione canonum, ut possint eadem bona post devolutionem a gravato libere acquiri, via non est aperienda: dec.307. num.7. & 8. Tom.1. p.488.
- Heres gravatus fideicommissi effectus alio non tenetur transferre, ut carius vendatur: decif.372. n.6. T.2. p.96.
- Heres idem exigere non valens nomina debitorum fideicommissi, non tenetur nisi de dolo, & lata culpa: n.9. *ibid.*
- Vid. Compensatio ad d. dec.*
- Consumtio mobilium credit ejus commodo, nec pro ea datur compensatio cum expensis: dec.372. n.23. & 24. T.2. p.97.
- Heredis dicti debito non adscribuntur, quæ de bonis fideicommissariis non habuerit: numer.25. p.97.
- Heres idem negligens præsumitur, & dolosus, si alia credita, & census etiam posteriores exegerit, & non illa fideicommissi: numer.26. *ibid.*
- Secus, si credita exacta essent: n.27. *ibid.*
- Et anteriora, ac privilegiata, quum creditum erat census, qui urpote inexistibilis, a gravato pro libito exigi nequit: n.28. *ibid.*
- Res, quæ tantum in quibusdam notulis in inventario enunciatis apparent, si non probentur ad fideicommittentem spectare, a gravato non possunt peti. n.30. *ibid.*
- Heredem gravatum præceptum extinguendi debita ex fructibus bonorum fideicommissi, cogit eidem parere, nec in merum resolvitur consilium, & quare: dec.453. nu.7. Tom.2. p.285.
- Heres ultimi gravati impugnare non potest pertinere ad fideicommissum quantitatem, & identitatem bonorum, quæ in vim dicti fideicommissi a iudice ille acquisivit: decif.602. n.1. T.2. p.459.
- Heres gravatus auctoris confessionem in omnibus, & per omnia approbare debet: decif.637. n.16. T.3. p.27.
- Heres prædictus in quibusnam tutori acquiparetur: dec.641. n.19. & 20. T.3. p.35.
- Heres deficiens in investimento mobilium a testatore demandato pro summa, pro qua eadem mobilia ipse ascendere substituit, saltem reintegrare debet: dec.667. num.4. Tom.3. p.77.
- Heres gravatus de jure, seposita hujusmodi dispositione, non tenetur esse sollicitus de investimentis capitalium ad commodum fideicommissi: *ibid.* n.12. p.78.
- Heres gravatus gravantis dispositione seposita, tenetur esse sollicitus de investimento pecuniarum ad fideicommissum spectantium: decif.700. n.8. T.3. p.145.
- Heres, & donatarius in testamento, & donatione, etiam in bonis propriis gravari possunt: dec.898. n.13. T.4. p.51.
- Heres gravatus, an, & super quibus bonis al-

- legare possit fideicommissum, vel, ne: decif. 959. n. 8. 9. & 10. T. 4. p. 166.
Vid. Fideicommissum quando sit allegabile, vel ne.
- Heres gravatus in restitutione fideicommissi deducere potest omnia credita, & jura sibi ex propria persona competentia, secundum jus antiquum: decif. 1047. numer. 2. Tomo 4. p. 343.
- Heres idem primo loco in restitutione fideicommissi es alienum fideicommittentis, quod ipse solvisset, detrudere potest: ibid. numer. 8. p. 344.
- Heres prædictus totum id, quod ex bonorum fideicommissariorum districtione ad ejus manus pervenisset, in suas imputare cogitur distractiones: ibid. n. 26. p. 345.
- Heres gravatus hereditaria bona præfinitur subtrahisse, quando probatur eum non alienasse stabilia: dec. 1096. numer. 14. Tomo 5. p. 3.
- Heres gravatus in bonis propriis non potest retardare executionem præcepti testatoris sub prætextu, quod se promptum rationis redditioni exhibeat: decif. 1115. numer. 16. Tomo 5. p. 53.
- Heres gravatus sub prætextu inventarii non liberatur ab observatione gestorum a suo auctore: n. 17. & 20. ibid.
- Heres gravatus credita hereditaria in inventario descripta exegisse præsumitur, nisi docuerit de diligentis factis, deque effectiva illorum inexigibilitate: dec. 1126. nu. 19. Tomo 5. p. 82.
- Heres gravatus ex descriptione, quam fecit de creditis hereditariis, se istorum constituit debitorem, deque eis rationem tenetur reddere; non vero fideicommissarius: numer. 20. ibid.
- Heres gravatus in præjudicium fideicommissarii, non potest onus super fideicommissio acceptare: dec. 1189. n. 6 T. 5. p. 236.
- Heres ultimus gravatus sine herede decedens portionem suam ad creditores transmittit: dec. 1299. n. 1. T. 6. p. 27.
- Heredes gravati pro privatis passionibus non possunt præjudicare juribus fideicommissi, vel investituræ: dec. 1306. n. 8. T. 6. p. 94.
Vid. Argenta.
Vid. Bona in genere.
Vid. Bona fideicommissaria.
Vid. Caducitas.
- HERES GRAVATUS QUOAD ALIATIONES, EMTIONES, ET CONTRACTUS.**
- Heres gravatus alienationes factas restituere tenetur fideicommissario: dec. 117. numer. 1. Tomo 1. p. 181.
- Et res exactas post testatoris obitum ab ipsius debitoribus, restituere tenetur pro pretio, quo eas vendidit. n. 3. ibid.
- Heres gravatus contrahit hypothecam super bonis propriis, ob malam, & dolosam administrationem, & distractionem bonorum fideicommissi: dec. 315. n. 6. T. 2. p. 5.
- Heres gravatus etiam ex causa utilitatis contra expressam testamenti legem alienare nequit: dec. 326. numer. 3. Tomo 2. p. 21.
- Heres gravatus tenetur ad estimationem, quando argenta, & tabulæ piceæ non extarent: decif. 363. n. 3. T. 2. p. 79.
- Idem est de bibliotheca; sique sunt vendita, tenetur ad restitutionem pretii retrahi: numer. 4. & 5. ibid.
- Heres gravatus, vel rem fideicommissariam, vel eius pretium si alienaverit, tenetur restituere vocatis: dec. 372. n. 1. T. 2. p. 96.
- Limita, si alienaverit pro faciendis melioramentis necessariis in altera re fideicommissaria: n. 2. ibid.
- Heres gravatus concurrente fideicommissi utilitate, erogare potest ejusdem pecunias in emptione stabiliū; & tunc ex præsumta testatoris voluntate quamcumque permutationem facere potest: dec. 64. 1. numer. 21. Tomo 3. p. 35.
- Heres gravatus dolose non distrahens res fideicommissarias, nec deficiens in sibi demando investimento, in propriis bonis hypothecam non contrahit, nec reintegrare tenetur: dec. 667. n. 3. T. 3. p. 77.
- Ab herede gravato præsumuntur distracta ea bona, quæ ab eodem restituta non probantur successive vocatis; hæc tamen præsumtio locum non habet contra tertios possessores, nisi contrarium probetur, & cur. Maxime quum substitui fuerint filii, & heredes dicti gravati: ibid. n. 13. ad 15. Tomo 3. p. 78.
- Ab herede gravato emptio facta pro se, suis heredibus, & successoribus quibuscumque, licet foret ex pecuniis fideicommissariis, ipsius patrimonium evadit; nec super ea fideicommissarii nullam intentare possunt actionem: n. 16. ibid.
- Quod amplius, etiam si tanquam communis, & fideicommissio subiecta in libris fuerit descripta; nam si emptio taliter facta ex instrumento appareat, talis descriptio non obstat, quod secus esset, si eadem aliunde non appareret. n. 17. ibid.
- Ab herede gravato dos commendæ assignata semper in similibus distractionibus ab ipso præcedenda præsumitur: dec. 707. numer. 6. Tomo 3. p. 15.
- Heres fideicommissarius tenetur probare consumptionem distractionum a suo auctore factam, firmando statum hereditarium, quando agitur de anni dilatione contractus initii ab isto cum tertio, ultro citroque obligatorio: n. 8. ibid.
- Vid. Commenda quoad ejus distractionem ad d. dec. 707.*
- Heres gravatus in vocatorum præjudicium non potest gravare fideicommissum debito fructifero, quando in illius utilitatem non cedat: dec. 795. n. 7. T. 3. p. 326.
- Heres idem non potest obligare fideicommissum pro fructibus fructuum de cætero a suo auctore debitorum: n. 8. ibid.
- Heres prædictus contrahens societatem officii ad sui commodum cum personis fideicommissariis; si illud pereat; fideicommissi remanet debitor de pretio, quum illud sui dam-

damno vacet : decif. 1126. numer. 13. Tomo 5. p. 81.
 Amplia, si testator iufferit heredi, ut venderet vacabilla, pretiumque in stabilibus reinvestiret : n. 14. ibid.
 Hæres gravatus si passus sit evictionem, præsumitur relevationem a venditore reportasse, vel si ad eam consequendam non egerit, sibi tenetur imputare : dec. 1378. n. 5. Tom. 6. p. 262.
 Hæres redimendo censum, quo eius author gravabatur, non acquirit iura illius creditoris translativa, sed extinctiva tantum : ibidem n. 9. & 12. p. 263.
 Vid. *Animalia*.
HÆRES GRAVATUS QUOAD DIVISIONES, ET PERMUTATIONES.
 Hæres gravatus bona fideicommissaria sine dolo, & lata culpa permutans cum fundo, qui postea census reperitur, de evictione non tenetur, seu ad damna, & interese : decif. 641. n. 19., & 20. Tom. 3. p. 35.
 Ab Hærede gravato permutationis factæ utilitas impugnat amplius nequit, quum fideicommissarii pro consequutione rei permutatæ institerint ; & quum prima permutatio a fideicommissariis fuerit acceptata : numer. 22., & 23. ibid.
 Hæres gravati in actu divisionis in se suscipientes onus restituendi portionem deficientem superstiti, id fecisse præsumunt relative ad dispositionem fideicommissariam, jam præexistentem : decif. 1128. nu. 17. Tomo 5. p. 89.
 Amplia, quando iidem in divisione hinc inde præservassent illæsa jura fideicommissi : numer. 19., & 20. ibid.
 Vid. *Divisio bonorum fideicommissariorum* ;
 Vid. *Permutatio*.
HÆRES QUOAD SOLUTIONEM DEBITORUM HÆREDITARIORUM.
 Hæres solvens legatariis ante insurgentiam creditorum in bona fide constitutus, de proprio hæreditatem reintegrare non tenetur : dec. 68. n. 3. Tom. 1. p. 100.
 Hæres dimittens creditores posteriores sine cautione, non tenetur refundere anterioribus ex post componentibus, licet genericam debitorem notitiam haberet, sed non expressam de illis : numer. 4. ibid.
 Hæres habens notitiam aliorum creditorum, male soluit posterioribus, non reportata ab eisdem cautione : dec. 95. n. 13. T. 1. p. 148.
 Hæres quidquam detrachere non potest ab hæreditate pro debitis solutis ; nisi prius probaverit illorum existentiam, & solutionem : dec. 113. num. 24. Tom. 1. p. 174.
 Hæres sciens adesse creditores anteriores, ad horum favorem tenetur in bonis propriis, si posterioribus solvat ; decif. 149. numer. 3. Tom. 1. p. 237.
 Hæres tenetur solvere debita sui authoris : decif. 362. numer. 20., & 409. numer. 1. Tom. 2. p. 76. & 163.

Amplia, etiam si inventarium legitime confecerit, si non constet de sufficienti redditione rationis : d. dec. 439. n. 2. T. 2. d. p. 163.
 Hæres pro evictione promissa rei in solutum data, pro diminutione debiti hæreditatis, tenetur pro portionibus obligatorum, non alterius illorum cohæredis, qui non intervenit : dec. 412. n. 11. Tom. 2. p. 217.
 Limita, quum datio in solutum facta fuerit bonis obligatis, hypothecatis pro eodem debito : numer. 12. ibid.
 Et quum illi, qui se obligarunt pro toto debito, fecerunt independentem a qualitate hæreditaria : numer. 13. ibid.
 Hæres condemnari nequit, nisi jure representativo testatoris : dec. 685. n. 6. T. 3. p. 118.
 Quomodo demonstratur, quod testator voluerit gravare hæredem super re propria : numer. 7. ibid.
 In Hæreses administratorum defunctorum refunduntur distractiones de bonis Ecclesiæ factæ ab iisdem administratoribus ; si se illi, & non loca pia obligaverint : dec. 781. numer. 4. Tom. 3. p. 295.
 Hæres oscitanter solvens creditori posteriori, ad reiteratam solutionem favore anterioris compelli nequit, si hæreditas sit idonea : decif. 951. numer. 14. Tom. 4. p. 152.
 Amplia, ut creditor anterior prius illam teneatur excutere : numer. 15. ibid.
 Hæres legatario solvens, citatis creditoribus, & reportata obligatione restituendi quibus de iure, bene facit, nec aliquid tenetur : dec. 1094. numer. 9. Tom. 4. p. 436.
 Hæres possidens bona fideicommissaria, super quibus ejus authori derivationes competebant, ad ratam istarum illius auctores dimittere tenetur : dec. 1101. n. 8. T. 5. p. 16.
 Hæres solvendo debita, & exiende credita hæreditaria, cum hæreditariis creditoribus contrahere dicitur, sive inventarium hæreditarium esset nullum, restitutionis in integrum remedium non suffragatur : decif. 108. numer. 13. Tom. 5. p. 33.
 Hæres favore procedit regula, qua cavetur, quod fori ex sorte, & fructus ex fructibus detrahantur, & quando pro legatis, & ære alieno dimittendo, hæreditaria corpora distrahere valeat : decif. 1310. numer. 14. Tom. 6. p. 110.
 Et quando eum in causam fructuum erogare nequeat : numer. 15. ibid.
HÆRES USUFRUCTUARIUS.
 Hæres usufructuarius gravatus extinguere debita hæreditaria tenetur, extinguere census : decif. 47. numer. 1. Tom. 1. p. 72.
 Mulier Hæres usufructuaria instituta, si inventarium non confecerit, de suo credito dotali satisfacta præsumitur : decif. 203. numer. 11. Tom. 1. p. 319.
 Hæredis usufructuarii qualitas dignoscitur a licentia tali heredi a testatore tributa de alienando bona pro satisfactione debitorum hæreditatis ; dum hæres proprietarius tali licentia non indiget : decif. 260. numer. 19. Tom. 1. p. 423.
 Hæres usufructuarius an & ex quibus dicatur

- de proprio, seu potius de pecuniis hereditariis, hereditaria debita persolvit: dec. 712. num. 30., & 31. Tom. 3. p. 168.
- Hæres usufructuaria creditum dotale quum usufructu non compensat, si ultra dotem, etiam usufructum testator eidem reliquit:** dec. 828. n. 5. Tom. 3. p. 383.
- Hæres usufructuarius potest retrovendere censum, non vero istius hæres propter expirationem ejusdemque juris per obitum usufructuarii:** dec. 865. n. 5. Tom. 3. p. 457.
- Hæres idem quando dicatur adipisci hereditatem per fideicommissum ob prædecessum substitui:** dec. 1104. n. 3. Tom. 5. p. 24.
- Hæres prædictus universalis quando jure legati dicatur usufructum percepisse:** n. 6. ibid.
- Hæres idem vocatus a testatore in casu prædecessum instituti, isto præmoriens, talis institutio evanescit, & proprietates usque ab initio eidem usufructuario dicitur accrevisse:** num. 7. ibid.
- Hæres quod in mero usufructu institutus intelligatur, deducitur, ex quo istud relictum inter cetera legata testator descripserit:** ibid. num. 16. p. 25.
- Amplia, quando jure legati in eo aliquem instituisse heredem, & ad meram cautionem, verbo *instituo* usus fuisset: n. 17. ibid.
- Hæreditas tunc etiam quoad proprietatem usufructuario accrescit, quando usufructus institutionis titulo relinquitur: & quid isto in casu sequatur:** num. 18. ibid.
- Hæres prædictus ex quibus deducatur, quod etiam in proprietate sit institutus:** numer. 20. ibid.
- Vid. Institutus.*
- Hæres usufructuarius decedit ab usufructu, si istum favore extranei cesserit:** dec. 1398. num. 21. Tom. 6. p. 305.
- Vid. Usufructuarius.*
- HÆRESIS.**
- Hæresis in Germania initium habuit anno 1506.** dec. 782. num. 10 Tom. 3. p. 297.
- HISTORICI.**
- Historici, qui in errores irrepsisse comperiuntur, non sunt allegandi ad firmandum, utrum primiceriatus sit vere dignitas, vel ne:** dec. 1354. n. 23. Tom. 6. p. 197.
- HOMAGIUM.**
- Homagium à subditis baroni præstandum, dominium universale in isto super eisdem præsupponit:** dec. 791. n. 10. Tom. 3. p. 318.
- Homagium, & universale super omnibus subditum bonis dominium penes baronem, ex quibus probetur:** num. 11. ibid.
- HOMO.**
- Homines, ut plurimum, ex gloria, caducoque splendore ad dispendium inducuntur:** dec. 143. num. 12. Tom. 1. p. 228.
- HONESTAS.**
- Honestas, bonique mores parochi ex Ordinaris fide probantur:** decisio. 1069. num. 20. Tom. 4. p. 396.
- HONORARIUM.**
- Honorarium advocati, procuratoris, & copiste, juxta consuetam taxam refunduntur:** dec. 100. num. 9. Tom. 1. p. 156.
- Honoraria agentis quare non taxentur:** dec. 1152. n. 9. Tom. 5. p. 147.
- HOSPITALIS.**
- Hospitalis pars est Ecclesia, & membrum dicitur Ecclesiæ regularis, cui subest:** dec. 152. num. 5. Tom. 1. p. 241.
- Et tale hospitalis est exentum a jurisdictione Ordinariorum:** n. 6. ibid.
- Ecclesia tali hospitali annexa, est pariter ab Ordinariis exenta:** n. 7. ibid.
- Hospitalia fundata auctoritate Episcopi habentur tamquam officia spiritalia, & beneficia ecclesiastica; & comprehenduntur sub regula 26. cancellaria de benefic. vacatur, per promotionem. Præsertim, quum illa conferuntur ad vitam:** dec. 494. n. 3. ad 5. T. 2. p. 303.
- Hospitalis fructus in alium pium usum proximiorum tamen, nempe institutioni similimam, & intentioni fundatoris, possunt applicari, si personæ, juxta illius institutum, contemplatæ defecerint, vel per paucos repellantur:** dec. 494. n. 21. Tom. 2. p. 304.
- Hospitalis nulliter seminario unitum dicitur vacare, ac si numquam fuisset unitum:** numer. 27. ibid.
- HUMOR MALENCONICUS.**
- Humor malenconicus hominem furiosum non facit; quo casu dispositionem impugnanti inest onus probandi dementia in dispositionis actu continuasse:** dec. 754. num. 7., & seq. Tom. 3. p. 242.
- HYPOTHECA IN GENERE.**
- Hypotheca cessante, cessat jus offerendi:** dec. 6. num. 1. Tom. 1. p. 7.
- Hypotheca est fundamentum juris offerendi:** dec. 25. n. 7. Tom. 1. p. 33.
- Hypotheca sine consensu domini directi exerceri valet super commoditate percipiendi fructus ex re emphyteutica, durante vita investiti:** dec. 144. n. 8. Tom. 1. p. 230.
- Hypothecam contrahit hæres gravatus in bonis liberis ob malam, & dolosam administrationem, & distractionem bonorum fideicommissi:** dec. 315. n. 6. Tom. 2. p. 5.
- Hypotheca, quam contrahit gravatus alienans, oritur a dolo, qui nascitur a scientia fideicommissi:** ibid. num. 10. p. 6.
- Hypothecæ exercitium super fundo hypothecato impediri nequit, si, illo vendito, pretium de mandato judicis fuerit investitum. in aliis bonis, pro securitate emtoris, in causa evictionis:** dec. 421. n. 5. Tom. 2. p. 187.
- Vid. Subrogatio ad dec. prædictam.*
- Hypotheca tolli non potest ex facto tertii, sed solus princeps illas a stabilibus in pretium, si in investimentum potest transferre:** ibid. num. 7. p. 188.
- In Hypothecæ præjudicium fideicommissio subijci non possunt bona super eis præcedenter a creditoribus contracta:** dec. 479. num. 5. Tom. 2. p. 279.
- Hypotheca crediti satis resultat ab ejus instrumentis:** dec. 664. n. 2. Tom. 4. p. 71.
- Hypothecæ & onera fideicommissarii una afficiunt bona a fideicommissio provenientia:** dec. 676. num. 3., & 4. Tom. 3. p. 99.
- Vid. Bona fideicommissaria.*

Hypotheca super nomine debitoris tamdiu durat, quandiu ejus debitum; dec. 703. n. 11. Tom. 3. p. 151.

Hypothecam expressam posteriorem habens mulier præfertur habentibus anteriorem in bonis postea per virum adeptis: decif. 818. num. 21. Tom. 3. p. 367.

Hypotheca deficit in judicio inmissiois, si unum ex necessariis extremis deficiat: decif. 824. num. 1. Tom. 3. p. 377.

Hypotheca semper regulatur ab obligatione principali, cui est accessoria, quum ad personam venditoris, & emtoris tantum restringatur, & ad alias non extendatur: dec. 873. num. 6. Tom. 4. p. 8.

Hypotheca super domo retracta vigore bullæ Gregorianæ in investimentum cum illius pecuniis factum transferuntur; adeo ut creditor coactivè vendentis idem investimentum, & non domum persequi teneantur: dec. 930. num. 1. Tom. 4. p. 112.

Hypotheca mulier non acquirit adversus bona cognati, licet iste dotem cum fratre ejus viro receperit, quando probaretur, quod pecuniæ ad viri tantum manus devenissent: dec. 945. num. 6. Tom. 4. p. 136.

Hypotheca specialis diversa est a condominio, quod quis super re emta sibi adipiscitur, quando illius pretii partem animo illud acquirendi persolvit: decif. 1090. nu. 9. & seq. Tom. 4. p. 430.

Hypotheca, & pignus super re propria, favore domini non dantur: dec. 1179. num. 9. & 1213. num. 3. Tom. 5. pag. 202 & 279. & 1269. num. 3. Tom. 6. p. 3.

Hypotheca supponere debet creditum præstans, ut contrahatur: dec. 1186. num. 3. Tom. 5. p. 229.

Hypotheca a pari procedit cum dominio, & domini reservatio acquisitionem hypothecæ impedit: dec. 1188. n. 18. Tom. 5. p. 223.

Hypotheca super fabrica a creditoribus paria tituli non acquiritur, nisi ea ad perfectionem redacta, qui ex eadem constructione eam desumerent, inter quos temporis prioritas in subministrando materias non attenditur: quum causæ identitas sit consideranda: ibid. num. 23. p. 224.

Limita, in creditorum concursu ex diversa causa, ut est mulier ex causa dotis, cujus favore hypotheca contrahitur: n. 24. ibid.

Hypotheca generalis afficit omnia bona debitoris, tam præsentia, quam futura: decif. 1241. n. 3. & 9. Tom. 5. p. 351.

Amplia, accedente obligatione camerali: num. 4. ibid.

Hypotheca pro debito posteriori afficit bona, postquam illa ex hypotheca anteriori fuissent liberata: num. 8. ibid.

Hypotheca super re nulliter deliberata non perditur a creditore, nec ejus remanet læsum: ibid. num. 17. p. 352.

In Hypothecam favore creditorum semel contractam reincident bona a debitore redempta: ibid. num. 23. p. 353.

Hypotheca favore creditorum extenditur ad ea etiam bona, quæ in patrimonium debito-

ris, post ipsius contractionem, devenierint: dec. 1260. n. 2. & 8. Tom. 5. p. 398.

Hypotheca simplex super re cum proprietate, & dominio illius, est incompatibilis: dec. 1305. num. 17. Tom. 6. p. 91.

Hypotheca non est titulus habilis ad acquirendos fructus rei specialiter hypothecari: ibid. num. 22. & 27. d. p. 91. & seq.

Hypotheca, quæ gravatur fundus censitus transsit ad alium fundum ex illius pretio emtum, quum facta dicatur subrogatio: decif. 1309. num. 18. Tom. 6. p. 106.

Amplia, quando debitor omnia sua bona, tam præsentia, quam futura cum pacto precarii, & obligatione camerali, favore creditoris obtrinxerit: num. 19. ibid.

Hypotheca simplex est omnino cum dominio, & proprietate incompatibilis: decif. 1331. num. 18. Tom. 6. p. 158.

Nec rei dominium in hypothecarium creditorem transfertur: num. 19. ibid.

Hypotheca non acquiritur a forense super bonis jurisdictionalibus pro contradictibus extra statum iniis: dec. 1371. n. 14 T. 6. p. 236.

Vid. Alienatio quoad hypothecam.
Vid. Alienatio

HYPOTHECA DOTALIS.

Hypotheca dotalis super fundo non extinguitur per dationem in solum alterius, quando neque primum, neque secundum satisfecerunt pro integro dimittendo debito dotis: dec. 190. num. 2. Tom. 1. p. 300.

Hypotheca dotalis incipit a die contractus, dotisque pro illis non potest in vita bona distrahere, etiam si dotis solutio post sui obitum sit de suis bonis detrahenda: decif. 733. num. 3. Tom. 3. p. 203.

V. d. Provisio dotis ad d. dec. 733.

Hypotheca dotis anterioris ab alia ex post contracta elidibilis non est: decif. 933. num. 19. Tom. 4. p. 118.

Hypotheca eadem extenditur etiam ad bona viri de futuro sibi acquirenda, quando pro restitutione dotis etiam sua bona futura obligavit: dec. 1174. n. 2. & 8. Tom. 5. p. 190.

Hypotheca dotalis ex privilegio in 5. His consequens operatur, quando mulier super aliis debitoris bonis specialibus affectis hypothecis, sibi nequit satisfacere, nec dicitur subsidarie mulieri competere: dec. 1188. n. 25. Tom. 5. p. 234.

Amplia, ut neque alienum præjudicium in mulieris concursu attendatur; & vide rationem in seq. numero: num. 26. ibid.

Vid. Dos quoad hypothecam.

HYPOTHECA QUOAD EJUS PRÆSCRIPTIONEM, ET REVISCENTIAM.

Hypotheca triginta præscribitur annis, quum hypotheca rigius plena, & perfectam notitiam habuerit rem sibi hypothecatam fuisse, distractam, & penes tertios reperiri: dec. 421. num. 4. Tom. 2. p. 187.

Hypotheca favore tertii detentoris prædiij hypothecati, ut ex temporis lapsu præscribatur, quæ nam requirantur, & sint probanda: dec. 641. n. 16. Tom. 3. p. 35.

Hypo-

Hypotheca favore tertii possessoris remanet præscripta ex decenniali acquiescentia creditoris inter præsentis, & per viginti annos inter absentes, decif. 1017. num. 5. 6., & 7. Tom. 4. p. 283.

Vid. *Assignatio*.

HYPOTHECA QUOAD REMISSIONEM, ET RESOLUTIONEM.

Hypothecam super fundo subhaftaro remississe censetur ille, qui subhaftationem petiit, post eam obtentam, remanente solum eidem jure super prelio, quod ab eodem fundo fuit retractum, si iste ad alium, eo negligente, pervenerit; dec. 185. n. 9. Tom. 1. p. 290.

Hypotheca, & impositio secundi census in fundo totaliter per prius aliis obligato, resolvitur, quum est sequuta evictio vigore primi census; dec. 386. n. 7. Tom. 2. p. 120.

Hypotheca remissionis causa a muliere facta, non sufficit, quod momento verificetur; sed debet esse perpetua, sicuti perpetua ejus prætenditur obligatio; dec. 399. numer. 12. Tom. 2. p. 141.

Hypotheca omnes in viam bullæ baronum remanent resolutæ, & in pretium fundi censiti translatæ; dec. 520. n. 13. Tom. 2. p. 342.

Ab Hypothecis anterioribus res retracta non liberatur per bullam Gregorianam, vigore, retractus, nisi pretium tute reinvestiturum sit dec. 838. n. 11. Tom. 3. p. 404.

Hypotheca specialis favore mulieris super locis montium viri existens, cessat eo ipso, quod istarum resignationi consensum præbeat; dec. 1179. n. 3. Tom. 5. p. 201.

Limita, quoad cætera bona viri generali obligatione comprehensa; ibid. n. 4. p. 102.

Hypotheca specialis perditur a muliere super locis montium, quæ mandatum procuræ ad ea resignanda in viri persona exaravit, licet illa ad virum pertinuissent; n. 17. ibid.

Hypotheca perditur a muliere super d. locis sui favore hypothecatis, quando præstat consensum illius resignationi; non vero sibi præjudicium infert quoad cætera bona viri sibi generaliter hypothecata; dec. 1213. nu. 1. 6., & 7. Tom. 5. p. 279.

Hypotheca non remanet super locis montium favore creditorum post resignationem, sed in resignatarum libere pertranseunt; numer. 10. ibid.

Hypotheca simpliciter perditur a muliere præbente consensum, ut vir loca montium sibi specialiter hypothecata pro dote resignet; non vero super cæteris aliis bonis ipsius viri; dec. 1269. num. 1. Tom. 6. p. 3.

Hypotheca perditur a muliere super locis montium sibi hypothecatis, quando istorum resignationi consensum præbet; ibidem, numer. 10. p. 4.

Limita, si hæc evincerentur, vel resignarentur sine ejus consensu; quo casu hypotheca dotalis cætera viri bona afficit; n. 11. ibid.

HYPOTHECA TACITA LEGALIS.

Hypotheca tacita pro dote incipit a die promissionis, ad quod tempus solutio, & promissa restitutio retrotrahitur; decif. 653. numer. 8. Tom. 3. p. 52.

Hypothecam legalem in suis bonis inducit hære, investimentum demandatum, licet ad tempus limitatum, quod expiraverat, non implens, quando, ut illud conficeret, bona occupaverat, dolum & culpam committit; decif. 667. n. 8. 9. & 10. Tom. 3. p. 78.

Hypotheca tacita pro canonibus non competit super aliis bonis emphytheuta, eoque minus in bonis propriis hæredis illius, & singularis successoris; dec. 873. n. 4. T. 4. p. 7. Amplia, si emphytheuta nullam obligationem emisisset favore domini directi pro canonibus fundi incorporatis; quum aliis suis bonis; super quibus pro illis hypotheca non oritur ibid. num. 5. p. 8.

Hypotheca tacita pro solutione canonum non intrat super re, quam uti tertius emphytheuta acquisivit, secluso contractu dd. canonum; num. 10. ibid.

Vid. *Dos quoad hypothecam*.

HYPOTHECATIO.

Hypothecatio bonorum patris a filio, eo vivente fieri non potest, nisi illa fuerint ab eodem patre filio donata; decif. 188. num. 23. Tom. 1. p. 298.

Hypothecatio simplex non operatur, quod bona dicantur destructa ad quemcumque effectum, licet munita esset clausulis *dans, assignans, constituens* &c. dec. 1203. num. 12. Tom. 5. p. 260.

I

IDENTITAS, ET QUOMODO PROBETUR.

Identitas in antiquis probata dicitur ex verificatione loci cum uno confine; dec. 13. num. 5. Tom. 1. p. 17.

Identitas bonorum ex quibus conjecturis in facto probetur; dec. 40. n. 11. T. 1. p. 58. Plura petia terrarum unita possunt cadere sub alio generali vocabulo cuncta complectente; num. 12. ibid.

Identitas in antiquis ex enunciativis probatur; num. 14. ibid.

Imo ex sola generali demonstratione prædii; num. 15. ibid.

Etiā si antiqua confinia discrepent a modernis; num. 16. ibid.

Identitas probatur, licet bona existent in diversis territoriis, quando ista sint contermina, eodemque nomine promiscue appellata; decif. 41. n. 2. 3. & 7. Tom. 1. p. 60. & seq.

Identitas in re antiqua minori indiget probatione; ibid. num. 8. p. 61.

Identitas non excluditur ex difformitate pretii, quando istud fuit ad computum; n. 10. ibid.

Identitas summæ, & personarum, duplicationem partitarum demonstrat; decif. 138. num. 1. Tom. 1. p. 216.

Identitas personarum ad effectum filiationis, & successionis refertur, licet unum tantum nomen personæ exprimitur, quæ duplici in fide baptismatis nuncupatur; dec. 214. n. 5., & 7. Tom. 1. p. 337.

Limit-

- Limita, si probetur in familia duos adfuisse, quibus duplici illo nomine unus appellaretur, alius unico: num. 6. *ibid.*
- Identitas bonorum, in antiquis satis probatur ex generica demonstratione vocabuli, & altera speciali confinis: num. 9. *ibid.*
- Identitas in antiquis satis probatur ex verificatione contradae, uniusque confinis: dec. 229. num. 2. p. 370.
- Identitas clare probatur ex confrontatione, confinium, & regionis, aliisque probationibus: dec. 300. num. 2. Tom. 1. p. 475.
- Item, si creditor contra tertium emtorem, egerit, & obtinuerit vigore clausulae constituti remedium allocationis ad fundum censitum: num. 3., & 5. *ibid.*
- Identitas ex designatione contradae, & confinium vincitur: dec. 326. n. 1. T. 2. p. 21.
- Et ex quo bona data sunt in emphyteusim, & ex receptione canonum: num. 2. *ibid.*
- Identitas bonorum probatur ex combinatione confinium expressorum in instrumentis venditionum: dec. 329. num. 4., dec. 386. nu. 16. Tom. 2. p. 25. & 122.
- Identitas bonorum ex divisione inter primos haeredes, & alios probatur: dec. 363. nu. 1. Tom. 2. p. 79.
- Item, ex confinium confrontatione, & allocatione ad censitum fundum per iudicem concessa: dec. 368. nu. 1., & 8., & 398. n. 14. Tom. 2. pag. 86 & seq. necnon pag. 139.
- Identitas non excluditur a diversa confinium denominatione, si eadem in substantia in una, & altera denominatione esse deprehendantur: d. dec. 368. n. 9. T. 2. p. 88.
- Identitatem non excludit contrada, quae duobus nominibus promiscue appellatur; si cum uno in uno, cum alio in altero actu nuncupetur: dec. 396. n. 12. T. 2. p. 135.
- Identitas in antiquis satis probatur, si concordent viae publicae pro confinibus assignatae: etiam si alia non reperitur: num. 13. *ibid.*
- Identitatem digito teneri ostendere, qui immisionem praetenderit: dec. 427. nu. 4. 596. num. 19. Tom. 2. p. 198. & 460.
- Identitas in antiquis ex quibus enunciativis probetur: dec. 641. num. 8., & 9. T. 3. p. 34. *Vid. Cedula ad dec. 798.*
- Identitas bonorum valde probatur ex descriptione in inventario de eis facta pro obtinenda immisione: dec. 898. n. 20. Tom. 4. p. 52.
- Identitas rei, quando agitur de illius recuperatione, est ab actore probanda: dec. 907. num. 11. Tom. 4. p. 67.
- Identitas bonorum probatur ex hoc, quod testator de illis antiquitus disposuisset inter suos descendentes: dec. 958. n. 2. T. 4. p. 165.
- Amplia, si isti eadem inter se se divisissent, sique ultimus haeres gravatus ex titulo dicti fideicommissi de eis possessionem cepisset: num. 3., & 4. *ibid.*
- Identitas bonorum, & confrontatione eorum cum inventario probatur: dec. 1000. n. 12. Tom. 4. p. 239.
- Identitas eadem necessaria est, ut cautela Angeli super illis allegata subsineatur: n. 13. & 14. *ibid.*
- Identitas rei, ad reportandam immisionem, probatur ex designatione confinium, quae uniformis in unoquoque venditionis instrumento reperiretur: decisio. 1082. num. 10. Tom. 4. p. 419.
- Identitas bonorum concluditur ex descriptionibus antiquis ab eorum domino factis: dec. 1129. num. 2., & 6. Tom. 5. p. 91.
- Identitas eadem item ex divisionibus de eis per haeredes factis probatur: *ibid.* num. 3., & 1133. num. 5. Tom. 5. p. 99.
- Identitas bonorum fideicommissi probatur ex eo, quod testator eodem in loco acquisiverit, iuxta consilium Fulgosi 145. d. dec. 1129. num. 5. Tom. 6. d. p. 91.
- Identitas eorundem item probatur ex continuata possessione penes gravatos, qui tali titulo ea possederunt: d. decisio. 1133. num. 10. Tom. 5. p. 100.
- Amplia, quando haeres ad ea immisionem reportavit, praevia probatione, quod essent fideicommissaria: num. 10. *ibid.*
- Item, quando haeres tale fideicommissum super eisdem bonis judicialiter fassus fuit: num. 11. *ibid.*
- Identitas actionis ex quibus verificetur: dec. 1147. n. 3. Tom. 5. p. 136.
- Identitas bonorum, probatur ex designatione confinium invariabilium: dec. 1195. num. 5. Tom. 5. p. 250.
- Identitas praedii eadem remanet, etsi fuisset plures in partes divisum, quando ex claris demonstrationibus, & conjecturis antiqua illius quantitas reperiretur, & causa dismembrationis detegitur: num. 7. *ibid.*
- Amplia, si super credulitate de tali divisione antiquitus sequa adminiculum observantiae concurreret: num. 8., & 9. *ibid.*
- Identitas praediorum probanda est cum designatione confinium, quodque identifice illi sint, qui de eodem praedio fuerunt enunciatii: dec. 1212. num. 5. Tom. 5. p. 276.
- Identitas bonorum fideicommissariorum ex divisionum instrumentis probatur; praesertim quando concurreret observantia gravatorum haeredom continuata, qui de uno in alium tali titulo bona possediscent: dec. 1278. num. 6. & seq. Tom. 6. p. 25.
- Identitas bonorum fideicommissariorum etiam probatur ex confessionibus haeredom gravatorum in divisionibus emissis: maxime in fideicommissis antiquo, quo casu identitas levioribus probationibus firmatur; imo indicia, & conjecturae admittuntur: d. decisio. 1278. num. 8., & 9. Tom. 6. p. 25. & seq.
- Identitas eorundem ex actibus solemnibus desumpta non confunditur ex posterioribus acquisitionibus in eodem vocabulo factis: maxime, quando eadem acquisitiones essent modicae, & tenuis valoris: *ibid.* numer. 10. & 11. p. 26.
- Identitas bonorum arguitur ex retentione uti provenientium ex tali hereditate, de qua esse originaria pretenduntur: n. 12. *ibid.*
- Identitas fundi in antiquis ex designatione duorum tantum confinium probatur: dec. 1302. num. 14. Tom. 6. p. 80.
- Iden-

Identitas eadem probata ex designatione confinium, non destruitur a designatione catastri ab uno ex directis condominis confecti, altero condomino non citato: *ibid.* num. 15., p. 81.

Identitas, & quantitas prædii emphyteutici probatur per testes judicialiter admissos, fermiterque repetitos: *decisio.* 1307. num. 7. Tom. 6. p. 97.

Identitas, & quantitas probatur ex unionibus illius, Apoitolica factis autoritate, extracujus limites datum non est habenti causam a dicta unionione quid ultra prætere: *num.* 9. *ibid.*

Identitas bonorum probatur ex situatione loci, & verificatione confinium: *decisio.* 1324. num. 2. Tom. 6. p. 139.

Identitas prædii non destruitur per hoc, quod in designatione confinium fuisset ommissa vocatio confinis invariabilis, qualis est via publica, si ex aliis præponderantibus probationibus illa descenderet: *dec.* 1335. n. 19., & 20. Tom. 6. p. 201.

IDENTITAS QUANDO, ET EX QUIBUS EXCLUDATUR.

Identitas excluditur ex diversitate quantitatis corporis, & confinium, & ex discrepantia in vocabulo, & confinibus: *decisio.* 40. *ibid.* num. 20. & 23. Tom. 1. p. 59.

Identitas prædii excluditur si sit in contrada; diversa ab expressa, quamvis sub eodem territorio: *dec.* 41. n. 1. Tom. 1. p. 40. Et ex eo quod aderat ædificium, quod fuisse non probatur: *num.* 2. *ibid.*

Identitas excluditur ex quo bona in diverso exstant territorio, & ex difformitate pretii in venditione: *ibid.* num. 6., & 9. p. 61.

Identitas excluditur ex diversitate contratæ, & qualitate prædiorum, aliisque circumstantiis: *dec.* 68. num. 1. Tom. 1. pag. 543. num. 5. Tom. 2. p. 381.

Identitas excluditur ex conjecturis diversarum formarum, situationem, & capacitatem antiqui prædii a moderno demonstrantibus: *dec.* 147. num. 5. Tom. 1. p. 236.

Identitas prædii fideicommissarii excluditur, si illud in inventario fuerit descriptum, & postea possessum fuit ab aliis, tamquam liberum n. 6. *ibid.*

Identitas domus in insula positæ non probatur ex venditione aliquarum in ea positarum: *decisio.* 300. n. 6. Tom. 1. p. 475.

Identitas non probatur per testes deponentes in genere, qui confines non enunciant: *dec.* 427. n. 3. Tom. 2. p. 198.

Identitas prædii non probatur, quum acquisitio non convincitur, nec ex quo sit in eadem contrada, quum respectu quantitatis, & confinium differat: *dec.* 548. n. 3. T. 2. p. 387.

Identitas excluditur ex notabili differentia mensurarum unius fundi ab alio: *decisio.* 610. n. 7. Tom. 2. p. 482.

Identitas non concluditur ex verificatione contrada; plura diversa bona comprehendentis, nisi aliæ magis specificæ probationes concurrant: n. 8. *ibid.*

Identitas rei ex sola nominis identitate non con-

vincitur: *dec.* 636. n. 9. T. 3. p. 25.

Summa præsertim discrepantia in pretio intercedente: n. 10. & 11. *ibid.*

Identitatis præsumptio ex confinium excluditur discrepantia: *dec.* 653. n. 10., & 687. num. 5. Tom. 3. p. 52. & 121.

Identitas bonorum non probatur ex sola denominatione loci: *d.* *dec.* 687. n. 6. T. 3. d. p. 121.

Identitas situum ex canonum solutionibus non probatur, quum similia gravamina sint in urbe frequentia: *dec.* 910. n. 6. T. 4. p. 73.

Identitas bonorum ad effectum ea retinendi virtute fideicommissi non probatur per hoc, quod illius status genericè tantum firmatus esset: *dec.* 966. n. 5. T. 4. p. 181.

Identitas prædii excluditur, si alterum alterius diversa forma sit, & unum annexum domui, & alterum non: *dec.* 1094. n. 2. T. 2. p. 455. Et quum in inventario, & possessionibus diversa ratio inter utraque habeatur: *nu.* 3. *ibidem.*

Identitas actionis non concurrat, quando in uno iudicio petitur immissio ad effectum se satisfaciendi de credito, & in alio ad effectum subastandi contra diversas personas, & possessores: *dec.* 1134. n. 2. T. 5. p. 102.

Identitas personarum dicitur mutata per hoc, quod in primo iudicio plures citatæ fuissent personæ: & in secundo non omnes, quæ in primo: *dec.* 1147. n. 4. T. 5. p. 136.

Identitas bonorum absque ulla confinium designatione, & sub nimis vaga expressione probata non remanet: *dec.* 1184. numer. 16. Tom. 5. p. 220.

Identitas prædicta non probatur ex divisionibus non effectuatæ, sequæ dubitative circa rei dividendæ dominium se habentibus: *dec.* 1195. n. 12. T. 5. p. 250.

Identitas prædii cum subiectione ad fideicommissum patris non probatur ex divisione bonorum inita inter fratres, quando de filiis industriosis ageretur, qui a patre independentes essent alia bona adepti, quæ sola dubietas ad identitatem destruendam satis est: *dec.* 1309. n. 8. & 10. T. 6. p. 208, & seq.

Vid. Confines.

Vid. Cautela Angeli.

IDONEITAS AD BENEFICIA.

De Idoneitate ad curam animarum, debet unice consistere ex relatione examinatorum synodali: *dec.* 24. n. 11. Tom. 1. p. 32.

Idoneitas major ad curam animarum eruitur ab exercitio illius: *dec.* 74. n. 19. T. 1. p. 110.

De Idoneitate provisi non est inquirendum, quum litteræ Apostolicæ sunt in forma gratiosa expeditæ: *dec.* 625. n. 1. T. 2. p. 504. & 778. n. 1. Tom. 3. p. 287.

Idoneitas excluditur eo ipso, quod a fideiussore nequiverunt exigi fructus cambii: *decisio.* 684. n. 3. Tom. 3. p. 116.

Idoneitas provisi probatur ex literis testimonialibus Ordinarii, quibus totaliter deservit: *dec.* 936. n. 2. T. 4. p. 122.

Idoneitas eiusdem probata præsumitur in Dataria Apostolica, si provisiis Apostolicis litteris reporiatur: n. 3. *ibid.*

Idoneitas ad effectum imperandi beneficium pro-

probatur ex literis Apostolicis in forma gratiosa expeditis, prævia exhibitione testimonialium Ordinarii: dec. 1292. numer. 3. Tomo.6. p.53.
Idoneitas Apostolici provisi probatur ex literis testimonialibus Ordinarii, & approbatione synodali ex auctoritate: dec. 1337. nu. 9. Tomo.6. p.169.
Vid. Provifus.
IGNORANTIA, IGNORARE.
Ignorantia subhaftationis bonorum vicini dicitur crassa, & inalegalis: dec. 263. num. 7. Tomo.1. p.427.
Ignorantia hæredis præsumitur, si ille de tempore deliberationis, & possessionis capte qualitatem hæreditariam non acquisiverit, sed longe post: dec. 271. n.7. T.1. p.439.
Ignorantia facti proprii non præsumitur: decif. 354. n. 12 Tomo.2. p.58.
Ignorantia juris non præsumitur in personis de stylo curiæ, & tribunalium informatis: numer. 13. ibid.
Ignorantia in muliere facilius admittitur: dec. 643. n. 12. Tomo.3. p.28.
Ignorantia de credito in propriis libris actoris descripto, in ipso non præsumitur, imo positiva scientia de illo: dec. 716 numer. 18. Tomo.3. p.175.
Ignorantia non est allegabilis a domino de rebus in sui territorio evenientibus, quum non præsumatur: dec. 739. n. 10. T.3. p.212.
Vid. Hæres ad dec. 755. & 1133.
Ignorare nepos non præsumitur testamentum sui favore factum a patruo, si iste in eo dixerit, se cum illius consensu sic & sic disposuisset: dec. 909. n. 12. T.4. p.71.
Amplia, si nepos rogatus ad fidei iudicium ex cepisset de prohibitionibus appofitis in dicto testamento: n. 13. ibid.
Ignorantia æris alieni allegata pro obrinenda restitutione in integrum adverfus inventarium defectuosum non attenditur, nisi constet ex istius omissione minores fuisse læfos: dec. 1016. n. 25. T.4. p.281.
Ignorantia juris in materia defectuosi inventarii, nec mulierem, nec militem juvat, quum quilibet ex illis peritos consulere teneatur: n. 35. ibid.
Ignorantia fideicommissi super locis montium, non potest ab eorum possessore allegari, quando ab eorum possessore in literis parentibus illud apparet descriptum: dec. 1079. num. 7. Tomo.4. p.414.
Ignorantia præsumitur in singulari successore: dec. 1086. n. 13. & 14. T.4. p.429.
Ignorantia juris non admittitur quando quis posset jurisperitos consulere: dec. 1090. numer. 31. Tomo.4. p.438.
Ignorantia de contentis in apoca non potest allegari ab illo, a quo fuisset inita: nu. 32. ibidem.
Ignorantia juris non est allegabilis post lapsum quadriennii a minore, quia intra tale temporis spatium præsumitur, vel factus maior, qui per medium tutoris inventarium nullum fecisset, vel scire debuisset, & potuisse ea, quæ de jure sunt: decif. 1208. numer. 6. Tomo.5.

mo 5. p.33.
Ignorantia de gestis a proprio auctore præsumitur in hærede extraneo: dec. 1148. nu. 21. Tomo.5. p.139.
Ignorantia in hæredibus facile præsumitur: dec. 1150. n. 6. Tomo.5. p.142.
Ignorantia juris ab inventario nullo non excusatur; secus ignorantia facti: dec. 1176. num. 6. Tomo.5. p.194.
Ignorantia de paterno testamento sicuti in filio non præsumitur, ideo si ab isto allegetur, tenetur eam concludenter probare; decif. 1228. n. 9. & 10 Tomo.5. p.318.
Ignorantia de credito est comparibilis cum omiffa petitione compensationis: decif. 1309. n. 16. Tomo.6. p.106.

ILLATIO, INDUCTIO.

Inferri a particularibus ad universalia nequit, etiam in eadem re divisibili, ubi deficiat eadem ratio: dec. 54. n. 13. T.1. p.83.
Est Illatio illicita a defectu voluntatis, ad illum potestatis, tamquam in se omnino diversum: dec. 178. numer. 11. Tomo.1. p.277.
Illatio a diversis non valet: dec. 258. n. 5. To.1. p.420 & 357. n. 15., 362. n. 14., 418. n. 3. Tomo.2. p.64. 75. & 181., 669. nu. 21., & 673. n. 16. Tomo.3. p.83. & 92.
Illatio non fit de uno casu ad alium: decif. 427. n. 11., 532. n. 10 Tomo.2. p.198. & 362., 910. n. 7. Tomo.4. p.73. & 1165. n. 22. T.5. p.168.
Illatio non fit de uno ad aliud iudicium: decif. 513. n. 3. Tomo.2. p.330.
Illatio ab illis, quæ uno tempore contingunt, fieri nequit ad ea, quæ diversis temporibus, & a dissimilis, diversisque personis geruntur: dec. 528. n. 18. Tomo.2. p.356.
Illatio a redditu unius anni non trahitur ad redditum aliorum: dec. 562. n. 24. T.2. p.406.
Illatio de uno tempore ad aliud non valet in materia dementia: donantis &c. decif. 861. n. 15. Tomo.3. p.452.
Illatio bona non est, quod ita sit faciendum, ex quo ita fit antiquitus observatum: decif. 1087. n. 8. Tomo.4. p.430.
Illatio certa, quando diversa militat ratio, non potest fieri: dec. 1182. n. 25. T.5. p.212.

ILLEGALITAS.

Illegalitas juri nequit de re vetustissima opioni, quæ antiquissimis probetur scripturis: dec. 807. n. 7. Tomo.3. p.343.

ILLEGITIMI, ILLEGITIMITAS

Illegitimus admitti non potest ad fideicommissum, in quo legitimi tantum invitantur: dec. 286. n. 3. Tomo.1. p.456.
Illegitimi nati solum de jure excluduntur ab obrinendis beneficiis: dec. 514. numer. 2 Tomo.2. p.331.

Vid. Filii illegitimi.

Illegitimitas excluditur per probationem matrimonii solemniter contracti: dec. 289. n. 2. & 3. Tomo.1. p.460.
Illegitimitas patris non tollit ejus legitimo filio ea, quæ proprio iure, & ex propria persona valet consequi: dec. 486. numer. 4. Tomo.2. p.289.
Illegitimitas non excluditur ex publica voce, & fama, quæ potuerit provenire ex principio

pio incerto, & fallaci testium iudicio, quum ad hoc constant, & invariabilis debeat esse: dec. 498. n. 2. T. 2. p. 312.

Illegitimitatis quacumque suspicio cessat, quum ex legitimo matrimonio filium conflet susceptum, pro legitimo, & naturali habitum, tam in successione, quam divisione honorum, & a consanguineis, aliisque in actibus proportionatis, uti talem recognitum: n. 3. & 5. ibidem.

Quasi possessio presentandi ad beneficium de jure patronatus defensivo ejus patris illegitimitatem excludit, & quare: n. 4. ibid.

ILLIQUIDITAS.

Illiquiditas crediti ex sequestris non probatur; dum non constet eorum vigore fructus fuisse perceptos; dec. 422. n. 3. Tom. 2. p. 189.

I M A G I N E S.

Imagines, presentium antiquarum, majores sunt ornamento Ecclesiarum, quam oleo serica, & auleas; dec. 1369. n. 8. T. 6. p. 231.

Imagines sacre in templo dicuntur augere cultum divinum: n. 9. ibid.

• *Vid. Ornatus.*

IMBECILLITAS MENTIS.

Imbecillitas mentis ei non potest obici, qui negocia, & contractus ab ipsomet opponente approbatos gessit: dec. 581. n. 17. T. 3. p. 110.

Vid. Dementes.

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis parit rem judicatam, & per eam allegari potest concordia, & quicumque alius titulus: dec. 154. n. 11. T. 1. p. 244.

Immemorabilis probatur cum requisitis *glossæ in cap. 1. verb. mem. de præscript. in 6. decif. 176. num. 7. T. 1. p. 274. & 577. num. 1. Tomo 2. p. 430.*

Immemorabilis ex testibus quomodo probetur: dec. 239. n. 7. Tom. 1. p. 386.

Immemorabilis virtus est tribuendi meliorem titulum de mundo: dec. 401. numer. 13. Tomo 2. p. 144.

Immemorabilem non convincunt testes non disponentes cum requisitis *glossæ in cap. 1. de præscript. in 6. dec. 505. n. 4. T. 2. p. 321.*

Immemorabilis ut probetur per testes de forma requiritur, quod recenseant actus particulares, deponendo de visu per quadraginta annos ante motam litem, & quod audierit ab eorum majoribus, excludantque formam, & rumorem contrarium: ibidem numer. 5. p. 322.

Testes singulares hac in materia non junguntur; sed in omnibus contestes, & univoci esse debent: n. 6. ibid.

Immemorabilis per scripturas ut probetur, illarum debent esse antiquæ, & enunciativæ in illis existentes, saltem duæ a diversis personis non suspectis emissæ, & cum requisitis immemorabilis: n. 8. & 9. ibid.

Ne Immemorabilis, aut quadragenaria cum titulo inchoari, aut perfici possit efficit scientia taxæ, & subventionis ob causam impositæ, si ex defectu Episcopi in exactione continetur: ibid. n. 18. p. 323.

Immemorabilis probatur ex enunciativis antiquis a centum annis, geminatis tamen in di-

versis instrumentis; & a non suspectis personis originem habentibus: dec. 506. nu. 9. Tomo 2. p. 324.

Ad Immemorabilem probandam enunciativa facta in synodo de subventionibus a clero, Episcopo præstandis, venit a persona suspecta, & ideo non est attendenda: n. 10. ibid.

Immemorabilis concludens probatio desumitur ex dispositione plurium virorum, qui deponant cum requisitis *glossæ*, quæ recensentur: dec. 545. n. 3. T. 2. p. 383.

Pro Immemorabili necessaria non est probatio, quod majores a suis majoribus audierint: ibid. n. 4. p. 384.

Ut Immemorabilis probetur, de ejus constare non debet initio, aut quod hoc tempore fuerit facta, non obstante contrariorum repugnantia: n. 6. ibid.

Immemorabilem sacra rituum Congregatio suffragari non approbat circa abusum sacerdotum expedandi cadavera turmarum per vicos & plateas; decreta ejusdem non derogant immemorabili, nisi de illa mentio expressa facta fuerit: n. 8. ibid.

Amplia, etiam si in ea sit appositum *consuetudine non obstante*; quia tunc intelligitur de simplici; non autem immemorabili, & quare: n. 9. & 10. ibid.

Et in isto secundo dubio sit additum *pariter*, quum in antecedenti, ad quod est relatio, consuetudo immemorabilis fuit sublata: n. 11. ib.

Immemorabilem d. sacra Congregatio observari semper voluit pro elevatione crucis in associatione cadaverum: n. 12. ibid.

Immemorabilis ut probetur, non requiritur, quod testes dicant eorum majores ab aliis antiquioribus audivisse: dec. 577. numer. 3. Tomo 2. p. 430.

Vid. Correspectiveitas ad d. dec. 577.

Immemorabilis consuetudo per unicum actum contrarium presentationis monitorii excluditur: n. 7. ibid.

Immemorabilis non fundatur super actibus nullis, seu attentatis: dec. 582. nu. 7. & 8. Tomo 2. p. 437.

Immemorabilis exigit, ut nil dictum, vel auditum fuerit in contrarium: n. 9. ibid.

Immemorabilis cum vulgaris requisitis, quæ dicatur, refert *glossæ in cap. 1. verb. memoria de præscript. in 6. dec. 738. n. 4. T. 3. p. 211.*

Immemorabilis vis est, & virtus, ut erectionis nequeat perferitari principium: n. 5. ibid.

Immemorabilis, deficientibus requisitis, probata non remanet, & quomodo probetur: dec. 1044. n. 17. T. 4. p. 337.

Immemorabilis de jure conferendi beneficium favore capituli, vacante sede episcopali, destruitur, quando probetur, quod capitularis provisor mandatum de immitiendo favore, provisi ab Apostolico Nuncio reportasset: ibidem n. 19. p. 338.

Immemorabilis non probatur per testes, nisi addant aliter esse non posse, quin ipsi seiverint, & possibilibus in contrarium ejusmodi excludant: dec. 1790. n. 16. & 18. T. 5. p. 240.

Immemorabilis alleganda non est adversus Apostolicam constitutionem: dec. 1217. num. 9. To.

Tom. 5. p. 290.
Immemorabilis ut dicatur per testes probata, requiritur, quod isti deponant per quadraginta annos ante motam litem sic fuisse praticatum, servatum a majoribus audivisse, nilque umquam in contrarium vidisse, aut audivisse servatum, deque hoc publicam vocem, & famam currere: ibid. n. 10. 16. & 25. & 1319. n. 22. & 23. Tom. 6. p. 126.
Ad immemorabilem probandam ut testes admittantur, annos saltem 54. habere debent: d. dec. 1217. n. 12. T. 3. d. p. 290.
Immemorabilis non probatur per testes deponentes ex simplicibus illationibus, incertisque argumentis: ibid. n. 16. p. 291.
Amplia, ut neque ad eam probandam admittantur testes super propria credulitate, fundati: n. 17. ibid.
Immemorabilis ut dicatur per testes probata, requiritur, quod constatam negativam concludant, & contrariam excludant possibilitatem: n. 21. & 22. ibid.
Immemorabilis probanda est per testes contestes singula affirmantes requisita; nec sat est, ut unus de uno, & alius de altero requisito deponant: n. 23. ibid.
Immemorabilis ut dicatur probata, non sufficit lapsus 80. sed centum annorum cum continuata observantia: ibid. n. 26. p. 292.
Immemorabilis, aut pactum oppositionis pro eximenda praebenda a reservationibus Apostolicis allegabilis non est adversus collationem a f. Sede factam: decif. 1220. numer. 7. Tomo 5. p. 298.
Immemorabilis etiam ab unoquoque actu in contrarium infringitur, praesertim, si ex tali consuetudine sancta sedes, & Apostolica Dataria praedictio afficerentur: n. 12. ibid.
Immemorabilis non est allegabilis adversus regulam 8. Cancellariae, quum hac illi expresse deroget: n. 13. *Vid. n. 9 & 10.* ibid.
Immemorabilis non potest allegari adversus constitutionem Gregorianam, attento decreto Concilii, quod hac refertur: decif. 1319. n. 18. Tom. 6. p. 126.
Ut alleganti profit, iste eam tenetur concludenter probare: n. 19. ibid.
Non probatur per testes inducentis servitio addictos: n. 20. ibid.
Nec per eos, qui non deponerent cum requisitis *glossa in cap. i. verb. mem. de praescript. in 6. n. 21.* ibid.
Neque per testes non contestes, vel per eos, qui se referrent ad privilegia non subsistentia, vel per verbum *nescio* responderent, & negativam coarctatam non concluderent: numer. 23. ibid.
Immemorabilis a quadraginta annos restricta satis non est ad restringendam jurisdictionem Episcoporum, sed requiritur centenaria: ib. n. 25. p. 127.
Immemorabilis adversus vim rei iudicatae, in contrarium allegari non potest: decif. 1390. n. 5. T. 6. p. 288.
Immemorabilis non potest allegari adversus patros per tantes congruam post incarnationem sequuta in, juxta praescriptum sac. Con-

cilii Tridentini: n. 7. ibid.
IMMISSIO IN GENERE, ET QUANDO DETUR.

Immissio conceditur, verificatis extremis: decif. 13. n. 2. 309. n. 1. T. 1. p. 17. & 491. 562. n. 3. T. 2. p. 405. 652. n. 3. 668. n. 1. 864. n. 1. T. 3. p. 50. 79. & 455. 1017. n. 1. 1054. n. 1. 1973. nu. 1. To. 4. p. 282. 358. & 403. 1111. n. 1. 1207. n. 1. 1244. numer. 1. Tomo 5. p. 41. 267. & 360.
Immissionem haeres mulieris nequit praetextu crediti dotalis retardare creditoribus super bonis viri, quoties extant fundi dotalis: decif. 13. n. 7. T. 1. d. p. 17.
Immissio dari non potest ad bona testatoris, qui eadem tempore mortis non possedit: dec. 34. n. 1. Tom. 1. p. 46.
Immissionem acquisitiones factae ab haerede, gravato, nisi demonstrative distinguantur a bonis fideicommissis subiectis, retardare non possunt fideicommissario: dec. 40. numer. 18. Tom. 1. p. 59.
Et tunc satis primo haeredi consultum est cum praeservativa in sententiis apposta: numer. 19. ibid.
Immissio ad praedium fideicommissarium retardari non potest sub praetextu modicarum acquisitionum inibi factarum ab haerede gravato, quae alias distractae praesumuntur: numer. 26. ibid.
Immissio etiam concedi potest ab bona, quae prius indivisa in communione possidebantur, ac debetur pollenti qualitatibus a testatore requisitis: decif. 88. numer. 1. & 2. Tomo 1. p. 132.
Immissionem, melioramentorum creditum, nec in genere, nec in specie probatum, non potest impedire: dec. 144. n. 5. T. 1. p. 230.
Immissio ex iuribus renunciatis debetur ei, qui est haeres renunciatarii: dec. 257. n. 1. Tom. 1. p. 48.
Immissio ad purificatum fideicommissum datur proximiori, excluso remotiore in gradu: numer. 6. ibid.
Ad Immissionem retardandam probationes debent esse concludentes: decif. 269. n. 4. Tomo 1. p. 460.
Immissio, defectis primo institutis, debetur substituto: dec. 337. n. 1. T. 2. p. 34.
Immissio, quae decreta sunt ad bona in donatione comprehensa, ea eodem jure debetur ad alia, quae in eadem posita comprehensa probantur: dec. 149. n. 1. T. 2. p. 51.
Immissio pro indiviso conceditur legitimo super bonis defuncti cum onere suscipiendarum debiti suae quotae correspondentis, antequam a3 alienum contrahatur: decif. 389. n. 4. T. 2. p. 124.
Favor legitimo indultus in quaestione, an ei competat immissio in genere ante firmitatem statum, procedit in filio, non in successore illius successoris, titulo particulari: numer. 9. ibid.
Immissionem praetendens digito debet plene, & concludenter identitatem probare: decif. 427. n. 4. Tom. 2. p. 98.
Immissio non retardatur ab exceptionibus tur-

- bidis, sed iſſe ad ſuum congruum, & ſeparatum iudicium remittuntur: dec. 449. n. 6. & 10. T. 2. p. 231. & 734. numer. 13. Tomo 3. p. 205.
- Nec ex reſeſione melioramentorum, pro qua præcedenter iura in ſententia ſunt reſervata: d. dec. 449. n. 8. T. 2. d. p. 231.
- Immiſſio bene conceditur cauſam habentibus a donatario in bonis ſub donatione cadentibus: dec. 463. n. 1. Tom. 2. p. 250.
- Immiſſio non excluditur ab illiquidis creditis ex perceptione fructuum, niſi ratio ſit integre reddita: ibid. n. 11. p. 251.
- Immiſſio non retardatur ex perceptione melioramentorum, ad quorum probationem, quum longe antea fuerint admiſſi articuli, numquam fuerunt examinati: n. 13. ibid.
- Immiſſio non eſt retardanda, quum de eius requiſitis clare conſtet, & exceptiones ad illam impediendam ſunt turbide; ſed hæc alleganda ad ſuum congruum remittuntur iudicium: dec. 467. n. 43. Tom. 2. *Limita quum exceptio eſt clara* n. 44. p. 259.
- Immiſſio conceditur in donatione vocato, probata identitate: dec. 537. n. 3. T. 2. p. 308.
- Ad Immiſſionem obtinendam necelle eſt docere de credito liquido: dec. 562. numer. 6. & 8. Tom. 2. p. 405.
- Vid. *Creditum antierius ad d. dec. 562.*
- Immiſſio fratri pro virili competit contra alium fratrem prædefuncti fratris cohæredi, bonorumque poſſeſſori: decif. 564. numer. 2. Tomo 2. p. 410.
- Pro Immiſſione debita ex hæredi pro virili impeditur: da titulus reſoluitur redigitur ad non titulum: n. 3. ibid.
- Immiſſio cohæredi retardari nequit, niſi titulus a poſſidente cohærede allegatus juſtus, validuſque ſit: n. 4. ibid.
- Immiſſio retardari non poteſt proximioribus vocatis: dec. 572. n. 1. T. 2. p. 423.
- Immiſſio neque donatario ad rem donatam retardatur: dec. 583. n. 2. T. 2. p. 438.
- Immiſſio retardari non poteſt ex creditis, quæ ex fructuum perceptione, vel extincta, vel illiquida remanſerunt: n. 11. ibid.
- Immiſſionem exceptio turbida non retardat: decif. 584. n. 15. T. 2. p. 441.
- Immiſſio ex melioramenti non impeditur, quum teſtes inter ſe contrarientur, cuius pecuniis ſit tacta: dec. 628. n. 29. T. 3. p. 9.
- Immiſſio non retardatur a creditis turbidis: decif. 626. n. 5. & 12. T. 3. p. 25.
- Immiſſionem jam canonizaram non retardant credita, quæ aliquam paſſantur turbiditatem, ſed ad ſuum congruum iudicium remittuntur: dec. 669. n. 1. & 22. T. 3. p. 81 & 83.
- Immiſſio vigore tituli clari, & validi non retardatur per exceptionem alioſiorem requirentem indaginem: dec. 687. n. 3. T. 3. p. 121.
- Vid. *Creditor cenſum ad dec. 703.*
- Immiſſio competit hæreditibus ſcriptis ad bona defuncti: dec. 704. n. 1. T. 3. p. 152.
- Immiſſionem exceptio detractioſum, quando iſſe ſunt modice, reſpectu pinguis patrimonii, ad quod immiſſio poſtulat, non retardant: dec. 712. n. 24. 25. & 26. T. 3. p. 167.
- Immiſſio, quæ petitur virtute rei iudicatæ, concurrentibus ſimul extremis neceſſariis, omnino danda eſt: dec. 810. n. 1. T. 3. p. 347.
- Immiſſio ſemper datur pro credito clario, & illiquido: dec. 833. n. 1. & 8. T. 3. p. 393.
- Immiſſio nec retardatur per exceptionem turbidam redditionis rationis: ibid. n. 8. p. 394.
- In Immiſſionis iudicio quæ ſunt extrema probanda; dec. 925. n. 3. T. 4. p. 98.
- Immiſſio concedenda illi eſt, ad quem, tamquam proximior, hæreditas defuncti ex interdicto *quorum bonorum* detetur: decif. 987. n. 1. T. 4. p. 213.
- Immiſſio, quæ iure certo, & clario petatur, per alioſiorem indaginem ad ordinarium remittenda iudicium, non retardatur. n. 2. ibid.
- Immiſſio conceſſa hæredi legitimo in genere, bonorum pertinenciam non decedit, & expreſſam liquidationis reſervationem, & bonorum ſeparationis in illius executione faciendam continet. n. 3. ibid.
- Immiſſio petita ſuper fundo, qui ad loci pii manus diviſe, nequit ſub hoc: prætextu retardari, qui talis incorporatio, uti ſæctum terrii creditoris non præiudicat. dec. 1082. n. 6. Tom. 4. p. 419.
- Amplia, ut tali creditori ſuccurratur remeſſio madaſi exequutivi contra eundem locum pro annua quantitate pensionibus correfpondente, quas creditor percipere poſuiſſet, ſi tale corpus ad Eccleſiæ manus non pertranſiſſet. n. 7. ibid.
- Immiſſio clara non retardatur per exceptionem, ex quo quis poſſideret titulo deliberationis, quando iſta vitioſa deregeretur, ac exceſſu, laſioneque laborans: dec. 1111. n. 2. Tom. 5. p. 42.
- Immiſſio quando concedenda eſſet monacho, ut in ſeculo viveret, & extra monaſterium, illi conceditur, quando eſt bonorum capax, quum illius perſonam in omnibus repreſentet: decif. 118. n. 1. Tom. 5. p. 60.
- Immiſſio ſuſſulta a re iudicata non retardatur ex retentione, quam ex aliquo titulo jam paſſus allegaret: dec. 1126. n. 3. T. 5. p. 80.
- Immiſſio clara, ſimiliter ex retentione, quæ pro oneretur vigore tituli non adhuc clari. ibid. num. 21. p. 82.
- Immiſſio competit mulieri ad bona fidei commiſſaria, ſuper quæ jus dotis habeat: decif. 1122. n. 3. Tom. 5. p. 99.
- Immiſſio competit pro ſortie crediti pari titulo competit etiam pro fructibus. ibid. numer. 17. p. 101.
- Vid. *Manutentio ad dec. 1138.*
- Immiſſio, quæ competit vocato in teſtamento, competit monaſterio bonorum capaci, in quo ille ſe recepiſſet: dec. 1140. n. 1. T. 5. p. 111.
- Immiſſio iure actionis debetur pro alimentis; etiam ſi Papa a bonorum commo, à quo iſta directa eſſet, ſucceſſive vocatus excluſiſſet, & quare: dec. 1152. n. 1. T. 5. p. 161.
- Immiſſio competit donatario ad ea bona, quæ donans poſt factam donationem vigore ſui crediti ſibi appropriavit, quando ſuper eodem credito donatio conſiſtit: dec. 1163. numer. 5. & 6. Tom. 5. p. 162.

- Immissio non retardatur sub prætextu melioramentorum**, qua illiquida detegerentur, sed consilium melioranti, mediante obligatione de ea rescindendo, postquam fuerint liquidata: dec. 1204. n. 9. Tom. 5. p. 263.
- Immissio**, sicuti datur hæredibus bona hæreditaria, ita & legatario ad rem legatam: dec. 1287. n. 4. Tom. 6. p. 42.
- Immissio super bonis legatis non denegatur legatario per exceptionem retentionis virtute fideicommissi ab hærede proposita**, quando istud, vel non est clarum, vel altiore requirit indaginem, ibid. n. 16. p. 43.
- Vid. *Bona in genere*.
- Vid. *Loca montium fideicommissaria*.
- IMMISSIO IN GENERE QUANDO NON CONCEDATUR.**
- Immissio dari non potest ad bona testatoris, qui eadem tempore mortis non possedit**: dec. 34. n. 1. Tom. 1. p. 46.
- Immissio denegatur auctori digito non probanti identitatem**: dec. 368. n. 2. Tom. 2. p. 87.
- Immissio non conceditur illis, quorum auctores de bonis præsentis, integre sunt satisfacti**: dec. 404. n. 8. Tom. 2. p. 151.
- Item, quum adsit illiquiditas. n. 16. ibid.
- Immissio contra tertios posseditores jure alienationum gravato competentium certe non datur**, licet gravati inventarium non consecuerint; & quum in magna quantitate detractiones competentes, alienationes illas excedentes fecerint, non probatur: dec. 427. num. 14. Tom. 2. p. 199.
- Amplia, etiam si res fideicommissaria non existeret, & quare**: n. 15. ibid.
- Immissio non datur contra possidentem auctore Prætoris, si ejus titulus clarus non perimitur**: dec. 467. n. 48., & 50. T. 2. p. 259.
- Vid. *Bona fideicommissaria ad d. dec. 467.*
- Immissionis remedium agi non potest, quando beneplacitum Apostolicum est dubium, an in transactione requiratur, nisi eadem transactio per res conformes rescindatur**: dec. 603. n. 19. Tom. 2. p. 471.
- Immissionis canonizati judicii effectus, ut retardetur, requiruntur credita omnino liquida, & clara sine exceptionibus**: dec. 628. n. 7., & 21. Tom. 3. p. 6.
- Immissio retardatur ab exceptionibus in continenti probatis**: dec. 668. n. 12. T. 3. p. 80.
- Immissio peti nequit super bonis ad hæredis gravati commodum a substituto irrevocabiliter per transactionem dimissis, & quare**: dec. 677. n. 10. T. 3. p. 101.
- Immissio numquam competit, quando deest hypotheca, ad quam petitur**: dec. 703. n. 2. Tom. 3. p. 151.
- Immissio retardatur a credito liquido, & justo, quod dat facultatem retinendi ejus creditore pro rata crediti**: dec. 742. n. 1. T. 3. p. 220.
- Immissio non conceditur, si deficiat unum ex necessariis extremis; hoc est, possessio antiqua penes debitorem**: dec. 824. n. 1., & 2. Tom. 3. p. 377.
- Immissio non datur pro credito mere chirographario, ac hypotheca destituito**: dec. 1019. n. 3. Tom. 4. p. 7.
- Immissio non datur pro credito illiquido, quum sit durior, & magis odiosa, quam retentio**: dec. 1143. num. 5. Tom. 5. p. 127.
- Immissio per rem judicatam canonizata super censu, qui inter cetera corpora, super quibus fuit obventa, comprehenderetur, non potest retardari, nisi per exceptionem identitatis rei**: dec. 1170. n. 9. Tom. 5. p. 183.
- Amplia, ut quoad meritum, tali casu in gradu restitutionis in integrum causa retardari possit**: num. 10. ibid.
- Vid. *Bona in genere*: Et *Bona fideicommissaria*.
- IMMISSIO AD BONA EMPHYTHEUTICA.**
- Immissionem debitam ex lege investiturae comprehensis non retardat inæqualitas in divisione ob assignationem rei emphyteuticæ, quam illa supervenerit de tempore divisionis, vel post; sed remanet jus gravato agendi in particulari judicio**: dec. 407. num. 23. Tom. 2. p. 161.
- Immissio non datur, deficiente hypothecca**: dec. 873. n. 1. Tom. 4. p. 7.
- IMMISSIO IN VIM LEGIS FINALIS, ET QUANDO DETUR.**
- Immissio fideicommissario non potest denegari, concurrentibus fideicommissis, & bonorum identitate**: dec. 77. n. 1. 249. nu. 1. T. 1. p. 114., & 405. 508. n. 1. Tom. 2. p. 325. 792. n. 1., 824. n. 1. Tom. 3. p. 321., & 377. 958. n. 1. T. 4. p. 165. & 1154. n. 1. T. 5. p. 148.
- Ad Immissionem obtinendam probatio possessionis de tempore obitus fideicommissantis necessaria est**: decisio. 89. numer. 6. Tomo 1. p. 134.
- Præsertim, si ex actibus contrariis probatio negativa possessionis potius resultet**: numer. 7. ibid.
- Immissio retardari non potest sub prætextu turbidarum exceptionum, altioreque requiruntur indaginem, quando constat de fideicommissis, & possessione fideicommissantis usque ad obitum**: decisio. 91. numer. 1. Tom. 1. p. 139.
- Immissio undique justa est, concurrentibus clara vocatione, & bonorum identitate**: dec. 97. num. 4. Tom. 1. pag. 151., & 1154. n. 3. Tom. 5. p. 148.
- Ad Immissionem agenti incumbit onus per certas demonstrationes probandi præciam quantitatem ratæ sub fideicommissis cadentis contradistinctam a portionibus liberis gravatorum**: dec. 101. n. 2. T. 1. p. 157.
- Ab Immissione generaliter petita, specificè, separanda sunt bona ab hæredibus gravatis acquisitis**: num. 3. ibid.
- Immissio, substitutione aperta, non est deneganda**: dec. 113. n. 1. Tom. 1. p. 172.
- Immissio ex remedio dicte legis conceditur fideicommissario probanti fideicommissum, ejusque purificationem**: ibid.
- Immissio non denegatur fideicommissario probanti existentiam, identitatem bonorum, & fideicommissi purificationem**: dec. 162. n. 1. p. 185.

188. n. 1. Tom. 1. p. 351., & 297., & 523. n. 1., & 2. Tom. 2. p. 346.
- Immissio ad prædium partim liberum, & partim fideicommissarium in vim *dist. leg. final.* concessa, declarat illud esse integraliter fideicommissarium:** dec. 177. n. 1. T. 1. p. 275.
- Immissio advocat dominium ab illo, qui eam patitur.** n. 6. ibid.
- Ad immissionem obtinendam possessio fideicommissitatis probari debet:** decisio. 186. num. 2. Tom. 1. p. 292.
- Et possessio debet esse de tempore obitus fideicommissitatis.** n. 3. ibid.
- Immissio competit quibuscumque successori- bus fideicommissitatis spoliati ad bona, qui animo civilem retineat possessionem de eis,** ibid. num. 15. p. 293.
- Fallit, exclusio spolio, quia tunc civilis possessio non remanet.** n. 16. ibid.
- Immissio retardari nequit, constitit de fideicommissio, & possessione bonorum a testatore tempore obitus:** dec. 88. n. 1. T. 1. p. 297.
- In immissionis iudicio non admittuntur exceptiones altioris indaginis.** n. 3. ibid.
- Immissionem petens contra bona possessa a tertio, a fideicommissitente causam non habente, debet ejusdem fideicommissitantis possessionem, & etiam dominium probare.** n. mer. 5. ibid.
- Immissio debetur, quum nec super identitate, neque aliis extremis difficultas cadit:** dec. 129. n. 1., & 256. n. 1. T. 1. p. 370., & 416.
- Immissio conceditur solum in bonis a fideicommissitente de tempore sui obitus possedis:** dec. 188. n. 1. Tom. 1. p. 459.
- Vid. Fideicommissarius ad dec. 307.*
- Immissio danda est existenti de familia vocata, aliis renunciantibus:** dec. 309. num. 2. Tom. 1. p. 491.
- Immissio rejicit in iudicio vigore fideicommissi recentiori exceptiones altiores indaginis, in antiquiori fideicommissio fundatas.** ibid. num. 29. p. 491.
- Immissio debetur femina post lineam masculinam vocata ad bona fideicommissaria, ea linea extincta:** dec. 321. n. 2. Tom. 2. p. 14.
- Immissio denegari non potest fideicommissario contra possessores bonorum fideicommissarium ab hærede gravato alienatorum:** dec. 326. n. 4. Tom. 2. p. 21.
- Ad immissionem obtinendam super bonis fideicommissariis sat est eorum identitatem probare:** dec. 358. n. 12. Tom. 2. p. 67.
- Immissio bene conceditur vocato super rata residui prædii fideicommissio inpositi:** dec. 369. n. 3. Tom. 2. p. 90.
- Immissio retardari nequit sub prætextu eversionis partis ejusdem prædii fideicommissarii a domino directo ex causa non solutionis canonum, si id possessoris culpa evenit, ignorante fideicommissario talem litrem, quia tunc ad damni emendationem possessor tenetur.** n. 4. ibid.
- Immissio ut obtineatur, requiritur, quod præter fideicommissum ejusque purificationem probetur, quod bona a testatore de tempore sui obitus fuerint possessa:** dec. 404. n. 1. Tom. 2. p. 150.
- Immissio vocatis pro sua rata ad bona fideicommissaria denegari non valet:** dec. 449. num. 1. Tom. 2. p. 230.
- Immissio conceditur illi, favore cujus est aperta successio:** dec. 449. n. 1. Tom. 2. p. 243.
- Ad immissionem obtinendam occasionis, & identitatis probatio necessaria est:** dec. 468. num. 1. Tom. 2. p. 260.
- Item, quum necessaria ad eam concurrant, nec eam retardant exceptiones, vel illiquidæ, vel extraneæ:** n. 2. & 3. ibid.
- Vid. Confessio ad d. dec. 468.*
- Immissio recte conceditur vocato, & qui impolitas condiciones adimpleat:** dec. 477. n. 3. 509. n. 1., & 597. n. 7. Tom. 2. p. 290. 327., & 461., & 637. n. 1. Tom. 2. p. 26.
- Immissio ab illiquidis creditis non retardatur:** dec. 633. n. 3. Tom. 3. p. 19.
- Immissio vigore *l. final.*, & utilis Salviani datur delumenti sui suum ab instrumento donationis:** dec. 687. n. 2. Tom. 3. p. 121.
- Immissio ad corpus fideicommissarium nequit impediri hæredi fideicommissario tria necessaria requiritur probant, & si illius pretium offerret ei refundere illegitimus detentor:** dec. 734. n. 3. Tom. 3. p. 205.
- Immissio ex novo fideicommissio adversus allegantem primævum a condicentibus remissum, in transactione semper datur:** dec. 758. num. 7. Tom. 3. p. 250.
- Immissio non retardatur per exceptionem de tractionum, si respectu alicuius hæreditarii sint modicæ:** ibid. n. 23. p. 252.
- Immissio non retardatur hæredi fideicommissario titulo de tractionum, si legitimarius magnam bonorum copiam distrahens:** dec. 761. num. 17. Tom. 3. p. 260.
- Limitatur regula, si non doceatur de alienationibus ab ipso factis, deque universali fideicommissio agatur, quo casu competunt de tractiones quotitativæ, & quantitativæ:** num. 18. ibid.
- Immissio danda est representantibus personas vocatas ad donationem, seu fideicommissum:** dec. 777. n. 16. Tom. 3. p. 285.
- Immissionem exceptio de tractionum non retardat, si sint illiquidæ, vel fuissent semel detractæ:** dec. 793. n. 2. T. 3. p. 341.
- Immissio non retardatur per exceptionem lationis oppositam ab eo, qui transactionem contra se habet, quum tribus iudicatis conformibus indigeat:** ibid. n. 5., & 17. p. 322.
- Amplius, si exceptio consisteret in defectu inventarii, qui defectus transactionem infringeret, & qua semota, retardaretur immissio:** num. 6. ibid.
- Immissio non retardatur per exceptionem de tractionum, quæ ex defectu inventarii essent illiquidæ:** num. 9., & 17. ibid.
- Immissio nec retardatur per exceptionem legatæ, quando istud ex eodem fundo, ad quod illa petiitur, sit detrahendum:** n. 12. ibid.
- Immissio nec retardatur per exceptionem antiqui fideicommissi, quando adit laudum, hinc inde acceptatum super divisione, & bonorum pertinentia:** dec. 810. num. 3., & 5. Tom. 3.

- Tom.3. p.348.
Immissio nec retardatur per exceptionem exiguarum detractio: decif. 812. numer. 5.
Tom.3. p.353.
Amplia, si detractiones ex longa fructuum perceptione credi possent consumatæ, vel saltem illiquide: n.6. ibid.
Immissio ut retardetur, debent contra illud adduci clara, & limpida credita anteriora: dec. 844. n.6. Tom.3. p.416.
A fortiori non retardatur, si obijciatur creditum per sententiam vulneratum: n.7. ibid.
Item, si adducerentur credita desumpta ex dimissione æris alieni, quando solvens diu percepisset fructus fideicommissi, ex quo si non extincta, saltem illiquida contraposta credita evaderent: num.8. ibid.
Immissio hæredi fideicommissario, probatis extremis, scilicet fideicommissio, purificatione illius, & bonorum identitate, semper conceditur: dec. 915. nu. 1., & 98. num. 1. Tom.4. p.80. & 165.
Immissio non retardatur per turbidam detractio: dec. 916. n. 2. Tom.4. p.82.
Amplia, si constaret de alienationibus a legitimo factis de bonis fideicommissariis: num.3. ibid.
Immissio hæredi fideicommissario non conceditur in ea summa, ad quam potius fideicommissum ascendeat: sed in ea, in qua de tempore petitionis reperitur: dec. 944. numer. 1. Tom.4. p.134.
Immissio concessa in contradictorio iudicio contra legitimis contradicentes hæredi fideicommissario ad certa loca mortuum, si eadem militet ratio ad alia loca ex eodem fonte provenientia, concedenda est adversus alios detentores in primo iudicio non citatos: dec. 972. n.1., & 10. T.4. p.192.
Immissio concedi debet hæredi fideicommissario ad bona penes tertios distracta, illique fideicommissio, ad quod vocetur, obnoxia: dec. 1031. n.2. T.4. p.309.
Immissio ut concedatur, trium necessariorum extremorum probationem expostit: numer. 3. ibid.
Immissio, probata identitate bonorum fideicommissi subiectorum, semper hæredi fideicommissario conceditur: decif. 1129. n.4. Tom.5. p.91.
Immissio clara non retardatur per exceptionem melioramentum: n.7. ibid.
Immissio, ut ex hoc capite retardetur, eadem tam in genere, quam in specie per allegantem sunt probanda: n.10. ibid.
Immissio non concedatur hæredi fideicommissario ex altera immisione, quam vigore retentionis pro suis creditis reus expostulasset, quando hæc essent in fructibus perceptis compensanda: decif. 1177. numer. 1. Tom.5. p.196.
Ad Immissionem super bonis fideicommissariis agens, tanquam vocatus in exclusionem hæreditis nominati jam possidentis, suam probare teneret vocationem; alias ex incertitudine sola proprii juris rejicitur: decif. 1185. numer. 1., 9., 10. & 30. Tom.5. p.222.
Immissio non retardatur hæredi fideicommissario sub prætextu, quod sint cum liberis commixta: decif. 1187. n.1.2. & 5. T.5. p.229.
Vid. *Temperamentum equitativum*.
Immissio, ut retardetur ob commixtionem cum liberis, concludenter probandum est, quæ sint libera, & fideicommissio obnoxia: ibid. num. 3. p.230.
Immissio ex causa melioramentorum illiquidorum non retardatur: n.4. ibid.
Immissio ut concedatur, constare debet de requisitis existentia: fideicommissi, vocationis, & bonorum identitatis: decif. 1215. n.1. Tom.5. p.282.
Immissio non retardatur hæredi fideicommissario ex illiquida detractio: dec. 1244. num. 9. Tom.5. p.361.
Immissio non denegatur substituto fideicommissario in casu obitus instituti sine filiis, probatis extremis in iudicio l. final. C. de edict. div. Adr. tollen dec. 1295. n.2. T.6. p.61.
Immissio ad bona fideicommissaria danda est substituto in casu obitus instituti sine filiis, eo ipso, quod conditio remanet purificata: decif. 1297. n.2. Tom.6. p.67.
Immissio danda est hæredi fideicommissario agenti, probatis extremis, omnibusque necessariis requisitis: decif. 1324. n.1., & 4. Tom.6. p.139.
Ad Immissionem eam super domo vigore fideicommissi agens, non repellitur, ex quo ejus author aliam domum ibi non fuisset consequutus, si probaretur, quod fideicommissarius ibi plures domos possedisset: num. 3.5., & 6. ibid.
Vid. *Heres fideicommissarius*.
Immissio ad trientem hereditatis uni ex vocatis a restatore concessa, æquo jure ad alterum trientem similiter vocato non denegatur: dec. 1245. n.2. Tom.6. p.180.
Vid. *Augmentum*.
IMMISSIO IN VIM LEGIS FINALIS QUANDO NON DETUR.
Immissio vigore fideicommissi turbidi non conceditur contra possidentem ex titulo certo, & claro: dec. 188. n.17. Tom.1. p.298.
Vid. *Actus possessorii ad d. dec.*
Immissio vigore fideicommissi concedi non potest contra bona a gravatis acquisita, & quæ ideo fideicommissio non sunt subiecta: dec. 214. n.13. Tom.1. p.337.
Immissio in specie concedi non potest ad bona, quæ usque ad obitum a fideicommittente possessa fuisse non probantur: dec. 226. n.7. Tom.1. p.367.
Immissio vigore fideicommissi concedi non potest ad bona, quæ a fideicommittente non fuerunt possessa: decif. 229. n.1. T.1. p.370.
Immissio concedi nequit ad domum adificatam in fundo non proprio fideicommissi, licet cohærente domui fideicommissariæ: decif. 307. n.1. Tom.1. p.488.
Immissio concedi nequit ad bona, quæ a fideicommittente hereditate non proveniunt: dec. 404. n.7. Tom.2. p.151.
Immissio non conceditur ad bona, quæ ex legitimo

- gittimo titulo semel a fideicommissio exierunt: dec. 467. n. 45. Tom. 2. p. 259.
- Ab Immissione repellitur actor exceptione illa: fideicommissum de te non loquitur:** dec. 488. num. 19. Tom. 2. p. 293. & 1215. n. 2. Tom. 5. p. 282.
- Immissio reportari nequit absque probatione principalis requisiti pertinentiæ bonorum ad testatorem, ex cuius vocatione petitur:** dec. 648. n. 8. Tom. 3. p. 46.
- Immissio denegatur ad loca montium, quæ in literis parentibus nullum fideicommissi vinculum habent:** dec. 678. n. 6. T. 3. p. 103.
- Immissio retardatur hæredi fideicommissario ex causa detractionum legitimario competentium; etiam si iste inventarium omisit, si non constet eundem bona distraxisse:** dec. 761. n. 15. & 18. p. 260.
- Immissio denegatur ex titulo fideicommissi, qui prætendatur extra casum a fideicommittente exprellum, quo casu requireretur reciprocum:** dec. 772. n. 20. T. 3. p. 277.
- Immissio denegatur, si obstat transactio, licet postuletur a vocato ad bona fideicommissaria, ad quæ iure proprio vocetur:** dec. 820. num. 1. Tom. 3. p. 370.
- Immissionem ad corpus petere filius non potest vigore fideicommissi, si uti hæres patris illius pretium simul retineat:** dec. 841. n. 3. Tom. 3. p. 409.
- Immissio denegatur hæredi fideicommissario super prædio, quod ex iuribus legitimæ gravatis debita ex fideicommissi nexibus liberare exiisset:** dec. 914. n. 1. T. 4. p. 80.
- Amplia, in bonis etiam, quæ in gravatorum transierunt dominium ex titulo crediti adversus fideicommissum:** n. 2. ibid.
- Immissio non datur super bonis fideicommissariis, quæ pro legitima ab hærede gravato fuissent distracta:** ibid. n. 10. p. 81.
- Immissio virtute fideicommissi obrenta super feudo, & iuribus honorificis talia jura penes eum extasse præsupponit:** dec. 947. nu. 14. Tom. 4. p. 142.
- Immissio vigore fideicommissi denegatur illi, qui non docet se a fideicommittente vocari:** dec. 1112. nu. 3. Tom. 5. p. 45.
- Immissio ad domum fideicommissariam non conceditur hæredi gravato ex sola presumptione, quod ejus author eadem in via plures possedisset domos; sed præcisè illius identitatem probare tenetur:** dec. 1129. n. 15. & 16. Tom. 5. p. 92.
- Immissio denegatur hæredi fideicommissario super bonis titulo dotis, & ex causa liberæ detractionis in fideicommissio detractis:** dec. 1203. n. 10. & 11. Tom. 5. p. 259. & seq.
- Immissio non datur illi ad bona fideicommissaria, cui desit vocatio:** dec. 1215. num. 2. Tom. 5. p. 282.
- Immissio retardatur hæredi fideicommissario ex parte mulieris retinentis bona viri pro credito dotali fideicommissaria bona obrege, dec. 1222. n. 22. T. 5. p. 302.**
- Immissio denegatur ad certa bona, quando ista non probet provenire a fideicommissio, ad quod ipse vocatur, & ex alio essent originaria:** dec. 1277. n. 1. T. 6. p. 21.
- Immissio vigore posterioris fideicommissi non conceditur ad exclusionem possessoris ex anteriori fideicommissio:** ibid. n. 2. p. 22.
- IMMISSIO QUOAD FRUCTUS.**
Vid. Oblatio ad dec. 297. & Possessor ad dec. 370.
- In Immissionis judicio fructus debentur a die productionis iurium, & quare:** dec. 549. n. 1. & 2. Tom. 2. p. 388.
- In Immissionis judicio fructus in vim legis finalis veniunt a die mortis litis restituendi:** dec. 1234. n. 10. & 1245. n. 1. T. 5. p. 335. & 361.
- In Immissionis reportata sequela veniunt fructus:** dec. 1316. n. 1. T. 6. p. 120.
- Amplia, si condemnatio ad eos in sententia comprehendatur:** n. 2. ibid.
- Vid. Fructus quoad restitutionem.*
- IMMISSIO IN VIM SALVIANI, ET QUANDO DETUR.**
- Immissio non retardari potest a creditore, qui debitam quantitatem jam pro suo credito est consequutus:** dec. 144. numer. 4. Tom. 1. p. 230.
- Immissio hujusmodi prædii dominium non tollit:** dec. 177. n. 3. Tom. 1. p. 275.
- Sed dumtaxat est temporalis detentio super consequutione fructuum usque ad crediti satisfactionem:** num. 4. ibid.
- Immissio vigore leg. finalis, & remedium Salviani, sunt inter sese omnino contrariæ:** numer. 7. ibid.
- Immissio hæredi non retardatur ex causa residualis solutionis dotis, sed datur tantum dotis creditori retentio pro ea rata:** dec. 245. num. 44. Tom. 1. p. 399.
- Immissio conceditur, stante credito cum hypotheca:** dec. 262. n. 1. Tom. 1. p. 425.
- Immissio pro liberatione a molestiis emtori spoliato debetur contra venditorem, qui se pro eis obligavit:** dec. 300. n. 1. T. 1. p. 475.
- Pro Immissione in vim utilis Salviani requisita, quæ hic enumerantur, quum concurrant, eadem retardari nequit:** dec. 421. n. 1. To. 2. p. 187. 664. num. 7. Tom. 3. p. 71. & 1344. num. 1. Tom. 6. p. 177.
- Immissio in Salviano contra tertium non datur nisi creditum ita sit clarum, ut nullam pariatur exceptionem:** dec. 584. n. 1. & 2. Tom. 2. p. 439.
- Immissio in Salviano non datur, deficientibus credito, & hypotheca:** dec. 676. num. 1. Tom. 3. p. 99.
- Immissio in Salviano ad hoc ut concedatur, non solum necesse est, quod creditum sit certum; sed ulterius liquidum esse debet, & explicatur ratio:** dec. 709. numer. 3. & 4. Tom. 3. p. 159.
- Immissionem antequam iudex concedat, debet esse tutus non solum de realitate crediti actoris sed etiam de summa certa:** ibid. numer. 8. p. 160.
- Immissio semper datur, verificatis extremis, quorum unam est creditum cum hypotheca:** dec. 838. num. 1. Tom. 3. p. 403.
- Immissio clara, & super extremis omnino verificatis fundata per exceptiones turbidas, & al.**

& auctoris indagationis non retardatur; & quæ ista sint exceptiones; num. 10. *ibid.*
Immissio semper conceditur, verificatis necessariis extremis, & quæ sint ista; decif. 1006. num. 1., 1009. num. 1., 1071. num. 1. 1072. num. 1. Tom. 4., pag. 251. 259. 399., & 401. 421. 4. num. 1., 1260. num. 1. Tom. 5. pag. 351. & 39. 8. num. 1. Tom. 6. p. 245.
Immissio semper datur pro credito anteriori adversus tertium posteriori titulo bona occupantem; d. dec. 1006. n. 2. T. 4. d. p. 351.
Immissio non retardatur per exceptionem fideicommissi oppositam ab illo, qui ad eum non est vocatus, & tamquam de jure tertii relicteretur; d. dec. 1072. n. 2. T. 4. d. p. 401.
 Amplia, quando debitori auctoris detractio- nes competenter super bonis, ad quæ illa peteretur; num. 3. *ibid.*
Immissio, quam defunctus, si viveret, evitare non posset, a fortiori ab hærede impug- nari non potest; *ibid.* n. 9. p. 402.
Immissio ut reportetur, auctori sat est probare, quod bona, ad quæ est directæ, possederit debitor, vel de tempore ipso obligationis evasis, vel post; d. decif. 1241. numer. 2. Tom. 5. d. p. 351.
Immissio clara non retardatur per exceptionem retentionis ex titulo turbido, vel injusto desumta; *ibid.* num. 22. pag. 353., & 1344. num. 3. 4., & 14. Tom. 6. p. 178. & seq.
Immissio ex interdicto Salviani temporaliter dumtaxat conceditur; scilicet ut creditor bona detineat, donec sit satisfactus; sequuta- que satisfactio statim bona tenetur resti- tuere; dec. 1374. n. 8. Tom. 6. p. 246.
Vid. Judicium Salviani; Salvianum.
IMMISSIO IN VIM SALVIANI
QUANDO NON DETUR.
Immissio in vim utilis Salviani interdicti pro reintegratione fideicommissi in summa certa concedi non potest, quum difficultas cadat super alienationibus, earumque liquidatione; dec. 226. num. 33. Tom. 1. p. 366.
Immissio denegatur ex sola crediti turbiditate; dec. 613. num. 6. Tom. 2. pag. 486. & 824. num. 12. Tom. 3. & 1001. n. 7. T. 4. p. 241.
Immissio non potest concedi, deficiente uno ex necessariis extremis &c. dec. 824. num. 1. Tom. 3. p. 377.
Immissio repellitur per retentionem ex anteriori titulo desumta; *ibid.* n. 14. p. 378.
Immissio non datur creditori ad fundum, quando ab illius possessore retentio pro anteriori credito allegatur; decif. 1001. num. 1., & 5. Tom. 4. p. 240. & seq.
 Amplia, etiam si creditor posterior peteret immisionem ad fundum pro ea rata, in qua actio anterioris creditoris fuisset suspensa, & quare; *ibid.* num. 2. p. 241.
Immissio creditori posteriori in ea rata non conceditur, in qua similis actio anteriori creditori fuisset suspensa, istoque a posteriori non citato; num. 2. *ibid.*
IMMISSIO IN SALVIANO.
Immissus in Salviano sicut de credito, & fructibus, ita de expensis, & fructibus fundi debet satisfieri; dec. 461. n. 4. T. 2. p. 247.

Immissus non potest ab immisionem passio, ejusque satisfactionem allegante repelli, nisi prius de hac concludenter edocuerit; dec. 1374. n. 9. Tom. 6. p. 246.
 Limita in casu, quo immissus variando, contra alia bona debitoris se verteret, quia in isto teneretur ipse solutionis probare negati- vam; num. 10. *ibid.*

IMMUTATIO; INNOVATIO.

Innovatio ex quibus actibus inter creditorem, & debitorem gellis dicatur; ad hoc, ut fi- dejussor a sua fidejussione dici possit libera- tus; dec. 1080. n. 14. Tom. 4. p. 417.
Innovatio, & debitoris liberatio numquam, præsumuntur, & ideo mentio specialis, quæ de eis fiat, necessaria est; decif. 1085. nu. 6. Tom. 4. p. 426.
Immutatio status Ecclesiarum secum etiam tra- hit immisionem juris, quoad decimas; dec. 1390. num. 9. Tom. 6. p. 288.
Vid. Novatio.

IMPEDIMENTUM.

Impedimentum pluralitatis beneficiorum, Apostolica dispensatione removetur; decif. 394. num. 4. Tom. 2. p. 133.

IMPENSÆ.

Impensæ pro reparatione domorum calcula- bantur ad rationem sc. 5. pro centenariis; decif. 59. num. 8. Tom. 1. p. 90.
Impensæ factæ ex consuetudine propter ali- quam causam, licet in diversum usum semel convertantur, ad præexistentem causam semper referuntur; dec. 269. n. 8. T. 1. p. 435.
Impensum pro habenda noticia, & modo ali- quod creditum pupilli recuperandi a tutore repeti potest, quia dicitur quid necessarium; dec. 634. num. 12. Tom. 3. p. 1172.
Vid. Expensæ.

IMPERATOR, IMPERIUM.

Vid. Germania, & Bœmia.

IMPETRANS; IMPETRARE.

Impetrantis obligatio quæ nascitur, ex verbis dispositivæ gratiæ discernitur; dec. 208. n. 7. Tom. 1. p. 325.
Impetrans Ecclesiam sibi tradi, si in dispositi- va brevis eidem onus contribuendi certam summam Ecclesiæ parochæ non demandetur, redditibus diminutis supplere non tenetur; num. 8. *ibid.*
 Quævis in narrativa enunciatur fuerit ad talem summam redditus parochi ascendisse, quia tunc sat est, quod de tempore gratiæ ad talem summam ascenderit; n. 9. *ibid.*
 Ab Impetrante gratiam de devoluto, scientia vacationis in patrono magis specificæ est probanda concludenter, quum ad sint urgentia adminicula adeam excludendam; dec. 560. num. 23. Tom. 2. p. 402.
Impetrans ex capite symoniae eam probare tenetur, alias relicti; dec. 569. n. 8. 9. 10. & 11. Tom. 2. p. 418.
Impetrans ex jure devoluto docere tenetur de certa, & indubitata scientia vacationis be- neficii in patronis, ut ab ea die per lapsum termini fiat locus devolutioni; decif. 586. num. 22. Tom. 2. p. 444.
Impetrans, qui beneficium, excluso provisto, obti-

obtinuit, omnibus iuribus gaudere debet, de quibus ille ante remotionem in possessione reperiebatur; dec. 623. n. 4. T. 2. p. 501.
Impetrati datur locus, quum litera provisionis sint subreptitiae; dec. 411. numer. 9. Tom. 2. p. 167.

Vid. Beneficium quoad ejus impetrationem.

IMPLEMENTUM; IMPLERE.

Non impler modum proficiscendi in curia Romana a testatore volutum, qui post doctoratum fluidis operam dare negligit; dec. 88. n. 5. Tom. 1. p. 133.

Declaratur procedere quoties post doctoratum, iuxta praeceptum testatoris, sit restituta hereditas, ex cujus fructibus legale studium profectui potuisset; n. 6. ibid.
Qui causa dedit non *adimplemento*, illius defectum opponere nequit; n. 8. ibid.

Vid. Conditio ad d. dec. 88.

Ad Impletum in actionibus ad factum iudex praecise cogere potest; dec. 312. num. 10. Tom. 2. p. 2.

Vid. Adimplementum.

IMPOTENTIA AD GENERANDUM.

Impotentia ad generandum probari potest per testes etiam post obitum; dec. 286. num. 6. Tom. 1. p. 456.

Circa Impotentiam viri ad generandum testis deponens de propria credulitate, non est attendendus; dec. 541. n. 15. T. 2. p. 378.

Inhabilitas viri ad generandum resultare debet ex documentis negativam omnino coarctantibus; num. 19. ibid.

Gracilitas complexionis, & ebrietas viri nullum generationis afferunt impedimentum; num. 20. ibid.

Impotentia viri excluditur ex jurata uxoris assertionem, se ab eo fuisse cognitam; dec. 542. num. 7. Tom. 2. p. 380.

Ex Impotentia coeundi tantum ad dissolutionem matrimonii triennalis requiritur cohabitatio; dec. 694. num. 10. Tom. 4. p. 134.

Ex Impotentia coeundi matrimonium dicitur ab initio nullum; ibid. n. 12. p. 135.

Impotentia coeundi evanescit, quando vir praesens porrexit Papae pro dissolutione matrimonii ad effectum illud cum altera contrahendi, etiam si medelas ad vires recuperandas suscepisset; num. 13. ibid.

Vid. Matrimonium quoad dissolutionem.

IMPROBABILITAS.

Improbabilitas articulorum resultat ex examine testium octuagenariorum de re antiqua disponere debentium; dec. 751. numer. 3. Tom. 3. p. 235.

IMPUGNATIO.

Impugnatio renunciationis litis facta solum dicitur per actum individuum, & non aequivoce; dec. 457. n. 5. Tom. 2. p. 241.

IMPURITAS SANGUINIS.

Statutum collegii S. Crucis, & S. Idelfonsi Toleti rejicit canonici praeceptores, de quorum sanguinis impuritate rumor tantum strepet; dec. 981. n. 10. Tom. 4. p. 206.

Impuritatem contrahit poenitentiatum a sacra Inquisitione, si esset sanguine purus; numer. 13. ibid.

Quod quis sit de sanguine poenitentiarum a sacra Inquisitione ex identitate ejusdem familiae probandum est; n. 14. & 15. ibid.
Vid. Puritas sanguinis.

IMPUTARE.

Imputet sibi, qui potuit quod a se dependebat facere, & non fecit; dec. 294. num. 16. Tom. 1. pag. 467. & 371. n. 19. T. 2. p. 94.
Imputet sibi, qui aliam viam eligere potuit, & non elegit; dec. 244. n. 6. T. 2. p. 41.

INADIMPLEMENTUM.

Inadimplementum non inducitur ex omisa diligentia, quae alias profutura non fuisset; dec. 481. num. 8. Tom. 2. p. 282.

Inadimplementum probatur ex fidibus officialium Datariae; dec. 805. n. 10. T. 3. p. 340.

INHABILIS.

Inhabilis ad eligendum in capitulo non potest substituere clericum habilem in sui locum, quum non possit eam in alium potestate transferre, qua ipse gaudeat; dec. 1387. num. 7. Tom. 6. p. 279.

INCAPACITAS SUCCEDENDI.

Incapacitas substituti succedendi ob non impletam demandatam inventarii confessionem est dumtaxat ad favorem successorum apposta; dec. 347. n. 18. Tom. 2. p. 52.

Et ideo, live sit per viam modi, live per viam conditionis, ab extraneo allegari nequit ad retardandam immissionem vocatis; num. 19. ibid.

INCAPACITAS QUOAD BENEFICIA, ET DIGNITATES.

Incapacitatis hujus defectus opponibilis non est, praesertim si tenderet ad supplantationem unius in utilitatem alterius minus digni; & quare; dec. 799. n. 8. Tom. 3. p. 333.

Vid. Eques ad d. dec.

Incapaces sunt religiosi reformati minoris observantiae S. Francisci, quia pauperes, juris patronatus activi, etiam in comuni; dec. 829. n. 7. Tom. 3. p. 383.

Vid. Beneficium quoad capacitatem assumendi &c.

INCLUSIO.

Inclusio unius est exclusio alterius, quod alio modo apparet inclusum; dec. 635. num. 14. Tom. 3. p. 24.

INCOLA, INCOLATUS.

Incolatus ex quibus, & quomodo contrahatur; dec. 922. num. 2. Tom. 4. p. 93.
Incola ad instar Romani civis, subjacet statuto de duabus; num. 3. ibid.

INCOMMODUM.

Incommodum non sequitur illum, qui commodum non sentit; dec. 1003. numer. 18. Tom. 4. p. 246.

INCOMPATIBILITAS.

Incompatibilis quod beneficiatus simul fructus beneficij, & alterius parochialis Ecclesiae inter sese incompatibiles percipere possit, non oritur, nisi post pacificam possessionem secundi beneficii adeptum; dec. 1151. num. 16. Tom. 5. p. 146.

INDEBITUM, EJUSQUE REPETITIO.

Indebitum resultans ex solutione cambiorum, non debitorum, ut imputetur in sortem, rigorosa

goriam non requirit probationem; sed sufficit, quod resulter ex confessione de recepto creditoris: dec. 460. n. 19. T. 2. p. 246.
Vid. *Solutio quomodo probetur, ad hanc decif.*

Indebiti repetitio ex actu criminoso non datur: dec. 780. num. 11. Tom. 3. p. 294.

Indebiti repetitio non datur de iuste exacto, sed de indebite percepto: dec. 1087. num. 1. Tom. 4. p. 449.

Indebitum ut debeatur, concludenter probandum est excessus in facta solutione per illud repertem: dec. 1124. n. 17. T. 5. p. 75.

Indebitum competit illi, qui per errorem solvit, quod non debebat: dec. 1182. num. 1. Tom. 5. p. 209.

INDEMNITAS.

Indemnitas promissio importat de sui natura, quod fideiussor, qui de tali sibi cavet expromissione, ne damnum sentiat, adversus expromissorem via executiva damnum possit repetere: decif. 1103. numer. 2. Tom. 5. p. 420.

INDICATIO.

Ad Indicationem standum iudex non potest cogere partes: dec. 114. n. 5. Tom. 1. p. 175.

Indicatio sola iurium non sufficit, sed requiritur realis productio, ut illa iudex recognoscere possit, & ad eorum limites sententiam proferre: num. 6. ibid.

Indicationi pars non opposuens *generalia contra*, censetur acquiescisse: n. 10. ibid.

Nec potest opponere, quod productio facta non fuerit in forma probante: n. 11. ibid.

Præsertim, si coram iudice primæ instantiæ, nec longe post nil opposuerit: n. 12. ibid.

Indicatio scripturarum in iudicio non valet, nisi partes declaraverint eidem stare velle: num. 13. ibid.

Vid. *Productio scripturarum.*

INDIVIDUUM.

In facto Individuo quilibet ex promittentibus & obligatis tenetur in solidum: decif. 49. num. 13. Tom. 2. p. 201.

INDULTUM.

Indultum revocatum non suffragatur: dec. 128. num. 1. Tom. 1. p. 197.

Indultum non comprehendens facultatem uniendi, & supprimendi beneficia multo minus afficit hospitalia, super quibus Papa manus apposuit: dec. 494. n. 19. T. 2. p. 304.

Indultarii potestas, tamquam delegata non extenditur ad casus, & ad res in delegatione non expressas: num. 20. ibid.

Indultum Apostolicum pro retentione commendæ post promotionem ad Episcopatum, necessarium arguitur, ex quo promotus illud petierit, & non obtinuerit: decif. 532. num. 8. Tom. 2. p. 362.

Indultum Pontificium lectoribus concessum, de supranumerariis intelligitur, quum ideo factum fuerit, ut spe consequendorum, canonicatum augeretur numerus lectorum, pro quibus sumtus universitas facere nequebat: dec. 635. n. 10. Tom. 2. p. 504.
Amplia, si res sit de universitate non numerata, & quare: ibid. num. 12. p. 505.

Indultum in eis verificatur, in quibus concurrat finis a concedente volutus: n. 1. ibid.

Indultum, quod colonie canonici debeant in universitate iuri legendo publice operam navasse, intelligi debet etiam de supranumerariis, & in dubio ab observantia declaratur: num. 14. & 15. ibid.

INDUSTRIA.

Ex Industria licita quod fit, in fraude factum non est, ad effectum habendi aliquam qualitatem requisitam: dec. 625. n. 19. T. 2. p. 505.
Ut est de iis, qui instantur prima tonsura, aliasque acquirunt qualitates, ut ab beneficia de iure patronatus possint præsentari: num. 20. ibid.

Deque iis, qui sacerdotes ordinari curant, ad effectum consequendi beneficium: numer. 21. ibid.

Et de iis, qui ex privilegio civilitatem nanciscuntur, ut beneficiorum fiant capaces; deque iis, qui eadem de causa doctorali laurea decorari curant: n. 23., & 24. ibid.

INEFFECTUATIO.

Ineffectuatio instrumenti ex sola possibilitate, excluditur: dec. 226. n. 13. T. 1. p. 365.

INEQUALITAS.

Inæqualitas in divisione ob assignationem rei emphyteutica, immisionem debitam ex lege investiturae comprehensis non retardat, quum illa supervenerit de tempore divisionis, vel post, sed remanet ius gravato agendi in particulari iudicio: dec. 407. num. 32. Tom. 2. p. 161.

Inæqualitas divisionis probari non potest per testes informes, ac lite pendente expiscatos: dec. 766. n. 7. Tom. 3. p. 266.

Amplia, etiam si dicta talium testium circa valorem rei essent uniformia antiquo illius valori, quum valor rerum in dies mutetur: num. 8. ibid.

Vid. *Æqualitas; Divisio.*

INÆXIGIBILITAS.

Inexigibilitas nominum debitorum non probatur, quando non sunt factæ diligentie pro eorum exactione tempore habili: decif. 223. num. 19. Tom. 1. p. 360.

Inexigibilitati iuris præsumtio resistit: numer. 20. ibid.

Et quæ magis aggravatur ex fide extrajudiciali super exigibilitate, & tunc major probatio inexigibilitatis requiritur, & ab allegante probanda est: num. 21., & 22. ibid.

Inexigibilitas crediti cessat contractum non soluit, quoties de illius consistere realitate, & a cedente non fuerit promissa: decif. 696. num. 7. Tom. 13. p. 140.

Inexigibilitas nominis debitoris non potest retorqueri in cedentem, si ex negligentia acceptantis processerit; secus vero, si ex qualitate oberrata ejusdem nominis, & ad quid negligens, si non exegerit, teneatur: dec. 779. n. 12. Tom. 3. p. 290.

Inexigibilitas crediti resultat, si hæres testamentum accepisset, in quo idem creditum detrahere prohiberetur: decif. 815. num. 4. Tom. 3. p. 360.

Inexigibilitas dicitur tacite a reo confessata, si

de ea non exciperet: *ibid.* num. 11. p. 360.
 Inexigibilitas crediti probatur ex paupertate
 debitoris, & diligentibus judicialibus contra
 eosdem debitores inutiliter factis: dec. 1377.
 num. 2., & 12. Tom. 6. p. 29 & seq.
 Inexigibilitas censuum, & fructuum heredi-
 tatorum ab herede gravato allegata, in
 causam non facti investimenti a testatore de-
 mandati, quomodo sit probanda: dec. 1383.
 num. 20. & 21. Tom. 6. p. 284.

Vid. *Nomen debitoris*.

Vid. *Cedens; & Censu*.

INFAMIS.

Infames reputantur etiam consanguinei pœni-
 tentiarum a sacra Inquisitione, & honorifi-
 cis officiis, & ministeriis non gaudent: de-
 cis. 981. n. 19. 20., & 21. Tom. 4. p. 207.

INHIBITIO.

Post Inhibitionem parti præsentatam actus ge-
 sti sunt attentati, etiam si hæc inhibiti judi-
 ci non præsentetur: decis. 325. numer. 2.
 Tom. 2. p. 20.

Vid. *Electio quando dicatur attentata*.

Inhibitio superioris, qualiscumque sit, semper
 est attendenda, nec inconsulto sperni potest:
 dec. 849. n. 8. Tom. 3. p. 424.

Amplia, si superior manus apposuerit: nu-
 mer. 9. *ibid.*

INJUSTITIA.

Injustitia sententiæ satis non est, ut iudex eis
 damnis ex ea proficiscentibus damnetur, si
 malitia abfuerit: dec. 735. n. 1. T. 3. p. 206.
 Malitia hæc est concludenter probanda ad
 excludendam præsumptionem contrariam,
 quæ in iudice residet: n. 2. & 3. *ibid.*

INOBSEVANTIA.

Inobsevantia constitutionis convincitur ex
 actibus ipsi contrariis: decis. 116. num. 18.
 Tom. 1. p. 180.

Inobsevantia quæcumque scripturæ admittit
 fidem: dec. 634. n. 17. Tom. 3. p. 21.

Ab Inobsevantia fides de scriptura informi
 tollitur: dec. 871. n. 5. Tom. 4. p. 4.

Inobsevantia adversus legem editam ab Epi-
 scopo in divini cultus augmentum non est
 allegabilis, quum ista usu recepta præsuma-
 tur: dec. 1334. n. 9. Tom. 6. p. 115.

INOFFICIOSITAS.

Inofficiositas dotis non est probata, si testes
 non coercent negativam non existentiam alio-
 rum bonorum patris: decis. 210. num. 12.
 Tom. 1. p. 329.

Inofficiositas dotis a patre assignatæ sorori non
 potest allegari a filio, qui paternæ heredi-
 tati renunciavit: n. 16. *ibid.*

Limita, si licet renunciasset, attamen esset
 donatarius patris: secus vero, quando do-
 nationem non accepisset: n. 18. & 19. *ibid.*

De Inofficio dici non potest dori a patre filiæ
 assignatæ ex iuribus fratris dotatæ, qui patri
 supervixit, & hæc actionem non intenta-
 vit: *ibid.* num. 21. p. 330.

Inofficiositatis querela propter obligationem a
 matre facta, a filio non opposita, non po-
 test a tertio opponi, quum sit personalis: de-
 cis. 856. n. 8. Tom. 3. p. 441.

Inofficio querelam multo minus opponere po-

test mulier ob sua jura dotalia adversus socer-
 um, quando de ea vir penitus siluisset: dec.
 905. num. 6. Tom. 4. p. 62.

Vid. *Dos inofficiosa*.

INOPIA.

Inopia excluditur quando de bonorum posses-
 sione quando: dec. 213. n. 14. Tom. 1. p. 335.

Inopia mulieris donantis donationem non re-
 scindit, sed ei datur actio pro alimentorum
 consequutione: num. 15. *ibid.*

Vid. *Paupertas*.

INQUILINUS.

Inquilinus pensionis reductionem in subsequen-
 ti locatione reportans, id præsumitur obti-
 nuisse ex causa, ob quam in prima locatione
 illa fuerat promissa: decis. 730. numer. 2.
 Tom. 3. p. 198.

Amplia, si in subsequenti locatione nova re-
 ductionis causa non fuerit expressa: nu-
 mer. 3. *ibid.*

Inquilinus si per concordiam approbaverit do-
 minium de novo adeptum a tertio super do-
 mo inhabitata, non potest excipere de ali-
 quo primævo jure sibi competente ad effec-
 tum non solvendi pensiones: dec. 924. n. 6.
 Tom. 4. p. 97.

INSANIA.

Insania ad effectum rescindendi donationem
 non satis probatur per fides medici, sed to-
 taliter probari debet consensum, & volun-
 tatem in donante evanuisse: dec. 827. n. 10.
 Tom. 3. p. 381.

Amplia, & quod hæc dementis deperditio
 fuisset de tempore donationis: num. 11. 13.,
 14. *ibid.*

De Insania mater non potest redargui, si potius
 filia, quam filii donasset: *ibid.* n. 15. p. 382.

Vid. *Dementia &c.*

INSIGNIA.

Insignia diversa deferentes dicuntur extranei:
 dec. 1011. num. 45., & 47. Tom. 4. p. 267.

Vid. *Stemmata*.

INSINUATIO.

Insinuatio non requiritur ob causam donationis
 ob manutentionem scilicet, & ampliationem
 familiæ: decis. 537. numer. 4. 5., & 6.
 Tom. 2. p. 368.

Insinuatio non requiritur in contradibus initis
 in locis, Faventino statuto subiectis: dec. 820
 num. 15. Tom. 3. p. 371.

Insinuatio requiritur in contractu mulieris, &
 minoris: dec. 870. num. 8., & 9., & 904.
 num. 5. Tom. 4. p. 2. & 60.

Insinuatio omissa tanto magis initum vitiat con-
 tractum, quando eam necessariam esse in
 contractu partes agnovissent: dec. 1167.
 num. 15. Tom. 5. p. 179.

Amplia, ut isto casu in vim pacti fuisset per
 contrahentes reservanda: num. 16. *ibid.*

Insinuatio sequuta post obitum mulieris non
 potest convalidare obligationem ab ea exar-
 ratam: num. 17. & 19. *ibid.*

Insinuatio est præcedentis obligationis ratifi-
 catio: num. 18. *ibid.*

Vid. *Defectus ad d. dec.*

Insinuationem an requiratur obligatio mulieris
 favore viri: dec. 1249. n. 17., & 19. T. 5. p. 375.

Vid.

Vid. *Donatio quoad insinuationem*.

INSTANTIA.

- Instantia serbina gravem præfert suspicionem, quod fiat ad litem protrahendam; dec. 265. num. 6. Tom. 1. p. 431.
Ex Instantis judicialibus pro executione actus alicujus, oritur acceptatio positiva & expressa ejusdem actus: dec. 457. num. 12. Tom. 2. p. 241.

Vid. *Causa judicialis*.

INSTITUTIO AD BENEFICIA.

- Institutio debetur electo a majori parte capituli: dec. 84. n. 2. Tom. 1. p. 124.
Institutio ad beneficium concedenda est canonice electo intra legitimam tempora a patronis: dec. 586. num. 1. Tom. 2. p. 442.
Institutio danda est existenti de genere vocato: dec. 589. num. 10. Tom. 2. p. 448.
Institutio denegari nequit præsentato a patrono legitimo habenti omnes necessarias qualitates a fundatore, & jure requisitas: dec. 592. num. 1. Tom. 2. p. 453.
Ad institutionem impediendam proximior incapax legitimus non est contraditor remotior capaci: num. 4. ibid.
Institutio ab ultimo statu regulanda est: dec. 649. num. 1. Tom. 3. p. 46.
Institutio ad beneficium de jure patronatus debetur illi, qui fuit a patrono nominatus: dec. 710. num. 2. Tom. 3. p. 161.
Institutio facta cum onere celebrare faciendi, donec ad sacerdotium institutus pervenerit, nunquam facit beneficium esse sacerdotale: dec. 753. n. 19. Tom. 3. p. 240.
Institutio ab beneficium non potest concedi habenti medietatem vocum dumtaxat, quando super ea alter præsentatus Apostolicam derogationem petulisset: dec. 829. num. 27. Tom. 3. p. 388.
Institutus est præsentatus a patrono, in quem per jus accrescendi omnes voces fuissent consolidatæ, etiam si caducitate incurrit, quando tamen ultimum pro se statum haberet: dec. 870. n. 24. Tom. 4. p. 3.
Institutus est ad beneficium præsentatus a legitimo patrono: dec. 878. n. 1. & 2. & 977. n. 2. Tom. 4. pag. 15. & 199. & 1255. n. 1. 2. & 5. Tom. 5. p. 389.
Institutio pertinet ad nominatum a patrono, qui pro se ultimum statum habeat, quando illis est inter præsentatos: dec. 897. numer. 3. Tom. 4. p. 48.
Institutio concedenda est habenti majorem numerum vocum, que sint de proximioribus testatoris: dec. 949. n. 1. Tom. 4. p. 143.
Institutus est descendens de familia a fundatore ad jus patronatus passivum nominatus, absque præsentatione a patrono facta, quum ab ipso fundatore habeatur pro nominato: dec. 977. n. 3. Tom. 4. p. 199.
Institutio illi præsentato concedenda est, in cujus nominatione omnia concurrunt requisita, ad exclusionem alterius, qui illis non gauderet: dec. 1038. n. 17. Tom. 4. p. 327.
Ad Institutionem obtinendam descendenti a fundatore rigore, & per gradus distinctos a proviso probanda non est; quando res est

inter unum de familia, & penitus extraneum: dec. 1062. n. 2. & seq. Tom. 4. p. 374.

Vid. *Descendentia*.

- Instituto semper danda est præsentatio, qui sit ex utroque latere fundatori conjunctus, ad exclusionem illius, qui ex uno tantum sit; & quare: dec. 1256. num. 3. & 4. Tom. 5. pag. 91. & seq. & dec. 1268. numer. 4. Tom. 6. p. 2.
Institutio pertinet ad Episcopum, qui iusta causa potest nominatum repellere, etiam si fundatoris vocatio concurrerit, ipsiusque est perficere, mediante institutione in titulum, & beneficium in Ecclesia irrevocabili statuere: dec. 1321. n. 7. T. 6. p. 133.
Institutio facta unus de duobus æque habilibus, sed non de digniore, est irrita: dec. 1342. num. 4. & 13. Tom. 6. p. 176.

Vid. *Dignior*.

- Instituto illi ex duobus æque habilibus præsentatis, & approbatis competit, qui ab Ordinario gratificationem retuit: dec. 1352. n. 1. Tom. 6. p. 189.
Amplia, quando gratificatio non processit ex mero arbitrio, sed ex debito iustitiæ, dum gratificatus esset concionator, & confessorius, quo casu subdiacono præferatur: num. 2. ibid.
Ut Institutio legitime sit facta, inspicere, & attendi debet status turni de tempore vacationis: dec. 1396. num. 2. Tom. 6. p. 299.

Vid. *Beneficium quoad institutionem*; *Præsentatio*, *Præsentatus*.

INSTITUTIO HÆREDIS.

Vid. *Verbum -- Substitutus* -- ad dec. 260. num. 13.

- Institutio facta sub conditione si sine filiis, illis superstitibus, regulariter expirat ad cons. 21. Oldrad. dec. 483. n. 1. T. 2. p. 291.
Institutio concepta sic, quod post obitum hæredis universalis usufructuarius locum habeat, hanc continet conditionem; quatenus *Institutus usufructuario fuerit superstes*, & ex tale eventu dependeat, uter eorum usque a principio hæres extiterit: dec. 1104. n. 4. Tom. 5. p. 24.
Conditio in ea apposita ad diem obitus testatoris retrorahitur; & institutio habetur, ac si esset pura; n. 5. ibid.
Institutio nata evanescit, si deficiat conditio, sub qua fuit concepta: n. 7. & 8. ibid.
Vid. *Testator ad dec. 1293*.
Institutio filiorum scaturit ex verbo -- *quodino*, quod est directum, & explicitam præfert institutionem: dec. 1356. n. 4. T. 6. p. 202.
Institutio ut dicatur filii, satis est, quod testator eos vocaverit hæredes, deque voluntate eos instituendi constet: n. 5. ibid.
Amplia, ut sufficiat, quod constet de filiorum institutione ex verborum consequentia: n. 6. ibid.
Item, si filiis datus sit in tota hereditate substitutus: num. 7. ibid.

Vid. *Institutus*.

INSTITUTIO IN JURE-PATRONATUS.

Institutio ad jus patronatum dari debet præ-

- sentato a patrono in quasi possessione praesentandi existenti : decif. 360. numer. 1. Tomo 2. p. 69.
- Instituto eadem concedenda est item praesentato a patrono in quasi possessione in ultima vocatione existente ad limites, & statum praecedentem : dec. 497. n. 1. T. 2. p. 309.
- Instituto debetur praesentato a patrono : decif. 325. n. 1. T. 2. p. 349.
- Praesertim, si praesentatus sit de genere vocatorum ad ius patronatus passivum : numer. 2. ibid.
- Instituto praesentato a legitimo patrono, qui insuper, utpote in iure patronatu activo, in passivo quoque comprehensus dicitur, denegari non potest, rejectis aliis hanc non habentibus qualitate : decif. 569. num. 1. Tom. 2. p. 417.
- Instituto semper danda est praesentato a patrono illo, qui ultimum pro se statum habet : dec. 497. n. 1. T. 4. p. 140.
- Rota hac in materia semper sequitur dispositionem Textus in *Cap. consultationib. de iure patron. n. 2.* ibid.
- Dispositio eiusdem capituli limitatur, quando alter comparatus doceret, quod possessorem a petitorio cum titulo, claro absorberetur : n. 3. ibid.
- Vid. *Ius patronatus quoad institutionem & Praesentatus.*
- INSTITUTUS.**
- Institutus a patrono quasi possessionem praesentandi habente, amplius amoveri non potest : dec. 949. n. 9. Tom. 4. p. 145.
- Institutus in usufructu omnium bonorum, alio post eius obitum herede proprietario scripto, usque ab initio de mente testatoris haeres in omnibus intelligitur, secundum aliquos doctores : dec. 1104. n. 1. T. 5. p. 23.
- Amplia, ut institutio alterius post non eum usufructuarii concepta non alio iure, quam fideicommissario substatueatur ; perinde ac si usufructuarius gravatus fuisset post sui obitum alteri hereditatem restituere : ibidem num. 2. p. 24.
- Quod Institutus in mero usufructu haeres intelligatur, deducitur ex quo istud relictum inter cetera legata testator descripsisset : ibid. n. 16. p. 25.
- Amplia, quando iure legati in eo aliquem instituisse, & ad meram cautela verbo *institutus* usus esset : n. 17. ibid.
- Ut Institutus haeres usufructuarius etiam in proprietate dicatur, a conjecturis deducendum non est, quando loquendo de haerede, verbis institutionem denotantibus, & loquendo de usufructu, verbis isti aptabilibus, testator fuisset usus : n. 20. ibid.
- Vid. *Institutio.*
- INSTRUMENTUM IN GENERE.**
- Vid. *Exceptio in genere.*
- Instrumentum publicum maiorem meretur fidem, quam simplex testium depositio : decif. 152. n. 21. Tom. 1. p. 242.
- Instrumento deferendum non est, quod per sententiam declaratum fuit nullum : dec. 157. n. 12. Tom. 1. p. 247.
- Instrumentum paratum habet executionem : dec. 169. n. 3. 202. num. 1. 211. num. 1. p. 233.
- num. 1. T. 1. p. 262. 317. & 331. 378. n. 1., 408. n. 1. T. 2. p. 108. & 161. 723. n. 1. p. 865.
- num. 2. Tom. 3. p. 182. & 457. 967. num. 2. Tom. 4. p. 132. 1164. num. 1. 1181. num. 19., & 1230. n. 1. T. 5. p. 163. 208., & 325.
- Instrumentum vi fluminis deperditum, ex subsequentibus instrumentis probatur adfuisse : dec. 188. n. 19. Tom. 1. p. 298.
- In Instrumento mentio facta de aliqua re, reducit ad illam, quae de tempore illius stipulationis aderat ; non ad aliam postea superventam : dec. 201. n. 12. T. 1. p. 316.
- Instrumentum habetur pro stipulato, quando agitur in odium ejus, qui stipulationi impedimentum praestitit : n. 17. ibid.
- In Instrumento praeservatio facta cum ejus dispositiva est concilianda, & contrarietas conciliari debet : decif. 512. numer. 31., & 32. T. 1. p. 334.
- Instrumenti inefficacium ex sola possibilitate excluditur : dec. 226. n. 13. T. 1. p. 365.
- Instrumenti effectuatio de jure praesumitur. num. 16. ibid.
- Instrumentum fundationis necessarii carens requisitis, abasum, pluribusque apostillis diversis characteris referum, fidem non meretur : dec. 246. n. 10. T. 1. p. 401.
- Praesertim, in concursu alterius non vitiat, & a Notario, ac testibus subscripti : numer. 11. ibid.
- Instrumentum publicum facit probationem claram, & manifestam : dec. 265. numer. 2. Tom. 1. p. 470. 319. num. 1. Tom. 2. pag. 11. 657. n. 27. T. 3. p. 59. 1053. n. 4. 1082. n. 2. T. 4. p. 357. & 419. 1110. num. 10. 1127. num. 1., 1150. n. 1. 1163. num. 2. 1196. Tom. 2., & 6., 1241. num. 6. 1148. num. 4. 1181. num. 19., & 1230. num. 1. Tom. 5. p. 39. 84. 142. 162. 251. 351. 138. 208., & 325.
- Quum Instrumentum stipulatur pro se, & successoribus &c. *Ad habendam* &c. Acquisitio ad proprium haereditatem commodum, & non fideicommissi facta dicitur : decif. 309. n. 2. Tom. 1. p. 488.
- Vid. *Defectus ad dec. 332.*
- Pro Instrumenti validitate stat praesumptio : decif. 422. n. 1. Tom. 2. p. 189.
- Instrumentorum strages fieri nequit : dec. 444. num. 39. T. 2. p. 224.
- Instrumenta publica praevalent testibus : decif. 451. n. 4. T. 2. p. 233.
- Instrumentum dotale acceptatum dicitur, si cum eo matrimonium est initum : dec. 457. num. 11. T. 2. p. 241.
- In Instrumento de contrahentium voluntate, non de stylo Notariorum verba apposta cognoscuntur, quum illa non in sola narrativa, sed etiam in parte substantiali contractus legantur inserta : dec. 495. n. 15. T. 2. p. 307.
- Instrumentum contra producentem piene probat : dec. 526. n. 7. T. 2. p. 352.
- Instrumentum licet deperditum, extrinsece dicitur, quum iterate productum, & admissum fuit in iudiciis : dec. 538. n. 3. T. 2. p. 470.
- Praesertim, si admissum fuerit a creditoribus in

in eorum præjudicium, & quare; numer. 4. *ibid.*
 Instrumentum in judicio productum, & 2.
 Rota approbatum amplius improbari, illiusq;
 copia de illegalitate nequit redargui; numer. 5. *ibid.*
 Et etiam, quum eo in multiplicatis actibus
 auctores usi fuerint: n. 6. *ibid.*
 Instrumenti fidem quando insertio foliorum
 non minuit: dec. 575. numer. 12. *Tomo 2.*
 Præsertim, quando in aliis similibus appro-
 batis idem apparet: u. 13, & 14. *ibid.*
 Instrumentum publicum non potest destrui,
 nec de falsitate redargui ex fide simplici:
 dec. 614. n. 3., & 4. T. 2. *p. 502.*
 Præcipue, si rogatum sit a Notario A.C., in
 quo additio dolosa præsumenda non est,
 nisi concludentissime probetur: n. 5. *ibid.*
 Instrumentum publicum secum fert viam execu-
 tivam usque ad quadragesimum annum:
 dec. 696. n. 1. T. 3. *p. 139.*
 In Instrumento publico fundata actio habet
 executionem paratam, nec retardatur per
 exceptiones altioris indaginis: dec. 297.
 num. 1. T. 4. *p. 104.*
 Instrumentum simulatum, quod in parte prin-
 cipali, & essentialissima corruerit, corruere
 facit cætera omnia in illo contenta: dec.
 952. n. 17. T. 4. *p. 210.*
 Instrumentum publicum veritatis præsumtionem
 pro se habet, & testes aliqua laborantes
 exceptione non admittit: dec. 1007. nu. 10.
Tomo 4. *p. 255.*
 Instrumentum anterius destruitur a posteriori,
 & a contentis tali casu in isto, & non in illo
 contrahentes ligantur: dec. 1049. numer. 1.
Tomo 4. *p. 348.*
Vid. Calculus, & Cambium.
Vid. Capitula matrimonialia.
**INSTRUMENTUM QUOAD EJUS
 SOLEMNITATES.**
 In Instrumento quocumque Regni Neapolitani
 pragmatica subscriptionem Notarii deman-
 dat: dec. 634. n. 11. T. 3. *p. 21.*
 Et quod Notarii quocumque anno in proto-
 collum redigant omnia Instrumenta, &
 adeo ut scripturæ extra illa repertæ, nec ro-
 gationis effectum, nec vim publici documen-
 ti sortiri valeant: n. 12. *ibid.*
 Instrumenta contra pragmaticas extra proto-
 collum, & archivum per speciem informis
 cartulæ, & vagantis repertum, est parenter
 suspectum: numer. 13. *ibid.*
 Instrumenta, in quibus iudicis non adsit au-
 thoritas a municipilibus constitutionibus re-
 quisa, sunt suspecta, præsertim si hæc No-
 tarius servare fuerit solitus: n. 15. *ibid.*
 Instrumentum debet esse subscriptum a No-
 tario, iudice, & tribus bonæ fidei testibus in
 Regno, juxta constitutiones in libro primo
 rubr. 79. de fide instrum. in mater. profana:
 dec. 1330. n. 6., & 8. T. 6. *p. 48.*
 Limita, in contradibus ad pias causas: nu-
 mer. 7. *ibid.*
 Instrumentum rogatum favore baronum a No-
 tario subdito non probat, juxta easdem con-

stitutiones: n. 9. *ibid.*
 Instrumentum rogatum in Regno, ut validum
 sit, quid requirit: *ibid.* n. 12. *p. 49.*
 In Instrumentorum formalitate praxis Neapo-
 lis est omnino servanda: n. 13. *ibid.*
I N T E N T I O.
Vid. Contrabens.
 Intentio disponentis ex causa finali dignoscitur:
 dec. 143. n. 24. T. 1. *p. 229.*
 Intentionis fundamentum ab allegante est con-
 cludenter probandum: dec. 588. nu. 6. T. 2.
 p. 446. & 675. num. 1., & 701. num. 9. *Tomo 3.* *p. 96., & 147.*
 Intentionis actoris fundamentum illud dici
 nequit, quo quis nolle uti expresse declarasset,
 & de facto usus non fuisset: dec. 1050.
 num. 21. T. 4. *p. 351.*
I N T E R D I C T U M.
 Ex Interdicto Salviani domini avocatio præ-
 servatur: dec. 226. n. 1. T. 1. *p. 364.*
 In quo differat Salvianum ab immisione in-
 umil. final. n. 2. *ibid.*
 Interdictum possessorium potest vigore præ-
 carii promoveri adversus detentorem rei in
 linea actionis realis sub precario pacto obli-
 gare: dec. 1357. n. 16. T. 6. *p. 205.*
I N T E R E S S E.
Vid. Condemnatio ad dec. 312.
 Interesse ab initio taxarum debetur ante mo-
 ram, quum pactum idem operetur, ac mora,
 & interpellationis vim habeat: dec. 1028.
 n. 10. T. 4. *p. 304.*
 Interesse dicitur iustum, quando mercator pro-
 baret tanti sibi interfuisse, quin mandata-
 rius literas ad ipsum tractas adimplevisset:
 dec. 1043. n. 21. T. 4. *p. 335.*
 Interesse primum spectatur in iudiciis, non
 secundarium, & vide ad quem effectum:
 dec. 1050. n. 5. T. 4. *p. 350.*
I N T E R P E L L A T I O, I N T I M A T I O.
 Interpellatio ubi de jure non requiritur, non
 datur prælatio: dec. 111. numer. 17. *Tomo 1.* *p. 169.*
 Interpellatio non requiritur erga agnatos in
 venditione feudi, licet isti præferantur,
 n. 20. *ibid.*
 Et in materia emphyteutica, in cujus re-
 novatione proximiores præferuntur: nu-
 mer. 21. *ibid.*
 Interpellationis vim habet lis mota: dec. 180.
 num. 21. T. 1. *p. 281.*
 Efficit, quod jus petendi fructus ad hæredes
 transmittatur: n. 22. *ibid.*
 Interpellatio primo oblatori facienda est, ut
 secundi obligationem possit excedere: dec. 185.
 n. 3. T. 1. *p. 290.*
 Interpellatio eidem, ut fiat, necessaria non
 est, quando eum de superventa majori obla-
 tione scientiam aliunde habuisse constat:
 n. 4., & 6. *ibid.*
 Interpellatione deficiente, debitor non dicitur
 in mora: dec. 316. n. 18. T. 2. *p. 8.*
 Intimatio distractionis capitalis facta mole-
 stias passo a tercio creditore, non est ab
 isto intimanda obligato ad relevandum,
 qui de suo debito, & obligatione relevan-
 di a molestias passis, notitiam habuit, &
 tamen

- tamen adimplere distulit: dec. 503. num. 5. Tom. 2. p. 319.
- Vel ex interpellatione pro relevatione, & noticia successivæ litis, continuationis, & succumbentia est suppleta per equippollens:** num. 6. ibid.
- Interpellatio necessaria non est contra obligatum relevare eum, qui fuit monitus, litæque assumit:** dec. 515. numer. 1. Tomo 1. p. 333.
- Interpellationis loco litis introductio deferat, eamque supplet:** n. 2. & 5. ibid.
- Interpellatio de dimissa copia procuratori, sine mandato facta, nequit inducere præcisam certam scientiam in re maximi præjudicii requisitam:** dec. 668. n. 19. T. 3. p. 81.
- Interpellatio oritur ex monitorio:** dec. 917. n. 17. T. 4. p. 86.
- Interpellatio satis est, ut a die, qua facta fuit, fructus debeantur, si de jure cognito, & claro agatur:** dec. 920. n. 15. T. 4. p. 91.
- Limita, si ageretur de jure incognito interpellantis, quod secum ferret obligationem deducendi scripturas in actis:** n. 16. ibid.
- Interpellatio satis est ad inducendam malam fidem in debitore fructuum:** n. 17. ibid.
- Interpellatio facta de fructibus operatur, ut illi legis ministerio debeantur:** decif. 970. num. 3. T. 4. p. 187.
- Interpellatio facta de eisdem a muliere, post ejus obitum favore suorum hæredum reviviscit:** ibid. n. 13. p. 188.
- Interpellatio molestiarum operatur, quod si molestias perfolverit, non possit a principali debitore de dolo redargui, qui earum assumptionem negligendo, sibi debet, quidvis juris deperiret, imputare:** decif. 1023. num. 3. Tom. 4. p. 296.
- Interpellatio legitimo tempore facta necessaria est, ut debitor ad damni refectionem teneatur:** dec. 1074. numer. 13. & 14. Tomo 4. p. 407.
- Interpellationis defectus ex præsumta non suppletur scientia, quam necesse sit, quod ex ea debitor sui creditoris animum detegat, ut suis consulat rebus:** n. 15. ibid.
- Amplia, si ageretur adversus hæredem debitoris, & minorem paternæ obligationis ignarum:** n. 16. ibid.
- Interpellatio facta per tutorem consanguineis ad interessendum contractui pupillari, facit presumere eosdem recognovisse necessitatem, ob quam tutor ad actum deveniret:** dec. 1110. n. 11. Tom. 5. p. 39.
- Amplia, ut opus non sit, quod de ista recognitione fiant acta judicialia, quum extrajudicialis sufficiat informatio:** n. 12. ibid.
- Interpellationis defectus ad obtinendos dotalis fructus ex onerum matrimonialium substitutione suppletur:** dec. 1133. num. 13. Tom. 5. p. 101.
- Interpellatio quando non præcedit super receptione pecuniarum ad usuram, mora debitoris induci non potest, ad hoc ut fructus debeantur:** dec. 1181. n. 6. T. 5. p. 207.
- INTERPRETATIO.**
- Interpretatio ea capienda est, per quam finis**
- volitus a testatore alterius impleatur:** decif. 47. n. 12. Tomo 1. p. 73.
- Interpretatio ea semper facienda est, quæ minus laedit jus commune:** dec. 85. numer. 23. Tom. 1. p. 127.
- Interpretatio cessionis nulla major est illa, quæ manet ex facto subsequuto, & judiciali concedentis:** n. 27. ibid.
- Quæ prævalere debet generalitati verborum:** n. 28. ibid.
- Et declarat, quid in præcedenti cessione sit comprehensum:** n. 29. ibid.
- Interpretatio statuti non est coarctanda, ne aliquid supra disponat, quam quod est de jure communi, ne reddatur inutile:** dec. 113. numer. 19. & 22. T. 1. p. 173. & seq.
- Interpretatio in dubio sumenda est pro exclusionem fideicommissi, tamquam in jure odiosa:** dec. 220. n. 27. Tom. 1. p. 351.
- Interpretatio omnis, pro actus validitate capienda est:** dec. 296. n. 11. T. 1. p. 470.
- Interpretatio ea in renunciationis materia, utpote odiosa, capienda est, quæ minus obstat renuncianti:** dec. 371. n. 21. T. 2. p. 94.
- Interpretatio ea in statutis est reicienda, quæ idem superfluum facit, finemque ab eo voluntum destruit:** decif. 373. numer. 13. Tomo 2. p. 100.
- Interpretatio omnis capienda est pro exclusionem symoniæ:** dec. 325. n. 15. T. 2. p. 350.
- Interpretationem latam patitur utilitas publica:** dec. 627. n. 26. T. 3. p. 3.
- Interpretatio illa dari debet in ambiguis, quæ testatoris menti est favorabilior:** decif. 919. num. 10. 11. T. 4. p. 88.
- Interpretatio delicti exclusiva, & fraudis, potius capienda est, quam illa, quæ delictum suadeat:** dec. 1225. n. 8. T. 5. p. 311.
- Interpretatio omnis capienda est, quatenus litera deficeret, ut evitetur absurdum:** decif. 1331. n. 6. Tom. 6. p. 156.
- INTROITUS.**
- Introitus calculantur habita ratione decennii, compensato anno fertili cum sterili:** dec. 231. n. 12. T. 1. p. 374.
- INTRUSUS IN BENEFICIUM.**
- Intrusus ille dicitur, qui ante expeditionem literarum de facto in actu exequutoris, non citatis interesset habentibus, possessionem beneficii propria autoritate nactus est:** decif. 412. n. 8. Tom. 2. p. 168.
- Intruso gratia non suffragatur, & cadit in poenas comminatas in constitutione 34. Julii 3., & quæ sint istæ poenæ:** n. 9. ibid.
- Intrusus, & a non habente jus conferendi provisus, non est legitimus contraditor, ut literarum exequutio retardetur:** dec. 1044. nu. 13. Tom. 4. p. 337.
- Amplia, ut neque juvetur regula de triennali:** num. 14. ibid.
- Intrusus in beneficium non sibi, sed legitime proviso dicitur possidere, istique, si quos percipisset fructus, teneatur restituere:** dec. 1151. n. 10. Tom. 5. p. 145.
- INVENTARIUM IN GENERE.**
- Inventarium confici debet ab eo, cui incumbit onus reddendi rationem:** dec. 38. numer. 11. Tomo 1. p. 10.

- Tom. 1.** p. 54.
In Inventario nomina debitorum non sunt de-
jure describenda: n. 13. ibid.
In Inventario feudum, in quo masculi tantum
sunt vocati, describendum est: dec. 95. num. 5.
Tom. 1. p. 147.
Inventario valido, & legitimo deficiente, pe-
ritus frustra eligitur pro facienda redditione
rationis: dec. 149. n. 2. T. 1. p. 217.
Inventarii confectio suppleri non potest ex de-
fectuosa divisione, & non continente omnia
bona hereditaria: dec. 197. n. 18. T. 1. p. 311.
Fortius, si pinguem hereditatem in mobili-
bus, se moventibus &c. reliquerit testator:
n. 19. ibid.
In Inventario prædium liberum descriptum ta-
le præsumitur: dec. 204. n. 2. T. 1. p. 320.
Inventarii validitatem opponere non potest cre-
ditor, qui de stylo tribunalis citatus non
comparuit, nec quidquam opposuit: decif.
345. n. 8. **Tom. 2.** p. 46.
Inventarium approbasse creditor censetur, si
contra illud alias productum nihil opposue-
rit: n. 9. ibid.
Inventarii legalitas a muliere cum omni dili-
gentia, & solemnitate confecti: post lapsum
multo temporis redargui nequit: n. 10. ibid.
Vid. Notula ad hanc dec.
Inventarium rite, & recte factum ab uno ex
fratribus coheredibus, suffragatur aliis, etiam
si nulliter, vel nullatenus confecerint: dec.
368. n. 27. **Tom. 2.** p. 89.
Inventarium ut valeat, firmare debet statum de
tempore mortis testatoris, & cur: dec. 393.
n. 5. **Tom. 2.** p. 131.
Inventarii stante beneficio, adiones non con-
funduntur: dec. 406. n. 7. T. 2. p. 156.
Inventarium est basis redditionis rationis: dec.
474. n. 7. T. 2. p. 270.
*Vid. Confusio ad d. dec., & Existentia ad
dec. 530.*
Inventarium non conficiente hærede, cur adio-
nes confundantur: dec. 663. n. 14. T. 3. p. 69.
Inventarium longe antea confectum bonorum
pertinentiam non probat, & cur: decif. 669.
n. 4. **Tom. 3.** p. 82.
Limita, si qui bona possederit, in minori æta-
te decesserit: n. 5. ibid.
Etsi qui bona possederit, quod potius facul-
tates adauxerit, per testes probaretur: nu-
mer. 6. ibid.
Inventarii vices non supplet descriptio bono-
rum facta in processu, occasione obtinendi
restitutionem in integrum, quæ non exhibe-
tur: dec. 683. n. 9. **Tom. 3.** p. 114.
Inventarium rigore factum, quando agitur
intertertium, & heredem fideicommissarium,
non est necessarium; secus vero quando res
est cum creditoribus hereditatis: decif. 707.
n. 11., & 851. n. 13. **Tom. 3.** p. 157. & 430.
Inventario eget, qui præterdit detractones
in bonis sui autoris adversus legatarios, seu
creditores; secus, quando versatur quæstio in
successoribus, quo casu necessaria non est:
dec. 712. n. 18. T. 3. p. 167.
Inventarium optime probat numerum stabili-
um a defuncto relictorum: dec. 769. nu. 27.
- Tom. 3.** p. 272.
Inventarium quantitatem patrimonii non probat:
dec. 793. n. 7. T. 3. p. 322.
Inventarium rigorosum non requiritur inter
heredem gravatum, & fideicommissarium;
& quando secus: dec. 828. n. 8. T. 3. p. 383.
Inventarium defectuosum non liberat heredem
in bonis propriis pro dimissione æris alieni
a defuncto contradi: decif. 851. numer. 2. **Tom. 3.**
p. 428.
Operatur, ut hæres cum creditoribus defun-
cti contrahat ex hoc capite, ac si simpliciter
hereditatem adivisset: n. 3. ibid.
Inventarium dicitur basis iudicii redditionis ra-
tionis: dec. 853. n. 1. T. 3. p. 435.
In Inventario non admittuntur additiones post
longum temporis decursum: n. 4. ibid.
Per Inventarium legitime factum, hæres si tue-
ri velit bona propria a creditoribus defuncti,
debet illius liquidare patrimonium: nec suf-
fragatur ex relatione periti, qui dixisset, se
bona liquidare non potuisse ob defectum
probationum: ibid. n. 9. p. 436.
Inventarium unius Ecclesiæ confectum cum
assistentia Archiepiscoporum alterius Ecclesiæ,
circa ea, quæ continet, probat adversus utrum-
que: dec. 860. n. 2. & 5. T. 3. p. 449.
Inventarium, sive liber Ecclesiæ, in quo legan-
tur functiones sic, & sic fieri solent, styllum
& consuetudinem plenè probat: n. 3. ibid.
Inventaria Ecclesiæ antiqua cedere debent
recentibus solemniter factis de mandato Ordini-
arii n. 10. ibid.
Inventarium licet iniustum, si hæres pro va-
lido illud in iudicio approbasset, & per
transactionis instrumentum, omnino est atten-
dendum: dec. 971. n. 10. T. 4. p. 190.
Amplia, si in eo omnia capitalia reperirentur
descripta, & quæstio in fructibus tantum
versaretur: n. 11. ibid.
Inventarium hereditarium de bonis filii non
requiritur pro reddenda ratione, quando ad-
sit illud patris, secundum quod administ-
rator rationem reddat, & quare: ibidem nu-
mer. 13. & 15. p. 191.
Inventario de bonis viri menrecapti tutrix fi-
liorum non indiget, sed satis est, quod ad tra-
nsmittentes inventarii illius patris rationem redde-
ret, & a iudice fuisset in tutricem electa: nu-
mer. 15. ibid.
Inventarium præsumitur nullum, quotiescum-
que hæres ob malam illius confectioem, re-
stitutionem in integrum postulat: decif.
1015. n. 4. T. 4. p. 277.
Inventarium defectuosum, & illegale nullam
favore heredis probationem facit pro exclu-
denda possibilitate, quod in hereditate de-
functi alia bona, præter descripta, non adese-
rent: dec. 1016. n. 3. T. 4. p. 279.
Inventarium defectuosum statum heredita-
rium non firmat: ibid. n. 17. p. 280.
Inventarium nulliter factum non sanatur ex
alio primo inventario tutelari a defuncti
uxore facto, quod quoque esset defectuo-
sum: n. 18. ibid.
Inventarium formale non est necessarium inter
heredem fideicommissarium, & gravatum:
N n sed

- sed factus est, quod ex simplici descriptione ad quandam certitudinem status fideicommissi redigatur; ad hoc ut hæres gravatus de ipso omnia credita sibi competentia posset detrahere; secus si res esset inter ipsum, & creditores fideicommissitibus: dec. 1047. n.7. *Tom. 4.*
- Inventarium præservat heredem a damno; quum de cætero illi lucrum non pariat:** dec. 1191. n.20. *T.5.* p.17.
- Inventarii effectus est, ut heredi beneficio propria jura per illud præserventur:** decif. 1144. n.12. *Tom.5.* p.131.
- Inventarium eo modo, quo rerum pertinentiam probat ad hereditatem descriptam, ita præsumere facit inibi non descripta ad illam non pertinuisse:** dec. 1183. n.4. *T.5.* p.214.
- Inventarium eo magis excludit pertinentiam illius rei ad hereditatem, quæ descripta non reperiretur, quando hæres declarando bona uti hereditaria defuncti retinere velle, de illa nullam facisset mentionem:** numer. 6., 7., & 8. *ibid.*
- Inventarium rerum repertarum denotat describentem intellexisse reperia, & descripta ad hereditatem pertinuisse:** *ibid.* n.11. p.215.
- Limita, si describens dixerit -- delle robe, che si ritrovano -- quæ verba dant intelligere se ad materiale tantum existentiam retulisse, non vero ad pertinentiam ad hereditatem descriptam.** *ibid.*
- Inventarium factum a procuratore specialiter constituto habetur, & probat, ac si ab ipso constituyente factum fuisset:** n.13. & 14. *ibid.*
- Inventarium heredem præservat a damno, quatenus vires hereditariæ non sufficiant, non autem illum liberat, ubi adsunt bona hereditaria:** dec. 1285. n.3. *T.6.* p.37.
- Inventarium probat pertinentiam rerum in eo descriptarum, & ex eo probatio etiam negativa resultat circa res ibi non adnotatas;** dec. 1304. n.2. *T.6.* p.85.
- Inventarium, sive tutelare, sive mixtum, sive hereditarium, quomodocumque sit, tanti non est ponderis, quin contrarium validiori probatione elidi queat:** *ibid.* numer. 3. 18., & 19. d. p.85. & 87.
- Amplia, si addita reperiantur clausula salutares, & consilijque præjudicii præservative:** *ibid.* n.4. p.86.
- Inventarium acceptum in partibus omisso loco negative probationis, ita quoad partitas descriptas loco positive probationis rejici nequit, uti individua probatio:** n.10. *ibid.*
- Inventarium probat pertinentiam, & dominium rei, nec tenetur quis illud pro se habens de momento in momentum dominii continuationem demonstrare:** *ibid.* n.11. p.87.
- Amplia, concurrentibus adminiculis, & coniecturis &c.:** n.12. *ibid.*
- Inventarium non præjudicat circa descriptionem rerum potius in faciem viri, quam mulieris factam, quando in eo adsunt clausula salutares, & præservative:** n.16. *ibid.*
- Inventarium est probet non existentiam rei in contrarium adnotata, ac per consequens, quod ad defunctum non pertinuerit, tantum non est efficacia, quin aliunde talis probatio deduci queat:** n.19. *ibid.*
- Inventarium adversus observantiam, aliasque conjecturas non probat dominium rei penes defunctum absolute stetit, si in eo descriptæ apparent bona indistincta penes defunctum reperta, non curato a quo provenirent:** dec. 1331. n.31. *Tom.6.* p.159.
- Inventarium dicitur caput, & basis legitime redditionis rationis:** dec. 1349. n.1. *T.6.* p.185.
- Inventarium hereditarium probat negativam bonorum existentiam in eo descriptorum:** dec. 1377. n.5. *T.6.* p.260.
- Vid. Administator.*
- Vid. Bona in genere; Bona hereditaria; & Bona fideicommissaria.*
- Vid. Descriptio, & Hæres.*
- INVENTARIUM QUANDO, ET EX QUIBUS DICATUR VALIDUM, ET QUANDO DICATUR NULLUM.**
- Inventarium ut sit legitime confectum, debet continere omnia bona, jura, & actiones hereditarias:** dec. 38. n.4. *T.1.* p.53.
- In Inventario omissiones involuntariæ possunt suppleri:** n.5. *ibid.*
- Inventarium conficiendi onus assumens illa, de cuius bonis agitur, non interveniente, non potest omittere integram eorundem descriptionem:** *ibid.* n.12. p.54.
- Inventarium omisso descriptionis, ex difficultate exactationum, non salvat a vitio nullitatis:** n.19. *ibid.*
- In Inventario superadditio excusat a dolo, non a negligentia:** n.20. *ibid.*
- In Inventario negligentia in eo est omnino evitanda:** n.21. *ibid.*
- In Inventario reservatio addendi, & minuendi solum operatur, juxta concurrente ignorantia:** n.24. *ibid.*
- Inventarium confectum post lapsum temporis a jure præscriptum nullius efficaciae remanet:** dec. 95. n.2. *T.1.* p.147.
- Inventarii nullitatem prorogatio termini obtemporata post menses a jure præscriptos sanare non valet:** n.3. *ibid.*
- Inventarium continens generalem, & confusam bonorum descriptionem sine expressione quantitatis ponderis, & valoris nullum est:** n.4. *ibid.*
- Inventarium, in quo deficit descriptio nominum debitorum, aliorumque bonorum defuncti, non prodest heredi ad se tuendum in bonis propriis:** n.6. *ibid.*
- Inventarii legitimi defectum redditio rationis de negotio facta post multum temporis a complimentary, quando hæres multa gessit in libera administratione, supplere non valet:** n.10. *ibid.*
- Ob Inventarium non productum post diuturnam litem, & interpellationes, oritur suspicio illius nullitatis ob defectum integram descriptionis:** dec. 124. n.2. *T.1.* p.191.
- Super Inventarii validitate inspectio altiorum requirit indaginem:** n.6. *ibid.*
- In Inventario omisso descriptionis stabilium restitutioni subiectorum, de quibus**

quibus facile reddi potest ratio an illud vi-
tiet , dubitatur : *ibid.* n.13. p.192.
Inventarium vitiat omisio descriptionis bono-
rum , de quorum distractione non allegatur
efficax titulus : n.14. *ibid.*
In Inventario fieri debet exacta mobilium de-
scriptio , stabilitum , & nominum debitorum :
dec.149. n.1. Tom.1. p.237.
In Inventarii confectioe necessario requiritur
citatio certorum creditorum : dec.198. n.2.
Tom.1. p.312.
Inventarium non integrum , illud conficienti
non prodest : n.3. *ibid.*
Inventarium nulliter conficitur , non citatis
creditoribus pro diebus , & horis certis : dec.
845. n.3. Tom.2. p.46.
In Inventario sunt describenda tabula pictas
cum qualitatibus auctorem indicantibus ; nu-
mer.5. *Limita* n.11. *ibid.*
Inventarium non valet nisi jocalia describun-
tur , & alia in capsis recondita n.6. *ibid.*
Inventarii validitatis materia anceps est , & cau-
te procedendum : n.7. *ibid.*
Inventarium constans ex pluribus diversis foliis
diverso scriptum carere , & quorum ali-
qua post ejusdem confectioem fuerint ap-
posita , nullum est : dec.530. numer. 11. To-
mo 2. p.359.
Secus , si omnia sint cartulata , & tempore
non suspecto in protocollo apposita ; praefer-
tim , si sit ejusdem copia in archivio exhibita
ad amissim concordans : n.12. *ibid.*
Inventarium factum a procuratore proprio
marie In foliis Notario consignatis , in quibus
describuntur res etiam absentes , non est le-
gitimum : dec.573. n.2. T.2. p.424.
Et tamen non potest impugnari ab illo , qui
ralem procuratorem ad hoc specialiter con-
stituit , & quare : *ibid.* n.3. p.425.
Inventario archiviationis defectus fidem non
minuit , & quare : decif. 575. numer. 10. To-
mo 2. p.428.
Inventarium non solemne , nec citata parte ab
illo , cui ita describere intereat factum , nil
valet : dec.640. n.7. Tom.3. p.31.
Praesertim , si alias fuerit a Rota rejectum :
ibid. n.8. p.32.
Et ab ipsa parte pro illa decertante ante im-
pugnatum : n.9. *ibid.*
Inventarium dicitur defectuosum , quando in
eo mobilium , creditorum &c. descriptio de-
ficiat : dec.644. n.2. Tom.3. p.39.
Fortius , si deficiant etiam stabilia : n.3. *ibid.*
Inventarium defectuosum , sive dolo , sive ne-
gligentia , negativam aliorum bonorum non
potest concludere : n.4. *ibid.*
Inventarium continens descriptionem mobiliu
informi methodo , est nullum , & quare sit ista
methodus : dec.725. n.12. T.3. p.187.
Amplia , si super hoc inventario emanaverit
pericia , super quam etiam haeres suam ratio-
nis redditionem fundaverit , corrumpit utrum-
que : n.13. *ibid.*
Inventarium de bonis particularibus tantum est
nullum , si universale non sit : dec.728. n. 14.
Tom.3. p.193.
Inventarium pluribus in partibus divisum , il-

liusque approbatio facta per actum , & so-
lium separatum est nullum ; etiam si eodem
partes simul junctae inventarium conficiant
universale : n.17. *ibid.*

Vid. *Approbatio* .

Inventarium legale non efficit descriptio in
confuso absque ulla descriptione , an arce sint
plena , vel vacua , ramina sine pondere no-
rata , & similia : *ibid.* n.19. p.194.

Inventarium de bonis haereditariis viri nobilis ,
in quo non reperiantur adnotatae pecuniae ,
currus , argenta , & similia , quibus ille ute-
batur , defectuosum praesumitur ; n. 21. *ibid.*

In Inventari defectuosi materia lex nemini par-
cit ; nec pupillo nec mulieri , nec minori , fa-
vendo creditoribus , & tutor praedictat
pupillo , si illud omiserit : n.23. & 24. *ibid.*

Inventarium ut validum dicatur , citationem
omnino requirit adversus creditores , & in-
teresse habentes pro die , loco , & hora certa ,
ad interessendum ejus confectioe : dec. 755.
n.1. Tom.3. p.244.

Inventarium dicitur defectuosum in substantia-
libus , si intimatio ultra decimam diem ab il-
lius exequutione protrahatur ; *ibid.* n.2. , &
6. d. p. 244. & seq.

Inventarium ut sit validum , in quolibet actu ,
citationem requirit adversus interesse habentes ,
ut fraudis suspicio removeatur : *ibid.* nu-
mer.3. d. p.244.

Limitatur , si fiat coram iudice , quia eius prae-
sentia quamlibet excludit suspensionem : n. 4.
& 5. *ibid.*

Inventarium non afficit non intimatos , & ac si
non fuisset factum , quoad omnes reputatur :
ibid. n.7. p.245.

Inventarium a nullitate non liberatur , ex quo
interesse habentes citari non potuerint , qui
e loco distarent , quoties in ipso domum ha-
buissent apertam : n.8. *ibid.*

Inventarium ut validum dicatur , duorum men-
tium spatium est terminandum , qui a die obi-
tus defuncti computantur : n.10. *ibid.*

Inventarium continens descriptionem rerum
genericam sine individua specificatione ; vi-
delicet argenta sine pondere , tabulas pictas
sine nota auctorum , & similia , dolosum di-
citur , & tamquam defectuosum , non atten-
ditur : n.11. *ibid.*

Limitatur regula circa stabilia , et si per con-
cludentissimas probationes fraus removeatur :
n.12. *ibid.*

Inventarium non sanatur a bona fide : n.13. 14.
15. 16. 17. , & 25. *ibid.*

Inventarium dicitur dolose factum , & defectuo-
sum , nisi ad sit descriptio librorum , quando
defunctus ratione sui officii illos retinere de-
buisset : *ibid.* n.18. p.246.

Item , si scripturae descriptae reperiantur in
confuso , & in genere -- *Una stanza piena di
scrittura* -- n.19. & 20. *ibid.*

Inventarium item redditur defectuosum ex
omissione descriptionis partitarum , quae in
haereditate adfuisse aliunde probentur : n.22.
& 26. *ibid.*

Inventarium defectuosum est , ac si non esset ,
& a qualitate haereditaria non liberat : decif.

855. n. 2. T. 3. p. 396.
Inventarium incipi debet infra mensem a die obitus testatoris, & intra duos perficiendum, alias esset nullum: n. 2. ibid.
 Amplia, si agatur inter hæredes presentes: n. 3. ibid.
Inventarium, si in eo describi debeant partitæ creditorum extrahendorum, quæ tempus ultra illud a lege præfixum requirant, ut validum sit, debet obtineri a iudice prorogatio termini ad perficiendum: ibid. n. 6. p. 397.
Inventarium hereditarium viri nobilis, in quo essent descripta mobilia infimi valoris, defectuosum præsumeretur, ex quo credi potest illum habuisse mobilia suo statui decencia: ibid. n. 7. ibid.
 Amplia, si nullum obulum, nullam frumenti, linei, & olei quantitatem adnotatum referret, quando testator bona stabilia deseruisset: n. 8. ibid.
Inventarium est nullum, si vasa ænea sine pondere, arcæ, & similia absque expressione, an essent plenæ, vel vacuæ: adnotata reperirentur: n. 11. ibid.
Inventarium a fortiori dicitur nullum, si in eo notorium defuncti creditum fuisset omissum: quum ex hoc tanto magis inferatur, credita incognita fuisse omnino reticita: ibidem num. 17. p. 398.
Inventarium nullum non causat omisso simplex stabiliū, quum stabilia occultari non possint: n. 18. ibid.
 Limita, si cum hac omissione alii dolosi defectus concurrerent, & reticita mobiliū descriptio: n. 19. ibid.
Inventarium a nullitate non liberatur, ex quo hæredes facultatem addendi, & minuendi sibi reservassent, quum talis cautela operetur, donec duret de bonis hereditariis ignorantia: n. 20. ibid.
 Amplia, si talis additio facta sit longum post tempus, & post oppositam nullitatem a creditoribus, quum de dolo sciret: n. 21. ibid.
Inventarii defectus non excusatur, ex quo hæres de tempore aditionis esset pupillus, vel minor, vel fuisset a curatore confectum, quum lex, nec sexui parcat, nec pupillo: num. 22. & 23. ibid.
 Minor ætas non excusat a nullitate, si post excessum de illa, inventarium minor approbasset, sique in bonorum possessione continuasset: ibid. n. 24. p. 399.
 Nec excusat positos in mala fide, & dolo in materia defectuosi inventarii: n. 25. ibid.
 Vid. *Consuetudo ad d. dec. 835.*
Inventarium carens requisitis in *leg. Final. Cod. de jar. delib.* est nullum: dec. 851. nu. 1. Tomo 3. p. 428.
Inventarium sit defectuosum, ex quo partitæ per hæredem adnotatæ, tam status activi, quam passivi in dies vel excreverent, vel minuerentur, & calculi essent inter sese diversi: n. 4. ibid.
 Amplia, si per iudicem auxisset statum activum, & ex passivo deleri partitas erroneas, quod de dolo sciret: ibidem numer. 5. p. 429.
Inventarii substantiales defectus sunt descriptiones dollorum vini, & olei absque expressione, an sint plena, vel vacua, animalia in confuso descripta, & oloserica suppellex sine qualitatibus expressione: ibidem. n. 6. & 39. d. p. 429. & 433.
 Amplia, si reperiretur descriptio capitula clausæ, cum expressione, quod aperiri nequiverit, ac alterius magnæ arcæ ferreæ sine descriptione contentorum in ea minutatim, quod de dolo sapit: ibid. n. 7. d. p. 429.
 Item, si scripturæ in confuso descriptæ apparent, sicuti etiam libri, reticito authoris nomine: n. 8. ibid.
Inventarium, ut sit validum, quoad argenta, ramina, tabulasque pictas, eorum debet præferre pondus, authorumque nomina, nec nullitas salvatur per designationem usus, quoad vasa, & representationis quoad tabulas: ibid. n. 9. & 20. d. p. 429. & 431.
 Consuetudo in contrarium non est allegabilis propter dolum, & fraudem: ib. n. 10. p. 430.
Inventarium in confuso factum tolleratur in casu, quo semoto penitus omni dolo, constet per acquipollens de toto patrimonio, & numero rerum hereditariarum: n. 11. ibid.
 Amplia, si defunctus fuisset persona miserabilis, vel decoctus: n. 12. & 14. ibid.
 Item, si ageretur cum hæredibus fideicommissariis, contra quos rigoroso opus non est inventario; secus si cum creditoribus: numer. 13. ibid.
 Vid. *Citatio ad d. dec. 851.*
Inventarium est defectuosum, si periti se impares recognoscendo, Hæreorum operam requisivissent: n. 19. ibid.
 Amplia, si quoddam pretium descriptum ignoraretur, cui esset applicabile, an libris vel potius plateis vulgo *seanzie*: ibidem numer. 2. p. 431.
 Item, si præferretur plures partitas inestimatas, & in albo descriptas, & aliæ æstimatæ reperirentur: sed non in eo adnotatæ: numer. 22. ibid.
Inventarium est nullum, si non fuissent descriptæ pecuniæ in baucis existentes, quas hæres in sui faciem revertere fecisset: n. 23. ibid.
 Amplia, ut non excusetur per hoc, quod eadem pecunia vinculatæ forent: omnibusque eorum depositum innotesceret: n. 24. ibid.
 Item, dolo cresceret, si hæres omnem vim intendisset pro illarum exactione, & ex iudicis facto fuisset impeditus: n. 25. ibid.
 Vid. *Nullitas ad banc dec.*
In Inventario hæres tenetur describere etiam id, super quo jus aliquod habere prætendat a qualitate hereditaria independenter: numer. 27. ibid.
 Amplia, ut etiam res alienas, deposita commendata, & similia in hereditate reperta: n. 28. 29. & 30. ibid.
Ad Inventarium legaliter faciendum principes supremi tenentur: ibid. n. 36. p. 433.
 Amplia, ut Imperator ipse, & quilibet vir, qui sanctus reputaretur: n. 37. 40. & 41. ibid.
Inventarium de argentiis, & raminibus sine illorum pondere extensum, quoad præda rusticæ

- stia sine pretio, & mensura, & quo ad animalia sine numero, & estimatione, nullum est: dec. 997. n. 10. T. 4. p. 233.
- Inventarium omnino nullum facit defectus citationis creditorum: dec. 1016. numer. 4. Tomo 4. p. 279.
- Amplia, quando res hæreditaria in confuso reperitur descripta: n. 5. ibid.
- Inventarium est insanabiliter nullum, si in eo reperirentur descriptæ arcæ sine adnotatione, an essent plenæ, vel vacuæ, & quibus rebus onustæ: n. 7. ibid.
- Talis confusa descriptio in odium omittentis describere res vere repertas, præsumere facit eas fuisse plenæ: n. 8. ibid.
- Amplia, ut dicatur nullum ex descriptione auri, gemmarum, & argenteorum sine ponderis, & valoris expressione: sed in confuso, quod de dolo sapit: n. 9. ibid.
- Subamplia, si etiam scripturæ, & instrumenta (quæ bene per testatorem conservata fuisse probarentur) in confuso fuissent adnotata, absque expressione contentorum in eis, & quid talis omisso faciat præsumere: n. 10. ib.
- Inventarium est nullum, si animalia, quæ defunctus possederat, in eo non reperirentur descripta: ibid. n. 15. p. 280.
- Amplia, si deficeret descriptio pecuniarum, & frugum, quibus testator non caruisse probaretur: n. 16. & 19. ibid.
- Inventarium non fit nullum ex omiſſa descriptione stabulium, quæ non sunt occultationi obnoxia: n. 21. ibid.
- Limita, si ageretur de inventario, in quo repertæ fuissent etiam aliæ omiſſiones dolosæ, quæ nec incuriæ, nec oſcitantia tribui possent: n. 22. ibid.
- Vid. *Ignorantia ad d. dec. 1016. & dec. 1176*
- Inventarium non fit defectuosum ex descriptione scripturarum in genere, quando individuantur libri eas continentes: dec. 1034. numer. 11. T. 4. p. 316.
- Amplia, quando hæredes se promptos traditione eorumdem librorum exhibeant in creditorum manibus, n. 12. ibid.
- Inventarium non fit nullum ex eo, quia in hæreditate non fuissent repertæ apocæ creditorum, quorum existentia possibilis fuisset, quum per talem possibilitatem simplicem, illud non vitietur: n. 13. ibid.
- Inventarium nullum non fit, ex quo in eo frumentum non appareret descriptum, quando præsumibile foret, ut a defuncto vendi potuerit: n. 19. ibid.
- Similiter ex non descriptione pecuniarum, quando defunctus fuisset decoctus: num. 20. & 21. ibid.
- Inventarium non fit vitiosum ex defectu descriptionis stabulium, quum ista occultationi subiacere nequeant: n. 22. ibid.
- Inventarium nullum non præservat hæredem, quin ad defuncti debita, tum in persona, quum bonis propriis teneatur: dec. 1107. n. 2. Tomo 5. p. 31.
- Inventarium informe, & quod ad simplicem redigitur descriptionem, & defectuosum, nullum operatur effectum: dec. 1108. n. 17. Tomo 5. p. 5.
- Inventarium respectu creditorum, siue dolo, siue ex negligentia, vel scribentis simplicitate detegatur defectuosum, præsumere facit, quod sicuti fuit erratum in uno, ita & in omnibus fuisse erratum dicendum sit: n. 20. ibid.
- Inventarium defectuosum ob non descriptionem argenteorum, non sanatur excusatione, quod fuissent obpignorata, quum potuissent eorum schedulæ describi: n. 21. ibid.
- Inventarium non potest de nullitate redargui per hoc, quod bona libera in eo pro fidei commissariis fuissent adnotata, quando in substantia, quoad omnium bonorum descriptionem, defectuosum non esset: decif. 1145. n. 7. Tom. 5. p. 133.
- Inventarium de opulenta hæreditate sine argenteorum adnotatione, defectuosum præsumitur: dec. 1155. n. 16. Tom. 5. p. 142.
- Inventarium nullum non convalidatur ex firmationibus status hæreditarii defectuosis: decif. 1176. n. 10. Tom. 5. p. 194.
- Inventarium hæreditarium super tutelari defectuosum fundatum corrumpit iſſo: n. 11. ibid.
- Inventarium non sanatur ex probatione negativa non existentia aliorum bonorum respectu creditorum hæreditatis; quidquid vero sit inter gravatum, & fideicommissarium: numer. 12. ibid.
- Item, neque per excusationem, quod hæres scientiam de creditoribus non habuisset, quando probationes de tali ignorantia essent dubiæ, & confusæ: ibid. n. 13. p. 195.
- In Inventarii confessione hæres fallax in uno repertus, sic se in aliis gessisse præsumendus est: n. 14. ibid.
- Inventarium fit defectuosum ex descriptione scripturarum in confuso, & librorum instrumenta continentium absque denotatione Notarii, & diei: n. 15. & 16. ibid.
- Inventarium hæreditarium tunc ex pupillari licet nullo aliquoties sanari possit, quando defectus illius ex iſſo superentur, iſſiſque defectus ex illo ad invicem; secus vero si in suo esse ambo reperirentur defectuosæ: numer. 17. ibid.
- Amplia, ut neque ex præsumta sinceritate utricus, quum lex hac in materia nemini parcat: n. 18. & 19. ibid.
- Vid. *Laſſo ex additione hæred. ad diſſam decif. 1176.*
- Inventarium a die obitus testatricis intra sexaginta dies non absolutum, fit nullum, neque ex informi folio potest suppleri: decif. 1207. n. 16. Tom. 5. p. 268.
- Inventarium illegitimum non suffragatur pupillis sub aliena potestate viventibus, quum in hac materia lex nemini parcat; imo neque, dementi: dec. 1228. n. 15. T. 5. p. 319.
- Inventarium confectum, non citatis creditoribus, nec facta intimatione diei, & horæ certæ, & loci, dicitur defectuosum: decif. 1349. n. 2. Tom. 6. p. 185.
- Amplia, si non coram Notario, & testibus esset confectum; sed solum coram iis exhibitum descriptio, jamante privatim facta ad libitum conficientis: n. 3. ibid.
- Item

- Item, si argentum sine pondere, mobilia in confuso, animalia sine numero, scripturae sine qualitate, & distinctione, aliaque omnia turmatim fuissent descripta: n.4. *ibid.*
- Inventarium illegaliter fecisse idem est ac non fecisse:** n.5. *ibid.*
- Inventarium est nullum, si in statu hereditatis passivo partitæ impensarum diversarum specierum, sine ulla distinctione adnotata reperirentur:** *ibid.* n.10. & 11. p.186.
- Inventarium ut sit validum, documenta passivum statum afficientia sunt coram iudice subdelegato exhibenda; nec satis est quod perito calculatori exhibeantur:** n.12. *ibid.*
- Amplia, si de hoc crediores solemniter protestassent:** n.13. *ibid.*
- Inventarium defectuosum, dupli pœna in eo suppletur casu, quo solis in omissionibus deficeret, illæque possent certificari; secus vero si defectus tales essent, ut nulla status hereditarii certitudo posset haberi:** n.19. *ibid.*
- Vid. Defectus inventarii Descriptio.*
- INVENTARIUM TUTELARE.**
- Inventarium tutelare primorum hæredum non sufficit ad coercendam negativam bonorum testatoris, prout requiritur:** dec.393. nu. 3. Tom.2. p.131.
- Præcipue, si multos post annos sit factum:** numer.4. *ibid.*
- Inventarium tutelare satis probat favore tutoris:** dec.724. n.11. T.3. p.185.
- Inventarium nullum est, confectum elapso tempore a lege præfixo:** dec.728. n.1. & 2. Tomo 3. p.192.
- Inventarium tutelare factum a matre sine solemnitatibus non probat vere, & realiter, quæ bona in vi hereditate remanserint, nec illius creditores illi stare tenentur:** dec.1016. n.6. Tom.4. p.279.
- Inventarium tutelare licet non suppleat vices hereditarii, statum hereditarium probat, & tollit præsumtionem distractionis bonorum:** dec.1034. n.7. & 28. T.4. p.35. & 317.
- Inventarium idem licet nullum, ex quo areæ in confuso fuissent descriptæ; sanatum tamen remanet, si in tutelari inventario minutatim ea omnia apparerent descripta, quæ fuissent turmatim in hereditate adnotata:** *ibid.* n.8. g. & 10. d. p.315.
- Inventarium præfatum dicitur iustum, si eo mediante, tutrix rationem reddidisset coram iudice, ex quo approbatum præsumitur:** *ibid.* n.24. p.317.
- Amplia, si de tempore illius nulla adesse potuisset suspicio de omnino defraudandi creditores:** n.25. *ibid.*
- Inventarium tutelare negativam coercitam, exigentia tot, & non aliorum bonorum in hereditate non probat, nisi in hæredis præjudicium:** dec.1108. n.15. T.5. p.33.
- Limita, in præjudicium tertii, seu creditorum, qui ex tutelari inventario non ligantur:** *ibid.* num.16. p.34.
- Inventarium tutelare nullum non sanatur ex ejus confrontatione cum redditione rationis ad formam localis statuti facta, ad idem inventarium coherenter:** n.26. *ibid.*
- Inventarium tutelare, vel mixtum de tutelari, & hereditario fert præsumtionem juris, & de jure, quoad pertinentiam rerum hereditariarum in eo descriptarum ad pupillum, nec ullam probationem in contrarium admittit:** dec.1183. n.9. Tomo 5. p.215.
- Amplia, ut talis probatio ex tali inventario deducta minime subvertatur ex generatibus exceptionibus deductis, vel ex clausulis præservativis addendis, vel minuendis, vel ex modo loquendi, & qui sit iste modus:** n.10. *ibid.*
- Inventarium hujusmodi, & si vias hereditarius non suppleat prodest tamen ad effectum firmandi statum hereditarium &c.:** dec.1300. n.12. T.6. p.74.
- Vid. Firmatio status hereditarii.*
- Inventarium prædictum exactam continens omnium rerum descriptionem etiam minimi valoris, & a tutrice cum iudicis auctoritate confectum, & proximorum præsentia, rejicit suspicionem occultationis:** n.13. *ibid.*
- Inventarium idem robor ab alia rationis redditione facta per tutricem assumens, valde probat pro convalidando inventario hereditario:** *ibid.* n.16. p.75.
- Inventarium præfatum non potest de defectu redargui, ex quo tutrix bona fide omiserit describere quasdam paritas, de quibus in actibus præcedentibus, & signanter redditione rationis, per se exonerasset, cum iudicis, novi tutoris, & consanguineorum interventu:** n.18. *ibid.*
- Inventarium tutelare defectuosum tutoris asseritione non suppletur:** dec.1348. num.10. & 11. Tomo 6. p.184.
- Inventarium idem regulariter hereditarii vices non supplet, juxta veriore opinionem; prodest tamen pupillo ad effectum obtinendi restitutionem in integrum adversus hereditatem inconsulto aditam per tutricem:** dec.1368. n.4. T.6. p.228.
- Amplia, quando illud remanet adminiculatum ex pluribus actibus solemnibus, fidelem omnium bonorum adnotationem denotantibus; adeo ut status hereditarius ex negativa aliorum bonorum existentia justificatus remaneat:** n.5. & 6. *ibid.*
- Vid. Tutrix.*
- INVERISIMILE; INVERISIMILITUDO.**
- Inverisimilitudo præfert falsitatis imaginem:** dec.358. n.8. Tomo 1. p.420.
- Inverisimile est per testes probari quantitatem rerum supra triginta annorum ante distractionem:** dec.465. n.7. T.2. p.252.
- Inverisimilitudo probationes enervat:** decision.470. n.8. T.2. p.263.
- Inverisimilitudo non est allegabilis ad effectum impediendi admissionem articulorum, quum illius relevantia post formiter examinatos testes sit examinanda:** dec.591. n.17. T.2. p.452.
- Inverisimilitudo plurimum attenditur ad arguendam simulationem:** dec.628. num.17. T.3. p.7.
- Inverisimilitudinem in terminis interpretandæ mentis transigentium, multum deferendum est:**

- est: dec. 789. n. 21. T. 3. p. 312.
 Inverisimilitudo cedit veritati: dec. 1085. numer. 11. T. 4. p. 426.
 Inverisimilitudo specimen habet falsitatis, & in iudicio civili efficit contractum nullum: dec. 1211. num. 2. Tomo 5. p. 274.
INVESTIMENTUM, ET INVESTIRE IN GENERE.
 Investimentum stabile correspondens pretio, & redditui rei retractæ difficillimum est: dec. 19. num. 8. Tomo 1. p. 25.
 Investimenti utilitas a Bulla Gregoriana considerata importat, quod esse debeat fructu ferum: non tamen equalis fructus: ibid. n. 12. p. 26.
 Investimentum in locis montium a dicta Bulla admittitur: ibid. n. 19. p. 27.
 Investimentum eiusdem non minus est proficuum, quam in domibus subjectis dislocationibus, ruinisque: n. 20. ibid.
 Investimentum factum cum pretio bonorum, fideicommissi, quæ vendere ad effectum investiendi permittitur testator, ministerio legis eorum dicitur pro primogenitura, quamvis hoc non dicatur in instrumento: dec. 42. num. 1. Tomo 1. p. 63.
 Fortius, attentis clausulis *pro omnibus, quorum interest*, quæ de sui natura important vocationem comprehensionum in primogenitura: num. 2. ibid.
 Si investire eorum non tenetur pecunias ad commodum fideicommissi, acquisitio ex pecuniis hereditariis pro seipso facta intelligitur: ibid. num. 8. p. 64.
 Investiendi præcepto concurrente, acquisitio prædicta ex pecuniis hereditariis favore fideicommissi facta præsumitur, etiam si ad sint clausulæ contrariæ: n. 9. ad 11. ibid.
 Investiendi præsumta voluntas ad commodum primogenituræ resultat ex ipso adimplemento demandati investiendi: dec. 72. num. 2. Tomo 1. p. 103.
 Et apparet præcise ex clausula, *quorum inter, rest* in instrumento appositæ: ibid. n. 3. p. 104.
 Amplia, & si primogenitus stipulatus fuerit pro se, & successoribus: n. 4. ibid.
 Investimentum factum ab hærede gravato onere investiendi quando extant pecuniæ fideicommissi, ex istis factum præsumitur: numer. 9. ibid.
 Et tale investimentum primogenituræ acquiritur, absque alia acquirentis declaratione, reiectis clausulis contrariis: n. 11. ibid.
 Investimentum ab obligato factum, cedit commo primogenituræ, etiam si illius pretium solum pro maiori parte erogetur ex pecuniis primogenitalibus: n. 12. ibid.
 Et investiens solum potest repetere residuum de proprio impensum: ibid. n. 13. p. 105.
 Investimentum præsumitur factum a primogenito cum pretio bonorum primogenituræ, quæ pendente dilatione data ad solvendum, fuerunt distracta: n. 14. ibid.
 Investimentum ad ratam pretii bonorum primogenituræ alienatorum pro illo erogati, in eorum locum subrogatur: n. 15. ibid.
 Investimentum ordinatum a testatore celsiori debet ejusdem voluntati conforme: numer. 17. ibid.
 Ad Investimentum annuum mulier obligata, nisi adimpleverit, cum sua dote ab eadem hereditate debita compensat: dec. 245. n. 27. Tomo 1. p. 398.
 Investimentum ordinatum ad favorem primi hæredis; non ad ejus taxative, seu demonstrative etiam aliorum vocatorum favorem appositum dicitur; & quare: n. 28. ibid.
 Præcipue, si post eundem demandatum, heredem statim fideicommissio gravaverit: numer. 29. ibid.
 Et alio modo emolumentum hereditatis capere nolit, quam fideicommissario: numer. 30. ibid.
 Eidemque omnem prohibuit alienationem: n. 31. ibid.
 Et si etiam in casu præmorientis primi hæredis jussit testator dictum multiplicum, continuari; & omnibusque substitutis permessa sit facultas agendi pro ejusdem confessione: n. 32., & 33. ibid.
 Investimentum promissum favore fideicommissi adimpletum præsumitur ex lapsu 80. annorum cum gravatorum tacuitudine: dec. 359. n. 5. T. 2. p. 68.
 Accedente præsertim gravi alienantis promissione de rato favore alterius non comparentis: num. 6. ibid.
Vid. Sylene.
 Investire pecunias exactas, licet ex præcepto testatoris essent investiendæ; procuratori minime incumbit; proinde potest constituenti libere solvere, nec de tali investimento tenetur esse sollicitus; nec adversus ipsum competit actio fideicommissarii, sed remanet contra constituentem: dec. 516. nu. 13., & seq. T. 2. p. 335.
 Investimentum a Rota demandatur in locis montium non vacabilium, neque de melioribus, neque de pejoribus: dec. 659. n. 7. Tomo 3. p. 62.
 De investimentis capitalium hæres gravioris de jure, seposita hujusmodi dispositione, non tenetur esse sollicitus, ad commodum fideicommissi; decisio. 667. numer. 12. Tomo 3. p. 78.
 Investimentum in locis montium æstimatur tutissimum: dec. 679. n. 6. T. 3. p. 105.
 Sua tamen discrimina patitur: n. 7. ibid.
 Investimenta in stabilibus optima censentur, quando debita adhibeantur cautela: dec. 680. n. 21. Tomo 3. p. 108.
 Investimentum faciendum de pecuniis spectat ad illorum dominum: dec. 808. num. 1. Tomo 3. p. 344.
 Limita, si adsit pactum in contrarium: numer. 2. ibid.
 Investimentum faciendum de legato, & legatarium sequatur, sufficit, quod legati dominus dicatur; licet illud in usum a testatore præscriptum cedere debeat: n. 4. ibid.
 Amplia, si legatarius, ultra ius honorificum, in aliquo lucro versaretur: numer. 5. ibid.
Vid. Onus investiendi.

Investimentum dotis, ut tutius dicatur, in locis montium faciendum est: dec. 1142. numer. 85. T. 5. p. 125.

Investimentum pro securitate quarti hypothecatum, adventa restitutionis die, non acquiritur a creditore, tam quoad proprietatem, quam quoad fructus: dec. 1305. numer. 24. & 25. T. 6. p. 2.

Vid. *Iudicium ad hanc dec.*

Vid. *Arbitrium*.

Vid. *Bona fideicommissaria*.

Investimentum favore fideicommissi gravatus non tenetur; secus vero, si illud fideicommissum fieri iussisset: dec. 1388. numer. 20. Tom. 6. p. 284.

Vid. *Obligatus ad investimentum*.

INVESTIMENTUM QUOAD FRUCTUS.

Investimenti fructus, seu multiplici heredi a testatore demandati, & alteri relicti, non incipiunt, nisi a die, quo deberet incipere investimentum, & multiplicum: dec. 659. n. 6. Tom. 3. p. 62.

Investimentum heredi favore alterius commissum, si ab eo negligatur, & quo tempore fructus solvere debeat, & in quibus bonis sit faciendum: dec. 670. num. 5. & 16. Tom. 3. p. 4.

Investimenti fructus quod de pretio fundi faciendum fuisset, & factum non sit, excomputandi veniunt cum fructibus ex ipso fundo perceptis: dec. 911. num. 7. & 12. Tom. 4. p. 76.

Vid. *Bulla Gregoriana*.

INVESTIMENTUM CIRCA TEMPUS AD EUM NECESSARIUM.

Investimentum demandatum a testatore, si fuerit neglectum, calculatur pro facto biennio a die obitus illius, quod tempus habetur pro congruo &c.: dec. 490. numer. 8. Tom. 2. p. 295.

Investimentum statim fieri non potest: dec. 515. numer. 6. Tom. 2. p. 333.

Investimentum faciendum ex pretio vendendo incipere debet ad damnum illud conficere obligati, biennio ab obitu testatoris illud demandantis, etiam si ipse quanto citius illud fieri iusserit, & quare: dec. 521. n. 1. & 5. Tom. 2. p. 343.

Pro Investimento faciendo in locis montium ejusdem speciei ex pretio jam retracto integraliter, sex menses conceduntur, & quare: numer. 4. ibid.

Ad Investimentum sufficit trimestre, & assignatur debitoribus Fisci: n. 6. ibid.

Ad Investiendas pecunias promptas, & paratas existentes tutori trimestre assignatur: dec. 521. n. 7. ibid.

Investimento non tenetur administrator ad commodum fideicommissi; etiam si de tali obligatione notitiam habuisset, quando illud in mandatis non haberet: dec. 622. num. 7. Tom. 2. p. 501.

Investimentum faciendum ex pretio vendendo incipere debet contra illud negligens post biennium ab obitu testatoris illud demandantis: dec. 631. n. 16. Tom. 3. p. 15.

Investimentum in quibus locis montium sit faciendum: n. 17. & 19. ibid.

Ad investendum sex menses dantur, postquam summa sufficiens ad emendum unum locum montis fuerit percepta: num. 20. ibid.

Investire pecunias pupillares post semestrem tutores tenentur: n. 21. ibid.

Investimentum ordinatum a testatore a qua die debeat incipere: dec. 659. num. 5. Tom. 3. p. 62.

Ad investendum pecunias pupillares tutori in progressu administrationis conceditur bimestre: dec. 670. numer. 7. & 11. Tom. 3. p. 84.

Investimentum expendum ex fructibus locorum montium confici debet intra quadrimestre, & quare: num. 8. ibid.

Et dictum investimentum intra dictum tempus facile potest expleri, & quare: numer. 9. ibid.

Conciliatur *l. Tutor qui repertorium §. Si post. Verfusura*, cum *l. si tutor ff. de administrat.*, & *pericul. Tutor.*, quarum prima dat tutori bimestre, secunda, semestrem, ad investendum, & aptantur alteri cui-cumque ad investendum obligato: ibidem numer. 11. p. 85.

Et conciliantur cum *d. l. Tutor* decisiones super eadem reloquentes in casu, quo, & investimentum non est adeo facile, & longius ad eum tempus concesserat testator: numer. 12. ibid.

Vid. *Tutor quoad investimentum favore pupilli*.

Investimentum de jure debet intra bimestre: dec. 910. n. 17. T. 4. p. 74.

Limita, si faciendum sit de fructibus locorum montium, in quibus quadrimestre conceditur, & quare: n. 18. ibid.

INVESTITURA IN GENERE.

In Investitura pro se, & heredibus precipue in statu Mediolani, deficientibus masculis, a primo investito descendentes, & ceteris, ac earum descendentes admittuntur: dec. 83. num. 3. T. 1. p. 122.

Investituram novam dominus directus in comprehensorum prejudicium alteri concedere non potest, si diversa qualitas inducitur, si antiqua peremptoria: dec. 133. n. 34. & 35. T. 1. p. 206.

Investitura cessat ob non solutionem canonum: n. 36. ibid.

Secus, si non fuerit a Iudice super devolutione pronunciatum, etiam si facta sit caducitatis acceptatio a domino: n. 37. ibid.

Et tunc emphyteusis dicitur annihilanda, non annihilata: n. 38. ibid.

Investituram ex falsa, & erronea causa concessam impugnare potest idem acquirens: ibid. num. 52. p. 207.

Et fortius eidem contradicere licet personis comprehensis in antiqua investitura, in quorum prejudicium fieri nequibat: numer. 53. ibid.

Vid. *Caducitas*.

Investituræ leges servanda sunt in emphyteusi, quum

quum in divisione dividentes super eo nihil dixerunt, quando in aliis, quæ voluerunt expresse: decision. 407. numer. 30. Tomo 2. p. 161.

Investitura præsentio cessat, quæ alias per sententiam fuit rejecta: dec. 668. numer. 10. Tomo 3. p. 80.

Investitura exclusiva dicitur, quando fuit eadem res ab alio donata, & donato a Pontifice confirmata: n. 11. ibid.

Investituræ concessio facta pro se, & suis descendentibus per lineam masculinam in infinitum dicitur ex pacto, & providentia facta, & quid operetur: decis. 674. num. 1. Tomo 3. p. 93.

Limita, si in ea sint apposita verba *ad habendum in perpetuum*, & maxime in parte dispositiva, & quid operetur: numer. 2. ibid.

Et quum fuit conventum, quod si investiti deficerent a solutione canonis, & alienarent, vel in totum, vel in parte, abque domini licentia, in quolibet ex his casibus, & lineæ finitæ, res investitæ reverterentur ad investientem: n. 3. ibid.

Ex dicto pacto, data alienatione irrequisito domino, est locus omnimodæ devolutioni in præjudicium vocatorum: numer. 4. ibid.

Et etiam tunc præjudicium comprehensorum in casu alienationum permittarum fuit consideratum: n. 5. ibid.

Investiti successores de hac facultate alienandi permittitur conquiri nequeunt, & quare: numer. 6. ibid.

Investitorum successorum præjudicium non attenditur, si antecessores utantur facultate alienandi, nam pati ex investitura tenentur: n. 7. ibid.

Investitura ex pacto, & providentia excluditur, si nemo ex comprehensis in eam, quam reclamaverit adversus alienationes in extraneos factas: ibidem. numer. 19, & 21. p. 94.

In Investituris factis ex pacto, & providentia, successoribus præjudicari nequit: ibidem. num. 20. p. 95.

Investitura de bonis redactis ad instar allodialium; quando questio est inter proximiorum, & hæredem ultimi investiti, ad hæredem spectat: decision. 895. numer. 3. Tomo 4. p. 45.

Investitura favorem masculorum tantum respiciens, ad feminas non extenditur: ibid. n. 6. p. 46.

Investitura in defectu hæredis debetur proximiori ultimo investito de equitate Bartoli: num. 7. ibidem.

Investitura præsupponit directum dominium in investiente: decision. 1195. numer. 4. Tomo 5. p. 250.

Investitura non potest impugnari ab illo, qui ab investito causam habet: n. 6. ibid.

Investitura status Parmæ, & Placentiæ fuit concessa a fa.me. Paulo Tertio familiæ Farnesie: dec. 1375. n. 69. T. 6. p. 255.

Vid. Parma.

Investitura operatur, ut Civitas per infeudationem cum suis juribus, & legibus, prout erat ante illam, in feudatarium pertransseat: numer. 72. ibid.

Investitura inita a speciali procuratore maxima cautela, & maturitate, non potest sub prætextu ignorantie qualitatibus personæ investiti irritari: decision. 1391. num. 18. Tomo 6. p. 291.

Amplia, ut talis notitia ab eodem procuratore data præsumatur: n. 19. ibid.

Subamplia, ut si talis adit ignorantia foret ipsi constituenti imputanda, qui de scientia personæ investientiæ neglexisset: numer. 20. ibid.

Vid. Emphyteusis.

Vid. Amisso.

Vid. Bulla Baronum.

INVESTITURA QUOAD EJUS REMISSIONEM.

Ex investitura jus proveniens remissum non censetur, nisi fuerit promissa evictio ex natura rei, quæ est necessaria: dec. 407. n. 23. Tomo 2. p. 160.

A promissione libertatis respectu ad canonem non arguitur *ad remissionem investituræ*: n. 24. ibid.

Investituræ remissionem non importat clausula *ad habendum*, & similes, si stipulans scientiam investituræ, & propriæ vocationis non habuerit: numer. 25. ibid.

Investituræ remissio in ignorante investitura, & propria vocationem non importat per clausulam *ad habendum* simpliciter ceteratam: n. 27. ibid.

Investituræ remissionem non importat dicta clausula *ad habendum*, & quoque alia, quum agatur de actu a minore facto: numer. 28. ibidem.

INVESTITURA QUOAD EJUS RENOVATIONEM.

Investitura de bonis propriis Ecclesiæ in emphyteusim concessis renovatur favore proximiorum solum jure sanguinis primo investito ex pacto, & providentia: dec. 962. numer. 1. Tomo 4. p. 172.

Limita, si ageretur de bonis Ecclesiæ simpliciter appodiatis, in quibus jure sanguinis renovatio non debetur proximiori: sed illi, quem ultimus possessor hæredem scripserit: numer. 2. ibidem.

Investituræ renovatio debetur heredi primi investiti de bonis Ecclesiasticis, si sit ad solos masculos restricta: ibidem. numer. 11. p. 173.

Investitura de bonis Ecclesiasticis si petatur in vim aequitatis Bartoli præsupponit defectum omnium in prima investitura vocatorum: numer. 9. ibidem.

Vide Emphyteusis quoad renovationem.

JOCALIA.

Jocalia pretiosa ad sponfam magnatis a pluribus personis ex viri parte transmissa præsumuntur, ut ea uniuscujusque nomine transmissa, ad eosdem transmittentes pertinerent: decision. 1183. num. 26, & 27. Tomo 5. p. 217.

Vid. *Dominium*.

IRRELEVANTIA.

Irrelevantia articulorum in probanda extensione jurisdictionis Episcopalis super abbacia quasi episcopali, ex quibus probetur: dec. 746. num. 4. Tom. 3. p. 228.

Irrelevantia resultat, si admissa probatione, quæ fieri prætendebatur, attramen ad rem, de qua agitur, non tendat: dec. 751. num. 4. Tom. 3. p. 234.

Vid. *Castela Angeli*.

JUDEX IN GENERE.

Judex post prolationem sententiæ nequit amplius in eadem causa pronunciare: decif. 23. num. 6. Tom. 1. p. 30.

Judex, reo non appellante, potest suam sententiam declarare: num. 8. ibid.

Judici, qui contra aliquem pronunciavit, attestari contra eundem ad proprium commodum non est permittum: decif. 81. num. 18. Tom. 1. p. 121.

Judex demandare nequit, ut procedatur ad ulteriora in expeditione mandati contra eum, adversus quem nulla præcessit mandati relaxatio: dec. 94. n. 1. Tom. 1. p. 145.

Limitatur, attenta obligatione camerali, si simul, & semel mandatum fuerit ad cautelam relaxatum: n. 2. ibid.

Judex non potest cogere partes ad standum indicationi: dec. 114. n. 5. Tom. 1. p. 175.

Judex postquam pronunciavit in causa, iterum in ista se ingerere, & novum decretum edere nequit: dec. 122. n. 1. Tom. 1. p. 189.

Limita, si secundum decretum ferret simplicem declarationem, & executionem præcedentis: num. 2. ibid.

Judex potest suam sententiam declarare, & explicare: num. 3. ibid.

Præsertim, si a primo decreto non sit interposita appellatio: num. 4. ibid.

Judex in causa propria nemo esse potest: dec. 158. num. 7. Tom. 1. p. 248.

Judici, qui actum demandavit, non est in gradu appellationis pro ejus justificatione defendendum: dec. 350. n. 5. Tom. 2. p. 53.

Judex non potest ex inconcussa opinione Rotæ moveri ex probationibus extra acta: decif. 513. num. 5. Tom. 2. p. 331.

Judex relationem peritorum potest, vel non, admittere, vel ex officio corrigere, si injustam, & improbam agnoverit: decif. 631. num. 2. Tom. 3. p. 14.

Judex semper laborare debet in probatione, quæ sit per peritum, ut majorem habere possit certitudinem: num. 5. ibid.

Judex sequi potest opinionem unius ex peritis, qui magis sit fide dignus, vel meliorem rationem afferat: ibid. n. 6. p. 15.

Judices actus inutiles, & frustraneos non debet permittere: dec. 633. n. 6. T. 3. p. 19.

Judices in executione sententiarum nequit de viribus rei judicare cognoscere, quoties a Signatura præservata est cum clausula S. P. dec. 671. n. 1. & 5. Tom. 3. p. 86.

Sed videndum in judicio in gradu restitutionis in integrum: num. 2. & 6. ibid.

Judex in judicio exequuto restitutionis depo-

siti debet cavere etiam alteri ex partibus illius restitutionem impugnanti: decif. 692. num. 7. Tom. 3. p. 131.

Judex, qui aliquid decrevit in contumaciam partis, ista comparente, solet reponere: dec. 693. n. 4. Tom. 4. p. 32.

Judex impetrat officium suum dumtaxat petentibus in privatam concernentibus utilitatem: num. 5. ibid.

Præsertim, quando est in partis arbitrio illud implorare: num. 6. ibid.

Judex habet facultatem individuandi bona, quæ sint in causam restitutionis dotis eroganda, quoties illius debitor ad talem declarationem renuat devenire: decif. 717. numer. 15. Tom. 3. p. 176.

Judex non præsumitur, quod ex amicitia causa injuste voluerit pronunciare, nec amicitia satis est ad talem fraudem supponendam: dec. 735. n. 14. Tom. 3. p. 207.

Judex ad correctionem damni ex injusta sententia profluxi in subsidium condemnatur; prius tamen principali, qui sententiam reulit, excusso, & quando ejusdem dolus sit parentissimus: num. 17. ibid.

Vid. *Injustitia*.

Judex ex causis involutis, in quibus *pro concordia* rescriptum sit, mediam eligendo viam, julte procedit: decif. 840. num. 2. Tom. 3. p. 408.

Amplia, ut effectus, & natura transactionis a iudice arbitrate, sunt, ut partes hinc inde aliquid perdant, & se remittant: numer. 3. ibid.

Judex procedere potest per taxationem expensarum simul super re judicata pronuncians: dec. 912. num. 4. Tom. 4. p. 77.

Judex, si lis sit inter fratres, circa probationes, rigide procedere non debet: dec. 937. n. 5. & 6. Tom. 4. p. 123.

Judex in judicando de incurfu in contraventionem in dubiis, & arbitrariis, semper pro exclusionem poenæ stare debet, præsertim contra illum, qui de tali poena causam fovet lucrativam: dec. 968. n. 8. T. 4. p. 186.

Judex a quo post præsentatam appellationem illico amittit facultatem ad ulteriora procedendi: dec. 990. num. 1. Tom. 4. p. 219.

Judex prædictus non potest excommunicare iudicem delegatum ad extrahendum acta, qui Notarium reponentem tradere processum excommunicasset: num. 2. ibid.

Judex non potest ad excommunicationis poenam, nulla canonica præmissa monitione, & immature devenire: num. 3. ibid.

Judex exequutorialis, citra attentatorum vitium non potest contra inobedientes suis mandatis cessiones relaxare, licet in literis compulsorialibus talis facultas eidem concedi soleat; & quid facere teneatur: numer. 6. ibid.

Judex non debet subtilius inquirere qua ratione, & sic partes inter sese contraxerint, vel cur aliquis fidejusserit, vel donaverit, quum ejus partes sint juxta suum, secundum acta, & probata, unicuique tribuere: dec. 1102. num. 9. Tom. 5. p. 19.

Ju-

Judex tenetur exequi facere pacta inter partes conventa; nec tenetur, quare sic contraxerint, inquirere: num. 10. *ibid.*

Judex concursus possidet pro omnibus creditoribus: decif. 1121. num. 8., & 1157. num. 4. Tom. 5. p. 65. & 155.

Judex ordinarius non habet facultatem restringendi, seu alterandi Apostolicas constitutiones, quum illas submisit exequi teneatur: decif. 1125. num. 14. Tom. 5. p. 77.

Judex in re dubia multum attendere debet iudicium arbitratoris sequutu de tempore magis proximo facto partium: dec. 1126. num. 22., & 24. Tom. 5. p. 82.

Judex pedaneus, vel ab altero iudice subdelegatus pro convalidando mulieris contractu, ideo censetur adhibitus, ut minori diligentia causam examinaret, ob quam se mulier obligaret: dec. 1167. n. 7. T. 5. p. 178.

Judex dolose procedens, contra jus ferendo sententiam, vel gratis, vel inimicitia, vel per fordes, tenetur ad damnum, quod parti laesa inferat: dec. 1226. num. 20. Tom. 5. pag. 315., & 1381. n. 15. Tom. 6. p. 269.

Judex potest condemnari ex negligentia adhibita, relaxando mandatum de delendo vincula, non citata persona, cujus favore fuisset apposta: d. dec. 1226. num. 21., & 22. Tom. 5. d. p. 315.

Judex ordinarius non potest subdelegare alium pro authorizzando contractu mulieris: dec. 1249. n. 13., & 15. Tom. 5. p. 375.

Judex, siue ad petitionem partis; siue etiam ex officio potest compellere heredem, ut piam testatoris mentem exequatur: dec. 1379. num. 4. Tom. 6. p. 264.

Judex non potest mandare deletionem vinculi super locis montium favore mulieris appositis, ista non citata, neque consentiente: dec. 1381. n. 13. & 18. Tom. 6. p. 269.

Vid. Mandatum de delendo.

Judex non tenetur de damno per ejus sententiam illato, nisi in casu quo probaretur, quod vel per fordes, vel in gratiam partis, male iudicaret: num. 15. *ibid.*

Limita, quando errasset, ex quo potius unam, quam alteram doctorum opinionem sequi voluisset: n. 16. 17., & 18. *ibid.*

Judex iudicare tenetur secundum veriorum, & communiorum doctorum opinionem, ne suam propriam faciat causam, & ex imperitia se ipsum in culpa constituat: n. 17. *ibid.*

Vid. Causa judicialis.

JUDEX APPELLATIONIS.

Judex ad quem non potest iudicare super iis, de quibus actum non fuit in prima instantia absque commissione: decif. 692. num. 5. Tom. 3. p. 130.

Vid. Clausula: -- quam & quas -- ad dictam dec. 692.

Judex commissarius, ut habeat jurisdictionem, satis est quod commissio sit coram ipso producta, & necesse non est, quod eam sub oculis habeat: dec. 796. n. 13. T. 3. p. 328.

Judex in devolutivo rite suam moderatur inhibitionem, si reus appellationem non prosequatur: dec. 953. n. 2. Tom. 4. p. 155.

Amplia, etiam si Signatura rescripserit cum clausula *refectis, & transportatis*, quando reus hac non adimpleat: num. 3. *ibid.*

JUDEX COMPETENS, ET INCOMPETENS.

Judici cuicumque submisso expressa, vel tacita intelligitur de iudicibus ratione originis, aut domicili, aut contractus competentibus dec. 75. n. 14. Tom. 1. p. 126.

Vid. Praes ad hanc dec.

Vid. Bulla Pauli V.

Vid. Procurator Fiscalis.

JUDEX DELEGATUS, ET SUBDELEGATUS.

Judex delegatus, post interpositam appellationem, ad executionem sui iudicari, absque attentatorio vitio procedere non potest: dec. 666. num. 1. Tom. 3. p. 75.

Limita, quum appellans, ad appellationem, coram eodem subinde redeundo, & instanti, recessisse diceretur: n. 2. *ibid.*

Judex delegatus a Papa super revisione Apostolici privilegii, non iudicis partes, sed principis delegantis gerere dicitur; adeo ut, aequitate inspecta, procedere possit, & debeat: dec. 1240. n. 14. Tom. 5. p. 350.

Judex pedaneus, & subdelegatus in contractu mporis, vel mulieris adhibitus censetur vocatus ad extorquendam dolosam fidem, & obligationem: dec. 1249. n. 14. T. 5. p. 375.

JUDEX ECCLESIASTICUS.

Judex ecclesiasticus potest cognoscere de causa mere civili clerici conjugati, & procedere juxta leges laicales: decif. 1328. num. 21. Tom. 6. p. 149.

JUDICARE, JUDICATUM.

Judicari ad imparia non debent locator, & conductor; decif. 7. num. 5. Tom. 1. pag. 9. 462. numer. 21. Tom. 2. pag. 249. 1218. numer. 3. Tom. 5. p. 292.

Res una, & eadem diverso jure censi non debet: dec. 186. num. 30. Tom. 1. p. 294.

Judicatum, antequam res iudicata superveniat, solui non debet: dec. 631. n. 28. T. 3. p. 16.

Judicandum non est ad imparia: dec. 638. n. 12. Tom. 3. pag. 29., & 927. numer. 6. 1056. num. 16. Tom. 4. pag. 105. & 363. & 1125. numer. 23. Tom. 5. p. 78.

Judicatum, in quo res petita quantitas specificetur, si quis acceptaverit, eandem quantitatem de errore nequit amplius arguere: decif. 699. num. 10. Tom. 3. p. 143.

Judicati acceptatio probatur per acquiescentiam succumbentis, qui appellationem deseruit: dec. 771. n. 8. Tom. 3. p. 275.

Judicatum hujusmodi, si fuerit acceptatum, in rem iudicatum pertransit, & facit statum; num. 9. *ibid.*

Judicati acceptatio probatur per hoc, quod unus ex tribus interesset habentibus in causa, protestatus fuerit attendere id, quod inter alios duos fuisset iudicatum: maxime si protestatus fuerit de hoc, animo evadendi litis expensas: decif. 895. num. 1. & seq. Tom. 4. p. 45.

Judicanda non sunt jure diverso, quae parem habent rationem: dec. 932. n. 15. T. 4. p. 116.

Judicatum, quod reputatur iniustum, non est exequendum: dec. 1050. n. 1. T. 4. p. 350.
 Judicatum, in eoque stabilita nemo potest impugnare, quando illius procuratorem exequutionem; dec. 1051. num. 13. Tom. 4. p. 352.
 Judicatum super refectione aggerum emanatum, non citatis interesse habentibus, tamquam nullum, nil operatur; dec. 1193. n. 19. Tom. 5. p. 246.
 Judicanda non est una, eademque res diverso jure: dec. 1195. n. 2. Tom. 5. p. 249.
Vid. Causa judicialis.

JUDICIUM IN GENERE.

Judicium idem est in similibus dec. 29. num. 6. Tom. 1. pag. 39. & 415. n. 12. T. 2. p. 176.
 Judicium par referentis, & relati debet esse: dec. 37. num. 16. & 18. Tom. 1. p. 51.
 In judicio partes non debent inutiliter defatigari: dec. 95. n. 14. Tom. 1. p. 148.
 In judiciis attenditur quid concessum, non quid petum: dec. 310. n. 11. Tom. 1. p. 329.
 Judicium separatim coram uno iudice intentari potest sine incurfu in attentatis, licet pendeat alterum coram alio iudice: decif. 466. num. 10. Tom. 2. *vid. n. 11.* p. 253.
 Procedit quando iudex, coram quo secundum his incohatur, procedit tanquam Ordinarius; secus si procedat uti delegatus: numer. 12. *ibid.*
 Judicium reintegrationis ad bona fideicommissi alienata, immisionis assumit naturam: dec. 636. num. 4. Tom. 3. p. 25.
 In judicio praelationis agitur de adipiscenda possessione: dec. 659. n. 3. Tom. 3. p. 56.
 In judicio mantutionis agitur de possessione retinenda: num. 4. *ibid.*
 Judicia incompatibilia nequeunt cumulari: numer. 5. *ibid.*
 Judicium mantutionis peti non potest cum monitorio super praelatione; sed super mantutione: num. 8. *ibid.*
 Quum Judicii exequutivi cum ordinario sit segregatio, inanis circuitus non est: decif. 692. num. 8. Tom. 3. p. 131.
 In judiciis quasi contrahitur: dec. 923. num. 5. Tom. 4. p. 95.
 Judicium, quod efformatur de credito principali, efformatur quoque de accessorio: decif. 7081. num. 2. Tom. 4. p. 418.
 Judicium ubi capsum, ibi debet terminari; nec una causa potest cum altera misceri: dec. 1118. n. 18. & 1180. n. 11. T. 5. p. 61. & 207.
 Judicium coram uno iudice introductum, citra attentatorem labem, non potest ex post coram altero promoveri: decif. 1147. num. 1. Tom. 5. p. 135.
 Judicium unum, & idem dicitur, quando concurrunt identitas rei, actionis, & personarum: num. 2. 3. & 4. *ibid.*
 Judicium, quod est de toto, idem de parte est: dec. 1297. n. 8. Tom. 6. p. 68.
 Judicium de pecuniis investendis idem est, ac de investimento ex eis facto: dec. 1305. n. 19. 20., & 21. Tom. 6. p. 91.
Vid. Investimentum.
 Judicium, quod est de sorte crediti, de fructibus etiam censetur, cujus pars sunt, & ac-

cellorum: dec. 1331. n. 9. Tom. 6. p. 152.
 Judicii antiqui per se ius non inferitur ex facultate illud prosequendi, aut ex quo nonnullum dubium disputatum non fuerit, quando iudicium promotum sub illo antiquo cadere debuisse, vel fuisset idem: dec. 1355. num. 3. Tom. 6. p. 199.

JUDICIUM EXEQUUTIVUM.

Judicium exequutivum diversas parit actiones, seu remedia ad eundem exequutionis finem tendentia, quæ sint inter se compatible, sique contra principaliter obligatum agatur: dec. 1357. n. 8. *limita num. 9.* Tom. 6. p. 204.
 Judicium prædictum non potest cum iudicio immisionis cumulari: *ibid.* n. 11. p. 205.
 JUDICIUM IMMISSIONIS, ET
 ORDINARIUM.

Judicium immisionis relictis exceptiones turbidas, & alterius indagationis, easque ad petitorium remittit: dec. 249. num. 17., & 18. Tom. 1. pag. 406. & 504. n. 9. T. 2. p. 320.
 Judicium immisionis est separatim ab alio divisionis: 466. n. 9. Tom. 2. p. 253.
 Judicium idem non potest cum exequutivo cumulari: dec. 1357. n. 11. Tom. 6. p. 205.
 Judicium ordinarium institui debet, vel prævio monitorio coram iudice Ordinario, vel præcedente commissione coram iudice ad quem: dec. 692. n. 3., & 4. Tom. 3. p. 130.
 Judicium prædictum non differt ab exequutivo quoad effectum ulterioris appellationis, si causa videatur in tertia instantia: decif. 998. num. 2. Tom. 4. p. 217.
 Judicium idem contra tertium non parit remedia inter se pugnantia, quando res est adversus tertium possessorem: dec. 1357. n. 9. & 10. Tom. 6. p. 205.

JUDICIUM POSSESSORIUM.

In judiciis possessorii cujuscumque mandati petito omne remedium possessionis recuperativum amplectitur: dec. 707. n. 4. T. 3. p. 156.
 Ad iudicii possessorii confirmationem exuberat protestatio facta a rectore beneficii de solvendo pensiones metu excommunicationis, & obligatio de eas solvendo, donec fuerit petitorium decif. 763. num. 6. Tom. 3. p. 262.
 Judicium possessorium secum fert, ut donec petitorium discutatur, possessor sit mantinendus: dec. 789. n. 14. Tom. 3. p. 312.
 Judicium summarissimum possessorium non admittit ea, quæ petitorium, & altioris indagationis exceptionem respiciunt: dec. 1402. n. 8. Tom. 6. p. 310.

Vid. Possessorium.

Vid. Judicium summarium.

JUDICIUM REI VINDICATIONIS.

Judicium rei vindicationis competit domino contra deponentem: decif. 691. numer. 4. Tom. 3. p. 127.
 In iudicio rei vindicationis intentando pertinentia domini circa depositum promovenda est, postquam depositum restitutum fuerit deponenti: decif. 692. numer. 1., & 9. Tom. 3. p. 130. & seq.
 Judicium hujusmodi est ordinarium: n. 2. *ibid.*

JUDICIUM SALVIANI.

Judicium Salviani interdicti tria requirit, creditum cum hypotheca, possessionem antiquam penes debitorem identifice probatam, & presentaneam penes reum conventum: dec. 733. num. 2. Tom. 3. p. 203.

Judicium Salviani creditum æque certum, & liquidum non solum in genere, sed etiam in præcis, & determinata quantitate requiritur: dec. 743. n. 2. Tom. 3. p. 222.

In Judicio Salviani a creditore census, evicto fundo, sui debitoris bona contra tertios persequi possunt: dec. 749. num. 15. 16., & 17. Tom. 3. p. 232.

In Judicio prædicto fructus sunt accessorii ad capitale fructiferum: dec. 194. n. 2. T. 5. p. 247.

Judicium Salviani non implicat, si intentetur cum actione hypothecaria, petendo associationem ad effectum sese satisfaciendi, sive ex fructuum perceptione, actione Salviani, sive mediante bonorum distractione, & subastatione, quod est proprium hypothecaria: dec. 139. n. 5. Tom. 6. p. 105.

Amplia, etiam si reus conventus sit persona tertia, & quare: num. 6. & 7. ibid.

Judicium Salviani subastationem, & deliberationem non portat: decisio. 1357. num. 10. Tom. 6. p. 205.

Vid. *Immissio in vim Salviani*.

Vid. *Salvianum*.

JUDICIUM SUMMARIUM.

Judicium summarium relicit probationes turbidas: dec. 285. num. 12. Tom. 1. pag. 455. & 833. num. 9. Tom. 3. p. 394.

Judicium depositi quascumque relicit exceptiones, quæ altiore requirunt indaginem: dec. 691. num. 28. Tom. 3. p. 139.

Judicium manutentionis, testes ad perpetuam admittit, quum in eo leviores probationes requirantur: dec. 737. n. 1. Tom. 3. p. 209.

Judicium summarium manutentionis non retardatur per exceptiones, quæ petitorium tantum respiciunt: dec. 854. numer. 1. Tom. 3. pag. 437. & 896. n. 9. Tom. 4. p. 47.

JUDICIUM QUOAD EJUS

VALIDITATEM.

Pro Judicii validitate, minori legitime non comparenti deputandus est actor ad lites: dec. 157. n. 5. Tom. 1. p. 246.

Judicium valide fit, citando tunc possidentes: dec. 218. num. 4. Tom. 1. p. 434.

Judicium coram diversis iudicibus introductum, ut attentatum reddatur, tria copulative requiruntur: identitas rei, actionis, & personarum: dec. 1134. n. 1. T. 5. p. 101.

Vid. *Identitas quando excludatur ad hanc dec.*

J U R A.

Jurium sola indicatio non sufficit, sed requiritur realis productio, ut iudex possit illa recognoscere, & ad eorum limites sententiam proferre: dec. 114. num. 6. Tom. 1. p. 175.

Jura recognoscere censetur iudex, licet sint in actis alterius Notarii, quum Notarius est ejusdem tribunalis, & ideo illa indicare sat est: num. 7. ibid.

Secus, si sint per acta alterius curiæ: num. 8. ibid.

Jura, quæ de actis non sunt, non attenduntur: dec. 236. num. 3. Tom. 1. pag. 380. & 604. n. 2. Tom. 2. p. 473.

Jurium ferotina productio post excusam causam suspicione non caret: d. dec. 236. num. 4. Tom. 1. d. p. 380.

Quæ augeretur suspicio, si illorum accederet inverisimilitudo, præsertim irrelevantia: num. 5. & 6. ibid.

Jura in monasterio ex persona religiosi, qui primogenitura positur, libera non remanent, existentibus illis de linea contemplata: dec. 309. n. 27. Tom. 1. p. 492.

Jura activa, & passiva auctoris non competent successoribus titulo particulari, quæ solum in universalem successorem transferuntur: dec. 389. num. 10. Tom. 2. p. 124.

Jura omnia in hæredem activa, & passiva pertranseunt: dec. 429. n. 9. Tom. 2. p. 201.

Jura valida usque ad ultimum litis produci quum differatur, sunt suspecta: dec. 539. n. 19. Tom. 2. p. 374.

Et quum de eorum veritate constare possit ex libro apud fero producentem existente, quem tamen exhibere recusat: n. 20. ibid.

Ex Juribus hæreditariis transigendo non potest hæres sibi acquirere, si et cessionem proprio nomine reportaverit, sed semper hujusmodi transactio credit in commodum hæreditatis: dec. 596. n. 25. & seq. T. 2. p. 460. & seq.

Jura personalia, & qualitas sanguinis per subrogationem in extraneum non transeunt: dec. 878. num. 12. Tom. 4. p. 16.

Jura personalia, & sanguinis neque per subrogationem, neque per aliud pactum sunt in alteram personam transferibilia: decisio. 919. num. 13. Tom. 4. p. 88.

Jura hæreditaria non hæres, qui se talem declararet, nequit experiri: decisio. 933. num. 18. Tom. 4. p. 118.

Jura producta contra productionem plene probant: dec. 1355. num. 18. Tom. 6. p. 201.

Vid. *Jus in genere*.

JURAMENTUM IN GENERE.

Juramentum assumit naturam rei, super qua cadit, nec ultra illam extenditur: dec. 224. num. 6. Tom. 1. p. 361.

Juramentum junctum cum aliis adminiculis probat desolationem ipsius desolatoræ: dec. 230. num. 12., & 13. Tom. 1. p. 372.

Juramentum necessarium non est in peritis, quando adhibentur a iudice pro instructione animi tantum, & judicialiter non sunt electi: dec. 893. num. 8. Tom. 4. p. 40.

Juramentum vim addit contrahui, illumque facit præsumere verum: decisio. 946. numer. 4. Tom. 4. p. 138.

A Juramento absoluto in confessione per actum publicum emissio non datur, donec causa, ob quam absolutio petatur, pro iusta non canonizetur: dec. 978. n. 12. Tom. 4. p. 201.

Juramentum de præstando digniorem ad beneficium, juxta propria conscientia dictamen, non remanet adimpletum, si patronus vellet, quod perfortes beneficiatus eligendus extraheretur: dec. 1100. n. 7., & 9. Tom. 5. p. 13.

Jura-

Juramentum non parit confusio dexterae, sed Dei invocatio ad illud explendum requiritur: dec. 117 num. 8. Tom. 5. p. 59.

Juramentum præstandum non est quando cor. ruit subiectum, super quo sit jurandum, & dolus deficeret: dec. 125. n. 15. T. 5. p. 311.

Juramentum nunquam sanat actum nullum: dec. 1249. num. 6. Tom. 5. p. 375.

JURAMENTUM IN LITEM.

Juramentum in lite non conceditur in principio judicii contra contumacem libros exhibere, sed præcedere debet citatio contra reum ad exhibendum sub pena relaxationis mandari de gravando, vel exequutivi: dec. 312. n. 8. Tom. 2. p. 2.

Juramento in litem locus est pro eo, quod interest scripturas non exhiberi, postquam gravatoria, & regravatoria inutilis sunt effectæ: num. 9. ibid.

Ut Juramento eidem sit locus, requiritur, quod creditum, pro quo jurandum est, sit in substantia vere debitum; & quare: dec. 454. num. 8. Tom. 2. p. 238.

Juramentum prædictum datur pro mobilibus argenteis, quæ in confuso extitisse constet, & quorum quantitas haberi facile potuisset ab eo, qui tenetur restituere, si libros exhiberet: dec. 483. n. 5. Tom. 2. p. 284.

Juramentum in litem deferendo auctori contra exhibere debentem, & nequeuntem succurrendum est: dec. 484. n. 2. Tom. 2. p. 286.

Juramentum præfatum ut possit deferri, requiritur dolus, difficultas probationis, & crediti certitudo: num. 3. ibid.

Juramentum idem admittitur contra exhibere recusantem, quum probationem ex libris, & circumstantiis tanto meliorem haberi posse convincitur: num. 7. ibid.

Juramentum in litem probatio, quæ incerta, & non tuta alias fieri potest, non impedit, quin detur contra exhibere recusantem: ibid. num. 8 & 10. p. 287.

Juramento in litem ut locus sit, tria requisiti recensentur: dec. 528. num. 1. & 576. n. 2. Tom. 2. p. 355. & 429.

Ob Juramentum in litem dolus non exigit positivam fraudem; sed sat est contumacia in non restituendo, aut exhibendo, quæ ad hunc effectum dolo æquiparatur: d. dec. 528. num. 2. Tom. 2. p. 355.

Lex in actionibus ff. de jur. jur. disponens, quod ob dolum solum in litem juretur; non etiam ob culpam intelligitur de dolo, qui ex contumacia resultat: num. 5. ibid.

Juramentum in litem deferitur propter solam contumaciam: num. 7. ibid.

Secus, quum reus non fuerit ad exhibendum condemnatus: num. 8. ibid.

Ut Juramentum prædictum detur, dolus necessarius resultat a contumacia, concurrente, tamen altero requisito liquiditatis crediti: ibid. num. 10. & 576. n. 3. Tom. 2. p. 429.

Juramento prædicto opus est, ne aperiatur via evasivum reddendi judicium exhibitionis, & judicium præcepta: d. dec. 528. num. 11. Tom. 2. d. p. 355.

Ad Juramentum hujusmodi tertium requisitum

est difficultas faciendæ probationis: ibid. num. 16. p. 336.

Difficultas probationis ad effectum juramenti in litem sat est, quod sit, ut res petita non extet, nec ad oculum demonstrari possit: num. 17. ibid.

In Juramentum idem deferendo relinquitur in suspensio quantitas correspondens summæ etiam ex alia causa, pro qua Rota rei favore distulit resolutionem: n. 19. ibid.

Juramentum in litem, quum mobilium quantitas probari non possit, contra gravatum libros exhibere renuentem, ob contumaciam, deferitur: dec. 530. num. 14. & 15. Tom. 2. p. 350.

Juramento eidem locus est, quum veritas aliunde probari nequeat: dec. 576. num. 1. Tom. 2. p. 429.

Ad Juramentum prædictum difficultas probationis necessaria desumitur, quum agatur de probanda re domesticâ, cujus libros exhibere derectatur: num. 5. ibid.

Juramentum hujusmodi facit contra exhibere non obtemperantem, ut quantitas incerta in ejus penam certa evadat, & cur: numer. 7. ibid.

Limita, quum de certa provenientia pecuniarum non constet, & quomodo: n. 8. ibid.

Juramentum in litem datur tutrici, quando de re pupillari rationem reddere non potest: dec. 1173 num. 7. Tom. 5. p. 187.

JURISDICTION IN GENERE.

Jurisdictio, quum quis habitualiter habet, potest prorogari: dec. 85. n. c. Tom. 1. p. 126.

Jurisdictio etiam incompetentis, privilegio supremi principis, potest acquiri: ibidem, num. 16. p. 127.

Jurisdictio ad certas causas restricta, in aliis est incompetens: num. 9. ibid.

Jurisdictio prædis camere Venerum non prorogatur ex generali consensu in contractibus præstito jurisdictioni quorumcumque judicum, vel ex obligatione camerâli: n. 11. & 12. ibid.

Vid. Præf.

Jurisditionem judici incompetenti inducentia verba privilegii sunt stricte intelligenda: num. 25. & 26. ibid.

Vid. Doctor ad d. dec. 85.

Jurisditionem reipublicæ expedit potius exerceri per unum, quam distrahi in plures: dec. 111. num. 34. Tom. 1. p. 170.

Juris condominos in jurisdictione utile est non habere, ad evitandas discordias: num. 26. & 43. ibid.

Jurisdictio judicis prorogatur per comparitionem iterum factam coram eo: dec. 122. n. 13. Tom. 1. p. 189.

Jus visitandi in concernentibus curam animarum, quæ Ecclesiæ incumbit, provenit ex eo, quod Apostolica autoritate Ecclesia subiacet jurisdictioni, & authoritati Ordinarii: dec. 152. n. 1. Tom. 1. p. 247.

Jurisdictio plenaria probari nequit ab inferiori Prælato per immemorabilem, quam ad hunc actus jurisdictionales ab Episcopo exerciti; ideoque est super ea deneganda remissoria: de-

- decifion. 176. numer. 6., *limita ut in num. 8.*
 Tom. 1. p. 274.
 Jurisdiclio per rei comparitionem prorogatur :
 dec. 466. num. 15. Tom. 2. p. 254.
 Limita, coram iudice delegato, nam ejus ju-
 risdictio prorogari nequit sine vitio attenta-
 torum, ultra terminos eidem concessos :
 num. 16. ibid.
 Et tunc officio iudicis revocandum est quid-
 quid attentate ultra terminos concessos
 actum est : num. 17. ibid.
 Jurisdictionis nullitas non tollitur ex communi
 errore, & credulitate circa facultatem pro-
 nunciandi, nisi superior auctoritate sua ta-
 lem credulitatem confirmet ; & ex quibus
 credulitas cessare debeat : dec. 855. num. 5.
 Tom. 3. p. 438.
 Jurisdiclio post laram sententiam expirat : dec.
 876. num. 10. Tom. 4. p. 13.
 Jurisdiclio non potest exerceri a parocho in Ec-
 clesia de jure patronatus alterius : idid. nu-
 mer. 22. p. 14.
*Vis. Abbas quoad jurisdictionem ; Pra-
 latus inferior.*
Vis. Capitulum.
JURISDICTIO ABBATIALIS.
 Jurisdiclio Abbatis habentis territorium sepa-
 ratum, & intra illud ordinariam jurisdictionem
 exercentis, sede Abbatiali vacante, spe-
 ctare debet ad Capitulum, seu ejus provisore-
 m ; qui, vacatione sequuta, omnimoda juris-
 dictione potitur : dec. 331. num. 1. & seq. To-
 mo 2. p. 27.
 Jurisdiclio Abbati privative concessa in civili-
 bus, & criminalibus, & plenaria quasi Episco-
 palis cum jure instituendi, destituendi, & om-
 nimode disponendi, per aequipollens impor-
 tat territorium separatum, licet in sententia
 non expressum : dec. 581. n. 9. T. 2. p. 436.
 Jurisdiclio praedicta Abbati concessa importat
 ei jurisdictionem quoque in clerum, & po-
 pulum : n. 10. ibid.
 Jurisdictionis criminalis in clericos suae Ecclesie
 disputatio favore Abbatis vana est, dum con-
 stat de ejusdem territorio separato, & juris-
 dictione quasi Episcopali ; quae necessario se-
 cumfert jurisdictionem criminalem in cleri-
 cos suae Ecclesiae : dec. 619. numer. 5. & seq.
 Tom. 2. p. 495.
 Jurisdiclio Abbatis contentiosa ad certum ge-
 nus personarum, & locum restricta est com-
 patibilis cum universali, & dioecesana ; quae
 cum illa non confunditur ; habetque quidem
 locum privative quoad Episcopum, intra limi-
 tes concessionis ; non autem potest transfe-
 re parochialitatem, & curam in populum :
 ibid. n. 8. & 32. p. 495. & 497.
 Jurisdiclio Abbati concessa ad certos limites,
 & personas restricta, non verificatur quoad
 clerum, & populum : ibid. n. 14. p. 496.
 Jurisdiclio pariter restricta ad certum personarum
 genus, & locum, Abbati concessa, non
 importat jurisdictionem quasi Episcopalem
 cum territorio separato ; neque cum univer-
 sali, & dioecesana confundi potest : decif. 620.
 n. 9. Tom. 2. p. 499.
 Jurisdiclio ab Abbate quasi Episcopalis diu

- exercita in Abbatia, Episcopi jurisdictionem
 super illa excludit : dec. 746. n. 9. T. 3. p. 228.
JURISDICTIO BARONALIS.
 Jurisdictionis quasi possessio in castro probatur
 si illud emens, illiusque successores elegerint
 praetorem, & promulgaverint edicta : decif.
 191. n. 4. Tom. 1. p. 304.
 Praesertim, si isti actus facti fuerint sciente, &
 approbante creditore, cui postea jurisdic-
 tionem contendit : n. 5. ibid.
 Jurisdictionem approbare videtur vendens in
 emtore castri, si coram praetore ab emtore
 deputato in iudicio steterit : n. 6. ibid.
 Et tali modo fatenti venditori jurisdictionem
 in emtore non concedi potest manutentio in
 quasi possessione jurisdictionis : n. 7. ibid.
 Jurisdictionis quasi possessio non acquiritur ex
 actibus, qui cum scientia, & patientia do-
 mini facti non probantur : n. 9. ibid.
 Jurisdiclio in uno castro conficiens, in altero
 propter primi ruinam, consolidata non dicitur,
 si primum in solum datum sit ; sique
 cum beneplacito Apostolico fuerit venditum :
 ibid. n. 11. & 12. p. 302.
 Jurisdictionis consolidatio castri diruti in aliud
 excluditur, si illa in alios jam fuerit transla-
 ta : n. 14. ibid.
 Et nisi accedat supremi principis beneplaci-
 tum, cujus est castra infeudare, territoria
 unire, & unita dividere : n. 15. ibid.
Vis. Castrum.
**JURISDICTIO EPISCOPALIS, ET
 QUOAD EJUS EXTENSIONEM.**
 Jurisdiclio sibi ab Episcopo reservata in materia
 adaptabili, etiam Archidiacono reservata
 censetur : dec. 278. n. 5. T. 1. p. 448.
 A Jurisdictione ordinaria pendet amorio bene-
 ficiarum, & confessorum ad nutum amovi-
 bilium : dec. 331. n. 4. Tom. 2. p. 27.
 Jurisdictioni Episcopali dicitur subiacere Ab-
 batia, & Abbas ille, qui accedere ad syno-
 dum, quae ab Episcopo fit, tenetur : decif.
 745. n. 11. Tom. 3. p. 227.
 Jurisdictioni Episcopali econtra praesumitur
 non subiacere Abbatia, & Abbas ille, qui
 non accesserit ad synodum, ad quam fuit ab
 Episcopo vocatus : n. 13. ibid.
 Jurisdictionis extensio super Abbatia non pro-
 bat per hoc, scilicet, quod Abbatia Ec-
 clesiae parochialis non gaudeat, quae etiam
 nec sacramenti retentione fruatur, ac sepul-
 turas habeat : dec. 746. n. 5. T. 3. p. 228.
 Jurisdictioni Episcopali nunquam dicitur subja-
 cere Abbatia illa, quae in una sui parte quoad
 temporale dumtaxat dominium, in dioecesi
 Episcopali descripta est : n. 6. & seq. ibid.
 Jurisdictionem Episcopalem super aliqua Ab-
 batia excludunt actus jurisdictionales quasi
 Episcopales diu gesti in illa ab Abbate : nu-
 mer. 9. ibid.
 Jurisdiclio Episcopalis nec coarctatur, nec cir-
 cumferibitur a materiali locorum descriptio-
 ne ; sed etiam ad disjuncta, & separata ex-
 tenditur, secundum Ecclesiasticorum confi-
 nium designationem : ibid. n. 12. p. 229.
 Jurisdiclio privativa pertinet ad Praetatum il-
 lius Ecclesiae ab Episcopali jurisdictione vir-
 tute

- tute Apostolici privilegii exempta: dec. 1340. n.9. Tom.6. p.173.
- Jurisdictio Episcopi non latur ex actibus exercitis absque eius scientia, & tollerantia: de c. 1385. n. 11. & 13. Tom.6. p.277.
- Neque ex actibus initis sub erroneo supposito: n.12. ibid.
- Neque ex actibus visitationum, decretorum, & similium economicorum administrationem excedentibus, qui executioni non probarentur demandari: n.14. ibid.
- Jurisdictio Episcopi circa Ecclesiam, quae emta praeponderetur, probatur, ex quo istius Vicarius processum contra parochum fecisset, quod postea per recursum ad illud fuisset nullum declaratum: n.15. 16. 17. & 18. ibid.
- Vid. *Episcopus quoad jurisdictionem.*
- JUS IN GENERE.**
- Jus commune vincitur a particulari: decif. 31. n.1. T.1. p.40.
- Jus metiri non possumus ab aliquo uti herede, si illum hereditatem adivisse non constet: dec. 180. n.9. T.1. p.281.
- Jus, quod amplius non habetur in alium transferri nequit: dec. 193. n.7. T.1. p.304.
- Jus oritur ex facto: dec. 241. n.12. T.1. p.389.
- Jura de futuro cessibilia sunt, quatenus importent spem juris: dec. 257. n.4. T.1. p.418.
- Jus non quaesitum non potest in herede transferri: dec. 272. n.15. T.1. p.441.
- Nemo plus juris transferre potest, quam ipse habeat: dec. 274. n.1. & 3. T.1. p.444.
- Jure domini resolutio, resolvitur etiam jus precario ejus nomine possidentis: dec. 355. n.6. Tom.2. p.60.
- Jus, quod pro se aliquis statuit, quoad alios quoque debet permittere: dec. 436. num. 2. Tom.2. p.210.
- Jus tribuit prohibenti prohibitio auctoritate, iudicis in aliquo jure, & solutio a prohibitionem passio: dec. 452. n.1. Tom.2. p.235.
- Jus desinitum ex dispositione testamentaria, dicitur eventuale: dec. 777. n.11. T.3. p.284.
- Jus transmissiois semper silet quoad extraneos, quod ad exclusionem minus dilecti prote-dat: num.15. ibid.
- Jus detrahendi legitimam de fideicommissio est ad haeredes transmissibile: dec. 866. num. 11. Tom.3. p.459.
- Jus acceptoris resolvitur, resolutio jure datoris: dec. 924. n.5. & 942. n.9. T.4. p.96. & 132.
- Jus tam in petitorio, quam possessorio servarum remanet, si possessor molestias semper super possessione passus fuisset: decif. 1005. nu.20. Tom.4. p.250.
- Jus per Rotaes resolutiones canonizarum clarum dicitur: dec. 1116. n.15. T.5. p.57.
- Jus coequale, quo quis gaudet ad beneficium, totum in altero concurrente consolidatur, quando ratione aetatis ille esset incapax: decif. 1131. n.15. T.5. p.96.
- Jus publicum privatorum pactis immutari non potest: dec. 1442. n.23. Tom.5. p.356.
- Jus creditori quaesitum non latur ex facto posteriori debitoris, neque tollitur: dec. 1251. n.12. Tom.5. p.382.
- Jus eguale habens consequi debet quidquid alii
- confuccessores eodem jure sunt adepti: dec. 1273. n.2. & 4. Tom.6. p.15.
- JUS ACCRESCENDI.**
- Jus accrescendi favore legatariorum, altero deficiente, non datur, quando legatum fuit distinctum in certas, distinctaque partes: dec. 311. n.4. Tom.1. p.495.
- Juri accrescendi locus fit consubstituto de tempore delatae successiois praemortuo, respectu alterius: sed praemortua illa est concludenter probanda: dec. 588. n.5. & 6. Tomo 2. p.447.
- Jus accrescendi in jure patronatus favore aliorum de familia locum habet solum, quando illud procedit ab eodem stipite tractu temporis diviso: dec. 629. n.15. T.3. p.11.
- Et tunc unum, & idem jus patronatus diverso jure censi non debet: n.16. ibid.
- Jus accrescendi, & non decrescendi ex natura societatis non remanet penes confocium, altero sublato, attentata obligatione solidali, qua contraclus etiam locutionis fuit intrusus: decif. 656. n.9. T.3. p.56.
- Declarari procedere posse, quum agatur de vera, & formalis societate: n.10. ibid.
- Juri accrescendi locus fit etiam quoad jus patronatus favore alterius renunciatarii, quod alius post intimationem, & scientiam non adimpleverit conditionem a sua potestate dependentem a renunciante praescriptam: dec. 657. num.2. Tom.3. p.58.
- Praesertim, si alter omnia acceperit, & adimpleverit, bonaque omnia possident, nec non jus patronatus ipsis de sui natura adherens: n.3. ibid.
- Amplia, etiam si post jus alteri quaesitum declaraverit renunciatarii conditionem non implens, quando ab initio jus patronatus ab universitate bonorum non excepit, & cur: num.4. ibid.
- Jus accrescendi legale cessat in privatis donationibus, conventionale contra admittitur, & ex quibus probetur: dec. 777. n.20. & 21. Tom.3. p.285.
- Vid. *Donatio favore filiorum ad d. dec.*
- Jus accrescendi iniunctum emphyteusi duobus pro virili concessa ad exclusionem domini directi operatur, non quod superstes de portione adepta contra mentem primi acquirentis disponere valeat: dec. 998. num.18. Tomo 4. p.236.
- Jus accrescendi non habet locum in emphyteusi hereditaria, quum in ea portiones ad unumquemque ex haeredibus pertranscant non vero aliis investitis accrescit: dec. 1156. num.13. Tom.5. p.155.
- Amplia, quando uterque cohaeres hereditatem pro sua portione agnovisset, ralius ut post quaesitum cuilibet emolumentum per agnitionem cessaverit, si quod fuisset jus accrescendi: n.14. ibid.
- JUS ADEUNDI HAEREDITATES.**
- Jus adeundi hereditatem annorum triginta spatium praescribitur: dec. 210. n.22. T.1. p.330.
- Jus adeundi transmittit decedens intra annum, hereditatis non adita: dec. 409. nu. 12. Tomo 2. p.164.
- Vid.

Vid. *Aditio hereditatis.*

JUS APPROBANDI.

- Jus approbandi confessorios pertinet ad Ordinarium: dec. 1190. n. 1. T. 5. p. 238.
 Amplia, ut neque Prælati regulares valeant monachorum confessorios approbare, quamvis monasteria eis essent subjecta; num. 2. 7. 8., & 19. ibid.
 Jus prædictum sublatum non censetur Ordinario per hoc, quod Abbates monasteriorum haberent jus eos nominandi, & ad nutum amovendi, & quare: ibid. d.n. 7. p. 239.

Vid. *Approbare.*

- Jus approbandi confessorios ad Episcopum de sui natura pertinet; & licet confessorius possit eligi, & removeri ad nutum ab Abbate primario Ordinis, sive ab alio superiore, attamen talis ejus nominatio ab Episcopo approbanda est; istæque non indiget, ut talem facultatem sibi reservet, quum eam de jure habeat: dec. 1217. n. 6. & seq. Tom. 5. p. 290.
 Jus approbandi confessorios Episcopis de jure competit; hinc Abbas Generalis Ordinis Cisterciensis potest quidem deputare confessorios ad nutum amovibiles, eosque instituere, & destituere; cum approbatione tamen Episcopi: dec. 1271. n. 5. & seq. T. 6. p. 9.

JUS BONUM.

- Jus bonum est alterum ex requisitis ad obtinenda alimenta, & sumtus litis: dec. 140. nu. 1. Tom. 1. p. 222.
 Jus bonum resultat a decisione Rotali, in qua omnia vindicantur objecta: n. 2. ibid.
 Jus bonum non præsumitur ex sententia judicis nulla, vel iniusta: dec. 430. n. 2. T. 2. p. 202.
 Jus bonum manutionem omnino præservat: dec. 792. n. 4. Tom. 3. p. 320.
 Jus bonum ad effectum manutionis resultat ex principio certo, a quo titulus possidendi validus desumitur: dec. 813. n. 1. T. 3. p. 355.
 Amplia, si titulus fuisset ab Episcopo approbatus: n. 2. ibid.
 Jus bonum ad tollendum circuitus excusat ab attentatis: dec. 1084. n. 22. T. 4. p. 425.
 Jus bonum dicitur deesse, eo ipso, quod sumtus litis postulant sententiam paritur; decif. 1227. n. 2. Tom. 5. p. 316.
 Jus bonum oritur ex sententia favorabili; numer. 3. ibid.

JUS CIVICUM.

- Jus civicum ad impetrandum beneficium probatum remanet, quando provilus edocet alias ad illum suum germanum fratrem fuisse admissum; dec. 1066. n. 10. T. 4. p. 362.
 Amplia, quando Capituli, ad quem has probationes recipere spectat, declaravit, quod in dicto provilo omnia statuti concurrunt requisita, inter quæ civilis qualitas continetur; numer. 11. ibid.
 Subamplia, ut multo minus hæc approbata valeat in doblum revocari a tertio, nullum jus habente super talis probationis receptione: n. 13. ibid.
 Jus civicum in hoc distinguitur a jure gentium; quod hoc omnes peræque gentes custodiant; & quare: illo vero certus dumtaxat populus utatur, aut civitas, quasi jure proprio sibi

peculiariter sancito; dec. 1371. n. 8. T. 6. p. 236
 Vid. *Civilitas.*

JUS DECIMANDI.

- Jus decimandi universale, sui domini universalitatem non perdit, si per conventionem exactio fructuum ad unam tantum reduceretur speciem: dec. 791. n. 8. T. 3. p. 318.
 Jus decimandi, quod habet parochus non regulatur juxta stylum aliorum locorum ejusdem diocesis; sed secundum illum suæ parochiæ, nec antiqua consuetudo in judicio manutionis contra ipsum est alleganda; decif. 938. n. 10. T. 4. p. 125.
 Jus exigendi decimas non transit ad novam parochialem erectam de jure, juxta resolutiones sacre Congregationis Concilii; dec. 1298. n. 6. Tom. 6. p. 51.
 Jus decimandi universale competens parochio Ecclesiæ matricis non probatur destructum, ex quo adsit alter parochus de novo superventus exigens decimas sibi particulariter assignatas; sed, exceptis iis, reliquæ decimæ ad ipsum spectare dicuntur: n. 13. ibid.

Vid. *Decima, Possessio continuata.*

JUS ECCLESIASTICUM.

- Jus ecclesiasticum antiquum allegabile non est adversus constitutionem Apostolicam ex post superventam: dec. 1190. n. 3. T. 5. p. 238.
 Jus deputandi oconomum pro Ecclesia vacatura pertinet ad Episcopum; dec. 1198. num. 5. Tom. 5. p. 254.

JUS EXIGENDI.

Vid. *Cessio farium.*

JUS GAZAGA.

- Jus *Gazaga* inter Hebreos est pretio æstimabile: dec. 7. n. 10. T. 1. p. 10.

JUS HEREDITARIUM.

- Jus dimittendi creditores, tanquam passivum, solum transit ad heredem, non ad legitimarium; dec. 1347. n. 11. T. 2. p. 49.
 Jus delendi vincula semper est exercibile etiam a quarto successore, si auctores non fecerint: dec. 467. n. 34. T. 2. p. 258.
 Jus petendi renovationem emphyteusis est hereditarium, & proximioris ultimo investito exclusivum; dec. 895. n. 4. T. 4. p. 45.
 Amplia, ut ad hæredes etiam extraneos sit transmissibile: n. 5. p. 46.

JUS LIGNANDI.

Vid. *Facultas in genere ad dec. 1041.*

JUS MALUM.

- Jus malum suum reus non nisi ex documentis ad actore productis cognoscere potest; dec. 550. n. 2. T. 2. p. 389.
 Jus malum oppositionis in lite desumitur, quum plures de collegio illa deferuere, & duo tantum continuarent; dec. 555. n. 28. T. 2. p. 396.
 Vid. *Suspicio ad dec. 891.*
 Jus malum alicujus ex litigantibus deducitur, si plerique illorum eadem jura doventium, liti cesserint; dec. 972. n. 10. T. 4. p. 193.
 Jus malum unius ex litigantibus eo magis fit clarius, quando alter post passam sententiam liti cesserit; dec. 1247. n. 25. T. 5. p. 376.

JUS NOMINANDI AD BENEFICIA.

- Jus competens renunciandi, statim ac renunciatio a Papa, & a partibus cum adimplemen-

to conditionum fult acceptata, penitus expirat: dec. 306. n. 6. 7., & 8. T. 1. p. 486.

Jus nominandi rectori, & parochianis reservatum cum verbis *vel majori parte eorum*, intelligitur, ut iidem collegialiter, uti corpus, pro vocum medietate præsentare debeant, & pro altera rector: dec. 829. num. 6. Tom. 3. p. 385.

Vid. *Electio pro nominatione ad beneficia ad dec. 849.*

Jus nominandi regulatur juxta legem Turni: adeout, in quo jus præsentandi cesserit, jus quoque ab beneficio instituendi non remaneat: dec. 878. n. 7. T. 4. p. 16.

Ad jus nominandi si fundator duas ex libi proximioribus familiis vocasset, illaque tres essent; ex eisdem ætate minor excludenda foret: dec. 963. n. 10. T. 4. p. 175.

Fundator, qui ad jus nominandi ad beneficia non unam, sed plures vocasset familias, intelligitur se divisim uni ab altera vocem dedisse: n. 12. ibid.

Ad jus nominandi admissus ab Ordinario cum clausula *si, & in quantum* nullum jus validum acquirit: dec. 976. n. 5. T. 4. p. 196.

Jus conferendi beneficia per mortem Episcopi ad Capitulum non devolvitur: dec. 1044. numer. 16. Tom. 4. p. 337.

Jus conferendi per appellationem ad Rotam devolvitur, pro instituendo digniore, vigore clementinæ *Auditor de rescriptis*. dec. 1342. n. 5. Tom. 6. p. 176.

JUS NOMINANDI AD DOTES, ET

HEREDITATES.

Jus nominandi ad hereditatem habens a fidei-committente, vel unum ex pluribus ad libitum, vel nullum, potest aliquem sub certa lege nominare: dec. 14. n. 2. T. 1. p. 18.

Jus nominandi ad dotes a confanguineis primogeniti eorum uxoris relictum, contemplatione primogenitorum factum censetur; hisque non obstantibus ad primogenitos devolvitur: dec. 311. n. 5. & 7. Tom. 1. p. 495.

Vid. *Nominatio.*

JUS OFFERENDI.

Jus offerendi cessat, hypotheca cessante: dec. 6. n. 2. Tom. 1. p. 7.

Jus offerendi habet creditor posterior non citatus in iudicio assignationis bonorum. ibidem n. 7. p. 8.

Jus offerendi datur posteriori creditori ex æquitate, ut possit satisfieri super eo, quod pignus excedit valore creditum anterioris: n. 8. ibid.

Non datur, quoties constat pignus fuisse iusto pretio adjudicatum: n. 9. ibid.

Juris offerendi fundamentum est hypotheca: dec. 25. n. 7. Tom. 1. p. 33.

Jus offerendi non datur pro reliqua tertia parte possidenti duas ex tribus partibus hereditatis, quoties bona commodam partiantur divisionem: dec. 58. n. 3. T. 1. p. 89.

Jure offerendi major pars hæredum gaudet, offerendi inquam, pretium alterius partis alteri cohæredi de corpore indivisibili tangenti, eamque totam retinendi: dec. 996. n. 25. Tom. 4. p. 231.

JUS PAROCHIALE, ET SEPULTURÆ.

Jus parochiale in propria Ecclesia per parochium exercitum, fontisque baptismatis pro suorum parochianorum usu retentio, maritimatatis præminentiam in diversa linea, cui debetur, non lædit: dec. 729 n. 22., & 23. Tom. 3. p. 197.

Jus associandi cadavera pertinet ad jus sepulchrorum, quæ inter jura parochialia connumerantur: dec. 768. n. 7. T. 3. p. 269.

Vid. *Parochus ad d. dec.*

Jura sepulchra non cessant ex causa belli: dec. 975. n. 3. Tom. 4. p. 196.

Jura parochialia, quæque mere sacerdotalia, sunt, declarantur a decretis generalibus Congregationis sacrorum rituum: dec. 988. n. 13. Tom. 4. p. 215.

Jus sepulchrorum cum cappellæ usu concessum, juncto onere ejus manutentionis ab Episcopo, isto adimpleto per acquirentem, nec controversi, nec retardari potest: dec. 1315. n. 1. Tom. 6. p. 118.

Vid. *Sepultura.*

JUS PASCENDI.

Jus pascendi alicui Ecclesiæ concessum per breve Apostolicum, non potest a communitativis resolutionibus, neque a sacra Congregatione boni regiminis, tolli: dec. 1125. n. 1. T. 5. p. 76.

Jus pascendi a Rota in uno iudicio canonizatum firmum remanet in alio, & inter diversos litigantes: ibid. n. 2. p. 77.

Amplius, quando superaccessissent sententiæ, quæ transiit etiam in rem judicatam scilicet: n. 3. ibid.

Jus pascendi cum omnibus animalibus a Papa concessum cum reservatione, dummodo grave damnum provincialibus non inferat; moderamen pati debet circa numerum eorundem; eveniente damno; non vero ex eadem reservatione, in casu damni, sublato intelligitur: n. 7. ibid.

Jus pascendi cum animalibus suis ad tantum non extenditur numerum, qui non æquiparentur quantitati bonorum, quæ quis possideret; sed juxta illam proportionabiliter esset moderandum: ibid. n. 20. p. 78.

Jus pascendi, quod læsum, & excessivum redditur communitati, iustum semper patitur moderationem: n. 21. ibid.

Jus pascendi indefinite cum omnibus animalibus concessum probatur læsum, ex quo per illud redditus communitativi in pascuis consistentes decrevisent: dec. 1240. numer. 5. Tom. 5. p. 349.

Item, ex quo communitas coacta fuisset imponere nova onera ex talium reddituum decremento: n. 6. 7. & 10. ibid.

Similiter, si Rota talem recognovisset læsionem super eajudicando: n. 8. ibid.

Jus pascendi loco pio indefinite concessum probatur læsum, ex quo cives in propriis prædiis ferre deberent depasci animalia illius in præjudicium proprium, & subirent onera communitativa pro tali effrenato jute reparando: n. 10. ibid.

Jus pascendi cum quacumque animalium specie ex Apostolicis privilegiis approbatum sub quo-

quovis prętextu damni nequit infringi: decif. 1288. n.1. & 2. T.6. p.44.
Jus pascendi per Apoftolica privilegia concessum abſque ulla animalium expreſſione, ſed ſic *animalia, & greges quacumque fuerint* nullam patitur reſtrictionem, & etiam animalia ſuina comprehendit: n.4. 5., & 6. ib.
Jus pascendi cum omni animalium ſpecie monaſterio conceſſum per literas Apoftolicas, non læditur ex conſenſu præſtitito ab aliis eccleſiaſticis edicto prohibitivo, a locali communitate edito: ibid. n.9. p.45.
 Amplia, etiam ſi talia privilegia præjudicium inferrent particularium arvis ob adauctam territorii culturam: n.10. & 11. ibid.
Jus pascendi conceſſum, ut ſupra, non irritatur, ex quo tractu temporis in territorio ſuſſet aduſta nova cultura, quum animalium privilegiorum damnum inferrent, quia quum cultura ſit voluntaria, anteriorum civium privilegio nequit præjudicare: n.11. & 13. ib.
Jus pascendi indefinite per Apoftolicum privilegium conceſſum non eſt moderandum, ſub motivo evitandę damnificationis, quando hæc poteſt aliunde reparari: n.14. & 15. ibid.
 Vid. *Retentio* ad d. dec. 1288.
JUSPATRONATUS IN GENERE.
Juspatronatus per prius donatum non tranſit in bonorum adjudicatorium: ſecus, quando donans revocat donationem, & obtinet beneficium abſtinendi ab hæreditate, ex qua juspatronatus in illum deveniebat, & donatario notificat: dec.56. n.2. & ſeq. T.1. p.85.
Juspatronatus una cum univerſitate bonorum acquiritur per adjudicatorium: ibid. num. 4. & 14. p.85. & ſeq.
Juspatronatus non indiget ſpeciali mentione, in adjudicatione bonorum, in quorum univerſitate illud etiam comprehenditur: numer. 13. ibid.
Juspatronatus hæreditario titulo devolvitur. ib. n.16. p.86.
Juspatronatus emphyteuticum ex ſui natura cadit ſub regula reſervationis menſium: decif. 125. n.3. Tom.1. p.193.
Primus hæres voluntate teſtatoris ſcire præſumitur, neque eam transgredi, nominando ad *juspatronatus* quos teſtator non invitaverat: dec.246. n.8. & 9. Tom.1. p.400.
Juspatronatus cedi non poteſt ſine conſenſu Ordinarium: dec.247. n.15. T.1. p.403.
Juspatronatus ſeudo annexum ſpectat ad feudi affectuarium: dec.275. n.3. Tom.1. p.445.
 Secus, ſi locatio ſit ab breve tempus: n.4. ibid.
Juspatronatus reſervatum hæreditibus, & ſucceſſoribus pertinet ad illos de ſanguine: decif. 360. n.2. T.2. p.69.
Pro Juspatronatus interpretatione obſervantia centenaria eſt attendenda: lb. n.4. p.70.
Juspatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur, & præſentationibus ſacris, & effectum ſortis, per ſupra centum annos: dec.401. numer. 1. Tom.2. p.144.
Juspatronatum ex privilegio Apoftolico revocata ſunt ex Conſtitutione Adriani VI. n.2. ibid.
 Dicta conſtitutio non revocat juspatrona-

tum acquiſita titulo oneroſo augmenti dotis, ulque ad medietatem antiquę n.3. ibid.
 Vid. *Augumentum*.
Juspatronatus ex privilegio obtentum non cenſetur ob minorem dotationem antiquę non corrolpondenti, ſi non obſtante revocatione dicti Adriani, per lapſum duorum ſeculorum fuerit obſervatum: n.7. ibid.
Juspatronatus idem, ſi inſtitutiones ſequentes reportatę fuerint in contradicſtorio judicio, & verificato Juspatronatus ex fundatione, & dotatione: n.9. ibid.
 Vid. *Obſervantia in beneficiis*.
Juspatronatum allegans, illud probare tenetur: dec.440. n.3. T.2. p.212.
Juspatronatus, quum de eo doceatur ex publico inſtrumento, nec libertas in contrarium ſatis probatur, ſervatur etiam ſi ultimus ſtatus obſtaret: dec.444. n.12. T.2. p.221.
Jurispatronatus exiſtentiæ probatur ex inſcriptionibus in aliari, & ex viſitationibus Ordinariorum: ibid. n.23. & 24. p.222. & ſeq.
Juspatronatus probatur ex præſentationibus per 200. annos continuatis: ibid. n.27. p.223.
 Et ex collationibus Apoftolicis cum mentione, & derogatione juspatronatus: n.28. ib.
 Et ex inſtitutione effectum ſortis, quæ talis fuit in judicio canonizzata: n.29. ibid.
Juspatronatus clare, & limpidè probari debet, quum agitur contra eum, cui fuit ab Ordinario beneficium collatum, habenti pro libertate ejusdem ultimum ſtatum: Præſertim, ſi aliæ quoque ſuperiores liberę collationes concurrant: dec.453. n.1. & ſeq. T.2. p.235.
Juspatronatus, de quo aliquo modo conſtare poterit, quum adeſt proviſus Apoftolicus, qui beneficii poſſeſſionem eſt actus, poterit prodeſſe in ſequentibus vacationibus: contra dictum autem proviſum nihil obſtat: ibidem nu.8. p.236.
Juspatronatus amittit bona Eccleſiæ uſurpans: dec.458. n.2. T.2. p.242.
Juspatronatus ſub ceſſione univerſali etiam comprehenditur: dec.560. n.15. T.2. p.402.
 Vid. *Conſuetudo in ſpecie* ad d. dec.
Jurispatronatus non dicitur factus locus favore, illius, cui relictum fuit poſt evacuatam aliam lineam, niſi hoc effective evenerit: dec.569. n.2. T.2. p.418.
Juspatronatus in fundatione legitima, & ab Ordinario approbata conſtitutum, in ſequenti teſtamento a fundatore revocari nequit: numer. 3. ibid.
Juspatronatus comprehenditur ſub univerſalitate bonorum: dec.706. n.4. T.3. p.155.
Juspatronatus reſtrictum ad altare majus tantum Eccleſiæ, ad cætera ſacella non extenditur: dec.787. n.13. T.3. p.308.
Jurispatronatus pertinentiæ ex antiquis præſentationibus, nemine opponente, ſequuti, concludentiſſime probatur: dec.807. num. 8. Tom.3. p.343.
 Vid. *Curatus* ad dec.829.
Juspatronatus contra perſonas exercibile non eſt: dec.904. n.8. T.4. p.60.
Juspatronatus ruri annexum, ſi ruſ obpignoretur, non remanet ſub pignore comprehenditum
 Pp 2

- sum; dec. 947. n. 7. T. 4. p. 141.
 Juspatronatus est jus honorificum; ibid. nu. 15. p. 142. & 973. n. 5. T. 4. p. 194.
 Juspatronatus declaratum per hæredes fiduciariorum spectare ad proximiores ex mente defuncti, nulla facta antianitatis mentione, tribuit facultatem inter illos nominandi pro equali; dec. 963. n. 6. T. 4. p. 174.
 Juspatronatus cadit sub venditione omnium bonorum allodialium d. castri, in quo est, accedente tamen brevi Pontificio; decif. 973. u. 1. Tom. 4. p. 194.
 Juspatronatus, quod sit castro annexum non præsumitur, sed ab allegante probandum est; n. 2. & 11. ibid.
 Juspatronatus reservatum hæredibus, & successoribus, respicit hæredes universales, non illos particularium bonorum; n. 3. ibid.
 Juspatronatus quod sit inter bona allodialia connumeratum, & non feudo annexum, probatur ex quo possessor allodialium præstaret, non reclamante domino ipsius feudi; numer. 1. ibid.
 Juspatronatus dicitur jus honorificum, & per se ipsum inestimabile n. 5. ibid. & 1003. num. 3. Tom. 4. p. 245.
 Juspatronatus feudo annexum, istius pretium longe augeat; d. dec. 973. n. 6. T. 4. d. p. 194.
 Juspatronatus non dicitur feudo annexum, si in illius venditione, de eo nulla facta fuisset mentio; n. 7. ibid.
 Juspatronatus connumerari inter bona allodialia castri probatur ex illorum venditione, in qua de eo specialis fieret mentio, & quod in illa comprehenderetur; n. 8. ibid.
 Juspatronatus ut probetur, ad quem prius pertineret, declarationi a primo conquirente de hoc factæ, totaliter defertur; n. 9. ibid.
 Juspatronatus esse feudo annexum non probatur per hoc, quod illius possessor præstaret ad illud, uti feudi princeps, quum hæc enunciativa mere demonstrative se habere censetur, & ad meram honorificentiam sit referibilis; n. 10. ibid.
 Juspatronatus non cadit sub venditione feudi, ubi inest; ibid. n. 11. p. 195.
 Juspatronatus tamquam jus hæreditarium in legitimarium non transit; sed remanet favore hæredis universalis; n. 14. ibid.
 Juspatronatus est jus honorificum, & est de iuribus hæreditariis; dec. 1003. num. 3. & 1. Tom. 4. p. 245.
 Juspatronatus feudo annexum ad illius patronum pertinet; n. 4. ibid.
 Juspatronatus, quod sit feudo annexum est probandum, alias econtra judicatur; n. 5. ib.
 Juspatronatus non dicitur annexum feudo, ex quo fundator in erectione se feudi baronem dixerit, quia talis denominatio demonstrative tantum se habet; n. 6. ibid.
 Amplia, ut neque in casu, quo in instrumento fundationis assignata fuisset illius capellanis portio panis, & vini ex mensa domini, fuisset injuncta residentia, ac onus colendi viridum propriis sumptibus; & ad quid appellatio domini sit referenda; n. 7. ibid.
 Ad Juspatronatus reservationem sacri cano-
 nes benigniores, & procliviores se habent; ad hoc, ut fideles excitentur ad nova erigenda sacella, & ad augendas Ecclesias; decif. 1369. n. 10. 11. & 12. T. 6. p. 231.
 Vid. Beneficium juspatronatus.
 Vid. Causa judicialis.
JUSPATRONATUS QUOAD ACQUISITIONEM, ET EXERCITIUM.
 Juspatronatus exercitium, seu jus præstanti ad viduam effectum tenentiarum bonorum viri ex constitutione Cataloniae pro credito dotis pertinet, quod in bonis viri inerat, ad exclusionem ejusdem viri hæredum; decif. 170. n. 3. & 5. T. 1. p. 266.
 Juspatronatus exercitium, & jus præstanti sunt illius fructus; n. 4. ibid.
 Juspatronatus exercitium non pertinet ad viduam, si juspatronatus vigore fideicommissi favore descendendum ordinati cum cæteris bonis ad virum pervenerat; quia tunc ad hæredes ex propria persona venientes, pertinet jus præstanti; n. 6. ibid.
 Juspatronatus exercitium exerceri non potest a canonico in sacris non constituto; dec. 247. n. 13. Tom. 1. p. 402.
 Et multo minus transmitti in scæminam, vel ab ea alteri cedi potest; ibid. n. 14. p. 403.
 Juspatronatus spectat ad illos, qui de tempore erectionis, de ea erant condemnatione, quibus testator reliquit; non vero qui postea assumserunt; dec. 293. n. 3. T. 1. p. 462.
 Juspatronatus observantia inconcussa, & longeva validum tribuit argumentum, & quipollens fuisse augmentum antiquæ doti scilicet, ex quo illud fuit ex privilegio acquisitum; dec. 401. n. 1. T. 2. p. 144.
 Et contrarium asserenti inest onus concludenter probandi; n. 12. ibid.
 Juspatronatus pertinentia unice decernitur, inspecta lege fundationis auctoritate Ordinaria munita; dec. 419. n. 3. T. 2. p. 183.
 Pro Jurepatronatu obtinendo pauperes, rudisque persone non præsumuntur longo tempore, & in multiplicatis actibus contingere potuisse, & multiplicasse falsitates; dec. 444. n. 35. Tom. 2. p. 224.
 Maxime, si isti actus sint Notariorum opera, plurimique personarum publicarum facti diversis temporibus, & pluribus in actibus sub oculis, & approbationibus Ordinariorum; n. 36. 38. & 40. ibid.
 Juspatronatus duorum beneficiorum a fundatore in uno eodemque altari erectorum sub uniformi reservatione, non dici potest, ut quoad unum ex eisdem pertineat ad unam personam jus nominandi, & quoad alterum, ad alium præsertim, si sint sub eadem lege comprehensa; dec. 824. n. 11. T. 3. p. 286.
 Amplia, si status unius ex eisdem beneficiis statui alterius coherere, & habens medietatem vocum pro sua medietate quoad utrumque præstaret; n. 12. ibid.
 Subamplia, si præstatio unius ex habentibus medietatem vocum, effectum habuisset; ibid. n. 13. p. 287.
 Juspatronatus non potest acquiri, nisi doceatur de ædificatione, & dotatione Ecclesiæ; nec re-

- reparationes illius factæ sufficiunt: decif. 876. n. 23. Tom. 4. p. 14.
- Jurispatronatus ut acquiratur a reparante, vel ædificante Ecclesiam, debet is talem acquirendi animum habuisse probare: n. 25. ibid.
- Jurispatronatus activi tantum fœminæ possunt esse capaces, quæ veniant sub nomine vocatorum descendentiū: dec. 976. num. 2. Tomo 4. p. 198.
- Jurispatronatus transit in dominium hæredis universalis, nunquam verò hæredis particularis: dec. 1003. n. 1. & 3. Tom. 4. p. 244.
- In Jurispatronatus materia verba fundatorum in latiori significatione sumenda veniunt, & in ea, quæ ejus consanguineis magis faveat: dec. 1364. n. 25. T. 6. p. 223.
- JUSPATRONATUS ACTIVUM, ET AGNATITIVUM.**
- In Jurepatronatu agnatio fœminæ non comprehenditur: dec. 401. num. 17. & 18. Tomo 2. p. 145.
- Jurispatronatus agnatio qualitas probatur, si spatio dierum sæculorum soli masculi præsentaverint: n. 19. ibid.
- Abique eo, quod probetur fœminas non adfuisse, quum agatur de immemorabili: numer. 20. ibid.
- Jurispatronatus verus titulus efformatur ex præsentationibus per centum annos ab una linea factis, & executioni demandatis: decif. 497. num. 4. Tom. 2. p. 309.
- Jurispatronatus activum ordine successivo ad vocatos pertinens non regulatur ab ingressu pro ulteriori progressu, & ordine ad nominationes: dec. 963. n. 11. T. 4. p. 175.
- Jurispatronatus activum, quando est clarum, & perspicuum, & ex lege foundationis ad unum spectare reperitur, necesse non est ad ultimum statum recurrere: n. 3. ibid.
- Amplia ut neque possessio auctoris ultimi patroni, isti suffragari valeat: n. 15. ibid.
- Jurispatronatus activum favore agnationis stricte intelligendum est fuisse a testatore fundatum, limita in passivo: dec. 1106. num. 8. & 9. Tomo 5. p. 30.
- JUSPATRONATUS QUOAD ASSENSUM ORDINARI.**
- Jurispatronatus venit in donatione omnium bonorum, nec eget confirmatione Ordinarii: dec. 360. n. 14. Tom. 2. p. 70.
- Ad Jurispatronatum approbandum Ordinarii, eorumque ministri non solent faciles esse; ideoque si illud approbent, juste scisse comprobatur: dec. 419. n. 9. T. 2. p. 184.
- Vid. Consensus in beneficialibus ad dec. 1363*
- JUSPATRONATUS ECCLESIASTICUM, ET QUOAD PRÆSENTATIONEM AD ILLUD.**
- Jurispatronatus fundatum ab Episcopo, & de bonis Ecclesiæ, ecclesiasticum reputari debet: dec. 125. n. 6. Tom. 1. p. 193.
- Jurispatronatus, cujus exercitium acquisitum est a laicis, ratione officii, & intuitu administrationis bonorum ecclesiasticorum, est ecclesiasticum: n. 7. ibid.
- Vid. Consuetudo ad dec. 247.*
- Jurispatronatus Ecclesiastico Papa facilius derogat, & quare: dec. 287. n. 9. T. 1. p. 458.
- Jurispatronatus relictum sacristis Ecclesiarum, dicitur ecclesiasticum, & laicalitas personalis non excluditur in dicto jure relicto illis, tamquam Ecclesiæ interventibus, contemplatam extitisse Ecclesiam: decif. 453. num. 11. Tom. 2. p. 236.
- Sæculares exercent munus ecclesiasticum, ecclesiasticorum vices gerunt, & Jurispatronatus, uti talibus relictum, est Ecclesiasticum: num. 12. ibid.
- Jurispatronatus relictum operariis, & capitaneis, licet laicis munus ecclesiasticum gerentibus, est ecclesiasticum: num. 13. ibid.
- Jurispatronatus dicitur justificatum coram Ordinario ex demonstratione fundationis, si literarum Apostolicarum verificandum esse juberent: dec. 829. num. 25. Tom. 3. p. 388.
- Jurispatronatus fuisse justificatum non potest colligante impugnari, si ab eodem sum jus metiretur: num. 26. ibid.
- JUSPATRONATUS FAMILIARE.**
- Jurispatronatus familiaritatem observantia supra centenariam recte demonstrat: dec. 360. num. 6. Tom. 2. p. 70.
- Amplia, stantibus provisionibus, sententiis, & Ordinarii visitationibus eandem qualitatem jurispatronatus declarantibus: n. 7. 8. & 9. ibid.
- A Jurepatronatus familiari fœminæ excluduntur, & fortius ab eis descendentes: num. 10. & 11. ibid.
- Vid. Femina quoad successionem in jurepatronatus.*
- Jurispatronatus familiaris ultimus de familia potest illud alienare, adeo ut de familiari fiat hæreditarium: num. 12. ibid.
- Jurispatronatus relictum filiis masculis, & fœminis, ultimo masculo ex vocatis sine prole masculina deficiente, ejus filia debetur: decif. 524. num. 1. Tom. 2. p. 347.
- Jurispatronatus honorificum in una familia, ex quibus dicatur concludenter probatum: decif. 1369. num. 1. Tom. 6. p. 230.
- Jurispatronatus post lapsum centum annorum approbatus, in controversiam revocari non potest: num. 2. ibid.
- JUSPATRONATUS QUOAD EJUS FUNDATIONEM.**
- In Jurispatronatus fundacione Ordinarius ad formam legis a testatore præscriptæ, dicitur processisse, vel si aliter faciat, eum immutare non valet: dec. 419. n. 4. T. 2. p. 183.
- In Jurispatronatus erectione Ecclesia contemplata non dicitur; si testator nullam de eadem fecerit mentionem, sive implicita, sive explicita: ibid. n. 10. p. 184.
- Fundationis instrumentum legale dicitur, quum alias fuit rite compulsatum a protocollo originario Notarii, & in vim ejus productionis sententiam protulerit Ordinarius *super jurispatronatus existentia*: decif. 589. numer. 2. Tom. 2. p. 447.
- Et quum a transactionibus, judicialibusque actibus, implicitaque oppugnantis confessione fuerit approbatus: n. 3. ibid.
- Et in his casibus, etiam sine adminiculis plenam

- nam facit probationem: num. 4. ibid.
 Juspatronatus fundatum pro heredibus, & successoribus intelligitur de universalibus, nec ad particulares heredes restringitur: dec. 1903. n. 10. T. 4. p. 245.
JUSPATRONATUS GENTILITIUM.
 Juspatronatus gentilitii qualiter presentatio unica facta ab illo de familia, & descendente a femina ejusdem familiae cum protestatione agnatorum, non frangit: dec. 401. n. 24. Tom. 2. p. 145.
 Praesertim, si ceteri agnati eandem personam praesentaverint: num. 25. ibid.
 In Juspatronatu gentilitio simonia a patrono commissa non praedjudicat filiis, & nepotibus, in quos illud recta via pertransit: decis. 569. n. 11. Tom. 2. p. 418.
 Juspatronatus gentilitii qualitas, & quo feminae non praesentaverint, tunc solum deducitur, vel quando agitur de praesentationibus in numerosa familia per diuturnam temporis seriem completis, vel quando probatur feminas fuisse heredes, & praesentare voluisse: & nihilominus, aut nunquam praesentasse, aut respective a praesentando fuisse reiectas: dec. 649. n. 7. & 8. Tom. 3. p. 111.
JUSPATRONATUS GRATIOSUM.
 In Juspatronatu gratioso a Papa concessio per privilegium, intrat regula octava, nunc nona cancellariae mensium reservatoria: decis. 499. num. 1. Tom. 2. p. 313.
 Juspatronatus, quod in brevi a Pontifice volutum fuit habere naturam juspatronatus laicorum ex fundatione, & quod ex titulo oneroso augmenti doris cum bonis ibidem descriptis dicitur concessum, & exemptum a dicta regula, & sub ejus narrativa impetrans quid debet probare: n. 4. ibid.
JUSPATRONATUS HEREDITARIUM.
 Juspatronatus pro solis masculis relicto, illis deficientibus, nulloque existente substituto, fit hereditarium: decis. 419. num. 15. Tom. 2. p. 184.
 Et cum bonorum universitate ad ultimi masculi heredes pertransit: n. 16. ibid.
 Juspatronatus dicitur hereditarium, quum est reservatum per verba -- *pro se, & heredibus, & successoribus quibuscumque* in perpetuum: dec. 560. n. 1. Tom. 2. p. 401.
 In Juspatronatu hereditario haeres, quamvis non sit de fundatoris agnatione, potest praesentare: num. 2. ibid.
 Juspatronatus erectum post Viennense Concilium hereditarium, non gentilitium praesumitur, ex ejusdem constitutione in *Clement. plures de jurepatr.*, praesertim si ex juris, & non hominis dispositione proveniat: dec. 629. n. 1. & 3. Tom. 3. p. 10.
 Juspatronatus hereditarium ex praesentationibus per quotas facis convincitur, & ab expressione qualitatibus hereditariae a praesentante emissa: num. 4. & 5. ibid.
 Juspatronatus qualitas hereditaria ab autoribus in praesentatione emissa, ab heredibus nequit impugnari: ibid. n. 6. p. 11.
 Juspatronatus, quod incertum est, an ab uno, eodemque stipite procedat, & ab initio a duobus diversis columnellis sit possessum, & etiam si esset gentilitium; non implicat, quod in ultimo de uno columnello effici poterit hereditarium: n. 14. ibid.
 Vid. *Enunciativa ad d. dec.*
 Juspatronatus dicitur hereditarium, si fundationis adsit instrumentum; non vero gentilitium: dec. 770. n. 4. Tom. 3. p. 273.
 Amplia, si praesentantes, uti haeres in tali casu se gessissent per vocis quoram, & non per capita: num. 5. ibid.
 Subamplia, si ad praesentationem descendentes ex feminis, & extranei fuissent admissi: num. 6. ibid.
 Juspatronatus, quod sit hereditarium, & a feudo disjunctum, ad quod particularis successsor vocaretur, deducitur ex quo fundator pro dote non assignasset bona feudalia, sed libera, & disjuncta, quae de cetero ad heredes universales, & non ad heredes feudi essent transitoria: dec. 1003. n. 11. T. 4. p. 246.
 Amplia, si ex observantia pateret, quod haeres universalis in casu vacationis praesentasset, & non baro feudi, aliosque adus domini indicativos gessissent, eodem barone non reclamante: n. 12. & 15. ibid.
 Subamplia, si in actu venditionis feudi de juspatronatus nulla mentio fuisset facta; & contra haeres particularis in venditione bonorum allodialium, eam comprehendisset: num. 13. & 14. ibid.
JUSPATRONATUS QUOAD INSTITUTIONEM.
 Ad Juspatronatum habenti vacationem debetur institutio: dec. 280. n. 1. T. 1. p. 450.
 Ad Juspatronatus institutio debetur praesentatio a patrono: dec. 525. n. 1. Tom. 2. p. 349.
 Praesertim, si praesentatus sit de genere vocatorum ad Juspatronatus passivum: numer. 2. ibid.
 Praeferendus est in institutione dignior, ut pote senior, & sacerdos: ibid. n. 7. p. 350.
 Juspatronatus pertinentia, etiam si sit dubia, sufficit, ut instituendus sit praesentatus a patrono, qui ultimum pro feo statum habeat in iudicio manutentionis: decis. 947. num. 16. Tom. 4. p. 142.
 Vid. *Institutio in juspatronatu.*
JUSPATRONATUS LAICALE.
 Juspatronatus laicale habetur ex praesentationibus per longum tempus ab Episcopo admittis Papa reservatis: decis. 125. numer. 8., *contrarium numer. 9.* 10., & 12. Tomo 1. p. 193.
 Juspatronatus laicale non cadit sub reservationibus Apostolicis; & tamen si Papa, apponendo manus, illud vacare decernat, a se solum pro ea vice potest conferri: dec. 494. num. 13. Tom. 2. p. 303.
JUSPATRONATUS MIXTUM.
 Juspatronatus mixtum potest renunciari etiam cum reservatione pensionum sine patronorum consensu, quum eidem fuerit derogatum: dec. 444. num. 15. Tom. 2. p. 222.
 Juspatronatus, ad quod vocantur fratres, ac eorum successores, & heredes, dicitur mixtum: dec. 572. n. 2. Tom. 2. p. 433.
 E

Et in eo servatur ordo fideicommissariae successione, remotiores proximioribus praefrendo: ibid. num. 3. p. 424.

In Jurispatronatus fundatione admixtio diversarum personarum in fundatione excludit praesumptionem, quod illi propria agnationis decori consulere voluerint: decif. 629. num. 2. Tom. 3. p. 10.

Jurispatronatus quando dicatur mixtum; decif. 1255. num. 9. Tom. 5. p. 390.

JUSPATRONATUS PASSIVUM.

In Jurepatronatu passivo proximior ad exclusionem remotioris dicitur de jure invitatus; dec. 245. num. 1. Tom. 7. p. 400.

Ad Jurepatronatus passivum non alii, quam in activo invitati censentur: n. 3. ibid.

Jurispatronatus passivum cum activo regulariter concordare debet; praesertim concurrente expressa fundatoris voluntate; numer. 4. & 5. ibid.

Vid. Distio -- *Tam, & quam* --

Jurispatronatus passivum de jure ad limites activi censetur regulatum; nec ab isto discordare praesumitur: dec. 525. n. 3. T. 2. p. 349.

In Jurepatronatu passivo descendens a vocatis, vocatus dicitur, & est institutus, exclusio descendente a femina jam exclusa: ibid. num. 5. p. 350.

In Jurepatronatu eodem praeponderantia qualitarum non est consideranda, & quomodo: quum testator eas considerari noluerit: numer. 11. ibid.

Vid. *Testator ad d. dec.*

Jurispatronatum praetendens, tamquam ab aliquo descendens, descendenciam per gradus distinctam, & separatos probare debet: dec. 569. num. 7. Tom. 2. p. 418.

Ad Jurepatronatus passivum proximior vocatio intelligitur de capacibus de tempore vacationis: dec. 592. n. 2. Tom. 2. p. 453.

Vid. *Facultas eligendi ad d. dec.*

In Jurispatronatus materia foeminarum consuetudinem impugnans praefertur in dubio: decif. 647. num. 9. Tom. 3. p. 44.

In Jurepatronatu passivo solum naturalis affectio, & major dilectio erga suos spectanda est: dec. 1106. n. 9. & 10. T. 5. p. 30.

Ad Jurepatronatum idem vocatio non interpretatur, quod continetur sub ampliori significato, quod etiam illos de cognatione comprehenderet: num. 10. ibid.

Amplia in concursu cum totaliter extraneo: num. 11. ibid.

Jurispatronatus passivum stare dicitur de per se, quando ex lege fundatoris clericus de linea instituendus est; irat ille patronorum nominatione non indigeat, tamquam a fundatore nominatus: dec. 1321. n. 3. T. 6. p. 132.

Amplia, quando fundator patronorum factum non requisivit post obitum primi a se nominati, sed verba vocationis ad ipsos de sua linea direxit: n. 4. & 5. ibid.

Jurispatronatus praedictum dicitur decretam continere vocationem, nec passive vocatus ope praesentationis indiget, quando fundator verba fundationis, & vocationis ad descendentes de sua linea direxit; non vero ad fa-

ctum patronorum: ibid. n. 5. & 8. p. 133.

Amplia, si iussisset, quod clericus de sua linea non esset ab institutione repellendus, quasi quod illius repulsionem in patroni manibus reposuisset; sed haec verba potius ad Episcopum sunt referenda: n. 6. & 7. ibid.

Jurispatronatus ejusdem vocatio directa favore clericis, qui sit de linea fundatoris, non dicitur reposta in facultate patronorum per hoc, quod in casu deficientiae vocatorum, haberent facultatem nominandi presbyterum exterum, & quare: n. 8. & 9. ibid.

Jurispatronatus passivum stare dicitur de per se, quando fundatoris verba ad patronos non sunt directa; sed ad ipsos passive vocatos; adeout isti patronorum opera, ut instituatur, non indigeant: decif. 1364. num. 3. Tom. 6. p. 221.

Amplia, quando adeptio vacantis beneficii immediate reposta est in vocatorum arbitrio, quod donator fundatorem ad nullum patronorum factum reperiisse: num. 4. 5. & 15. ibid.

JUSPATRONATUS CUJUS QUALITATIS SIT.

Jurispatronatus qualitas praescribitur ex lapsu duorum saeculorum, itaque ad fundationis verba recurrendum non est, quum hic addit: dec. 401. num. 23. Tom. 2. p. 145.

Pro Jurispatronatus qualitate declaranda praesentatio aequivoca nullum operatur effectum: num. 26. ibid.

Jurispatronatus qualitatem probant praesentationes effectum sortitae; decif. 560. num. 3. Tom. 2. p. 401.

Super Jurepatronatu sententia Ordinarii, a qua fuit appellatum, & suspensa, vel tamquam actus contradietus, & litigiosus, pro ejus qualitate firmanda non attenditur: dec. 629. num. 9. Tom. 3. p. 111.

Vel si succumbens ante illius probationem citatus non fuerit: num. 10. ibid.

Vel si lata sit in possessorio, quia tunc in petitorio, concurrente potissimum contradictione, & appellatione, non attenditur: num. 11. ibid.

Maxime, si status ille sublati remaneat ex alio contrario subsequenti cum antecedentibus concordante: num. 12. ibid.

**JUSPATRONATUS, QUOAD EJUS RENUNCIATIONEM, ET TRANS-
LATIONEM.**

Jurispatronatus expressa abdicatio a praeposito Ecclesiae facta, postquam cognovit illud fuisse in codicillis a fundatore ademptum, est attendendum: dec. 419. n. 8. T. 2. p. 184.

Jurispatronatus translatio facta favore Ecclesiae, salvis iuribus super titulo, & fructibus favore rectoris alterius Ecclesiae, ad quod perinet collatio non praedjudicat iuribus dicti rectoris, & successorum: dec. 829. n. 8. & 9. Tom. 3. p. 386.

Amplia, si constet ab observantia, quod rector habuerit medietatem vocum, & alteram parochiani: num. 10. ibid.

Jurispatronatus non comprehendit renunciatio de iuribus paternis, & maternis; dec. 870. num.

- num. 10. Tom. 4. p. 2.
Amplia, si renunciatus renunciata jura expresserit: ibid. num. 11. p. 3.
- Jurispatronatus renunciatio**, quod non comprehendatur sub facta de bonis paternis, & matris deductur, ex quo renunciantes illam præsentant, & cum effectu subsequente institutionis: num. 13. ibid.
- Amplia**, etiam si penderet lis super dictæ renunciationis validitate, non obstat: num. 14. ibid.
- Jurispatronatus non comprehendit renunciatio facta super omnibus bonis**, & juribus paternis, & matris, & facta a patrono non turbat ultimum statum sibi favorabilem in præsentando: dec. 904. n. 3. & 6. T. 4. p. 60.
- Amplia**, si vis renunciationis altioris supra hoc requirit indaginem, & titulum clarum non haberet, præsentationem non retardat: num. 4. ibid.
- Jurispatronatus**, ut dicatur in renunciatioe facta non comprehensum, multum defertur observantiæ detentæ in vacationibus, præsertim si in his renunciatus præsentasset: numer. 9. ibid.
- Amplia**, si renunciarius omnium jurium, ultra quod non præsentasset, affixis etiam dictis, non reclamasset: ibid. num. 10. p. 61.
- Jurispatronatus etiam comprehendit renunciatio facta a muliere de omnibus juribus ob ingressum in religionem**: decif. 949. num. 13. Tom. 4. p. 145.
- Idemque de muliere in sæculo nubente**, quæ propter dotem bonis paternis, & matris renunciasset: ibid. num. 14. p. 146.
- Amplia**, si renunciatio esset comprehensiva jurium, super juribus, & additive de omnibus aliis juribus: num. 15. ibid.
- Subamplia**, si reperiatur additæ clausulæ *Salva dote promissa, nullo jure, nilque super dd. iuribus retento*: n. 16. ibid.
- Exceptio nullitatis non est allegabilis a tertio**, qui nullam a renunciatis causam habet: num. 23. ibid.
- Jurispatronatus etiam comprehendit renunciatio omnium jurium**, donec per rem judicatam latio non probaretur: n. 24. & 26. ibid.
- Jurispatronatus a muliere facta renunciatio**, ut sublineatur, Ordinarii non requiritur consensus, quando illud cum bonorum universitate acquiritur: ibid. n. 30. p. 147.
- Vid. Renunciatio.*
- JUSPATRONATUS, QUOAD SUBSTITUTIONEM, ET SUCCESSIONEM.**
- Jurispatronatus transit ad substitutos cum universitate bonorum**, quando in fideicommissi institutione favore primi hæredis erat comprehensum: dec. 170. n. 1. Tom. 1. p. 266.
- Jurispatronatus infixum tenentæ, vacante beneficio**, post mortem affectuarii, qui eam ad vitam conduxerat, ad ejus hæreses non transit: dec. 247. n. 10. Tom. 1. p. 402.
- Jurispatronatus reservatum hæredibus**, & successoribus, pertinet ad illos de sanguine: dec. 360. num. 2. Tom. 2. p. 69.
- In Jurispatronatu agnatis, femina non comprehenduntur**: dec. 401. n. 17. Tom. 2. p. 145.
- Et ultimus masculus valide potest in præjudicium feminarum, illud in alios transferre**, & efficere hæreditarium: n. 18. ibid.
- Jurispatronatus reservatum successoribus comprehendit etiam adoptivos**: dec. 419. num. 2. Tom. 2. p. 183.
- In Jurispatronatu substitutio vel legatum factum favore præpositi Ecclesiæ**, in qua canonicatum erigi mandaverat testator, si erectionem postea in eadem Ecclesia mutet, & in alta demandet, dicitur ademptum: ibid. num. 5. p. 184.
- Limita**, quum dicta substitutio, & legatum facta fuerint personæ, & dignitati; non contemplatione Ecclesiæ: num. 6. ibid.
- Ad Jurispatronatum taxativa vocalionis restrictæ ad masculos correspondere ad substitutionem favore alterius ordinatum cessat**, si substitutio revocetur: num. 13. ibid.
- Jurispatronatus pro masculis relictum**, istis cessantibus, devenit ad feminas, quæ eorum causa erunt exclusæ; etiam si linea masculina sit vocata cum dictione *tantum*: num. 17. & 18. ibid.
- Ista dicitio *tantum* masculis adiecta in vocatione ad jurispatronatus**, stat demonstrative, non ad finem istud limitandi, & inducendi libertatem beneficii in præjudicium foeminarum a masculis descendente: ibid. num. 19. p. 185.
- In Jurispatronatu lineæ prærogativa non attenditur**, sed proximitas a gravante, non a gravato metienda: dec. 324. n. 7. T. 1. p. 348.
- Limita**, quum sit primogenialis ordine restrictum: num. 8. ibid.
- Vid. Verbum -- descendenti -- ad dictam decif.*
- In Jurispatronatu successionis dubius ordo ab observantia declaratur**: decif. 372. num. 4. & 5. Tom. 2. p. 424.
- In Jurispatronatu observantia successionis cum eodem ordine fideicommissi magis declaratur**, si nunquam evenierit, ut omnes de familia fuerint indistincte admissi: n. 6. ibid.
- In Jurispatronatu descendentes masculi per lineam masculinam substituti**, sunt præterendi, deficiente linea masculina institutorum: dec. 649. num. 3. Tom. 3. p. 46.
- Jurispatronatus dicitur de bonis hæreditariis**, & proinde ad hæredem particularem certorum tantum bonorum, quibus non sit annexum, non transit: dec. 1004. n. 1. Tom. 4. p. 247.
- JUSPRÆSENTANDI AD BENEFICIA.**
- Jurispresentandi competentia per rem judicatam**, unius favore canonizzata facit nullam alterius præsentationem: dec. 170. num. 10. Tom. 1. p. 266.
- Jurispresentandi donatum cum assensu Ordinarii**, in donantis hæreses non transit: dec. 182. num. 2. Tom. 1. p. 283.
- Jurispresentandi a donatario**, & ejus hæredibus, non nisi post Ordinarii confirmationem addicatur: num. 2. ibid.
- Jurispresentandi donatione confirmata ab Ordinario**, omne jus a donantis hæredibus abdicat: num. 6. ibid.
- Etiam si confirmatio post obitum donantis super**

- perveniat; num.7. ibid.
 Jus præsentandi competens universitati, non
 instante termino ad præsentandum, si mini-
 ma pars præsentet, alique renuant, in illa
 consolidatum non dicitur: num.14. ibid.
 Sed uti singuli suffragium tulisse censetur,
 & ideo nulliter, *juxta theoricam Panormi-*
tani: ibid. num.15. p.284.
 Item, si aliqui renuant præsentare, totum
 in alios consolidatur, *ex theoria Bruti*:
 num.16. ibid.
 Limitatur, si universitatis convocatio consue-
 ta die facta non fuisset: num.17. ibid.
 Et quando non præcessit judicialis denuncia-
 tio negociorum in congregatione examinan-
 dorum, quam illius lex particularis requirit
 sub poena nullitatis: num.18. ibid.
 Declaratur dicta theoria Bruti, tunc lo-
 cum habere, quando inest lapsus termini
 ad præsentandum; aut eo non instante, duo ex
 tribus partibus universitatis convenient in
 electione; secus locum habet dicta alia the-
 orica Panormitani, ut distinguit Lotterius:
 num.19. ibid.
 Jus præsentandi ad beneficia habens, exceptis
 illis, quæ in Romana curia, & per renuncia-
 tionem vacaverint, præsentare non potest
 ad beneficia per resignationem vacantia, cu-
 jus tamen facta non fuit publicatio; dec.351.
 num.11. Tom.2. p.54.
 Jus præsentandi, cujus exercitium pater habuit,
 in filium transit, & ab isto, licet numquam
 datus fuerit casus præsentationis, quum il-
 lud habeat habitum, & potentia, in filios
 quoque transmittitur: decision.524. num.9.
Tom.2. p.348.
 Jus ad præsentandum non habent descenden-
 tes ab eo, qui eidem renunciavit: dec.609.
 num.3. Tom.2. p.480.
 Jus prædictum probatur ex instrumento fun-
 dationis: dec.752. n.2. Tom.3. p.235.
 Jus præsentandi si pertineat ad rectorem Ec-
 clesiæ, & parochianos, duæ voces æquales
 censentur constitutæ; una in istis, altera in
 illo: dec.829. n.3.5. & 6. Tom.3. p.385.
 Jus præsentandi cum possessione actuali dicitur
 habere, qui vitiosum non foveat titulum,
 imo clarum; & ex quibus iste probetur: de-
 cif.870. num.22. Tom.3. p.2.
 Jus præsentandi fructus sunt inestimabiles,
 & sortem debiti non extinguunt: decif.947.
 num.8. Tom.4. p.141.
 Jusdem juxta stylum *Sayfina* post spatium
 40. annorum non redemptum, irrevocabili-
 ter in creditorem pertransit: n.13. ibid.
 Jus præsentandi non dicitur pro se statum ha-
 bere, quando Ordinarii approbatione non
 apparet præmunus: decision.1029. num.9.
Tom.4. p.306.
 Jus præsentandi ad beneficium, si ad plures per-
 tineat compatronos, sique major ex istis pars
 nulliter præsentet, consolidatum remanet
 in minori, alterum valide præsentante: dec.
 1100. num.2. Tom.5. p.12.
 Jus præsentandi collatum pie cause non infringit
 ex præsentationibus factis ab hærede
 donantis, quæ non subliantur: dec.1290.
 num.3. Tom.6. p.48.
 Jus præsentandi collatum patronis restrictive
 ad casum non existentia clericis de linea fun-
 dationis, non trahitur ad casum non existentia
 clericorum de linea; sed istis concurrentibus,
 dicitur quiescere patronorum officium: d. cif.
 1321. num.9. Tom.6. p.133.
JUS RECUPERANDI.
 Jus recuperandi bona invalide donata cum ejus
 fructibus ad donantis transit hæredes, quan-
 do ille, nec tacite, nec expresse donatio-
 nem confirmavit: dec.601. n.7. T.2. p.469.
JUS REDIMENDI.
 Jus redimendi est appetibile: decif.35. n.6.
Tom.1. p.48.
 Juris ejusdem valor in alienationibus factis a
 marito cum fidejussione mulieris, non cedit
 in istius detrimentum, sed mariti credito-
 rum: num.8. ibid.
 Jus hujusmodi favore pupillorum reservatum,
 non potest in eorum præjudicium a tutore
 remitti: dec.89. n.11. Tom.1. p.135.
 Juris redimendi beneficio negligentia in redi-
 mendo non privat venditorem: decif.271.
 num.15. & 16. Tom.1. p.439.
 Vid. *Pactum redimendi*.
JUS SEPULTURÆ.
 Jus sepulturæ concessum cum usu cappellæ, in-
 juncto onere ejus manutentionis ab Episcopo,
 isto adimpleto per acquirentem, nec con-
 troverti, nec retardari potest: dec.1315.
 num.1. Tom.6. p.118.
 Juris sepulturæ concessio convalidatur ab Epi-
 scopo absque Apostolico beneplacito: nu-
 mer.5. ibid.
 Jus istud non venit sub concessione cappellæ:
 num.7. ibid.
 Vid. *Sepultura*.
JUS SUCCEDENDI.
 Jus succedendi ex concordia inita inter grava-
 tos non censetur innovatum; dec.37. nu.20.
Tom.1. p.52.
JUS VISITANDI.
 Jus visitandi in concernentibus animarum cu-
 ram, quæ Ecclesiæ incumbit, provenit ex eo,
 quod ex Apostolica autoritate Ecclesiæ
 subjacet jurisdictioni, & auctoritati Ordina-
 rii: dec.152. n.1. Tom.1. p.241.
JUS VITALITIUM.
 Jus vitalitium restrictum ad vitam unius pro
 exactione fructuum census, quodcumque
 aliud tempus excludit: decif.865. num.4.
Tom.3. p.457.
 Vid. *Vitalitium*.
JUSTITIA.
 Justitia sententiæ immissionis probatur ex vo-
 catione immissi, & identitate bonorum: de-
 cif.212. n.1. Tom.1. pag.333. & 597. n.4. & 5. Tom.2. p.461.
 Justitia mandati evincitur ex relatione periti ju-
 dicialiter electi: dec.336. n.9. Tom.2. p.132.
 Justitia transactionis a dubio litis eventu, aliis-
 que in decisione commensuratur: decif.603.
 num.18. Tom.2. p.472.
 Justitia sententiæ optime a decisionum funda-
 mentis desumitur, quæ adversarius appro-
 bavit: dec.634. n.4. Tom.3. p.20.
LABO;

L

LABORERIA.

- L**aborerorum particularis descriptio ad alium finem facta non coarctat laboreria ab aliis fabris facta non fuisse, quia inibi non adnotata legantur: dec. 141. num. 15. Tom. 1. p. 224.
- L**aboreria suppleta pro medietate fuisse a secundo fabro probatur, si illum, qui prius operabatur, medietatem tantum ex peritia fecisse appareat: num. 16. ibid.
- L**aboreria ubi sunt necessaria ad opus demandatum sunt omnino persolvenda: prædicta dec. 141. num. 23. Tom. 1. p. 225.

LÆSIO IN GENERE.

- L**æsio, quæ ex facto authoris excluditur non juvat: dec. 250. n. 2. Tom. 1. p. 407.
- L**æsio canonum exclusa remanet, si eisdem actor acceptaverit, alique emphyteutæ eundem canonem persolvant: n. 3. & 5. ibid.
- L**æsio subsequens in solutione canonum quomodo probetur: num. 6. ibid.
- N**ec probatur ex peritia, quæ integrum terrenum non æstimat; & quare: n. 7. ibid.
- E**t quæ nudi tantum terreni valorem considerat: n. 8. ibid.
- L**æsio mulieris, dignoscitur si in patrimonium sacrum bona majoris fructus assignentur: dec. 296. num. 2. Tom. 1. p. 469.
- L**æsio, ut ex fructuum quantitate consideretur, inspicere debet tempus assignationis bonorum: ibid. num. 7. p. 470.
- L**æsionis probatio conquassatur ab altera contraria; vel saltem inepta redditur: numer. 9. & 10. ibid.
- L**æsio enormissima adjudicationis non consideratur, attento pretio rei, si illa ad vitam solius debitoris facta fuerit: dec. 378 num. 7. Tom. 2. p. 109.
- L**æsionis exceptio post sexaginta annos adversus claram obligationem non admittitur: num. 8. ibid.
- L**æsio ex conventionibus, aliisque facti circumstantiis desumitur: dec. 381. num. 24. Tom. 2. p. 115.
- L**æsio contractus, ut consideretur, æstimanda sunt omnia, ex quibus fundi pretium augetur: dec. 398. n. 19. Tom. 2. p. 139.
- E**t præsertim æstimari debet res, quæ fundo inserviunt, & separatim etiam locantur: num. 20. ibid.
- L**æsio in renunciatione ex causa dotis, ut probetur, debet constare de statu hæreditario, a quo desumitur: dec. 473. n. 13. T. 2. p. 268.
- L**æsio proficiens ex defectu relevationis, debet cum probatione singularum paritarum evidenter excludi: dec. 551. n. 8. T. 2. p. 390.
- L**æsio in renunciatione facta occasione dotis receptæ a patre vivente non consideratur respectu ipsius patrimonii, sed consideratur, an dos ex more regionis, & personarum qualitate sit congrua, & de paraggio: dec. 558. n. 7. Tom. 2. p. 398.
- E**t talis læsio sublata remanet, quum mulier una cum viro cum omnibus solemnitatibus dorem congruam confessa est: n. 8. ibid.
- L**æsio renunciationis pro dote excluditur, quum data fuerit a patre vivente, acceptantibus filia, ejusque viro cum omnibus solemnitatibus, & congruam esse assentientibus: dec. 559. num. 3. Tom. 2. p. 399.
- L**æsio in renunciatione pro dote non commensuratur a quantitate patrimonii, & legitima, quum est congrua, respectu qualitatis loci, & personarum, & datur a patre vivente: num. 4. ibid.
- L**æsio enormissima, in qua filii unice se possent fundare ad impugnamandam obligationem factam pro liberando patre a carceribus, nihil attenditur, non firmato statu hæreditario: dec. 600. n. 4. Tom. 2. p. 467.
- E**t quum nullum dent sumum de pauperate patrimonii: num. 5. ibid.
- L**æsio in adjudicatione bonorum durante ad vitam debitoris, non ita facile ex pretio rei adjudicatur: dec. 608. n. 23. Tom. 2. p. 477.
- L**æsio ad effectum rescindendi transactionem debet esse enormissima: dec. 603. num. 11. Tom. 2. p. 471.
- E**x læsione enormissima fructus precepti in adjudicatione, in extinctionem foris impuntantur: dec. 606. num. 21. dec. 378 num. 6. Tom. 2. p. 477. & 109.
- L**æsio in sententia non datur, quoties ista non sit injusta: dec. 612. n. 1. Tom. 1. p. 48.
- L**æsio excluditur a validitate, & iustitia sententiæ: dec. 626. num. 2. Tom. 2. pag. 507. & 634. num. 2. Tom. 3. p. 20.
- L**æsio non de facili allegari potest in venditione, seu adjudicatione juris vitalitii: dec. 632. num. 20. Tom. 3. p. 18.
- A**d læsionem excludendam contraria peritorum relatio satis est, quæ in transactioe sequuta fuisse prætendatur, & eque exclusa, transactio est omnino exequenda: dec. 699. num. 1. Tom. 3. p. 142.
- A**d læsionem in probandam valor unus rei ab illius statu antiquo desumitur, non attenditur: dec. 757. n. 3. Tom. 3. p. 248.
- L**æsio oritur in contractu, qui ferat, quod unus satisfieri debeat ex pensionibus, quæ nisi post longissimum tempus debitum exingerent: dec. 759. n. 5. & 6. T. 3. p. 254.
- L**æsio enormissima est ultra bessellem, quemcumque inficiens contractum: n. 7. ibid.
- L**æsio non evitatur, licet unus promississet, se ad perfectionem deducturum ad scium pro designata summa, & casu, quo ad plus ascendisset, illud plus, promississet doaturum, si tamen idem plus ultra bessellem extendere: num. 8. ibid.
- A**mplia, etiam si talis læsio allegaretur ab artifice in contractu artem propriam concernente, licet in ea ignorans non præsumatur, & quare: num. 9. ibid.

Læsioni enormissimæ renunciatio ex conjecturis inferri nequit; sed est per concludentissimas probationes firmanda: ibid. n. 15. p. 255.
Læsio enormis facit legenti actionem competere, vel ad restituendam rem, vel ad quanti interfit eadem læsio: n. 16. ibid.
Læsio enormissima facit, ut omnia sint in prilluni redigenda, & quidquid impensum fuerit, restitatur: num. 17. ibid.
Læsio exorbitans quemcumque inficit contractum: dec. 773. n. 17. Tom. 3. p. 279.
Læsio, ut adesse dicatur, exigit, quod valor rei de tempore contractus concludenter probetur: dec. 776. n. 21. Tom. 3. p. 282.
Læsio, & error in divisione per univocas, & inclitas probationes ab allegante probari debent: dec. 783. n. 2, & 3. Tom. 3. p. 299.
Læsio non probatur ex simplici iuversimilitudine in divisione per publicum instrumentum facta: ibid. n. 22. p. 301.
 Amplia, si dividens siliuerit in divisione de ea precisa re, de qua eam sibi fuisse indutam prætendit: num. 23. ibid.
 Item, ex simplici duorum testium dicto, si per publicum instrumentum fit facta: numer. 25. ibid.
Læsio debet esse ultra dimidiam, ut ex ea transactio rescindatur: decisio. 820. numer. 17. Tom. 3. p. 372.
Læsio enormissima intrat, quando ex contractu neque medietas crediti attingeretur: dec. 871. n. 9. Tom. 4. p. 5.
Læsio non præsumitur in deliberatione auctoritati iudicis facta: dec. 931. n. 5. T. 4. p. 114.
 Amplia, si adit lapsus temporis, quo casu esset concludenter ab autore probanda, & de præciso tempore facta deliberationis: num. 6. ibid.
 Subamplia, si agatur in iudicio manutentionis, & reintegrationis: num. 7. ibid.
Læsio enormissima consistit in venditione rei minori pretio duarum ex tribus partibus veri valoris: dec. 1018. n. 18. Tom. 4. p. 287.
Læsio in deliberatione nulla census consistit in villi illius appretiatione, quæ debet a pretio vero deinde reposito regulari: decisio. 1039. num. 8. Tom. 4. p. 329.
Læsio enormissima per rem iudicatam canonizata, & acceptata nullam defensionem admittit: dec. 1067. n. 9. Tom. 4. p. 388.
Læsio ex casu accidentaliter superventa contractum non irritat, quum illius natura in linea substantiæ, & non accidentis sit ponderanda: dec. 1178. num. 5. Tom. 5. p. 199.
Læsio ultra dimidiam, dicitur enormissima, & quemcumque inficit contractum, & quod sequuta sit in obignoratione gemmarum, probatur ex relationibus peritorum, qui apud adem sacram easdem, citato creditore, recognovissent: dec. 1243. n. 19., & 21. Tom. 5. p. 359.
Læsio tertiam veli valoris partem excedens, contractum viciat ex statuto urbis *cap. 151. lib. 1.*: num. 20. ibid.
LÆSIO EX ADICTIONE HÆREDITATIS INCONSULTO FACTA.
Læsio in aditione hæreditatis inconsulto pro-

banda est per firmationem status, & probationes, quæ negativam coarctaram concludant: dec. 836. n. 4. Tom. 3. p. 399.
Læsio ad effectum obtinendi restitutionem in integrum adversus hæreditatem sic aditam, quomodo probanda sit: dec. 1016. n. 1., & 2. Tom. 4. p. 278.
Læsio præsumitur favore minoris adeuntis hæreditatem patris sine legis beneficio, præsertim ad propriam personam liberandam: dec. 1034. n. 3. Tom. 4. p. 314.
Læsio non excluditur per hoc, quod filius, casu, quo solveret debita patris, habere posset relevationem adversus alium; adeo quod ex hoc capite restitutionis prædictæ beneficio juvari nequeat: ibid. n. 4. p. 315.
 Amplia, si ille, qui ad relevationem teneretur, esset decedens: num. 5. ibid.
Læsio prædicta non facit ex simplici ostensione debitorum hæreditatorum; nisi simul pari probatione patrimonii quantitas probetur: dec. 1108. n. 28. Tom. 5. p. 37.
Læsio ad effectum irritandi inventarium desumenda est ex combinatione status activi cum passivo hæreditatis: decisio. 1176. num. 9. Tom. 5. p. 194.
Læsio ex inconsulto adita hæreditate probatur per nutricem, ex quo pupillus coactus sit consumere integram hæreditatis substantiam pro dimissione aris alieni; & ulterius adhuc indeteciti creditores remaneant: dec. 1368. num. 2. Tom. 6. p. 228.
Læsio huiusmodi ut dicatur probata, requiritur necessarius certitudo status activi cum passivo: num. 3. ibid.
 Vid. *Emtio.*

LÆSIO IN CONTRACTIBUS MULIERUM.

Læsio, quam mulier in sua dote patitur, ex obligatione ultra medietatem, pro ejus nullitate desumitur de tempore dumtaxat obligationis, non solutionis sequitur: decisio. 551. num. 6. Tom. 2. p. 390.
Læsio in dote, ratione contractuum a muliere initorum non consideratur, attenta quantitate in obligatione contenta; sed unice attenta quantitate, in qua mulier, excusso viri patrimonio, de proprio damnum patitur: dec. 605. n. 3., & 10. Tom. 2. p. 474.
Læsio in transactione non deducitur, ex quo mulier sine solemnitatibus ad eam devenisset quando locale statutum in contractibus mulierum eas non requirit: dec. 793. numer. 15. Tom. 3. p. 322.
 Amplia, si mulier fuisset major, quæ de jure communi, potest sine solemnitatibus contrahere: n. 16. ibid.
Læsio in renunciatione facta a mulieribus de bonis maternis non intrat, quando tenuis fuisset matris hæreditas, & pater eas de proprio in magna parte dotasset: dec. 949. numer. 25. Tom. 4. p. 146.
Læsio non deducitur, ex quo in instrumento renunciationis dicatur facta extensio ad non renunciata, quando hæc ad simplicem declarationem redigeretur: ibid. n. 27. p. 147.
Læsio ex defectu relevationis in actu obligationis

nis non dicitur a filio, qui se pro patre obligavit, satis probata per deductionem altimi bonorum ad illum pertinentium, literas sacre visitationis ab eo reportatas, & testium depositiones super ejusdem paupertate, & quare: dec. 1370. n. 8. 9. 11. & 12. T. 6. p. 233.

Vid. *Filius familias*; *Mulier quoad contractus, & obligationes*.

LESIO IN CONTRACTIBUS EMPHYTEUTICIS.

Lesio ut probetur in re emphyteutica, de fructibus quoque, vitibus, & arboribus, quæ solo emphyteutico cesserunt, ratio habenda est: dec. 250. n. 9. Tom. 1. p. 407.

Et quoque de fructibus, quos fundus emphyteuticus in potentia ferre potest: n. 10. ibid.

Lesionem, obligatio emphyteutæ fundum fodivum plantandi, tamquam de natura contractus, ex se non producit: n. 11. ibid.

Lesio ex venditione vinearum vicinarum minori canone gravatarum pro modico pretio non convincitur; & quare: n. 13. ibid.

Lesio solutionis canonum removetur ab observantia eorundem solutionis absque reclamazione: n. 14. ibid.

Lesionis probatio in ipsa origine emphyteusis difficilis est post lapsum 60. annorum: decif. 398. n. 2. T. 2. p. 138.

Lesio in emphyteusi ut ex peritia probetur, eadem referre debet, non solum de quantitate fructuum, qui tempore concessionis percipiebantur; sed etiam de lis, qui aptitudine, & potentia potuissent produci: n. 4. ibid.

Lesio pariter in emphyteusi ut probetur constare debet, ut res concessa tot fructus ferre non possuisset, quæ pro canonis solutione sufficerent: n. 5. ibid.

Lesio, & quod terrenum in emphyteusim concessum sit fodivum, excluditur; si idem antea locabatur pro majori responsione; etsi ad sit domus cum cortili, quæque ad alios usus, quam pro servitio fundi, locata fuerit; nu. 8. ad 10. ibid.

Lesio in origine contractus non adfuisse præsumitur, quia primus emphyteuta, ejusque successores non præsumuntur excedentem canonem passi, & cum longa observantia, continuale persolvere; n. 11. ibid.

Lesio successive sequuta in emphyteusi, ut dicatur, per necesse debet ostendi, quod fundi deterioratio non processerit ex culpa emphyteutæ, & quod causa, quæ supervenit sit perpetua, adimens aptitudinem producenti majores fructus, etiam cum diligentia emphyteutæ; hisque deficientibus, reductionem canonum emphyteuta consequi nequit: ibid. num. 15. & seq. p. 139.

LAICUS.

Laicus præsentari non potest ad beneficia Ecclesiastica, & si fiat, nulliter fit: dec. 480. n. 7. Tom. 2. p. 280.

Laicus non habet facultatem donandi spiritualia, sed temporalia tantum: dec. 1005. nu. 3. Tom. 4. p. 148.

Limita, si donatio laici ab Episcopo approbaretur: n. 4. ibid.

L A T R O.

Latrones, & prædones, licet in scelere fraternizent, diffiunt tamen in modo crimen perpetrandi: dec. 691. n. 7. Tom. 3. p. 128.

L A V A T O R I U M.

Locatio domus, quæ lavatorium non comprehenderet, non sufficit, ut dici possit, quod istud ad locantem non pertineret; quoniam talis reticentia ad simplicem exemptionem a re locata sit referibilis: dec. 1013. numer. 8., & 11. Tom. 4. p. 272.

L A U D E M I U M.

Laudemium etiam in emphyteusi hereditaria, solvitur, quum bona transeunt in extraneos: dec. 133. n. 14. Tom. 1. p. 203.

Laudemium ex lapsu centum annorum bis solum in renovationibus in tot cereis, de quibus dominus directus se contentum declaravit, validum certe est; dec. 485. num. 4. Tomo 2. p. 288.

In **Laudemiorum** quantitate est servanda consuetudo antiqua; n. 6. ibid.

Laudemium pro renovatione investituræ bonorum dotium, constante matrimonio, vir de proprio solvere tenetur: dec. 628. num. 31. Tom. 3. p. 8.

Laudemium solvendum est a viro, si super dotali re investituram petat: dec. 779. num. 21. Tom. 3. p. 291.

Laudemij solutio est bonorum libertati, & alodialitati contraria: dec. 791. n. 15. 16. 17., & 18. T. 3. p. 118.

Laudemium in quocumque casu, & indistincte debetur domino directo; quotiescumque res emphyteutica de persona in personam transiit: dec. 857. n. 18. Tom. 3. p. 445.

Laudemia a manibus mortuis nunquam solvuntur, bene vero quinquennia ob amissam facultatem alienandis: n. 20. ibid.

Laudemium taxatur in quinquagesima parte valoris rei emphyteuticæ: dec. 1105. num. 2. Tomo 5. p. 27.

Laudemium augetur ex melioramentis, & augmento factis ab emphyteuta; ibidem numer. 17. p. 28.

Laudemia debentur etiam ab hærede, quando quis acquirit non ex lege primæ investituræ; sed ex novo contractu: ibid. n. 22. p. 29.

Laudemia regulantur, juxta valorem rei emphyteuticæ: sicut & quinquennia: dec. 1156. numer. 1. Tomo 5. p. 153.

L A U D U M.

Laudum est nullum, quando per eum omnes controversiæ non dirimuntur, & arbitri sunt electi ad hunc præsum effectum dirimendi omnes controversias: dec. 164. num. 4. & 5. Tomo 1. p. 254.

Laudum continens materias distinctas potest pro parte acceptari, & pro parte regulari: ibid. num. 10. p. 255.

Laudum acceptans, in quo demandetur erectio cappellanæ ad formam testamenti, etiam si protestetur testamentum non acceptare, tamen adimplere tenetur: dec. 392. numer. 16. Tom. 2. p. 136.

Laudum, a quo partes hinc inde, in parte, & partibus appellarunt, nullius roboris est; dec.

784. n. 16. Tom. 3. p. 304.
Ex Laudo hinc inde acceptato optime deducitur fideicommissum fuisse divisum, & ex eo detrahenda fuisse detracta in quantitate liquida, & certa, ejusque statum fuisse firmatum: dec. 810. n. 4. Tom. 3. p. 348.
 Laudum ferens, quod pecunie a patre filio solute in legitima causam non caderent, quando adesse receptae ira declarantes, non attenditur: dec. 824. n. 3. T. 3. p. 377.
 Laudum in antiquis necesse non est, quod exhibeatur, ut extitisse praesumat: sed sat est quod per enunciativam in actu serio, & proportionato emissam, illud promulgatum fuisse probetur: dec. 1110. n. 20. Tom. 5. p. 40.
 Laudum iustum exequendum est, & in parte excessiva moderandum: dec. 1124. numer. 1. Tom. 5. p. 74.
 Laudum antiquitus promulgatum in causa a iudice est examinandum, quum ei multum sit deferendum: dec. 1126. n. 24. T. 5. p. 83.
 Laudum praesupponit omnia quantumvis generaliter, & ample ibi expressa, ad causam, & titulum, quae ibi fundamentum praebere, referenda esse: dec. 1150. n. 10. T. 5. p. 142.
 Laudum non praesumitur ullam habuisse relationem ad ea, quae nullatenus fuissent in ea expressa, licet verbis generalibus conceptum legeretur: n. 11. ibid.
 Laudum a partibus acceptatum, ad ea, de quibus partes loquuti non fuissent, non extenditur, & de quibus illud verbum non faceret: dec. 1203. n. 16. Tom. 5. p. 261.
 Laudum semper praesumitur validum, donec adversus ipsum restitutio in integrum non concedatur: dec. 1277. n. 4. & 6. T. 6. p. 22.
 Laudum solemniter acceptatum habet vim rei iudicate, semperque est supponendum, donec in suo congruo iudicio restitutionis in integrum de medio non auferatur: dec. 1326. n. 8. & 9. & 1359. n. 5. & 16. T. 6. p. 143. 208. & seq.
 Laudum probat qualitates bonorum, & ad quae ex duobus fideicommissis talia, & qualia bona pertineant: d. dec. 1359. num. 6. Tom. 6. p. 208.
LECTOR, LECTURA.
 Legisse quis dicitur probare, qui in schedulis intimavit se fore publice lecturum: dec. 625. n. 8. Tom. 2. p. 504.
 Quamvis ob defectum auditorum non legerit, quum per eum non steterit n. 9. ibid.
 Lectura in canonicis Colonien. an requiratur, & quomodo: n. 13. & 14. ibid.
 Lector impeditus, vel dispensatus pro actu legente habetur, & quare: ibid. n. 16. p. 505.
 Lecturam doctor affectate, propriaque auctoritate fecisse non dicitur, qui id fecit ad graduationem consequutivam, & admissionem praecedenter factam. n. 18. ib. Vid. *Defectus ad d. dec.*
LEGATITIA S.
 Legalitas instrumenti convincit ex illius exemplatione, citata parte coram iudice compulso: facta: dec. 167. n. 7. Tom. 1. p. 259.
LEGATARIUS.
 Legatarius sibi acquirit fructus perceptos de re legata: dec. 117. n. 16. Tom. 1. p. 182.
 Intellige hanc conclusionem procedere, quo-

tes acceptavit legatum cum suis oneribus, alias si acceptare recusaverit, fructus vel restitueret, vel compensare tenetur cum aliis sibi debitis: n. 17. ibid.
 Legatarius tenetur recipere possessionem legati de manu heredis: dec. 896. n. 3. T. 4. p. 47. & 1276. n. 14. Tom. 6. p. 21.
 Legatarius, simulque heres dari nequit: dec. 926. n. 23. Tom. 4. p. 103.
 Legatarius ut rem legatam consequatur adversus heredem, qui eam esse propriam contenderet, & non testatoris, sat est, quod adversus istum de non reddita ratione excipiat: dec. 1115. n. 18. Tom. 5. p. 53.
 Legatarius nullum super re legata sibi vindicat dominium, si ista fideicommissi onere gravaretur: dec. 1116. n. 3. Tom. 5. p. 55.
 Legatarius, qui super re legata molestias passus est ex parte creditoris hypothecarii, si easdem vellet revertere adversus fideicommissarium super ea jus habentem, repellitur exceptione legis *vindicatorem ff. de vi et vi. ibid.* n. 6. p. 56.
 Legatarius, qui super re legata molestias passus est ex parte heredis fideicommissarii, si solvendo iura fideicommissi referre curet, dat intelligere voluisse mutare titulum possidendi: dec. 1146. n. 4. Tom. 5. p. 134.
 Legatarius sequuto legantis obitu, ad rem legatam ius statim acquirit: dec. 1287. num. 3. T. 6. Vid. *Legatum quoad acceptationem.* p. 42.
LEGATI.
 Legati Bononiae contra jus disponere nequeunt: dec. 1193. n. 20. Tom. 5. Vid. *Legatus.* p. 246.
LEGATUM IN GENERE.
 Legatum dotis relictum ab ascendente primis feminis non inducit fideicommissum favore masculorum quoad ultiores feminas: dec. 26. n. 10. Tom. 1. p. 34.
 Legatum non relictum ob amorem Dei, & pietatis causa, sed in causam profanam non est comprehensum sub facultatibus Rev. Fabricae: dec. 143. n. 5. T. 1. p. 228.
 Legatum dici nequit pium, praeter intentionem legantis: ibid. n. 23. p. 229.
 In Legatorum satisfactionem haeres fideicommissarius, non urgentibus creditoribus, potest fructus in hereditate repertos erogare: dec. 147. n. 10. Tom. 1. p. 236.
 Legata solventi testatoris datur retentio pro intranti quantitate super illius hereditate: dec. 162. n. 13. Tom. 1. p. 252.
 Legatum pro dote etiam minori relictum non debetur, nisi nuptiarum conditione purificata: dec. 244. n. 7. Tom. 1. p. 394.
 Quod si tunc illico tradatur, nulla mora a legati debitore dicitur incurri: nec illius fructus debentur: n. 8. & 9. ibid.
 Legatum dotis in pecuniis in arca habere pupillae utilitas est, quam tenere investitum, ut ita facilius virum inveniat: ibid. n. 11. 12. 13. & 14. d. p. 394. & seq.
 Legatum dotis loco legitimae succedit in Civitate Fulginei: ibid. n. 15. & 16. p. 445.
 Legatum dotis in subiectis statuto Urbis legitimae naturam assumit: dec. 245. n. 42. T. 1. p. 399.
 Le-

Legatum relicum a fideicommittente, sub fideicommissio non cadit; dec. 761. numer. 14. Tom. 3. p. 260.

Legata nec peti, nec solvi potest, donec pendet lis super testamenti validitate, a quo promanet; dec. 779. d. 20. Tom. 3. p. 291.

Legatum mensurum usque ad obitum favore legatarii non refecatur per transuersionem hereditatis de una in aliam personam; decif. 842. n. 7. Tom. 3. p. 412.

De Legato annuo remissio facta a filia favore matris deducitur, ex quo, licet illud sibi filia libere servasset pro ejus libero usu, attamen a matre exigí absque ulla querela permiffisset; dec. 927. n. 15. Tom. 4. p. 105.

Amplia, si mater illud erogasset in honorificentioris filii sustentationem; n. 16. ibid.

Legatum institutionis titulo filiae a matre relicum, eandem ad fuitatis jura non restituit; dec. 1142. n. 14. Tom. 5. p. 119.

Legatum non retardatur per exceptiones altioris indagationis; dec. 1144. n. 3. Tom. 5. p. 139.

Legatum non potest retardari ab herede sub pretextu fideicommissi, quando testamentum cum tali onere sibi iniunctum acceptasset, quod si allegat, hereditatem tenetur dimittere; ibid. n. 13. & 17. p. 131.

Amplia, ut neque per viam redditionis rationis, vel juris deliberandi ab eodem oblati a tali solutione liberetur, nisi totaliter hereditatem dimitteret; n. 14. ibid.

Legatum factum a testatore de aliquo credito, continet rem in causam crediti a testatore captam; dec. 1163. n. 6. Tom. 5. p. 163.

Legatum dicitur causa lucrativa; dec. 1226. n. 6. Tom. 5. p. 314.

In Legatum usufructus fundi dicitur relicum, si testator dixerit se deferere legatario omnes suorum bonorum fructus, illius vita durante; dec. 1320. n. 9. Tom. 6. p. 129.

Legatum super fructibus relicum, ut plurimum in cre testatorum stat pro legato usufructus; n. 10. ibid.

Vid. Ususfructus quoad legatum.

Legatum acquiritur a vidua, quæ ad secundæ vota pertransiit, nisi sub expressa viduitatis conditione scriptum sit; dec. 1398. num. 25. Tom. 6. p. 306.

Vid. Prælegatum.

LEGATUM QUOAD ACCEPTATIONEM.

Legatum acceptans sub conditione de nihil aliud prætendendo, aliis iuribus censetur renunciasse; dec. 14. n. 1. Tom. 1. p. 18.

Circa Legati acceptationem petens terminum ad deliberandum, non per hoc præsumitur acceptasse; dec. 272. n. 16. Tom. 1. p. 441.

Legati acceptationem successor tenetur ab auctore factam probare; n. 17. ibid.

Legata pia acceptans integre, singula sub eis comprehensa adimplere debet; dec. 431. n. 20. Tom. 2. p. 204.

Legatarius acceptans legatum sibi a testatore relicum, cum isto se dicitur contraxisse, & amplius resiliire non valet; dec. 1189. n. 1 & 7. Tom. 5. p. 235.

Legatarius acceptans legatum cum onere sibi

iniuncto, etiam ad totum onus adstrictus remanet, nulla habita proportionem ad quantitatem, & proportionem emolumenti legato infixi; ibid. n. 7. p. 236.

Amplia, quando legatum non esset compensativum, quo casu onus esse deberet in parimensura cum legato; sed esset pro omni, & toto eo, quod legatario de jure competeret; n. 8. ibid.

Legatarius, ut dicatur legatum cum onere iniuncto acceptasse, probatur, ex quo testamentum ad suam intentionem fundandam produxisset; illiusque vigore legatum posulasset; n. 11. ibid.

Amplia, quando declarasset se velle acceptare legatum cum omni commodum, & incommodum a legante iniuncto, perque viginti annos filiusset; n. 12. & 13. ibid.

Legatarius declarans se acceptare legatum cum verbis *promt in testamento continetur*, relative ad idem testamentum in omnibus suis partibus se habuisse dicendus est; n. 14. ibid.

LEGATUM ALIMENTORUM.

Sub Legato alimentorum veniunt omnes expensæ infirmitatum; dec. 303. n. 18. T. 1. p. 480.

Exceptis expensis ultimæ infirmitatis, & funerum, quæ derahuntur ab hereditate ejus, pro quo sunt factæ; præsertim quum illud amplissimis verbis non sit conceptum; num. 19. & 20. ibid.

Legatum alimentorum filia habens sui favore a patre scriptum, si maternæ domi alita sit, illud tenetur compensare; dec. 927. num. 2. Tom. 4. p. 104.

Vid. Alimenta.

LEGATUM QUOAD ASSIGNATIONEM, ET SUPPLEMENTUM.

Legatum integre debetur, nec a suppleendo liberatur hæres ex assignatione fundi, quum testator nullum de assignatione, sed de annua quantitate verbum fecit; dec. 367. numer. 15. Tom. 2. p. 85.

Vid. Assignatio.

LEGATUM A QUO, ET EX QUIBUS BONIS DEBEATUR.

Legato gravari non possunt bona præcedenter donata, nec de his testari; dec. 462. numer. 5. Tomo 2. p. 248.

Secus, si vel ex utriusque consensu donatio sit revocata, vel sit nulla; n. 6. ibid.

Vid. Testator ad dec. 367. & 867.

Legatum, si vel profanum, si vel ad piam causam, secundum ultimam opinionem, adimpleri debet ex bonis pro eo a testatore designatis; dec. 867. n. 3. & 12. T. 3. p. 462.

Amplia, si testator prohibuisset, quod bona designata pro legato *A.* nec in alios usus etiam necessarios converterentur; n. 5. ibid.

Subamplia, si in secundo testamento ad primum jam revocatum testator se retulisset, in eoque sic disposuisset, quod operatur, ut omnia in primo disposita, volita in secundo dicantur; n. 6. ibid.

Item, si enumerasset omnia ea, quæ in adimplendum legati *A.* forent eroganda; numer. 7. ibid.

Similiter, si jussisset, ut ex istis dotalis fundus

dus pro legatis piii adimplemento constituere-
 tur: n.8. ibi 4.
 Pariter, si legatum, pro quo assignasset bona.
 A. fuisset prædilectus, & quod ex duobus le-
 gatis prædilectus dicatur: ibidem n.9. p.463.
 Vid. *Boni in genere ad d. dec. 667.*
LEGATUM AD PIAS CAUSAS.
 Legata, super quibus Rev. Fabrica facultates
 habet, pietatis intuitu debent esse relicta:
 dec.143. n.4. Tom.1. p.228.
 Legatum de per se pium dicitur, absque legan-
 tis intentione, quum Ecclesiæ catholicæ utili-
 tatem respiciat, & quid requiratur, ut pium
 dicendum sit: ibid. n.19. & 28. p.229.
 In Legatis piis, & in testatoris suffragium pro
 integra solutione, in dubio, resolvendum
 est: dec.367. n.12. Tom.2. p.85.
 Præsertim, si testator perpetuitatis qualita-
 tem in opere pio repetierit: n.13. ibid.
 Et quum principaliter solutionem in animo
 habuerit: n.14. ibid.
 Legatum pro missarum celebratione est pium:
 dec.392. n.3. Tom.2. p.129.
 Legatum ut pro pio habeatur, sufficit, quod
 causa pia sit annexa, & consequitiva: ibid.
 num.20. p.130.
 Legata pia acceptant integre, singula sub eis
 comprehensa adimplere debet: dec.431. nu-
 mer. 20. Tom.2. p.204.
 Legata pia ex fidelium religione Ecclesiæ relic-
 ta, alteri applicari nequeunt sine consensu
 Papæ: dec.782. n.4. Tom.3. p.296.
 Legatum de duobus illud est prædilectius, quod
 est factum favore Ecclesiæ, ubi testator vo-
 luit sepelli: dec.867. n.10. T.3. p.463.
 Legata pia ex reliquo assis hæreditarii sunt de-
 trahenda, nec legitimam minuunt: decis.
 907. n.14. Tom.4. p.67.
 Legata pia celerem petunt executionem, ob
 defuncti animæ suffragium: dec.1379 nu. 5.
 & 6. Tom.6. p.264.
 • Vid. *Legatum quoad integrationem.*
 • Vid. *Beneficium laicale.*
**LEGATUM QUOAD JUS ACCRE-
 SCENDI.**
 Legatariorum favore jus accrescendi, altero de-
 ficiente, non datur, quando legatum fuit
 distinctum in certas, & distinctas partes: de-
 cis. 311. n.4. Tom.1. p.491.
LEGATUM QUOAD FRUCTUS.
 Legatum pecuniarum nullum fructum, & ac-
 cessiones producit: dec.244. n.1. T.1. p.394.
 Limita, in legato facto minori, vel pupillo:
 n.2. & 3. ibid.
 Legati debitor, pupillo, & minori etiam non
 petenti, ad legati usuras tenetur: n.4. ibid.
 Declara, procedere in legatis puris illico sol-
 vendis: n.5. ibid.
 Non autem in legatis conditionalibus depen-
 dentibus a certi casus eventu: n.6. ibid.
 Legatum pro dote relictum, si illico sequutis
 nuptiis tradatur, fructus non parit: num. 7.
 8. & 9. ibid.
 In Legatis relictis in dies, vel sub conditione
 filiiab, ut nubant, fructus medii temporis
 spectant ad patris hæredem, donec cedat
 legati dies: n.10. ibid.

Legati dotis fructus, etiam legitimæ loco sue-
 cedentis, acquiruntur hæredi patris seminan-
 alenti: ibid. n.17. & 19. p.395.
 Etiam si superent alimenta, sique deficiant,
 non possunt repeti; & ideo vana est in illo
 casu fructuum perquisitio: n.18 & 20. ibid.
 In Legato pretii intra certum tempus investien-
 di fructus absque interpellatione debentur a
 die adimplementi explendi, & quare: dec.
 672. n.3. Tom.3. p.90.
 Legati fructus mulier non potest petere, quos
 ejus virricus bona fide, ipsaque sciente, &
 patiente in domesticos usus convertisset, idem
 que procedit etiam favore viri: dec.927. nu-
 mer. 10. Tom.4. p.105.
 Amplia, si filia, ejusque vir una cum matre,
 & vitricus in una eademque mensa, ac domo
 convixissent, & vitricus fuisset deputatus cu-
 rator ipsi viro: n.11. ibid.
 Legatario fructus ab hærede debentur a die
 motæ litis, juxta taxam a perito factam: dec.
 1094. n.6. Tom.4. p.455.
**LEGATUM QUOAD INTERPRETA-
 TIONEM.**
 Legatum in cujus dispositionis proemio respici-
 tur causa profana, pium non est, sed profa-
 num: dec.143. n.8. & 10. T.1. p.128.
 Præsertim, si geminate legans, causam profa-
 nam, proprii scilicet nominis honorificen-
 tiam expresserit, stricteque demandaverit:
 n.9. ibid.
 Legatum relictum pro sustentatione equitum,
 qui proficundo in caravanis, consequi va-
 leant commendas, honores, & dignitates,
 est profana causa factum, ideoque profanum:
 n.11. ibid.
 Legati quando causa finalis est honor, & cadu-
 cus splendor, admitti nequit alia pietatis,
 non cogitata, nec expressa: n.13. ibid.
 Legatum, ut cognoscatur, an sit pium, vel non,
 attendi debet causa a testatore expressa, &
 finalis; non autem tacita, & coniectura: nu-
 mer. 14. ibid.
 Legatum de per se pium dicitur absque legan-
 tis intentione, quum Ecclesiæ catholicæ utili-
 tatem respiciat: ibid. n.19. p.229.
 Declarantur superiores conclusiones in num.
 18. & 19. procedere, si legatum directe
 factum fuisset ad opus pium faciendum, secus
 tamen quum causa finalis, per quam fuit relic-
 tum, est profana: n.21. ibid.
 Et quando religiosus factum, non intuitu re-
 ligionis, & ordinis; sed præcisè ad gratifi-
 candum determinatæ personæ religiose cum
 verbis pietatis intellectum excludentibus
 fuit relictum: n.22. ibid.
 Legati natura, ut distinguatur, magis legati
 causa, quam legatarii persona est inspicien-
 da: n.25. ibid.
 Legatum ulusfructus factum filio monacho sub
 conditione, quod non acquiratur monaste-
 rio, non est pium: n.26. ibid.
 Legatum ad hoc, ut pium dici debeat, requiri-
 tur, quod opera pietatis illius majorem par-
 tem efficiant, & non sufficit, si modicam
 ejusdem tantum partem respiciant: n.28. ibid.
 Vid. *Causa pia ad d. dec.*

Legatum non censetur relictum in causa legitima, quando ista non debetur, sed amoris impulsu: dec. 162. n. 10. Tom. 1. p. 253.

Legatum imputari potest in legitimam, quum ista a legatariis ex propria persona petere: num. 11. ibid.

Secus autem, si pretendatur ex persona alterius, cui legitima debita erat: n. 12. ibid.

Legatum factum ex causa amoris, ideo, & non quod sit purum, & absque mentione legitima, in eam non imputatur; & quare: dec. 303. n. 17. Tom. 1. p. 479.

Vid. Testator ad dec. 367.

Legatum factum favore prepositi Ecclesie, in qua canonicatum erigi mandaverat testator, si erectionem postea in eadem Ecclesia mutet, & in alia demandet; dicitur ademptum: dec. 419. num. 5. *limita* n. 6. T. 2. p. 184.

Legatum factum indefinito canonicis, vel preposito Ecclesie de jure, contemplatione Ecclesie censetur relictum: n. 7. ibid.

Vid. Legatum remuneratorium.

Legatum alicujus summae, quam testator iussit investiri, & successive etiam fructus non dicuntur creditum pecuniarium; sed habetur tamquam legatum speciei fructiferum: dec. 683. num. 3. Tom. 3. p. 114.

Legatum relictum pro dote mulieris cum precepto investendi, cui alter fuit substitutus, succedit in legatum investitum, & fructiferum, & si investimentum, fuerit omisum, ab herede est solvendum: n. 5. ibid.

Legatum dotium factum a testatore favore confratrum societatis propriæ nationis, non presumitur etiam factum favore illorum, qui licet eidem societati adscripti, diversæ tamen essent regionis, & uti exteri, tum activa, quum passiva voce carerent: dec. 1088. num. 10. Tom. 4. p. 432.

Amplia, quando illos de propria civitate, ceteris aliis, licet ejusdem nationis prætulisset: num. 11. ibid.

Vid. iterum Testator ad distam dec. 1088. & 1089.

Legatum sine diminutione præstari mandans testator censetur nolle, quod hæres, sub prætextu inventarii, ab obligatione illud solvendi, se possit liberare: dec. 1115. num. 20. Tom. 5. p. 54.

Legatum factum filie in casu, quo ad eam non devolueretur, & in alio opposito casu, quo illam assequeretur, non requisitum, tacite censetur adeptum, quando iste secundus evenisset casus, quum cessasset causa, ob quam factum: dec. 1295. n. 18. T. 6. p. 63.

Legatum relictum filie a testatore, altero ex alie herede scripto, a fortiori censetur a patre adeptum, casu quo ista suam consequatur hereditatem pro obitu hæredis; si isto casu etiam masculis magis prædictis legitimæ detractioem prohibuisset: numer. 21. ibid.

Legatum purum non censetur adeptum ex quo legans eandem summam pure legatam, deinde sub conditione eidem adscripsisset: dec. 1329. n. 1. Tom. 6. p. 151.

Limita, in legato sub expressa conditione

con-entio: num. 2.

ibid.

Legatum relictum sub unica conditione, & sub unico casu, illo contrario, & contraria conditione evenientibus, tacite adeptum censetur: num. 3. ibid.

Legatum non dicitur purum, sed conditionale, si relictum appareat filie sub conditione -- *Volendos maritare, & monacarsi* -- sique in statu celebri decedenti substitutos dedisset: num. 4. & 7. ibid.

Legatum in certam diem relictum non dicitur purum, & quare: num. 5. ibid.

Legati dies incertam conditionem important: numer. 6. ibid.

Legatum loco dotis relictum intelligitur stare sub conditione; hoc est, si eveniret nuptiarum casus, ad terminos statuti Forolivi: num. 8. & 10. ibid.

Legatum relictum filie a patre sub expressa nuptiarum conditione, ubi viger statutum sceminarum exclusivum, cui se pater presumitur uniformasse, dicitur conditionatum, & non purum, sed a nuptiarum eventu dependens: num. 12. ibid.

Legatum istud censetur adeptum, si filia, tempore nuptiarum, totam patris hereditatem fuisset consequuta, ex quo causa dotis, & legitima cessasse diceretur: numer. 14. & 15. ibid.

Legatum testator relinquens filie loco dotis, si illud non repetat in casu, quo ista suam totam consequeretur hereditatem, censetur animo illud adimendi noluisse repetere: numer. 16. ibid.

Limita, quando filia, patris hereditatem assequitur per medium posterioris dispositionis filii ipsius legantis: num. 17. ibid.

Legatum eidem a fortiori censetur adeptum de mente legantis, quando masculis legitimæ detractioem expresse prohibuisset: ibid. num. 18. p. 152.

Vid. Legatum ad pias causas; Prælegatum.

LEGATUM REMUNERATORIUM, ET QUANDO TALE DICATUR, VEL NON.

Legatum factum cum expressione, quod aliud prætendi ex sua hereditate non possit, facit recognitum fuisse debitum, & bona a se retenta debitoris esse sufficientia pro debiti solutione: dec. 474. n. 15. Tom. 2. p. 270.

Legatum remuneratorium debetur uxori etiam si ageretur in casu, quo intraret dispositio legis *bar. editæ*: dec. 996. n. 9. T. 4. p. 230.

Legatum a viro uxori relictum habetur pro gratuita, & absoluta testatoris liberalitate, si annum tantum cum dimidio una cum viro vixisset, & non dicitur remuneratorium; ideoque non attenditur in præjudicium filiorum prioris matrimonii, tamquam suspensum, & in vim dictæ legis: n. 12. ibid.

Legatum istud non dicitur remuneratorium ratione ætatis, & natalium, quando uxor de tempore sponsalium trigagesimum quartum annum numerasset, & vir sexagesimum quartum, sique fuisset dives, & uxor paupera: dec. 1027. n. 4. Tom. 4. p. 301.

Am-

Amplia, quando vir in testamento diversam allegasset causam, & non remuneratoriis: num. 568., & 9. *ibid.*

Vid. Aous.

Vid. Causa in genere.

LEGATUM QUOAD SOLUTIONEM, ET A QUO DICATUR SOLUTUM.

Legata in testamento relicta ex lapsu temporis, & non insurgentia legatariorum, aliisque adminiculis adjunctis, concludenter ab hærede satisfacta probantur: dec. 283. num. 5. *Tom. 1.* p. 453.

Legatum, si expresse appareat in testamento non vitiatum, sed solemnitatibus omnibus munitum, ex elegantis hæreditate, dubio procul est solvendum: dec. 462. n. 4. *T. 2.* p. 248.

Legatum annuum ex fructibus solvendum est: dec. 596. num. 20. *Tom. 2.* p. 450.

Legati annui solutionem repetere nequit, qui ex hæreditariis fructibus aliquid percepit: num. 21. *ibid.*

Legata, pendente lite super nullitate testamenti, nec peti, nec solvi possunt: decif. 628. num. 26., & 794. n. 10. *T. 3.* p. 8. & 324.

Legata possessori bonæ fidei solventi anteitam litem super nullitate testamenti sufficit, si postea succumbat, ut actiones hæredi cedat adversus legatarios juxta *textum in l. quod si possessor ff. de petis. hæredit.*: d. dec. 628. n. 27. *Tom. 3.* d. p. 8.

Secus, si legata solvat post motam litem sine cautione super nullitate testamenti; nam tunc dolo non caret: num. 28. *ibid.*

Legata, & debita ab uxore solvenda, quæ habuit plura bona ultra dotem, ex illius bonis a viro dimissa præsumuntur: decif. 669. num. 3. *Tom. 3.* p. 82.

Pro Legato mandatum relaxari potest contra bona illud sibi accollantiam: dec. 683. num. 7. *Tom. 3.* p. 114.

Legatum spatio 16. annorum præscribitur: decif. 742. num. 10. *Tom. 2.* p. 221.

Ad-Legatorum prophanorum solutionem testamentum nullum non obligat: dec. 769. n. 26. *Tom. 3.* p. 272.

Legatorum solutio facta a muliere non præsumitur facta de bonis dotalibus, constante matrimonio, si pinguis hæreditas eidem legatis obnoxia ad eandem pervenerit: decif. 779. num. 14. *Tom. 3.* p. 290.

Ex quibus conjecturis hæc solutio administratur: num. 15. *ibid.*

Legatum non debetur, si testamentum fuerit nullum declaratum: decif. 794. num. 11. *Tom. 3.* p. 324.

Legatum præsumitur solutum, vel ex frugibus, vel pecuniis hæreditariis, quando non adfuerit inventarium, ex quo posset status hæreditarius apparere: decif. 1143. num. 21. *Tom. 5.* p. 128.

Amplia, quando probaretur in hæreditate existisse pecunias, mobilia, animalia: *ibid.* num. 22. p. 129.

Legatum non retardatur ab hærede, qui testamentum acceptavit, vel per exceptionem redditiois rationis faciendæ post passam

rem judicatam: dec. 1287. num. 15., & 16. *Tom. 6.* p. 43.

Legatum fructibus hæreditariis solvendum est, quum de administratoribus agatur: dec. 1310. num. 16. *Tom. 6.* p. 110.

Legatum præsumitur satisfactum ex quo legatarius in transactionibus, sive contractibus initis cum illius debitoribus, legatum numquam postulasset: dec. 1377. n. 9. *T. 6.* p. 260.

Amplia, si ab eisdem debitoribus rem emisset, & numquam compensationem cum credito legati opposuisset, imo illius perfoluisset pretium: num. 10. *ibid.*

LEGATUS.

Legatus de latere ex simplici rescripto quidquam concedere nequit contra expressam resistentiam statuti a S. Sede confirmati: decif. 85. num. 17. *Tom. 1.* p. 127.

Quid causa cognita, & per modum legis generalis, remissive: num. 18. *ibid.*

Legatus summi Pontificis antiquitus Parma, & Placentiæ residebat: dec. 1375. num. 59. *Tom. 6.* p. 254.

Vid. Legati.

LEGITIMA IN GENERE.

Legitima debetur matri in bonis filiis: dec. 57. num. 1. *Tom. 1.* p. 87.

Ultra Legitima, nil aliud prætendi potest in bonis fideicommissis a matre subjectis: dec. 113. num. 13. *Tom. 1.* p. 173.

Vid. Fæmina exclusa.

Legitima filiis, & descendentiis in bonis ascendentium sine gravamine debetur: dec. 162. num. 3. *Tom. 1.* p. 252.

Legitima nepoti impuberi instituto competens, detrahi non potest ex substitutione pupillari eidem facta: num. 4. *ibid.*

Intellige, quoties substitutio pupillaris facta fuit a patre, vel avo, secus si ab avia: n. 5. *ibid.*

Legitima est ab omnibus exempta, & obligari potest favore creditorum: dec. 169. n. 7. *Tom. 1.* p. 263.

Legitima filius non privatur ex sola omissione inventarii: *ibid.* n. 24. p. 264.

Legitima filius renuncians hæreditati paternæ, super ea nequit detrahere: decif. 180. num. 7. *Tom. 1.* p. 280.

Legitima detrahi debet ante omnia legata: decif. 203. num. 6. *Tom. 1.* p. 319.

Nec ex jurebus legatorum potest opponi retentio adversus habentes jura legitimæ: numer. 7. *ibid.*

Legitimæ detractio non competit ob non confectum inventarium, ex cujus defectu amittitur prioritas ex jure legitimæ: n. 8. *ibid.*

Declaratur conclusio non procedere, nisi copulative cum omissione confessionis inventarii tales concurrant alienationes, quæ consumtionis præsumtionem inducant: num. 9. *ibid.*

Legitimæ jus amittit filius renuncians paternæ hæreditati: dec. 210. n. 17. *Tom. 1.* p. 329.

Legitima filio non debetur, nisi de omnibus paternis bonis rationem reddat: decif. 245. num. 39. *Tom. 1.* p. 399.

Legitima pro sorore ex triente hæreditarii affinis proportionabiliter cum fratre detrahi

- debet; num. 43. ibid.
- Legitima ex iuribus hæredis debetur, etiam si fictus sit locus pupillari substitutioni: dec. 303. num. 13. Tom. 1. p. 479.
- Declarata procedere in substitutione pupillari facta ab avia, nam sub sua potestate nepotem non habet: num. 14. ibid.
- Legitima detrahi debet, deductis debitis, & non debetur, quum hæreditarius assis a debitis absorbeat: dec. 316. n. 1. & 3., & 347. num. 1. & 6., & 596. num. 7. & 16. Tom. 2. pag. 7. 49. 459. & seq. & 1378. n. 7. T. 6. p. 262.
- Legitima debetur quoque ex omnibus ab hæreditate provenientibus: dec. 347. num. 2. & 4. Tom. 2. p. 49.
- Legitima est quota bonorum; dec. 389. num. 1. Tom. 2. p. 124.
- Ad Legitimam detrahendam valor bonorum defunctorum a statu, in quo illa de tempore obitus patris reperiebantur: dec. 418. nu. 4. Tom. 2. p. 182.
- Et bonorum diminutio posterior in hæredis non legitimarii damnum cedit: n. 5. ibid.
- Legitima debetur filio instituto, cujus favore ordinata fuit primogenitura, quique sine liberis cum ejusdem fideicommissi expiratione nec cessit: dec. 474. n. 9. Tom. 2. p. 270.
- Legitimam filius, renuens acceptare onera in testamento imposta, solum consequitur, sine ullo gravamine de jure debitum: dec. 487. num. 4. Tom. 2. p. 290.
- Legitima etiam non agnita ad quoscunque hæredes transmittitur: num. 5. ibid.
- Legitima non datur a patre vivente: dec. 559. num. 5. Tom. 2. p. 399.
- Legitima ad filium primi matrimonii statim detur, ac mater ad secunda vota convolvit ex text. in leg. hac edita C. de 2. nupt; dec. 596. num. 10. Tom. 2. vid. n. 15. p. 459.
- Legitimam naturam filiis debitam statutum non alterans modum, & formam succedendi matri, quæ ad secundas nuptias pertransiit, sed quantitatem tantum decernens, non immutat, sed sub juris dispositione relinquit, & hujusmodi est statutum Mondulphi: numer. 11. ibid.
- Vid. *Filij primi matrimonii ad hanc dec.*
- Legitimam detrahendi jus competit patri donanti filio, eo ordine naturæ præposito decedenti: dec. 665. n. 17. Tom. 3. p. 55.
- Legitima dari potest filio a parentibus viventibus: num. 18. ibid.
- Legitimam detractio nullum onus recipere potest: dec. 683. num. 16. Tom. 3. pag. 115., & 907. n. 4. T. 4. p. 65., & 1142. nu. 45. Tom. 5. pag. 122., 1356. num. 15. Tom. 6. pag. 203., & 940. num. 6. Tom. 4. p. 127.
- Legitima spectans ad unum ex fratribus, si in pupillari ætate decesserit, fratri superstiti accrescit: dec. 758. n. 29. Tom. 3. p. 252.
- Legitima semel detracta amplius non detrahitur: dec. 793. num. 3. Tom. 3. pag. 321., & 1126. num. 4. Tom. 5. p. 80.
- Amplia, si petat similes detractioes hæres, sui authoris personam representando, cujus factum impugnare non potest; d. dec. 793. num. 4. Tom. 3. d. p. 321.
- Legitima debetur matri in bonis filii a patre ad fideicommissum vocatæ cum pupillari tertia substitutione: dec. 802. n. 9. T. 3. p. 336.
- Legitima debita a filio ex illentibus fororibus propter ipsum a statuto Amerino exclusis, ad semilem ascendit: decisio. 837. num. 9. Tom. 3. p. 402.
- Legitima ex legis ministerio præsumitur separata a filio de bonis patris defuncti, nisi detractio sit prohibita: decisio. 866. num. 10. Tom. 3. p. 459.
- Legitimam detrahendi jus ex fideicommissio est ad hæres transmissibile: n. 11. ibid.
- Legitima libera debetur filio, licet agatur de universali fideicommissio, quod absque ulla protestatione a filio fuisset aditum; numer. 12. ibid.
- In Legitima ut onus dicatur acceptum, dicta acceptatio est concludenter probanda; ibid. num. 13. p. 460.
- Legitimam filius, qui patris hæreditatem agnovit, agnovisse quoque præsumitur: n. 14. ibid.
- Vid. *Fideicommissum quoad subjectionem ad dec. 580.*
- Legitima retardari non potest ab hærede fideicommissario sub prætextu læsionis circa liquidationem, quam de ipsa suis author fecisset: dec. 907. num. 8. Tom. 4. p. 67.
- Vid. *Legatum ad pias causas ad dictam dec.*
- Legitima non potest detrahi a primo substituto ex iuribus instituti, qui in pupillari ætate decessisset, & quare; decisio. 926. num. 1. Tom. 4. p. 101.
- Legitima non detrahitur ab hærede filii in bonis patris, si in pupillari ætate decedat; ibid. num. 20. p. 103.
- Amplia, ut neque mater possit detrahare talem legitimam: num. 21. ibid.
- Subamplia, si pater pinguem usumfructum de sua hæreditate matri reliquisset; numer. 22. ibid.
- Vid. *Substitutio ad dec.*
- Legitima, quæ filio in triente debetur, non læditur ex renunciatione, quam filia, & respective soror favore patris fecisset, quoties ipsa ex dispositione legis municipalis a successione propter masculos excluditur; dec. 1096. num. 5. Tom. 4. p. 3.
- Legitima, ut in integro triente a filio acquiratur, necesse non est, quod femina ab eo connumeretur; num. 6. ibid.
- Legitima, quando est prohibita, non detrahitur; dec. 1126. num. 4. Tom. 5. p. 80.
- In Legitima patris, & matris eadem militat statuentium ratio favore masculorum ad exclusionem feminarum, tam ad tramites capituli 141., quam capituli 145. statuti urbis, in quibus masculorum favor semper prævalet; dec. 1142. num. 62. Tom. 5. p. 123.
- Legitima relicta a matre filiis in summa de jure eisdem competente, intelligitur secundum jus statutarium; ibid. n. 68. & 71. p. 124.
- Legitima debetur filie in bonis maternis, & quando ei debeatur Trebellianica; dec. 1150. num. 14. Tom. 5. p. 143.
- Legitima non debetur feminis a statuto propter

propter masculos exclusus; decif. 1155. num. 18. Tom. 5. p. 152.
Legitima masculorum non præjudicatur ex renunciationibus factis a feminis favore patris, si per statutum excluderentur; n. 19. *ibid.*
Legitima non debetur filiæ, cujus detractio esset a fideicommittente prohibita, tam institutis, quam substitutis, ex quo tota hæreditas ad ipsum fuisset devoluta, quum illius causa cessasse dicenda sit; dec. 1295. num. 20. Tom. 6. p. 63.
Legitima non debetur matri in luctuosa hæreditate filii in pupillari ætate decessi, quando pater ei sic decedenti directe suum fratrem substituerit, tamquam directum ejusdem filii heredem, & quare; n. 22. *ibid.*
Legitima debetur nepti successæ in locum patris prædefuncti in bonis avie, sicuti debetur patri; dec. 1296. n. 13. Tom. 6. p. 66.
Vid. Derivationes.
LEGITIMA QUANTA SIT.
Legitima est quota bonorum, non hæreditatis; decif. 389. n. 1. Tom. 2. pag. 124. 1003. n. 2., 973. n. 12. Tom. 4. p. 245. & 195.
Legitima medietatem hæreditatis non potest excedere; dec. 856. n. 7. Tom. 3. p. 441.
Legitima ad semisem ascendit, si sint quinque filii, licet quatuor femina; dec. 866. num. 8. Tom. 3. pag. 459. & 880. nu. 1. 940. num. 10. 996. num. 13. Tom. 4. pag. 18. 127. 230., & 1142. n. 44., & 1159. n. 5. T. 5. p. 122. & 158.
Legitima triens est, si unus sit filius; dec. 907. num. 3. Tom. 4. p. 66.
Legitima quando debeatur in semise; dec. 920. num. 7. Tom. 4. p. 90.
Legitima in bonis avi materni debetur nepotibus in capita, & non in stirpes, quando mater avo prædecederet; decif. 996. nu. 14. Tom. 4. p. 230.
Legitima debetur libere filiis in triente, quando numerum quatuor non excedunt, in quo femina; computantur; dec. 1047. n. 10., & 22. Tom. 4. p. 344.
Legitima ut debeatur in semise, ea etiam femina, quæ renunciasset, connumeranda sit, doctores varie sentiant; *ibidem*, numer. 21. p. 345.
Legitima ut cedat masculino jure proprio in integro triente, quando tres adessent feminæ, ex operatione statuti nil refert, quod se de medio subtraherent, vel per renunciationem, vel mortem; num. 23. *ibid.*
Legitima de jure statuario in triente debetur filiis; dec. 1142. n. 69. Tom. 5. p. 124.
Legitima debetur in triente, quando filii sunt infra numerum quatuor; dec. 1155. n. 17., & 23. Tom. 5. p. 152.
Legitima quando debetur in sextante; decif. 1173. num. 1. Tom. 5. p. 187.
Legitima, licet juxta valorem de tempore obitus patris debeatur, qualitas tamen, & valor de tempore ejus legalis petitionis considerandus est; *ibid.* n. 23. p. 189.
LEGITIMA QUOAD EJUS AUGMENTUM, ET DECREMENTUM.
Legitima augeri non potest ex quibus non augetur hæreditas, ut ex jure dimittendi cre-

ditores defuncti; dec. 347. n. 12. T. 2. p. 49.
Legitima diminuitur ex casu fortuito, qui super patrimonio ante illius petitionem advenisset; dec. 848. n. 22. Tom. 3. p. 422.
Pro Legitima augenda femina; sciunt numerum in beneficium masculi; dec. 866. num. 9. Tom. 3. pag. 459., & 880. numer. 1., & 2. Tom. 4. p. 18.
Vid. Portio ad d. dec. 880. & 920.
Filiæ dotatæ in vita patris, illud plus, quod eis deberetur, usque ad legitimam, ad paternum fideicommissum favore masculorum transmittunt; dec. 920. n. 7. T. 4. p. 90.
Legitima masculorum non augetur ex numero feminarum, quando per statutum simpliciter excluduntur, nulla habita consideratione alicujus personæ, & quando secus; dec. 1142. num. 3. Tom. 5. p. 118.
Legitima prædicta augetur ex numero feminarum, quando propter masculos tantum excluderentur, quæ exclusio non est absoluta, sed secundum quid, & proinde non reputantur mortuæ, seu extraneæ; numer. 4., & 6. *ibid.*
Vid. Feminae exclusæ, & an faciant numerum ad augendam legitimam masculorum per tot.
Legitima in hæreditate matris non competit feminis a patre dotatis; secus vero, si de dote externa, vel adventitia fuissent dotatæ, quo casu numerum non facerent ad augendam masculorum legitimam; *ibid.* num. 31., & 32. p. 121.
Vid. Pater ad hanc dec. 1142. n. 30.
Legitima non augetur ex creditis, quæ ex facto defuncti ex ejus patrimonio existissent; dec. 1173. num. 14. Tom. 5. p. 188.
Vid. Augmentum.
Vid. Legitima quoad onera.
LEGITIMA QUOAD BONA, SUPER QUIBUS DEBEATUR, VEL NON.
Legitima debetur in substantia, & corporibus hæreditariis; dec. 174. n. 2. Tom. 1. p. 272.
Exequutio a creditoribus ex jure detractio- nis legitimæ competentis hæredi gravato eorum debitori, prius facienda est super illius bonis liberis, & postea assignantur tot bona fideicommissaria pro legitimæ rata; numer. 3. *ibid.*
Legitima debetur tam ex bonis, quam ex juribus possibilibus; intelligitur tamen de juribus activis, non de passivis; dec. 316. n. 6., & 8. Tom. 2. p. 7.
Pro Legitima jura hæreditaria experiri competit legitimario, non tertius possessoribus, qui per ejus obitum evaserunt possi creditores in legitima; numer. 9. *ibid.*
Legitima non detrahitur de fideicommissio particulari, nisi doceatur de inventario; dec. 329. num. 7. Tom. 2. p. 25.
Præsertim, si fuerint relicta plura bona libera, donec de illis non fuerit reddita ratio; num. 8. *ibid.*
Pro Legitima actio exerceri nequit, non extantibus bonis liberis; multoque magis pro ea competit retentio; decif. 389. num. 2. Tom. 2. p. 124.

Legi-

Legitima ex bonis patris non detrahatur, si suam hereditatem fideicommissio subiecerit; dec. 758. num. 30. Tom. 3. p. 252.

Legitima ex qualibet gleba detrahenda est; dec. 907. num. 6. Tom. 4. p. 67.

Legitima in hereditate matris non competit feminis a patre dotatis secus vero si dotata essent ab extero, vel adventitia dote fuissent dotate, quocirca ad augendam masculinorum legitimam numerum non facerent; dec. 1142. n. 31. T. 5. p. 121.

Legitima ex pretio frumenti detrahenda, tempus obitus patris, & non detractionis attenditur; dec. 1173. n. 15. Tom. 5. p. 188.

Legitime non detrahatur ex eo corpore, quod testator ex particulari affectione perpetui fideicommissi onere gravavit; decis. 1207. num. 14. Tom. 5. p. 268.

Legitima etiam ex fideicommissio particulari detrahatur; praesertim si sub eo pinguior hereditatis pars constituitur; dec. 1330. nu. 12. Tom. 6. p. 154.

Amplius, si testator indistincte disposuerit, quod legitima de suis bonis sit detrahenda; num. 13. ibid.

LEGITIMA EX QUIBUS DICATUR CONSUMTA.

Legitima praesumitur consumpta de bonis fideicommissariis, si eorum quantitas diminuta reperitur; dec. 1226. n. 7. T. 5. p. 80.

Legitima, ut dicatur in alienationibus consumpta, probandum est illas fuisse in considerabili quantitate, ita ut verisimiliter illius superent quantitatem; dec. 1330. n. 14. Tom. 6. p. 154.

Consumptio detractionum non probatur per exhibitionem filii illegalis, & informis; aumer. 15. ibid.

LEGITIMA QUOAD IMPUTATIONEM.

Legitimae satisfactionis praesumptio est reposita in iudicis arbitrio, qui recognoscat, an factae detractiones illi aequipolescent; decis. 57. num. 8. Tom. 1. p. 88.

Vid. Legitima quoad interpret. ad dec. 162. C. 303.

Legitima debita in quantitate majori ex modicis alienationibus non censetur consumpta; dec. 169. num. 25. Tom. 1. p. 204.

Onus inventarii, & alienationes necessariae legitimae consumptionem praesumere non faciunt; num. 26. ibid.

Legitima excomputanda est cum bonis, quae filium alienasse constat; decis. 245. n. 40. Tom. 1. p. 399.

Legitimae naturam dotis legatum in subiectis statuto urbis, assumit; num. 42. ibid.

Vid. Filius in genere ad hanc dec.

Legitima consumpta remanet ex fructuum perceptione; dec. 260. n. 8. Tom. 1. p. 422.

In Legitimam praecedente dicuntur bona hereditaria, vel per actum inier vivos, vel per ultimam voluntatem distracta a filio; decis. 316. num. 4. Tom. 2. p. 7.

Vid. Bona alienata ad dec. 416.

In Legitimam imputantur alienationes mobilium semoventium, nominum debitorum,

aliorumque effectuum; decis. 586. num. 1. Tom. 3. p. 120.

Et solum ex omnibus simul sumis, donec ratio non reddatur, praesumitur consumpta; legitima; n. 2. ibid.

Fideicommissis favore filiorum & usufructum uxori relinquent, praesumitur voluisse ipsum compensare cum legitima, quam, in bonis filii mater potuisset adipisci; dec. 308. n. 14. Tom. 3. p. 377.

Amplius, si mater remaneret usufructuaria, etiam praefunctis filiis, & substitutis filiis dato loco, & quare; n. 15. ibid.

Subamplius, si verba taxativa in tal caso sic erede usufructuaria solamente, in testamento legerentur; n. 16. ibid.

Vid. Pater ad dec. 824.

Institutio, & substitutio quando non suas factae in certa re, sed universa hereditate, faciunt ut cum tali titulo jus legitima compensatum remaneat; dec. 926. num. 16. Tom. 4. p. 102.

Fratres, si ante divisionem paterna hereditatis una simul praedium vendidissent, non potest dici, quod unus ex tali venditione suam legitimam detrahere intellexerit; dec. 940. n. 9. Tom. 4. p. 127.

In Legitimam non imputatur legatario legato titulo oneroso relictum & quare; decis. 982. n. 2. & 3. Tom. 4. p. 208.

Vid. Dos legitimae loco succedens.

Vid. Nepotes ad dec. 1026.

In Legitimam usufructus bonorum a filio matri relictus, ista non reclamante, imputatur; dec. 1104. n. 12. Tom. 5. p. 24.

An in Legitimam usufructus a filio matri relictus sit imputandus; dec. 1332. num. 10. Tom. 6. p. 112.

In Legitimam non possunt a patre imputari filii bona extra ejus substantiam istis qua sita, vel loco legitimae; decis. 1373. numer. 12. Tom. 6. p. 243.

LEGITIMA QUOAD ONERA, ET PROHIBITIONES.

Legitima non comprehenditur in prohibitione detractionum sub generali oratione concepta; dec. 57. n. 4. Tom. 1. p. 87.

Legitima prohibitio expressa non sublinetur, non adhibita cautela Soccini in l. Quoniam in prioribus ff. de inoff. testum.; n. 5. ibid.

Legitima non dicitur acceptata cum onere fideicommissi, quoties de ea libere dispositum fuit; n. 6. ibid.

Vid. Facultas ad d. dec.

Legitima est ab omnibus exempta, & obligari potest favore creditorum; dec. 169. num. 7. Tom. 1. p. 263.

Legitima, non servata cautela Soccini, ex additione non censetur renunciatum, nec onus super ea acceptatum; n. 10. ibid.

Legitima onus, ad hoc ut ex additione acceptatum dici debeat, requiritur individua, & specialis renunciatio, aut declaratio filii illam volentis fideicommissio subjicere; numer. 11. ibid.

Legitimam oneribus supponendi electio pendet ex voluntate filii, non autem patris, & ex

ova hæc terminos prohibito legitimæ hereditatis : num. 15. & 16. *ibid.*
Legitimæ detractio prohibita sub pœna caducitatis non supplicat cautela Soccini : *ibid.* num. 17. p. 264.
Legitimam pœna generica in casu cuiusvis alienationis non comprehendit ; ac proinde tunc tacita institutio in legitima inest, ac per aquipollens servata remanet cautela Soccini : num. 18. *ibid.*
Declara procedere, quoties in casu caducitatis pater filiam integræ hereditate non privavit : num. 19. *ibid.*
Secus, quando in casu caducitatis testator voluit ad successores, sive vocatos integram hereditatem devolvî : n. 20. & 22. *ibid.*
Legitimæ supplementum petendi prohibito filia dotata in ipsam a statuto directâ, qualificat tempus non successione, sed petitionis, & intelligenda est iuxta, tempus verbi, cui apponitur, & sic de tempore petitionis, & exercitii actionis : dec. 373. n. 22. T. 2. p. 100.
Vid. supra.
Legitimæ augmentum, quod per exclusionem fœminarum debetur masculis, fideicommissi onere gravari non potest : dec. 880. num. 6. Tom. 4. p. 18.
Istud augmentum respectu extraneorum dicitur legitima : n. 7. *ibid.*
Vid. Pater ad d. dec.
Legitimam filius in ætate pupillari petere prohibetur : dec. 926. n. 15. T. 4. p. 102.
Legitimæ detractio a patre nequit prohiberi filio, nisi pater Soccini cautelam servasset : dec. 940. n. 7. Tom. 4. p. 127.
Legitimam detrahendi prohibitio scripta a testatore in ultimis tabulis, si in codicillis in hac parte testamentum revocasset, omnino evanescebat : dec. 982. n. 4. T. 4. p. 209.
Legitima non recipit onus, quum libera debeat esse : *ibid.* n. 3. p. 208.
Legitimæ detractio non dicitur prohibita, quando neque expressè, neque tacite cautela Soccini servata est : dec. 1126. n. 6. T. 5. p. 80.
Legitimæ augmentum, quod per exclusionem fœminarum a statuto induciam masculis debetur, fideicommissi onere favore eorundem gravari potest : dec. 1142. num. 46. Tomo 5. p. 122.
Hæc opinio est inter doctores communior, & magis ampliata : n. 47. *ibid.*
Legitimæ augmentum si a patre gravetur onere fideicommissi, legitimæ naturam perdit, fitque portio hereditaria : n. 49. *ibid.*
Limita in casu, quo ab initio pater extraneum, aut fœminam instituit, aut post obitum masculorum ipsas fœminas, vel extraneos substituit ; quo casu idem augmentum legitimæ sortitur naturam : *ibid.* n. 50. p. 123.
Legitimæ augmentum potest a patre fideicommissi onere gravari favore masculorum, ratione agnationis conservandâ, ad quam statum respexit : n. 51. *ibid.*
Legitimæ augmentum obvenit masculis ob existentiam fœminarum in hereditate patriâ, quod fideicommissi onere gravari potest ; id etiam quoad maternam hereditatem proce-

dit, quum in ista quoque statui ratio militet : n. 53. *ibid.*
Limita in casu, quo fideicommissum a matre institutum fuisset in fœminis purificatum : num. 54. *ibid.*
Legitimæ augmentum propter existentiam fœminarum, masculis affectum, censetur fideicommissum subiectum, quando ad successionem masculis sunt vocati ; *ibid.* num. 63. & seq. p. 124.
Limita, quando successio favore fœminæ purificatur ; tunc enim tale augmentum legitimæ sortitur naturam, & fideicommissi onus rejicit : n. 65. *ibid.*
Legitimæ augmentum de trionte ad semilem a concursu fœminarum exclusarum resultans, quando dispositio est ordinata favore masculi, & ad agnationis contemplationem, jus hereditarium, & non legitimarium censetur, & potest fideicommissi onere gravari ; num. 70. *ibid.*
Legitima remanet libera in trionte, & non in semile, quando tale augmentum provenit ex existentia fœminarum exclusarum, siueque fideicommissum a testatore subiectum, quodque vinculum durat, donec fideicommissum in masculis permanet : n. 92. *ibid.*
Amplia, quando testator ad formam statuti Urbis disposuerit ; n. 93. *ibid.*
Legitimæ augmentum, secundum idem statutum in hereditate comprehenditur, si ante fideicommissum favore masculorum ; *ibid.* num. 75. p. 125.
Legitimæ augmentum amittit libertatem eo ipso, quod testator super eo fideicommissum imposuit, & in ius hereditarium pertransiit : n. 80. *ibid.*
Legitimæ augmentum masculis eorum ob exclusionem fœminarum, fideicommissi onere potest a patre gravari, dummodo illud eorum favore sit ordinatum ; dec. 1159. num. 20. Tom. 5. p. 132.
Limita, si successio ad fœminas devolvatur, quo casu legitimæ naturam reassumit, & quodcumque rejicit gravamen : n. 21. *ibid.*
Hæc opinio procedit, si statutum loquatur de masculis uti masculis, vel de masculis hereditibus, ad terminos capituli 141. *Statuti Urbis* : n. 22. *ibid.*
Legitimæ detractio ut dicatur prohibita ex fideicommissi universali, non sufficit probatio de generalibus verbis elicta : dec. 1296. n. 15. Tom. 6. p. 66.
Non impeditur ex simplici exceptione turbiditatis, vel præsumptione consumptionis : num. 16. *ibid.*
Amplia, ut neque ex sola omissione inventarii : n. 17. *ibid.*
Vid. Cautela Soccini.

LEGITIMARIUS.

Legitimario competit facultas dimittendi de proprio creditores, sic uti heredi ; ut ex iuribus cessis possit consequi retentionem bonorum hereditarium ; dec. 347. n. 3. & 12. Tom. 2. p. 49.
Legitimarius suam partem detrahare tantum potest ex bonis, & iuribus in hereditate re-

- pertis : numer. 6. ibid.
 Et est successor bonorum in certa parte titulo particulari ; cum quo sua bona separat ab hereditate defuncti : n. 7. ibid.
Legitimarius non habet ius dimittendi creditores defuncti , sicuti illi contra eundem actionem aliquam non habent : num. 13. vid. etiam n. 11. ibid.
Legitimario competit ejus quota in bonis , sique libera superant ab omni onere , & gravamine immunia : n. 14. ibid.
Legitimario conceditur immissio pro indiviso super bonis defuncti cum onere suscipiendi ratam debiti , suae quotæ correspondentis , antequam æs alienum detrahatur ; dec. 389. n. 4. Tom. 2. p. 124.
Legitimario licita est retentio prædii hereditarii cum obligatione dimittendi proportionabiliter debitores , etiam posita totali bonorum insufficiencia : n. 5. ibid.
Declaratio proximas duas conclusiones procedere , quum debita hereditatem absorbentia non totaliter sunt detecta ; & quare : n. 6. ibid.
Limita , si æs alienum hereditatem absorbereat : num. 7. ibid.
Legitimario competere nequit retentio certi corporis pro legitima , antequam formetur status hereditarius : n. 8. ibid.
Legitimario favor indultus in questione , an ei competat immissio in genere ante firmatum statum procedit in filio , non in successore illius successoris titulo particulari : n. 9. ibid.
Non a Legitimario , sed a fideicommittente disperse præsumuntur res exigui valoris in hereditate non reperte ; si post conditum fideicommissum nonnullis annos supervixerit , etiam si dictus testator eas descripsisset : dec. 761. n. 19. Tom. 3. p. 260.
Legitimarius non imputat fructus perceptos in detractonum causam , quoties sententiam reprobasset super competentia retentionis bonorum ex hoc titulo , quo casu illos fecisset suos : dec. 839. n. 23. T. 3. p. 407.
Legitimarius quando liquidavit fideicommissum , præsumitur ex eo detractones sibi competentes prius detraxisse : dec. 793. num. 13. Tom. 2. p. 322.
Legitimarius pro consequenda legitima potest agere super domo in vim Salviani interdicti : dec. 824. n. 3. T. 3. p. 377.
Legitimarius dicitur particularis successor : dec. 973. n. 13. , & 1003. n. 2. T. 4. p. 105. & 245.
Legitimarius teneretur ad ratam legitimæ acceptæ defuncti æs alienum dimittere , si eo inde ducto legitimam esset consequutus : secus vero , si ante retentionem legitimam illud fuisset de medio ablatum : dec. 1010. nu. 1. Tomo 4. p. 260.
Legitimarius mandatum obtinere non potest , quando summam ejus valorem exuberantem in manibus haberet ; dec. 1173. num. 27. Tomo 5. p. 190.
LEGITIMATIO , ET LEGITIMATI.
Legitimatio præbet sumum veræ filiationis ; dec. 55. n. 8. Tom. 1. p. 84.
Legitimatio personarum ad effectum obtinendi immisionem , satis probatur ex fidibus baptismatis , & testibus per gradus separatos : dec. 229. n. 6. Tom. 1. p. 370.
Legitimatio personæ quomodo concludenter probetur : dec. 1054. n. 10. T. 4. p. 359.
Legitimati subsidiarie vocati semper exclusi præsumuntur , quando de mente testatoris etiam tacite concurrunt omnia requisita a lege Titia Sejo : dec. 1128. n. 15. T. 5. p. 89.
LEGITIMITAS.
Legimitas filii nati in figura matrimonii non excluditur , nisi per probationem , & negativam coarctatam , quamcumque contrariam , possibilitatem removentes : dec. 248. num. 6. Tom. 1. p. 404.
Vid. Enunciativa ad d. dec.
Legimitas exclusa remanet , quum consistet de impotentia præsentis patris : dec. 286. num. 2. Tom. 1. p. 456.
Legimitatis qualitas non est examinanda in eo , a quo non provenit descendencia : dec. 309. n. 18. Tom. 1. p. 492.
Legimitatis qualitas , quum sit de jure tertii , non potest opponi : dec. 403. n. 19. T. 2. p. 148.
Legimitas , ad obtinenda beneficia , non nisi impetrantis requiritur : dec. 514. numer. 1. Tom. 2. p. 331.
Legimitas ab autore admissa , ab eo causam habente nequit imugnari ; dec. 534. n. 2. Tomo 2. p. 364.
Legitimati parvus a matre gestari tempore habili ad illius perfectionem , leges naturalis-que ratio assiluit : dec. 541. n. 11. T. 2. p. 378.
Legimitati filii non præjudicatur , etiam si baptizatus fuerit tamquam ex aliis parentibus genitus : n. 22. ibid.
Legimitati filii non præjudicatur similiter , etiam si mater cum juramento declararet , se non esse ex viro pregnantem ; n. 26. ibid.
Item suppressio nominis parentis facta in baptismo filii casualiter , ad tuendam ejusdem vitam , & matris decus : n. 27. ibid.
Maxime , si postquam filium vidit tutum , hanc suppressionem nominis parentis mater declaraverit : ibid. n. 28. p. 379.
Vid. Confessio judicialis ad d. dec.
Mulieris nobilitas contrariam illegitimi amplexus presumptionem excludit : n. 30. ibid.
Legimitatis questio cessat pro eo , qui puerum per actum judicialem legitimum agnovit : n. 31. ibid.
Legimitas filii ex matrimonio , ut excludatur , non admittuntur , nisi probationes , quæ indubitatum reddere possunt filium ex marito susceptum non fuisse : n. 35. ibid.
Legimitas prolis in figura matrimonii susceptæ non excluditur , nisi superlative , & convincenter probetur ex legitimo thoro concipi nequivisse : dec. 542. n. 10. Tom. 2. p. 380.
Legimitas , ut dicatur voluitur fideicommissum in filiis instituti a testatore , mixta censetur conjectura , & nimis vagæ dec. 964. num. 10. Tom. 4. p. 177.
Legimitatis qualitas adiecta filiis in conditione positis non est concessura sufficiens ad inducendum fideicommissum : dec. 1250. nu. 20. Tom. 5. p. 379.
Vid. Filiatus Filii legitimi , & naturalis Partus.
LEX

LEX IN GENERE.

- Lex** particularis clara quum adfit, nihil generalia profunt argumenta; decif. 146. num. 10. Tom. 1. p. 234.
- Legis** auxilio non juvatur, qui in legem committit; dec. 630. n. 14. Tom. 3. p. 13.
- Legi**, quæ nec provenit ex fundatione, nec ex statutis Ecclesiæ, nec ex consuetudine, non potest subijci beneficii possessor, maxime sub pena amissionis distributionum; dec. 665. n. 3. Tom. 3. p. 73.
- Lex** non præsumitur, quod se voluerit corrigere, nisi expresse de hac sui correctione loquatur, vel saltem se incompatibilem cum altera lege reddat; dec. 727. n. 16. T. 3. p. 191.
- Lex** nemini parci in materia defectuosi juvenarii; dec. 755. n. 26. Tom. 3. p. 246.
- Æquitas** juris suadet, ut quisque teneatur legem, quam cæteris dixit, sibi ipsi dici patriatur; dec. 886. n. 22. Tom. 3. p. 29.
- Lex** generalis cum locali statuto compatibilis semper est attendenda; dec. 1249. numer. 18. Tom. 5. p. 375.
- Leges** Pontificiæ, & statuta neque active, neque passive ligant illos, qui statuentium jurisdictioni non subiacent, quum passive deficiat potestas, & active præsumatur defecere voluntas; dec. 1371. n. 3. T. 6. p. 235.
- Amplia**, si princeps condendo leges verbis generalibus, & indefinitis usus fuerit, eaque direxerit in res, & bona, non simpliciter in personas, & quare; ibid. n. 4. p. 236.
- Lex** generalis principis indefinite concepta, omnes afficit subditos, & quidem pro bonis sub jurisdictione legislatoris positos; n. 5, limitata ut in n. 6. ibid.
- Lex** principis non intelligitur extensa ad non subditos, externos, & forenses, nisi de eis expresse meminerit; & quare; n. 6. & 7. ib.
- Lex** non ligat eos, quos ratio ipsius legis non tangit; ibid. n. 20. p. 237.
- Leges** semper interpretandæ sunt juxta modernorem observantiam, tanquam veriores, & causa cognita, edicant; ibid. n. 40. p. 239.
- Vid. *Papa, Principes*.
- Leges**, & acta condita, seu gesta tempore imperio, quo civitas sub dominio principis usurpatoris steterit, & postea ad suum rediisset dominium, dicuntur abrogata, circumscripta, & nulla; decif. 1375. nu. 61. Tomo 6. p. 254.
- Leges** & statuta condere ad publicum gubernium, & juris communis abrogativa, dicitur actus jurisdictionis, & imperii supremo principi reservatus; ibid. n. 66. p. 255.
- Leges**, & statuta condita a supremo principe, censentur a filiis, & successoribus approbata; ibid. n. 75. p. 256.
- Leges**, quæ agnationem respiciunt, privatorumque ligant, fas est, ut principem ligent, quum intersit, ut ejus familia divitiis abundet; numer. 78. & 79. ibid.

LEX IN SPECIE.

- Lex** *Curabit* non intrat in pretio officii vacabilis; dec. 598. num. 2. Tom. 2. *contrarium numer. 5.* p. 462.
- Ejus æquitas** quando locum habeat; n. 6. ibid.

- Lex** -- *Curabit* -- quid disponat; dec. 748. nu. 2. Tom. 3. p. 230.
- Lex** -- *Curabit* -- tribuit actionem ad fructus, et si non fuerint percepti; dummodo percipi poterint; n. 3. ibid.
- Lex** -- *Curabit* -- obligat emptorem, qui rei emptæ pretium non solvit ad fructus recompensativos favore venditoris solvandos; dec. 899. n. 6. Tom. 4. p. 53.
- Legis** -- *Curabit* -- æquitas solum respicit compensationem damni, quod venditor patitur, amittendo fructus, quos de re vendita percepisset; dec. 993. n. 4. Tom. 4. p. 225.
- Non** extenditur ultra mensuram ipsius damni realiter, & cum effectu passi, etiam si in majori summa fructus constitissent; n. 5. ibid.
- Lex** -- *Dudum* -- fuit lata, antequam ab Imperatoribus constitutiones feudales confirmarentur; dec. 111. n. 40. Tom. 1. p. 170.
- Lex** -- *Dudum* -- prælationem concedit; n. 45. ib.
- Lex** non ardat ad impossibile, & ex se ipsa, urgente necessitate, dispensat; dec. 145. num. 4. *Quando secus*; n. 5. Tom. 1. p. 231.
- Lex** duodecim tabularum reicienda non est a supremo Principe, præsertim si ab aliis Principibus sit recepta, & quare; dec. 1375. numer. 76. & 77. Tom. 6. p. 236.
- Lex** *Femina* C. de 2. nuptiis quid disponat; decif. 473. n. 3. Tom. 2. p. 268.
- Legis** *Hac consuetissima* requisita in testamento cæci, non sunt ad evitandam fraudem simpliciter, sed de forma; dec. 425. nu. 8. Tomo 2. p. 194.
- Lex** -- *Hac editali C. de 2. nuptiis* -- hic refertur; dec. 473. n. 1. & 596. n. 10. T. 2. p. 278. & 459. & 1026. n. 12. T. 4. p. 300.
- Lex** -- *Humanitatis* -- respectu furiosi favorabilis dicitur, ut ad exemplum impuberum, testatus decedat; dec. 1301. n. 12. T. 6. p. 77.
- Lex** eadem ad filios, & fratres mentecapiti tantum restricta est, nec ad remotiores agnatos se extendit; ibid. n. 18. p. 78.
- Legis** *Interdum* privilegium, quod competit pro forte, competit etiam pro fructibus; decif. 1179. n. 24. Tom. 5. p. 203.
- Favet** creditori super pretio domus suis pecuniis restaurata, & conservata; dec. 1213. n. 16. *Quando secus* n. 17. T. 5. p. 280.
- Legis** *Unice* C. non licet habitet. *metrocom. loc. sua ad extraneas transfer. lib. 11.* sanctio refertur; dec. 381. n. 28. 29. 30. & 31. T. 2. p. 115.
- Zenonis** constitutio in l. ultima C. de edific. *privat.* non reperitur in antiquis codicibus, sed in nova impressione fuit superaddita per Antonium Consuum; nec alibi est usu recepta; dec. 445. n. 3. & 9. Tom. 2. p. 225.
- Vid. *Textus*.

LIBELLUS.

- Libellus** collegii nomine porrectus, non probat fuisse de illius mandato; dec. 1235. n. 27. Tom. 5. p. 339.

LIBERATIO IN GENERE.

- Liberatio** dotis debitorum resolvitur, quum dotata bona recepta favore anterioris creditoris dimittit; dec. 304. n. 13. Tom. 1. p. 487.
- Et tunc** primæva jura favore mulieris dotatæ reviviscunt; n. 14. ibid.

Libratio debetur emtori vexato pro fructibus censuum super bonis fideiussoris venditoris: dec. 868. n. 21. T. 2. p. 89.
Libratio debitoris præsumitur, & ideo de hoc specialis intentio requiritur: dec. 1085. n. 6. T. 4. p. 426.

LIBRATIO A MOLESTIIS.

Quomodo ex citationibus deprehendatur, electam fuisse viam *librationis a molestiis*, non vero ad integram restitutionem pretii rei assignata: dec. 344. n. 8. & 10. T. 2. p. 45.
Dato loco obligationi librationis a molestiis, successores obligantis coercere possunt mandatis obligatum ad liberandum; dec. 361. n. 3. Tom. 2. p. 71.

Vid. *Debitor ad dec. 268.*

Liberationem consequi debet a venditore molestias passus super re emta, tum ex natura contractus, quum ex promissione: dec. 642. n. 2. Tom. 3. p. 36.
 Limita, quum emtor notitiam habuerit de censibus, quorum vigore molestias passus est: n. 3. & *diffingue ut in n. 5.* ibid.

Liberationem prædictam nequit prætereire retinens rem non vigore emtionis, sed cessionis: n. 4. & *diffingue ut in n. 8.* ibid.

Liberationem emtor sciens census, ob quos in re emta molestias illatae postea sunt a venditore, petere potest; quoties in instrumento adeit expressa ejus promissio, non actione ex emto, sed ex stipulato: n. 5. ibid.
 Declara procedere, etiam si dicta evictionis promissio non sit specialis illius, cujus scientia habebatur ab emtore, quando illa non provenit ex natura rei; secus quando provenit, ut in rebus emphyteuticis, quia tunc specialis requiritur: n. 6. ibid.

Patens molestias super prædio, statim acquiritur ad pretium repetendi, vel ab eis liberari adversus venditorem, nec ultro expectare tenetur: dec. 891. n. 6. T. 4. p. 37.

Libratio a molestiis non competit adversus illum, qui nihil tradidit in vim transactionis; sed tantummodo rem in manibus jam possidentis relaxavit: dec. 1116. n. 11. T. 5. p. 56.

Vid. *Actio pro liberatione a molestiis; Fideiussor; Molestias; Obligatus ad liberandum*...

LIBERI.

Liberiorum nomen est plurimum graduum collectivum, & secundos, ulterioresque descendentes comprehendens; dec. 476. nu. 4. Tom. 2. p. 273.

Limita, quando ex speciali consuetudine regionis accipitur communiter pro filiis primi gradus: n. 5. ibid.

Et quum testator tale nomen pro filiis primi gradus pluribus in testamento usurpavit, & pro synonymis habuit: n. 6. ibid.

Et quum liberorum significatio est restricta ad primos; & quum adiecit nomen, & cognomen matrum: n. 7. & 8. ibid.

Vid. *Descendens.*

LIBERTAS.

Libertatem fundi allegans tenetur eam probare quando ex authoris confessione, & ex facto proprio contrarium arguitur: dec. 358. nu. 1.

Tom. 2. p. 66.
Libertas in bonis semper in dubio præsumitur: dec. 715. n. 11. & 13. Tom. 3. p. 173.
 Vid. *Communitas ad dec. 952.*

Libertas patroni in præstando verificatur etiam in consensu præstito permutationi beneficii, ex quo tali permutationi assentiri, nec ne in ejus residet arbitrio: dec. 1060. n. 22. Tom. 4. p. 371.

LIBRI IN GENERE.

Libro reposito in archivio capituli deferendum est: dec. 99. n. 9. Tom. 1. p. 155.

Liber a tertio retentus contra tertium non probat; dec. 146. n. 25. Tom. 1. p. 235.

Librorum alteratio ut novæ recognitioni demandata sit, post semel redditam rationem, probanda est proveniens ex parte illius, contra quem nova computorum solidatio requiritur; dec. 502. n. 10. T. 1. p. 318.

Libri alterati præsumuntur ab eo, apud quem existunt: n. 12. ibid.

Librorum partis relationem habentium cum principali deperdito; dummodo sint diligenter custodia in archivio asservati; plena fides est tribuenda: dec. 269. n. 14. T. 1. p. 436.

Libros multos, quos quis se custodire obligaverat, quum omnia mobilia reportaverit sine receptura, in computis reliquisse inverisimile est: dec. 529. n. 5. Tom. 2. p. 357.

Libri penes eos existere dicuntur, qui plurim ex eis desumpta scripturaverunt: dec. 573. nu. mer. 8. *limita n. 9* T. 2. p. 425.

Librorum insignis quantitas consignata non censetur sine receptura: n. 11. ibid.

Libri, qui inter effectus liberos hæredis gravati fuerunt considerati, ejusdem hæredi traditi censentur: n. 12. & 13. ibid.

Libri computistarii penes oeconomum steteri præsumuntur; & cur; dec. 591. nu. 7. Tom. 2. p. 450.

Libri similiter veteres computistarii, qui cum eorum spolio alios de novo fecit: n. 8. ibid.

Libri item antecedentes, quum in libris oeconomiae ab ipso confectis contineantur partitæ ex illis desumptæ, & expressiones scripturarum de tempore librorum antecedentium in filis repositorum: ibid. n. 10. p. 451.

Libri penes eum remansisse præsumuntur, quem habuisse, & retinuisse constat: n. 11. ibid.

Libri antecedentes computistarii penes eum fuisse dicuntur, qui exacte paritas faciliat, & cum nulla confusione transscripti: n. 12. ib. Nec ista exacta tot partiarum transcriptio cum bonorum administratione, novorumque librorum confectio fieri potest, mediante singulari accessu, & extractione a libris extrascriptibentium aspectum: n. 13. ibid.

Libri defuncti probant pertinentiam crediti, juxta illius descriptionem: dec. 755. nu. 21. Tom. 3. p. 246.

Liber Ecclesiæ, in quo leguntur functiones sic, & sic fieri solitæ, styllum, & consuetudinem plene probat: dec. 860. n. 3. T. 3. p. 419.

Liber in partitis favorabilibus admittitur, debet admitti in contrariis: dec. 882. nu. 9. Tom. 4. p. 22.

Liber contra eum producentem plene probat: dec.

- decision. 938. numer. 7. Tom. 4. p. 125.
Liber favore scribentis factam fideiussionem
 non probat: dec. 1080. n. 13. Tom. 4. p. 417.
Libri thesauri sacre religionis Hierosolymita-
næ probant paritas dati, & accepti in eis
descriptas: dec. 1353. n. 8. Tom. 6. p. 192.
 Amplia, si paritatis prædictis cohæreant in-
 strumenta locationum de bonis eisdem in li-
 bris descriptis: num. 9. ibid.
 Vid. *Paritas*.
 Vid. *Calculus*.
LIBRI ADMINISTRATORIS.
Liber administratoris pro reddenda ratione
 non admittitur, si in eo reperiantur paritæ
 reduplicatæ, vel in istarum adnotatione de-
 fectuosus reperitur; etiam si citra dolum,
 vel fraudem, sed per errorem omisissæ, vel
 male scriptæ reperirentur: dec. 1323. n. 4. &
 seq. Tom. 6. p. 138.
Liber administratoris in una partita erroneus,
 ita & in aliis præsumitur: præsertim, si
 liber serotine sit ab eo exhibitus post cumu-
 latas inter sese pugnantis exceptiones, &
 post impugnatas exceptionem de reddenda
 ratione: maxime denique, si ex eo admini-
 strator se creditorem inscripserit, & con-
 tra a perito ratiocinatore sit repertus debi-
 tor: num. 6. ad 8. ibid.
 Vid. *Administrator quoad redditionem*
rationis.
LIBRI CASPERII, ET NUMMULARII.
Libri casperii contra istos plene probant: dec.
 932. n. 3. Tom. 4. p. 115.
 Amplia, etiam si paritæ adnotatæ reperian-
 tur cum qualificatione, quia hæc qualifica-
 tio eos a redditione rationis non liberat:
 num. 4. ibid.
 Subamplia, si ad eius manus, tamquam ge-
 neralem capæ administratorum, omnes pecu-
 niæ pervenissent, & quid sit unius casperii:
 num. 5. ibid.
Liber casperii, in quo scriptum reperitur en-
trata, & ascita; diversæ substantiæ non
 est ab illo, qui inscriptus est: *entrata, &*
ascita tenuta da me N.N. -- quando ab ipso
 in utroque descripti fuissent introitus, &
 exitus capæ: ibid. num. 13. p. 116.
Libri casperii probant contra ipsum indistincte
 quoad omnes ibi descriptas paritatis: num-
 mer. 14. ibid.
 Vid. *Bancherius*; & *Casperius*.
LIBRI MERCATORUM,
ET SOCIALES.
Libri mercatorum non publici, & non legali-
 tenti non probant: dec. 223. num. 15.
 Tom. 1. p. 360.
 Distingue conclusionem procedere, verent-
 e lite cum creditore, & debitore negotii:
 secus tamen inter socios, qui eos adhibue-
 runt: num. 16. ibid.
Libri, quos post solidationem sibi restitui per
 procuratorem videntur, uti legales, fuissæ
 iudicatos: num. 17. ibid.
Libri sociales præferri non possunt in probatio-
 ne publicis instrumentis: dec. 266. num. 2.
 Tom. 1. p. 431.
Libris inordinate retentis fides non adhibetur:
 decision. 516. numer. 2. Tom. 2. p. 334.
Libri pro affine scribentis contra tertium non
 probant: num. 3. ibid.
Librorum illegalis excluditur a compulsatio-
 ne, & exhibitione coram testibus cum iura-
 mento deponentium illos esse mercatorem,
 utque legaliter tentis, plenam fidei in ju-
 diciis adhiberi: num. 6. ibid.
Librorum fides comprobatur, quorum pleræ-
 que paritæ, ex publicis, privatisque docu-
 mentis iustificatur: num. 7. ibid.
 Et tunc legales dicuntur etiam aliæ modicæ
 paritæ verisimiles, non aliunde, quam ex
 dd. libris verificatæ: num. 8. ibid.
Libris fidem de jure merentibus, sola sangui-
 nis conjunctio inter scribentem, & illum,
 cujus favore stant paritæ, eam non movit:
 ibid. num. 9. p. 335.
Liber magister fundaci concludenter probat,
 præsertim contra scribentem: dec. 1130. n. 7.,
 & 10. Tom. 5. p. 93.
Libri magistri fides, ad concludendam extin-
 ctionem cambii nunquam infirmatur, ex quo fru-
 ctuum receptæ reperirentur: ibidem, nu-
 mer. 11. p. 94.
 Amplia, si in hæreditate debitoris repetæ
 fuissent etiam plures volantes receptæ:
 num. 12. ibid.
LIBRI DOMESTICI, FAMILIARES,
ET PRIVATI.
Ex Libris propriis paritæ extractæ, parte non
 citata, nil probant: decision. 113. num. 23.
 Tom. 1. p. 174.
Libri locaverii, & particularis personæ fidem
 non merentur, ad differentiam libri publici
 retenti per publicum officialem: dec. 139.
 num. 5. Tom. 1. p. 220.
Ex Libris probatio elicitæ qui plures patitur
 exceptiones, est inefficax: dec. 218. num. 12.
 Tom. 1. p. 345.
Libri bancherii adminiculati fidem omnino fa-
 ciunt, præsertim si rem verisimilem conti-
 neant: dec. 283. n. 2. Tom. 1. p. 453.
Liber, cui stari promissum fuerit, intelligitur,
 quatenus esset fideliter, & legaliter tentus:
 dec. 343. n. 13. Tom. 2. p. 44.
 Nec ei standum est, quum erroribus sit re-
 pletus, & dolose coniectus: n. 14. ibid.
Libro memoriæ causa reteno, & informi,
 nulla adhibetur fides: decision. 357. num. 18.
 Tom. 2. p. 64.
Liber domesticus contra scribentem plene pro-
 bat: dec. 428. n. 4. Tom. 2. p. 199.
 Etiam si aliquibus in partitis ab illis diversis,
 de quibus res est, a scribente fuerit altera-
 tus: ibid. num. 5. p. 200.
 Et etiam si a solo Notario manus sit recogni-
 ta; quando paritæ ab illo extractæ origina-
 liter fuerunt, absque ulla partis oppositione
 exhibitæ: num. 6. ibid.
Liber privatus memoriæ causa retentus nullam
 in iudicio, nec pro, nec contra scribentem
 probationem facit: dec. 475. n. 1. T. 2. p. 271.
 Præsertim, quum dubia sit; nam ex dicto
 scribentis declaratur contra illum pro se al-
 legantem, & quando cum ea alii testes con-
 eurrant: num. 2., & 3. ibid.
 S f Se-

- Secreta domus quum non propalentur, eorum probatio haberi solum potest *ex libris domesticis*: dec. 484. n. 6. Tom. 2. p. 286.
 Vid. *Creditum ad dec. 626.*
- Liber domesticus quoties de re familiari probet; attamen non est allegabilis circa partitiones, de quibus ille non loquitur: dec. 724. num. 13. Tom. 3. p. 185.
- Libri domestici cum illis publici capserit concordet, paritas in eis contentas bene probat: dec. 742. n. 18. Tom. 3. p. 221.
- De Libris privatis extractio, non citata parte, facta non probat: decisio. 876. numer. 24. Tom. 4. p. 14.
- Liber privatus probat contra scribentem; non autem ejus favore contra tertium: dec. 882. num. 11., & 935. n. 1. T. 4. p. 22. & 121.
- Liber privatus, licet legaliter tentus, favore tamen scribentis non probat: dec. 1085. n. 1. Tom. 4. p. 425.
- Secus, si approbatus reperitur ab eo; contra quem, deducitur, vel per subscriptionem, vel per epistolam: num. 2. ibid.
- Liber privatus viri probat expensas minutatim factas: ibid. n. 16. p. 427.
- Liber privatus, junctis adminiculis, plenam facit probationem: dec. 1123. n. 9., & 1249. num. 9. Tom. 5. p. 71. & 375.
- Liber privatus paritatis in eo descriptas quando dicatur probare: decisio. 1124. numer. 16. Tom. 5. p. 75.
- Liber domesticus vere contra scribentem probat, & iustus, ac fidelis præsumitur: dec. 1173. num. 12. Tom. 5. p. 188.
- Libri privati quando dicantur probare ad quam hereditatem bona pertineant, & quando non: dec. 1183. n. 19. Tom. 5. p. 216.
- Libri particularis paritatis interlineata præsumere facit in ea contenta describentis dominio exiisse: num. 24. ibid.
- Vid. *Partitio interlineata.*
- Liber memoriarum probat existentiam bonorum hereditatorum, & sufficit ad convalidandam redditionem rationis super eo a tutrice fundatam: decisio. 1300. numer. 15. Tom. 6. p. 75.
- Libri privato usui retenti contra scribentem, plene probant quot fructus ille perceperit, non vero ejus favore concludunt, quod majorem quantitatem ipse idem non receperit: dec. 1380. num. 1. Tom. 6. p. 266.
- LIBRI TUTELARES.**
- Ex Libris tutelariis quantitas fructuum perceptorum a pupillo probatur: dec. 1067. n. 12., & 14. Tom. 4. p. 388.
- Libri tutelares an fuerint iuste, & nitide, ac legaliter a tutore teni, probatur ex testimonio, quod de eis præbuisse peritus ratiocinator: num. 13. ibid.
- Amplia, quando isti libri ex fide testis de facto proprio deponentis, suæque scientiæ causam reddentis adminiculantur: ibidem, num. 15. p. 389.
- Liber tutoris circa probationem versionis pecuniarum in utilitatem, & commodum pupilli optime probat; præsertim, si esset parochus, & a testatore commendatus: de-

cision. 1096. numer. 21. Tom. 5.

P. 4.

LICENTIA; LIGERE.

- Licentia ab Episcopo concessa præbendatis se congregandi, si sit per modum confirmationis licentia a Capitulo eisdem concessa, potius excludit, quam concludit Episcopi privatam in Ecclesia cathedrali administrationem; præcipue, si eisdem congregatis, locum mutare volentibus, non satis fuit Episcopi licentia; sed illa quoque Capituli reluctantis intercessit: dec. 184. num. 20. & seq. Tom. 1. p. 289.
- Quod cedenti *licet*, licet pariter sessionario in ejus jus succedat: dec. 298. num. 13. Tom. 1. p. 473.
- Licentia a superiore concessa ad limites supplicationis regulatur: dec. 407. n. 3. T. 2. p. 159.
- Licentia superioris in contractibus mulierum volita, licet non legatur in instrumento contractus, per expressionem de ea coram iudice facta suppletur: dec. 1075. n. 5. T. 4. p. 408.

LICITATOR.

- Licitor quid emere, quidve comprehendere intellexit, principali oblatione spectata, dignoscitur: dec. 467. n. 14. T. 2. p. 257.
- Licitor extraneus, nec qualitatem personæ debitoris, cujus loca montium subhastantur, nec resiliatem vinculum intrinsecus perscrutatur tenetur, ut ei competat eorum ratione pretii diminutio: ibid. n. 41. p. 258.

LIGNA

- Ligna exigua, & virgulta ad sustinendas vires, nucifue percutiendas veniunt sub nomine *di pali*, & *pericbe*: dec. 1061. num. 1. Tom. 4. p. 372.

LIMITATIO.

- Limitatio consona menti testatoris attendenda est in regulandis successioneibus, non vero regula, quæ communiter procederet: dec. 1011. num. 5. Tom. 4. p. 263.

LINEA IN GENERE.

- In Linea una fideicommissum ingressum, ea totaliter non extincta, ad aliam non transit: dec. 305. num. 5. Tom. 1. p. 483.

Vid. *Fideicommissum quoad transmissionem.*

- Lineæ in pari gradu existentes pro virili ad bona fideicommissaria censentur vocatæ, si addit pactum, quod, una extincta, illius portio alteri accrescat: decisio. 821. num. 4. Tom. 3. p. 373.
- Linea non intelligitur a testatore prolata in tota sua latitudine, quando (hoc posito) absurdum oriretur, & quomodo: dec. 1011. num. 28., & 40. Tom. 4. p. 266.
- Indefinite prolata est non solum descendendum ex feminis, sed ipsarummet feminarum comprehensiva: num. 39. ibid.
- Sub Lineæ denominatione dici comprehensas feminas a testatore totaliter exclusas, absurdum est: num. 40. ibid.
- Linea de familia testatoris semel approbata amplius reprobari non potest: dec. 1062. n. 7., & 8. Tom. 4. p. 375.
- Lineæ alterius legitimi non dicuntur a testatore prælati legitimis de linea extincta, quando ex testatoris voluntate descendentes per

per fideicommissum instituti plures distinctas lineas constituere valuerunt: dec. 1128. num. 4. Tom. 5. p. 88.

Secus, quando testator unicam tantum lineam constituit in personam hæredis fideicommissarii in stirpem designati, de qua omnes suos descendentes profugere voluit: num. 5. 7., & 24. ibid.

Post Lineam legitimorum finitam filii legitimati quando sedem habuissent in fideicommissio, non intelliguntur discretive tantum exciuli de uno columnello per existentiam legitimorum; sed etiam in unoquoque, donec legitimi in utroque reperiuntur: n. 7. ibid.

Nomen *Linea* in singulari prolatum aliquando in pluralitatem resolvitur: num. 8. ibid.

An Lineam testator una tantum in conditione posuerit, five plures, deducitur ex discretivo ejus loquendi modo; taliter ut, si voluisset nomen *Linea* esse plurium significativum, in plurali eum protulisset reperiretur; secus, si in singulari: num. 10. ibid.

Linea unica suorum descendendum dicitur a testatore contemplata, quando omnes collectivè vocavit: ibid. n. 25. p. 90.

Linea remotissima non præsumitur vocata in præjudicium filiorum Innocentium vocati delinquentis, & propter delictum exclusi: dec. 1166. n. 43. Tom. 5. p. 175.

Lineæ prerogativa præsertim in primogenialibus successionebus servatur, nec ad alias permittitur transitus, nisi linea admittit penitus evacuat, & extincta: dec. 1247. n. 7., & 8. Tom. 5. p. 368.

Sub Lineæ mentione, descendens ex familia contentiva, bene dicitur comprehensus: dec. 1321. num. 11. Tom. 6. p. 133.

Verbum *Linea* designat collectionem, & successivitatem graduum, & personarum: dec. 1364. num. 16. Tom. 6. p. 222.

LINEA CONTENTIVA.

Lineam contentivam excludit substitutio facta favore filiorum, & descendendum ex institutis: dec. 566. n. 6. T. 2. p. 416.

Ad Lineam contentivam voluntas donantis literaliter restricta, in qua suum effectum sine repugnantia sortiri potest, impropriari non debet ad lineam contentivam: n. 7. ibid. Vid. *Appellatione descendendum ad d. dec. Vid. Familia vocata, ibid.*

Linea contentiva dicitur contemplata sub nomine *Linea*, non vero, effectiva a fundatore beneficii, qui fuisset sacerdos: dec. 1321. num. 12. Tom. 6. p. 133.

LINEA FŒMININA.

Lineæ fœmininæ appellatione veniunt etiam masculi ex pluribus mediis fœminarum: dec. 305. num. 8. Tom. 1. p. 483.

Vid. *Fœmina quoad successionem in fideicommissio &c.*

LINEA MASULINA.

Vid. *Fœmina in genere; & Fœmina quoad comprehensionem &c. in principio.*

Lineæ appellatione, sepositio adiectivo masculina descendentes ex fœminis comprehenduntur: dec. 172. n. 4., & 27. T. 1. p. 269. & seq. Linea masculina primi instituti dicitur posita

in conditione, sicuti & linea substitutorum, quoties testator declarasset, quod loquendo de linea tam instituti, quam substituti, semper masculinitatem addere intellexisset: dec. 1011. num. 36. Tom. 4. p. 266.

Linea masculina quando non agitur contra agnatum, sed contra ultimi masculi hæredem, vel alium tertium extraneum, etiam fœminas comprehendit: dec. 1207. num. 7. Tom. 5. p. 267.

Amplia, quando in defectum masculorum, propria fideicommissentis filia esset vocata: num. 8., & 9. ibid.

Vid. *Fœmina.*

L I N G U A.

Linguae resolutio adverbativa gratiæ Apostolicæ non consideratur: decision. 1084. num. 9. Tom. 4. p. 424.

Ad Linguam non spectat deputatio communiariorum ad faciendas probationes necessarias pro ingressu in cappellanas; numer. 10 11., & 12. ibid.

LIQUIDARE; LIQUIDATIO.

Liquidatio, ex cuius facto impeditur, habetur pro facta: dec. 45. n. 23. T. 1. p. 79.

Liquidatio fructuum præcedere non debet, quæ de ea clare consistet: decision. 268. num. 11. Tom. 1. p. 434.

Nec in fructibus civilibus, ut sunt fructus locorum montium, & censuum: n. 12. ibid.

Vid. *Condemnatio ad dec. 312.*

Liquidatio, quum super ea plures discordantes factæ fuerint peritiæ, fit per Rotam summas omnes a peritis resultantibus summam, & repartiendo in tot partes æquales, quot sunt peritiæ, quæ pars congrua, & summa debita censetur: dec. 482. n. 2. T. 2. p. 283.

Liquidatio laborerum facta a peritis ad tramites pretii in instrumento contenti, quæ conventio consona juri sit, iusta dicitur; etiam si de cætero instrumentum esset nullum: dec. 759. n. 3. Tom. 3. p. 254.

Liquidatio fructuum in probationum anfractu iudicis arbitrio deferretur: dec. 788. n. 3., & 4. Tom. 3. p. 309.

Liquidatio fructuum ad rationem scutorum trium pro centenariis iusta dicitur: numer. 5. ibid.

Liquidationem nullam parit reservatio facultatis probandi fructus fuisse majores: n. 6. ibid. Liquidatio fructuum licet facta sit a perito compromissario, reductionem tamen semper arbitrio boni viri subire potest: ibid. num. 9. p. 30.

Liquidatio damnorum semper a iudice fieri debet pro minori summa, qua fieri possit: dec. 818. num. 9. Tom. 3. p. 366.

In Liquidationis materia locum habet regula, quod singula, quæ diversa non prosunt, simul juncta juvant, & nota hic probationum particularitates: num. 15., & 16. ibid.

Vid. *Mercator ad d. dec.*

Liquidatio pretii de recenti facta, non potest probare valorem de tempore antiquo, pro quo antiquis peritorum relationibus deferendum est: dec. 848. n. 21. T. 3. p. 422.

Vid. *Peritus ad d. dec.*

- Liquidatio debiti in genere approbati levioribus probationibus convincitur: decif. 1085. num. 4. Tom. 4. p. 426.
- Liquidatio debiti, ad quod teneatur ex promissor favore fideiussoris, fit ex examine partitarum a debitore solvendarum, & solutionum, quibus idem fideiussor succubisset; dec. 1103. n. 3. Tom. 5. p. 20.
- Liquidatio veri valoris rei emphyteuticæ etiam per conjecturas, & adminicula fieri potest: dec. 1105. n. 2., & 11. T. 5. p. 27.
- Liquidatio non potest fieri per conjecturas, quando probatio valoris in illis singulariter, & de per se sumtis constitueretur; secus vero, si omnes simul junctæ ponderentur; ibid. num. 11. p. 28.
- Liquidatio valoris rei emphyteuticæ, præsertim ad effectum regulandi laudemia, & quinquennia, iudicis defertur arbitrio, quando valor ex antiquis venditionibus esset desumendus; ibid. num. 24. p. 29.
- Liquidatio levioribus licet probationibus perficiatur; attamen licet leves, tales esse debent, ut iudicis ligent animum: dec. 1156. num. 2. Tom. 5. p. 153.
- Liquidatio præstii alicujus rei in dubio, & probationum anfractu tutior ea reputatur, quæ in mitiorem condemnationem descendit: numer. 3. ibid.
- Liquidatio valoris multum pendet ab arbitrio iudicis, qui in probationum conflictu mediam tegetur servare viam: ibid. numer. 9., & 11. p. 154.
- Liquidatio proprii crediti pertinet ad creditorem, rem socialem retinentem ad effectum, cum illa illud compensandi: dec. 1239. n. 7. Tom. 5. p. 147.
- Liquidatio fructuum unius prædii desinitur & ex fructu prædiorum finitimorum, & adjacentium: dec. 1261. n. 4. T. 5. p. 359.
- Amplia, adversus probationes veritatis, & iustitiæ per se habentes præsumptiones, quæ in dubio sunt omnino attendendæ: n. 6. ibid.
- Liquidatio ex calculo arithmetico desumpta, iusta dicitur; ibid. num. 8. p. 400.
- Liquidatio crediti per unicam decisionem approbare refricari non potest, quando reus istam approbavit: decif. 1361. n. 3., & 5. Tom. 6. p. 213.
- Vid. *Fructus quoad liquidationem*.
- Vid. *Calculus*: & *Canones*; & *Causa judicialis*.
- LIS IN GENERE.**
- Lis, quando respicit privatum interesse canonicorum, eorum sumptibus sublineri debet; non autem Ecclesiæ: dec. 115. n. 4. T. 1. p. 176.
- Lites fieri propriis sumptibus ejus, contra quem sunt directæ, est iniquum: n. 6. ibid.
- Lites interesse fideicommissi respicientes, illius sumptibus sublinendæ sunt: dec. 134. num. 20. Tom. 1. p. 209.
- Lite pendente gesti actus in adversarii præjudicium facti præsumuntur: dec. 218. num. 11. Tom. 1. p. 345.
- Lis dignoscitur ex existentia actorum: decif. 251. num. 2. Tom. 1. p. 408.
- Lis vertens inter præsentatos definienda est juxta limites possessionis: decif. 272. num. 6. Tom. 1. p. 441.
- Lite instaurata, cessat acquiescentia: dec. 291. num. 4. Tom. 1. p. 462.
- Lis injusta, & calumniosa non prodest obtinenti subrogationis gratiam; decif. 480. num. 6. Tom. 2. p. 280.
- Litis introductio interpellationis loco deservit, eamque supplet: dec. 515. n. 2. T. 2. p. 333.
- Lites quotidie in Roma agitantur super prælatione obtinendi commendas religionis Meliten. inter ejus equites: dec. 566. n. 15. T. 2. p. 414.
- Lis dicitur contextata ex comparitione, & replicatione rei: dec. 580. n. 1. T. 2. p. 434.
- Lis ad effectum constituendi in malam fidem, per monitorii transmissionem non dicitur introducta; nisi copulative jurium productio concurrat: dec. 614. n. 2. & seq. T. 2. p. 487.
- Litium emtores subiacent censuræ textus in *l. per divoresas*: dec. 884. n. 2. T. 4. p. 24.
- Litis iniustæ subventionatio operatur, ut damnum ex ea proveniens a succumbente reficiatur favore victoris &c. decif. 923. num. 5. Tom. 4. p. 95.
- Vid. *Har es in genere ad dec. 948*.
- Lis dicitur tutorio nomine defensa, & non proprio, quando quis litem passivam ad filii defensam sublinuisset: decif. 1050. num. 2. Tom. 4. p. 350.
- Amplia, quando quis, tam in constitutione procuratoris, quam appellationis interpositione se tutorio nomine gessisset: n. 2. ibid.
- Subamplia, etiam si pupilli sublinendo litem secundario proprium quoque interesse defendisset, & quare: n. 4. 7., & 8. ibid.
- Lis defensa a tutore pro pupillo non præsumitur calumniosa, quando non ipse in arenam judicialem descendisset, sed laceratus ab aliquo: num. 10. ibid.
- Lis non dicitur calumniosa ob succumbentiam, quam qui in ea fuisset passus, quando ab illa appellationem reportasset: ibidem: num. 19. & 22. p. 351.
- Lis diceretur calumniosa, quando litigans scientiam sui mali iuris haberet, & concludenter in eo eadem probaretur: num. 20. ibid.
- Vid. *Calumnia*.
- Vid. *Autoritas*.
- Lis calumniosa non dicitur proprie lis; nec facit beneficium litigiosum: dec. 1069. num. 2. Tom. 4. p. 394.
- Lis ut dicatur talis, requiritur, quod litigans omni boni juris colore destituatur, nullamque probabilem victoriæ opinionem habere possit: num. 5. ibid.
- Lis promota adversus donationem juris præsentandi ex defectu solemnitatum eo magis calumniosa præsumitur, quando donans contemporanee ad alias similes donationes devenisset, quæ ab hærede pro validis fuissent habitæ: dec. 1290. n. 14. Tom. 6. p. 49.
- Vid. *Causa judicialis*.
- LIS QUOAD EXTINCTIONEM, SEU TERMINATIONEM.**
- Lis ex partium conventionem terminatur: dec. 468. num. 20. Tom. 1. p. 261.
- Lis non est, quum per res sententiæ, & taxationem

tionem & solutionem expensarum fuit terminata; nec est appellatum: dec. 480. num. 3. Tom. 2. p. 280.
 Lites protrahi non debent ad perpetuitatem, sed quanto citius terminari, ad evitandas expensas: dec. 645. n. 3. Tom. 3. p. 41.
 Ex inter consanguineos potissimum sunt rescandæ remissive: num. 4. ibid.
 Pro litis extinctione super fideicommissio verentis, qui aliquid recipit, pro fideicommissio recepit dicitur: dec. 881. num. 1. & 12. Tom. 4. p. 19.
 Litem hæres tutoris non habet jus prosequendi, litem, inquam, ex illius facto perentam: dec. 888. num. 3. Tom. 4. p. 31.
 Litis desertio super excessu executionis non obstat agentis ad recuperationem bonorum, quando per aliam viam, nempe per admissionem ad purgationem moræ eadem bona recuperaret: dec. 1355. n. 2. T. 6. p. 198.
 Lites non minus per rem iudicatam, quam, per expresse sententiæ acceptationem perimuntur: dec. 1361. n. 4. T. 6. p. 213.

LITE PENDENTE.

Lite pendente attentans frui non debet fructibus vitiosis possessionis: dec. 1325. numer. 9. Tom. 2. p. 20.
 Lite pendente actus gesti nullum jus manutentibile tribuunt: dec. 355. n. 7. T. 2. p. 60.
 Lite pendente enuntiatiæ ab aliis factæ, non præjudicant: dec. 545. n. 15. T. 2. p. 384.
 Lite pendente fides in Rota vigore mandati Nuntii obtenta, sine Rotali commissione est attentata, & nulla: dec. 621. n. 3. T. 2. p. 500.
 Vid. *Distraçio ad dec. 948.*

LITIS PENDENTIA.

Litis pendentiæ inducitur ex commissione Rotæ directæ: dec. 121. n. 1. Tom. 1. p. 187.
 Litis pendentiæ inter patronos suspendere non potest concursus in parochialibus de iure patronatus: dec. 247. n. 8. Tom. 1. p. 402.
 Litis pendentiæ super manutentione non impedit exercitium actuum controversiarum, & quare: dec. 279. n. 3. Tom. 1. p. 449.
 Litis pendentiæ causatur ab expeditione, & reproductione monitorii: dec. 849. num. 15. Tom. 3. p. 424.

LITERÆ APOSTOLICÆ IN GENERE.

Vid. *Narrativa ad dec. 53.*

Literæ Apostolicæ sunt subreptitiæ, vel obreptitiæ, ob malam expressionem valoris beneficii, & aliorum taciturnitatem, quæ exprimi debuissent: dec. 121. n. 9. T. 1. p. 187.
 Literæ Apostolicæ, quæ in continenti constant esse subreptitiæ, vel obreptitiæ, tamquam ipso iure nullæ, mentionem non merentur, ac si non emanassent: n. 10. ibid.
 Literæ Apostolicæ obtentæ sub narrativa, quod nullus extaret ex linea a fundatore vocata, si de ea aliquis exiit, qui beneficium appetat, sunt subreptitiæ, & nullius efficaciæ: dec. 255. num. 10. Tom. 1. p. 15.
 Literarum Apostolicarum justificatio fit ab ultimo statu ipsius beneficii, quando agitur inter privos: dec. 261. n. 2. Tom. 1. p. 424.
 Limitatur conclusio, quando per instrumentum publicum: vel per rem iudicatam con-

stat de diverso statu antecedenti contrario: num. 3. ibid.
 Declara limitationem non procedere, quoties etiam existente instrumento, probatur statum beneficii semper non fuisse univocum; sed beneficium modo fuisse in uno statu, modo in alio: num. 4. ibid.
 Quod amplius, quando ex decreto Episcopi in visitatione eveniret mutatio status beneficii: num. 7. ibid.
 Ad Literarum Apostolicarum evitandam justificationem ab ultimo statu faciendam, non sufficit probatio status anterioris contrarii, si sit quoquomodo dubia, & æquivoca: numer. 9. ibid.
 Literas Apostolicas anteriores in tempore habens præferendus est pro beneficii consecutione: dec. 287. n. 1. Tom. 1. p. 457.
 Literæ cum clausula *Perinde valere* non suffragantur contra alias ante ipsas impetratas: dec. 394. num. 11. Tom. 2. p. 133.
 Præsertim, si addit clausula *a data præsentium tantum valeret*: num. 12. ibid.
 Limita, quum literæ ab alio ante revalidatorias reportatæ non obtentæ fuerint ex præciso capite, pro quo reportatæ sunt revalidatorias: num. 13. ibid.
 Jus nullum ex literis subreptitiis promanare, nec illud in posterioribus literis intelligitur præservatum: ibid. num. 14., & 15. & dec. 706. num. 2. Tom. 3. p. 154.
 Literæ Apostolicæ expeditæ in forma gratiosa non dant ut inquiratur de idoneitate provisi: dec. 625. num. 1. Tom. 2. p. 504.
 Literis Apostolicis obediunt tenentur ecclesiastici, plusquam seculares: dec. 697. n. 2., & 3. Tom. 3. p. 141.
 Literæ executoriales favore alterius expeditæ, & præsenso patrono, qui alium præsentavit, intimatæ, in illum attentatum inducunt, nisi elapsis quatuor terminis eidem obederit: dec. 698. n. 2., & 3. Tom. 3. ibid.
 Literas expediens debet enarrata probare, & verificari facere: dec. 706. n. 3. T. 3. p. 154.
 Literæ Apostolicæ ad maiorem cautelam obtentæ patronorum iuribus præiudicium non irrogant: dec. 741. n. 17. Tom. 3. p. 217.
 Literæ Apostolicæ statum beneficii non mutant, & ultimus status ex eis desumptus satis non est ad declarandum beneficium esse sacerdotale, si de sui natura esset clericale: ibidem, numer. 32. p. 219.
 Literæ Apostolicæ in forma gratiosa non pro sunt, si addit alter præsentatus, & colligant: dec. 878. n. 9. Tom. 4. p. 16.
 Amplia, si ille, qui eas retulisset, a legitimo patrono præsentatus non esset, & qualitatibus a fundatore voluit careret: n. 10. ibid.
 Subamplia, si præsentatus fuisset in iuribus unius de sanguine fundatoris subrogatus, & quare: num. 11., & 12. ibid.
 Literæ derogatoriæ mediæ vocum intelliguntur de mediæ patronorum, quasi possessionem præsentandi habentium: dec. 897. num. 7. Tom. 4. p. 49.
 Literæ Apostolicæ sunt subreptitiæ, quando beneficiatus certas sui qualitates Papæ retineat.

cuit, quas si expressisset, vel gratiam illam absolute non reportasset, vel difficilius: dec. 1106. num. 6. Tom. 5. p. 30.
 Amplia, ut multo minus impedimento sint, quin literæ alterius provisi in omnibus iustificatæ exequerentur: num. 7. ibid.
 Literæ Apostolicæ sunt subreptitiæ, quando provisi narrasset Papæ, se esse vocatum, & de vocatione non doceret, nec constaret: dec. 1114. n. 1. Tom. 5. p. 50.
 Vid. *Gratia Apostolica; Obreptio; Subreptio*.
LITERÆ APOSTOLICÆ QUOAD EXEQUUTIONEM, ET RETARDATIONEM.
 Literarum Apostolicarum exequutionem exceptio unionis non retardat, nisi sit undique clara: dec. 1118. n. 8. Tom. 1. p. 184.
 Literæ Apostolicæ integraliter iustificatæ sunt exequutioni demandatæ: dec. 121. num. 6., 287. num. 12. Tom. 1. pag. 187. 458. 365. n. 11., 413. num. 1., 494. num. 1., 554. num. 1., 608. num. 1., 612. num. 3., 625. num. 2. Tom. 2. pag. 81. 169. 303. 393. 479. 485. & 504. 928. num. 1., 1044. num. 1. Tom. 4. pag. 107. & 336. 1106. num. 1., 1117. num. 1. Tom. 5. pag. 30. 58. 137. n. 1., & 1397. n. 1. T. 6. p. 118. & 301.
 Literæ Apostolicæ subsequentes, in quibus nulla facta sit mentio gratiæ per prius alteri super eodem beneficio concessæ, non sunt exequendæ: dec. 121. n. 8., *limita num. 10.* Tom. 1. p. 187.
 Literæ Apostolicæ verificatæ, celerem merentur exequutionem: dec. 170. n. 2., 247. n. 2., 261. num. 1. Tom. 1. p. 266. 401. & 423.
 Literæ Apostolicæ econtra, non iustificatæ nullam merentur: dec. 179. n. 2. T. 1. pag. 278. & 412. num. 1. Tom. 2. p. 163.
 Literæ Apostolicæ pariter obtentæ sub falsa narrativa: dec. 182. n. 1. T. 1. p. 283.
 Literæ cum derogatione medietatis vocum, exequutionem non merentur, nisi illas obtinens a medietate vocum patronorum sit præsentatus: num. 13. ibid.
 Literarum anteriorum in data exequutione non retardatur a posterioribus fundatis in diverso iure turbido: dec. 287. n. 16 T. 1. p. 48.
 Literæ obreptitiæ, ac subreptitiæ exequendæ non sunt: dec. 365. num. 1., & 560. num. 8., & 9. Tom. 2. p. 80. & 401.
 Vid. *Obreptio; Subreptio*.
 Literæ Apostolicæ non iustificatæ dant locum, arbitrio pro illarum retardatione: dec. 390. num. 1. Tom. 2. p. 125.
 Vid. *Clausula in beneficialibus, claus. -- Seu &c.*
 Literæ Apostolicæ obreptitiæ, seu subreptitiæ non sunt exequendæ: dec. 426. num. 1. Tom. 3. pag. 196. 977. n. 1. Tom. 4. p. 199.
 Vid. *Narrativa ad dec. 436.*
 In Literis verificatis, arbitrium pro retardatione non intrat: dec. 446. n. 17. Tom. 2. p. 228., 916. n. 1., 936. n. 1. Tom. 4. p. 83. & 121.
 Literæ imperationis obtentæ tempore, quo possessor beneficii in extremis laborabat, propter vehementem calumniam suspicionem, impetranti non profunt: dec. 448. nu. 5. To-

mo 2. p. 229.
 Literæ subrogationis gratiosæ subrogato non profunt, quum ille, cui subrogatur, nullum jus habebat n. 7. ibid.
 Literæ imperationis non iustificatæ exequutioni demandari non possunt: dec. 499. num. 2. Tom. 2. p. 313.
 Literæ Apostolicæ retardantur, quum Nuncios Hispaniarum contulerit beneficium non excedens valorem 24. ducatorum auri de Camera: dec. 554. n. 1. & 4. To. 2. p. 393.
 Literæ Apostolicæ iustificatæ sunt exequendæ: econtra vero obreptitiæ, vel subreptitiæ: dec. 560. n. 8. & 9. Tom. 2. p. 401. & 689. n. 1. & 2., & 741. n. 1., 807. n. 1., 849. n. 1. To. 3. p. 122. 216. 342. & 423., 916. n. 1., 936. n. 1. 981. n. 24 T. 4. p. 83. 121. & 207.
 Literæ obtentæ ob discordiam patronorum, sunt exequibiles, quum unus ex præsentatis habet maiorem, vel saltem æqualem partem vocum; & tunc gratificationi locus est: dec. 612. n. 7. & 8. T. 2. p. 485.
 Literæ Apostolicæ dicuntur obreptitiæ, & subreptitiæ, nullumque exequendæ, quando aliquid est reticitum, quod difficultorem reddidisset Pontificem ad elargiendam gratiam: dec. 689. n. 17. T. 3. p. 124.
 Literæ Apostolicæ in præsentationibus ad Ecclesiastica beneficia undique iustificatæ, sunt exequendæ: dec. 829. n. 1. To. 3. p. 385.
 De Literis Apostolicis retardandis quum agatur, probationes relevantissimæ necessariæ sunt adversus publica documenta: dec. 981. n. 25. Tom. 4. p. 207.
 Ut Literarum exequutionem impediatur intrusus & a non habente jus conferendi provisos, non fit legitimus contradictor: dec. 1044. nu. 13. Tom. 4. p. 337.
 Amplia, ut neque juvetur regula de triennali: n. 14. ibid.
 Vid. *Publicatio ad dec. 1056.*
 Vid. *Resignatio*.
 Literæ *Pro præsentato* sunt celeriter exequendæ: dec. 1265. n. 3. T. 5. p. 406.
 Econtra si subreptitiæ sint, ex eo quia in eis omissa sit mentio de præcedenti provisione, & iuri alteri quasi: ibid. n. 17. p. 407.
 Literæ sunt subreptitiæ per reticentiam, quod beneficium onus residentis habeat, quando istud revera insit: dec. 1337. n. 4. T. 6. p. 169.
 Item ex quo impetrans reticuit se altero gaudere beneficio cum impetrato incompatibili: n. 6. ibid.
 Vid. *Gratia quando dicatur subreptitia.*
 Vid. *Arbitrium*.
LITERÆ APOSTOLICÆ QUOAD EARUM PUBLICATIONEM.
 Vid. *Desinit ad dec. 446. & 448.*
 Vid. *Negativa ad dec. 412. & 413.*
 Vid. *Publicatio*.
LITERÆ APOSTOLICÆ QUOAD EARUM VERIFICATIONEM.
 Literæ Apostolicæ verificatæ præsumuntur, ex quo fuerint exequutæ: dec. 75. n. 1. T. 1. p. 111.
 Vel ob expeditionem in forma gratiosa: ibidem n. 2., & 981. num. 1., 1044. num. 2. Tomo 4. p. 205. & 316.
 Li-

Literarum Apostolicarum iustificatio fit ab ultimo statu beneficii, quando agitur inter vivos: dec. 265. n. 2. *secus in u. 3. & intellige ut in n. 4. & 5. T. 1.* p. 424.

Literæ Apostolicæ deficienti possessione præsentandi obtinent cum derogatione medietatis vocum, iustificatione carent: dec. 272. numero 3. Tom. 1. p. 440.

Et pro illarum retardatione intrat arbitrium: ibid. num. 4. p. 441.

In Literis Apostolicis alternative narratis, alterum satis est verificari: dec. 411. n. 1. To. 2. p. 166. & 849. n. 2. T. 3. p. 423. & 874. numero 13. Tom. 4. p. 10.

Literæ dicuntur verificate, si agatur de beneficio, quod sacerdotem actu, & de linea fundatoris primo requiritur, etiam si fuerit relictum a præsentato adesse clericum fundatori coniunctum, & pariter nominatum: dec. 702. num. 1. & 11. Tom. 3. p. 148. & seq.

Literæ expeditæ a præsentato ad beneficium dicuntur verificate; etiam si in eis fuerit relictus concursus clerici fundatori coniuncti, & primo vocati; quum beneficium actu celebrantem requirit: ibid. n. 8. p. 149.

Literæ Apostolicæ dicuntur verificate; etiam si patronus se ipsum nominaverit, & expresserit, se fuisse a maiori parte patronorum nominatum, quando non adsit æque vocatus beneficii capax: n. 9. ibid.

Vid. *Verificatio*, ad dec. 706.

Literæ Apostolicæ in forma gratiosa expeditæ, motuque proprio a Papa concessæ dicuntur iustificate, & ulteriori non indigent verificatione: dec. 786. n. 3. T. 3. p. 305.

Literæ Apostolicæ ex quibus expositis dicantur iustificate: dec. 829. n. 2. T. 3. p. 385.

Literæ Apostolicæ in beneficiis Germaniæ, ex quibus dicantur iustificate: dec. 849. num. 1. Tom. 3. p. 423.

Literæ Apostolicæ dicuntur iustificate, quando documenta fuerint coram Dataribus officialibus exhibita: dec. 1044. n. 3. Tom. 4. p. 336.

Literæ Apostolicæ pro *quuplicato* reportatæ, cum supposito passivæ vacationis in beneficio quando satis iustificate non dicantur: dec. 1106. n. 4 & 5. Tom. 5. p. 30.

Literæ Apostolicæ quando dicantur iustificate in casu, quo præsentatus dixerit, se vocum medietatem habuisse: dec. 1117. num. 13. Tomo 5. p. 59.

Literæ Apostolicæ iustificate a proviso sunt omnino exequenda, & ex quibus dicantur iustificate: dec. 1292. num. 1., & 1362. num. 2. Tom. 6. p. 52. & 214.

Literæ dicuntur verificate etiam per hoc, quod sint impetratæ cum supposita subreptione, litterarum alterius provisi: dec. 1337. num. 7. Tom. 6. p. 169.

Literis Apostolicis derogatoris medietatis vocum, & verificationem ulterius medietatis requirentibus habens integram vocem dicitur satisfecisse ad hoc, ut gratia Apostolica sit exequenda: dec. 1362. n. 19. To. 6. p. 216.

LITERÆ CAMBIALES IN GENERE.

Literæ S. P. in eis appositæ significant *sopra protesto*: dec. 192. n. 1. T. 1. p. 302.

Literas cambii acceptans, & solvens proprie satisfacit obligationi; nec ius acquirit contra eum, cui sunt solvibiles, & in cuius girantis honorem solvit: ibid. n. 2. p. 303.

Sed solum reintegrationem petere potest a trahente, quod ampliatur, etiam si appositæ sit in acceptante clausula S. P. n. 3. & seq. ib.

Literæ cambiales transmissæ in causam debiti transmittentis, de sui natura tacitam habent conditionem; quatenus, mediante solutione, effectum habuerint: dec. 1313. num. 10. Tomo 6. p. 117.

Et si non habuerint effectum, primæva transmittentis obligatio durat, præsertim, si ille dixerit in casu protextus: *Vi confermo il mio detto di Harvi io d'avanti*: n. 11. ibid.

LITERÆ CAMBIALES QUOAD FARM ACCEPTATIONEM, ET SOLUTIONEM.

Literas cambii libere acceptans, non potest in actu solutionis protestari, acceptationem facere in honorem giratæ; non autem scribentis: dec. 192. n. 6. Tom. 1. p. 302.

Acceptans in actu acceptationis fit verus, & legitimus debitor: n. 7. ibid.

Acceptans libere postea nequit acceptationem retractare, aut qualificare in girantis præiudicium, sine eius consensu: n. 8. ibid.

Etiam si giratarius talem qualificationem acceptet: n. 9. ibid.

Literarum cambii solutio sub fide scribentis, non autem girantis, in cuius honorem facta fuisse prætenditur, probatur ex subsequuta observantia ponendi ab acceptante partem ad debitum scribentis; non vero girantis: numero 14. ibid.

Vid. *Clausula* -- S. P.

Literas cambiales inter mercatores stylus est usatissimus solvendi sub intelligentia se revolvendi cum aliis similibus literis: dec. 1028. numero 3. Tom. 4. p. 303.

Literæ cambii protestatio moram inducit in illam, qui eam solvere debet: n. 8. & 9. ibid.

Literas cambiales mercator solvens alio receptas, de omnibus damnis, cambii, & expensis protestationum ab isto est reintegrandus, quando pro sui reintegratione consimiles littere, quas ad istum transmississet, protestatæ ad istum fuissent remissæ: dec. 1043. numero 2. Tom. 4. p. 334.

Mandatarius, si literas a mandante transmissas non solveret, ad omne damnum, quod ille pateretur, obligatur: n. 3. ibid.

Imo ius acquireret ad fructus huius damni, citra labem usurariam; dummodo ipsi capitali aliqua non fieret accessio: numero 4. 14., & 15. ibid.

Pro Literarum cambialium solutione evidetio, si ve indemnitas promissa inter mercatores debetur una cum damnis, & interesse ab expromissore, cuius fidem eam recipiens sequutus est: dec. 1313. n. 1. Tom. 6. p. 116.

Amplius, quando mercator literas acceptasset in sequelam obligationis indemnitas factæ a transmittente: n. 2. ibid.

Literas cambiales mercator recusans acceptare ex quo de scribente notitiam non haberet: po-

posseque eas acceptans, ob indemnitate promissionem per transmittentem factam, illius fidem sequutum fuisse dicitur, tamquam principaliter obligatum: n. 5. & 6. 8. & 9. *ibid.*

Vid. Mercator.

Vid. Attestatio.

LIVELLARIUS, LIVELLA.

Livellarius non tenetur pro debito campaticorum, & onerum camerarum pro prædiis distinctis ab iis, quæ sibi ad livellum fuissent concessa: dec. 1110. n. 27. T. 5. p. 40.

Livella præsumuntur soluta ex fructibus illius prædii, quod in talem solutionem assignatum appareret, & ab illo, qui prædium detinuit: dec. 1212. n. 11. T. 5. p. 277.

Livella præsumuntur satisfacta, si in talem causam monialis prædium a debitore receperit: dec. 1241. n. 7. Tom. 5. p. 351.

Livella præsumuntur exacta ex fructibus pro eisdem assignatis: dec. 1260. n. 4. T. 5. p. 398.

Livella præterita præsumuntur soluta, ex quo monialis, se etiam satisfactam pro futuris, ex novorum effectuum assignatione declarasset: dec. 1344. n. 4. & 5. T. 6. p. 178.

Amplia, si monialis bona pro livellis assignata alteri cesserit cum onere, ut sibi ista solverentur: n. 6. *ibid.*

Item, si comprobaretur solutio ex fide archiepiscopi monasterii, nec fides suscepta, & mendicata admittuntur: n. 7. *ibid.*

LOCA MONTIUM IN GENERE.

Loca montium non vacabilia ad omnes effectus pro stabilibus reputantur: dec. 19. nu. 18. Tomo 1. p. 26.

Loca montium non admittunt alia vincula, vel hypothecas, quam expressa in literis patentibus: *ibid.* n. 21., & 404. n. 8. 13. & 17. T. 2. p. 151., & 1226. nu. 1. & 16. To. 5. p. 313., & 1381. nu. mer. 12. Tom. 6. p. 269.

A Locorum montium libera acquisitione non infertur ad donationem: decif. 342. nu. 4. Tomo 2. p. 42.

Loca montium veniunt inter bona meliora: dec. 367. n. 5. Tom. 2. p. 84.

Loca montium acquisita pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque in transactione, super bonis fideicommissariis transgenti acquisita sunt independentes a fideicommissio, pro quo prætenduntur: d. dec. 404. num. 10. Tom. 2. d. p. 151.

Amplia, quamvis bona, super quibus transigitur subiecta essent fideicommissis: n. 11. *ib.*

Loca montium ex pecuniis fideicommissariis emta, cum declaratione acquirendi pro se; hæredibus, & successoribus, fideicommissio non acquiritur, sed libera transeunt: numer. 12. *ibid.*

Loca montium, in quorum patentibus relatio habetur ad instrumentum affici non possunt vinculo fideicommissi, quod in eo non legitur: n. 14. *ibid.*

Loca montium ad vitam emta non dicuntur, quum pro eis solvitur pretium, quod habito respectu ad vincula, eorum in proprietate, valorem adæquat: dec. 467. n. 27. T. 2. p. 258.

Locorum montium quantitas eorum facile probatur ex libris secretariæ; decif. 516. nu. 20.

Tom. 2.

Loca montium subiecta sunt vicissitudinibus extraditionum, & reductionum: dec. 679. nu. 8.

Tom. 3.

Locorum montium reductio sequuta fuit anno 1684. n. 9. *ibid.*

Locorum montium reductionem præsentisse dici potest ille, qui paucis annis ante investimentum facere maluit in stabilibus, & ideo non incusandus: n. 10. *ibid.*

Præsertim, si antea in locis montium fecisset investimentum: n. 11. *ibid.*

Ad Locorum montium fructus exigendos constituto procuratoris minime præsumere facit, quod constituentes alia loca sub dicta procura non comprehensa possidere potuerint: dec. 699. n. 6. Tom. 3. p. 143.

Locorum montium pertinentia probatur ex descriptione partiarum, in cujus faciem cantant: dec. 724. n. 4. & 7. Tom. 3. p. 184.

Loca montium, de cujus pecuniis emta fuerint, satis probatur ex tenore partiarum banci, de quo ad hunc effectum fuerint partitæ extractæ, & erogatæ: *ibid.* n. 11. p. 185.

Eorundem dominium vere ex literis patentibus probatur: n. 14. *ibid.*

Loca montium libera, & uti talia resignata nullam favore creditorum resignantis hypothecam conservant, ex constitutione Urbani VIII dec. 742. n. 14. Tom. 3. p. 221.

Loca montium, ad quem pertinuerint, ex tenore mandati de transferendo probatur: dec. 907. n. 10. Tom. 4. p. 67.

Locorum montium pertinentiam literæ patentes, ad instar publici instrumenti probant: dec. 1282. n. 12. Tom. 6. p. 32.

Vid. Translatio locorum montium.

Vid. Bulla Gregoriana.

LOCA MONTIUM FIDEICOMMISSARIA, ET VINCULATA.

Loca montium cum vinculis fideicommissi, quibus sunt obnoxia, emens, censetur solum in contractum deduxisse jus vitalitatis hæredum, gravatorum vendentium: dec. 212. num. 13. Tom. 1. p. 333.

Fortius, si multo antea vinculo fideicommissi erant obnoxia: n. 14. *ibid.*

Locorum montium fideicommissariorum venditio temporaliter facta dicitur, si sit facta cum vinculo fideicommissi in literis patentibus expresso: dec. 242. n. 7. T. 1. p. 391.

Præsertim, si eadem literæ fuerint insertæ in instrumento venditionis: n. 8. *ibid.*

Loca montium fideicommissaria venduntur ad vitam pro scutis 25., aut 30. pro quolibet: n. 10. *ibid.*

Et vendita pro majori summa in proprietate data censetur: n. 11. *ibid.*

Distingue conclusionem n. 10. & 11. locum habere, quum fideicommissarius vendat commoditatem vitalitatem fructuum; secus vero, quum a fideicommissario venduntur in proprietate, quia tunc pluries venduntur ob contingibilem spem expirationis fideicommissi: n. 13. & 14. *ibid.*

Et tunc pretium scutor. 50. pro quolibet ita venditio argui dequit de excessu: n. 15. *ibid.*

Lo.

Locorum montium fideicommissariorum possessori bonificandum est augmentum pretii impensi, ut ex extractis alia reemerentur ab eo, qui ad illa in missionem obrinuit, una cum strenis depositariis: secus vero exactoris: quum locorum montium quantitas est pauca: ibid. n. 15. dec. 370. n. 13. ad 15. T. 2. p. 92.

Loca montium facile quocumque tempore possunt in Urbe comparari: dec. 670. numer. 10. Tom. 3. p. 85.

Securitas maior in pretio vinculo pro evisione investienti, pretii augmento comparatur: dec. 679. n. 18. T. 3. p. 105.

Vid. *Spoliatus, Vinculum*.

LOCA MONTIUM QUOAD HYPOTHECAM, ET ATTERGATIONEM.

Locorum montium attergarius post deletum vinculum in secretaria, attergantis fidem non sequitur, sed fidem principis, & publicam: dec. 1226. n. 2. & 3. Tom. 5. p. 313.

Vid. *Attergatio*.

Vid. *Premium*.

Loca montium nullam aliam recipiunt hypothecam: præter illam in literis patentibus, & secretariæ partis descriptam: dec. 1381. n. 11. & 12. T. 6. p. 269.

LOCA MONTIUM QUOAD FRUCTUS.

Vid. *Evisio, & Manutentio ad dec. 1074.*

LOCA MONTIUM QUOAD PERTINENTIAM, ET RESIGNATIONEM.

In Locorum montium materia expressio facta in ordine - *A chi avrà liberamente, e senza vincolo rassegnato* - reititit omne vinculum, ex parte resignantis: & non ex parte acquirantis: dec. 760. n. 11. T. 3. p. 257.

Vid. *Consensus in contractibus mulierum, ad d. dec. & Vid. Fides bona*, ibid.

Loca montium an pertineant ad fideicommissum, vel ad primogenituram, ex quibus probetur: dec. 1216. n. 5. Tom. 5. p. 285.

Loca montium pertinere ad uxorem probatur ex confessione viri serio emissa, & examine, testium, juri præsumptions addito; quæ omnia si uti singula id concludant, a fortiori simul unita: dec. 1223. n. 2. Tom. 5. p. 305.

Loca montium a mulieri nobili adepta non possunt dici ex pecuniis viri, ex quo illa scripti claves detinuerit, quando talis probatio ex dicto testium deducta, &quivoca redderetur, qui non excluderent easdem pecunias sub titulo expensarum ad mulieris manus pervenire potuisse: n. 5. & 6. ibid.

Locorum montium resignatarius, seu attergarius post deletum vinculum in secretaria, attergantis fidem sequi non dicitur, vel resignantis, sed fidem publicam supremi Principis: dec. 1226. n. 2. T. 5. p. 313.

Item non tenetur scire privatas conventiones inter resignantem, vel attergantem, & eius uxorem, vel alteram personam tertiam, quum dicantur Principis auctoritate corrahere: ibid. n. 3. & 10. d. p. 313. & seq.

Locorum montium possessio probatur ex descriptione in secretariæ libris apposta: ibid. numer. 9. p. 314.

Loca montium liberata a vinculis ante resignationem libere in resignatarium pertransseunt: dec. 1269. n. 9. Tom. 6. p. 4.

Loca montium dotalia uxoris pleno jure domini acquiruntur a viro, in quem uxor omnia jura transfussit, ad effectum de illis libere amplis verbis disponendi: dec. 1381. n. 3. & 6. Tom. 6. p. 268.

Amplia, si vir obtinuerit descriptionem eorundem in sui faciem apud ministros secretariæ, qui uti legitimum possessorem in istius codicibus eum describerint: n. 4. ibid.

Isti codices probant pertinentiam locorum: nu. 5. ibid.

Vid. *Dominium ad d. dec. 1381.*

Locorum montium dominum probatur, ex quo mulier hypothecam dotalem super illis sibi reservaret, sive per mandatum judicis sibi acquirere procurasset: n. 8. ibid.

Amplia, ut vir tali casu eam post mandatum, & sine mulieris consensu possit eadem loca in sui faciem describi facere apud ministros secretariæ: ibid. n. 9. p. 269.

Loca montium de mandato judicis pro securitate dotis mulieris, hujusmodi delero vinculo, possunt libere per virum resignari, sive attergari; mulieri tamen remanente adione, contra judicem, qui ipsa non citata, tale mandatum concessit: n. 10. & 13. ibid.

Super Locis montium dominum ab hypotheca in hoc distat, quod illud sine domini consensu non possit avelli; ista vero sine tali consensu deleri potest: ad hoc ut resignatarius, sive attergarius libere contrahat: n. 11. ibid.

Vid. *Resignatio locorum montium*.

LOCA MONTIUM QUOAD VALOREM.

Loca montium solum fideicommissi vinculo subiecta, si ad gravatam vitam vendantur, non plus calculantur, ex quotidiana praxi, quam in scutis 25: dec. 467. n. 28. To. 2. p. 258.

Locorum montium pretium minuitur proportionabiliter ad vincula in literis patentibus contenta: n. 36. ibid.

Ab eorundem pretio detrahenda sunt expensæ necessariæ in illorum subhastatione, & deliberatione: n. 37. ibid.

Locorum montium pretium congrue minuitur vincula adiecta in literis patentibus, quidquid sit de eorum subsistentia, & quare: numer. 40. 41., & 42. ibid.

Loca montium omnia non sunt ejusdem valoris, & datur magis, & minus ob periculum proximæ, vel magis remotæ extractionis: dec. 499. n. 16. Tom. 2. p. 296.

Vid. *Multiplicum*.

Loca montium vincularia pro medietate minoris æstimantur: dec. 1222. n. 21. T. 5. p. 303.

LOCARE, LOCATIO IN GENERE.

Locationes bonorum Ecclesiæ regulari debent juxta solitum: dec. 137. n. 27. T. 1. p. 215.

Locatio renovata censetur, non facta disdicta tempore congruo: dec. 196. n. 2. T. 1. p. 308.

Et usque ad finem hujus secundæ terminii pensiones debentur: n. 3. ibid.

Fallit, quando affectus in instrumento cum locationibus inito declaratum sit haberi pro

- disdicto: numer. 4. *ibid.*
Locatio unica nec dominium, nec possessionem probat: dec. 220. n. 12. T. 1. p. 348.
Locatio bonorum Ecclesiæ facta ad vitam non substat sine benedictione Apostolico: dec. 247. n. 11. Tom. 1. p. 402.
Locatio a collegio facta, nisi probetur utilitas, non substat: dec. 381. n. 1. T. 2. p. 113.
Vid. Condominus ad dec. 381.
Locatio facta pro longe minori pretio proxime producentium apparet laxiva: *ibidem* numer. 13. p. 114.
Ex Locationibus longe præcedentibus argui nequit pretium præfens tenetur deteriorata: n. 14. *ibid.*
In Locatione rei communis, quum longe minores reperiantur responsiones, & pacta favorabiliorum affixione pro actus validitate: nu. 16. & 18. *ibid.*
Locatio damnosa præsumitur, quum ipse conductor responsiones auget, & pacta favorabilia promittit: *ibid.* n. 17. & 19. p. 115.
Locationis continuatio præsumitur, quum ab initio de ea constet, nisi contrarium probetur, potissimum concurrente optima qualitate situs: dec. 471. n. 7. Tom. 2. p. 264.
Locationes a spoliatore factæ præsumuntur per apocas privatas, ne earum noticia haberetur: dec. 595. n. 4. Tom. 2. p. 457.
Locationes factæ præsumuntur pro tempore, antecedenti pro eadem summa, pro qua posita factæ apparent: n. 5. *ibid.*
Locare quis sibi non potest, & a se ipso pensiones exigere: dec. 675. n. 4. T. 3. p. 96.
Locationis contractus excluditur, quum præteritis conductor de solutionibus ad ejus computum factis reintegrandus est: n. 5. *ibid.*
Locatio plateæ theatri, & cellularum ex quibus excludatur: n. 6. *ibid.*
Locatio secunda pro eadem summa inita præsumere facit, ut quæ fuerant in prima concordata, & comprehensa, fuerint etiam in secunda: dec. 730. n. 10. T. 3. p. 199.
Etiamsi in secunda aliquid plus ceciderit, attendita eadem petitione ad eandem rationem, præsumere facit contrahentes de hoc rationem non habuisse: n. 11. *ibid.*
Locatio domus non comprehendens lavatorium non sufficit, ut dicatur, quod illud ad locantem non pertineat: quum talis reticita ad simplicem exemptionem a re locata sit referibilis: dec. 1013. n. 8. Tom. 4. p. 272.
Locandi domum facultas, ipsa locatio, quando ab uno exerceri, & fieri potuisset etiam jure familiaritatis, & condomini circa rem locatam super pertinentia istius, statum non firmat: n. 9. *ibid.*
Socius, socio non reluctante, rem socialem, alteri locare potest: n. 10. *ibid.*
Locatio probat tantum dominium rerum in ea descriptarum, & locatarum, & non extenditur ad corpora in ea non adnotata: decif. 1066. n. 4. T. 4. p. 386.
Locatio domus antiqua, in qua expressum non reperitur titulus, quo facta sit, sive primogenitura, sive fideicommissi redditur acquiritur: adeoque neque hæres fiduciarius, neque primogenitura ex ea desumere valeat: nu. 5. *ibid.*
Locatio non potest dici simulata in uno judicio, quando eadem simulatio in alia causa fuisset rejecta: dec. 1204. n. 17. T. 5. p. 263.
LOCATIONES AD LONGUM TEMPUS ET PERPETUÆ.
Locationem perpetuam habens, de ejus natura petere prohibetur defalcum, propter fertilitatem, & melioramentorum confectio-nem, & onera, a principe imponenda, solvere tenetur: dec. 381. n. 20. T. 2. p. 115.
In Locationibus perpetuis, aut ad longum, tempus de bonis universitatis requiruntur solemnitates, & utilitas: dec. 357. nu. 21. Tomo 2. p. 64.
Locatio perpetua facta exteris censetur laxiva, ex quo locatores non sint in perpetuum cauti de responsionibus: n. 26. *ibid.*
Eo magis, si addit inter socios olim initum pactum de non locando exteris: n. 27. *ibid.*
Locationis qualitas in contractu conventa frustra contreditur, quum postea cum explicita declaratione, post intentam caducitatem explicatum fuit agi de emphyteusi: dec. 407. n. 11. Tom. 2. p. 159.
Vid. Pactum ad d. dec. 407.
Locationis simplex enunciativa in instrumento talem non probat, quando principaliter de enunciato quaritur: nisi alia ostendantur instrumenta, ad quæ habita fuit relatio: decif. 587. n. 2. T. 2. p. 444.
Locationis simplex vocabulum in concessionibus antiquis non excludit alium titulum emphyteusis, quum promiscue usurpentur: numer. 3. *ibid.*
Et ideo pro videnda natura contractus ad pacta, & examinandum quid, & quantum fuerit conventum, recurrendum est: n. 4. *ib.*
Solutio annuæ responsionis ad distinguendam locationem ab emphyteusi debet in duas vi-ces distribui: *ibid.* n. 7. p. 445.
LOCATOR,
Locator, & conductor non debent ad imparia judicari: dec. 7. n. 5. Tom. 1. p. 9.
Vid. Cementia.
Vid. Conventio.
In Locatore regula, quod actio, & passio non detur in eodem subiecto, locum non habet: quum ille cessionem, seu relocationem a conductore, seu uno ex conductoribus potest reportare: & cur: dec. 656. num. 16. Tomo 3. p. 56.
Locator se ingerere non potest in perceptione fructuum rei locatæ: dec. 675. n. 7. T. 3. p. 96.
Nec contribuere tenetur in expensis respu- cientibus exactionem fructuum rei locatæ, quas conductor tenetur subire: *ibidem* numer. 8. p. 97.
LOCUS ECCLESIASTICUS, SEU PIUS.
Locorum plorum administratores præteriti, qui se dolose gessissent, de proprio tenentur ad correctionem damni, favore eorumdem dec. 781. num. 1. Tomi 3. p. 295.
Loca pia ligantur facto eorum ministrorum: dec. 1037. n. 6, & 8. Tom. 4. p. 323.
Lo-

Locus pius ut dicatur talis indiget fundatione facta auctoritate ordinaria, vel Apostolica, & signis ecclesiasticam qualitatem, & religionem denotantibus, ut prohibitus cambia contrahere dicatur: dec. 1083. n. 3. T. 4. p. 411.

Super Loci pii janua inscriptio existens, illius aperiitionis tempus tantum designans, non concludit eandem auctoritate ordinariam fuisse factam, ut requiritur: n. 4. ibid.

Item Locus, ut dicatur pius non desinit qualitatem ecclesiasticam ex mera fundatoris enunciatura; præsertim, quando de enunciatur veritate dubitetur: n. 5. ibid.

Locus pius, quod sit talis, non probatur per non solutionem onerum communitativorum; præsertim si talis exceptio in contradictorio iudicio approbata non pateret; quum id civium pietati potius, locique paupertati, sit adscribendum: num. 7. & 8. ibid.

Locus pius non dicitur, in quo mulieres ibi degentes, nullo religionis instituto obstringerentur, ad proprias domos possent remeare, & tanquam veræ secularis viverent; sed prophanus appellandus est, siue secularis: num. 9. ibid.

Locus ecclesiasticus, & religiosus, ac stricto modo pius non dicitur, ex quo in eo pietatis opera exerceantur; sed concurrere debet fundatio facta, vel auctoritate ordinaria, vel Apostolica: n. 11. ibid.

Locus, ad dicatur ecclesiasticus, seu secularis probatur ex inscriptione marmorea illius fundationis super illius janua sculpta: decif. 119. num. 5. Tom. 5. p. 63.

Locus in sua origine laicalis, tractu temporis, potest fieri ecclesiasticus: n. 10. ibid.

Locus dicitur ecclesiasticus, quando reperitur erectus sub aliquo Sancti invocatione, & ab Ordinario visitatur. ibid. n. 14. p. 64.

Amplius quando ejus erectio facta reperitur prævia assignatione dotis, & cum exemptione a camerilibus collectis: numer. 15. & 16. ibid.

Locus dicitur ecclesiasticus per hoc, quod ejus bona non fuissent collectata, & fuissent inter ecclesiastica bona descripta; talisque exemptio fuisset a congregatione boni regiminis approbata: num. 17. ibid.

Amplius, si talis ecclesiastica qualitas approbata fuerit in uno iudicio, quo casu, in quocunque alio statum facere debeat: numer. 18. ibid.

Loca pia, & ecclesiastica, neque per se, neque per interpositam personam negotia gerere possunt: num. 25. ibid.

Limita, quando ecclesiastici tali præmerentur angustia, ut ad vitam honeste peragendam, eorum pecunias fructiferas reddere cogenterent; ibid. num. 6. p. 65.

LOCUS PROPHANUS.

Locus prophanus tolleratur, ubi puellæ seculariter viverent; non vero fundatur, sicuti locus pius: dec. 1083. n. 10. Tom. 4. p. 411.

LOQUUTIO.

Loquutio generalis ad unum potius, quam ad alium casum est restringenda: dec. 371. n. 6. Tom. 1. p. 94.

LUCRUM IN GENERE.

Lucrum proveniens ex locatione equarum ad triturandum frumentum, & segetes, inter fructus, enumeratur, & eadem ratione dividitur: dec. 183. n. 15. Tom. 1. p. 286.

Lucrum reportari non debet ex contumacia, & dolo in tertii præjudicium: dec. 461. n. 10. Tom. 2. p. 247.

Lucrum in societate, de iure, solum in illius sine potest regulari: decif. 640. num. 11. Tom. 3. p. 32.

Lucrum in officio exercito a fratre majore natu approbatur ex declaratione patris in testamento emissa, & ex illius obligatione de illud dividendo cum aliis fructibus minoribus, a communi patre injuncta: decif. 1059. num. 11. Tom. 4. p. 368.

Lucrum ex spolio a spoliante referri non potest: dec. 1282. n. 3. Tom. 6. p. 321.

LUCRUM DOTALE.

Lucrum dotale debetur ex dote promissa, non solum quando statutum loquitur tam de data, quam de promissa; sed etiam quum loquatur simpliciter, & indefinitè de dote; dec. 209. num. 5. Tom. 1. p. 327.

Lucrum dictum non potest statim post mortem uxoris exigi a marito pro ea rata dotis, contra quam actionem exercere nequit, stante dilatione; sed adveniente die, lucrum petere valet etiam pro rata ista dotis ad tempus promissæ: num. 9. ibid.

Lucrum datur a statutis viro in compensationem onerum matrimonialium: n. 10. ibid.

Lucrum haberi debet fortius a viro, qui matrimonii onera sustinuit, dote non integre exacta: num. 11. ibid.

Præsertim, si tempus solutionis doris adjectum sit, ad differendam executionem obligationis jam præstæ in substantia; non autem pendens a futuro eventu præmorientis dotantis: num. 12. ibid.

Lucrum a tota dote est detrahendum: numer. 16. ibid.

Vid. Dos quoad restitutionem ad dictam decif. 209.

Ad Lucrum petendum conjux habet intentionem fundatam, quando de eo partes contrahentes convenerunt in capitulis: decif. 694. num. 1. Tom. 3. p. 133.

Lucrum dotale non debetur, nisi matrimonium fuerit consumtum, juxta dispositionem statuti: ibid. num. 2. p. 134.

Dispositio ista non operatur, quando petitur in vim pacti conventi in capitulis, quo casu sufficit fuisse ratum: num. 3. ibid.

Et quando sponsi sic, & sic contraxerunt, adeout sese statuto non retulerint; quo casu actio favore superstitis oritur ex pacto: numer. 4. ibid.

Quando per superstitem ex conjugibus non steterit, quin matrimonium fuerit consumtum, statuti conditio semper dicitur adimpleta, & quartum omnino illi debetur: numer. 5. ibid.

Pro Lucris consequutione sat est per uxorem stetisse, quin matrimonium fuerit consumtum, & viri accessum se per aliquos dies ex-

expectasse: num. 11. *ibid.*
 Lucrum dotale non superlucrat, quando ex-
 tant filii de primo thalamo ejus viri, & qua-
 re: dec. 996. num. 6. Tom. 4. p. 229.
 Circa Lucrum dotale statum urbis se permis-
 sive tantum habet; quum ex mera semper vo-
 luntate partium debeatur: *ibid.* n. 7. p. 230.
 Nunquam derogavit dispositioni textus in le-
 ge *Hac editi*, circa ejus superlucrationem:
 num. 8. *ibid.*

Vid. *Dos quoad lucrum.*

Vid. *Quartum dotale.*

M

MACELLUM.

Macellum particulare retinendi privile-
 gium Capitulo concessum, etiam pro
 ulu cæterorum ecclesiasticorum, extendi-
 tur etiam ad externos ecclesiasticos, & Ca-
 pitula inferiora: decisio. 1262. num. 3., & 8.
 Tom. 5. p. 401.

MAGISTRATUS.

In Magistratu qui sunt, officio durante con-
 veniri non possunt: decisio. 169. numer. 1.
 Tom. 1. p. 262.

Intellige de magistratu majore, qui habet
 imperii jura, non de minori, cui simplex
 administratio rerum universitatis incumbit:
 num. 2. *ibid.*

Magistratus simplex attestatio a secretario tan-
 tum subscripta non probat: dec. 659. num. 7.
 Tom. 3. p. 123.

MAJOR.

Major quicumque potest de rebus suis de jure
 disponere, & donare; nec potest actum ir-
 revocabilem retractare; dec. 681. n. 1., & 2.
 Tom. 3. p. 109.

MANDATUM IN GENERE.

Mandati validitas ad factum resultat ex acto-
 rum revolutione: dec. 312. n. 1. T. 2. p. 1.

Mandatum judicis, in exigendo summam pro-
 venientem ex venditione coactiva non re-
 quiritur, si notarius testatus fuerit, quod
 bulla Gregoriana in omnibus fuisset adim-
 pleta; & quid ista requiratur: dec. 929. n. 12.
 Tom. 4. p. 110.

Amplia, si depositum sit factum, authorita-
 te privativa contrahentium, & non judicis:
 num. 13. *ibid.*

Mandatum nullum potest reportare carens
 actione: dec. 1116. n. 1. Tom. 5. p. 55.

MANDATUM DE DELENDO.

Mandatum de delendo non potest a iudice con-
 cedi viro super locis montium dotali hypo-
 theca affectis absque mulieris consensu, quan-
 do tale vinculum in literis patentibus appo-
 situm iudici innotuisset, quod si faceret, ipse
 de proprio tenetur relevare mulierem: dec.
 1226. num. 11., & 15. Tom. 5. p. 314. & seq.

Mandatum prædictum, muliere non citata, non
 potest relaxari: n. 13. & 16. *ibid.*

Mandare non potest iudex deletionem vinculi
 super locis montium favore mulieris apposi-
 ti, ista non citata, nec consentiente: dec.

dec. 1381. num. 13. Tom. 6. p. 269.

Mandatum iudex relaxans de delendo vincula
 super locis montium alteri hypothecatis,
 isto nec citato, nec audito, teneatur de pro-
 prio, & ad nullam potest exculpationem ad-
 mitti: num. 18. & 19. *ibid.*

MANDATUM EXECUTIVUM IN GENERE.

Mandatum executivum ex eodem jure, quo
 fuit antea approbatum, nequit impugnari:
 dec. 87. n. 1. Tom. 1. p. 30.

Mandati executionem exceptio requirens al-
 tiorem indaginem, non retardat in credito
 claro, & liquido: *ibid.* n. 4. p. 131.

Mandatum immisionis loco relaxari potest
 contra bona debitoris: decisio. 113. num. 14.
 Tom. 1. p. 173.

Mandatum executivum, & subsequuta delibera-
 tio nulla sunt, ob defectum citationis veri,
 & legitimi bonorum possessoris: decisio. 127.
 num. 4., & 8. Tom. 1. p. 195.

Mandatum relaxatum absque discussione parti-
 tarum a perito reservatum, est appellabile:
ibid. num. 9. p. 195.

Quod, citra attentata, non servatis quatuor
 terminis, *ad decedendum de appellatione* non
 potest executioni demandari: n. 10. *ibid.*

Mandatum obtentum, non citata persona legi-
 tima, est nullum: decisio. 157. numer. 1.
 Tom. 1. p. 246.

Mandatum non est conforme relationi periti
 respectu partitarum, de quibus ipse non re-
 tulit; num. 10. *ibid.*

Mandatum pro integra quantitate crediti doris
 relaxari nequit, quando illius constitutor
 facultatem sibi reservavit assignandi pro rata
 tot bona: dec. 180. num. 14. *secus* n. 15.,
 & 16. Tom. 1. p. 281.

Mandatum, cuius iustitia non resultat ex actis
 de tempore expeditionis, revocandum est:
 dec. 195. n. 14. Tom. 1. p. 307.

Pro Mandati evitando excessu potest illud sub-
 stineri, imputando in excessu aliam rem de-
 bitam, quando plenariam executionem non
 habuit: dec. 210. n. 1. Tom. 1. p. 328.

Mandatum cum obligatione camerale cele-
 rem exigit executionem: dec. 304. num. 5.
 Tom. 1. pag. 481., 565. num. 1., & 624. n. 1.
 Tom. 2. p. 411. & 402.

Mandatum pro damnis illatis relaxari nequit,
 quum de illis non constet: dec. 377. num. 1.
 Tom. 2. p. 106.

Mandati relaxationis locus est contra accollaria-
 rium, qui deficit in solutione debiti accol-
 larii: dec. 405. n. 1. Tom. 2. p. 153.

Mandatum rite relaxatur ad solvendum con-
 tra obligatum deponere favore creditorum;
 quum ille, qui ob eandem causam ab isto
 erat relevandus, condemnatus fuit non so-
 lum deponere, sed etiam consignare credi-
 tori: dec. 414. num. 6. Tom. 2. p. 172.

Mandatum merito relaxatur contra eos; qui
 ratione proprii officii sunt obligati: dec. 417.
 num. 1. Tom. 2. p. 180.

Mandatum pro restitutione pretii favore mole-
 stias passi contra eundem relevare obligatum
 relaxari debet, quum possessio bonorum ab
 eo

co sit advocata; dec. 423. n. 1. T. 2. p. 191.
 Mandati validi, & iusti exequutio retardari non debet: dec. 491. num. 1. 519. num. 1. 552. num. 1. Tom. 2. pag. 298. 340. & 391. 628. n. 1. 653. num. 1. 654. n. 2. & 3. T. 3. p. 61 53.
 Mandatum non est relaxandum, quum nihil innovari debet: dec. 558. n. 11. T. 2. p. 399.
 Mandatum valide relaxatur, ejusque exequutio decernitur pro summa in peritiis liquidata: dec. 616. n. 1. Tom. 2. p. 489.
 Mandatum est exequibile etiam pro summa, pro qua concessa fuit superfloraria usque ad aliam informationem, quum postea, vel in definita superfloraria, vel reposito obtenta non fuerit: dec. 653. n. 2. Tom. 3. p. 51.
 Mandatum obtinens expeditum contra debitorem, clarum habet actionem contra ejusdem debitorem: dec. 654. n. 1. Tom. 3. p. 53.
 Mandati exequutionem exceptio non reddere rationis non retardat pro credito diverso, certo, & liquido, & ab ipsa administratione penitus distincto: dec. 833. n. 10. T. 3. p. 394.
 Mandatum expeditum in sequelem rei judicata nequit retardari: dec. 889. n. 2. T. 4. p. 33.
 Mandatum pro fructibus debitis in genere in vim rei judicatae, & in vim alterius similis liquidati, exequendum: dec. 997. numer. 1. Tom. 4. p. 232.
 Mandatum iustum, & re judicata munitum est exequendum est: dec. 1022. n. 1. 1053. n. 1. Tom. 4. 293. & 356. & 1194. n. 18. T. 5. p. 249.
 Mandatum contra tertium singularem succellorem in suo congruo, & separato judicio referri debet de novo, posthabito veteri mandato contra defunctum expedito: dec. 1308. num. 1. Tom. 6. p. 101.
 Vid. *Exequutio*.
 Vid. *Cautea Argeli*.

MANDATUM EXEQUUTIVUM QUOAD DOTES.

Mandatum pro dotis restitutione relaxari potest in quantitate vigore obligationis cameralis; etiam si debita sit in stabilibus, quando intra tempus a iudice praefixum illa non fuerit consignata: dec. 210. n. 2. T. 1. p. 328.
 Mandatum pro residuo dotis, a quo pendet appellatio pro hac summa eam non concludit: dec. 551. num. 4. Tom. 2. p. 390.
 Mandatum non potest relaxari contra unum, pro debito alterius: dec. 841. num. 17. Tom. 3. p. 411.
 Mandatum ad factum rite relaxatur contra promissorem dotis in stabilibus, illiusque loco, exequutivum contra obligatum tradere bona pro dote: dec. 989. n. 4. T. 4. p. 217.
MANDATUM EXEQUUTIVUM QUANDO DICATUR NULLUM, VEL NE.
 Mandatum expeditum pro pretio rei, super qua molestia sunt illatae, si actor ab initio solum mandatum pro liberatione a molestiis petierit, est nullum: dec. 1043. num. 2. Tom. 2. p. 218.
 Limita, quando actor, cui ultra actionem, pro liberatione a molestiis, competeat altera pro traditione rei liberae, in citatione apposuit clausulam -- *Et aliud decretum quodcumque* &c. illudque obtinuit: n. 4. -- ibid.

Mandatum pro exequutione laudi sine transportatione actorum, & documentorum, etiam extra judicialiter, & sine figura iudicii coram compromissario exhibitorum, evidenter est nullum: dec. 457. n. 6. T. 2. p. 241.
 Mandatum est validum, & exequendum, si servatus sit stylus tribunalis, in quo fuit relaxatum: dec. 462. n. 3. Tom. 2. p. 48.
 Mandatum expeditum vigore instrumenti publici, licet illud in actis amplius non reperiretur; quoties tamen vere fuisset productum, & Notarius relative ad illud mandatum tradidisset, subsistit: dec. 933. n. 2. Tom. 4. p. 117.
 Mandatum expeditum, citato curatore tantum, quando adest heres, fit nullum: dec. 1184. num. 11. Tom. 5. p. 220.
 Item, quando in causa omnes aequale, vel principale interesse habentes, non sunt citati; num. 12. ibid.

MANDATUM SUSPICIONIS FUGAE.
 Mandatum suspicionis fugae mutata debitoris conditione, semper conceditur: dec. 935. num. 4. Tom. 4. p. 121.
 Mandatum ideum relaxatum pro assecuratione iudicii subsistit, & si summa non esset liquida; secus in mandato ad effectum solvendi; num. 7. ibid.
 A Mandato praedicto debitor non se liberat per indicationem tenuis possessionis credito impari, vel si possessio sit cum fratribus communis, vel intricata; num. 8. ibid.
 Haec opinio procedit de jure communi; numer. 9. ibid.

Vid. *Creditor quoad actiones ei competentes ad distam dec. 935.*

MANDATUM PROCURAE.

Mandatum procurae praesumitur in eo, qui comparuit in iudicio, & notables solvit expensas; dec. 18. n. 3. Tom. 1. p. 23.
 Non requiritur in compossessore ad defensionem rei communis; num. 4. ibid.
 Mandatum procurae ad renunciandum liti requiritur speciale, vel generale; dec. 62. n. 3. Tom. 1. p. 92.
 In Mandato procurae verba *constituerunt*, & *quilibet eorum constituit*; quum a duobus factum est, secumferunt eandem naturam dictionis in *solidum*; dec. 516. n. 10. T. 2. p. 335.
 Mandatum procure, filius matris nomine agens, tenetur ostendere, quum de jure in eo non praesumitur; dec. 531. n. 3. T. 2. p. 360.
 Mandatum procure interfuille praesumitur ex lapsu temporis plurium annorum, & ex iurium productione; dec. 637. num. 8. & 9. Tom. 3. p. 58.
 Mandati procurae defectus opponi nequit ad irritandam sententiam, postquam in praecedentibus iudicatis oppositum non fuerit, quum intret praesentium: dec. 734. num. 2. Tom. 3. p. 204.
 Amplia, etiam si sententia, defuncto cliente, emanaverit; eodem tamen procuratore citato, talis exceptio filio, sive heredi non competit: num. 3. & 4. ibid.
 Mandatum procurae ad praesentandum pro beneficio vacaturo, non expresso subiecto presen-

sentando, substatinetur: dec. 1038. n. 8., & 10. Tom. 4. p. 327.
 Limita, si beneficium esset plenum, ob votum captandæ mortis: n. 11. ibid.
 Mandatum procuræ factum a patrono, quando per secundam procuram revocatum censetur: num. 13. ibid.
 Mandatum procuræ factum a communitate dicitur validum, quando ad illius confirmationem duo, ex tribus partibus hominum, concurrunt: dec. 1069. n. 8. T. 4. p. 394.
 Mandatum procuræ posterius ad eligendum ad beneficium derogat antecedenti, & speciale præfertur generali: dec. 1387. nu. 8., & 9. Tom. 6. p. 279.
MANUTENTIO IN GENERE, ET QUANDO CONCEDATUR.
 Manutentio concedenda est favore illius, cujus apparet possessio: dec. 98. n. 1. T. 1. p. 152.
 Limitatur in hereditate filii, & viri, quando aderat mater, uxor respective, quæ eis viventibus possedit iure familiaritatis, quod postea, ratione recuperandæ dotis, & legitimæ obtinendæ, mutatur in veram, & propriam possessionem: num. 2. ibid.
 Manutentio de equitate canonica simul conceditur hæredi instituto, & matri in hereditate filii, donec illa de dote, & legitima, satisfacta remaneat: num. 4. ibid.
 Manutentio competit mulieri pro dote quantitativa in bonis viri, licet illa excedat creditum dotale: ibid. num. 7. p. 153.
 Manutentionem retardare non potest hæredi scripto possidenti exceptio altioris indagationis: ibid. numer. 15., & decisio. 99. numer. 7. Tom. 1. p. 154.
 In Manutentionis iudicio testes, licet informes, admittuntur: dicta decisio. 98. num. 3. Tom. 1. d. p. 152.
 Manutentio datur acquirenti possessionem per medium publicæ hæstæ, & officio iudicis; secus, si deliberatio sit nulla, & attentata: dec. 127. n. 1. & 2. Tom. 1. p. 195.
 Privatus de officio a iudice nulliter, & attentate sua anteriori possessione, est in ea manutendus: num. 3. ibid.
 Manutentio conceditur effective possidenti, & exigenti bona hereditaria: dec. 129. num. 2. Tom. 1. p. 197.
 Manutentio, quum de illa unitim cum bono iure disputetur, ab huius assensu; non, autem strictè regulatur a possessione: decisio. 153. num. 1. Tom. 1. p. 242.
 Manutentio debetur habenti scientiam super titulo, quæ transivit in iudicium; etiam si de ejusdem possessione non doceatur: dec. 158. num. 1. Tom. 1. p. 247.
 Manutentio facilius conceditur probata possessione: ibid. num. 4. p. 248.
 Manutentionis iudicium solam possessionem requirit; licet juris assensu deficiat: numer. 8. ibid.
 Vid. *Possessio ad dec. 185.*
 Manutentio, quum possessorium una cum petitorio examinatur, a substantia boni juris regulatur: dec. 119. n. 1. Tom. 1. p. 346.
 Possissime, quum actus possessorii pro eo,

cui bonum ius favet, non defunt: n. 2. ibid.
 Et quum alii actus possessorii alterius partis inefficaces reddantur ex decreto irritanti in Apostolicis constitutionibus appposito: numer. 3. ibid.
 Manutentio domino directo in bonis emphyteuticis, ut detur, quid probandum: dec. 234. num. 1. Tom. 1. p. 378.
 Investito cum clausula *ad habendum* &c. ex eisdem rationibus debetur, ex quibus competit domino directo: num. 2. ibid.
 Manutentio danda est possidenti, & quum ad ejus effectum leviores probationes sufficiunt: dec. 258. num. 2., & 3. Tom. 1. p. 419.
 Super Manutentione dicitur resolutio prodiisse de credito, quum resolutum fuerit in decisione constare; necnon de fructuum restitutione ab eodem dependentium: dec. 267. nu. 3. Tom. 1. p. 432.
 Manutentio danda est possidenti; præsertim legitimo concurrente titulo: dec. 278. n. 1., & 2. Tom. 1. p. 448.
 Manutentio in iurisdictione datur habenti plures actus eam concludentes: dec. 278. n. 10. Tom. 1. p. 449.
 Manutentio debetur expoliato cum mandato longe excedenti debiti summa: dec. 282. n. 2., & 5. Tom. 1. p. 452.
 Manutentio negari non potest habenti quasi possessionem exigendi annuam præstationem: dec. 291. num. 1. Tom. 1. p. 461.
 Ad quam obviandam, sufficit constare de unica exactione: num. 2. ibid.
 Neque ex lapsu temporis in non exigendo habuisse dicitur alimentarius pro spoliato, nisi copulative debitoris denegatio concurrat: ibid. num. 3. p. 462.
 Quod Manutentio peti non possit sententia super incompetenti viæ exequutiæ non obest: num. 5. ibid.
 Manutentio concedi potest etiam, quum causa reveideatur in gradu appellationis, & in unaquaque iudicii parte: n. 6. & 7. ibid.
 Manutentio possessori nunquam est deneganda: dec. 318. numer. 1., & 322. numer. 1., & 456. n. 2. Tom. 2. p. 9. 16., & 239.
 Ad Manutentionem obtinendam in spoliante se suo iure, actus gesti secundum statum antiquum licet non suffragantur; secundum præsens tamen requiruntur: dec. 355. nu. 4. Tom. 2. p. 69.
 Manutentio non retardatur ab unico actu contrario, quum de præcedenti obligatione pluribus, & iteratis actibus constet: dec. 417. num. 8. Tom. 1. p. 180.
 Manutentio in dubio, ad evitandum circuitum, datur foveri bonum ius: decisio. 424. num. 11. Tom. 2. p. 193.
 Manutentio possessori habenti pro se deliberationem danda est, nisi nullitas, & injustitia sit clarissima: dec. 443. n. 1. Tom. 2. p. 218.
 Manutentio possidenti ad possessionis limites denegari non potest: decisio. 452. num. 2. Tom. 2. p. 235.
 Fortius, si de bono iure possidentis constet: num. 3. & 6. ibid.
 Amplia, tunc etiam, si de possidentis possessione

essione dubitaretur: numer. 4. ibid.
 Ad Manutentionem obtinendam longava quasi
 possessio juris sine titulo fat est in summaris-
 simo manutentionis iudicio: dec. 436. n. 11.
 Tom. 2. p. 239.
 Manutentio debetur in bonis emphyteuticis,
 quum emphyteuta admissus fuerit ad di-
 missionem, relictis melioramentis, quæ
 liquidam fuerint, & pretium fuit depositum:
 dec. 482. n. 1. Tom. 2. p. 283.
 Manutentio concedenda est probanti pos-
 sessionem: dec. 496. n. 1. Tom. 2. p. 307.
 Fortius, si concurrat bonum jus in decisioni-
 bus recognitum, & ab instrumentis emanans:
 ibid. num. 2. p. 308.
 Manutentio in quasi possessione exteris, & pe-
 regrinis sacramenta ministrandi, eosque tu-
 mulandi conceditur parochiæ talem priva-
 tivam habuisse probanti: decif. 536. num. 1.
 Tom. 2. p. 366.
 Pro Manutentione obrinenda, probatio major
 quam adversariorum confessio dari nequit:
 ibid. n. 5. p. 367.
 Præsertim, si plurimi illorum liti renuncia-
 verint: n. 6. ibid.
 In Manutentionis iudicio actus graviores, &
 validiores alios minoris roboris suffocant: nu-
 mer. 14. ibid.
 Manutentio competit in boni juris consequen-
 tiam: dec. 540. n. 1. & 3. T. 2. p. 375., 1219.
 n. 25. Tom. 5. p. 296., 1327. n. 2. T. 6. p. 145.
 Manutentio debetur filio in hereditate sibi re-
 licta contra patrem ejusdem administratione
 privatum, quando causa agitur post duas sen-
 tentias a Signatura in devolutivo canoniza-
 tas, quo casu sufficit filio patris præten-
 tiones, circa usumfructum, dubias reddere:
 d. dec. 540. n. 12. Tom. 2. d. p. 375.
 Manutentio datur possidenti, præsertim, si pro
 se immemorabilem habeat: dec. 545. n. 1., &
 2. Tom. 2. p. 385., 1075. n. 9. Tom. 4. p. 409.,
 1097. n. 2., & 1198. n. 1. Tom. 5. p. 7. & 253.
 & 1392. n. 1. Tom. 6. p. 292.
 Et quum nullus in contrarium actus possessio-
 rius afferatur: d. dec. 546. n. 3. T. 2. d. p. 385.
 Et tunc favore possessoris omnia jura clamant:
 n. 4. ibid.
 Manutentio regulatur a bono jure: dec. 578. n. 1.
 & 610. n. 2. Tom. 2. p. 431. & 482., 785. nu. 3
 792. n. 4. Tom. 3. p. 304. & 320., & 1057. n. 2
 Tom. 4. p. 363.
 Manutentio datur donatario cum clausula *con-*
stituti in bonis a donante possessis adversus
 quemcumque in possessionem intrusum: dec.
 579. n. 1. Tom. 2. p. 432.
 Manutentio in bonis a fideicommittente proven-
 nientibus debetur pro rata legitima, & tre-
 bellianicæ competentium: dec. 610. num. 14.
 Tom. 2. p. 483.
 Manutentio debita cedenti, debetur ex ejus ju-
 ribus cessionario: dec. 656. n. 1. T. 3. p. 56.
 Manutentio probata per testes, non est retar-
 danda: dec. 785. n. 1. T. 3. p. 304.
 Manutentio ut concedatur, requiritur titulus
 clarus, & iustus possidendi bonæ: & ex sola
 crediti turbiditate denegatur: dec. 1055. n. 3.
 Tom. 4. p. 360.

Manutentio concedenda est illi, favore ejus
 causa in plenario fuisse resoluta: decif. 1057.
 n. 1. Tom. 4. p. 363.
 Manutentio in fructuum locorum montium,
 exactione non dicitur tolli per eorundem de-
 crementum, & evictioni locus dari; maxi-
 me si non essent loca montium cameralium:
 dec. 1074. n. 8. T. 4. p. 406.
 Manutentio restricta ad possessionem trium ex
 quatuor partibus bonorum non impedit, quin
 alter ad quartam partem superextantem im-
 missionem referat: dec. 1138. n. 2. T. 5. p. 106.
 Manutentio multo magis danda illi est, cui,
 si ageret ad immissionem, hæc ratione boni
 juris, eidem denegari non posset: dec. 1320.
 n. 4. Tom. 6. p. 128.
 Manutentio competit hæredi eodem modo, quo
 competeat defuncto, mediante iudicio per
 ipsum incepto: præsertim, si ei continuata
 assisteret possessio: dec. 1392. num. 3. 4. & 5.
 Tom. 6. p. 292.
 Manutentio concedenda est possidenti cum ti-
 tulo valido, & iusto: dec. 1402. num. 1. To-
 mo 6. p. 309.
**MANUTENTIO IN BENEFICIALIBUS,
 ET QUANDO DETUR.**
 Manutentio non denegatur existenti in quasi
 possessione: dec. 108. num. 1. Tom. 1. p. 164.,
 & 1135. n. 1. Tom. 5. p. 102.
 Manutentio debetur pensionario existenti in
 quasi possessione exigendi pensiones: decif.
 116. n. 1. Tom. 1. p. 194.
 Manutentio danda est possessori habenti titu-
 lum clarum ex literis Apostolicis, licet pos-
 sessor: dec. 306. n. 1. Tom. 1. p. 486.
 Manutentio possessori habenti titulum ex lite-
 ris Apostolicis licet posteriori proviso ab Or-
 dinario concedenda est: dec. 351. n. 1. Tom. 2.
 p. 54 & 1192. n. 1. T. 5. p. 243.
 Manutentio debetur, attento bono jure, & pos-
 sessione attentata: dec. 383. n. 1. T. 2. & 1135
 n. 2., & 1192. n. 2. Tom. 5. p. 102. & 243., &
 1386. n. 1. Tom. 6. p. 277.
 Manutentio pensionario existenti in quasi pos-
 sessione exigendi in summarissimo manuten-
 tionis iudicio denegari nequit: dec. 428. n. 1.
 Tom. 2. p. 199.
 Manutentio datur possidenti: dec. 666. n. 7. T. 3
 p. 75., & 1135. n. 1. T. 5. p. 102.
 Manutentio in iudicio summarissimo possessorio
 exactionis pensionis, qui probet posses-
 sionem, seu quasi, in eadem exactione non
 potest retardari: dec. 763. n. 1. T. 3. p. 262.
 Exceptiones altiore requirentes indaginem
 in hoc iudicio non attenduntur: n. 2. ibid.
 Amplia, etiam si literæ Apostolicæ a pensionario
 relata fuissent cum clausula *dummodo*
remaneant centum pro rectore concepi in
 his terminis, talis exceptio non attenditur, &
 ad petitorium remittitur: n. 3., & 4. ibid.
 Manutentio in præsentando ad beneficium illi
 concedenda est, qui possessionem probat:
 dec. 774. n. 1. T. 3. p. 280.
 Manutentionis est effectus, ut a legitimo pos-
 sessore præsentatus, sit quoque manutenen-
 dus: n. 2. ibid.
 Manutentio secumferens possessionem præsen-
 tando.

- taudi etiam in futurum, longe differt ab illa, quæ restringitur ad possessionem ab ultimo statum tantum jus defumentem; dec. 869. nu. 6. Tom. 3. p. 468.
- Ista secunda substat ut taliter provisum, substatendum sine præjudicio futurarum vacationum, tam in petitorio, quam possessionis: n. 7. & 9. ibid.
- Limitatur regula in primo casu, non resolutio dubio super jure inter compatronos, quo neutrius substat potest præsentationem: n. 8. ib. Vid. *Præsentatus ad banc dec.*
- Manutentio in exactione annuæ præstationis, non potest denegari, si probetur, quod exigens sit in longa; & pacifica possessione illam exigendi: dec. 975. n. 1. T. 4. p. 196.
- Manutentio ut concedatur plurimum defertur titulo claro, & bono juri: n. 2. ibid.
- Manutentio in exactione & decimarum retardari nequit sub prætextu devastationis bonorum propter bellum: n. 4. & 5. ibid.
- Ratio, quæ non militat debitori annuarum, præstationum ad effectum retardandi manutentionem in illarum exactione, neque militat favore successorum: n. 6. ibid.
- Manutentio in exactione annuæ præstationis retardari nequit, ex quo quis non exegisset a vero debitore, quando persona, quæ solvisset, debitorem ipsum representaret: ibid. num. 9. p. 197.
- Manutentio talis actori competens, illius etiam afficit successorem: n. 10. ibid.
- Manutentio in iuribus parochialibus favore parochi, & in mere sacerdotibus favore rectoris alterius Ecclesiæ simul concedenda est, si lex inter eos esset, & utrique bonum jus assisteret: dec. 988. n. 17. T. 4. p. 216.
- Manutentio in administratione semper illi danda est, qui hæcenus se in illa ingressus: dec. 1198. n. 6. Tom. 5. p. 254.
- Manutentio danda est parochio super exactione decimarum, qui in quasi possessione illius exigendi reperitur: dec. 1291. n. 4. T. 6. p. 50.
- Manutentio in exactione decimarum in locis dismembratis eo fortius datur parochio, qui in possessione talis exactionis esse probatur: ibid. n. 12. p. 51.
- Manutenendus est constitutus in quasi possessione: dec. 1362. n. 14. T. 6. p. 215.
- Manutentio danda illi est, cui bonum jus assitit: dec. 1386. n. 1. T. 6. p. 277.
- Amplia, quando possessor habeat pro se, juris plures numero univocos, & juris assistentia roboratos: ibid. n. 2. p. 278.
- MANUTENTIO QUANDO NON DETUR.**
- Manutentio non datur propter actus gestos precario nomine alterius, si ejus jus sit resolutum: dec. 355. n. 6. T. 2. p. 60.
- Manutenibiles non funt actus mere voluntarii, & facultativi, nisi probata coactione: dec. 417. n. 4. Tom. 2. p. 180.
- Manutentio non datur privato possessione, auctore prætoris: n. 8. ibid.
- Manutentio non debetur expedienti monitorium super præstatione: dec. 6. n. 2. T. 3. p. 56.
- Manutentio non reportatur a possidente precario tantum nomine; sed ab eo qui possidet jure domini: dec. 1097. n. 22. T. 5. p. 7.
- Vid. *Administratio.*
- M A R I T U S.**
- Maritus sua bona donando præjudicare nequit juri præcedenter uxori quæsito: dec. 129. numer. 20. Tom. 1. p. 198.
- Maritus non potest autorizzare donationem factam uxori: dec. 333. n. 8. T. 2. p. 30.
- Maritus constante matrimonio, habet dominium bonorum dotalium: dec. 400. numer. 8. Tom. 2. p. 142.
- Maritus si exegerit pecunias mulieris proprio nomine, numquam dici potest se in causam, doris easdem exegisse, quum tali casu mandato non egeat, & quare: dec. 756. n. 6. & 9. Tom. 3. p. 247.
- Maritus habens obligatos pro dote solidaliter focerum, & cognatos quærare non teneur, ad quem dotandi onus pertineat, sed unumquemque singulariter persequi potest: dec. 885. n. 3. Tom. 4. p. 26.
- Vid. *Vir, sive Maritus.*
- Vid. *Canones.*
- MASCVLI IN GENERE.**
- Vid. *Testator dec. 65.*
- Masculorum nomine veniunt, tam masculi ex masculis, quam masculi ex feminis, *ad celebrandum consilium* 85. *Falgosi*: dec. 305. numer. 1. Tom. 1. p. 483.
- Sive descendant per unum, sive duplex medium femininum: n. 2. ibid.
- Masculi lineæ femininæ appellatione etiam veniunt ex pluribus mediis femininarum: numer. 8. ibid.
- Vid. *Vocatio ad dec. 434. & 1011.*
- Masculi proximiores, quod excludunt a feminis remotioribus, videtur a mente testatoris alienum: dec. 1011. n. 41. Tom. 4. p. 266.
- Amplia, si femina, vel descendentes de ipsa, agnatis præponerentur, ad quos principaliter testator reperiisset: n. 42. ibid.
- Masculus acquirit id, quod superest de dote, loco legitimæ femine tradita, & quæ eandem excedit legitimam: dec. 1047. num. 14. Tom. 4. p. 344.
- Masculi alterius lineæ prælati præsumuntur a testatore feminis de linea extincta in fideicommissu agnatio: dec. 1142. n. 7. 8., & 9. Tom. 5. p. 119.
- Vid. *Fideicommissum agnatum.*
- Masculi, quando agitur de successione collateralium, semper intelliguntur vocati sub ea qualitate, quod sint de *casali defuncti Patris, de domo, & de linea paterna*, ac una simul cum fratribus utrinque conjunctis vocantur fratres consanguinei tantum: dec. 1375. num. 12. Tom. 6. p. 250.
- Vid. *Linea.*
- MASCVLI EX FOEMINA.**
- Ex Masculis vocatis ad fideicommissum veniunt etiam illi, qui ex duplici medio feminarum descendant: dec. 305. numer. 1. 2., & 3. Tomo 1. p. 483.
- Præsertim, quando bona eorū lineam sunt ingressa: n. 4. ibid.
- Masculos per duplex medium femininum in-

vitalis testator probatur, si extincta linea
feminae vocata, tertium substituerit: num-
ber. 7. ibid.

Masculi ex duplici feminarum medio
fortius vocasse censetur testator, qui deficienti-
bus primis feminarum masculis sine liberis,
feminas superstitibus succedere voluit; & cur:
ibid. n. 12. p. 484.

Vid. *Cognomen ad dec. 305.*, & *Testator*
ibid.

Masculi feminarum sub nomine *liberorum*
comprehenduntur: ibid. n. 22. p. 487.

Masculi ex duplici medio non admittuntur,
quum testator lineam masculinam, sine ulla
feminarum interruptione vocaverit; secus,
quum vocati simpliciter sunt descendentes
ex feminis: n. 27. ibid.

Nec admittuntur, ubi agitur de ingressu, &
quum addit votum agnationis conservandae:
n. 28. ibid.

Masculi per duplex medium femininum non
veniunt sub fideicommissio, in quo vocatur
tantum masculi per simplex medium femininum:
dec. 341. n. 3. T. 2. p. 39.

Limitatur, quando qualitas masculinitatis ex
simplici medio feminino requisita fuit a testa-
tore solum in ingressu, quia tunc in progres-
su admittuntur masculi, quamvis per duplex
medium femininum, nec fit transitus de una
ad aliam lineam: n. 4. ibid.

Quia servatur ordo a jure designatus, nisi ad-
sit alia certa forma a testatore stabilita: nu-
mer. 5. ibid.

Verba *descendentes*, *proximiores*, *supersti-
tes* operantur comprehensionem masculinorum
ex feminis: ibid. n. 9. p. 40.

Vid. *Fideicommissum quoad extensionem*
ad dec. 341.

Masculi feminae primo vocatus, qui ab ea ex-
isteret de tenore aperte successione; si ea-
dem tunc temporis feminam habuerit, ma-
sculum ab hac postea descendente excludit
dec. 434. n. 2. Tom. 2. p. 207.

Masculi ex feminis aspirare non possunt ad fi-
deicommissum penitus feminarum exclusi-
vum: dec. 479. n. 2. T. 2. p. 278.

Masculi ex feminis dicuntur etiam vocati sub
nomine *nepotum*, & *pronepotum* primi ma-
sculi instituti: dec. 1011. n. 1. T. 4. p. 263.

Amplius, quando sub eadem verborum formu-
la cetera fuissent expressae substitutiones, ad-
dita generali vocatione descendentes masculi:
n. 2. ibid.

Masculi ex femina non dicuntur vocati, quan-
do ex amplissima testatoris declaratione ma-
sculi de masculis tantum voliti viderentur;
n. 8. ibid.

Masculi ex feminis expresse dicuntur a testa-
tore exclusi, quando in omni substitutionum
gradu masculinitatem expressisset: du. 9. ibid.
m.

Amplius, quando testator facultatem dedi-
set patri primo instituti nominandi alium ma-
sculum de lineis a se designatis, & quare:
ibid. n. 10. p. 264.

Masculus ex femina ut dicatur vocatus, simul-
que non habeat locum, donec existant ma-

sculi de masculis, necesse non est, quod, ex-
tincta una linea masculina de illis a testatore
volitis, succedat, quando aliae adhuc vigeant
sed fast est, quod aliquo possibili casu, nempe
post resecatas omnes lineas masculinas, va-
leat succedere: ibid. n. 43. p. 266.

Amplius, si testator in substitutione descenden-
tis de femina, impersonali vocatione usus
esset, dicendo: *Il primogenito di una femi-
na*, sub conditione deficientiae masculi ex
masculo: ibid. n. 44. p. 267.

Masculorum vocatio de feminis in casu predi-
cto dicitur volita a testatore ad renovandam
agnationem artificialiter, ad exclusionem
ceterorum substitutorum extraneorum,
quos minus illis dilexisse praesumitur testatori:
n. 45. ibid.

Masculi ex feminis veniunt sub nomine descen-
dentium masculinorum, juxta *consilium* 85.
Fulgosi dec. 1063. n. 1. 4. & 6. T. 4. p. 377.

Limitatur regula, quando ex mente testato-
ris fuissent tantummodo vocati masculi, tam
ex parte generantis, quam generati cum vo-
to conservandae agnationis: numer. a. 13. 18.
& 39. ibid.

Masculi ex feminis sub quibus verbis dici pos-
sint vocati: n. 3. & 5. ibid.

Masculi etiam ex feminis dicuntur vocati, quan-
do testator usus esset verbis eorum comprehen-
sionis capacibus: ibid. n. 10. p. 378.

Limitatio regule ferentis, quod sub nomine
masculorum descendendum veniant etiam
masculi ex feminis, ut habeat locum ex men-
te testatoris, probari debet totalis expressa
voluntas, ad agnationis votum sine ulla ob-
scuritate: n. 13 & 15. p. 379.

Masculi ex feminis licet veniant sub nomine
descendentium; attamen si reperitur adie-
cta qualitas masculinitatis, in concursu mas-
culorum excluduntur: n. 18. ibid.

Masculi de femina ex quibus dicuntur in de-
fectu tantum lineae masculinae vocati: ibidem
n. 22. p. 380.

Masculorum substitutio de feminis qualificata
proximitate erga ultimum masculum de
masculo defunctum non purificatur, nisi eva-
cuatis omnibus masculinorum lineis, in quos
primogenitura de una in aliam lineam ingres-
sum habuisset: n. 23. ibid.

Masculus de femina ex praesumpta mente fidei-
committentis succedit, quando datur casus
ejus vocationis ab eodem praordinatus, &
volitus: n. 25. ibid.

Regula admissionis etiam masculinorum de fe-
minis ad successionem, eo magis non atten-
ditur, si ex re iudicata vulnerata remaneret
ibid. n. 38. p. 382.

Masculus etiam de femina dicitur comprehen-
sus sub verbis: *Substituit primogenitum li-
berum, & descendente masculum legiti-
mum, & naturalem* - & quare: dec. 1247.
n. 1. Tom. 5. p. 367.

Masculus etiam de femina, vocatio filii, & de-
scendentis masculi comprehendit: n. 2. ibid.

Amplius, quando pars conditionalis praecedat pos-
torem consanguineorum substitutionem
necnon filii, & descendentes primogeniti in

V u ipse

- infinium sunt positi in conditione; n.3. *ibid.*
Masculus descendens per feminas intelligitur vocatus sub appellatione masculinorum, præsertim si testator loquutus sit per ampliora verba collectiva, & generalia ex proprietate sermonis, etiam feminas includendi capacia; *ibid.* n.4. p.368.
Masculi descendentes ex femina, ne sub appellatione descendantium masculinorum vocati dicantur, requiritur, quod testator per verba eorum comprehensionis incapacia sit loquutus: n.6. & 7. *ibid.*
Masculus ex femina non dicitur exclusus, ex quo testator voluisset subingresum filii vocati in locum patris, quod non videtur verisimile, in masculo ex femina, quando testator respectisset ad casum, quo filios vocando opus esset subingredi in locum patris, ut fideicommissum assequeretur: *ibid.* n.17. p.369.
Masculi ex femina veniunt etiam sub nomine descendantium masculinorum in istorum defectum, licet provenientes ex duplici medio feminino in concursu quoque masculi ex unica femina agnata; dec.1263. n.6. T.5. p.403.
Masculi ex femina veniunt etiam sub nomine masculinorum descendantium, juxta celebre consilium Fulgosi: dec.1275. nu.4. & 1295. n.12. & 1311. n.15. T.6. p.18. 62. & 112.
Limita, quando concurrat in fideicommittente votum agnatum, & de voluntate excludendi masculos de feminis consistit: d. decif. 1275. n.5. & 9. Tom.6. d. p.18.
 Talis theoria Fulgosi non habet locum in fideicommissis agnatis: decif. 1295. num. 13. & 14. Tom.6. d. p.62.
Masculi ex femina exclusi literaliter in parte dispositiva, a fortiori censentur in conditionali, quum regulare sit, ut in conditione positorum non censentur, nisi genus ipsum personarum in dispositione comprehensarum: num.15. *ibid.*
 Amplia, si concurreret observantia, per quam filia ipsius fideicommittentis se obligatam recognovisset ad fideicommissi restitutionem: num.16. *ibid.*
Masculi ex feminis numquam dicuntur vocati, quando testator masculos de masculis semper nominavit: decifion. 1296. numer. 12. Tom.6. p.66.
Masculi de feminis per posterius ad fideicommissum admittuntur, quando verba testamenti in genere apta sunt comprehendere omnes, & quoscumque masculos; sive agnatos, sive cognatos: decif. 1322. numer. 3. Tom.6. p.135.
Limita, si contra consisterit testatorem de solis agnatis sensitse; quo casu cognati neque per posterius possunt, ex vocationis defectu, admitti; num.4. *ibid.*
Masculi ex feminis non possunt dici vocati per posterius, ex quo testator primario vocatis eorum filios, & descendentes substituerit, sub quorum appellatione illi etiam conveniunt, quando ex toto dispositionis contextu de solis agnatis intellexisse apparet: *ibid.* num.7. p.136.
 Amplia, si secundum masculorum vocationem colligasset cum clausula *de uno in aliud ordine successivo*; sed insuper addidisset modum; scilicet: *quod filius locum patris deberet ingredi*; & quare: n.8. *ibid.*
Limita, ut ista conjectura non habeat locum ad exclusionem masculinorum de feminis, quando ex aliis testamenti partibus expresse etiam istorum vocatio colligeretur: numer.9. *ibid.*
Masculi ex feminis per posterius possunt admitti, deficientibus agnatis, quando testator perpetuum ordinasset fideicommissum: num.11. *ibid.*
Limita, quando testatoris voluntas nihilominus ab admissione cognatorum expresse aliena appareret: num.12. *ibid.*
 Vid. *Descendens*.
MASCULI EX MASCULIS, ET QUANDO DICANTUR VOCATI.
Masculi ex masculis succedunt quando testator consideravit renovationem agnationis in filiis feminæ: dec.305 n.9. Tom.1. p.483.
 Vid. *Clausula* -- ut supra -- add. dec.305.
Masculi vocati descendantis ex nepote primo instituti verificari etiam potest de masculis per medium feminæ descendantibus: dec. 1011. n.3 Tom.4. p.263.
Limita, quando testator masculos de masculis vocasset, suæque agnationis conservationem præ oculis habuisset: num.4. *ibid.*
Masculi ex masculis solum dicuntur vocati a testatore vocati, quando testator dixisset, quod in omni parte sui testamenti, ubi de nepotibus mentio heret, semper masculinistris qualitas adiecta intelligeretur: numer.7. 8. 9. & 10. *ibid.*
Masculi ex masculis dicuntur vocati, & masculi ex feminis exclusi, quando testator facultatem dedisset nominandi alium successorum masculum, in defectu institui sine masculis: *ibid.* num.12. p.264.
 Amplia, quando testator, desertis masculis linearum vocatarum in casu litarum expirationis, ad masculos ex feminæ magis proxima ultimo agnato descendisset, masculos ex masculis de hac eadem feminæ vocando: num.13. *ibid.*
 Subamplia, quando masculi agnati ex testatoris dispositione a masculis cognatis sequebantur, & juxta ordinem prædilectionis, secundi in primorum defectu eliguntur: numer.14. *ibid.*
 Item, quando testator descendentes masculos de masculo unius linear, aliis masculis de masculis aliarum linearum, etiam istos vocando, parificasset: num.15. *ibid.*
Masculus ex masculo quando est primo loco vocatus, ita alii ad primi similitudinem vocati dicuntur, ne ante hos diversæ personæ dicantur electæ: num.16. *ibid.*
Masculus de agnatis dicitur prælatum masculo ex feminis ex discretivo loquendi modo testatoris, ex quo pateret, quod primo in-junxisset onus, suum assumendi cognomen, & alteri, ultra hoc, etiam arma, quod præsumere facit, ut prædictior fuerit primus, quam secundus: num.17. *ibid.*
 Masculi

Masculi: ex masculis dicuntur a testatore prædilecti ad exclusionem mafculorum ex fœminis, ob votum in testatore de sua agnatione conservanda: *ibid.* num. 22. p. 265.

Amplia, in concursu mafculorum ex masculis immediate descendunt cum mafculis ex fœminis: num. 23. *ibid.*

Masculi ex masculis, & mafculi ex fœminis veniunt sub nomine *descendentium mafculorum*, juxta consilium 85. Enligosii: dec. 1063. num. 1.4., & 6. Tom. 4. p. 377.

Limitatur regula, quando ex mente testatoris fuissent tantummodo vocati mafculi, tam ex parte generantis, quam generati, cum voto conservandæ agnationis: numer. 2. 13. 18., & 39. *ibid.*

Masculus de mafculo tam ex parte generantis, quam generati intelligitur vocatus ad exclusionem mafculi ex fœmina, quando testator declarasset; quod ubicunque de filiis, nepotibus, mentionem fecisset, semper de mafculis ex mafculis loqui intellexerit: *ibid.* num. 15. p. 379.

Masculi ex mafculis, sicuti & mafculi ex fœminis licet veniant sub nomine *descendentium*, attamen si adiecta reperitur qualitas masculinitatis, primi tantum dicuntur vocati: numer. 18. 19., & 20. *ibid.*

Masculi ex mafculis dicuntur vocati ex hoc, quod post eorum expletam vocationem, de facto testator ad mafculos de fœmina, ultimo agnato magis proxima, subsidiarie descendisset: *ibid.* num. 21. p. 380.

Masculi de mafculis voliti in linea unius, censentur voliti in omnibus lineis substitutis, quando eadem relatio verborum convenit tam primæ, quam secundæ, & tertiæ lineæ vocatæ, & universalis repetitio omnium conditionum volitarum in prima linea, secunda, & tertia, una, eademque oratione facta reperitur: *ibid.* n. 27. p. 381.

Masculi ex mafculis quando sunt primo loco vocati; ita, & alii subsequentes ad eorum similitudinem vocati intelliguntur, ne diverso jure ab illis vocari censentur ipsi in eadem oratione, & sub unico contextu collective substituti: dec. 1275. n. 6. T. 6. p. 18. **Amplia,** quando testator deveniendo ad substitutionem descenduntium mafculorum, repetitis vicibus, demandasset eos succedere debere de uno in altum ordine successivo; quum talis expressio, quando adiecta est certæ vocationi mafculorum ex mafculis, mafculos de fœmina reticere videatur: numer. 7. *ibid.*

Subamplia, quando testator per modum regule universam dispositionem informantis, disposuit, ut in omnibus institutionibus, & substitutionibus gradus prærogativa semper servaretur; ita tamen, quod filius intret in locum patris, qui subingressus non cadit in descendentes ex fœmina: *ibid.* n. 8. p. 19.

Masculi de mafculis, & non de fœmina, ut dicantur substituti, non est necesse, quod testator minutatim expresserit gradus personarum succedere debentium; sed fat est eundem designasse linearum stirpem, quando se

habuit relative ad testamentum fratrum, in quibus soli mafculi de mafculis essent vocati: dec. 1297. n. 3. 4. 5. 7. & 8. T. 6. p. 67. & seq.

Masculi de mafculis tantum dicuntur vocati, quando testator, tam in ingressu dispositionis, de eis esset solum loquutus, eisdemque similes mafculos de mafculis in infinitum substituit: decif. 1332. numer. 6. 7., & 10. Tom. 6. p. 136.

Masculi ex mafculis, non vero mafculi per medium fœminæ præsumuntur vocati, si testator propriam considerasset hereditatem, tamquam partem integram, & unicum constituentem patrimonium cum bonis fratribus prædefuncti, in quibus primi tantum essent vocati: dec. 1332. n. 4. Tom. 6. p. 160.

Vid. Agnatio quoad ejus contemplationem.

M A S C U L I N I T A S.

Masculinitatis repetita qualitas in primis substitutionibus non præbet forte argumentum, quod mafculi ex unico fœminino tantum medio, stante dictione — *ut supra*, sint in ulterioribus vocati: decifion. 305. num. 12. Tom. 1. p. 484.

Masculinitatem testator si in ingressu requisiverit, illam desiderat in progressu, vocando proximiores absque expressione masculinitatis: dec. 341. n. 8. Tom. 2. p. 39.

Masculinitatis qualitas an & quando in primis heredibus volita, censetur repetita in cæteris, vel ne: *ibid.* n. 13. p. 40.

Masculinitatis qualitas in generante volita in primo gradu non infert necessitatem talis masculinitatis in cæteris sub nomine proximiorum, & descenduntium vocatis, absque expressione masculinitatis: n. 14. *ibid.*

Masculinitatis qualitas in quacunque parte, appolita totam dispositionem informat; neque obstat, quod sit appolita vel ante, vel post plures substitutiones: dec. 1063. num. 19. Tom. 4. p. 380.

Amplia, ut ubicunque ratio sub dubiandi, hæc propositio pro regula tenenda est, & ad voluntatis interpretationem attendenda: num. 20. *ibid.*

MASSA CAPITULARIS.

Massæ existentia specialis, & propriæ Capituli probatur ex illius statuto, & enunciativis in bullis, & confessione eam denegantium: dec. 54. num. 2. 3. 4., & 10. Tom. 1. p. 82.

Massæ omnes, quæ ad canonicos privative spectant, licet capitulares non nominentur, citra dubium, Capituli mensam constituunt: num. 8. *ibid.*

Vid. Argumentum.

Vid. Distributiones.

Vid. Ferialis; Mensa.

M A T E R.

Mater habet actionem repetendi alimenta filiæ præstita: dec. 9. n. 4. Tom. 1. p. 13.

Mater potest capere possessionem nomine filiorum: dec. 35. n. 4. Tom. 1. p. 48.

Mater in filii præjudicium, sine illo, consensum præstare nequit: decif. 127. numer. 12. Tom. 1. p. 106.

Mater dotans filias, de bonis fideicommissi

- ascendentalis dotanda; præsumitur dedisse animo repetendi: decision. 207. numer. 11. Tom. 1. p. 324.
- Mater hæres filii donationi in ejus favorem, dum ille viveret, principaliter gesta, contravenire non potest: decis. 213. numer. 16. Tom. 1. p. 326.
- Mater succedit pro æquali cum filia filio ab intestato decedenti: decision. 224. numer. 1. Tom. 1. p. 361.
- Mater non tenetur dotare filiam de bonis paternis proviam: dec. 457. n. 7. T. 2. p. 241.
- Mater dotans, & alia bona filiae aliunde dotata assignans cum contemporaneo pacto, quod quietantiam faceret de tutela, a matre gesta correlative, & contemplatione dictæ liberationis dotasse dicitur: numer. 8., & 10. ibid.
- Mater censum imponens præjudicium filiae ex primo matrimonio, quæ ipsi erat præservata, irrogare nequit: decision. 596. numer. 9. Tom. 2. p. 459.
- Lex hæc dictali C. de 2. nuptiis, locum habet ad impediendum, ne mater in præjudicium filiorum primi matrimonii in lucro debito secundo viro, vel alia promissione ejus favore, possit præjudicare, secus in debitis ex causa onerosa cum tertilis contractis: numer. 15. ibid.
- Mater dicens in testamento se audivisse ex ore filii, debitum ab eo contractum, valde probat: dec. 716. numer. 12. Tom. 3. p. 175.
- Matris acquiescentia longeva & taciturnitas in pulsando filium pro satisfactione sui crediti, non est allegabilis, tum ex causa sexus, tum amoris materni: dec. 724. n. 8. T. 3. p. 185.
- Mater in subsidium tenetur dotare filiam: decision. 797. numer. 12., & 832. numer. 15. Tom. 3. pag. 330. 375. 884. numer. 17. Tom. 4. pag. 24. & 1141. n. 15. Tom. 5. p. 114.
- Mater si filiam de proprio dotet, censetur procuratorem nomine viri, & habet adversus eundem repetitionem: dicta dec. 797. n. 13. Tom. 3. d. p. 330.
- Mater non potest esse legataria, & hæres pupilli: dec. 817. numer. 11. Tom. 3. p. 363.
- Mater dicitur exclusa a successione filii, si filio in pupillari ætate decedenti fuisset a patre relicti substituti; præsertim si ab eodem relicta fuisset usufructuaria, tam in casu, quo substitutioni locus datur, quam si non daretur: numer. 15. ibid.
- Mater quando filia minoritatem excessit, contrahit obligationem pro illius dote, licet matrimonium non sit sequutum, nec solemnitatibus indigeret iste actus: decis. 827. numer. 4. Tom. 3. p. 381.
- Amplia, si esset mere voluntaria constitutio, & merum dotis augmentum: n. 5. ibid.
- Mater non præsumitur auxisse dotem filiae per medium donationis in odium filiorum, sed matrimonium tantum contempsisse: numer. 6. ibid.
- Mater non potest redargui de infamia, si potius filiae, quam filius donasset: ibid. n. 15. p. 382.
- Mater statuto Viterbiensi subiecta in filiorum præjudicium bona sua distrahere non potest: dec. 841. numer. 5. Tom. 3. p. 409.
- Mater, quæ sit exclusa a successione in bonis filii non præjudicat pupillariter substituto: dec. 926. numer. 4. Tom. 4. p. 203.
- Mater ex quibus dicatur voluisse legitimam, cum suo augmento in semisse masculis deferri libere: dec. 1142. n. 66. T. 5. p. 124.
- Mater ex quibus verbis, detracta legitimæ filii debita, sibi hæredem universalem in reliquo sua hereditatis a se scripisse dicatur: numer. 67. ibid.
- Mater consensum præbens, quod filius sibi adscriberet occasione nubendi dominium suorum gemmarum, quas ad sponfam transmissit, filii factum præsumitur approbasse: dec. 1183. n. 28. 29., & 30. Tom. 5. p. 217.
- Id. Dominium.
- Mater, quando censetur remississe favore filiorum portionem sibi debitam ex hereditate filii præmortui: decision. 1272. numer. 6. Tom. 6. p. 12.
- Mater præsumitur tradidisse gemmas suas, & non viri propriæ filiae in exonerationem propriæ obligationis, quando illæ essent a viri gemmis diversæ: ibid. n. 13. p. 13.
- Mater an, & quando extantibus masculis de Caxalis, admittatur ad hereditatem filiae, vel filii: dec. 1375. n. 15. Tom. 6. p. 250.
- MATERIA OBJECTIVA.
- Materia objectiva est rigorose probanda etiam in iudicio civili: decision. 1225. n. 2., & 4. Tom. 5. p. 310.
- Amplia, in iudicio criminali: n. 3. ibid.
- MATERIA PROFANA.
- Materia dicitur profana quacumque controversia, quæ beneficii titulum non tangit: decis. 620. numer. 3. Tom. 2. p. 498.
- Et tunc remissoria conceditur in ulteriori instantia, & in gradu restitutionis in integrum: numer. 4. ibid.
- MATRIMONIUM IN GENERE.
- Matrimonium probatur per testes, qui fuerunt præstes: dec. 129. n. 6. T. 1. p. 198.
- Ad Matrimonii contractum probandum, foemina, licet consanguinea, admittuntur: numer. 7. ibid.
- In Matrimonii causa testes, qui patiuntur exceptiones, a testificando non repelluntur in causa matrimonii: numer. 8. ibid.
- Matrimonium probatur ex confessione viri, cohabitatione, & tractatibus, quibus ad invicem sponsi se uti conjuges recognovere: numer. 9. ibid.
- Matrimonii rigorosa probationes non requiruntur, quum de ipso principaliter non agitur; sed incidenter ad effectum successionis, & sufficiunt leviores, & minus concludentes: numer. 10., & 11. ibid.
- Matrimonium valide contrahitur coram altero sacerdote de licentia parochi sponso: numer. 12. ibid.
- Licentia parochi alicui sacerdoti concessa, supplendi suas vices in contractu matrimonii, satis probatur ex ipsius sacerdotis, & alterius testis interese: depositione: numer. 13. ibid.
- Matrimonium probari potest etiam a feminis: dec.

- dec. 130. num. 3. Tom. 1. p. 199.
 Item ex adminiculis, & conjecturis: num. 4. ibid.
 Cujusmodi sunt præcedens matrimonii tractatus: num. 5. ibid.
 Et licentia a parochio alicui data assistendi matrimonio: num. 6. ibid.
 Et quo parochus ob assistentiam matrimonio absque denunciationibus contracto, fuit a suspensione absolutus: n. 7. ibid.
 Et cohabitatione, & copula subsequuta, præfertur si ista ab honesta puella non fuerit denegata: num. 8., & 9. ibid.
 Matrimonium comprobatur ex geminatis viri confessionibus: num. 12. ibid.
 Ex sola confessione viri præcipua matrimonii probatio deducitur: num. 13. ibid.
 Matrimonium valide contrahitur cum licentia parochi, cuius vices supplentur ab altero sacerdote interefcente: decisio. 139. numer. 1. Tom. 1. p. 219.
 Licentia parochi unius ex contrahentibus sufficit ad matrimonii validitatem: n. 2. ibid.
 Matrimonii substantia, seu consensus contrahentium ex actibus illud constringentibus probatur: ibid. num. 3. p. 220.
 Matrimonium effectum habuisse probatur ex confessione viri assentientis, se amore ductum sponsonis apocam subscripsisse: n. 9. ibid.
 Matrimonium non excluditur, ex quo in libro matrimoniorum non fuerit adnotatum: ibid. num. 19. p. 221.
 Fortius, si causa ejus omissionis fuit, ne panderetur secretum futuri matrimonii: numer. 20. ibid.
 Matrimonium probatur ex assertione sacerdotis, qui in ejus contractu, tamquam parochus, interfuit: num. 21. ibid.
 Matrimonii contractus probatur ex absolute ab irregularitate a parochio impetrata, ex eo quod ad ejusdem celebrationem, non præmissis denunciationibus, devenit: numer. 23. ibid.
 Matrimonium probatur, quum sponsus puellam vocaverit uxorem: num. 24. ibid.
 Matrimonium jam legitime celebratum excludere non valet erronea credulitas, quod illud contractum etiam non fuerit: numer. 25. ibid.
 Minusque actus ab eadem erronea credulitate provenientes tollere possunt ejus validitatem: num. 26. ibid.
 Matrimonium, ut valide contrahatur, nil ultra mutuum contrahentium consensum requiritur: ibid. n. 27. p. 222.
 Amplia, etiam si sequatur inter personas disparis conditionis: num. 28. ibid.
 Vid. *Consensus in sponfalibus*.
 Matrimonium importat omnem juris assentientiam pro legitimitate matrimonii: dec. 289. num. 3. Tom. 1. p. 450.
 Matrimonium non est causa finalis donationis, quando illud jam ante donationem fuerat contractum: dec. 335. n. 7. Tom. 2. p. 31.
 Amplia, quamvis de tali matrimonio mentio facta fuerit tam in donatione, quam in ejus ratificatione: ibid. n. 9. p. 32.
 Matrimonium, licet in parochi libris non adnotatum, cui resistit etiam spiritalis cognatio, ex quibus vere, & legitime adfuit, probatur: dec. 524. n. 10. Tom. 2. p. 348.
 Præfertim, quum de eo non principaliter, sed incidenter agatur: quia tunc leviores sufficiunt probationes: num. 11. ibid.
 Matrimonii effectuatio a simplicium sponsalium, dotisque constitutionis probatione non vincitur: dec. 526. n. 5. T. 2. p. 352.
 Matrimonia ultra duo secula inter conjunctos contractum fuisse cum dispensatione non excluditur, etsi ea non exhiberetur: decis. 571. num. 11. Tom. 2. p. 422.
 Matrimonia sine dote stare possunt: sine eadem stabilita non præsumuntur: decis. 917. num. 5., & 6. Tom. 4. p. 85.
 Matrimonium, quod valide sit contractum in faciem Ecclesie coram parochio, & testibus, ex libro istius satis superque probatur: dec. 1298. num. 1. Tom. 6. p. 70.
 Matrimonium ut sit validum, sat est, quod celebratum appareat coram parochio habitatoris alterius ex contrahentibus: n. 2. ibid.
 Matrimonium dicitur coram legitimo parochio contractum eo ipso, quod mulier per decem menses antea in loco, ubi est desponsata ab illius parochio permanferit: numer. 3. 4., & 5. ibid.
 Matrimonium de jure præsumitur validum: ibid. num. 13. p. 71.
 Vid. *Apoca matrimonialis: Assertio: Consensus in sponfalibus; Testes in causis sponfalium*.
 Vid. *Canones*.
 Vid. *Capitula matrimonialia*.
MATRIMONIUM QUOAD DISSOLUTIONEM, ET NULLITATEM.
 Matrimonium contractum coram non proprio parochio est nullum: decis. 129. n. 5., & 11. Tom. 1. p. 198.
 Ad Matrimonii solutionem triennialis requiritur cohabitatio ex impotentia coeundi tantum: dec. 694. num. 10. Tom. 3. p. 134.
 Matrimonium est nullum ab initio ex impotentia coeundi, & ex quo tale, quartum non debetur: ibid. n. 12. p. 135.
 Matrimonium consumtum, ut dicatur nullum, probationes undequaque certæ, & concludentes requiruntur: decisio. 1317. num. 3. Tom. 6. p. 121.
 Matrimonium non irritatur, si actui desponsationis unus ex testibus subscripsit non adfuerit, quando probatur adfuisse alter testis cum forma, cujus præsentia illius supplet absentiam: num. 5., & 6. ibid.
 Vid. *Conjux ad hanc dec.*
 Vid. *Confessio in fin.*
 Vid. *Impotentia coeundi*.
 Vid. *Canones*.
MATRIMONIUM QUOAD CONSUMTIONEM.
 Quod Matrimonium non fuerit consumtum, ob aversionem viri, præsumitur ex illius discessu de loco, ubi sponsa moratur, atque ex poenitentia in salutanda eadem per epistolas: dec. 694. n. 6. Tom. 3. p. 134.
 Reni-

- Remittentia viri in accessu ad thalamum uxoris istam exasperat: n.8. *ibid.*
 Continuatio mulieris in monasterio, etiam postquam declaratum fuerit validum matrimonium, non inducit culpam in ipsa, si non fuerit consensum, quoties aliqualem patientiam habuit in expectando accessum viri: num.9. *ibid.*
 Si Matrimonium mulier cum viro non consumserit, non est in culpa quando eum per aliquas noctes expectaverit: *ibid.* n.14. p.135.
 Mandatum de manutenendo in possessione obsequiorum matrimonialium, quoties mulieri non fuit presentatum, nec interpellatus animus promptus viri ad eam recipiendam, non inducit culpam in muliere si non fuerit consumtum: num.15. *ibid.*
 Similiter his in terminis nec erit in culpa, si vir in absentia continuaverit: n.16. *ibid.*
MATRIMONIUM PER VIM, ET METUM CONTRACTUM.
 Matrimonium, ut valeat, requiritur, quod puella præstet consensum in statu omnimodæ libertatis: dec.253. n.1. Tom.1. p.411.
 Ante Matrimonium lacrymæ, conqueſtiones, & repugnantia puellæ indicant, eandem per vim, & metum ad nuptias trahi: n.2. *ibid.*
 Et in id confluit rejectio vestium a sponſo donatarum: num.3. *ibid.*
 Item repugnantia in actu sponſalium salutandi sponſæ affines: num.4. *ibid.*
 Et in præbendo manum, ut annulus ejus apponatur digito: n.5. *ibid.*
 Ac instantanea ejusdem annuli projectio: num.6. *ibid.*
 Et si per vim ad nuptialem thalamum sit adducta, argue retenta: n.7. *ibid.*
 Et si continuo de vi fuerit conqueſta: numer.8. *ibid.*
 Item, si statim ac potuerit, vivente adhuc eo, qui vim intulit, protestationem emitti curaverit: num.9. *ibid.*
 Et statim, eo mortuo, a viro ausugerit ad claustra, licetque super matrimonii nullitate intentaverit: num.10. *ibid.*
 Matrimonium contrario puellæ animo, & ex illato timore initum, dicitur metu contractum: num.11. *ibid.*
 Traductio sponſæ ad domum viri cum susceptione prolis, consensum puellæ non arguit, quando id sequutum est violententer cum percussionibus, & minis: num.14. *ibid.*
 Puellæ quindecim annorum incutitur timor, etiam modicis, & levibus minis mulieris: num.15. *ibid.*
 Præsertim, si incuteretur ab ea, sub cujus maner custodia, nec ad parentes potest confugere: num.16. *ibid.*
 Matrimonium meticulosum suadet protestatio severæ amicæ neptem exheredandi, nisi tale matrimonium contrahat: n.17. *ibid.*
 Pro Matrimonii nullitate ad probandum, metum, circumstantiæ simul junctæ sunt ponderandæ: num.18. *ibid.*
 Ad Matrimonium invalidandum metus a matre inculcus filio jam adulto, & qui fuerat miles, non est sufficiens: *ibidem*, num.19. p.412.
 In Matrimonii contractu metus probatur in simul, consideratis actibus antecedentibus, concomitantibus; & subsequentibus; dec.310. n.1. Tom.1. p.493.
 Reclamationes mulieris abnuentis, ex multis actibus, ex quibus probantur, hic recensentur: num.2. *ibid.*
 Vid. *Protestatio*.
 Matrimonium contractum per metum a muliere inculcum, quæ puellam percussit, est invalidum: *ibid.* num.10. p.494.
 In Matrimonii meticulosi causa omnia simul veniunt consideranda: n.15. *ibid.*
 Vid. *Consensus in sponſalibus; Metus*.
M E D I A T O R.
 Mediator matrimonii de dotis quantitate præprime conscius præsumitur; dec.1077. n.6. Tom.4. p.411.
 Amplia, si esset sacerdos, ejusque dictum ab altero teste adminicularetur: n.7. & 8. *ibid.*
 Mediatoris declaratio nisi uti laudum, & sententia esset servanda; atque multum attenditur: dec.1126. n.23. & 23. T.5. p.82.
M E D I C U S.
 Medicis privilegium prelationis tribuitur, quod tamen locum dumtaxat habet respectu ultimæ infirmitatis, non aliorum casuum, temporis præcedentis: decif.518. n.7. & 8. Tom.2. p.339.
 Medici non habent privilegium, nisi pro cura ultimæ infirmitatis; decifion.750. numer.3. Tom.3. p.234.
M E L I O R A M E N T A.
 Melioramenta ut probata dicantur, debet constare de antiquo bonorum valore: dec.3. n.6. Tom.1. p.4.
 Melioramentorum valor, mediante electione peritorum, melius quam per testes probatur: dec.103. n.11. Tom.1. p.159.
 Melioramenta non dicuntur justificata, nisi prius verificato statu antiquo, & quid fuerit impensum, & melioratum: dec.144. nu.6. Tom.1. p.236.
 Melioramentorum credito non liquidato satis consilium est cum præservativa jurium, postquam fuerit liquidata: decif.199. numer.13. Tom.1. p.314.
 Melioramentorum prætentioni, quum pro illis non est justificatum quid, & quantum impensum, ut resciri possit quid minus, satis cautum dicitur, mediante præservatione jurium: dec.203. n.14. Tom.1. p.319.
 Vid. *Actio pro melioramentis*.
 Melioramenta petens resciri, renunciasse dicitur suo juri super rei retentione; decif.307. num.14. & 15. Tom.1. p.483.
 Secus, quando renunciatio cadit super altera parte, & super altera retentio; numer.16. *ibid.*
 Et quando idem est reus, & possessor, quia tunc potest eodem tempore pluribus exceptionibus, licet contrariis, uti: n.17. *ibid.*
 Pro Melioramentis non datur retentio, quando non sunt bene probata, nec probatum sit quid impensum, & quid melioratum: dec.329. n.9. Tom.2. p.25.
 Vid. *Cautio*.

- Melioramenta compensari non debent cum credito, quod habet dominus: dec. 343. n. 8. Tom. 2. p. 43.
- Melioramenta ut liquidentur, prius sunt separanda necessaria a volupariis: n. 10. ibid. Verbum *lavoro* utpote generale, simplicem potius respirationem importat, quam melioramentum de novo; dec. 372. num. 3. Tom. 2. p. 96.
- Melioramenta prætendens, ut ea assequi possit, quid debeat probari: num. 4. ibid. Vid. *Conventio ad dec. 381.*
- Melioramenta, & expensæ non sunt rescindendæ, quæ nullam utilitatem, vel redditus augmentum attulerunt: decif. 449. num. 7. Tom. n. p. 231.
- Melioramentorum rescissio, pro qua iura sunt præcedenter reservata, retardare non potest inmiſſionem decretam; n. 8. ibid.
- Melioramenta ab hærede facta effecta dicuntur pro satisfactioe creditorum authoris; nec detrahi possunt, nisi redditu fuerit ratio: dec. 471. num. 5. Tom. 2. p. 264.
- De Melioramentis ut constare dicatur, omnino firmari debet etiam status antiquus, ex quo apparet, quid sit melioratum; dec. 618. num. 37. Tom. 3. p. 9.
- Melioramenta necessaria sunt in totum rescindenda: num. 38. ibid.
- Melioramenta, si testes hinc inde contrariantur, super cuius pecuniis facta sint, inmiſſionis non impediunt iudicium, sed ad aliud redditionis rationis remittuntur: n. 29. ibid.
- Melioramenta facta post mortem litem super nullitate donationis in consideratione non sunt, uti malam fidem redolentia; dec. 639. num. 4. Tom. 3. p. 30.
- In Melioramentis rescindendum est quid minus inter impensum, & melioratum: dec. 661. num. 20. Tom. 3. pag. 66., & 1098. num. 2., & 3. Tom. 5. p. 8.
- Declarare procedere, quum agatur de melioramentis ab hærede gravato in bonis hereditariis voluntarie expletis: d. dec. 661. n. 21. Tom. 3. d. p. 66.
- Limita, quum agatur de restauratione necessaria, ut quum proveniat ex facto principis; & tunc omnes expensæ ab heredibus fideicommissariis gravato sunt rescindendæ; numer. 22. ibid.
- Ad Melioramentorum repetitionem infringendam litis contestatio super pertinencia fundi satis non est; quum iudicis positiva requiratur inhibito: dec. 730. n. 7. T. 3. p. 199.
- Melioramenta detrahenda sunt favore meliorantis in ea rara, pro qua ea fecisset, & quomodo liquidentur: decif. 841. numer. 18. Tom. 3. p. 411.
- Melioramenta, ut possint liquidari, debet probari status antiquus rei melioratæ, & quid fuerit impensum: num. 19. ibid.
- Melioramenta super bonis fideicommissariis, jure detractationum gaudet, & melioranti retentionem tribuunt: decif. 901. nu. 12. Tom. 4. p. 56.
- Melioramenta super fundo dotali mulieris, facta præsumuntur ab illa, & non a viro. decif. 1000. numer. 9. Tom. 4. p. 239.
- Melioramenta dant retentionem melioranti, & quomodo illa probentur: dec. 1012. n. 1 & 6. Tom. 4. p. 269.
- Melioramenta, quæ ex Rotalibus desinonibus facta fuissent constaret, illaque fuissent in parte favorabiliter acceptatæ; in hac etiam parte non possunt impugnari; & quare: n. 14. & 5. ibid.
- Melioramentorum quantitas in notula a meliorante designata, quam in suo testamento illegasset, dicitur iusta, nec ab hærede potest impugnari: n. 10. 11. & 15. ibid.
- Vid. *Creditor quoad actiones ei compensatas ad d. dec.*
- Melioramenta in magna quantitate facta non præsumuntur; postquam adversus meliorantem fuisset intentata lis super dominio fundi meliorati; dec. 1018. n. 24. Tom. 4. p. 287.
- Melioramenta sunt concludenter probanda ab illo, qui ex tali titulo retentionem postulat: n. 25. ibid.
- Melioramentorum quantitas ex relatione periti, & laborerum computis probatur: dec. 1045. n. 7. Tom. 4. p. 339.
- Vid. *Heres fideicommissarius ad hanc dec.*
- Vid. *Creditor ad d. dec. 1065., & Testator ibid.*
- Melioramenta ex computis per peritum architectum judicialiter taxatis, satis superque probantur: dec. 1098. n. 5. T. 5. p. 8.
- Melioramenta facta ad impediendam domus ruinam, totaliter a domino domum evincente sunt rescindenda: n. 8. ibid.
- Limita, quoad minutas expensas pro simplici domus mantentione necessarias, quæ possessorum tantum sequuntur: ibid. n. 9. p. 9.
- Melioramenta facta ab emtore domus loco damnorum, & inter esse adversus venditorem, de evicitione obligatum repetuntur: dec. 1099. n. 1. Tom. 5. p. 10.
- Limita, inter emtorem evicitionem passum, & evincetem, qui nisi quid minus inter impensum, & melioratum illius favore tenetur refundere: n. 2. & 12. ibid.
- Melioramenta in genere bonificanda sunt ab evincente domum favore evicitionem passi, ex æquitate textus in *l. sine & Titium*; ibidem n. 3. p. 10.
- Melioramenta ab evincente domum fideicommissariam non compensantur favore evicitionem passi cum fructibus, quos ex eadem lite percepisset, quando super istis transactio silentium imponens sequuta fuisset: n. 4. ibid.
- Melioramenta ut liquidentur, relationibus architectorum judicialiter electorum, & statum antiquum a moderno separatim describendum est: n. 12. ibid.
- Melioramenta, quando debentur sub illa moderatione inter quid impensum, & melioratum, nec valor, nec tempus antiquum consideratur; sed tempus, & valor præsens de tempore eorum rescissionis: n. 13. ibid.
- Melioramenta necessaria tantum ab evincente domum sunt rescindenda: ibid. n. 15. p. 11.
- Melioramenta voluptuosa e contra lite non tenentur rescire, quum evictæ rei pretium non augeant: n. 16. ibid.
- Me-

Memoramenta, seu argumenta facta ab emphyteuta super re emphyteutica, illi cedunt, & augment laudemium in nova ejusdem rei translatione: dec. 1105. n. 17. T. 5. p. 28.

Melioramenta non probantur ex solo valore rei meliorata; & quare: dec. 1129. numer. 8. Tom. 1. p. 91.

Melioramenta non probantur per illationes vix aptas ad inducendam presumptionem illorum existentie in genere; n. 11. ibid.

Melioramenta omnino in genere, & in specie non liquidata operantur, ut tunc melioranti per cautionem de ea reficiendo succurratur: ibid. n. 12. p. 92.

Melioramenta non possunt dici facta ab illo, qui tempore divisionis bonorum ista possidere cepisset; sed antiquitus facta ab aliis possessoribus sunt presumptione: n. 13. ibid.

Melioramenta non detrahuntur ex fideicommissio, si eorum detractionem testator prohibuisset; istorumque onus in possessorem contulisset: dec. 1320. n. 23. Tom. 6. p. 131.

Vid. Domus; Reupramenta.

Vid. Cautio.

MELIORAMENTA QUOAD FRUCTUS. Melioramentorum fructus in solo alieno factorum, ad meliorantem, non vero ad fundi dominum pertinent: decif. 730. num. 4. Tomo 3. p. 198.

Limita tamen, si melioramenta facta fuissent de tempore, quo meliorans in mala versabatur fide super possessione fundi: n. 5. & 8. ibid. Adde praesertim, si haec melioramenta, ex substantia meliorati fundi constiterent, quique ea fecit, fructus fundi perceperit, tunc aequitativa juris cessat dispositio: numer. 6, & 7. ibid.

M E L I U S.

Mellus est incumbere rei, quam actioni: dec. 691. n. 27. Tom. 3. p. 130.

M E N D A C I U M.

Mendax in uno repertus testis, mendax in omnibus dicendus est: dec. 769. n. 23. T. 3. p. 272.

Mentiri in ultimis vitae periodis nemo praesumitur: dec. 1272. n. 12. T. 6. p. 13.

M E N S.

Mentis perpetua alienatio, quae velle, & nolle spoliavit dementem, semper continuasse praesumitur in ipso, & onus sanitatem probandi de tempore dispositionis inest illi, qui reconvalescentiam allegat: decif. 754. num. 6. Tomo 3. p. 242.

Mens testatoris, ut tutius interpretetur, multum observantia deferatur: dec. 1089. num. 7. Tom. 4. p. 434.

Vid. Voluntas testatoris quoad interpretationem; & Legatum quoad interpretationem.

Mens Pontificis in constitutione clare non pandita ab observantia subsequuta declaratur: decif. 1092. n. 4. Tom. 4. p. 450.

Mens testatoris est omnino exequenda: decif. 1332. n. 3. Tom. 6. p. 160. Amplia ab illo, qui defunctum in suum auctorem recognoscit: dec. 1372. num. 15 Tomo 6. p. 241.

M E N S A.

Mensa capitulari unitis beneficiis non gaudet de jure beneficiati, qualiteram capitularem non habentes: quamvis postea addatur unionem factam fuisse mensae capitulari, seu *masse communi*: quando constat tunc Capitulum habuisse pro se solo massam communem: dec. 53. n. 3. & 9. Tom. 1. p. 81.

Mensa capitularis quid sit: dec. 54. num. 9. Tomo 1. p. 82.

Mensa Episcopalis post divisionem parochiarum jus exigendi decimas spirituales amisit: dec. 776. n. 9. Tom. 3. p. 281.

Vid. Decima; & Solutio ad quam causam &c. ad d. dec. 776.

M E N S I S.

Mensis Martius est de reservatis dum Ordinarius collativam jurisdictionem habet: dec. 125. n. 2. Tom. 1. p. 192.

Mensis decurrendus a die subscriptionis dubii ad causae propositionem conceditur in causa non instructa; non secus: dec. 693. nu. 3. Tomo 3. p. 132.

Mensis Novembris, est perpetuo de reservatis si Sedi in collatione beneficiorum; etiam si agatur de dignitatibus electivis: dec. 695. numer. 3. Tom. 3. p. 136.

Mensis Septembris pariter est de reservatis: dec. 778. n. 3. Tom. 3. p. 287.

Et juxta concordata Germaniae: dec. 916. n. 2. Tom. 4. p. 83.

Mensis Maii est de reservatis, & de illis in dictis concordatis comprehensis; dec. 936. n. 5. Tom. 4. p. 122.

M E R C A T O R.

Vid. Fidejussio ad dec. 235.

Mercatores frumentarii continuis periculis, & expensis subiacere dicuntur: dec. 783. nu. 24. Tom. 3. p. 301.

Mercatores quantiminimi emere solent, quantiplurimi vendere: dec. 818. n. 14. T. 3. p. 368.

Mercator mensam nummulariam publice exercens, non praesumitur credere alteri pecunias sine fructibus: dec. 1028. n. 12. T. 4. p. 304.

Mercator semper praesumitur habere occasionem promptam implicandi pecunias in cambiiis, & recambiis: n. 13. ibid.

Mercator, si alterius mercatoris esset creditor & iste cambiales literas ab illo scriptas deberet solvere, potest istius damno similes pecunias ad cambium sumere ab aliis; atque etiam a semetipso: n. 14. ibid.

Ufus communis inter ipsos est servandus: numer. 15. ibid.

Mercator dicitur habere proutum reinvestmentum, quando mandatarius suas literas non solvisset: dec. 1043. n. 14. T. 4. p. 335.

Mercator damno, & risico mandatarii potest accipere, vel a se ipso, vel ab aliis pecunias contentas in literis, quas mandatarius non solvisset: n. 15. ibid.

Amplius, ut eas possit remittere ad eundem cum novis cambiis, & recambiis, donec ab illo adimplerentur: n. 16. ibid.

Subamplius, ut etiam sine ulla conventionem posses petere fructus ratione damni emergentis, nempe in compensationem interusuriorum.

rum, que sibi ipsi vel alteri solvere debuisset: n.17. *ibid.*
 Mercator non tenetur probare promptum habuisse reinvestmentum ad petendos fructus simplici mutui a debitore, quando iste se obligasset eos se soluturum: n.18. *ibid.*
 Amplia, ut satis sit ei probare, quod de tempore talis conventionis promptam reinvestiendi occasionem habuisset, de qua fuisset negligens in gratiam filii debitoris: n.19. *ibid.*
 Mercator per nundinas, & plateas sui debitoris nomen potest circumferre, moderatum, scutorum quinque interesse pro centenario promittendo, eundemque cambiorum, & recambiorum onere gravare: n.20., & 21. *ibid.*
 Mercatores, ut plurimum computa solidant, & aliud etiam minoris summa accensum relinquent, iuxta diversas negotiorum species: dec.1130. n.6. Tom.5. p.93.
 Mercator non præsumitur otiosas suas pecunias reinere: dec.1181. n.7. T.5. p.207.
 Mercator recusans acceptare literas cambii, ex quo de scribente notitiam non haberet, possitque eam acceptans ob promissionem indemnitis factam per transmittentem, istius fidem sequutum fuisse dicitur, tamquam principaliter obligatum: decif.1313. num. 5. & 6. Tom.6. p.116.
 Mercator ex quibus dicatur recognovisse debitum proprium ob literas cambiales cum prætextu redditus; quos tamen ipse cum obligatione indemnitis a se facta transmississet: n.8. *ibid.*
 Si sit debitor non remanet liberatus per simplicem transmissionem literarum cambii ad suum creditorem, nisi earum sequatur solutio: *ibid.* n.9. & 10. p.117.
 Vid. *Cambium quoad fructus.*

MERCENARIUS.

Mercenarius dignus est mercede sua: dec.137. n.4. & 5. Tom.1. p.381.
 Mercenarii soluti præsumuntur ex effectibus illius rei, super qua labores effunderunt, præsertim si de summa tenui agatur: decif. 783. n.19. & 21. Tom.5. p.301.
 Vid. *Operarius.*

MERCES.

Quæ Merces debeat administratori habenti principale interesse in administratione: dec. 237. n.15. & 16. Tom.1. p.382.
 Et quæ ministris inferioribus: n.17. *ibid.*
 Merces commensuratur, habita ratione personæ, & ministerii: *ibid.* n.21. p.383.
 Merces duplex, altera superintendenti; altera ministris inferioribus debetur: si talis antiqua consuetudo: n.23. *ibid.*
 Merces non debetur per patrem filio pro administratione rei familiaris electo, neque ipso vivente, neque eo defuncto, quum teneatur obedire patri: dec.1323. n.13. T.6. p.138.

MERCIS.

Mercis tanti valer, quanti in foro vendi potest: dec.241. n.4. Tom.1. p.389.
 Merces paucis mensibus deteriorata non præsumuntur; decif.818. numer.4. 11. & 12. Tomo 3, p.365. & seq.

MERITA.

Merita provisi Apollolici quomodo sint discutienda: dec.625. n.4., & 5. T.2. p.504.

METUS.

Ex Metu reverentia minor facilius præsumitur inductus ad renunciandum: dec. 11. n.8. Tom.1. p.15.
 Ad Metum probandum pro nullitate matrimonii circumstantiæ simul junctæ sunt examinanda: dec.253. n.18. T.1. p.411.
 Metus a matre incusus filio jam adulto, qui miles fuerat, non est sufficiens ad invalidandum matrimonium: n.19. *ibid.*
 Metus in contractu matrimonii probatur infimul, consideratis actibus antecedentibus, concomitantibus, & subsequentibus: decif. 310. n.1. Tom.1. p.493.
 Metus satis ab amita incuti potest puellæ sub ejus custodia viventis, in qua minor metus, quam in masculo sufficit: n.7. & 8. *ibid.*
 Metum amita nepoti sub ejus cura degenti satis incussisse dicitur, si sit mulier ferox, & solita minas exequi, eamque percussit: *ibid.* n.9. p.494.
 Metum subsequentia probant: n.11. *ibid.*
 Metus suadetur in matrimonio, si mulier post mortem metum inferentis, statim ac potuit, a viro aufugerit: n.12. *ibid.*
 Metus ad effectum annullandi contractum, plene, & cum qualitatibus est probandus: dec. 1127. n.3. Tom.5. p.84.
 Amplia, ut debeat ille esse, qui cadat in constantem virum: n.4. *ibid.*
 Metus non potest allegari in contractu inito cum Notario, & testibus, ac mediatione viri integræ famæ; necnon, qui initus sit ab homine in negotiis versato: n.5. *ibid.*
 Amplia, quando eodem in contractu dilatio fuisset concessa debitori eum alleganti: n.6. *ibid.*
 Metus allegari non potest pro debito jam præexistente: *ibid.* n.10. p.85.
 Vid. *Matrimonium per vim & metum.*

MILES.

Miles strenue pugnavit, sibi que meritum comparat, ex regis diplomatis probatur: dec.830. n.10., & 11. T.3. p.390.
 Miles eques a fortiori honorifice, & sine stipendio præsumitur militasse, si supremo principis preces porrexisset pro militari officio, ex quo bellum suas omnes consummisset substantias: *ibid.* n.13. p.391.

Vid. *Equites ad d. dcc.*

MINISTER.

Ministri res non præsumunt restituisse sine documento, ad eorum cautheam: dec.529. n.6. T.2. p.357.
 Ministri communis qualitas excluditur ex multis, quæ recensentur: dec.675. num.9. Tomo 3. p.97.
 Ministri sacri montis non possunt solvere, nisi certi sint de sequuto reinvestmento, ad transmissis legis scriptis in partita depositi: decif. 930. n.5. Tom.4. p.112.

Vid. *Mons pietatis.*

Minister electus a superiore loci pii non cadit ab officio istius, & fidejussor, donec duret

X x mi-

- Ministerium, intelligitur obligatus; dec. 1037. n. 3. & 9. T. 4. p. 323.
 Minister predictus ab ipso loco pio dicitur electus; n. 4. & 10. ibid.
 Electus a dicto superiore afficit etiam successores in eadem protectoria; n. 5. ibid.
 Electus a Protectoris illius, est tamquam electus ab illius Congregatione; quando tam illi, quam illi, ex indulto Pontificio, talis tributa fuisset facultas; ibid. n. 7. p. 324.
 Ministerium renovandi facultas ad beneplacitum Protectoris loci pii, qui eum elegit, ex iusta causa etiam ad successorem in Protectoria devolvitur; n. 11. ibid.
 Minister electus a superiore pro tempore loci pii, eo moriente, non fit novatio, quum superior eundem locum representet; decif. 1070. n. 3. Tom. 4. p. 397.
 Minister electus a superiore loci pii remanet obligatus favore illius, & non eligentis, uti ex persona propria ab eodem loco independent; n. 5. ibid.
 Minister electus a Congregatione loci pii stat damno, & utilitatis illius, & non Congregationem, uti singulis, representantium; ib. num. 7. p. 398.
 Minister non potest allegare, quod ex causa administrationis debitor banci remanisset, & pecunias sui domini ibi depositas hac de causa fuisse a banco retentas, quando illi pulsatus ab eorum domino, easdem restituit; dec. 1103. n. 18. Tom. 5. p. 22.
 Vid. *Administratio*.

MINOR IN GENERE.

- Minor ex metu reverentia facilius presumitur inductus ad renunciandum; dec. 11. nu. 8. Tom. 1. p. 15.
 Minor restituitur in integrum adversus venditionem bonorum parentum, in quibus praefertur licitatori, offerendo illud plus, in quo fuisset superatus; dec. 111. num. 23. Tomo 1. p. 169.
 Minori legitime non comparanti deputandus est actor ad lites pro iudicii validitate; dec. 157. n. 5. Tom. 1. p. 246.

MINOR QUOAD CONTRACTUS,

ET OBLIGATIONES.

- Minores non possunt se obligare favore tutoris sine interventu proximiorum de jure, & ex statu Ferrarii; dec. 281. n. 1. T. 1. p. 451.
 Minores filii cum solemnitatibus se obligando pro liberando patre a carceribus, valide contrahunt, nec possunt impugnare, nisi propter enormissimam lationem ex defectu revelationis in patris bonis provenientem, vel ob omnimodam eorum depauperationem; dec. 600. n. 2. Tom. 2. p. 467.
 Et dicta enormissima lesio in alterutro ex filiis minoribus solemniter pro liberando patre a carceribus obligatis, concludentissime probanda est; n. 3. 4. 5. & 6. ibid.
 Minor liberam rerum suarum administrationem absque curatoris consensu, de jure, non habet; dec. 681. n. 4. T. 3. p. 109.
 Minorem sicut Princeps potest facere habilem pro adeunda hereditate cum beneficio legis, & inventarii quoad omnes creditores, licet

exteros, & forenses; non ita bene valet concedere illi restitutionem in integrum adversus lapsum temporis a lege praesumpti, attentata diversa ratione; dec. 728. numer. 4. & 7. Tomo 3. p. 193.

In Minori contractu insinuatio requiritur; decif. 870. n. 8. & 9. Tom. 4. p. 2.

A Minore cognitio bonae fidei facta, non indiget solemnitatibus statutaris, in veritatis obsequium; dec. 1090. numer. 26. & 27. Tomo 4 p. 438. & 1123. nu. 27. & 1186. nu. 6. Tomo 5. p. 72. & 229.

Amplia, ut minor de hac nullitate eorum non valeat excipere, quando factus major eandem recognitionem ratificasset; d. decif. 1090. n. 28. Tom. 4. d. p. 438.

In Minore scientia nullitatis facti, & juris necessaria est, ut dici possit, quod contractum nullum ratificaverit; n. 30. ibid.

Minor, sicuti absque solemnitatibus contrahere prohibetur; ita ad sui sibi praedjudiciali sine illis nequit assentiri; dec. 1111. num. 19. & 1246. n. 30. Tom. 5. p. 43. & 366.

Minor non potest de nullitate actus excipere, quem factus major, habita scientia nullitatis facti, & juris, ratificavit; dec. 1123. nu. 28. Tom. 5. p. 72.

Minor actum nullum approbasse dicitur, quando factus major nullitatem non allegasset; dec. 1185. n. 45. Tom. 5. p. 227.

Minor non potest renovare societatem dissolutam per obitum sui auctoris absque solemnitatibus; dec. 1246. n. 30. Tom. 5. p. 366.

Vid. *Contractus minorum* &c. & *Obligatio*.

MINORES OBSERVANTES REFORMATI.

Minores observant, & reformati, quia pauperes, incapaces sunt jurispraeconatus activi etiam in communi; dec. 829. n. 7. Tom. 3. p. 386.

MOBILIA IN GENERE.

- Mobilia, quorum descriptio non adest, quomodo a perito, & quibus inspectis, aestimari possunt, juxta valorem de tempore sequente mortis testatoris; dec. 521. n. 15. T. 2. p. 344.
 Mobilia praesumuntur spectare ad illum, in cuius inventario sunt descripta; dec. 853. nu. 11. & 12. Tom. 3. p. 436.
 In Mobiliis aestimatione iudicis intrat arbitrium; dec. 910. n. 15. & 16. T. 4. p. 74.
 Mobilia, & jocalia praesumuntur mulieris, si sint domi suae reperta, ad quam ipsa virum adduxit; dec. 1033. n. 3. & 4. T. 4. p. 312.
 Item, si mulier dives sit, & vir pauper; nu. 5. & 9. ibid.

Vid. *Bona dosalia*.

MOBILIA QUOAD CONSUMTIONEM.

- Mobilia, argenta, & jocalia ex lapsu temporis praesumuntur consumpta; dec. 57. n. 14. & 117. n. 7. Tom. 1. p. 28. & 181. & 728. nu. 22. Tom. 3. p. 194.
 Mobilibus utens bona fide, aliisque rebus, quae jure praerogationis per tertium fuissent retractata, non tenetur ad compensationem consumtionis, quae ex rei natura provenit; decif. 201. n. 28. & 29. Tom. 1. p. 316.
 Mobilia quaedam usu consumpta praesumuntur, alia

alia ex diuturnitate temporis magnum recipiunt detrimentum: dec. 363. n. 9. T. 2. p. 79.
Mobilium consumitio, quæ uñ consumuntur, cedit commodo gravati, nec pro ea datur compensatio cum expensis: dec. 372. nu. 23. & 24. Tom. 2. p. 97.

Mobilia fragilis materiæ, quæque facile perire possunt, spatio octuaginta annorum consumta præsumuntur, nec sunt restituenda: dec. 483. n. 3. & 11. Tom. 2. p. 284.
Secus est de illis, quæ servando servari possunt, & quæ ista sint; & talia, qualia sunt restituenda: n. 4. & 5. ibid.

Mobilia per annum non præsumuntur consumta, neque ista consumtio est allegabilis per eum, qui rationem de eis reddere tenetur: dec. 802. n. 5. & 817. n. 3. T. 3. p. 336. & 362.
Mobilia post lapsum 50. annorum præsumuntur consumta: dec. 910. n. 14. Tom. 4. p. 74.

MODUS.

Modus proficiscendi in Curiam Romanam a testatore voluit non adimpleretur ab eo, qui post doctoratum studii operam navare negavit: dec. 88. n. 5. & 6. Tom. 1. p. 133.

Modus idem succedendi in primogenitura censetur repetitus, ac ille voluit in persona primogeniti: dec. 97. n. 13. fecus in numero. 14. Tom. 1. p. 151.

MOLENDINUM.

Molendini pertinetia ad castrum quomodo probetur: dec. 285. n. 3. Tom. 1. p. 455.

Molendinum in proprio solo cuiusque licet construere, aliaque, ad proprium commodum, pro libero, facere: Dummodo tamen, vel aquarum cursus impeditus, vel illarum quantitas diminuta non remaneat in præjudicium habentium antiquiora molendina: secus, quando eis non sunt impedimento: etiam si indirecte diminutio molientium in prioribus molendinis sequatur; maxime, quum inde publicæ utilitatis oritur incrementum: dec. 290. n. 1. ad 5. Tom. 1. p. 460. & seq.

Pro Molendinis Ducis Urbini promulgatum fuit edictum ab ejusdem duce, quo prohibebatur civibus Forosennæ pronem, ne aliò frumenta ad molendum alportarent, quam ad ducis molendina: ibid. n. 7. p. 461.

Ad Molendinorum eorumdem emtores non transit privilegium prædictum nisi cum ejusdem specifica translatione sit facta venditio, præcipue si bannimentum nec acceptatum, nec observatum fuit: quin uti odiosum revocatum ex subsequenti edicto, ut in casu accidit: n. 8. ad 11. ibidem.

MOLESTIA.

Molestiæ illatæ ab eo, qui postea liti renunciavit, habentur, ac si non processissent: dec. 179. n. 14. Tom. 1. p. 279.

A Molestiis liberationem petens, & obtinens spoliatus bonis, non vero nandatum pro evictione, aut rei liberæ traditione; obtinere non potest nisi summam, pro qua vetæ molestiæ sunt illatæ: dec. 282. n. 4. T. 1. p. 452.

Molestiæ jam extinctæ reviviscere non possunt: dec. 650. n. 6. Tom. 3. p. 107.

Molestiæ denunciandæ sunt cedenti a cessionario, antequam iste contra illum regressum

habere possit: dec. 1020. n. 3. T. 4. p. 292.
Vid. *Actio pro liberatione a molestiis; Interdictio, Obligatoria ad liberandum ab eis; & Reluctatio*

MONACHUS.

Monachus factus Episcopus non subiacet regulari superiori: dec. 560. n. 29. Tom. 2. p. 411.

Monachus quidquid adipiscitur, acquirit monasterio: dec. 1018. n. 28. Tom. 4. p. 288.

Monachus non dicitur tacite a successione exclusus, ex quo testator vocasset masculos ad conservandam agnationem, quando ad vitam tantum successione peteret, & monasterium capax esset bonorum: dec. 1118. n. 3. Tom. 5. p. 60.

Testator volens, quod bona sua in familia conserventur, profectum non excludit, sive *Monachum*, donec vixerint; & quare: numer. 4. ibid.

Monachus dicitur exclusus, quando testator vocasset masculos uti familiæ propagationi aptos: n. 5. ibid.

Monachus quando non dicatur ex facto proprio a successione commodo cecidisse: ibid. numer. 10. p. 61.

Monachus, donec vivit, agnationem servat: dec. 1140. n. 3. Tom. 5. p. 111.

MONASTERIUM QUOAD EJUS FUNDATIONEM.

Per Monasterii suppressionem a summo Pontifice factam, omnia illius bona ad sanctam Sedem devolvuntur: dec. 96. n. 1. To. 1. p. 148.

In Monasterii præjudicium non potest Abbatis, propria duntaxat auctoritate, sine monialium consensu, & deputatorum interventu, contra instrumentum certi juris inductivum pacisci: dec. 137. n. 11. T. 1. p. 214.

Jus Monasterio quæsitum ab eodem instrumento per solam Abbatissam tolli non potest: ibid. n. 17. p. 215.

Monasterii redditus commensurantur, habita tantum ratione de professis, ad effectum inducti Gregoriani, & non habetur ratio de novitiis; & quare: dec. 215. nu. 11. & 12. Tom. 1. p. 339.

Monasterii obligatio non ultronea, sed necessaria etiam sine Apostolico assensu subsistit: dec. 519. n. 3. Tom. 2. p. 330.

Monasteria opulenta tenues summas statim solvere potuisse præsumitur: dec. 604. num. 4. Tom. 2. p. 473.

In Monasteriis constituendis regulares Apostolica indiget auctoritate: dec. 782. nu. 5. Tomo 2. p. 297.

Monasterium, cujus ordinis sit, concludenter probatur ex enunciatis factis circa ejus statum, & qualitatem antiquis temporibus: ibid. n. 18. p. 298.

Monasterii denominatio solum de conventu regulari potest verificari: n. 19. ibid.

Monasterium, quod sit regulare, & Generalibus sui Ordinis superioribus subiectum, ac ad Episcopum non pertineat, ex quibus enunciatis probetur: n. 20. ibid.

Monasterium ad quem Ordinem pertineat, probatur ex relatione Nuncii Apostolici: numer. 21. ibid.

Monasterii superiores, sancta Sede irrequisita, de illius bonis disponere nequeunt: n.23. ib.
 Monasterium A si esset unum monasterio B., istique uniretur monasterium C., sequitur, quod istud per consequens dicatur quoque unum monasterio A.: dec. 1005. numer. 1.
 Tom. 4. p.248.

Monasterium non venit loco filii, quando testatoris voluntas resisteret: dec. 1118. num. 2.
 Tom. 5. p.60.

Monasterium in omnibus, & per omnia suum monachum representat: dec. 1140. numer. 2.
 Tom. 5. p.111.

Vid. *Capitulum*.

M O N E T Æ.

Scutum Florentinum, seu aureum quanti aestimabatur de anno 1646: dec. 116. num. 19.
 Tom. 1. p.180.

Ducatus aureus de camera olim erat valoris juliorum 15. n.20. ibid.

Fides mercatorum de valore superiori *ducatorum auri* non infringit aestimationem illorum factam a peritis in partibus; quando non asseritur ducatum in illis partibus, juxta illum superiorem valorem regulari: dec. 115. n.8. Tom. 1. p.339.

Monetæ valor regulandus est juxta valorem currentem de tempore gratiæ, quando agitur de gratia, sive mandato: n.19. ibid.

Monetæ valor regulandus est juxta aestimationem de tempore gratiæ ex opinione Oldradi: dec. 231. n.13. Tom. 1. p.374.

Monetæ valor regulandus est juxta aestimationem de tempore numerationis, ex constitutione Pontificia procedentis: n.14. ibid.

Et quando mutatio valoris monetæ non est intrinseca, sed extrinseca: n.15. ibid.

Et quando monetæ assignatæ sunt pro victu; quæ de re, si victualium valor creverit, crescere debet in utilitatem privilegiati monetæ augmentum: n.16. ibid.

Monetæ in constitutione Pontificia expressæ valutandæ sunt de tempore solutionis: dec. 241. n.2; fecus n.11. Tom. 1. p.389.

Vid. *Ducatum: Valutatio*.

M O N I A L E S.

Sine Monialium consensu non potest Abbatissa pacisci contra instrumentum certi juris inductum in præjudicium monasterii: dec. 137. n.11. Tom. 1. p.214.

In Monialium numero recenseri non valent simplices laicæ in præjudicium parochorum, exigere debentium decimas; dec. 215. num. 5. Tom. 1. & vid. n.9. p.339.

Vid. *Decima*.

Quenam Moniales laicæ sint veræ religiose: dec. 231. n.1. Tom. 1. p.373.

Monialibus singulis ex Gregoriana constitutione 25 ducato-ũ quantitas pro alimentis, onerum expens statuitur: n.2. ibid.

Moniales laicæ censentur veræ religiose, si seculari nomen relinquentes, religiosum agnomen assumunt: n.3. ibid.

Moniales laicæ sunt inferioribus ministeriis addictæ: n.4. ibid.

Moniales laicæ quum tria substantialia vocantur, sunt veræ religiose; n.5. ibid.

Moniales conversæ in monasteriis sacrarum monialium indifferenter moniales reputantur: ibid. n.10. p.374.

Monialibus religiosis pro victu, & vestitu sacra Rota assignavit scuta quadraginta Romana pro qualibet, nec annua scuta 27. sufficiunt: n.17 & 18. ibid.

Vid. *Penso ad d. dec.*

Monialium numerus ad effectum fruendi exemptione ducatorum 25. auri pro qualibet, juxta Gregorianam constitutionem, comprehendit etiam intervientes: dec. 241. n.1., fecus n.10. Tom. 1. p.389.

Moniales, quibus intracta remanet congrua, juxta constitutionem Gregorianam a decimarum solutione non liberantur: ibidem numer. 15. p.390.

Moniales privilegio exemptionis a decimis propter paupertatem concessio, non gaudet pro eo, quod superest, si monasterii redditus congruam exceperint: dec. 510. num. 1. Tom. 2. p.328.

Declaratur tamen, reservandum esse eisdem jus novam petendi liquidationem in casu, quo monasterii redditus minuerentur: n.2. ibid.

Vid. *Privilegium*.

M O N I T O R I U M.

Monitorii reproductio non sufficit ad constituendum in mala fide ad effectum restitutionis fructuum; sed requiritur productio iurium: dec. 71. n.4. Tom. 1. p.102.

Monitorium a procuratore expeditum, censetur a principali ratificatum, si eius iure iudicium prosequatur: dec. 656. numer. 7. Tom. 3. p.66.

Monitorium a iudice non subscriptum, & sub banca a Notario cause reproductum cum productione nominationis ad beneficium, illam non convalidat: dec. 843. num. 4. Tom. 3. p.413.

Monitorium expeditum, & in actis reproductum litis pendentiæ causat: dec. 849. numer. 15. Tom. 3. p.424.

Vid. *Actor*.

M O N S P I E T A T I S U R B I S.

Mons pietatis bene solvit, quando sequitur legem in deposito scriptam, cui fides succincta Notarii de vinculoz adimplemento correspondeat: dec. 929. n.1 & 5. T.4. p.110.

Mons non tenetur in vinculis depositis ad restitutionem, si pecuniæ juxta legem depositi, non fuissent reinvestitæ, quando et talis cura non incumbit: n.2. ibid.

Mons, & Bancus S. Spiritus sunt arcæ publicæ: n.3. ibid.

Mons non tenetur, nisi de dolo, & lata culpa, dolo acquirabili, ratione eorum publicationis favore cuiusvis personæ: numer. 4. 5., & 6. ibid.

Mons bene solvit pecunias provenientes ex venditione stabillum in vim retractus, quoribus Notarius restituitur omnia in bulla Gregoriana contenta fuisse servata: ibid. n.15. p.111.

Montis ministri nequeunt persolvere, nisi certi sint de reinvestimento sequuto, ad transi-tes legis scriptæ in partita depositi: dec. 930. n.5. Tom. 4. p.112.

Mons

Mons sequens fidem Notaril publici in solvendo depositum a quolibet accidenti excusatur num.6. *ibid.*

MORA IN GENERE.

Mora in exigendis pecuniis cederalum ex sola culpa venditoris census emortuon non præjudicat: dec.43. n.7. T.1. p.66.

Interpellatus ad solutionem canonum, si non adimpleat excusari non potest ab incurfu in moram: dec.133. n.49. Tom.1. p.206.

Mora non incurritur a debitore, qui solutionem differt ex creditoris indulgentia; quam mediante, potius si mora adfuisset, remissa censetur: dec.168. n.6. T.1. p.261.

Mora non consideratur in debitore, qui de quantitate restituenda non est certus: n.8. *ib.*

In Mora debitor non dicitur, deficiente interpellatione: dec.316. n.8. Tom.2. p.3.

Mora in obediendo literis Apostolicis magis culposa efficitur, quando sequitur in ea versari inobediens, postquam illis parcendum esse fuit judicatum; decif.697. numer. 3. Tomo 3. p.141.

In Mora debitor non dicitur de credito pecuniario, quando caltrensia desint requisita; dec.731. n.8. Tom.3. p.200.

Vid. *Cessionarius ad d. dec. 731.*

Mora debitoris est primum requisitum Pauli de Castro: dec.1028. n.7. T.4. p.303.

Mora inducitur ex protestatione literæ cambii in illum, qui eam solvere debet: n.8. *ibid.*

Mora probanda est, ut creditum literarum non solvatur fiat fructiferum, quando de nullo interesse fuisset conventum: n.9. *ibid.*

Ante Moram interesse ab initio taxatum debetur quum pactum idem operetur, ac mora, & interpellationis vim habet: *ibid.* n.10. p.304.

Mora satis superque probatur ex dilatione, quam debitor ex creditore reportasset: dec.1043. n.11. Tom.4. p.434.

Mora circa aliquam solutionem a tertio faciendam inter creditorem, & debitorem census posita in conditione, ista non verificata, nulum parit effectum: dec.1054. numer.2. Tomo 4. p.358.

MORA QUOAD EJUS PURGATIONEM.

Mora purgatio non denegatur ei, qui incidit in communiu in emphyteusi post apprehensam a domino directo possessionem: dec. 83. n.9. Tom.1. p.123.

Mora purgationis remedium conceditur emphyteutæ moroso in solutione canonum ad evitandam devolutionem: dec.133. num. 41. Tom.1. p.206.

Mora purgatio in emphyteusi semper admittitur, etiam post declaratam caducitatem: numer.44. *ibid.*

Mora ut purgari possit, semestre conceditur: n.48. *ibid.*

Pro Mora purgatione tempus concessum incipit a die acceptæ devolutionis; non autem omiffa solutionis: *ibid.* n.51. p.207.

Mora purgatio conceditur debitori canonum: dec.1307. num.16. Tom.6. p.97.

MORS; MORTUUS.

Mors ex diuturna absentia non deducitur; de:

cif.307. n.19. 20. 21., & 22. T.1. p.438.

Mortis alicujus tempus non probat testis, quum deponet illum non agnovisse: dec.588. n.7. Tom.2. p.447.

Si Mortem civilem testator parificasset cum naturali, ad effectum excludendi fscum; non inde sequitur, quod successiois ordo ab eo præscriptus immutetur: dec.961. n.6., & 17. Tom.4. p.171.

Vid. *Conditio si sine filiis ad d. dec.961.*

Mors omnia solvere dicitur: dec.1159. num.10. Tom.5. p.159.

Mors alicujus, quando ex libris mortuorum non posset probari, ex quo fuissent deperditi, præbatur ex adnotatione de illa facta in libro domestico hæredum defuncti: dec.1249. num.8. 10., & 11. Tom.5. p.375.

Vid. *Obitus.*

MOZZETTA.

Mozzetta non permittitur canonicis, nisi ex speciali S. Sedis indulto; dec.1394. num.9. Tom.6. p.295.

Vid. *Habitus.*

MULIER IN GENERE.

Mulier, ad cujus manus pervenere bona mariti, præsumitur satisfacta de credito dotali, donec rationem reddiderit: decifion.12. num.3. Tom.1. p.16.

Mulieris jus omne soluto matrimonio, cessat; dec.66. num.14. Tom.1. p.97.

Mulier habens suam dotem in fundis dotalibus; non potest reliqua bona viri retinere pro illius consequtione: decifion.982. numer.5. Tom.1. p.153.

Mulier ex culpa, & dolo mariti non potest privari commodo, quod ei a statuto ratione conjugii defertur: dec.129. n.19. T.1. p.198.

Mulier non dotata probare non indiget paupertatem: dec.131. n.5. T.1. p.200.

Mulier præter dotem, nil habere præsumitur: *ibid.* n.6., & dec.1304. n.15. T.6. p.87.

Mulier præsumitur ante matrimonium virginitatem custodisse, nec intuitu futuri matrimonii stuprari permisisse; dec.139. num.11. Tom.1. p.220.

Potissime, si sponsus fateatur, se nunquam ante nuptias potuisse puellam carnaliter cognoscere; num.12. *ibid.*

Mulier hæres usufructuarius instituta, si inventarium non fecerit, de suo credito dotali satisfacta præsumitur: decif.203. num.12. Tom.1. p.319.

Mulier relicta alimentaria non tenetur ad confessionem inventarii; nec ex ejus omissione de suo credito dotali satisfacta præsumitur: num.13. *ibid.*

Mulier de sua dote satisfacta, creditum dotali non potest amplius allegare: dec.204. n.5. Tom.1. p.220.

Mulier habens instrumenta primogenituræ, in quibus ejus dotatio fuit demandata, fundatam habet intentionem dotem consequendi vel ex fructibus, vel ex bonis fideicommissariis: dec.353. n.1. Tom.2. p.56.

Mulieris patrimonium in sola dote consistere præsumitur: dec.416. n.10. T.2. p.178.

Mulier pro dote a fideicommissio debita præferatur

- tur creditoribus suorum fratrum: dec.472. num.12. Tom.2. p.266.
- Mulier creditrix viri, rem, quam possedit in proprii crediti satisfactionem, appropriasse, ex ministerio legis, præsumitur: decif.583. num.9. Tom.2. p.438.
- Mulier dotata amittit jus detrahendi legitimam in hæreditate patris, ex statuto Spoletii: dec.597. num.13. Tom.2. p.462.
- Mulieri dotem expedit unico habere actu, potius quam multiplicatis vicibus ex fructibus: dec.606. num.9. Tom.2. p.476.
- Mulier creditrix hæreditatis viri, per imaginariam solutionem, fructus illius suos facit, intra mensuram sui crediti dotalis: dec.769. num.9. Tom.3. p.290.
- Amplia, ut etiam id bene sic se habeat favore hæredis, dummodo tamen ante additionem sit creditor: ibid. n.10. p.291.
- Mulier ad secunda vota pertransiens, cautionem omitendo Mutianam, qualitatem hæditariam perdit: dec.772. n.6. T.3. p.276.
- Mulier, si velit filii tutelam assumere, debet prius omnibus interesset habentibus notificare se paratam ad cautionem Mutianam præstandam, & ad quid in additionis actu teneatur: dec.789. n.6. Tom.3. p.311.
- Mulier non admittitur ad talem cautionem juratoriari, nisi prius ejus præcesserit juramentum, quod tales fidejussores non invenisset: numer.8. ibid.
- Mulier ad filii successionem ob non præstitam talem cautionem non admissa, ex eodem jure, qualitate filius hæditararia se nequit induere: ibid. num.11. p.312.
- Mulier libere disponit de illis bonis viri, quæ ob ejus vergentiam sibi a iudice assignari fecit: dec.797. n.6. Tom.3. p.329.
- Mulier acquirit dominium virtute dotis, de re, quam per dationem in solutum, prævia estimatione, a iudice obtinuit: ibidem, numer.7. p.330.
- Amplia, si vir spe relevationis, ob pauperatam destituitur, & si vir dictam dationem raram habuisset, & in quo ista rati habitio consistat, & quid operetur: n.8. & 9. ibid.
- Mulier habet relevationem super bonis viri, si doret filiam communem, & actione utili negotiorum gestorum agere potest: numer.11. & 14. ibid.
- Mulier non tenetur stare facto viri, qui pro restitutione suæ dotis bona fideicommissaria exilesit: dec.839. n.10. Tom.3. p.406.
- Mulier præsumitur exegisse assignamentum ei factum per *le spille*, si ornata semper incesserit, nec unquam fuisset conquesta: decif. 927. num.9. Tom.4. p.107.
- Mulier agens ad dotis restitutionem non tenetur persequi bona penes tertios distracta: dec.933. n.14. Tom.4. p.118.
- Ut possit persequi bona fideicommissaria, facta est, quod in inventario hæditarario viri, bona libera non reperiantur adnotata: numer.15. ibid.
- Mulier, si de manibus heredis viri pro restitutione dotis prædia fideicommissaria in solutum recipiat, præsumere facit bona libera non adeile: numer.16. ibid.
- Mulier creditrix pro sua dote, si simul remaneat hæres debitoris illius, suas actiones cum titulo hæditarario confundit: dec.934. n.4. Tom.4. p.119.
- Amplia, ut suum creditum totaliter reddat extinctum per additionem hæditaratis: numer.5. ibid.
- Mulier quadragenaria, si cum parva dote virum divitem, & annorum 65. inveniat, disparitatem ad quemcumque effectum allegare non potest: dec.996. n.10. T.4. p.230.
- Mulier præsumitur consumpsisse in propriis usibus pecunias, quas, infcio viro, exegisset, præsertim post decennium: dec.1000. n.16. & 16. Tom.4. p.240.
- Testis unicus non probat, quod pecunias exactas mulier viro tradiderit: n.17. ibid.
- Mulier, quæ virum senem duxit cum spe legati remuneratorii, præsumitur de eo fuisse sollicita ante nuptias: dec.1027. n.6.8. & 9. Tom.4. p.301.
- Mulier tam pro consecutione dotis, quam ejus fructibus bona fideicommissi potest subhastare: dec.1133. n.25. Tom.5. p.101.
- Mulier titulo dotis retentionem prædii fideicommissarii allegans, illud loco depositi, non uti domina possidere dicitur, adeo quod illud adhuc extare in fideicommissio dicatur: dec.1143. num.9. Tom.5. p.127.
- Mulier pro restitutione dotis exequutive adversus bona fideicommissaria viri agere potest, vigore *auth. res quæ*: decif. 1145. num.2. Tom.5. p.132.
- Mulier non tenetur esse sollicita de satisfactione creditorum viri, & de eo, quod hæreditati obvenisset, quando nec tuxit, nec bonorum administratrix fuisset; sed ista bona tamquam creditrix pro sua dote retinuit: ibid. num.15. p.133.
- Mulier possessionem non omnium bonorum dotalium capiens, si simul eandem de aliis in dote non comprehensis arripiat, ista censentur subrogata in locum bonorum dotalium, quæ deficient: decifion. 1150. num.7. Tom.5. p.142.
- Mulier supradotata a viro supra dotem recepisse præsumitur super fundo æqualis valoris apud eandem existente, & quando tale dotis augmentum aliunde solutum non appareret: dec.1165. n.21. T.5. p.168.
- Mulier, si loca montium, quæ pro dotis restitutione a iudice obtinuit, a viro distrahi permittat, sibi, & non viri creditoribus præjudicat: dec.1179. n.21. & 22. T.5. p.203.
- Mulier pro consequenda dote bona intricata viri persequi non tenetur, nec emittere obligationem de restituendo prioribus, & posterioribus, quando potior est, in vim text. in *§. His consequens*: decifion. 1188. num.27. Tom.5. p.234.
- A Mulieri nobili loca montium adepta, non dicuntur ex pecuniis viri, ex quo illa scrini, clausæ detinuerit, quando talis probatio ex dicto testium deducta æquivoca redderetur ex quo illi non excluderent easde pecunias sub expensarum titulo ad mulieris manus per-

pervenire potuisse: dec.1223. num.5., & 6.
vide num.2. Tom.5. p.205.
 Mulier præjudicio non afficitur ex negligentia,
 & culpa viri, promissam dotem exigere ne-
 gligentis: dec.1224. n.2., & 5. T.5. p.307.
 Mulier ex quo bene incederet ornata, non po-
 test dici, quod præberit consensum dila-
 tidationis bonorum una cum viro, quum po-
 tuerit credere majores viri divitias: dec.1226.
 num.19. Tom.5. p.315.
 Mulier, sicuti nil, præter dotem, habere,
 præsumitur; ita omnia per eam posseta de
 viri dominio censentur; dec.1304. num.15.
 Tom.6. p.87.
 Mulier certa persequens bona fideicommissa-
 ria, pro consecutione dotis virtute *auth.*
res, quæ convincentibus probationibus te-
 nentur iustificare, quod illa ab ascendentibus
 fuerint posseta; alias a sua petitione relit-
 tur: dec.1359. n.1. Tom.6. p.207.

Vid. Dos quoad auth. res, quæ.

Mulier, exceptis iis, quæ ab obsequiis matri-
 monialibus jam detrahunt; in cæteris om-
 nibus, statutus, siveque originis legibus re-
 manet affecta; decif.1375. num.48., & 49.
 Tom.6. p.253.

Vid. Dos quoad restitutionem; Vxor.

MULIER, QUOAD CONTRACTUS, OBLIGATIONES, ET REMIS- SIONEM HYPOTHECÆ.

Mulieris obligatio non resolvitur in simplicem
 hypothecæ remissionem; sed importat rea-
 leam, & effectivam jurium transfusionem,
 quum illa se nomine proprio obligaverit, &
 jura cesserit; dec.134. n.10. T.1. p.208.
 Mulier, omittit re in solutum pro sua dote data,
 anterioribus vinculis, & hypothecis obno-
 xia, potest primæva sua jura experiri: dec.
 190. num.8. Tom.1. p.300.
 Et potest eandem rem prioribus vinculis,
 & hypothecis obnoxiam denuo in solutam ac-
 cipere pro minori pretio ex causa eorundem
 vinculorum: num.9. *ibid.*
 Et inde nullum dicitur aliis creditoribus ir-
 rogatum præjudicium: num.10. *ibid.*
 Mulier ætate major non habet opus adhibere
 solemnitates in suis contractibus: dec.202.
 num.2. Tom.1. p.317.
 Quod procedit de jure communi, ubi a jure
 municipalit aliquid in contrarium non decer-
 nitur; ut est Perusæ: n.3. *ibid.*

Vid. Solemnitates ad d. dec.

Mulieris damnum considerari non potest ad ef-
 fectum non subluendi assignationem fundi
 factam pro dote, in qua assignans obligavit
 se de evictione pro facto, & dato suo tantum;
 quando ille reportavit obligationem de evi-
 ctione in emptione ejusdem fundi assignati an-
 tecedenter facta: dec.226. n.30. T.1. p.366.
 Et tunc mulier pro facto alieno eadem obli-
 gatione ab assignante reportata juvatur:
 num.31. *ibid.*

Mulier ex privilegio dotis in casu evictionis
 fundi in dorem assignati, primævam actionem
 reasumere potest: n.32. *ibid.*

Mulier obligata ad annum investimentum nisi
 adimpleverit, eum sua dote ab eadem hare-

ditate debita, compenfat; dec.245. num.27.
 Tom.1. p.398.

Mulier clare se obligans dotem cum sororibus
 conferre, hoc servare tenetur: dec.380. n.4.
 Tom.2. p.112.

Mulier se obligans in venditione prædii a viro
 facta, dotalem hypothecam amittit: decif.
 399. num.6. Tom.2. p.140.

Limita, quum mulier ad id se obligaverit,
 exprimens pro causa finali in alio prædii sibi
 assignato de sua dote fuisse securam; quod si
 postea a creditoribus avocetur, cessante cau-
 sa finali obligationis, cessat consequenter
 obligatio, seu remissio hypothecæ illi corre-
 spectiva: *ibid.* n.7. p.141.

Et per consequens cessio jurium dotalem ab
 eadem causa originem trahens: n.8. *ibid.*

Mulier valide cedit hypothecam, seque viri
 fundo voluntarie spoliat, neque super eo am-
 plius agere potest, quum de tempore obliga-
 tionis erat pro sua dote cauta super aliis bo-
 nis; licet ista postea ab anterioribus credi-
 toribus fuerint avocata: num.9. *ibid.*

Declarat procedere, quum agatur de latione,
 in quo attenditur tempus remissionis hypo-
 thecæ: num.10. *ibid.*

Limita, quum agatur de consensu mulieris
 in alienatione, quem in tantum præstitit, in
 quantum voluit, & convenit super alio præ-
 dio se esse securam cum dimissione anteriorum
 creditorum ab emtore facienda: num.
 11. *ibid.*

Vid. Hypotheca quoad ejus remissionem.

Mulier suam integram dotem, vel supra medie-
 tatem obligare nequit: decif.551. numer.3.
 Tom.2. p.390.

Læso, quam mulier in sua dote patitur, in
 obligatione ultra medietatem pro eius nulli-
 tate desumitur de tempore dumtaxat obliga-
 tionis, non solutionis subsequente: numer.6.,
 & 8. *ibid.*

Mulieris obligatio remanet penitus irrita, quum
 pro sui relevatione cauta non remaneat su-
 per bonis viri; num.7. *ibid.*

Mulier obligare non potest privilegium salva-
 medietate dotis contra primum, pro quo in-
 fra medietatem se obligavit; si dimiserit
 alios posteriores, dictam medietatem abfor-
 bentes, contra quos illud erat allegabile:
 dec.596. num.6. Tom.2. p.459.

Mulier ut teneatur ex propria secunda obliga-
 tione iusta de causa, & cum solemnitatibus
 pro viro inita, respicitur, an damnum re-
 vera pro prima pallio dotis medietatem ex-
 cedat, quod si non excederit, tenetur: dec.
 605. num.1., & 10. Tom.2. p.474.

Præsertim, quum damnum pro prima, & se-
 cunda obligatione simul sumitis dotis medie-
 tatem non excederit; num.2. *ibid.*

Læso in dote, ratione contractuum a mulie-
 re initorum, non consideratur, attentæ
 quantitate in obligatione contenta; sed uni-
 ce, attentæ quantitate, in qua mulier, ex-
 cussio viri patrimonio, de proprio damnum
 patitur: num.3. & 10. *ibid.*

Mulieris obligatio per unicum actum ultra me-
 dietatem dotis nulla est in totum; n.4. *ibid.*

Et

- Et tunc ex integro, ea contenta, valide pro alio usque ad medietatem obligatur; num.5. *ibid.*
- Mulier in præjudicium viri suam dotem nequit alienare; decisio. 756. numer. 10., & 11. Tom.3. p.248.
- Mulier sine causa utili, & necessaria contrahere prohibetur; dec.841. n.12. T.3. p.410.
- Mulier sine iusta causa se obligare non potest, præsertim, si se obligando, in dote cadere; dec.870. n.6., & 7. Tom.4. p.2.
- Adde, si in contractu insinuatio non adesset; quod idem de minoribus procedit; num.8., & 9. *ibid.*
- Mulier valide se obligat pro debito spectante ad virum, si super ejus bonis revelationem habeat; dec.874. n.16. Tom.4. p.24.
- Mulier suæ obligationis nullitatem, ex revelationis defectu opponendo; talem defectum tenetur concludenter probare; d. cif. 933. num.4. Tom.4. p.117.
- Ampla, & quod idem defectus adesset de tempore præciso emissæ obligationis, & non si ex post supervenerit, quod nil operatur; num.5. *ibid.*
- Mulier sine solemnitatibus non potest acceptare nullitatem testamenti; dec.956. num.11. & 12. p.161.
- Mulier præsumitur circumventa, quando in ejus obligatione interposuisset decretum iudex ille, qui fuisset viri causidicus; ampla ut in num. seq. dec.1167. n.6. T.5. p.178.
- Mulier præbens consensum, ut vir loca monitum, quæ in sui faciem, autoritate iudicis sunt comparata in causam restitutionis sue dotis, dotale perdit privilegium; dec.1213. n.6., & 11. p.279. T.5. & 1269. n.1. T.6. p.3.
- Tali casu evadit creditrix indemnitas, seu relevationis tantum ejus viri a die distractionis dictorum locorum; *ibid.*
- Mulier, quæ sua jura dotalia pro evictione venditionis a viro factæ semel hypothecavit, non potest eadem jura præjudicium primi in alterum transferre; dec.1309. n.23., & 25. Tom.6. p.107.
- Vid. *Contractus mulierum: Læso quoad contractus mulieris; salva medietate dotis; & Solemnitates &c.*
- M U L T I P L I C I T A S.**
- Multiplicitas personarum ejusdem nominis, & cognominis non præsumitur; dec.526. n.2., & 571. num.2. Tom.2. p.352. & 421.
- Nec fortius quatuor graduum personarum ejusdem nominis, & cognominis, & de eodem tempore in duabus diversis familiis; dicta dec.571. num.3. & 4. Tom.1. p.422.
- Vid. *Cognomen ad dec.571.*
- Multiplicitas tutorum non datur in beneficiis; dec.586. n.17. Tom.2. p.443.
- M U L T I P L I C I U M I N G E N E R E.**
- Multiplicum pro dotibus sceminarum obligatum, quamvis non completum, potest erogari, quoties matrimonii occasio præsto sit; dec.87. num.9. Tom. p.131.
- Multiplicum demandatum a testatore, ut quantum citius fieri debeant, debetur a die ejus obitus, ubi declaratur, conclusionem intel-
- ligi ad effectum excludendi dilationem proveniente ex supina negligentia hæredis; non ad effectum excludendi congruam dilationem a iudicis prudentia pensandam, quæ procedit a qualitate negotii, & natura rei vendenda; dec.490. n.3. Tom.2. p.295.
- Limita conclusionem, quando res, quæ vendi demandata fuerat ad effectum faciendi investimentum, effecta est litigiosa; n.4. *ibid.*
- Item limita, quando agitur de vendenda vinea ad effectum ejus pretium investiendi; num.6. *ibid.*
- Multiplici quantitas, ut si liquidetur, probari requiritur firmatio certæ quantitatis capitalis multiplicandi; *ibid.* n.10. p.296.
- Multiplicum, dum est exequendum cum certa lege data a testatore, illa, ad unguem, est servanda; num.15. *ibid.*
- Loca montium, in quibus *multiplicum* erat faciendum, & fuit neglectum, ut illud estimetur, consideranda sunt de tempore in tempus, quo faciendum fuisset investimentum, cum moderamine, ut non calculetur illa, quæ sunt de melioribus, neque illa, quæ sunt de pejoribus; n.17. *ibid.*
- Fructus eorumdem in illis *multiplicandis*, si investimentum omnium fuerit, pro ejus reintegratione non statim sunt computandi, sed post sex menses a die maturationis, & quando devenerint ad quantitatem, aptam pro emendo uno loco montis, & quare; num.18. *ibid.*
- Multiplicum in locis montium ex fructibus conficere obligatus hæres, nisi adimpleverit posterum ad illius interesse obligatur; num.19. *ibid.*
- A Multiplici faciendi calculo expensæ pro effectuanda distractione rei demandata, ut investiretur, ad effectum multiplicandi, sunt detrahenda; ac expensæ pro exactione fructum; *ibid.* n.25. & 26. p.297.
- Vid. *Strena ad d. dec.*
- M U L T I P L I C U M Q U O A D F R U C T U S.**
- De Multiplici fructibus intelligenda est sententia condemnans ad damnum, & interesse, ob non expletum multiplicum in ea quantitate, quæ percepta fuisset; qui ex eo, si fuisset confectum, percepti fuissent; dec.671. num.3. Tom.3. p.86.
- Multiplici fructus non solvendi sunt ab obligato illud conficere, nisi fuerit interpellatus; dec.672. n.24. Tom.3. p.89.
- Limita, si ad multiplicum vocatus, vocationis scientiam non habuerit; *ibid.* n.25. p.90.
- Et quum illud conficere obligatus sciverit; nam tunc dies interpellat pro homine; n.26., & 27. *ibid.*
- Pro Multiplico fructus debentur, quum scilicet factum non est in eadem metrum summa, ad quam si factum fuisset, ascenderet; dec.911. num.46., & 7. p.76.
- Ex Multiplico fructus provenientes, diversi sunt ab illis, qui ex reinvestimento de pretio fundi faciendi retrahi debuissent, & de quibus fructibus multiplicum fieri debuisset, tamquam ex diverso capitali promanantes; num.8. *ibid.*
- Vid.

N

NARRATIVA IN GENERE.

AD Narrativam veritatem sustinendam in literis Apostolicis, satis est, quod res narrata talis fuerit ex consuetudine, licet a jure posset improbari: decisio. 53. num. 14. Tom. 1. p. 81.

Narrativa proveniens, a primordiali causa, erronea nihil ponit in esse: dec. 220. num. 33. Tom. 1. p. 352.

Narrativa, quæ solemniter contrariatur transactioni demonstrative stare dicitur, nec obest: num. 34. ibid.

Narrativa, quod nulla facta sit in jure patronatus presentatio, verificatur, si illa, quæ facta fuit non potest fortiter effectum: dec. 394. num. 1. Tom. 2. p. 133.

NARRATIVA QUOAD IMPETRATIONEM BENEFICIORUM.

Narrativa in consequentione novi beneficii, quod illud prius retentum non esset residentiale, quando tale esset, reddit literas Apostolicas posteriores inexecutable: dec. 446. num. 9. Tom. 2. p. 227.

Narrativa non debet justificari, quando est in literis Apostolicis emissæ, & est fundata in attestazione Ordinarii: decisio. 689. num. 13. Tom. 3. p. 123.

Declaratio id procedere, quando narrativa in literis Apostolicis expressa est fundata in attestazione Ordinarii super idoneitate, provisi; secus quando Ordinarius testatur contra expressam legem fundationis; quia tunc debet concludenter probari: n. 14. ibid.

Fortius, quando jure instituti ad beneficium non spectat ad ipsum Ordinarium: n. 15. ibid.

Narrativa summi Pontificis in literis Apostolicis tunc solummodo verificari non debet, quando agitur de facto proprio ipsius Pontificis; sive etiam de facto alieno; sed gesto coram eo, & quare: n. 16. ibid.

Vid. Gratia Apostolica in beneficialibus.

Narrativa, quod tale jus sit controversum inter comparatos, quando lis principaliter versatur in tota hereditate, sub qua illud comprehenditur, dicitur non verificata, & Papa consensum remouet: dec. 706. num. 5. Tom. 3. p. 155.

Vid. Litera Apostolica quoad earum verificationem.

Vid. Beneficium quoad ejus impetrationem.

N A T I O.

Natio aliqua, sub cujus dominio stet, geographorum testimonio multum deferretur: dec. 994. num. 7. Tom. 4. p. 227.

Vid. Bobemi, & Confraternitas in specie.

N A T I V I T A S.

Nativitatis veræ locum concludunt fides baptismatis, & etiam collatio ordinum; facta tanquam illius loci civi: dec. 555. n. 2. & seq. Tom. 2. p. 394.

Nativitas accidentaliter extra patriam civilitatem

Vid. Creditor quoad actiones d. dec. 911.

Multiplicum ex hæredis negligentia non factum, fructus de jure parit, ac si factum: fultet: dec. 913. n. 5. Tom. 4. p. 78.

MUTATIO IN GENERE.

EX Mutatione facti sequitur mutatio juris: dec. 558. num. 1. Tom. 2. p. 398.

Mutatio dominii præsumitur etiam in dies sequuta, quando agitur de mobilibus facilis contradictionis, & res est inter matrem, & filium: dec. 1303. n. 4. Tom. 6. p. 83.

Vid. Canonici.

MUTATIO VOLUNTATIS.

Mutatio voluntatis testatoris in codicillis, oculis corporeis dignosci debet: decisio. 37. num. 14. Tom. 1. p. 51.

Et concilianda est cum testamento; adeo ut secunda dispositio primæ non præjudicet: num. 15. ibid.

Mutatio non præsumitur in dispositionibus ad plures causas: dec. 431. n. 14. Tom. 2. p. 203.

Mutationem voluntatis facere noluisse dicitur testator, qui dum potuit, non fecit, licet mutandi animum præhabuerit: n. 15. ibid.

Rogitus testamenti a testatore procrastinatus, licet desuper interrogato, nil commune habet cum perfectione, aut mutatione voluntatis: num. 16. ibid.

Mutatio voluntatis instantanea in uno, eodemque actu non datur: decisio. 982. numer. 6. Tom. 4. p. 209.

Vid. Testamentum, quoad ejus derogationem; & Voluntas quoad ejus commutationem.

MUTUATIO; MUTUUM.

Mutuans pecuniam de proprio dedisse non præsumitur, qui tenet habet patrimonium: dec. 669. num. 19. Tom. 3. p. 84.

Mutuum simplex, citra usurariam labem, fructus non parit: dec. 1043. num. 1. & 1090. num. 17. Tom. 4. p. 333. & 437.

Vid. Fructus in genere.

Mutuario pecuniarum potest pluribus contrahibus intervenire favore eas accipientis; imo etiam favore mutuo dantis: d. decisio. 1090. num. 21. Tom. 4. d. p. 437.

Mutuum non delimitur ex facultate extinguendi creditum in duobus vicibus, quam sibi debitor reservavit: num. 22. ibid.

Mutuum perficitur, vel per pecuniarum, vel alterius rei traditionem: dec. 1123. num. 5. Tom. 5. p. 71.

Mutuum, ut perficiatur, consensus mutuo dantis pecunias, easque recipientis requiritur: num. 14. ibid.

Mutuum sine fructibus a negociatore fieri non præsumitur; ibid. n. 17. p. 72.

Mutuum non parit fructus, etsi debitor dixerit, se pro gerendis negociis pecunias recepisse; decisio. 1181. numer. 12. & 13. Tom. 5. p. 207.

Mutuum simplex, si ex instrumento scateat, non est querendum, an fortis, & lucri allocationi sit locus: ibid. n. 15. p. 208.

tem non tollit: numer.7. ibid.
 Na ivitas, & conjunctio in sanguine communi,
 distinguitur a nativitate ex eodem sangui-
 ne; prima enim respicit in generalitatem,
 altera stat restrictivè ad unitatem: dec.1185.
 num.34 Tom.5. p.226.

Vid. *Civilitas; Originarius; & Statu-
 tum in genere.*

N A V I S.

Navis deprædationem prætendens evenisse,
 ex quo fuerit neglectum de reportando sal-
 vum conductum sub certa forma præscri-
 ptum, debet negativam coarctare: decif.
 481. num.7 Tom.2. p.282.

Vid. *Deprædatio.*

N E G A T I V A.

Negativa probatio excluditur quacumque pos-
 sibilitate, quæ in contrarium asserri possit:
 dec.129 num.15 Tom.1. p.198.

Negativa possessionis bonorum fideicommit-
 tentis probatur usque ad obitum, si eadem
 in solum ab eo data fuerint: dec.226. n.8.
 Tom.1. p.365.
 Limitatur, si datio in solum non fuerit ef-
 fectum sortita: num.9. ibid.

Negativa non existentia bonorum probatur ex
 uniformitate valoris, & quomodo: dec.368.
 num.18. Tom.2. p.88.

Et ex descriptione in inventario: ibidem,
 num.19. p.89.

Negativa non factæ publicationis, juxta Gre-
 gorianam constitutionem, probari debet per
 univoca, & perfecta documenta ab impe-
 trante sub ejus narrativa: decif.412. num.2.
 Tom.2. p.168.

Neque ad hunc effectum leves præsumptiones
 admittuntur: num.3. ibid.

Et contraria possibilitas hujus negativæ pro-
 bationem destruit: num.4. ibid.

Potissime, si post præsentationem literarum
 permutationis, tempus remansit habile, ut
 fieri valuerit publicatio: num.5. ibid.

Et impetrans sub narrativa non factæ publi-
 cationis eam fuerit confessus: n.6. ibid.

Negativa etiam per testes probari potest: dec.
 921. num.4. Tom.4. p.92.

Negativa coarctata non existentia aliorum bo-
 norum, præter adnotata per tutricem, ex-
 cluditur, detecto uno credito hereditaria
 non descripto; quum id præsumere faciat
 alia etiam credita adfuisse, quæ a describen-
 te consulto omitti potuerint: dec.1108. n.23.
 vid. num.19. Tom.5. p.34.

Negativa non probatur per testes, nisi addide-
 rint, aliter esse non posse, quin ipsi scive-
 rint, & possibilitatem in contrarium penitus
 excludant: decif.1190. num.16., & 18.
 Tom.5. p.240.

Negativa coarctata (ad effectum, quod cente-
 naria ad nullum alium, præter adductum,
 titulum sit referibilis) ut probetur ex dili-
 gentis factis pro perquisitione aliterius tituli,
 nullus debet remanere locus, in quo res, de
 qua agitur, inquiri possit, & ex sola possibi-
 litate in contrarium excluditur: decif.1237.
 num.12. Tom.5. p.338.

Vid. paulo ante *Navis*.

N E G L I G E N T I A.

Negligentia, & inadimplementum non indu-
 citur ex omissa diligentia, quæ alias profu-
 tura non fuisset: dec.481. n.8. T.2. p.282.

Negligentia Notarii in bona fide exilientis ne-
 quii grave præjudicium irrogare: dec.575.
 num.11. Tom.2. p.428.

Negligentia Notarii pariter in conservandis
 actis, litigantibus obesse non debet: dec.626.
 num.6. Tom.2. p.507.

Negligentia supina in investiendo, eidem, qui
 explere tenetur, nocere debet: decif.670.

M num.9. Tom.3. p.84.

Negligentia lata explicatur lata culpa: decif.
 680. num.8. Tom.3. p.107.

Negligentia creditoris in exigendo fructus cen-
 sus de manibus hæredis gravati, non opera-
 tur, ut fideicommissum illius debitor a solu-
 tione liberetur, quando in origine illud a
 tali credito gravabatur: decif.795. num.4.
 Tom.3. p.325.

Negligentia præjudicat solum in casu, quo præ-
 scriptio ex ea induceretur: n.5. ibid.

Negligentia creditoris in exigendo a debitor
 principali, fideiussorem solidaliter obliga-
 tum non liberat; casu quo certotempore
 debitor non solvisset, quum per hoc proro-
 getur terminus debitori: dec.875. numer.9.
 Tom.4. p.11.

Præsertim, si ex causa dictæ dilationis debi-
 toris conditio deterior non evasisset; adeout
 negligentia dici nequeat dolosa: n.10. ibid.

Adde, si favore creditoris adesset renuncia-
 tio novis constitutionibus, & solidalis obli-
 gatio: num.11. ibid.

Negligentia titularis pensionario nocere non
 debet: dec.928. n.17. Tom.4. p.108.

Negligentia unius alteri non debet parere de-
 trimentum, subique commodum: dec.1127.
 num.27. Tom.5. p.86.

Negligentia religiosorum religionis iuribus
 non præjudicat: dec.1229. n.33. T.5. p.324.

Negligentia ministri in exigendo canones præ-
 judicio non afficit dominum directum: dec.
 1302. num.21. Tom.6. p.81.

Vid. *Administratio*.

NEGOCIATOR, NEGOCIUM.

Negociator publicus præsumitur in ejus hære-
 ditate scripturas deferuisse suas hereditari
 proficuas, quæ distincte, & non in consulo
 sunt describendæ: decif.1075. numer.20.
 Tom.3. p.246.

Negocium semper remanet idem, quamvis di-
 versis focis in eo essent allumi: dec.1122. n.11.
 Tom.5. p.69.

Negociator mutuo dare pecunias non præsumit-
 ur, ex quo otiosas eas non præsumatur re-
 tinere: dec.1123. n.17. Tom.5. p.72.

Vid. *Mercator*.

N E M O.

Nemo præsumitur jacere suum: dec.186. n.10.
 188. n.11., 242. n.12., 250. n.4., 271. n.22.

Tom.1. p.292. 298. 391. 407. & 440. necnon
 dec.616. n.8. T.2. p.489. 743. num.15., 773.

n.16. Tom.3. p.233. & 279. 1012. n.16. T.4.
 p.270., & 1203. n.17. T.5. p.261.

Nemo dicitur facere ultra id, quod face-
 re

re potest: dec. 212. n. 11. T. 1. p. 333.
Nemo magnas pecunias projicere velle cen-
setur; dec. 220. n. 22. Tom. 1. p. 370.
Nemo teneretur proprias pecunias, & redditus,
in sumtus litis contra se agitatae colligantur
subministrare: dec. 269. n. 6. T. 1. p. 435.
Nemo reddere teneretur rationem de iis, quae
ad suas manus non pervenerunt: dec. 867. n. 13.
Tom. 3. p. 463.
Nemo ad alienum factum potest obligari; dec.
999. n. 1. Tom. 4. p. 237.

Vid. *Axiomata juris*.

NEPOTES, NEPTES.

Nepotes non veniunt nomine filiorum, si de eis
fuerit dispositum: dec. 27. n. 4. To. 1. p. 36.
Et magis si filius sit appositae demonstratio pat-
rentum: n. 5. ibid.
Nepotes non veniunt appellatione *liberorum*
in testamento idiota: decif. 39. num. 14. To-
mo 1. p. 56.
Nepos succedit patruo ab intestato, nullo alio
proximiori comparente: dec. 342. n. 12. To-
mo 2. p. 42.
Nepotes ex filio illegitimo ad quaecumque
beneficia, etiam per avum possessa admittun-
tur, nec ejusdem qualitatibus reticentia sub-
reptionem facit: dec. 306. n. 2. T. 1. p. 486.

Vid. *Ascendentes*.

Vid. *Donans*.

Nepotes facilius sub nomine filiorum veniunt,
quum non agatur de inducendo fideicommis-
so illorum favore, sed de jam inducto decla-
rando: dec. 497. n. 13. T. 2. p. 310.
Nepotes, alique descendentes veniunt sub vo-
catione filiorum, quando ejus defectus con-
sideratus fuit non simpliciter, sed cum
clausula *quodcumque*: n. 15. ibid.
Nepotes excludunt amicum ex reformatione
statutorum sa. me. Gregorii XV.: decif. 727.
n. 25. Tom. 3. p. 191.
Nepotes extra gradum representabilem, & in
casu fideicommissi de linea ad lineam non ex-
tensibilis, semper censentur exclusi: dec. 744.
n. 18. & 19. Tom. 3. p. 225.

Vid. *Ignorantia ad dec. 909*

Nepotes succedunt in bonis aviae: dec. 996. n. 1.
Tom. 4. p. 229.
Nepotes non praesumuntur moliri voluisse mor-
tem avo, si fuissent etate minores, & pu-
pilli; ibid. n. 21. & 22. p. 231.

Vid. *Avus, & Avia*.

Nepotes ex filia praemortua dicuntur primi in
jure sanguinis erga avum, & ad effectum
succedendi, non in capita, sed in stirpes con-
siderantur; dec. 1026. n. 7. T. 4. p. 300.
Nepotes imputare sibi debent in legitimam do-
tem maternam ab eorum avo profectitiam:
n. 8. 9., & 10. ibid.
Nepotes, si ob adolescentiam potius, immatu-
rumque iudicium se irreverenter erga avum
gererent: non ideo ejus hereditate, veluti
ingrati, sunt reputandi indigni: decif. 1027.
n. 11. Tom. 4. p. 302.
Nepotes etate teneri numquam praesumuntur
capaces voluisse veneno avum afficere; nu-
mer. 14. ibid.
Nepotes veniunt sub nomine *liberorum*: decif.

1293. n. 23. Tom. 6. p. 56.

Nepotes, quod dicantur vocati ad substitutio-
nes post filios, arguitur, ex quo testator duo
tempora reliquit; exierit: in quorum secundo elu-
soria esset filiorum substitutio, quum vivi eo
tunc esse non possent: dec. 1296. num. 3. To-
mo 6. p. 65.

Praesertim, si in omnibus aliis substitutionibus,
tam ascendentibus, quam subsequentibus
vocasset filios, nepotes, & pronepotes, us-
que ad tertiam generationem; n. 4. & 6. ib.
Nepotes, ut dicantur vocati, verba non sunt
supplenda ex tota dispositione; sed potius
benigna interpretatio adjuvanda; praeter-
tim, si testator se retulisset ad alterius testa-
mentum, in quo illi fuissent vocati; n. 8. ib.

Nepotes ex filio praefuncto, in locum patris
ab avo, vel avia non considerati, fructus
de bonis fideicommissariis perceptos in causam
trebellianicam imputare tenentur: ibid.
n. 20. p. 66.

Nepotes sub nomine *filiorum* censentur vocati,
licet verba testatoris diversum haberent sonum;
quando tamen in adeo remotum tem-
pus suam protraxisset dispositionem, ut filii
eo tunc mortui esse deberent: dec. 1330. n. 1.
Tom. 6. p. 153.

Maxime, si testator omnibus in aliis substitutio-
num gradibus, nedum filios, sed nepotes,
& pronepotes usque ad tertiam generatio-
nem vocasset: n. 2. ibid.

Nepotes veniunt sub nomine filiorum: dec. 1332.
n. 1. Tom. 6. p. 160.
Sine filiis obisse non dicitur, qui post se re-
liquit *nepotes*: n. 2. ibid.

Neptis ex fratre utrinque conjuncto succedit in
hereditate amicae, ad exclusionem fratrum
consanguineorum ipsius: *limita juxta statu-
tum Parmae*: dec. 1375. n. 1., & 5. T. 6. p. 249.

Neptes, vel pronepotes dotatae; sicuti illae,
quas masculi sunt de tate parati, iis extrantibus,
ita ab hereditate defuncti arcentur; ut nul-
lum amplius ad bona paterna, avia, vel
proavita possint habere regressum: ibid. nu-
mer. 10. p. 250.

Ampla, ut si dictae feminae decessissent ante-
quam dotarentur, vel nuberent, masculi
in eorum dote, omnibus aliis exclusis, suc-
cedant: n. 11. ibid.

Vid. *Appellatione descendendum; Fami-
na exclusa; & Testator quoad fideicom-
missarias &c.*

Vid. *Agnatio quoad ejus contemplatio-
nem*.

NOBILIS, NOBILITAS.

Nobiles ex causa nobilitatis in beneficiis non
sunt praeferrendi aliis inferioris gradus: decif.
48. n. 13. Tom. 1. p. 75.

Nobilitas familiae Garziae in Regno Navarrae
commendatur: dec. 239. n. 2. T. 1. p. 386.

Nobilitatem in Regno Navarrae quomodo pos-
sessio antiqua palatii alicujus loci arguat: nu-
mer. 3. ibid.

Nobilitas quatenus probanda sit pro admissione
ad habitum equitis Hierosolymitani: decif.
615. n. 2. Tom. 2. p. 488.

Ad Nobilitatem probandam pro admissione ad

habitu relationes Commissariorum sacre Religionis plurimi sunt faciendæ: n.3. *ibid.*
 Nobilitas probatur per testes cum requisitis deponentes, & cum relatione de auditu a maioribus, & ad lecturam privilegiorum, & scripturarum: n.41 *ibid.*
 Nobilitatis plenam probationem pro admissione ad habitum faciunt catastro publica, & antiquissima: n.5. *ibid.*
 Nobilitas cappellanorum religionis ex votis, & probationibus ab eisdem equitibus examinariis deducitur, & probatur: dec. 1084. nu. 6. Tom. 4. p. 423.
 Ampulla, ut etiam extra locum originis eorundem talis fieri possit probatio, quando adest Apostolica gratia, & ordinationibus in contrarium vigentibus derogatoria: *ibid.* n.7. p. 424.

NOMEN IN GENERE.

Nomen officii fraternizat cum illo beneficii: dec. 778. n. 4 Tom. 3. p. 287.
 Nomen patris præsumitur reticium in baptismo ut ejus obregatur peccatum: dec. 954. nu. 12. Tom. 4. p. 157.

NOMINA DEBITORUM.

Nomina debitorum non sunt de jure in inventario describenda: dec. 38. n. 13. T. 1. p. 54.
 Secus, quando de eis specifica habetur notitia: n. 15. *ibid.*
 Nomen debitoris, licet non sit certo loco circumscriptum ad effectum regulandi successionem, ad illud procedendum est juxta leges ejusdem loci, cui subiecta erat persona creditoris defuncti: dec. 146. n. 14. T. 1. p. 234
 Nomina debitorum præsumuntur exigibilia, quum nulla detur probatio insufficientia, juxta praxim relatam ex *Olea de cef. jur. T. 7. quaest. 3. n. 374.*: dec. 202. n. 9 T. 1. p. 318
 Nominis cessi periculum in solutum sine obligatione evictionis spectat ad assignantem: non vero ad assignatarium; etiam si ex causa belli periret: dec. 283. n. 3. & 4. T. 1. p. 450.
 Nomina debitorum post lapsum sexdecim annorum, ex *statuto Urbis*, & triginta, de jure, exacta, & respective soluta præsumuntur: dec. 372. n. 11. & 12. T. 2. p. 96.

Vid. *Solutio præsumta*.

Nomina debitorum viro a muliere assignata sine declaratione, quod essent vera, & exigibilia, nisi doceatur, quod iste adeo negligens fuerit, ut ejus culpa facta fuerint deteriora, & non solvendo, ejus damno non pereunt: dec. 562. n. 36. Tom. 2. p. 407.
 Nomen debitoris antiquum præsumendum est fuisse obarratum, vel saltem difficultis exactiois, si reperiretur, quod hæredes illius defussoris fuissent pro eodem debito carcerali: dec. 1389. n. 8. To. 6. p. 285.

Vid. *Exigibilitas; Inexigibilitas*.

NOMINANS.

Nominans ab beneficiis, non uti patronus, sed uti mandatarius, qui mandati fines excessit, non excusatur, quum talis excessus præsumatur scienter, & contra mandati leges commissus: dec. 1100. n. 13. T. 5. p. 13.
 Præsertim, quando taliter nominans de tali excessu fuisset admonitus: n. 14. *ibid.*

Vid. *Procurator*.

NOMINATIO, ET NOMINATUS AD BENEFICIA, ET DIGNITATES.

Nominationis loco ad concursum parochialium de jure patronatus, quomodo edictum in diocesi Compollitana ex statuto succedat: dec. 247. n. 7. Tom. 1. p. 402.
 In Nominatione unus de collegio contentus, si protestetur, & postea causam non introduxit, nec prosecutus fuerit, illum non invalidat: dec. 287. n. 4. T. 1. p. 457.
 Quod procedit etiam, quum intra legitima tempora non compareat ad exponendum sui contentus exceptionem, quæ ei solum competit: n. 5. *ibid.*
 Nominatio ad Vicariam ex quibus defectibus dicatur nulla: dec. 805. n. 1. T. 3. p. 340.
 Nominationis nullitas resultat, si sequuta fuisset, quando duo ex vocalibus sese protestantes, contradixissent: n. 4. *ibid.*
 Præsertim, si non adfuisset lapsus temporis ad celerem nominationem impellentis: numer. 5. *ibid.*
 Ante Nominationem vocalium protestationes sunt attendendæ: n. 7. *ibid.*
 Maxime, si infra sex menses a die vacationis literæ Apostolicæ expeditæ non fuissent: numer. 8. *ibid.*
 Nominatio ad dignitatem nunquam dicitur attentata, quoties, cessante judicis precepto, & inhibitione, in executionem rei iudicatae suum habuisset effectum: dec. 832. nu. 1. & 2 Tom. 3. p. 392.
 Nominatio intra legitimum tempus coram superiore non exhibita, qui debeat insinuare, nulla dicitur, & in linea simplicis nominationis remanet: dec. 843. n. 3. T. 3. p. 413.
 Nominatus a majori parte vocum, integraliter voces omnes habere dicitur: dec. 949. n. 12. Tom. 4. p. 145.
 Nominatio ad beneficium ut suum attingat effectum, nil efficit, quod Vicarius capitularis absque ulla rationabili causa eam noluisse admittere; & quare: dec. 1038. num. 2. Tom. 4. p. 326.
 Nominatio, ut legitime præsentationis robur assumat, facta est, quod post eam factam Episcopo exhibetur, vel alteri instituendi facultatem habenti: n. 3. *ibid.*
 Præsertim, quando rejecta præsentatione facta per Vicarium, Eminentissimus Legatus prorellationem adversus eam in rejectionem factam, prout de jure, admisisset: n. 4. *ibid.*
 Nominatio facta per procuratorem legitimum constitutum conditionate, conditione purificata, usque ab initio pure & simpliciter gestita censetur: n. 5. *ibid.*
 Nominatio ad beneficium forti commissa, dicitur nulla, quando patronus ad dictamen propriæ conscientie præsentare teneatur: dec. 1100. n. 11. Tom. 5. p. 13.
 Præsertim, quando per sortes fieret, & non per vota, ut deberet, diceretur corrumpere ex defectu mandati: n. 12. *ibid.*
 Nominatio ad beneficium ad sortes posita non substat, etiam si declarasset patroni, quod

quod si ita facta non valeret; beneficiatus, cui fors tetigisset, ab eis dici deberet nominatus, & quare: n. 19. ibid.

Nominatus ad beneficium, & juxta testatoris mentem qualificatus, quando non præferatur extraneo per literas Apostolicas proviso: dec. 114. n. 7. Tom. 5. p. 50.

Nominatus ad canonicatum jure veri turni instituendus est; dec. 133. n. 2., & 1396. n. 1. Tom. 6. p. 1. 4. & 298.

Nominatus per capitulum de duobus clericis æque habilibus ad beneficium, & a competitore coapprobato censetur acceptatus: quatenus ipso esset dignior; dec. 1342. num. 12. Tom. 6. p. 176.

Vid. *Electio per totam*, & *Vocatus*, ac *Vocatio ad beneficia*.

NOMINATIO AD DOTES.

Nominatio puellarum ad dotes a loco pio præstanda, si effectum non fortitur, ad nominantem redit, & non ad locum pium, & quare: dec. 311. n. 9. Tom. 1. p. 405.

Vid. *Quis nominandi ad dotes*, & *Locus Pius*.

NOMINATIO, ET NOMINATUS AD HÆREDITATEM.

Nominatio explorata in eum, qui decessit, antequam fieret locus successioni, habetur, ac si nunquam facta fuisset; dec. 256. num. 2. Tom. 1. p. 416.

Nominatio effectuatæ numquam dicitur, nisi vere nominatus successerit: n. 3. ibid.

Nominatio non effectuatæ, sit locus tali casu successioni vocatorum: n. 4. ibid.

Nominatio quantvis effectuatæ sit, post mortem tamen nominari hæreditas devolvitur ad proximiores de domo testatoris, si idem contemplerit agnationem post obitum nominati: n. 5. ibid.

Nominatio hæredis proprietarii adiecta, post obitum usufructuarii facta censetur, ne usufructuarius a proprietario molestarètur; dec. 260. n. 12. Tom. 1. p. 423.

Nominatio facta vigore brevis Pontificii subreptitii canonizzata, habetur ac si facta non fuisset; dec. 479. n. 3. Tom. 2. p. 279.

Nominatus ad successionem de tempore factæ nominationis, seu purificatæ successionis, necessario debuit esse consanguineus, quando talem consanguinitatem testator requisivisset; dec. 1166. n. 10. T. 5. p. 172.

Nominatio hæredis quando dicitur testatoris voluntati conformis; d. dec. 1166. num. 2. Tom. 5. p. 171.

Nominatio hæredis diu approbata ab interesse habere valentibus valida est præsumenda; præferitur favore possessoris bonæ fidei; & ex quibus actibus in actu serio sequitur dicitur verificata: ibid. n. 53. p. 177.

Nominatio hæredis ut testatoris menti dicatur consona, observantia ab hæredibus detentæ multum defertur; dec. 1185. n. 43. T. 5. p. 327.

Nominatio hæredis, ejusque aggregatio in familiam, unicuique dicitur actus, quando ambo ab universali causa dependent, eodemque perficiuntur instrumento, & ideo sunt pariformiter terminandæ: n. 44. ibid.

Vid. *Vocatio*.

NOTARIUS.

Notarii habentes facultatem citandi possunt recipere decreta redditionis rationum, & creationis censuum, interponenda per iudices; non possunt autem de iis rogatum exple-re non habentes facultatem rogandi: dec. 31. n. 15. Tom. 1. p. 44.

Notarius Vicarius Vices. potest rogare instrumenta in materiis extrajudicialibus extra dictæ Civitatis fines, intra quos ius privatum habet scribania communis: dec. 165. n. 6. Tom. 1. p. 356.

Notarius etiam minor potest sine solemnitatibus contrahere: dec. 235. n. 9. T. 1. p. 379.

Notarii vocati, non uti persona publica, subscriptio, actus publicitatem non efficit: dec. 252. n. 9. Tom. 1. p. 410.

A Notario non subscriptus actus, ex statuto Avenionis non valet; n. 10. ibid.

Notario, & personis publicis falsitatis nota non debet impingi: dec. 444. n. 37. T. 2. p. 224.

Notarius sui prædecessoris instrumentum extrahere, & in publicam formam potest redigere: dec. 497. n. 20. T. 2. p. 31.

Notarius A. C. fidelissimus præsumitur; dec. 624. n. 7. Tom. 2. p. 502.

Notarii fides de rebus ad ejus officium pertinentibus, concludentissima dicitur probatio: dec. 735. n. 8. T. 3. p. 206.

Notarii attestations non defertur, si diceret fuisse exequram citationem, de qua in actis non constaret; dec. 755. n. 5. & 6. T. 3. p. 245.

Notarius habet fidem publicam: dec. 929. nu. 8. Tom. 4. p. 110.

Notarius viarum Urbis est privativus circa ea, quæ cadunt sub exequutione bullæ Gregorianæ: n. 10. ibid.

Notarius privativus in una materia non præsumitur ignorare leges, & dispositiones sub illa cadentes; n. 11. ibid.

Notarius non solum tenetur de dolo, sed etiam de culpa, & ad omnia damna, si ex ejus facto aliqua illegitima sequeretur solutio; dec. 930. n. 2. Tom. 4. p. 112.

Etiamsi sine dolo se gessisset: n. 3. ibid.

Notarius nequit excusari, quando non solum fidem facit de contractu inter partes inito, sed ulterius testatur fuisse factum investimentum ad formam bullæ, quando revera id factum non fuisset: n. 4. ibid.

Notarius tenetur tantum in subsidium rescicere damnum, etiamsi esset in culpa: num. 7. 8., & 9. ibid.

Notarius numquam præsumitur falsarius, præsertim quando assereret omnia coram se facta fuisse: dec. 1069. n. 9. 13. & 14. T. 4. p. 335.

Notarius eo magis se limpide gessisse in rogatu dicendus est, quando in isto nulla apparet additio, appendix, vel, ut dicitur, *rimessu*: d. n. 14. ibid.

Notarii diffamatio non probatur per testes, pendente lite explicatis: n. 17. ibid.

Notarius in suo munere deficere non præsumitur, istiusque defectus ab eum allegante probandus est: dec. 1152. n. 4. T. 5. p. 147.

Vid. *Vegligentia*.

NOTORIA.

Notoria probatione non indigent: decif. 994. p. 227.
n. 4. Tom. 4.

NOTULA IN GENERE.

Notula privata memorie, neque contra scribentem probat: dec. 31. n. 7. T. 1. p. 79.
Notula simplex judici exhibita inventarii vires non habet: dec. 345. n. 4. T. 2. p. 46.
Notula defuncta ex libris deformibus, & manichis non est attendenda: dec. 613. nu. 9. Tom. 2. p. 486.

Notula in parte, & partibus producta facit, ut non noceat partita in eadem comprehensa, qua in iudicio decursu fuit impugnata; secus quando fuit eadem petita, & acceptata: decif. 640. n. 4. Tom. 3. p. 21.

Notula, qua defectuosa videtur, respectu ad partitas ad aliud spectantes, & quoad aliud negotium pro maiori parte partitarum verificatur, quoad illud est in totum attendenda: quidquid fit quoad aliud: ibid. n. 14. p. 32.

Notula confecta ab eo, qui in ultimis viis periodis amaritudinem exhibuit in partitis, aliam rem respicientibus; si alias, quoad aliam rem, non correxit, suspicio, quoad istas, exulat; & quare: n. 15. ibid.
Et tunc, quum error non malitia factus dicatur, ab allegante contra notulam est probandum in specie: n. 16. ibid.

Præsertim, si sit verisimilis expressio in ea facta: n. 17. ibid.

Et facta sit a viro nobili, & integro; nam tunc quælibet doli, & fraudis suspicio excluditur: n. 18. & 19. ibid.

Notula a viro nobili confecta creditur: decif. 661. n. 12. Tom. 3. p. 65.

Notula favore scribentis non probat: ibidem, num. 13. p. 66.

Limita, probare etiam ejus favore propter spectantissimam scribentis probitatem, & nobilitatem: n. 14. ibid.

Maxime, quando scribens cum eadem annotatione ante moram litem decessit: n. 15. ib.

Et quum partita omnes in eadem descriptas verificantur: n. 16. ibid.

Et fortius, quum a contraria parte ad propriam fundandam intentionem fuerit in iudicio producta: n. 17. ibid.

Etiam si productio facta sit cum clausulis præsertivis, & cur: n. 18. ibid.

Notula informis non probat alienationes fidei commissi: dec. 734. n. 10. T. 3. p. 205.

Notula expensarum debitoris manu exarata, & ab hærede producta satis probant, & erroneitatem de illis allegans ad quid tenetur: dec. 764. n. 10. Tom. 3. p. 264.

Notula ad unum effectum exarata a debitore, ad diversum trahi nequit: dec. 882. num. 12. Tom. 4. p. 22.

Notula debitorum hæreditariorum deducta ad firmandum statum hæreditarium passivum, non dicitur iusta, si secum ferret etiam revelationem, quam hæreditas haberet adversus alios coobligatos: dec. 1016. num. 27. Tom. 4. p. 281.

Vid. *Calculus*, & *Confessio*.

NOTULA JURATA.

Notula jurata perceptionis fructuum tanto magis est attendenda, quum concordat cum depositionibus colorum: decif. 195. num. 21. Tom. 1. p. 208.

Notula jurata standum est circa perceptionem fructuum ex bonis, ad quæ creditor fuit associatus, donec contrarium probetur: dec. 35. n. 2. Tom. 1. p. 47.

Notula jurata in decreto demandata, ut exhibeatur, exhibenda est coram eodem iudice, vel appellationis, & in eodem iudicio, non in diverso: dec. 613. n. 5. T. 2. p. 486.

Notula jurata est petenda adversus creditorem immisium ad effectum liquidandi quotquot fructus lite perceperit: dec. 1374. numer. 14. Tom. 6. p. 246.

NOVATIO.

Novatio est inducta, quum præexistens contractus transire non potest in secundum omnino diversum: dec. 94. n. 6. T. 1. p. 145.

Novatio excluditur a juriur antiquorum præservazione: dec. 114. n. 19. Tom. 1. p. 175.

Novatio excluditur ex relatione facta ad primum instrumentum cum explicita præservazione juriur anterioritatis, & cum clausula *senza novazione*: dec. 460. n. 11. T. 2. p. 245.

Novatio non fit per actum inter alios gestum, & dum secundi cum primo compatibilitas concurrat: dec. 599. n. 9. T. 2. p. 466.

Novatio nunquam præsumitur, nisi de ea doceatur, nec solutio partis debiti novationem inducit: dec. 875. n. 12. T. 4. p. 11.

Novatio non inducitur ex actu secundo facto pro maiori similitudine primi: dec. 890. num. 9. Tom. 4. p. 35.

Novatio nec in transactione dicitur facta, quando præcedens titulus, ob quem ad eam devenit fuerit, enuncietur: ibid. n. 10. p. 36.

Novatio facta non dicitur in contractu, ad effectum, ut fidei-jussor liberatus dicatur, quando in creditore non solum abfuerit novandi animus; sed ulterius jura juriur addere, procuravit: dec. 1370. n. 4. T. 6. p. 233.

Præsertim, quando dilatio, seu aliquis alius contractus resolutus ipso jure fuisset, & ad nil aliud tendisset, quam ad facilius debiti satisfactionem consequendam; adeo ut fidei-jussori nullum obvenisset præjudicium: numer. 5. ibid.

Vid. *Fidejussor*.
Vid. *Innovatio*.

NULLITAS, NULLUM.

Nullitas obligationis mulieris dotis medietatem excedens, si ab illa non allegetur, nec potest allegari a tertio: decif. 68. num. 5. Tom. 1. p. 100.

Nullitas ad alicujus favorem tantum introducta, non est allegabilis a tertio: dec. 77. num. 13. Tom. 1. p. 115.

Nullitas, quæ est simplicis formalitatis a Rotâ non attenditur: dec. 114. n. 14. T. 1. p. 175.

Nullitas contra etiam judicariam, quando nec fraus, nec læsio intervenit, pariter non attenditur: n. 15. ibid.

Nullitas de jure tertii non potest opponi: dec. 122. n. 10. Tom. 1. p. 189.

Nul-

Nullitas decreti non potest opponi ab eo, qui postea coram eodem iudice comparuit: numer. 12. ibid.

Nullitatem a se patratam nemini contra se ipsum opponere licet: dec. 134. n. 21. T. 1. p. 209.

Nullitates dationis in solutum, quæ longo tempore, & multis cum actibus seriis, & confessionibus fuerint approbatæ, non sunt amplius allegabiles: dec. 362. n. 32. T. 2. p. 78. Etiam si dantes scientiam nullitatum non habuerint: n. 33. ibid.

Item, etiam si clandestinæ protestationes in aliquibus, sed non in omnibus dictis actibus confirmatoriis dationis fuerint emissæ: numer. 34. ibid.

Nullitates, quarum scientia ex protestationibus vincitur, dationem in solutum non efficiunt, si postea a dante fuerit observata, & approbata: n. 37. ibid.

Nullitas clara esse debet ad effectum ut infringat deliberationem, maxime per Signaturam iustitiæ canonizaram: dec. 443. n. 8. T. 2. p. 219.

Nullitas in donatione, ob solemnitatum defectum, ad cuius favorem sit inducta: dec. 599. n. 14. Tom. 2. p. 466.

Nullitas nequit opponi post longævam acquisitionem, & rem iudicatam: dec. 690. numer. 4. Tom. 3. p. 125.

Nullitas non sanatur circa omissionem descriptionis frumenti, aliorumque fructuum, eam attribuendo negligentia ministrorum: hæc enim excusatio non attenditur, quod idem procedit in omissione descriptionis agrorum, censuum, locorum montium, & domorum: dec. 851. n. 26. Tom. 3. p. 431.

Nullitas non sanatur ex præsumptione desumpta ex eo, quod hæres sit matrona nobilis, & pia, adeoque fraudis incapax, quia tales qualitates non relevant, quoniam in hac materia legis rigor nemini parcat: ibid. n. 31. p. 432.

Nullitas testamenti ab aliquo acceptata sine solemnitatibus, nec ipsi, nec ejus hæredibus nocere potest: dec. 956. numer. 11. & seq. Tomo 4. p. 161.

Nullitatis testamenti, quod de jure validum est, acceptatio, seu declaratio non attenditur, & ad nullum effectum consideratur: n. 13. ibid.

Nullitates deliberationis cujusdam præscriptas remansisse ex acquiescentia debitoris non potest dici, quando hic, vix sequuta deliberatione, de nullitate protestatus fuisset: dec. 1018. n. 15. Tom. 4. p. 286.

Nullitates oppositæ adversus sententiam, quas Signatura rejecisset, amplius non attenduntur: dec. 1028. n. 2. Tom. 4. p. 347.

Nullitas rejecta per rescriptum Signaturæ a partibus acceptatam, allegari amplius non potest: dec. 1231. n. 8. To. 5. p. 327.

Nullitas apocæ inter fratres inita non potest adduci ad destruendum instrumentum omnino separatum, & distinctum: dec. 1274. nu. 10. Tom. 6. p. 17.

Nullitas deliberationis dicitur approbata, eo ipso, quod quis super eadem re manutentionem petit, ac si deliberata non fuisset: dec. 1344. n. 12. & 13. Tom. 6. p. 179.

Vid. *Acceptatio*: *Nominatio ad beneficia*, *Scriptura*, & *Signatura*.

NUNCII APOSTOLICI.

Nuncii Hispaniarum non possunt conferre beneficia excedentia valorem ducatorum viginti quatuor, & de tali excessu debet constare ante provisionem, nec sufficit exposit: dec. 301. n. 2. & seq. Tom. 1. p. 477.

Nuncios Hispaniarum conferre potest beneficia valorem prædictum non excedentia, qui valor, quum agatur de repellendo proviso Apostolico ab altero proviso a Nuncio est concludenter probandus: dec. 413. n. 2. 12., & 15. Tom. 2. p. 169. & seq.

Et quidem per testes negativam non excessus coarctantes: ibid. n. 3. p. 169.

Vid. *Excessus*, & *Provisio*.

O B E R A T I O.

Obervatio debitoris probata post tempus susceptæ obligationis a debitore, nil probat pro tempore antecedenti: dec. 1370. numer. 10. Tom. 6. p. 233.

Vid. *Decessio*.

O B I T U S.

Obitus probatur ex narrativa in collatione alteri facta: dec. 251. n. 3. Tom. 1. p. 408.

Post Obitum alicujus vocatus hunc debet concludenter probare: dec. 307. n. 18. T. 1. p. 488.

Obitus ex diuturna absentia non deducitur præsertim non concurrente lapsu temporis a doctoribus ad hunc effectum considerato: numer. 19., & 20. ibid.

Et quum adsint epistolæ ab absente transmissæ & dictum testis: ibid. n. 22. p. 489.

Obitus probatur concludenter ex fidibus desumptis a libris Ecclesiæ tumultantis, dec. 554. n. 2. Tom. 2. p. 393.

Obitus alicujus probatur ex fide parochi, quæ de mortuorum libro extracta esset: dec. 1167. n. 8. Tom. 5. p. 178.

Obitus uxoris, qua die sit sequuta, probatur ex descriptione illius tempore non suspecto facta, & de privato viri libro extracta, concurrentibus præsertim adminiculis, & quæ ista sint: ibid. n. 9. p. 179.

Obitus probatur ex enunciativis instrumentorum, quæ post illum sint inita: n. 10. ibid.

Vid. *Mors*.

OBLATIO, OBLATORES.

Oblatio reficiendi expensas serotine facta, inefficax est ad retardandam purificationem attentatorum: dec. 5. n. 3. T. 1. p. 6.

Nec admittitur, quoad fructus, quorum totalis restitutio præcedere debet: n. 4. ibid.

Oblatio paritionis debet esse pura, & absoluta ad evitandam declarationem: dec. 165. nu. 5. Tom. 1. p. 256.

Oblatio verbalis pecuniarum satis est, ut possessor in mala fide ponatur, ad hoc ut immisionem obtinens possit fructus percipere: dec. 297. n. 6. Tom. 1. p. 471.

Contrarium: n. 7. ibid.

Obla-

- Oblatio simplex nullam producit obligationem dec. 362. n.9. Tom.2. p.74.
- Oblationes non cessant ex causa belli: dec.975. n.3. Tom.4. p.196.
- Oblatio verbalis non sufficit, ubi positiva paritiois factum requiritur: dec.1335. num.4. Tom.6. p.116.
- Oblatores scire debent ea, quæ de jure computantur fideicommissariis: dec.111. num.64. Tom.1. p.171.
- Oblator primus non uti talis, sed alio titulo citatus in deliberatione fundi, non potest allegare ignorantiam, & deliberationem & ideo favore secundi, & majoris oblatores factam, nullam prætereundere: dec.185. numer.9. T.1. p.290.
- Vid. Constitutiones Pontificia ad hanc dec.*
- OBLIGARE; OBLIGATIO IN GENERE.**
- Obligatio non extenditur ad non expressa: dec.51. n.6. Tom.1. p.79.
- Obligatio omnis solvitur solutione ejus, quod deberur: dec.89. n.7. T.1. p.131. & dec.408. n.2. Tom.2. p.161.
- Obligatio patris an censetur intervenisse in societatibus a filio contractis, in quibus non repetitur expressa: dec.203. n.3. T.1. p.319.
- Obligatio filii una cum patre, & specialis hypotheca ab illis inposita super prædio favore sororis demonstrant, super eodem patris donationem eorum favore præcessisse: dec.188. num.22. Tom.1. p.298.
- Obligatio heredum cum clausulis generalibus apposta, contractus substantiam non alterat: dec.212 n.27. Tom.1. p.334.
- Obligatio intra ad majorem firmitatem contractus, illud ultra conventos obligationis finem non prorogat: n.28. ibid.
- Obligatio non extenditur ad præservata: decif.242. n.2. Tom.1. p.390.
- Obligatio ascendens intelligenda est ad limites obligationis principalis: ibid. n.18. p.391.
- Et ab eadem sine ampliatione regulatur: numer.19. ibid.
- Obligationem sui authoris hæres tenetur adimplere: dec.262. n.5. Tom.1. p.426.
- Vid. Consensus ad d. dec.262.*
- In Obligatione verba ma anche a nome proprio** important obligationem principaliter, & intuitu proprio concessam, & non fidejussionem: dec.304. n.20. T.1. p.482.
- Præsertim, si qui se obligat, commodum ex hoc reportet: n.21. ibid.
- Obligatio debitoris quomodo est innegabilis, satis est pro resolutione causæ: dec.319. numer.9. Tom.2. p.12.
- Obligatio facta in executionem testamenti, demonstrative uti talis facta censetur, quomodo non ex fructibus hereditatis, sed libere fuerit conventa solutio: decif.378. numer.3. Tom.2. p.109.
- Obligari hæredum bona recte possunt: decif.416 num.13. Tom.2. p.178.
- Obligatio fructus recompenfativos solvendi non cessat, licet debitor padus fuerit se posse capitale in depositum retinere, nisi intra certum tempus investimentum fuerit factum, & hoc non sit sequutum, quando non declaraverit se dictum capitale loco depositi retinere, & creditoriorem interpellavit: dec.420. num.3. Tom.2. p.186.
- Obligatio alicujus actus resultat ex declaratione superiorum: dec.456. n.5. T.2. p.339.
- Et ex quo tamquam proprium onus fuit recognitum, & confessatum: n.6. ibid.
- Obligatio monasterii, non ultronea, sed necessaria, etiam sine assensu Apostolico substat: dec.519. n.3. Tom.2. p.340.
- Obligatio ad exhibendum quando cesset: dec.591. num.18. Tom.2. p.452.
- Vid. Actio ad exhibendum.*
- Obligatio libere facta est tamquam sine limitatione, & operatur etiam in bonis propriis: dec.606. num.5. Tom.2. p.476.
- Obligatio proprio nomine stipulata censetur, quomodo alio nomine inita contrahens exprime potuerit, & non fecit: num.10. ibid.
- Obligatio facta in investimento vigore præcedentis clari pacti, non impedit, quin præsumatur compensatio crediti cum debito sequuta: dec.626. n.19. Tom.2. p.508.
- Obligatio eadem quomodo adesset talis lex in deposito, non impedit, quin data fuerit compensatio: num.21. ibid.
- Obligatio non administratorio, sed proprio nomine factaprehenditur, si majus tempus pro dilatione solutionis fuisset conventum, quomodo ut ex fructibus bonorum testatoris fieri posset, requireretur: decif.632. num.7. Tom.3. p.17.
- Obligantem se actione reali, & personali, proprio, non administratorio nomine se obligare voluisse deprehenditur: præsertim, si alium fidejussorem accedere fecerit: numer.9. ibid.
- Obligatio remissa dicitur, si contra ejusdem tenorem, ut iudex declararet, fuerit initium ab illo, favore cuius erat obligatio: decif.665. num.12. Tom.3. p.74.
- Obligatio emissæ ex erronea, & falsa causa, nullo modo sustineri potest: ibid. num.14, & dec.666. num.12. Tom.3. p.76.
- Obligatio facta a sponso de aliqua summa favore loceri, si dotis causam non prætereret, in illius causam imputari non poterit: dec.725. num.6. Tom.3. p.186.
- Obligatio facta ab administratoribus universalitatis pro tempore non afficit locum pium, si non ex iusta causa, & non necessaria processerit: dec.780. num.2. Tom.3. p.293.
- Obligatio nova non inducitur ex prolatione sententiæ, quomodo illa solum declararet quid, de jure, ex prima sequi potuerit: ibidem, num.23. p.295.
- Obligatio semper cohæret personæ pronuntiationis, nec de una ad aliam personam extenditur: dec.873. n.8. Tom.4. p.8.
- Inter Obligationis dumtaxat suscepæ limites tenetur accollatarius, & pro ea tantum debitorum specie, quam se soluturum fore constituerat: dec.951. n.1. Tom.4. p.150.
- Obligatione & consensu deficiente, prædictus accollatarius, respectu aliorum debitorum, ad quæ adstrictum sese noluit, minime tenetur: num.2. ibid.

Obligatio secundo loco facta non potest intelligi: *rebus in eodem flatu permanentibus*, si non esset ad primam obligationem, & ad contenta in illa respectiva; sed ad novam progredieretur: dec. 965. n. 9. T. 4. p. 179.

Obligatio clara non indiget interpretatione, vel a jure, vel aliunde desumpta: numer. 11. *ibid.*

Obligatio assumpta ab emtore de dimittendo designatos creditores, demonstrative intelligitur stare; & non taxative quoad illos; adeo quod actio anterioribus non auferatur; dec. 1002. num. 4. p. 242.

Obligatio jurata, non irritatur ob non servatam formam statuti localis, quum ob juramentum statuto locali non subiaceat: dec. 1017. num. 18. Tom. 4. p. 284.

Obligatio de ratione reddenda cuicumque administratori: dec. 1058. n. 14. T. 4. p. 366.

Obligatio clara non retardatur per exceptionem simulationis altiorum requirentem indaginem: dec. 1064. n. 6. Tom. 4. p. 383.

Ex Obligatione, quæ non legitur in instrumento apposta, actio nulla oritur: dec. 1070. num. 18. Tom. 4. p. 399.

Obligatio sine obligati consensu non oritur: dec. 1080. num. 15. Tom. 4. p. 417.

Obligatio de jure, suum semper tenet auctoritatem: dec. 1085. n. 9. Tom. 4. p. 426.

Sine Obligatione actio non datur: dec. 1093. num. 1. Tom. 4. p. 451.

Obligatio non extenditur de uno ad alium casum; præsertim in materia fidejussionum, odiosissima: dec. 1103. n. 17. T. 5. p. 22.

Obligatio sibi assumpta ab emtore, de solvendo venditoris debita, stricti juris est, nec ullam patitur extensionem; dec. 1120. n. 5. Tom. 5. p. 66.

Obligatio clara, sive, quæ est in implicito statu validitatis, non retardatur per exceptionem ejus nullitatis, de qua non disputetur: dec. 1121. n. 6. Tom. 5. p. 67.

Obligatio inita intra carceres est nulla: dec. 1127. num. 7. Tom. 5. p. 84.

Obligatio facta a debitore, ut se a carcerationis periculo vindicaret, non irritatur, sicut intra carceres inita: num. 8. *ibid.*

Obligatio clara non retardatur ex reservatione cognitionis circa calculum, de qua debitor sibi in solvendo cavisset: *ibid.* num. 11. & 13. p. 85.

Obligatio, & promissio non descendunt ex simpliciter tractatu; nisi ille per conventionem perficiatur: dec. 1131. n. 2. T. 5. p. 95.

Obligatio manutendi domum liberam, an evanescat, statim ac detegatur obnoxia fideicommissio favore ejusdem obligati: dec. 1146. num. 1. Tom. 5. p. 134.

Obligatio ista, sequuto obligati obitu, an ejus persequatur heredes, vel fideicommissarios, a quibus bona perrantissent: n. 2. *ibid.*

Obligatio manutendi iura cessat pro bonis & validis iura factum proprium, ad alios evictionis casus non protenditur; n. 6. *ibid.*

Obligatio ad interesse inter heredes obligatos de sui natura est dividua: dec. 1363. num. 22. Tom. 6. p. 219.

Vid. *Adio voluntaria*.

OBLIGATIO CAMERALIS.

Obligatio cameralis continet clausulam subjectionis cuicumque judici: dec. 85. num. 13. Tom. 1. p. 126.

Obligationis cameralis privilegio proceditur summarie, terminis non servatis, eodemque tempore mandatum confirmari, & alterum ex integro relaxari potest: dec. 94. n. 3. Tom. 1. p. 145.

Obligatus in forma camere dicitur condemnatus, & pro tali habetur, & subiacere dicitur imminenti executioni: n. 9. *ibid.*

Obligationis cameralis executionem retardare non potest exceptio altiorum requirens indaginem: dec. 137. n. 30. Tom. 1. p. 215.

Obligatio cameralis continet obligationem ad interesse: dec. 180. n. 17. Tom. 1. p. 281.

Obligatio cameralis continet stipulationem pro omnibus, quorum interest: dec. 228. num. 13. Tom. 1. p. 399.

Vid. *Dispositio testamentaria ad d. de i.*

Obligatio cameralis causata ab altera superiori obligatione, ejusdem censetur nature, ac contractus, a quo causam habet, tribuitque eandem anterioritatem, & hypothecam: dec. 324. n. 5. & 7. Tom. 2. p. 18.

Obligatio prima ratione economiæ est causa obligationis de solvendo summas ejus occasione debitas: num. 6. *ibid.*

Quæ probatur, si in actu secunda obligationis, sive dationis in solutum habita fuit ratio ad libros economiæ: n. 8. *ibid.*

Et si post dictam dationem in solutum in eodem instrumento conventum fuerit reddendam rationem de economiæ; ex quo antiqua obligatio, ejus economiæ causa contracta, non est remissa: num. 9. *ibid.*

Et si A.C., & sacra Rota vigore primæ obligationis mandatum relaxaverit actione executionis, quæ ratione secundæ obligationis non competisset: *ibid.* n. 10. p. 19.

Amplius, si Signatura tale mandatum canonizaverit: num. 11. *ibid.*

Obligatio cameralis contra heredem beneficium non operatur: dec. 406. num. 2. Tom. 2. p. 156.

Obligatio cameralis comprehendit etiam ea, quæ veniunt ex juris interpretatione: dec. 767. nu. 2. Tom. 3. p. 267.

Amplius, quando continet clausulam in *ampla juris forma*, quæ etiam indemnitas rei promissionem præfert: n. 3. *ibid.*

Obligationis cameralis executio retardari nequit ab exceptionibus turbidis altiorum requirentibus indaginem: dec. 632. n. 1. T. 2. pag. 17. & 104. num. 5. Tom. 4. p. 275.

Obligatio prædicta dat facultatem variandi: dec. 776. num. 3. Tom. 3. p. 281.

Obligatio eadem continet in se stipulationem pro omnibus, quorum interest: dec. 822. num. 20. Tom. 3. pag. 375. & 873. num. 7. & 884. num. 20. Tom. 4. p. 8. & 25.

Sub Obligatione camerali facta de reddenda ratione ab eo, qui administravit, continetur solutio reliquatus: dec. 872. numer. 2. Tom. 4. p. 6.

Obligationis cameralis exequutionem exceptio redditionis rationis non retardat: dec. 927. num. 3. & 4. Tom. 4. p. 104.

Subampia, quando super eadem redditione rationis adhuc lis verteret: n. 5. ibid.

Obligationis cameralis paratam habet exequutionem: dec. 935. num. 3. 943. num. 3. 1007. num. 1. 1037. num. 1. Tom. 4. p. 121. 133. 254. 323. 1103. num. 1. Tom. 5. pag. 20. 1347. num. 1. & 1400. n. 2. T. 6. p. 182. & 308.

Obligationis cameralis in transacione apposta ex capite lationis altioris indaginis non retardatur: dec. 965. num. 15. Tom. 4. p. 179.

OBLIGATIO CONDITIONALIS, ET CORRESPECTIVA.

Vid. *Correspctivitas*.

Obligans se correspctive ad renunciationem ad proprium commodum reportatam, licet expresse in exequutionem testamenti fecisse; tamen intuitu dictæ utilitatis, ipse ad solutionem teneri voluisse censetur: dec. 378. num. 5. Tom. 2. p. 109.

Vid. *Dos quoad fructus ad dec. 607.*

Obligatio correspctiva, & onerosa omnino est obligatio exequenda: dec. 696. num. 3. Tom. 3. p. 139.

Obligatio unius, licet conditionalis in instrumento apposta, & concepta sub gerundio *pagando, prometendo*, & similibus verbis, quoties effectiva, & actualis alterius ex contrahentibus obligatio ei correspctuat, in positivam, & omnino adimplendam obligationem resolvitur: num. 4. ibid.

Vid. *Contractus onerosus ad d. decif. 696.*

Obligatio conditionata, non verificata conditione, evanescit: decif. 1054. numer. 3. Tom. 4. p. 358.

Obligationis correspctivæ adimplementum petere nequit, qui simili obligatione ligatur, & ex parte sua nunquam dimplevisset: dec. 1064. num. 7. Tom. 4. p. 382.

Ex obligatione correspctiva actio non datur, nisi promissio respectiva prius adimpleta demonstretur: dec. 1070. n. 15. T. 4. p. 398.

Obligatio conditionalis, & a computorum revisione dependens, istis non dispunctis, non est exercibilis, nec credito liquido contrahitur: dec. 1109. n. 22. Tom. 5. p. 36.

Vid. *Fides ad dec. 131.*

Vid. *Adimplementum*.

OBLIGATIO, OBLIGATUS PRO DOTE.

Obligatio patris in dotatione neptis una cum illius patre resolvitur in simplicem fideiussionem pro cautela viri, nec tollit quantum onus ad patrem spectet: dec. 209. num. 2. Tom. 1. p. 327.

Et in casu restitutionis dotis solus pater consideratur unicus, & principalis creditor: numer. 3. ibid.

Obligatio hæredis in promissione dotis est disparata a dispositione testatoris, si in quantitate discrepet; etiam si illa in testamento indefinita non sit, quum a iudice quantitas fuerit constituta, & tunc proprio nomine se obligasse dicitur: dec. 632. n. 5. T. 3. p. 7. Et quum discrepet in tempore, & modo: num. 6. ibid.

Obligatio in constitutione dotis, proprio non adimittitatori fideicommissitenti nomine ab hærede facta censetur, quum a dotata ad sui favorem amplissimam reportaverit renunciationem, & cur: n. 11. ibid.

Obligatio patris pro restitutione dotis receptræ ab uno ex filiis afficit portionem alteri filio obventam: dec. 945. n. 7. T. 4. p. 136.

Obligatio solvendi dotem semper refertur ad scriptos in apoca matrimoniali; præsertim si bona doti affecta possiderent: dec. 989. n. 8. Tom. 4. p. 217.

Obligatio solvendi dotem facta sponso a sponsæ patris, quoad ipsum intelliguntur nomine proprio obligati, si ei dotemolvere indefinite promississent: num. 9. ibid.

Obligatio principaliter ad solutionem dotis non potest excipere, quod prius discutenda sint bona patris sponsæ, ut dignoscatur, an illa sufficiant, vel ne, quum ipsum directe sponsum habeat obligatum: ibid. n. 15. p. 218. Amplia, si bona patris essent intricata, anterioribus que affecta hypothecis; quo casu, nisi coobligatus in bonis propriis adstringi possit; saltem ex doli causa teneretur: numer. 16. ibid.

Vid. *Fratres ad d. dec.*

Obligatio facta a patre pro dote nurus sequitur ejus rem ubicumque devenerit: decif. 1251. num. 1. Tom. 5. p. 281.

Vid. *Obligatus ad dotandum*.

OBLIGATIO, ET OBLIGATUS PRO EVICTIONE.

Obligatio purificata remanet, quoties bona anterioribus creditoribus advocatur, & tunc locus est mandato pro restitutione pretii: dec. 442. n. 2. Tom. 2. p. 216.

Fratres, qui evictionem rei datæ in solum pro dimissione creditorum auctoris independentem a qualitate hereditaria promiserunt, facto loco evictioni, eam integraliter non possunt effugere etiam pro rata spectante ad alium fratrem cohæredem, qui non se obligavit, sed possunt contra eum agere pro eo, quod teneretur pro indemnitate: ibidem, numer. 15. p. 217.

Obligatio evictionis importat veritatem, & realitatem nominis cessi; non exigibilitatem: dec. 628. num. 34. Tom. 3. p. 8.

Hæres, qui ex facto sui auctoris de fundi evictione tenetur, non potest fideicommissum opponere super illo, resistente dispositione textus in *l. vindi cantem*: dec. 766. num. 12. Tom. 3. p. 267.

Obligatus de evictione in venditione rei tenetur liberare a molestiis emtorem, & mandatum ad factum iuste contra illum relaxatur: dec. 767. num. 1. Tom. 3. p. 267.

Obligatus de evictione pro manutentione, exigibilitate, & realitate census; etiam si ex quocumque capite rescinderetur contractus, posito quod rescindatur, pactum istud in jure servatur: dec. 797. n. 1. Tom. 3. p. 229. Amplia, ut tenetur etiam ad fructus, loco tamen damnorum, & interese, donec fors restituitur: num. 2. ibid.

Obligatus de evictione, eveniente casu, tenetur ex

- ex stipulatu: dec. 822. n. 2. Tom. 3. pag. 374.
884. n. 1., & 1045. n. 1. T. 4. p. 22 & 339.
- Obligata mater pro dote filia solidaliter cum filiis, directe potest conveniri, nec dispensandum est, an teneatur, vel ne dotare: d. dec. 822. n. 13 Tom. 3. p. 375.
- Amplia, ut hæc obligatio a fortiori substatueatur, si de ejus tempore vir fuisset in bonis, super quibus revelationem mulier obtinere potuisset. num. 14. ibid.
- Obligatus de evizione subsidarie non tenetur damnum corrigere, nisi prius principalis debitor excutatur: dicta decif. 884. num. 14. Tom. 4. p. 24.
- Limita, si esset solidaliter obligatus: numer. 15. ibid.
- Obligatus de evizione favore emtoris bonorum ejura, quæ hac de causa in istum transiit, non potest per posteriorem contractum in alterum transferre: dec. 1047. n. 17. Tom. 4. p. 284.
- Sub Obligatione evicionis, quam venditor favore emtoris exarasset, refectio melioramentorum super fundo evicto factorum cadit: d. dec. 1045. n. 2., & 4. T. 4. d. p. 339.
- Obligatus de evizione tenetur reficere melioramenta domi evictæ confecta: n. 4. 5. & 6. ibid.
- Vid. *Venditor ad d. dec.*
- Obligatio evicionis facta ab hærede cum clausula *nisi ex dato, & facto proprio* duntaxat, non extenditur etiam ad factum proprii authoris, quando ante istud jus adeam rem, super qua cadit evictio, hæredi fuisset ab illo independentem quesitum: dec. 1116. n. 13. Tom. 5. p. 57.
- Obligatus in casu evicionis ad solutionem pretii rei evictæ, ista eveniente, primum concordatum solvere tenetur, & non liberatur, etiam si offerret dimissionem illius portionis, quam retineret: decif. 1254. num. 2., & 4. Tom. 5. p. 388.
- Obligatus de evizione adventa, non se liberat ex oblatione rei evictæ absque refectioe damnorum, & expensarum, quibus eam patius subiectus fuisset: num. 5. ibid.
- Vid. *Evictio; Promissio evicionis.*
- OBLIGATIO MINORIS, ET MULIERIS.**
- Obligatio mulieris non resolvitur in simplicem hypothecæ remissionem, sed importat realem, & effectivam jurium transfusionem, quum illa nomine proprio se obligaverit, & jura cesserit: dec. 134. n. 10 Tom. 1. p. 208.
- Obligatio mulieris dotis medietatem excedens non substatueatur: dec. 198. n. 5. Tom. 1. p. 312.
- Limitatur, quum detractio medietatis dotis prætenditur non a muliere, sed ab hærede, cui tale non competit privilegium, nisi a muliere vivente fuerit allegatum: n. 6. ibid.
- Obligatio mulieris ex defectu causæ, juxta verba statuti, nulla est: decif. 531. numer. 7. Tom. 2. p. 361.
- Obligatio matris ex justa, & sufficienti causa emissa dicitur, ad liberandum filium a carceratione: num. 8. ibid.
- Obligatio matris, pro dote a filio recepta, & ab eo restituenda, valde congrua est, & est valida, & justa: num. 9. ibid.

- Obligatio mulieris per unicum actum ultra medietatem dotis in totum est nulla: dec. 607. num. 4. Tom. 2. p. 474.
- Et tunc ex integro ea contempta valide pro alio usque ad medietatem obligatur: n. 5. ibid.
- Obligatio mulieris valida est, quum vir tunc habuit plura bona, & quibus usque ad dotis medietatem potest relevari: n. 6. ibid.
- Et quum in bonis viri pro eadem revelatione remanet quartum dotale: num. 7. ibid.
- Vid. *Quartum dotale ad d. dec.*
- Obligatio mulieris totam dotem comprehendens in totum corrumpit: decif. 777. num. 27. Tom. 3. p. 286.
- Obligatio minoris, & mulieris urgente causa, etiam in origine injusta substatueatur: dec. 780. num. 4. Tom. 3. p. 293.
- Obligatio mulieris licet medietatem dotis excederet, adhuc substatueatur, quando adversus virum revelationem habet, deque illius insufficientia non constat: decif. 856. num. 3. Tom. 3. p. 441.
- Non potest ejus exequutio ab hæredibus impugnari, si eadem vivens ab eadem non reclamasset: num. 4. ibid.
- Amplia, etiam si dicta obligatio de licentia superiorum emanasset, cum conditione, ut salva remaneret dotis medietas, quia conditio de jure inhærens supra juris dispositionem non operatur: num. 5. ibid.
- Subamplia, ut neque nulla esse possit ex causa inofficisioritas, quando legitima pro filiis salva remanet: num. 6. & 7. ibid.
- Vid. *Inofficisioritas ad dictam dec.*
- Obligatio ab initio nulla, uti facta a minore, convalidatur, si factus minor idem debitor sibi solutionem accollasset: dec. 863. num. 3. Tom. 3. p. 454.
- Obligatio mulieris, & minoris de solemnitate defectu non redarguitur, si antea contractum sibi ipsius utilem inissent: dec. 967. num. 3. Tom. 5. p. 182.
- Obligatio facta a muliere pro eximendo viro a carceribus, tamquam ex justa causa, etiam sine solemnitatibus, substatueatur: dec. 1127. num. 9. Tom. 4. p. 84.
- Obligatio mulieris a viro circumventæ non substatueatur: dec. 1167. num. 1. Tom. 5. p. 178.
- Obligatio facta a muliere in extremis laborante favore primi viri ab isto dolo extorta presumitur; præsertim si fieri potuisset ante morbum: num. 4. ibid.
- Obligatio facta a muliere pro eximendo viro a carceribus ab uno ex creditoribus ei committatis, quando plura mandata fuissent præventive expedita, non substatueatur, ex quo illa non obstante, potuisset ab aliis creditoribus carcerari: num. 5. ibid.
- Obligatio mulieris ut dolo extorta dici queat, plures conjecturæ simul sumptæ sunt considerandæ: ibid. num. 12. p. 179.
- Obligatio mulieris a viro seductæ, ob defectum consensus necessarii, nequit per judicis decretum convalidari: num. 13. ibid.
- Obligatio mulieris, & minoris insinuationem requirit, & sine ista non substatueatur: n. 14. & 15. ibid.

Obligatio mulieris a viro circumventâ, doloſe extorta ex pluribus ſimul junctis conjecturis probatur: dec. 1249. num. 1. Tom. 5. p. 374.

Obligatio mulieris iniſta ex falſa cauſa non ſubſtinetur; num. 2. ibid.

Ampliâ, ut tali caſu ex defectu conſenſus dicatur corruere. n. 3., & 16. ibid.

Obligatio mulieris pro eximendo viro a carceribus facta, non dicitur ex cauſa urgenti, & juſta, quando vir ære alieno preſſus ab aliis creditoribus ſe non poſuiſſet per eandem mulieris obligationem liberare: numer. 4. ibid.

Obligatio mulieris non ſubſtinetur, ſi ſuper bonis viri revelationem obtinere non poteſt: num. 6. ibid.

Obligatio mulieris facta favore viri tempore quo letali morbo laboraſſet pro debito longe ante morbum contracto, dolo extorta præſumitur: num. 7. ibid.

Obligatio mulieris extorta dolo a viro probatur, ex quo ad interpoſitionem decreti, vir pedaneum iudicem, & cauſidicum ab altero iudice ſubdelegatum accedere procurat: ibid. num. 12., & 14. p. 375.

Obligatio mulieris favore viri an requirit inſinuationem; num. 17. & 19. ibid.

Vid. *Contractus minorum &c. Mulier quoad contractus; Læſio quoad eoſdem; Minor; & Salva medietate dotis.*

OBLIGATIO DE RESTITUENDO PRIORIBUS, ET POTIORIBUS.

Obligatio huiusmodi facit pecunias extare; dec. 414. num. 20. Tom. 2. pag. 173. 842. n. 6. Tom. 3. p. 42., & 1242. n. 1. Tom. 5. pag. 354., & 1331. num. 1., & 32. Tom. 6. p. 156.

Ad Obligationem prædictam non obligatur mulier in concuſſu creditorum ſuper bonis viri, petendo reſtitutionem dotis in vim privilegii in §. bis conſequens: deciſ. 1188. num. 27. Tom. 5. p. 234.

Vid. *Cenſus.*

OBLIGATIO SOLIDALIS.

Vid. *Creditor quoad actiones.*

Vid. *Fidejuſſio ad dec. 235.*

Obligatio ſolidalis in facto individuo afficit quemcumque ex promittentibus, & obligatis: dec. 429. num. 13. Tom. 2. p. 201.

Ad Obligationem ſolidalem inducendam in fratre, ex quo vivat in communione cum coobligato, rigorosè communio cum omnibus requiſitis probanda eſt; & quando ſecus: dec. 713. num. 11. Tom. 3. p. 170.

Obligatio ſolidalis operatur, ut ex ea ligatus ſit debitor principalis, & correus debendi: dec. 875. num. 1. Tom. 4. p. 10.

Vid. *Excuiſio debitoris.*

Vid. *Negligentia ad d. dec.*

Obligatus ſolidaliter, ſi a creditore ceſſionem crediti iſtius cum obligatione de exigibilitate reporet a fidejuſſione tantum non liberatus, ſed verus factus creditor dicitur: deciſ. 980. num. 7., & 8. Tom. 4. p. 204.

Obligatio ſolidalis operatur, ut talis obligatus, uti principalis reus debendi reputetur: deciſ. 1022. num. 2. Tom. 4. pag. 294., & 1130. num. 1. Tom. 5. pag. 93., & 1370. num. 1. Tom. 6. p. 232.

Vid. *Creditor ad dec. 1037.*

Obligatus ſolidaliter cum altero, totum ſolvendo debitum, pro medietate totum ſolvere dicitur: deciſ. 1109. num. 5., & 1171. num. 1. Tom. 5. p. 36. & 184.

OBLIGATIO, OBLIGATUS AD SPONSALIA.

Obligatio ſponſalium ad effectum coactionis non oritur a deſiderio ſponſalia contrahendi: dec. 682. num. 8. Tom. 3. p. 112.

Obligatione, ad ſponſalia non ligatur filius familias, neque ad dotandum tenetur ex urbis ſtatuto: dec. 834. n. 1., & 2. T. 3. p. 394. Ampliâ, ut talis obligatio corruat, etiam ſi fuiſſet correſpectiva ad reſarcimentum honoris mulieris ablati, quæ jactura per amantis conſeſſionem non probatur; ibidem, numer. 4. p. 395.

Limita tamen, ſi filius familias eſſet advocatus, ſequè pro patrefamilias gereret: numer. 8., & 9. ibid.

Vid. *Filius familias, & Conſenſus; & Re-promiſſio mulieris in ſponſalibus.*

OBLIGATUS IN GÈNERE.

Obligatus ex præcepto teſtatoris ſubſtentionem alicui ſubmiſſitare ad effectum in litteratura proſiciendi, ſi deſecerit, nequit ſub prætextu non idoneitatis illius, bonorum reſtitutionem ſequitare: dec. 88. num. 4. Tom. 1. p. 132.

Vid. *Conditio ad diſſom dec. 88.*

Obligatus de evictione tenetur ad omne id, quod intereſt rem evictam non poſſideri: deciſ. 264. num. 1. Tom. 1. p. 429.

Obligatus taliter nequit ſuper eadem rei agere: dec. 274. n. 2. Tom. 1. p. 444.

Obligatus cum hac conditione -- *ſolutis ante immiſſionem* -- vel ſolvere debet, vel depone; dec. 297. num. 4. Tom. 1. p. 471.

Et hoc debet agere prælationem prætendens: num. 5. ibid.

Obligatus deponere pecunias favore creditorum potiorum, & anteriorum ſuper aliquo fundo, debitoris figuram gerit, ſolumque exigere poteſt cautionem de reſtituendo prioribus &c. & ideo idem eſt, & ſi contra illum relaxetur mandatum ad ſolvendum, & deponendum: dec. 414. n. 5. Tom. 2. p. 171.

Obligatus ex pretio fundi creditores dimittere anteriores, ſi alii ſolvat, tenetur eiſdem ſatis facere; & ob id mandatum relaxatur: ibid. num. 7. p. 172.

Vid. *Mandatum ad hanc dec.*

Obligatus pro exactione diligentias facere ex ſua conſeſſione, ab illa ſub prætextu ſaculatis, vel urbanitatis reſilire non valet: deciſ. 417. num. 7. Tom. 2. p. 180.

Obligatus clare mandati juſticiam ejus obligationi innixam redarguere non poteſt: deciſ. 442. num. 14. Tom. 2. p. 217.

Obligatus ad exhibendum ex facto ſuorum miniſtrorum libros deperditionum, & caſu fortuito non tenetur; ſecus ſi conſervare promiſerit: dec. 454. num. 6., & 7. T. 2. p. 238.

Obligatus ſalvum conductum reportare, ſi illud obtinuit, & præſentari fecit una cum apoca, quæ fuit ab alio contrahente ſubſcripta

ra, suæ satisfecit obligationi, & alius contrahens sibi imputet, si formam ejusdem posita non approbet, & quare: dec.481. n.4. Tom.2. p.282.

Obligatus, vel ad hoc, vel ad illud faciendum alternative, habet electionem, ut potius uni, quam alteri det executionem: decif.696. num.10. Tom.3., & 731. num.6. Tom.3. p.140. & 200.

Obligatus ad extinguenda debita fructifera, ex quo fructifera rem receperit, suæque non satisfaciens obligationi, tenetur ad fructus; licet requisita castrensis ei non fuerint interpellata: d. dec.696. n.12. T.3. d.p.140. Vid. *Contractus onerosus ad d. dec.696.*

Obligatus ad locorum montium restitutionem tenetur etiam ad fructus decursos a die contractæ obligationis, usque ad illorum extractionem, si fuerint extracta: dec.700. n.1. Tom.3. p.144.

Obligatus alternative, vel ad rem fructiferam, vel infructiferam, & jam si diem, qua fructuum cursus debuisset incipere, designasset, non potest ejus obligatio, potius ad tradendam rem fructiferam, quam infructiferam trahi, inio debet ad infructiferam, tamquam debitori favorabilior: dec.731. n.9. Tom.3. p.200.

Obligatus ad fructuum solutionem censetur proportionabiliter ad tramites capitalis fructifera, & non ultra illud: dec.748. num.1. Tom.3. p.230.

Obligatus præcisè ad solutionem debiti individuati non potest ex quocumque alio titulo obligationem excutere: decif.822. num.21. Tom.3. p.375.

Obligatus ad adimplementum facti A. non potest se per æquipollens liberare, offerendo quanti illud refundere interfit, sed debet omnino obligationi satisfacere juxta, quod facere potuit: dec.899. n.3., & 4. T.4. p.53.

Obligatus de exigibilitate cambii favore tertii, dicitur istius favore stipulationem commississe, quando non obstante expeditione mandati, illius debitor non solveret: dec.1008. num.1. Tom.4. p.256.

Vid. *Exigibilitas.*
 Vid. *Filius familias ad dec.1330.*
 Vid. *Arbitri.*

OBLIGATUS AD DOTANDUM.

Obligatus ad dotem ex fideicommissi fructibus etiam administratorio nomine dandam, si illos hanc excedentes perceperit, de proprio tenetur: dec.606. n.20. Tom.2. p.477.

Obligatus se ad dotem administratorio nomine testatoris, ad ejus fructus non tenetur, nisi quando defuncti obligatio successisset; quare si ante eam se obligaverit, proprio nomine fecisse dicitur: decif.632. numer.8. Tom.3. p.17.

Vid. *Obligatio pro dote.*

OBLIGATUS AD INVESTIMENTUM.

Obligatus ad investimentum si de eo neglexerit, tenetur ad eos fructus loco damnorum, & interesse, qui ex illo promanassent: decif. 911. num.1. Tom.4. p.75.

Amplia, etiam si ille, cujus favore fieri de-

buisse multiplicum, illummet fundum possideret, cujus pretium fuisset reinvestiendum, simulque multiplicandum, quoties de tali testamento notitiam non habuisset: num.2. ibid.

Obligatus ad investimentum non fit debitor pecuniarius, sed speciei investiendæ: numer.3. ibid.

Obligatus ad investiendum pretium fundi, ejusque fructus multiplicandos, si de hoc neglexisset, ad eosmet fructus tenetur, qui ex eodem investimento, & multiplico fuissent exorturi: dec.912. n.2. Tom.4. p.77.

Obligatus hæres ad annuum investimentum de mandato testatoris, non tenetur vendere animalia pro agrorum cultura intervenientia, neque domos mobilibus expoliare, ut pretium reinvestiret: dec.1377. n.4. T.6. p.260.

OBLIGATUS AD LIBERANDUM A MOLESTIIS.

Obligatus ad liberandum a molestiis, tenetur post elapsas præfixiones terminorum sibi cum effectu molestias assumere, & molestiarum penitus liberare: dec.891. n.1. & 3. Tom.4. p.37.

Timor justus est ille de amissione crediti, quando creditor sit ætate proventus: numer.2. ibid.

Amplia, si post elapsas plures præfixiones terminorum suæ non satis fecisset obligationi: num.3. ibid.

Suspicio vehemens oritur ex eo, quod Obligatus ad liberationem a molestiis malè foveat jus, quando de die in diem molestias assumere detredat: n.5. ibid.

Obligatus in actu venditionis ad assumendas sibi molestias infixas super re vendita favore emtoris, vix incepta licet, istum liberare tenetur: dec.918. n.1. Tom.4. p.87.

Amplia, ut sufficiat, quod quoquomodo molestia inferatur, etiam per actum extrajudicalem: n.2. ibid.

Subamplia, quod molestatus non tenetur recognoscere, an sit iustus, vel iniustus: n.3. ibid.

Obligatus, ut supra, si in iudicio liberationis à molestiis pulsaretur, sed nomine proprio tantum, & ad propriam defensionem compareat, non se liberat ab obligatione sibi assumendi molestias: n.4. ibid.

Scientia, quam habet emtor de anteriori hypotheca super re eunta non prodest venditori, ne tenetur sibi molestias assumere, quando ex lege contractus est ad eas obligatus: n.5. ibid.

Vid. *Liberatio a molestiis; & Molestia.*

OBLIGATUS AD RELEVANDUM.

Obligatus ad relevandum non potest condemnari, ad plus, quam ille, qui erat relevandus: dec.414. n.1. Tom.2. p.171.

Obligatus relevare quomodo tenetur ad fructus expostulatos pro relevatione damni passi ab eo, qui relevandus est: dec.503. numer.2. Tom.2. pag.318.

Obligatus ad relevationem qui unice molestias passo causa damni dedit, debet illud rescire: n.3. 5. & 6. ibid.

Vid. *Interpellatio, & Relevatio.*

OBLIGATUS AD VENDENDUM.

- Obligatus vendere domum cum consensu uxoris, etiam ea invita ad confectionem instrumenti, tamquam ad factum proprium obligatur: dec. 999. n. 2. & 5. Tom. 4. p. 237.
- Obligatus vendere fundum non liberatur per acquipollens, si vellet refundere pretium damni, quum ad præcise promissæ adimplendæ teneantur, & quare: n. 6. & 8. Ibid.
- Amplia si in promissione adsit obligatio cameralis: n. 7. Ibid.

O B L I V I O.

- Oblivio post lapsum decenni in facto alieno præsumitur: dec. 147. n. 9. Tom. 1. p. 236.
- Oblivio circa factum proprium non præsumitur: dec. 1226. n. 17. Tom. 1. p. 315.

O B R E P T I O.

- Obreptitia gratia videtur per eam narrativam solam, quæ est dolosa, aut reticetur aliquid, propter quod summus Pontifex, aut gratiam non concessisset, aut difficilior: dec. 287. num. 7. Tom. 1. p. 457.
- Obreptionem non causat expressio, quæ difficiliorem gratiæ impetrationem non reddit. Ibid. n. 8. & 10. p. 458.
- Obreptio provenit ex reticentia in precibus, quod in iure patronatu adsit lex præsentandi semper proximiores fundatoris: dec. 365. n. 5. Tom. 2. p. 81.
- Obreptionem facit non expressa ab extraneo lex in fundatione contenta, quod proximiores fundatoris semper præsententur: dec. 394. n. 16. Tom. 2. p. 133.
- Obreptitia est gratia obrenta sub falsa narrativa, quod aliud beneficium, quod prius obtinebatur, non sit residuale, & ideo inæquibilib: dec. 448. n. 4. Tom. 2. p. 229.
- Obreptio, & subreptio promissive accipiuntur, & sunt synonyma: decif. 689. numer. 3. Tom. 3. p. 123.

Vid. *Gratia Apostolica*; *Subreptio*.

OBSERVANTIA IN GENERE.

- Observantia, præsertim proxima, plurimum est attendendum: dec. 22. n. 2. Tom. 1. p. 29.
- Observantia comprobatur interpretationem scripturarum: dec. 31. n. 4. Tom. 1. p. 42.
- Observantia non eliditur ex alia præsentia observantia, & actibus dubiis, & æquivocis: num. 16. Ibid.
- Observantia etiam negativa, demonstrat juris in competentiam: dec. 66. n. 18. Tom. 1. p. 97.
- Observantia diversorum temporum monstrat tempora obligationis: dec. 67. n. 4. T. 1. p. 98.
- Observantia deficit ex productione contrarium iurum: dec. 77. n. 11. Tom. 1. p. 115.
- Observantia excluditur a difformitate actuum: dec. 81. n. 19. Tom. 1. p. 121.
- Observantia dubia non suffragatur: dec. 85. num. 30. Tom. 1. p. 127.
- Observantia, cui jus resistit, probanda est cum qualitate dissensus alterius ex partibus, & subsequata coactione, & acquiescentia. num. 31. Ibid.
- Observantia destruitur ab actibus, & iudicatis contrariis. num. 32. Ibid.
- Observantia pravalet, cui jus, & statutum assistunt. num. 33. Ibid.

- Observantia declarat cuius commodo acquisitio facta fuerit: dec. 89. n. 41. Tom. 1. p. 137.
- Observantia demonstrat, cuius commodo acquisitio facta sit: dec. 91. n. 14. Tom. 1. p. 141.
- Observantia non procedens ex facto ejus contra quem allegatur eidem non præjudicat: dec. 97. n. 16. Tom. 1. p. 151.
- Observantia immemorabilis præbet meliorem titulum de mundo: dec. 115. n. 10. dec. 166. n. 6. Tom. 1. p. 177 & 257.
- Observantia in dubiis multum confert ad interpretationem: dicta decif. 115. numer. 14. Tom. 1. p. 177.
- Observantia omnimodam vim tribuit in possessorio; non ita in examine petitorii: dec. 116. n. 4. Tom. 1. p. 179.
- Observantia condonationis defalci desumi potest ex acquiescentia in electione periti pro æstimandis damnis: dec. 137. n. 19. T. 1. p. 215.
- Et ab acquiescentia iudicis, decreto illa in suspensum relinquentis. Limitatur tamen, si ab isto fuerit reclamatum, & obtemperatio: n. 21. & 25. Ibid.
- Observantia, quæ contractus executionem probat, concludit inobservantiam pro ejusdem ineffectuacione prætenfam: n. 26. Ibid.
- Observantia in quocunque casu plurimum attenditur: dec. 178. n. 9. Tom. 1. p. 277.
- Observantia acquiescentium, & hæredum demonstrat acquisitionem nomine proprio, non hæreditario factam: decif. 186. num. 34. Tom. 1. p. 295.
- Observantia tutricis ignorantis de pactis initis, pupillo non præjudicat: decif. 207. num. 8. Tom. 1. p. 324.
- Observantia tutricis dotandi de bonis primogenituræ, non autem fideicommissi excluditur, si habita pactorum notitia, protestata fuerit velle repetere dotes: n. 9. Ibid.
- Observantia juri contraria probanda est cum omnibus requisitis observantia præscriptivæ: dec. 221. n. 15. Tom. 1. p. 355.

Vid. *Protestatio ad dec. 228*.

- Observantia solutionis canonum demonstrat fundum emphyteuticum non esse deterioratum: dec. 250. n. 15. Tom. 1. p. 407.
- Observantia non deducitur ex actibus ad cautelam, & voluntariè factis: dec. 252. num. 4. Tom. 1. p. 409.
- Observantia plurium sæculorum, præcipue resiliens ex antiquissimis libris, & sub diligenti, & exacta custodia in archivio assertis, observanda est: decif. 269. numer. 13. Tom. 1. p. 436.
- Ex Observantia longæva numquam interrupta oritur præsumtio circa statutum, ut vel per conventionem, vel legem, vel privilegium pontificium fuerit immutatum: num. 16. & 17. Ibid.
- Observantia sine scientia, & patientia illorum, quibus præjudicium affertur, valide nequit introduci: dec. 311. n. 11. Tom. 1. p. 496.
- Observantia proxima summopere est attendenda pro declaratione, & interpretatione voluntatis defuncti: dec. 367. n. 16. T. 2. p. 85.
- Observantia declarat quid, & quantum geri potuerit: dec. 381. n. 34. Tom. 2. p. 116.

Ob-

Observantia præcedentis investituræ non operatur, sed illa, de qua agitur; dec. 407. n. 20. Tom. 2. p. 160.

Observantia longæva, quid fuerit in contractu concessum declarat; dec. 450. n. 2. T. 2. p. 323.

Observantia copulativa cum temporis lapsu debet concurrere ad beneplacitum Apostolicum præsumendum; decif. 468. numer. 15. Tom. 2. p. 261.

Observantia deservit provocationis declarationi. dec. 476. num. 24. Tom. 2. p. 275.

Observantia, uti optimæ dispositionum interpreti, standum est. dec. 509. n. 8. T. 2. p. 327.

Observantia extra casum non attenditur; decif. 532. num. 6. Tom. 2. p. 362.

Observantia contra dispositionem Pontificiam non deducitur ex actibus ante illam, & quare. num. 7. ibid.

Observantia aliarum Ecclesiarum, ubi non viget, Episcopo non prodest. decif. 533. n. 5. & 7. Tom. 2. p. 374.

Observantia exactè continuata, testamenti veritatem confirmat, ut amplius controversi nequeat. dec. 539. num. 13. Tom. 2. p. 374.

Et facit, ne declarationi eidem contrariæ, quæ postmodum ab eo, qui observavit, producantur, censentur fuisse in rerum natura. num. 14. ibid.

Ab Observantia voluntas Statuentium recipit interpretationem. dec. 535. n. 26. T. 2. p. 39.

Observantia reperita in receptione ad confortium est servanda n. 27. ibid.

Observantia subsequuta, quid fuerit conventum declarat; dec. 562. n. 7. Tom. 2. p. 409.

Observantia non desumitur à firmatis in decisione Rotali, unica parte informante, edita, & quæ valide impugnetur. dec. 568. numer. 10. Tom. 2. p. 416.

Observantia deservit in rebus dubiis, quum non repugnet clare disponentis voluntati. numer. 12. ibid.

Vid. *Concordia ad d. dec. 568.*

Ex Observantia & æquivoca beneplacitum Apostolicum non inducitur. dec. 570. n. 26. & seq. Tom. 2. p. 421.

Observantia ex unico etiam actu deducitur. dec. 607. n. 8. Tom. 2. p. 479.

Ab Observantia dotis congruitas magnam vim obtinet; n. 9. ibid.

Observantia in dubio, declarat indultum. dec. 625. n. 15. Tom. 2. p. 505.

Observantia scripturæ privata etiam informi vim præstat; dec. 634. n. 17. Tom. 3. p. 21.

Observantia positiva non deducitur ab actu negativo; dec. 685. n. 16. Tom. 3. p. 119.

Ex Observantia in una parte bene inseritur, quod sic fuerit in consimili practicum. dec. 700. n. 4. Tom. 3. p. 144.

Observantia, qua gravati inter se usi sunt, multum operatur pro interpretatione fidei-commissi, illiusque purificatione; dec. 704. n. 12. Tom. 3. p. 153.

Observantia ultra centenariam quodlibet beneplacitum Apostolicum præsupponit, & quibuscum controversiis silentium imponit dec. 729. n. 26. Tom. 3. p. 197.

Observantia ex actibus æquivocis, & turbidis,

tum in linea præscriptiva, quum interpretativa non comprobatur; decif. 790. num. 18. Tom. 3. p. 315.

Observantia licet sententiarum vi sufficit, non attenditur, quando testatoris menti adversatur; dec. 809. n. 12. Tom. 3. p. 346.

Amplia, si ab eisdem sententiis fuisset appellatum, & integra obtenta restitutio; ibid. num. 13. p. 347.

Observantia longæva declarat, quid senserint contrahentes, & attendi debet pro eisdem contractus declaratione; decif. 838. n. 9. Tom. 3. p. 403.

Observantia in contractibus multum operatur; dec. 872. n. 9. Tom. 4. p. 6.

Observantia est optima legum interpretis quoad actus præcedenter factos; dec. 876. n. 6. & 881. n. 16. Tom. 4. p. 13. & 20.

Observantia citationis defectum nunquam sanat; d. dec. 876. n. 16. T. 4. p. 13.

Observantia ex actibus turbidis, & æquivocis non probatur; præsertim si reperitur interrupta; dec. 886. n. 18. Tom. 4. p. 29.

Amplia, si in arte peritorum relationibus de diametro adversaretur; n. 19. ibid.

Observantia subsequuta in solvendo suam ratam debiti a coobligato retenta, realitatem debiti comprobatur quoad omnes alios; dec. 939. n. 8. Tom. 4. p. 126.

Observantia centum, & ultra annorum tollit omne dubium; dec. 950. n. 7. T. 4. p. 148.

Observantia secularium, sive de p. r. se, sive adhesive ad transactionem omne dubium tollit; dec. 952. n. 11. Tom. 4. p. 154.

Observantia in claris non attenditur; dec. 1005. n. 16. Tom. 4. p. 250.

Observantia multum operatur in materia unionum Ecclesiarum. n. 17. ibid.

Observantia ex actibus litigiosis desumpta nullam vim facit; n. 19. ibid.

Observantia dat intelligentiam contractui in re dubia; dec. 1048. n. 16. Tom. 4. p. 348.

Observantia subsequuta in antecedenti contractu partium intentionem declarat; dec. 1061. n. 19. & 1074. n. 12. Tom. 4. p. 373. & 407.

Observantia subsequuta declarat actum dubium, de quo quæreretur; dec. 1070. n. 11. Tom. 4. p. 398.

Observantia optima est mentis Pontificie interpretis circa id, quod Papa in sua Constitutione, seu indulto concedere intellexerit; decif. 1097. num. 5. & 1092. numer. 5. Tom. 4. p. 439. & se. 7.

Observantia multum operatur ad rem incertam declarandam; decif. 1127. num. 20. & 21. Tom. 5. p. 85.

Observantia immemorabilis, ut statum præbeat, debet concludenter, & cum suis qualitatibus, notoriffis, requisitis probari; dec. 1190. n. 13. Tom. 5. p. 239.

Observantia ista, nihil in contrarium, neque gestum neque actum fuisse requirit; ibid. num. 19. p. 210.

Observantia quadragenaria in materia refectionis aggerum, ut ad quos pertineat, diudicetur, satis est; dec. 1193. num. 16. Tom. 5. p. 45.

- An.pia, si à duobus fulcita iudicatis reperiretur. num. 17. Ibid.
- Observantia attendenda est pro interpretandis indultis, & Apostolicis Constitutionibus: dec. 1242. num. 4. Tom. 5. p. 354.
- Observantia in conflictu opinionum inter doctores attendenda est, ibid. num. 8. p. 355.
- Observantia proxima semper attendenda est in interpretandis Apostolicis Constitutionibus: n. 9. 11. & 17. Ibid.
- Observantia in terminis contractuum semper pravalet illa, quæ ex contrahentium facto deducitur: n. 10. Ibid.
- Observantia judicialis, & continuata multum operatur ad interpretandam legem dubiam. Ibid. n. 19. 21. 24. 25. & 26. p. 356.
- Observantia Bullæ Baronum in materia, quod faveat creditoribus exteris, dicitur inventa: n. 27. Ibid.
- Observantia longæva est optima legum interpretis, & Apostolicarum Constitutionum. dec. 1252. n. 11. Tom. 5. p. 386.
- Observantia ad interpretandum contractum ex mera enunciativa, & facto extranei non desumitur: dec. 1305. n. 31. Tom. 6. p. 92.
- Observantia desumpta ex unico partium facto, attendenda est; non vero ex facto extranei: num. 32. Ibid.
- Observantia ut possit allegari in iudicio, ad instar legis, non potest desumi ex aliquibus quorundam doctorum enunciativis: dec. 1306. n. 1. Tom. 6. p. 93.
- Amplia, quando de uno ad alium casum optima fieri nequeat illatio ex disparitate rationis inter unum, & alterum: n. 2. Ibid.
- Observantia judicialis in tribunali privativo quoad certas causas, & materias statum super illis facere debet: n. 6. p. 94.
- Observantia non est allegabilis adversus declarationem in actu serio emissam: dec. 1373. n. 17. Tom. 6. p. 244.
- Observantia est præ cæteris omnibus, fidelissima legum, & statutorum interpretis. dec. 1375. n. 88. T. 6. p. 257. *Vid. Immemorabilis.*
- OBSERVANTIA IN BENEFICIALIBUS, ET QUOAD ECCLESIAS.**
- Observantia importans tacitū Episcopi consensum validat donationem jurispatronatus, in qua expressus non requiritur: dec. 56. n. 20. Tom. 1. p. 86.
- Observantia Capituli probatur ex ejusdem libris: dec. 115. n. 9. T. 1. p. 177.
- Observantia capitularium contraria eorum statutis est abusiva, nec in Ecclesiæ præjudicium attenditur: n. 11. Ibid.
- Observantia non est abusiva in eis, de quibus statutum non disponit: n. 12. Ibid.
- In iis in quibus statutum non disponit, regula sumi debet a rei indole, & aliis decreti capituli, & observantia. n. 13. Ibid.
- Observantia longæva inagnam vim facit, quoad participationem canonici quotidianarum distributionum: dec. 116. n. 3. T. 1. p. 179.
- Observantia plurimum attenditur in collationibus commendarum Hierosolimitanæ religionis, in quibus proceditur, rejectis juris subtilitatibus: dec. 178. n. 10. T. 1. p. 277.
- Observantia retinendi beneficia incompatibilia est iuri contraria; decif. 221. numer. 16. Tom. 1. p. 355.
- Observantia retinendi commendam religionis Hierosolymitanæ post altum Episcopatum excluditur, ex quo adfuit dispensatio Apostolica. n. 17. Ibid.
- Observantiam præiitio, & impetratio dispensationis, eadem in re excludunt, & defectum præsupponunt: n. 18. Ibid.
- Observantia plurimum confert ad intelligentiam foundationis. dec. 292. n. 4. T. 1. p. 462.
- Observantia verba declarat in quo sensu fuerint prolata: dec. 356. n. 9. T. 2. p. 61.
- Observantia centenaria est attendenda pro interpretatione jurispatronatus dec. 360. n. 4. Tom. 2. p. 70.
- Observantia supracentenariam valide demonstrat familiaritatem jurispatronatus; numer. 6. & 7. Ibid.
- Observantia inconcussa, & longæva jurispatronatus validum tribuit argumentum, æquivalens fuisse argumentum antiquæ doti factum, ex quo illud fuit ex privilegio acquisitum: dec. 401. n. 11. Tom. 2. p. 144.
- Et contrarium asserenti inest onus concludenter probandi. n. 12. Ibid.
- Observantia multum attendenda est, & successione ordo dubius in iurepatronatus ab ea declaratur: dec. 572. n. 4. & 5. T. 2. p. 424.
- Observantia declarat Episcopum opem mentem fuisse non approbanti in fundatione canonica conditionem in iure aberrantem; scilicet admittendi etiam infantem: dec. 592. n. 8. Tom. 2. p. 453.
- Et in subsequuta vacatione, quum præsentium conciliari non haberet aetatem inunxit obligationem reportandi dispensationem super ætate, quam obtinuit: n. 9. Ibid.
- Observantia facilius admittitur in linea interpretativa, quàm præscriptiva reiectionis conditionis a iure aberrantis, a testatore volite in beneficio ab ipso erecto, quum de clara testatoris voluntate non constet: ib. n. 12. p. 454.
- Observantia propiciens servitio, & salutis animarum est favorabilis, & attendenda: dec. 619. n. 38. Tom. 2. p. 497.
- Observantia subiticiendi novo examini vicarios ad nutum amovibiliter electos, cur sit favorabilis, & attendenda: n. 31. Ibid.
- Observantia præcedens per subsequutum contrarium penitus excluditur: dec. 665. nu. 7. Tom. 3. p. 73.
- Observantia contraria tenori foundationis beneficii non inducit ex unico actu: decif. 689. num. 9. Tom. 3. p. 23.
- Observantia interpretativa non admittitur in lege clara: n. 11. Ibid.
- Observantia præscriptiva debet esse uniformis, & cum suis requisitis non interrupta: n. 12. Ibid.
- Observantia ab unico interruptum actu: dec. 695. n. 19. Tom. 3. p. 138.
- Observantia contra reservationes Apostolicas in eam adducentibus semper malam fidem inducit, ac decreto irritanti destruitur: numer. 20. *Vid. Decretum irritans.* Ibid.
- Observantia de præterito multum defertur ad

dignoscendum, an beneficium sit sacerdotale, vel curiale: dec. 741. n. 15. T. 3. p. 217.
 Observantia non resecatur a gratia Apostolica obtemperata ad supplicandum etatis defectum: dec. 753. n. 16. Tom. 3. p. 420.
 Observantia venulissimæ in linea interpretativa multum defertur: dec. 813. num. 20. Tomo 3. p. 356.
 In linea præscriptiva ad præscribendos actus sola quadragenaria sufficit cum titulo colorato, & iste qui sit: ibid. n. 21. p. 357.
 Vid. *Clausul. in benefic. Clausul. -- Sublata -- ad dec. 849.*
 Observantia interpretativa contra clara verba indulti non admittitur: dec. 849. numer. 19. Tom. 3. p. 425.
 Amplia, si ageretur de observantia indulti recentis, quæ ex inobservantia antiquorum nunquam destrueretur: n. 20. ibid.
 Subamplia, si actibus judicialibus in contrarium elidatur, quia judicialiter peracta prævalent extrajudicialiter gestis: n. 21. ibid.
 Observantia in omni materia præcedentibus actibus præbet interpretationem: dec. 870. num. 12. Tom. 4. p. 3.
 Observantia contra breve non est allegabilis, si per clausulam *sublata*, & decretum irritans destrueretur: dec. 874. n. 11. T. 3. p. 10.
 Amplia, si fuisset interrupta ex renovatione, & innovatione superveniente: n. 12. ibid.
 Observantia ex unico non inducitur actu: dec. 949. n. 18. Tom. 4. p. 146.
 Observantia cessat, si actus non fuisset legitime abilis ad præjudicandum renunciatio: utque præjudicet, quæ requirantur; numer. 19. ibid.
 Observantia, in materia nominationis ad justipatronatus, multum defertur: dec. 976. numer. 3. Tom. 4. p. 198.
 Observantia præterita, neque in linea interpretationis, neque præscriptionis contra claram testatoris voluntatem attenditur; numer. 10. ibid.
 Amplia, si ageretur contra successores jure proprio, venientes, & prædecessorum factore non obligatos; n. 11. ibid.
 Observantia stat loco legis, quæ a testatore voluta præsumitur, quando nulla distinctio in jure nominandi ex ejus testamento inter compatronos erueretur: n. 12. ibid.
 Observantia uniformis, & longeva attendenda est, & ex levibus eliditur conjecturis: dec. 1003. n. 15. Tom. 4. p. 246.
 Observantia patroni attendenda est ad beneficii qualitatem explicandam: dec. 1046. nu. 7. Tom. 4. p. 341.
 Observantia demonstrans ad justipatronatus passivum fuisse institutos totaliter extraneos, & non consanguineos a testatore prædictos, denotat istos, vel non fuisse, vel si adiuverint, qualitatibus ab illo volitis caruisse: dec. 1106. n. 14. Tom. 5. p. 30.
 Observantia adducta, uti præscriptiva, allegabilis non est absque suis circumstantiis: dec. 1191. n. 12. Tom. 5. p. 242.
 Observantia uti interpretativa allegata, si turbida reperitur, & æquivoca, nil operatur:

n. 13 & seq. ibid.
 Observantia non assumit vim ab enunciativa, quæ contradictionem involveret: dec. 1219. n. 16 & 17. Tom. 5. p. 295.
 Observantia ex facto patronorum desumta in linea interpretativa nil operatur adversus clericum de linea fundatoris vocata, quando illa suffocata remaneat in clara lege a fundatore præscripta: dec. 1321. n. 19. T. 6 p. 134.
 Observantia in linea præscriptiva, ad effectum abrogandi qualitates a fundatore requisitas, non prodest, nisi justificetur, quod sit uniformis, non interrupta, & cum coactiva circumstantia; scilicet, quod clerici de linea fundatoris sint repositi a presentibus per patronos: n. 20. ibid.
 Observantia, & communis reputatio possunt efficere, ut beneficia, quæ ex primæ institutione dignitates fuissent, quadragenariorum decursu, gradum, & dignitatis nomen amittant: dec. 1354. num. 20, & 21. Tom. 6. p. 196.
 Observantia probanda est in linea præscriptiva adversus clericum de linea fundatoris immediate, & absque facto patronorum ex lege fundationis vocatum: dec. 1364. num. 6. Tom. 6. p. 221.
 Amplia, si talis observantia redderetur æquivoca, & ad alia referibilis beneficia, & non esset qualificata a coactione, scilicet, quod clerici de familia infisterint pro institutione, & tamquam patronorum presentatione destituti, fuissent repositi: n. 7. ibid.
 Observantia centenaria non operatur in actibus facultativis, nisi expressa supercedat contradictionem cum subsequente patroni acquiescentia: dec. 1369. n. 17. Tom. 6. p. 231.
 Observantia immemorabilis, in materia habitus ecclesiastici, plurimum attenditur: dec. 1394. n. 8. 11., & 14. Tom. 6. p. 294.
 Vid. *Habitus*.
OBSERVANTIA QUOAD DISPOSITIONES FIDEICOMMISSARIAS ET TESTAMENTARIAS.
 Observantia in dispositione per se clara non attenditur: dec. 207. n. 7. Tom. 1. p. 324.
 Observantia contraria successorum, non potest infringere dispositionem satis claram: dec. 228. n. 19. Tom. 1. p. 369.
 Observantia exclusionis masculi ex duplici medio seminio in ingressu, non trahitur in progressu: dec. 305. n. 25. Tom. 1. p. 485.
 Nec quum diversus est dispositionis casus: numer. 26. ibid.
 Observantia longissima pluries repetita, & nunquam controversa, testatoris voluntatem declarat: dec. 311. n. 8. T. 1. p. 495.
 Observantia quid in sententia concessum, & observatum fuerit, ostendit: dec. 619. n. 23. & 33. Tom. 2. p. 496. & seq.
 Observantia centenaria, etiam præcipue a sententia illam antecedentibus dat quæcumque meliorem titulum de mundo. n. 24. ibid.
 Observantia est optima legum interpres quoad actus præcedenter gestos, & præcedenter volita: dec. 881. n. 10. Tom. 4. p. 20.
 Observantia, respectu unius ex feminis æque

vocata, impletum operatur quoad alias in eadem navi positas; dec. 887. n. 6. T. 4. p. 30.
 Observantia subsequa, testatoris voluntatem declarat; dec. 897. n. 10. Tom. 4. p. 46.
 Observantia multum attenditur; dec. 898. n. 7. Tom. 4. p. 51.

Vid. *Mens ad dec.* 1089.

OBSERVANTIA QUOAD EMPHYTEUSIM.

Observantia, & consuetudo in omnibus operatur, & etiam in declarando, an in investituris sit concessa facultas alienandi; dec. 674. n. 11. 12. 13. 14. & 15. Tom. 3. p. 94.

Vid. *Consuetudo quoad emphyteusim.*

OCCULTATIO.

Ocultatio bonorum non potest opponi adversus curatorem, ex quo se pro deposito dotis creditorem allegaret, quando in substantia tale depositum fuisset fictitium ad aliquem finem directum; dec. 1155. n. 3. T. 5. p. 151.
 Occultatio scripturarum praesumitur facta ab illo, contra quem probant, & faciunt; dec. 1388. n. 3. Tom. 6. p. 281.

OCCUPANS; OCCUPATIO.

Occupans bona fideicommissaria sine inventario, de illis rationem reddere tenetur; decif. 104. n. 4. Tom. 1. p. 160.
 Occupatio illicita bonorum in supremo Principe non praesumitur; dec. 1375. num. 84. Tomo 6. p. 257.

ODIOSITAS.

Odiositatis causa ad removendum parochum, non probatur ex dicto hominum illius communis, qui sub nomine illius talem agentem libere adversus illum; dec. 1069. n. 18. & 19. Tom. 4. p. 395.
 Odiositatis populi ut parochus privari debeat cura; praesertim ex litis sustentatione causata, non attenditur; & quare: ibidem. numer. 24. p. 396.

OECONOMUS.

Oeconomus; diminutis pensionibus, removendus est, & reintegrandus titularis ad administrationem fructuum, quam favore pensionariorum dimiserat; dec. 20. n. 1. & 64. num. 1. Tom. 1. p. 27. & 93.

Oeconomus super fructibus beneficii appositus non est removendus, donec pensionarii non sint integre satisfacti; d. decif. 64. numer. 10. Tom. 1. p. 94.

Penes Oeconomum libri computistarum sterile praesumuntur; dec. 591. n. 7. T. 2. p. 450.

Vid. *Libri in genere.*

Oeconomi deputatio pro perceptione fructuum, ad effectum solvendi pensionem, & residuum titulari, confert utrique parti; dec. 806. n. 4. Tom. 3. p. 41.

Oeconomus, qui sit vir sagax, & solers, non praesumitur sine utilitate suae oeconomiae ad transactionem cum fideiussionibus devenisse; 1080. n. 16. Tom. 4. p. 417.

Oeconomus deputandus est Ecclesiae parochiali vacanti, donec ad eam legitimus successor assumatur; dec. 1198. n. 4. T. 5. p. 254.

Oeconomus deputandi jus in tali casu spectat ad Episcopum; n. 5. ibid.

Oeconomus a creditorum cœtu deputatus, si

aliqui praedictum inferat, hoc tenet creditores, qui eum elegerunt; dec. 1233. n. 4. & 5. Tom. 5. p. 332.

Oeconomus deputandus est administrationi bonorum fideicommissariorum, quando haeres fideicommissarius speratur; decif. 1263. nu. 8. Tom. 5. p. 403. & 1311. n. 17. T. 6. p. 112.
 Amplia, etiam in terminis, in quibus speratus haeres ex pluribus personis oriri posset, quae sola dubietas facta est, ut nemini ex istis administratio concedatur; d. dec. 1311. n. 18. Tom. 6. d. p. 112.

Vid. *Administratores.*

OFFICIALIS.

Officialis Communitatis habens mandatum, quod certum modum ei ad beneficium praesentandi prescriberet, si ejus excederet limites, in actum nullum incurreret; decif. 1100. n. 5. Tom. 5. p. 12.
 Officialis sacri montis fides de re ipsius, & ad iurum munus pertinente plene probat; decif. 1173. n. 26. Tom. 5. p. 190.

OFFICIUM IN GENERE.

Officium praesidis, seu iudicis camerae in comitatu Venetico in locum antiqui procuratoris Caesaris susseptum est; dec. 83. n. 1. T. 1. p. 126.
 Officium Noravianus est de regalibus principis, & non potest distrahi a possessore; dec. 780. nu. 8. Tom. 3. p. 291.

Officium Cancellarii, non est spirituale, nec spiritualitatem annexum; & tamen quum Papa manus apposuerit, inferior collator non potest conferre; dec. 494. n. 10. T. 2. p. 303.

OFFICIUM VACABILE.

Officii vacabilis amissio in ejus vergit damnum, qui vendere, & investire renebatur; & tamen vacare passus est, vel ejus fideiussionis; dec. 562. n. 32. Tom. 2. p. 407.

Officii vacabilis dati, ut super donatarii viri, curreret, qui illud exerceret, fructus ut vivens perciperet, donati dicuntur, non autem, ut eo resoluta a donatario debeatur aestimatio, nisi resignaverit; n. 33. ibid.

In Officii vacabilis pretio aequitas legis Curabit non intrat; dec. 598. nu. 2. contrarium; nu. 5. Tom. 2. p. 463.

Officia vacabilia, secluso Principis interelle, sunt sicuti cætera bona patrimonialia, & super eorum fructibus, & proventibus cadit hypotheca; n. 4. ibid.

Officii vacabilis venditio quid sit; n. 7. ibid.

Officium spectat ad illum, favore cuius libera fructuum perceptio, ac officii dispositio, mediante reservatione decreti, conceditur; dec. 1090. n. 6. Tom. 4. p. 436.

Super Officio vacabili reservatio libere dispositionis importat quid plus, quam simplex hypotheca, sive attergatio pro maiori creditoris securitate, sed effectivam dominii translationem in illo, de cuius pecuniis fuisset adeptum; n. 13. ibid.

In Officiorum vacabilium materia, administrator componendurum datarique plenam fidem facit; ibid. n. 14. p. 437.

Officium vacabile etiam pro rata illi acquiritur, qui pretii partem, animo adipiscendi condominium exsolvit, licet sub unius tantum

nomine tota expleretur solutio, sub cuius vitæ periculo illud stare deberet: n.15. *ibid.*
Super Officio vacabili dominium non adipiscitur, qui pecunias istius emtori mutuo dedit, licet sui favore decretum reservasset, quando inter emtorem, & mutuo dantem pecunias aliquis alius præcellisset contractus, quo casu iste simplicem hypothecam super eo sibi vindicat, & quando fecus: dec. 1123. nu. 1. *Tom. c.p.70. Vid. Dominium ad hanc dec.*
Super Officio vacabili dominium consistit in libera dispositione fortis, & fructuum: *ibid.* num.7. p.71.
 Idem probatur ex participatione fructuum, ad quam pro rata sui capitalis in emtione erogata, quis fuisset admittus: n.11. *ibid.*
 Non probatur ex enunciativa titularis, quum hæc ad simplicem tituli adeptionem sit referibilis; *ibid.* n.19. p.72.
Officium non adipiscitur, donec Papæ autoritas non superveniat: n.22. *ibid.*
Offici vacabilis perficitur adeptio ex sequuta resignatione cum reservatione decreti liberæ dispositionis: n.24. *ibid.*
Officium vacabile a duobus adeptum parit fructus unicuique pro rata proportionabiliter ab utroque erogata: dec. 1124. n.a. T.5. p.74. *Vid. Condominus ad d. dec. 1124.*
OFFICIUM VACABILE QUOAD FRUCTUS.
Officiorum vacabilium fructus in titulum adeptorum cum reservatione decreti favore alterius, ad eundem titulare pertinent, istique ordines diriguntur, & quomodo: decif. 1123. n.25. *Tom.5.* p.72.
Super Officio vacabili fructus debentur condomino pro rata ad eum spectante, nec possunt a titulari sub usura pretexto retardari: dec. 1186. n.5. *Tom.5.* p.229. *Vid. Vacatio officiorum.*
O M I S S I O.
Omissio descriptionis ab eis, ad quos spectat, non importat, quod dispositionem impugnaverint, si descriptionem fecerint ad formam dispositionis: dec.89. n.25. T.1. p.136.
Omissio inventarii, & alienationes necessariae, legitimæ consumptionem præsumere non faciunt: dec.169. n.26. *Tom.1.* p.264.
Omissio inventarii, & alienationes voluntariæ, detractiones consumtas præsumere faciunt: *ibid.* n.27. *ibid.*
Omissio descriptionis crediti, quum de eius veritate constat, ejus satisfactionem non tollit: dec.477. n.8. *Tom.2.* p.277.
Omissio inventarii inter cohæredes suppletur ex descriptione honorum facta a defuncto: dec.761. n.16. T.3. p.260.
Omissum in dispositione hominis consulo dici debet omissum: dec.1070. n.10. T.4. p.399.
Omissio inventarii potius est testatoris tribuenda, quam pupillo, cui ille tutorem dedisset: dec.1155. n.14. *Tom.5.* p.152. *Vid. Defectus inventarii.*
ONUS IN GENERE.
Onere duplici gravari quis non debet: dec. 19. n.7. *Tom.1.* p.25.
Onus, cui iniunctum est, eidem emolumentum

relictum declarat: dec.53. n.13. T.1. p.81.
Onus infixum rei transit tantum in illius possessorem: dec.99. n.5. *Tom.1.* p.154.
Secus, quando est personale: n.6. *ibid.*
Onus elegnolius appositum in consilium, onus non importat: dec.143. n.27. T.1. p.229.
Onus conferri non potest in invitum in proprii juris, & libertatis detrimentum: decif. 166. n.10. *Tom.1.* p.257.
Oneris cuiuscumque resectio in bonis libere assignatis, ut libera sint, importatur: decif. 208. n.13. *Tom.1.* p.326.
Onera, quæ sint per beneficiatum adimplenda; & ista sunt ad firmandum beneficii valorem demenda: dec.438. n.3. & 4. T.2. p.211. *Vid. Acceptans in princ.*
Onera in hærede sunt semper strikte interpretanda: dec.621. n.24. T.3. p.16.
Onus assumtum sibi quisque imputare debet, nec ab eo potest reclamare: dec.646. numer. 10. *Tom.3.* p.42.
Onus aliqui præcise iniunctum in communitate non dicitur, si alia obligetur peragere cum eo incompatibilia: dec.665. n.10. T.3. p.74.
Onera extraordinaria, nempe livellum, canones, & similia, debent exprimi in venditione prædii; ne secus venditor favore emtoris evictioni subiaceat: decif.776. num.17. *Tom.3.* p.282.
Onus super re tunc dicitur ab emtore acceptatum, quando scientiam de illo habuit: numer.22. *ibid.*
Onus ut dicatur in legitima a filio acceptatum, debet talis acceptatio concludenter probari: dec.866. n.13. *Tom.3.* p.460.
Onera necessaria pro manutentione curæ, eo magis deducta præsumuntur, si posito, quod rectori inhærent, assignatum illi congruum penitus absorberent: dec.950. numer. 4. *Tom.4.* p.148.
Amplia, si adesset observantia, quod eadem expensæ ex particulari assignamento fuissent semper deductæ, & inter cætera onera descripta: n.5. *ibid.*
Subamplia, si restitueretur a procuratore, generali Collegii, quod redditus curæ sibi unitæ perciperet, quod omni probationum genere est præstantius: n.6. *ibid.*
Bulla unionis alicujus Ecclesiæ, si de illius oneribus loquatur, de spiritualibus intelligitur, & verba, & alia onera post mentionem curæ, expressa, sunt similium repetitiva, & non diversorum a supranominatis: n.8. *ibid.*
Onera fixa curæ congruam rectori debitam, non minuunt, si illa ab Ecclesiæ incorporata perfolverentur; adeo ut vicarius dampnum, non sentiat: *ibid.* n.13. p.149.
Vid. Hæres gravatus ad dec.1189.
Onus nulla in legitima impositum fuisse præsumendum est: dec.1227. n.5. T.5. p.344.
Onus non potest imponi a patre super eo fideicommissio, ad quod filius ab ipso independentem vocatur: præsertim, quando, nec tantundem, nec aliquid de proprio pater filio relinqueret: dec.1277. n.11. T.6. p.23.
ONERA CAMERALIA.
Onera cameralia non efficiunt bona primæ

erectionis auctoritate Episcopi Deo pro Ecclesia, vel beneficii dote dicata : dec. 1030. n. 23. Tom. 4. p. 309.

Lin. ita, quoad bona laicalia cum onere missarum relicta, & pro similibus cappellanis assignata : n. 24. ibid.

Onera cameralia afficiunt etiam bona fideicommissaria, illorumque exactores nomine camere illis libere potiri possunt : decif. 1110. n. 28. Tom. 5. p. 40.

Non vero bona ecclesiastica : dec. 1119. n. 19. Tom. 5. p. 64.

Vid. *Catastrum*.

Vid. *Collecta*.

ONUS ASSUMENDI COGNOMEN,

ET ARMA.

Onus prædictum non indicat voluntatem conservationis agnationis : decif. 341. numer. 18. Tom. 2. p. 41.

Onus præfatum quando testator primo vocatis non inunxit, præsumitur, ut has qualitates in illis adeffe scivisset : decif. 1011. numer. 18. Tom. 4. p. 264.

Onus huiusmodi necessarium est in cognatis extraneæ familiæ nomen gestantibus : numer. 20. ibid.

ONUS CELEBRATIONIS MISSARUM.

Onus tale quum alicui demandetur, negari non potest a demandantibus hæredibus satisfactionis pretium : sed solum petere possunt, ut de satisfactione doceatur : dec. 209. num. 1. Tom. 1. p. 326.

Onus prædictum quando dicatur de obligatione positiva capellani injunctum ex mente testatoris, & quando secus : dec. 1003. nu. 8. Tom. 4. p. 245.

Onus manutenendi capellanos spectat ad hæredes universales, ad quos pertinet ius patronatus, & non ad particularem super isto nulum jus habentem : ibid. n. 16. p. 246.

ONUS CELEBRANDI PER SE IPSUM.

Onus prædictum non residet in verbis -- *Presbyter teneatur celebrare, jussuque impedimento existente, faciat celebrare* : quum illa fo. a circumstantia non sufficiat : dec. 829. n. 17. & 18. Tom. 3. p. 357.

Onus huiusmodi non bene infertur ex alio onere residentie, quod fundator beneficio inunxit : n. 19. ibid.

Amplia, ut neque ex poena privationis a testatore indicta in casu contraventionis : quum hoc tendat ad favorem beneficii tantum : numer. 20. ibid.

Subamplia, si concurret centenaria observantia, ex qua deduceretur clericos fuisse admissos : n. 21. ibid.

Vid. *Facultas celebrandi &c.*

ONUS INVESTIENDI.

Onus investiendi limitatum ad tempus, quod vivente primo gravato, expiravit, non officit ulteriori vocato : decif. 607. numer. 6. Tom. 3. p. 77.

Onus investiendi legatum pium impersonaliter a testatore expressum remanet sub dispositione juris a quo debeat expleri : & ob id illius sequitur dominum : decif. 808. numer. 6.

Tom. 3.

Onus idem longe distat ab obligatione tradendi pecunias illius sub tali onere : ibidem numer. 7. p. 344.

Onus investiendi non potest dici, ut illi inhæreat, qui super re sua a Papa facultatem obtinuit investiendi propter absurdum, quod sequeretur : n. 8. & 9. ibid.

Onus huiusmodi donec legatum non sit acceptatum, legatarius non sequitur, secus post acceptationem. n. 10. ibid.

Amplia, si legatarius primum fecisset investimentum in figura domini, quod facit tale onus ratificare : n. 11. ibid.

Vid. *Census quoad evictionem*.

ONUS RESTITUENDI HÆREDITATEM

Onus restituendi arguitur ex digressu ad plures substitutionum gradus, agnationis contemplatione, alienationis prohibitionem, & reciproca lineali volutum : dec. 664. nu. 6. & 9. Tom. 3. p. 455.

Amplia, ex vocatione reciproca inter descendentes, & ex quibus aliis Oldradi consilium cesset : n. 7. & 15. ibid.

OPERARIUS.

Operarius unusquisque dignus est mercede suæ : dec. 625. n. 11. Tom. 2. p. 505.

Vid. *Mercenarius*.

OPINIO.

Opinio masculis favorabilior sequenda est in doctorum consilio : dec. 1142. n. 9, 16, & 29. Tom. 5. p. 119.

OPPIDUM.

Oppidum ex quibus probetur, quod sit Abbatia caput : dec. 745. n. 2, 4, & 7. T. 3. p. 226.

OPUS PIUM.

Vid. *Ecclesia ad dec. 154*.

Opus pium non est nominatio capellani : decif. 392. n. 17. fecus n. 18. T. 2. p. 130.

Maxime, si fiat de clerico, ut ad sacros ordines possit promoveri : n. 19. ibid.

Opus pium, & spirituale nominatio, seu electio capellani, in qua clericus invitatur, ut ad sacros ordines possit promoveri, consideratur : dec. 431. n. 22. Tom. 2. p. 204.

ORDINARIUS IN GENERE.

Ordinarius in paritate votorum potest gratificari personæ sibi magis acceptæ : dec. 84. n. 3. Tom. 1. p. 124.

Ordinarium sine præcedenti iurum cognitione præsumendum non est, sententiam tulle in præjudicium propriæ jurisdictionis : dec. 158. n. 6. Tom. 1. p. 248.

Ordinarius non tenetur requirere, nec expectare qualificatum, ut beneficium præsentato non qualificato conferat : dec. 293. num. 2. Tom. 1. p. 462.

Ordinarii attestations super valore beneficii, visis vendendis, exarata deferendum est : decif. 390. n. 3. Tom. 2. p. 126.

Ordinarius præsumitur optime informatus de qualitate beneficiorum suæ diocesis : numer. 4. ibid.

Ordinarius in fundatione jurispatronatus ad formam legis a testatore prescriptæ dicitur processisse, vel si aliter faciat, eam inmutare

re non valet : dec. 419. n. 4. T. 2. p. 183.
Ordinarii eorumque ministri faciles esse non.
solent ad approbandum iurisdictionem, ideo-
que si illud approbent, iuste fecisse compro-
batur : ibid. n. 9. p. 184.

Ordinarius cogi non potest, ut approbet con-
ditionem in limine foundationis a fundatore
canonicatus volita, quæ sit ad eum admitten-
di etiam infantes : dec. 592. n. 11. T. 2. p. 454.
Declarare procedere tempore aili, non post-
quam in fundacione non fuit factum, & pa-
troni ipsam fundacionem, & ad ejus formam
præsentaciones permiserint : quia tunc at-
tenditur, quid factum fuerit, non quid fieri
potuit. n. 12. ibid.

Ordinarius scire debet qualitates beneficii, de-
que eis vigilare : dec. 753. n. 21. T. 3. p. 240.

Ordinarius non præsumitur voluisse ordinare
clericum ad titulum beneficii manualis, & ad
quid si ordinaret, teneretur : dec. 778. nu. 6.
Tom. 3. p. 287.

Ordinarius in visitationibus beneficiorum suæ
diocesis, titulos teneret recognoscere, ut
sciat legitimos, & illegitimos possessores :
dec. 1060. n. 18. Tom. 4. p. 371.

Vid. *Episcopus*.

ORDINARIUS, QUOD JURISDICTIONEM.

Ordinarius resistente testatoris voluntate, le-
gatum cum onere missarum, siue aliam piam
dispositionem non potest in ecclesiasticum
beneficium convertere, neque id potest ab
hærede exspoliari : dec. 1030. num. 1. & 4.
Tom. 4. p. 305.

Amplia, si illud Ordinarius erigeret, erectio
esset nulla : n. 2. ibid.

Ordinarius habet facultatem exequendi defun-
ctorum voluntates etiam in his, quæ commu-
ni jure adversarentur, dummodo turpia, &
inhonestas non essent : n. 3. ibid.

Ordinarius non potest alterare mentem defun-
cti : n. 4. ibid.

Ordinarius non tenetur probare suam faculta-
tem privatam approbandi confessorios, &
quare : dec. 1190. n. 17. Tom. 5. p. 240.

Ordinarius non habet necesse, ut in transac-
tionibus sibi reseruet, quæ juris sunt, ne dica-
tur, ut juris dispositioni renunciaverit : de-
cis. 1271. n. 7. Tom. 6. p. 9.

Vid. *Episcopus quoad jurisdictionem*.

ORDO IN GENERE.

Ordinem exigens omnes condiciones, & quali-
tates in eo contentas approbat : dec. 1090.
n. 4. Tom. 4. p. 436.

Ordo conditionatus, siue exactus, facit, ut
eum exigens omnes in eo appollitas condicio-
nes approbare dicatur : dec. 1123. numer. 8.
Tom. 5. p. 71.

Vid. *Exigere*.

Ordo iudicialis in iudicio mantentionis non
variatur per dispositionem boni juris ad effe-
ctum mantentionis : dec. 1144. numer. 18.
Tom. 5. p. 131.

ORDO DISPOSITIONIS TESTAMENTARIÆ.

Ordo scripturæ quando dispositionis ordinem
non portet : dec. 898. num. 9. vid. num. 10.

Tom. 4.

Ordo a testatore designatus non est de necessi-
tate servandus, quando ordinasset substitu-
tionem vulgarem anomolam : dec. 925. n. 20.
& 22. Tom. 4. p. 100.

Ordo huiusmodi in substitutionibus non impe-
dit illarum effectus : sed demonstrative stare
intelligitur ad modum succedendi, ne unus
ante alium prius vocatum succedat : nu-
mer. 23. ibid.

Vid. *Testator ad dec. 961*.

Ordo successionum a testatore præscriptus tunc
dicitur inter gravatos inversus, quando no-
va succedendi forma ab illis præscriberetur,
quæ inconciliabilem cum testatoris volunta-
te contrarietatem involueret : decis. 1128.
num. 12. Tom. 5. p. 88.

Ordo successionis a gradu, & prærogativa gra-
dus regulariter inter agnatos, & cognatos :
dec. 1166. num. 16. Tom. 5. p. 173.

Ordo succedendi non consideratur favore ma-
sculi ex fratre testatoris agnationem conser-
vantis, quando ab isto consideratur appa-
ret in casu remoto in defectum masculorum
ex femina : decis. 1247. num. 19. & 20.
Tom. 5. p. 369.

ORDO SACER.

Ordinibus sacris initiari verificatur solum in
masculis : dec. 44. n. 6. Tom. 1. p. 67.

Ex Ordinum minorum susceptione animus erga
statum clericalem arguitur : dec. 621. num. 4.
Tom. 2. p. 500.

ORIGINARIUS, ORIGO, ORIUNDUS.

Originarius ejusdem loci censetur natus acci-
dentaliter aliunde ex patre alicujus loci,
qui ibidem plurimum suorum bonorum habet :
dec. 235. n. 1. Tom. 1. p. 379.

Admunicula ex quibus hoc probatur, con-
numerantur : num. 2. ibid.

Originis requisitum habere dicitur, qui natus
est ex jura civica illius loci obtinente : de-
cis. 555. num. 4. Tom. 1. p. 394.

Originem non amittit natus extra patriam : nu-
mer. 5. ibid.

Vid. *Domicilium*, & Vid. *Filius dec. 555*.

Originarium alicujus loci quem esse, satis ex
fide baptismatis probatur : dec. 1113. num. 2.
Tom. 5. p. 47.

Oriundus, ut ad civitatis munera oriendis de-
ferenda admittitur, suam originem per fi-
dem prædictam satis probat : ibid. n. 3. p. 48.

Origo accidentalis non dicitur, quando pater
oriundi in aliquem locum proprios lares tran-
stulit, ibique ad publica officia fuit admis-
sus : num. 6. ibid.

Oriundus, ut quis dicatur pro aliquo obtinen-
do relicto, multum deferret observantia, &
ex quibus hæc probetur : num. 11. ibid.

Origo necessaria ad consequendum relictum a
testatore, satis probatur ex admisione fra-
tris ejusdem oriundi ad aliud consimile re-
lictum, quod eandem originis probationem
requireret : num. 12. ibid.

Oriundus ut quis dicatur satis est, quod pro-
bet in eo loco ortum habuisse, quando ma-
tris ortus ex statutaria functione ad civilita-
tem in filio constituendam admittitur :
num. 9.

num.9 & 10. *ibid.*
 Origo in electione discipulorum demandata a
 reitatore, ceteris paribus, quando atten-
 denda sit; & quando secus: *ibid.* n.21.p.49.

Vid. Filius ad dictam dec.1113.

Orlundus de civitate dicitur ille, qui in ea
 oriatus est: dec.1.39. n.1. Tom.5. p.109.

Originarius vere dicitur ille, qui non solum
 natus est ex parentibus de eodem loco; sed
 etiam ex patre extræditionis, quando ille
 ibi suam tranquillitatem donum, & inter alios
 concives ad publica officia fuisse admittitur;
 num.2. *ibid.*

Vid. Civilitas: Nativitas.

ORNATUS.

Ornatus Ecclesiarum non magis in olofericis,
 & auleis, quam in monumentis, & marmo-
 reis in magnibus consistit: dec.1369. nu.6.
 Tom.6. p.231.

Ad Ornatum Ecclesiarum statua, & icones,
 quæ in his collocantur, & vestustatem per-
 tinent: num.7. *ibid.*

Amplia, ut statua, sepulchra, & imagines,
 præsertim antiquæ, majora sint ornameto
 Ecclesiæ, quam oloferica, & aulea: num-
 mer.8. *ibid.*

Vid. Imagines.

Vid. Capella.

P

PACTUM IN GENERE.

Pactum dotandi fœminas ex bonis donatis,
 & ceteris donantibus in donatione initum,
 tribuit puellis jus antierius fideicommissum post
 donationem ab eodem donante condito: de-
 cif.207. num.4. Tom.1. p.323.

Pacta sunt servanda: dec.275. num.5. Tom.1.
 pag.445. 626. num.20 Tom.2. pag.508.1064.
 num.5.965. num.1., & 1041. num.3.1014.
 num.2. Tom.4. pag.383.178.331. & 274., &
 1133. num.1. Tom.5. p.214.

Pactum resolutivum in transfectione initum est
 in petitorio examinandum, dec.318. n.10.
 Tom.2. p.10.

Præsertim, si sit appositum favore alterius, cu-
 jus voluntatis declaratio requiritur: nu-
 mer.11. *ibid.*

Pactum resolutivum in fine donationis ap-
 positum totam donationem informat: de-
 cif.335. num.6. Tom.2. p.31.

Pacta minuant, & augent rei valorem: dec.357.
 num.25. Tom.2. p.64.

Pactum, quod locator ne possit expellere con-
 ductorem, est contra naturam contractus:
 num.26. *ibid.*

Pactum francandi factum per nomina permuta-
 tionis alterius stabilis æqualis valoris non
 suadet potius conventum de locatione per-
 petua, quam de emphyteusi: dec.407. n.9.
 Tom.2. p.159.

Pactum acceptatio in capitulis matrimoniali-
 bus non potest dici facta in præjudicium mu-
 lieris minoris, vel absents; præsertim, si
 eorum vigore matrimonium sit sequutum,

& pures actus acceptationis sint expleri,
 postquam facta est major, & plures ac celi-
 rint petitiones executionis, factæ in calore
 judicii; quia ex his vera ratificatio importa-
 tur: dec.457. n.13. & seq. T.2. p.248.

Pacti executionem, nec pacificens, nec ab
 eo causam habentes possunt impugnare: de-
 cif.468. num.21. Tom.2. p.261.

Pacta resolutiva contractus non operantur,
 quando per unum ex contrahentibus non
 fiat, quin ille exequibilis reddatur: decif.
 696 num.8. Tom.3. p.140.

Pactum, quod canones domus debeantur etiam
 si illa terremotu rueret, sublinetur: de-
 cif.791. num.12. Tom.3. p.324.

Pactum, quod bona lineæ superstiti debeant
 accrescere in casu extinctionis unius lineæ
 inter gravatos initum, paratam habet execu-
 tionem: dec.821. n.1. Tom.3. p.372.

Pacta eo magis sunt adimplenda, quoties essent
 corresponsiva, & altera ex partibus suæ sa-
 tisfecisset obligationi: decif.965. n.1., & 2.
 Tom.4. p.178.

Pacta, & conventiones omnes informant con-
 tractus: dec.980. num.4. Tom.4. p.204.

Pactum circa solutionem fructuum crediti me-
 re pecuniarii moræ æquivalere, & interpel-
 lationis de requisitis vices supplet: dec.1042.
 num.12. Tom.4. p.334.

Pacta concordata in transfectione quisque serva-
 re tenetur: dec.1059. n.1. Tom.4. p.367.

Amplia, quando testatoris menti sunt con-
 sentanea, & in istius sequelam concordata
 fuissent, & mens testatoris super his execu-
 tionem demandata: num.2., & 4. *ibid.*

Pacta, & conventiones secundum contrahen-
 tium voluntatem intelliguntur: *ibidem*, nu-
 mer.15. p.368.

Pactum resolutivum non operatur, nisi volente
 illo, in cuius favorem initus sit contra-
 ctus: dec.1178. n.12. Tom.5. p.200.

Pactum resolutivum ipso facto, ipso iure ap-
 positum in instrumento affectus favore di-
 recti non operatur, nisi illa declarat eo le-
 velle uti: dec.1210. n.10., & 11. T.5. p.272.

Pactum inter contrahentes externos, & contra-
 hentes dirionis ecclesiasticæ concordatum,
 quod debitores possent conveniri tam extra,
 quam intra statum ecclesiasticum, illius, ba-
 rones non ligat, & quare: dec.1242. n.22.,
 & 23. Tom.5. p.356.

Pacta reciproca, & licita, sunt omnino ser-
 vanda, & nemo ad imparia iudicandus est:
 dec.1274. num.5. Tom.6. p.6.

Pacta inita super hereditate tertii adhuc viven-
 tis, absque illius consensu, bonis moribus
 adversantur, & ita non sunt servanda, tan-
 quam votum captanda mortis involuentia:
 num.6., & 7. *ibid.*

Limita in pactis initis super hereditatibus
 incertis, quæ ob incertitudinem sublinean-
 tur: *ibid.* num.8. p.17.

Pactum initum inter fratres, ad evitandas li-
 tes, quod paterna hereditas sit equaliter
 dividenda, dicitur laudabile, & subline-
 tur, & imo non subiacer censuræ -- de voto
 captanda mortis: *ibid.* num.11., & 12., &
 13. 60.

7360. num. 7. & 8. Tom. 6. p. 211. & seq.
 Limita, si tale pactum verberetur super hereditate certæ personæ viventis, & de eo in scia, minimeque contentientis: d. dec. 1360. num. 9. Tom. 6. p. 212.
 Pactum prædictum etiam ex generalitate locutionis ad paternam quoque hereditatem dicitur extendibile: n. 10. ibid.

PACTUM DE ALTIUS NON TOLLENDO.

Pactum istud per scripturas, vel testes contestes est probandum: decif. 445. numer. 15. Tom. 2. p. 226.

Vid. *Frater ad banc dec.*

Pactum de alius non tollendo, quam ad certam mensuram factam in licentia petita ab Episcopo, si nihil in recompensationem sit datum, est laxiva, nec obligat: n. 20. ibid.

Pactum huiusmodi adfuisse cum seminarario, excluditur, si Episcopus, qui in eius præsentis tractatibus adfuisse dicitur, inhibitionem fuerit moderatus: num. 21. ibid.

PACTUM REDIMENDI.

Pactum redimendi bene remittitur vigore aliqujus receptæ compensationis: dec. 186. n. 6. Tom. 1. p. 292.

Pactum redimendi instrumentum subsequens super quantitate pretii fundi non derogat antea reservato, nisi de ea mentionem faciat: num. 8. ibid.

In Pacti redimendi vim possessio continuata per 60. annos non dici debet expoliativa, sed referri debet ad possessionem recuperatam, quod pactum exibat, si consisteret in taliter vendente, fuisse eius vigore petita, pretique factum depositum: n. 11. ibid.
 Etiam si depositum integrum non factum fuisse probetur, quando constat redimentem deposuisse summam, quam debere certo sciebat, & alium interpellavit esse promptum deponere, & emtor non opposuit: ibid. num. 12. p. 293.
 Præsertim, si iustam causam reliquum summe non deponendi habuerit, quia pretii augmentum a tutore factum, quod in difficultorem prædii venditi recuperationem vertit, fieri nequiverit sine causa, in pupilli præiudicium: n. 13. ibid.

Et si augmentum pretii esset incertum an deberetur, quod penderet ab alia inspectione, tunc potuit, quoad hoc, iudicis declarationem reportare: num. 14. ibid.

Vid. *Augmentum.*

Pactum istud minuit partem pretii: dec. 216. num. 5. Tom. 1. p. 341.

Pactum redimendi ad modicum tempus restrictum, parvi aut nihil valutatur: dec. 242. num. 17. Tom. 1. p. 391.

Pactorum existentia, optime, probatur ex instrumenti possessionis capte ab emtore: dec. 271. num. 1. Tom. 1. p. 439.

Item, ex confessionibus reorum conventorum, & ex re iudicata: num. 2. ibid.

Vid. *Scientia præsumta.*

Pactum huiusmodi etiam quodcumque tempus protractum, silentio quadraginta annorum remanet præscriptum: n. 4. ibid.

Limita, si non constet de scientia hæredis, contra quem præscribi prætenditur: numer. 6. ibid.

Cum Pacto redimendi venditor est audiendus, etiam post lapsum temporis, si concurrat modicitas pretii: ibid. n. 20. p. 440.

Et fortius, si concurrant circumstantiæ: numer. 21. ibid.

Cum Pacto redimendi fructus rei venditæ sunt venditori restituendi a die intimationis facti depositi: num. 22. & 25. ibid.

Pactum redimendi semper, & quodcumque valorem rei in tertia parte minuit: dec. 300. num. 9. Tom. 1. & pag. 476. 368. num. 17. Tom. 2. p. 38.

Pactum perpetuum, rei valorem minuit in quartaparte: dec. 467. n. 26. Tom. 2. p. 258.

Pactum redimendi pretio est æstimabile, & a creditoribus vendentis est expetibile: dec. 531. n. 4. & 5. Tom. 2. p. 360.

Pactum redimendi rei valorem notabiliter minuit: dec. 776. num. 19. Tom. 3. pag. 253. numer. 17. & 1707. num. 15. T. 4. p. 218. & 256. Vid. *ius redimendi.*

PAGHERO PER ALTRETTANTI.

Paghero paratam habet executionem: dec. 552. num. 2. Tom. 2. pag. 391. & 1270. n. 13. Tom. 6. p. 7.

Paghero per altrettanti -- est nullum, quando, loco pecuniarum, creditor, gemmas tradidisset, & fructus decurrendos in eo comprehendidisset: dec. 1243. n. 4. T. 5. p. 357.

Paghero per altrettanti -- continens gemmas admixtas nuncupatur, *ciavanzo, cromo-collo*, & est prohibitum tum de iure canonico, quum Pontificio, ac usuraria labe contractum inficit: ibid. num. 5. p. 358.

Paghero per altrettanti -- quod contineat gemmas loco pecuniarum admixtas, probatur ex contemporaneæ earundem obpignoratione a debitor facta: ibid. n. 16. p. 359.

Amplia, si debitor esset decoctioni proximus, ex quo pauper foret presumendus: numer. 17. ibid.

Paghero per altrettanti -- ejus solutione sequuta, admittit probationes de non numeratis pecuniis, & de dolo: num. 21. ibid.

Paghero per altrettanti -- deposito equivalet, & pecuniarum numerationem præferret, altiorisque indaginis relinquit exceptiones: dec. 1270. num. 13. & 15. Tom. 6. p. 7.

Limita, quando creditum fuisset assecuratum per pignus, vel alio modo, quo casu probationes ejus respicientes validitatem admittuntur, & quare: n. 14. & 16. ibid. Vid. *Schedula.*

P A P A.

Papæ voluntas quum est certa, nulla cadit difficultas super ejus potestate: dec. 96. n. 4. Tom. 1. p. 149.

Papa facilius concessurus præsumitur, quod minus est, si concesserit, quod majus est: dec. 287. num. 11. Tom. 1. p. 158.

Papa confert beneficia apud Sedem vacantia, tam si sint libere collationis, quam juris patronatus laicalis, vel mixti: dec. 444. num. 3. Tom. 2. p. 222.

Vid.

- Vid. Beneficium.*
Papa conferendo beneficia de jure patronatus laicali, vel mixto, vacantia apud Sedem, non apposita clausula derogationis juris patronatus, de stylo apponi solita, quia hæc qualitas ab imperante non fuit narrata: eidem non præjudicat, nec præcedentem statum mutat; nisi, facta mentione de jure patronatus, adhuc fuit facta concessio, tanquam de libero, vel illi positive derogatum: ibid. n.5. p.221.
Papa in beneficiorum collatione sibi reservatorum, & in ejus provisis nemo potest legem imponere: dec.486. n.8. T.2. p.289.
Papa confirmando statutum, ab eis in illo contentis, sibi fuisse successores manus ligari voluisse præsumitur, legemque imponi: num.9. ibid.
Papa concedens retentionem, & suspendens vacationem beneficii, illud sibi affectum voluit: dec.494. num.12. Tom.2. p.203.
Papa in collationibus beneficiorum solet illius leges observare: dec.514. n.12. T.2. p.332.
Declaratio de illis ex sacris canonibus, constitutionibus Apostolicis, vel in limine foundationis appositis; non de illis, quæ proveniunt a statutis inferiorum ab ipso non confirmatis: num.13. ibid.
Papa non dicitur in suo brevi derogare illis, quæ non fuerunt narrata: decisio.616. num.16, & 17. Tom.2. p.492.
Papa jure tertio tollere velle non præsumitur, nisi addit, præsertim derogatio regulæ de jure quæstio non tollendo, ibidem, numer.21, & 22. p.493.
Papa solus potest territoria separare, & distinguere: dec.619. num.3. Tom.2. p.494.
Papa de stylo datariæ semper libere confert, sique ex libera resignatione confert, utitur termino *dimissionis*: decisio.921. numer.6. Tom.4. p.92.
Papa potest commutare defunctorum voluntates, etiam sine causa, & absque ulla extrinseca solemnitate, & quocumque modo ipsi benefisco: dec.1333. n.5. Tom.6. p.113.
Papa, si sub nomine dignitatis aliquem tractet, non inde sequitur, ut iste in dignitate dicatur approbatus, neque ei novum jus ex tali denominatione tribuitur: dec.1354. num.6. Tom.6. p.194.
Adde, ut tali denominatione, de mente Papæ concedentis, semper inesse intelligatur conditio illa -- *si nimirum res ita se habeat, sicut a supplicante supponitur*: num.7. ibid.
Subamplia, quando talis enunciativa, sive denominatio incidenter fuisset emissæ; neque statet *propter se*; ita ut necesse sit, quomodo veritate enunciati personaliter agatur, alunde illam probare: ibid. n.8. p.195.
Papa non præsumitur velle incidenter immutare statum, & qualitates beneficiorum: num.9. ibid.
Papa non præsumitur, quod in brevi voluerit derogare juri alteri quæsito, etiam in gratiam familiæ quantumlibet de christiana republica bene meritis: dec.1371. num.37. Tom.6. p.238.

Amplia, si neque ex parte supplicantis talis derogatio postulata sit: num.33. ibid.

Vid. Derogatio, Leges; Pontifex.

P A R E N T E L A .

- Parentela** a fundatore probata remanet in electione, in qua eadem requiritur, quum eligendus prober se nepotem ex fratre illius, qui ex eodem parentela: motivo fuit admittus: dec.493. n.2. Tom.2. p.301.

Vid. Confanguinitas.

P A R I T I O .

- Partitio** mandatis Rotalibus sine fructu, & effectione attenditur, nec liberat ab aggravatoria: dec.1335. num.1. Tom.6. p.116.
Oblatio verbalis non sufficit, ubi positive *partitionis* factum requiritur: n.4. ibid.
Vid. Declaratoria.

P A R M A .

- Parma** usque ab octavo redemptionis nostræ seculo sub Romani Ecclesiæ dominio semper stetit: dec.1375. n.56, & 57. T.6. p.254.
Circa Parmæ statum sancta Sedes Apostolica semper reprobavit capitula pacis Constantiæ: num.58, & 62. ibid.
Legatus Summi Pontificis antiquitus Parmæ, & Placentiæ residerebat: num.59. ibid.
Parmæ quod fuerit, & sit S. Sedi subdita, probatur, ex quo illius populus antiquitus ad illam recursum fecerit pro confirmatione statuti: num.64.65.67, & 69. ibid.
Parmæ statum in forma specifica ad recursum populi, fuit a S. Sede confirmatum, præsertim a san. mem. Pauli III. ibid. numer.67, & 68. p.255.
Parmæ ducatus investitura, & Placentiæ tunc concessa a san. mem. Paulo III. familiæ Farnesiæ: num.69. ibid.
Parmæ dux potest condere leges, & statuta ex diplomate Pontificiæ investiture, quæ gaudet, easque potest moderari, & confirmare: ibid. num.74. p.256.

P A R O C H I A ; P A R O C H I A L I S .

- Parochialis** quæcumque, etiam de jure patronatus ecclesiastico, prævio concursu, providendi debet, ex dispositione sacri concilii Tridentini: dec.4. n.7. Tom.1. p.5.
Parochialis unita dignitati, quæ jus habet nominandi, non est per concursum providenda: dec.118. num.1. Tom.1. p.183.
Pro Parochiali, ubi hæc a Sanctissimo fuit collata, concursus intimandus non est: dec.247. num.16. Tom.1. p.403.
Vid. Manutentio ad dec.536.
In Parochialibus Ecclesiis vacatio rigorosa licet non detur nihilominus dicuntur vacare; & de facto conferuntur: dec.813. num.26. Tom.3. p.357.
Parochia tunc non potest alicui ob odiositatem conferri, quando talis popularis aversio esset justa: dec.1069. n.16. T.4. p.359.
Amplia, si ageretur de proviso Apostolico, eo magis odiositas injusta non attenditur: num.17. ibid.

Vid. Beneficium quoad privationem.

- Parochialis** quando est regularium Ecclesiæ unita, non patitur ad eam presentari regulares prædicos; sed seculares illi nominare tene-

tenentur: dec. 129. numer. 1.4. , & 12.
Tom. 5. p. 294.

Vid. *Ecclesia matris*.

P A R O C H I A N U S .

Parochianus alicujus parochie , ut quis fiat , ad effectum contrahendi matrimonium , non requiritur rigorosa probatio adepti domicilii (de cetero ad alios effectus necessaria) sed fiat est , ut sponsus ibi inceperit habitare : dec. 129. num. 4. Tom. 6. p. 70.

Amplia , & si non haberet animum deserendi primum domicilium , a quo divertit , dummodo in nova parochia non per solos aliquot dies sed aliquod temporis spatium permanferit : num. 5. ibid.

Vid. *Habitatio*.

P A R O C H U S .

Parochus ab omnibus , quibus ipse ministrat Sacramenta , habet jus percipiendi decimas : dec. 258. num. 1. Tom. 1. p. 419.

Decretum synodale , quod *Parochi* parochias deserere non liceat , quomodo de regularibus ab eorum superiore revocatis non intelligatur : dec. 273. n. 17. Tom. 1. p. 443.

Ad Parochum solum usus privative spectat : dec. 729. num. 3. Tom. 3. p. 195.

Ad Parochum Venerabilis expositio , tumulatio cadaverum , & gestatio solum spectat privative , ad terminos juris communis : dec. 736. num. 11. Tom. 3. p. 208.

Secus , quoad archiconfraternitatem Mortis Urbis , illique aggregatos ex particulari privilegio , parochorum juri derogatorio : n. 12. ib.

Parochus potest sua munera alteri demandare , ex dispositione *Goncilii ses. 21. cap. 4.* dec. 768. num. 2. Tom. 3. p. 268.

Parochus debet omnia funus concernentia ex-
plere , si cadaver ad suam transferatur pa-
rochia , ibique funus peragi debet : ibid.
num. 9. p. 269.

Ad Parochum facultas exponendi *Sanctissimum Sacramentum* , & in ejus repositione benedictionem super populo explendi , privative pertinent : dec. 784. n. 3. T. 3. p. 303.

Amplia , ut si exponatur in alia Ecclesia intra limites dictae parochiae existerit , benedictio dari debet a sacerdote , qui sit a parocho delegatus : num. 4. ibid.

Vid. *Claves ad dec. 813.*

Parochus , tamquam parochiae caput , dicitur major dignitas : dec. 829. n. 4. T. 3. p. 385.

Parochus habet jus ministrandi Sacramenta etiam in Ecclesiis intra limites suae parochiae existentis : dec. 855. n. 13. T. 3. p. 439.

Parochus non potest exercere jurisdictionem in Ecclesia de jure patronatus alterius : dec. 876. num. 22. Tom. 4. p. 14.

Parochus habens assensum juris in possessione exigendi decimas in certa summa non repellitur a possessione ob testas deponentes contra illos , ab ipso inductos ; maxime , si isti contra proprium commodum , parochi faterentur possessionem : dec. 938. n. 5. , & 9. Tom. 4. p. 124.

Parochus exigens octavam rubri frumenti a singulis ex suis parochianis pro decimis , laici non potest in tali possessione & jure per hoc ,

quod bona stabilia plurium personarum in unum fuissent cumulat : ibid. n. 8. p. 125.

Vid. *Decima*.

Vid. *Assensum juris*.

Ad Parochorum praetensiones reprimendas observantia multum operatur , si eorum jura vellent in altera Ecclesia intra parochiae limites existente exercere & ex quibus illa probetur : dec. 988. n. 5. Tom. 4. p. 214.

Amplia , ut haec observantia sit juri canonico consentanea , & roborata qualitate coactiva pro declaratione juris utriusque Ecclesiae : num. 9. , & 10. ibid.

Parochus tantum privative quoad quemcumque alium rectorem alterius Ecclesiae intra limites suae parochiae existentis jura parochialis potest exercere : ibid. p. 215.

Parochus non habet jus prohibendi rectorem ejusdem Ecclesiae exercitium aliorum jurium mere sacerdotalium : n. 12. ibid.

Ad Parochum removendum , ne assequatur parochiam , causa odiositatis popularis non probatur ex dicto hominum illius communis , qui sub nomine illius talem agerent item adversus illum : decision. 1069. num. 18. Tom. 4. p. 395.

Amplia , quando eorum attestatio affectum derogetur , quae ferret , quod etiam pueri odium ipsum haberent , quod aetatis ratione non est praesumibile : n. 19. , & 20. ibid.

Parochi honestas , & boni mores ex fide Ordinaris satis probantur : ibid. n. 20. p. 396.

Amplia , quando concurrat cum fide Ordinaris attestatio alterius communis : ubi per decem , & ultra annos animarum curam bene , & honeste parochus substituit : numer. 21. ibid.

Parochus , qui animarum curam annos viginti tres optime exereuerit , qualibet alia cura dignus reputatur : num. 22. ibid.

Parochus , quod animarum curam optime gesserit , probatur ex fide suorum parochianorum , nec talis probatio infirmatur ex fide hominum alterius loci , qui sub ejus cura non permansissent , quae de re informati non praesumuntur : num. 23. ibid.

Parochus ut privari debeat cura , odiositas populi ex litris substantiatione causata non attenditur , quia ex capite tantum male qualitatibus inhonestatis personalis , aut criminose vitae ea fieri indignus : num. 24. ibid.

Parochus , ut cura fiat indignus ob recursum ad iudices laicos , talis recursum prius est concludenter probandus : num. 27. ibid.

Parochus praeraticum debetur loco emolumentorum parochialium , in quibus parochus praedicatur : dec. 1087. n. 2. Tom. 4. p. 429.

Vid. *Preraticum*.

Parochus tenetur in parochiali domo habitare : ibid. n. 9. pag. 430. & 1092. n. 1. T. 4. p. 450.

Parochi domus pensiones si ei per capitulum solvantur , denotat , quod illud tenetur illi habitationem praestare , ratione cura : dicta dec. 1087. num. 10. Tom. 4. p. 430.

Amplia , si ex facto capitulo pateret , quod citasset parochum ad recipiendas mansiones sibi designatas : num. 11. ibid.

Vid. *Capitulum ad dec. 1092.*

Parochus, si destruerentur omnes domus suae parochiae, remaneret parochus in habitu, quum tantum deficeret subiectum, super quo eius qualitas exerceri posset: dec. 1182. n. 18. Tom. 5. p. 211.

Parochus, & non vicarius dicitur ille S. Mariae de Plantu urbis: num. 19. ibid.

Parochus S. Nicolai in carcere Tulliano dicitur Vicarius, & recipit prætaticum ab habreis, & cur: num. 20. ibid.

Parochus, non per hoc, quod animarum dicitur custos, dicendus est custos Ecclesiae: quum sit quid diversum: dec. 1257. n. 8. & 10. Tom. 5. p. 393.

Parochus habet actionem fundatam super animarum cura pro exigendis decimis; & ob id documenta ab ipso adducta in quolibet probationum conflictu semper præferuntur: dec. 1291. num. 21: Tom. 6. p. 52.

Vid. *Functiones ecclesiasticae: Reser.*

PARS; PARTES.

Pars conditionalis, si continet solos filios primi gradus, arguit eisdem continere etiam dispositivam: dec. 27. n. 6. Tom. 1. p. 36.

Pars maior participationem ea, quae solita sunt potest explere: dec. 381. n. 25. T. 2. p. 116. Non tamen illa, ex quibus & libertas tollitur, & præiudicium irrogatur: nam in eis omnium consensus exigitur: num. 26. ibid.

Ab una dispositionis parte altera declaratur: dec. 476. n. 15. Tom. 2. p. 274.

Pars proemialis, sive narrativa instrumenti ad dispositivam declarationem inseruit: dec. 721. num. 9. Tom. 3. p. 180.

Partem maiorem exigens, minorem exegisse præsumitur: dec. 932. n. 10. Tom. 4. p. 116.

Pars maior heredum gaudet privilegio offerendi pretium alterius partis alteri coheredi de corpore indivisibili tangentis, eamque totam retinendi: dec. 996. n. 25. Tom. 4. p. 231.

Retentio tabernæ, super qua quinque filii pro rata suam haberent partem, & matertera sextam, illis, & non illi, maiorem partem habentibus concedenda est: dec. 1026. n. 13. Tom. 4. p. 300.

Pars maior tunc ad se minorem non consentientem trahit, quando omnes veniunt iure universalitatis, ex eisdemque rationibus; secus, si agatur de iure, quod omnibus, uti singulis, competat: dec. 1125. n. 16. Tom. 5. p. 78.

Pars continetur in toto: decisio. 1142. num. 81. Tom. 5. p. 125.

Pars regulatur a toto, & minus a maiori: dec. 1246. num. 18. Tom. 5. p. 365.

Pars dispositiva sententiae principaliter semper attenditur: dec. 1262. n. 2. Tom. 5. p. 401.

Pars maior Capituli ut dicatur constituta ad effectum nominandi ab beneficium, sufficit unius tantum suffragii exuberantiae: dec. 1387. num. 2. Tom. 6. p. 278.

PARTICIPES.

Participantium maior pars, ea, quae solita sunt potest explere: dec. 381. num. 35. secus n. 36. Tom. 2. p. 116.

PARTICULARIS.

Particulares personae unius collegii nequeunt

ipsi collegio præiudicare: dec. 1235. num. 24. Tom. 5. p. 339.

PARTITA IN GENERE.

Partitæ illegitime extractæ ex libro, cuius original non exhibetur, fides non merentur: dec. 72. num. 8. Tom. 1. p. 104.

Partitæ extractæ ex propriis libris, non citata parte, nil probant: decisio. 113. num. 23. Tom. 1. p. 174.

Partitarum duplicationem identitatis summa, & personarum demonstrat: dec. 138. num. 1. Tom. 1. p. 216.

Partitæ semel subtrahæ nequeunt amplius admitti: dec. 169. n. 29. & 33. Tom. 1. p. 264. & 1127. num. 26. Tom. 5. p. 86. De minimis non curatur: dicta dec. 169. n. 30. Tom. 1. d. p. 264.

Partitæ verisimiles, & modicæ pensionum, ex inquilinorum attestations liquidantur: dec. 181. num. 2. Tom. 1. p. 282.

Partitas alteratæ non præsumitur ille, in cuius facultate erat, quas vellet, non adnotare: dec. 202. num. 11. Tom. 1. p. 318.

Partitæ extractæ ex libris conventus probant negativam quoad non existentiam numeri duodenarii religiosorum: dec. 218. num. 1. Tom. 1. p. 344.

Partitæ eadem a religiosis non possunt impugnari: ibid. num. 6. p. 345.

Partitæ sacri montis pietatis probant etiam contra tertios: dec. 283. num. 4. Tom. 1. p. 453.

Pro Partitis in suspensio relicta exequutio prætendi non potest absque incurfu in attentata: dec. 320. num. 2. Tom. 2. p. 18.

Partitæ in libris administratoris, quando pro illo piene probent: dec. 477. n. 2. T. 2. p. 275.

Partitæ extractæ de libris antiquis in publico archivio custoditis plena fides adhibetur: dec. 536. num. 3. Tom. 2. p. 368.

Partitæ extractæ cum compulsoaria a libris legaliter tentis sunt attendendæ: dec. 622. num. 2. Tom. 3. p. 500.

Præsertim, si pleraque aliunde iustificentur, & tunc attenduntur etiam alia verisimiles, & parva, non iustificatæ: n. 3. ibid.

Partita passatior quæ sit: decisio. 673. num. 13. Tom. 3. p. 92.

Partitæ, quæ in maiori parte verificantur, & verisimiles, semper bonificantur: dec. 837. num. 13. Tom. 3. p. 402.

Partitæ in minimo consistentes inter fratres omittuntur, quum non rigide sit inter illos procedendum: num. 14. ibid.

Partita semel approbata, reprobari amplius non potest: decisio. 882. numer. 8. & 13. Tom. 4. p. 21. & seq.

Partita resultans ex publico instrumento est omnino admittenda: decisio. 892. numer. 1. Tom. 4. p. 38.

Partita debiti non potest cum prætenso credito a debitore contraponi adversus liquidationem generalem omnium computorum a ratiocinator perito factam, & quare: dec. 1103. num. 14. Tom. 5. p. 21.

Partitæ ex calculo arithmetico optime liquidantur, & depurantur: dec. 1105. num. 25. Tom. 5. p. 29.

Par.

Partitæ nimis ferotine deducæ reiciuntur tamquam suspectæ: dec. 1127. n. 25. T. 5. p. 86.
 Partitæ librorum fundacalium conscriptæ ab administratore deputata a vidua, quæ ad secunda vota pertransiit, fidem non merentur: dec. 1130. num. 10. Tom. 5. p. 94.
 Partitæ, de quibus habita non fuisset ratio in præcedentibus decisionibus, aptæ non sunt itas infirmare, quoad alias partitæ in eisdem jam dispendas: dec. 1239. n. 12. T. 5. p. 347.
 Partitæ mobilium delata in codice vestiarii, seu guardarobba facit præsumere mobilia exiisse a dominio illius, favore cuius liber cantat: dec. 1303. n. 7. Tom. 6. p. 83.
 Partitæ minime quando non attendantur: dec. 1378. num. 8. Tom. 6. p. 262.
 Partitæ illiquide non sunt ad calculum admit-tenda: ibid. num. 16. p. 263.
 Partitæ non deducta, nec coram perito, nec coram iudice, si ex post deduceretur, præsumenda est infubsistens: dec. 1388. n. 10. & 11. Tom. 6. p. 283.
 Partitæ confessatæ a procuratore legitime consilio nequeunt amplius reficari inutilibus exceptionibus: dec. 1400. n. 7. T. 6. p. 308.
 Vid. *Debitum: Liber: Notula.*
PARTITA INTERLINEATA.
 Partitæ interlineata libri particularis præsumere facit in ea contenta de scribentis exiisse a dominio: dec. 1183. n. 24. Tom. 5. p. 216.
 Partitæ unius interlineatio in libro particulari a scribente facta, quid possit denotare, interpretatur ex stylo, quem scribens in aliis partitis accessit, similiterque interlineatis detinuit: ibid. num. 25. p. 217.
PARTITUS.
 Partus septimestris reputatur legitimus, & vitalis: dec. 248. num. 5. Tom. 1. pag. 404. & 541. num. 3. & 4. Tom. 2. p. 377.
 Partus editus a certa matre ex confessionibus ejus illegitimitatem prætendentis, & supposito sententiæ ab ipso obtentæ probatur: dec. 541. num. 1. Tom. 2. p. 377.
 Partus ut vitalis, perfectusque dicatur, sufficit, quod spatio 182. dierum in utero sit gestatus: num. 5. ibid.
 Partus editus 182. dies post initum matrimonium legitimus præsumitur: num. 6. ibid.
 Partum septimestrem raro contingit esse vitalem, & iolet esse gracilior, & quare: ibid. num. 7. & 9. p. 378.
 Partus editus septimo mense a die contracti matrimonii, quum robustus, beneque compositis membris sit, & perfectus, longe ante matrimonium ex alio complexu generatur dicitur; numer. 8. *secus in numer. 10. & quare:* ibid.
 Partus legitimitati leges, naturalisque ratio assistunt: num. 11. ibid.
 Partus septimestris aliquando fortis, & robustus nascitur: num. 12. ibid.
 Partus ut dicatur legitimus, sat est, ut de eo naturaliter verificetur possibilitas, licet minus frequens, & contrarium prætendens asserre debet probationes, quancumque possibilitatem excludentes: n. 13. & 14. ibid.
 Partus ex legitimo matrimonio susceptus præ-

fumitur, ex l. miles ff. ad l. Jul. de adulter.: dec. 542. num. 8. Tom. 2. p. 380.
 Partus editus post tempus habile a die contracti matrimonii dicitur legitimus, non curato, quid mater ante matrimonium egerit: num. 9. ibid.
 Partus ut dicatur ex tali patre descendisse sufficit, quod probetur mulierem sub ejus potestate, & arbitrio semper fuisse, & accurate: dec. 954. n. 4. & 5. Tom. 4. p. 157.
 Partus illegitime genitus dicitur ex illo, qui matrem domi propriæ servitio addictam retinisset, ad quam nemini patuisset accessus: dec. 986. n. 6. T. 4. p. 212.
 Partus idem dicitur ex illo, qui uti filium eum palam recognovisset, & heredem, sororem, præterita, scripisset, quæ omnia filiationem probant: n. 7. ibid.
 Amplia, si pater alio parituram matrem transmississet, ne stuprum in patria divulgaretur: num. 8. ibid.
 Vid. *Custodia ventris, & Legitimitas.*

PATENTATI.

Patentati dohanarum non gaudent fori declinatoria, sed tantum Appallatores generales juxta literas sacræ Consultæ: dec. 669. n. 12. Tom. 3. p. 82.

PATER.

Pater tenetur dotare filias, & si aliunde habeant dec. 11. n. 7. Tom. 1. p. 14.
 Pater prole masculina carens aliquando se ipsi-tem constituit familiæ, in qua filiam nupit; dec. 39. n. 21. Tom. 1. p. 56.
 Et tunc masculi ex aliena familia non possunt excludere mafculos a filia descendentes; i. numer. 22. ibid.
 Pater non potest obligare bona matrimonii causa donata, quoties filii principaliter sunt in donatione comprehensi: dec. 66. num. 7. Tom. 1. p. 97.
 Pater, qui potest filiam præterire, multo magis potest gravare: dec. 294. n. 14. T. 1. p. 467.
 Limita in bonis ab eadem renunciatis sub conditione resolutionis, in casu quo eadem hæres institueretur, & quare: n. 15. ibid.
 Pater instituendo filiam, quæ ad istius favorem renanciaverat sub conditione resolutionis in casu, quo hæres fieret, videtur illam reintegrare voluisse: n. 17. ibid.
 Et tunc resolvitur ius ipsius patris, & hæredis filiæ substituti: n. 18. ibid.
 Pater donatarius acquirens pro se, & filiis, censetur illis, uti hæredibus acqui-ssisse: dec. 366. n. 4. Tom. 2. p. 82.
 Pater in præjudicium filii minoris ejus legitimam, & bona materna fideicommissa se ordinato subicere nequit, & acceptatio dicti filii sine solemnitatibus non attenditur: dec. 427. n. 8. Tom. 2. p. 198.
 Pater habet super bonis adventitiis filiorum, usumfructum legale ex l. Cum oportet C. de bon. qualib. dec. 540. n. 4. 6. & 7. T. 2. p. 375.
 Pater bona adventitia filii administrans, si notabiles fecerit alienationes in penam administrationis, ac usufructu privatur; n. 10. ibid.
 Pater quum intuitu, & contemplatione novæ ejus filiam instituerit, & ingualiter inter

- ter filias disposuerit; locum habet dispositio legis *Hac editali C. de secundis nuptiis*, ad cuius formam paterna dispositio ad aequalitatem redigitur; dec. 556. n. 4. T. 2. p. 397.
- Secus, non probatis noverca suggestionibus; n. 5. 6., & 7. ibid.
- Pater praesumitur amore magno prosequi filios; dec. 637. n. 12. Tom. 3. p. 27.
- Pater, ut filio facto majori possit administrationem interdicere, iusta causa requiritur, & quamvis esse possit, enumeratur; dec. 681. n. 7. 8., & 9. Tom. 3. p. 109.
- Pater ex quibus, & quando dicatur agnovisse filium sanæ mentis, & dementia in eo non consideralle; ibid. n. 10. 11., & 12. p. 110. *Vid. Dementes.*
- Pater timentis, ne imbecillitas filii dotantis decipiat, imitando statum, potest ordinare quod dolum constitutio cum illius solemnitatibus fiat; n. 13. ibid.
- Pater non prohibetur vivens assignare filio legitimam; dec. 824. n. 5. T. 3. p. 377.
- Pater si vivens legitimam filio assignasset, de qua ea fuisset in testamento loquutus, praesumitur id fecisse, ne testamentum corruerit, vel ut innotesceret, quod in legitimam tantum filiam voluisset instituere; num. 6., & 10. ibid.
- Vid. Legitima quoad imputationem.*
- Pater superfluis, secundum statutum Urbis, gaudet usufructu in bonis filio de materna hereditate quaesitis; dec. 866. n. 15. T. 3. p. 460.
- Pater istorum proprietatem prohibetur gravare onere fideicommissi, sicut de re aliena; n. 16. ibid.
- Pater, si sub fideicommissio feminas, & extraneos comprehendisset, portio legitimæ masculis adaucta ob existentiam foeminarum, onere fideicommissi gravari non potest; dec. 880. n. 4. Tom. 4. p. 18.
- Pater, si exegisset legatum a consanguineo relicto pro dote suarum filiarum, dos diceretur profectitia, & non paterna; dec. 906. n. 6. Tom. 4. p. 64.
- Pater praesumitur dotasse tam de bonis suis, quam maternis, si dos esset conspicua; ibid. num. 10. p. 65.
- Pater de jure tenetur alere filium; dec. 913. n. 3. Tom. 4. p. 78.
- Vid. Alimenta a quo praestanda.*
- Pater de bonis filii a se administratis praesumitur expendisse etiam pro dignitatibus a filio acquirendis; n. 7. ibid.
- Pater administrans bona filii, quem alere non tenetur, si pro filio expensas faceret, praesumitur animo compensandi cum alimentis, quæ illi praestaret; non animo donandi; ibid. n. 11. 13., & 15. p. 79.
- Pater procurans carcerationem filii, ut a malis moribus respiceret, eum diligere non praesumitur; & multo minus ei voluisse donare; n. 12. ibid.
- Ampla, ut neque egeat protestatione, ne dicatur donasse; n. 13. ibid.
- Pater non potest præterire filios in legitima; dec. 940. n. 8. Tom. 4. p. 127.
- Pater praesumitur desiderare nuptias filiarum, si in domino, si in seculo; & a fortiori frater, qui statum assumere vellet; dec. 957. n. 10. Tom. 4. p. 163.
- Pater non acquirit usufructum in bonis filii ab avo provenientibus, si idem avus in eo nepotem tantum instituerit, & ab eo voluisset eundem filium excludere; dec. 974. num. 2. Tom. 4. p. 195.
- Pater censetur absolvisse filiam nuptam a consecratione renunciationis favore ejusdem, si eam nunquam, nec a filia, nec a genere, donec vixisset, postulasset, & quare; dec. 978. n. r. Tom. 4. p. 200.
- Pater etsi praesumatur se uniformare voluisse statuto foeminarum exclusivo in renunciatione filiarum, talem cessare facit praesumptionem, quando de sua contraria voluntate ex fortiori praesumptione erueretur; ibid. numer. 17., & 18. p. 202.
- Pater an possit supponere fideicommissio eam portionem, quæ subdactis dotibus trium filiarum superextaret ad continentiam trientem favore masculi; varia est doctorum opinio; dec. 1047. n. 15. T. 4. p. 345.
- Pater non potest subicere fideicommissio portionem legitimam sibi obveniat ex renunciationem, si translativam, si ex extinctivam ex filia propter dotem reportatam in prajudicium legitimæ, quæ in triente filio deberetur; n. 18. ibid.
- Pater, cui a matre data sit facultas dividendi hereditatem in casu discordiæ inter communes filios, non potest majorem partem illius potius uni, quam alteri subministrare, ita dispositionem alterando; dec. 1118. num. 9. Tom. 5. p. 61.
- Pater per traditionem dotis post conditum testamentum, praesumitur sic voluisse exequi ejus praeventivam voluntatem, non vero emolumentum filiarum duplicare voluisse; dec. 1138. n. 8. & 14. Tom. 5. p. 106.
- Pater renunciarius filiarum a statuto exclusæ tam expresse, quam tacite potest eam ad suiavitas jura reintegrare; dec. 1142. n. 29. T. 5. p. 120.
- Pater nullam habet potestatem adimendi masculis beneficium impugnationis legitimæ in eosdem a statuto collatum independentem a facto, & voluntate sua; n. 30. ibid.
- Pater non potest fieri creditor pro alimentis praestitis filio, ad quæ fuisset obligatus; dec. 1212. n. 17. Tom. 6. p. 277.
- Pater testando pro filio mentecapro substituitur tenetur aliquem ex illius filijs, vel fratribus, quatenus adiit; dec. 1301. n. 7. To. 6. p. 77.
- Parentes etsi teneantur in testamento, quod condunt pro filio furioso fratres substituit, juxta legem *Humanitatis*; id tamen procedit in terminis, quando fratres essent succedendi capaces; nec dictæ legis beneficium est trahendum ad casum, quo essent omnino inhabiles, & incapaces; n. 11. 13. & 18. ibid.
- Pater (quidquid sit in puncto juris) non tenetur fructus perceptos de fideicommissio restituere, ad quod vocatur filia cum onere alimentandi nomen, & insignia fideicommittentis, si in actu donationis talia jura ei fuissent a filia remissa; dec. 1320. n. 19. Tom. 6. p. 130.

Pater non potest adicere novum onus testatoris fideicommissi filio, iure proprio venienti, cui de proprio nil reliquerit; decif. 1326. n. 12. Tom. 6. p. 143.

Pater, si possit filium praterire, a fortiori ei valeret relinquere legitimam, siue dotem, sub conditione, & certo tempore; decif. 1329. n. 13. Tom. 6. p. 151.

Pater utrumque filium in certa hereditatis quota instituens, dicitur adimplevisse dispositioni legis in §. *Not igitur auct. de testam. imperfect.*; dec. 1356. n. 13. & 14. T. 6. p. 203.

Pater se declarans debitorem dotis in testamento usque ad certam summam, perinde est, ac si in ista per publicum instrumentum illa in filio promiserit; dec. 1373. n. 1. T. 6. p. 242.

Pater non exprimens, de quibus bonis dotem filia constituit, semper de proprio illam, constituere censetur; ibid. numer. 4. amplia numer. 7. p. 243.

Immo ei non licet ex intervallo declarare se ea mente dotem constituisse, ut in ea, bona etiam materna includerentur; n. 5. ibid.

Pater admittitur ad hereditatem defuncti, una cum fratribus, aut nepotibus, feminis tamen semper exclusis; dec. 1375. num. 23. Tom. 6. p. 251.

Pater habet usumfructum in bonis adventitii filii; dec. 1391. n. 8. Tom. 6. p. 290.

Vid. Jusfuctus.

PATRICIDA.

Patricida quod tam nefarium crimen nepotibus ab eorum avo ad fideicommissum vocati non praedicat; dec. 961. n. 4. & 11. T. 4. p. 170.

PATRIMONIUM IN GENERE.

Patrimonii quantitas ad effectum commenfurandi quantitatem dotis satis resultat ex notula jurata de mandato Ror. exhibita cum obligatione dimittendi, si quae bona ultra ibidem descripta, reperiantur; dec. 346. numer. 3. Tom. 2. p. 47.

Et tunc illud potulam juratam non excedere convincitur, si in longo decursu litis nihil prater bona ibidem descripta, extare fuerit probatum; n. 4. ibid.

Patrimonium mulieris in sola dote consistere, praesumitur; dec. 416. n. 10. T. 2. p. 178.

Patrimonii nomine, & iura praesentia, & futura continentur; dec. 655. n. 13. T. 2. p. 54.

PATRIMONIUM SACRUM.

Patrimonium assignans cum pacto reversionis bonorum statim ac Sacerdos de aliquo beneficio fit provisor, obtento ab eodem beneficio, potest distrahere patrimonium; dec. 167. n. 3. Tom. 1. p. 259.

Et tali casu beneficium loco Patrimonii succedit; n. 4. ibid.

Patrimonii sacri quantitas non a loco originis, aut in quo ordines fuerunt suscepti, sed a loco permanentiae est regulanda; dec. 296. numer. 12. Tom. 1. p. 470.

PATRITII.

Patritiis solis beneficia conferendi consuetudo repugnat sacris Canonibus, & non est attendenda; dec. 48. nu. 12. & 49. numer. 5. Tom. 1. p. 75. & seq.

PATRONUS IN GENERE.

Patronus verus in iure patronatu feudo annexo est ipsius dominus; dec. 275. n. 2. T. 1. p. 445.

Patronus non tenetur ad supplementum dotis iam constitutae in casu peremptionis; dec. 280. num. 5. Tom. 1. p. 450.

Et damnum cedit periculo Ecclesiae, non patroni; n. 6. ibid.

Patronus non afficitur facto, & negligentia praesentati; dec. 444. n. 8. Tom. 2. p. 221.

Patronus centenariam habens observantiam allegare potest titulum onerosum, qui superventus praesumitur etiam si constaret a principio ius patronatus acquisitum ex gratuito privilegio Apostolico; dec. 499. num. 3. Tom. 2. p. 313.

In Patrono praesumptae scientiae suspicio de vacatione excluditur, qui ignorantiam juravit; dec. 560. n. 24. Tom. 2. p. 402.

Patronus iure proprio ad ius patronatus venientibus praedjudicare nequit; dec. 569. numer. 5. Tom. 2. p. 418.

Patronus unicus ultimus superstes, quom de fundatione non constat, alias potest ius patronatus qualitates adicere, & de hereditario in gentilitium convertere; dec. 589. num. 1. Tom. 2. p. 447.

Patronus alium ad nominandum in praedjudicium compatroni admittere nequit; decif. 647. numer. 10. Tom. 3. p. 44.

Patroni laici habent quadrimestre ad praesentandum; n. 14. ibid.

Patronus de iure canonico Ecclesiae redditus administrare prohibetur; dec. 876. n. 26. Tom. 4. p. 14.

Patronus non habet facultatem alterandi legem a fundatore expressam, vel eam immutandi, addendo, & minuendo; dec. 963. numer. 7. Tom. 4. p. 175.

Amplia, si lex data a fundatore sic, & sic in contraditorio iudicio sit approbata; n. 8. ib. Item, si taliter fuisset in erectione ab Ordinario confirmata; n. 9. ibid.

Patronus non abdicat a se dominium nominandi ad beneficium per constitutionem Procuratoris ad talem effectum; dec. 1038. nu. 11. Tom. 4. p. 327.

Patroni observantia attendenda est ab beneficii qualitate explicandam; dec. 1046. num. 7. Tom. 4. p. 344.

Patronus beneficii non potest onus passivae vocationi adiectum recitare, & commodum augmenti dotis reportare, maxime quando testatoris dispositionem, qui tale fecisset augmentum, acceptasset; dec. 1060. numer. 4. Tom. 1. p. 369.

Amplia, si per spatium longissimi temporis fuisset; ibid. n. 5. p. 370.

Subamplia, quando in actu comparitionis ad praesentandum in altera vocatione tale testamentum produxisset ad docendum de proprio iure, quod eo magis illius acceptationem importat; n. 6. ibid.

Patronus non excusatur ex allegatione impedimenti ab aliquo praestiti, quando non docet se adhibuisse diligentiam ad illud de medio tollendum; dec. 1117. n. 6. T. 5. p. 58. Pa.

Patronus jurepatronatus gaudens super Capella, non debet suæ liberalitatis fructu fraudari, qui est, intueri detectas olericis urnas sepulcrales, simulacra, inscriptiones, & gentilicia familia stigmata: dec. 1369. numer. 5. Tom.6. p.231.

Vir. Compatronus, Præsentatio.
PATRONUS QUOAD PRÆSENTATIONES.

Patrono post introductionem litterarum inter præsentatos, non licet etiam intra quadrimestre aliquem ex colligantibus præsentare: dec. 29. n.7. Tom.1. p.39.

Post productam gratiam si neutri coram exequutore Patronis denegatur quoque cumulativa præsentatio n.8. ibid.

Patronus laicus in quasi possessione præsentandi existens, juxta ultimum statum, est mandandus; adeo ut non intret mentium reservatio: dec.125. n.9. & 11. T.1. p.193.

Patronus ecclesiasticus non dicitur variare, si primus præsentationis actus fuerit imperfectus: dec.182. n.21. Tom.1. p.284.

Patronus ad beneficium potest nominare alterum ex duplici genere personarum a fundatore præscriptarum: dec.246. n.2. T.1. p.400.

Patronus nequit præsentare elapso quadrimestre: dec.255. n.2. Tom.1. p.414.

Patronus verus dicitur præsentans, causam habens ab illis, qui in ultimo statu, & in aliis antecedentibus præsentarunt: dec.273. n.5. Tom.1. p.441.

Patronus post primam nulliter actam præsentationem in præjudicium alterius legitimi præsentati, qui jus acquisivit, variare non potest, vel de novo præsentare: dec.480. n.9. Tom.2. p.280.

Præsertim, cum nullitas fuerit in judicio recognita: n.10. ibid.

Patronus, in cujus arbitrio relictum est nominare unum de parentela, & familia, potest nominare quem voluerit, præsertim filium in prædicta linea existentem: dec.525. n.9. Tom.2. p.350.

Patrono, nisi præsentaverit, quia ejus jus nescivit, ex hoc non præjudicatur: decif.657. n.20. Tom.3. p.59.

Patroni dicuntur in possessione præsentandi, & si ille inter eos de pertinentia primogenituræ, sub qua beneficium de jurepatronatus comprehenditur: dec.706. n.6. To.3. p.155.

Patronorum possessio nisi fuerit demonstrata Pontifici, beneficium dicitur obreptitæ obtentum: n.8. ibid.

Patronis existentibus in possessione non præjudicatur beneficium concessum cum clausula *à summo*: n.9. ibid.

Patroni licet non sint in possessione percipiendi fructus hereditatis, sub qua beneficium de jurepatronatus comprehenditur, uti de bonorum universalitate; jus præsentandi tamen ad illum se posse dicuntur: n.10. ibid.

Inter Patronos, quando jus præsentandi controversum, illius sublinebitur insinutio, qui suam descendentiæ a fundatore distincte probaverit, etiam si ille suos descendentes a tali probatione liberasset, & refertur,

in quo casu: dec.710. n.6. T.3. p.161.
Amplia, si fundator voluerit illud in sua familia esse: n.7. ibid.

Patronorum iuribus non irrogant litteræ Apostolicæ ad majorem cautelam obtræta, & possessionem beneficii acquirens, uti liberi: dec.741. n.17. Tom.3. p.217.

Patronus pendente lite inter præsentatos, vel uno ex his decedente, non potest alterum novum beneficium præsentare: decif.843. num.12. Tom.3. p.414.

Patronus habens jus præsentandi in statu validitatis cum ultimo statu unitum, caducitatis exceptioni non subiacet: decif.870. num.23. Tom.4. p.3.

Patronus alternativam habens cum altero comparono in præsentando, postquam præsentasset, impedire non potest vocem illi in vacatione futura: dec.919. numer.2. 5., & 7. Tom.4. p.88.

Patronus laicus intra quadrimestre debet præsentare: dec.1060. n.20. Tom.4. p.371.

Patroni liberas in præsentando verificatur etiam in consensu præstito permutationi beneficii, ex quo tali permutationi assentiri, necne, in ejus residet arbitrio: n.22. ibid.

Patronus non habet amplius facultatem præsentandi, postquam procurator ab ipso constitutus alterum præsentasset; adeo quod illius præsentatio irrita remaneret: dec.1069. n.6. Tom.4. p.394.

Patronus ad novam præsentationem devenire, prohibetur ob nominationem nulliter factam, quando ex hoc facto esset alteri jus questum, quod tolli nequit: dec.1100. n.22. T.5. p.14.

Patronus pro se ultimum statum habens per sententiam confirmatum, etiam si ab ista pendeat appellari; attamen ex hac non impeditur, quin ab illo præsentatus indilatur: dec.1255. n.6. Tom.5. p.389.

Amplia, quando Patrono juris faver assistentia cum continua observantia respectu antecessorum; n.7. ibid.

Patronus in possessione præsentandi non est perturbandus per discussionem tituli, & inspectiones altioris indaginis, petitorum potius respicientes: ibid. n.10. p.390.

Patronus natus ex damnato coitu, & muliere, in schemate concubitus a fundatore reventa, & per subsequens legitimatus ad omnes juris effectus, legitimus evadit; nec a jure activo præsentandi tali casu decedit; sed imo ad illud reintegratur: dec.1265. num.4. Tomo5. p.406.

Patronus licet illegitimus, non prohibetur ex hoc capite præsentare ad beneficium, quando in quasi possessione filiationis, & legitimatis exat: ibid. n.13. p.407.
Amplia, si sit etiam in quasi possessione præsentandi: n.12. ibid.

Vir. Beneficium quoad præsentationes.

PATRUUS.

Patruus tenetur dotare neprem, quando ista, eum uti possessorem bonorum fideicommissi ascendentis lacescit, & bona paterna non suppetunt: dec.1141. n.14. T.5. p.114.

PAUPER, PAUPERTAS.

Pauper in concursu ad beneficium cum divite est preferendus: dec. 24. n. 4. Tom. 1. p. 31.
 Pauperiori in assequendo beneficii debetur prelatio: dec. 74. n. 20. T. 1. p. 110.

Paupertas ad effectum assequendi beneficium, non dicitur probata ex testibus, pendente lite, & ad perpetuam examinationis: n. 21. ibid.

Ad Paupertatem probandam, testes debent coardare negativam, quod quis non posset possidere, nisi ipse sciret: dec. 76. numer. 4. Tom. 1. p. 113.

Paupertas excluditur in muliere erogante gravem summam in emtione census: decif. 262. n. 11. Tom. 1. p. 426.

Paupertas probatur ex fide parochi, & priorum: dec. 334. n. 1. T. 2. p. 30.
 Item ex donatione facta omnium bonorum: num. 2. ibid.

Pauperes, rudesque persone non presumuntur longo tempore, & in multiplicatis actibus confingere potuisse, & multiplicasse, falsitates pro obtinendo jurepatronatus: dec. 444. n. 35. Tom. 2. p. 225.
 Maxime, si isti actus sunt facti opera Notariorum, & plurium personarum publicarum, diversis temporibus, & pluribus in actibus sub oculis, & approbatione Ordinariorum: n. 36. & 38. ibid.

Vid. Alimentis, & Summis litis.

Paupertas ex quibus probetur: dec. 875. nu. 5. & 1032. n. 2. Tom. 4. p. 11. & 355.

Pauper debitor repudiavit fuisse, si post obitum filius nullus esse voluisset hæres d. dec. 875. n. 6. T. 4. d. p. 11.

Paupertas non presumitur in patre, nec quod de bonis matris dotaverit, per hoc, quod primæ filię exiguum tradiderit dotem, & secundæ conspicuum, quando inter unam, & alteram dotem status mutatio non intercessisset, & vide casum: dec. 906. n. 5. T. 4. p. 64.

Paupertas, ad quam testator non respexit, non est allegabilis ab illo, qui se ad studii locum immitti petit adversus divitem, se magis idoneum: dec. 1113. n. 20. Tom. 5. p. 49.

Paupertas ad consequendum legatum plium non potest ab inferioris ingenii discipulo allegari ad exclusionem præsentationis in eo, quando testator ad paupertatem non respexit: dec. 1139. n. 16. Tom. 5. p. 110.

Amplia, quando dixisset, se ita disponere, ut eligendus commodius in studiis se posset manerere: n. 17. ibid.

Pauper non potest dici dives, ex quo habeat patrum divitem: n. 19. ibid.

Vid. Testator ad banc dec. 1139.

Pauper, quando quis dicendus non sit, ad hoc ut ei sumtus litis sit denegandus: decif. 1227. num. 7. Tom. 5. p. 316.

Pauper cæteris paribus, ad assequenda beneficia preferendus est: dec. 1256. n. 5. 6., & 7. Tom. 5. p. 392.

PECUNIÆ.

Ex Pecuniis hæreditariis acquisito pro se ipso facta intelligitur, quoties error investire, non tenetur pecunias ad commodum fideicommissi: dec. 41. n. 8. Tom. 1. p. 64.

Ex Pecuniis hæreditariis eadem acquisitio favore fideicommissi facta de jure præsumitur, ubi concurrunt testatoris præceptum de investiendo: etiam si adiuncta clausula contraria: n. 9. ad 11. ibid.

Pecuniæ, quæ a statuto designantur erogandæ pro litibus activis, & passivis, quas habet Ecclesia, & quas vocant *Feriales* debent, impendi in lites communes, aliaque onera universum Ecclesiæ statum respicientia: decif. 115. n. 1. Tom. 1. p. 175.

Pecuniæ depositatæ ad alterius creditum, & dispositionem, dici non possunt erogatæ in causam particularem ipsius deponentis: dec. 132. n. 11. Tom. 1. p. 202.

Pecuniæ exactæ cum vinculo cautionis, & obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus, dicuntur extare: dec. 17. nu. 9., & 142. n. 11., 190. nu. 12. T. 1. p. 32. 216. & 300., & 414. n. 20. T. 2. p. 173., & 1148. n. 6., 1200. n. 3. Tom. 5. p. 138. & 256.

Pecuniæ, quas testator voluit certo modo investiri, non possunt erogari in extinctionem debitorum ejusdem: dec. 132. num. 13. Tomo 1. p. 203.

Ex Pecunia fideicommissaria emta loca montium cum declaratione acquirendi pro se, hæredibus, & successoribus, fideicommissio non acquiritur sed libere transeunt: dec. 474. n. 13. Tom. 2. p. 151.

Pecuniæ exactæ per mulierem, incito, & absente viro post lapsum ultra decennium, in hæreditate viri repetæ non præsumuntur: dec. 1000. n. 15. 16. & 17. Tom. 4. p. 240.

Pecuniæ repetæ in hæreditate viri, ad litum, non vero ad mulierem pertinere præsumuntur: dec. 1033. n. 8. Tom. 4. p. 312.

Pecuniæ in hæreditate non repetæ, præsumuntur consumptæ in expensis ultimæ infirmitatis, funeris, & vestium lugubrium, adeo quod ex eorum defectu inventarium non irricetur: dec. 1034. n. 21. Tom. 4. p. 316.

Pecuniæ deponendæ sunt, quando debitoris patrimonium fiat sub concursu: dec. 1049. n. 3. Tom. 4. p. 349.

Pecuniæ exactæ de patrimonio communis debitoris ab hærede cum præservativa iurium, favore creditorum semper extare dicuntur: dec. 12. 7. n. 9. Tom. 5. p. 344.

Pecuniæ exactæ sub obligatione de restituendo prioribus, & posterioribus, extare dicuntur: dec. 1384. n. 16. Tom. 6. p. 275.

Amplia, ut tali casu neque sit allegabilis color bonæ fidei: n. 17. ibid.

Vid. Versio.

PENTIONARIUS.

Pensionarius non potest agere contra Titularem quando œconomus fructus exigit, licet eis non solverit: dec. 64. n. 14. T. 1. p. 34.

Pensionarius donec non sit integre satisfactus, non est removendus œconomus appositus super fructibus beneficii: n. 10. ibid.

Pensionarius probare tenetur, quod centum pro rectore remaneant in beneficio curato: dec. 108. n. 2. Tom. 1. p. 164.

Declara procedere in iudicio executionis literarum sicut in iudicio manutentionis: n. 3. ib. p. 164.

- Pentionarius non teneatur verificare superesse centum pro parochio, quum pention sit simpliciter, & sine ulla conditione reservata: numer. 4.** *ibid.*
- Pentionario existenti in quasi possessione exigendi pentionem, debetur mantentio: dec. 126. n. 1. Tom. 1. p. 194. & 428. n. 1. T. 2. p. 199.**
- Pentionarius in judicio mantentionis non teneatur probare valorem beneficii, quamvis curati: d. dec. 126. n. 2. Tom. 1. d. p. 194.** Porissimum, si pention reservata sit simpliciter sine clausula *dammodo*, quæ conditionem secumfert: n. 3. *ibid.*
- Pentionarius in judicio mantentionis titulum exhibere non teneatur: d. decif. 428. num. 9. Tom. 2. p. 200.**
- Pentionario negligentia titularis nunquam potest nocere: dec. 928. n. 17. T. 4. p. 108.**
- Pentionarius liberatur ab onere probandi valorem beneficii, quando titularis tale onus assumpsit: dec. 900. n. 1. Tom. 4. p. 148.** *Id.* *Pentiones Ecclesiasticæ.*
- PENTIONES BONORUM STABILIU.**
- Pentiones domorum sicuti hæbreis augeri non debent, ita illarum domini cogendi non sunt ad illarum diminutionem: decif. 9. numer. 9. Tom. 1. p. 10.**
- Pentiones calculari possunt, pro ea rata, quæ annis præcedentibus percipi consuevit: dec. 59. n. 5. Tom. 1. p. 90.**
- A Pentionibus eisdem detrahenda sunt scura, quinque pro centenariis, & anno pro expensis necessariis: dec. 63. n. 2., & 216. num. 13. Tom. 1. p. 93. & 341.**
- Pentio non probatur correspondens fructibus emphyteusis, nisi constet quid, & quantum de terreno retrahatur: dec. 133. numer. 21. Tom. 1. p. 205.**
- Pentio magna non repugnat naturæ emphyteusis Ecclesiasticæ: n. 22. *ibid.*** Quamvis ad rationem feutorum quinque pro centenariis bonorum valorum corresponderet: numer. 23. *ibid.*
- Pentio fructibus correspondens, emphyteusis Ecclesiasticæ naturam non immutat; alias Ecclesiæ nunquam posset sua bona in emphyteusim concedere: n. 24. *ibid.***
- Pentiones exactæ ex locationibus a stirarum, & hyemalium herbarum, ex jure percipiendi, & venandi, aliisque rebus singulis annis lucrari solitis, fructus civiles reputantur, & pro rata temporis, ut supra exiguntur: decif. 183. n. 16. Tom. 1. p. 286.**
- Pentio, quæ in certa summa quot annis solet titulo elemosynæ monialium monasterio distribui, numeratur pro 25. ducatis auri, quæ a Gregoriana Constitutione cuilibet moniali ab oneribus exemptæ, sunt assignata: dec. 231 n. 19. Tom. 1. p. 374.** Et reservatur nova liquidatio in casu illius deficientiæ: n. 20. *ibid.*
- Pentiones domorum, centum quadraginta ab hinc annis erant longe majores, quam hodie dec. 300. n. 11. Tom. 1. p. 476.**
- Pentionum continuata perceptio, & locationis continuatio presumuntur, quum ab initio constet de locatione, nisi contrarium probetur; potissimum concurrente optima qualitate situs: dec. 471. n. 7. Tom. 2. p. 264.**
- Pentiones domus semel in ejus locatione statuitur pro certa summa; pro eadem continuata presumuntur, nec domos stetit dislocatas in odium spoliantis, qui ad earum restitutionem teneatur: decif. 595. n. 3. T. 2. p. 457.**
- Pentiones liquidantur ex notula jurata ad unculatam: dec. 605. n. 13. Tom. 2. p. 475.**
- Præsertim si idem creditum a Rota licet inter diversas personas, fuerit admissum: numer. 14. *ibid.***
- Pentiones intermedie in ea summa perceptæ presumuntur, in qua perceptæ sunt antiquæ, & recentiores; præsertim, si locatio dec. triennio in triennio decurreret: decif. 933. n. 5. Tom. 4. p. 155.**
- Amplia, si ex aliis locationum instrumentis pentiones ad majores summas ascendente non probaretur: *ibid.* n. 6. p. 156.**
- Pentionum liquidatio ex locationibus, seu conductuorum; & exactorum fidibus probatur: dec. 1014. n. 12. T. 4. p. 275.**
- In Pentionum deposito actio competens dicitur clara, quando a Rota fuisse approbata: dec. 1064. n. 1. Tom. 4. p. 382.**
- Pentiones domorum dicuntur fructus bonorum urbanorum: dec. 1204. n. 1. T. 5. p. 262.**
- Pentiones maturata de tempore, quo alter fideicommissarius domorum possidet, inexactæ remanent ad alterum fideicommissarium successorem cum ipsis domibus devolvuntur: n. 2. *ibid.***
- Pentiones non presumuntur exactæ de tempore, quo domus fuisse dislocata: numer. 3. *ibid.***
- Domus quod fuerit dislocata probatur ex fide status animarum a parochio descripti, in quo appareat, quod in domo controversa nulli fuissent descripti inquilini: n. 4. *ibid.***
- Item ex instrumentorum enunciatis: n. 5. & 6. *ibid.***
- PENTIO ECCLESIASTICA IN GERE.**
- In annuis præstationibus, quales sunt pentiones, in quibus adest facultas uno, vel altero modo solvendi, licita est quocumque anno variatio: dec. 64. n. 9. T. 1. p. 94.**
- Pentiones, pro quarum solutione sufficiens non fuit tertia pars fructuum dimissorum, satisfieri non valent ex fructibus sequentium annorum: n. 11. *ibid.***
- Pentiones tot sunt, quot sunt anni: n. 13. *ib.***
- Pentiones excessivæ, per quas conciliaris congrua rectori, non remanet, non subsistentur: dec. 763. n. 11. T. 3. p. 263.**
- Pentionis solutio nequit retardari sub prætextu insufficientiæ reddituum, quæ per testes, pendente lite inductos probetur: decif. 786. n. 11. T. 3. p. 306.**
- Episcopus prætendens mensæ fructus esse, impares solutioni pentionum, in petitorio tantum, non in possessorio hæc jura potest experiri: n. 12. *ibid.***
- Pentio libere exigi potest a pentionario si causa fuisse commissa cum clausula -- non retardata solutione: decif. 840. numer. 15. *Id.***

Tom. 3. p. 408.
Pro Pensione retardanda testes indulti a Vi-
cario, non attenduntur in concursu aliorum
a pensionario indultorum, qui assistentiam
Bullæ, & observantia fovrent: dec. 950.
n. 10. Tom. 4. p. 149.

Vid. *Titularis*.

PENTIO QUOAD RESIGNATIONEM,
SEU TRANSLATIONEM.

Pentionis translatio facta coram Notario, &
testibus, vel exequutore in Ecclesiastica di-
gnitate constituto, validissima est: dec. 796.
n. 1. T. 3. p. 327.
Translatio, ut valide fiat, requirit exhibi-
tionem indulti, istiusque productionem cor-
am exequutore, ut cum jurisdictione pro-
cedat: n. 2. ibid.
Exhibitio indulti suppletur per produc-
tionem litterarum originalium, quæ resignandi
facultatem concedunt, & ex quo exequutor
ad eas se retulerit, quum expressa diei re-
servatione: n. 3. ibid.

Pentionis translatio, ut sit valida, satis est,
quod exequutor se habuerit relative ad in-
dultum in actis a resignante productum: nu-
mer. 8. ibid.

In Pentionis translationis instrumento insertio
privilegii necessaria non est, quoties illud
coram exequutore fuisset productum: nu-
mer. 9. ibid.

Amplia, si in instrumento translationis ad-
fuerit in substantialibus insertus tenor indulti
præcedenter producti: n. 10. ibid.

Copia impressa huius indulti satis est: nu-
mer. 11. ibid.

Amplia, si translatio fiat in Urbe, ubi dapi-
ferorum privilegium innotescit: ibidem nu-
mer. 12. p. 328.

Pentio transferri potest in pluribus vicibus,
dummodo quolibet translatio ducatorum
centum non excedat, ultra quos dapi-
ferorum indultum non se extendit: n. 14. ibid.
Præterdendū fuisse consumtam facultatem
transferendi in primo actu a pensionario;
id debet concludenter probari: n. 15. ib.

Vid. *Resignatio ad d. dec.*

PENTIONES ECCLESIASTICÆ QUOAD
REDUCTIONEM.

De Pentionis reductione etsi Episcopus cum
pensionario convenerit; ista tamen redutio
non faveat successoribus: dec. 786 numer. 4.
Tom. 3. p. 305.

Amplia, si reductioni pensionis pensionarii
præcessisset protestatio de reservatione ju-
rium contra mensam, defuncto Episcopo, ju-
ra pensionarii pro tota pensionem reviviscunt:
n. 5. & 10. ibid.

Pentionis redutio perpetua non inducitur
ex hoc, quod per organum Auditoris Pa-
pæ, talem fuisse Sanctissimi mentem dicatur,
nisi breve addit: n. 6. ib.

Amplia, si per medium Auditoris eadem
mens ad tunc viventem Episcopum probare-
tur restricta: ib. n. 7. p. 306.

Pentionis conventionalis redutio, deficiente
facto Papæ, ad successorem Episcopum non
progreditur: n. 8. ibid.

Amplia, ut etiam si, Episcopali Sede va-
cante, eodem modo pentio, a R. Cam. fuisset
peroluta: n. 9.

PERCEPTIO.

Perceptio fructuum ex actuali, & reali exa-
ctione probanda est ad effectum liquidandi
exactum a creditore immisso, eamque repe-
lendi: dec. 1374. n. 13. T. 6. p. 246.

Vid. *Fructus*.

Perceptio fructuum in certa quantitate optime
desumi potest ex iuribus productis ab ipso
debitore in altero iudicio ad effectum fir-
mandi quantitatem contra tertium; licet
productio sit facta cum clausula *per compul-
sum*; & quare? dec. 1380. n. 3. 4., & 12. To-
mo 6. p. 266.

PERICULUM.

Vid. *Atergatio*.

Periculum inundationis, quod de præterito
agris nunquam evenisset; inane est in futu-
rum super eisdem inaugurare: dec. 1193.
n. 7. T. 5. p. 245.

Amplia, si tale periculum etiam in potentia
peritis in arte excluderetur; n. 8., & 9. lb.
In Periculo loca montium stessie dicuntur,
licet ille, pro cuius securitate starent, con-
tractus resolutionem postulasset; quum satis
sit, quod eorum liberatio a litis eventu de-
scenderet; & interim ea eorum dominus
sine innodata retinere sit coactus: dec. 1210.
n. 8. Tom. 5. p. 272.

Periculum ut verificatum dicatur satis est, quod
res ita potuisset evenire, rebus in eodem
statu permanentibus: numer. 9. ibid.

Periculum in potentia ut dicatur adesse in at-
tergatione montium sat est, quod dominus
afflictus illi renunciare potuerit: num. 13.,
& 15. ibid.

Vid. *Nomina debitorum*.

PERITIA.

Peritia, quæ pluribus scaturit erroribus, non
meretur attendi: dec. 141. n. 10. T. 1. p. 224.

Præsertim, si fuerit comparitum pro electio-
ne novi periti; n. 11. ibid.

Peritia præcedens unica remanet respectu par-
titarum, super quibus secundus peritus non
refert: n. 13. ib.

Peritia facta per viam contrapositionis parti-
tarum, suppiendo ex uno libro, quod in
alio deficit, non subsistitur: dec. 223. nu-
mer. 13. T. 1. p. 360.

Limita, quando libri non sunt erronei; sed
confusi; quia tunc, omnibus combinatis veri-
tas elucescit: n. 14. ibid.

Peritia, ex qua de hereditate ratio reddita,
asseritur, nisi originaliter, vel in forma
probandi producatur, non attenditur: de-
cis. 313. n. 3., & 5. T. 2. p. 3.

Peritia non probat quando fuit decreta ejus re-
visio; dec. 362. n. 21. T. 2. p. 76.

Peritia referens statum rei in emphyteusim
concessæ de tempore æstimationis; non
concessionis, non probat: dec. 398. num. 3.
Tomo 2. p. 138.

Peritia, citata parte, & rite confecta, a qua
nec reclamatum fuit, nec appellatum, do-
nec de errore in contrarium non doceatur,
Gcc at-

- attenditur; dec. 464. n. 2. T. 2. p. 251.
Peritia facta in alia causa, actore in ista non-
citato, nec in secundo producta non atten-
ditur; dec. 471. n. 4. T. 2. p. 264.
Peritia erronea non est attendenda; decif. 474.
 n. 8. T. 2. p. 270.
Peritia contra producentem est attendenda;
 dec. 512. n. 2. T. 2. p. 330.
Peritia cadere non potest super mobilibus,
quæ periti recognoscere non possunt; decif.
 521. n. 12. T. 2. p. 344.
Peritia, quæ de errore redarguitur, revideri
mandatur; dec. 601. n. 8. T. 2. p. 469.
Peritia ea est consideranda, cum qua ultimus
peritus consensit, & contra quam idem
contradictor antea insisterat; dec. 631. n. 12.
 Tomo 3. p. 15.
Peritia, a qua appellatum non fuit, de errore
redargui nequit, nisi concludenter probetur;
 dec. 632. n. 17. T. 3. p. 18.
Contra Peritiam summo studio expletam, a
qua appellatum non fuit concludentius alle-
gati errores sunt probandi; dec. 645. nu. 1.
 Tomo 3. p. 41.
Peritia, si integraliter ex ordinibus, & quie-
tantiis non iustificetur exiguis defectus,
probatur ex assertionem periti, qui de eo te-
stetur; dec. 661. n. 11. T. 3. p. 65.
Peritia inter se variæ judicis movent arbitrium,
si sint duo, aut dimidium summæ,
quod ex illis unicus cumulat, partes com-
plesi debeat; decif. 779. numer. 4. Tomo 3.
 p. 289.
 Regula ista teneri debet respectu jocalium;
 num. 5. ibid.
Peritia dicitur a partibus acceptata, si ab ipsa
non reclamasset, & passæ fuissent decreta
in illius executionem; dec. 848. num. 1. Tomo 3.
 p. 420.
Amplia, si super partitis a peritia in valore
certo firmatis, eadem in partes concorditer
solum subscriptissent; n. 2. ibid.
Peritia erronea in una parte talis etiam in
omnibus præsumitur; ibid. n. 13. & 668. nu-
 mer. 19. & 20. Tomo 3. p. 466.
Peritia proximior tempori obitus testatoris
attendi debet in concursu aliarum; ibidem
 num. 15. p. 421.
Peritia supponens id, quod in questione est,
non attenditur; decif. 852. numer. 2. Tomo 3.
 p. 434.
Qui sint errores infringentes relationem
Periti in firmando statu hæreditario; decif.
 853. n. 8. T. 3. p. 435.
Peritia dicitur erronea, si peritus pro uno
debito duplicem solutionem assignasset; ib.
 numer. 10. p. 436.
Peritia dicitur erronea, nec statum firmat hæ-
reditarium, si deferret mobilia minimi esti-
mata, & tabulas pictas magno in numero
reptas reticulisset; n. 13. ibid.
Amplia, si stabilia reperirentur quantissimi
estimata, eorumque valor longe distaret
ab estimatione intra decennium alias factas;
 n. 14. ibid.
Peritia, auditis partibus, & prævia librorum,
& scripturarum recognitione exarata conclu-
 denter probat; dec. 932. n. 1. T. 4. p. 119.
Amplia, si partes ab ea non appellarent;
 n. 2. ibid.
Peritia ultimi periti a iudice de putati, serva-
tis servandis referentis super alios standum
est; dec. 1094. n. 1. T. 4. p. 455.
Peritia inter alios acta, tertium in causa di-
versa non afficit; decif. 1098. numer. 6. Tomo 5.
 p. 8.
Peritia superficiali bonorum inspectione facta
non substat; dec. 1276. n. 4. T. 6. p. 20.
Peritia facta a peritis judicialibus, deque par-
tium consensu electis, prævalet peritia ju-
diciali aliorum peritorum; n. 5. ibid.
Amplia, quando partes a judiciali peritia
numquam reclamasset; n. 6. ibid.
Peritia ad laudum relativa, isto non subsisten-
te, nil concludit, nihilque operatur; deci-
 sion. 1279. n. 4. T. 6. p. 28.
Peritia erronea, a iudice reprobat, & infor-
matorium testium assertioni contraria, rei-
cienda est; dec. 1307. n. 25. T. 6. p. 99.
Peritia, & planta non concludentes assumum,
 non probat; n. 26. ibidem.
 PERITOR.
Peritor non datur, quum redditio rationis est
impossibilis; dec. 633. n. 5. T. 3. p. 19.
Peritoris deputationis locus non est non discor-
dantibus aliis peritis; & quum iudex ad lo-
cum differentia cum perito accesserit; deci-
 sion. 670. n. 1. T. 3. p. 84.
Præsertim, si in accessu fuissent ea omnia
considerata, quæ pro electione novi periti
adducuntur; n. 2. ib.
Et quum electio novi periti daret tantum
ansam partibus litem in infinitum protrahen-
di; & daretur inutilis circuitus; num. 3.,
 & 4. ibid.
Peritor necessarius non est, quum agatur de
probandis confinibus, ad quorum compro-
bationem concurrunt testes, & instrumenta
antiqua; dec. 893. n. 9. T. 4. p. 40.
 PERITUS.
Periti electioni ob redditionem rationis locus
non est, quoties inventarium non est in-
tergrum; dec. 124. n. 10. T. 1. p. 152.
Perito asserenti se fuisse de partium consensu
electo non creditur; decif. 137. numer. 21.
 T. 1. p. 215.
Præsertim, si de ejus electione non doceat-
ur, mediante ullo judicis decreto; nu-
 mer. 22. ib.
Sique urgeat in contrarium testis, ad quem
uti deputatum, talis electio spectasset; nu-
 mer. 23. ib.
Mensurationi ædificii factæ iper architectum
standum est, quousque non doceatur de er-
rore; dec. 141. n. 3. T. 1. p. 223.
Periti deputationem non dicitur impugnare
qui illius relationi contradixit sub erroris
prætextu; n. 4. & 5. ibid.
Peritis approbatus mediante solidatione com-
putorum totius ædificii ab illo taxatorum,
reprobari non potest respectu unius arti-
ficis, circa taxationem computi ejusdem
ædificii; ibid. n. 8. p. 224.
Periti facultas non controversa quoad aliorum
 atti-

artifices, respectu alterius, in dubium revocari non debet; n.9. *ibid.*
 Periti facultas non dicitur impugnata per instantiam factam pro alterius electione cum præservatione iurum ex præcedenti peritia resultantium; n.12. *ibid.*
 Periti relatio in parte verificata, in totum vera dicenda est, ib. n.22. p.225.
 Peritus frustra elegerit pro facienda redditione rationis, deficiente valido, ac legitimo inventatio; dec.149. n.2. T.1. p.237.
 Periti relationi de partium consensu electi standum est, nisi de errore deciderit; dec.216. n.1., & 6. T.1. p.340.
 In Periti relatione error excluditur ex circumstantiis relationem comprobantibus; ib. n.7. p.341.
 Periti iudicium, cui partes acquieverunt, non potest amplius impugnari, & unde ista acquiescentia desumatur; dec.418. numer.1. T.2. p.181.
 Amplia, etsi peritus reservaverit aliquid iustificandum, quum hoc non fuerit effectum; num.2. *ib.*
 Periti æstimationi standum est, dum non iustificatur excessus, & cur; ib. n.9. p.182.
 Periti tertio electi relationi plena est adhibenda fides; dec.477. n.3. T.2. p.276.
 Periti informati de statu antiquo debent induci potius tamquam testes, quam periti; decision.521. n.11. Tom.2. pag.344., & 848. n.8. T.3. p.421.
 Peritis in materia æstimationis prædiorum, utpote sub sensibus cadente, iudex stare debet, & quomodo ab illis sit procedendum; dec.562. n.16. T.2. p.406.
 Præsertim, si periti sint inter se concordēs; n.17. *ibid.*
 Periti de partium consensu electi relationem non licet impugnare; præsertim, si ab ista non sit appellatum; n.18., & 19. *ibid.*
 Peritorum relationes testibus ad perpetuam præferuntur; n.21. *ibid.*
 Peritis discordantibus, ab auditoribus sacre Rotæ solet peragi accessus ad locum rei in causa agitatæ; & exempla asseruntur; dec.631. n.3. T.3. p.14.
 Peritis a se electis, quando de errore concludenter non docetur, Rota deferre solet; dec.639. n.1. T.3. p.30.
 Præsertim, quum ab eorum peritia non fuerit appellatum, ex quo eadem majus robur accepit; n.2. *ibid.*
 Periti, artisque professores expensas ædificii jamdin constructi recognoscere, & super illius iudicium proferre valent; dec.661. n.5. Tomo 3. p.65.
 Peritorum relationi plenissime creditur, quando cum ordinibus sacri montis, & receptis concordat; n.6. *ibid.*
 Periti cum supposito erroneo procedentes, & assertioni judicialiter emissæ adversantes non probant; dec.764. n.8. T.3. p.264.
 Peritus tertius datur pro liquidatione fructuum dec.788. n.8. T.3. p.310.
 Peritus in liquidanda hæreditate debet habere respectum ad tempus obitus testatoris,

non ad proximum, quo sit peritia; dec.848. n.5., & 7. T.3. p.421.
 Peritus, ex quibus dicatur affectate referre, ejusque relatio, uti erronea, non attendenda; n.9. *ibid.*
 Peritus non potest alterare facultatem sibi a iudice tributam circa ea, super quibus debet referre; n.11. *ibid.*
 Periti relatio se ad aliam informem peritiam referentis, statum hæreditarium non firmat; dec.853. n.5. T.3. p.435.
 Amplias si liquidasset partitas, non visis libris redditus, & exitus, ac nomina debito- rum; n.6. *ibid.*
 Subamplia, si peritus iudicis assumisset partes, aliquas nempe partitas admittendo, aliquasque rejiciendo; n.7. *ibid.*
 Peritorum iudicium an sit necessarium, pendet ab arbitrio iudicis; dec.893. n.6., & 9. T.4. p.39.
 Peritorum munus est concernentia simplex factum explere; iudicisque partes non assumere; n.7. *ibid.*
 Periti agrimensores in materia recognitionis terminorum multum attenduntur; *ibidem.* num.16. p.41.
 Vid. *Juramentum.*
 Periti in pertinentibus ad eorum artem, & judicialiter referentes, concludentissime probant; dec.910. n.2. T.4. p.73.
 Periti æstimantes mobilia in præfenti, non præsumuntur habere rationem, & regulam sumere ab æstimationibus antiquis de illis factis; ib. n.13. p.74.
 Ex Periti relatione bene probatur quantam summam, quotque fructus ex bonis pupilli percepisset administrator, quotque in illius manutentione erogasset; dec.971. num.18. Tomo 4. p.191.
 Periti relationis diversitas, & discretiva ejusdem loquuntis diversitatem inter partitas ab eo disponentis indicat, & eundem sensum, quoad omnes non habuisse; dec.1058. n.10. Tomo 4. p.165.
 Peritus quid intellexerit, & super quibus partitis se retulisse dicatur, ejus declarationi absque alia probatione defertur; *ibid.* numer.12. p.166.
 Peritus eligendus est ad effectum firmandi statum, quando agitur de dignoscendo, utrum patrimonium fideicommissitatis sit alicujus oneris capax, & in qua sit quantitate liquidandum; dec.1129. n.17. T.5. p.92.
 Peritus non est eligendus, si corruit materia, super qua referre debet; dec.1125. nu.16. Tomo 5. p.312.
 Vid. *Electio periti, Æstimatio.*
 PERJURIUM.
 Perjurium nota quacumque verisimili, ac probabili interpretatione vitatur; dec.216. n.4. T.1. p.341.
 Perjurium non præsumitur volitum ab illo, qui contractum præventive juratum in morte ratificavit; decision.968. numer.17. Tomo 4. p.185.
 PERMUTANS.
 Permutans rem cum altero regressum habet
 Cccz ad

ad sua jura evicta, seu deficiente re permutata: dec. 1020. n. 4 T. 4. p. 292.
 Amplia, si ille in tali casu de dicto regressu in permutationis instrumento fuisse sollicitus: n. 5. ibid.

PERMUTATIO IN GENERE.

- Permutatio bonorum utilis a fideicommissario facta, & successive a vocatis observata impugnari non valet; decisi. 77. numer. 3. Tomo 1. p. 114.
 Permutationem sibi laicam fideicommissarius non tenetur servare a gravato factam; numeri. 4. ibid.
 Permutationem ab auctore factam impugnare, & ad bona permutata redire, hæredibus prohibitum est: dec. 134. n. 4 T. 1. p. 208.
 Permutationem utilem fideicommissio vocati ex propria persona impugnare non possunt ibid. n. 13. p. 209.
 Precipue quando fuit prohibita alienatio fundi, & fideicommissum est in quantitate; n. 14. ibid.
 Permutatio corporis fideicommissarii valida censetur, si fiat ob recessum a lite ex facto fideicommissitantis proveniente; numeri. 19. ibid.
 Permutationem impugnare non licet illi, qui nullo alio, quam hæreditario titulo, ipsius permutantis bona permutata possidere possit; ibid. n. 25. p. 210.
 Permutatio bonorum fideicommissio utilis fieri potest: dec. 204. n. 7. T. 1. p. 320.
 Permutationis utilitas dignoscitur, vel a recessu a lite super re permutata, vel a malo eius statu, & meliore valore rei, cum qua fit permutatio; n. 8. ibid.
 Permutatio per plures actus judiciales a fideicommissario conscio fideicommissi, qui insuper possedit rem in permutationem acceptam; expresse approbata censetur; ibid. n. 9. p. 321.
 Permutatio hæredi gravato prohibita non præsumitur, quando fideicommissio est utilis; dec. 349. n. 14. T. 2. p. 51.
 Et hujusmodi utilitas ab allegante est probanda; n. 15. ibid.
 Permutationis utilitas excluditur, si res in permutationem data fideicommissio non subrogetur; n. 16. ibid.
 Permutationis utilitas non est inspicienda, quum permutatio est expresse prohibita; numeri. 17. ibid.
 Permutatio facta ab hærede gravato, & a fideicommissarii acceptata impugnari non potest, sicuti nec utilitas dictæ permutationis, quum iidem fideicommissarii pro consecutione rei permutata insteterint: dec. 641. numeri. 22., & 23. Tom. 3. p. 35.
 Permutatio unus rei cum altera operatur, ut ista omnes qualitates, tam active, quam passive illius in se assumisse dicatur: dec. 1161. n. 6. Tom. 5. p. 160.
 Permutatio bonorum non effectus, ob non sequutum adimplementum de eis, quæ fieri, & exequi debuissent, non prodest, ut possessor bonorum permutatorum ex nova per-

mutationis causa legitimus dicatur possessor: dec. 1126. n. 15. T. 6. p. 144.

Evanida sit, si omnes interesse habentes in ejus actu interfuerint, & aliqui etiam eam potius impugnaverint: n. 16., & 20. ibid.

Permutatio a nemine ex permutantibus executioni demandata, non retardat immissionem hæredi fideicommissario: n. 18. ibid.

Amplia, ut præsumere faciat, quod omnes mutuo consensu ab ea recesserint, nec post lapsum centenariæ potest quis ad ejus complementum compelli: n. 19. ibid.

Vid. *Fideicommissum quoad subrogationem, & Hæres gravatus quoad eandem.*

PERMUTATIO QUOAD PERSONAS ECCLESIASTICAS.

Permutatio de una Ecclesia ad aliam, per Episcopum sine causæ expressione potest, causa istante, fieri, quia eam causam exprimere teneatur: dec. 298. n. 17. T. 1. p. 473.

Et tunc canonici si se gravatos senserint reclamare poterunt, & obtinere appellationem in devolutivo: n. 18. ibid.

Permutationem jam effectuatam non residentia, & non præstitum servitium Ecclesiæ non faciunt corrumpere, sed non residents compelli potest remediis juris, ex sacro Conc. Trid. dec. 621. n. 5. Tom. 2. p. 500.

Permutatio admitti potest ab Ordinario in inenfibilibus, in quibus collatio spectat ad capitulum, quum de libera non agatur resignatione; sed de illa facta coram Ordinario, & cum permutato capitulo possessionem dederit: numeri. 6., & 7. ibid.

Vid. *Beneficium quoad permutationem.*

PERPETUITAS.

Perpetuitas, quæ de jure canonico inducitur, facit cessare præsumptionem, qua quis habeatur pro spoliato: dec. 318. n. 3. T. 2. p. 10.

Perpetuitas successionis volita præsumitur a testatore, quando tamdiu ex toto contextu testamenti eam contemplasse appareret, etiam si verba necessaria deessent: decisi. 1295. numeri. 9. Tom. 6. p. 62.

Amplia, si testator exclusisset filiam nubentem cum extraneo; & casu, quo cum uno ex suis agnatis nuberet, eam substitutam intellexeret: n. 10. ibid.

Subampila, quando tam Instituta, quam substituta detractiones prohibuisset, quæ omnia agnaticum fideicommissum secumferunt: numeri. 11. ibid.

Perpetuitas fideicommissi a testatore volita per certa, & designata media, subiectam materiam, idest vocationes a testatore expressas non egreditur: dec. 1322. n. 13. T. 6. p. 136.

Vid. *Fideicommissum conservatorium &c.*

P E R S O N A.

Persona una, & eadem ipsi ipsius creditrix, & debitor esse non potest: decisi. 314. numeri. 6. Tom. 2. p. 4.

Personarum multiplicitas ejusdem nominis, & cognominis non præsumitur, nisi concludenter probetur: dec. 526. n. 2. T. 2. p. 352.

Personæ existentia de alia familia probatur, si eadem in aliquibus actibus publicis de eadem familia sit nuncupata, in quibus ad alia habetur

betur relatio, in quibus cognomen non adjicitur, & tunc in omnibus illis de eadem persona agi convincitur: dec. 57 s. n. 7. T. a. p. 422.

Vid. *Multiplicitas personarum*.

P E R T I N E N T I A .

Pertinentia molendini ad caltrum ex quibus probatur: dec. 85. n. 3. Tom. 1. p. 455.

Etiā si non sit in ejusdem territorio : numer. 4. ibid.

Vid. *Confessio ad dec. 575*.

Pertinentia bonorum ad aliquem probatur, quum ex ipsius juribus reintegratione fuerit obtenta : dec. 648. n. 3. Tom. 3. p. 45.

Item per hoc, quod illorum dominus in ultima voluntate de illis ad libitum disposuisset, & usque ad obitum eorum fructus percepisset: dec. 968. n. 7. Tom. 4. p. 18.

Vid. *Immissio ad dec. 987. n. 3*.

Pertinentia unius corporis, an sequatur fideicommissum, seu primogenituram ab altero erectam, id declaratur a re judicata, favore cuius ex his patrimoniis emanasset: dec. 1013. n. 5. Tom. 4. p. 272.

Situs, ut ad primogenituram pertinere dicatur, illius identitas probanda est: n. 7. ibid.

Super Pertinentia domus statum non firmat facultas locandi domum, seu ipsa locatio, quando ab uno exerceri, & fieri potuisset etiam jure familiaritatis, & condominii circa rem locatam: n. 9. ibid.

Pertinentia lavatorii penes dominum domus non probatur ex deposito pensionum, quæ in confuso fuissent penes adem sacram reconditæ sub diversis nominibus, quum individua nominis expressio, ad quem illud pertineret, fieri debuisset: ibid. n. 11. p. 273.

Pertinentia situs per acquisitionis instrumentum probatur: n. 13. ibid.

Quod pertineat situs ad primogenituram, probatur per investituram, quam successor a domino directo de eo, uti talis, reportasset: n. 16. ibid.

Vid. *Bona dotalia*.

Vid. *Inventarium in genere ad dec. 1183, & 706 alia*.

Res hereditaria, ut tuto ad quam ex hereditatibus pertineat, dici possit, heredum obfervantia multum defertur: d. dec. 1183. n. 35. Tom. 5. p. 218.

Prædium ad nullam personam pertinuisse dici potest, nisi ad eam, cui pro debito ab illa assumpto assignatum appareret: dec. 1212. n. 7. Tom. 5. p. 276.

Vid. *Loca montium quoad pertinentiam*.

Pertinentia bonorum ad certum designatum fideicommissum probatur ex continuata possessione vocatorum ad illud, nec excluditur ex actibus in contrarium gestis in fraudem fisci, ad effectum ex istius manibus bona liberandi: dec. 1277. n. 5. Tom. 6. p. 22.

Quod pertinnerint bona ad fideicommissum tenentem, probatur ex descriptione de illis facta in ejus hereditario inventario, & divisione facta inter filios: dec. 1278. num. 5. 6. & 7. Tom. 6. p. 25.

Inventarium optime probat ad quem in eo descripta pertineant, sicuti reservatio domini

super aliqua re illius præexistentiali penes reservantem concludit: dec. 1303. numer. 2. Tomo 6. p. 82.

Vid. *Inventarium*.

Pertinentiæ domini approbationem ad reservantem probat reservatio domini facta super aliqua re, præsentem eo, ad quem spectare prætenditur: ibid. n. 3. 5. & 16., & dec. 1304. n. 5. Tomo 6. p. 86.

Pertinentia bonorum ex actibus simulatis, & ad alium finem gestis non desumitur: decif. 1326. n. 1. Tomo 6. p. 142.

Amplia, si post istos a partibus ad alios actus de diametro contrarios, & verisimiliores deventum fuisset: n. 2., & 3. ibid.

Pertinentia negativa bonorum non probatur ex enunciativis ad alium effectum emissis, quas rei statum non immutant, nec vocatis independentes ab enunciante præjudicant: numer. 4. ibid.

Pertinentia probatur ex laudo solemniter accepto eam indiguitante, atque ex divisionum instrumentis: ibid. n. 5. p. 143.

Amplia, si successores eadem bona possideant, uti ex illa hereditate provenientia, ad quam idem laudum spectare declarasset: numer. 6. & 7. ibid.

Pertinentia bonorum ad fideicommissum transversale, non ascendente per Rotam approbata, in dubium amplius non revocatur in altera causa, licet diversa ab illa, & quare: dec. 1359. n. 3. Tomo 6. p. 208.

Amplia, si talis pertinentia, & diversitas inter unum, & alterum fideicommissum per judicem compromissarium fuissent recognita, & approbata, illiusque laudum hinc inde acceptatum: n. 4. 5. & 6. ibid.

Item, si distincta pertinentia talium bonorum esset per sententias tam ante, quam post laudum canonizata: n. 7. ibid.

Pertinentia bonorum potius ad unum, quam ad alterum de duobus patrimoniis non probatur ex æquivoca adnotatione in intelari inventario impressa, & ad aliud referibili: præsertim, quando pupillus plura bona ex diversis fontibus profluentia possideret: ibid. num. 6. p. 209.

Vid. *Dominium*.

P E T E R E , P E T I T I O .

Frustra petitur quod intus habetur: dec. 404. n. 15., 606. num. 19. Tomo 2., 151., & 477., 661. n. 1., & 667. n. 19. Tomo 3. p. 65. 79., & 958. n. 6. Tomo 4. p. 165.

Petitio in citatione, ab actis, & commissione declaratur, & juxta illum mandatum relaxatum intelligitur: decif. 414. numer. 4. Tomo 2. p. 171.

Petitio -- *salva medietate dotis* -- præsertim validitatem confessarii contractus: decif. 565. n. 13. Tomo 2. p. 412.

Petitio facta a procuratore sub falso supposito, eo detecto, variari potest: n. 14. ibid.

Judex, si pronunciet adversus exceptiones in judicio de tractionum faciendarum, supponere facit, quod eas actor petierit: dec. 925. n. 2. Tomo 4. p. 98.

Petitionem actoris reus dicitur admittere super

immuniſſione vigore fideicommiſſi petita, ſi opponeret retentionem pro legitima ſibi debita: ibid. n. 27. p. 100.
 Peritio de re poſſeſſa a poſtulante, reſcitur ex regula juris: *fructu petis quod intus habes*: dec. 958. n. 6. Tom. 4. p. 165.

PETITORUM.

Petitorium clarum abſorbet poſſeſſorium: decif. 492. n. 5. Tom. 2. p. 235.
 Peritorium non retardat poſſeſſorium donec ſuper eo res iudicata non ſuperveniat: dec. 763. n. 5. Tom. 3. p. 262.
 Peritorium abſorbet poſſeſſorium, quando illud eſt adeo clarum, ut nulla queat exceptione obumbrari: decif. 1387. numer. 20. Tom. 6. p. 280.

PIGNUS.

In Pignus pro credito pecuniario poſſunt retineri bona hereditaria obligata, ſed offerenda herede illorum ſolutionem, bona ſunt dimittenda: dec. 628. n. 2. T. 3. p. 6.
 Pignus ſemper maioris præſumitur valoris, quam debitum: dec. 818. n. 1. T. 3. p. 365.
 Pignus conventionale, irrequiſito debitore, & abſque citatione a creditore vendi non poteſt, & ad quid, ſi illud venderet, teneretur: n. 2. ibid. p. 262.
 Amplius, etiam ſi dominus pignoris in forma camerae eſſet obligatus, & determinata ſolutionis de aſſeſſet: n. 3., & 7. ibid.
 In Pignoris conventionalis venditione damnum domini deſumitur ex venditione illius viliori pretio: ibid. n. 8. p. 366.

Vid. *Creditor ad d. dec. 818.*

Pignoris reſtitutio ſequuta ſui ſatisfactione, non poteſt a creditore retardari: dec. 993. n. 1., & 15. Tom. 4. p. 224.
 Pignus de ſui natura creditoris ſatisfactionem non portat: ſed meram crediti ſecuritatem: dec. 1068. n. 7. Tom. 4. p. 391.
 Limita, quando creditor ex eo fructus percipiat, qui in capitalis extinctionem cedere debent: n. 8. ibid.
 Vid. *Fructus ad d. dec. n. 4.*

Pignus aptum non eſt debitum extinguere, ſed ad meliorem cautelam creditori præbandam tendit: dec. 1097. n. 11., & 14. T. 5. p. 6.
 Limita, ſi creditor tot de pignore fructus perciperet, qui ſuum creditum aequallet: n. 12., & 13. ibid.

Vid. *Creditor quoad actiones ad d. dec.*

Pignus, & hypotheca non ſunt tituli habiles ad acquirendos fructus rei hypothecatae, vel obpignoratae: dec. 1304. numer. 22., & 27. Tom. 6. p. 91. & ſeq.

In Pignus qui plura recipit, non poteſt cogi, ut liberet unam, ex quo in parte ſolutionem receperit, niſi accepto univerſo, quod ei debetur: dec. 1353. n. 11., & 14. T. 6. p. 192.

Pignus pro una rata non liberatur, ſi plures eſſent debitores, & unus ſibi portionem tantentem perſolveret, imo poteſt a creditore vendi: n. 12. ibid.

Vid. *Arbitrium.*

PISTORES.

Piſtores non præſumuntur de frumenti ſolutione diligentiffimi: dec. 783. n. 20. T. 3. p. 301.

Piſtores ſolent gratis dare quosdam panes, qui vulgo dicuntur -- *l'aggio di pane* -- mercatoribus frumentariis, ad hoc ut eorum furno utantur: dec. 882. n. 3. T. 4. p. 21.
 Iſta donatio mercatorum commodo cedit, non domini teneturum: n. 4. ibid.

PLACERE.

Ea, quæ ſemel placere, amplius diſplicere, non poſſunt: dec. 607. n. 10. T. 2. p. 479., & dec. 944. n. 11. Tom. 4. p. 135.

PLURALITAS.

Pluralitas beneficiorum oblicem facit retentioni non aſſequutioni aliorum: dec. 365. numer. 6. Tom. 1. p. 81.
 Pluralitas beneficiorum non impedit acquisitionem alterius beneficii, ſed retentionem: dec. 394. n. 2. Tom. 2. p. 133.
 Pluralitas perſonarum vocatarum in opportunitate, & congruum reſolvitur ſingularitatem, quando fideicommiſſens de pluribus loquendo per verbum *iſſorum*, ad unius familiam tantum ſe direxiſſe dignoſceretur: dec. 1166. n. 35. Tom. 5. p. 174.
 Pluralitas non reſolvitur in ſingularitatem, quando ſuperſt perſona prædilecta, quæ ex teſtatoris voluntate ſubſtitutum excludit: dec. 1215. n. 8. Tom. 5. p. 283.
 Pluralitas reſolvitur, in caſu poſito a Papiniano in *l. heredes mei ſ. cum iſta* ad Senatum Conſult. Trebel: dec. 1250. numer. 3., & 17. Tom. 5. p. 378.
 Amplius, quando non agitur de deſcendentibus teſtatoris, ſed de tranſverſalibus, ut ſunt nepotes ex fratribus, eorumque deſcendentes: n. 4. ibid.
 Limita, in ſubſtitutione facta pluribus perſonis per collectivam univerſalem: numer. 5., & 6. ibid.
 Pluralitas, quæ in ſingularitates reſolvitur, non impeditur ab exiſtentia perſona prædilecta: n. 9. ibid.
 Pro pluralitatis reſolutione, quæ ſint conſequentiæ admixtæ in ſingularitates: ibid. n. 17., & 18. p. 379.
 Pluralitas reſolvitur in ſingularitatem ad beneficium ſubſtituti, quoribus conditio purificatur in perſona ultimi ſine filiis deſuncti: decif. 1294. n. 5. Tom. 6. p. 58.

Vid. *Subſtitutio.*

POENÆ.

Pœne adiectione, & ſubſtitutione facta in caſu contraventionis offendit enixam teſtatoris voluntatem pro conſervatione bonorum penes gravatos, ſed non extendit prohibitionem ad caſus non comprehenſos, neque conſideratos: dec. 359. n. 5. Tom. 1. p. 421.
 Pœna ſuos dumtaxat tenere debet authores: dec. 569. n. 12. Tom. 2. p. 418.
 Pœna dupli quando habeat locum in inventario deſectuoſo, & quando ſecus: dec. 851. numer. 38. Tom. 3. p. 433.
 Pœna comminata heredi a teſtatore in tabulis in caſu tranſgreſſionis, omnino lui debet, etiam ſi ad commodum filii ipſius heredis tranſgreſſio tenderet: decif. 909. numer. 18. Tom. 4. p. 72.
 Pœna abſque dolo, & voluntate contraveniente,

di testatoris præcepto per medium fideiussoris non datur : dec. 968. n. 5. T. 4. p. 184.

Pœna non incurritur a taliter prohibito, quando per mixtam fideiussionem, se negocium sibi utile, & proprium gerere credidisset : num. 6. ibid.

Pœna a testatore comminata in casu contraventionis, ut excludatur, benignior semper interpretatio favore contravenientis sumenda est : ibid. n. 11. & 12. p. 185.

Vid. *Contraventio*.

Pœna indicta heredi necessario vocato, simulque legatario substat, quoad legatum tantum, non vero quoad causam de iure insubstantem, & quare : dec. 1189. n. 4. & 9. Tom. 5. p. 235.

Pœna privationis beneficii est de maioribus, & pœna capitali æquiparatur. dec. 1236. n. 2. & 10. Tom. 5. p. 342.

POLLICITATIO.

Pollitatio neque cautionem, neque obligationem inducit : dec. 1402. n. 7. T. 6. p. 310.

PONTIFEX.

Pontifex transferre potest bona de una in alteram Ecclesiam : dec. 96. n. 3. T. 1. p. 149.

Pontifex non informat de iure tertiis quæsit, eisdem præiudicium inferre noluisset præsumitur : dec. 311. n. 15. T. 1. p. 496.

Et tunc gratia restringitur ad ea, quæ tertio non nocent : n. 16. ibid.

Pontifex duas in temporalibus habet subditorum species, eorum nempe, qui sub ejus regio extant dominio, & alterum illorum, qui sub baronum potestate sunt : dec. 1371. n. 10. Tom. 6. p. 236.

Vid. *Lex, Papa & Princeps*.

PORTIO.

Portio faminarum, quæ illis a statuto auferatur, an masculis accrescat, vel potius patris hereditati, qui fideicommissum instituisse, Roma tenet affirmative pro filiis : dec. 580. num. 3. Tom. 4. p. 18.

Portio faminarum, quæ illis auferretur a statuto, masculis accrescit, & as paternum pinguis efficit, atque etiam fideicommissum, si tamen favore masculinorum a patre fuisset ordinatum, secus vero, si favore extraneorum, quo casu legitima filiorum pinguius evaderet : dec. 920. n. 5. Tom. 4. p. 90.

Portiones heredum prædefunctorum superstitibus re, & verbis conjunctis, æqualiter accrescunt : dec. 534. n. 3. Tom. 2. p. 364.

Limita, si sit datus substitutus : n. 4. ibid.

Portio hereditaria ex iuribus legitimæ de fideicommissio præventive extracta non potest remanere gravata censu a fideicommittente imposito : dec. 1165. n. 11. Tom. 5. p. 167.

Portio eadem est dividenda in stirpes, & non in capita inter cohæredes, quando probatur, quod illi ex substituto per duas lineas descendunt : dec. 1345. n. 8. Tom. 6. p. 180.

POSITIONES. ET QUANDO

ADMITTANTUR.

Positiones admittuntur, quando sunt loco probationis, quum istæ non sint angustianæ : dec. 1317. n. 7. Tom. 6. p. 121.

Admittendæ sunt clausulæ, ne alias, editæ,

copiæ, respondens instruat, numer. 8. & 10. ibid.

Amplia, si ageretur de muliere nobili, quando versatur in facto proprio respondentis paucis etiam actibus expleto : n. 9. ibid. Ista praxis hodie servatur tantum in foro Capitolino : ibid. num. 10. & 1382. num. 11. Tom. 6. p. 271.

Positiones captiosæ, obscuræ, & impertinentes sunt rescandæ : d. dec. 1317. n. 11. & 1382. n. 16. Tom. 6. p. 122. & d. 271.

Si captiosæ ex parte dantis esse possent, & respondens posset instrui in responsionibus actui, congruum est, ut prius sub iudicis oculis pertrahantur, & postea sub sigillo impressæ exhibeantur : d. dec. 1317. numer. 12. Tom. 6. d. p. 122.

Positiones licet admittæ, quando causæ cursum retardare non possint : n. 13. ibid.

Positiones, sive alias probationes in matrimonialibus causis, ratione gravitatis, & periculi sunt semper admittendæ : d. dec. 1382. n. 1. & 8. Tom. 6. p. 270.

Positiones de stylo curiæ apertæ sunt exhibendæ, præsertim si ob curialium probatorem nulla adit suspicio, quod possint esse impertinentes : ibid. n. 10. p. 271.

Apertæ dandæ sunt mulieri, ne inconsultæ decipiantur, juxta dispositionem juris : numer. 12. ibid.

Amplia, etiam si sint dandæ mulieri nobili ad probandam matrimonii validitatem : numer. 13. ibid.

Positionibus respondere debet mulier in procuratoris præsentia, licet sit sagax, & foris animi : n. 15. ibid.

POSITIONES QUANDO NON ADMITTANTUR.

Positiones non admittuntur, quoties contra propriam confessionem producuntur : dec. 491. n. 14. Tom. 2. p. 299.

Positiones non sunt admittendæ ad retardandam expeditionem causæ super validitate matrimonii, & quare : dec. 1298. n. 12. T. 6. p. 71.

POSSESSIO, SEU QUASI, IN GENERE, ET EX QUIBUS PROBATUR.

Possessio rei conventi probatur exitis substantiatione : dec. 13. n. 1. Tom. 1. p. 17. & 1017. n. 4. & 1082. n. 3. & 5. T. 4. p. 282. & 419.

Possessio prævalet recognitioni bonæ fidei : d. dec. 34. n. 7. Tom. 1. p. 46.

Possessio capta vigore mandati cum clausula sine præiudicio habentium meliora, & potiora jura non est manutentibilis in concursu habentis potiora jura : n. 10. ibid.

Possessio anterior nulla, & erronea non retardat manutentionem posteriori validæ : ibid. n. 11. p. 47.

Possessio arguit perceptionem fructuum in quantitate percipi solita : dec. 71. numer. 7. Tom. 1. p. 102.

Possessio bonorum de tempore obitus ex quibus probetur : dec. 101. n. 1. Tom. 1. p. 156.

Possessio debitoris probatur ex confessione ejusdem successoris : dec. 114. numer. 16. Tom. 1. p. 75.

Possessio probatur ex exactione fructuum : dec.

- cil. 129. n. 7. Tom. 1. p. 198.
 Possessio capta ex uno titulo retineri non potest
 ex alio turbido, & incerto; dec. 134. n. 6.
 Tom. 1. p. 208.
 Vid. *Deliberatio ad dec. 163.*
 Possessio fundi valide in deliberatarium trans-
 fertur, cui propterea debetur manutentio;
 dec. 185. n. 1. Tom. 1. p. 290.
 Possessio quando legitimum, & habilem titu-
 lum non probet; dec. 285. n. 11. T. 1. p. 455.
 Possessio testatoris usque ad obitum probatur,
 si bona uti hereditaria inventariata apprehen-
 dens, & possessa fuerint; dec. 309. num. 22.
 Tom. 1. p. 492.
 Possessio in incorporabilibus, ut admittitur,
 requiritur, ultra lapsum temporis, petitio
 creditoris, & denegatio ex parte debitoris
 cum acquiescentia petentis saltem per de-
 cennium; dec. 318. n. 2. Tom. 2. p. 9.
 Possessio referri nequit ad titulum locationis
 iam expiratæ; dec. 405. n. 11. T. 2. p. 153.
 Neque ad titulum creditorum, quum bona
 auctoritate iudicis non fuerint adjudicata;
 n. 12. ibid.
 Possessio bonorum jure domini probatur, quum
 pluries in inventariis uti propria authorum
 sunt descripta, locata, & in emphyteusim
 concessa; ibid. n. 15. p. 154.
 Possessionem plenam bonorum comprobant in-
 solvite solutio effectiva facta ab uno, qui
 possessionem habuit, quum alter, qui direc-
 tum habebat dominium, eadem bona in sui
 faciem in castro descripta haberet; dec. 424.
 n. 10. Tom. 2. p. 193.
 Possessio bonorum hereditatis, quum sit refe-
 ribilis ad credita dotis maternæ, additionem
 hereditatis paternæ non concludit; dec. 449.
 n. 5. Tom. 2. p. 231.
 Possessio juris exigendi resultat ex iteratis acti-
 bus a contrariis confessionibus desumptis; de-
 cis 456. n. 1. Tom. 2. p. 239.
 Quasi Possessio exteris, & peregrinis sacra-
 menta ministrandi, eosque privative tumulandi,
 probatur per sententias, & depositiones pa-
 rochianorum, talibus personis de licentia pa-
 rochi, qui talem quasi possessionem habet, ea
 ministrasse ferentes; dec. 536. num. 4. & 11.
 Tom. 2. p. 367.
 Possessio capta ex titulo fideicommissi, defi-
 ciente probatione qualitatibus hereditariæ, &
 identitatis non subsistit; dec. 610. num. 5.
 Tom. 2. p. 482.
 Possessio capta cum expressione diei, & horæ
 dicitur anterior exequutioni factæ eadem
 die sine horæ mentione; dec. 624. numer. 2.
 Tom. 2. p. 502.
 Possessiones alicujus scientia ante deliberati-
 nem, clare resultat ex intimatione, & pro-
 ductione instrumenti possessionis, & ideo, si
 ad deliberationem eo non citato procedatur,
 nulliter fit; n. 6. ibid.
 Possessio fundi censiti penes debitorem probatur
 ex instrumento impositionis census cum
 clausula constituti, secus contra tertium; de-
 cis. 641. n. 6. & 7. Tom. 3. p. 34.
 Possessio, dominium, & identitas in antiquis
 probatur ex enunciativis in mandatis judi-
 cum ad supplicationem ipsius partis, & in
 instrumentis ab ipsis inferitis; n. 8. ibid.
 Præsertim, quum dicto instrumento usa est in
 judicio, & ejus vigore obtinuit, & cur;
 n. 9. ibid.
 Possessio de aliquo tempore non excluditur, ex
 quo postea eadem res in aliis fuerit reperi-
 ta; n. 11. ibid.
 Possessionem plures actus convincentes enume-
 rantur; dec. 648. n. 1. T. 3. p. 45.
 Possessio proprietatem monstrat, quando de ea
 penes alium non constat, secus contra, quia
 tunc de possessione cessat discursus; nu-
 mer. 2. ibid.
 Possedisse aliquem inferri potest, ex quo re pos-
 sessa fuerit privatus; dec. 666. numer. 6.
 Tom. 3. p. 75.
 Possessio vera, & proprie prædicatur de illa
 cadente super rebus ad jus suum spectanti-
 bus, non vero de illa cadente super re fi-
 deicommissaria post obitum alteri devolve-
 nda; dec. 685. n. 13. & 14. T. 3. p. 119.
 Possessio de re communi probatur ex assertiva
 in locationibus emissâ; dec. 712. numer. 4.
 Tom. 3. p. 166.
 Possessio juris universalis omnes effectus parti-
 culares ex eodem promanantes comprehen-
 dit; dec. 737. n. 6. Tom. 3. p. 210.
 Possessio antiqua probatur ex libris catastro-
 rum, instrumentis publicis, & depositionibus te-
 stium; dec. 739. n. 2. Tom. 3. p. 212.
 Possessio moderna ex depositionibus testium,
 & litis substantiatione probatur; n. 3. ibid.
 Possessio capta de re, pendente appellatione,
 est nulla, & attentata; n. 6. ibid.
 Possessio rei, quæ sit de regalibus principis,
 dominium non parit, nec unquam præscribi-
 tur; dec. 780. n. 13. Tom. 3. p. 294.
 Possessio, quæ probatur de quamplurimis acti-
 bus, censetur probata quoad omnes alios ex
 eodem fonte progredientes, propter uni-
 versalitatem causæ; dec. 785. n. 2. T. 3. p. 304.
 Amplia, ex retrovitione obtenta super
 contractu prælatitio, & solutione in istius
 sequelam expleta; n. 3. ibid.
 Possessio moderna probatur ex substantiatione
 litis facta a domino super re, de qua agitur;
 n. 5. ibid.
 Ex Possessione bonorum deducitur aditio hære-
 ditatis; dec. 839. n. 12. Tom. 3. p. 406.
 Possessio rei ad unum finem confessata ad quocumque
 alios effectus admittitur; dec. 857.
 n. 5. 15. & 19. Tom. 2. p. 444.
 Possessio in transigentibus jure desumit a transac-
 tione, & a quovis alio titulo independen-
 ter; dec. 881. n. 4. & 5. Tom. 4. p. 19.
 Possessio recens, territorii extensionem non
 probat; præsertim, si hæc litis causam deducit;
 dec. 893. n. 23. Tom. 4. p. 41.
 Possessionis clare effectus non retardatur per
 exceptiones turbidas, & petitorium con-
 cernentes; dec. 896. n. 8. Tom. 4. p. 47.
 Possessio parochi in exigendo decimas probatur
 ex partitis extractis de libro prædecesso-
 rum in eadem rata; dec. 938. numer. 6.
 Tom. 4. p. 124.
 Possessio dicitur capta judicialiter, si adhibita

reperitur magistratus auctoritas, omniaque de iure servanda, juxta stylum loci: dec. 947. n. 21. Tom. 4. p. 142.
Possessio rei probatur ex dispositione illius, quam dominus de ea ad sui libitum fecisset; dec. 1017. n. 3. Tom. 4. p. 282.
Possessio probata ex sententia habet pro se juris auctoritatem, & qui contrarium prætendit, tenetur probare; dec. 1029. numer. 7. Tom. 4. p. 306.
Possessio bonorum hereditariorum patris penes filium ad titulum hereditarium refertur, & non ad aliud, qui esset turbidus; dec. 1036. n. 7. Tom. 4. p. 320.
Possessio naturalis transfertur a mandato iudicis; n. 5. ibid.
Possessio iure familiaritatis tantum nullum jus tribuit, neque suffragatur ad effectum obtinendæ manutentionis; n. 7. ibid.
Linita, quando aliquis superaccedit titulus, cujus causa possessio familiaritatis in possessionem pro suo mutatur; n. 8. ibid.
Possessio antiqua penes debitorem bonorum, stabilium probatur ex illorum iurisdictione ab eodem debitore facta; dec. 1082. numer. 3. Tom. 4. p. 419.
Possessio antiqua domus, seu prædij penes debitorem, moderna penes reum conventum, ad effectum reportandi immisionem probata emanet per demonstrationes ex venditionum instrumentis illorum transitus de uno ad alium possessorem denotantibus; numer. 9. & 10. ibid.
Possessio in tempore anterior super prædiis probatur ex fide colonorum partiariorum de facto proprio deponentium; dec. 1132. n. 1. Tom. 5. p. 97.
Possessio posterior anteriori non præfertur, si ve continuata; n. 4. ibid.
Possessio capta a filiis super duabus ex tribus partibus hereditatis non vitatur ex altera possessione capta a filia vigore dotis a patre promissæ, quando super portione ista tangente læsio non inferitur; ibid. n. 7. p. 97.
Possessio clara non retardatur per exceptiones altiorum requirentes indaginem in iudicio summarissimo possessorio; n. 8. ibid.
Possessio testatoris, & bonorum identitas ex illius descriptione in inventario facta probantur; dec. 1207. n. 10. Tom. 5. p. 268.
Possessio recens subiacet revisioni tituli, sub qua fundatur; dec. 1235. n. 7. T. 5. p. 337.
Possessio probata usque ad locum est, possessionem super dicto loco non concludit; dec. 1308. n. 18. Tom. 6. p. 103.
Possessio licet posterior, quando est bono iure suffulta, præfertur anteriori, iusto titulo destituta; dec. 1402. numer. 2. & 3. Tom. 6. p. 309.
Vid. Actus possessorii: & Administrator.
POSSESSIO EX QUIBUS EXCLUDATUR.
Possessionem expensæ factæ pro litē non probant, quæ sub lite cadebant; dec. 89. n. 19. Tom. 1. p. 135.
Possessio non probatur ex actis æquivocis; nu-

mer. 21.
Ex Possessione antecedente non bene inferitur usque ad obtinuum; n. 22. ibid.
Possessio fundi excluditur, si de eo ab alio fuerit dispositum; ibid. n. 23. p. 136.
Præsertim, si dictam dispositionem illi, ad quos spectat, observari voluerint; n. 24. ibid.
Vid. Testator ad hanc dec.
Possessio non probatur ex sententiâ nulla, & inefficacitate; dec. 91. n. 2. Tom. 1. p. 139.
Vid. Descriptio ad dec. 220.
Possessio bonorum sub hereditario titulo probata ad aliud referri nequit; dec. 277. numer. 3. Tom. 1. p. 447.
Vid. Sequestrium ad dec. 700.
Possessio legitima non probatur per actus merè facultative factos; dec. 737. numer. 4. Tom. 3. p. 219.
Vid. Iterum Testator ad dec. 1013. & 1066.
Possessio continuatur in hærede ab intestato, juxta statutum Bononiæ; dec. 1138. n. 1. & 3. Tom. 5. p. 106.
Possessio defuncti tamquam in facto constituta absque nova apprehensione in hæredem non transfertur; n. 4. ibid.
Vid. Testamentum ad dec. 1183.
Possessio semper interverfa in iudicio petitorio allegabilis non est; dec. 1229. numer. 34. Tom. 5. p. 324.
Possessio in uno vocabulo non concluditur ex partitis Catastri vicinis describentibus, & vocantibus; quum alter in dicto vocabulo posset esse confusus, & in contiguo communia prædia possidere; dec. 1359. num. 10. & 13. Tom. 6. p. 209.
Possessio omnium corporum intra generales confines existentium excluditur ex eo, quod probetur, ut alia corpora inter eosdem confines ab aliis possideantur; num. 14. ibid.
POSSESSIO, SEU QUASI IN BENEFICIALIBUS.
Possessionem beneficii ante expeditionem litterarum, propria auctoritate apprehendens, fit ad illud asequendum inhabilis; dec. 14. num. 8. Tom. 1. pag. 6. & dec. 448. numer. 8. Tom. 2. p. 129.
Possessio capta, pendente appellatione, est nulla, & attentata; dec. 5. n. 1. T. 1. p. 6.
Possessio capta post appellationem etiam extrajudicalem in beneficialibus, venit de stylo Rotæ ex officio sequestranda; dec. 62. num. 6. Tom. 1. p. 132.
Possessio unius omnes species præservat sub eodem genere comprehensas ratione causæ universalis; dec. 99. n. 11. T. 1. p. 155.
Possessio beneficii capta, non præmissa publicatione ad formam Gregorianæ constitutionis, est nulla; dec. 167. n. 12. & 13. T. 1. p. 260.
Possessionem non interrompunt molestiæ, quæ non sunt reales in ipsa possessione bonorum, & fructuum perceptione, nisi respectu talem litem promonentium; dec. 179. numer. 13. Tom. 1. p. 279.
Possessio triennis beneficii a die cessat illationis molestiarum adversus impetratam, suffragatur; num. 15. ibid.
Possessio beneficii nulliter, & attentate capta

- circumferibitur, appositio sequestro: dec. 238. num. 13. Tom. 1. p. 385.
- Possessio attentate capta est sequestranda: dec. 325. num. 8. Tom. 2. p. 20.
- Possessio fulcra regula de triennali imperantem repellit, & possessorem tunc, ne possit molestari: dec. 426. n. 8. Tom. 2. p. 196. Vid. *Recepta ad dec. 428.*
- Possessio presentandi in auctore transit ad heredem absque nova apprehensione, quoad juris effectum: dec. 478. n. 4. T. 2. p. 277.
- Quasi Possessio presentandi ad beneficium de iure patronatus descendivo ejus partis illegitimitatem excludit, & quare: dec. 498. n. 4. Tom. 2. p. 312.
- Possessio eadem auctoritas ad heredem universalem sine nova apprehensione pertransit: dec. 560. num. 4. Tom. 4. p. 401.
- Possessio eadem, quoad unum, suffragatur etiam quoad alterum beneficium ex eodem indulto permanantibus: n. 5. ibid. Vid. *Derogatio ad dec. 560.*
- Existentes in quasi Possessione presentandi ea per non probatas exceptiones, in alio discutienda iudicio, non privantur: dec. 649. n. 5. Tom. 3. p. 47.
- Possessio legitime electo a maiori parte non potest denegari: dec. 849. n. 11. T. 3. p. 424.
- Possessionis continuarius in presentando in patroni animo constitit, & etiam ex actu non effectuato declaratur: decis. 897. numer. 5. Tom. 4. p. 48.
- Amplia, si compatroni in casu vocationis talem possessionem nominandi pro sua rata vocum non impugnant: ibid. n. 6. p. 49.
- Possessio jurispatronatus, mediante presentatione acquiritur: dec. 904. n. 16. T. 4. p. 61.
- Possessio in presentando non potest dici dubia, nec equivoca, si per sententiam in contradictorio iudicio fuisse canonizata; & cum effectu possessio sequuta: decis. 947. numer. 5. Tom. 4. p. 141.
- Possessio ut sit manutentibilis in iudicio possessorio, satis est, quod doceatur de certa quasi possessione presentandi ad aliud beneficium, quae ab eadem causa universalis dependeret: num. 6. ibid.
- Possessio quadragenaria in collatione beneficiorum, deficiente titulo saltem colorato, ac bona fide in praesentis patronis excluditur: dec. 1044. n. 21. Tom. 4. p. 338.
- Nec attenditur, etiam si probaretur, quando iuris canonici dispositioni obstat: numer. 22. ibid.
- Amplia, in praedictum Dataria Apostolicae, & ab ea provisi, quando praesentim non docetur, ulla adest collatione, quae effectum cum illius scientia, & patientia habuissent: num. 23. ibid.
- Possessio antiqua, & longeva, ac ex mala fide infecta non attenditur: n. 26. ibid.
- Possessio capta, legitimo possessore non citato, nulla est: dec. 1135. n. 3. Tom. 5. p. 102.
- Possessio capta post interpositam appellationem est nulla: ibid. n. 4. p. 103.
- Possessio attentata non tollit manutentionem primo possessori: num. 5. ibid.
- Possessio in presentando tunc non est favore patroni manutentibilis, quando titulus ita esset clarus, ut possessorium absorberet, vel mediante partis confessione, vel publico instrumento, vel re iudicata: dec. 1255. num. 8. Tom. 5. p. 390.
- Quasi Possessio presentandi oritur ex admissione ad presentandum, & gratia Apostolica pro presentato dicitur iustificata: decis. 1265. num. 15. Tom. 5. p. 407.
- Possessio exigendi decimas probata respectu aliquorum extenditur etiam ad alios non solventes: dec. 1291. n. 14. Tom. 6. p. 51.
- Possessio exigendi decimas universales, ubi aliquorum coarctat solutio; etiam si post erectionem novae curae universaliter non exacta apparent, semper dicitur praeservata, non obstante quocumque temporis lapsu, & quare: num. 15. ibid.
- Possessio negativa eas non solvendi, quae ex actibus constituitur negativis, nunquam suffragatur, nisi ultra scientiam parochi etiam prohibitio cum acquiescentia concurrat: num. 16. ibid.
- Quasi Possessio in presentando per presentationem adepta non legitur ex praeservatione iurum in petitorio discutendorum; decis. 1362. num. 8. Tom. 6. p. 215.
- Quasi Possessio quando probatur ex actibus praecedentibus continuatis; sique est in memorio possessorio, nulla occurrat necessitas inquirendi, an presentationes factae fuerint iustae, & cum legitimo titulo, vel ne: num. 9. ibid.

POSSESSIO CIVILIS.

- Possessio civilis non remanet, quando spoliū est exclusum: dec. 136. n. 16. T. 1. p. 293.
- Possessio civilis triennalis auctorem spatio est, plusquam omnia: num. 19. ibid.
- Possessio civilis praedii a testatore retenta fortissimo argumento negatur, quum ille in a curata omnia bonorum descriptione in testamento facta, de illo, vel de jure, quod super illo habet, mentionem non fecit: num. 22. ibid.
- Quamvis heredes instituit in omnibus iuribus; quia vis sit in discretiva: n. 23. ibid.
- Et quamvis descriptio illius fundi facta fuerit ante testamentum fratris, qui omnia sua bona, illo excepto, accurate descripsit ab alio fratre indivisum cum illo possidente: ibid. num. 24. p. 294.
- Et quamvis heredes testatoris continuatos actus ob possessionem praedii fecerunt: quum illi sint emissi longe post ejus obitum: numer. 25. ibid.
- Et quamvis sacra Rota illius fundi, cujus testator animo possessionem civilem non retinuit, jus recuperandi reservaverit: numer. 26. ibid.
- Possessio civilis non retinetur in praedii, quae ab eo, qui habuit sui favore pactum redimendi, redempta fuisse convincitur: dec. 188. num. 6. Tom. 1. p. 297.
- Possessio civilis, & naturalis in donatarium transferitur, tunc ex clausula constituitur, quum ex ejus actuali apprehensione: decis. 510. num.

numer. 1. Tom. 2. p. 481.
 Possessio civilis hæredis proprietarii illico ad se trahit possessionem naturalem, quam habebat usufructuarius, vix istius obitu sequutos dec. 896. num. 1. Tom. 4. p. 47.
 Jus istius possessionis in instanti ex se operatur, & quæcumque alia possessione sit anterior: num. 2. ibid.
POSSESSIO CONTINUATA, ET CENTENARIA.
 Possessio præsumitur continuata usque ad mortem: dec. 34. n. 2. Tom. 1. p. 46.
 Possessio tenuræ patris, ex statuto urbis, in hærede continuatur, qui eam usque ad obitum continuasse præsumitur: dec. 89. num. 8. Tom. 1. p. 135.
 Declaratur procedere conclusionem, quando probetur, quod pater usque ad obitum bona possederit: ibid.
 Possessio patris non præsumitur continuata usque ad obitum, dum probatur fuisse ab aliis, eo vivente, apprehensam; numquam vero a filio post illius obitum: n. 14. ibid.
 Vid. *Sententia ad hanc dec.*
 Possessionis continuatio nemine privari debet per solam liti introductionem: dec. 171: num. 9., & 173. n. 1. Tom. 1. p. 267. & 271.
 Possessio auctoris in hærede absque apprehensione continuatur ex beneficio statuti urbis: dec. 186. num. 4. Tom. 1. p. 292.
 Limitatur, quando ab auctore non libere, sed temporanee, nec de tempore mortis retenta; num. 5. ibid.
 Possessio per sexaginta annos non dicitur spoliativa: num. 11. ibid.
 Vid. *Præsumtio ad dec. 186.*
 Possessio non præsumitur usque ad obitum, si possideus eandem rem donaverit: dec. 188. num. 18. Tom. 1. p. 298.
 Possessionis negativa bonorum fideicommissentis usque ad obitum probatur, si eadem in solutum data fuerit ab eo: dec. 226. n. 8. Tom. 1. p. 364.
 Limitatur, si datio in solutum non fuerit effectum sortita: ibid. num. 9. p. 365.
 Vid. *Recepta ad dec. 424.*
 Possessio non perturbata, sed continuata dicitur ex præcepto alicui transmissio, ne eleum, & confirmatum in possessionem perturbaret, quum in sequelam ejusdem in sua possessione continuaverit: decis. 426. num. 15. Tom. 2. p. 197.
 Præsertim, quum post præceptum plures effluerint anni pacificæ possessionis; n. 16. ibid.
 Possessionem bonorum continuatæ aliquem post deliberationem non probatur ex solutione actuum, quæ potest esse pro solutionibus antecedenter ad deliberationem debitæ: dec. 443. num. 9. Tom. 2. p. 219.
 Et ad istos præcedentes actus in dubio solutiones sunt referendæ, donec non probetur in totum fuisse satisfactos: n. 10. ibid.
 Amplia, quum ex post dictas solutiones recipere continuavit; n. 11. ibid.
 Vid. *Consuetudo in specie ad dec. 560.*
 Vid. *Satutum ad dec. 610.*
 Possessio prædii in fideicommissente usque ad

obitum necessaria, ut probetur, non convincitur ex divisione, & locationibus longe antea factis; dec. 636. n. 6. Tom. 3. p. 25.
 Possessio in restatore usque ad mortem continuata præsumitur, si in ejus descendentes fuisse probetur: num. 8. ibid.
 Possessio pacifica, & continuata, non reclamantibus iis, qui interesse habere possunt, titulum iustum in possessore præsupponit: dec. 841. num. 9. & 10. Tom. 3. p. 410.
 Possessio capta titulo venditionis reportatæ continuata præsumitur: dec. 1082. num. 4. Tom. 4. p. 419.
 Possessio centenaria immemorabili quipollet ad quæcumque effectum; dec. 1235. n. 4. Tom. 5. p. 337.
 Possessio centenaria non potest de infecto titulo redargui, quum præsupponat istius revalidationem habere posse, vel concursum novi tituli omnino validi, etiam cum mutatione possessionis, & causa possidendi: n. 6. 7., & 10. ibid.
 Vid. *Continuatio possessionis, & Fideicommissus quoad possessionem bonorum.*
 Vid. *Actus possessorii.*
POSSESSIO QUOAD EJUS DISSIONEM.
 Possidendi titulus Apostolicis constitutionibus suffultus ex omissione actuum possessionem inducentium non dirimitur, de quibus possidentes pro tempore non curant: dec. 738. n. 8. Tom. 3. p. 211.
 Possessionem domus dimittens in exequutione retrovenditionis de ea a proprio auctore factæ, voluntarie dimittere non præsumitur, sed coacte; dec. 942. n. 10. n. 4. p. 132.
 Amplia, si liti etiam renunciasset, quod malum jus super illa præsumere facit; n. 11. ibid.
 Vid. *Dimissio.*
POSSESSIO MANUTENIBILIS, VEL NON.
 Possessio manutenibilis non acquiritur ex actibus per modum provisionis concessis; dec. 355. num. 8. Tom. 2. p. 60.
 Possessio sub conditionibus, & pactis capta, manutenibilis non est, quum ea ex defectu adimplementi resoluta remanserit: dec. 666. num. 11. Tom. 3. p. 76.
 Possessio, quæ ex restium depositionibus, aliisque concludentibus probatur, semper est manutenibilis: dec. 729. n. 1. T. 3. p. 195.
 Possessio parochi in administrando Sacramenta manuteneunda est adversus archipresbyterum ea non ministrantem, & in omnibus suis præsententis; num. 2. ibid.
 Possessio, quando agitur in petitorio rigorosiori indiget probatione, & concludentissima; secus vero in summarissimo mantentionis judicio, in quo leviores admittuntur: num. 4. p. 196.
 Possessio biennis sufficit ad effectum petendi mantentionem; dec. 737. n. 5. T. 3. p. 210.
 Jus clarum super exercitio omnium facultatum non indiget, ut in uno quoque ex eisdem talis exercitii possessio probeatur, præsertim in judicio simplicis mantentionis: numer. 7. ibid.
 D d d a Vid.

Vid. *Manutentio ad dec. 763.*

Posseſſio anterior eſt manutentibilis adverſus poſſeſſionem poſteriori capam: dec. 896. n. 6. Tom. 4. p. 47.

Posseſſio capta auctoritate propria redditur manutentibilis, ſi ab exequutore teſtamentario probatur: num. 7. ibid.

Posseſſio parochi in percipiendo decimas probata per teſtes eſt manutentibilis: decif. 938. num. 1. & 4. Tom. 4. p. 124.

Subampnia, ſi iſta poſſeſſio juris habeat aſſentiam: num. 2. & 8. ibid.

Posseſſio perturbativa, quæque liti cauſam dedit, manutentibilis non eſt: dec. 1075. n. 10. Tom. 4. p. 409.

Item **Posseſſio** ad merum familiaritatis uſum reſeribilis, quum ex hac nullus legitimus titulus exoritur: num. 11. ibid.

Posseſſio vitioſa ex citationis defectu, & claimdeſſine capta manutentibilis non eſt: decif. 1132. num. 5. Tom. 5. p. 97.

POSSESSIO SPOLIATIVA, SEU IMPERFECTA.

Posseſſionis actus, & aſſertiones antecedentes, quando poſſeſſio fuit poſtea pro ſpoliativa recognita, non probant poſſeſſionem legitimam, ſed ad illam ſpoliativam referuntur: dec. 220. n. 13. Tom. 1. p. 348.

Posseſſio capta ſine citatione anterioris poſſeſſoris eſt ſpoliativa, nec manutentibilis: dec. 610. num. 4. Tom. 2. p. 482.

Posseſſio capta intra decendium ad appellandum, ſpoliativa eſt, eo que magis, ſi in ſpectum interpoſitæ appellacionis: dec. 773. n. 4. Tom. 3. p. 278.

Ei capta de bonis, titulo eam retinendi reſoluto, & actio ſpolti ſuperaccedit: numer. 8. ibid.

Posseſſio capta titulo infecto, quæ infectio præcipue oritur, ſi ante illam ad cauſam contradictor veniat: ibid. n. 10. p. 279.

Posseſſio dicitur infecta, nilque operatur, quando titulo poſſidendi obſtet conſtitutio clauſula ſublata, & decreto irritanti iuncta: dec. 1229. n. 12. Tom. 5. p. 324.

POSSESSOR IN GENERE.

Posseſſor, qui ſe tueri non valet, eviſionem præveniendõ, poteſt creditores dimittere: dec. 13. n. 9. Tom. 1. p. 17.

Posseſſor non citatus in ſententia poſſeſſione nequit ſpoliari: dec. 268. n. 2. Tom. 1. p. 424.

Secus, ſi tempore liti ſententiæ fuerit ab aliis expoliatus: num. 3. ibid.

Posseſſor, quando teneatur ad damni emendationem ob eviſionem paſſam de prædio fideiſſimario ob non ſolutiõnem canonum devoluto: dec. 369. n. 4. T. 2. p. 90.

Posseſſor bonorum fideiſſimariſſi tenetur a die mortis litiſ fructus vocato, qui inmiſſionem obtinuit, reſtituere: dec. 370. num. 1. Tom. 2. p. 91.

Posseſſor tertius legitimam deducens, tamquam creditor ex perſona ſui medietati auctoris, non valet poſt tranſlatum dominium bonorum ſubſtituiſſi auctoritate propria retinere, & habere juſ dimittendi creditores pro ſua rata: dec. 389. n. 11. Tom. 2. p. 124.

Posseſſor tertius retinere poteſt jure anteriorum creditorum ſui auctoris contra creditores poſteriores: dec. 676. n. 5. Tom. 3. p. 99.

Posseſſor, ſi ceſſante titulo poſſidendi, adhuc in poſſeſſione continuat, cenſetur ſtatim ex novo titulo mutare cauſam abſque ulla declaratione: dec. 841. n. 10. Tom. 3. p. 410.

Posseſſor reputatur, qui mandatum de manutendo obtinuit: dec. 849. n. 10. T. 3. p. 424.

Posseſſor ultimus primogenituræ non tenetur ſtare factõ prædeceſſorum, a quibus ſua jura non metiatur: decif. 886. num. 17. & 25. Tom. 4. p. 29.

Posseſſor bonorum fideiſſimariõrum, ad ſe in tali poſſeſſione conſolvendum, retentionem pro creditis fideiſſimantentis, mediantibus ſuis pecuniis extindis, petere poteſt: dec. 1051. n. 16. Tom. 4. p. 352.

Posseſſor domus tranſigendo cum creditoribus hypotheſariis, debitoris figuram gerere, dicitur: dec. 1116. n. 5. Tom. 5. p. 56.

Posseſſor aducens titulum, præſumitur ſelegiſſe meliorem, nec poteſt illud mutare, nec ad alium, præter allegatum, ſuam poteſt poſſeſſionem referre: dec. 1235. num. 8. Tom. 5. p. 337.

Posseſſor gaudens centenaria, licet aliunde de titulo conſtet, atamen ad præſumptionem alterius validioris tituli recurrere non impeditur: num. 9. ibid.

Posseſſor centenariam allegans, ex nullo titulo, licet infecto, poteſt perturbari: ibid. num. 23. & 36. p. 339.

POSSESSOR BONÆ FIDEI.

Posseſſor bonæ fidei ad quid teneatur, ſolvendo legata ante mortem item ſuper nullitate teſtamenti: dec. 628. n. 27. Tom. 3. p. 8.

Vid. *Legatum quoad ſolutionem.*

Posseſſor bonæ fidei excuſatur a reſtitutione fructuum, quos conſumpſit; quatenus ex eis locupletior non ſit factus: dec. 1312. n. 5. Tom. 6. p. 114.

POSSESSOR MALÆ FIDEI.

Posseſſor malæ fidei non poteſt ſuos fructus facere: dec. 703. num. 2. Tom. 3. p. 144.

Quando fructus peruntur ex pacto, quaſitio de bona, vel mala fide ceſſat: n. 3. ibid.

Adverſus **Posseſſorem** malæ fidei currere incipiunt a die præſentationis monitorii: dec. 1067. num. 1. 2., & 3. Tom. 4. p. 387.

Adverſus **Posseſſorem** malæ fidei neceſſaria non eſt productio ſcripturarum, ad hoc ut ad fructuum ſolutionem teneatur; & quare: num. 3., & 5. ibid.

In **Posseſſorem** malæ fidei curſus fructuum, ut ex ſcienſia mali juris inducatur, ſat eſt, ne eam ex productis juribus poſſit quomodo recipere, quum unica effectus ejuſdem cauſæ attendatur: ibid. num. 6., & 8. p. 358.

Posseſſor prædictus ſemper, & diſtincte ad fructuum reſtitutionem tenetur de re non ſua perceptorum: decif. 1281. numer. 2. Tom. 6. p. 29.

POSSESSORIUM.

In **Posseſſorio** fructus ante litem motam bona fide percepti non veniunt conſiderandi: decif. 165. num. 4. Tom. 1. p. 256. Poſ.

Possessorium iudicium intentare non potest, qui huic renunciavit, & in alium vigore clausulae constituit transiit: decif. 213. numer. 1. Tom. 1. p. 335.

Possessorium absorbetur a petitoria claro: decif. 452. num. 5. Tom. 2. p. 235.

Possessorium absorbetur ab instrumenta publico, quod facit probationem probaram, quousque nullum, & insubstans declaratur: dec. 657. n. 27. Tom. 3. p. 59.

Super Possessorio mero lata sententia iuribus in petitorio reservatis non praedjudicat: decif. 1044. n. 11. Tom. 4. p. 337.

Vid. Iudicium possessorium, & Petitorium.

POSSIBILE; POSSIBILITAS.

Possibilitas cedere debet veritati: decif. 141. num. 19. Tom. 1. p. 224.

Possibilitas sola probationem nullam constituit: num. 20. ibid.

Vid. Inventarium ad dec. 1016.

Vid. Existentia possibilis, & impossibilis.

POSSIDENS.

Possidens jam pridem, nova non indiget possessione: dec. 25. n. 10. Tom. 1. p. 33.

Possidens auctore praetore dicitur legitime possidere: dec. 424. n. 7. Tom. 2. p. 192.

POSTERIORA.

Posteriora prioribus derogant: dec. 860. n. 11. Tom. 3. p. 450.

POTENTIA, POTESTAS.

Qui potest plus, potest etiam quod minus est: dec. 371. num. 15. Tom. 2. p. 94.

Potestas voluntatem moderatur: dec. 681. n. 3. Tom. 3. p. 109.

POTENTIA AD GENERANDUM.

Ad generandum quilibet praesumitur habilis: dec. 341. n. 16. Tom. 2. p. 378.

Maxime, si matrimonium contraxerit: numer. 17. ibid.

Et in capitulis matrimonialibus certam spem de sobole suscipienda indicaverit: n. 18. ibid.

PRAGMATICA IN GENERE.

Pragmatica, seu taxa regia est inepta ad effectum commensurandi fructus ad regulandas decimas, utpote commensurandas a pretio, singulis annis de fructibus retracto: decif. 215. num. 14. Tom. 1. p. 339.

Pragmatica loci censetur in observantia, si in instrumento facta fuerit reservatio super obtinenda illius derogatione: dec. 229. nu. 13. Tom. 1. p. 371.

Et nisi probetur contra eam consuetudo praescripta, & in contradictorio iudicio approbata: num. 14. ibid.

PRAGMATICA QUOAD DOTES.

Pragmatica super quietitate dotis derogationis praesumptio minus locum habet, quam testator se eidem conformando longe minores proprias filias dotaverit: dec. 229. n. 16. Tom. 1. p. 371.

Talis praesumptio non admittitur, quum ad sit praesumptio in contrarium: n. 17. ibid.

Pragmatica Aesculi prohibet constitutionem dotis ultra florenos 2700., denegatque viro, & mulieri actiones: dec. 435. numer. 3. Tom. 2. p. 208.

Pragmatica ultra certam summam dotis constitutionem restringens, non procedit, si dos sit alibi constituta, & restitutio ad formam statuti ipsius loci conveniat: ibid. n. 4. p. 209.

P R A X I S.

Praxi Capitolina ad conficienda appentaria, quae sit, dec. 368. n. 26. Tom. 2. p. 89.

Curialibus, & Notariis in rebus de praxi est deferendum: dec. 443. n. 7. Tom. 2. p. 118.

Praxis in materia societatum officiorum ex attestazione administratoris componendarum probatur: dec. 1123. n. 4. Tom. 5. p. 71.

P R A E B E N D A.

Praebenda, quando est canonici annexa, illeque in mense reservato vacet, etiam ad se trahit praebendam, & optio locum non habet: dec. 1220. n. 2. Tom. 5. p. 297.

Praebenda quod sit canonici annexa, probatur per hoc, quod in origine canonicatus sit cum illa erectus, ad augmentum canonicorum numerum, quae per antea fuisset beneficium sub eadem invocatione erectum: n. 3. ibid. Item, ex quo tot sint canonicatus, quot praebenda: num. 5., & 6. ibid.

Praebenda an sanctae Sedis affectioni subiaceat: ibid. n. 7. 9. 10. & 12. p. 298.

Praebenda an cadat sub eisdem reservationibus ultimo statuti multum deferunt: n. 14. ibid.

P R A E C A R I U M.

Præcarium iuxta statutum Bononiæ expressum tribuit facultatem capiendi bona, nedum ad effectum retinendi, sibiue ex rei hypothecae fructibus satisfaciendi; sed etiam ad effectum subastandi, vel in solutum recipiendi: dec. 1309. n. 7. Tom. 6. p. 105.

Amplia, etiam adversus tertium, cui vendente conditione præcarii possessio, adeo eadem actio, & remedia, quae competunt contra principalem debitorem, competunt adversus singulares successores, aliosque tertios possessores, & quare: n. 8. & 9. ibid.

Præcarium datius ad prosecutionem rei obligata, etiam adversus singularem successorem, quidquid sit, sequuta debitoris morte, ad terminos statuti Bononiæ: decif. 357. num. 12. Tom. 6. p. 205.

Præcarium tribuit facultatem procedendi etiam contra tertium possessorem, quatenus agatur in summario possessorio pro recuperanda re ex tali pacto hypothecata: numer. 13. ibid.

Amplia, si exequutive procedatur contra tertium ejusdem rei possessorem in actione personali: ad terminos dicti statuti, & quare: num. 14. ibid.

Præcarium continet clausulam *nunc pro tunc*, & legitimam possessionem in possessorem transiit: num. 15. vide 16. ibid.

Præcarium dat remedia possessoria in rem scriptam, non tamen operatur in actione personali executiva, quum utrumque iudicium inter se differant: n. 18. vide 19. ibid.

Ex Præcarii pacto Salvianum, & subastandi facultas competunt creditori agenti contra principalem debitorem, nunquam vero contra tertium: num. 21. ibid.

Vid. Clausula.

PRÆCEDENTIA, PRÆCEDERE,
PRÆEMINENTIA.

- Præminentia** familiæ qualificata, & nobilitati præceteris debetur in processibus, aliisque functionibus intra, & extra Ecclesiam: dec. 239. num. 4. Tom. 1. p. 380.
Dignior in quolibet actu omnimodam præcedentiam de jure habet: n. 5. ibid.
Potissime, si habeat inmemorabilem possessionem etiam retinendi scamnum in gradibus Cappellæ majoris: n. 6., & 8. ibid.
Præminentia nobilium laicorum in Ecclesiis per testes probatur, & hic numerantur: num. 17., & 19. ibid.
Et illæ, quæ non sunt contra jus, decennali possessione probantur: n. 18. ibid.
Præcedentia in oblationibus faciendis est de jure debita nobilibus: ibid. n. 23. p. 387.
Præcedentia competit parochi in illis, quæ sunt sui officii: dec. 533. n. 2. Tom. 2. p. 362.
Secus in aliis, velin sessione in sede eminentiori, & ornata ad instar Episcopalis in medio chori: num. 3. ibid.
In Præcedentiæ Ecclesiasticæ materia, sicuti plures sunt regulæ ex qualitate personarum, & officiorum desumptæ, ratio, quæ militat de coadiutore, & similibus, non eadem est, quæ de substituto a parochi quoad functiones parochiales: dec. 768. num. 4. Tom. 3. p. 268.
Præcedentia parochi deducitur ex delatione stolæ ante crucem, & ex perceptione duplicis elemosinæ: ibid. n. 6. p. 269.
Inter sacerdotes major est delatio stolæ, & inter Prelatos delatio Pallii: n. 7. ibid.
Vid. Canoniciatus. & **Vid. Cura Animarum ad dec. 803.**
Præcedentia datur PP. de observantia ex Bulla Leonis X. de anno 1521. supra omnes PP. Augustinianos, aliosque regulares in omnibus processibus, funeralibus; aliisque quibuscumque publicis actibus: dec. 1229. num. 9. Tom. 5. p. 322.
Præcedentia eisdem datur PP. Discalceatis, quæ cum PP. de Observantia, unum, idem. que corpus constituent: n. 10., & 18. ibid.
Præcedentia competit PP. Discalceatis strictioris observantiæ S. Francisci supra PP. S. Augustini in solis processibus sub propria Cruce in concionibus, disputationibus, concurrentia Prælatorum, aliisque tam publicis, quam privatis actibus, interveniente, vel non interveniente familia de observantia: num. 19. ibid.
Præcedentia inter religiosos regulares ex antiquioritate foundationis desumitur ex constitutione sanctæ memoriæ Gregorii XIII. ibid. num. 24. p. 323.
Præcedentia competit PP. Discalceatis super Augustinianos, sive inter fratres de Observantia seu familia, sive non: ibid. numer. 28. p. 324.
Præcedentia quæ ob antiquioritatem uni convenit competit, omnibus ejusdem Ordinis conventibus etiam ex post fundatis competere dicitur, ex constitutione 84. Gregorii XIII. num. 36. ibid.

Vid. *Carceres*.

P R Æ C E P T U M.

- Ex Præcepto** testatoris solvendi ejus debita omnia, quum nullum aliud adeit debitum, quam census, ille est extinguendus: dec. 47. num. 9. Tom. 1. p. 73.
Præceptum fideicommittentis de dotando feminas intelligitur, quatenus hæres dotare nequeat: dec. 169. n. 32. Tom. 1. p. 265.
Præceptum testatoris suum extendendi fideicommissum ad sensum sapientum, operatur, ut illud clausulis, & formulis roboretur, non autem, quod illius voluntas suppleatur: dec. 243. num. 16. Tom. 1. p. 393.
Præceptum extinguendi debita ex fructibus bonorum fideicommissi cogit gravatulum eidem parere, nec in merum resolvitur consilium, & quare: dec. 483. n. 7. T. 2. p. 285.
Præceptum testatoris est religiose servandum: dec. 492. n. 1., & 547. n. 1. T. 2. p. 299. & 385.
Præceptum dotandi ex fructibus, eo magis est attendendum, si injunctum fuerit ab extraneo, qui dotare non tenebatur: d. cl. dec. 492. n. 2. Tom. 2. d. p. 299.

P R E C E S.

- Preces primariæ** non habent locum in laicali beneficio: dec. 1135. n. 7. Tom. 5. p. 103.
Primæ Preces, si mihi que indulta non habent locum in beneficiis, S. Sed reservationibus non subjectis: num. 9. ibid.
Preces primariæ, quæ effectum habuerunt pro canonicatu, eundem habere nequeunt pro vicario: dec. 1191. n. 14. & 11. T. 5. p. 241.
Preces Imperatorum vigorem non desumunt ex presentationibus collatoribus factis, sed ex vacationibus, ad quas directæ dicuntur, & quid circa ea Apostolicum indultum operetur: num. 2., & 3. ibid.
Preces primariæ præferuntur pro canonicatu, qui primo vacasset, in isto consumptæ dicuntur, & pro altero beneficio expiratæ censentur: n. 4. ib.
Paratam habent exequutionem, tam de mandatis Pontificis, quam Cæsareis: n. 5. ib.
Important mandatum de providendo, eveniente vacatione, & ab institutione perficiuntur, nullumque jus tribuunt, vacatione nondum sequentem: n. 6. ibid.
Preces primariæ differunt a gratia expellativa: n. 7. ibidem.
PRÆDILECTIO, PRÆDILECTUS.
Patris exclusio filia dotata cum institutione masculorum, rationem conservandæ agnationis non importat, sed solum prædilectionem masculinitatis in ingressu; itaut in progressu feminae ex masculis admittantur: dec. 172. n. 22. T. 1. p. 270.
Prædilectio ex ordine scripturæ in testamento designatur: dec. 809. num. 8. 10., & 11. Tom. 3. p. 363.
Prædilectio testator magis præsumitur proximiores, quam remotiores: dec. 817. n. 14. T. 3. p. 363.
Prædilectio in transversalibus non præsumitur potius quam in descendentibus ex testatore: dec. 1250. n. 10. T. 5. p. 378.
Prædilectio semper cadit in personis a testatore

ae cognitis, proprioque nomine, ac specificis vocatis; n. 11. ibid.

Prædictio non est allegabilis ad effectum succedendi in portione patris; ibid. in. 13. 14., & 15. p. 379.

Prædictio semper interpretatur favore personæ a testatore nominatæ, & expresse substitutæ; n. 16. ibid.

Prædictio in iure activo præsentationis ubi verba non pugnant, sed potius in id idem conspirant, optime inferitur ad commodum prælationis passivæ; decif. 1364. numer. 24. T. 6. p. 223.

PRÆDIUM.

Prædium in carastro posterius descriptum dici nequit acquisitum longe ante aliud prius ibidem adnotatum; dec. 420. n. 21. T. 1. p. 59.

Prædium præsumitur liberum, quod in inventario tamquam tale fuit descriptum; dec. 204. n. 2. T. 1. p. 320.

Prædium subrogatum in locum illius, quod fideicommisso non suppositum, neque ipsum fideicommisso subest; decif. 315. numer. 2. T. 2. p. 5.

Prædium subrogatum fideicommisso remanet subiectum pro ea rara alienationum, quæ ad fideicommissum spectant; n. 4. ib.

Prædium, quod pro faciendi novo impedito vendi mandavit testator, non præsumitur multum utile, & fructuosum; decif. 631. n. 15. T. 2. p. 15.

Prædium præsumitur liberum, & non fideicommissarium, si hæredes fideicommissarii illud avocare non procurassent; decif. 548. n. 19. T. 3. p. 422.

Prædia rustica habentia ædificia dicuntur pretiosiora illis, quæ ædificiis carent; dec. 1129. n. 14. T. 5. p. 92.

Vid. *Immissio*.

PRÆJUDICIA.

Præjudicium inferens, illud tenetur emendare; dec. 87. n. 9. T. 1. p. 131.

Præjudicia quando sunt gravia, compensata non sunt ab aliquo parvo argumento; decif. 357. n. 30. T. 2. p. 65.

Vid. *Conventio ad d. dec. 357*.

Præjudicari successori ex propria persona venientibus nequit, ex facto antecessorum; dec. 407. n. 21. T. 2. p. 160.

Præjudicium ex mero facto viri mulieri non inferitur; dec. 1203. n. 3. T. 5. p. 260.

Præjudicium non affertur tertio, & re inter alios acta; dec. 1302. n. 16. T. 6. p. 81.

PRÆLATIO.

Prælatio in re integra, antequam venditio perficiatur, competit fideicommissario, qui offerendo pretium impedire potest, ne res fideicommissaria distrahatur; dec. 111. n. 3. 12. 13., & 24. T. 1. p. 168.

Declaratur *Dudum* censuram locum habere quando prælatio petitur ratione consortii in bonis feudalibus, & post venditionem consummatam, non autem quum petitur re integra, & actu venditionis non completo; ibid. n. 7. p. 169.

Prælationis jus denunciatio supponit; n. 16. ib.

Prælatio non datur, ubi de jure non requiritur

interpellatio; n. 17.

Contrarium, scilicet *prælationis* in competenti argui non valet ex eo, quod necessario interpellandus quis non est; n. 18. ibid.

Prælatio est locus absque interpellatione in plerisque juris casibus scilicet; n. 19. ib.

In materia feudi, in cuius alienatione agnati præferuntur, licet ipsi denunciandi non sint; n. 20. ibid.

Et in materia emphyteutica, in cuius renovatione proximiores præferuntur, etiam si quoad eos nulla requiratur interpellatio; n. 21. ibid.

Prælatio in jure est exosa; n. 22. ib.

Minor restituitur in integrum adversus venditionem bonorum parentum, in quibus præstetur licitatori, offerendo illud plus in quo fuisse superatas, ex l. *si eversionem ff. de melior.*; n. 23. ibid.

Prælatio fortius danda est fideicommissario, quam simplici creditori; ib. n. 29. p. 170.

Prælatio facilius concedi debet ante perfectum contractum, quam post; n. 32. ib.

Prælatio consocio datur in venditione castri jurisdictionalis; n. 33. 39., & 43. ibid.

Prælatio in rebus communibus reprobat ex dispositione *Text. in l. Dudum Cod. de contrahen. emt.* n. 38. ibid.

Limita primo, hanc conclusionem non procedere in feudalibus; n. 39., 43. ibid.

Secundo, ubi adest aliqua causa concedendæ prælationis; n. 41. ibid.

Prælationem concedendi causa est periculum discordiæ; n. 42. ibid.

Limita tertio, si adit lex particulariter contrarium disponens, & prælationem concedens; n. 44. ibid.

Prælationis jus competit tantum in venditionibus voluntariis, non autem coactis, & mediante subhastatione perfectis; nu. 46. 47., & 48. ibid.

Prælatio competit etiam in coactis, quum petatur ex iuribus prælationem concedentibus in venditionibus coactis, & sub hâstâ positis; n. 48. ibid.

Prælationis jus ex Bullis Pontificiis sublatum non est, nisi de eo expressa mentio fiat, neque ex Bulla Baronum, ante perfectam venditionem; n. 50. 54., & 57. ibid.

Jus Prælationis, quod manet non ultra venditionis actum, comprehendit nequit sub nomine vinculorum, & onerum post venditionem, nisi peratur ante istam, ab istamet extinguitur; ib. n. 55. 58., & 63. p. 171.

Prælatio in dies conceditur sine ulla consideratione, quod oblatores per eam retrahi possunt sollicitando; n. 59., & 61. ibid.

Prælatio neque tollitur ex eo, quod fideicommisso nullum commodum inde resulteret, & quia fideicommissarius de bonis ita requisitis libere potest disponere; num. 60., & 65. ibid.

Prælatio de jure competit conductoribus bonorum fiscalium, censuariis, & aliis; numer. 62. ibid.

Prælationem petens cum iusta causa præferri debet, non attento quid postea sequatur; n. 66.

n.66.
Prælationem obtinens in omnibus subrogatur
in locum emtoris: dec.183. numer.1. To-
mo 1. p.285.

Limitatur, non obtinere fructus ab initio;
nisi pretium effective deponat: n.3. ib.
Sed obtinet vere a die depositi pretii: nu-
mer.3. ibid.

Ex Prælationis jure subingredienti oblatio
pretii non sufficit, etiam judicialiter, sed
requiritur reale pecuniarum depositum,
quas retrocedens pro suo arbitrio possit ac-
cipere: n.4. ibid.

Fructus consistentes in linguis ante vendi-
tionem fundi incisis; ejusdem pretium au-
gent, & sunt in venditione comprehensi:
n.5. ibidem.

Ideoque sunt restituendi ei; qui vigore
prælationis in primi emtoris locum, resuso
pretio, subingreditur: n.6. p.286.

Impensæ necessariæ ad venditionem factæ ab
eo, in cujus locum succedit prælationem in-
tentans, sunt rescindenda: n.7. ibid.

Vid. *Deterioratio ad hanc dec.183.*

Prælatio non competit non habenti utrumque
condominium, & consortii: dec.332. num.7.
Tomo 2. p.28.

Pro Prælatione obtinenda simplex participa-
tio, & fructus fructuum rerum Universitatis
spectans non ad singulos uti singulos, sed ut
constituunt Collegium, nullum jure tribuit;
n.8. ibid.

Prælationem petere non potest sciens Inter-
pellatus, & patiens locationem rerum sibi
cum alio communium: n.9. ibid.

Prælationis privilegium, quod pro medicorum
opéra tribuitur, locum habet dumtaxat res-
pectu ultimæ infirmitatis, non aliorum ca-
sum temporis præcedentis: dec.518. n.7.,
& 8. T.2. p.339.

Prælatio quum jure communi, vel municipali
non decernatur, non debetur, sicuti non
debetur conductori: decif.656. numer.17.,
& 18. T.3. p.56.

Prælatio supponit præambulam paritatem
inter preferendos, & non volentes in eadem
paritate concurrere: dec.1088. nu.12. To-
mo 4. p.432.

Prælatio non competit creditori, cujus jura
a iudice sunt rejecta: dec.1351. num.1. To-
mo 6. p.188.

Prælatio in creditorum concursu competit illis
qui primus tam in tempore, quam in jure
inter ceteros reperitur: ib. n.2. p.189.

Vid. *Venditio.*

Vid. *Creditor in concursu.*

PRÆLATIO QUOAD.

BENEFICIA.

Prælatio in allegandis beneficiis de jure, cæ-
teris paribus, & inter qualificatos, semper
competit pauperi: decif.1256. numer.5. To-
mo 5. p.392.

Ampla, quando talis gratificatio esset etiam
de mente fundatoris: n.6. ibid.

Subampla, quando qualificatio paupertatis
fuisset prælata a testatore, etiam respectu
extraneorum, adeo quod ex majoritate.

ibid.

rationis, præsumenda sit a fortiori ab ipso
contemplata respectu suorum consanguineo-
rum: n.7. ibid.

Prælatio non datur præsentatio, ex quo dup-
plici consanguinitatis vinculo a fundatore
contemplato illi reperitur conjunctus, quan-
do, & ille ordine successivo natos de fami-
liis contemplatis vocasset: dec.1265. nu.18.
T.5. p.407.

Ampla, quando cætera non possent paria
dici ob ætatis defectum in uno ex præsta-
tis: n.19. ibid.

Vid. *Beneficium quoad concursum.*

PRÆLATIO QUOAD SUCCESSIONES IN FIDEICOMMISSIS.

Prælatio nulla importatur, si testator dixerit
*Ad eo, & taliter, quod ex ejus directa li-
nea nullus superflitus masculus neque femina
supersesset* -- quum dictio neque iter conti-
nue, non discretive: decif.887. num.3. To-
mo 4. p.30.

PRÆLATUS INFERIOR.

Prælati inferiores territorium separatum de
jure non habent; & illud prætendunt, te-
nentur probare, vel illud habuisse ex spe-
ciali privilegio Papæ; vel acquisivisse ex
prescriptione immemorabili, aut quadrage-
naria cum titulo: decif.619. num.2., & 4.
T.2. p.494.

Prælati inferiori subiecti plenaria in tempo-
ralibus Ecclesiæ non arguit ordinariam il-
lius jurisdictionem quoad curam, populum,
& sacramentorum administrationem a dice-
cesana jurisdictione dependentia cum illa
incompatibili, & totaliter discriminatam;
ibid. n.15. p.496.

PRÆLEGATUM.

Si Prælegato testator privasset Titium in casu
delicti, non inde sequitur, quod istud jus
prælegati aliquam patiatur restrictionem,
præciscendo a crimine patrandi; semper
vero legatario liberum remanet: dec.194.
n.9. T.4. p.43.

Prælegata non veniunt in restitutionem fidei-
commissi universalis favore hæredis institui
cum clausula -- *in omnibus aliis autem suis
bonis* instituit &c. ib. n.11 p.44.

Prælegati opulentia non est vehemens cir-
cumstantia ad arguendum, quod veniat in
fideicommissio comprehensam: n.12. ib.

Vid. *Legatum.*

P R Æ M I U M.

Premium, sicuti debetur ex causa fidejussio-
nis, ita ex causa attergationis locorum
montium; decif.1178. numer.2., & 7. To-
mo 5. p.198.

Ampla, quando contrahentes in instrumento
de attergationis periculo specimam fecissent
mentionem; ib. n.3. p.199.

Premium ob attergationem prædictam non re-
tardatur sub motivo casus supervienti, & qua-
re: n.4., & 6. ib.

Premium debetur atterganti ratione suscepti
præjudicii, & quare? n.9. ibid.

Premium debetur ex attergatione locorum
facta favore domini affectus, donec istius re-
solutio sequatur; ib. n.16., & 17. p.200.

Præ-

Præmum ut debeatur ex attergatione locorum montium, requiritur saltem in potentia remota periculum, vel possibile, secundum aliquos doctores; decif. 1210. num. 2. Tomo 5. p. 271.

Præmum ut debeatur ex attergatione montium satis non est periculum; sed istum debet esse in potentia proxima, secundum aliquos doctores; n. 4. & 8. ibid.

Præmum debetur ex præstatione cedulæ bancariæ. ibid. n. 6. p. 272.

Premium eo fortius debetur, quando ex ea commodum sentiret, qui eam reportavit, & correspectivum diceretur; n. 16. ib.

Vid. *Attergatio*.

PRÆPONDERANTIA.

Præponderantia qualitatium non est consideranda, quum testator eas considerari noluerit injure patronatus passivo, & quomodo; dec. 525. n. 11. T. 2. p. 350.

PRÆPOSITURA.

Præpositura, uti prima dignitas, subjacet reservationibus, si vacet in mensibus S. Sedi reservatis; dec. 695. n. 12. T. 3. p. 137.

PRÆROGATIVA LINEÆ.

Prærogativa lineæ servatur præcipue in primogenialibus successioneibus, nisi linea admittenda penitus evacuat, & extincta; dec. 1247. n. 7. & 8. T. 5. p. 368.

Prærogativa lineæ non habet locum, quando testator nullam fecit divisionem lineæ, sed unicam a suo fratre constitutam consideravit; ex quo sequitur, ut omnes ex eodem fratre descendentes in eadem linea contenti intelligantur, dec. 1263. n. 7. T. 5. p. 403.

PRÆSCRIPTIO.

Præscriptio etiam immemorabilis admitti non potest ad liberandum consocium a redditione rationis; dec. 225. n. 5. T. 1. p. 363.

Præscriptio non currit contra ignorantes; decif. 262. n. 15. 263. n. 3. 271. numer. 8. Tomo 1. p. 426. 427. 439.

Præscriptio longissimi temporis currit contra ignorantes; dicta decif. 263. numer. 4. Tomo 2. d. p. 427.

Præscriptio incoacta tempore antecessoris non completur contra successorem; n. 9. ibid.

Præscriptio actionis incepta contra defunctum perficitur cum successoribus; n. 10. ibid.

Præscriptio in beneficiis debet concludenter probari, & hæc probatio quomodo fiat; dec. 328. n. 5. T. 2. p. 24.

Vid. *Hypotheca quoad præscriptionem*.

Præscriptio de facili intrat in annuo reddito spatii circa novaginta annorum inexacto; dec. 626. n. 8. T. 2. p. 507.

Præscriptio hypothecæ favore tertii detentoris prædii hypothecati, ut ex temporis lapsu fiat, quæ nam requirantur, & sint probanda? dec. 641. n. 16. T. 3. p. 35.

In præstationibus annuis tot requiruntur præscriptiones, quot sunt ipsæmet præstationes; dec. 633. n. 2. & 6. T. 3. p. 38.

Præscriptionem quadragenariam tantum admittit contractus juratus; n. 3. ibid.

Præscriptio, & præsumta censuum solutio locum non habent, quum ejus creditor, vel

cessionarius filium in pupillari ætate reliquit; sed tunc ignorantia præsumitur; n. 1. mer. 7. ibid.

Præscribitur scriptura privata post lapsum sexdecim annorum, talisq; præscriptio etiam mulieres afficit; dec. 716. num. 16. & 17. Tomo 3. p. 175.

Ad præscriptionem positive inducendam scientia non requiritur in debitoribus de credito, quod contra ponere potuisset adversus creditorem; de quo tamen filius; sed sufficit scientia præsumta; n. 19. ibid.

Præscriptio non intrat pro annis 14. dec. 742. n. 19. T. 3. p. 221.

Præscriptio non currit contra agere non valente; decif. 304. num. 4. Tomo 1. p. 481. & 743. n. 20. Tomo 3. p. 221.

Præscriptio non intrat, si res sit inter Principem, & subditum, ob metum reverentiam; 773. n. 12. T. 3. p. 279.

Præscriptio excluditur in possessore ob malam fidem; n. 13. ibid.

Præscriptio non intrat ex titulo infecto, neque afficit, si reperiatur interrupta; dec. 782. n. 22. Tomo 3. p. 298.

Præscriptio non incipit currere, nisi a die qua creditor scientiam habuit de distractione rei sibi hypothecaræ penes tertium facta; decif. 1017. n. 6. To. 4. p. 283.

Amplia, ut hæc scientia non debeat esse præsumta, sed certa, & determinata probatio de illa requiritur; n. 7. ibid.

Præscriptio ex lapsu 30 annorum oritur in censibus; dec. 1148. n. 17. T. 5. p. 139.

Præscribitur jus excipiendi de nullitate deliberationis non ex solo triginta annorum lapsu; sed debet cum eo concurrere acquisitio illius, qui eam passus est; num. 18. & 19. ibid.

Præscriptio ex quibus actibus dicatur interrupta; n. 20. ibid.

Præscriptio non currit adversus hæredes extraneos, sique curreret, isti restitutionis in integrum beneficio gaudent; n. 22. ibid.

Præscriptio non convalidat, neque currit adversus deliberationem vigore mandati excessive sequutam, enormissimæque læsionis labe infectam, quæ malam fidem parit; numer. 24. ibid.

Præscriptio non remanet ex actu gesto ab illo, a quo præscriptionem impugnans causam non habet; n. 25. ib.

Præscriptio fundatur in negligentia recuperare debentis, seu creditoris, & in bona fide possidentis, seu debitoris; dec. 1257. num. 14. Tomo 5. p. 394.

Præscriptio ex petitione crediti, judicisque introductione interruptitur; n. 15. ibid.

Præscriptio non est allegabilis adversus jus approbandi confessarios privative pertinentes ad Episcopos; dec. 1319. n. 14. T. 6. p. 126.

Præscriptio non habet locum, quando fundatur super titulo colorato, ex quo potius mala fides oritur, quæ nunquam præscriptione inducit; n. 15. ibid.

Amplia, quando præscriptioni actus ad Episcopum pertinentis obstat dispositio juris

H e e com-

- communis : n. 16. ib.
- Præscriptio quædragenaia cum titulo colorato non sufficit adversus Apostolicam consuetudinem conceptam cum decreto irritanti : numer. 17. ibid.
- Præscriptio ex quolibet actu adversativo non solum, sed etiam ex simplici rumore in contrarium interrumpitur : ibid. n. 24. p. 127.
- Præscriptio non est allegabilis, spoliante ratione malæ fidei : decis. 1338. numer. 4. Tomo 6. p. 170.
- Item, nec a possessore malæ fidei : numer. 5, & 8. ibid.
- Præscriptio non currit contra pupillos, & minores regulariter : n. 7. ibid.
- Præscriptio operatur contra possessores juris patronatus, qui potuissent agere, perque eorum incuriam passi sunt eorum iurium diminutionem : dec. 1369. n. 18. T. 5. p. 232.
- Præscriptio inducta tempore unius possessoris non afficit successorem iure proprio venientem, cui nulla potest imputari culpa : numer. 19. ibid.
- Amplia, quando ipsa lex institutionis juris patronatus cuicumque adversetur præscriptioni : n. 20. ibid.
- Præscriptio immemorabilis sicuti non impedit quominus parochiales ad proprium, & legitimum statum redigantur, ita nec vetat, quominus circa decimas novum jus coherenter ad mutationem status eorundem, inducatur : dec. 1390. n. 10. Tomo 6. p. 288.
- Vid. *Creditum quoad extinctionem addicif* 304. 716, & 742.
- PRÆSENTATIO AD BENEFICIUM IN GENERE.**
- In præsentatione ad beneficium facienda ab electoribus Civitatis, servandæ sunt *solemnitates l. 1.*, & *2. C. de decur. lib. 10.* dec. 29. n. 3. Tomo 1. p. 39.
- Præsentatio sola a medietate patronorum nullum jus tribuit ad rem : dec. 121. numer. 21. T. 1. p. 188.
- Præsentatio facta a donatario juris præsentandi ; antequam Ordinarii consensus interveniret, jus tribuit præsentato a donante : dec. 12. n. 4. T. 1. p. 283.
- Præsentatio jus considerabile præsentato confert dec. 376. n. 5. T. 2. p. 106.
- Præsentatio patroni effectuat non dicitur, antequam præsentatus sit pacifice institutus per rem iudicatam : decis. 402. numer. 6. Tomo 2. p. 146.
- Præsentatio unica admissa cum clausulis præservativis libertati beneficii non obest ; præsertim, si effectum consequuta non fuit, & patronis scientibus, provisos ab Ordinario beneficium obtinuerit ; & nunquam in aliis vacationibus præsentis patroni se opposuerint : dec. 453. n. 4. ad 7. T. 2. p. 236.
- Prima Præsentatio dicitur continuare usque ad obitum gratiose subrogati in locum præsentati interim defuncti : dec. 497. numer. 2. Tomo 2. p. 309.
- Præsentatio facta ab habente generale facultatem præsentandi, ad quæcumque beneficia, habetur ac si a mandante facta fuisset ;
- dec. 560. n. 6. T. 2. p. 401.
- Præsentatio vigore renunciationis bona fide facta antequam super illius nullitate lis moveretur, etiam si talis declaratur, pro ea vice non destruitur : decis. 657. numer. 16. Tomo 3. p. 59.
- Præsentatio existit inter fructus juris patronatus : n. 18. ibid.
- Præsentatio ad beneficium in concursu plurium præsentationum illa subsistebitur, quæ promanavit a patrono, qui distincte suam originem a fundatore probat, ad exclusionem cæterarum promanantium ab iis, qui simili non gaudent probatione : dec. 710. numer. 4, & 6. Tomo 3. p. 161.
- Præsentatio illius semper prævalet in dubio, qui descendentiæ distincte probat, ad exclusionem comparatoni eam genericæ tantum probantis : dec. 752. n. 4. Tomo 3. p. 226.
- Amplia, etsi testator a se vocatos ad jus nominandi liberalisset a rigorosa descendentiæ probatione, quum hoc intelligatur volitum, ne collatio ad Ordinarium devolvatur, quo casu leviores probationes descendentiæ admittuntur : n. 5. ibid.
- Adde, ut hæc regula, etiam servanda sit, quando res in pluribus comparationis non versaretur : n. 6. ibid.
- Limita, quando femina secundo vocata distincte suæ descendentiæ gradus a fundatore probat, ad exclusionem masculi eam genericæ probantis, licet esset primo vocatus : n. 7. ibid.
- Præsentatio nuda, & simpliciter Papæ in Litterarum expeditione enarrata nunquam sufficit alicui constitutioni subjectam præsumitur : decis. 753. n. 18. T. 3. p. 240.
- Præsentatio ad beneficium quando lisi est inter præsentatos tantum, quæ ultimum pro statu habet, si quæque habuit effectum, subsistitur : decis. 770. numer. 1. Tomo 3. p. 273.
- Limitatur, ut ultimus status non sufficiat, si lisi inter comparatos super iure peragatur : n. 2. ibid.
- Possessione, in qua præsentatus usque ad obitum continuavit, licet ab alio præsentato fuisset molestatus multum defertur : n. 3. ibid.
- Præsentatio semper fieri debet in personam a testatore magis prædilectam ; & ex quibus ista prædilectio probetur : dec. 809. numer. 7. Tomo 3. p. 346.
- Præsentatio admissa a iudice commissario cum clausula *si, & in quantum* rejectionem simul, & admissionem operatur : dec. 843. n. 7. Tomo 4. p. 414.
- Præsentatio ad beneficium fieri debent per acta cancellariæ, vel cameræ coram sanctissimo iuxta breve sanctæ memoriæ Pauli V. : numer. 11. ibid.
- Præsentatio facta a patrono nequit allegari pro spoliativa ab illo, qui in possessione præsentandi nunquam fuisset : dec. 870. numer. 16. Tomo 4. p. 3.
- Præsentatio nunquam dicitur vitiosa, si cum effectu, omnibusque interelle habere præsententibus citatis, & per sententiam sequen-

- ta fuisset: n.17. ibid.
 Præsentatio omnes pati potest exceptiones, quæ opponi possunt adversus titulum præsentandi: n.19. ibid.
 Præsentatio vera omnino libera debet esse: decis.1060. n.21. Tom.4. p.371.
 In Præsentando libertas patroni ex quibus verificetur: n.22. ibid.
 Præsentatio coram Ordinario dicitur actus ius effective tribuens nominato ad consequendum beneficium: decis.1069. numer.7 Tomo 4. p.394.
 Si Præsentatio legitima coram habente facultatem beneficium instituendi, & in beneficii possessionem mittendi, non præcellerit, beneficiatus beneficii possessionem adipisci non potest: ibid. n.12. p.395.
 Præsentatio legitima de nullitate redargui non potest a nulliter præsentato, qui legitimus non esset contradicitor: dec.1100. numer.27. Tomo 3. p.14.
 Præsentatio in Vicariam, si semel ceciderit in Regularem, apra non est destruiere centenariam jam inductam favore secularitatis, sed hanc subsidarie evenisse interpretandum est, & in secularis defectum: dec.1219. num.18. Tom.5. p.296.
 Præsentatio non attenditur adversus vacationem a fundatore directam in certum genus personarum: dec.1321. n.15. T.6. p.134.
 Præsentatio facta a patronis ultimum pro se, statum habentibus aliis præfertur, quando his non sit inter patronos de pertinentia juris patronatus decertantes, sed inter comparatos in iudicio possessorio: dec.1362. n.4. & 8. T.6. p.214.
 Amplia, etiam si aliqui patroni de quorum præsentatione agitur in antecedentibus vacationibus non adfuissent, quum satis sit, quod eorum auctores præsentassent: n.5. ibid.
 Adde, si status ultimus antecedentibus repertatur conformis, & in contradictorio iudicio constabilius: n.7. ibid.
Vis. Beneficium quoad præsentationes a Patronis.
PRÆSENTATIO QUANDO DICATUR NULLA.
 Præsentatio facta a magistratu cum minori numero electorum, quam requiritur, ad determinanda negotia ad illum spectantia, est nulla: dec.29. n.1. Tom.1. p.39.
 Præsentatio facta nimia celeritate in fraudem compatronorum non valet: n.4. ibid.
 Præsentatio reportata a tribus electoribus, quando absque numero quatuor non poterat expleri, est nulla: dec.48. num.4. Tomo 1. p.74.
 Præsertim, si alter elector parum distet, quia tunc est vocandus, vel expectandus. n.5. ibid.
 Et si non vocati in actis nullitatem fuerint protestati: ibid. n.6. p.75.
 Præsentationem alterius facit nullam competentia juris præsentandi per rem iudicatam, unius favore canonizata: dec.170. n.10. Tomo 1. p.266.
 Præsentatio facta a non habente possessionem, præsentandi, est nulla: dec.272. num.2. Tomo 1. p.440.
 Præsentationes item laicorum factæ post quadrimestre: dec.340. n.3. T.2. p.38.
 Præsentationem contentus alterius patroni non vocati, qui protestatur, annullat: dec.612. n.4. T.2. p.485.
 Limita, nisi patronus contentus talem promoveret instantiam; & quum re vera vocem non haberet: n.5. & 6. ibid.
 Præsentatio facta a mandatario ultra fines mandati non sublinetur: dec.647. num.11. Tomo 3. p.44.
 Præsentatio facta contra legem fundationis est nulla: dec.809. n.4. T.3. p.346.
 Præsentatio item facta, beneficio nondum vacato, quæ neque ex vacatione subsequuta convalidaretur: dec.843. n.5. Tomo 3. p.414.
 Amplia, si privative facta sit, nec exhibitum coram superiore instrumentum: n.6. ib.
 Præsentatio nulla non sanatur per illius indicationem factam per quadrimestre a die vacationis: n.8. ibid.
 Præsentatio, quæ dedit causam liti inter compatronos, & præsentatos juris nominandi possessionem non parit: dec.869. nu.2. Tomo 3. p.468.
 Præsentatio ducta per sortes inter compatronos de iure canonico est prohibita: dec.1100. n.3. & 4. Tomo 5. p.12.
 Præsentatio expleta contra legem a testatore præscriptam, dicitur male facta, & absque eligendi potestate: ib. n.20. p.14.
 Amplia, si eodem tempore compatronus ad alteram devenisset præsentationem prævia protestatione de illius nullitate, tamquam factæ per sortes, quo casu illius vox illi accrescit: n.21. & 22. ib.
 Præsentatio facta a mandatario contra formam mandati absque iuramento de idoneo eligendo, quod onus in eo fuisset impositum, nulla sit: n.23. ibid.
 Præsentatio superiori instituere debenti non iustificata nullum ius præsentato tribuit: dec.1117. n.11. T.5. p.59.
PRÆSENTATIO CUMULATIVA.
 Præsentatio cumulativa tantæ est efficaciz, ut quoties subalterna conditio ei resisteret, deberet potius haberi pro non apposta: decision.402. n.2. Tomo 2. p.146.
 In Præsentatione prædicta subalterna conditio est, quod primo præsentato institutionem reportare non valente, vel decedente ante reportatam primam institutionem, secundus præfentetur: n.4. ib.
PRÆSENTATUS.
 Præsentato a pluralitate vocum est beneficium adjudicandum: decision.56. numer.1. Tomo 1. p.84.
 Præsentatus a medietate patronorum, & habens maiora requisita, est ab Ordinario gratificandus: dec.121. n.20. T.1. p.186.
 Præsentatus a veris patronis, quamvis non habeat qualitates a fundatore volitas, si nemo qualificatus compareat, alteri colligantur est in institutione præferendus: dec.292. n.1. Tomo 1. p.462.
 Præ-

- Præsentato non qualificato ut possit Ordinarius beneficium conferre, non tenetur requirere, nec expectare qualificatum:** n.2. *ibid.*
- Præsentatus, ex officio est instituendus;** dec. 36 c. n.9. T.2. p.81.
- Primo Præsentato mortuo, secundus evadit primus, ac si alter præsentatus non aduisset:** dec. 402. n.1. T.2. p.146.
- Si Præsentatus ad aliquod beneficium a patronis, impetranti a Papa, tamquam vacans apud Sedem, se non apposuit, beneficium illud libere collationis non vincitur; sed siquidem quum opponens succubuit in iudicio:** dec. 444. n.6. To.6. p.221.
- Præsentatus ab hærede possessoris obtinere, debet institutionem:** dec. 478. num.5. To. mo. 2. p.277.
- Præsentatus a patrono, qui habet contra se, ultimum statum, concludere tenetur statum anteriorem contrarium per claras probationes innixas, vel publico documento, aut confessioni partis, aut rei iudicatæ:** numer.6. *ibid.*
- Præsentatus a majori parte patronorum est instituendus:** dec. 609. numer.1. To. mo. 2. p.480.
- Præsentatus habens minorem vocum numerum potest concurrere cum habente majorem:** n.2., & 8. *ibid.*
- Præsentatus vocum medietatem habens, præfertur, si sit filius compatroni, instituendus est:** *ibid.* n.8., & 9. p.481.
- Præsentatus habens medietatem vocis provenientis ab uno stipite subdiviso, dicitur habere majorem, quam præsentatus cum scissura a pluribus eorum, in quos altera vocis medietas pervenit:** dec. 647. numer.8. To. mo. 3. p.44.
- Præsentatus tempore habili a patronis dicitur jus habere ad beneficia:** dec. 689. numer.18. To. mo. 3. p.124.
- Præsentatus ad juspatronatus, ultimum statum, fundationis instrumentum, & nominationem in sui personam factam ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, pro se habens, dicitur omnia necessaria requisita fovere:** dec. 710. n.1. T.3. p.160.
- Præsentatus tamquam clericus ad clericale beneficium sine conditione reportandi literas Apostolicas, illarum non indiget virtute, ut ad ipsum valide institutus dicatur:** dec. 741. n.18. To. mo. 3. p.218.
- Præsentatus ad beneficium a legitimo, & vero illius patrono instituendus est:** dec. 752. n.1. T.3. p.235.
- Præsentatus a masculo non excludit præsentatum a femina in primi defectum ad tale jus vocata, nisi idem masculus de sua descendencia a fundatore legitime docuerit:** numer.3. *ibid.*
- Præsentatus a legitimo patrono tempore habili, qui erat in causa inter compatronos vertente, non patitur exceptionem de præsentatione sequuta, pendente lite, quum novus litigator non dicatur:** *ibid.* n.14. p.237.
- Talis præsentatus ultimi status probatione, non egit, & quare:** n.15. *ibid.*
- Præsentatus ad beneficium, qui pro se ultimum habet statum in electione apud patronum, manutenendus est ad exclusionem alterius jura mentientis a patrono, qui ex novo titulo sibi obvenit præferre prætendit:** dec. 869. n.1. To. mo. 3. p.468.
- Vid. Manutentio quoad beneficia.*
- Præsentatus a patrono, qui in ultima vacatione, nemine opponente, præsentaverat, iustum titulum fovere dicitur, & est manutenendus, ne Ecclesia diu vacet:** n.3. *ibid.*
- Rota in hac materia sequitur dispositionem tex. in cap. consaltation. de jur. patron.:* numer.4. *ibid.*
- Amplia:* numer.5. *ibid.*
- Præsentatus habens pro se patronorum voces, qui in ultima vacatione cum subsequuto effectu præsentatur, præfertur alteri præsentato ab eis, qui in illa vocem non habuerunt:** dec. 870. n.1. To. mo. 4. p.2.
- Præsentatus a patrono, qui vocum medietatem habeat, quique in ultima vacatione cum effectu præsentasset, in concursu semper præfertur:** n.3. *ibid.*
- Amplia, ut ultimo concurrente statu, ab omnibus præsentatus dicatur:* n.4. *ibid.*
- Præsentatus, qui descendat ex fundatoris familia, & ideo ab eo nominatus, nominatio ne non indiget, ejusque præsentatio a jure remanet suppleta:** dec. 878. numer.2. To. mo. 4. p.15.
- Præsentatus habens prælationem ex lege fundatoris, ad exclusionem cæterorum, est instituendus:** *ibid.* num.8. p.16.
- Præsentatus a duobus ex singulis compatronis ad exclusionem alterius a tertio præsentati, instituendus est:** dec. 897. numer.10. To. mo. 4. p.49.
- Præsentatus a parte majori patronorum vocem habentium, in institutione est cæteris præferendus:** dec. 904. n.1. To. mo. 4. p.60.
- Præsentatus item ab eo, qui tale jus præsentandi habet:** dec. 919. n.1. To. mo. 4. p.88.
- Præsentatus debet esse de genere eorum a fundatore volito:** n.3. *ibid.*
- Præsentatus non habens requisita a fundatore volita, instituendus non est:** n.8. *ibid.*
- Præsentatus verificato ultimo statu in patrono, aliisque verificandis, instituendus est, ad exclusionem alterius ab altero compatrono electi:** dec. 947. n.4. To. mo. 4. p.141.
- Præsentatus, ut possit institui, licet ab omnibus vocibus non nominatus, sat est, ut præsentationem reuteretur ab uno, in quem integraliter voces, pro ea vice saltem, fuissent consolidatæ:** dec. 949. numer.21. To. mo. 4. p.146.
- Præsentatus medietatem vocum habens sicuti, & alter, isti in institutione præfertur, si a Sanctissimo gratiam derogationis alterius medietatis vocum impetraverit:** dec. 963. numer.1. To. mo. 4. p.174.
- Amplia, etiam si alter exclusus gratiam reportasset ab Ordinario, sive ab ipso Papa, quando primordia esset posterior:* numer.2. *ibid.*
- Præsentatus a legitimo patrono instituendus est om-**

omnino; præsertim, si alter compræsentatus liti cessaret: dec. 974. num. 1. & 104. num. 2. Tom. 4. p. 195. & 247.

Præsentatus a patrono majorem vocum numerum habente, est in institutione præferendus: dec. 1029. n. 1. Tom. 4. p. 305.

Præsentatus a patrono per patronum electo, instituendus est, ac si fuisset ab ipsomet patrono nominatus: dec. 1038. numer. 1. & 15. Tom. 4. p. 326.

Præsentatus a legitimo procuratore per patronum constituto instituendus est, nec repellitur a compræsentato per ipsummet patronum, quando procuratoris præsentatio fuisset in tempore anterior, secus vero si posterior illa: ibidem n. 12. p. 327.

Taliter Præsentatus consideratur veluti si fuisset ab ipso patrono: decif. 1069. num. 4. & 11. Tom. 4. p. 394.

Præsentatus a majori parte patronorum instituendus est: dec. 1100. n. 1. T. 5. p. 12.

Præsentatus jus suum non amittit ex quo non fuisset sub confessione approbatus, quando confessio actu illi necessaria non esset, & gauderet facultate substituendi, donec ad ætatem perveniret: ibid. n. 26. p. 14.

Præsentatus non habens qualitates a testatore requisitas, tamquam velle nuptiali carens, instituendus non est: dec. 1106. n. 5. 12. & 13. Tom. 5. p. 30.

Præsentatus ad beneficium, qui ex passivo vocatus a fundatore non descendat, non habet jus impediendi institutionem illi, qui esset de genere vocatorum: dec. 1290. numer. 2. Tom. 6. p. 48.

Præsentatus habens qualitates a fundatore requisitas, quum passivo dicatur vocatus, patronorum nominatione non indiget, ut instituitur: dec. 1364. n. 1. Tom. 6. p. 220.

Amplia, ut neque habeat locum arbitrium pro retardandis literis Apostolicis quando istæ apparent verificate: n. 2. & 3. ibid. p. 220.

Vid. Institutio.

PRÆSERVATIO, PRESERVATIVA.

Præservatio facta in instrumento cum ejus dispositiva est concilianda: dec. 212. numer. 31. Tom. 1. p. 334.

Præservatio fideicommissorum, & generica expressio qualitatibus hereditariæ facta in divisione multorum bonorum fideicommissariorum, & liberorum sunt demonstrative, ac distributive ad bona, quæ vere cadunt sub hereditatibus, & fideicommissis: decif. 220. n. 24. Tom. 1. p. 350.

Ad Præservata non extenditur obligatio: decif. 242. n. 2. Tom. 1. p. 390.

Per Præservativam, quod pro non scripto habeatur, quod describendum non est, heres ab omni præjudicio immunis efficitur: decif. 270. n. 14. Tom. 1. p. 438.

Ex Præservativis juralicis illeßum remanet, & Præservativa operantur ea, ad quæ respiciunt: dec. 450. n. 6. & 8. Tom. 2. p. 232.

Præservatio in renunciatione liti super invaliditate sententiæ facta cum clausula sine præjudicio prosequendi causa quoad iustitiam, vel injustitiam iudicati, est indebita, & cur: de-

cif. 501. n. 5. Tom. 3. p. 317.

Præservatio jurium in transactione expressa, quando intelligenda sit de aliquibus iuribus baronalibus disjunctive ab illis in transactione nominatis: decif. 952. numer. 6. Tom. 4. p. 153.

Præservatio jurium numquam cadere potest super iis, quæ fuissent in transactione specificè concordata, sed super aliis disjunctive: ratione inveniuntur similitudinis: n. 7. ibid.

Præservatio iurium non prodest, nisi sit iuri consentanea: dec. 956. n. 9. Tom. 4. p. 161.

Præservatio iurium non est equiparabilis actibus serio emissis, adeo ut, si quis super nullitate testamenti iura sibi præservasset, talem nullitatem ex his vere admisisse dicatur: numer. 10. ibid.

Præservatio iurium in contractu expressa operatur, ut circa eadem iura nihil innovatum dicatur, omniaque in suo esse, & firmitate remaneant: decif. 1085. numer. 7. Tom. 4. p. 426.

Vid. Reservatio.

P R Æ S E S.

Præses cameræ habet jurisdictionem in causis interesse fisci primario, vel secundario concernentibus, sicut procurator Cæsaris: decif. 85. n. 2. & 10. Tom. 1. p. 126.

Et in illis privativa pollet jurisdictione: numer. 3. ibid.

Et ubi partes se explicite illius curi submittunt: n. 4. ibid.

Præfidi cameræ Venetianæ, ex statuto cognitio causarum inter privatos vertentium prohibetur: n. 6. ibid.

Præfidi cameræ Venedicæ jurisdictioni non prorogatur ex generali consensu in contractibus præstito jurisdictioni quorumcumque iudicum: n. 11. ibid.

Vel ex obligatione cameræ: n. 12. ibid.

P R Æ S T A T I O N E S.

Præstationibus annuis tot requiruntur præscriptiones, quot sunt ipsæmet præstationes: decif. 643. n. 2. Tom. 3. p. 38.

Præstationes annuæ semper, & de per se singularem præscriptionem exigunt: n. 6. ibid.

In Præstationum annuarum materia collectio tenus unius anni compensatur cum fertili antecedente percepta, & in futuris, nec sub prætextu tenuitatis retardantur: dec. 975. n. 7. Tom. 4. p. 196.

P R Æ S U M T I O I N G E N E R E.

Præsumi non potest quod sane menti repugnans: dec. 47. n. 17. Tom. 1. p. 73.

Præsumtio satisfactionis legitime est reposita in iudicis arbitrio, qui recognoscit, an deductiones factæ, illi æquipollent: dec. 57. n. 8. Tom. 1. p. 88.

Præsumtio, & possibilitas cedere debent veritati: dec. 141. numer. 19. & 265. numer. 8. Tom. 1. pag. 224. & 430. & 754. numer. 10. Tom. 3. p. 242.

Præsumtio conformitatis testatoris cum statu- to circa illa, locum habet, de quibus nullam expressam mentionem fecit testator: dec. 146. n. 13. Tom. 1. p. 234.

Præsumtio juris, admittens continuationem pos-

- posseſſoris civilis teſtatoris in heredem decenſio labefactur; dec. 186. nu. 17., & 18. Tom. 1. p. 293.
- Præſumptio** ſtat pro validitate inſtrumenti pluris approbati; dec. 422. n. 1. T. 2. p. 189.
- Præſumptio** ſtat pro validitate actus; dec. 441. n. 13. Tom. 2. p. 215.
- Præſumptio** eadem intrat in iis, quæ ſunt prorsus ejuſdem naturæ; decif. 477. numer. 7. Tom. 2. p. 277.
- Præſumptio** inmemorabilis requirit probationem completam, nec attenditur vaga, & æquivoca; dec. 505. n. 10. Tom. 2. p. 322.
- Præſumptio** adimpletæ tranſactionis inducitur per longavam taciturnitatem 60., & ultra annorum a die initæ tranſactionis; dec. 700. num. 21. Tom. 3. p. 146.
- Præſumptio** ſimplex a fortiiori eliditur præſumptione; dec. 783. n. 26. Tom. 3. p. 302.
- Præſumptio** ex ſolo temporis lapſu deſumta non ſufficit; dec. 856. n. 10. Tom. 3. p. 441.
- Præſumptio** ignorantie crediti in hærede elicitur ex acquieſcentia ejuſdem hæredis negligentiſ exigiſe credita ſui auctoris; numer. 11. ibid.
- Præſumptio** ignorantie cenſus alicujus in creditore efficit, ut huius acquieſcentia in petitione fructuum nihil operetur; dec. 865. n. 8., & ſeq. Tom. 3. p. 458.
- Præſumptio** ſolutionis non eruitur ex reticita illius deſcriptione in inventario debitoris, & quare; n. 10. ibid.
- Vid. Solatio præſumptæ.*
- Præſumptio** qualicumque ſit cedere debet veritati; dec. 1013. num. 18., 1033. nu. 4. Tom. 4. p. 273., & 312., & 1183. n. 22. T. 5. p. 216.
- Præſumptio** ignorantie ſui juris in ſingularibus ſucceſſoribus, efficit, ut horum acquieſcentia nullum illis afferat præjudiciuſ; dec. 1086. n. 14. Tom. 4. p. 429.
- PRÆSUMPTIO BONI JURIS.**
- Præſumptio** boni juris reſultat ex ſententia Rotæ, ſi, licet per appellationem ſuſpenſa; dec. 76. n. 1., & dec. 131. n. 3. T. 1. p. 112. & 200.
- Præſumptio** eadem excluditur ex ſententia in contrarium lata; dec. 107. n. 2. T. 1. p. 163.
- PRÆTATICUM.**
- Prætaticum** debetur parochæ loco emolumentorum parochialium, in quibus ipſe præjudicatur; dec. 1087. n. 2. Tom. 4. p. 429.
- Prætaticum** inter parochialia emolumenta comprehenditur, quæ ad parochum, ſeu vicarium pertinent; ibid. n. 3., & 5. p. 430.
- Prætaticum** quando debetur parochæ, cenſetur loco emolumentorum parochialium, & iſtud iudiciuſ, quod iſta fortiuntur, debet fortiiri; n. 4. ibid.
- Prætaticum**, ut dicatur inter jura parochialia comprehenſum, obſervantiæ multum deferri; n. 6. ibid.
- Prætaticum** non poteſt dici, quod ſpectet ad canonicos ex deſcriptione de eo facta in eorum introitibus, quando talis deſcriptio eſſet Pianiæ conſtitutioni præcedens, & quare; n. 7., & 8. ibid.
- Prætaticum** inter parochialia emolumenta continetur, quando in iſtorum locum eſt ſubrogatum; dec. 1182. n. 3. Tom. 5. p. 209.
- Prætaticum**, quum ſit certuſ, & fixuſ reddituſ, non dicitur inter incerta reſervata comprehenſum; ibid. n. 6. 8., & 11. p. 210.
- Prætaticum** non comprehenditur ſub emolumentis parochialibus; n. 7. ibid.
- Prætaticum** vicariuſ non poteſt prætereſſe, ex quo per ipſum non ſteterit, quæ minus elaboraret ratione paucitatis parochiæ, quando nec per capituluſ ſteterit, quæ minus illa ampliſ eſſet; ibid. n. 14. p. 211.
- Prætaticum**, ac parochialia emolumenta ex hæbreis exigi non poſſunt; n. 15. *Limita, ut in ſum. 20.* ibid.
- Prætaticum**, an ad capituluſ, ſive ad parochum pertinere, probatur ex deſcriptionibus antiquis talis proventus in libris Eccleſiæ, & ex deſcriptionibus modernis; n. 21. ibid.
- PRÆTENDERE PRÆTENTIO.**
- Prætentio** adhuc non diſcuſa a Rotâ, prævia brevi decifione reſervatur examinanda; decif. 200. n. 3. Tom. 1. p. 314.
- Prætentio** contra inſtrumenta, plantam judicialeſ, & rem judicataſ nil valet; dec. 451. n. 6. Tom. 2. p. 234.
- Prætentio** excitata contraria aliis priuſ adductis, earum omnimodam inſufficientiam ſupponit; dec. 540. n. 5. Tom. 2. p. 375.
- Qui** de minori contentuſ eſt, majus *prætereſſere* non præſumitur; decif. 544. numer. 9. Tom. 2. p. 382.
- Vid. Dubia ad dec. 663.*
- PRÆTIO ÆSTIMABILIS.**
- Prætio** æſtimabilis eſt ſpes obtinendi tenutam, in locationem particibus ejuſdem; decif. 357. n. 28. Tom. 2. p. 65.
- Multo** fortius ſpes remanendi dominiſ ejuſdem; n. 29. ibid.
- Prætio** æſtimabile eſt periculū� attergentiſ loca montium pro alio; decif. 1178. numer. 7. Tom. 5. p. 199.
- PRETIUM.**
- Pretium** rei venditæ, vel permutatæ attendi debet de tempore præcio venditionis, & permutationis; dec. 134. n. 17. Tom. 1. p. 209.
- Pretium** antiquuſ ténuræ ex moderna venditione non probatur; decif. 186. numer. 32. Tom. 1. p. 295.
- Præferri**, ſi ex bonificamento, & ædificiis actum demonſtretur; n. 33. ibid.
- Pretium** locorum montium habentium vinculuſ, quod ſtare debeant loco cautionis de, reſtituendo prioribus &c. habetur, ac ſi in eade ſacra deſcriptuſ extaret; dec. 194. nu. 3. Tom. 1. p. 305.
- Pretia** triticiſ valutantur ad formam taxæ regiſ; contrariuſ num. 5. decif. 241. num. 3. Tom. 1. p. 389.
- Pretia** reruſ ſecunduſ veritatem non ſecunduſ opinionem valutantur; n. 6. ibid.
- Ad Pretium** domorum regulanduſ, demendeſ ſunt reſpirationes, aliæque expenſe neceſſariæ; dec. 300. n. 10. Tom. 1. p. 476.
- Pretium** anjuſtuſ fuerit, cognoscitur deerratis iſis oneribus, quæ illud minuant; numer. 12. ibid.
- Et** ex ſubſtaltione; n. 13. ibid.

- Et ex locationibus ; n.14. ibid.
 In Pretio rei exequutiones, & subhaftationes
 præjudicant ; dec.362.n.16.Tom.2. p.75.
 Pretium rerum vendendarum regulariter ab illo,
 quod de eo tempore currit in loco, ubi fita-
 sunt ; dec.372.n.7.Tom.2. p.96.
 Pretium præfens tenuitæ deterioratæ ex loca-
 tionibus longe præcedentibus argui nequit ;
 dec.381.n.14.Tom.2. p.114.
 Pretia rerum temporis decursu immutata præ-
 sumuntur ; dec.490.n.13., & dec.495. nu.17.
 Tom.2. p.296. & 307.
 Pretii identitas non concludit eadem, quæ
 in longe antecedenti venditione compre-
 hendebantur, in secunda longe posteriori
 tantum venire ; dicta decif.495. numer.18.
 Tom.2. d. p.307.
 Pretium verum statuitur ob emtione ; dec.562.
 num.26.Tom.2. p.406.
 Pretium rerum in venditione vitelitia statuitur,
 juxta text. in l. b. *hereditatum* ; n.28. ibid.
 Distingue procedere, si agatur inter em-
 tore, & venditorem, ad dimetiendam
 lationem, non quum de rei vero valore co-
 gnoscendo res est, quia tunc ex peritorum
 æstimatione habeatur ; n.29., & 31. ibid.
 Pretium vineæ cognoscitur ex eo, quo finiti-
 mæ venduntur ; dec.631.n.9.T.3. p.15.
 Pretium domus pro dominis villæ prope autem
 positæ, & ad voluptatem, & fructum, orna-
 amenta, tabulæ pictæ &c. quomodo adau-
 geant ; num.13. ibid.
 Pretium rei in dies minuitur ; dec.776. num.20.
 Tom.3. p.282.
 Pretium sacelli pro reedificatione Ecclesiæ de-
 vastatæ, domino restituendum est ; dec.787.
 num.14.Tom.3. p.308.
 Pretium rei post decennium variatur, & ob id
 relatio periti eam minoris existimans dicitur
 justa ; dec.1051.n.31.Tom.3. p.254.
 Pretium in particularibus, & singularibus lo-
 co rei non succedit, neque favore credito-
 rum, quibus res ipsa fuisset hypothecata ; de-
 cif.1093.n.11.Tom.4. p.433.
 Pretium rei post decennium diminuitur ; de-
 cif.1110.n.15.Tom.5. p.39.
 Pretium rei ex antiquis venditionibus non bene
 liquidatur, quum valor præsentaneus sit
 attendendus ; dec.1173.n.17.Tom.5. p.189.
 Vid. *Domus*.
PRIMOGENITURA.
 Ad Primogenituram, & fideicommissum in-
 compatible succedens, alterum debet dimit-
 tere ; dec.97.n.5.Tom.1. p.151.
 Fallit, quando hæres est literaliter absque in-
 compatibilitate ad utramque vocatus ; nu-
 mer.6. ibid.
 In Primogenitura censetur repetitus idem mo-
 dus succedendi volutus in persona primoge-
 niti ; numer.13. ibid.
 Secus, quum non est quæstio de modo succe-
 dendi in primogenitura, sed de facultate
 ultra eam succedendi ad fideicommissum, ad
 quod invitatur ; n.14. ibid.
 Primogenitura bonorum subjectio, quod per
 estrenatissima verba est concepta inter vivos
 comprehendit bona, tam de præterito ac-
 quisita, quam de futuro ; dec.358. numer.3.
 Tom.2. p.66.
 Primogenituræ administrator, quod ex primo-
 genialibus pecuniis emit, illius commodum
 acquisivisse præsumitur ; decif.1013. num.17.
 Tom.4. p.273.
 In Primogeniali successione prærogativa lineæ
 servanda est ; dec.1247.n.7.T.5. p.368.
P R Æ T O R.
 Prætor abfente viceprætor substitutus omne
 id, quod illi permiffum est, facere potest, &
 decreta interponere, præfertim quum pro tali
 se gerebat ; dec.473.n.11., & 12.T.2. p.268.
P R I M I C E R I U S.
 Primicerius capituli non potest appellari di-
 gnitas ecclesiastica ; dec.1354. num.5., & 10.
 Tom.6. p.194.
 Primicerius quod non sit dignitas, probatur,
 ex quo in omnibus vifitationibus, relationi-
 bus, & fimilibus numquam, uti dignitas,
 denunciata apparet ; ibid.n.18., & 19. p.196.
 Primicerius de jure non est ecclesiastica di-
 gnitas ; ibid. n.22. p.197.
P R I M O G E N I T U S.
 Primogenitus ultimus de linea vocata potest de
 bonis primogenialibus ad libitum disponere ;
 dec.309.n.28.Tom.1. p.422.
 Primogenitus non potest approbare actum ge-
 stum contra formam primogenituræ, a Papa
 in forma specifica cum clausula *sublatâ* ap-
 probatæ ; dec.326.n.8.Tom.2. p.22.
 Primogenitus nequit præjudicare fuccessoribus
 in ponendis finibus ; decifion.495. numer.9.
 Tom.2. p.306.
 Declarat, non eis præjudicari, quum agatur de
 heriscundis fundis primogenituræ tunc tem-
 poris æque fubjectis ; n.10. ibid.
PRIMITIÆ, PRIOR.
 Prior in tempore, potior in jure ; dec.314.n.1.
 Tom.2. p.14.
 Primus dicitur respectu secundi ; dec.444. n.21.
 Tom.2. p.222.
 Primitiæ non cessant ex causâ belli ; dec.975.
 n.3.Tom.4. p.196.
P R I N C E P S.
 Principis summi voluntas expressa per contra-
 rios intellectus revocari non valet ; dec.156.
 n.1.Tom.1. p.245.
 Contra Principis expressam declarationem
 probatio admittenda non est ; n.4. ibid.
 Princeps non censetur voluisse disponere de re
 aliena ; dec.311.n.17.Tom.1. p.496.
 Princeps derogare non censetur juri ab ipso
 ignorato, vel opinionis, quæ postea invaluit,
 non obstantibus clausulis quibuscumque ; etiam
 pregnantissimis, sed hoc dicitur comprehen-
 sum ; dec.415.n.21., & 26.Tom.2. p.176.
 Princeps solus potest tollere hypothecas a sta-
 bilibus ; easque in pretium eorum, five in-
 vestimentum potest transferre ; dec.421. n.7.
 Tom.2. p.183.
 Princeps jus tertio velle tollere non præsum-
 itur ; dec.618.n.21.Tom.2. p.493.
 Princeps non præsumitur in concessionibus præ-
 judicare velle tertio, quoties præjudicium non
 venit in necessariam consequentiam ; dec.693.
 num.7. Tom.3. p.132.
 Prin-

- Princeps potest abilitare minorem pro adeunda hereditate cum legis beneficio : dec. 728. numer. 4. Tom. 3. p. 153.**
- Princeps non ligat forenses, nec citatio, quæ ex ejus tribunali processit, eundem forenses afficit : n. 11. ibid.**
- Princeps supremus, imo, & Imperator tenetur ad inventarium legaliter faciendum : decif. 851. n. 36., & 37. Tom. 33. p. 433.**
- Princeps, tamquam bonus reipublice pater, non exteris, sed propriis subditis voluisse consulere præsumitur : dec. 1371. numer. 42. Tom. 6. p. 239.**
- Princeps consideratus uti persona privata, multum a se ipso differt : dec. 1375. num. 35., & 36. Tom. 6. p. 252.**
- Princeps supremus an legibus loci afficiatur, questio hæc semper passive promoveri potest, hoc est, an statutum ejus hereditate afficiat, secus vero an ipse active, sicuti : & aliis cives, illius gaudere possint privilegiis : n. 37. ibid.**
- Princeps loci, quasi quodam privilegiato jure civis dicitur omnium sibi subiectarum civitatum : n. 40. ibid.**
- Amplia, ut dicatur civis inter cæteros primus : n. 41. ibid.**
- Princeps potest uti statuto sui status : ibidem, n. 42. p. 253.**
- Princeps in præjudicium fratris statutariam dispositionem de successione ab intestato rescindere prohibetur : n. 43. ibid.**
- Amplia, ut si ab illo vellet abstinere, omne commodum alteri fratri cederet : n. 44. ibid.**
- Princeps supremus, & rectus de potentia absoluta quidquam voluisse, quod sibi de jure non competat, proprioque fratri esset questum, non præsumitur : n. 45. ibid.**
- Princeps alio jure uti non debet, quam eo quod in alios statuit, & dixit, præsertim si lex sit de legibus successoris : numer. 50., & 51. ibid.**
- Princeps non est solutus legibus : n. 52. 55. 71., & 76. ibid.**
- A fortiori illi de sua familia, & quare : n. 53. 68. 71., & 87. ibid.**
- Principis supremi filii licet sint de patris dignitate participes, nihilominus ab ejus tantum distant falligio, quantum subditus a domino : n. 54. ibid.**
- Princeps suæ civitatis legibus ligatur in iis, quæ privatorum patrimonium respiciunt : ibidem, n. 77. p. 256.**
- Vid. Statutum locale quoad successiones.**
- Principis supremi dignitas non legitur per hoc, quod filii, cæterique de ejus familia civitatis legibus dicantur subiecti : n. 73. ibid.**
- Princeps ligatur a statuto agnationis contemplativo, & quare : n. 78. ibid.**
- Vid. Papa, Pontifex.**
- PRIVARE, PRIVATIO.**
- Privatio beneficii non potest decerni, nisi pro iis delictis, in quibus talis pena a legibus inflicta legitur : dec. 80. n. 8. T. 1. p. 119.**
- Privationis pena, & caducitas non incurritur per quamcumque contraventionem obligationi, nisi concurrat manifesta fraus, & do-**
- lus heredis gravati : decif. 259. numer. 1. Tom. 1. p. 430.**
- Privari quis non potest re legitime acquisita, & ab ipso meliorata, altera recepta : dec. 296. n. 17. Tom. 1. p. 470.**
- Privatio nulla, atque injusta, a qua statim fuit reclamatum, quin se pro spoliato habuerit privatus, manutentionem non impedit : decif. 666. n. 8. Tom. 3. p. 76.**
- Privationis poena absque judicis declaratione nunquam incurritur, etiam si ipso jure imposita sit, & cur : n. 9. ibid.**
- Privatio distributionum non datur ob non adimpletum onus, cui obstrictus quis non erat : n. 19. ibid.**
- Vid. Beneficium quoad privationem.**
- PRIVATUS.**
- Privatus in casu confiscationis, ex quibus in gratiam principis remissus, & gratiam bonorum relictorum habuisse convincatur : dec. 309. n. 24. Tom. 1. p. 492.**
- Privatus in casu delicti, quod non testator delinquentem odio habuerit, perpetuoque incapax declaraverit, sed quia bona extra familiam etiam per sententiam judicis confiscantis exire voluit, si banum sit cassatum, & filius in tali casu substitutus supravixit, nequit a successione repelli : n. 25. ibid.**
- Et tunc tanquam novus homo succedit : numer. 26. ibid.**
- PRIVIGNUS.**
- Privignus acquirit bona, in quibus a noverca post obitum patris primo instituti, fuisset deinde subviturus : decif. 866. numer. 8. Tom. 3. p. 460.**
- Privignus nobilis non præsumitur obsequii causam erga novercam mendicare voluisse ob illius divitias, & ex hac causa obsequium simulasse : dec. 1223. n. 3. Tom. 5. p. 305.**
- PRIVILEGIATUS.**
- Privilegiatus valide sibi tributas facultates exercet : decif. 249. n. 7. Tom. 2. p. 51.**
- PRIVILEGIUM IN GENERE.**
- Privilegii verba inducentis jurisdictionem judicis incompetenti, tamquam exorbitantis, sunt strictè intelligenda : decif. 85. num. 25. Tom. 1. p. 127.**
- Et quamvis ampla, sunt interpretanda, juxta concedentis voluntatem, quæ ex illius facto promanar : n. 26. ibid.**
- Privilegium exemptivum a solutione decimarum, strictissime est intelligendum : dec. 231. n. 6. Tom. 1. p. 374.**
- Privilegium quum sit stricti juris, ideo non ampliar : dec. 695. n. 13. Tom. 3. p. 137.**
- Privilegium authentica res, quæ est reale, utque tale in quocumque etiam extraneum, & singularem successiorem pertransit : decif. 1145. n. 3. Tom. 5. p. 132.**
- Privilegium auth. res, quæ competit mulieri pro restitutione dotis adversus bona viri : decif. 1222. n. 2. Tom. 5. p. 301.**
- Vid. Authentica res, quæ.**
- Privilegia Apostolica habent vim legis : decif. 1288. n. 2. Tom. 6. p. 44.**
- Privilegia Apostolica in parte dubia declarantur ab observantia : n. 7. ibid.**
- Pri-**

- Privilegia Apostolica** sunt ita interpretanda, ut Ordinarii jurisdictio minus diminuat; dec. 13. 19. n. 11. Tom. 6. p. 125.
- Privilegium exemptionis a foro seculari** differt a privilegio libertatis a statutis laicorum, licet quoad aliquos effectus paria sint; dec. 1328. n. 14. Tom. 6. p. 149.
- Privilegium exemptionis a statutis localibus** præferret libertatem a pragmaticis, potestate seculari conditis; n. 16. ibid.
- Privilegium non petitur** ab illo, qui de suo jure non diffidit; dec. 1375. n. 65. T. 6. p. 255.
- Privilegium ad alienum tendens præjudicium** strictè est intelligendum; dec. 1385. num. 8., & 10. Tom. 6. p. 276.
- Privilegium prælationis**, quando ex tenore cyrographi non resultat, aut non est petitum, attendi non meretur; dec. 1403. nu. 3. Tom. 6. p. 311.
- Nec allegari valet adversus anteriores creditores, nisi sit expresse concessum; numer. 4. ibid.
- PRIVILEGIUM QUOAD BENEFICIA.**
- Privilegium præsentandi ad beneficia vacantia** etiam in mensibus reservatis de jure intelligitur, quando non adit resignatio facta in manibus Papæ; dec. 306. n. 3. T. 1. p. 486.
- Et etiam ex dispositione Gregor. XLII. in Bulla 85. n. 4. ibid.
- Privilegii commemoratio in aliquibus præsentationibus facta**, non concludit, ut præsentantes titulum ex dicto privilegio allegare voluerint; dec. 401. n. 14. Tom. 2. p. 144.
- Præsentum, si in alio iudicio facta fuerit** ibid. num. 15. p. 145.
- PRIVILEGIUM ECCLESiarUM, ET ECCLESIASTICORUM.**
- Privilegium Gregorianum** exemptionum a collectis pro rata sc. 25. auri pro quolibet moniali, non est extendendum ad famulos, famulasque seculares, secus ad laicos religiosos, & quæ tales sint; dec. 23. r. numer. 6., & seq. Tom. 2. p. 374.
- Et loquitur de monialibus, & sororibus; numer. 8. ibid.
- Privilegia Præmonstratensium, & particularium monasterii S. Vincentii Uratislaviensis** recensentur, quibus ab Episcopi jurisdictione exemptum; dec. 273. n. 18. Tom. 1. p. 443.
- Vid. Seminarium quoad jus impediendi adificia.*
- Privilegia facultativa per non usum**, aut per contrarium usum nunquam cessant, nisi expressè concurrat prohibitio, & privilegiati acquiescentia; dec. 736. n. 13. Tom. 3. p. 209.
- Privilegia concessa Archiepiscopis** fraterunitati, quæ jus aggregandi habet, non leduntur per non usum illorum, quod fiat ab aliqua ex istis aggregatis; n. 14. ibid.
- Negligentia, & factum confratrum non præjudicat quoad usum dd. privilegiorum; numer. 15. ibid.
- Privilegia, quæ sunt in usu** circa deputationes regularium in una parochia non sunt allegabilia in aliis parochiis, in quibus usus contrarius vigeat, & ubi eas non fuissent acceptata; dec. 1219. n. 24. Tom. 5. p. 296.
- Privilegium non præsumitur**, quod fuerit a supremo principe particularibus concessum, si damnum irreparabile universo populo ex eo profuturum propeffisset; dec. 1240. n. 11. Tom. 5. p. 349.
- Privilegium ex nova causa** propter publicam utilitatem, immutato rerum statu, & quando jus tertii ledi incipit, ex præsumta mente concedentis est revocandum; ibidem n. 12. & 14. p. 350.
- Privilegia generalia** deputandi vicarium generalem Ecclesiæ, non sunt allegabilia circa parochialem unitam, in qua stylus in contrarium deputandi Vicarium secularem vigeret, quique stylus centenarius roboratus videretur; dec. 1252. n. 10. Tom. 5. p. 385.
- Privilegium retinendi macellum particulare**, etiam pro usu ceterorum ecclesiasticorum extenditur etiam ad ecclesiasticos externos, & capituli inferioris; dec. 1262. n. 3. 4. 5., & 8. Tom. 5. p. 401.
- Privilegium concessum Ecclesiæ** sitæ in territorio Lateranensi non legit jurisdictionem Episcopi, quoad Ecclesias, seu Capellas in illo sitas, sed super fundo alieno; dec. 1385. n. 5. Tom. 6. p. 276.
- Privilegium prædictum** non est applicabile, deficiente qualitate fundationis, & constructionis, quas illud requirit; n. 6., & 8. ibid.
- PRIVILEGIUM ECCLESiarUM QUOAD EJUS DEROGATIONEM, ET PRÆSERVATIONEM.**
- Sub Privilegiorum antiquorum reservatione** concessa in actu suppressionis Ecclesiæ regularis, & in secularium conversæ, nunquam cecidisse præsumitur jus conferendi beneficia in mensibus S. Sedi reservatis; dec. 695. n. 7. Tom. 3. p. 137.
- Præservatio privilegiorum** intelligitur de illis tantum totaliter independentibus ab antiquo statu Ecclesiæ, qui suppressi remanent, ex quo suppressio omnes primævi status reliquias de medio tollit; n. 8. ibid.
- Privilegiis omnibus** regula prima Cancellariæ derogat; n. 14. ibid.
- Privilegia Ecclesiarum a simpliciter consuetudine** non possunt destrui, sed saltem requirunt quadragenaria, & titulus ex actibus claris, & univocis coloratus; dec. 738. n. 3. 4. 5., & 6. Tom. 3. p. 211.
- Privilegia Pontificia, & concessionem ex laicis** consilii pacto nequeunt de medio tolli; dec. 1125. n. 11., & 13. Tom. 5. p. 77.
- Limita**, quando resolutiones consiliorum laicalium a Papa approbarentur; n. 12. 15., & 17. ibid.
- Privilegia Apostolica a solo Papa** revocantur, nullamque patiantur restrictionem; ibidem n. 18., & 20. p. 78.
- Privilegia Apostolica ex nova emergenti**, seu quæque rerum mutatione, effecta iniqua, ad æquitatis, & justitiæ terminos sunt redigenda; dec. 1288. n. 11. Tom. 6. p. 450.
- Privilegia Apostolica**, quando non concurrente damno irreparabile a Papa in concessione reservato, ex capite levis præjudicii tertio illati, non retardantur; n. 17. ibid.

Prærogative Apostolica posteriora anterioribus derogare censentur : decif. 1319. numer. 6. Tom. 6. p. 125.
Derogatio concepta sub expressione, ut etiam *privilegia* illa, quæ specialia, & individua intentione indigerent, remanent abrogata, ad quæcumque ejus vis generis privilegia, censetur extensa : n. 7. ibid.
 Amplia, si Papa professus sit cum tali posteriori constitutione legem indicare universalem, quæ derogationem specificam secum fert : n. 8. ibid.

PRIVILEGIUM FORI.

Privilegium exemptionis a foro seculari differt a privilegio libertatis a statutis laicorum, licet quoad aliquos effectus paria sint : dec. 1226. n. 147. Tom. 6. p. 149.
Privilegiis religionis non gaudet syndicus religionis, qui sit mere laicus in causis extrajudicialibus ; præsertim, si extra claustra debeat, & Concilii requisitis sit destitutus : n. 23. ibid.

Vid. *Clericus*.

PROBABILITAS.

Probabilitas quælibet in contrarium propriam confessionem excludit : dec. 699. numer. 7. Tom. 3. p. 143.

PROBATIO IN GENERE.

Probatio, cujus contrarium resultat ex Pontificia constitutione est inverisimilis : dec. 54. n. 1. Tom. 1. p. 82.
Probatio negativa excluditur quæcumque possibilitate, quæ in contrarium asserri possit : dec. 129. n. 15. Tom. 1. p. 198.
Probationem nullam constituit sola possibilitas : dec. 141. n. 20. Tom. 1. p. 224.
Probatio negativa obligationis ex immisione, obtemperata, excluso ultimo creditore, oritur, favore immisionis exclusi : decif. 144. numer. 3. Tom. 1. p. 230.
Probatio admittenda non est contra expressam Principis declarationem : dec. 156. numer. 3. Tom. 1. p. 245.
Probationes non sunt coarctandæ etiam si de illarum relevantia dubitari posset : decif. 176. num. 9. Tom. 1. p. 274.
Probatio per testes non admittitur quoties illa fieri potest per scripturas : n. 10. ibid.
 Contrarium verius, quia per testes scripturæ firmiores reddi possunt : n. 11. ibid.
Probationum genus omne confessio partis superat : dec. 16. n. 2. T. 1. p. 340. & 1090. n. 8. Tom. 4. p. 436.
Probatio elicita ex libris, qui plures patiuntur exceptiones, est inefficax : dec. 218. n. 12. Tom. 1. p. 345.
Probationes irrelevantes, & infructuose pro causæ victoria non sunt admittendæ, præsertim, si proponantur in tertia instantia, & commodè antea fieri potuissent : dec. 266. n. 3. 4. & 5. Tom. 1. p. 431.
Probationes minores sufficiunt in summarissimò manutentionis judicio : dec. 273. num. 2. Tom. 1. p. 442.
Probationes turbidæ in isto judicio non admittuntur : dec. 285. n. 12. Tom. 1. p. 455.
Probationes debent esse concludentes ad retrahendum immisionem : decif. 289. numer. 4. Tom. 1. p. 460.

Probationum incompetentiam per simplices fides factarum, petens, remissoriam videtur considerari : n. 5. ibid.
Ad Probationum allatarum robur augendum, sententiis latis in locis, ubi qualitas personarum, & mores regionis sunt notæ, venit etiam deferendum : decif. 310. numer. 14. Tom. 1. p. 494.
Probatio inducitur per acquiescentiam : dec. 339. n. 6. Tom. 2. p. 36.
Probatio facta per unum testem ex aliis adminiculis perficitur : dec. 377. numer. 3. Tomo 2. p. 106.
Probationes in se imperfectæ, simul unitæ concludenter probant ad regulam *singula, quæ non profunt* &c. dec. 425. n. 5. T. 2. p. 194.
Probationes ab inverisimilitudine enervantur : dec. 470. n. 8. Tom. 2. p. 263.
Probatio contra publicum instrumentum debent esse concludentes : decif. 475. numer. 6. Tom. 2. p. 272.
Probatio contra exhibere nequeuntem cum aliunde fieri non potest, adesse dicitur, quoties res petita non extat, & oculis corporeis inspicitur : dec. 484. n. 1. Tom. 2. p. 286.
Probatio, quæ incerta, & non tute alias fieri potest non impedit, quin deur juramentum in litem contra exhibere secusantem : ibid. n. 8. & 10. p. 287.

Vid. *Sententia ad dec. 491.*

Probationis insubsistentiam fatetur, qui ad eundem effectum remissoriam, vel computoriam petit : dec. 497. n. 19. T. 2. p. 311.
Probatio bonorum fideicommissariorum ad effectum eorum restitutionis ex inventario convincitur, in quo utilia specificè describuntur : dec. 530. n. 1. Tom. 2. p. 358.
Non Probatur hoc esse, quod ab hoc contingit abesse : dec. 541. n. 14. Tom. 2. p. 378.
Probationum defectum constituit, qui pro eis parandis remissoriam petit : dec. 556. n. 6. Tom. 2. p. 397.
Probatio ex scriptura non recognita, & in actis non producta excluditur, & hoc est de praxi : dec. 643. n. 8. T. 3. p. 38.
Probationes non sunt angustandæ : decif. 812. n. 7. Tom. 3. p. 353.
Probationes turbidæ non restituntur clari : dec. 868. n. 25. Tom. 3. p. 467.
Probatio ex accessu judicis, & visione loci desumta, omne probationum genus evincit : dec. 886. n. 3. & dec. 893. n. 3. T. 4. p. 27. & 39.
Probationem plenam facit accessus judicialis contra illum, ad cujus instantiam factus fuit : num. 5. ibid.
Probationes adductæ in alla causâ interesse habentem non citatum, non efficiunt : dec. 893. n. 11. Tom. 4. p. 40.
Probatio mellior illa, quæ ex publico oritur instrumento, non datur : dec. 1009. num. 4. Tom. 4. p. 259.
Probatio spectat ad reum conventum, quando in exceptione adversus actorem, reus fieret actor : dec. 1029. n. 8. Tom. 4. p. 306.
Probatio contra tertium ex meris enunciatiuis de-

deducta, tamquam turbida, rejicitur; numer. 12. *ibid.*
Probatio ex ore proprio contentis deducta, omnium probationum dicitur maxima; decif. 114. n. 16. Tom. 5. p. 51.
In Probationum materia omnia simul juncta, & non diflim, funt confideranda; dec. 1123. n. 12. Tom. 5. p. 71.
Singula, quæ nec in fmgularitate fubfiftunt, nec *probant*, ita nec fimul unita juvant; decif. 1176. n. 16. Tom. 5. p. 195.
Probatio in iurium conflictu præponderantior prævalere debet; dec. 1222. numer. 29. Tom. 5. p. 304.
Probatio de non numeratis pecuniis in devolutio, admittitur etiam adverfus confessiones per publicum instrumentum emiffas; dec. 1243. n. 23. Tom. 5. p. 359.
Amplia, etiam fi ad efset renunciatio exceptioni de non numeratis pecuniis; n. 24. *ibid.*
Probationes iuris præfumptionem pro fe habentes contrariis præferuntur; dec. 1246. n. 16. Tom. 5. p. 365.
Probationes de re antiqua, ut valide fiant, funt omnia fimul juncta confiderandæ; dec. 1249. n. 11. T. 5. p. 375.
PROBATIO IN BENEFICIALIBUS.
Probationes factæ ab uno provifo Apoftolico, qui cefit liti ob comparitionem anterioris provifi, cæteris fuffragantur; dec. 413. n. 11. Tom. 2. p. 170.
Probationes ex privatis auctoris fcripturis deductæ, nil probant; decif. 695. numer. 17. Tom. 3. p. 138.
Probationis neceffariæ defectus ad beneficium impetrandum a nemine in alium objici potest, quando eodem defectu ipfe laboraret; dec. 1056. n. 17. Tom. 4. p. 363.
Probationes novæ post compilationem processus, istiusque claufi, & figillati post fequentem traditionem penes linguam non admittuntur; dec. 1084. n. 11. Tom. 4. p. 424.
Amplia, ut nec pro, nec contra fcripturæ recipiantur; n. 12. *ibid.*
PROCESSION, PROCESSIONES.
Proceffionem regularem extra clauftra facere nequeunt, nili de licentia, aut cum cruce parochi; dec. 577. n. 10. Tom. 2. p. 431.
Proceffiones, alique facræ functiones duarum Ecclefiarum, an una fimul ab utraque Ecclefia peragendæ fint, five difjunctive, probatur ex inventariis utriusque, quæ cum interventu miniftrorum hinc inde confecta fuiffent; dec. 903. n. 1. Tom. 4. p. 59.
Vid. Regulares.
PROCESSUS.
Processus fabricatus coram iudice certis ex caufis fufpecto allegato cum appellatione ab ulteriori processu est nullus, & nulla est fententia ejus vigore lata; decif. 80. numer. 3. Tom. 1. p. 118.
Vid. Defectus inventarii ad dec. 707.
Processus non integer, & post fequutum fpoilium inceptus, rejicitur; dec. 757. numer. 5. Tom. 3. p. 249.
Processus ex difcontinuis foliis, maloque ordine compofitus, aut interruptus non probat;

dec. 830. n. 2. Tom. 3.
Vid. Tribunal ad dec. 981.
Processus completus dicitur, fi ejus conditor de recto fui muneris implemento declarationem referre ftuduiſſet; d. dec. 981. num. 23. Tom. 4. p. 207.
Processus dicitur integer, quando notarius dixit in eo -- *Hic est extractus omnium, & fmgulorum actuum*, cujus fidei defertur; dec. 1205. n. 7. Tom. 5. p. 264.
Processus plenarie, & omnimode abfolutus efſe debet, quando agitur de caufa cum Rotali voto ad aliquam congregationem remittenda; dec. 1214. n. 5. Tom. 5. p. 281.
Amplia, in caufa commiffa cum claufula *appellatione remota*; n. 6. *ibid.*
Vid. Extractus.
PROCURATOR IN GENERE.
Procurator carens exprefſo mandato procuræ non poteft liti renunciare, & valet expenſa taxatio poſtea facta; dec. 28. numer. 4. Tom. 1. p. 38.
Procurator minoris, vel ab ipſo, vel a curatore curatorio nomine conſtitui debet, ut legitime pro illo poſſit citari; dec. 127. numer. 7. Tom. 1. p. 196.
Procuratoris committentis actus nequit principalibus præjudicare; dec. 137. numer. 24. Tom. 1. p. 215.
Procurator limitatus habens facultates, præſinitos limites excedere non poteft; dec. 145. numer. 6. Tom. 1. p. 231.
Procurator habens regimen, & adminiftrationem cum libera facultate iſta, ut valet, intra juris permiſſionem, quocumque modo neceſſitas exoptat; *ibid.* n. 12. p. 222.
Procurator alteri ex conſtituentibus perſolvens, bene ſolvit; dec. 516. n. 11. T. 2. p. 335.
Procurator, cui adjectum non eſt onus inveſtendi pecunias exactas, licet ex præcepto teſtatoris eſſent inveſtendæ, poteſt libere conſtituenti ſolvere, nec de tali inveſtimento teneretur eſſe ſollicitus; n. 13. *ibid.*
Sed actio fidei commiſſarii remanet contra conſtituentem; n. 14. *ibid.*
Procuratoris factum contra facultates a conſtituente datas non valet, nec illum obligat; dec. 565. n. 2. Tom. 2. p. 412.
Mandatum non habere, & formam non ſervare paria ſunt, præſertim, quum facultas data eſt cum claufula *tantum*; n. 4. & 5. *ibid.*
Procurator mulieris cum ſolemnitatibus deputatus ad accipiendas pecunias ad cambium pro liberando viro, cum ſola diſmiſſione prioris creditoris, non poteſt ejus nomine fidejuberi in cambiis a viro contractis, & quare; num. 9. *ibid.*
A Procuratore facta petitio ſub falſo ſuppoſito, eo detecto, variari poteſt; n. 14. *ibid.*
Procurator in committendo nullum inſert principali præjudicium; n. 15. *ibid.*
Procuratoris factum ſubire voluiſſe, dicitur, qui ſciens illi acquieſcit; dec. 573. numer. 4. Tom. 2. p. 425.
Procurator ſine ſpeciali mandato nequit enormiter præjudicare conſtituentibus; dec. 662. num. 5. Tom. 3. p. 67.

Fff 2 Præ-

- Præfertim**, quum non agatur de damno in committendo: 3.n.6. *ibid.*
- Procurator** post mortem clientis, litis dominus evadit, legitimeque stat in iudicio, donec ei procura non revocetur; dec.734. num.4. Tom.3. p.204.
- Procurator in procuræ exercitio** se continuasse præsumitur, si in divisione bonorum pro hærede steterit; num.5. *ibid.*
- Procurator ad nominandum constitutus**, præsumitur quoque ad præsentandum, quum nominare, & præsentare synonyme accipiantur; dec.1069. num.10. Tom.4. p.395.
- Procurator ad præsentandum**, quod fines sui mandati excellerit, ex quibus probetur; dec.1100. n.5.6.11., & 17. T.5. p.12. & seq.
- Procurator conficiendo inventarium cum foliis ad id præparatoris**, describendo minutatim argenta cum pondere, numero, & mensura, præsumitur, quod eadem folia a constituto receperit; decif.1183. numer.14. Tom.5. p.215.
- Procurator citatus in causa**, ex eo quia in altera causa comparuit pro suo principali, suam reintegrat personam, quando ex post in primodicta causa mandatum procuræ affert; dec.1231. n.9. Tom.5. p.327.
- Procurator substitutus perdit facultates**, eo ipso, quod istæ cessant per revocationem mandati procuræ substituentis; decif.1387. num.10. Tom.6. p.279.
- Amplia**, quando Procuratori substituto fuisset per constituentem intimata revocatio mandati; n.11.12., & 13. *ibid.*
- Procurator**, qui intra mandati fines diligenter in contrahendo alterius nomine se continuit, constituentem valide obligat; ac si istemet contraxisset; dec.1391. n.1. T.6. p.289.
- Amplia**, etiam si contractum investituræ favore propriæ uxoris inisset, attenta bona fide acquireris; *ibid.* n.2. & seq. p.290.
- Procurator constitutus ad vendendum non prohibetur**, concurrente bona fide, omnique dolo remoto, sub met ipsi acquirere, etiam si acquireret per interpositam personam; num.3. & 4. *ibid.*
- Procurator**, etiam si gerat contractum investituræ nomine alterius in persona, ex qua lucrum sentire ipse posset, non irritatur ex huius eventualitatis capite, quando se bona fide gessisset; num.8. *ibid.*
- Procurator ad investendum constitutus dolo se gessisse non dicitur**, ex quo scripserit domino directo *bonetiam adesse mulierem, qua investituram fuisset receptura*, reticendo hæc esse uxorem propriam, & quare; n.9.12., & 16. *ibid.*
- Procurator**, aut alter negotiorum gestor non tam facere non tenetur suo principali qualitatem personæ, cum quo contractus in vim procuræ fieri debet; *ibid.* n.14. p.291.
- Amplia**, ut ignorantia talis qualitatis a constituyente post effectum contractum proposita, apta non sit ad annullandum actum citra dolum, & fraudem gestum, nec possit de istis redargui; n.15. *ibid.*
- Vid. Administrator.*

PROCURATOR ECCLESiarUM.

- Procuratores ordinis Cisterciensis** ad tale officium assumuntur sub ænore literarum, in quibus iungitur obligatio sollicite exigendi, & procurandi receptionem pecuniarum in suis particularibus monasteriis, illasque exactas solvendi cui de iure, vel ex consuetudine invertebatur solui contingerit; decif.417. num.6. Tom.2. p.180.
- Procuratoribus eisdem non congruit** a singulo monasterio cum gravissimo incommodo, & expensis exigere summas levissimas debitas pro indigentis totius ordinis, & in recognitionem supremæ jurisdictionis Abbatis, & capituli generalis; num.9. *ibid.*
- Procuratores prædicti debent procedere** mediantibus censuris in vim propriarum constitutionum pro exigendo a monasteriis taxas Procuratori generali ab illis transmittendas, nec sufficiunt diligentia per epistolas, quæ possunt esse collusivæ; dec.604. sub num.3. Tom.2. p.473.
- Vid. Administrator bonorum Ecclesiæ &c.*

PRODUCENS.

- Producens in iudicio scripturam eam approbat**; dec.51. num.8., & Tom.1. p.79.
- Producens scripturam assentiri debet** omnibus in ea contentis; nec potest ea uti in favorabilibus tantum; dec.691. n.22. T.3. p.129.

PRODUCTIO.

- Productio verbalis** ob spatium longi temporis reputatur realis; dec.114. n.9. T.1. p.175.
- Productio serotina vehementem influit suspicionem contra scripturam productam**; decif.124. num.3. Tom.1. p.191.
- Productio scripturarum quibusnam præiudicet**; dec.362. n.13. Tom.2. p.75.
- Ex Productione simplicis testamenti non convincitur producentem confiteri qualiter fideicommissariam in certis bonis**; *ibidem*; num.31. p.78.

Vid. Clausula -- Non profundamento &c. & Per compulsum.

- Productio scripturæ privatae**, quæ favore scribentis de iure non probat, confessionem in ea contentorum contra producentem non inducit; dec.691. n.25. Tom.3. p.129.
- Limita**, si productio fiat ad probandam principaliter producentis intentionem; numer.26. *ibid.*
- Productio scripturæ informis**, seu copię apocæ nil probat; dec.871. n.3. Tom.4. p.4.
- Productio instrumenti non est necessaria** de tempore editæ decisionis in Rota, quum sit ista actus extrajudicialis, sed sat est, quod ante sententiam producatur; dec.908. n.1. Tom.4. p.68.
- Productio facta cum clausula præservativa in parte, & paribus producenti non præiudicat**; dec.1216. n.13. Tom.5. p.287.

PROFESSORES.

- Professores deponentes de re ad proprium officium spectante**, sunt attendendi; dec.625. num.7. Tom.2. p.504.

PROHIBITIO.

- Prohibitio distraktionis bonorum fideicommissi** favo-

- favore dotis negligitur : decif. 15. numer. 5. Tom. 1. p. 20.
- Prohibitio alienationis cum exprefione conservandi bona in agnatione , refpicens folum primos heredes , fideicommissum ultra illos non extendit : dec. 222. n. 9. T. 1. p. 357.
- Prohibitio alienationis ad primos tantum heredes directa excludit vocationem aliorum , quos testator gravare non omiffisset : numer. 12. ibid.
- Prohibitio legis In donationis quantitate , cui est adjuncta prohibitio hominis , non admittit prefumtam derogationem ex lapfu temporis ; ne plura specialia prefumantur : decif. 229. numer. 15. Tom. 1. p. 371.
- Prohibitio autoritatis iudicis in aliquo iure , & foluto a prohibitionem paffo ius prohibenti tribuit : dec. 452. n. 1. Tom. 2. p. 235.
- Prohibitio alienandi , irrequisito Domino investito , facta , non importat facultatem difponendi , nifi fit concepta per duas negativas , & quid faciat : dec. 674. numer. 8. Tom. 3. contrarium num. 10. p. 94.
- Prohibitio detrahendi legitimam , & Trebellanicam non inferitur ex verbis importantibus prohibitionem alienandi , fed ex illis fecumferentibus reftitutionem integre hereditatis , alias ad quid cenfentur appofita , vide in num. feq. dec. 839. n. 16. T. 3. p. 406.
- Prohibitio testatoris erga heredes de non fideiubendo , nec cedulas exponendo bancarias favore tertii , non cadit in illo , qui cedulam exarasset , cuius tamen commodum ad fe perveneret : dec. 968. n. 1. T. 4. p. 184.
- Prohibitio eadem non extenditur ad obligationes profuentes ex natura propriorum contractuum , qui non cenfentur prohibiti : ibid. numer. 13. p. 185.
- Prohibitio quidquam detrahendi ex fua hereditate , a testatore hereditibus continuo injuncta , post prohibitionem legitimam , ad deductiones quotitativas , & fimiles refertur , non vero ad credita , & iura propria heredum : dec. 1320. numer. 1. Tom. 6. p. 128.
- Amplia , quando testator omnia de genere detractationum accidentalium , & quantitativarum nominatim prefervasset , itaut exceptio declararet regulam : n. 2. & feq. ibid.
- Vid. *Alienationis prohibitio*.
- P R O E M I U M .**
- Pars Proemialis fe referens ad difpofitivam , diftinde ab ea non potest confiderari : dec. 172. numer. 9. Tom. 1. p. 269.
- Proemialis pars , quum sub nomine familie est dubia , an familiam civilem , vel materiam designet ; interpretationem recipit , & intelligitur de ea familia , de qua loquitur difpofitiva : num. 12. & 16. ibid.
- Pars proemialis donationis totam donationem declarat : dec. 229. n. 2. Tom. 2. p. 25.
- Proemialis pars five narrativa instrumenti , ad difpofitivam declarationem infervit : dec. 721. n. 9. Tom. 3. p. 180.
- Proemialia verba non attenduntur ; bene vero appofita in institutione & substitutione : dec. 802. numer. 13. Tom. 3. p. 337.
- Vid. *Difpofitio testamentaria ad dec. 926.*

PROMISSIO IN GENERE .

- Promissio *de rato* sine claufula *ita quod* , refolvitur in fimplices diligentias : dec. 28. nu. 5. Tom. 1. p. 38.
- Promissio viri , quod uxor renunciabit fucceffioni refpective ad dotem , mulieri abfenti non preiudicat : decif. 224. numer. 2. Tom. 1. p. 361.
- Promissio de vendendo post certum tempus dominium a vendente non aufert , qui talis dicitur : dec. 275. n. 6. , & 8. T. 1. p. 445.
- Promissionem non proprio , fed hereditario nomine factam , non nifi intra vires hereditarias quis adimplere tenetur : dec. 378. numer. 2. Tom. 2. p. 108.
- Promissio de una ad aliam rem non protrahitur : dec. 543. numer. 8. Tom. 2. p. 381.
- Promissio dotis non administratorio fideicommissi nomine , fed propria stipulata dicitur , quum ad illius solutionem longius tempus , quam quod ex fructibus fideicommissi percipi potest est statutum , & fructus interim conventi : dec. 606. n. 11. Tom. 2. p. 476.
- Promissa in transactione sunt consignata in ea quantitate , quae fuerunt illi enuntiata : dec. 699. n. 3. Tom. 3. p. 143.
- Promissio folvendi dotem post obitum dotantis non destruit hypothecam a die promissionis contracta , fed executionem tantum suspendit : dec. 733. n. 4. Tom. 3. p. 203.
- Promissio dotis post obitum , tempus solutionis tantum designat , non vero hypothecam ad ea bona tantum restringit , quae in poffe debitoris post ejus obitum reperiuntur : numer. 6. ibid.
- Promissio de facto alieno non est apta ad promittentem nomine proprio obligandum : dec. 989. numer. 12. Tom. 4. p. 217.
- Promissio eadem obligat promittentem in bonis propriis , & persona quando agitur de dote ex illius privilegio : ibid. n. 4. p. 218.
- Promissio vendendi domum cum consensu uxoris , quoad ipsum promittentem , ex natura rei promissae , venditio jam dicitur facta , & actus completus : decifion. 999. numer. 4. Tom. 4. p. 237.
- Promissio ampliffima cuiusvis manutentionis in exactione fructuum , in casu diminutionis eorundem , ex facto principis eveniente , promittentem non ligat , & quare : decif. 1074. numer. 5. , & 11. Tom. 4. p. 406.
- Promissio fructuum non ad causam a contractu diversam , & illicitam est referibilis , fed ad causam eiusdem contractus originariam & probabilem : decif. 1090. numer. 25. Tom. 4. p. 438.
- Promissio facta in contractu nullo dicitur inanis : dec. 1117. n. 9. Tom. 5. p. 59.
- PROMISSIO EVICTIONIS , ET INDEMNITATIS .**
- Autoris factum *evictionem promittentis* etiam in feudis , nec proprio nomine impugnari potest , nifi confecto legitimo inventario , & bonorum redditu ratione . decif. 674. n. 22. , & 24. Tom. 3. p. 95.
- Promissio evictionis realitatem tantam praefert , non autem exigibilitatem nominis celsi : dec.

- dec. 779. n. 24. Tom. 3. p. 291.
Promissio evictionis continet sub se obligationem de reficiendis melioramentis in casu evictionis rei emtæ, & de refundendo quanti interfit rem fuisse evictam : dec. 1098. num. 1. Tom. 5. p. 7.
Promissio evictionis, seu manutentionis ad jura fideicommissi tantum restricta cum clausulis tantum, & non alias ad molestias ex alio capite illatas minime extenditur : dec. 1116. n. 14. Tom. 5. p. 57.
Vid. Evictio, Indemnitas, & Obligatio pro evictione.

P R O M I T T E N S.

- Promittens** administratorio nomine non utraque personalis, realique actione tenetur, sed personali tantum : decif. 606. numer. 15. Tom. 2. p. 477.

P R O N O M E N.

- Pronomen suorum** est predicabile de quocumque hærede ex testamento, & ab incestato : dec. 655. n. 5. & 12. Tom. 2. p. 54.

P R O P O S I T I O.

- Propositio** in jure admissa difficiat admitit limitationem : dec. 906. n. 12. T. 4. p. 65.

P R O P R I E T A S.

- Proprietas** non expressa in institutione facta de usufructu, restituenda est substitutis : decif. 33. num. 3. Tom. 1. p. 44.
In Proprietate ad fideicommissum successione nancisci non potuisse convincitur, qui solum usufructum cum ea incompatibilem, valuit obtinere : dec. 476. n. 25. T. 2. p. 275.
Solus usufructus incompatibilis est cum successione in proprietate : n. 28. ibid.

P R O R O G A T I O.

- Prorogatio termini** obtenta post menses a jure præscriptos, inventarii nullitatem sanare non valet : dec. 95. n. 3. Tom. 1. p. 147.
Prorogatio termini obtenta post lapsum fatalium, non potest infringere rem judicatam, ex eorum lapsu exortam : decif. 109. n. 2. Tom. 1. p. 165.

P R O T E S T A T I O.

- Protestatio verbalis**, cui factio contravenitur, non attenditur : dec. 210. n. 3. T. 1. p. 329.
Protestationes in singulis actibus contestualiter emissæ efficiunt ex illis deduci non posse observantiam : decif. 228. numer. 18. Tom. 1. p. 369.
Protestatio præservat intacta jura : dec. 238. num. 11. Tom. 1. p. 384.
Protestatio super nullitate matrimonii metu contracti satis est, si una cum aliis causis, illam quoque metus continet : dec. 310. n. 3. Tom. 1. p. 593.
Præsertim, si sit facta cum alio de mulieris mandato, cui ex omissione causæ metus præjudicari nequit : n. 4. ibid.
Et quum mulier defecto eo, qui metum inferebat, nullitatem ex metu, & coactione deduxit : num. 5. ibid.
Protestationes non admittuntur contra publicæ instrumenta, & contractus autoritate judicis solemniter, & bona fide stipulata, & quare : dec. 362. n. 35. Tom. 2. p. 78.
Protestationes super nullitate donationis in solu-

- tum probant scientiam habitam de nullitatibus in ea existentibus : num. 36. ibid.
Protestatio clam, & sine citatione condempnorum facta non impedit validitatem actus a focis gessi : dec. 381. n. 7. T. 2. p. 114.
Protestatio cum citatione, & inhibitione facta a confocio speciali, impedit, ne focii in re communi quidquam ex se disponere possint : num. 8. ibid.
Protestatio in actis facta cum intimatione vim citationis habet : num. 10. ibid.
Protestatio factio proprio contraria non attenditur : dec. 431. n. 19. Tom. 2. pag. 204. & 646. num. 4. Tom. 3. p. 42.
Protestatio anterior facta a minore non operatur, subsequentibus aliis posterioribus actibus gessis ab eodem facto majore : dec. 441. num. 2. Tom. 2. p. 214.
Protestationes clandestinæ, & occultæ destrueri non valent actus præcedentes, publicæ, bona fide, & solemniter gessos : n. 3. ibid.
Protestatio contraria factio non est, nisi pura jurium præservatio, quæ est inefficax ad intervencendam transactionis acceptationem, postquam a facultate illam impugnandi, manibus plenè prohibetur : dec. 603. num. 8. Tom. 2. p. 471.
Protestatio facta a rectore beneficii de solvendo, probat possessionem favore pensionarii : dec. 763. n. 6. Tom. 3. p. 262.
Protestatio vocalium ante nominationem est attendenda : dec. 805. n. 7. & 8. T. 3. p. 340.
Protestatio unius de capituli operatur, ut electionis tempus abbreviari non possit, ac legitima interveniente causa, superioris redditus expectandus esset, si per accidens distaret : dec. 849. n. 7. Tom. 3. p. 424.
Protestatio electionem ab omni nullitate præservat : num. 14. ibid.
Amplius, si facta sit judicis autoritate realis dicitur, sique expeditum sit monitorium, vocalibus præsentatum, & reproductum, litis pendentiam causat : n. 15. ibid.
Protestatio in materia electionis canonice semper est attendenda, nec quæri potest, utrum sit rationabilis, vel non, & inhibito iusta : dec. 874. n. 6. T. 4. p. 9.
Protestatio debitoris de nullitate deliberationis, impedit, ne tales nullitates præscriptæ remaneant, quod per ejus acquiescentiam fieri potuisset : dec. 1018. n. 15. T. 4. p. 286.
Protestatio literæ cambii moram inducit in illum, qui eam solvere debet : dec. 1028. n. 8. Tom. 4. p. 303.
Protestatio a iudice propter ejus irrellevantiam non admissa, nil juvat : decif. 1232. num. 9. Tom. 5. p. 331.

P R O T O N O T A R I A T U S.

- Protonotariatus Apostolicus** probatur ex summo literarum in forma brevis in secretaria Brevium expedito : decif. 1292. numer. 6. Tom. 6. p. 53.
Protonotariatus præsumitur acceptatus pro consequitione beneficii, ad reparandas expensas in istius expeditione necessarias : n. 7 & 9. ibid.
Protonotarius ut dicatur acceptasse gratiam, satis

fatis est, quod in unico tantum actu deno-
minaverit: n.10. ibid.

PROVENIENTIA.

Provenientia pecuniarum probatur ex instru-
mento illarum versuonis: decif.397. num.2.
Tom.2. p.137.

PROVENTUS.

Proventus principis, vel communitatis, re-
gularitur habita ratione de integro decen-
nio, & computato anno fertili cum sterili:
dec.215. n.15. Tom.1. p.339.
Amplis, computationem hanc valere etiam
si frumentum aliquando non vendatur ad
pretium taxæ, sed attenditur computatio
decennii: n.16. ibid.

PROVISIO IN GENERE.

Provisio quæ sit fumenda, dum litigatur, qui-
tutor dandus sit furioso, vel pupillo, ne-
illorum bona damnum patiantur: dec.814.
num.10. Tom.2. p.359.
Provisio suppletivæ vocationis dicitur a fidei-
committente facta, quando ille in defectum
primovocati vocandos, designavit, & de
qua familia progredientes: dec.1166. n.48.
& 49. Tom.5. p.176.

Provisio capta in casu particulari, ad alium di-
versum non extenditur: dec.1288. num.21.
Tom.6. p.46.

PROVISIO IN BENEFICIALIBUS.

Provisio anterior nulla non attenditur in con-
cursu posterioris iustificatæ: dec.301. nu.1.
Tom.1. p.477.

Provisiones a sede Apostolica factæ, statum
beneficium non immutant: dec.384. num.8.
Tom.2. p.119.
Præsertim, quum constet de vera natura
beneficii; num.9. ibid.

Provisio Nuncii Hispaniarum executionem
litterarum Apostolicarum retardat, quum
constituit beneficium non excedens valorem
viginti quatuor ducatorum aurei de Cameræ
dec.554. num.3. Tom.2. p.393.
Excessus valoris beneficii etiam in obulo su-
pra eisdem, reddit irritam dictam provisionem:
num.4. ibid.

Provisio de beneficio, tamquam de devoluto,
non substat, quæ habet datam anteceden-
tem lapsu termini partitionis ad presen-
tandum dati: dec.586. n.20. Tom.3. p.444.

Provisio, quando fit in curia de beneficiis Ger-
manicæ, juxta concordata, semper expri-
mitur non excessus in viginti quatuor ducatis
aurei de Cameræ: dec.936. n.4. T.4. p.122.

Provisio Apostolica non irritatur, ex quo Pa-
pa ante comparitionem qualificatorum a
fundatore providisset, quum neque Ordina-
rius teneatur talem comparitionem expecta-
re: dec.1114. n.18. Tom.5. p.51.

Provisio Apostolica de residenti beneficio,
ut sit valida, debet necessario residentia onus
exprimi: dec.1337. n.3. & 4. T.6. p.169.

PROVISOR.

Ad Provisorem capituli iurisdicchio ordinaria
Abbatibus territoriorum separatum, se-
de Abbatibus vacante, devolvitur: dec.331.
num.1. Tom.2. p.37.

Provisor defuncto Abbat, omnimoda ejus ju-
risdictio potitur: n.2. ibid.

rifidictione potitur: n.2.

PROVISUS APOSTOLICUS.

Provisus a sede Apostolica de beneficio, si so-
la supplicacione signata, ac literis non ex-
peditis, recursus habuerit ad Ordinarium,
& vigore institutionis ab illo reportatæ be-
neficii possessionem ceperit, sit perpetuo
inhabilis ad beneficium assequendum, ex
constitutione Julii III. Bul. veter. 12. 33. de-
cif.4. num.8. Tom.1. p.6.

Anterior in data litterarum est preferendus:
dec.121. num.7. Tom.1. p.187.

Provisus a Nuncio concludentissimus non exces-
sum valoris beneficii in ducatis 24. debet
probare: dec.301. n.7. Tom.1. p.478.

In dubio, stante probationum conflictu, an
valor 24. ducar. aur. de camera excedat fa-
vorem *Provisi Apostolici*, contra *Provisum*
ab Hispaniarum Nuncio respondetur: dec.
413. n.14. Tom.2. p.170.

Provisus Apostolicus, qui obtinuit beneficium
de jure patronatus, tanquam vacans apud
sedem, de facili obtinet gratiam revalida-
toriam ob non factam mentionem juris patro-
natus: dec.444. n.7. Tom.1. p.221.

Provisus Apostolicus non comprehenditur a
dispositionibus statuti per capitulum facti:
dec.514. num.5. Tom.2. p.331.

Provisi merita, quum alius non concurrat, non
sunt ad iustitiam statim apponenda; sed
sufficit, ne propter qualitarum defectum,
indignus obtenta gratia existat: decif.625.
num.4. Tom.2. p.504.

Quod etiam practicatur in provisione paro-
chialis, ad præscripta per sacrum concilium
Tridentinum; num.5. ibid.

Provisus Apostolicus præferitur alteri æque
provisio, quando illius litteræ Apostolicæ
sunt in data anteriores: dec.1056. numer.1.
Tom.4. p.361.

Provisus Apostolicus non impeditur, quin
beneficio potitur, ex quo alter signationem
simplicem supplicationis reportasset, quan-
do hæc signata fuisset post relatum victo-
riam adversus alterum contradicteorem, &
re amplius non integra: decif.1114. num.4.
Tom.5. p.50.

Amplia, favore provisi, qui diu super sua in-
stitutione litigasset, & victoriam adversus
legitimum contradicteorem reportasset: n.5.
7. & 10. ibid.

Provisus Apostolicus habens gratiam pro qua-
lificato, & Papæ gratificationem, dicitur
obtinuisse derogationem unicuique juri,
quod alii æquales allegare possent, quan-
do ei fuisset expreßum, quod aderant alii
compresentati a patronis: dec.1321. nu.16.
Tom.6. p.134.

Provisus censetur renunciassse gratiæ *Pro quali-
ficato*, eo ipso, quod expedit litteras Apo-
stolicas, tanquam de beneficio libero: de-
cif.1397. num.14. Tom.6. p.301.

Uid. *Idoneitas*.

PROXENETA.

Proxenetæ fides attendi debet: dec.481. nu.2.
Tom.2. pag.282. & 1124. n.1.9. T.5. p.75.
Proxenetæ habet jus pro sua mercede in inve-
stimen-

- filimento locorum montium; & idem se habet circa exatores: dec.910. n.19. T.4. p.74.
Vid. *Testator ad dec.910.*
- Vid. *Testis, qui idoneus dicatur, vel ne.*
P R O X I M I O R.
- Proxiores vocati succedunt, remotioribus exclusis: dec.305. n.6. Tom.1. p.483.
- Proximiori, sub lata sexus differentia, hereditas intestati debetur, remotioribus exclusis: dec.437. n.1. Tom.2. p.210.
- Proxiores intestato succedenti succedunt: dec.500. num.1. Tom.2. p.315.
- Proximior præjudicari nequit in successione ab intestato per translationem inter alios, ipso iñcio, actum: num.3. ibid.
- Proxiores, remotioribus de familia exclusis, succedunt, licet omnes cum nomine de familia colectivo invitentur: dec.527. num.3. Tom.2. p.394.
- Proximiorum vocatio a patrono facta ad iustipatronatus passivum, intelligitur de capacibus de tempore vacationis: decif.592. nu.2. Tom.2. p.452.
- Proximior incapax non est legitimus contradicior ad impediendam institutionem remotiori capaci: hum.4. ibid.
- Proxiores in gradu admittuntur ad hereditatem ab intestato illius, qui absque legitimo testamento decessit: decif.627. num.7. Tom.3. p.2.
- Proximior, ut admittatur in defectum heredis, qui ad renovationem investituræ non concurrat, probare debet bona esse allodialia, & alienabilia: decif.845. numer.4. Tom.3. p.418.
- Pronepos dicitur *Proximior* de agnatione: decif.897. num.8. Tom.4. p.49.
- Proximior in gradu familiæ ipsius fideicommittentis non dicitur vocatus ad exclusionem proximioris respectu gravati, quando ille in tota sua dispositione nullam de primodicta familia mentionem fecisset; sed tantum de masculina, & artificiali nominanda in primæ defectum: decif.1166. numer.44., & 45. Tom.5. p.175.
- Proximior ex latere materno præfertur consanguineo remotiori ex latere paterno, quando agitur de nominato ab ultimo herede, cui sit data facultas sibi nominandi successorem de consanguinitate generica respectu fideicommittentis: dec.1185. num.6., & 7. Tom.5. p.223.
- Descendens ex femina remotiori eo fortius præferuntur exclusus in gratiam proximioris ultimo gravato, quando fideicommittens, neque descendentes ex femina sibi proxima contemplantur: ibid. n.20. p.225.
- Vid. *Appellatione proximiorum, & Successio ab intestato.*
- P R O X I M I O R I T A S, P R O X I M I T A S.**
- Proximitas gravantis, non gravati attenditur in successione, quum testator respectum habuit ad semetipsum: decif.459. numer.3. Tom.2. p.242.
- Proximitas per gradus distinctos probanda est: dec.500. num.2. Tom.2. p.315.
- Proximitas gravati, & non gravantis attendenda est: dec.704. n.10. Tom.4. p.153.
- Item in materia extensionis fideicommissi: dec.744. num.17. Tom.3. p.225.
- Proximitas quoad feminas vocatas consideranda est illa, quæ tangit feminas existentes in linea hæredum institutorum: dec.964. Tom.4. p.171.
- Limita, quoad illas expresse contentas in subsequenti substitutione, quæ in dispositione testatoris particularem haberent sedem: num.21., & 22. ibid.
- Proximitas ultimi gravati, & non gravantis attenditur, quando vocatur aliquis de parentela, seu consanguinitate: dec.1166. n.17. Tom.5. p.173.
- Proximitas gravantis, & non gravati attenditur, si fideicommittens directe sibi proximiorum successurum, seu consanguineum, vocasset, quo casu admittuntur conjecturae id suadentes: num.21. ibid.
- Limita, si fideicommittens ultimo gravato facultatem dedisset eligendi personam ei in consanguinitate conjunctam; quo casu non intrat præsumtio favore consanguineorum gravantis, potius quam gravati, & quare: num.22., & 24. ibid.
- Proximitas nominati volita intelligitur, quando alter post sic nominatum in casu conventionis, seu delicti de familia testatoris vocatus reperiretur: ibid. numer.41.42., & 43. p.175.
- Proximitas gravati, testatoris tamen in consanguinitate conjuncti attendenda est in fideicommissio perpetuo, & agnatio, in quo, deficientibus primovocatis, proximiores de familia invitantur: decif.1185. numer.4. Tom.5. p.223.
- Proximitas gravati, & non gravantis attenditur, licet in casu caducitatis proximior respectu gravantis appareret selectus, quando caducitas delata fuisset ad tempus, quo descendentes gravantis amplius verisimiliter non reperirentur: ibid. n.36. p.226.
- Amplia, quando caducitas esset referibilis ad casum familiæ restauratæ per medium personæ nominatæ ab ultimo gravato: ibid. n.37., & 39. p.227.
- Proximitas gravati, de jure, attendenda est præsertim, si testatoris mens concurrat: decif.1247. num.8. Tom.5. p.368.
- Amplia, in concursu contradicioris longe remotioris, tam respectu gravantis, quam gravati, & de linea a testatore nullimode, vocata: n.9. ibid.
- Proximioritas potius unius, quam alterius probari potest, etiam per epistolas a proprio auctore scriptas: dec.1402. n.4. T.6. p.310.
- P S A L M I.**
- Psalms intonare in Choro tenetur beneficij possessori: quum autem non exprimitur, quod hoc onus per ipsum præcisè adimplendum sit, eidem propterea subici nequit; ex famigerata *Lap. allegat.* 35. dec.665. n.5. T.3. p.74.
- P U B L I C A T I O.**
- Publicationis possibilitas excluditur a contraria testium assertionem: dec.167. num.16. Tom.5. p.260.
- Publi-

Publicationis defectus pro beneficio assequendo per allegantem probandus est: dec. 411. n. 12. Tom. 2. p. 167.

Publicationem non probant simplices fides testium non concordantes negativam publicationis: n. 14. ibid.

Publicationis negativa non aliter regulariter probari solet, nisi per confessionem partis, quæ literas publicare debebat: vel per expeditionem literarum post tempus a constitutione Gregoriana præfixum: n. 15. ibid.

Publicationis non factæ probatio ab uno ex permutationibus, non verificat literas sub ea expressione obtentas; quum ab altero fieri potuit: dec. 446. n. 4. Tom. 2. p. 227.

Publicationis defectus in permutationibus beneficiorum, seu canonicatum non probatur, ex quo in dorso literarum, & libris capitularibus non adnotetur: quum Gregoriana constitutio id non præcipiat, & per actum separatam a literis fieri possit: n. 5. ibid.

Neque illam concludunt fides eorum, qui sæpe ab Ecclesia absentes fuerunt, vel tempore adhuc habili pro publicatione obierunt: n. 6. ibid.

Neque ex attestatione Notarii asserentis literas sibi traditas fuisse, ut publicaret, neque dictam publicationem fecisse: n. 7. ibid.

Publicatio non requiritur, si beneficium esset in manibus Papæ resignatum, & non in manibus certæ personæ: dec. 921. n. 5. T. 4. p. 92.

Publicatio resignationis non facta a proviso ejus non inficit gratiam, quando facta fuisset a resignante juxta Gregorianam Constitutionem, quæ ad eam faciendam admittit utrumque: dec. 1056. n. 3. Tom. 4. p. 361.

Amplius, ut publicatio resignationis, etsi non constitit apud Capitulum, quando constitit penes alios, satis est: n. 4. ibid.

Adde, & sola possibilitas sufficiat, ne publicationis defectus concludenter dici valeat probatus: ibid. n. 5., & 6. p. 362.

Publicatio resignationis, quum sit exequutionis literarum pars, post decennium præsumitur ferrata: n. 7. 8. & 9. ibid.

Publicatio permutationis beneficii facta in Ecclesia Cathedrali, omnibus præsumitur innotuisse: dec. 160. n. 15. Tom. 4. p. 373.

P U B L I C A T I O

Puella non præsumitur inhonestæ, si virum invenisset in eodem loco, ubi degit: dec. 834. n. 6. Tom. 3. p. 395.

Puella undecimum agens annum non præsumitur inhonestæ, quum non sit viri potens: numer. 7. ibid.

P U P I L L U S.

Pupillus non tenetur ad fructus pecuniarum ad cambium acceptarum pro dimissione creditoris pro eo tempore, quo a tutore otiosus fuerunt retenta: dec. 251. n. 10. Tom. 1. p. 451.

Pupillo factum tutoris non præjudicat: decif. 377. n. 24., & quando fecus n. 25. & 26. Tom. 1. p. 489.

Pupilli tenentur ad damna tutoris de proprio dimittentes ipsorum creditores: decif. 362. n. 19. Tom. 2. p. 76.

Pupilli melior conditio fit, si in excomputatione

pretii rei, ejus nomine a tutore emat: datur census, qui per multos annos ante exiginequivit: dec. 680. n. 20. T. 3. p. 108.

Pupillus actionem relevatariam haberet contra tutorem, si illegitime fecisset inventarium: dec. 835. n. 23. Tom. 3. p. 399.

Pupillus afficitur in materia inventarii defensionis, tali vero casu petere potest restitutionem in integrum, atque relevationem adversus tutorem, qui se male gesserit: dec. 851. n. 34. & 35. Tom. 3. p. 432. & seq.

Pupillus semper potest impugnare contractum læsum a tutore factum: dec. 871. numer. 8. Tom. 4. p. 5.

In Pupillis, & propterea agere prohibitis non est considerabilis acquiescentia in non petendo fructus: dec. 917. n. 23. Tom. 4. p. 89.

Pupillus factus major, non suffragatur ex informi descriptione, de re hereditaria per turticem exarata, ad probandum per negativam coactatam adversus creditores hæreditarios non existentiam aliorum bonorum, præter descriptam: dec. 1108. n. 19. & 20. T. 5. p. 34.

Pupillus potest renunciare descriptioni hereditatis factæ in inventario tutelari ab ejus turtice, licet istud rerum descriptarum pertinentiam ad ipsum probet: dec. 1183. n. 16., & 17. Tom. 5. p. 216.

Pupillus id, quod scribere non fecit in inventario hæreditario sui authoris, præsumitur voluisse, quod in ejus hereditate non diceretur comprehensum: n. 18. ibid.

Pupillus ex facto tutoris ligatur, præsertim, si tale factum sit a iudice approbatum: decif. 1228. n. 13. & 14. Tom. 5. p. 139.

Pupillus non suffragatur inventario illegitimo, licet sub aliena viveret potestate; quum in hac materia lex nemini parcat: n. 15. ibid.

Pupillus non afficitur damno, quod provenit ex scientia, negligentia, vel imperitia turticis, de tempore administrationis per ipsam gestæ: dec. 1300. n. 22. Tom. 6. p. 75.

Pupillus tutoris facto ligatur, si ad ejus manus aliquid pervenerit: n. 23. ibid.

Pupillus admittendus est ad eam restitutionem in integrum adversus inventarium nullum, quæ ejus turtix uti neglexit: ibid. n. 24. p. 76.

Vid. *Sugumentum*.

Vid. *Tutor, Tutrix*.

PURGATIO MORÆ.

Purgatio moræ conceditur debitori Canonum: dec. 1307. n. 16. Tom. 6. p. 97.

Vid. *Mora purgatio*.

PURGATIO SPOLII.

Purgatio spoli nequit retardari, ex quo bona de manu spoliantis exierint, sive per cessionem, sive per transactionem, & penes tertium reperiantur, quum isti aditus nulli, & fraudulentum dicantur: dec. 739. numer. 4. & 11. Tom. 2. p. 212.

Vid. *Cessio juris* ad dec. 739.

Vid. *Spolium quoad purgationem*.

PURITAS SANGUINIS.

Puritas sanguinis semper præsumitur in illo, qui beneficium petit, ad quod citra illius probationem aspirare prohiberetur in Ecclesia Toletana: dec. 981. n. 2. T. 4. p. 205.

G g g

Pu

Puritas sanguinis sicut presumitur, semper ob id contrarium asserenti inest onus de impuritate docendi n.3.
Puritas sanguinis etiam per testes probatur: n.4. & 5. ibid.
Puritas sanguinis in Hispaniis dicitur probata, si quis oblineret se deputari in familiarem. Sancti Officii, & quare; ibid. n.12., & *Vide* n.10. p.206.
Poenitentiatas a sacra Inquisitione, si esset sanguine purus, impuritatem contrahit: numer.13. ibid.

Vid. Impuritas sanguinis.

P Y R A T A E.

Pyratæ non aliud quærunt, nisi ut in navigantes impetum faciant, & depraventur: dec. 481. n.12. Tom.3. p.282.

Vid. Deprædatio.

Q

QUADRAGENARIA.

Quadragenariam testes probantes debent deponere de visu per quadraginta annos ante motam litem, cum omnimoda actuum uniformitate: dec. 505. num. 11. Tomo 2. p.322.
Synodalis informis constitutio titulum quadragenariæ præsumptioni tribuere non potest: n.12. ibid.
Quadragenaria in uno effectu tantum manumentionis, circa jus universale, non est allegabilis ad excludendam eandem juris universalitatem: dec. 738. n.6. Tom.3. p.211.
Ex Quadragenaria sine titulo decimar præscribuntur Parocho: dec. 1257. n.4. T.5. p.393.
Vid. Decima quoad præscriptionem.
Vid. Consuetudo.

QUADRIMESTRE.

**Quadrimestre ad præsentandum patronis cur-
 rere incipit a die scientiæ:** dec. 560. nu. 21. Tom.2. p.402.

Vid. Beneficium quoad præsentationes.

QUALIFICATIO, QUALIFICATUS.

Qualificatio graduum consanguinitatis ex sententia lata probatur: dec. 809. n.5. T.3. p.346.
Amplius, si in iudicatum pertransierit: numer.6. ibid.

Vid. Cappellanus in fin.

Qualificatus a testatore post annum comparens ad institutionem petendam; & postquam alteri Apostolico provisorio jus fuisset questum, postque exequutam gratiam, ab institutione reiecitur: dec. 1114. n.10. Tom.5. p.50.

Qualificatus ut institutionem reportet, debito tempore, teneatur sua iura deducere, neque expectare, quod aliter jus quæratur: ibid. num.11. p.51.

Qualificatio maior inter præsentatos pares habentes qualitates non est considerabilis pro obtinenda prælatione adversus Apostolicum provisorium: dec. 1321. n.13. Tom.6. p.133.
**Amplius, etiam si competitorum exhiberent præsentationes compatronorum, jusparronat-
 us activum habentium:** n.14. ibid.

QUALITAS, IN GENERE.

Qualitas hæredis fideicommissarii censetur demonstrative enunciata, quando in parte constitutiva acquisitiva ab eodem pro se ipso facta apparet: dec.93. n.4. T.1. p.143.
Non entis nulla sunt qualitates: decif. 243. n.5. Tom.1. p.393.

Vid. Bona hæreditaria ad dec.678.

Qualitas personarum contrahentium spectanda est in interpretandis contractibus: dec. 1068. n.10. Tom.4. p.391.

Qualitas volita a testatore in uno substitutionis gradu, in altero non censetur repetita, nisi expressam de eo mentionem fecisset: decif. 1158. n.7. Tom.5. p.60.
Amplius, quando agitur de inferendo præjudicio primo vocatis: n.8. ibid.

Qualitas a lege, vel Pontificis dispositione requisita probanda est: ad hoc ut lex, & dispositio exequantur: dec. 1183. num. 17. Tomo 5. p.211.

QUALITAS QUOAD BENEFICIA.

Ad Qualitatem probandam beneficiorum plurimum attenduntur visitationes Episcoporum: dec. 75. n.5. Tom.1. p.111.
**Manualitas beneficii totaliter excludit ab observantia perpetuæ, & collatiæ qualita-
 tis:** n.6. ibid.

Qualitas beneficii non firmatur ex re iudicata, quando exposit qualitas eadem contraria probatur: dec. 261. n.8. Tom.1. p.424.

Qualitatum concursus non exigitur rigorosus, quum agatur de resignatione in favorem alterius facta: dec. 625. n.3. T.3. p.504.

Qualitates beneficii Ordinarius scire debet; deque eis vigil esse: dec. 753. n.21. T.3. p.240.

Qualitates beneficiarii, ad effectum reportandi gratificationem, probanda sunt de tempore præsentationis; & si quæ postea supervenerint, non sunt attendendæ: decif. 1376. n.9. Tom.6. p.258.

QUALITAS ECCLESIASTICA.

Qualitas Ecclesiastica non probatur per testes simplices, & extrajudiciales: dec. 1083. n.6. Tom.4. p.421.

Qualitas Ecclesiastica non inducitur in eum locum, qui pius prætenderetur ex visitationibus puellarum admittendarum, & administratoris deputatione facta per Episcopum; quia huiusmodi actus sunt cum qualitate laicali compatibles: n.8. ibid.

Qualitas Ecclesiastica ut inducatur in aliquo loco pio, requiritur demonstratio illius fundationis, autoritate ordinaria facta: decif. 1119. n.2. Tom.5. p.63.

Qualitas Ecclesiastica inducitur in loco pio ex approbatione ejus regularum facta ab Ordinario: n.4., & 5. ibid.

Item ex verbis eam denotantibus, & ab illius directore in actu ferio prolatis; & quæ sint ista verba: n.7. ibid.

Qualitas Ecclesiastica loci pii probatur, ex quo Episcopus facultatem eligendi illius ministros sibi, ejusque successoribus reservaverit, & quare: n.9. ibid.

QUALITAS FIDEICOMMISSARIA.

Qualitas fideicommissaria convincitur per le-

galia documenta, & concludentissimas probationes: dec. 596. n. 19. T. 2. p. 460.
 Circa Qualitatem fideicommissariam, vel liberam instrumenta publica cuiusque testium depositioni prevalet: dec. 610. numer. 13. Tom. 2. p. 483.
QUALITAS HEREDITARIA.
 Dicitur stare demonstrative, non taxative, ad faciendam acquisitionem nomine hereditario in contractu ab herede facto pro se, & suis heredibus: dec. 89. n. 31. & dec. 91. n. 6. Tom. 1. p. 136. & 140.
 Remissio fructuum facta ab habentibus aliam qualitatem, quam hereditariam a fideicommittente, illam non inducit, ad effectum, ut dici possit, actus, & acquisitiones eo nomine gestas: d. dec. 89. n. 36. Tom. 1. p. 137.
 Qualitas hereditaria efficit actus a defuncto gestos ab herede impugnari non posse: dec. 304. n. 10. Tom. 1. p. 321.
 Qualitatis hereditarie generica expressio, & preservatio fideicommissorum facta in divisione multorum bonorum fideicommissariorum, & liberorum, stat demonstrative, ac distributive ad bona, que vere cadunt sub hereditatibus, & fideicommissis: decif. 220. n. 24. Tom. 1. p. 350.
 Qualitatem hereditariam non concludunt illa, quod alio etiam titulo fieri possunt: ibid. numer. 25. p. 351.
 Qualitatis hereditarie expressio in quietantia affectum, quando hæc in locatione non exprimitur: præsumitur facta a Notario continuative ad alia, quibus erroneè apposita apparet: n. 32. ibid.
 Qualitas hereditaria ab allegante, qui sit in gradu successibili, nullis proximioribus contradicentibus, dicitur probata: decif. 227. n. 3. Tom. 1. p. 367.
 Præsertim, si eam allegantes, in actis eandem positive acceptaverint: n. 4. ibid.
 Qualitas hereditaria negari non potest per eum, qui uti heres solvit debita defuncti, cuius etiam bona possidet: dec. 254. numer. 7. Tom. 1. p. 413.
 Qualitas hereditaria probatur ex actu ab herede gesto, quum hac enunciative, & a possessione bonorum: dec. 277. n. 1. & 2. T. 1. p. 447.
 Qualitas hereditaria non admittitur, nec diminuitur, ex eo quod quis sit fideicommissus gravatus: dec. 294. n. 5. Tom. 1. p. 466.
 Qualitas hereditaria, tamquam quid facti, probanda est: dec. 354. n. 2. T. 2. p. 58.
 Qualitas hereditaria probatur per actus, qui citra jus, & nomen heredis fieri nequeunt: n. 4. & 8. ibid.
 Pro Qualitate hereditaria filii probanda possessio continuata bonorum patris a die illius obitus est magnum argumentum: n. 5. ibid.
 Qualitas hereditaria probatur in filio, si ut talis passus est citari, comparuit, seque defendit: n. 6. ibid.
 Esti tamquam talis cum matre transegerit, eademque quietantiam bonorum pater non fecerit: n. 7. ibid.
 Qualitatem hereditariam inducit in minores actus licet sit factus in minori ætate, si facti

maiores in iudicio illum produxerint: numer. 11. ibid.
 Qualitas hereditaria probata remanet, quum tutrix nomine filii heredis hereditatem adolverit cum subsequero inventario: decif. 408. n. 10. Tom. 2. p. 166.
 Præsertim, si doceatur hereditatem damnosam fuisse: n. 11. ibid.
 Circa Qualitatem hereditariam retrovenditio census ad defunctum spectantis fieri nequit: ideoque eam perneceffe inducit: decif. 429. n. 10. Tom. 2. p. 201.
 Qualitas hereditaria omnium fratrum probatur, si bona provenientia a fratre defuncto in solum dederint, & una simul cum aliis fratribus possederint: dec. 436. numer. 1. Tom. 2. p. 209.
 Qualitas hereditaria non vincitur ex possessione prædii in eadem contrada, discordantibus quantitate, & consensibus: dec. 468. n. 17. Tom. 2. p. 261.
 Et sat est, quod alio nomine, quam hereditario possideatur, ut præsentis auctoris factum impugnari possit, & jura sue vocacionis independentem experiri: n. 18. ibid.
 Qualitas hereditaria probatur ab enunciatis in instrumento emisiss: dec. 472. num. 5. Tom. 2. p. 266.
 Qualitas hereditaria patris non inducit ex possessione bonorum ejusdem, si filii sint minores: dec. 504. n. 8. Tom. 2. p. 320.
 Præsertim, si desint solemnitates Egidianæ Constitutionis, & Carpenfis, & hereditas sit potius minori damnosa: n. 9. ibid.
 Filius, ut heres patris probetur, oportet concludere, quod in ejus hereditate se immiscuerit: dec. 537. n. 9. Tom. 2. p. 368.
 Sed excluderetur, si alter frater solum hereditatem paternam adivisset, quod non adeunti non nocet: n. 10. ibid.
 Qualitas hereditaria quas convincentes probationes requirit: dec. 548. n. 2. T. 2. p. 387, & dec. 682. n. 12. Tom. 3. p. 114.
 Qualitas eadem non probatur, sed excluditur ex protestationibus emisiss a præsentis herede, tamquam tertium se gerendi: dec. 548. n. 5. Tom. 2. p. 387.
 Qualitatem hereditariam non concludit possessio bonorum testatoris retentorum, non titulo antiquæ investituræ, sed novæ, & pro juribus detractionum, melioramentis, & creditis: ibid. n. 8. p. 388.
 Qualitas hereditaria non impedit, quin factum auctoris possit ex proprio jure impugnari ab eo, qui restitutionem in integrum obtinuit adversus inconsummum aditam hereditatem: dec. 668. n. 13. Tom. 3. p. 80.
 Qualitatem hereditariam defectus redditu rationis de bonis hereditariis inducit: dec. 701. n. 1. Tom. 3. p. 147.
 Et condemnatio passiva in bonis propriis pro hereditariis: n. 2. ibid.
 Qualitas hereditaria inducitur in transigente cum creditoribus hereditariis: n. 3. ibid.
 Item ex exactione creditorum hereditariorum, & alienatione bonorum: n. 4. ibid.
 Qualitas hereditaria optime inducitur ex po-

stulara bonorum retentione: dec. 734. nu. 8. Tom. 3. p. 205.
Qualitas simplicis h̄redis inducitur, tam ob non confectum inventarium, quam ex illegitime facto, ob jurium confusionem: dec. 756. n. 1. Tom. 3. p. 247.
Qualitas hereditaria Mutianam omittendo cautionem perditur a muliere, quæ ad secunda vota pertransit: dec. 772. n. 6. T. 3. p. 276.
Qualitate hereditaria nequit se induere mulier ad filii successionem ob non præstitam cautionem Mutianam non admittitur: dec. 789. numer. 11. Tom. 3. p. 312.
Qualitas hereditaria ex bonorum possessione deducitur: dec. 839. n. 12. Tom. 3. p. 406.
Qualitatem hereditariam inducit specificatio summæ a reo uci hæredæ appositæ: dec. 842. n. 2. Tom. 3. p. 412.
Qualitas hereditaria semel impressa ex voluntaria renunciatione non dimittitur: n. 4. ibid.
 Amplia, si hæres contra personam, & bona propriæ mandatum passus fuisset, & non reclamasset: n. 5. ibid.
Qualitas hereditaria ex confusione jurium, & actionum inducitur, & ideo cautela Angeli præsidium reiecit: dec. 862. n. 5. T. 3. p. 453.
 Semel hæres, semper hæres, quum causa successionis, adita hereditate, nunquam possit mutari; etiam si titulo ab inretrato hæres exegisset, quod fraudi tantum tribueretur: dec. 905. n. 13. Tom. 4. p. 63.
Qualitas hereditaria induci nequit ex possessione bonorum, si illa fuisset repudiata, & possessio ad alium titulum referri posset: dec. 915. n. 6. & 7. Tom. 4. p. 82.
Qualitas hereditaria judicialiter ab hæredæ deducta non potest amplius impugnari: decif. 941. n. 18. Tom. 4. p. 130.
Qualitas hereditaria resultat ex possessione bonorum hereditariorum: dec. 965. num. 6. Tom. 4. p. 179.
 Amplia, ex acceptatione obligationis, quam defunctus contraxisset: n. 7. ibid.
Qualitas hereditaria probanda est ab actore contra tertium pro credito sui authoris: dec. 1006. n. 6. Tom. 4. p. 252.
Qualitas hereditaria operatur, ut hæres ad debita defuncti, etiam in propriis teneatur: num. 7. ibid.
 Hæreditas quando est damnosa, & deque additione non constat, si hæres ageret, qui alium posset fovere titulum, præterquam hereditarium, auctus ab eo gesti ad illum titulum, & non ad hereditarium referuntur: nu. 9. ibid.
Qualitas hereditaria inducitur ex inventario defectuoso, & hæres habetur, ac si hereditatem aduivisset, quando ille a dicto fratre gesta ratificasset: dec. 1036. n. 10. & 11. Tom. 4. p. 321.
Qualitas hereditaria inducitur ex meris iudicialibus enunciatiis: n. 14. ibid.
Qualitas hereditaria ne dicatur in aliquem inducitur, non requiritur positiva bonorum possessio penes illum, quum additio non tam sit quid facti, quam animi: n. 30. ibid.
Qualitas hereditaria excipiendi non præsumitur, sed qui eam prætendit in aliquem fuisse

inductam, probare tenetur: dec. 1071. nu. 4. Tom. 4. p. 400.
Qualitas hereditaria ex simplicis bonorum possessione non probatur, quæ comode ad titulum aviti fideicommissi referri possit: dec. 1207. n. 13. Tom. 5. p. 268.
Qualitas hereditaria contrahitur ex adu additionis hereditatis, dimissione hereditarium debitorum, bonorumque possessione: capta: dec. 1225. n. 2. Tom. 5. p. 318.
 Amplia, quando petiisset hæres se admitti ad redditionem rationis, & elapso termino præfixo, eam non reddidisset: n. 4. ibid.
Qualitas hereditaria per rem iudicatam canonicizata, amplius rescitari non potest: n. 5. ib.
Qualitas hereditaria remanet infixa, etiam si hæres declarasset se nolle esse heredem, quando, his non obstantibus, uti simplex hæres fuisset condemnatus a iudice: n. 6. ibid.
Qualitas hereditaria contrahitur ex exactione pecuniarum hereditariarum: dec. 1251. n. 6. Tom. 5. p. 382.

QUANTITAS.

Quantitati rei peritæ nequit amplius de errore redarguere, quod iudicatum, in quo ejusdem rei petita quantitas specificetur, acceptaverit: dec. 699. n. 10. Tom. 3. p. 143.
Quantitas petitionis præsumitur a debitore approbata, si ab ea non reclamasset: dec. 842. n. 8. Tom. 3. p. 413.
Quantitatem bonorum testes coloni, & adimniculari ex antiquis locationibus probant: dec. 900. n. 3. Tom. 4. p. 54.
Quantitas argentorum obfignatorum, ne inventarium invalidum reddatur, probata remanet ex eorum individuatione coherenti prærio de illis retracto: dec. 1034. n. 9. Tom. 4. p. 315.
Quantitas fructuum a pupillo perceptorum ex libris tutelariis a tutore nicite tentis probatur: dec. 1067. n. 12. & 14. Tom. 4. p. 388.
Quantitas fideicommissi reintegrandi an defumenda sit a valore reperto de tempore obitus testatoris, vel ab eo de tempore divisionis, & quando: dec. 1122. n. 1. T. 5. p. 68.
Quantitas prædii non probatur ex productione scripturæ illius pertinentiam tantum denotantis: dec. 1170. n. 4. Tom. 5. p. 182.
Quantitas prædii emphiteutici probatur ex enunciatiis instrumentorum, occasione, qua de uno in alium pertransiit: dec. 1302. nu. 17. Tom. 6. p. 81.
Quantitas fundi emphiteutici ut probetur, multum de ferendum est quantitati canonum, ducto argumento a proportionem istorum cum illa: dec. 1307. n. 37. Tom. 6. p. 100.
Quantitas prædii emphiteutici, quod sit quarta pars totius castri non convincitur ex instrumentis investiturarum præferentibus illud esse quartam partem tenentis ejusdem Castri: dec. 1357. n. 9. 10. 11. & 12. T. 6. p. 200.
Quantitas prædii emphiteutici probatur ex instrumentis investiturarum antiquius initis, atque ex plantis de illo constructis: ibid. numer. 17. & 18. p. 201.
Quantitas fructuum probatur ex oblatione pretii, quam qui eos percepit, domino directo le-

fecisset; etiam si cum expressa protestatione
ne ex ea jus alteri quareretur, & quare: dec.
1380. n.12. Tom.6. p.267.
Amplia, ut ex actu etiam nullo veritas hæc
deduci possit in linea probationis: n.13. *ibid.*

QUARTA MARITALIS.

Quarta maritalis debetur viduæ, quæ sine dote
nupsit in vim *Auth. Præterea*: dec. 1293.
n.28. Tom.6. p.56.
Amplia, etiam si cum dote nupsit, quando
fuisse exigua, quo casu cum quarta dote
suam vidua computare tenetur: n.9. *ib.*

QUARTUM DOTALE.

Quantum dotale mater tenetur restituere filiis
uti hæredibus patris: dec.605. n.8 T.2. p.474
Quando per superfluum ex conjugibus non
fleuit, quin matrimonium fuerit consummatum;
statuti conditio semper intelligitur adimpleta,
& quantum illi omnino debetur: decif.
694. n.5. Tom.3. p.134.

Quantum dotale non debetur, quum matrimo-
nium ex coeundi impotentia est nullum: *ibid.*
num.12. p.135.

Quantum dotale, dote non constituta, nec la-
luna, nunquam debetur: dec.756. nu. 12. To-
mo 3. p.248.

Quantum dotale superlucratum a vidua quoad
usumfructum tantum extantibus filiis, & post
obitum illis restituere tenetur: dec.760. n.3.
Tom.3. p.256.

Amplia, etiam si filius matri præcedat,
quum ex hoc ratio statuti non cesset: nu-
mer.4. *ibid.*

Mens statuti in hac parte filiorum favorem
non respicit: n.5. *ibid.*

Loca montium, in quæ authoritate iudicis
quantum dotale fuit reinvestitum, nunquam
in liberum mulieris dominium pertranseunt:
ibid. n.6. p.257.

Amplia, si fuisset adjecta expressio, quod
stabant pro lucro dotis: n.7. *ibid.*

Quantum maritus per prædecessum uxoris ex
Fulginatei statuto superlucrat: decif.917.
n.1. Tom.4. p.84.

Quantum debetur viro superstiti de bonis li-
beris tantum uxoris; non vero de fideicom-
missariis, quæ illa post obitum restituere
teneatur: *ibid.* n.10. p.85.

Quantum debetur solum de bonis liberis ab
uxore possessis; non de fideicommissariis
maxime si scientia de fideicommissio habui-
set: n.14. *ibid.*

Ex Quarto fructus debentur eo modo, quo de-
bentur ex dote a die soluti matrimonii: nu-
mer.15. *ibid.*

Amplia, si superstes ex conjugibus, vix al-
terius obitu sequuto, ejus hæredes interpel-
lasset: *ibid.* n.16., & 18. p.86.

Quarta dotalis fructus de bonis liberis uxoris
defunctæ a viro superlucrat, donec illud
non reddatur ab hæredibus, omnino debetur:
n.20. *ibid.*

Quarta dotalis vidua, extantibus filiis, usu-
fructum tantum gaudet: dec.970. nu.14. To-
mo 4. p.188. 105. n.9. Tom.6. p.90.

Talis usufructus, defuncta matre, favore
filiorum cum proprietate remanet consoli-

datus: n.15. & n.10.

Quantum superlucratum mulier superstes viro,
juxta statutum Urbis in capitulo 131. de-
cif.996. n.

Limita, ut n.6.

Quantum superlucrandum a muliere regula-
tur ad tramites quantitatatis dotis, & non
juxta valorem bonorum extradotalium,
etiam si de eis vir administrationem habui-
set: dec.1000. n.10. T.4. p.239.

Quantum ex dote pecuniaria in pecuniis simi-
liter debetur: decif.1305. n.11., & 25. To-
mo 6. p.90.

Quantum restitutum in pecuniis, in recipien-
tis pertransit dominium, ex quo pecuniarum
usufructus a proprietate non distinguitur:
n.12. *ibid.*

Quantum recipiens in pecuniis, existentibus
filiis, tenetur præstare cautionem de resti-
tuendo tantumdem post obitum: n.13. *ib.*
Eaque præstita, potest illud etiam disper-
dere, vel sui commodò reinvestire, nec ad-
venta restitutionis die, ejus heres cogi po-
test ad traditionem dicti investimenti; sed
solum ad refundendum tantumdem: *ibid.*
n.14. p.91.

E contra, & cui quantum sit restituendum, dote
quantitative, dictum reinvestmentum,
in ejus causam recipere non tenetur: nu-
mer.15. *ibid.*

Quantum dotis quantitativæ potest restitui
cum dicto investimento de eo facto iudicis
imperio: n.16. *ibid.*

Limita, si nullo cogente fuisset reinvestmentum
quo casu heres illud non tenetur recipere;
etiam si specialem hypothecam super dicto
investimento acquirere procurasset pro sui
majori securitate: n.17. *ibid.*

Quantum dotale in dote quantitativa debetur
in pecuniis numeratis; decif.1331. nu.12.,
& 24. T.6. p.157., & seq.

Debetur tantum in usufructu, quando super
sunt filii ejusdem matrimonii: *ib.* num.13.,
& 1384. n.6. Tom.6. p.274.

Debetur in pecuniis, quando dos est quan-
titativa, & etiam si superstit filii, & si su-
perstes conjux de restituendo tantumdem,
finito usufructu cautionem præstiterit, illud
potest etiam perdere: *ib.* n.14. d.p.157.

Quantum vidua recipiens in pecuniis, prævia
fidejussione de restituendo tantumdem, si
illud in cambio reinvestisset, illius sibi for-
tem acquirit, neque post obitum tenetur
filiis restituere, sed tantumdem sat est quod
restituatur: n.15. *ibid.*

Quantum dotale pecuniarum receptum a mu-
liere absque fidejussione de restituendo, si-
mulque reinvestitum, finito usufructu, in
tali reinvestmento ad filios devolvitur: nu-
mer.16. *ibid.*

Amplia, ut tali casu ab initio tale investi-
mentum dicatur constitutum filiis superstitibus
una cum fructibus: n.17. *ibid.*

Quantum tale traditum viduæ super investi-
mento, ex quo cautionem non præstiterit,
& cum declaratione, quod loco illius sta-
ret, censetur usque ab initio filiorum fa-
vo-

re extitisse, tam in proprietate, quam fructibus, & non simpliciter hypothecatum: n. 20. 22., & 23. p. 158.

Quarti dotalis pecuniaril loco vidus recipiens investimentum finto usufructu, illud tenetur filiis restituere: n. 27. ibid.

Quartum debitum in pecuniis, quod censetur solum, mediante reinvestmento, probatur ex observantia defuncta ex quo filii non postularent pecunias ipsas ab heredibus matris, sed ipsum investimentum: ibidem. n. 28. p. 159.

Item, si debitor ipsius reinvestmenti se declarasset debitorem filiorum ex eodem investimento: n. 29. ibid.

Quartum dotalis pecuniarium pro filiis reinvestitum ex relatione partium ad statutum dicitur quæritum filiis, non uti filiis, sed uti viri heredibus: n. 32. ibid.

Quartum adeptum a filiis ad formam statuti, censetur tamquam pro persona, in qua bona, & jura patris, vel jam obvenisset, vel fuissent obventura: n. 34. ibid.

Quartum dotalis super cambio assignatum, quod censetur in usufructu tantum, deducitur ex quo mater suam diversitatem hereditatem inter filium, & secundum virum, & filius in aucti partem, totum cambium, privigno non reclamante appropriaverit: dec. 1384. nu. 5. 7. 12., & 13. Tom. 6. p. 273., & seq.

Quartum assignatum ad formam statuti censetur, quod si filii supersint, isti considerandi sint uti filii, virtute talis relationis ad illud, ex quo omnia in statuto contenta in dicta assignatione censentur transcripta: ibidem n. 8. p. 274.

Amplia, si concurrat verisimilis mens contrahentium, ex qua pateat, quod filii considerati sint uti filii, & diversimode effectum habere nequiverint contrahentes, juxta statutum: n. 9., & 14. ibid.

Quartum assignatum viduæ ad formam statuti, operatur, ut proprietates dicatur filiis reservata, istique uti filii, & heredes considerari censentur, licet illud ex pecuniis primogenituræ fuisset deductum: n. 14. ibid.

Quartum regulariter semper censetur traditum fuisse jam reinvestitum, ad hoc ut proprietates, sequuto usufructuarii obitu, ad filios devolvatur: n. 15. ib.

Við. *Dos quoad lucrum; & Luerum dotalis.*

QUÆSTIO.

Quæstiones supervacaneæ sunt, quando ex facto lis tollitur; decif. 241. numer. 12. Tomo 1. p. 390.

Quæstio super iis, quæ potuissent contingere, præsertim quum non evenierint, dicitur frustranea: dec. 476. n. 23. T. 2. p. 274.

QUIETANTIA.

Quietantia tota rejicit ad suggestionem, prægnantissimis verbis factas a viro minus facili ad illas faciendas in folle sine revisione partitarum: decif. 584. numer. 7. Tomo 2. p. 440.

Quietantia, seu solidatio non justificata, nullus est effectus: n. 10. ibid.

Quietantia, & divisio universalis, omnia præsumitur comprehendisse: dec. 783. n. 27. Tom. 3. p. 302.

Quietantia facta a procuratore specialiter constituto habetur, ac si a constituyente emanasset: dec. 907. n. 9. Tom. 4. p. 67.

Quietantia a debitore reportata ad causas expressas, & debita enunciata refertur, etiam si dictionibus restrictivis illa careret: decif. 1022. n. 14. Tom. 4. p. 295.

Amplia, etiam non obstante Aquilana stipulatione, quum ejus vis ad ea, de quibus contrahentes non fuerint loquuti, extendatur: n. 15. ibid.

Quietantia facta cum verbis universalibus, & indefinitis nullam limitationem patitur, nec restrictionem: decif. 1080. numer. 4. Tomo 4. p. 416.

Quietantia facta favore administrationis pro toto administrationis tempore non dici potest restricta ad aliquos tantum annos ex insertione folii demonstrativi, quod a quorum annorum tantum debitum panderet, quando eadem insertio, ad eandem restrictionem demonstrandam, factam non fuisset: n. 5. ibid.

Quietantia verba generalia, quando non sunt restricta, præsumi faciunt de omnibus fuisse cogitatum, & cujusvis debiti, ex quolibet causa comprehensionem operatur: decif. 1260. n. 5. Tom. 5. p. 398.

Quietantia debet esse relativa, & limitata ad eam dumtaxat pecuniarum quantitatem, quæ solvitur, & nemo ad quid ultra cogendus est: dec. 1367. n. 1. Tom. 6. p. 226.

Quietantia absoluta, & generalis exaranda non est, sed cum reservatione jurium, quando in incerto sit, an aliquid super sit tuendum solventi. n. 2. ibid.

Amplia, si recipiens pecunias, vel res, esset obligatus integraliter restitue hereditatem ulterioribus vocatis, & teneretur bona ab antecessoribus alienata, sub pœna caducitatis, recuperare, qui actus propter resistenciam generalis quietantiæ, impedirentur: n. 3., & 5. ibid.

QUINDENNIA.

Quindennia solvere tenetur monasterium, uti manus mortuæ, pro emphyteusi, quæ in ipsum transivit, pro qua debentur laudemia; & cur solvantur: dec. 119. nu. 4., & 5. Tom. 2. p. 310.

Quindennia debentur etiam conventa in præstatione consensu domini directi, quum emphyteusi, ex emphyteutæ facto ad manus mortuas devenierit; secus si in prima investitura a domino directo non sint conventa: n. 6. ibid.

Quindennia sunt subrogata in locum laudemiorum debitorum, quum emphyteusi ad manus mortuas devenierit: n. 7. ib., & 857. n. 1. Tom. 3. p. 444.

Quindenniorum etiam unica solutio, & sine speciali mandato facta sufficit, ut excludatur observantia eorum non solutionis interpretativa: n. 8. ibid.

Quindennia in regno Neapolis, ut plurimum, per

- per manus mortuas solvuntur: dec. 857. n. 9. Tom. 3. p. 445.
- Quindennia de jure sunt quinquagesima pars; possunt tamen, ad partium libitum, augeri, vel minui: n. 11. ibid.
- Licet taxata in certa summa; attamen, ut supra regulari possunt: n. 12. ibid.
- Quindennia laudemiorum subrogata, in eadem quantitate debentur: n. 16. ibid.
- Quindennia in solo nomine a laudemis differunt: non vero in substantia: n. 17. ibid.
- Quindennia solvuntur a manibus mortuis ob amissam facultatem alienandi: ibidem numer. 20. p. 446.
- Quindennia semper regulantur iuxta antiquum valorem rei emphyteuticæ, & de tempore primæ translationis in manus mortuas, non computatis melioramentis, ac argumentis, quæ subinde supervenissent, quando de simplici renovatione de quindecim in quindecim annis ageretur; & quare: dec. 1105. nu. 30. Tom. 5. p. 28.
- Limita, in nova translatione de una in aliam personam vigore novi contractus, quo casu secundum istius valorem liquidantur: ibid. n. 21. p. 29.
- Quindennia, & laudemia debentur etiam ab hærede, quando quis acquirat, non ex lege primæ investituræ; sed ex novo contractus: n. 22. ibid.
- Quindennia persolvuntur pro unionibus Ecclesiarum: dec. 1235. n. 13. T. 5. p. 338.

R

RATIFICARE, RATIFICATIO, RATIHABITIO.

- Ratificatio facta a minoribus sine solemnitatibus, & ex falsa causa est nulla: dec. 281. n. 14. T. 1. p. 452.
- Fortius, si præcesserint protestationes super nullitate talis ratificationis gerendæ: numer. 15. ibid.
- Ratificatio contractus ab altero initi, qui ratificare facere promissit, facta præsumitur, si ille, qui ratificare debeat, illiusque primus hæres, spatio 90. annorum tacerint: dec. 429. n. 3. Tom. 2. p. 201.
- Et quando, quum multiplices contractus eum eadem promissione gesti fuissent a fratribus, ob defectum ratificationis, ab absente non fuerunt impugnati: n. 4. ibid.
- Ratificationis promissio cum clausula *ita quod*, operatur, quod si eadem ratificatio non sequatur, promittens, eiusque hæredes de suo teneantur, etiamsi possibile ob id obtinendum fecissent: n. 7. ibid.
- Ratificationis actus facti sine certa scientia facti, & juris nullitatem in contractu, illum non confirmant: dec. 441. n. 20. T. 2. p. 215.
- Ratificatio transactionis ab absente positivis factis habita, operatur idem, ac si per ipsum ab initio gesta fuisset: dec. 603. nu. 7. Tom. 2. p. 471.
- Ratificatio non operatur nisi ratificans sciat nullitatem, tam facti, quam juris actus ra-

- tificati: dec. 635. n. 15. T. 3. p. 24.
- Limita, quum talem scientiam præferat natura actus gesti: n. 16. ibid.
- Ratificasse gesta per procuratorem censetur principalis, si ejus jure iudicium prosequatur: dec. 656. n. 7. T. 3. p. 56.
- Ratificatio actus præcedenter facti, novus non dicitur actus, sed a primo dependens: dec. 707. n. 20. Tom. 3. p. 158.
- Ratificatio debiti facta ab Ecclesia coram iudice laico admittitur, maxime si extrajudiciali figuram præcessisset, quum ex defectu extrinseco infirmari non possit: dec. 857. n. 3. Tom. 3. p. 444.
- Amplia, si talis ratificatio coram iudice laico facta fuisset prius a possessoribus laicis, qui bona deinde in pia loca transfuserint: n. 4. ibid.
- Ratificatio census ex solutione fructuum, & longeva acquiescentia inducitur: dec. 863. n. 1. Tom. 3. p. 453.
- Amplia, ex accollatione de illo facta in actu serio divisionis, ad æquandas portiones: ibid. n. 3. & 5. p. 454.
- Ratificans contractum in extremo vite non præsumitur voluisse fraudibus, & se, & tertium involvere: dec. 946. num. 22. Tom. 4. p. 139.
- Ratificatio contractus nulli absque nullitatis scientia facti, & juris non datur: dec. 967. n. 5. T. 4. p. 182.
- Ratificatio actus nulli vitatur cum isto: dec. 1000. n. 24. T. 5. p. 14.
- Ut Ratificatio inducatur, requiritur plena scientia nullitatem tam facti, quam juris, nec sufficit scientia tantum actus gesti, aut simpliciter præsumta ex relatione generali ad actum resultans: dec. 1111. n. 23. ad 25. Tom. 5. p. 43.
- Ratificatio facta non potest interpretari in præjudicium tertii, postquam isti jus fuisset, quæsitum: dec. 1216. n. 12. T. 5. p. 287.
- Vid. *Contractus quoad ratificationem*.
- RATIO IN GENÈRE.
- Ratio de minimis habenda non est: dec. 515. n. 7. T. 2. p. 333.
- Ratio ubi viget eadem, locum habet eadem juris dispositio: dec. 672. n. 11. Tom. 3. p. 89. & 1142. n. 18. T. 5. p. 119.
- Ratio potius, & intentio in omni spectanda sunt materia: dicta dec. 1142. num. 53. Tom. 5. p. 123.
- Ratio quando est eadem; tam circa terminos solutos, quam non solutos, pari passu, & jure est iudicandum: dec. 1366. n. 1. T. 6. p. 225.
- RATIO QUOAD INTERPRÉTATIONEM FIDEICOMMISSI.
- Ratio conservandi bona in familia tunc valet prorogare fideicommissum ad casus non expressos, quando in testamento de per se posita legitur: dec. 488. n. 10. T. 2. p. 292.
- Secus, quum est posita consequentive, & relative ad casus expressos: n. 11. ibid.
- Ratio substitutionis facta favore collateralium in uno casu præciso, non potest producere virtutem eorum vocationem extra casum expressum: n. 13. ibid.

RATIOCINATOR.

Ratiocinatori in materia ad ipsum spectante, plena est adhibenda fides; dec. 591. num. 14. Tom. 2. p. 452. & dec. 637. n. 14. T. 3. p. 92.

REAPTAMENTA, RESTAURUM.

Restaurum contra dum a partibus est reficiendum, etiam si esset in modica quantitate; dec. 45. n. 1. T. 1. p. 69.

Restaurum conventum refici in paghis, venit quolibet anno reficiendum, nec est expectanda afflictus terminatio; n. 2. & 5. ibid.

Restaurum, cui fuit amplissime renunciatum, non debetur etiam in casu inopinato; dec. 137. n. 5. & 6. T. 1. p. 214.

Pro Reaptationibus expensæ in dubio factæ censentur, quæ fieri debent ex fructibus, non ex capitali fideicommissi; dec. 732. nu. 3. Tom. 2. p. 96.

Reaptationes bonorum, aliaque onera computantur ad rationem scutorum quinque pro centenariis; dec. 497. n. 2. T. 2. p. 264. Et impensæ hanc ratam longe excedentes redduntur inverisimiles; n. 3. ibid.

Vid. *Emphyteuta ad dec. 769.*

RECEPUTA.

Recepta generalis restringi debet ad debitum illius, cui fit, non ad alium diversum; dec. 60. n. 4. Tom. 1. p. 97.

Recepta, & refectio damnorum commune nomine factæ verificari possunt pro rata temporis, quo quisque possidet, nec contrariam possessionem inducunt; dec. 224. n. 8. Vid. & n. 9. To. 3. p. 193.

Recepta confecta a pensionis debitore, cui eadem pensio postmodum fuit cessata in subsequenti iudicio manutenzioneis, quasi possessionem exigendi non probant; dec. 428. n. 1. Tom. 2.

Libri. n. 3. Tom. 3. p. 199.

RECIPERE, RECIPIENS.

Recipiens bona in solutum potest uti iuribus anterioritatis uxoris, quæ promisit eum defendere, & liberare a molestiis, ad effectum illa retinendi adversus alios creditores dantis; dec. 114. n. 18. T. 1. p. 175.

Recipiens aliquid pro extinctione litis super fideicommissio verrentis, in causam fideicommissi recepit dicitur; dec. 881. n. 1. & 12. T. 4. p. 19. & seq.

RECIPROCA IN GENERE.

Reciproca volita in casu inter certas personas, quum fuerit in substitutis expressa, in quibus nominatur, nolita dicitur; dec. 534. num. 6. T. 2. p. 364.

Reciproca repetitio regulariter non datur, quum non est de persona ad personam, vel de gradu ad gradum, sed de descendentiibus testatoris ad transversales; ibidem. num. 11. p. 365.

Reciproca inter institutos ad diversum gradum non se extendit; dec. 704. n. 8. T. 3. p. 153.

Reciproca, ut inducatur, satis non est agi de fideicommissio, quod onus restituendi filiis, etiam ex diversis lineis, in determinato casu inponat; dec. 715. n. 1. T. 3. p. 173.

Limita, si legis *Titia Sejo* requisita concurrant; & quæ illa sint; n. 2. ibid.

Hæc omnino quando requirantur; n. 3. ibi. Reciproca tacita cessat, si ultimo morienti substitutio deficiat, quæ per necesse requiritur; n. 4. ibid.

Reciprocam non inducit substitutio sceminarum, sive aliorum, restrictiva ad casum præcisum, quo institutus sine masculis decedat; n. 5. ibid.

Reciproca de sui natura coequali titulo requirit in illis, qui illius virtute, & qualiter in defunctorum portionibus succedunt; dec. 789. n. 12. To. 3. p. 312.

Reciproca in secundo ordine substitutionis ex quibus verbis ordinata a testatore dicatur; dec. 1118. n. 2. T. 5. p. 87.

Reciproca dicitur volita a fideicommittente, inter hæredes, quando sibi istos substituit vulgariter pupillariter, & per fideicommissum ibid. n. 24. p. 89.

RECIPROCA LINEALIS.

Reciproca linealis intelligitur ordinata inter filios, quando testator vetuit transitum bonorum in externos, & in portione unius vocavit alios; dec. 40. n. 3. T. 2. p. 57.

Et quando voluit in ejus bonis nullum alium succedere posse, quamejus hæredes, & ab eis descendentes; n. 4. ibid.

Reciproca linealis censetur inducenda quando simpliciter fideicommissio servari non possunt secundum voluntatem testatoris cuncta bona inter filios vocatos; n. 5. ibid.

Reciproca ordinata inter primos institutos inter posteriores in conditione positos vocationem non importat; dec. 217. n. 11. T. 1. p. 343.

Reciproca linealis semper difficilius inducitur, quoties ab initio hæreditas est divisa in duas lineas; dec. 522. n. 1. T. 1. p. 345.

Limita, quum alias testatoris voluntas, quam cum reciproca lineali non potest conciliari, quia tunc ea inducenda censetur, & non discretiva in unaquaque linea; n. 2. ibid.

Cum Reciproca lineali hæreditas in infinitum in proximioribus descendentes agnatis conservatur, & cur; n. 3. ibid.

Ad Reciprocam linealem tollendam divisio fideicommissi coactive facta ex testatoris præcepto, nequit pro observantia interpretativa allegari, etiam si amplissimis clausulis sit munita, ut in decisione; n. 4. ibid.

Inter descendentes ordinata, si eis defectis, transversales substituantur, sine ejus mentione, inter istos non intelligitur, sed simplex fideicommissaria, quam ordinavit; dec. 534. n. 5. T. 2. p. 364.

Vid. *Dictio -- cujuslibet --*

Vid. *Clausula ad d. dec. 534.*

Reciprocam linealem importat, in successiones patrum volita representato in nepotibus; dec. 637. n. 4. T. 3. p. 27.

Reciproca, & representatio non datur in paternis successioneibus; n. 5. ibid.

Reciproca linealis argumentis etiam, & conjecturis probatur, licet à *l. Titio Sejo* requisita deficient; dec. 761. n. 2. T. 3. p. 259. Amplia, ut a fortiori illius fit vocatio præsupponenda, si testatoris voluntas, sine tali præsidio adimpleri nequeat; n. 3. ibid.

Re-

Reciproca linealis, etiam in transversali fidei-
commisso inducitur, si de acta testatoris
prohibitione tam in institutis, quam substitui-
tis in disfructibus bonis penes externos in-
iuncta resisteret: n.6. ibid.

Reciprocam testator expresse in filios ordinans
a fortiori eam voluisse in remotiores gra-
dus tamquam minus dilectos, præsumitur;
n.7. ibid.

Reciproce gravamen in primo ex institutis
voluitum ad quoscumque descendentes pro-
greditur: n.8. ibid.

Amplia, si per testatorem legitima, & Tre-
bellianica distractio fuisset prohibita, ac ex-
clusus fiscus in casu patricii criminis per hæ-
redes, & masculorum indefinita prælatio:
n.9. ibid.

Reciproca linealis inducitur, ex quo testator
ad perpetuam bonorum conservationem pe-
nes institutos respexerit: ibid. n.11. p.260.

Reciproca linealis ex sola conservatione agna-
tionis in familia non oritur, cæteris defi-
cientibus requisitis, sed talis conservatio in
singulis columnellis volita intelligitur; de-
cis.1250. n.26. Tomo 5. p.380.

Reciproca linealis in portionibus obventis a
principio alteri ex primis hæredibus non
oritur ex digressu ad plures substitutionum
gradus, & vota conservandi bona in familia,
& quare; dec.1294. n.22. T.6. p.59.

Vid. *Fideicommissam reciprocam*.

Vid. *Substitutio linealis reciproca*.

RECOGNITIO IN GENERE.

Recognitio debiti roboratur ex non opposi-
tione facta a debitore pluries in iudicium vo-
cato; dec.320. n.6. Tom.2. p.12.

Recognitio bonæ fidei attendenda, & non
contractus sub simulato nomine gestus; de-
cis.909. n.17. Tomo 4. p.72.

Recognitio bonæ fidei facta a minore solem-
nitatibus statuariis non indiget, in veritatis
obsequium; dec.1090. n.6. 27., & 28. To.4.
pag.438. 1123. num.27. 1186. numer.6. To-
mo 5. p.72., & 229.

Recognitio bonæ fidei vere probat, quid fue-
rit in emptione rei socialis impentum liceet
major summa appareret erogata; dec.1124.
n.4. T.5. p.74.

RECOGNITIO CHARACTERIS.

Recognitio per comparationem literarum om-
nium probationum debitorum, & fallax ha-
betur; dec.308. n.3. T.1. p.489.

Nec ullo modo admitenda, quum agatur de
probanda subscriptionis falsitate: n.4. ib.

Vid. *Character*.

RECOGNITIO IN DOMINUM.

Recognitio domini facta per syndicos, & mi-
nistros communicatis, successores afficit, si
ad antiquam consuetudinem se retulissent,
omniæque servanda servassent; dec.791. n.29.
Tomo 3. p.319.

Amplius si communitas talem domini reco-
gnitionem in actibus posterioribus ratificas-
set, & in quo ratificatio consistat; ibid. n.30.
& 31. p.320.

Recognitionem domini obtinendi possessio ex
præcedentibus investituris a domino directo

concessis probatur; dec.792. n.1. T.3. p.320.

Amplia, si etiam communitas loci tale do-
minium recognovisset; n.2. ibid.

Adde, si talis possessio per publicas instan-
tias, & confessiones probaretur: n.3. ibid.

Dominium domus a re iudicata canonizatum
domino tribuit actionem petendi *recogni-
tionem* in dominum ab inquilinis, & solu-
tionem pensionum; dec.924. numer.1. To-
mo 4. p.96.

Recognitionem in dominum qui facti, renun-
ciare dicitur omni iure, quod habetur super
domo; dec.942. n.13. T.4. p.132.

RECOLLECTIO.

Recollectio tenuis unius anni in materia an-
nuarum præstationum compenstat cum fer-
tili antecedenter percepta, & in futuris, nec
sub prætextu requiritis retardatur annua
præstatio; dec.975. n.7. T.4. p.196.

RECONVALESCENTIA.

Reconvalescencia dementis ex quibus probe-
tur; dec.754. n.11. T.3. p.242.

Demens sanatus præsumitur, si fuerit ab
Episcopo ad sacra peragenda abilitatus, &
in iudicem electus; n.12., & 13. ibid.

Adde, si adducantur testes exceptione ma-
iores, & medicæ fides super reconvalescencia;
ibid. n.14. p.243.

In hac probanda de tempore dispositio
proximo a demente facta, multum Episcopi
attestationi defertur: n.15. ibid.

Reconvalescencia evidens signum tribuit præ-
ordinationis seriatim facta a demente ante dispo-
sitionem, ad illius bonum regimen tendens;
& in quo iusta præordinatio consistat; nu-
mer.17. ibid.

Dispositio facta a tali homine coram nota-
rio, & ministris publicis semper in statu sa-
nitatis peracta præsumitur, præsertim, si ad
pias causas tendat dispositio; n.18. ibid.

Ad Reconvalescencia excludendam remotio
curatoris dementi deputati necessaria non
est, quæ superventa probetur; n.22. ib.

Vid. *Sanitas mentis*.

RECONVENTIO.

Reconventio facta in eodem iudicio exequuti-
vo ab actore instructo, quamvis intrinsecus sit
ordinaria, evadit exequutiva; decif.690. nu-
mer.2. T.3. p.125.

RECTOR ECCLESIE.

Regimen, & gubernium totale Ecclesiæ ad
Rectorem spectat; decif.382. num.2. To-
mo 2. p.117.

Rector, cuius beneficiatus in Ecclesia existens
præsumitur, quum nulli alii regimen, & ad-
ministratio ejusdem incumbat; n.4. ibid.

Rectoris iuribus ex actibus, ipso ignorante,
gestis præiudicium non inferunt; n.7. ibid.

Ad Rectorem electio personarum pro servitio
Ecclesiæ necessarium pertinet; n.16. ibid.

Rector sua possessione non spoliatur ab actibus
equivocis, & gestis sine ejus licentia, &
patientia; dec.83. n.2. T.2. p.118.

Rector habens actionem ad fructus prædij, eos
debet bonificare, quos ejus autor ex eo per-
cepisset, nec duplici fructuum solutione de-
bitor gravaretur; decif.804. numer.1. To-
mo 3.

no 3.

p.339.

Vid. *Ecclesia quoad ejus administrationem*.

RECUPERANS.

Recuperans prædium cum pacto redimendi, non a die, quo illud locasse constat, sed a die petite redemptionis cum pretii depositi recuperasse censetur; dec. 186. num. 21. Tomo 1, p. 293.

REDEMPTIO.

Redemptio domus facta cum cessione jurium, tam ad effectum agendi, quam se confovendi in possessione, dici non potest simpliciter facta; prout ad vitam alicujus fuerat prius emta, sed totaliter acquisita; dec. 329. n. 6. Tomo 2. p. 25.

REDDITIO RATIONIS
INGENERE.

Redditio rationis facta de negotio post multum temporis a complementario; quando heres multa gessit in libera administratione; supplere non valet defectum legitimi inventarii; dec. 95. n. 10. T. 1. p. 147.

Vid. *Heres ad d. dec. n. 11.*

Ratio reddi non potest cum libro, in quo non adest descripta certa quantitas reconditorum fructuum; decisio 102. numer. 2., & 4. T. 1, p. 158.

Rationem reddere tenetur occupans bona fide commissaria sine inventario; dec. 104. n. 4. T. 2. p. 160.

Redditio rationis, tamquam ab inventario dependens, sine illo fieri non potest; dec. 124. n. 1. T. 1. p. 191.

Vid. *Heres ad d. dec.*

Rationis redditus hereditatis exceptio, quæ requirit inspectionem super validitate inventarii, in iudicio per rem judicatam terminato non attenditur; n. 5. ibid.

Ob Redditionem rationis electioni periti locus non est, quoties inventarium non est integrum; ibid. n. 10. p. 192.

Non administrans, nec rationem reddere debet; dec. 211. n. 12. T. 1. p. 331.

Nec habet unde de suo credito in administratione satisfactus præsumere possit; numer. 12. ibid.

Redditio rationis semel rite facta, amplius peti nequit; dec. 223. n. 2. Tomo 1. p. 339.

Redditio rationis facta absque verificatione singularum partium non est adeo exacta, quod iterum fieri non mereatur; numer. 3. ibid.

Redditio rationum exacta videtur si ante stipulationem præcesserit bilancium exactum a libris socialibus, in quibus integer negotii status adnotatur; n. 4. ibid.

Redditionis rationis error in ea non desumitur, ex quo aliquæ partiæ adnotatæ non fuerunt in libro *di Cassi*, quando in aliis sunt descriptæ, ex quibus omnibus bilancium factum fuit; n. 5. ibid.

Ad Redditionis rationis reiterationem quis non potest compelli ab eo, qui post primam multo tempore omnes libros apud se retinuit; n. 6. ibid.

Redditio rationis accurata præsumitur, si ille

qui libros recepit, ut revideret, postea moriens nullam desuper declarationem emisit; n. 11, ibid.

Ratione de hereditate semel rite facta, locus non est electioni periti, ut iterum reddatur; dec. 300. n. 17. T. 1. p. 477.

Pro Redditione legitima requiritur dispositio partium cum specificatione, & necessariis documentis, quæ non supplentur a peritis restricto, non in forma probanti; dec. 313. n. 8., & 5. T. 2. p. 3.

Redditio rationis laudata a pupillis majoribus effectis per lapsum triginta annorum nequit de invaliditate redargui; dec. 362. nu. 18. To. 2. p. 76.

Redditio rationis sufficiens dignoscitur ex enumeratione corporum in inventario comprehensorum; dec. 638. n. 24. T. 2. p. 89.

Ratio bene reddita non est, quum adsum multæ partiæ non consideratæ, quæ hereditatem augent; dec. 409. n. 17. T. 2. p. 165.

Redditio rationis a tutore facta, & a pupillis factis majoribus approbata, & ratificata, impugnari, præsertim incidenter, nequit; dec. 422. n. 9. T. 2. p. 190.

Redditio rationis non probatur, si facta fuit in alio iudicio, ipsis heredibus tantum auditis; dec. 442. n. 4. T. 2. p. 217.

Redditio rationis legitime facta non dicitur ex peritia, cuius pendet revisio; n. 5. ibid.

Redditionis rationis basis est inventarium legale; dec. 474. n. 7. T. 2. p. 270.

Ratio de omnibus partiis expensarum antecedentium habita censetur in subsequuta sollicitatione, quæ per saldo reportatur, & cur; dec. 477. num. 5. 9., & 10. *Amplia ut in n. 6.* Tom. 2. p. 276.

Redditionis rationis questio cessat, quum probatur communio bonorum inter litigantes cum promiscua administratione per omnes, & singulos exercita; dec. 489. num. 4. Tomo 2. p. 293.

Ratio de bonis hereditariis rite dicitur facta, quum disunctis partitis, heres beneficiatus creditor remaneat; dec. 660. num. 4. Tomo 3. p. 63.

Et quum per rem judicatam sit canonizata; num. 5. ibid.

Redditio rationis petenda non est ex illo, qui in administratione se immiscuile probatur; dec. 713. n. 1. Tom. 3. p. 169.

Redditio rationis sine inventario de bonis hereditariis fieri nequit; dec. 756. num. 2. Tomo 3. p. 247.

Non Reddens rationem in bonis propriis, ad debita defuncti tenetur; numer. 3. ibid.

Redditio rationis ex quibus dicatur facta ab eo, qui rem administravit; dec. 783. nu. 13. Tom. 3. p. 300.

Reddere substitutus debet rationem de bonis administratis tutoris nomine a suo autore, cuius aderat obligatio; dec. 802. nu. 3. Tomo 3. p. 336.

Amplia, si ex confrontatione primi inventarii cum secundo, bonorum deficientia detegatur; n. 4. ibid.

Redditionis rationis obligatio resultat ex adm-

- ministratio: dec. 833. n. 4. T. 3. p. 393.
 Redditio rationis, quod non fuerit petita, vel remissa a filio favore maris, ex quibus probetur: n. 6. ibid.
 Reddere hæres si velit rationem de bonis hereditariis, novo inventario uti nequit, sed antiquo de tempore obitus testatoris, & quare? dec. 837. n. 1. Tom. 3. p. 401.
 Redditio rationis de hereditate facienda est, prævia ejus status firmatione perclaras, & undequaque concludentes probationes: dec. 853. n. 22. Tom. 3. p. 435.
 Nemo rationem reddere tenetur de iis, quæ ad suas manus non pervenerunt: dec. 867. n. 13. T. 3. p. 463.
Vid. Solutio ad dec. 872. n. 2.
 Redditio rationis legitime fieri nequit de bonis hereditariis, si hereditarium deficiat inventarium: dec. 971. n. 9. Tom. 4. p. 190.
 Redditio rationis de bonis hereditariis non facta, probatur ex relatione periti curialis, quæ hac in materia attendenda est: dec. 1036. n. 2. T. 4. p. 320.
 Redditio rationis non dicitur facta a filio de bonis hereditariis patris, quando illius fructus percepisset, qui commodum creditorum stare debuissent: n. 3. ibid.
 Amplia, quando hæres retineret apud se mobilia creditorum hypotheca affecta, absque alio titulo, præsertim ad effectum sustinendi cautelam Angeli super eis allegatam: n. 4. ibid.
 Hæres heredis consideratur quoque hæres primi defuncti, & ob id ut rationem reddat de bonis sui authoris, tenetur quoque ad reddendam rationem de propria hereditate: n. 8. ibid.
 Hæres quando dicatur obligatus ad reddendam rationem, etiam de illis bonis hereditariis, quæ ad suas manus non pervenissent: ibid. n. 23. p. 322.
 Ratio semel reddita iterum reddenda non est: dec. 1058. n. 4. T. 4. p. 365.
 Redditio rationis non remanet firmata per simplicem enunciativam periti de una partita ad diversum debitum referibili, quum strictam computorum disquisitionem requirat: n. 7. ibid.
 Redditio rationis non dicitur completa, quando relatio periti in una tantum versatur partita, & administratio rationem reddere debent universum patrimonium tetigisset, sed omnium partiarum confrontatio requiritur: n. 8. ibid.
 Redditio rationis non remanet probata per simplicem librorum exhibitionem, sed etiam requiritur recognitio, & partiarum examen debita maturitate: n. 9. ibid.
 Redditio rationis dicitur insufficiens, & illegittime facta, quando hæres ad arcendos creditores defuncti, fideicommissum allegaret super bonis in hereditate repertis, super quibus ejus authori detractiones in judicio approbare competissent: dec. 1101. n. 6. T. 5. p. 16.
 Redditio rationis ab hærede facienda de censibus fideicommissariis debet fieri proportionabiliter juxta summam ab eodem hærede receptam: dec. 1126. n. 18. T. 5. p. 82.
 Redditio rationis ut peti possit, probanda prius est præcedens administratio gesta per illum, a quo postulatur: dec. 1224. num. 19. T. 5. p. 309.
 Redditio rationis bene dicitur facta, quando libri coram iudice fuissent exhibiti, licet non consignati, vel producti: dec. 1239. num. 2. T. 5. p. 346.
 Amplia, etiam si recapita tradita numquam fuissent, quando in Rota coram Ponente essent exhibita, & emanasset resolutio, quod inter confocios hinc inde dividerentur, cui litis parti satis dicitur provifum: n. 3. ibid.
 Redditio rationis dicitur benefacta, etiam si super aliquibus tantum partitis iudex eam declarasset, & quoad alia, jura pariterum hinc inde perservasset, eadem in suspensio relinquendo: ibid. n. 8. p. 347.
 Amplia, quando partita in suspensio relicta in decisionibus præcedentibus reperirentur dispartita, & iudex declarasset socium sibi rem gessisse: n. 9. & 10. ibid.
Vid. Confocius ad d. dec. 1239.
 Redditio rationis a tutore reddenda est per exhibitionem libri tutelaris qui citram culpam, & dolum non potest omitti: dec. 1258. n. 2. Tomo 5. p. 395.
Vid. Tutor quoad redditionem rationis.
 Redditio rationis quandoque etiam sine librorum exhibitione facta admittitur: dec. 1286. n. 5. T. 6. p. 40.
 Redditio rationis continens partitas confusas, & intricatas non admittitur, quum nitida esse debeat: dec. 1323. num. 2. 3. & 4. Tomo 6. p. 136.
 Redditio rationis desumpta ex libro, qui adversetur confessioni ipsius administratoris non admittitur: ibid. n. 9. & 10. p. 138.
Vid. e Administrator quoad redditionem rationis.
REDDITIO RATIONIS INTER FRATRES.
 Redditionem rationis fratres succedentes ab intestato fratri, qui communiter cum eis administravit, deque illius bonis inventarium non confecerunt, nequeunt ad invicem de illius hereditate postulare: dec. 713. n. 4. T. 3. p. 69.
 Ex quibus actibus vera inter fratres communio, & rationis redditionis remissio hinc inde inducatur: n. 5. ibid.
 Redditio rationis non datur inter eos ex promiscua administratione, & universali communione: ibid. n. 9. p. 170.
 Redditio rationis ex quibus dicatur aliquoties sequuta fuisse inter eos, vel non: ibid. numer. 14. p. 171.
 A fortiori postulari nequit, & communio dici debet exercita, si ea durante, patrimonium reperitur adauctum: n. 16. ibid.
 De Redditione rationis frater non potest requirere fratrem, nisi in administratione se immiscuisse probet: dec. 819. numer. 1. Tomo 3. p. 368.
 Li-

Limita, in fratribus qui promiscue administrarunt, & ex legis operatione actiones confunderunt circa redditionem rationis, adeo ex eodem legis ministerio hinc inde habeat locum compensatio; n.2. *ibid.*
 Amplia, si communis administratio ex formali testium examine probetur; n.3. *ibid.*
 Redditio rationis non datur inter fratres, qui simul cohabitaverunt, & in confuso lucra ad invicem commiscuerunt, talique hinc inde petitio nunquam facta fuit; n.7. *ibid.*
 Mutua computorum remissio inter fratres non destruitur, ex quo unus in patria fuerit moratus, quando communio in aliis extremis verificatur, & quare; *ibid.* n.8. p.369.
 Partitæ, quæ consistunt in minimo inter fratres omittuntur, quum non rigide sit inter eos procedendum; dec.837. numer.14. Tomo 3. p.402.
 Redditio rationis faciendæ est a fratre majore natu favore minoris de bonis paternis, quæ ante obitum patris ille administrasset, & minor ad eam petendam jus habet; dec.1058. n.3. T.4. p.364.
 Redditio rationis facta a fratre de quo tempore, usque ad quod tempus, probatur ex relatione periti, hæc eadem tempora designantis, nec talis redditio, circa tempus A extendi potest ad tempus B, de quo peritus non fuisset locutus; *ibid.* n.5., & 6. cum seqq. p.365.
 Vid. *Administratio, & Administrator quoad redditionem rationis.*

REDDITIO RATIONIS, ADVERSUS MULIEREM DE BONIS VIRI.

De Redditiõne rationis uxor non potest queri super administratione gesta de bonis viri, ex quo manus simpliciter adjutrices economico rei familiaris gubernio porrexisset, & non independenter a viri ministris gessisset; dec.1224. n.18., & 20. Tomo 5. p.309.
 A Redditiõne rationis uxor absoluta dicitur per ipsum, tam de bonis dotalibus, quam de omnibus aliis per eam administratis, si ille in testamento dixerit -- *L'assolve, e libero da qualsivoglia rendimento de conti.* n.21. *ibid.*
 A Redditiõne rationis uxor liberata per virum de suis bonis administratis, quando iste uxoris debitor decessisset, præsumitur sic suum debitum voluisse compensare; numer.22. *ib.*

REDDITUS IN GENERE.

Exitus, & introitus familiarum, secundum diversas domos, & temporum circumstantias, mutantur; decif.484. numer.9. Tomo 2. p.287.
 A Redditus unius anni illatio trahi non potest ad redditum aliorum; dec.562. num.24 Tomo 2. p.406.
 Conditio, & facultas unius familie probatur ex duobus testibus de eodem loco repetitis; dec.1052 n.3. T.4. p.355.
 Redditiuum d. minutio ab allegante est probanda, præsertim quando factum ipsius allegantis eandem excluderet; decif.1059.

n.12. T.4.

p.368.

Vid. *Diminutio.*

Redditus bonorum hereditariorum semper de jure præsumuntur pares oneri investmenti a testatore demandati, & contrarium asserenti inest onus probandi; dec.1388. n.16. 19., & 0 T.6. p.283.

REDDITUS ECCLESiarUM, ET UNIVERSITATIS.

Redditus assignati sub lege erogandi in certos usus, in alios diversos converti non possunt; dec.154. num.1., & 4., & 269. n.18. To 1. p.243., & 436.
 Secus, si indeterminate fuerint designati; d. dec.269 n.19 T.1. d.p.436.
 Redditus jure legati relicti pro fabrica ecclesiæ, & superextantes reservandi sunt pro futuris indigentis, non vero inter canonicos distribuendi; n.20. *ibid.*
 Redditus universitatis ex titulo oneroso provenientes veri redditus non sunt reputandi; dec.780. n.18 T.3. p.294.
 Redditiuum parochialium, & effectuum, qui a Papa de altera ecclesia suppressa, ecclesiæ parochiali fuissent applicati, administratio residet penes Rectorem; neque id potest impugnari ab Episcopo, quando factum illud ejus decessor ratificasset; dec.1198. n.7., & 9. T.5. p.254.

REDUCTIO.

Reductio annuæ præstationis sub conditione promissa, ista non verificata, non datur; dec.1059 n.14 T.4. p.368.

REFECTIO.

Refectiõnem pro depredatione ad formam pacti non amittit, qui neglexit saluum conductum sub certa forma reportare, quum illud obtinuit, quando illud allsecurationis causa non fuit, nam sine illo etiam cum minori pretio fuit alias inita allsecuratio; decif.481. n.13. T.2. p.282.

REFERENS, ET RELATUM.

Referens sequitur naturam relati; dec.14 n.6. T.1. p.19.
 Relatum est cum omnibus suis qualitatibus, & conditionibus in referente; dec.467. nu.14. T.2. p.357.
 Referens cum relato non conveniens, non attenditur; decif.643. numer.9. Tomo 3. p.38.
 Referens dicitur esse in relato cum omnibus suis qualitatibus; dec.721. num.3., & 796 n.4. T.3. p.180., & 327.
 Referens licet restringatur ad terminos relati, ista tamen regula fallit, si transigentes aliquid in referente disposuissent; dec.821. n.5. T.3. p.373.
 Referentis est tribuere relato omnia, quæ in se continet; decif.840. numer.4. Tomo 3. p.408.

Vid. *Relatio.*

R E G I O.

Regio prope portam Piam circa annum 1600. non erat adeo nobilis; dec.631. numer.14. Tomo 3. p.15.

R E G R E S S U S.

Regressus, molestiis cessantibus, cessat ad bona

- na pro relevatione occupata : dec. 134. n. 1. Tomo 1. p. 207.
- Redit mulier ad primæva jura , si assignatio pro extinctiōe crediti dotalis inestitutata remaneat ; dec. 190. numer. 1. Tomo 1. p. 299.
- Regressus haberi potest ad canonicatum resignatur , si alter eidem resignatorio resignatus, affectus sit vitio litigiosi ; dec. 193. n. 9. & 10. Tomo 1. p. 304.
- Regressus a renunciante in certo casu indefinito conventus, eo adveniente, omnino debetur, rejecta qualibet restrictione : dec. 294. n. 9. Tomo 1. p. 456.
- Præsertim, si cum tali restrictione conditio resolutiva potius remaneret superflua ; numer. 10. ibid.
- Regressus ad jura semel renunciata nunquam datur : dec. 905. n. 4. T. 4. p. 62.
- Regressus habet evictionem passus super rebus cessa, ad primæva jura , & actionem pro damnis loco damnorum , & interesse acquirit : decisio. 1020. numer. 1. Tomo 4. p. 291.
- Regressum permutans rem cum altero habet ad sua jura evicta, seu deficiente re permutata : ibid. n. 4. p. 292.
- Amplia, si ille in tali casu de dicto regressu in permutationis instrumentis fuisset sollicitus ; num. 5. ibid.
- Vid. *Cessionarius ad d. dec. 1048.*
- Vid. *Creditor cambiorum in fin. ad-dec. 1068.*
- Regressus non datur contra cedentem illud jus , quod habet super re certa , seu nomine debitoris, quod per tale quale ex parte rei alteri cedit , seu vendit ; casu quo nomen cessionis minus idoneum reperitur , & quare ? dec. 1365. n. 3. Tomo 6. p. 223.
- Amplia , etiam si post cessionem , seu venditionem declaratum fuisset per judicem, quod fructus crediti cessi non essent calculandi ob decoctionem ad debitoris, & ob id prædictum creditum remansisset diminutum ; quando cedens in contractum deduxisset non nomen de jure verum , sed jus , & actionem super isto ei competentem ; ibid. num. 3. p. 224.
- Adde, si cedens , ultra cessionem per tale quale , exposuisset , quod creditum cessionis, partim componeretur ex capitali cambii , & partim ex fructibus ; & cessionarius decoctionem nominis cessi non ignorasset ; nu. 4. & 6. ibid.
- Vid. *Cessionarius, Renunciatio.*
- REGULÆ IN GENERE.**
- Regulæ fundatæ in nuda præsumptione voluntatis defuncti veritati cedunt : dec. 1011. n. 49 Tomo 4. p. 267.
- REGULÆ CANCELLARIÆ.**
- IN GENERE.**
- Regulæ Cancellariæ munitæ clausula -- *Sublata* , & decreto irritanti quælibet contrarium usum , & consuetudinem reiciunt : dec. 121. n. 13. & 14. Tomo 1. p. 187.
- Præsertim, si sit contra jus , & contra decretum irritans ibidem existens : n. 15. ibid.

Limitatur respectu consuetudinis immemorabilis absque ulla interruptione ; n. 16. ibid.

Aut saltem, quum consuetudo regulis Cancellariæ contraria est firmata , & obtenta in contradictorio judicio : n. 17. ibid.

Regula Cancellariæ de annali possidens beneficium per annum , fruitur ; dec. 179. n. 10. Tomo 1. p. 29.

REGULA DE ANNALI.

Regula de annali non suffragatur , anno non completo : dec. 301. n. 8. Tomo 1. p. 478.

Regula eadem titulum non requirit , sed simpliciter possessione est contenta ; n. 9. ibid.

Fallit, ubi titulus fuit allegatus , & quum ille insubsistens delegatur : n. 10. ibid.

Regula locum habet contra impetrantem, quum aliquomodo reddatur turbida reservatio beneficii per ipsum narrata : dec. 444. n. 1. & 41. Tomo 2. p. 220. & 224.

Regula prima Cancellariæ derogat omnibus privilegiis : dec. 695. n. 14. Tomo 3. p. 137.

REGULA SUBROGATORUM.

Regula subrogatorum quando non operetur ad effectum præservandi beneficia ab Apostolicis reservationibus : dec. 695. n. 4. T. 3. p. 436.

Regula eadem non intrat quando natura status suppressi incompatibilis efficitur cum illius status de novo erecti : ibid. n. 9. p. 137.

REGULA DE TRIENNALI.

Per Regulam triennalem possessionem beneficii titulus coloratus acquiritur : dec. 179. n. 12. Tomo 1. p. 279.

Possessio triennalis a die cessatæ illationis molestiarum adversus impetrantem suffragatur : n. 15. ibid.

Regula Cancellariæ de triennali excipit casum symoniaci ingressus in possessionem beneficii : n. 16. ibid.

Declaratur, regulam de triennali excipere casum symoniaci ab ipso possessore commissa, non vero illius, quæ ex facto beneficium continentis non processit : n. 19. ibid.

Regula de triennali possessio sulcata impetrantem repellit , & possessorem tueretur, ne possit molestari : dec. 426. n. 8. T. 2. p. 195.

Regula eadem requirit saltem titulum coloratum : n. 9. ibid.

Vid. *Confirmatio ad d. dec. 426.*

Regula prædicta ne suffragetur sub motivo, quod non fuerit pacifica, specifica requiritur perturbatio in ipsa possessione, vel fructibus : ibid. n. 14. p. 197.

Regulæ de triennali privilegium ad successorem non extenditur, quum sit mere personale : dec. 843. n. 14. Tomo 3. p. 415.

Regula prædicta non favet intruso , & a non habente jus conferendi proviso ; dec. 1044. numer. 13. & 14. Tomo 4. p. 337.

R E G U L A R E S.

Regulares curæ exercitium ab observantia regulæ non liberat : dec. 273. n. 8. T. 1. p. 442.

Regularis quamvis ab Episcopo institutus ad curam a monasterio dependenti, ad superioris nutum potest amoveri : n. 9. ibid.

Quod statuit sacra Congregatio Concilii : numer. 10. ibid.

Et quæ fortius procedit favore Præmonstratensis.

- tentium, ex eorum Pontificiis indultis: numer. 11. *ibid.*
- Regularis non potest a suo superiori amoveri a Cura seculari, vel de qua per viam collationis ab Episcopo fuit provifus: *ibid.* n. 12. Contrarium n. 13. & 16. p. 443.
- Regulares nequeunt retinere beneficia, nisi manualia, & ad nutum amovibilia: n. 15. *ib.*
- Decreta, quod parochis non liceat parochias deferre, quomodo de regularibus ab eorum superiore revocatis non intelligatur: n. 17. *ib.*
- Regulares in eorum privilegiis sunt manutendi: n. 19. *ibid.*
- Regulares transigere nequeunt sine legitima auctoritate superioris, in præjudicium jurium Ecclesiæ, & conventus: dec. 545. num. 16. Tom. 2. p. 384.
- Nec eodem modo concordiam stabilire, postquam a iudice ad eorum favorem fuit pronunciatum: n. 17. *ibid.*
- Regularium confessiones, & factum sine superioris licentia transigentium, aliis non consentiunt, jura non minuant: n. 18. *ibid.*
- Regularium beneficia sunt in se perpetua, amovibilia vero, quia hac facultas descendit a vi professionis, & obedientiæ: dec. 566. n. 7. Tom. 2. p. 413.
- Regularium beneficia perpetuitatis naturam non amittunt, licet amoveatur provifus. numer. 8. *ibid.*
- Regulares exigere possunt aliquod emolumentum ratione oneris, quod subeunt pro aficiendis cadaveribus: dec. 577. n. 5. T. 2. p. 430.
- Resolutiones sacre Congregationis, quod regulares extra claustra crucem deferre non possint: *ibid.* n. 9. p. 431.
- Regulares extra claustra processionem facere nequeunt, nisi de licentia, aut cum Cruce parochi ex decreto S. M. Urbani VIII. edito anno 1628. *relat. per Pignattell. Tom. 8. cons. 73. n. 97.*, quod non comprehendit, ne possint in funeribus extra claustra crucem deferre, & ratio differentię affertur: n. 10. & 11. *ibid.*
- Regulares in constituendis monasteriis Apostolica indigent auctoritate, dec. 782. num. 5. Tom. 3. p. 297.
- Vid. Beneficium curatum.*
- Vid. Cura, & Crux.*
- REGULARES QUOD EXEMTIONEM.**
- Regulares præcedenter subiecti Ordinariorum jurisdictioni, quum ex privilegiis summorum Pontificum ab illius jurisdictione eximantur. Ejusdem subiectio reducit ad limites juris communis: dec. 152. n. 2. Tom. 1. p. 241.
- Regularium Ecclesia de jure communi Ordinariorum jurisdictioni, ac visitationi non subiacet: n. 3. 12. & 20. *ibid.*
- Regularium familiares dicuntur infirmi commorantes in hospitalibus religionis exente, & ejusdem exemptione fruuntur: n. 14. *ibid.*
- Regularitatis ratio, quæ militat in monialibus, militat in monachis: dec. 782. n. 6. T. 3. p. 297.
- REINTEGRARE.**
- Reintegratur filia ad primæ jura successione maternæ renunciata per illorum retrocessionem: dec. 11. n. 5. Tom. 1. p. 14.

- Reintegrare hæres fundatoris tenetur beneficium in casu diminutionis fructuum promissorum, etsi sit possessor beneficii: dec. 78. n. 6. Tom. 1. p. 116.
- Mandatum de manutendo *reintegrat* spoliatum ad statum primævum, illique producit restitutionem omnium fructuum a die spolii: dec. 268. n. 10. Tom. 1. p. 434.
- Rebanditio ex gratia a Principe facta non *reintegrat* ad bona, non ex sententia capituli amissa, sed ex testamento, & obitu possessoris: dec. 693. n. 8. Tom. 3. p. 133.
- Nec *reintegrat* ad ea bona, quæ testator noluit acquirere: *ibid.* n. 12. p. 133.
- De Reintegranda filia quando agitur, probationes omnes quoquomodo patris voluntatem demonstrantes admittuntur; de reintegranda, inquam, ad consueccionem devoluntate patris, nec requiritur scriptura, nec solemnitates: 978. n. 3. T. 4. p. 200.
- Amplia, ut etiam conjecturæ sufficiant: numer. 4. & 6. p. 201.
- Subamplia, ut etiam duo testes admittantur ceteroquin minus idonei, inquam, etiam mulieres, ac parte non citata ad perpetuam examinati: n. 5. *ibid.*
- Pro Reintegratione filiæ mater admittitur ad testificandam mentem viri favore filiæ communis, pro reintegratione, inquam, ad consueccionem cum fratribus, licet propter dotem filia renunciare promississet: n. 6. *ib.*
- Pater quod in mente *reintegrare* filiæ ad consueccionem in tali casu habuerit, ex quo factio, illiusque verbis probetur: n. 8. *ibid.*
- Reintegratio filiæ ad consueccionem in hereditate paterna ex mente testatoris si ratificetur per actum publicum, & juratum ab uno, ex coequali interesse habentibus, ulteriori probatione non indiget: n. 10. *ibid.*
- Amplia, etsi iste idem absolutioem petisset a tali juramento, quando ad effectum agendi illam postulasset: n. 11. *ibid.*
- De Reintegranda filia voluntas patris ad consueccionem cum filiis optimè probatur ex jurata assertione unius ex istis: dec. 979. num. 3, amplia, ut in n. 4. Tom. 4. p. 202.
- REINTEGRATIO.**
- Reintegratio non datur ex possessione præexistente ante suppressionem religionis, quæ exingit omnia illius jura, tam actu quam habitu: dec. 961. n. 2. Tom. 1. p. 149.
- Reintegratio, non purgato spolio, non est verificabilis: n. 5. *ibid.*
- Ad Reintegrationem impediendam observantia injusta, vel invalida concessio non suffragatur: dec. 208. n. 2. Tom. 1. p. 225.
- Reintegratio ut obtineatur contra consueccionem observatam, nullitas, vel iniustitia debet esse undique clara: n. 3. *ibid.*
- Reintegrandus est evidentione passus pro omni quantitate evicta a die passæ immisionis: dec. 302. n. 1. Tom. 1. p. 476.
- Reintegratio fideicommissario datur pro fideicommissi bonis, a gravato alienatis: dec. 315. n. 7. Tom. 2. p. 5.
- Nec contra gravatum in subsidium ire cogitur: n. 8. & 9. *ibid.*
- Rein-

Reintegrationem consequi nequit pro integro pretio molestias passus, si non omnia bona sunt avocata: dec. 443. n. 3. Tom. 2. p. 218.
 Reintegrationis debitum initium fumit a die administrationis: dec. 479. n. 6. Tom. 2. p. 279.
 Reintegratio, seu immissio competit spoliatis sine immisionem passis; decif. 538. numer. 1. Tom. 2. p. 369.

Vid. *Vir ad dec. 583.*

Reintegratio denegari non potest fideicommissario pro bonis a gravato alienatis contra ejus heredes, una cum fructibus a die mortis litis: dec. 636. n. 1. Tom. 3. p. 25.
 Amplia, etiam si nonnulla alienata fuerint ex causa necessaria retrovenditionis, quia quum alienans constitutus fuerit in mora, & mala fide, ob litem antecedenter motam, fructus loco damnorum, & interesse debentur; numer. 2. ibid.

Reintegratio non retardatur a credito turbido: n. 5. & 12. ibid.

Reintegratio conceditur solummodo nulliter, & iniuste spoliato: dec. 690. n. 1. T. 3. p. 125.

Reintegratio dari non potest ad ea, quæ sublati non fuerunt: dec. 693. n. 9. Tom. 3. p. 132.

Reintegratio ex causa spoliæ ad possessionem duo requirit probatæ extrema, nempe possessionem antiquam penes spoliatum, & modernam penes spoliantem; dec. 739. num. 1. Tom. 3. p. 212.

Reintegratio, quæ de jure iniste spoliato debetur, eadem ratione ejus donatario, sive cessionario competit: dec. 740. num. 1. Tom. 3. p. 213.

Reintegratio ad bona fideicommissaria non competit illi, qui de eorundem evictione tenetur: ibid. n. 12. p. 214.

Reintegrationis effectus est, ut a die, qua detentor illegitimus possidere incepit, fructus restituatur; dec. 948. n. 1. Tom. 4. p. 142.

Reintegratio fideicommissi faciendi est ad formam sententiæ, & non diversimode ob aliquem alium titulum, de quo non disputaretur: diversumque involveret judicium; dec. 1122. n. 4. Tom. 5. p. 69.

Vid. *Fideicommissum quoad reintegrationem.*

Reintegratio ad loca montium sub falso mandato procuræ resignata datur vero domino, tamquam actus sine consensu illius necessario expletus; dec. 1226. n. 8. T. 5. p. 314.

Reintegratio danda est spoliato de locis montium ad ratam valoris de tempore sequuti spoli: dec. 1282. n. 1. Declara. nu. 4. & 5. Tom. 6. p. 31.

Reintegratio ad possessionem concedenda est de bonis expoliato, qui de necessariis doceat extremis: decifion. 1338. numer. 1. Tom. 6. p. 170.

Item & pari ratione concedenda est illi, qui in spoliati iuribus successit n. 2. & 3. ibid.

Reintegrationis natura est, ut spoliatus ad primum restituatur statum, ac si spoliatus non fuisset; dec. 1350. num. 3. Tom. 6. p. 187.

RELATIO IN GENERE, IDEST ATTESTATIO.

Vid. *Cardinales.*

Ex Relatione periti iustitia mandati evincitur judicialiter electi; dec. 336. n. 9. T. 2. p. 33.

Relationi periti optimis rationibus innixæ omnino standum est: n. 10. ibid.

Vid. *Periti, Peritus.*

Relatio periti impugnari nequit, si ab ea non fuerit appellatum; dec. 345. n. 12. Tom. 2. p. 46.

Relatio peritorum circa numerum locorum montium, seu rerum hereditariarum, parte non reclamante emanata, quemlibet praetensum errorem de eo expositi allegatum excludit: dec. 699. n. 9. Tom. 3. p. 143.

Relationi tertii periti impugnans, illæ primi, & secundi, stare debet: decif. 717. n. 6. Tom. 3. p. 176.

Relatio periti emanata postquam peritus fuisset suspectus allegatus, nulla est, multo magis, si erronea fuisset reperta: dec. 868. n. 19. & 20. Tom. 3. p. 466.

Relationi periti standum est, donec contrarium probetur: dec. 939. n. 1. Tom. 4. p. 126.

Amplia, etiam si fuisset extrajudicialiter electus, quando liquidasset expensas, super quarum refectione in genere adesset res iudicata; n. 2. & 4. ibid.

Relatio peritorum de consensu electorum plene probat: dec. 1261. n. 1. Tom. 5. p. 399.

RELATIO, RELATIVUM, RELATUM. Relativum non approbat enunciatio unius testamenti, uti relativi ad aliud; dec. 14. n. 5. Tom. 1. p. 19.

Relatio operatur, ut relatum in inferente dicatur appositum; dec. 188. n. 9. T. 1. p. 298.

Relatio heri debet ad ea, in quibus verba posita sunt verificari; dec. 226. num. 19. & 24. Tom. 1. p. 365.

Relatio fit ad omnes, sive proprio, sive appellativo nomine vocatos, rationis identitate exigente: dec. 321. n. 12. T. 2. p. 15.

Relatio idem determinat ac relatum: dec. 337. num. 4. T. 2. p. 34.

Relationis effectus non debet esse inutilis: numer. 5. ibid.

Relatio indefinite non debet intelligi; sed singula singulis referenda; dec. 362. nu. 15. Tom. 2. p. 75.

Relatio ad testamentum, & codicillos facta, intelligitur singula singulis congruè referenda; dec. 419. n. 12. Tom. 2. p. 184.

Relatio ad instrumentum contractum ad relati terminos non limitat, quum non ad illud limitandum, sed ad alium finem fuit emissæ: decif. 495. n. 16. Tom. 2. p. 307.

Relativus actus nil ultra continere in se potest, quam totum id, quod in relato est: dec. 779. n. 8. Tom. 3. p. 289.

Relatio fit semper ad proxima, non ad remota; dec. 829. n. 5. T. 3. p. 385, & 898. nu. 11. Tom. 4. p. 51.

Relatio semper intelligenda est coherentem ad expressa, & quæ sunt compatibilia cum illis: dec. 929. n. 16. Tom. 4. p. 111.

Relatum virtualiter continetur in referente: decifion. 968. numer. 8., & 995. num. 2. To-

- Tom.4. pag 185. & 228.
 Relatio habita universaliter ad Apostolicas constitutiones, & decisiones Rotaes dat intelligere omnia in referentibus contenta esse etiam in relatis: dec.1229. n.15. T.5. p.322.
 Relativum singulos singulariter refert: decif. 1250. n.8. Tom.5. p.378.
 Relatio habita ad testamentum in unica tantum parte non attendenda est ad omnia in illo expressa, de quibus contrahentes neque loquuti essent: dec.1277. n.12. & 13. T.6. p.23.
 Relatio operatur, ut omnia perinde in referente habeantur, sicuti expressa sunt in relato: dec.1403. n.6. Tom.6. p.311.
 Vid. *Correlativa*.

R E L E V A N T I A.

- Relevantia scripturarum probatur, quoties illæ ad causæ victoriam conferant: decif. 176. n.14. Tom.1. p.274.
 Relevantia satis est, quod sit possibilis: n.15. ib.

R E L E V A T I O.

- Relevatio prætendi nequit, deficiente interpellatione molestiarum: decif. 13. num. 10. Tom.1. p.17.
 Limita, si nullæ competerent defensiones: num.11. ibid.
 Relevationis pactum conventum inter substitutos locum habet in casu veræ solutionis ab eisdem faciendæ, non vero in illo necessaria compensationis: decif. 151. num.10. Tomo 1. p.240.
 Vid. *Famina ad dec.378*.

- Relevatio debetur etiam si molestiæ non sint relevatori intimatæ, quum constet de iustitia avocationis: dec.414. n.15. Tom.2. p.172.
 Pro Relevatione pro integris bonis mandatum non potest obtineri, ubi una eorum pars retinetur: dec.424. n.1. Tom.2. p.192.
 Vid. *Mandatum executivum ad dec.423*
 Vid. *Scipulatio ad dec.481*.

- Ad Relevationem condemnandum si sententis non acquieverit, & interea relevandus damnus patiatur, debet eidem illa reficere: dec.503. num.1. Tom.2. p.318.
 Præsertim, si idem relevans ab alio relevationem obtinuerit: num.2. ibid.
 Relevandus est molestias passus, quique mandatum habuit pro damnis expeditum, pro eadem summa ab eo, qui eundem relevare teneret: dec.503. num.1. Tom.2. p.318.
 Relevationis defectus excluditur, quum de tempore fideiussionis ille, pro quo fuit accessum, plura bona possideret: decif.600. num.6. Tom.2. p.468.
 Relevatio competit dotes de proprio solventi, quæ ex fideicommissi bonis debebantur: dec.606. num.15. Tom.2. p.477.
 Relevatio hæredibus constitutis dorem competit pro ea soluta, contra bona fideicommissi pro ea obligati: decif.632. num.15. Tom.3. p.18.
 Limita, si constitutus tot fructus perceperit, qui demisit alimentis, pro ea sufficerent: num.16. ibid.
 Relevationis promissio licet favore fideiubentis intelligatur de sui natura inducta, eo ipso, quod fideiussit, attamen quando talis obli-

gatio in stipulationem deduci debulisset hac non adimpleta conditione, resolvitur fideiussio: dec.1070. n.16. T.4. p.399.

Relevatio cõpetit semper fideiussori adversus principalem debitorem: dec.1158. num.2. Tom.5. p.156.

Relevationis indemnitas stipulatio dicitur commissa, eo ipso, quod creditor immisionem obtinuit, & factus dicitur locus liberationi a molestiis: decif.1165. numer.3. Tom.5. p.166.
 Amplia, etiam si transigentes eandem stipulationem coarctassent ad casum superventionis creditorum anteriorum, quum nihilominus etiam extendatur ad eos, qui de præfenti urgent, & jam supervenere: n.4.6.9. & 24. ibid.

Relevatio non competit emtori pro evictione passa super rem, cui habet scientiam de non liberante istius: decif.1285. num.9. Tom.6. p.38.

Relevatio a pluribus promissa unumquemque pro sua virili tantum ligat: dec.1358. nu.2. Tom.6. p.206.

Relevationis defectus, etiam de tempore sequitur obligationis non est allegabilis a filio, qui se pro parte obligavit, quando in obligatione nominatim expressit causam, ut bona paterna ab imminenti deliberatione liberarentur: dec.1370. n.11. *vid. n.8*. T.6. p.234.

Relevatio Indemnitas in casu molestiarum, promissa præstanda est ab obligato, statim ac fideiussor molestias patitur ex parte creditoris: dec.1400. n.1. Tom.6. p.308.
 Relevatio non datur fideiussori pro partitis, quæ ex illo non proveniunt contractu, cui ipse accessit, sed ex diverso: ibidem, numer.8. p.309.

R E L E V A T O R.

Relevator citatus tenetur defensiones assumere; nec potest, ad retardandam relevationem, de iniustitia evictionis contra relevandum opponere: dec.414. num.12. & 14. Tom.2. p.172.
 Amplia, etiam si citatus, quoad se, causam ad aliud tribunal remitti curaverit, & tamen nihil egit, quoad relevandum: numer.13. ibid.

R E L I C T U M.

Relictum filii titulo particularis institutionis succedit loco legitimæ, quæ est quota pars hereditatis: dec.1293. n.8. T.6. p.55.
 Relictum filii, si ad legitimam non perveniat, de jure replendum est, donec ad ejus integram perveniat quantitatem, & omne relictæ gravamen, nec dilationem, aut conditionem ullam admittit: n.18. ibid.

R E L I G I O N E S.

Religioens, utpote manus mortuæ sunt in capaces retinendi bona in emphiteusim: dec.263. num.12. Tom.1. p.428.
 Duo capita in eodem religiosorum corpore non dantur: dec.1229. n.23. Tom.5. p.323.

R E L I G I O S I, I N G E N E R E.

Religiosorum numerus, quem nunquam adfuisse in conventu pro præterito constet, si uno actu ascitus ad duo denarium inveniantur,

rum, ad præjudicium Episcopi, ut allegari possit, factum, præsumitur; decif. 218. numer. 7. Tom. 1. p. 345.

Religiosorum familiæ numerus qualis fuit, a longissimo 70. annorum spatio talis firmiter determinatus dicitur; num. 8. ibid.

Nec potest præsumi ascitus, nisi doceatur de licentia sacræ congregationis Episcoporum, & regularium, ex constitutione Urbani VIII. la 45. n. 9. ibid.

Religiosorum duodenarii numeri temporanea convocatio, imminente Episcopi visitatione, non eludere potest Urbani VIII. constitutionem; sed talis numerus debet esse invariabilis, & in singulis congregationibus provincialibus destinatus; n. 10. ibid.

Religiosorum numerus quantus fuerit ab angustia conventus, vel ab ejus redditibus deprehenditur; num. 13. ibid.

Totidem ad summum religiosi, quot sunt cellæ, morari possunt in conventu; n. 14. ibid.

Religiosorum numerus ex redditibus proportionabiliter maior non fuisse præsumitur, si de illis annis, in quibus constat fuisse minorem, exitus redditum superarunt; numer. 15. ibid.

Vid. *Partita ad hanc dec.*

Religiosus post professionem, ob quamcumque causam egrediatur a religione, non recuperat jura renunciata in præjudicium creditorum renunciatarum; dec. 254. n. 5. T. 1. p. 113.

Religiosus, attenta abdicativa renunciatione facta, si tamen pro ea portione, quam sibi reservavit in bonis matris, accepit legatum ab ipsa matre relictum pro omni, & toto eo, quod pretendere poterat, dicitur remissile reliquum, quod pretendere poterat vigore reservationis; n. 6. ibid.

Religiosi remotio a cura, superiori regulari semper est permittenda, & quare; dec. 273. numer. 7. Tom. 1. p. 442.

Religiosis exemptis nequeunt præjudicare actus jurisdictionales ab Episcopo facti in monasterio, antequam religiosus esset annexum; præsertim si postea Episcopus tales a quos non exercuerit; & quum ultimus status sit pro exemptione monasterii, ibidem, numer. 20. ad 23. p. 443.

Religiosi per assumptionem ad Episcopatum a subiectione superiorum regularium liberantur, etiam si habitum, & vota religionis retineant; decision. 566. numer. 28. Tomo 2. p. 414.

Religiosum factum Episcopum monstruosum, est subiacere posse superioribus regularibus; num. 29. ibid.

Religiosis vocalione carere dicitur, licet sub generali descendendum substitutione comprehenderetur, quando testator vocatos arceret, eo ipso, quod in religionem ingrederentur; dec. 1154. n. 11. Tom. 5. p. 149.

RELIGIOSI IN SPECIE.

Religiosi S. Joannis Dei, ubi sunt in numero 12. ab Ordinarii visitatione sunt exempti; dec. 152. num. 18. Tom. 1. p. 242.

Minorum conventualium conventus a S. M. Innocentii X. suppressi, & postea restituti

regulari disciplinæ, ab Ordinariis jurisdictione sunt immunes, quoties ibidem sex religiosi altantur; dec. 218. n. 16. T. 1. p. 345.

Et ille numerus sex religiosorum non reddit immunem conventum, seu hospitale juxta constitutiones Urbani VIII. & Alexandri VII. duodenarium numerum requirentes; num. 17. ibid.

PP. Discalceati cum PP. de Observantia, unum corpus simul constituunt, nec diversam possunt erigere crucem, juxta constitutionem Leonis X. decif. 1229. numer. 3. & 8. Tom. 5. p. 321.

PP. Discalceati S. Francisci unicum faciunt corpus cum PP. de Observantia, seu familia nuncupatis, ex bulla Leonis X. anni 1517. num. 8. 15. & 31. p. 322.

PP. Discalceati seu reformati, sunt veri filii, & indubitati fratres ordinis Sancti Francisci, & ad instar aliorum fratrum de familia omnibus privilegiis in omnibus publicis actibus fruuntur, ex constitutione Clementis VIII. anni 1602. num. 12. ibid.

Item, ex bulla confirmatoria Urbani VIII. de anno 1676., & Clementis X. n. 13. ibid.

PP. Observantes, & reformati S. Francisci unum constituunt corpus, & unico subiacent Generali, ex constitutione sanctæ memoriæ Gregorii XIII. nu. 25. amplia; num. 26., & 27. p. 323.

PP. Discalceati, & PP. de Observantia Sancti Francisci in omnibus simul participantur; ibid. num. 35. p. 324.

Vid. *Præcedentia.*

REMISIO, REMITTERE.

Remissio tertie summæ cum clausula *quatenus vere deberetur*, censetur ad cauhsam facta; non autem quod esset debita; decif. 91. num. 10. Tom. 1. p. 140.

Remissi censentur fructus loco damnorum, ex quo in novo contractu super eadem re non fuit facta mentio; dec. 195. n. 17. T. 1. p. 307.

Vid. *Religiosus ad dec. 254. n. 6.*

Remissum non censetur jus proveniens ex investitura, nisi fuerit promissa evictio ex natura rei, quæ est necessaria; decif. 407. n. 23. Tom. 2. p. 160.

Ad Remissionem investituræ a promissione libertatis respectu ad canonem, non arguitur num. 24. ibid.

Vid. *Investitura quoad ejus remissionem.*

Remissio de legato annuo facta a filia favore matris deducitur, ex quo licet illud sibi filia libere reservasset pro ejus libero usu; attamen a matre exigi absque ulla querela permisisset; dec. 927. nm. 15. Tom. 4. p. 105.

Amplia, si mater illud erogasset in honorificentiorum filia substationem; n. 16. ibid.

Remissio debiti tamquam habens contra se fortissimam juris præsumptionem, est concludenter probanda; decision. 1022. numer. 3. Tom. 4. p. 294.

Amplia, ut neque admittantur conjecturæ, quæ possent alium sensum recipere; numer. 4. ibid.

Remissio unius debiti non inferitur ex contradictione alterius, quando unumquodque est com-

compatibile, & ex diversis oritur causis; dec. 1085. num. 12. Tom. 4. p. 426.
 Remissio juris facta a defuncto non potest ab eo causam habente retardari; dec. 1272. numer. 7. Tom. 6. p. 13.

Vid. *Mater ad d. dec.*

Remissio jurium dotialium ex mera observantia non deducitur; dec. 1373. num. 18. Tom. 6. p. 244.

Remissio prædicta nunquam censetur facta, nisi clavis, & discretis verbis sit expressa; num. 19. ibid.

Remittens hæres fideicommissarius omnes preteniones, quas suus auctor habere posset contra aliquem per transactionem, censetur intellexisse etiam, quod remissum foret omne debitum ejusdem auctoris favore illius; dec. 1378. num. 1. Tom. 6. p. 261.

Vid. *Condonatio*.

REMISSIO CAUSÆ.

Remisso causæ ad Rotam tamquam in prima, & non in statu, & terminis operatur, ut judicium dicatur novum, non vero jam incipit continuativum. dec. 1307. num. 18. Tom. 6. p. 98.

REMISSORIA QUANDO CONCEDATUR.

Pro Remissoria concedenda relevantiæ etiam sine fumo sufficit in causa prophana; dec. 21. n. 1., & 119. n. 1. Tom. 1. p. 28. & 181. Et satis etiam est relevantiæ unus articulus; ibid. num. 2. d. p. 28.

Ne pars diu immorando in faciendis probationibus, causæ expeditionem, ad sui libitum protrahat, conceditur cum clausula: *cum retardatione, vel sine arbitrio Rotæ*; num. 3. ibid.

Remissoria non denegatur, quoties materia articulata est relevans; dec. 69. numer. 1. Tom. 1. p. 101.

Præsertim, si probatio conferre possit ad causæ victoriam; n. 2. ibid.
 Et detur fumus veritatis materiæ articulatae, cum depositionibus testium ad perpetuam; num. 3. ibid.

Remissoria concedi solet cum clausula: *cum retardatione, vel sine*; ne causæ expeditio in longum protrahatur; num. 4. ibid.

Vid. *Teffis ad dec. 105. n. 4.*

Relevantiæ materiæ articulatae satis est, ut sit aliquo modo dubia pro concessione remissoria; dec. 119. num. 3. Tom. 1. pag. 184, & 388. num. 4. Tom. 2. p. 123.

Remissoria facilius conceditur in altera instantia; ibid. num. 4. d. p. 184.

In ultima instantia fumus Relevantiæ etiam datur ex probationibus alias factis, & si nullis; num. 5. ibid.

Remissoria quoties materia articulata, & relevans non denegatur; dec. 159. numer. 1. Tom. 1. p. 248.

Relevantiæ possibilis in profanis sufficit pro remissoria concessione; num. 2. ibid.

Ad Remissoriam concedendam testes etiam nulliter examinati dant fumum; n. 3. n. 3.

Remissoria facilius conceditur, exclusa suspitione calumniæ; num. 4. ibid.

Remissoria, licet alias concessa fuerit, si articuli tamen fuerint magis distincte concepti, & in antecedentibus non deducta contineant, non denegatur; n. 5. ibid.

Præsertim, si per eum nullum parti præjudicium irrogetur, nec causa retardetur; ibid. num. 6. p. 249.

Remissoria in causa profana, data articulorum relevantiæ, etiam sine fumo admittitur; dec. 176. nu. 2. Tom. 1. p. 273., & 557. num. 1. Tom. 2. p. 397.

Remissoria conceditur in controversia jurisdictionali favore Prælati inferioris contra Episcopum diocesenum; num. 3. ibid.

Remissoria super articulis, puncta causæ tangentibus concessa, facit, ut etiam quoad alias concedatur, ibid. n. 5. p. 274.

Remissoria in causa profana facilius conceditur etiam in instantia instantia; dec. 240. n. 1. 13., & 16. Tom. 1. pag. 388. & dec. 1180. num. 5. secus n. 6. Tom. 5. p. 205.

Præsertim, quum materia articulata est relevans, & illas petens non possidet, ibid. n. 12., & dec. 266. n. 1. Tom. 1. p. 431.

Quamvis alios testes eadem pars examinaverit, quum articuli sunt distincti, & plures, ibid. n. 14. d. p. 388.

Ne Remissoria denegetur sola relevantiæ dubietas, & verisimilitudo sufficit, ne remissoria denegetur; n. 17. ibid.

Remissoria ne impediatur processus ad ulteriora sine retardatione concedi solet; numer. 18. ibid.

Remissoriam petens videtur confiteri incompetentiam probationum per simplices fides factarum; dec. 280. n. 5. Tom. 1. p. 460.

Vid. *Causa judicialis ad d. dec. 289.*

Remissoria conceditur, quum articuli sunt relevantes, & materiæ articulatae fumus sufficiens detur; dec. 489. n. 1. Tom. 2. p. 293.

Amplius, quum versetur in materia profana; num. 2. ibid.

Et quum articulorum admissio petita fuerit in principio iudicii; n. 3. ibid.

Fumus sufficientem pro admissione articulorum dant fides testium ad perpetuam; ibid. num. 5. p. 294.

Remissoria concedenda est super re, de qua Rotæ dubitavit; n. 6. ibid.

Remissoria facilius conceditur, quum probationes pugnantes hinc inde exhibentur; numer. 7. ibid.

Remissoria in profanis, concurrente relevantiæ materiæ articulatae, non retardatur; dec. 535. num. 1. Tom. 1. p. 365.

Remissoria in materia profana non denegatur, quum relevantiæ est dubia; dec. 542. num. 1. Tom. 2. p. 350.

Declaratio conclusionem procedere in materia indifferenti, non autem obiectiva; n. 2. ibid.

Remissoria in materia obiectiva, ut concedatur, requiritur relevantiæ, quæ semper probationem constituat; n. 3. ibid.

Remissoria Rotam in beneficiis concedere solet sine retardatione causa, & facta obligatione de stando unicæ, & cur; dec. 590. num. 1. 9. & 10. Tom. 2. p. 449.

Re-

- Remissoria** quum articuli ad causæ victoriam conferant, veritatique sumus adit, conceditur; num.2. *ibid.*
- Remissoria** etiam in varietate probationis, uni parti concessa, alteri non est neganda, ad servandam in iudiciis æqualitatem: *ibid.* num.7. *p.449.*
- Pro Remissoria** concedenda Rota non solet rigorose procedere, ad decernendas probationes, etiam quando relevantia materiæ articulata dubia est. decif.591. numer.1. *Tom.2.* *p.450.*
- Et aliquando sufficit, quod vel directe, vel indirecte ad causam conferre possint: numer.2. *ibid.*
- Remissoria**, & compulsoria non denegatur, quum materia articulata, & jura compulsanda reputantur relevantia, & ad causæ victoriam conferentia: decif.620. num.1. & 6. *Tom.2.* *p.498.*
- Vid. Compulsoria.*
- Maxime, si sit materia profana: num.2. *amplia* num.4. *ibid.*
- Remissorie** facilius conceduntur, quum concurrat sumus materiæ articulata: n.7. *ibid.*
- Fortius, quum non petatur ad fundandam intentionem; sed ut magis late pateant jura, & fundamenta jam approbata & cur: *ibid.* num.8. *p.499.*
- Remissoria** in causa mixta (& quæ hæc sit) etiam sine precedenti sumo materiæ articulata conceditur: decif.650. num.1. & 2. *Tom.3.* *p.47.*
- Limita, quum articuli sint irrelevantes, quia tunc etiam in causa profana denegatur remissoria; num.3. *ibid.*
- Remissoria** datur in materia profana; secus, si articuli sunt irrelevantes, & ad causam non facientes: dec.746. n.3. *Tom.3.* *p.228.*
- Remissoria** conceditur, si articuli sunt relevantes, & materia ad causæ victoriam conferat: dec.763. num.7. *Tom.3.* *p.262.*
- Amplia*, etiam si dubitaretur an dicta materia esset remissoriam petenti profutura: num.8. *ibid.*
- Remissoria** in materia profana facillime conceditur: num.9. *ibid.*
- Limita, si propriæ confessioni adversetur, & ad illius destructionem tendat; *ibidem*, numer.10. *p.263.*
- Remissoria** pro probanda quantitate bonorum non potest denegari in materia profana, præsertim si eam postulans, sententiam in prima instantia reportasset: decif.900. numer.1. *Tom.4.* *p.54.*
- Amplia*, etiam si in instrumento quantitas fuisset individuat, quando adesse sumus probationis, quod id processisset, ad effectum minorandi laudemum: n.2. *ibid.*
- Remissoria** quando tendit ad probandam eversionem medietatis rei emtæ conceditur, alteris tamen medietatis solutione, non retardata, de qua questio non sit: num.4. *ibid.*
- Remissoria** conceditur, si causæ articulus sit relevans, & adit sumus materiæ probandæ, etiam in materia beneficiæ: dec.921. n.1. *Tom.4.* *p.91.*
- Amplia*, si iste sumus eruat ex depositionibus testium, quæ in hac materia sufficiunt, etiam si ad perpetuum essent exarata: numer.2. *ibid.*
- Remissoria** conceditur, si adit probabilis relevantia facili melius discutiendi in nova causæ repositione: *ibid.* n.8. *p.92.*
- Remissoria** solet concedi cum clausula — *non retardato cursu causæ in materia beneficiæ celeriter expedienda*; n.10. *ibid.*
- Remissoria** semper datur in causa profana: decif.1214. num.1. *Tom.5.* *p.281.*
- Remissoria** datur ex sola relevantia materiæ dubiæ, nec est necesse, ut prius eadem relevantia discutiatur: n.3. *ibid.*
- Materia articulata discutienda est post compleras probationes de ea, ne judicialis ordo præposteretur: num.4. *ibid.*
- Remissoria** adversus rem judicatam ex mero lapsu fatalium inductam facilius conceditur, quam adversus rem judicatam ex merito exortam: dec.1318. n.4. *Tom.6.* *p.123.*
- Amplia*, si eadem articulata materia numquam fuisset discussa, aut examinata in precedenti cursu causæ: num.5. *ibid.*
- Sub*amplia*, si exhibens articulos abfuisse a loco peractæ litis; adeo ut credi posset, quod probationes cumulare non potuerit: numer.6. *ibid.*
- Remissoria** conceditur quando tanta est articulorum relevantia, ut si probaretur, ex ea causæ victoria descenderet: dec.1336. n.2. *Tom.6.* *p.117.*
- Remissoria** conceditur, etiam si testes iuxta stylum loci examinati sint absque citatione ad videndum jurare, & interrogatoriis; & quare *ibid.* n.4. *p.118.*
- Vid. Articuli.*
- REMISSORIA QUANDO SIT
DENEGANDA.**
- Remissoria** denegatur, quoties probationes in ejus vim faciendæ non essent profuturæ: dec.30. n.2., & dec.266. n.7. *T.1.* *p.40. & 431.*
- Remissoria** nunquam datur ad probandum ea, quorum contrarium ex actibus publicis resultat: dec.49. n.2. *Tom.1.* *p.75.*
- Remissoria** non conceditur, ubi non constat de relevantia: dec.119. n.6. *Tom.1.* *p.185.*
- Nec ubi relevantia non est in facto, ubi se iudex specialiter fundavit: n.7. *ibid.*
- Remissoria** tendens ad probandum impossibile, non admittitur: dec.156. n.4. *T.1.* *p.245.*
- Remissoria** denegatur, quum post rem judicatam ad causam protrahendam petitur: numer.5. *ibid.*
- Vid. Jurisdictio ad dec.176.*
- Remissoria** julle denegatur, quum articuli sunt irrelevantes: dec.224. n.14. *T.1.* *p.362.*
- Item post tertiam sententiam: dec.240. n.1. *Tom.1.* *p.387.*
- Etiam si causa sit commissa cum clausula *con-firo de tribus*: num.2. *ibid.*
- Remissoria** facilius denegatur, quum alias super eisdem prætentionibus testes fuerint examinati, & eos Rota consideravit: *ibid.* num.5. *p.388.*
- Remissoria** in ultima instantia videtur petita ad

- protrahendam litem: n.6. *ibid.*
 Remissoria nova non conceditur, quum testes in prima examinati fuerint reprobat: numer.7. *ibid.*
 Praefertim, quum articuli sint directi ad proferendas probationes validas illius, qui desuper tres obtinuit sententias: n.8. *ibid.*
 Remissoria denegatur, quando non possunt recognosci ea, propter quae petitur: dec.266. num.8. Tom.1. p.431.
 Remissoria iterata non conceditur pro examinandis testibus, quorum dicta in principio litis examinata fuerunt, & considerata: decif.432. num.1. Tom.2. p.204.
 Praefertim in ultima instantia: n.2. *ibid.*
 Remissoria non conceditur, quum articuli dignoscantur non profuturi: n.3. *ibid.*
 Remissoria petita post plures contrarias sententias est de calumnia suspecta: decif.447. num.1. Tom.2. p.228.
 In beneficialibus numquam concedi solet, nisi facta obligatione de *Hando unica*: numer.2. *ibid.*
 Et semper negatur, quum plures praecesserint contrariae sententiae: num.3. *ibid.*
 Contra petentis confessionem, vel ab eo causam habentem, ut aliquid probetur, non datur: num.4. *ibid.*
 Et quum non est profutura pro victoria causa: num.5. *ibid.*
 Remissoria denegatur, ut calumniose petita, quum antea fuit concessa, & testes examinati, & peritia ejus vigore facta sunt: dec.451. num.1. Tom.2. p.233.
 Praefertim, dum fumus non datur quod aliae supervenire post primam remissoriam poterint probationes, quae vel tunc neglectae, vel non agnitae sunt: num.2. *ibid.*
 Remissoria petita, post tres conformes remissoriam constituentes, est valde de calumnia suspecta: dec.465. n.4. T.2. p.252.
 Remissoria sine praecedenti fumo materiae articulatae concedi ex inconcusso Rotae stylo non solet in causa beneficiali, inter praesentatos vertente, & idem de compulsoria: decif.498. num.1. Tom.2. p.311.
 Remissoria in materia obiectiva ut est subtractionis synodi a protocollo non conceditur, nisi concurrente magno fumo materiae articulatae: dec.506. n.11, & 13. T.2. p.324.
 Ut Remissoria concedatur, probatio generalis existentiae scripturae non sufficit, ad ejus subtractionem probandum; nisi constet facere mentionem de re, ob quam petitur produci, deque ejus necessariis requisitis: n.5. *ibid.*
 Remissoria denegatur pro habenda probatione non pro futura: num.11. *ibid.*
 Remissoria pro examinandis testibus super recognitione apocae non producat non conceditur: dec.535. n.2. Tom.2. p.365.
 Limita, si apocae existet in partibus longinquis producta, ubi testes sunt examinandi ad evitandas superfluitates: n.3. *ibid.*
 Remissoria denegatur, quum ad sit maxima temeraria subornationis suspicio: dec.557. num.2. Tom.2. p.397.
 Et quum petitur post alios formiter testes examinatos, & publicatum processum remissoriale & didicita testificata: quia tunc non datur examinari testes super materiis de directo contrariis, & quare: n.3. *ibid.*
 Remissoria, ratione irrelevantiae denegatur, quum articulantur ea, quae contra se resolutiones tribunalium habeant: dec.582. num.14. Tom.2. p.437.
 Et quum post rem judicatam petitur; & cur: num.16. *ibid.*
 Remissoria non conceditur, & calumniosa dicitur, quum alias onus talis probationis assumptum, perfectum non fuit: dec.590. num.5. Tom.2. p.449.
 Maxime, si in probatione fuerit variatum: num.6. *ibid.*
 Limita, quum continet vel materiam diversam a prima, vel saltem magis distinctam: num.7. *ibid.*
 Remissoria denegatur ex capite irrelevantiae quum descendit ex nova atque excludi praetendatur, quae in substantialibus concordet cum alia prius canonizata: decif.650. num.5. Tom.3. p.48.
 Remissoria in rebus altiore requiritibus indaginem ad suum congruum reiecit iudicium, nec conceditur ad effectum retardandi institutionem praesentato ab iis, qui sunt in quasi possessione: n.6. *ibid.*
 Remissoria ad effectum examinandi testes, etiam in materia profana denegatur, quando articuli sunt irrelevantes, & ad rem, de qua agitur, non tendunt: dec.738. num.1. Tom.3. p.210.
 Remissoria denegatur, quando materia articulata tendit ad destructionem propriae confessionis: dec.762. num.9, & 10. T.3. p.263.
 Remissoria non profutura numquam conceditur, talisque dicitur, quando articuli sunt irrelevantes, vel improbables: decif.1180. num.1, & 4. Tom.5. p.204.
 Remissoria non conceditur, quando materia articulata est inverisimilis: *ibid.* numer.6. & 7. p.205.
 Remissoria, si postuletur in tertia instantia sapit de calumnia: num.8. *ibid.*
 Remissoria ad examinandos testes non conceditur in Rota, nisi super ea particulare dubium datum sit: dec.1190. n.14. T.5. p.339.
 Remissoria denegatur, quando articuli sunt irrelevantes: dec.1236. n.1. T.6. p.117.
 Remissoria non conceditur ad probandum contrarium illius, de quo per publica documenta, sive testes formiter repetitis in actis factis superque constaret: n.3. *ibid.*
- R E M O T I O.
- Remotio religiosa a cura, superiori regulari semper est perpétua, & quare: dec.273. num.7. Tom.1. p.442.
 Vid. *Odiositas*.
- R E N I T E N T I A.
- Renitentia viri in accessu ad thalamum uxoris mulierem exasperat: decif.694. numer.8. Tom.3. p.134.
- R E N U N C I A N S.
- Renuncians sententiae ad sui favorem lata, illius injussum tiam supponere videtur: decif.91. n.8. Tom.1.

- Tom.1.** p.140.
Regresus a Renunciante in certo casu indefinito conventus, eo adveniente, omnino debetur, rejecta qualibet restrictione: dec.294. num.9. & 10. **Tom.1.** p.466.
Renuncians causa ejus injustitiam agnoscit: dec.325. n.3. **Tom.2.** p.20.
Renuncians a renunciatio potest hæres institui: dec.371. num.12. **Tom.2.** p.94.
Renuncians numquam credi potest, quod non solum se omnibus jurbus spoliare voluerit, sed ulterius a se abdicare jura, quæ sibi ex renunciatarii dispositione poterant obvenire: num.13. **ibid.**
Renuncians bonis propriis conditionem sibi magis beneficam potest apponere: num.18. **ibid.**
Renunciandi, aut filii ex ejus persona venientibus super jurbus renunciatis non datur regresus: dec.473. n.2. **Tom.2.** p.268.
Renunciandi filia, quum pater ad secunda vota transiit, ad bona materna propter injuriam ei allatam, datur regresus *ad l. famine Cod. de 2. nupt.* num.3. **ibid.**
Limits, quum renunciatio est realis, & abdicativa, & quæ verba hanc importent, afferuntur: num.4. **ibid.**
Renuncians realiter, & abdicative pro mortuo habetur, & jus succedendi aliis proximioribus defertur: decision.500. numer.4. **Tom.2.** p.315.
Renunciatis bonis renuncians aspirare nequit: dec.559. num.1. **Tom.2.** p.399.
Renuncians filius ob ingressum in religionem favore patris non habet amplius facultatem renunciandi favore fratrum, dec.844. n.3. **Tom.3.** p.416.
Amplia, ut in ipso non reviviscant jura hæreditaria in bonis patris, si pater in testamento livellum loco legitimæ ei reliquisset, eodemque tempore eum ab hæreditate exclusisset: num.4. **ibid.**
Subamplia, ut neque reviviscant etiam si professio declararetur nulla, quando pater indistincte ei legitimam reliquisset, & quid ultra postulare prohibuisset: n.5. **ibid.**
Renuncians propter ingressum in religionem non omnes a se addicat hæreditates, & bona: dec.866. n.6. **Tom.3.** p.459.
Amplia, si concurrant verba taxativa, & restrictiva ad bona, ad quæ renunciatur: num.7. **ibid.**

RENUNCIARE.

- Qui** absque solemnitatibus juri suo expresse *renunciare* non potest; multo minus per actum æquivocum: decision.23. numer.5. **Tom.1.** p.30.
Promissio viri, quod uxor *renunciabit* successioni respective ad dotem, mulieri absenti non præjudicat: dec.224. n.2. **T.1.** p.361.
Qui potuit *renunciationis* obflaculum evitare, & non fecit, eidem censetur renunciassse: dec.371. n.20. **Tom.2.** p.94.
Renunciassse inverisimile est sororem successioni fratri renunciatario, ad exclusionem sui ipsius, & filiorum in concursu sororis ejusdem: dec.658. n.2. **Tom.3.** p.61.

- Amplia**, etiam si in renunciatione facta sit mentio hæredum, quia vel potest verificari in hæredibus sanguinis, qui agnationem conservant, vel ad summum in hæredibus etiam extraneis, sed ex testamento: n.3. **ib.**
Promissio filie de renunciando propter dotem favore patris absque ulla involutione causa de futuro concepta, neque illum præferente respectum ad reintegrationem sibi a patre concedendam, ad casum successionis non extenditur, sed suam portionem tenetur fratrum restituere: dec.978. n.15. **T.4.** p.202.
Renunciare favore proprio unicuique licet: dec.1210. n.14. **Tom.5.** p.272.
Renunciatio juri legitimæ non potest fieri a legitimario in præjudicium creditorum, quorum favore hypothecæ contraxisset: decis.1251. n.13. & 15. **Tom.5.** p.383.
Amplia, in præjudicium dotalis hypothecæ, quæ juris acquirendi additionem firmiori privilegio non admittit: n.14. 16. & 17. **ibid.**
Vid. Attentata quoad renunciationem.

RENUNCIATARIUS.

- Renunciatarius** potest instituire hæredem ipsum renunciantem: dec.294. n.11. **T.1.** p.466.
Renunciatarius plus juris habere non potest, quam ejus authores: dec.371. num.3. **Tom.2.** p.94.
Renunciatarius quibus acquirere voluerit, non attenditur; sed quibus, & quomodo renunciatis dare voluerit: n.4. **ibid.**
Vid. Creditor quoad actiones ad dec.409.
A Renunciatio acceptatio facta pro se, & hæredibus quibuscumque ex renunciantis voluntate quoque dicitur, quum est extensa in eodem instrumento: & contextualiter ad renunciationem in tota sua latitudine, & continentia a renunciante approbatam, & in fine subscriptam: dec.500 n.10. **T.2.** p.316.
In Renunciatarium jus, quod unus habet per renunciationem non transmittitur: decis.904. n.13. **T.4.** p.616.
Renunciatarius duarum ex tribus vocibus majorem partem de illis habere dicitur: decis.949. n.2. & 11. **Tom.4.** p.145.
Vid. Voces.

RENUNCIATIO IN GENERE.

- Renunciatio filie** favore patris pro se, & hæredibus quibuscumque dici nequit facta ad conservationem agnationis: dec.11. numer.9. **Tom.1.** p.15.
Et quoties sit lapsiva, enunciative in ea adiectæ, censetur ad colorandam fraudem: n.10. **ibid.**
Renunciatio facta fraternis hæreditatibus impedit successionem in illis ab intestato: dec.37. n.22. **Tom.1.** p.52.
Renunciatio sententiæ facta ad unum effectum, ad alium nolitum non inducitur, dec.91. n.7. **Tom.1.** p.140.
Renunciatio terminat litem; adeo ut faciat locum taxationi expensarum: dec.100. num.1. **Tom.1.** p.155.
Vid. Religiosus ad dec.254.

- Renunciatio facta** favore agnationis non impedit successionem extranei ad bona renunciata, vivente adhuc renunciante; quum extraneus com-

- comprehensus dicatur nomine hæredum renunciatarii: dec. 257. n. 5. Tom. 2. p. 418.
- Renunciatio causa cessante, cessat & ipsa renunciatio: dec. 260. n. 5. Tom. 1. p. 422.
- Renunciatio, quando specificè non comprehendit successiones in futurum, refertur ad solam causam intestati: n. 6. ibid.
- Renunciatio, ut favore tantum agnatorum facta dicatur, requiritur habere verba perpetuitatis, & prohibitionem alienationis, vel alias similes coniecturas: dec. 293. n. 5. T. 1. p. 463.
- Renunciatio utpote odiosa, quantum minus fieri potest, in dubio, renunciatio præjudicare debet: dec. 294. n. 8. T. 1. p. 466.
- Renunciatio tantum capit, quantum fuit in littera expressum: n. 13. ibid.
- Renunciatio facta in vim simplicis chyrographi non recogniti, & infernis, est nulla: dec. 325. n. 5. Tom. 2. p. 20.
- Renunciatio simplici possessioni attentata cum præservatione jurium super institutione, quæ pariter sit attentata, est nulla: n. 6. ibid.
- Renunciatio emancipationi in præjudicium contrahentis cum emancipato non attenditur: dec. 362. n. 24. Tom. 2. p. 77.
- Inter facultatem amplissimam disponendi de bonis *renunciatis*, & conventionem, quod omnia resolvantur, quatenus *renuncians* hæres constitueretur, adest repugnantia: dec. 371. n. 16. Tom. 2. p. 94.
- Distincte procedere in renunciacione, quam filia facit favore patris de bonis ipsius patris; non vero quando renunciatio est de bonis ipsius patris; non vero quando renunciatio est de bonis ipsius filiarum: n. 17. ibid.
- In Renunciacionis materia, utpote odiosa, interpretatio capiendi est, quæ minus obstat renuncianti: n. 21. ibid.
- Renunciatio a sola uxore facta de bonis dotaliibus, durante matrimonio sine viro, est nullus ponderis: dec. 400. n. 7. T. 2. p. 142.
- Renunciatio *L. femina C. de 2. nupt.* secundum aliquos debet esse expressa: decif. 473. n. 5. Tom. 2. p. 268.
- Limita, quum adsit renunciatio abdicativa, quia in ea dictæ legis renunciatio comprehenditur: n. 6. ibid.
- Renunciatum legi *feminae* ut dicatur, est differentiâ in renunciacione factâ antequam pater renunciatarius ad secunda vota convolverit, eo inito post remissive: n. 7. ibid.
- Vicinitas actuum *renunciacionis* ex causâ dotis cum secundis nuptiis a patre renunciatorio initis, quid importet præsumendum: num. 8. ibid.
- Renunciatum privilegio *l. femina C. de 2. nupt.* censetur, quum fuerit in renunciacione promissum, eam sub quovis prætextu, jure, & causa, etiam in juris corpore clausa, numquam impugnandi: n. 10. ibid.
- Renunciatio acceptata pro hæredibus demonstrat etiam factam fuisse pro extraneis: dec. 500. n. 9. Tom. 2. p. 315.
- Renunciatarii hereditas non censetur in donatione, seu renunciacione comprehensa: ibid. num. 11. secus n. 12. p. 316.
- In Renunciacione hereditas renunciatarii fratris comprehensa non censetur: & cur: dec. 652. n. 7. Tom. 3. p. 50.
- Etiâ si facta sit renunciatio bonis fraternis, quia intelligitur de fratribus tunc temporis prædefunctis: n. 8. ibid.
- Renunciatio, quando super ejus nullitate non est pronuntiatio judicialiter, est in implicito statu validitatis, & ideo in alio judicio privilegiari non est de nullitate inspicendum: dec. 657. n. 14. Tom. 13. p. 59.
- Renunciacionis nullitas, quum in alio judicio pendet, in altero non est inspicienda; sed illius terminatio per tres conformes est expectanda: n. 15. ibid.
- Renunciatio inefficua non potest dici, quum bona renunciata penes renunciatarium longissimo spatio permanerint: n. 19. ibid.
- In Renunciacionis nomine non venire, nisi agnatos, probatur, si soror renunciantis communi fratri, alias renunciatario succedere velit uti hæres; nam tunc alteri consuccessionem nequit impedire, quum in æquali gradu existant: dec. 658. n. 4. T. 3. p. 61.
- In Renunciacione hereditas renunciatarii comprehensa regulariter non dicitur, etiam si sit renunciatum hæreditatibus ex testamento, & ab intestato: n. 5. ibid.
- Præsertim, quum dicta clausula ad sit in renunciacione hæreditatibus paternis, & maternis ac fraternis, quorum alterius favore a femina nubente fuit renunciatum: n. 6. ibid.
- Amplia, etiam si ad sit renunciatio hæreditatibus fraternis, quia tunc intelligitur de præmortuis; etiam si soror renunciatis sit a statuto ab illis exclusâ; nec tunc dicitur superflua, & cur: n. 7. ibid.
- Vid. *Renunciatio ad certa bona*.
- Renunciatio non operatur etiam contra renunciantes, si facta fuerit sub supposito, quod sententiæ fuerint justæ, quando tales non reperiuntur: dec. 712. n. 2. T. 3. p. 165.
- Renunciatio facta ab antecessore, hæredem gravatum jure proprio succedente non afficit: n. 30. ibid.
- Renunciatio facta a muliere corrumpit, si desit insinuatio: dec. 904. n. 5. T. 4. p. 60.
- Renunciatio genericæ facta, quæ in iuribus renunciantis jus succedendi tollit, indistincte operatur, & ad quoscunque effectus: decif. 920. n. 2. Tom. 4. p. 89.
- Renunciatio omnibus iuribus non obstat parirono, quando corrumpit requisita necessaria pro ea sublinenda: dec. 949. n. 22. T. 4. p. 146.
- Renunciatio filiarum in seculo nubentis strictius est interpretanda: dec. 978. n. 16. To. 4. p. 202.
- Renunciatio, quando est restricta ad personam patris, & fratrum, ob ingressum in monasterium a puella exarata, extra easdem personas, & ad casum incogitatum non extenditur: dec. 1207. n. 17. T. 5. p. 268.
- Renunciatio facta ab hærede beneficio legis, & inventarii favore unius ex creditoribus tantum, ad omnes non extenditur creditores; sed quoad ipsos, confessionem tantum, quod sit hæres beneficiarius importat: decif. 1228. n. 17. Tom. 5. p. 319.
- Renunciatio translativa creditoribus renunciatis

ris non præjudicat; dec. 1251. nu. 17., & 19.
Tom. 5. p. 383.
Renunciatio facta a filio l. 1. & 2. ff. & C. quod
cum eo impedit, quominus ipse beneficium
filii familias possit allegare; dec. 1370. nu. 7.
Tom. 6. p. 223.

Vid. *Regressus*; *Renunciatio hereditatis*.

RENUNCIATIO ABDICATIVA DOMINII.

Renunciatio a moniali emissâ favore fratrum ac-
ceptantium pro se, fuisse hæreditibus, &
successoribus, intelligitur facta non solum
ut abdicaret a se bona simpliciter, sed intuitu
fratrum; dec. 257. n. 2. T. 1. p. 418.

Ampla, non obstante Aquilana stipulatione,
aliquæ efficacioribus clausulis; n. 3. ibid.

Renunciatio abdicativa continet in se privile-
gium renunciacionis l. *Famina C. de 2. nupt.*
dec. 473. n. 6 Tom. 2. p. 268.

Renunciatio religionem ingredientis abdicava
presumitur, ad differentiam illius emissæ
a nubente in seculo; dec. 500. n. 5. T. 2. p. 315.

Renunciatio est abdicativa, & comprehendit
successiones de futuro, quum est amplissima,
& quum bonorum continet generalitatem, ad
quemcumque titulum, & causam extensam;
num. 6. ibid.

Et quum renunciâtes reservavit sibi annuam
præstationem, sua vita naturali durante, *tan-
tum*, ex vi illius dictionis; n. 7. ibid.

Renunciarii hæreditas censetur in renuncia-
tione comprehensa, quando ista est abdicativa,
& amplissimis resecta clausulis, & ex-
pressam habet mentionem renunciacionis hæ-
reditatibus transversalium, & collateralium,
sub quibus fratres renunciarii comprehen-
duntur; ibid. n. 11. & 12. p. 316.

Renunciatio abdicativa negari non potest, dum
ex ejus verbis apparet, & multa hujusmodi
asseruntur; dec. 655. n. 9. Tom. 3. p. 54.

Renunciâtes propter ingressum in monasterium
omnes hæreditates & bona a se non abdicat;
dec. 866. n. 6. Tom. 3. p. 459.

Ampla, si concurrerent verba taxativa ad
bona, ad quæ renunciatur; n. 7. ibid.

RENUNCIATIO QUOAD BENEFICIA.

Renunciatio, cujus vigore fructus ante motam
litem super ejus nullitate fuerunt percepti,
etiam si talis declaratur, ad eorum restitu-
tionem non tenetur, neque annullatur præ-
sentatio, in ejus vim facta; dec. 657. num. 17.
Tom. 3. p. 59.

Renunciatio de juribus paternis, & maternis,
juspatronatus non comprehendit; decif. 870.
n. 10. Tom. 4. p. 2.

Vid. *Juspatronatus quoad renunciacionem*.

Vid. *Beneficium quoad renunciacionem*.

Vid. *Juspatronatus*.

RENUNCIATIO AD CERTA BONA, SIVE PARTICULARIS.

Ad Renunciarii personam restrictio in una re-
nunciatorum bonorum specie facta, ad aliam
quæ expresse pro hæreditibus quoque, & suc-
cessoribus facta fuit, non potest induci; dec.
409. n. 15. Tom. 2. p. 164.

Renunciatio facta a puella super bonis paternis,
ob ingressum in monasterium, ad bona fra-

terna non extenditur; decif. 920. numer. 11.

Tom. 4. p. 89.

Renunciatio facta super bonis paternis, & ma-
ternis non est comprehensiva jurium proveni-
entium ex hæreditate fratris; ibidem num-
er. 14. p. 91.

RENUNCIATIO CONDITIONATA.

Renunciatio sub conditione facta, illa purifi-
cata, resolvitur; dec. 371. n. 1. T. 2. p. 93.
Præsertim, patri, ac ejus hæreditibus etiam
extraneis pendens ab unica conditione, ea
purificata, tota evanescit; n. 3. ibid.

Renunciatio generalis, & indefinite concepta
sub conditione resolutionis in casu, quo re-
nunciâtes a renunciatorio hæres institueretur;
etiam si cum onere fideicommissi instituatur,
penitus resolvitur; ibid. n. 5. p. 94.

Renunciatio cum pacto resolutive in casu, quo
renunciâtes a renunciante hæres instituta fuisset,
superflua ne sit, si tantum locum habere
deberet, quando libere esset instituta,
etiam si cum onere fideicommissi instituatur,
resoluta dicitur; num. 11. ibid.

Renunciatio facta conditionate & non pure,
ac simpliciter, non attenditur; decif. 708.
num. 3. Tom. 3. p. 159.

Vid. *Renunciatio litis*.

Renunciatio facta cum pacto resolutive in casu
non adimplementi, resolvitur, si ex parte
renunciarii pactum adimpletum non fuisset;
dec. 1118. num. 11. Tom. 5. p. 61.

RENUNCIATIO CORRESPECTIVA, ET PROPTER DOTE.

Renunciatio correspectiva, si renunciariis
ex parte sua promissa non impleverit, tota
resolvitur; dec. 379. n. 5. Tom. 2. p. 111.

Renunciâtes mulier respectu dotis per univer-
salia verba comprehendenda bona præsentia,
& futura intelligitur comprehendisse
lucrum proveniens ex l. *hac editâ C. de
secund. nupt.* quamvis non expressum; decif.
5. 8 n. 2. Tom. 2. p. 398.

Nec pro illius consequutione tunc est reia-
xandum mandatum; n. 3. ibid.

Præsertim, si filia renunciaverit postquam
pater jam ad secunda vota transiverat, &
quare; num. 4. ibid.

Vel ante patris secundum matrimonium in-
itum, & cur; num. 5. ibid.

Renunciatio facta a dotata pro omni, & toto
eo, quod ex paternis, & maternis bonis præ-
tendere posset, dotem ex bonis utriusque
parentis constitutam præsumere facit, ad
evitandam lachrymam; ibid. n. 9. p. 399.

Filia dotata, quæ pro dote renunciavit patri
qui transitum fecit ad secunda vota, lega-
tum in testamento patris relictum si accepta-
verit, diuque tacerit, præsumitur renun-
ciasse juribus competentibus pro dicto tran-
situ patris ad secundum matrimonium, do-
temque fuisse congruam, & cur; n. 10. ibid.

Renunciatio facta favore fratris a sorore, cui
eadem & major dos ex patris testamento de-
betur, ex defectu causæ non sublinetur;
dec. 652. num. 4. Tom. 3. p. 50.

Renunciatio facta a puella nubente in seculo,
ad differentiam alterius, quæ sit occasione in-

ingressus in religionem, non præsumitur realis, & abdicativa: num. 5. *ibid.*

Et ista, deficiente agnatione, cui facta est, resolutur; num. 6. *ibid.*

Renunciatio emissã a muliere nubente in sæculo non facile præsumitur realis, & abdicativa, sed potius contraria, ad differentiam alterius, occasione ingressus in religionem; dec. 658. num. 1. *vide* num. 2, 3, 4, 5, 6, & 7. Tom. 3. p. 60. & seq.

Renunciatio propter dotem est diversa ab illa quæ gratuito facta sit, quia per illa declaratur renunciãns succedere quodammodo in ea portione, quæ ei dotis titulo obvenit; dec. 920. num. 3. Tom. 4. p. 90.

Renunciatio facta a muliere ob ingressum in religionem, suspatronatus non comprehendit; dec. 949. numer. 13, & 14. Tom. 4. p. 145.

Vid. suspatronatus quoad renunciacionem.

Renunciatio mulieris non inficitur ex defectu insinuationis, si illa ad dotem esset respectiva, & ad familiæ conservationem; *ibid.* num. 28. p. 147.

Ex causa conservationis nobilitatis ejus familiæ sublinetur, tamquam ex justa causa; num. 29. *ibid.*

Renunciatio mulieris sublinetur, etiam si renunciasset *benef. l. si barmanam*, quando esset propter dotem, & in sæculo nuberet; numer. 31. *ibid.*

Renunciatio feminae per statutum exclusæ propter masculos favore patris, nil in istius transfert hæreditatem; dec. 1096. numer. 7. Tom. 5. p. 3.

Renunciatio facta a femina favore patris non operatur, quod ipsa dicenda sit mortua pro non augenda legitima favore masculorum, & quare; dec. 1142. n. 24, & 26. T. 5. p. 120.

Renunciatio facta ob ingressum in religionem cuiusvis hæreditatis, operatur, ut renunciãns, quoad jus succedendi, pro mortuo habeatur; dec. 1301. n. 4, & 15. T. 6. p. 77.

Renunciatio filiarum ob ingressum in monasterium facta favore patris, coalescit in fratre, tamquam patris hærede, post illius obitum; & *vide ad quem effectum*; *ibid.* n. 19. p. 78.

RENUNCIATIO HÆREDITATIS.

Repudiatio hæreditatis expleta postquam hæres in talibus actis versatus fuit, ad quos citra jus, & nomen hæredis non poterat devenire, fraudolenta reputatur, & non attenditur; dec. 701. n. 6. Tom. 3. p. 147.

Eo fortius non attenditur, quando post ipsum hæres denuo devenit ad alius hæreditariam qualitatem omnino inducentes; n. 7. *ibid.*

Renunciatio quamvis simplex de una hæreditate ad aliam non extenditur; dec. 866. num. 2. Tom. 3. p. 459.

Amplia, si ageretur de renunciacione puellæ ob ingressum in monasterium in bonis paternis, & maternis cum dictione *tantum*; num. 3. *ibid.*

Renunciatio ob ingressum in religionem, ad expressas refertur hæreditates, non ad resicatas; num. 5. *ibid.*

Renunciatio facta a filia ob ingressum in monasterium in bonis paternis, & maternis, numquam comprehendit ratam illorum, quæ ex post ad fratrem libere devoluta fuissent, casu quo istius hæres ab intestato remansisset; *ibid.* num. 17. p. 460.

Vid. Hæreditas quoad renunciacionem.

RENUNCIATIO LITI.

Renunciatio non continens obligationem solvendi expensas, & fructus, postquam fuerint liquidati, cum actuali deposito unius julii penes notarium, est nulla; dec. 325. num. 7. Tom. 2. p. 20.

Renunciatio liti facta sine obligatione reficiendi expensas præcedentium instantiarum cum deposito unius julii, illasque liquidatas solvendi, est nulla; dec. 400. n. 5. T. 2. p. 142.

Renunciatio, ut valida sit, debet esse pura, & simplex totius iudicati approbativa; *ibid.* num. 9. p. 143.

Renunciatio liti non solum decisiones in illa emissas confirmat, sed finem imponit; dec. 457. num. 1. Tom. 2. p. 241.

Renunciatio litem non extinguit, quum a parte non acceptatur, sed expresse impugnatur; num. 2. *ibid.*

Renunciacionem liti non impugnare dicitur testario facta ab altera parte, in qua solum declinatur aliud forum, & illud dicitur competens, ubi liti fuerat renunciatum; numer. 4. *ibid.*

Renunciacionis prædictæ impugnatio facta solum dicitur per actum individuum, & non æquivoce; num. 5. *ibid.*

Renunciatio non libera, sed sub conditione, non liberat a refectioe expensarum post ipsam factarum; dec. 501. n. 4. T. 2. p. 317.

Vid. Præfatio.

Quum Renunciatio liti non est profutura, causa est expedienda, & expensæ reficiendæ; num. 7. *ibid.*

Renunciatio liti operatur, ut eadem amplius impugnari nequeat; decisio. 628. numer. 8. Tom. 3. p. 6.

Renunciatio conditionate facta, & non pure, ac simpliciter, non attenditur; dec. 708. num. 3. Tom. 3. p. 159.

Renunciatio, ut dicatur valida, debet in se liberam de solvendis expensis obligationem continere, ac julii unius depositum debet ei præcessisse; num. 4. *ibid.*

Renunciatio verbalis facta a succumbente facultatem non admittit auctori in prosecutione iudicii, & ab expensarum refectioe non liberat; deo 719. n. 2. Tom. 3. p. 178.

Renunciatio liti in possessorio non efficit, quod in petitorio causa vigens non remanserit, pro cuius prosecutione opus non est nova commissione; dec. 894. n. 2. Tom. 4. p. 43.

Renunciatio liti non retardat taxationem expensarum, & mandati expeditionem, nisi parti judicialiter ante expeditionem notificetur; dec. 991. num. 3. Tom. 4. p. 221.

Renunciatio liti facta a pluribus colligantibus operatur, quod si unus tantum non acquiescat, & litem prosequatur, debet ipse tantum in penam suæ contumaciæ omnium expen-

expensarum condemnationem subire; numer. 6. *ibid.*

Renunciatio facta a procuratoribus sine speciali mandato procurare non attendenda est a iudice in causa, sed ad expeditionem tuto, & ad damnum renunciantis potest devenire; numer. 7. *ibid.*

Limita, si in causa plures essent, & unus tantum causam fuisset prosequutus; quo casu ob ceterorum acquiescentiam victor impedimentum non haberet, nisi ex parte illius, qui litem prosequeretur, quin sententia effectum attingeret, tunc renunciatio absque speciali mandato sufficit; n. 8. & 9. *ibid.*

Renunciatio liti operatur, ut lis totaliter dicatur extincta: dec. 1200. n. 2. T. 5. p. 256.

RENUNCIATIO REALIS, ET PERSONALIS.

Renunciatio facta patri a filia, & ejus heredibus in infinitum suffragari filiis a secundo matrimonio susceptis: decif. 473. numer. 9. Tom. 2. p. 268.

Renunciatio realis, nec ad renunciatarium personam restricta demonstratur, quum ab isto est acceptata pro se, suisque heredibus quibuscumque: dec. 500. n. 8. T. 2. p. 315.

REPETITIO.

Repetitio geminata magis enixam testatoris indicat voluntatem: decif. 303. numer. 10. Tom. 1. p. 479.

Repetitiva particula in fine orationis posita, est apta ad repetendas omnes personas praecedenter expressas: decif. 321. numer. 13. Tom. 2. p. 15.

Repetere heres non potest creditum sui auctoris, quod signatum appareat favore alterius, probata pertinentia pecuniarum; dec. 342. numer. 3. Tom. 2. p. 42.

Vid. Indebiti repetitio.

REPLICATIO.

Replicatio actoris turbida contra claram exceptionem rei non operatur, ut exceptio ad aliud sit remittenda iudicium, & actio concedenda: dec. 467. n. 49. Tom. 1. p. 259.

Nec immixtio tunc conceditur: n. 50. *ibid.*
Replicatio per rem judicatam rejecta, donec illa de medio non tollatur, inanis remanet: dec. 584. numer. 14. Tom. 2. p. 441.

REPRESENTATIO.

Representationis effectus est, ut filius parris locum occupet: dec. 637. n. 2. T. 3. p. 26.

Representatio quum competit filio, eidem datur successio, quae patri competeret: *ibid.* numer. 3. p. 27.

Vid. Reciproca lineas ad hanc dec.

Representatio non juvat nepotes, quando filii in conditione positi non sunt distinctae personae a primo vocatis: decif. 704. numer. 9. Tom. 3. p. 153.

Representatio non se extendit ad transversales praesertim quando testator transivum de una ad aliam lineam non expresse: n. 10. *ibid.*

Representatio rationem supponit: decif. 744. numer. 16. & 777. numer. 25. T. 3. p. 225. & 286. Et ubi illa cessat, illa quoque cum illa corruit: d. dec. 777. n. 5. Tom. 3. *ibid.*

REPUDIATIO HEREDITATIS

Repudiatio hereditatis adire, fieri non potest in praedictum creditorum, ius quaesitum habentium: dec. 408. numer. 14. Tom. 2. p. 162.

Repudiatio hereditatis negari non potest, quia additionem praecedentem non probet: numer. 15. *ibid.*

Repudiando frater hereditatem sine mandato procurare, vel ratificatione aliorum fratrum, eis praedictare non valet: decif. 436. nu. 3. Tom. 2. p. 210.

Repudiatio hereditatis revocata censetur ex actibus, qui citra nomen heredis fieri non possent: dec. 683. n. 15. Tom. 3. p. 115.

Vid. Hereditas.

REPUGNANTIA.

Repugnancia manifesta debet omnino excludi: dec. 37. numer. 19. Tom. 1. p. 52.

REQUISITA IN GENERE.

Requisita necessaria pro immixtione reportanda favore heredis fideicommissarii sunt tres, videlicet fideicommissum, illius purificatio, & bonorum identitas: dec. 734. n. 6. T. 3. p. 204.
Vid. Immixtio in vim legis finalis.

Requisita *Legis Titia Sejo* inducuntur, quando institutis fuerunt alii in tota hereditate, substituti, ultimoque morienti alia facta extitit substitutio: dec. 1128. n. 16. T. 3. p. 89.

REQUISITA PAULI DE CASTRO.

Requisitum primum Pauli de castro est mori debitoris: dec. 1028. n. 7. T. 4. p. 303.

Requisitum tertium Pauli de castro est occasio prompta reinvestiendi pecunias: decif. 1043. numer. 13. Tom. 4. p. 334.

Vid. Pactum ad hanc dec.

RES IN GENERE.

Res danda ad alicujus contentamentum, ab illo recognoscenda videtur: dec. 158. numer. 2. Tom. 1. p. 247.

Res debitas qualescumque recipere praestat, quam super earum qualitate quotidianas lites experiri; numer. 3. *ibid.*

Res una, & eadem diverso jure censi non debet: dec. 1195. n. 2. Tom. 5. p. 249.

Rei libertas certa est, quum assignatio facta est verbis libertatem denotantibus: dec. 264. n. 6. Tom. 1. p. 429.

Res cum fideicommissi pecuniis quae sita, fideicommissaria non efficitur, nisi praecceptum testatoris de reinvestiendo praecedat, vel pro eo expresse acquiratur: dec. 288. numer. 3. Tom. 1. p. 459.

Rei praestat incumbere, quam actioni: decif. 296. numer. 15. Tom. 1. p. 470.

Res loco dotis subrogata ad virum spectat: decif. 200. numer. 15. Tom. 1. p. 476.

Res efficitur de dominio illius, cujus nomine emta fuit: dec. 342. n. 5. T. 2. p. 42.

Res sine alicujus culpa perperita, ejus damnum non cadit: dec. 491. n. 4. T. 2. p. 298.

Res longe villiori pretio semper venduntur, quam aestimantur: dec. 631. n. 8. T. 3. p. 15.

De Re sua quique disponere libere potest: decif. 656. n. 19. Tom. 3. p. 56.

Res inter alios acta tertium ad eam non vocatum non afficit: dec. 724. numer. 11. Tom. 3. p. 205. 886. numer. 23. Tom. 4. p. 29. 1098. numer. 6.

num.6. 1120. num.2. 1232. num.10. Tom 5.,
pag.8.65., & 331., & 1236. num.17., & 20.
Tom.6. p.144.

RES DOMESTICA.

In Rebus domesticis & familiaribus ex actu
vicinitate scientia deducitur: dec.558. n.6.
Tom.2. p.398.

Res exigui valoris in hereditate non reperta,
præsumuntur a fideicommitente, non a le-
gitimario disperse, si post conditum fidei-
commissum nonnullis supervixisset annos;
etiam si dictus testator eas descripsisset: de-
cif.761. num.19. Tom.3. p.260.

R E S C R I P T U M.

Rescriptum Signaturæ ad ultimum iudicatum
tantum directum ad antiqua non extenditur:
dec.1091. n.10. Tom.4. p.439.

Rescriptum sine præiudicio præservat iurisdic-
tionem iudici a quo; præsertim circa liqui-
dationem iudicati: decisio.1202. numer.1.
Tom.5. p.258.

RESERVATIONES APOSTOLICÆ.

Vid. *Juspatronatus* ad dec.125. & *Patro-
nus* ibid.

Necnon Vid. *Juspatronatus laicale*, &
Juspatronatus gratiosum.

Ut Reservacionem mensium excludant, aug-
menti dotis congruitas probanda est a patro-
nis non existentibus in continuata pacifica
quasi possessione præsentandi, etiam in mensi-
bus S. Sedi reservatis: decis.499. numer.6.
Tom.2. p.314.

Contrarium, quum sint in continua, & paci-
fica quasi possessione præsentandi, etiam in
mensibus S. Sedi reservatis; sed tunc con-
traria probatio spectat ad Apostolicum pro-
visum: num.7. ibid.

Præsertim, quando ex præsentationibus præ-
cedentibus convincitur; quum in eis facta est
mentio, quod juspatronatus est ex fundatio-
ne, vel donatione: n.8. ibid.
Et quum addit ultimus status contrarius: nu-
mer.9. ibid.

Quando agitur de collatione beneficiorum va-
catorum in mensibus reservatis in regulari-
bus Ecclesiis erectorum, regula subrogato-
rum non operatur per transitum ejusdem Ec-
clesiæ de regulari ad secularem, ad effectum
eam ab Apostolicis reservationibus præser-
vandi: dec.695. n.4. Tom.3. p.136.

Regularitas tantum Ecclesiæ arcet præser-
vationes favore S. Sedis in beneficiis manu-
libus: ibid. num.5. p.137.

Vid. *Beneficium ad d. dec.*

Quævis verba, scilicet *hac prima vice*, & si-
milia nunquam inducunt derogationem fac-
tam Apostolicis reservationibus; sed ex-
pressa verba effectivam derogationem se-
cumferentia requiruntur: num.11. ibid.

Reservationibus præpositura, uti vera dignitas,
subiacet: num.12. ibid.

Jus confirmandi dignitates, quod Papa Archie-
piscopo concessit, si ille illud idem capitulo
retrocesserit, vel alteri, semper subsistit
in mensibus tantum favore dicti Episcopi re-
servatis; numquam vero in illis S. Sedi af-
fictis: ibid. num.15. p.138.

A Reservacionis regula exclusio tacita eruitur
ex verbis testatoris, quando disposuit, ut
vacante beneficio, illico patronus a se in ra-
bulis vocatus debeat præsentare noviter in-
stitutum: dec.711. n.3. Tom.3. p.162.

Reservacionis regula cum mente fundatoris im-
plicat, si illa ferat, quod eveniente vaca-
tione, statim debeat patronus alterum præ-
sentare, illiusque recessum a regulis juris ca-
nonici præferat: ibid. n.4., & 6. p.163.

Reservaciones Apostolicæ non efficiunt benefi-
cia laicalia: dec.1135. n.8. T.5. p.103.

Reservatio S. Sedi non excludit per quodvis
pactum contrariam in erectione beneficii ap-
positum, quando de bonis ecclesiasticis est
erectum: dec.1220. n.8. Tom.5. p.298.

Vid. *Beneficium quoad reservationes
Apostolicas*.

RESERVATIONES IN BENEFICIIS.

In Reservacione patronatus verba -- *Possiteri*,
heredes, & *successores*, an intelligi debeant
de illis de familia remissive: dec.360. num.3.
Tom.2. p.70.

Reservacionem juris nominandi erectio cano-
nicatum Episcopo commissa privative ad
ipsum, aut cumulative cum patrono, a testa-
tore scripto non importat: dec.976. num.4.,
& 6. Tom.4. p.198.

RESERVATIO DOMINII.

Reservatio domini excludit hypothecam do-
talem super re a viro comparata etiam post
receptam dotem: dec.1188. n.16. T.5. p.213.

Reservatio domini impedit acquisitionem li-
beram rei emæ; num.17., & 18. ibid.

RESERVATIO JURII.

Reservatio iurium facta ad commodum unius,
nequit allegari a tertio; dec.25. n.3., & 4.
Tom.1. p.32.

Reservatio generalis in quibusvisque casibus
de stylo, & praxi opponi solet: decis.195.
num.3. Tom.1. p.307.

Reservatio generalis non prodest, quando a
tergo mandati creditor adnotavit exequi de-
bere pro minori summa; potissime quando
creditorem constat habuisse ab eodem debi-
tore aliquas summas: n.4., & 5. ibid.

Reservatio juris super aliis bonis fideicommissi
facta substitutis, accedentibus vitalitæ
venditioni aliquorum bonorum fideicommissi-
friorum, non operatur liberam eorumdem
venditionem, quando est ad alium effectum
interpretabilis: dec.242. n.20. T.1. p.391.

Reservatio facta ad cautionem præjudicare ne-
quit: ibid. n.21. p.392.

Reservatio alimentorum in donatione præse-
fert causam finalem: decisio.335. num.5.
Tom.2. p.31.

Reservatio iurium utrique parti consulit; dec.
449. num.9. Tom.2. p.231.

Reservatio iurium in transactione referenda est
ad ea, quæ sunt cum ipsa compatibilia: de-
cis.476. n.29. Tom.2. p.275.

Reservatio iurium in laudo favore futurorum
ab arbitris relicta, consequentiam de bonis
fideicommissariis divisionem non infringit;
dec.810. n.6., & 7. Tom.3. p.348.

Reservacionis natura est jus primum in suis
quali-

qualitatibus reservare: dec. 886. n. 24. T. 3. p. 29.
Reservatio iurium in iis, quæ a principali negocio sunt separabilia, solet fere a iudicibus concedi in sententia: decif. 912. numer. 5. Tom. 4. p. 77.

Reservatio iurium facta in transactione nunquam præsumitur extendibilis ad illud ius, cui iuris adverteretur dispositio: dec. 1190. num. 10. Tom. 5. p. 239.

Reservatio iurium in recepta, quatenus alia bona restituenda reperirentur, competit recipienti res hereditarias; nec a fonte, seu eas restituente potest impugnari, quando ille de ea sibi præcavisset; decif. 1367. num. 5. Tom. 6. p. 226.

Reservatio iurium generaliter contra quos de iure, & prout de iure concepta, dicitur proficua, & nemini noxia, & quæ in 6. & 7. ibid. Vid. *Præservatio*.

RESIDENTIA.

Residentia causativa, & non præcisa est, quum adiecta sit poena amissionis fructuum non intereissentibus: dec. 411. n. 10. T. 2. p. 167.

Residentia causativa non producit incomparabilitatem necessario exprimendam: numer. 11. ibid.

Residentiam non causativam, sed præcisam, concludunt verba fundationis beneficii; quod rector residentiam personalem habere debeat; dec. 446. n. 10. Tom. 2. p. 227. Et actus capitulares, & factum ipsius rectoris: num. 11. ibid.

Residentia causativa est non præcisa, quum ob inobedientiam est statuta poena amissionis fructuum: ibid. num. 14. p. 228.

Contrarium quia poena amissionis fructuum gradatim datur etiam in residentia præcisa, antequam ob non residentiam, ad privationem beneficii deveniatur: n. 15. ibid.

Vid. *Beneficium quoad residentiam*.

RESIGNANS.

Narrativa, quod *resignans* aliunde vivere possit, est falsa, si ille tantum habuerit patrimonium, quod vigore pacti reversionis, ad constituentem statim rediit, ac de ecclesiastico beneficio fuit provisorius: decif. 167. num. 2. Tom. 1. p. 259.

Resignans, quod non habeat aliunde vivere, cognoscitur si canonicatum, ne mendicare cogereetur, dimittere alias recusavit: ibid. num. 9. p. 260.

Et si fructus canonicatus usque ad obitum exegit num. 10. ibid.

Resignantis ius quum resignatio suum effectum habuit, illico cessat: decif. 351. numer. 6. Tom. 2. p. 54.

RESIGNATARIUS BENEFICII.

Resignatarius producens publicationem, tamquam meliorem produxisse censetur, & ideo si non sit integra, contra ipsum probat; decif. 167. num. 18. Tom. 1. p. 260.

Resignatarius ad se eximendum a vexationibus sibi super beneficio iam posseto, a colligante illarum, potest cum eo contra modo pacisci, certumque pretium persolvere: decif. 179. num. 4. Tom. 1. p. 278.

Distinguitur conclusionem procedere, quan-

do quis habet legitimum titulum, ac super beneficio ius perfecte acquisivit, postea lites molestiasque redimere, secus contra; n. 5. ibid. In Resignatario transeunt omnia iura canonici cui annexa, stante resignatione; decif. 193. num. 6. Tom. 1. p. 204.

Resignatario omnisso publicationis simpliciter auferitur jus quæsitum, non vero tollit præcedentem vacationem favore S. Sedis per resignationem inducitur; dec. 351. n. 4 T. 2. p. 54.

Vid. *Beneficium quoad resignationem*.

RESIGNATIO BENEFICIORUM.

Resignatio beneficii ex falsa narrativa est nulla; dec. 167. num. 1. Tom. 1. p. 259.

Resignationis gratia est nulla obrepente post obitum; disputatur quando sola Signatura sine data, resignantis mortem præcesserit; dec. 625. num. 34. Tom. 2. p. 506.

Limita tamen quum addit data anterior resignationis mortis tunc valida est, nec probationem in contrarium admittit; n. 35. ibid.

Resignatio, ut valida sit, non sufficit, quod exequatur scientiam habeat de tali facultate penes resignantem; dec. 796. num. 6. Tom. 3. p. 327.

Amplia, ut in num. 7. ibid.

In Resignatione vicariæ consensus ab abbate monasterii præstitus est idem, ac si ipse nominasset, novamque dignitatem exisset; dec. 1005. num. 18. Tom. 4. p. 250.

Resignationis publicatio a proviso omnia non inhebet gratiam, quando facta fuisset a resignante, juxta constitutionem Gregorianam, quæ ad eam faciendam admittit utrumque; dec. 1056. n. 3. Tom. 4. p. 361.

Amplia, ut talis probatio & si non confiteretur apud capitulum, quando confititur penes alios, satis est: n. 4. ibid.

Subamplia, ut sola possibilitas satis sit, ne publicationis defectu concludenter dici valeat probatus: ibid. n. 6. p. 362.

Resignationis publicationis defectus, si ab impetrante, vel quovis alio allegaretur, isti inest onus hanc negativam probandi; maxime quando agitur de literis jam a decennio, & ultra executioni demandatis; n. 6. ibid.

Resignationis publicatio quum sit pars executionis literarum post decennium servata præsumitur: n. 7. ibid.

Ad Resignationem publicandam restitutio concessa intra terminum a constitutione Gregoriana præfixum, quocumque remoto obitaculo, suffragatur per inde ac si intra d. terminum facta fuisset: num. 8. ibid.

Exceptio de non publicatione prædicta non admittitur post obtentam dictam restitutionem ad publicandum, secus si hoc intermedio tempore tertius de hoc defectu in actis opposuisset: n. 9. ibid.

In Resignationis, aut permutationis casu beneficium libere conferre non potest collator; dec. 1060. n. 23. Tom. 4. p. 371.

Vid. *Beneficia quoad resignationem*.

RESIGNATIO LOCORUM

MONTIUM.

Resignatio locorum montium facta cum vinculo fideicommissi in patentibus apposto non-

K k k 2 est

est reſcribibilis præter quam ad merum jus temporale hæredis gravati reſignantis: dec. 212. num. 6. Tom. 1. p. 332.
Vid. Loca montium quoad reſignationem.

RES INTEGRA.

Res integra non eſt, quum deventum ſit ex uno titulo ab ſubſtallationem, & deliberationem bonorum: dec. 244. n. 7. T. 2. p. 45.

RES JUDICATA.

Res judicata inefficax redditur ex contraria partis confeſſione; dec. 11. n. 11. T. 1. p. 15.

Rem judicatam ſuper ſtatu inter auctores latam, impugnare non poſſunt ab eis cauſam habentes: dec. 26. n. 8. Tom. 1. p. 34.

Res judicata promanat ex omiſſa intra decennium appellatione: dec. 40. num. 1. Tom. 1. pag. 57. 423. num. 1. 461. num. 1. 595. num. 1. Tom. 2. pag. 147. 246. & 457. 894. nu. 1. T. 4. pag. 42. 1257. num. 1. Tom. 5. p. 393.

Res judicata tranſactioni æquiparatur: decif. 46. num. 3. Tom. 1. p. 71.

Res judicata per viam læſionis, vel reſciſſionis impugnari nequit, niſi prius omnia ejus vigore recepta reſtituantur: n. 4, & 5. ibid.

Res judicata inducitur per tres conformes validas & juſtas ſententias; dec. 73. num. 1. T. 1. pag. 106. 465. num. 1. Tom. 2. pag. 252. 633. num. 1. Tom. 3. p. 114.

Nec tunc eſt locus reſtitutioni in integrum: dec. 73. n. 2. Tom. 1. p. 107.

Res judicata, & quod ſumma maturitate fuiſſet factum, incidenter revocari non debet: decif. 96. n. 12. Tom. 1. p. 149.

Res judicata oritur quum appellationem proſequuta non fuit pars, & non tranſportavit acta intra biennium, immo ſuper venit commiſſio exequutorialis: dec. 97. num. 1. Tom. 1. pag. 150. 361. num. 1. Tom. 2. pag. 71. 724. num. 1. Tom. 3. pag. 184. 899. num. 1. 1031. num. 1. 1041. num. 1. Tom. 4. pag. 53. 309. & 381. 1112. num. 1. Tom. 5. pag. 45. 1291. n. 1. Tom. 6. p. 50.

Rei judicæ vim habet acceptatio; dec. 100. num. 2. Tom. 1. p. 155.

Res judicata non adeſt, quoties acta tranſportata fuerunt intra terminum prorogatum: dec. 109. num. 1. Tom. 1. p. 164.

Prorogatio termini obſentia poſt lapſum fatalium non poteſt infringere rem judicatam ex eorum lapſu exortam: ibid. n. 2. p. 165.

Res judicata ex ſtatu de duabus conſtituitur, quoties dux ſententiæ ſunt validæ, & juſtæ: dec. 111. num. 2. Tom. 1. p. 168.

Res judicata oritur, ex quo cauſa remanſit deſerta: dec. 123. n. 2. Tom. 1. p. 190.

Pro Re judicæ præfixio termini ad tranſportandum acta non requiritur: n. 3. ibid. Sed tantum, ut valeat exequutioni deman- dari: num. 4. ibid.

Res judicata non excluditur a tranſportatione actorum poſt legitima tempora: n. 6. ibid.

Rei judicæ juſtitia cognita, judex procedit ad taxationem, & moderationem expenſarum: n. 7. ibid.

Res judicata reſultat, ſi a die appellationis intra biennium appellans cauſam proſequutus

non fuit: dec. 148. num. 1. Tom. 1. p. 236.
 Res judicata oritur ex duabus conformibus in civitate Bononiæ inter cives, & incolæ: dec. 155. num. 1. Tom. 1. p. 244.

Amplia, & li late non ſint duo ſententiæ ſucceſſive, ſed i neapolæ; n. 2. ibid.

Res judicata naſcitur ex non tranſportatione actorum intra legitima tempora: dec. 163. num. 1. Tom. 1. pag. 253. 677. n. 1. T. 3. p. 101.

Res judicata non attenditur, quum Signatura committit cauſam cum clauſula *ex integro*: dec. 170. n. 11. Tom. 1. p. 266.

Rem judicatam duo ſententiæ Bononiæ inducunt: dec. 172. num. 1. Tom. 1. p. 269.

Res judicata oritur appellatione intra legitima tempora non interpolata; dec. 178. num. 1. Tom. 1. p. 276.

Res judicata item oritur ex non tranſportatione actorum intra biennium, ac non petita prorogatione fatalium, quando ſententia valida eſt, & juſta; dec. 193. n. 1., & dec. 207. num. 1. Tom. 1. p. 304. & 323.

Res judicata ex tribus ſententiis de jure conſtituitur; dec. 193. n. 1. T. 1. p. 313.

Res judicata item oritur ex negligentia in proſequendo appellationem intra biennium; num. 2. ibid.

In Rem judicatam etiam unica ſententia biennio elapſo, abſque proſequutione appellationis tranſiit: idid. num. 3., & dec. 952. n. 1. Tom. 4. p. 113.

Fortius, ſi ſententiæ validitas, juſtitiaque concurrat; num. 4. ibid.

Rem judicatam impugnans non cenſetur velle illam in parte approbare, decif. 268. num. 5. Tom. 1. p. 434.

Res judicata ſuper donationis reſolutione non infringitur per turbidam exceptionem adimplenti in donatione promiſſi: dec. 335. num. 10. Tom. 2. p. 32.

Rem judicatam contra ſe habens, eidem amplius contradicere nequit; dec. 353. num. 2. Tom. 2. p. 56.

Res judicata per indirectum deſtrui nequit, ſed eſt ſervanda, nec non facit probationem probam: dec. 355. n. 1., & 10. T. 2. p. 59.

Res judicata non admittit temperamentum: ibid. num. 9. p. 60.

Rei judicæ juſtitia in dubium non revocatur, niſi acta ſint integre tranſportata: dec. 356. num. 14. Tom. 2. p. 61.

Res judicata oritur ex non præſentata commiſſione intra annum, quum nulla ſuit obſentia prorogatio; dec. 380. n. 1. Tom. 2. p. 112. Et maxime validitate, & ſententiæ juſtitia concurrentibus; n. 2. ibid.

Res judicata naſcitur, quum in terno primi fatalis commiſſio non fuit incapſata, & intra biennium acta non fuerunt tranſportata: decif. 392. num. 1. Tom. 2. p. 129.

Res judicata in dubium non revocatur; dec. 434. num. 1. Tom. 2. p. 206.

Res judicata oritur poſt lapſum fatalium: decif. 442. num. 2. Tom. 2. p. 216.

Res judicata per viam ſimplicis exceptionis adducta, abſque neceſſitate indagandi ſuper ejus viribus, adori os claudit: decif. 467. nu.

- numer. 2. Tom. 2. p. 256.
 Res iudicata post tres sententias cum legitimo contradicatore emanatas ligat omnes, etiam si ex propria persona venientes; n. 3. ibid.
 Amplia, quoniam ipse successor existentiam, crediti per rejudicatum canonizati agnovit, & falsus est; num. 4. ibid.
 Et quum rem iudicatum confirmavit, mediante transactione, & solutione partis debiti; num. 5. ibid.
 Res iudicata, quæ in alia causa prodit, utpote in causa diverso, est inalegabilis; dec. 476, num. 1. Tom. 2. p. 273.
 Res iudicata pro veritate habetur, maxime si a Signatura fuerit approbata, summe effectum sortita; decif. 480, numer. 11, & 12, Tom. 2. p. 280.
 In Rem iudicatum mandatum pertransit, quum post integrum annum ab interposita appellatione, & Signaturæ rescripto, causa appellationis commissa non fuerit; dec. 518, num. 1, Tom. 2. p. 328.
 Res iudicata super exhibitione supponit penes reum exillere libros, quos exhiberi petitur; dec. 528, num. 13, Tom. 2. p. 355.
 Res iudicata facit de albo nigrum; n. 14. ibid.
 Res iudicata sine commissione restitutionis in integrum impugnari nequit; dec. 543, num. 2, Tom. 2. p. 381.
 Post & contra rem iudicatum actus gesti, nulli sunt & attentari; nec in istis ius, aut possessio, aut immemorabilis fundari potest; dec. 582, num. 7, & seq. Tom. 2. p. 437.
 Res iudicata facit rem claram, & manifestam; dec. 584, num. 17, Tom. 2. pag. 441. 1044, numer. 24, Tom. 4. pag. 338, & 1288, num. 3, Tom. 6. p. 444.
 Res iudicata super exhibitione, nil commune habet cum nova prætenione respiciente qualitatem, & quantitatem librorum exhibendorum, quæ ejus executionem respicit; dec. 591, num. 15, Tom. 2. p. 451.
 Rei iudicatæ exceptio incongrua est, quod ad eam pro quibus eam prætendens obtinuit, dubia in Rota disputari; num. 16. ibid.
 Res iudicata resultat ex validitate, & iustitia sententiarum; dec. 597, n. 1. Tom. 2. p. 461.
 Res iudicata de plano intrat, quum intra biennium acta non sunt transportata, licet intra primum fatale aliquid actum sit; decif. 626, num. 1. Tom. 2. p. 507.
 Rebus iudicatis vis adimi nequit; dec. 638, n. 3, Tom. 3. p. 29.
 Et veritatem præferunt; n. 9. ibid.
 Præsertim, si de iniustitia redargui nequeant; num. 10. ibid.
 Res iudicata incidenter revocari nequit; dec. 659, num. 8, Tom. 3. p. 62.
 Potissimum, quum adit Signaturæ rescriptum; num. 9. ibid.
 Res iudicata oritur, quum appellationis causa intra legitima tempora prosequuta non fuerit; dec. 664, num. 1, 683, num. 2, & 780, num. 1, Tom. 3. p. 71, 114, & 293.
 Disputari non potest, non obtenta restitutione in integrum, super his, quæ a re iudicata, decifionibus, propriisque confessionibus sunt terminata; dec. 678, n. 3, T. 3. p. 103.
 Res iudicata non solum resultat ex iis, quæ principaliter continentur in sententia, verum, etiam ex mandato successive obtento, quod vim habet sententiæ, & rei iudicatæ; numer. 4. ibid.
 Res iudicata orta ex non prosecutione appellationis ad iudicem a quo, causam remittit; dec. 699, num. 2, Tom. 3. p. 142.
 In Rem iudicatum pertransit iudicatum, si fuerit acceptatum, & statum facit; decif. 771, num. 9, Tom. 3. p. 175.
 Res iudicata iniusta, & culpa veterorum officialium superventa, modernos non facit, sed primorum bona tantum; dec. 780, n. 2, Tom. 3. p. 295.
 Res iudicata iniusta, & emanata citatis antiquis administrationibus universitatis, modernos non afficit, & remanet in puris terminis rei inter alios peracta; n. 24. ibid.
 Rei iudicatæ effectus impediti nequit, nisi corrumpat ejus fundamentum per aliam rem iudicatam contrarium; decif. 800, numer. 2, Tom. 3. p. 334.
 In Rem iudicatum sententia transit, & si appellatum fuerit intra decennium, quando intra annum commissio non fuit præsentata, & ad dicendum contra illam non fuit citatum; dec. 803, n. 1, Tom. 3. p. 336.
 Res iudicata super pertinentia Ecclesiæ, circa probationem domini statum facit; dec. 807, num. 3, Tom. 3. p. 340.
 Res iudicata oritur ex non prosecutione appellationis, sique sit iusta, restitutionem in integrum excludit; decifion. 839, numer. 1, Tom. 3. p. 405.
 Res iudicata dicitur clara, si sententia fuisset acceptata, & executionem habuisset; decif. 841, n. 1, Tom. 3. p. 409.
 Res iudicata in locis statuto urbis subjectis a duabus conformibus efformatur; decif. 850, num. 1, Tom. 3. p. 426.
 Res iudicata cum legitimo contradicatore in statu præciso emanata statum facit; dec. 857, num. 14, Tom. 3. p. 445.
 Res iudicata omnem pro se juris habet assistentiam, & de nigro album constituit; decif. 901, num. 14, & 1051, num. 36, & 1086, num. 4, Tom. 4. p. 56, 354, & 428.
 Res iudicata dat finem litibus, ne de eis amplius queratur; dec. 939, n. 7, T. 4. p. 126.
 Res iudicata operatur, ut qui eam passus est, nil petere possit, donec restitutionem in integrum non obtineat; dec. 994, num. 9, & 1013, num. 6, Tom. 4. p. 227 & 272.
 Res iudicata litis finitæ exceptionem parit, & executionem exposcit; decif. 1011, num. 9, Tom. 4. p. 269.
 Res iudicata oritur ex quatuor sententiis validis, & iustis; dec. 1018, n. 1, T. 4. p. 285.
 Res iudicata parit exceptionem litis finitæ; decif. 1023, num. 6, Tom. 4. pag. 196. 1177, n. 4, 1194, num. 1, 1197, num. 1, 1208, num. 1, 1229, num. 1, & 2; 1232, n. 7, 1233, n. 1, & 1262, num. 1, Tom. 5. pag. 196. 247. 252. 269. 321. 331. 332, & 401.
 Res iudicata intrat in taxatione expensarum, si eam

- si eam passus non appelleret: dec. 1032. nu. 1. Tom. 4. p. 310.
- Res judicata ratione injustitiæ semper exci-
ditur: dec. 1039. n. 2. Tom. 4. p. 329.
- Res judicata oritur ex numero sententiarum,
& appellationis desertione: dec. 1051. n. 38.
Tom. 4. p. 354.
- Res judicata in dubio semper habet locum, &
pro ea standum est: dec. 1063. numer. 39.
Tom. 4. p. 382.
- Res judicata paratam habet executionem: de-
cision. 1064. numer. 2., & 1091. numer. 3.
Tom. 4. d. p. 382. & 439.
- Res judicata favore vicarii super exactione,
emolumentorum parochialium omnem ei
prebet validam actionem pro eisdem agendi:
dec. 1086. n. 3. & 5. Tom. 4. p. 425.
- Res judicata contraria destruit quidquid per
antea inter partes sequutum fuisset, donec
restitutionem in integrum non referatur:
num. 6. ibid.
- Res judicata quancumque validam actionem
eam alleganti tribuit: dec. 1091. n. 2. T. 4. p. 439.
- Res judicata oritur quando appellans infra an-
num non citavit ad dicendum *contra commissi-*
onem, & infra biennium acta non transpor-
tavit: dec. 1109. n. 1. Tom. 5. p. 35.
- Amplia, quando acta transportantur virtu-
te rescripti Signaturæ de *præfixione termini*
pro moderatione inhibitionis: n. 2. ibid.
- Res judicata validissimum præbet titulum, &
impugnari nequit, nisi prius restituito in in-
tegrum reportetur: dec. 1110. n. 6. T. 5. p. 38.
- Res judicata non infirmatur per hoc, quod
eam passus diceret, se non fuisse defensum,
donec restitutionem in integrum rem repor-
taret: dec. 1119. n. 24. Tom. 5. p. 64.
- Res judicata oritur ex lapsu fatalium, & ob
non prosequutam appellationem: dec. 1126.
num. 1. Tom. 5. p. 80.
- Res judicata oritur ex tribus conformibus: de-
cis. 1128. num. 1. Tom. 5. p. 87.
- Res judicata facit statum, maxime si fuisset
ex post approbata: decision. 1129. num. 1.
Tom. 5. p. 91.
- Res judicata oritur ex una sententia, quando
causa commissæ fuit cum clausula, *appella-*
tione remota: decision. 1159. num. 3., & 4.
Tom. 5. p. 158.
- Res judicata facit rem claram: n. 7. idid.
- Rem judicatam, sententia lata in causa commis-
sa cum clausula *appellatione remota* ex se
parit: dec. 1160. n. 1. Tom. 5. p. 159.
- Res judicata oritur ex non transportatione,
actorum, & Rota tunc solet suam moderari
inhibitionem: dec. 1165. n. 1. T. 5. p. 166.
- Res judicata emanata cum legitimo contradi-
ctore statum facit, etiam quoad successores,
& non citatos: dec. 1195. n. 1. T. 5. p. 249.
- Res judicata donec per tres conformes non re-
vocetur, silentium imponit: dec. 1202. n. 5.
Tom. 5. p. 259.
- Rei judicate effectus non retardatur per ex-
ceptionem jurium ab eam passio oppositam,
quæ iste foveret contra tertium, contra-
quem eadem teneatur jura experiri, non-
vero contra rei judicatæ relocatorum: dec. 1232.
num. 12. Tom. 5. p. 332.
- Res judicata a tribus oritur conformibus, &
restitutionem in integrum non patitur, nisi
de eorum injustitia doceatur: dec. 1275. n. 1.
Tom. 6. p. 18.
- Res judicata intrat, quando succumbens intra
annum commissionem incappare neglexit:
dec. 1287. num. 1. Tom. 6. p. 41.
- Res judicata dationem in solutum annullans,
non infringitur per hoc, quod declaratur
fructus non deberi a die alienationis, sed mo-
tæ litis, quando possessori bona fides affuit:
dec. 1312. n. 12. Tom. 6. p. 115.
- Res judicata oritur etiam ex sententia iusta,
ob neglectam appellationem in judicatum
transacta: dec. 1333. n. 2. Tom. 6. p. 163.
- Res judicata ut constituitur, non attenditur,
quid in primis, aut intermediis sententiis,
etiam si plus numero fuerint, judicatum ap-
pareat, sed quid in altera, a qua non fuisset
provocatum: dec. 1390. n. 3. T. 6. p. 287.
- Res judicata orta super pertinentia decima-
rum in genere, operatur, ut solum circa
majorem, vel minorem quantitatem illa
contenti possit: ibid. n. 6. p. 288.

R E S O L U T I O.

- Resolutio causæ super attentatis non retarda-
tur, etiam si eisdem pars renunciavit; quin
renunciatio nullius ponderis est: dec. 325.
num. 4. Tom. 2. p. 20.
- Resolutio facta ad unicum, & transitorium ef-
fectum, nil constituit, præcipue si caruit
effectu: dec. 357. n. 7. Tom. 2. p. 63.
- Pro Resolutione causæ diversæ, non deman-
dari debet propositio alterius: dec. 59c. n. 11.
Tom. 2. p. 457.
- Resolutio Rotalis semper est supponenda,
si concessa fuerit nova audientia, donec pro
recessu inleatur: dec. 649. n. 4., & 650. n. 4.
Tom. 3. p. 47.
- Resolutiones sacrarum congregationum sine
subscriptione, & sigillo probantur: dec. 745. n. 12.
Tom. 3. p. 227.
- Resolutiones tribunalium inter legitimos con-
tradictores emanatæ, tamquam per speciem
rejudicatæ etiam non citatos afficiunt: dec.
951. num. 12. Tom. 4. p. 152.
- Amplia, quando illi, qui fuisset citatus, con-
tra comunem debitorem illæsa actio remane-
ret, sique debitoris conditio melior effecta
fuisset: num. 13. ibid.
- Resolutiones Rotalæ quando veniant a debi-
tore præsupponendæ: dec. 1082. numer. 8.
Tom. 4. p. 419.
- Resolutio linguæ gratiæ Apostolicæ adversari-
va non consideratur: dec. 1084. n. 9. T. 4. p. 424.
- Resolutiones sacrarum congregationum a Ro-
ta venerabiliter acceptantur & attenduntur:
dec. 1091. num. 6. Tom. 4. pag. 439. & 1298.
num. 9. Tom. 6. p. 70.
- Dicuntur oracula vivæ vocis Pontificiæ:
num. 7. ibid.

Vid. *Contractus quoad dissolutionem*.

- Resolutiones congregationum per Apostolicum
breve approbatæ vim legis habent: dec. 1229.
n. 23. Tom. 5. p. 323.

R E S P U B L I C A.

- Reipublicæ expedit, jurisdictionem potius exer-
ceri

certi per unum, quam distrabi in plures: decif. 111. num. 3. Tom. 1. p. 170.
Reipublice corpus unum est, & unius animo regendum: num. 37. ibid.

RESTITUTIO IN GENERE.

Restitutio animalium, licet non probetur integre facta ab herede eum salvat, quia cetera presumuntur naturaliter mortua: dec. 97. num. 12. Tom. 1. p. 88.

Restitutio dotis ad formam statutorum certi loci promissa simpliciter, designat tempus, & modum circa quod tale statutum disponit, non autem importat, ut in eodem loco statuti veniat faciendarum decifion. 146. numer. 13. Tom. 1. p. 234.

Limita, si doctis restitutio, non simpliciter ad formam statuti certi loci, sed in eodem loco ejus solutio specialiter designata fuit: num. 14. ibid.

Restitutio fructuum a die motae litis convenit solum favore immisissimae vim domingii: decif. 177. num. 12. Tom. 1. p. 275.

Restituere haeres gravatus tenetur vocatis animalia existentia tempore obitus fideicommissantis: dec. 270. n. 1. & 3. T. 1. p. 437.

Vid. *Haeres ad dec. 483.* necnon Vid. *Misissimae*.

Restitucionem non concludunt testes deponentes de existentia librorum penes eum, qui eosdem repetit, nisi identitatem probent: dec. 573. n. 13. Tom. 2. p. 425.

Vid. *Animalia*.

RESTITUTIO IN INTEGRUM IN GENERE.

Restituzioni in integrum iniustitia aperit viam: dec. 40. na. T. 1. p. 57., 511. n. 1. T. 2. p. 329., 802. na. T. 3. p. 336., 959. n. 1. T. 4. p. 167., 1231. n. 1. T. 5. p. 327. & 1342. n. 1. T. 6. p. 176.

Restitutio in integrum non conceditur adversus validam, & iustam sententiam: dec. 109. n. 5. T. 1. p. 165., 472. na., 476. n. 1., 487. n. 2. 588. n. 2., 615. n. 1. T. 2. p. 265., 277. 290. 445. 488., 734. na. T. 3. p. 204., 1112. num. 2., 1165. n. 2., 1223. num. 1., 1257. num. 1. Tomo 5. p. 45. 166. 305. & 393.

Restitutio in integrum sine laesione non conceditur: dec. 132. n. 2., 212. num. 2., 260. num. 1. Tom. 1. p. 202. 332., & 422., 361. num. 2. 461. n. 2., 486. n. 2. Tom. 2. p. 71. 246. 289., 634. n. 2., 664. n. 2., 667. n. 2., 673. n. 4., 861. n. 1. T. 3. p. 20. 71. 77. 101. 430., 912. num. 1., 923. n. 1., 1011. n. 6., 1089. num. 1. Tom. 4. p. 77. 95. 263. 413., 1126. n. 2., 1224. n. 1., 1248. n. 1. T. 5. p. 80. 307. 371., 1291. n. 2., 1287. num. 2. Tom. 6. p. 50. & 41.

Restituzioni in integrum iustitia sententiae viam claudit: dec. 143. n. 2. T. 1. p. 227., 597. n. 2. T. 2. p. 461., 1063. n. 40. T. 4. p. 382.

Restitutio in integrum non datur stantibus validitate, & iustitia rei iudicatae: decif. 196. n. 1. T. 1. p. 308., 1041. n. 2. T. 4. p. 331.

Restituzioni in integrum remedio non est locus, cessante iniustitia sententiarum in rem iudicatam prolapsarum: dec. 215. n. 3., 295. n. 1. T. 1. p. 338. 468., 356. n. 1., & 403. num. 2. Tom. 2. p. 61. & 147.

Restitutio in integrum ut obtineatur, quid re-

quiratur: dec. 474. n. 6. T. 2.

Laesio mandati cessat, concurrentibus eiusdem validitate, & iustitia, & inde locum non habet *restitutio in integrum*: dec. 518. n. 2. Tom. 2. p. 339.

Restitutio in integrum non datur, nisi praecedens iudicatum sit laesum: dec. 612. n. 2., & 626. n. 3. T. 2. p. 485. & 507., & 1206. n. 1. Tom. 5. p. 265.

Restitutio in integrum contra sententias rem iudicatam constituentes non datur, nisi quatenus de iniustitia redargui valeant: dec. 655. n. 1. Tom. 3. p. 53.

Restitutio in integrum datur adversus non adimpletam conditionem intra tempus a renunciantie praefixum: dec. 657. n. 11. T. 3. p. 59.

Declaratio hoc remedium non esse apertum impediendi exercitium iurium ob inadimplementum superventorum, nisi post obtentam restitutionem in integrum: n. 12. ibid.

Maxime, quum res non sit amplius integra: n. 13. ibid.

Restitutio in integrum conceditur merito ad reparandum gravamen sententiae iniustae, & invalidae: dec. 662. n. 1. T. 3. p. 67.

Restitutio in integrum conceditur tantum, quando ex sententiarum iniustitia pars legitime dec. 672. n. 3., & 703. n. 1. T. 3. p. 88. 151.

Restitutio in integrum semper datur adversus rem iudicatam iniustam, etiam si fuerit liti cessum: dec. 712. n. 1. T. 3. p. 165.

Restitutio in integrum numquam conceditur, praesertim si pro secunda vice postuletur, nisi de sententiarum iniustitia conclusivissime constet, & si nihil novi deducatur: dec. 799. n. 1., & 2. T. 3. p. 332. & seq.

Restitutio in integrum ut concedatur, novorum iurium numquam deductorum exhibitio requiritur, & quae exhibi non poterunt, ac quaecumque careant suspitione: ibidem, num. 3. p. 333.

Amplia, ut ita relevantia esse debeant, quod si fuissent adducta, per ea causa victoria stetit: n. 4. ibid.

Restitucionem in integrum petens non suffragatur ex literis remissorialibus jamdiu obtentis pro parandis probationibus, quando eisdem ex propria culpa uti noluit: n. 5. ibid.

Amplia, si istae futurae non fuissent ad inventum proficue: n. 6. ibid.

Restitutio in integrum ut concedatur, sententiarum palpabilis debet esse iniustitia: decif. 809. n. 2. Tom. 3. p. 346.

Restitutio in integrum si pro secunda vice postuletur, numquam conceditur, nisi perstringentes afferantur probationes, quae iudicatorum iniustitiam concludant: dec. 830. n. 1. Tom. 3. p. 389.

Restitutio in integrum numquam datur a sententia valida, & iusta: praesertim, si commissio signata fuisset cum clausula -- *appellatione remota*: dec. 931. n. 1. T. 4. p. 113.

Restitutio in integrum cum clausula -- *sine praedictio rei iudicatae*, mandati executionem non retardat: iura tamen ad pristinum statum remittit: dec. 942. n. 3. T. 4. p. 131.

Restitutio in integrum doctio de laesione, semper

- per datur: dec. 944. nu. 2., & 956. nu. 1., & 1051. n. 39. T. 4. p. 134. 160. 354.
- Restitutio in integrum** reportata a una parte ex colligantibus, communis non fit alteri, ad effectum ut ista confirmationem, vel infirmationem sententia sub altero diverso dubio cadentem petere possit; dec. 1012. nu. 7. Tom. 4. p. 269.
- Restitutio in integrum** datur adversus deliberationem nullam; dec. 1039. n. 1. T. 4. p. 329.
- Restitutio in integrum** adversus istum, eo fortius lapsu temporis non obstante conceditur, si intermedio tempore mors illius sequatur, qui de ea jus excipiendi habuisset; ibidem. n. 10. p. 330.
- Restitutio in integrum** datur adversus adiudicationem nullam ex capite excessus, vel lationis; dec. 1040. n. 1. T. 4. d. p. 330., & 1148 n. 1. Tom. 5. p. 137.
- Restitutio concessa** ad publicandam resignationem intra terminum a Gregoriana Constitutione praefixum, quocumque remoto obstaculo, perinde ac si fuisset intra dictum terminum facta suffragatur; dec. 1056. n. 8. & 9. Tom. 4. p. 362.
- Restitutio in integrum** ab utraque parte obtenta fit utrique parti communis; dec. 1066. n. 9. Tom. 4. p. 386.
- Restitutio restitutionis in integrum** non datur: dec. 1108. n. 10. T. 5. p. 33.
- Restitutio in integrum** sine lesione non datur, istaque a validitate, & iustitia sententiae excluditur; dec. 1109. n. 3. T. 5. p. 35.
- Restitutio in integrum** datur adversus prescriptionem favore huius extranei; dec. 1148. n. 3. Tom. 5. p. 139.
- Restitutio in integrum** semel denegata, amplius peti non potest; dec. 1159. n. 1. T. 5. p. 158.
- Amplia*, si res iudicata sit ex duabus conformibus in vim specialis commissionis manu Sanctissimi signata: cum clausula *appellatione remota*; n. 2. ibid.
- Restitutio in integrum** non conceditur adversus sententiam in iudicatum transactam, in qua latio, & iniustitia non reperiantur; dec. 1161. n. 1. Tom. 5. p. 160.
- Restitutio in integrum** datur adversus sententiam in iudicatum transactam, in qua adsit latio; dec. 1163. n. 1. Tom. 5. p. 162.
- Restitutio in integrum** semper datur adversus mandatum iniustum, & lesivum; dec. 1243. n. 1. Tom. 5. p. 357.
- Restitutio in integrum** econtra non datur adversus rem iudicatum iustam, & acceptatam; dec. 1372. n. 1. Tom. 6. p. 191.
- RESTITUTIO IN INTEGRUM ADVERSUS INCONSULTO ADITAM HÆREDITATEM ET INVENTARIUM NULLUM.**
- Restitutio in integrum** prædicta sub erroneo supposito obtenta in iudicatum non transit; dec. 74. n. 5. Tom. 2. p. 270.
- Qualitas hæreditaria* non impedit, quin factum Auctoris possit ex proprio iure impugnari ab eo, qui *restitutionem in integrum obtinuit adversus inconsultum aditam hæreditatem*; dec. 668. n. 13. Tom. 3. p. 80.
- Restitutio in integrum** eandem obtineat res modici valoris subinde descriptas compensat cum fructibus sibi in magna summa debitis; n. 14. ibid.
- Restitutio in integrum** præfatam obtineat cum onere conficiendi inventarium, si illud non conferat; eadem non iuvatur; dec. 682. num. 8. Tom. 3. p. 114.
- Restitutio in integrum**, & inventarium non profunt, nisi sit reddita ratio bonorum hæreditariorum; n. 10. ibid.
- Restitutio in integrum** adversus inventarium nullum reportata non est operativa extra ditionem concedentis; dec. 728. n. 3. T. 2. p. 192.
- Talis concessio personalis favore hæredis indulget extra suum domicilium non progreditur; ibid. n. 3. p. 193.
- Restitutio in integrum** concessa ob non confectum inventarium tempore præfixo, creditoribus præiudicat; n. 7. ibid.
- Restitutio eadem** post longum tempus, & nisi latio minoris probeatur non datur; ibid. n. 25. & 27. p. 194.
- Restitutio in integrum** pro confusione novi inventarii non datur, quando primum fuisset dolosum, & mutilatum; dec. 836. nu. 1. Tom. 3. p. 399.
- Restitutio in integrum** datur iis, qui fraudandianimum non habuere, & inconsulto hæreditatem adire non dubitarunt; n. 2. ibid.
- Amplia*, ut a fortiori concedatur, si de lesione non constat; n. 3. *Vide* n. 4. ibid.
- Restitutio in integrum** post quadriennium non conceditur ad effectum conficiendi inventarium; ibid. n. 6. p. 400.
- Amplia*, si heres longo temporis spacio possidere continuasset, usque quo a creditoribus pulsatus non fuisset; n. 7. ibid.
- Restitutio in integrum** datur pupillo ob male confectum inventarium a tutore; dec. 851. n. 35. Tom. 3. p. 433.
- Restitutio in integrum** nunquam conceditur adversus inconsultum aditam hæreditatem, vel male confectum inventarium, nisi prius hæres rigorose, & concludenter edoceret dolo, & latione ex hac causa a se subeundam; dec. 1016. n. 1. Tom. 4. p. 278.
- Vid. Latio ex additione hereditatis inconsulto facta ad d. dec.*
- Ad Restitutionem in integrum** adversus inventarium defectuosum obtinendam ignorantia, æris alieni allegata, non attenditur, nisi constet ex istius omissione mulieres fuisse lasas; ibid. n. 25. p. 281.
- Restitutio in integrum** prædicta non conceditur, nisi prius hæres se debitorem descripsisset; de summis ex fructibus hæreditatis exactis a die obitus testatoris; n. 28. ibid.
- Amplia*, ut neque iuvetur a bona fide, ut tales fructus suos facere potuisse dicatur, quia ex restitutione in integrum, titulus hæreditarius, quo exacti fuissent, ad non titulum redigitur; n. 29. ibid.
- Subamplia*, quando peteretur, postquam Signatura actoris creditum cum clausula S. P. canonizasset; pro cuius exequutione retardan-

- danda talis deduceretur exceptio : n.30. ib.
 Item, si eam petens, se pro hærede, bona hæreditaria distrahendo, gessisset : n.31. ibid.
 Adde, si eam post lapsum quadraginta annorum postulatset : n.32. ibid.
- Ad Restitutionem in integrum prædictam reportandam hæres debet eam petere intra quatriennium a die completæ minoris ætatis, aliis eo elapso, tali jure spoliatur :** n.23. ib.
 Amplia, ut neque ex ignorantia excusetur, quum sit juris, & non facti : n.34. ibid.
- Restitutio in integrum datur minoribus ob male confectum ab eorum majoribus inventarium, data possibilitate de meliori facili ter conficiendo :** dec.1034. n.1. T.4. p.314.
 Competit filio ex capite læsionis, qui non obstante, quod persolvisset totam integram summam pro dimissione æris alieni a patre contracti, adhuc ex urgentia creditorum carcerationis periculo subiaceret : n.2. ibid.
 Vid. *Læso*.
- Restitutio in integrum prædicta concedenda, est minori læso, etiam si restituere deberet fructus bonorum hereditarium perceptorum, quando id respiceret redditionem rationis exposit in illius sequelam faciendam :** ibid. n.6. p.315.
- Restitutio eadem ut concedatur necesse non est solemne inventarium, sed sufficit, quod de statu hæreditario quomodocumque constet, etiam per simplicem descriptionem :** ibid. n.27. p.317.
- Competit minori, etiam si de ea tutrix fuisset negligens, postquam illam reportasset, si tamen iudex, qui eam concessit, incompetens fuisset :** n.29. ibid.
- Ad Restitutionem petendam quadriennium datur minoribus, etiam ob inventarium male confectum :** n.30. *Vid. n.31. & 32.* ibid.
- Conceditur quando hæredes iniusta fuissent in credulitate versati, quod in hereditate, alia debita non adesse potuissent :** n.33. ibid.
- Restitutio in integrum anecdita denegata, operatur, ut exequutioni adversus personas, & bona propria hæredum locus detur :** dec.1107. n.1. T.5. p.31.
- Restitutio in integrum adversus male confectum inventarium non datur post lapsum quadraginta annorum, maxime si pupilli facti majores non reclamassent :** dec.1108. n.1. *Vide n.6. 11. & 12.* p.32. & seq.
- Amplia, quando de læsione non constat, & nequit probari, quod de tempore delata hereditatis tot, & talia bona duntaxat in paterno axe reperta fuerunt :** n.2. ibid.
- Restitutio eadem infra quatriennium est petenda, & quare :** n.3. ibid.
- Dictum quatriennium incipit currere a die sententiæ de eadem nullitate &c. :** ibid. n.4. p.33. dec.1176. n.1. Tom.5. p.193.
- Restitutio hujusmodi probata læsione, conceditur minoribus, non obstante quocumque temporis lapsu, quando agitur de ignorantia alicujus facti ; secus de ignorantia juris :** num.5. d. p.33.
- Restitutio in integrum sæpedita post lapsum quadraginta annorum non datur ex sola ignorantia juris, quum presumatur, quis scientiam habuisse de eis, de quibus inquirere tenebatur :** n.7. *Vide n.11.* ibid.
- Amplia, si res amplius non esset integra, hoc est, quando minor factus major bona hæreditaria detraxisset, & debita persolvisset ; numer.12. ibid.**
- Restitutio in integrum si non competat filiis adversus inventarium nullum ab eorum tutrice factum operatur, ut isti simplices fiant hæredes ;** dec.1175. n.1. T.5. p.192.
- Ad Restitutionem prædictam petendam quadriennium datur hæredi a die egressus de minoritate ;** decisio. 1176. numer. 1., & 4. Tom.5. p.193., & 1368. n.8. T.6. p.229.
- Vid. Tempus.*
- Restitutio hujusmodi semel concessa iterum concedi non debet, quando ea hæres abutens novum inventarium nullum non citatis creditoribus, fecisset :** ibid. n.2. & 7. d.p.193.
- Amplia, ut præsumtio intret, quod in creditorum præjudicium id sit sequutum :** n.3. ib.
- Subamplia, quando pupillus factus major, tale inventarium ratificasset super re hæreditaria manus apponendo, exigendo, ac relata jurium cessione creditores dimittendo :** num.4. ibid.
- Item non datur pupillo, postquam per viginti annos factus major illud approbasset :** num.5. ibid.
- Restitutio eadem sine læsione nunquam datur :** ibid. n.8. p.194.
- Restitutio in integrum adversus male confectum inventarium tutelare datur, detecta læsione, nedum pupillis, & minoribus ;** dec.1300. n.1. & 9. Tom.6. p.72.
- Amplia, etsi pupilli facti majores intra quatriennium ab utroque jure præscriptum non reclamassent :** n.2. ibid.
- Quatriennium ad effectum petendi *d. restitutionem in integrum* currere incipit pupillo majori facto a die scientiæ de inventario nullo, & læsione, & posita ignorantia, quocumque, & si tempus longævum, non computatur :** n.3. & 4. ibid.
- Inventarium etsi minus validum, quam alterum de novo a tutrice factum excusat filios majores factos, ne super bonis propriis deventur, quando ab eo creditores hæreditarii non reclamarunt, præsertim ad effectum obtinendi eandem restitutionem :** ib. num.5. p.74.
- Ad Restitutionem in integrum adversus inventarium tutelare illegaliter factum minor admittitur ob æs alienum detectum, quod latuisset :** n.6. ibid.
- Amplia, etsi factus major se in hereditate immiscuisset, si tamen certam, & individuum scientiam de inventario nullo ac ære alieno non habuisset, præsertim ad effectum eam obtinendi :** n.7. 10. & 12. ibid.
- Restitutio in integrum cessante dolo, & fraude, ad effectum liberandi minorem super bonis propriis, datur eidem adversus inventarium nullum a tutrice factum :** ibid numer.21. & 24. p.75.
- Restitutio in integrum adversus inconsultam**

- aditam hæreditatem per tutricem datur pupillo, quando hæreditas detegatur læsiva, habiliq; tempore iste reclamavit: dec. 1368 n. 1. & 2. Tom. 6. p. 227.
Vid. *Læso*.
- Restitutio eadem non denegatur hæredi ob omissionem unius, vel alterius rei in descriptione, quum illius respectu non sit allegabilis fraus, aut dolus: ibid. n. 7. *Vid.* n. 8. p. 228.
- Restitutio prædicta non denegatur pupillo, etsi factus major habuisset scientiam de unius, vel alterius creditoris existentia, quando hæc fuisset turbida, vel æquivoca: ibidem n. 12. *Vide* 13. p. 229.
- RETENTIO IN GENERE, ET QUANTO DETUR.**
- Retentio conceditur pro creditis anterioribus contra creditorem posteriorem: dec. 17. n. 1 Tom. 1. p. 21.
Sicut pro solutione fructuum datur actio contra fundum censitum, ita multo magis *retentio*: dec. 35. n. 13. Tom. 1. p. 49.
- Retentio jure fideicommissi cadentis super re diversa non potest allegari: dec. 41. num. 12. Tom. 1. p. 61.
- Retentio facilius conceditur, quam actio: dec. 57. n. 2. Tom. 1. p. 87, 671. numer. 19. Tom. 3 p. 87., & 1099. n. 7. T. 5. p. 110.
Vid. *Hæres gravatus ad dec. 52.*
Vid. *Cessionarius in princ.*
- Retentio solventi legata testatoris pro intranti quantitate datur in illius hæreditate: dec. 162 n. 13. Tom. 1. p. 252.
- Retentio datur contra creditum jure dotis petutum ei, qui dori anteriora debita persolvit: dec. 162. n. 8. Tom. 1. p. 253.
Secus, si dicta debita anteriora tacitam tantum habeant hypothecam: n. 9. ibid.
- Vid. *Creditum ad dictam dec. 163.*
- Retentio filiis competit in bonis a patre fideicommissio subiectis pro rata debitorum istius, ab ipsis de proprio solutis: dec. 188. num. 24. Tom. 1. p. 298.
- Retentionem prætensionem contra alium, qui ex claro titulo immisionem petit, debet in continentem plene, & concludenter sua jurare: dec. 285. n. 2. T. 1. p. 455.
- Retentio prædii hæreditarii licita est legitimario cum obligatione dimittendi proportionabiliter debitores, etiam posita totali bonorum insufficientia: dec. 389. n. 5. T. 2. *declara* n. 6., & 7. p. 124.
- Retentio possidenti prædium debitoris ex credito anteriori conceditur, absque eo quod quid, & quantum perceperit, iustificet: dec. 399. n. 3. Tom. 2 p. 140.
- Retentio uxori de bonis viri competit pro fructibus census, quam cum illo habebat, non pro sorte, quum sit repetibilis: ib. n. 15. p. 141.
- Retineri pro credito pecuniario possunt bona hæreditaria obligata in pignus, sed illorum solutionem offerente hærede, sunt dimittenda: dec. 628. n. 2. Tom. 3. p. 6.
- Retentio datur pro credito liquido pro rata ejusdem adversus petentem immisionem: dec. 742. n. 1. Tom. 3. p. 220.
- Retentio ex causa detractionum de jure datur, quando de istarum competentia non dubitatur: dec. 824. n. 1. T. 3. p. 383.
- Retentio datur pro melioramentis liquidis, & certis, & quomodo liquidari possint: dec. 839. n. 6. Tom. 3. p. 405.
- Retentio datur favore meliorantis pro melioramentis factis super bonis fideicommissariis: dec. 901. n. 12. Tom. 4. p. 56.
Vid. *Cobares ad dec. 944.*
- Retentio rei meliorata datur pro credito melioramentorum: & quomodo ista probentur: dec. 1012. n. 1. Tom. 4. p. 269.
- Retentio tabernæ, super qua quinque filii pro rata suam haberent partem, & matertera sextam, illis, & non illi majorem partem habentibus concedenda est: dec. 1026. n. 13. Tom. 4. p. 300.
- Retentio datur hæredi pro rata debiti extincti, in qua de suo hæreditaria debita persolvisset: dec. 1047. n. 25. Tom. 4. p. 345.
Vid. *Possessor ad dec. 1051.*
- Retentio datur pro melioramentis adversus evincendum donum, quando sunt liquida, secus si sint illiquida: dec. 1099. numer. 9. Tom. 5. p. 110.
- Retentio possessionem supponit, & sine illa non datur: sicuti & clausula *Non amoto*, que retentioni æquiparatur: dec. 1157. n. 3., & 1121. n. 9. Tom. 5. p. 155. & 68.
- Retentio a parte non impugnata, & per judicem admitta præambulum retinendi titulum supponit: dec. 1196. n. 3. Tom. 5. p. 251.
- Retentio, ut detur super re possessa adversus actorem immisionem postulantem, satis possessori est, quod illius creditum turbidum demonstret ad petitam immisionem reiiciendam: dec. 1216. n. 23. Tom. 5. p. 288.
- Retentio datur mulieri super bonis viri pro gabella soluta, quæ hæreditatem diminuisset: dec. 1222. n. 12. Tom. 5. p. 302.
- Retentio item datur eidem pro eleemosyna facrorum in suffragium animæ viri are suo celebratorum, quorum numerus non fuisset excessivus, & hæc inter funeris expensas connumerantur: n. 13. ibid.
- Retentio datur mulieri super bonis viri liberis pro creditis particularibus, & super bonis fideicommissariis pro dotis restitutione: quando tamen eadem credita sint in origine dotis constitutioni anteriora: n. 15. ibid.
- Retentio bonorum fideicommissariorum competit alleganti cessionem jurum relata a creditoribus ipsius fideicommittentis: dec. 1285. n. 11. Tom. 5. p. 38.
- Retentio vigore fideicommissi non datur hæredi, ad effugiendam solutionem legati, quando de eo concludenter non docet: dec. 1287. n. 10. Tom. 6. p. 42.
- Retentio animalium in pascuis promiscuis competit ad transmites bonorum, quæ illorum dominus possideat in eo territorio: dec. 1288. n. 18. Tom. 6. p. 45.
- Amplia, ut talis regula servanda sit etiam respectu personarum privilegiatarum: ibid. num. 19. p. 46.
ibid. p. 46.
Subamplia, ut in n. 20. p. 46.
Vid.

- Vid. *Creditor quoad bona, quae obtinere valeat.*
- RETENTIO QUANDO NON DATUR.**
 Retentio non datur ex credito posteriori contra creditorem anteriorem: decif. 3. num. 3. Tom. 1. p. 4.
 Retentio non datur pro melioramentis, quoties ex perceptione fructuum effecta fuerit, illiquida: n. 7. ibid.
 Retentionem allegare non potest haeres gravatus pro credito turbido, vel altioris indagationis: dec. 93. n. 9. T. 1. p. 143.
 Retentio ex fideicommissio non datur, quum identitatis deficit probatio: dec. 147. nu. 4. Tom. 1. p. 236.
 Retentio non datur pro credito posteriori solum adversus creditorem anteriorem: dec. 163 n. 10. Tom. 1. p. 253.
 Retentio neque pro credito soluto, quod antea erat extinctum, datur: ibid. nu. 11. 12. 24. & dec. 1009. n. 10. T. 4. p. 260.
 Retentio neque datur pro creditis per fructuum perceptionem effectis illiquidis: ibid. num. 12. d. p. 253.
 Retentio in bonis unius fratris non datur pro credito, quod habetur cum altero fratre: dec. 194. n. 2. & 5. Tom. 1. p. 305.
 Retentio allegari non potest ex iuribus creditorum posteriorum dimissorum contra anteriores: n. 7. ibid.
 Retentio allegari non potest ex solutis ab eo, cum quo recipiens protellatus sit, nec n. possit contra ipsum iuri iuribus cessis, neque in concursu: dec. 199. n. 10. Tom. 1. p. 313.
 Item, pro totidem solutis in dimissione legatorum adversus censum impositum pro dimissione debitorum ejusdem testatoris: ibid. numer. 11. p. 314.
 Retentio in bonis fideicommissi fieri nequit ob extinctionem debitorum ab herede gravato contractorum: dec. 203. n. 2. T. 1. p. 319.
 Retentionis privilegium, deficiente possessione, non admittitur: dec. 220. n. 4. T. 1. p. 347.
 Retentio ex causa evictionis allegari non potest contra illum, qui venditoris non est haeres: dec. 227. n. 6. Tom. 1. p. 367.
 Qui petit rescindi melioramenta, renunciasse dicitur suo juri super rei retentione: decif. 307. n. 14. T. 1. p. 488.
 Nec potest postea eam petere: n. 15. & quando fecus: n. 16. & 17. ibid.
 Retentio non datur pro melioramentis, quando recte non sunt probata, nec probatum sit, quid impensum, & quid melioratum: dec. 329. n. 9. & 10. Tom. 2. p. 25.
 Retineri nequeunt fructus bonorum sine ullo titulo possessorum: dec. 348. n. 3. T. 2. p. 50.
 Retineri pro credito pecuniario non possunt fructus bonorum, quae restituere fecit creditor possidens condemnatus: n. 5. ibid.
 Retinere haeres non potest sui auctoris bona pro credito, quod contra illud habet: decif. 354. n. 1. Tom. 2. p. 58.
 Vid. *Legitimarius ad dec. 389. n. 8.*
 Retentio denegatur pro expensis necessariis, & factis pro injusta lite: dec. 399. n. 16. Tom. 2. p. 141.
- Retentio allegari non potest ex iuribus debitorum dimissorum, quae quis extinguere se obligavit: dec. 463. n. 10. T. 2. p. 251.
 Retentio non datur pro forte census super bonis debitoris, utpote irrepetibili, ex Bulla sa. me. Pii V. n. 9. ibid.
 Retentionis titulus cessat, postquam retinens de suo credito est satisfactus: dec. 492. nu. 3. Tom. 2. p. 299.
 Retentio non datur heredi pro debitis fideicommissi ex illius pecuniis extinctis: decif. 597. n. 16. Tom. 2. p. 462.
 Retentio vigore fideicommissi denegatur, non probata identitate bonorum: dec. 687. nu. 4. Tom. 3. p. 21.
 Retentio in causa legitima per viam exceptionis opposita, adversus tertium immisionem petentem non admittitur: dec. 707. num. 15. Tom. 3. p. 158.
 Amplia, si dictus legatarius cum petente immisionem transegerit, quod factum praecedens inter eos sequutum confirmat: numer. 16. ibid.
 Retentio pro debito soluto non datur: decif. 756. n. 13. T. 3. p. 248. & 1241. num. 4. Tomo 5. p. 351.
 Retentio ex titulo anterioris fideicommissi contra proprium factum, quod oblit, non est allegabilis: dec. 810. n. 5. T. 3. p. 348.
 Retentio bonorum non competit heredi, si auctor illius super illis debita anteriora contraxisset: dec. 966. n. 2. Tom. 4. p. 180.
 Retentio non competit viro pro melioramentis super fundo dotali uxoris, nisi ea probet: dec. 1000. n. 8. Tom. 4. p. 259.
 Retentio bonorum non competit successor pro credito, quod ejus auctor jam fuisset ante obitum consequutus: dec. 1017. numer. 16. Tom. 4. p. 283.
 Retentio, quae patitur exceptiones, non infringit vim publici instrumenti: ibid. n. 19. p. 284.
 Retentio non datur pro melioramentis adversus evincensem domum, quando sunt illiquida: secus si liquida: dec. 1099. num. 8. & 9. Tom. 5. p. 10.
 Retentio eadem si non daretur melioranti adversus rem melioratam evincensem, non impedit, quin detur actio clara illi ad eadem repetenda: n. 11. ibid.
 Retentio vigore fideicommissi, & titulo alienationum non datur adversus creditores defuncti super re hereditaria, quando illius purificatio esset dubia, & creditum ex causa alienationum turbidum adversus creditum clarum, & liquidum: dec. 1101. num. 5. Tomo 5. p. 16.
 Retentio non datur pro credito illiquido: dec. 1143. n. 4. Tom. 5. p. 127.
 Retentio rei emtae, simulque illius pretii pariter non datur: dec. 1164. n. 4. Tom. 5. p. 164.
 Retinendi titulum nullum haeres simplex, ex iurium confusione evadit, deque legitimo inventario non docens, nec rationem reddens, adversus creditores potest allegare: decif. 1237. n. 6. Tom. 5. p. 344.
 Amplia, respectu creditoris hereditaria bona persequentis, & quare: n. 7. ibid.

Retentio pro credito non probato, & neque productio non datur; dec. 1244. n. 5. T. 5. p. 360.

Retentio prædii non datur pro livellis, in quorum causam apparent assignata alia bona, ex quorum retentione illa præsumenda sunt exacta; dec. 1260. n. 3. T. 5. p. 398.

Retentio non datur ex titulo deliberationis nullæ, quæ nil concludit; n. 6. ibid.

Retentio bonorum hæreditariorum non datur illi, qui non sit hæres, neque creditor defuncti; dec. 1279. n. 2. T. 6. p. 27.

Retentio nec datur pro legitima jam consumpta; dec. 1332. n. 10. Tom. 6. p. 111.

Vid. Creditor quoad bona &c.

RETENTIO PRO JURIBUS DOTALIBUS.

Vid. Mulier ad dec. 98.

Vid. Recipientes.

Retentio a muliere creditore allegari non valet titulo dotis jam satisfactæ; dec. 144. n. 1. Tom. 1. p. 230.

Etiam si dos legitimæ satisfieri non potuerit in præjudicium creditoris, ad cuius favorem fuerunt obligata; n. 2. ibid.

Retentio non retardatur hæredi ex causa residualis solutionis dotis, sed datur tantum dotis creditori pro ea rata; decif. 245. num. 44. Tom. 1. p. 399.

Retentio non datur pro dote jam satisfacta, vel contra creditum, pro quo est hypothecata; dec. 249. n. 15. Tom. 1. p. 406.

Retentio bonorum viri, quæ a muliere fieri prætenditur, exclusa remanet, ex quo mortuus ille sit cum consensu creditorum, & decessus; dec. 399. n. 14. Tom. 2. p. 141.

Retentio fieri potest pro credito maternæ dotis; dec. 449. n. 3. & 4. Tom. 2. p. 230.

Retentio pro dotibus non datur fideicommissario, qui in fideicommissio se immiscuit, inventario non confecto, & insignes fecit alienationes; dec. 472. n. 3. Tom. 2. p. 266.

Retentio pro juribus dotalibus matris non datur filio super bonis hæreditariis patris, non confecto inventario, & ratione non reddita; dec. 725. n. 10. Tom. 3. p. 187.

Retentionem habet mulier super bonis viri, & cognatorum, pro suæ dotis restitutione, quæ in commune eorum commodum fuisset erogata, iidemque pro virili tenentur; dec. 839. n. 7. Tom. 3. p. 405.

Amplia, si talem communem versionem dotis in proprium commodum, vir, & frater ratificaverint; ibid. n. 8. p. 406.

Fratres, si vigere fideicommissi immisionem contra cognatam prætendant, quæ pro juribus suæ dotis communis eorum commodum cesset bona communia possideret, tenentur eidem tantundem in bonis liberis assignare; num. 9. ibid.

Retentio ex titulo dotis maternæ non datur filio non docenti se esse matris hæredem; decif. 1012. n. 18. Tom. 4. p. 270.

Retentio pro credito dotis postulatæ adversus creditorem certum non admittitur quoties eam allegans tot retineret bona, ex quibus tamipsæ, quam creditor possent satisfieri; dec. 1017. n. 20. T. 4. p. 284.

Retentio non datur super bonis viri pro juribus dotalibus, sive aliis, quando hæc omnia jura turbida reperiantur; dec. 1055. n. 10. Tom. 4. p. 360.

Retentio pro juribus dotalibus datur mulieri super bonis viri pro intranti quantitate dotis; dec. 1327. n. 3. Tom. 6. p. 146.

RETENTIO PRO JURIBUS LEGITIMÆ.

Retentio datur de bonis fideicommissi ob extincta debita hæresis gravati ex juribus illius legitimæ; dec. 203. n. 5. T. 1. p. 319.

Pro Retentione requiritur dominium, nec sufficit purum creditum; decif. 389. num. 12. Tom. 2. p. 124.

Vid. Legitimarius ad d. dec. n. 8.

Retentio ex titulo detractionum gravato competentium datur adversus hæredem fideicommissarium, & ab eo causam habentes; dec. 944. num. 3. Tom. 4. p. 134.

Retentio pro detractionibus super bonis donatis competentibus adversus donatarium immisionem ad ea pollutantem non datur, nisi legitimarius doceat, quod tota hæreditas sit sufficiens pro detractionibus dimittendis; decif. 1244. n. 7. Tom. 5. p. 361.

Amplia, si detractionum creditum esset illiquidum; n. 8. ibid.

Retentio non datur pro illiquidis detractionibus, quæ immisionem fideicommissario hæredi non retardant, & ex quibus illiquidum dicitur; n. 9. ibid.

RETRACTUS:

Retraclus rerum fideicommissariorum a fideicommittente factus, utpote ex illius industria proveniens, rem retractam fideicommissio non subicit; dec. 388. n. 2. T. 1. p. 459.

RETRACTUS COACTIVUS.

In Retraclu, qui coactivam, & onerosam alienationem importat etiam retrahenti, ratione publicæ utilitatis, quæ privato Ecclesiæ commoda est præferenda, nedum relevatur emptor ab onere tradendi fundum æqualis redditus, sed nec etiam attendi debet damnum Ecclesiæ; dec. 19. n. 15. T. 1. p. 26.

Retraclus datur minori adversus emptorem bonorum parentum, offerendo illud plus, in quo fuisset superatus; dec. 111. nu. 23. & 24. Tom. 1. p. 169.

Retraclus prohibetur, & tollitur a Bulla Baronum post sequutam venditionem, secus ante illam; dec. 111. n. 56. T. 1. p. 171.

Utens bona fide, & absque dolo mobilibus, & aliis rebus, quæ iure prælationis per tertium fuerunt retractæ, non tenetur ad compensationem, quæ ex natura rei provenit; dec. 301. n. 28. & 29. T. 1. p. 316.

Vid. Bulla Gregoriana.

Vid. Affrancatio.

RETROCESSIO:

Donatio ex quibus dicitur retrocessa per donantem ad fraudandos creditores, qui inter medio tempore inter donationem, & retrocessionem illius hypothecam fuissent adepti; dec. 1216. n. 18. Tom. 5. p. 288.

Retrocessio donationis collusiva præsumitur, ex quo bona donata penes donantem semper sit.

Resistent: num. 21.

ibid.

Vid. *Donatarius ad hanc dec.*

RETROTRACTIO.

Retrotractio non datur ad medium prohibens extrema posse conjungi: decif. 56. num. 10. Tom. 1. p. 85.

Retrotractio consensus Episcopi in donatione juris patronatus impeditur, ubi intermedio tempore jus tertio est quaesitum: decif. 272. num. 14. Tom. 1. p. 441.

Retrotractio in tertii præjudicium fieri non debet: dec. 1178. n. 13. Tom. 5. p. 200.

Retrotractio non potest sequi in tertii præjudicium, quidquid sit inter affectuarium, & dominum directum: decif. 1210. numer. 15. Tom. 5. p. 273.

RETOVENDITIO.

Retovenditio tenutarum actualiter, & effective facta dici debet habentibus jus sibi reservatum eas recuperandi quodcumque voluerint, si isti interpellaverint emptorem, ut illas retrocederet, facto judicialis depositi pretii, & emptor redemptionis iustitiam non impugnavit: dec. 89. n. 10. T. 1. p. 135.

Retovenditio censetur effectuat, si consistat de pluribus actis possessoriis factis a redimendis: num. 12. ibid.

Retovenditio census facta a fratribus cum promissione de rato pro altero absente, eidem non ratificanti pro sua portione non obest: dec. 429. num. 2. Tom. 2. p. 201.

Retovenditio census ad defunctum spectantis qualitate inducit hæreditariam: n. 10. ibid.

Retovenditio census facta ab hærede hæredis usufructuarii non attenditur, nec liberat debitorem: dec. 865. n. 3. T. 3. p. 457.

Vid. *Census quoad extinctionem.*

R E U S.

Reo sufficit negare prætentionem actoris: dec. 7. num. 2. Tom. 1. p. 8.

Reo, ad effectum cautela Angeli, irrelevantia titulorum non probata, prodest: decif. 220. numer. 1. & secus numer. 2. 3., & 5. Tom. 1. p. 47.

Reus in exceptionibus fungitur vices actoris, easque probare tenetur: dec. 463. n. 12. T. 2. pag. 251., & 1307. num. 15., & 19. T. 6. p. 97.

Reus suum malum jus non nisi ex documentis ab actore productis cognoscere potest: dec. 550. num. 2. Tom. 2. p. 389.

Reus dicitur admittere petitionem actoris super immissione virtute hiecommissi petita, si opponat retentionem pro legitima sibi debita: dec. 925. n. 27. Tom. 4. p. 100.

Vid. *Scriptura ad dec. 933.*

Reus conventus pendente petitorio, non potest ad vitâ locare domum, super qua lis versaretur, sic actoris conditionem reddendo deteriore: dec. 942. n. 6. T. 4. p. 131.

Reus semper repellit actorem ad rei contraversionem vindicationem, quando rem pro credito anteriori retinet: dec. 1216. n. 2., & 3. Tom. 5. p. 285.

Reus, crimine non probato, condemnari nequit: dec. 1236. n. 9., & 10. T. 5. p. 342.

Reus in passâ exequutione excessum prætendens, sit actor in tali exceptione: dec. 1307.

num. 15., & 19. Tom. 6.

p. 97.

Reus dicitur possessor in iudicio conventus, pro rei vindicatione, & non actor: ibid. num. 21. p. 98.

Reus ad effectum repellendi actorem a vindicatione rei emphyteuticæ ex capite extinctionis lineæ, sit est, quod turbida illius jura reddat: dec. 1308. n. 3. T. 6. p. 102.

Reus dicitur ille, qui in sua possessione perturbatur: dec. 1255. n. 1. Tom. 6. p. 198.

RIGOR JURIS.

Rigor juris temperatur vigore facultatis a supremo principe attributæ: dec. 43. num. 1. Tom. 1. p. 65.

Rigor legis scriptus prævalet æquitati non scriptæ: dec. 851. num. 32. Tom. 3. p. 432., 1176. n. 20. Tom. 5. p. 195.

Rigor legis in materia defectuosi inventarii afficit etiam pupillos: n. 34. ibid.

Rigor juris relaxandus est, quando agitur de rescindendo actu antiquitus gesto: dec. 931. num. 14. Tom. 4. p. 114.

Amplia, si talis actus numquam fuisset ab auctore oppositus de nullitate, & latione redargutus: num. 15. ibid.

R I P Æ.

Ripæ manutendæ sunt a compossessoribus adiacentibus, sicuti & fontes, aquæ ductus, & aggeres: dec. 965. num. 4. 10. 11., & 14. Tom. 4. p. 179.

Vid. *Aggeres.*

R O M A.

Roma est patria communis ex l. *Roma ff. ad municipal.*: dec. 1371. n. 29. T. 6. p. 238.

R O T A.

Rota æquitatem servat: decifion. 59. numer. 9. Tom. 1. p. 90.

Rota benignius agendo præfigit 15. dies, intra quos, nisi contrumax pareat, declaratoria relaxatur: dec. 67. n. 6. Tom. 1. p. 99.

Rota non solet displicare, quæ propositum, dubium non concernunt: dec. 72. num. 25., 232. num. 10. Tom. 1. pag. 106. 376. 406. n. 16. 426. num. 20. 624. num. 9. Tom. 2. pag. 117. 197. 502., 1066. num. 10. Tom. 4. pag. 255. 1148. num. 26. 1205. num. 12., 1212. nu. 18., 1228. num. 1. Tom. 5. pag. 139. 265. 277. 317. 1326. num. 24., 1329. num. 19., 1367. nu. 9. Tom. 6. p. 144. 152. 227.

A Rota sententiæ vires non examinantur, cui appellationis causa minime commissâ reperitur: dec. 72. num. 26. Tom. 1. p. 106.

S. Rota, mediante appellatione, in locum Ordinarii subrogatur: decifion. 74. numer. 1. Tom. 1. p. 108.

Rota, quum pars nihil opponat, procedit cum eodem calculo alias ab ipsâ approbato: decif. 102. num. 6. Tom. 1. p. 158.

Rota solet recusare articulos ad causam non facientes: dec. 103. n. 10. Tom. 1. p. 159.

Rotæ tribuna reverenter obsequitur resolutionibus sacre congregationis concilii: decif. 152. num. 16. Tom. 1. p. 242.

Rota ad causæ decifionem, quæ non conferunt, relicit: dec. 166. n. 23. Tom. 1. p. 358.

A Rota, quæ ad iudicium, de quo agitur non spectant, non examinantur: dec. 190. n. 14. Tom. 1.

- Tom.1. pag.300. & 381. n.25. T.2. p.115.
 Rota non respondit iis, quæ sub dubio non cadunt: dec.232. n.10. Tom.1. p.376.
 Rota non concedit, quod nihil commune habet cum puncto, quod sub dubio venit: decif.268. num.7. Tom.1. p.434.
 Rota solet se fundare in magis tutis, relinquendo dubia: dec.315. n.5. T.2. p.5.
 In Rota evitantur superflue dubiorum propositiones: dec.406. n.14. Tom.2. p.157.
 Rota unice attendit veritatem, & substantiam rei, & studet, ne litigantes immodicis graventur expensis, inutili quoque circuitu, & litium longitudine: num.15. ibid.
 Cur ab sacra Rota in expeditione causæ aliquando demandetur extensio brevis decisionis: dec.410. num.1. Tom.2. p.165.
 In Rota pro admissione ad causam novum separatum dubium est proponendum: dec.414. num.16. Tom.2. p.172.
 Rota, cætera fundamenta non examinat, cum unum ad defensionis validitatem sufficiat: dec.429. num.14. Tom.2. p.201.
 Rota ad condemnationem expensarum procedit contra quoscunque succumbentes: dec.461. num.11. Tom.2. p.247.
 Rota solet perito normam dare pro fructuum liquidatione: dec.490. n.2. T.2. p.295.
 Rota quando non determinat an uno, vel alio modo fieri debeat fructuum liquidatio, duplex calculum, juxta utrumque modum perito mandat: dec.521. n.16. T.2. p.344.
 Rota solet ad majorem cautelam brevi decisione explicare, quæ necessario descendunt a decisione: dec.567. n.2. Tom.2. p.415.
 Rota, quæ proponitur dubium in sequelam rescripti Signaturæ, & quoad aliquam questionem tres conformes non adnit, & tamen existentium sententiarum iustitiam cognoscit, præcindendo a dubio, respondere, solet pro confirmatione sententiæ: dec.581. num.3. Tom.2. p.436.
 Rota resolutiones sacræ congregationis concilii solet reverenter amplecti: ibid. num.4. dec.988. num.7. & 8. & 1091. num.6. & 7. Tom.4. p.215. & 439.
 Rota in beneficialibus remissoriam concedere solet sine retardatione causæ, & facta obligatione de stando unice, & cur: decif.590. num.1.9. & 10. Tom.2. p.448.
 Rota non examinat exceptiones datas contra eum, qui legitimus non est contradictor: dec.625. num.36. Tom.2. p.506.
 Maxime, si quis jus opponendi habet, non compareat: 37. ibid.
 A Rota aliquando demandatur, ut consuli debeat ponens, ut quantum fieri possit caute, & iuridice in negotio procedat: decif.631. num.4. Tom.3. p.14.
 Rota rescribens, quod de fructibus alicujus census ratio habenda sit in liquidatione fructuum hæreditatis, a creditore pendente lite contra census creditorem perceptorum, impedit, quod fructuum census petitio per viam actionis promovere non possit: decif.641. num.2. Tom.3. p.34.
 Rota, quum ius est inter arcto sanguinis vinculo conjunctos, æquitative procedit: dec.645. num.2. Tom.3. p.41.
 Rota aliquando pro una tantum Rota solet expeditionem demandare: num.5. ibid.
 Rota, quod semel comprobavit, semper de stylo supponit, nisi addit facultas illud revidendi: dec.648. n.6. Tom.3. p.45.
 Rota ultra limites commissionis non solet inquirere: dec.672. n.1. Tom.3. p.88.
 Rota, ob partis contumaciam non compensatis, favore informantis resolvit: dec.693. num.2. Tom.3. p.132.
 Rota ultra quatuor terminos ad parcendum literis Apostolicis aut censurarum relaxationem, de stylo, & ex æquitate, alium terminum elargitur: dec.697. n.1. & 4., & dec.698. num.1. Tom.3. p.141.
 Rota non solet recognoscere substantiam expensarum, quando Signatura causam commisit cum clausula -- *ad excessiva*: dec.705. num.1. Tom.2. p.183.
 Rota pluries dubitavit circa tempus, quo fuit publicata regula reservationis: dec.711. n.11. Tom.3. p.163.
 Rota post decennium expeditiones causarum non concedit, nisi prævia nova ejusdem dubii dispositione: dec.747. n.1. T.3. p.229.
 Stylus iste aliquando, juxta varias facti circumstantias cessat: n.2. *vide* n.5. ibid.
 Rota non solet proponere causas, nisi mensis a die subscriptionibus dubii sit lapsus: n.3. ibid.
 Stylus iste aliquando limitationem patitur juxta varias facti circumstantias: n.4. ibid.
 Rota, de stylo, quando dubitat de aliqua re solet jubere, ut coadjuvetur probationes circa eam: dec.779. n.10. T.3. p.289.
 Rota solet se uniformare stylo, qui in dignitatum collatione servatur: decif.799. num.9. Tom.3. p.333.
 Rota, de stylo, solet denegare id uni, quod statim ex alio claro titulo est restitutus, ad tollendos inanes circuitus: dec.822. n.17. Tom.3. p.375.
 Rota dubilis in rebus, utriusque partis interesse cum æquitate solet consulere: dec.840. n.6. Tom.3. p.408.
 Rota, ob excessum repertum in una ex partitis controversis, causæ expeditionem non retardat, sed illam ad justum suum valorem redigendo expediri mandat: dec.847. nu.1. Tom.3. p.419.
 Sacra Rota quando traditionem voti decrevit favore tertii, cum principali obligato nil commune habentis, reservato jure agendi contra istum, nequit retardari, quum ex tali jurium reservatione interesse habentibus factis sit consilium: dec.877. n.1. T.4. p.14.
 Rota, de stylo post longum litigium, ut partes acquiescant, circa magis, & minus solet arbitrari: dec.910. n.16. Tom.4. p.74.
 Rota in materia institutionis ad beneficia sequitur dispositionem *Texti*, in cap. *consulatus de jur. patron.*: dec.947. n.2. T.4. p.140.
 Rota in expeditione causæ, si plures sint inter partes questiones, ne ullum ei irrogetur præjudicium, punctum, super quo cadit expeditio, solet individuaré: decif.960. numer.1. Tom.4.

Tom. 4. p. 168.
 Rota solet ſtrictè reſpondere ad dubia ſibi propoſita, & ſecundum ea cauſarum diſpunctiones regulare; dec. 1012. n. 8. Tom. 4. p. 269.
 dec. 1105. n. 26. Tom. 5. p. 29.
 Rota non ſolet revidere cauſas in ſacra congregatione rituum deſiſas, quia eius reſolutiones veneratur: dec. 1229. n. 20. T. 5. p. 323.
 Rota de ſtylo non contenta, neque ſub dubio, neque in ſententia non reſpondet: dec. 1335. num. 6. Tom. 6. p. 117.
 Sacra Rota eam ſequitur ſententiam, quam rationum pondus, non vero doctorum numerus commendat: dec. 1375. n. 89. T. 6. p. 257.
 Vid. *Audientia*.

S

SACERDOS.

Sacerdos de eadem familia vocatus ad capellaniam eſt ſimplici clerico præferendus: dec. 206. num. 4. *de clauſura* n. 9. T. 1. p. 322.
 Sacerdotem paratum indecorum eſt debere circumire Eccleſiam ob accipiendas a nobilibus Oblationes: dec. 239. n. 20. T. 1. p. 387.
 Declaratur id procedere quum invitatus ad hoc cogereſſet; ſecus quando ſponte ad accipiendas oblationes deſcendit, & tunc quomodo prius a nobilibus, eorumque familiaribus accipere debeat, reſeruetur: num. 21. *ibid.*
 Et tunc nullum præiudicium Eccleſiæ, & præſbytero irrogatur, ſi talis ſervetur conſuetudo: num. 22. *ibid.*
 Vid. *Cæremonia Eccleſiaſtica*.

Sacerdotis nomen potius prædicatur de actu celebrante, quam clerico; dec. 702. num. 3. Tom. 3. p. 149.

Vid. *Diaconus*:

Nomen *Sacerdos*, actu celebrantem denotat ad differentiam nominis præſbyteri, ſub quo lato modo etiam clerici comprehenduntur; dec. 753. n. 9. Tom. 3. p. 239.

Nomen *Sacerdos*, & præſbyter, ex quo actu celebrantem, necnon etiam clericum, ſecundum communem loquendi uſum promiſcue poſſit denotare; ob id, de ſtylo Rotæ, ex huiusmodi dictionibus fundatorum voluntates non interpretantur, ad declarandum, quod potius clericale, quam ſacerdotale beneficium dicatur: n. 10. *ibid.*

Sacerdos habitu intelligitur, qui poſſet intra annum ad ſacerdotium promoveri: num. 13. *ibid.* & dec. 1046. n. 2. Tom. 4. p. 341.

Sacerdo: quando dicitur exclusus, & volutus actu: *ibid.* num. 3. 4. & 5. d. p. 341.

Sacerdos antiquior, quiſque diutius Eccleſiæ inferuierit, dignior pro beneficio reputatur: dec. 1100. n. 18. Tom. 5. p. 13.

Sacerdos de iure canonico a tutela arcetur: dec. 1183. num. 2. Tom. 5. p. 214.

Sacerdos ſemper dicitur dignior ſubdiacono pro reportanda inſtitutione ad beneficium; dec. 1276. n. 5. Tom. 6. p. 258.

Amplia, quando ipſius Eccleſiæ conſtitutio

demanſaret, quod ſacerdos actu aliis habitu eſſet præferendus, & quare: n. 6. *ibid.*
 Sacerdos dignior ſemper dicitur pro audiendis confeſſionibus approbatus, quam ille, qui adhuc non eſſet, eique præſtorio competit, præſertim ſi iſto eſſet ſenior: n. 7. *ibid.*
 Vid. *Teſtator diſponens de beneficiis*.

SACRUM.

Sacri celebratio, quando dicatur de obligatione poſitiva capellaniſ inſuncta, & quando ſecus ex mente fundatoris: dec. 1003. num. 8. Tom. 4. p. 245.
 Vid. *Celebratio*.

SALARIIUM.

Salarium debetur pro ſuperintendencia, & ſi illius loco ſit conſtituta vigefima reddituum, pariter debetur: dec. 227. n. 1. T. 1. p. 381.
 Vigefima reddituum ſufficit pro licita dicti ſalarii exactione: num. 2. *ibid.*

Salarium debetur ſuperintendentibus, & debetur quoque procuratoribus, aliſque inferioribus miniſtris: num. 3. *ibid.*

Salarium aſſignatum pro adminiſtratione, ſi pro omnibus aſſignatum ſit, quæ ſub adminiſtratione cadunt, ſuperintendentes cum illo alios miniſtros diſmittere teneantur: *ibid.* num. 6. p. 382.

Salarium duplex pro una, eademque adminiſtratione non debetur: n. 7. *ibid.*

Vigefima, quæ ſuccellit loco *Salarii*, quod tantum ſuperintendentibus debeatur, illis tantum, abſque onere cum eo ſolvendi inferioribus miniſtros, debetur: n. 8. *ibid.*

Potiſſime, ſi ſeparate mentio fiat in ſuperintendentibus, & de aliis in decreto applicationis talis vigefimæ: n. 9. *ibid.*

Et ſeparata cauſa talis aſſignationis *ibidem*, aſſeratur: num. 10. *ibid.*

Et diverſus, & incompatibilis modus perceptionis offeratur: n. 11. *ibid.*

Salaria tot eſſe debent, quot ſunt adminiſtrationes: num. 12. *ibid.*

Salarii loco vigefima ſubrogata pro ſuperiore adminiſtratione debita, ſi illud ſuperet, non integra debetur: n. 18. *ibid.*

Secus, ſi ſit adaucta ad portionem laborum adauctorum: *ibid.* n. 19. p. 383.

Recognitio major magis laboranti debetur: num. 20. *ibid.*

In *Salarii* materia conſuetudo totum operatur: *ibid.* num. 24.

Salarium, aucto labore, augetur: dec. 631. num. 25. Tom. 3. p. 116.

Vid. *Mercès*.

SALVA MEDIETATE DOTIS.

Petitio *Salva medietae dotis* præſertit validitatem confeſſati contractus: dec. 565. n. 13. Tom. 2. p. 412.

Salva medietae dotis privilegium competit ſoli mulieri, & quare; nec extenditur ad hæredes; dec. 596. n. 2., & 3. T. 2. p. 459.

Declaratio, conſeſſionem locum habere, quando mulier in contrahendo decepta non fuit: *ibid.* num. 4.

Vid. *Mulier quoad contrahens*. & *Vide Obligatio mulieris*.

SALVIANISTA.

- Salvianista non sibi, sed domino possidet: decif. 177. num. 5. Tom. 1. p. 275.
 Salvianista non potest subhastare fundum nisi in casu, quo ex fructibus satisfacere non possit; dec. 993. n. 11. Tom. 4. p. 225.
 Salvianista in summario possessorio tenetur inherere propriæ satisfactioni ex fructibus rei de manibus tertiis evulsis, nec potest pro obtinenda subhastatione ad executionem convolare iudicium: decif. 1357. num. 19. Tom. 6. p. 205.
 Limita, nisi supremi Principis potestas, mediante speciali Principis commissione, ut non raro accidit, superveniat; n. 20. ibid.
 Salvianista, vel satisfactus præsumendus est, vel quod creditum suum ita illiquidum effecerit ex perceptione fructuum, taliter ut super alio fundo suam nequeat actionem intentare; dec. 1374. n. 6. Tom. 6. p. 245.

SALVIANUM IN GENERE.

- Salvianum conceditur docto de credito cum hypotheca, & probata possessione debitoris, & rei conventi: decif. 114. numer. 1. Tom. 1. p. 174.
 Salvianum differt ab immissione in vim legis finalis ex hoc, quod ex interdicto Salviani præservatur avocatio domini; decif. 226. num. 1. & 2. Tom. 1. p. 364.
 Salvianum neque dominium, neque possessionem tribuit immisso; decif. 352. numer. 6. Tom. 2. p. 55.
 Salviani interdicti indoles est, non abdicandi dominium, sed meram possessionem ad tempus; dec. 386. n. 2. Tom. 2. p. 120.
 In Salviani iudicio fructus a reo in mala fide constituto a die sententiæ quando debeantur: dec. 471. n. 1. Tom. 2. p. 264.
 In Salviano extrema iudicii recensentur, & creditum cum hypotheca resultat ex publico instrumento ca. uerali obligatione vallatos dec. 562. n. 1. Tom. 2. p. 405.
 Salvianum, & subhastandi facultas competunt creditori ex precarii pacto agenti contra principalem debitorem, numquam vero contra tertium; decif. 1357. numer. 21. Tom. 6. p. 205.
 Vid. *Judicium Salviani, & Immissio in Salviano.*

SALVIANUM QUOAD FRUCTUS.

- In Salviani iudicio fructus rescindendi sunt a die late sententiæ usque ad diem actualis immissionis actoris; decif. 585. numer. 1. Tom. 2. p. 441.

SALUUM CONDUCTUM.

- Saluum conductum reportare obligatus, si illud obtrunxit, præsentarique fecit una cum apoca. quæ fuit ab alio contrahente subscripta, suæ satisfecit obligationi, & alius contrahens sibi imputet, si formam ejusdem postea non approbet, & quare: decif. 481. num. 4. Tom. 2. p. 282.

SANITAS MENTIS.

- Sanitas mentis est secundum naturam, & naturalis luminis carentia est contra illam: decif. 754. num. 20. Tom. 3. p. 243.
 Sanitas mentis probanda est de tempore dispo-

sitionis ad effectum ut dispositio dementis sublineatur: ibid. num. 6. p. 242.

SATISFACTIO.

- Satisfactio in chyrographo demandata, intelligitur ea, quæ est permanens, & perpetua: dec. 414. num. 9. Tom. 2. p. 172.
 Satisfactio obtenta cum obligatione restituendi prioribus, & posterioribus est revocabilis; num. 10. ibid.
 Nec attenditur, si pecuniæ sint advocatæ; num. 11. ibid.
 Satisfactio prompta non dicitur, si minutatim tantum haberi possit: decif. 598. num. 12. Tom. 2. p. 463.
 Satisfactionem doris allegans eam probare tenetur: dec. 636. n. 17. Tom. 2. p. 477.
 Satisfactio debiti non convincitur ex simplici computo mercatoris lite pendente procurator, pureque patiente exceptiones; dec. 616. num. 2. Tom. 2. p. 489.
 Debiti, tamquam quod facti, conclusionissimis probationibus est probanda; numer. 3. ibid.
 Satisfactionem parit accollatio debiti, respectu primi obligati; decif. 780. numer. 9. Tom. 3. p. 294.
 Satisfactio creditoris, ex obtenta non concluditur immissione, siue possessione in Salviano capta, imo ex retentione, immissionis causam durare præsumitur; dec. 1374. n. 11. Tom. 6. p. 246.
 Amplia, etsi per multos annos creditor possessionem retinuerit; n. 12. ibid.

SCAMNUM.

- Scamnum teneri non potest a laicis intra presbyterium Ecclesiæ: decif. 239. numer. 9. Tom. 1. p. 386.
 Præsertim, si ob angustiam commisceantur cum sacerdotibus; n. 10. ibid.
 Et quia resistit carentiæ Romanum, & constituto Clementis VIII. n. 11. ibid.
 Contrarium est, quando sedile est repositum in loco, cui nec presbyterii, nec chori nomen congruit, nec sacerdotes impedit: num. 12. ibid.
 Et quando in familiis nobilibus regionis talis adest generalis consuetudo: n. 13. ibid.
 Cui consuetudini, licet alibi illicita sit, est deferendum: num. 14. ibid.
 Et quando occurrit immemorabilis cum fama privilegii, vel tituli; n. 15. ibid.

SCHE D U L A.

- Schedula -- pagherò paratam habet executionem; dec. 552. num. 2. Tom. 2. p. 391.
 Scheda pariter camerali obligatione munita; dec. 764. num. 1. Tom. 3. p. 263.
 In Scheda mutui pecuniæ contentæ, ad nullam aliam causam sunt referibiles, quam ad ibi expressam; num. 2. ibid.
 Amplia, si ad sint circumstantiæ partium voluntati famulantes; n. 3. ibid.
 Schedulæ circumstantiis ejus valore comprobantibus multum defertur; dec. 765. num. 2. Tom. 3. p. 265.
 Schedulæ diversæ, aliæ cantantes exaratae per debitorem ad designandas pecunias pro cultura receptas, & aliæ cum clausula per alii,

altri e tanti concepta; ista nullo modo ad primam culturæ causam sunt referibiles; num. 3. *ibid.*
 Amplia, si attenda ista causæ expressione, creditor in causam designatam aliquas solutiones recepit; num. 4. *ibid.*
 Socii, & si recepit a consocio pecunias ex causa mutui, de tempore, quo impensæ faciendæ erant pro recolectione socialium segetum; attamen non potest in istam causam illas applicare, ad destruendam vim clausulæ per *altri e tanti* in schedula appositæ; num. 5. *ibid.*
 Scheda -- pagherò habet vim publici instrumenti: dec. 818. n. 17. Tom. 3. p. 367.
 Vid. Cedula; Girata; & Pagherò.

SCIENTIA IN GENERE.

Scientiam fideicommissi non habenti actus facti non præjudicant; decifion. 77. numer. 10. Tom. 1. p. 114.
 Scientia de fideicommissio probatur in eo, qui se fecit hæredem fideicommissarium, tali-que nomine possidet; decifion. 134. num. 23. Tom. 1. p. 210.
 Scientiam fideicommissi habere dicitur qui de illo meminit in publicis actibus; dec. 197. num. 15. Tom. 1. p. 311.
 Scientia incolæ civitatis probatur per edictorum affixionem pro subhastatione bonorum in eadem civitate facta, & arguitur ratione propinquitatis; decif. 163. numer. 5. & seq. Tom. 1. p. 427.
 Scientia mulieris renunciationis a viro ejus absentis nomine factæ, eidem non præjudicat, quin patri renunciatorio, collata dote cum fratribus, ab intestato succedere possit; dec. 224. num. 15. Tom. 1. p. 362.
 Scientiam individuum, & certam pactorum simplex enunciativa in instrumento venditionis contenta non potest importare; decif. 271. num. 10. Tom. 1. p. 439.
 Fortius ab eo, (contra quem pactorum scientia præsumitur) si non fuerit emissæ, nec præfens fuerit; num. 11. *ibid.*
 Ex Scientia instrumenti, seu testamenti, in præjudicialibus non arguitur scientia pactorum, & fideicommissorum in illis contentorum; num. 14. *ibid.*
 Scientia fideicommissi vincitur ex obtento mandato de immittendo, & possessione bonorum; dec. 315. n. 11. Tom. 2. p. 6.
 Licet illud sit obtentum a tutrice, quando eodem, pupilli facti adulti, in tribunali-bus usi sunt; num. 12. *ibid.*
 Scientia nullitatum in instrumento vincitur ex replicatis actibus ejus ratificationis; præfertim, quum dictum fuerit habere plenam notitiam de omnibus gestis; dec. 441. num. 21. Tom. 2. p. 215.
 Et ex clandestina protestatione emissæ super nullitatibus, a qua scientia earum facti, & juris vincitur; *ibid.* n. 22. p. 216.
 Scientia probatur ex longo temporis cursu cum acquiescentia; decifion. 495. numer. 7. Tom. 2. p. 306.
 Præfertim, quum agatur de facto permanente, & publico, ac interveniente judicis fa-

cto; numer. 8. *ibid.*
 Scientia deliberationis certa probatur in eo, qui fuit citatus ad recipiendum pecunias ex deliberatione retractas; decif. 520. num. 2. Tom. 2. p. 341.
 A Scientia procuratoris, post intimationem summam specificantis, infertur ad scientiam principalis; *ibid.* num. 3. p. 342.
 Scientia certa deliberationis fundi censiti habetur, quum in intimatione exprimitur vocabulum, quod idem sonat cum illo fundi censiti; num. 5. *ibid.*
 Et quum in eadem habetur relatio ad instrumentum deliberationis, in quo dictum fundum exprimitur; num. 6. *ibid.*
 Scientia deliberationis fundi ex mandato congregationis baronum arguitur, & ex deliberatione prædicta, in quam idem, qui ignorantiam allegat, aliquid exegit; n. 8. *ibid.*
 Scientia in præjudicialibus ex sola, & generica scientia testamenti non vincitur; dec. 547. num. 17. Tom. 2. p. 386.
 Scientia filiarum ex actuum vicinitate deducitur in rebus domesticis, & familiaribus; decif. 558. num. 6. Tom. 2. p. 398.
 Scientia vacationis in patrono ab impetrante gratiam de devoluto magis specificæ est concludenter probanda, quum ad hunc urgentia adminicula eam concludentia; decif. 660. num. 23. Tom. 2. p. 402.
 Scientia possessionis alicujus ante deliberationem clare resultat ex intimatione, & productione instrumenti possessionis; dec. 624. num. 6. Tom. 2. p. 502.
 Scientia conditionis est incontrovertibilis, quum mediante interpellatione fuit ad notitiam deducta, cum indicatione diei, anni, & Notarii, & infertione testamenti eam demandantis; dec. 657. n. 6. T. 3. p. 58.
 Etiam si non constet de mandato procuratoris intimationis; num. 7. *ibid.*
 Scientiam certam præcisam in re maximi momenti requisitam, interpellato, domi dimissa copia, procuratori, sine mandato facta, nequit inducere; decifion. 668. numer. 19. Tom. 3. p. 81.
 Scientia jurium non adfuisse vincitur in eo, qui res pro majori parte ad se spectantes dividi fecit; dec. 672. n. 17. Tom. 3. p. 89.
 Scientia ex notorietate excluditur, quum res non sit de insigni patrimonio, sed de particulari legato; numer. 18. *ibid.*
 Præfertim, si duo condita sint testamenta; num. 19. *ibid.*
 Scientia considerari non potest in fratre, qui post infantilem ætatem & paternam abfuit domo, si considerata non fuerit in alio fratre, qui in eadem moratus fuit; numer. 20. & 21. *ibid.*
 Scientia de fideicommissio in transigentibus desumitur ex narrativa litium de illo peractarum, in transactionis instrumento exposita; dec. 712. num. 10. Tom. 3. p. 166.
 Scientia fideicommissi resultat ab illius mentione, quæ inter dividentes, sive transigentes in instrumentis evincatur; decif. 740. num. 4. Tom. 3. p. 213.
 Scien-

Scientia penes hæredes de bonis omiffis in inventario ex iis deducitur actibus factis, qui citra talis scientiam fieri non potuissent, & qui sint isti; decif. 835. numer. 15. & 16. Tom. 3. p. 398.

Scientia certa dicitur illa, quæ ex edictorum affixione resultat; decifion. 949. numer. 20. Tom. 4. p. 146.

Scientia ex sanguinis coniunctione arguitur; dec. 1060. num. 13. Tom. 4. p. 370.

Scientia de nullitate actus tam facti, quam juris requiritur, & non sufficit præfumpta, & generalis, ut idem actus dici voleat ratificatus; dec. 1111. n. 23. & 24. T. 5. p. 43.

Scientia, quem quis habuit de aliquo facto, ex illius epistola concludenter probatur; dec. 1114. num. 14. Tom. 5. p. 51.

Hæres non ita facile potest præfumi, quod omnia a proprio autore gesta sciat; decif. 1124. num. 14. Tom. 5. p. 75.

Quod Scientiam hæres gravatus habuerit de pertinentia locorum montium non ad fideicommissum, sed ad primogenituram, ad hoc ut in mala fide positus ex eorum alienatione dicatur, probandum est ab actore, qui ratione malæ fidei reintegrationem postulare; dec. 1216. n. 7. T. 5. p. 286.

Scientia tutoris dicitur scientia pupilli; dec. 1281. n. 9. Tom. 6. p. 30.

SCIENTIA PRÆSUMTA.

Scientia consuetudinis supponitur in interesse habentibus, si ad plures actus cum eorum prioribus intervenerint; dec. 237. numer. 5. Tom. 1. p. 283.

Scientia non probatur per vagas, & generales conjecturas; dec. 262. n. 16. T. 1. p. 427.

Scientia pactorum in absente non præsumitur; dec. 271. n. 12. Tom. 1. p. 439.

Scientia litis ex citationibus contra reum præsumitur, necnon pacti in instrumento existentis; n. 13. ibid.

Scientia simpliciter præfumpta, & conjecturalis non sufficit ad constituendum creditorem in negligentia redimendi; n. 15. & 16. ibid.

Scientiæ præfumptio in pacto redimendi excluditur, si in venditione concurrat modicitas pretii; n. 17. ibid.

Esti tunc dictam redimendi facultatem exercere distulerit; n. 18. ibid.

Præfcriptum, si agatur de palatio avito posito in regione magis conspicua civitatis; numer. 19. ibid.

Primus hæres gravatus præsumitur *confusus* de voluntate testatoris; dec. 497. n. 12. Tomo 2. p. 310.

Scientia vacationis ex quibus iudiciis præfumi posset, recensentur, & absentia in longinquas terras, quæ eam excludit; decif. 560. n. 22. Tom. 2. p. 402.

Suspicio de scientia præfumpta vacationis excluditur in patrono, qui ignorantiam iuravit; n. 24. ibid.

Scientiam fideicommissi mentio facta testamenti in divisionibus non convincit, & conditionum in eo contentarum; dec. 579. num. 6. Tom. 2. p. 432.

Scientia rerum domesticarum in maxime præ-

judicialibus ex cohabitatione non arguitur; dec. 672. n. 15. Tom. 3. p. 89.

Multo minus in eo, qui a domo paterna continuo exulavit; n. 16. ibid.

Scientia testamenti præsumitur in illo, qui se in tutorem a iudice confirmari postulabat; dec. 701. n. 10. & 11. Tom. 3. p. 147.

Scientia præfumpta intrat circa creditum descriptum in proprio libro actoris; dec. 716. n. 18. Tom. 3. p. 175.

Scientia positiva ad inducendam præscriptionem non requiritur in debitore de credito, quod contraponere potuisset adversus creditorem; de quo tamen siluit; sed sufficit præfumpta; n. 19. ibid.

Scientia fideicommissi præsumitur adfuisse in fratribus dividendis, & hinc de illud fuisse renissum, si ad equalitatem, & bonorum libertatem respexerint; dec. 758. n. 1. 2. & 3. Tom. 3. p. 250.

Scientia de fideicommissio in dividendis adeest si de ea in divisione mentionem fecerim; dec. 766. n. 1. Tom. 3. p. 266.

Hæres adeundo hereditatem, omnia in testamento contenta *scire* præsumitur; decif. 909. n. 14. Tom. 4. p. 72.

Scientia, quam habeat eunt de anteriori hypotheca super rem non prodest venditori, ne teneatur molestias sibi sumere, quando ex lege contractus ad eas obstringeretur; dec. 918. n. 5. Tom. 4. p. 87.

Scientia præfumpta in præjudicialibus non attenditur; dec. 949. n. 20. Tom. 4. p. 146.

SCRIPTURÆ IN GENERE.

Scripturæ fidem non admittit defectus originalis, reimpensis iniuria, luminisque inundatione deperditi; dec. 91. n. 16. Tom. 1. p. 141.

Præfcriptum si ex aliis instrumentis cum explicita relatione ad diem, mensem, & annum, & notarium, illius existentia probetur; numer. 17. ibid.

Et Notarius rogatus in altero instrumento afferat de eo constare in actis suis; n. 18. ibid.

Scripturæ hereditatis sunt hæredi restituendæ; dec. 117. n. 19. Tom. 1. p. 182.

Scriptura recognita eandem facit probationem, ac publicum instrumentum; dec. 119. n. 2. Tom. 1. p. 184.

In re intricata post longum tempus antiquæ paginæ non sunt minutatim resolvendæ; dec. 138. n. 10. Tom. 1. p. 218.

Subscribens *scripturam*, qui duas representat personas, non convincit tamquam utramque subscribere, sed tamquam eam, quæ actui congruit; dec. 154. n. 10. Tom. 1. p. 243.

Scripturarum relevancia probatur, quoties illæ ad causæ victoriam conferant, & satis est quod victoria sit possibilis; dec. 176. n. 14. & 15. Tom. 1. p. 274.

Scripturæ existentes in curia indicatæ, & non productæ, parte non contradicente, licet plures citationes, & informationes fuerint sequutæ, nullitatem non causant; dec. 551. n. 1. Tom. 2. p. 389.

Vid. *Contractus ad dec. 552.*

Scripturæ informes, nec legitime extractæ non attenduntur; dec. 596. n. 17. T. 2. p. 460.

Scripturæ

Scripturæ extractæ, pendente lite, & absque partis citatione, non probant; dec. 665. n. 4. Tom. 2. p. 74.

Scripturæ in actis non existentes dicuntur extramundum; dec. 356. n. 12. & 13. 409. n. 10. Tom. 2. p. 61. & 164. & 735. n. 14. Tom. 3. p. 207. 1134. n. 13. & 1244. num. 6. Tom. 5. p. 74. & 361.

Scripturæ a debitore approbatæ, & judicialiter per eum deductæ concludentissime contra ipsum probant; dec. 769. n. 25. T. 3. p. 272.

Scripturæ in actis productæ semper præsumuntur a iudice recognitæ; dec. 796. nu. 5. Tom. 3. p. 327.

Scripturæ de publicis copiis extractæ sine citatione adversus interesse habentes non probant; dec. 807. n. 4. Tom. 3. p. 342.

Limita, si eadem scripturæ extractæ per Rotales decisiones fuissent approbatæ; numer. 5. ibid.

Item, si fuissent ex archivio publico, & vetustissimo libro extractæ, quem legaliter fuisse tentum, periti iudicassent; n. 6. ibid.

Scripturæ a procuratore factam dicitur quis approbasse, si ea in iudicio sit usus; dec. 848. n. 4. Tom. 3. p. 421.

De Scriptura informi fides sicuti ab observantia confirmatur, ita ab inobservantia tollitur; dec. 871. n. 5. Tom. 4. p. 4.

Scriptura in actis producta, si amplius non reperitur, auctori non præjudicat, quando super ea res iudicata emanasset; dec. 901. num. 13. Tom. 4. p. 56.

Scriptura crediti, quod ad ministrum pertineat, inverisimile est, ut penes istius dominum existat; dec. 922. n. 10. T. 4. p. 94.

Scriptura crediti, quod ad dominum spectat, inverisimile est, ut apud illius ministrum existat; n. 11. ibid.

Vid. *Creditor ad d. dec.*

Scriptura, si ex actis fuisset ablata, præsumitur quod reus conventus vigore illius, eam abstulerit; dec. 933. n. 3. Tom. 4. p. 117.

Scriptura ab ipso debitore recognita cum iurata assertionem, præsumitur vera; dec. 946. n. 3. Tom. 4. p. 138.

Scriptura producta ab actore non potest ab ipso in parte favorabili accipi, & in contrariam rei jecti, si d. uti jacet, totaque simul, sumenda est; dec. 968. n. 16. Tom. 4. p. 185.

Scriptura iurata perque instrumentum recognita, dicitur validissima, præsertim, si in iudicio sit approbata; dec. 969. num. 1. Tom. 4. p. 186.

Amplia, si vigore illius debitor pulsatus summam in ea contentam persolvisset; numer. 2. & 3. ibid.

Folium destitutum requisitis in lege scripturæ antitaxæ exceptionem laborat; n. 4. ibid.

Scriptura producta a producente dicitur approbata; dec. 1036. n. 15. T. 4. p. 321.

Scripturæ inter se conciliantur, juxta vulgatum adfessionem; dec. 1090. n. 24. T. 4. p. 437.

Scriptura anterior explicat posteriores inter partes subsequentes; dec. 1097. num. 19. Tom. 5. p. 6.

Vid. *Exhibitio scripturarum.*

Vid. *Archivium.*

SCRIPTURÆ DOMESTICÆ.

Quando plures administrarunt, dici nequit quod scripturæ potius penes unum, quam alterum steterint; dec. 714. numer. 3. & 4. Tom. 3. p. 172.

Simplices fides & testes de auditu non probant quod scripturæ potius penes unum, quam alterum steterint; n. 5. ibid.

Amplia, ut si patrimonium perspicue auctum fuerit tempore communionis, eo magis earum exhibitio deneganda sit; n. 6. ibid.

SCRIPTURÆ PRIVATÆ.

Scripturæ privatæ non archiviatæ, nec testibus, & notarii rogitu non munitæ fidem non habent; dec. 73. n. 5. Tom. 1. p. 107.

Scripturæ extractæ a privato archivio contra non subditos, non probant; dec. 318. nu. 4. Tom. 2. p. 10.

Scripturæ privatæ informes non probant, sicut simplicem continentes pollicitationem, nec a parte acceptatæ; dec. 362. nu. 7. & 8. Tom. 2. p. 74.

Scripturæ privatæ pro scribente non probant; dec. 640. n. 1. Tom. 3. p. 31.

Limita contra eum, qui illas produxit, ad propriam fundandam intentionem; n. 2. ibid.

Adde, quum juxta illas per rem judicatam fuerit creditum canonizarum, & cur; numer. 3. ibid.

Scripturæ privatæ post lapsum sexdecim annorum præscribuntur, ipsaque præscriptio etiam mulieres afficit; dec. 716. n. 16. & 17. Tom. 3. p. 175.

Scripturæ extractæ ex archivio Abbatiali monachis Cassinensis sunt legalissimæ dec. 860. n. 1. Tom. 3. p. 448.

SCRIPTURÆ SUSPECTÆ VEL NON.

Scriptura dicitur suspecta, quum sit facta contra stylum a prætenso scribente adhiberi foliū, & quum dicitur minuto caractere scripta ab eo, qui erat in ætate decrepita; dec. 539. n. 7. Tom. 2. p. 373.

Et quum argumenta adint de recenti post prætenso scriptoris mortem factam fuisse, & quum eius prætenso causa non subsistat; numer. 8. & 9. ibid.

Scriptura eo magis dicitur collusiva in debitorum obarato, si creditor in ea fidei appositu diu de caracteris recognitione negligens fuisset, & eamque de tempore obitus debitoris procurasset; dec. 909. num. 9. Tom. 4. p. 71.

Amplia, si recognitionem affectate procurasset, scilicet recognoscere fecisset character Notarii, qui illud debitoris recognovisset; n. 10. ibid.

Vid. *Recognitio caracteris ad dec. 946.*

Falsitas, & fictio contractus, ut probetur, personarum qualitatium multum deferendum est; dec. 1211. n. 7. & 8. Tom. 5. p. 274.

Item, quando testes ad recognoscendum subscriptionem adhibiti, sunt personæ suspectæ, & male qualitatæ; n. 9. ibid.

Scripturæ falsitas, ut probetur oculari inspectioni multum defertur, si diverso caractere scripta appareret, magisque nigro, & cre-

crefcenti in una parte atramento; & ex quibus aliis falsitas probetur: n. 10. *ibid.*
 Adde quando scriptura penes creditorum, in ea descriptum numquam sterilit, & debitor potius fuisset dives, taliter ut sine urgenti causa pecuniis indigere non potuisset: *ibid.* n. 11. p. 275.
 Item, si idem creditor per viginti octo annos, quos supervixisset, crediti exactionem non postulasset: n. 12. *ibid.*
 Scripturae archivatio post latam sententiam, rem judicatam, & quæsitum jus colliganti procurata, ex defectu talis legalitatis nullius remanet effectus: dec. 1287. numer. 14. Tom. 6. p. 43.
 Vid. *Apoca. & Cambium quando scilicet dicatur.*

S E C R E T A.

Secreta domus quum non propalentur, eorum probatio potest haberi solum ex libris domesticis; dec. 484. n. 6. T. 2. p. 286.
 Secreta domus non facile pandi solent, ut aliunde, quam a libris domesticis probentur: dec. 576. n. 6. Tom. 2. p. 429.

S E D E S.

Quamam *Sedes* Episcopo, vel ejus locum canonicè habenti sit in choro servanda: decif. 533. n. 4. Tom. 2. p. 162.
 Sede Episcopali vacante, beneficia non possunt conferri; decif. 1044. numer. 15. 19. & 25. Tom. 4. p. 337.

S E G R E T S.

Segetes satæ in fundo fideicommissario ad istum pertinent; dec. 359. n. 10. T. 2. p. 68.
 SEMINARIUM, ET QUOD JUS PROHIBENDI ÆDIFICIA.

Seminaria regulantur cum privilegio aliorum locorum Piorum; dec. 445. n. 10. T. 2. p. 251.
 Limita, in facultate impediendi elevationem edificiorum propter fenestrarum prospectum intra illud, ad differentiam monasteriorum & quare; n. 11. *ibid.*

Seminaria cõmunem libertatem elevandi ædificia non tam de facili possunt prohibere; num. 12. *ibid.*

Seminarium impedire non potest elevationem ædificii, ne intra se deat prospectus, quando alie domus illum habent, & præsertim aliquæ fenestra domus altius tollenda; numer. 14. *ibid.*

Episcopi licentia non requiritur de jure, sed ex abundantia pro ædificio altius tollendo à regione *seminarii*: *ibid.* n. 18. p. 226.

Limitatio elevationis ædificii facta in petitione licentiæ ab Episcopo, alius tollendi illud è regione *seminarii* quum supponeretur eadem necessaria, non obligat: n. 19. *ibid.*
 Vid. *Pactum de altius non tollendo.*

Vid. *Ædificium quoad ejus elevationem in damnum vicini.*

Seminaria ad quid sint instituta; dec. 404. n. 24. Tom. 3. p. 304.

S E N S U S.

Sensus verborum secundum localem loquendi consuetudinem est interpretandus, & non juxta strictam juris intelligentiam; dec. 1061. n. 4. & 6. Tom. 4. p. 372.

Sensus quid sonet, probatur ex dicto testium ejusdem loci; n. 5. *ibid.*

Vid. *Verba.*

SENTENTIA IN GENERE.

Sententia potest ferri super causa probata; licet non expressa, & formaliter non deducita, stante clausula *quam, & quas*; dec. 8. n. 14. Tom. 1. p. 12.

Sententia præsumitur justa: dec. 13. numer. 4. Tom. 1. p. 17.

Sententia de sui natura stricti juris est, & non extenditur ultra ea, quæ ibi scripta non sunt: dec. 22. n. 1. Tom. 1. p. 28.

Sententia non est trahenda ad diversa, de quibus non loquitur: dec. 31. n. 12. T. 1. p. 42.

Per Sententiam jus acquiritur: dec. 43. nu. 19. Tom. 1. p. 66.

Sententiarum revocatio peti non potest ab eo, ad cujus instantiam fuerunt prolata; dec. 46. n. 1. Tom. 1. p. 71.

Maxime, si bonorum possessionem apprehendit; n. 2. & 5. *ibid.*

Sententiæ inefficacior ex contraria observantia probatur: dec. 75. n. 12. Tom. 1. p. 112.

Sententia valida, & iusta transit in judicatum: dec. 78. n. 12. Tom. 1. p. 117.

Sententia super institutione judicialiter lata, est appellabilis, nec intra decennium potest executioni demandari: dec. 82. nu. 4. & 5. Tom. 1. p. 122.

Sententia lata contra possessorem non probat possessionem ejus, usque ad obitum longe postea defuncti; dec. 89. n. 18. T. 1. p. 135.

Sententiarum approbatio ad unum effectum facta, ad alium diversum traduci nequit: *ibid.* n. 38. p. 137.

Sententiæ renunciatio ad sui favorem lata, illius iniustitiam supponere videtur: decif. 91. n. 8. Tom. 1. p. 140.

Sententia doctorum, quæ utrique parti consultit, melior est: dec. 111. n. 11. Tom. 1. p. 169.

Sententia Rotalis excedens terminos decisionis, est nulla; dec. 145. n. 1. T. 1. p. 231.

Sententia expresse excludens personas implicare, & virtualiter in decisionibus exclusas, dici nequit difformis ab illis: n. 2. *ibid.*

Facere quis non tenetur id, quod nec virtualiter, nec expresse in *sententia* continetur: dec. 160. n. 3. Tom. 1. p. 256.

Sententia Rotalis indefinite immisionem concedens ad integrum prædium, declaratur, juxta decisiones eandem præcedentes; dec. 177. n. 8. Tom. 1. p. 275.

Limita, quum monitorium est restrictum ad immisionem super integro prædio, nam ab eo interpretationem sumit: n. 9. *ibid.*

Limita secundò, quum sententia Rotalis est absolute alterius confirmatoria, in quorum prædium fideicommissarium judicatum fuit; n. 10. *ibid.*

Sententia concedens immisionem ad bona vigore legis finalis, quando altera eorum pars a fideicommittente ante sui obitum fuerat distracta, est injusta; dec. 197. n. 2. T. 1. p. 310.

Sententia declarans credita, & debita inter exactorem, & illum, cujus est exactor, fuisse pro exactoris tempore ad invicem compensanda.

- pensata, non comprehendit illa, quæ vel per
cessionem post sententiam fuisse acquisita,
vel creata; dec. 111. n. 2. & 3. T. 1. p. 331.
Sententiarum iniustitia circa liquidationem,
congruæ a Gregorio XIII. pro monialibus
stabilitatē defuncti non valet a numero majori
earum, tempore diverso a dicta sententia; de-
cis. 215. n. 4. Tom. 1. p. 339.
Sententia Rotalis valide, ac rite profertur su-
per iis, quæ veniunt in sequelam resolutionis
in decisione; dec. 267. n. 4. Tom. 1. p. 432.
Sententia super incompetencia viæ exequuti-
væ non obest, quod peti non possit manu-
tentio; dec. 291. n. 5. Tom. 1. p. 462.
Sententia obtinens cum cōditione *solutis &c.*
ejus commodo in fructuum restitutione uti
nequit, nisi solvat, vel saltem deponat; li-
mita, nisi condemnatus appellet, & sic so-
lutionem impediat, quia tunc ex impugna-
tione commodum reportare non debet; dec.
348. n. 1. & 7. Tom. 2. p. 500.
Sententia in iudicatum transacta pro veritate,
habetur; dec. 401. n. 10. Tom. 2. p. 144.
Sententia incidenter revocari non possunt, sed
supponendæ: donec per viam restitutionis
in integrum examinandæ sint; decif. 408.
n. 4. Tom. 2. p. 162.
Sententia iusta post lapsum fatalium, transit in
iudicatum; dec. 423. n. 2. Tom. 2. p. 191.
Sententiæ sola exhibitio sufficit ad probandum
casum barattariæ: quum non agitur de ejus
exequutione; dec. 491. n. 7. T. 2. p. 398.
Sententia a Papa confirmata statum facit; dec.
532. n. 4. Tom. 2. p. 362.
In Sententiarum litarum spectum actus gelli,
dicuntur attenuari; dec. 536. n. 7. T. 2. p. 367.
Sententia creditorum quantitatem canonizans,
quæ transitum fecit in iudicatum, facit pro-
bationem probatam, nec exceptionem ad-
mittit, nisi reportata restitutione in inte-
grum; dec. 538. n. 9. Tom. 2. p. 370.
Sententia valida; & iusta est confirmanda; de-
cis. 556. n. 1., & 621. n. 1. T. 2. p. 396. & 499.
In Sententiis quæ veniunt in necessariam conse-
quentiam, a firmatis in decisione possunt con-
cedi; dec. 567. n. 1. T. 2. p. 415.
Sententia arbitramentalis in iudicatum trans-
acta facit de albo nigro, & pro veritate,
habetur; dec. 570. n. 16., & 17. T. 2. p. 420.
Sententiarum immixtionis iustitia ex verifica-
tione necessariorum extremorum resultat,
quæ enumerantur; dec. 597. nu. 4., & 5. To-
mo 2. p. 461.
Sententiæ Rorales, licet amplissimæ a decisio-
nibus regulantur, & restringuntur; decif.
619. n. 9. Tom. 2. p. 495.
In Sententiis eisdem nil decerni valet, quod
sit difforme præter, vel contra decisionis
tenorem; n. 10. ibid.
Sententia ab autoribus obtenta omnes afficit
succellōres; dec. 648. n. 4. T. 3. p. 45.
Sententia Rotalis ferri non potest super partia
ulteriori discussione in decisione reservata;
dec. 662. n. 2. Tom. 3. p. 67.
Sententia ratificata non dicitur ex possessione
ejus vigore capta, nisi in ea utentibus pro-
betur præcisa, non autem præsumta, & spe-
cifica scientia nullitatis ejusdem sententiæ;
num. 7. ibid.
Sententiæ tres validæ, & iustæ rem iudicatam
constituunt, lationemque excludunt; dec.
667. n. 1. Tom. 3. p. 77.
Sententiæ Rorales a decisionibus interpreta-
tione recipiunt; dec. 671. nu. 4. T. 3. p. 86.
& 1282. n. 10. Tom. 6. p. 32.
Sententia acceptata nequit amplius impugnari;
dec. 665. n. 1., & 680. n. 5. T. 3. p. 73. & 107.
Sententia relationem habens ad acta, compre-
hendit omnia in litem deducta; decif. 700.
n. 1. Tom. 3. p. 144.
Sententiæ iudicium, & non defensorum sensus
attenduntur; dec. 757. n. 6. T. 3. p. 249.
Sententia præcipitanter lata non attenditur;
dec. 773. n. 11. Tom. 3. p. 279.
Sententiæ, & decisiones in mero possessorio
emanatæ statim non faciunt pro petitorio;
dec. 789. n. 13. 14. & 15. T. 3. p. 312.
Sententiæ habent præsumtionem pro se, & ca-
lumniam suspicionem excludunt; decif. 843.
n. 13. Tom. 3. p. 414.
Sententia declarans prædium spectare ad Ti-
tium, & non ad Sejum, operatur, ut fructus
ab isto percepti, illi sint restituendi, nec
ex istis debet Titius se pro litis expensis
reintegrare, sed ex hærese illi, qui temere lit-
tigavit; dec. 923. n. 6. Tom. 4. p. 95.
Sententia ut intelligatur, quid definerit, non
sunt necessaria verba iudicis expressa, sed
sufficiunt tacita, quando ab illa definitum.
In necessariam veniat consequentiam; decif.
925. n. 1. Tom. 4. p. 98.
Sententia dicitur ab utraque parte accepta,
si unus non reclamasset, & aliter in maiori
parte ratam habuisset; dec. 937. num. 2. To-
mo 4. p. 123.
Sententia, quæ transactioni, & observantia
nititur, dicitur iusta; dec. 952. num. 2. To-
mo 4. p. 133.
Sententia antiqua Ordinarii numquam revoca-
ta, imo observata, in materia juris iocen-
dandi ad beneficium, statum facit; dec. 1029.
n. 3. 5. & 6. Tom. 4. p. 305.
Sententia, quam quis pro suæ intentionis fun-
damento coram iudice dedit, ab isto im-
pugnari non potest; n. 4. ibid.
Sententia inter alios lata, sicuti res inter alios
acta, tertium non citatum, nec auditum,
non ligat; dec. 1120. n. 2. Tom. 5. p. 65.
Sententia habet presumptionem pro se; decif.
1216. n. 20. Tom. 5. p. 288.
Sententiæ, & res iudicatæ passivam interpre-
tationem a iure recipiunt; dec. 1282. nu. 8.
Tom. 6. p. 32.
Sententiæ, & testes allegabiles non sunt ad
probandam dismembrationem juris decli-
mandi, quando cecidissent in altera lite, di-
versisque terminis super solutione decimæ
reduplicatæ; dec. 1291. n. 20. T. 6. p. 52.
Sententia, etiam si in una parte effectum non
habuerit, ob supervenientiam rescispi principis,
non inde sequitur, quin in altera il-
lum habere possit, ad quam rescriptum non
protenderet; dec. 1354. n. 14. To. 6. p. 196.

SENTENTIAE CONFORMES, ET QUANDO TALES DICANTUR, VEL NON.

- Sententiae dicuntur conformes, quando prima secundam confirmat: dec. 44. n. 2. 239. n. 1. Tom. 1. p. 67. & 385. & 369. n. 1. T. 2. p. 90.
- Sententiae duae valde, & iustae, ex statu urbis inter cives, & incolae, habent vim trium: dec. 186. n. 1. & 191. numer. 1. Tomo 1. p. 292. & 201.
- Sententiae dicuntur conformes, quando substantialibus, & principalibus partibus sese ad invicem confirmant; dec. 245. nu. 1. Tomo 1. p. 396.
- Nec in accidentalibus, & accessoriis verificari necesse est: n. 2. ibid.
- Judicatum plus concernens, verificatur in eo, quod est minus in alio, ut dicantur *conformia*: dec. 465. n. 2. Tom. 2. p. 252.
- Declaratio magis specifica in ultimis *sententiarum*, substantiam praecedentem non alterat, nec earum difformitatem inducit: numer. 3. ibid.
- Sententiae conformitas, quae procedit per alterius confirmationem, contraverti nequit: dec. 581. n. 1. Tom. 2. p. 435.
- Sententiae duae conformes habent vim trium: dec. 677. n. 3. Tom. 3. p. 101. & 1281. num. 1. Tom. 6. p. 29.
- Sententiae nequeunt dici inter sese discrepantes, nec contra formam decisionis expediri, si per equipollens id ferat decisio, quod sententia, & una ferat id per equipollens, quod & altera: dec. 759. n. 2. T. 3. p. 254.
- Sententia duarum praecedentium confirmatoria, & respectu alterius intermedia revocatoria, ista non obstant, facit constare de tribus: dec. 1048. n. 1. To. 4. p. 346.
- Sententiae duae conformes in locis Bononiae statuto subjectis habent vim trium: dec. 1357. n. 1. Tom. 6. p. 204.

SENTENTIA CRIMINALIS.

- Sententia criminali in alio tribunali lata deferre dum est, quum agatur de probando facto in ea non controverfo: dec. 491. num. 6. Tom. 2. p. 298.

SENTENTIA QUOAD EXEQUUTIONEM.

Vis. *Judex ad dec. 671.*

- Sententia exequi nequit, pendente appellatione: dec. 773. n. 7. Tom. 3. p. 278.
- SENTENTIA INIUSTA, ET NULLA, AC QUANDO TALIS DICATUR.
- Sententia nulla possessione non privat; dec. 80. n. 1. Tom. 1. p. 118.
- Sententia lata ab uno ex iudicibus, quando duo simul procedere debuissent, est nulla: num. 2. ibid.
- Sententia lata vigore processus nulli, nulla est: n. 3. ibid.
- Sententia lata super privatione beneficii ex capite non residentia: est nulla, nisi a die ultimae monitionis lapsus sit semestre: num. 4. ib.
- Sententia criminalis pendente iudicio civili, contumacialiter coram alio iudice extorta, tanquam nulla, & attentata, non meretur allegari: praesertim, si nec effectum habuerit, nec exequutionem: dec. 89. n. 16. &

17. Tom. 1. p. 135.
- Sententia criminalis lata, pendente iudicio civili, in alio tribunali: est nulla: dec. 91. n. 2. Tom. 1. p. 139.
- Sententia item Rotalis decisionum terminos excedens, & discordans ab illis: dec. 145. n. 1. 197. n. 1. 226. n. 3. T. 1. p. 231. 309. & 364.
- Sententia ire in aliam confirmans sententiam, in qua immisso ad integrum pradium conceditur, in vim *l. final.*, quando in decisionibus declaratum sit, non totum illud pradium fuisse fideicommissarium: d. dec. 226. nu. 6. Tom. 1. d. p. 364.
- Sententia Rotalis comprehendens ea, de quibus nulla in decisionibus mentio fiat, nulla est ex Bulla Pauli V.: dec. 267. nu. 1. Tomo 1. p. 432.
- Secus, si haec nullitatis exceptio a Signatura Gratiae fuerit rejecta; n. 2. ibid.
- Sententia praecipitanter lata, non citato eo, de cuius agitur praedicio, in eius supplantationem collusive dicitur oborta: dec. 463. n. 7. Tom. 2. p. 251.
- Sententia per rem iudicatam declarata nulla, sententiae nomen non meretur amplius; adeo ut, si idem, quod in ea fuit concessum, iterum sit concedendum, non per viam confirmationis, sed tanquam in prima, procedatur: dec. 501. n. 3. Tom. 2. p. 317.
- Sententia approbens contractum enormissimè laesivum, dicitur nulla; dec. 759. numer. 4. Tom. 3. p. 254.
- Sententia lata super dismembratione Ecclesiae nec patrono, nec rectore citato, est nulla: dec. 855. n. 6. Tom. 3. p. 438.
- Sententia per *Christi nomen* canonizans creditum censum antiqui, & si per decretum relaxaverit mandatum pro fructibus viginti novem annorum, nullitate non laborat; dec. 865. n. 1. Tom. 3. p. 457.
- Sententia non potest dici laesa, ex quo condemnasset succumbentem ad refectionem expensarum in pecuniis, & non ex fructibus praedii, de quo fuisset expoliatus: dec. 923. n. 2. Tom. 4. p. 95.
- Sententia iniusta, rei iudicatae robur nunquam assumit, semperque adversus eam conceditur restitutio in integrum; dec. 980. num. 1. Tom. 4. p. 202.
- Sententia excommunicationis est nulla, nisi personalis citatio praecesserit; dec. 990. n. 4. & 5. Tom. 4. p. 219.
- Sententia nulla non est per hoc, quod creditor in iudicium non vocasset habentem secundarium, & accidentale interesse, quando mandatum obtinisset pro credito cloro adversus principaliter obligatum: dec. 1006. n. 14. Tom. 4. p. 253.
- Amplius, si inter partes fuisset per caput separatum conventum, quod facienda essent diligentiae adversus principaliter obligatum, pro maiori cautela in casu, quo alia istius bona reperirentur; n. 15. ibid.
- Sententia lata absque citatione, nulla est: dec. 1029. n. 18. Tom. 4. p. 306.
- Sententia lata super adiudicatione praedii fideicommissarii titulo dotis, ad illud vocatis

is non citatis, sed citatore tantum ad placitum electo, nulla est: dec. 1031. num. 5. Tom. 4. p. 309.

Amplia, quando ille, qui sententiam retulit, tale agnovisset fideicommissum: ibid. num. 6. p. 310.

Sententia non dicitur nulla per hoc, quod Signatura rescrisperit: *Judex iterum audiat in statu, & terminis*; uno ex isto rescritto valida reputatur: dec. 1231. nu. 5. & 7. Tom. 5. p. 327.

Limita, quando rescrispit -- *Judex iterum audiat ex integro*: n. 6. ibid.

Sententia recognoscitur valida a Signatura, quando concedit *iterum audiat, rescissis expensis*: n. 7. ibid.

Sententia privationis beneficii est nulla, si in solis accusationibus fundetur, congruo non efformato processu, non assignatis defensionibus, ac trinis omnis monitoriis, quæ præcedere debuerint: dec. 1236. n. 1. 3. & 5. Tom. 5. p. 342.

Amplia, deficiente citatione adversus reum: num. 4. ibid.

Sententia, quæ adversus tertiam subhastationem, simulque associationem ad effectum sibi ex fructibus satisfaciendi mandat, nulla est, & quare: dec. 1357. num. 3. 6. & 7. Tom. 6. p. 204.

Sententia nulla, numquam est exequibilis: numer. 6. ibid.

Utrumque adversus tertium cumulas remedium, subhastationis scilicet, & retentionis, jure pignoris, dicitur nulla: num. 7. & 9. ibid.

Sententia notorie iniusta, etiam per lapsum cuiuscunque temporis in rem judicatam non transit: dec. 1387. n. 1. T. 6. p. 278.

SENTENTIA IN JUDICATUM TRANSACTA.

Sententia, a qua intra decennium non fuit appellatum, transit in judicium: dec. 130. n. 1. T. 1. p. 199. & 487. n. 1. T. 2. p. 200.

Precipue concurrentibus validitate, & iustitia: d. dec. 130. n. 2. Tom. 1. d. p. 199.

Sententia per lapsum salarium, actis non transpositis, in judicium pertransit: dec. 215. n. 1. T. 1. p. 238. & 537. n. 1. & 2. & 490. n. 1. & 536. n. 2. Tom. 2. p. 367. 395. & 366. & 634. n. 1. Tom. 3. p. 29.

Sententia in judicatum transacta, & a reo acceptata, amplius impugnari nequit: dec. 271. n. 4. & 298. n. 8. Tom. 1. p. 449. & 472.

Et facit de albo nigro, ac equipollet cuiusque privilegio, & titulo excogitabili: d. dec. 298. n. 9. T. 1. p. 472. & 596. n. 5. & 602. n. 2. T. 2. p. 459. & 469.

Potissime, si post obtentam restitutionem, in integrum fuerit confirmata: d. dec. 298. n. 10. Tom. 1. p. 473.

Sententia in judicatum transacta, creditum, ejusque qualitatem qualificat: dec. 543. n. 1. Tom. 2. p. 381.

Sententia eadem, nisi adversus eam restitutio in integrum prius concedatur, impugnari non potest: dec. 648. nu. 5. Tom. 3. p. 45. & 923. n. 3. Tom. 4. p. 95.

Sententia prædicta nixa formali testium examini, pro ipsa veritate rei, & probatione, probata habetur, præsertim temporis lapsu unita: dec. 700. n. 9. Tom. 3. p. 145.

Sententia a partibus acceptata, & in judicatum prolapsa facit statum: dec. 907. nu. 12. Tom. 4. p. 67.

Post Sententiam contrariam in judicatum transactam actus gelli, dicuntur facti mala fide, & infecti remanent: dec. 1005. num. 21. Tom. 4. p. 250.

Vid. *Res judicata*.

SENTENTIA QUOAD JUSTIFICATIONEM EX ACTIS.

Sententiarum validitas ex actorum revolutione refutat. dec. 44. n. 1. 53. n. 1. 73. n. 3. 83. n. 1. 102. n. 1. 171. n. 1. 193. n. 2. T. 1. p. 67. 80. 107. 122. 158. 267. & 304. 380. n. 3. 408. n. 1. 486. n. 1. 533. n. 1. 561. n. 1. 588. n. 3. & 597. n. 3. Tom. 2. p. 112. 242. 289. 362. 403. 445. & 461.

Sententia iudicis, ab actis, & actoris petitione declaratur: dec. 925. n. 4. Tom. 4. p. 98.

SENTENTIA QUAS PERSONAS, ET BONA AFFICIAT.

Sententia lata cum legitimo contradicatore facit ius quoad omnes, etiam non citatos: dec. 13. n. 12. Tom. 1. p. 18.

Sententia lata super statu facit ius quoad omnes etiam non citatos: dec. 18. n. 15. & 35. n. 17. Tom. 1. p. 24. & 47. & 1125. n. 4. & 1184. n. 14. Tom. 5. p. 77. & 220.

Sententia vim non habet contra eos, qui a litigantibus causam non habent, neque fuerunt citati: dec. 214. n. 12. Tom. 1. p. 337.

Sententia lata contra alios, non citatum non afficiunt: dec. 395. nu. 2. Tom. 2. p. 59. 959. n. 5. 998. nu. 19. Tom. 4. p. 168. & 236. & 1120. n. 2. Tom. 5. p. 65.

Sententia legitimis contradicторibus citatis obtemperat, & in judicatum transacta facit rem claram, & manifestam, omnesque afficiunt: dec. 664. n. 15. Tom. 3. p. 72.

Nec aliquid contra illas opponi potest, non attenta contra illas restitutione in integrum: n. 16. ibid.

Sententia, & transactio bona fide acceptata, etiam proprio jure venientes successores afficiunt: dec. 841. n. 4. Tom. 3. p. 499.

Sententia numquam comprehendere intelligitur ea, quæ in iudicio non fuerunt deducta, & de quibus scriptura producta non fuissent loquuta: dec. 1208. n. 8. Tom. 5. p. 269.

Sententia per centum annos observata super usu privativo retinendi macellum pro Ecclesiasticis a Capitulo relata afficit etiam Ecclesiasticos: dec. 1262. n. 7. Tom. 5. p. 401.

SEPARATIO.

Separatio bonorum quando locum non habeat, ex quo omnia ad communem debiorem pertinuisse reperiatur: dec. 1179. num. 28. Tom. 5. p. 204.

Separatio bonorum facienda est inter conceditores duplicis patrimonii in unum collecti, ad effectum bene regulandi configurationes: dec. 1282. n. 13. Tom. 6. p. 33.

S E P U L T U R A .

Sepultura quoad proprietatem in commercio non cadit, tamquam quid religiosum, & solum potest acquiri quoad usum: decif. 1315. n. 2. Tom. 6. p. 118.

Sepultura censetur concessa quoad usum tantum, non quoad proprietatem, cum concessione cappellanæ unitim facta cum iure sepulture: n. 3. & 4. ibid.

Sepultura laicorum construenda est extra presbyterium: ibid. num. 13. p. 119.

Sepultura ostium laicorum distare debet a scabello altaris per sex palmos, & vacuum dicti sepulcri non potest intrare sub eodem scabello. num. 14. ibid.

Vid. Cappella ad dictam dec. 1315. & *Jus sepulture*.

Sepulcræ, & inscriptiones monumentorum, servant memoriam majorum in posteris, eosque ad pia suffragia, & preces invitant: decif. 1369. num. 11. Tom. 6. p. 231.

Sepulcræ, urnæ sepulcrales, aliaque patronorum monumenta non possunt olericis tegi: num. 12. & 13. ibid.

S E Q U E S T R U M .

Sequestrum expediri non potest pro exactione decimarum, super quibus nullum jus competit: dec. 171. n. 16. Tom. 1. p. 268.

Sequestrum appositum a iudice in exercitio suæ jurisdictionis non debet revocari per viam attractoriam, sed per viam injunctiæ in gradu appellationis: num. 17. ibid.

Sequestrum super fructibus bonorum obtentum, præsumitur facit sequestrantem ea bona non possidere, quum actio simul, & passio in eodem subiecto dari nequeant: decif. 700. num. 13. Tom. 3. p. 141.

Sequestrum sine citatione factum, etiam non citato sequestrante per iudicem revocari potest: dec. 735. n. 4. Tom. 3. p. 206.

Sequestrum ut habeat effectum, tempus eius executionis est probandum: n. 6. ibid.

Sequestrum in curia Proconi debet esse registratum in broliardo; alias ex statuti dispositione non attenditur: n. 7. ibid.

Sequestrum factum sine credito in actis deducto non substat: n. 13. ibid.

Sequestrum, ut substatueatur, creditum debet esse certum, & liquidum: ibid. n. 16. p. 207.

Sequestrum non est revocandum, si factum non sit in principio litis: decif. 793. num. 18. Tom. 2. p. 322.

Amplicia, si per sententiam bonum jus sequestrantis resulet: num. 19. ibid.

Adde, si reus esset persona externa nil possidens in loco litigii, & de bonorum dilapidatione aliqua adesset suspicio: n. 20. ibid.

Reus isto casu debet præstare fideiussorem, ut se liberet a sequestro: n. 21. ibid.

Sequestrum apponendum est super capitali locorum montium, licet istorum traditio favore alterius decerneretur, quando subit resignationis periculum, sique super eisdem adhuc extet: dec. 1218. n. 6. Tom. 5. p. 293.

Sequestrum apponi debet super capitali locorum montium alicui consignandorum, quando adsit motuum reddendi turum super eo

illius creditorem; decif. 1273. numer. 5. Tom. 6. p. 15.

S E R V I T I U M .

Servitium quod probatur præstitum de tempore antecedenti, & ultimo, de medio in consequentiam venit: decif. 830. numer. 8. Tom. 3. p. 390.

S E R V I T U S .

Vid. *Canonici ad dec. 184.*

Servitus favore sui ipsius non datur, quum implicet in terminis: dec. 1384. n. 3. T. 6. p. 273.

Servitus non potest imponi ad heredem gravato super bonis fideicommissariis in substitutorum præjudicium, qui nullam ab ipso causam habeant: dec. 1398. n. 27. T. 6. p. 306.

S E X U S .

Sexus differentia a iure Justiniano sublata fuit; ad hoc ut una dicatur respectu agnationis, & cognationis consanguinitas: decif. 166. num. 15. Tom. 5. p. 173.

S I G N A T U R A .

Signatura relictæ nullitates, dum circumscribere reuit sententias: decif. 122. num. 11. Tom. 1. p. 189.

S I M O N I A .

Simonia seu confidentiæ labes non incurritur, ex pactionibus inter resignantis, & resignatarii consanguineos initis, & quando resignatarii personam, resignationisque tempus non percipiunt: decif. 179. num. 3. 17. & 18. Tom. 1. p. 278.

Simoniacum vitium beneficiati præcedentis, alteri, eo mortuo, ex proprio iure venienti non præjudicat: dec. 525. n. 12. T. 2. p. 310.

Simoniam non dicitur facere transactio a beneficiato inita post impetrationem, & possessionem captam; num. 13. ibid.

Præsertim, si continet fructuum fructuum patronis licentiam moveri curantibus ad vitam factam, cum bona fide a fundationis lege, reseruantur: num. 14. ibid.

Pro Simonia exclusionis omnis capiendi est interpretatio: num. 15. ibid.

Simoniacæ non sunt pactiones a beneficiato post obtentum beneficium initæ, ad redimendas vexationes litis contra eum a patronis promotæ: num. 16. ibid.

Ex Simoniæ capite impetrans, eam probare tenetur; alias reiciitur: dec. 569. n. 1. & 10. Tom. 2. p. 418.

Simonia non inducit remissionem ratæ fructuum per nominatam patrono facta, quum in fundatione adesset, quod, non existentibus clericis de familia vocata, patronus posset percipere fructus cum onere adimplendi celebrationem miliarum per quemcumque sacerdotem; num. 9. ibid.

Simonia a patrono commissæ in iure patronatus gentilibus, filiis, & nepotibus non præjudicat, in quos recta via juxta patronatus pertransit: num. 11. ibid.

Vid. *Beneficium quoad permutationem*.

Simonia tamquam sapiens de enormi crimine ab allegante probanda est, cum non præsumatur: dec. 1019. n. 16. Tom. 4. p. 306.

Simonia probata de præterito tempore non firmitur consequentiam pro presenti, ex quo in

eam incurfus respicere potuit : n.17. *ibid.*
 Declaratio facta inter comparatones quæ *Sim-*
oniam involvit, nulla est: dec.1131. num.7.
 Tom.5. p.95.

Vid. *Conventio ad d. dec.1131.*

SIMULATIO.

Simulatio excluditur, quando constat de ve-
 ritate actus gesti: dec.11. n.6. T.1. p.14.
 Simulatio contractus resultans ex partis con-
 fessione potest in possessório allegari: decif.
 34. num.3. Tom.1. p.46.

Simulatio dationis in solum excluditur, si
 recipiens rem datam possederit: n.6. *ibid.*

Simulatio dationis in solum domus convin-
 citur, si ille, qui in solum dederit, rei
 datæ canones postea venderet: n.9. *ibid.*

Quando Simulatio est in persona, & veritas
 in re, acquisitio crediti personæ veræ, & non
 fictæ: dec.1139. num.5. Tom.6. p.290.

Simulatio locum non habet in contractibus in-
 vestiturarum, quia ille solus dicitur emphy-
 teuta, quem dominus directus investivit:
 num.6. *ibid.*

Simulatio facta in emptione ad eludendos cre-
 ditores, inficit contractum: dec.262. nu.8.
 Tom.1. p.426.

Simulatio in contractu debet probari conjectu-
 ris claris, plenis, & concludentibus, una
 cum simulandi causa, alias non attenditur: nu-
 mer.9. *ibid.*

Amplia, præsertim, quando in contrahen-
 tem non cadit probabilis simulationis suspi-
 cio: num.10. *ibid.*

Simulatio; illius causa dificiente, penitus ex-
 cluditur: dec.88. num.9. Tom.1. p.459.
 Præcipue, si circumstantiæ ad sint pro realita-
 te actus: num.10. *ibid.*

Simulatio dimissionis bonorum excluditur, si
 ea fiat in executionem laudi, & prævia
 distincta peritia: decif. 304. numer.15.
 Tom.1. p.482.

Simulatio ex sola conjunctione sanguinis non
 deducitur, quando constat de certa veræ
 causa; præsertim, si contractus ab observan-
 tia, & in iudicio sit approbatus: num.16.
 & 17. *ibid.*

Simulatio sine causa non præsumitur, præser-
 tim, quum simulatio in donationis parte tan-
 tum prætendatur: dec.349. num.12., & 13.
 Tom.2. p.52.

Simulatio solutionis ex propriis pecuniis viri
 hereditatis debitorum ad uxorem spectantis,
 deducitur si illa post inhibitionem continue-
 tur: dec.628. num.11. Tom.3. p.7.

Vid. *Solutio simulata.*

Vid. *Inversimilitudo ad hanc dec.*

Simulatio probatur, quum adsint illius causa,
 & plures conjecturæ: decif. 669. num.8.
 Tom.3. p.81.

Simulandi causa in viro extinguente proprio
 nomine debita uxoris plura bona habentis
 is præter dotem, sufficiens est, si spe proli
 destitutus, saltem hoc modo illius heredi-
 tatem consequi possit, & causa simulandi
 sufficit, quod sit verisimilis: n.9. *ibid.*

Simulatio suadetur a cautelis insolitis; *ibid.*
 num.16. p.83.

Simulatio de persona ad personam, & de con-
 tractu ad contractum est in jure permissa:
 num.17. *ibid.*

Procedit, data realitate actus principaliter
 gesti; secus quando ille undequaque simu-
 latus, & insubsistens detegitur: n.18. *ibid.*

Vid. *Mutatio ad d. dec.669.*

Simulandi mutuū causa sufficiens dicitur, quum
 creditor concursus libere exigere nequens,
 illud simulavit in præjudicium aliorum cre-
 ditorum: dec.673. num.6. Tom.3. p.91.

Simulatio præsumitur, stante causa simulandi:
 num.7. & 8. *ibid.*

Præsertim, si adjuvetur a testibus deponen-
 tibus, quum simulatio levioribus probatio-
 nibus contentetur: num.9., & 10. *ibid.*

Simulatio suadetur ex inverisimilitudine:
 num.11. *ibid.*

Simulatio in contractibus operatur, ut actio
 veræ, & non fictæ personæ acquiratur: dec.
 922. num.4., & 20. Tom.4. p.93.

Simulatio quum a jure non sit prohibita, levio-
 ribus argumentis, & conjecturis probatur:
 num.5. *ibid.*

Simulatio de facili præsumitur in cambio acti-
 vo, quod in faciem tertii a vero creditore
 sit creatum, si ex altero passivo econtra iste
 debitor esset illiusmet personæ, cum qua
 pecunias cambiasset, ad evitandam compen-
 sationem: num.6. *ibid.*

Vid. *Cambium quando, & ex quibus dica-
 tur fictum.*

Simulatio in contractu inito ab homine obra-
 to non præsumitur, quoties si verus esset,
 creditorum conditio melior non fieret: dec.
 946. num.10. Tom.4. p.138.

Amplia, si eo tempore molestia non immi-
 nerent: num.11. *ibid.*

Simulatio non probatur per conjecturas si de-
 sist causa simulandi: *ibid.* n.13. p.139.

Amplia, si consistit de realitate contractus,
 & verisimili interpretatione per quos con-
 traria argumenta repellantur: n.14. *ibid.*

Vid. *Confessio de recepto ad dec.982.*

Pater, si quatuor dies post emisit confessio-
 nem de recepto favore uxoris, filiam eman-
 cipasset, qui postea suos census passivos re-
 didisse appareret, omnes isti actus fraudo-
 lentes præsumuntur: decif. 982. num.18.
 Tom.4. p.10.

Simulatio in contractibus non præsumitur, &
 ob id ab allegante probanda est: decif. 1014.
 num.3. p.275.

Amplia adversus publicum instrumentum,
 sique nulla simulandi causa adduceretur: nu-
 mer.3. Tom.4. *ibid.*

Simulatio in contractibus cum numquam præ-
 sumatur, semper est ab allegante probanda:
 dec.1076. num.5. Tom.4. p.410.

Simulatio, quum quis allegat circa factum pro-
 prium, operatur, ut eam concludenter pro-
 bare teneatur, & copulative de illius cau-
 sa docere: dec.1124. n.6. Tom.5. p.74.

Non præsumitur, nec attenditur, quando
 omni probatōnis adminiculo carere repe-
 ritur: num.7. *ibid.*

Amplia, quando causa, ob quam allegare-
 tur,

tur, usurae suspicionem in virum optimae
tam induceret, & quare: n.8. ibid.
Simulatio, ut excludatur, quilibet contra-
rius actus, & contraria sufficit praesumptio:
num.11., & 14. ibid.
Simulatio contractus non potest allegari ab eo,
qui illam procuravit: decisio.1231. nu.25.
Tom.5. p.329.

Vid. *Collatio Dolus; Frans.*

Vid. *Apoca, & Actus simulati.*

SINGULA.

Singula, quae divisa non profunt, simul unita
juvant, quando singula in genere suo sunt
perfecta; secus si sint vitiosa, & in suo ge-
nere imperfecta: dec.1108. n.2. T.5. p.34.

Singula, quae nec in singularitate subsistunt,
nec probant, nec simul unita juvant: dec.
1176. num.16. Tom.5. p.195.

SITUS.

Situs, ubi constructum reperitur oratorium,
sive facellum, si ad aliam pertineat Eccle-
siam, & insoluitur reperitur, semper re-
manet in dicto Ecclesiae dominio: dec.787.
num.15. Tom.3. p.308.

Situs valor non minuit per hoc, quod valor
melioramentorum ex temporis lapsu decat,
quum ille idem semper permaneat: de-
cis.1013. num.2. Tom.4. p.272.

Situs ut dicatur pertinere ad primogenituram,
illius identitas probanda est: n.7. ibid.

Situs, quod ad eam non pertineat, probatur
per investituram, quam successor a domino
directo de eo, ut talis reportasset: ibid.
num.16. p.273.

SMUTITIO COMMENDAE.

Smutitio ante quam fiat in titulum reintegra-
tionis, seu recuperationis fieri debet in ti-
tulum cambiamenti: decisio.178. num.3.
Tom.1. p.276.

Smutitio commendae in titulum cambiamenti,
si nemo compareat, qui ex eo titulo illam
praerendat, expleri nequit in titulum recu-
perationis in eodem actu: sed nova, & spe-
cialis intimatio requiritur: n.4. ibid.
Contrarium ex statuto religionis refultat:
ibid. num.5. & 7. p.277.

Smutitio titulo recuperationis fit de commen-
dis, quae recuperantur a laicis, & aliis alie-
nis a religione: num.12. ibid.
Contrarium, quia statutum id non dicit, &
observantia, quia titulo recuperationis smu-
tiuntur commendae, resignatae ab aequiti-
bus: num.13. ibid.

Smutitio commendae per viam smutitionis ad-
versatur statuto religionis, ac communi
thesauro, & eidem praedjudicatur: num.14.
contrarium n.16. ibid.
Exceptio damni thesauri religionis non est
ab equite contra alterum allegabilis, si iste a
prioribus thesauri consensum reportavit:
num.17. ibid.

Vid. *Commenda.*

SOCIETAS IN GENERE.

Pro Societate factam fuisse acquisitionem non
probat accollatio census pro pretii solutio-
ne ab acquirente facta, qui postea, a socie-
tate fuit extinctus: decisio.265. numer.11.

Tom.1.

Et tunc, quando agitur de simplici subha-
statione bonorum acquiritorum, satis facili-
ter est consultum, reservanda jura, ut expe-
riantur in concursu: n.12. ibid.

Vid. *Conjux ad dec.427. & Vid. Lucrum*
ad 640.

Societas inter conductores exposita inita, non est
vere, & formaliter talis, sed incidens, &
accessoria: dec.656. n.11. T.3. p.56.

Societas vera impedit transactionem ad hare-
des, & quamcumque cessionem consocii fa-
vorem alterius: num.12. ibid.

Societas conductionis impropria transmissio-
nem ad haereditatem, & cessionem non impedit,
etiam si in ea adfuisset clausula *in solidum*:
num.13. ibid.

Societas conductionis impropria dicitur, quum
unusquisque ex conductoribus animalia prop-
ria extra terminos conductionis in fundo
conducto retinet: num.14. ibid.

Societas tacita ex quibus probetur: decis.783.
num.8. Tom.3. p.300.

Ex quibus excludatur: n.9. & 11. ibid.

Societas inter absentes, ut detur, debet ve-
rificari promissus totius patrimonii usus in
unum redacti: num.10. ibid.

Societas, ut excludatur, leviores actus suffi-
ciunt: num.12. ibid.

Societas non datur, ubi meum, & tuum adse-
se reperitur: num.14. ibid.

Societas fundacalis quamdiu inter socios dura-
verit, quomodo, & ex quibus probetur:
dec.1122. num.6. Tom.5. p.69.

Vid. *Negotium ad hanc dec.*

Societatem haeres potest pro se quae *per modo*
di Fratello: dec.1246. n.4. T.5. p.263.

Societas dicitur contractus ultro, citroque,
obligatorius, & sine pari communicatione,
& participatione, tam lucri, quam damni,
non sublinetur: ibid. num.29. p.266.

In Societate contra praecipuum defuncti ha-
eres non potest continuare: decis.1284. nu-
mer.9., & 10. Tom.6. p.35.

SOCIETAS QUOAD DISSOLUTIONEM ET RENOVATIONEM.

Societatis utilia debentur consocio in ipso
instanti dissolutionis ipsius: dec.223. nu.25.
Tom.1. p.260.

Societas per mortem alterius terminatur: de-
cis.640. num.12. Tom.3. p.32.

Limita, quum haereditum quoque in ea contra-
henda mentio facta est, quia tunc prora-
hitur: num.13. ibid.

Societas non probatur dissoluta ex confessione
bilanci, quia istud est potius ad recognitio-
nem status illius referibile: dec.1122. n.7.
Tom.5. p.69.

Amplia, quando de eo tempore non fuis-
sent inter socios inita illa patta, quae vere
in dissolutionis actu fuerunt subsequuta, quod
potius illius arguit continuationem: nu-
mer.8. ibid.

Vid. *Dissolutio.*

Societas, defuncto socio, resoluta censetur:
dec.1246. num.1. Tom.5. p.263.

Societas a testatore dissoluta dicitur, si iste
iust-

iusisset heredi illius prosecutionem per modo di *fratris*; quum ista verba nil aliud foneat, quam incoata negocia absolvere: num. 3., & 12. ibid.

Societas, mortuo socio, sicuti finita præsimitur, ob id qui prætendit in herede eam perdurare, & elle renovatam, concludenter probare tenetur: ibid. num. 6. p. 364.

Societas ex quibus conjecturis dissoluta, vel continuata dicenda sit: n. 7. ibid.

Societatis non potest impugnari dissolutio per mortem socii sequuta, quando talem dissolutionem correspondens notificatam heredes in propriis libris adnotaverit: numer. 9., & 20. ibid.

Societas per mortem unius ex consociis dissoluta præsimitur, ex quo isti non illius heredum fidem sequuti essent; sed socii superstitis: num. 10. ibid.

Societas sic dissoluta non præsimitur renovata, ex quo merces non fuissent venditæ, debitorumque nomina non exacta, quando pro istius capitali hereditibus restituendo, portio mercium, eorumdemque nominum cummulata fuisset: num. 11. ibid.

Societas dissoluta, ut supra, non potest dici continuata favore heredis, ob non restitutas pecunias ei tangentes; quum inspicendum sit, an in posterum heres sociali, vel particulari nomine contraxerit: n. 13. ibid.

Amplia, ut requiratur novus consensus explicitis socii superstitis favore heredis socii defuncti: num. 14., & 20. ibid.

Adde si socius superstes remansisset exequutor testamentarius; adeo quod ex hoc etiam capite pecunias sociales ad esset, reinvestiendi penes se retinere debuisset, de mandato illius: num. 15. ibid.

Societas præsimitur per mortem socii dissoluta, ex quo testamentarius exequutor declarasset creditoris defuncti heredes pro capitali hereditati tangente de negotio, & ex quibus aliis dissoluta dicenda sit; ibid. n. 17. & 18. p. 365.

Societas per mortem socii dissoluta, ut dicatur in heredibus renovata, requiritur tamen tumistorum, quum superstitis socii consensus: num. 20. ibid.

Societatis dissolutio ex facto partium probatur: num. 23. ibid.

Societas per mortem socii præsimitur dissoluta, eo ipso, quod tali sequuto obitu, institutio librorum negotii fuisset mutata, soliusque superstitis nomen adhibitum: num. 24., & 25. ibid.

Societas dissoluta censetur per mortem socii, ex quo superstes tum active tum passive proprio tantum nomine contraxisset absque commixtione nominalis heredis socii defuncti: num. 27. ibid.

Amplia, quando socius defunctus portionem suam perpetuo subiecit fideicommissio & quare: ibid. num. 28. p. 366.

Id. Minor ad di. 1246. dec. 1246.

Societas per mortem unius ex consociis de iure dicitur expirata: dec. 1284. n. 1. T. 6. p. 34.

Societas dissoluta per mortem unius ex consociis, si prætendatur continuata etiam post obitum, probandum est, ob juris resistentiam: num. 2. ibid.

Societas censetur dissoluta, si sequuto obitu unius ex consociis superstes socius correspondens notificasset, ut in posterum negotium suo tantum nomine fuisset protracturum: num. 3. d. p. 34.

Amplia, si heres defuncti has easdem literas in suo libro particulari copia di *lettere*, transcripisset: num. 4. ibid.

Subamplia, si sequuto obitu consocii, superstes diversis usus esset libris, diversaque methodo negotium regulare capisset, & vide quomodo: num. 5. ibid.

Item, si fuisset designata summa pro solidatione negociorum iam dissolutæ societatis, & novæ pecuniæ sub nomine novæ rationis essent inscriptæ, totumque id fuisset correspondens notificatum: ibid. n. 6. p. 35.

Item, si heredes defuncti socii creditum, quoddam ad dissolutionem pertinens societatem, non sub sociali nomine, sed eorum particulari a debitore independentem a superstitis consocio exegissent: n. 7. ibid.

Item, si predictis faveret testatoris preceptum de, abolenda societate post sui obitum, & subinde ejus portione investienda sub fideicommissio cum prohibitione eam alienandi: num. 8., & 9. ibid.

Societas per obitum consocii dissoluta, non præsimitur continuata ob non factum bilancium, & ob retentum capitale ad illius pertinentem hereditatem & quare: num. 12. 13., & 14. ibid.

Societas per consocii mortem dissoluta, non dicitur continuata, ex quo socius superstes cum istius heredibus eodem signo, & nomine usus esset, quando talis usus restrictivè tantum se habuisset ad abolenda negotia veteris societatis, per modo di *fratris*: num. 16. ibid.

Amplia, quando, quoad negotia incepta post illius obitum, socius superstes suo tantum nomine, & particulari signo usus esset: num. 17. ibid.

SOCIETAS, IDEST CONFRA- TERNITAS.

Societas aggregata quoad usum privilegiorum, uti aggregati, consideratur: dec. 784. n. 1. Tom. 3. p. 303.

Id. *Confraternitas*.

SOCIETAS OFFICII.

Societas officii dissolvitur per obitum illius, qui eam contraxit, forsque sit repetibilis, tamen esset superstes persona nominata pro periculo vite: 1126. num. 10. T. 5. p. 81.

Societas officii unice substantiatur inter personam dantis, & recipientis pecunias, non vero cum persona, a cuius vite periculo illud dependeat: num. 11. vide numer. 13., & 14. ibid.

S O C I U S.

Societatis utilia debentur consocio in ipso instanti dissolutionis illius; dec. 223. num. 25. Tom. 1. p. 360.

Socius, absente consocio, si quid ad solutionem

- eius fecit, factum tollere cogitur, ad explanationem *tex. in l. Sabinus ff. com. divid.* dec. 381 n. 12. Tom. 2. p. 114.
- Vid. *Contractus ad dec. 445.*
- Socius etsi receperit pecunias ex causa mutui a consocio de tempore, quo impense faciendae erant pro recollectione socialium legum, attamen non potest in istam causam illius applicare; ad destruendam vim clausulae *per aliterstanti* in schedula appositae: dec. 765. num. 5. Tom. 3. p. 265.
- Socii aequaliter omnia bona ex quacunque causa acquisita inter sese debent dividere: dec. 783. num. 7. Tom. 3. p. 300.
- Socii s., socio non reclamante, rem socialem alteri locare potest: decision. 1013. num. 10. Tom. 4. p. 272.
- Socius in casu necessitatis pro sociali negotio habens facultatem sumendi pecunias ad cambium, non potest ad hanc rationem fructus praetendere de pecuniis suis ibi erogatis, nisi vere de huiusmodi contractu cum semet ipsa inito edoceret, ac de animo eandem cambiandi pecunias: dec. 1019. num. 5. Tom. 4. p. 290.
- Amplia, ut teneatur etiam docere de transmissioe pecuniarum ad nundinas, quum in isto casu gerat munus actoris: n. 6. ibid.
- Socius, si pecunias sociales negotii in proprios usus convertisset, nulla interveniente mora, teneatur ad illas, & ad usuras favore, consocii *ex l. 1. §. Socius ff. de usuris*: num. 7. ibid.
- Socius, qui pecunias proprias in societate erogavit, repetit sortem, & id, quod ratione damni emergentis de suis pecuniis ibi erogatis aliunde percipere potuisset: num. 10. ibid.
- Socius non tenetur alteri socio refundere fructus pecuniarum de communis negotio sibi appropriatarum ex fructu damni emergentis, & lucri cessantis, nisi ille doceat, quod societati deperisset propter moram adhibitam ab illo, ob non redditas pecunias: num. 11. ibid.
- Amplia, ut requiratur interpellatio requisitorum Pauli de Castro, etiam si res esset inter mercatores negotia gerere solitos: num. 12. ibid.
- Socius non potest societatis debitor describi ante computorum disputationem, & redditionem rationis: dec. 1109. n. 8. T. 5. p. 36.
- Amplia, si ille edoceret se plures summas in eadem societate erogasse: n. 9. ibid.
- Socius tenetur de damno favore alterius socii, quod isti ex eius culpa obvenit, dec. 1136. n. 8. Tom. 5. p. 104.
- Vid. *Affluarius.*
- Socius non potest a consocio reintegrationem summæ in societate erogatae repetere, antequam computa disputatione non sint: dec. 1171 n. 5. & 8. Tom. 5. p. 185.
- Vid. *Creditum add. dec. 1171.*
- Socius in partitarum disputatione cum altero consocio non potest quarti de mobilibus occupatis, quando, vel ad eorum restitutionem, vel ad imputationem pretii in causam sui crediti sit condemnatus: dec. 1239. n. 5. Tom. 5. p. 346.
- Socius non tenetur sentire damnum ex culpa consocii, qui de sociali negotio ad proprium tantum commodum pecunias extraxit: ibid. num. 12. p. 347.
- Socius ascribendus est creditor negotii socialis pro partitis liquidis; licet aliquæ aliæ dispendendæ remanissent, quando in genere quoad istas iam creditor esset ascriptus: num. 14. ibid.
- Vid. *Actio pro socio.*
- Vid. *Consocius.*
- SOLEMNITATES IN CONTRACTIBUS.**
- Solemnitates in contractu cum muliere possunt omitti; quando agitur de actu necessario, prout est in dissolutione societatis: dec. 202. n. 4. Tom. 1. p. 317.
- Solemnitates statutarie non requiruntur in donatione mulieris pro constituendo patrimonio sacro pro filio: dec. 213. num. 2. Tomo 1. p. 335.
- Neque pro constituenda dote profana: num. 3. ibid.
- Amplia, etiam in muliere extranea, neque ad constitutionem patrimonii sacri, aut dotis profanae obligata: n. 4. ibid.
- Declarata, si mulier sit maior; quia tunc inter extraneum, & non extraneum nulla intercedit differentia, & distinctio: n. 5. ibid.
- Causa Sacerdotii, quum non sit finalis, sed impulsiva non valet donatio pro patrimonii sacri constitutione a muliere sine eisdem facta: nu. 6. ibid.
- Vid. *Comitatenses.*
- Decretum a iudice *ex falsa causa* interpositum est nullum; dec. 281. n. 12. T. 1. p. 452.
- Solemnitates non requiruntur in transactione inita cum Ecclesia, in qua de alienatione non agatur; dec. 318. n. 6. & 7. T. 2. p. 10.
- Solemnitates requiruntur in locationibus perpetuis, aut ad longum tempus bonorum Universitatis, & si sit utilitas; dec. 357. n. 21. Tom. 2. p. 64.
- Solemnitates in legato pio necesse non est, ut servantur; sed sufficit constare de testatoris voluntate; dec. 392. n. 4. T. 2. p. 129.
- Solemnitates an requirantur in contractibus in nominatis; dec. 599. n. 10. Tom. 2. p. 466.
- Vid. *Constitutiones in specie ad dec. 639.*
- Sine Solemnitatibus substatitur venditio pupillis utilis, præcipue inter coniunctos facta: dec. 635. n. 3. & 4. Tom. 3. p. 23.
- Sanctiones statutarie expressæ in capitulo 151 præsumuntur ad unguem servatae in contractibus iudicis decreto roboratis; dec. 716. n. 8. Tom. 3. p. 175.
- Ex Solemnitatibus subsequentibus, quæ nequeunt retraheri, non convalidatur actus ab initio nullus; dec. 814. n. 8. T. 3. p. 358.
- Solemnitates statutarie in dorum constitutione non sunt necessariae; etiam si inter minores ageretur; dec. 917. n. 9. T. 4. p. 85.
- Solemnitates non requiruntur, quando pecunia mulieris in rebus ei necessariis, vel utilibus erogatur; dec. 927. n. 17. T. 4. p. 105.
- Absque Solemnitatibus facta ab aliquo acceptatio.

ratio nullitatis testamenti, nec ipsi, nec ejus heredibus nocere potest; dec. 956. n. 11. & seq. Tom. 4. p. 161.
Solemnitates adhibita: a tutrice in susceptione tutoris, in inventario immediate facto, continuata: presumuntur, licet id in isto non fuisset expressum; dec. 1034. n. 26. T. 4. p. 317.
Solemnitates in mulierum contractibus requisitae, ex calore iudicii supplentur; dec. 1075 n. 6. Tom. 4. p. 409.
Amplia, accedente observantia talis contra-ctus plurium annorum spatio; n. 7. ibid.
Solemnitates non requiruntur in contractibus mulierum necessariis; n. 8. ibid.

Vid. *Licentia ad hanc dec.*

Solemnitates nec requiruntur in recognitione bonae fidei, quam minor in veritatis obsequium fecerit; dec. 1090. num. 26. 27. & 28. Tom. 4. p. 438. & dec. 1123. n. 27. T. 5. p. 72.
Solemnitates nec requiruntur, quando bona aestimata dantur in dotem, & in viri dominum pertranseunt; dec. 1179. num. 13. Tomo 5. p. 202.

Vid. *Contractus minorum &c. & Mulier;*
& *Contractus quoad solemnitates.*

SOLIDATIO.

Solidatio omnium computorum solemnisi, & rigorosa praesumitur, ex restitutione librorum, licet aliunde non probetur; dec. 223. n. 10. Tom. 1. p. 359.
In Solidatione subsequuta, quae per saldo reportatur, ratio de omnibus partitis expensarum antecedentium habita censetur & cur, amplia ubi partita est descripta, ut in numero 10. dec. 477. n. 5. & 9. T. 2. p. 276.
Praesertim, si solidatio sit facta de utiliibus; num. 6. ibid.

Vid. *Debitum ad dec. 491.*

Solidatio generalis praesumitur facta ex diversis partitis ab illis, quae indebite praetenduntur; dec. 544. n. 3. Tom. 2. p. 382.
Et in ea quaecumque summa solidata censetur; n. 4. ibid.
De Solidationis erroneitate qui excipit, debet istam concludenter probare; n. 5. ibid.
In Solidationibus generalibus recapita, & documenta, vel restituuntur, vel lacerantur, num. 13. ibid.
Recipiens per saldo de praecedenti quantitate satisfactus concluditur; dec. 661. n. 10. Tom. 3. p. 65.

Solidatio computorum facta inter duos ex consociis absque partitarum insertione, in scio altero, in istius praedictum non probat, & quare; decif. 743. numer. 9. Tomo 3. p. 223.
Amplia, quando eadem solidatio non loquatur de quarto consocio, & ob id ad ejus validitatem, ultra praemissa, omnium requiritur interventus, ut valida dicatur, omnesque assint; n. 10. ibid.

Solidatio computorum, ut supra facta, cum erronea enunciativa, falsoque supposito, magis magisque corruit, & collusionem laborat; n. 12. ibid.
Amplia, si dicta solidatio plura alia negotia diversa ab isto sociali respexerit; nu-

mer. 13. ibid.
Solidatio computorum tollit omnes paritatis antecedentes, de quibus in eadem solidatione fuisset habita ratio; dec. 892. numer. 2. Tom. 4. p. 39.
Solidatio nunquam praesumitur erronea, quum praesumptio sit pro illius veritate; n. 3. ibid.
Solidatio eo magis praesumitur facta ad tramites juris, si aliquas paritatis in ea comprehendendas contineret, & non comprehendendas judicialiter excluderet; n. 4. ibid.
Solidatio crediti ex quibus verbis probetur exarata; dec. 1068. n. 6. T. 4. p. 391.
Vid. *Comptum, & Redditi rationis.*

SOLITUM.

Solitus inducitur per duos, aut saltem unicum actum; dec. 358. n. 7. T. 2. p. 66.
Solitum non excusat, quando alteratur; numer. 8. ibid.
Solitum ab unico etiam actu desumitur; dec. 417. n. 2. Tom. 2. p. 180.
Et a diuturna observantia etiam ab epistolis desumta; n. 3. ibid.
Solitum dicitur tantum illud, quod pluries, & non semel, juxta casuum contingencias, fuit observatum; dec. 689. n. 10. T. 3. p. 123.

SOLUM ALIENUM.

Super Solo alieno aedificans illius dominium non acquirit, imo aedificium solo cedit; decif. 1012. n. 13. Tom. 4. p. 270.
Super Solo alieno aedificans creditor merus remanet aedificii; & valor situs semper penes illius dominum remanet; dec. 1013. numer. 1. Tom. 4. p. 271.
In Solo alieno facta aedificia, invito domino, solo cedunt; dec. 343. n. 5. T. 2. p. 43. & decif. 1065. n. 2. & 5. Tom. 4. p. 384. & seq. Vid. *Aedificium.*

SOLUM ECCLESIASTICUM.

In Solo Ecclesiastico aedificium constructum, & non completum, quando possit in profanos usus converti; dec. 1385. n. 9. *intellige, ut in numer. 10.* Tom. 6. p. 276.

SOLVM FIDICOMMISSARIVM.

In Solo fideicommissario factum aedificium fideicommissio cedit; secus est, si fundum jam a fideicommissio exierit; dec. 307. n. 3. & seq. Tom. 1. p. 488.

SOLVM PROPRIVM.

In Solo proprio cuiuscumque licet molendinum construere, aliaque ad proprium commodum pro libito facere; dec. 290. num. 1. Tomo 1. p. 460.

Vid. *Molendinum.*

In Solo proprio quilibet potest aedificium ad sydera elevare; etiam si vicinis damnum, vel praedictum inferatur; dec. 445. num. 2. Tom. 2. p. 225.

Vid. *Aedificium.*

SOLVENS, SOLVERE.

Solvens debita fideicommissi potest pro aequivalenti alienare bona eidem subiecta; decif. 50. n. 1. Tom. 1. p. 76.
Solvens in satisfactionem propriae obligationis resolutionem non potest praetendere a non obligato; dec. 87. n. 8. Tom. 1. p. 131.
Solvens creditori cedenti, qui prius alteri ejusdem

dem crediti cessionem fecerat, habet jus repetendi contra cedentem ex contractu sibi obligatum, non contra priorem cessionarium dec. 630. n. 15. Tom. 3. p. 13.

Vid. *Mons pietatis*.

Solvens alicui pro alio ministerio legis in illius iuribus subingreditur; dec. 1161. nn. 3. Tom. 5. p. 162.

Solvens alienum debitum de proprio praesumitur sibi cavisse, quod appareret pecunias solutas fuisse suas proprias; dec. 1388. nu. 5. Tom. 6. p. 282.

SOLVITIO IN GENERE.

Solutio unica non parit duplicem extinctionem; dec. 51. n. 5. Tom. 1. p. 79.

Solutionis debitoris praeceptum intelligendum est secundum juris dispositionem; dec. 47. n. 23. Tom. 1. p. 73.

Solutio facta praesumitur ex pecuniis, quae probantur extitisse; sique essent pecuniae fidelicommissi, & primogeniti gravati onere, investimenti, illud ex fideicommissariis praesumitur factum; dec. 72. n. 9. T. 1. p. 104.

Solutio ejus quod debetur omnis solvitur obligatio; dec. 87. n. 7. T. 1. p. 131.

Solutio non est facta de pecuniis hereditariis, si constat eam factam ex retractu praedii venditi tamquam liberi; dec. 89. n. 34. T. 1. p. 136.

Solutionis realitas, & debiti praesistentia, nisi iustificetur, non est bonificanda; dec. 95. n. 12. Tom. 1. p. 148.

Solutio non praesumitur, nisi concludenter probetur; dec. 134. n. 12. T. 1. p. 209.

Solutio censetur expleta cum moneta, quae currit in loco ubi fuerunt exbursata pecunie; dec. 138. n. 2. Tom. 1. p. 216.

Solutio pro eodem credito bis nequit exigi; ibid. n. 3. p. 217.

Solutio resultans ex solo temporis lapsu non satis censetur probata; n. 7. ibid.

Solutio tutoris pro pupillis excluditur facta, si creditor pro eadem summa contra eosdem ageraverit; n. 8. ibid.

Solutio bonificanda est tutori, licet pretendatur facta de bonis pupilli, si de illis rationem reddiderit; ibid. n. 14. p. 218.

Solutio legatorum, & funeris bonificanda sunt heredi testatoris; dec. 245. n. 41. T. 1. p. 399.

Solutionem integram praecedentem verba *per resso* denotant; dec. 283. n. 1. T. 1. p. 453.

Solutio duplex pro uno credito fieri nequit; dec. 294. n. 19. Tom. 1. p. 467. , 1165. nu. 5. Tom. 5. p. 167.

Solutio facta non creditori non suffragatur; dec. 516. n. 4. Tom. 2. p. 334.

Solutio bonorum extradotalium ad mulierem spectantium facta viro sine speciali mandato procurae non suffragatur; n. 5. ibid.

Solutio non iustificatur, nisi in certo loco reperitur descripta; quando extra illam fieri poterat; dec. 544. n. 6. Tom. 2. p. 382.

Quae possibilitas excludit errorem; n. 7. ibid.

Solutio pro residuo supponit reliquum jam fuisse solutum; dec. 605. n. 9. T. 2. p. 474.

Solutiones factae viro computari nequeunt in satisfactionem crediti uxoris; dec. 622. n. 1. Limita, ut in n. 4. & 6. T. 2. p. 500.

Solutio legatorum, & debitorum quum ab uno propriis pecuniis sit facta, haeredes refundere tenentur; secus si cum pecuniis autoris; dec. 628. n. 20. Tom. 3. p. 7.

Solutio pro fructibus census ab uxore debitis, quam creditores a viro, & uxore receperunt dicunt, cum extradotalibus potius pecuniis facta praesumitur; ibid. n. 35. p. 8.

Vid. *Solutio a quo dicatur facta*.

Solvere alienum debitum propriis pecuniis aequo praesumitur; dec. 635. n. 11. T. 3. p. 23.

Solutiones duplices pro uno credito reportari iustitia, & aequitas non pariantur; dec. 662. n. 10. Tom. 3. p. 68.

Solutio facta eidem tutori ex praecedenti contractu cum eodem inito recte facta est, quam vis de tempore solutionis tutelam reliquerit; dec. 690. n. 9. Tom. 3. p. 126.

Solutio debiti hereditarii facta sub figura haereditis ab eo, qui haereditatem adivit, inventariumque confecit, licet postquam, inscio creditore, haereditatem repudiaverint, attenta illius bona fide sublinetur; dec. 703. n. 10. Tom. 3. p. 151.

Solutio facta a debitore suo creditoribus debitis involuto, quoties tamen adhuc bonorum administrationem habeat, sublinetur; n. 12. ibid.

Solutio debiti alicujus semper sub debitoris nomine fieri solet; dec. 708. n. 6. T. 3. p. 331.

Solutio unica ad duo debita referri non potest; dec. 833. n. 7. Tom. 3. p. 394.

Solutio tamquam quid facti, non praesumitur, nisi ab allegante probetur; dec. 856. nu. 9. Tom. 3. p. 441. , & 1150. n. 4. , & 1230. nu. 2. Tom. 5. p. 142. & 325.

Solutio reliquatus continetur sub obligatione camerali facta de reddenda ratione ab eo, qui administravit; dec. 872. n. 2. T. 4. p. 6.

Solutiones semel bonificate debitori a creditoris ministro, non sunt amplius deducibiles, ad alterius debiti exonerationem; numer. 4. ibid.

Vid. *Haec quoad solutionem debitorum hereditatis*, ad dec. 981.

Debitor communis, nullo inhibente creditore, potest creditori posteriori in anterioris praedictum, bona fide, *persolvere*; dec. 1002. n. 8. Tom. 4. p. 243.

Solutio expleta ad tramites instrumenti, quo debitor afficiebatur, dicitur rite facta quum iste de pecuniarum versione in utilitatem fideicommissi, & de reinvestimento, quoties de his non fuisset admonitus, esse sollicitus non tenetur; dec. 1051. n. 35. T. 4. p. 354.

Solutio dotis ad longum tempus dilata, compensat illud plus, quod praeter solitum suae familiae dotans promississet; dec. 1076. nu. 12. Tom. 4. p. 411.

Vid. *Quicquid tantia*.

Solutio debiti in parte dat intelligere ut totum debitum debitor agnovit; dec. 1196. n. 4. Tom. 5. p. 251.

Solutio facta ab haerede auctoritate iudicis, praesumitur iusta, & rite facta; dec. 1377. n. 1. Tom. 6. p. 259.

SOLVITIO ANTICIPATA.

Inverisimilitudo, quod debitor *solvisset anticipare*, non operatur, si ageretur de effectu, qui plures comprehenderet annos, & in fine computorum solidatio facienda esset: 892. n.5. Tom.4. p.38.

SOLVITIO AD QVAM CAVSAM

REFERATUR.

Solutio referri nequit ad diversam causam ab ea in solutione explicatam: dec.142. num. 2. Tom.1. p.226. & 1164. n.9. T.5. p.164.

Solutio cadit in causam debiti vere existentis: dec.233. n.5. Tom.1. p.376.

Solutio prius cadere debet in causam duriorum: dec.267. n.6. Tom.1. p.432.

Declarare procedere, quando solutio fit sine præambula partium conventionem; secus e contra: n.7. ibid.

Et limita etiam, quando voluntas partium contraria est: ibid. n.8. p.433.

Solutio cadit in eam causam, in quam solutum fuit, cum discretiva, & diversarum causarum expressione assignari: n.9. ibid.

Solutio in duriorum causam accipienda est: dec.304. n.18. Tom.1. p.482.

Solutio cadit in causam antecedentem, dum nullum aliud inter partes aderat interesse: dec.516. n.1. Tom.2. p.334.

Solutiones factæ viro nequeunt computari in satisfactionem crediti uxoris: dec.622. nu.1. 4. & 6. Tom.2. p.500.

Solutio in fortis facta, in fructuum causam referri non potest: dec.632. n.23. T.3. p.18.

Solutio semper præsumitur facta in sequelam, & adimplementum oneris præcedentis: dec.635. n.10. Tom.3. p.23.

Solutiones præcise respondentis expensis ad aliquam rem destinatis, in illorum, non aliam causam sunt referenda, nisi contrarium probetur: dec.661. n.8. T.3. p.65.

Solutio debitorum hereditarium facta ab hærede usufructuario, non consistit de vera pecuniarum emissionem ex propria crumena, in hanc causam de fructibus hereditariis facta præsumitur, & non de pecuniis hereditariis: dec.712. n.30. Tom.3. p.168.

Amplia, si talis usufructuarius aliunde bona non habeat: n.31. ibid.

Solutio mensæ Episcopalis, quæ fiat tempore determinato anni, non potest dici, quod sub titulo spiritualium decimarum cadat: dec.776. n.13. Tom.3. p.282.

E contra cadit sub illis, si fiat parrocho ex fructibus, & tempore recollectionis: n.14. ib.

Solutio facta in causam determinatam, ad diversam referri non potest: dec.818. num.10. Tom.3. p.366.

Solutio in eam imputanda est causam, in qua receptæ tenor versatur: dec.824. num.9. Tom.3. p.377.

Solutionis conspicuæ subsequutus actus a sua præcedenti causa, vel uti a primordio tituli, declaratur, istque titulus ex quibus aliis adminiculis desumatur: dec.850. n.7. Tom.3. p.426.

Solutio semper referri debet ad eam causam, in qua facta fuit: non vero ad diversam,

& separatam, & cuius dies adhuc non advenisset: dec.941. n.5. 6. & 7. & 942. n.8. Tom.4. p.129. & 132.

Solutio semper cedere debet in causam expressam, & non referatur ad aliam, quæ ratione summæ ab expressa distingueretur: dec.1054. n.4. & 5. Tom.4. p.358.

Solutio in causam a creditore expressam, & acquiescente debitor approbatam referatur; nec ad diversam extenditur, neque est locus regulæ in causam duriorum eam imputandi: dec.1103. n.20. Tom.5. p.22.

Solutio facta ab eintore unius prædii, & ante illius emissionem favore venditoris, non referatur ad causam illius, sed ad causam debiti anterioris: dec.1109. n.6. T.5. p.36.

Solutio facta ab affectuario favore consocii affectum deferentis, suamque portionem illi cedentis, ad boni exitus causam referatur, non vero ad causam capitalis fructiferi ibi deserti, quando summa recepta dicti capitalis valori non corresponderet: dec.1164. n.7. & 9. Tom.5. p.164.

Amplia, si in cessionis instrumento per ista verba socius discedens sibi cavisset *per causa di cessione, e rinuncia d' affito*: n.8. ibid.

Solutio ad finem causam referatur, & non ad eam in solutione reticentem: n.9. ibid.

Solutio semper ad suam causam referatur, & facta ante venditionem rei, ad istius pretii computationem non potest referri: dec.1171. n.2. Tom.5. p.184.

Solutio semper cedere debet in causam expressam, nec est in debitoris libertate eam ad diversam referre: dec.1272. n.14. T.6. p.14.

SOLVITIO CONTINVATA.

Solutio continuata in causam fructuum crediti de sui natura fructiferi, facit presumere recessum a pacto, quamvis claro, quod statim elapso præfinito termino usure cessarent: dec.420. n.4. T.2. p.186.

Solutiones continuatæ referuntur ad coactivam obligationem, non vero ad liberalitatem: dec.928. n.14. Tom.4. p.105.

SOLVITIO IN CREDITORVM CONCVRSV.

Vid. *Concursus creditorum ad dec.142.*

SOLVITIO IMAGINARIA.

Solutio imaginaria ut fiat bonorum pro creditis, requiritur, quod illa sint liquida, & certa, & quod creditor habeat qualitatem hereditariam: dec.628. n.3. T.3. p.6.

Declarare, hæredem debere esse creditorem de tempore additionis, alias imaginariam solutio non datur: n.4. ibid.

Textus in l. *Quod si Possessor ff. de petit. hereditat.* concedens possessori retentionem bonorum defuncti declaratur: n.5. ibid.

Vel si tribuit etiam imaginariam solutionem, eam non dat pro legatis solutis, postquam a vero hærede super petitione hereditatis controversia movetur: n.6. ibid.

Per Solutionem imaginariam hæres defuncti, cuius erat creditor, potest satisfieri super mobilibus, localibus, & similibus: dec.1769. n.11. Tom.3. p.271.

Vid. *Mulier ad d. dec.*

Solutio imaginaria non intrat, quando vir suos fructus facit, sequæ uxoris creditorem iniuste præterdat: dec. 754. n. 6. T. 3. p. 323.

Illius creditor dotis maternæ super bonis patris, cuius sit hæres, per imaginariam solutionem præsumitur totidem bona illius causa, de dicta hereditate sibi appropriasse: dec. 806. n. 22. & 23. Tom. 3. p. 160.

SOLUTIO QUOAD LIQUIDATIONEM.

Partitæ quantitatis salarii quot annis officialibus *soluta*, affirmativam *solutionis* probant, non verò præcislam summam coarctant de alia summa: in eadem causam separata sit consideratio, & alibi potuerit adnotari; dec. 155. n. 6. Tom. 1. p. 244.

SOLUTIO PRÆSUMTA.

Solutionis præsumtio ex statu Urbis per acquiescentiam annorum sexdecim præsumitur: dec. 404. n. 7. Tom. 1. p. 481.

Solutionis d. præsumtio excluditur, si creditor opportuno tempore judicialiter egerit, ejusque exequutio ex facto debitoris fuit impedita; n. 10. ibid.

Præsumtio sexdecim annorum statutaria per litem contestationem, quum est interrupta, currere incipit altera juris communis: numer. 11. ibid.

Solutio nominis debitoris non desumitur, ex quo debitor fuerit carceratus, & postea dimissus; dec. 372. n. 15. & 17. T. 2. p. 96.

Solutio præsumta nominis debitoris intrat, quum creditor bona fructifera sui debitoris in sua potestate habuerit, quæ postea dimisit. n. 16. ibid.

V. d. *Nomina debitorum ad hanc dec.*

Solutionis præsumtio intrat ex longo creditoris silentio: dec. 477. n. 4. T. 2. p. 276.

Satisfactum præsumitur creditum præcedens, quum fiat in subsequenti emtione a creditore accollatio censuum ipsius debitoris; dec. 635. n. 17. Tom. 3. p. 24.

Solutio legatum in maiori parte, lapsu temporis accedente, quo nullæ legatariorum molestiæ supervenerint, præsumi debet in minori parte solutum: dec. 700. nu. 14. Tomo 3. p. 145.

Solutionis præsumtio non eruitur ex reticentia illius descriptione in inventario debitoris, quum hæreses de creditis, & non de debitis præsumantur curare: dec. 865. numer. 10. Tom. 3. p. 458.

Solutio majoris partis debiti, accedente temporis lapsu, residui solutionem præsumere facit: dec. 914. num. 4. Tom. 4. p. 80.

Ubi Solutionis intrat præsumtio defectus solemnitatum non est allegabilis, quæ sine illis fieri non potuissent: dec. 927. num. 14. Tom. 4. p. 105.

Solutio post lapsum longissimi temporis ex acquiescentia, & taciturnitate creditoris effectuatæ præsumitur, præsertim si alius debitor præiudicio gravissimo potuisset affici: dec. 1054. num. 8. Tom. 4. p. 358.

Solutio præsumta excluditur, quando probatur, quod creditor iteratis instantiis, etiam extrajudicialibus, debitorem pro satisfactio- ne requisivisset: dec. 1076. numer. 3.

Tom. 4.

Solutio præsumta non est allegabilis a debito- re, qui debitum prius impugnavit: numer. 4. ibid.

Solutio ex lapsu temporis præsumta nequit allegari, quando actus intermedii ab auctoribus eam allegantibus gestis detegantur in contrarium, qui ejus vim repellunt: dec. 1150. num. 2. Tom. 5. p. 142.

Amplia, cum lapsu temporis aliæ concomitantes conjecturæ non concurrerent: numer. 3. ibid.

Solutio præsumta reicitur ex incertis tantum, & equivocis adminiculis; præsertim, si argumenta in contrarium afferantur: ibid. num. 12. & 13. p. 143.

SOLUTIO EX QUIBUS PROBATUR, ET A QUO FACTA DICENDA SIT, VEL NE.

Solutio probatur exhibitione quietantiæ, quæ non satis est judicari, nisi inveniat: dec. 124. num. 11. Tom. 1. p. 209.

Solutiones in vero iudicio restitutionis indebiti satis probantur ex pluribus adminiculis cum comprobatione librorum fundacalium: dec. 460. num. 20. Tom. 4. p. 246.

Solutio non justificatur, nisi reperiatur in loco certo descripta, quando extra illam fieri poterat: dec. 544. n. 6. Tom. 2. p. 382.

Solutiones artificum plene probantur ex eorum receptis in calce ordinum sacro monti directorum: dec. 661. n. 7. Tom. 3. p. 65.

Solutiones recte probantur ex publicis instrumentis: dec. 690. n. 5. & 10. Tom. 3. p. 125.

Solutio recte probatur per confessionem de recepto, quando res non est cum personis prohibitis: num. 6. ibid.

Amplia, quando facta est ad formam præcedentis instrumenti: ibid. n. 7. p. 126.

Solutio resiliens ex instrumento non potest impugnari ex informibus attestacionibus, & equivocis probationibus: n. 13. ibid.

Solutio facta ex certis, & designatis pecuniis, ex quibus deducatur: dec. 779. numer. 6. Tom. 3. p. 289.

Solvisse hæres absque inventario præsumitur debita defuncti, cum illius hereditariis pecuniis, vel fructibus, & numquam ex propriis: dec. 852. num. 7. Tom. 3. p. 434.

Solutio fructuum cambii probatur ex partitis extradis de libris fundacalibus ipsius debitoris: dec. 1022. num. 8. Tom. 4. p. 294.

Solutio facta a servo censetur pro domino, de qua illius pecuniis, quum summam solutam aliunde habuisset non præsumatur: dec. 1109. num. 10. Tom. 5. p. 36.

Solutio facta præsumitur de pecuniis illius, in cuius causam partita cantat: dec. 1127. n. 15. Tom. 5. p. 85.

Solutio materialiter facta per manus unius, qui ad bancum pecunias adportavit, pro debito ulterius, non concludit easdem pecunias ad illum spectasse: num. 16. ibid.

Solutio facta ab uno pro debito alterius, de pecuniis istius, & non illius præsumitur, qui eas ad bancum adportavit; præsertim, si delator nullam sui favore declarationem, quod

- quod de proprio solvebat, reportaverit: dum. 17. *ibid.*
 Amplia, quando idem delator fuisset alias solutus, deque eadem declaratione reportanda sollicitus; num. 18. *ibid.*
 Adde, si in actu, quo solvisset aliam minorem summam, de tali sibi cavisset declaratione: num. 19. *ibid.*
Solutio notabilis summae facta de proprio ab aliquo absque recepta non praesumitur; praesertim, quando aliis in similibus solutionibus sibi de eadem cavisset: ibid. n. 23. p. 86.
Solutio facta pro debito alterius ab aliquo; utrum de proprio sit dicenda; ejus conditioni, & qualitati multum defertur: numer. 24. *ibid.*
Solutio, & remissio debiti, tamquam quid facti, per plures conjecturas non probatur, quum fortissimum contra se juris habet praesumptionem: dec. 1130. n. 2. Tom. 5. p. 93.
Vid. Conjectura ad dec. 1130. & 1388.
Solutio facta per debitorem pro rata in singulis hebdomadis a denariis facti, refertur potius ad illius impotentiam, & paupertatem: num. 5. *ibid.*
Solutio a fortiore a debitore facta non praesumitur, si haeres ejus dilationem postulas- se pro eodem debito reperiretur: ibid. numer. 8. p. 94.
Solutio facta per famulum de pecuniis sui domini praesumitur: decif. 1171. numer. 6. Tomo 5. p. 185.
 Amplia, quando famulus declaravit se pro persona nominanda persolvere, & subinde cessionem talis crediti dimissi favore domini cessisset: num. 7. *ibid.*
Solutio semper praesumitur facta ab illo, ad quem pertinet, quum nemo est, qui alienum solvere praesumatur: dec. 1388. n. 25. & 8. Tom. 6. p. 281.
Solutio pro debito communi non praesumitur in totum facta a fratre, quando reperiretur, quod ab altero fratre repetiisset ratam isti tangentem de aliis debitis, & ratam contro- versi debiti non postulasset: ibid. num. 9. & 21. p. 283.
SOLUTIO SIMULATA.
Solutionis simulatio ex propriis pecuniis viri debitorum haereditatis ad uxorem spectan- tis, deducitur, si illa post inhibitionem continetur: dec. 628. n. 11. Tom. 3. p. 7.
 Quod amplia, etiam si exhibitio facta non esset creditoribus, qui mandata expe- dierint: nam tunc solvens aliquam prote- stationem emisisset: num. 12. *ibid.*
 Et quum mulier conqueila pluries fuerit, virum cum uxoris pecuniis proprio nomine contractus explere: num. 13. *ibid.*
 Et quum sit cum insolito modo mutuandi uxori per interpositas personas affinum, & amicorum: num. 14. *ibid.*
SOLUTIO UBI FACIENDA.
Solutio fieri debet in loco, ubi adest creditor: dec. 456. num. 9. Tom. 2. p. 239.
SOROR.
 Soror, cui dos fuit constituta, debet interim ali ab haeredibus patris; donec, matrimo- nio contracto, dotem exigat: dec. 9. nu. 1. Tom. 1. p. 13.
 Soror statuto exclusa ab haereditate parentum, reservata solum dote tempore nuptiarum, dicere non potest de inofficioso dote alteri sorori a patre promissa: decif. 10. num. 20. Tom. 1. p. 329.
 Sororum appellatio in regula S. Clare ve- niunt conversae, sive laicae: dec. 231. nu. 9. Tom. 1. p. 374.
 Soror propter dotem in secutis tunc sibi constitu- tam renuncians cum expressione, ut alias sorores facilius cum simili dote nubere pos- sint, non potest impedire parem actionem eisdem pro eadem summa super bonis dota- tis, & jam si summa, cujus contemplatione renunciaverit, non fuerit penes dota- tem reperta, per contributum cum illis concu- rit: dec. 733. num. 8. Tom. 3. p. 203.
 Soror in fideicommissio, & haereditate fratris succedit, si sine filii frater deficiat; & per medium istius etiam haereditatem paternam, licet exclusa, agnoscere dicitur: dec. 761. num. 20. Tom. 3. p. 260.
 Sorores propter masculos excluduntur: dec. 811. num. 11. Tom. 3. p. 351.
 Limita, si agatur de successione in bonis fra- tris inter forem, & patrem: n. 12. *ibid.*
 Sorores aequaliter in bonis fratris ab intestato defuncti succedunt: decif. 866. num. 1. Tom. 3. p. 459.
 Soror cohaeres cum aliis sororibus ab intestato in bonis fratris defuncti acquirit illarum portiones, quibus praeventive in actu ingres- sus in monasterium renunciasset: decif. 920. num. 4. Tom. 4. p. 90.
 Soror, vel neptis utriusque conjunctae, sunt potius a fratre, vel nepote confanguineo tantum excludendae, quam quod ab agnato remotiore, idque magis aequum est: decif. 1375. num. 26. Tom. 6. p. 251.
S O R S.
 In Sortem fructus pro pecuniis fructiferis solu- ti imputantur: decif. 420. numer. 2. Tom. 2. p. 186.
 Sors principalis debiti diminuitur, quando creditor summam fructus excedentem exe- gerit: dec. 993. num. 3. Tom. 4. p. 225.
 Sors caeca, & fallax in minus idoneos spe- transcurrit, & aliquando sequitur indignos: dec. 1100. num. 8. Tom. 5. p. 13.
 Sors, quam secundum sui favore quis vellet, sic favore alterius jam debet desiderare, nec de ea alteri debet invidere: dec. 1396. n. 9. Tom. 6. p. 300.
SPECIALIS.
 Specialis provisio facit cessare generalem; de- 154. num. 2. Tom. 1. p. 243.
SPECIFICATIO.
 Specificari deponendae pecuniae debent a iudice, ne sit in arbitrio creditoris jus dicere; dec. 122. num. 6. Tom. 1. p. 169.
 Specificatio summae a reo uti haerede opposita, qualitatem haereditariam inducit: dec. 842. num. 2. Tom. 3. p. 412.
 Specificatio summae in actis facta cum clausula sine prajudicio majoris, seu verioris, cre- ditio

dituri præservat actionem pro majori, de qua creditor esset; decision. 871. numer. 12. Tom. 4. p. 5.

S P I L L A T I C U M.

Spillaticum solutio non præsumenda est quod semper fuerit facta, ex quo mulier ornata inceserit, præteritum si in libris domesticis expensarum a viro retentis, talis annualis solutio, non quolibet anno pro soluta apparere descripta; decision. 1222. numer. 3. Tom. 5. p. 301.

Amplia, quando vir per publicum instrumentum hoc debitum favore uxoris ratificasset, deque eo in testamento mentionem fecisset; num. 4. 6. 7., & 10. ibid.

Spillaticum non præsumitur solutum, ex quo mulier ornata inceserit, quando divites habuisset confanguineos, qui ei pecunias elargiri potuissent; num. 8. ibid.

Spillaticum gaudet privilegio doris, & pro eo competit retentio super bonis viri; ibid. numer. 11. p. 302.

Vir si pecunias dotales a suo, & uxoris procuratore exactas penes uxorem reliquisset, & ista penes se retinisset, censetur in satisfactionem delle Spille a viro debitam recepisse; dec. 1244. num. 8. Tom. 5. p. 307.

S P O L I A T O R.

Vid. Locatio ad dec. 595.

Spoliator violentus non potest excipere de melioramentis factis super fundo ratione malæ fidei; dec. 845. n. 6. Tom. 3. p. 379.

Amplia, si melioramenta probentur per testes non concludentes, quid impensum, & quid melioratum; num. 7. ibid.

Spoliator tenetur restituere spoliato, tam fructus perceptos, quam eos, quos iste percepisset licet a solante non fuissent revera percepti, quando hoc eius culpe tantum stetit; dec. 1232. num. 8. Tom. 5. p. 331.

Spoliator tenetur in spolio judiciali restituere non solum fructus perceptos, sed eos etiam, qui ex propria fuerint culpa deperditi, quos spoliatus percipere potuisset; dec. 1233. numer. 3. Tom. 5. p. 332.

Spoliator iuste restituit, quando tradit id, quod intra spolum spoliatus esset consequuturus; dec. 1350. n. 6. Tom. 6. p. 188.

Spoliator non tenetur in gratiam spoliati monere valorem post sequutum spolium immutatum attendere, sed illud de spolio tempore currentem; num. 7. ibid.

Ut teneatur ad restitutionem fructuum, quos non percepit, re mittitur, vel quod in rei possessionem violenter, seu attentate se intruserit, vel quod dolo possidere desierit; num. 8. Vid. n. 9. & 10. ibid.

S P O L I A T U S.

Vid. Manutentio ad dec. 282.

Spoliatus bonis, & obtinens liberationem a molestiis, non vero mandatum pro evictione, aut traditione rei liberæ obtinere non potest, nisi summam pro qua veræ molestiæ sunt illatæ; dec. 282. n. 4. T. 1. p. 452.

Vid. Perpetuitas.

Spoliatus illico per iudicem reintegrandus est; dec. 757. num. 1. Tom. 3. p. 248.

Spoliatus illico reintegrandus est, extremis probatis, etiam adversus singularem successorem, & vid. rationem; dec. 773. num. 1. Tom. 3. p. 278.

Spoliatus debet consequi omnes fructus post mortem item decursos, & a spoliante perceptos; dec. 948. n. 3. Tom. 4. p. 142.

Spoliatus de locis montium in tertios distractis, si ad ista non potest habere amplius regressum, est de eorum pretio reintegrandus; dec. 1243. num. 3. Tom. 5. p. 357.

Spoliatus de locis montium, ad nil ultra habet actionem, præter quam quod ad summam pro illorum redemptionem necessariam de tempore sequuti spoliati; dec. 1350. n. 1. & 2. Tom. 6. p. 187.

Spoliatus idem pro ea dicitur reintegratus, quando tantundem recipit, neque curare debet, si sequuto spolio, aliquid lucris spoliatus capaverit, quando etiam risico de crementi pretii stetit; num. 4. ibid.

Amplia, si tam augmentum, & decrementum non stetit ex natura, & spoli causa, sed ex qualitate montium; n. 5., & 6. vide num. 7. ibid.

S P O L I U M I N G E N E R E.

Spolium excluditur ex longa possessione post litem introductam spoliantis, & refusione pretii facta a prætenso spoliato, qui postea acquisivit rem, quæ sub spolio cadebat; dec. 39. num. 34. Tom. 1. p. 137.

Spolium non verificatur, quum Papa de bonis certo modo disponit; dec. 106. numer. 6. Tom. 1. p. 149.

Spolium exclusum remanet, quum ejus iudicio relicto, ad petitoriam tranſitur; dec. 188. num. 7. Tom. 1. p. 297.

Secus, quando simpliciter iudicium spoli suspenditur; ibid. num. 8. p. 298.

Spolium censetur adfuisse, quum spoliatus persolverit; num. 10. ibid.

Spolium adfuisse probatur ex ejusdem narrativa in instantis emissâ; num. 12. ibid.

Vid. Possessor ad dec. 268.

Quæ sint extrema probanda in iudicio spoli; dec. 773. num. 2. Tom. 3. p. 278.

Ex quibus Spolium probetur; n. 3. ibid.

Vid. Actio spoli.

Vid. Possessio spoliativa.

S P O L I U M Q U O A D E J U S

P U R G A T I O N E M.

Spolii purgatio nequit retardari, ex quo bona de spoliantis manu exierint, sive per cessionem, sive per transactionem, & penes tertium reperiantur; quum isti actus nulli, & fraudulentis dicantur; dec. 739. num. 4. Tom. 3. p. 212.

Spolii purgatio nequit retardari ex sola boni juris allegatione in spoliante; sed hoc bonum jus per invictas probationes debet ostendi; num. 11. ibid.

Spolio aliunde probato legalitas iurum, vel illegalitas ad illius purgationem retardandam, non attenduntur; dec. 773. num. 18. Tom. 3. p. 279.

In spolio violento fructus a die commissi spolii, non moræ litis debentur; illique fructus

Ans quomodo liquidentur: dec. 825. num. 1., & 3. Tom. 3. p. 378.
 In spoliis iudicio fructus, de sui natura, veniunt: dec. 839. num. 1. Tom. 4. p. 33.
 In spolio iudiciali fructus tantum percepti veniunt: dec. 1232. n. 6. Tom. 5. p. 331.
 Vid. *Purgatio spoliis, & Fructus in iudicio spoliis.*

S P O N S A L I A.

Sponsalia contracta dicuntur, quoties futuri matrimonii promissio intercesserit: dec. 230. num. 1. Tom. 1. p. 372.
 Ad Sponsalia sufficit promissio ab altero verbis expressis facta, altero tacite alio modo consensum demonstrante: num. 2. ibid.
 Sponsalia etiam tacite contrahuntur: n. 3. ibid.
 Sponsalia probantur contracta ex verbis prolatis a viro scilicet — *se non cogniturum aliam feminam*; & quando secus: num. 4., & 8. ibid.
 Sponsalia de futuro contrahuntur per contradictionem manuum: num. 5. ibid.
 Præsertim, accedente copula: n. 9. ibid.
 Vid. *Virgo ad hanc dec.*
 Vid. *Consensus in sponsalibus.*

Desponsatio ad dationem tribuit ad dotem: dec. 373. num. 13. Tom. 2. p. 101.
 Sponsalia inita cum puella, ut per alia sponsalia, sub prætextu antecedentium rumpantur, quid sit probandum: dec. 433. num. 1. Tom. 2. p. 205.
 Sponsalia non probantur ex confessione mulieris, præsertim non adminiculata: n. 2. ibid.
 Sponsalia debent concludenter probari: dec. 682. num. 1. Tom. 3. p. 111.
 Sponsalia etiam valida, penitus dissolviuntur, si legitime supervenerint causæ: ibid. numer. 2. p. 112.
 Sponsalia dari nequeunt, non confito de mutuo contrahentium consensu; licet ex unica parte deficiat: num. 4. ibid.
 Pro Sponsalibus requiruntur consensus, & voluntas efficax, & deliberata; nec ex actibus probantur æquivocis, & in sponsalium velitate verificabilibus: num. 5. ibid.
 Sponsalia maxime differunt a promissione desponsandi: n. 9. ibid.
 Sponsalia non probantur per verba metentes, & ad alium effectum prolata: n. 10. ibid.
 Sponsalium effectuationi locus non est, quum concurrant causæ odii, quæ enunciantur:
 Vid. *Coactio ad ditionem dec. 682: & Testis in causis sponsalium.*

S P O N S U S.

Sponsus sine dote matrimonium non præsumitur fuisse contractum: dec. 989. num. 10. Tom. 4. p. 217.
 Sponsus, si pro dote se indefinite obligasset sponte patui, non tenetur inquirere, an bona per eos reretur, vel administrata sufficiant, vel ne, quum promittentium fidem eum persequi præsumatur: num. 11. ibid.

S P O R T U L A.

Sportula pro causa scutorum viginti millium, sunt: scuta quinquaginta aurei: dec. 400. n. 2. Tom. 2. p. 142.
 Sportula: commensurantur a valore fideicom-

missi, quod fuit impugnatum; & super quo fuit subscriptum dubium generale, & indefinitum, & lata sententia, & appellatum: num. 3. ibid.
 Sportula solvi debent, habito respectu ad valorem matris, super quo ad repellendas exceptiones liberatis bonorum opus fuit firmare fideicommissum: n. 4. ibid.
 Vid. *Expense judiciales.*

S T A B I L I A.

Stabilia antiquitus maiorem fructum reddabant, licet minoris æstimarentur: dec. 1156. num. 6. Tom. 5. p. 154.

S T A T U A.

Statuæ, & icones, quæ in Ecclesiis collocantur ad istarum quoque ornatum, & venustatem pertinent: decisio. 1369. num. 6. Tom. 6. p. 231.
 Amplia, ut statuæ, sepulchra, & imagines, præsertim antiquæ, maiori sunt ornameto Ecclesiis, quam oloferica, & auleæ: num. 8. 9. 11. & 21. ibid.

S T A T U B N T E S.

Statuentes aliquid ultra jus voluisse statuere, dicendum est: dec. 113. n. 21. T. 1. p. 173.
 Statuentium facultas, quando ultra propriam ditionem extendatur: decisio. 462. n. 19. Tom. 2. p. 249.

S T A T U S I N G E N E R E.

A Statu præstati stabilius, ad antiquum, perperam inferitur: dec. 679. numer. 10. Tom. 3. p. 105.

S T A T U S Q U O A D B E N E F I C I A.

Status beneficii sine licentia Papæ immutari non potest Ordinarium consensu, in præiudicium reservationis Apostolicæ: dec. 125. n. 12. Tom. 1. p. 193.
 Status ultimus non attenditur contra privilegium ex reservatione Apostolica habentem pro statu anteriorem contrarium: n. 13. ibid.
 Status ultimus in beneficiis attenditur ex capitulo consultat de jure patroni: dec. 657. num. 24. Tom. 3. p. 59.
 Limita, quum alterius status fuerit spoliatus, & invalidus, & post renunciata propria jura: num. 25. ibid.
 Declara limitationem, quum constet illum esse infedum per publica documenta: numer. 26. ibid.
 Status beneficii ex literis Apostolicis non mutatur: dec. 741. n. 32. Tom. 3. p. 219.
 Status ultimus non attenditur, ut beneficium dicatur sacerdotale, si ab initio fuerit clericale, quadragenaria concurrat, primasque institutiones in clericorum personas fuisse factas probentur: num. 33. ibid.
 Status ultimus est attendendus, tum si agatur de quasi possessione præsentandi, quum de beneficii qualitate: decisio. 753. numer. 22. Tom. 3. p. 241.
 Status ultimus est attendendus, & ex quibus non destruat: dec. 774. n. 3. T. 3. p. 280.
 Status ultimus attenditur, si lis sit inter præsentatos super institutione contententes: dec. 870. n. 3. & 3. Tom. 4. p. 2.
 Statu ultimo concurrente, ab omnibus præsentatis dicitur: num. 4., & 15. ibid.

Turbiditas tituli facit, ut cum ultimo flatu sit procedendum: ibid. n. 21. p. 3.

Vid. Patronus, & Præsentatus ad dictam det.

Status ultimus non destruitur per hoc, quod præsentatus a patrono non fuisset institutus, quando id processisset, quia plures ad beneficium concurrissent: decisio 897. num. 4. Tom. 4. p. 48.

Status ultimus attenditur inter comparationes circa jus præsentandi, & ad regulandas institutiones, præsertim, si lis sit inter præsentatos: dec. 904. n. 2, 3, 4, & 11. T. 4. p. 60.

Status ultimus præsentatus in ultima vocatione dicitur pro se habere omnino attendendum: decisio. 949. numer. 3. Tom. 4. p. 145.

Limite, si incontinenti de titulo claro constet, taliter, ut proprietas possessorum absorbeat: num. 4. ibid.

Status ultimus non attenditur, si clare constet, quod ille, qui ultimo loco nominavit, non esset de illis a testatore volitis: dec. 963. num. 16. Tom. 4. p. 176.

Vid. Jus præsentandi ad dec. 1029.

Status erroneus sub supposito erroneo fundatus non attenditur: dicta dec. 1029. n. 10. Tom. 4. p. 306.

Amplia, quod si in una parte tantum reveretur erroneus, totaliter esset reiciendus: num. 11. ibid.

Status ultimus ex ultima præsentatione constituitur, quæ suum sit effectum sortita: dec. 1255. num. 3. Tom. 5. p. 389.

Status ultimus in præsentando a fortiori est attendendus, quando patronus in contradictorio iudicio sententiam reulit, quæ in iudicatum pertransiit: n. 5, 6, 7, & 11. ibid.

Status ultimus est attendendus, præsertim si a re iudicata sit approbatus: dec. 1387. n. 14, & 15. Tom. 6. p. 280.

Vid. Beneficium, quoad Status.

STATUS FIDEICOMMISSARIUS, ET HÆREDITARIUS.

Status hereditarius non firmant testes dependentes omnia bona descripta in inventario tutelari primorum hæredum, longe post mortem testatoris facto, quia negativam non coarctant alia eum non possedisse: dec. 393. num. 6. Tom. 2. p. 131.

Status hereditarius fideicommissus, firmari non potest ex divisione bonorum facta inter secundos hæredes gravatos, quia negativam non coarctant, deserviet liquidum ad probationem identitatis: n. 10. ibid.

Status hereditarii liquidatio impossibilis redditur post longissimum tempus, deficiente inventario, & concurrentibus alienationibus, ideoque pro eodem peritus non deputatur: dec. 472. num. 19. Tom. 2. p. 267.

Vid. Peritus ad dec. 853.

Status fideicommissarius in Rota firmatus, incidenter, & per alteram decisionem distinctam corrigendus non est: dec. 894. num. 7. Tom. 4. p. 47.

Status activo hereditatis fructus dotis decursumque ad obitum viri, & non soluti, adscri-

bendi sunt: dec. 1016. nu. 11. Tom. 4. p. 279. Status hereditarius non remanet firmatus ex redditione rationis a muliere tutorio nomine facta de dolo, & accepto, quum illa causam propriam fovere dicatur in fraudem creditorum: ibid. n. 24. p. 280.

Vid. Notula in fine.

Status fideicommissarius probatur ex firmatione, quam de eo peritus fecisset, & etiam probatur ex inventario de eo confecto post obitum primi hæredis: dec. 1096. n. 15, 18, & 19. Tom. 5. p. 3.

Adde ex depositionibus testium negativam existentiam aliorum bonorum, præter comprehensa in inventario coarctantium: numer. 17. ibid.

Status hereditarius, quod sit exiguus, est onus ab allegante ejus existitatem probandum: dec. 1140. n. 8. Tom. 5. p. 111.

Status hereditarius firmatus a perito concorditer electo dicitur iustus: dec. 1234. num. 3. Tom. 5. p. 333.

Status activus, & passivus hereditatis ex tutelari inventario probatur, licet hereditarii vires istud non suppleat: dec. 1300. numer. 11. Tom. 6. p. 74.

Status hereditarius, cessante dolo, & fraude levioribus etiam probationibus firmatur, & ex accuratis descriptionibus inventarii descriptus suppletur: ibid. n. 19, & 20. p. 75.

Status activus hereditatis non constituitur ex aliqua portione fideicommissaria ad ultiores hæredes pertransitorie: dec. 1377. numer. 6. Tom. 6. p. 260.

Vid. Domus in fine.

Vid. Firmatus status.

STATUS ECCLESIASTICUS, ET RELIGIOSUS.

Status religiosus electio coelibatus non perpetua, sed per modum simplicis oblationis non inducit, perpetuamque obedientiam legibus monialium, verum est ad libitum revocabilis: dec. 44. n. 4. Tom. 1. p. 67. Et per licitum egressum evanescit, quoad omnes ejus effectus: n. 5. ibid.

Status secularis Ecclesie de novo supervenus perimit omnia dependentia a priore statu regulari: dec. 695. n. 6. Tom. 3. p. 137.

STATUTUM IN GÈNERE.

Statutum aliquod operari debet, ne inutiliter dicatur conditum: dec. 81. n. 11. T. 1. p. 120. De Statuti validitate a Sancta Sede confirmari dubitari non potest: dec. 85. num. 7. Tom. 1. p. 126.

Et tanquam jus particulare, servandum est: num. 8. ibid.

Statutum requirit subiectionem testatoris, hæredum, & bonorum; ad hoc ut sibi locum vindicet: dec. 113. n. 5. Tom. 1. p. 173.

Statutum prohibens Trebellianicæ deductionem intelligitur in fideicommissio pura, non in conditionali: n. 16, secus n. 18. & 22. ib. Statutum indefinite loquens omnes, & singulos casus comprehendit: n. 17. ibid.

Statutum contraveniens & constitutionibus, eisdem uti, & juri non potest: dec. 116. num. 21. Tom. 1. p. 180.

Sta-

Statuta regulariter edita censentur favore agnationis: dec.374. n.6. Tom.2. p.102.
 Statutum prohibens ne aliis, quam civibus, domus, seu possessiones vendantur vigore *l. Unice C. non licet habitari metromom.* est servandum: dec.381. n.31. Tom.2. p.115.
 A Statuto forma prescripta, servanda est etiam in contractibus a subditis extra statum iuris: dec.462. n.24. Tom.2. p.250.
 Statutum contra juris dispositionem a summo Pontifice non approbatum, attendi non meretur: dec.486. n.5. Tom.2. p.289.
 Statutum prescribens civitatem non intelligitur strictè de nativitate materiali; sed sufficit originaria: decisio. 555. num.23. Tomo 2. p.395.
 Statutum de continuanda possessione auctoris in heredes non operatur, quum possessio in patre est ex titulo mere vitalitii usufructus: dec.610. n.3. Tom.2. p.482.
 Statutum favore agnationis, illos in tali linea non existentes non comprehendit: dec.657. n.30. Tom.3. p.60.
 Statutariæ dispositiones ad invicem inter sese suppleant, & ad invicem imitantur: dec. 727. n.14. Tom.3. p.190.
 Statutum juris communis correctorium, odiosum, & testandi auferens libertatem non attenditur: dec.901. n. 1. secus num. 3. Tomo 4. p.55.
 Statutum idem carens beneplacito Apostolico non attenditur: ibid. n.8. p.56.
 Statutum, si fuisset subtrahendum, ut amplius non reperiretur, circa probationem dispositorum in eo, standum est assertioni doctorum loci: dec.917. n.7. Tom.4. p.85.
 Statutum laicale non ligat contrahentes cum personis Ecclesiasticis: decisio. 1068. num. 19. Tom.4. p.392.
 Limita, respectu laici, qui remanet omnino ligatus n.20. ibid.
 Statutum laicale Ecclesiasticos non ligat: dec. 1288. n.8. Tom.6. p.44.
 Statutum prædictum non habet locum in contractu gesto a muliere cum personis Ecclesiasticis super re spiritali annexa: decisio. 1290. num.10. Tom 6. p.45.
 Statutum a dispositione juris valde exorbitans, non est exequendum: dec.1363. nu. 11. Tomo 6. p.218.
 Statuta neque active, neque passive ligant illos, qui statuentium jurisdictioni non subiacent, quum passive deficiat potestas, & active præsumatur deficere voluntas: dec.1371. n.3.4. & 5. Tom.6. p.235.
 Vid. Lex.
 Statuta condere juris communis abrogatoria, est actus jurisdictionis, & imperii supremo principi reservatus: dec.1375. numer.66. Tomo 6. p.255.
 Statutum Parmæ in forma specifica ad recursum populi, fuit a sancta Sede confirmatum præsertim a sa. me. Pauli III. numer. 67., & 68. ibid.
 Statutum confirmatum a Papa, ad legis Pontificiæ gradus dicitur elevatum: n.70. ibid.
 Statuta potest condere Dux Parmæ: ibid. nu-

mer.74.

Vid. Parma.

Statuta ab antiquo a supremo Principe condita, censentur a filiis; & successoribus approbata: n.75. ibid.

Vid. Statutaria dispositio.

STATUTUM QUOAD DISPOSITIONES.

Statutum potest voluisse dotem succedere loco legitimæ ad effectum eam ad heredes transmittendi, & faminas excludere propter masculos, ad alium effectum eas expellendi a successione in bonis maternis: decisio. 373. n.26. Tom.2. p.101.
 Statutum loquens cum prægnantibus verbis, quocumque familia debeat esse contenta dote legata, intelligendum venit, non solum quoad quantitatem, verum etiam quoad conditiones; itaut innuptæ non debeatur, nec tunc ad heredes transmittatur: decisio. 374. num.14. Tom.2. p.102.

Intellige procedere, quoties ista verba sunt adeo prægnantia ut disponant, quod filia sit contenta, & tacta de relicto a patre, & quacumque de causa contra paternam dispositionem devenire non possit: nume.15. ibidem.

Statutum Perusinum fert, ut dos a patre constituta censetur pro medietate de bonis paternis, & pro medietate de maternis, etiam si in dotatione talis expressio fuisset recitata: dec.906. n.7. Tom 4. p.64.
 Limita, si posita adesset scientia, de quibus bonis ex istis fuisset detracta: n.8. ibid.
 Adde, si tempore constitutionis mater fuisset præmorta, quo casu jura successionis jam ad filias fuissent devoluta: ibid. n.9. p.65.
 Vid. Coninges ad dec.917.

STATUTUM ECCLESIAARUM, ET CAPITULORUM.

Statutum unius Collegii non trahitur ad aliud diversum: dec.48. n.2. Tom.1. p.74.

Vid. Massa capitularis.

Statutum conditum pro felici statu, & gubernio Ecclesiæ est servandum: decisio. 115. num.2. & 193. n.4. Tom.1. p.176. & 304.
 Potissime a Capitulo, & Canonicis, qui in actu possessionis ejus observantiam jurant: d. decisio. 115. num.3. & 116. n.9. Tom.1. d.p.176. & 179.

Habens interesse potest invigilare, ne laudabilia Ecclesiæ statuta intervertantur; & etiam unusquisque de populo: d. decisio. 115. n.19. & 20. Tom.1. p.177.

Statutum conditum ab Episcopo cum expressione de consilio, & consensu Capituli non ab eo solum dicitur factum, illiusque privatam Ecclesiæ administrationem excludit: dec.184. n.16. Tom.1. p.249.

Statutum prescribens impensas, seu seriales, pro negotiis communibus Ecclesiæ non permittit, quod in alios usus convertantur, nec in lites, quæ commune bonum ipsius Ecclesiæ non tangunt: dec.269. num. 1. & 2. Tomo 1. p.435.

Nec in particulare commodum personarum Ecclesiæ intervientium; præsertim utendo con-

contra alios eidem inservientes : numer. 3. §. 7. ibid.
 Statuti dispositio omnino servanda est : ibidem num. 12. p. 436.
 Statutum recipere debet interpretationem, quæ magis concordat, & obervantiæ accommodatur : n. 17. ibid.
 Vid. *Observantia ad hanc dec.* n. 16.
 Statutum validum a Capitulo factum Apostolicas collationes non comprehendit ; sed solum illas a Capitulo factas : dec. 486. nu. 7. Tom. 2. p. 289.
 Vid. *Papa ad d. dec.* n. 9.
 Statutum juris dispositione circa legitimos ad obtrahenda beneficia innovans, & contrarium disponens, non est attendendum : decis. 514. n. 3. Tom. 2. p. 331.
 Amplia id procedere, non attento, an Statutum sit favorabile, vel odiosum ; numer. 4. ibid.
 Statuti dispositiones per capitulum facti non comprehendunt provissum Apostolicum : nu. 5. ibid.
 Statutum excludens legitimos ex illegitimis, juri communi adversatur : ibid. numer. 7. & 8. p. 332.
 Statutum rejiciens a beneficiis legitimum ex illegitimo, ut ex lapsu temporis a S. Sede Apostolica confirmatum præsumatur, quid requirat : n. 9. & 10. ibid.
 Statuti contraria dispositio, cujus scientiam Papam habuisse non constat, etiam si sit ab illo confirmatum, ei non obest : numer. 11. ibid.
 Vid. *Confirmatio ad d. dec.* 514.
 De Statuti consortii Sacerdotum Massæ validitate Rota dubitavit : dec. 555. num. 22. Tom. 2. p. 395.
 Statuti Apostolica confirmatione munitis inferior derogare non potest, sed servare, tenetur : dec. 618. n. 25. T. 2. p. 497.
 Statutum collegii S. Crucis, & Idelfonsi Tolleti rejicit canonicatum prætensores, de quorum sanguinis impuritate rumor tantum streperet : dec. 981. n. 10. -- Vid. *nu.* 11. Tom. 4. p. 206.
 Statutum ecclesiæ collegiatæ S. Mauricii Augusti quid disponat circa fructus vacantis præbendæ : dec. 1151. n. 4. T. 5. p. 145.
 Statutum juris dispositioni contrarium, a S. Sede non nisi in forma communi confirmatum, allegabile non est : n. 5. ibid.
 Statutum hujusmodi, ut fiat allegabile, eget approbatione Papæ in forma specifica : numer. 11. ibid.
 Statuti approbatio ex lapsu duorum sæculorum, vel longissimi temporis non inducitur, nisi in ista parte semper idem fuisse approbatum probaretur : ibid. n. 12. p. 146.
 Statuta ecclesiastica non sunt allegabilia, quando eis Apostolicæ literæ resistunt, vel transactio inter capitulum, & canonicatus patronos inita : decis. 1335. numer. 3. Tom. 6. p. 116.
 Statuta Ecclesiæ Colonien. demandat, quod si Canonici ab ecclesiâ discendant absque licentia Decani, illico a turnaria tabella

decadant ; dec. 1396. n. 6. T. 6. p. 399.

V. d. *Actus attentati.*

STATUTA EXCLUSIVA FOEMINARUM.

A Statuto Januæ filia a patre dotata ab ejus hæreditate totaliter excluduntur : decis. 113. n. 2. T. 1. p. 173.

Vid. *Statutum Urbis.*

Jam dotata, & a Statuto totaliter ab hæreditate patris exclusæ non faciunt numerum ad augendam masculinorum legitimam de triente ad semissem : n. 3. ibid.

Statuti ejusdem vigore fœminæ sunt totaliter exclusæ ab hæreditate parentum : dec. 146. n. 1. T. 1. p. 233.

Exclusæ a successione parentum non faciunt numerum, & pactum ad augendam masculinorum legitimam : n. 2. ibid.

Quod procedit etiam in hæreditate matris : n. 3. ibid.

Statutum Interamnæ fœminas propter masculos excludit : decis. 162. num. 9. Tomo 1. p. 252.

Statutum Firmanum totaliter filias excludit, eisque solum dotem ex parentum hæreditate reservat, quam nuptiarum tempore consequi debent : decis. 180. numer. 13. Tomo 1. p. 281.

Statutum Fulginei fœminas propter masculos excludit : dec. 295. n. 9. T. 1. p. 468.

Et tunc dos non nisi in actu matrimonii debetur, alimentis interim subministratis : numer. 10. & 11. ibid.

Si quæ decesserint in nuptiæ, dotem a patre constitutam ad suos hæredes non transmittunt : n. 12. ibid.

Filia a patre dotata a matris hæreditate, excluditur, si id Statutum disponat : ibid. n. 14. p. 469.

Limita, si tempore delatæ maternæ hæreditatis fuerit a patre dotata : n. 15. & declaratur : n. 17. ibid.

Secus in Statuto Fulginei : n. 16. ibid.

Vid. *Dotatio.*

Quum Statutum fœminas propter masculos excludit, illasque dotari mandat, dos sine matrimonio non debetur, ac proinde non est transmissibilis : decis. 346. n. 11. Tomo 2. p. 48.

Limita, quum favor masculinum confideratur a Statuto non fiat absolutè, & a dotatione independenter ; sed ab ista qualificatur ; quo casu succedit loco legitimæ : n. 12. & 13. ibid.

Statuta in Italia regulariter fœminas non nisi propter masculos, & agnationis favorem, excludunt : dec. 373. n. 5. T. 2. p. 99.

Statutum post distributive omnia comprehendit, si decernat, a quocumque fœminam dotatam non posse ad eorum successionem venire, dicendum est, etiam propter dotem a transversali traditam a parentum successione excludere : ibid. n. 17. p. 100.

Statutum Nepefinum, exstantibus masculis, fœminas excludit ; secus e contra : dec. 651. n. 10. Tom. 3. p. 49.

Et tunc fœmina, masculis non exstantibus, vivit.

- vindicare potest bona primogenitorum nullo alienata: n. 11. ibid.
- Statutum istud fœminas non perpetuo sed temporaliter excludit: dec. 668. nu. 7. p. 80.
- Statutum Recinatense fœminas propter masculos a parentum successione indistincte excludit, siue adit siue desit testamentum; dec. 727. n. 3. p. 189.
- Secundum istud fœminæ a patre sibi relicto debent esse contentæ, & parentum bona causa dotis persequi nequeunt: n. 4. ibid.
- Statutum istud excludit etiam fœminas a successione materna, siue eis aliquid pater legaverit, siue intestatus decesserit: n. 5. ib.
- Statutum idem est utriusque casus comprehensivum: n. 6. ib.
- Ista conclusio non restringitur ad casum, in quo pater aliquid simpliciter filio reliquerit, vel dotis causa, sed etiam ad casum obitus patris sine testamento se extendit, & refertur ratio ex Statuti mente desumpta: ibid. n. 7. p. 190.
- Statutum idem, quum duas habeat partes, unam claram, quæ est, ut in casu obitus patris intestati, fœminæ excludantur, alteram dubiam, de eo quod fit intelligendum, si testatus decesserit, claritas, quæ colligitur de primo casu, ad interpretationem alterius dubii inservit, adeoque pari censura habeatur: n. 8. ibid.
- Statutum quod voluit favere masculis, fœminas excludendo, intelligitur ut easdem excludere voluerit a dote simul, & a successione; non vero a dote tantum: num. 10. ibid.
- Simile Statutum, quod dotis congruentiam respexit eandem a consanguineis, & non a fratribus remisit indicandam, multo magis fœminas a parentum successione voluisse exclusas interpretandum est: n. 11. ibid.
- Statuentium verisimilis mens est intelligenda, tam in casu decessus patris ab intestato, quam testati: quoties masculorum favorem contemplant: n. 12. ibid.
- Statuti huius rubricam XXV. disponentem de contractibus, & obligationibus in materia successionis tantum, Rotam compatibilem iudicavit cum rubrica LIX. expresse de similibus successione peragente: nu. 13. & 18. ibid.
- Statuta fœminarum exclusiva dicuntur favorable: ibid. n. 20. p. 191.
- Et quia talia sunt, sicuti excludunt fœminas in æquali gradu, ita a fortiori illas in remotiori positas, licet de persona ad personam extensionem non admittant: num. 21. ibid.
- Limitatur regula ista in masculis positus in gradu remotiori, & a Statuto non consideratis: n. 22. ibid.
- Ratio est, quia non concurrunt masculus in eodem gradu positus, & quem Statutum consideravit: n. 23. ibid.
- Amplia, ut tali casu, tamquam extraneus, reputetur: num. 24. - Vid. n. 26. ibid.
- Statutum Nepefinum excludit fœminas; de- cif. 777. n. 6. T. 3.
- Statutum Calli excludit fœminas propter masculos ab hæreditate parentum, dummodo sint dotatæ usque ad quantitatem legitimæ: dec. 856. n. 13. T. 3. p. 441.
- Statutum licet propter dotem a muliere cuiusque assignatam eam excludit ab hæreditate omnium ascendentium &c. ibidem: n. 16. p. 442.
- Statutum mandans dotatas excludi, intelligitur velle, ut dos legitimæ loco succedat: n. 17. ibid.
- Amplia, si exclusio sit a dotatione qualificata: n. 18. ibid.
- Subamplia, si dos esset congrua, & congruitas desumeretur a quantitate legitimæ, & Statutum de legitima exprellam mentionem faceret: n. 19. ibid.
- Statuti ratio potest esse fundata, tam propter dotem, quam propter favorem masculorum: n. 20. ibid.
- Statutum exclusivum fœminarum idem operatur, ac si fœminæ essent mortuæ, ut integrum triens legitimæ masculo cedat: dec. 1047. n. 11. & 12. T. 4. p. 344.
- Statuta fœminarum exclusiva locum habent, tam active, quam passive, etiam in hæreditatibus clericorum, & ecclesiasticorum, ex constitutione s. m. Innocentii XI. decision. 1112. n. 19. T. 5. p. 46.
- Statuta huiusmodi in dubio, semper sunt favore masculorum interpretanda, ne illorum odium reverterentur, & id quando sequeretur: decision. 1142. nu. 11. & 11. Tomo 5. p. 119.
- Statutum, deficientibus masculis, fœminas non excludit: decision. 1207. num. 6. Tomo 5. p. 267.
- Statutum non desinit esse agnaticum, per hoc, quod filia superstes patrui excluderet: dec. 1375. n. 20. T. 6. p. 251.
- Statutum exclusivum fœminarum non solum præsumitur voluisse arcere ab hæreditate, sorores, sed eas etiam fœminas, quæ cum patris iure representationis potuissent concurrere: n. 21. ibid.
- Amplia, ut isto casu mens statuentium semper concilianda sit cum respectu habito ad agnationem: n. 22. ibid.
- Statutum, quum nominatim excluderit fœminas, quæ masculis in hæreditate defuncti de iure communi debuissent præferri, censendum est, ut omnes fœminas propter masculos voluerit excludere, & quare: num. 24. & 25. ibid.
- Statutum operatur, etiam si persona exclusiva, quæ ageret, ei non subjaceret; quando tamen, ad quæ agitur essent in loco eidem subiecto, vel illa de cuius ageretur hæreditate; ibid. numer. 33. - Vid. num. 34. & 90. p. 252.
- Statuta exclusiva, ut procedant in successione ab intestato, non est habenda ratio personæ defuncti, de cuius agitur hæreditate, sed vocatorum juxta Statutariam sanctionem; ibid. n. 47. p. 253.
- Statutum agnationem respiciens, privatosque li.

ligans a fortiori, fas est, ut Principem sup-
premiu afficiat, quum interlit, ejus fami-
liam divitiis affluere; ibidem; num. 78.,
& 79. p. 236.

Vid. *Agnatio quoad conservationem.*

Vid. *Dos faminarum a Statuto exclusum* -- *Dos legitima loco succedens;*
& *Dotatio.*

STATUTUM, QUOAD INTERPRETA- TIONEM, ET INTELLIGEN- TIAM IN GENERE.

Statuti pars cum alia ita est concordanda,
ne instantanea detur contradictio: decif. 85.
n. 15. T. 1. p. 127.

Statuta sunt interpretanda, ex quo minus
fieri potest, jus commune laedant: dec. 113.
n. 15. T. 1. p. 173.

Statuti interpretatio non est coarctanda, ne
aliquid supra disponat, quam quod est de
jure communi, ne reddatur elusorium: num.
19. & 22. ibid.

Statuti correctio instantanea ne detur, quae-
cumque interpretatio, & dispositionum,
conciliatio facienda est: dec. 128. num. 2.
Tom. 1. p. 97.

Statuti dispositio non ita intelligi debet, quod
sit frustratoria, & superflua: dec. 235. n. 8.
Tom. 1. p. 379.

In Statutis ea interpretatio est rejicienda,
quae eandem superfluum faceret, & finem
ab eo volutum destruit: dec. 373. numer. 13.
Tom. 2. p. 100.

Statuti pars una agens de transversalium suc-
cessione, declarari nequit ab altera, in
qua res est de successione parentum: num.
16. ibid.

Statuti posterior pars non influit in prae-
cedentem diverso modo ordinatam: num.
23. ibid.

Limita, si ex conjecturis, & argumentis con-
trarium pateat: n. 24. ibid.

Statutum unum, & idem, plures producere
potest inter se diversos effectus: ibid. num.
25. p. 101.

Statuentium voluntas ab observantia su-
mmis interpretationem: dec. 555. nu. 26. To-
mo 2. p. 396.

Statuti extensio de casu da casum, & de per-
sona ad personam per Romam, & Doctores
aliquando admittitur: dec. 758. num. 9. To-
mo 3. p. 251.

Si tamen juris communis sit correctoria, non
datur, & quare: n. 10. ibid.

In Statutis correctoria non fit extensio de
casu ad casum: decif. 901. numer. 3. To-
mo 4. p. 55.

Statutum, quod est juris communis correctio-
rium, strictius, quam fieri potest, intelli-
gendum est, nec de uno ad aliud diversum
casum extendendum: dec. 1138. numer. 5.
Tom. 5. p. 106.

Statuti una pars ab altera declaratur, & cas-
us omiffus a non omiffis regulatur: dec. 1142.
n. 60. T. 5. p. 123.

Statuti Urbis unum capitulum famulativum
alteri esse intelligitur: n. 61. ibid.

Statuentium intentio providendi suis, &

non exteris, verborum praevalet generali-
tati: dec. 1371. n. 7. T. 6. p. 236.

Vid. *interpretatio.*

STATUTUM LOCALE, ET PARTICULARE.

Ex Statuto unius loci nequit inferri ad alium
locum, qui contrario regitur Statuto: de-
cif. 85. n. 34. T. 1. p. 127.

Bertrandi opinio in quodam ejus consilio
rejicitur: n. 36. ibid.

Vid. *Legatus ad hanc dec.*

Statutum loci, in quo fuit designata solutio;
& creditor testamentum condidit, & de-
cessit, etiam si per accidens debitoris bona
extra territorium reperiantur, attenden-
dum est, ad effectum regulandi successiones
dec. 113. n. 6. T. 1. p. 173.

Statutum, cui subiacet creditor, est atten-
dendum, quum debitor ubique locorum
conveniri voluerit: n. 7. ibid.

Statutum concedens mulieri hereditatem,
viri sine liberis decedentis quando proce-
dat: dec. 129. n. 4. T. 1. p. 98.

Necessitatis pretextus non validat partem
Statutis contraria inter procuratores hinc
inde inita: dec. 145. n. 7. T. 1. p. 232.

Statuti conditores ab ejusdem observantia
tantum dispensare possunt: n. 14. ibid.

Statutum Civitatis denominantis attendi de-
bet circa id; quod non fuit determinatum
in Statuto loci inferioris: dec. 146. num. 9.
Tomo 1. p. 234.

Vid. *Heres ad hanc dec.*

Statutum Januae verat detrahi Trebelliani-
cam ex fideicommissio: n. 19. ibid.

Statutum istud, indefinite loquens, circa
prohibitionem detractionis Trebellianicae,
comprehendit tam fideicommissum pure,
quam conditionaliter ordinatum: n. 21. ib.

Statutum aliquid operari debet, ne remaneat
otiosum, inutiliterque conditum: n. 22. ib.

Statuti verba indefinite loquentia taxative
resistunt intelligentia: ibid. n. 23. p. 235.

Fortius, si statuentes in eodem declarave-
rint omnia intelligi debere, prout jacent,
nulla facta distinctione: n. 24. ibid.

Statuti illius dispositioni subiacent bona, sub
quo initus fuit contractus, licet alibi per
accidens reperiantur: d. dec. 146. nu. 12. To-
mo 1. p. 234.

Statutum Collegii adesse non convincitur ex
ordinationibus variis in unum codicem non
redactis: dec. 357. n. 9. T. 2. p. 63.

Statutum Fulginei reteritur de successione
mulierum ab intestato: dec. 373. nu. 1. To-
mo 2. p. 99.

Statutum Fulginei in privatione foeminarum
omnes partes ad finem dirigit, ut bona in
familia conserventur: ibid. n. 18. p. 100.

Statutum Persuæ circa exclusionem foemina-
rum, quid disponat: ibid. n. 32. p. 101.

Statutum Camerini in eadem materia quid
decernat: n. 23. ibid.

Vid. *Statutum quoad successiones.*

Statutum, ut bene interpreteretur, satis non
est, quod una tantum examinetur particu-
la, sed universus illius contextus, tum
in

in antecedenti, quum consequenti ponderandus est: dec.1375. n.6. T.6. p.250.
 Statutum an habeat locum respectu Principis supremi non est inquirendum, quando agitur de contractu, in quo Princeps, uti privata persona, fuit consideratus, & quomodo? ibid. n.34., & 90. p.252.
 Statuta, respectu solemnitatum in contractibus servandarum, magis dicuntur proportionata supremi Principis dignitati, quam respectu successionum ad istum deferendarum; ibid. n.86. p.257.
 Statutum favorable, & proportionatum, atque a subdita Civitate conditum supremi Principis confirmatione indiget; quodque etiam ille eodem efficiatur Statuto æquum dicitur; n.90. ibid.

Vid. *Mulier in fin. ad hanc dec.*

STATUTUM LOCALE, QUOAD SUCCESSIONES, ET TESTAMENTA.

Statuto loci, in quo testamentum conficit, & postea occubuit, testatorem se uniformasse censetur: decif.113. n.9. T.1. p.173.
 Et ab hoc regulanda est successio, etiam in bonis extra illius ditionem existentibus, ratione individuae voluntati morientis: numer.10. ibid.
 Etiam bona per plures Provincias sint distributa: n.11. ibid.
 Statutum Beneventanum disponit, quod Testatores hæredem ore proprio nominent, non ad alterius interrogationem, vel nullo, sub poena falsi debeat precise notare modum, quod testator disposuit, & hæredem instituit; dec.627. n.22. T.3. p.3.
 Et testamentum factum contra hanc formam est nullum; n.23. ibid.
 Statutum generaliter de testamentis loquens est generaliter de quocumque testamento intelligendum; n.24. ibid.
 Statutum virtualiter comprehendit casum mixtum; attenta ratione finali obviandi fraudibus ex identate, vel majoritate rationis; n.25. ibid.
 Preferitur, quum sit ob publicam utilitatem; n.26. ibid.
 Statutum locum habet, etiam si in testamento aliquid pium legatum contineatur; numer.27. ibid.
 Declara, locum non habere, quatenus agatur de invaliditate legatorum piorum; adeo utilis semper sit valida, etiam non servata forma Statuti; & cur? Bene tamen ne testamenta, in quibus huiusmodi legata relinquuntur, a solemnitatibus statutaris eximantur: ibid. n.28. p.4.
 Statutum Albani coarctat factionem testamenti ad ascendentes, & Collaterales in quarto gradu ad excludendam Cameram, & Curiam baronalem tantum; dec.839. n.2. T.3., pag.405., & 401. numer.6. 7., & 10. Tomo 4. p.55., & seq.
 Talis prohibitio extenditur ad bona emphyteutica de directo baronis dominio; d. dec.839. n.3. Tom.3. d.405.
 Statutum Masserani excludit patruos propter nepotes, jubendo, quod cum eis convivant;

dec.902. n.11. T.4. p.58.
 Statutum huiusmodi operatur in casu, quo concurrunt persona, de quibus illud loquitur in materia successionis; n.12. ibid.
 Statutum Cornetanum in cap.18. lib.2. disponit, quod patres, & matres ex eodem matrimonio filios legitimos habentes, non possint plus uni, quam alteri dare in ultima voluntate: dec.1274. n.1., & 9. T.6. p.16.
 Statutum idem ligat clericos, secundum plures canonistas in iis, quæ eorum successionem respiciunt a nativitate non restrictive ad obitum patris post adeptum clericatum a filio: n.2. ibid.
 Non ligat, quando successio delata est ad filium jam factum clericum. n.3. ib.
 Statuta de successione loquentia, si comprehenderunt clericos, ex quo a principio fuissent laici, sequeretur absurdum, quod laicorum Statuta semper ligarent clericos; quum omnes nascamur laici: n.4. ibid.
 Filii ex eodem matrimonio, vel nepotes non possunt inæqualiter recognosci a parentibus in testamento, vel alia ultima voluntate in locis *Cornetano Statuto* subjectis: dec.1328. n.7. T.6. p.148.
 Statutum istud est in viridi observantia; & signanter *quoad capitulum 18. lib.2. de successi. filior.* laudabile reputatur: n.8. ib.
 Statuta de successione loquentia non comprehendunt clericos, ex quo isti a principio fuissent laici, quum successio tempus attendatur, & quare; dec.1360. num.1. Tomo 5. p.211.
 Statutum locale attendendum est in materia successionum; non vero ius commune, ubi aliter istud, & aliter illud successiones deferat; dec.1375. n.2., & 3. T.6. p.249.
 Statutum dicitur ius proprium illius Civitatis, ubi viget: n.3. ibid.
 Statutum in favorabilibus etiam supremum, loci Principem ligare præsumendum est, imo de hoc dubitare nefas est: ibid. n.36., & 37. p.252.
 Statutum favorable subditis a fortiori Principem juvat; n.38. ibid.
 Amplia, ut beneficium excludendi feminas a successione, quod confertur in cives, in ipsum, suamque etiam familiam collatum censeri debet: n.39. ibid.

Vid. *Cessonarius, Princeps.*

Statutum dicitur ligare Principis familiam, ex quo illius frater hæreditatem aliquam adivisset repulsa sorore ob Statuti resistentiam: ibid. n.87., & 88. p.257.

STATUTUM URBIS IN G E N E R E.

Statutum Urbis in *Capitulo 156.* ad conferendam agnationem, feminas proter masculos excludit; decif.758. numer.8. Tomo 3. p.251.
 Statutum Urbis in *Capitulo 145.*, excludit feminas, stantibus filiis, & nepotibus masculis; n.11. ibid.
 Statutum Urbis circa lucrum dotale permittit tantum se habet, quum ex mera Patrum voluntate semper debeat; dec.996. nu.4., p p p & 7.

& 7. T.4.

Et numquam derogavit legi hac edita; n.8.

p.230.

ibid.

Vid. *Lucrum dotale*.

Statutum urbis quid disponat in capitulis 141., & 145., & de eorum distinctione; dec. 1142. n.20., 21., & 22. T.5.

p.120.

Statutum urbis in capitulo 141. de testata patris successione loquitur; ibid. n.59. p.123.

STATUTUM URBIS

DE DUABUS.

Statuto de duabus sententiis duo iustæ, & valide faciunt esse locum; dec.89. numer.1. & dec.111. n.1. T.1. p.134., & 168., & 445. n.1. T.2. p.225., & 1193. n.1., 1200. numer.1. T.5. p.244. 256. 257. n.2. T.6.

p.204.

Duo sententiæ, ex constitutione Greg. XV. Bononiæ habent vim trium, dec.369. nu.2. Tom.2. p.90., & 1309. n.2. T.6.

p.105.

Statutum licet etiam forenses, quando causa est incepta cum persona eidem subiecta; dec.850. n.2. T.3.

p.426.

Statutum de duabus intrat, quando duo concurrunt conformes, & inter cives, & incolas agitur; dec.922. n.1. T.4.

p.93.

Incola ad instar Romani Civis, ei subiacet; n.3.

ibid.

Statutum de duabus habet locum in causis civium, & duabus sententiis validis, & iustis vintrium communicat; dec.1216. n.1. T.5.

p.285.

Secus, si dictæ sententiæ sint iniustæ; dec.1304. n.1. T.6.

p.85.

Statutaria hæc sanctio ex constitutione S. M. Gregorii XV., etiam ad ecclesiasticos se extendit in locis Bononiæ Statuto subiectis dec.1309. n.3. T.6.

p.105.

Vid. *Res iudicata*.

STEMMATA.

Stemmatum insculptio in januis, & fenestris probat domum, ad illum, cuius illa sunt, pertinuisse; dec.368. n.14. T.2.

p.88.

Vid. *Familia quoad identitatem ad dec.526. n.17*.

Stemmata, & insignia agnationum diversitatem, seu identitatem indicant; dec.1011. n.46. Tom.4.

p.267.

Insignia diversa deferentes, dicuntur extranei; n.47.

ibid.

Vid. *Insignia*.

STIPULATIO.

Stipulatio inita pro se, suis hæredibus, & successoribus quibuscunque, non potest restringi ad successores in fideicommissio, sed alios hæredes, & successores comprehendit; dec.188. n.13. T.1.

p.298.

Stipulatio instrumenti in apoca continenti omnia substantia contractus pro faciliiori probatione conventa censetur; dec.405. n.5. T.2.

p.153.

Stipulatio obligationis relevationis a quocunque adverso casu, per quem merces onusta deperirent, quum navis deprædata est, commissa dicitur pro assecuratorio, cuius favore relaxandum est mandatum exequutivum; dec.481. n.1. T.2.

p.281.

Vid. *Apoca*.

STRENÆ.

Strenæ, quæ quotannis ex bimestri Novembris, & Decembris dari solebant montium depositariis, subtrahendæ sunt a calculo faciendi multiplici, & quare; dec.490. n.24. T.2.

p.297.

Strenæ proxenetæ debent in venditione ab herede faciendâ, ut investiat juxta testatoris præceptum, excomputandæ sunt; Et postea salarium ab exactore locorum montium, in quibus investimentum fuisset faciendum; dec.631. numer.22. 25., & 26. Tomo 3.

p.15., & seq.

Amplia, etiam si dicta venditio cura hæredis sit demandata; n.23.

ibid.

Vid. *Investimentum*.

STUPRATOR.

Stuprator in arbitrio habet, vel stupratam in uxorem ducere, vel dotare, sed ad matrimonium cogi nequit; dec.433. numer.3. Tomo 2.

p.205.

Stuprator præsumitur ille, qui mulierem parituram alio transmisisset; dec.954. num.6. Tomo 4.

p.157.

Amplia, si obstitisset aliis nuptiis ei magis congruis; n.7.

ibid.

Adde, si nato puero suorum antenatorum nomina fecisset imponi, & ad nutricem lineamina transmisisset; n.8.

ibid.

Item, si paulo post matrem, & puerum in suam domum reverti fecisset, donec tandem, servando fidem matrem desponsasset; n.9.

ibid.

STUPRUM.

Deflorationem ipsius desloratæ juramentum, junctum cum aliis adminiculis, probat; dec.230. n.12. T.1.

p.372.

Juramentum mulieris desloratæ adminiculis innixum in concursu cum contrario viri deslorantis non adminiculato, vel cui adversaretur præcedens extrajudicialis confessio, eidem præfertur; n.13.

ibid.

Stupratam in uxorem ducere tenetur, qui sub spe futuri matrimonii corrupti, nec liberatur per oblationem præstandi dotem; n.15. & 16.

ibid.

Vid. *Mulier ad d. dec.230*.

STYLUS.

Stylus est altera lex, & in concursu est legi præferendus; dec.790. numer.13. Tomo 3.

p.315.

Amplia, si consuetudo sit ab omnibus universaliter amplexa; n.14.

ibid.

Stylus citationis defectum numquam sanat; dec.855. n.8. T.3.

p.438.

Stylus inter mercatores utatissimus est solvendi literas cambiales sub intelligentia se revalendi cum aliis similibus literis; decis.1028. n.3., & 5. T.4.

p.303.

SUBHASTATIO IN GENERE.

Vid. *Creditor ad dec.220. n.39*.

Subhastatio, & exequutio necessario præsupponere debent relaxationem mandati, & expeditionem; dec.1073. numer.9. Tomo 4.

p.404.

Subhastatio, & deliberatio ab actione personali proveniunt, quæ oritur ex contractu, & ab

& ab obligata persona non separantur; decif. 1357. n. 4., & 17. T. 6. p. 204.

SUBHASTATIO NULLA.

Subhastatio est facta de bonis minoris, citata tantum matre, vel ejus procuratore, proprio, non autem curatorio nomine; decif. 157. n. 2. T. 1. p. 246.

Subhastatio nulliter consumta contra minorem indefensum, & cui actor ad lites non fuit deputatus; n. 6. ibid.

Subhastatio item facta sine actu executionis præambulo, & pro credito turbido, vel illiquido; dec. 1111. num. 10. 12., & 14. Tomo 5. p. 42.

SUBJECTIO.

Subjectio bonorum fideicommissi exclusa remanet per contrariam possibilitatem; decif. 326. n. 5. T. 2. p. 21.

Subjectio alicujus extræ ecclesiæ parochialis non deducitur per hoc, quod in onere, militarum exprimendo in erectione illius fuisset exceptæ dies Paschatis, nativitatæ, & Spiritus sancti, cum id aliud non ferat, quod populi parochialem tali tempore recognoscere teneantur; dec. 988. nu. 16. Tomo 4. p. 15.

SUBINGRESSUS.

Habens bona translatâ titulo oneroso succedit in jus transferentis, & si jure proprio teneantur illa investire, tamen cum transferens non teneretur, neque cessionarius obligatur; decif. 87. numer. 12. Tomo 1. p. 131.

Subingressus, ex novatione de censu ad cambium, an istius creditor in iuribus præcedentis contractus detur, vel potius fidejussori census; decif. 94. numer. 14. Tomo 1. p. 145.

Subingressus non datur uxori in iuribus creditoris potioris cum suis dotalibus pecuniis dimissi, & quare, quando dos fuit libere in pecuniis viro constituta; dec. 366. n. 12. Tomo 2. p. 83.

Sed potest sua iura exercere contra bona viri, vel alia bona posterioribus creditoribus soluta; n. 13. ibid.

Subingressum habet in loco anterioris creditoris, qui cum juriurum contemporanea cessione pro eo dimittendo det pecunias; dec. 598. n. 1. Tomo 2. p. 463.

Subingressus in iuribus anterioris creditoris, qui fructus præterendere non poterat, quoad fructus non suffragatur; numer. 3. ibid.

SUBMINISTRATIO, SEU SUMMA IN CAUSAM DECLARANDAM.

Subministratio prædicta conceditur creditum in genere probanti, & rem judicatam habenti, & quare; decif. 521. num. 17. Tomo 2. p. 344.

Subministratio summa non est locus antelitis finem, non consistit de paupertate; decif. 659. n. 11. Tomo 3. p. 63.

Summa in causam declarandam conceditur mulieri bonum jus solventi adversus bona viri obzati, & præsertim, si sit

miserabilis; decif. 818. numer. 26. Tomo 3. p. 367.

Vid. Summa.

SUBREPTIO.

Subreptionem facit expressio majoris etatis 24. annorum quum essent 23., & exercitii curæ animarum apud Vicarios perpetuos, quum agatur de dignitate, quæ tamen apud se habet exercitium curæ animarum; decif. 426. numer. 2. Tomo 2. p. 196.

Subreptio inducitur ex iis, quæ si Papæ innotuissent, gratiam non concessisset, vel difficilior; decif. 560. numer. 18. Tomo 2. p. 402.

Subreptitia sit gratia derogationis medietati vocum, si reticium sit Papæ breve, ex quo indulgebatur, ne juripatronatus derogari possit, nisi patronorum accesserit assensus; n. 19. ibid.

Subreptitia gratia pro permutatione dicitur, quum ibidem eam esse utilem narretur quando tamen commenda permittitur inferioris sit redditus; decif. 618. numer. 2. Tomo 2. p. 491.

Reticentia Papæ semper gratiam subreptitiam reddit, & cur; n. 4. & 7. ibid.

Subreptionis, & obreptionis verba promissæ sumuntur; decif. 651. numer. 4. Tomo 3. p. 48.

Subreptitium est breve concessum sub fundamentali falsa narrativa, quod bona essent camera, absque expressione, quod ab alio concessa fuissent; ibidem n. 5. p. 49.

Subreptio, vel obreptio inducitur, quum Princeps, vel non concessisset, vel difficilior, si ea scilicet; n. 6. ibid.

Subreptitia remanent literæ, si Imperator beneficii narrasset aliquibus gaudere qualitatibus, quas de cætero, se habere non probaret; decif. 921. numer. 3. Tomo 4. p. 92.

Subreptitia tunc dicitur gratia Apostolica, quando est posterior illa, quæ fuisset ab ordinario concessa; decif. 963. numer. 3. Tomo 4. p. 174.

Subreptio non inducitur ex reticentia juriurum invalidorum, & insubstantium; dec. 1044. n. 12. Tomo 4. p. 337.

Subreptio oritur ex omisa expressione eorum, quæ in jure subsisterent, & aliquid posset obstaculum producere; decif. 1131. n. 11. Tomo 5. p. 96.

Subreptio datur solventi pro alio in iuribus creditoris dimissi; decif. 1161. num. 3. Tomo 5. p. 160.

Subreptio oritur in Brevi, quando Papæ reticetur id, quod eum a gratia retraxisset; dec. 1219. n. 6., & 8. Tomo 5. p. 294.

Subreptio non inducitur ex quo qualitas residentialis beneficii causativa Pontificis fuisset reticita; decif. 1397. num. 11. Tomo 6. p. 301.

Subreptio oritur, quando exprimitur Papæ beneficium esse liberum, quod certo personarum generi esset ex lege fundatoris

conferendum ; n. 12. 13., & 14.

Vid *Gratia subreptitia* ; *Obreptio*.SUBROGATIO IN
GENERE.

Sacrae Rotae Decanus subrogat alium Auditorem in locum Auditoris ad Episcopatum promoti ; decisio. 685. numer. 1. Tomo 3. p. 118.

Subrogatio, ad hoc ut verificetur facta a testatore, necessaria est conformitas unius dispositionis cum altera : ibid. n. 15. p. 119. Et excluditur a qualitate iuri periti testatoris, qui quum paucis dicere potuisset, non exprelsit : ibid.

Subrogatio novi fundi denegatur favore creditoris census, cui fors fuit evicta ; decisio. 749. n. 20. Vide n. 13. & 19. Tom. 3. p. 233.

Subrogatio etiam facta est ab uno ex quatuor fratribus, dicitur facta in locum totius fideicommissi, & non pro quarta parte tantum, maxime, si rei subrogatae valor fideicommissum coequaret : dec. 958. nu. 12. Tomo 4. p. 166.

Subrogatio bonorum liberorum in fideicommissariis cadit sub illis in subrogatione expressis, & non super aliis : n. 14. ad 16. ibid.

Subrogatio unius corporis in locum alterius liberi remanet nulla, si subrogationi fideicommissi vinculis reperiretur obnoxium ; decisio. 1024. n. 2. Tom. 4. p. 297.

Subrogatio unius corporis in locum alterius, tamquam vera alienatio consideratur, & subrogatum naturam illius induit, in cuius locum subrogatur ; n. 3. ibid.

Subrogatio fieri nequit absque consensu domini corporis subrogati : n. 4. ibid.

Vid *Mulier ad dec. 1150*.

Subrogatio praedii in reintegrationem fideicommissi pro alio praedio, quod a gravato distractum fuit, non praesumitur facta in causam fructuum, & damni patti ex causa distractionis praedictae, quando iudex in sententia neque de fructibus, neque de damnis liquidandis ullam fecisset mentionem : decisio. 1203. n. 5. & 9. Tom. 5. p. 260.

Amplia, quando idem fructus ad gravatum haereditem pertinuerunt : n. 6. ibid.

Subamplia, quando iudex per viam reintegrationis de facto processisset, & quare ; numer. 7. ibid.

Vid *Fideicommissum quoad subrogationem*.

Subrogatio in locum rei fideicommissariae distractae non potest fieri a patre cum domo ad uxorem spectante, absque illius, & filiorum consensu, & sine necessaria causa : dec. 1216. n. 10. & 11. Tom. 5. p. 257.

SUBROGATIO GRATIOSA.

Subrogatio gratiosa non suffragatur, quum eisdem obtinet regulae de annis, & triennali : dec. 225. n. 17. Tom. 2. p. 197.

Subrogatio gratiosa non prodest impetranti beneficium valde seni proxime morituro, iuxta regulam de subrogandis : n. 18. ibid.

Subrogationis gratiosae licet subrogatio non profuit, quum ille, cui subrogatur, nullum jus habeat : dec. 448. n. 7. T. 2. p. 229.

ibid.

Subrogationis gratiam obtinent in iuribus litigantis, liris reliquiae prodesse nequeunt, quum ipse non litigaverit, secus si litigaverit : dec. 480. n. 5. Tom. 2. p. 280.

Vid *Lis ad d. dec.*

Subrogat omnem gratiosam reportans, nihilque verificans, omnique destitutus, nec eam potuit obtinere, nec iustam litem incoare : ibid. n. 15. p. 281.

Subrogatio statum praecedentem, & praesentationem efformatam non immutat ; sed subrogatum in illius locum transformatur, cui fuit subrogatum : dec. 497. n. 3. T. 2. p. 309.

Subrogationem gratiosam reportans in iuribus renunciantis ejus favore ejusdem personam representat : dec. 560. n. 7. Tom. 2. p. 401.

Subrogatus gratiose in beneficio ejus, cuius in locum subrogatur, possessionem continuat : dec. 649. n. 2. Tom. 3. p. 46.

Per Subrogationem in extraneum jura personalia, & qualias sanguinis non transeunt : dec. 878. n. 12. Tom. 4. p. 16.

Subrogatio gratiosa non suffragatur, si alter adesset collitigans ; imò lis ab impetrante, promota calumniosa diceretur : dec. 919. numer. 12. Tom. 4. p. 88.

Subrogatoria gratia non intrat, stante lre calumniosa, quia conceditur quando lis est legitime introducta ; dec. 1069. n. 3. T. 4. p. 394.

Vid *Beneficium quoad subrogationem gratiosam*.

SURROGATUM.

Surrogatum eandem sortitur naturam ejus, cui fuit facta subrogatio : dec. 252. nu. 2. Tom. 1. p. 425. & dec. 315. n. 3. Tom. 3. p. 5.

Subrogatum omnes assumit qualitates, & onera rei, in cuius locum subrogatur ; dec. 308. n. 3. Tom. 3. p. 344.

SUBSCRIPTIO.

Subscribens scripturae, qui duas personas representat non convincit tamquam utraque subscribere ; sed tamquam eam, quae actui congruit : dec. 154. n. 10. Tom. 1. p. 243.

Subscriptio facta a filio etiam nomine patris ante illius obitum facta dici debet ; dec. 405. n. 11. Tom. 2. p. 154.

Subscribens se alicui actui, praesumitur certioratus de illo, & approbare : dec. 481. nu. 6. Tom. 2. p. 282.

Per Subscriptionem solii veniunt a subscribente omnia in eo contenta approbata, & scientia plena de eis in subscriptione inducitur : dec. 1085. n. 2. Tom. 4. p. 426.

SUBSTITUTIO IN GENERE.

Substitutio facta alicui si sine filiis decesserit per eorum superexistenciam expirat, ad celebre consilium Oldradi ; dec. 243. numer. 1. Tom. 1. p. 392.

Substitutio dependens a conditione si sine filiis, ea expirat, cessat : ibid. n. 13. p. 393.

Substitutionem, testator proximiores vocans, ad formam intestate successionis regulat ; dec. 305. n. 23. Tom. 1. p. 485.

Substitutio, non purificata conditione, habetur ac si facta non fuisset : dec. 337. num. 3. Tomo 2. p. 34.

Vid *Testator ad hanc dec.*

In Substitutione comprehensus non dicitur ille qui provenit ab eo, qui principali, & substitutionali vocationis requisito destituitur; decif. 476. n. 3. Tom. 2. p. 273.

Substitutio facta favore filiorum, tam natorum quam nasciturorum indicat habitum fuisse, respectum ad tempus remotissimum: ibidem num. 13. p. 274.

Limita, quum ex modo loquendi testatoris sit directa ad filios nascituros, qui tempore conditi testamenti nati non erant; sed tamen ad filios primi gradus: n. 14. ibid.

Substitutionis probatio quomodo ex confessionibus primi haredis probatur, quum non constet de legalitate testamenti exhibiti; decif. 497. n. 7. Tom. 2. p. 310.

Substitutio facta favore filiorum, & descendentium ex institutis lineam contentivam, excludit: dec. 568. n. 6. Tom. 2. p. 416.

Substitutiones sunt inter plures personas considerandæ, & quomodo; dec. 637. numer. 6. Tom. 3. p. 27.

Vis. Clausula -- In infinitum -- ad dec. 7. 5
Verbum *Substitutio* est commune; & nedum continet vulgarem; sed etiam fideicommissariam: decif. 817. numer. 7. Tom. 3. p. 362.

Substitutio facta per verbum directum continet pupillarem, etiam si sit compendiosa: ibid. n. 8. p. 363.

Amplia, si testator dispositionem non direxisset ad bona sua tantum, sed ultro ad personas hæredum, & substitutorum fuisset progressus: n. 9. ibid.

Adde, si institutorum matri usumfructum, legasset etiam in casu, quo filii instituti præcederent, a fortiori mater a legitima filiorum dicitur excludi: n. 10. & 11. ibid.

In Substitutionum materia verba *si fecerero monache, o morissero senza figli* - a fideicommittente prolata, substitutionis terminum indicant: n. 12. ibid.

Substitutio unius in casu obitus sine filiis, & descendentibus masculis expirat, casu quo institutus cum filiis decesserit, juxta consilium 21. Oldradi; decif. 864. numer. 2. Tom. 3. p. 455.

Limita, si coniecturæ, fideicommissi perpetuitatem denotantes deducerentur, & non, quod fideicommissum dependere debeat ab obitu primi vocati: n. 3. ibid.

Amplia, si ageretur de fideicommissi ascendentis: quo casu leviores sufficiunt coniecturæ pro inducendo onere restitutionis: numer. 4. ibid.

Adde, ut doctrina Oldradi limitetur, si ultimo loco causa pia fuisset instituta, & vocatio masculorum cum qualitate legitimis reperiretur: n. 5. ibid.

Substitutio non expirat per obitum instituti cum filiis, juxta Oldradi consilium, quando ad sunt coniecturæ fideicommissi perpetuitatem denotantes; & quæ sint illæ; decif. 894. n. 5. & 6. Tom. 4. p. 43.

Substitutio concepta sub conditione obitus instituti sine filiis, illo cum filiis decedente, siue masculis, siue feminis expirat; decif.

902. n. 1. & 3. Tom. 4. p. 57.
Substitutio habet locum, vix purificata conditione a testatore expressis; nec quarendum est, quid de jure esset ante casum dictæ restitutionis: dec. 907. n. 2. Tom. 4. p. 66.

Substitutio non habet locum, nec dicitur purificata, quoties non probetur primo institutum obitum; dec. 915. n. 8. Tom. 4. p. 82.

Substitutio non censetur caduca ad exclusionem tertii substituti per præcedendum secundum primo substituto, quando ordinata est sub conditione, & ad tempus mortis sine filiis absque connotatione fideicommissi, & quando secus: dec. 925. n. 10. T. 4. p. 69.

Substitutionis importantia est denotare, quod testator tam primum dilexerit substitutum, quam secundum, & tertium: n. 19. ibid.

In Substitutionibus ordo a testatore designatus, illarum non impedit effectus; sed demonstrative stare intelligitur ad modum succedendi, ne unus ante alium prius vocatum succedat; ibid. n. 23. p. 100.

Substitutio facta favore piæ causæ, ut facilius impleatur, censetur, ut legitimam etiam comprehendat: dec. 926. n. 18. T. 4. p. 102.

Substitutio sibi meriti dari non potest; decif. 961. n. 22. Tom. 4. p. 171.

Substitutio scilicet in casu obitus Titii sine filiis expirat, si ille cum filiis decesserit. decif. 972. n. 2. Dom. 4. p. 192.

Limitatur, si adessent coniecturæ, quod testator progressum fideicommissum ordinare intellexisset; & quæ sint illæ: n. 3. ibid.

Vis. Facultas nominandi ad dec. 1011.

Substitutio masculorum de feminis qualificata proximioritate erga ultimum masculum de masculo defunctum, non purificatur, nisi evacuatis omnibus masculorum lineis, in quo primogenitura de una in aliam lineam ingressum habuisset; dec. 1063. num. 23. Tom. 4. p. 380.

Substitutio ex quibus verbis ordinata dicitur a fideicommittente; dec. 1154. num. 2. Tom. 5. p. 148.

Substitutio expirat quando testator dixisset: *e morendo il mio erede senza figli* *io istituisco* *Pinfraseritti Luochi pii*, qui hæres cum filiis decessisset: ibid. n. 4, secus n. 6. p. 149.

Substitutio subsquens, dum est concepta sub contraria conditione *si sine filiis*, ab antecedenti substitutione concepta in casu obitus *si sine filiis* non dependet: n. 5. ibid.

Substitutio accessoria, a prima vocatione desumitur; dec. 1166. n. 42. T. 5. p. 175.

Substitutio subsquens ab antecedenti declaratur; ibid. n. 50. p. 176.

Substitutio evanescere dicitur, quando vocatio est concepta per verba: *Si institutus vivus erit*, & quare: dec. 1184. numer. 4. Tom. 5. p. 219.

Substitutio concepta sub conditione, *Si gravatus decesserit sine filiis*, expirat, eo cum filiis moriente: dec. 1215. n. 5. T. 5. p. 283.

Substitutio facta in tota hereditate necessario præsupponit filios fuisse vocatos ad totum, non autem ad solam portionem propriam patris: n. 14. ibid.

Sub-

Substitutio censetur facta in tota hereditate, quando testator post institutionem nepotum in omnibus bonis nepes in casu illorum obitus sine filiis in tota substituit hereditatem: n. 5. & 6. ibid.

Vid. *Digestus*.

Substitutio purificatur in nepotibus, quando patruus vocavit nepotes masculos cum reciproca inter eos, istisque sine filiis deficientibus illas invitavit, licet super sit filius unus ex nepotibus; quum hæc in portione patris tantum succedat: dec. 1230. n. 1. Tom. 5. p. 377.

Substitutio nepotis concepta sub conditione *Si nepotes sine filiis moriantur*, non pendet a casu præmorientiæ omnium sine filiis; sed sat est, quod in uno verificetur. & quare: iulds. n. 2., & 3. p. 378.

Substitutio restricta ad casum obitus heredis sine filiis expirat, si cum filiis ille decedat: dec. 1277. n. 9. Tom. 6. p. 22.

Substitutio sub conditione *si sine filiis* si cum filiis institutus decedat, evanescit: dec. 1326 n. 11. Tom. 6. p. 143.

Substitutio concepta sub conditione prædicta, isto scilicet decedente, dicitur ad quencumque effectum purificata: decis. 1327. num. 1. Tom. 6. p. 145.

Vid. *Conditio Si sine filiis*.

SUBSTITUTIO ALTERNATIVA.

Substitutio sub denominatione alternativa *filiis, vel filia seminarum* post extinctam lineam masculinam; concurrente in testatore charitatis impulsu, intelligitur, quod primario sint vocati iidem masculi, & post feminæ ex foeminis: dec. 1345. n. 3. T. 6. p. 180. Limita in casu, quo ex verisimili disponentis mente ex coniecturis desunt alternativa vocatio in collectivam resolveretur, & collige coniecturas: n. 4. & 5. ibid.

Substitutio sub alternativa *filiis, vel filiæ ex foeminis* collective intelligitur gratificati, si nulla occurrat ratio, ob quam prius masculi quam foemine intelligendi forent vocati: numer. 6. ibid.

Amplia, si testator se retulisset ad patrem tantamentum, in quo tam masculi, quam foemina ex foeminis post extinctam lineam masculinam æqualiter vocarentur, cui dispositioni suam accommodare voluisse præsumitur: n. 7. ibid.

SUBSTITUTIO QUOAD CAPACITATEM, ET INCAPACITATEM EAM ASSEQUENDI.

Substitutio incapacitas succedendi ob non impletam demandatam inventarii confessionem, est dumtaxat ad favorem successorum apposita: dec. 349. n. 18. To. 2. p. 52.

Substitutionis ratio facta favore collateralium in uno casu præciso non potest producere virtutem eorum vocationem extra casum exprellum: dec. 488. n. 12. T. 2. p. 292.

Fideicommissum nominatim relictum dicitur, & illud medium non est necessarium, si ultimus *substitutus* sit expresse vocatus per reasumptionem dispositionis ex integro a testatore factam, loquendo de eo; dec. 925. num. 18. Tom. 4. p. 99.

Vid. *Hereditas*.

Vid. *Legitimitas ad dec. 1128. n. 15. & 16. Substitutio de re non loquitur* dicere sufficit adversus substitutum litteraliter non vocatum; dec. 1166. n. 1. Tom. 5. p. 171.

Substitutio implicat, quod prius verificetur in cognatis, quam agnatis, agendo de primogenitura agnatis: dec. 1185. num. 42. Tomo 5. p. 227.

Substitutio post mortem omnium institutorum, uno ex illis tantum deficiente, non purificatur; dec. 1294 n. 2. Tom. 6. p. 57.

Substitutio concepta non per verba collectiva -- *Si omnes* -- sed per verba -- *si supradicti heredes*, potius distributive, quam collective accipienda est, ita ut si unus tantum ex illis moriatur, in illius portione purificetur: n. 3. ibid.

Amplia, etiam si testator copula *Et* usus esset, scilicet instituyendo *Andream, Sebastianum, & Joannem Baptistam* & unicuique tantum considerasset casum, ac substitutio in tota hereditate fuisset facta, quia singulis institutis sub eadem conditione substitutum agnovisse censetur; ibid. n. 4. p. 58.

Substitutum filium in conditione positi, ad terminos textus *lo. heredes mei*, non excluduntur in portione patris: n. 14., & 15. ibid.

Substitutio primi caducatio non afficit gradus subsequenter vocatos, quando illorum substitutio non dependet ab eventu antecedentis, nec per viam simplicis, & gradualis fideicommissi: dec. 1295. n. 3. Tom. 6. p. 61. Limita, si testator non per viam simplicis, & gradualis fideicommissi, sed sub indefinita commemoratione mortis primi substituit, secundum substitutum, & reliquos per verba directa, aut saltem communia ad successionem invitavit, & quare: n. 4. & 6. ibid.

Vid. *Substitutus*.

SUBSTITUTIO COMPENDIOSA.

Substitutio compendiosa cadit in testamento, ubi adest verbum -- *moreretur* -- licet deficiat verbum -- *Quandocumque* -- & in quibus aliis verbis contineatur: dec. 802. nu. 7. Tomo 2. p. 316.

In Substitutione prædicta continetur pupillaris, quum ab illa non sit diversa: n. 8. ibid.

Substitutio compendiosa excludit matrem, ubi testatoris verba non ad sua bona propria, sed ad heredum institutorem, & substitutum personas diriguntur: ibid. n. 12. & 13. p. 337.

Substitutionem compendiosam verba *in detti casu per qualsivoglia di essi* comprehendunt: dec. 811. n. 17. Tom. 3. p. 351.

Amplia, si substitutio concepta legatur per dictionem augmentativam, etiam, & quid præsupponat: ibid. n. 18. p. 352.

Substitutio eadem continetur sub verbis -- *o che morissero senza figli* -- & similibus, quæ plura tempora, pluresque respiciunt casus; dec. 817. n. 5. Tom. 3. p. 362.

Substitutio compendiosa est, quando quis post mortem alicui substituitur, multo magis sub conditione *si sine liberis institutus decedat*: ibid. n. 13. p. 363.

Substitutio concepta per verbum commune *sub-*

Substituto, dicitur compendiosa, & tam vulgarem, quam fideicommissariam secumfert; dec. 866. nu. 20. T. 3. pag. 460. & 925. n. 12. Tom. 4. p. 99.
 Amplia, si ex testamento eruerentur verba omni meliori modo, ac prædilectionem testatoris erga substitutum denotantia; numer. 21. ibid.
 Substitutio, quando ob mentionem mortis indefinitè dicatur compendiosa; dec. 925. n. 10. & 11. Tom. 4. p. 99.
 Substitutio compendiosa inducitur per indefinitam mortis commemorationem, quæ de sui natura non modo fideicommissariam, sed etiam vulgarem continet; dec. 1295. nu. 5. & 7. Tom. 6. p. 61.
 Vid. *Agnatio quoad contemplationem*.
SUBSTITUTIO FIDEICOMMISSARIA.
 In Substitutione filiorum nasciturorum ex designatis personis veniunt filii, qui postea ex eis nascuntur: non autem nepotes: decif. 27. n. 7. Tom. 1. p. 36.
 Filii vocati sub expressa qualitate masculinitatis sub eadem censetur in substitutione positi: n. 8. ibid.
 Absurdum, quod quis sibi metipsum substitutus sit, evitandum est, etiam si, recedendum esset a proprio, & literali verborum significatu, & enumerantur coniecturæ pro recessu a *Cons. 85. Fulgosi*: ibidem numer. 9. & 10. p. 37.
 Substitutio fideicommissaria fœminarum post defectos masculos continue vocatos, donec illi superint, agnationis contemplationem non excludit: n. 14. ibid.
 Substitutio filiorum nasciturorum ex designata persona, vocat tantum ejusdem futuros filios, non vero descendentes; dec. 39. num. 5. Tom. 1. p. 55.
 Vid. *Conditio in genere ad dec. 44.*
 Substitutio facta in casu obitus sine filiis, ob filiorum existentiam, expirat ad celebre consilium Oldradi; dec. 86. n. 1. To. 1. p. 128.
 Substitutio purificata, conceditur immisio: dec. 113. n. 1. Tom. 1. p. 172.
 Substitutio ordinata in casu obitus utriusque hæredis absque filiis evanescit; si alter filios habeat, ad *Cons. 21. Oldrad.*: dec. 217. n. 1. Tom. 1. p. 342.
 Vid. *Digressus ad banc dec.*
 Substitutiones dependentes a conditione obitus sine filiis, illis extantibus, expirant ad *cons. 21. Oldrad.*: dec. 293. n. 8. T. 1. p. 464.
 Præsertim, deficientibus coniecturis in contrarium, & quam illæ sint: n. 9. ibid.
Verbum -- omnes -- ad *diff. dec. 293.*
Vid. Clausula -- ut supra -- ad dec. 305.
 Non per Substitutionem vulgarem, sed per fideicommissariam hæres fuisse vocatus probatur, ex quo testator prohibuit remissionem ex causa legitimæ, vel dotis posse alienari: dec. 864. n. 14. T. 3. p. 456.
 Substitutionem fideicommissariam dicitur adiecit testator, nec loquutus sola vulgari substitutione, si vocasset tertium institutum, etiam in casu, in quo substitutus, post aditam hæreditatem, sine filiis obijisset; decif.

925. n. 8. T. 4. p. 99.
 Per Substitutionem fideicommissariam hæredes dicuntur vocati, potius quam per vulgarem, si testator alienationem ex quovis titulo etiam dotis, & legitimæ prohibuisset, ne sua bona in exteros devenirent: dec. 972. num. 9. Tom. 4. p. 193.
 Substitutio fideicommissaria operatur, ut pluralitas in singularitates resolvatur: dec. 1215. n. 6. & 7. T. 5. p. 283.
 Substitutio quando est facta pluribus personis per universalem collectivam, conditio *si sine filiis* in omnibus verificari debet, nec per mortem unius purificatur; n. 7. 14. & 15. ibid.
 Vide *Proximitas*.
SUBSTITUTIO LINEALIS.
 Substitutio linealis voluta præsumitur, quando testator plures a suo stipite descendentes, conjunctim & collectivè vocavit, & per modum unius lineæ omnes consideravit: decif. 1128. n. 6. Tom. 5. p. 88.
 Vide *Reciproca linealis*.
SUBSTITUTIO PUPILLARIS.
 Substitutio ab avia pupillariter ipsi nepoti non substitutis facta non substituitur; nec gravamen affert in legitima nepotis; dec. 303. numer. 15. & 16. T. 1. p. 479.
 Substitutio pupillaris quidquid sit, si in contractu fieri possit, attamen si dicto contractui testamentum præcessisset, in quo fuisset ordinata, semper substituitur: dec. 758. numer. 31. T. 3. p. 253.
 Substitutio prædicta nequit fieri de bonis pupilli, sed de substantia illius, qui testamentum condidit: n. 32. ibid.
 Substitutio pupillaris expirat ob conditionis defectum; dec. 772. n. 3. T. 3. p. 276.
 Substitutio extranei, sive consanguinei, quando est restricta ad casum, quo institutus in pupillari ætate decederet, expirata dicitur, si ille pubertatem excesserit; dec. 789. n. 1. Tom. 3. p. 310.
 Substitutio eadem continetur in compendiosa, quam ab illa non sit diverfa; decif. 802. n. 8. Tom. 3. p. 336.
 Substitutio prædicta expressa verbis generalibus, factaque fuisset mentio de obitu, in ætate pupillari: n. 10. ibid.
 Vid. *Legitima ad dictam dec.*
 Substitutio pupillaris, sub quibus verbis continetur: dec. 817. n. 4. T. 3. p. 362.
 Substitutio pupillaris tacita sub compendiosa comprehenditur, & matrem a legitima excludit: num. 7. ibid.
 Substitutio pupillaris directa dicitur in casu, quo substitutio locum habere deberet post mortem plurium institutorum; ibidem numer. 16. & 17. p. 363.
 Substitutio eadem facta a patre in persona filii ex quibus verbis dignoscatur, & ex quibus compendiosa; dec. 926. n. 3. T. 4. p. 101.
 Substitutio facta per verbum directum *substituto* continet, ne dum fideicommissariam extra tempus pupillaris ætatis, sed etiam pupillarem directæ: n. 5. ibid.
 Amplia, si verbum instituo, sit directum ad personam filii infantis, unde substitutio compen-

pendiosa intelligitur pupillaris: ibidem num. 6. p. 102.

Adde, si a testatore fuisset facta expressa mentio de pupillari aetate: n. 7. ibid.

Substitutio pupillaris continetur sub verbis, si in pupillari aetate filius meus decesserit, *substituto Titium*: n. 9. ibid.

Amplia, si immediate post sint directa verba cuiuscunque aetatis comprehensiva: numer. 10. ibid.

Substitutio fit pupillaris, si gravatus in tali aetate decesserit: n. 14. ibid.

Substitutio pupillaris semper dicitur praedilector, & magis voluta, praesertim favore pia causa: n. 17. ibid.

Substitutio pupillaris in compendiosa continetur: n. 19. ibid.

Substitutio facta favore personae testatori conjuncta ob praesumptam affectionem, facit praesumere matrem legitimam exclusam, & volitam fuisse pupillarem: ibid. n. 26. p. 103.

Substitutio pupillaris tacita, vel expressa verbis generalibus sub compendio contentis arguitur, ex quo testator professus fuerit suum condere testamentum, deque suis bonis disponere: dec. 1295. n. 23 T. 6. p. 63. Limita, in substitutione verbis specialibus concepta, & sub expressa pupillaris aetatis commemoratione: ibid. n. 24. p. 64.

SUBSTITUTIO RECIPROCA.

Substitutio reciproca haereditum, eisdem simul viventibus facit durare fideicommissum, adeo ut ab ejus constitutione bona sint obligata per dotationem foeminae descendentes, ad exclusionem creditorum eorundem haereditum; dec. 26. n. 11. T. 1. p. 35.

Substitutio reciproca in casu obitus sine filiis expirat per superventiam eorundem, *ad conf. 21. Oldrad.* n. 12. ibid. Et inter primos ordinata, inter alios vocatos repetita non censetur: n. 13. ibid. Perpetua bonorum conservatio in familia agnatorum, & descendendum, nullo modo verificari potest, *sive lineali reciproca*: dec. 40. n. 6. T. 1. p. 58.

Et proinde necessarii reciproca linealis inducta censetur: n. 7. ibid.

Substitutio reciproca, quam ordinavit testator inter primos institutos, nisi fuerit inter ulteriores descendentes per eum repetita, extensionem super istos non secum fert; dec. 407. n. 3. Tom. 3. p. 153.

Amplia, si testator sit usus distinctione illa di loro, quae ad primos tantum institutos referibilis reputatur: n. 4. ibid.

Substitutio foeminarum, sive aliorum restricta ad casum praecisum, quo institutus sine masculis decessat, reciprocam non inducit: dec. 715. n. 5. T. 3. p. 173.

Haec Substitutio evanescit, extantibus masculis primi gravati, & eoque magis cessat quilibet subalterna substitutio: n. 6., & 7. ibid.

Substitutione reciproca remora, bona remanent libera, & detractionibus locus non datur: num. 13. ibid.

Vide *Reciproca*.

SUBSTITUTIO VULGARIS.

Substitutio vulgaris tantum non fideicommissaria inducitur per verba - *Si non extarent* - deficientibus conjecturis; dec. 293. nu. 11. Tom. 1. p. 464.

Praesertim, si dicta verba sequantur postquam filii positi sunt in conditione, & quid tunc operentur: n. 12. ibid.

Per Substitutionem vulgarem fideicommissum conceptum, & ad vocati obitum sine filiis restrictum, expirat, *ad conf. 21. Oldrad.* dec. 497. n. 8. T. 2. p. 300.

Limita, si testator ulterius progredi voluerit: n. 9. ibid.

Substitutio vulgaris unita cum jure accrescendi, quando ad haeredes transmittatur; dec. 772. n. 7. T. 3. p. 276.

Substitutio vulgaris expirat, si institutus haereditatem adeat: dec. 866. n. 19. T. 3. p. 463.

Substitutio vulgaris, ex quibus verbis exprimitur? dec. 925. n. 6. T. 4. p. 99.

Substitutio vulgaris favore tertii evanescit, si post obitum primi instituti, substitutus repariatur vivens: n. 7. ibid.

Substitutus per vulgarem, caducato primo substitutionis gradu, subintrat in illius locum; ac si immediate esset substitutus haerediti gravato: n. 13. ibid.

Substitutio vulgaris continetur in compendio: n. 16. ibid.

Substitutio eadem, ex quibus dispositionis verbis voluta a testatore dicatur: dec. 964. num. 1. T. 4. p. 176.

Substitutio praedicta expirat, si substitutus haereditatem adeat; n. 2. ibid.

Limita, si testatoris mens fuisset, ut fideicommissum institueretur: n. 3. ibid.

Substitutio concepta per verba directa, & civilia, nempe - *Heredem instituit, & esse voluit* - vulgaris dicitur: n. 4. ibid.

Substitutio patris, & filiorum a testatore concessa censetur per vulgarem, si agatur de testamento transverso, & non ascendenti fideicommissi; & quare? ibid. n. 5. p. 177.

Amplia, si testator institutum, ejusque filios, & haeredes collectivè vocasset, quia id non importat fideicommissariam, sed vulgarem, deficientibus verbis futuri temporis tractum praeferebantibus: n. 6. ibid.

Adde, si filii instituti simul cum patre de tempore testamenti nati non essent, erga quos affectio non praesumitur: n. 7. ibid.

Substitutio vulgaris purificatur in filiis illius, qui haereditatem repudiavit, quando testator primo instituto filios alternativè substituit: dec. 1184. n. 2. T. 5. p. 219.

Substitutio eadem non expirat, ex quo institutus non valeat, seu nolit haereditatem adire: n. 3. ibid.

Substitutio evanescere dicitur, quando vocatio concepta est per verba - *si institutus vivus erit* - & quare? n. 4. ibid.

Substitutio pure concepta cum alternativa à vero; vulgarem absolutam importat, & non excludit substitutos per existentiam instituti: n. 5. ibid.

SUBSTITUTIO VULGARIS
ANOMALA.

Substitutio vulgaris anomala quando locum non habet: dec. 925. n. 14. T. 1. p. 99.
Habet locum, quando secundus fuit substitutus primo per fideicommissarium dumtaxat; sed si per vulgarem: n. 15. ibid.
Substitutionis prædictæ effectus est, quod caducato uno substitutionis gradu, posteriores subirent: ibid. n. 21. p. 100.
Vid. *Ordo dispositionis testamentariae ad dist. dec.*

SUBSTITUTUS.

Substitutus quid fuerit appositum, & quid non, ex contextu testamenti dignoscitur: decif. 44. n. 9. T. 1. p. 68.
Ut Substitutus succedat absentia gravati, non probato ejusdem obitu, non sufficit: dec. 288. n. 6. Tom. 1. p. 459.
Substitutus sub conditione obitus instituti filii, isto eveniente, fideicommissum capere potest: dec. 293. n. 1. T. 1. p. 463.
Et ex ejus persona hæres ejusdem renunciataria: n. 2. ibid.
Præsertim, si adsit sumus illius superviventia: n. 7. ibid.
Implicat subimetipsum quis esse substitutum: dec. 305. n. 20. T. 1. p. 484.
Substitutus rite potest ad formam substitutionis immisionem petere: decisio. 677. numer. 5. Tom. 3. p. 101.
Substituto indistinctè, ac institutus invitatus consequi debet illud omne, quod instituto fuit destinatum: dec. 683. n. 6. T. 3. p. 114.
Vid. *Privignus*.
Vid. *Mater*.
Substitutus si florida in ætate morte violenta deficiat, ob quam filios non potuisset suscipere, lex eum filios habuisse fingit: dec. 961. num. 9. Tom. 4. p. 170.
Substitutus tertio loco crimen committens, & impediens, ne secundo loco substitutus succedat, perdit quidem ex causa criminis fideicommissariam hæreditatem; non autem suis innocentibus filiis præjudicat, jam natis, qui essent vocati: n. 12. ibid.
In Substitutorum paritate, testator electionem istorum ad transitis proximatis regulasse præsumitur: dec. 1011. n. 48. T. 4. p. 267.
Filii naturales legitimi, & constantibus legitimis *Substituti*, sicut donec durat legitimorum linea sedem non habent, a fortiori descendentes de ipsis: decif. 1128. numer. 3. Tom. 5. p. 88.
Vide *Linea*.
Substitutus etiam admittitur per resolutionem pluralitatis in singularitates in terminis collectivæ universalis: decisio. 1250. numer. 6. Tom. 5. p. 378.
Substitutus, deficiente conditione in persona primi instituti post se filios derelinquentis admittitur ad portionem cæterorum, qui sine filiis obissent: dec. 1294. n. 8. T. 6. p. 58.
Limina, ubi ultra proprietatem verborum resistet etiam præsumta defuncti voluntas, quia nempe superflua persona, quæ ex magis verisimili illius voluntate substitutum

excluderet: n. 9. ibid.
Substitutus excluditur a persona testatori conjuncta de ejus liberis, & prædicta, nec non ultimo defuncto magis proxima, quam substitutus: n. 10. & 11. ibid.
Substitutus impari gradu testatori conjunctus cum ultimo defuncto non excluditur, licet esset iste de liberis testatoris: n. 12. ibid.
Substitutus nominatim non excluditur a successione in portione unius ex institutis sine filiis decessi, & licet in conditione positi in reciproca, ex quo adesset filii alterius instituti: n. 13. 14. & 15. ibid.
Substitutus, & si nominatim non habeat locum in portione unius ex institutis cum filiis descendents: ibid. n. 17. ibid.
Substitutus nominatim non excluditur a portione unius ex hæredibus institutis, & sine liberis decessi a filio alterius ex reciproca substitutus, ex quo dicta reciproca sit inter primos hæres ordinata, filii sint in conditione positi in ventre ipsius reciproca, & substitutio sit facta in tota hæreditate: n. 19, & 20. ibid.
Substitutus nominatim non excluditur a portione unius ex institutis sine liberis decessis ob conjecturas desumptas a voto conservandæ agnationis, & digressu ad plures substitutionum gradus, quando conjecturæ ex parte prohibita desumuntur, & quare? num. 21. ibid.
Substituto in secundo gradu non impeditur adire hæreditatem, ex quo ejus substitutio concepta appareat sub eo tantum casu, quo institutus proprietatem esset re vera consequutus, & sine filiis decessisset, si testator præscriptis verbis usus non esset, sed verbis materiam tantum existentiam, vel non existentiam filiorum in conditione posteriorum denotantibus: dec. 1295. numer. 7., & 8. Tom. 6. p. 61.
Substitutus exemplariter a matre filio mente capta in omnibus istius bonis succedit; imo etiam in legitima sibi in bonis matris competente: dec. 1301. n. 2. T. 6. p. 76.
Substitutus iste hæreditatem acquirit etiam si essent præterite sorores ipsius mentecapi, quæ ob ingressum in religionem cuicumque hæreditati solemniter renunciant: ibidem num. 3. p. 77.
SUBTRACTIO.
Subtractum non præsumitur documentum, quod contra præteritum subtractentem non faceret: dec. 506. n. 12. T. 2. p. 325.
Subtractio scripturarum ab actis facta principaliter interesset imputatur: dec. 769. n. 16. Tom. 3. p. 271.
SUBVENTIONES.
Subventiones perpetuæ Episcopo a Sac Canonicis improbatæ debent justificari ab immemorabili tempore quod fuerint exactæ, ut sublineantur: dec. 506. n. 8. T. 2. p. 324.
Enunciativa facta in Synodo de *Subventionibus* a clero præstandis Episcopo, venit a persona suscipienda, & cur? & ideo ad probandam immemorabilem non attenditur: n. 10. ibid.
Vide *Taxa*.

SUCCEEDENS; SUCCEDERE.

Non habens qualitates a testatore requisitas; eisdem succedere nequit: dec. 37. n. 1. T. 1. p. 50.
 Habens bona translata titulo oneroso succedit in ius transferentis; & si jure proprio teneatur illa investire; tamen quum transferens non contineretur, neque cessionarius obligatur; dec. 87. n. 12. Tom. 1. p. 131.
 Succedens ad primogenituram, & fideicommissum incompatibiliter, alteram dimittere debet; dec. 97. n. 5. T. 1. p. 151.
 Fallit, quando hares est literaliter abjuncta incompatibilitate ad utrumque vocatus; n. 6. ibid.

Vid. *Privatus*.

Succedit pater in hereditate filii una cum aliis fratribus; dec. 758. n. 13. T. 3. p. 851.

Vid. *Soror ad dec. 761*.

Succedendi forma nil differt a conditione; sed conditio formam, & forma conditionem inducit; dec. 1297. n. 6. T. 6. p. 68.

SUCCESSIO IN GENERE.

Vid. *Statusum locale quoad successiones*.

Successio regulari juxta statutum illius loci, ubi fuit initus contractus, & promissa solutio, licet bona debitoris per accidens aliunde reperiantur; dec. 146. n. 11. T. 1. p. 234.

Vid. *Depositiones ad dec. 214. & Scientia ad dec. 224*.

Vid. *Constitutiones in specie*.

Vid. *Nominatio ad hereditates*.

Successioni ab intestato fit locus, si nullo testamento; dec. 260. n. 2. T. 1. p. 422.

Successio fideicommissaria regulari juxta ordinem intestate successione; dec. 341. n. 7. Tom. 2. p. 39.

Successione remotior non potest spoliare proximior, secundum testamentum ipsi debita; dec. 527. n. 1. T. 2. p. 154.

Sed proximioribus de tempore aperte successione debetur; n. 2. ibid.

Vid. *Proximior ad hanc dec.*

Successionem pratendere nequeunt non vocati; dec. 568. n. 1. T. 2. p. 416.

Successio vocato per posterius debetur, extinctis prius vocatis; dec. 570. n. 1. T. 2. p. 419.

Successioni pro medietate locus fit substitutis post alicujus obitum, conditione illa verificata; dec. 588. n. 4. T. 2. p. 446.

A Successione patris frater ex dispositione statuti urbis excludit forem; dec. 828. n. 2. Tom. 3. p. 383.

A Successione patris filia licet exclusa propter masculos; atamen si ipsi frater praecederet, ex ejus persona fit hares patris; n. 3. ibid.

Successione privantur filii in hereditate patris, si iste atrociter delinqueret; dec. 961. n. 6. Tom. 4. p. 170.

Vid. *Capacitas quoad successiones*.

SUCCESSIO AB INTESTATO, ET AD QUEM DEFERATUR.

Succedere potest filia renuncians favore patris, ei intestato decedenti, aequaliter cum sororibus, & fratribus, collata dote; dec. 324. n. 3. Tom. 1. p. 361.

Limita, si pactum de succedendo sit juramento munitum; n. 4. & 16. ibid.

Intellige, quando juramentum specificet ca-

dit super ipsa renunciatione, non super alia rei; num. 5. ibid.

A Successione patris ab intestato non excluditur filia, quae dorem legitime congruum recepit, eadem collata, cui ipsa renunciaverit; n. 7. & 18. ibid.

Vid. *Nepos ad dec. 342*.

Vid. *Proximior ad dec. 437*.

Succedunt fratri ab intestato defuncto, singuli fratres, & pater communis aequaliter; dec. 490. n. 20. T. 2. p. 297. & 758. n. 13. T. 3. p. 351.

Succedunt fratres utrinque conjuncti, fratri sine filiis decedenti pro aequali; dec. 564. n. 1. Tom. 2. p. 410.

Hereditas fratri intestati, superstitibus sororibus aequaliter a jure deferretur; dec. 652. num. 2. Tom. 3. p. 50.

Matre donataria intestata decedente, filius donans, & qui se extraneum fecit, non succedit, nec reintegratus dicitur, & curi dec. 655. n. 23. T. 3. p. 55.

Successio ab intestato in bonis filii, qui patrem, & sororem habeat, ad illos pro virili spectat; dec. 712. n. 6. Tom. 3. p. 165.

Ad Successionem in hereditate materna de jure communi neptis ex filia jure representationis cum avunculis pro virili admittitur; dec. 727. n. 1. Tom. 3. p. 189.

Hac regula cessat, si addit municipale statutum diversimode disponens; n. 2. ibid.

Statutum propter fratres sorores excludens a successione parentum, multo magis rejicit neprem, tamquam remotiorem; ibid. n. 26. p. 191.

In Successione dubia semper pro exclusione feminae standum est, ex constitutione f. m. Innocentii XI n. 27. ibid.

Succedit germanus frater alteri, patruelibus exclusis; dec. 783. n. 4. T. 3. p. 294.

Vide *Soror ad dec. 866*.

Hereditas ab intestato debetur legitimo heredi, eo ipso, quod compareat, saltem cum obligatione de restituendo, quatenus alter superveniret hares; secus in hereditate ex testamento debita; dec. 880. n. 10. T. 4. p. 18.

Hereditas matris ab intestato defunctae ad filios, & masculos, & feminas pro virili devolvitur; dec. 906. n. 1. T. 4. p. 64.

Filia, licet occasione nuptiarum, & propter dorem se matri promiserit renunciaturam, atamen ea non reclamavit; & nunquam, ad rem renunciationis positivae postulantem, ad jura consueccionis cum fratribus regreditur; dec. 978. n. 2. & 15. T. 4. p. 202.

Vide *Reintegratio*.

Non succedunt filiae, vel nepotes a patre dotatae, vel fratribus, nec matri, nec avia juxta capitulum 145. stat. urbis; bene vero masculi; dec. 1142. n. 57. T. 5. p. 123.

Succedunt filii ab intestato matri; n. 58. ibid.

Hereditas filii ab intestato pro virili ad patrem, & fratrem deferretur; dec. 1200. n. 4. Tom. 5. p. 256.

Fratres utrinque conjuncti, imo etiam illi ex altero parente tantum succedunt alicui ab intestato decedenti, istius sororibus aliisque feminis semper exclusis; dec. 1375. n. 4. Tom. 6. p. 249.

Præ-

Prælatio datur fratribus, & nepotibus æqualiter in hereditate masculinorum, ac femininarum, siue sint dotati, siue non, dummodo eas sint dotare parati, sintque illæ de dote constituta contentæ; & cur ita statutum disposuerit: ibid. n. 13. & 14. p. 250.

Vid. Mater ad d. dec. & Pater ibid.

Vid. Coniunctio, & Proximior.

SUCCESSIO QUOAD FIDEICOMMISSUM.

Vide Proximitas.

Successionem in proprietate ad fideicommissum nascisci non potuisse convincitur, qui solum usufructum, cum ea incompatibilem voluit obtinere; decif. 476. numer. 25., & 28. Tom. 2. p. 275.

Successor debet vocatus a testatore: dec. 547. num. 2. Tom. 2. p. 185.

Successionis ex fideicommissio filii fratricidæ non percipiunt emolumentum: immediate, ex persona patris delinquentis: dec. 961. n. 2. Tom. 4. p. 170.

Maxime, si non ex persona patris, sed proprio, ut ab avo vocati, ad fideicommissum ab illo ordinato vocarentur: n. 3. ibid.

Vide Proximior.

SUCCESSOR IN GENERE.

Successor non habet maior jus, quam habet illius auctor: dec. 3. n. 2. T. 1. p. 4.

Successor auctoris factum impugnare nequit: dec. 42. n. 23. T. 1. p. 65.

Successor nequit impugnare factum sui auctoris: dec. 93. n. 7. T. 1. p. 143.

Vide Caducitas.

Successoribus in beneficiis antecessores præjudicare non possunt siue beneplacito apostolico: dec. 116. n. 12. T. 1. p. 179.

Successori ex propria persona venienti non nocet antecessorum acquiescentia: dec. 311. n. 12. T. 1. p. 496.

Successori titulo particulari non competunt omnia jura activa, & passiva auctoris, quæ solum in universalem successorem transferuntur: dec. 389. n. 10. T. 2. p. 124.

Successoribus ex propria persona venientibus præjudicari nequit ex facto antecessorum: dec. 407. n. 21. T. 2. p. 160.

Successor fideicommissarius tenetur ad detractiones favore legitimarii: dec. 901. num. 11. Tom. 4. p. 56.

Successor eligendus ab altero hærede, de familia testatoris esse debet, quando iste favore familiae suæ fideicommissum instituit: decif. 1185. n. 3., & 14. T. 5. p. 223.

Successor in primogenitura non habet actionem ad prædictum distractum in causam restitutionis dotis, vigore privilegii authenticæ Res, quæ: dec. 1277. n. 14. T. 5. p. 23.

Vid. Antecessores; & Auctor.

SUCCESSOR SINGULARIS.

In Successore singulari ignorantia præsumitur: dec. 1086. n. 13. T. 4. p. 429.

Vide Acquiescentia.

SUFFRAGANEUS.

Suffraganeus tenetur observare constitutiones Synodi provincialis, in qua intervenit: dec. 382. n. 10. T. 2. p. 117.

SUFFRAGIA.

Suffragiorum minorem numerum habens concurrere non potest cum habente majorem: dec. 84. n. 6. T. 1. p. 124.

SUMMA IN CAUSAM DECLARANDAM.

Summa in causam declarandam, ut decerni valeat, una cum bono jure, paupertas est quæ copulativè probanda, quæ deficiente, non datur: dec. 631. n. 27. T. 3. p. 16.

Vide Specificatio; & Subministratio.

SUMTUM.

Sumtum de sumto quando fidem mereretur? dec. 444. n. 17. T. 2. p. 222.

Sumtum in iudicio fidem non meretur: dec. 505. num. 7. T. 2. p. 322.

Sumtum de sumto multifariam administratum probatur: dec. 589. n. 7. T. 2. p. 447.

Instrumentum, quod sit sumtum de sumto, non citata parte conscriptum, nil probatur: decif. 757. n. 2. T. 3. p. 248.

SUMTUS LITIS.

Frater tenetur forori colliganti, & nihil aliud possidenti subministrare expensas pro lite, quæ non computantur in alimenta: decif. 23. n. 9. T. 1. p. 30.

Pro subministratioe expensarum copulativè requiritur præsumio boni juris, & paupertas: dec. 76. n. 2. T. 1. p. 112.

Ob æqualem colligantis inopiam subministratioe expensarum locus esse non potest: ibid. num. 5. p. 113.

Sumtus litis non subministrantur, nisi copulativè concurrant paupertas, & boni juris præsumio: dec. 107. n. 1. T. 1. p. 163.

Sumtus litis debentur pauperi colliganti, juris assistentiam habenti: dec. 131. n. 11. T. 1. p. 201.

Et eorum qualitas commensuratur a qualitate litis: atque: num. 12. ibid.

Vide Nemo ad dec. 269.

Sumtus litis ut subministrantur, paupertas, & bonum jus requiritur: decif. 430. num. 1. Tom. 2. p. 202.

Sumtus litis difficilis subministrantur, quum colligantes non sunt sanguine conjuncti: num. 3. ibid.

Et quum lis bonorum universitatem non respiciat: num. 4. ibid.

Et quum de exigua, & indebita quantitate agatur: num. 5. ibid.

Sumtus litis non conceduntur litiganti, qui bonum jus non foveat, & non sit pauper: dec. 1227. num. 1. Tom. 5. p. 316.

Sumtus litis non dantur illi, qui se pauperem esse non docet: num. 5. ibid.

Sumtus litis ut debeantur, non satis est litiganti probare per fidem parochi, & per juris præsumtionem suam pauperatatem, sed litide probare eam tenetur, ad istum effectum: num. 6. & 7. ibid.

Vide Alimenta, & Sumtus litis.

SUPERFLUITAS.

Superfluitas admittenda non est in re maturo consilio peracta, & per congregationem discussa: dec. 96. n. 10. Tom. 1. p. 149.

Superfluitates inutiles sunt vitandæ, prout semper Rota fecit: dec. 535. n. 4. T. 2. p. 365.

SUPERIOR.

Superiores monasterii nequeunt disponere de rebus illius, sancta Sede inconfulta: dec. 782. num. 23. Tom. 3. p. 299.

Superior loci pii ad nil remanet obligatus ex persona propria de iis, quæ promissit de aliquo contractu illius nomine gesto; sed ab eo promissa locum tantum afficiunt: dec. 1070. num. 4. Tom. 4. p. 397.

Vid. *Facultas eligendi ad d. dec.*

SUPERPELLECEUM.

Superpelliceum est indumentum, quod ex consuetudine Ecclesiæ quibuscumque clericis cuiuscumque Ordinis indifferenter competit: dec. 1394. n. 12. Tom. 6. p. 295.

Vid. *Habitus.*

SUPPELLEX SACRA.

Suppellectilia particularis sacelli ab ejus ministris semper conservata, nunquam dicuntur de dominio Ecclesiæ illud continentis: dec. 787. num. 16. Tom. 3. p. 308.

Vid. *Cappella in princ.*

SUPPLEMENTUM.

Vid. *Patronus ad dec. 280.*

SUPPRESSIO.

Per Suppressionem monasterii a summo Pontifice factam, omnia illius bona ad S. Sedem devolvuntur: dec. 96. n. 1. Tom. 1. p. 148.

Vid. *Reintegratio.*

Vid. *Confraternitas in princ.*

Vid. *Vicarius generalis ad dec. 855.*

Suppletio tribunalium particularium urbis sequuta anno 1692. non extensa fuit ad suppressionem gubernatoris Urbanae depositaria: dec. 1070. num. 10. Tom. 4. p. 398.

SUSPICIO.

Suspicionis fomentum modus insolitus præfert: dec. 628. n. 15. Tom. 3. p. 7.

Et quum solvens esset valde pauper: numer. 16. ibid.

Suspicio doli, & fraudis excluditur in viro nobili, & integro: dec. 640. num. 18. & 19. Tom. 3. p. 32.

Suspicio vehemens oritur ex eo, quod obligatus ad liberationem a molestiis malum fovet ius, quando de die in diem molestias sibi assumere detrectat; dec. 891. num. 5. Tom. 4. p. 37.

Vid. *Simulatio.*

Vid. *Antidata.*

SYLVÆ.

Tenuis subministratio summae facta ante deliberationem incisoribus, non concludit incisionem sequutam fuisse ante deliberationem: dec. 201. num. 11. Tom. 1. p. 315.

Sylvæ fructus cedux regulandæ sunt ad proportionem anni legalis, quo cedit incisio, ut de aliis fructibus: ibid. num. 25. p. 316.

In Sylvis, quæ singulo novennio inciduntur, hoc tempus pro uno anno habetur: numer. 26. ibid.

Sed locum habet in *Sylvis*, in quibus incisiones ad singulos annos distribuuntur, quia tunc illius sylvæ fructus annales dicuntur; & prout ceteri annales dividuntur: numer. 27. ibid.

SYNODUS.

Vid. *Suffraganeus.*

Synodi nomen non ineretur, quum careat regulis de jure servandis in ejus convocazione: dec. 05. num. 12. Tom. 2. p. 322.

Inter Synodi necessaria requisita sunt convocatio capituli, & subscriptio: n. 13. ibid.

In Synodo Episcopus decernere non potest sine licentia Papæ in gravamen subditorum, quæ sacris adversantur canonibus: n. 14. ibid.

Ad Synodum, quæ ab Episcopo fit accedens Abbas, illius jurisdictioni se subiacere demonstrat: dec. 745. num. 11. Tom. 3. p. 227.

Ad Synodum contra, ad quam fuit ab Episcopo vocatus, si non accesserit Abbas, præsumitur, ut illius jurisdictioni non subiacet; num. 13. ibid.

Vid. *Constitutio synodalis.*

T

TABELLA BENEFICIORUM,
ET TURNARIA.

Tabella beneficiorum probat, quæ sint beneficia ecclesiastica: dec. 778. numer. 7. Tom. 3. p. 287.

Amplia, si vicarius, cujus beneficium in dicta tabella sit descriptum, de vicaria provisorius cum omnibus beneficiis ex massa communi emolumenta perciperet: n. 8. ibid.

Tabella turnaria immutata attendenda non est, bene vero nova confecta a Capitulo ex causa rationabili, & iusta: dec. 1334. n. 3. 4. 5., & 6. Tom. 6. p. 114.

Tabella turnaria de novo ex iusta causa confecta a fortiori attendenda est, quando dependet ab eventu nominatio ad canonicatum, tam respectu unius, quam alterius: ibid. num. 7. & 8. p. 155.

Vid. *Turnus, & Canonicus turnarius.*

TACITURNITAS.

Taciturnitas longæva matris in pulsando filium pro satisfactione sui crediti, allegabilis non est, tum ex causa sexus, tum amoris materni: dec. 724. num. 8. Tom. 3. p. 185.

Vid. *Acquiscentia.*

TAXA.

Taxa legalis fructuum est quatuor pro centenario; dec. 47. num. 15., & 116. num. 6., & 216. num. 3. Tom. 1. p. 73. 179. & 340., & 1142. num. 83. Tom. 5. p. 125.

Taxa regia, ad quid sit confecta; dec. 241. num. 7. Tom. 1. p. 389.

Nec est attendenda ad effectum computandi valorem frumenti: num. 8. ibid.

Præferim quum ob id sit compensandus annus sterilis cum fertili: num. 9. ibid.

Taxa legalis impugnari non potest: dec. 339. numer. 7. Tom. 2. pag. 37. & 825. numer. 4. Tom. 3. p. 379.

Taxa immemorabilis ab initio certa, seu subventio ob causam ab Episcopo imposita, ista cessante, destruitur, nec amplius debetur: dec. 505. num. 17. Tom. 2. p. 322.

Taxa scientia seu subventionis ob causam imposita.

posita, si ex defectu Episcopi in exactione continuetur, efficit, ne immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo incoari, aut perici possit; ibid. num. 18. p. 323.

Taxa legalis est iusta: decisio. 825. numer. 4. Tom. 3. p. 379.

Taxa minor in liquidandis fructibus, pluribus concurrentibus liquidationibus, de quaquire a iudice amplectenda est; n. 5. ibid.

Taxa legalis non præbet regulam universalem in omnibus locis super taxatione fructuum; sed ab ea receditur, ubi aliunde de præcisa fructuum perceptione constat; decisio. 1067. num. 11. Tom. 4. p. 388.

Taxa fructuum, quæ currit de stylo loci, servanda est a iudice, & non legalis: ibidem, num. 17. p. 389.

Taxa expensarum, facta a iudice iusta præsumitur: decisio. 1153. num. 1. Tom. 5. p. 147.

Vid. *Expensæ judiciales quoad earum refectionem*.

Taxa legalis non intrat in redditione rationis de fructibus locorum montium, quorum fructus est certus; decisio. 1310. num. 12. Tom. 6. p. 109.

Taxa legalis habet locum in taxatione fructuum incertæ quantitatis; & non in locis montium: ibid. num. 13. p. 110.

Taxa legalis tunc cessat, quando aliunde legitime constat de perceptorum fructuum quantitate: decisio. 1349. n. 9. Tom. 6. p. 186.

Taxa legalis est præsumtio contraria presumptione elidibilis: decisio. 1388. n. 25. T. 6. p. 284.

Vid. *Fructus quoad liquidationem*.

Vid. *Alimenta quoad taxam*.

TAXATIO IN GENERE.

Pro Taxatione valoris iudicantium arbitrio locus est, ut inutilibus parcat expensis, litesque submoveantur, quum ille propter temporis antiquitatem, & valde nimis variantibus peritis, firmari nequeat: decisio. 659. n. 2. Tom. 3. p. 62.

Præsertim, quum dicta taxatio accedat sensui periti a iudice in accessu electi, & conformis sit antiquæ estimationi, aliæque concurrant: num. 3. ibid.

Taxatio media amplectenda est de tribus taxationibus diversis: decisio. 1261. num. 2. Tom. 5. p. 399.

Taxatio fructuum taxæ legalis correspondens, donec contrarium probetur, dicitur iusta: num. 3. ibid.

TAXATIO EXPENSARUM.

Taxatio expensarum quoad vivas, integre est faciendi, quoad extrajudiciales in scut. 10. pro qualibet instantia; decisio. 501. numer. 1. Tom. 3. p. 316.

Taxationi expensarum locus est quum sententia, licet ex solo capite nullitatis, per rem iudicantem sit sublata, & iudicium terminatum dicitur; num. 2. ibid.

Taxatio expensarum non est rei iudicatæ consummatio: decisio. 912. n. 3. Tom. 4. p. 77.

Vid. *Judex ad dec. 912*.

Taxatio expensarum fieri potest proportionabiliter ad illam partem causæ jam terminatam, licet quoad alteram referata esset ul-

terior cognitio: decisio. 923. n. 7. T. 4. p. 95.

Taxatio expensarum venit in sequelam victoriæ causæ; decisio. 1032. num. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. Tom. 4. p. 310.

Taxatio expensarum iuxta curia stylium facta, de excedu non potest redargui; decisio. 1201. num. 1. p. 257.

Taxatio judicialis a civitatis cancellario approbata non infirmatur ex fide vagæ causidicorum dicti loci: num. 5. ibid.

Taxatio expensarum in quinta instantia minus rigide est criticanda: num. 6. ibid.

Vid. *Expensæ quoad taxationem*.

TEMPERAMENTUM.

Temperamentum capi nequit, quum obstat res iudicata; decisio. 355. num. 9. Tom. 2. p. 60.

Temperamentum equitativum, assignandi tantundem de bonis liberis hæredi fideicommissario immiffionem petenti intrat, quando hæres gravatus inter bona fideicommissaria, & libera pro communi commodo contruxerit, ad reparandam, vel divisionem istius, vel amissionem in præjudicium gravati: decisio. 1187. num. 5. Tom. 5. p. 230.

Temperamentum arbitrium iudicis in causa involuta, & dubia ad equitatem, quantum fieri potest, servandam, locum habet: decisio. 1307. num. 1. Tom. 6. p. 96.

Secus, detecta veritate, ob quam causæ factum interpretationem non amplius admitteret: num. 2. & 10. ibid.

Vid. *Arbitrium &c.*

TEMPORIS LAPSUM.

Temporis lapsus allegari nequit ad comprobandam traditionem rei promissæ, quum sit quid facti; decisio. 699. n. 4. & 5. T. 3. p. 143.

Temporis lapsus in iudicio spoli dolo commissi non est allegabilis; decisio. 739. n. 7. T. 3. p. 212.

TEMPUS IN GENERE.

Tempus jam expressum, est congrue conciliandum cum actibus, quibus congruit; decisio. 89. num. 13. 18. & 20. Tom. 1. p. 135.

De iure, quadriennium conceditur pupillo ad conficiendum inventarium, postquam major factus est: decisio. 728. n. 26. Tom. 3. p. 194.

Ad Tempus futurum verba determinate prolata, ad præteritum trahi nequeunt: decisio. 764. num. 4. Tom. 3. p. 264.

Vid. *Jus vitalitium*.

Quadriennium datur minori ad petendam restitutionem in integrum adversus inconsulto aditam hereditatem, vel inventarium male confectum: decisio. 1034. num. 30. Tom. 4. p. 317. 1176 num. 1. & 2. Tom. 5. pag. 193. & 1368. num. 4. Tom. 6. p. 228.

Limita in supremis tribunalibus, probata læsione, apud quæ, quicumque temporis lapsus consideratur: dicta decisio. 1034. nu. 31. Tom. 4. p. 317.

Non currit minori, nisi a die, qua de nullitate inventarii scientiam habuisset: n. 32. ibid. Dies motæ litis, illa dicitur, in qua expeditur monitorium, & jura producantur; decisio. 1245. num. 2. Tom. 5. p. 361.

Quadriennium currere incipit pupillo a die scientiæ de inventario nullo per tutricem facto, ad effectum obtinendi restitutionem in

in integrum adversus illud : dec. 1300. num. 3. 4. 5. & 1368. num. 8. & 9. T. 6. p. 73. & 229. Amplia, si hæres in bona fide stetit de legalitate inventarii, ob quam non solum excusatur illius acquiescentia, sed magis iusta remanet causa pro impetranda restitutione in integrum : d. dec. 1368. numer. 0. Tom. 6. d. p. 229. Item, quando hæres de tempore molestiarum a creditoribus illatarum stetit sub tutela militum, ex quo præsumi poterit ignarus de gestis ab ista, vel saltem potuit stare in bona fide : num. 17. 12., & 13. ibid.

Vid. *Annus*.

TEMPUS QUOAD BENEFICIA.

Tempus datus ad comparandum, & petendum beneficium, non currit contra legitime impeditus : dec. 255. n. 4. Tom. 1. p. 415. Tempus currere non potest contra eum, qui per existentiam alterius habentis potiorum qualitatem, & anteriorem præsentationem concurrere non poterat ad beneficium : numer. 5. ibid. Tempus patrono prorogatum ad præsentandum, est legitimum, si intra illud præsentatio sequatur : dec. 365. n. 3. Tom. 2. p. 81. Tempus ad petendam a præsentato institutionem non est de jure præscriptum, nec ab alio potest coarctari, & ob id dari devolutio : num. 10. ibid. Tempus, ut patrono currat ad præsentandum, non fat est, ut habeat notitiam vacationis de jure ; dum eodem tempore videt beneficium de facto non vacare, ob continuationem possessionis : dec. 390. n. 2. T. 2. p. 125. Terminus patronis ad præsentandum incipit currere a die notitiæ vacationis ; dec. 586. num. 21. & 22. Tom. 2. p. 444. Vid. *Protestatio* ad dec. 849. Quadrimestre datur patronis laicis ad præsentandum : dec. 102. num. 13. Tom. 4. p. 306. 111. num. 5. Tom. 5. p. 58. Non currit, si patronus legitimo impedimento ex causa litis afficeretur : d. dec. 1029. num. 14. Tom. 4. d. p. 306. Incipit currere a die, qua patronus, lite finita in præsentandi libertatem redigeretur : num. 15. ibid.

TERMINUS IN GENERE.

Termini ad docendam de partitione non adhibentur, quando culpa consistit in committendo : dec. 338. num. 4. Tom. 2. p. 35. Termini susceptio ad solvendum facit agnoscere debitum, & cuiusque exceptioni renunciari : dec. 871. num. 10. Tom. 4. p. 5. Terminus ad solvendum sine speciali mandato procuræ suscipientem non ligat, quia debiti confessionem importat : dec. 1249. num. 21. Tom. 5. p. 376.

TERMINI SUBSTANTIALES.

Terminorum substantialium defectum citatio ad sententiam supplet ; dec. 551. numer. 2. Tom. 2. p. 389. Termini substantiales servati in sententia sanant quancumque nullitatem in decursu causæ : dec. 759. num. 1. Tom. 3. p. 254.

TERMINI, ID EST CONFINES.

Terminus est diversus a re terminata, eamque excludit : dec. 495. num. 4. Tom. 2. p. 305. Terminatio cum generali expressione ad tennam facta, ab ejus finibus fit, non vero foris, & rivis : ibid. num. 12. p. 306. Termini quadrangulares supra terram elevanti, & quatuor laevis subtus continentes, duos quadrangulares, & duos triangulares, confinium terminationes inter unum, & alterum territorium denotant : dec. 868. num. 3. Tom. 3. p. 465. Amplia, si adminiculentur ab aliis lapidibus intermediis laboratis, & per eandem lineam, qui habet subtus signa testium ex lateribus apposita : num. 4., & 18. ibid. Subamplia, si situs terminorum correspondeat aliorum situi ; adeo ut inferri possit, quod si diversimode res haberet, essent frustratorii : num. 5. ibid. Item, si testes deponerent, quod unus ex his terminis fuisset excavatus pro destructione signi confinium : num. 6. ibid. Testes subditi in hac materia attenduntur, quum deponant de rebus intra nemora, exteris in cognitis : num. 7. ibid. Termini denotantes confinis non opponuntur sicuti illi, qui particularium bona dividunt : ibid. num. 12. p. 466. Termini non sunt similes lapides a terminis dissimiles : num. 15., & 22. ibid. Termini demonstrati in diversa causa, ac gesta super illis, interesse habente non citato, quoad istum, nil referunt : n. 16. ibid. Amplia, si eo tunc non adum fuisset de divisione territorii, & ad citatum non pertinentis : num. 17. ibid. Testes rustici dicentes in loco proprio nescire, an terminus denotet divisionem terreni inter particulares, vel terminet confinia, non attenduntur ; & contra, qui eadem distinctione deponant, admittuntur ; ibidem., num. 21. p. 467. Terminorum defectus non semper culpæ amotioni ; sed aliquando verultati, temporisque adactanti tribuendus est : n. 24. ibid. Termini denotantes confinia sunt illi, qui sese ad invicem respiciunt, directe, non oblique ; dec. 893. n. 1., & 15. Tom. 4. p. 39. Amplia, si inter duos ex istis adessent alii termini particularium bona dividentes per lineam directam : num. 2. & 17. ibid. Terminus, ex quo respiciat, & referendus sit ad alium existentem in summitate montis non probat, quando in eadem summitate probetur nunquam terminum extitisse : ibid. numer. 10. p. 40. Mensurationes factæ ab antiquis peritis in recognitione confinium, quod potius terminum A., quam B. respiciant, ex catenarum discrepantia desumitur, quæ in termino B., non in A. reperiretur : n. 13. ibid. Termini in quocumque solo debent esse frequentes ; num. 14. ibid. Termini denotantes confinia, quomodo sint formati ; & ex quibus distinguantur : ibid. num. 18. p. 471. Ter-

Termini denotantes confinia bonorum particularium, territorii confinia non designant; num. 20. *ibid.*

Vid. Dominium ad hanc dec.

Termini denotantes confinia prædii unius ecclesiæ, territorii confinia non designant; numer. 22. *ibid.*

Termini confinia denotantes probantur esse tales ex magna saxuum quadrata structura, & figura, quibus accolarum depositiones cohererant; dec. 1308. num. 12. Tom. 6. p. 103.

Vid. Confines; & Territoria.

TERRA; ID EST REGIO.

Terra Pontiani est in urbis districtu; dec. 677. num. 2. p. 101.

TERRITORIUM IN GENERE.

Pertinentia loci ad unum potius, quam ad aliud *Territorium*, quibus modis probetur; dec. 495. num. 5. Tom. 2. p. 306.

Territorii terminus non ab ultima potius montis extremitate, vel fovei, vel rivo interfluente, constituitur; sed a termino, qui uti divisorius a longissimo tempore reputatur; num. 11. *ibid.*

Territorii extensio ecclesiastici sub materiali inspectione temporalis jurisdictionis confinis non cadit; dec. 746. n. 15. T. 3. p. 329.

Territorii extensio non probatur ex possessione recenti; præsertim si hæc liti causam dedisset; dec. 893. num. 23. Tom. 4. p. 41.

TERRITORIUM SEPARATUM.

Territorium separatum licet in sententia non exprellum, tamen eo ipso, quod adjudicatur, jurisdictione tam in causis civilibus, quam criminalibus, & matrimonialibus, ac plenaria quasi episcopalis, abbati privative ad episcopum, cum jure instituendi, & destituendi, atque omnimode disponendi, per æquipollens importatur; dec. 381. num. 9. Tom. 2. p. 436.

Territorium separatum, & jurisdictione quasi episcopalis, melius quam per rem judicatam, & tribus conformibus non declaratur; num. 11. *ibid.*

Territorium separatum, quum in sententia non exprimitur, ex qua concessione jurisdictionis & jurium, dicitur per æquipollens comprehensum; dec. 582. num. 17. T. 2. p. 437.

Territorium separatum, & propriam diocesim soli Episcopo de jure habere dicuntur; dec. 619. num. 1. Tom. 2. p. 494.

Territoria distinguere & separare ad Papam solum spectat; num. 3. *ibid.*

Territorium separatum cujuslibet abbatis necessario secumfert jurisdictionem criminalem in Clericos suæ Ecclesiæ, hinc disputatio jurisdictionis criminalis in clericos suæ Ecclesiæ favore abbatis vana est, dum constat de ejusdem territorio separato; *ibid.* num. 5. & seq. p. 495.

Territorium separatum favore abbatis totaliter excluditur, si episcopus decimas perceperit; quæ perceptio designat ordinariam jurisdictionem; & in abbatis Ecclesia jura episcopalia exercuerit; *ibidem* numer. 13. & 19. p. 495. & seq.

Territorium, an sit separatum ab argumentis

antecedentibus, concomitantibus, & subsequentibus conicitur; *ibid.* n. 16. p. 496.

Territorium separatum excludit reservatum Episcopo in transactione conventa, quod apud illum remaneret exercitium cure, licet facultas audiendi confessiones capellanis ab abbate deputandis tantum ab Episcopo committi posset; num. 17. & 20. *ibid.* Et ista ordinariam episcopi jurisdictionem, tamquam parochi universalis; probant; numer. 18. *ibid.*

Ad Territorii separati disputationem dirimendam intersit videre concessionem Pontificis, in quibus fundatur; num. 21. *ibid.*

Territorium separatum excludit centenaria observantia exercendi ab Episcopo actus, qui ad verum pertinent diocesanum, & quæ enumerantur; num. 22. *ibid.*

Vid. Prælati inferior.

Territorium separatum & jurisdictionem episcopalem excludunt actus immemorabiles, ex quibus Episcopus ordinariam, & omnimodam jurisdictionem, quoad populum, & clerum, in illos exercuit; dec. 620. num. 5. Tom. 2. p. 498.

Vid. Actus jurisdictionalis.

TERTIUS.

Tertius excipere non potest de jure non suo, sed alterius tertii; dec. 166. n. 16. T. 1. p. 258.

TESTAMENTUM IN GENERE.

Ex Testamento causa intestati cessat; dec. 37. num. 23. Tom. 1. p. 52.

Testamentum validum præsumitur ex legalitate testatoris, & hæredum; n. 26. *ibid.* Et idem facit legalitas Notarii; n. 27. *ibid.*

In Testamento idiote *liberorum* appellatio non veniunt nepotes; dec. 39. num. 14. Tom. 1. p. 56.

Vid. Clausula codicillaris ad dec. 97.

Testamentum factum in adimplementum conditionis contentæ in donatione, tollit illius dubietatem; dec. 66. n. 6. Tom. 1. p. 97.

Testamentum carens omni vitibili vitio, hæredi ibidem scripto tribuit omnes jus testamentariæ successiones; dec. 539. n. 1. T. 2. p. 372.

Testamentum illegitimum est omnino ineptum ad obtinendam immisionem; dec. 634. n. 6. Tom. 3. p. 20.

Testamentum nuncupatione explicita factum, omnibus, & præcipue testatoris filii nati præsumitur; num. 16. *ibid.*

Testamenti aperitio facta ab instantiam inter esse habentis, seu illud habere prætendentis, qui præsentem hæredem omnino citare debuit, præsumtionem inducit, quod dictus hæres de testamento notitiam habuerit; dec. 701. num. 10. Tom. 3. p. 147.

Testamentum sola morte confirmatur &c. dec. 754. num. 3. Tom. 3. p. 242.

Testamentum nullum, non obligat ad solutionem legatorum; dec. 769. n. 26 T. 3. p. 272.

Testamentum ab actoris autore approbatum, non potest ab actore, uti hærede, de nullitate redargui, & ex quibus ejus validitas ratificata dicatur; dec. 956. numer. 2. Tom. 4. p. 160.

Testamentum dicitur approbatum, si in eo nomina

- minatus, previo monitorio, vigore illius, immisionem postulasset: ibid. n.5. p.161.
 Amplia, si illud in actis produxisset: num.6, & 8. ibid.
- Testamentum morte confirmatum, attendendum est:** dec.1063. num.37. T.4. p.382.
- Testamentum acceptans, etiam in iunctorum legatorum onus acceptasse dicitur:** dec.1144. num.2. Tom.5. p.130.
- Testamentum in quo pater, relicta legitima uni ex filiis, ceterisque ex alie instituitur, cessat & datur successio ab intestato, quando eo non obitante, filii aequaliter hereditatem inter sese dividunt:** decision.1174. num.3. Tom.5. p.191.
- Testamentum, etiam si invalidissimum, ex unanimi tamen filiorum placito causam testamenti, ad causam intestati redigi potest:** num.4. ibid.
- Testamentum, semel pro nullo a filiis habitum, contra factum proprium, in praedictum tertii, reviviscere nequit:** num.5. ibid.
- Testamentum non probat testatorem talia, & talia iocalia designatim possedisse per hoc, quod dixisset, se delerere iocalia pretiosissima in genere loquendo; & eadem non individuans:** dec.1183. n.32. Tom.5. p.217.
- Testamentum patris, filio praesumitur innotuisse:** dec.1228. num.8.9. Tom.5. p.318.
- Testamentum aperiunt ad instantiam R. Fabricae, ad effectum cogendi haeredes ad piorum legatorum solutionem, filii pariter etiam extrajudicialiter innotuisse praesumitur:** ibid. num.10., & 11. p.319.
- Testamenta, & mortuorum iudicia in irritum revocare indignum est:** dec.1293. n.1. T.6. p.54.
- Testamenti una pars ab altera declaratur: decis.1296. num.7. Tom.6. p.65.**
- Testamentum unius, rogatum eadem die, eodem loco, coram eisdem Notario, & testibus, qua fuit rogatum testamentum fratris, ac quali per eandem verba conceptum, eodem jure conditum censetur:** decis.1311. num.7. Tom.6. p.112.
- Testamentum sororis conditum cum amplissima, & infinita relatione ad testamentum fratris, circa modum, & ordinem succedendi habetur, ac si in eo, ad litteram, transcriptum contineretur illud secundum, quando antea testamentum uni, & eidem heredi faveret:** dec.1332. n.6. Tom.6. p.161.
- Amplia, si in illo dixerit testator, *nemodo, e forma che succede &c.* nempe haeres secundum testamenti quia cum talia verba sint directa in personam illius, fit, ut eodem modo, & forma, quibus hic haeres succedit, debeat & alter haeres in illo succedere:** numer.7. ibid.
- Subamplia, si addiderit *col peso del fidecommisso in quelli prefritto*, quae verba indicant, ut gravamen in uno impositum, habeatur & in altero pro recepto:** n.8. ibid.
- Testamentum patris ad formam *Hac consultissima §. imperfecto Cud. de Testam. valet*, valet inter liberos:** dec.1336. n.1. secus n.3. Tom.6. p.202.
- Amplia, si filios aequaliter tractet:** n.2. ibid.
- Vid. Voluntas testatoris.**
- TESTAMENTUM, QUOAD ACTUS AD IPSUM PRÆORDINATORIOS.**
- Ad Testamentum præordinatio a testatore, sponte facta dici potest, & clare apparet, quæ consistit in scriptura propria manu facta, vel in volumine testibus fide dignis libere parafacta:** dec.627. num.2. Tom.3. p.2.
- Præordinatio, pro qua testatorem pluries, & pluries Notarius interrogare debuit, potius ad effugiendas vexationes, quam libera dicitur:** num.3. ibid.
- Schedula preparatoria non est illa libera voluntas in ultimis elogiis a jure voluta, quæ mens sit ambulatoria, sed quæ ad actum per consignationem, aliaque juris solemnia deveniatur:** num.4. ibid.
- TESTAMENTUM AD FORMAM CAPITULI: CUM ESSES.**
- Testamentum juxta *Cap. quia esset*, ad validitatem, necessario requirit interventum parochi, & duorum testium:** dec.327. num.1. Tom.2. p.22.
- Testamentum a parochio, & duobus testibus subscriptum, ad formam dicti capituli, substatinetur:** dec.817. n.18. Tom.3. p.303.
- Amplia, si agatur de testamento inter liberos, quod sola probatione voluntatis paterne perficitur:** num.19. ibid.
- Adde, si realitas testamenti ex examine parochi, & testium probetur, quod schedulam recognovissent, & quoad illius substantiam essent concordēs:** ibid. n.20. p.364.
- Limita, si testamentum fuisset sine scriptura, & testator coram testibus voluntatem suam declarasset, vel esset cum scriptura non subscripta:** num.21. ibid.
- Testamentum ad formam dicti capituli, substatinetur, etsi parochi depositio distingueretur ab illa duorum, quando eadem cum illis in substantiis conveniret:** n.22. ibid.
- TESTAMENTUM CÆCI.**
- Testamentum cæci secundum carens requisitis *l. Hac consultissima, cod. qui Testam. fac. pos.* est nullum, neque ab isto infirmatur primum dictis requisitis munitum:** decis.425. num.1. Tom.2. p.194.
- Requisita dictæ legis in testamento cæci non sunt ad evitandam simpliciter fraudem, sed de forma:** num.8. ibid.
- Et defectus dictorum requisitorum cæci testamenti nullitatem importat, siue fraudis suspicio concurrat, siue non:** n.9., & 12. ibid.
- TESTAMENTUM FILII FAMILIAS.**
- In Testamentum filii patris consensus, quod ipse protestatus fuit, si non valeret jure testamenti valere jure donationis, ad donationem causa mortis in eadem donatione contentam, referendus est:** dec.375. num.3. Tom.2. p.104.
- Vid. Donatio causa mortis.**
- TESTAMENTUM AD CERTOS PER-TONARUM GRADUS COARCTATUM.**
- Testamenti factio coarctatur per statutum ad certos gradus, ad effectum excludendi cameram baronalem a successione, coarctari non potest in casu, quo dictæ camera successio evenit.**

evenire non possit; decif. 901. num. 4., & 10. Tom. 4. p. 55.
 Testamenti nullitas ex hoc capite desumpta, a tertio non est allegabilis, sed a camera tantum, de cujus ageretur præjudicio; num. 5. & 9. ibid.
 Testamenti factionem statutum Albanense, coarctans intra quartum gradum, respicit bonum de directo dominio cameræ baronalis tantum, & quæ in emphyteusim a barone sunt concessa; num. 6. 7., & 10. p. 55. & seq.
TESTAMENTUM AD PIAS CAUSAS.
 Testamentum ad pias causas si spernat quas cumque nullitates, ut valeat, debet constare de voluntate, vel quia schedula sit a testatore exarata; vel saltem sit per duos testes verificata; dec. 327. n. 2. T. 2. p. 22.
 Text. in *Cup. cum sibi de testam.* disponit, quod ubi de legatis piis agatur, committi possit declaratio, & distributio in arbitrium tertii, sed non dat facultatem committendi dispositionis substantiam. ib. n. 14. & 15. p. 23.
 Testamenti perfectio consistit in eis, quæ voluntatis indicant perfectionem; non in eis, quæ solemnitates respiciunt; dec. 392. nu. 6. Tom. 2. p. 129.
 In dispositione ad pias causas unice testatoris voluntas est inspicienda, non habita ratione solemnitarum; dec. 431. n. 1. & 12. T. 2. p. 203.
 Vid. *Dispositio ad pias Causas, & Voluntates testatoris.*
TESTAMENTUM QUIBUS SIT PROHIBITUM, VEL NON.
 Testari filius familias neque de consensu patris potest; dec. 375. num. 1. Tom. 2. p. 104.
 Testamenti factionem activam non perimit ignominiosa bonorum cessio, quum, dimissis creditoribus, fuerit integratus; etiam si admitteretur ab initio eam admisisse; dec. 643. num. 14. Tom. 3. p. 38.
 Testandi facultas per statutum sponsalium admittitur mulieribus sine præsentia viri, & filiorum; dec. 956. num. 16. Tom. 4. p. 161.
 Testamentum pro filio mentecapto potest condici a parentibus, & qui in furore decesserit; & in hoc lex a regulis juris aberrat; dec. 1301. num. 5., & 7. Tom. 6. p. 77.
 Nemo potest pro alio testari; n. 6. ibid.
 Testantur impuberes per organum parentum, istique, nomine filiorum possunt extraneum, fratribus præteritis, substituere; n. 9., & 11. ib.
TESTAMENTUM QUOAD EJUS REVOCATIONEM.
 Testamentum revocatum infervit pro declaratione ultimi, cum quo testator decessisset; dec. 1063. num. 13. Tom. 4. p. 379.
 Vid. *Mutatio voluntatis.*
 Vid. *Animus mutandi.*
TESTAMENTUM PER SCHEDULAM, ET QUOAD EJUS REVOCATIONEM.
 Interpretatio ea, in dubio, facienda, quæ actus, seu *testamenti validitatem* tuetur; dec. 627. n. 18. Tom. 3. p. 3.
 Declaratio conclusionem in testamentis tunc procedere, quando dubium est circa accidentalitatem, seu solemniam; non vero quando

de voluntate non constet, vel ea excludatur; num. 19. ibid.
 Et in secundo, isto casu ampla, ut nec favore piæ causæ talis fieri possit interpretatio; num. 20. ibid.
Schedula testamentaria a testatore Notario est consignanda, quando eadem præsens est in actu publicationis, ad differentiam dispositionis relative ad schedulam penes tertium, aut aliquo loco existentem; a ias nulla est dispositio; num. 21. ibid.
 Vid. *Statutum quoad testamenta.*
TESTAMENTUM, QUOAD EJUS SOLEMNITATES, ET EX QUIBUS DEFECTUOSUM, SIVE SUSPECTUM DICATUR, VEL NON.
 Defectus subscriptionis testatoris, & consignatio testamenti Notario facta a Procuratore hæredis Instituti die mortis ejusdem, magnam falsitatis suspicionem inducunt; dec. 98. num. 9. Tom. 1. p. 153.
 Vid. *Clausula codicillaris ad d. dec. 98.*
 In Testamento nuncupativo necessaria non est hæredis subscriptio; num. 11. ibid.
 Testamentum filii, in quo matrem præterit, substitinetur, attenta clausula codicillari; numer. 13. ibid.
 Præsertim, si non ignoranter matrem præterierit; sed data opera; n. 14. ibid.
A Testamento carente die, mense, & anno fieri non potest interpretatio de illis, quæ in valido testamento disposuit, quum de ejus tempore non constet; decision. 197. num. 9. Tom. 1. p. 310.
 Testatoris error in summa, dispositionis non viciat substantiam; dec. 226. n. 20. T. 1. p. 365.
 Testamentum licet in margine referatur adnotationibus diversi characteris, nec a testatore, nec a Notario approbatus; tamen si interveniat allegatum inter alia protocollo, legale est; d. dec. 245. n. 34. Tom. 1. p. 398.
 Vel si paulo post testatoris mortem ejus copia continens in ventre dd. adnotationes, fuerit ab eo, qui deinde impugnare præterit, in archivio exhibitum; num. 35. ibid.
 Et cum ejusdem testamenti apostillari vigore, hæres usufructuaria, quæ illud postea in onere iuncto impugnat, usumfructum cepit, pacificemque est gavisa; ibidem, num. 37. p. 399.
 Scheda a tertio confecta ad hoc ut valeat, tamquam declaratio voluntatis testatoris, exigit, ut facta sit cum juramento ad *l. Teopompus ff. de dot. prælegat.* dec. 327. num. 8. Tom. 2. p. 23.
 Hujusmodi declaratio necesse est, quod aliunde sit probata; num. 9. ibid.
 Scheda a præsenso fideicommissario facta, est suspecta, si a religioso favore suæ religionis longe post defunctum disponentem, fiat; num. 11. ibid.
 Et si serotine, quum hæres insteterit, produceretur; numer. 12. ibid.
 Sique constet disponentem dixisse, se velle condere testamentum post suam convalescentiam; num. 13. ibid.
 Vid.

- Vid. Voluntas testatoris ad dec. 392. nu. 9. & ad 431.*
- Testamenta**, uti publici juris, ex voluntate, & solemnitatibus integrantur, & ab altera, ex iis deficiente corrumpuntur; dec. 425. num. 11. Tom. 2. p. 194.
- Interventus personæ** conspicuæ fraudem non excludit in testamento; quum eius suspicio, non in ipso actu, sed ante testamenti factionem cadat; num. 13. ibid.
- Pro Testamenti dignoscenda** invaliditate, summopere attendenda est subsequens observantia, in qua hæres in eo scriptus, nullam vero hæredi molestiam movit, sed pactus fuit super debitis, quæ ipse cum hæreditate habebat; ibid. num. 14. p. 195.
- Vid. Dispositio ad pias causas ad dec. 431. Vid. Verba testatoris ad d. dec. 431.*
- Testamentum antiquissimum**, & spatio 200. annorum observatum omnem favorabilem meretur præsumtionem; decif. 444. nu. 34. Tom. 2. p. 223.
- Testamentum** saltem a Notario rogato esse debet subscriptum, ad falsitatem removendam, suspicionem; dec. 634. n. 10. Tom. 3. p. 21.
- Testamentum**, ex quo clarum jus favore aliquorum emicat; & tamen illi usi non fuere, est suspectum; num. 18. ibid.
- Et quum ab eum allegante, non in principio iudicii, sed post rem judicatam exhiberetur; num. 19. ibid.
- Testamentum**, cui sunt inserta verba, quæ nullatenus verificantur, est penitus suspectum; num. 20. ibid.
- Testamentum** antecedentis oblivio in secundo post breve tempus facto, non præsumitur; num. 21. ibid.
- Testamentum** secundum, quod diverso loco, tempore, & a diversis verbis, ac primum, & omnibus contra primum difficultatibus in dicto promotis occurrens, dicitur de novo ex integro a producente confectum; nu. 22. & 23. ibid.
- Testatoris sigillum** tunc solum eum confirmat, quum disponens subscriptio etiam concurrat; num. 24. ibid.
- Dispositio aliqua**, quæ a veritate fomentum accipere videtur in Testamento, quod undique falsum apparet, ad opportunitatem dicitur conscripta; ibid. num. 25. p. 22.
- In Testamento** inter liberos solemnitates, quæ inter extraneos requiruntur, a jure remittuntur; dec. 1293. n. 15. Tom. 6. p. 55. *Vid. Assertio.*
- TESTAMENTUM QUOAD VALIDITATEM, SIVE INVALIDITATEM IN GENERE.**
- Testamentum nullum**, & tale per rem judicatam declaratum obligat hæredem in illo scriptum ad restitutionem totius hæreditatis, cui de jure; dec. 779. num. 1. Tom. 3. p. 288.
- Testamentum** non potest de nullitate redargui ab hærede, quando author istius validitatem recognovit; dec. 802. n. 17. T. 3. p. 337.
- Testamentum** approbatum a matre interesse habente, & filiorum tutrice, salvatur a nullitate desumpta, ex quo filius actor ad lites non fuisset deputatus; dec. 817. nu. 93. Tom. 3. p. 364.
- Testamentum pro valido** ab usufructuaria, & tutrice recognitum, non potest ab ipsius hæredibus de nullitate redargui; n. 24. ibid.
- Testamentum** non infringitur ex nullitate desumpta ex hoc, quod testis in eo adhibitus se retraxerit, dicendo se testamentum non adfuisse, quando dubitaretur de identitate ejusdem testis & vide casum; dec. 839. n. 5. Tom. 3. p. 405.
- Testamentum validum præsumitur**, si ex iplo detracta fuisset Trebellianica; dec. 956. nu. 3. Tom. 4. p. 160.
- Testamenti nullitas** ab aliquo acceptata sine solemnitatibus, nec ipsi, nec ejus heredibus nocere potest; ibid. n. 11. & seq. p. 161.
- Testamenti validitate posita**, acceptationes, seu declarationes pro nullitate illius factæ, nullatenus attendendæ sunt; n. 13. ibid.
- Testamentum de jure nullum**, ex hæredum, & interesse habentium approbatione non validatur; n. 14. ibid.
- Testamentum de jure validum** ex erronea credulitate non fit nullum; n. 15. ibid.
- Testamentum factum a muliere sine presentia viri**, & filiorum a statuto requisita, nullum non est ex hoc capite, quando favore dd. viri, & filiorum disposuisset; n. 17. ibid.
- Amplia**, si vir, & filii nunquam reclamassent; n. 18. ibid.
- Testamentum dicitur validissimum**, si decisio Rotæ illius validitatem præsupponeret; ib. n. 19. p. 162.
- Amplia**, si talis decisio a partibus fuisset acceptata; n. 20. ibid.
- Testatoris dispositio** non irritatur ab hærede præ exceptionem fideicommissi aviti, cujus virtute non valuisse de bonis disponere, quando eadem dispositio, vel ad declarationem, vel confirmationem ejusdem fideicommissi redigeretur; dec. 1115. n. 2. & 7. Tom. 5. p. 52.
- Testamentum repetitum** in capsâ scriptum, & subscriptum a testatore, quando, & ex quibus dicatur validum; dec. 1293. n. 2. T. 6. p. 54.
- Testamentum inter liberos ex sola naturali probatione paternæ voluntatis perficitur**, quidquid sit in testamento favore extranei; numer. 3. ibid.
- Testamentum inter liberos**, quando pater non viva voce, sed scripto suam explicat voluntatem, ut sit validum, temporis expressio requiritur; quo testamentum sit scriptum, nomina filiorum sint propria testatoris manu notata, & unciæ, in quibus istos instituit non per numerum, sed per extensum expressæ sint; n. 4. ibid.
- Testamentum non potest dici nullum**, ex quo non jure institutionis pater solum fructuum partes filiis deseruisset; si nullus scriptus hæres appareret, & quare; ibid. n. 5. p. 55.
- Testamentum non irritatur**, ex quo unum in quota hæreditatis tantum instituitur, & alterum in reliquo; n. 10. ibid.
- Testamentum**, in quo nullo dato universalis hærede fructuum partem pater filiis relinquitur.

validum est; n. 11. ibid.
 In testamento inter extraneos voluntas dispo-
 nentis sat est, quod constat, ut sublineatur,
 etiam si deficient verba solemnia: n. 16. ibid.
 In Testamento tacito inter liberos dispositio
 favore uxoris ad formam legis hac consulti-
 sima 55. ex imperfecto habetur pro non
 scripta, ex quo respectu uxoris, uti extra-
 nea: solemnitates requiruntur; numer. 20.,
 & 27. ibid. & seq.
 Amplia, ut id procedat etiam respectu exe-
 quioris extranei, qui pro non scripto in ta-
 li testamento reputandus est; ib. n. 21. p. 56.
 Testamentum factum ad trames dictæ legis
 pari passu, quo se habet inter liberos, se ha-
 bet ad pias causas: n. 27. ibid.
 Testamentum factum ad trames d. legis lo-
 cum habet, etiam si filii essent ingualiter
 instituti: n. 26. ibid.
 De Testamento inofficioso querela intrat. quan-
 do filiis nil est a patre relictum; secus si quan-
 tumque pars hereditatis, que legitimam
 æquet, etiam si sit dilata ad tempus, vel
 consistat in usufructu, & etiam nepotes in
 testamento essent admixti: ibid. nu. 17. de-
 clara n. 18. p. 55.
 Testamentum furiosi factum a patre in vim le-
 gis humanitatis non potest de nullitate re-
 dargui a consanguineo, ex quo illius soror
 fuisset præterita, quia soror potest de nulli-
 tate dicere, & non consanguineus; decif.
 1301. n. 16. Tom. 6. p. 78.
 Testamentum patris, in quo filius esset præ-
 teritus, est validum, donec a filio præteri-
 tionis querela non proponatur: n. 17. *Vid.*
 n. 13. & 18. ibid.
 Testamentum nuncupativum, ut sit validum,
 per relationem ad schedulam, requiritur,
 quod hæc appareat consignata a defuncto,
 qui dixerit, in ea contineri suam voluntatem
 coram septem testibus: dec. 1318. n. 2. T. 6. p. 122.
 Testamentum patris ex solo capite oneris in
 legitima relictæ non irritatur; decif. 1356.
 n. 16. Tom. 6. p. 203.
**TESTAMENTUM QUOAD VALIDITA-
 TEM, SIVE INVALIDITATEM RE-
 SPECTU FUNDATIONIS BENE-
 FICIORUM, ET LEGA-
 TORUM AD PIAS
 CAUSAS.**
Vid. Dispositio ad pias causas.
Necnon Vid. Voluntas testatoris ad dec.
431. n. 17.
 Testamenti illegalitas in constitutione benefi-
 cii non deducitur, quia quum a patronis fue-
 rit productum, alias exceptiones dederunt,
 quæ fuerunt rejectæ, non facta mentione tes-
 tamenti: dec. 444. n. 23. Tom. 2. p. 222.
 Præsertim, si exceptionis, etiam testamen-
 to subsistente, reijci potuerint: n. 14. ibid.
 Amplia, conclusionem d. num. 13. fortius
 procedere, si post sententiam partes ad
 transactionem devenierint, cum insertionem,
 & comprobationem testamenti: n. 16. ibid.
 De Testamenti legalitate licet dubitetur, iurif-
 paratorum existentia, ad illius formam con-
 tinuare dicitur, quum adhuc existant eadem

bona, ab eodem assignata, onera demandata,
 & concordat cum instrumento fundationis;
 num. 19. ibid.
 Testamenti legalitas non probatur, si eo pro-
 ducto, non ex illo, quum novorum iurum
 exhibitionem demandaverit; sed ex funda-
 tione Ordinarius sit motus; & illa fundatio
 vana ad probandum iuspatronatum depre-
 hendatur; ibid. n. 20. p. 223.
 Secus, si novorum iurum exhibitio ad cau-
 telam sit perita, & postea, producto testa-
 mento, ejus copia visa, sententiam Ordina-
 rius institutionis protulit; nam tunc testa-
 mentum ejus causa impulsiva dicitur: nu-
 mer 31. ibid.
 Testamenti erectionis beneficii, cum iurepa-
 tronatu validitas non labelatur ab eo,
 quod præsentatus, qui ab Ordinario ejus vi-
 gore institutionem obtinuit, impetravit
 a Papa gratiam pro præsentato cum onere
 pensionum, quum ultra illud beneficium
 aliam habeat, & cur: n. 32. ibid.
 Sed ex hoc potius comprobatur, & cur:
 num. 22. ibid.
TESTATOR IN GENERE.
 Testator quando quod valuit expressit. sequi-
 tur, quod noluit id, quod non expressit:
 dec. 37. n. 11., 109. n. 8., 172. n. 28., & 31.
 Tom. 1. p. 51. 165. 270., & 370. n. 8. Tom. 2.
 p. 92., & 1063. n. 8. & 9. Tom. 4. p. 378.
 Testator sub nomine filiorum legitimorum,
 & naturalium filiarum, præsumitur vocasse ul-
 teriores descendentes; ne supponatur cogi-
 tasse de illius inhonestate; dec. 39. nu. 4. To-
 mo 1. p. 56.
 Ista coniectura non militat in testatore idio-
 ta; n. 12. ibid.
*Vid. Vocatio ad banc dec. & Voluntas tes-
 tatoris ad dec. 47.*
 Testatoris verba non debent stare otiosa; dec.
 47. num. 8. Tom. 1. p. 73.
 Ex Testatoris præcepto solvendi omnia ejus
 debita, quum nullum aliud addit debitum,
 quam census, ille est extinguendus; n. 9. ib.
 Testator juris peritus censetur loqui cum pro-
 pria, & legali verborum significatione: nu-
 mer 19., secus n. 22. ibid.
 Testator jubens qualitates tamquam medium,
 & alias, tamquam finem, istas secundas ta-
 xative, tamquam suæ dispositionis causas,
 respexisse videtur; dec. 88. n. 3. T. 1. p. 132.
 Testator, qui in suo testamento omnia bona,
 etiam modici valoris expresserit, si de ali-
 quibus nullam mentionem fecerit, præsumit-
 ur, tempore mortis, illorum possessionem
 non habuisse: dec. 89. n. 15. T. 1. p. 137.
 Testatoris discreta loquutio declarat, quas
 personas admittere, & respective voluerit
 excludere; dec. 97. n. 9. Tom. 1. p. 151.
Vid. Statutum locale quoad testamenta.
Vid. Præsumtio ad dec. 146.
 Testatoris mens non arguitur ex prima dispo-
 sitione ad secundam; quum in illa prioris
 revocatoria, eadem fuerit omnino immuta-
 ta; dec. 172. n. 33. Tom. 1. p. 270.
 Testatoris iustum impudant quicquid fuerat
 ab eo datum creditori restitutionis datis in

- eius restitutionem, non adversatur, sed comprobatur praecedentem assignationem in eam causam factam; dec. 197. n.6. T.1. p.310
- Testator potest adiacere legem sibi beneficam, quae est ad unguem servanda; dec. 228. numeri. 11. Tom.1.** p.368.
- Testator vocans filios legitimos, & naturales, illegittimos censetur exclusisse; decif. 228. n.2. Tom.1.** p.403.
- Et neque illegittimi successores ejus bonis possunt praeferre; n.3.** ibid.
- Testator inter ejusdem lineae vocatos praesumitur praeferre voluisse sibi proximiores; decif. 257. n.7. Tom.1.** p.418.
- Testator vocans legitimos, & naturales intelligit excludere spurios; dec. 280. n.1. T.1. p.459.**
- Testator si in ingressu liberos masculos foeminae vocavit, non sequitur, quod in ingressu succedere debeant masculi per unicum medium foemininum, si sexum praelegit, & nihil declaravit; dec. 305. n.14. T.1. p.434.**
- Testator proximiores vocans, substitutionem ad formam intestatæ successionis regulat; ibid. n.22.** p.485.
- Testator in vocatis bona conservari exoptasse praesumitur; dec. 316. n.14. T.2.** p.8.
- Testator praesumitur minus dilexisse remotiores, & ignotos, quam proximiores; decif. 337. n.8. Tom.2.** p.35.
- Testator, qui iussit assignari legatario tot annuos redditus; intelligitur, quod voluerit ut non haeres annuam quantitatem solvere teneatur, sed quod legatarius habeat bona unde ea percipiat; decif. 367. numeri. 2. Tomo 2. *Vid. num. 3. & 4.*** p.84.
- Testator etiam in eorum bonis potest gravare haeredes; dec. 404. n.4. Tom.2.** p.150.
- Testator testamentum facere voluisse dicitur, quum in eius parte dispositiva appoverit verba praeferebant certam determinationem, perfectamque voluntatem; decif. 431. n.5. Tom.2.** p.203.
- Testator, quum dispositionem restringere voluit, clausulas restrictivas adiecit, quando hoc non facit, noluisse dicitur; dec. 476. nu. 18. Tom.2.** p.274.
- Testator, quum in substitutione uno loco semper loquutus fuerit nomine filiorum; si subsequenter de eisdem personis agens, vocaret nomine liberorum; de filiis primi gradus etiam tunc loqui intelligitur; ibid. n.20.**
- Testator filium exclusisse in secundo testamento, nepotes vocando, non praesumitur, evitanda consuetudinis causa, quum hoc idem fecerit in primo testamento ante delictum, & quum in utroque casu delicti providerit; dec. 539. n.10. Tom.2.** p.373.
- Testator, quae omisit, consulto dicitur omisisse; dec. 568. n.15. Tom.2.** p.417.
- Testator potest disponere de re haereditaria; dec. 685. n.2. Tom.3.** p.118.
- Testator eas condiciones, quas in parte narrativa dispositionis expressit, in sua dispositiva voluisse praesumitur; dec. 702. n.7. T.3. p.149.**
- In Testamento nemo praesumitur mendacium dicere; dec. 716. n.13. Tom.3.** p.175.
- Testator disponere potest de re per fideicommissum alteri debita; praesertim haeredi, si tantundem in bonis liberis eidem legasset incorrespondentem oneris dicti fideicommissi; dec. 837. n.6. Tom.3.** p.401.
- Testator, si haeredi fiduciario, vel alteri det facultatem alternativam annuum summam legandi favore unius, vel plurium personarum praesumitur, ut in personis declaratis, illud voluerit purificare; dec. 850. n.3. T.3.** p.426.
- Amplia, si fiduciarius dixisset, *hanc esse voluntatem defuncti*, cujus dicto deferretur; num. 4.** ibid.
- Subamplia, si talis voluntas ratificandi nominatus, a confessorio comprobaretur; n.5. ib.**
- Testator potest omittere nomen legatarii, & confidentialiter suo haeredi communicare, qui illud valide potest patefacere; n.8. ibid.**
- Testator non praesumitur, quod legatum sibi minus dilectum voluerit adimpleri cum bonis assignatis pro legato magis dilecto; decif. 867. n.11. Tom.3.** p.463.
- Testator sub quibus verbis dicatur, se ius institutionis non comprehendisse; dec. 895. nu. 8. Tom.4.** p.46.
- Testator, qui iura investimenti faciendi haeredi commisit, intelligitur quoad supradictam, non autem, ut opera proxenetae foret prohibita; dec. 910. n.20. To.4.** p.74.
- Testator praesumitur cogitare de morte naturali filiorum, non vero de violenta; decif. 961. n.10. Tom.4.** p.170.
- Testator, quando dicatur cum sua hereditate fructus dotes nuri debitos compensare, voluisse; dec. 990. n.7. Tom.4.** p.188.
- Testator praesumitur potius de utilitate nepotis, quam sit de nura sollicitus; n.8.** ibid.
- Testatorem non unum, sed plures detinuisse famulos; ex quibus verbis probetur; decif. 971. n.8. Tom.4.** p.190.
- Testator, quando dicatur prohibuisse suis haeredibus divisionem bonorum; dec. 982. n.5. Tom.4.** p.209.
- Testator praesumitur, se communi usui loquendi uniformare voluisse; dec. 994. n. 2. T.4. p.227.**
- Testator quando primo vocatis onus alimentandi cognomen, & arma non iniunxisset, praesumitur, ut has qualitates in illis adesse scivisset; dec. 1011. n.18. Tom.4.** p.264.
- Testator praesumitur consulto omisisse id, quod noluit, nec sub incertitudine sua iura relinquere voluisse; dec. 1012. n.17. T.4.** p.270.
- Testator, qui in suo testamento omnia sua bona a se possessa descripsisset, quod non descripsit, praesumitur non possedisse; decif. 1013. n.4. Tom.4.** p.272.
- Testator, si dixerit, quod filii teneri deberent ad omnes census a se imperitos, sub hac obligationis generalitate, illos quoque census voluisse comprehendere intelligitur, in quibus ipse tantum fuisset fideiussor; dec. 1017. numeri. 15. Tom.4.** p.283.
- Testator se declarans creditorem impense factae in melioranda domo, dat intelligere, se intra cancellos meri creditoris melioramentorum derivare voluisse, & non domus melioratae condonum, seu illius partem adipisci; dec. 1065. n.3. T.4.** p.384.
- Testator se merum melioramentorum creditorem**

- rem declarans non potest dici, ut dominium super re meliorata ad ipsum intellexerit; dec. 1066. n. 1. Tom. 4. p. 386.
- Testator matri, & forori suorum bonorum usufructum relinquens, dat intelligere proprietatem in alium transiisse;** dec. 1104 num. 13. Tom. 5. p. 25.
- Amplia, quando talis usus fructus cum illo morte cessare debuisset, & illico cum proprietate consolidari;** n. 14. ibid.
- Item, quando iussisset, quod hæredes usufructuarius in usufructu numquam essent molesti, quod nisi ex parte proprietarii provenire posset;** n. 15. ibid.
- Testator, qui discretive, & distincte loquutus est in ultima voluntate, censetur quod ubi de filiis sermonem habuit, numquam de feminis, sed de masculis tantum intellexerit;** dec. 1132. n. 7. Tom. 5. p. 45.
- Amplia, quando de dote eidem consulisset, permittendo isto casu bonorum distributionem, quod satis est, ad earum exclusionem præsumendam;** n. 8. ibid.
- Item, quando testator instituendo masculos aliquid aliud feminis reliquisset, deque eis suis disparte loquutus;** n. 10. ibid.
- Testator etiam clericus præsumitur in disponendo, quod se patrio voluerit uniformare statuto;** ibid. n. 18. p. 46. & 115 numer. 8., 1144. n. 10., & 1154. n. 7. T. 5. p. 53. 130. 149.
- Testator, quando oriundos de sua patria vocavit, præsumitur potius se patriæ uniformare voluisse statuto, quam juris communis dispositioni;** dec. 1113. n. 10. T. 5. p. 48.
- Testator potest disponere de re hæredit, sicut de propria; præsertim eius concurrente potestate ob majus emolumentum, attenta institutione in universo asse, in hæredem transfusum;** dec. 1115. n. 10. Tom. 5. p. 53.
- Testator mandans præstare legatum sine diminutione, censetur nolle, quod hæres sub prætestu inventarii ab obligatione illud solvendi se liberare possit;** ibid. n. 20. p. 54.
- Testator jurisconsultus præsumitur veram verborum significationem intellexisse, sub quo suam voluntatem explicavit;** dec. 1128. n. 9. & 10. Tom. 5. p. 88.
- Testator instantanee se correxisse præsumendus non est;** dec. 1142. n. 76. T. 5. p. 125.
- Testator non potest in codicillis hæredis institutionem mutare;** dec. 1144. n. 15. T. 5. p. 131.
- Testator hæredem liberum in testamento scriptum potest in codicillis gravare fideicommissio;** n. 16. ibid.
- Testator perpetuum onus super fundo imponens præsumitur ad verum illius valorem habuisse respectum, & ad necessariò deducendas expensas;** dec. 1156. n. 7. T. 5. p. 154.
- Vid. Dec. 1183. n. 33. Tom. 5. p. 218.**
- Testator non præsumitur imposuisse onus hæreditarias vires absorbens, & contrarium asserenti inest onus probandi;** dec. 1234. nu. 2. Tom. 5. p. 333.
- Testator rem propriam hæredis, vel quam communiter cum hærede possidet, alteri potest libere legare, præsertim si hæres adeat hæreditatem;** dec. 1287 n. 5. & 8. T. 6. p. 48.
- Amplia, si hæres cum beneficio legis, & inventarii hæreditatem adiverit;** n. 7. ibid.
- Testator dicitur instituisse hæredem, quando usus est directo verbo -- *quidam* --;** dec. 1293. num. 13. Tom. 6. p. 55.
- Amplia, si suos filios pluries nominasset hæredes;** num. 14. ibid.
- Testator præsumitur plura dixisse, quam scripsisse;** dec. 1311. n. 12. Tom. 6. p. 112.
- Vid. Dec. 1329. n. 11. Tom. 6. p. 129.**
- Testator semper patrio statuto se præsumitur uniformasse;** dec. 1329. n. 9. T. 6. p. 151.
- Vid. *Fideicommissus*; & *Testamentum*, *Voluntas* quoad interpretationem, & *Votum*.**
- TESTATOR DISPONENS CIRCA BENEFICIA, LEGATA PIA, ET PERSONAS AD EA VOCATAS.**
- Testator, dum jubet nominari unum de ipsius parentela, ut supra, censetur in jurepatronatus passivo repetere eundem ordinem personarum, quæ in superiori parte respicientis jurepatronatus activum fuerant vocatæ;** dec. 525. n. 4. Tom. 2. p. 349.
- Testator vocans ab beneficio sacerdotem actu vel saltem sacris in ordinibus constitutum, simplicem clericum semper excludit;** dec. 702. n. 2. Tom. 3. p. 149.
- Testator vocans ab beneficio a se erectum aliquem sacerdotem, cum additione qualitatibus actu celebrandi, clericum semper excludit;** n. 4. ibid.
- Testator etiam si in una tantum suæ dispositionis parte sacerdotalem qualitatem expresserit, eam tamen semper præsumitur voluisse;** n. 5. & 7. ibid.
- Testator, qui in fundatione beneficii celebrationem tantum misarum respexit, non qualitatem sacerdotalem, clericale beneficium potius, quam sacerdotale crexisset dicitur;** dec. 741. n. 3. Tom. 3. p. 216.
- Testator non præsumitur se uniformasse statuto foeminarum exclusivè, si foeminas expresse vocaverit;** dec. 777. n. 7. Tom. 3. p. 384.
- Testator, qui discretivo modo, & accurate suam voluntatem aperiendo, hæredem ad jurepatronatus activum nominasset; dat intelligere, quod a se nominatos semper voluerit excludi;** dec. 976. n. 7. T. 4. p. 198.
- A Testatore sacerdos habitu eo magis præsumitur exclusus, quando in parte conditionali dispositionis excluderetur ille, qui esset in minoribus ordinibus constitutus;** dec. 1046. n. 3. Tom. 4. p. 341.
- Amplia, si testator non indefinite sit loquutus sic coarctate ad tempus vacationis præsumitur; *in tal caso, in tal evento*, quod operatur, ut qualitas iniuncta verbo, de tempore verbi debeat verificari;** n. 5. ibid.
- Item, quando, quem præ cæteris ad beneficium optasset admitti, ipsemet selegisset cum qualitate actualis sacerdotis;** num. 6. & 9., & 10. ibid.
- Testator vocans ad suum legatum confratres propriæ nationis eam specificando, sub qua diversæ aliæ comprehenduntur, illos de propria tantum præsumitur contempsisse, & non alios;** dec. 1088. n. 6., & 13. T. 4. p. 432.

Testator præsumitur scivisse ea, in quibus fuisset versatus, quæque per ejus manus pertransissent: n.9. *ibid.*

Vid. Dec. 1089. n.4. ad 9. Tom.4. p.434.

Testator ubi gratificationem non expressit, imputationem in talem titulum censetur excludisse, & prout de jure collationi locum esse voluisse: dec.1138. n.1. *Tom.5. p.107.*

Vid. Fundator.

Testator, qui ad locum pium a se fundatum discipulum ingenio præstantiorem nominavit, si etiam ad paupertatem respexisset, intellexisse censetur de paupere discipulo habili ad illum: dec.1139. n.18. *T.5. p.110.*

TESTATOR QUOAD FIDEICOMMISSARIAS DISPOSITIONES.

Testatoris præcepto de investiendo concurrente, acquisitio ex pecuniis hereditariis favore fideicommissi facta de jure præsumitur; etiam si adsint clausula contrariæ: decif.42. n.9. ad 11. *Tom.1. p.64.*

Testator expresse se declarans, quod in vocatione descendendum, semper de masculis intellexerit, cuilibet gradui masculinitatem adiecitse videtur, & masculos ex masculis duntaxat vocasse: dec.65. n.7. *T.1. p.95.*

Testator, qui heredes suam hereditatem per fideicommissum restituere gravavit, quod nihil de Trebellianicæ detractiois quantitate disposuit, circa eam cum statuto se confirmasse præsumitur: dec.146. n.17. *T.1. p.234.*

Testator etiam absque contemplatione agnationis ex diversa affectione impelli potest erga nepotes ex masculo, potius quam ex femina: dec.172. n.21. *Tom.1. p.270.*

Cur Testator in fideicommissis potius in uno, quam in altero casu ita disposuerit, non admittitur ratio: dec.217. n.12. *T.1. p.243.*

Testatoris præceptum suum extendendi fideicommissum ad sensum sapientum, operatur, ut illud clausulis, & formulis roboretur; non autem, quod illius voluntas suppleatur: dec.243. n.16. *Tom.1. p.393.*

Testator considerando plures casus, non se restringit ad illum, quo aperitur successio institutis; sed dicitur considerasse etiam, quo per illum prædecesum substitutio fit purgata: dec.337. n.6. *Tom.2. p.34.*

Testator, quum voluerit, quod quoties extaret aliquis de agnatione sua, hereditas in illo inviolabiliter in perpetuum conservaretur, ultimus de sua linea non fit liber dominus, sed onus habet restituendi alteri proximiori de agnatione: dec.509. n.5. *Tom.2. p.327.*

Testator, si prohibuerit quancunque suorum bonorum distributionem, ut conserventur bona in familia, reciprocam omnino se voluisse dicitur: dec.761. n.4. *Tom.3. p.259.*

Testator non dicitur divisisse fideicommissum, si filios, & descendentes pro equali vocasset, sed voluisse reciprocam inter illos, si per modum unius suum patrimonium penes institutos, & substitutos gravasset: *ibidem num.12. p.260.*

Amplia, si testator unicusque ex duobus filiis instituit portionem assignasset, quoties vocatio ad perpetuam bonorum conserva-

tionem respexisset, quæ totum patrimonium complecteretur: n.13. *ibid.*

Testator, si dixerit -- *adeo, & taliter, quod in ejus directa linea nullus superstes masculus, neque femina superesset*: ista verba non important prælationem ullam; quum dictio *neque* stet continuative, non discretive: dec.887. n.3. *Tom.4. p.30.*

Testator, si purificasset mortem civilem substitutorum cum morte naturali ad effectum excludendi ordum; non inde sequitur, quod successiois alio ab eo præscriptus immutetur: dec.961. n.16. & 18. *To.4. p.171.*

Amplia, si substituti exclusio in casu criminis, & fictio obitus ejusdem non fuissent perpetuæ, sed temporaneæ, donec principis gratiam recuperasset: n.17. *ibid.*

Testator in paritate substitutorum, electionem istorum, ad transtes proximitatis, regulasse præsumitur: dec.1011. n.48. *T.4. p.267.*

Testator præsumitur se voluisse patrio statuto conformare instituendo fideicommissum, adeo quod in statutum feminas excluderet, eas se quoque voluisse excludere censendum sit, etiam si esset clericus: dec.1112. n.14. *Tom.5. p.46.*

Amplia, si concurreret observantia testatoris, & ipsius met femina, quæ consuccessionem in fideicommissio contendisset, & ex quibus hæc observantia desuatur: n.15. *ibid.*

Item, si propter masculos, feminas sibi magis dilectas testator exclusisset; quo casu a fortiore, de feminis minus dilectis non cogitasse dicendum est: n.16. *ibid.*

Testator in unam tantum lineam, sive plures in conditione posteritatis ex quibus deducatur: dec.1128. n.10. *Tom.5. p.88.*

Testator plures lineas unam post alteram vocans, suam vocationem longissimo tempore fuisse duraturam credidisse præsumitur; & ad suæ familiæ perpetuitatem respexisse: decif.1166. n.27. *Tom.5. p.174.*

Testator, dando facultatem ultimo heredi gravato vocandi successorem in primogenituram, si coarctasse non præsumitur ad sui ipsius consanguineos, sed vocationem gravati arbitrio reliquisse, & in eo casu, quo consanguinitatis gradus non designasset, & quando de consanguineis suis intelligi voluisset, id præsumitur quod expressisset: n.28. *ibid.*

Testator præsumitur etiam vocasse consanguineos de familia extraneæ, per illa verba -- *descendens de familia* etiam extraneæ in consanguinitate tamen coniuncta: n.33. *ibid.*

Testator, nominando consanguineum de sua familia, in casu ab ipso contemplato præsumitur, ut quando in dicto casu de consanguinitate non fuit loquutus, de illo disponere non intellexerit: dec.1185. nu.19. & 20. *Tom.5. p.224.*

Testator vocans neptes in casu obitus heredum sine filiis dicitur mentionem fecisse de hereditate cum sensu distributivo, & resolutivo: dec.1250. n.19. *Tom.5. p.379.*

Testator imperans, quod substitutus totam sibi adipiscatur hereditatem, decedentibus gravatis sine filiis, censetur voluisse, quod mul-

eo magis succedat in parte unius tantum sine
 ipsis deficientis: dec. 129. n. 1. & 3. T. 6. p. 57.
Testator considerans bona propria unicam con-
stituere hereditatem cum bonis fratrum,
predefunctorum, non præsumentur voluisse
hereditatem dividere, suosque successores
unam tantum partem suæ hereditatis occu-
pare, & ab altera exclusos esse, & quare;
 dec. 1297. n. 7. Tom. 6. p. 68.
Testator nomen filiorum censetur adhibuisse
etiam in sensu pistorum, & prout eorum com-
prehensivo; quando filios in remotissimum
tempus nominasset, quo naturaliter mortui
præsumendi forent; dec. 1330: n. 3. 4. 5. & 6.
 Tom. 6. p. 153.
 Vid. *Fideicommissus*.
TESTATOR QUOAD RESPONSIONES
DATAS IN ACTU TESTANDI.
A Testatore responsio ad importunas notaril
interrogationes data, illius liberam non fert
voluntatem; dec. 627. n. 10. Tom. 3. p. 2.
Testatoris responsio ad importunas interroga-
tionibus elicitæ censetur; si adit instantanea
voluntatis mutatio, sine legitima causa: nu-
 mer. 11. Ibid.
Testatoris affirmativa responsio pia respiciens
legata, de quibus fuit dumtaxat interroga-
tus, ad hæredis non protrahitur institutio-
nem, de quo in interrogatione mentio fa-
cta non est, manifesteque fuerat præceden-
ter exclusus: ibid. n. 13. & 15. p. 3.
Responsio interpretanda est, ut correspon-
dive se habeat ad interrogationem: n. 14. ibid.
TESTES; TESTIS IN GERE.
Testes contra producentem bene probant: de-
cif. 29. n. 2. dec. 30. nu. 1., & 49. num. 3. To-
 mo 1. p. 39. 40., & 76.
Testium depositiones informes, & pendente
lite explicatæ non sunt attendendæ; dec. 41.
 n. 13., & dec. 45. n. 15., & 129. n. 14. Tom. 1.
 p. 60. 70. & 198., & 996. n. 11. & 20. T. 4. p. 60.
Testes mendaces non probant: d. dec. 41. n. 4.
 Tom. 1. d. p. 60.
Notarius rogatus deponente de facto proprio
plusquam semiplenam probationem facit;
 dec. 45. n. 13. Tom. 1. p. 70.
Negotiorum gestor monasterii, circa illius
contractum declarationem faciens, plurimum
est attendendus: n. 14. Ibid.
Personæ affectæ integram fidem non meren-
tur, nec enervare valent testes formiter exa-
minatos: n. 16. & 17. Ibid.
Testes ab eodem inducente non possunt con-
trarii adduci: dec. 49. n. 4. Tom. 1. p. 76.
Telli deponente de re ad proprium officium
spectante standum est; dec. 51. n. 3. T. 1. p. 79.
Testes, qui ad fuerint confessioni apocæ probant
cetera pacta in contractu inita, licet non
ibi expressa: n. 10. Ibid.
Testis fides ab aliis testibus rejicitur: dec. 60
 n. 3. Tom. 1. p. 91.
Testes examinati ad perpetuam, non attendun-
tur: dec. 76. n. 3. Tom. 1. p. 113.
Testibus habentibus interesse in causa, non
est credendum: dec. 81. n. 17. Tom. 1. p. 121.
 Vid. *Judex ad d. dec.*
Testibus informatis est deferendum: decif. 95.

num. 9. Tom. 1. p. 147.
Testes in judicio manutentionis licet informes
admittuntur: dec. 98. n. 3. Tom. 1. p. 152.
Testium depositiones informes modicam me-
reantur fidem: dec. 105. n. 3. Tom. 1. p. 161.
Testium depositiones præbent fumum, ad hoc
ut concedi valeat remissoria, ad effectum
probandi materiam articulatam; n. 4. Ibid.
Testes deponentes de possessione, valide probant;
 dec. 106. n. 5. Tom. 1. p. 162.
Testis inductus ad unam rem probandam, si
super alia concludenter non deponat, non
obest; dec. 135. n. 8. Tom. 1. p. 211.
Testis exprimentis tempus cum dictione circiter
illud arbitrio judicis potest extendi, vel mi-
 nuui: n. 9. Ibid.
Testium defectus suppletur numero aliorum;
& aliis adminiculis, & probationibus: nu-
 mer. 10. Ibid.
Testes ad perpetuam simpliciter examinati nil
probant; dec. 137. n. 2. Tom. 1. p. 214.
Testis necessaria non concludens, non probat:
 num. 3. Ibid.
Testis famulus de tempore examinis atende-
re non meretur: n. 4. Ibid.
Testes in substantialibus inter se contrarii, non
sunt attendendi, etiam si sint religiosi: Ibid.
 n. 13., 14. & 15. p. 215.
Testibus impropria, & inverisimilia deponen-
tibus non creditur: Ibid. n. 16., & dec. 491.
 n. 12. Tom. 2. p. 299.
Testes discordantes a scriptura, cujus vigore
agitur, nullum fundamentum constituere va-
 lent: n. 18. Ibid.
Testes deponentes de re antiqua, an fidem me-
reantur; dec. 158. n. 5. om. 1. p. 248.
Secus, si lite pendente, sint examinati ad
perpetuam: dec. 166. n. 17. Tom. 1. p. 258.
Testes super negativa, si illam non coarctant,
non attenduntur: n. 18. Ibid.
Testes, qui de mendacio convincuntur, proba-
tionem non faciunt: n. 19. Ibid.
Testibus delicti exclusivis magis creditur,
quàm illis, qui de delicto, vel attentatis de-
ponunt; dec. 173. n. 5. Tom. 1. p. 271.
Testes examinati super privativa jurisdictione,
si cumulativam non excludunt, remanent
æquivoci; dec. 84. n. 18. Tom. 1. p. 289.
Testes habentes præsumtionem juris, sunt præ-
ferendi: n. 19. Ibid.
Testium plurimum dicta de facto proprio depo-
nentium plene probant: dec. 218. n. 2. T. 1. p. 344.
Testes non dicuntur singulares, quando, om-
nes in substantia concordant, & licet in ac-
cidentalibus discordant, plenam ramen
constituunt probationem: n. 2. Ibid.
Testis dicta de auditu coadiuvantur a testibus
de visu: n. 4. Ibid.
Testes inducti contra peritiam jam acceptatam
ab autore indutientium non probant: dec.
 264. n. 2. Tom. 1. p. 429.
Testes singulariter deponentes super materiis
distinctis, & non de tota simul materia, non
 probant: n. 3. Ibid.
Testis, lite pendente extrajudicialiter depo-
nens, se non recognovisse alicuius subscrip-
tionem in instrumento, qui habet contra se
 pu-

- publicum instrumentum, aliumque instrumentarium testem fide dignum, nullo modo admittitur: dec. 308. n. 2. Tom. 1. p. 489.
- Testes contra procedentem plene probant: decif. 322. e. 3. Tom. 2. p. 16.
- Testis unicus nil probat: dec. 327. n. 3. 339. n. 9. 11. 491. n. 11. & 588. n. 8. T. 2. p. 2237. 299. 446.
- Testes singulares nil probant: d. dec. 327. numer. 10. Tom. 1. p. 23.
- Testi unico, & inverisimilia deponenti, non creditur: dec. 335. n. 8. Tom. 2. p. 32.
- Testis unicus extrajudicialis deponens de facto alieno sequuto a quadraginta retro annis, nil probat: dec. 362. n. 12. Tom. 2. p. 75.
- Testibus de bona fama deponentibus major fides prestanda est, quam illis, qui de mala fama testantur: dec. 376. n. 8. Tom. 2. p. 106.
- Testes numero plures, & qualificati preferuntur paucioribus: n. 9. ibid.
- Testes examinati lite pendente, ab eo, qui habet interesse in causa, non attenduntur: dec. 382. n. 12. Tom. 2. p. 117.
- Testes in una parte falsi nullum genus probationis etiam in altera valent constituere: numer. 13. ibid.
- Testis deponens contra proprium commodum, & informatus, maximam meretur fidem: decif. 413. n. 9. Tom. 2. p. 170.
- Testes melius informati non plene informati preferuntur: n. 10. ibid.
- Testis ad perpetuam examinatus, si decesserint non revocata deposicione, optime probat: dec. 425. n. 4. Tom. 2. p. 194.
- Testi informato plurimum deferitur: dec. 428. n. 7. Tom. 2. p. 200.
- Testes scientiæ causam reddentes probant: dec. 493. n. 4. Tom. 2. p. 301.
- Testibus pro affirmativa in concursu magis creditur, quam pro negativa: n. 5. ibid.
- Testes deponentes super imperitia cantus organici, & musicalis, non excludunt peritiam cantus plani totaliter diversi: n. 6. ibid.
- Testes de credulitate deponentes, non probant: dec. 533. n. 6. Tom. 2. p. 362.
- Testis deponens de propria credulitate circa impotentiam viri ad generandum, non est attendendus: dec. 541. n. 15. Tom. 2. p. 378.
- Testes deponentes super articulo controversiæ requisiti, quod contenta in ea sint vera, sufficienter inducunt ejus probationem: dec. 545. n. 5. Tom. 2. p. 384.
- Testium defectus ex magno aliorum numero suppletur: n. 7. ibid.
- Testi inverisimilia deponenti credendum non est: d. c. 53. n. 7. Tom. 2. p. 391.
- Testes ad perpetuam examinati non attenduntur: dec. 562. n. 20. Tom. 2. p. 406.
- Testes mendaces reiciuntur: dec. 573. nu. 14. Tom. 2. p. 425.
- Testes dicentes verum esse, quod in articulo continetur: habendi sunt, ac si super prefatis in articulo deposuissent: dec. 577. nu. 4. Tom. 2. p. 437.
- Testis non probat mortem alicujus, quum illum se non agnovisse deponat: decif. 588. n. 7. Tom. 2. p. 446.
- Testes ab aliis contrarium deponentibus con-
- quasantur: n. 9. ibid.
- Testes ad perpetuam, vel metu excommunicationis deponentes, quum sint plures, & adimiculationi plenam probationem constituunt: dec. 669. n. 7. Tom. 3. p. 82.
- Testes deponentes de stylo conficiendi inventarium de bonis particularibus in uno loco tantum positus non admittuntur: decif. 738. nu. 15. Tom. 3. p. 193.
- Testes pendente lite inducti adversus publicum instrumentum nil probant: numer. 16. & 21. ibid.
- Testes ad perpetuam examinati confunduntur in dicto aliorum publico instrumento coherentium: dec. 766. n. 9. Tom. 3. p. 266.
- Testes inter se contrarii reijciuntur: dec. 922. num. 18. Tom. 4. p. 94.
- Testis in uno dicto falsus, in omnibus reijcitur: dec. 986. n. 3. Tom. 4. p. 212.
- Testis deponens pro exclusione delicti in concursu prævalet alteri illud affirmanti: numer. 4. ibid.
- Testes in iudicio civili de delicto deponentes ex sola falsitatis suspitione, personarum qualitate, & levioribus ducti probationibus reijciuntur: num. 5. ibid.
- Testes non admittuntur ad probandum, quod mulier majorem summam ea, quæ fuisset expressa, in dotem viro constituerit, quando instrumentum ferret, quod dos ad certa tantum bona restringeretur: dec. 1000. n. 4. Tom. 4. p. 239.
- Testis unicus non probat, quod mulier pecunias exactas viro tradiderit: ibid. n. 17. p. 240.
- Testes unus familiaris, & alter de propria deponens credulitate nil probant: dec. 1039. n. 8. Tom. 4. p. 367.
- Amplia, quando contrariantur tenor obligationis, & actus naturæ: n. 9. ibid.
- Testes pendente lite deducti, & ad perpetuam tantum, confunduntur in dicto aliorum formiter reparatorum, in actu accessus: dec. 1067. num. 9. Tom. 4. p. 372.
- Testes in eorum dicto varii, & de auditu, nil probant: dec. 1069. num. 25. T. 4. p. 396.
- Testes bonam famam parochi probantes, præferuntur aliis ejus in honestatem probare studentibus, & in dubio illis, & non istis deferendum est: num. 26. ibid.
- Testis unicus nil probat, præsertim, si suæ scientiæ causam non reddat: dec. 111. n. 18. & 1241. num. 11. Tom. 5. p. 43. & 352.
- Testes de visu optime probant: dec. 1139. n. 9. Tom. 5. p. 109.
- Testis, qui suam fidem ex post declarasset, vel fuisset moderatus, reijcitur in secundo dicto, primoque tantum standum est: dec. 1173. num. 13. Tom. 5. p. 188.
- Testis deponens de facto proprio plene probat: ibid. num. 19. p. 169.
- Amplia, quando ejus dictum peritorum relationibus famularur: num. 20. ibid.
- Testes deponentes de facto sequuto post lapsum quadraginta annorum, ex capite nimie inverisimilitudinis reijciuntur: dec. 1180. n. 7. Tom. 5. p. 205.
- Testes simplices, nil probant: dec. 1212. n. 15. To.

- Tom. 5. p. 277.
 Testis inverisimilia deponens reicitur: decif. 1217. num. 14. Tom. 5. p. 291.
 Item, dubitative five opinative deponens, & scientiæ causam reticens: n. 15. & 20. ibid.
 Testis se referens ad libros, vel registra sine istorum exhibitione nil probat: n. 25. ibid.
 Testis de auditu non admittitur: decif. 1241. num. 12. Tom. 5. p. 352.
 Testes se referentes ad privilegia corruunt, eo ipso quod ista adesse non reperiantur: decif. 1271. n. 12. & 20. Tom. 6. p. 10.
 Dubitative, de propria credulitate, iudicio, vel propria præsumta experientia deponentes reiciuntur: n. 13. & 15. ibid.
 Testes sine regula scientiæ deponentes, quæ de cætero a testibus reddi debet, reiciuntur a probatione immemorabilis: n. 17. ibid.
 Testes bene informati de facto proprio deponentes, perque eorum manus transacto plene probant: dec. 1272. n. 10. Tom. 6. p. 13.
 Testes defuncti post factam fidem pro formiter repetitis reputantur: n. 11. ibid.
 Testis unicus adversus fidem parochi super contracto matrimonio plenam probationem deperse constituentem, non admittitur: dec. 1293. num. 1. Tom. 6. p. 70.
 Testis contra inducentem plene probat: dec. 1329. num. 18. Tom. 6. p. 186.
TESTES QUOAD BENEFICIA.
 Testes probantes negativam non excessus in viginti quatuor ducatis aureis, debent deponere, facta fructuum enumeratione specialis, & non in confuso: decif. 413. num. 4. Tom. 2. p. 169.
 Villici, & adiutor in recollectione fructuum, integrum beneficii redditum scire non possunt: ibid. num. 5. p. 170.
 Testes negativam non excessus bene non coarctantes, eam non probant: n. 6. ibid.
 Testis informatus, solus fat est ad probandum in pensionario possessionem exigendi pensiones: dec. 428. num. 8. Tom. 2. p. 200.
 Testes, ut contrarietates sublate remaneant, sunt conciliandi: dec. 625. n. 26. T. 2. p. 501.
 Testes induci a vicario pro retardanda pensione non attenduntur in concursu aliorum a pensionario inducendorum, qui bulla, & observantiæ assistentiam foverent: dec. 950. Tom. 4. p. 149.
 Testes in probationum conflictu, illi præferuntur, quorum depositio magis est iuri consona: dec. 1044. n. 18. Tom. 4. p. 337.
 Testes vagi, singulares, & sine partis citatione examinati, nec repetiti, nil probant: dec. 1216. num. 6. Tom. 5. p. 342.
TESTES FORMITER REPETITI.
 Testium duorum formiter examinatorum dictum plene probat conventionem præcedentem: dec. 45. num. 12. Tom. 1. p. 70.
 Testes deponentes de affixione litterarum ad valvas, absque aliorum requisitorum necessariorum observantia, coarctant probationem: dec. 167. num. 17. T. 1. p. 260.
 Testium iterato examini super puncto, pro quo alias fuerunt examinati, locus non est: dec. 542. num. 6. Tom. 2. p. 380.
 Testes examinati lite pendente in iudicio non attenduntur: dec. 543. n. 6. Tom. 2. p. 381.
 Testes contra eum, ad cuius instantiam sunt examinati, plene probant: dec. 589. nu. 8. Tom. 2. p. 447.
 Testes formiter repetiti destruant fides extrajudiciales: dec. 713. n. 8. Tom. 3. p. 170.
 Testes iidem conclusivissime probant: dec. 830. num. 7. Tom. 3. p. 390.
 Testium examen sequuntur, re amplius non integra, qua de causa veritas nequeat amplius commode haberi, non attenditur: dec. 886. num. 12. Tom. 4. p. 28.
 Amplia, si fuissent, non citata parte examinati, ac pendente lite expiscati: n. 13. ibid.
 Item, si contra facti evidentiam deponerent, quæ ex formali accessu deduceretur, eorumque scientiæ causam non adducerent: num. 14. ibid.
 Testes non repetiti, non probant, & si sint repetiti, pariter, quando scientia causam non reddunt: decif. 931. num. 11. & 12. Tom. 4. p. 114.
 Amplia, si ageretur de probandis fructibus prædii ad effectum rescindendi deliberationem, & nescirent ad quantum ascendere potuissent fructus intra decem annos ante illam, & decem annos ex post: num. 13. ibid.
 Testes formiter repetiti probantes custodiam ventris, & puellæ honestatem, repellunt alios in contrarium adductos: dec. 954. n. 21. 22. & 23. Tom. 4. p. 158.
 Testes omni exceptione majores, formiterque repetiti, debiliores excludunt, per quos ventris custodia probari potest: dec. 986. n. 1. Tom. 4. p. 211.
 Amplia, si iidem minus idonei propter falsum dictum criminaliter fuissent inquisiti: num. 2. ibid.
 Testes formiter repetiti informibus præferuntur: dec. 1084. n. 14. Tom. 4. p. 424.
 Testes, pendente lite, & sine partis citatione examinati non relevant: dec. 1193. num. 15. Tom. 5. p. 245.
 Amplia, quando adversus ipsos præponderantiores probationes ex actibus solemnibus adducuntur: num. 13. ibid.
 Testis unicus, licet formiter repetitus, nil probat: dec. 1243. num. 8. Tom. 5. p. 358.
 Limita, agendo de proxenera, & in casu, in quo non ageretur de probando contractu totaliter, sed de ejus qualitatibus detegendis: num. 9. & 18. ibid.
 Amplia, si cum dicto talis testis concurrant adminicula, & agatur de probando contractu illicito, & prohibito, qui clam factus præsumitur: n. 10. 11. & 12. ibid.
TESTES QUI IDONEI DICANTUR IN GENERE, VEL NON.
 Testificari fratres de confraternitate possunt pro illa: dec. 135. num. 7. Tom. 1. p. 211.
 Testes servitio additi pro domino fidem non merentur: dec. 173. n. 3. Tom. 1. p. 271.
 Testanti Notario de re ad suum officium non spectante plena fides non datur: ibidem, num. 9. p. 272.
 Testes de simplici auditu, & ad perpetuam exa-

- examinari in materia objectiva nil probant :
dec. 248. num. 7. Tom. 1. p. 404.
- Tellibus juris præsumptioni conformibus, magis creditur : num. 9. ibid.
- Telles infensi, & non concludentes, non attenduntur : dec. 258. n. 10. Tom. 1. p. 420.
- Telles illi præferendi sunt, qui juris habent assensum : num. 11. ibid.
- Telles de universitate admittuntur, quum non ad proprium singulorum, sed totius universitatis commodum deponunt : dec. 273. n. 3. Tom. 1. p. 442.
- Et quum sint in magno numero, optimæ qualitatibus, & quum agatur de re, quæ aliis innoscere facile non potuit : numer. 4., & 6. ibid.
- Vid. *Canonici ad dec. 273.*
- Tellibus in arte peritis etiam de facto proprio deponentibus standum est : dec. 296. nu. 5., & 6. Tom. 1. pag. 470. & 322. n. 2. T. 2. p. 16.
- Telles ad perpetuam examinati, vel excommunicationis metu deponentes, in iudicio non sunt attendendi : dec. 427. n. 1. T. 2. p. 198.
- Telles examinati in diversa causa, & ad instantiam diversarum personarum in diverso iudicio, non attenduntur : num. 2. ibid.
- Telles ad perpetuam examinati nil probant : dec. 466. num. 5. Tom. 2. p. 253.
- Præsertim, quum institum, & obtentum fuerit formiter examinari, nilque ulterius sit gestum : num. 6. ibid.
- Telli deponenti de re ad proprium officium spectante deferendum est : dec. 467. nu. 35. Tom. 2. p. 258.
- Telles familiares, & interesse habentes, nil probant : dec. 470. n. 1., & 2. T. 2. p. 262.
- Telles non coarctantes negativam, non attenduntur circa præsentam exceptionem a solutione decimarum : ibid. n. 3. & 9. d. p. 262. & seq.
- Telles contra eos inducentem plene probant : ibid. num. 5. p. 263.
- Telles super consuetudine solvendi decimas adeo longævæ ætatis esse debent, ut rite deponant ante motam litem : n. 6. ibid.
- Telles, licet ad perpetuam examinati, quum sint plures, sacerdotum, & adminiculati, a testibus ex altera parte productis, omnino sunt attendendi : dec. 505. n. 20. T. 2. p. 323.
- Telles de auditu, extrajudiciales, & in formem non sunt attendendi : dec. 544. num. 14. Tom. 2. p. 382.
- Testium exceptiones personales ab eorum numero supplentur : dec. 577. n. 2. T. 2. p. 430.
- Telles deponentes per fides juratas de veritate materiæ articuli faciant magnum sumum, & conferunt, ut formaliter debeant examinari : dec. 591. num. 9. Tom. 2. p. 451.
- Telles de auditu, liteque pendente explicati, non probant : dec. 653. n. 11. T. 3. p. 52.
- Telles de universitate ad proprium deponentes commodum, & favorem, nullam mententur fidem : dec. 665. n. 8. Tom. 3. p. 74.
- Tellibus deponentibus contra propriam universitatem cum distinctione temporum, & personarum plene deferendum est : num. 9. ibid.
- Telli in iudicio civili fidem non tollit simplex
- affinitas : dec. 669. n. 14. Tom. 3. p. 82.
- Tellibus deponentibus de re, de qua optime sunt informati, omnis plena fides est adhibenda : dec. 674. n. 16. Tom. 3. p. 94.
- Tellibus, attenta qualitate, & conditionibus est deferendum : dec. 681. n. 15. T. 3. p. 110.
- Tellibus concivibus deponentibus de sanitate mentis concivis est credendum, quum præsumantur informati : num. 16. ibid.
- Testium simplices depositiones super infirmitate mentis alicujus contra paternum iudicium, & alia contraria argumenta ab istis eliduntur : num. 18. ibid.
- Testes informes, & extrajudiciales non attenduntur, præsertim quando non sunt formiter examinati ex culpa eos inducentis : dec. 690. num. 11. Tom. 3. p. 126.
- Amplia, etiam si testes cum eadem depositione decesserint : num. 12. ibid.
- Tellibus consanguineis, quamvis sanguine claris, animoque candidus a testificando contra tertium repellitur, quamvis sit S. R. Ecclesiæ Cardinalis : decisio. 691. numer. 14., & 15. Tom. 3. p. 128.
- Tellis de auditu nil probat : num. 16. ibid.
- Telles ad perpetuam examinati in manutentionis iudicio satis probant, quum in isto leviores admittantur probationes : dec. 727. n. 1. Tom. 3. p. 209.
- Tellis inimicus nil probat : num. 2. ibid.
- Tellis unicus relictor, præsertim contra depositiones plurium testium præponderantium : num. 3. ibid.
- Telles subditi inducentis, ac pendente lite explicati reliciuntur : dec. 745. num. 8., & 10. Tom. 3. p. 226.
- Telles deponentes de immisione a iudice concessa, se ad acta relative habentes, iis non transportatis, neque exhibitis, nil probant : dec. 757. num. 4. Tom. 3. p. 249.
- Telles non repetiti, sed ex lapsu temporis per acquiescentiam approbati concludentissime probant : dec. 776. num. 10. Tom. 3. p. 281.
- Telles pendente lite explicati, & contra facti evidentiam deponentes, repelluntur : dec. 790. num. 20. Tom. 3. p. 316.
- Telles mendaces, & non contestes repelluntur : dec. 794. num. 13. Tom. 3. p. 324.
- Telles de re ad proprium spectante officium deponentes, plenam probationem constituunt : num. 16. ibid.
- Telles personali laborantes exceptione, & informes, reliciuntur : dec. 834. n. 5. T. 3. p. 395.
- Telles ex qualitate debitoris adminiculati, & deponentes istum habuisse bona mobilia præferuntur testibus talem negativam probantibus : dec. 835. num. 10. Tom. 3. p. 397.
- Telles subditi in materia consilium attentantur, & quare : dec. 868. num. 7. 8., & 21. Tom. 3. p. 465.
- Testes licet viles, & concives, favore inducentis admittuntur circa res, quæ ipsis tantum innoscuntur, propriumque eorum factum concernentes : dec. 883. numer. 6. Tom. 4. p. 237.
- Testes viles contra inducentem plene probant : ibid.

- Fides ancillarum favore dominæ non probant; dec. 927. num. 18. Tom. 4. p. 105.
- Testes scientiæ causam non adducunt, & inducentis servitio addicti repelluntur; dec. 950. num. 2. Tom. 4. p. 148.
- Testes pauci confunduntur in dicto aliorum plurium, & qualitate præponderantiorum; dec. 981. n. 6., & 26. Tom. 4. p. 206.
- Testes deponentes de dicto alterius, non concludunt; num. 7. ibid.
- Testis unicus, deque proprio deponens iudicio, semper rejicitur; num. 8. ibid.
- Testes ad iudicium, & credulitatem alterius se referentes, non admittuntur, ne plus copie, quam originali credatur; num. 9. ibid.
- Testis de mendacio convictus rejicitur; decif. 1007. num. 3. Tom. 4. p. 254.
- Testis sibi ipse contradicens, & adversus instrumentum publicum deponens, numquam admittitur; ibid. n. c., & 7. p. 255.
- Testis, cujus depositio ab altero teste destruitur, & mendax in uno, in omnibus præsumitur mendacissimus, & rejicitur; n. 6. ibid.
- Testes ex probabilioribus circumstantiis adminiculati, ceteris præferuntur; decif. 1018. num. 20. Tom. 4. p. 287.
- Testes informes, & pendente lite, expiscari, nil probant; dec. 1026. num. 1., & 1084. n. 13. Tom. 4. p. 299. & 424.
- Testes viles, & singulares, nil probant; dec. 1029. num. 19. Tom. 4. p. 306.
- Nec Testes proprium commodum deponentes; dec. 1030. num. 20. Tom. 4. p. 309.
- Item non testes; num. 21. ibid.
- Testes periti, quando adfuit hinc inde, in dubio præferuntur illi, qui sunt magis verisimilitudini consentanei; dec. 1058. num. 11. Tom. 4. p. 365.
- Testis adminiculatus plene probat; dec. 1067. num. 16. Tom. 4. p. 389.
- Testis de propria deponens credulitate, nil probat; num. 23. ibid.
- Amplia, ut neque contra ipsum inducentem fidem habere debeat; num. 24. ibid.
- Testes de actu magistratus, ratione dignitatis personæ plenam faciunt probationem; dec. 1084. num. 3. Tom. 4. p. 413.
- Testes omni exceptione majores dicuntur canonici, cives, et equites in hac materia; num. 4. ibid.
- Amplia, quando tales testes, & probationes per sacre religionis consilia fuissent approbatæ; istorumque iudicatis hac in materia multum defertur; num. 5. ibid.
- Testes in materia nobilitatis deponentes, contrarium affirmantibus præferuntur; ibid. num. 16. p. 424.
- Testes pendente lite expiscari, postque duas sententias induci nil probant; decif. 1085. num. 13. Tom. 4. pag. 426., & 1102. num. 8. Tom. 5. p. 18.
- Testes pendente lite expiscari, inscioque colligante deducti rejiciuntur; dec. 1113. n. 15. Tom. 5. p. 48.
- Testis de facto proprio deponens, plene probat; dec. 1119. num. 8. Tom. 5. p. 63.
- Testis proxeneta de facto proprio deponens, optime probat; dec. 1124. n. 19. T. 5. p. 75.
- Testis familiaris, accedentibus præferim adminiculis, plene probat; decif. 1155. numer. 6. Tom. 5. p. 151.
- Item testis deponens de facto proprio; n. 8. ibid.
- Testis deponens ad propriam exonerationem, nil probat; n. 9. ibid.
- Amplia, si esset affinis illius, qui eum adduceret, & informis; n. 10. ibid.
- Testi deponenti de re ad proprium officium spectante plurimum est deierendum; ibid. num. 13. p. 152.
- Testes dubitative deponentes, nil concludunt; dec. 1162. n. 11. Tom. 5. p. 163.
- Fides officialis sacri montis de re illius, & ad suum munus pertinente, plene probat; dec. 1173. n. 26. Tom. 5. p. 190.
- Testes de eorum dicto rationem reddentes, plene probant; dec. 1193. n. 6. T. 5. p. 245.
- Testimonium valide præbent Patres Cistercienses in causis eorum ordinis, ex indultis S. m. Innocentii III. & Gregorii IX.; decif. 1214. n. 7. Tom. 5. p. 281.
- Testes non possunt esse monachi in causa Abbatris eorum ordinis; dec. 1217. n. 11. T. 5. p. 290.
- Testes fundantes proprium dictum super privilegio, quod alicui dicant competere, favore cuius deponant, a testificatione rejiciuntur, si tale privilegium adesse non reperitur; n. 13. & 25. ibid.
- Ad Testificandum moniales non admittuntur, circa id, quod fiat extra eorum claustra; ibid. num. 18. p. 291.
- Amplia, si interrogatæ de modo detento in executione earum rerum, de quibus deposuissent, respondidissent *nescire*, & quare; n. 19. ibid.
- Testis se referens ad libros, vel registra, sine istorum exhibitione non probat; n. 5. ibid.
- Testis de facto proprio in materia liquidationis fructuum quando probet concludenti; dec. 1221. n. 4. *Amplia* n. c. Tom. 5. p. 299.
- Vid. *Fructus quoad liquidationem*.
- Testes deponentes de delicto cedunt testibus istud excludentibus, & adminiculatis; dec. 1225. n. 10. Tom. 5. p. 311.
- Testes, qui in una, eademque causa in Rota Tribunali fuissent rejecti, non possunt in alio Tribunali, & in eadem causa allegari; dec. 1229. n. 30. Tom. 5. p. 324.
- Testis mediator, quique sit persona in dignitate constituta, plenam facit probationem; dec. 1231. n. 26. Tom. 5. p. 329.
- Testis metu excommunicationis relevans, valide probat; dec. 1243. n. 12. & 13. T. 5. p. 358.
- Testis proxeneta non rejiciendus est, ex quo varius, quando ejus depositio, in substantialibus varia non esset; ibid. nu. 18. *Vide* num. 9. p. 359.
- Testes viles, testibus qualificatis, & numero majoribus postponuntur; dec. 1265. num. 12. Tom. 5. p. 407.
- Testis proxeneta, qui sit contrarius mediator, plene probat; dec. 1270. n. 1. To. 6. p. 6.
- Testis proxeneta sibi contradicens non dicitur per hoc; quod in dispositione extrajudiciali

- asseruerit a contrahentibus fuisse confectum pagherò, sed istud non vidisse, nec ejus confessioni adfuisse, & in repetitione formalis dixisset, sibi ab eisdem confessionem talis syngraphæ fuisse enarratam; n.2. ibid.
- Testis, quando in binis depositionibus a se factis circa substantialia earundem variis non reperitur, sed circa accidentalia, quod potius obliuioni tribuenda foret a testificando non reiecitur; n.3. 8. & 9. ibid.
- Testis non potest dici suspectus ob falsitatem apocæ illi obiectam, quod in veritatis obsequium revelasset, ex quo ei fides potius foret augenda; n.4. ibid.
- Testis ex sola querela ei data, sed non verificata non condemnatur, non potest, uti suspectus, & male fidei reijci; n.5. ibid.
- Amplia, quando istius testis depositio ad unguem concordaret cum altero teste metu excommunicationis revelante; n.6. ibid.
- Testis metu excommunicationis disponens plene probat; n.7. ibid.
- Testimonium validum monachi non præbent favore eorum Abbatis, live monasterii; dec. 1271. n.10. Tom.6. p.10.
- Ad Testimonium ferendum moniales non admittuntur de rebus, quæ extra eorum claustra sunt, & quare; n.16. & 17. ibid.
- Testes pro se iuris assistentiam habentes ceteris eam non habentibus, præferuntur; dec. 1284. n.18. Tom.6. p.36.
- Testes sine partis citatione examinati, non probant; dec. 1334. n.10. To.6. p.115.
- Testes alienigenæ, minimeque informati non admittuntur ad alienum factum testificandum, & ab eorum officio disjunctum; decif. 1354. n.24. Tom.6. p.197.
- Testes electi ab inducente, ad effectum respondendi positionibus eis datis, non probant, cum eorum examine favore ejusdem inducentis; deo. 1394. n.18. Tom.6. p.295.
- Testes informes, & fides simplices, lite pendente explicatæ nil concludunt; ibidem numer. 19. p.296.
- Vid. *Affertio, & Assertio*.
- TESTES; ET QUI IDONEI DICANTUR IN CAUSIS SPONSALIIUM.**
- Fœminæ, licet confanguineæ ad probandum matrimonium contrafactum admittuntur; dec. 129. n.7. Tom.1. p.198.
- Testes, qui patiuntur exceptionem a testificando, non repelluntur in causa matrimonii num.8. ibid.
- Testi deponenti ad comprobationem matrimonii magis credendum est, quam illis pro nullitate adductis; dec. 139. n.6. T.1. p.220.
- Testes domestici non excluduntur a probatione facti inter domesticos lares secreto gesti; ibid. n.13. p.221.
- Testes, qui etiam personalem exceptionem patiuntur, reijci non debent in matrimonii probatione; ibid. n.14., & decif. 230. nu.11. Tom.1. p.372.
- Testis depositio post multum temporis de practici verbis, si fuerit in actu matrimonii commotus, ut serio incumbet adibus, & verbis, inverisimilis non redditur; n.16. ibid.
- Testes, qui ex eo, quod fuerint commoniti ad evitandam patris sponsi magnam iram, dixerunt, data opera ante litis contestationem, matrimonium non fuisse contractum, si posita super ejus realitate deponant, non reijciuntur; n.17. & 22. ibid.
- Testis ad probationem matrimonii sufficit, quod super mutuo consensu coniugum concordet cum aliis testibus, licet in reliquo discordet; num. 18. ibid.
- Testes non attenduntur ad exclusionem metuculosi matrimonii, nisi coardent negativam, & dum alii testes contrarium concludunt; decif. 252. n.13. Vide n.12. Tom.1. p.411.
- Cum Testibus numero pluribus de particularibus dissensus mulieris ad matrimonium formiter deponentibus, concurrere non possunt alii numero minores generaliter deponentes, & non formiter examinati; decif. 310. n.6. Tom.1. p.493.
- Testes, quando in dicto ad sponsalia concludenda non sint attendendi; dec. 682. num. 3. Tom.3. p.112.
- Testes dicentes -- *che la voleva sposare* -- *Basta l'ho da affidare* -- e *che ci andava a fine di matrimonio*, sponsalia non concludunt, & cur; n.6. ibid.
- Testis unicus, & singularis in dicto, licet formiter repetitur, ac si esset nobilis, & in dignitate constitutus, nil probat; decif. 1317. n.2., & 4. Tom.6. p.121.
- Testis in actu matrimonii potest esse quælibet persona rationis compos, & sic etiam femina; n.6. ibid.
- TESTES IN ULTIMIS VOLUNTATIBUS QUI IDONEI DICANTUR, VEL NON.**
- Testificans Religiosus pro sua Ecclesia, non probat, sicut, & testis unicus; decif. 327. n.3. & 4. Tom.2. p.33.
- Per Testes subscriptos post mortem testatoris, voluntas ejusdem non eruitur; n.5. 6. & 7. ib.
- Testes firmitati testamenti famulantes quibuscumque aliis præferuntur contrariis probationibus; dec. 557. n.4. Tom.2. p.397.
- Testes exceptiones patientes non probant, sicut & testis unicus; dec. 627. num. 5., & 6. Tom.3. p.2.
- Testibus testamentariis numero pluribus major fides est adhibenda; ibid. n.16. p.3.
- Testis unicus, & in suo dicto singularis, nil probat; n.17. ibid.
- Testium emendicatæ fides tanti non sunt, ut substineri faciant testamentum, quod prorsus falsum apparet; dec. 634. numer. 23. Tomo 3. p.21.
- Fides nuda Notarii in testamento nuncupativo non sufficit, quando in eo subscripti testes contrarium deponant; dec. 1318. n.7. Tom.6. p.123.
- Amplia, si testator dixisset, se nullum aliud condidisse testamentum; n.8. ibid.
- T E S T I M O N I U M.**
- Testimonium universitatis requisitum ex Pontificia Constitutione pro obtinendo canonizatu, adfuisse dicitur favore illius, pro quo, in Dataria universitas supplicavit, ut literæ expe-

expedirentur: decif. 625. num. 28. 29. 30. & 31. Tom. 2. p. 506.
 Testimonia fupremorum principum indiflin-
 ctè, & fecundum eorum generalitatem con-
 cludentifimè probant: decif. 830. numer. 11.
 Tom. 3. p. 390.
 Testimonium non poffunt præbere monachi in
 caufa favore eorum Abbatis, uti testes in
 caufam propriam: dec. 1190. n. 15. Tom. 5.
 p. 239. & dec. 1271. n. 10. T. 6. p. 10.
 Testimonium validum præbent PP. Ciftercen-
 fies in caufis eorum Ordinis, ex indultis SS.
 MM. Innocentii III., & Gregorii IX.: de-
 cif. 8214. n. 7. Tom. 5. p. 281.

T H E S A U R A R I U S.

Thefaurarii facultates funt procedendi simpli-
 citer de plano fine fteptu, & figura iudicii,
 fola facti veritate infpecta: decif. 405. nu. 22.
 Tom. 2. p. 155.

T E X T U S.

Textus in l. r. ff. de privi. credi. non eft cor-
 rextus ex alio Textu in l. dadum de contra-
 hend. empr. dec. 111. n. 28. T. 1. p. 170.
 L. unica &c. non licet habitat. metrocom. loc.
 fua ad extran. transfer. lib. 11. Sanctio refer-
 tur: dec. 381. n. 28. Tom. 2. p. 115.
 Textus d. legis unica loquitur de terra mienfu-
 rata, & a Principe certis perfonis concessa,
 quæ locari nequit extraneis: n. 29. ibid.
 Et extenditur etiam, ubi agitur de territo-
 rio certis familiis ad bonificandum con-
 cefso pacto, ne ad extraneos transferatur:
 num. 30. ibid.
 Text. in cap. ut noſtrum de off. Arch. eft alte-
 ra pars Textus in cap. ut noſtrum de appell.
 dec. 494. num. 9. Tom. 2. p. 303.
 Textus in l. quod ff. de petitione
 hereditatis concedens poſſeſſori retentionem
 bonorum defundi, declaratur: dec. 628.
 num. 5. Tom. 3. p. 6.
 Textus in l. ab Anaſtaſio non habet locum in
 ceſſione crediti, five donatione, quæ in
 commercio poſſent deduci: dec. 822. num. 11.
 & 12. Tom. 3. p. 374. & ſeq.
 Textum in cap. conſultationibus de iure patron.
 ſequitur Rota in materia inſtitutionum ad
 beneficia: dec. 947. num. 2. -- Vide num. 3.
 Tom. 4. p. 140.
 Textus in l. iubemus. non habet locum, ſi de
 tempore conditi fideicommiſſi primus hæ-
 res fideicommiſſarius præbuiſſet; adeo ut
 nepos tamquam filius conſideraretur: de-
 cif. 982. n. 11. Tom. 4. p. 209.

Vide Lex.

TITULARIS BENEFICII.

Titularis reaſſumendo onus ſolvendi integras
 penſiones fructus in tertia parte dimiſſos re-
 cuperat: dec. 64. n. 6. Tom. 1. p. 94.
 Titularis habet electionem, vel penſiones in-
 tegrè ſolvendi, vel beneficii fructus pro ter-
 tia parte dimittendi: num. 7. ibid.
 Titulari non admittitur dimiſſio ſpontanea
 fructuum ad commodum pensionarii, ſalva
 congrua ad retardandam manutentionem:
 dec. 108. n. 5. Tom. 1. p. 164.
 Amplia, ſi titularis obligatione camerali ſe-
 obſtinuerit ad pensionis ſolutionem: nu-
 mer. 6. ibid.

Titularis adverſus pensionarios in iudicio ma-
 nutentionis non admittitur ad dimiſſionem
 fructuum beneficii favore pensionarii, ut
 deducta tamen congrua: decifion. 126. nu. 4.
 Tom. 1. p. 194.
 Præſertim, ſi titularis ſolutione pensionis ſub
 obligatione camerali promiſerit: n. 5. ibid.
 Titularis iure proprio distributiones percipit:
 dec. 292. n. 6. Tom. 1. p. 463.

TITULUS IN GENERE.

Titulus præſumptus allegari nequit, quum ex
 poſſidentis declaratione de diverſo vero ti-
 tulo conſtet: dec. 180. n. 11. T. 1. p. 281.
 Titulum fideicommiſſi præventive allegans
 præventiva exceptione quoque repelli po-
 teſt: dec. 220. n. 38. Tom. 1. p. 352.
 Titulus reſolutus redigitur ad non titulum, in-
 ſufficiens pro impedienda debita inmiſſione
 cohæredi pro virili: dec. 564. n. 3. T. 2. p. 410.
 Titulus, ſub quo res aliquæ judicialiter poſt-
 ulatur, designat, an eadem res ſit, vel non
 ſit in dominio petentis: decifion. 703. num. 3.
 Tom. 3. p. 151.
 Tituli allegans mutationem tenetur conclu-
 denter probare: num. 6. ibid.
 Titulus poſſidendi, Apoſtoliſticè ſuſſultus Con-
 ſtitutionibus, ex omiſſione actum poſſeſſio-
 nem inducendum, de qua non curatum poſ-
 ſidentes de tempore non dirimuntur: decif.
 738. num. 8. Tom. 3. p. 211.

Vide Vicarius ad dec. 813.

Titulus ab hærede ſubſtituto ex inſtrumentis
 deſumptus, quodlibet probationum genus
 ſuperat: dec. 925. n. 28. Tom. 4. p. 100.
 Titulum allegans aliquem, meliorem ſemper
 præſumitur allegare: dec. 1026. num. 3. To-
 mo 4. p. 209.
 Amplia, ſi ageretur de legaro reliſto a bi-
 nubo favore uxoris, num præſumitur me-
 liorem exquiſivile modum ad fraudandam
 legem: num. 4. ibid.
 Titulus validus poſſidendi ex deliberatione,
 nullus non deſumitur: dec. 1073. num. 2. To-
 mo 4. p. 403.
 Titulus iſte non adminiculatur ab obſervantia,
 quæ ex temporum combinatione controverſa
 appareret: dec. 1128. n. 23. To. 5. p. 89.
 Tituli expreſſi allegatio, ut adimat facultatem
 allegandi præſumtum, omniſſo necelle eſt,
 vel quod unus ſit cum altero incorporabilis,
 vel quod allegans expreſſum, ſe ad iſtum no-
 minarim coarctaverit: decifion. 1333. num. 8.
 Tom. 6. p. 113.
 Titulum allegans, unaque ſimul Apoſtolicum
 beneplacitum ſuper eo præſumtum, acce-
 dente centenaria, non eger, quod illud diſ-
 cutiat: num. 9. ibid.

Vide Allegatio.

TITULUS IN BENEFICIALIBUS.

Tituli unius exhibitio non perimit facultatem
 in beneficialibus allegandi alium, præſertim
 ex immemorabili reſultantem: dec. 401. nu-
 mer. 16. Tom. 2. p. 145.
 Vide Privilegium quoad beneficia.
 Titulorum multiplicitas in eis datur: dec. 586.
 num. 17. Tom. 2. p. 443.
 Et

- Ex petitione vigore unius *tituli in Beneficialibus*, non provent confectio mali juris alterius, sed tantum conditionalis, & quomodo: num. 18. *ibid.*
- Titulus præsentandi defumitur, vel ex confectio partis, vel ex re iudicata, vel ex publico instrumento: dec. 870. n. 5. T. 4. p. 2.
- Titulus clarus in præsentando dicitur ille, qui ex publico instrumento resultat: decif. 949. num. 5. Tom. 4. p. 145.
- Titulus clarus ut excludatur, talis requiritur turbiditas, quæ sit apta ad iudicis animum movendum; num. 6. *ibid.*
- Limita, si turbiditas oriatur ex subtilibus partis exceptionibus, quæ altiore discussionem reposcerent: n. 7. *ibid.*
- Amplia in materia beneficii, ratione irreparabilis præiudicii, quo afficeretur præsentatus a patrono habente titulum clarum, & certum, si procederetur cum ultimo statu infecto: num. 8. *ibid.*
- Tituli turbiditas non oritur, ex quo Rotæ sensus fuisset anceps in pandendo causæ resolutione, modo favore unius, & modo alterius, quum id sit dubietas extrinseca ex partium exceptionibus profuens: n. 10. *ibid.*
- TRACTATUS.**
- Multa *Transactantur*, quæ non perficiuntur: decif. 552. n. 5. Tom. 2. p. 391.
- Tractatus imperfectio ex nonobservantia subsecuta defumitur: num. 8. *ibid.*
- TRADITIO.**
- Traditio rei, quæ necessario fieri debet per actum publicum, & perpetuo reperibilem, nunquam effectuatæ præsumitur; nisi omnino sequutam fuisse probetur: dec. 699. num. 5. Tomo 3. p. 143.
- Vide Consignatio.*
- TRANSACTIO IN GENERE.**
- Transactio habet vires litis finitæ, & rei iudicatæ: dec. 37. n. 21. Tom. 1. p. 52.
- Transactio, seu res iudicata per viam lationis, vel rescissionis impugnari nequit, nisi prius omnino ejus vigore recepta restituantur: dec. 46. n. 4, & 5. Tom. 1. p. 71.
- Transactionem nova instrumenta reperta, nisi probetur illa fuisse a colligigante studiose occultata, non infringunt: n. 8. *ibid.*
- Transactio præfert virtutem rei iudicatæ: decif. 86. n. 4. Tom. 1. p. 128.
- Transactionem hæredes omnino tenentur servare ab autoribus initam: n. 5. *ibid.*
- Transactio inita sine capitalari monialium consensu præiudicium monasterio non infert: *ibid.* num. 8. p. 129.
- Transactio inita vigore rescripti Rotæ, sicuti fulcitur omni juris, & æquitatis præsumptione, ita non subvertitur si a monialibus sine formalitatibus fuerit stipulata: n. 9. *ibid.*
- Vide Controversia.*
- Transactio censetur inita super iis, quæ sub lite vertebant; non autem super non controversis: dec. 151. n. 5. Tom. 1. p. 239.
- Ex Transactione facta ad maiorem cautelam, & jura iuribus addendo, libere transigenti, & non fideicommissio acquisita dicitur res, super qua transigitur, si in ea cautum sit, quod acquirentes, ut directi, & legitimi domini & possessores disponere possint: decif. 186. num. 31. Tom. 1. p. 294.
- Transactio ex facto, & confessionibus succedentium declaratur: *ibid.* n. 35. p. 295.
- Pro Transactione sublienda sufficit timor futurae litis: dec. 352. n. 2. T. 1. p. 409.
- Transactio amputativa litium ferè stabilitate venit exequenda, & quare? *ibid.* n. 15. p. 410.
- Transactio ab observantia, in parte dubia interpretatur: dec. 278. n. 9. Tom. 1. p. 449.
- In Transactione bona fide inita fructuum conventio in corresponsivitate dati, & remissi est licita, non usuraria: dec. 318. num. 8. Tom. 2. p. 10.
- Transactio inita cum Ecclesia, in qua de alienatione non agitur, solemnitates non requirit: num. 6. *ibid.*
- Transactio inita in sequelam collusivæ sententiæ collusiva pariter dicitur; nec ex ea præiudicium afferri potest juri tertio qualito: dec. 463. n. 8. Tom. 2. p. 251.
- Transactio inter extraneos facta sine Apostolico beneplacito corrumpit una cum alia, quæ ab eadem dependet, ad materiam jurispræiudicium: dec. 569. n. 4. Tom. 2. p. 418.
- Transactio super jurepatronatus ab ipso transigente tamquam simoniaca impugnata, non attenditur: n. 6. *ibid.*
- Transactio coram Episcopo facta non præsumitur, licet enunciatur, quum ejus decretum non addit: dec. 570. n. 18. Tom. 2. p. 420.
- Transactio, sive factum antecessorum ex jure proprio venientibus nequit præiudicare: numer. 19. *ibid.*
- Transactio super jurepatronatus sine beneplacito Apostolico non sublinetur: n. 20. *ibid.*
- Quamvis sit reservatum cum clausula *non aliter* &c. quum non apparet obtentum: num. 21. *ibid.*
- Transactio facta ab hærede ex hæreditatis iuribus semper cedit in commodum hæreditatis; licet prædictus hæres cessionem proprio nomine reportaverit; quum non possit hæres ex iuribus hæreditariis transigendo sibi acquirere: decif. 596. numer. 25. & seq. Tomo 2. p. 460. & seq.
- Transactio donec per tres conformes de medio tollatur, est servanda; decif. 603. num. 1. Tomo 2. p. 471.
- Et interim impedit, ne antiqua jura ab ea consopita quocumque modo experiri possint; num. 2. *ibid.*
- Transactio inter alios gesta, incisos, absentemque afficere non potest: n. 3. *ibid.*
- Limita, in vim præcedentis laudi, & bona fide, & sinceritate; nam tunc dicitur actus necessarius, ideoque beneplacitum Apostolicum non requirit; n. 8. 9. & 10. *ibid.*
- Transactioem impugnare volens, prius debet dimittere quæ ea mediante recepit; *ibid.* num. 15. p. 472.
- Transactio iustitia a dubio litis evento, aliisque, quæ in decisione, commensuratur: numer. 18. *ibid.*
- Transactio non læsiva dicitur, & sublinetur, quum

- quum res est satis involuta, & dubia, ac a pluribus inspectionibus dependet: n. 19. *ibid.*
Vide Læſio ad hanc dec.
- Transactio bona fide inter personas sanguine conjunctas inita, & longo tempore observata super articulo juris dubio, omnino est servanda:** dec. 617. n. 1. & 5. *Tom. 2. p. 490.*
Præſertim, si sit inita in præſentia eorum, qui contra eam poſtea venire prætendunt, & potius sit favorabilis: n. 2. & 4. *ibid.*
- Transactio bona fide, ac cum utilitate ab antecelloribus expleta, ſucceſſores etiam ex propria persona venientes afficit:** decif. 646. num. 1. *Tom. 3. p. 42.*
Præſertim, si ab ipsis sit confirmata: n. 2. *ibid.*
- Transactio acceptatio reſultat ex perceptione bonorum in eadem transſactione dimiſſorum;** num. 3. *ibid.*
- Transactio ſubſtinetur per reſeſſum a lite;** numer. 5. *ibid.*
- Transactio ut capite læſionis reſcindatur, ea debet eſſe enormiſſima;** n. 6. *ibid.*
Et in dubio valida dicitur; n. 7. *ibid.*
- Transactio non irritatur, ex quo bona eius vigore tradita, ſint fidelicommilſio ſubjecta, quando jam fidelicommilſi præſentiones de eo tempore erant excitatæ, & cum hac incertitudine, & eventualitate bona acceptata;** num. 8. *ibid.*
- Transactio facta dependenter a renunciatione, quæ corrui, & ipſa corrui dicitur;** decif. 652. n. 9. *Tom. 3. p. 51.*
- Transactio ad diverſa trahi nequit;** n. 10. *ibid.*
- Transactio, ut læſiva dicatur, quid attendatur;** num. 11. *ibid.*
- Transactio a renunciatione dependens, ad ejus ramines regulatur;** dec. 658. n. 8. *T. 3. p. 61.*
Nec extenditur ad ea, de quibus non loquitur; num. 9. *ibid.*
- Transactio enormiſſimæ læſivæ non ſubſtinetur;** num. 10. *ibid.*
- Transactio interpretatio tutiſſima deſumitur ex juribus in litem deductis, & unicuique ex tranſigentibus competentibus;** decif. 677. n. 13. *Tom. 3. p. 102.*
- Transactio ſuper vitalicia poſſeſſione cadere dicitur, quum ſuper poſſeſſione bonorum ejus vigore dimiſſorum nulla perpetuitatis, & domini mentio fit;** num. 14. *ibid.*
- Amplia, quum in eadem transſactione, quando de dominio plenario diſponere libuit, id fuit expreſſum;** num. 15. *ibid.*
Et quum in eadem transſactione præſervata fuerit ſubſtitutio, ſub qua bona dimiſſa comprehenduntur, & quare? n. 16. *ibid.*
- Transactio non ſolum ea omnia amplectitur, quæ tuerunt in ea expreſſæ ſed cætera etiam ad ea, quæ ſe virtualiter extendit, uti connexa cum re, ſuper qua fuit transſactum;** decif. 699. num. 13. *Tom. 3. p. 143.*
- De Transſactionis adimplemento conſtare præſumitur, attenta longæva taciturnitate 60. & ultra annorum die initæ transſactionis;** dec. 700. n. 21. *Tom. 3. p. 146.*
- Transactio obligat, tranſigentes ad executionem concordatorum in illa;** decif. 724. n. 2. *Tom. 3. p. 184.*
- Amplia, ut teneatur etiam ad fructus, ſi res quæ ex facto dantis non conſequitur, ſit fructifera;** num. 3. *ibid.*
- Transactio enormiſſimam læſionem involvens, nulla eſt;** dec. 739. n. 12. *Tom. 3. p. 212.*
- Transactio facta a minoribus ſine ſolemnitatibus, nil valet;** num. 13. *ibid.*
- Transactio ſimiliter ſub falſo facta ſuppoſito, ad nullos effectus, uti nulla eſt allegabilis;** num. 14. *ibid.*
- Transſactiones a ſententiis interpretationem accipiunt, quando originariæ præſentioni adverſantur;** dec. 789. n. 19. *Tom. 3. p. 312.*
Vide Inverſiſimile ad d. dec.
- Transactio de ſui natura explicat titulum, ob quem ad eam partes deveniant;** dec. 791. numer. 6. *Tom. 3. p. 318.*
- Transactio de bonis hæreditariis, ut probetur læſiva, debet deſumi læſio ex quantitate patrimonii, mediante inventario;** decif. 793. numer. 8. *Tom. 3. p. 322.*
- Transſactionis juſta cauſa reputatur dubius litis eventus;** dec. 811. n. 10. *T. 3. p. 350.*
- Transactio omnes actiones, & lites reſecat;** decif. 820. n. 2. *Tom. 3. p. 370.*
- Transſactionis effectus, & natura eſt, ut partes hinc inde aliquid remittant, & perdant;** decif. 840. n. 3. *T. 3. p. 408.*
- Transactio non præſumitur fraudulentæ, ſi cum jurisperitorum conſilio emanaveit;** dec. 905. num. 7. *Tom. 4. p. 62.*
- Transactio facta ad reſecandæ lites dubias, involuta, & diſpendioſa bona fide, ad quocunque effectus eſt attendenda;** n. 8. *ibid.*
Amplia, ut etiam tranſigentium creditores afficiat, quia ex jure dubio ſuper re contentioſa nulla contrahitur hypotheſis; *ibid.* numer. 9. 10. & 12. *ibid.*
- Transactio hæbet vim rei judicatæ;** n. 11. *ibid.*
- Transactio repellit a limine judiciæ eam impugnantes, donec non eſſet per tres conformes reſciſſa;** dec. 952. n. 4. & 21. *T. 4. p. 153.*
- Transactio, quæ certam inducit obligationem, & ad contenta tantum extenditur, cætera non præmiſſa, & non contenta excludit;** numer. 8. *ibid.*
- Transactio in dubiis normam recipit a longæva obſervantia, & poſſeſſione, & ab iſtis explicatur;** *ibid.* n. 14. & 15. *p. 154.*
- Transactio præbet novum titulum tranſigentibus de contentis in transſactione;** n. 21. *ibid.*
- Transactio utilis, & proſicua ſemper ſervanda eſt;** dec. 1002. n. 6. *Tom. 4. p. 243.*
- Transactio, ut ſubſtineatur, ſolus litis timor ſatis eſt;** num. 7. *ibid.*
- Transactio æquiparatur rei judicatæ &c.** decif. 1041. n. 4. *Tom. 4. p. 331.*
- Transactio eſt ſemper de re dubia, & litigioſa non gratuita pactio, & ſemper in ea pars aliquid ad invicem remiſiſſe præſumuntur;** dec. 1061. n. 11. *Tom. 4. p. 373.*
- Semper utilis victori in cauſa, & favorabilior, quam victo præſumitur;** num. 12. 13. & 14. *ibid.*
- Vide Tranſigentes.*
- Transactio falſa cauſa nixa, corrui cum omnibus inde ſequutis ex defectu conſenſus;** decif. 1073.

- ciff. 1073. n. 16. Tom. 4. p. 404.
 Transactio detecta laesione, in ea corrui de sui natura; num. 18. ibid.
 Ad Transactionem irritandam, debet esse laesio enormissima; num. 19. ibid.
 Transactio parit exceptionem litis finitæ, quancumque perinit adionem, & agentem a iudicis limine repellit; dec. 1080. num. 1., & 1081. num. 1. Tom. 4. p. 416. & 418.
 Transactio approbata a defuncto nequit ab ejus hærede impugnari, quum illius factum servare tenetur; d. dec. 1080. n. 6. & 20. T. 4. p. 416.
 Transactio non retardatur per exceptiones turbidas ad suum congruum iudicium remittendas; n. 7. ibid.
 Amplia, quando agitur de transactione ex causa valida, & iusta sequuta; ibid. n. 8. p. 417.
 Transactio etiam ex dubio litis eventu sublinetur; num. 17. ibid.
 Transactio diu observata, & ab observantia vim desumens, ritè facta præsumitur; n. 18. ibid.
 Transactio litium extinctiva omnino servanda est; dec. 1093. n. 13. T. 4. p. 453.
 Transactio a sponse parentibus volita, laesiva non præsumitur; n. 14. ibid.
 Transactio ex solo dubietatis motivo de litis eventu sublinetur; num. 15. ibid.
 Transactio facta ad hoc, ut transigentes possent satisfieri, prosequendo litem suavitibus communibus, non inlingitur, ex quo unum ex creditis recuperandis evanesceret, vel recderetur inexigibile; ibid. n. 17. p. 454.
 Transactio utilis, dicitur iusta, & exigi debet; num. 19. ibid.
 Transactio dicitur utilis, quando per eam lites rescantur; num. 20. ibid.
 Amplia, quando per eam aperitur via, ut debitorum nomina exigantur, quæ prius persequi non potuissent, propter impedimentum a partibus ad invicem præstitum; numer. 21. ibid.
 Adde, ut ex sola aperature huius viæ ad agendum contra debitores, sublineatur; numer. 22. ibid.
 Transactio litium est extinctio; dec. 1099. nu. 5. Tom. 5. p. 10.
 Transactionis natura est; ut semper hinc inde aliquid remittatur; num. 6. ibid.
 Transactio erroneo nixa supposito, validitatis nempe deliberationis; quæ de cætero esset nulla, illico ex se, errore detecto, rescinditur; dec. 1111. n. 20. Tom. 5. p. 43.
 Transactio item, quæ enormissimam involvit laesionem; ibid. n. 27. p. 44.
 Transactio dicitur actus individuus, nec potest in parte rejici; dec. 1182. n. 24. T. 5. p. 212.
 Transactio de sui natura, stricti juris est, & non comprehendit nisi ea, de quibus præcise agitur; dec. 1190. n. 11. T. 5. p. 239.
 Transactio, ut bene in parte dubia interpretetur, transigentium qualitas, res, super qua fuit transactum, ipsiusque transactionis natura sunt inspicienda; n. 12. ibid.
 Transactio vigore mandati procura ad lites facta, nulla est, quum speciale requiritur; dec. 1193. n. 23. Tom. 5. p. 246.
 Transactio allegabilis non est, quando non fuisset executioni ab ipsis transigentibus demandata; num. 24. ibid.
 Transactio semper inita præsumitur superius, de quibus questio fuisset promota; dec. 1217. num. 8. Tom. 5. p. 290.
 Transactio semper stat restrictivè ad ea, de quibus questio prius promota reperiebatur; nec trahitur ad id, quod pacifice possidebatur; dec. 1271. n. 8. Tom. 6. p. 9.
 Transactio per simplices illationes ad ea non extenditur, de quibus non esset loquuta, quum transactionis natura sit, interpretationem strictiorem recipere; dec. 1319. n. 12. Tom. 6. p. 125.
 Transactio sub timore, injusta quæ litis fundamento, quando ille in substantia non aderat, tamquam ex causa defectu, non sublinetur; dec. 1361. num. 3. Tom. 6. p. 212.
 Transactio enormissimè laesiva, & sub fundamento litis non existentis stipulata; tamquam ex consensu defectu corruens, nunquam attenditur; ibid. n. 5., & 6. p. 213.
 Transactio inita inter usufructuarium, & proprietarium super rebus, & negociis hereditariis, quidquid opereatur, censetur hæredi questum; præsertim si pretium transactionis de bonis hereditariis fuisset solutum; dec. 1398. n. 24. & 26. Tom. 6. p. 305.
 Vide *Acquiscentia*, & *Actus in genere*.
TRANSACTIONE QUOAD BONA FIDEICOMMISSARIA.
 Transactio bona fide valide inita super articulo dubio fideicommissi afficit etiam successores in eodem fideicommissio; dec. 434. n. 14. Tom. 2. p. 208.
 Transactio parit exceptionem litis finitæ contra transigentes, in quibus omnes hinc inde prætentiones sunt remissæ, efficiunt, ut creditum, pro quo in eis fuit obtemperata datio in solutum, non censetur ex precedenti administratione satisfactum; dec. 538. num. 11. Tom. 2. p. 371.
 Transactio inter hæredes inita, in qua eorum creditum liquidatur, quum sit edita ad everendum fideicommissum collusivum cum pacis rebus, non censetur; dec. 538. num. 11. Tom. 2. p. 371.
 Transactio inter hæredes inita, in qua eorum creditum liquidatur, quum sit edita ad everendum fideicommissum collusivum cum pacis rebus, non censetur; dec. 538. num. 11. Tom. 2. p. 371.
 In Transactione in contractum deducta dicitur temporalis, & vitalitatis bonorum possessio, quum inita fuerit super lite, in qua gravatus etiam certorum aliorum bonorum maintenancem præstendebat, ad quæ aliter transigens erat votatus; dec. 677. n. 12. T. 3. p. 102.
 Transactionem fratres condividentes, qui fideicommissum remississent hinc inde super bonis divisibilibus non tenebant servare, si talis remissio effectum habere non potuisset; dec. 758. numer. 1., & 4. Tom. 3. p. 250.
 Transactio facta super bonis fideicommissariis, & divisio ad bona conservanda, diuque observata attendenda est, licet condividentes fideicommissum divisissent, si ad id pro bono pacis devenissent; ibid. n. 19. p. 252.
 Afficit etiam hæredes jure proprio venientes, si alteri ex condividentibus in contrapositionem liberorum fideicommissi bona obvenissent; num. 20. ibid.
 Amplia,

Amplia, si ea stante, inventarium de bonis unius ex transigentibus fuisse omiffum: numer. 22. *ibid.*
Contra Transactionem heres non potest venire a suo auctore factam; decisio. 772. num. 17. *Tom. 3.* p. 277.
Transactio, ut dicatur laesiva, non debet considerari major valor in una re tantum, quae minoris in illius actu fuisse estimata, sed debet totius patrimonii aestimatio considerari, necnon dubius litium eventus, qui per eam removeatur: dec. 793. n. 14. *T. 3.* p. 322.
Transactio, quae universale commodum respexit, per unius accidentis supervenientiam non infringitur: dec. 811. n. 14. *T. 3.* p. 351.
Transactio bona fide facta de bonis fideicommissariis, & cum vocatorum utilitate, afficit etiam venientes jure proprio: decif. 812. num. 4. *Tom. 3.* p. 353.
Transactio facta bona fide inter gravatos super bonis fideicommissariis, ligat successores jure proprio venientes, praesertim si longa annorum serie fuisse observata: dec. 820. n. 3., & 16. *Tom. 3.* p. 370.
Transigens contra propriam transactionem venire nequit: n. 4. *ibid.*
Amplia, si solemnitatibus necessariis, deque jurisperitorum consilio sequuta sit, & ab omnibus sit transigentibus laudata: n. 5. *ibid.*
Addo, si in transactione expressum fuisset omne jus dubium, & disputabile: numero 6. *ibid.*
Item, si ejus causa Transigentes bona cum utilitate recuperassent: n. 7. *ibid.*
Transactio semper dicitur justa, & substatetur, si ex solo motivo incerti litium eventus facta fuisset: n. 8. *ibid.*
Transactio, ut habeat effectum attendi debet status causae ejus temporis, nec curari de iis, quae a futuro eventu dependant: n. 9. *ibid.*
Transactio etiam aliquoties obstat menti fideicommissantis, adhuc tamen substatetur, quando lites damnosae fideicommissio rescantur: *ibid.* n. 10. 11. & 12. p. 371.
Transactio non infringitur, si fuissent divisa bona, quae debuissent communiter possideri, quando ista prohibitio respexissent portionem tantum bonorum, quae ad unam ex duobus lineis pertinere debuissent: n. 13. *ibid.*
Amplia, ut neque ex defectu insinuationis, quae stante lapsu temporis praesumitur supervenisse: num. 15. *ibid.*
Transactio, ut ex capite laesionis rescindatur, laesio debet esse ultra dimidiam: *ibidem* numer. 17. p. 372.
Transactio, ut substatetur ex justa causa, dubietas articuli sufficit, quae lites parere potuissent: num. 18. *ibid.*
Transactio circa modum succedendi in bonis primogenialibus inter gravatos, attendenda est, etiam si, quodammodo menti testatoris adversaretur: dec. 821. n. 3. *Tom. 3.* p. 372.
Transactio bona fide acceptata afficit etiam successores jure proprio venientes: dec. 841. num. 4. *Tom. 3.* p. 409.
Transactio tunc praexistentem titulum conservat, quando iste sit in statu conservatio-

nis: decif. 881. num. 2. *Tom. 4.* p. 19.
Limita, quando titulus praecedens cum illa non sit compatibilis, & tunc novum titulum parit: num. 3. *ibid.*
A Transactio possessio in transigentibus jus desumit, & independentem a quovis alio titulo: num. 4. *ibid.*
Amplia, si transigentes de conservatione primi tituli mentionem non fecissent, quia fuisset cum transactione incompatibilis: numer. 5. *ibid.*
Transactio in sequelam remissionis litium jussu dicitur facta: n. 6., & 13. *ibid.*
Transactio inita ad rescandam lites afficit etiam successores proprio jure venientes: num. 8. *ibid.*
Transactio super fideicommissio habens in se promissionem evictionis hinc inde, est incompatibilis cum duratione fideicommissi, & istius remissionem importat: n. 9., & 11. *ibid.*
Transactio facta bona fide, ad lites dirimendas, nedum transigentes ligat, verum quoque heredes fideicommissarios jure proprio venientes: dec. 1051. n. 34. *T. 4.* p. 354.
Transactio quaecumque controversiarum extinctiva significat omnia jura fuisse hinc inde disuncta, quodque fuit omiffum, pro insubstanti fuisse recognitum: decif. 1143. n. 17. 19., & 20. *Tom. 5.* p. 128.
Transactio perimit omnia jura, & finem litibus imponit: num. 18. *ibid.*
Transactio non infert praedictum creditis in ea reservatis: *ibid.* n. 28. p. 129.
Transactio impugnata ab haerede non potest ab isto acceptari in una parte, in aliaque rejici: dec. 1222. n. 18. *Tom. 5.* p. 303.
Transactio cui nocere non potest, juvamen non affert: num. 19. *ibid.*
Transactio, concordia, sive permutatio tertium absentem non ligant: decif. 1326 num. 20. *Tom. 6.* p. 144.
Vid. Bona fideicommissaria ad dec. 648.
TRANSACTIONE DE REBUS ECCLESIASTICIS.
Transactio decidens competentiam privilegii potius favore unius Ecclesiae, quam alterius, semper justa dicitur, & utilis, si antiquo statui se uniformem redderet: decif. 729. num. 16. *Tom. 3.* p. 197.
Amplia, ut non vitietur ob defectum beneplaciti Apostolici, si ad lites dirimendas, & pro bono pacis emanaverit: n. 17. *ibid.*
Subamplia, hujusmodi defectum post lapsum septuaginta annorum non esse allegabilem: num. 18. *ibid.*
Transactiones hujusmodi substatentur, eo etiam deficiente; etiam si lapsus temporis non addit tanquam bonum publicum respicientes: n. 19. *ibid.*
Transactio inter Canonicos, & Vicarium Ecclesiae sine beneplacito Apostolico, ac sine ulla stipulatione pro successoribus, suum non egreditur authorem: decif. 1086. num. 7. *Tom. 4.* p. 428.
Amplia, ut multo minus attendatur ad effectum privandi successorem in Vicaria parochialibus emolumentis, qui sui favore rem

judicatam super illorum exactione reportasset : num. 8. *ibid.*
 Subampilla, si constaret, quod exposit vicarius pro tempore mandatum contra capitulum obtinuisset de parendo tali rei iudicata, & quid hoc factum operetur *ibid.* n. 9. p. 429.
 Transfaciones contra literam Pontificia Constitutionis non attenduntur : dec. 1097. nu. 8. Tom. 4. p. 439.
 Transfaciones personales, absque stipulatione pro successoribus transfagentium personas non egrediuntur : num. 9. *ibid.*
 Transfatio inita inter canonicum pro tempore, & heredem funditoris nimis laeva super canonicatu, sine superiorum beneplacito, ac ipsi Ecclesie damnoisa, non substat : dec. 1395. n. 9. Tom. 6. p. 298.
TRANSIGENTES. TRANSIGERE.
 Transigentes ex quibus verbis deducatur, quod verus fideicommissum remisissent, & novum cum reciproca favore descendendum creassent, etiam si diversimode disposuissent, ac quomodo sub unica dispositione pupillarem, & fideicommissariam inter eorum descendentes ordinare potuerint : dec. 811. n. 15. Tom. 3. melius n. seq. & 20. p. 351.
 Transigenti acquisita praesumuntur, independentes a fideicommissio, pro quo praetenduntur, loca montium acquisita pro se, heredibus, & successoribus quibuscumque in transfectione super bonis fideicommissariis, quamvis bona super quibus transigitur, subiecta essent fideicommissio : dec. 404. n. 10. & seq. Tom. 2. p. 151.
 Transigentes quid intellexerint in transfectione transigentes potest ab eo deduci, quod simili in casu voluissent : dec. 1061. nu. 19. Tom. 4. p. 373.
 Transigentium verba, quod potius in uno, quam in alio sensu veniant interpretanda, ex qualitate rei, praeterea isti attributo simul consideratis, desumuntur : intellige, ut hic : num. 17. & 18. *ibid.*
 Transigentes quando convenerunt, ut quidquid ex prosequutione litis communi nomine faciendae fuisset recuperatum, foret communiter dividendum, sequuta recuperatione, unus ex istis particulare creditum super se recuperata allegare prohibetur : dec. 1093. num. 12. Tom. 4. p. 453.
 Transigentes, quod de aliqua non cogitaverint nullitate, eruitur ex causa finali, quae eosdem ad transigendum impulsit : dec. 1111. n. 26. Tom. 5. p. 44.
 Transigentes disparem inisse contractum non praesumuntur, & quod alter ex istis pro minimo rem magni valoris consocio cesserit : dec. 1116. n. 16. Tom. 5. p. 57.
 Transigendo haeres nomine haereditis fideicommissarii, quidquid ex tali adipiscitur transfectione, fideicommissi commodum cedere dicitur, & non sibi : dec. 1378. num. 2. Tom. 6. p. 262.
 Amplia, si haeres praedictus in iis, quae fideicommissariam respexissent haereditatem, istius nomine transigeret, & in aliis proprium respicientibus interesse, fuisset pro

se, & suis stipulatus : n. 3.

ibid.

TRANSLA TARIUS.

Translatario satisfactio doris sequuta, postquam iura in alium translata fuere, nocere non potest : dec. 204. n. 6. Tom. 1. p. 380.

TRANSLATIO, TRANSFERRE.

Transferri in alium nequit, quod jam transferentis esse desierat, ex lege statutaria : dec. 193. n. 3. Tom. 1. p. 304.

Transferri ius in alium nequit, quod amplius non habent transferentes : n. 7. *ibid.*

Translationem domini verbum assignare importat : dec. 367. n. 1. Tom. 2. p. 84.

Vid. Officium vacabile ad dec. 1090. n. 13.

Transmissio non cadit in relicti conditionalibus, nisi condicio in vita transmittentis fuisset purificata : dec. 1104. n. 21. Tom. 5. p. 25.

TRANSLATIONES LOCORUM

MONTIUM.

Translationes locorum montium cum expensa semper fieri solent in mutatione personarum : dec. 516. n. 15. Tom. 2. p. 335.

Vid. Loca montium.

TRANSMISSIO IN GENERE.

Transmissibile est ius ex renunciatione dependens ab actu inter vivos elicto : dec. 409. n. 14. Tom. 2. p. 164.

Vid. Jus adevendi hereditates ad d. dec.

Filii contemplati in donatione cum matre, ius rei donatae ad eorum transmittunt haeredes, etiam si matri praecederent : dec. 777. n. 10. Tom. 3. p. 234.

Transmissio juris ex donatione desumpti propter masculos ad haeredes ultimi donatarii tunc daretur, quoties ageretur de excludendo eodem donante, vel extraneo : n. 12. *ib.*
 Limita, si ageretur de exclusionem expresse vocatorum a donante : n. 13. *ibid.*

Transmissionis ius, quoad extraneos, semper silet, quum tendat ad exclusionem minus dilecti : n. 15. *ibid.*

TRANSMISSIO PECUNIAE

QVOAD CAMBIA.

Transmissio pecuniarum a creditore obligato non sufficit probari per praesumptiones elicatas, ex quo eventum fuerit ad generalem solidationem, & quietantiam super cambiis, sed debet probari per literas disspaccio, quae vocantur *dell' andata*, sive saltem *del ritorno* : dec. 460. n. 6. 7. 8. 10. & 14. T. 2. p. 245.

Transmissio spaciolorum in cambiis a creditore non probatur per coniecturas, quum materia usurarum sit suspectissima, ad differentiationem, quando agitur de pacto, seu obligatione cambiandi a debitore suscepta : *ibid.* num. 18. p. 246.

Vid. Cambium, & Creditor cambiorum.

TRANSPORTATIO ACTORVM.

Transportatio actorum facta post biennium, & terminum praefixum non est curandas eo magis concurrente validitate, & iustitia sententiae : dec. 97. n. 2. & 3. Tom. 1. p. 150.

Transportatio actorum in termino prorogatio, quando prorogatio fuit perita ante lapsum fatalium, quid operetur : dec. 109. numer. 3. Tom. 1. p. 165.

Vid. Acta.

TRANS-

TRANSVERSALES.

Transversales, descendentes vocatis deficientibus in Cappellanis admittuntur, extraneis præferendi; dec. 568. num. 16. Tomo 2. p. 417.
Secus, quum agatur de descendentibus vocatis ad patrimonium, quod, eis defectis, in aliud patrimonium magis animæ instituitur, istis proficuum converti debet; n. 17. ibid.

TREBELLIANICA IN GENERE.

Trebellianica in fideicommissis puris non detrahitur; dec. 113. n. 20. Tom. 1. p. 173.
In Trebellianicam filii primi gradus non imputant fructus; dec. 245. n. 3. Tom. 1. p. 396.
Declarat procedere, quum filii sint primo loco hæredes instituti; n. 4. ibid.
Limita, quum illi sint in fideicommissio substituti; n. 5. 7. & 26. ibid.
Trebellianica ad effectum transmissionis majorem declarationem requirit; ib. n. 10. p. 397.
Trebellianica non semper venit appellatione bonorum; n. 11. ibid.
Filius secundo loco vocatus ad fideicommissum, an habens jus detrahendi *Trebellianicam* a filio primo loco institutus, teneatur in eum fructus imputare; n. 13. ibid.
Distingue, procedere in hærede hæredis gravati capiente bona, non ex voluntate fideicommissitantis; quod procedit etiam si sit gravati hæres extraneus, & in omnibus fideicommissariis; & quare; numer. 14. 15. 22. & 24. ibid.
Hæres fructus bonorum in *Trebellianicam* detrahendorum suos non facit; nisi sibi pro ea aliquod corpus fideicommissarium positive appropriaverit; & declarantur nonnullæ authoritates; n. 20. & 21. ibid.

Vid. Hæres gravatus ad d. dec.

Trebellianica non debetur hæredi usufructuario; dec. 260. n. 4. Tom. 1. p. 422.
In Trebellianicam filius primi gradus priori loco gravatis non imputatur fructus; dec. 610. num. 15. Tom. 2. p. 483.
In Trebellianicam fructus percepti a filiis non imputantur; secus quoad extraneos; decif. 837. n. 11. Tom. 3. p. 402.
Trebellianicæ detractio dicitur alienatio necessaria, quum fiat ex dispositione legis; & ideo sub simplici alienationis prohibitionem non continetur; dec. 830. n. 18. Tom. 3. p. 406.
Trebellianica ex fideicommissio detrahitur, quando non adfit prohibitio conditionis fideicommissi, sive tacta, sive expressa; decif. 920. n. 9. Tom. 4. p. 90.
Trebellianicam deducendi jus, licet non agnatum, potest ab hærede gravato, ad suos hæredes transmitti; n. 13. ibid.
Trebellianica quando, & quare debeatur; dec. 956. n. 4. Tom. 4. p. 161.
Trebellianica quando dicitur consumpta ex fructibus perceptis a nepote fideicommissitantis; dec. 982. n. 10. Tom. 4. p. 209.
Trebellianica consumitur in fructibus longo tempore perceptis; & hæc regula fallit solum quoad filios primi gradus; dec. 1296. numer. 18. Tom. 6. p. 66.

Vid. Nepotes ad d. dec. n. 20.

Trebellianica quoad hæredes extraneos censetur consumpta cum fructibus bonorum fideicommissariorum longo tempore perceptis; dec. 1297. n. 10. Tom. 6. p. 68.

Trebellianica ex longeva fructuum perceptione consumpta dicitur; decif. 1330. num. 6. Tomo 6. p. 153.

Trebellianica non remanet consumpta in perceptione fructuum hæreditatis, quando agitur de nepotibus ex filio prædefuncto, qui ab avo, vel astra tamquam filii proprii essent specialiter, ac expresse considerati; ibid. num. 8. p. 154.

Trebellianica imputatur in fructus perceptos a nepote ex filio prædefuncto; & quare; numer. 9. ibid.

Filii primi gradus tantum gaudent privilegio legis *Jubemus*; hoc est, quod fructus percepti eis in *Trebellianicam* non imputantur; ibid. n. 10., & dec. 1378. n. 4. T. 6. p. 262.

Trebellianica debetur, ære alieno prius deducto; n. 7. ibid.

Trebellianica detrahi potest ab hærede hæredis gravati; dec. 1399. n. 1. Tom. 6. p. 306.

Trebellianica prohiberi potest etiam filiis primi gradus, non solum expresse; sed etiam, ex coniectura; n. 2. & 3. ibid.

Vid. Extensio ad d. dec.

Trebellianica reservata a jure hæredibus etiam extraneis, multo fortius debetur filiis; ibid. num. 8. p. 307.

TREBELLIANICA QUOAD EJUS PROHIBITIONEM.

Trebellianicæ detractio ex facti circumstantiis pendet, & ex testatoris voluntate; dec. 33. n. 1. Tom. 1. p. 44.
Trebellianicæ detractio hæredi cui relictus fuit solus usufructus, prohibetur; n. 4. ibid.
Trebellianicæ prohibitionem præceptum testatoris deservit ut totum usufructum substitutis importat; n. 5. ibid.
In Trebellianicam fructus hæreditatis aliquando imputantur; n. 6. & 7. ibid.
Quod simul deservit ex præcepto investienti reliquum pretii post dissoluta debita, ex venditione mobilium retractum; numer. 8., & 14. ibid.
Et quod bona stabilia absque aliqua diminutione a successoribus conserventur; n. 9. ibid.
Et ex prohibitione alienationis latissime concepta, ac ex agnationis contemplatione; numer. 10. & 11. ibid.
Præsertim, si agnatio sit assumenda quoque ab extraneo substituto, cum assumptione cognominis, & insignium testatoris; ibidem numer. 12. p. 45.
Trebellianicæ prohibitionem observantia hæredum, & gravatorum, præsertim in ipsorum præjudicium, necnon testatoris dubiam dispositionem interpretatur; n. 15. ibid.

Vid. Statutum ad dec. 13. n. 16.

Trebellianica tacite censetur prohibita, quum testator totius hæreditatis restitutionem demandavit; dec. 162. n. 2. Tom. 1. p. 251.

Trebellianicæ detractio excluditur a verbis totalitatem importantibus, & maximam diminutionem importat; dec. 303. numer. 1.

- & 2. Tom. 1. p. 479.
Et est incompatibilis cum restitutione totius hereditatis : n. 3. ibid.
- Trebellianica detractio mulier ignara demandando totius hereditatis restitutionem, prohibere voluisse non videtur : contrarium verius : num. 4. ibid.
- Trebellianica contra expressam testatoris voluntatem non detrahitur : n. 12. ibid.
- Trebellianica tacite dicitur prohibita, quum testator cunctas prohibuerit alienationes, ut ad substitutos hereditas integra pertransiret : dec. 597. n. 14. Tom. 2. p. 462.
- Trebellianica non detrahitur, si testator ad totam suam hereditatem descendentes vocaverit : dec. 712. n. 34. Tom. 2. p. 168.
- Amplia, si ageretur de fideicommissio reciproco, quod fuerit etiam per concordiam inter fratres peractum, ordinatum : n. 35. ib.
- Trebellianicam filius, ut prohibeatur detrahere ex fideicommissio patris, debet etiam prohibitionem constare ex littera fideicommissi : dec. 839. n. 15. Tom. 3. p. 406.
- Vid. *Prohibitio ad hanc dec.*
- Trebellianicam tacita detrahendi prohibitio non deducitur ex substitutione facta filio per verba - *In quello si trovarà in tempo della mia morte* - dec. 920. n. 10. To. 4. p. 90.
- Trebellianica, licet possit virtualiter prohiberi; nihilominus non omnes ad id suadendum coniecturae admittuntur, sed illa tantum iudicis animum moventes : dec. 982. numer. 7. Tom. 4. p. 209.
- Prohibitio simplex divisionis a fideicommittente volita non extenditur ad prohibitionem detrahendi *trebellianicam*; & quid ad hoc probandum requiritur : n. 8. ibid.
- Trebellianica, ut dicatur a testatore prohibita, agnationis contemplatio volita, integre hereditatis restitutio, & alienationis prohibitio requiruntur : n. 9. ibid.
- Trebellianica presumitur prohibita ex clausulistorius, & integre hereditatis restitutionem praesferentibus, ac relative ad testamentum alterius, in quo esset expressa prohibita : dec. 1330. n. 6. Tom. 6. p. 153.
- Coniectura pro effectu *Trebellianicae* prohibitionis debent esse valde vehementes : dec. 1399. n. 10. Tom. 6. p. 307.
- Vid. *Detractiones, quoad earum prohibitionem.*
- Vid. *Agnatio quoad conservationem, & Argumentum.*
- T R I B U N A L.**
- Tribunal Sac. Inquisitionis non presumitur, quod voluerit deputare personam cum reo sanguine conjunctam ad fabricationem processus adversus illum : dec. 981. numer. 18. Tom. 4. p. 207.
- T U R N U S.**
- Turni legalitas in collatione beneficiorum Germaniae, juxta concordata, satis superque probatur ex sententia lata in causa status, legitimis contradicentibus defensoribus; & quoad omnes statum facit : dec. 771. num. 6. Tom. 3. p. 274.
- Nominatus ad canonicatum jure veri *Turni* institutus est : dec. 1334. n. 2. T. 6. p. 114.
- Turnus, & ordo tabellae non oritur ex ejus materiali descriptione; sed a capitularium numero, inter quos dividitur jus nominandi penes universum Capitulum residens, pro aequali rata temporis, & dierum : dec. 1396. n. 3. Tom. 6. p. 299.
- Amplia, ut nil intersit quo tempore lecta & approbata fuerit tabella, imo etiam composita; quum ejus approbatio retrotrahatur ad diem, qua numerus capitularium per aliquis exclusionem ad pauciores fuit redactus : n. 4. ibid.
- Adde, ut ejus descriptio, & si expolit facta appareret, habenda foret; ac si usque ab initio fuisset confecta : n. 5. ibid.
- Delectio Canonici a *Turno* a fortiori non valet a tertio impugnari, quando Canonicus reus, & principale habens interesse eam non impugnasset : num. 7. ibid.
- Vid. *Canonicus Turnarius, & Tabella.*
- T V T E L A.**
- Vid. *Mulier ad dec. 789.*
- Vid. *Cautio matiana.*
- Fœmina non potest esse *Tutrix* : decif. 814. n. 1. Tom. 3. p. 358.
- Limita in matre, & avia; dummodo tamen filius, vel nepos demens non sit, a cujus cura arcetur : n. 2. ibid.
- Nec potest esse *Tutrix* dementis, licet succedendi possibilitatem in illius bonis haberet & cur : n. 3. ibid.
- Tutela in Sacerdote, de jure canonico, est prohibita dec. 1183. n. 2. T. 5. p. 214.
- TUTOR IN GENERE.**
- Tutor omittens in inventario descriptionem gregis, licet investiat ad consummodum, pupillorum pretium ex illius venditione retractum, est in culpa : decif. 38. numer. 22. Tom. 1. p. 54.
- Et ob id removeri potest : n. 13. ibid.
- Tutor jus redimendi favore pupillorum reservatum, non potest in eorum praedictum remittere : dec. 89. n. 11. T. 1. p. 135.
- Tutor ad sui creditum adscribere non potest pupillorum debitum cum istorum pecuniis extinctum : dec. 138. n. 4. Tom. 1. p. 217.
- Tutor restituendo acconcium matri pupillorum in eisdem speciebus, quibus fuerat consignatum, nihil de proprio solvise dicitur : n. 5. ibid.
- Tutoris confessio de debito pupilli in illius praedictum regulariter non admittitur : num. 6. & 7. ibid.
- Tutoris solutio pro pupillis facta excluditur, si creditor pro eadem summa contra eosdem agnoverit : n. 8. ibid.
- Limitatur, quando judicium non fuit prosequutum : n. 9. ibid.
- Tutor non est constituendus creditor pro effectibus non exactis, dum econtra ad ejus debitum, pupilli illos non posuerunt : n. 10. ib.
- Ad Tutoris creditum creditorum satisfactum sequuta cum re ad pupillos spectante, non est referenda : n. 11. ibid.
- Tutori bonificanda est solutio, licet praetendatur facta de bonis pupilli, si de illis rationem

- rem reddidit; ibid. n.14. p.218.
 Vid. *Fideiusor ad d. dec. 138.*
 Jus quæsitum pupillo a *Tutore* remitti non potest: dec.186. n.7. Tom.1. p.292
Tutoris damno non cedit, si suadente proxima necessitate dotandi pupillam, legatum, dotis non investivit: decif. 244. num.12. Tomo 1. p.394.
 Precipue, si tempore nuptiarum, reiectis aliis bonis, dotem in contanti solvi voluit pupilla; n.13. ibid.
 Itsi in hereditate legantis pecunias adfuisse non probetur: ibid. n.14. p.395.
Tutor, omiffis iuribus pupilli, creditorem dimittere non potest; dec.281. n.3. T.1. p.451.
 Neque ex illius iuribus acquisitis dationem in solutum reportare: n.4. ibid. Vid. *Affertio*
Tutoris factum pupillo non præjudicat; dec. 307. n.24. Tom.1. p.489.
 Secus, si ab eodem pupillo causam habeat: num.25. ibid.
 Et quum alienationes tutor fecit pro pupillorum sustentatione; n.26. ibid.
Tutor iudicis autoritate, & cum solemnitatibus potest, durante tutela, satisfieri contra pupillos de suo credito quæsito ante tutelam: dec.362. n.17. Tom.2. p.75.
Tutor, vel curator, durante tutela, vel cura recipere non potest in solutum bona pupilli, vel minoris; quia creditor non est, nisi de administratione, ratione reddita; decif.441. n.14. Tom.2. p.215.
Tutor pupillo nequit præjudicare: decif. 555. n.15. Tom.2. p.395.
Tutor pupilli bona sine dote, & lata culpa per mutans cum fundo, qui postea reperitur census non tenetur de evicione, sed ad damna, & interese: dec.641. num.19. & 20. Tom.3. p.35.
Tutor regulariter etiam de levi culpa tenetur; dec.679. n.2. Tom.3. p.104.
 Limita in emtione stabiliū; nam in ea solum tenetur, si per sordes, & gratiam, vel si, lata culpa, illa tutor comparaverit, & rationem collige hic: n.3. & 4. ibid.
 Et lata ista culpa, concludentibus probationibus est convincenda: ibid. n.5. p.105.
Tutor nullo modo condemnandus, & rigide criticandus est, quando a toto genere constat, se utiliter, ad instar providi patris familias, gessisse, nisi ejus positiva culpa concludenter probetur: ibid. n.24. p.106.
Tutor non tenetur de evicione in contractibus pupilli nomine gestis; dec. 680. num. 1. Tom.3. p.107.
 Nec molestias pupillo illatas subire cogitur: num.2. ibid. Vid. *Actio ex causa tutela, & Actio utilis negotiorum gestorum.*
Tutor, qui neque per sordes, neque per gratiam in emtione stabiliū favore pupilli contraxit, tenetur solum de lata culpa; nu.7. ibid.
Tutor ex quibus cautelas, & diligencias providi patris familias adhibuisse convincatur: num.11. ibid.
Tutor sufficit ab initio contractus satis consuluisset pupillo, ne postea ipse ad aliquid teneretur: n.18. ibid.
Tutor imputandum est, si fructuum exactiōnem neglexerit: dec.684. n.4. T.3. p.116.
Tutor est in culpa, & condemnandus est, si a debitore, qui postea decoxit, poterat exigere, & non exegerit: n.5. ibid.
Tutor recte se gessit, si pro redimendo censu a debitore, qui in dies depauperabatur, illi condonaverit aliquam partem fructuum ad exemplum aliorum creditorum: n.7. *Amplia* num.14. ibid.
 Quin imo redarguendus esset, si aliorum creditorum exempla sequi neglexisset: numer.8. ibid.
Tutor, si non potuerit exigere fructus locorum montium, ob insufficientiam depositaril eorundem, nequit condemnari: n.10. ib.
Tutor quoad credita inexacta non tenetur, nisi de dolo, & lata culpa: n.11. ibid.
A *Tutore* solutio facta pro debito alicujus termini ex iusta, & rationabili causa prospiciendi honoril alicujus familie, cujus nomen ex motivis ipsi tutori notis non fuit expressum, admittitur absque ulteriori justificatione: ibid. n.15. Vid. *Solutio ad dec.690.* p.117.
Tutor in testamento scriptus iudicis confirmatione non indiget: bene vero quando testator extensam voluntatem commutavit: dec. 701. n.12. Tom.3. p.148.
Tutoris electio sine cautione, & in inventario de rebus administrandis est nulla: decif.814. num.6. Tom.3. p.358.
 Amplia, etiam si successive cautionem dedisset, qui removeri non posset incurfa nullitas deputationis, & vide *rationem*: n.7. ib.
Tutor affectante & anxie pupilli, vel furiosil curam exoptans, tamquam suspectus, reijcitur, solaque suspicio pro reiectione sufficit: num.9. ibid.
 Dum litigatur, qualis sit dandus furioso, vel pupillo tutor, quæ sit sumenda provisio ne in bonis præjudicio afficiatur: ibid. num.10. p.359.
 Contra *Tutorem*, qui illegittimum fecit inventarium, actionem relevatorem habet pupillus: dec.835. n.23. Tom.3. p.399.
Tutor non tenetur de evicione in contractibus pupilli nomine gestis; dec.888. num.1., & 5. Tom.4. p.31.
Tutor si male pro pupillo contrahat, actione tutelæ potest conveniri, vel utili negotiorum gestorum pro reiectione damnorum, si ex ejus dolo pupillus damnum patatur: n.2. ib.
Tutor non potest de evicione remanere obligatus favore pupilli super domo sequuta, si in illius emtione omnes diligencias possibiles, tamquam bonus pater familias, adhibuisset, & ex quibus illæ diligentiæ probentur: ibid. num.8. p.32.
Tutor, ut tenetur de damno favore pupilli, debet in eo probari lata culpa, quæ dolo æquiparatur: num.9. ibid.
Tutor, ut dicatur in culpa, ob sequutam evictionem super domo pupilli nomine emta ex aliquo fideicommissio, debet in ipso positiva de illo scientia probari, imo si tale fideicommissum est litigiosum, tutoris culpa totaliter excluderetur; n.10. ibid.
 Am.

- Amplia**, ut a fortiori in bona fide dicatur tutor, si in actu venditionis venditor breve Apostolicum fideicommissum derogatorium retulisset: num. 11. *ibid.*
- Subamplia**, si ab initio contractus optime, consultum fuisset juribus pupilli, quo casu ad ulteriores diligentias tutor non tenetur: num. 12. *ibid.*
- Tutor potest libere solvere pretium domus**, quando istud erogatur in dimissione creditoris anterioris, simulque vincularum prætium remaneat, & vide quomodo: n. 13. *ibid.*
- Amplia**, si ex hac solutione nullum damnum fuisset pupillo eventum, & ex quibus istius utilitas a tutore procurata dicatur: num. 14. *ibid.*
- Tutor non tenetur corrigere modicum damnum absque culpa ex contractu pupillo eventum**: num. 15. *ibid.*
- Amplia**, si tutor fuisset notoriæ probitatis a iudice approbat: num. 16. *ibid.*
- Subamplia**, etiam si utiliter in uno contractu se non gessisset, quoties de ejus probitate, constaret, dolique adfuisset suspicio: *ibid.* num. 17. p. 33.
- Tutor sine causa necessaria pupilli bona obligare non potest**: dec. 1031. n. 7. T. 4. p. 310.
- Tutor**, eo magis non præsumitur fraudibus pupillum voluisse involvere, & quom ista de delicto sapiant, sunt ab allegante probandas: dec. 1067. num. 18. Tom. 4. p. 389.
- Amplia**, in tutore nobili, & conditionis non suspectæ: num. 19. & 20. *ibid.*
- Tutor**, eo magis non præsumitur fraudulentus adversus pupillum, quando ex tali fraude nullum esset sibi commodum relaturus: num. 20. *ibid.*
- Amplia**, quando omnes pupilli redditus de anno in annum a scripturali perito accurate fecisset describere, qui fidelis quoque, præsumitur: num. 21. *ibid.*
- Tutor asserens de pecuniis testatoris solvisse, falsum non præsumitur dixisse, maxime**, si ad hunc effectum pecunias a defuncto fuisse solutas probaretur: dec. 1096. n. 20. *vide* num. 22. Tom. 5. p. 4.
- Tutor habet mandatum a lege indultum cum libera facultate alienandi res pupillares ex causa necessaria**. & pupillo utili: dec. 1110. num. 9. Tom. 5. p. 39.
- Tutoris factum post centum annorum lapsum non potest de latione redargui**: *ibid.* num. 10. p. 40.
- Tutor non potest alienare bona fideicommissaria pupilli pro solvendis collectis camerilibus**: num. 29. *ibid.*
- Tutor**, ut redarguatur, ex quo solvisset dd. collectas pupilli boni infixas cum proprietate alicujus corporis fideicommissarii, & non cum fructibus bonorum, opus est, ut probetur de tempore sequente solutionis tot extitisse fructus, adeo ut proprietatis alienatio fuisset superflua: num. 30. *ibid.*
- Tutoris obligatio durat**, donec penes ipsum durat tutela: dec. 1170. n. 15. Tom. 5. p. 184.
- Obligatio ad actum a tutore expletum consentanea de jure ipsi in hæreere dicitur**: n. 16. *declara ut in num. 17.*
- Tutor tenetur colere facere vineam pupilli**: dec. 1259. num. 2. Tom. 5. p. 396.
- Tutor tenetur vendere vineam pupilli, quando impense, quæ pro illius requiruntur cultura, fructatum superarent, præsertim, si facultas vendendi ei fuisset a testatore concessa**: *ibid.* num. 6. p. 397.
- Tutor de jure, pupilli utilitatem tenetur procurare**: num. 7. *ibid.*
- Tutor tenetur recuperare bona pupilli penes tertios distracta**: num. 9. *ibid.*
- Item ejus tueri jura, nec potest exequutiones judicatorum illi favorabilium negligere**: num. 10. *ibid.*
- Vid. Furtum ad hanc dec. 1259.*
- Tutor ex quibus dicendus sit scivisse, quod domus pro pupillo emta non fuisset libera**: dec. 1281. num. 3. Tom. 6. p. 29.
- Tutor dicitur confocius de re non libera prolibera pupilli nomine emta, eo ipso, quod Apostolicam derogationem referre curasset**: num. 6. & 7. *ibid.*
- Tutoris factum dicitur factum pupilli, sicut & ejus scientia**: *ibid.* n. 8. 9. & 12. p. 30.
- Limita, quando ex facto tutoris ad pupilli manus nil devenisset**: num. 10. *ibid.*
- Tutoris factum a fortiori pupillum ligare debet, si iste major factus illud ratum habuerit, & ex quibus rati habitio probetur**: num. 12. *ibid.*
- Tutor repertus creditor in administratione gesta de bonis pupilli, bonam gessisse administrationem dicendus est**: dec. 1286. num. 3. Tom. 6. p. 39.
- Tutor non potest constitui debitor fructuum de re administrata, quæ pro fructifera numquam fuisset recognita**: *ibid.* n. 10. p. 40.
- Tutor in propriis juribus non præjudicatur ex susceptione tutelæ, quando de hoc ante illam solemniter se protestasset**: dec. 1304. num. 17. Tom. 6. p. 87.
- Tutor tenetur committere culturam bonorum pupilli**: dec. 1341. num. 2. Tom. 6. p. 174.
- Tutor tenetur vendere vineam pupillo damnosam, in qua expensæ superarent fructatum, multoque fortius ex ipsis se creditorem constituere non potest**: n. 5. *ibid.*
- Tutor pupilli utilitatem tenetur curare**: num. 16. *ibid.*
- Tutor tenetur recuperare bona pupilli penes tertios distracta**: *ibid.* num. 8. p. 175.
- Tutor non potest pupilli defensionem omittere**: num. 9. *ibid.*
- Tutor tenetur bona pupilli diligenter custodire, & tenetur de proprio, si ex ejus negligentia furto auferatur**: num. 11. *ibid.*
- Tutor tenetur de furto obvento super re pupillari, si eam defunctis absque ulla custodia reliquisset**: num. 12. *ibid.*
- Vid. Administrator bonorum pupilli Curator: Tutela.*
- TUTOR QUOAD INVESTIMENTA FAVORE PUPILLI.**
- Tutor pupillares pecunias post semestrem tenetur investire**: dec. 631. n. 21. T. 3. p. 15.
- Tutor pupillares pecunias in stabilibus invest-**

Investire : dec. 679. n. 1. Tom. 3. p. 104.
Tutor tenetur investigare naturam, & qualita-
 tem investmenti ; adeo ut si paulo post se-
 quatur evictio, dicitur inexcusabiliter vi-
 ciosus, & quare : ibid. n. 12. 15., & 21. se-
 cus num. 14. p. 105.
Tutor sollicitus esse debet ut pretium investi-
 menti rerum pupillarum pro evictionis secu-
 ritate vinculetur ; secus est quum nulla inest
 necessitas dicti vinculi : n. 13., & 17. ibid.
Tutor, ut bene pupillares pecunias investisse
 dicatur, sufficit, quod inspecio principio,
 negotium utiliter gesserit : n. 16. ibid.
A Tutor rescindens non sunt expensæ pro
 transferendo in sui faciem loca montium a
 pupillo ex eo facta, quia tutor eadem de-
 scribi permiserat, etiam in faciem sororis
 pupilli, fructus, & sortem ad liberam sui di-
 spositionem, & cur : ibid. num. 23. p. 106.
In Tutor negligentia, & culpæ umbra abest,
 quum adhibuerit in investmente diligentias
 providi patris familias : dec. 680. numer. 12.
 Tom. 3. p. 107.
Tutor relevationem convenire tenetur in casu
 evictionis, quam præcivit, de rebus, cum
 pupillari pecunia emtis : ibid. n. 14. p. 108.
 Declara id procedere, quum specifica, &
 individua scientia causæ evictionis in tutore
 probetur : num. 15. ibid.
Limita, quum dicta causa proveniat ex fidel-
 commisso, quod maximas patiebatur dif-
 ficultates : num. 16. ibid.
A Tutor investmentum pro pupillo bene fit,
 quum de tempore initii contractus fuerit ob-
 tentum breve Pontificum derogans quibus-
 cumque fidelcommisissis, & hypotheccis, licet
 postea exequutioni demandari non potuerit :
 num. 17. ibid.
Tutoris culpa vix levissima dicitur, qui post in-
 vestimentum sollicitus non fuit, ut vendi-
 tori promissa impleverit : num. 19. ibid.
Tutor dans pro parte pretii in investmente
 pro pupillo facto loco montium ejusdem, an
 sufficiat, quod conveniat illa in stabilitibus
 subrogari non posse sine scientia emtoris,
 vel requiratur, quod pacificatur cum clau-
 sula de consensu : num. 22. ibid.
 Et quando huic clausula suppleatur a iudicis
 religione : num. 23. ibid.
Tenetur investigare conditionem ejus, cui
 pupilli pecunias credit : dec. 684. num. 1.
 Tom. 3. p. 116.
Tutor nequit creare cambium ad favorem pu-
 pilli absque fidejussione : num. 2. ibid.
Tutor de jure, investire tenetur pecunias pu-
 pilli : dec. 1258. num. 3. Tom. 5. p. 395.
Tutor tale negligendo investmentum, de-
 damno tenetur, & interesse : n. 4., 6. ibid.
Tutor, eo magis de dolo tenetur, si cum red-
 ditibus reinvestiendi pecunias, & non rein-
 vestitis, pupillam potuisset alere, absque
 ulterioribus expensis : num. 5. ibid.
TUTOR QUOAD LITES PUPILLI.
Tutor non dicitur stetit in iudicio ad defen-
 dendam propriam causam per hoc, quod
 pupilli personam, ut legitime, testamen-
 tum produxisset, in quo sui favore ad fuisset

scriptum legatum de usufructu : præsertim si
 istud in iudicio non postulasset : dec. 1050.
 num. 7. Tom. 4. p. 350.
Tutor calumniosam, & injustam litem nomi-
 ne pupilli sustinens, in casu succumbentiae
 de proprio tenetur rescere expensas ; nu-
 mer 8. ibid.
A Tutore lis defensa pro pupillo, non præsu-
 mitur calumniosa, quando non ipse in iudi-
 cariam descendit arenam, sed laesit ab alio : num. 10. ibid.
Tutor pupilli lites sustinere tenetur : alias in-
 cidit in culpam : num. 11. ibid.
 Præsumitur iuste litem adversus pupillum
 introducam defendisse, quando favorabi-
 lem retulisset sententiam : n. 12., & 14. ibid.
Tutor, ut excusetur a rescensione expensarum
 de proprio in lite pro pupillo sustentata,
 non attenditur exitus litis, sed boni juris
 possibilitas, & spes, quam de causâ victo-
 ria fovere potuisset : ibid. num. 23. p. 351.
Tutor non tenetur de proprio expensas in lite
 pupilli taxatas rescere, ex quo litis renun-
 casset, quando tutorio nomine, & cum
 clausulis preservativis renunciationem emis-
 sisset : num. 24. ibid.
**TUTOR QUOAD REDDITIONEM RATIONIS
 PRO PUPILLO GESTA.**
Tutor præsumitur de administratione ratio-
 nem reddidisse, si per ipsum, effornato bi-
 lancia totius administrationis, postea con-
 curreret lapsus longi temporis cum pupillo
 acquiescentia : dec. 138. numer. 18.
 Tom. 1. p. 218.
Tutor, qui de bonis administratis pupilli ra-
 tionem non reddit, se creditorem pro inte-
 gra luma sui crediti constituere nequit :
 dec. 281. num. 5. Tom. 1. p. 451.
Tutor ex fructibus bonorum administratorum
 de suo credito satisfactus præsumitur : tanto
 magis si de istis fructibus satisfactionem sui
 crediti consequei debere fuit conventum ; a
 quo pacto recedere nequit : n. 6. & seq. ibid.
Tutor rationem reddere tenetur, tam pro fe,
 quam pro ministro ab ipso deputato : dec. 422.
 num. 10. Tom. 2. p. 190.
Limita, si pupilli effecti majore approbave-
 rint, & longo tempore observaverint red-
 ditionem rationis ab eo factam : num. 11. ibid.
 Præsertim, quum de dicta redditione rationis
 incidenter ageretur : num. 12. ibid.
 Et quum minister independentem a tutore
 fuerit deputatus, & administraverit, quo
 casu necessaria est reservatio juris a tutore
 favore pupillorum facta : n. 13. ibid.
Tutoris stante notoria integritate, minus ri-
 gide procedendum est in eius redditione ra-
 tionis : dec. 684. num. 20. Tom. 3. p. 17.
Tutor, qui pupilli bona administravit, ratio-
 nem tenetur reddere : dec. 817. numer. 1.
 Tom. 3. p. 362.
 Amplia, ut ex eodem jure ad eam hæredes
 tutoris, & ab eo causam habentes tenean-
 tur : num. 2. ibid.
Tutor non admittitur ad redditionem rationis
 de bonis pupilli per exhibitionem soliorum
 volan-

- volantium, & infirmium; dec. 1258. n. 1., & 2. Tom. 5. p. 395.
- Tutor**, qui omnia sua bona ante suscepcionem tutelæ pupillo suo confanguineo donavit, fideliter administrasse præsumitur; decif. 1286. num. 12. Tom. 6. p. 40.
- Amplia**, quando tam beneficiis ecclesiasticis, quam patrimonialibus bonis congrue esset provifus; n. 13. & vide n. 14. ibid.
- Tutor**, quod se fideliter gesserit, probatur ex confessione emissâ ab uno ex pupillis de minoritate excessu in concordia cum ipso inita; num. 15. ibid.
- Amplia**, si concordia ob non servatas solemnitates respectu alterius adhuc minoris, effectum non habuisset; quum in linea confessionis desumpta bene probaret; n. 16. ibid.
- Tutor fideliter præsumitur administrasse**, si unus ex nepotibus a lite contra ipsum super redditione rationis, ex capite ejusdem integritatis, recessisset; num. 14. ibid.
- Adversus Tutorem non rigide**, sed de bono, & æquo de redditione rationis, cessante dolo, & fraude, quæri potest; ibid. numer. 1., & 6. p. 39.
- Tutor levioribus probationibus ad redditionem rationis admittitur**: n. 2., & 3. ibid.
- Tutor** quandoque secundum circumstantias admittendus est ad redditionem rationis, absque etiam exhibitione libri tutelaris, quando illum se non habere juravit, neque dolo habere desisset; n. 4. 5., & 6. ibid.
- Probationes**, quæ forsitan *Tutori* non admitterentur adversus pupillum contraria actione tutelæ ad effectum repetendi impensum pro isto, illi sunt admittendæ, ne pupillus, actione directa tutorem pulsare valeat pro redditione rationis; in quo iudicis intrat arbitrium: ibid. num. 11., & 12. p. 40.
- Tutor absque inventario, & libro tutelari ad reddendam rationem non potest admitti**, quum illa redditionis basis dicatur; dec. 1348. num. 1. 10., & 11. Tom. 6. p. 183.
- Limita in casu**, quo per concludentes omnino probationes, quasi per veritatis lucem, offenderet, quid in singulos annos ad ejus manus pervenerit, quidque pupillari in re erogaverit; num. 2., & 4. ibid.
- Tutor non admittitur ad redditionem rationis de administratione bonorum pupilli per exhibitionem scripturarum, & instrumentorum ad effectum firmandi annum redditum pupilli**, quando eadem documenta de dolo fuissent suspecta, & gesta, ad effectum diminuendi redditus pro minoranda collectarum solutione: num. 3. ibid.
- A Tutore redditio rationis de fructu rei pupillaris non potest fieri ad tramites antiqui fructus desumpti ex antiqua concordia inita ad effectum dividendi equaliter eadem bona, & quare**: n. 5., & 7. ibid.
- Tutor non admittitur ad reddendam rationem de administratione gesta per pupillum absque inventario, & libris, & quando pro fundamento afferret æstimationem antiquam bonorum, contra quam ejus proprium factum obstar**: ibid. num. 8. p. 184.

Amplia, quando eadem æstimatio præcessisset absque ullo legali documento; nec non teste mobilium quantitate probante, nullisque notulis de nominibus debitorum, & documentis super gregibus, & armento: num. 9. ibid.

Vid. *Tutrix*.

TUTRIX.

- Tutricis observantia ignorantis pacta inita pupillo non præjudicat**: decif. 207. numer. 8. Tom. 1. p. 324.
- Tutricis observantia dotandi de bonis primogenituræ, non autem fideicommissi, excluditur**, si habita pactorum notitia protestata fuerit repetere velle dotes: nu. 9. ibid.
- Tutrix de pupilli bonis dotare non præsumitur**, absque spe repetendi ab obligatis: num. 10. ibid.
- Tutrix filiorum non indiget inventario de bonis filii mentecapti**; sed satis est, quod ad tramites inventarii illius parvis rationem redderet, & a iudice fuisset in tutricem electa; dec. 971. num. 15. Tom. 4. p. 191.
- Tutrix**, quæ in inventario tutelari omisisset describere creditum ex fructibus decursis, & non solutis de sua dote favore prædefuncti viri, id dolo præsumitur omisisse; & ideo non ignorat; decif. 1016. numer. 12. Tom. 4. p. 280.
- Tutrix**, si creditum notorium in dicto inventario describere omisisset, a fortiori minus nota præsumitur occultasse, idemque inventarium non attenditur: num. 13. ibid.
- Tutrix præsumitur exegisse creditum viri prædefuncti ad eludendo creditores**, quoties viri receptas de illis non adduceret; numer. 14. ibid.
- Tutrix bona fide omisisse dicitur in inventario tutelari descriptionem fructuum suæ dotis decursorum, & viro non solutorum**, quando ille nihilominus quietantiam de isto fecisset; dec. 1034. num. 14. Tom. 4. p. 316.
- Amplia**, etiam si talis quietantia impugnata fuisset, quum satis sit, quod de tempore inventarii fuisset in implicito statu validitatis: num. 15. ibid.
- Tutrix præsumitur bona fide non descripsisse in inventario tutelari credita illa, de quibus eam habuisse noticiam non constaret**: num. 16. ibid.
- Tutrix non præsumitur habuisse animum occultandi credita, quæ in instrumento redditionis rationis fideliter adnotasset**: num. 17. ibid.
- Tutrix non tenetur in inventario tutelari sua dotalia bona describere**: num. 23. ibid.
- Tutrix creditum suæ dotis nequit exposcere, nisi prius de re pupillari administrata rationem reddiderit**: decif. 1170. num. 7., & 8. Tom. 5. p. 183.
- Tutrix, ut de dolo redarguatur, ex quo post biennium a die obitus viri, & cogente iudice, inventarium consecrerit**; necesse est, ut dolo, & malitia secisse probetur: dec. 1173. num. 5. Tom. 5. p. 187.
- Amplia**, si ex inventario, & peritiis as hereditarium majus appareret, quam ipse con-

contradictor prætenderet; num.6. ibid.
 Tutrix potest dimittere rem necessario evincendam, ad extimendum ab expensis liris pupillum, & ob id de dolo non potest redargui, quum iste in ea pon præsumatur: ibid. num.10. p.158.

Tutrix de mobilibus, & expensis, ad tramites inventarii a peritis approbati rationem reddens, de dolo non redarguitur; donec illud de errore non convincatur: ibid. numer.24. p.159.

Tutrix faciendo expensas in re pupillari, non potest interiri -- *Ergo pecuniis pupilli usa est* -- quando patrum divitem habuisset, a quo eas mutuo potuisset accipere; id iure satis est, ad contrariam tollendam præsumptionem: num.25. ibid.

Vid. *Curatrix; Tutela; & Tutor.*

V

VACATIO BENEFICIORUM.

Vacandi modus, ob non factum concursum, probatur, ex quo de illo non docetur: dec.4. num.2. Tom.1. p.5.

Vel quoties de eo in provisione non fuit facta mentio: num.3. ibid.

Vacationem beneficiorum promotio ad Episcopatum inducit, beneficiorum inquam, quorumcumque a promotore possessorum: decif. 221. num.1. Tom.1. p.354.

Vacatio non per obitum, sed propter non factam publicationem, evenit, si duo canonici literas apostolicas expediverint, ad effectum invicem permittendi, & publicationem postea non fecerint: decif.411. num.2. Tom.2. p.166.

Lapi alleg. 89., & Rota coram Captaquen. dec.26. par.1. asserentes vacationem per obitum fieri, quum alter ex iis, qui literas permutationis expedivit, usque ad obitum in possessione continuavit, locum non habent post editam Gregorianam Constitutionem: ibid. num.3. p.167.

Vacationem permutatio mutus per Papam admittit, prævia extentione formalis consensus utriusque partis, & expeditis desuper literis, Inducit, quin sit amplius poenitentiae locus: num.4. ibid.

Vacatio per mortem directe repugnat vacationi, ob non factam publicationem: dec.448. num.3. Tom.2. p.229.

Vacatio, juxta decretum non dicitur, si ex illo non exprimitur, quod nullus, præter Papam, possit conferre: decif.494. num.15. Tom.2. p.303.

Contrarium verius, quia sufficit sola appositio manus Papæ, ut ex decreto Pauli III. impresso post ejusdem *Regul. Canc.* numer.16. ibid.

Vacatio rigorosa, non datur in ecclesiasticis parochialibus: dec.813. n.26. T.3. p.357.

Vacatio beneficii sequuta in mense S. Sedi reservato ex ipsius contradictoris confessione probatur: dec.1106. n.3. Tom.5. p.30.

Vacatio beneficii probatur ex provisione de eo facta ab Ordinario: decif.1292. numer.2. Tom.6. p.52.

Vid. *Beneficium quoad vacationem.*

VACATIO OFFICIORUM

VACABILIMUM.

Vacatio officiorum cedit damno hereditatis defuncti, per cuius obitum vacaverunt, & non heredis, qui nullam facultatem, aut præceptum resignandi a testatore habuisset: dec.832. num.3. Tom.3. p.434.

VALIDITAS.

Validitas sententiarum desumitur, quum servata sint requisita; declaratur decif.262. coram *Verallio* dec.478. n.2. T.2. p.277.

Validitate testamenti posita, nullatenus attenduntur acceptationes, aut declarationes pro nullitate factæ: decision.956. num.13. Tom.4. p.161.

VALOR IN GENERE.

Valor antiquus bonorum probandus est, ut melioramenta dicantur probata: dec.3. n.6. Tom.1. p.4.

Valor vineæ argui non potest ab annua responsione, quæ non datur solum propter fructus, sed propter ex cavationes, ibidem faciendas: dec.134. n.18. Tom.1. p.209.

Instrumentum divisionis a iudice annullatum ad effectum deveniendi ad aliam divisionem, infervit ad effectum probandi *valorem* in antiqua divisione suppositum: dec.157. n.14. Tom.1. p.247.

Fallit, quando illud inefficax, nec ullo modo attendendum a partibus, & iudice fuit reputatum: num.15. ibid.

Valor rerum antiquus non probatur a testibus deponentibus de præsentibus, quum pretia rerum in dies augeantur, & diminuantur: decif.180. num.3. Tom.1. p.280.

Valoris bonorum per testes relati insubsistentia convincitur, si creditor longe majori pretio illa emere voluerit: n.6. ibid.

Valorem rei vincula inveniunt: dec.190. num.6. Tom.1. p.300.

A Valore prædii in præteritum, non valet post longum tempus in præsens inferri: dec.210. num.15. Tom.1. p.329.

Fides mercatorum de *Valore* superiori ducatorum auri non infringit estimationem illorum factam a peritis in partibus, quando non asseritur, ducatum in illis partibus juxta illum superiorem valorem regulari: decif.215. num.18. Tom.1. p.339.

Valor monetæ est regulandus, juxta estimationem currentem de tempore gratiæ, quando agitur de gratia sive mandato: n.19. ibid.

Valorem bonorum vinculum fideicommissi notabiliter minuit; decision.224. numer.8. Tom.1. p.361.

Valor frumenti calculatur ad formam taxæ regię, a qua communiter pretia rerum regulantur: dec.231. num.11. Tom.1. p.374.

Vid. *Frumentum.*

Valor domus emæ, partim cum bonis liberis, & partim fideicommissariis, debet pro rata in utroque minui, vel augeri: decif.277. num.8. Tom.1. p.447.

- Valor bonorum**, ad effectum detrahendi, desumitur juxta statum, in quo reperiebantur de tempore obitus patris: dec. 418. num. 4. Tom. 2. p. 182.
- Valor bonorum temporis lapsu censetur immutatus**: ibid. num. 7., & dec. 521. numer. 9. Tom. 2. p. 343.
- Vid. Catastrum ad d. dec. 418.*
- Valorem rei** de tempore obitus testatoris non concludit divisio ejus bonorum longe postea sequuta; sed tunc pro eo liquidando, periti electione opus est: d. decisio. 521. num. 8. Tom. 2. d. p. 343.
- Valoris probatio** per peritos a temporis lapsu impossibilis fit, quum ab oculari inspectione causam desumere nequeunt, ut opus est: numer. 10. ibid.
- Limita**, id non procedere respectu adoris: ibid. num. 13. p. 344.
- Limita secundo**, quando in prædiis rusticis super quantitate questio non cadit, & tunc quomodo valor antiquus a perito desumatur; & exemplum similis deputationis refertur: num. 14. ibid.
- Valorem rei** testium relatio se restringens ad fructus unius anni, non concludit, & cur: dec. 56a. num. 22. Tom. 2. p. 406.
- Valor rei**, ut constituatur, haberi debet respectus ad fructus temporis anterioris, & posterioris: num. 23. ibid.
- Valor non probatur a locationibus**: decisio. 631. num. 30. Tom. 3. p. 15.
- Faciunt tamen adminiculum**: n. 11. ibid.
- Valor rerum**, per temporis spatium mutatus præsumitur: dec. 659. num. 1. *vid. n. 2. 3. & 4.* Tom. 3. p. 62.
- Valorem antiquum domus** decrementum præsentium pensionum non probat, & quare: dec. 679. num. 20. Tom. 3. p. 105.
- Æstimatio rei** in suspensio relicta in aliquo contractu, & ad tempus delata præsumi facit, ut eadem res *valorem* in se contineat, & nequeat dici, quod pro nihilo fuerit habitus: dec. 709. num. 6. Tom. 3. p. 159.
- Valor unius rei** ab illius statu antiquo desumptus, ad læsionem probandam, non attenditur: dec. 757. num. 3. Tom. 3. p. 248.
- Valor fructuum cuiuslibet anni** optime probatur ex fidibus officialium dohanæ: dec. 769. num. 17. Tom. 3. p. 271.
- Valor fideicommissi** probatur ex illius liquidatione facta ab arbitris in laudo acceptato: dec. 810. num. 8. Tom. 3. p. 348.
- Amplia**, si eandem liquidationem principale habens interesse approbasset: n. 9. ibid.
- Valor rei** non potest desumi ex illa quantitate pretii, pro qua subrogata fuisset in casu evictionis alicujus fundi: dec. 841. num. 20. Tom. 3. p. 411.
- Valor unius temporis** non probatur ex valore, qui currebat de alio tempore, quum in dies rerum pretium varietur, & supra decennium immutatus præsumatur: decisio. 848. n. 6., 16., & 20. Tom. 3. p. 481.
- Valor rei**, intra triennium immutatus non præsumitur; sequens vero supra decennium, num. 10., & 14. ibid.
- Vid. Liquidatio ad hanc dec.*
- Valor verus unius prædii** non desumitur ex summa per medium deliberationis retracta: dec. 853. num. 15. Tom. 3. p. 436.
- Vid. Catastrum.*
- Valor stabilium ex lapsu temporis** variatur, & minuitur; nec de uno tempore ad aliud valet illatio: d. dec. 884. n. 10. T. 4. p. 24.
- Valor vineæ ex antiquis locationibus ultra sexaginta annos** non probatur: dec. 910. n. 3. Tom. 4. p. 73.
- Valor stabilium, & mobilium** post longissimi temporis lapsum præsumitur diminutus: n. 4., & 5. ibid.
- Valor vineæ ex quibus** dicatur adactus: numer. 10. ibid.
- Valor situs** non minuitur per hoc, quod melioramentorum valor ex lapsu temporis semper decadat, quum ille idem semper permaneat: dec. 1013. n. 2. Tom. 2. p. 272.
- Valor bonorum stabilium in consuetu probationum** optime desumitur ex valore bonorum conterminorum: decisio. 1018. num. 21. Tom. 4. p. 287.
- Amplia ex locationibus, & assibus**; nec non ex emtionum instrumentis, atque ex contractibus de terris adiacentibus: numer. 22. ibid.
- Valor domorum** quantus sit, ut dignoscatur, multum deservit æstimationibus, quas de eis testator fecisset: dec. 1105. n. 4. T. 5. p. 27.
- Valor domus ex locationibus** probatur; præsertim si æstimationi ex eis deducta adderentur adminicula: num. 7. ibid.
- Valor domus de tempore antiquo**, licet ex venditione illius medietatis, quæ de ea tunc fuisset facta, de rigore, & valide non probetur, attamen nisi de intermedii melioramentis constet, idem præsumitur: numer. 9. ibid.
- Amplia**, quando architectorum relationes concurrerent, ex quibus haberetur, quod domus in eodem valore, etiam de tempore antiquo præexistebat, quo esset in præfenti: ibid. num. 10. p. 28.
- Valor domus, ad effectum liquidandi laudemia**, non deducitur per hoc, quod primus acquirens se obligasset in ea infra triennium impendere sc. 200. inde inferendo, quod ejusdem valor summam hanc excedere non potuerit; num. 12. ibid.
- Valor rei, seu domus ex venditionis instrumento**, in eoque expressa quantitate probatur: num. 18. ibid.
- Valor bonorum antiquus post lapsum 40. annorum** nequit firmari, quum ex temporis lapsu immutatus præsumatur; dec. 1145. num. 117. Tom. 5. p. 133.
- Valor certus domorum ex venditionibus** desumitur, quum istæ iusto pretio præsumantur sequutæ: dec. 1156. num. 10. Tom. 5. p. 154.
- Valor medius ex peritorum relationibus** deductus est attendendus: dec. 1173. num. 16. Tom. 5. p. 189.
- Valor domorum, semper ad ratam onerum super illis existentium** minuendus est: decisio. 1216. num. 9. Tom. 5. p. 286.
- Valor**

Valor bonorum hereditariorum ex peritorum aestimacionibus metiendus est; non vero ex pretio adnotato in foliis insertis in transacione antiquitus facta 50. ab hinc annis: decif. 1222. n. 17. & 18. Tom. 5. p. 303.

Valor bonorum fideicommissariorum iustus non desumitur ex valuatione amicabilem eisdem tributa inter partes extra istam amicabilem compositionem: n. 20. ibid.

VALOR QUOAD BENEFICIA.

Valor per non excessum expressum verificatur in quacunque minori summa; nec connotatam concludit; & remanet verificatus etiam in obulo: dec. 401. n. 5. & 6. T. 2. p. 144.

Valor beneficij firmatus non dicitur, nisi de cunctis oneribus: dec. 438. n. 1. T. 2. p. 211.

Vid. *Onus ad banc dec.*

Valor iste bene per testes informatos probatur: dec. 608. n. 2. Tom. 2. p. 479.

Valoris probatio expressi per non excessum in 24. ducatis in beneficiis Germaniae iustificatione non indiget: dec. 778. num. 2. & 805. num. 3. Tom. 3. p. 287. & 340.

Valor probari debet de tempore impetrationis; & si beneficij fructus augmententur ex beneficiati industria, per non expressionem huius augmenti, gratia non infringitur: decif. 843. n. 15. Tom. 3. p. 415.

Valor beneficij minui non potest ob expensas vini, hostiarum, cereæ, & similibus, quando pro eis particulare adfit assignamentum aliunde proveniens: decif. 928. numer. 7. Tom. 4. p. 107.

Amplia, ut neque ob manutentionem equi, & famuli favore vicarii, quando ad istius commodum particulare, & non ad curæ necessitatem protenderet: n. 8. ibid.

Adde, ut neque ex impensis musicæ, solitorumque prandiorum festivitatibus, quæ in præjudicium pensionarii, tamquam non necessaria, fieri nequeunt: ibid. n. 9. p. 108.

Valor beneficij non minuitur ex oneribus voluntariis a rectore volitis in pensionarii præjudicium: dec. 950. n. 3. Tom. 4. p. 148.

Vid. *Pensionarius ad d. dec.*

Valor beneficij dicitur iustificatus, quando apparet expressa ea summa, quæ fuit expressa in aliis provisionibus factis a S. Sede: decif. 1292. n. 4. Tom. 6. p. 53.

Vide *Beneficium quoad valorem.*

VALUTATIO.

Valutatio ducatorum auri facta a perito, & admittitur a parte, vel ejus administratore, iusta præsumitur: dec. 215. n. 17. T. 1. p. 339.

Valutatio monetæ non conventa facienda est, non iuxta locum destinatæ solutionis; sed iuxta locum contractus: decif. 616. num. 4. Tom. 2. p. 489.

Præferim, si adfit mercatorum, & capforum praxis, & solitum: n. 8. ibid.

Vide *Ducatum* & *Moneta.*

VARIATIO.

Variatio in annuis præstationibus, quales sunt pensiones, in quibus adest facultas uno, vel altero modo solvendi, licita est quocumque anno: dec. 64. n. 9. Tom. 1. p. 92.

Variatio omnis, pendente lite inter electos, &

electores, est interdicta; decif. 84. num. 16. Tom. 1. p. 125.

Variandi facultas, re non integra, allegari non potest: dec. 434. n. 7. T. 2. p. 45.

Variatio facti, variare facti juris censura: dec. 445. n. 13. Tom. 2. p. 208.

Variatio in nominatione ad iusparronaturs, quam Episcopus voluit approbare; absque eo quod secundo invitati reclamaverint, nullum jus eis postea tribuit: decif. 570. nu. 14. Tom. 2. p. 420.

Laudatur Bellon. celeberrimi jurisconsultus numer. 15. ibid.

VELLEITAS.

Velleitas testatoris, & desiderium in ultimis voluntatibus pro expressa voluntate constituitur: dec. 1052. n. 10. Tom. 4. p. 356.

VENDENS; VENDERE.

Quisque potest arbitrari suo emptorem quætere, & quid vult vendere, nisi lex prohibeat: dec. 111. n. 6. Tom. 1. p. 169.

Vendens extraneo post factam denunciationem ei, qui erat in conventionem præferendus, excusatur a pena: n. 15. ibid.

Vendens censetur vendere jus tantum, quod habet in re: dec. 212. n. 12. T. 1. p. 333.

Venditum quid fuerit, a pretii quantitate arguitur: n. 17. ibid.

Vendi vineæ non de facili possunt, & cur; decif. 521. n. 2. Tom. 2. p. 343.

Imo non minori spatio 18. mensium vendi posse affirmatur: n. 3. ibid.

Vendens rem titulo posteriori crediti, talem potioritatem substinere debet; alias pretium acceptum tenetur refundere: dec. 750. n. 4. & 6. Tom. 3. p. 234.

Idem fe habet in venditione activa virtute retractus: n. 5. ibid.

Vendens creditum per tal qual è, & per un sacco d'ossa, quidquam emptori bonificare non tenetur in casu diminutionis, præsertim, si illius incertitudo sit in contractu considerata: dec. 1346. n. 1. & 4. Tom. 6. p. 281.

Amplia, quando creditum venditum fuisset pretio rationabili; ejusque validitas a stricto juris articulo dependisset: n. 2. & 3. ibid.

Vendens, vel cedens nomen debitoris per tale quale è, & per un sacco d'ossa, tenetur istud præstare verum in substantia, quia talis protestatio operatur, ut ille de illius idoneitate non teneatur: decif. 1365. num. 1. a. 3. & 4. Tom. 6. p. 223.

VENDITIO IN GENERE.

Venditio paulo post facta de re acquisita, tamquam propria, eam nomine hereditario acquisitam demonstrat: decif. 89. num. 42. & 44. Tom. 1. p. 137.

In Venditione perfecta, & consummata adest justitio quæritum, a cui præjudicari non potest: dec. 111. n. 8. T. 1. p. 169.

Venditio herbarum a filiofamilias vivente patre facta, quæ ceteroquin fieri nequit, probat patrem, mediante donatione, in eum dominium transfuisse: decif. 188. num. 20. Tom. 1. p. 298.

Venditio locorum montium fideicommissariorum temporaliter facta dicitur, si sit facta

- cum vinculo fideicommissi, in litteris paten-
tibus expressis: dec. 212. n. 7. T. 1. p. 391.
Vide *Loca montium*.
Vide *Promissio ad dec. 275*.
- Venditio facta censetur de omnibus domibus**
ad se spectantibus in insula positis, si nul-
lam pro confine allegaverit venditor, quum
de aliis mentionem tegerit: dec. 300. num. 7.
Tom. 1. p. 475.
- Venditio indefinita facta cum verbis importan-**
tibus integram portionem ad se spectantem,
de omnibus facta censetur: n. 8. ibid.
- In Venditione dicuntur comprehensa tantum**
iura ad venditorem spectantia, & non alia,
sive emtor sciat, sive non: dec. 330. num. 2.
Tom. 2. p. 26.
- Ex Venditione totius insulae domorum, in**
quarum aliquibus census fuerunt impositi;
per necesse dicendum est, in emtorem pro-
bati deventisse bona censibus obnoxia: dec.
368. num. 3. Tom. 2. p. 87.
- Venditio cum omnibus iuribus, & pertinen-**
tiis, nihilo penitus excluso, facta censetur:
num. 5. ibid.
- In Venditione dicitur comprehensum quid-**
quid interiacet inter fines designatos: ibid.
num. 10. p. 88.
- Ex Venditionis pretio deducitur quid, &**
quantum fuerit venditum: dec. 377. num. 9.
Tom. 2. p. 107.
- In Venditione fundi eo modo, & forma, qui-**
bus a venditore possidebatur, venit id, quod
ex destinatione venditionis fuerat eidem an-
nexum: dec. 495. n. 13. T. 2. p. 306.
- Sub Venditione veniunt omnia, quae sunt de**
territorio, & tamquam de eo administrantur;
etiam si ex destinatione patrisfamilias
talia effecta non fuissent, quum contrahen-
tes voluerint comprehendi ea, quae de fa-
cto, & ex sola detentione de eo territorii
sunt: ibid. num. 14. p. 307.
- Identitas pretii non concludit eadem, quae in**
longe antecede uti venditione comprehende-
batur, & insecunda longe posteriori tan-
tum venire: num. 18. ibid.
- Venditionem ab autore factam impugnare**
nequit haeres per textum in *l. cum a matre*
C. de rei vindic. dec. 548. n. 1. T. 2. p. 387.
- Res longi viliore pretio saepe venduntur,**
quam aestimantur: decisio. 631. numer. 8.
Tom. 3. p. 15.
- Venditio, quae in evidentem pupillorum utili-**
tatem cessit, etiam sine solemnitatibus inter
conjunctos facta substat: dec. 635. nu. 3.
Tom. 3. p. 23.
- In Venditione emtores difficillimum inve-**
niuntur, coacte ex testatoris praecepto fa-
cienda, & viliore pretio res venduntur: de-
cis. 659. num. 4. Tom. 3. p. 62.
- Venditio rei, licet coactiva facta ab illo, qui**
de ea adhuc pretium non solvit, non sub-
stat, & si primi creditoris favore emtor
molestetur, pretium a secundo venditore
repetit: dec. 750. n. 7. Tom. 3. p. 234.
- Venditio rei, & stabilium facta mediante bre-
vi Apostolico, operatur, ut omnia vendita**
a quocumque vinculo, cui prius subiacebant,
immunes evaderent: decisio. 873. num. 11. &
12. Tom. 4. p. 8.
- Vide Creditur quoad actiones ad distam**
decis. 873.
- Venditio rei coacta facta, viliore pretio semper**
praesumitur: dec. 910. n. 8. Tom. 4. p. 73.
- Limita, si ista vendendi coactio intra annum**
temporis restringatur; quia commodem-
tores possunt inveniri: num. 9. ibid.
- Vide Suppressionis ad dec. 973.**
- Venditio fit nulla, quando pro libero venditur,**
quod non est liberum: decisio. 1025. num. 1.
Tom. 4. p. 298.
- Venditio, quae regit in parte, corrumpit in to-**
tum; neque emtor in ea parte; in qua hy-
pothecae deregat ad aliquid alium in locum
partis evictae recipiendum compelli nequit:
num. 3. ibid.
- Venditio semper pro justo pretio facta praesu-**
mitur: dec. 1105. n. 19. Tom. 5. p. 28.
- Venditio dicitur collusiva, si ea non obstante,**
venditor rem locasset: decisio. 1150. num. 19.
& 22. Tom. 5. p. 143.
- Vide Uxor ad dec. 1224.**
- Venditio inefficua, in qua deficiat certitu-**
do rei pretii, & effectiva traditio nil opera-
tur: dec. 1388. n. 12. Tom. 6. p. 283.
- VENDITIO QUOAD PRÆLATIONEM.**
In Venditione imperfecta licitatori non pra-
judicatur, si fideicommissarius eodem con-
textu offerat idem pretium pro bonis fidei-
commissariis vendendis: decisio. 111. numer. 9.
Tom. 1. p. 169.
- Et tunc quum minus laedatur testatoris vo-**
luntas, datur fideicommissario in fideicom-
missi praelatio: num. 10. ibid.
- Vide Praescriptio ad d. dec. num. 46, necnon**
vide per tot.
- VENDITOR.**
Venditor, qui factum alienum in se assumit,
ad illius adimplementum omnino tenetur;
dec. 849. num. 2. Tom. 4. p. 53.
- Vide Equitas ad dec. 993.**
- Venditor domus evictae tenetur ad totum id,**
quod vere interit emtori rem emtam, &
bona fide melioratam evinci favore emto-
ris: dec. 1045. n. 6., & vide n. 3. T. 4. p. 339.
- Venditor rem, & pretium retinere non potest:**
dec. 1080. n. 10. Tom. 4. p. 417.
- Venditor de evictione obligatus, evictione**
sequuta, tenetur etiam melioramenta volu-
ptuosa reficere: decisio. 1098. num. 4., & 7.
Tom. 5. p. 8.
- Venditoris favore oritur actio pro emendatio-**
ne damnorum, quando ex parte sua emtor
contractum non adimpleat: dec. 1231. nu. 2.
Tom. 5. p. 327.
- Venditor potest rem venditam risico, & peri-**
culo emtoris denuo, distrahere, quoties con-
tractum non adimpleat: num. 3. ibid.
- Amplia, si ad talem actum iudicis autori-**
tate deveniret; quo casu multo minus em-
tor in bona fide positus diceretur; imo in
mala: num. 4. ibid.
- VERBA, VERBUM IN GENERE.**
Verba antecedentia declarantur a subsequen-
tibus, praesertim immediate, & cohaerenter
an-

annexis: dec. 260. n. 11. Tom. 1. p. 423.
 Verbum *assignare* domini translationem importat: dec. 367. n. 1. Tom. 2. p. 84.
 Verbum *ac autem* est augmentativum: decif. 228. num. 5. Tom. 1. p. 368.
 Verbum appositum ad augendum, non debet diminutionem operari: n. 6. ibid.
 Verba -- *ci aggiustaremo con sua commodità* -- a creditore prolata, indulgent debiti temporis prorogationem, ut satisfacere commode possit: dec. 168. n. 4. Tom. 1. p. 261.
 Verba -- *Constituerunt, & quilibet eorum constituit* -- in mandato procurat a duobus facto, secum ferunt eandem naturam dictio-
nis in solidum: dec. 516. n. 10. T. 2. p. 335.
 Verba contrahentium, in dubio, non juxta strictam juris dispositionem interpretantur, sed juxta consonantiam illorum in loco contractus: decif. 1041. num. 8. & 1090. num. 19. Tom. 4. p. 332. & 417.
 Verba contrahentium licet diversum habeant sonum, eorum tamen menti sunt adaptanda: dec. 123. n. 15. Tom. 5. p. 72.
 Vide *Contrahens*.
 Verba -- *Che dovesse succedere, e che fosse erede* -- prolata a patre favore filiae, determinatam, & completam praeseferunt voluntatem: dec. 978. n. 9. Tom. 4. p. 201.
 Verba contra mentem, & rationem contrahentium intelligenda non sunt: dec. 1182. nu. 4. Tom. 5. p. 209.
 Verba deprecatoria in ultimis voluntatibus praecipuum important: dec. 57. num. 3. & decif. 169. n. 8. secus n. 9. Tom. 1. p. 87. & 263.
 Verba declarationis concepta in numero singulari significant solum contrahentem declarare: dec. 137. n. 10. Tom. 1. p. 214.
 Verba deprecatoria non sunt in ultimis voluntatibus praecipive; quando testator in priori parte testamenti verbis praecipivis, & in sequenti, commendavit verbis usus fuisset; quia tunc, ratione discretivae in consilium resolvuntur. d. dec. 169. n. 9. T. 1. p. 263.
 Verba -- *Dimittere, & relaxare* -- prolata ab illo, qui favorabilem sententiam habuit, nec bona apprehendit, quomodo sunt intelligenda: dec. 304. n. 12. Tom. 1. p. 481.
 Verba -- *Descendentes proximiores, & superflites* -- masculorum ex feminis comprehensionem operatur: decif. 34. numer. 9. Tom. 2. p. 40.
 Verba -- *de uno in alium* -- supposita capacitate litterae ad comprehendendos masculos ex femina, non important, nisi designationem ordinis primogenialis inter personas praecedenter vocatas: decif. 1247. nu. 14. Tom. 5. p. 369.
 Amplia, quando repetita apparent a testatore etiam in substitutione cognatorum: numer. 15. ibid.
 Eadem a testatore prolata, non important rigorosam masculorum admissionem, tam ex parte generantis, quam generati: num. 16. & 18. ibid.
 Verba -- *Descendens* -- quamvis sit ad alios referibile, intelligi tamen debet de eo, qui est de columnello praedilecto, in quo est in-

gressum juspatriatus, antequam fieri possit transitus ad alios: decif. 524. nu. 4. Tom. 2. p. 347.
 Verba -- *& aliud quodcumque decretum* in citationibus appolita sunt cautela, ut actus possit subtrahi, etiam alias, ac in citatione fuit appositum: dec. 424. n. 4. T. 2. p. 192.
 Verba -- *Eper qualunque altra mia pretezzione* -- quantumvis generalia, nequeunt referri, nisi ad similia superius expressa, non vero ad separata, & distincta: dec. 685. n. 10. Tom. 3. p. 119.
 Amplia, ubi congrua congruis referri, & verificari possunt: num. 11. ibid.
 Verbum -- *Ejusdem* -- est proxime nominati repetitivum, & explicat personas, ad quas se refert in antecedenti oratione expressas: dec. 1166. n. 36. Tom. 5. p. 175.
 Item indigat classem personarum, a quibus sumta est praetatio: n. 37. ibid.
 Amplia, quando tali verbo reperitur additum cognomen illius familiae, ad quam se refert: num. 38. ibid.
 Verba fidejussoris ita intelligenda sunt, ut minus quam fieri potest, praedjudicent: dec. 110. num. 12. Tom. 1. p. 166.
 Verba -- *Finche naturalmente vivera* -- dispositionem restringunt: decif. 260. num. 10. Tom. 1. p. 422.
 Verba generalia, & ampla sequentia declarant dubium in parte superiori: decif. 31. num. 9. Tom. 1. p. 41.
 Verba restricta ad unum actum, non possunt extendi ad alium, si vocabulorum improprietas sequatur: n. 5. ibid.
 Verba, quae unico verbo reguntur, constituunt unicam orationem complexivam: decif. 228. num. 3. Tom. 1. p. 366.
 Et quomodo accipienda sunt alia verba, quae per modum parenthesis earum intermediant: num. 4. ibid.
 Verba distributive prolata, singula singulis sunt congrue referenda: dec. 362. numer. 29. Tom. 2. p. 78.
 Verba praesentis temporis indicant declarationem noviter, & de eo praeciso tempore fieri: dec. 137. n. 9. T. 1. p. 214.
 Verba suppositive prolata ex ore habentium facultatem disponendi in concessionibus causative censentur adjecta: decif. 156. num. 2. T. 1. p. 245.
 Verbum *hereditas* omnia continet; decif. 669. sub n. 20. Tom. 3. p. 83.
 Verba -- *Heredes, & successores* -- in ore testatoris, in dubio, sonant favore illorum de sanguine: dec. 919. n. 10. Tom. 4. p. 88.
 Verbum -- *Hereditas* -- omne jus testatoris, universalemque successionem comprehendit: dec. 926. n. 13. Tom. 4. p. 102.
 Verba non faciunt, quando factis opus est: dec. 1115. n. 15. Tom. 5. p. 53.
 Verba -- *In qualsivoglia tempo* -- perpetuitatem respiciunt, & quare; decif. 744. num. 12. 13. & 14. Tom. 3. p. 225.
 Verba determinate ad tempus futurum prolata ad praeteritum trahi nequeunt: decif. 764. num. 4. Tom. 3. p. 264.
 Ver-

- Verba -- *In detti casi, & per qualsivoglia di essi* -- restrictionem non patiuntur &c. dec. 81. num. 17. Tom. 3. p. 350.
- Verba -- *In tutti gl'altri suoi beni* -- in ore testatorum sunt exclusivæ ad illa bona prius nominata, de quibus ille particulariter disposuisset; dec. 967. n. 8. 9. & 10. T. 4. p. 183.
- Verba in odiosis, prout sonant, sunt intelligenda, & non extendenda; decisi 968. n. 14. Tom. 4. p. 185.
- Verba -- *Ipsarum, prædictarum* restringunt dispositionem ad personas nominatas, nec patiuntur extensionem ad ulteriores gradus seu personas; dec. 341. n. 11. *Limita n. seqq. & signanter h. 14. T. 1.* p. 40.
- Verba -- *In omnibus, & per omnia relatio habetur* -- adeo sunt universalia, ut nullam patiuntur restrictionem ad aliquam tantum partem relati; dec. 1038. n. 14. T. 4. p. 327.
- Verba -- *In ogni caso* -- adeo sunt effrenata, ut nullam patiuntur restrictionem, nullusque sit, quem non includant, casus; decisi 1142. num. 38. Tom. 5. p. 121.
- Verba -- *In posterum pertinebunt* -- ad futurum relativa nunquam ad antecedentia, & præterita, ac jam pertinentia sunt referibilia; decisi 1182. n. 8. Tom. 5. p. 210.
- Verba -- *In tal caso, finito detto tempo* -- adiecta conditioni, non solum illam important, sed etiam illam temporis extremitatem, actus, seu donationis validitatem restringunt; dec. 563. n. 6. Tom. 2. p. 409.
- Verba -- *In tal caso chiaro nella mia eredità li figli* -- non inducunt, neque expresse, neque tacite prohibitionem Trebellianicam; decisi 1599. n. 4. Tom. 6. p. 306.
- Verba -- *Lavoro* -- utpote generale potius simplicem importat reaptationem, quam novum melioramentum; dec. 372. n. 3. T. 2. p. 96.
- Verba -- *Legitimi, e naturali* -- de stylo notariarum appposita censentur; decisi 39. n. 15. Tom. 1. p. 56.
- Verbum -- *Libervamente* -- omnem excludit contradictionem, & fert promissionem independentem; dec. 378. n. 4. T. 2. p. 109.
- Verbum -- *Libervamente* -- & similia omnem perimunt exceptionem, ac si debitor eidem positive renunciasset; decisi 606. num. 2. Tom. 2. p. 476.
- Verba respicientia exequutionem alicuius dispositionis, in dubio, in contradicibus demonstrative, non taxative appposita censentur; num. 3. & 4. ibid.
- Verbum -- *Liceat* -- dicitur esse facultativum; dec. 1161. n. 10. Tom. 5. p. 16.
- Verbum -- *Linea* -- designat collectionem, & successivitate graduum, & personarum; decisi 1364. n. 16. Tom. 6. p. 222.
- Verba -- *Sta anco a nome proprio* -- in obligatione, quid portent; decisi 304. num. 20. Tom. 1. p. 482.
- Verba -- *Modo tamen, & forma præmissis*, non restringunt donationem, sed modum, & formam obligationis in antecedentibus capitalis descriptam; dec. 358. n. 4. T. 2. p. 66.
- Verba -- *Modis, & forma præmissis* quomodo sit intelligenda; dec. 530. n. 6. T. 2. p. 359.
- Verba -- *Nullo inquam tempore* -- cum prohibitionem alienationis regulariter tractum successum important; dec. 222. num. 10. secus num. 11. Tom. 1. p. 357.
- Verba -- *Nel modo, e forma, in conformità &c.* equiparationem, & omnimodam similitudinem denotant; dec. 415. n. 9. T. 2. p. 175.
- Verbum -- *Nascituri* -- quando comprehendat filios tantum primi gradus, & quando plures gradus; dec. 476. n. 16. T. 2. p. 274.
- Verba observantia declarat in quo sensu fuerint prolata; dec. 356. n. 9. T. 2. p. 61.
- Verba -- *Omnia, & singula* -- sunt universalia, & indefinita, ac appositæ in separata oratione non restringuntur ad supra expressas species; sed omnia apta sunt comprehendere; dec. 575. n. 7. Tom. 2. p. 428.
- Verbum -- *Omwes* -- quando non importet præcedentium ampliationem, sed sicut declarative ad solos filios supra institutos, non autem extensive ad nepotes; dec. 293. num. 13. ad 15. Tom. 1. p. 46.
- Verba -- *Posteri heredes, & successores* -- in reservatione juris patronatus, an intelligi debeant de illius familia, remissive; dec. 360. num. 3. Tom. 2. p. 70.
- Verba -- *Parentela, familia* -- amplissimam habent significationem; decisi 525. num. 8. Tom. 2. p. 350.
- Verba -- *Per resto* -- integram præcedentem solutionem denotant; decisi 283. num. 1. Tom. 1. p. 452.
- Verba -- *Possa nominare* -- sunt facultativa, & arbitrium concedunt; decisi 525. num. 10. Tom. 2. p. 350.
- Verba -- *Per mio servizio* -- addita in ordinibus pro rescindenda domo fideicommissaria, ad illius commodum, & non alias; dec. 661. num. 9. Tom. 3. p. 65.
- Verbum -- *Proximior* -- est aptum comprehendere, non minus legitimos, & naturales, quam etiam legitimatos; dec. 1128. num. 21. Tom. 5. p. 89.
- Limita, si juxta mentem fideicommissitenti nullam aliam pateretur intelligentiam, quam circa legitimos, & naturales, non autem legitimos, & in legitimorum concursu; numer. 22. ibid.
- Verbum -- *Remanere* -- præfert continuationem possessionis; dec. 111. n. 52. T. 1. p. 171.
- Verbum -- *Reed* -- diversimode sonat, ac verbum *anti*; decisi 1129. n. 22. T. 5. p. 86.
- Verbum -- *Ricada* -- relationem habet ad universam hereditatem; decisi 547. num. 7. Tom. 2. p. 386.
- Verba -- *Si conviene, dichiaro, e mi contento* -- sunt inductiva novæ dispositionis, non autem præcedentis præsuppositiva; dec. 137. num. 8. Tom. 1. p. 214.
- Verbum -- *Substituit* -- in testamento, nullo alio dato hærede instituto, fit directum, & idem importat, ac verbum *instituit*; decisi 260. n. 13. Tom. 1. p. 423.
- Amplia, quando dicto verbo adjunctum est illud *obram*, quod est directum; n. 14. ibid.
- Verba -- *Si non extarent* -- deficientibus conjecturis, solum vulgarem, non fideicommissariam

ariam inducunt: decifion. 193. num. 11. & 12. Tom. 1. p. 464.

Verbum -- Subito -- quancumque moram, & temporis dilationem excludit; decif. 178. num. 6. Tom. 1. p. 277.

Verba fubfequentia interpretationem accipere debent ab antecedentibus: dec. 525. numer. 8. Tom. 2. p. 350.

Verbum Sayfina apud Leodienses quid denotet; in urbe ramen iniectionem manus, & occupationem domini fignificat: decif. 947. num. 9. Tom. 4. p. 111.

Amplia, fiat pro traditione poffeffionis, apud aliquos doctores: n. 10. ibid.

Verbum -- Spectare debeat -- efl domini denotativum: dec. 1090. n. 7. T. 4. p. 436.

Verba -- Tenga falus li feudi . . . indicant creditorem voluiffe a debitore retineri pecunias debitas, quoufque diverfimode non mandaffet: dec. 168. n. 5. T. 1. p. 261.

Verba -- Tutta la mia robba -- non inducunt prohibitionem Trebellanicam: dec. 1399. numer. 5. Tom. 6. p. 307.

Verba -- Tutti i miei debiti --, attentam generalitate, illa quoque includunt, quae de jure non comprehenderentur: decif. 47. num. 10. Tom. 1. p. 73.

Verbum -- Volendo -- orationem praecedenter inceptam cum eadem conditione continuat: dec. 243. n. 3. Tom. 1. p. 292.

Verba univerfalia, & indefinita, tutte le cose nullam patiuntur restrictionem: decif. 1063. n. 8. & 1091. n. 13. T. 381. p. 381 & 450.

Vide Diftio; Clausula; & Sensus verborum.

VERBA TESTATORIS.

Verba teftatoria refpiciunt intelligentiam ab eis, quae in anteriori teftamento dixit: decif. 197. num. 7. Tom. 1. p. 310.

Verba teftatoris referri debent ad causam praecedenter ex identitate caufae expreffae: numer. 8. ibid.

Verba teftamenti non funt referenda ad id, cui non aptantur: decifion. 226. num. 18. Tom. 1. p. 265.

Verba importantia perfectionem voluntatis comprehenfa in eadem fchedula, in cujus proemio requiritur rogatus Notarii, qualificantur ab eo & eo non explero non dicuntur perfecta: dec. 431. n. 9. T. 2. p. 203.

Declarata, conclusionem procedere poffe in teftamentis, in quibus cum voluntate requiruntur cumulative juris foemnitates, fecus in difpofitione ad fuas caufas: n. 10. ibid.

Verba generalia, & indeterminata ad certos effectus non reftinguntur: decif. 894. nu. 10. Tom. 4. p. 43.

Verba teftatoris non otiofe, fed confulto prolata, & difpofitioni appofita cenferi debent: decif. 47. num. 8. Tom. 1. pag. 73. & 1088. num. 7. Tom. 5. p. 432.

Verba teftatoris importantia, ut heres quamprimum commode fieri poverit vocabilia refignet, omnino ad ratam venditionem obligant: dec. 1126. n. 16. T. 5. p. 81.

Verba licet generaliter prolata, femper ad causam expreffam referuntur: dec. 1166. nu-

mer. 51. Tom. 5. p. 176.

Verba geminata, & relativa magis repetuntur qualiteram diftributivam, & relativam fingulos fingulariter refert: decif. 1250. num. 8. Tom. 5. p. 375.

Vide Teftator.

VERGENTIA VIRI AD INOPIAM.

Vergentia viri ad inopiam probari debet, & per fententiam declarari ante petitionem allocationis dotis: decifion. 106. numer. 2. Tom. 1. p. 162.

Et dicitur probata per fententiam iudicis eam declarantis; num. 3. ibid.

Vergentia viri ad inopiam excluditur, mediante probatione fuperexiftentiae bonorum ejusdem, deductis debitis: n. 4. ibid.

VERIFICATIO.

Verificatio gratiae praefinitur coram exequutore facta, ob fubfequentiam exequutionem, & longævam obfervantiam: dec. 308. nu. 10. Tom. 1. p. 325.

Verificatio coram delegato retrorahitur ad diem gratiae obentae: decifion. 394. num. 6. Tom. 2. p. 133.

Verificatio gratiae dicitur fimplex patefactio praeterita jam exiftentis, & quoad omnes juris effectus facit illam puram, perfectam, & irrevocabilem: n. 7. ibid.

Verificatio generica litis Pontifici enarrata, & non diftincte individuata, ac relicta poffeffio patronorum de jure praefentandi, gratiam tanquam ex falfa caufa obentam inicit: decif. 706. n. 11. Tom. 3. p. 155.

VERISIMILITUDO.

Verifimilitudo veritati affimilatur: decif. 141. num. 5. Tom. 1. p. 224.

VERITAS.

Veritatis fumus ex refium depofitionibus defumitur: dec. 590. n. 3. T. 2. p. 448.

Veritas in antiquitate, rerumque ignorantia, recondita, ex erroneis fuppolitis non debilitatur: dec. 782. n. 13. T. 3. p. 297.

Veritas ex actu ficto praedjudicium non patitur, quum ille pro non facto fit habendus: dec. 1155. n. 5. Tom. 5. p. 151.

Veritas facti attendenda eft, & fub obentu probabilis erroris, non eft ab ea deficiendum: dec. 1373. n. 14. Tom. 6. p. 244.

VERSI O.

Verfio pecuniarum quomodo probeatur: dec. 391. num. 1. Tom. 1. p. 127.

Vid. Proventientia.

Pecuniae cambiales exactae, mediante ordine cum claufula per alteri, & tanti giratae ab illo, ad quem illae primario fpectabant, & quas ad reparandas proprias egestates, fufcepit ad cambium, in talem ufum praefinitur cellae, & non in proprium giratarii: decif. 716. num. 3. Tom. 3. p. 174.

Et haec verfio leviffimis etiam conjecturis probatur: num. 4. ibid.

Illae conjecturae defumuntur, ex quo cambium fuerit creatum per actum publicum, fub magnis ufuris, & girantis creditores poffea fiterint; num. 5. ibid.

Ex his conjecturis folutio, five refitutio facta a giratario favore girantis deducitur: ibid.

ibid. num. 6. p. 173.
 Amplia, si girans paulo post ad alterius
 cambii contractionem cum solemnī actu de-
 venerit: num. 7. ibid.
 Versio pecuniarum in dimissione creditorum,
 fidei committentis non est a pupillo allegabilis
 sub velamine bonae fidei, quando scivisset
 eosdem creditores aliis pecuniis fuisse
 dimissos: dec. 1281. n. 13. Tom. 6. p. 30.
 Vid. *Pecunia*.

VIA EXEQUUTIVA.

Via exequutiva vulnerata, exequutio per se
 non potest; sed agi solum via ordinaria pro
 sententiarum revocatione: decif. 34. num. 3.
 num. 3. Tom. 1. p. 46.

Via exequutiva non datur contra tertium: de-
 cif. 484. num. 4. Tom. 1. p. 454.
 Fallit, quum bona fuerunt emta cum vicio
 litigiosi: num. 5. ibid.
 Et quum præcedenter venditor consensum
 dederit creditoribus, ut ea subhastarent:
 num. 6. ibid.

Via exequutiva præscripta remanet per lapsū
 quadraginta annorum: decif. 304. numer. 1.
 Tom. 1. p. 481.

Via exequutivæ incompetencia opponi nequit,
 quando Signatura rescipit cum clausula
S. E., quæ eam præservat: n. 22., & 643.
 num. 4. Tom. 3. ibid.

Via exequutiva non remanet præscripta, quum
 creditor mandatum reportaverit, & postea
 executioni denandare non potuerit, ob op-
 positum beneficium: *deductio ne egeat*: nu-
 mer. 3. ibid.

Via exequutiva sublata non remanet ex senten-
 tia absolutoria favore fideiussoris: quum illa
 lata sit ex particularibus circumstantiis, &
 quum procedatur contra principalem obliga-
 tum: dec. 405. num. 24. Tom. 2. p. 155.
 Vid. *Clausula cum facultate &c. ad d.*
dec. 405.

Via exequutiva non datur pro legatis in Rota:
 dec. 462. num. 1. Tom. 2. p. 248.

Limita, quando primo loco actum fuerit in
 tribunali A. C., in quo pro eisdem datur; &
 causa est Rota commissa cum clausula *S. Q.*
E.; num. 2. ibid.

Via exequutiva competit pro quinquenniis cum
 obligatione camerali libere suis loco, &
 tempore promissis, quum agatur vigore in-
 strumentum centum annos non excedentis: de-
 cif. 519. num. 2. Tom. 2. p. 340.

Via exequutiva pro dote etiam contra tertium
 procedi potest, vigore statuti urbis: dec.
 607. num. 1. Tom. 2. p. 478.

Et etiam pro illius augmento: n. 2. ibid.

Via exequutiva datur adversus bona hæredi-
 taria obligati in forma camere: n. 3. ibid.

Via exequutiva spatio 70. annorum dicitur pe-
 remta: dec. 643. num. 1. Tom. 3. p. 38.

Via exequutiva cedens utitur, quæ cedenti da-
 batur: dec. 690. n. 3. Tom. 3. p. 125.

Via exequutiva competit auctori, quousque
 validitas in suo robore permaneat: præfer-
 tum si actor sit locus plus, & hæc est opinio
 Rotæ: dec. 696. n. 2. Tom. 3. p. 139.

Via exequutiva semper competit pro vindica-

tionem rei, sub transactione virtualiter con-
 tentæ: dec. 699. num. 14. Tom. 3. p. 143.

Via exequutiva competens mulieri quartum
 dotale postulant, competit pari passu hære-
 dibus viri, si ad illius repetitionem jus ha-
 beant; dec. 760. num. 1. Tom. 3. p. 356.

Via exequutiva rescata non remanet ex lapsu
 temporis, in quo pupillaris ætas consumme-
 retur, quum tempus ad inducendam præ-
 scriptionem computandum sit a die ingres-
 sus in maiorem ætatem: decif. 856. num. 1.
 Tom. 3. p. 440.

Via exequutiva de iure communi pro dote non
 datur: dec. 989. num. 1. Tom. 4. p. 217.

Via exequutiva datur pro redditione rationis
 reportanda, intelligi, ut per viam grava-
 toriæ quis adversus administratorem possit
 eam exposulare: dec. 1058. n. 1. T. 4. p. 364.

Via exequutiva datur in secunda, quando cau-
 sa cum clausulis executivis per Signaturam
 reperitur commissa: num. 2. ibid.

Via exequutiva datur etiam adversus debitores
 dotis: dec. 1076. num. 1. Tom. 4. p. 410.

Via exequutiva datur pro dote adversus fidei-
 commissum: dec. 1264. n. 6. Tom. 5. p. 404.

Via exequutiva elapso decennio, in Regno
 Siciliæ non datur pro dote, secus vero, si
 intra decennium lis sit promota: dec. 1272.
 num. 1., & 2. Tom. 6. p. 12.

Amplia, quando contrahentes uti sunt istis
 clausulis: *non possunt se opponere, excipere,*
defendere, quin prius solvant: quæ verba
 viam præseferunt exequutivam: n. 3. ibid.

VICARIA.

Contra Vicariæ libertatem probatam ex colla-
 tionibus prævio concursu a longissimo tem-
 pore factis, nihil concludunt actus æquivo-
 ci: dec. 119. num. 17. Tom. 1. p. 185.

Vicariæ simplicis provisio monasterio incorpo-
 ratæ, postea in perpetuum erectæ facien-
 da non est per concursum: dec. 384. num. 1.
 Tom. 2. p. 119.

Vicaria unita cadit sub octava, hodie non est,
 cancellariæ regula: num. 4. ibid.

Nec ab Episcopo potest, vigore indulti,
 conferri in mense reservato; præsertim,
 contraria accedente observantia: numer. 5.,
 & 6. ibid.

Vid. *Cura ad d. dic. 384.*

In Vicaria manuali, & ad nutum amovibili,
 sicuti non est avulsæ a diocesi, potest epi-
 scopus vicarios deputandos limitare, & ad
 tempus approbare; proinde nequit idem
 per quemlibet abbatem (cui, si non est
 territorium separatum, ejus abbatia rema-
 net pura vicaria manualis) restringi, ut illos
 absolute approbet: decif. 619. num. 34.
 Tom. 2. p. 497.

Vicaria dicitur beneficium, si provisor ad il-
 lus titulum fuerit ordinatus: dec. 778. n. 5.
 Tom. 3. p. 287.

Nomen vacationis, & collationis in institutio-
 ne adhibitum, & visitationes Episcoporum non
 efficiunt, quod Vicaria non sit de iure pa-
 tronatus rectoris pro tempore Ecclesiæ in-
 corporantis, & quare: dec. 813. n. 25., & 28.
 Tom. 3. p. 357.

Vica-

Vicaria, quod unum, & idem corpus cum cathedrali censetur, probatur, ex quo de ea provius executionem petiisset a decano, & capitulo, possessionemque, ad formam precum sic directarum, cepisset: dec. 1191. num. 9. Tom. 5. p. 242.

Vicaria perpetua, & secularis potest erigi ab Episcopo in parochiali unita, sive monasterio, sive loco pio, aut hospitali, de iure canonico: dec. 1219. n. 2., & 3. T. 5. p. 294.

Vicaria perpetua erigenda est in parochiali monasterio unita: ibid. n. 14. p. 295.

Vicaria erigenda est in Ecclesiis unitis ex Concil. Trid. sess. 7. cap. 6. & 7. de reform., ubi facultas Ordinarii tribuitur revidendi uniones factas quadraginta annis antea: dec. 1235. num. 37. Tom. 5. p. 340.

Vicaria effecta secularis præsumentur est, si per centum annorum lapsum reperiretur, quod a vicariis secularibus fuisset occupata: dec. 1252. n. 3., & 4. Tom. 5. p. 384.

Vid. Beneficium curatum.

VICARIUS IN GENERE.

Vicarii ab abbatibus deputati non sunt ad limitatum tempus approbandi; iteratoque examini subiacendi: decisio. 582. num. 12. Tom. 2. p. 437.

Quod fuit etiam decisum a sacra congregatione Concilii: num. 13. ibid.

Vicarii presentatus a superiore Ecclesie ad vicariam non potest impugnare titulum sue institutionis: dec. 813. n. 5. Tom. 3. p. 355.

Reservatio fructuum, & obventionum eius favore intelligitur pro eius, sibi que interventum sublestatione: ibid. n. 15. p. 356.

Vicarii curam animarum habentes per examen debent esse approbati, ex Constitut. fan. mem. Pii. L. 47. §. Volumus: ibid. num. 27. p. 357.

Vicarii unum idemque corpus cum capitulo constituunt, quando in eadem cathedrali existunt, ibi eorum habent altaria, stallum in choro eiusdem cathedralis: vicarii appellantur: dec. 1191. n. 8., & 9. T. 5. p. 242.

Vicarius secularis, & perpetuus presentandus est parochiali unitate monasterio, vel ordinis regularium: dec. 1252. num. 1., & 2. Tom. 5. p. 384.

Vid. Denominatio.

Vid. Assignatio.

VICARIUS APOSTOLICUS.

Vicarius apostolicus in jurisdictionalibus omnibus itur autoritate, quam habet Episcopus: dec. 426. num. 13. Tom. 2. p. 196.

VICARIUS GENERALIS EPISCOPI.

Vicarius Episcopi autorizzare non potest donationem juris patronatus: dec. 56. num. 17. Tom. 1. p. 86.

Vicarius vicarie unitate examinari debet ab Episcopo super idoneitate: dec. 384. nu. 3. Tom. 2. p. 119.

Vid. Cura ad distam dec. 384.

Vicarius foraneus ab Episcopo deputatus, beneficium fundationem potest autorizzare: dec. 370. num. 7. Tom. 2. p. 419.

Et tunc dicitur Episcopi intervenisse consensu, & approbatio: ibid. n. 8. p. 420.

Vicarius generalis absque speciali mandato Episcopi Ecclesiam suppressimere non potest, aut dismembrare, & etiam si haberet amplissimas facultates, quæ tale mandatum virtualiter nunquam in se continent: dec. 855. num. 1. Tom. 3. p. 437.

Vicarius generalis uti debet sibi delegata ab Episcopo autoritate, ejusque nomine, & sigillo in pronunciando, nulliterque procederet, si ordinaria uteretur facultate: ibid. num. 2. p. 438.

Facultas delegata expirat in actu, quo Episcopus pronunciat, & Vicarius post illam si uti administrator se ingerat, nulliter operatur: num. 3. ibid.

Absentia Episcopi non ampliat facultates Vicario Generali: dec. 876. n. 5. T. 4. p. 13.

Vicarius generalis nomine, & sigillo Episcopi inscribit, & unum, & idem cum illo tribunal constituit: num. 7. ibid.

Vicarius in pronunciando debet exprimere si se gerat autoritate ab Episcopo sibi delegata: num. 9. ibid.

Vicarius generalis non habet facultatem dismembrandi Ecclesias: num. 12. ibid.

Vicarius non tenetur subire onera necessaria pro manutenzione Ecclesie, quando hæc esset alteri incorporata, ad quam pertinere: dec. 928. num. 10. Tom. 4. p. 108.

Vicarii favore a Papa constituta dos annua, quinquaginta ducatorum non potest intelligi, ut etiam ad coadiutorum manutenzione nem proferat: num. 11. ibid.

Vicarii coadiutores manutenendi onus an ad ipsum, sive ad alio pertineat, probatur, ex decretis antiquarum visitationum: numer. 12. ibid.

Amplia, si concurret longissima temporis observantia, ex qua probaretur, quod merces illorum a vicario soluta non fuisset, sed ab aliis: num. 13. ibid.

Vicarius, licet ad ipsum iussus eligendi coadiutores pertineat, non tamen illos alere tenetur quando in contrarium longæ resistat observantia: num. 16. ibid.

VIDUA, VIDUILE.

Vidua ex constitutione Catalonia pro credito dotis efficitur renutaria omnium bonorum, actionum, & iurium viri: dec. 170. num. 3. Tom. 1. p. 266.

Quod procedit in bonis viri ad hæredes transitoriis: num. 7. ibid.

Limita, respectu bonorum fideicommissariorum, quæ independenter a defuncto transeant ad ultiores vocatos: n. 7. ibid.

Corti ad firmans, quod ex dicta constitutione deferatur ad viduam etiam possessio bonorum fideicommissariorum, intelligendus venit intermis, quod sit locus ant. res qua commun. de legat.: num. 8. ibid.

Vidua ex hæreditate viri expensas pro unius anni manutenzione sibi acquirit, juxta statutum urbis cap. 133; decisio. 971. num. 21. Tom. 4. p. 191.

Vidua recipiens investimentum loco quartidotalis pecuniarii, finito usufructu, tenetur illud filijs restituere: dec. 1331. num. 37. Tom. 4. p. 191.

- Tom.6. p.158.
 Vid. *Quantum dotale*.
Vidua si non preſtiterit cautionem de reſtituendo quartum ſibi aſſignatum ſuper cambio, quod uſumfructum tantum iſtud ſibi fuiſſe traditum cenſetur; dec.1384. nu.1., & 4. Tom.6. p.273.
Amplia, ſi illa declaraveſſet, quod ſequoro ejus obitu, illius capitale ad filios pleno jure ſpectare deberet: num.2. & 5. ibid.
Vidua, & ſi ad ſecunda vota pertranſeat, acquirit legatum, niſi ei ſub expreſſa viduitatis conditione ſit reſervatum; decif.1398. num.25. Tom.6. p.306.
 Vid. *Dos quoad reſtitutionem*.
 V I L L A.
Villæ prope urbem poſitæ, & ad voluptatem, & fructum, pretium domus pro dominis, ornamenta, & tabulæ pictæ quomodo adaugeant; dec.631. n.13. T.3. p.15.
 V I N C E R E.
Si Vinco vincentem te, multo fortius vinco te; dec.647. num.15. Tom.3. p.44.
Vincens vincentem alium, multo fortius iſtum alium vincit; dec.904. n.17. T.4. p.61.
 V I N C U L U M I N G E N E R E.
Vinculum in cedulis apoſitum inveſtiendis pro ſecuritate cenſus, ex ipſa impoſitione cenſus tollitur; dec.43. n.6. Tom.1. p.66.
Vinculum fideicommiſſi ex gratia removeri petens a Papa, non cenſetur ejusdem fideicommiſſentis debita extinxiſſe, quia tunc eſſet mera juſtitia; dec.50. n.3. T.1. p.76.
Vincula valorem rei minuunt; dec.190. nu.6. Tom.1. p.300.
Quenam detractio pretii ex cauſa *vinculorum* ſit rationabilis; num.11. ibid.
Vinculum apoſitum in patentibus locorum montium reſtituendi prioribus, & poſterioribus, non ſuffragatur poſterioribus creditoribus, quando retinentur ab anteriore; decif.194. n.1. Tom.1. p.305.
Vinculum fideicommiſſi, bonorum valorem notabiliter minuit; dec.224. n.8. T.1. p.362.
Vincula cedulis dotium locus pius, qui & nudus adminiſtrator, ad proprium commodum, in præjudicium habentis jus nominandi, poteſt apponere; decif.1311. nu.10. Tom.1. p.496.
Quod libere teſtator alicui licere voluit ab exequutore vinculis gravari nequit; num.13. ibid.
Vinculum in litteris patentibus locorum montium cenſetur apoſitum favore illorum, qui probare poſſunt ſe vocatos, & in fideicommiſſo comprehenſos, oſtendendo omnia requiſita neceſſaria; dec.404. n.6. T.2. p.150.
Vincula omnia in præcedentibus litteris patentibus contenta enunciat Notarius in mandato, quum aliud de delendo non eſt obtentum; dec.467. num.21., & 30. Tom.2. p.257.
Nec inde inferitur in vitam ſolum gravati eadem loca montium fuiſſe deliberata, quando voluntas licitatoris, & judicis ſemper fuit contraria; num.22. ibid.
Vinculum ſuper locorum montium coacte permanens, periculo æquiparatur; dec.1178.
- num.10. Tom.5. p.199.
 Vid. *Loca montium fideicommiſſaria*.
VINCULA IN LOCIS MONTIUM, ET QUOAD DELETIONEM ILLIUS.
Vinculorum deletio in patentibus locorum montium non conceditur, niſi cum decreto judicis, cognitione cauſæ, & citatione omnium intereſſe habentium; decif.467. num.17. Tom.2. p.257.
Vinculorum deletionem non curans, ut parcat expenſis, jus ſalvum habet, & actionem illam obtinendi; num.18. ibid.
Vinculorum deletio, legitima concurrenſe cauſa, paſſim conceditur; num.19. ibid.
Vinculorum neglecta deletio, ut parcat ex penſis, & quia alia quoque inſunt in litteris patentibus, non importat remiſſionem facultatis illam ſemper exercendi, quam ſibi reſervaverat emens, vel licitator, & cur; num.20. 23., & 25. ibid.
Succellor recipiendo translationem locorum montium, cum *vinculis* in antecedentibus litteris patentibus expreſſis, non dicitur eadem agnoſcere, & remittere jus delendi ipſi competens; ibid. n.33. p.258.
Vincula delendi jus ſemper eſt exercibile, etiam a quarto ſuccellore, ſi authores non fecerint; num.34. ibid.
VINCULUM CONSANGUINITATIS.
Vinculum cognarum, & maternum, ſi maſculo prodeſſe non poſſit, multo minus pro deſcendentibus, ad terminos ſtatuti iſtarum, excluſivi; dec.1375. n.32. Tom.6. p.252.
 V I N D I C A T I O R E I.
Vindicatio rei competit domino contra depONENTEM &c. dec.991. n.4. Tom.3. p.127.
 V I N E A.
Vinea eſt damnosa, non utilis; dec.134. n.15. Tom.1. p.209.
Vinea magnæ, in agro Romano vili pretio venduntur, quia regulantur a fructibus, detracto canone; dec.250. n.13. T.1. p.407.
Vinea fructus non determinatur, niſi detractis prius expenſis pro cultura, & canone ejusdem; dec.296. n.3. Tom.1. p.469.
Vinea difficiliter emor invenitur; dec.490. num.7. Tom.2. p.295.
Vinea non de facili vendi poſſunt, & cur; dec.531. num.2. Tom.2. p.343.
Vinea non minori ſpatio, quam decem, & octo menſium vendi poſſe firmatur; num.3. ibid.
Vinea ſolida fuiſſe non præſumitur, ſi pactum inſerum fuerit traditionis annuatim arundinum pro ejus manutenzione, & quare; decif.562. num.25. Tom.2. p.406.
Vinea pretium cognoviſcit ex eo, quo ſinitime venduntur; dec.631. n.9. T.3. p.15.
 Vid. *Valor ad dec.910*.
Vinea fructus antiquitus ad rationem ſcutorū ſex taxabantur, juxta taxam de illo tempore admiſſam; dec.1259. n.1. T.5. p.396.
Didi fructus quanti fuerint, probatur ex relatione periti judicialis; n.3. *vid. n.4.* ibid.
Vinea fructatus meriendus non eſt a fructibus unius anni tantum, maxime ſi probetur, quod uno anno grandines vitibus damnum intul-

Intulissent : ibid. num.8.
 Vid. *Tutor ad dec.1259.*
V I N T E N N I U M.
 Vintennium de tribus limitati speciebus inter baronem, & subditos contentum, scilicet vino, frumento, & leguminibus, nequit ab illius herede ad diversas etiam species extendi : dec.952. num.3. Tom.4. p.153.
 Vintennium non potest extendi ad species in transactione rejectas, ex quo in procurator facta ab uno ex transigentibus dictum fuisset, ex vino, pane, & aliis rebus, quia id attendendum est, de quo loquitur transactio : num.5. ibid.
 Vintennium in his tantum debetur speciebus favore baronis, in quibus per testes formiter repetitis a subditis fuisse solum probaretur : ibid. num.12. p.154.
 Vintennium exigendi titulus restrictive ad talem designatam speciem favore baronis a longeva possessione declaratur, & confirmatur : num.13. ibid.
 Vintennium, quod ex vino, pane, & leguminibus debebatur in vinum transactionis inter baronem, & subditos intrare, si reperitur solvi in oleo, & feno, hac solutio intelligitur facta ratione diversarum culturae tantum : num.16., & 18. ibid.
 Amplia, ut etiam non extendatur ad diversas species per hoc, quod baro quaedam bona in emphiteusim concessisset ; quum id referibile sit ad particulare ejus dominium super aliis bonis : num.17. ibid.
 Vintennium non debetur ratione universalis domini, quod penes baronem resideat, & quare : num.19. ibid.
 Vintennium a barone in certa specie conventum, non potest ab herede extendi ad omnes fructus sub preterito universalitatis domini : num.20. ibid.
 Vintennium augmentatio non datur, si oblatret transactio, quae solo rationis capite, & in gradu restitutionis in integrum prius esset de medio tollenda : num.24. ibid.
V I R I N G E N E R E &c.
 Vir sagax, & in negotiis expertus suum iactare non praesumitur : dec.616. n.8. T.2. p.489.
 Vir nobilis praesumitur habere mobilia pretiosa, & tabulas in ejus hereditate repositae quod sint excellentis artificis manu designatae praesumitur. dec.728. n.20. T.3. p.193.
 Vir nobilis non praesumitur voluisse decipere colligantem, iterando summam, quae iste ei debuisset referre : dec.939. n.3. T.4. p.126.
V I R , S I V E M A R I T U S , E T Q U O A D A D M I N I S T R A T I O N E M B O N O R U M U X O R I S .
 Vir est legalis administrator bonorum uxoris : dec.38. num.8. Tom.1. p.54.
 Et de eis rationem reddere tenetur, & conficere inventarium : num.9., & 10. ibid.
 Gestum cum *Viro* de pecuniis extradotalibus, quum interveniat tacitum mulierum mandatum ex longissima acquiescentia, donec vixerit, de nullitate redargui non possunt : decif. 516. num.12. Tom.2. p.335.
 Vid. *Solutio ad hanc dec. n.5. necnon ad decif.*

p.397.

Vir, quia occasione matrimonii se obstituit extingueret debita existentia in bonis dotalibus, si fecerit, nullam pro hac extinctione reintegrationem petere valet : dec.583. num.10. Tom.2. p.438.
 Vid. *Dominium ad dec.531.*
 Vir solvens onera in bonis extradotalibus eorum fructibus solvibile praesumitur : dec.628. num.25. Tom.3. p.8.
 Vir tenetur ad expensas funeris uxoris, ex statuto Beneventi : n.29. *amplia* n.30. ibid.
 Vir expensas parvas pro reparatione domus dotalis, constante matrimonio, tenetur subire : num.32. ibid.
 A Viro expensae modicae litium super rebus dotalibus repeti nequeunt : ibid. n.40. p.9.
 Praeterea, si cum hoc praefato litium onere dotem receperit : num.41. ibid.
 Vir constante matrimonio, tenetur solvere canones rebus dotalibus infixos : numer.42. *vide* num.43., & 45. ibid.
 Vid. *Debitum ad dec.669.*
 Vid. *Dos quoad solutionem ad dec.725.*
 Vir creditor hereditatis mulieris, exigendo fructus, per imaginariam solutionem eos suos non facit : & vide rationem ibid. n.11., & dec.769. num.8. Tom.3. p.270.
 Vir solvens proprio nomine pro muliere, de illius pecuniis nullum commodum sui favore refert : dec.779. n.2. Tom.3. p.288.
 Vir non desumitur dimississe creditores mulieris cum re dotali eadem, qua instrumentum dotalis rogatum fuit, nulla sui favore relata declaratione : ibid. num.3. p.289.
 Vir destitutus spe suscipiendi prolem ob proventum uxoris etatem, si illa sit dives, praesumitur semper querere causas simulandi se creditorem illius pro acquiranda per indirectum hereditate : ibid. n.16. p.290.
 Vir nequit ab uxoris hereditibus petere fructus census favore uxoris solvitos, & uxoris bonorum extradotalium fructus quoque percipisset : num.19. ibid.
 Vir non repetit expensas modicas pro mantentione bonorum dotalium factas : ibid. num.22. p.291.
 Vir tenetur solvere canones domibus dotalibus infixos : num.23. ibid.
 Vir recusans exhibere recepturas originales ad probandum, se de propriis pecuniis perfolvisse, & non de uxoris, facit praesumere se de alienis perfolvisse : num.26. ibid.
 Amplia, si a creditoribus vir retulisset recepturas in faciem sui ipsius, & uxoris : num.27. ibid.
 Vir, si praetendat repetere impensum in meliorandis fundis dotalibus, ad quid probandum teneatur : num.28. ibid.
 Vid. *Cedula ad hanc dec.*
 Vir rem uxorem erogasse non praesumitur in dimissionem arii alieni, quod dotans contraxisset absque bonae fidei recognitione : dec.798. num.8. Tom.3. p.371.
 Limita, si in capitulis adesset conventio praefata, quod vir in casu similis solutionis relevationem haberet : n.9. ibid.
 Vir si petat mantentionem in bonis dotalibus

- uxoris prædefunctæ, id præsumitur fecisse pro detrahendo libere quarto tantum super lucrato: dec. 917. n. 18. Tom. 4. p. 86.
- Vir** tenex præsumitur se noluisse obligare post mortem uxori inventi legatum remunerarium relictarum, ne suæ mortis desiderio illa exardesceret; dec. 1017. numer. 8. Tom. 4. p. 301.
- Ampla**, si talis præsumtio adminicularetur a testibus deponentibus virum taliter requisitum a muliere respondisse tantum, quod erga illum se bene fuisset habiturus, & ad nihilum se positive obligare; n. 9. ibid.
- Vir** in præjudicium uxoris non potest super paternam hæreditatem transigere, suam virilem fratribus renunciando: dec. 1174. n. 8. Tom. 5. p. 191.
- Ampla**, quando eadem transactio, nec necessaria fuisset, nec coactiva, & in fraudem potius mulieris, quæ ante eam pro suæ dotis restitutione, seu aldecuratione egisset: nu. 9. ibid.
- Adde** quando debitor viri, non obstante scientia de credito mulieris, cum illo transigisset, eique libere persolvisset eam summam, etiam sub dotis vinculo prius deposuisset: num. 10. ibid.
- Vir** præsumitur, vel cum ipsis bonis a se administratis mulieris debita persolvisset: donec contrarium concludenter non probetur: dec. 1212. num. 9. Tom. 5. p. 277.
- Vir**, si pecunias dotales a suo, & uxoris procuratore exactas penes uxorem reliquisset, illaque penes se retinuisse, censetur in satisfactionem *delle spese* a viro debitam retinuisse; dec. 1224. num. 8. Tom. 5. p. 308.
- Per** Virum uxor liberata a redditione rationis de suis bonis administratis quando ille, uxoris debitor decepsisset, præsumitur sic suum debitum voluisse compensare; ibid. num. 22. p. 309.
- Vir** potest distrahere loca montium in partem dotis quantitativè sibi per mulierem tradita; dec. 1226. num. 14. Tom. 5. p. 314.
- Vir** non habet super bonis extradotalibus, & parafrenalibus uxoris; dec. 1391. num. 7. Tom. 6. p. 290.
- Vid. Maritus.**
- VIRGO.**
- Virgo** honesta non præsumitur pati deflorationem, nisi sponsalia præcesserint: dec. 230. num. 10. Tom. 1. p. 372.
- VISITARE; VISITATIO.**
- Vid. Ecclesia in genere; Ecclesia regularium; Episcopus quoad jurisdictionem. & Religiosi in specie; ad dec. 152. nec non Vid. Actus jurisdictionales.**
- Visitatio** Episcopi, quoad Ecclesias sibi non subjectas, nulla est, circa ea, quæ animarum curam non respiciunt: dec. 1340. n. 8., & 9. Tom. 6. p. 173.
- Visitaciones** non alio, quam ad Ordinariam jurisdictionem possunt referri; dec. 1385. num. 17., & 18. Tom. 6. p. 277.
- VITA.**
- Vita** hominis, de jure, est 65. annorum ad

sex. in l. heret. ff. ad l. falcid.; dec. 562. num. 27. Tom. 2. pag. 406., & 632. num. 18. Tom. 3. p. 18.

Vid. Ætas.

VITALITIUM.

- Vitalitii** fructus non cadunt sub usufructu; quum capitalis sortiantur naturam; suntque ad fideicommissi commodum investendi; huiusmodique investimenti fructus, tantum potest percipere: dec. 712. n. 27. T. 3. p. 168.
- Bona fides** in tali perceptione, ut supra dicta, ab usufructuario non est allegabilis: num. 28. ibid.
- Vitalitium** fieri potest a muliere sine solemnitatibus; dec. 865. n. 6. Tom. 3. p. 458.

Vid. Quis vitalitium.

VITIUM LITIGIOSI.

- Res**, quæ transit cum *vicio litigiosi* creditori non præjudicat; imo habetur ac si distracta non fuisset; dec. 889. n. 7. Tom. 4. p. 34.
- Vitium** litigiosi inducitur, etiam si super re distracta fuisset obtemperatum restitutum in integrum, quæ novum non dicitur iudicium, sed appendix primi: dec. 942. numer. 4. Tom. 4. p. 131.
- Vitium** litigiosi non evitatur per hoc, quod lis super possessione remansisset, quando petitorium remansisset acceptum: n. 5., & 6. ibid.
- Vitium** litigiosi inducitur super re, qua quis sine consensu illius, qui super ea litem intentavit, in tertium distraheret; dec. 1031. num. 9. Tom. 4. p. 310.

Vid. Contractus cum vicio litigiosi, & Via exequativa.

UNICITAS.

- Unicitas** corporis inter capitulum, illiusque decanum non destruitur ex eo, quod iste, certis in casibus, & actibus a capitulo non dependeat; dec. 1191. n. 11. T. 5. p. 242.

UNIO BENEFICIORUM.

- Unio** censetur facta privative capitulo; si illi sit data facultas percipiendi fructus beneficii: dec. 53. num. 7. Tom. 1. p. 81.
- Item**, si hoc appareat ex parte dispositiva: num. 8. ibid.
- Unio** beneficii non desumitur ex scriptura informi; dec. 73. num. 4. Tom. 1. p. 107.
- Unio** probatur, vel instrumento publico, vel immemorabili, aut quadragenaria cum titulo: num. 6. ibid.
- Unio** omnino effectuatua esse debet, ad evitandam collationem parochialium per concursum; dec. 118. num. 2. Tom. 1. p. 182.
- Unio** ineffectuatua non attenditur in præjudicium apostolici provisi; n. 3. vide n. 4. ibid.
- Unioni** nil magis repugnat, quam status collativus; num. 5. ibid.
- Unionis** ineffectuatio probatur etiam ex provisionibus per concursum factis aliarum parochialium, quæ continebantur in eadem scriptura, ex qua desumitur unio; n. 6. ibid.
- Unionis** ineffectuationem provisiones factæ per concursum probant; n. 4. ibid.
- Unioni** nil implicat, si beneficia unita per concursum fuerint collata; nam porrit super venire particularis ordinatio hoc præcipiens: ibid. num. 7. p. 184.
- Unio.**

Unionis exceptio non retardat exequutionem literarum apostolicarum; nisi undequaque sit clara: num.8. ibid.

Unionis vim admittit ejusdem ineffectuatio, & inobservantia: dec.119. n.8. T.1. p.185.

Unio ex provisionibus postea factis per concursum revocata præsumitur: n.9. ibid.

Unio non probatur per actus equivocos: numer.16. ibid.

Præsertim, si probetur per longum tempus status collativus: num.17. ibid.

Vid. *Beneficium quoad unionem*.

UNIO ECCLESiarUM, HOSPITALIUM ET MONASTERIORUM.

Unio, & dismembratio ecclesiarum absque causa, & solemnitatibus a sacro Concilio Tridentino præscriptis nulla, & invalida: sunt: dec.350. num.1. Tom.2. p.53.

Unio facienda non est ad ecclesiam, ad quam accedi non potest propter aquarum affluentiam, & hyemalium alluvionum: n.8. ibid.

Indultum non comprehendens facultatem uniendi, & supprimendi beneficia, multo minus afficit hospitalia, super quibus Papa manus apposuit: dec.494. n.19. T.2. p.304.

Unio hospitalis ab Ordinario facta favore seminarii, est insanabiliter nulla; utpote incongrua fini, ad quem hospitale fuit institutum ex dispositione sacri Concilii Tridentini: num.25. ibid.

Unionem, seu incorporationem extinctivam fundi uniti facere non potest Episcopus; sed solum applicationem fructuum temporaneum pro loco, & tempore utiliore, juxta sac. Conc. Trid.; num.26. ibid.

Vid. *Hospitalia in fin.*

Unio subjectiva unius Ecclesie facta favore alterius, ex quibus verbis probetur; dec.813. num.3. Tom.3. p.355.

Unio talis tribuit facultatem ministris, sine superioribus Ecclesie incorporantibus administrandi ecclesiam unitam, & actus jurisdictionales in ea exercendi: n.4. ibid.

Dispositio Concilii Trid. sess.24. de reformat. cap.13. non annullat uniones Ecclesie parochialis, quæ ad divini cultus incrementum factæ sint: n.7. ibid.

Unio parochialis, Parochi non requirit consensus: si ejus vita durante, eidem præjudicium non irrogetur: n.8. ibid.

Unio parochialis, subjective facta resultat ex illius incorporatione cum abdicatione domini favore Ecclesie incorporantis; & ex quibus aliis probetur: n.9. ibid.

Amplia, si titulus parochi fuisset abolitus; ibid. num.10. & 12. p.356.

Adde, si deputatio vicarii demandetur a superiore Ecclesie incorporantis, ac deputatio concionatoris, & confessoriorum; numer.11. ibid.

Item ex transfusione parochialitatis in Ecclesiam, cujus favore unio sequatur: numer.12. ibid.

Unio non infringitur, ex quo superior Ecclesie incorporantis omnes antiquos fructus reservasset, quibus antiquus parochus fruebatur: num.13. ibid.

Unio talis fit ex rejudicata, & decretis episcopalis in judicium transactis: n.16. ibid.

Unio subjectiva non tollitur ex visitationibus Episcopi: ibid. n.25. & 28. p.357.

Unio non tollitur, ex quo vicarius diceretur per abusum parochus: n.22. ibid.

Ad Unionem hujusmodi tollendam actus turbativi, qui libris causam dant, allegabiles non sunt: num.29. ibid.

Testes in his circumstantiis adducti a præponderantioribus destruuntur: n.30. ibid.

Unio, & incorporatio Ecclesiarum ex quibus facta dignoscantur; decisio.1005. num.2. Tom.4. p.248.

Uniendi Ecclesias facultatem Episcopi a sacro Concilio Tridentinum habebat: ibid. numer.5. p.249.

Unire Ecclesias Rex Alphonsus Hispaniarum ex indulto Urbani II. potuit, unire inquam, monasteriis, quas de manibus Maurorum recuperavit: num.6. ibid.

Unio ita dicitur facta auctoritate apostolica: num.7. ibid.

Unio facta ab Episcopo non dicitur nova, quando in ejus exequutione, & verbis haberetur relatio ad aliam prægressam unionem: numer.8. ibid.

Item, ex quo in tali actu Episcopus dixisset, quod Ecclesia incorporata esse deberet de jure patronatus incorporantis, & largo modo, nec talis expressio tollit quo minus adesset præventive altera unio jam facta; n.9. & 12. ibid.

In Unionis actu, si Episcopus se ad aliam præcedentem referat, licet de jure patronatus mentionem fecerit, talis expressio intelligitur, quod verificetur de jure competente vigore primæ unionis, & ad istam relative, & non nova incorporatio: n.10. ibid.

Amplia, si talis præventiva unio fuisset per breve Pontificum, vocatis interesse habentibus coram exequutore confirmata: n.11. & 14. ibid.

Unio Ecclesiarum non effectuat, vivente Pontifice eam concedente, cadit sub regula 13. Cancellarie unionum revocatoria: ibid. num.12. & 1216. n.9. & 10. T.5. p.295.

Limitatur regula, quando esset facta pro augmento cultus divini, sustentatione, & conservatione monasterii: d. dec.1005. n.13. Tom.4. d. p.249.

In Unionem Ecclesiarum observantia multum attenditur; ibid. n.17. vid. 19. p.250.

Unio Ecclesiarum non solet fieri a Papa absque consensu paroni laici, præsertim si agatur de jure patronatus regio: dec.1219. num.7. Tom.5. p.294.

Unio Ecclesie Pontificis menti contraria non effectuat probatur, ex quo patronus præsentasset presbyterum secularem in perpetuam vicariam, quando, ad trames concessæ unionis, potuissent præsentari regulares cum amovibilitate; ibid. num.11. 12. & 19. p.295.

Amplia, si eidem non sequatur unioni censum, & ultra annorum faveret observantia, quæ juris, & de jure præsumtionem facit: num.

numer. 13., & 15.

ibid.

Unio Ecclesie roborata a centenaria præsupponit quemcumque titulum unionis, apostolica autoritate firmatæ cum omnibus qualitatibus, ad omnimodam actus perfectionem, & firmitatem necessariis: decif. 1235. num. 5. Tom. 5. p. 337.

Uniones Ecclesiarum antiquitus a sacra Pœnitentia demandabantur, ante constitutionem reformatorem anni 1562. san. mem. Pii IV., per quam apostolici assensus, & beneplacita transibant, five per brevium Secretariam: ibid. num. 11. p. 338.

Unio centenaria roborata non destruitur, ex quo non constat de solutione quinquenniorum, quum præsumenda sit, quod ex causa iusta a tali solutione exempta remanserit: numer. 14. ibid.

Unio quando, & ex qua autoritate facta dicatur: num. 16. ibid.

Unio non probatur, ex livello ferente unionem sequutam, absque tamen adnotatione diei, Notarii, & qua autoritate sit peracta: num. 17. ibid.

Unio non probatur ex visitatione Episcopi, cuius tantum ex partibus interfuisset, quum factum illius tertio absentis non præiudicet: ibid. num. 21. p. 339.

Unio præsuppositivè probatur, ex quo pro cura sit erecta vicaria perpetua ex antiquis visitationibus apostolicis, & facto Ordinarii: ibid. num. 29., & 32. p. 340.

Unio præsumitur probata, & ab Ordinario recognita, ex quo ad vicariæ erectionem devenisset: num. 31. ibid.

Unio probatur ex antiquis enunciativis Ordinarii, vel apostolici visitoris: n. 32. ibid.

Unio, spatio centum annorum observata præsumitur causa cognita, & non est necesse, quod ab allegante centenaria ista probeatur, & quare: num. 34. ibid.

Unio subjectiva parochialis æque probatur per immemorabilem, ac per litteras apostolicas: num. 39. ibid.

Unio præsupponit beneplacitum Apostolicum ex diuturnitate temporis, ac longæva observantia: ibid. n. 41. p. 341.

UNIVERSITAS.

Universitas, seu confraternitas post primam præsentationem, nullum alium potest rite præsentare: dec. 182. n. 10. T. 1. p. 284.

Gesta a majori parte a tota universitate gesta dicuntur: itaut minoris partis dissensus non annullat contractum: dec. 332. num. 2. Tom. 3. p. 28.

Amplia, concurrente utilitate: n. 3. ibid.

Universitas semper dicitur eadem quoad actus necessarios, & si varientur illius administratores: dec. 780. n. 15., secus num. 16. & 17. Tom. 3. p. 294.

Universitas non representatur a singularibus personis, sed ab universali cœtu: dec. 1394. n. 17. Tom. 6. p. 295.

VOCABULUM.

Plura peria terrarum unita possunt cadere sub alio generali vocabulo, cuncta completi: dec. 40. n. 12. Tom. 1. p. 58.

VOCALIS.

Vocales intimandi non sunt ad tertium capizulum, si in primo dies pro secundo fuerit statuta, in quo intervenerunt, & tertium fuit stabilium: dec. 586. n. 15. T. 2. p. 443.

Vocalis dubius an sit admittendus in scrutinio, semper admittendus est, cum protestatione tamen, quatenus de jure, & vide rationem: dec. 849. n. 13. Tom. 3. p. 424.

Vocalis dubius, dicitur ille, qui manifestationem, re integra in eligendo reportavit, & pro possessore habetur: dec. 874. numer. 7. Tom. 4. p. 9.

Vocalis dubius semper est attendendus, & in electione vocandus, & saltem cum protestatione quatenus de jure n. 8. ibid.

Vocales, juxta indultum Apostolicum in conferendis Parochialibus, debent fidei professionem emittere, juramentum præstare de eligendo digniore, & quod electus continet in manifestatione eligendi in universitate: n. 10. ibid.

Vid. Voces.

VOCATUS, VOCATI IN GENERE.

Vocati ex propria persona impugnare non possunt permutationem fideicommissi utilium: dec. 134. n. 13. & 14. T. 1. p. 209.

Vocatus post obitum alicujus, eam debent concludenter probare: decif. 307. num. 18. Tomo 1. p. 488.

Vocatus a testatore succedere debet: dec. 547. n. 2. Tom. 2. p. 385.

Vocatus sub conditione adimplendi onera, vel nominandi fratrem, quum illum nominaverit, reservato sibi usufructu, immissionem obtinere nequit, nisi ad usumfructum limitatum: dec. 677. n. 9. Tom. 3. p. 101.

Descendentes ex propria persona in denominatione vocati veniunt a patre independentes: dec. 908. n. 13. Tom. 4. p. 69.

Vocatus sub conditione admittitur, illa purificata: dec. 925. n. 5. T. 4. p. 98.

Vocatus expresse a testatore præferendus est alteri, cujus vocatio altiorum requireret indaginem: dec. 1047. n. 24. Tom. 5. p. 370.

Vocatus ultimus quando potest eligere personam de familia etiam extraneam, idem est, quod possit eligere personam tam extraneam, quam non extraneam: decif. 1166. num. 30. Tom. 5. p. 174.

Vid. Eligendus ad dec. 493.

VOCATUS AD BENEFICIA.

Vocatus a fundatore ad beneficium, patronorum nominatione non indiget, & aliis præferendus est: dec. 919. n. 6. T. 4. p. 88.

VOCATIO, VOCATIONES IN GENERE.

Vocatio descendantium intelligitur restrictivè ad gradus, ad quos testator se expresse retulit: dec. 26. n. 6. Tom. 1. p. 34.

Vocatio filiorum natuscorum facit, quod testator respectum habuerit ad tempus futurum: dec. 39. n. 4. Tom. 1. p. 55.

Ex-Vocazione activa nunquam infertur ad passivam: dec. 217. n. 4. Tom. 1. p. 342.

Vid. Reciproca linealis ad hanc dec.

Vid. Dispositio in detto caso &c. dec. 256.

Vocatio diversarum personarum ex diverso modo

modo dispositionis deprehenditur: dec. 305. n.21. Tom.1. p.484.
Vocatio filiorum, cum expressione matris, indicat personalitatem; decis. 434. numer. 7. Tom.2. p.307.
Vocatio facta cum coarctativa ad masculos tunc existentes, ultra illos non diffunditur: num.9. ibid.
Vocatio descendendum, est per vulgarem; & ideo in primo adeunte expirat; dec. 474. n.11. Tom.2. p.270.
Vocatio descendendum ad masculos restricta, dicitur, quum illi soli sint ex mente testatoris capaces ejus familiam, juxta ejus votum continuandi: n.12. ibid.
Vocatio foeminarum, restricta ad primos masculos genitos a foemina, si illa non habuerit, ad masculos ex ejus filia non extenditur: dec.476. n.2. Tom.2. p.273.
Vocatio restricta ad masculos foeminarum de familia non intelligi potest de masculis ex semine foeminarum ejusdem: n.10. ibid.
Vocatio restricta ad masculos filiarum suarum, non diffunditur ad nepotes ex eis per feminas: n.11. ibid.
Vocatio masculorum de tempore subhastationis tunc existentiam restringitur ad praedictos masculos tunc existentes; ib. n.12. p.274.
Vocatio filiorum, non extenditur ad nepotes: dec.744. n.1. Tom.3. p.224.
Limita, si ex coniecturis, nepotum vocatio deducatur: n.2. ibid.
Vocatio descendens masculi ex nepote primi instituti, verificari etiam potest de masculis per medium foeminae descendentibus: dec.1011. n.3. T.4. p.263.
Limita, quando testator masculos de masculis vocasset, & suae agnationis conservationem praeculis habuisset: n.5. ibid.
Limitatio testatoris menti consona attendenda est in regulandis successioneibus, non vero regula, qua communiter procederetur: num.5. ibid.
Vocatio masculorum de semine; quum existant masculi de masculis, dicitur voluisse a testatore ad renovandam agnationem artificialiter ad exclusionem ceterorum substitutorum extraneorum, quos minus illis testator dilexisse praesumitur: ib. n.45. p.267.
Vocatio quando est dubia, & in incipiti posita, nec a regulis, nec a verborum proprietate recedendum est: dec. 1166. numer. 19. Tom.5. p.173.
Vocatio pendens a conditione si casus evenierit vel heres absque filiis moriatur; non habet locum, quando de uno ex heredibus foemina superstit; dec.1215. n.3. To.5. p.382.
Vocatio certa esse debet, tam respectu eorum qui prius, quam respectu eorum, qui posterius sunt admittendi: dec. 1311. n.3. Tomo 6. p.111.
Vocationes substantia omnino certa esse debet, tum respectu eorum, qui per prius, quam eorum, qui per posterius vocati praetenduntur: dec.1322. n.5. T.6. p.136.
Vocatus ad fideicommissum sub aliqua conditione, ista purificata, illico ad eum jus ac-

quirit: dec.1398. n.1. Tom.6.

Vlt. *Famiae*, & *Substitutio*.

VOCATIO AD BENEFICIA.

Vocatio proximiorum facta a patrono ad jus patronatus passivum, non interpretatur, quod contineatur sub ampliori significato, quod etiam illos de cognatione comprehenderet; dec. 1106. n.10. Tom.5. p.30.
Amplia, in concursu cum totaliter extraneo: num.11. ibid.
Vocatio ab beneficio ad agnatos testatoris coarctata, & non ad extraneos extensibilis, confirmata per decisionem contra unum, intelligitur contra omnes pari jure, & titulo collitigantes; eademque semper est praesupponenda decisio; dec. 1114. num. 2. Tomo 5. p.50.
Vocatio ad beneficium semper intelligitur sub conditione illas si talis persona vocata se ad illud nominari perat, & velit: n.8. ibid.
Vocatio passiva, ad beneficium illi danda est, qui praedictum se demonstrat omnibus qualitatibus a fundatore requisitis, ad exclusionem illius, qui istis non gaudet: dec. 1256. n.1. Tom.5. p.391.
Amplia, etiam si a Patrono non sit praesentatur, quando comparat coram ordinario tempore abili ad institutionem petendam; quum dicatur in his terminis ab ipso fundatore nominatus: n.2. & 3. ibid.
Vocatio collectiva plurium ad juspatronatus, etiam in deferenda passiva successione in isto si destituta reperitur verbis tractum successivum denotantibus, regulariter per vulgarem dicitur ordinata, quae effectum suum statim consumit: dec.1364. n.10. T.6. p.221.
Limita, ubi ex verbis, & coniecturis constat fundatorem voluisse in tempus longevum prospicere, & perpetuum succedendi ordinem statuere; quum tali casu inducitur dicatur fideicommissum, cujus successio de uno in alium deferretur: n.11. & 13. ibid.
Amplia, etiam si verba temporis tractum significantia in ipsa substitutione postea non legantur; sed aliunde constat de voluntate perpetuo disponendi: n.12. ibid.
Vocatio concepta sub tractu successivo & perpetuo, aequae continetur tam sub numero, ac nomine singulari, quam plurali: ib. n.18. p.222.
Vocatio lineae a fundatore beneficii expressa non censetur restricta ad casum existentiae primi tantum nominati, sed perpetuo de uno gradu in alterum, quando exercitium jurispatronatus activi, & passivi in facto patronorum repositum in casu tantum non existentiae clericorum de sua familia: n.19. ib.
Amplia, si dispositio adversative reperitur concepta sub verbis -- *Si vero nullus fuerit de meis*; n.20. ibid.
Vocatio clerici per vulgarem ad juspatronatus quae suum statim consumit effectum, non dicitur a fundatore volita; sed fideicommissaria, quando ejus dispositio esset, ut supra negative concepta -- *si nullus fuerit de meis* num.21. ibid.
Adde, si fundator perpetuo disponere professus sit, & per modum legis ordinasset con-

sequutionem beneficii post obitum primi beneficiati remanere in arbitrio clericorum de sua linea, quibus deficientibus, facultatem nominandi patronis dedisset: n. 22. ibid: Item, si quoad iurpatronatus activum dispositio comprehenderet omnes descendentes, tam ex fororibus, quam fratribus dicti fundatoris: ibid. n. 23. p. 223.

Vid. *Fundator*.

VOCATIO PROXIMIORUM.

Vocatio proximiorum in linea masculina (quid sit quum vocati sunt descendentes de linea masculina) feminas tacite excludit: dec. 509. n. 11. Tom. 2. p. 328.

Vocatio simultaneæ scilicet ex illo verbo *conium* *sim*, non vero ex *istis*, ordine successivo: dec. 1375. n. 29. Tom. 6. p. 252.

VOCES IN BENEFICIALIBUS.

Vox subdivisa in aliis, censetur integra, quum major pars intervenerit, quæ minorem absorbet, iuxta theoricam Lapi: dec. 647. n. 3. Tom. 3. p. 43.

Vocum major pars trahit minorem in iurepatronatus: ibid. n. 4. p. 44.

Declara, has duas conclusiones procedere, quando res est inter patronos, vel in eadem linea, vel inter fese coqueque ius habentes: num. 5. ibid.

Limita, quum vox alicuius sit divisa in plures stipites, & vox, quæ ad alterum ex dictis stipitibus spectabat, iterum in plures subdividatur: n. 6. ibid.

Vocem tantum habere dicitur subalterus unus stipes, quantum habent causam habentes ab alio subalterno stipite, etiam si essent mille: n. 7. ibid. Vid. *Presentatus ad hanc dec.*

Vocis pars minor descendens ab eodem stipite, & linea ab aliis constituentibus maiorem partem suffocatur, perinde ac si in eorum natura non existeret: dec. 657. n. 1. & 32. Tom. 3. p. 58.

Voces in iurepatronatus, quum a diversis stipitibus proveniunt, non sunt coniungibiles: sed separatam vocem respectu alterius stipitis constituunt, & in uno quoque etiam subdiviso major pars minorem absorbet: ibid. num. 21. p. 60.

Vid. *Jus presentandi ad dec. 829.*

Vid. *Renunciarius*, & *Nominatus ad dec. 949.*

Vocum majoritas probatur ex sententia declarante ius nominandi spectare ad possessores quatuor villarum, quorum tres possiderent a patrono, cujus nominatio cæteris fuisset prelatæ: dec. 1029. n. 2. & 3. T. 4. p. 305.

Ista majoritas fundata in sententia, quæ ad aliam antiquiorem relationem haberet, optime probata dicitur: ibid. n. 5. p. 306.

Amplia, quando ista secunda, autoritate rejudicatur muniretur, neque ullus actus in contrarium adesset: n. 6. ibid.

Vid. *Vocalis*.

VOLUNTAS IN GENERE.

Voluntas concedentis ad limites potestatis est reducenda: dec. 85. n. 24. To. 1. p. 127.

Voluntas est a potestate metienda: dec. 137. n. 28. Tom. 1. & 1389. n. 4. T. 6. p. 215.

Voluntas a potestate desumitur: dec. 141. n. 6. & 312. nu. 8. Tom. 1. p. 224. & 333. & 663. n. 11. & 12. fecus n. 16. T. 3. p. 224.

Voluntas expressa summi principis per contrarios intellectus revocari non valet: dec. 156. n. 1. Tom. 1. p. 245.

Voluntas non trahitur ad incognita: dec. 407. n. 26. Tom. 2. p. 160. & 655. n. 20. T. 2. p. 55.

Voluntas manifestatur ex verbis in contradi adhibitis, & ex dubio in Rota disputato: dec. 663. n. 5. Tom. 3. p. 69.

Voluntas perspicua, & ampla donandi, ex quibus verbis proferatur, & ex quibus restricta non dicatur: dec. 898. n. 15. T. 4. p. 51.

Voluntas patris de reintegranda filia ad successionem cum filiis optime probatur ex illius jurata assertionem: dec. 979. nu. 3. Tom. 4. p. 202.

Amplia, ut ad probandam talem mentem patris, etiam testes non repetiti admittantur, præsertim unus ex fratribus ratificatione concurrente: ibid. n. 4. p. 203.

Voluntas partium tantum spectanda est in contractibus, nilque aliud: dec. 1008. num. 11. Tom. 4. p. 257.

Voluntas hominis usque ad mortem est deambulatoria: dec. 1027. nu. 7. & 1063. num. 36. Tom. 4. p. 301. & 382.

Voluntas ascendendi ad sacros ordines ex quibus probetur: dec. 1052. n. 2. T. 4. p. 355.

Voluntas contrahentium in dubio, ex causâ transactionis motiva explicatur, & ex illius verbis: dec. 1061. n. 2. & 10. T. 4. p. 372.

Amplia, ut maxime ex subsequuta observantia: n. 3. & 16. ibid.

Voluntas in mente retenta, & ad actum non redacta nil operatur: dec. 1115. numer. 14. Tom. 5. p. 53.

Voluntas contrahentium raultum deprehenditur ex argumento a maiestate rationis desumpto: dec. 1165. n. 8. T. 5. p. 165.

Voluntas verisimilis contrahentium in transactionibus, potius quam verba inspicit, & observari debent: dec. 1331. n. 7. T. 6. p. 156.

Vid. *Argumentum*.

VOLUNTAS TESTATORIS IN

GENERE.

Voluntas testatoris servanda est: dec. 8. n. 12. Tom. 1. p. 12.

Voluntas testatoris, quum appareat, receditur a proprietate, & naturali significatione verborum: dec. 47. n. 6. Tom. 1. p. 72.

In Voluntatibus ultimis verba deprecatoria præceptum important: dec. 57. n. 3. & 169. n. 8. Tom. 1. p. 87. & 263. & 1052. n. 10. Tom. 4. p. 87.

Voluntas testatoris desumitur, tam ex consuetudinibus, quam ex depositionibus consanguineorum, & eorum, qui sunt exequutores testamentarii: dec. 56. n. 7. T. 1. p. 129.

Voluntas etiam ex non facto declaratur: dec. 110. n. 7. Tom. 1. p. 166.

Voluntatem testatoris implere non tenetur, qui illius hereditatem noluit adire, nec in ea se immiscuit: dec. 151. n. 2. T. 1. p. 339.

Limita, quum testator loquendo in priori parte testamenti verbis præceptivis in sequen-

quenti commendatitii verbis usus fuisset; quia tunc, ratione discretivæ, in consilium resolvuntur: d. dec. 169. n. 9. T. 1. d. p. 263.

De Voluntate testatoris ab omnia appositâ, censentur, quæ in testamento leguntur: dec. 303. n. 5. Tom. 1. p. 479.

Et illa suum effectum sortiuntur; etiam si testator sit persona idiota: n. 6. & 7. ibid.

Potissimum, si verba sint vulgari sermone prolata, & bene testatoris voluntas sit explicata, & geminate repetita: n. 8. & 9. ibid.

Voluntatem testatoris geminata repetitio magis enixam indicat: n. 10. ibid.

Voluntas testatoris non eruitur per testes subscriptor post mortem ejusdem: dec. 327. n. 5. Tom. 2. p. 23.

Praesertim, si subscriptio facta fuerit, ex quo tantum audierint a testatore, se patefecisse alteri suam voluntatem: n. 6. & 7. ibid.

Vid. Observantia ad dec. 367.

Voluntas testatoris, quum certa habetur, non est recurrendum ad aliam verisimilem ex conjecturis elicitam: dec. 370. n. 7. T. 3. p. 92.

Voluntas testatoris probatur ex schedula ab ipso subscripta, proprioque sigillo signata: dec. 392. n. 5. Tom. 2. p. 129.

Voluntas dicitur non completa, sed in via, quoties aliquid faciendum remanet: n. 7. ibid.

Secus, quum appareat testatorem habuisse animum perfectum, & deliberatum disponendi, & ex quibus eliciatur: n. 8. ibid.

Voluntas testatoris consignandi testamentum Notario, simplicem respicit solemnitatem, & probationem; non vero quod sine ea voluerit testamentum valere: n. 9. ibid.

Voluntas mutandi, quum non sit ad actum perducta, non derogat præcedenti perfectæ dispositioni, nisi ex ejus verbis necessarium ad vocationem inferatur: n. 11. & 12. p. 13.

Declarantur decisiones *Romana legati 20. Aprilis 1703. cor. Pio. & 28. Novembris ejusdem anni coram Priolo*, in quibus ex circumstantiis habetur, quando solemnitates, non ad probationem, sed ad perfectionem voluntatis sunt requisitæ: n. 13. ibid.

Non procedunt, quum agatur de schedula absolute per verba de præsentî subscripta: num. 14. ibid.

Voluntas dicitur non completa, sed in via, quum testator cogitaverit solum de condendo testamento, noluitque absolute, & perfecte disponere: dec. 431. n. 3. T. 2. p. 203.

Et tunc schedula testamentaria consideratur pro præparatoria ad testandum, non pro testamento: n. 4. ibid.

Voluntas testatoris consignandi schedulam testamentariam Notario majorem respicit probationem; non vero, quod sine eo actu noluerit disponere: n. 6. ibid.

Secus est, si quum ex visceribus ipsius testamentariæ schedulæ appareret dispositionem adhuc esse incompletam: n. 7. ibid.

Voluntatis imperfectio, & vitium dispositionis, in qua hæredes anima, & filia a testatore scribuntur; non inducitur respectu animæ, sed siquidem filiarum; ex quo filiarum non delevit, & cur: n. 17. ibid.

Voluntas testatoris in ultimis voluntatibus totum gerit: dec. 627. n. 1. Tom. 3. p. 2.

Voluntas testatoris clarissime depromitur per responsum ab eo factam per verbum *Voluntatem*: num. 8. ibid.

Voluntas in materia ultimarum voluntatum debet necessariò esse libera, & independens: num. 9. ibid.

Voluntas testatoris desumi debet, vel a verbis expressis, vel a concludentissimis circumstantiis: dec. 685. n. 3. Tom. 3. p. 118.

Voluntas testatoris utpote individua, in bonis ubique sitis est attendenda: dec. 693. numer. 13. Tom. 3. p. 133.

Voluntas testatorum omnino est exequenda, nilque hoc æquius: dec. 869. n. 1. T. 3. p. 456.

Voluntas testatoris pro excludendo onere in fideicommissis, est interpretanda, & attendenda: & quomodo: dec. 894. n. 8. T. 4. p. 43.

Voluntas disponentis, sicuti & potestas a quantitate relictæ mensuranda est: dec. 898. n. 14. Tom. 4. p. 51.

Voluntas testatoris in actu testandi libera esse debet, nec ab alieno pendere debet arbitrio: dec. 901. n. 2. Tom. 4. p. 55.

Voluntas fiat pro ratione in homine de suis rebus disponente: dec. 976. n. 8. T. 4. p. 198.

Voluntas testatoris remanet adimpleta, quando patronus, loco præstandi in vacatione beneficii, iuxta illius mentem, beneficium permittisset: dec. 1060. n. 9. *Vid. nu. 7. & 8. Tom. 4.* p. 370.

Voluntas potius testatoris attendenda est, & non sensus verborum: dec. 1088. n. 5. & 1089. n. 3. Tom. 4. p. 432. & 434.

Voluntas testatoris omnino adimplenda est, nilque certius in jure habemus: dec. 1144. n. 1. Tom. 5. p. 130.

Voluntas testatoris pro lege habenda est ab hæredibus: dec. 1246. n. 2. T. 5. p. 163.

Voluntas testatoris satis est, quod in substantia adimpleta remaneat: ibid. n. 12. p. 164.

Voluntas quum clara, & expressa est, querendum non est quare sic voluerit per subtiles interpretationes: dec. 1247. n. 13. 19. & 24. Tom. 5. p. 169.

Voluntas testatoris, præsertim in dispositionibus fideicommissariis, omnino spectanda est, quamvis expressa vocationis verba desinant: dec. 1256. n. 1. T. 6. p. 64.

Voluntas testatoris omnino est adimplenda, & opportuna interpretatione explicanda: dec. 1297. n. 1. Tom. 6. p. 67.

Voluntas pro testariciis adimplenda est eo meliori modo, quo potest: imò justum est, ut in discordia circa liquidationem status hæreditarii summa liquida in tale supplementum erogeretur pro illo tunc: dec. 1379. nu. 3. 4. & 7. Tom. 6. p. 264.

Vid. Testamentum.

VOLUNTAS ULTIMA, ET QUOD EJUS COMMUTATIONEM, ET INTERPRETATIONEM.

Ab ultimis piis voluntatibus Ordinarii, quantum minus fieri potest, recedunt, quia eas mutare non possunt: dec. 494. num. 22. Tomo 2. p. 304.

- Commutaciones tales solo S. Sedis arbitrio relevantur; n. 23. *ibid.*
- Vid. *Hospitalis ad hanc dec.*
- Voluntas testatoris clarissime depromitur per responsum ab eo factam per verbum *Vgo*; dec. 627. n. 5. Tom. 3. p. 2.
- Voluntatis instantanea mutatio non præsumitur, nisi de legitima causa docetur; n. 12. *ib.*
- Vid. *Testator quoad responsiones ad hanc dec.*
- Voluntas ultima ut interpretetur, non considerandum est tempus conditi testamenti, sed aperta successione; dec. 902. n. 10. T. 4. p. 58. In ambiguis illa dari debet interpretatio, quæ testatoris menti sit favorabilior; decif. 919. n. 11. Tom. 4. p. 58.
- Voluntas certa testatoris, circa vocationem potius unius lineæ in primo loco, quam alterius, ex omnibus simul junctis coniecturis desumitur; dec. 1011. n. 21. T. 5. p. 265.
- Voluntas testatoris quando simpliciter de declaratione agitur, non vero de extensione fideicommissi ab eo conditi, ex qualibet ejus parte desumi potest & explicari; n. 30. *ibid.*
- Vid. *Limitatio.*
- Voluntas testatoris in concursu potius probatur ex fide illius exequutoris testamentarii, quæ testamento esset consona, quam ex fide ejus alterius exequutoris, qui diceret, sibi inopinato contigisse, ut talem voluntatem debeat exequi; dec. 1030. n. 22. T. 4. p. 309.
- Voluntas disponentis a dispositionis proemio interpretatur; dec. 1038. n. 7. T. 4. p. 327.
- Vid. *Desiderium.*
- Voluntas ultima, ut recte interpretetur, omnia simul juncta ponderanda sunt, quæ diffundim aliquam paterentur difficultatem; dec. 1063. n. 14. & 30. T. 4. p. 379.
- Declaratio clara, & literalis a testatore facta non dat locum interpretationi mentis ejusdem; n. 17. *ibid.*
- Voluntas potius testatoris attendenda est, quam periodi & verba, etiam si a propriarum significatione esset descedendum; dec. 1088. n. 5. & 19. Tom. 4. p. 432.
- Voluntas testatoris in ambiguis, ab observantia, qua testator vivens fuisset usus, quæque etiam exequutor testamentarius, interpretationem desumit; n. 14. *ibid.*
- Mens testatoris, quæ potest secundum verba testamenti verificari, secundum ea, interpretanda est, nec ad diversum trahenda; significatum; num. 21. *ibid.*
- Semper illa in re versari præsumitur, quæ clare esset expressa, quam in ea quæ sub verborum involucre remansisset; n. 22. *ibid.*
- Vide *Legatum quoad interpretationem ad dictam dec.*
- Mens testatoris ex verborum consonantia explicatur, quando specificè nationem individuavit, quam ad suum legatum invitare intellexit privative, quoad alias gentes lato modo sub eadem natione comprehensas, quæ de sua prædicta regione non essent oriundæ; dec. 1089. n. 4. T. 4. p. 434.
- Amplia, si talis mentis intelligentia uniformis sit observantia, quam invita servasset;
- num. 5. *ibid.*
- Adde, quando huic, observantia etiam illa, qua usus esset testamentarius exequutor, famularetur, & ex quibus iste defumatur observantia; n. 6. *ibid.*
- Vide *Mens ad hanc dec.*
- Vid. *Diviso quoad bona fideicommissaria.*
- Voluntas melius quam ab ipso testatore declarari non potest; decisio. 1142. num. 79. Tomo 5. p. 125.
- Vid. *Testator ad dec. 1142. & 1183.*
- Voluntas contraria testatoris, quando eam impugnans contra se contrarias regulas habet, per ipsum concludentissimis argumentis, & probationibus probanda est; decif. 1166. num. 15. Tom. 5. p. 173.
- Voluntas testatoris ex proprio loquendi usu declaratur; *ibid.* n. 39. p. 175.
- Vid. *Conjectura ad dec. 1215. n. 22.*
- Voluntas ultima testatoris desumitur ab iis, quæ testator vel dixit, vel fecit, non vero ab aliena dispositione; dec. 1311. num. 5. Tom. 6. p. 111.
- Vide *Legatum quoad interpretationem ad dec. 1329. n. 16.*
- Voluntatis desuncti permutatio facta ab Episcopo, cum scientia exequutorum testamentariorum, ratione legitimi impedimenti, & ad bonum finem, ultra centum annos observata, rescitari non debet sub prætextu recognitionendi, an sit legitime facta, vel ne; & quare; dec. 1333. n. 3. T. 6. p. 112.
- Vide *Papa ad dictam dec.*
- Vide *Dispositio quoad comprehensionem; Discretiva; & Testator, quoad responsiones datas &c.*
- VOTUM IN GENERE.**
- Votum parentum commune est filius commode ac nobiliter, quam possint nubere; dec. 8. num. 10. Tom. 1. p. 11.
- Votum testatoris, respiciens filios, & descendentes ipsius, referri debet ad casus, & conditiones dumtaxat expressas, non artem ad personas, quarum expressa conclusio demandatur, ad celebre consilium; decif. 636. decif. 488. n. 15. Tom. 2. p. 293.
- Votum Rotæ an, & quando retardari non possit; dec. 877. n. 1. Tom. 4. p. 14.
- Vide *Rota.*
- Votum agnationis in mente testatoris compatibile non est, cum transitu primogenituræ in feminas, vel masculos ex eis, licet sibi proximiores, donec masculi de vera agnatione supersint; decisio. 1011. numer. 50. Tom. 5. p. 267.
- Votum conservandæ agnationis, si adducatur pro vocatione filiorum in conditione positorum, & ad patris portionis vocatorum, rigide examinandum non est, quoad portionem patris; dec. 1215. n. 21. T. 5. p. 284.
- Vide *agnatio quoad ejus contemplationem, & Testator.*
- VOTUM CAPTANDÆ MORTIS.**
- Votum captandæ mortis per incertitudinem illius, qui posset mori, exulat, & quomodo; dec. 1328. n. 1. T. 6. p. 147.
- Votum illud non habet locum in conventionibus

salta inter fratres super divisione cuiusvis hereditatis ei, obvenitur, quando adfunt parentes, & alique proximi consanguinei, quorum successiones a paciscentibus generatim possunt sperari: n.4. ibid.

Limita, quando generaliter non potest, nisi in una persona, & unius tantum hereditate verificari: n.5. ibid.

U S U R A.

Usura soluta in summa excessiva proportionabiliter, ut vulgo dicitur *a scaletta*, capitale extinguunt: dec.420. n.5. T.2. p.186.

Vide *Debitor*.

Vide *Solutio continuata ad d. dec. 420.*

Usurarum materiam pendere debet a mera partium voluntate: decision. 460. numer. 9. Tom. 2. p.245.

In Usurarum materia favore creditoris non, sicut simpliciter debitoris: num.12., & 13. ibid.

Usurarum non dicitur creditum pecuniarum inter mercatores, si concorditer fructiferum fiat; praesertim si non ex mutuo proveniat; sed ex solutione litterarum cambii sub implicita conditione se revalendi cum aliis similibus litteris. dec. 1028. numer. 2. 3., & 4. Tom. 4. p.303.

Usura quando cadat in solutione fructuum ob litteras cambii non solutas favore mercatoris: dec.1043. n.4. & 5. T.4. p.334.

Usura non cadit in eo lucro, quod provenit ex negotiatione, & commercio litris: numer.6. ibid.

Usura ut excludatur, omnis capienda est interpretatio: dec.1123. n.18. T.5. p.72.

Praesertim, favore viri optimae famae: decis. 1124. n.9. Tom. 5. p.74.

Usurae dotationes in onerum matrimonialium compensationem debentur: dec.1133. n.20. Tom. 5. p.101.

Usurae sunt de iure etiam divino prohibita; & ideo sub consuetudinis praetextu non tollerantur; imo talis consuetudo abusus appellatur: dec.1181. n.10. Tom. 5. p.207.

Usurae, & interesse ex parte creditoris metiendae sunt: ibid. n.14. p.208.

U S U R P A N S.

Usurpans bona ecclesiastica juspatronatus amittit ex Sac. Conc. Trident. decision. 458. num.1. Tom. 2. p.242.

Sed de hoc, uti de crimine, vel per sententiam iudicis, vel per alias liquidissimas probationes debet constare: n.3. ibid.

U S U S.

Usus communis mercatorum inter ipsos est omnino servandus: dec. 1028. n.15., & vide *nam.3.* Tom. 4. p.304.

USUSFRUCTUS IN GENERE.

Usufructus vis formalis stat in libera rerum, exactione jure proprio: decision. 259. num.3. Tom. 1. p.421.

Usufructus super bonis hereditariis patris heredis institutus a testatore prohibitus censetur; quum eidem probaverit usufructum bonorum intuitu certi matrimonii praecedenter donatorum: dec.420. n.8. T.2. p.375. Et quum legatum relinquendo *pro omni*, &

pro omni &c. ne aliquid amplius ex quocumque jure instituti heredis pater posset praetendere: num.9. ibid.

Sub Usufructu fructus vitalitii, an & cur non, cadant: dec.712. n.27., & 28. T.3. p.168.

Usufructus quarti dotalis, sequitur mulieris obitu, ad viri domum devolvitur, & cum proprietate consolidatur: decis.760. num.13. Tom. 3. p.257.

Usufructus cum proprietate consolidatur facit, ut titulum reducat, & tales fructus ab initio debeatur: n.15. ibid.

Usufructum fideicommissum favore filiorum uxori relinquens, praefinitur voluisse, compensare ad legitimam, quam in bonis filii mater potuisset adipisci: dec.803. n.14., 15., & 16. T.3. p.337.

Usufructus bonorum a filio matri relictus, ea non reclamante, in legitimam imputatur: dec.1104. n.12. T.5. p.242.

Usufructus fructuarii morte finitur; dec.1331. n.21. Tom. 6. p.158.

Usufructus proprie dicitur jus alicujus rebus utendi, & fruendi: n.22. ibid.

Usufructus loco quando fructus percipiendi relictis appareant: dec.1356. n.11. T.6. p.203.

Usufructus pro dote assignatus, soluto matrimonio remanet penes mulierem etiam pro secundis nuptiis: decision. 1372. num.6., & 9. Tom. 6. p.241.

Usufructus formalis non datur in re propria, neque servitus favore sui ipsius, quum implicet in terminis: dec. 384. n.3. T.6. p.273.

Usufructus diverso jure censi non debet, quam proprietates, & ab ista non est separabilis, nisi ex pacto contrario per testatorem: illi adjecto: dec.1398. n.2. T.6. p.303.

Usufructus consolidatur cum proprietate per renunciationem de ea factam favore proprietarii ab usufructuario, & tamen morte resecatus censendus est: n.3., & 7. ibid.

Usufructus favore filiae a matre cessus, illa praemotiente, ad ipsam renunciantem non, regreditur; praesertim si illum a se abdicaverit ad hoc, ut una cum proprietate consolidatus ad quos de jure transiret: n.4. ibid.

Amplia, si correlative ad ejus cessionem mater aliquid a propria herede receperit; ibid. num.5., & 6. p.304.

Usufructus cessus cum tali domini abdicatio- ne omnem agendi perimit facultatem pro regressu ad illum: n.7.8., & 9. ibid.

Usufructus cum proprietate non consolidatur, nisi jus ad eum penitus remaneat extinctum; num.10. ibid.

Amplia, ut ad hunc effectum satis non sit, quod translativae proprietarii, vel in alium pertranseat, quum transire debeat per cessionem domini totaliter abdicativam, & quare: n.11. ibid.

Usufructus a matre cessus propriae filiae, ad ipsam per istius praedeceffum non regreditur; praesertim si in abdicando a se illius dominium, de filiae praebitu cogitaverit: numer.12. ibid.

Amplia, quando de regressu in casu diverso facta fuisset, quod denotet, ut regressus in casu

caſu præbitus filia voluerit renunciare; num. 13., & 14. *ibid.*
Uſusfructus, ſecundum aliquos, extinguitur per ceſſionem, quando fructuarius illum cedit ei, qui irrevocabiler eſt proprietarius dominus; n. 15. *ibid.*
 Limita, quando conſolidatio cum proprietate certa dependet conditione, & neque proprio non hæreditario aliquid ceſſionarius, cedenti perſolvit; n. 16. 17., & 18. *ibid.*
Uſusfructus ceſſus favore illius, qui ſublato cedentis jure, proprietatem, & fructus adſiſcitur; quibuscumque verbis concipiatur ſive tranſlativis, ſive extindivis, non aliter operatur, quam exſtinguendo jure cedentis; *ibid.* num. 19. p. 305.
Uſusfructus, ut dicatur ceſſus hæredi proprietario, pro tali conſideratur, & non uti tertia perſona, probatur, ex quo non fructuum commoditas, ſed juſſum in corporale ceſſum appareret; n. 20. *ibid.*
Uſusfructus non poteſt cum proprietate conſolidari; niſi ille ſimul cum proprietate in una, eademque perſona conveniat; n. 23. *ib.*
UſUSFRUCTUS QUOAD LEGATUM.
Uſusfructus relictus mulieri per exiſtentiam ſui hæredis inſtituit, ceſſantibus conjecturis, reſolvitur in purum legatum alimentorum, & conſuetudine Bulgari communiter receptas dec. 203. n. 12. T. 1. p. 119.
Uſusfructus fundi dicitur in legatum relictus, ſi teſtator dixerit, ſe deſetere legatario omnes ſuorum bonorum fructus, illius vita durante; dec. 1320. n. 9. T. 6. p. 129.
Vid. Legatum ad dictam dec.
Legatum ſuper fructibus relictum, ut plurimum in ore teſtatorum ſtat pro legato uſusfructus; num. 10. *ibid.*
De Uſusfructu, quod intellexerit teſtator loquendo de fructibus ſuæ hæreditatis, probatur ex quo juſſiſſet, ut fructus decurſi poſt obitum uſuſuſuarii, una cum proprietate, & dominio ad ſubſtitutos devolverentur; num. 12. *ibid.*
 Amplia, ſi eiſdem nepotibus legatariis injunxiſſet onus cuſtodiendi, & meliorandi eadem bona, de quibus fructus percipere deberent, & eandem conſuliſſet poteſtatem viris, quibus eadem nupturæ forent; numer. 13. *ibid.*
 Adde, ſi teſtator fuiſſet jurisperitus, ut per conſequens præſumendus ſit eum ſciſſiſſe, quod fructus nepotibus legaviſſet, perinde fuiſſet, ac ſi uſumfructum eiſdem reliquiſſet; *ibid.* num. 14. p. 130.
Uſusfructus legatum, & legatum bonorum inter ſe diſſerunt; n. 15. *ibid.*
Uſusfructus dicitur legatus, quando teſtator legatariis poteſtatem dediſſet propria auctoritate fructus percipiendi, aut vindicandi; dec. 1372. n. 8. Tom. 6. p. 241.
Uſumfructum hæres non poteſt impugnare ab ejus auctoritate favore patris, cum omnibus ſolennitatibus relictum; præſertim poſt longiſſimum temporis lapſum; n. 13. *ibid.*

UſUSFRUCTUS PATRIS IN BONIS ADVENTITIIIS FILII.

Uſusfructus ille ſpectat ad patrem; ſecus tamen in bonis, in quibus pater cum filiis ſuccedit; dec. 490. n. 21., & 22. T. 1. p. 197.
 Pater eum conſequi non poteſt in fructibus multiplicandis; num. 23. *ibid.*
Uſumfructum legale pater habet ſuper his bonis: dec. 540. num. 4. Tom. 2. pag. 315. & 1391. n. 8. Tom. 6. p. 290.
 Declara, procedere in bonis ab avo neporibus ſub ejus poteſtate exiſtentibus relictis, & cum uſusfructus eſt a teſtatore prohibitus; d. dec. 540. n. 7. 8., & 9. Tom. 2. d. p. 375.
Vid. Pater ad dec. 866. & 974.

Uſusfructus licet patri non quærat ſuper bonis, quæ pleno jure pertinent ad filium; attamen in dubio interpretatur, quod pater illo gaudeat, quando filius conſenſum patris pro eo libere fruendo requiſiverit, & ab iſto præſcriptive caſu, aliter eſt valde dubius; dec. 1372. n. 14. Tom. 6. p. 241.

UTILE, UTILITAS.

Utile eſt vaſallis, ne ſubſtat plurimum dominio; dec. 111. n. 35. Tom. 1. p. 170.
Utile eſt juriſ conſonum in juriſdictione non habere; ad evitandas diſcordias; numer. 36., & 43. *ibid.*
Utilitas dicuntur ea, quæ remanent, deductis expenſis; dec. 336. n. 6. T. 2. p. 33.
Utilitas deſcribi non curatur libris, niſi expenſæ ſint excompentatæ; n. 7. *ibid.*
Utile per inutile non vitatur; dec. 402. num. 3. Tom. 2. p. 146.

UTILITAS.

Utilitas actus ab initio, non a futuro eventu judicatur; dec. 18. n. 5. Tom. 1. p. 23.
Utilitas Eccleſiæ eſt, quod beneficia ſint potius pingula, quam tenuis redditus; & quare; dec. 116. n. 14. Tom. 1. p. 180.
Utilitas Eccleſiæ Catholice reſultat ex inſtituto religionis pugnandi contra infideles, & Apoſtolicam Sedem deſendendi; dec. 143. num. 20. Tom. 1. p. 229.
Utilitas mulieris in acceptatione fundi pro ſua dote ex longa obſervantia deducitur; dec. 226. n. 27. Tom. 1. p. 266.
Utilitas mulieris in acceptatione prædii pro ſua dote arguitur, ſi habeat alia bona ſibi coherentia; num. 28. *ibid.*
Utilitas in perſonis particularibus non verificatur univerſalis, & communis Eccleſiæ; dec. 269. n. 4. Tom. 1. p. 227.
Utilitas publica, utilitati private præferenda eſt; dec. 290. n. 6. Tom. 1. p. 261.
Utilitas probatur ab augmento reddituum, & pensionum, & aliis; dec. 332. n. 4., & 5. p. 282.
Utilitas conſolidat contractum minoris, & quomodo eadem probetur; dec. 362. numer. 6. Tom. 1. p. 74.
Utilitas in locationibus excluditur ex mordacitate actus; præſupponit aliis concurrentibus circumſtantiis utilitatis excluſivis, & potius damnosis; dec. 381. num. 22., & 23. Tom. 2. p. 115.
Utilitas metitur a conſilio; non ab eventu; dec. 415. n. 19. Tom. 2. p. 176.
 Uti

Index Generalis.

541

Utilitas, quam in contractu habuit emtor, transivique in ejus hereditate, cedit quoque commodo illius creditorum; dec. 362. n. 30. Tom. 2. p. 407.
 Utilitas publica laram patitur interpretationem; dec. 627. sub n. 26. Tom. 3. p. 3.
 Utilitas in venditione resultat, ex quo eadem pro majori pretio, quam bona æstimata fuerint, & pro dimittendo ære alieno cum gravibus usuris, fuit conficta; decif. 635. num. 4. Tom. 3. p. 23.
 Utilitas permutationis factæ a gravato, quando nequeat a fideicommissariis impugnari; decif. 641. n. 22. & 23. Tom. 3. p. 35.
 Utilitas, ut verificetur, omnibus reperiri debet communis; dec. 1193. numer. 21. & 22. Tom. 5. p. 246.

U X O R.

Uxor, durante matrimonio ex statuto Leodiensi dicitur domina bonorum viri, eorumque posseditrix; dec. 129. n. 1. T. 1. p. 197.
 Uxor creditrix viri, ejus bona apud se extantia, ex ministerio legis, in proprii crediti satisfactionem appropriasse præsumitur; dec. 463. n. 6. Tom. 2. p. 250.
 Uxor in secundis nuptiis, virtute legis *Hac editæ*, si de primo thalamo quinque superextarent filii, sextam tantum partem, quan-

do hæres fuisset descripta, posset de illa retinere, & nil ultra; decif. 1026. num. 12. & 13. Tom. 4. p. 300.
 Uxor habet jus perendi restitutionem doris, vel super censu, vel super illius valore, quando vir non declarasset, super qua specie dorem restituere voluisset; decif. 1184. num. 15. Tom. 5. p. 220.
 Uxor, ex quibus dicatur vendidisse gemmas dotales, vel suas proprias extradotales; dec. 1224. n. 15. & 17. Tom. 5. p. 308.
 Uxor an, & quando queri possit de redditione rationis in administratione bonorum viri, vel ne; ibid. n. 18. 19. & 20. p. 309.
Vide Redditio rationis; Vide Mulier, & Vir, seu Maritus.

Z

Z E N O N.

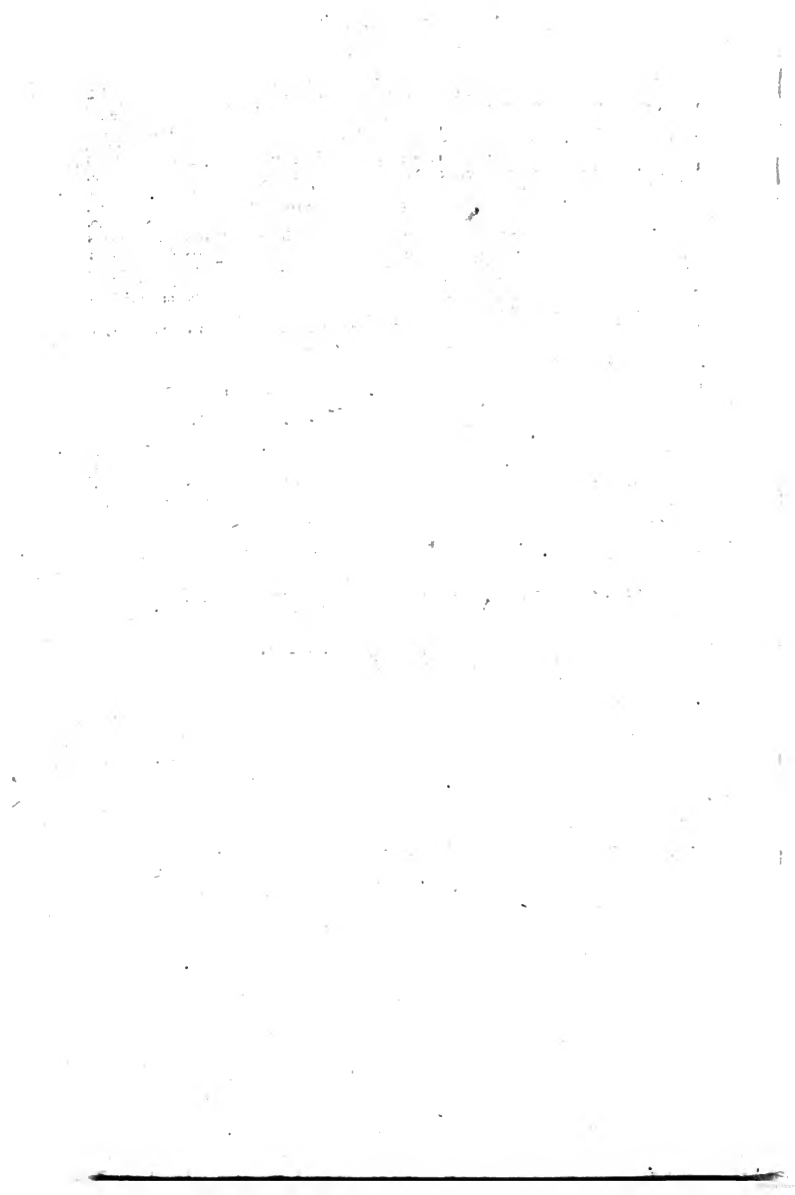
Z Enonis constitutio in l. *ultim. Cod. de j. edificiis privatis*; quid disponat; decif. 445. n. 7. & 8. Tom. 2. p. 225.
 Nec ullibi ista constitutio est usu recepta; ibid. num. 9.

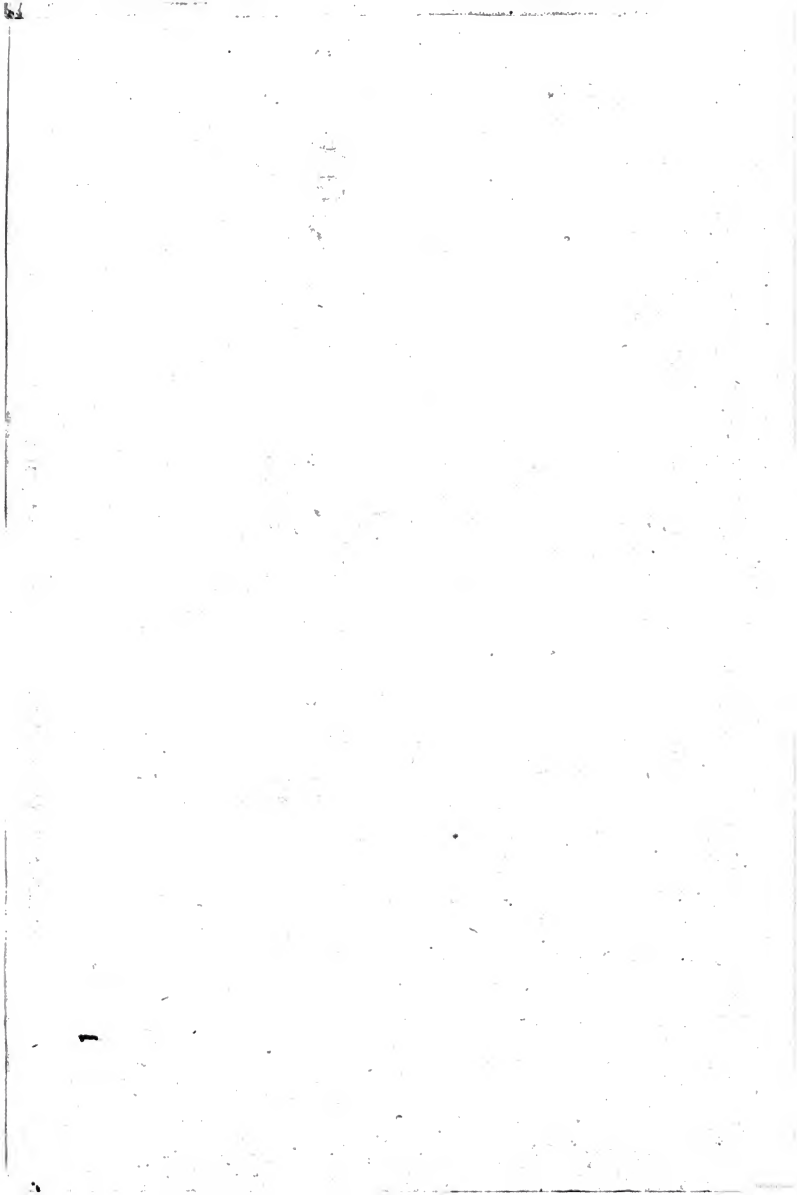
Explicit Index Decisionum R.P.D. Lancettae.

Laus Deo, & Virgini Mariæ.

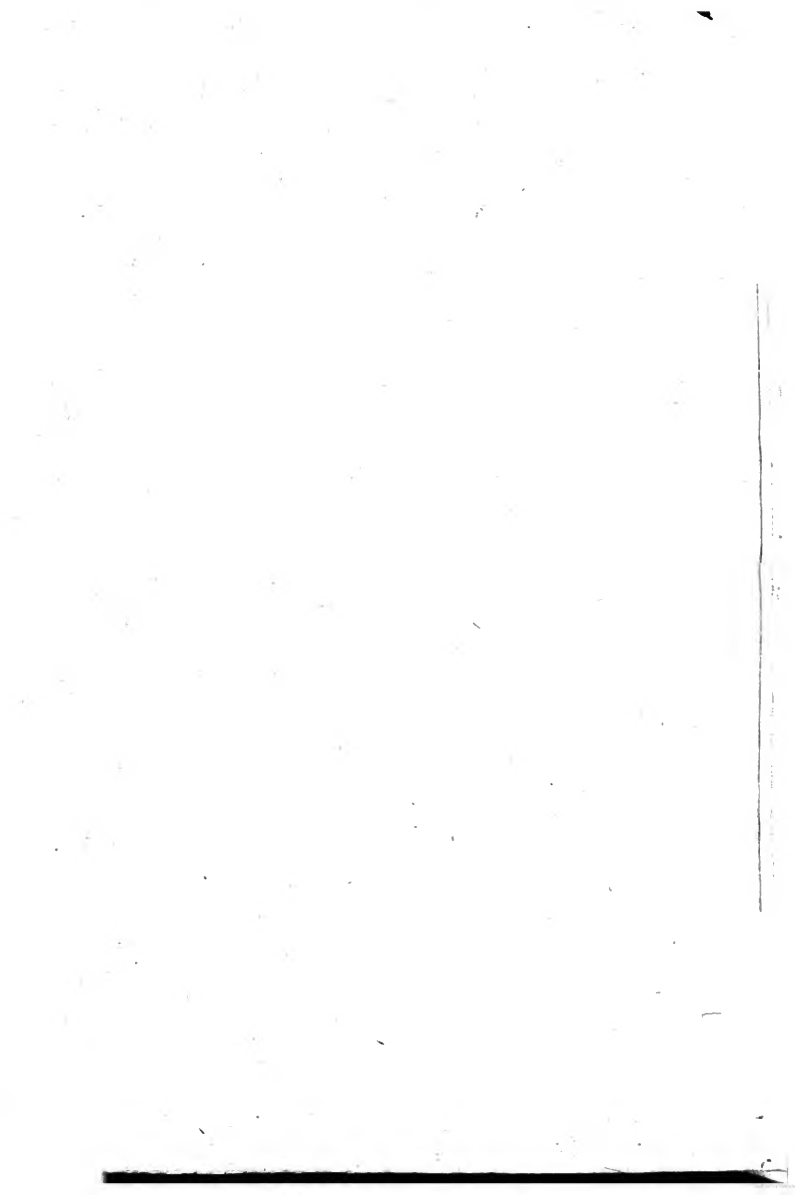
V A A

1531242

165

5

22

